68
9 VII
11

~~13-20-G-35~~ 5.18.C.19-

SECVNDA PARS CONSILIORVM MARIA. ET BARTHO. DE SOCINIS, SENENSIVM.

Iacobus Giunta.

ERVDITISSIMORVM SIMVL ET CLARISSIMOrum tempeſtate ſua iuriſconſultorum, dominorũ Mariani & Bartholomei patris & filij, Senenſium, aduocatorum conſiſtorialium, Volu. II. Reſponſorũ ſeu ſi mauis Conſiliorũ, nuper ad inſtar & formam uetuſtiſſimorum exemplariũ reuiſorum.

Cum ſummarijs arithmeticis ut aiũt diſtinctis numeris notabiles quaſque deciſiones complectentibus: atq; Additionibus marginarijs locos ſcitu dignos explicantibus, Repertorio tandem alphabetico ordine coacto, quouis quod ſpeculari lubuerit facile comperiatur.

1545

BIBL. SEC. COLL. ROM. IHS
BIBLIOTECA NAZ. ROMA

¶ Reſpõſorum haud delphicorum ſed celeſtium Clariſſimi Iu-
riſconſulti domini Mariani Socini Senenſis aduocatiq; con-
ſiſtorialis acutiſſimi Uolumen ſecundum feliciter incipit.

¶ Conſilium. cliij.

1 ¶ Pupillus poſſidendo bona ſimul cum tutore quãdo di-
catur adire.
2 Taciti loquimur in tacitis.
3 Tutor qui geſſit ſe pro tutore ex diuturnitate temporis pſumi-
tur fuiſſe decretus.
4 Prelatus ſi diu fuerit in poſſeſſione prelature probare pſumi-
tur quod legitime fuerit inſtitutus.
5 Geſta per tutorem in fauorem pupilli tenent.
6 Immixtio legitima ex quib⁹ cauſis pſumatur facta cum auto-
ritate tutoris.
7 Uero omnia conſonant falſo autem diſſonant.
8 Obliuio pſumitur poſt decennium.
9 Suus trãſmittit ius adeundi ad quoſcunq; ⁊ an hoc intelligat
etiã in portiõe ſibi delata per ſtatutum ob excluſionẽ feminarum.
10 Inſtitutio cõditionalis vnita cum iure accreſcendi trãſmittitur.
11 Statutum excludens feminas facit eas haberi pro mortuis.
12 Filie excluſe a ſtatuto non faciunt partem filiis.
13 Priuilegium non acceptatum quando trãſmittat ad heredes.
14 Interpretatio paſſiua habet locum etiam in ſtatutis.
15 Bonorum poſſeſſio non agnita tranſmittitur ad deſcendentes.
16 Trãſmiſſio an ceſſet vt lucrum quando aliquid transfertur.
17 Suus an tranſmittat hereditatem vt aditam vel vt adeundam.
18 Mutatio perſone mutat priuilegium.
19 Hereditas tranſmittitur cum eadem qualitate ⁊ priuilegio.
20 Nepotes an veniant appellatione filiorum.
21 Neptis ex filio quando excludat amitam vigore ſtatuti excluden-
tis feminas propter filium.
22 Marchiones epiſcopi ⁊ ſimiles habent poteſtatem pretoris.
23 Filius tranſmittit hereditatem cũ beneficio excluſio feminarum.
24 Filius inſtitut⁹ ſi heres eſſe noluerit an dicatur ſuccedere vt ſuus.
25 Statutum excludẽs feminas ob filios intelligitur de his qui ve-
lint vel poſſint eſſe heredes.
26 Heres velle eſſe quis dicatur.
27 Proemium ſtatuti denotat finalem intentionem.
28 Suus trãſmittit beneficium reſtitutionis in integrum aduerſus
non aditionem hereditatis.
29 Reſtitutio in integrum facilius conceditur minori quam abſen-
ti etiam reipublice cauſa.
30 Beneficium reſtitutiõis in integrum an trãſmittatur per infan-
tem decedentem hereditate non adita.
31 Lex generalis non tollit priuilegium ſpeciale.
32 Sin autem coniunctio aduerſatiua aduerſatur in iure ⁊ in facto.
33 Hereditatem non adit qui eſt in extremo mortis articulo.
34 Frater patruelis negligens in petẽdo tutorem dari pupillo an ⁊
quando priuetur hereditate ipſius pupilli.
35 Conſanguineus abſens non pſumitur ſcire facta cõſanguinei.
36 Conſanguineus pſumitur ſcire facta cõſanguinei quo ad iura
ſanguinis etates ⁊ ſimilia.
37 Succeſſio impuberis licet deferatur ad matrem tamen mater in
tutella pſfertur.
38 Tutela que defertur matri eſt irregularis ⁊ extraordinaria.
39 Pena l. ſciant cuncti. C. de leg. tut. non egreditur matrem.

Dominus labia
mea aperiat ⁊ ſpũs ſctũs illuminet
intellectũ. ¶ Pulchra ⁊ ſubtilis eſt
preſens cõſultatio in plurib⁹. Et in
primis ſe offert difficultas. Nã pu-
bes poſſidẽdo bona paterna heredi-
taria ⁊ fructus percipiendo cẽſetur
ſe hereditati immiſcere. l. pro here-
de in principio. ⁊ §. j. ff. de acqui. he-
redi. ⁊ in. l. j. ⁊. ij. ⁊ ibi no. C. de repu.
here. ergo idem videbatur concludẽdum in Ioanne Franciſco pu-
pillo de quo agimus qui poſſedit ⁊ fruct⁹ percepit ex bonis here
ditariis paternis ſimul cũ matre q̃ pro tutrice ſe geſſit ex quo au
tore tutore pupillus hereditatẽ adire poteſt vt l. j. potuit. cũ mate
ria. C. de iure delib. ¶ Sʒ huic cõcluſiõi duo obſtãt. Primũ eſt qꝛ
1 † pupillus poſſidendo ⁊ fructus percipiendo ſimul cũ tutore nõ
expreſſis verbis autorãte nõ videt adire. Ex quo vꝫ qð requirã
tur verba expreſſa in preſtatione autoritatis. vt voluit glo. in. l. iij.
ff. de auto. tuto. Et in ſpecie in aditione heredi. Barto. in. l. gerit.
in vlt. q. quem ſequuntur Ioan. de Imo. ⁊ Ludo. roma. ff. de acq.
here. ¶ Sed ad hanc. obiectionem reſponderi poteſt ¶ Primo
quod Bal. in. l. potuit. in vlti. q. C. de iure delib. cõtrarium tenuit
2 † qꝛ in tacitis tacite loquimur verbis ipſis ⁊ factis. ar. l. de quibus
ff. de legibus. ⁊. l. Item quia. ff. de pac. cum ſi. ⁊ hãc opinionem ſe-
quitur Ludo. roma. quando pupill⁹ faceret actũ ſignificãtẽ adi-
tionem prout in caſu noſtro eſt perceptio fructuũ ſimul cũ tuto-
re: qꝛ tũc pſumitur qð cõſenſum preſtiterit alter alteri iuxta not.
in. l. is qui heres. §. neq; filius. ff. de acqui. here. ⁊ in. l. titius. ff. qui
mo. pig. vel hy. ſoluitur. ¶ Reſpondeo ⁊ ſcðo. nã vt inquit bar.
in. l. gerit. in ſi. ſatis eſt quod pupillus faciat actum tutore laudan
te vel approbante per verba ⁊ ſic ſi interuenit approbatio tutoris
vel collaudatio inducitur aditio ſʒ quis nõ videt qð tutrix ſatis
dicebatur approbare ⁊ collaudare immixtionem pupilli. cũ con
tinuis verbis expreſſis faciebat nomine pupilli actus ⁊ inſtrumẽ
ta que fieri non poterant circa ius ⁊ nomen heredis ſed quid plu
ra Bar. in fine ſubdit qð ſi tutor vel pupillus diu tenuerĩt pſu
muntur oĩa ſolenniter acta ar. l. qui in aliena ver. ſed ſi non adie-
rit. ff. de acqui. here. ad idem quod habetur. l. ij. ſi fili⁹. C. de peti. he-
redi. ⁊ tradunt late doctores in dictis locis ſʒ in caſu nr̃o pupil-
lus ⁊ eius heredes tanq̃ heredes diu tenuerunt ergo pſumunt
omnia ſolenniter acta ⁊ ſic qð mater tanq̃ tutrix autoritatem legi-
time interpoſuerit ¶ Scðm qð videbatur obſtare eſt qð nõ pro-
batur qð mater fuerit decreta tutrix. vnde nõ poſſum⁹ dicere qð
cũ eius autoritate dicatur hered. ſe immiſcuiſſe ad hoc quod vo
luit Bal. l. l. ſi infanti in pe. col. ver. vij. quero vbi vult qð quãuis
matri ſit delata tutella tamẽ eius ſcientia non prodeſt in trãſmiſ-
ſiõe iuris deliberãdi ex quo nõ eſt tutela in ſtra. vnde apparet qꝛ
nihil operatur autoritas matris niſi appareat qð tutelã ſit decre.
⁊ lʒ Bar. in. l. qui duos videatur tenere contra Bal. in tutore qui
non ſatiſdedit nec inuentarium fecit ex eo qꝛ ius deliberandi tẽ-
pore coarctatur per ea que habentur in. l. ſi. C. de tu. ⁊ cu. qui non ſa-
tiſdederũt. Tamen omnes videntur fateri maxime in. d. l. fina. qð
in his que non ſunt tempore peritura anteq̃ ſit decreta legitima
adminiſtratio tutoris eius autoritas nihil operatur put vꝫ eſſe
aditio hereditatis que durat. xxx. annis iuxta nota. in. l. licet. C. de
iure deli. ¶ Ad hãc obiectionem reſponderi poteſt in primis qð
3 † cũ mater per duos annos geſſerit ſe pro tutrice ⁊ poſtea longiſſi-
mo tẽpore cuius geſta habuerint effectũ ex tali diuturnitate tpis
⁊ qꝛ eius geſta effectuʒ habuerunt pſumẽdũ eſt qð legitime fue-
rit decreta tutrix ⁊ ſic ſolennitas extrinſeca pſumatur ex tãte tẽ-
poris diuturnitate arg. no. in. d. ver. ſed ſi non adierit. ⁊ in. d. l. ſi fi-
lius vbi Bal. ⁊ Sali. ⁊ qð. d. Ant. in. c. ea noſcitur. de his que fiũt
a prelato ſine conſenſu capituli. vñ dicunt Bal. ⁊ Ange. in. d. ver.
4 ſed ſi nõ adierit. † ſi prelatus diu fuerit in poſſeſſione plature pre
ſumitur qð legitime fuerit inſtitutus qð etiã tenet. d. Anto. in. c.
illud extra de pſump. ergo idem dicamus in eo qui geſſit ſe p tu-
tore. nõ dico diu qꝛ tm̃ duobus annis ſe geſſit pro tutrice ſed iam
diu: qꝛ illa deciſio eſt fundata in diuturnitate tẽporis. vñ cũ iam
diu ſe geſſerit ⁊ eius geſta habuerint effectũ ex mente doctoꝝ in
dictis locis ↄcludẽdũ vꝫ qð pſumatur qð legitime fuerit decre
ta tutrix. ¶ Preterea Bar. decidit caſum noſtrum in. d. l. geſſerit
in ſi. vbi alternatiue loquendo dicit qð ſi diu teneret tutor vel pu
pillus pſumũtur oĩa ſolẽniter acta. arg. d. ver. ſed ſi non adierit
⁊ pbat in. d. l. ſi filius. ſed in caſu noſtro pupillus diu poſſedit. igi
tur ⁊c. Nã ſi pupillo poſſidẽte hoc pſumit eodeʒ modo herede
poſtea poſſeſſionẽ cõtinuãte cũ cẽſeatur eadeʒ perſona. vt in aut.
de iureiur. a mo. pſti. poſt principium ⁊ forti⁹ qꝛ eo viuente filius
nõ habebat aliquod ius ſed eo mortuo poterat aliquod ius ptẽ-
dere. vt. j. apparebit. ergo fortius erit ſumenda pſumptio ex diu
turna pacifica poſſeſſione hẽdis. ¶ Et ſi dicat Bar. loquit qñ pu
pillus habebat legitimũ tutoreʒ. ⁊ ſic põt pſumi autoritas inter
poſita ſed in caſu noſtro nõ habebat vñ nõ põt pſumi talis ſolẽ-
5 nitas arg. l. q ad certum. ff. locati. Reſpondeo in primis qð † geſta
per matrem tanq̃ tutricẽ valuerunt in fauorem pupilli lʒ nõ in
dãnũ vt probatur in. l. ij. ⁊ ibi declarat Cy. C. de eo qui pro tutore
⁊ ſic qð tanq̃ tutrix vel autoritatem preſtiterit ſi erat pupillus vel
pro eo acceptauerit ſi erat infans iuxta ea que habentur in. l. ſi in
fantem. C. de iure delib. ¶ Preterea iſta negatiua nõ eſt probata
qð tutorem non habuit potuit enim tutorem habere ⁊ eo autore
adire. nam ſi oĩa pſumunt ſolẽniter acta ergo qð mater fuerit le
gitima tutrix ⁊ autoritatẽ pſtiterit põt etiã pſumi immixtio ſo-
lẽniter facta autoritate iudicis iuxta no. l. l. ſi infanti. in ſi. C. de iu-
6 re delibe. ⁊ ſic cõcludi põt qð † ex multis pſumenda ſit legitima
immixtio cum autoritate matris tanq̃ tutricis. ¶ Primo qꝛ mr̃
tanq̃ tutrix fecit multos ↄctus qui fieri nõ potuiſſent niſi legiti
me adita hereditate. ⁊ niſi fuiſſet vere tutrix. vnde pſumendum
eſt qð potius legitime fecerit ar. l. merito. ff. pro ſo. ⁊ eoruʒ que po
nit Bar. in. l. gerit. ff. de acqui. here. ¶ Secundo ex poſſeſſiõe fru-
ctuum perceptione per que inducitur aditio. l. pro herede. §. j. ff.
de acqui. hẽditate que acta fuere a pupillo ⁊ matre tanq̃ tutrice.
Tertio quia omnia geſta ab ipſa tanq̃ tutrice longiſſimo tẽpo
re ſemper habuerũt effectuʒ. ¶ Quarto qꝛ poſt mortẽ pupilli om-
nes eius heredes poſſederunt hereditatẽ lõgo tẽpore. quaſi q̃ſiuꝫ

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

dicto pupillo. Nec eſt preſumptio q̄ſi ita cōpetiſſet tanto ipſe filie dediſſent. arg. l. cū de indebito. ff. de pba. ¶ Quinto q̄ poſſ. de rāt tanq̄ heredes Bartholomei de ripa mediāte perſona pupilli ſcientibus ⁊ patiētibus filiabus femīa ꝙ q̄ patet q̄ perceperūt ſilie ab eis alimēta ⁊ dotes tanq̄ excluſe ab hereditate Bartholomei q̄ quidē veriſimiliter nō feciſſent niſi pupillus legitime ſe immiſcuiſſet ⁊ fuiſſent oīs excluſe. ar. d. l. cū de indebito. cū ſimilibus. vñ dici pōt illud Ariſtotelis primo ethicorū vbi dicit quod

7 †vero oīa cōſonant falſo aūt cito diſſonant q̄ verū eſt ex quibus oībus non arbitror aliquē iudicē ad arbitraturū ex tot ⁊ tantis ſictis diuturnitate lōgiſſimi tpis inmiſtionē legitimā interueniſſe ⁊ oīa fuiſſe legitime acta per ea que plene ponunt Bald. Ange. ⁊ doc. in fortiorib⁹ terminis in d. l. qui in aliena. ver. ſed ſi nō adierit in. d. l. ſi filius. C. de peti. heredi. Ang. ⁊ moderni in. l. ſciendū. ff. de ver. ob. ⁊ d. Anto. in. c. ea noſcitur. de his que fiūt a prelato ſine conſenſu capituli. ⁊ in. c. illud de preſumpt. ⁊ in. c. albericus. de teſtib⁹. ¶ Quinimo attētari pōt vnū q̄ poſito quod pupillus deceſſiſſet añ immiſtionē non eſt dubiū q̄ ad minus trāſmiſit portionē ſuam ad ſuos heredes iuxta no. per Bar. in. l. ventre. ff. de acq. hered. ⁊. ſ. dicet. Itē q̄ ſi mī nō erat decreta tutrix filie ſciebāt ⁊ cōtinua habitatione ⁊ cōſanguinitate. ⁊ ita preſumēdū eſt iuxta. l. octaui. ff. vñ cognati. ⁊ no. in. l. de tutela. C. de in integ. reſti. mino. ⁊ cōſequēter pupillū ad adiiſſe ⁊ ad eas hereditatē delatā. Naʒ qua ratione hodie hoc aſſerūt ⁊ cognoſcūt pari rōne cenſendum eſt ⁊ fortius q̄ in preteritū ſcirent idem ⁊ cognoſcerent attenta maioris tpis vicinitate. ar. l. peregre. ff. de acq. poſſ. et

8 tius q̄ no. per glo. in. l. i. C. de ſeruis fugi. que vult †q̄ poſt decēniū preſumitur obliuio: ſi tūc ergo ſciebāt hereditatē pro aliqua portione eis delatā ⁊ ipſi perceperūt alimenta ⁊ dotes ab hrēdibus Franciſci pupilli tanq̄ heredibus inſolidum Bartholomei mediāte peſona pupilli ſi ad fuiſſet adita hereditas cēſerent portionibus eis delatis renūciaſſe vel iuri ſi q̄ habebāt. ar. tex. in. l. ſi preteritus vbi caſus. ff. de ho. poſ. ꝯ tab. ⁊ eius q̄ dicit gl. ⁊ Bal. ⁊ doc. in. l. vt debitum. C. de here. actio. ⁊ Pan. de ca. in. l. ſi debitori. C. de pac. ⁊ ſic tanq̄ excluſe nō poſſent amplius petere ſe admitti. l. ſicut. ⁊. l. ſi. C. de repud. here. potius tñ pſumendū eſt ex tot immiſtionem legitime factam ⁊ ſtante veritate premiſſa concluſionis ad eſſet opus inueſtigare ſequentem difficultatē ¶ Succedit nūc ſcda difficultas que pulchra eſt ⁊ ſubtilis. Naʒ clarum eſt ſm

9 cōeʒ opi. q̄ † filius ex potentia ſuitatis trāſmittit hereditatē paternaʒ ſeu ius adeūdi ad quoſcunq̄ heredes. l. apud hoſtes. ⁊ ibi Bar. ff. de teſtā militis. ⁊ in. l. ventre. ⁊ ibi latiſſime Bart. ⁊ cōiter doc. ff. de acqui. here. ⁊. l. ſi fratris. ⁊ ibi late ordinariū. C. de iure deli. ſed cū ex forma ſtatutorum filie que de iure cōi pariter admittebātur. vt in auk. de here. que ab inteſtato. in princip. ſint excluſe oritur dubitatio. nunquid filius trāſmittat ad ſuos heredes nō ſolum portionē ſuam hoc eſt ſibi delatam de iure cōi ſed etiaʒ portionē ſororū a qua ſunt a ſtatuto excluſe. ⁊ difficultateʒ in pmiſs facit. ¶ Nā Bart. de ſaly. l. l. ſi. C. de repu. here. tenet q̄ maſculus tranſmittat tñ portionem ad eum deuolutam de iure cōi nō portionē deuolutā virtute ſtatuti q̄ illaʒ nō habet vt ſuus ſed ex diſpoſitione ſtatuti. ergo ſuitas nō operatur in ſua portione. ar. l. mulieri titio. ff. de cōd. ⁊ demō. Cōfirmaſ aſſumptuʒ ſuū q̄ ipſe nō hrī pbat. Nā vt dicit Bal. ⁊ Ange. in. l. qui ſe prīo. C. vñ liberi. nullo lege ſuccedit vt ſuus niſi lege. xij. tabularū. ¶ Sʒ illā opi. Bar. de ſaly. impugnat elegās doctor dñs Jo. petrutius de peruſio in

a d. l. ſi fratris. ⁊ rñdet ad. d. l. mulieri^a ⁊ titio q̄ ibi tractatur diſpenſatiue ꝯ mentē teſtatoris vt ſibi dicūt doctores ſecuꝰ ſecus in caſu noſtro q̄ voluntas defuncti cenſetur cōformis diſpoſitioni ſtatutorum iuxta no. p Bar. in. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad treb. ¶ Preterea. d. l. locū hʒ in legatis nō in hereditatib⁹ vt firmat Bar. in terminis noſtri ſtatuti in. l. re coniuncti. ff. de leg. iij. ⁊ doc. l. l. ſ. C. q̄ nō petētium partes. ¶ Preterea ibi agit vt accreſcat portio alteri delata deficiēs in caſu noſtro tota hereditas eſt delata huic filio vt ſtatim oſtēdetur ⁊ ad aſſumptum Bar. de ſaly. vt. ꝯ. pbatum rñdent pleriq̄ moderni in. d. l. ſi fratris. q̄ cū in portiōe ſua filius ipſo iure ſit heres per. l. xij. tabularū. vt eſt caſus in. d. l. ſi fratris ⁊ altera portio vacet quo ad filiaʒ ⁊ deuolvaſ ad filium vt q̄ ipſo iure vniatur adeo quod tranſmittatur vna cū altera. ar. l. ſi quis heres inſtitutus. ⁊. l. qui patri. ⁊. l. ſi tu ex pte. ff. de acqui. here. in qbus pʒ q̄ lʒ ſubſtitutio trāſmittaſ. l. q liberis. §. hec verba. ff. de vul. ⁊ pu. tñ q̄ ē vnica cū iure accreſcēdi q̄ trāſmittiſ. l. ſi ex pluribus. ff. de ſuis ⁊ leg. trāſmittiſ pp talē cōnexitatē. ita dicam⁹ in iſta portiōe ſororis vnita. Cōfirmaſ iſta rñſio per text. in. l. qui ex duobus. in princ. ff. de acqui. here. vbi ſm vnū intellectū quem ibi ponit Bar. lʒ iuſtō cōditiōalis nō trāſmittaſ ad heredes. l. ſi.

10 in prin. ff. de vulg. ⁊ pup. tñ †fallit q̄ñ eſt vnita cum iure accreſcendi. ¶ Cōfirmaſ ēt rōne q̄ portio accreſcens ſapere dʒ naturā ei⁹ rei cui accreſcit. l. ſi ex toto. in prin. ff. de leg. i. l. inter ſocerum. §. cū inter. in fi. ff. de pac. dotalibus. ⁊ traditur in. l. ēt. C. de iure dotium

⁊ per hac rōnem in effectu ſm hanc parteʒ cōſuluit Bal. in ſuo ꝯſilio q̄ incipit in xpi noie factū pponiſ ſub hac forma. pnt refert Lud. roma. in. d. l. ventre. ¶ Sed clarius rñdeo aliter ad illud

11 aſſūptū q̄ † ſtatutū excludens feminas ab hereditate facit eas haberi pro mortuis. l. i. §. ſi pater. ff. de cōiungēdis cum emā. libe. ⁊. l. i. §. pe. in fi. ff. de bo. poſ. cōtra tab. ⁊ ſic habeſ ac ſi femine non eſſent in rerū natura. quo caſu clarū eſt q̄ maſculo in totū iure ſuitatis fuiſſet delata hereditas ⁊ per iſtā rōneʒ hanc partē tʒ paul. de caſt. in. l. ſi. ff. de acqui. heredi. ¶ Cōfirmaſ iſta rō. nam altero filio teſtiento altero legitime exheredato inſtitutus eſt inſolidum ſuus vt in aut. vt cū de app. cognoſcit. §. aliud quoq̄ capitulū ⁊. l. ſi filius quiſpſi. ff. de vulg. ⁊ pu. ſimile videmus q̄ de iure ciuili antiquo altero exiſtente emancipato altero ī ptāte exiſtēs in ptāte ſolus erat ſuus q̄ emācipa. nō erat cognitus. inſti. de here. que ab inteſt. §. emancip. ⁊ in. l. ſed cū patrono. §. i. ff. de bo. poſſ. titu. o gñali. ita ergo in pponito cū per dictū ſtatutū filie deſināt eſſe ſue: vt declarat Bar. in. l. i. §. ſciendum. ff. de ſuis ⁊ legit. ⁊ Bar. in. l. maximum vitium. C. de lib. prete. circa ſi. ¶ Cōfirmaſ ēt q̄ ſi ex duobus filijs alter ſit inſtitutus in tertia alter in duabus tertijs q̄ in nō videt q̄ ille due tertie iure ſuitatis deuoluātur ad filiū. put probat tex. in. d. l. ſi fratris. l. verbo ſiue ex parte ſi gñaliter intelligatur. C. de iure deli. diſpō aūt. l. ⁊ teſtatoris a pari pcedūt in aut. de nupt. §. diſponat. alſ ſi aliter diceremus ſeq̄retur abſurdū q̄ maſculus in hereditate pr̄is eſſet pro parte ſuus ⁊ p pte non ſuus q̄ nō eſt dicēdū. ar. l. titie ſi non nupſerit. ff. de cōdi. ⁊ de. ⁊. l. cū qui edes. ff. de vſucap. ⁊ eius q̄ hr̄ in. c. per venerabilem. de clā-

12 deſtina deſponſa. lpu. ¶ Nos omitto ad idem q̄ † filie excluſe a ſtatuto non faciūt partē filio ac ſi non eſſent in reruʒ natura pʒ q̄ in cōputatione patrimonij ⁊ legitime habenſ ac ſi non eſſent: ergo tota hr̄ditas deuolniſ ad maſculos aſſumptum tenēt Bal. Ange. ⁊ Raph. in. l. papinianus. §. vñ ſi quis. cū gl. ff. de inoff. teſta. Ang. in eadem. l. in. §. quarta. ⁊ Angelus ⁊ Imo. in. l. plane. §. ſi duobus. ff. de le. i. ⁊ Ange. in. l. vnica. § in primis. C. de cad. tol. et in aut. nouiſſima. C. de inoff. teſtā. ⁊ in conſilio. cīī. incip. ſtatuto cauetſ q̄ ſi aliquis deceſſit. ⁊ in cōſilio. cxci. incipi. ſtatuto ciuitatis cortonij. ⁊ Cumanus in. l. hmōi. §. ſi titio. ff. de leg. i. ⁊ ſcd̄m hāc opi. cōſuluerūt Pe. de anch. d. Bar. de Saly. ⁊ d. Philippus de corſinis. ⁊ alſ etiā ſolēniter cōſuluit collegiū paduanū ⁊ ſic ſimul cum doctiſſimis viris alſ rñdi in quodā cōſilio. Ex quibus oib⁹ plures vigentes rōes pro hac parte colligi pñt. ¶ Scdo principaliter facit difficultatem q̄ bar. de Saly. in. l. i. C. de adulterijs ſequutus Iac. de are. tenet illam opi. quā tenuit in. d. l. ſi. C. de repu.

13 here. triplici rōne. ¶ Prima rō eſt q̄ † a ſtatuto defertur maſculo bñficium excluſiōis femine. ergo cū ſucceſſio in portione femine deferaſ per modū bñficij nō acquiriſ neq̄ trāſmittiſ niſi acceptet: vt pʒ in. l. iij. §. acquirere. ff. de bo. poſſ. titulo gñali. ⁊ in. l. emācipata. §. quia mitti. ¶ Sed ad hāc rationē rñdeſ q̄ dicere poſſumus q̄ trāmiſſio fit de iure cōi. Nā iure cōi hereditas delata filio

14 traſmittiſ. vt in. d. l. ſi fratris †ergo cū ex forma ſtatuti defertur tota hr̄ditas ex paſſiua interpretatiōe que locū hʒ etiā in ſtatutis. l. i. §. lex fal. ⁊ ibi Bar. ff. ad. l. fal. ⁊ bart. in. l. ij. ff. de leg. i. ⁊ p bar. in. l. omnes populi. in. vi. q. pn. ff. de iuſti. ⁊ iur. Nā ſicut videmus q̄ ius cōe diſponēs q̄ in legatis locū hēat falcidia locū hʒ etiaʒ in teſtis q̄ nō valerent de iure cōi ſʒ ſolū ex diſpoſitiōe noue legis. d. l. §. lex falcid. ⁊ ibi bar. in pponito iura cōia volentia quod portio delata filio in ptāte in bonis pr̄is trāſmittatur ex potētia ſuitatis locū habere dʒ q̄ñ filius ī ptāte ſuccederet in aliqua portione ſibi delata a ſtatuto in bonis pr̄is. ⁊ ita tenet Cy. in. d. l. i. C. de adulterijs vbi refert Ugolinū de fontana doctorē parmenſeʒ idē tenuiſſe. ¶ Rñdeſ ⁊ ſcdo ſm preceptorem meum do. Fran. aretinū in. l. ſi quis poſt humos. §. ſi filium. ff. de libe. ⁊ poſth. vbi late reſpondet rōib⁹ Saly. ⁊ tʒ ꝯtra eū q̄ priuilegiū etiā ſi nō ſit acceptatū tranſmittitur ad heredes. l. nō ſolū. ff. de in integ. reſtit. titulo gñali. ⁊. l. heredes. C. ad velle. ⁊ probaſ in terminis noſtris in. l. apud hoſtes. C. de ſuis ⁊ legi. vbi patet q̄ q̄uis hereditas patris deferatur filio per fictionem. l. cornelie. ⁊ ſic de iure ſpeciali nihilominus filius tranſmittit ex potentia ſuitatis. ⁊ vltra adduco q̄ voluit bar. in ſuo conſi. mihi. xliiij. ſm ordinem peruſinū q̄ incipit ſuper his que. ꝯ. dicta ⁊ ꝯſulta ſunt. vbi cōcludit q̄ bona q̄ deferūtur quibuſdaʒ perſonis cōſanguineis ex bñficio aut. bona dānatoꝝ. C. de bonis pſcriptoꝝ q̄ olim publicabanſ eſt nō agnita ad heredes trāſmittuntur. ar. l. edicto. §. ad hr̄des. ⁊ §. ſequēn. ff. de iure fiſci. de quo etiā tāgit Saly. in. d. aut. bona damnatoruʒ. ⁊ ſic bona delata ex beneficio. l. nō agnita trāſmittunſ. Ad iura autē Saly. rñdeſ q̄ ibi nō eſt ex eo q̄ cōceſſum ſit beneficiū ſʒ ex eo q̄ requiriſ factū hoīs vt bñficiū locum hēat. l. aditio pretorie. vt declaret bal. in. d. l. emancipata. ſi aūt bñficium concederetur ſine facto hoīs prout in caſu nō deferſ ſucceſſio ex diſpoſitione ſtatuti. tūc non requiritur acceptatio vt probatur in. l. cū pater. §. ſurdo ff. de le. ij. ⁊ in. l. fin. §. tali. C. de cura. furi. ⁊ in. d. l. apud hoſtes. Uel

diccndum

a ¶ Ad. l. mulieri et titio. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ ad Saly. l. ſi. C. de repu. he.

dicēdum eſt q̄ rō dictoꝝ iuriū eſt q̄ illo tpe emācipatus nō trāſ-
mittebat hereditatē nō aditā: vnde glo. in d. l. emācipata. ⁊ clarꝰ
ibi Jaco. de rauen. Pe. Cyn. Ray. Jac. but. Bal. Ful. ⁊ Paul. ⁊
15 Cy. in. l. quarta. in. §. q. C. d bis qui ante apertas tabulas. q̄ † etiā
bonoꝝ poſſeſſio nō agnita tranſmittitur ad deſcēdētes ſicut. hēdi
tas vir tute. d. l. i. lȝ regulariter ꝫ vt l. d. §. acquirere. ¶ Secūda rō
Saly. eſt q̄ filius ex trāſmittit hereditatē tanq̄ ſibi debitā pp dñi
cōtinuationē iuxta no. in. d. l. apud hoſtes. hū facit. l. cū ratio. ff. de
16 bonis dānatoꝝ † ſȝ illa portio nō defertur vt debita ſȝ tāq̄ lucrū:
ergo ceſſat rō trāſmiſſionis. ¶ Sȝ ad iſtā rationem rñdet q̄ cū
filia excluſa deſinat eſſe ſua. vt per bart. in. d. l. §. ſciendū. ⁊ non fa-
ciat partem filio q̄ nō ſuccedit ⁊ nō ſperat ſuccedere. vt l. l. g repu
diātis. ⁊ in. l. papinianus. §. qm aūt. ff. de inoffi. teſtō. ⁊ bart. ⁊ aliī
in. l. pꝰ filium. eo. tit. filius remanet heres inſolidū ⁊ ſic tranſmit-
tit. ⁊ ita rñdet Aretinꝰ in dicto loco oſtēdit etiā rō falſa p rōnes
bald. in dicto conſilio. quas. §. cōfirmaui rōne vniōis de qua. ſ. di
ctum eſt. ¶ Confirmat etiā dicta rñſio q̄ poſito q̄ portionē filię
nō trāſmitteret tñ de neceſſitate dicere oportet q̄ cū maſculꝰ ex
potentia ſuitatis tranſmittat ꝓpriā portionē. tñ p ius accreſcē
di heres ad quē fit tranſmiſſio cōſequit etiā portionē quā ſtatu-
tū aufert filiabus q̄ ille cui delate ſunt plures portiōes vniꝰ he-
reditatis pro vna pte eſſet heres ⁊ p alia q̄ nō eſt ꝫ. l. ii. ff. de acqr.
heredi. ⁊ no. per Ange. in. l. i. eo. ti. vbi dicit q̄ ñ dū iſtud ꝓcedit
q̄ñ cetere partes ſunt delate a teſtatore ſed ēt ſi a lege. allegat caſū
ſingularem. l. l. iiij. C. de oī agro deſerto. li. xi. ⁊ ſic lȝ dicte portiōes
ſunt delate a lege vna acq̄ſita oēs acqrūtur. et ita rñdet elegans
doctor ⁊ pceptor dñs Alex. de imo. in quodā cōſilio q̄ incipit re
n dēptoris ⁊c. viſoꝰ ꝓceſſu vbi ꝯſuluit ꝫ Saly. ¶ Quinimo dico vl
tra q̄ ſi qualitas q̄ illa portio deferē vt lucrū magis arguit vt
trāſmittat q̄ q̄ñ ex diſpoſitione. l. defert aliq̄ lucrū illud etiā nō
acceptatū trāſmittit ad heredes ar. l. i. §. impuberi. ff. de coll. bo-
noꝝ. ⁊ tenēt Bal. ⁊ Saly. ⁊ Pau. de ca. in. l. cū ātiquioribꝰ. C. de iu-
re deli. ⁊ Bal. in. l. ſi arrogator. ff. de adop. ⁊ Bal. in. l. generaliter.
17 §. in his. C. de ſecundis nup. ¶ Tertia rō Saly. eſt † q̄ filius trāſ
mittit hereditatem vt adeundā nō vt aditā. l. ſi quis filiū. in prin.
ff. de acqui. here. ergo ille ad quem tranſmittit ius adeūdi nō de-
bet ſua aditiōe poſſe excludere filiam q̄ qualitas filiī ꝓpter quā
ipſa excluditur nō durat in eius heredē. ar. l. q̄ perſonale. ff. ſolu.
ma. ⁊ titia ſeio. §. vſuras. ff. de leg. ii. Confirmo hanc rōnem quia
18 † mutatio perſone mutat priuilegium. l. paulus. ff. de acquir. he. et
eſt bonus tex. in. l. cū patronus. ff. de le. ii. comprobo eādē rōnem
auctoritate Bar. qui non ſolet cōiter in hac materia allegari in. l.
liberoꝝ in antepe. col. in ver. quero pone retento eodem themate.
vbi dicere vr̄ q̄ ſi mortuo patre relictis filio ⁊ filia ſtante dicto ſta
tuto ⁊ moriat filius relicta filia. ⁊ ſic nepte reſpectu aui quod ne
ptis nō excludit filiā. allegat Cy. in. d. l. i. C. de adulteriis. ⁊ eū ſeq
tur ſȝ nō per rōnem ſuā q̄ filius nō excludit filiam ideo q̄ filius
ſimplr ſed q̄ filius maſculus ſȝ qualitas iſta non trāſit ad neptē.
ergo pȝ q̄ in eā nō trāſit diſpoſitio legis. ⁊ ſic nō pōt aſſumere lo
cū patris ⁊ p hoc adducit tex. in. l. ſi. C. de naturalibꝰ liberis. ⁊ ſic
Bar. videt tenere opinionē Cy. ⁊ Saly. in. d. l. i. C. de adulteriis.
¶ Sȝ ad iſta oīa rñdet. Et primo ad rōnē Bar. de Saly. vt. ſ. cō-
firmatā rñdetur q̄ ex quo fauor eſt filiī q̄ trāſmittat ad ſuos he
redes vt ſuus. hereditas hr̄ pro adita in eius fauorē iuxta not. p
Bar. in. l. ſi filius qui patri. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ ꝯñr tranſmittit vt
adita. ¶ Preterea dicit Aretinus q̄ imo in ſuo tranſmittit he
reditas vt acquiſita. q̄ patet q̄ tranſmittitur cum bñficio abſti-
nendi vt ꝓbat in. d. l. ſi quis filium. in prin. ff. de acqui. here. Non
ergo tranſmittitur priuilegium excluſionis ſed ipſa hereditas in
qua in his que ſunt in ſui fauorē habetur ac ſi ſe immiſcuiſſet. ar.
d. l. ſi filius qui patri. ſicut. l. ⁊ q̄. ff. de interroga. actio. Nam vide-
mus de iure cōi q̄ filius tranſmittit hereditatē ad quoſcūq̄ ex-
traneos excluſis aliīs de agnatione q̄ tranſmittat eſt priuilgiū ſi
liī rōne ſuitatis vt in. d. l. ſi filꝰ qui patri. q̄ nō tranſit ad eius he
redes ⁊ tamē eiꝰ heredes excludūt quoſcūq̄ agnatos vt tradit in
d. l. ſi fratris. ¶ Preterea poſito q̄ in ea portiōe nō tranſiret pri
uilegium tñ rōne vnionis aſſumit ſibi priuilegium portiōis filiī
arg. d. l. qui patri. cum aliīs. ſ. allegatis. Item de neceſſitate venit
acquirenda. ar. d. l. ſi. C. de acqui. here. ⁊ not. per Ange. in. l. i. eo. tit.
19 ꝓut. ſ. dixi. Et ad rōnem Bar. rñdeo † q̄ imo trāſmittitur here
ditas cū eadem qualitate ⁊ eodem priuilegio ꝓut erat apud filiū
hoc probat Aretinus vt l loco preallegato. Nā hoc pȝ q̄ trāſmit
titur in extraneū cū beneficio abſtinēdi quādo ſumus l heredita
te paterna. vt pȝ in. d. l. ſi quis filiū. §. i. ff. de acqui. he. hoc etiā oſtē
dit per tex. vbi dicit eſſe caſum in. l. ſi quis filiū. §. ſi. C. de inoff. teſt.
vbi probatur quod q̄ñ querela trāſmittitur a filio in nepotem in
illa querela nō agitur de meritis nepotis ſed de meritis filiī ⁊ ſic
inſpicitur qualitas filiī tranſmittentis ſed attenta qualitate filiī
trāſmittentis in caſu noſtro femine excludunt igitur ⁊c. ꝓbatur
hoc idem. Nam ſi heres heredis ex iure trāſmiſſo adit dȝ adire vt
heres heredis non vt heres primi licet per mediam perſonā etiā
illius ſit heres. l. ſi. C. de here. inſti. exempli gratia titius inſtitutus
ab extraneo nō adita hereditate deceſſit. ſ. annū here. ſ annos in
tra. l. cū antiquioribus. C. de iure delibe. adit an erit heres titij vel
primi defuncti ⁊ certe nō primi: q̄ ab inteſtato non cum ſit extra-
neus ex teſtō non q̄ñ inſtitutus. vnde eſt heres illius qui heredi
tatē trāſmiſit iā qualificatam ⁊ affectam hoc priuilegio excluſio
nis filie: vnde cum ſua cā tranſire debet. d. l. ſi quis filiū. in ſi. debet
enim eſſe hereditas cum eadē qualitate apud heredē ad quē trāſ-
mittitur ſicut erat apud defunctū licet heres ſit diuerſe qualita
tis. arg. l. ſed ſi pro dote. §. pe ff. de leg. preſtandis per quē tex. hoc
probat Bar. in. l. i. §. ibidem. ff. de colla. bono. ¶ Ad autoritatem
Barto. rñdeo q̄ lȝ verba eius videant q̄ dictum eſt indicare tñ
intētio Barto. eſt determinare q̄ñ neptis ex perſona propria vult
excludere amitā non q̄ñ ex iure tranſmiſſo. Nam in illa. l. Bar. in
20 tēdit determinare † an appellatione filioꝝ veniant nepotes[b] ⁊ in
b ꝓcedenti q̄ōne determinauerat q̄ filio ꝓmortuo nepos excludit
filiā deinum in dicta q̄ōne querit retēto eodem themate quid in
nepte. ⁊ ſic dū dicit retento eodem themate apparet q̄ loquit de
nepte iā predefuncto filio ſic in proxima q̄ōne dixerat de nepote
patet etiā quia dicit q̄ determinari per. l. ſi. C. de naturalibus li-
beris. vbi tractat. q̄ñ nepos vult admitti ex perſona ꝓpria ⁊ an
diſpoſitio in filio extendatur ad ipſum q̄ñ eſt diuerſe qualitatis.
patet etiā clarius: q̄ dicit ita tenere Cy. in. d. l. i. C. de adulteriis. ⁊
tum ſequitur lȝ nō p ſuam rōnem ſed Cy. in. d. l. i. tenet dictā opi-
nionē q̄ñ filius erat ꝓdefunctus viuēte auo quo caſu neptis vult
amitā excludere ex perſona ſua ſed quādo filius morit poſt mor-
21 tem aui ⁊ neptis vult venire ex iure tranſmiſſo Cy. tenet q̄ † ne-
ptis excludit amitā ⁊ ita dicit tenuiſſe ⁊ obtinuiſſe in q̄ōne de fa-
cto Ugolinū de fontana. ⁊ ſic pȝ q̄ Bar. referendo ſe ad opinio-
nem Cyn. quam ſequitur in primo caſu quando filius predeceſſe
rat ſicut loquit Cyn. ⁊ ſic neptis veniebat ex perſona ꝓpria nō q̄ñ
filiꝰ ſuperuixit ⁊ neptis venit ex iure trāſmiſſo quo caſu tȝ q̄ ex-
cludit amitā. Nam pro certo Bar. in dicto caſu ſi ſic intellexiſſet
aliquā mentionē de trāſmiſſione feciſſet ⁊ eſt rō differentie mani-
feſte q̄ quādo ſuccedit ex iure trāſmiſſo ſuccedit ex perſona pris
⁊ cū eodem priuilegio vt ꝓbatū eſt ſȝ q̄ñ in perſona ꝓpria lȝ ſub-
intret locū patris: tñ nō ſuccedit ex pſona patris ſed propria vt
probatur in. l. i. § ſi ſit. ⁊ ibi Bar. ff. de colla. do. ⁊ probat. Bar. l. l.
i. §. ſi filius. ff. de cōiungendis cum emancipa. liber. Nimirum ſi
tunc nō attendūtur qualitates que ſunt in perſona ꝓpria ⁊ non
q̄ ſunt in perſona patris ⁊ iſta eſt veritas. ⁊ ita hoc anno rñdi in
q̄ōne de facto in ciuitate florentie dum Bar. in contrariū allega
retur ⁊ obtentum fuit ¶ Tertio principaliter difficultatē face
re videbatur. nā Ludo. ro. in. d. l. ventre relato cōſilio Bal. de quo
ſ. vr̄ illud impugnare ⁊ contrariū tenere pluribus rōnibus quo-
rum vna fuit Saly. cui ſati. ſ. ſufficienter rñſū ſcilicet q̄ portio
femine non defertur iure ſuitatis filiīs ſed ipſis tanq̄ deſcendēti-
bus maſculis: ſed beneficio ſtatuti. Mouet etiā q̄ ſtatutum ꝓdi-
ctum excludēs feminas propter maſculos intelligitur ſi maſculi
voluerint eſſe heredes. vt no. Bar. in. l. ii. §. ſed ſi ſit. ff. ad tertullia-
num. ſed in caſu noſtro filius nō agnouit hereditatem patris. er-
go non habet locum ſtatutū. ¶ Ad hāc rationem clare rñdetur
q̄ illud procederet q̄ñ filiī maſculi repudiaſſent hereditatem vel
alio modo eſſent incapaces. ⁊ ita loquitur tex. in. §. ſed ſi ſini. ſȝ in
caſu noſtro filius nō abſtinuit imo lex fecit eum incontinenti. he
redē ſuū. l. i. §. qui in poteſtate. ff. ſi quis ob cā teſtamēti. ⁊ ita reſpō
det dñs Alex. in preallegato cōſilio. ¶ Tāgit etiā dñ ſi Ludo. ro.
in. d. l. vētre q̄ vr̄. facere ad ꝓpoſitū nā dicit q̄ ſua opinio. maxi-
me procedit q̄ñ ſtatutum factum eſſet a b his qui haberēt poteſta
22 tem pretoris † vt ſunt marchiones epi ⁊ ſimiles iuxta no. p Bar.
in. l. ſtipulationū alie. ff. de verb. obli. in prin. ⁊ in. l. fin. ff. de penis.
⁊ per Bal. in rubrica. C. qui admitti. quoniam tunc non poſſet ſta
tutum facere filium heredem ipſo iure ſine aditione nec q̄ femi-
na ipſo iure deſineret eſſe heres. in. §. ꝯs autem. inſtitu. de bo. poſ.
⁊ ſic in illa portiōe femine non poteſt dici quod filius ſuccedit vt
ſuus et cōſequēter tranſmittat. vñ cū ſimus in ſtatuto cōdito ab
illuſtriſſimo Marchione Mātuano videtur q̄ dicta opinio ſi-
bi locum vendicet. Hoc idē voluit Ludo. ro. in. l. apud iulianū.
§. idem. iulia. ff. ad trebel. ¶ Sed ad hanc rōnem rñdeo q̄ pre-
fatus dñs in ſuo dñio neminē recognoſcit ⁊ facit ſtatuta iure ꝓ
prio nō tanq̄ vicarius alicuius principis quem recognoſcat quo
caſu leges dicuntur iure ciuile nō pretorium ꝓut declarāt Ange.
Imo. ⁊ moderni. in. l. ſtipulationum alie. ⁊ Bal. in. l. receptitia.
C. de cōſtitu. pecunia. ⁊ Jo. an. in addi. Spe in tit. de inſtru. edi. §.
porro in additione incipiente hec ſuſpitio. ⁊ fuit de mente Bar.
in. l. omnes populi. in. ſiī. q. prime principalis. q. ff. de iuſti. ⁊ iu.
¶ Preterea poſito quod illa portio nō defertur maſculo vt ſuo
tum quia ſuam portionem. ratione vnionis vt ſ. probatū fuit p
plures vrgentes rōnes. ⁊ ſic remanet defenſata illa opinio quod

n ¶ Adde tu q̄ eſt in primo vo lu. conſi. xx.
b ¶ Adde Bar. in. l. liberorū. col. pe. v. q̄ro retento eodē ff. de verb. ſig.

23 † illa portio trãſmittat a qua feminn excludit quã vt dixi tenuit
Agolinus de fontana ⁊ refert ⁊ ſequit Cy. in d. l. i. ſm illã conſu-
luit Bal. ⁊ ſʒ Pau. de ca. in l. ſi. ff. de acquir. here. quã etiã tenuit
Jo. an. in addi. Spe. in ti. de ſucceſſ. ab inteſtato in rubri. veriſimi-
lẽ q̄ōnẽ. quia ex quo maſculo eſt ius queſitũ trãſmittit illud in he-
redẽ arg. l. cũ in prioribus. C. de iure deli. Itẽ qꝛ heres repreſentat
defunctũ ar. l. emptor. C. de hered. vel actio. vendi. Itẽ qꝛ ſufficit ſe-
mel ius fuiſſe cõſtitutũ. l. videam⁹. ff. q̄ð met. cã. ⁊ hãc opinionẽ
tenet ſolẽnis doctor dñs Albert. de roſa. in tractatu ſtatutorũ in
ij. parte q̄ōne cẽteſima incipiẽ. Itẽ q̄ſtio cõiter eſt ſtatutis in ciuita-
tibus qꝛ heres ſuccedit in ius defuncti. l. heredẽ. ff. de reg. iur. Itẽ
qꝛ ſufficit ſemel pertinuiſſe hereditatẽ ad caſum q̄ð filia debeat cõ-
ſe cõtẽta dote ⁊ excluſa ar. l. cũ quidam. §. ſi cõs. ff. de vſuris. ⁊ in l.
ſi qs hac lege. ff. de oper. liber. Itẽ ſm hanc opinionẽ cõſuluit do.
An. in ſuo cõſ. xx. incipien. in nomine patris egtas valde ſugge-
rit vbi cõcludit q̄ð filius trãſmittit hereditatẽ cũ bñficio excluſio-
nis femine. idẽ cõſuluit pau. de ca. etiã in hereditate materna l cõ-
ſi. cccxiij. incipi. primo videndũ eſt. qꝛ filius trãſmittit cũ benefi-
cio excluſiõis arg. d. l. ſi quis filiũ. §. i. ff. de acquir. here. Itẽ quia lʒ
ſit diſputatio reſpectu excluſionis femine an ſtatutũ ſit odioſum
vel fauorabile tamen ipſa trãſmiſſio eſt fauorabilis argu. glo. in
d. l. vnica. C. de his qui ante apertas tabulas. ⁊ hac opiniõeʒ tenet
Bal. in l. ſi qs poſthumos. §. ſi filium. ff. de libe. ⁊ poſthu. vbi dicit
q̄ð ſatis eſt q̄ð filia ſit momẽto ⁊ filio excluſa. ⁊ ibi late diſputã-
do hãc opinioſẽ ſʒ Are. qui ẽt ſm hãc partẽ cõſuluit. ⁊ hanc opi-
nionem etiã tenuit Bal. in c. i. ep̄m vel abbatẽ. ⁊ Bal. in aut. in q-
bus. C. de ſecundis nup. ⁊ illam tenent dñs Joã. petrucius. ⁊ alij
moderni peruſini in d. l. ſi fratris. ⁊ ſm eam cõſuluit dñs Pe. de
ancha. in ſuo cõſ. xxv. in fine. incipiẽ. l q̄ōe. ⁊ dicta vidi ſubti-
liter allegata. ⁊ ſm eandẽ conſuluit dñs Alexãder vt. ⁊ retuli vn-
de arbitrat abſurdũ eſſe ab opiniõe tãtoꝝ doctoꝝ diſcedere plu-
ries: idẽ conſului ⁊ iudicatũ vidi pluries ⁊c. ¶ Quarto ⁊ vltimo
videbat facere magnã difficultatẽ. ſtatutum mãdauit q̄ð nõ vt
ſimpliciter excluderet feminas propter exiſtẽtiaʒ maſculoꝝ ſed ex-
taſibus maſculis qui de iure admitti poſſint ⁊ velint ad ſucceſ-
ſionẽ aſcẽdentis per que verba portio filie nõ vt ſimplr addita fi-
24 lis † ſed ita demũ ſi voluerint ⁊ potuerint eẽ heredes quo caſu nõ
videntꝰ ſuccedere vt ſui iuxta no. p Bar. in l. ſi filius qui pater. ff.
de vulg. ⁊ pupil. ⁊ probatur in l. verba. ff. de cõdi inſti. ⁊ in l. corne-
lius ⁊ in l. tam debitori. ⁊ vtrobiqꝫ late Jo. de imo. ff. de here. inſti.
⁊ ſic nõ videtur trãſmittere. Itẽ videntꝰ vocati ſub cõditiõe pote-
ſtatiua q̄ caſu nõ trãſmittũt vt eſt caſus in l. ſi. ff. de cõdi. inſti. Itẽ
non dicũt voluiſſe ex quo ante immiſtionẽ decedunt cum volũ-
tas moue finiatꝰ. l. iij. ff. locati. traditur in l. cẽteſimis. ff. de ver. ob.
¶ Sed ad hãc obiectioneʒ reſpõdeo in p̄rimis q̄ð caʒ de iure cõ-
muni poſſet eſſe dubitatio ſi dicta verba nõ fuiſſet expreſſa an fi-
lius qui nõ ſuccedit quia non potest vel qꝛ nõ vult excludat femi-
nam q̄ð videbatur attẽtari poſſe arg. l. filiuſfami. §. cum q̄. ff. de
25 leg. i. cuius ꝯtrarium decidit Bar. † q̄ð imo ſtatutũ intelligit de his
qui velint ⁊ poſſint eſſe heredes prout eſt tex. ⁊ ibi bar. in d. l. ij. §.
ſʒ ſi nt. ff. ad tert. ⁊ tenet Bar. in l. i. §. pe. ad ſi. ff. de bo. poſ. ꝯ tabu.
⁊ Bal. in l. maximũ vitiũ. C. de libe. prete. vnde ad tollẽdã hãc du-
bitationem adducunt ius cõe nõ immutãt. l. que dubitatio. ⁊ ibi
late glo. ff. de reg. iur. de iure aũt cõi dicunt nolle eſſe heredes qui
aliũ ſuccedẽdo habent impedire quãdo repudiãt vt p̄batur l. d.
§. ſed ſi ſint. ⁊ ĩ dictum fuit. eodẽ ergo modo debẽt dicta verba in-
telligi in caſu noſtro ex duplici regula. vñ qꝛ ſtatutoꝝ verba intel-
ligi debẽt ſm interpretationem iuris cõis. l. ſi. §. in cõputatiõe vbi
gloſ. C. de iure delibe. traditur in l. ſi ſerui veſtri. C. de noxalibus.
Itẽ qꝛ exprimuntur verba que tacite inerãt igitur expreſſio nõ de-
bet aliquid operari. l. nam recte. C. de fideiuſſo. ⁊ in l. ij. ⁊ ibi bar.
ff. de lega. i. Et in propoſito in caſu noſtro hãc rõneʒ aſſignat tex.
in l. cornelius. ff. de here. inſti. ¶ Reſpondeo ⁊ aliter tenendo opi-
nionem Ray. bal. ⁊ Ange. in l. cornelius. ff. de here. inſti. q volunt
q̄ð illa verba ſi voluerit in filio ſuo nõ faciũt cõditionẽ ⁊ ſic trãſ-
mittũt hereditatem ⁊ tenẽdo hanc opi. ad l. verba dici poteſt q̄ð
loquitur in herede neceſſario non in ſuo ⁊ neceſſario: ſed qꝛ corũ
opinio multum reuocatur in dubium: ideo in ea non inſiſto.
¶ Poſſum⁹ etiã aliter reſpõdere q̄ð ex quo ex forma ſtatuti por-
tio feminarũ non deferꝰ maſculis ipſo iure ſed demũ ſi voluerint
ante declarationem voluntatis illa portio nõ eſt acquiſita. ⁊ ideo
in illa portione illa verba ſi volent non faciunt cõditioneʒ in he-
reditate que non queritur ipſo iure vt eſt caſus in l. cornelius in
prin. ⁊ ibi gl. Dy. Angeli ⁊ Jmo. ⁊ cõſequẽter ſi filius habet trãſ-
mittere illã portionem aliter quã ex potẽtia ſuitatis tranſmitten-
tis nõ obſtantibus illis verbis beneficio l. vnice. C. de his qui ãte
apertas tabulas prout declarat Jo. de imo. in d. l. cornelius. vn-
de talis portio d' ſui notata delata non cõditionaliter ſʒ pure ⁊
eſt trãſmiſſibilis in caſibus in quibus hereditas trãſmittitur: vn-
de referendo ad propoſitũ dico q̄ð licet dicta portio ex ſuo iure
nõ ſit tranſmiſſibilis ex potentia ſuitatis qꝛ non queritur ipſo iu-
re neqꝫ in filiũ cõtinuatꝰ. tñ propter vnionẽ quã habet cũ portio-
ne filij ſicut portio filij trãſmittitꝰ ita portio ſororis p̄ter. ⁊ ratio
nem. l. qui partẽ. ⁊ l. qui ex duabus. in prin. ff. de acqui. her. ⁊ ĩ la-
tius declaratũ fuit ⁊ iſta eſt clara ⁊ va reſpõſio. ¶ Rñdeo etiam
clare ſi dictus fili⁹ deceſſit pupillus ⁊ nõ infans put ex pñ. eo vi-
detur colligi in quo nõ ſit mẽtio q̄ð infans deceſſerit q̄ð talis pu-
pill⁹ dꝛ voluiſſe ſuccedere ex quo poſſedit bona hereditaria ⁊ fru-
ctus percepit hec probatꝰ qꝛ in his actibus probatꝰ volũtas adeũ-
di hereditatẽ. vt l. d. l. p herede. is prin. ⁊ in §. i. ⁊ l ipſe hoc vult
Bar. in d. l. gerit in fi. ⁊ Bal. in d. l. potuit in fi. licet ſit dubitatio
an valeat additio quãdo nõ apparet q̄ð geſſerit pupillus ſe p he-
rede expreſſa volũtate tutoris. volũtas aũt pupilli p̄ſupponitur.
ſi ergo exiſtẽs pupillus dꝛ voluiſſe imediate femine fuerit excluſe
⁊ eſt effectus fuit ſuus etiã heres in portione feminarũ nec aliqd
hoc habet operari voluntas ſeu auctoritas tutoris. qꝛ ſol⁹ pupil-
lus põt implere cõditionẽs declarare voluntatem ſuã ſine tutore
mediãte quo implemento ⁊ qua declaratione volũtatis pupill⁹
efficiatꝰ ſuus heres. caſus eſt clarus in l. cõditionibus pupillus. ff.
de cõdi. ⁊ demon. ⁊ cõſequẽter portio feminaꝝ tanq̄ pure delata
potuit trãſmitti ſiue ex potentia ſuitatis ſiue rõne vnionis. et iſta
eſt ẽt clara rñſio. Amplius dico reſpõdẽdo ad dictũ argumentuʒ
q̄ð intentio ſtatuti nõ fuit per dicta verba ſuſpendere acquiſitio-
nẽ fundatam ipſo iure filio. ſʒ tñ vt diꝶi tollere illam dubitationẽ
qñ fili⁹ repudiaret. vl' eſſet in captione: qꝛ tunc femine nõ exclude-
retur. ⁊ ſic in caſibus in quibus neqꝫ eſſet heres neqꝫ tranſmitte-
ret. hoc autẽ dupliciter oñditur ex mente ſtatuti. ¶ Primo qꝛ di-
cta verba que de iure admitti poſſint ⁊ velit ad ſucceſſionẽ ſimul
⁊ pariter reſpiciunt totã ſuſpitionem. ⁊ ſic tã portionẽ maſculi de-
latã de iure cõi feminarũ q̄ portioſẽ p̄priaʒ ſʒ reſpectu portiõis
p̄prie nõ eſt credendum q̄ð voluerit acquiſitioneʒ ſuſpẽdere ⁊ trãſ-
miſſionẽ impedire ne quod inductum eſt in fauorem ⁊ augmẽtũ
maſculoꝝ retorqueatur in odium ⁊ diminutioſẽ cõtra. l. q̄ð fauo-
re. C. de legib⁹. ⁊ l. legata inutiliter. ff. de adimendis legatis. ſi er-
go hoc nõ ſenſit is portiõe maſculi: ergo nec in portione feminaꝝ
rũ: qꝛ ex quo ſimul vtroqꝫ caſu determinat debet equaliter deter-
minare. l. iam hoc iure. ff. de vul. ⁊ pupi. ⁊ l. q̄ðis cum materia. C.
de impub. ⁊ aliis ſubſti. ¶ Secundo qꝛ regulam excluſiõis femi-
narũ ſtatutũ limitat dupliciter quando filius non poſſet eſſe he-
res vel nollet ſed in caſu poſitẽc ſumus in caſu quo filius neqꝫ eſt
heres neqꝫ trãſmittit ergo eodem modo eſt intelligendum caput
volũtatis vt equalis ſit determinatio p. d. l. iaʒ hoc iure ⁊ no. per
Bar. in l. ſi legatarius. §. i. ff. de legatis. iij. cuꝫ ſi. ¶ Cõfirmatꝰ quin
26 † ille dꝛ velle eſſe heres vel qui per ſe eſt heres vel mediãte ſua trãſ-
miſſione aliũ heredeʒ facit vt p̄bat ex no. per Bar. cuius opinio
eſt magis cõis in l. i. ff. de vulg. ⁊ pu. vbi cõcludit quod heres trãſ-
mittẽdo excludit ſubſtitutum vulgarẽ qui amittebatꝰ ex duplici
27 capite. ſ. potentie ⁊ voluntatis. Nõ omitto † q̄ð etiam oñditꝰ intẽ-
tio ſtatuti ex proemio ex q̄ arguitꝰ finalis intẽtio ſtatuẽtũ vt in l.
fin. ⁊ ibi Bar. ⁊ aliij. ff. de here. inſti. ⁊ in l. regula ver. initium conſti.
tuendõ. ff. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ traditur in l. i. ff. ad maced. Nam in
p̄emio dicti ſtatuti dꝛ vt familiarũ dignitas nomẽ ⁊ ordo ſerue-
tur ⁊ bona morientiũ in eoꝝ agnatos ⁊ poſteros trãſmittantꝰ p
quos nomen generis cõſeruatur. Ex quibus verbis apparet cla-
re quod ſtatutũ nedum q̄ð voluerit impedire tranſmiſſionem in
agnatos de qbus agimus quinimo voluit illam ampliare per ex-
cluſionem feminarũ. vñ cauſa finalis rõ eſt mẽs in caſu noſtro ve-
rificetur que fuit vt bona in agnatos tranſmitterentur nõ debe-
mus dicta verba interpretari cõtra mentem ſtatuẽtium ar. l. cum
mulier cũ ibi no. ff. ſo. ma. ⁊ l. ſcire opꝫ. §. ſufficit. ff. de excu. tut. ⁊ in
c. preterea. ⁊ in c. intelligentia. de verb. ſig. ¶ Et ſic dicatur ſi fili⁹
ſimpliciter trãſmitteret tũc ex q̄ trãſmiſſio ſit etiã ad heredes ex-
traneos daretur quod extranei excluderẽt feminas cõtra mẽtem
ſtatuti. ¶ Rñdeo primo q̄ð in caſu noſtro qꝛ heres eſt de agnatio-
ne rõ ſtatuti in eo locũ habet. ¶ Scðo q̄ð ſatis ẽ q̄ð ſatiſfactũ ſit
ſtatuto q̄ð tpe mortis extiterit maſculus capax ſucceſſiõis. ⁊ here-
ditatem non repudiauerit ad hoc vt filie intelligantur excluſe qꝛ
ad videndũ quis preferatꝰ ⁊ qs excludatur in ſucceſſione attẽditꝰ
ſoluʒ tp̄s mortis illius de cuius hereditate agitur in §. proxim⁹.
inſti. de legi. agna. ſucceſſione. ⁊ in l. ij. §. videndũ. ff. de ſuis ⁊ le. ad
hoc tex. ⁊ quod ibi per Bal. in c. i. epiſcopuʒ vel abbatẽ. ⁊ q̄ð not.
bar. in l. ſi. ff. ad tertu. ⁊ Bal. in l. ij. C. de libe. p̄teri. ¶ Et ſi iterum
diceretꝰ ſtatutũ debet interp̄tari vt minus ledat ius cõe quã poſſit
l. ij. C. de noxalibus. c. cum dilectus. de conſue. vnde cum ſtatutuʒ
nihil diſponat de tranſmiſſione intelligi debet quod maſculi ex-
cludant feminas quãdo ipſi ſuccedant non q̄ð trãſmittatꝰ heredi-
tas cum beneficio excluſionis. ¶ Reſpõdeo q̄ð minus ledit ius
cõe ſi dicimus q̄ð hereditas perueniat ad Joãnem Francũ ei⁹
fratrẽ patruelẽ qꝛ nõ erit p parte ſuus ⁊ pro pte nõ ꝯ l. cũ q edes
ff. de viucapio. Itẽ ſi daremus p̄ſem decedere inteſtatum inſtituto
filio in

filio in parte filiꝰ ſuccederet in totũ ne reſultet quẽ decedere ꝑ parte teſtatũ ꝫ.l.ius noſtrũ ff.de reg.iur. Item augumentũ imitabile natura eius cui accreſcit iure ut eſt no.in.l.&c C.de iur.do.ꝛ ſimiliter legibus volentibus qđ hereditas pſis ꝗ obuenit filio in poteſtate traſmittatur ad quoſcũqꝫ.ſaltẽ virtute paſſiue interpretatiõis de qua dictũ eſt. ¶ Poſtremo nõ omitto qđ portionẽ ſibi delatã de iure cõi traſmiſit.ergo alie ſibi accreſcũt per ius accreſcẽdi ne incidamus in abſurdũ ꝛ incõueniens qđ ex pluribus portionibus delatis poſſet quis pro vna portione eſſe heres ꝛ ꝑ alia nõ.cõtra.l.ſi. ff.de acqui.here.ꝛ no per Ange.in.l.i.eo.ti.vt.ꝫ latiꝰ retuli.Et ex his cõcludo qđ dictus Frãciſcus trãſmiſit ad fratrez patruelẽ totã hereditatẽ paternã ꝛ ꝯſequẽter qđ ſorores nõ poſſint admitti.
¶ Cõſequẽter deueniẽdũ eſt ad tertiã difficultatẽ nũquid poſito qđ dictus Franciſcus filius non tranſmiſiſſet portionez ſororũ ꝛ ꝯtr nõ fuiſſent excluſe ſorores quia nõ immiſcuit ſe ſeu nõ adiuit an dictus Joãnes franciſcus eius heres poſſit intentare reſtõnẽ
a in integrũ ad eã tranſmiſſam per dictũ filiuz aduerſusᵃ non aditionẽ ſeu immixtionẽ hereditatis in quo articulo cõcludendũ eſt qđ ſic ſequẽdo cões cõcluſiones.nã ſicut mors ꝛ abſentia iũgũtur ſimul ex leſione ꝗ nõ fuit cõfirmata in vita defuncti abſentia cõpetit reſtõ heredi ex clauſula gñali ſi ꝗ iuſta cauſa mihi eſſe videbitur vt ꝓbaẽ in.l.pãtonius.in prin.ff.de acqui.here.ꝛ not.in.l.i.
29 C.de reſti.militũ ita videl.qđ † minor etas iũcta cũ morte filiĩ parte debeat reſtõnez in integrũ.ex eadẽ clauſula generali.quia fauorabilior eſt minor etas ad obtinendam reſtõnem ꝙ abſentia etiã ex cauſa reipublice vt eſt caſus clarus ꝛ ibi Bal.in.l.ſi.ff.de in integ.reſti.ti.generali.vbi pꝫ qđ abſens legitime defenſus reſtituitur ad appellãdum:ſꝫ minor reſtituitur ad totam cauſaz.ꝛ ita tenet glo.no.in.l.necnon.§.qđ eis.ff.ex quibus cauſis maiores.facit qđ no.glo.in.l.ſi qua militi.eo.ti.ꝛ lꝫ Saly.in.l.j.C.de reſtitu.milit.dicat qđ fauorabilior eſt reſtitutio que cõcedit abſenti ꝙ illa ꝗ conceditur rõne minoris etatis per.d.l.ſi qua militi.iuncta.l.auxiliũ. in prin.ff.de minoribus.illud dictum non videtur verum niſi forte in executionibꝰ penarum de quibus loquũtur leges preallegate que etiam habent alium intellectum quem ponit gloſ.in.d.l.ſi qua militi in aliis autem caſibus eſt contra iura predicta ꝛ cõtra glo.ordinariam in.d.§.quod eis ꝛ tenet Bald.expreſſe in.d.l.ſi.in j.no.ꝛ hanc.opi.tenent Jac.de rauẽ. Oldr. Cy.ꝛ Barto. in.l.qui duos per illum tex.ff.de rebus dubiĩs.ꝛ Jac.bu.bar.ꝛ Jo.de imo. in.d.l.pantonius.ꝛ refert Joã.de imo.quod idez tenuit dominus Franciſ.de ramponibus ꝛ Joã.de imo.in.l.vẽtre.ff.de acqui. here.ꝛ hanc opi.tenet Joan.an.in.c.in preſentia.extra de proba.ꝛ Bal.in.l.vnica.§.in nouiſſimo.C.de cadu.tollen.ꝛ hec opinio intrepide eſt ſequenda in minore infante.Naꝫ Bal.in.l.j.C.de reſti. militũ.ꝛ Ang.in.d.l.ſi infanti.ꝛ Ange ꝛ Lud.in.d.l.pantoniꝰ in
30 maiore † infante tenent eandem opinionem.ꝛ ſic eſt quaſi olim opinio.ſed in infante videtur maior dubitatio per tex.in.d.l.ſi infanti.in prin.dum tex.vult qđ ſi infans carẽs tutore decedit hereditate non adita perinde eſt ac ſi hereditas nõ fuiſſet delata ſed ſi hereditas nõ fuiſſet delata nulla competeret reſtõ igitur ꝛc.Itez quia tex.ſubdit qđ hereditas deuenit ad illas perſonas ad quas ꝑuenire debebat ſi hereditas non fuiſſet delata que verba ſunt cuz effectu intelligenda.l.i.§.hec verba.ff.qđ quiſqꝫ iuris.ad idez tex. in.l.ij.§.prouenit.ff.de here.vel actio.vendi. ſed ſi reſti.daretẽ hereditas non ꝑueniret ad ſequẽtes cuz effectu.ꝛ ſic illa verba eſſent poſita ludibrio ꝛ ſine effectu cõtra.l.ſi ꝑtor.in prin.ff.de iudi.cũ ſi.
¶ Preterea tex.vr̃ inducere preſumptionez iuris ꝛ de iure quod intelligatur oĩno ac ſi delata non fuiſſet infanti.ꝛ ita tenent Ja. de beluiſio.Frãciſcus tigrini.Bar.Saly.ꝛ Ange.ibi per illũ tex. ꝛ Ang.ꝛ Ludo.pontanus in.d.l.panconius ꝛ Bar.de ſaly.in.l.j. C.de reſti.militum.¶ Sed cõtraria opinio videtur magis cõis ꝛ
b tenẽdaᵇ quã finaliter tenet Raph.in.d.l.ſi infanti.ꝛ Pau.de ca. in lectura paduana dicẽs qđ eſt ſine rõne dicere qđ infans ſit deterioris ꝯditiõis ꝛ qđ iſta opinio eſt cõis ꝛ qđ vidit illam ſeruari florẽtie ꝛ bononie ꝛ hãc opinionẽ ſequunẽ cõiter moderni quã etiã tenuit dñs Onofrius de peruſio in .d.l.j C.de reſtit.militũ.ꝛ ſm̃ illam conſuluit ꝛ qđ dicit Pau.confirmaẽ quia melioris cõditionis eſt infans ſeu eſſe debet ꝙ maior.vt pꝫ ex no.in.l.j.ꝛ ibi per Bar.ff.de nouatio.ꝛ in.l.pupillũ.ff.de reg.iu.¶ Preterea ſi tex. magis fauet pupillari etati in multis ꝙ adulte eo quia eſt infirmior etas vt patet in.l.ſicut.C.de preſcrip.xxx. annorũ.ꝛ in.l.ij.§.ſi pupillo.ff.pro emptore.ꝛ in.l.bone fidei.ff.de acqui.reruꝫ do.ergo ſimiliter debet plus fauere iſanti ꝙ pupillo egreſſo infantiã quia eſt in infirmiori etate.¶ Et tenendo hanc opinionem rñde ad.d.
c l.ſi infantiᶜ ſm̃ Jo.de imo.in.d.l.ventre.ꝛ in.d.l.pantonius.quod licet dicat quod habetur ꝓ non delata intelligiẽ habito reſpectu ad ius commune non tamen per illa verba tollitur priuilegium ſpeciale reſtitutionis in integrum ad quod legiſlator nõ videtur habuiſſe reſpectum.ar.l.iiij.§.i.ff.de fideicõ.lib.ꝛ qđ not.Bart.in l.ꝙdiu.la.j.ff.de acqui here.¶ Confirmatur reſponſio ſua per eaque voluit gloſſ.no.in.c.coram felicis.de reſtitu.in integ.vbi vult qđ per iſta verba generalia qđ quis moleſtari vel inquietari non poſſit directe vel indirecte a quauis perſona non tolliẽ ſpeciale
31 beneficiũ reſtõnis in integrũ:quia iſta eſt regula † qđ ꝑ leges generales nõ videtur auferri priuilegiũ ſpeciale alicui in iure cõceſſum. l.decurionibus ꝛ ibi Bar.C.de ſilẽtiariis.lib.xi.ꝛ per Bal.in pꝛima conſtit.C.ꝛ Bal. in.c.j.in ſi.quo tempore miles.¶ Ad ſecundã vero inductionem qđ verba debent intelligi cum effectu.alias eſſent ludibrio.rñdeo qđ nõ erunt ſine effectu.tũ quia reſtõ in integrũ expirat quadriẽnio poſt maiorẽ etatem.vt in.l.ſi.C.de temporibꝰ in integ.reſti.pe.tum quia poſſunt eſſe aliqui caſus in quibꝰ reſtitutio non competit iuxta nota.per Bar.in.l.qui duos.ff.de rebus dubiĩs.ꝛ per Baldum in.l.vnica.§.in nouiſſimo.C.de cadu.tollẽ. ꝛ per modernos in.d.l.ſi infanti.Item ſatis eſt qđ operentur iuſpecto iure cõi ſicut in ſimili videmus in.l.ſicut C.de preſcrip.xxx. annoꝝ vbi l.vult quod minoribus currat preſcriptio ſicut maioribus.ꝛ tamẽ gl.ibi determinat qđ datur reſtitutio aduerſus curſum preſcriptionis.ꝛ tenent docto.in.l.ſin.C.in quibus cauſis in integrũ reſtitutio nõ eſt neceſſaria.Item lex legitima perſonã minoris in cauſa momentanee poſſeſſionis.ꝛ tñ cõpetit reſtõ.ve voluit gl.quã ibi approbãt doctores in.l.vnica.C.ſi de momẽtanea poſſeſſione fuerit appellatũ de qua meminit Bal.in.l.exigẽdi.C. de ꝓcuratoribus.¶ Ad illud vero qđ lex preſumit nõ delataz reſpõdent Moderni i.l.ſi infanti.maxime dñs Alexãder qui tenet hanc partem ſm̃ quã dicit ſe cõſuluiſſe qđ etiam cõtra id ſup quo inducta eſt preſumptio iuris ꝛ de iure cõcediẽ reſtitutio ex clauſula generali ſi qua mihi iuſta cauſa ꝛc.vt in.l.ſi mater in principio ꝛ ibi Bar.ff.de excep.rei iudicate.vbi aduerſus ſententiã que trãſiuit in rẽ iudicatam eſt preſumptio iuris ꝛ de iure adeo quod nõ admittitur probatio in contrarium vt i.l.ſi ſub ſpecie.C.de re iudi.ꝛ in.l.imperatores.ff.eo.tit.ꝛ tamẽ cõtra ipſam datur reſtitutio in integrũ vt in dictis iuribus ꝛ qđ detur reſtitutio tenet etiã Bar.in.l.inter ſtipulãtem.§.j.ff.de verb.obl.¶ Sed iterum induco ſubtiliter .d.l.ſi infanti.contra cõem opinionẽ in ver.perfecte vero iuncto ver.ſi autẽ ſeptẽ annos.Ex quibus patet qđ in iſta materia imperator intendit nouũ ius cõſtituere in infante ſeparatũ
32 a iure qđ reſpicit pupillos maiores iſante:vt patet † ex aduerſatiua ſinantez que ſolet aduerſari ad ius ꝛ factum.l.hoc amplius.§. de his.ꝛ ibi Bart.ff.de damno infecto.ꝛ not.in lege qui vſumfructum.ff.de ver.ob.¶ Preterea cum tex.dicat quod in maioribus ſeptez annis vult ſeruari iura vetera.ex hoc datur intelligi quod in infante nouum ius cõſtituerat in precedentibus ſed ſi heres infantis poſſet reſtitutionẽ petere ſicut heres maioris infante nullũ ius nouũ cõſtitueretẽ in infante quia etiam heres maioris excluditur ab hereditate nõ adita ſed datur reſtitutio.l.qđ ſi minor.§. ſceuola.ff.de mino.ꝛ tenent doctores cõmuniter Et ſi dicatur qđ nõ omnia que ibi dicũtur in infante conſtitu de nouũ ius:quia in precedentibus dr̃ qđ tutor ſolus põt hereditatem adire qđ etiã videbatur eſſe de iure veteri vt lꝫ gl.in.l.potuit.eo.ti.Ad hoc dr̃ qđ prius nuſqꝫ hoc reperiebaẽ expreſſum vel poſito quod dr̃ adhuc ponit ius aduerſum a maiore infante.ꝛ propter iſta vidi quoſdaz modernos dubitare de cõi opinione.que inductio licet prima facie videatur ſubtilis tñ nõ ob.aliquo modo.Nam illa lex ſi infanti multa noua cõſtituit in infante ſeparata a pupillo maiore.
¶ Primo quia pater ſolus poſſit adire ſecꝰ in pupillo.vt in.l.ſi ſo. eo.ti.¶ Secũdo ꝙ infans hereditatẽ nõ aditam tranſmittit ad patrẽ qđ in minore nõ reperitur.¶ Tertio quia pater põt adire ꝛ eſt legitimus adminiſtrator pro infante emancipato ¶ Quarto quia trãſmittit hereditatẽ vt aditã nõ vt adeũdã ¶ Quinto quia ſolus tutor põt adire.vnde cũ iuxta materiã tituli Imperator intendat determinare circa aditionem hereditatis ꝛ trãſmiſſionez hereditatis nõ adite nec ſiat aliqua mentio reſti.in integ.ſatis eſt quod oſtẽdatur aduerſum ius in predictis ſuper quibus expꝛeſſe loquitur lꝫ nõ ponatur ſuper reſtõne in integrũ.tum quia lex gñaliter loquẽs nõ cẽſetur ſilia ꝫ collere voluiſſe vt voluit gl.in.d.c. corã felicis.ꝛ .ꝫ.latius dixi.tũ quia maior vr̃ rõ in infante cõcedente reſtõnez que cõceditur rõne etatis.vt.ꝫ.dixi.vñ ſatis eſt quod l multis de quibus.ꝫ.aduerſaẽ.ad hoc bñ facit quod no.d. An.per illum tex.in.c.ex parte in ultimo.de ver.ſig.ꝛ Joã.de imo.in.c.j.extra
33 de teſtis.¶ Et quod cõmunis opinio ſit vera probaẽ rõne.† Nam cum quis in extremo mortis arti.nõ poſſit adire hereditatem.vt eſt tex.cum glo.in.l.ſi.ff.quãdo dies leg.cedat ꝛ declarat Bar.in.l. miles.§.ꝑ parte.ff de leg.ij.videtur quod iſta ieſio perficiatur i vita ipſiꝰ minoris ꝛ ꝑ ꝯñs qđ reſtõ in integrũ de ſtricto iure ad heredes trãſmittantur per.l.nõ ſolum.ff.de in integ.reſti.tit. generali.Et hanc rõnem tangit Bal.allegãdo punctualiter.d.l.ſi . in.d. l.non ſolum quam Jo.de imo.adducit tãꝙ ſuam in.l. qui duos. ff.de vul.ꝛ pup.¶ Sꝫ iſta ratio eſt cõtra.d.l. pantonius.vbi tex. dicit quod ſi abſens non petit bonorum poſſeſſionem et deceſſit. intra tempus eam petendi ideo de ſtricto iure non poteſt reſtitui

Marginal notes:
a ¶ Heres trãſmittit bñficiũ reſtitutiõis in inte. aduerſus non aditionẽ hereditatis.
b ¶ Opinio magis communis ꝛ tenẽda.
c ¶ Ad.l.ſi infanti.C.de in.libe.

q: a ſonc vinctus nõ erat excluſus: vt ita declarat ibi gl. ⁊ tamē cer
tū eſt qḋ bonoꝝ poſſeſſio in extremo mortis articulo agnoſci nõ
pōt multominus ꝙ hereditas adiri ex quo tex. datur intelligi qḋ
leſio que cõtingit in extremo mortis articulo nõ conſideratur ad
cõcedēdā reſtõnem: veruʒ eſt qḋ abſentia ſicta cū morte cõſidera
tur de equitate ſʒ nõ de rigore. quinimo d. Pau. de ca. in. d. l. ſi in.
ſanti. in quibuſdā lecturis retorquet dictā rationeʒ in ɔ̄triuʒ q: ex
exiſtēte vera tranſmiſſio fieri deberet de rigore iuris: ſed in. d. l. pā
tonius. ē cõtrariū qḋ nõ de rigore ſed de equitate. ⁊ ſi ita eſt cū il
la equitas non reperiatur ſcripta in minore nõ debem⁹ recedere
a rigore iuris ſcripto iuxta no. in. l. j. C. de legibus. Qḋ ius ſcriptū
eſt vt ſi minor nõ leditur in eius vita nõ incipit ſibi competere be
neficium reſtõnis. ⁊ ſic non tranſmitti vt etiā dicit in. l. pātonius.
⁊ in. l. j. C. de reſti. militũ. ⁊ propter hoc dicit ſe ſemꝑ dubitaſſe ⁊
relinquit cogitanduʒ. ¶ Preceptor aūt meus dñs Alex. de imo.
doc. elegans reſpõdet qḋ ad hoc vt de rigore trāſmitteret dictum
bñficium reſtõnis ſolū requirebaẗ qḋ fuerit leſus in vita: ſed etiaʒ
qḋ in vita potuiſſet in integrum reſtitui vt dicit tex ſ. d. l. nõ ſo
lum[a] vñ de rigore nõ videbatur ꝙ debuerit dictū bñficiū trāſmit
ti: q: dato qḋ vltimo vite ſpiritu ſit cauſata leſio nõ tñ ſequiẗ qḋ
potuerit ſibi cõcedi actualiter reſtõ eodē inſtāte. vel dicēdū eſt ſm
eū qḋ in. l. pantoni⁹. de rigore nõ videbaẗ concedēda reſtõ q: leſio
nõ proceſſit ab abſentia cā reipublice: ſʒ a caſu mortis ſicta abſen
tia. Item ibi dū loqtur de rigore nõ loquiẗ de abſte cā reipubli
ce: ſed de alia abſētia puta cā mercature q: ꝓpter quālibet abſētiā
in qua nõ interuenerit culpa habet locū illa lex. vt ibi p bart. vñ
videbatur de rigore reſtõnis nõ eſſe cõcedēdā tñ ibi ɔ̄tū dr̄ vñ ſi
abſētib⁹ conceduntur fortius minoribus quorū cā fauorabilior eſt p
id qḋ hr̄ in. d. l. ſi. ff. de in inte. reſti. titu. generali. ⁊ in. l. in ɔ̄tractibus.
in prin. ⁊ qḋ ibi p Bal. in. ·ḧ. no. C. de nõ nume. pecu. ⁊ qḋ no. glo.
in. d. l. nec nõ. §. qḋ eis. ff. ex quibus cauſis maio. ¶ Sʒ ɔ̄ hāc rñſio
nem preceptoris mei qḋ nõ debeat idē dici in minore. arguo ſic. ⁊
ꝑmitto qḋ reſtõ in integrū ꝙ ɔ̄petit minori eſt fauorabilior l pſo
na ſua ꝙ in perſona ſua hr̄dis. l. qḋ ſi minor. §. ſceuola. ff. de mino.
hoc ꝑmiſſo arguo ſic. ſi minor ipſe viueret ⁊ eſſet leſus p caſuʒ nõ
ſui facilitate nõ poſſet reſtitui. l. verū. § ſciendū. ⁊ l. omnia. ff. de
mino. ſola ergo minor etas in minorē nõ eſt cā reſt. in lte. ergo etiā
in hr̄de ipſius ſola minor etas qñ nõ daẗ facilitas pupilli nõ vr̄
poſſe cõiūgi cū morte nõ ɔ̄cedēdā reſt ɔ̄neʒ hr̄di ex clā gnāli ſi qua
iuſta rā ⁊c. q̄ rõ ceſſat in. l. pātoni⁹. q: ibi ſola abſētia nõ culpabi
lis eſſet iuſta cā cõcedēdi reſtõnē qñ leſio eſſet cõſummata i vita.
⁊ hāc rõnē adduci vidi p quoſdam cõſulētes in hac mā. ¶ Sʒ de
fendēdo cõeʒ opi. dico qḋ in caſu nr̄o nõ eſt ſola minor etas cā cõ
cedendi reſtõnē ſicta cū morte ſʒ ēt facilitas etatis in nõ adeūdo
nñ mortē q: lex preſumit qḋ ſi fuiſſet maior adiuiſſet ſicut in abſen
te ſi fuiſſet pñs vt dicit gl. in. l. j. C. de reſt. militū igiẗ cū nõ adire
tis ꝓpter facilitatē etatis cõpetit reſtõ. ⁊ q: leſio nõ fuit cõſum
mata in vita nõ cõpetit ex ti. de minorib⁹. q: nõ incipit minori cõ
petere. d. l. nõ ſolum. ſʒ cõpetit ex eqtate ex clauſula gnāli ſi q̄ iuſta
cā p. d. l. pātonius. Itē in caſu nr̄o impedimētū in ndeūdo ex quo
dicitur qḋ tutore carebat: vñ tale impedimētū impotētie adeūdi
ſictū cū morte cauſat bñficiū reſtõnis ſicut abſētia inculpabilis tū
eta cū morte eſt cā qḋ cõcediẗ reſtõ in. d. l. pātoni⁹. nā illa clā gnā
lis ſi qua iuſta cā cõplectiẗ oē iuſtum impedimētū. vt in. l. j. ff. ex q.
cau. ma. ex qbus remanet defenſata cõis opinio a qua in cõſulēdo
nõ ē recedēdū neqꝫ in iudicādo. ⁊ ſic eſt expedita alia ſubtilis diſ
ficultas ¶ Poſtremo aduerſarii ɔ̄fugiūt ad aliud remediū di
34 cētes qḋ † ex q̄ dict⁹ frāciſc⁹ frater patruelis dicti impuberis nõ
fuit diligēs ſʒ negligēs in aſſumēdo tutelā dicti Joānī franciſci
ſiue in prouidendo ſibi de alio tutore cū non cõſtet matrē vel aliū
fuiſſe tutoreʒ fuit priuatus ſucceſſione dicti impuberis qui ſupui
xit biēnio p tex. vbi vr̄ caſus in. d. l. ſciāt cūcti. C. de legit. here. vbi
talis pena priuationis hr̄ditatis īponiẗ oībus agnatis q ſperāt
ſucceſſionē. ⁊ no. glo. ⁊ ibi Bar. in. l. ij. ff. qui petant tutores. ¶ Sʒ
ad hāc obiectionē faciliter eſt rñſio ex his q̄ in facto ꝑſupponun
tur ex quib⁹ multipliciter oſtēdi pōt qḋ ꝓpter nõ petitū tutoreʒ
nõ priuaẗ frater patruelis hereditate dicti pupilli. ⁊ in primis ꝑ
ſupponitur in facto qḋ dictus Joānes frāciſcus eo tēpore quo fi
lius impubes ſupuixit patri. ſ. eo biēnio fuit abſens a ciuitate: vñ
ſtat fundamentū † qḋ lʒ tanꝗ frater patruelis ⁊ cõſanguine⁹ ꝑ
35 ſumatē ſciuiſſe facta cõſanguinei. vt in. l. de tutela. C. de in inte. re
ſti. tit. gnāli. ⁊ in. l. octaui. ff. vñ cognati. tñ illud eſt verū quādo eſt
pñs in loco. ita dicit bar. limitādo illas leges in. l. ſi pōt. ff. de acq.
here. allegat tex. in. c. cū in tua. qui matrimonium accuſare pñt. be
ne facit qḋ habetur in. c. quoſdā de preſcrip. ⁊ in. c. j. de poſtla. pre
latoꝝ. ⁊ ita ēt voluit Ange. exēplificando illū tex. in. l. tres fratres
ff. de pac. niſi aliẗ dicēdū eſſet ex parua diſtantia loci dilationis tē
poris iuxta no. p Bal. ⁊ modernos in. l. titius. §. lucius. ff. de libe.
36 ⁊ poſth. Amplius dico qḋ † conſanguineus pſumiẗ ſcire facta
cõſanguinei quo ad iura ſanguinis ⁊ cetera & ſimilia non quo ad
alia geſta vt voluit Bal. in. l. qū ſororeʒ. C. de iure deli. ⁊ Bar. in
l. qui omnis. ff. de rebus dubijs. ⁊ Bar. in. d. l. ſi pōt. in. vj. ⁊ pe. col
Bal. in. l. j. C. de collatio. detegēda. vnde ex his q: mater geſſit ſemꝑ
ſe pro tutrice habuit iuſtam cām ignorantie qḋ impubes tutore
careret. ex quib⁹ preſuppoſitis multipliciter arguiẗ. ¶ Primo
ad hoc vt propter non petitum tutorē aliquis ſucceſſione priueẗ
oſtendi debet qḋ fuit moroſus in petēdo. illud aſſumptuʒ proba
tur in. l. ij. §. ſi mater. ff. ad tertul. ⁊ ibi ad tertul. in fi. ⁊ in. d. l. ſciāt.
in qbus ꝓbatur qḋ priuāẗ ſucceſſione ſi tutorē. ſ. annū nõ petie
rint. ſʒ iſta verba ſi nõ petierint exponunt. i. ſi fuerint in mora pe
tēdi. l. ſi penū. ff. qñ dies leg. cedat. ⁊ declarat Bar. in. l. ita ſtipula
tus. la grande. in vlt. q. ff. de ver. obl. ⁊ tʒ Bar. in ſpecie. in. l. ij. j. vñ.
col. ff. qui petāt tuto. ſʒ ignorātia excuſat a mora. vt in. l. qḋ te. ff. ſi
cer. pe. ⁊ l. qui in alterius. ff. de reg. iur. igiẗ ⁊c. Et qḋ ꝓpter igno
rātiā mater excuſeẗ tʒ Bar. in. d. l. ij. in loco preallegato. ¶ Secū
do abſentia dicitur eſſe iuſta cauſa propter quā minor nõ petit qui te
nebatur vt probat tex. in. l. ij. §. ſi mater. ver. ſed ſi forte abſens vbi
propter abſentiam mater excuſaẗ ⁊ ita tenet Bar. in. d. l. ij. in loco
preallegato. Sed in caſu noſtro ꝑſupponitur abſentia igitur ⁊c.
¶ Tertio quia nõ petēs tutorē puniẗ ſi fuerit negligens. l. ij. §. ſi
mater. in verſi. negligens. ff. qui petant tutores. ⁊ in. l. ij. §. ſi pater.
in verbo niſi forte cum fruſtarentur. ff. ad tertullia. in verbo neglē
xerint. ⁊ ibi glo. in. §. ſi. ſed data iuſta ignorantia non datur negli
gentia. vt in. c. quia diuerſitatem de conceſſ. prebend. Et traditur
in lege genero. ff. de his qui notan. infamia. ⁊ in. l. annus. ff. de ca
lumniatoribus. igitur ⁊c. ¶ Quarto q: videtur ille demum quis
priuari ſi ſcienter omiſit ⁊ ex induſtria vt probat text. in. l. ij. in. §.
non ſolum. ibi ſi data opera hoc fecit. ⁊ in verbo matris cõſilium
pnnimus. ff. ad tertul. ⁊ lʒ tex. loquatur in eo qui petiit min⁹ ido
neos: tñ tex. poſitus in ver. ergo. equiparat nõ petenteʒ vel minus
idoneos petentē ⁊ ita petēs vr̄ caſus in. l. cum a matribus. C. qui
petant tutores dum dicit cuiuſnullū vitiū interceſſiſſe aſſerte. ſʒ
quis non videt qḋ dictus frater nõ ſcienter ⁊ ex cõſilio non petiit
ſed ignoranter ex iuſta cā. ¶ Quinto nā mater ex iuſta cā excuſa
tur a nõ petitiõe tutoris vt dicit tex in. d. l. ij. §. cõfeſti. ff. ad tertul.
dum dicit niſi forte infirmitate vel alia magna cauſa ⁊ no. gl. i. d.
l. cum a matribus. ſed quis nõ videt quod iuſta fuit cauſa ⁊ igno
rantie ⁊ credulitatis ex his que narrātur. igitur ⁊c. facit q: cau
ſa abſentie ⁊ infirmitatis equiparātur. d. c. cum in tua. ⁊ per bar.
in. dicta lege ij. poteſt ⁊c.

¶ Sexto mater minor excuſatur. cum eſt caſus in. l. ij. C. ſi aduer
ſus delictum. ⁊ in lege. ij. ff. qui petant tut. ſed non minus ſubue
nitur imo plus ratione ignorantie quem ratione minoris eta
tis vt eſt glo. ⁊ ibi Bar. ⁊ alii in. l. cum filius. §. in hac. ff. de verbo.
obli. igitur ⁊c. ¶ Septimo q: ex quo leges puniūt matrē ⁊ alios
in amiſſione hereditatis cenſendum eſt qḋ ligant eos ſcientes ⁊
non ignorantes. vt in. l. generali. C. de tabulariis li. x. ⁊ in. c. vt aio
rum. de conſti. li. vj. ⁊ per Bart. ⁊ doc. in. l. cuncto ⁊ populos. C.
de ſumma tri. ⁊ fide catho. ¶ Octauo ⁊ vltimo clarum eſt quod
37 † ꝙuis ſucceſſio impuberis fuerit delata ad fratrē excluſa matre
tamē mater in tutela ꝑfertur. ita determinat in terminis bart. de
Saly. in aut. matri ⁊ auie. C. quando mulier tu. offi. fun. poteſt:
q: de iure cõmuni matri nõ defertur tutella q: ſucceſſio defera
tur ſed q: mater eſt. quod patet q: ei deferebatur hereditas p ſe
natuſconſultum tertul. ⁊ tñ ei nõ deferebaẗ tutella legitimis tu
toribus extantibus. vt in. l. ij. eo. ti. Item hoc pʒ de iure autentico
38 rum. † quia demum volens ⁊ ſibi petat tutelā de certis admitti
tur vbi rõne hereditatis in vita admitteretur. ⁊ ſic etiam tutela eſt
irregularis ⁊ extraordinaria. ⁊ ita decidit Joā. an. in addi. ſpe. in
ti. de curatore. §. vt aūt. ver. Itē gnāliter ⁊ vñ. inſti. de legi. agna.
tutela. § ſi. Ex quibus patet rñſio ad no. per bart. in. l. j. ff. de legi.
tutorib⁹ ſed clarū ē ꝙ qñ qs hʒ tutores q ei ꝑferūtur nõ ꝑuat here
ditate. lʒ tutorē dari nõ petierit. iſtō ꝓbaẗ p gl. in. l. matris. C. ad
tertul. q̄ vult qḋ qñ pupillus hʒ tutores legitimos mater excuſaẗ.
⁊ lʒ Bar. impugnet illā gl. tñ nõ impugnat q: nemo in tutela ma
tri ꝑfertur. vñ Bar. ſaluat illā gl. in caſib⁹ i qbus legitimis in tu
tela ꝑfertur put etiā explicat Bal. in eadē. l. vj. col. in verſi. vlterius
q̄ro. ecce ergo qḋ lʒ matri deferatur ſucceſſio ſi tñ eā ꝑcedit legiti
mus tutor excuſetur: ergo idē dicamus ecõtra ꝙ excuſetur legiti
mus qñ mater ei ꝑfertur in tutela tʒ nõ in hereditate. ¶ Confir
matur hoc idem clarius per no. p glo. in. l. nepotibus. C. q petant
tutores. q̄ dicit qḋ dicta pena nõ egreditur matrē tenentē primuʒ
locum ⁊ lʒ Bar. ibi nõ videat ſiqui illam glo. tñ cõis opi. eſt cuʒ
39 glo. ⁊ ipſemet Bar. in. d. l. ij. ff. qui petant tuto. vr̄ velle qḋ † dicta
b pena[b] nõ egreditur matrē ⁊ auiā. Bal. in. l. ꝑcibus. C. de impu. ⁊
aliis ſubſti. ⁊ in. d. l. ſciant. ⁊ in cõſilio incipiente Hic plura occur
runt dubia. ⁊ Bal. ⁊ latius Saly. in. d. l. nepotibus. tenent illam
glo. ſm̄ cuius opi. tanꝗ cõem ſepius conſulentem vidi. pricipalis
rõ eſt q: lʒ mr̄ ſit a ſucceſſione irrecuperabiliter priuata tñ nõ eſt
priuata tutella: nec poteſt agnatio ad tutelā vigere cuʒ ſit volun
taria

a ¶ Ad. l. nõ ſolū. ff. de l. legr. reſti. ti. gene.

b ¶ Cõis opi. quod pena l. ſciant cancti C. de legit. tu. nõ egreditur matrem.

taria.ergo pꝫ ꝙ ſtat hoc qđ ex quo mater in tutela preferẽ. licet
ſucceſſio ſit ad aliũ delata ꝙ ille ad quẽ deferẽ ſucceſſio nõ priua-
tur ſucceſſione ꝑpter nõ petitã tutorẽ q: mr̃ in tutela ſibi pferẽ
ꝛ iſta eſt cõcludens ratio.ex quibus omnibus cõcludo ꝙ dictus
Joã.franc.abſoluẽdus eſt a petitiõe dictarũ feminarũ: ꝛ ita in
premiſſis concludo. Laus deo omnipotenti.Amen.

Conſilium.cliiij.

1 Procurator quando ꝯtrahit procuratorio nomine ꝛ nihil procuratori acquiritur tunc ſolus dominus tenetur.ꝛ nu.5.
2 Procurator quãdo aliquid confitetur ꝛ ad nihil ſe obligat dominus ſolus tenetur.
3 Cõtractus ſi eſt geſtus dñi contemplatione dñs ſolus tenetur.
4 Procurator non teneẽ qñ explicatur actus q ſoli dño conuenit.
6 Procurator tenetur quando expreſſe fidem ſuam aſtringit.
7 Procurator tenetur quando ad obſeruãtiam ſe obligat nomine procuratorio.
8 Procurator tenetur qñ facit ſe ꝓcuratorẽ in eo in quo nõ erat. Item quando ſe obligauit ꝛ ſuos heredes.nu.9.
10 Procurator tenetur qñ ipſius contemplatione celebratur cõtractus. Item quando contrahit ꝛ nulla fit mentio officij.nu.11.
12 Procurator tenetur quando aliquid queritur procuratori. Itẽ quando confitetur ſe aliquid recepiſſe.nu.13.
14 Dominus an ꝛ quando obligetur ex confeſſione inſtitoris.
15 Procurator tenetur quando gerit actum qui conuenit ſoli procuratori ꝛ ipſum tantum reſpicit.
16 Mutuans pecuniã procuratori ſi non ſolum numerauerit ſed etiã ſtipulatus fuerit a procuratore:an tunc teneaẽ procurator.
17 Factor prepoſitus ab abſente ſi contrahit nomine domini:tamẽ ipſe obligatur.

Dominus labia mea apiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. Conſultationẽ pñtis difficultatis admodũ difficilem eſſe arbitror:qm̃ in ea diſcutiẽdus eſt intellectus ſubtiliſ.l.ꝓcurator q ꝓ euictione.ff.de ꝓcu.ꝛ.l.ſi pupilli.§.i.ff.de neg.geſt. ꝛ quarundam aliarũ legum ſuper quorum intellectu doct.vario modo loquunẽ.quapropter ne ſuper equiuoco laboremus eſt aduertẽdũ ꝙ magna eſt diſputatio an ſi cõtraho cum ꝓcuratore ſeu alio administratore voluntario procuratorio nomine:ſolus dñs obligeẽ vel ſolus ꝓcurator vel vterqꝫ.in qua in primis concludo ꝙ ſi cõſtat qđ ſi procurator voluit ſolũ dñm obligare ſolus dñs obligatur:ſi qđ ſe ſolum ipſe tñ tenetur ſi quod vtrũqꝫ ambo ſunt obligati:qꝛ ꝯctus ex conuentione legem accipiũt.l.legẽ.C.de pactis. l.cõtractus.ff.de reg.iur.ita concludit Bart.in.d.l.procurator q ꝓ euictione.ꝛ ibi.ꝛ gl.ꝛ Barto.Ang.ꝛ omnes in.d.l.ſi pupilli.§.
j.ꝛ hoc eſt clarũ.vnde dubitatio ſtat qñ hoc non ꝯſtat ſuper quo primo excludo caſus indubitabiles qñ procurator nõ tenetur ſꝫ
1 tñ dñs intelligo finito officio. † Primus eſt qñ ꝓcurator contrahit ꝓcuratorio nomine ꝛ nihil ꝓcuratori acquiritur:ꝛ tunc ſolus dñs tenetur:procuratori finito officio.ita põt ꝑcedere tex. in.l.ſi.ff.de inſtito.per quem ita cõcludũt Bar.Bal.do.Frãci.de albergotis.ꝛ cõmuniter aliȷ̃ i.d.l.ꝓcurator.ꝛ Bal.ꝛ Saly.in.l.et qui.C.quod cum eo.idem;Jaco.but.Jaco.de are.ꝛ Angel.in.d.l.
2 ſi pupilli.§.i. Scđs caſus eſt † quãdo ꝓcuratores aliquid ſimpliciter cõfitenẽ nec ad aliquid ſe obligant.nam tunc etiã dominus ſolus tenetur ꝛ non ꝓcurator.ita poteſt intelligi text.in.d.l. ſi.quã ita intelligit ibi Bar.in.l.i.ff.de inſtit.per quã ita concludit Bal.in rub.C.de conſtitu.pecu.in.iȷ̃.col.ꝛ Bal.in auẽ.ſi quando.eod.tit.ꝛ Bald.in.d.l.ꝓcurator.ꝛ ſequitur Ang.inferens ad inſtitores florentinos q aliquãdo ſcribũt alteri mercatori qualiter apud menſam dñi ſui tñ hꝫ dicẽs ꝙ ex iſtis literis inſtitor finito officio cõueniri non põt:ſed tñ dñs.ꝛ ſequitur ibi do.Joã. de mõte ſperello.ꝛ idẽ voluit Ange.in.l.poſſeſſio.§.ꝛ ſi poſſeſſio. ff.de acq.poſſeſ.ꝛ Guli.de cu.in.l.titius.ff.de conſti.pecu.ꝛ Pau. de caſtro in.l.i.§.erit aũt.ff.de exerci.ꝛ hic etiam eſt caſus clarus.
3 Tertius caſus † eſt quãdo cõtractus geſtus eſt domini contẽplatione:qꝛ tũc etiam tenetur ſolus dñs ꝛ nõ ꝓcurator:ita videtur caſus ſecundũ vnum intellectum in.d.l.ſi pupilli.§.i.in ꝟbo ſui cõtemplatione.ꝛ ita tenet ibi glo.quam ſequitur Ange.ꝛ ꝓbatur hoc quia ſi ibi ad nõ vtilitatem dñi fuiſſet mutuũ factũ et eius contẽplatione daretur certi condictio ex mutuo.iuxta.l.certi cõdictio.in princip.ff.ſi cer.pe.ſed quia mutuans fecit hoc domini contẽplatione ꝛ ad ſui vtilitatem:ꝛ hic fuit principalis intentus q debet conſiderari.l.ſi quis nec cauſam.ff.ſi cert.peta.idcirco datur actio negociorum geſtorum.ita notab.declarat illuſ
4 tex.do.Jo.de mõte ſperello ibi. † Quartus caſus eſt quando explicatur actus qui ſoli domino conuenit ꝛ non ꝓcuratori put eſt in iudicijs in quibus ſolus dñs teneẽ.l.plautius.ff.de procur. ita concludũt Bal.Angel.ꝛ do.Joan.de monte ſperello in.d.l. procurator.ꝛ in.d.l.i.§.ſi pupilli.per Angelum nã ex quo actus
non cadit in ꝓcuratorem non poteſt dici procuratorem obligari.ꝛ idem dicẽdum eſt quando actus reſpicere poteſt vtrũqꝫ ſcilicet dominũ ꝛ procuratorem ꝛ ipſe contrahit procuratorio nomine obligaẽ ſolus dominus iuxta not.per gl.in.l. quicũqꝫ.ff.de ꝓcura.ꝛ ꝓbatur in.l.ſi.ff.de inſti.ꝛ tenent Ang.ꝛ do.Jo.de mon
5 te ſperello in.d.l.ꝓcurator. † Quintus caſus eſt qñ procurator ſimpliciter accipit rem mutuo ꝓcuratorio noĩe ꝛ ſic in alijs contractibus q re contrahũtur.Nam tunc dñium acquiritur dño ꝛ ſibi nil queriẽ.l.i.C.per quas perſo.no.acquiri.caſus eſt in.d.l.ſi pupilli.§.i.quẽ ita intelligunt Bar.Bal.ꝛ Ange.ꝛ Bal.ꝛ Saly. in.l.et qui.C.quod cum eo.ꝛ hic non eſt caſus noſter quia procurator ſimpliciter non recepit pecuniam mutuo:ſed ſuper eo cõfectum eſt inſtrumentũ cum multis obligationibus vt ſtatim dicetur ꝛ hi ſunt caſus in ſubſtãtia in quibus docto.i dictis locis dicunt ꝙ ꝓcurator non tenetur: ſed ſolus dominus obligatur. Nũc aũt ex alia parte ſunt etiam caſus in quibus procurator tenetur etiam ipſe ꝛ vẽ fidem ſuam aſtrinxiſſe quo caſu text.vult ipſum obligari qñ fidẽ ſuã aſtrinxit:licet ꝓcuratorio nomine cõtraxerit put eſt caſus in.d.l.ꝓcurator qui pro euictiõe.in verbo fidẽ ſuam aſtrinxit.ꝛ in verbo qui pro dño vinculum obligatio-
6 nis ſuſcepit. Primus caſus † eſt quando expreſſe fidem ſuam aſtrinxit.quo caſu tenetur etiam ꝓcurator finito officio vt eſt caſus in.d.l.ꝓcurator ſm Ang.ibi ꝛ eſt cõmunis opi.omniũ in dictis locis.in incertis eñ non certis locus eſt cõiecturis.l.ꝯtinuꝰ. §.cum ita.de verbo.obliga.ꝛ tenet Bald.in.d.l.ſi pupilli.§.i.allegat tex.in.l.quicunqꝫ.§.ſed cum filio.ff.de inſtitoria.ꝛ hic non eſt caſus noſter:qꝛ non apparet quod proprio nomine ſe aſtrinxit.
7 Secũdus caſus † eſt quãdo cõtrahit ꝓcuratorio nomine ſed ad obſeruantiã obligat ſe ꝓprio noĩe.nam tunc tenetur qꝛ videtur fidẽ ſuã aſtrinxiſſe.ꝛ ita poteſt intelligi.d.l.ꝓcurator.ſm Jacobũ de are.Jac.bu.Ange.ꝛ.d.Franci.de albergotis.ibi vbi idẽ etiã tenet Bar.ꝛ etiã Bald.ꝛ cõiter doc.ad idem.l.cum qui.C.ſi
8 cert.peta. Tertius caſus † eſt quãdo fecit ſe ꝓcuratorem in eo in quo nõ erat qꝛ tũc ipſe tenetur:qꝛ vẽ etiã fidẽ ſuã aſtrigere ſm glo.ꝛ Bar.in.d.l.ꝓcurator.ſequunẽ Bal.Ang.ꝛ Moder.Bal.
9 in.d.l.ſi.de inſtito.in quibuſdã lectu. Quartus caſus eſt † quãdo ꝓcurator obligauit ſe ſuos heredes ꝛ bona.nam ex quo heredum mentionẽ facit excedit notiſſimus terminos officij.l.cuius bonis.§.i.ff de cura.furio.ita cõcludunt Jacob.de arena.Bald.
10 ꝛ Saly.in.l.et qui.ſupra allegata. † Quintus caſus eſt quando procuratoris cõtemplatione celebratus eſt ꝯtractus ſm glo. Bald.ꝛ doct.in.d.l.ſi pupilli.§.i.ad idem tex.in.l.liberto.§. inter negocia.ff.de nego.geſt.ꝛ eſt tex.ꝛ ibi Cy.ꝛ aliȷ̃ in.d.l.et qui.ꝛ idẽ quando contemplatione vtriuſqꝫ ſm gloſ. ꝛ docto.in dicto.§.i.
11 † Sextus eſt quando nulla fit mẽtio officij ꝛ cõtrahit ꝛ tũc diſtinguiẽ aut ſuper re dñi ꝛ vẽ cõtrahere ꝓcuratorio nomine domini:ꝛ ſic dñm ſolum obligare.ſecus ſi ſuper negocio ad ſe pertinente qꝛ tũc ſe ſolum vel ad vtrũqꝫ.quo caſu etiam dñm vẽ obligare voluiſſe ſm Jac.bu.Bar.Bal.Ange.ꝛ doct.i.d.l.ꝓcurator.
12 ꝛ Bart.ꝛ Ange.in.d.l.ſi pupilli.§.i. Septimus caſus † eſt qñ ex cõtractu geſto ꝑ procuratorem ꝓcuratorio nomine aliquid procuratori acquiritur puta actio directa vel pretiũ rei vendite ab eo qꝛ tũc ipſe de euictione obligatur ꝛ cenſetur fidẽ ſuam aſtrinxiſſe.caſus eſt in.l.ſeruũ titij.ff.mãdati.ſm quod intelligunt illũ tex.Bart.Franci.de albergotis.ꝛ do.Joan.de monte ſperello.in d.l.procurator.Ad idem lege ſolutum.§.pro libera.ff.de pigno. act.per quem declaratur dicta.l. procurator.ſecundum Barto. ibi.ꝛ idem tenet Bartholo.de ſaxo.in.l.et qui.ſepius allegata. ꝛ hoc idem tenet dominus Paulus de caſt.in.l.fina.ff.de inſtito. Octauus caſus eſt qui deciditur ex dictis in caſu precedenti. Nam illud quod dictum eſt.ſ.in ſecundo caſu alterius.ſ.quod ſi inſtitores ſcribunt literas in quibus fatẽtur menſam aliquid debere ipſi non teneñ.intelligendum eſt niſi in dictis literis inſti-
13 tores aſſererent menſam debitricẽ ex eo qꝛ † cõfiteantur in dictis literis ſe pecuniam recepiſſe.Nam tunc licet vt inſtitores perceperint ex quo aliquid queſitum eſt eis ita ſcribendo fidẽ ſuã aſtrinxiſſe dicũtur.Et ideo conueniri poſſunt procuratoris exemplo per no.in.d.l.ꝓcurator.ita ad literã dicit Angel.in.l.iiȷ̃.in ꝑin. ff.de re iu.dicẽs ita fuiſſe iudicatũ florentie in cauſa domini Paduani.ꝛ idẽ voluit Ange.ꝛ ſequitur Joã.de mo.in.l.eandem.ff. de duo.reis.idem dicendũ eſt ex premiſſis in procuratore qui fatetur dominũ debitorẽ ex eo quia fateaẽ ſe pecunias percepiſſe ſicut Bar.dicit qñ pretiũ prouenit vt.ſ.dici. Nec cõtradicunt iſta.d.l.ſi pupilli.§.i.cum ibi no.qꝛ aliud eſt actualiter pecuniam mutuo recipere mãdato alteriꝰ.quo caſu locũ habet tex.in.d.§.
14 i.cũ ibi no.aliud eſt cõfiteri pecuniam recepiſſe.qꝛ hoc caſu † dñs non ſemper obligaẽ.vt patet ex plene no.in.l.ſi.§.fin.ff.ſi cer.pet. igitur videẽ fidem ſuam aſtringere.iuxta not.in dicta.l. procurator.ꝛ ſupra dici.ꝛ hoc ẽ quod voluit Ang.in inſtitore:quia ex tali confeſſione dominus non ſemper obligatur:ſed multa requi-

runt vt pꝫ ex nota p Bart. in. l. j. § non autẽ ff. de exercito. ⁊ per Pau. de ca. clerinꝰ ⁊ latinꝰ in. l. ſi. co. ti. ⁊ per Inno. Pe. de anc. ⁊ alios maxime Imo. in. c. qđ quibuſdã. extra de fideiuſ. vel poteſt ſaluari deciſio Ang. aliter rñdẽdo ad. d. l. ſi pupilli. §. j. vt dicã. j.

15 ¶ Nonus caſus ẽ qñ pcurator procuratorio nomine actum geſſit qui cõuenit ſoli procuratori ⁊ ipſum tñ reſpicit. Nã tunc videtur fidẽ ſuã aſtrinxiſſe pnt pmiſſio rati ⁊ iudicatũ ſolui. ⁊ ſic procurator tenetur. l. ſi pcurator meus § ſi. ⁊. l. ſed hec. §. pretor. ff. de pcu. ſm Bal. Jo. de mõte ſperello. in. d. l. pcurator. ⁊ Ange. in d. l. ſi pupilli. §. j. ⁊ hoc eſt etiã de mente Bartn. in. d. l. procuratur. dum vult ꝙ teneatur qñ fecit ſe pcuratorem vel promiſit de rem

16 procurator. ¶ Decimus ⁊ vltimus caſus quẽ conſidero † qñ mutuãn pecuniã pcuratori nõ ſolum numerauit per quam numerationẽ dñm obligat ſed vltra procedit ſtipulando a procuratore pcuratorio noĩe: q tũc obligaẽ etiã procurator. ita vt notabiliter pꝛobare tex. quẽ ibi ita intelligit Ange. in. d. l. ſi pupillꝰ. §. j. in. ñ. rñſo. quẽ dupliciter inducit. ¶ Primo qđ dicit a pcuratore tuo ſtipulatus fuero. qꝛ non diceret quis ſtipulatus a pcuratore tuo niſi procuratorio nomine ſtipulatus eſſet. l. ſi reus. ⁊ ibi Angel. ff. de pcura. ⁊ tñ dr ꝙ procurator obligatur. ¶ Secundo quia dicit ꝙ talis ſtipulatio poſt numerationẽ fuit ex abundãti cautela appoſita per quod datur intelligi ꝙ mutuans nõ fuit contentus qꝛ dñs eſſet obligatus ſeu voluit etiaꝫ procuratorem obligatum lꝫ contraheret procuratorio noĩe ⁊ eſt ſingularis deciſio ad ppoſitũ ⁊c. Ex quibus caſibus ita conſideratis nõ inutiliter ni fallor ſed ad rem de facile deueniri poteſt ad deciſionẽ noſtre qõnis ꝗ diligẽti inueſtigatiõe ſatis appareret deciſa: quos tñ caſus p nunc non omnes preciſe affirmo. ſed illos cõſiderani ad clariorẽ deciſionẽ preſentis conſultationis. Unde ex pmiſſis multipliciter oſtẽditur ꝙ dictus procurator eſt obligatus ad dictã pecuniam dicto mutuanti. ¶ Primo qꝛ licet acceperit pecuniã mutuo pcuratorio nomine vt pꝫ in princi. inſtrumenti dũ dicitur dicto pcuratorio nomine ⁊ vigore ⁊ virtute dicti mãdati p ſe dicto noĩe ⁊ dictum ſuum principalem ⁊c. tamen poſtea ſe obligauit pprio noĩe vt patet per verba inſtrumẽti dũ in clauſula ſtipulationis ⁊ promiſſionis de reddẽdo pecuniam mutuatã ſemper dicitur ipſe Emanuel pro ſe ⁊ vt. ſ. ⁊c. Que verba ſunt in dicto inſtrõ ſepiꝰ repetita ⁊ licet poſſint trahi ad aliũ ſenſum et ſint ſatis inepte appoſita tñ illa verba pro ſe videntur denotare qđ pprio nomine ita ꝙ non pro alio ⁊ maxime qꝛ dicit. ⁊ vt. ſ. ⁊ ſic procuratorio noĩe ne videaẽ idem inutiliter repetiiſſe per illa verba ⁊ vt. ſ. arg. l. ſi qñ. ff. de lega. j. ⁊ quia dictio: ⁊: ſolet poni inter diuerſa iuxta not. p glo. in rub. ff. de iuris ⁊ fa. ign. ⁊ lꝫ vt dixi verba ſint inepte appoſita tñ arbitror qđ procurator voluerit et ſe obligare qꝛ p certo nõ fuiſſet toties repetita illa dictio: per ſe: quã apponere opus nõ erat ſi volebat pcuratorio noĩe tñ dñm obligare qđ etiã ex ſequẽtibus declaratur. de quibꝰ in inſtrumẽto vt ſtatim dicã per que precedentia declaranẽ. l. qui filiabus. in princi. ff. de lega. j. ⁊ in. l. vtrum. ff. de peti. here. ¶ Secundo confirmatur eadem opi. quia procurator nõ ſolũ recepit pecuniã mutuo ſed etiã per ſtipulationẽ promiſit reddere lꝫ pcuratorio nomine pmiſiſſet quo caſu videtur obligatus ẽt pcurator put eſt caſus in. d. l. ſi pupilli. §. j. in. ñ. rñſo. ſm quod intelligitur Angel. prout. ſ. declarani. ⁊ iſta deciſio decidit qõnẽ nſam in terminis. ¶ Tertio qꝛ pcuratori aliqđ eſt ꝗſitum. ſ. qꝛ pecunia ad eiꝰ manus peruenit: quo etiã caſu Bar. Bal. ⁊ aliĩ i. d. l. pcurator. tenẽt ꝙ pcurator obligatur prout ẽ dictũ. ſ. in. vij. caſu. ⁊ ſi quis diceret hoc eſt contra caſum. l. ſi pupilli. §. j. reſpõdeo ꝙ ad illum tex. reſponderi põt qđ ideo ibi tñ dñs obligaẽ ⁊ nõ pcurator: qꝛ pecunia mutuata fuerit ꝯtẽplatione dñi ⁊ ad eius vtilitatẽ qđ pꝫ qꝛ daẽ actio negocio. geſt. vt. ſ. declarani ſm. d. Jo. de mõte ſperello. alias in dubio dicamus ꝙ contemplatione vtriuſqꝫ videreẽ mutuata per illũ tex. a contrario ſenſu. ⁊ ita intelligit Bar. aliũ tex. in. l. ciuitas. in. ñ. col. ff. ſi cer. pe. vbi dicit ꝙ in dubio qñ quis recepit pecuniã mutuo adminiſtratorio noĩe videtur pecunia mutuata cõtẽplatione vtriuſqꝫ ⁊ ſic teneẽ ⁊ ita pñs intelligi dicta Angel. ſ. alleg. in. viij. caſu. vt ibi dixi. ¶ Quarto ꝯfirmaẽ eadẽ concluſio per illã clauſulã inſtri in qua pmittit recipere cõdemnationes ⁊ precepta in qua ſubdiẽ ita tñ qđ vna ſolutio ſufficiat. Que cõueniſſe ⁊ ſolite ſunt apponi qñ duo inſolidũ obliganẽ tanqꝫ duo rei debẽdi. vñ arguẽdo a cõiter accidẽtibꝰ. vt. l. neqꝫ natales. C. de proba. pbaẽ ꝙ voluit cõſtituere duos reos debendi ⁊ quia aliud pactũ fuiſſet ſuperflue appoſitũ qđ non eſt cenſendũ. iuxta ea ꝗ ponit Bal. in rub. C. de cõtrahẽ. emp. q. ix. igitur dicamus dictuꝫ procuratorẽ ad idẽ ſe voluiſſe obligari. quo caſu dicunẽ cõſtitui duo rei debẽdi ſm Bali. de co. in. l. cũ vendente. C. vbi cauſe fiſcales quẽ refert ⁊ ſequiẽ Ang. in. d. l. pcurator. ⁊ p hec ṽba multũ declaranẽ illa ṽba obſcura ⁊ inepta pro ſe ⁊ vt. ſ. ¶ Quinto eadẽ cõcluſio pbaẽ nã dũ dictꝰ procurator adiecit clauſulam pmiſſionis de rato dixit p dicto procuratorio nomine p ſe vt. ſ. pmiſit ⁊c. Et pmittẽdo iurauit ⁊c. a ſeipſo ppetuo firmũ ratũ ⁊ gratũ ⁊ firma ⁊ grata hẽre ⁊ tenere ⁊ inuiolabiliter obſeruare cũ refectiõe dãnoꝝ ⁊ expẽſarũ ⁊c. ⁊ ſic expreſſit ea ſeipſo. ⁊ ꝯtra cũ ſeipſuꝫ obligauerit dr fidẽ ſuã aſtrinxiſſe ⁊ obligatio permanet. vt. i. d. l. pcurator. cũ ibi no. ⁊. ſ. late eſt declaratũ ⁊ pro hoc etiã multũ declaraẽ virtus dicti inſtrumẽti. ¶ Sexto ⁊ vltimo iſta ꝯcluſio pbaẽ per ꝗ notãter ponit. d. Pau. de caſt. in. l. j. §. eſt aũt. ff. de exercito. vbi p illũ text. cũ ibi not. dicit ſe in qõne de facto rñdiſſe qđ cũ quidã hebreus habitãs venetiis deputaſſet quendã alium hebreũ in terra Peſari ad faciendum quend. aliũ preſtũ vſurariũ. ⁊ illeqꝫ poſitus recepiſſet plura pignora a quodã milite. poſtea remotus fuit ab officio miles agebat cõtra eũ pro ſuis pignoribꝰ ⁊ volebat ſoluere ille dicebat ſe nõ teneri qꝛ cõtraxit tanqꝫ factor alterius: ⁊ factoria erat finita. dicit ꝙ videbatur ꝙ nõ eſſet obligatus ¶ Primo per. l. ſi. ff. de inſtitu. vbi videbaẽ caſus. ¶ Secũdo per no. per Ang. in. l. eandẽ. ff. de duobus reis. vbi dicit quod

17 factores moderni mercatoꝝ nõ tenentur ex cõtractibus quos gerũt. Cõtrarium dicit ſe rñdiſſe per illum text. vbi dicit eſſe caſum maxime poſtqꝫ fuit ꝓpoſitus ab abſente. qꝛ cõtrahentes non habuerũt reſpectũ ad dominũ ſed ad prepoſitum cum quo contrahebãt. ar. l. eum qui. C. ſi cer. pe. ¶ Non obſtat eum. l. ſi. ff. de inſtito. qꝛ ibi nõ fuerũt verba obligatiua ſed enũciatiua put ibi ẽt intelligit Bar. ¶ Nõ obſt dictũ Ang. qꝛ põt procedere in factoribus q potius ſunt miniſtri quam habeãt adminiſtrationẽ vt ibi per eum ex cuius dictis duo ſunt ponderãda ad ppoſitũ. ¶ Primũ qñ quis cõtrahit cũ procuratore abſente videtur habitum reſpectum etiã ad pcuratorẽ. ¶ Secundũ dum rñdet ad. l. ſi. ⁊ dictũ Angel. qꝛ videẽ velle qđ qñ quis habet adminiſtrationẽ ⁊ pcedit ad verba obligatiua licet contrahat adminiſtratorio nomine tñ ipſe teneẽ. Ex quibus oĩbus ſi nõ vt ſingulis ſaltẽ ſimul iunctis arbitror dictum emanueleꝫ etiam obligatum eſſe. Et hanc puto fuiſſe intẽtionẽ partium licet tabellio ſua imperitia pene ipſum mutuantẽ perictitauerit ni fallor. Laus Deo.

¶ Conſilium. clv.

1 ¶ Iuramentum non debere deferri dicẽs. quia eſt magne cauſa. an habeat hoc probare.

2 Iudex arbitratur an iuramentum ſit deferendum.

3 Iudex ex officio ſe informat de ꝯditione teſtis: etiã ſi pars nihil opponat.

4 Iudex ex officio eſtimat rem petitam.

5 Iuramẽtũ ſuppletorium ad hoc vt deferaẽ ꝗ debeãt cõcurrere.

6 Iuramẽtum ſuppletorium an defeꝛatur in cauſa magna ciuili ⁊ quid in criminali.

7 Iuſm ſuppletoriũ nõ defertur vbi regnanẽ pbationes liquide.

8 Aliquis. eſt dictio vniuerſalis.

9 Cognitio cauſe requiritur qñ deferẽ iuramentũ ſuppletorium.

10 Teſtis periurus in vno ex capitulis repellitur in omnibus.

11 Iuramentum ſuppletiuum non defertur periuro.

12 Iuramẽto nõ obſtãte an ⁊ qñ pars dicat contractũ ſimulatum.

13 Pactum de retro vendendo ⁊ paruitas pretĩ non arguunt contractum ſimulatum.

14 Iuramentum tollit remedium. l. ij. C. de reſcin. ven.

15 Concludendi modus attenditur maxime in libello.

16 Vera eſſe omnia contenta in inſtrumento iurans ſi poſtea allegat ſimulationem incidit in periurium.

Preſtantiſſime Doctor ⁊ illuſtriſſime iudex cũ in cauſa cõſilĩ reddendi per dñationẽ veſtram ſuper delationẽ iuramenti duo vel nudi fuerint principalia fundamenta per partem aduerſam. ¶ Primũ fundamentum eſt quod poſito quod eſſet ſemiplene probatum iuramentũ eſt deferendũ p regulã quã ponit tex. in. l. admonẽdi. ff. de iureiuran. ⁊ in. c. fin. ex-

1 tra de iureiuran. ſi ergo volumus dicere ꝙ † tale iuramentũ non ſit deferendũ qꝛ cauſa ſit magna. iuxta no. in iuribꝰ preallegatis videtur quod hoc ſit probandũ per partem noſtrã cum ſit fundamentum noſtre intentionis ad excludendum delationẽ iuramenti per regulam. l. ei qui. ff. de probationibus. ⁊ per ea que plene ⁊ ſubtiliter ponit Bar. in. l. in illa. ff. de verb. obli. ⁊ plene etiã ponit Bald. in. l. actor quod aſſeuerat. C. de probationibus. videbatur ergo quod probari deberet qualitas ſtatus partis aduerſe quo ad paupertatẽ ⁊ diuitias ⁊ quod cauſa huiuſmodi quãtitatis communiter reputaretur magna attenta conditione perſonarum prout requiritur ad excludendam delationem iuramenti iuxta not. per Barto. ⁊ docto. in. d. l. admonendi. iunctis notatis in. l. ſed ⁊ ſi ſuſceperit. §. j. ff. d iudi. ⁊ in auẽ. niſi breuiores. C. de ſententiis ex perica. recitandis. que cum non fuerint neque deducta neque probata videtur ſtare firma regula tex. in dicta. l. admonendi ⁊ ita allegat quoſdam Moderniores conſuluiſſe. ¶ Secundũ principale fundamentum partis aduerſe eſt vt mudio quia dato quod cauſa eſſet magna tamẽ in caſu noſtro deferendum

rendū eſt iuramētū ei quo aſſerit nō ſolū ſemiplene probatū ſed
pluſq̃ ſemiplene ꝓut vocat Lud.ro.in.d.l.admonēdi.vbi dicit
q̃ etiā in cauſis magnis ⁊ etiā in criminalib' deferetur iuramē-
tū in defectū ꝓbationis qñ actor ⁊ accuſator eſſet perſona bone
fa.⁊ ꝓbaret plus q̃ ſemiplene per tex.in.d.c.ſi.dum dicit niſi iu-
dex inſpectis perſonarū ⁊ cauſe circūſtātijs ⁊c.⁊ ita etiā allegāt
prefatos Moder.cōſuluiſſe.⁊ hoc idem vide voluiſſe aperte do-
minū Abb.Moder.in.c.mulieri.extra de iureiuran. ¶ Unde tñ
predictis nō obſtātibus contrariam ſententiā veriorē exiſtimo
⁊ in primis oſtēdam hec dicta eſſe manifeſte falſa ⁊ non ꝓcedere
maxime i terminis noſtris: demū oſtēdā poſito q̃ eſſent vera q̃
nō bñt obſtare in terminis nr̄is vnde veniendo ad primū funda
mētū dico q̃ q̃cqd dicāt predicti Mod.nō eſt verū q̃ ſtāte semi-
plena ꝓbatione pars aduerſa ad excluſionē delationis iuramen
2 ti habeat probare conditionē perſone ⁊ cauſe qualitatē.†ſed iu-
dex eſt ille qui conſideratis circūſtātijs cauſe qualitate.perſonaꝝ
quas videt corā eo litigare habet arbitrari nunq̃d iuramētū ſit
deferēdū necne: ⁊ hoc ꝓbat tex.manifeſte in.d.c.ſi.dum dicit niſi
iudex inſpectis perſonarū ⁊ cauſe circūſtantijs ⁊ ſic tex.manife-
ſte remittit hic ad iudicis circūſpectionem.⁊ hoc eſt de intētione
oīum doctoꝝ qui ſemper remittunt hoc ad arbitriū iudicis nec
talē probibitionem vnq̃ requirūt.imo dicūt Moder.q̃ ſi iudex
poſt concluſionē in cā detuliſſet iuramentum vel declaraſſet defe
rēdū pōt allegari iudicē non bene arbitratū.⁊ ipſi declarāt in.d.
c.ſi.cū tale qd ꝓbandū eſſet ꝑfecto aliquis maioꝝ nr̄oꝝ q̃ pre-
dictā materiā diligētiſſime perſcrutati ſunt hoc dixiſſet imo pre
fati Moder.cōſulentes al's conſuluerunt cōtrariū in cōſi.q̃ in-
cipit redēptoris ⁊c.Uiſo pūcto,⁊c.in quo dicūt q̃ dato q̃ vnus
teſtis ex toto ſemiplene ꝓbaret tñ iudex adhuc haberet arbitra-
ri an iſta qualitas eſſet magna vel parua attēta qualitate perſo-
ne actoris.Nā ſi ei videret magna nō deberet iuramentū deferre
allegāt notata per glo.⁊ Bar.⁊ doc.in.d.l.admonendi.⁊ ꝑ doct.
in.d.c.ſi.⁊ ſic manifeſte cōcludūt ex intētione doctoꝝ q̃ iudex eſt
ille q habet hoc arbitrari ⁊ videre per ea que ſibi cōſtāt ex actis
que ꝓ certo manifeſte conſtabant in caſu noſtro attenta condi-
tione perſone: qi ruſtici ⁊ parue ꝯditionis qualitate loci qi nati
in paruo caſtro ⁊ ſubdito ⁊ qualitate cauſe: q̃ vt ex libello ⁊ arti
culis partis aduerſe probatur eſt preiudicij mille florenoꝝ ⁊ vl-
tra agit̄ de ſimulatiōe ⁊ reſciſſiōe ꝯtc' arguit̄ dolus q̃ dia patent
ex actis ex quibus colligitur cām eſſe magnā adeo q̃ nullus cir-
cūſpectus iudex q aliqd de brodio legum guſtaſſet etiaʒ magno
ciui ciuitatis ſenaꝝ iuramentū non debuiſſet deferre. Ad quoꝝ
3 cōfirmationē adduco.†Nā videmus q̃ iudex ex eo officio infor-
mat ſe de cōditione teſtis etiā ſi pars nihil ꝓbet neq̃ deducat: vt
voluit Inno.in.c.cūgſitionis.de accu.⁊ tenēt Bar.⁊ Moder.in
l.quarta.§.hoc aūt.ff.de dā.infec.⁊ Bal.i.l.quos ꝓhiber.ff.ō poſt
hn.ergo idē in caſu noſtro cū pars iurādo ſuccedat in locum te-
4 ſtis.faciunt no.ꝑ Inno.in.c.bone.de elect.videmus etiam †q̃ iu-
dex ex officio ſupplet eſtimādo rem petitam quam uis de eſtima
tione non ſit ſibi facta probatio per partem.vt.in.l.ſi q̃ ex pam-
phila.vbi hoc no.Bart.ff.de leg.ij.bene facit textus in.l.ſemp.§.
hoc interdicto.ff.quod vi aut clā.tenent Bar.⁊ alij in.l.i.ad ſi.C.
de ſent.q̃ ꝓ eo q̃ intereſt.⁊ Ange.in.l.pretia rerum.ff.ad.l.falci.
ergo eodem modo in terminis noſtris ⁊ fortius iudex eſt ille q
habet arbitrari ⁊ eſtimare ſm iudiciū ſuū circūſtantias qualita
tis cauſe ⁊ perſonarum.imo fortius attentari poſſet ſi qua pro-
batio per partes requireretur q̃ hoc haberet probare petēs ſibi
iuramentū deferri.i.circunſtātias per quas deberet ſibi iuramē
tum deferri.hoc probat tex.iudicio meo in.d.c.ſi.quem ſic indu-
co.Nā dr̄ ibi q̃ pᵉſumptione faciēte pro actore per quem nō eſt
plene probatum reo defertur iuramētum ad oſtendēdam inno-
centiā ⁊ ſic tex.ponit regulam.demū ſubdit excipiēdo niſi iudex
inſpectis perſonarū ⁊ cauſe circūſtantijs illud actori videat de-
ferendū eſt eñ dictio niſi: dictio exceptiua.vt plene habetur in.l.
ſi cū.§.q iniuriarū.ff.ſi quis cau.ille ergo q vult iuramētū deferri
fundat ſe in exceptione contra regulā.ergo ille qui habet regu-
lam pro ſe trāſfert onus probandi contrariū in aduerſariuʒ vt
decidit gl.in.l.omnis definitio.ff.de reg.iur. ¶ Cōfirmatur hoc
nā regulariter actore non plene probāte reus debet abſolui.l.q
accuſare.C.de edendo.c.inter dilectos.extra de fide inſtr.Item re
gula eſt q̃ nullus in cauſa ꝓpria eſt idoneus teſtis: vt in.l.nullus.
ff.de teſtibus.⁊ in.l.ſi.C.eo.Item regula eſt iuris diuini ⁊ huma-
ni q̃ in ore duoꝝ vel triū ſtat omne verbuʒ.vt in.c.nouit.de iudi.
⁊ in.l.vbi numerus.ff.de teſti.vnde dicunt Lano.maxime Abb.
Mod.in hoc exprimit in.d.c.ſi.quod in tali probatione iuramē-
ti ſuppletorij ius humanū limitat ⁊ diſpenſat cōtra ius diuinū
⁊ ideo dicimus hāc probationem priuilegiatam propter q̃ ſen
tētia lata non tranſit irreuocabiliter in rem iudicatam vt eſt ca-
ſus in.d.l.admonēdi.tradit̄ in ſimili plene per Lanoni.in.c.pro-
poſuiſti.vt pleniſſime ſcripſi extra de proba. ¶ Quibus ꝓſuppo-
5 ſitis preſuppono etiā vnū aliud q̃ ad hoc †vt tale iuramentum
deferat̄ debent concurrere plures qualitates legalitas ſcilicet ꝑ
ſone.paruitas cauſe ſeu ꝑiudicij ⁊ alie quas late enumerat Cy.
in.d.l.in bone fidei ⁊ Jo.an.⁊ alij i.d.c.ſi.qui ergo vult ſibi defer-
ri tale iuramentū fundat ſe in conditione iurium prealleg.in ꝓ-
batione extraordinaria ⁊ priuilegiata cōtra regulas iuris.ergo
debet deducere allegare ⁊ ꝓbare qualitates ⁊ perſonarū ⁊ cauſe
reqſitas a dictis iuribus vt voluit elegāter Bal.in.l.ſi quis non
dicā rapere.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ fuit elegās doctrina Joā.and.in.c.i.
de homici.lib.vi.⁊ tenet hoc idē Bal.in.l.hi qui ad ciuilia.C.de
app.probatur ex notatis per Bar.in.l.i.ff.de cōdi.ex lege.⁊ tenet
Ang.in.l.fideicommiſſum.§.tractatus.ff.de iudi.⁊ conſequēter
manifeſte datur intelligi q̃ ꝓbatio qualitatum requiſitarū ad
delationē iuramēti tanq̃ fundamentū petentis intentionem ab
eo potius fieri oʒ per no.per Bar.in.l.in illis.⁊ hec habēt funda-
mentū veritatis ſed potius credo vt in ꝓnci.dixi q̃ iudex ſit ille
qui habet circūſpicere videre ⁊ arbitrari etiam nulla probatiōe
facta ꝑ partes an iuramētum debeat deferri vt probat text.in.d.
c.ſi.ſi nō cauilletur. ¶ Circa ſecundum fundamentū dico q̃ etiā
illud eſt manifeſte cōtra intentionē doct.pro cuius declaratione
in primis premitto q̃ vt dicit Bar.in.d.l.admonēdi.illud q̃ in
cauſa magna non deferatur iuramētum nō probatur bene lege
6 †ſed eſt magiſtraliter dictū ad ſimilitudinē cauſarū criminaliuʒ
in quibus tale iuramētū defertur vt tenet Bart.in.l.maritus.ff.
de q̃.⁊ doc.cōmuniter in locis prealleg.cauſe aūt magne ciuiles
equiparātur criminalib'.vt in.l.propter litem.ff.de excu.tut.⁊ in
gl.⁊ omnes in.d.l.admonendi.indiſtincte volunt q̃ in cauſis cri-
minalibus vel magnis nō deferatur iuramentum nō diſtinguē-
tes an fuerit ſemiplene ꝓbatum vel plus q̃ ſemiplene dummo-
do non fuerit plene probatum: quia in huiuſmodi cauſis debēt
eſſe probationes liquide ⁊ manifeſte.vt in.l.ſi.C.de ꝓba.ſed ⁊ in
cauſis in quibus requirunt̄ probationes liquide ⁊ manifeſte nō
7 q̃ deferat̄ tale iuramentū.vt eſt cōis cōcluſio ſolm doc.q nō diſtin
guūt vt dixi an fuerit ſemiplene vl' plus q̃ ſemiplene ꝓbatū.ergo
nec nos diſtinguere debem'.l.i.§.generaliter.ff.de leg preſtan.rix.
diſtin.ſi romanoꝝ ſi eñ voluiſſent diſtinguere hoc vtiq̃ expreſſiſ
ſent.l.vnica.§.ſinaūt ad deficiētis.C.ō cadu.tol.⁊ qr in vtroq̃ mi
litat eadem ratio.ergo eadē dʒ eſſe iuris diſpoſitio.l.illud.ff.ad.l.
aq̄l.cū ſi.⁊ quod hoc dictū ſuū eſſet contra cōem intentionē doct.
bene perpēdit ipſemet Lu.ro.dū in fine verboꝝ ſuoꝝ dicit quic-
8 quid dicāt glo.⁊ doct.quo'modo loquendi vtunt̄ doc.quādo te
nēt aliquā opinionē cōtra opinionē alioꝝ qi dicūt quicqd dixe-
rit Bart.vel quicquid dicant doc.vt bene nouit dñatio veſtra.⁊ a ¶ Mod' lo-quēdi docto-ruʒ qñ tenent aliquam opi-nionē ꝯ opi-nionē alioꝝ.
hoc ꝓbāt iura que indiſtincte dicunt q̃ ſtante inopia ꝓbatiōis
interdū iuramentū defertur vt dicit tex.in.d.l.in bone fidei.⁊ ꝓ
bāt etiam hoc text.in.d.l.admonēdi.⁊ in.d.c.ſi.nec diſtinguūt an
fuerit ſemiplene ꝓbatū vel plus q̃ ſemiplene.⁊ tñ doc.indiſtincte
limitāt illa iura nō procedere in cauſis criminalib' vel magnis.
⁊ q̃ hoc ſic māifeſte ex intētione doc.oſtēdo clare ex dictis Bar.
in.d.l.admonēdi.quē oēs ſequūtur qui inter alios gradus pro-
bationis ponit qñ iudex deducitur ad ſuſpitionē ꝓut dicit text.
in.l.aqlia.ff.ad.l.aquil.dū dicit ad ſuſpitionē iudicis adductam.
itē ponit aliū gradū qñ adducitur ad opinionem de qua loqui-
tur tex.in.l.iij.§.eiuſdē.ff.de teſti.dū dicit qd aūt credas aut parū
probatū tibi opinaris.ad idem tex.in.l.viij.poſt princ.ff.de q̃ōni.
⁊ dicit Bar.q̃ iſta opi.q̃ eſſe multū ꝓpinqua credulitati ⁊ ple-
ne ꝓbationi.ergo datur manifeſte intelligi q̃ aliqñ plus q̃ ſemi
plena ꝓbatio: ⁊ tamen Bar.dum ponit gradum opinionis di-
cit q̃ in his duobus caſibus ⁊ gradus ꝓbationis loquitur.d.l.
admonēdi.Demū indiſtincte limitat.d.l.non habere locū in cau
ſis criminalibus vel magnis.ergo patet q̃ quāq̃.d.lex loquat̄
etiā qñ probatio eſt multū propinqua credulitati ⁊ perfecte pro
bationi tñ non habet locū in criminalibus vel cauſis magnis.
imo fortius dico q̃ ⁊ glo.⁊ docto.probationē nō perfectam etiā
pluſq̃ ſemiplenā appellāt ſemiplenam quaſi illa dictio: ſemper:
denotet diminutionē perfecte probationis.oſtēditur.nā Bart.
primo ponit gradū ſuſpitiōis in quo etiā gradu vult habere lo-
cum.d.l.admonēdi demum ponit gradum opinionis q dicitur
eſſe ſm eum multū propinquus credulitati ⁊ perfecte probatio
ni.ergo patet q̃ gradus ſuſpitionis dicitur eſſe ꝓbatio quā Lu
do.roma.appellat ſemiplenā al's nō deferretur iuramētum ſm
intētionē omniū ⁊ per cōſequēs gradus opinionis habet ſe etiā
ad pluſq̃ ſemiplenā probationem.⁊ tñ Bart.poſtea in ſi.ſubdit
q̃ hos duos gradus ꝓbationem.ſ.ſuſpitionem ⁊ opinionē gloſ-
ſatores appellāt ſemiplenam probationem quā Lud.ro.appel-
lat pluſq̃ ſemiplenam gloſſatores appellāt ſemiplenam.⁊ tamē
glo.cōiter approbate voluāt q̃ ſtantibus dictis probatiōibus nō
deferatur iuramētū in cauſis criminalib' vel magnis ⁊ hoc cla-
re exprimit iudicio meo dñs Abbas moder.in.d.c.ſi.in princ.in-
tra ſinē dum dicit q̃ in criminalibus debent eſſe teſtes omnino

ſine ſuſpicione.xix.q.ij.ſuper prudentia.⁊ ideo vult ꝙ ipſe accuſa
tor nõ debet admitti ad faciẽdũ aliquẽ gradũ probatiõis. cũ q̃
preſumit inimicus vt in.c.itẽ cũ q̃s.extra de reſtit.ſpol.tum q̃ de
facili iuraret contrariũ ⁊ calumnie penã euitaret. Noto ergo dñi
domin⁹ Abb.vult ꝙ vniuerſaliter iuramentũ nõ deferat ad ali-
quem gradũ probationis.ergo nec ad minimũ gradum ꝓbatio
8 nis.† eſt em̃ dictio aliq̃s.vniuerſalis.vt in.c.cũ ſatis.de offi.deleg.
⁊ tradit Bar.in ſuo cõſi.qđ incipit dñs Nicolaus.⁊ Ioã.an.i.c.
q̃ſq̃s.de elec.⁊ ꝯtr̃ dato qđ eſſet plus quã ſemiplene probatũ nõ
deberet deferri iuramentũ i iſta cã magna que equiparat̃ crimi-
nali.⁊ hãc partẽ videtur tenere Abb.moder.⁊ clarius inſignis
doctor Frã.are.in.c.veniẽs.el.i.extra.de teſti.in nota. ¶ Preterea
poſita opi.Lud.ro.ꝓ vera quã tñ ſimplr̃ intellectã puto illã non
eſſe veram ⁊ contra cõmunem intentionẽ doctoꝝ.tñ illa non h3
obſtare in terminis noſtris q̃m Lu.ro.requirit duo copulatiue
quoꝝ alterũ deficit eius dictũ nõ habet locũ.vt in.l.ſi heredi p̃lu
res.ff.de condi.inſt.⁊ in.l.is qui ducenta.§.vtrum.⁊ cũ ibi not.p
Bar.ff.de reb.dub.requirit enim primo Lu.ro.ꝙ ſit plus quã ſe
miplene probatũ:quod primũ nõ proſequor: q̃ cũ ignorẽ factũ
⁊ quid probatũ ſit non poſſum quid de iure ſentiam rñdere cũ
ex facto ius oriatur.l.ſi ex plagiis.§.ſi in diuo.ff.ad.l.aq̃l.vnde re-
mitto me ad dominationem veſtram. ¶ Secũdo requirit. Lud.
ro.ꝙ perſona ſit legalis.intelligo qđ de legalitate perſone vltra
quã ius preſumat iuxta.l.merito.ff.p ſocio.q̃n̄ in q̃buſcũq̃ cau-
ſis etiam paruis ſm̃ doc.requiritur illa legalitas a iure preſum-
pta.cũ etiam data minima qualitate que habeat fidem attenua
re non deferatur iuramentũ.ergo in cauſis magnis ⁊ arduis in
q̃bus dicit debere cõcurrere legalitatẽ perſone debet intelligi de
vlteriori legalitate ſm̃ arbitriũ iudicis:vt eius verba aliqđ ope-
rentur.l.ſi q̃s.ff.de leg.i.⁊ quia vbi maius periculũ ibi cautius eſt
agendũ.c.vbi periculũ.de elec.li.vi.Sed in caſu noſtro ſi dñatio
veſtra iuſte ⁊ bene voluerit arbitrari de facili etiã clauſis oculis
videbit talẽ legalitatẽ requiſitã non ꝯcurrere cũ ſint ruſtici par-
ue conditionis ⁊ habẽtes modicas facultates ⁊ faciles ad iurã-
dũ ⁊ deierãdum vt ex proceſſu clare vobis oſtẽditur ⁊ ſtatim di-
cam quas qualitates ⁊ circũſtãtias remitto ad arbitriũ cõſcien-
tie ⁊ cõſiderationis veſtre prout facit ſummus põtifex.in.d.c.fin.
extra de iureiur.⁊ hec q̃ ad fundamẽta partis aduerſe dicta ſuffi
ciant. ¶ Poſtremo ex pluribus oſtenditur etiam alias deducta
qđ nos ſumus grauati per talem delationẽ iuramenti ⁊ iuramẽ
9 tum qđ fuit inde ſequutũ. ¶ Primo †quia tale iuramẽtũ nõ o3
per iudicẽ deferri niſi cauſa cognita ⁊ multa verſantur in cauſe
cognitione:vt eſt caſus.⁊ ibi hoc declarãt doct.maxime Cyn.in
d.l.in bone fidei.⁊ doct.in.d.l.admonẽdi.maxime elegans doctor
⁊ preceptor meus dñs Ioãnes baptiſta qui multa exprimit que
debent p iudicẽ conſiderari.in caſu autem noſtro vt ex actis cõ-
ſtat iuramentũ fuit delatũ ſine cauſe cognitione leuato velo igit̃
ſumus grauati.imo ⁊ delacio ⁊ iuramentum pñt dici nulla.q̃
ſnia lata ſine cauſe cognitione eſt nulla vt declarant Iaco.but.⁊
oẽs in.l.prolatã.C.de ſenten. ¶ Secundo ꝙ pars aduerſa cũ iu-
ramẽto poſuit in articulis illo ad contrariũ iurauerat in inſtro
vẽditionis nedũ qđ deberet ſibi deferri iuramentũ:ſed ſtatim de-
bebat repelli tanquã manifeſte cõtrarius ⁊ periurus. Caſus eſt
rotundus in.c.nec tñ in poſitionibus.de iureiur.li.vi.iurauit em̃
pars aduerſa in inſtro venditionis oĩa ⁊ ſingula vera eſſe.⁊ poſt
ea oppoſuit ſimulationem ⁊ reſpiciẽtia ſimulationẽ contract⁹.
¶ Tertio cõfirmat̃ concludendi ratione.nã patet lippis ⁊ tõſo
ribus ꝙ ipſa pars aduerſa iurauit multa:cuius contrariũ iura
uerat in inſtro.Nã in inſtro iurauit omnia ⁊ ſingula vera eſſe de
mum poſtea in libello deducit multa ⁊ in articulis que dicit cõ-
tenta in inſtro nõ fuiſſe vera ⁊ demum ad delationẽ iudicis iura
uit oĩa cõtenta in petitione ⁊ in articulis fuiſſe ⁊ eſſe vera.ſic p3
manifeſte ꝙ pars aduerſa i multis eſt periura dato qđ in pacto
de reuendẽdo potuiſſet verum dicere.Quibus preſuppoſitis ca-
pio theoricã omniũ doctorum in.d.l.admonendi.cum ſi.q dicit
ꝙ illa qualitas q̃ repellit teſtem a teſtificãdo in facto alieno nec
aliqđ credit̃ eius teſtimonio fortius repellit partẽ a tali iuramẽ
10 to in facto ꝓprio:ſed ego habeo †ꝙ ſi teſtis iurat ſuper plurib⁹
capitulis etiã ſi reperiat̃ periurus ſup vno in oĩbus repellit̃ ei⁹
teſtimoniũ tanq̃ fundatum ſuper iuramẽto indiuiſibili.iſta eſt
cõis cõcluſio Oldr.Bar.Saly.⁊ doct.in.l.ex falſis.C.de tranſac.
⁊ tradit Oldra.in conſi.xxxv.al's.xxxv.qđ incipit ad primã ⁊c.⁊
Bald.in rubr.de cõtrouer.inueſti.⁊ in.l.ſi.in.iiij.oppo.C.de edic.
diui adri.tollẽ.⁊ in.l.ſi.C.d fideicõmiſ.lib.⁊ per Spec.in tit.de te
ſte.§.i.ver.itẽ ꝙ aliquis de ſuo doc.in.c.in noſtra.extra de teſti.et
in pleriſq̃ aliis locis. ¶ Quarto ⁊ vltimo hec ꝯclo cõfirmat̃.nã
cõis cõcluſio eſt oium doct.in.d.c.ſi.⁊ in.d.l. admonẽdi.qđ nunq̃
periuro deferatur iuramentũ in defectũ ꝓbationis.ſed pars ad-
11 uerſa:vt oſtenſum eſt eſt periura.†igitur tale iuramẽtũ non erat
deferendũ qđ etiam oſtẽditur qđ fuerit periura:q̃ in contractu

a ¶ Iuramentũ tollit remedium.l.ij.C.de reſcin.vendi.

venditionis iurauit obſeruare ꝯtũ ⁊ nõ contrauenire ⁊ omnia
⁊ ſingula in cõtractu cõtenta eſſe vera.⁊ demũ poſtea in iudicio
petijt cõtractũ reſcindi ⁊ dicit eum ſimulatũ ⁊ non verũ p quã
petitionem dr̃ veniſſe contra propriũ iuramentum ⁊ incidiſſe in
periuriũ.caſus eſt clarus in.l.ſi quis maior.⁊ ibi no.C.de trãſact.
12 ¶ †Sed forte poſſet dicere pars aduerſa ꝙ nõ obſtãte iuramẽto
põt oſtẽdi cõtractus eſſe ſimulatus.q̃ ſtante ſimulatione deficit
cõſenſus ⁊ ꝯſequẽter iuramẽtũ non firmat vt voluit gloſ.in lege
emptione.C.plus valere qđ agit̃.⁊ Bal.in.l.i.C.d oper.lib.faciũt
not.p Bald.in.l.oẽs populi.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊ ponũt Cano.in.c.
cũ contingat.extra de iureiur. ¶ Sed ad hoc reſpondet̃ duobus
13 modis. Primo †ꝙ in terminis noſtris ſunt tñmodo deducta ⁊
allegata duo.ſ.paruitas pretij ⁊ pactũ de reuendendo q̃ duo ſola
ſimpliciter non ſufficiunt ad arguendũ cõtractum ſimulatũ vt
eſt magis cõis cõcluſio Pe.Cyn.⁊ alioꝝ in.l.ij.C.plus valere qđ
agi.⁊ tenent do.Ant.Inno.⁊ Cardi.flor.in.c.ad noſtrã.extra de
emp.⁊ vẽdi.licet do.Abb.tenuerit contrariũ.illam ſequitur inſi
gnis doct.do.Lau.de rodul.i ſuo tractatu vſurarũ.q.lxi.Hãc et
partẽ tenet genitor meus plene ipſam diſputãdo in ſuo ſolennĩ
tractatu vſurarũ quem incepit ⁊ non perfecit.in.vj. princ.qđ.xij.
14 in.ij.caſu. ¶ †Preterea nõne pars aduerſa in ſuo libello cõclu-
dit ad reſciſſionẽ contractus remedio.l.ij.C.d reſcin.ven.⁊ ſic pre
ſupponit validitatẽ ꝯtus ⁊ petijt iſtud reſcindi.⁊ ſic venit ꝯtra
a proprium iuramentũ[a] de obſeruãdo contractũ.vt enim eſt cõis ꝯclu-
ſio doct.in.d.l.ij.iuramẽtũ tollit remediũ.d.l.⁊ tenẽt cõiter doct.
in.d.l.ſi quis cũ aliter.⁊ licet aliqua ſint narrata in libello arguẽ
15 tia qualẽ qualẽ ſimulationẽ †magis attendit̃ libellus penes mo-
dũ cõcludendi.iuxta no.per Bar.in.l.aurelius.§.ſticho.ff.de lib.
leg.⁊ ponit Bal.in repe.l.edita.C.de eden.in ver.circa ſecundũ.⁊
eſt caſus.⁊ ibi no.Abb.Moder.i.c.ex parte.ij.extra de fo.cõpe.⁊
in.c.cũ ad ſedẽ ⁊ ibi etiã no.Mod.Abb.extra de reſti.ſpo.⁊ tra-
dit Cyn.in.l.cũ te.C.de prob. ¶ Secundo reſpondetur ꝙ ⁊ ſi pre
16 dicta omnia ceſſarent †tñ ex quo pars aduerſa in inſtro vẽditio-
nis iurauit nõ ſolũ predicta ſeruare ſed oĩa vera eſſe non potuit
allegare aliquã ſimulationem quin incideret in periuriũ.ita cõ-
cludit Fede.de ſenis in ſuo cõſi.ccxc.⁊ ideo dat ipſe cautelã quod
prius petat ſe abſolui a iuramento ne incidat in periuriũ.refert
⁊ ſequitur preclarus elegans doctor do.Lau.d rodul.in ſuo tractã
tu vſurarũ.q.cxvij.hãc etiam partem tenet expreſſe Io.de imo.
in.l.nemo põt.ff.de leg.j.hãc etiã tenet idem Imo.in.c.cũ contin
gat.vbi plene examinat de iureiur.Illã etiã tenet Bal.Bart.et
Saly.in.l.ſi.C.de non nume.pe.illã etiã in terminis noſtris tenet
Ioã.de imo.in.d.c.ad noſtrã.de empt.⁊ vendi.⁊ eſt cõcluſio cõis
in quã nõ reperio aliquem ſcribentium cõtradicere.⁊ hoc inter
alia ponit gladiũ ad radicem ⁊ claudit os parti aduerſe.quo
ſtante ceſſant omnia allegata ⁊ que allegari poſſent per partem
aduerſam.Ex quibus ⁊ alias allegatis ni fallor luce clarius con
ſtat iuramentũ non fuiſſe iuſte neq̃ rite delatũ.⁊ cõſequẽter do-
minationem veſtram indubitanter debere reddere conſiliũ par
tem noſtram fuiſſe grauatam.Cetera ſuppleat ſuprema ſenten-
tia iudicare debentis quem deus dirigat in vera iuſtitia.

¶ Conſilium.clvi.

1 ¶ Solutio pretij annua ſi eſt cõſtituta pro ſingulis vſq̃ ad cer
tum tempus dicitur conductio ⁊ locatio.
2 Natura contractus curatur in contractibus ⁊ non verba.
3 Pretiũ certum ſi eſt cõſtitutum pro ſingulis annis licet dicatur
venditio tñ talis contractus regulatur ſm̃ naturam locationis.
4 Emptor ſi non poteſt vti re vendita quo remedio ei ſuccurratur
aduerſus venditorem.
5 Subditi tenentur parere iuſto precepto ſuperioris.
6 Papa poteſt conceſſionem factam ſubdito poſt ius queſitũ ter
tio reuocare.
7 Papa quãdo poſſit ius queſitum tertio auferre ſine citatione.
8 Papa quando dicatur vti plenitudine poteſtatis.
9 Lucri ratio quomodo ⁊ quando ſit habenda.
10 Intereſſe ꝯſiderat̃ ſi res vẽdita cũ qua negociari põt nõ tradat̃.
11 Conductor ſi non poteſt fructus percipere an ⁊ quando locator
teneatur ad intereſſe.
12 Remiſſio nõ ſit ꝓpter guerrã ſi tpe cõductionis vigebat guerra.
13 Propterea dictio denotat cauſam remotam.
14 Remiſſio ſi ſit fienda propter guerrã ⁊ debitores ob id ſint effe-
cti non ſoluendo tale damnum comprehenditur in pacto.
15 Relatio debet referri ad omnia.
16 Relatio ad proxima referri debet.
17 Actus declaratio oſtendit qualis fuerit in principio.
18 Propterea dictio ſignificat cauſam proximam.
19 Cauſa cauſe eſt cauſa cauſati.
20 Occaſionem damni prebẽs tenetur de damno:ſi occaſio illa fuit
ad hoc ordinata.

Occaſio

12 Occaſio dictio denotat cauſam remotiſſimam.

Dominus labia mea apiat

⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectũ. ¶ Pro funda
mento deciſionis pñtis cõſultationis premittende
ſunt aliq̃ concluſiões quibus premiſſis via facilior apparebit
ad ipſius ꝯſultationis deciſionẽ. ¶ Prima ꝯcluſio eſt ꝙ emptio
prouẽtuũ ſalis Marchie anconitane ꝯcta p Franciſcũ a camera
apl'ica õr ꝓpꝛie ꝯductio ⁊ locatio ⁊ nõ emptio ⁊ vẽditio ſex quo
eſt cõſtituta annua ſolutio pretij pro ſingulis annis vſq; ad cer-
tũ tẽpus. ita plene diſtinguẽdo cõcludit Bar. in ſua diſputatiõe
q̃ incipit publicanꝰ. nr. etꝰ quod voluit gl. in. l. j. C. de iur. emphy.
vbi hoc tenẽt Bar. ⁊ Bartho. de ſaly. l. ſi. op. hoc idẽ voluit Bar.
in. l. cotẽ ferro. §. qui maximos. ff. de publi. ⁊ no. Bart. in. l. j. §. j. de
ſuperficiebꝰ. Idẽ tȝ Pet. de ancha. in. c. ꝓpter ſterilitatẽ. extra de
loca. ⁊ Bal. in addi. Spe. in ti. de loca. in. j. col. ¶ Nec huic ꝯclu-
2 ſioni repugnat † ꝙ cõtractꝰ diceret emit vel vendidit: q2 nõ cura
mus de ṽbis ſed de natura ꝯctus aĩs eſſet imponere. l. ṽbis. ꝯ. l. ſi.
C. cõia de leg. ⁊ declarat hoc plene Bar. in dicta ſua diſputatiõe.
⁊ Bar. ⁊ aliĩ l. o. §. qui maximos. ⁊ Bar. de ſaly. ⁊ aliĩ in. d. l. j. C. de
iure emph. ⁊ eſt l vtroq; cõis opi. ¶ Scd'a cõcluſio eſt ꝙ cũ fuerit
cõſtitutũ pretiũ p ſinglis annis annuatim: lȝ diceret vẽditio tñ
3 † q2 eſt ſilis ꝯctui locatiõis eiſdẽ regulis regulari dȝ quibꝰ ꝯctus
locatiõis. ⁊ hoc bñ ꝓbat tex. in. l. ſi. in pn. ff. locati. nã non eſt dare
rõnem diuerſitatis inter vnũ caſum ⁊ ꝯctũ ⁊ aliũ. hoc caſu igi
tur eadẽ eſſe dȝ iuris diſpõ prout plene declarãt Bar. l. d. diſputa-
tione. idẽ Bar. in. d. §. q maximos. ⁊ Bar. de ſaly. in. l. j. C. de iure
emphy. Pet. de ancha. in. d. c. propter ſterilitatem. talis enim vẽ-
ditio eſt ſimilis locationi: ⁊ vt paria copulant. vt. l. in vẽditiõe. §.
j. ff. de bo. aut. iudi. poſſi. qd aũt diſponit in vna ſpecie: in eius ſiĩ
diſponi debet. l. naturalis. §. pe. ff. de pſcri. verbis. ⁊ ita declarat ⁊
determinat etiã Bal. in addi. ſpecu. in tit. de locato. dum tractat
de venditione lacus peruſini. allegat not. per Iaco. de are. in. d. l.
4 j. C. de iure emphy. ⁊ eſt cõmunis opinio. ¶ † Tertia ⁊ vltima cõ
cluſio eſt in ſimilibus cõtractibꝰ: ſiue dicamus emptiões ſiue cõ-
ductiones ſi ille q ꝓhibetur pcipere ꝓuentus ꝓhibetur a tertio
diſtinguit qd aut venditor ſeu locator ꝓhibetur ab eo quẽ loca-
tor vel vẽditor ꝓhibere nõ põt. ⁊ tũc tenetur tñ ad remiſſionem
mercedis aut ab illo quẽ ꝓhibere poteſt: ⁊ tunc nõ tñ tenetur
ad remiſſionẽ mercedis: ſed ad totale intereſſe. hanc diſtinctionẽ
facit tex. in. l. ſi fundus. ff. locati. ⁊ gl. in. l. edeȝ. C. locati. ⁊ hoc deci-
dit Bar. in. d. diſputatione que incipit Publicanus. ⁊ Bal. in
extrauagã. de pace cõſtan. in verbo vaſalli. Pet. de anchar. ⁊ aliĩ
in. d. c. ꝓpter ſterilitatẽ. ⁊ Bald. in addi. in. d. titu. de locato. in. j.
col. ⁊ Bar. in. l. ſi vno. §. itẽ cum quidã. ff. locati. vbi no. loquitur
in propoſito. ¶ Ex quibus cõcluſionibus inferunt tria correla-
ria. ¶ Primum correlarium eſt ꝙ inſpecto iure cõi circũſpectis
pactibꝰ de qbꝰ in inſtro venditionis ſeu locationis camera apo
ſtolica teneretur ad totale intereſſe. Iſtud correlariũ ꝓbat ſi em
ptor ſeu ꝯductor impeditur pcipere fructꝰ a tertio quẽ locator
ſeu venditor impedire põt peti poteſt totale intereſſe: vt ꝓbatũ
eſt in. iij. ꝯcluſione: ſed in caſu noſtro fuit impeditus ab eo queȝ
camera apl'ica ꝓhibere poterat. ergo camera tenet ad totale inter
eſſe: probat minor q2 ꝓhibitus fuit emptor pcipere ꝓuẽtꝰ a ſub-
dito eccleſie quẽ ꝓhibere poterat qui neceſſitatur parere mãda-
5 tis eccleſie. l. nõ videt. §. q iuſſu. ⁊ ibi glo. ff. de reg. iu. tenent † enim
ſubditi iuſto ſuperioꝝ precepto obedire. vt in. c. ſi qñ. de reſcrip.
⁊ in. c. ad aures. õ tẽp. ord. Hoſt. Io. an. ⁊ doc. in. c. ꝓpoſuit. extra
de conceſ. prebẽ. vbi do. Abb. l viſiuo no. ergo datur intelligi ꝙ
emptor ſeu cõductor prohibitus fuit prouentus percipere ab eo
quẽ camera prohibere poterat. ¶ Nec obſtat ſi huic concluſioni
obijciat ꝙ imo camera ꝓhibere non poterat ex quo papa cõceſ-
ſerat illi dño ius vẽdendi ſal: quo iure ſeu priuilegio vſus eſt. vñ
non videbatur quod poſſet prohiberi a camera: ⁊ ſi fuiſſet pro-
hibitus ꝙ prohibitioni ⁊ precepto tanq̃ iniuſtis reſiſtere poſſet
per no. in. d. c. ſi qñ. ⁊ in. d. §. q iuſſu. ⁊ eſt bona glo. in auẽ. de man-
da. principum. in. §. deinde competens. in verbo nunciãs. ad idẽ
glo. ⁊ Bal. in. l. penult. C. ſi contra ius vel vti. publi. ⁊ ſic cuȝ iuſte
potuiſſet reſiſtere dñs ſubditus non videtur ꝙ camera teneatur
niſi ad remiſſioneȝ mercedis. caſus in. d. l. ſi fundus ⁊ in. l. ſi quis
domum. eo. titu. ⁊ tenet Bart. in. d. l. ſi vno. §. item cũ quidam. ff.
6 locati. ¶ Sed ad hoc rñdetur ꝙ ex quo talis conceſſio facta fuit
ſubdito eccleſie potuit ſummus pontifex poſt ius alteri qñeſitũ
etiã ſine cauſa talẽ conceſſionẽ reuocare. vt declarat ſingu. Bald.
in. l. qui ſe patris. in. xj. col. ver. ⁊ ſcias. C. vnde liberi. ⁊ ita tenent
Imo. ⁊ doc. in. c. nouit. vbi do. Abb. late de iudi. facit glo. in reg.
decet de regu. iur. lib. vj. no. Spe. in ti. de inſtru. edi. §. nunc autem
ad ſi. per que ita decidit etiã Pet. de anc. in ſuo conſi. §. quod in
cipit vt tacitum eſt. cum multis concor. ⁊ per conſequẽs cum ſum
mus pontifex limitauerit dictam cõceſſionẽ vt tũ poſſet dictus
dñs reſpectu familie ſue ⁊ nõ ſubditorũ ſequitur ꝙ reſpectu ſub
ditoꝝ non potuiſſet iuſte reſiſtere ex quo talis conceſſio eſt reuo-
cata. ¶ Sed iterũ poſſet inſtari quod predicta pcederent ſi ſum
mus pontifex dictã declarationem ⁊ limitationẽ cõceſſionis fe-
7 ciſſet parte citata. † ſed ex quo illam fecit parte non citata nõ vt
qd ius queſitum potuerit prefato domino auferre eo non citato
per text. in clemẽ. paſtoralis. in. §. ceterum. in. ſi. reſponſo. extra de
re iudi. ⁊ ibi late declarant. d. Ant. ⁊ Io. de imo. d. Card. ⁊. d. Ab
bas in. c. j. de cã poſ. ⁊ ꝓpꝛie. ⁊. d. Anto. Imo. ⁊ Abb. in. c. cũ olim.
de re iudi. cum concor. ¶ Ad hoc reſpondetur ⁊ pro reſpõſione
8 premittendũ eſt ꝙ † papa in dicta bulla reuocatiõis ⁊ limitatio-
nis vſus eſt plenitudine poteſtatis abſolute. pȝ ex clauſula ex cer
ta ſciẽtia per quam conſtat ꝙ papa voluit vti plenitudine abſo-
lute poteſtatis. vt no. glo. in. c. ad hoc. de reſcrip. in. c. ex parte. el. §.
de offi. delega. pȝ etiã ex clauſula nõ obſtãtiũ in ſpecie dicte con
ceſſionis. iuxta not. per. d. Ant. ⁊ alios in. c. q̃ in eccliarũ. de cõſti.
⁊ per glo. ⁊ Cyn. in. l. ſi. C. ſi cõtra ius vel vti. pub. cũ cõcor. ¶ Qui
bus premiſſis in primis dici poteſt ꝙ qñ princeps cõtra ſubditũ
de plenitudine poteſtatis põt ſine citatione procedere ſm Hoſt.
⁊ Io. an. in. c. j. de cauſa poſ. ⁊ ꝓpꝛie. ⁊ tenet Bal. l. l. nec cauſas
C. de appel. ſed q2 hec opi. habet cõtradictores. Rñdetur ſecũdo
ꝙ obiectio procedit qñ princeps procederet auferendo ius queſi
tũ ⁊ dñia queſita de iure gentium. ⁊ ita loquitur tex. in. d. clemen.
paſtoralis. ⁊ doc. cõtrarium tenentes. ſed in caſu noſtro procedit
auferẽdo beneficium a ſe cõceſſum quod põt ſine cauſe cognitio
ne auferre. igitur in tali reuocatione potuit ſine citatione ꝓcede
re ꝓcedẽdo de plenitudine poteſtatis. caſus eſt quem ibi ad hoc
ponderãt Hoſtiẽ. ⁊. d. Ant. in. c. ſicut vnire. extra de exceſ. prelato.
vbi ꝓbatur ꝙ beneficia ſic collata de plenitudine poteſtatis põt
auferre ſine citatiõe. ⁊ eſt bonus tex. qui ita poteſt intelligi in. c.
in noſtra. de penis. ⁊ eſt ratio quia papa ſine cauſa poteſt quem
ſuo priuilegio priuare. vt concludit. d. Anto. ⁊ do. Abb. in. c. con
ſtitutus. de relig. domibus. Ad hoc bona gloſ. in. c. per principalẽ.
tr. q. iij. eadem autem eſt ratio in alijs priuilegijs ⁊ beneficijs col-
latis ſubditis vt que poſſunt ſine cauſa tolli. vt dictum eſt ⁊ iſta
eſt ſufficiens ⁊c. ¶ Non eſt omittendum ꝙ ſi non valuiſſet reuo-
catio propter defectum citationis. ⁊ ſic iuſta propter hoc fuiſſet
reſiſtentia hoc proceſſit facto pontificis qui iuridice reuocando
potuiſſet ꝓcedere: ſed quando factum tertij eſt iuſtum cui tamẽ
locator ſeu vẽditor poteſt prouidere. idem eſt ac ſi fuiſſet iniuſtũ.
Et tenetur ad totale intereſſe ſm Bart. in. d. l. ſi vno. §. item cum
quidã. alleg. d. l. ſi quis domum. §. pe. ⁊ l. ſi merces. §. culpe. eo. titu.
⁊ ſic q2 potuit ꝓuidere reuocando cũ debitis citationibus ⁊ iu-
ridice imputandũ eſt pape. ¶ Secundũ correlarium eſt qd came
ra tenetur dicto emptori ſeu cõductori ad oẽm vtilitatẽ quã per
cepiſſet ⁊ que percipi ſolita eſt in dicto loco ex vẽditione ſalis q̃
ſit ſubditis dicti dñi detractis ꝓtio ſalis ⁊ expẽſis. Iſtud correla-
riũ primo ꝓbat aũ Bar. in. l. j. C. de ſenten. que pro eo qd intereſt
in. xiiij. col. dicit in ꝓpoſito quod quoddam eſt lucrũ qd percipi
tur ex mercãtia vel alterius hominis induſtria ⁊ hoc caſu dicit
aduertẽdum eſſe. Nã quoddã eſt lucrum in quo natura rei plus
operatur q̃ hominis induſtria vt in lucro qd pcipitur ex fundo
9 ſi colatur † ⁊ talis lucri ratio eſt habenda. ⁊ ita intelligit tex. l. l. ſi
fundus. §. j. ff. locati. ⁊ in. l. ſi in lege. §. colonus. eo. tit. Quoddã eſt
lucrum in quo induſtria vt plurimũ operat ⁊ tunc illi qui non
cõſueuit mercari tale lucrũ nõ debetur nec talis lucri rõ haberi
dȝ ita intelligit tex. in. l. ſi ſterilis. §. cũ per venditoreȝ. ff. de actio.
empt. Illi vero qui cõſueuit negociari ⁊ cũ pecunia lucrari tale
lucrũ debetur. ar. l. iiij. §. ſi. ff. de eo qd certo loco. Inferẽdo igit pre
miſſa ad ꝓpoſitũ poſſumus primo dicere ꝙ ſumus in primo ca-
ſu Bar. q2 ſal emit vno pretio ⁊ vendit ſp certo pretio vñ magis
operat ius vendẽdi ſal q̃ hoĩs induſtria. ⁊ ſic magis pcipit ex na
tura rei hoc eſt ex iure vendẽdi ſal q̃ ex hoĩs induſtria. ⁊ ſic venit
tale lucrũ p. d. l. ſi fundus. ſm intellectũ Bar. ¶ Vel poſſumꝰ di-
cere qd ſumus in ſcd'o caſu in ſolito negociari qui ſemper põt pe
tere intereſſe lucri ceſſantis. vt dicit Bar. in. d. l. vnica. ⁊ ꝓbat l. d.
l. iiij. §. ſi. ⁊ ibi Bar. Ang. ⁊ doc. ff. de eo qd certo loco. ⁊ canoniſte
in. c. cõqueſtus extra de vſuris. ⁊ eſt cõis concl'o. ¶ Quinimo dici
põt qd etiã in non ſolito negociari tale lucrũ eſtimatũ ꝓuentus
ſalis q fuiſſet venditus peti poteſt non ꝯſiderata diſtinctione in
duſtrie quam facit Bar. hoc clare probat in. d. §. cũ p venditorẽ.
iuncta. l. ſi fundus. cũ ſi. ff. locati. inducẽdo hoc modo. vẽditor te-
net tradere rem quam ſi tradit transfert dominiũ ſi eſt dñs aliſ
vſu capiendi cõditionem. l. ex empto. in prin. ff. de act. empti. iun
cta. l. ciuibus. ff. de cõtrahen. emp. ¶ Secundo loco ſi in vẽditio
ne precium pro ipſa re empta conſtituitur ⁊ ſm eſtimationem ⁊
valorem rei empte habetur cõſideratio iuſti vel iniuſti precij. l. ſi.
cum ibi no. C. de reſcin. vendi. ¶ Tertio loco tenetur tradere rẽ
⁊ ſi nõ tradit tenetur ad intereſſe. d. §. cũ per vẽditorẽ: ⁊ tenet de
impedimento etiã facto tertij quẽ ꝓhibere põt vt dicit Bart. in

l.ſtipulatio iſta.in princ.ff.de verbo.oblig.dum allegatur.d.l hec
diſtinctio.ff.locati.⁊ maxime quando pro ſingulis annis eſt cer-
tum precium conſtitutum.vt.ſ.probatum eſt.
10 ¶ Quarto ſi vendita eſt res cum qua potuiſſet emptor negocia
ri.puta ſi venditum fuit vinum vel frumentum ⁊ non tradatur
duplex poteſt intereſſe conſiderari.
¶ Primũ ſi venditũ fuit vinũ pro centũ ⁊ eſtimatio vini aſcẽde
bat in veritate ad centũ viginti.⁊ iſtud indubitãter ſm oẽs peti
põt.caſus eſt in.l.vinũ.ff.ſi certũ pe.q2 eſt intereſſe circa rem.⁊ hoc
eſt quod voluit tex.in.d.§.cũ p venditionẽ dum dicit oĩs vtilitas
emptoris in eſtimatione venit.¶ Secundũ intereſſe conſiderari
põt.q2 ſi vinũ fuiſſet traditũ potuiſſet illud vendere ⁊ negociari:
⁊ ſic lucrari vltra eſtimationẽ vini de centũ viginti.⁊ iſtud lucrũ
peti non poteſt ⁊ de hoc loquit᷑ ille tex.dũ dicit neq; enim ſi po-
tuit ex vino negociari ⁊ lucrũ facere id eſtimãdũ eſt ⁊c.niſi ſuiꝰ
in ſolito negociari q2 tũc etiam iſtud ſecundum lucrũ peti põt.
vt.d.l.iiij.§.ſi.cum aliis.ſ.allegatis.ſed eiſdem regulis procedunt
conductio ⁊ locatio ſicut emptio ⁊ vẽditio.l.ij.ff.loca.⁊ maxime
quãdo ſingulis annis cõſtituitur pcẽo.igitur idem dicendũ eſt
in conductione ſeu pꝛoventuũ ⁊ fructuũ emptiõe qd ſic deducitur.
¶ Primo cũ ſicut venditor rem mediãte traditiõe tenet᷑ trade-
re vt.ſ.ita in caſu nr̃o venditor ſeu locator tenetur preſtare vt cõ
ductor fructus ⁊ proventuum percipiat per ſimplicem traditionẽ
rei.ſed p patientiã ⁊ remotionẽ obſtaculi vt.l.iij §.dare.ff.de vſu
fruc.⁊ tradit Bar.poſt Jac.de arena in dicta diſputatione que
incipit publicanus ⁊ pbat᷑ in.l.ſi merces.§.i.⁊.ij.⁊.§.qui fundũ.
ff.locati.optime loquitur Joan.calde.in tit.de locato.conſilio.v.
⁊ ſicut qñ venditor eſt dñs ⁊ trãſfert dñiũ vel ſi nõ eſt vſucapien-
di cõditionẽ.ita locator ſi eſt dominus trãſfert dñium fructuũ
prout habet᷑ in.l.ſi apes.in fin.⁊.l.ſi ſeruus.§.locati.ff.de furtis.⁊
per dñm non dñs transfert vſucapiendi cõditionẽ.d.l.clauibus.
¶ Secundo ſicut in venditione rei conſtituitur preciũ reſpectu
rei ⁊ ipſe venditor ita in locatione conſtituitur pretium gratia
fructuũ ⁊ habito reſpectu ad fructus ⁊ pꝛoventus ſingulis annis
prout declarat not Bar.in.l.ſi merces.§.vis maior.ff.locati.
¶ Tertio loco ſicut quãdo emptor nõ tradit rem tenetur ad in
tereſſe de quo in.d.§.ſi per vẽditorem.in.i.reſponſo.ita ſi locator
11 non facit q †cõductor poſſit fructus percipere tenetur ad intereſ
ſe ⁊ lucrum.d.l.ſi fundus.Ex quibus quarto loco dicendũ eſt q
iſtud intereſſe ratione lucri conſiderari poteſt dupliciter.
¶ Primo habito reſpectu ad eſtimationem fructuum ⁊ pꝛoven-
tuũ:q2 fructus ⁊ proventus erant maioris eſtimationis quã pre
tium ſoluendum:⁊ tale lucrum peti poteſt a nõ ſolito negociari
⁊ iſte eſt propꝛie caſus in.d.l.ſi fundus.⁊ in.l.in quo.⁊ in.l.ſi in le
ge.§.colonus.ff.locati.⁊ ſicut eſtimatio rei in venditionẽ dicitur
intereſſe circa rem.ita eſtimatio fructuum ⁊ proventuum qui cẽ
ſentur venditi:⁊ pro quibus pretium ſingulis annis dicitur con
ſtitutum dicitur intereſſe circa rem.⁊ ſic poteſt peti per tex.in.d.
§.ſi per venditorem.i.reſponſo.iunctis no.per Barto.in.d.§.vis
maior.⁊ ita vult.d.l.ſi fundus.cum ſimi.ſupra allegatis.
¶ Secundo cõſiderari poteſt q ſi tale lucrum ſeu talem vtilitatẽ
percepiſſet conductor ex pꝛoventibus potuiſſet cum illa pecunia
negociari ⁊ lucrari tale lucrũ peti non põt quia dicitur extra rẽ
per tex.in.d.§.ſi per venditorem.⁊ de tali non loquitur.d.l.ſi fun
dus.cũ ſi.niſi a ſolito negociari n quo tale lucrũ peti põt ſm cõem
opi.Bar.⁊ doct.in.d.l.vnica.⁊ in.d.l.iiij.§.ſi.⁊ in pleriſq; aliis lo-
cis.⁊ predicta licet p alios non ita declarata ſint de mente legũ
⁊ veriſſima.ex quibus cõcluditur q in caſu noſtro in ſolito nego
ciari vtrũq; intereſſe ⁊ lucrũ ſine dubio peti poteſt.¶ Sed cõtra
premiſſa obſtare vident᷑ duo in fauorẽ camere nõ parũ vigentia.
¶ Primum eſt qd tempore cõductionis ſiue emptionis dictoꝝ
proventuum vigebat bulla conceſſa illi domino quod poſſet vẽ
dere ſal ſuis ſubditis in terris ſuis ſm tenorem dicte cõceſſionis.
⁊ hoc cõceſſum non erat dicto conductori vt pꝫ ex inſtrumẽto
conductionis.vnde non videt᷑ quod propter dictam conceſſionẽ
in totũ vel in partem nedum qd poſſit petere remiſſionem inter
eſſe.ſed etiã quod non poſſit petere remiſſionem mercedis p ea
que ponit not.Cy.in.l.ex cõducto.§.i.in additione quẽ ſequitur
12 Bal.ff.locati.vbi voluit †q ſi tẽpore cõductionis vigebat guer-
ra nõ poteſt peti remiſſio mercedis propter guerrã.quia impu-
tare ſibi debet conductor q ſciebat qualitatem rei facit.l.habita
tores.in ſi.ff.locati.⁊ idem voluit Bald.in extrauag.de pace con
ſtan.in verbo vaſalli.⁊ Bal.in conſi.qd incipit ego pridie.⁊ i alio
cõſilio qd incipit caſus ⁊c.ergo idem dicamus in caſo nr̃o quod
nõ poſſit aliquid petere propter dictam conceſſionem factã di-
cto domino ꝑpter quã pꝛoventi fuere impediti cum tẽpore cõdu-
ctionis dicta cõceſſio vigeret ⁊ ſic ſibi cõductori imputandũ ſit
prout vigente guerra dictũ eſt.¶ Sed ad hoc de facili reſpõde-
tur.quia premiſſa procederent qñ cõductor habuiſſet notitiam bul
le ⁊ ſimpliciter cõduxiſſet.ſed in caſu noſtro nõ ſimpliciter cõdu-
xit.ſed ea lege ⁊ cõditione qd caſu quo papa declararet tenorem
dicte bulle in parte vel in totũ ſeruari debe᷑.et q eiꝰ ſimplici vo-
lũtati ⁊ declarationi ſtare teneret᷑.vnde non ſimpliciter videtur
cõtraxiſſe ꝑpter ſpẽ future declarationis cuiſtiman forte p vtili-
tate eccleſie papã dictã bullam revocaturũ in totum vel in parte
prout ſequutum eſt.iſta cũ ſimul incontinenti facta habent quã
dam relationẽ adinuicem.arg l.qui nõ militabat.l.lucio.ff.de he
re.inſti.cũ ibi no.⁊ eius qd ponit Bal.in.d.l.pactũ.in.ij.col.C.de
pac.⁊ ſic videtur conductio reſpectu huius capituli facta ſub cõ
ditione q ſi papa declararet p qua parte ſeruari deberet bulla
eius declarationi ſtaret᷑ que declaratio cum fuerit ſequuta p ea
parte pro qua declaratũ eſt bullam nõ debere ſeruari p ea parte
remanemus in diſpoſitione iuris cõis.⁊ ſic ſeruari debẽt q.ſ.con
cluſa ſunt.l.ſi cũ doct.in pn.ff.ſo.ma.l.ſi vero.§.de viro.eo.ti.⁊ ſic
p ea parte qua declarauit tenorem dicte bulle ſeruari debere ca-
mera tenetur:ſicut qlibet locator de iure cõi teneret᷑ p ea q.ſ.con
cluſa ſunt in primis cõcluſionibus.voluit enĩ cõductor q nulla
ſequuta declaratiõe p papã ad nihil teneri camerã locatricẽ ſeu
venditricẽ.item ſequuta declaratione in totũ debere ſeruari di-
ctã cõceſſionẽ qd etiã ad nihil teneret᷑ camera:ſed ſequuta decla
ratione qd in totũ vel in parte non deberet ſeruari voluerũt cõ-
tractũ ſeruari debere ſm declarationẽ pontificis ⁊ voluntatẽ ſuã:
⁊ ſm dictã voluntatẽ poſtea declaratum vr̃ cõtentũ ab initio inteꝰ.
arg.l.heredes palam.§.ſed ſi notã.ff.de teſta.cũ ibi not.Nã papa
declarãdo qd actũ fuerit in dicta locatione oſtendit.l.huic ſcri-
pture.§.pe.ff.ad.l.aql.tradit Bal.in.l.cũ teſtamẽto.C.de teſta.ma
nu.nam ſequuta volũtate declaratoria conductio remanet p ra
l.cedere oẽ.de ver.ſig.⁊ ſic ſeruari dꝫ ſicut ſi ab initio cõcta fuiſſet
locatio hac lege qd dñs ille poſſet habere ſal.pro familia ſua.et
qd hac de cauſa a conductore nihil peti poſſet.¶ Sedm funda-
mẽtũ qd obſtare videbat᷑ eſt q2 partes cõuenerũt q in euẽtũ quo
papa vellet in totũ vel in partem dictam cõceſſionẽ ſeruari debe-
re cõductor teneret᷑ parere ſimplici volũtati ⁊ nõ poſſit ꝑpterea
petere quouis mõ vllam emẽdã ⁊ defalcationẽ pretij nec petẽdũ
vllũ intereſſe.in quo caplo põderãda ſunt illa verba:⁊ nõ poſſit
13 ꝑpterea.†que vba ſignificãt nõ cãm primã ⁊ immediatã ſed re-
motã.l.i.§.ex incẽdio vbi caſus.ff.de incẽdio rui.⁊ naufra.⁊ not.
Bar.in.d.l.vnica.in.xi.col.C.de ſentẽ.que pro eo.xi.not. Bar.in.l.
nõ dubiũ.C.de legi.⁊ in ꝓpoſito in ſimili contractu hoc declarat
Ang.in ſuo cõſi.cccxi.icip.prout patet ex themate vbi vult q pa-
ctum appoſitũ in inſtrũ cõductionis q remiſſio fieri debeat ra-
tione damni illati ꝑpter guerrã.dictio ꝑpter.denotat cãm remo
14 tam †vñ ſi p guerrã debitores ſunt effecti nõ idonei ⁊ ex nõ ido-
neitate cõductor patit᷑ dãnum in exigẽdo tale dãnum tanq̃ illa-
tũ propter guerrã cõprehẽdit᷑ in pacto.⁊ idẽ voluit Jo.calde.in
ſuo cõſil.iiij.in ti.de locato.vbi pleniſſime per vnam columnam.
¶ Ex quibus videbatur cõcludẽdũ q lꝫ declaratio põtificis nõ
fuerit cã immediata ⁊ prima ꝑpter quã petit᷑ intereſſe lucri ceſ-
ſantis ſed inobſeruãtia bulle revocatorie prefati dñi.tñ nõ vide-
tur poſſe negari quin dicta declaratio revocatoria p parte fue-
rit cã propter quã dictus dñs iniuſte dicatur cõductorẽ percipe-
re pꝛoventus impediuiſſe cui impedimẽto papa poterat providere
⁊ ꝑpter hoc petatur dictum intereſſe a camera.Nã ſi non fuiſſet
dicta declaratio dñs potuiſſet vendere:⁊ ſi propter dictã vẽditio
nẽ nihil peti potuiſſet.ergo declaratio eſt ſaltẽ cauſa remota hu
ius petitionis:ſed ꝑpter declarationẽ ſequẽdã conductor nihil
petere põt intereſſe igitur ⁊c.¶ Confirmari vr̃ iſta cõcluſio.Naꝫ
15 illud relatiuũ ⁊ nõ poſſit ꝑpterea vr̃ facere relationẽ †in genere
ſicut aliquã facit.iuxta illud mulier dãnauit q ſaluauit.vt in.c.i.
in gl.i ṽbo iniq̃.in.c.i.de ſacra vnctiõe.⁊ de natura relationis eſt
q fiat ad oĩa ſuperiora.Ad hoc gl.i cle.i.de prebẽ.⁊ ſic vr̃ qd illud
pactũ cõtineat q quomodocũq; venderet᷑ vel non venderet᷑ ſal a
dicto dño ſubditis ſuis nõ poſſet aliquod intereſſe a camera pe-
tere.⁊ iſta videbant᷑ difficultare preſentẽ deciſionẽ.¶ Quibuſcũ
nõ obſtantibus que vere non obſtant contraria ſententia eſt ve-
rior:⁊ ad vltimũ de relatione in genere rñdeo qd licet primo ſiat
mẽtio de venditione vel nõ vẽditione ſalis a dicto dño.tñ ex quo
immediate qd caſu quo papa voluerit in totũ vl' in parte tenorẽ
bulle ſeruari quod nõ poſſit propterea peti aliquod intereſſe.vñ
generalitati venditionis vel nõ vẽditionis eſt adiectũ capitulũ re-
ſtrictiuũ in euentum declarationis:cui capitulo eſt adiecta dicta
relatio vnde nõ dꝫ fieri relatio niſi ad dictum capitulũ declara-
tionis ſiende.Ad hoc glo.iij.⁊ quod ibi dicũt doct.in.c.ſi.de elec.
lib.vi.⁊ q2 qualitas adiecta vni capitulo nõ dꝫ ad alia referri vt
tradit᷑ in.l.iij.§.ſi.filius.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ in.l.ſcie.in.§.in.l.ff.de
16 fund.inſtruc.Facit.q2 †in dubio relatio fieri debet ad proxima.l.ſi
idem cãꝫ eodẽ.in fin.cum ibi no.ff.de iuriſdi.om.iudi.Ad idem
tex.in.l.ſiue pro fratre.⁊ ibi gl.C.de nego.geſt.⁊ in.l. cum centum.
ff.de adimen.lega.¶ Confirmatur iſta reſponſio quia ſi omnĩ
caſu vẽderetur ſal vel non in totum vel in parte ſequuta decla-
ratione

rationẽ vel non ſequuta nullo mõ camera fuiſſet obligata talis
qualitas euent⁹ declarationis adiecta dicto pacto de non peten
do aliquod intereſſe in fauorẽ conductoris adiecta caſu quo pro
aliqua parte reuocaret bulla nihil operaret cõtra no.in.c.ſi pa
pa.de priuile.lib.vi.⁊ pulchre p Bal.in rubr.C.de cõtrahẽ.empt.
q.ix.⁊ tñ cõſtat ꝙ in fauorẽ conductoris fuit adiecta qñ ſequeret
declaratio per quam ↄceſſio in aliqua parte reuocaretur. ¶ Ex
hoc etiã colligitur reſponſio ad primum:qꝛ ſi diceremus ꝙ iſta
declaratio nõ operaret hũc effectũ ꝙ pro ea parte pro qua papa
ſal vẽdi nõ poſſe:⁊ ſic reuocaret bulla cõceſſa camera teneret cu
rare qͦ poſſet vti frui nihil operaretur.igitur nõ eſt dicendũ cũ
ſequuta dicta declaratione dicatur a principio vendẽdi ſal ſub
17 ditis dicti loci:ꝫ non familie ipſius dñi:qm † declaratio qd actũ
fuit a principio oſtendit.l.ait pretor.§.ſi iudex.ff.de re iud.l.here
des palã.§.ſed ſi notã.ff.de teſta.cuꝫ vulgaribus. igitur ſuccedit
diſpõ iuris.de qua in.l.ſi fundus.cũ ſimi.ſ. allegatis. ¶ Preter
18 ea reſpondetur.nã poſito qͦ † dictio propterea:que aliqñ etiam
denotat cauſam proximam prout habetur in.l. cãcellauerat.⁊ ibi
Bal.ff.de his q̃ in teſtamento delentur.⁊ p Bal.in.c.qꝛ propter
de elec.denotaret cauſam remotam in caſu noſtro vera intelligẽ
tia illius partis eſt ꝙ camera nõ teneretur ad aliquod intereſſe
in euentũ declarationis ⁊c.hoc eſt qͦ in caſu q̃ declararet bullã
ſeruari debere ⁊ ſic ꝙ dictus dñs poſſet in totum vẽdere ſal prout
prius quod eo caſu ⁊ pro ea parte pro qua vendi poſſet ſal:qꝛ in
tali vẽditione poterat conductor pretendere intereſſe qͦ nõ poſ
ſet illud petere:ſed debent ſimplici voluntati pontificie ſtare:⁊ ſic
qͦ nõ poſſet petere intereſſe quatenus declaratio cõcederet po
teſtatem vẽdendi que tendebãt in eius preiudiciũ. Nam licet ta
lis declaratio ſit cauſa remota:quia ex illa nõ cauſat immediate
damnum ſed demũ dominus propter illam vendere poterat et
ex tali venditione inferebatur damnum. Ad hoc plene no.p Cal
de.in.d.cõſilio.iiij.⁊ Ang.in.d.conſi.cccxj.tamen noluerunt tene
ri in aliquo illi de camera. Nõ aũt intelligi debẽt dicta verba qͦ
ſi cõtingeret damnũ conductori propter inobſeruantiam decla
rationis qͦ tale damnũ nõ poſſet peti ex quo ſm declarationem
cenſet facta cõductio a principio.igitur in tali conductione lo
cum habere debẽt regule iuris vt dixi.facit in argumentũ quod
in ſimili dicimus in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad.l.falcidiam.iſta inter
pretatio pͥmo ſumitur ex verbis apertiſſimis ipſius partis que
dicit ꝙ in euentum qͦ ſanctiſſimus dominus noſter quouis re
ſpectu velit vt dicte bulle tenor ſeruetur in totũ aut in parte.idẽ
cõductor ⁊c.⁊ ſic facta eſt promiſſio de non petendo intereſſe eo
caſu ⁊ qñ papa voluiſſet ꝙ tenor bulle ſeruaretur:non aũt eo ca
ſu quo papa nollet ꝙ non ſeruaretur.vnde videtur verba valde
clara adeo ꝙ interpretatione nõ indigent.l.continuus.§.cũ ita.
ff.de ver.ob.⁊.l.ſi aliq̃.ff.de vſufru.leg.cum vulgari. ¶ Confirma
tur quia talis interpretatio ↄcordat cum diſpoſitione iuris cõis
⁊ ſubiecte materie vt teneatur ħ illis quos prohibere põt igiẽ eſt
amplectenda.l.ſi vno.in princi.ff.locati.c.cũ de maleficio.de preb.
in.vi.⁊ in.c.ab excõmunicato.extra de reſcrip.⁊ in.c.ſi pater.de te
ſta.in.vi. ¶ Accedat quod eſt veriſimilior interpretatio.igitur ſe
quẽda vt in regulis inſpicimus.cum materia de reg.iur.in.vj. qͦ
autẽ ſit veriſimilior patet qꝛ non eſt cenſendum quod partes co
gitauerint prefatum dominũ ſubditum contra iuris diſpoſitio
nem nõ debere ſeruare cõſtitutionem ⁊ bullas apoſtolicas.ar.l.
meriſo.ff.pro ſocio. ¶ Preterea non eſt dubium ꝙ ius vendẽdi
ſal ſubditis dicti dñi dicitur vẽditum:maxime dicta declaratio
ne ſequuta.igitur emptor ſeu conductor hꝫ fundatã intentionẽ
de iure cõmuni per.d.l.ſi fundus.cũ ſi.camera autem que vult ſe
defendere eſt illa q̃ ſe fundat in dicto pacto.igitur licet verba eſ
ſent dubia tamen ſunt cõtra camerã interpretanda.l.veteribus.
⁊ ibi glo.⁊ Barto.ff.de pactis.⁊.l.ſtipulatio iſta.§.in ſtipulatio
nibus.ff.de ver.obli.⁊ maxime vt minus recedamus a diſpoſitio
ne iuris cõmunis.arg.c.cũ dilectus.cum materia.extra de cõſue
tudine. ¶ Preterea reſpõdetur alio modo.nam licet illa verba
propterea:ſignificent cauſam remotam tñ debet eſſe tale damnũ
vel intereſſe quod cauſetur ſi non immediate ſaltẽ mediate a di
cta declaratione.⁊ ſic ꝙ dicta declaratio ſit cauſa remota ꝑpter
quam cõductor paſſus fuerit dictũ intereſſe:alſ ſecus.ita colligi
tur ex his que plene ponit Jo.cald.in.d.cõſi.iiij.⁊ Ang.in.d.ↄſil.
19 cccxj.quia † illud eſt qm quicquid eſt cauſe cauſe eſt ictũ cauſati.l.
diſt.ſtudeat.c.ſi.de iniurijs.ſed in caſu noſtro declaratio qͦ non
poſſet vendere ſubditis ſed tñ familie non eſt cauſa ꝑpter quaꝫ
poſſumus dicere ipſum vendidiſſe ⁊ non obſeruaſſe declaratio
nem. Ex qua inobſeruatione ⁊ venditione conductor pretendit
intereſſe igiẽ non eſt cã remota intereſſe cuꝫ non ſit cauſa cauſe.
Quod autẽ non fuerit cauſe obſeruationis patet quia declara
tio tendebat ad finem ⁊ ad effectum qͦ ſal non venderetur.⁊ ſic
ad cõtra effectum ⁊ finem eius quod ſequuta eſt.iudicia aũt ad
vnũ effectum non operantur cõtra legẽ legata inutiliter.ff.de le
ga.j.⁊.l.cũ tale.§.falſam.ff.de condi.⁊ demon.facit tex.in.l.iij.C.ſi
emancipatus.ff.de contra tab. ¶ Confirmatur iſta reſponſio.naꝫ
dicimus ꝙ ille qui dat occaſionẽ damni tenetur de damno.in.c.
20 ſi.de iniurijs. † ⁊ tñ hoc intelligim⁹ niſi occaſio ⁊ cauſa ſit ordina
ta ad illud damnum vt patet ex his que notant Hoſti.⁊ Jo.and.
in.c.petrus.de homicidio.⁊ Hoſti.⁊ late inſignis doctor Henri
cus bohic in.c.de cetero.eo.titu.⁊ idem voluit Ja.de belui.⁊ refert
Albert. de roſa.in.l.qui occidit.§.ſi.ff.ad.l.aquiliam. ¶ Accedãt
que ponit Bar.in.l.ſi vt certo.§.ſed interduꝫ.ff.cõmoda.vbi vult
ꝙ licet quis teneatur de culpa que ꝑcedit caſum:tñ illud eſt verũ
21 quando illa culpa eſt ad illud ordinata. † ¶ Confirmatur.naꝫ li
cet verbum occaſio denotet cauſam remotiſſimam vt dicit Ang.
in ſuo conſilio.lxiij.incip.nobilis miles dñs Raymund⁹.de tho
lomeis ⁊c. Arg.l.manifeſtiſſimi.§.ſed cum, in ſecũda.C.de furtis
tamẽ Jo.and.in hoc notabiliter declarans vult quod verbũ oc
caſio verificetur in cauſa remota alicuius effectus ex tali cauſa li
cet remota ⁊ non ordinata talis effectus eſt oli.⁊ tũc quãdo ta
lis effectus productionis cõſueuerat ſequi ⁊ loquiẽ in verbis ſta
tutorum que debent ſtricte intelligi ſicut cõtractus ita dicit not.
Jo.and.in additio.Spec.referendo queſtionem diſputatam per
Goffr.in titulo de iniur.§.ſequitur.ver.ſed pone incipit. Additio
huic eſt ſimilis queſtio.ſed in caſu noſtro non conſtat ꝙ ex ſimili
bus declarationibus illud ſequi conſueuiſſet:igitur nõ debemus
dicere taleꝫ cauſam omnino contrariaꝫ huic effectui cauſaſſe hũc
effectum quia ſomnium eſt. ¶ Poſtremo nõ eſt omittẽduꝫ ꝙ po
ſito qͦ ex dicta declaratione diceremus datum damnũ:tamẽ ad
huc camera teneretur:qꝛ pactum intelligi debet dũmodo dãnuꝫ
fuerit datũ a dicta declaratione nõ admixta culpa locatoris ſeu
vẽditoris.probaẽ per tex.in.l.ſi merſes.§.culpe.ff.locati.cũ ibi not.
per glo.⁊ Bar.ad idem tex.in.l.nec emptio.cũ glo.ff.de cõtrahen.
empt.⁊ tradit Bar.in.d.diſputatione que incipit publican⁹.vn
de Ang.in dicto conſi.cccxj.vult ꝙ licet ex pacto cõductori ꝑpter
guerram debeat damnuꝫ reſarciri:tamen pactum non habet lo
cum quando conductor fuit in culpa in non exigendo debitores:
igitur in caſu noſtro concludẽdũ ꝙ cũ intercelſerit culpa ſummi
pontificis ⁊ camere qͦ debet cõductori ſatiſfieri de ſuo intereſſe
culpa autem oſtenditur ex eo qͦ nõ fuit prohibitus ſubditus q̃
prohiberi potuit qͦ culpa aſcribitur locatoris propter quã tene
tur ad totale intereſſe cõductori vt in.d.l.ſi fundus. cum ſimi.et
ſuadet alia ratio: qꝛ pontifex ⁊ camere habent actionem contra
dñm ad hoc intereſſe qͦ etiam põderat in ſi. Joã. andre.in dicta
addi. Ex quibus omnibus concludimus ꝙ dictus conductor po
teſt totale intereſſe petere prout.ſ.declaratum.eſt nec debet iniu
ria naſci vnde iura naſcuntur.in.l.meminerint.C.vnde vi.

Laus deo omnipotenti Amen.

¶ Conſilium.clviij.

1 ¶ Statutum concedens premium occidenti bannitum valet ⁊ cenſetur fauorabile.
2 Bannitum interficiens pro furto ad penam furcaruꝫ an poſſit rebanniri facere bannitum pro homicidio patrui:ſtante ſtatuto qͦ talis poſſit facere alium bannitum eximi de banno.
3 Bannitus pro furto an dicatur bãnitus pro maiori maleficio q̃ bannitus qui patruum interfecit.
4 Furcarum pena dicitur maior pena quam abſciſſio capitis.
5 Delicti qualitas ⁊ quantitas cognoſcitur ex qualitate ⁊ quãti tate pene.⁊ nu.16.
6 Statutum ſi diſponat ꝙ pcedatur de ſimilibus ad ſimilia videẽ in totum receſſum a iure cõi in penis imponendis.
7 Veritas obumbratur per ſubtilitates iuris: ⁊ plerunqꝫ erratur.
8 Homicidium in patruum dicitur maius delictum q̃ furtum.
9 Diſpenſatur facilius cum fure q̃ cum homicida voluntario.
10 Furtum eſt delictum priuatum.
11 Homicidium eſt delictum atrociſſimũ ⁊ omni iure prohibitum.
12 Delictum ex quibus aggrauetur.
13 Maleficia extra territoriuꝫ commiſſa qualificant maleficium in territorio commiſſum ad ipſius punitionem.
14 Pena quando dicatur maior vel minor.
15 Fuſtigatio ratione ignominie equiparatur pene mortis.
17 Fornicatio eſt maius peccatum quam mendacium.
18 Statutum loquẽs de maiori delicto debet intelligi de maiori na turaliter non per accidens.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Pñs conſultatio pulchra eſt et ſubtilis attẽtis ſtatutis Lu
canis in puncto ſuppoſitis in qua ſubſtantialiter loquendo pre
1 mitto ꝙ ſtatutum cõcedẽs premiũ occidenti bannitum validum
eſt prout traditur per Albe.de roſa.in vltima parte tract. ſtatuto
rum.queſtione.xvij.⁊ Jo.and.in addi. ſpec.in titu.de cõſtit. circa
finem ⁊ plene per Nellum de ſancto Gemi.in ſuo tractatu banni

toꝝ in prima parte ſecūdi temporis qđ nᵉ prima.Quinimo quis
conditum videt̃ pro pace ⁊ quiete ciuitatis conſeruanda cenſet̃
factū principaliter in fauorem reipublice licet in conſeq̄ntiā in
odium banniti.⁊ ideo tāquam fauorabile late interpretari debet
ſm Bald.in.l.libertas.ab.§.ſi.ff.de ſtat.ho.⁊ in.l.j.in ſi.C.de preci-
bus impera.offe.⁊ voluit Bar.in ſuo conſil.xlvij.incip.ſtatuto ca
ſtri plebis.credit dominus Ædius i dicto tractatu in ea parte.q.
vij.⁊ moderni in.l.rogaſti.in princi.ff.ſi cer.pe.cum ſi.¶ Quibus
2 preſuppoſitis videtur concludendū† quod ille qui interficit bā-
nitum ad penam furcarū pro furtis poſſit rebanniri facere illū
qui eſt bānitus ex eo q̄ patruum ſuum interfecit ex diſpoſitione
ſtatuti concedentis quod ille qui interfecit bannitum poſſit face
re alium bannitū eximi de banno:dummodo talis quem de ban-
no eximere velit non fuerit bannitus pro maiori delicto quā bā-
nitus occiſus.Iſta concluſio probat̃ ratione primo aſpectu mul-
tum vigenti. Nam iſte qui interfecit bannitū tanq̄ famoſum la-
tronem ⁊ furem interfecit bānitū q̄ eſt bānitus pro maiori deli-
cto quā bannitus quem vult de bāno eximere ſed pro maiori vel
ad minus equali igitur poteſt illum eximere conſequētia eo.per
ſtatutū quod in puncto preſupponitur qđ tanq̄ validum ſeruā-
dum eſt in ciuitate Lucana.l.omnes populi.cum materia.ff.de iu
ſti.⁊ iur.Antecedens videtur probari. Nam iſte interfecit famo-
ſum furem bānitū ⁊ vult eximere bannitū pro homicidio q̄ pa-
truū interfecit.ſed bannitus tanq̄ famoſus fur dicitur eſſe bāni-
3 tus pro maiori maleficio† qđ bannitus q̄ patruum interfecit igi-
tur ⁊c.Conſequentia cū maiori ſunt de ſe nota.Maior videt̃ oſtē-
di:q̄ ſtatuta interpretari debēt ſm cōem vſum loquendi ⁊ intel-
ligendi ſtatuētium ⁊ aliorum ſtatutorū.¶ Primum p̄batur in
l.labeo.cum ibi not.ff.de ſupel.leg.facit lex plenum.§.equitiū.ff.d
vſu ⁊ habi.⁊ ponit no.Pau.de ca.in ſuo ɔſi.cxx.inci.dubitatur
primo ⁊c.facit quod no.Bar.l.l.j.ff.de ſuis ⁊ legi.¶ Secundum
probat Pe.de ancha.in ſuo cōſi.cccxxij.incip.viſo puncto ⁊ pro
ceſſu.⁊ idem Pe.de anc.in ſuo conſi.xcij.incip.iſta domina Ioā
na.⁊ patet ex no.per Bar.l.l.pretor.§.exitꝫ differētia.ff.vi bono.
raptorum.Sed ex forma ſtatutorum furta ex quibus imponitur
pena furcarum habentur pro maiori delicto quā homicidiū igi-
tur ⁊c.quod autē habeant illa pro maiori delicto apparet q̄ im-
4 ponunt maiorem penaꝫ.† Nā pena furcarū dicitur maior quaꝫ
pena abſciſſionis capitis vt pꝫ ex verbis Bar.in.l.capitaliū.§.ſer
ui.ff.de penis.⁊ bene facit ille tex.in prin.⁊ in.§.famoſos.⁊ hoc in
italia ſm Bart.in.l.deſertorem.in prin.ff.de re mili.⁊ no.Bal.in
c.j.§.ſi ruſticus.de pace tenenda.⁊ probatur ex his que ponit bal.
in.l.omnes.C.de delato.lib.x.cuius dicta refert do.Ioā.de ana.in
c.ſi.extra de colluſiōe detegen.Quinimo etiam ſtatuta habēt hāc
penam pro maiori.Nam ſtatutum liberis interficientibus paren
tes imponit penam furcarum tanq̄ maiorem ſed parentibus in-
terficientibus liberos imponit penaꝫ capitis tanq̄ minorē.ſi igi
tur pro dictis furtis maior pena imponitur quaꝫ p̄ homicidio.
ergo videtur quod maius ſit delictū nam iſta videtur eſſe cōis et
5 regularis theorica † quod pene ex quātitate ⁊ qualitate cognoſci
tur quantitas ⁊ qualitas delicti.⁊ tanto grauius delictū iudica
tur quanto grauior pena impoſita inuenitur ſm Bart.in.l.leuia.
ff.de acc.⁊ glo.⁊ doc.in.l.j.C.qui accu.non poſſ.⁊ no.gl.in.c.nō aſ-
feramus.xxiiij.q.j.⁊ no.Bal.in.l.nemo.in ſi.C.de ſum.tri.⁊ fide ca
tholi.⁊ glo.in.c.propoſito.xxvij.q.j.⁊ tenet Ioā.de imo.in.l.ij.ff.d
publi.iudi.facit quod no.Bal.in auten.omnes peregrini.C.commu
nia de ſucceſ.⁊ poſſent plura allegari igitur cōcludēdo de primo
ad vltimuꝫ dicendū videtur quod ſtatuta pro maiori delicto ha-
buerunt delictum furtorum quando quis famoſus efficit̃ quam
delictum homicidij.¶ Nec obſtare videtur ſi dicatur qđ non ſu-
mus in ſimplici homicidio ſed in homicidio quod dicit̃ eſſe gra-
uius ⁊ grauiori pena punitur.primū probatur in.l.j.ff.ad.l.pom-
peiā de parricidijs in verbo ſi quis etiam patruū auunculum ⁊c.
¶ Scđm probatur inſti.de publ.iud.§.alia.¶ Qm̄ ad hoc r̄ide-
tur qđ quicquid ſit de iure cōi in tranſuerſalibus de quo in.l.j.⁊
in.l.pe.ff.ad.l.pompeiā.de parri.Et quicquid hodie ſeruet̃ de con
ſuetudine de quo per Bar.de ſaly.in.l.j.C.de his qui filios occide
rūt.⁊ modernos in.c.j.extra eo.tit.ex ſuma ſtatutoꝝ nō eſſet im-
ponēda niſi pena abſciſſionis capitis nō ex eo quod tale delictū
ſit puniendum ſtatuto loquente de homicidio quamuis ſtatutū
ad parricidiū iuxta no.per Bar.in.l.data.in ſi.C.de do.⁊ Bald.
in.l.ſi ad ſi.C.in qui.cas.in integ.reſt.non eſt neceſſaria.⁊ ita cōſu
luit Bal.in conſi.in ſibi.cclij.incip.ſtatuto cauetur in ciuitate Vi-
cētie.⁊ ponit Pe.de an.in repe.c.j.ad ſi.extra de conſti.qm̄ ſtatu-
6 ta deponunt† qđ procedatur de ſimilibus ad ſimilia per qđ a pe-
na iuris cōis receſſuꝫ videt̃ in totū in penis imponēdis ſm Bar.
in.l.j.ff vi bo.rapto.magis aūt ſimile eſt delictum de quo agimus
parricidio.vt in.d.l.j.igitur magis attēdenda ſunt ſtatuta loquē-
tia de parricidio.Sed ex eo q̄ ſtatutum pro parricidio filiorum
in parentes imponit penā furcarum pro eo aūt quod cōmittitur

a parentibus in liberos imponitur pena capitis ⁊ huic capitū ſta
tuti magis vr̃ eſſe ſimilis caſus noſter.vnde ſatis putarē dici poſ-
ſe ⁊ cōcludi quod pro tali parricidio in patruū imponatur pe-
na capitis que imponitur parentibus interficientibus libros.et
ſic cōcludi quod nō imponitur maior pena ex forma ſtatutorū ⁊
ſic nō vr̃ dici maius delictum.¶ Nō omitto quod in ſemētia ba-
ni etiam maior pena non fuit impoſita quod multum attenden-
dū vr̃.l.qđ ad ſtatutū.⁊ qđ ibi p̄ bar.ff.de penis.⁊ qđ per illū tex.
in propoſito dicit Ioā.cal.in ſuo.cōſ.j.in ti.de accuſa.Et iſta ſunt
que preſentem conſultationem aliquātulum difficilē reddere vi
debantur.¶ Quibus tū nō obſtātibus ſi nō volumus verum fu-
7 ſcari† ⁊ per iuris ſubtilitates veritatē obumbrare per quas ple
runq̄ contingit errare.vt dicit tex.in.l.ſi ſeruum.§.ſequitur.ff.de
ver.ob.¶ Concludendum eſt indubitanter qđ ille qui interfecit
bannitum pro furtis ad furcas nō poteſt de bāno eximere banni
8 tum † q̄ patruū interfecit.q̄ hoc ſecūdū vr̃ maius delictū vñ cō-
prehenditur in exceptione ſtatuti vbi dicit dūmō talis quem de
bāno ⁊c.Qđ aūt dicatur maius delictum ¶ Primo oſtendit̃ de
iure diuino ſm opi.theologoꝝ.Nā hoc decidit ſanctᵘ doc.Tho-
mas de aquino in ſua ſcđa ſcđe.q.lxxiij.articulo.iij.vbi in decliſio-
ne articuli dicit qđ peccata que in proximū cōmittuntur ſunt pō-
ſanda ſm nocumenta que proximo inferūtur q̄ ex hoc habēt ra-
tionem culpe tanto aūt maius eſt nocumentum quāto maius bo
num demit̃.Cū aūt ſit triplex bonū hominis.ſ.anime corporis
⁊ bonoꝝ exterioꝝ bonum anime qđ eſt maximum nō pōt ab alio
niſi occaſionaliter tolli puta per malam perſuaſionē que neceſſi-
tatem nō infert. ſed alia duo bona.ſ.corporis ⁊ exteriorum rerū
poſſunt ab alio violenter auferri.ſed q̄ bonū corporis preminet
bono exteriorum rerū grauiora ſunt peccata quibus infertur do
cumentum corpori quam ea quibus infertur nocumētū exterio-
ribus rebus vt ibi latius per eum ⁊ idem dicit prefatᵘ ſanctᵘ do-
ctor in eadeꝫ parte ſumme.qđ.lxvj.arti.ix. vbi dicit quod rapina
vr̃ grauius delictum quā furtum:q̄ per rapinā non ſolū infert
alicui dānum in rebus ſed etiā vergit in quandā perſone igno-
miniā ſiue iniuriā.⁊ hoc preponderat fraudi vel dolo que pertinet
ad furtū vt ibi latius per eum.facit quod habet̃ prouerbiorū.vj.
vbi dr̃ qđ furtū nō eſt grandis culpe.Circa qđ dicit ſctūs doctor
in ea.qđ.lvj.arg.vj.hoc eſſe pro cōparatione ad reatum adulterij
qđ punitur pena mortis ſed in furto punit̃ quis pena multipli-
catiua rei ſubtracte prout habetur Exodi.xxij.in verſi.ſi quis fu-
ratus fuerit ⁊c.Igitur dicamus reſpectiue ad homicidium.
¶ Scđo ad hoc idem oſtenditur de iure canonico.Naꝫ vt dicit
Car.⁊ moderni in rubrica de his qui filios occiderūt in continua
tione rubrice in precedentibus dictum fuerat de his qui peccant
principaliter in deuꝫ.ideo tractatur de his qui peccant principa
liter in homines licet in conſequētiā in deum.Et quia inter alia
crimina homicidiū grauius reputat̃ ⁊ inter homicidia parrici-
dium.ideo ponitur ibi rubrica de his qui filios occiderunt.⁊ di-
cunt Io.an.⁊ doc.in rub.de adulte.ſicut in preceptis per ordineꝫ
ponitur nō occides nō mechaberis non furaberis:ita in decreta
libus primo ponitur de homicidio ſecūdo de adul.tertio.de fur.
¶ Cōfirmatur q̄ ius diuinū habet pro maiori delicto: ita ⁊ ius
canonicum cum idem ſit ſiniſtra iuxta not. per gloſ.in.c.cum cōtin
9 gat extra de iureiuran.Patet etiam q̄ facilius diſpēſatur † cum
fure q̄ cuꝫ homicida volūtario:prout habetur in.c.ſicut dignuꝫ.
in.§.ſi.de homicidio.iunctis his que habentur in.c.ſi.extra de fur
tis.Item propter neceſſitatem famis licitum eſt furari vt in.c.p̄-
pter neceſſitatem.extra de furtis.⁊ tamen non eſt licitū homineꝫ
occidere prout ad plenum declarat ibi genitor.
¶ Preterea homicidium inducit irregularitatem ſcriptaꝫ put
habetur in.c.ad audientiam.de homicidio ſed furtum tantū la-
tam inſuper qua poteſt quandoq̄ ab inferiori a papa diſpenſari vt
in.d.c.ſi.de furtis.ex quibus omnibus ⁊ aliis apparet q̄ canones
ſicut lex diuina ſemper habuerunt pro maiori delicto homicidiū
q̄ furtum:⁊ ſic fortius parricidium de quo agimus.
¶ Tertio eadeꝫ concluſio probatur de iure ciuili quod ex eo in
primis apparet q̄ homicidiū ponitur inter publica iudicia.nā
punit̃.l.cornelia de ſicarijs.vt in.l.j.⁊ per totum.ff.ad.l.corneliam
de ſicarijs.que ponitur inter iudicia publica vt.in.l.j.ff.de publ.
10 iudi.† ſed furtum ponitur inter priuata delicta ⁊ iudicia.l.ſi.ff.de
priua.delic.⁊ in.l.ſi.ff.de furtis.etiā ſi ex forma ſtatuti imponere-
tur pena furcarum iuxta no.in lege.j.ff.de publ.iudi.⁊ per Bart.
in.l.non ſolū.§.ſi mandato.ff.de iniurijs.vnde dixit gloſ.ſingu.in
l.ij.C.qui teſta.facere poſſ.quod bona non confiſcantur quando
quis damnatur pro crimine priuato licet capitali.⁊ ad hoc illaꝫ
ſequitur ibi Bald.⁊ Bald.in lege.ij.C.ſi penden.appel. mors in-
terue.⁊ Bald.in extrauagan.de pace conſtan.in verbo criminali
bus.¶ Confirmatur iſta opi.quia ſecundum leges ciuiles p̄ fur-
to non imponitur pena mortis vt traditur in autentica ſed no-
uo iure.C.de ſeruis fugiti.ſed pro homicidio imponitur pena ca
pitis

pri:ſ.l.iij.§.legis.ff.ad.l.corneliam de ſicariis.vnde merito dicit
11 Ange.in ſuo conſ.cccvi.incipië.in cauſa accuſationis ſhomici-
dium dicitur delictũ atrociſſimũ ⁊ omni iure ꝓhibitũ.¶ Hoc
etiam in terminis decidit Bal.in.l.j.C.qui accu.non poſſ.in.iiij.
charta.vbi cõcludit qȝ furtũ cõmiſſum dolo nõ eſt grauius deli
ctum homicidio cõmiſſo nõ dolo ſȝ culpa.Ex quo patet qȝ in
dubitanter vult qȝ ſi homicidiũ dolo cõmittat eſt multo grauiꝰ
⁊ hoc oſtendit in rõne decidendi ſi ꝓpter nobilitatẽ rei quam of
fendit.⁊ ideo dicit allegando Auguſtinũ qȝ ſi quis lubrico igno
rantie incidit in hereſim grauius peccatum eſt ꝙ homicidiũ do
lo cõmiſſum vt ibi latius p eum ⁊ hoc poſſet p plura ꝓbari que
omitto.¶ Quarto ⁊ vltimo dico.quod etiã ſtatuta Lucana ha
buerunt pro grauiori delicto homicidium ꝙ furtũ.hoc oſtendi
tur ex quatuor.¶ Primo quia ponunt in primis quinqȝ delicta
atrocia inter que ponit homicidium.Deinde alia enumerat in
ter que ponit furtum vñ ex ordine ſcripture apparet qȝ pro ma
gis atroci habuerũt homicidium qȝ enumerat inter quinqȝ de
licta valde atrocia.vt patȝ in ſtatuto.Et ad hoc ſeruiũt tñ dixi ſu
pra allegãdo Canoniſtam in rub.de his qui filios occiderũt ⁊ in
rub.de ad ulteriis.¶ Scdo qr ſtatutũ vult qȝ de illis quinqȝ deli
ctis lõgiori tempore poſſit cognoſci ꝙ de aliis ⁊ ſic longiori tem
pore de homicidio ꝙ de furto.⁊ hoc duplici reſpectu.Primo ra
tione quantitatis temporis.Secundo qr furto preſcribitur etiã
ſi ignoretur nõ ſic in homicidio doloſe ꝯmiſſo.hoc aũt nõ eſt niſi
propter grauitatem delicti.alˀs enim ex quo furta magis occulte
fiant officialibus preſcribi debent iuri cognoſcẽdi iuxta notata in
l.genero.ff.de his qui no.infa.⁊ in.l.annuus.ff.de calum.cũ ſimi.
ergo patet qȝ grauius delictum reputatur a ſtatuto homicidiũ
ꝙ furtum.¶ Tertio oſtenditur qr pro homicidio fuit impoſita
pena mortis ⁊ confiſcationis oĩm bonorũ:ſed pro furto tantũ
fuit bannitus ad mortẽ ⁊ reſtitutionẽ ⁊c.Unde pro homicidio
imponitur ⁊ impoſita fuit maior pena propter cõfiſcationẽ vt ꝓ
batur ex dictis doctorum in aut.bona dãnatorũ.C.de bo.dã.⁊ in
l.is cui.⁊ in.l.qui latronibus.ff.de teſt.⁊ in.l.ij.ff.de publi.iudic.⁊
in ſpecie hoc decidit Bar.de ſaly.in.l.j.C.de rapto virginũ in.v.
columna vbi dicit ex.vi.parte not.quod grauius puniẽ qui opẽ
tulerit in ipſa rapina quã poſtea cum primo auferanẽ bona ſecũ
do non.⁊ ſic arguendo a maioritate pene maius delictũ cenſeẽ a
ſtatuto homicidium ꝙ furtum.qr pena cõfiſcationis bonorum
in furto nõ reperitur lȝ vterqȝ bãnitus ad mortẽ ex quo poſſunt
impune occidi poſſunt derobari ſȝ no.per Angel.Jmol.⁊ alios
in.l.in ſuis.ff de lib.⁊ poſthu.¶ Quarto ⁊ vltimo hoc euidenter
oſtenditur ex forma ſtatuti poſiti ſub rubri.de maleficiis ꝯmiſſis
per mulieres vel per minores.qȝ vult iudicẽ poſſe mitigare pe
nam corporalem ⁊ reducere ad pecuniariã in maleficiis cõmiſſis
per minores xviij.annorum excipit tñ homicidiũ doloſum crimẽ
leſe maieſtatis ⁊ cõtra pacificũ ſtatum ciuitatis ex qua exceptiõe
apparet qȝ i furto ⁊ ceteris maleficiis preterꝙ in exceptis poteſt
pena mitigari ꝓpter minorẽ etatẽ ⁊ tñ hoc fieri nõ põt in homi
cidio.⁊ ſic ſtatutum hȝ pro grauiori delicto qȝ etiã patȝ ex equipa
ratione quam facit dictum ſtatutum reſpectu criminis leſe maie
ſtatis quod eſt grauiſſimum.vt in toto titu.ff.⁊.C.ad.l.iul.maieſta
12 tis.⁊ ſtatutum ponit pro primo de quinqȝ caſibus.¶ † Poſtre
mo delictum de quo agimus aggrauatur ex pluribus circunſtã
tiis.¶ Primo qr parricidium cõmiſſum in patruũ.l.j ⁊ ff.ad.l.põ
peiam de parricidiis.qȝ nõ dr ſimplex homicidiũ ſȝ qualificatũ.
¶ Secundo qr fuit commiſſum in militẽ ⁊ doctorẽ ⁊ ſic ex perſo
na offenſa aggrauatẽ.l.aut facta.§.i.ff.de penis.facit.l.pretor ait.
§.atrocẽ.ff.de iniuriis.¶ Tertio qr cõmiſſum in ciuẽ in ciuita
te.delictũ autem commiſſum in ciuitate grauius reputatur ſcdȝ
Bal.in.l.ancille.C.de fur.⁊ refert do.Jo.de ana.in.c.fina.de colli
ſio.detegenda furta nãtõe quibus agimus fuerunt in iure cõmiſ
ſa.⁊ lȝ conſuetudo furandi aggrauet furtum.vt in.d.auten.ſȝ no
uo iure.dico qȝ aggrauat adeo quod propter illã puniatur pena
mortis ⁊ non vltra.ſed in caſu noſtro qualitates aggrauant etiã
vltra penam mortis que imponiẽ pro homicidio nõ qualificato
adeo quod pena vltra aggrauari poſſet iuxta no.in.l.quid ergo.
§.pena grauior.ff.de his qui not.infa.⁊ in.l.ſi ſeuerior.ff.de infa.
¶ Ex quibus omnibus concludiẽ qȝ furtum dicĩ minus deli
ctum quãȝ homicidium:lȝ pro furto imponatur pena furcarũ.
¶ Nec aliquid operaẽ qȝ occiſor erat minor.xxv.ꝓpter quã mi
norem etatẽ videẽ delictũ leuis ⁊ qȝ leuius puniri debeat iuxta
not.in.d.l.⁊ ſi ſeuerior.⁊ in.l.auxilium.ff.de mino.⁊ per Angel.de
are.in ſuo tractatu maleficiorum.in verbo doloſe ⁊ appẽſate ⁊c.
Quoniam ad hoc reſpondeẽ qȝ ſtatuta cõſiderant minorẽ etatẽ
vſqȝ ad.xviij.annum ⁊ nõ vltra.Jtẽȝ noluũt minorẽ aliquo modo
excuſari ab homicidio doloſe cõmiſſo vt patet i ſtatuto ſub rub.
de maleficiis commiſſis per mulieres vel minores.vnde talis cõſi
deratio tollitur per ſtatutũ Lucanum quod in ea ciuitate ſerua
ri debet iuxta no.in.l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iure.Minuſqȝ
etiam obſtat ſi diceretur qȝ homicidium non fuit cõmiſſum do
lo ⁊ ex animo qȝ patȝ ex eo qr dr qȝ fuit ꝓuocatus.arg.l.quicqd
calore.ff.de reg.iur.Jtem ex genere inſtrumenti qr cum lapide vt
in.l.j.ff.ad.l.corneliam de ſicariis.Cũ ille fuit bannitus pro ho
micidio doloſe cõmiſſo que ſententia bãni attendi debet.d.l.qȝ
ad ſtatutum:vt ſupra late concluſum fuit quã ſententiã banni cõ
ſiderat ſtatutum dum dicit omnimodo talis quẽȝ eximere vellet
non fuerit bannitus pro maiori maleficio.Et ſic conſiderat ſen
tentiam banni.Ex quibus cõcludiẽ qȝ bannitus pro homicidio
dr bannitus pro maiori maleficio quã bannitus pro furto tan
quã famoſus latro.¶ Solũ nunc reſtat reſpondere ad rationes
in contrariũ allegatas que cõſiſtunt in pluribus pũctis.¶ Pri
mus eſt qȝ ſtatuta loquentia de maioribus delictis intelligi de
bent de his que ſtatuta habent pro maioribus.Ad hoc dici põt
qȝ nõ excluduntẽ illa que attenta forma ſtatutorum ⁊ iuris cõis
dicerẽtur maiora ⁊ qȝ propter qualitates cõſideratas a iure cõi
ꝓpter quas maleficiũ dici debet grauius nõ poſſit dr grauiꝰ de
ci ex forma ſtatutorum ⁊ ſic aggrauetur a dictis qualitatibꝰ cõ
ſideratis a iure cõi.⁊ conſequẽter mixta cõſideratione iuris cõis
⁊ ſtatutorũȝ aliquod crimẽ altero grauius dicatur.Hoc in ſimi
li oſtenditur.nam ſtatuta non intendunt punire niſi maleficia
cõmiſſa in territorio quã non poſſunt cõmiſſa extra.vt in.l.extra
territorium.ff.de iuriſ.om.iud.Jgitur non cenſetur velle hanc
conſequentiam facere Bar.in.l.ſi ſub conditione.ff.de condi.in
13 ſtitu.⁊ Bal.in.l.fin.§.in computatione.ff.de iure delibe.† Et ta
men maleficia extra commiſſa qualificant commiſſum in terri
torio ad punitionem.vt per Bar.in.l.ſi cui.§.ſi ſideȝ.ff.de accuſa.
¶ Confirmatur hoc idẽ per id qȝ dicit Bar.in ſuo cõſ.in.infor
mis qȝ incipit i nomine dñi viſo ſtatuto cõis tuderti.vbi ponit
qȝ licet aliqua aliquo reſpectu ſint paria.tamen ſi vnus aliũ pre
cedit in aliquo preferri debet.argu.aut.itaqȝ.C.cõia de ſucceſ.Et
ideo dicit qȝ licet duo ſint in pari gradu vno iure puta canoni
co.ſi tamen alter iure ciuili eſt proximior tanꝙ proximior prefer
ri dȝ ita dicamus in caſu noſtro lȝ ex forma ſtatutorũ iſta delicta
dicerentur equalia aliquo reſpectu propter penam tamen qr at
tẽto omni alio iure homicidiũ eſt grauiꝰ maius reputari debet.
¶ Secundus punctus eſt poſito qȝ interpretatio fiẽda eſſet ſim
pliciter iuxta formam ſtatutorum quod ſtatuta videnẽ impone
re maiorẽ penã pro furto quã ꝓ homicidio.ſed ad hoc dici põt
14 negando hoc aſſumptum:qr nõ eſt ſimpliciter verũ.Nam ſpena
multiplici reſpectu aliquando dr maior ⁊ aliqñ minor aliquãdo
reſpectu perſone cui imponitur.prout declarat Bar.in.l.j.in ſi
ne.ff de penis.⁊ Specu.ti.de accuſa.i tertia parte.§.quinto.ad
ſi Aliquãdo reſpectu qualitatis ipſius pene.Nã vt dicit notab.
Archid.in.c.corripiantur.xxiiij.q.iij.tertia.vna pena dicẽ ma
ior altera multis modis vt ibi per eum.⁊ inter alios dicit quod
aliquando dr maior qr atrocior.⁊ hoc reſpectu pena furcarũ nõ
dicitur maior.Quinimo audiui a phyſicis qȝ pro illo ſaltẽ ĩ in
fert maiorẽȝ dolorem ⁊ qȝ eſt maior ⁊ non pro minori inſtãti ꝙ
pena furcarum dicitur eſſe maior in pena in caſu noſtro ꝓpter
publicationem bonorum vt ſupra dare demonſtratum fuit.Ali
quãdo dicẽ maior quaſi magis probroſa ⁊ ignominioſa:puta eſt
quando imprimitur ſignũ cũ ferro candenti in corpus humanũ
15 vt ſibi latius.vnde videmus qȝ ſpena fuſtigationis in ratiõe igno
minie equiparatur pene mortis ſm Bal.in.l.tranſigere.C.de tranſ
actio.⁊ hoc reſpectu pena furcarum qr magis vilis cenſeẽ maior
pena a ſtatutis.vñ non eſt veruȝ ſimpliciter quod ſit maior pena
ſed ſecundum quid.verba autẽ intelligi debent ſimpliciter ⁊ nõ
ſecundum quid.l.hoc legatum.ff.de lega.iij.cũ ſimi.Et ſic cõclu
ditur qȝ illud aſſumptum qȝ pena furcarũ eſt maior pena quã
capitis non eſt ſimpliciter veruȝ.nec ex illo argui poteſt.¶ Ter
tius ⁊ vltimus punctus eſt poſito qȝ maior pena eſſet furca quã
decapitari.ſequitur ergo maius eſt delictum furti quãȝ homici
dũ ſcdm intentionẽ ſtatutorum.vt in prin.probatum fuit.¶ Sȝ
16 ad hoc reſpondetur clariſſime ſqȝ nõ valet iſta cõſequentia ſem
per imponitur maior pena.ergo eſt maius delictũ ſecũdũ Mat
theum in cle.ad noſtram.de hereticis ⁊ refert ⁊ ſequitur Card.i
ſeptima oppo.⁊ poſt eum Jo.de imol.Nam maius peccatum eſt
occidere matrem quam vxorẽȝ ⁊ tamẽ maior penitẽtia imponiẽ
occidenti vxorem.xxxiij.q.ij.admonere.Adducunt etiaȝ alia de
quibus ibi per eos ⁊ hanc conſequentiam etiam negat Bald.
in.p.l.j.C.qui accu.nõ poſſunt.Et ad cõtraria dicendũ eſt quod
in dubio ex qualitate pene cognoſcaẽ qualitas delicti.ſecus vbi
per alias rationes probetur quod delictũ eſt maius.licet minor
pena imponatur.Nam Mattheus Car.⁊ Jmol.in loco preallle
17 to decidunt ſqȝ licet ratione maioris pene fornicatio deberet di
ci maius peccatum quam mendaciũ tamẽ qr per alias rationes
oſtenditur qȝ mendacium eſt maius peccatuȝ ꝙ fornicatio deci
dunt qȝ fornicatio dicatur minus.ita in caſu noſtro licet ex qua
litate pene videretur maius peccatum furtũ quam homicidiuȝ

q̄ tamen per alia media nedum de iure cōi ſed etiā ex forma ſta-
tutorum probat homicidium debet maius iudicari non habet ob
ſtare qualitas pene quominus maius delictum iudicandū ſit. ꝛ
eſt cōcludens reſponſio. Confirmatur. nam prefatus doctor in. d.
cle. ad noſtram. non habito ſimpliciter reſpectu ad penā dicit q̄
crimina variant ex circunſtantiis. c. tū q̄dā. de ſimo. ꝛ in q̄dā
poſita dicit cōſiderandum eſſe quale preiudicium ſurgat ex mē-
dacio. Nā ꝫ licet quadā leuitate mendacij dicat fornicatio de gra
uius alias leuis. vnde in caſu noſtro ſine cōſideremus circunſtan
tias ſiue preiudicium grauius dr̄ delictū homicidij vt ex multis
euidenter ſupra demonſtratum fuit. ¶ Preterea Bal. in. d. l. i. C.
qui accu. nō poſ. dicit q̄ q̄ querimus q̄d delictū dicatur maius
altero ſi ſumus in regula ſeu materia permiſſa. cōſideratur delictū
nō ſimpliciter ex pena ſed ex cā ꝛ pena ſimul. ſꝫ in caſu noſtro ſu-
mus in regula permiſſiua. ſ. exemptionis banitⁱ a bāno dūmodo
ꝛc. ergo attendi debet q̄ ſit maius ex cā ꝛ ex pena ſꝫ ex cā dūtaxat
tantum dr̄ maius ex pena aliquo reſpectu tum ꝑpter atrocitatē
tum propter publicationē ergo pro maiori parte dr̄ maius deli-
ctum ultimus cōſiderationis. ꝛ ſic comprehendit in exceptione ſta-
18 tuti. ¶ Confirmant̄ premiſſa † q̄ dum ſtatutum dicit dummodo
nō pro maiori ꝛc. intelligi dꝫ nō de maiori p accidens ſed natura
liter vt ꝓbatur ex his que habent in. l. iſte reuerti. ꝗ. cū ꝓdurimus.
ff. de peti. here. ꝛ p gloſ. ꝛ doc. in. l. certi cōditio. in prin. ff. ſi cer. pe.
Sed pro furto naturaliter nō imponit pena mortis neq; de iure
cōi neq; ex forma ſtatutorū ſꝫ per accidēs. ſ. per cōſuetudinē itarā
di vt tradit in. d. aut. ſed nouo iure. C. de ſeruis fugit. Igit ꝑpter
hoc accidens nō dꝫ dici maius delictū ita q̄ comprehendat l ſta
tuto loquente de maiori delicto. ¶ Poſtremo ꝛ ſi aliq̄ reſpectu
furtum diceret maius tamen multiplici reſpectu dicit minᵘ ho-
micidio iſtis autē qualitatibus miſtis dat inter alias triplex re-
gula. ¶ Prima q̄ attendunt qualitates potētiores. l. quert ff.
de ſta. homi. que i homicidio ſunt vt ſupra ex predictis apparet.
¶ Scda q̄ attendit qualitas ꝓhibitiua vt tradit Barto. in l. ſi
quis in graui. ꝗ. ſi. ff. ad ſille. Igit in caſu noſtro attēdat qualitas
que īpedit exēptionē a bāno. ¶ Tertia q̄ attēdit qualitas qua
mediāte cōcordamus cū iure cōi. vt in p̄nci. q̄ dicit Bal. in
l. ſi quis decurio. C. de falſis. Igit in caſu noſtro attēdatur qualitas
qua mediante non poſſit fieri exēptio a bāno ſicut de iure cō-
muni. ¶ Ex quibus omnibᵘ concludo ſine heſitatione q̄ dicta
exemptio a banno fieri non poteſt. Laus deo ꝛc. Amen.

¶ Conſilium. xlviij.

1 ¶ Appellare tertio an quis poſſit.
2 Princeps non pōt p reſcriptum indulgere q̄ appellet tertio.
3 Exceptio nullitatis nō impedit executionē triū ſententiarū.
4 Aſſignatio dotium ſi fiat in diuiſionibus inter fratres an per ta
lem aſſignationem probentur dotes.
5 Poſſidēs bona vt diuiſa cū alijs fratribᵘ an ex hoc ꝓbet diuiſio.
6 Ratificatio actus fit per abſentem.
7 Actus nomine meo geſtus ratihabitione dicitur meus.
8 Poſitione aduerſarij quando quis poſſit ſe fundare.
9 Preſumitur pro ſententia etiam ſecundi decreti lata in abſentē
ꝛ contumacem que tranſiuit in rem iudicatam.
10 Poſſeſſione ſua an quis priuari poſſit ſine citatione.
11 Preſumitur aliquando pro citatione.
12 Preſumitur magis pro iuſtitia ſententie quam pro iniquitudine.
13 Citatio requiritur quando ſententia exequitur ſuper eadē re qua
lata eſt contra tertium.
14 Diſpoſitio. l. a diuo pio. ꝗ. ſi ſuper. ff. de re iudi. habet locum in ſe
cundo decreto.
15 Citatio continens expreſſum iuris errorem eſt nulla.
16 Ingrediens poſſeſſionem alterius virtute decreti inualidi nō ex
cuſatur a pena legis meminerint.
17 Decreto iudicis interueniente oīa preſomūtur ſolenniter acta.
18 Preſumitur pro ſolennitate enunciata.
19 Decretum interpoſitum ad inſtantiā petētis ſe immitti in poſ-
ſeſſionem rei poſſeſſe per eitum eo non citato: non valet.
20 Miſſio in poſſeſſionem quando fit in iudicio q̄ nō dirigit cō
tra certum aduerſariū ſi alius eſt in poſſeſſione talis debet citari
alias immiſſio non tenet.
21 Decretum interpoſitū contra certū aduerſariū citatus ſuper re
tanquam ipſi ſpectante que tamen ad tertioꝫ non citatū pertine
bat tale decretum ſꝫ ſit iniuſtum non tamen eſt nullum.
22 Sententia primi ꝛ ſecundi decreti preiudicat tertio citato.
23 Decretum ſi eſt interpoſitum ſuper re tāquam pertinēt ad titiū
per tale decretum iudex non intendit preiudicare tertio.
24 Poſſeſſio ciuilis acquiritur ex negligentia longi temporis.
25 Teſtis verba intelligi debent prout ſonant in iactum.
26 Traditio preſumitur facta ex precedenti cauſa debiti.
27 Diſpoſitio. ꝗ. in venditione. non hꝫ locum in hypothecaria.
28 Ius retentionis tranſit in ſingularem ſucceſſorē quicquid dica
tur in iure agendi.
29 Obligatio perſonalis ſꝫ diuidat inter heredes tñ hypothecaria
remanet contra quamlibet rem hereditariam inſolidum.
30 Actio perſonalis vel hypothecaria an tranſeat ſine ceſſione.
31 Interdici a principe poteſt vi plenitudine poteſtatis.
32 Reges duces ꝛ comites an poſſint tollere ius tertij vel rem alte-
rius cum cauſa: ꝛ an talis poteſtas preſcribatur.

Dominus labia mea ape-
riat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. Viſis pro
ceſſu ſententijs ꝛ cōſilijs in vtranq; partem redditis in
cauſa vertente inter Thomā Paulini ſer Bertini ꝛ Philippū
dñi Gregorij de Fantia ad me tranſmiſſis ab illuſtriſſimo dño
Fauentie ſuper quibᵘ cuperet iudicium meum habere. non tñ ex
ſcriptis ſuis tranſmiſſis intentionem ſue dñationis percipere poſſuꝫ.
¶ Reperio enī in proceſſu quatuor ſententias diffinitiuas latas
que quantum ad condēnationē Philippi reſpectu petie terre
petite per. d. Thomā omnes ſunt concordes: ſed quantū ad hoc
varū Philippus habeat ius retētionis ſola ſentētia conſilij ſue
illuſtriſſime dñationis tale ius retentionis cōcedit que fuit lata
in cauſa prime appellationis interpoſite per dictū Philippū p
quam reformata fuit ſnīa primo que ſimpliciter condēnabat. d.
Philippum ad reſtituendū petiā terre petitā. ꝛ idē diſponit ter-
tia ſnīa que expreſſe reprobat ius retētionis. id eſt enī dicit quarta
ꝛ ſic dictus Philippus bis appellauit. ꝛ in iure retentionis tres
habet ſententias cōformes cōtra ſe. quapropter non percipio an
prefatus illuſtriſ. dñs declarari cupiat quid iuris ſtātibᵘ ſi miſ
ſententiis latis. an vero quedam dictarū partiū iuſtitiam ſouat
circūſcriptis ſententijs latis per dominos iudicantes. ꝛ ſic an vi-
deatur tres ſententie fuerint iuſte late vnde vt ſuper vtroq; quid ſen-
tentiā intelligat vtriuſq; difficultatem ſubſtātialiter loquēdo ꝑſe-
quar. ¶ Circa primā difficultatē paucis eſt agēdum. Nam cū di-
cans Philippus bis appellauerit ꝛ habeat tres ſententias cōfor-
mes contra ſe non poteſt neq; per viaꝫ appellationis nec ſuppli
cationis petere retractare dictas ſententias. vt habet in rubro ꝛ
nigro C. ne liceat tertio prouocare. ꝛ per Specu. in ti. de appel. ꝗ.
1 quoties. in prin. ꝛ habetur. ij. q. vi. ſi quis in quācunq;. † nec ſumᵘ
in aliquo ex caſibus in quibus admittatur tertia appella. de quī
bus in. l. vnica. C. ne liceat tertio prouoca. ꝛ per docto. in. c. ſua no-
bis de appel. ꝛ in. c. directe eo. ti. vbi late per Abbā perrulinos in
2 ſummo. ¶ Quinimo vt dicunt doct. † nec princeps nec papa per
viam reſcripti ex ordinaria poteſtate tertiam appellationem in-
dulgere pōt. vt eſt tex. no. in p. c. ſua nobis. vbi probat quod nō va
let iuere ſeu reſcriptum ſuper tertia appel. probat etiā idem text.
in. d. l. vnica. vbi dicit q̄ nō pōt etiam ſupplicari ſuper tertia ap
pellatione ſicut etiam videmus q̄ appellatione deſerta per viaꝫ
reſcripti ex poteſtate ordinaria reparari non poteſt. vt in. l. nemo
C. de temporibus appel. ¶ Verum tñ eſt q̄ de plenitudine pote
ſtatis p viam priuilegij princeps pōt tertiam appellationem ex
certa ſcientia cōcedere. ita concludunt Bal. ꝛ Joan. de imo. in. d.
c. ſua nobis. vnde ſi princeps reſcribit q̄ iterum cognoſcat non
obſtantibus tribus ſententijs ꝛ bina appellatione poſſet iterū
cognoſci ſm gloſ. ꝛ Bal. in. l. ſi. C. ſenten. reſcin. non poſſe. ¶ Ex
quibᵘ breuiter concludo q̄ ſi dictus Illuſtriſ. domi. vult vti or-
dinaria poteſtate diſponere dꝫ q̄ ex quo late ſunt tres ſnīe cōfor
mes reprobantes retentionem q̄ dicte ſnīe executioni mādent
3 reſeruato dicto Philippo iure dicendi de nullitate † ſi ex aliquo
capite ſibi competeret quoniā cōtra tres ſententias exceptio nul
litatis non impedit executionem. vt eſt caſus in clem. de re iudi
cata. Vbi dicunt dd. Ant. ꝛ Jo. de imo. q̄ procedit etiam ſi ex in
ſpectione actorum euidenter appareret de nullitate ſententie: ꝛ q̄
uis teneremus aliam opinionē q̄ tūc q̄ euidenter ex actis con
ſtaret de nullitate q̄ impediretur executio. prout tenent Bal. ꝛ
Salyc. in. d. l. i. C. ne liceat tertio prouo. ꝛ Joā. de imo. in. l. de pu-
pillo. ꝗ. qui opus. ff. de oper. noui nuncia. ꝛ in. l. ſi expreſſim. de ap-
pel. ꝛ Cumā. ꝛ plerique Mod. in. l. iij. ꝗ. condēnatum. ff. de re iudic.
tamen hanc euidentem nullitatem ex actis nō percipio. vnde cō-
cludo vt dixi q̄ ſi dominus vult ordinaria poteſtate tantū vti
diſponere dꝫ dictam ſnīam executioni mandari vt ſupra dictum
eſt. Et hec de prima difficultate ſufficiant. ¶ Circa ſecundam dif
ficultatem in primis arbitror q̄ quatenus dictus Philippᵘ cō
demnatus fuit ad dictū petiā terre in quo omnes quatuor ſen-
tentie ſunt concordes q̄ tales ſententie fuerint iuſte late vt patet
ex proceſſu quarum iuſtitiam ſuper hoc non proſequor tñ q̄ ſa-
tis clare patet ex proceſſu q̄ actor probauit ſibi incumbentia: cuꝫ
etiam q̄ ſuper hoc non video fieri difficultatem ſed tātum ſuper
iure retentionis cum quantum ad condemnationē Philippᵘ
acquieuerit ſententie late per dominos de concilio non appellan-
do ab ea. l. ab eo. cum ibi no. C. quomodo ꝛ quando iudex.
¶ Quare tantum eſt diſcutiendum an quid ſententia lata per do-
minos de

minos de cōſilio fuerit iuſte lata in ea parte ꝗ̄ qua dicto Philip
po conceditur ius retentionis.prout latius in dicta ſentētia cō
tinetur ¶ Pro cuiꝰ difficultatis clariori demōſtratiōe ꝛ funda
4 mento in primis diſcutiēdum eſt † an per inſtrumentum diuiſio
nis factum inter ſer Bertinum ꝛ fratres ex vna.ꝛ Blaſium corū
patruum ex alia ſuper diuiſiōe bonorum communium in quo aſ
ſignantur dotes matris dicti ſer Bertini in bonis aſſignatis di
ctis ſer Bertino ꝛ fratribꝰ in partē ꝛ declarant in dicto iſtrumē
to dotes matris dicti ſer Bertini eſſe libras.dcccc.prout latius in
publico inſtrumēto apparet probētur dotes predicte ſuper quo
concludendum videbatur quod ſic prout elegāter decidit Bar.
in ſuo cōſi.xiij.ſecūdum ordinem perusinuꝫ quod incipit titius
ꝛ ſeius venerunt ad diuiſionem.quod conſilium refert ꝛ conclu
dendo ſequitur Paul.de caſt.in ſuo cōſil.lxxxiij.incip.qḋ ꝑfata
ſententia arbitralis.Et hoc ſpeciali priuilegio dotis prout decla
rant Bar.in dicto conſilio.ꝛ Paul.de caſt.Quod quidem priui
legium tranſit ad filios.l.aſſiduis.§.exceptis.C.qui potio.in pig.
hab.ꝛ traditur in.l.etiam.ff.ſol.matri.ꝛ in.l.j.vbi late Barto.eo.
ti.ex quo inſtrumento diuiſionis infertur quod dictus ſer Berti
nus habebat omnia bona fratrum que fuerant Pauli eorū pa
tris obligata pro tribꝰ quartis dotis materne q̄ pro alia quarta
parte pro qua ipſe erat heres patris erat cōfuſa actio iuxta not.
in.l.debitori.C.de pactis ¶ Sed contra hoc inſtrumētum inſtat
pars aduerſa quod dictum inſtrumentum tantum probat cōtra
ipſos qui in diuiſione interuenerūt quo caſu loquitur Bar.ꝛ ſic
cōtra ſer Bertinum qui interuenit non contra Thomam ꝛ fra
tres qui in diuiſione nō interuenerunt.quia rēs inter alios acta
aliis nocere nō dꝫ vt in.l.ſepe.cum materia.ff.de re iudi.ꝛ in.c.pe.
extra eod.ti.ꝛ per totum.C.res inter alios acta.cum vulgaribus.
¶ Cui obiectioni reſpōdeo qḋ dictus Thomas dictam diuiſio
nem vt in inſtrumento cōtentam ratificauit ſeu cēſetur ratificaſ
5 ſe.iſta reſpōſio probaꝛ in primis ¶ † Nāꝫ ipſe ſimul cū aliis fratri
bus ſuis lōgo tpe poſſedit bona patris ſeparata a bonis patrui
igitur cenſentur poſſediſſe ex precedēti titulo diuiſionis.l.quedā
mulier.cum ibi no.ff.de rei vendi.ꝛ in.l.ij.C.de acqui.poſ.Nāꝫ ex
quo apparet titulus diuiſionis ꝛ probatur poſtea diuiſa bonoꝝ
poſſeſſio preſumitur habita ex dicto precedenti titulo per dicta
iura.ꝛ declarat Bar.in.l.cum ſolus.ꝛ in.l.celſus.ff.de vſucapio.ꝛ
per conſequens cenſetur dictam diuiſionem approbaſſe.arg.l.fi
lio.C.de iure delib.ꝛ.l.ſi filius.cum ibi no.C.de peti.heredi.ꝛ glo.
no.in.l.penul.C.cōi diui.fact.l.paulus.ff.rem ratam habe.Ex eo
etiam qḋ dictus Thomas ſciuit diuiſionem factā.vt pꝫ ex pceſ
ſu quodam agitato inter ipſum Thomaꝫ ꝛ Ludouicum ꝛ Chri
ſtophorum quondaꝫ Petri Antonij.ꝛ poſtea pmiſcue ſimul cū
ſer Bertino poſſedit bona tanq̄ diuiſa a patruo dicitꝛ taleꝫ diui
ſionem ratificaſſe maxime cuꝫ diutina patientia ꝛ poſſeſſiōe poſt
diuiſioneꝫ per ea que no.ponit Bal.in.l.ij.C.de legi.here.allegat
ad hoc gloſ.quam dicit ſubtilem in.l.j.C.qui admit.ꝛ ibi notabi
liter hoc declarat Bal.in.vij.capitulo.ad idem faciunt plene no.
per doc.in.l.qui aliena.in prin.ff.de acqui here.
¶ Confirmatur iſta concluſio.Nam in eodem pceſſu ponitꝛ qua
liter ſer Bertinus ꝛ mater dicti Thome deuenerunt ad diuiſio
nem ipſius noie ꝛ fratris.itē qualiter inter heredes ſer Pauli ꝛ
eorum patruum facta fuit diuiſio.ꝛ Thomas reſpondeo fateꝛ
ſecundum quod in inſtrumento diuiſionis apparet.ꝛ ſic fateꝛ ſe
diuiſiſſe prout in dicto inſtrō contineꝛ per quaꝫ cōfeſſionē cenſe
tur ratificare diuiſionem prout in inſtrō ad quē ſe refert.l.ſi ita ſcri
pſero.ff.de condi ꝛ demon ꝛ in.l.aſſe toto.ff.de heredi.inſtit Nec
6 abſentia † ſer Bertini vel patrui habet impedire talem ratifica
tionem que in abſentia fieri potuit.vt p Bar.in.l.pomponius.ff.
de neg.geſt.ꝛ in.l.quo enim.in fi.ff.rem ra.ha.cum ſi.¶ Item in
prima cauſa agitata corā poteſtate dictꝰ Thomas ponit ſe ꝛ fra
tres ſuos diuiſiſſe prout in dicto inſtrō diuiſionis apparet.ꝛ ſic vi
detur ꝛ cenſetur approbare dictam diuiſionē tum q̄ retitur ꝛ ap
probat inſtrumentum diuiſionis iuxta no.per Bald.in.l.aliis.in
prin.ff.de his quibus vt indig.tum q̄ dicit ſe diuiſiſſe.ſed nō po
teſt dici diuiſionem ab eo factam ex quo nō interuenit niſi ratifi
7 catio † quo caſu actus geſtus nomine meo ratihabitatione dicit
mius.l.ſi pupilli.§.item queritur.ꝛ ibi no.ff.de nego.geſtis.ꝛ per
Bar.in.l.ſi pecunia.C.de nego.geſt.¶ Nec ob.ſi dicatur qḋ Phi
lippus non poteſt in tali poſitione ſe fundare q̄ illaꝫ negauit vt
in regula ex eo.cum materia de regu.iur.in.vi.ꝛ per Bartol.in.l.
poſt legatum.in prin.ff.de his quibus vt indig.¶ Quoniaꝫ ad
hāc obiectionē reſpōdeo qḋ dictus Philippus poſtea in pceſſu
prime appellatiōis poſuit dictam diuiſionem factā inter dictuꝫ
Blaſium ꝛ ſer Bertinū Thomā ꝛ Chriſtophorū ꝛ dictū inſtrꝫ
8 diuiſionis confectum ꝛ ſic ſuam negationē reuocauit † quo caſu
pōt in poſitione aduerſarij ſe fundare ſm Bar.in.d.l.poſt lega
tum ꝛ ſequitur Bal.in.l.edita.in repe.paduana.in.xxxij.colum.
verſic.ſepe accidit.C.de eden.¶ Nec poteſt ponens poſitionem
ſuam reuocare niſi doceto de errore ſm Bar.in dicto loco igitur
ſimplex negatio Thome negando poſitionem Philippi ſuper
diuiſione non videtur ſibi prodeſſe.ꝛ maxime in tali poſitiōe ne
gata pōt ſe fundare q̄ illa probata eſt p inſtrumentū producuꝫ
a philippo ſup dicta diuiſione.diſſecta per ea que ponit Bar.
in.d.l.poſt legatū ¶ Ex quibus omnibus maxime ex poſſeſſio
ne ꝛ tpis diuturnitate arbitror ſatis ſufficienter probatā ratifi
cationem dicte diuiſionis de qua conſtat dictum inſtrumentum
per dictum Thomā.¶ Ex qua concluſione infero aliam cōclu
ſionē clariſſimā vꝫ qḋ dictus ſer Bertinꝰ habebat oīa bona cō
ſignata ſibi ꝛ fratribus in diuiſione pro parte fratruꝫ ſibi hypo
thecata ſi illa q̄ fuerant in bonis ſer Pauli p tribus quartis di
cte dotis matris ſue.q̄m ex diſpoſitiōe iuris oīa bona mariti ſūt
pro reſtitutiōe dotis tacite hypothecata prout habetur in.l.vni
ca.§.ꝛ vt plenius.C.de rei vxo.act.ꝛ in.l.aſſiduis.C.qui potio.in
pig.ha.ꝛ p glo.ꝛ doc.in.l.j.ff.ſolu.ma. ¶ Scḋo principaliter diſ
cutiendū eſt ex quo pindicen petiū terre fuit p ſcḋm decretū aſſi
gnatum dno Gregorio patri dicti Philippi de quo etiā apparet
ſentētia adiudicationis inſolutū p ſcḋm decretū vnde videndū
ꝛ diſcutiendū eſt de validitate dicti ſcḋi decreti. ¶ Super qua ꝑ
9 ſuppono quod † pro iuſtitia ꝛ rectitudine dicte adiudicatiōis ex
ſcḋo decreto preſumiꝛ ꝉ dubio.ex quo talis ſentētia adiudicatio
nis tranſiuit in rē iudicatā quādocūq̄ etiā lata fuerit in abſentē
ꝛ cōtumacē ſm do.Anto.Imo.in.c.in pſentia.de renun.ꝛ Imo.
in.c.cū in iure de offi.dele.vbi dicit hāc eſſe cōem opi.ꝛ p Innoc.
Abb.Imo.ꝛ dōs in.c.q̄m cōtra.extra de proba.ꝛ Ro.ꝛ Moder.
multa ad hoc cumulantes in.l.ſciendū.ff.de ver.obli.quorum di
cta ad plenum recitant oēs patroni ꝛ cōſulentes in fauorē dicti
Philippi.ſed iudicio meo non bene defendunt dictaꝫ ſniam ſe
cundi decreti ab impugnationibus aduerſarioruꝫ.¶ Videamꝰ
ergo duas impugnationes ſeu duo fundamēta ſuper quibus ſe
fundāt aduerſarij.¶ Primū eſt qḋ tale decretū reſpectu fratrū
10 dicti ſer Bertini fuit nulliter interpoſitū ex eo † quia fratres di
cti ſer Bertini nō potuerunt eorum poſſeſſione priuari ipſis nō
citatis prout cōſuluit bar.in ſuo cōſilio qḋ incipit miſſos ꝉ poſ
ſeſſionem.qḋ cōſiliū refert ꝛ ſequiꝛ Pet.de anc. in ſuo cōſi.cxx
iij.incipit ſatis inaduertenter.ꝛ pbaꝛ in.l.ſi.C.de edic.diui.adri.
tollen.ꝛ Pet.de ancha.ꝛ Dñicus in.c.ſi.de elec.lib.vi.quod ante
ipſis non citatis interpoſitus fuerit pꝫ q̄ nullibi de tali citatio
11 ne conſtat.† Et ad fundamentū qḋ pſumiꝛ p citatiōe vt dixi de
quo etiam p Moder.in.l.de vnoquoq̄.ff.de re indi.¶ Reſpon
det inſignis doctor dñs Pucius ꝛ recte qḋ dicta cōis opi.proce
dit in dubio.ſed ꝉ caſu nr̄o vꝫ ꝯſtare de nō citatiōe ex tenore ſnie
in qua fit mētio de citatiōe dicti ſer Bertini ꝛ nō de citatiōe alio
rum fratrū ex quo datur intelligi qḋ cū iudex in ſnia faciat mē
tionē de oibus actis ꝛ de citatiōe ſer Bertini ꝛ nō de citatiōe fra
trū qḋ eiꝰ fratres nō fuerūt citati.ſi eīn fuiſſent citati de eoꝝ cita
tione mentio habita fuiſſet in ſnia.ex cuius lectura oſtēdi videꝛ
citationē nō factā ſicut in ſimili p oſtenſionē actorū tolliꝛ pſum
ptio citatiōis iuxta no.p Bar.ꝉ ſimili l.j.hi q ad ciuilia.C.de ap
pel.ꝛ p.d.Ant.ꝛ Mod.in.c.q̄m ꝯ de pba.bene facit tex.in.c.vni
co.de lit.cōteſt.ꝛ ar.eoꝝ que ponit Jo.an.in ti.de ſnia.§.vt autē.
ver.ꝛ no.¶ Sꝫ ego etiā rńdeo clarius qḋ tota materia tradita p
doct.in.d.l.ſciendū.ꝛ in.d.c.q̄m ꝯ qḋ pſumaꝛ citati loquuntur
quo ad perſonas nominatas in ſnia cū quibus iudicium eſt agi
tatū.Quo aūt ad tertiū nō nominatū in ſnia cū quo iudiciū nō
eſt agitatū qḋ pſumaꝛ hoc neq̄ iura neq̄ doc.dicūt ꝛ pbaꝛ rōne
12 nā † magis preſumiꝛ pro iuſtitia ſnie q̄ pro rectitudine ꝛ ſolen
nitate vt pꝫ ex his que habenꝛ in.c.ſicut.de re iudi.ꝛ in.c.in pſen
tia.de renun.ꝛ tñ lꝫ p ſnia q̄ etiā fuerit ꝉ rē iudicatā pſumantur
preſumptione iuris ꝛ de iure.hoc eſt verum quo ad perſonas no
minatas nō quo ad tertiū.qḋ pꝫ q̄ cōparere pōt ꝛ eiꝰ executio
nē ipedire.ꝛ requiriꝛ tūc noua cauſe cognitio.vt in.l.a diuo pio.
§.ſi ſup rebus.ꝛ.§.ſi poſt aditam.ff.de re indi.Igiꝛ fortius nō dꝫ
pro rectitudine preſumi reſpectu tertij qui in iudicio nō interue
nit aliās ſi tertius q pienderet intereſſe rōne proprietatis vel poſ
ſeſſionis nō admitteretꝛ poſt ſnīaꝫ ſi preſumeretꝛ citatio p ea que
no gl.ꝛ doc.ꝉ.l.de vnoquoq̄.ff.de re indi.ꝛ ſic redderetꝛ fruſtrato
ria diſpoſitio.§.ſi ſuper rebus.ꝛ.§.ſi poſt aditā.vnde dicimus qḋ
ſnia lata nō pIudicat alteri.l.ſepe.ff.de re indi.pſumitur p inſtru
mento.ꝛ tñ non quo ad pſonas nō nolatas p id qḋ habeꝛ in.l.de
13 ſiderijs.C.depoſiti.Videmus etiā qḋ † licet q̄n fit executio ſnie in
re ſup qua lata eſt ꝯ condēnatū nō requiraꝛ alia cauſe cognitio
vel citatio ſm Inn.in.c.ex ratiōe.de app.ꝛ in.c.cū ſuper.extra de
re indi.ꝛ ſequiꝛ Bar.in.d.l.a diuo pio.§.in venditione.tamen ſi
fieret in eadē re ꝯ tertiū requiriꝛ citatio ꝛ cauſe cognitio ſm Jn
no.in.c.q̄.v.de iudi.ꝛ tenēt Bal.ꝛ Imo.in.l.ſi bene.ff.de inofficio
teſtā.ꝛ Bal.in.l.ſi pro te.pilli tex.C.de dotis promiſ.ꝛ ſic patet q̄
ꝯ tertium non nominatū non preſumitur pro ſnia.Videmus ēt
quod ſi committiꝛ cauſa appellatione remota.talis clauſula nō

operatur quo ad p̄iudiciuʒ tertij nõ nominati.ſʒ in caſu noſtro nõ
fuit directum iudicium niſi contra ſer Bertinuʒ q erat debitor
nõ cõtra fratres qui non erant debitores vt p3 ex tenore libelli
inſerti in ſnia.⁊ ex ipſa ſnia adiudicationem inſolutum paralo-
gizant.ergo cõſulẽtes diſputantes illũ articulũ nunquid in caſu
noſtro p̄ſumatur p rectitudine ſnie cõtra tertium non nominatum
in pceſſu ſeu ſnia.¶ Scdm fundamẽtum aduocatorũ ⁊ cõſulto
rum dicti Thome eſt q̃ decretũ ſeu ſnia adiudicationis fuit nul

a ¶ Diſpõ.l.a diuo pio.§.ſi ſup reb.ff.de re iudi.hʒ locũ in ſcdo decreto ⁊ ẽ cõis opi.

14 la.†q2 nõ fuit ſeruatus ordo traditus in.l.a diuo pio.§.in ven-
a ditione.ff.de re iud.vbi glo.vr hoc decidere que in verbo bene eſt
voluit q̃ ordo ibi ſtatutus locuʒ habeat etiã qñ fit miſſio in poſ
ſeſſionẽ virtute ſecũdi decreti cõtra cõtumacem ⁊ hec cõis appro
batur.ſm Ang.ibi alleg.no.p Spe.in titu.de primo ⁊ ſcdo decre
to.§.reſtat.ver.⁊ ſatis.⁊ vr caſus in.c.qm̄ frequenter.§.fina.extra
vt lit.nõ cõteſt.⁊ ſequũtur ibi gl.⁊ doc.hãc ſequunt̃ Imo.⁊ Alex
der.dicentes hãc eſſe cõem.⁊ ſi dicatur q̃ lʒ fuerit ordo ſeruatus
tñ decretũ nõ eſt nullũ:ſed opus erat appellatione ſm Bart.in
d.§.in venditione.dici põt ſm conſulentes pro dicto Thoma q̃d
imo decretũ nullum p illum tex.in.d.§.in vẽditione.iuncta.l.nõ
dubium.C.de legi.⁊ ſequunt̃ pleriq3 moder.nõ parue autoritatis
duplici rõne.¶ Prima eſt q2 rõ Bar.non vr bona dum vult q̃d
ille ordo ſit ibi poſitus nõ ratione neceſſitatis ſed fauore debito-
ris:nam magis grauat̃ debitor p vẽditione immobiliũ quã ſi ca
piãtur noia debitorũ.l.magis puto.§.ne paſſim.ff.de reb.eorũ.⁊
nihilominus tex.in.d.§.in vẽditione prius vult vendi immobi-
lia per q̃ magis grauat̃ debitor quam capi nomina debitorum
per q̃ minus grauatur.igit̃ vr q̃ ille ordo ibi poſitus ſit tanq̃ or
do neceſſarius ⁊ ſolẽnis quã vt min⁹ grauetur debitor.¶ Scda
ratio eſt q2 vr expreſſus error iuris in commiſſione executionis ſi
iudex interloquẽdo nõ dicat prius executionẽ fieri debere in reb⁹
15 mobilibus.ergo nulla eſt commiſſio†ſicut nulla eſt citatio conti
nens expreſſum iuris errorẽ:vt no.glo.⁊ doc.in.c.veniẽs.de accu-
ſa.⁊ Inn.in.c.preterea.de dila.⁊ Bart.in.l.ij.ff.ſi qs in ius voca.
non ierit.Ex quib⁹ cõcludi videt̃ nullitas dicti decreti adiudica-
tionis inſolutum.ex qua cõcluſione videbatur in propoſito infe
rendum q̃ dictus Philippus nõ poſſet dictũ petiũ terre aliquo
modo retinere.¶ Iſta concluſio vr proba.nam dictus.d.Gregorius adeptus videtur poſſeſſionem cũ vitio ⁊ ſup q̃ veniebat pu
niendus.vt eſt caſus ⁊ ibi not.in.l.meminerint.C.vnde vi.⁊ in.l.
ſi.C.ſi per vim vel alio modu.⁊ no.bar.in.l.iuſte poſſidet.ff.de ac-
16 qui.poſ.vbi cõcludit†q̃ ille qui ingreditur poſſeſſionẽ^b alterius
b virtute decreti inualidi.nõ excuſatur a pena.d.l.meminerint.nec
etiam a penis ſtatutorũ.⁊ idẽ voluit Bar.in cõſilio q̃ incipit in
qõne vertẽte in curia dñi capitanei.⁊ maxime qñ eſt inualidum
rõne omiſſe citationis ſm Bal.in diſputatione que incipit.accu
ſatus de vi turbatiua.in.xi.col.⁊ ſequit̃ Lud.ro.in.d.l.iuſte poſ-
ſidet.⁊ tʒ gl.in.d.l.ſi qs in tantã in.j.q.in qõne ſup tpe in.ij.par-
te.C.vñ vi.ſi ergo acq̃ſita fuit poſſeſſio cũ vitio.igit̃ retinere non
põt.l.j.§.rediguntur.ff.quorũ leg.⁊ in.l.j.§.⁊ parui.ff.quod vi aut
clã.⁊ tenẽt Bal.Saly.⁊ alij in.l.ſi.C.cõmodati.⁊ pbatur in.l.ſi fi-
lio.in prin.p locum a ſpeciali.⁊ ibi Bar.⁊ doc.maxime Lud.ro.
ff.ſol.ma.¶ Preterea ſi Thomas ⁊ fratres ſpoliati ſunt virtute
decreti inualidi ante omnia videtur q̃ ſint reſtituẽdi.l.ſi quis a
ſe fundũ.C.ad.l.iuliã de vi.traditur in.l.naturaliter.§.nihil cõe.
per Bar.⁊ doc.ff.de aqui.poſ.cum ſimi.¶ Nec hoc caſu videtur
dici poſſe q̃ factum a iudice cenceat̃ factũ a parte.vt in lege ſi ob
cauſam.C.de euic.nam illud hʒ locũ qñ iudex rite poſſit.alr̃ ſe-
cus ita dicit Bal.per illum tex.in.d.l.ſi ob cãm.ita etiã cõcludũt
doc.oẽs in.l.meminerint.per illũ text.C.vnde vi.⁊ in his conſiſtit
pene totũ fundamẽtũ conſulẽtiũ in fauorẽ dicti Thome contra
dictũ Philippũ.¶ Sed ñ p̄miſſis non obſtãtibus arbitror di-
cto Philippo circumſcriptis aliis lʒ tõ ſi haberet hanc cãm iu
dicare competere retẽtionem prout iudicarũt.⁊ bene iudicio meo
dñi de conſilio illuſ.do.¶ Et p fundamẽto p̄ſuppono vnum q̃d
oẽs in hac cã fateri videtur q̃d dicta ſnia adiudicationis inſolu
tum p̄ſumit̃ ſolẽniter lata cõtra dictũ ſer Bertinũ ⁊ p̄ſumit̃ q̃d
ipſe fuerit legitime citat⁹.⁊ hoc primo q2 cũ ſit pſona cõtra quã
lata eſt ſnia ⁊ lapſum ſit longum tp̄s p̄ſumimoʒ pro iuſtitia ⁊ rcti-
tudine ſm magis cõem opi.doc.in.d.c.qm̄ contra.⁊ in.d.c.in pre-
ſentia.⁊ in.d.l.ſciẽdum.⁊ q2 in hoc multũ inſiſtũt aduocati dicti
Philippi remitto me ad dicta p eos q2 materia trita eſt.¶ Con
17 firmatur etiam†quia ſi vbi decretum iudicis in modum volun-
tarie iuriſdictiõis eſt iterpoſitũ p̄ſumunt̃ oĩa ſolẽniter acta prout
voluit no.Spec.in tit.de emp.⁊ vendi.§.nũc dicendũ reſtat.verſi.
⁊ breuiter ſcias.⁊ do.Ant.in.d.c.qm̄ ꝯ.per text.in.l.ab ea parte.ff.
de proba.⁊ do.Ant.in.c.q̃d ſicut de ele.⁊ Bald.in.l.quicunq3.C.
de bo.que lib.⁊ in pleriſq3 aliis locis tenent doc.quos ad plenuʒ
cumulat do.Alex.de imo.p̄ceptor meus in.d.l.ſciendum.ergo for-
tius in decreto q̃d interponit̃ in modo cõtentioſe iuriſdictiõis
q2 cum maiori ſolẽnitate interponitur ⁊ ita de vno ad alium ar-
guit Bal.i caſu noſtro in repe.l.ij.§.ſi.in vlti.q.ff.ſi ex noxa.cauſa
agatur.allegat gloſ.i.l.j.C.de fide inſtru.⁊ iure haſte fiſ.li.x.⁊ hoc
maxime q2 ſolẽnitas citatiõis ⁊ alie ſolẽnitates requiſite ſunt in
ſecundo decreto enunciate quo caſu indubitãter videtur tenere
18 doc.q̃d†pro ſolẽnitate enũciata p̄ſumat̃ vt voluit Bald.in.l.j.
ff.de re.cont̃.⁊ ita tenuit gloſ.in.d.l.j.quã Ang.dicit no.i.l.pupil-
lus.ff.qui.mod.pig.vel hypo.ſol.⁊ tʒ Bal.in.c.j.§.ſi inſtrm̃ de no-
tis ſcu.⁊ Ant.⁊ d.Cardi.in.c.cũ noſcitur.de his que ſiũt a prela.
ſine conſenſu ca.⁊ Bal.l.ex his.C.de teſta.milit.⁊ Lappus allega.
lxxviij.⁊ d.Abb.in.c.q̃d autem de iure pa.⁊ in.c.albericus.extra
de teſti.⁊ in hoc nõ reperio cõtradicẽtes.ſed in caſu noſtro enun-
ciatur ſolẽnitas citatiõis dicti ſer Bertini.igit̃ p̄ſumimoʒ q̃d fue
rit legitime citatus.¶ Ex premiſſis ꝯcluditur q̃d reſpectu dicti
ſer Bertini decretũ p̄ſumitur interpoſitũ ſolẽniter eo legitime
citato.qua cõcluſione ſuppoſita quã nõ negãt aduocati ⁊ cõſulẽ
tes in fauorem Thome vr̃ mihi q̃d cõſulentes in hac materia pa
ralogizent.nã iudicio meo tres ſunt caſus valde diuerſi.¶ Pri
19 mus caſus eſt†qñ ego peto me mitti in poſſeſſionem alicuius rei
poſſeſſe per titium eo nõ citato ⁊ ſic cõtra titiũ eo nõ citato.⁊ iſto
caſu decretũ iudicis ſeu autoritas nihil operatur imo ingrediẽs
incidit in penam.l.meminerint.C.vñ vi.vbi ita tenẽt doc.⁊ ita lo
quitur.l.ſi.C.ſi p vim vel alio mõ.ita etiã loquit̃ Bart.⁊ oẽs in.l.
iuſte poſſidet.ff.de acqui.poſ.qñ ponũt qõneʒ an ille q ingredit̃
poſſeſſionem virtute decreti inualidi excuſetur a pena iuris cõis
vel ſtatutorũ.⁊ hoc caſu verũ eſt dicere decretũ eſſe nullum ⁊ inua
lidum ex defectu citationis.⁊ iſto caſu loquit̃ etiã gl.in.d.l.ſi qs
in tantam.in tertia parte.dũ loquit̃ ex tpe q̃ prima.⁊ Bal.in di-
cta diſputatione accuſatus de vi turbatiua.⁊ hic nõ eſt caſus no-
ſter.q2 non fuit miſſus in poſſeſſionem virtute decreti bonorum
Thome ⁊ fratrum nec cõtra eos decretũ interpoſitũ fuit eis nõ
citatis interpoſitũ fuit vt fieret miſſio ⁊ adiudicatio bonorum
ſer Bertini citati.¶ Scdõ caſus eſt qñ miſſio in poſſeſſionem fit
i iudicio q̃d nõ dirigit̃ cõtra certũ aduerſariũ vt i terminis.l.edi
cto.C.de edi.diui adria.tol.⁊ in.c.ſi.de ele.lib.vi.⁊ tunc dici poteſt
20 q̃d†ſi alius eſt in poſſeſſione dʒ citari.⁊ tenet̃ qui petit ſe mitti
in poſſeſſionẽ p̄quirere poſſeſſorẽ nec ſufficeret citare vnũ ſi alius
poſſideret alr̃ diceret̃ adeptus poſſeſſionem p.d.l.meminerint.⁊
hoc caſu loquit̃ Bar.in.d.l.edicto.⁊ ſequitur ibi Bal.in.ij.col.⁊
in.iiij.q.⁊ Bart.in.l.iij.§.ſi cã cognita.de bonorum poſ.⁊ Cy.in.l.
j.C.qui admit.⁊ Bar.i ſuo conſi.quod incipit.in qõne vertẽte in
curia dñi capitanei ⁊c.⁊ ita loquunt̃ Pet.de anc.⁊ Dñicus in.c.
ſi.de elec.lib.vi.⁊ ita etiam loquunt̃ Bart.in.d.conſi.quod icipit
miſſus in poſſeſſionem vigore.l.edicto.⁊c.punitur enim tũc negli
gentia in inueſtigãdo poſſeſſionẽ ⁊ citãdo p illũ tex.in.d.l.memi
nerint.⁊ iſto caſu etiã dici põt decretum nullum ⁊ iniuſtum ſim-
21 pliciter.⁊ hic nõ eſt caſus noſter†in quo immiſſus intẽtauit iudi-
ciũ cõtra certũ aduerſariũ cõtra quẽ interpoſitũ fuit decretũ ⁊ fa
cta immiſſio tanq̃ in bonis ſuis.¶ Tertius ⁊ vltimus caſus eſt
quãdo iudiciũ dirigit̃ cõtra certum aduerſariũ tanq̃ ſuuʒ debi
torem.⁊ eo citato pro executiõe ſnie vel inſtrumẽto cõcedit̃ tenu
ta bonorũ aduerſarij citati.⁊ nũcius refert ſe miſiſſe i poſſeſſionẽ
alicuius rei poſſeſſe per aduerſarium ſuper illa tãq̃ pertinẽte ad
aduerſarium citatum ⁊ per eũ poſſeſſa interpoſitũ fuit primum
decretum ⁊ poſtea ſcdm que tñ res poſſidebatur ⁊ pertinebat ad
tertium non citatũ.⁊ hic eſt caſus noſter:quo caſu cum reuerẽtia
dicẽtiũ cõtrariũ Pe.de Anch.in dicto ſuo cõſilio dico q̃d decre
tum lʒ iniuſtum non eſt nullũ q2 ex quo eſt iuſtũ ex parte petẽtis
q2 vere erat creditor lʒ ſit iniuſtum ex parte rei ſuper qua facta ẽ
miſſio ⁊ reſpectu poſſeſſoris qui nõ fuit citatus ſʒ putatiu⁹ poſ-
ſeſſor.verum tamen eſt q̃d poſſeſſor poterat poſt primum decretũ
comparere ⁊ ĩpedire ſcdm decretũ cõtradictiõe ſummarie erat
cognoſcendum.ſed poſt ſcdʒ non poterat irritare niſi ordinarie
agendo.Primũ pbatur in.l.a diuo pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re.
iu.Scdm in eadem.l.in.§.ſi poſt aditam.Iſta ſunt dicta Bart.
in loco notiſſimo ⁊ cõiter approbato i.d.l.iuſte poſſidet.in.j.col.
ff.de acquir.poſ.contra quem conſuluit Pet.de ancha.⁊ male q2
ſunt caſus legum in.d.§.ſi ſuper rebus.⁊.§.ſi poſt aditam.que iu
ra inconuincibiliter hoc probãt quod ſic deduco quia q̃ volu
mus quod in illis iuribus in executione ⁊ immiſſione in poſſeſſionẽ
citatus fuerit tertius poſſeſſor q̃d qui poſtea venit ad cõtradicẽ
22 dum ⁊ tunc eius contradictio non admitteretur q2 p̄ſentẽtia pri
mi ⁊ ſcdi decreti ſibi tertio citato preiudicaret vt voluit glo.in.l.
cum miles.ff.ex quibus cauſis ma.⁊ per Barto.in.l.cum filius.in
prin.ff.de ver.oblig.⁊ fuit doctrina Cy.in.l.j.C.de aduo.diuerſo.
iudic.⁊ tenet Bal.in.l.ij.C.communi diuid.⁊ tenent Canoniſte i
c.cum ſuper de re iudic.Quinimo in terminis noſtris fortius vo
luit do.Abb.⁊ Moder.in.d.c.qm̄ frequenter.§.ſi.in.xvi.col.quod
ſola ſciẽtia tertij qui poſſidet ciuiliter ⁊ naturaliter nocet ſibi per
ea que ponit Innocen.in.c.cum ſuper.extra de re iudica.⁊ in ter-
minis quando eſt citatus tenet Bald.in.d.l.ob maritorum.C.ne
vxor pro

vxor pro marito.cuius cōtrariū voluit ille iura.qḋ non preiudi
cant tertio comparenti qui poſtea admittit̄ vt dixi.igit̄ non lo-
quūtur de tertio poſſeſſore citato.Aut volum⁹ dicere qḋ loquū-
tur de tertio poſſeſſore nō citato ⁊ tunc habeo obtentū nam in
illis iuribus miſſio in poſſeſſionē non eſt nulla ſed iuſta ex parte
creditoris.iniuſta tñ ex parte rei in quam fit miſſio quo caſu de-
cretum nō eſt nullum vt dicit Bar.in.d.l.iuſte poſſidet. vnde cū
reuerentia conſulentiū non poſ dici qḋ decretum ſit nullum per
illam.l.meminerint.⁊.d.l.ſi.C.ſi per vim vel alio modo.⸿Quod
et confirmo rōne concludenti.nam ſi tale decretum eſſet nullum
tanq̄ nō rite neq̄ iuſte interpoſitum ⁊ ſic incidiſſet in penam.l.
meminerint dicant mihi qūo talis titulus decreti pberet iuſtā
cauſam preſcribendi interuenientibus alijs ad preſcriptionē re
quiſitis cum acquiſito eſſet vitioſa ⁊ punibilis certe dicendū eſ-
ſet qḋ non ⁊ tamē tex.cū gl.i.d.§.ſi ſup reb⁹.vult qḋ cauſet iuſta
cauſa preſcribendi ⁊ ita ibi omnes tenēt ⁊ pro his facit qḋ dicit
Bald.in.d.l.ob maritorum.vbi vult qḋ tūc executio ſit nulla qū
tertius citatus comparet ⁊ proteſtatur qḋ ad talē executionē nō
procedatur vt ibi per eum.⁊ rō predictorū eſt q: ex quo decretū
interponitur cōtra vnū putatiuū ſuper re tanq̄ poſſeſſa ⁊ per
tinente ad titium put nuper ius retulit cui in dubio ſtatur vt cō-
cluditur in.d.§.ſi ſuper rebus.⁊ in.l.ob maritorum.C.ne vxor p
23 marito †per tale decretum iudex nō intendit preiudicare tertio
poſſeſſori nec eum poſſeſſione priuare vt concludit Jnn.quē oēs
ſequuntur in.c.qm̄ frequenter.in fine.extra vt lite nō cōteſtata.⁊
Bar.⁊ cōiter alij in.l.ij.C.vbi in rem actio.igitur ad tale decretū
non erat titius citandus cum preiudiciū non inferretur neq̄ iu
dex intēdebat inferre per ea que no.gl.valde nota.in.l.i.§.pen.ff.
de ven.inſpici.⁊ no.Bar.in.l.diem.ff.de aqua plu.arcen.⁊ Bald.
in.l.ab eo.in vlti.col.C.quomodo ⁊ quādo iudex.⁊ hoc intelligo
quantum ad effectum vt ſententia decreti valeat:ſ3 quantum ad ef
fectum vt preiudicet illi tertio requiratur citatio iuxta no.p gl.
in.d.l.cum miles.⁊ per doc.in locis ſupra allegatis.⁊ ideo voluit
Ange.in.d.§.ſi poſt aditam.qḋ in iſtis poteſt tantum venire ter-
tius poſſeſſor verus non citatus ante adiudicationem ad impe-
diendum petendo qḋ ſummarie cognoſcatur:ſed poſt adiudica
tionem iure ordinario experiri debet p dictū.§.ſi ſup rebus.⁊.§.ſi
poſt aditam.nō aūt poterit ppria autoritate ingredi per illa iu-
ra licet poſſideat ciuiliter ppter iudicis autoritatē.⁊ ita dicit li
mitari tex.in.l.clam poſſidere.§.qui ad nundinas ff.de acquirē.
poſ.quam tamē improbant in hoc vltimo Jmol.⁊ Mod.in.l.ſi
poſt aditam q: ibi tex.non negat qḋ ſi adhuc ciuilem retinet nō
poſſit propria autoritate ingredi ſed tātum qḋ volēs de iure ſuo
experiri adeat iudicem vt ibi:item ſi vera eſſet opi.Angel.nimis
magnum preiudicium inferret tertio non citato contra.l.de vno
quoq̄.ff.de re iudi.⁊ ſic in caſu iſto nullus dicit decretū nullū.ſ3
quid non preiudicat poſſeſſori.vnde cum tex.cum gl.in.d.§.ſi ſu
per rebus velit qḋ prebeat cauſam preſcribēdi intelligi debet ſc3
quando iam ille tertius ſua negligentia poſſeſſionem ciuilē ad
miſit iuxta no.in.l.iij.§.ex contrario.per Bar.⁊ alios.ff.de acqui.
poſ.⁊ per Dy.in regula ſine poſſeſſiōe.de regu.iur.in.vi.⁊ per gl.
⁊ doctores in.l.i.C.de ſer.fugi.Ex quibus omnibus cōcludo in-
dubitanter quod dictum petium terre dicitur perueniſſe ſine vi-
tio ad manus domini Gregorij qui etſi non ciuilē tunc poſſeſſio
nem adeptus fuerit ſed tantum naturalem.vt in.d.§.qui ad nū-
24 dinas †tamen ex negligentia longi temporis Thome ⁊ fratrum
adeptus fuit etiam ciuilem per not.in.d.§.qui ad nūdinas.et in
c.olī3.el.i.extra de reſti.ſpo.⁊ in terminis noſtris hoc tenet domi
nus Abbas in.d.§.frequenter.in fin.⁊ ſic dictus Philippus poſ
ſidendo reperitur in poſſeſſiōe ciuili ⁊ naturali ſine aliquo vitio
cum ſit ſufficiens ad preſcriptionem per dictum.§.ſi ſuper rebus.
cum glo.communiter approbata.Que etiam cōfirmant ex alio.
Nam multi teſtes vltimo loco examinati dicant quod ſer Berti-
nus ⁊ fratres poſſiderunt.⁊ qḋ poſtea dominus Gregorius ac-
cepit dictum petium terre a dicto ſer Bertino ⁊ fratrib⁹ ⁊ ſic te
ſtes probant vel quod traditū fuit a ſer Bertino ⁊ fratribus vel
quod dominus Gregorius adeptus fuit ipſis ſciētibus ⁊ patiē-
tibus quo caſu tradidiſſe videntur vt eſt caſus.⁊ ibi no.in.l.ij.C.
de acquiren.poſ.licet enim quando dicimus quod talis aliquid
accepit abſolute intelligat̄ in dubio ſecus in verbo recepit put
concludunt notabiliter Hoſtien.⁊ Joannes and.per illū textū
in.c.venerabilem.extra de electio.Tamen quādo dicimus quod
titius accepit rem a ſempronio ⁊ ille ſempronius erat domin⁹ et
poſſeſſor non poteſt aliter intelligi niſi eo tradente per id qḋ ha-
betur in.l.iij.§.ſi titie.⁊ ibi Bartholus.ff.de adimen.lega.⁊ eſt ho
nus tex.⁊ ibi Barto.in.l.naturalis.§.⁊ ſi quidem.ff.de preſcript.
verbis.⁊ eſt tex.⁊ ibi Bal.clare in.l.fin.C.de ſponſa.debent enim
25 verba †teſtis intelligi prout ſonant in factum iuxta gloſſ.nota.⁊
ibi late per doctores in.l.ſtipulatio iſta.§.hoc quoq̄ ff.de verbo.
obliga.⁊ traditur in.l.teſtium.C.de teſtibus.⁊ ſic ex dictis dicto
rum teſtiū probatur qḋ ſer Bertinus ⁊ fratres tradiderant hi-
26 cius petiū terre domino Gregorio †que quidē traditio preſumit̄
tur facta ex precedenti cauſa dicti debiti.l.quedā mulier.ff.de reb̄
vendi.⁊ ibi per Ang.⁊ per Bar.in.l.cum ſolū.ff.de vſucapio.vn-
de dicitur ⁊ dicebatur eſſe in poſſeſſiōe ⁊ habuiſſe dictū dominū
Gregorium vltra decretum ex traditione dictorum ſer Bertini
⁊ fratrum.⸿Nec obſtat quod ſecūdo loco dicebatur quod nō
ſeruatus ordo dicti.§.in venditione.q: ad hoc dupliciter reſpō-
detur quod in iudicando non putarem recedēdū ab opinione
Bar.in.d.l.a diuo pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iudi.quam ſequi-
tur Bal.in.l.ab executione.C.quorum appella.nō recipi.⁊ l aut.
ſed hodie.in.ij.col.C.de actio.⁊ obliga.qui voluit quod licet ordo
non fuerit ſeruatus decretum non ſit nullum ſed opus ſit appel
latione.Jdem tenent domi.An.⁊ domi.Anto.in.d.c.quoniam
frequenter in fin.⁊ domi.Abb.in.c.quod ad conſultationē de re
iudi.vnde cum luminaria vtriuſq̄ iuris hoc teneant cum tot p
curatoribus periculoſum eſſe arbitrarer ſi quis in iudicādo ab
eorum ſententia diſcederet.⸿Preterea domini conſulētes etiā
decipiuntur in hoc.nam dominus Gregorius habebat bona ſer
Bertini obligata contra quem petiit inſtrumentū mandari exe
cu.contra perſonam ⁊ eius bona.⁊ petiit executionem non ſolū
27 in perſonali ſed etiam in hypothecaria. †ſed in hypothecaria
a nō habet locum ᵃdiſpoſitio.d.§.in venditione.ita tenuerunt om
nes antiqui quos refert ⁊ ſequitur Cy.⁊ poſt eum late Bar. de
ſoly.in.l.nomē.ff.q̄ res pig.oblig.poſ.⁊ ita ēt tenet Bar.⁊ ſequi-
tur Moder.in.l.ſi conuenerit la.i.in principio.ff.de pig. act. vñ
ſuperuacua fuit diſputatio nunquid ex ordine dicti §. in vendi
tione non ſeruata redderetur nullum ⸿Ex quibus omnibus — a ⸿Diſpō.§.in venditiōe nō h[abe]t locū in hypothecaria.
cōcludo quod dictum petium terre peruenit ad manus do.Gre-
gorij ſine vitio ex qua cōcluſiōe infertur clara deciſio quod ſicut di
ctus ſer Bertinus poterat retinere dictum petiū terre tanq̄ ſibi
hypothecatum pro dotibus maternis vt no.in.d.l.ſi.C.cōmoda.
⁊ in.l.i.C.etiam ob chirographariam pecuniam.⁊ in .l. pen.vbi
Bal.C.de pigno.act.cum vulgaribus ita virtute eiuſdē obliga
tionis poteſt Philippus creditor ſer Bertini qui ti⁹ bona ha-
bebat obligata.⁊ cui fuit dictum petium terre ad iudicatū illud
28 retinere †quoniam quicquid dicatur in iure agendi in directio
nis tranſit in ſingularem vt habetur l.i.j ff.qui.mod, pig. vel hy
po.ſolui.⁊ in.l.cum pretor.ff.de diſtra.pig.⁊ conſuluit do.Pan.
in conſi.cclxj.incipien.viſis actis ⁊ actitatis ⁊c.⁊ probatur in.l.
in hoc iudicium.§.i.ff.communi diuidun.⁊ in.l.ſi a te.§.iulia.⁊ in
l.ſi mater.§.idē iulianus.ff de excep.rei iudi.⁊ ita per iſta iura te-
net Bar.in.l.ſi tertius.§.ſi prius.ff.de aqua plu. arcen. ⁊ probat̄
in.l.iij.⁊ ibi Bal.C.quod metus cauſa.⸿Preterea mirandū eſt
quod quidam ex conſulentibus in fauorem dicti Thome dicāt
quod dominus Gregorius fuit ſingularis ſucceſſor ſer Bertini
p ſecundū decretum interpoſitū p debito chirographario.⁊ cō
ſequenter non poterit tranſire ius agēdi hypothecaria.l.in cre-
ditore.ff.de euictio.⁊ per Barto.in.l.iij.quod metus cauſa ⁊ tra
dit Paul.de caſtr.in conſilio ſupra allegato.⸿Quinimo dubi
tant de iure retēti.ſed p certo nō viderūt ſcripturas quia ego re
perio qḋ pro debito p quo ſer Bertinus fuit cōuentus obliga-
uit ſe p publicū inſtrumentum cum obligatione omnium bono
rum cuius inſtrumenti vigore contra perſonam ⁊ bona fuit pe
tita executio ⁊ fuit demum res iudicata per primū ⁊ ſecūdū de-
cretū.vnde nō eſt verū qḋ Gregorius eſſet creditor chirographa-
ri⁹ ſ3 habebat hypothecam bonorū dicti ſer Bertini ⁊ ſer Ber
tino erāt ſibi pro tribus quartis dotiū maternarum omnia bo
29 na patris ſui hypothecata vt dictum eſt adeo qḋ †licet obliga-
tio perſonalis patris diuideretur inter heredes tñ hypotheca-
ria non erat diuiſa ſed inſolidum competebat contra quālibet
rē hereditariā donec ſibi inſolidum ſatiſfieret.caſus eſt clarus in
l.i ⁊.ij.C.ſi vnus ex pluribus bene facit tex.in.l.quandiu.C.de di-
ſtra.pig.⁊ conſequenter dominus Gregorius habebat hypothe
catā hoc nomen ⁊ hanc actionem etiam hypothecariā ſer Ber
tini quā habebat contra bona patris ſui quo caſu dicere poſſu-
mus quod dominus gregorius etiam contra heredes patris ſi-
ne alia ceſſione habebat vtilem hypothecariam. prout tenet gl.
in.d.l.nomen.⁊ glo.in.l.grege.§.cum pignori.ff. de pigno.⁊ gloſ.
in.l.ex nominis.C.de here.vel act.vendi.⁊ licet Roſre. Ray.Cy.
Bar.⁊ communiter doc.impugnent illam glo.in.d.ſ .nomen.q:
hypothecaria competit ad rem obligatam ⁊ illa eſt nomen debi
toris non autem res vel pecunia debita quod nomē eſt res incor
poralis.hypothecaria autem aduocat poſſeſſionem.l.ſi cum ven
ditor.in prin.ff.de euictio.que nō cadit in hominib⁹ vt in.l.ſi.ff.
quorum bonorum.Tamen aduertendū eſt quod dicte gloſ.poſ
ſunt ſaluari nec.d.opi.contradicit in caſu noſtro loquuntur eñ
30 doctores †qū debitor meus cui⁹ habeo bona hypothecata h3 no
men debitoris quo caſu directa pſonalis ſibi dat̄ ⁊ mihi vtilis
nō vtilis hypothecaria ſed qū debitor meus h3 nomē debitoris

cum hypotheca ſicut tranſit utilis perſonalis vt in d.l.nomē.ita
utilis hypothecaria que competit debitori.ita declarat notabili
ter. ⁊ vere Bar.in.d.l.nomē Nec obſtat ut dixi doctores reprobā
tes gl.q: verū eſt qđ gl.relata ad tex.quando nomen erat ſolum
obligatum debitoris cuius bona non erāt obligata competit tā
tum utilis perſonalis.tūc non diceret verū.⁊ ita loquunt docto
res reprobantes.ſed qñ nomen erat cū hypotheca eūc creditor il
lius creditoris nō pōt uti propria hypothecaria quo caſu loqui
poſſunt doctores ſed bene utili hypothecaria que competit debi
tori ſuo.⁊ ita etiam declarat.d.Pau.de ca.in.d.l.ſi convenerit in
prin.ff.de pig.act.allegando tex.vbi eſt caſus in.l.ſi creditor.C.de
act.⁊ obli.p quem dicunt doc.qđ qñ tranſit actio perſonalis ſine
ceſſione.ve in.d.l.nomen.igitur ⁊ hypothecaria.hñ facit.l.ſi.C.ſi
res pig.obli.poſ.Sic ergo patet qđ dictus dominus Gregori⁹ ⁊
ſic hodie Philippus ſi non eſſet ſatiſfactū:poſſet agere utili hy
pothecaria contra Thomam ⁊ fratres que directa cōpetebat
dicto ſer Bertino igitur ſuccedit regula quod ſibi darem⁹ actio
nem multomagis exceptionem dare debemus ve in.l.inuitus.§.
cui damus.ff.de reg.iur.⁊ in.c.qui ad agendum.extra de reg.iur.
cum materia.¶ Nec obſtat qđ dicit quod non probatur dictuꝫ
petium terre fuiſſe in bonis dicti ſer Pauli.⁊ ſic non potuit eſſe
hypothecatum dicto ſer Bertino iuxta no.per Barto.in.l.reꝫ
alienam.ff.de pigno.act.quoniam ad hoc reſpōdetur quod poſ
ſeſſio pbatur p teſtes dicti ſer Pauli.Itē expoſitio Philippi in
ſcđa cauſa cōfeſſatis p Thomā probat qđ eſt dictum petium ex
xxx.tornatis quas poſſidebat dictus dominus Gregorius iuxta
viā publicam ⁊ Blaſiū ⁊ dictū ſer Paulū qđ petiū ex.xxx.torna
tis reperitur poſtea venditum dicto ſer Paulo ⁊ Blaſio ei⁹ fra
tri prout patet per publicū inſtr̄m cum in inſtr̄o venditionis cō
tineat eadē quātitas ⁊ verificent duo cōfines poſiti iuxta no.per
gl.in.l.forma.ff.de cenſi.⁊ p Bar.in.l.demonſtratio falſa.ff.de con
di.⁊ demon.⁊ ſic cū probetur titulus ⁊ poſſeſſio ſer pauli proba
tur fuiſſe in bonis ſer Pauli.vt cōcludit Bar.⁊ ſequuntur doc.
in.d.l.rem alienam.ff.de pig.actio.¶ Ex quibus omnibus con
cludo qđ circūſcriptis dictis ſententiis dicto Philippo liceret
retinere dictū petiū terre tāq̄ obligatū pro reſtitutiōe dotis ma
tris dicti ſer Bertini rationibus de quibus ſupradictū eſt.Ex
qua cōcluſione dico qđ illuſtriſ.do.Faventie poteſt ſi vult uti ple
nitudine poteſtatis vł dictas ſniās retractare vel cognitioneꝫ ite
31 rum committere † ⁊ ſi dicatur inferior a principe uti non poteſt
plenitudine poteſtatis.ita dicat Ang.⁊ ſequuntur Moder.in.l.
nemo poteſt.ff.de leg.i.⁊ Bal.in.l.reſcripta.C.de preſcrib. impera.
offe.⁊ Jo.an.in.c.ſi.de offi.archi.⁊ in.c.ſi.de appel.li.vi.⁊ in addi.
ſpe.in rub.de elec.⁊ videtur eſſe cōmunis concluſio doctorū quos
ad plenum recitat do. Alex.in.d.l.nemo poteſt.Reſpōdeo quod
mihi non eſt nota autoritas prefati illuſtriſ.domi addo.tamen
qđ Paul.de caſt.in ſuo conſi.cccxv.incip.ad primū ⁊c.vbi loquēs
32 de duce Mediolani cōcludit † quod illi q perpetuo cōſtituunt
domini vt ſunt reges duces ⁊ comites ⁊ ſimiles poſſunt plenitu
dine poteſtatis legitimare ⁊ rem alterius auferre cū cauſa quod
tamen non habeo pro expedito per ea que ponit Pet.de anch.i
ſuo cōſi.cccxxvii.incipi.viſis diligenter ⁊c.⁊ om̄s Abb.conſil.lxi.
incip.ſalvatoris ⁊c.vbi loquit de dominis Arimini ⁊ terrarum
Marchie.verum tamen eſt quod habet talem poteſtatem ſi hoc
exprimeretur in privilegio.prout dicit Pau.de caſtro in.d.cōſi.
⁊ Ang.conſi.ccliii.incipi.in cauſa accuſationis ⁊c.⁊ Lud.ro.cōſi.
lix.incipi.ad diſcutiendum ⁊c.quam etiam habet ſi lōgiſſimo tē
pore preſcripſiſſet cuius in contrarium memoria non exiſteret iu
xta no.per Bar.in.l.hoſtes.ff.de capti.⁊ per Imo.in.l.infamem.
ff.de indi.⁊ per Jo.an.in addi.Spec.in tit.de inſtru.edit.§.pov
ro.in addi.que incipit hec ſubſcriptio ⁊c.⁊ p Canoniſtas in.c.p
venerabilem.extra qui filii ſint legi.Sed quia quam poteſtatem
habeat dictus illuſtriſſimus do.ignoro ulterius nō inſiſto.ſed
ex omnibus premiſſis prefato illuſtriſ.domino facio īfraſcriptas
concluſiones.¶ Prima concluſio eſt quod ſi prefatus dominus
non poteſt uti plenitudine ptātis nō poteſt dictas ſniās retracta
re nec cognitionem per viam appellationis vel ſupplicationis ite
rum cōmittere ſed deberet ſniās executioni mandare ¶ Secūda
cōcluſio poſito qđ poſſet uti plenitudine ptātis ſi ea non vult uti
ſed tñ ſua ordinaria ptāte dictas ſniās executioni mādare debe
ret ¶ Tertia cōcluſio ſi pōt ⁊ vult uti plenitudini poteſtatis po
teſt dictas ſniās retractare ⁊ cognitionem earum iterū committe
re.¶ Quarta cōcluſio ſi q̄rit iudiciū meū arbitror dicto Philip
po retentionem cōpetere pue iudicarūt iudices de cōſilio prefa
ti illuſtriſ.mi dñi quos arbitror iuſte iudicaſſe ⁊c.⁊ hec ſunt que
ſentio i p̄ſenti cā q̄ tñ ſubiicio iudicio cuiuſlibet meli⁹ ſentiētis q̄
uiam unuſquiſq; abūdat in ſenſu ſuo ⁊ quia quot capita tot ſen
tentie vt inquit torquatus falli poſſum⁹.dixi tñ qđ iuri ⁊ ratiōi
cōſonū eſſe putavi pue imbecillitas ⁊ ſcientie ⁊ intellectus ſub
miniſtrarunt ⁊c. Laus deo omnipotenti amen.

¶ Conſilium.cl.

1 ¶ Inventarium probat cōtra tutorem nec prodeſt dicere ſe res
proprias in inventario ſcripſiſſe.
2 Liber an probet:maxime contra ſcribentem.
3 Dolus tutoris quibus modis arguatur.
4 Liber rationum tutoris quid continere debeat.
5 Tutori dicenti ſe cōfeciſſe librum ſed poſtea perdidiſſe:nō credit.
6 Argumentum ſumptū a particulari cōſuetudine valet.⁊ nu.17.
7 Tutor dꝫ tenere rationes ſuas ſeparatas a rationibus pupilli.
8 Tutor debet ſcribere introitus ⁊ redditus pupilli.
9 Deputati ad ſcribēdū introitus cōis ſi pfecte nō ſcribūt puniūt.
10 Dolus p̄ſumit i tutore ſi cōuertit pecunias pupilli i ſuā utilitatē.
11 Tutor ſi rationes adminiſtrationis nō reddit. ſufficiēter iterū
peti poteſt ⁊ reddi debet.
12 Liberatio evidenter iniqua eſt nulla.
13 Computatio facta a partibus ſi contineat pactum vel trāſactio
nem generalem an faciat preiudicium.
14 Aſſertio notarii cenſetur aſſertio partium.
15 Dolus quid ſit.
16 Argumentum a communiter accidentibus valet.
18 Tutor an teneatur edere librum rationum.
19 Dolus an videatur remiſſus ex gñali remiſſione ſeu liberatione.
20 Proemium cauſam finalem demonſtrat.
21 Et ideo dictio quid ſignificet.
22 Liberatio facta ex errore falſe cauſe ē nulla vel ſaltē reſcindi pōt.
23 Cauſe finales que dicantur.
24 Error quomodo probetur.
25 Clauſule ex conſuetudine notariorum appoſite an probent.
26 Error quando preſumatur in proprio facto.
27 Verba non debent remanere ſine virtute operandi.
28 Interpretatio omnis deſiderat equitatem.
29 Verba debent intelligi ne contineant repugnantiam.
30 Ratificatio addit ſolum robur confirmato:⁊ nō extēdit ad id
quod in confirmato non includebatur.
31 Approbatio nō extenditur ad doloſe adminiſtrata vel ignorata.
32 Promiſſio de ratificando ⁊ approbando intelligitur de his q̄
ſunt licita ⁊ honeſta.
33 Extraneus promittens non in plus obligatur quā principalis.

Dominus labia mea ape
riat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.¶ In p̄ſen
ti cōſultatione premittens aliqua ex quib⁹ fine argu
mentis ad utranq; partem vt brevitati q̄tum fieri poteſt ſtudea
mus clara apparebit deciſio ⁊ in primis illud premittendum eſt
1 quod † creditum montis deſcriptum in inventario pbatur fuiſſe
dicte Margarite pupille cōtra dictū tutoreꝫ p̄ſumptione iuris
de iure cōtra quā nō admittit pbatio in contrariuꝫ vt eſt caſus.
⁊ ibi oēs in.l.ſi.in prin.C.arbitriū tutele.⁊ ideo dicit Bar.in.l.tu
tor qui repertoriū.verſ.q̄ro nunqd.ff.de admi.tuto.qđ res ita de
bent in inventario deſcribi qđ tutor ex illo cōvinci poſſit.⁊ hoc
idem latius explicat Saly.in.l.tutores.C.de.ti.nec pōt dicere tu
tor ſe res pprias in inventario ſcripſiſſe qr vel preſumetur verum
prout ſcriptū eſt vel tutorē donare voluiſſe ſcđm qđ declarat Sa
ly.c.l.d.l.ſi.⁊ ponit etiaꝫ Ang.in.l.i.§.hec ſtipulatio.verſic.ultimo
ſcias qđ inventariuꝫ debet fieri ⁊c.ff.ſi cui pluſq̄ per.l.fal.de quo
etiam per Bal.in.l.i.§.item ſolent.ff.de offi.prefec.vrb.cum ſimili.
2 ¶ Predicta † concluſio comprobat p libros mōtis in q̄bus ipſa
apparebat creditrix iuxta no.per Bar.in aut.⁊ ſi cōtractus.C.de
ſi.inſtru.⁊ in.l.quedā.§.nummularios.in ſi.⁊ ibi p Moder.ff.de
edendo.¶ Cōprobant p̄miſſa per librū ppriū tutoris in quo de
ſcribit dictā pupillā creditricē certaruꝫ pagarū dicti crediti.⁊ ſic
fatetur creditū ad illam pertinere.tales aūt libri contra ſcribētē
plene pbant vt cōcludit in.d.§.nummularios.⁊ tradunt Bar.
⁊ alii in.l.admonendi.ff.de iureiu.⁊ Bart.in.l.nuda.ff.de dona.⁊
Bal.in rub.C.de ſi.inſtru.cum ſimil.¶ Scđo premittēdū eſt qđ
dictus Leonardus tutor doloſe ſe geſſit in dicta adminiſtratiōe.
3 Iſta concluſio probatur ex pluribus.¶ Primo † qr non conſtat
ipſum legitime cōfeciſſe librum rationū prout conferre tenebat
⁊ in eo deſcribere introitus ⁊ expēſas propter quod arguitur do
lus ⁊ ad iuramentum in litem perveniri poſſet.vt eſt caſus nota.
in.l.prima.§.officio.ff.de tutel.⁊ rationi.diſtrahen.⁊ ibi hoc colli
gunt Jaco.de are.Bar.⁊ Bal.⁊ alii.facit.l.lucius.§.tutelle.ff.de
admini.tuto.Probatur etiam in.l.fin.§.inter cetera.ff.de libera.
lega.⁊ in.l.ſi ita fuerit.in verſi.reliquis.ff.de manumiſ.teſta.⁊ di
cit no.Bar.in.d.§.officio.qđ ita preſumitur contra illū qui non
cōfecit codicem rationum ſicut contra illum qui nō facit inven
tarium iuxta.d.l.tutor qui repertorium.⁊ idem tenet ibi Ray.de
forli.⁊ eleganter tradit Pet.de ancha.in ſuo quodam cōſi.quod
non reperit in volumine.⁊ incipit fortiter pernicioſe nimis.vbi
dicit qr

4 dicit qḋ † in tali libro rõnum ſigillatim omnia deſcribi debeant
⁊ non in genere vel in ſumma.ar.l.cũ ſeruus.ff.de cõdi.⁊ demõ.q̃
ſingulis ſpecificatis veritas cõſtare põt.alѕ ſecus.⁊ ita dicit con-
ſuluiſſe Bar.cuius cõſiliũ eſt in volumine ſuorũ cõſiliorũ in for-
ma.uu.c.⁊ incipit cũ predicta examinarem ⁊c.in fi.vbi ſignãter
declarat librũ rationũ debere eſſe cõpoſitũ taliter qḋ in eo oĩa ſin
gulariter inferant̃ vt ex tali fundo a tali colono tãtũ tali anno
non autẽ debet in genere vel in ſumma poni.⁊ hoc ideo vt poſſit
reperiri veritas vel falſitas.allegat.l.antepe.ff.de condi.⁊ demõ.
⁊ ſubdit quod qui aliter edit rõnem non vr̃ edere q̃ intelligi nõ
põt.l.argentarius.§.edi.ff.de eden.⁊ tex.in.l.antepe.dicit Paul.
de caſt.poſt alios ibi eſſe notandũ qḋ pro tutorib⁹ ⁊ alijs admini
ſtratoribus qui tenent̃ rationes reddere de predictis reddẽtibus
Ang.in cõſi.cclxxvij.incip.tutor alimentauit pupillam ⁊c.in ter-
tio dubio.vbi dicit qḋ tutor qui librũ ⁊ codicẽ rõnum nõ compo
ſuit de his que peruenerũt ad manus ſuas eſt in dolo preſumpto
ad inſtar tutoris qui inuẽtariũ nõ cõfecit.⁊ hoc ſcḋm eũ eſt gene
rale oĩum gerentiũ negocia aliena qui tenent̃ reddere rões:q̃ſi
impoſſibile eſt aiſi oſtendat̃ volumẽ librorum in quib⁹ accepta
⁊ data introitus ⁊ exit⁹ ſunt deſcripta.vñ ⁊ ipſe dicit:op; rões
atq; librorum volumina offerre legẽda primũ deinde cõputãdũ.
vt explorari poſſint imputationes probe an improbe referãt̃ ac-
cepta ⁊ data an nõ.allegat tex.in.d.l.ſi ita fuerit.⁊ in.d.l.cũ ſeruus
vbi dicit eſſe tex.optimum.Nam cũ rationẽ reddi a capite ſit ne
ceſſe.d.l.argẽtarius.§.edi.quomodo caput mediũ an finis rõnib⁹
non compoſitis ⁊ reductis in codicẽ poterit fieri vt ibi latius p
cum cuius verba volui referre q̃ ſunt notanda ⁊ optime ſeruiũt
ad ea que.ſ.ſubdam.hoc idem firmat Ang.in conſi.ccv.incip.in
dei noĩe q̃ſi in facto aſſertum eſt.⁊c.in fine ſcḋe col.Idez tz Pet.
de ancha.in conſi.cccvij.incip.in cã que vertit̃ in.ij.col.⁊ ibi ſub
dit in.iij.col.qḋ codicem ſe confeciſſe ⁊ poſtea pdidiſſe nõ credit̃
niſi pbet caſum quia eius erat officiũ conficere ⁊ diligẽter cuſto
5 dire codicẽ rõnum.vñ eſt preſumptio iuris cõtra ipſum qḋ † non
perdiderit ſed malitioſe occultat per no.in.l.ſi quis ex argẽtarijs.
§.penul.ff.de edendo.⁊ in.l.cum ita legatus.§.ſpecies.ff.de leg.ij.
cum ſi.⁊ premiſſa maxime pcedunt in terminis noſtris q̃ dictus
Leonardus in alia tutella per eũ geſta cõfecit diligẽter librũ
6 rationũ pupilli vt in themate narrat̃.† vñ argumento ſumpto a
conſuetudine ſua particulari iuxta.l.ſi.ff.qḋ cũ eo.in.l.vel vniuer
ſorum.ff.de pigno.ac.cũ vulgaribus.maior preſumptio videt̃ cõ-
tra ipſum ex dicta omiſſione militare.¶ Scḋo probat̃ q̃ ſi quid
deſcripſit de introitibus pertinentibus ad dictã adminiſtratio
7 nem illos immiſcuit † cũ rõnibus ſuis quas ſeparatas tenere de-
bebat a rõnib⁹ pupille.alѕ in eo talis culpa deprehẽditur pꝑter
quam iuramentũ in litem preſtari poſſet ſcḋm Ian.quẽ ibi refert
Imol.poſt.d.Ant.in.c.cum in officijs.de teſta.⁊ Bal.in.aut.Inis.
C.de epiſ.⁊ de.¶ Tertio confirmatur clare q̃ ipſe pcepit pꝛetium
ex venditione dicti crediti ⁊ tñ nõ reperit̃ qḋ poſuerit ad introi
tum dicte pupille.ex qua non deſcriptione arguitur manifeſtus
8 dolus † q̃ſi deſcribere tenetur introitus diſtincte vt accepta ⁊ da-
ta clara appareant.tñ non facit ſed cõfuſe cẽſetur eſſe in dolo.vt
dicit Pet.de ancha.in preallegato cõſilio incip.ſordide ⁊ perni-
cioſe.argu.d.l.cum ſeruus.⁊ dicit Barto.ita conſuluiſſe.vt lati⁹
ſupra retuli.coadiuuantur hec.nam ex quo tutor ſciebat vł ſcire
debebat ratione officij ſe obligatum ad deſcribendũ introitus
ſi nõ fecit dicit̃ eſſe in dolo preſumpto.l.ſi procurator.§.dolo.⁊.l.
dolus.ff.mandati.⁊ in.l.dolo.ff.ad legem falcidiam.Et hanc do-
ctrinam ponit Bar.in.d.l.tutor qui repertorium.ff.de admi.tuto.
ſic enim vt inquit ibi Bar.tutor non ponendo in inuentario id
qḋ ponere tenebat̃ cenſetur eſſe in dolo ſicut ſupra non deſcribẽ-
do in libris que deſcribere tenebat̃.⁊ ita arguunt quidã Moder
ni in.l.pomponius.§.ſed ſi legatario.ff.de acqui.poſ.⁊ hac ratiõe
vtitur etiam Pe.de ancha.in dicto cõſil.cccvij.colũ.ij.vbi dicit
qḋ principale tutoris officium eſt librum rationũ ſeriatim cõfi
cere ita vt accepta ⁊ data ⁊ introitus ⁊ exitus diligẽter diſtingui
poſſint ⁊ non paſſim ⁊ perfunctorie.⁊ qui aliter facit eſt in dolo
preſumpto q̃ dolus eſt omittere id quod facere debet.allagat di
ctã.l.dolus.⁊.c.cũ eterni.de ſentẽ.⁊ re iud.lib.vj.idẽ Pau.de ca.in
cõſi.cccvij.circa principium.qḋ infra allegabitur.¶ Corroborat̃
9 hoc fundamentũ.nã † videt̃ qḋ deputati ad deſcribendũ introi
tus cõis ſi nõ perfecte deſcribant ea que nõ peruenerũt ad manus
ſuas puniuntur vt in.l.excellentia.C.de ero.mili.anno.li.xij.⁊ po
nit Bald.in.l.vbi exigitur.§.dolo.ff.de eden.¶ Quarto deprehẽ
10 ditur doloſa adminiſtratio † quia dictus tutor pecunias pupilli
redactas ex venditione dicti crediti in ſuam vtilitatem cõuertit
propter quod arguitur dolus ⁊ predo dici põt.vt dicit Angel.
Imol.⁊ Moder.in.d.l.pomponius.§.ex facto.per illum tex.ff.de
acqui.poſ.⁊ ponit Roma.in eadẽ.l.§.ſed ſi legatarie.⁊ Alexan.
de imol.in.l.ſi ex ſtipulatione.ff.de acquirẽ.poſ.Ex quibus oĩb⁹
reſultat cõcluſio qḋ dictus Leonardus tutor doloſe ſe geſſit in di

cta adminiſtratione vt ex predictis clare colligi poteſt.¶ Quib⁹
premiſſis ex pluribus oſtenditur quod dicta ratio non fuit ſuffi
cienter reuiſa ⁊ reddita ⁊ conſequenter poteſt iterum peti quod
reddat̃ nõ obſtante dicta quietatione ⁊ liberatione p verba quã
11 tũcũq; ampliſſime facta.¶ Primo q̃ † dicta ratio q̃ nõ fuit legi
time ⁊ ſufficiẽter reddita iterũ reddi dz.ar.l.quoties.ff.q̃ ſatiſda.
cogan.⁊ in.l.qui pro ſalute.ff.de iureiur.cum vulgaribus ⁊ in p-
poſito no.in.l.j.C.de erro.cal.⁊ tradit Ioan.an.poſt Io.mona.
⁊ Archi.in.c.j.de cleri.egro.li.vj.in nouella.⁊ ibi ſequit̃ Dñicus
de ſancto Gemi.prope finem.⁊ no.Lappus in cle.cũ contingat
de relig.domi.quem refert ⁊ ſequitur Imo.ibi in vlti.char.verſi.
ſed nunquid recte.⁊ ibi Cardi.in.§.ulti.in.viij.q.ſz in caſu noſtro
non fuit ſufficienter reddita vt ſtatim probabitur.igitur ⁊c.qḋ
autem non fuerit ſufficienter reddita oſtẽdimus quia iura req-
runt actualem redditionem rationis.ſ.qḋ q̃s rationes edat ⁊ le
gendas offerat computandas an a accepta ⁊ data ⁊ probet rela
ta fuerint vel non ⁊ reliqua reſtituat.d.l.cum ſeruus.cũ alijs.ſ.
alleg.⁊ ſic lex neceſſario requirit factũ.facit tex.in.l.ſi quis ex ar-
gẽtarijs.§.rationẽ.⁊ qḋ ibi no.doc.marie Ang.ff.de eden.⁊ ideo
nõ videtur ſufficere ſola aſſertio.arg.l.ſi forte.ff.de caſt.pecu.Itẽ
q̃ vbi opus eſt facto verba non ſufficiunt nec factũ pbãt.vt in.c.
ſecũra de eo qui mit.in poſ.cauſa rei ſeruan.⁊ in.l.pretor.§.ſi q̃s
paratus.ff.de noui ope.nuncia.Item aliud eſt rationem redde-
re aliud redditã confiteri.arg.l.aſſiduis cũ gl.C.qui potio.in pi
gno.habe.⁊ eius qḋ habetur in.l.ſi q̃s poſt hac.C.de bo.pſcrip.⁊
in.l.a diuo pio.§.ſed ſi emptor.ff.de re iudi.⁊ ita in terminis con
ſuluit Pet.de ancha.in conſi.cccxxi.incip.in Chriſti.nomine vi
ſis facti narratiõe ⁊ copijs.⁊c.in.iiij.col.vbi adducit predictas
rationes ⁊ plures alias que facile per eũ videri poſſunt.Ex qua
12 cõcluſione infert̃ qḋ † dicta liberatio ⁊ quietatio tanq̃ euidẽter
iniqua eſt nulla ⁊ nõ ſequẽda.vbi cõcludit pfatus doctor Pet.
de ancha.in conſi.prime allegato.⁊ idem Pet.de ancha.in con-
ſilio.clxxx.incip.viſa diligenter narratione.argu.l.cum hertold⁹
⁊ in.c.inter ceteras.cũ vtrobiq; not.extra de re iudi.⁊ tradit ĩ
in terminis noſtris eleganter Pau.de caſt.in conſilio.cccvij.in-
cip.aduertendum quod ſi de mala redditiõe ⁊c.⁊ ambo vident̃
loqui in fortioribus terminis.vel eſt dicta liberatio actiõe de do
lo reſtituenda.iuxta plene.no.in.l.actione.C.de tranſac.⁊ dicetur
infra.¶ Confirmatur quia cũ cõſtet dictum tutorem non legiti
me cõfeciſſe libros rõnũ in q̃bus accepta ⁊ data introitus ⁊ exit⁹
ſint deſcripta impoſſibile eſt rões reddere.vt dicit Ang.in.d.cõ
ſi.cclxxvi.⁊ ideo dicta confeſſio ⁊ aſſeueratio rationẽ eſſe reddi
tam nõ videt̃ preiudicare cũ emanauerit ſuper re non veriſimili
⁊ quaſi impoſſibili prout etiam in iſtis terminis dicit Pe.de an
cha.in.d.conſi.cccxxi.⁊ ex predictis ⁊ infra dicendis tollitur id
quod no.Bar.in.l.ij.in vlti.colum.C.de iure.ſi.li.x.vbi dicit qḋ
13 ſi calculatio ⁊ cõputatio eſt facta a partibus ⁊ continet pactũ
vel trãſactionem generalem ſeu ſpecialem facit preiudicium.al-
legat.l.emptor.§.lucius.ff.de pac.⁊.l.ſi quidez.C.de tranſac.q̃ in
caſu noſtro calculatio non poteſt dici legitime facta.Itẽ libera-
tio facta per tranſactionem vel pactum tanq̃ euidenter inique
⁊ doloſa nõ eſt ſequẽda.¶ Secũdo principaliter dicta quietatio
⁊ liberatio nõ hz obſtare.nã ex quo non apparet in codicib⁹ rõ
num pretium crediti montis nec etiã de multis alijs redditib⁹
preſumendũ eſt cõtra tutorẽ vez de illis rationẽ non fuiſſe reddi
tã ⁊ niſi cõtrarium per tutorem doceat̃:q̃ contra omittentẽ pſumit̃
dolus ⁊ ſubtractio.d.l.tutor qui repertorium.⁊ dictũ fuit ſupra
que preſumptio transfert onus probandi in tutorez.l.ſiue poſſi-
detis.cum ibi no.C.de proba.⁊ ſic cõcluditur quod dicta libera
tio fuit doloſe extorta.Qḋ etiã ex alio oſtendit̃ q̃ in pricipio in
ſtrumenti aſſeritur de preterito dictum tutorez de pecunijs ⁊ bo
nis reddidiſſe pfectã rationẽ ⁊ reliquũ ⁊ quicq̃d reliquorũ noĩe
14 cõtinet̃ reſtituiſſe † que aſſertio lz videat̃ eſſe tabellionis cenſet̃ eẽ
aſſertio ptiũ.⁊ de his a partib⁹ rogatus vt declarat Bal.l.l.ma
ter.C.de rei vendica.⁊ in.l.ij.C.de reſcinden.vendi.⁊ in.l.errore.C.
de teſte.cum ſi.⁊ potius cẽſeri debet aſſertio tutoris ex quo tabel
lio aſſerit qualiter adminiſtrauit ⁊ quedam pecunie peruenerũt
ad manus tutoris.⁊ quod de omnibus rationem reddit de qui-
bus tanq̃ de facto alieno nõ erat informatus nonus maritus ſeu
ſaltem non preſumitur iuxta.l.ſi.ff.pro ſuo.⁊ in.l.quãq̃.ff.ad vel
leia.vnde vel debemus dicere illaz fuiſſe aſſertionem tutoris.vel
ſi dicamus fuiſſe vtriuſq; dicere debet ex parte mariti dictã aſſer
tionem fuiſſe erroneam iuxta plene no.in.l.non fatetur.ff.de cõ-
15 feſſis.⁊.l.l.error.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ ex pte tutoris doloſaz.† q̃
dolus eſt falſa vocis aſſeueratio ſcienter facta cum intentiõe fal-
lendi.l.j.ff.de dolo.⁊ no.Cy.in.l.preſcriptione.C.ſi contra ius vel
vti.public.quod aũt fuerit falſa vocis aſſeueratio patet quia ex-
timatione ⁊ diligenti perquiſitione librorum dicti tutoris mer-
catoris diligentiſſimi apparet cum nõ deſcripſerit in libris om-
nia que probantur ad manus ipſius perueniſſe propter quod

preſumitur rationem non fuiſſe ſufficienter redditã. Itẽ ſi erat
mercator diligentiſſimus ⁊ ſolitus erat omnia ſcribere ⁊ hec pecu
nie non reperiuntur ſcripte ex hoc probantur fuiſſe omiſſe. Itẽ
ſi non reperitur qđ aliqua ratio fuerit reddita vel aliqua cõpu-
tatio facta in libris ſuis cõſtat p̄ſumptiue ſaltem per firmationẽ
librorũ rõnẽ non fuiſſe redditã. per ea que no. p gloſſ. ⁊ dđs in. l.
ſi. C. de erro. aduo. ⁊ p Bar. ⁊ alios in. l. fin. C. de rebus cre. ⁊ Bar.
in. l. hi qui ad ciuilia. in ſi. C. de appel. ⁊ Bal. Ange. ⁊ Imo. in. l. ſi
16 bene. ff. de liber. teſta. cum ſimil. ¶ † Comprobat ſumpto arg. a
cõtier accidentibus. iuxta no. per gl. in. l. neq̃ natales. C. de pba-
tio. qñ enim ratiões ⁊ computa legitime redduntur illa apparẽt
⁊ reſeruanf per tutorẽ ad ſui cautelã que cũ in caſu noſtro nõ
appareant: bonus iudex arbitrari debet nullã rationẽ redditã
fuiſſe vel non legitime. ¶ Predicta etiã confirmanf qꝛ dict⁹ tu-
tor in alia tutela prius aſſumpta diligẽter oĩa ſcripſit ⁊ apparẽt
17 ſcripta in libro per eum confecto † vñ ſi iſta non reperiuntur ſcri-
pta manifeſte probantur omiſſa ſumpto arg. a cõſuetudine ſua
particulari. ar. l. ſi qui ſe miſſus. ff. de vſur. ⁊. l. vel vniuerſorum. ff.
de pig. actio. Accedat etiã qꝛ dictus tutor omnia eius facta ⁊ ne-
gocia quecunq̃ ſolitus erat ſcribere ⁊ annotare in eius quãplu
rib⁹ libris quos retinebat vt in facto narratur. ⁊ ideo ſi negocia
pertinentia ad dictam pupillam non reperiũtur ſcripta ſatis p
batur qđ fuerũt omiſſa facit tex. in. l. a tutoribus. in prin. ff. de ad
mi. tu. Item oſtendi poteſt attentis omnibus bonis ⁊ expẽſis pu
pille quid peruenire debebat ad manus pupille. ⁊ qđ peruene-
rit cũ fuerit nupta ⁊ conſtare debeat que pecunia ⁊ bona fuerint
hincinde adulte data. Ex quibus ſatis cõſtabit de falſa aſſeuera
tione ⁊ doloſa redditione rõnũ ⁊ per conſequens qđ dicta libe-
ratio tãq̃ doloſe extorta nõ nocebit p gl. no. in. l. iij. §. i. ff. de ꝯtra.
indi. tutel. quã in propoſito allegat Pau. de caſt. in. d. cõſ. ccvij.
in prin. arguit etiã qđ dicta liberatio fuit doloſe extorta ex reten
tione reliquorũ vt ſentit Bar. in. l. Aurelio. §. gaius. ff. de li. leg. et
eſt tex. in. l. dolus. ff. man. ⁊ ſic propter dolum commiſſum in libe-
ratione venit ipſa reſcindenda vt in. l. ſub pretextu. la. ij. C. de trãſ
ac. ⁊ optime facit qđ ponũt Bal. et aliĩ poſt eum. in. l. ſi ſeruus de
titus. ff. de le. i. ⁊ Ang ⁊ Imo. in. l. ſi ſeruo. ff. de here. inſti. ¶ Ter-
tio principaliter oſtendif qđ dicta liberatio ⁊ quietatio nõ hꝫ
hũare qꝛ peti põt qđ libri exhibeãtur ⁊ reddanf put fieri debet
vt in. d. l. ſi. §. inter cetera. ⁊ ibi Bar. ff. de libe. leg. ⁊ in d. l. ſi ita fue
ris ad finem. ff. de manumiſ. teſta. ⁊ in. l. ſi cui libertas. ff. de condi.
⁊ demon. ⁊ tradit Roma. in conſi. cccxiij. incip. quo ad primum
in quo querif. in prin. vbi not. ponit multa que veniunt in reddi
18 tione rationũ † ſi libri nõ exhibeanf qꝛ dicunf nõ confecti ſtatiꝫ
apparebit de doloſa adminiſtratione. itẽ ⁊ ſcđo ſi aliq libri exhi-
beanf ⁊ in eis non appareat qđ oĩa que probanf ad manus per-
ueniſſe fuerint deſcripta pbabif doloſa adminiſtratio. ¶ Scđo
pbabif preſumptiue qđ de his rõnẽ nõ reddiderit put declarat
Pau. de ca. i illo ſuo cõſi. ſ. alle. ⁊ oĩa iſta. ſ. ſcripta ſunt ſufficiẽter
probata ⁊ ſic pbabif qđ adhuc reliqua remanſerunt in manĩ-
bus tutoris. ¶ Ex quibus inferendo ad ppoſitũ cõcludif qđ do
loſa fuit adminiſtratio p quã aliqđ adeſt tutori ⁊ cõmodũ ex ea
ſentit. quo caſu liberatio ad talẽ adminiſtrationẽ nõ extẽdif. naꝫ
19 qñ ſumus in liberatione inter viuos diſtinguit † qđ aut fuit do-
lus cõmiſſus ab eo cui pp̄ter dolũ nihil adeſt. ⁊ tũc dolus preteri
tus vf remiſſus. ⁊ ita pcedit gl. in. d. l. actione. C. de tranſac. quam
approbat Pet. in. d. l. ſub pretextu ſpecierũ. co. ti. ⁊ Sali. de cu. in
l. pomponius ſcribat. ff. de ne. geſt. ⁊ ſimpliciter tranſeũt Bald. ⁊
Saly. in. d. l. actione. ⁊ Bal. in. l. cuꝫ neceſſitate. C. de fideicom. vbi
dicit gl. in. d. l. citius eſſe ſingularem. aut qui dolum commiſit ali
quid adeſt qꝛ aliqua retinuit. ⁊ tũc generalis remiſſio ad hoc nõ
extendif nec p illam talis dolus p̄teritus vf remiſſus niſi expreſſe
ſit facta mentio doli. l. lucius. ff. de lib. leg. ⁊ ita diſtinguit Bar. in
d. l. aurelio. §. gaius. eo ⁊ hãc diſtinctionẽ approbat Bal. in pre-
allegata. l. ſub pretextu. in ſi. ⁊ Fulgo. ⁊ Moder. in. d. l. actiones. ⁊
Pau. de ca. in. d. cõſi. cccvij. ⁊ Pau. de ca. poſt. Bal. Ang. ⁊ alios
in. l. ſi vnus. §. illud nulla. ff. de pactis. ⁊ probaf ex his que ponit
Bar. in. l. tres fratres. eo. ti. ⁊ Bar. in. d. l. pomponius. in. ix. col. ⁊
Pau. de ca. in. d. l. tres fratres. poſt Ange. ⁊ idem ponit Pau. de
ca. in conſi. cxxxvi. inci. dubitatio vertitur de bonis ⁊c. in ſi.
¶ Cum ergo in caſu noſtro nulla mentio doli facta ſit talis dol⁹
preteritus nõ vf remiſſus. Nam in terminis noſtris ex quo non
apparet qđ dictus tutor aliquẽ computũ tenuerit nec qđ in ali
quã cãm cõuerterit preſumif dolus ⁊ ſubtractio vt dictum eſt. ex
ex hoc oſtendif qđ ex quo pretiũ ⁊ pecunie ad eius manus perue
nerant preſumif ex eo vel ex eis locupletior niſi de preſumptione
alia aliter doceaf vt eſt gl. no. ⁊ ibi Ang. in. l. vtrum. ff. de peti. he-
re. Ad idẽ quod notatur per gl. in. l. ſi fine. §. modeſtinus. ff. de ad
mi. tuto. ⁊ p doc. poſt glo. in. l. i. C. ſi aduer. credi. ⁊ in. l. prediorum
C. de pdi. minor. ⁊ dicit Pau. de caſt. in cõſi. ccdxx. incip. Ad pri
mum queſitum rñdetur. in fine primi dubij ⁊c. qđ poſtq̃ pecunie

a ¶ In cõceſſiõe pape ſubintelli gitur cõditio ſi p̄ces verita te nitantur.

b ¶ Vide. ſ. i pri. iſtius col.

tracte fuerit apud tutorẽ preſumif eſſe apud heredẽ eius. alleg.
l. i. §. quod penes heredẽ. ff. de fideiuſ. tut. Quinimo notãter dixit
Bald. in. d. l. ſub pretextu in ſimilibus verbis. qđ ideo vbi nihil
adeſt cenſetur dolus remiſſus qꝛ talis dolus hꝫ cãm tranſeuntẽ
vnde purgatur p tranſactionẽ vel remiſſionẽ poſtea ſequentẽ. l. ſi.
⁊ ibi Ang. C. de tranſa. ⁊ notaf in. d. l. tres fratres. ſed qñ admini
ſtratori aliquid adeſt ⁊ ſic dol⁹ hꝫ cãm permanẽtẽ ⁊ durat tẽpore
tranſactionis ⁊ remiſſiõis. ideo nõ purgaf qꝛ ineſt ipſi trãſactio
ni. ⁊ ſic vult Bal. qđ qñ aduerſario adeſt pp̄ter doloſam admini
ſtrationem vf dolo quia inductus ad trãſigẽdũ ⁊ liberãdũ ⁊ ſic
videf adminiſtratorẽ talẽ liberationẽ p dolũ extorſiſſe quo caſu li
beratio etiã iurata nõ ſortif effectũ. vt tradit Paul. de ca. in p̄al-
legato cõſi. in princ. allegat gloſ. notabilem in. d. l. iij. §. i. ff. de con-
tra iudic. tutel. ¶ Quarto ⁊ vltimo principaliter nõ hꝫ obſtare
qñ dicta quietatio ⁊ liberatio facta fuit ex eo qꝛ dicebaf rationẽ
fuiſſe ſufficienter reditam. hoc probatur qꝛ in pemio dicte libera
tionis aſſeueraf rationẽ fuiſſe perfecte redditã ⁊ reliqua reſtitu
20 ta. † ſꝫ aũt qđ e in pemio ponunf cauſam finalẽ ⁊ mentem diſpo-
nentis demonſtrãt. l. i. ⁊ ibi Bar. ff. ad mace. ⁊ in. l. ſi. ⁊ ibi Bar. ⁊
aliĩ. ff. de here. inſti. ⁊ in. l. cum hi. in prin. ff. de tranſac. ⁊ in. l. i. ff. ad
velleia. ⁊ per Bal. in. l. vt liberis. ff. de col. cum concordantiis. cui
interpretationi conſonat capitulum eiuſdem liberationis in vi.
⁊ hoc ideo fecit. vbi clare demõſtratur qđ dictus Pau. ideo fecit
dictam liberationem qꝛ ratio adminiſtrationis erat ſufficienter
21 reddita aliĩ eaꝫ nõ facturus nam illa verba † ⁊ hoc ideo facit cau
ſam demonſtrationis expreſſam demonſtrant. l. cancellauerat. ff.
de his que in teſta. delen. ⁊ no. Bart. in. l. demonſtratio falſa. §. qđ
aũt. ff. de condi. ⁊ demon. ex quibus ſuppoſitis oſtendif qđ dicta
liberatio nõ debet ſortiri effectuꝫ. ¶ Primo qꝛ cenſef facta libe-
ratio ſi verũ eſt qđ narratum fuit. ſ. rationẽ fuiſſe ſufficiẽter reddi
tam qđ aũt hoc verũ ſit per oſtẽſionẽ cõputorũ oſtẽdi dꝫ ſicut in
a cõceſſione pape ſubintelligif cõditio ſi p̄ces⁹ veritate nitantur ut
tex no. in. c. ij. extra de reſcrip. ⁊ tradif in. c. ſup literis. eo. tit. facit
qđ notat Io. an. in deciſione qũm quam ponit in regula inſpici
mus de reg. iur. lib. vi. in merc. ¶ Secũdo qꝛ ſi vera fuiſſent que
requirebanf qđ rõ eſſet ſufficiẽter reddita pupilla obligata erat
ad faciendum quietationẽ de facto vt no. Bar. in. l. iij. §. i. ff. de li-
be. leg. ⁊ in. l. ſi finita. §. elegãter. ff. de dãno infec. cũ ſi. vnde marit⁹
promittendo ⁊ liberando credebat liberare pupillam nõ tutorẽ
quem credebat iam liberatum ex perfecta rõnis redditiõe ⁊ reli-
quorũ reſtitutione. Si ergo reperitur computa fuiſſe male red-
dita talis liberatio nõ operatur aliquid nõ enim liberationẽ tu
toris quẽ liberare nõ intendebat cum ad hoc nõ fuiſſet principa
liter facta nõ etiaꝫ pupille qꝛ ipſa nõ tenebaf ad liberandum nõ
exiſtente vera computatione nec qđ fuerit perfecte reddita. actus
autem vltra intentionẽ agentiũ operari non ſolẽt. l. nõ omnis. in
prin. ff. ſi cer. pet. ⁊. l. cum tale. §. ſi. ff. de condi. ⁊ demõſ. ⁊ has duas
rationes in ppoſitu cõſiderat ⁊ adducit Paul. de ca. in dicto cõ
ſilio. ccvij. vbi eſt videndũ qꝛ multa alia ad ppoſitũ tangit. coad
iuuantur premiſſa ex his que dicit Pet. de anch. in dicto cõſilio
b cxxx. in. ij. colũ. vbi ad ppoſitum vult qđ ſi narrata in pemio he
prefatiõe vnius compoſitionis nõ ſunt vera dicta compoſitio in
re cõi irritaf qꝛ factum habens ſe aliter quã proemium oſtẽdit ⁊
reddit ſubſequentẽ diſpoſitioneꝫ nullã allegat. d. l. ſi. ff. de heredi.
inſtit. cum aliĩs de quibus per eum ibi. ¶ Confirmanf etiam pre
dicta. nã ex quo tractaf de dãno ⁊ ſumus in facto alieno prefat⁹
marit⁹ põt allegare ſe ex errore feciſſe dictam liberationẽ. iuxta
no. per Bar. in. d. l. non fatetur. ff. de cõfeſ. ⁊ traditur in. l. error. C.
22 de iu. ⁊ fac. igno. ⁊ in. c. ſi. extra de confeſ. ⁊ per cõſequens † ſi eſſet
ſimplex liberatio eſſet ipſo iure nulla ex errore falſe cauſe q̃ dice-
batur finalis ⁊ coherens qꝛ erat obligatoria quoniam ſtãte veri-
tate computationis legitime facte pupilla liberare tenebaf ſeu
inſtrumentum liberationis facere iuxta no. per Bar. in. d. l. iij. §.
i. de libe. lega. ⁊ in. d. l. ſi finita. §. eleganter. ⁊ no. in. l. diſſolute. C. de
condi. ex. l. ⁊ in. l. cum affirmes. C. de liber. cauſa. cum ſi. ⁊ ex conſe-
quenti vt dximus dicta cauſa cenſebatur finalis ⁊ coherens nã
23 cauſe † que coherẽt ipſi diſpoſitioni ⁊ que inſpecta iuris diſpoſi-
tione inducunt ⁊ arctant ad ita diſponenduꝫ dicunf eſſe finales
l. i. ⁊ ibi no. Bar. C. de fal. cau. ad. leg. ⁊ Barto. in. l. demunſtratio
falſa. §. i. verſi. tertio quero de effectu cauſe. ff. de condi. ⁊ demonſt.
⁊ in. l. damus. ff. de condi. indeb. ⁊ expreſſius Imola in. l. ij. §. fin. ff.
de dona. ⁊ in. c. poſt tranſlationem. extra de renun. igitur libera-
tio facta ex errore falſe cauſe finalis fuiſſet nulla ſi fuiſſet ſimplici
ter facta. ſed quia facta fuit per acceptilationem ⁊ aquilianã ſti-
pulationeꝫ reſcindi poteſt pretextu erroris conditiõe ſine cauſa
prout habef per gloſ. ⁊ doc. in. l. ſi obligatio. C. de ſolutio. ⁊ p glo.
Bar. ⁊ alios in. l. ſi cuꝫ te. ff. de pac. ⁊ traditur pp̄ter Roma. in cõ
ſilio. cccccxvij. incipiẽ. in caſu ppoſite conſultationis ⁊c. colũ an
tepenul. ⁊ in conſilio. ccccxx. incipiẽ. circa propoſitã conſulta-
tionem. in vlti. col. ⁊ Paul. de caſt. in cõſilio. cxxxj. incip. licet iſta

dſia Liſa ⁊c.col.ſ.⁊ cōſ.cccxxv.icip.ꝫ iſta ⁊c.col.viii.¶ Nec p̄dictis ob
ſtāt illa verba appoſita in principio cōtract⁹ vcꝫ ſciens ſe nō teneri ad
infraſcripta.⁊ illa v̄ba ex certa ſciētia nō per errorē ꝓpter q̄ videt̄ qd̄
error allegari nō poſſe.vt inqt Bar.i.l.ſed ⁊ ſi qs.§.fin.ff.ſi qs cautio.
⁊ p Bar.in.l.ſi dari.ff.de verb.ob.⁊ in.l.ſi.§.penul.ff.de condi.indebi.⁊
p Bal.in.l.mater.C.de rei vend.Quā ad hoc r̄ndet̄ ⁊ primo ſꝫ Bal.in
24 d.l.ſed ⁊ ſi qs.§.ſi.in fine.qd̄ †nō obſtāte dicta clauſula ꝓbando rē ali
ter ſe habere preſumit̄ error ⁊ confeſſio erronea.Nā dicit ipſe qd̄ cū cer
ta ſcientia vel error ꝯſiſtat ſolū in mēte per dicta verba nō ꝓbat̄ certa
ſcientia niſi preſumptiue qꝛ pe videt̄ cōfiteri illud qd̄ in ſcriptura cō
tinet̄ qꝛ hoc facit ex certa ſciētia.vn̄ ſi poſtea ꝓbatur res aliter ſe habe
re videt̄ qd̄ p hoc preſumat̄ ꝯfeſſio iſta erronea.allegat.l.de etate.§.fin.
ff.de interroga.ac.¶ Ultio pōt dici ſm Ang.Fulg.⁊ Mod.in.d.l.ſed
⁊ ſi qs.§.ſi.qd̄ error ꝓbari pōt verum eſt ſed alio modo ꝓbari dꝫ quaꝫ
ꝓbādo rem aliter ſe habere ſꝫ erit neceſſe ad probationē erroris addu
cere alias coniecturas de qbus per Bart.in.d.l.non fatet̄.ff.de cōfeſſ.
vbi Bar.i facto aliēo videt̄ velle qd̄ ſatis ſit ꝓbare vt.ſ.p id qd̄ habet̄
in.l.ſi.ff.p ſuo.¶ Preterea inter cōiecturas ſufficientes ponit quādo
qs aſſertioni aduerſarij credidit vt in.l.i.in fine.ff.qſi ac.de pecu.eſt an
nalis.⁊ no.Bar.i.d.l.error.l.i.co.C.de iuris ⁊ fac.igno.⁊ hoc militat in
caſu noſtro vt ſupra demonſtratū eſt.item ponit quādo ſum⁹ in nego
cio implicito vt.l.emptor.§.luci⁹.ff.de pac.prout eſt redditio cōis ad
miniſtrationis.nā vt oſtendit Pe.de anch.in.d.conſ.cccxxvi.col.v.cal
culatio ⁊ ꝯputus rationū eſt multū difficilis ⁊ implicitus.⁊ ſic p̄ꝫ qd̄
in terminis noſtris adſunt circūſtātie requiſite per doctores.⁊ cōſequē
ter dicta clauſula nō obſtat.¶ Cōfirmant̄ p̄dicta:qꝛ dicta v̄ba ex cer
ta ſciētia ⁊ non per errorē ⁊ facto alieno in ꝓmiſſione ad tollendū iu
ris p̄ſumptionē.qꝛ in facto alieno preſumeretur ignoranter facta.l.ſi
qs delegauerit.⁊ ibi Bar.ff.de nouatio.⁊ ita ſentit Bar.in.d.l.ſi dari.
⁊ ita intelligi debet qd̄ pōt Bal.in.d.l.mater.⁊ in.l.ij.in.vi.q.in fine.ff.
de reſcin.vend.nō tñ tollant quominus poſſit error allegari ⁊ ꝓbari.
⁊ ſi ꝯſtat de errore non nocent.nam quo errore ductus fuit qs ad libe
rādū eodem ad apponēdam dictam clauſulam.l.doli.verſi.diuerſum
ff.de donatio.Ita habetur p Bar.in.d.l.fin.§.idem queſiui.ff.de condi.
indeb.⁊ ſic concludit̄ qd̄ qñ ꝓbatur error talia verba nō nocēt.facit̄
no.p Bart.in.l.i.co.⁊.C.de cōfeſſis.vbi voluit qd̄ nō obſtāte dicta clau
ſula poteſt error ꝓbari.Et p̄dicta maxime procedunt quia vt dicit Io
25 hannes doctor.d.Io.petrutius in.d.l.ſi.§.idē queſiui.†tales clauſule ap
ponuntur ex quadā cōſuetudine tabellionuꝫ ſicut in ſimili dicit Bar.
in.l.i.ff.de iure codicil.Preterea aduertendum eſt quod iſte Paulus
duo facit.vnū proprio nomine quia promittit de rato cuꝫ aliis clauſu
lis ⁊ ꝓmiſſionibus concurrentibus dictam ꝓmiſſionē de rato.alte
rum.i.liberationē facit nomine vxoris quōdam pupille:ad pꝛimū nō
tenebat̄.vnde illa verba dicta promiſſione de rato verificantur nec ca
dit aliqs error nec ex eo reſcinditur liberatio quaſi non habuerit mā
datū ſed ex aliis capitulis de quibus ſupra dictū eſt.⁊ ex eo dici poteſt
emanaſſe promiſſionē de rato ⁊ nō propter liberationem ad quam cre
debat dictā quondam pupillam obligatam.ex quo credebat rationē
ſufficienter redditā vt diximus ſupra.⁊ hoc ne dicam⁹ voluiſſe iacta
re ſuū quod in dubio non preſumitur.l.cū de indebito.in princi.ff.de
ꝓba.in.c.ſuper hoc.de renuncia.⁊ ne dictus Paul⁹ indebitū dānum
patiatur.⁊ dict⁹ tutor cum aliena iactura ex doloſa adminiſtratiōe lo
cupletetur ꝓpter quas cauſas v̄ba generalia reſtringi ſolent.vt in.l.ſi.
C.de nox.⁊ qd̄ no.in.l.ſi.§.in computatione.C.de iure deliberan.cum
26 ſimi.†⁊ error preſumitur etiam in facto proprio vt tradit p Barto.
in.d.l.error.⁊ in.d.l.non fatetur.¶ Ulteri⁹ dicimus quod verū eſt di
cere qd̄ dictus Paulus non tenebatur facere dictam liberationē no
mine vxoris ſue quondam pupille.Quis enim ipſa teneretur exiſten
te v̄a dicta aſſertione quod ratio eſſet perfecte reddita ad faciendū li
berationē.vt dictum fuit.ſ.tamen Paulus non tenebatur vt de ſe pa
tet.⁊ ideo infertur qd̄ etiam dicta verba ſciēs ſe ad infraſcripta ⁊c.poſ
ſunt verificari in dicta liberatione p Paulū facta.vnde concluditur
⁊c.qd̄ per illa verba nō prohibetur probatio erroris cauſantis libera
tionem quia operantur qd̄ prefatus Paulus non poteſt allegare nec
probare errorem quod ipſe fecerit liberationem ad quaꝫ faciendā nō
tenebatur.ſed non operantur qd̄ liberatio predicta non poſſit reſcin
di eo qd̄ ſit facta per errorem ⁊ ex falſa aſſertione quod ratio eſſet per
27 fecte reddita.vt dixi.ſ.⁊ ſic patet †qd̄ iſta dicta v̄ba ſciēs ſe ⁊c.nō rema
nent ſine virtute aliqd operandi.iuxta.l.ſi quando.ff.de leg.i.in.c.ſi pa
pa.de priuileg.in.vi.⁊ qd̄ not.Bal.in rub.C.de ꝯtrahen.emp.in.ix.q.⁊
p iſtum moduꝫ intelligendi tollitur manifeſte noua diſtinctio poſita
per Alex.de Imo.in.d.l.ſed ⁊ ſi qs.§.ſi.vbi dicit qd̄ quando notarius in
inſtrumēto ſcripſit titi⁹ ex certa ſciētia ſciēs ſe ad infraſcripta nō tene
ri ꝓmiſit ⁊c.tūc non pōt ad infringendā promiſſioneꝫ adaptari ꝓba
tio erroris:qꝛ aut ꝓmittēs in v̄itate tenebatur ſe obligare vt fecit.⁊ ſic
fuerūt ꝓlata p errorē illa verba.ſ.ſciēs ſe nō teneri ⁊c.⁊ clarū eſt qd̄ nō
pōt infringi ꝓmiſſio.Aut non tenebat̄ ꝓmittere ⁊ tūc nō fuit aliqs
error:qꝛ ſciebant ſe non teneri vt ꝓbant v̄ba ſua.l.optimā.C.de cōtra
hen.⁊ ꝯmit.ſtipu.ideo valebat ꝓmiſſio cum effectu.l.cū pater⁹.ff.de ope.
liber.qꝛ vt ex ſupradictis colligit̄ nos non dicimus quod dicta libera

tio irritet̄ ex hoc capite qd̄ Paul⁹ liberauit quem non tenebat̄ ad li
berādū:ſed eo qꝛ ipſa liberatio fuit facta ex falſa cauſa coherēti ⁊ fina
li credebat enim Paul⁹ rōnē fuiſſe pfecte redditā.vt latt⁹ oīa iſta fue
rūt ſupra ꝓbata.⁊ hec interpretatio eſt multū equa ⁊ ideo ſequēda:ois
eñ interpretatio deſiderat eqtatē.vt eſt tex.in.l.bis.ff.de cōdi.⁊ demō.
quē ad hoc pro notabili allegat Bald.in.l.cum allegas.ad finem.⁊ in
aut.ad hec in.ij.col.C.de vſuris.⁊ qd̄ ſit equa patet qꝛ per eā vitatur qd̄
Paul⁹ indebite damnum patiat̄:⁊ dict⁹ tutor cū alienā iactura ex do
loſa adminiſtratiōe nō locupletetur.d.l.ij.C.de nox.cum aliis.ſ.alle
ga.Itē per hanc interpretationem verba inſtrumenti magis ad cōcor
diā reducūtur ⁊ vnumquodqꝫ verbū remanet in virtute aliquid ope
rādi.ſtabit enīꝫ in ſuo robore ⁊ effectu cauſa finalis ⁊ coherens predi
cte liberatiōi.cū ex eo fuerit facta:qꝛ dicebatur rationem fuiſſe ſuffi
29 cienter redditā vt ad plenū diximus.ſ.⁊ †verba inſtrumēti ⁊ ſcripture
debent ita intelligi vt nō cōtineant in ſe perplexitatem quandam vel
repugnantiā.vt eſt tex.no.in.c.inter dilectos.§.ceterum.de fide inſtru.
quem ad hoc allegat do.Ant.in.c.cum in.col.v.⁊ ibi Abb.col.iij.de ꝓ
ſcrip.facit tex.in.l.nā ad ea.ff.de condi.⁊ demon.⁊ quod Bar.in.d.l.ſi.
§.idē queſiui.ff.de condi.inde.ad idem eſt tex.no.in.l.ſi.ff.de reſcin.ven.
per quē dicit ibi Fran.albergo.de aretio.qd̄ pacta vnius contractus
debent ſic intelligi vt ceſſet omnis abſon⁹ intellectus ⁊ vnū non remo
ueat aliud.Preterea licet illa v̄ba ſciens ſe ⁊c.referrētur ad liberatio
nem ita qd̄ nō poſſet reſcindi ex cauſa erroris quod tamen negatur ta
men adhuc ſtarent ſolida alia fundamēta de qbus ſupra.ſ.quod libe
ratio ⁊ ꝯtratio non obſtaret cum non extēdātur ad doloſam admini
ſtrationem vt declarauimus.ſ.Et ex predictis infertur qd̄ licet etiam
dict⁹ Paulus in inſtrumento fateatur pupille fuiſſe ſatiſfactū ⁊ ple
narie reſtituta reliqua:talis confeſſio nō obſtat nec probat verā reſti
tutionem qꝛ preſumitur interpoſita ad ſolenniẓandū acceptilationē
immediate interpoſitā potius quam quod illud veruꝫ fuerit vt inqt
Bart.in.d.l.aurelio.§.gaius.⁊ in.l.j.ff.de his que in frau.credit.⁊ in.l.
ſi ex plurib⁹.in pri.ff.de ſol.⁊ in.l.ſi in ſtipulatū.ff.de do.⁊ Bal.in rub.
C.de his q̄ in frau.cre.co.pc.⁊ Ro.in.l.predia.ff.de acqui.poſ.⁊ ſic aqui
liana ſtipulatio ⁊ acceptilatio interpoſita poti⁹ vident̄ arguere rōnē
nō legitime redditā:qꝛ ſi fuiſſet legitie reddita dict⁹ tutor fuiſſet libe
rat⁹.⁊ ſic nō potuiſſet acceptilatio tollere obligationē iā ſublata.ar.l.
ſi acceptilatā.⁊ qd̄ idi p Bar.⁊ Imo.ff.de acce.⁊ ſi ꝯtra hoc obijciat̄ qd̄
lꝫ pp aquilianā acceptilationē ⁊ ſtipulationē dicta ꝯfeſſio nō ꝓbet ve
rā reſtitutionē interueniſſe:tñ videt̄ Paul⁹ voluiſſe donare p accepti
lationē.l.mortis cā capitur in ſi.ff.de dona.cauſa mortis.⁊ in terminis
not.Bar.in.d.l.ſi ex plurib⁹.in prin.ꝓpter quod inquit Imola in.d.
l.ſi acceptilatio qd̄ talis acceptilatio indiget inſinuatione per ea que
not.gl.in.l.ſi quis obligatione.ff.de reg.iur.cuꝫ ſimi.¶ Reſpondetur
qd̄ ex quo dictus Paulus potuit hec ſcienter facere animo donandi.
Itē ignoranter credens dictuꝫ tutorem ſe doloſe non geſſiſſe in admi
niſtratiōe ⁊ aliqd ſubtraxiſſe ⁊ ſic decipi potuerit in tali deliberatiōe
poti⁹ preſumit̄ error ⁊ deceptio quā dōatio hoc probatur ex theorica
doc.quā ponunt in.l.ij.C.de reſcin.vē.⁊ in.l.ſi quis cum aliter.ff.de ver
bo.oblig.⁊ in.c.cum cauſa.de emptio.⁊ vendi.vbi dicunt qd̄ quamuiſ
vendēs decept⁹ preſumatur ſcire valoreꝫ rei ſue.l.quiſquis.C.de reſcin.
venditio.⁊ cōſequenter vēdendo paruo pretio videtur donare tamē ex
quo militat alia preſcriptio in contrarium qd̄ nemo preſumitur velle
iactare ſuū.d.l.cum de indebito.vincit talis preſcriptio tanquam po
tentior ⁊ poti⁹ preſumitur deceptio quam donatio.¶ Preterea taliſ
donatio cauſatur a ꝯtratione ⁊ liberatione.Tales autem liberatiōes
⁊ ꝯtrationes non extenduntur ad ignorata vt in.l.cuꝫ aquiliana.ff.de
tranſact.⁊ ad doloſe adminiſtrata.vt per Bar.in.d.§.gaius ⁊ ſupra la
tius eſt oſtenſum.Igitur ad illa nō extēditur donatio.¶ Preterea ⁊
aliter reſponderi poteſt.nā quando ex dolo preterite adminiſtratiōis
aduerſario aliqd adeſt dicitur dolum habere cauſam permanentem.⁊
dicitur ineſſe ipſi liberationi ⁊ tranſactioni ſecundū Bald.in.d.l.ſub
pretextu.la.ij.in ſi.⁊ relatū fuit ſupra.ſed quando ineſt ipſi trāſactioni
⁊ liberationi:licet liberatio facta ſit p aquilianā ſtipulationeꝫ compe
tit replicatio doli.vt eſt caſus in.d.l.actiōe.C.de trāſact.igitur in caſu
noſtro in quo ꝓbatum eſt quod ex dolo aduerſarij aliqd adeſt obſtat
replicatio doli.⁊ iſta videt̄ ſufficiēs reſpōſio.¶ Et ex premiſſis omni
bus concluditur qd̄ poſito etiam quod dictus Paulus habuiſſet mā
datū vel etiā quod tunc fuiſſet ratificata liberatio:tamen ex capitib⁹
de qbus ſupra talis liberatio reſcindi poſſet vt demonſtratum eſt neqꝫ
clarum eſt qd̄ ſi prefatum Paulus habuiſſet mandatum ad liberādū
nō extēderetur illud mandatum ad liberationem doloſe adminiſtra
tionis.arg.l.creditor.§.lucius.ff.manda.⁊ qd̄ no.Barto.in.l.fina.ff.de
preto.ſtipu.cū ſuis ꝯcor.Item ſi dicta liberatio fuiſſet ratificata ſicut
liberatio nō extēdebatur ad doloſam adminiſtrationem.ita nec ratifi
30 catio ⁊ approbatio.†Ratificatio enim non auget liberationē vt com
prehēdat pluſqꝫ de ſui natura in ea induceretur.Nam vt inquit Bal.
in.l.ij.in fin.C.ſi aduerſus rē iudi.natura confirmationis eſt robur ad
dere confirmato:non autem ipſum extendere ad id qd̄ in eo non extē
debat̄:alle.pro hoc tex.in.l.aurelius.§.teſtō.ff.de libe.le.⁊ ſequit̄ Paul.
de caſt.in ꝯſ.cxxviij.incipi.notandum eſt quod iſta ⁊ cetera.in princi.

31 ¶ † Preterea approbatio nō extendiť ad doloſe ad
miniſtrata. vt no. p gl. in. l. pōponius ſcribit. in. ff. ff.
de ne. geſt. ꝛ Bar. in. d. §. gaius. Itē ratificatio nō ex
tendiť ad ignorata vt eo. p gl. Bar. ꝛ Bal. in. l. ma
ter. C. de rei ven. ꝛ p Bal. in. l. obſeruare. §. ſi. co. v. ver.
quarto quero. ff. de offi. pcoſ. ꝛ leg. Ignorātia autē
doloſi adminiſtratoris pſumiť. tū qꝛ in facto alieno
d. l. ſi. ff. p ſuo. tum qꝛ tractať de dāno vitādo vt not.
in. d. l. nō fateť. ꝛ l. d. l. error. Ex quib⁹ inferť qḋ quā
uis dicta olim pupilla ratificaſſet ꝛ approbaſſet ṗdi
ctā liberationē. tñ poſſet illa liberatio reſtrīgi. ꝛ ideo
nō videť. ēē aliqḋ intereſſe an ſequuta fuerit ratifi
catio vł non vt ex. ſ. dictis colligiť. Et ex ṗdictis ol
b⁹ colligūť plures defenſiōes reſpectu dicti Pauli
qm̄ dicte īpugnatiōes nō reſpiciūt defectū mādati
vel ratificatiōis. ſꝫ infrīgūť ꝛ impugnāt liberatio
nē etiā ſi talis liberatio facta fuiſſet a pricipali legitīe
etatis exiſtente. vñ ex plurib⁹ oſtendiť dictū Paulū
nos teneri. ¶ Pͥmo qꝛ ex quo pbať qḋ dicta libera
tio fuit doloſe extorta cōpetit dicto pauio actio de
dolo ad reſcidēdū iuxta id qḋ habeť i l. iij. §. j. ff. ḋ cō
trario iud. tutel. ꝛ l. d. l. ſub ṗtextu. C. de trāſac. Igiť
etiā per viā excipiendi exceptione doliſe defendere
pōt. vt i. d. l. ſi cuius. §. cui damnus. ff. de re. iu. ꝛ in. l. j.
§. ſi. ff. de ſuperſiciebus. ¶ Scḋo qꝛ cōpetit ſibi cōdi
ctio ſine cā ratiōe erroris vt tradiť l. l. ſi cū te. ff. ḋ pa.
ꝛ l. d. l. ſi obligatio. C. de ſolu. ꝛ in aliis locis ſupra al
leg. Igiť etiā exceptio. ꝯditiōis ſine cā ſe tueri pote
rit. ar. d. §. cui dam⁹. ¶ Tertio qꝛ talis liberatio nō
extendiť ad doloſe adminiſtrata vt pbatū eſt. Igiť
pmiſſio de rato talis clauſule nō trahunť ad illa iu
xta gl. no. in. l. patron⁹. §. patronū. ff. ſi quid in frau.
pat. ꝛ eſt tex. no. i. l. ſi. ff. de cōſti. pec. quē allegat Bal.
in. l. ſi abſente. C. ſi cer. pet. ꝛ i. l. ex teſtō. C. de fideicom.
cū ſi. ꝛ ita eſt clariſſima rāſio in materia. ¶ Quarto
qḋ ex quo cōſtat dictā liberationē eſſe iniquā ꝛ p do
lū extortā nō vř qḋ ex pmiſſiōe agere potuerit qꝛ cō
uētus ex ſua pmiſſiōe excipere poterit de dolo ꝛ ini
quitate liberatiōis. ar. l. iij. l. ſi. C. de fideiuſ. mi. ꝛ in. l.
ſi minor. ff. de pcu. ꝛ i terminis cōſuluit notabiliter
Pe. de anc. i ſupra allegato ꝯſi. cccxxi. circa vltimā
chartā. vſ. deſcendo ad obligationē. ꝛ ibi ſubdit qḋ
ſufficit dol⁹ re ipſa ſicut dol⁹ ex ppoſito. ar. d. l. ſi qs
32 cū ibi nu. ff. de v. ob. Itē adducit qḋ † talis pmiſſio
qḋ ratificabit ꝛ obſeruabit dꝫ itelligi qḋ ratificabit
ꝛ approbabit q̄ ſūt licita ꝛ hōeſta nō aūt q̄ i ſe dolū
ꝯtinēt ꝛ iniquitatē. ar. tex. i. c. i. de iureiu. li. vi ꝛ in. l. ſi
pcuratoꝛ. ff. de cōdi. inde. ꝛ i. l. ſi liber. ff. de ope. lib. ꝛ
i. c. veniēs. ꝛ in. c. quis tā ualliū. de iureiur. cū ſi. ꝛ plu
ra alia adducit que omittūť qꝛ ibi videri poſſunt. ꝛ
ſcḋm ṗdictā cōſiderationē fuit alias cōſulēū p ſolē
nes doctores. ꝛ cōſuluit etiā Ale. de imo. vt pꝫ i q no
dā eius cōſi. ici. cōſideratis his ꝛc. ¶ Quinto ꝛ vlti
mo rñdeť. nā vt. ſ. dictū fuit ſi ipſamet pricipalis ſtā
tib⁹ terminis ṗdictis feciſſet liberationē ṗdictā lici
33 tū eēt ſibi īpugnare vt. ſ. vñ talis clauſula de rato † ꝛ
qḋ pricipalis nō ꝯueniet ſub pēa nō obligat magis
extraneos pmittētes q̄ pricipales ſi ipſi talē actū fa
ceret. ar. l. ſtipulatio hoc modo cōcepta. ff. de v. obli.
ꝛ ei⁹ qḋ habeť in. l. titia. eod. tit. ꝛ in. c. gēma. extra de
ſpōſa. ꝛ ita elegāter cōcludit Pe. de anc. i ſua diſpu
tatiōe q̄ incipit. cū. c. laic⁹. in. xvij. col. verſic. eſt ꝛ alia
forma qḋ due pſone. nō cū dꝫ eſſe is plus obligatus
pmittēs de rato q̄ pricipalis ſi feciſſet vel actū rati
ficaſſet. ar. l. cū māoꝛ que eſt. l. iij. in pͥn. ꝛ in. §. j. ff. reꝫ
rat. ha. ¶ Cōprobať ṗdicta nā qs impugnādo actū
tāq̄ iniquū de iure cōi⁹ vł ſpeciali nō vř venire ꝯtra
actū ratificatū vt pbať i. d. l. iij. in princ. ꝛ in. §. j. ꝛ ibi
Bar. rē ratā habe. ꝛ ad terminos noſtros tradit etiā
no. Are. in cōſi. ſuo. ꝛc. incip. in cā iſtorū ꝛc. ꝛ in cōſil.
c. incip. lōgitudo ꝛ vbouū plixitas ꝛc. col. vi. ꝛ omit
temus dicta ſua qꝛ de facili videri poſſunt. ꝛ ſatis p
lixi fuim⁹. ¶ Ex quib⁹ alijs cōcludiť qḋ peti pōt
redditio ratiōis ꝛ reliquorū. ꝛ ſi deliberatio oppōa
tur pōt ꝯtra illā replicari qḋ nō obſtet tāq̄ doloſa
iniqua ꝛ erronea. ꝛ ſic venit reſcindēda ex cauſis ꝛ ca
pitulis de quibus ſupra. Laus deo.

a ¶ Veniēs cō tra factū ini a quū de iuř cō muni nō dici tur impugna re nec venire cōtra actum ratificatum.

¶ Conſilium. clx.

1 ¶ Societas nō ſolū expreſſe ſꝫ tacito ꝯſenſu ꝯhiť.
2 Societas an finiatur morte vni⁹ ex ſocijs vel intelli
gatur renouata in filios ꝛ heredes nepotes ꝛ patruos.
3 Societas ex quibus cōiecturis pꝛeſumatur ꝯtracta vel nō. ꝛ nume. 8.
4 Socio ſatiſfaciendum eſt arbitrio boni viri.
5 Facta magis attenduntur quam verba.
6 Societas an dicatur contracta vbi tantum negociante.
7 Subſequentia declarant precedentia ꝛ econtra. ꝛ nume. 10.
9 Argumentum a conſuetudine valet.
11 Empta per vnum ex ſocijs etiā ꝫ communi nomine ſunt cōmunicāda.
12 Societas an dicatur contracta cū nepotibus pupillis ꝛ patruis.
13 Pupillus factus maior poteſt ratificare geſta per fratrem maiorem
nomine pupilli.
14 Societas tacita cum alijs perſonis an inducatur ex ſcientia ꝛ patiē
tia tutorum.
15 Tutor an contrahat cum pupillo ꝛ quando non.
16 Conſenſus an preſtari poſſit in facto proprio ad ſui commodum.
17 Solēnitas inducta ex forma ſtatutorum in actu gerendo cuꝫ pupillo
non attenditur ſi qua geſta ſunt in vtilitatem minorum.
18 Societas dicitur largo modo in qualibet re communi.
19 Libelli verba largo modo intelligi debent vno impꝛopꝛiātur ad ſal
uandum libellum.
20 Libelli intentio attenditur penes concluſionem.
21 Verba ḋ equitate. de facto. ꝛ de veritate qd importent in arbitratore.
22 Arbitratoris quanta ſit poteſtas.

Dominus labia mea aperiat
et ſpūs ſanct⁹ illūīnet intellectū. ¶ In pñti cōſultatiōe ſub
tiliter ꝛ elegāter ꝯſultū eſt p ṗſtātiſſimū iuriſcōſultū dñm
Mattheū ḋ vbaldis: in qua ſi vtiliſſitudinarijs rōnib⁹ ꝛ autoritatib⁹
vti vellē multas chartas implere opus eēt: qm̄ materia de qua q̄riť
nō eſt noua ſed tacta p doctores in varijs locis ꝛ in q̄ōnib⁹ ſuper di
cta materia quotidie emergētib⁹ diuerſa ꝛ q̄nq̄ varia emanarūt cōſi
lia put facta diuerſimode cōtingerūt: ex qbus uno diř. l. ſi ex plagis. §.
in diuo. ff. ad. l. aq. Nec mirū qꝛ materia de qua agimus pſumēdi taci
tā ſocietatē fūdať ſup ꝯiecturis. Que q̄nq̄ ſūt leues q̄nq̄ vigētes q̄nq̄
violente ſcḋm factoꝝ varietatē. ꝛ q̄nq̄ multa ꝯcurrūt: ex qb⁹ oībus ſi
mul iūctis anim⁹ ſocialis declarať. ¶ Cōcordāt cū oēs ſcribētes i hac
1 materia qḋ ſocietas † nō ſolū expſſe ſed etiā tacito cōſenſu ꝯhi pōt. l. q
ꝫ dimittuť. ꝛ l. plauſ. ff. p ſocio. qm̄ cōſenſus nō ſolū verbis ſed factis de
clarať. l. de qbus. ff. de legi. vba ola ad cōtractū ſunt Pe. de anch. in ſuo
elegāti cōſi. cccxiv. incl. in chriſti noie ꝛc. materia de qua queriť non eſt
2 noua. qḋ. j. etiā allegabit ¶ † Quare in pñti cōſultatiōe ꝯclūḋ ſit de
plano fatēdū inter Angeluciū Polidoꝝ ꝛ Eugeniū p mortē Ange
lucij fuiſſe ſoītā. l. actiōe. § morte. ꝛ l. nemo pt. ff. p ſocio. qḋ verū intel
ligebat elegās ꝛ ſubtilis doctor Jo. fabri. iḋi. p ſocio. ad fi. niſi ſocij cō
traxiſſent ſocietatē p ſe ꝛ eoꝝ hꝛdib⁹ ꝛ iuraſſet illā obſeruare vt ibi la
tius p eū. Tñ i caſu nīo ꝯcludēdū eſt poſt mortē Angeluci renouatā
fuiſſe ſocietatē iter dictos Eugeniū Polidoꝝ filios ꝛ hꝛdes Angelu
cij. ¶ Iſta ꝯclō pbať ex illa vulgata doctrina Jac. de are. Old. Bar. ꝛ
Bal. i. l. titiū ꝛ meuiū. § altero. ff. de admi. tu. ꝛ Bar. ꝛ Bal. i. l. cū duo
bus. § idē rñdit. ff. p ſoc. ꝛ Bar. ꝛ Bal. i tractatu de duob⁹ frib⁹. ꝛ bar.
ꝛ Bal. i. l. ſi patru⁹. C. cōia vtriuſq̄ iudi. ꝛ Bal. poſt Nicolaū de matu.
in. l. i. C. q teſta. fac. poſ. q volūt qḋ qñ fratres ſeu patrui cū nepotibus
viuūt i cōione in eadē domo ꝛ cōicāt lucra ꝛ nulla iter eos redditť rō
lucroꝝ: ꝛ ita lōgo tpe ſteterūt eoꝝ negocia pmiſcue agēdo pſumiť ta
cita ſocietas i ter eos. q̄ ola cōcurrūt in caſu nīo. vt pꝫ ex facti narra
tiōe. Nā dicti Polidor⁹ ꝛ Eugeni⁹ patrui filioꝝ Angelucij ſimul cū
dictis filijs Angelucij i vna ꝛ eadē domo cohabitauerūt cōib⁹ ſūptib⁹
ꝛ expēſis lucra traſſici ꝛ mercātiaꝝ q̄rū petiť diuiſio i cōi poſuerūt. Et
ex his cōi noie bona imobilia empta fuere: nec aliqua rō vnq̄ iter eos
reddita fuit. ꝛ ita diu ꝛ lōgo tpe ſteterūt. Et alie etiā vrgētes coniecture
cōcurrūt i caſu nīo de qb⁹ ſtatim diceť. ¶ Sꝫ ꝯ hāc ꝯclōnē inſurgunt
aduerſarij dicētes qḋ i dubio ita pſumēdū eēt. ſꝫ nos ſum⁹ in caſu cer
3 to in q̄ apparet qḋ † nō exercuerūt traſſicū aio cōtinuādi ſocietatē ſeu
renouādi ſꝫ poti⁹ exercēdi ppꝛio noīe cū in incertis nō certis loc⁹ eſt
ꝯiecturis. l. ꝯtinu⁹. § cū ita. ff. de v. ob. Qḋ aūt voluerit exercere ppꝛio
noīe pꝫ qꝛ viuēte Angelucio libri erāt intitulati ſub noīe Angelucij ꝛ
Eugenij: poſt mortē vō Angelucij fuerūt intitulati ſub noīe Eugenij
ꝛ Polidori ḋ filijs aūt Angelucij nulla eſt habita mētio. ex tali aūt in
titulatiōe cognoſciť an ſi exercuerit negociationē cōi noīe ꝛ tanq̄ ſo
cius an p ſe ꝛ ppꝛio noīe vt ꝯcludūt Bar. ꝛ Bald. in. d. l. ſi patruū. ꝛ
Bar. i. d. l. ſi titiū ꝛ meuiū. § altero. ꝛ lꝫ filij dicti Angelucij ſe exercue
4 rint i dicto traſſico nō vř pp hoc induci tacita ſocietas ſꝫ poti⁹ qḋ † p
cōmodo ꝛ q̄litate operis ſit eis ſatiſfaciendū arbitrio boni viri iuxta
no. p Bar. i. l. certū. circa ſcḋam col. C. ſa. erc. ꝛ Bal. in aut. ex teſtō. in v.
ꝛ capiſm. C. de coll. ꝛ p Ang. in cōſi. mihi. lxxxvi. icip. pꝛ habēs ꝛc. ¶ Sꝫ
ad hāc obiectionē clare rñdeo qꝛ Bar. ꝛ Bald. in locis ṗallegatis vo
lūt qḋ negociatio pſumať geſta cōi noīe illarū pſonarū q̄ ſunt deſcri
pte in intitulatiōe libroꝝ: nō tñ negāt qḋ nō etiā poſſint tacite eē geſta
noīe aliaꝝ pſonarū nō expſſaꝝ in intitulatiōe libri. ꝛ qḋ inter illas pſo
nas nō expſſas ꝛ expſſas ſup dictis traſſicis nō poſſit eē tacita ſocietas

imo

tmo expreſſe hoc volunt.nã Bar.ꝛ ſequuntur.doc.vult qð ſi am
bo fratres ſeparatim negocientur ꝓprijs nominibus put in du
bio preſumitur ſcðm tñ intela.l.ꝛ magis.ff.de ſolu.ſi tñ cõicat lucra
cõſetur tacita ſocietas dictarũ negociationum inter ipſos cõtra
cta qꝛ talis cõicatio non poteſt fieri citra ius ꝛ nomen ſocietatis
ar.l.ꝑ herede.§.papinianus.ff.de acquir.here.Ex quo datur in-
telligi quod ex eo qð fratres ꝓprio nomine exercuerint traficum
nõ tollitur quominus poſſit ex actibus ſocialibus tacita ſocietas
preſumi.Unde dicit Pet.de ancha.in.d.conſi.cccxcix.in princ.in
5 propoſito noſtro † qð plus eſt aliquid facto demonſtrare quam
verbis.vt in.c.dilecti filij de appel.cũ ibi no.vñ ſi factũ cõtradicit
verbis vel ſcripture factuz ſuperat ꝛ ſcriptura.ſibi cedit.l.j.ꝛ per
totum.C.plus valere qð agitur.¶ Ex factis aũt clariſſime cõſtat
omnia geſta per dictus patruos geſta fuiſſe animo cõtinuãdo ſo
cietatem cũ dictis filijs Angelucij vt ſupra dictũ fuit.Et ſi dicat
Bar.loquitur quãdo ambo fratres negociantur.Sed ſi vnus ſolus
negociatur alter non.licet cõicentur lucra tñ dicit Bar.in.d.l.ſi pa
truus.in fi.qð nõ videtur contracta ſocietas:quia ille qui nego-
ciatur magis videretur donare quam ſocietatẽ cõtrahere.l.quin
ta.ff.pro ſocio.Idẽ voluit Bart.in.d.§.altero.vbi aſſignat aliam
6 rationem.ſ.† nõ põt dici contracta ſocietas ex quo alter qui non
negociatur nihil ponit.l.j.in fi.ff.pro ſocio.Et ſic videretẽ dicendũ
qð cũ in caſu noſtro tñ patrui poſt mortẽ Angelucij fuerint ne-
gociati qð nõ potuit pro cõicatione lucrorũ tacita ſocietas ꝑſu-
mi.¶ Ad hoc clare rũdeo qð imo etiam altero tantum negociã
te preſumi põt contracta tacita ſocietas inter fratres.nam Bal.
in.d.l.ſi patruus.ꝛ in additionibus quas fecit ad tractatũ Bar.
de duobus fratribus voluit quod ſicut quando ambo negociantur
vnus in vna arte alter in alia ex cõicatione lucrorum inducitur ta-
cita ſocietas ita qñ alter tantum negociatur ꝛ cõmunicantur lucra
ex illa negociatione cenſetur tacite ſocietas cõtracta.Et hãc opi.
ſequitur Pet.de anchar.in.d.conſi.per me allegato.Idem ſenſit
Ang.in ſuo cõſi.cxij.incip.Nannucius ꝛc.ꝛ ſcðz hanc partẽ alias
conſultũ vidi per doctiſſimos viros qð de plano procedit in ca-
ſu noſtro in quo ceſſant ratiões Bart.Nã in.d.l.ſi patruus.hoc
negat qꝛ eſſet donatio.ſed hoc non eſt abſurdũ.Ex quo concur-
rit in caſu noſtro fraternitas lucrorũ in cõi poſitio eorum non
reddita ratio ꝛ diuturnitas temporis argumẽto.l.procula.ff.de
ꝓba.ꝛ gloſſ.not.in.l.libertis.§.manumiſſis.ff.de alimen.ꝛ cib.le.
ꝛ no.Bar.in.l.que dotis.ff.ſo.ma.ꝛ in ꝓpoſito declarat no.Bar.
poſt Nicol.de mata.in.d.l.j.C.qui teſta.facere poſſunt.ꝛ Petr.de
ancha.in preallegato cõſilio Ceſſat etiã ratio Bar.in.d.§.altero.
qui dicit qð nõ preſumitur ſocietas ex quo alter nihil poſuit cũ di
ctum traficuz ſuper quo negociati ſunt viuente Angelucio eſſet
cõe inter dictũ Angelucium ꝛ eius fratres ꝛ ſic eius filij habebãt
tertiã partem ſicut quilibet ipſorum patruorum.Et hanc que-
ſtionem decidit in terminis Pet.de anch.in.d.conſi.vbi põitur
queſtio quãdo alter frater negociatus fuit proprio nomine ꝛ ta
mẽ ex cõicatione lucrorum vult qð ꝓbetur tacita ſocietas.Nec in
caſu illo concurrebãt tot coniecture ſicut in caſu noſtro vt ſibi vi
deri poteſt latius per eum.¶ Sed in caſu noſtro concurrunt plu-
ra alia que vrgent ꝛ violentãt nos ad preſumendum tacitam ſo-
cietatẽ ꝛ in primis immediate qð filij Angelucij potuerunt ſe in
trafico exercere ꝛ ſe exercuerunt in communi apotheca nullo eis
vnquã ſtatuto ſalario nec eis ratione reddita que manifeſte arguũt
tacitã ſocietatem.ita in indiuiduo conſuluit Paul.de caſtro in
ſuo conſi.cxxxiij.incip.in chriſti nomine amẽ.ex die quo iſte Ra-
phael vbi põit punctualiter caſuz qñ maior frater proprio noĩe
exercuit.ꝛ minor immediate qð potuit ſe exercuit ꝛ lucra fuerũt
in cõmuni poſita.Quia ſi aliter diceremus reſultaret iniquitas
quod alter frater minor qui ſe exercuiſſet laboraſſet ſine fructu.
Nã ꝛ ſi alteri locaſſet operas ſuas aliquid fuiſſet ſuperlucratus.
Non ergo decens eſt quod ſi lucrum laboris ſui peruenit ad fra-
tres qð ipſe nudus permaneat.nã tunc ad extremum malorum
perueniret cum inde damna perueniunt vnde auxilia ſperantur
arg.l.meminerint.C.vnde vi.ſed a fratre non damna ſed lucra ꝛ
auxilia peruenire debent.l.aurelius.§.titius teſtamẽto.ff.de aur.
ꝛ argen.leg.igitur ꝛc.Nec debet vnus fratrum alterum labore ſuo
defraudare ꝛ ſpoliare ſed equanimiter ꝛ miſericorditer ſibi dare
arg.l.verum.in prin.ff.pro ſocio.Item equalitas eſt inter eos ſer-
uãda arg.l.ſi.C.de fructi.ꝛ li.expenſis.Unde concludit quod ex
quo ſe exercuit nullo ſtatuto ſalario ꝑſumitur tacita ſocietas.ꝛ
ad argumentũ qð alter exercuit proprio nomine reſpõdet quod
inter ſocios non eſt fienda hec diſtinctio verum nomine proprio
acquiſiuerit.Nam ꝛ quod nomine ꝓprio alter acquirit alteri cõ
municare tenetur actiõe ꝑ ſocio ꝛ.l.ſi ſocius.§.ſi abſenti.ꝛ.l.ſi quis
ſocietatẽ contraxerit.ff.pro ſocio.Et ſic in fortioribus terminis
decidit caſum noſtrum quando nõ preceſſit ſocietas cum patre.
item nõ aderant alie coniecture de quibus in caſu noſtro.Unde
immediate quod filij angelucij ſe inceperunt exercere apparet

quod patrui negociati fuit ponendo lucra in communi animo
continuandi ſocietatem quam habebant cũ eorũ patre.ꝛ qualis
apparet omnis animus de pñti talis preſumitur in preteritũ ex quo
cõſtare põt qð etiã exercuerũt cõicatꝰ riꝰ ꝑſumptio cõicationis lu
crorũ.arg.eorũ que ponit Bal.in.l.ex ꝑſona.C.de ꝓba.Et quia
7 per † ſubſequentia ꝓbantur precedentia.l.ſi ſeruus plurib.in fi.ff.de
leg.j.actus enim ſubſequẽs precedentẽ voluntatẽ declarat.l.iul.§.
ꝓinde.ff.ad macedo.ꝛ ita arguit in propoſito Lud.ro.in ſuo cõ
ſilio.cccclxx.in formis.ꝛ qꝛ a pñcipio erat ſocietas tpe vite Ange
lucij.ꝛ poſtq̃ eius filij fuerunt maiores ex actibus eſt preſumenda.
Ita etiam circa media tpa animus eſt preſumendus:cũ talia pre-
ſumantur media qualia extrema ꝓbantur.vt declarat Bart.in.l.cel-
ſus.ff.de vſuca.¶ Confirmantur premiſſa.nam in puncto preſup-
ponitur qð etiã multa pertinẽtia ad traficũ fuerunt empta etiam
8 nomine filiorum dicti Angelucij per que datur intelligi qð † erat
tacita ſocietas inter ipſos.Nã lz poſſit dici qð potius inducitur
quedã cõio in rebus emptis q̃ ſocietas in aliis.ar.l.cũ duobus.§.
ſi fratres.ꝛ.§.cũ duo.ff.pro ſocio.ꝛ eius qð not.Barto.in.l.j.§.ſi
quis hoc interdicto.ff.de itin.actuq꞉ priua.tamẽ qꝛ ſcðm cõiter ac
cidentia mercãtis pro trafico ſolẽt fieri cõi nomine ſociorũ talis
emptio arguit ſocietatẽ.Nã nulli dubiũ qð in illis rebus emptis
ꝓbatur animus cõtrahende ſocietatis.l.nihil.ꝛ ibi Bart.ff.cõi
diuid.ꝛ.l.cũ ꝓponas.ꝛ ibi Bar.ꝛ Bal.C.pro ſocio.ergo ptz qð
in rebus trafici exercebant ſe filij dicti Angelucij vt ſocij patruorũ
ſuorũ.¶ Deprehenditur etiã voluntas qꝛ ex lucris emerunt predia
cõi noĩe.qð multũ ponderat.d.Ant.ad ꝓbandum tacitã ſocieta
tẽ in ſuo cõſi.lxxij.incip.in nomine ieſu chriſti ꝛc.Primo videtur
dictũ Franciſcũ vbi vult qð talibus emptionibus ꝓbatur tacita
ſocietas.Q̃rõcũq꞉ ergo morte Angelucij finita eſſet ſocietas.tñ
ex quo traficũ nunq̃ fuit diuiſum.ꝛ in eo ſtatim quod eius filij
fuerunt heredes ſe exercuerunt appet continuatã ſeu renouatã
eſſe ſocietatẽ.Nam ſicut inducitur tacita diuiſio qñ duo longo tẽ-
pore poſſederunt rẽ cõmunem ſeparatim pro diuiſo vt eſt caſus
in.l.itaq꞉.ff.ꝑ ſocio.Ita qñ res ꝓprias cõiter poſſederũt ꝛ cõiter
inceperũt negociari inducitur recõmunicatio tacita:qꝛ qð operatur
propoſitũ in ꝓpoſito operatur oppoſitũ in oppoſito.l.ſi vt ꝓpo-
nis.C.de nup.Ita in ꝓpoſito arguit ꝛ decidit Lud.ro.in ſuo cõ
ſilio.cccxviij.inci.Omnipotẽtis dei in eo qð q̃rit.¶ Preterea
quod dictus Eugenius ꝛ Polidorus habuerint animũ cõtinuã
di ſocietatem patet qꝛ alias non potuiſſent iuſte ſalua cõſciẽtia
merces communes vendere pecunias erogare ꝛ in ꝓprios vſus
cõmittere per id qð habetur in.l.merito.ff.pro ſocio.Facit quod
no.in.l.ſabinus.ff.cõi diuidundo.ꝛ in.l.duo fratres.ff.de acquirẽ.
here.ꝛ qð in ſimili dicit Bar.ꝑ.d.l.merito.l.l.gerit.ff.de acquir.
heredi.¶ Confirmantur premiſſa ex conſuetudine ſtandi in com-
muniõe ꝛ amore ꝛ fraterna affectione que inferunt ad preſumẽ-
dã tacitam ſocietatem ſm Bal.in.d.l.ſi patruus.ꝛ Pet.de an-
chara.in.d.conſi.ꝛ Bal.in.l.ſi.poſt prin.C.de bonis que liberis.ꝛ
Bal.in.l.j.C.qui teſtamẽ.face.poſ.¶ Sed quid plura habemus
expreſſa verba dictorum patruorũ qui confeſſi ſunt ſe ꝛ ſuis tem-
poribus ſepius eis preſentibus dictam negociationem gerere cõ
hortabantur nepotes vt eſſent diligenter aſſerentes ſe ad commu-
nem vtilitatẽ gerere.ꝛ quod negligentia verterentur in commu-
ne preiudiciũ que verba arguunt communionem dicti trafici ꝛ
tacitã ſocietatẽ.arg.eius quod habetur in.l.ſi.§.lucius.ff.de leg.
ij.ꝛ in.l.lucius.in prin.ff.ad trebel.ꝛ per Baldum in.l.cum pater.
§.dulciſſimis.ff.de legat.ij.ꝛ eſt bonus tex.in.l.ſi.§.in repudijs.ff.
de dinortiis.ꝛ do.Barto.in ſuo conſil quod incipit beronenſis.
¶ Ex quibus concluditur quod dicti patrui ſemper geſſerunt a
nimo cõtinuandi ꝛ renouandi ſocietatem quã habebant cũ di
cto Angelucio cũ filijs ſuis.¶ Unde cenſendum eſt qð ideo ap n ¶ Quid habeant fratres inter ſe facere nos.
poſuerunt in titulo librorum nomẽ ipſorũ ꝛ non nepotũ.Quia
ipſi debebãt exercere ꝛ non nepotes nõ animo continuandi ſo-
cietatẽ quod patet ex conſuetudine ipſorum qui etiam viuente
Angelucio omnes tres erant ſocij ꝛ tamen nomẽ Polidori nõ
9 erat in titulis librorũ † vnde ex quo ita alias fecerunt ita nunc
preſumuntur feciſſe argu.l.qui ſemiſſes.ff.de vſuris.ꝛ.l.vel vniuer-
ſorũ.ff.de pigno.ac.ꝛ eorum que notant doct.in.l.gallus.§.idem
10 credendũ.ff.de libe.ꝛ poſthu.cum ſimi.¶ Et † qꝛ per preceden-
tia declarantur ſequẽtia.l.titia.§.idẽ rñdit.ꝛ in.l.ſi quis tñ aliter.
ꝛ ibi Ang.ff.de verb.obli.cũ vulgaribus.¶ Poſtremo accedat
nã in ſcriptis ſocietatis apparet quod finita ſocietate quedam
erant fienda per dictos ſocios que non fuerũt facta ex quo datur
intelligi qð dicti patrui habuerunt intentionẽ renouandi ꝛ cõ-
tinuandi ſocietatem cum nepotibus.
¶ Nec premiſſis refragatur ſi ꝓbaretur aliqua dicti patrui ꝓprio
nomine emiſſent qñ ex quo appet qð lucra ponebant in cõi ꝛ
ex lucri tenebant cõi nomine ꝛ erat tacita ſocietas inter ipſos lz
aliqua emerint nomine ꝓprio non tollitur quominus probetur
11 tacita ſocietas † ſed tenent illa empta proprio nomine commu

dicare actione pro ſocio.l.ſi quis ſocietatē cōtraxerit.ff.pro ſocio
ita expreſſe decidit Bald.in.l.j.C.ſi quis alteri vel ſibi.idē voluit
Bal.in.l.ſi vt ꝓponis.C.de rei ven.⁊ Bal.in.l.ſi ſocius.ff.ſi certū
pe.⁊ Bal.poſt Cy.in.l.cū duobus.§.ſi fratres.in lectura antiqua
ff.pro ſocio. Ad idē tex.⁊ ibi Bald.in.l.ſi.§.quatuor.ff.de leg.ij.⁊
eſt bonus textus in.l.ſi patruus.⁊ ibi Bal.in princ.C.communia
vtriuſqꝫ iudi.⁊ cōſuluit Pe.de anch.in.d.cōſi.⁊ Ang.in.d.conſi.
cexi.⁊ in terminis noſtris cōſuluit.d.Ant.in ꝓallegato cōſi.lxxij.
ratiōes ⁊ iura omitto qꝛ plene habenť in locis ꝓallegatis.¶ Sꝫ
12 contra premiſſa iterū inſurgunt aduerſarij dicētes qđ † lꝫ per di
ctos actus ſociales ꝓbeť ſocietas hoc eſt verū qn̄ fratres ſiue ne-
potes ⁊ patrui ſunt omnes maiores.ſecus ſi aliqui ſunt pupilli
qꝛ cū illis non pōt expreſſas ſocietas ꝯtrahi.l.⁊ in cōductionib⁹.
ff.pro ſocio.⁊ cōſequēter non pōt ex dictis actib⁹ preſumi qđ fue-
rit tacite cōtracta ita determinat Bar.in.d.l.item ⁊ menium.§.
altero.⁊ Bar.⁊ Bal.in.d.l.ſi patruus.⁊ Ang.in ſuo conſi.lx.inci
pien.de pluribus fratribus ſociis.⁊ Lud.ro.in ſuo cōſil.cclxxxij.
incipien.omnipotentis dei ⁊c.in caſu propoſito premittendum.
¶ Sed ad hāc obiectionē reſpōderi poſſe videť quod lꝫ dicta ſo
cietas nō reſultaret in damnūꝫ pupilli vel alterius incapacis ad
ſe obligādum.tn̄ ex quo preſumptio ſocietatis reſultat in vtilita
tē pupillorū ⁊ minorū cenſeri dꝫ in eorū vtilitatē cōtracta.argu.
l.iulianus.§.ſi quis a pupillo.ff.de act.empti.Nam regula eſt qđ
qui cū pupillo ꝯtrahit ipſi obligať.pupillus aūt ſibi nō obligať
inſti.de auctor.tut.§.vnde his cauſis.l.j.§.ſicuti ſi pupillus.ff.de rei
ven.⁊.l.ſi id qđ.§.j.ſcḋm vnum intellectū.ff.pro ſoc.⁊ ita cōſuluit
punctualiter in cōtractu ſocietatis Lud.ro.in ſuo cōſi.in formis
ccxliij.inci.omnipotētis dei.viſa principali cōſtitutiōe.Sed cō
trarium reperio tenuiſſe Bal.in.l.cū oportet.in prin.in.ij.col.C.
de bonis que lib.vbi vult qđ non preſumiť ſocietas inter maiorē
⁊ pupillūꝫ licet de vtilitate pupilli tractetur vt in.d.§.altero.niſi
pater mandaſſet cōi nomine exerceri.caſum dicit eſſe in.l.qui ne-
gociationem.in prin.ff.de admini.tu.⁊ hōc videť de mēte doc.in
d.l.ſi patruus.qui generaliter loquunť.¶ Opi.tn̄ Lud.ro.eſt ſu
ſtētabilis ⁊ forte verior vt ſtatim apparebit rn̄dendo ad ſtatutū
cum pupill⁹ poſſit ſibi acquirere ſine tutoris autoritate.§.pupil
lus.inſti.de inuti.ſtip.⁊ habeť in.l.j.ff.de nova.vnde quod pupil-
lus nō poſſet obligari in eius fauorem inuētū eſt ergo aduerſus
pupillum obſeruari non debet vt dicit tex.no.in.l.iij.§.diuus.ff.
de carbo.edic.⁊.J.latius diceť.¶ Reſpōdeo ⁊ aliter ad predictaꝫ
13 obiectionem ⁊ clare qđ † talia geſta nomine pupilli per fratrem
maiorē ſeu talia eis cōicata pupillus factus maior ratificare po
teſt.vt voluit no.Bal.in addi.quas fecit ad tractatum Barto.de
duob⁹ fratribus.allegat.l.pupillus.in princip.ff.de negoc.geſt.⁊
tex.in.l.ſi pupill⁹.in prin.ff.de nova.bene facit quod no. Bal.in
d.l.ſi patruus.in vlti.colū.⁊ Bald.in.l.ſilie eius.in ij.colū.fami.
erciſ.⁊ in.l.ſi.C.de colla.⁊ Bar.in cōſi.incip.quedā habens bona
cōia.⁊ ad predicta ita alias conſultum vidi ⁊ reſponſum in ter-
minis noſtris per inſignes preceptores meos olim Alex.de imo.
⁊ olim Jo.baptiſtam de ſancto Seuerino.colligiť autēꝫ ratifica
tio ex quo facti maiores inceperūt ſe cōiter exercere in dicto tra-
ffico ⁊ illud proſequi.arg.l.talia.cum materia.ff.qui ſatiſd.cogā.
Colligitur etiam ex quo petierant diuiſionem lucrorum tanqꝫ
queſitorum in cōi ſocietate qđ alias facere non potuiſſent.argu.
d.l.pro herede.§.papinianus.ff.de acqui.here.cum ſi.¶ Reſpon-
14 detur etiam ⁊ aliter † qđ ex quo dicti actus ſociales geſti fuerunt
ſcientibus dictis patruis ſic gerentib⁹ fratribus ⁊ tutorib⁹ ⁊ cu-
ratoribus dictorum filiorum Angeluccij potuit poſt eius mortē
ſocietas renouari etiā cum pupillo per dictos actus ſociales.ita
decidit ſingulariter Bal.in.l.mandatum.in.ij.colū.C.mandati.
Nec obſtat ſi dicam quod tutor non poteſt autorari niſi loquať.
l.j.in fine.ff.de auto.tuto.⁊ not.Dy.in.l.vbi non voce.ff.de regul.
iur.⁊ Bal.in.l.fine.C.ad velle.Naꝫ ad hoc reſpondet Bal.quod
illud eſt verum in actibus expreſſis ſecus in tacitis.argu.l.de qui
bus.ff.de legi.⁊ illam opi.Bal.ſequitur ibi Barth.de ſaly.in.vij.
oppo.Hoc idem voluit Bal.in.d.l.ſi patruus.arg.l.ſiſtules.§.ſi
fundum.ff.de contrahen.emptio.⁊ ita alias etiam in ſimili caſu
conſultum vidi per doctiſſimos viros.⁊ cōſului alias in ciuitate
Florentie.¶ Sed contra premiſſam cōcluſionem arguitur forti-
ter.Nam predicta procedere videntur qn̄ ex ſcientia ⁊ patientia
tutorum inducereť tacita ſocietas cuꝫ aliis perſonis ſed in caſu
noſtro induceretur ſocietas cū ipſis tutoribus qui non videtur
potuiſſe neqꝫ expreſſe neqꝫ tacite autorari in ſocietate contrahen
da cuꝫ pupillis ex quo dicerenť autoraſſe in facto proprio qđ nō
videtur eſſe permiſſum.l.j.in ſi.⁊ ibi Bar.ff.de auto.tuto.Ad idē
tex.in.l.j.§.fuit queſitum.ibi in rem ſuam autorari non poteſt.ff.
ad treb.⁊ qđ no.Bald.in.l.honorum.la.ij.C.qui admitti.⁊ no.in
clemē.ſi vna.de reb. eccle.nō alie.⁊ eſt gloſ.⁊ ibi Bal.in.l.ſi furio-
15 ſi.C.de nuptiis. ¶ † Ad illud argumentum reſpondet in primis
conſules in hac cauſa quod illa theorica non procedit quādo tu-
tor contrahit cū pupillo palam ⁊ bona fide.allegat.text.in.l.nō
exiſtimo ff.de adminiſtra.tut.⁊ dicit ita conſuluiſſe Ludo.ro.in
quodam ſuo conſi.qđ incipit oīpotentis dei ⁊c.quo ad primuꝫ
qui loquitur proprie in contractu ſocietatis ¶ Sed aduertēdū
nam iſta reſponſio videtur cōtra tex.in.d.l.j.§.fuit queſitum.per
quem ita tenent ibi Jo.de imo.⁊ Lud.roma.dicentes qđ aut lo-
quimur in actu reſtitutionis ſeu ſolutionis nudi facti.⁊ pōt ſibi
ipſi autorari.⁊ ita ꝓcedit text.in.l.quotiens.§ ſicut.ff.de adminiſ.
tuto.in.d.l.ſi ſiulas.§.j.¶ Aut de actu habente iuris miniſteriū.
vt in reſtitutione que fit ex trebelliano tunc ſecus.vt in.d.§.fuit
queſitum. Aut in actu in quo obligatur ſolus tutor vt in mu-
tuo ⁊ ſimilibus ⁊ tūc palam ⁊ bona fide poteſt autorari.⁊ ita ꝓ-
cedit text.in.d.l.non exiſtimo.Aut in cōtractu vltro citroqꝫ ob-
ligatorio.vt in emptione ⁊ ſimilibus ⁊ tunc nō poteſt etiam pa-
lam ⁊ bona fide.⁊ ita ꝓcedit tex.in.d.l.j.in fine.ff de autorita.tu
torum.⁊ ita etiam videtur tenere Bal.in.l.cum ipſe.C.de contra
henda emptio.ſed quicquid dicant Bald.Jmo.⁊ Roma.cōmu
nis opi.eſt in contrariū etiam in contractu vltro citroqꝫ obliga
torio prout gloſſ.in.l.tutor rerum.ff.de adminiſtra.tu.⁊ Bar.in
d.l.pupillus.§.j.⁊ glo.⁊ Barto.in.l.ſi in emptione.§.ſi.ff.de con
trahen.emp.⁊ tenet Cyn.in.l.ſentum.C.qui teſta.facere poſſunt.
dum allegat.d.l.cum ipſe.vbi eſt caſus ſi non caueretur.Et ibi
hoc tenēt glo.Cy.⁊ Saly.qui dicit hanc eſſe communem opi.Et
hanc partem tenent Moder.in.d.§.fuit queſitum. Reſponden
tes ad illū text.quod loquitur in actu qui habet mixturā iuris.
ſecus in cōtractibus qui ſunt quid facti.l.cum filio.ff.de curato.
furioſi.vel intelligi debet ſecundum diſtinctionem.d.l.cum ipſe.
cum ibi no.⁊ ab hac cōmuni opi.maxime in iudicando receden-
dum non videtur ſcḋm quam etiam conſuluit Bal.in ſuo cōſil.
mihi.cxx.incip.ſo.matri.Queritur verū ſilio ⁊c.Alio inſup mo-
do reſpondeo ad predictum motiuū.nam omnes fatenť in.d.
l.cū ipſe.quod tutor poteſt cum pupillo actum gerere palam et
bona fide altero tutore autorante.ergo dicamus in caſu noſtro
qđ cū duo eſſent tutores gerentes eundē actum non inconueniť
quod quiſqꝫ gerat ⁊ alter gerēti autoretur ꝑ tex.vbi hoc colligūť
Bal.⁊ Moder.in.l.is qui heres.neqꝫ filium.ff de acquir.heredit.
¶ Preterea reſpondeo alia via clariſſima Nam quicquid ſit de
iure communi ex forma ſtatutoꝝ dicti fratres cōſentire poſſunt
actu.gerēdo etiam ex poſt facto quo caſu cōſenſus dicitur requi
ri ꝑ viam ſimplicis cōſenſus.vt patet ex no.per Angel.⁊ Mod.
in.l.ſi qs mihi bona.§.iuſſum.ff.de acquir.hered.⁊ in.l.ſi.§.neceſ-
ſitatem.C.de bonis que libe.⁊ per Jnnoc.⁊ doc.in.c.cum cōſue-
16 tudinis.de conſue.† Sed quādo conſenſus requiritur per viam
ſimplicis conſenſus tūc etiam in facto proprio ⁊ ad ſui commo-
dum preſtari pōt.vt voluit Jo.an.in addi.Spec in tit.de his qꝫ
ſiunt a prelato.⁊ Ang.in.d.l.ij.ff.de auto.tu.⁊ Joan.an.in addi.
Specu.in ti.de inſtru.edit.§.porro.verſ.quid ſi filius.⁊ Bald.in
quodā cōſil.qđ incipit quatuor ſunt puncta ¶ Ex quibus col-
ligiť reſpōſio ad ſtatutū qđ in ꝯtrariū allegať qđ in caſu noſtro
nō defecit.conſenſus requiſitus a ſtatuto.item ſi defecit ſatis eſt
qđ poſtea quandocūqꝫ filij Angeluccij ratificauerint que due ſo-
lutiones fuerūt ſupra probate.¶ Jtem ⁊ tertio reſpondeť qđ ex
quo eoꝝ conditio redditur melior debemus dicere in vtilitatem
minorum talia geſta valere.nam huiuſmodi ſtatuta facta cēſen-
17 tur in fauorem minoꝝ ne decipiantur † ſi ergo geſta ſunt in vtili-
tatem valent ⁊ eis acquiritur ſine aliqua ſolēnitate.gl.eſt quam
Ang.ibi dicit ſingularē ad hoc vt in.l.ij.ff.de acceptilatiōibus.
⁊ probatur in.l.cum hi.§.ſi cauſa.⁊ ibi hoc tenet Bulſ.de tranſac.
Ad idem glo.⁊ Bal.in.l.quecūqꝫ.C.de bonis que liber.⁊ conſu-
luit Ange.in ſuo conſilio mihi vltimo incipien.ſtatutum eſt qđ
mulier.⁊ tenent Jo.de imo.⁊ Ludo.in.l.multum.§.j.ff.de acqr.
hered.⁊ in indiuiduo in cōtractu ſocietatis cōſuluit Lud.ro.in
dicto cōſi.ccxliij.incip.Omnipotentis dei viſa principali cōſti-
tutione.¶ Ex quib⁹ omnibus cōcludendū eſt qđ omnia queſi-
ta in dictis trafficis poſt mortē Angeluccij ſunt cōia ꝑ tertia pte
dictis filiis Angeluccij ſicut queſita viuēte Angelucio ad eū per-
tinebant pro tertia parte.⁊ hoc vel iure renouate ſocietatis que
vigebat viuente eorum patre.argu.eorum que habētur in.l.item
queritur.§.q impleto.ff.locati vel iure tacite ſocietatis inite. Jn
quibus ſocietatib⁹ tacitis collectis ex actibus ſocialibus ſemp
actum videtur vt eque partes ſiant ſm Bal.in.l.ſi vt proponis.
C.de rei vendic.in fine ⁊ idem clare dicit in.d.l.ſi patruus.in vlti.
col.vbi dicit qđ in iſtis ſocietatibus nō attendiť qđ vnus ſocius
plus lucratus fuerit quā alius.Nam omnia ſunt equaliter diui-
denda.l.ſi ſocius pro filia.ff.pro ſocio. Jdem voluit Pet.de an-
chara in preallegato conſilio.cccix.⁊ Paul. de caſtro in dicto
cōſi.clxxxij.¶ Poſtremo non omitto quod ſumus in caſu cla-
riori qꝛ dicti Eugenius ⁊ Policionus fuerūt etiā tutores ⁊ ad-
miniſtrauerunt communem trafficum quo caſu ſi diceremus eos
adminiſtraſſe nomine proprio quatenus amiſſent res ex bonis
cōmunibus

cõmunibus res eſſent cenſende cões ſed quatenus ex pecunia re-
dacta ex reb⁹ cõibus non ſed obligati eſſent ad intereſſe. Sed di
cam eos voluiſſe cõi nomi ac adminiſtrare etiã nepotũ qḋ eſt pre
ſumendum ex quo ſolitum negocium geri cũ eorũ patre ⁊ nõ in
ſolitum egrediebantur ⁊ ex cõicatione lucrorum ⁊ aliis .s. dedu-
ctis omne emolumentũ queſitum eſt cõe non habita diſtinctiõe
an ex primo corpore cõi vel ex ſepius repetita mercãtia q̃ſitũ fue
rit emolumentum. put iſta pbant ex cõi cõcluſione Bart. in .d. §.
altero. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in .d. l. ſi patruus. ⁊ diſtincte in hoc loquut⁹
eſt primus cõſulens. nõ inſiſto q: clare ſunt concluſiones in iure
vnde ex precedẽtib⁹ iunctis his qḋ erãt tutores indubitãter con
cludẽdum eſt qḋ dicta q̃ſita in dictis traficis ſunt cõia inter di-
ctos patruos ⁊ dictos nepotes. ſupeſt vt vltimo loco reſpondea
mus quibuſdam dubitationib⁹ reſpicientib⁹ libellũ ⁊ petitũ
arbitratorum ſup quib⁹ aperte conſilium petit̃ ſuper quibus ⁊
viſo libello porrecto corã poteſtate ⁊ libello porrecto coram arbi
tratorib⁹ ⁊ ſtatuto de compromiſſis in primis cõcludo qḋ tenen
a do qḋ omnia lucra dicti trafici ſunt cõia iure ſocietatis ᵃ tũc libel
lus clare concludit: ⁊ in hoc ṽba libelli tam in narratiõe quã in
concluſione ſunt clara. vñ non eſt opus alia interpretatione. l. ille
aut ille. §. cum in verbis. ff. de le. iij. ⁊ in. l. ſi aliĳ. ff. de vſufr. legato.
¶ Scḋo cõcludo qḋ ſi aliqua eſſent empta noie pprio ita qḋ nõ
eſſent cõia ſed cõicanda tunc etiam taliter acquiſita veniunt in
dicto q̃ñ ex quo petitũ eſt pnũciari illa ſpectare pro tertia par-
te ad dictos nepotes ⁊ ita patruos condẽnari cenſet̃ petitum ad
verſarios condẽnari ad cõicandum. q̃ñ qui vult cõſequens vide
tur velle antecedens. l. illud. ff. de acqui. here. Nam ille qui petit rẽ
b ſibi reſtitui cenſet̃ petere contractum ᵇ reſcindi remedio reſtit. in
integ. glo. eſt no. ⁊ ibi colligit .d. Ant. in .c. conſtitutus. extra de re
lig. domi. ⁊ qui tãq̃ heres petit reſtitutionem rei videt̃ petere ſe
pronunciari heredem. dicit Bar. in. l. ex diuerſo. ff. de rei vend. Et
ſi peto Titium cogi ad dandũ videor petere ipſum condẽnare ſ3
d. Ant. ⁊ Joã. de Jmol. in .c. examinata de iudi. Facit tex. ⁊ qḋ ibi
no. glo. ⁊ Bar. in. l. cum quidã. ff. de bo. poſ. ut̃ generali. ¶ Ter-
tio cõcludo qḋ in dicto libello includũtur queſita in dictis trafi
cis que eſſent cõia licet nõ iure vere ſocietatis. nam cõia quelibet
licet nõ inducta ex expreſſa vel tacita conuentione. ⁊ ſi nõ ſit pro-
18 prie ⁊ vere ſocietas † tamẽ largo modo dicit̃ ſocietas ⁊ appellat̃
ſocietas incidẽs. Caſus eſt vbi hoc declarat gloſ. inſti. de oblig.
que ex quaſi contractu naſcunt̃ in. §. ſi inter aliquos. in gloſ. ſup
verbo in ſocietate. ergo aliquo modo ⁊ largo modo dicunt̃ eſſe
cõia iure ſocietatis. verba autẽ libelli intelligi debent largo mo-
19 do ſimo etiam impropriari ſi op⁹ eſt ad ſaluandam intẽtionem
libellantis. l. inſulam. ff. de preſcriptis verbis. l. ſi quis intentione
ambigua. ff. de iudic. ⁊ in. l. nam ⁊ poſtea. §. item ſi iurauero. ⁊ ibi
Bar. ⁊ doc. ff. de iureiu. ⁊ per Bal. in. l. proprietatis. C. de proba. ⁊
Bar. in. l. ij. C. ſi ex publicis ratiocinĳs. vbi exponit verbum com
modauit appoſitum in libello pro mutuauit. ¶ Confirmat̃ iſta
opinio ⁊ ſecũdo q: licet in narratione libelli ſit narrata ſocietas
tamẽ narratum eſt plene factũ prout ſequutũ fuit ex quo poteſt
reſultare cõis bonorũ acquiſitorũ circa veram ſocietatẽ ⁊ in cõ
cluſiõe ſimpliciter petitum eſt declarari talia acquiſita in dictis
traficis ſpectare ad dictos nepotes p tertia parte neq3 eſt expreſ
ſum magis iure ſocietatis quã cõionis. vñ cõcluſio ita adaptari
põt ad cõionem ſicut ad ſocietatem ⁊ cõſequẽter eſſe cõia cenſen
20 tur petita acquiſita ex dictis traficis. † nam intentio libelli attẽ-
ditur nõ penes narrationes ſed penes concluſionẽ vt dicit Bart.
in. l. Lucretius. §. ſticho. ff. de lib. lega. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi notant Cano. in
c. ex parte. B. extra de foro cõpe. ⁊ not. d. Abb. in. c. litere. de dila-
tio. ⁊ in. l. cum te. C. de proba. ¶ Tertio hoc idem probatur q: vl
tra narrationem ſocietatis narrant̃ dubia per q̃ colligi poteſt
acquiſita cõmunia licet nõ iure ſocietatis. ſ. qualiter patrui fue-
runt tutores ⁊ qualiter exercuerunt commune traficũ ⁊ demum
c in fine libelli eſt adiecta clauſula iuſtitiã miniſtrari. ᶜ ⁊ clauſula
omni meliori modo p quas clauſulas omnia iura que ex narra-
tione facti colligi poſſunt cenſent̃ deducta ⁊ intentata put late
declarant Jmo. Jo. calde. ⁊ doc. maxime .d. Abb. per plura exem
pla in .c. cum dilectus. extra de ordi. cogni.
21 ¶ Quarto ⁊ vltimo hoc idem probo † quia ex forma ſtatuti ſub
rubrica de compromiſſis arbitratores habẽt poteſtatẽ pcedẽdi
⁊ arbitrandi de equitate de facto ⁊ de veritate per que verba cẽ-
ſetur data poteſtas iudicãdi etiã ex cauſa nõ deducta in libello.
vt voluit notãter Jo. and. in addi. Spe. in ti. de ſententie prolat.
§. qualiter. verſi. quid ſi lis. ⁊ conſuluit .d. Ant. in quodam cõſilio
quod incipit titius agit cõtra ſeium. vel pter dictam autoritatẽ
concludit qḋ agens actiõe depoſiti põt obtinere in commodato
quãdo iudex põt de equitate ⁊ veritate pcedere. ⁊ probat̃ ex his
que põit Bal. in. l. emilius. ff. de mino. ¶ Poſtremo dubitatur
nunquid arbiter poſſit patruos condẽnare ad certã quãtitatẽ
pro eſtimatione portiõis tãgentis dictos nepotes. ¶ Et difficul
d tatem facere videt̃ duo. ¶ Primũ q: in iudicĳs ᵈ diuiſorĳs ita
demũ vt qḋ iudex poſſit vni rẽ aſſignare alteri eſtimationẽ ſi res
recipiunt cõmodã diuiſionẽ. ¶ Jta vr̃ pbare tex. l. ſi. inſti. de offi.
iudi. ¶ Scḋm q: in hoc nõ eſt petitũ. iudex aũt nõ impartit̃ offi
ciũ nõ petẽti. l. iiij. §. hoc aũt. ff. de dã. infec. Et fatuus eſt iudex qui
pronũciat ſup nõ petitis. vt in. l. ſi. C. de fideicõ lib. ¶ Sed his nõ
obſtãtib⁹ cõtrariũ puto verius. q̃ñ hmõi iudicia diuiſoria multum
pẽdẽt ex arbitrio iudicis vt in .d. §. fin. ⁊ §. quedã. cũ ibi not. inſti.
de ac. vñ dicit Bar. l. l. ij. q̃ñ ⁊ quib⁹ quarta pars debet̃. l. x. qḋ iu
dex põt aſſignare quã partẽ vult q: hoc totũ depẽdet ab ei⁹ arbi
trio. ⁊ eſt bon⁹ tex. in. l. iulia. §. idẽ celſus. ff. de ac. empti. ¶ Vñ di-
cit optim⁹ practicus .d. Ang. de are. in .d. §. quedã. qḋ põt hoc iu-
dex facere vel q̃ñ res nõ põt cõmode diuidi vel ex cã nõ deducta p
quo eſt caſus in. l. iudicẽ. ff. cõi diuidũ. vbi dicit tex. iudicẽ ſtatuere
poſſe p ptib⁹ vtiliſſimũ eſt. vñ facit tex. in. l. actione. §. labeo. ff. pro
ſocio. ⁊ qḋ hr̃ in. l. nõ ampli⁹. §. ſi. cũ ſeq. ff. de lega. i. ſatis aũt vtile a

a ¶ Libellus i materia ſocietatis.

videt̃ ptib⁹ cũ p talẽ adiudicationẽ recedãt ab omni lite q̃ quidẽ
nõ eſſet ſi demũ ſocietas poſtea veniret diuidẽda: q: lites ex litib⁹
oriretur ⁊ fuit de intẽtiõe ſtatuti qḋ tale laudũ debeat pferri qḋ
partes ab omni lite diſcedant. ¶ Nec eſt abſonũ q: aliq̃ñ iudex ex
officio pro re eſtimata pcedere poſſit. ⁊ qḋ ad illã condẽnet et̃ ſi
nõ petat̃ vt tradit Bal. in .d. l. ſi. C. de fideicõ. liber. ⁊ Barto. in. l. ſi
ſeruum. §. ſi. ff. de verb. ob. ⁊ Bar. in. l. vinũ. in pe. col. ff. ſi cer. peta.
Vnde cũ iudex ex officio in iſtis iudicĳs diuiſorĳs poſſit alteri rẽ
22 in totũ adiudicare. † non eſt mirum ſi hoc facere põt pte nõ pete-
te ⁊ maxime q: ſum⁹ corã arbitratore qui põt pcedere de equita
te ⁊ veritate. ⁊ ſic põt condẽnare ex cã nõ deducta vt .s. dictũ fuit. b

b ¶ An qui in libello petit ſibi rem reſtitui cenſeat̃ petere cõtractũ reſcindi remedio reſtitutionis in integr. vel ſe heredem pronunciari.

¶ Quinimo nõ ſolũ iſtis iudicĳs diuiſorĳs de quorũ natura eſt
qḋ iudex aliq̃ñ ex cã rẽ in totũ alteri adiudicet: ſed etiam in quo
cũq3 iudicio in quo iudex facere nõ poſſet arbitrator p bono pa
cis pnũ litigãtiũ põt iubere q̃ pro re de qua erat contentio vna
pars det pecuniã ſeu eſtimationẽ. ita cõcludit not. Bar. in. l. cũ a-
quiliana. ff. de trãſac. quẽ ſequunt̃ Bal. Frãc. de Albergotis. ⁊ .d.
Jo. de mõte ſperello qui idẽ cõſuluit apud rachanatũ. ⁊ pro hoc
eſt tex. melior de corpore iuris in .c. niſi eſſet. extra de preben. ⁊ ibi
hoc tenet .d. Ant. ⁊ Jmo. ⁊ Abb. ⁊ .d. Ant. ⁊ Jmo. in .c. quintaual
lis. de iureiu. in. xxiij. decl. ⁊ Ang. in. l. de his. ff. de trãſa. ⁊ ſic cõclu
ditur qḋ ſi arbitrator viderit hoc eſſe vtile poterit adiudicare to
tam ſocietatẽ patris ⁊ ipſos ad certam q̃titatẽ vt dixi tamen oĩa
iſta multũ depẽdẽt ab officio arbitratoris qui h3 inueſtigare cõ-
ſecturam ex bono ⁊ equo omiſſis apicib⁹ iuris p quã videat an
ex quo capite ⁊ pro qua pte dicta lucra pertineant ad dictos ne-
potes ita qḋ neuter ab altero decipiatur: ſ3 ſeruet̃ equalitas iter
fratres ⁊ q̃tũ fieri põt. prout hec ⁊ alia plura ad propoſitum di-
cit Bal. in ſuo conſi. qḋ incipit duos videlicet Joãnes ex quinq3
fratribus ⁊c. Laus deo omnipotenti. Amen.

¶ Conſilium. clij.

1 ¶ Pater tenetur alimẽtare filios ⁊ nepotes ⁊ neptes ex filĳs ⁊ potius pater quam auus.
2 Alimenta preſtita per extraneum repetũtur ab illo ad quem pertinebat onus alimentandi.
3 Libris domeſticis an fides adhibeatur.
4 Alimentorum appellatione quid contineatur.

Dominus labia mea ape-
1 riat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectũ. ¶ Pro † de-
ciſione pñtis cõſultatiõis pmitto qḋ pr̃ nõ ſolũ tenet̃
alimentare filios ſ3 etiã nepotes ⁊ neptes ex filĳs maſculis put
eſt caſus in. l. ſi quis a liberis. §. j. cũ ſeq. ff. de liber. agno. ⁊ ponit
Bar. in tractatu alimẽtorũ. ar. l. ij. §. nõ ſolũ. ff. de excu. tu. ⁊ pbat̃
in rub. C. de alẽdis liberis. ¶ Scḋo ego pmitto q̃ ſi aliquis h3 c

c ¶ De clauſula libelli iuſtitiã miniſtrari ⁊ de clauſula omni meliori modo.

patrem ⁊ auũ ⁊ queratur q̃ño alimẽta debeãt ⁊ peti poſſint a patre
ſ. vel ab auo. cõcludẽdũ eſt qḋ ſi ambo ſunt diuites alimẽta ſunt
prius preſtanda ⁊ petenda a patre quã ab auo. ſi aũt pater nõ h3
proprias ſubſtantias ex quib⁹ alimẽtare poſſit petenda ſunt ab
auo. ita determinat Bar. poſt Jac. de are. in. l. pe. ff. de libe. agno. d

d ¶ An in iudicĳs diuiſorĳs attendat̃ quod res recipiat cõmodã vel vtilẽ diuiſionem vel ſic arbitrariũ etiam ſi non ſit petitum.

q: vt dicit tex. in .d. l. ſi quis a liberis. circa prin. in verſic. ⁊ magis
q: obligant̃ parẽtes ex equitate naturali ⁊ charitate ſanguinis
que rõ magis aſtringit patrem q̃ auũ. ita etiã cõcludunt Jac.
de are. Cy. ⁊ Saly. in. l. ſi. C. de alẽdis liberis. ¶ Tertio pmitto fi-
lios qḋ rõ que aſtringit parẽtes ad alẽdũ legitimos aſtringit ⁊
nõ ad alẽdũ filios naturales. caſus eſt ⁊ gl. in aut. quib. mod. nat.
effi. ſui. §. ſi quis igit̃ hñs filios. ⁊ in aut. l3. C. de na. li. ⁊ ita t3 Bar.
i tractatu alimẽtorũ. ar .d. l. ſi qs a liberis. §. i. ¶ Quinimo qḋ eſt
forti⁹ tenet̃ alimẽtare filios natos ex dãnato coitu. nã l3 de rigo-
re iuris ciuilis nõ ſint alendi. vt in aut. quib⁹ mo. natu. effi. ſui. §. ſi.
tamen de equitate canonica pater filios alimentare tenetur put
eſt caſus. ⁊ ibi gloſſa ⁊ omnes hoc tenent etiam inter laicos in ca.
cũ haberet. extra de eo qui duxit in mrimoniũ quã pol. p adulte-
riũ ⁊ t3 Bart. in. l. ſi. ff. de his quib. vt indig. ⁊ Bart. Bal. ⁊ Sal.

in aut. ex cōplexu. C. de inceſt. nup. ⁊ Bal. in. l. id quod pauperib⁹. C. de epiſ. ⁊ cle. ¶ Quarto ⁊ vltimo pmitto qđ qua rōne pater te-neť alere filios naturales ⁊ ſpurios pari vel fortiori rōne alimē-tare teneť nepotes ſiue neptes naturales vel ſpurias natas ex fi-lijs legitimis ⁊ naturalibus qualis eſt Catherina de qua agim⁹ cum tales quo ad auū ſint minus odioſi. vt pz in. l. ſi. cū ibi not. C. de naturali. lib. ⁊ pbatur in. d. §. ſi qđ igiť habēs. Et colligiť ex dicto capľo cū haberet. ⁊ ita p dicta iura tz in terminis inſignis doctor ⁊ auditor rote dñs Nicola⁹ de vbaldis in ſuo tractatu ſuc-ceſſio abinteſta. in prima pte vbi tractat de quarta ſpecie libero-rum. ¶ Cōfirmať. nā rō que de iure ciuili aſtrigit matrē ad alen-dos filios ſpurios eſtringit etiā alios deſcendētes. vt pbat tex. in d. l. ſi quis a liberis. §. i. vſ. Itē diuus pius. ⁊ ponit Spec. in titu. qui fil. ſint le. §. i. vſ. qd de natis. ergo pari rōne ſicut pr̄ etiā eq-tate canonica teneť ſpuriū alere ⁊ de iure ciuili naturalem pari rōne ēt ceteri aſcēdētes teneňť. nā militat eadē rō equitatis ⁊ ſan-guinis ergo eadē eſſe dz iuris diſpō. l. illud. ff. ad. l. aquil. l. a titio. ff. de ver. ob. cū ſi. ¶ Ex quib⁹ oīb⁹ pmiſſis infero hāc cōcluſionē qđ ſi dictus Laurētius pr̄ hēbat pprias ſubſtātias ex quib⁹ po-tuiſſet filiā alimentare ipſe tenebať alıq̃ antē tenebať Mattheus auus pr̄nus vt ex ſuperiorib⁹ clariſſime pbatū apparet. ¶ Ex qua

2 cōcluſiōe infero ad ppoſitū pſentis cōſultatiōis qđ dict⁹ Ma-rian⁹ qui pſtitit alimēta ⁊ veſtitū ⁊ alia neceſſaria poterat repe-tere expēſas dicta occaſiōe factas vel a Laurētio vel a Mattheo ſi Laurētı⁹ alimēta pſtare nō poterat. Iſta zcluſio pbať ex duo-bus. ¶ Primo qr ex quo op⁹ alimētādi dictā Catherinā ſpecta-bat ad Laurentiū aľr ad Mattheū: Marianus qui talia alimē-ta pſtitit ab ipſis repetere poterat zcluſione ſupra poſitā. ca-ſus eſt. vt ibi colligit Bar. i. l. ſi quis a liberis. §. ſi mater. ff. de lib. agno. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi etiā colligit Bar. l. l. nenſentius. ff. de neg. geſt. ⁊ teneť Cy. Bal. ⁊ aľi in. l. alimēta. C. eod. tit. ¶ Scđo qr in libris domeſticis dicti Mariani apparet qđ dict⁹ Mattheus tradidit ei dictā ſuam neptē alimētandā ⁊ pmiſit ſibi expēſas ſatiſfacere.

3 ¶ Nec ob. ſi dicať qđ dictis libris domeſticis non dz fides adhi-beri. vt in. l. exēplo. C. de pba. ⁊ l. admonēdi. p Bar. ff. de iureiurā. Quia ad hoc pōt rńderi qđ iudex dz induci ad credēdum dicto li-bro cū dictus Marianus in vita ⁊ ſtudio fuerit homo legalis ⁊ bonus vñ ſtāte legalitate ı vita ⁊ ſequuta morte talis liber facit talē pſumptionē ita qđ cū alijs adminiculis ⁊ veriſimilitudinib⁹ pbat vt eſt tex. in. l. rōnes. C. de pba. q̃ ad hoc pōderat Bal. in l. admonedi. ff. de iureiu. ⁊ tenet d. Anto. ⁊ d. Abb. in. c. ii. de fide inſtru. ¶ Minimo dicit Bal. in. l. vnica. in. iii. col. de zfeſſis. qđ tali libro ſtari poterit. ⁊ ponit Bald. in. c. iurauit. in. iii. colū. C. de pba. Sed cum dicto libro zcurrunt alia veriſimilia. Nam dicti Mattheus ⁊ Laurēti⁹ ditiores erāt dicto Mariano. erāt etiaʒ parētes qui magis afficiebant ⁊ ad alimēta tenebant dictum aūt Marian⁹ nō erat talis qui teneret. ítem non eſt pſumptio quod Marian⁹ voluerit iactare ſua. l. cum de indebito. ff. de pba. Ex quib⁹ oībus iudex pōt induci ad credēdū. ſed hoc nō eſt neceſſa-rium cū etiā ſine dicto libro dict⁹ Marianus potuiſſet dictas ex-pēſas repetere. ¶ Ex quib⁹ oībus cōcludiť qđ ſicut dictus Ma-rian⁹ poterat dictas expēſas ⁊ alimēta repetere a dcō Mattheo ſiue Laurentio ita heredes Mariani pñt repetere dictas expen-ſas ab heredib⁹ Matthei ſiue Laurentij qm̄ iura ⁊ actiões trāſ-eunt in heredes actiue ⁊ paſſiue. l. i. C. ſi cer. pet. l. pacto ſucceſſorū C. de pac. Unde dicim⁹ qđ ex pſona heredū cōditio obligatiōis mutari nō dz. l. ii. §. ex his. ff. de verb. ob. ¶ Nec pmiſſis obſtať in-ſtrumētum qđ allegať qm̄ in eo nulla fit mētio de hoc debito nec cōtineť in eo aliqua gñalis liberatio. vñ nō hz in aliquo nocere niſi in his q̄ ſunt expſſa in inſtrō: alia aūt habeāť pro omiſſis. l. ſi extraneus. ff. de cōdi. ob cau. l. qcqd aſtrigēde. ⁊ l. ſi ſtipulatus. §. griſogonus. ff. de verb. ob. ſecit. l. veterib⁹. cū materia. ff. de pac. ¶ Sed poſtremo dubitať quas expēſas repetere poſſit. i qua du-

4 bitatōe cōcludo † qđ ex quo parētes teneňť ad alimēta teneňť ad oīa neceſſaria ad vitā hoīs ſine quib⁹ corp⁹ alimētari nō pōt vt cibaria veſtiaria itē ⁊ habitatio. l. legatū. ff. de alimē. ⁊ ciba. le. l. cū his. §. de calciario. ff. de trāſac. imo teneňť ad ſumpť⁹ magiſtrorū. l. qui filiū. ff. vbi pupil. edu. debeať. Et non tm̄ teneňť ad alimēta ſed etiā ad cetera onera liberorū. ca⁹ eſt in. d. l. ſi quis a liberis. §. nō ſolū. vñ oīa ea que pſtitit Marian⁹ ad que pſtāda parētes te-nebanť repetere pōt ⁊ cōſequēter heredes Mariani ab heredib⁹ Matthei ſeu Laurentij vt ſupra dictum eſt ⁊c. Laus deo.

¶ Conſilium. clii.

1 ¶ Filius ſi lucratur cum pecunia patris quomodo lucruʒ ſibi vel patri acquiratur.
2 Lucrum filij ſi ex proſpera eius fortuna multum excedit quātita-tem pecunie patris cuius ſit patris vel filij.
3 Filius negocians de mandato patris cui acquirat.
4 Filius ſi negocietur proprio nomine vel ſimpliciter quid interſit.
5 Coniecture que ſint quibus probeť qđ filius negocieť animo cō-trahendi ſocietatem cum patre ⁊ fratribus.
6 Animus qualis fuerit in precedētibus probetur ex ſequentib⁹.
7 Voluntas dicitur intelligi non ſolum verbis ſed etiam facto.
8 Obligatio ciuilis an cadat inter patrem ⁊ filium in aduētitijs.
9 Societas an probetur ex intitulatione librorum.
10 Probatio inducitur ex his que ſolent fieri.
11 Litere probant contra ſcribentem.
12 Precium ſuccedit loco rei.
13 Loqui quis dicitur per literas.
14 Iuramentum inter liberos dicitur in ſe continere clauſulaʒ qđ valeat omni meliori modo quo valere poteſt.
15 Scripturis ſociorum an detur fides.
16 Mercator an teneatur edere libros rationis.
17 Filius tenetur reddere rationem adminiſtrationis.

Dominus labia mea ape-

riat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectū ¶ Conſidera-ta cōtingentia caſus pro eius deciſiōe tria tpa ſepara-tim cōſiderabim⁹ in qb⁹ dictus Hieronymus ſe in mercātijs ex-ercuit ⁊ lucrat⁹ eſt ⁊ ſic examinabiť an p quo tpe ⁊ pro qua rata lucra ſint cōcedāda. ¶ Primū tpš erit a die quo iuit Londram ⁊ ſtetit cū illis de ſaluiatis. ¶ Scđm erit poſtq̃ non ſtetit ampli⁹ cū illis de ſaluiatis ⁊ cepit ſe exercere noīe ſuo ⁊ ſocioruʒ vſqʒ ad mortē prīs. ¶ Tertium ⁊ vltimum tpš erit a tpe mortis patris vſqʒ in pñs tpš quo orta eſt queſtio. ¶ Circa primā queſtionem pſuppono illud qđ ōr in pñcto qđ pr̄ miſit illū ad ſtādū cū illis de ſaluiatis i Lōdra vt ibidē ſe in mercātijs exerceret ⁊ poſtquā fuit Lōdre ex pecunia paterna habuit a pr̄e eodē anno. pmo flo-renos centū. ſcđo loco florenos ducentos viginti ⁊ ſic habuit flo-renos. cccxx. Uñ pōt dubitari an lucrat⁹ fuerit patri vel ſibi an ſibi vel patri ⁊ p qua rata. ¶ Quib⁹ pſuppoſitis in facto pſup-pono in iure qđ ē qđ multū trita apud doctores antiquos ⁊ mo-

1 dernos † ſi fili⁹ lucrať cū pecunia prīs cui acquirať illud lucrum in qua q̄ōne gl. ord. in. l. cū opz. C. de bo. q̃ lib. tz qđ tale lucrū dica-tur in totū pfectitiū ⁊ prī in totū acquirať quā opi. tz ibi Iac. balduini. ⁊ ſequiť d. Raph. Ful. dicēs qđ talis opi. eſſet ſequēda in practica qr illi nemo zdicit. niſi Ja. bu. Bart. ⁊ Ang. ⁊ iđ for-te dicit neminē zradicere qr Bar. in. l. i. §. ſed nec caſtrenſe. ff. de colla. bonoꝝ. referēdo illā ſniam gl. dicit qđ illā ſequiť Spe. in ti. de iudi. §. ſequiť. verſi. vt aūt. ⁊ in ti. de actio. §. i. verſic. cū igiť. ⁊c. ⁊ qđ oēs ſic cōiter trāſeūt. ⁊ hāc opi. tz Bal. in. l. certū. C. famil. erc. ⁊ Saly. ſubtiľr eā pbat. ⁊ dicit veriorē in puncto iuris: vñ ſi qs ſequereť opi. gl. tot autoritatibus cōpbatā nō poſſet reprehen-di p ea q̃ no. Ja. bu. in. l. i. C. qui pro ſua iuriſ. ¶ Bart. vero in. d. l. cū opz. vult qđ dimidia attribuať induſtrie filij ⁊ dimidia pe-cunie prīs. ⁊ idē tz Bar. in. d. l. i. §. ſed nec caſtrēſe. dicēs hāc opi. cōſuetudine approbari. ⁊ cū hac opi. trāſit Pau. de ca. l. d. l. cum opz. ⁊ Paul. in. l. illud. C. de colla. dicēs qđ zſuetudo eſt qđ dimi-dia attribuať induſtrie. altera dimidia pecunie ⁊ cū opi. Bart. trāſit Lud. ro. in ſuo zſi. cccdxix. informis incip. quo ad primum dicēs qđ qcqd ipſe dixerit in lectura in cōſulēdo ſequiť Bar. l. in cuius dictis ſemp eſſe ſolet ſubſtātia veritatis. ¶ Sz idē Bart. in tractatu de duob⁹ fratrib⁹. in. ii. parte in. i. q. principali. q. ii. vo-luit ſimpľr qđ p parte attribuať pecunie p parte induſtrie ⁊ ita tenent Ja. bu. Bal. Ang. ⁊ Paul. in. d. l. cū oportet. l. qđ ſm̄ arbi-trium iudicis quaten⁹ mereť induſtria attribuať induſtrie qua-tenus pecunia attribuať pecunie cōſiderata pecunie quātitate ⁊ filij induſtria. ⁊ idē voluit Bal. i aut. ex teſtamēto. C. de colla. x. col. ⁊ Bald. in. l. i. vi. q. C. p ſocio. ⁊ hāc opi. tz Angel. in conſilio lxxxv. i allegādo. ſed vt dicit egregius doc. d. Joā. de monte ſperello in. d. aut. ex teſtō. nō eſt cēſendū qđ Bar. aliud ſenſerit. ſed bñ vo-luit qđ in dubio iudex habeat p medium diuidere attēto cōi vſu vt pz ex eius dictis in. d. §. ſed nec caſtrēſe. vbi ſe refert ad zſuetu-dinē. ⁊ iſto modo intelligit etiā Paul. in. d. l. illud. argu. eius qđ habeť in. §. ſi non fuerint. ff. p ſoc. ⁊ tm̄ opi. ita declarata eſt ma-gis cōis. Nec volo referre rōnes qr habenť in locis allegatis. nec etiā referre cōditionē pluriū caſuū quā facit Ludo. ro. in. d. aut. ex teſtō. ⁊ in cōſilio pallegato. ⁊ ego latius plures caſus cōſiderā-do pſequutus fui in quodā cōſilio p me reddito in ciuitate ſena-rū. vñ ſi eſſemus in primis terminis doct. de quibus ſupra iudex habet arbitrari ſcđm prealleatas doctrinas. ¶ Sz in caſu no-

2 ſtro duo ſunt adhuc cōſideranda. ¶ † Primū eſt qđ ſi iſte filius lucratus eſſet ita magnā ſummā qđ nō potuit illud lucrari niſi excellēti induſtria vel pſpera fortuna alias illud lucrū vł ipoſ-ſibile nāqđ illud qđ ſuperat lucrū pecunie ⁊ induſtrie qđ eſt at-tribuēdū pſpere fortune ſit prīs vel filij vel diuidēdum ⁊ in hac difficultate Bal. in. d. aut. ex teſtō. in. d. x. col. ſentit qđ eſt filij quia dicto caſu dicit qđ id qđ cōiter lucranť mercatores ex pecunia ⁊ labore eſt equaliter diuidēdū vt dicit Bart. reliquū vero eſt filij tanq̃ aduenticium. ar. l. ſi heres. ff. ad. l. fal. vt ibi latius per eum. ¶ Sz zriū ſentit Bar. manifeſte in dicto tractatu de duob⁹ fra-trib⁹ i loco pal. vbi vult qđ deducta eſtimatiōe operū ⁊ induſtrie filij reliquum

filii reliquum ſit patris. ⁊ ita dicit intelligēda dicta gl. ⁊ doc. qui
volūt qḋ lucrū ſit patris qꝛ intelligi dꝫ deducta ratꝫ eſtimatiōe.
⁊ ita colligitur ex dictis Bart. quidam Moder. in. d. aut. ex teſta-
mento. ⁊ expreſſe hoc ſequitur ibi elegan⁊ ⁊ magne cōſcientie do
ctor d. Joā. a monte ſperello de peruſio. dicēs qḋ ſi cū parua quā-
titate ꝑpter aliquē inſperatū euentū fieret magnū lucrū vltra il
lud qḋ cōiter induſtrie ſcḋm cōem lucrum eſſe attribuendū reli-
quū attribuatur pecunie. idem ſenſit Bart. in. d. l. illud. vbi dicit
qḋ glo. ibi que dicit lucrū eſſe patris eſt vera deducto labore per
ſone. idem ſenſit Bar. in. d. l. cum opꝫ. vbi etiam hanc partem cla
re ſenſit Ange. dum dicit qḋ omne lucrū reputatur ꝓfectitiū. vt
in illa glo. excepto eo qḋ attribui dꝫ labori filii. idē voluit Ange.
in ſuo cōſ. cclx. incip. in dei nomine bōa acquiſita. vbi dicit qḋ in
dubio lucrū filii preſumitur ꝓcedere a paterna ſubſtātia niſi ra
tio induſtrie filii aliud inducat ⁊ perſuadeat. vt no. glo. in. d. l. cū
oportet. hoc idem ſenſit Fulgo. in. d. l. illum. vbi dicit qḋ lucrū ex
laboribus ſuis dꝫ precipuum reſiduum confert fratribus. eandē
partem tenet Bar. de Saly. in. d. l. certum. vbi ponit notāda ver-
ba nam poſtq̄ firmauit in puncto iuris lucrū eſſe in totū patris
dicit. ſ. ſcripta verba. ſed de quadam equitate ne inuidia oriatur
inter fratres. ⁊ ſic frater qui lucrat᷒ eſt ex induſtria habeat lucrū
ex eius induſtria factum: ⁊ ne detur occaſio malignandi ⁊ negli-
gendi ſibi commiſſa vel minus fideliter operādi dicendū eſt hoc
totum committendum eſſe arbitris in hoc datis vt boni viri ar-
bitrio hoc diriman ⁊ medietatem lucri ſemper cuꝫ opera vel in
duſtria penſent cum multotiens lucrū procedat a fortuna magis
quam ab induſtria ꝯſiderēt etiā huius filii creditū cū multotiens
propter creditū ſeu fidē ꝓbatam multū fiat lucri abſqꝫ interuē-
tu pecunie ac etiaꝫ qualiter fratres fuerint operati. Et ita ex bo-
no ⁊ equo diiudicāt cū ſit qḋ nimare ⁊ infecte hec inter fratres nō
ſic ꝑtractanda. habēt ergo conſiderare arbitri in caſu noſtro qḋ
ter fuit ille qui dimiſit ⁊ illi pecuniaꝫ poſtea miſit ⁊ patre mediā
te ſtetit cum illis de ſaluatiis ⁊ eius occaſiōe. Ex quibus habēt
conſiderare qḋ lucra videnᵗ poti᷒ ꝓceſſiſſe patris occaſione: ⁊ cō
ſequenter fuiſſe ꝓfectitia ⁊ patri acquiſita. argu. eius qḋ no. in. l.
ſed ſi plures. §. in arrogato. ff. de vulga. ⁊ pupilla. ⁊ in ſpecie pōit
Bar. in. l. cū opꝫ. circa prin. C. de bo. que lib. Et ſcḋꝫ ꝑdictas cōſi-
derationes arbitri dicto caſu habent iudicare ex bono ⁊ equo in
3 ter fratres. ¶ Scḋm qḋ eſt cōſiderādū in caſu noſtro eſt † qḋ pa-
ter cōceſſit ei pecuniā vt cū ea negociareᵗ in longū. ⁊ ad hoc talē
filium miſit: ipſe aūt fili᷒ obediendo mādato paterno mercatus
eſt ⁊ auxiliante fortuna lucrat᷒ eſt ſubiiciendo ſe piculis multis.
in quo caſu punctualiter in indiuiduo cōſuluit Ang. in ſuo ꝯſi.
lxxv. incip. in dei nōie ⁊c. Ex themate ꝑdicto. ⁊ cōcludit lucrum
acquiri patri ⁊ pleno iure ad patreꝫ pertinere. ⁊ dicit hoc probari
ꝑ vnicam rationē ⁊ vnā cui non eſt dare reſiſtum qꝛ cū patris pe-
cunia de patris mādato volūtate atqꝫ licentia negociatum fuiſſe
cōſtat. Et ſic cū filius iure patris fuerit miniſter ſiue procurator
ſiue inſtitor queſtio eſt ſopita. qꝛ omne dānum ⁊ omne lucruꝫ ⁊
ōis queſtus ⁊ obuētio patris eſt. ar. eius qḋ habet in. l. qui ꝓprio.
§. ꝓcurator. ff. de proc. ⁊ in. l. ſi negocia. ⁊ in. l. ſi. ff. de neg. geſt. ⁊ in.
l. ſi quis putans. §. ſiue autem. ff. cōi diuidundo. ⁊ in. l. i. cum qua-
tuor ſequentibus. ⁊ in. l. ſi cū milite. ⁊ in. l. pe. §. fi. ⁊ in. l. fi. ff. de inſti
toria. ⁊ tū vt dixit Ang. ponit punctualiter terminos noſtre que
ſtiōis. Et lꝫ in caſu Ang. interuenerit etiā qḋ filii poſuerūt lucrū
ad computū patris ⁊ in marcha patris tū Ang. idē cōcludit qꝛ
illud vltimum nō interueniſſe per rationē quā aſſignat quā di-
cit vnā ⁊ verā. vñ lꝫ ſe fundet in alia ratiōe tū principalis ratio
aſſignata eſt illa quā ſolā vult ſufficere. facit. l. liberorū. §. notan
ter. ff. de his qui notan. infamia. ⁊ ſic queſtio noſtra eſt deciſa per
Ange. in. d. cōſi. qui ſubdit qḋ filii non poſſit petere ſalaria laboꝝ
ſuorum. qꝛ mādatū ſolet eſſe gratuitū nō aſſueto tiuis operas lo-
care. l. i. in fi. ff. manda. tū qꝛ filii ex debito reuerētie fuerūt aſtricti
obedire licitis ⁊ honeſtis mādatis patris. l. veluti. ff. de inſti. ⁊ in
re. iſta dicta Ang. ſequitur d. Alexan. in. d. l. illud. C. de coll. ⁊ hanc
opi. de mādato ⁊ licētia patris qḋ lucrū ſit ꝓfectitiū ſentit Bal.
in. d. aut. ex teſtamēto. in. x. col. ⁊ eſt de mēte Bart. Ang. Fulgo. ⁊
omnium in. d. l. cū opꝫ. in prin. ⁊ Lud. ro. in. d. aut. ex teſtamēto. ⁊
eſt vera opi. Ex eo enī qḋ miſit ⁊ pecuniam conceſſit qḋ mercareᵗ
vult Ang. in. d. conſi. qḋ ꝓbetur mādatū. ad hoc tex. in. l. i. §. ff. man
dati. ⁊ in. l. qui patiᵗ. eo. ti. cū ſi. Et ſic cōcludendū eſt qḋ totū lu-
crum fuit patri acqſitū: nō tū arbitror abſurdū fore ſi arbi tra-
tores ex bono ⁊ equo hāc rem iudicabūt ꝑut elegāter dicit Bar.
de Sal. in. d. l. certū. prui. ſ. relatū eſt. Et hec de prima qōne dicta
ſufficiant: ex quibus facilius inferᵗ deciſio ſcḋe qōnis. ¶ Circa ſe-
cundam qōnem duplex pōt eſſe inueſtigatio. prima quonſqꝫ Hie
ronymus ſtetit in poteſtate patris: ſcḋa qñ ſtetit emācipat᷒ vſqꝫ
ad mortem patris. ¶ Circa primā. q. pꝫ deciſio ex dictis in prece
4 denti queſtione: qꝛ doctores ſimpliciter volunt quod † qñ filius
aliquid lucratur cuꝫ pecunia patris ſiue diuiſio arbitrio iudicis

attribuendo filio quaten᷒ meretur rōne induſtrie ꝑut cōcludūt
Ja. de are. Ja. but. Bal. ⁊ doc. cōiter in. d. l. cum opꝫ. ⁊ Bald. in. l.
quomodo. §. imputari. C. de inof. teſt. ⁊ in. d. aut. ex teſtō. niſi aliud
habeat patrie conſuetudo ꝑut dixit Bar. in. d. §. ſed nec caſtren-
ſe. ⁊ ſ. retuli. ⁊ dñs Raph. Fulg. in. d. l. illud. Nec diſtinguunt do-
ctores hoc caſu filius fuerit negociat᷒ nomine ꝓprio an ſuo ⁊ pa
tris licet enim Lu. ro. in. d. aut. ex teſtō. voluerit qḋ qñ nomine ꝓ
prio negociaᵗ qḋ illud in totū ſit filii. ar. l. ideoqꝫ. §. ſi tibi mādaue-
ro. ff. pro ſocio. ⁊ l. ſi venner ſociis. §. i. ⁊. ti. tñ ei᷒ opi. eſt cōtra mē-
tem omniū doctorū qui ſimplr loquunᵗ qñ fili᷒ negociaᵗ in du-
bio quilibet ꝑſumitur proprio nomine negociari. l. i. ⁊ magis. ff. de
ſol. ⁊ in. l. ſi ita ſtipulatus. §. griſogonus. ff. de ver. ob. ſi enī eſſet ve
ra opi. Lu. ro. filius de facili poſſet patreꝫ fraudare. ſ. negociādo
proprio nomine ⁊ ſuo periculo qñ ſperaret lucrū. Nec obſtant iu
ra allegata per Ludo. ro. qꝛ in caſibus illarum legū ad hoc vt al
teri queraᵗ lucrum requiritur qḋ actus celebreᵗ illius nomine:
nec ſufficit qḋ ex eius pecunia lucrum emanauerit. in caſu autem
noſtro ſufficit quod cum pecunia patris lucrat᷒ fuerit. vt in. d. l.
cum oportet. cū glo. ⁊ ibi Mod in. d. aut. ex teſtō. vbi dicunt hoc
eſſe de mente Bal. alias etiam conſulendo nō placuit hoc dictū
Ro. qñ de iure. ffor. ⁊ C. certo tpe quicquid qꝛ erebat filius que-
rebat patri. l. i. palaꝫ. ff. de acq. her. ⁊ no. in. l. i. C. qui admitti. Hodie
autem reperitur immutatū hoc in aduentitiis. vt in. d. l. cū opor
tet. illud aūt lucrum qḋ attribuitꝫ ex pecunia eſt profectitiū vt
eſt tex. cum gloſ. in. d. l. cū opꝫ. que cōiter approbaᵗ. bene facit. l. il
lud. cū ibi no. ff. de colla. ⁊ qḋ no. Bar. in. l. ſed ſi plures. §. in arro
gato. ff. de vul. ⁊ pup. igiᵗ quocunqꝫ nomine filius negocietur ex
quo illud eſt profectitiuꝫ acquiritur patri quia ius antiquū in
hoc remanet incorrectum ⁊ ita tenet Lud. ⁊ receſſit a ſua opi. ⁊ ve-
ram dixit opi. Bar. in. d. ſuo cōſ. cccclxix. ſ. allegato. ¶ Sed vt di-
xi in precedenti qōne fili᷒ in caſu noſtro fuit miſſus a patre vt ne
gociaretur ⁊ fuit ſibi data pecunia: ⁊ ſic negociatus eſt de volun
tate ⁊ mādato patris prout. ſ. dixi allegando Ange. in. d. cōſilio
lxxv. ⁊ conſequenter lucrū cenſetur eſſe patris igitur cum eadē
voluntate ⁊ mandato cenſenduꝫ eſt filiū negociaſſe. Ex quo nul-
la reuocatio voluntatis reſpectu patris ſequuta fuit nec aliqua
ꝯdictio reſpectu filii: vnde in vtroqꝫ ſemper preſumendum eſt ꝑ-
ſeueratio volūtatis etiā poſtq̄ illi de ſaluiatis receſſerunt ex quo
non ꝯſtat de reuocatione vel contradictione. l. eum qui. ff. de pro
ba. ⁊ in. l. lucius. ff. de leg. ii. ⁊ in. l. cum hic ſtatus. §. i. ff. de dona. in
ter vir. ⁊ vxo. ⁊ ſi dicatur qḋ pater miſit eum ad morandum cum
illis de ſaluiatis: ⁊ dedit pecuniam vt ſe exerceret forte cōfidens
de illis de ſaluiatis: vnde talis cōmiſſio ⁊ volūtatis patris nō vi
denᵗ extendi vt poſtea ſe exerceret nomine ſuo ⁊ ſociorum poſt
receſſum illorum de ſaluiatis. arg. l. diligenti. ff. mād. cū materia.
¶ Ad hoc reſpondeᵗ qḋ cū pecunia patris eſſet apud filiū tam
reſpectu capitalis q̄ bonorum ad patrem pertinentiuꝫ pater ſci
uit receſſum illorum de ſaluiatis ⁊ filium ſuum ſe exercere cū pe-
cunia ⁊ lucris paternis nomine ſuo ⁊ ſociorū ꝑut preſumenduꝫ
eſt: tum qꝛ erat pater. arg. l. octaui. ff. vnde cognati. † qꝛ ſecunduꝫ 5
cōiter accidentia a quibus validū eſt arg. iuxta. l. neqꝫ natales. C.
de ꝓba. vbi gl. veriſimiliter pater habuit literas a filio de his q̄
a filio gerebanᵗ iuxta ꝯſuetudinē mercatorū maxie cū eſſet filius
⁊ haberet pecuniā paternā in manibus ⁊ ex volūtate paterna ne
gociareᵗ in quib᷒ nō arbitror arbitrū aliquē heſitaturū a quoꝝ
arbitrio hmōi qōnes depēdent. dixit Saly. in. d. l. certum. ⁊ Bal.
in cōſilio qḋ incipit in xpi noīe vnus vꝫ Joānes ⁊c. vnde ſi ſci-
uit ⁊ paſſus eſt tāto tpe cenſeᵗ voluntas cōtinuata ⁊ nō reuoca-
ta quod etiā filius ſe dicto mō exerceret. ar. l. qui patiᵗ. cum ma-
teria. ff. mandati. Si enim noluiſſet filium dicto modo mercari
conatus fuiſſet eū reuocare ⁊ de pecunias ſuas repetendo cona-
tus fuiſſet impedire qḋ cū non fecerit preſumiᵗ conſenſus pater
nus in hoc nouo exercitio. hoc ꝓbat tex. in. l. i. §. ſciētiā. ff. de tri-
butoria cum ibi not. ⁊ eſt bonus tex. in. l. i. §. ſi is qui. ff. de inſtitoria.
cum ſi. Et ſic cum dictus Hieronymus filius negociatus fuerit
nomine ſuo ⁊ ſuorum ⁊ vt in puncto dicitur nō oſtēditur quod
aliquos habꝫ ſocios talis aſſertio ex quo nō poteſt referri ad ali
quos ſocios expreſſos cōuentionales referri debet ad patrem ⁊
alios fratres qui etiā negociabanᵗ in patria ꝓpter tacitam ſo-
cietatē que erat inter eos vel ad minus cum patre ad quem pecu
nie pro aliqua parte pertinebāt. ar. l. fundus qui locat᷒. ff. de fun
do inſtru. ⁊ l. i. ⁊. ii. ff. de libe. ⁊ poſth. ⁊ eius qḋ dicit Bal. in. l. ſi ita
ſcripſiſſet. ff. de leg. ii. ⁊ tex. ⁊ quod ibi no. in. l. quibus diebus. §. do
minus. ff. de condi. ⁊ demon. cum ſimilibus. Quod etiam conſtat
clare ex his que poſtea geſta ſunt ⁊ viuente patre ⁊ mortuo de qui
6 bus ſtatim dicetur. † qualis autem fuerit animus in precedenti-
bus ex ſequentibus demonſtratur. l. ſi concubinaꝫ. § res amotas.
ff. rerum amotarum. ⁊ l. cum quis. circa finem. C. de naturalibus
liberis prima queſtione. l. conſtat not. Paulus de caſtro cōſilio.
ducenteſimo ſeptio ⁊ cōſ. cccx. ¶ Confirmantur premiſſa ex eo qḋ

dicitur in pūcto q̄ isto tp̄e durante dictus Hieronymus de an-
no .M.cccclxxii. misit florenos pro Bartholomeo eius fratre qui
ad eius requisitionem iuit Lōdrā ⁊ simul habitauerūt ⁊ mercā-
tias simul exercuerūt per plures annos qui etiam actus demon-
strat fraternales societatē inter ipsos fratres ad quā referri dꝫ il
la assertio sociorū vt dixi. Nam dicta simultanea habitatio ⁊ si-
multaneum exercitiū arguit tacitā societatē ad minus in exerci
tijs mercantie. arg. eius q̄ habet in .l. si patruus. C. cōia vtriusq̄
iudi. ⁊ in .l. titius ⁊ meuiū. §. altero. ff. de admi. tuto. ⁊ licet tñ inerit
Bartholomeus tñ idem est dicendū in alijs ex quo pecunia erat
paterna ⁊ nō apparet aliqua naturalis ratio propter quā dici pos
sit societas cum dicto Bartholomeo magis quam cū alijs. igit
idem in alijs dicendum est argu. l. illud. ff. ad .l. aquiliam. Ex tali
enim requisitiōe Bartholomei ⁊ postea simultanea habitatiōe
⁊ exercitio in mercantijs datur intelligi quod in omniū vtilita-
tem fiebāt mercātie. Quod ex alio quod in puncto narrat̄ osten
ditur. Nam dicitur quod dictus Hieronymus de anno domini
.M.cccclxxv. venit florētiā. ⁊ ibi habitauit simul cū patre ⁊ fratri
bus ⁊ simul cū eis se in mercantijs exercuit ex quibus actibus so
cialib⁹ ostenditur tacita quedam societas ⁊ patris ⁊ filiorum cū
possit ⁊ expressa ⁊ tacita ex actib⁹ socialibus societas contrahi. l.
7 iij. §. cū speciali. ff. pro socio. †non enim tantum verbis sed etiam
facto datur voluntas intelligi vt in .l. paulus. ff. rem ratam habe
ri. ⁊ .l. verum. §. si. cum .l. sequen. ff. pro socio. ⁊ cōueniunt in hoc oēs
in .d. l. si patruus. ⁊ in .d. §. titium ⁊ meuium. §. altero. ex quibus
concluditur quod arbitri rē hanc ex bono ⁊ equo debēt adiudi
care ⁊ attribuere portionem lucrorum acquisitorum postq̄ exer
cuit se nomine suo ⁊ sociorū vsq̄ ad hāc emācipationē vel ex eo
quod exercuit se cum pecunia patris vel iure tacite societatis q̄
⁊ si in dubio non videatur ita de facili presumēda secundū Bal.
in .d. l. cum ops. Nec videtur q̄ in pinsectitijs cadere possit socie
tas sm̄ Alig. in .d. cōsi. cxii. Non tamē negat̄ quin probari possit
quia licet Bart. in .l. frater a fratre. ff. de cōdi. indebi. tenuerit q̄
8 etiam †in aduētitijs in quibus patri acquiritur vsusfructus nō
cadat obligatio ciuilis inter patrem ⁊ filiū tamen Bal. ⁊ cōiter
Moderni. ibi contrarium tenent post glo. ibi que idem voluit ⁊
Bal. in .l. si. C. q̄ cum eo. ⁊ vide ext. ⁊ ibi Bal. Paul. ⁊ Mod. in
l. tabernus. C. ad trebel. ⁊ sic respectu questorū ⁊ querēdorum ex
laboribus ⁊ industria q̄ sunt aduētitia potuit cadere ciuilis ob-
ligatio ⁊ contractus societatis ¶ Circa tertiam dubitationem
capiendo etiam tempus post Hieronymi emancipationem con
cludendum arbitros ex his que in facto narrant̄ probari tacitā
societatē negociationis Londra. ⁊ sic lucra debere communica-
ri. nam vnum videbatur facere difficultatem q̄ non cōstat quod
dictus Hieronymus posuerit lucra in cōmuni. Quod videt̄ po
tissimum fundamentum non ꝓbande societatis ꝓpter quē vo
lumus lucra esse cōia: vt p̄z ex plene no. per Bar. Bal. ⁊ alios in
d. l. si patru⁹. ⁊ per Aldra. Bar. ⁊ alios in .d. §. altero quo deficiē-
te videt̄ societatem non probari ¶ Sed hoc non obstante cōtra
riam sententiam arbitror veriorem ex pluribus ex quibus inter
istos filios ⁊ patrem ⁊ post mortem patris inter fratres manife
ste ꝓbatur cōionem ⁊ societatem ¶ Primo q̄ ipse Hieronym⁹
mercantia exercuit cum pecunia cōi inter ipsum ⁊ patrem eo vi-
uente ⁊ post mortē inter ipsum ⁊ fratres. igitē de facili est presu-
mendū quod societas inter ipsum emancipatū ⁊ patrē ⁊ postea
fratres fuerit cōtinuata ex quo mutatio volūtatis nō ꝓsumitur
d. l. cū qui tacitum. ff. de ꝓba. cū vulgaribus. cū de facili inter ta
les presumatur sm̄ Sal. in .d. l. si cū oportet. ¶ Confirmat̄ ⁊ scd̄o
quia exercuit se cū dicta pecūia cōi noīe suo ⁊ sociorū. ⁊ ita cātāt
libri vt mihi dicit̄. cū ergo dicta relatio sociorū nō possit referri
nisi ad fratres ⁊ patrem cum societas ius fraternitatis habeat. l.
verum. in prin. ff. pro socio. ad eos fiēda est relatio. d. l. fundus qui
locat⁹ ⁊ supra dixi. ⁊ sic nō arbitror in effectu hūc casum differre
ab illo casu quem ponunt Barto. Bald. ⁊ aliī. in .d. l. si patruus.
9 Bar. ⁊ aliī in .d. §. altero. vbi volunt †q̄ si libri cantant sub noīe
talis ⁊ fratrum ꝓbat̄ societas illius negociatiōis inter fratres.
ita est dicēdū in casu nostro in quo dr̄ q̄ libri cātāt sub nomine
a Hieronymi ⁊ sociorū ⁊ aliī socij non ostenduntē. facit q̄⁹ vbi nō
potest nisi vna ratio assignari illa habetur ꝓ expressa gl. ⁊ Bal.
in .l. quis. C. de fideicom. tenet Bald. in .l. maximum vitium. C. de
lib. prete. ⁊ Imol. in .l. si. ff. de here. insti. ⁊ hoc multum est ad arbi
tris ponderandū. ¶ Confirmatur ⁊ tertio q̄ dicit̄ in pūcto q̄
de anno domini .M.cccclxvii. dictus hieronymus venit Florētiā
⁊ habuit florenos .cdlix. auri largos q̄s habuit a fratre maiore
⁊ secum illos Londrā detulit. Ex quo etiam apparet quod in-
ter ipsos erat quedā tacita societas. alias enim frater maior pe-
nes se retinuisset. arg. l. cum de indebito. ff. de proba. cum simili. ⁊
postea sub nomine Hieronymi etiā ⁊ sociorum de londra plu-
res destinauit mercantias vt p̄z ex eius literis. ex quibus demō-
stratur q̄ socios habebat. ⁊ tñ nulli ostēduntur preter istos fra-

a ¶ Ubi nō pōt
nisi vna rō as-
signari illa ha
betur pro ex-
pressa.

tres vt dictū est. ¶ Preterea ⁊ quarto dicit̄ i pūcto q̄ dictis tpi
bus vsq̄ ad annū .M.cccclxxx. eius fratres existentes in ciuitate
Florentie vendiderant plures mercātias tanq̄ Hieronymi ⁊ so
ciorum de Londra. ⁊ tñ nunq̄ receperūt aliquā promissiunē quā
recipere solent qui non sunt socij ⁊ non recipere qui sunt socij. ex
10 quo datur intelligi q̄ gerebant se pro socijs. †nam ex his q̄ solli-
ta sunt fieri inducitur ꝓbatio. iuxta no. in .l. vel vniuersorū. ff. de
pig. act. ⁊ in .l. q̄ si nolit. §. qui assidua. ff. de edilitio edicto. cum si.
facit glo. in .l. neq̄ natales. C. de ꝓba. cū si. ¶ Non obstat huic fun
damento q̄ postea de anno dñi .M.cccclxxx. imposuit Hierony
mus q̄ caperent promissiōes ab omnibus. ⁊ non ab illis de Lō
dra. ⁊ ita factū fuit. Quoniā ex quo per multos actus sociales
probatur q̄ erant socij non est dicendum q̄ propter hoc min⁹
sint socij censendi. est enim leuis coniectura. cū potuerit hoc face
re vt possit in Londra computa sua melius videre quatenus lu
craretur. Item q̄ poterat aliquem forte mittere ad mercantias
aliorū. vnde nō probat hoc esse. l. non hoc. C. vnde cogn. c. presen
tia. de probatio. Nec curare hoc debebat Hieronymus q̄ primo
reciperentur cum dicerentur communes accepte per fratres.
Sed bene curare debebāt fratres a principio non accipere. quia
videbantur donare contra .l. cū de indebito. C. de probatio. vnde
multo fortior presumptio sumitur ex priori non acceptione quā
ex posteriori acceptione. ¶ Cōfirmatur ⁊ quinto eadē paris for-
ti ratione. Nam ea que Florentie gerebantur tam in mercantijs
quā in alijs gerebantur tunc nomine patris ⁊ aliorum fratrū
quam nomine Hieronymi. vt in puncto narratur. Et probatur
quod etiam ad Hieronymū pertinebant per literas quas scri
psit in qua dicit quod vbi prius omnia negocia fecerunt Flore-
tie sub nomine Leonardi. deinde post mortē sub noīe Thomasij
11 facere debēt sub nomine Petri ⁊ Thomasij. † que litere manu
Hieronymi probāt cōtra ipsum .l. publia. ⁊ ibi Bar. ff. deposi.
quod etiā patet. q̄ postea Hieronymus simul cū alijs de anno
domini .M.cccclxxx. venit Florentiam. ⁊ simul cū fratribus con
firmauit dicta noīa. ⁊ fecerunt nouos libros in quibus ipse etiā
scripsit multa pertinētia negocia ad oēs: vñ patet quod fratres
existentes Florentie gerebant pondus totius administrationis
rei familiaris ⁊ mercantias exercebant etiā noīe Hieronymi eo
cōsentiente vt p̄z ex premissis ⁊ patiente ⁊ sic mādante .l. si. ⁊ .l. q
patitur. ff. mandati. vnde dicere q̄ Hieronymus cum pecunis
domus ⁊ cū lucris que pertinebāt ad patrē mercatus fuerit ꝓ
prio noīe esset valde iniquum ⁊ dolose versatus esset nec frater-
nali affectiōe fecisset sed leonina cōtra naturā societatis ⁊ frater
nitatis. Et hāc rationē multum ponderat elegans doctor Pe.
de ancha. in suo cōsil. cdxxxix. incip. materia de qua queritur vbi
vult quod si frater habet principiū ex rebus hereditarijs ⁊ cōi-
bus equitas suadet q̄ lucrū omne inde prouenienes frater fra-
tri cōmunicet sicut cū aliquid ex re mea ad te ꝑuenit equum est
mihi restitui .l. si me ⁊ titiū. ff. si cert. pet. ⁊ presertim cum pecunia
12 fuerit hereditatis in qua †pretium succedit loco rei .l. vēditor ex
hereditate. ff. de hered. vel act. vend. licet enim in lucro operetur nō
solū pecunia sed etiam persone opera ⁊ industria. tamen postq̄
omnes se exercuerunt ⁊ suam industriā in aperto posuerūt ini-
quū est si alter ita occulte actum gerat vt sibi querat ex re cōmu
ni ar. l. inter coheredes §. fructus. ff. fa. er. Alias absurdum seque
retur quod aliī omnē industriam cōicassent ⁊ ꝓ cōi vtilitate po-
suissent ⁊ alter cum pecunia cōi ad suam vtilitatem industriam
exercuisset q̄ iura abhorrent .l. cū pater. §. euictio. cū ibi not. ff.
de leg. ii. vnde cum pater ⁊ aliī fratres in cura familiari multum
laborauerunt ⁊ ꝓ cōi vtilitate in mercātijs se Florentie exercue-
rint censendū est q̄ ita fecerit alter frater alias fuisset in dolo.
ar. l. merito ff. pro socio. ⁊ tenetur cōmunicare sm̄ Pet. de anch.
in .d. cōsi. ⁊ hoc solū fundamentū est etiam sufficiens. ¶ Postre-
mo eadē conclusio probatur etiam ex alijs que ostendunt socie-
tatē illius negociationis. ⁊ in primis ex literis scriptis per Hie-
ronymū super diuisione ouerum. Ex quibus pondero. ¶ Pri-
mū q̄ ipse vult q̄ grauedines nō diuidant̄ ex quo honorū om
nium arguitur cōio. arg. eius q̄ habet̄ in .l. rure. C. de omni agro
deserto li. x. ⁊ per Bar. in .l. decē. ff. de ver. ob. ¶ Scd̄o illa verba in
literis ⁊ de ogni altra cosa di consta a te mi rapportu. que verba
indicant q̄ de rebus cōibus circa eas que erant Florentie totū
cōmittebat̄ dicto Thomasio ¶ Preterea societas ⁊ cōio ostēdi
tur per multas literas dicti Hieronymi dictis fratribus existē-
tibus in ciuitate Florentie ⁊ in quibus loquebat̄ cum fratribus
13 quia †p literas dicitur cum eis loqui .l. ⁊ licet. ff. de cōsti. pecunie
semper loquēdo de rebus londre dicit res nostras ⁊ sic ostendi-
tur quod nō erant sue particulares. ⁊ maxime ostēditur ex duo-
bus capitulis duarum literarum ¶ Primum est in quo ipse di
cit . ⁊ cosi credo in questa estate redire le cose in buono assetto
pro ciascuno anisarotte attende cosi asolicitar chetesse cose ve-
gbie. In quo notanda sunt omnia illa verba. pro ciascuno. ⁊
sic pro

ſic pro oībus ſed meliꝰ oſtendiꝛ per aliud capl̄m alterius litere l qua ðe.c che ſe dio ci ꝑſta ſanita de la gratia ſua fumo acril po- choi anoi a ſpelagare muito bñ auanti ꝛ di coſi ipſi idio gratia. Ex quo apparet qđ loquēdo cū fratribꝰ dicit qđ ipſi ſunt diſpo. ſiti ad bene lucrandū loquēdo de rebus londre per que ola daꝛ intelligi qđ tacite intēdebāt lucra eē cōia ꝛ ſic ſocietatē eſſe iuxta no.in.d.l.ſi patruus.cū ſi. ¶ Preterea fortius libri negociatiōis ī ciuitate florētie ſunt cōmunes ꝛ cōiter empti ꝛ approbati ſimul cū dicto Hieronymo ꝛ ea que ibi ſcripta reperiunꝛ cenſenꝛ l ou- bio aſſerta ꝛ geſta dictorū fratrū exercētiū negociationē in ciui tate florētie.iuxta procesſū libri per no.in.d.l.ſi patruus. p Bar. Bal.ꝛ alios.ꝛ tamē in rationibꝰ ſcriptis in dictis libris in mul tis dicīꝛ per li noſtri de londra.per que daꝛ intelligi qđ ipſi affir
14 māt ſe habere trafficū ī ciuitate Londre.alr̄s nō † poſſent dicere per li noſtri per qđ pronomē demonſtratiuū demonſtraꝛ dñiū. l.id qđ noſtrū.ff.de re.iur.inſtitu.de rerū diuiſio.§.itē ea. Nec pōt
15 dicere dictus Hieronymus † ꝙ dictis libris nō eſt fides adhibē- da qꝛ cū ſit ſocius in ea negociatione ſcripturis ſocioꝝ contine̅ tibus veriſimilia datur fides.ꝛ indubitāter cōtra ſcribētē put vtrūqꝫ voluit Bald.poſt Nico.de mata.in rub.C.de fide inſtru. in vltima charta.ver.ſequitꝛ videre de ſcriptura ſocioꝝ.ſꝫ in nr̄o vtrūqꝫ cōcurrit:qꝛ cōtinet veriſimilia ptꝫ ex pcedētibus.tamē qꝛ dicte partite vltra.xi. ſunt manu dicti Hieronymi. Ex quibꝰ ſm ea que ꝓpoſita ſunt indubitāter arbitror dictū Hieronymū teneri ad cōicandū dicta lucra ꝛ ita arbitrari dꝫ quilibet bonꝰ arbitrator qui ex his que.ſ.ꝯdicta ſunt arbitrari poterit ꝓ qua parte pertineāt ad Hieronymū ꝛ pro qua parte ad eius fratres lucra facta in trafico londre. Et ī primis arbitratores maxime inſtantibus fratribus dicti Hieronymi ꝑcipere poſſunt qđ libri negociationis londre exhibeanꝛ:ex quibꝰ poterūt motū animi ipſoꝝ informare put eos inſtruit Bar.in.d.l.ſi patruus.ꝛ ſe quunꝛ Mod.quā exhibitionē ſi Hieronymꝰ negare poſſet co- gi exhibere libros traffici.ꝛ debet a dominis iudicare debētibꝰ.
16 ꝛ hoc maxie triplici rōne. ¶ Prima † qꝛ mercatores noſtri tēpo ris edere debēt rationes etiā ad fundandā intētionē actoris vt cōcludunt Iaco.bu.Bar.ꝛ cōiter docto.in.l.C.i.de eden.vbi do. Alex.allegat multos cōcordantes. ¶ Secūda ratio eſt.qꝛ ex quo ſumꝰ in iudicio familie erciſcūde in quo quilibet eſt actor ꝛ reꝰ quilibet edere tenetur ſcripturas ad fundādā intētionē alteriꝰ vt voluit do.Bal.in.l.inſtrumēta.C.de fideicōmiſ. Referunt ꝛ ſe quuntur Mod.in.l.fin.C.de edē. ¶ Tertia eſt.qꝛ fundata eſt in- tētio fratrū in iudicio familie erciſcunde ꝛ etiā ſuper cōmunio ne traffici multa ſūt ꝓbata.ideo ſi negaꝛ cōmunio ad fundādā replicationē ſiue ad iuuādā petitionē fieri dꝫ editio put eſt cōis doc.cōcluſio in.d.l.ſi.C.de edendo.ꝛ pro certo multū moueri de- beret animus iudicare debentū ſi talis editio ꝛ oſtētio libroꝝ de negareꝛ. ¶ Quinimo ex vno capite nō pōt aliquo modo denega ri.nā iſte habuit pecuniā a patre ꝛ negociatus eſt ꝛ ſic ꝓſumiꝛ ne gociatio cū pecunia paterna qđ verū eſſet etiā ſi nō probereꝛ qđ pecuniā habuerit aliud oſtendereꝛ.vt tradūt doc.in.d.l.cūꝫ ops.
17 † ꝛ ſic cū ſm eos omne lucrū pro aliqua parte ſit patris ꝛ po[...]a filioꝝ teneꝛ rationē reddere adminiſtrationis.ꝛ ſic libros exhi- bere.l.cum ferinus.ꝛ ibi no.ff.de cōditio.ꝛ demon.ꝛ tradit bal.in l.cum teſtamento.C.de teſta.manumiſ.

Laus Chriſto redemptori.

¶ Conſilium.clxiij.

1 ¶ Teſtamentū ſecūdum nō tollit primū ī quo eſt clauſula de rogatoria niſi faciat de ea ſpecialem mentionem.ꝛ nu.4.
2 Falſitatis ſuſpitio an habeat locum inter liberos.
3 Extenſio quando ſit licita in limitatorijs.
5 Teſtamentum nullum non dicitur teſtamentum.
6 Priuatio preſupponit habitum.
7 Teſtamenta tot ſunt quod capitula teſtamenti.
8 Oppoſitū operatur in oppoſito quod propoſitū in propoſito.
9 Teſtator an preſumatur mutaſſe voluntatem propter offenſā vel indignationem.
10 Voluntatis mutatio quomodo probetur.
11 Heres an preſumatur ſcire ſe inſtitutum.
12 Statutum quod pacta ſeruētur intelligitur de validis.
13 Teſtamentū inter liberos an dicatur habere clauſulam ſpecia- lem derogatoriam.
14 Iuramētū dicitꝛ cōtinere clauſulā qđ valeat ol melioꝛi mō ꝛc.

Dominus labia mea ape- riat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Non fuiſſet opus vlteriori diſcuſſiōe ſꝫ ſatis erat ſolaꝰ ſub ſcriptione cōfirmare que.ſ.per preſtātiſſimos doctores ꝛ patres dominū Petrum Philippum de comea ꝛ dñm Bal.de Bar- tolinis de Peruſio abūde ꝛ ſubtiliter cōcluſa ꝛ firmata ſunt ſꝫ vt cōſilium petenti aliqua ex parte ſatiſfaciam maxime propter

queđā que poſt cōſiliū reddita ad notitiā deuenerūt aliqua ī me diū pro loci ꝛ tēporis qualitate in mediū afferā. Et in primis vl tra adducta in primo cōſi.dñi petri Philippi quo ad illā diffi- cultatē quā vltimo loco tāgit vtrū quid dicitū ſcđm teſtamentū cō
a ditū a Cechoᵃ in terminis noſtris nō ſeruata ſolēnitate.l.hac cō ſultiſſima.C.qui teſtamē.valeat.arbitror queſtionē nouam quā nō reperio in ſpecie deciſam.licet eū Bal.ꝛ alij ibi magis cōiter videanꝛ cōcludere ꝙ teſtamentū Cechi conditū inter liberos va
b leat ſine illa ſolēnitate per tex.in.l.hac cōſultiſſima.§.exᵇ impfe- cto.C.de teſta.tamē ipſi ponūt ſimplices terminos in quibꝰ nō diſputaꝛ nūquid nō obſtāte iſta qualitate cecitatis valeat teſtm̄ inter liberos.ſed qñ pcederet primū teſtm̄ maxime cū forti clau- ſula derogatoria per que apparet ꝙ rōne cōſeruande agnatiōis teſtātor magis diligebat agnatos ꝙ filios ꝙ tūc valeat ſecundum nd ſublationē primi factū a Cecho inter filias excluſis fratribꝰ inſtitutis in primo.hoc nō dicūt Bal.ꝛ doc.in dicto loco. Quinimo Pau.de caſt.ꝛ elegās doctor do.Io.de mōte ſperello dicūt ꝙ ideo teſtm̄ factū a Cecho inter liberos valet ſine illa ſolēnita- te qꝛ videꝛ ceſſare omnis ſuſpitio falſitatis ex quo omnino ab in teſtato erāt habituri ergo a cōtrario ſentiūt ꝙ ſi filij nō facto di cto teſtamēto nō erāt habituri ab inteſtato ꝙ tūc nō ceſſaret ſu- ſpitio ꝛ ſic hꝫ locū diſpoſitioꝰ.d.l.hac ꝯſultiſſima.ꝛ hic eſt caſus noſter cū nō facto ſecūdo teſtamēto filie nō fuiſſet habiture ab in teſtato.ꝛ ſic nō videꝛ ceſſare ſuſpitio ꝛ videꝛ locū habere ſolēnitas requiſita in teſtamēto Cechi ꝛ hoc breuibus deduxit primus cō ſultor.quā cōcluſionē in caſu noſtro probo nouis rōnibꝰ.ꝛ pꝛe- cetarum rationū fūdamēto premitto qđ ex multiplici capite ſcđm teſtm̄ ī terminis noſtris eſt de falſitate ſuſpectū. ¶ Primo qꝛ conditū fuit a Cecho ſine ſolēnitatibus requiſitis in teſtō Ce chi per.d.l.hac cōſultiſſima.C.qui teſta.ī verbo tot oculis ſpecta
1 ta tot inſinuata ſenſibꝰ. ¶ Scđo qꝛ † qñ ꝑdidit primū cū ſpecia- li clauſula derogatoria ꝛ ſcđm ſequaꝛ nō facta ſpeciali mētione prime clauſule tūc qꝛ lex hꝫ hoc ſcđm ꝓ ſuſpecto requirit ꝙ prio ris volūtatis derogatorie ſpāliter peniteat.l.ſi quis in prin.teſta mēti.ff.de leg.iij.ꝛ hoc ex preſumpta ſuſpitione ne poſtea ꝯtra vo luntatem ſuā a filijs vel alijs aliter facere impellaꝛ put declarat Bar.in extrauagāti ad reprimēdū.ī verbo nō obſtātibꝰ. ¶ Ter tio ſuſpitio falſitatis arguiꝛ qꝛ nō eſt adhibita ſolēnitas requiſi ta in teſtō Cechi per tex.cū ibi no.p doc.in.d.l .iubemꝰ. C.de teſt. ¶ Quarto ꝛ vltimo qꝛ tale teſtamētū factū fuit quādo teſtator erat cōſtitutus in maxima infirmitate ꝛ iam timore mortis turba- batus a filiabus ꝛ generis qđ lex habet valde ſuſpectū.put no. declarat Io.an.poſt Albertū papi.in addi.Spe.in ti.de teſta.§. ſ.ver.in qui ꝛc. Ex quibꝰ omnibus ſcđm regulas iuris qđ dictū ſcđm teſtm̄ valde ſuſpectū reddiꝛ.ꝛ ſic dictū teſtm̄ effectū ſortiri
2 nō debet. ¶ Prima rō eſt † nam qñ lex fundat diſpoſitionē ſuā ſuper preſumpta ſuſpitione falſitatis in diſpōne teſtamētaria ꝛ preſumiꝛ illam ceſſare qñ teſtm̄ eſt inter liberos cēſeꝛ hoc facere ex eo qꝛ ex quo liberi erāt omnino habituri preſumiꝛ ceſſare ſu- ſpitionē falſitatis.ꝛ propter hoc quādo eſt talis diſpoſitio teſta- mēti ꝑ quā aliqđ cōſequuntur qđ alr̄s nō fuiſſent cōſecuturi il- la diſpōne teſtamenti non exiſtente non ceſſat ſuſpitio falſitatis neqꝫ diſpoſitio legis fundata in tali ſuſpitiōe falſitatis.iſta om- nia clare probantur.nam nos habemus ꝙ quando aliquis ali- quid ſibi in teſtamento n ſcribit lex ſuſpicatur falſitatē interue- niſſe ꝛ ſuper tali preſumptione diſponit ꝙ incidat in crimē qua- ſi falſi.vt in.l.i.§.ex illa.ꝛ in.l.diuus.ff.de falſis.ꝛ in.l.i.C.de his q ſibi aſcribunt.ſed quando filij aſcribunt ſibi hereditatem lex nō habet talem inſcriptionē ſuſpectā qꝛ filius erat oīno habiturus. ꝛ in hac rōne eſt fundata.l.ſi.que hoc probat.C.de his qui ſibi a- ſcribunt.ſi autem aſcriberet ſibi legatum vel hereditatem que nos fuiſſet omnino habiturus:tunc nō ceſſat ſuſpitio falſitatis neqꝫ legis diſpoſitio ſuper tali preſumptione fundata.ita proba tur in.l.i.§.iter filiū.ꝛ in.l.filius.§.i.ꝛ vtrobiqꝫ hoc declarat Bar to.ff.de fal.ꝛ ſic omnia aſſumpta ſunt ꝓbata.nūc in ꝓpoſito diſ poſitio.l.hac cōſultiſſima.C.qui teſta.eſt fundata in preſumpta ſuſpitione falſitatis que committi poſſet in teſtamēto Cechi vt ꝓbat illa litera.ꝛ ita ibi omnes tenēt.ſi ergo dicamus ſm Bal.ꝛ ſequaces ꝙ non habet locum in teſtamēto condito inter liberos hoc ex alio nō habemus dicere niſi qꝛ inter eos ceſſat ſuſpitio fal ſitatis qꝛ omnino erāt habituri per.d.§.inter filiū.ꝛ.d.l.filius.§. i.cū vtrobiqꝫ no.per Bar.ꝛ ideo recte conſiderarunt do.Pau.ꝛ do.Io.de mōte ſperello.ſed in caſu noſtro nos erāt oīno habitu- ri propter precedens teſtm̄ in quo apparet inſtitutꝰ frater ratio ne cōſeruande agnationis in teſtamēto expreſſa.igiꝛ nō dꝫ ceſſa- re ſuſpitio falſitatis ꝓſumpta ꝓpter cecitatē.ꝛ cōſequēter nec diſ poſitio illꝰ.l.per no.in.d.§.inter filiū.ꝛ in.d.l.filiꝰ.§.i.p bar.ꝛ p iſtā rōnē apparet ꝙ ſumus extra terminos bal.ꝛ doc.ꝛ eſt fortis rō ī materia niſi decipiat. ¶ Scđa rō ē qꝛ qñ regula ē ꝙ aliq̄ diſ poſitio preſumaꝛ de falſitate ſuſpecta ꝛ ſup tali ſuſpitione diſpo

a ¶ Ab teſtm̄ ce chi ſcđꝫ ī quo filie inſtitute ſunt tollat ꝓ- mum in quo agnati inſtitu- ti ſunt ſi ſit ꝓ termiſſa for- ma.l.hac con ſultiſſima q teſ.fa.poſſūt.
b ¶ Intellectꝰ. l.hac ꝯſultiſſi ma.§.ſi qs.ꝛ §.ex imperfe- cto.C.qui teſ. fa.poſſunt.

nie.licet talis regula reperiaſ limitata qñ talis diſpoſitio eſt inter
filios tamē talis limitatio nõ habet locū in alio caſu qñ maior la
borat ſuſpitio falſitatis quã i caſu deciſo. hoc aſſumptū pbat. d.
§. inter filiũ. r. d. l. filius. §. i. cũ ibi no. p bar. nã illa regula de his
qui ſibi aſcribũt limitaſ. r tñ talis limitatio nõ extendiſ ad lega
tum qr maior vertitur ſuſpitio falſitatis quã in hereditate: qr he
reditatē omnino erãt habituri r nõ legatū put in dictis iurib⁹
declarat Bar. in pp̃oſito. ergo licet reperiam⁹ qḋ regula iuris que
vult certas ſolēnitates i teſtamētis adhiberi ſit fundata in ſuſpi
tione falſitatis vt in. l. hac ↄſultiſſima. r in. l. iubemus. C. de teſta.
tamē talis regula reperiſ limitata inter liberos vt in. d. l. hac cõ
ſultiſſima. §. ex imperfecto. que limitatio intelligi debet qñ teſtm̃
eſt cõditū a non ceco cũ ſit data ad regulã q̃ loquiſ qñ teſtm̃ eſt
cõditū a nõ ceco qr limitatio dꝫ eſſe de cõtētis ſub regula vt in. l.
i. ff. de reg. iu. r p Dy. r Pe. de ancha. in rub. extra de reg. iu. put
declarat prim⁹ cõſultor r poſito qḋ opi. Bal. r ſequaciũ eſſet ve
ra r ſic ꝙ limitatio habet locū etiã qñ teſtm̃ eſſet cõditū a Ceco
talis limitatio intelligaſ qñ ſolū laborat ſuſpitio falſitatis pro
pter cecitatē nullo alio teſtamēto precedēte qr liberi olno erãt ha
bituri. nõ aũt debet extēdi ad caſum noſtrū i quo vltra ſuſpitio
nē falſitatis pp̃ter cecitatē laborãt alie ſuſpitiones. ſ. p̃cedentes
teſtamētū maxime cũ clauſula derogatoria r conditū fuit dictuꝫ
primū teſtm̃ rõne conſeruãdi agnationis r qr ſequēs factū fuit
inter filias feminas quas pꝫ primo excludi ab vniuerſali ſucceſ
ſione pp̃ter cõſeruandã familiã ſuã ipſis r generis inſtantibus.
vnde cũ maiores laborēt ſuſpitiões talis limitatio nõ eſt ad iſtũ
caſuꝫ extendēda per premiſſa. ¶ Cõfirmaſ iſta rõ nã licꝫ etiã ſim⁹
3 in materia fauorabili tñ lex limitatiua q̃ a paritate rationis ſo
let extēdi iuxta no. per Bar. in. l. ſi cõſtãte. in prin. ff. ſo. ma. etiã ſi
in caſu ad quē volumus extēdere nõ militet rõ ita prompta put
declarat Jo. de imo. l. i. ſi vero. §. de viro. ff. ſo. ma. arg. eius qḋ ha
betur in. l. i. C. de his qui ante aper. tabu. nõ tñ debet extēdi ad ca
ſuꝫ in quo militat maior ratio firmãdi regulã in caſu illo r mi
nor extēdendi. l. limitantē r exorbitantē per id qḋ habeſ in. l. qḋ
ff. de legib⁹. r in. d. §. de viro. r in regula ea que a iure. cũ materia
extra de regu. iur. licet ergo iter liberos limitetur regula funda
ta in aliqua ſuſpitione falſitatis per. d. §. ex imperfecto. tñ nõ dꝫ
fieri extēſio qñ militat in caſu ad quē volumus extendere maiorē
ſuſpitionē falſitatis. r iſta ſcḋa rõ vt ſupra cõfirmata ē multū põ
deranda r fundata ex iuriū intentiõe. ¶ Tertia r vltima rõ eſt
nam deciſio que hꝫ ꝙ teſtm̃ Ceci non ſolēne valeat inter liberos
eſt fundata in tex. d. §. ex imperfecto. ſed diſpoſitio illius tex. nõ
videſ habere locū qñ p̃cedit aliud teſtm̃. put decidit do. Raph.
fulg. in. d. l. hac cõſultiſſima. §. ſi qs aũt. per illum tex. per quē hoc
idē tenuit illuſtris doctor Oldra. in ſuo cõſilio. cclx. qḋ incipit et
tius cõdidit. r idē tenuit Jo. an. in additio. ſpe. r ſi dicaſ ſm̃ iſtã
opi. ſatis eſt ꝙ interuenerit quinqꝫ teſtes ſm̃ terminos. d. §. ſi qs
aũt. ad hoc dico ꝙ termini. d. §. ſi qs autē. non hñt locū qñ ſcḋm
eſſet minus ſolēne cõditū ab exiſtēte Ceco: ſed loquiſ qñ ſcḋm eſt
factū ab eo qui nullo mõ eſt Cecus qḋ pꝫ qr alias haberem⁹ di
cere ꝙ qñ aliquis ex venientibus abinteſtato tranſuerſalibus Ce
cus teſtareſ inter veniētes abinteſtato trãſuerſalibus valeret ẽt
precedēte alio teſtamēto valido qḋ neqꝫ leges neqꝫ doc. dicũt. igi
tur neqꝫ nos dicere debemus. l. illã. C. de colla. r ſtare debemus re
gule de qua in. d. l. hac cõſultiſſima. ar. gl. in. l. omnis diffinitio. ff.
de re. iu. qñ ſcḋm eſſet conditū a Ceco ſumus extra terminos. §. ſi
quis aũt. itē extra terminos. §. ex imperfecto. qui nõ habet locū
quãdo precedit aliud teſtm̃. r ſic ſtare debemus regule. d. l. hac cõ
ſultiſſima. Et ſi dicaſ ꝙ dicta opi. Oldr. Jo. an. r Fulgo. non eſt
tuta qr cõtrariū tenet Bal. in. d. §. ſi quis autē. dum opponit de
dicto. §. ex imperfecto ꝙ habeat locū etiã p̃cedēte alio teſtamēto
valido. facit tex in. l. ij. ff. de iniuſto teſtamēto. r in. l. eius militis.
§. militia miſſus. ff. de teſtamē. mili. nã quãtū ad liberos ẽt teſta
mentum minus ſolēne dicitur perfectū. r hanc opinionem tenet
Ang. in aut. de teſta. imperfectis. § i. r Pau. de ca. in aut. hoc in
ter liberos. C. de teſta. in ſuo conſi. cccixx. Reſpondeo qḋ magna
eſt auctoritas Jo. an. Oldra. r Fulgo. quorum opinio r ſi in eorũ
terminis nõ eſſet tuta: tamen videſ ꝙ in terminis noſtris ſit am
plectenda: ex quo ſumus in ſecũdo teſtamēto Ceci precedēte pri
mo cũ clauſula derogatoria ſequentis volũtatis quo caſu ſum⁹
extra terminos doctorū ſinõ. r iſta opi. confirmaſ duplici rõne.
4 ¶ † Prima eſt nã qñ teſtatõr apponit clauſulã derogatoriã cēſe
tur illã appoſuiſſe ne inſtigatu vel deceptione aliquorū ad aliũ i
ducatur vt inquit Bar. in dicta extrauaganti ad reprimendam.
in verbo nõ obſtãtibus. r ſic ſcḋm teſtm̃ in quo nõ ſpecialiter pe
nitet prioris volũtatis nõ poteſt habere clarã volũtatem teſtato
ris vltra defectum ſolennitatis per tex. in. d. l. ſi quis in p̃cipio
teſtamenti. defectus autē de fratrum volũtate nõ ſupplet tex. in
d. §. ex imperfecto. prout voluit ibi bar. r ſequũtur docto. r gl. r
doc. in. l. ſi is qui. ff. de teſta. vnde quia cum defectu ſolēnitatis cõ

currãt qḋ nõ habemus expreſſam r clarã voluntatem nõ eſt ab
ſonum dicere qḋ nõ habeat locū tex. in. d. §. ex imperfecto: contra
primū teſtamentū qñ ex quo ſcḋm habet multas preſumptiões
r veriſimilitudines cõtra ſe requiriſ ad ipſius validitatē qḋ pro
betur apertiſſimis probationibus clare demõſtrãtib⁹ volunta
tem teſtatoris. arg. eius qḋ habeſ in tex. r glo. in. l. nõ eſt veriſimi
le. ff. qḋ metus cã. r. c. qr veriſimile. extra de preſum. r in. c. ſup hoc
de renū. r in propoſito i ſcḋo teſtamēto hoc ↄſiderat do. Abbas
moder. in ſuo cõſi. xi. incipiē. in cauſa que vertitur inter hoſpita
le r c. ¶ Secũda ratio eſt: qr r ſi poſſim⁹ dicere qḋ ſpeciale ſit in
liberis qḋ inter eos valeat teſtm̃ nõ ſolēne etiã cõditū a Ceco. tñ
qḋ teſtm̃ minus ſolenne tollat primū ſolēne hoc eſt etiã contra
regulas iuris. l. cũ in ſcḋo. ff. de iniuſto teſta. r maxie quãdo primū
eſt cum clauſula derogatoria per. d. l. ſi quis in principio teſtamē
ti vnde nõ videſ qḋ tot ſpecialia multiplicari poſſint per. l. i. cuꝫ
ibi no. C. de dotis pmiſ. r per Bart. in. l. ſi is qui pro emptore. in
vltima charta. ff. de vſuſcapio. ex quibus omnibus ſaltem ſimul
iunctis cõcludēdum eſt tale teſtamentū nõ debere effectū ſortiri
ſed poſito qḋ premiſſa nõ procederēt que tñ ſunt probabilia r ve
ra iudicio meo: tñ negari non poteſt quia multū cõferant r co
adiuuēt infra dicenda. ſ. qḋ primū teſtm̃ cum clauſula derogato
ria multū preciſa r ſpeciali nõ ſit ſublatū per ſcḋm in quo tñ tã
tũ clauſula derogatoria generalis caſſans r irritãs omne aliud
teſtamentū r c. nõ faciēdo aliquã mētionē de aliqua clauſula de
rogatoria: qñ tũc nõ dicaſ penituiſſe prioris volũtatis ſpẽliter
put requirit tex. in. d. l. ſi qs in prin. teſtamēti. r in. d. l. ſancim⁹. C.
de teſta. put plene r elegãter demõſtrãt dñi cõſulētes in eorũ cõſi
liis. r ad illud dictū Bar. de quo in. d. l. ſi quis in prin. teſtamen
ti. qḋ qñ non precedit niſi vnū ſufficit gñalis clauſula degatoria
qr tũc ex quo relatio nõ põt fieri niſi ad vnũ habeſ p ſpeciali ex
preſſione. arg. l. ij. ff. de lib. r poſthu. vbi hoc idem voluit Bar. r ſic
det abunde ſcḋs cõſultor. cui addo qḋ Bal. in aut. hoc inter libe
ros. C. de teſta. etiã reprehendit Bar. ex quo in pagano non põt
precedere niſi vnū teſtamentū. r hoc idē voluit An. in. d. l. ij. ff. de
lib. r poſthu. eadē ratiõe. que tñ reſpõſio põt habere difficultatē
declarãdo Bar. qḋ intellexit de pluribus teſtamētis nõ validis
ſed qḋ teſtator plura fecerit teſtamēta: licꝫ vnū tñ preceſſerit vali
dū. r ſic relatio poſſit fieri ad plura. r cõſequēter non habeat viꝫ
ſpecialis caſſationis que tñ reſpõſio nõ videſ pcedere qr illa ver
ba caſſans r irritãs omne aliud teſtamentū intelligi debēt de te
5 ſtamento valido primo † qr nõ dicaſ teſtamētū illud qḋ eſt nullū.
l. ij. ff. quẽadmodo teſta. aperiã. facit tex. l. i. nõ putauit. § nõ quę
6 uis. ff. de bonorū poſ. ↄ tab. ſcḋo qr caſſatio † r ac p̃uatio p̃ſuppo
nit habitū. l. decem. ff. de ver. ob. r in. c. ad ſoluēdū extra de deſpõ
ſa. impub. ergo referri debet ad teſtm̃ validū. r ſic ſtat ratio Bal.
Ange. r mod. r ad. l. Bart. rñdetur ſm̃ Jo. de imo. in. d. l. ij. qḋ ſi
la. l. loquitur in materia i qua ſufficeret vniuerſalis diſpoſitio vt
no. l. l. tti⁹. ff. de libe. r poſthu. r inſti. de exhere. liber. §. i. igitur ni
mirum ſi ſufficit indefinita quãdo non poteſt niſi ad vnū ſubie
ctum referri que ratio ceſſat in materia. d. l. ſi quis in p̃cipio te
ſtamenti. qr ibi õn ſufficit omnino vniuerſalis ſed requiriſ ſpe
cialis. facit qḋ in ſimili habeſ in. c. qui ad agendū de pcura. lib.
vi. ſed cõprobãdo cõmunem opinionē probo illã veraꝫ r limita
tionꝫ Bar. vt ſupra reprobatã procedere nõ poſſe: r pro funda
mento p̃mitto qḋ licet attenta forma r formaliter vnū ſit teſtm̃
7 † tñ eſſentialiter, quod ſunt capitula teſtamēti r ſeparata diſpo
ſita tot dici poſſunt teſtamenta ſeu diſpoſitiones teſtamentarie.
hoc pbatur in ſimili in. l. ſcire debemus in prin. cũ ibi no. p Bar.
maxie in ſcḋa ſolutione data ad. l. ſi duos. ff. de ↄtrahē. ¶ Scḋo
p̃mitto qḋ ad hoc vt in ſcḋo teſtamēto dicaſ ſpecialiter penite
re ad hoc vt primū tollaſ qñ in primo eſt ſpecialis clauſula dero
gatoria r preciſa: prout dicit tex. in. d. l. ſi quis in prin. dꝫ ſpeciali
ter penitere nõ ſolū teſtamēti: ſed precedētis volũtatis derogato
rie put voluit gl. cõiter approbata r declarata i. l. ſi mihi r tibi
§. in legatis. ff. de leg. i. r proſequunſ plene primi cõſulētes. ſed ta
lis clauſula caſſans omne aliud teſtm̃ r c. etiã qñ nõ precedit niſi
vnū: licet reſpectu teſtamēti dici poſſet ſpecialis tñ reſpectu clau
ſule derogatorie r aliorū diſpoſitorū in teſtamēto dicaſ eſſe gene
ralis. r ſic nõ ſufficit probatū eſſe. qḋ aũt dicaſ derogatio gñalis
r nõ ſpecialis etiã qñ vnū tantū precedit probo per tex. ſingula
rē. r qḋ ibi p Bar. in. d. l. i. §. inter filiū. ff. de falſis. vbi qñ non eſſet
etiã niſi vnū teſtamētū r teſtator diceret ſe approbare omnia cõ
tenta in tali teſtamento r ſubſcriberet r ſic approbatior ſubſcri
ptio recipiſſ: vnū tñ teſtamētū r determinatū r tñ talis ſubſcri
ptio reſpectu legatorū contentorum in tali teſtamēto dicitur ge
neralis r nõ ſpecialis niſi fiat mētio de tali legato: prout etiã de
clarat Barto. in. l. diuus. §. itē ſenatus. ff. de falſis. vbi ponit bo
na exempla in propoſito. vnde dicit Bar. in. d. §. iter filiū. qḋ tãs
generalis habet vim approbatiõis ſpecialis quãdo teſtm̃ appro
batum nõ habet niſi vnū capitulū. arg. d. l. ij. ff. de liber. r poſthu.

igitur

igiť in propoſito dicamus q̄ ſicut ſubſcriptio ⁊ approbatio di
ciť generalis reſpectu capitulorū teſtamēti. ita etiā caſſatio ⁊ de
rogatio dicať generalis reſpectu contentorū ⁊ ſic prime clauſule
codicillaris. ⁊ illū tex. l. §. inter filiū allegat Bart. i. l. i. ⁊. ij. de vul.
⁊ pupil. ad probādū q̄ ſubſtitutio vulgaris dicať expreſſa ſpe
cialiter. Ex quibus concludiť q̄ etiā q̄ vnū tm̄ ꝓcederet teſtm̄
nō ſufficeret generalis clauſula. ⁊ hāc rōnem didici q̄ eram ſcho
laris in quadā ſubſcriptione ad quedā cōſilia ſolennū doctorū
totius Italie preſtātiſſimi iuriſcōſulti ⁊ p̄ceptoris mei domini
Frāciſci aretini quā puto notabilē ⁊ cōcludentē in materia. Ex
quibus ſunt cōfirmate cōcluſiōes per prefatos ⁊ inſignes docto
res ⁊ patres. ¶ Reſtat nunc rñdere ad quedā que per partē ad
verſā aſſerūtur ſi illa ꝓbarenť. ¶ Primū eſt q̄ tēpore primi te
ſtamēti iſti fratres erāt in cōione: tpe ſecundi erāt diuiſi. ⁊ videť
q̄ ex tali diuiſione non arguať tāta affectio arg. l. poſſeſſionū. C.
cōmunia vtriuſq; iudi. ⁊ q̄ arguatur q̄ ex tali mutatiōe ſtat⁹
facilius inducať preſumptio penitētie prioris teſtamēti. ar. eius
q̄ dicit Bal. in. d. auť. hoc inter liberos. Sed iſta eſt friuola alle
gatio neq; hoc fundamentū lege aut auctoritate aliqua reperio i
hac materia cōſideratū ad hoc. l. illā. C. de collationibus. ¶ Pre
terea ex diuiſione facta magis vnio ⁊ pax inter fratres conſerua
tur. Ex quibus iuncta cōſanguinitate preſumiť cōſeruatiōis af
fectio. nā ſi cōmunio parit diſcordiā. l. cū pater. §. dulciſſimis. ff.
8 de leg. ij. igitur diuiſio ſibi oppoſita operať pacē: q: † q̄ operatur
propoſitū in propoſito operatur oppoſitū in oppoſito. l. ſi vt ꝓ
ponis. C. de nuptijs. ¶ Preterea ratio dicte clauſule derogato
rie fuit cōſeruatio agnationis que militat etiā facta diuiſione.
igiť militat ⁊ diſpoſitio. l. illā. ff. ad. l. agl. cū vulgarib⁹. ¶ Scōm
q̄ dicit allegari eſt q: dicitur q̄ aliquādo inter dictū teſtatorem
⁊ fratrē eius fuerunt inter primū teſtamentū ⁊ ſcōm verba alte
catoria publice. Ex quibus dicit argui q̄ mutauerit voluntatē
per ea que ponit not. Bal. in. l. ſancimus. C. de teſta. vbi limitan
do cōmunem concluſionē dicit q̄ ſi appareat de voluntate mu
tata ſufficit gnālis clauſula: ⁊ inter alia exēpla mutatiōis volūta
9 tis ponit exēplū ⁊ † vult poſſe arguere ꝓpter derogatoriā offen
ſam heredis inſtituti vel ꝓpter aliam indignationē. q: tūc teſtm̄
ſecundū preualet etiā ſi nō habeat derogatoriā. arg. l. ſi cū corne
lius. ff. de ſolu. ⁊. l. vtilitatē. ff. de confirma. tuto. ⁊ cū iſta limitatio
ne tranſeunt docto. in. d. l. ſancimus. ¶ Sed ad hoc ſcōm q̄ vide
batur magis vigere reſpōdeo clare. ⁊ dico q̄ verba Bal. nō ſūt
ſimpliciter intelligenda in qualibet leui offenſa vel indignatio
ne. ſed in offenſa ⁊ indignatiōe grauiſſimis propter que arguiť
mutatio voluntatis. caſus qui in terminis noſtris ponit hāc di
ſtinctionē in. l. iij. in fine. cum ibi no. per Bar. ff. de adi. leg. vbi iu
riſcōſultus dicit q̄ nuda volūtate legata ⁊ fideicōmiſſa reuocā
tur. ⁊ ideo inferť q̄ grauiſſimis iniurijs reuocanť ⁊ nō leuibus
igitur pꝫ q̄ ꝓpter grauiſſimas iniurias ⁊ nō leues arguiť mu
tatio volūtatis quā ponderat Bal. non ergo preſumi dꝫ muta
tio propter verba altercatoria que ſolita ſunt euenire aliq̄n inter
fratres. ⁊ hoc maxime: q: affectio fraterna in effectu ⁊ in mēte fra
trum exiſtentia. licet aliq̄n non appareret preponderat ſolitis al
tercationibus que euenire ſolent inter fratres arguēdo a cōiter
accidētibus iuxta. l. neq; natales. C. de ꝓbatio. ⁊ q: hoc docet ex
perientia que eſt rerū magiſtra. vt in. c. quā ſit. de elec. ⁊ maxime
q: ex hac cauſa ratio primi teſtamēti nō dicit̄ ceſſare que fuit vt
domum ⁊ familiā cōſeruaret quoniam diuitijs cōſeruatur ⁊ au
getur familiaris dignitas. prout per multa oſtendit Jac. de are
na in ſua publica diſputatione relata per Joā. an. in addi. Spe.
in rub. de ſucceſ. ab inteſtato. vnde voluit neđ ſi fratri ſed toti fa
milie ꝓuidere. cū ergo non ceſſaret ratio nō debet ceſſare effect⁹
c. cum ceſſante. ⁊ contrario. extra de app. ⁊. l. adigere. §. q̄uis. ff. de
iure patro. ¶ Scōm etiam clariſſime reſpodeť q̄ licet etiā tales
offenſe ⁊ indignationes interueniſſent ex quib⁹ argui poſſet mu
tatio volūtatis. tamē ex quo tūc nō fuit factū ſcōm teſtamentū ⁊
poſtea fuit fraternus amor reintegratus. ⁊ ſe inuicē amabāt ⁊ di
ligebant vt probari pōt. ⁊ pꝫ ex codicillis vltimo loco cōditis
i quibus fratrē reliquit fideicōmiſſarium. Ex quibus arguiť rein
tegratio prime volūtatis. caſus eſt clar⁹ in. d. l. iij. in fin. ff. de adi
men. leg. ceſſante enim cā mutatiōis prime voluntatis ceſſare dꝫ
diſpoſitio. d. l. adigere. §. q̄uis. ⁊ in. d. c. cum ceſſante. ¶ Quinimo
hoc fortiter facit pro inſtituto in primo. nā ſi q̄n fuerunt alterca
tiones teſtator nō mutauit teſtm̄ q̄nto magis adeſſet cā mutādi vo
luntatis ponderata per Bal. Igitur multo fortius non eſt cēſen
dum q̄ illud mutauerit q̄n eodē fraterno amore quo pri⁹
tempore primi teſtamenti ſe diligebant arg. auť. multo magis. C.
de ſac. ſanc. eccle. ⁊ ſic ſublatum eſt ſcōm q̄ videbať vigere. Ter
tium q̄ in cōtrariū allegatū eſt q̄ per duos anteq̄ faceret ſcōm
teſtamentū cum teſtator eſſet in camera cum filiabus dixit fratri
ſuo inſtituto. In prima io voglio accōciare i facti mei ſe io nō laſ
ſo a toi figlioli non habuere per male p che voglio meglio a mei
che a toi. ⁊c. Cui frater reſpondit. fa quello ti pare recomando
ti lanima tua ⁊c. propter que verba de duobus obijcitur.
¶ Primo quod per illa verba oſtenditur mutatio voluntatis.
⁊ ſic videtur ſufficere clauſula generalis derogatoria per ea que
dicit bal. in. d. l. ſancimus. §. relata ⁊ in. d. auť. hoc inter liberos.
¶ Secūdo q̄ inducatur pactū q̄ ſeruari debet propter ſtatutū
in loco q̄ diſponit q̄ pacta ⁊ cōuentiōes ſeruari debeāt vel re
nunciatio hereditatis ſibi delate i primo teſtamēto. Sed ad pri
mum reſpōdeo q̄ cū tales clauſule derogatorie ꝓut fuit appoſi
ta in primo teſtamēto. in caſu noſtro apponātur quādo teſtator
timet ne inſtigatu vel deceptiōe aliquorū ad aliud inducať ꝓut
declarat Bar. in extrauaganti ad reprimēdū in verbo nō obſtā
tibus. in caſu autē noſtro nō potuit teſtator timere q̄ ab aliis i
ſtigaretur niſi a filiabus ⁊ generis. igiť dicta verba prolata cēſen
tur vt filiabus preſentibus applauderet ⁊ ab eis timētib⁹ forte
aliud teſtamentū inſtigareť ⁊ deciperetur in ea infirmitate ⁊ ſic
talia verba nō probant ſufficienter voluntatem mutationis. nō
enim ꝓbat hoc eſſe. l. nō hoc. C. vnde cognati. c. in preſentia. extra
de probationi. ¶ Quod etiā cōfirmať q: quātūcunq; dicta vba
protuliſſet tamē teſtamētum aliud nō faciebat imo grauiſſimo
morbo oppreſſus ex quo poterat ꝯtinuo mori ſtetit p duos dies
anteq̄ faceret teſtamentū. ex quo datur intelligi q̄ aliud facere
nolebat nec per tot dies expectaſſet cū poſſet a morte preueniri.
¶ Preterea ſi poſtea fecit teſtamētū apparet q̄ inſtigatu filia
rum fecit que miſerūt pro notario quo adueniēte teſtator ſibi ni
hil dicebat niſi inſtigatus a filiabus aſtātibus ex quo duo colli
guntur. primū q̄ teſtator nō curabat facere teſtamentum ſi enim
curaſſet proprio ore hoc dixiſſet nō demū interrogatus exiſtēs in
agone mortis ⁊ grauiſſimo morbo facit q̄ ad hoc notatur. l. o.
ti. de teſt. per Jo. an. in additio. Spec. poſt Albe. papienſem ⁊ ma
xime probareť q̄ interrogatus teſtator q̄ faceret teſtamētū re
ſpōdit q̄ nō erat tempus. ſcōm eſt q̄ ex quo ea die qua teſtamē
tum fecit apparet q̄ a filiabus fuit inſtigatus preſumptio eſt q̄
etiā alijs diebus ante eum inſtigauerunt q: per ſequentia decla
rantur precedentia. l. ſi ſeruus plurium. in fin. ff. de lega. i.
10 ¶ † Preterea mutatio volūtatis debet ꝓbari per cauſas ꝓpter
quas talis mutatio arguať vt pꝫ ex notatis per Bal. in. d. l. ſan
cimus. nō per verba. nā ſi per verba diſpoſitiua in ſecundo teſta
mento prolata inſtituendo alios heredes nō eſt ſublatum primū.
q: non penitet ſpecialiter prioris voluntatis. d. l. ſi quis i princi
pio teſtamēti ⁊ ſic nō pſumiť mutatio volūtatis etiā ſi plura eo
dem modo cōderet teſtamēta quātominus preſumi debet muta
tio volūtatis ſi dixit ſe aliū velle inſtituere heredem nec ſpecialı
ter penitet prioris voluntatis. ⁊ ſic pꝫ q̄ iſta obiectio non ob.
11 ¶ † Ad ſcōm vero q̄ eſt ſomnium. nō preſumiť q̄ primus heres
inſtitutus qui ea ſua abſentia fuit in primo teſtamēto inſtitutus
ignoraret hoc maxime teſtatore viuēte. q: erat factū alienū. l. ſi. ff.
pro ſuo. l. q̄q̄. ff. ad velleia. ⁊ in ſpecie. ex quo nō ſolū ante aditio
nem hereditatis. ſed etiā viuente teſtatore probať ex his que po
nit bar. ⁊ poſt eum doc. in. l. qui rome. §. duo fratres. in. ij. q. ff. de
verbo ob. ex quo inferť q̄ nulla renunciatio hereditatis induci
potuit ab ignorāte. l. mater decedens. ff. de inoffi. teſta. item q: nō
poteſt viuēte teſtatore renūciari. l. qui ſuperſtitis. ff. de acquiren.
hered. etiā per viā pacti. l. pactū dotali. C. de collatio. Ex quib⁹
infertur nec pactū hereditatis perdende valere potuit ſine iura
mento vt in. d. l. pactum in ſexto. c. q̄uis. de pac. in. vi.
12 ¶ Statutum autē q̄ † pacta ⁊ cōuentiones ſeruētur intelligi de
bet de pactis ⁊ cōuētionibus validis nō de ꝓhibitis ⁊ inualidis
l. iij. §. cōdemnatum. ⁊ ibi car. ⁊ alij. ff. de re iudi. item nec potuit
ſibi per pactū preiudicare iuri q̄ ſibi ignorabat competente. vt
in. l. de his cum ibi notatis. ff. de tranſactio.
¶ Preterea ipſe dixit. fa quello che ti piace. Hoc autē facere po
terat etiā ſi dicta verba nō dixiſſet. vnde licet poſtea teſtamentū
fecerit. non dicitur voluiſſe heredes inſtituere filias ſeu ſcōm te
ſtamentum facere. quia non ſpecialiter penituit prioris volunta
tis. d. l. ſi quis in principio teſtamenti.
¶ Quartum q̄ obijcitur eſt q: tēpore conditi teſtamenti frater
heres inſtitutus in primo dixit quod liberaret ſibi prediū quod
erat commune ne contentio oriretur inter eum ⁊ ſuos ſucceſſores
quod erat teſtator fecit ſi enim cogitaſſet quod hereditas ad di
cum fratrem fuiſſet peruentura non erat opus quod dictum pre
dium reliqueret. igitur videtur argui mutatio voluntatis ⁊ con
ſequenter videtur militare doctrina Bald. Sed hoc fundamen
tum etiam eſt friuolum. aut enim volumus q̄ per dicta verba fra
ter inſtitutus in primo ſibi preiudicauerit. ⁊ hoc non eſt dicen
dum. tum quia ignorabat ius ſibi competere tum viuente teſta
tore vt dictum eſt. aut volumus dicere q̄ inducatur mutatio vo
luntatis teſtatoris. ⁊ hoc etiā dici non poteſt. q: per legatum fa
ctū heredi non arguitur mutatio volūtatis circa inſtitutionē ſꝫ
legatum eſt nullum. l. cum filiabus. in fin. ff. de leg. i. ¶ Preterea

teſtator nõ fecit ꝓprio motu ſʒ inſtigatus a fratrẽ. vñde ne pater faceret filiabus exiſtentib⁹ preſentibus mentẽ ſuã potuit illa verba pferre. ſi enim dixiſſet qð opus nõ erat q̃ totũ babitur⁹ erat nõ euitaſſet moleſtias ⁊ inſtigationes filiarũ vt teſtm̃ mutaret de quibus teſtator cogitauit qñ fecit primũ teſtm̃ cum dicta clauſula derogatoria tam preciſa ſm Bar. in dicta extrauagãti in verbo nõ obſtãtib⁹. ¶ Preterea per dicta verba nõ arguit̃ cã mutã de volũtatis nec inducit̃ ſpecialis penitẽtia prioris voluntatis igitur remanet firmũ primũ teſtm̃ per tex. in d. l. ſi quis in prin. teſtamenti. ¶ Quintũ qð allegat̃ eſt qð in codicillis conſtituit fratrem fideicõmiſſariũ ſeu executorẽ ex quo etiã videt̃ argui ꝙ voluerit vltimũ teſtm̃ valere ⁊ mutatio prioris volũtatis. ſed hec ẽ friuola allegatio. ¶ Primo q̃ nõ inconuenit qð heres etiam ſit fideicõmiſſari⁹ ſimul cũ aliis fideicõmiſſariis ⁊ ſic nõ ꝓbat hoc eſſe. l. hoc. C. vnde cognati. ¶ Scðo ex hoc arguitur qð affectio erga fratrẽ durabat ⁊ cõſequenter nõ preſumitur mutatio prioris voluntatis ſi nõ ꝓbatur cauſa mutationis volũtatis. l. cũ qui. ff. de ꝓba. vnde preſumit̃ qð adhuc duret volũtas cõſeruãde agnationis. ¶ Tertio per hoc nõ denotat̃ ſpecialis penitẽtia prioris voluntatis derogatorie prout requirit text. in d. l. ſi quis in prin. teſtamenti. nã per quãcunq̃ voluntatẽ per quã nõ arguit̃ ſpecialis penitẽtia nõ dicit̃ primũ teſtm̃ reuocatuʒ. ⁊ hoc maxime q̃ vt aſſeritur ad inſtantiã fratris petentis ⁊ ignorãtis primũ vel ſciebat credẽtis forte reuocatũ hoc fecit preſentibus filiabus qð nõ feciſſet ex ſe. vnde ex hoc nõ arguit̃ mutatio volũtatis. ſi enim voluiſſet mutare de facili potuiſſet faciendo mentionẽ de primo et de clauſula derogatoria ſm qð ipſe diſpoſuerat ⁊ ſm qð requiritur p. d. l. ſi quis in prin. qð cũ nõ fecerit cõſtat qð voluit volũtatẽ mutare. l. vnica. §. ſinautẽ ad deficientes. C. de cadu. tollẽ. cum ſimi. Ex quibus ſunt remote oẽs ſpine que in cõtrariũ pungere videbant̃. ſʒ poſtremo mihi occurrit adhuc noua dubitatio. Nã hoc ſcðm teſtm̃ eſt factum inter liberos. teſtm̃ antẽ factũ inter liberos dicit̃ in ſe cõtinere clauſulã derogatoriam. caſus eſt in aut. hoc inter liberos. C. de teſta. ⁊ in corpore vñ ſumit̃. vnde ad ipſius reuocationẽ reqrit̃ expreſſa reuocatio nõ ſolũ cuiuſlibet teſtamẽti ſʒ cuiuſlibet teſtamẽti inter liberos. ita qð nõ ſit dubitatio de
13 mẽte teſtatoris ſm Pau. Bal. ⁊ Modernos in d. aut. † hoc inter liberos. adeo qð ſm eos nõ ſufficit generalis clauſula derogatoria caſſans ⁊ irritãs omne aliũ teſtm̃ ⁊c. ſʒ dici debet omne aliũ teſtm̃ inter liberos. vnde qua rõne videt̃ habere clauſulã derogatoriã ſpecialẽ ad ſequẽtia teſtamẽta pari rõne etiã ad ꝓcedẽtia. bñ facit. l. ſi ita ſcriptũ. ff. de leg. j. Videmus etiam qð quãdo eſt primũ teſtamẽtũ inter liberos qð dicitur habere ſpecialem clauſulã derogatoriã ⁊ fiat ſecũdũ inter liberos ſine clauſula derogatoria tollit̃ primũ ſi ſecũdum eſt fauorabilius filiis ſm Bald. ſaly. Ful. Paul. ⁊ Modernos in d. aut. hoc inter liberos. igitur forti⁹ qñ
14 primum eſt inter extraneos q̃ ſecundum eſt fauorabilius † liberis put eſt caſus noſter. ¶ Confirmantur premiſſa q̃ iuramentum inter liberos dr̃ in ſe cõtinere clauſulam qð valeat omni meliori modo quo valere poteſt. vt eſt gloſ. notabilis in. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ ibi notant Jo. de imo. ⁊ moderni. et eſt gl. in. l. filiũ. C. fami. er. quã ibi ad hoc no. Angl. ⁊ tenet do. Ant. ⁊ Jo. de imo. in. c. raynutius. extra de teſta. ⁊ ſic videtur quod primum reuocatur ſicut per ſpecialem penitentiam ſicut in ſimili videmus quando primũ teſtamentũ eſt cum iuramento. q̃ tũc ad reuocandum requiritur ſpecialis penitentia q̃ facit actum valere omni meliori modo ſcðm Bar. in d. l. ſi quis in principio. ⁊ in. l. omnes populi in. iñ. q. ff. de iuſtitia ⁊ iure. vnde etiam quãdo in ſecundo teſtamento eſt iuramẽtũ habet vim ſpecialis penitentie ſm Bal. ⁊ doc. in. l. ſancimus. C. de teſta. qð non videt̃ eſſe ex alio niſi q̃ facit actũ valere omni meliori mõ. Igitur idem dicamus quando eſt inter liberos. Sed adhuc premiſſis non obſtantibus contrariam ſniaʒ veriorẽ exiſtimo. Et ad premiſſa reſpondeo. primum qð multũ differt clã derogatoria teſtõ inducta ex diſpoſitione l. inter liberos ab illa ſpãli de qua agimus qð patʒ q̃ quãdo precedit teſtamẽtũ prout in caſu noſtro non ſufficit expreſſa reuocatio prioris teſtamenti ſed requirit̃ ſpãlis penitentia prioris volũtatis derogatoria. vt. d. l. ſi quis in prin. teſtamenti ⁊ ibi Bart. et eſt communis opi. vnde ſi inter liberos fieret cum clã ſpãli derogatoria expreſſa non ſufficeret dicere caſſans omne aliud teſtamẽtum conditum inter liberos: ſed requireretur quod diceretur cũ quacũq̃ clã derogatoria ꝙ nõ requireretur qñ eſt ſimpliciter cõditũ inter liberos. q̃ ſatis eſt ꝙ fiat reuocatio expſſa cuiuſlibet teſtamenti inter liberos etiaʒ ſi de nulla clauſula derogatoria fiat mentio. vt in dicta aut. hoc inter liberos. cum ibi not. ſecundum Paul. de ca. ⁊ Moder. qui dicũt qð ſi equipararet̃ habenti clãm derogatoriam ſpecialẽ requireret̃ in ſecundo teſtamento duplex expreſſio. prima qð reuocaret omne aliud teſtm̃ etiã inter liberos conditum. ſcða ꝙ diceret etiã ſi haberet clãm derogatoriaʒ ſcðm not. in d. l. ſi quis in princip. ⁊ ſic patʒ qð ad conſequẽtia teſtamenta nõ dicit̃ tãte virtutis clauſula derogatoria que ſubintelligit̃ in teſtamẽto inter liberos ſicut illa que exprimit̃ expſſe per teſtatorẽ. Nimirũ ergo ſi ecõtra per aliud teſtm̃ inter liberos tollit̃ primũ qñ ſecundũ eſt fauorabili⁹ filiis q̃ dicit̃ cõtinere clauſulã derogatoriã per quã inducat̃ ſpecialis penitẽtia prioris volũtatis ⁊ cõſequẽter alias nõ tollit̃ primũ. Nec mirũ q̃ clauſula que ſubintelligitur in teſtamẽto inter liberos eſt tacita. igit̃ nõ vr̃ eſſe tãte potẽtie ſi eſſet expreſſa per tex. no. in. l. ſi. in prin. ⁊ ibi Bar. ff. de le. ij. quẽ tex. pro ſingulari allegat Bal. in. l. humanũ. C. de legi. itẽ facilius tollit̃ ꝓuiſio legis per ꝓuiſionẽ hominis ꝙ ꝓuiſio expſſa hois iuxta no. in. l. maritus. C. de procura. ⁊ in. l. ſi cũ dotẽ. l. prin. ff. ſo. ma. ¶ Cõfirmant̃ pmiſſa. nã in hac materia ſicut in oĩbus vltimis volũtatib⁹ multũ attẽdi debet que fuerit volũtas teſtatoris vt patʒ ex no. in d. l. ſi quis in principio teſtamẽti. ⁊. d. l. ſancimus. Premittendũ eſt etiã qð ſupra dixi ſm Bart. in extrauagãti ad reprimendũ. in verbo nõ obſtantib⁹. ꝙ huiuſmodi clauſule derogatorie p teſtatores apponunt̃ qñ faciũt teſtm̃ cũ quo intendũt decedere ⁊ dubitãt ne inducant̃ ad mutandũ inſtigatione vel deceptione aliquorũ in caſu aũt noſtro cũ fratrẽ inſtituiſſet heredẽ volens agnationẽ ⁊ familiã ꝯſeruare inſtitutis filiab⁹ in re certa nõ potuit dubitare de inſtigationibus ⁊ deceptionibus filiaruʒ ⁊ generorũ qui inducerẽt ad inſtituendũ eas heredes p quas familiaris dignitas nõ conſeruat̃. vñ ſi diceremꝰ ꝙ inſtitutio filiarum eſſet cauſa reuocationis primi teſtamenti de directo veniremus cõtra mẽtem ⁊ voluntatẽ teſtatoris volẽtis filias dotatas et inſtitutas i re certa excludi a fratre vniuerſaliter inſtituto vt honor ⁊ dignitas familie cõſeruaret̃ qð nullo modo dicẽdũ eſt cum voluntas defuncti ſit illa que totũ facit. l. ex facto. la grande. ff. de here. inſti. Addo etiã ꝙ nõ reperio iure cautũ nec doc. dicere ꝙ teſtamentũ inter liberos habeat clauſulã derogatoriã ad precedẽtia in quib⁹ requirat̃ ſpecialis reuocatio. qui ergo hoc dicit allegat legẽ vel autoritatẽ hoc dicenteʒ. l. illã. C. de collatio. Ex quib⁹ patet reſpõſio ad alia. Nam licet habeat incluſam clauſulã ꝙ valeat omni meliori modo illud nihil aliud eſt dicere niſi ꝙ habet incluſam clauſulã codicillarẽ ſm bal. in. l. cũ patre. §. filiis matrẽ. ff. de leg. ij. ⁊ hoc eſt qð dicũt gl. ⁊ autoritates ſ. allegate: licet aũt ſcðm teſtamentũ habeat expreſſam clauſulã codicillarẽ nõ tamẽ per illud tollit̃ primũ niſi expreſſe peniteat prioris volũtatis derogatorie cõtra voluntatẽ teſtatoris. ⁊ ad ſimile de iuramento reſpõdetur qð iuramentũ habet vim nõ ſolũ clauſule codicillaris ſed derogatorie ſpecialis penitẽtie priorisvolũtatis ſʒ opinionẽ Bal. ⁊ ſequacium. qð nõ reperit̃ in teſtamẽto inter liberos alias enim per quodcunq̃ ſcðm teſtamentũ cõditũ inter liberos tolleretur quodlibet primũ teſtamentũ quomodocũq̃ cõditũ qð docto. in d. aut. hoc inter liberos nõ admittunt vt ſ. probatũ eſt vñ clauſula derogatoria ſubintellecta in teſtamẽto inter liberos nõ eſt tãte potentie ſicut expreſſa in teſtamento mediãte iuramẽto ex diuerſis autem nõ ſit illatio. l. ſi. ff. de calumniato. ⁊ predicta arbitror veriſſima: licet nõ reperiam declarata. quare cum volũtas teſtatoris fuerit agnationem conſeruare dotatis filiab⁹ put cõmunis ciuiũ volũtas eſſe ſolet in Italia ꝓpter quã ſtatuta in hunc finem plurimũ emanãt ⁊ nõ oſtendat̃ cauſa mutatiõis voluntatis ſeruare in quãtum poſſumus voluntatẽ teſtatoris debemus qð nulla ſuperueniente cauſa mutatã minime arbitrari debem⁹. maxime ab eo qui Cecus effect⁹ peſtifero morbo grauatus teſtamentum ſine ſolennitate in teſtamẽto Ceci requiſita fecit per ea que in principio dicta ſunt que ad hanc concluſionem multum conferunt. Laus deo redemptori noſtro amen deo gratias.

¶ Conſilium. cxiiii.

1 ¶ Reſcriptum contra diſpoſitionẽ iuris cõis dicit̃ priuilegiũ proprie ⁊ ſtricte.
2 Priuilegiũ ⁊ reſcriptũ ad beneficia vitiat̃ propter ſubreptionẽ.
3 Subreptio ex quibus colligatur.
4 Actus celebrat⁹ a prudẽs ⁊ honeſtis perſonis pſumitur iuſtus.
5 Papa eſt viuus fons iuſtitie.
6 Probare qs teneat̃ in literis ad bñficia impetrans vel accipiẽs.
7 Sacrilegium cõmittit diſputans de poteſtate pape.
8 Cauſa legitima an preſumatur in principe.
9 Princeps an cũ cauſa iter nõ ſubditos poſſit auferre ius q̃ſitũ.
10 Diſpoſitio ceſſat ceſſante cauſa.
11 Veritas ſola corã principe oſtendi debet.
12 Cõfirmatio quelibet etiã principis intelligit̃ ſine preiudicio tertij.
13 Papa qñ poſſit ſine cauſe cognitione ⁊ citatione auferre ius alterius. ⁊ quid in beneficialibus. ⁊ criminalibus. nu. 14. ⁊. 15.
16 Papa an poſſit clericis auferre patrimonia.
17 Cauſe ciuiles graues equiparantur criminalibus.
18 Priuilegia an poſſint cõcedi ⁊ tolli per papã parte non citata.
19 Citatio nõ requiritur in impetratiõe literarũ ⁊ collatione bñficij.
20 Diſpenſatio ⁊ priuilegia nõ nocent eis quibus eſt ius queſituʒ.

Priuilegium

21 Priuilegium per non vſum.lxx.annorum dicitur ſublatum.
22 Patientia habetur loco traditiõis ⁊ ratificationis.
23 Diuiſio preſumitur ex diutina poſſeſſione.
24 Preſcriptione.xxx.annorum queritur pleniſſima ſecuritas.

Dominus labia mea aperi
at ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Viſa
bulla bonifacij ⁊ laudo lato īter magnificã cõmuni-
tatẽ ſancti Seuerini ⁊ cõmunitatẽ cinguli.⁊ ↄſideratis his q̃ in
facto narrãtur ſi vellẽ vtriuſq; rõnes adducere in difficultatib⁹
pſtientis conſultationis diſcutiendis opus eſſet latiſſimo folio
nõ enim põt materia eſſe nõ ampla: cum de plenitudine poteſta
tis ſummi pontificis eiuſq; volũtate diſcutiendũ ſit. quãobrẽ ſtu
debo breuitati quãtum in tanta re fieri poterit ſequẽdo cõcluſio
nes maiorũ noſtrorũ quas cões ⁊ veriores eſſe exiſtimabo. iuxta
doctrinã Jaco.butri.in.l.j.C.qui pro ſua iuriſdictio. ⁊ notat l.l.
fi.C.de pena iudi.qui male iudic.⁊ in.c.ne innitaris.extra de con
ſtitutio. Veniẽdo igiť ad rẽ pono hãc concluſionẽ qđ dicta bul-
la Bonifacij impetrata per homines cõitatis cinguli ſtãte lau-
do premiſſo ⁊ aliis que ī facto narranť nõ habet ī aliquo obeſſe
neq; pīudicare cõitati ſancti ſeuerini. quã cõcluſionẽ veriſſimã
eſſe quatuor fundamẽtis oſtendo. ¶ Primo ratiõe deficiẽtis vo
luntatis ſummi pontificis. ¶ Scđo ratione deficientis poteſta-
tis eiuſdẽ ī caſu noſtro. ¶ Tertio ratiõe deficiẽtis ſolennitatis.
¶ Quarto ⁊ vltimo ratiõe in effectu ſublati priuilegij ſeu cõceſ-
ſionis. ¶ Primũ fundamentũ probatur. nã clarũ eſt qđ in caſu
noſtro papa proceſſit ex certa ſciẽtia ⁊ de plenitudine poteſtatis
omiſſo omni ordine iuris nõ habita aliqua cauſe cognitiõe ve-
ritate ⁊ inquiſitione nõ citatis his de quorũ preiudicio agebať
1 neq; eorũ defenſionibus auditis. Ex quibus pꝫ † qđ tale reſcri
ptũ fuit cõceſſuꝫ cõtra diſpoſitionẽ iuris cõis. ⁊ cõſequẽter dicit
priuilegiũ ꝓprie ⁊ ſtricto ſumpto vocabulo ꝓut voluit gl.in.c.j.
de cõſti.lib.vj.⁊ no. Jo.an.in.c.cũ olim.de priuileg.⁊ Bal. Abb.
⁊ alij in rub.extra de reſcrip.⁊ Cy.⁊ Bal.l.l.j.C.de diuer.reſcrip.⁊
tex.⁊ Bal.in.l.j.ff.de cõſtitu.princi. Ex quibus infero qđ dictum
priuilegiũ tanq̃ ſubreptitiũ fuit ⁊ eſt nullũ. iſta cõſequẽtia ꝓba
2 tur. † nam ſicut reſcripta ad beneficia ꝓpter ſubreptionẽ ipſo fa
cto vitiantur vt in.c.poſtulaſti.de reſcrip. cũ ibi notatis. ita pari
ter vitiantur ipſo iure priuilegia ⁊ beneficia pricipũ hoc voluit
multũ ſingulariter do. Lapo.in.c.ad audientiã.extra de reſcrip.
argu.l.j.ff.de nata.reſtitu.⁊ hanc opinionem ſequunť ibi cõiter
omnes.ꝓut dicit ibi do. Abb. qđ dicit eẽ notabile: qm̃ ſubreptio
vitiat etiã ſi per ignorãtiã ⁊ ſimplicitatẽ fuiſſet cõmiſſa. ſatis eñ
eſt qđ princeps non fuiſſet veriſimiliter cõceſſurus ſi p̄ceſſiſſet
ſubreptio. vt in.c.cõſtitutus.eo.ti.vbi hoc idẽ tenet do. Abb.⁊ in
c.ſuper literis.eo.ti.vbi hoc idẽ tenet dñs Abb.⁊ idẽ tenet Lap-
pus in ſua alle.xc.incipi.in dei nomine factũ ſuper quo cõſilium
3 iuris petiť. qđ autem fuerit ſubreptitiũ probať. † Nam illa indu
cunt ſubreptionẽ per quã vitianť gratia ⁊ bñficia que ſi nõ fuiſ
ſent narrata vel que tacita ſi fuiſſent expreſſa pricepſ talẽ gratiã
nõ feciſſet ſeu nõ ita faciliter cõceſſiſſet. ꝓut probat tex.⁊ ibi hoc
no. doc.in.c.ſuper literis.de reſcrip.⁊ in.d.c.cõſtitutus.eo.ti.⁊ de-
clarat no. Lappus in preallegata allegatione. omnis eñ puritas
in tali impetratione adeſſe debet ⁊ omne vitiũ abeſſe.i.q.j.ſi quis
neq;.⁊ in.c.ad audientiã. ⁊ in.c.ſequenti.de reſcrip.⁊ in.c.dudũ.el
ſecundo.de elec. ſm Jo.calde.cõſi.xiiij.in tit.de reſcrip.incipi.im-
petratio facta ⁊c. Sed in caſu noſtro vnũ fuit obmiſſũ qđ ſi fuiſ
ſet narratum. ⁊ duo fuerũt falſo expreſſa que ſi vera narrata fuiſ
ſent papa nõ cõceſſiſſet vel nõ ita de facili conceſſiſſet. igitur ⁊c.
¶ Primo enim impetrãtes tacuerunt qualiter partes de cõcor
dia petierant ab antianis bononiẽſibus qđ mitterẽt vnũ docto
rem qui miſerunt famoſum doctorẽ qui de cõſenſu ambarũ par
tium interuenit in cõpromiſſo vt arbitrator. qđ ſi forte põtifex
ſciuiſſet vel nõ cõceſſiſſet vel nõ ita de facili cõceſſiſſet confiſus de
prudẽtia ⁊ veriſimili ſciẽtia doctoris miſſi ab antianis bononiẽ
ſibus cũ bononia ſit ſtudiorũ mater vt dicit glo.in.l.fi.C.de teſta.
vnde ex qualitate perſone mittẽtiũ ⁊ laici veriſimiliter credendũ
eſt eũ fuiſſe virum doctiſſimũ ⁊ circunſpectũ per id qđ habeť in
c.ſtatutũ.in prin.de reſcrip.in.vi.⁊ conſeqnẽter ſi papa hoc ſciuiſ
ſet nõ ita de facili conceſſiſſet: ſed potius eſtimaſſet laudum lacũ
4 iſtud fuiſſe. † qm̃ actus celebratus a viris prouidis ⁊ honeſtis: li
cet primo aſpectu videreť iniuſtus tamẽ preſumiť iuſtus propter
qualitatẽ pſonarũ. vt eſt caſus no.⁊ ibi colligunt doc.in ſpecie in
laudo in.c.niſi eſſent.de ꝑben. probatur hoc idẽ ex his que ponit
Inno.in.c.j.de cleri.peregri.⁊ ideo dicit notãter dñs Abb. in. d.
c.niſi eſſent. qđ licet alias ſolẽnitas extrinſeca nõ preſumatur ta
men ſi actus eſt geſtus a viris prouidis ⁊ honeſtis preſumiť mul
tomagis hoc dicẽdum eſt in caſu noſtro cũ laudũ nõ appareat
primo aſpectu iniuſtũ. ⁊ ſic talis taciturnitas fuit cauſa faciliꝰ
inducendi pontificem ad concedendũ. ¶ Confirmãtur etiaꝫ pre
miſſa ex eo qꝛ ſi narratum fuiſſet qđ de cõmuni cõſenſu miſerũt
pro illo doctore nõ ita de facili cõceſſiſſet ⁊ reuocaſſet. vt in bulla
per tex.in.c.ceterum.de reſcriptis.per queꝫ dicũt ibi doctores qđ
ſi primũ reſcriptũ eſt impetratũ de cõſenſu partium ⁊ ſecũdũ ſic
impetratũ facta mentione de primo ⁊ nõ facta mentione de cõ-
muni conſenſu. ſecundum tanq̃ ſubreptitium non tenet.
¶ Secundo loco impetrãtes expreſſerũt qđ ipſi poſſidebãt ⁊ poſ
ſederant dicta territoria ⁊ loca ꝑ ſpatiũ.xxxiij.annorũ. qđ tamen
erat falſum. vnde ꝓpter hanc falſam ſuggeſtionẽ tũ qꝛ poſſeſſor
tuendus eſt in ſua poſſeſſione iuxta.not.in.c. licet cauſaꝫ. ⁊ in ca.
in preſentia.per. Inno.de probatio.⁊ in.l.ſi duo.ff.vti poſſidetis
tum qꝛ pro poſſeſſore preſumiť.l.ſine poſſidetis.C.de probatio.⁊
traditur in.c.cũ ad ſedem.de reſtitu.ſpoliatorũ. ⁊ faciliꝰ inductꝰ
fuit ſummus pontifex ad ꝯcedẽdũ ⁊ maxie ꝓpter poſſeſſionem.
xxx.annorũ. pro qua magis preſumitur ꝑ ea que ponit Bar.in.l.
fi.C.vnde vi.⁊ do. Abb.in.c.ſi diligenti.de preſcrip. ex quibus in-
fero quod narrãdo ſe poſſediſſe ⁊ poſſidere cõſequenter tacue-
runt aduerſarios poſſidere que taciturnitas poſſeſſionis aduer
ſarij etiã iniuſte colorate tamẽ inducit ſubreptionẽ ī reſcriptis
ad beneficia ꝓut eſt caſus. ⁊ ibi hoc cõcludũt cõiter omnes doc.
de cõceſ.prebẽ.c.cũ noſtris. ſm que reſcripta ad bñficia regulanť
huiuſmodi priuilegia. vt in prin. ꝓbatũ eſt. nõ eñ ita de facili
conceſſiſſet ſi ſciuiſſet alios eſſe in poſſeſſione quos in poſſeſſione
potius tueri debebat vt dictũ eſt. ¶ Tertio loco dicã qđ expreſ-
ſerunt falſum dum narrauerunt qđ fuerũt enormiter leſi qđ qdẽ
fuit magna cauſa inductiua ↄceſſionis gratie cũ ex nimia leſiõe
quã narrant ⁊ nõ ex modica lauda irritari debeãt per ſuperiorẽ
⁊ reduci ad arbitriũ boni viri vt in.c. quintauallis cũ materia.
de iureiur.⁊ in.l.ſi ſocietatẽ.§.arbitrorũ.ff.pro ſocio.⁊ per Bart.
in.l.ſi quis cũ aliter.ff.de ver.obli. que ꝑ certo fuerũt cauſa indu
cẽdi põtificẽ ad cõcedẽdũ qđ nõ ↄceſſiſſet. ⁊ ſic reſcriptũ tanq̃ ſub
reptitiũ eſt nullũ. nõ eniꝫ eſt cẽſendũ qđ ſummus põtifex voluiſ-
ſet tantã iniuſtitiam facere ita ex abrupto niſi ex narratis motꝰ
fuiſſet ꝓpter que de facto ⁊ leuato velo reuocauit laudũ ⁊ cõceſ a ¶ In papa
ſit loca litigioſa nõ poſſeſſorib⁹ ⁊ illis cõtra quos erat preſumẽ tria conſide-
dũ q̃ repoitauerũt laudũ cõtra ſe: qm̃ vt inquit Bal.ī quodã cõ rantur.
a ſi.in papa omnia illa tria a cõcurrere preſumũtur que cõſideranť
in actibus hominis: bona volũtas. modi cõgruitas. cõceſſionis
5 ꝑtãs qꝛ † papa eſt vnius fons iuſtitie fugãs tenebras. vñ bene fa-
cit qđ dicit Lappus in dicta alleg. lxxxix. vbi in.vj.col. dicit qđ il
la ſubreptio vitiat gratiã q̃ ſi nõ interueniſſet princeps talẽ gra
tiam nõ feciſſet. vt in.d.c.ſuper literis. cũ ibi no. qđ intelligiť ſm
cõmunẽ ſtilũ ⁊ curſum principis ⁊ curie vel cancellarie. nam alſ
non poſſet vnq̃ ſciri an princeps feciſſet gratiã ſi fuiſſet vel non
fuiſſet expreſſum. forte enim feciſſet ⁊ forte nõ vnde referẽdum eſt
hoc ad ꝓbabilẽ cõiecturã vel cõem vſum aliarũ grãrũ ꝑ principẽ
conceſſarũ ſeu ſolitarũ ↄcedi ſm Lappũ que probanť qꝛ ab his
que ſolita ſunt fieri valet arg.l.qđ ſi nolit.§.qꝛ aſſidua.ff.de edil.
edic.l.vel vniuerſorũ.ff.de pigno.ac. Quis aũt nõ videt qđ papa
nõ eſt ſolitus nõ auditis partiũ defenſionib⁹ reuocare lauda la
ta ⁊ cõcedere bona litigioſa in preiudiciũ poſſeſſorũ. nõ enim cẽ
ſendum eſt qđ inde iniuriarũ naſcatur occaſio vnde iura naſcũ-
tur. l.meminerint.C.vnde vi. ¶ Confirmantur etiã premiſſa naꝫ
in quocũq; mandato ⁊ reſcripto ad litẽ ⁊ beneficia ſubintelligiť
b illa clauſula ſi preces b veritate nitantur caſus eſt queꝫ ibi notãt
omnes ad hoc in.c.ij.de reſcriptis. ⁊ traditur in.l.vniuerſa.C.de b ¶ In quocũ-
preci.impera.offe.canoniꝫata.xxj.q.ij.vniuerſa.⁊ Jo.an.⁊ docto. q; mãdato ⁊
in.c.j.de lit.cõteſta.lib.vj.⁊ ponit ſpecu.⁊ poſt eũ Jo.an.in tit.de reſcripto īte-
reſcrip.preſen.§.rõne quoq; defectus. in prin. ſed in caſu nrõ pre ligiť clauſula
ces veritate nõ nitanť. igitur priuilegiũ nõ vẽdicat ſibi locũ. ille ſi preces veri-
enim qui fundat ſe in aliqua diſpoſitione deducere debet ⁊ ꝓba tate nitantur
re requiſita in illa diſpoſitione argu.eorum que nota ponit. Jo.
an.in.c.j.de homici.lib.vj.⁊ bal.in.l.hi qui ad ciuilia.C.ad appel-
la.⁊ Barto.in.l.j.ff.de cõditio.ex.l. in caſu autẽ noſtro dicť con-
trarium appatere nec eſſe aliquid probatũ ex narratis quorũ ꝓ
batio ipſi impetranti incumbit. hoc probať per ea que ſingulari
ter ponit Jo.an.in dicto.c.j.de lit.conteſta.lib.vj. quã ibi ſequiť
6 Dominicus de ſancto gemi. vbi concludit † q; in literis ad bñfi-
cia ꝓut ſunt litere de quibus agimus. vt ſupra probatũ eſt qm̃ ex
cipitur de qualitate falſa expreſſa ⁊ tũc impetrans hꝫ ꝓbare. ar-
gu.l.iij.C.de nõ nume.pec. ſecus ſi excipitur de vero tacito: qꝛ tũc
excipiens habet ꝓbare per id qđ habetur ī dicto.c.ij. de reſcrip.
vbi hoc idem tenet dñs Abb.⁊ idem tenet do. Abb.in.c.qꝛ circa
per illũ tex.in prin.de conſang.⁊ affini. vnde ad propoſitũ qđ vo
catus fuerit ille doctor vt dictũ eſt excipiens debet ꝓbare qđ aũt
poſſederunt annis.xxxiij.⁊ fuerint nimis leſi impetrãs. ¶ Cõfir
matur iſta opinio qm̃ impetrans venit ad retractionẽ laudi ra-
tione nimie leſionis. igitur ſibi incumbere debet onus probandi
per ea que dixit Dy.in ↄſi.xiij. quod incipit tholomeꝰ manẽtis.
quem refert Joã.an.in additio.ſpec.in ti.de arbitrio.§.ſequitur

ſm addi. que incipit Dy. in regula ſcienti. ⁊ tradit in. d. §. arbitro
rum ⁊ in. d. c. quintanallis. ⁊ ponit plene Mod. in. l. ſecundum. ff.
de verbo. oblig. ad hoc vt interpretatio ſubiecte materie reſcripti
conueniat. l. ſi vno. in prin. ff. locati. l. ſi ſtipulatus. ff. de vſuris. cum
vulgaribus. Ex quibus remanet ſufficienter probatum primum funda
mentum rone deficientis voluntatis. ſed poſſet quiſpiam inſtare predi
a cta procedere niſi appoſita eſſet clauſula ex certe ſcientia[a] que quidem
clauſula habet virtutem vt princeps videatur velle vti plenitudine po
teſtatis abſolute vt no. gl. in. c. ad hoc. de reſcrip. ⁊ in. c. ex parte. el
ſecundo. extra de offi. delega. ⁊ Oldr. conſilio. cclviii. lxi. factum tale eſt
⁊ Bal. in. l. eis. in prin. C. de appellatio. ¶ Quinimo in caſu noſtro
b expreſſa eſt clauſula de plenitudine poteſtatis.[b] Ex quibus vide
batur dici poſſe quod cum conceſſerit certa ſcientia credendum ſit verum
fuiſſe quod narratum eſt ſecundum Bar. in. l. conficiuntur. §. codicilli. ff. de iure
codicil. ⁊ Bal. in. l. ſi. C. ſententiam reſcin. non poſſe. ⁊ Bal. in procemio
feudorum in tertia charta. facit tex. ⁊ quod ibi per Inn. in. c. veniens
de filiis preſbyterorum. vnde dicimus quod certa ſcientia principis exclu
dit omnem ſubreptionem. vt notat gl. in. c. iii. de filiis preſbyterorum. ⁊
notat Io. an. in. c. olim. de ver. ſigni. ex eo autem quod appoſuit clau
ſulam de plenitudine poteſtatis. maxime adiecta clauſula non ob
c ſtantium[c] preſumendum dicitur quod voluerit ius quomodocunque alte
ri acquiſitum auferre prout late concludunt do. Ant. ⁊ Io. de imo.
in. c. que in eccleſiarum. de conſtitu. allegant no. per gl. ⁊ Cy. in. l. ſi. C.
7 ſi contra ius vel vti. publi. Ex quibus concludendum videbatur † quod cum
pontifex ita voluerit non ſit vlterius litigandum quoniam de factis pape
in dubium reuocare ſacrilegium eſſe videtur. xvii. q. iiii. qui aut. cum ſimi.
¶ Sed ad iſta dicta reſpondeo primo quod predicta videntur ſane in
telligenda quando proceſſum eſt cum cauſe cognitione quo caſu preſuma
tur pro veritate conceſſionis propter clauſulam ex certa ſcientia alias
ſecus. ita videtur de mente Inn. in. c. i. ⁊ ii. de confirmatio. vti. vel
inuti. Ita tenet expreſſe Spec. in titu. de legato. §. nunc oſtenden
dum. verſi. xviii. ⁊ Pau. ⁊ Io. an. in clemen. paſtoralis. de re iudica.
Archidia. l. diſtinctione. penultima. Ad idem glo. ⁊ doctores in. c. ſi.
de eta. ⁊ qualita. ⁊ tenet Rota in nouis concluſione. cxxxix. incipi.
Item quod papa confirmando. Cum ergo in caſu noſtro nulla habita
fuerit cauſe cognitio ſed ad illam ſolam partis petitionem fuerit fa
cta dicta conceſſio non obſtat clauſula ex certa ſcientia.
¶ Secundo reſpondeo quod dicta clauſula nihil operatur niſi in his
de quibus preſumitur principem habuiſſe notitiam ſicut ſunt iſta
que conſiſtunt in iure. Non autem operatur in his que princeps pre
ſumitur ignorare ſicut ſunt ſtatuta pacta conſuetudines ⁊ alia fa
cta particularia. vt in. c. i. de conſtitutio. lib. vi. ita dicit nota. Bar.
in propoſito in materia in. l. ſi. C. ſententiam reſcin. non poſſe. ⁊ probatur
ex dictis Inno. in. c. cum te. de eta. ⁊ qualit. ⁊ Io. an. in. c. porrecta.
extra de confir. vti. vel inutil. faciunt no. per Bal. in procemio feu.
in. iii. charta. ver. quero an in corporalibus. vnde dicit Bal. in ſuo
conſilio quod incipit priuilegia ⁊c. quod per talem clauſulam non
videtur in dubio velle auferre ius alterius. arg. l. reſcripta. C. de
preci. impera. offe. ⁊ per has reſponſiones hoc anno vidi conſultum
in indiuiduo in ſimili caſu per ſolennes aduocatos conſiſtoriales
⁊c. Cum ergo in caſu noſtro conſtet quod papa non habuit notitiam iu
rium communitatis ſancti Seuerini. ex quo fundat ſe in longiſſima
poſſeſſione impetrantium ⁊ in magna eorum leſione que affirman
tur eſſe falſiſſima.
¶ Poſtremo reſpondeo. nam ſicut principalis conceſſio cenſetur facta
cum iſta clauſula. ſi preces veritate nitantur. ita ⁊ predicte clauſule
adiacentes cenſentur ſub eadem conditione appoſite. arg. glo. no. in. l.
ſi patronus. §. patronum. ff. que in frau. patro. ⁊ tex. in. l. ſi. ff. de con
ſti. pe. quem pro ſingulari allegat Bal. in. l. ſi abſentis. C. ſi cer. pe. ⁊
probatur etiam ex his que ponit Cy. in. l. in contractibus. C. de non nu
me. pecu. Ex quibus remanet firmum primum fundamentum.
¶ Secundum fundamentum eſt quod dicta bulla non habet obſtare ratione
deficientis poteſtatis. iſtud fundamentum probatum. quia nulla cauſa
legitima ſubſiſtente non potuit ſummus pontifex priuare commu
nitatem ſancti Seuerini dominio rerum ſuarum: quia hoc fuiſſet reſcribere
contra ius gentium licet cauſa legitima ſubſiſtente potuiſſet. hanc con
cluſionem tenet Bar. in procemio ffoui. per tex. quo dicit meliorem
non inueniri in. l. venditor. §. ſi conſtat. ff. com. prediorum. per quem dicit
quod princeps non poteſt aliquem priuare dominio rei ſue ſine cauſa. ⁊ tenet
Inno. in. c. qui plerique. de immu. eccle. ⁊ Inno. ⁊ do. Anto. ⁊ alii in
c. que in eccleſiarum. de conſtitu. vbi dominus Abbas dicit hanc eſſe com
munem opi. legiſtarum ⁊ canoniſtarum. vnde non eſt curandum de eo quod
dicit Ange. in. l. item ſi verberatum. ff. de rei vendi. vbi dicit quod im
perator de plenitudine poteſtatis poteſt dominium rei alicui auferre
nulla cauſa ſubſiſtente. ⁊ quod qui dicit contrarium mentitur per. l. bene
a zenone. C. de quadr. preſcri. ⁊ idem dicit in. l. omnes eo. tit. de qua
preſcriptione. ⁊ in. l. iii. §. ſi is pro quo. ff. quod quiſque iuris. Quia prout
dixi communis opi. eſt in contrarium prout etiam dicit Ra b. Fulg. poſt
doc. in. l. fin. C. ſi contra ius vel vti. publicam. ⁊ tenet Pe. de anc. in
repeti. c. ſi propter tua debita. de reſcrip. in. vi. ¶ Sed contra premiſſa

iſtare poſſent aduerſarii quod dicte ambe ciuitates ſunt de temporali
iuriſdictione eccleſie ⁊ eidem immediate ſubiecte. quo caſu vendicat
8 ſibi locum quod dicit Cy. ⁊ quod † in principe preſumitur legitima cauſa vt
ipſe dicit in. l. ſi. C. ſi contra ius vel vtilitatem publicam. ⁊ do. Anto. in
c. qui plerique. de immu. eccle. ⁊ eſt bona glo. ⁊ ibi Bar. in. l. relegato
§. i. ff. de penis. adeo quod ſecundum Cy. non admittitur probatio in contrarium
prout etiam declarant do. Ant. ⁊ Io. de imo. ⁊ do. Abb. in. c. que in
eccleſiarum. de conſtitutio. alias reſpectu non ſubditorum ſi princeps ali
quid diſponeret non preſumeretur cauſa ſecundum do. ab. per not. per In
no. in. c. inquiſitioni. de ſent. excom. ⁊ no. do. Abb. in. c. cum nobis
9 extra de teſti. ⁊ in. c. inter quatuor. de maio. ⁊ obedi. ¶ † Quinimo
etiam cum cauſa non poſſet inter non ſubditos auferre ius queſitum vt
no. Inno. in. c. in noſtra. de iniur. ⁊ do. An. ⁊ do. Abb. in. c. conſtitu
tus de relig. domi. cum ergo in caſu noſtro Papa diſpoſuerit inter
ſubditos ſuos videtur quod preſumi debeat cauſa rationabilis ⁊ legitima ſic
quod ex tali cauſa potuerit ipſis preiudicare ⁊ ius auferre. ¶ Sed ad hanc
obligationem ego clare reſpondeo quod predicta obligatio procedit in caſu du
bio quando non conſtat de cauſa qua motus fuerit ſummus pontifex. ſed
in caſu noſtro apparet de cauſis quibus motus fuerit. in incertis enim
non certis locus eſt coniecturis. l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. ob. cen
ſendum enim eſt quod ſummus pontifex motus fuerit ex cauſis narratis
in procemio bulle. arg. l. ſi. ff. de heredi. inſti. cum ibi no. per Bal. ⁊ in
l. regula. in verbo initium conſtitutionis demonſtrat ⁊c. ff. de iu. ⁊ fac.
igno. cum vulgaribus. ⁊ ſic quod motus fuerit ex eo quod narratum fuit ſi
bi ſupplicantes poſſediſſe ⁊ poſſidere dicta loca ſpatio longiſſimo.
xxxii. annorum ⁊ ex narrata eorum nimia leſione. prout in ſuperioribus
dictum eſt quod cauſe cum ſint falſe ceſſare debet diſpoſitio principis que vt dixi
ſemper intelligitur ſi preces veritate nitantur vt in. d. c. ii. de reſcrip.
¶ Videmus etiam in ſimili quod ſi princeps aliqua cauſa ſubſiſtente ab
10 ſtulit rem propriam vni. ſi demum † cauſa ceſſat ceſſat diſpoſitio ⁊ res ablata
reſtitui debet prout concludit Inn. in. c. qui plerique. de immuni. eccle.
⁊ do. Ant. ⁊ Io. de imo. in. d. c. que in eccleſiarum. ergo fortius a prin
cipio impeditur diſpoſitio principis ſi cauſa in qua fundatur ceſſat
quia regula eſt quod facilius actio impeditur quam poſtquam eſt in eſſe de
ducta tollatur prout eſt caſus in. l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui
vel alie. iur. ¶ Sed iterum ſi diceretur ſicut in dubio aliter non appa
d rente preſumitur[d] cauſa ⁊ iuſta ita pariter dicamus quod cauſa allega
ta preſumi debet iuſta. quia hoc eſt minus quam primum ar. aut. quan
to magis. C. de ſac. ſanc. eccle. regula eſt generalis quod per actum prin
cipis preſumatur vt per Cy. in. d. l. ſi. ⁊ in. l. reſcripta. C. de preci. im
per offe. ⁊ facilius inducitur preſumptio qualitatis alicuius actus
quam ſubſtantie vt declarat Ang. in. l. ſi certis annis. C. de pactis.
¶ Sed ad hanc obiectionem reſpondeo quod talis preſumptio cedit ve
ritati. lxxx. diſtin. quicunque. cum ergo conſtet tales cauſas non eſſe ve
11 ras non eſt de preſumptione curandum. † veritas eſt enim illa que coram
principe attendi debet vt dicit Bal. in. l. pe. ff. de inſti. ⁊ iur. ⁊ in. l.
nemo poteſt iudex. C. de ſenten. Amplius ⁊ ſecundo dico quod tunc preſumitur
pro iuſtitia principis quando diſponit. l. generalem condendo vel etiam conce
dendo proprio motu particulari perſone. ſecus ſi ad inſtantiam
⁊ poſtulationem partis: quia tunc preſumitur potius per importunitatem
quam ex iuſta ⁊ rationabili cauſa reſcribere. caſus eſt ⁊ ibi Bar. in
l. i. C. de petit. bonor. ſubla. lib. x. ⁊ ita per illum tex. dicit Lud. roma.
in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſo. ma. Et Lud. ro. in ſuo conſil. cccxxxvi.
Omnipotentis ⁊c. quod indultum petri. ⁊c. Et ideo princeps punit
vt in his inferior non obediat ſed reſcribat principi vel expectet ſe
cundam iuſſionem. c. ſi quando. de reſcript. cum tenentur de preben. Sed in
caſu noſtro princeps proceſſit ad partes poſtulatas: vt patet ex
forma reſcriptionis. Item non poteſt dici quod motu proprio cum clauſula
in reſcripto motu proprio non ſit expreſſa vt in. c. in motu proprio. de
preben. in. vi. ergo non preſumitur pro iuſtitia ⁊ cauſa rationabili
reſcripti. ¶ Soluitur etiam alio modo dicta difficultas: quia tunc preſu
mitur pro actu quando proceſſit princeps ventilatis iuribus partis contra
quam reſcribit ⁊ habita cauſa cognitionis. ſecus ſi cauſa non ven
tilata ⁊ non receptis defenſionibus partium quia tunc dicta preſumptio
ceſſat iuxta no. in. c. inter de elec. ⁊ in ſpecie ita declarat no. Bal.
in. l. ſi. C. de legibus. ſed in caſu noſtro ſine aliqua cauſe cognitione
proceſſit: ideo non eſt pro eius actu preſumendum.
¶ Amplius dico quod quando princeps procedit parte non citata pro
eius actu non preſumitur prout declarat do. Abb. in. c. i. de caulu poſ.
⁊ proprie. ⁊ in. c. cum olim. de re iudi. ⁊ ibi latius dicetur prout fecit
in caſu noſtro. Igitur ſi non conſtat de cauſa rationabili vel quod ex
cauſa falſa non potuit princeps de plenitudine poteſtatis auferre
ius ſuum dicte communitati ſancti Seuerini.
¶ Non omitto quod dicit ſingulariter Imo. in dicto. c. que in ec
cleſiarum. vbi voluit quod licet princeps poſſit mihi auferre iu
ra. ⁊ defenſiones iuris poſitiui: tamen adhuc poſſum iuſtitiam con
ſequi manu regia ſicut licitum erat iure primeuo. ⁊ ideo dicit no.
domi. Anto. quod ex ſola naturali equitate implorare poſſum offi
cium latum iudicis quod olim competebat ratione ſolius naturalis
obligationis. allegat etiam no. per Io. an. in. c. nouit de iudi. ¶ Sed
adhuc

a ¶ De clauſula ex certa ſcientia virtute ⁊ ad quid extendatur.

b ¶ De clauſula de plenitudine poteſtatis.

c ¶ De clauſula non obſtantium.

d ¶ Cauſa preſumitur iuſta ⁊ pro actu principis preſumitur ⁊ quod ex iuſta cauſa.

adhuc vt reſtaret vnus ſcrupulus qđ in dicta bulle non ſolum nar
rantur cauſe de quibus .ſ. ſed etiã alie: vez qȝ aſſerunt qđ loca de
quibus agimus ſunt declarata per ſtatuta dicte terre cinguli ꝙ
ſtatuta per plures officiales eccleſie in prouincia aſſerũt fuiſſe ap
probata. ex qua narratione potuit ſummus põtifex moueri. vn
de licet cauſe de quibus .ſ. expreſſe eſſent falſe tamẽ videtur quod
ſeu reſcriptũ ex iſtis alijs cauſis ſaluari poſſit ſicut in ſimili dici
mus quod quãdo diſpoſitio duplici rõne eſt fundata altera ceſ
ſante nõ ceſſat diſpoſitio. l. liberorum. §. notãter. ff. de his qui no
tan. infa. in. §. affinitatis. inſtitu. de nup. ⁊ magis in ſpecie proba
tur: qȝ qñ ex duplici cauſa poteſt ſententia ſaluari: licet vna ſit fal
ſa ſuſtinetur ex alia iuſta no. in. c. ſicut de re iudica. ⁊ in. c. ex parte.
de conceſſio. preben. cum ſimi. ¶ Sed ad hanc obiectionez reſpõ
deo quod ſtatuta cõmunitatis cinguli nõ habebant preiudicare
communitati ſancti ſeuerini: tum quia res inter alios acta. vt in
l. ſepe. ff. de re iudi. ⁊ in. c. pe. de re iudi. tum quia non potuerũt ſta
tuere in eorum fauorem ⁊ preiudicium aliorum. argu. l. nullus. ff.
de teſtibus. ⁊ eius quod habetur in rubro ⁊ nigro ne quis in cau
12 ſa propria ius dicat minuſqȝ nocebat approbatio officialiũ. †qm̃
quelibet confirmatio etiaz principis intelligitur ſine preiudicio
iuris tertij. vt in. c. quamuis. de reſcrip. in. vj. ⁊ patet ex his ꝙ po
nit Jo. and. in addi. ſpec. in titu. de ſucceſſ. ab inteſta. §. ſic põt ver.
ex facto. ⁊ Jo. an. in regula ſine culpa in mercurialibus. de reg. iu
ris. in. vj. fortius ergo ĩ inferioribus a principe qui etiã ſi voluiſſent
in preiudicium iuris tertij etiam cum cauſa non potuiſſent hoc
facere vt declarat Bal. in. l. §. in ver. no. quod plenitudo. C. de ſer
uitu. ⁊ aqua. ⁊ Bal. in. l. reſcripta ad ẽ. C. de preci. impera. offerẽ
dis faciunt no. per Bar. in. l. toties. ff. de pollicitationibus. ⁊ per
Bal. in. l. ſi teſtamẽti. C. de teſtamentis. Ex qb9 habemus dicere vel
quod ſi fuiſſet ſummus pontifex motus ex tali non fuiſſet motus
cauſa rationabili ⁊ ſic ex illa nõ potuiſſet ius alterius auferre. qm̃
doc. oẽs requirunt cauſam rationabilem ad hoc vt ius alterius au
ferri poſſit ⁊ hoc in ſpecie exprimit Bal. in. d. l. reſcripta vbi vult
qđ non quelibet cauſa ſit ſufficiens ſȝ debet eſſe cauſa rationabi
lis ⁊ ad publicũ bonum tẽdens vel qđ motus fuit ex alijs cauſis
ſ. narratis. ſ. longiſſima poſſeſſione ⁊ nimia leſione que erant ma
gis iuſte ⁊ rõnabiles. vt. ſ. oſtenſum eſt. ⁊ ſic magis eſt veriſimile
a quod ex illis motus fuerit. pſumi enĩ debet quod veriſimile eſt vt
inquit Bal. in. c. j. §. ſi qua de feu. guar. facit. l. non eſt veriſimile. ff.
quod metus cã. ¶ Preterea pſumptio abhorret irrationabilia
vt inquid Bal. in. c. j. §. ſi vero vaſallus quid ſit inueſtitura.
¶ Poſtremo etiam cũ cõceſſio ⁊ priuilegiũ pro maiori parte ſit
ſubreptitiũ: licet pro aliqua parte eſſet verũ ex quo priuilegium
eſt vnũ ⁊ indiuiſibile quo ad loca de quibus agimus reddit ĩ totũ
nullũ qȝ vtile per inutile vitiat iuxta no. in regula vtile per inuti
le. ⁊ per Bar. in. l. grece. §. illud. ff. de fideiuſſo. ⁊ in ſpẽ notat glo. ⁊
ibi doc. in. c. cõſtitutus. in gl. j. de reſcrip. Ex qbus remanet defen
ſarũ ſcdm fundamẽtum ratione deficiẽtis poteſtatis ex quo fun
damẽto poſſunt duo inferri. ¶ Primũ qđ ex quo deficiebat po
teſtas cenſendũ eſt potius ſummuz pontificem dictis cauſis nar
ratis ceſſantibus hoc noluiſſe qm̃ nũqȝ in dubio ea ſibi impoſſi
bilia videt voluiſſe: vt inquit Bar. in. l. ſi ꝗs ſub cõditio. ff. de cõd.
inſtitu. ⁊ Bal. in. l. fi. §. in cõputatio. C. de iure deli. ¶ Secũdũ qđ
verba reſcripti in fine pro quo derogat laudis latis inter partes
per clauſulam nõ obſtantibus laudis latis ⁊c. intelligi poſſunt de
laudis que non fuerũt rite recte vel iuſte late alĩs Papa fuiſſet in
iuſtus qđ nõ eſt dicendũ. Nam pro iuſtitia que põtifici ineſſe de
bet ad eũ ſpectat que iuſte diffinita ſunt cõfirmare ⁊ validare. vn
de non eſt credendum ꝙ quatenus iuſta eſſent caſſare voluerit ⁊
illa pro infectis habere intelligatur. ergo reſcriptũ quatenus lau
dũ eſſet inualidum vel inualidãdũ ne inde liti rei oriatur occaſio:
vnde ſõs iuſtitie oriri dȝ. l. meminerint. C. vnde vi ita cõſuluit no.
Bal. in ſuo conſilio qđ incipit electio ⁊c. ⁊ probat hoc idẽ ex his
que voluit ſingulariter compoſtellanus in. c. cauſam ꝙ. de reſcri
ptis. vbi dicit qđ ſi papa mandat alicui bñficium conferri nõ ob
ſtante collatiõe alteri facta intelligiõz de collatione inualida nõ
aũt de valida per quã alteri eſſet ius queſitũ ⁊ no. Joan. and. in. c.
j. de cõſti. ⁊ Bald. in. c. j. de noua forma fidelitatis ⁊ hec de ſecun
do fundamento dicta ſufficiant. ¶ Tertiũ principale fundamẽ
tũ eſt quo dicta bulla non hȝ obſtare rõne deficientis ſolẽnitatis.
13 †qm̃ nõ potuit papa auferre ius cõitatis ſancti ſeuerini ſine cau
ſe cognitione ⁊ eis nõ citatis. caſus eſt in clemen. paſtoralis. de re
iudi. ſuper quo fundamẽto omittẽdo rões ⁊ iura que allegari
poſſent breuiter. Conſiderari poſſent plures caſus. ¶ Primus eſt
qñ princeps non voluit vti plenitudine poteſtatis ſed pñſente or
dinaria. ⁊ tunc clarũ eſt quod non poteſt ſine citatione ⁊ cauſe co
gnitione procedere. probatur per tex. cũ glo. in. l. fin. C. de legibus
⁊ ibi per doctores in. c. in cauſis. ⁊ ibi no. de re iudi. ⁊ in dicta cle
men. paſtoralis. ⁊ ponit Barto. in. l. defenſionis facultas. C. de iu
re fiſci lib. x. ⁊ Barto. in extrauaganti ad reprimendum in verbo
ſine figura iudicij. ⁊ p bar. in. l. cũ mulier. ver. ꝗro. de vna queſtio
ne. ff. ſo. ma. ⁊ And. ro. in. l. j. ff. ne arbitris ⁊ elegãter loquit Ang.
conſ. ccxciij. incipiẽte dicta cauſa interlocutoria. Et hic nõ eſt ca
ſus noſter qȝ papa vſus eſt plenitudine poteſtatis.
14 ¶ †Secundus caſus eſt qñ vult vti plenitudine ptãtis ⁊ ſumus
in cauſis beneficiorũ ⁊ tũc videt valere declaratio pape ſine cita
tione caſus eſt ⁊ ibi colligũt Hoſti. ⁊ do. Ant. in. c. ſicut vnire. de
exceſſibus prelatoꝝ. ⁊ eſt tex. qui ita poteſt intelligi in. c. in noſtra
de procuratoribus vel locũ habet ꝑpter periculũ animarũ vt ibi
dicit. d. Anto. in. viij. colũ. ⁊ in fine. Nec mirũ qȝ papa ſine cauſa ⁊
pro libito volũtatis põt ꝑuare quẽ beneficio ſuo vt pȝ ex his ꝙ
ponit. d. Anto. ⁊ no. Abbas in. c. cõſtitutus de reli. domibus. ⁊
dominus Abbas in. c. cũ a nobis. de teſtibus. Ad hoc bona gl. i
c. per principalẽ. ix. q. iij. ⁊ hic etiã nõ eſt caſus noſter cũ nõ ſit cau
ſa beneficialis ſed bonorum temporalium.
15 ¶ †Tertius qñ princeps etiã vult vti plenitudine poteſtatis in
cauſis criminalibus in quibus agitur de cauſa ſtatus ⁊ de graui
preiudicio ⁊ hoc caſu Bal. in. l. nec caſus. C. de appellatiõibus ſen
tit qđ valeat cõtra ſubditũ alias ſecus. ſed cõtrã tenet Bal. in. l.
iij. §. ſi is. ff. qđ quiſqȝ iuris qđ ẽt cõtra ſubſtitutũ nõ valeat ⁊ iſta
opinio videt verior qȝ pro ea videt caſus ineuitabilis l. dicta cle
mẽtina paſtoralis. ſentiũt omnes qui idẽ tenẽt in ciuilibus de qui
bus ſtatim dicet ⁊ tenet Ang. in. l. ſi accuſatoribus. C. de accuſa.
faciũt no. per Bal. in. l. vt vim. ff. de iuſti. ⁊ iure vbi dicit qđ defen
ſio iuris nõ põt auferri preſertim in criminalibus. ⁊ ita cõſultũ
fuit in cauſa interdicti illuſtriſſime ciuitatis florentinorũ per il
luſtres doctores ⁊ ita ego tũc cõſului ſed nõ pſequor qȝ nõ eſt ca
ſus noſter.
¶ Quartus caſus eſt quãdo ſumus in ciuilibus ⁊ princeps pce
dit cõtra nõ ſubditũ ⁊ iſto etiã caſu cõcludendũ eſt qđ nõ valet
declaratio principis ſine citatione etiã de plenitudine ptãtis qm̃ i
nõ ſubditũ nõ poteſt vti plenitudine ptãtis. ita determinat no.
do. Anto. per illũ tex. l. dicta clemẽ. paſtoralis. ⁊ ita dicit ſe reſpõ
16 diſſe in queſtione de facto vbi dicit† ſe idẽ credere quo ad bona
patrimonialia clericorũ ⁊ ſequit Jo. de imo. idẽ dicit do. Ant. in
cle. ne romani. de iureiurã. ⁊ tenent oẽs quos ſtatim referaȝ in ſe
quenti caſu qui tenẽt etiã ſniam latam cõtra ſubditũ nõ valere ⁊
in hoc caſu ſm̃ hanc opinionẽ iſto anno conſultũ fuit p ſolẽnes
doctores ⁊ hic non eſt caſus noſter vnde non proſequor.
¶ Quintus caſus eſt qñ in ciuilibus princeps pcedit cõtra ſub
ditũ ⁊ iſte eſt caſus noſter in quo doctores ſunt multũ varij mul a
ti enĩ viri nõ modice autoritatis tenẽt qđ valet maxime de pleni
tudine ptãtis pnt videt tenere Joã. an. in. c. j. de cauſa poſ. ⁊ p
prietatis. ⁊ do. Ant. in. c. cũ olĩ. de re iudi. ⁊ Bal. in. l. nec cauſas.
C. de appella. ⁊ Bal. in. l. ſi. C. quomodo ⁊ qñ iudex. ⁊ Bald. in. l.
iij. §. ſi is pro quo. ff. qđ quiſqȝ iuris. ⁊ Hoſ. ⁊ Jo. an. in. c. i. noſtra
extra de procuratoribus.
¶ Contrariam tamẽ opinionẽ tenent do. Anto. ⁊ Joã. de imo. i.
d. clemen. paſtora. de re iudi. vbi eſt caſus in. §. ceterũ in. ij. reſpon
ſo vbi põtifex expreſſe declarat qđ etiã cõtra ſubditũ princeps nõ
poteſt ex certa ſcientia ſupplere defectũ citatiõis qȝ eſſet auferre
defenſionẽ que eſt de iure naturali ⁊ ideo dicũt do. Ant. ⁊ Jo. de
imo. qđ nõ valet ſtatutũ vel cõſuetudo qđ quis nõ citetur ad ſen
tentiã ⁊ licet tex. loquat in cauſa criminali ⁊ graui. tamẽ. d. Ant.
⁊ Jo. de imo. idẽ dicunt in ciuilibus grauibus in quibus agit ne
auferendo iure queſito de iure gentiũ. Nã ratio illius tex. eſt ge
neralis. in qua ſe fundat pontifex. l. qđ citatio nõ poteſt auferri
qȝ tollitur defenſio que eſt de iure naturali. Et hãc opinionẽ ap
probat dominus Cardinalis ⁊ dominus Abbas in. c. j. de cauſa
poſ. ⁊ proprietatis ⁊ dominus Abb. in. c. in cauſis. de re iudica. ⁊
Abb. in. c. cum inter de elec. ⁊ Abb. in. c. inter quatuor. de maio. ⁊
ob. ⁊ in. c. cauſam. de preſcrip. ⁊ eſt de mẽte. d. Anto. ⁊ Jo. de imo.
⁊ clarius hoc tenet dominus Abb. in. c. cũ olim de re iudi. addu
cit ꝙ cũ citatio ſit de iure diuino. ij. q. j. dominus omnipotens cõ
tra iſtud preceptũ negatiuum ꝙ non poſſit procedi parte nõ ci
tata in cã in qua verti poteſt cauſe cognitio papa vel imperator
non diſpenſat qȝ nunqȝ tali precepto reperitur in. l. diuina diſpẽ
ſatum iuxta no. per Inn. ⁊ docto. in. d. c. que in eccleſiarũ. ⁊ Bar.
in. l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ hanc opinionem approbat
Bal. expreſſe poſt gl. in. l. fi. C. de legi. ⁊ in ſummo pontifice forma
liter ⁊ in preludijs feudorũ in quarta charta. vbi poſtqȝ dixit qđ
papa de plenitudine poteſtatis poteſt procedere parte nõ citata
ſubdit. ex. tamẽ cõtra in cle. paſtoralis. de re iudi. ⁊ ſic ſentit oppo
ſitum vbi eſt caſus pro iſta opi. in ver. ceterum quem tex. etiã ali
ter induco. Nã ſi omnes fatent qđ in cauſis criminalibus ꝑpter
preiudiciũ nõ poteſt princeps etiã de plenitudine poteſtatis p
cedere parte nõ citata ergo idem dicendũ eſt in ciuilibus grauis
17 preiudicij †quoniam cauſe ciuiles graues equiparantur quo ad
iuris diſpoſitionẽ cauſis criminalibus. §. propter litẽ iſti. de excu
ſa. tuto. ⁊ declarat Barto. ⁊ doctores. in. l. admonendi. ff. de iure

¶ Preſumit veriſimiles ra tionabile.

ſur l.2 docto.in.l.parentes.C.de teſtibus.& hanc opinionē appro bat Ang.in.l.princeps.ff.de legibus per tex.in.d.l.fi.C.de legib⁹. & in.d.clemen.paſtora.vbi dicit eſſe caſum.idē Paul.de caſtr.in d.l.fi.punctualiter in ſnla pape & dominus Ant.& Jo.de imo.in clemē.j de lit.pen.& in cle.i.de iureiur.& poſſet fore cōtraria opi nio de plano procedere qñ materia eſt talis in qua princeps pōt ſinuito preiudicare ſicut dictū eſt in cauſis beneficialib⁹ per.c.ſicut vnire.de exceſſ.hus prelatorū.& in .c. in noſtra.de procuratorib⁹.cū ibi no.& ſicut patet ex no.per Bar.in.l.gallus.§.& quid ſi tantum. ff.de libe.& poſthu.& per do.An.in.c.per venerabilē.in.xx.colū.in ver.ſi.requiritur.qnt filij ſint legitimi.vbi negat facultas & non potentia & ſic de ſimilibus qr tūc de plenitudine poteſtatis pōt preiudicare parte nō citata.ar.l.qd ipōt.ff.de re.iur.ſecus in his in quibus nō poteſt ſcilicet in iure queſito de iure gentiū qr tūc nō poteſt preiudicare & ſic nō pcedere parte nō citata & ſi pcedic eſt adeo euidēs iniquitas q pro facto ei⁹ nō preſumit per text.in dicta cle.paſtoralis.& hanc opinionē approbat Cardi.mediola nenſis in.d.cle.paſtoralis.quia citatio non eſt ſub regula poſiti ua ſed naturali.

¶ Primo ex parte iudicis in quo adeſſe debet liquida precedēs cognitio quoniam vnuſquiſqȝ eorum que cognoſcit bonus eſt iudex vt primo ethicorum ſcribit Ariſtoteles.bene facit.xi.q.iiij. graue.que ſine preſentia haberi non poteſt.l.fin.C.ſi per vim vel alio modo.

¶ Scdo ex parte partis qr ſicut nō poteſt defenſio extraiudicia lis tolli.l.vt vim.ff.de iuſti.& iure.ita nec iudicialis.i.defenſionis facultas.C.de iure fiſci.libro.x.ſed pars ſe defendere nō poteſt nō citata: & ſic ſine ſciētia vera vel interpretatiua vnde cū per citatio nes ad defenſionē perueniatur ſubtrahere citationē nō eſt aliud quā defenſionē ſubtrahere.& ſubdit.poſtea idē doctor loquēdo de plenitudine poteſtatis qd poteſtas eſt de genere bonorū.Nā poſſe malum nō eſt poſſe ſed magis nō poſſe vt dicit tex.de peni ten.diſtin.ij.principiū.ver.Charitas.adeſt enim plenitudo ptā tis in diſpoſitiōe bonitatis:nō autē prauitatis.nā potius tūc di ci deberet plenitudo tēpeſtatis.hāc etiā partē multū late & ſubti liter diſputādo ad vtrāqȝ partē tenet glo.Jo.monachi in extra uagāti bonifacij octaui que incipit rem nos nouā cuius rōnes nō refero qr lōga eſt & hodie habētur extrauagātes in formis vi deat illa gl.qr ſola ſufficeret ad victoriā.& hāc partē tanqȝ cōiorē & rationabiliorē ſequi debem⁹ maxime ne plenitudo poteſtatis cauſa ſit non leuis iniquitatis.ſed dicet quiſpiā adhuc pōt cōſi derari ſextus caſus quid iuris ſi princeps pcedit reſcribēdo vel priuilegiū cōcedēdo maxime de plenitudine ptātis.& hoc caſu di

18 cendū videt q †citatio nō requirat put vident tenere gl.& cōiter doc.in.d.c.cū.olim.de re iudi.& tenet Bal.in.l.fi.ad fi.C.de fructi bus & lit.expē.qr actio priuilegiādi eſt ſumme poteſtatis.& no.d. Anto.in.c.cū dilecta.de cōfirma.vti.vel inutil.& d.Anto.in.c.ve niens de filijs preſbyterorū.in quibus locis dicit qd priuilegiū & diſpēſatio cōcedunt parte nō citata.ſed in ſuperioribus dictum fuit qd cōceſſio de qua agim⁹ dicitur priuilegiū.igit videt quod de plenitudine poteſtatis cōcedi potuerit etiā parte inaudita & nō citata.Sed ad hanc obiectionē ego reſpōdeo qd ex quo latū erat laudum & reclamatū vt in ſupplicatione narrat lite pendē te tale reſcriptū habet vim priuilegij cōtra ius cōmune eſt deci ſiuū cōtrouerſiarū que erant inter partes.erat eñ actio cōtradi ctorij iudicij & nō ſimplicis donationis.Nā vt inquit Bal.in.d.

a ¶ De clauſula ſupplētes oēs defect⁹ ex plenitudine poteſtatis.

19 c.cū olim.id in impetratione †literarū nō requirit citatio:qr nō eſt actus iudicij cōtradictorij : ſed quedā donatio ſicut nemo in collatione beneficij citat.vt in.c.licet eps de prebē.l.vj. Quinimo bar.in.l.ij.C.de tēporibus appel.dicit qd vbi pars multū lederet in impetratione literarū requireret citatio.vnde dicit ibi Bal. qd citatio partis nō eſt de eſſentia in cōceſſionibus principū:ſed bene poſtea in pceſſu ad vlteriora.ex quibus ſatis aperte conclu ditur qd vbi per reſcriptum cauſa decideret cū preiudicio partis

20 qd requirit citatio.vñ dicimus q †diſpēſatio & priuilegia nō no cent eis quibus eſſet ius queſitū put declarāt.d.An.& abb.in.c. at ſi clerici.C.de adulterijs.de iud.& late.d.Ant.in.c.dudū.el.j.de elec.ↄcludit ergo qd quatenus dictū priuilegiū decidit dictam cōtrouerſiam & aufert ius dicte cōitati ſancti ſeuerini nō potuit ſine citatione in eorū preiudiciū ↄcedi.facit.c.ſuper eo.cū ibi no. de offic.deleg.Nec obſt.clauſula ſupplentes omnes defectus ex plenitudine ptātis:qm nō operat niſi quo ad defectus ſurgētes ex defectu ſolēnitatis introducte de iure poſitiuo nō introducte a iure naturali prout eſt citatio.vt dicit Specu.in titu.de legato §.nūc oſtēdendū.verſi xvj.& ſequit ibi Jo.an.argu.d.clemē.paſto ralis.idē do.Anto.& Jo.de imo.in.c.j.de trāſac.& in.c.illa.de ele ctione.& Joā.de imo.in.l.quidā cōſulebāt ff.de re iudi.& ex iſtis eſt expeditū tertium fundamentū qd ratione deficiētis ſolēnita tis talis cōceſſio nō preiudicat.Quartū principale fundamētū eſt ratione in effectu ſublate cōceſſionis iſtud fundamentū pba

tur poſſe.Primo qr videt dici qd ſi talis cōceſſio dici poſſet me

21 rū priuilegiū †qd p nō vſū annorū ſeptuaginta dicat tale priui legium ſublatū arg.l.j.& qd ibi per Bar.ff.de nūdinis.vbi priui legiū per nō vſum.x.annorū perditur.& idē tenet Bar.in.l.licitas §.pe.ff.de pubii.& in.l.fi.ff.de cōſti.prin.& Jo.an.in .c. ij.de immu. eccle.li.vi. ¶ Scdo qr poſt priuilegiū aduerſarij paſſi ſunt dicto longiſſimo tēpore cōmunitatē ſancti ſeuerini poſſediſſe dicta lo

22 ca pront in laudo cōtinet que †quidē patiētia habet loco tradi tionis:vt in.l.quedā mulier.ff.de reiuēdi.& in.l.ij.C.de acqui.poſ. ex qua patiētia poſſeſſionis hincinde put in laudo cōtinet indu citur tacita ratificatio laudi.Nā ſi nulla diuiſiōe locorū exiſtēte ex poſſeſſione diuiſim obſeruata preſumeret facta diuiſio & in ta lem diuiſionē partes cōſenſiſſe ſm gl.cōiter approbatā in.l.pe.C. cōmuni diuidēdo.& per Bar.& doc.in.l.qui in aliena.in prin.ff. de acq.here.cū ſi.fortius in caſu nro in quo apparet laudū diui ſoriū ſi illud ita fuit obſeruatū pſumit tacita ratificatio.l.Pau

23 lus.ff.rē ra.ha.& hoc maxime q †ex diutina poſſeſſiōe preſumat diuiſio pcedit qñ pcedit cauſa obligatoria:vt dñt pe.& Cy.l.d.l. pe.& Bal.C.de fideicōmiſſis.put eſt in caſu nro qr pcedit laudū diuiſoriū ſi ergo poſtea cenſet ratificaſſe laudū ↄ indultū priui legiū cenſet tali cōceſſione receſſiſſe.vt notāt glo.& doc.in.c.cū ac ceſſiſſent.de cōſtitutio.& probat in.l.& ibi Bar.C.de his qui ſpō te mu ne.ſubeūt li.x.& probat ex his que ponit Jo.an .in regula acceſſoriū.in mercurialibus.de reg.iur.li.vj.& ponit Ang. in .l.ſ.

24 §.& ſi qs tutor.ff.qñ appellādū ſit. ¶ †Tertio & vltimo qr omne ius competens virtute dicti priuilegij eſt ſublatū preſcrip.xl.an norū & vltra maxime pcedente titulo laudi per quā preſcriptio nē qs dicit cōſequi pleniſſimā ſecuritatē:vt dicit tex.in.l. oēs.l ſi. C.de preſcri.xxx.annorū.Nā.xl.annorū preſcriptione cōpleta nul lā moleſtiā vel inquietudinē qs pati debet vt dicit tex.in.l.ſi.C.de fundis patrimonialib⁹.lib.xi.vnde in dictis iuribus.& in.l.ſicut & in.l.cū notiſſimi.& per totū.C.de preſcrip.xxx.vel.xl.annorū ap paret quod omne remedium ſi quod competebat eſt ſublatum. ¶ Ex quibus omnibus concludo quod dicta bulla nullo mo do habet obſtare dicte communitati ſancti ſeuerini.

¶ Conſilium.clxv.

1 ¶ Dux comes vel marchio quis dicatur proprie.
2 Rex quilibet eſt monarcha in regno ſuo.
3 Feuda iuriſdictionis & inferioris quātitatis que dicantur.
4 Feudum dicitur accedere cōtractui & nō vltime voluntati.
5 Feudum dicitur contractus nominatus.
6 Cauſa finalis reſtringit & ampliat ſuos effectus.
7 Cauſa finalis cuiuſlibet diſpoſitionis colligitur ex proemio.
8 Contractus feudi dicit cōtract⁹ ſtricti iuris & ↄſuetudinarius.
9 Inueſtiture tenor derogat omni nature feudorum.
10 Actus dubius cognoſcitur ex ſignis.
11 Feudū an trāſmittat ad filios vl hrēdes an vero reuertat ad dñs.
12 Pactum quod apponitur contra naturam feudi non facit feu dum non dici feudum.
13 Feudum paternum quod dicatur & quod antiquum.
14 Clauſula.in omnibus & per omnia.quid importet.
15 Feudum comitatus an ſit diuiſibile de iure vel conſuetudine & quid de alijs feudis.& nu.16.& 23.
17 Feuda poſſunt diuidi quo ad exercitium & adminiſtrationem.
18 Diuiſibile ſemel debet durare diuiſibile.
19 Virtus termini ad quem ſit equiparatio transfundit in termi num equiparatum.
20 Contrariorum natura eſt vt mutuo ſe expellant.
21 Finis ſemper conſideratur.
22 Scandalū vt euitet multa cōcedunt que aliās non cōcederētur.
24 Argumentū a contrario ſenſu an ſumatur in feudis vel contra ctus & an dicatur proprie & ficte.
25 Feudum an ſit ſeruitus.
26 Incorporalia quomodo diuidentur.
27 Minor an poſſit prouocare ad diuiſionem rerū immobilium.

DOminus labia mea aperiat & ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. Viſis inde ſtituris de bonis cōceſſis i feudū per illuſtriſſimū prī cipem Borſiū Mutine ducē nobili familie de rāgonibus.Et p̄ mo inſtrō inueſtiture de bonis cōceſſis in feudū anno dñi.Mcccc liiij.die.ix.ſeptembris.& alio inſtrō inueſtiture cōfecto anno dñi Mcccclxv.die.xvi.mēſis aprilis & alijs bonis & reb⁹ ſcdo loco cō ceſſis in feudū dictis nobilib⁹ de rāgonib⁹:& viſa facti narratio ne & dubitationibus que oriunt in pſenti cōſultatione:tria prin cipalr inueſtigabimus. ¶ Prio an dicta bona pmo loco cōceſſa dicant cōceſſa i feudū iuriſdictiōis vel i feudū comitat⁹. ¶ Scdo poſito qd dicerent ↄceſſa i feudū comitat⁹ dicta bona an poſſint aliquo mō diuidi maxime ↄdicente aliquo ex vaſallis qbus di cta bona fuerūt i feudū data. ¶ Tertio poſito qd dicerent data in feudum

in feudū iuriſdictiōis etiā aliquo mō dicant̄ poſſe diuidi ⁊ hoc
ſimul diſcutiet̄ qd iuris de bonis ſcdo loco in feudū datis q̄ vt
demōſtrabit̄ dicunt̄ in feudū iuriſdictionis cōceſſa. ¶ Circa pri
mā dubitationē ne ſup equiuocis ↄtingat nos in ea ⁊ in alns. ſ.
dicēdis elaborare in primis pmittendum eſt qd imperium reges
⁊ alij magni dñi in eoꝝ dominijs ⁊ territorijs hñt ducatus mar
chionat⁹ ⁊ comitat⁹ put ptꝫ in Italia in regno. Sicilie nec lon
ge exēpla petant̄ ptꝫ eſt magis prime in pfato illuſtriſſimo prin
cipe Borſio q ſub eius dñio hꝫ ducat⁹ marchionatū ⁊ comita-
1 tus. †illi aūt qui ſunt inueſtiti de aliquo ducatu dicerent̄ duces:
illi qui de marchionatu marchiōes: illi vero q ſunt inueſtiti de
aliquo comitatu dicunt̄ comites vt eſt tex. ad lr̄am l.c.j. qs dicat̄
dux comes vel marchio. ⁊ ibi tradunt Jaco. de bel. And. de iſer.
Bal. ⁊ alij quē tex. ad lr̄am refert gl. Joā. an. in. c. fundamēta. in
verbo marchio. de elec. lib. vj. Jdem etiā in comite aperit tex. in
c. ſignificauit. de reſcri. vñ dicit Bal. in. d. c. j. qs dicat̄ dux ⁊c. per
illū tex. qd ille dr̄ ppr̄ie comes qui eſt inueſtitus de aliquo comi-
tatu. Alij autem comites ſine comitatu nō dr̄ ppr̄ie comites
ſed abuſiue put ſunt comes ſacri palatij q creāt tabelliones dāt
tutores legitimari ſpurios ⁊ ſimilia faciūt que in eoꝝ p̄uilegijs
cōtinent̄. vt no. in. l. j. ff. de tuto. ⁊ curato. datis ab his. Jdē etiā di
cūt Hoſti. ⁊ Abb. modernus in. c. iij. extra de maio. ⁊ obe. ⁊ ideo
inferūt qd in materia reſtringibili non veniet appellatiōe comi
tum. ⁊ de his comitib⁹ tradit̄ etiā p Spe. in ti. de inſtru. edi. §. re-
ſtat. ver. ſed qs pōt facere. ⁊ ver. porro. ⁊ p Bar. in. l. non aliter. ff.
de adopti. ⁊ Bal. i proemio. C. ⁊ per Jnno. ⁊ canoniſtas in. c. pe.
extra de fide inſtru. ¶ Scdo pmittēdum eſt qd dignitates predi-
a cte. ſ. ducatus marchionatus[a] ⁊ comitatus dr̄ dignitates rega-
les vt eſt caſus in. c. j. de feudo marchie ducatus ⁊c. ⁊ ibi Bald. et
alij ⁊ non pñt collatiōes taliū dignitatū fieri niſi ab imperatore
ad quē pertinent vt eſt caſus in. d. c. j. de feudo marchie. ⁊ ibi col-
ligūt Bal. ⁊ ceteri. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi etiā colligūt Jac. de bel. Bal. et
alij in. d. c. j. quis dicat̄ dux comes vł marchio vbi inter alia dicit
Bal. qd in principe Romano ſunt oēs theſauri dignitatū recō-
diti traditur p And. de iſer. ⁊ alios in. c. j. de his qui feudum da-
b re pñt. ⁊ ideo ab imperatore tāq̄ a fonte fluunt omnes[b] regales
dignitates. l. ſacrilegij. C. de diuer. reſcri. l. pe. ff. de cōſti. principū.
Jdem tñ dicendū eſt in regibus qui tales dignitates in eoꝝ re-
gnis conferre pñt vt ↄcludit And. de iſer. in. c. j. de his qui feudū
2 dare pñt. qꝛ †quilibet rex eſt monarcha in ſuo regno. vij. q. iij. ſcitote
vij. q. j. in apibus. ⁊ Jac. de bel. ⁊ Bal. in. d. c. j. qs dicat̄ dux comes
vel marchio. ¶ Quinimo plus iuris hꝫ rex in regno quā impe-
rator in imperio ſm And. de iſer. qꝛ rex trāſmittit regnū ſuū ⁊ im-
perator nō trāſmittit imperiū ſed ex electione creat̄ vt in. c. vene-
rabilē de electione. Ex quibus infert̄ qd ſi volumus dicere predi
ctos nobiles de rāgonibus creatos eſſe comites ⁊ inueſtitos de
aliquo comitatu debemus dicere hoc factū eſſe autoritate ceſa-
rea put etiam in cōceſſione feudi exprimit̄. quā autoritatē pſup-
pono hr̄e ampliſſimā illū illuſtriſſimū principē. vñ circa pñtem
nihil vlteri⁹ pſequor cū etiā nō fiat dubitatio. ¶ Tertio pmit-
tēdū arbitror qd aliqñ ↄcedunt̄ in feudū aliqd caſtrū aliqua vil-
la ſiue aliqua loca q̄ nō ſunt comitatus ducatus vel marchiona
3 tus †qꝛ illis locis nō conueniūt hmōi dignitates regales. ⁊ talia
feuda dicant̄ feuda iuriſdictionis ⁊ inferioris qualitatis quam
illa q̄ hñt annexā dignitatē regalē vt eſt caſus in. d. c. j. in. §. parte
illius tex. qs dicat̄ dux comes vel marchio. ⁊ ibi not. maxime per
And. de iſer. ⁊ Ja. de aluaro. tradit̄ et in. d. c. j. de feudo marchie.
⁊ in. d. c. j. de his q feudū dare pñt. ⁊ in. c. imperialē. §. preterea du-
catus. de p̄hi. feu. alie. p Fede. quāq̄ oīs ille q preeſt cōgregationi
alicuius ville vel caſtri ⁊ illoꝝ cognitionis dicat̄ hr̄e dignitatem
vt no. Jo. an. in. c. cū olim. extra de p̄bendis. Jac. alua. in. d. c. j. in
prin. qs dicatur dux comes vel marchio ⁊ Bald. in eodem. c. j. §.
ceteri vero. ⁊ gl. in auē. conſti. que de dignitate. §. generaliter. nō
tñ dicūt̄ habere p̄dictā dignitatē regalē. ¶ Quarto ⁊ vltimo p-
4 mittēdū eſt qd †feudū dr̄ ↄctus materie accedere ⁊ non vltimarū
voluntatum vt eſt caſus quem ad hoc ponderat ibi Bald. in. c. j.
hic pōt eſſe tex. qui ſucce. teneant̄ facit tex. in. c. j. qui ſucce. tenean
tur. ⁊ illud qd dr̄ qd in feudo nō hꝫ locū ius accreſcēdi prout eſt
de natura ↄctus. vt in. l. ſi mihi ⁊ tibi. ff. de ver. ob. cum de natura
vltimarū voluntatū ſit qd habeat locū ius accreſcēdi. l. re coniun-
cti cum ibi plene no. p Bar. ff. de leg. iij. de quo arti. p Bald. in. c.
j. §. ⁊ quia vidimus. de his qui feu. da. pñt. ⁊ in ſuis ↄcluſionibus
feudoꝝ. Jtē feudū dr̄ pactū nudū traditione veſtitū ſcdm Bald.
in. l. j. in. iiij. q. ff. de rerū diuiſio. ⁊ ideo dicit Bal. in. c. ceterum ex-
5 tra de iudi. †q feudū equipat̄ ↄctui inominato ſꝫ melius eſt dicē-
dū qd dicatur ↄctus noīatus. Nā vt notabiliter inqt Bar. l. l. in-
telligentiā. §. quinimo. ff. de pac. aliqñ ſtatutū vel cōſuetudo dant
cōtractui nō ſolū nomē ſed et formā ⁊ tūc dr̄ ↄctus noiatus ⁊ iō
infert ↄtractū emphyteoticū eſſe ↄctū noiatū in quo a lege intro-
ductū eſt qd fiat in ſcriptis. iuxta formam que habet̄ in. l. j. C. de

iure emphy. infert et qd feudū eſt ↄctus noiat⁹ in quo introdu-
ctum eſt qd interueniat inueſtitura ⁊ iuramētum fidelitatis. vt
in. c. j. qd ſit inueſtitura. ⁊ in. c. j. de noua for. fide. Et p̄dictā cōclu
ſionē ſequunt̄ ibi moderni ⁊ concordat idē Bar. i rub. C. de rerū
permuta. ⁊ Bal. ⁊ Ang. i. l. legitima. ff. de pac. ⁊ Joā. de imo. in. c.
q̄ in eccliarū. extra de ↄſti. ⁊ Ang. i auē. vt ſpōſa. largi. in pnc. faci-
unt no. p Bar. in. l. j. in pe. q. C. de iure emphy. ⁊ hoc indubitāter
verū eſt qñ ſit p ſtipulationē p id qd not. Bar. in. l. ij. C. de ↄdi. ob
cām. Ex quib⁹ infert̄ qd ſicut ceteri ↄctus feudales ex ↄuētione
⁊ volūtate ↄhentium legē accipere dꝫ. l. legē. C. de pact. l. legem. C.
locati. l. ↄtract⁹. ⁊ l. ſemper in ſtipulationib⁹. ff. de reg. iur. quorū
volūtas in primis ex v̄bis ↄctus colligitur. vt in. l. labeo. ff. de ſu-
pel. le. l. nois ⁊ rei §. v̄bū. ff. d verbo. ſigni. c. ij. requiris. extra de ap-
pel. ⁊ no. Bal. l. l. ad recognoſcēdas. C. d ige. ⁊ manu. vñ ad cogno
ſcēdū an dicta bona dicant̄ ↄceſſa i feudū comitatus vel nō: v̄ba
cōceſſiōis ⁊ inueſtiture ſunt diligētiſſime ponderāda vt inquit
no. Bal. in. l. lecta. ff. ſi cer. pe. ad qd tex. in auē. de reſti. ⁊ ea que pa
rit ibi ſubtiliter v̄ba intuētes ⁊c. ⁊ in. l. ſi. C. cōia veri. iudi. ibi ſti-
pulatiōis pſ̄ne tenor ⁊c. ⁊ in ſpecie ⁊ i feudis eſt caſus in. c. j. in ſi.
de duobus fratribus a capi. inueſtitis. p quā dicit ibi Bal. q̄ te-
nor inueſtiture derogat omni nature feudoꝝ: ⁊ ideo eſt valde in
ſpiciēdus. ad idē tex. in. c. porro. extra de p̄uilegijs. Ex quibus in
ferendo ad propoſitū primo aſpectu dicēdum videbat̄ qd dicta
bona ⁊ loca primo in feudo cōceſſa cenſerent̄ cōceſſa in feudū co
mitat⁹. ¶ Hec cōcluſio pmo probari vr̄ ex proemio p̄dicte prime
inueſtiture in q̄ dr̄ qd dicti nobiles d rāgonib⁹ titulo ⁊ dignita-
te comitat⁹ ſe ⁊ ſuos illuſtrare volebāt vt eoꝝ nobilitas eiuſmo
di dignitatis ſupeddito titulo clarior redderet̄ ⁊ maiorē gloriā
cōſequeret̄. Ex qbus verbis clare colligi vr̄ qd dicti nobiles vole
bant inueſtiri de aliquo comitatu cū als nō poſſent ppr̄ie ſine ti
tulo comitat⁹ ⁊ dignitate nobilitari lꝫ poſſent abuſiue ſolo titu
lo vt in. d. c. j. cū ibi no. qs dicat̄ dux comes vel marchio. ⁊ dictuꝫ
fuit ſupra in primo euidētiali. v̄ba aūt in dubio ſunt intelligen
da ppr̄ie ⁊ nō improprie. vt in. l. iij. §. hec v̄ba. ff. de neg. geſt. l. j. §. ſi
is q mane. ff. de exercitoria. l. j. §. hoc interdictum de ciſterna. ⁊ ibi
Bar. ff. de fonte. c. rodulfus. extra de reſcrip. ⁊ ſūt intelligēda ſim
pl̄r ⁊ nō ſcdm qd. l. hoc legatū. ff. de lega. iij. ⁊ in potētiori ſignifi-
catu. l. j. §. qui in perpetuum. ff. ſi ager vecti. vel emphyt. petatur.
¶ Ex quib⁹ cōcludi vr̄ ex pemio colligi p̄dicta bona data fuiſ-
ſe in feudū comitat⁹. ſꝫ ex pemio colligit̄ clara intētio diſponen
tiū ſiue ↄhentiū circa ea que poſtea ſequunt̄ in quacūq̄ diſpōne
igit̄ ⁊c. pbat̄ hoc p caſum not. cū ibi no. p Bar. Bal. ⁊ alios in. l.
ſi. ff. de here. inſti. ⁊ in. l. j. ⁊ ibi Bart. ff. ad macedonianum. tradit
Bart. in. l. ambitioſā. ff. de decretis ab ordine faciendis. ⁊ eſt tex.
in. l. regula. §. ſꝫ. ver. initiū ↄſtitutiōis demōſtrat ⁊c. ff. de iur. ⁊ fa-
cti igno. quem ad hoc allegat d. Ant. de bu. in cle. j. de electione. ⁊
Bal. in. l. vt liberis. C. de colla. ⁊ Barto. ⁊ Bal. in. l. ſi patruus. C.
cōia veri. iudi. ⁊ Bal. in. l. cōſti. C. §. qbus ⁊ Bar. in. l. cum qd. ff. ſi
5 cer. pe. cū ſi. ¶ †Secūdo probat̄. qlibet effect⁹ ampliat̄ ⁊ reſtrin-
gitur a ſua cā finali. l. cum pf. §. dulciſſimis. ff. de lc. ñ. l. ſi is q. ff. de
acq. poſ. ⁊ in. l. ſi. §. cū ibi no. ff. de actio. l. volūtas. C. de fideicōmiſ-
ſis. l. fin. C. de predijs curia. lib. x. cū ſimilibus ſed cā finalis predi-
cte inueſtiture ⁊ infeudati vt dicti nobiles de rāgonibus redde-
rentur nobiliores ex titulo dignitate comitatus: igitur cēſentur
per tale infeudatum ⁊ inueſtituram nobilitati ⁊ decorati titulo
⁊ dignitate comitatus. conſequentia huius rationis ptꝫ vna cū
aſſumpto minor probatur ex pemio dicte inueſtiture ſtatim in
6 precedēti rōne relato †per qd proemiū oſtendit̄ cā finalis cuiuſli
bet diſpoſitionis. vt eſt caſus vbi oēs concludunt hoc in. d. l. ſi.
ff. de here. inſti. vñde dicit Bal. in c. ij. regris. de appel. quod cau-
ſa pemialis dicit̄ eſſe cā finalis. ad idē tex. in. c. ex multa. ⁊ ibi no.
Abbas modernus extra de voto ⁊ Bar. in. l. cum hi. ff. de trāſac.
⁊ Bar. in. l. demonſtratio falſa. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ Cardina-
lis florentin⁹ in. c. ſi. de electione. ⁊ in. c. pe. extra de cleri. coniuga.
faciūt no. p Ange. in. l. ſi qs cum aliter. ff. de ver. obli. ⁊ per Joan.
de imo. in. l. quoties. §. ſed ſtichum. ff. de heredi. inſti. cum ſimili.
¶ Tertio predicta cōcluſio cōfirmari vr̄ per alia verba eiuſdem
proemij in qbus dicit̄ ad ea. Nam que ſupra narrata ſunt volēs
ipſos de rāgonibus ſui voti compotes reddere ⁊c. Per que ver-
ba videt̄ oſtēdi cōceſſionē illuſtriſſimi principis pfati fuiſſe ſe-
cundū petita p dictos nobiles de rangonibus. ſed ipſi petierūt
ſe nobilitari dignitate comitatus ⁊ p conſequens comitatu ali-
quo ſe inueſtiri vt in ſuperiorib⁹ oſtenſum eſt igitur vr̄ cōcluden
dum eos fuiſſe inueſtitos de dictis bonis in feudum comitatus
que etiam verba cum ſint in proemio dicte inueſtiture oſtendūt
intētionē ↄhentium ⁊ pfati illuſtriſ. princi. concedentis ⁊ cām
finalē ↄctus ⁊ cōceſſionis put in ſuperioribus declaratum fuit.
tradit etiam Ange. per glo. ibi in. l. j. ff. de iudi. ⁊ Oldr. conſi. iij. ⁊
Bald. in. l. j. ff. de origi. iuris. ⁊ Ludo. ro. in ſuo ↄſilio. xv. ⁊ in ſuo
conſi. xc. Cōfirmatur hoc fundamentum alia ratione. Nam peti-

a ¶ An ducat⁹ marchiona. vł comitatus dicantur dignitates regales ⁊ nō poſſunt tales dignitates fieri niſi ab imperatore a quo fluūt oēs regales dignitates.

b ¶ In pncipe romano ſunt omnes theſauri dignitatū recōditi ⁊ qd in regibus.

tio dictoꝝ nobilium de rãgonibus fuit vt nobilitarentur digni-
tate comitatus ⁊ ſic qð aliquo comitatu infeudarentur ⁊ ſic fuit
determinata petitio. conceſſio aũt ꝗ̃tumcūq; indeterminata in-
telligitur facta ſm petitionem. arg. l. ſi defenſor. §. q interrogat⁹.
ff. de interrog. ac. ⁊ in. §. preterea. inſti. de inuti. ſtip. ⁊ quod ꝑ illa
iura not. Barto. in. l. j. ff. ad. l. iul. ma. ⁊ eſt caſus in. l. j. C. de diuer-
ſis reſcriptis ⁊ ſic iuxta petitionē vr̃ facta cōceſſio dictoꝝ bonoꝝ
in feudū comitatus. ¶ Quarto ⁊ vltimo hec pars vr̃ probari ra-
tione vrgenti. Nã clarum eſt qð predicti nobiles de rangonibus
dicunt̃ effecti comites vt pꝫ ex tenore dicte inueſtiture cuius ver
ba ſunt clara. ⁊ ſic non eſt opus alia interpretatione. l. cōtinuus.
§. cū ita. ff. de ver. obli. l. nõ aliter. ⁊ l. ille aut ille. §. cum in verbis.
ff. de leg. iij. l. ſi alij. ff. de vſufru. lega. Item clarū eſt ꝙ dicta loca ⁊
bona ſunt effecta vnius comitatus ⁊ erecta in comitatū ⁊ ad co
mitatum dignitatem vt etiã clare patet ex tenore dicte inueſtitu
re ſuppoſita poteſtate pfati illuſt. principis vñ ſi dicta loca ſunt
ſublimata ⁊ erecta in dignitatē comitatus ⁊ dicti nobiles ſunt
effecti comites dictorum bonorum ⁊ locoꝝ vt etiam ex tenore di
cte inueſtiture clariſſime patet indubitãter ſequi videtur qð di-
cta bona dicantur data ⁊ cōceſſa in feudū. Nã nihil aliud vide-
tur eſſe dici conceſſa in feudum comitatus niſi comitatus eſſet
conceſſus in feudū vt probatur in. d. c. j. quis dicatur dux comes
vel marchio ⁊ eſt hic modus ſyllogizandi qui dicitur inductio
dicēdo hic eſt comitat⁹ ⁊ eſt datus in feudū alicui tanꝙ̃ comiti
huius comitatus. ergo eſt conceſſus in feudum comitatus. Naꝫ
feuda habētia dignitatē regalē prout ſunt ducatus marchiona-
tus ⁊ comitatus diſtinguuntur ab alijs feudis inferioris quali
tatis put diſtinguūtur res conceſſe. Nã ſi dantur comitatus di-
cuntur feuda comitatus ſi autem alie res qbus non conueniãt
eiuſmodi dignitates dicantur feuda iuriſdictionis ⁊ inferioris
qualitatis: vt clare probat tex. cum ibi no. in. d. c. j. qs dicatur dux
comes ⁊c. Ex quibus oībus vr̃ cōcludi dicta bona ⁊ loca cōceſſa
fuiſſe cōceſſa in feudum comitatus. ¶ His tamen non obſtanti
bus contrariaꝫ opinionē veriorē exiſtimo ſi lynceis oculis tenor
dicte inueſtiture inſpiciatur: quinimo dicta bona dicantur con-
ceſſa in feudū comitatus. Pro cuius cōcluſionis demonſtratio-
8 ne pmitto primo vltra premiſſa. ſ. in euidentialibus † qð contra-
ctus feudi dr̃ cōtractus cōſuetudinarius vt not. gloſ. in. l. de qui-
bus. ff. de legi. ⁊ oēs doc. in pludijs feudoꝝ ⁊ dr̃ cōtractus ſtricti
iuris ⁊ non bone fidei. ita concludunt Bal. ⁊ Jac. alua. in. c. j. de
cognitione feudi qð ꝓbãt duplici rõne. ¶ Primo qꝛ conſuetu-
do dicitur tacita ciuiū cōuentio ⁊ ideo ſicut pactū non extendit̃
ad aliã rem vel perſonã. l. ſi vnus. §. ante oīa. ff. de pac. ita cōſuetu
do ⁊ ſic ꝯſuetudo infeudãdi dr̃ ſtricti iuris. vt in. §. actionū inſti.
de actio. vbi gl. dicit qð oēs cōtractus q non cōnumerant̃ in. d. §.
actionū. dr̃ eſſe ſtricti iuris idē voluit gl. cōiter approbata per
canoniſtas in. c. cū venerabilis extra de excep. ſed cōtract⁹ feuda-
lis ibi nõ cōnumerat̃. igit̃ ⁊c. Idē voluit Bal. in. c. j. §. j. de cōtro-
uer. inueſtiture ⁊ ex tali cōtractu feudali orit̃ cōditio qꝛ vbicūq;
conſuetudine vel ſtatuto inducit̃ aliqs nouus cōtract⁹ tūc agit̃
actione que naſcitur ex illo cōtractu ſm Bart. in. l. j. ff. de cōdi. ex
l. ad qð faciūt no. p Ric. de nea. in preludijs feudoꝝ. ⁊ Jaco. alua.
in. c. j. §. Sed nec alia. q fuerit prima cã beneficij amittendi ex qui
bus infert̃ qð contractus feudi eſt ſtricte interpretãdus ⁊ verba
ſunt pprie ⁊ ſtricte intelligēda. Nec aliquid extrinſecū eſt ſubin-
telligendum. l. quicqd aſtringende. l. ſi ſtipulatus. §. griſogonus.
ff. de ver. ob. vnde vt dictum eſt. ſ. inſpiciēdus eſt diligenter tenor
inueſtiture q omni ſtudoꝝ nature derogat. vt in. d. c. j. ⁊ ibi Bal.
de duobus fratribus a capitaneo inueſtitis. ¶ Quibus ſtãtib⁹
premiſſis in primis predicta cōcluſio ꝓbatur. Nã in cōtractib⁹
ſtricti iuris quicqd eſt omiſſuꝫ habetur pro omiſſo nec aliquid
in eis extrinſecū ſubintelligitur: vt dictū eſt. d. §. gryſogonus. cū
ibi no. l. ſi extraneus. cū ibi notatis. ff. de cōdi. ob cãm. l. ſi cum do
tem in prin. ⁊ l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolu. ma. c. ſuſceptū. de reſcrip.
ſed in caſu noſtro in nulla parte dicte inueſtiture apparet qð di
cta bona ſint ꝯceſſa in feudū comitatus ſi tota dicta inueſtitura
inſpiciat̃. imo potius ex verbis pꝫ oppoſitū vt ſtatim dicet̃ igit̃
⁊c. Cōſequētia pꝫ cū maiori minor oſtendit̃. Nã prefatus illuſt.
P. cōcedit dicta bona ⁊ loca in feudū paternū ⁊ antiquius ⁊c.
prout ex tenore inueſtiture colligit̃ qð feudū antiquum ⁊ pater-
num eſt diuerſum ⁊ diuerſe nature a feudo comitatus. vt dicaꝫ.
⁊ nihil dicit qð cōcedat in feudū comitatus. ergo nõ poſſumus
dicere qð dicatur cōceſſa in feudum comitatus per quod in ſpe
cie dicit Andreas de iſer. in materia feudali. in pludijs feudorū.
q. v. vbi inter alia dicit ꝙ in cōtractu feudi ſicut in alijs cōtracti
bus non includitur niſi quod eſt expreſſum ⁊ omiſſum habetur
pro omiſſo. ¶ Nec ob. qð predicti nobiles de rangonib⁹ fuerint
inueſtiti de dicto comitatu ⁊ effecti fuerint comites. Quoniam
iſta ſtãt ſimul ⁊ non repugnat qð comitatus ſit conceſſus in feu
dū ⁊ tñ nõ cōcedat̃ in feudū comitat⁹. ⁊ ſic qð tale feudū nõ ha-
beat propriam naturam feudi comitatus. puta ſi concederetur
quod poſſet diuidi cōtra text. in. d. c. imperialē. §. pterea ducatus
de ꝓhi. feu. alie. per Fed. ⁊ cū alijs pactis q eſſent contra naturã
feudi comitatus. ſi ergo ſtant hec ſimul qð comitatus ſit comiti
conceſſus in feudū. ⁊ tñ non dicat̃ cōceſſus in feudū comitat⁹ nõ
eſt bona cōſequētia comiti comitatus eſt cōceſſus in feudum er-
go eſt conceſſus in feudū comitat⁹ qm̃ vbi oppoſitū cōſequētis
ſtat cum antecedente nõ eſt neceſſaria ⁊ concludens cōſequētia. ſi
cut eſt in cõi nr̃o. ⁊ hinc ſumpta eſt illa regula qð nõ probat hoc
eſſe qð ab hoc contingit abeſſe. l. nõ hoc. C. vnde cognati. c. in pre-
ſentia extra de ꝓba. ¶ Scdo hec cōcluſio confirmat̃: qm̃ vbicūq;
eſt dubietas in interpretatiōe verborū dubiorū alicuius cōtract⁹
ſemper interpretatio ſit ꝯtra illū qui fundat ſe i illis verbis. hoc
aſſumptum tradit̃ p doc. maxime moder. in. l. veterib⁹. ff. de pact.
⁊ in. l. ſtipulatio iſta. §. ſi qs inſulã. ff. de v. ob. nã regula eſt qð vnuſ
qſq; hꝫ ꝓbare illud qð eſt fundamētuꝫ ſue intētiōis. l. nõ nudis.
⁊ l. nõ epiſtolis. C. de ꝓba. tradit Bar. elegãter. ⁊ poſt eum mod.
in. l. in illa. ff. de ver. ob. tradit gl. ⁊ Bart. l. l. ij. C. de iure ēph. ergo
ille qui allegat predicta bona eſſe cōceſſa in feudū comitatus ad
fugiendam diuiſionē dꝫ hoc ꝓbare. ⁊ verba i dubio cōtra eū Inter
pretant̃. facit qð in ſimili hr̃ in. c. j. extra de cōtrouerſia inueſtitu-
9 re. ⁊ qð ibi per Bal. ¶ Tertio hec cōcluſio ꝓbat̃ † qꝛ vt dictum
eſt tenor inueſtiture derogat oī nature feudoꝝ. vt in. d. c. de fra-
tribus a capitaneo inueſtitis. ⁊ ꝓbat̃ in. c. j. ⁊ ibi no. de feud. non
habente ppriam naturam. ⁊ ſic natura feudi ꝯuētiōe alterat̃. ⁊ ꝓ
bat̃ in. c. j. §. nulla. per quos fiat inueſtitura. ⁊ in. c. j. §. feudum de
capi. qui curiam vendidit. vñ Bal. in preludijs feudoꝝ in quar-
ta diuiſione ſemper dicit recurrendum eſſe ad inueſtiturã. vt in
c. ſi duo de ſucceſ. trãſuerſaliū. facit qð dicit Ho. in ſum. eo. ti. vbi
dicit qð feudum nõ eſt cōtract⁹ emphyteoticus: ſꝫ cōtract⁹ de ꝑ
ſe ex conuentione ꝓueniens ⁊ per imperatores approbatus ſed
ex tenore ⁊ verbis inueſtiture apparet non eſſe ꝯceſſa dicta bona
in feudū comitatus. igitur ⁊c. Conſequentia pꝫ cum prima pte
aſſumpti. minor probatur per illa verba inueſtiture. vbi in ea di-
citur. De vno in alium ſuccedendo ⁊c. per que appet quod in di-
cto feudo frater ſuccedit fratri. ergo nõ dicitur feudū comitat⁹
qꝛ lꝫ de natura aliorū feudorū ſit qð frater ſuccedit fratri. vt l. c.
vnico. de ſucceſſione feudi in ca. ſi capitanei. de feudo marchie ⁊
ducatus. tñ non eſt de natura feudi qð hꝫ annexã regalem dignĩ
tatem vt ſunt feuda ducatus marchionat⁹ ⁊ comitatus qð fra-
ter ſuccedat fratri imo feudum reuertitur ad dñm vt eſt caſus ⁊
ibi not. in. c. j. de feudo marchie ⁊ ducatus. tenet Jacobus de Ar
dizonis ſummus doctor in ſua ſumma feudorum in ti. gñali feu
doꝝ ver. ſunt quatuor lꝫ hodie ſit vſurpatum ꝙ talia feuda di-
gnitatū regalium trãſeat ad filios vt in. c. vnico. in fin. Et ibi not.
10 de alienatione feudi. ¶ Quarto confirmat̃. † nã dubioꝝ actuum
ex ſignis fit diſtrictio. vñ teſtm̃ cognoſcit̃ a codicillo ꝓ heredis
inſtitutione. l. non codicillū. C. de teſta. ⁊ ſic in ſimilib⁹. talia eñ
ſunt ſubiecta qualia predicta demonſtrant. l. qui vinum. ⁊ ibi
Jac. de are. ff. de vi. tri. ⁊ oleo lega. ⁊ in. l. iij. ⁊ ibi Barto. ff. de fun-
do inſtru. ⁊ l. j. §. ſi quis ſub conditione. ff. vt leg. no. caueat̃. ⁊ eſt
caſus in. c. inter dilectos. §. ceterū. extra de fide inſtr. ſꝫ ex ſignis ⁊
his q ponunt̃ in dicta inueſtitura oſtendit̃ qð non ſint data ꝓdi
cta bona in feudū comitatus. lꝫ ſint erecta in comitatuꝫ igit̃ ⁊c.
qð aũt appareat oſtēdit̃ per illud qð dictū eſt in precedēti rõne
qð etiã oſtendit̃ ex alio. nã ꝓdicta inueſtitura fuit facta ꝓ ipſis
nobilibus inueſtitis ⁊ eoꝝ filijs maſculis ⁊ deſcendentib⁹ ſed de
11 natura feudi comitatus non eſt ꝙ † tranſmittat̃: ſed qð reuertat̃
ad dominū. vt in. d. c. j. de feudo marchie. lꝫ de cōſuetudine vſur-
patū eſt vt dictum eſt qð trãſeat ad filios. vt in. d. c. j. in fi. de alie.
feu. Nõ autem qð vltra filios extendat̃. vt no. gloſ. in. c. j. §. ⁊ qꝛ in
gl. ſi. de his q feu. dare pñt quam approbat Jaco. de bel. in. d. c. j.
in fi. de feu. alie. ⁊ Bald. in cap. j. de feud. marchie. Et ratio eſt ſm
Bald. qꝛ omnia iſta feuda dignitatem habentia ſunt publica ex
regali munificentia ꝓuenientia vt in aut. de prohiben. reis. §. obti
net. Et iō facilius ⁊ citius reuertant̃ ad ſuū primeuū. arg. l. filio
ff. de lib. ⁊ poſth. imo habent̃ ac ſi nunꝙ̃ fuiſſent ſeparata argu.
l. lucius. in princ. ff. de leg. ij. put latius proſequitur Bald. in. d. c.
j. de feudo marchie. lꝫ de natura ſit aliorum feudoꝝ extēdi vltra
vt in. d. c. j. de ſucceſ. feud. vbi Bald. in. §. pe. notabiliter dicit per
illum tex. qð feudū paternū dicit̃ proprie vſq; ad quartū gradū
ſed vbicūq; cōceſſio ſit in feudū antiquū extendit̃ vltra quartū.
Et ideo ad tollendã oēm dubitationē in feudis apponunt̃ hec
verba in feudum paternū ⁊ antiquū. Que verba etiã fuerūt ap-
poſita in terminis noſtris. per que oſtendit̃ dictū feuduꝫ debere
extendi etiã vltra quartū gradum ꝙ eſt contra naturã feudi co-
mitatus. vt in. d. c. j. cum ibi no. de feudo marchie ⁊. ſ. dictum eſt.
12 ¶ Quinto probatur † quoniam licet pactum apponatur cōtra
naturam feudi nõ faciat feudum non dici feudū. vt eſt caſus in
c. j. de feud. non habente propriam naturã feudi. ⁊ ibi no. Bal. et

tradit Bald.in proemio feu.ad hoc text.in.c.j.de ſucceſ.feudi.et
probat in.c.j.de lege corradi. Tradit etiã Bal. in.l.j.in.xviij.q.et
tradit notabiliter And.de Iſer.in.c.j.qbus mod.feu.amit.facit
tex.in.c.j.§.nulla.⁊ qḋ ibi p Bald.per quos fiat inueſtitura.ff.de
rerũ diuiſio.vbi notabilr ad ꝓpoſitũ loquit.tñ pacta ⁊ cõuentio
nes in feudis apposita faciũt dignoſci vnum feudũ ab alio. Nã
13 ſi apponit† ꝙ extẽdat vſq; ad quartũ cognoſcit.feudum eſſe pa-
ternuʒ ſi vltra ꝙ eſt antiquũ vt ſupra dictũ eſt ⁊ ꝓbatur hoc per
oẽs diuiſiones feudoꝝ quas tradunt Iac.de bel.Iac.alua.⁊ aliĩ
in preludiĩs feudoꝝ.⁊ iḋ dicim⁹ ꝙ ad cognitionẽ feudi debemus
ad tenorem inueſtiture recurrere.vt inquit Bald.in ꝑludiĩs.⁊ ꝭ.
dictum eſt.ſed pacta de quibus.ꝭ.ſunt ꝯ ſubſtãtiã feudi comita
tus.ſ.ꝙ trãſeat de fratre in fratrem.⁊ ꝙ ad deſcẽdẽtes vltra filios
vt in.d.c.j.de feud.marchie.ergo tale pactum facit tranſire predi
ctũ cõtractũ in aliã ſpẽm.nã iſta eſt regula ꝙ vbicũq; pactũ ap-
ponit cõtra ſubſtãtiã alicuius act⁹ ſi nõ põt ſaluari in ea ſpecie
trãſit ad aliũ actũ oĩmõ verboꝝ ſignificatio hoc patiat.alr ſec⁹.
hoc ꝓbat ex duob⁹ iuribus ſimul iunctis.ſ.ex.l.cũ ꝑcario.ff.ḋ pre
cario.⁊.l.vbi ita donatur.ff.de dona.cauſa mor.vbi hoc declarat
Bart.cũ ergo in dicto comitatu dato in feudũ ſint apposita pa
cta que ſunt ꝯ ſubſtãtiã feudi comitatus faciũt dictũ feudũ eſſe
ꝑ aliud feudũ quã comitatus ¶ Sexto corroborat dicta cõclu-
ſio ꝑ iſta verba inueſtiture:ita qḋ p̃ſens inueſtitura ⁊ ipſum feu-
dũ naturã ſapiat ⁊ formã accipiat antiq; ⁊ paterni feudi in oĩ-
bus ⁊ per oĩa ⁊c.per q̃ verba clariſſime oſtendit ꝙ nõ voluerunt
partes ꝯtrahẽtes dicta bona eſſe ꝯceſſa in feudũ comitat⁹.ſʒ in feu-
dum antiquũ ⁊ paternũ qḋ eſt diuerſe ſpeciei a feudo comitat⁹
vt.ꝭ.oſtẽſuʒ eſt.⁊ probat in.c.j.de gradibus ſucceſ.iuncto.d.ca.j.
de feudo marchie.vñ cũ verba dicte inueſtiture ſint clara non vr
opus alia interpretatione.l.ſi aliĩ.ff.de vſuf.leg.in incertis eñ nõ
certis locus eſt coniecturis.l.cõtinuus.§.illud.ff.de ver. obli.cuʒ
vulga.vnde a tenore dicte inueſtiture nõ debemus recedere iuxta
no.ꝭ in euidẽtialib⁹.⁊ p̃dicta verba maxime probant ꝑ illa ver-
14 ba† in oĩbus ⁊ ꝑ oĩa que includũt vniuerſalr oẽm naturã pater
ni ⁊ antiqui feudi.l.a procuratore.C. mãdati.l.oẽs.C.ſine cẽſu vl
reli.c.ſolite.de mato.⁊ obe.Ad hoc bene faciunt nota.per Guli.
Bal.⁊ doct.in.l.oĩa priuilegia.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ per moder nos dicta n
vbi hoc plene poſui in.l.j.ff.de leg.j.¶ Vltimo predicta cõcluſio
cõfirmatur ratiõe cõcludẽti loca ⁊ caſtra in caſu noſtro fuerunt
cõceſſa trib⁹ ꝑſonis.⁊ ꝑ cõſequẽs vnicuiq; pro virili.l. reos.§.cuʒ
in tabulis.ff.de duob.reis.⁊ in.l.j.C.ſi plures vna ſnĩa.cum vero-
biq; no.ſi ergo fuerunt pluribus cõceſſa a prin.feu.ergo nõ pñt
dici conceſſa dicta bona in feudũ comitat⁹.aſſumptũ p₃ per in
ueſtiturã.cõſequẽtia oſtendit per ea que notabiliter ponit Iac.
aluaro.in.c.vnico.§.ſi.de feu.alie.vbi dicit ꝙ a principio plurib⁹
non poteſt dari vna ⁊ eadem dignitas:qꝛ eſſet monſtruoſuʒ duo
capita eſſe in eodem corpore.vt no.in.c.j.C.de metropoli berito.
lib.xj.⁊ in.c.qm̃.extra de officio ordinariĩ.⁊ ratio ẽ ſm eũ qꝛ duo
inſolidum hẽre nõ pñt.l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculũ.ff. cõmo-
dati.⁊ lʒ in talib⁹ feudis hodie detur ſucceſſio quo ad filios.⁊ ſic
dignitas deueniat ſi plures heredes tales habent loco vni⁹ ⁊ ꝑ
vno reputantur cum ſuccedãt in locũ vni⁹ vt in.l.cui fundus.ff.
de cõdi.⁊ demõ.⁊ not.glo.optima in ſpẽ.in.c.oẽs.ſi de feu.fue.cõ
tro.⁊ iḋ dicit qḋ tex.in.c.imperialem.§.p̃terea ducat⁹.dũ loquit
de ꝯſortibus loqˀt de heredibus qui ſuccedũt in locũ vnius.lʒ
And.de iſer.ꝯtriũ videat ſentire in.d.§.p̃terea ducatus.quem ibi
refert prefatus Iac.alua.nõ tñ meminit de dictis per eũ in.d.c.
j.in ſi.de feu.alie.vbi vr meli⁹ loq.cũ ergo in caſu nr̃o p̃dicta loca
fuerint a principio in feudũ pluribus data nõ pñt cenſeri data
in feudũ comitatus ⁊ dignitatis ꝑ p̃dicta.ex qbus ꝯcludit qḋ lʒ
in caſu nr̃o comitat⁹ fuerit comiti in feudũ datus nõ tñ ſequit
qḋ fuerit datus in feudũ comitatus ⁊ dignitatis.ꝑ q̃ cuilibet re
cte intuẽti p₃ rñſio ad iura ⁊ rõnes in ꝯtriũ allegatas.⁊ hoc quo
ad primã dubitationẽ ¶ Circa ſcḋam dubitationẽ etiã videbat
prima facie dicẽdũ qḋ ſi ponamus dicta bona eſſe cõceſſa in feu-
dũ comitatus qḋ nõ poſſint aliquo mõ diuidi. Hec cõcluſio ꝓ-
bat.primo lege.ſcḋo rõnib⁹.tertio auctoritatib⁹ noſtroꝝ doctoꝝ.
¶ Primo ꝓ hac qõne vr caſus in.c.imperialẽ.§. p̃terea ducat⁹
vbi tex.formalr dicit.preterea ducatus marchia comitatus de ce
15 tero nõ diuidant ⁊c.ꝑ quẽ tex.aperte p₃† ꝙ feudũ comitat⁹ non
põt diuidi.vñ cuʒ videat eſſe caſus.l.nulla vr eſſe dubitatio.l.la-
beo.ff.ad carbo.l.ancille.C.de furtis. Ad qḋ accedat illud qḋ in
materia feudali.vbi reperit cõſuetudo expreſſa non eſt recurren
dum ad argumenta.vt eſt caſus.⁊ ibi hoc notãt doc.in.c.j.de feu
di cognitione.¶ Scḋo hec concluſio ꝓbat rõnibus ⁊ illa rõ po
16 tiſſima aſſignatur† in iſtis feudis dignitatũ ne ꝑ diuiſionem di
minuant ⁊ ad deſtructionẽ deducant vt notat gl.in.c.lʒ extra de
voto.⁊ ibi dicit Ioã.an.in nouella qḋ iḋ ducatus marchionat⁹
⁊ comitatus nõ diuidunntur in honorẽ ⁊ fauoreʒ imperiĩ ad hoc
vt principatus ſub ipſo integri perſeuerẽt.arg.l.nõ in plures.ff.
de exercito.⁊.c.ex liťis.extra de pigno.⁊.c.minorib⁹.de prebendis.
virtus enim vnita fortior eſt ſeipſa diſperſa.vt ait philoſophus.
vñ veritas inquit.Omne regnũ in ſe diuiſum deſolabitur ⁊c.vñ
inquit Ariſtoteles.xij.Methaphyſice.Entia nolunt male diſpo-
ni neq; bonum pluralitas principum.vnus ergo princeps refert
Bal.in.d.§.p̃terea ducat⁹.itẽ vnũ regnũ nõ capit duos reges vt
inquit tullius.⁊ probat in.l.ſi.ff.de rerũ diui.facit tex.i.c.in api-
bus.vij.q.⁊ poſſent pro hac parte plures rõnes adduci que ꝯclu
dũt in quolibet feu.⁊ adducentur in ſeqẽti dubitatiõe. ¶ Ter
tio cõfirmat auctoritatib⁹.Nã ſimplr qḋ tale feudũ nõ poſſit di-
uidi tʒ Iaco.de ardizonis in ſumma ſua feudoꝝ in rubrica.vtrũ
feudũ diuidi poſſit.Ita etiam tʒ ſpeculator in ti.de feudis.§.qm̃
ver.xxxiiij.Et Io.an.⁊ aliĩ in.d.c.licet.de voto.⁊ Ia.de bel.Bal.
Andr de iſer.⁊ oẽs in.d.§.preterea ducatus.⁊ eſt cõis oium opi.
qḋ talia feuda diuidi nõ poſſint ꝑ illũ tex.in.d.§.p̃terea ducat⁹.
¶ His tñ nõ obſtãtibus cõtrariũ puto verius in terminis nris
qḋ imo dicta bona loca ⁊ caſtra data in feudum vt ſupra pñt di
uidi.Nã feudũ regulr dicit eſſe diuiſibile.vt in.c.oẽs filiĩ ſi de feu
do fuerit cõtrouerſia ⁊ in ſeqẽti dubitatione dicet latius ſolũ
hoc eſt expreſſum in feudis ducatus comitatus ⁊ marchionatus
in.d.§.preterea ducat⁹. Ad quẽ tex.rñdeo moltis modis.ꝑ quas
rñſiones patebit rñſio ad rões ⁊ auctoritates q̃ ſunt ſup illo tex.
fundate.¶ Primo ꝙ diſpoſitioni illius tex.eſt derogatum per
gnalẽ conſuetudinẽ que eſt in Italia qḋ talia feuda diuidantur.
iſtud decidit ſingulariter Ioan.an.in addi.Spec.in rub.de feu-
dis.ver.nõ omittant vbi dicit qḋ in Italia ⁊ certis ꝑtib⁹ alema-
nie ⁊ certarũ prouinciarũ dignitates preter regales diuidunt.ſ.
ducat⁹ marchionat⁹ comitatus ⁊ his ſimiles cõtra p̃dictã.l.Fo-
derici.Nec ſeruat ius primogeniture in illis ſed equalibus por-
tionibus diuidunt feuda ſicut allodia.⁊ defenditur hec conſue-
tudo ſcḋm eum qꝛ imperatoribus ſcientibus fuit introducta q̃
ſcietia neceſſaria fuit ad introducendã conſuetudinem.l.ipſius
contrariã vt in.l.de quibus.ff.de legib⁹.ꝑ qua cõcluſione addu-
cit tex.in.l.ſi in emptione.§.olim.ff.de ꝯtrahen.emp.⁊ in.l.mune a ¶ Queſibilia per priuilegiũ queri ⁊ induci pñt per conſuetudinem.
rum.§.iuxta.ff.de mune.⁊ hono.⁊ in.l.j. in ſi.de aqua plu.arcen.
⁊ in.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quoti.⁊ eſtiua.⁊ proba-
n tur.¶ Valere dicunt conſuetudines:quia ea que ſunt⁹ que ſibi
alia per priuilegium poſſunt queri ⁊ induci pro cõſuetudine vt
not. Inno.in.c.nouit.extra de iudi.⁊ Oldra.in ſuo conſilio.xvi.
etiã ſi ſolus princeps poſſit concedere.l.ſi C.noua vectiga.⁊ not.
Cyn.in.l.non quidem tu.tit.⁊ not.in.c ſuper quibuſdã extra de
ver.ſig.ſʒ talis ꝑmiſſio poteſt a principe ꝑmitti vt ꝯcludũt And.
de iſer.⁊ Iac.alua.in.d.§.p̃terea ducatus.⁊ idẽ Iacob.in.c.j.in ſi.
de feud.alie. Igitur põt conſue.induci.⁊ hoc etiam probatur ꝑ
tex.in.d.§.preterea.in verbo de cetero.qui innuit quod antea po-
terant diuidi ſecundũ Iacob.de alua.per text.in.d.c.omnes ſi de
feudo fuerit controuer.ergo ſi illa cõcluſio per ꝯ:iam fuit ſubla
ta:ita ⁊ diſpoſitio.d.§.preterea ducatus.eſt poſtea ſublata ꝑ con
trariã conſuetudinem.⁊ qḋ etiam non ſeruet de cõſuetudine.di-
cit Ioan.an.poſt Hoſtiẽ.in.d.c.lʒ.extra de voto.Idẽ etiam dicit
And.de iſer.in.d.§.preterea ducatus.vbi dicit qḋ dicta cõſuetu-
do qḋ hmõi feuda diuidãtur maxime ſeruatur in partibus Lõ-
bardie.idẽ etiã dicit in.d.c.oẽs filiĩ.⁊ p̃dictã deciſionẽ Ioã.an.re-
fert ⁊ ſequitur Cardi.florentinus in.d.c.lʒ.extra de voto.⁊ qḋ ta-
lis conſuetudo valeat concludit in ſpẽ Bald.in.d.§.preterea du
catus.⁊ ſequitur Iaco.aluaro.tʒ etiã Bald.in.l.de quibus.in ſi.
ff.de legibus.pro hoc facit in ſimili quod notat Bald.in.c.j.de
feud.marchie ducatus.vbi dicit quod in regalibus quantuʒ ad
ſucceſſionem feudi ſemper ſeruanda eſt conſuetudo.allegat tex.
in.d.c.j.de feud.alie.in fine quod dicit firum cordi tenendum:qꝛ
frequens eſt mos regum ⁊ dominoꝝ. Ad quod facit quod pul
chre ponit Bar.in ſuo conſi.xxxvij.quod incipit ex facto ꝓpo
nitur.Nec omitto quod elegãter ad propoſitum voluit Bar.in
d.l.de quibus in repeti.in.iij.col.quod ſtatur aſſertioni docto-
rum dicentium aliquid de conſuetudine ſeruari niſi contrariũ
probetur.⁊ hoc ſolum fundamẽtum ſufficeret ad victoriam per
quod alias in ſimili caſu conſuluit genitor meus ſubſcripſerũt
ſe plures inſignes doctores.¶ Secũdo principaliter reſponde-
tur quod quãuis talia feuda ſui natura dicantur indiuiſibilia
17 quo ad iuriſdictionem ⁊ dignitatem† tamẽ quo ad adminiſtra-
tionem ⁊ exercitiuʒ iuriſdictionis poſſunt diuidi.ſ.vt vnus vnã
adminiſtrationem habeat vno anno alius alio anno.⁊ ſic domi
nentur alternis annis vel qḋ vnus habeat adminiſtrationem in
vno loco.alius in alio.Ita cõcludit Bart.per illũ tex.in.l. inter
tutores.in ſi.ff.de admi.tuto.in feudo comitatus in ſpecie.⁊ ita
limitat tex.in.d.§.preterea ducatus.idẽ etiã voluit Angel.in.l.ſi.
§.ex his.ff.de ver.obli.⁊.l.lucio.in ſi.ff.de aqua quoti.⁊ eſtiua.fa-
cit optime quod no.in.c.lʒ.xvj.q.iij. quam allegat Abb.moder.
in.c.fina.extra de re iudica.⁊ hanc opi.approbant Bald.⁊ Iac.
aluaroti.in.d.c.imperialem.§.preterea ducatus.vñ attente iſta

opi. poſſent dicti feudatarij diuidere dicta loca quo ad admini
ſtrationē prout. ſ. dictū eſt. ¶ Tertio rñdet ꝑ ut etiā in puncto
dr qꝺ lȝ talia feuda poſſent dici indiuiſibilia tñ poſſunt per iudi
cē vni inſolidū aſſignari in iudicio diuiſorio. Et hoc caſu tenet
diuiſio qꝛ non dr diuidi feudū comitat⁹ ⁊ ſcindi in ptes ex quo
vni integrū adiudicat. ita decidit in terminis Bal. in. d. c. īperia
lem. §. preterea ducatus. Allegat ad hoc tex. in. l. ⁊ puto. §. j. ff. fa
mi. er. ⁊ in. l. ſi quis putans. §. pe. ⁊ gloſ. in. l. ſi familie. C. fami. erci.
vbi hoc tȝ Bal. ⁊ per ibi no. hoc idem Bald. voluit in. l. j. ff. de re
rum diui. in. ij. qꝺ. preterea hoc pbat. nā ſicut non poſſunt vaſalli
inter ſe diuidere hmōi feuda: ita plures dñi feudi nō poſſunt di
uidere: qꝛ nō cogit vaſallus ꝑ vno feudo plures dños hre maxi
me in ducatis comitatibus ⁊ marchionatib⁹. vt eſt tex. i. d. c. im
periale. §. preterea ducatus. ⁊ tradit Spe. in ti. de feu. §. qm̄. verſi.
rix. ⁊ tñ Jo. and. ſuper dicto ver. in addi. Spe. referēdo Hoſti. in
ſum. in ti. de feudis. dicit hoc verū niſi in diuiſione feudū perue
nerit ad vnū ipſoꝝ vel aliter inter eos cōuenerit qꝺ vnus habet
nilegat. l. ij. §. ſi. ⁊. l. plane. ⁊. d. l. puto §. j. ff. fa. er. ⁊. l. cōi diuidundo
§. j. ff. cōi diuid. ſi ergo fieri pōt ꝙ non ſtent in cōione vni feudum
eſt aſſignandū ſequēdo hāc viā. ¶ Quarto rñdet qꝺ dict⁹. §. pre
terea ducatus. ꝓcedit qñ conceditur feudū comitatus vnius iu
riſdictionis. ſecus ſi plura loca ⁊ caſtra concludant in feudū co
mitatus que habeāt ſeparatas iuriſdictiōes: qꝛ in illis cadit di
uiſio. ita limitando illu tex. in. d. §. preterea ducat⁹. conſuluerūt
doctores magne autoritatis. ſ. dñs Frāci. de ꝛāponibus. ⁊ domi.
Gaſpar de calde. ⁊ habeo eorum conſilium inter conſilia Gaſpa
ris de calde. in ſuo cōſi. iij. qꝺ incipit in xpī noīe ⁊c. in qōne teſta
menti ſeu diuiſionis bonoꝝ feudaliū ⁊c. vnde ſi dicta caſtra ⁊ lo
ca habent diſtinctas iuriſdictiones ⁊ ſeparatas poſſunt diuidi
diuidendo vnā iuriſdictionē ab alia: nō aūt diuidēdo vnā iuriſ
dictionē in partes. ¶ Quinto rñdetur qꝺ dictus. §. preterea du
catus. ꝓcedit qñ feudū comitatus eſt penes vnum ⁊ deuenit ad
plures hrēdes qui repreſentant pſonā vnius qꝛ tales nō poſſunt
inter ſe diuidere. vt habet in. c. ſi heredes. extra de teſta. ſecus quā
do feudū comitatus cōcederet pluribus a principio. qꝛ tunc vel
habemus dicere concedentē noluiſſe concedere in feudū comita
tus. qꝛ illud vr̄ impoſſibile. vt dictū fuit. ſ. in precedenti dubita
tione in vltimo fundamēto ſm Jacob. alua. in. d. c. j. in ſi. de feud.
alie. vel habemus dicere principem voluiſſe imponere naturam
diuiſibilē cōcedendo pluribus ſimplr̄ quo caſu vnicuiqꝫ pro viri
li videtur conceſſiſſe. vt in. d. l. reos. §. cum in tabulis. ⁊ in. l. j. C. ſi
plures vna ſnīa. nulli aūt dubiū eſt dñm poſſe cōcedere diuiſionē
fieri poſſe etiā de feudo comitatus vt concludūt Andre. de iſer.
⁊ alij in. d. §. preterea ducatus. ⁊. ſ. plene dictū fuit. ⁊ ſic dicendū
eſſet diuiſionē fieri poſſe ex mente ⁊ conuentione cōcedentis que
vel maxime attēdēda eſt. vt. ſ. in euidētialib⁹. ¶ Sexto rñdet qꝺ
ille tex. in terminis noſtris nō procedit. Nā eſt aduertendum qꝺ
dicta loca ⁊ caſtra ſunt in ducatu Mutine. vt ex tenore inueſti
ture deprehendit. Qui quidē ducat⁹ in qualibet ſui parte cenſe
bat indiuiduū. vt in. d. §. preterea ducatus. ⁊ tñ dictum ducatum
diuiſit dictus illuſtriſ. princeps ꝯcedēdo partē in comitatū. ⁊ ſic
ꝙtūcunqꝫ ducatus eſſet indiuiſibilis fuit effectus diuiſibilis. ⁊
fuit diuiſus cōcedendo partē in comitatū illis nobilibus de rā
18 gonibus. ergo videt ꝙ † dicta loca ſemel effecta diuiſibilia durēt
in perſona cuiuſcunqꝫ diuiſibilia. ſicut in ſimili dicimus quod
res que alienari non poterat ſemel effecta alienabilis durat per
petuum alienabilis. vt in. l. pater. §. quindecim. cum ibi not. ff. de
leg. iij. Idem videmus in ſimili quod licet cauſa non ſit delega
bilis puta qꝛ ſit cauſa meri vel mixti imperij. vt in. l. j. in prin. cū
ibi not. ff. de offi. eius tamen ſi princeps ſemel delegat dicit natu
rā ſuā mutare. ⁊ efficitur imperpetuū delegabilis. ita concludit
Bar. in. d. §. quindecim. ⁊ idem tenet Gui. ⁊ Bart. in. d. l. j. ff. de
offi. eius. ⁊ vr̄ caſus in. l. j. C. q. ꝓ ſua iuriſdi. vbi hoc tenēt gl. Bar.
Bal. ⁊ Ang. Bal. in. l. ij. C. de pe. iudi. ⁊ Jnno. in. c. ſi. extra de offi.
dele. ſicut etiā dicimus qꝺ actio q̄ ſui natura nō trāſit ad hrēdes.
tñ ſi ſemel trāſit ſemp trāſit ad heredes vt eſt caſus ſingularis. et
ibi not. in. l. videamus. ff. qꝺ met. cā. vr̄ eñ principē voluiſſe dicta
bona diuidi poſſe ex quo pluribus conceſſit. ⁊ ex quo diuiſit du
catū Mutine. ¶ Septimo reſpondet pſupponendo qꝺ feudū
paternū ⁊ antiquum qꝺ iure hereditario tranſmittit in hrēdes
filios ⁊ deſcēdētes in infinitū. vt in. c. j. de feudi ſucceſ. ⁊ ſic feudū
paternū ⁊ antiquū dr eſſe diuiſibile. vt. l. d. c. oēs. ſi de feudo fuerit
cōtrouerſia. Nā vt dicit Bal. in. d. §. preterea ducatus. qꝺ iſte digni
tates regales de iure non tranſmittūtur. ⁊ ſic infert quod nō di
uidunt. lȝ dicat talem conſequentiam nō valere per. l. cōmuni di
uidūdo. pȝ ergo qꝺ feudū paternū ⁊ antiquū qꝺ trāſmittit eſt
diuiſibile cū alia feuda preter illa illarū dignitatū dicant tranſ
miſſibilia ⁊ diuiſibilia vt in. d. §. preterea. ⁊. ſ. in ſequenti dubita
tione latius dicet. ergo ſiue paternū ſiue antiquum ſunt diuiſi
bilia: ita ⁊ iſtud d̄ quo querimus qm̄ ex tenore inueſtiture datur
intelligi qꝺ feudum de quo querimus in omnibus ⁊ per oīa fuit
19 equiparatū paterno ⁊ antiquo feudo. Regula aūt eſt ꝙ † virtus
termini ad quem ſit equiparatio tranſfundit in terminū eqpa
ratū. Iſta eſt theorica Jac. de are. ⁊ Bar. in. l. j. ff. de le. j. ⁊ maxime
propter illa verba in omnibus ⁊ per omnia ꝑ no. ꝑ Gul. ⁊ Bal.
in. l. omnia priuilegia. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ pro illa doc. Barto. alias
allegabaȝ tex. in. l. illud. ff. de do. cau. mor. ⁊ in. l. j. §. j. ſi qd in frau.
pa. ⁊ inſti. de dona. §. eſt ⁊ aliud. ⁊ gl. que hoc dicit in. c. j. extra ne
ſede va. ¶ Octauo rñdetur pſupponēdo qꝺ regulr̄ feudū dr di
uiſibile. vt in. d. c. oēs. ⁊ ſic diſpoſitio. d. §. preterea. eſt exorbitans
nedū a regulis cōibus de qua in. l. in hoc iudiciū. §. ſi cōueniat. ff.
cōmuni diui. ⁊ in. l. ſi. C. cōi diui. ſed etiā a regulis cōſuetudinum
feudoꝝ. ergo dictus. §. eſt ſtricte interpretandus: ⁊ reducendus
inquatu poſſibile eſt ad cōes regulas. ar. l. ſi ſerui vſi. C. de noxali.
cū ibi no. ⁊ eius qꝺ habet in. l. ſi. §. in computatione. C. de iure de
lib. ex quo preſuppoſito ſumit aſſumptum qꝺ. d. §. preterea duca
tus eſt intelligendus in bonis ⁊ rebus cōceſ. ꝓprie in feudum co
mitatus. ar. l. quicqd aſtringēde. ff. de ver. obli. ⁊. l. iij. §. hec verba.
ff. de neg. geſt. cum vulgaribus. ſed in caſu noſtro non ſumus in
rebus proprie datis in feudum comitatus. vt ex plurimis oſten
ſum fuit in precedenti dubitatione. igitur ⁊c. lȝ enim aliquo re
ſpectu poſſet dici feudū comitat⁹: nō tñ pōt dici ſimpliciter feu
dum comitatus ſed ſm qd. verba aūt debēt intelligi ſimpliciter
⁊ nō ſm qd. l. hoc legatū. ff. de le. iij. ⁊ in. l. citie textores. ⁊ ibi Bal.
⁊ alij. ff. de le. j. ⁊ debēt intelligi in potentiori ſignificatu. l. j. §. qui
in perpetuū. ff. ſi ager vect. vel emphy. petatur. ergo diſpoſitio di
cti. §. preterea. dȝ intelligi in feudo comitatus ſimpliciter ⁊ nō ſm
quid. ⁊ ſic nō vendicat ſibi locū in terminis noſtris. ⁊ maxime ve
rum arbitrarer ſi predictis locis ⁊ caſtris non conueniret talis
regalis dignitas: ſed ex priuilegio eſſent erecta adeo quod nō re
ſultaret incōmoditas prefato illuſt. principi ex eoꝝ diuiſione: qꝛ
nō ꝓprie eſſet comitat⁹ nec talis de quo loquitur dictus. §. prete
rea. attenta rōne ibi aſſignata qua ceſſante deberet ceſſare diſpo.
ſi. io. l. adigere. §. quis. ff. de iure pat. c. cū ceſſante extra de appel
Et ſtatim latius dicetur. ¶ Nono reſpondetur preſupponendo
rationem illius tex. ſ. in contrarium allegatam. Item preſuppo
nēdo quod ſicut lȝ arguere a ratione expreſſa in. l. vt in. l. milites
argum. ff. de re. mili. ⁊ in. l. bis ſolis. C. de reuocā. do. ⁊ per Bald.
poſt Pet. ⁊ Cyn. in. l. nō dubiū. C. de legi. Itē etiā lȝ arguere a ra
tione coniecturata vt per Bal. in. l. maximū vitium. C. de lib. pre
te. ⁊ in. l. quis. C. de fidei. ⁊ ſequit Pau. de caſt. ⁊ Cuma. in. l. ſi ve
ro. §. de viro. ff. ſo. ma. Ita ex oppoſito ſicut lȝ arguere a ratiōe. l.
expreſſa ceſſante. vt in. d. §. quis. ita lȝ arguere a ratiōe tacita ceſ
ſante. qꝛ qꝺ operat propoſitum in propoſito operatur oppoſitū
in oppoſito. l. ſi vt ꝓponis. C. de nup. l. ſi ex toto. in princ. j. de le. j.
Rectum enim ſui index eſt ⁊ obliqui. vt inquit Ariſtot. primo
ethi. Quo pmiſſo ſtante arguitur ratio finalis. ſ. aſſignata. d. §.
preterea ducatus. ceſſat in caſu noſtro. igitur nō hȝ locū in termi
nis noſtris. cōſequentia not. per preſuppoſitum. ⁊ probatur per
tex. cum ibi plene no. per Bar. in. l. ij. §. ſi. ff. de dona. Aſſumptum
probo. Nā omnis rō aſſignata quare tale feudum nō poſſit diui
di tendit ad conſeruationē dignitatis cōceſſe reſpectu ſuperio
rum. ſed ſtante diuiſione ⁊ diſcordia ⁊ ſcandalis eminentibus ſe
quitur contractus effectus. qꝛ poti⁹ feudū diſſipatur iuxta illud
Salluſtij Concordia parue res creſcunt: diſcordia maxime dila
buntur: ⁊ iuxta illud xpī omne regnū in ſe diuiſum deſolabitur.
⁊ dom⁹ ſupra domū cadet. ſicut eñ vnio parit ꝯſtructionē. ita ex
oppoſito diſcordia parit diſſipationē ⁊ deſtructionem. Si ergo
adeſt diſcordia ⁊ imminet ſcādalū p que apparet qꝺ diuiſio non
20 operabit deſtructionē: ergo diuiſio operabit cōſeruationē. † na
tura enim cōtrarioꝝ eſt vt mutuo ſe expellāt vt quinto met. ſcri
bit Ariſtoteles. ⁊ probatur in. l. vbi repugnantia. ff. de regu. iur.
⁊ in. l. j. C. de fur. ⁊ ideo entia que nolunt male diſponi vnionem
deſiderant. vbi mala ſequeretur diſpoſitio vnio deſiderari non
debet: ſed potius diuiſio. pfectior enim tūc dicitur diuiſio indu
cit magis conſeruationē ꝙ vnio ⁊ ſic perfectiores operationes
vt ſcribit. vij. mi. reddit eñ effect⁹ ſimilis ſue cauſe. l. j. C. de ori. iu.
⁊. l. j. ⁊. ij. C. de or. cog. ⁊ in. c. ij. co. ti. ¶ Preterea omnia que tēdūt
ad finem iudicant ſecundū ſi. l. omnino. ff. de ſpon. cuncta enim
ſecundum finem moderari oportet vt ſcribit etiaȝ philoſophus
in. ij. de anima. ⁊ pbat aperte in primo ethi. finis autem eſt con
ſeruatio cum naturalis appetitus ſit omnium rerum ad ſui con
ſeruationem. vt in primo de phyſico audita ſcribit Ariſto. dum
dicit omne enim ens appetit ſemper manere. vnde finis cuiuſli
bet principis ac reipublice eſt vt bene omnes hōieſqꝫ viuāt quo
rum curā gerunt ſua turqꝫ libertate tranquilla pace atqꝫ natu
rali amicabilitate. vt primo politicoꝝ ſcribit Ariſto. hoc aūt eē
non pōt ſi complicata dñia fuerunt deſidentia. ⁊ maxime ſi ſcan
dalum immineat cū tranquillitate ⁊ paci opponatur diſcordia
vt plene probat ſanctus Tho. in ſecunda ſcde. q. xxxvij. in princ.
vnde non

vnde nõ eſt cenſendũ leges ꝓhibere diuiſionẽ qñ ex tali diuiſione
non ſequeref ſcandalũ cũ leges ꝓuideãt in oĩbus rõnem omniũ
vtilitatẽ cõmunicãtes.vt.v.ethi ꝓbat Ariſto.ꝛ ꝓbatur in.l.nã ꝛ
Demoſthenes.ff.de legibus.vbi aũt nõ adeſt vtilitas ſed poti⁹
oppoſitũ non eſt cenſendũ leges ꝓuidiſſe.ꝛ ideo ꝑfatus illu.prin
ceps q ſemp oĩ cura ꝛ diligentia ad finem conſeruãdis ſui oñĩ
fuit intẽtus dꝫ ad cõſentiendum huic diuiſiõi induci quo cõſen
tiẽte oĩs ceſſabit dubitatio ſuppoſita eius ꝑtãte quã ampliſſimã
eſſe arguunt inueſtiture tranſacte.ꝛ ſic eo volente iuridice fiet ꝛ
22 ſcandalis obuiabit.¶ †Decimo ꝛ vltimo rñdetur:naꝫ ꝛ ſi etiam
non eſſet licitũ:tñ rõne oĩte diſcordie ꝛ ſcandali eminẽtis euitan
di dꝫ hoc licere.qḋ ꝓbatur ſuppoſito ꝙ vbi cõſuetudo feudi nõ
loquitur recurrimus ad ius cõe.caſus eſt.ꝛ ibi nota.in.c.j.de co
gnitione feu.ſi ergo tex.in.§.preterea ducatus.nihil dicit quãdo
ſcãdalũ immineret ꝛ maxime diſcordia vel debem⁹ dicere illum
tex.hoc caſu nõ loq tãꝙ diuerſo ꝛ ſic nos remanere in diſpoſitio
ne iuris cõis vel legẽ feudi tanꝙ particularem recipere interpre
tationem a iure cõi tanꝙ a lege cõnaturali ſicut in ſtatutis dici
mus.ar.eius qḋ habef in.l.nã ꝛ poſteriores.ff.de legi.ꝛ p Bar.in
l.oẽs populi.in.vj.q.ꝛ pleriqꝫ ẽt dicunt in.d.c.j.de feu.cogni ꝙ ſi
cut in ſtatutis ita in cõſuetudinibus feudorum lꝫ arguere.ſtãte
ergo prohibitione diuiſionis per pactuꝫ de iure cõi ad certũ tp̃s
quo caſu validum eſt vt in.d.l.in hoc iudiciũ.§.ſi cõueniat.ff.cõi
diuidundo.tñ fieri põt diuiſio ꝓpter ortã diſcordiã:ꝛ tñ validũ
eſt arg.de pacto ad ſtatutum.vt tradif in rub.C.de decre.decu.ꝛ
in.l.non impoſſibile.ff.de pac.imo fortius ſtante mandato teſta
toris de non diuidẽdo ad certum tp̃s tñ eadẽ de cauſa diuiſio fie
ri põt.ꝛ tñ mandatũ teſtatoris pro lege ſeruari dꝫ vt in autẽtico
de nuptijs.§.diſponat.vt hec oĩa probãf ex his que ponit Jaco.
de arena in.l.ſi.§.titius.ff.de lega.ij.ꝛ Bart.ꝛ Bald.in.l.ſi conue
nerit.ff.pro ſocio.ꝛ Bal.in cõſi.ſuo qḋ incipit viſo dicto puncto
dico.ꝛc.idẽ etiã videmus in ꝓhibitione legali in.l.iubemus nul
li.C.de ſac.ſan.eccle.ꝛ per Bar.in.l.qḋ dicif de tutelis.ꝛ in.l.inter
pupillos.ff.de auc.tu.ꝛ Bald.in.l.j.ff.de rebus cor.ꝛ in.l.j.C.ſi ad
uerſus tranſactionem.quibus etiã accedat.nam rõne ſcãdali eui
tãdi recedemus ab expreſſa.l.diſpõne vt probatur in.l.qui decem.
ff.ad.l.cor.de ſica.ꝛ in.l.ſi quis filio exheredato.circa mediũ.ff.de
iniuſto teſtõ.ꝛ in.c.ſi qñ.de reſcrip.ꝛ in.c.cum teneamur.extra de
preben.ꝛ per id qḋ not.glo.in.c.ꝛ ſi ille.j.q.vij.ꝛ in.c.apoſtolica.
viij.q.j.ꝛ qḋ tradit Cardi.florẽ.in repe.c.perpendimus.extra de
ſnia excõ.put habef.ꝛ plura alia iura adduci ad ꝓpoſituꝫ An.
ro.in.l.ſi viro.§.de vero.ff.ſol.ma.in.vij.fallẽtia.ꝛ per Jo.an.in.c.
ſi.de offi.dele.lib.vj.ꝛ in.c.ſi.de pact.eod.li.¶ Ex quibus cõcludo
diuiſionẽ in terminis nr̃is eſſe permiſſam.ꝛ ſic ẽt dicamus dicta
bona cõceſſa eſſe in feudum comitatus.ꝛ ptꝫ rñſum eſſe ad cõtra
ria.ꝛ hoc quo ad ſcḋam dubitationem.¶ Circa tertiã ꝛ vltimã
dubitationem etiã prima facie in terminis noſtris videbaf dicẽ
23 dum ꝙ †quantũcunqꝫ nõ cẽſerẽtur data in feudũ comitatus ſed
iuriſdictionis tñ ꝙ nõ poſſent diuidi.ꝛ hoc etiaꝫ diſcutief quid
iuris de bonis ſecũdo loco in feudum cõceſſis que dicunẽ ꝯceſſa
in feudũ iuriſdictionis vt.j.oſtẽdetur.hec aũt cõcluſio probatur
Primo per tex.in.d.c.imperialẽ.§.preterea ducatus.in ſecundo
titulo.vbi tex.dicit ꝙ aliud feudũ.ſ.ꝙ dignitatis diuidiẽ ſi conſor
tes voluerint.ergo a cõtrario ſenſu probat ille tex.ꝙ ſi conſortes
noluerint ꝙ tale feudum non diuidatur.qḋ ar.validiſſimũ eſt in
iure.vt in.l.j.ꝛ ibi plene not.ff.de offic.eius cui manda.eſt iuriſdi
ctio.ꝛ in.l.qui teſtõ.§.mulier.ꝛ ibi plene per Bald.ff.de teſtamẽ.
ꝛ in.l.inter ſocerũ.§.cuꝫ inter.ff.de pac.dotalibus.tradit Bald.
in.l.cõuenticulam.C.de epiſ.ꝛ cle.ſed in caſu noſtro vnus ex con
ſortibus hoc eſt vnus ex feudatarijs ꝯtradicit.ergo eo ꝯtradicẽ
te tale feudum diuidi nõ põt.¶ Scḋo ꝑdicta cõcluſio confirmaf
nam feudum dicif ſeruitus quedaꝫ ſm Bald.in.l.ſi plures.C.de
conditio.inſertis.ꝛ probatur hoc in.c.j.§.nulla per quos fiat in
ueſti.ꝛ in.c.j.§.veriſimiliter.de cap.qui curiam vendidit.ſed ſer
uitus dicif eſſe quid indiuiſibile vt in.l.ſtipulationes nõ diuidũ
tur.ff.de ver.obli.cum ibi plene no.ꝛ in.l.ſi.§.ex his.ff.de verb.ob.
igitur ꝛc.¶ Tertio hec opi.confirmaf per tex.in.l.imperator.ff.
ad municipales.vbi expreſſe habeẽ ꝙ magiſtratuum officium eſt
indiuiduum.Jtem iuriſdictio eſt quid indiuiduũ cuꝫ pro parte
explicari non poſſit vt in.l.in hoc iudicio.ff.fami.erciſ.ſi ergo iu
riſdictio eſt quid indiuiduum.igitur feudum iuriſdictionis di
citur eſſe quid indiuiduum.ergo non cadit diuiſio.ꝛc.¶ Bis tñ
ꝛ alijs que in ꝯtrarium arguniẽtando adduci poſſunt nõ obſtãtib⁹
cõtrariã opinionẽ veriorem exiſtimo ꝙ alia feuda iuriſdictiõis
nõ habẽtia annexã dignitatẽ regalẽ diuidi poſſunt cuiuſmodi ẽ
feudũ ſcḋo loco conceſſuꝫ de dictis alijs terris caſtris ꝛ villis an
no domini.M.cccclxv.qñ illa nõ fuerunt cõceſſa in feudũ comi
tatus ſꝫ ſimpliciter iuriſdictio qḋ clare ptꝫ cũ dicta loca ꝛ caſtra
nõ affirmenẽ habere annexam dignitatẽ comitatus.ergo nõ pñt
dici cõceſſa in feudum comitatus vt in.c.j.cũ ibi no.quis dicatur
dux comes vel marchio.Jtem qꝛ in nulla parte inueſtiture dicif
ꝙ cõcedãtur in feudũ comitatus ſed tñ iuriſdictionis.igiẽ hoc
dici nõ põt cũ omiſſum habeaẽ ꝓ omiſſo.l.ſi ſtipulatus.§.gryſo
gonus.ff.de ver.obli.ꝛ.ſ.latius dictũ fuit.Jtem qꝛ dicta loca fue
runt conceſſa p prefatũ illu.ducem autoritate ꝓpria.ꝛ ſic nõ pñt
dici cõceſſa in feudũ qḋ habeat annexã dignitatẽ regalẽ que non
põt tribui niſi per imperatorẽ vl̃ reges.vt in.d.c.j.quis dicaẽ dux
comes ꝛc.ꝛ in.c.j.de feudo marchie.cum vtrubiqꝫ not.ꝛ.ſ.latius
dictũ fuit in prima dubitatione.vñ concludo tale feudũ diuidi
poſſe.Que cõcluſio plurimis cõprobaẽ.¶ Primo per text.in.d.
§.preterea ducatus.vbi tex.ꝓhibet diuiſionem in certis caſibus.ſ.
in feudis dignitatũ puta ducatus comitatus ꝛc.ergo in alijs feu
dis videtur diuiſionem cõcedere.l.cũ pretor.ff.de iudi.l.maritus.
C.de procura.ꝛ.l.fina.C.de pac.conuentis.ꝛ ideo dicit text.aliud
vero feudum ſcilicet preter feudum dignitatis diuiditur.¶ Se
cundo hec concluſio probatur.qꝛ ſi in caſu noſtro admitteẽ diui
ſio datu ꝙ eſſent cõceſſa in feudũ comitatus.ergo multomagis
diuiſio cenſef promiſſa cum magis dicaẽ indiuiduũ feudũ co
mitatus quã alia vt in.d.§.preterea ducatus.arg.aũt.multoma
gis.C.de ſacroſan.eccle.¶ Tertio quia ſi conſuetudo eſt in Jta
lia ꝙ feuda regalium dignitatum diuidantur vt dixi in ꝑceden
ti dubitatione ſm Jo.an.ergo multomagis cõſuetudo eſſe debet
in alijs nõ regalibus.¶ Quarto quia ſicut in feudo comitatus
dictum eſt:ita i alijs cadit diuiſio vel quod alternis annis vaſalli
exerceãt iuriſdictionem ꝛ adminiſtrent vel ꝙ vnus exerceat vſqꝫ
ad talem locũ alius circa alium prout.ſ.dictũ fuit in precedenti
dubitatione.Et in ſpecie ita cõcludit Bal.ꝛ ſequitur Ja.alua
roti in.d.§.ꝑterea ducatus.argu.l.quoties.ff.de vſufr.ꝛ.l.lucio.ff.
de aqua quoti.ꝛ eſti.Et fuerunt verba Jaco.de ardizonibus in
ti.quibus mod.feudum amit.ꝛ ſub rubricella.vtrum feudũ iu
riſdictionis diuidi poſſit.ꝛ hãc opinio.tenet Spe.in ti.de feu.§.
quo.ver.xxxiiij.ꝛ eſt cõis omniũ opi.¶ Quinto qꝛ põt fieri diui
ſio ſi feudũ vni adiudicaref ſm qḋ plene dictũ fuit.ſ.in ꝑcedenti
dubitatiõe.¶ Sexto fieri poteſt diuiſio.quia a princi.pluribus
dicta loca ꝛ caſtra conceſſa ꝛ in ſecunda inueſtitura fuerunt cõ
ceſſa.ꝛ ſic viriliter.iuxta.l.reos.§.cũ in tabulis.ff.de duobus rein.
ꝛ.ſ.clarius dictũ eſt.imo quod fortius eſt in caſu noſtro fuit fa
cta conceſſio tribus vniciqꝫ pro tertia.ꝛ ſic videtur fuiſſe de in
tentione partium ꝛ concedentis qḋ tale feudum diuidi poſſet.
¶ Septimo dato ꝙ predicta ceſſarent:tñ ratione eminẽtis ſcan
dali poſſet hec diuiſio fieri.ꝛ ad hoc adduco omnia q̃ adducta
fuere in precedenti dubitatione:in duabus vltimis rationibus ꝛ
quaſi omnia alia adducta.ſ.poſſent iterũ ad propoſitũ adduci.
ſed non eſt expediens qꝛ cõmunis omniũ opi.cantat ꝙ in feudo
iuriſdictionis cadat diuiſio.imo dicit Bald.in.d.§.preterea du
catus.ꝛ ſequif Ja.aluaroti.ꝙ in tali feudo cadit vere diuiſio im
rii ꝛ adminiſtrationis.ſolum reſtat rñdere ad rõnes in ꝯtrariuꝫ
adductas quibus ſolutis clariſſime apparebit deciſio.ꝛ ad pri
mã reſpondef ꝙ lꝫ tex.in.§.preterea ducatus.dicat ſimplr̃ ſi con
ſortes voluerint ꝛ doc.intelligant illũ tex.etiam in feudo iuriſdi
ctionis.tñ doc.oẽs indiſtincte ꝯcludunt ꝙ feudũ iuriſdictionis
põt diuidi.nec diſtinguunt an conſors ꝛ ſocius ſiue confeudata
rius voluerit vel nõ ergo indiſtincte debent intelligi.l.j.§.ꝛ gña
liter.ff.de leg.preſtã.cõtr.ta.ſi romanoꝝ.ſi enim doc.hoc voluiſſent
vtiqꝫ expreſſiſſent.l.vnica.§.ſin autem ad deficientis.C.de cadu
cis tollẽ.ſed nõ ſine cauſa nõ diſtinxerunt predicto modo qꝛ pre
dicta inductio a contrario ſenſu non eſt de intẽtione illius text.
ſed veritas intellectus eſt qꝛ in primo reſpõſo dicit qḋ feuda co
mitatus ducatus ꝛc.nõ diuidũtur aduerſatiue ſubdit aliud au
tem feudũ ſi conſortes voluerint diuidatur.ꝛ ſic aduerſatur ꝑce
dẽti rñſo qḋ loqtur de feudo qḋ nõ põt diuidi etiã conſortibus
volentibus quaſi dicat qḋ aliud feudum eis volentibus diuidi
poteſt.facit regula qꝛ vbicũqꝫ nõ eſt ꝓhibita diuiſio conceditur
etiam aduerſario inuito:qꝛ nemo ſtare cogitur in cõione.d.l.in
hoc iudiciũ.§.ſi conueniat.ff.cõi diui.¶ Preterea ꝑdictũ argu.a
cõtrario ſenſu nõ dꝫ ſumi ad correctionẽ iurium vt notat Bar.
in.l.oẽs populi.ff.de iuſti.ꝛ iu.ꝛ eſt gloſſ.in.c.cupientes.§.quod ſi
per.ꝛc.de ele.li.vj.Jdẽ voluit glo.in.c.ij.de eta.ꝛ quali.li.vj.ꝛ glo.
fin.in.l.vt liberis.ibi nec lex vetat.C.de collatio.quem ibi ad hoc
24 ponderat Ful.ſed in caſu noſtro †ſi ſumeretur argu.a contrario
ſenſu primo induceretur correctio iuris cõis qḋ vult neminem
cogi ſtare in cõione vt in.d.§.ſi conueniat.cum ſimi.item ꝛ corre
ctio iuris cõſuetudinarij quod vſ permittere diuiſiones vt in.c.
omnes filij.ſi de feudo fuerit controuerſia.dicit enim Bald.in.l.
ſi plures in.ij.colũ.qḋ feuda regulr̃ ſunt diuidua preter feudum
francum ꝛ feudũ habẽs annexã dignitatẽ vt ibi latius per eum
imo fortius dici poſſet qḋ in cõſuetudinib⁹ feudoꝝ nõ põt ſumi
argu.a contrario ſenſu nam vt notabiliter inquit text.in ca.j.de
feudi cognitione.tunc quis poteſt vti lege ſcripta qñ caſus nõ eſt
cõprehenſus in cõſuetudine feudi.vnde notandum eſt qḋ dicit

comprehenſus. ⁊ ſic intelligit qđ ſit cõprehenſus ex ꝓpria ſignifi
catione verboꝝ iuxta no. per Bar. in. l. j. ff. de ver. ſig. ⁊ ſic quãdo
caſus non reperitur ſcriptus ⁊ expreſſus in cõſuetudine feudi. ſ.
in cõſtitutionib⁹ feudalibus expreſſe vł etiã tacite ex ſignificatio
ne tñ vboꝝ ꝯſuetudinis ſcripte vel ex mẽte intrinſeca tunc debe-
mus vti. l. ſcripta. ⁊ ergo in eo ꝙ venit a cõtrario ſenſu conſuetu-
dinis debemus vti. l. ſcripta: qꝛ ar. a contrario ſenſu qđ dr̃ ſumi
improprie vt. l. j. ff. ſi tab. teſt. nul. extra. igitur ⁊c. ¶ Preterea dici
tur ſumi indirecte vt in. c. cũ apoſtolica. in fi. de his q̃ fiũt a plato
ſine cõſenſu capituli. Itẽ dicitur ſumi ficte vt probantur in. l. ſi pro
curatorẽ. §. ſi ignorantes. ff. mãda. in verbo intellecto ꝙ denotat
fictionẽ vt no. gl. in. l. heres quãq;. ff. de acq. here. ſi ergo habemus
ſtare iuri cõi clara eſt deciſio. ⁊ hoc maxime in terminis noſtris
propter diſcordias ⁊ rationes iminẽtis ſcãdali: qꝛ ſi ſumẽdo ar.
a cõtrario ſenſu ſtãtibus predictis impediretur diuiſio reſultaret
abſurdũ rõne diſcordie ⁊ imminẽtis ſcãdali ergo nõ dꝫ ſumi. l.
conuenticulã. ⁊ ibi plene per Bal. C. de cõdi. inſer. ⁊ ex his rema-
net ſoluta prima rõ. ¶ Minuſq; obſtat ſcđa rõ. qꝛ vt dicit Jac.
de ardizonis in dicta rubricella. vtrũ feudũ iuriſdictiõis diuidi
25 poſſit. † lꝫ feudũ ſit ſpẽs ſeruitutis tñ equiparatur vſufructui. et
ſic ſicut vſuſfructus poterit diuidi. allegat ꝙ habetur in. l. cõi diui-
dũdo. §. ſi duo. ⁊. §. cũ de vſuf. ff. cõi diuidundo. ⁊ in. l. j. §. ſi vſu. ff.
ad. l. fal. cum pluribus aliis. ⁊ hoc ſequitur Spe. in ti. de feu. ⁊ in
d. ver. xxiiij. ⁊ Bal. ⁊ Jac. de aluarotis. in. d. §. preterea ducatus.
ſi enim feudũ equiparatur vſufructui vt dicũt prefati doc. ⁊ ꝫ etiã
Bal. in. c. j. §. hoc quoq;. de ſucceſ. feud. ⁊ in. c. j. §. fin. qui. mo. feud.
amit. ergo ſequitur clare ꝙ ſicut vſuf. eſt diuiſibilis. l. quinta. ff. de
vſu. traditur p Bar. ⁊ doc. in. l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de
ver. obli. Ita ⁊ tale feudũ dꝫ cẽſeri diuiduũ. ¶ Nec ob. tex. tertia
ratio. quia vt inquit Bald. in. d. §. preterea ducatus. ipſa ſubſtan-
tia iuriſdictionis diuidi nõ põt cũ ſit preciſe qđ incorporale. ſed
ad diuiſionẽ peruenitur per diuiſionẽ territorij vel p ſubalterna
tiones temporũ. vt. ſ. dictum fuit: vnde qꝛ cõceptus mẽtis neſcit
diuidere iuriſdictionem ſubſtãtiã diuidit ⁊ cõmoditatẽ ar. l. nõ
ſatis. §. ſi ergo. ff. quẽad. ſerui. amit. ⁊. l. aliena ꝫ. §. fin. ff. de neg. geſt.
26 † incorporalia enĩ nõ diuiduntur p ſe ſed in cõſequentiã rei corpo-
ralis. l. arboꝝ. §. aquaꝝ. itẽ. ff. cõi diui. ⁊ ad hoc allegat Bal. Jac.
de ardizo. in dicta rubricella. vtrũ feudum iuriſdictionis diuidi
poſſit. Nã in ſimili videmus ꝙ vſuſfructus put eſt ius vtẽdi ⁊c.
vt in. l. j. ff. de vſuf. tanq̃ qđ incorporale dr̃ indiuiduus. ⁊ ita intel
ligitur ꝙ ht̃ in. l. ſi cũ duoꝝ. ff. de ſtipu. ſeruoꝝ. tradũt Bar. ⁊ doc.
in. d. l. ſtipulationes non diuiduntur. ⁊ tñ aliis reſpectibus eſt di
uiduus. ſ. reſpectu cõſtitutiõis: qꝛ pro parte ꝯſtitui põt ⁊ diuidit
inter heredes: ⁊ pro parte ſolui poteſt vt plene declarãt docto. ⁊
ibi pleniſſime ſcripſi in. d. l. ſtipulationes nõ diuiduntur. ⁊ ꝙ tale
feudũ diuidi poſſit oẽs ꝯſentiũt. ⁊ ex his remanent ſolute rõnes
in ꝯtrariũ adducte. ¶ Sed poſtremo reſtat vna dubitatio circa
ambas vltimas q̃ões. ſ. determinatas. qꝛ in puncto dr̃ ꝙ filius
comitis Guidõis q inſtat diuiſionẽ fieri ẽ minor. xx. annis ergo
27 vr̃ ꝙ nõ † poſſit ꝓuocare ad diuiſionẽ rerũ immobiliũ. vt habetur
in. l. ſi pupilloꝝ. in prin. ff. de rebus eoꝝ. ¶ Sed ad hoc facilis
eſt rñſio ꝙ fieri põt legitima cauſa ſubſiſtente ⁊ ꝓuocare poteſt
ad diuiſionẽ ratione diſcordie ⁊ iminẽtis ſcãdali. Ita not. in. d. l.
ſi pupilloꝝ. ⁊ in. l. pe. C. de prediis mino. ⁊ ita not. Cy. ⁊ Bald. in
d. l. iubemus nulli. C. de ſac. ſan. eccle. ⁊ gl. ⁊ Bar. in. l. inter pupil-
los. ff. de auto. tuto. ⁊ Bal. in. l. fin. C. cõmuni diui. vnde cum hic
ſubſit legitima cauſa etiã ipſe minor põt ad diuiſionẽ ꝓuocare.
¶ Sed adhuc reſtat alia dubitatio qꝛ lꝫ in feudo iuriſdictiõis
hec reſponſio procedat ꝙ non eſt prohibitũ diuidi tñ non videtur
procedere in feudo comitatus ꝙ eſt prohibitum diuidi. ⁊ ſic cõ-
currit duplex prohibitio diuiſionis. prima qꝛ minor non põt ad
diuiſionẽ prouocare. ſecũda qꝛ feudũ ꝓhibetur diuidi: quibus
duab⁹ ꝓhibitis ſimul iunctis videtur ꝙ etiã legitima cauſa ſubſi-
ſtente non poſſit minor prouocare ad diuiſionẽ. ⁊ p tex. not. in. l.
ij. C. de vſuc. p empto. ⁊ ꝙ per illum tex. dicit Joã. de imol. in. l. ſi
filiuſfami. §. diui. ff. de leg. j. allegãdo etiam Innoc. in. c. Raynal.
de teſtamentis ⁊ glo. in. l. fi. C. de rebus alie. nõ alie. ad idẽ tex. not.
in aut. de alie. emphy. §. ſanctiſſimis. ⁊ ꝙ per illum tex. dicit ſin-
gulariter Bal. in. c. j. §. preterea. de capi. corradi. facit tex. l. l. tute-
lam iuncta gloſ. C. de admini. tu. ꝙ dixit Bal. in. l. fi. C. de pact. in
ter emp. ſed ad hoc etiã faciliter rñdetur ꝙ nos ſumus in caſu in
quo diuiſio feudi comitatus non eſt prohibita. ⁊ ſic non concur-
rit duplex prohibitio: cũ ex plurimis capitibus oſtenſum fuerit
diuiſionem fieri poſſe: preterea hic non ſolum prouocat ad diui
ſionẽ minor ſed etiam maior quis prouocat etiaꝫ comes vgocio.
⁊ ſic fieri poteſt diuiſio ratione ꝓuocationis ad diuiſionẽ ipſius
maioris. minor enim quatenus eſt prouocatus poteſt ad diuiſio
nem venire. dictum eſt not. Joã. an. in addit. Spe. in tit. de iuriſ-
dictione. §. ſequitur videre. verſi. pone qđ talis in additione que
incipit. Ad hoc no. ⁊ ex his ſunt expedita omnia dubia ex ſupra
ſcripto themate elicita. Laus deo ⁊c.

¶ Conſilium. clxvi.

1 ¶ Fines ⁊ dominium iuriſdictionis an probentur per famã
⁊ communem opinionem.
2 Inſtrumẽtoꝝ probatio in antiquis eſt melior quam teſtium.
3 Curia quid ſit: ⁊ an probetur per inſtrumenta.
4 Jus an probetur tranſlatum per inſtrumentum venditionis.
5 Alienatio eſt prohibita in feudis: nec currit preſcriptio.
6 Dominium totius iuriſdictionis ⁊ rerum particularũ tranſ-
fertur per verba ampla ſubmiſſionis.
7 Paſcendi ius quomodo probetur.
8 Preſcriptio etiam longiſſima ⁊ ſtatutaria quãdo impediatur.
9 Titulus gñalis pro ſuo nõ ſufficit ad preſcriptionẽ de iure cõi.
10 Verba. perpetuo attendere ⁊ obſeruare. quid importent.
11 Preſcriptioni an renunciari poſſit.
12 Preſcriptio equiparatur pacto ⁊ habet vim contractus.

Dominus labia mea ape-
riat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectũ. ¶ In cauſa
cõitatis caſtri montis nigri cõtra cõitatẽ montis La
tronis. viſis inſtrũis ⁊ probationibus hincinde factis ⁊ deductis
procedã breuiter per cõcluſiones ſubſtantialiter loquẽdo ⁊ ſup-
flua omittendo. vñ prima concluſio ſit qđ bona ⁊ paſcua de qui-
bus eſt controuerſia inter dictas cõitates probantur fuiſſe olim
intra fines montis nigri q̃ concluſio ꝓbatur per publica inſtrũa
per que oſtẽditur dicta paſcua ⁊ bona eſſe in curia montis nigri
que quidẽ inſtrũa fuerũt confecta ab olim dñis illarũ rerũ q illa
paſcua ⁊ totã curiã montis nigri dabãt feudum. vnde ſuccedit
qđ quã ſit mentio de vna re in cõceſſione que fit ab illo qui ſuper
iuriſdictione poſſet diſponere p talia inſtrumẽta ꝓbatur iuriſdi
ctio ⁊ ꝯfines iuriſdictiõis. Iſta eſt glo. ordinaria in. c. ſi papa. de
priuile. li. vj. quam approbant Anto. de bu. ⁊ oẽs Mod. in. c. fin.
de ſucceſſio. ab inteſta. vnde cum talia inſtrumẽta per que appro
bantur dicti fines fuerint cõfecta ab illis qui poterãt ſup iuriſ-
dictiõe diſpõere p talia inſtrumẽta probatur fines iuriſdictiõis.
¶ Confirmatur predicta. qꝛ lꝫ alias p inſtrumẽta facta inter pri-
uatos nõ probẽtur cõfines iuriſdictionis. vt no. glo. in. l. ꝓdiis. §.
balneas. ff. de leg. iij. ⁊ no. Inno. in. c. cũ in iure. de offi. dele. etiã ſi
ſint multa inſtrumẽta. vt not. Pet. de anch. in cle. literis. de pba.
Ee tenẽt cõiter legiſte Cy. Bar. ⁊ Ang. in. l. cum aliqs. C. de iure
delibe. ⁊ Cy. in. l. optimam. C. de cõtrahẽ. ⁊ commit. ſtip. ⁊ Anto.
de bu. in. d. c. ſi. Tamen predicta procedunt qñ ageremus de pro
bandis finibus iuriſdictionis recentibus ⁊ antiquis. ſecus ſi de
antiqs finibus iuriſdictionis. hoc tenuit aperte gl. in. c. cũ olim.
de cenſ. quaꝫ ita declarat ⁊ approbat Pe. de anch. in. d. cle. liſis.
Hoc etiam clare voluit Bal. in. d. l. cũ aliquis. C. de iure deliber.
1 probatur hoc ratione. † Nam ſi per cõmunem opi. vel famã pro-
bantur dominium ⁊ finis iuriſdictionis in iſtis antiquiſſimis.
vt not. in. l. ſi arbiter. ff. de proba. ⁊ in. l. ij. §. item labeo. ff. de aqua
plu. arcen. ⁊ tenet Bal. in indiuiduo allegans Bar. ita tenentem
in. l. conuenticulam. C. de epiſco. ⁊ cleri. ⁊ idem tꝫ Bald. in. l. pro-
prietatis in fin. C. de probat. ⁊ Anto. de but. in. c. veniens. de teſt.
Ergo multofortius vel adminus eadem rõne idem faciunt pu-
blica inſtrumẽta ſup facto antiquo: qꝛ in tali facto p iſta multa
inſtrumẽta põt vel probari cõmunis opi. vł aliquid ſibi equipol
lens. vt inquit Bal. in. d. l. cum aliquid. vbi hanc rationeꝫ ſentit
licet nõ ita clare. ⁊ confirmo hoc vltimum per ea que not. Anto.
de bu. l. c. j. de fide inſtru. allegãs dicta Spec. in tit. de inſtru. edit.
§. reſtat. in multis verſiculis. vbi vult qđ ad probandũ aliquem
eſſe notarium ſufficiat procedere multa inſtrumenta que ſint re-
cepta pro publicis inſtrumentis: qꝛ ex illis probatur quedã com-
munis opi. notariat⁹. vnde ſi per inſtrumẽta inter priuatos ple-
ne probantur fines iuriſdictionis in antiqs quãto magis per in-
ſtrumenta cõfecta ab illis qui poſſunt diſponere ſuper talibus
finibus iuriſdictionis. per id qđ. ſ. dictum fuit ſecundum glo. in
2 d. c. ſi papa. Pro hoc facit. quia † in iſtis factis antiquis melior ẽ
probatio que fit per inſtrumenta quam probatio que fit per te-
ſtes ſm gl. no. quam approbãt oẽs in. c. tertio loco. de pba. Et iõ
tex. in. c. cũ cauſam. in fi. eo. ti. poſtquã poſuit in iſtis factis anti-
quis ꝓbationẽ fame ⁊ libroꝝ cõſequenter adiungit. Et quecũqꝫ
adminicula quaſi dicat qđ etiã ex aliis ꝓbationib⁹ ꝓſumptiuis
poſſunt probari limites iuriſdictionis. ⁊ talia ſunt inſtrumẽta
antiqua. ⁊ ita per illum tex. tenet ſolẽnis doctor And. ro. in. l. ſciẽ
dum. ff. de ver. obli. ⁊ iſta eſt cõis cõcluſio qđ in probatione finiũ
maxime i factis antiqs ſufficit qualis q̃lis ꝓbatio lꝫ nõ ſit oino
plena. tradit Hoſtienſis de ſanc. Gemi. in. d. c. ſi papa. ⁊ gloſ. ⁊ doct.
in. d. c. cauſam. de pbat. ⁊ Jo. and. in rub. nõ lꝫ in merca. de regu.
iur. in. vj. Traditur in. c. ad audientiam. ⁊ in. c. cum vobis de pre
ſcrip. facit tex. in ca. dixit. xxij. q. j. ⁊ quod not. Bald. in materia
in aut. quas actiones. C. de ſacroſan. eccleſi. ⁊ ex iſtis ſit expedita
⁊ bene

ꝛ bene probate iſta prima concluſio in hac materia. ¶ Secunda
ɔ̄cluſio ſit quod dicta bona ꝛ paſcua de quibus eſt ɔ̄trouerſia
probant̄ fuiſſe in curia ſiue curte montis nigri. ergo probatur
qđ fuerūt in curia ſiue curte mōtis nigri. licet em̄ verbum curia
ſiue curtis ſit equiuocū ꝛ multipliciter ſumatur. vt in l. pe. ff. de
iuſti. ꝛ iu. ꝛ in. l. ij. in prin. ff. de origi. iu. ꝛ per Oldra. in ɔ̄ſi. cc.
3 tñ in materia nr̄a † nihil aliud ē curia nec aliud de ſui natura ſi-
gnificat niſi quoddā ius vniuerſale ſub quo cōprehenditur prin
cipaliter iuriſdictio loci. hoc probat tex. in verbo cū vniuerſita
te. in. c. cum bertholdus. de re iudi. Hoc etiā eſt de mēte tex. ꝛ ibi
ponit Bal. in. c. i. §. item ſi qđ. quib. mo. feu. amit. hoc ēt oſten-
ditur. nā curia eſt locus extra caſtrū qui defendit̄ ab hoībus ca-
ſtri: ꝛ in quo hoīes ɔ̄ſiſtētes caſtrū defendūt ſm̄ Bal. no. l. l. ſi plu
res. C. de ɔ̄di. inſer. ex quo pꝫ qđ curia dicit̄ locus ptinēs ad ꝓte
ctionem ꝛ iuriſdictionē caſtri. Nam ſi nomen curia nō deſigna-
ret iuriſdictionē nō poſſet eſſe vniuerſitas vel ius vniuerſale: ex
quo ſolū dominiū oīum rerū que ſunt in vno loco ptinerent ad
vnū ſm̄ Bart. in. l. titia. §. i. ff. de leg. ij. tenēt ꝛ Mod. in. c. ij. extra de
lib. obla. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ nomē curie ſignificat iuriſdictionē. hoc
idē voluit ſolēnis doc. d. Nellus de ſancto geminiano in ſuo tra
cta. bānitoꝝ. in. i. parte. ij. ꝑtis. q. lvi. vbi dicit ꝙ curia ſumitur ali
quādo ꝑ territorio ſiue comitatu alicuius ciuitatis vel caſtri. al
legat tex. in. c. i. de capi. q curiā ven. Territorium autē eſt vniuerſi
tas agroꝝ inter fines cuiuſq3 ciuitatis vt dicit tex. in. l. pupill⁹. §.
territoriū. ff. de ver. ſig. ergo illud qđ eſt intra fines dicit̄ eē de cu-
ria cū ſit de territorio. ꝛ per cōſequēs cōcludit̄ ꝙ ꝓdicta bona et
paſcua ꝓbant̄ fuiſſe intra fines ꝛ ī curia mōtis nigri. ¶ Tertia
cōcluſio ſit ī hac materia ꝙ ex quo dicta bona ꝛ paſcua ꝓbantur
fuiſſe intra fines ꝛ in curia mōtis nigri. ꝛ ſit principalr̄ ꝓbet iu-
riſdictio ipſius loci ꝓbat̄ ēt dñium reꝝ pticulariū vel eſſe penes
vniuerſitatē vel penes dñium caſtri vel ēt penes ſingulares perſo
nas illi⁹ vniuerſitatis ſiue caſtri. hoc ꝓbat tex. in. d. c. cū berthol-
dus. in vbo cū vniuerſitate. ꝛ eſt de mēte tex in. d. c. i. §. itē ſi qs. et
ibi hoc clare ſentit Bal. in poſitiōe caſus illi⁹ capituli. Predi-
cta concluſio etiam confirmatur. nā illud qđ eſt. ī fines preſumit̄
eſſe de finibus vel illius cuius ſunt fines. vt ɔ̄cludit Bal. ꝓpe in
rub. C. de cōtrahen. emp. ver. xxij. q̄ro p. l. ſacrā. §. fi. ff. de cōtrahen.
emp. accedat qđ dicit Pau. de ca. p illū. tex. in. l. i. ff. de acquiren.
poſ. vbi dicit ꝙ loca que ſunt. ī. fines ꝓſumunt̄ eſſe cōitatis cuius
ſunt fines accedat ad hoc nā ille qui fundat ſe ī toto territorio
ſiue in tota curia fundat ſe ī qualibet parte territorij ſiue curie:
quia quod iuris eſt de toto quo ad totū eſt de pte quo ad partē.
vt. in. l. que de tota. ff. de rei ven. ꝛ in. c. ſi diligenti. de preſump. per
quē dicit ibi Hoſt. ad ꝓpoſitū qđ eſt ar. ꝙ communitates ꝛ oīs
tēporales fundāt intētionē ſuā de iure cōi quo ad res ſitas intra
limites ſue terre. faciunt no per Joan. an. in. c. ſi. de offi. archi. ex
quib⁹ omnibus. ſ. ſcriptis cōcluſis in tribus precedētib⁹ probat̄
predicta bona ꝛ paſcua fuiſſe in bonis ꝛ pertinuiſſe ꝛ ſpectaſſe
vel in commune ad dños ſiue hoīes montis nigri: vel in particu
lari ad ſingulas perſonas dicte vniuerſitatis ſiue caſtri montis
nigri. ¶ Quarta concluſio ſit ꝙ p inſtrm̄ productum p cōitatē
montis latronis confectum anno dñi. Mcclxij. in quo contine-
tur ꝙ dicta communitas emit quedā bona a quodā Gualtero
4 to quondam monaldi ꝛc. † nullum ius oſtēditur fuiſſe queſitū
cōitati montis latrōis dato ꝙ dicta bona que tunc dicūt fuiſſe
empta eſſent illa eadē de quib⁹ eſt queſtio. qđ tñ mihi nō conſtat.
hec autē concluſio probatur. ¶ Primo qz dictū inſtrumētum eſt
nullum ꝛ nullā facit probationē: qz nō eſt publicū ꝛ caret debi-
tis ſolemnitatibus caret enim nomine imperatoris ſi fuit confe-
ctum in terris imperij ꝛ nomine pape ſi fuit in terris eccleſie cō-
fectum que ſunt de ſubſtantia inſtrumenti: ꝛ ſine quibus inſtru-
mentū non eſt publicū neq3 ꝓbat vt de nomine imperatoris. pro
batur in aut. vt ꝑponatur nomen imperatoris. §. i. ꝛ not. glo. ꝛ do
cto. in l. generali. C. de tabula. lib. x. de nomine pape probatur: qz
ſicut in terris imperij dꝫ apponi nomē imperatoris: ita ī terris
eccleſie debet apponi nomē pape eadem ratione. ꝛ ita tenet gloſ.
in. c. quoties. i. q. vij. ꝛ not. dominus Ant. in proemio gregorie. et
de vtroq3 tradit Specu. in titu. de inſtru. edi. ꝛ ſi. §. ij. in princi et
ponſit plene Moder. canoniſte. in. c. i. de fide inſtru. ¶ Secūdo
hec cōcluſio probatur: qz lꝫ dictus Gualterotus vēdiderit ꝛ tra-
diderit: nō tñ per hoc oſtendit̄ aliqđ ius fuiſſe tranſlatum in di-
ctā cōmunitatē mōtis latronis qz nō oſtendit̄ ꝙ dictus Gualte-
rotus eſſet dñs ꝛ poſſeſſor illaꝝ rerū: vnde ꝛ cōſequenter nō oſtē
ditur aliquod ius fuiſſe trāſlatum qz nemo plus iuris in aliū
transferre quā apud ſeipſum habeat. vt in regula nemo plus iu-
ris. ff. de regu. iur. ꝛ no. Bar. ꝛ poſt eū Imo. in. l. celſus. ff. de vſu-
capi. pro hoc tex. cum glo. ꝛ ibi Angel. ꝛ Pau. de caſt. in. l. quam
uis. §. i. ff. de acquiren. poſſeſ. notat etiam in ſimili do. Anto. in. c.
cum veniſſent. de reſtitu. ſpolia. ¶ Tertio ꝛ vltimo hec cōcluſio
probatur quia per inſtrumēta producta per cōmunitatē mōtis
nigri oſtēditur qđ dictus Gualterotus ꝛ alij vēditores habebāt
5 dicta bona in feudū. vñ neđu qđ † potuerint aliqđ ius transferre
alienādo. ſꝫ dīno erāt ꝓhibiti alienare ꝛ alienādo ceciderūt ab
omni iure eoꝝ. vt eſt caſus. ꝛ ibi not. doc. in. c. imperialē. iuxta prin
cipiū de ꝓhibita feu. alie. per Feder. vbi dꝫ feudi alienationē eſſe
nullā. Ad idē tex. in. c. i. de vaſal. q cōtra ɔ̄ſtitutionē lotha. ꝛ in. c.
ſ. qualiter olim feu. pot. aliena. ꝛ in. c. i. in prin. de ꝓhi. feu. alie. per
lotha. tradit̄ in. c. que in eccleſiarū. de conſti. ꝛ p Spe. ꝛ Jo. an. in
ti. de feudis. §. qm̄. ver. xxx. ꝛ adeo eſt nulla ꝛ ꝓhibita alienatio qđ
in tali feudo nō ꝓcedat ꝓſcriptio ēt longiſſimi tpis. ita cōcludit
Andreas de yſernia per illum tex. in dicto capitulo imperialē.
dum dicit tex. Nullius temporis preſcriptione impedietur. ꝛ ita
etiam voluit Pileus ꝛ Jacobus ardizonus in ſumma. in tit.
quibus modis feu. amit. licet gloſ. quam ſequuntur ibi Jaco. de
belui. ꝛ Bald. in. c. i. de capitulis Corradi. tantummodo dicat
ſublatam eſſe preſcriptionem longi temporis ꝛ non longiſſimi.
¶ Et ꝓdicta ꝓcedit nō ſolū in feudo dato a laico: ſed etiam in
feudo dato ab eccleſiaſtico: ꝛ fortius cum res eccleſiaſtice ſui na
tura ſint probibite alienari niſi certis ſolennitatibus interuenienti
tibus iuxta not. in. c. ſine exceptione. xij. q. ij. ꝛ in ſumma ꝛ hoc in
feudo eccleſiaſtico plene diſputat ꝛ concludit Jac. de belui. in. c.
ſ. qui feu. dare poſſunt. Item diſputat ꝛ concludit ſolennis do-
ctor Jacob. aluarotti. in. c. i. in ſi. que fuerit prima cā bene. amit.
vnde dicti venditores alienando irrequiſito domino ceciderūt
ab omni iure eorum ꝛ alienatio fuit nulla. ꝛ p conſequens nullū
ius fuit tranſlatū in dictā cōitatē mōtis latronis emptricē. ꝛ p
cōſeqnēs in dicto inſtrō nō pñt ſe fundare: ꝛ maxime qz vt in pre-
cedētibus ɔ̄cluſionibus pꝫ dicta bona ptinebāt ꝛ ſpectabāt ad
veros dños dicti caſtri ꝛ curie dicti caſtri: a quibus nō ꝓbat̄ em
ptio facta ſed a feudatarijs. ¶ Quinta cōcluſio ſit qđ dominiū
dicti caſtri montis nigri ꝛ curia dicti caſtri ꝛ omnis tuꝫ iuriſdi-
6 ctio fuerunt effecta magnifici communis ſena. pleno iure. † Itē
dictum caſtrū cum omnibus bonis ꝛ pertinentijs ꝛ omnia bo-
na exiſtentia in dicta curia fuerunt effecta prefate cōitatis Sena
rum vt probat̄ per inſtrumentū ſubmiſſiōis dicti caſtri in quo
pꝫ quod iā eſt tēpus quinquaginta annoꝝ ꝛ vltra dicti homi
nes dicti caſtri ſubmiſerūt ſe ꝛ dederunt dicto magnifico cōmu-
ni ſeñ. dictum caſtrum cuiuſq3 fortilitia territoriū ꝛ diſtrictū cum
oībus poſſeſſionibus rebus iuribus ꝛ pertinentijs ſuis omneq3
dominium poſſeſſionē iuriſdictionē merum ꝛ mixtū imperium
atq3 gladij ptātem ſine aliqua reſeruatione per que verba mani
feſte datur intelligi qđ plenū dominiū ꝛ in cōi totius vniuerſi-
tatis caſtri ꝛ curie ꝛ in particulari omniū rerum ſingulariū ca-
ſtri ꝛ curie fuit tranſlatū in cōe ſeneñ. Que verba ſubmiſſionis
ſunt adeo clara vt alia interpretatione nō ſit opus vt in. l. nō ali-
ter. ꝛ in. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de leg. iij. quia in certis nō
certis locus eſt coniecturis. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de ver. obli. cū
ſimi. Nec eſt diſputandū de ptāte ſubmittentiū ꝛ transferentium
dicta iura in cōitate ſenarū: tum qz nulla fuit dubitatio. tum qz
dicta ſubmiſſio ſemper fuit obſeruata ꝛ effectū habuit. Nec op̄
nos communitatem mōtis latronis in hac re ſe quoquo modo
7 fundare vel omitto. ¶ † Quinta concluſio ſit magnifica commu
nitas ſenarū ad quam pleno iure pertinebat dictū caſtrum cū
tota curia in qua cōprehendebant̄ ꝛ cōtinebant̄ bona ꝛ paſcua
de quibus eſt queſtio: qz erant intra fines curie vt probatū eſt cō
ceſſit hominibus ꝛ communitati mōtis nigri in dicto caſtro et
eius curia plura bona ad vſufructuandū. ꝛ inter cetera conceſſit
ius paſcendi qđ eſt ſeruitus. vt in. l. paſcenda. ff. de ſerui. ruſti. pre
diorū. de qua conceſſione pꝫ in. xiiij. c. inſtrumenti ſubmiſſiōis.
Item conceſſit quod omnes cōmunes dicti caſtri ꝛ eius curie ꝛ di
ſtrictus qui tēpore ſubmiſſiōis poſſidebant̄ per homines dicti
caſtri nō poſſent moueri vel moleſtari in perpetuū per aliquam
perſonā vel cōitatē de cōmunitatibus. vt pꝫ in. xv. c. dicte ſubmiſſio
nis lꝫ paſcua pleno iure ꝛ quo ad dominiū ꝛ vſufructus remā-
ſerunt cōitati ſenarū vt pꝫ in. xij. c. dicte ſubmiſſionis. ſed per te-
ſtes cōitatis montis nigri ꝓbatur qđ dicto tempore cōceſſionis
facte per cōitatē ſenarū ꝛ ante per. x. annos per cōe ꝛ homines
montis nigri poſſidebāt predicta bona ꝛ paſcua de quibus eſt
queſtio. ergo in cōceſſione ſiniū eiſdem facta in. xv. c. venit̄ pre
dicta bona ꝛ paſcua de quibus eſt queſtio. Allegatur in contra-
rium quod teſtes communitatis montis nigri non probant di
ctam poſſeſſionem qz nō allegāt ſufficientē cām ſcientie. ꝛ ſic nō
probant iuxta no. in. l. ſolā. C. de teſti. ꝛ per Bal. in. l. conuēticulā
C. de epi. ꝛ cle. quia quo ad ius qđ dicūt ſe habere in dictis locis
videtur mihi qđ ſufficiētes cauſe ſint allegate. Et primo quo ad
ion ſeruitutē paſcendi reddūt ſufficientē cauſam qđ illi de mō-
te nigro paſcebant eorū beſtias in dictis locis que etiam cauſa
ſatis infert quo ad iuriſdictionem curie dicti loci. ex quo cōmu-
nitates vt plurimum mittunt eorum beſtias ad paſcendum in
propria curia. nec excedūt propriā curiā ſine aliqua conceſſione

veri dñi vñ a cōiter accidētib⁹ validū eſt argumentū.l.ꝙ ſi nolit.
§.qꝛ aſſidua.ff.de edil.edi.⁊ in.l.vel vniuerſoꝝ.ff.de pi.ac. Itē ar-
guēdo a ꝯſili:qꝛ nō eſt veriſile ꝙ cōitas mōtis latrōis permiſiſ-
ſet ſine aliq̄ ſolutiōe hoīes mōtis Nigri paſcere eoꝝ beſtias in
dictis locis ſi fuiſſent in curia montis latronis arguēdo a veriſi
mili qḋ validū eſt in iure.vt in.l.q̄tus.ff.de dona.inter virum.⁊
qꝛ ingredi in alienā curiam eſt ꝓhibitū. vnde nō eſt ꝓſumēdum
ꝙ dicti hoīes Mōtis nigri paſcendo eoꝝ beſtias egreſſi fuerint
eoꝝ curiā ⁊ cōmiſerint delictū iuxta.l. merito.ff.ꝓ ſocio.⁊.l.ſi ſo
cius.ff.de furtis. Preterea ꝓdicti teſtes reddūt rōnē cōcludētē qꝛ
dicūt ꝙ dicta loca ibāt ad doganā.ergo māifeſte ꝯcludit ꝙ erāt
de curia Mōtis nigri qḋ oſtēdit diſcurrēdo ꝑ debita media. qꝛ
paſcua mōtis exiſtētia in ei⁹ curia nūq̄ fuerūt ad doganam.pa-
ſcua aūt exiſtētia in curia mōtis Nigri ibāt ad doganā inducit
cām indirectā ſufficiētē ꝙ illa paſcua erāt in curia montis nigri
Que rō indirecte cōcludēs dꝫ eſſe ſufficiēs vt in.l.optimā cū ma-
teria.C.de ꝯtrahen.⁊ cōmit.ſtipula.in cle.teſtib⁹.de teſti.cū ſi.ex qb⁹
infert ꝯclo qḋ tpe ſubmiſſionis ⁊ ante dicti hoīes de mōte nigro
poſſidebāt dicta bona ⁊ paſcua de qb⁹ eſt qō.⁊ poſtea etiā iuxta
conceſſionē eis factā ꝑ plura tpa poſſiderūt dicta loca paſcendo
eoꝝ beſtias. ¶ Septima cōcluſio ſit ꝙ tpe cōceſſionis iuris paſcē
di in dictis locis facte a magnifica cōitate ſeneñ. hoībus montis
nigri ⁊ finiū curie dicti loci dicti hoīes ⁊ cōitas Montis nigri
dicebantur habere ⁊ habebant ius paſcēdi in dictis locis ⁊ ius
dicēdi ⁊ affirmandi dicta loca eſſe in eoꝝ curia ⁊ paſcendi dicta
loca tanq̄ exiſtētia in eoꝝ curia. ¶ Hec ꝯcluſio probat. ¶ Pri-
mo qꝛ dicta paſcua ⁊ res erant intra fines curie montis nigri. ergo
cenſebantur eſſe potius cōitatis ⁊ hoīum montis nigri per ea q̄
ſ.dicta ſunt cum cōitas ⁊ hoīes montis latronis non probent
ante dictum tempus ſe habuiſſe aliquod ius in dictis paſcuis.
¶ Secūdo ꝓbatur dicta concluſio manifeſte.qꝛ ſi dicta bona ꝑ-
tinebāt ad communitatem ſeñ.pleno iure ergo potuit cōitas ſe-
neñ.transferre ius paſcēdi in dictis locis tanq̄ curia montis ni
gri in cōmunitatem ⁊ hoīes montis nigri qꝛ per ſe quilibet eſt
moderator ⁊ arbiter.l.in re mandata.C. mandati.⁊.l.nemo exte-
rius.C.de iudeis cū vulgarib⁹. ¶ Octaua ⁊ vltima cōcluſio ſit ꝙ
ſicut olim homines montis nigri tempore ſubmiſſionis ⁊ con-
ceſſionis eiſdē facte habebāt ius paſcēdi in dictis locis tanq̄ exi
ſtētibus in curia caſtri montis nigri. Illud idem ius habent ho
8 die † nō obſtāte poſſeſſione ⁊ exceptione ꝓſcriptionis longiſſimi
tpis allegata ⁊ deducta ꝑ cōitatem ⁊ hoīes montis latronis que
ꝓſcriptio quo ad dicta iura nō obſtat dicte cōitati ⁊ hominib⁹
montis nigri. Nā licet ſpatio longiſſimi tēporis oīs actio tollat
vt in.l.oēs.⁊ ꝑ totū.C.de preſcrip.xxx.anno.⁊ etiam ex forma ſta-
tutoꝝ inducat preſcriptio ſi qs poſſederit rē pro ſua ſpatio.xxx.
anno.prout eſt ſtatutū in ſecūda diſtinctione ſub rubrica de pre
ſcriptio.tñ nulla obſtat ꝓſcriptio. Hec aūt ꝯcluſio probat pluri
mis mediis. ¶ Primo qꝛ quo ad curiā ⁊ ſic quo ad iuriſdictio-
nem exercendā in dictis bonis ⁊ paſcuis dicta cōitas montis la
tronis nullū hꝫ titulū nec verū nec ꝓſumptū ⁊ ſic ꝓſumit ꝙ fue-
rit in mala fide ex quo apparet ꝙ ptr⁹ erāt in curia mōtis nigri.
vt ꝯcludit Bart.⁊ doc.in.l.celſus.ff.de vſucap.⁊ Canoniſte in.c.
ſi diligēti.de vſucapio.ſꝫ tūc ſuccedit iura ꝙ poſſeſſor male fidei
nullo tpe ꝓſcribit.vt in regula poſſeſſor.de reg.iur.in.vi.⁊ in.c.ſi.
de ꝓſcrip. Nec obſtat ꝙ poſſederint dicta paſcua in curia ꝑ ſuis
9 tanquā ſua ⁊ ſic titulo pro ſuo † qꝛ titulus generalis pro ſuo nō
ſufficit ad preſcriptionē de iure cōi.vt no.in.l.i.ff.pro ſuo.⁊ per
Barto.⁊ alios in.d.l.celſus.ff.de vſuca. Nec obſt.ſtatutum quod
vult ꝙ poſſidens rem pro ſua ſpatio.xxx.anno.preſcribat.⁊ ſic vi
deatur velle ꝙ ſufficiat titulus generalis ad hoc vt aliquid ope-
retur vltra ius cōe iuxta.l.ſi qſ.ff.de lega.i. Quia ad hoc reſpon-
detur ꝙ ex quo ſic quis locupletatur cum aliena iactura ⁊ alter
damnum patitur. vt in.l.nā natura.ff.de condi.inde.⁊ in regu-
la locupletari.de reg.iur.in.vi.cū materia.vnde dicit text.in aut.
vt eccleſia romana.ꝙ exceptio preſcriptionis dicitur eſſe ꝑſidiū
iniquiſſimum. Sic ergo ex forma dicti ſtatuti quis locupletetur
cum aliena iactura ⁊ alter damnum patiatur oꝫ tale ſtatutum
reduci ad rationes iuris cōis.vt cōcludit Bart.in.l.oēs populi.
ff.de iuſti.⁊ iur.in.vi.q.in materia interpretationis paſſiue.⁊ idē
dici poſſet quo ad dicta bona ſi dicamus dictum inſtrumentum
nō eſſe publicū.⁊ ſic no.probare titulū ꝓpter defectū nominis
imperatoris ⁊ pape.vt.ſ.dictū fuit. ¶ Scḋo probat dicta cōclu-
ſio qꝛ cōitas ſeñ.ꝓmiſit dictis hoībus ꝙ eiſdem conceſſa ꝑ cōita-
tem ſenarū in perpetuum ſeruarent.vt ptꝫ in proemio capitulo
rum in vltimis verbis.⁊ ſic vꝫ cōitas ſenarum promiſiſſe obſer-
uantiā non ſoluꝫ per ſe ſed ēt per eius ſubditos quos prohibere
poterant ꝙ nō moleſtarent iuxta.l.ſi fundus.ff.locati. ⁊ quod ꝑ
illum tex.dicūt gl.⁊ doc.in.l.ſtipulatio iſta in prin.ff.de ver.obli.
10 ⁊ glo.⁊ doc.in.l.inter ſtipulantem in prin.eo.tit.ſꝫ † qñ pars pro-
mittit aliquid perpetuo attēdere ⁊ obſeruare nullo tēpore cur

6 ¶ Ex iuſta ignorātia dat̄ reſtō ꝯ ignorantē ex clauſula generali.

rit ꝓſcriptio.vt voluit ſingulr Ange.quē ſequitur Imol.in.l.i.ff.
de vſuca.arg.tex.in.l.ꝙ ſi nolit.§.ſi quis ita.ff.de edil.edi. Et fuit
de mente Bal.in ſimili in ſuo conſilio qḋ incipit ius offerendi
q̄ſq̄ renaſcitur per dictuꝫ.§.ſi quis ita.ergo cū communitas ſe-
narū per ſe ⁊ ſubditos ſuos promiſerit in perpetuum obſerua-
re cōceſſa dictis hominibus montis nigri non pōt cōitas ſena-
rū vel eius ſubditi allegare aliquam preſcriptionē circa non ob
11 ſeruantiam conceſſoꝝ. Nec obſtat ſi dicatur quod † preſcriptio-
ni non ſolum tacite ſed nec expreſſe renunciari poteſt iuxta no.ꝑ
Bar.⁊ ſcribētes in.l.non poteſt.ff.de leg.i.propter quod quidaꝫ
reprobāt opi.Ange.qꝛ in caſu noſtro hec opinio ceſſat cum prin
ceps preſcriptionis ius tollere poſſit.l.preſcriptio.C.de operib⁹
publicis manifeſte apparet cōitatem ſenarum in conceſſione fa-
cta dictam preſcriptionem ſuſtuliſſe. Nec etiam obſtat ſi contra
hanc ſolutionē opponeretur ꝙ in tollēdo preſcriptionē ꝑ prin-
cipē ſit neceſſe clauſula non obſtante vt concludunt doct.in aut.
quas actiones.C.de ſac.ſan.eccle.qꝛ reſpondēdū ſecundū Bald.
poſt Pet.⁊ Cy.quia illud procedit in his que habent clauſulaꝫ
derogatoriam ſecus in pactis ⁊ contractibus. ⁊ ſic in caſu nro.
¶ Tertio ꝓbatur dicta concluſio qꝛ cōitas ſeneñ. hominibus ⁊
cōmunitati mōtis nigri cōceſſit quod nulla alia perſona ſiue cō
munitas de confinantibus poſſet quoquo mō moleſtare in per-
petuū vel mutare confines qui poſſidebantur ꝑ homines mon-
tis nigri.vt in.xv.c.ſit mētio.⁊ ſic expreſſe obligauit ſubditos cō-
finantes quod non poſſent in perpetuum moleſtare vel mutare
dictos fines.ergo dicti hoīes ⁊ cōitas montis latronis non po-
tuerunt preſcribere ꝑ ea que dicta fuere in precedenti fundamen
to. ¶ Quarto hec concluſio probatur qꝛ cōitas ſeneñ. conceſſit
hominibus montis nigri quod nulla perſona vel cōitas poſſet
in eoꝝ curia vel diſtrictu acquirere aliquod dominium vel ius
preminētie vt ptꝫ in.i.c.dicte ſubmiſſionis.⁊ ꝑ ꝯſequēs fuit alius
ſubditis prohibita acquiſitio eoꝝ que fuerunt conceſſa homini
bus montis nigri ſed tūc ſuccedit regula Io.mone.⁊ Ioā.and.
⁊ Do.de ſancto Gemi.in.c.ſi.de preben.lib.vi.qui volunt ꝙ illa
que nō ſunt queſibilia non ſunt preſcriptibilia.⁊ tenet do.Abb.
in.c.ad aures.⁊ in.c.cūm.per illum tex.extra de preſcript.faciunt
12 no.ꝑ Bartol.in.l.vbi lis.ff.de vſucap. Pro hoc facit † quia pre-
ſcriptio pacto equiparatur ⁊ hꝫ vim ꝯtus vt ꝑ Bal.in.l.i.C.de
ſerui.⁊ aqua. ¶ Quinto hec ꝯcluſio probatur qꝛ dicta loca ⁊ pa-
ſcua probātur fuiſſe cōitatis ſenarū tanq̄ exiſtentia in curia ca-
ſtri montis nigri vnde eo ipſo ꝙ cōmunitas montis latronis di
cit qḋ predicta paſcua nō ſunt in curia montis nigri ⁊ ꝙ dictis
hominibus montis nigri cōpetit ius paſcendi qꝛ illa preſcripſe
rint eo ipſo dicit ſe preſcripſiſſe dicta paſcua ⁊ illa non debere ire
ad doganam contra cōitatem ſeneñ. Sed clarum eſt quod taleꝫ
preſcriptionem cōtra cōitatem non poſſunt allegare:nā magni
fica cōitas ſeneñ. non recognoſcit ſuperiorem hꝫ fiſcuꝫ ⁊ regalia.
⁊ ſic contra eā nulla currit preſcriptio in iſtis paſcuis ⁊ prediis
ſaluariis quicquid ſit in aliis rebus.caſus eſt rotundus in.l.pe.
⁊ fin.C.de fundis patrimo.lib.xi.⁊ tenet Barto.in.l.in omnibus
ff.de diuerſis ⁊ tēpo.ꝓſcri.vnde ex quo non poſſunt allegare pre
ſcriptionem homines Montis latronis contra cōitatē ⁊ homi
nes montis nigri quin allegēt dictam preſcriptionem cōtra cōi
tatem ſeneñ.⁊ qꝛ talis allegatio ꝓſcriptionis tendit in ꝓiudiciū
communitatis ſeneñ. non poteſt dicta cōitas montis latronis ſe
dicta preſcriptiōe tueri etiā contra homines montis nigri.hoc
probatur in.c.ad audientiā.de ꝓſcrip.cum ibi no.in gl.⁊ ꝑ doct.
maxime Mod.qui per tres colūnas hanc materiam proſequun
tur.vnde remitto me ad ibi dicta per eū. ¶ Sexto ⁊ vltimo hec
cōcluſio ꝓbatur quia quanq̄ eſſet decurſa preſcriptio contra cō
munitatem ⁊ homines montis nigri tamen ex quo dicta cōmu-
nitas hominum montis nigri propter inſtrumenta deperdita
ignorabāt dicta paſcua eſſe in curia montis nigri que inſtrumē
ta fuerunt de nouo inuenta per que oſtenditur de iuribus dicte
curie qḋ competit dictis hoībus ⁊ dicte communitatis reſtō in
integrum ex clauſula generali ſi qua iuſta cauſa mihi eſſe vide-
batur:que competit ignoranti factuꝫ ex quo competit ſibi iuſte
vnde cum ignorarēt dicta paſcua eſſe in curia vel poſſe oſtēdere
eſſe in curia per dicta inſtrumenta ipſis ignorātibus debet con-
6 cedi ex clauſula generali.⁶vt voluit eleganter Bart.in.l.i.§.ſi qs
autem.ff.de itine.actuque priua.⁊ hanc opinionem per plura ſe-
quitur Imo.in.c.fin.de preſcriptio.⁊ videtur ſequi Bald.in.l.ſi.
C.de preſcrip.longi tempo.⁊ hanc opinionem approbat Ludo.
roma.in.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſoluto matrimonio.⁊ eſt de mente
Specu.in tit.de preſcrip.§.i.ver. Sed pone colonus.idem voluit
Abb.Moder.in cap.i.de preſcrip.⁊ Imol.in.l.pantonius.ff.de
acquirenda hereditate.et Ange.in.l.ſi.C.de preſcriptione longi
temporis.⁊ Ludouicus romanus in.l.qui vniuerſas.§.fina.ff.de
acquir.poſ.⁊ eſt magis cōmunis opinio.iura ⁊ rationes omitto
breuitatis cauſa. Ex quibus cōcluditur predictam cōmunitatē
montis

montis nigri in veritate ⁊ in puncto iuris iuſtitiam fouere.

Laus Chriſto redemptori noſtro Amen.

¶ Conſilium.clxvij.

1 ¶ Feudum quid ſit ⁊ quid pro eo preſtetur.
2 Vaſallus an cadat a feudo ob non ſolutum cenſum.
3 Cōtractus an ſit feudi vel locationis vel emphiteoſis quomodo cognoſcatur.
4 Feudum quomodo differat ab emphyteoſi vel locatione ad longum tempus.
5 Feudum non dicitur accedere contractui.
6 Contractus cenſualis quomodo cognoſcatur.
7 Conctractus libellarius ⁊ emphyteoticus quomodo differant.
8 Dominus patiēdo emphyteotaȝ durare in emphyteoſi poſt ceſſationem an videatur denuo emphyteoſim renouaſſe.
9 Contractus emphiteoticus an requirat ſcripturam.
10 Dominus recipiendo penſionē an videat̄ remittere caducitatē.
11 Tacens an videatur conſentire.
12 Emphyteota tenetur reſtituere fructus ſi poſſidet poſtꝙ̄ cecidit a iure ſuo.
13 Emphyteota an poſſit expelli propter graues iniurias.
14 Emphyteota an poſſit expelli propria autoritate.⁊ quid in conductore.nu.15.
16 Emphyteota an poſſit interuertere poſſeſſionem domini.
17 Iudex ſi adeatur pro expulſione emphyteote:qua via breuiori agendum ſit.
18 Citatio an requiratur in impetratione officij iudicis de expellēdo emphyteota.
19 Licentia expellendi emphyteotaȝ coram quo iudice petenda ſit.
20 Citandus quomodo ſit ille qui eſt extra territorium.
21 Emphyteota ſi negat bona eſſe emphyteotica ad quē pertineat probatio.
22 Emphyteota an poſſit referre queſtionem domini.
23 Dominus an poſſit emphyteoſim alteri locare ante expulſionē emphyteote.
24 Argumentum de feudo ad emphyteoſim an valeat.
25 Ius ingrediend. an poſſit cedi.
26 Reconuentio an habeat locum in iure expellendi emphyteotā.
27 Reconuentio an habeat locum contra nouum emphiteotam.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpirit⁹ ſanctus illuminet intellectū.¶ Nō inutilis ſed neceſſaria eſt ſi recte percipio quis ꝯtractus cēſeatur celebratus inter magnificos equites dn̄m Nicolaū ⁊ do.Antonio.de nocato cū ob nō ſolutionē cēſus querat do.Nico.prefatū.d.Anto.rebus ſibi cōceſſis priuare.qm̄ in primis dicerem⁹ꝯtractū feudalē celebratū fuiſſe prout prima facie videbat̄:ex quo bona gratis
1 fuerūt ꝯceſſa.eſt †em̄ feudū beniuola actio gaudiū tribuēs capiēti vt ingt tex.in.c.i.§.in primis.in qb.cau.feu.amit.vn̄ dicit Bal.in ꝓludijs feudoꝝ.ꝙ feudū dr̄ gratia nec incōueniēs videt̄ ꝙ pro feudo aliqua pēſio ſoluat̄ ꝓut eſt videre in feudis eccleſiarū lombardie ſm̄ Bal.in extrauagā.de pace cōſtā.in verbo libellarios.certe ob non ſolutionē cenſus non videret̄ do.Ant.a ſuo iure cecidiſſe vt cōcludit Spec.in tit.de loca.§.nūc vero aliqua.v.lxxxv.
2 ⁊ Io.de imo.in.c.ij.in.xx.col.extra de feud.vbi dicit ꝙ etiā ſi ceſſaret vaſallus per mille annos nō cadit a feudo.idē tenet Io.fabri.in.l.ij.C.de iure emphy.allegat.c.ad apoſtolice.de re iudi.li.vi.iuncta clemē.paſtoralis.eo.ti.⁊ Ludo.roma.in.l.i.§.i.ff.de publi-
3 canis.lȝ cōtra voluerit Bal.in.c.ſi duobus.extra de re iudi.†Sȝ certe nullo modo eſt dicendū ꝯtractū feudalē celebratū fuiſſe:nā qi partes hoc nō expreſſerūt.igitur nō eſt cēſendū eos talem contractum celebrare voluiſſe.l.labeo.ad fi.ff.de ſupel.lega.cū em̄ verba ad iſtū cōtractū nō adaptentur non debet dici talis cōtract⁹ celebratus.l.quicquid aſtringēde.⁊.l.ſi ſtipulatus.§.griſogonus.ff.de verbo.oblig.⁊ l.l.fideiuſſores magiſtratuū.ff.de fideiuſſo.tū etiam quia natura contractus celebrati non conuenit cōtractui
4 feudali cum pro rebus conceſſis ſoluatur annuus cenſus.†Nec preſtat̄ aliquod ſeruitiū perſonale:qm̄ feudū gratis cōcedit̄ nec ſoluitur annua penſio ſed pro eo perſonale ſeruitiū preſtat̄.cui⁹ totum oppoſitum eſt in contractu libelli emphyteoſis vel locationis ad lōgū tēpus.hanc differentiā ponit Bal.in extrauagā.de pace conſtan.in verbo libellariū.reprehendēs dicta Spe.in ti.de feu.§.qm̄.ver.xl.ſed idē Spec.in ti.de loca.§.nunc vero aliqua.verſi.iiij.in fi.tenet dictam differentiam quam etiam ponit in preludijs feudorū.⁊ Bal.in.l.ſi quam.per illū tex.C.de oper.liber.ꝙ ſi inſtrumentū dicat cōceſſum eſt tale caſtrū in feudū pro annua quātitate ꝙ iſtud non eſt proprie feudū ſed potius emphyteoſis vel contractus innominatꝰ.eandē etiā differentiā tenet Bal.in ru.C.de iure emphy.⁊ Bal.in addi.Specu.in.iiij.col.in tit.de loca.vbi dicit ꝙ feudū datur gratis nō pro cenſu.⁊ And.de iſernia in proemio feudorū.in.iij.charta.vnde dicit Bal.in rub.C.de

5 condi.ex lege.in vlti.col.qd̄ †contractus feudi magis accedit beneficio quā cōtractui.conſtitutio igitur annui cenſus oſtēdit cōtractum nō eſſe feudalē itē qi nullū debet̄ ſeruitiū perſonale feudum enim magis coheret perſone quā patrimōio:qꝛ cauſa feudi eſt radicata in perſona.i.in ſeruitio perſonali.ex quib⁹ cōcludo ꝙ contractus feudi non eſt iudicandus.¶ Secūdo etiā loco nō improbabiliter videt̄ qd̄ do.Anto.defendi poſſit dicēdo qd̄
6 †dictus cōtractus eſt contractus cēſualis ex quo in inſtrumēto dicit̄ nomine affectionis reddere ſiue cenſus.ſi enim ſoluit̄ cēſus videt̄ contract⁹ cenſualis:cū cōtractus penes effectū cognoſcat̄ l.ſi ſtipulatio.ff.de vſu.per qd̄ dicit Io.de imo.in.c.ad audiētiā.de reb.eccle.non alienan.vbi dicit qd̄ ſi concedo in emphyteoſim rem ⁊ omne ius qd̄ habeo ꝑ annuo cēſu erit contractus cenſualis qd̄ reputat no.⁊ ſic ſi eſt contractus cenſualis ſequitur ꝙ ſi ꝑ mille annos ceſſaſſet cenſum ſoluere nō cecidiſſet a iure ſuo tex.eſt ſing.cū glo.in.c.conſtitutus.extra de relig.domibus.vbi hoc tenent Inno.⁊ doc.⁊ hoc dictuȝ refert ⁊ ſequit̄ Ioā.de imo.in.d.c.ad audientiā.idem etiā tenet Io.fabri in.l.ij.C.de iure emphy.⁊ cōſulendo tenuit Rapha.cuma.in ſuo ꝯſilio quod incipit prelatus eccleſie.⁊ Bar.in.l.i.§.i.ff.de publi.⁊ in aut.ei qui.C.de bonis auto.iudi.poſſi.in penul.char.¶ Quinimo fortius dicit notabiliter Alberi.de roſa.in.l.ij.in.viij.colū.C.de iure emphy.in ver.quid de queſtione a me queſita per quendaȝ priorē vbi tenet quod ſi nō apparet an aliquis eſſet emphyteota vel cenſuarius vel quo iure teneatur ꝙ nunꝙ̄ ex ceſſatione ſolutiōis cuiuſcūꝗ temporis caderet a iure ſuo:⁊ ideo dicit ſe alſ conſuluiſſe in queſtione de facto cum in inſtrumento cuiuſdam monaſterij reptū eſſet vnū inſtrumentum in quo continebatur ꝙ titius promiſit dare omni anno dicto monaſterio vnū saccū frumēti pro quodam fundo ꝙ dictus titius propter nō ſolutioneȝ non cadebat a iure ſuo ex quo nō obſtabat an eſſet emphyteota vel cenſualis ⁊ quomodo ꝑ not.in.d.c.conſtitutis.ſed certe etiam ex his nullo modo defendi poteſt dictus do.Anto.quonieȝ nullo modo talis ꝯtractus iudicari poteſt contractus cenſualis:qꝛ vt declarat Bar.in.d.l.i.§.i.⁊ Ioan.de imo.in.d.c.ad audientiā.tunc dicitur cōtractus cenſualis quando concedens vendit vel alienat omne ius qd̄ habet in re ſiue ſit directum ſiue vtile dominium et conſtituit ſuper illa re annuum cenſum.iſto caſu loquitur tex.in d.c.conſtitutus.cū gloſ.qui autem locat in perpetuum vel in emphyteoſim ſeu libellum cōcedit reſeruat ſibi directū dominium ⁊ ita eſt cōtractus de quo agimus cum domi.Nico.non tranſtulerit dominiū directum in dominū Antonium imo illud reſeruauit.⁊ ſic nullo modo dici poteſt qd̄ ſimus in cōtractu cēſuali ⁊ ſic ceſſant obiectiones:vnde dicit multū ſingulariter Bald.in propoſito in extrauaganti de pace cōſtantie.in verbo perſoluere fictum qd̄ tunc pro non ſolutione cenſus ex cōtractu cenſuali qs nō cadit a iure ſuo quādo quis preſtat cenſuȝ de re propria ſua.quo caſu eſt proprie cēſus.ſec⁹ ſi ſolueretur in recognitionē dominij exiſtentis penes illum cui ſolui debet qꝛ tunc nō ſoluēdo cenſuȝ tempore a iure ſtatuto perderet ius quod habet.⁊ iſta dicit eſſe de mente doctoꝝ ex quibus etiam concluditur ꝙ ex hoc capite nō poteſt ſe defendere do.Anto.ad eſſe non ſolutum cenſus.¶ Quibus iam declaratio reſtat:vel quod dicit̄ contractus emphyteoticus ſiue libellarius vel cōtractus locationis ad longum tēpus ⁊ omni caſu pro non ſolutione tanti temporis a die celebrati contractus ⁊ citra do.Anto.cecidit a iure ſuo nā ſi dicamus eſſe cōtractum emphyteoſis ſiue libelli ꝑ ceſſationē trien-
7 nij cecidit a iure ſuo.caſus eſt in.l.ij.C.de iure emphy.†quoniaȝ contractus in effectu nō differunt vt tradit.Specu.in tit.de feu.§.quoniā.ver.xl.in fi.⁊ Barto.⁊ Saly.⁊ doc.in.l.i.C.de iure emphy.licet dicatur quod emphyteoſis eſt quādo cōceſſio fit a domino libellarius autem cōtractus quando conceſſio fit a vaſallo vel emphyteota ſm̄ Bar.⁊ doct.in.l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de damno infec.⁊ Iaco.de belui.Bald.⁊ And.de iſernia in.c.i.de alie.feu.tamē talis differentia nō eſt alicuius vtilitatis:quia idē eſt effectus.tradunt etiam Cardin.⁊ Imo.in.c.potuit.de loca.in.i.charta.⁊ Ioā.de imo.in.c.fin.in fi.de precarijs.⁊ ſic relinquitur quod pro non ſolutione triennij cecidit a iure ſuo.ſi vero dicamus quod ſit locatio ad longum tēpus prout ſonare videntur verba contractus:idem eſt concludendū quod pro nō ſolutione triennij ceciderit a iure ſuo.ita ſentit Bart.in.l.vectigalia.§.i.ff.de publicanis.⁊ ita decidit do.Abb.in.c.ꝓpter ſterilitatem.in vltimo not.extra de locato.⁊ domi.Rapha.Fulgo.in aut.qui rem.C.de ſacroſan.eccle.vbi hoc ſentit Bal.⁊ decidit in terminis Ange.in aut.de non alie.§.ſcire.vnde cum idem reſidet effectus fruſtratoꝝ eſt inueſtigare quiſnam dictorum trium contractuum ſit contractus de quo agimus cōcluditur ergo quod dictus domi.Anto.immediate ꝙ ceſſauit triēnio cecidit a iure ſuo:nec habeat iuris diſpoſitionem impedere ceſſatio ſolutiōis cenſus modice eſtimationis:quia etiam ita non ſoluendo modi-

cum cēſum qs iura rei magne eſtimationis amittit vt voluit gl.
ordinaria in.d.auſ.qui rē.C.de ſac.ſan.ecc.quā approbāt Barto.
Bal.ꝛ alij ꝛ tenet Bal.in.l.cū allegas.in.vj.opp.C.de vſu.ꝛ Bal.
in rub.C.de cōtrahen.emp.ꝛ in.l.quāuis.ff.de cōdi.ꝛ demon.ſed
hic inſurgit vna difficultas nā do.Raph.Fulg.put ibi refert̄ q
8 dam Moder.in.l.ij.C.de iure emphy.dicit qḋ †ſi dn̄s patiaẗ em-
phyteotā durare in emphyteoſi poſt ceſſationē ſolutionis cano
nis: ꝛ poſtq̄ cecidit a iure ſuo non expellendo cum tunc nō pote
rit eū expellere quaſi videaẗ ſibi de nouo reſirmaſſe: arg.l.itē que-
ritur.§.qui impleto.ff.locati.item q2 agitur de contractu conſer
uando ideo facilius conſeruaẗ per tacitā voluntatē.ſecꝰ vbi age
retur de contractu renouando: ſed prefati Moder.referētes do.
Rapha.dicūt q eius dictū non eſt tenendū ꝛ qḋ illud impugnat
do.Guarneriꝰ de caſtelliano: qm̄ iura Fulg.non ꝓbant ꝛ qui im
pleto ſolum loquiẗ de anno item probant oppoſitū cū in ſi.illiꝰ
§.dicaẗ q diſpoſitio illius.l.nō habet locū in cōtractu requirēte
ſcripturā qualis eſt cōtractus emphyteoticus ꝓut videnẗ cōmu
niter tenere doc.in.l.j.C.de iure emphy.vbi gl.eſt varia.ꝛ p hanc
rationē hāc partē in indiuiduo tenet Bal in.l.j.in.xj.q.C.qn̄ nō
petē.par.ſed iſta ratio eſt multū dubia q2 gl.Bar.Ange.ꝛ multi
9 alij tenēt q †non requiraẗ ſcriptura.ꝛ hāc opi.dicunt cōſuetudi
ne approbari ꝛ nō tolli iſtud fundamētū p rationē Fulg.qi hic
agiẗ de iure conſeruādo cū emphyteota nō cadat niſi ita demū ſi
dn̄s voluerit addūt etiā cōtra Fulg.caſum apertū in.c.potuit.ex
tra de locato.vbi diciẗ q emphyteota poteſt morā purgare dū-
modo celeri ſatiſfactiōe prouideat ꝛ fortiꝰ habet locū in emphy
teoſi in qua ſecūdū vnā opinionē nō cadit purgatio more ꝓut
habeẗ in.l.ij.C.de iure emphy.quomodo ergo poteſt dici q indu
cta ſit renouatio.ſed ad hāc rationē poſſet ꝓ aduerſis rūdere q
nō agitur de renouatione: ſed de nō expulſiōe.facit.l.patre furio
ſo.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.Itē licet poſtq̄ mora nō pōt
purgari nō poſſit emphyteota ſe iuuare virtute purgatiōis mo
re: tn̄ ſi poſtea dn̄s patiẗ ꝛ nō expellit virtute taciti ꝯſenſus de nō
expellēdo diciẗ ſe poſſe iuuare in poſſeſſione ꝛ cuȝ nō expellere: ex
quo hoc nō facit videẗ tacite cōſentire qḋ nō expellanẗ p doctri-
nam quā ponit Bar.in.l.que dotis.ff.ſolu.mat.in pe.col.ū alle
gat.l.ſi fideiuſ.§.pater.cū glo.ff.de pign.act.ſed tn̄ arbitror dictā
opi.eſſe cōtra cōmunē mentē doc.qḋ oſtendo.¶ Primo per tex.
vbi videẗ caſus in.l.emilius.ff.de mino.per quē Bald.decidit ibi
queſtionē in terminis i.iiij.colū.dicēs q ſi emphyteota cecidit a
iure ſuo licet dn̄s ſteterit multis annis q cū nō expulerit ſi tamē
nullū actū cōtrariū huic ſuo iuri fecerit expellere poteſt per illū
tex.qḋ dicit eſſe nota.ꝛ ſic decidit queſtionē in terminis.¶ Secū
do eadē cōcluſio cōfirmaẗ ex his que ponit Spec.in titu.de loca.
10 §.nūc aliqua.ver.xxxvij.ꝛ xxxviij.in quibus cōcludit q †ſi ceſſatū
fuit in ſolutione per ſex annos ꝛ vltra ꝛ dn̄s recipiat penſionē p
tribus annis pōt expelli ſiue receperit pro tribus primis ſiue pro
tribus vltimis ſi conſtat qḋ pro preterito nō ſoluit ꝛ ſic ſi ibi pa
tiētia pluriū annorū non operaẗ q nō poſſit expelli ſimul cū exce
ptione p aliquibus annis vltimis quātomagis eſt dicendū hoc
qn̄ nulla eſt recepta penſio.¶ Secūdo ꝓbaẗ alia ratione.nā cuȝ
ceſſauerit in caſu noſtro per decē annos ꝛ vltra: licet p illis tribꝰ
annis primis: ꝛ pro aliis ſequētibus non poſſet expelli: tn̄ pro vl
timis in quibus ceſſante ſoluere expelli pōt.ita cōcludit Spec.in.d.
§.nunc aliqua.in alia queſtione quiuiẗ hac ratione in ver.xliiij.
vbi dicit q lȝ ex prima: ſecūda: tertia vl' vlteriori ceſſatione nolue
rim expellere poſſum ipſuȝ ex.xx.expellere: q2 pluries cōmitti po
teſt.l.ſi ſic.ff.de verbo.obli.ꝛ iſta decidit caſum noſtrū ꝓbaẗ alia
via.nā ſi poſtq̄ emphyteota cadit dn̄s cōſentit ſtare ꝯtractui nō
poteſt expelli emphyteota.l.cōmiſſorie.C.de pac.inter emp.ꝛ l.ij.
C.de iure emphy.ſi declarat ſe velle ſtare contractui emphyteota
poteſt recedere etiā dn̄o inuito.per no.in.d.l.ij.C.de iure emphy.
ſi tacet reſultat tertius ex ſeparatiōe effectꝰ: q2 expellere poteſt ſi
vult vt habeaẗ in.d.l.iij.igitur cum reſultet tertius ꝛ ſeparatꝰ effe
ctus ꝛ non ſit neceſſe qḋ taciturnitas applicetur conſenſui vel cō
11 tradictioni: quia †qui tacet neq3 dicitur contradicere neq3 cōſen
tire.caſus eſt in.l.j.§.ſcientiam.ff.de tributo.tradit Bar.in.l.que
dotis.allegando.d.§.ſcientiam.ff.ſolu.matri.¶ Preterea ex quo
do.Nico.fuit abſens a loco ex ſola ſcientia ꝛ patientia nō poteſt
conſenſus argui per regulam quam ponit Bar.in.d.l.que dotis.
dum in antepe.col.dicit qḋ in his in quibus nō cogitur conſen-
tire abſens non preſumitur cōſentire per tex.in.l.in delictis.ff.de
noxali.in princip.¶ Confirmantur premiſſa.nam ex quo pro ceſ
ſatione ſolutiōis cecidit iure ſuo non dicebatur precedere aliqͥs
contractus quo mediante dominus teneretur pati eum ſtare in
poſſeſſione ex quo poterat propria autoritate expellere: vt not.in
d.l.ij.C.de iure emphy.ꝛ infra latius dicetur.igitur cum agatur
de magno preiudicio dn̄i licet paſſus fuerit illum poſſidere: non
dicitur conſenſiſſe q nō expellatur p regulam quā tradit Bar.
in.l.que dotis.in vlti.col.vū allegat no.in.l.ij.C.de acqui.poſ.ꝛ in
l.ſin.ff.de furtis.idē videẗ velle Jo.an.in regula is qui tacet.in.iij.
col.de regul.iur.in.vj.¶ Poſtremo predicta cōfirmantur per ea
que ponit Spec.in.d.§.nūc aliqua.ver.x.vbi dicit q ſi emphyteo
ta ceſſat iniuſto tēpore ſoluere qḋ cadit a iure ſuo ita qḋ nō poteſt
12 mora purgari: ꝛ †tn̄ ſi poſtea ſemper poſſidet teneẗ reſtituere om
nes fructꝰ a tēpore quo res incidit in cōmiſſum ſicut vſufructua
rius tenetur reſtituere fructus perceptos a tēpore finiti vſufructꝰ
l.ſi pater.C.de vſufru.ꝛ qḋ emphyteota ſit ſimilis vſufructuario
tenet Bal.in.l.vnica.§.in.j.C.de cadu.tollen.ꝛ eſt glo.not.c.j.in ſi.
de inueſti.de re aliena facta.ꝛ hanc opi.q teneatur ad dictos fru
ctus tenet Ange.in auẗ.de non alie.§.ſi vero quoniam eſt male ſi
dei poſſeſſor.igiẗ ꝛ c.l.fundū.C.de rei ven.allegat ad hoc tex.eo.ti.
§.ſin autem.in verbo omnes redditus.ꝛ tenet Albe.de roſa.in.l.
ſi.in.viij.col.C.de iure emphy.faciunt no.per Bal.in auẗ.in teſta.
in ſi.C.de inceſt.nup.ex quibus datur intelligi q licet dn̄s patiaẗ
non videẗ renunciare iuri expellendi ex quo fructꝰ poteſt petere
a die quo in cōmiſſum cecidit nō omitto qḋ ſi verum eſſet quod
13 dn̄s Anto.graues intuliſſet iniurias dn̄o Nicolao q †etiam pro
pter hanc cauſam poſſet expelli ꝛ eſt priuatꝰ iure ſuo prout clare
ſonant verba contractus que cū ſint clara nō eſt opus alia inter-
pretatione.l.ſi alij.ff.de vſufru.lega.l.continuus.§.cū ita.ff.de ver-
bo.obli.cōtractus enim ex conuentione partium legem aſſumūt
l.legem.C.de pac.cū vulgaribus.ꝛ in cōtractu emphyteotico q
pacta ſint ſeruanda exprimit tex.in.l.ij.C.de iure emphy.per quē
dicunt doc q quecūq3 pacta in huiuſmodi contractibus appoſi
ta ſuper emphyteota expellendo vel nō ſunt ſeruāda qḋ vltimus
licet ſic clarū in ſe ꝛ in iure probetur tamē non eſt neceſſarium: q2
ex primo capite poteſt dn̄s Anto.expelli a dn̄o Nicolao.¶ Circa
ſecundam difficultatem ex quo preſupponitur q dominus An-
tonius tanto tempore ſtetit quod non ſoluit cenſum ſeu affictuȝ
poteſt forte hoc feciſſe: quia interuertit poſſeſſionem ꝛ cepit vt
dominus ꝛ proprio nomine poſſidere: ideo diuido hanc difficul
tatem in duas queſtiones.¶ Prima queſtio eſt quādo colonus
ſeu emphyteota poſſideat continue vt colonus ꝛ emphyteota.
¶ Secūda queſtio qn̄ emphyteota ſeu colonus perpetuus inter
uertit poſſeſſionē: q2 incipit poſſidere nomine proprio interuer
tendo poſſeſſionem.¶ Circa primā plures ſunt principales opi-
14 niones.prima eſt †q emphyteota ſeu colonus perpetuus nō poſ
ſunt ꝓpria autoritate expelli duplici principali rōne.¶ Prima
ratio eſt q2 poſſident naturaliter.l.naturaliter.cū ibi not.ff.de ac
quiren poſ.igitur nō debent illa propria autoritate priuari.arg.
l.creditores.C.de pigno.ꝛ C.ne quis in cauſa propria.ius dicat.
¶ Secunda ratio eſt q2 hec expulſio daret materiā rixe: ideo nō
eſt concedenda expulſio hoc modo.argu.l.equiſſimum.ſi.de vſu-
fru.ꝛ l.non eſt ſingulis.ff.de reg.iur.ꝛ hanc opi.tenent Pe.ꝛ Cy.
in.l.ij.C.de iure emphy.ꝛ ſequitur Alberi.qui dicit hac cōmunē
eſſe opi.illā etiā tenet ibi Bartho.de Saly.eandem tenet do.Car
di.florentinus in.c.potuit.extra de locato.¶ Secunda principa-
lis opi.eſt qḋ aut conſtat ipſum eſſe emphyteotam ꝛ propter nō
ſolutionem canonis eum cecidiſſe a iure ſuo ꝛ tunc poteſt ꝓpria
autoritate expelli.d.l.ij.aut non cōſtat puta quia negat ſe emphy
teotam vel negat canonem nō ſolutum vel lapſum temporis: ꝛ tūc
non poteſt propria autoritate expelli: quia negatio reddit rēon
biam iuxta nota.in.l.iij.C.quibus ad liber.proclama.non licet.ꝛ
hanc opi.ita diſtinguendo tenet do.Spec.in ti.de loca.§.nūc ali
qua.ver.xlviij.ꝛ cū ea videẗ tranſire Jo.an.ꝛ Bal.in.d.l.ij.ꝛ Bal.
in.c.j.§.ad hec.de pace iuramen.firman.ꝛ ſecundum iſtā etiā opi.
ꝛ veriſimile eſt q dn̄s Anto.faciet aliquid ſeu negabit aliquid ex
ſupradictis idcirco ſecūdū illā nō poſſet propria autoritate ex-
pelli.¶ Tertia principalis opinio fuit glo.in.d.l.ij.C.de iure em
phy.qui tenuit q poteſt ꝓpria autoritate expelli allegādo ita te
nuiſſe Bulga.ꝛ Martinum antiquos doc.ꝛ illam ſequiẗ Jac.
but.ꝛ Oldra.prout refert Alberi.illam etiaȝ ſequitur Rayne.de
forli.prout refert Jo.de imo.in.d.c.potuit.ꝛ probatur per tex.in
d.l.ij.vbi diciẗ q ſi dn̄s vult pōt expellere.igitur pōt ꝓpria auto
ritate.hanc conſequentiam probat tex.in.l.iij.§.igitur.ff.de vi ꝛ
15 vi arma.in ſimili idem †probatur in conductore.in.l.quero.§.in-
ter locatorem.a contrario ſenſu.ff.locati.firmant Joā.and.ꝛ alij
in.c.ꝓpter ſterilitatem.de locato.hāc etiā opi.tenet Azo in ſum
ma.C.de iure emphy.illam etiam tenet glo.iuris canonici in.d.c.
potuit.quā ibi ſequūtur Inno.ꝛ Jo.an.ꝛ ſecūdū iſtā opi.poſſet
do.Anto.propria autoritate expelli.quā veriorem dicit eſſe Joā.
de imo.in.d.c.potuit.in.xv.col.ꝛ per tex.in.d.l.ij.ſimpliciter in-
diſtincte loquētē ꝛ ꝓbaẗ iſta opi.rōne cōcludēti qm̄ ſi dn̄s ingre
ditur poſſeſſionē ꝛ emphyteota reſiſtit videẗ velle dn̄m ſua cauſ
ſa priuare ꝛ ſic poteſt cū ꝓpria autoritate expellere.iuxta no.in.d.
§.cum igiẗ.ꝛ probaẗ ex not.in.l.clā poſſidere.§.qui ad nūdinas.
ff.de acq.po.ex qua rōne p3 ſolutio ad allegata in ꝯtrariū.ꝛ q2 ma
rietate opi.nō eſt a gloſ.vel iuris recedēdū iuxta no.p Jac.
but.in.l.j.C.q pro ſua iuriſdictione.iſta opinio ſequenda eſſet eo
maxime

marime qꝛ alie opi.de quibus ſtatim idē habēt in effectu: nā fuit
quarta opi. Bar.in.d.l.qui dicit hanc eſſe veritatem qḋ aut dn̄s
vult totaliter expellere emphyteotā reſiſtētē ꝓpria autoritate ⁊
tūc non pōt ꝓut dictū ē opiniones ꝯtrarie de quib⁹.ſ.aut nō vult
totaliter expellere ſed vult igredi ⁊ turbare ⁊ poteſt: nā clarū eſt
ꝙ dn̄s ciuiliter poſſidet.l.male agiſ.C.de preſcript.xxx.anno.igiſ
rōne ciuilis poſſeſſionis poteſt fundū propria autoritate ingre
di.l.j.in fi.cū ſequē.ff.vti poſſidetis.ſed iſta opi.eundē effectū pro
ducet nā ſi dn̄s accedat ad fundū inueniet emphyteotā reſiſtētē
ꝓpter quā reſiſtētiā pōt dn̄s propria autoritate rōne ciuilis poſ
ſeſſionis emphyteotā naturaliter poſſidentē expellere incōtinē
ti per no.in.d.l.ij.§.cū igitur.prout declarat Barto.in.l.credito
res in.iiij.q.princi.C.de pig.⁊ Pet.de ancha.in terminis noſtris
in.d.c.potuit.⁊ eſt cōmunis opi.vnde pōt dn̄s Nicol.accedere ad
dicta bona ⁊ ingredi propria autoritate ⁊ immediate qḋ do.An
to.non patiē poteſt illū incontinenti expellere propria autorita
te ſm glo.in.l.j.§.interdictū.ff.vti poſſidetis.⁊ Bart.in.l.j.C.vn
de vi.⁊ Angel.in.l.vt vim.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊ in.l.a diuo pio.§.ſi
poſt aditā.ff.de re iudi.⁊ Bal.in.l.ſi quis a ſe fundum.C.ad legē
iuliā de vi.⁊ in ſua diſputatione que incipit accuſatus de vi tur
batiua.⁊ do.Anto.in.c.olim.el.j.de reſti.ſpo.⁊ Moder.in.d.l.clā
poſſidere.§.qui ad nūdinas.ff.de acqui.poſ.⁊ iſto modo indubi
tanter poterit propria autoritate per do.Nicolaū expelli.ſed di
cam ſimul cū glo.in.d.l.ij.⁊ Jmo.⁊ Jo.and.in.d.c.potuit.melius
eſt tutius ⁊ vrbanius iudicē adire quā propria autoritate velle ex
pellere propter rixas ⁊ ſcandala fugienda. ¶ Circa ſecundā que
17 ſtionē qñ † emphyteota interuenisset poſſeſſionē: qꝛ incepiſſet ꝓ
prio nomine ⁊ vt dn̄s poſſidere nō pōt dn̄s ex interuallo propria
autoritate expellere.ita ꝯcludit glo.quā omnes approbāt in.d.l.
ij.C.de acqui.poſſeſ.⁊ Jo.an.⁊ aliꝫ in.d.c.potuit.⁊ in.d.c.propter
ſterilitatē.⁊ Spe.in.d.§.nunc aliqua.verſi.xlvij.⁊ ſequen. ¶ Sed
hic aduertendū eſt ꝙ dn̄s Antonius inſiſtendo in poſſeſſione di
ctorū bonorū non potuit ſibi cauſam poſſeſſiōis mutare.l.iij.§.
ſi rem.ff.de acqui.poſ.niſi cauſa extrinſecus accedente qñ domi.
Nicolaus non fuiſſet dn̄s ⁊ a vero dn̄o emiſſet vel ab eo quem iu
ſta cauſa motus crediđiſſet verū dn̄m vel ex alio titulo habuiſſet
l.non ſolū.§.qḋ vulgo.ff.de vſucapionibus alˀs ſi non moueretur
iuſta cauſa ex quo icepit recognoſcere litē a dn̄o Nicolao nō poſ
ſet ex noua cauſa poſſeſſionē ſibi mutare ſeu qualitatem poſſidē
di.l.cū nemo.⁊ ibi plene glo.⁊ doc.C.de acqui.poſ.⁊ in ſpeciel ca
ſu noſtro tradit Spec.in.d.§.nunc aliqua.ver.xliiij.in ſi. ¶ Cir
ca tertiā queſtionē principalē ſupra formatā qꝛ de pluribus que
ritur videō ſingulis quetitis.⁊ in primis queriſ ſi pro expulſione
adeatur iudex qua via breuiori agendum ſit in hac dubitatione.
¶ Concludo qḋ Spe.in dicto ti.de loca.co.§.nunc aliqua.verſi.
lxiiij.ponit plura remedia cōpetentia domino ad expellendum
emphyteotā cōpetit enim rei vendicatio condictio ex.d.l.ij.inter
dictum vel poſſidetis condictio ſine cauſa vel ex iuſta cauſa q̄ om
nia proſequiſ ſpe.in quibus omnibus videtur requiri libell⁹ cū
procedatur iure actionis ⁊ quod ſequitur Joā.de imo.in.d.c.po
tuit.in.x.charta. ¶ Via autē breuior ⁊ magis ſummaria eſt qḋ
adeaſ iudex ⁊ imploretur officiū iudicis qui debeat eū autorita
te curie expellere quo caſu licet glo.in.d.l.ij.videaſ velle qḋ requi
ratur libellus quā opinionē ſequiſ Ja.de bel.in ſua publica diſ
putatione quā refert ⁊ ſequiſ Jo.an.in addi.Spec.in ti.de libel
lorū cōceptione.§.nunc dicendū.in ver.ix.tamen qḋ non requira
tur libellus eſt magis cōmunis opinio quā tenet Bar.in.d.l.cre
ditores.C.de pig.in.q.principali vbi reſpōdet ad omnia argumē
ta Jaco.de bel.qꝛ iſta eſt quedā executio ſentētie iuris priuantis
ipſo iure emphyteotā dn̄o volēte igiſ expediri dꝫ ſummarie ⁊ ſine
libello etiā emphyteota conſpuēte cōtradicente ⁊ petēte libellū
offerri ⁊ hāc opi.approbat Bald.in.d.l.ij.arg.glo.inſti.de liberti
nis.§.in multis.idē tenet Bal.in.c.j.§.ſi quis vero.el.j.de pace iu
ramē.ſir.⁊ Bal.in.l.edem.in.j.colū.C.locati.⁊ Bal.in addi.ſpec.
in ti.de loca.in.viij.colū.⁊ eſt cōis.opinio quā tenet Jo.de imol.i
d.c.potuit.in pe.charta.vbi rn̄det ad dictū Spe.in.d.§.nunc ali
qua.ver.xlix.qui videſ reqrere libellū ꝙ loquiſ in officio iudicis
ſuccedēte in locū actionis puta cōditionis ex.l.vel interdicti vti
poſſidetis.quo caſu libell⁹ requiriſ.l.ij.§.dies.ff.quis ordo in bo
norū poſ.ſeruet.ſed nos loquimur in officio imploratiōis ꝓ me
ra executiōe in qua nō requiritur libellus.alio etiā modo rn̄det
Bar.in.d.l.creditores.⁊ qḋ qñ agitur via executiua implorando
officiū iudicis qḋ nō requiraſ libellus tenet Bar.in.l.intra dies.
ff.de re iudi.ſequiſ Ange.⁊ Jmol.dicit ita cōmuniter teneri ⁊ li
cet aliqui teneāt cōtra tamē iſta eſt cōis ſententia quā tenet Cy.in
l.ab executore.C.quorū appel.nō reſcin.⁊ Bar.⁊ Bal.in.l.ſi cau
ſa.C.de execu.rei iudi.⁊ Bar.in.l.iubere cauere.ff.de iuriſ.om.iu
di.⁊ in.l.iiij.§.ſi ex cōuentione.ff.de re iudi. Jnnoc.⁊ do.Anto.in
c.j.de libel.obla. ¶ Aduertat tamen dn̄s ꝙ licet nō requiratur li
bellus ſolēnis requiriſ tū qualis qualis petitio que eſt reducēda
in ſcriptis ad hoc vt ſuper ea fundari poſſit officiū iudicis ſicut
in aliis iudiciis ſummariis fieri cōſueuit iuxta not.in cle.ſepe.de
ver.ſig.facit que no.Spec.in ti.de lib.concep.§.reſtat.ver.ſꝫ ita
dicit Barcho.de Saly.in.d.l.creditores.⁊ idē voluit do.Ant.in
c.j.de libel.obla.pōt autē dupliciter cōcipi talis petitio vt ſtatim
dicam in ſequenti dubitatione. ¶ Scḋo an in tali impetratiōe
officij iudicis ſuper expulſiōe requiraſ citatio reperio tres opi.
18 ¶ Una eſt ꝙ † citatio requiraſ quā tenet Bal.in.d.l.ij.C.de iure
emphy.⁊ hāc opi.tenet Bar.in.d.l.creditores.in.v.q.principali.
per regulā.l.nā ita diuus.ff.de adop.idē tenet Bal.in.l.j.in.j.col.
C.de execu.rei iudica.⁊ in.l.nec quicq̄.§.vbi decretū.in.vij.col.ff.
de offi.ꝓcōnſu.⁊ lega. ¶ Altera ⁊ ſecūda eſt ꝙ nō requiraſ cita
tio quā tenuit Jaco.de belui.in publica diſputatiōe quā refert
⁊ ſequiſ Jo.an.in.d.c.j.de libel.concep.§.nunc dicendū.verſic.ix.
¶ Tertia fuit opi.Saly.in.d.l.creditores.qui cōcordando opi.
elegāter diſtinguit.nam dicit aduertendū eſſe qualiter iſtud offi
cium iudicis ex vrbanitate imploreſ nā aut dn̄s comparet ⁊ nar
rat qualiter emphyteota cecidit a iure ſuo nō ſoluendo canonē
quapropter petit licentiā ingrediendi ⁊ expellēdi: ⁊ tūc qꝛ talis
actio videſ fundari in licentia iudicis requiritur citatio alˀs licē
tia eſſet nulla per.d.l.nā ita diuus.ſi aūt dn̄s adeat iudicem ⁊ pe
tat ꝙ vult vti iure ſuo ⁊ expellere ꝓpria autoritate verūtamē vt
tollatur occaſio ꝙ petat iudicē ſibi dari familiā qui aſſocient eū
⁊ tunc quia iſta expulſio non fundat in actu iudicis tunc pote
rit iudex facta ſummaria fide de predictis familiam ꝯcedere ne
rixa oriaſ qꝛ ad eum pertinet ꝓuidere ne rixe ⁊ offenſiōes ſubſe
quātur.l.equiſſimū.in prin.ff.de vſufru.⁊ hanc diſtinctionē ap
probat ⁊ cōmēdat Jo.de imo.in.d.c.potuit.i pe.char.⁊ hāc opi.
ſequanſ in iudicādo q̄ tū opi.ꝓcedit hoc vltimo capite in caſib⁹
in quibus dixi ſupra ꝙ dn̄s pōt ꝓpria autoritate expellere quo
caſu poteſt vti iure ſuo alˀs ſec⁹.vnde ſi dubitaretur an poſſit ꝓ
pria autoritate expelli ꝓ eo que ſupra dicta ſunt cautius ⁊ tuti⁹
19 eſſet ꝙ emphyteota in tali petitione citaretur. ¶ † Tertio que
ritur coram quo iudice petēda eſt licētia in qua cōcludo ꝙ licen
tia ingrediendi ſeu talis executio peti debet a iudice in cui⁹ ter
ritorio bona ſunt ſita: qꝛ ex quo petiſ executio facti nō poteſt pe
ti niſi a iudice q̄ habet iuriſdictionē in locō in quo ſunt bona.l.
cū vnus.⁊ ibi Bar.ff.de bo.auto.iudi.poſ.faciūt no.p Bar.⁊ do
cto.in.l.a diuo pio.§.ſciētiā rome dictā.ff.de re iud. ¶ Confirma
tur qꝛ qñ petiſ miſſio i poſſeſſionē executiue ex diſpoſitiōe iuris
peti dꝫ a iudice habēte iuriſdictionem in loco in quo bona ſunt
ſita.caſus eſt in.l.j.C.vbi de here.agi oportet.itē ex quo emphyteo
ta nō reſiſtente ſit violētia in bonoꝝ poſſeſſione.vbi ſunt bona
ibi agi debet.l.j.C.vbi de poſ.agi oportet.facit tex.cū ibi not.in.c.
ſin.de foro cōpe. ¶ Ex qbus infero ꝙ a iudice q̄ dꝫ cōmittere exe
cutionē vel cōcedere executores emanare dꝫ citatio ⁊ ab illa com
mitti ſcḋm ſolēnitates q̄ de cōſuetudine ſeruanſ in loco qñ quā
tum ad modū procedendi inſpiciunſ ſtatuta ⁊ ꝯſuetudines loci
in quo agiſ ꝓceſſus.l.ij.C.de emāci.libe.⁊ not.Bar.Bal.⁊ aliꝫ in
l.cūctos populos.C.de ſum.tri.⁊ fide catho.⁊ glo.⁊ doc.in.c.ꝗcle
ricis.extra de foro cōpe. Jnno.⁊ Jo.andr.in rub.extra de conſue.
¶ Preterea ſeruari debent quo ad ordinem exequēdi ſtatuta lo
ci in quo petitur executio.l.miſſi opinatores.C.de exacto.tribut.
lib.x.⁊ ita dicunt Bal.⁊ aliꝫ in.d.l.cunctos populos.de iure autē
20 cōmuni ſi non conſtaret † quomodo eſſet citādus ille qui eſſet ex
tra territorium via tuta eſt qḋ iudex coram quo petitur talis licē
tia ſeu executio facti ſcribat iudici alteri⁹ territorij in quo citan
dus domiciliū habet qḋ debeat illum citare.caſus eſt ⁊ ibi Bar.
in.l.j.§.j.ff.de requirē.reis.⁊ traditur in cle.paſtoralis.de re iudi.
⁊ ſic euitantur opiniones docto.diſputantium nunquid citatio
fieri poſſit de exiſtente extra territoriū citantis per nunciū licet
quādo ſit quo ad effectū diſtringendi bona ⁊ non perſonaꝫ doc.
videantur tenere qḋ fieri poſſit per id qḋ habetur in.c.romana.
§.contrahentes.de fo.compe.lib.vj.⁊ tradunt doc.maxime domi
nus Abb.in.c.ſi.extra de foro compe.ex quibus ſit expedita ter
tia.q.principalis. ¶ Circa quartam queſtionē eſt aduertendum
ꝙ cum in contractu dicatur ꝙ domi.Nico.concedit omnia ⁊ ſin
gula bona ⁊ domū tam vrbana quaꝫ ruſtica ſpectantia ad domi
num Nicolaū tam in terra Pontremoli quam in toto eius ter
ritorio ⁊ diſtrictu ⁊ etiam in terra ⁊ territorio noſtri Lunenſis ⁊
Placentie diœceſis in quibuſcūq̄ locis ⁊ ſub quibuſcūq̄ confi
nibus niſi oſtendatur que bona in dictis locis ⁊ intra quos cōfi
nes ſpectabant tempore dicte conceſſionis ad dominū Nico.nō
poteſt ꝯſtare q̄ bona fuerint locata vel in emphyteoſim ſeu libel
lum cōceſſa ꝓ ea q̄ notāt Dy.Bar.Pau.de ca.caſtr. in.l.ſi ſic.ff.de
leg.j.vbi ꝓ illū tex.dicunt ꝙ ſi vēdo tibi qcqd iuris habeo in tali
fundo talis cōceſſio nullū tribuit titulū niſi quaten⁹ oſtēdiſ de
iure cōcedētis.⁊ probaſ in.l.qḋ ſi in venditione.cū.l.ſeq.⁊ ibi bal.
in lectura antiqua.ff.de here.vel act.vendi.tradit Ange.in.l.loc⁹
incertus.ff.de acqui.poſ.⁊ ponit Oldra.in conſi.cxiij.qḋ incip.vi

dd ij

ſo priuilegio.⁊ queſtionẽ iſ terminis videt̃ determinare Spec. in ti.de loca.§.nunc aliqua.verſi.lviii.ex quibus videbatur infe-rendũ ꝙ niſi probentur que bona ſpectarent ad dominos Nico-laum non videt̃ ſufficiẽter probari intentio dñi volentis expelle-
21 re colonum de aliquibus bonis tanꝙ emphyteoticis.ſnã ſi em-phyteota negat aliqua bona eſſe emphyteotica fundamẽtũ inte-tionis dñi eſt probare quod illa ſunt emphyteotica igitur ad eũ pertinet probatio.vt in.l.actor qđ aſſeuerat.cũ ibi no.C.de pba.⁊ eſt doctrina Bar.cõmuniter approbata in.l.in illa.ff.de verb.ob liga.⁊ glo.in.l.ii.C.de iure emphy.¶ Sed contrariũ determinat Spec.⁊ ſequitur Jo.an.ex quo etiã nõ impugnat vt ipſe in pĥe mio operis atteſtatur in.d.§.nunc aliqua.ver.lxxvi.vbi ponit q̃-ſtionem de eo qui accepit in emphyteoſim omnia que pater ſu⁹ habuerat in tali loco deinum longo decurſo tempore emphyteo ta dicit qđ omnia que habet in illo loco non fuerũt paterna ⁊ ſic nõ fuerũt ab eccleſia cõceſſa concludit ꝙ preſumitur habuiſſe ab eccleſia ⁊ preſumptionem quod preſumatur eſſe queſitũ⁹ habet paterna qđ bona talia iuſta.l.etiã.C.de dona.inter vir.⁊ vxo.aſſi gnat rationes concludẽtes in caſu noſtro prima eſt ſi poſſeſſor he-reditatis cõuenit ab herede ⁊ nũ ab eo de aliqua re queritur quo iure habeat nõ oſtenditur preſumitur eã ꝙ predo qđ petit poſ-ſediſſe vel qđ actori vtilius eſt preſumit.ff.de peti.hered.qui inter rogatur cũ ſeq.iteͫ qui donauit aliquos reddit⁹ nec dicit de qui-bus poſſeſſionibus de his que habet preſumitur donaſſe ergo q accepit illas quas habet accepiſſe videt̃ arg.l.ſi quis argentum. C.de dona.vnde cõcludit qđ ille qui poſſeſſiones ab eccleſia acce-pit illas quas habet ab eccleſia accepiſſe videt̃.arg.l.ſi.C.qđ ib⁹ ad libertatẽ pcla.non licet.⁊ ita dicit quoſdã tenere cũ quib⁹ tranſit ex quibus ſequit̃ qđ do.Nico.poteſt autoritate curie vel propria vt ſupra ingredi omnia bona ⁊ de his do.Anto.expellere q̃ dñs Anto.poſſidet in locis in inſtrumento expreſſo.⁊ ſi qua dñs An toni⁹ dicit nõ eſſe emphyteotica habet illud oſtẽdere.⁊ hãc opi. vt quidã referunt tenet Albe.de roſa.in.l.plures apochis.C.de ſi de inſtru.⁊ in.l.ſi certis annis.C.de pa.ſed idẽ Spe.in eodem.§. ver.lxix.⁊ ver.lxii.videt̃ velle ꝙ iudex habet hoc arbitrari ex qua litate rerũ ⁊ cenſus que opi.in caſu noſtro nõ poteſt habere locũ cũ appareat manifeſte ꝙ pro parua re attenta cõſanguinitate ⁊ bene merita fuerunt conceſſa bona magne eſtimatiõis prout ipſe met Spec.fatet̃ in.d.ver.lxii.idẽ Spec.in ver.lx.⁊ ver.lxi.¶ Pri-mo videt̃ cõcludere ꝙ emphyteota cogitur oſtendere res emphy teoticas.⁊ ſi oſtẽdit aliqua ⁊ dñs dicit eſſe alia habet hoc proba-re qr actor habet pbare intẽtionẽ ſuã.l.actor.C.de pba.⁊ ita vide tur tenere Bal.in.c.i.de vaſallo qui contra cõſti.late loqr ſdo de feudo.alibi tñ Bal.in.c.vaſallus.el primo.ſi de feu.fue.cõtro.in-ter do.⁊ agna.loquẽdo de feudo videt̃ velle ꝙ ex informatiõe do-meſticarũ habeat hoc dñudicare.arg.l.ii.C.qñ ⁊ quibus quarta pars debet̃.lib.x.vel a cõmuni fama in loco.¶ Unde omnib⁹ re-cte penſatis arbitror illam opi.tutiorẽ ꝙ emphyteota teneatur oſtẽdere q̃ bona habet in illo loco emphyteotica.⁊ ſi nõ vult oſtẽ dere omnia q̃ poſſidet pſumunt̃ eſſe ſi nõ oſtẽdit tũc ſi dñs dicit eſſe plura habet hoc pbare qr eſt fundamentũ ſue intẽtiõis iudex autẽ qui habꝫ hoc iudicare dꝫ dñudicare ex cõiecturis ⁊ veriſimi libus de qbus per Bal.in.d.c.vaſallus.vnde cõſulo dicto dño Ni colao ꝙ in primis ab his quos credit habere notitiã intelligat q̃ ſint ipſa bona ⁊ eorũ ppria autoritate accipiat poſſeſſionẽ ⁊ ſi ne gabitur aliqua fuiſſe cõceſſa coget̃ oſtẽdere q̃ ſint illa que fuerũt ꝯceſſa.⁊ in aliis que negarentur poterit do.Nico.pbare p inſtru
22 menta teſtes ⁊ alias pbationes.¶ †Circa quintã queſtionẽ prin cipalẽ an dñs Anto.poſſit queſtionem dominij referre dicẽdo ſe aliquod ius habere in qua q̃ſtiõe pono duas cõcluſiões.¶ Pri ma eſt ꝙ ſi ꝯtra eũ ageret̃ rei vẽdicatione poſſet refricare q̃ſtionẽ dominij:qr per tale inſtrumẽtũ nõ pbat̃ ſufficienter dominiũ.l. ad pbationẽ.C.locati.⁊ ibi Bal.in.c.inter dilectos.de fide inſtr. ⁊ poſt longã diſputationẽ hoc tenet Spec.in.d.§.nũc aliqua.ver. lij.⁊ tenet Bar.p illũ tex.in.l.legata inutiliter.ff.de adimẽ.legat.⁊ Dy.in.l.cũ tale.§.ſi.per illũ tex.ff.de cõdi.⁊ demon.⁊ Bar.in.l.nõ ab re.C.vnde vi.⁊ eſt cõcluſio cõmunis ⁊ vera.¶ Secũda cõcluſio eſt ꝙ ſi agit̃ executiue ad reſtitutionẽ poſſeſſionis cõductionis ex l.ſi qs cõductionis.C.loca.nõ põt refricare q̃ſtionẽ dñij.caſus eſt ibi ⁊ hoc tenẽt ibi Bar.Bal.⁊ doc.⁊ tenet Bar.i.d.l.legata inu tiliter.⁊ Bar.in.d.l.non ab re.⁊ ita procedit ꝙ dicit Bald.in.d.l. cum tale.§.ſi.⁊ clarius ibi Joan.de Jmo.qui dicit ꝙ ſemper pre ſumitur dominus ante reſtitutionẽ poſſeſſionis nec poteſt refri-cari q̃ſtio dominiũ ſed poſtea ſic tenent domi.Anto.⁊ dominus Abb.in.c.inter dilectos.extra de fide inſtrumen.⁊ eſt ratio qr im mediate ꝙ colonus vel emphyteota inſiſtit nõ reſtituere priuãt poſſeſſiõe dñm.igitur ante omnia reſtitui debet prout dicit Bar. in.d.l.nõ ab re.⁊ Bal.⁊ Saly.in.d.l.ſi qs cõductionis.⁊ ibi Sa-ly.no.dicit ꝙ nõ põt excipere de dñio etiã ſi incõtinẽti velit illud pbare.¶ Ex qbus infero ꝙ domin⁹ petẽdo executionẽ facti vel ppria autoritate expellẽdo nõ põt ſibi q̃ſtio dñij refricari ⁊ hec
23 de quinta q̃ſtione.¶ Circa ſextã q̃ſtionẽ.†an dñs Anto.ante ex-pulſionẽ poſſit alteri locare ignorãte ⁊ irrequiſito dicto dño Ant. cõcludo ꝙ ſic de hoc videt̃ caſus in.l.nemini.C.locati.vbi ẽ caſus ꝙ pendente prima locatione põt dñs locare alteri qñ erit finita prima.⁊ illũ tex.credẽti ibi Bal.ad emphyteotas.igit̃ multo ma gis in caſu nro cũ finita fuerit per ceſſationẽ ſolutiõis cẽſus ſeu niſi ſufficit⁹ ⁊ ita p illũ tex.in indiuiduo in caſu noſtro decidit ⁊ cõſu-luit Ludo.roma.cõſi.ccxij.incip.quo ad primũ quo q̃rit̃ ⁊ c.i.pri-mo dubio.⁊ ibi plura alia adducit in ppoſito.¶ Cõfirmo hãc
24 deciſionẽ alia ratione.nam licet ſint opiniones †an valeat argu-mentũ de feudo ad emphyteoſim tñ illa videt̃ cõmunis ꝙ valeat niſi cõtrariũ reperiat̃ de iure cõmuni per ea q̃ no.Spec.in ti.de feu.§.qm̃.ver.xl.Bal.in.l.liberti libertæq̃.in.viij.col.C.de operis libertoꝝ.⁊ Bal.in.l.voluntas.C.de fideicõmiſ.⁊ Bal.in.c.i.in ſi. qui.mo.feu.cõſtitui poteſt.⁊ patet hac ratione:qr feuda regulã tur ſcdm ius commune niſi appareat ſpecialitas in feudis prout voluit glo.no.⁊ ibi Jaco.de bel.⁊ Bal.in.c.i.de feud.cogni.⁊ hoc tenet Ludo.roma.in dicto cõſil.ccxij.in.ij.dubio.ſed in feudo ha bemus caſum apertũ ꝙ fieri poteſt etiã pendente prima cõceſſio ne poſt tẽpus finitũ ⁊ etiã finitũ tẽpus ante adeptã poſſeſſionẽ in.c.vnico.de clerico qui inueſtiturã petit.⁊ ibi notant oẽs ⁊ ad plenũ declarãt dñs Jac.de aluarottis in.c.i.in prin.qui feu.dare
25 poſſunt.¶ Sed circa hãc q̃ſtionẽ queritur.†an domi.Nicolaus locãdo alteri poſſit hoc ius ingrediẽdi ppria autoritate cedere conductori.⁊ cõcludendũ eſt ꝙ ſic.ita dicit no.Bar.per illũ tex. meliorem de corpore iuris ita in ſi.ff.de noui oper.nunciat. quem ſequuntur Ange.⁊ Joã.de Jmo.Roma.⁊ Moder.idem voluit Ange.in.l.iij.C.de pig.⁊ Bal.in.c.i.de feu.nõ habẽte ppriam na-turam feud.⁊ Joã.de imol.in.l.ſi ita ſtipuler per te nõ fieri.ff.de verb.obli.⁊ eſt bona glo.⁊ ibi Bart.in.l.cum fundũ.⁊ ibi Bart. ff.de vi ⁊ vi armata.¶ Circa ſeptimam ⁊ vltimã queſtionem cõ-cludo primo ꝙ ſi dominus vtitur poteſtate ſibi cõceſſa a iure in gredienđi ppria autoritate iuxta not.in.d.l.ij.tũc nulla dari po terit recõuentio ex quo nulla eſt conuentio.¶ Secũdo cõcludo ꝙ ſi dicit ſe velle vti poteſtate ſibi conceſſa ingrediẽdi ppria au-toritate:ſed tamen vt ceſſet ſcandalum petit familiã parte non
26 citata:†adhuc indubitanter non erit locus recõuentioni:nã in cauſis in quibus pparte non eſt iudiciũ ſeu q̃ nõ habent diſcepta tionem iudicioꝝ non eſt locus reconuentioni ſm Bald.in.c.i.de cõtrouer.apud pares curie.allegat not.in.l.ſi.C.q admit.⁊ tenet genitor meus in.c.i.de mutuis petitionibus.in.vij.principali ex-tien.fallentia.viij.¶ Confirmo hoc nam in caſu iſto officium iu dicis non implorat̃ principaliter ſed principaliter pars intẽdit propria autoritate ingredi.incidenter aũt cauſa euitandi ſcãda li imploratur officiũ iudicis ſine partis citatione ⁊ iudici cõclu-ditur nihil autẽ petitur a parte.igitur non habet locum recõuẽ tio ſm Jo.an.⁊ doc.in.c.i.de mutuis petitionibus.⁊ Bar.in.l.i. §.j.ff.de varijs ⁊ extraor.cog.¶ Tertio cõcludo ꝙ etiam ſi petit licentiã a iudice vt poſſit expellere ⁊ pcedere ad executionem fa cti cum familia citata parte non habet locum recõuentio.iſta cõ cluſio probat̃ nam videmus ꝙ quãdo petitur executio inſtrumẽ ti qr ſumus in tẽpore executionis non habet locuꝫ reconuentio ſicut poſt ſententiã quando petitur executio.vt voluit no.Bal. in aut.⁊ conſequenter.C.de ſenten.⁊ interlo.om.iudi.ita etiaꝫ in caſu noſtro cũ procedatur executiue qr eſt executio ſentẽtie iuris paruientis ⁊ priuantis colonum ipſo iure domino volente ⁊ con cedente poteſtatẽ expellendi.⁊ illam deciſionem ſequit̃ ibi Bar-tho.de Saly.dicẽs idẽ in teſtamento.⁊ ſic vult ꝙ in terminis.l. edicto.C.de edic.diui.qr ſumus in executiuis non habet locũ re conuẽtio.ita etiã in caſu noſtro cum ſimus in cauſa executionis ⁊ illã deciſionẽ Bal.ſequitur genitor meus in eodẽ articulo.fal-lẽtia.x.¶ Confirmatur iſta concluſio.nam videmus in cauſa de-poſiti nõ habet locũ recõuentio qr ad reſtitutionẽ depoſiti pro ceditur executiue depoſitũ enim illico ⁊ celerrime reſtituẽdũ eſt ſm Ubertũ de bobio quẽ refert ⁊ ſequit̃ Spec.in tit.de reconuẽ. §.ij.ver.itẽ ſcdm arg.l.bona fides.ff.depoſiti.⁊ eſt tex.in.l.pe.C.cõ-mo p quẽ dicit Bar.ibi ꝙ inſtrumentũ depoſiti habet executio nẽ paratã igit̃ idẽ dicamus in caſu noſtro cũ a iure cõcedat̃ exe-cutio parata.⁊ forti⁹ ꝙ in caſibus precedẽtibus cum poſſit pro-
27 pria autoritate hoc facere.¶ †Quarto ⁊ vltimo concludo ꝙ ſi nouus emphyteota vel colonus ex ceſſione iurium ⁊ poteſtatis expellẽdi ſibi ceſſis ageret executiue vt primus expelleretur vt in proxima cõcluſione dixi nõ habet locũ recõuentio cum non eſſet ceſſionarius ex cauſa lucratiua nec eſſet in aliqua fraude.⁊ maxĩ me agẽdo proprio nomine per iura vtilia ſibi ceſſa prout omnia iſta clare habentur in tex.⁊ ibi gloſſ.Jaco.butri.Bart.⁊ omnes alij in.l.ſi quis in rem.ff.de procuratoribus.ex quibus in caſu no ſtro in nouo conductore concludo quod nullo modo locũ ha-bet reconuentio.

Laus Deo ⁊c.

Conſilium

¶ Conſilium.clxviij.

¶ Annullatio cōtract⁹ vel actus non inducitur ſi ille per quē inducitur annullatio non ſortitur effectum.

2 Permutatio ipſo iure non valet quando vnus ex permutātib⁹ habet ius in beneficio: alter vero non.

Dominus labia mea apiat & ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ In primis determinanda eſt queſtio. nulla preſuppoſita culpa renunciantiū ex cā permutatiōis nūquid ſtāte nullitate permutatiōis poſſint permutantes propria autoritate ad propria bñficia redire in qua difficultate cōcludi poteſt qḋ nō: ſed opus ſit noua collatione. & hoc ratione & autoritate. ratio eſt nā propter talē renūciationē ex cā permutationis dicunt̄ vere vacare ex quo opus eſt noua collatiōe vt in cle. j. de rerū permu. & no. glo. in verbo vacabunt in. c. ſi propter tua debita. de reſcrip. in. vj. & notāt dñi de rota in nouis. in ti. de rerū permu. deciſione prima. ſed bñficiū vacans per liberā reſignationē ſi noua collatiōe recuperari nō pōt vt in. c. ex frequētibus. de inſti. & in. c. j. de reg. iur. in. vj. ¶ Autoritate hoc pbat̄. nam dñi de Rota in dicta prima deciſione dicunt qḋ nō obſtāte qḋ Federi. de ſenis in cōtractu pmutationis. & Jo. an. in. c. j. de rerū permuta. lib. vj. contrariū teneāt eſt cōtra eos p dictā rationē fuit per dños de rota determinatū. allegant idē tenuiſſe Joā. de ligna. illud idē determinauerūt domini de rota in antiquis deciſionibus in ti. de rerū permuta. deciſione vlti. dicentes qḋ iſta opinio eſt tutior & ſecurior. hanc etiā opi. ſequutus eſt Fede. de Senis qui fuit ſibiipſi contrarius in ſuo cōſi. mihi. clvj. incip. pñctus talis eſt. petrus rector. & ibi allegat quoſdā doc. antiquos ita tenuiſſe hoc idem ſequutus eſt Pet. de ancha. in. c. pe. de rerū permu. idem tenēt dñs Anto. in notalibus. & dñs Abb. in. c. cum venerabilis. de excep. eādē ſequitur Dominicus de ſancto Gemi. in. c. ſi beneficia. de preben. lib. vj. & dominicus in. c. vnico. de rerum permu. co. ij. reperio etiā q̄ hanc partem tenet domi. Pet. de peru. in tractatu permutationis. in pe. charta. ver. quero circa predicta. hoc idem etiā tenuit do. Vbertinus de lampunario vt referunt quidā Moder. in repe. c. vnici. de rerū permu. lib. vj. idem tenuit quidam ſolēnis doctor dominus Gaſpar de peruſio in quodam ſuo tractatu reſeruatiōis beneficiorū. reperio etiā qḋ quidam doctor Paduanus in reperi. c. queſitum. de rerū permuta. idē tenet. vnde iſta opi. eſt magis cōmunis ſi volum⁹ inniti autoritatib⁹ nā cōtrariū tenuiſſe reperio Fed. de ſenis in dicto tractatu pmutationis. q. viij. & q. x. qui vt dixi fuit ſibi cōtrarius. & Jo. an. in. d. c. vnico. de rerum permu. idē dñs Pet. de ancha. & Jo. de imo. in. c. ſi. de rerū permu. col. xix. & Joā. de imo. in. c. pe. ad ſi. co. ij. quare cū opi. dñorū de rota ſit magis cōis nō eſt i indicādo recedendū iuxta no. in. l. ſi. C. de pena iudi. qui male iudi. & maxime cū tam antiquis quā modernis tēporibus ita iudicatū fuerit per dños de rota inter quos fuit bene diſcuſſum an vera eſſet opi. Jo. an. vnde nō video qūo ab eorū deciſione iudex recte recedere poſſit. & maxime q₂ ratio adducta per eos & tenētes hāc partem concludit. ¶ Nec in cōtrariū allegata cōcludunt nam potiſſimum fundamētū Jo. an. eſt in. d. c. ſi beneficia. ad quod clare reſident dñi de rota in dictis deciſionibus vbi videndum & per dñicum in locis ſupra allegatis. & Fede. in dicto conſi. ¶ Reſpondeo etiā aliter ſecundū dominū Petrū de peruſio in dicto tractatu de rerū permuta. q̄ ibi ponitur nouus caſus introduct⁹ ſpecialiter ꝓpter reſeruationes papales in quos ius poſitiuū reſtituit illū ad titulū iam extinctū abſq₃ noua collatione qḋ alibi in corpore iuris nō reperit̄ & ſic ante illū tex. ſec⁹ fuiſſet prout denotat ille tex. in verbo ſtatuimus q̄ eſt iuris noui inductiuū. ¶ Mihi vltra videt̄ q̄ quidā antiqui quos recitat breuibus verbis Federi. in dicto tractatu permutationis. q. viij. ponant veram ſolutionem ad dictū. c. ſi beneficia. quā₃ latius explicant Pet. de ancha. & Dominic⁹ in. d. c. vnico. de rerū permu. lib. vj. quoniam dictū. c. loquit̄ in priuatione inducta a iure per adeptionē₃ ſecundi & eſt priuatio que induscit̄ adeptione ſecūdi ſeu ſi non ſortitur effectū reuertit̄ ad primū: q₂ primum nō dicitur vacare: vt dicunt Lap⁹ & dominicus in. d. c. ſi beneficia. & Pet. de ancha. in. d. c. j. de rerū permu. & rota in antiquis. in tit. de reſti. ſpoli. deciſione. vij. ſed in caſu noſtro ſit expreſſa renūciatio & pure vt in. c. quā₃ pie. ſi. q. j. & in. c. ſi. de pac. vt ad permutationē deueniat̄ vnde licet nō teneat ſeu non ſortiatur effectū permutationis remanet renūciatio do nec ſiat nouatio collatio. hāc reſpōſionē ego probo nā videmus

3 qḋ quandocūq₃ per vnum contractū vel vnū actū in cōſequentiam illius virtutis inducitur extinctio ſe annullatio illius act⁹ vel cōtract⁹ nō inducit̄ ſi ille actus non ſortit̄ effectū. caſus eſt ſecundum verū intellectū in. l. claudius. ff. de acqui. here. bene facit tex. in. l. certi cōdictio. §. quoniā. ff. ſi cer. peta. & eſt bonus text. in. l. qui cū ita. §. te & titiū. ff. de verbo. oblig. & probat̄ in. l. ſi iure. ff. de lega. iij. tenēt Bartho. de Saly. & Jmol. & Moder. in. l. ſi cū dotē. in prin. ff. ſolu. ma. & hic eſt ꝓprie caſus in. d. c. ſi beneficia. quē tex. ad hoc pro opi. Saly. & imo. allegāt Moder. peruſini in. d. l. ſi cū dotē. in prin. ſi vero inducat̄ aliquid expreſſe puta expſſa priuatio vel extinctio & renocatio alicuius actus ad ſinē alterius actus licet ille ſinis nō ſequat̄ tñ talis expreſſa priuatio & extinctio remanet ſirma. caſus eſt in. l. planeq₃ in prin. ff. de leg. j. quē ita intelligūt Bartho. de Saly. & Jmo. in. d. l. ſi cū dotem. in prin. & ſequuntur Pau. & cōmuniter alij. & hic eſt caſus noſter vt dixi q₂ ſit expreſſa & pura renūciatio. vt in. d. c. ſi. de pac. nec inducat̄ in cōſequentiam permutationis gcqd ſit in reb⁹ ꝓbanis put declarāt doc. ꝑalleg. vnde lʒ permutatio nō habeat effectū renūciatio remanet & op⁹ eſt noua collatione ex quo p̄ceſſit libera renūciatio prout requirit̄ vt in. d. c. vnico. de rerū pmu. in. vj. ad alia nō rñdeo q₂ Fede. in. d. conſi. & domini de rota & Dominicus rñdent vel ideo eſt ergo magis cōis iſta opi. ideo ab ea nō recedendū. ¶ Nec p̄miſſa obſtat deciſio Fede. de ſenis in dicto tract. permutationis. qḋ. x. allegata

2 in cōtrariū in caſu noſtro dū vult q̄ ſi qñ vn⁹ ex permutātib⁹ habet ius in beneficio alter vero nō q̄ pmutatio ipſo iure nō valet quoniā ad hoc vt permutatio valeat iura requirūt q̄ beneficia ſint permutantiū. vt in. c. cū venerabilis. de excep. & not. Jo. an. & doc. in. c. j. p illū tex. in verbo ſua. de rerū permu. lib. vj. & Pet. & Jo. de imo. in. c. ſi. de rerū permu. & ideo infert q̄ ille qui habebat ius redit ad primū beneficiū ſuū. & ille qui nō habebat nō redit ad ſuū q₂ nullū ius habebat quoniā cū reuerentia allegātiū illa deciſio nō theret allegari in propoſito noſtro magis quā illa que fuit ſupra allegata in. viij. q. q̄ oſtendo. nam in aliquo nō differunt predicte deciſiones procedit enim deciſio Fede. in. d. q. x. quātum ad hoc vnngd ille qui nō habebat ius in beneficio poſſit ꝯſequi bñficiū illi⁹ q i eo ius hʒ & habebat & decidit q̄ nō p rationes de qb⁹ ibi p eū. & cū demū ſubdit q̄ ille q habebat ius poteſt ad ſuū bñficiū redire iſtud eſt clariſſimū qñ nulla poteſt culpa aſcribi. vt idē Fede. dicit in eodē tracta. q. v. & Pet. & Jo. de imo. in. c. pe. de rerū pmu. & Joā. an. & alij in. d. c. vnico. nō tamē declarat Fede. an hoc poſſit propria autoritate nā ſtant iſta ſimul q̄ dicat̄ poſſe ad propria bñficia redire & tñ nō ꝓpria autoritate vt declarāt doc. i locis ſtatim allegatis. vnde Fede. in. d. q. x. hoc non declarat vtrum ꝓpria autoritate vel ſuperioris nec poteſt dici Fede. hoc dicere niſi referendo eius dictum ad ea que ipſe dicit in. viij. q. & ſi ſiat dicta relatio tunc habemus dicere queſtionem vnā ab altera quantū ad propoſitū noſtrū non differre & q̄ vna ab altera in propoſito non differat oſtendo ratione & de mēte doctorū ratiōe q₂ fundamentū Federici in. d. q. eſt nullitas permutationis q₂ alter ex permutātibus nō habet ius in beneficio q̄ permutat ſed in caſu noſtro Federi. in. viij. q. permutatio eſt nulla q₂ nō potuit ſieri de bñficiis reſeruatiove patet q₂ ſe refert ad ea q̄ ipſe dixit. q. iiij. & q. v. vnde eadē eſt ratio nullitatis permutationis in vtroq₃ caſu igit̄ idē ius. c. tranſlato. de cōſti. & ſic eadē ratio militat ſiue vterq₃ habuit ius in beneficio ſiue alter tantū. ¶ Cōfirmat̄ nā ratio ꝓpter quā dicimus q̄ non poteſt propria autoritate redire eſt quia ante permutationē precedet permutatio pura & libera. vt in. d. c. vnico. de rerum permu. ſecūdū doc. cōmuniter gcqd ibi dixerit Joā. mona. vt patet ex not. per doc. in locis ſupra allegatis maxime p dominos de rota in. d. deciſione prima in nouis ſed iſta ratio ꝓcedit ſiue ambo habeant ius in beneficiis ſiue alter tātū ergo idē ius ſtatui debet de mēte doc. patet ex cōſi. Fede. p̄alleg. clvj. vbi ponit q̄ſtionē₃ qñ ex parte vnius impeditur permutatio ex quacūq₃ cauſa impediatur & ſic generaliter ſēt Fede. in. d. q. x. nihil allegat vnde vnit hoc dictum ex his q̄ dixi. q. viij. & hoc in ſpecie decidunt domi. Anto. & do. Abb. in. d. c. cū venerabilis. de excep. vbi loquunt̄ qñ alter ex permutātibus nō habebat ius in beneficio ex qbus patet q̄ nō eſt differētia an ambo ius habeāt & tñ pmutatio nō ſortiatur effectū an vero alter ex permutātibus vere cū in vtroq₃ iducat̄ vera vacatio per reſignationē & ſic locū habēt omnia ſupra in prin. allegata. ¶ Ex qbus cōcluditur q̄ licet ſer Dominico nulla poſſet aſcribi culpa tamē nō poteſt ad ꝓpriū beneficium propria autoritate redire. & ita cū tot autoritatib⁹ & anteq₃ iudicio dñorum de rota iudicarem. ¶ Sed iterum aduertendum eſt. na₃ poſito qḋ opi. Jo. an. eſſet vera quod poſſet propria autoritate nullo exiſtente in culpa adhuc dicendum eſt q̄ dictus ſer Dominicus nō poteſt propria autoritate ad ſuum beneficiū redire ex eo quia fuit i culpa quia ſciebat vel ſcire debebat q̄ ius habebat ille cū quo beneficium permutabat quo caſu redire nō poteſt vt dicit Fede. de ſenis in. d. tractatu permutationis. q. vij. & Joan. and. & dominicus in. d. c. vnico. dum allegat. l. in ciuile. C. de furtis. cuius dicta refert & ſequitur Jmo. in. d. c. ſina. de rerum permu. in antiquis. quod autē ſciret vel ſcire deberet patet quia de dicto beneficio fecit compromiſſum ante factam permutationem ſimul cum eo cum quo permutauit cū₃ alio qui impetrauerat: & poſtea eiicit: vnde faciendo compromiſſū₃ ſuper dicta lite dicti beneficij p̄ſumitur illius litis ſcientia₃ habuiſſe per ea que

nota ponit Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. oblig. & bi plene in propoſito allegat do. Alexan. data ergo ſciētia dicit eſſe in culpa vt dicunt prefati doctores. ¶ Preterea ſi habebat ſciētiā litis p conſequēs preſumit habuiſſe ſciētiā impetrationis cuius occaſione lis mouebatur per quam ſolā impetrationē res effecta erat litigioſa. vt in aut. litigioſa. C. de litigioſis. & conſequēter permutando cū beneficio litigioſo dicit eſſe in culpa. ar. l. fin. C. de litigioſis. vel ad minus ſcire debuit q: ex quo lis mouebat ſuper dicto beneficio & voluntarie ad dictā permutationē acceſſit pro certo inueſtigare debebat de iure alterius. arg. tex. cū gloſ. in. l. qui cum alio. ff. de regu. iur. & qḋ deberet inueſtigare an iuſte beneficiū teneret alr̄ cenſeat eſſe in culpa tenet Joan. & ſequitur Dominicus in. d. c. vnico. ad fi. dum allegat. l. in ciuile. C. de fur. & hoc clare tenet ibi Pet. de ancha. qui omnes loquunt quādo beneficium erat alteri debitum & ignorabatur. & tamē voluēt ꝙ culpa poſſit imputari in non inueſtigando preterq̄ in caſu. c. ſi beneficia de preben. in. vi. & hoc maxime ex quo iam erat mota lis ſup dicto beneficio quod in permutatione recepit. ¶ Sed in hoc eſt aduertendū qḋ tunc culpa in non inueſtigando videt imputanda niſi beneficium euincatur in limite permutationis que verba apud me ſunt ſatis obſcura nam ſi in limite permutationis euincitur hoc nō tollit culpam inueſtigationis imo potius videtur augere cum veriſimiliter facilius inueſtigaſſet an iuſte beneficiū obtineret. Pet. de ancha. & dominic⁹ referūt verba Joan. & nō declarant non video qḋ dicta verba poſſint intelligi niſi qñ cauſa euictionis ſuperuenit in limite permutationis q̄ ante nō erat puta reſeruatio pape vel alia cauſa propter quā nō iuſte beneficium poſſidebat. & ratio eſt q: non poteſt parti imputari quare ante permutationē non inueſtigauit ex quo ſi inueſtigaſſet veicꝫ nō inueniſſet illū non poſſe permutare vel non iuſte tenere & ita intelligo Joan. and. niſi aliud oſtenderet. ¶ Sed cōtra hanc cōcluſionem allegat qḋ dicta Jo. an. & doc. loquuntur qñ quis cū alio permutaret qui nō poſſidebat beneficiū ꝙ permutabat qḋ tunc nō debet dici culpoſus: ſi aliter non inquirit de iure permutantis ex quo enim videt illum poſſidere beneficium quod permutat iuſte pōt credere beneficiū eſſe ſuū cū ſola poſſeſſiōe quis dñs p̄ſumat. l. quidā in ſuo. & ibi not. ff. de condi. inſtit. & in facto alieno eſt ꝓbabilis ignorātia. vt in. l. fin. ff pro ſuo. tradit in. c. ab excōicato. extra de reſcrip ſed iſta dicta nō ſunt aliqua autoritate ꝓbata contra mētē doctorū qui nō reſtringunt ad caſum quādo quis permutat beneficium cū eo qui nō poſſidet ſed generaliter loquunt igit generaliter debēt intelligi. xix. di. ſi romanorū. ¶ Quinimo Jo. an. quem alij ſequuntur ponit exemplum quādo beneficiū alteri erat debitum ſed ignorabatur. ſi enīz ab alio beneficiū poſſidebat quomodo ignorabat. & tex. quē allegat Jo. an. in. l. in ciuile loquit qñ quis contrahit cū poſſeſſore. & patet ex his que ponit Federi. in dicto tractatu. q. vij. vbi etiā cū poſſeſſione vult qḋ culpa aſcribi poſſit. & hoc clariſſime dicit Jo. de Jmo. in. d. c. ſi. de rerū permu. colū. xix. ver. ex predictis. & iſta eſt veritas & probat clare ex his que ponit do. Abb. in. d. c. cū venerabilis. de excep. vbi punctualiter loquendo in caſu noſtro vult qḋ probari debet talē habitū & reputatum fuiſſe pro tali in poſſeſſione & ſic pro iuſto rectore. allegat dominos de rota qui hoc dicūt in ti. de rerū permu. in antiquis. deciſione quarta. vbi volunt ꝙ debet ꝓbari ꝙ habebat & reputabat pro iuſto rectore. allegat etiā Inn. in. c. veniēs. de verb. ſig. & ſic patet ꝙ loquit etiā qñ ille qui non hꝫ ius eſt in poſſeſſiōe: ad hoc vt permutās cum eo poſſit ad primū beneficium redire. in caſu autē noſtro non poteſt dici qḋ talis reputaretur ex quo iam mota erat ſibi controuerſia & factum compromiſſum in clericū & laicum quo caſu propter clericū adiūctū cōpromiſſum eſt validum. caſus eſt ſcḋm cōmunē intellectum in c. per tuas. de arbi. ſtāte dubitatione propter compromiſſum tenebatur inueſtigare ſm̄ Jo. an. q: ſi qñ ignoratur tenet inueſtigare fortius qñ incipiebat pateſieri & hoc ſciebat permutare volēs a maioritate rationis. ar. aut. multomagis. C. de ſacroſanc. eccle. ¶ Sed iterū dicūt aduerſarij qḋ quando beneficiū confertur cū permutāte qui nō habet ius: eſt in dolo ex quo ſcit ſe nō habere ius tunc poteſt redire ad propriū beneficium. allegant Joā. an. & dñm Dominicum in. d. c. vnico. in verſi. quid ſi vnus ex cōpermutantibus. & Federi. de ſenis in dicto tractatu. q. x. nec diſtinguunt an permutās fuerit in culpa vel nō ſecus quando tale beneficiū tertio conferret ſed Jo. an. in. d. c. vnico. non dicit hoc. naꝫ primo ſuper tex. in verbo ſua. tantū cōcludit qḋ ille qui nō habebat ius in beneficio non poteſt retinere beneficium qḋ habet a permutāte qui habebat ius ſalua cōſcientia. & iſtud refert Dominicus in d. ver. alia verba que poſtea refert ſunt verba Fede. de ſenis in. d. x. q. qui licet ibi non cōſideret culpam tamen illam conſiderat in vj. vij. & ix. queſtionibus eiuſdē tractatus & qḋ hoc cōſiderare poteſt q: in. d. x. queſtione mouetur per tex. in. d. c. ſi beneficia & tū in ſ. q. vult ꝙ diſpoſitio illius capituli nō habet locū niſi qñ datur ꝓbabilis error facti. & clare ita etiā intelligit. d. c. ſi beneficia. in viij. q. quinimo Jo. an. dicit totū oppoſitū cū poſtea per. d. c. ſi beneficia. dicat ꝙ qñ ambo permutātes ſunt ſine culpa poſſunt ad eorū beneficia redire. ſed nō qñ vnus tātū. vnde ſtante eadē. q. in qua vult ꝙ ambo poſſint ad prima beneficia redire apparet ꝙ loquitur inter pmutātes q: nō eſt dare rōnē differētie & hoc apertiſſime declarat Joan. de imo. in. d. c. ſi. de rerū permu. col. xix. ver. ex predictis. vbi ita intelligit. d. deciſionem Fede. in. x. q. ¶ Nec premiſſis obſtat ꝙ aduerſarius ſer Dñicus fuit in dolo q: ſciebat ſe nō habere ius in beneficio lꝫ tertio ſer Dñic⁹ fuerit in culpa tñ dolus prepōderat culpe. l. ſi putator. ff. ad. l. aquiliā. qm̄ in hac materia hoc nō attēditur. hoc decidit Jo. an. in terminis in. d. c. vnico. et poſt eū Pet. de anch. & Dñicus dū vult ꝙ ſi beneficiū erat alteri debitū & ignorabat a cōpermutāte ſi cōpermutās non inueſtigauit & ſic fuit in culpa non pōt redire ad ſuū beneficiū ꝙ iuſte obtinebat & tñ aduerſarius qui nō habebat ius in beneficio erat in dolo. igit dolus nō preponderat culpe. ¶ Cōfirmat q: etiaꝫ dolus cum dolo cōpenſatur vt in. l. viro atqꝫ vxore. ff. ſolu. mat. & tñ in hac materia hoc nō cōſideratur imo ſi ambo ſunt i dolo ambo beneficiȳs priuant vt cōcludit Joan. an. in. c. ſi. de rerū permu. & ibi Joā. de imo. in. d. ver. ex predictis. & per Fede. in dicto tract. q. vi. in ſi. & ratio forte eſt q: permutationē precedit pura & libera renūciatio & de equitate ſit collatio pmutātib⁹: vt in. d. c. vnico. & ita ex equitate dicti. c. ſi beneficia. redeūt ad beneficia ſi permutatio nō habet effectū que equitas non vendicat ſibi locū qñ permutans eſt in culpa. in. c. q: fruſtra. de vſur. cū ſimi. vnde non eſt curādū de alterius dolo. admittitur enim allegatio doli vel culpe alterius ad excludendū illum qui ad cōmodū ſuū vellet dolū vel culpā alicui imputare. d. l. ſi putator. & d. l. viro atqꝫ vxore. cū ſimi. hoc aūt allegat vt a beneficio ſuo excludat propter culpā per illum qui null⁹ m culpam cōmiſit. vnde termini nō ſunt pares & ex diuerſis nō eſt bona illatio. l. fin. ff. de calū. ¶ Poſtremo fundamento inconuincibili dico qḋ ſer dominicus non poteſt propria autoritate redire ex quo tale beneficium non poſſidetur a cōpermutāte ſed a tertio cui eſt facta collatio. nam licet in. d. c. ſi beneficia. tex. in ſi. dicat ꝙ poſſit ꝓpria autoritate redire ille q dimiſit licet alteri fuerit tale beneficiū collatū in terminis illius tex. & ibi glo. in ſi. eū illud procedit qñ beneficium non eſt ab altero occupatum q: tunc dicit Jo. an. ꝙ cautū eſt hoc iudicis autoritate facere licet Archi. contra & opi. Jo. an. tenet ibi Pe. de ancha. & hoc clare exprimit ibi Dñicus i pe. col. qui dicit ꝙ opi. Archi. procedit qñ beneficiū nō i ſt ab alio occupatū alis ſecus. arg. c. cū qui de preben. in. vi. & hanc partē tenet Rota in nouis. in ti. de rerū permu. deciſione prima. vbi dicūt ꝙ ita ſeruat palatium. ita etiā clarius & latius tenet Rota in antiquis. in ti. de reſt. ſpo. ſi ergo in caſu. d. c. ſi beneficia qñ beneficiū eſt occupatū a tertio non lꝫ redire propria autoritate igit multo fortius hoc in caſu nr̄o dicēdū eſt qm̄ in caſu. d. c. ſi beneficia. illud bñficiū dimiſſum nō ꝙ qui⁹ vult redire nunꝙ vacauit licet fuerit dimiſſuꝫ. ſed in caſu noſtro beneficiū collatū & poſſeſſum per tertiū vacabat igitur difficilius ad illud pōt propria autoritate redire. argu. c. cum materia. de reg. iur. lib. vi. & hoc fundamentum eſt valde clarum & non habet cōtradictiones ex quibus intrepide cōcludo ꝙ ſer dominicus nō poteſt propria autoritate ad dictum beneficiū redire &c. Laus Deo omnipotenti.

¶ Conſilium. clxx.

1 ¶ Reſcriptum principis ad beneficia: tum etiam priuilegiuꝫ vitiantur propter ſurreptionem.

2 Papa non intendit preiudicare trāſactionibus firmatis inter partes.

3 Taciturnitas an & quando inducat ſurreptionem.

4 Bulla in q̄ nō narrat de ꝯceſſione nulla & ſurreptitia an valeat.

5 Papa an preſumatur preiudicare tranſactioni iurate. & nu. 10.

6 Superioris autoritas an intelligatur excepta in iuramento.

7 Litere graue ſi ſunt nulle proceſſus executionis eſt nullus.

8 Litere gratie & iuſtitie quomodo differant.

9 Contractus quando dicatur perfectus.

11 Rector an poſſit dare bona in emphyteoſim & tranſigere.

12 Emphyteoſis conceſſio debet mandari in ſcriptis.

13 Conſuetudo preualet in opinionibus.

14 Litere habentur loco tituli in beneficialibus.

15 Juriſdictio an expiret morte delegantis.

Dominus labia mea aperiat & ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.

1 ¶ †Circa primū ꝯſulationis articulū ſubſtātialiter & cōcluſiue loquor premiēto ꝙ ſicut reſcripta ad beneficia reddūtur nulla ex vitio ſubreptiōis: vt in. c. poſtulaſti. extra de reſcrip. ita etiam priuilegia & alia bñficia principis. hoc voluit ſingulr̄ Compoſtel. & ſequuntur omnes Canoni. in. c. ad audiētiā. extra de reſcrip.

de reſcrip.allegant.l.j.ff.de natalibus reſtituēdis.⁊ idem tenet.d. Abb.in.c.ſuper literis.eo.titu.⁊ Abb.in.c.qđ ſuper his.in.j.col. de fide inſtru.⁊ tenet Lapus allegatio.lxxix.⁊ Jo.Calde.in tit. de prebēdis.conſi.j.⁊ Pet.de ancha.conſi.cccixxxi.viſis diligenter iuribus.⁊ Bal.poſt Jnno.in.c.inter dilectos.ad fi.extra de fide inſtru.ex quo premiſſo videbatur oriri difficultas qꝛ cū̄ precederet trāſactio inter partes ſup dicta emphyteoſi de qua in gratia Eugenij nō fuit facta mētio videbaṫ dicēdū qđ dicta gratia eſſet nulla tanq̄ ſubreptitia: q̄m ſi talis trāſactio facta inter partes fuiſſet narrata pontifici videṫ dicendū qđ talē gratiā vel nō conceſſiſſet vel nō ita de facili.igiṫ ex quo fuit tacita videṫ reddere gratiā ſubreptitiā.vt in.c.ſuper literis.⁊ in.c.conſtitutus.cum vtrobiq̄ plene no.extra de reſcrip.⁊ per Lapū in preallegata allegatione cū̄ vulgaribus.qđ autē Papa non fuiſſet conceſſurus
2 vel non ita de facili patet† qꝛ non eſt intentio Pape in dubio preiudicare partibus ⁊ tranſactionibus inter partes firmatis:vt pbatur ex no.in.c.ceterū.de reſcrip.in ſimili.vbi ſecundū reſcriptū diciṫ ſubreptitiū licet in eo fiat mētio de primo q̄ non fuit narratū de voluntate ptiū primum fuerat impetratū.⁊ pbaṫ ex his q̄ habenṫ in.c.j.de pac.⁊ in.c.ex multiplici.de decimis.vbi gl.hoc videṫ determinare.❡ Sed premiſſis non obſtātibus cōtrariū veriorē exiſtimo qđ imo dicta cōceſſio Eugenij valuerit ⁊ tenuerit q̄ ꝯcluſio ex pluribꝰ deduciṫ rationibꝰ.❡ Prima rō eſt tenendo ꝙ dicta trāſactio fuerit nulla nō accedēte cōſenſu ſuperiorū ⁊ nō interuenientibus aliis debitis ſolēnitatibus iuxta no.in.c.ſine exceptione.xij.q.ij.⁊ in.c.j.de rebus eccle.non alie.vel qđ fuerit annullata ⁊ irritata ꝓpter bullā pape que poſtea emanauit irritās ⁊ annullans ꝯceſſiones factas per tales preceptorias nā ſi trāſactio fuit nulla de illa nō erat in gratia mētio faciēda ⁊ ſic nō reddit gratiā ſubreptitiam ⁊ nullā vt in regula nō preſtat.de reg.iuris.in.vj.⁊ probaṫ ex his que no.glo.in.c.cum noſtris.in verbo de facto.extra de ꝯceſ.preben.⁊ tenēt.d.Anto.⁊ Jmol.in.c.ex parte. de reſcrip.⁊ do.Anto.⁊ alij in.c.directe.de excep.⁊ eſt gloſ.in verbo poſteri in.c.ſuggeſtū.extra de iurepatro.quinimo ſi fuiſſet valida ſed aliqua exceptione elidibilis nō fuiſſet fiēda mētio vt voluit glo.in.c.ex tenore.de reſcrip.qꝛ de actu licet valido ſed elidibili nō eſt mentio faciēda vt dicit Rota in antiquis deciſione.lxiij. in tit.de reſcrip.⁊ eſt glo.in.d.c.cū noſtris.quā ibi ſequiṫ.d.Abb.
❡ Secūda ratio eſt poſito ꝙ dicta trāſactio fuiſſet valida tamē reſcriptū nō reddiṫ ſubreptitiū ſeu gratia Eugenij lȝ in ea nulla de dicta tranſactiōe mētio facta fuerit quoniā ſi reſcriptū diciṫ ſubreptitium ſi deuiat a tranſactione⁊ pactis firmatis inter partes vt in.d.c.ex multiplici.⁊ in.c.j.de pac.cum ſi.q̄ nō ſit de intentione principis deuiare ab eo qđ inter partes concluſum eſt.igiṫ ſi reſcriptū continet illud idē qđ partes facere cōuenerāt cenſendum eſt qđ Papa facilius cōceſſiſſet qꝛ qđ operaṫ propoſitū in propoſito operatur oppoſitum in oppoſito.l.ſi vt propoſis.C.de nup.xxxv.diſt.hoſpitiolū.bene facit nā ſuperior nil aliud querit quā concordiā partiū.l.ſi conuenerit.cum ibi no.ff.de re iudi.cum l.j.§.⁊ poſt operis.⁊ ibi no.ff.de no.oper.nūcia.⁊ hoc in materia multū bene pbat text.in.d.c.ex multiplici.de decimis.in vltimis verbis.ſi ergo princeps q voluit talē gratiā facere ſciuiſſet trāſactionē factam facilius conceſſiſſet gratiam que idē cōtinet quod tranſactio continebat nam ſi voluit hoc ignorante rectore cōcedere etiā ſi contradiceret quātomagis cenſendū eſt qđ voluerit concedere eo cōſentiente.facilius enim leges obligant ꝯſentiētes expreſſe vel tacite quā ignorātes vt patet ex no.late per Bar.⁊ do
3 cto.in.l.que dotis.ff.ſo.mat.† ſi ergo trāſactio fuiſſet expreſſa papa facilius conceſſiſſet taciturnitas ergo nō reddit gratiā ſubreptitiam nullā.ita concludūt do.Anto.Jo.de Jmo.⁊ dn̄s Abb.i d.c.ſuper literis.⁊ Dominicus late in repeti.d.c.poſtulaſti.in.xv. col.⁊ Rota in antiquioribus.in ti.de preben.deci.xix.⁊ Calde.cōſilio.vj.in tit.de reſcrip.bene facit tex.in.c.ondū.in verbo conſiderantes.de preben.in.vj.ad idē tex.in.c.ſi pro clericis.eo.tit.⁊ lib.⁊ Rota in antiquis.in tit.de reſcrip.deciſ.lxv.❡ Sed poſſet cōtra hoc inſtari quod regula proxime tradita procederet niſi expſſe iure caueret qđ de partium trāſactione in gratia mētio eſſet fienda prout videṫ eſſe in tranſactione vt habetur in.d.c.ex multiplici.cum ſimi.quia tunc quādo ius diſponit aliquid exprimi debere:ſi illud nō fuerit expreſſum gratia redditur ſubreptitia ⁊ nulla licet ſi illud fuiſſet expreſſum princeps fuiſſet vtiq̄ conceſſurꝰ tex.eſt cū glo.pe.in.c.ſi motu proprio.de preben.in.vj.⁊ tenēt Dominicus ⁊ Moder.in.d.c.poſtulaſti.⁊ in.d.c.ſuper literis.⁊ in.c. ondum.de prebē.in.vj.❡ Sed ad hanc obiectionē reſpondeo qđ forte predicta obiectio procederet q̄ gratia tolleret trāſactionē ſeu eſſet ꝯtra tranſactionē per ea que ſupra dicta ſunt.bene facit l.cauſas.cum materia.C.de trāſac.ſed in caſu noſtro ꝯſcriptū cōtinet idem qđ trāſactio quo caſu reperitur iure expreſſum qđ de tranſactione mentio ſit facienda:vnde ſtat firma theorica ſupra allegata qđ ex quo princeps vtiq̄ fuiſſet conceſſurus nō vitiatur

reſcriptum ex tali taciturnitate prout eſt etiā caſus quem ibi no. Bal.ad hoc in.l.j.C.ſi contra ius vel vtili.publ.❡ Confirmo hāc reſponſionem in ſimili.nam clarum eſt ꝙ reſcripta iuri cōtraria nō valent.l.nec dānoſa.⁊.l.reſcripta.cū vtrobiq̄ nota.C.de preci.impera.offe.⁊ tamē quando continēt idē ꝙ ius commune valent imo interpretari debet vt aliquid vltra operentur:ita concludunt Hoſtiē.⁊ cōmuniter Cano.in.c.j.de reſcrip.⁊ Bal.in aut.habita. in quarto notabi.C.ne filius pro patre.⁊ Bal.in.l.j.verſi.quinto oppono ver.ſi ſeruus extero.⁊ do.Cardi.⁊ Abb.in.c.ſi.circa medium.extra de prebē.pro his adduco ꝙ ex quo tranſactio cōtinet idē qđ gratia talis gratia ad cautelā impetrari potuit.tex.eſt bonus in ſimili in.c.poſt electionē.extra de conceſ.prebē.⁊ ibi domi. Abb.in.iij.not.⁊ Abb.in.c.in materia.de reſcrip.⁊ not.in ſimili do.Abb.in.c.cū olim.el.ſi.extra de priuile.⁊ Lapus allegatiōe ſi. ⁊ plene in ſimili Ludo.roma.cōſi.cccc xxiij.incip.quo ad primū. ad ſi.⁊ Cardi.in tit.de elec.conſi.vij.facit qđ pa lchec voluit Abb. in.c.cū olim.ver.⁊ no.iſtam glo.de re iudi.in quibus patet ꝙ poteſt quis diuerſa remedia impetrare ad eundem effectum licet in ſecūdo de primo non fiat mentio que bene faciūt in propoſito.⁊ ſic remanet defenſata ſecunda ratio ſupra adducta.❡ Tertia ratio eſt qꝛ trāſactio reſpicit merita cauſe ⁊ oritur ex ea exceptio pemptoria:vnde licet de tali tranſactione non ſit facta mentio in gratia tamen gratia non redditur nulla:licet per illaȝ exceptioni peremptorie non preiudicetur.caſus eſt in.c.j.in ſi.prima.⁊ ibi not.extra de litis conte.lib.vj.⁊ tenent domi.Anto.Abb.⁊ Joā. de imo.in.c.j.de reſcrip.in antiquis.⁊ Rota in tit.de reſcrip.deciſi.lv.in antiquis.⁊ tenent doc.in.d.c.j.de litis.conteſta.lib.vj.cum ſimi.❡ Sed contra hoc fundamētum arguitur.nam theorica ſupra deducta procedere non videtur in literis ad beneficia in quibus taciturnitas ſtatuti priuilegij vel alicuius iuris vitiat:ita dicit Jo.de imo.in.c.j.de reſcrip.per tex.in.c.conſtitutus.eodem tit. ⁊ idem Jmo.in.c.cum ordinem.eo.tit.⁊ tenet Dominicus in.c.j. de lit.conteſta.in.vj.⁊ do.Abb.poſt alios in.c.ex parte.ꝶ.extra de foro ꝯpe.ad iſtam difficultatem dici poteſt dupliciter.❡ Primo qđ licet in literis ad beneficia ita ſit:tamen in gratiis principis ꝓterq̄ ad beneficia eccleſiaſtica dici poteſt ꝙ gratia teneat: ſi tamen per illam pacto ⁊ tranſactioni non derogetur.ita pbat tex.in.d.c.ex multiplici.de deci.vbi hoc in terminis decidit domi. Cardi.reprobans glo.ibi que contrarium tenuit dicens ꝙ quando qs tacet id per quod ibi obſtat exceptio peremptoria priuilegium non eſt nullum.allegat quod habetur in.c.cum olim.de ꝓſcrip.⁊ in.c.j.de litis conteſta.in.vj.⁊ vere ille tex.in.d.c.ex multiplici.hoc probat quia dicit quod nō obſtante priuilegio partes cogan̄ṫ ad obſeruantiā pacti.⁊ ſic ſupponit priuilegiū validū qꝛ ſi nullum eſſet non poſſet priuilegium obſtare in regula nō ꝓſtat.de reg.iur.in.vj.⁊ ſic dici poteſt ꝙ illa regula quod beneficia principum ſunt nulla propter vitium obreptiōis ſicut reſcripta ad beneficia non habet locum quando quis tacet illud quod producit exceptionem peremptoriam ⁊ in hoc magis equiparātur reſcripta ad lites que nō ſunt nulla.❡ Confirmo quia tex.dicit quod non fuit ſue intentiōis per priuilegium pacto derogare ⁊ ſic non dicit qđ non fuit intentionis cōcedere priuilegiū ſed qđ non fuit intentionis derogare que verba arguunt validitatē priuilegij.l.ij.§.ſi quid a principe.ff.ne quid in loco publico.⁊ in.c.ſuper eo.de offic.deleg.⁊ ſic vult tex.quod quatenus priuilegiū eſt contra pactum ſeruetur pactum:ſed quatenus nō eſſet cōtra pactum ſeruetur priuilegium.❡ Subtilius ſtringo.nā ſi priuilegiū ibi eſſet nullum.qꝛ de pacto non fuit facta mentio tanq̄ ſubreptitium equiparando talem gratiam reſcriptis ad beneficia nō valeret neq̄ effectum habet priuilegiū etiaȝ ſi aduerſarius imperatoris cōſentiret.ita dicit no.do.Anto.poſt Jnno.in.c.cum olim. in vltimo not.extra de re iudi.ſed in.d.c.ex multiplici.in fin.dicit quod partiū concordia res ſopiri poteſt.igitur apparet qđ priuilegium nō erat nullū ſicut reſcripta ad beneficia que ſunt vel de ſtricti iuris vt dicit domi.Abb.in dicto.c.ſuper literis.⁊ licet videatur equiparare literis ad beneficia ⁊ multi velint quod facilius priuilegia irritentur vt volunt Jnno.⁊ domi.Anto.in eodem loco allegantes Jo.an.in.c.cum dilecta.eodem tit.tamen in hoc videtur ſe habere vt excedentia ⁊ exceſſa per tex.in.d.c.ex multiplici.fortius tertio hoc dicendū videtur in beneficiis principis ⁊ gratiis prout eſt in caſu noſtro in quibus ſit lata interpretatio in.l.fina.ff.de conſtitu.princi.c.cum dilecti.de donatio.Secundo dici poteſt quod conceſſio pape in multis concordat cum trāſactione in illis.ergo valere debet cōceſſio.ſed quatenus diſcordat dicamus tranſactionem preualere poſito quod valeret quia coȝ ſint ſeparabilia vtile per inutile non debet vitiari vt in.l.grece.§. illud.ff.de fideiuſſo.⁊ ibi per Bar.⁊ in materia propria probaṫ in.c.ſi eo tempore.de reſcrip.in.vj.⁊ per gloſ.⁊ Lapum in.c.non poteſt.de preben.in.vj.⁊ not.gloſſ.⁊ docto.in.c.conſtitutus.de reſcrip.⁊ domi.Anto.in clemen.ſi.extra de reſcriptis.Nam iſta eſt

natura iuris derogatoriū q̄ catenus deroget quatenus contradi
cit vt in.l.ſancimus.C.de teſt.ꝛ in.l.precipim⁹.C.de app. ¶ Po-
ſtremo non omitto q̄ partes acquieuerūt dicte cōceſſioni ꝑut
in alia dubitatione deducet̄ igit̄ non poſſunt contra illā venire
vt probat tex.in.d.c.ex multiplici.de decimis.quatenus enī3 gra
tia concordat cū tranſactione omnino valere debet ex quo nō ꝑ-
iudicat̄ iuri alicuius partiū.per no.per Jo.an.ꝛ doc.in.c.ſi.extra
vt lite pendēte.facuit etiā que infra dicentur. ¶ Circa ſecundā
difficultatē an valuerit bulla conceſſa a paulo videbatur prima
4 facie dicēdum q̄ nō duplici ratione. ¶ Prima ratio eſt q̄ † nar-
ratum fuit in Bulla Pauli cōceſſio Eugenij que dicitur nulla
ꝛ ſubreptitia quā3 ſi nullam ꝛ ſubreptitiā ſciuiſſet pōtifex forte
nō ita de facili conceſſiſſet talem gratiam.nā q̄ñ per ſecūdā3 gra-
tiam augmentatur ius queſitum ex prima ſemꝑ de prima facien-
da eſt mētio glo.in.c.ſi apoſtolice.de preben.in.vi.ꝛ ideo dicit ibi
Dominicus quod in omnibus literis per quas ius antiquū au
gmētatur vel ꝯſeruatur d3 fieri mētio gratie antique.ſed in caſu
noſtro ex quo prima gratia dicit̄ nulla ꝛ ſic augmentabat̄ ſeu cō
ſeruabatur igit̄ de tali nullitate gratie videbat̄ mentio facienda
igitur dicendū videt̄ q̄ talis gratia Pape Pauli tanq̄ ſubre-
ptitia ſit nulla per tex.cum ibi not.in.d.c.poſtulaſti.ꝛ in.d.c.ſup
literis.cu3 vulgaribus. ¶ Scd̄a ratio que magis ſtringere videt̄
eſt q̄ ſi locū habet trāſactio facta ante Eugenij conceſſionem in
trāſactiōe emphyteota promittit ꝛ inuuit q̄ ſinito tempore in
trāſactione cōpꝛehenſo aſſignare cū omni melioramēto dicta bo
5 na † emphyteotica que trāſactio iurata nō fuit narrata l gratia
cōceſſa a Paulo.vnde nō eſt cēſendū q̄ pontifex preiudicare vo
luerit trāſactioni iurate:ar.no.glo.in.c.cū non deceat.de elec.lib.
vi.ꝛ tenet do.Anto.ꝛ Moder.in.c.j.de his que fiunt a maio.par
te capituli.ꝛ hoc tenet ꝛ late proſequit̄ Pet.de ancha.in ſuo ꝯſ.
cccviij.incip.niſi legibus ꝛ canonibus ꝛ licet dicamus q̄ in quo
libet iuramento intelligitur excepta autoritas ſuperioris vt l.c.
quemadmodū.ꝛ in.c.veniētes.de iureiur. illud intelligo quando
6 ſuperior habet notitiā iuramenti.alʼs non intelligitur q̄ † papa
autoritate excepta vti voluerit.ita concludunt domi.Ant.Abb.
ꝛ Jo.de imo.in.c.conſtitutus.extra de reſcrip.ex quibus videbat̄
q̄ dicta Bulla Pauli tanq̄ ſubreptitia ſint nulla. ¶ S3 his nō
obſtantibus cōtrariā ſententiam veriorē exiſtimo q̄ imo dicta gra
tia a Paulo cōceſſa viribus ſubſiſtat:cuius cōcluſionis veritas
apparebit defendēdo illā ab obiectionibus ſupra in cōtrariū fa
ctis.ꝛ ad primā obiectionē reſpōdeo q̄ imo Bulla Eugenij fuit
valida prout ſupra probatū fuit:vnde ex eius nullitate nō poteſt
argui ſubreptio gratie cōceſſe a Paulo.quinimo dico q̄ poſito
q̄ gratia Eugenij narrata fuerit nulla tamē gratia Pauli vali
da cenſeretur hoc probatur in ſimili nam ſi aliquis narrat ſe ca-
nonice beneficiu3 obtinere licet illud de facto obtineat ꝛ iniuſte
nō redditur impetratio nulla q̄ iuſte an iniuſte quis detineat eſt
quid extrinſecum a gratia niſi ex eo inhabilis redderetur ſecūdū
Franciſcum vergelenſem in cle.ſi Romanus.in ſi.de preben.quē3
refert Jo.miles in ſuo repertorio in verbo gratia.in.iij.col.ꝛ ꝓ-
batur ex his que ponit Specu.in titu.de diſpenſatione.§.viden-
dum.ver.ſed nunquid nocet.idem voluit Compoſtel.in.c.dudū.
el.ij.de elec.ꝛ Joan.an.in.c.non poteſt.de prebē.in.vi.in nouella.
¶ Fortius dico quod in caſu noſtro Bulla Pauli ex nulla obre
ptione dici nō poteſt nulla ex quo per illā nō cōceditur gratia:ſ3
cum cauſe cognitione mādat̄ gratia exequēda.hanc cōcluſione3
probo ex duobus. ¶ Primo probo per ea que dicit ſingulariter
Bal.in.l.pſcriptio.C.ſi contra ius vel vtil.publi.in.iiij.colū.vbi
volũt q̄ q̄ñ in priuilegiis eſt annexa cauſe cognitio puta q̄ ꝓ-
uideatur de aliqua gratia habita cauſe cognitione valet licet nō
fundet̄ in ſubſtātia veritatis.ꝛ ſi quis ex hoc grauatur oportet q̄
appellet.allegat q̄ habet̄ in.c.dudu3.de reſcrip.ꝛ in cle.j.de offi.
deleg.ꝛ hoc idem videnť voluiſſe Cōpoſtel.Joā.an.do.Anton.ꝛ
Joan.de imo.in.c.ad audientiam.de reſcrip.q̄ tunc litere ſunt ſi
miles literis de iuſtitia.ꝛ l3 dn̄s Abbas videat̄ ibi cōtrariū velle
7 ex eo † q̄ ſi litere gratie ſunt nulle proceſſus executionis eſt nulli⁹
ex defectu poteſtatis:vt in.c.j.de reſcript.in.vi.tamen communis
opi.videt̄ eſſe cōtra eum.item videtur iſta differre an beneficium
cōcedatur ꝛ cōmittatur executio cauſa cognita quo caſu videtur
procedere difficultas domini Abbatis q̄ reſcriptum ſit nullu3
q̄ eſt acceſſorium ad gratiam ſicut declarat Abb.in.c.ceterum.
de reſcrip.ꝛ in.c.cōſtitutus.in vltimo not.eo.tit.an vero litere de
cōcedendo beneficio cauſa cognita cōcedant̄.quo caſu magis vi-
dentur equiparari literis ad litem.ꝛ ita loquatur Bal.nā primo
confertur beneficiū.ſecūdo nō:ſed mandatur cognitio de cōferē-
8 do que differunt vt ſtatim dicetur ¶ † Secūdo q̄ inter alias ra-
tiones differētie inter literas gratie ꝛ iuſtitie do.Abb.in.d.c.ad
audientiam.illam dicit ſatis apparentem:quia facilius concedū
tur litere de gratia cōcedenda cauſa cognita ſtantibus veris nar
ratis per que princeps ad cōcedēdu3 mouetur quia magis vidē-

a ¶ Clauſula nō obſtātib⁹ ꝛc. q̄ volumus ꝓ expꝛſſis habe-ri q̄d īportet.

b ¶ Clauſula ceteriſq̄ cōtrariis q̄buſcūq̄ ꝛ clauſula q̄rū omniū tenores ac ſi de vbo ad verbū ꝛc.q̄d īportet

tur imitari naturā literarum de iuſtitia ꝛ faciliter concedantur
vt experientia docet que eſt rerū magiſtra.c.quā ſit. de elec. meli⁹
tamē facit ratio quā adducit Cardi.ꝛ ſequit̄ Joā.de imo.in.d.c.
ad audientiā.q̄ litere ad beneficia tribuunt ius litere ad litē tri
buūt iudicem ꝛ nō ius:q̄ ratio militat in noſtris literis gratio-
ſis q̄ tribuunt iudicē ꝛ nō ius.igit̄ idem ius eſſe debet.c.tranſlato.
de cōſtitu.ꝛ iſto modo pōt defendi opi.Bal.ꝛ alioꝝ. Ex quib⁹
dici pōt q̄ non obſtāte ſecūda ratione in cōtrarium allegata ad
hoc bulla Pau.ex ſubreptione nulla dici nō poteſt ad quā etiā
rn̄deo. ¶ Primo q̄ dicta trāſactio nō fuit ſimpliciter facta ſed
partes conuenerūt q̄ quamprimū poſſent deberet notificari ma
giſtro Rhodi vel ſummo pontifici ꝛ ſicut reſcriptum foret ꝓmi
ſerūt obſeruare.talē enim notificationē ꝛ implementū facere te-
nebātur quāprimum dabat̄ facultas:tū ex forma cōuētionis:tū
etiā de iure cōmuni vt probatur in.l.pe.§.ſi.ff.ad trebel.ꝛ in.l.pe.
C.de ꝯdi.inſer.ꝛ melius per Bar.in.l.ſuus quoq3.§.ſed ſi filio.ff.
de here.inſti.ꝛ probatur in.l.cōtinuus.§.cum ita.cum ibi not.ff.
de verb.obli.cū ergo hoc partes non fecerunt videntur receſſiſſe
a dicta trāſactione ꝛ adheſiſſe bulle Eugenij q̄ etiā ex alio oſtē-
dit̄ q̄ finito tēpore trāſactionis q̄ adhuc durabat bulla Euge-
nij cōtinuarūt partes in dicto tractatu ꝛ ſic per actiones ſequē-
tes declarat̄ intentio in precedētibus.l.qui filiabus.in princ.ꝛ in
9 l.ſi ſeruus plurium.ff.de lega.j.quinimo dico q̄ † trāſactio nunq̄
fuit habita pro abſoluta.igitur trāſactio dici nō poteſt.l.cōtra-
ctus.cum materia.C.de fide inſtru.quod antē non fuerit habita
pro abſoluta probat̄:quia ex quo partes nō ſimpliciter obligaue
runt:ſed ſecundū q̄ reſcriberetur per magiſtrum vel per papā
videnť ſe retuliſſe ad illud tempus ꝛ obligationem in illud tem
pus contuliſſe iſta concluſio probatur ex his que notāter ponit
Pau.de caſt.in.l.cum res.C.de probatio.in.l.cōtractus.C.de fidē
inſtru.ꝛ in.l.qui his idem.ff.de verbo.obli.vbi voluit q̄ ſi partes
ſunt concordes de cōtractu ꝛ conueniunt q̄ de tali cōtractu ſit
rogatus notarius videnť contuliſſe ſubſtātiam in illud tempus
ꝛ interim recedere poſſunt igitur fortius in caſu noſtro cum nō
eſſent concordes ſimpliciter ſed ſecundum quod reſcriberetur.
¶ Cōfirmo per ea que dicit Specu.in titu.de empi.ꝛ vendi.§.j.
verſ.ſed ſi dictum ſit.vbi nota.voluit quod ſi quis promittit fa-
cere emptori chartam ad ſenſum ſapientis in limine contract⁹
ſiue in ipſo contractu anteqū fiat charta ſecundu3 ſenſum ſapiē-
tis non dicitur contractus perfectus per not.in.d.l.contractus
ergo idem dicamus in caſu noſtro in quo partes voluerunt con
tractum celebratum intelligi ſecundum quod reſcriberetur an-
tequā reſcriberetur non dicebatur cōtractus perfectus.ꝛ iſta eſt
concludens reſponſio ꝛ ex hoc patet ratio propter quam dicta
tranſactio vt mihi dicitur non fuit amplius allegata.
¶ Reſpondeo aliter quod in caſu noſtro iuramentum de reſti-
tuendo rem finito tempore quod videtur in caſu noſtro obſtare
videtur continere illud idem quod continebatur ſecundum ius
l.ſi quis conductus.ff.locati.igitur priuilegium ſeu gratia dero
gans iuribus contradicentibus videtur etiam huic iuramento
derogare:ſicut dicimus in priuilegio quando continet idem q̄
ius commune per not.in capi.j.extra de reſcrip.ꝛ licet hec reſpō-
ſio ſit dubia per not.per gloſ.in cap.dudum.de ſepulturis.ꝛ per
domi.Anto.in.c.j.de his que fiunt a maio.parte capitu.tamē in
10 caſu noſtro procedit de plano. † Nam licet in dubio non vide-
tur voluiſſe tollere tranſactionem iuratam: tamen ex quo pon-
tifex voluit ſtatim lite3 haberi pro expreſſa ſuper qua lite fuerat
tranſactum apparet de intētione pontificis quod voluit omni-
no concedere non obſtante quod ſuper lite fuiſſet tranſactu3 cū
a iuramento:quoniam per dictam clauſulam non obſtantibus^a
ꝛc.que volumus pro expreſſis haberi cenſentur ſublata illa de
quibus etiam mētio ſpecialis erat facienda ſecūdum dominum
Anto.in.c.j.de reſcrip.ꝛ tenet dominus Antonius in cōſilio.ſ.
incipiente viſis literis.quia poteſt papa fingere ad validitatem
actus expreſſum quod expreſſum non eſt.allegat tex.in capi.j.de
tranſactio.vnde habetur arg.ſi illa q̄ erant exprimenda fuiſſent
ſingulariter expreſſa.ita dicit Ange.per illum tex.in.l.omnes.C.
de preſcriptio.triginta annoru3.ꝛ Bald.in extrauagan.de pace
conſtantie.in verbo non obſtante.ꝛ in.l.diuus.§.licet.ff.de iure
codicillorum.ꝛ Joan.de imol.in clementi.prima de ſepulturis.
ꝛ tenet Rota in nouis.in titu.de reſcrip.deciſione.xx.
¶ Cōfirmo hoc quia papa tollit ordinationem cōſtitutionis ꝛ
ſtabilimēta iurata per que patet quod non curauit quod ea que
in cōtrariū faciebāt eſſent iurata.argumē.l.qui filiabus.in prin-
b cipio.ff.de lega.j.ꝛ probatur ex illis verbis ceteriſq̄ contrariis^b
quibuſcūq̄ iunctis illis verbis quorum omniu3 tenores ac ſi de
verbo ad verbum inſerte forēt.vnde dicit Bal.in.c.ſuper literis.
de reſcriptis.verſ.quid ſi papa.quod quando papa vult haberi
aliquid pro expreſſo habetur ac ſi illa fuiſſent ſpecificata ex iſta
reſponſio etiam videtur tollere difficultatem. Et iſta reſponſio
reſpicit

reſpicit Bullam eugenij in quo eſt talis clauſula ꝛ bullam Pau
li qui voluerunt qꝺ in eis intelligerent inſerte omnes clauſule nō
obſtantium inſerte in alijs bullis ꝛ ſic habeť ac ſi eſſent ibi deſcri
pte.l.ſi ita ſcripſero.ꝛ ibi per Bar.plene.ff.de cōdi.ꝛ demōſtra.ꝛ
p doc.plene in.l.aīt pretor.§.ſi iudex.ff.de re iu. ¶ Poſtremo reſpō
deo ꝛ preſuppono quod ex quo plures ſummi pontifices eandeꝫ
conceſſionem fecerūt qꝺ princeps de facili tales cōceſſiones facie
iuxta no.per lappū allegatio.lxxix.incipi.duo prelati.ꝛ probať
in.l.apud Julian ſi.prout pōderant dñs Frāciſcus de albergotis
ꝛ moderni.ff.de lega.i. ¶ Preterea Eugenius qꝛ iſti reſtituerunt
dicta bona pena diſtricta nō obſtante qꝺ eſſent deuoluta ꝓpter
canonē nō ſolutū:tñ iterum cōceſſit.vnde ex hoc infero qꝺ in ca
ſu nostro veriſimiliter iteꝫ ꝯceſſiſſet lꝫ ſpecifice fuiſſet narrata trāſa
ctio lꝫ forte nō ita de facili.itē preſupponēdū qꝺ iſte q impetrauit a
Paulo non habebat notitiā dicte trāſactiōis qꝛ ꝯcta cū ſuis an
torībus.l.qui in alterius cum ibi nota.ff.de re.iu.ꝛ in.l.ſi quis in
ſciatus.ff.de poſtri.cum ſi.Ex quibus ſuccedit regula qꝺ qñ taci
turnitas cauſať a b ignorantia habet locum tantum illa regula.
princeps nullo modo fuiſſet conceſſurus:non autem illa nō ita
de facili fuiſſet conceſſurus.de qua in.c.poſtulaſti.de reſcriptis.
¶ Primum tenet Abbas ꝛ Jmola in.d.c.ſuper literis.
¶ Scdm tenet ibi Abbas per tex.in.c.gratia.de reſcri.in.vi.ꝛ ſe
quitur Jmo.vt ibi per eos.ſed ſtatim dici poſſet qꝺ dicta regula
locum habet niſi preiudicetur iuri tertij ſm Abbatem per illuꝫ
tex.in.c.conſtitutus.de reſcrip.ꝛ in.d.c.ſuper literis prout videť
eſſe in caſu noſtro propter tranſactionem premiſſam.ſed ad hoc
reſponderi poteſt hāc obiectionē procedere niſi eſſem⁹ in illis in
quibus papa habet pleniſſimam poteſtatem.Nam videmus qꝺ in
beneficialibus in quibus habet pleniſſimam ptātem poteſt Pa
pa reſcribere in preiudicium alicuius ſine clauſula.non obſtante
licet ſecus ſit in alijs ſm dominum Ant.in.c.que in eccleſiarū.de
conſtitutionibus.ſed in rebus eccleſiarū habet pleniſſimam ptā
teꝫ prout eſt bonus caſus in.c.mācipia.de rerū permuta.ꝛ tradit
do.Abb.in.c.cum veniſſent.de iud.ꝛ in.c.conſtitutus.de relig.do
mibus. ¶ Confirmantur premiſſa qꝛ in trāſactione dicitur qꝺ
volunt quod dicta conceſſio ſortiatur effectum ſm qꝺ per ſum
mum pontificem reſcriptum fuerit.cum ergo fuerit reſcriptum
licet tranſactio non fuerit narrata videtur reſcriptuꝫ valere.hoc
probatur.nam ſi aliquis iurauit non alienare romano pōtifice
inconſulto ꝛ poſtea habuit licentiam alienandi non facta men
tione de iuramento reſcriptum valet ſm Joan.an.in.c.vt ſuper
de rebus eccle.non alie.ꝛ tenet Bald.in.c.i.qui feudum dare poſ
ſunt.ex quibus omnib⁹ adminus ſimul iunctis arbitror bullam
ꝛ conceſſionem Paulli validam eſſe.Succedit nunc tertia diffi
cultas quo clypeo ſe tueri poſſit emphyteota q nūc poſſidet ad
uerſus preceptorem dicte eccleſie.circa quam difficultatem dico
qꝺ triplici clypeo poteſt ſe tueri.
¶ Primo qꝛ vt narratur in puncto iam predeceſſor trāſegit cū
emphyteota ſup dicta emphytheoſi.quo caſu quaten⁹ probabiť
11 tranſactio ſeruāda erit:†qꝛ potuit ſolus rector tranſigere ex quo
ſolus poterat concedere iuxta no.in.c.cum tempore.de arbi.ꝛ in
.l.i.C.ſi aduerſus tranſactionem.quod aūt poſſet ſolus concedere
eſt cōis concluſio doc.in.c.vt ſuper.de rebus ecc.nō alie.qꝛ ex quo
dominium vtile non eſt eccleſie non dicuntur bona ſolita in em
phyteoſim concedi ſi negantur eſſe de menſa.ꝛ ideo ſolus prela
tus poteſt concedere:prout etiam traditᷣ in.c.i.qui feud.dare poſ
ſunt.ꝛ tenet Barto.in auť.qui rem.C.de ſac.ſan.eccle.ꝛ Joan.de
imo.in.c.potuit extra de locato.ꝛ ita ſepius conſultum vidi per
12 doctiſſimos viros ꝛ bis cōſului. ¶ †Sed hic ſupereſt vnus ſcru
pulus quia de cōceſſione emphyteoſis videtur qꝺ debeat in ſcri
ptis conſtare vt videtur probare tex.in.l.i.C.de iure emphy.ꝛ te
net gl.in vna opinione quam ſequuntur Petr.Cy.Alberi.Sa
lice.ꝛ magis communiter doctores.ꝛ Jo.an.Petr⁹ de anchara.
dominus Cardi.ꝛ Jmo.in.d.c.potuit.ꝛ ideo dici notanter bal.
in propoſito in.l.i.C.quando non peten.partes.quod licet ſiniſta
emphyteoſi dominus pateretur emphyteotam vti frui ꝛ recipe
ret canoneꝫ non intelligeretur facta renouatio iuxta tex.in.l.itē
a queritur.§.qui impleto.ff.locati.ᵃ ex quo contractus requirit ſcri
pturam vt probat ille tex.in vltimis verbis.
¶ Sed ad hanc obiectionem reſpondeo qꝺ cōtraria opinio ſer
uanda eſt quam tenet gloſſ.in.d.l.i.in vltima opinione quam ſe
quitur Bartol⁹ dicens quod illam approbat cōſuetudo ꝛ obſer
uat.ꝛ ſequitur Angelus ꝛ Florianus qui dicit quod requiſitus
quod pro alia parte conſuleret noluit conſulere.ꝛ Specula.in
titu.de locato.§.nunc aliqua verſiculo.v.quia ita interpretatur
conſuetudo que eſt optima legum interpres.l.minime.ff.de legi
bus.ꝛ tenent dominus Antoni.ꝛ Abbas in.d.c.potuit.ꝛ licet
13 contraria videatur magis communis tamen iſta † conſuetudo
approbata ſeruari debet iuxta nota.l.i.dos a patre.ff.ſoluto ma
trimonio.ꝛ in lege prima.ꝛ in autentica ibi poſita.C.ſi ſecund o
nupſerit.Poteſt etiā dici prout ſtatim dicetur. ¶ Secundo pōt
ſe tueri alio clypeo.ſ.qꝛ ex quo virtute bulle apparet qꝺ ſeq de
bebat condemnatio quia pro actu publicato proceſſu inductuꝫ
erat notorium iuxta not.in.c.ſignificauerunt.extra de teſtibus.ꝛ
preceptor etiā ſegerit.itē receperit canoneꝫ multis annis cenſetur
voluiſſe bonam fidem agnoſcere.Nam ſolus poterat hoc facere
vt dixi.ꝛ hoc ar.vetitur tex.no.in.l.emptorē.ff.de act.emp.Proba
tur etiā in.l.ad ſolu.C.de re iudi.Nā poteſt etiam quis ante ſen
tentiam facere id ad qꝺ ſequuta ſententia poſſet vrgeri ꝛ illā nō
expectare:iuxta nota.in ſimili in.l ſi reus paratus.ff.de procura
toribus.ꝛ in.l.ſi domus.§.qui cōfitetur.ff. de legatis primo .ꝛ ſic
cōcludiť qꝺ tranſactio ꝛ receptio Canonis facta fuere ad execu
tionem proceſſus agitati ex quo veniebat conceſſio omnino faci
enda. Bene facit quod no. Bar.in.l.iij.§.ſi ſeruus.ff.de acquiren.
poſſeſſ.ꝛ melius qꝺ ibi dicit Pau.de ca.ex quib⁹ etiā dico qꝺ cū
de tali proceſſu appareat ſcriptura cuius virtute fuit tranſactū
ꝛ ſolut⁹ canō.Nō obſtat qꝺ de emphyteoſi nō dicať confecta ſcri
ptura qꝛ dicitᷣ confecta ex quo apparet talis proceſſus ſicut in ſi
mili notat nota.Angel⁹ ꝛ ſequuntur Moderni in.l.edicto.C.de
edicto diui adria.tollen.vbi vult qꝺ ſicut ex teſtamēto de quo ap
paret ſcriptura debet quis in poſſeſſioneꝫ mitti ex diſpoſitione
illius.l.ſi ita ſi teſtes ſunt examinati ſup teſtamēto virtute talis
proceſſus poteſt in poſſeſſioneꝫ mitti. ¶ Cōfirmatur iſta opinio
quia vt late diſcutit dominus Abbas litere per quas non cōce
ditur beneficium ſed conceditur mandatum de prouidendo nō
tribuunt titulum ſed primordium ꝛ principium tituli. Quin
14 imo voluit rota in nouis numero.cccclvj.quod †litere in benefi
cialibus habeantur loco tituli.allegans compoſtel.in.c.conſtitu
tus.de reſcriptis.ꝛ not.in.c.i.de lit.conteſta. in. vj.ergo idem in
caſu noſtro in quo latior fieri debet iterpretatio vt dictū eſt.ſi er
go habeatur loco tituli res eſt clara ſi non ſunt principium titu
li dicuntur eſſe maior pars ꝛ potentior.l.i.ff.de origine iuris.ꝛ cō
ſequenter cum maior pars contractus appareat in ſcriptis dici
tur contractus in ſcriptis celebratus qꝛ potentiori pares eſſe nō
poſſumus ꝛ minus potens potētiori cedit.l.queritur hermafro
ditum.ff.de ſtatu ho. ¶ Confirmatur iſta concluſio ex his q̄ po
nit Barto.poſt Jac.de bu.in.l.certi condictio .§. quoniam igiť.
ff.ſi certum peta.ꝛ dominus Anto.per illum textum in c. ſeries.
de teſtibus. ¶ Circa qꝺ habet dict⁹ emphyteota remediū : quia
poterit petere compelli receptorem ad faciendum inſtrumentū de
dicta tranſactione.arg.text.in.l.ſi quis argētō.in ſi.in verbo mo
numentorum. Per quem ita in ſimili determinat ſingulariter
Barto.de Saly.ibi. ¶ Tertio ꝛ vltimo clypeo poteſt ſe tueri pe
tendo a delegato qꝺ procedat ad executionem commiſſionis ꝛ p
cedat ſm literarum tenoreꝫ.Nec impediri poteſt ſeu repelli ex eo
15 †qꝺ delegans mortuus fuerit cuius morte regulariter expirare
ſolet iuriſdictio delegati vt in.l.prima.q̄ſtio. ſecūda. cū materia.
ff.de iuriſd.om.iu.quia dici poteſt in primis qꝺ videtur mādata
executio gratie quo caſu non expirat per mortem delegantis vt
in.c.ſi ſuper gratia.de offic.delega. in. vj. Reſpōdetur ꝛ dare qꝺ
ex quo eſt proceſſum vſqꝫ ad publicationem proceſſus nō eſt res
integra.ꝛ ſic nō expirat iuriſdictio delegati morte delegātis vt ple
ne no.in.d.l.ſecūda q̄ōne ſecunda ꝛ in.c.gratum.ꝛ in.c.relatum.ꝛ
in.c.ſi.de offic.dele.ꝛ conſequenter durat perpetuo: tuꝫ quia fuit
ſolum hoc reſcriptum iuxta nota.in.c.ſi nauteꝫ.de reſcri. iuncto
tex.cum ibi no.in.l.falſo.C.de diuerſis reſcriptis.tum quia vſus
fuit impetrans de reſcripto vſqꝫ ad concluſioneꝫ in cauſa. vnde
dicitur reſcriptum perpetuatum iuxta no.in.d.l.ij.queſtiōe. ij.ꝛ
quia continet beneficium qꝺ fortius dicitur eſſe perpetuū ꝙ pri a ¶ Intellectus l.iteꝫ queritur §. qui īpleto loca
uilegium qꝺ eſt perpetuum vt declarat Bald.in.d.l.falſo.

¶ Laus deo ꝛc.

¶ Conſilium.clxx.

1 ¶ Dominium an dicatur tranſlatum in emptorem propter ꝓ
miſſionem de vendendo pretio ſoluto re tradita.
2 Venditio ꝛ promiſſio de vendendo differunt.
3 Venditio habetur pro perfecta oblato pretio.
4 Statutum prohibens alienatiōes intelligitur de calumnioſis.
5 Emptor quando faciat fructus ſuos ex pacto de vendendo.
6 Contractus natura cognoſcitur ex pactis.
7 Poteſtas diſponendi pro libito voluntatis emptoris conceſſa
per venditorem quid importet.
8 Libere dictio quid importet.
9 Fructus an quis lucretur ex contractu conditionali.
10 Emptor lucratur fructus ex promiſſione de vendēdo ſi vēditor
fuit in mora.
11 Impedimentum an excuſet a mora.
12 Impedimentum quomodo probetur per venditorem.
13 Venditor non debet gaudere eodem tempore re ꝛ pretio.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectũ. ¶ In p̃nti cõſultatiõe q̃ copioſe ⁊ elegãter allegatũ eſt ꝑ aduocatũ dñi Jo. multa omittã tãgendo ſubſtãtialiter ea que ad victoriã ſufficientia eſſe putabo ⁊ in reliq̃s me remittẽdo ad ſubtilitatẽ ⁊ elegãter deducta per dñm aduocatũ ⁊ in primis ſe offert illa diffi
1 cultas. † Nunquid ſtãte dicta ꝓmiſſione de vẽdendo ꝑtio ſoluto ⁊ re tradita diceret̃ in emptorẽ dñium trãſlatũ ⁊ dñi facultatẽ facere videbat̃. l. nũq̃ nuda. ff. de acq. re. do. que vult q̃ nuda traditio ſine cauſa nõ operat̃ trãſlationẽ dñi ſʒ i caſu noſtro licet traditio ex cã vẽditionis tanq̃ facta ex cã habili ad trãſlationẽ dñi tranſtuliſſet dñiũ vt in. l. traditio. C. de pactis. tñ facta ex cã ꝓmiſſiõis de vẽdẽdo nõ vr̃ trãſferre q̃ talis ꝓmiſſio nõ inuenit̃ inter cauſas
2 habiles ad dñi trãſlationẽ † ⁊ aliud eſt vẽditio aliud promiſſio de vendẽdo. vt in. l. in bone fidei. cũ ibi no. ff. de eo q̃ certo loco. ⁊ no. in. l. ſi fideiuſſor. §. ſi. ⁊ in. l. ij. ff. de leg. j. ⁊ no. Bar. in. l. ſi pupill⁹ ff. ad. l. falſidiã. ⁊ Bal. i. l. ſi. §. emptor. C. cõia de le. ⁊ gl. ⁊ Ang. i. l. j. C. de pactis pig. ⁊ no. per Bar. ⁊ alios in. l. ſi. ff. de condi. ob turp.
a cãm. ⁊ allegat p̃ceptor meus do. Alex. in ſuo cõſi. cxxv. in. iiij. pre⁹ incipi. viſo themate ſupra ſcripto ⁊ hic q̃ copioſe ⁊c. voluit videre illud cõſiliũ p̃ceptoris mei vbi ipſe nihil allegat ad ꝓbãdũ q̃ ex ꝓmiſſione de vẽdendo ſequuta traditione ⁊ ſolutiõe pretij nõ transferat̃ dñium. ⁊ lʒ hoc nõ reperiam in ſpecie deciſum: tamen arbitror q̃ idubitãter ei⁹ opi. ſit falſa. ¶ Et ꝑmo ad hoc vt trãſferat̃ dñium ex traditiõe nõ ſolũ hoc operat̃ cã habilis ad trãſlationem dominij de p̃nti ⁊ que res ipſa adeſt: ſed etiam cauſa q̃ ſubeſt in ſpe. Hanc doctrinã tradit Bar. in. l. ſub ꝯditiõe. ad fin. ff. de ſo. ſed in caſu noſtro ſuberat cauſa vẽditionis future ſpei ꝓpter promiſſionem de vẽdendo. igitur ⁊c. licet iura allegata per Barto. loquantur in caſu ⁊ contractu cõditionali Bart. ſumit doctrinaʒ magis late ⁊ eſt maior ratio in caſu noſtro in quo virtute promiſſionis agi poteſt contra promittentẽ q̃ cauſa in eſſe deducat̃ ⁊ ſic quodãmodo cãm habere videt̃. l. q̃ acti. ff. de reg. iu. quã quando cauſa eſt cõditionalis que a caſu ⁊ fortuna depẽdet cum ea que ſunt in conditione nõ dicãtur in diſpoſitione. l. ſi qn ſub conditio. ff. ſi quis omiſ. cauſa teſtamenti. vñ maior ſpes future cauſe eſt in caſu noſtro q̃ in iurib⁹ allegatis per Bar. ⁊ hoc decidit Bal. in terminis in. l. ꝯtractus. C. de fide inſtru. in. ij. queſtione vbi in effectu concludit q̃ aliquãdo traditio ſit reſpectu future cauſe ⁊ tũc trãſfertur dominiuʒ quaſi habita fidei de cauſa. ⁊ ſic dicit q̃ aliq̃ñ acquiſitio dominij p̃cedit cãm remotam. l. titiuſ. ʒ: ſed non cãm proximam. a. conſenſum. ar. l. iij. §. ſubtili⁹. ff. de cõditione ob cãm. ⁊. d. l. ſub cõditione. de ſolu. ⁊ l. j. §. j. ff. pro dote. ⁊ ꝓpter hoc vult q̃ in terminis. d. l. contractus. quando cõtractus venditionis non eſt adhuc perfectus per quem nullum ius eſt emptori acquiſitum prout dicit ibi text. traditione acquiratur dominium. ſi ergo anteq̃ contractus eſt impletus quo caſu non dr̃ contractus ſed p̃paratio ⁊ ordinatio ad contractuʒ. arg. l. ij. C. de ſeri. ex pericu. reci. prout tradit Old. in ſuo ꝯſ. crix. incipiente. Titius condidit teſtm̃. cuius verba reaſſumpſit Joan. an. in addi. Spe. in tit. de inſtru. edit. §. compẽdioſe ſup ver. quid ſi prius acquiritur. q̃to fortius quando adeſt promiſſio de perficiendo contractum: cum in primo caſu detur penitentia: vt in. d. lege contractus. ⁊ no. in. d. l. ij. ⁊ ſic eſt maior ⁊ firmior ſpes in caſu noſtro. ⁊ ideo dicit Bal. q̃ tranſlatio dominij poteſt cauſam p̃cedere. vnde non video q̃ ad illam deciſionem communiter ibi approbatam iuncta declaratione Bal. poſſit reſpõderi. vult enim Bal. q̃ ſicut cauſa de p̃ſenti operatur tranſlationem dominij ſequuta traditione. ita ſi eſt habita fides de cauſa. ſed quis dubitat q̃ in caſu noſtro ex quo eſt facta promiſſio de vendendo cum aliqua tempotis dilatione q̃ eſt habita fides de cauſa venditionis ſicut q̃ñ permittitur p̃tiũ cũ aliqua dilatione dicim⁹ habitam fidẽ de pretio iuxta no. in. l. q̃ vendidit. ff. de contrahẽ. emp. ¶ Confirmantur premiſſa per tex. in. l. j. §. j. cum ibi no. ff. ꝓ dote. quem tex. ſic induco. Nam contractus dotis perficitur ipſa traditione vt no. declarat Barto. in. l. iuriſgentium. in prin. ff. de pactis que cauſa dotis non eſt valida ⁊ ſufficiens ad acquiſitionem dominij pro ſe ſed propter matrimonium cum dos nõ poſſit eſſe ſine matrimonio. vt in. l. fin. C. de dona. ante nup. ⁊ tamen cauſa que oritur ex contractu matrimonij ſufficit quod ſit ꝓmiſſa licet non ſit aliquo modo in eſſe deducta pure vel ſub cõditione: ſed tantum promiſſa: quia ſufficit contracta etiam ſponſalia que continent promiſſioneʒ futuri matrimonij. vt in. l. j. ff. de ſponſalibus. ergo eodem modo ſufficiat in caſu noſtro ꝓmiſſio future cauſe ſcilicet venditio que cauſa futura eſt cauſa trãſlationis dominij non ipſa promiſſio. ⁊ hanc puto eſſe veritatem.
3 Quam etiam confirmo quoniam † quando quis tenetur ad vendendum pro certo pretio prout eſt caſus noſter ſi per illuʒ cui tenetur offeratur pretium quantum ad iuris effectum emptio habet̃ ꝓ perfecta: q̃ non dicitur ſtare per eum qui tenetur emere ita inquit Bart. in. l. vxorem. §. agri plagam. ff. de le. iij. argu. l. labeo ſcribit ſi mihi bibliothecam. ff. de contrahẽ. empt. igitur ſoluto pretio ſi habetur perfecta q̃tum ad ſoluentem cenſetur in eũ dñium tranſlatũ: quia iuris cenſura dʒ cauſa ſubeſſe. Non omitto quod dici poteſt queſitum dominiũ ex titulo pro ſuo per ea q̃ dicit bar. in. l. ij. ff. ꝓ dote. ⁊ in. d. l. ſub condi. ff. de ſolu.

¶ Poſtremo etiã confirmatur quia ſi venditione impedita voluerunt dominum Joannem poſſe retinere ⁊ diſponere vſq̃ ad concurrentem quantitatem pro ſue libito volũtatis: ⁊ ſic ipſum tanq̃ dñm diſponere poſſe vt infra declarabitur igitur fortius interim donec appareret an venditio haberet effectum voluit eum eſſe dominum pro concurrenti quantitate pecunia exburſata. Nam vnum capitulum per aliud declarat̃. l. verum. ⁊ ibi not. ff. de peti. heredi. Non obſtat vnum quod in contrarium allegatur q̃ dominus Jacobus in inſtrũo conuentionis ꝓmittit q̃ facta affrãcatiõe ipſe comparebit coram iudice ⁊ affirmabit ⁊ iurabit qualiter habet tenet ⁊ poſſidet dictas poſſeſſiões: per que verba datur intelligi quod ipſe volebat poſſeſſionem omnem retinere alĩs nõ potuiſſet ita affirmare ⁊ iurare vt p;ʒ ex no. in. l. ſtipulatio iſta. §. hoc quoq̃. cum ibi not. per bar. ⁊ docto. ff. de verbo. oblig. ⁊ per conſequens videt̃ oſtendi q̃ nullã poſſeſſionẽ trãſferre voluit. ſed nulla trãſlata poſſeſſione nõ videtur dominiũ dici poſſe tranſlatum. l. traditione. cum materia. C. de pactis. ⁊ traditur in. l. iij. §. ex contrario. ff. de acquiren. poſſeſ.

¶ Confirmatur iſta obiectio. Nam ex forma ſtatutorum diſponitur quod nulla perſona vendere volẽs audeat dare in ſcriptis aliqua bona que non poſſideat ſub certa pena. vnde ex quo dñs
b Joannes obligauit ſe ponere predicta bona[b] ad cridas cenſetur ſe obligaſſe ſm formã ſtatutorũ ſm Bal. ⁊ pau. de caſt. in. l. ſi nõ per illum tex. ff. de acquirẽ here. ⁊ hoc p;ʒ ex verbis ꝯtrus in quo dr̃ ⁊ prout requiritur ex forma iuris decretorum ⁊ ſtatutorum communis cremone prout ſtatim deducam. q̃ñ ad hoc ſubtiliter eſt reſponſum per dominum aduocatum. Et vltra eam reſpõdeo ⁊ pro reſponſione premitto quod poſito quod in dominum Joan. fuiſſet tranſlata omnis poſſeſſio poterat dominus Jacobus ponere ad cridas dicta bona. lʒ illa non poſſideret neque affirmaret ſe poſſidere. lʒ enim ſtatutum ꝓhibeat ſub pena quod nemo preſumat dare in ſcriptis aliqua bona ad cridas que nõ poſſideat: tale ſtatutum penale non vendicat ſibi locum in caſu noſtro in quo poſſeſſio fuit tranſlata ꝑ venditionem quã venditor vult facere in emptorem cui vult vendere ſed habet locum quando titius poſſideret cui non eſſet fienda venditio ⁊ non conueniret quod tradita fuiſſet poſſeſſio ob hanc cauſam. iſta cõcluſio ꝓbatur. Nam tale ſtatutum cenſetur eſſe factum ne per tales venditiones contingat poſſeſſores vexari ab illis in quos fieret venditio quod patet dum ſtatutum dicit ⁊ ad reſtitutionẽ dãni in duplum ⁊ qui exinde damnũ paſſus fuerit. ſed in caſu noſtro talis vexatio ⁊ dãnum non poſſunt cõtingere quia ipſi poſſeſſori volenti ſit venditio ex quo tertius in ipſum cõfertur per quẽ potius liberatur a vexationib⁹. igitur ceſſante ratione debet diſpoſitio ceſſare. l. adigere. §. quamuis. ff. de iurepatro. c. cum ceſſante. de appellationibus.

¶ Preterea cum ſtatutum non alia ratione fuerit inductuʒ niſi ne poſſeſſoribus ꝑ tales alienatiões fieret iniuria. ſi ergo aliqua fieret quod tamen eſt falſum in caſu noſtro: tñ illa non eſſet in cõſideratione ex quo venditio fit ſibi volenti. l. j. §. vſq̃ adeo. ff. de iniurijs. l. iij. §. ſi quis volentem. ff. de libe. ho. exhi. ⁊ vtrobiq̃ ſunt concordantes in glo. ſi enim ſtatutum in caſu noſtro intelligeret̃ contineret abſurditatem quod nõ eſt dicendum. l. nam abſurdũ ff. de operis libertorum. ⁊ in. l. ſiluius Ariſto. ff. de lega. preſtan. Et ꝓbatur in ſimili nã lʒ tex. in. l. ꝑ diuerſas. C. mãdati. gñaliter prohibeat ceſſiões tñ reſtringit̃ ad ceſſiões ſimulatas ⁊ calũnioſas que ſiunt cã vexãdi debitores. Non autem intelligitur de ceſſionibus factis ab illis q̃ odiũt lites ⁊ faciunt illas ex aliqua vtilitate vel neceſſitate rei familiaris ſm Jaco. de arena ibi ⁊ Bal. in. l. item ſerius. §. idẽ queſiij. ff. de alie. iudi. mu. cauſa facta. ⁊ ideo
4 alias conſului ⁊ ſubſcripſerunt ſe doctiſſimi viri q̃ † ſtatutum ꝓhibens alienatiões rei poſſeſſe per alium intelligi debet de alienationibus calũnioſis factis cã vexãdi poſſeſſores. Faciunt no. ꝑ Spec. in titu. de loca. §. nunc aliqua. verſi. criij. ⁊ Innoc. in. c. accedentibus. de priuilegijs. ¶ Quo p̃ſuppoſito reſpondeo q̃ dict⁹ dñs Jac. non ſimpliciter ſe obligat ad affirmãdum ⁊ iurãdum q̃ ipſe eſt ⁊ poſſidet ⁊c. ſʒ cũ hac limitatiõe prout req̃ritur ex forma iuris decretorũ ⁊ ſtatutorum cõis cremone. prout cantãt verba contractus ⁊ ſic ſi ⁊ quatenus ex forma iuris ⁊ ſtatutorũ tenebatur. ita ſignificãt dicta verba precedentiuʒ limitatiua vt patet ex no. ꝑ Bar. ⁊ alios in. l. edita ad fi. C. de edendo. ⁊ per Bart. in extrauagan. ad reprimẽ. in verbo prout. faciũt no. in. l. pe. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub condi. fac. ergo videtur ſe ad illud obligaſſe caſu quo poſſideret

a ¶ Alias cõſ. cxxj. duplicato ꝯſ. lxxiij. in ij. parte.

b ¶ Declaratio cridarũ ⁊ prouiſionis nuſſ.

poſſideret non caſu quo non poſſideret. ꝛ ad talē affirmationez
non teneretur prout in caſu noſtro. ꝛ iſta videtur clara ꝛ vera rẽ
ſponſio. Ex quibus omnibus elicitur ↄcluſio qḋ per traditionez
fuit tranſlatum dominiũ in dictũ dñm Joan. ex cauſa future et
ſperate venditionis pmiſſa. Ex qua concluſione infertur corola-
5 rium qḋ † ſi fuit dominus fecit fructus ſuos rõne dñij qḋ domi-
nium eſt cã acquiſitionis fructuũ vt in. l. qua rõne in princ. ff. de
acqui. re. do. ꝛ inſti. de re. di. §. qua rõne. ꝛ in. l. qui ſcit. in prin. ꝛ
§. i. ff. de vſuris. ¶ Sed contra hoc corolarium allegantur plu-
ra. ¶ Primum qḋ cõtractus vẽditionis nõ fuit pfectus ſed om
nes fructus qui percipiũtur ante ↄctum perfectum ſunt vẽdito
ris. l. ij. cum ibi no. que incipit vẽditi. C. de actio. emp. igitur.
¶ Scḋo qḋ in caſu noſtro non videtur voluiſſe dominium trãſ-
ferre. Nam in inſtrumento ↄuẽtiõis conſiderantur duo caſus
quando venditio non eſſet a comparentibus impedita. Scḋs
quando eſſet impedita. ꝛ in hoc ſcḋo caſu ſumus cum iudex pro-
nunciauerit venditionem fieri non poſſe reſpectu comparentiũ
in quo caſu partes voluerũt qḋ dictus dominus Jacobus tene-
retur reſtituere omnem pecuniam exburſatam ꝛ damna intereſ-
ſe ꝛ expenſas. ꝛ in caſu predicto habet autoritatem dictus domi-
nus Joannes accipiendi conceſſionem propria autoritate ꝛ reti
nendi propria autoritate ſine iudicis licentia vſqꝫ ad cõcurrentẽ
ſummam exburſatam. que verba videntur pignus ſignificare ſeu
hypothecam iuxta no. per Bal. in. c. i. extra de pactis. igitur non
debet lucrari fructus ſed debent in ſortem computari. l. ſecunda.
C. de diſtra. pigno. ꝛ in. l. i. ꝛ. ij. C. de pigno. act. ¶ Tertio quia ex
quo conuentio fuit celebrata vt deberet in venditione ſeruari ſo-
lennitas ſtatuti. ꝛ caſu quo impediretur pecunia ſoluta cum dã
nis expenſis reſtitueretur. ſi ſic videtur facta conuentio de ven-
dendo caſu quo venditio non impediatur. Cum ergo conditio
defecerit qꝛ venditio a comparentibus fuit impedita videtur cõ
tractus conditionalis in totuꝫ reſolutus. ꝛ quod fructus mediĩ
temporis ſint vẽditoris per tex. vbi videtur caſus in. l. neceſſario.
§. quod ſi pendente. ff. de peric. ꝛ commo. rei vendi. ꝛ in. l. ij. ff. de
in diem addi. cum ſi. ¶ Sed premiſſis non obſtantibus conclu-
ſio ſupra firmata videtur veriſſima. ꝛ ad primum reſpõdetur qḋ
illa lex venditi. non facit ad propoſitum quia loquitur de fructi-
bus ſeparatis a ſolo ante aliquem cõtractũ. quo tempore nec res
vendita erat neqꝫ tradita neqꝫ pretium ſolutum prout ibi dicitſe
doc. maxime Bal. ꝛ Saly. ſꝫ in caſu noſtro res erat tradita dñiũ
tranſlatum ꝛ pretium ſolutum que ſolent eſſe cauſa acquiſitiõis
fructuum vt dictum eſt ꝛ ſtatim dicetur. ¶ Non obſtat ſecũdum
quia reſpondeo quod talis conuentio non cõtradicit quod do
minium non fuerit tranſlatum. ſtat enim hoc quod dominium
fuerit tranſlatum ſub ſpe future cauſe venditionis vt probatuꝫ
eſt ꝛ tamen quod impedita venditione pretium reſtitui debeat ꝛ
conſequenter bona debeant reddi ꝛ dominium retransferri. Ca-
ſus eſt in. l. dotis fructus. in fi. ff. de iu. do. Et quod ex quo conceſ
ſa eſt poteſtas retinendi qḋ non tenentur dominium transferre
ſu reſtituta pecunia exburſata ſicut in ſimili. l. i. ij. C. de pactis in-
ter empto. ꝛ vend. ꝛ in. l. ij. §. fin. ff. de fundo dotali. ꝛ tñ interim ẽt
bona ſint hypothecata ex quo dominium non eſt apud do. Joã.
irreuocabiliter. l. ex ſertante. §. latinus. ff. de excep. rei iud. ꝛ hoc eſt
quod vere voluerunt contrahẽtes in caſu noſtro. ¶ Quinto ꝛ vl
tra voluerunt quod eſſet in electione domini Jo. vel quod pecu-
nia exburſata reſtitueretur ꝛ donec reſtitueretᷣ poſſet retinere vt
ſupra vel quod poſſet retinere pro pecunia exburſata vſqꝫ ad cõ-
currentem quantitatem vel ex iam conuenta cauſa emptionis ꝛ
venditionis vel ex cauſa exceptionis inſolutum iſta probãtur ex
duobus. ¶ Primo quia primo dominus Jacob. promiſit reſti
tuere pecuniam exburſatam: ꝛ tamen domino Joanni cõceditᷣ
poteſtas retinendi dicta bona vſqꝫ ad concurrentem quãtitatez
ꝛ de his diſponendi pro ſue libito voluntatis. que verba ſignifi-
cant quod vſqꝫ ad concurrentem quantitatez poſſit velle eſſe do
minum illorum bonorum ꝛ eligere dominium bonorum pro con
currẽti quantitate bonorum quoniam ad dominuꝫ ſpectat diſ
ponere pro ſue libito volũtatis vt traditur in. l. ſi quis vi. §. diffe-
rentia. ff. de acquir. poſ. l. in re mandata. C. mandati. ꝛ probatur
optime per ea que dicit Bal. in. l. proculus. ff. de vſufr. ¶ Secun-
do quia vult ẽt quod de fructibus diſponat pro ſue libito volun
tatis. ꝛ ſic patet qḋ voluit dominum Joannem tanquam domi-
num retinere poſſe vel ex veteri cauſa vel noua ſolutione non qḋ
in eis cõſiſteret pignus ex quo voluit quod faceret fructus ſuos
ꝛ fructuum etiam dominium acquireret qꝛ hoc eſt contra natu-
ram cõtractus pignoris. l. i. ꝛ. ij. C. de pig. act. ꝛ in. c. illo vos. de pi-
6 gno. ¶ † Propter pacta aũt appoſita cognoſcitᷣ ↄtractꝰ vt decla-
rat Bar. in. l. cotẽ ferro. §. qui maximos. ff. de publi. ꝛ Bal. in rub.
C. de iure ẽphy. ꝛ ne aliq dicerem ↄctũ vſurariũ ꝛ ſonare delictũ.
nr. l. merito. ff. p ſocio. ꝛ not. Bal. in. l. rogaſti. §. ſi tibi. ff. ſi cer. pe.
ꝛ cõfirmantᷣ pmiſſa duabus rõnibus tã reſpectu bonoꝝ qꝫ reſpe
7 ctu fructuum †. Quoniã cõceditur poteſtas diſponendi pro libi
to volũtatis. que verba importãt plenaꝫ ꝛ liberam poteſtatẽ diſ
ponendi de re propria. iuxta no. per Bar. in. l. a lio. ff. de alimen. ꝛ
ciba. lega. ꝛ in ſuo cõſilio. lxxiij. in fi. Ad hoc tex. no. in. c. cũ veniſ-
ſent a cõmercio ſenſu. extra de iuſtõni. quẽ in ppoſito allegat do-
minus Alex. de imo. in. l. ita ſtipulatio. in. ij. col. ff. de verbo. obli.
Quinimo conceditᷣ quod libere poſſit de his diſponere. ſ. de bo-
nis ꝛ fructibꝰ tã collectis tempore impedite vẽditionis qꝫ recol-
ligendis: qui dẽs fructus concedi cenſentur ratione trãſlati do-
8 minij. † verbũ autẽ libere importat qꝫ habeat liberã ptãtẽ nõ re-
gulatã a lege ꝛ ſic pcipiẽdi ad ſui vtilitatẽ ꝛ nõ imputãdi in ſor-
tẽ. Ad hoc gl. in cle. i. in verbo libere. de prebendis ꝛ in. c. de cẽſ. li.
vi. cũ multis aliis in allegationibꝰ deductis. ꝛ maxime qꝛ ſunt ver
ba geminata. ſcilicet verbũ libere ꝛ verbũ pro ſue libito volũta-
tis que plus ſolẽt operari. iuxta no. per Bar. in. l. cũ ſcimus. C. de
agri. ꝛ cẽſ. li. xi. ꝛ per eo. in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſo. ma. in fallentia
ppter geminationẽ. ¶ Ex qbꝰ oibꝰ cõcluditᷣ qḋ ex pdicto pacto
voluerũt qꝫ poſſent bona iure dñij retineri. ꝛ ſic ex his ꝛ aliis alle
gationibus ſubtiliter adductis apparet ſecundã obiectionẽ nõ
obſtare. ¶ Ad tertium reſpõdet etiã eleganter aduocatus vt in
allegatione videri põt arbitror ẽt aduertẽdũ qḋ aliqñ qs efficitᷣ
9 dñs virtute cõtractꝰ cõditionalis † ꝛ tũc ſi conditio deficiat dñs
pẽdẽte cõditiõe nõ facit fructꝰ ſuos. ꝛ ita pcedit tex. in. d. l. neceſſa
rio. §. qḋ ſi pẽdẽte. ꝛ in. l. ij. ff. de in diẽ adiectiõe eſt rõ qꝛ conditio
trahitᷣ retro ad tẽpus cõtractꝰ ꝛ habetᷣ ac ſi cõtractꝰ nunqꝫ fuiſ-
ſet celebratꝰ ꝛ nunqꝫ fuiſſet dñiũ trãſlatũ. ꝛ ita declarat illũ tex.
in. d. §. qꝫ ſi pẽdẽte Barto. in. l. ſi is q p emptore. in. v. qõne pncipa
li. ff. de vſuca. ¶ Aliqñ ꝛ ſcḋo nõ ſit cõuentio ſeu ↄctus ↄdõnalis
ſꝫ ex cauſa ſeu ↄctu nõ ↄditionali trãſfertur dñiuꝫ ꝛ tũc illa cau
ſa ex poſt facto reſoluatᷣ qꝛ verum eſt qḋ interim fuit dominus lu
cratus fructus. caſus eſt in. d. l. ij. ff. de in diẽ addictiõe. ꝛ in. l. ij. cũ
ibi no. C. de pac. inter emp. ꝛ vẽdit. ꝛ hoc voluit Bal. in. c. i. de feu.
dato inini. valuaſoribus. ꝛ poſſent plura in propoſito adduci qꝫ
omitto. ꝛ hic eſt caſus noſter qꝛ non fuit contractus conditiona
lis ſed dominus Jacobus obligauit ſe plene ad dictã ſolẽnẽ ven
ditionẽ. ꝛ in caſu quo impediretᷣ appoſuit pactũ de quo ſupra
vnde nulla appet conuentio ↄditiõalis. ¶ Quinimo voluerunt
partes qḋ ẽt impedita venditione retineretur dominiũ p dñm
Jo. pro ſue libito volũtatis. ꝛ ſic voluerũt veterẽ ↄuentionem du
rare volẽtẽ dicto dño Joãne vt ſupra declaratuꝫ fuit. ¶ Preter
ea reſpondeo qḋ ex quo conuentio venditionis nõ habuit effe-
ctũ ſed fuit impedita culpa ipſius dñi Joã. habetur ac ſi ↄditio
fuiſſet impleta. caſus eſt ꝛ ibi no. in. l. in executiõe. §. fina. ff. de ver
bo. oblig. ꝛ ibi no. qḋ adit eius culpa hoc cõtigit pꝫ qꝛ ex quo nũ
qꝫ cõparuit ꝛ nunqꝫ defendit prout tenebatᷣ iure preſumitᷣ ſulaꝫ
ita latam propter eius abſentiam ꝛ negligentiam caſus eſt in. l.
ſi ideo in prin. ff. de euic. ꝛ iſta eſt clara rñſio. ex quibꝰ omnibus ꝛ
aliis late adductis per ſubtilem aduocatuꝫ concluditur quod rõ
ne dñi tranſlati dñs Joannes fecit fructus ſuos ꝛ lucratꝰ eos eſt.
¶ Scḋa principalis difficultas ſe offert. nã poſito qḋ dñium nõ
fuiſſet tranſlatum dictus dñs Joannes fecerit fructus ſuos in
qua qõne etiam puto concludendũ qḋ ſic duplici fundamento.
10 ¶ † Primũ fundamentũ eſt qḋ dictus dominus Jacobus fuit
in mora vendendi ꝛ faciendi ea ad que tenebatᷣ. Nam interpella
tus vt poneret ad cridam ſm formã ↄuẽtiõis fuit in mora. iuxta
no. in. l. ſi ex legati cã. ff. de v. ob. ꝛ ſi cũ fuerit in mora in eo qḋ pri
mo tenebatᷣ facere ꝛ qḋ precedere debebat dicitᷣ fuiſſe i mora i eo
qḋ poſt poſitionẽ ad cridam ſeq debebat. Caſus eſt no. l. i. ſi qs ſer
uo. ff. de leg. ij. ꝛ eſt caſus in. l. ſi cui legatũ fuerit. ff. de ↄdi. ꝛ demõ.
in fi. ꝛ qḋ fuerit in mora dictus Jac. elegãter demõſtrat aduoca
tus preis. ex quo infert qḋ pp morã lucretᷣ fructus. allegat Ange.
in ↄſilio. lxxvi. Et pbatur cõcluſio ſua per tex. cũ ibi no. in. l. ij. C.
de pac. inter empto. ꝛ in. c. conqueſtus. extra de vſuris. ꝛ qꝛ pmiſ-
ſio de vẽdendo eſt ↄctus ſtricti iuris dico qḋ a tpe more nõ debẽ-
tur fructus vt fructus ſed vt intereſſe: qꝛ fructus vt fructus debẽ
tur poſt litem conteſtatam vt probatur in. l. videamus. §. ſi ac. ff.
de vſuris. iuncta. l. ſi fundum certa die. ff. de verb. obliga. Et late
declarat Bar. in. l. ſi filius. §. fi. ff. de verb. ob. vnde quatenus do.
Joan. percepit dicuntur deberi vt intereſſe ex quo ſuos feciſſet ſi
vẽditio facta fuiſſet vt ibi declaratur. Bene facit in ſimili quod
no. Bar. in. l. tutor qui repertorium. §. ſi poſt. ff. de admini. tuto.
¶ Preterea ex quo dominus Jaco. tenebatur ad factum ꝛ fuit
in mora tenetur ad intereſſe regula eſt vulgata. l. ſi quis ab alio. ff.
de re iudi. ꝛ hꝫ plene in. l. ſtipulationes nõ diuiduntur. ff. de ver-
bo. ob. ꝛ ſic fructus debentᷣ vt intereſſe. ꝛ ad duo obiecta. ſ. de nõ
depoſitione pretij ꝛ de non ſolutione reſidui domino Coſme op
time reſidet aduocatus. vnde ad eius ſolutionẽ me remitto ꝛ illas
approbo. ꝛ hoc fundamentũ eſt ſatis clarũ. ¶ Sed ↄ hoc funda-
11 mentum vr̃ facere. nã vr̃ qḋ † dictus dñs Jacobus non tenetur
rõne more ex quo pnunciatũ fuit venditionẽ fieri non poſſe qñ

in obligatione facta rõne ĩpedimenti qḋ excuſatur a mora.l.ſi ve
benda.§.idẽ iuris.ff.ad legem rodia.ʒ de iactu.ꝛ.l.i.§.ſi frater.ff.de
collat.bonorũ.ꝛ no.Bart.in.l.continuus.§.illud.ff.de verb.obli.
¶ Nec videbatur obſtare qḋ ante pronunciationeʒ fuit in mora
ponendi ad cridas quibus mediantibus deueniendũ erat ad vẽ
ditionẽ. Quĩ talis mora ꝛ negligentia nõ videtur nocere ex quo
oĩno ſequi debebat pronunciatio venditionis fieri nõ poſſe arg.
eius qḋ dicim⁹ de non reſtituente ſponſi que erat omnino peritu
ra penes interpellantem.l.item ſi verberatum.§.ſi.ff.de rei vendi.
ꝛ eſt queſtio plene diſputata per glo.ꝛ doc.in.l.qḋ te.ff.ſi cert.pet.
¶ Accedit in propoſito tex.optimus in.l.ꝛ in totuʒ in verbo ita
ſi ob id.ff.rerũ amotarũ.ꝑ quẽ tex.dicit Pau.de ca.i.l.ſi ab hoſti-
bus.§.ſi vir.ff.ſo.ma.qḋ nõ imputatꝛ marito ſi nõ adhibuit curã
in medicãdo vxorẽ morbo incurabili. Bñ facit tex.in.l.ſi ali⁹ in
ver.eque picturis edibus.ff.q vi aut clã.ꝛ tradit gl.in.l.ſi ideo.ff.
de euic.ex qb⁹ in effectu ꝯcludẽdũ videbatꝛ ꝙ dñs Iac.nõ diceretꝛ
fuiſſe in mora vẽdẽdi.ſʒ potius qḋ teneretꝛ virtute alteri⁹ cõductio
nis ꝛ pacti quo obligatꝛ ad pretium reſtituendum cũ hypotheca
bonorum.quo caſu nõ trãſlato dñio fruct⁹ videntꝛ in ſortẽ ĩputã
di.l.j.C.de diſtra.pigno. Alias videretꝛ lucrari fruct⁹ pro vſu pe-
cunie qḋ nõ eſt conceſſum qꝛ eſſet vſura vt in.c.plerique ꝛ in.c.vſuʒ
xiiij.q.iij.ꝛ tradunt canoniſte in rubri.extra de vſuris. ¶ Sed ad
hoc fundamẽtuʒ rñdetur clare qḋ a prin.dictus dominus Iaco.
fuit negligens ꝛ in mora.ꝛ demuʒ nullas vnquã fecit defenſiões
vnde dʒ ita fuiſſe pronunciatũ qꝛ fuit abſens ꝛ factam nõ defen
dit prout tenebatꝛ potius ꝙ̃ vt malaʒ cãm foueret vt dicit tex.in
l.ſi ideo in prin.ff.de euic.ſi enim comparuiſſet ꝛ cauſaʒ defendiſ-
ſet potuiſſet non ſuccumbere.arg.l.ſi in tres.ff.de arbi.ſecundum
glo.cõiter approbatam in.d.l.ſi ideo.ꝛ declarat Bar.in.l.ſi ſupe-
ratus.ff.de pign. Faciunt no.in.l.qui repudiantis in ſi.ff.de inof-
ſi.teſta.ꝛ tradunt Moderni in.l.ſepe.ff de re iudi.ꝛ ſic tale impe-
dimentum dicitur proueniſſe culpa domini Iacobi.ꝛ conſequẽ-
ter tenetꝛ argu.eius quod habetur in.l.quod te.cum materia.ff.ſi
cer.pet.ꝛ in.d.l.in executio.§.ſi. Ad hoc qḋ excuſare ſe poſſet pro-
12 pter impedimentum deducere ꝛ probare debent qḋ † fuit per tuʒ
adhibita diligentia debita per quaʒ adimpleuiſſet ꝙ ꝓmiſerat
niſi fuiſſet impedimentum.caſus eſt no.ꝛ ibi Barto.in.l.qui cõ-
mentatur.ff.de re mili.ꝛ eſt bonus text.ꝛ ibi no.in.l.ij.§.ꝙ dicim⁹
ff.ſi quis cautio. Tradunt Moderni.in.c.ex ratione de appella-
tionibus.ex quibus concludo tale impedimentum contigiſſe in
ris cenſura culpa dicti domini Iacobi non comparentis ꝛ non
defendentis prout tenebatur ꝛ conſequenter tenetur de mora in
non vendendo prout promiſerit.ꝛ ſic ad fructus vt intereſſe.ꝓut
ſupra concluſum eſt ꝛ iſtud eſt optimum fundamentum in ꝓpo
ſito noſtro ni fallor. ¶ Secũm principale fundamentum eſt: Naʒ
13 equitas dicta eẽt nulla ſubſiſtente mora qḋ † venditor non debeat
gaudere eodẽ tpe re ꝛ pretio vnde ſoluto pretio debentꝛ fructus.
etiam nulla mora interueniente Caſus eſt in lege curabit.C.de
actio.empti.ꝛ ibi plene no.ꝛ ſi dicatur predicta equitas locum
habet quãdo pretium eſt ſolutum ex titulo venditionis prout lo
quitur.l.curabit cũ mã. Non qñ eſt ſimplex promiſſio de venden-
do. Rñdeo qḋ idẽ dicẽdũ in ꝓmiſſione de vendendo.hanc cõclu-
ſionem primo ꝓbat text.ſm vnum intellectum gloſſ.ibi per bar.
ꝛ Bald.approbatum in.l.fina.§.fina.ff.de fundo dotali.ꝛ licet
Bart.ibi videatꝛ intelligere in ꝯctu idi ꝑfecto.ꝛ ſic inducat illũ qñ
emptor ſoluit ptẽ ꝑtij.ꝛ ita inducat illũ tex. Bar.in.l.ſiſtulas.§.q
fundũ.ff.de ꝯben.emp.ꝛ in.l.iuli.§.offerri.ff.de act emp.ꝛ ita rñ-
deat dñs Alex.in conſi.ſupra allegato.tñ dico qḋ ille tex.idem ꝑ
bat in promiſſione de vendẽdo. Ponunt enĩ ibi gl.caſum ꝛ bal.
in.l.ſi traditio.in.ij.q.C.de act.emp.qḋ ibi mulier dedit fundũ in
dotem pacto appoſito qḋ data eſtimatione viro fundus reſtitue
retur mulieri modo mulier ſoluit partẽ pretij determinatꝛ ibi ꝙ
pro rata pretij ꝛ eſtimatiõe dʒ fruct⁹ lucrari.ꝛ ſic apparet qḋ ibi
nõ eſt cõtractus venditionis vel alius ſed tñ ꝓmiſſio de reſtituẽ-
do ſoluta eſtimatiõe ſicut in ſimili in.l.ij.C.de pact.inter empto.
ꝛ vendi.ꝛ tñ ibi nulla mora interueniẽte ẽt regulari qꝛ nõ tenebatꝛ
tradere nõ ſoluta tota eſtimatione.l.ſiſtulas.§ qui fundũ.ff.de ꝯ-
ben.emptio.debent fructus recompenſari ad parteʒ pretij ita di
camus in pacto ꝛ promiſſione de vendendo quia eadem eſt ratio
equitatis.igitur eadem dʒ eſſe iuris diſpõ.l.adigere.§.quamuis.
ff.de iure patro.ꝛ in.c.cum ceſſante.extra de appellationibus.
¶ Secũdo cõfirmo hanc concluſionem.nam ſicut quando vẽditor
eſt in mora ſaltẽ irregulari tradẽdi ſoluto pretio tenetꝛ ad vſuras
recompenſatiuas fructuũ ne gaudeat re ꝛ pretio.prout habetꝛ in
l.curabit.C.de actio.emp.ita etiam tenetur ille qui promiſit ven-
dere ſoluto ſibi pretio prout habetꝛ in.d.l.ij.de pac.inter empt.et
not.gloſſa.in.c.cõqueſtus de vſuris.ꝛ in.c.illo vos de pignio.tra
dit do. Alexan.in.l.qui rome in princi.ff.de verborum.obli.ꝛ to
tum hoc eſt fundatũ in eqtate ne gaudeat re ꝛ pretio ꝛ percipiat
fructus ergo eadẽ eſſe dʒ equiparatio nulla ſubſiſtẽte mora ꝛ idẽ
dicendum ſit ſoluto pretio ſin promiſſione de vẽdẽdo qḋ dicimus
in ipſa venditione cum ſubſit eadẽ rõ eqtatis.d.l.adigere.§.q̃muis
cũ ſi. ¶ Tertio ꝛ vltimo eadẽ opinio cõfirmatur per duas gloſ-
ſas ſimul iunctas. Prima eſt in.l.de diuiſione.ff.ſolu.ma.que vo-
luit qḋ ſicut ſoluto pretio fructus debentur emptori qꝛ venditor
conſtituitur in mora regulari ex equitate ita ꝯcto matrimonio
fructus rei dotalis ſunt viri licet fundus nõ ſit tradit⁹ quia mu
lier cõſtituitur in mora regulari ex quo mariti⁹ onera matrimo-
nij ſuſtinere incipit.ꝛ illam glo.ſequitur Bar.ꝛ cõiter doc.ꝛ ſic
validum eſt argumentum de emptore ſoluẽte pretium ad maritũ
ſuſtinentem onera matrimonij. ¶ Secũa gl.eſt in.l.ſi ante.que ſe-
quitur poſt dictã.l.de diuiſione vbi in tex.hꝛ qḋ ſi ante matrimo
nium fundus fuerit traditus maritus non lucratur fructus:ſʒ
augeret dotem qḋ intelligit verum Azo niſi maritus ante matri
monium contractum incepiſſet ſuſtinere onera matrimonij reti
nendo ſponſam in domo ꝛ nõ cõtrahẽdo matrimonium quã gl.
in ſponſa maiore que poteſt diſponere de reb⁹ ſuis ſequitur bar.
ꝛ doc.ibi illud ergo qḋ operatꝛ ibi in vero ſuſtinẽte onera matri
monij ante ꝯctum matrimonium qꝛ ꝯctus ſolet eſſe cã acquiſi-
tionis fructuũ operari dʒ in emptore ſoluẽte pretij. Et hoc deci-
ditur in illa gl.in rõne decidendi.dicit enĩ qḋ hoc ꝓcedit de equi
tate.ꝛ qḋ illa rõ propter quã lucratur ꝯcto matrimonio qꝛ inci
pit ſuſtinere onera eſt etiã ante matrimoniuʒ qñ ante ſuſtineret
onera ergo idem ius.l.illud.ff.ad.l.aquiliã.ita dicit illa glo.ergo
cum in ꝯctu venditiõis ſolutio pretij ſit rõ ꝓpter quã dʒ lucrari
fructus vt in.d.l.curabit.ꝛ illa eadem ſubſit ante venditionem
ꝯctã qꝛ ſolutũ ſit ꝑ̃iũ eadẽ dʒ eſſe iuris diſpoſitio qꝛ ſicut ĩ illa
gl.in qua ꝯtractus matrimonij erat cã acquiſitionis fructuũ in eo
qui ſuſtinebat onera.ꝛ tñ ſufficit qḋ precedat promiſſio de ꝯhen
do matrimonium. Ita in caſu noſtro ꝯctus venditionis id ope
ratur in eo qui pretium ſoluit igitur ſufficiat qḋ precedat ꝓmiſ-
ſio de vẽdendo.ꝛ eſt pulchra rõ ꝛ cõcludens in materia.vñ nõ vi-
deo quõ dici poſſit qḋ lucrũ fructuũ in caſu noſtro eſſe vſura qꝛ
imo dʒ eſſe lucrum recõpenſatiuum ꝛ iuſtum vt in.d.c.cõqueſtus.
ꝛ per glo.ꝛ maxime attẽta tranſlatione dñij ꝛ mora ꝯcta que nõ
erant in caſu cõſilij do. Alex. qui multũ differt a caſu noſtro.ꝛ ꝓ
certo non poſſum imaginari qua equitate motus fuerit iudex
cum dñs Iacob⁹ nihil obſeruauerit de promiſſis qḋ debeat per
cepiſſe vtilitatẽ ex pecunia domini Ioã.ex qua plurima bõa rede
mit vt patet ex ꝯctu ꝛ etiã habere fructus perceptos ex dictis bo
nis qḋ nemo ſani capitis arbitrari dʒ qꝛ iniqſſimũ eſt vñ ex ꝓdi-
ctis ꝛ alijs copioſe ſubtiliter ꝛ elegãter adductis p.d.aduocatũ
partis concludenduʒ eſt fruct⁹ dicto domino Ioãni in ſortẽ nõ
eſſe imputandos. Laus deo ꝛc.

¶ Domin⁹ labia mea aperi.ꝛc. Diu ꝑfecto anceps fui ꝛc. Hoc
conſi.habetꝛ de verbo ad verbum in ꝓcedenti volumi.conſi.cxliij.
folio.clxviij.

¶ Domin⁹ labia ꝛc. Multa abũde ꝛ elegãter ꝛc. Conſiliũ iſtud
habetur in priori vo.cõſi.cxij.fo.cxxxviij.

¶ Conſilium.clxxiij.

1 ☞ Teſtamentuʒ ſi nõ valet vt teſtamẽtũ in ſcriptis nõ valet vt
nuncupatiuum.
2 Teſtator ſi dixerit.relinquo illis quos nominaui ĩ quadam ſche
dula quã depoſui penes guardianũ fratrũ minorũ:qñ valeat vel
le teſtamentum nuncupatiuum.
3 Teſtamentum poteſt fieri in ſcriptis ꝛ ſine ſcriptis.
4 Clauſula.omni meliori modo.quid importet.

Dominus labia mea ape-

riat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectus. ¶ Reue
rẽde pater ꝛ domine mi ſingulariſſime vidi teſtamen
tum magnifici domini Albori de heredia quod ad me tranſ-
miſiſtis. Quo viſo ꝛ conſiderato primo aſpectu viſum fuit dictũ
teſtamentum non poſſe ſuſtineri.ꝛ ſubſtantialiter loquẽdo hãc
queſtionem decidit in terminis quidam antiquus doctor domi
nus Ioan.de blonoſtbo.quem refert Cyn.in.l.hac cõſultiſſima
§.pro nuncupatione.C.de teſtamen.verſicul.qui voluit.quando
non conſtat an teſtator voluerit facere teſtamentum in ſcriptis
vel nuncupatiuum recurrendum eſſe ad coniecturas ꝛ ꝑſcrutali
ter prout fuit caſus noſter ponit caſum quando ſit teſtamentuʒ
ꝛ appoſita ſunt talia que non fiunt niſi cum ſit teſtamentum in
ſcriptis vtʒ ſigillatum ꝛ huiuſmodi.ꝛ dicit quod tũc videtur te-
ſtatorẽ voluiſſe teſtari in ſcriptis.arg.l.nam codicillis C.de teſta.
vnde ſi in tali teſtamento alique ſolẽnitates ſunt adhibite aliq̃
non que conueniunt teſtamento in ſcriptis dicendũ eſt predictũ
1 teſtamentũ in ſcriptis factũ.† ꝛ ſi nõ vtʒ vt teſtũ in ſcriptis nõ vʒ
vt nũcupatiuũ:ꝛ ſic qꝛ deficit in forma qꝛ defectus totũ vitiat.l.vt
in.d.l.nõ codicillum.tum qꝛ teſtamẽtũ in ſcriptis ꝛ nũcupatiuuʒ
ſunt ꝯria.ꝛ qui eligit vnuʒ illoꝝ alteri renũciare vʒ.l.ſi.C.de codi.
ꝛ.l.j.C.de fur. Si autẽ tales cõiecture nõ appareãt valebit vt teſta
mentum

mentum nũcupatiuũ qꝛ potius debemus interpretari vt valeat
ꝛc.l.quoties.ff.de rebus dub.Et enim predicta opi.primo videtur
ibi tranſire Cy.vnde cum i caſu noſtro teſtes multi ſe ſubſcripſe-
rint ꝛ ſigillauerint que ſolẽt fieri in teſtõ in ſcriptis ꝛ plures deſi
ciant ſolẽnitates teſtamẽti in ſcriptis de quib⁹ late in.d.l.hac cõ
ſultiſſima.in pꝛi.videt̃ teſtatorẽ voluiſſe teſtari in ſcriptis.ꝛ ſi nõ
valet vt teſtm̃ in ſcriptis nõ vr̃ valere vt nuncupatiuũ.ꝛ p hac o-
pi.adduco gl.quaſi in terminis in.l.ſi.in glo.i.ff.de iure codicillo-
rũ.¶ Nec videbatur obſtare qd̃ notarius dicit nos talis ꝛ teſtes
ſubſcripti ꝛc.Hoc pñſenti ſtipo publico notũ facimus teſtamẽtũ
aũt i ſcriptis nõ ſolũ eſſe publicũ ſꝫ puata ſcriptura ꝛ publicãda
l.publicati.ſm vnũ itellectũ.ꝛ ibi Bal.ꝛ Moderni.C.de teſta.il-
lud eſt verũ qñ notari⁹ de tali teſtõ non eſt rogatus ſed eſt ſcriptũ
manu priuata ſecus ſi eſſet in tali teſtõ in ſcriptis ꝯditro rogatus
publicus notarius qꝛ dicit̃ tũc publicũ teſtamentuꝫ ꝛ fidẽ facit ſi
ne alia publicatione.vt eſt gl.que allegat̃ pro ſingulari in.l.ij.in
pri.in gl.iij.ff.quẽadmo.teſt.aperiant̃.quã ibi ſequunt̃ doc.vñ ſta
re videt̃ in caſu noſtro qd̃ inſtrm̃ teſtamenti ſit publicũ ꝛ tñ teſta
mentũ in ſcriptis nõ ſit ſolẽne cum nõ interuenerint ſolẽnitates
de quib⁹ in.d.l.hac ꝯſultiſſima.in prin.eſt enĩ tũc ſola qd̃ ſolẽnita
tis iuxta no.p doc.in.l.martinũ.Bal.in.l.ij.C.de bono.poſ ſm ta
bulas.ꝛ in.l.heredes palam.in prin.ff.de teſta.¶ Sed tñ his non
obſtantibus ꝯtiam mihi vr̃ de iure veri⁹ qd̃ imo dictũ teſtamẽtũ
ſuſtineri poſſit vt teſtm̃ nuncupatiuũ.ꝛ preſuppono qd̃ dictũ te-
ſtamentum fuit perfectũ ꝛ abſolutũ ex quo vltimo loco apparet
ſubſcriptio.vt ẽ caſus.ꝛ ibi notãt doc.maxime Pau.de caſt.in.l.
hac cõſultiſſima.in ſi.principij.C.de teſta.ꝛ pꝫ etiam duꝫ notari⁹
dicit actum ꝛc.per que verba denotatur teſtamentum perfectuꝫ
vt ibi dicit Paulus de ca.voluit hoc notare Bal.in aut.qd̃ ſine.
C.de teſta.ꝛ in primis intelligendo qd̃ teſtator coraꝫ notario ꝛ te
ſtibus omnia cõtenta in dicto teſtamẽto affirmauerint ꝛ ſic ꝛ no
tario ꝛ teſtib⁹ fuerint no.ꝛ ſubſcriptis teſtib⁹ iuſſerit illud dan-
di ꝛ aperiri prout diſponit in fine teſti.ꝛ ad hanc interpretatio-
nẽ moueor in primis per illa verba appoſita in princ.teſti.in quo
dicitur nos Barãs mattheus ꝛc.notarius ꝛ teſtes ſubſcripti ad
hoc vocati ſpãliter ꝛ rogati pñti ſcripto publico notum facim⁹
ꝛ teſtamur q̃ magnificus dominus Albertus ꝛc.Que verba ap-
parent appoſita tempore confecti teſti.Ex quibus datur intelli-
gi qd̃ contenta in dicto teſtõ tempore confeſſionis fuerũt nota te
ſtibus alĩs non potuiſſent teſtes ita atteſtari prout in prin.dicit̃
cum debeant tñ teſtificari de his que percipiũt aliquo ſenſu cor-
poreo:iuxta no.in.l.qui teſtõ.§.ſin.ff.de teſta.ꝛ in.l.teſtiuꝫ.C.de te
ſti.Si enim teſtõẽ nõ fuiſſet teſtatus palã corã teſtibus eſtes tñ
debuiſſent atteſtari teſtatorẽ dixiſſe eſſe ſuũ teſtm̃ qd̃ erat ſcriptũ
in illa charta clauſa pñte dꝫ ex no.in.d.l.hac cõſultiſſima.in pri.
ꝛ in.l.publicati.C.de teſta.vñ cuꝫ deponãt explicite de ꝯtentis in
teſtõ apparet qd̃ corã teſtib⁹ palã factũ fuit.p hoc ẽt adduco qd̃
no.Barto.in.l.heredes palam.in princ.ff.de teſta.vbi dicit quod
ſi apparet publicum inſtrumentum quod dicat qualiter quis fe- 2
cit teſtamentum coraꝫ.vij.teſtibus.ꝛ ibi ſunt.vij.teſtes ſubſcripti
probatur ſufficienter teſtamentum nuncupatiuum.ꝛ ita q̃tum
ad hoc ſequũt̃ apte Bal.ꝛ Jo.de imo.ꝛ doc.cõiter ſequẽtes opi.
Jo.volentes qñ ſi apparet inſtrumẽtum publicũ in quo ſunt de
ſcripti.vij.teſtes rogati i quo dicatur qualiter talis corã.vij.teſti
bus teſtatus eſt ſufficienter probatur teſtamentũ nuncupatiuũ.
¶ Preterea hoc manifeſte apparet ex principio teſti iũcto fine.
Nam in fine notarius in ſubſcriptiõe atteſtat̃ in publica forma
ſubſcripſiſſe ꝛ clauſiſſe.ꝛ in prin.ſimul cũ teſtib⁹ atteſtat̃ de teſta
mento.ergo prout ipſe notarius atteſtatur de teſtõ ſibi noto ita
ꝛ teſtes vt equalis ſit determinatio ꝛ notarij ꝛ teſtiũ iuxta.l.hoc
iure.ff.de vul.ꝛ pupil.Item ex pceſſu teſti dicit ſe ſubſcripſiſſe ꝛ
clauſiſſe.Ex quo pꝫ manifeſte qd̃ primo teſtm̃ fuit factũ ꝛ ſcriptũ
p notariũ qd̃ fuit notũ ꝛ notario ꝛ teſtib⁹.ꝛ demũ notari⁹ ex mã
dato teſtatoris illud clauſit.erat ergo teſtm̃ publicum lꝫ clauſuꝫ
mãdato teſtatoris potuit ergo poſtea ẽt nõ citatis quoꝝ intereſ
ſe poterat p notarium publicari hoc eſt aperiri vt eſſet notũ vo-
catis in teſtõ iuxta plene no.per glo.Bar.ꝛ Ang.ꝛ doc.in.l.pri.
ff.quẽadmo.teſta.aperiant̃ vr̃ enĩ tũc potius apertura ꝗ̃ nõ publi-
catio nec ſolẽnitas reqrit̃ de qua in.d.l.publicati.ꝛ Spec.in tit.
de inſtru.edi.§.oſtenſo.verſic.ꝛ qñ.de publicatione.Ex quibus
concluditur quod per dictum inſtrumentũ probatur ſufficiẽter
teſtamentum nuncupatiuũ.ꝛ ad allegata in contrarium reſpon
detur quod Jo.de ranẽ.ꝛ Cy.in.d.§.pro nũcupatione ĩpugnant
opi.Jo.de blonoſtho dicentes qd̃ nõ eſt abſurdũ qd̃ in eadẽ cõfe
ctiõe ſcripture ſeu teſti poſſit eſſe ꝛ forma teſti i ſcriptis ꝛ forma
teſti nũcupatiui.ꝛ id̃ dicũt qd̃ nõ pcedit opi. Jo.de blonoſtho.
dũ voluit in dubio recurrendũ eſſe ad ꝯiecturas:qꝛ lꝫ tũc nõ va-
leat in vna forma valebit in altera cũ nõ ſint forme cõtrarie ſed
diuerſe que ſimul ſe compatiunt̃ ꝛ ſic decidunt caſum noſtrũ in
ſpẽ.a coꝝ opi.ſequit̃ in effectu do.Raph.Fulg.in.d.§.pro nuncu

pacione.ꝛ ſequit̃ ẽt ibidẽ inſignis doctor.d.Pau.de ca.nõ eſt enĩ
putandũ teſtatorẽ voluiſſe ſe reſtringere ad vnam viam teſtandi
ꝛ ſic eligere viã per quã ſuũ iudiciũ impugnet̃.Ad hoc tex.not.
in.l.iij.ff.de teſta.mili.facit qꝛ actus dꝫ interpretari vt potius va-
leat q̃ pereat.l.quoties.ff de reb.du.Hoc ẽt vr̃ decidere bar.in.d.
l.ſi.ff.de codicil.vbi vult qd̃ ſi ꝯfecte ſint tabule teſti in ſcriptis.ꝛ
ibi deficit nomẽ heredis.ꝛ coram ſufficienti numero teſtiũ nolu-
erit hñdẽ i dubio valebit vt teſtm̃ nũcupatiuũ qꝯd ibi dixerit
gl.hanc ẽt qd̃nẽ decidit in terminis Pau.de ca.i.l.heredes palã.
in prin.ff.de teſta.allegãdo no.per Cy.in.d.§.pro nũcupatione p
his ẽt in terminis adduco Ang.quẽ ſequit̃ Jo.de imo.in.l.i.§.ſin
aũt.ff de here.inſti.vbi voluit qd̃ qñ teſtõr poterat teſtari i ſcriptis
ꝛ nũcupatiue ꝛ deficit aliqua ſolẽnitas teſti ſcriptis ẽt ex errore
notarij valet vt teſtm̃ nuncupatiuũ niſi teſtator ſe arctauit ad te
ſtandũ i ſcriptis qꝛ forte noluerit aliter valere q̃ teſtm̃ i ſcriptis
ꝛ tũc nõ valeret vt nũcupatiuũ p no.i.l.cõtract⁹.C.de fide inſtru.
Et predicta in re dubia pro deciſione ſufficerẽt:ſed tñ ex alio ca-
pite oſtẽdit̃ euidẽter qd̃ dictus teſtator caſu quo nõ valeret vt te-
ſtm̃ in ſcriptis valere voluerit vt nũcupatiuũ qꝛ i fine dict⁹ teſta
tor appoſuit clauſulã qd̃ valeret quocũq; melius valere poſſet p
quã clauſulã apparet aperte qd̃ voluit ſe arctare ad aliquẽ ſpãlẽ
modũ teſtandi quo caſu qñ habem⁹ intẽtionẽ Bar.oĩno decidit
valere vt nũcupatiuũ i.d.l.ſi.ff.de codic.ꝛ Ang.ꝛ Jmo.in.d.l.i.§.
ſin autẽ.pro his adduco qd̃ voluerint no.bal.in l.i.ff.de teſta.vbi
vult quod ſi inſtrumentũ dicit qd̃ eſt teſtamentũ talis.ꝛ ibi ſunt
vij.teſtes deficit tamen inſtõ vel exheredatio.ꝛ ſic vt teſtm̃ non pt̃
valere cõſeruat̃ vt codicillus ꝛ illud dictũ pro multũ no.refert
ꝛ ſequit̃ do.Pau.de caſt.in.l.prime.ff.de his q̃ in teſta.delen.ad
duco ẽt nam ſi teſtõr ſeruatis ſolennitatibus in teſtõ dixit qd̃ vo
lebat illud ſolũmõ valere iure codicillorũ nihilominus valet iu
re teſti ſi non poteſt valere iure codicilloꝝ ita determinauit Dy
nus in cõſilio qd̃ incipit qd̃ talis quidã paterfa.ꝛc.ꝛ ſequit̃ Jo.
an.in addi.Spe.in ti.de inſtru.edit.§.compendioſe.ergo fortius
in caſu noſtro qñ voluit valere quocũq; modo meli⁹ valere põt
q̃ habet iſtam virtutẽ quod ſi non valet act⁹ eo modo quo agit
valet vt valere põt.ad hoc plene no.p Bar.ꝛ doc.in.l.i.§.ſi quis
ita.ff.de ver.ob.ꝛ per ea que in ſimili i libello habent̃ p Jnn.ꝛ do
cto.i.c.ij.extra de ordi.cogni.ꝛ optĩe facit qd̃ ſingulariter voluit
Bal.de clauſula codicillari.ꝛ ſequunt̃ doct.i.d.l.verbis ciuilib⁹.
ff.de vulg.ꝛ pu.ꝛ plene in ſimili poſſem adducere que breuitatis
cã omitto.Ex quibus omnib⁹ ꝯcludo qd̃ dictũ teſtm̃ põt vt nũ-
cupatiuum ſuſtineri.¶ Scdo principaliter poſſet etiam alia via
vt nuncupatiuũ ſuſtineri ſi notarius ſcripſiſſet teſtamẽtũ ꝛ clau
ſiſſet.ꝛ demũ teſtes ſuſcripſiſſent ꝛ teſtator palam declaraſſet co-
ram teſtib⁹ ſe relinquere ꝛ diſponere put i dicta ſcriptura clau
ſa continetur.ꝛ notarius coram dictis teſtibus fuiſſet de hoc ro-
gatus p ea que ſingulariter poſuit Bar.ꝛ ſequit̃ ibi Jo.de Jmo.
in.l.ſi ita ſcripſero.ff.de conditio.ꝛ demũ vbi vult quod valet te
ſtamentum vt nuncupatiuum ſi teſtator corã teſtibus dicit relĩ-
quo illis quos nominaui in quadam ſchedula quã depoſui pe-
nes guardianum fratrum minorum manu pp̃ria.Nã ſi poſtea
probatur qd̃ ſit manu teſtatoris vel per comparationẽ literaruꝫ
vel per alias cõiecturas valebit vt teſtm̃ nũcupatiuũ.ꝛ ita ſimpli
ter Bar.allegat Paul.de ca.ẽt in inſtitutiõe heredis i.l.heredes
palam.in prin.ff.de teſta.ꝛ Pau.de ca.in.l.vbi autẽ nõ apparet.§.
ſed qui.ff.de verbo.obli.ꝛ eſt de mente Bar.duꝫ allegat.l.hac ora-
tione.ff de here.inſti.ꝛ expꝛeſſe in inſtitutione heredis hoc tenẽt
Bal.ꝛ Ang.in.l.aſſe toto.ff.de here.inſti.ꝛ Bal.in.l.captatorias.
C.de teſta.mili.Sed fortius videtur valere in caſu noſtro.Nã li
cet teſtamentum non ſit manu teſtatoris ſed notarij.magis vide
tur conſtare de ſcriptura clauſa quam in terminis Barto.quia
cõſtat per publicum inſtrumentum confectum coram pluribus
teſtibus de implicita voluntate teſtatoris ꝛ de ſcriptura ad quã
refert̃ talis volũtas ĩplicita quã in terminis bar.qui vult qd̃ ſuf
ficiat ſola comparatio literarũ vel alia legitima indicia.ꝛ eſt no-
tabile qd̃ ibi ſufficiat cõparatio lrãrum ad declarationẽ volũta
tis ſm Jo.de imo.in.d.l.ſi ita ſcripſero.cũ alĩs nõ ſoleat eſſe ſuffi-
ciẽs pbatio qꝛ per talẽ comparationẽ multe falſitates cõmitti
poſſunt.vt dicit tex.in aut.de inſtru.cau.ꝛ fide in prin.Quã ſu-
ſpitioneꝫ falſitatis leges conantur euitare.vt in.l.iubemus.C.de
teſta.vnde ſi talis probatio illius ſchedule eſt ſufficiẽs ad declarã
dum talem voluntatem implicitã pnunciatam corã teſtib⁹ quã
to magis dꝫ eſſe ſufficiens tale inſtrumentum publicũ ꝛ clauſuꝫ
in quo multominus verſatur ſuſpitio falſitatis.ꝛ hoc in termi-
nis decidit dñs Pau.de Caſtr.in.d.§.pro nuncupatione.vbi di-
cit qd̃ nõ videtur ſibi neceſſariuꝫ qd̃ cõſtet quod illa ſchedula ſit
manu teſtatoris:ſed ſufficit qd̃ cõſtet qd̃ illa ſit ſcriptura de qua
teſtator ſenſit.hoc idẽ clarius ex Pau.de Caſt.in.d.l.heredes pa
lam.in prin.vbi declarat Bar.quod tunc debet cõſtare qd̃ ſit ma
nu teſtatoris qñ teſtator hoc expſſit.Secus ſi nõ dixit hoc quia

ſatis eſt qđ oſtēdat qđ ſit illa de qua ſenſit: q: teſtator videtur vo luiſſe ſtari dicto eius de quo confidebat.arg.l.theopompus.ff.de dote prelег.ꝛ ſic Paulus de ca.decidit q̄ōnē noſtrā in terminis vna tñ reſtat difficultas circa predicta per quam videnť cōfundi oīa ſuperiora. Nā ſi teſtator expreſſe dix.ꝛ qđ in quandā ſcripturā cōtinebať teſtm̄ coram.vij.teſtibus qui ſe ſubſcripſerūt ꝛ ſigillarūt excepto vno qui ſe non ſubſcripſit ꝛ ſigillauit teſtamētū nō valet neqꝫ vt in ſcriptis neqꝫ vt nuncupatiuū.vt probať in.l.hac cōſultiſſima.l ſine pñcipij.C.de te.ꝛ decidit hoc expſſe in terminis Pau.de ca.in.d.l.hędes palam.ꝛ Pau.de ca.in.d.§.p nuncupatiōe.etiā tāgit iſtā difficultatē ꝫ opi.Bar.ꝛ idē Pau.de ca.in.d.l.ſi ita ſcripſero.dicit qđ ꝑpter hanc rōnē ſemp ſibi viſa fuit dubia opi.ibi poſita p Bar.in inſtitutiōe heredis.ad quā vtrobiqꝫ rñdet qđ in iſtis terminis teſtator volēdo qđ teſtes ſubſcriberēt ꝛ ſigillarent videť elegiſſe viam teſtamenti in ſcriptis.ꝛ ideo nō valet vt nūcupatiuū.Sed in caſu Bar.non pōt dici qđ elegerit viam in ſcriptis q: nō dixit qđ deberent ſe ſubſcribere vel ſigillare: ſed potius elegit viam teſtamenti nūcupatiui nuncupando tñ implicite: lꝫ non explicite.ſi tñ explicite nūcupaſſet tūc hꝫ locū ꝙ ſupra dictū eſt ſm Cy.put declarat idē Pau.de caſt.in.l.heredes palam.in prin.Ex qbus videť inferri qđ in caſu noſtro ſi nō fuit explicite expreſſuꝫ nomē heredis ex quo teſtes ſe ſubſcripſerūt ꝛ ſigillarūt videť elegiſſe viaꝫ teſtādi in ſcriptis ꝛ cōſequēter nō videť valere neqꝫ vt teſtamentum in ſcriptis neqꝫ vt nuncupatiuū.

¶ Sed pdictis non obſtātibus ad huc puto dictū teſtm̄ ſuſtineri poſſe in vim teſtamenti nūcupatiui lꝫ teſtōr tm̄ implicite, corā teſtibus dixiſſet illud eſſe ſuum teſtm̄.Et hoc ex duobus ſimul iūctis.ſ.qđ lꝫ implicite referēdo ſe ad aliā ſcripturā teſtator declarauerit ſuā volūtatē teſtm̄ valet ſicut ſi explicite dixiſſet ſi cōtēta i illa ſcriptura.vt in.d.l.ſi ita ſcripſero.ꝛ in aliis locis.ſ.alleg.Itē qđ lꝫ teſtator voluerit ꝙ teſtes ſubſcriberent ꝛ ſigillarent non tamē videtur voluiſſe ſe reſtrigere ad teſtm̄ in ſcriptis ſecūdū Cy.ꝛ alios.ſ.relatos ꝛ ſic habeamus dicere ad tex.in.d.l.hac cōſultiſſima.in prin.qñ clare apparebat ꝙ teſtator volebat teſtari in ſcriptis.Naꝫ illa lex tm̄ intēdit declarare qñ valeat teſtm̄ in ſcriptis quando dicať ſolēniter factū ꝛ quando non.ꝛ ſic in nūcupatiuo Nō aūt itēdit illa lex declarare aliquo modo quādo teſtator dicatur voluiſſe in ſcriptis teſtari ꝛ quando nō.vnde nō eſt abſurdū dicere ꝙ illa lex itelligatur qñ apparet qđ voluerit teſtari in ſcriptis: alias aūt nō ꝓſumať.ꝓ voluiſſe qñ nō pt valere vt i ſcriptis: ſed bñ vt nuncupatiuū per.d.l.miles qui deſtinauerat.ꝛ no.p bal.in.l.quāq̄.C.de teſta.mili.faciunt que.ſ.dixi ſm Bald.in.l.j.ff.de teſta.ꝛ facit ꝙ dixi allegando Dyn.in.q.que incipit q̄ſtio talis.

5 ꝛ probatur manifeſte iſta concluſio.†Nam teſtamentū eſt actus qui poteſt fieri in ſcriptis ꝛ ſine ſcriptis.d.l.hac conſultiſſima.in prin.iuncto.§.pro nuncupatione.Item validum eſt argumētum de contractibus ad vltimas volūtates.l.ſeruū filij.§.eum qui chirographum.ff.de leg.j.ꝛ.l.eum qui chirographū.de lega.iij.Sed habeo ꝙ in cōtractibus qui pñt fieri in ſcriptis ꝛ ſine nō cenſentur partes voluiſſe celebrare ꝯtractū in ſcriptis lꝫ voluerint ſcripturam cōfici niſi expreſſerint ſe velle in ſcriptis cōtrahere vt eſt glo.no.inſti.de emp.ꝛ ven.§.j.quam tenēt Jac.but.Cy.ꝛ communiter doc.in.l.ꝯtractus.C.de ſi.inſtr.vt ibi refert Bar.de ſaly.qui latius aliis attingit iſtum articulū.ꝛ ponit idem Saly.in.l.teſtium.C.de teſti.ꝛ late Barth.de Salyce.in aut.ſed nouo iure.C.de ſer.fugi.vbi notabiliter loquitur.ergo idē dicam⁹ in caſu noſtro vt teſtator nō dicatur ſe voluiſſe reſtringere ad teſtamētū in ſcriptis ex quo hoc non expreſſit.ꝛ maxime in caſu preſentis cōſultationis hoc ex duobus dicenduꝫ eſt.¶ Primo quia teſtator nō vſ iuſſiſſe teſtes ſubſcribere ꝛ ſigillare ex eo quia vellet teſtari in ſcriptis ſed potius quia volebat eo viuente ꝛ triduo poſt mortem teſtamentum eſſe ſecretum quia mandat ꝙ debeat dicto tēpore remanere clauſum penes dictū notarium.ꝛ ſic ad iſtum effectuꝫ directa fuit mens teſtatoris.Non ergo debet operari aliū effectuꝫ.l.non omnis.ff.ſi cert.peta.ne iudicium reddatur nulluꝫ.d.l.quoties.Quod autem hoc ſit verū pꝫ manifeſte ibi per clauſulaꝫ in

4 fine poſitam in qua teſtator oſtendit ꝙ†vult teſtamentum valere quocūqꝫ modo melius valere pōt que clauſula facit.actū valere omni via qua poteſt vt per Inn.ꝛ doc.i.d.c.ij.ꝛ ꝙ notabiliter cōſuluit do.Ant.in ſuo conſilio ꝙ incipit titius agit ꝯtra ſciū.vbi voluit ꝙ quecūqꝫ diſpoſitio valida ex narratis induci poteſt illa ſit inducēda.dixit etiā no.Bal.in ſuo conſilio ꝙ incipit.reperiť ꝙ quidam dixit.ꝙ ſi precedit teſtamentum cum clauſula derogatoria ſub quibuſcūqꝫ verbis cōpoſita ꝛ in ſcḋo dicať ꝙ vult illud valere eo mō quo poteſt: talia v̄ba ſunt precīſa.l.qui iure militari.ff.de teſta.mili.vnde perinde eſt ac ſi dixiſſet volo iſtud valere nō obſtantibus quibuſcūqꝫ verbis derogatoriis.ſit ergo cōcluſio ꝙ ſi dicamus dictum teſtamentum fuiſſe palam ꝓnunciatum corā teſtibus.qđ verius credo ſiue implicite dicendo qđ in charta illa clauſula ſerat ſuū teſtm̄ vtroqꝫ caſu arbitror dictum teſtamētum

ſuſtineri poſſe ꝛ has puto veras cōcluſiones ſm quas ꝛ cōſulerē ꝛ iudicarem quas tuo integerrimo iudicio emēdādas ꝛ corrigēdas relinquo. Laus deo ꝛc.

¶ Conſilium.clxxiiij.

1 ¶ Pena in foro conſcientie nō eſt exigibilis.
2 Mora regularis que cōtrahitur circa iterpellationē dici vel hominis cōmittitur ad finem pene cōditionalis cōmittēde.
3 Precepio teſtatoris iubentis ſocietatem nunquid videať ſatiſfactū ſi ſocietas fuerit inita q̄uis lucra nō fuerint cōicata.
4 Vendere oānať an ſit liberatus ſola vēditiōe ſine traditione.
5 Actio an oriatur ex promiſſione de vendendo.
6 Liberatio an contingat per primum actum.
7 Actio ex teſtamento an ſit bone fidei.
8 Vſura dicitur pena.
9 Mora irregularis an obliget moroſum ad fruct⁹ perceptos vel percipiendos ſicut mora regularis.
10 Emptor licet non percipiat fructus tñ teneť ad vſuras ꝛ intereſſe.ꝛ quomodo peti debeat.ꝛ nu.11.
12 Executor teſtamēti an incidat ſine alia monitiōe in penā ſi exeqtur quamprimum poteſt.ꝛ nu.13.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpūs ſanctus illumīnet intellectū.¶ Profecto ni fallor inſignis preceptor domin⁹ meus Joānes baptiſta ſubſtantialiter aliqua reaſſumpſit que per alios preſtantiſſimos cōſulētes cumulatiſſime fuerunt explicata ꝛ ſi quid reſtabat abūdantiſſime ꝛ ſubtiliter enucleauit adeo qđ nullus dicēdi loc⁹ relict⁹ apparet: lꝫ in oībus in eius ſententiam concurrēs vt aliquātulum rūm ipſam deguſtaſſe videar tantum circa vnum quod iudicio meo eſt de dubitabilibus preſentis heſitationis inſtabo quod quideꝫ ꝛ ſubtile ꝛ delectabile apparebit.defendūt enim ſe heredes magiſtri Philippi magiſtrum philippum nō incidiſſe i penā priuatiōis hereditatis ex eo qđ nō cōicauerit ei⁹ bona iuxta mādatū teſtatoris: quia cū diſpoſitio incipiat a ꝓcedēti conuentione ſ. quod deberet communicare.ꝛ demuꝫ ſub cōditione ſi non communicauerit ſit adiecta pena intelligiť.ſ.ſi interpellatus fuerit in mora communicādi.caſus eſt in.l.ſi duo.§.hoc autem.ꝛ ibi Bar.ff.de conſti.pec.ꝛ eſt tex.in.l.ſi penam.ff.quando dies leg.ced.per quem ita tenet Bar.in.l.ita ſtipulatus.la grande.circa ſi.ff.de verbo.obliga.vbi hoc tenet glo.j.quam ſequutur ibi Cu.ma.inducentem illum tex.in ver.ꝛ tandem.quia non dicitur ſtare per promiſſorem niſi fuerit interpellatus.l.ſi legati cauſa.ff.de verbo.obliga.ꝛ.l.quod te.cum materia.ff.ſi cer.pe.ꝛ hanc opi.tenet glo.ſi.in.l.ꝛ ſi poſt tres.ꝛ ibi ſequitur Bald.ꝛ Angel.ff.ſi quis cau.vnde cum in caſu noſtro magiſter Philippus nunq̄ fuerit ſiue nunquam oſtendatur interpellatus nō poſſumus dicere eum in penam incidiſſe: cuꝫ non fuerit intepellatus in mora conſtitutionis.ad idem tex.in.l.ſi quis filium.§.ſtipulatio.ff.de colla.bonorum cum ſi.ꝛ eſt bona glo.in.c.capientes.§.ſi vero de elec.lib.vj.ꝛ tex.cum ibi not.in.l.ſi ſoror.de colla.

¶ Sed ad hoc fundamentū reſpondet prefatus inſignis doctor quod cum ſimus in contractu ſocietatis ꝛ dicto magiſtro Philippo impletum fuerit per patruos ex latere eorum ſtatim ipſe magiſter Philippus fuit in mora regulari conſtitutione ſine alia interpellatione que contrahitur in cōtractibus bone fidei.

a l.curabit cum materia^a.C.de actio.emp.ꝛ per Bald.in.l.vſuras C.de vſu.iuncta.l.ſi heres.de actio.emp.

¶ Declaratio l.curabit.C.de actio.emp.

¶ Sed ad hāc reſponſionem viua voce replicāda hanc dubitationē adinuicē cōferemus quod materia.l.curabit.loquebatur in vſuris recompenſatiuis que etiam iure diuino ſunt permiſſe.vt in.c.ſalubriter.ꝛ in.c.conqueſtus.cum materia.de vſur.ꝛ not.in.d.l.curabit.ꝛ in.d.l.ij.C.de vſur.ꝛ in.l.iulianus.§.ex vendito.ff.de actio.empt.vel in vſuris ſuccedentibus loco intereſſe que omni iure ſunt permiſſe.l.ſocium qui in eo.ff.pro ſoc.ꝛ no.in doctis iuribus.ꝛ plene tradunt moderni in.l.de diuiſione.ff.ſo.ma.ꝛ ſic quatenus dicti patrui eſſent in dāno propter nō cōicationē magiſtri philippi contracta eſſet mora.ꝛ tenerentur ad tale intereſſe per predicta.Sed nos tractabamus de pena que eſt omnino odioſa.ꝛ ſic dicta materia non videtur debere extendi ad caſuꝫ noſtrum vt in regula in penis de regu.iur.cum materia.l.cum q

1 dam.ff.de libe.ꝛ poſthu.†nam pena meram duritiem continet l.ſeruus.ff.de ſeruis exportandis.quidem pena in foro conſcientie non videtur exigibilis vt voluit gloſ.ſing.in.c.fraternitas xij.q.ij.quam refert do.Abb.in.c.dilecti.extra de arbitris.rōniſſius enim iura procedūt circa pene cōmiſſionē.vt in.c.ſuā de penis.cum ibi not.ꝛ ꝓbatur ex his q̄ no.gl.quā ſequiť Bar.in.l.ſtipulatio iſta.§.alter in verbo conuenict.ff.de verb.obli.que vult indiſtincte penam peti non poſſe ex pacto nudo appoſito iuxta cōtractū per tex.in.d.l.ſeruus ca.l.ꝛ tñ vſure ēt nō recompenſatiue q̄ iure diuino nō ſunt ꝑmiſſe aliqñ peti poſſūt vt eſt caſus l.l.

frumenta

frumēti.C.de vſuris.traditur plene in .l.q̄nis eo.tit.Si ergo lex
loquens de vſura nō recōpenſatiua ⁊ odioſa nō vēdicat ſibi locū
in materia penali.ergo multominus lex loquēs de vſuris recōpē
ſatiuis.ar.aut.multomagis.C.de ſac.ſan.ec.cū ſi.¶ Et ꝑpter pre
dicta pfatus inſignis doctor inueſtigauit qḋ dicta mora regularis
operabaẜ ēt pene cōmiſſionē.Allegabat ad hoc gl.Cuma.⁊ Ro
2 der.in.l.ad diē.ff.de verbo.oblig.vbi †mora regularis que contra-
hiẜ citra interpellationē dici vel hoīs ꝯmitteẜ ad finē pene ꝯuētio
nalis cōmittēde.allegāt in ſimili no.in.l.in minor.C.in qb° cau.i
integ.reſti.non eſt neceſſaria.Et ſubdit in.d.l.ad diē inſignis do-
ctor do.Jo.de perigiis qḋ non ſolū ſi in obligationib° eſt rēdari
ſed ēt ſi rē tradi l cuius defectū ſit appoſita pena mora ꝑdicta in
rē cōmitteẜ ēt hēditate ꝑmiſſoris leſtata in terminis.d.l.curabit.
⁊.l.inſulam.§.vſuras.ff.ſol.mat.⁊.d.l.ſociū q in eo.eccl.ergo ſcḋm
eū qḋ habemus intentionē in indiuiduo.nec admiẜ purgatio
more.l.q ob rem.cū ibi no.ff.de ꝯdi.indeb.ex qḃus ſingulariter
inferẜ qḋ ſi l terminis in.d.l.ſi penā teſtator legaſſet minori eccle-
ſie vl̓ alteri ſimili perſone.cū qua ꝯhiẜ mora regularis re ipſa abſ
que alia interpellatiōe.⁊ hoc caſu ꝑt ſaluari gl.i.d.l.ſi ſtipulat° §
incipit.Nō ergo que pfatus inſignis doc.reputat ſubtilia ⁊ no
tāda ad intellectū eoꝝ que ponit Bar.in.d.l.ita ſtipulat°.¶ Sꝫ
nūc ſubtilius ⁊ diligenti° inueſtigādo ꝑdicta ꝯſultatio viſa fuit
3 dubia.cōſidero enim aliud eſſe †ſocietatē inire ⁊ aliud lucra occa
ſione ſocietatis communicare.precepto enī teſtatoris ſatiſfactū
vr̄ iubenti ſocietatem ſi ſocietas fuerit inita quāquam lucra nō
fuerint cōicata qꝛ illa peti dn̄t cōicari actiōe pro ſocio ⁊ nō cōicā
do quis nō videẜ venire ꝯtra ꝑceptū.ita colligitur ex dictis bar.
in.l.ſi fideiuſſor.§.meminiſſe.ff.de leg.i.vbi nd intellectum.l.ſi he-
res teſtō.ff.de actio.emp.vult qḋ damnatus a teſtatore vendere ſa
tiſfeciſſe ſolo ti.vēditionis.⁊ lꝫ rem non tradat nō diciẜ venire
contra preceptum ſed agi pōt actiōe ex ēpto.ar.l.in numerationi
bus.ff.de ſolu.⁊ eius opinionem tenent Bal.Angel.⁊ Pau.de
caſtr.in.d.§.meminiſſe.faciūt no.per Specu.tit de arbi.§.ſequiẜ
ver.ſed pone arbiter.⁊ Cy.⁊ Bal.in.l.ſi quis heredem.C.de inſti.
⁊ ſubſtit.ſub conditio.factis.⁊ hanc concluſionem firmat Bal.
in.d.l.ſi heres.⁊ in.l.i.verſic.iiij.quero.C.de his q̄ pene nole.faciūt
no.per Barto.⁊ doc.in.l.pe.§ finali.ff.de acqo.poſ.ex quibus vi-
debaẜ dicēdum in caſu noſtro qḋ cū teſtator preceperit ſocietatē
heredis ſimplr̄ ⁊ ſcienter adeundo videantur contraxiſſe iuxta
mandatum teſtatoris.arg.l.apud Julianum.§.fina.ff.ex quibus
cau.in poſſ.eatur.⁊.l.ex maleficiis.§.heres.ff.de actio.⁊ obli.⁊ per
ea que no.Barto.in.l.more.ff.de acqui.here.poteſt enim teſtator
inducere ſocietatem inter heredes habentem illam ⁊ eandem vir
tutem quam habet ſocietas ex contractu interdictos heredes ini
ta.ita probat tex.no.in.l.negocium.ff.de adminiſt.tuto.per quē
tex.dicunt doc.qḋ lꝫ inter illos quorum vnus poteſt negociari al
ter non propter defectū etatis non preſumatur ſocietas.et no.in
l.titium ⁊ meuium.§.altero.ff.de admi.tuto.tamen iſtud fallit
qñ teſtator ꝑcepit cōmuni nomine negociari debere.ſi ergo ex ꝑ
dictis colligitur ꝯctam fuiſſe ſocietatē ſequitur quod videatur
ꝑcepto teſtōris ſatiſfactū per predicta.ſed ad predicta reſpondeo
tripliciter ⁊ clare quod licet in contractib° ⁊ in aliis diſpoſitio-
4 nibus ſit dubitatio †an dānatus vēdere ſit liberatus ſola vendi-
tione ⁊ non teneatur vigore mandati tradere ſed actione ex em-
pto.de quo artica.dicendū vt per doc.in.d.§.meminiſſe.⁊ facit
tex.in.l.ſi.C.de pac.inter empto.tamen in vltimis voluntatibus
vr̄ expeditū qḋ competat ēt actio ex teſtō ad rem tradendā per
tex.in.d.l.ſi heres.vbi vr̄ caſus.⁊ tenet Bar.⁊ ſequitur Bal.in.l.
vtrolem.§.agri plagā.ff.de leg.iij.⁊ Barto.in.l.cui vſuſf.ff.de vſuſ.
leg.⁊ hanc differentiam inter ꝯtractus ⁊ vltimas voluntates po
nit Bal.in.l.ſi.C.de pac.inter emp.⁊ eſt ratio differētie qñ ille cui
quis eſt obligatus vendere ex vltima voluntate hꝫ actionem ex
teſtō ad rem tradendā non cōſequitur aliquid pluſq̄ ſi hꝫ actio
nē ex empto:qꝛ pro legato ⁊ eius ſatiſfactiōe datur tacita hypo
theca.Item ex legato trāſfertur dñium ipſo iure ſcḋm Bal.in.d.§.
agri plagam.que duo non competūt emptori ex ſolo ꝯctu emp.⁊
vendi.que quidē rō non hꝫ locū l ꝯtractibus.iura autem imitan
tur naturā.⁊ nō introducūt remedia ſuperflua.l.pe.ff.de calūni.
5 vnde qḋ †ex promiſſione de vendendo oriretur actio ad rem tra-
dendam vltra actionē ex empto nulla reſultaret vtilitas.igitur
ſatis eſt qḋ detur actio ex ēpto.ita in propoſito non ſolū manda-
tū teſtatoris comprehendat ſocietatē cōtrahi ſed ēt lucra cōicari
⁊ in cōmuniōe ſtare ꝑ quib° reſultat vtilitas tacite hypothece vt
ꝯ.dictū eſt que nō oriret̄ qñ daret̄ ſola actio ꝑ ſocio.¶ Scḋo cla
rius rñdetur quod teſtator non ſolū iuſſit ſocietatē cōtrahi ſꝫ ēt
lucra cōicari debere per do.magiſtrū Philippū vt clare cantāt
verba teſtamēti que cum ſint clara nō eſt opus alia interꝑtatio-
ne.l.ſi aliij.ff.de vſuſ.leg.l.non aliter.⁊.l.ille aut ille.§.cum in ver-
bis.ff.de leg.iij.in incertis cū non certis locus eſt cōiecturis.l.cō-
tinuus.§.cum ita.ff.de ver.ob.¶ Tertio ⁊ vltimo reſpondeo qḋ

teſtator non ſolū iuſſit actū momētaneū ꝯtrahē de ſocietatis:ſꝫ
ēt actū ſucceſſiuū.ſ.q debērēt in .d. communione vt ita dicā cōi
catiua lucrorum viuere ⁊ ſimul ſtare ⁊ habitare ⁊ ſicut vitā he-
6 redum quo caſu †qñ preceptū hꝫ cām ſucceſſiuā et tractum aut
pſeuerantiā in futurū per primū actū obediētie vel implemēti
nō ꝯtingit liberatio i totū a ꝑcepto niſi detur pſeuerātia ad hoc
tex.in.l.inter caſtellanū.cum ibi no.ff.de arbi.⁊ q notat bar.in.l.
ſicut.§.ſupervacuū.ff.q.mo.pig vel hypo.ſoluiẜ.facit q no.Jac.
de are.⁊ bal.in.l.ſi titio.i prin.ff.de ꝯdi.⁊ demō.⁊ q no.Bar.in.l.
ſꝫ ⁊ ſi poſſeſſori.in prin.ff.de iureiu.⁊ qḋ ipſe no.i.l.ſi adulteriū.§.i.
ff.de adulte.⁊ qḋ no.Bal.in.l.q illicitū.§.i.ff.de adulter.⁊ qḋ no-
tat Bal.in.l.qui illicitam.in prin.C.vt lit.pendente.Quare cū in
terminis noſtris nō cōicauerit nō vr̄ pſeueraſſe l cōione iuxta mā
datum teſtatoris ⁊ ꝯñter veniſſe contra preceptū.precepit eñ te-
ſtator debere ſtare in cōione cōicatiua lucrorū vt.ꝯ.⁊ ſi dictus ma
giſter Philipp° nō ſtaret in dicta cōione priuareẜ hereditate ꝑ
ter legitimā.ergo magiſter Philippus ſeparat l ſe gerendo in lu
cris ⁊ illa nō cōicādo cēſeẜ in dicta cōione noluiſſe ſtare.ar.tex.in
l.itaq̄.ff.ꝑ ſocio.vbi caſus.⁊.l.ſi.cū ibi no.C.cōi diui.facit ſie no.i
l.titiū ⁊ meuiū.§.altero.⁊ ꝯſr̄ veniſſe ꝯ ꝑceptū qꝛ nō ſolū verbis
ſꝫ ēt facto daẜ volūtas intelligi.l.de qḃ°.ff.de legi.⁊.l.paol° nō
tātū verbis.ff.rē ra.haberi.⁊ hoc vꝫ eſſe reale fundamētū in hac
materia.¶ Sed iterū inſtabit qs in dictis ⁊ ꝑſuppones qḋ nos
ſumus in iudiciis ⁊ actione bone fidei in quibus cōtrahitur mo
7 ra irregularis:quod vr̄ omino falſum† Nā ſi datur actio ex teſtō
illa nō videtur eſſe bone fidei vt videẜ probari in ſi de actio.§.a
ctionum.vbi enumerātur omnes actiones bone fidei:⁊ tñ nulla
fit mentio de actione ex teſtō.⁊ ibi hanc opi.tꝫ Dyn.qꝛ in actioni
bus bone fidei iuraẜ in litē.l.in actio.ff.de in litē iurando.⁊ certū
eſt qḋ in actione ex teſtō non iuraẜ in litem.l.altas.eo.ti.⁊ pꝫ in.d.
l.in minorū.⁊ ibi enumerāt legata ⁊ fideicommiſſa ⁊ actiones bo
ne fidei per copulā ergo videntẜ diuerſa.arg gl.in ru.ff.de iuris ⁊
facti igno.lꝫ in multis ſit ſimilis cū actionibus bone fidei.⁊ hāc
partem tꝫ ibi Jo.fab.¶ Sed ad hoc rñdetur.nam vt dicūt pfa-
ti doc.in multis hꝫ l ſtar bone fidei qḋ pꝫ qꝛ in actiōe bone fidei a
gitur actiōe primeua ſi res eſt reddita deterior.l.iiij.§.ſi reddita.⁊
ibi Bar.ff.cōmodati.ſicut ēt in actione ex teſtō.l.hēdi.§.edes.et
l.meuius.§.fundo.ff.de le.ij.Tradiẜ in.l.in l.§.i.ff.de verb.oblig.
Itē magis ad ꝑpoſitū noſtrū in bone fidei iudiciis vſure veniūt
ex mora.l.mora.§.in bone fidei.ff.de vſur.⁊ in.l.titia ſeio.§.vſuras
ff.de le.ij.⁊ in.l.fideicom.in prin.⁊ ibi p Florianum de ſancto Pe
tro.ff.de vſuris.Cum ergo ratiōe quo ad vſuras debitas ex mora
habet inſtar bone fidei ergo eadem ratione idē dicēdum eſt in pe
8 na cum pena ſit acceſſoria ad principalē obligationē ſicut vſura ſꝫ
vſura etiam pena dicatur.l.q fine.ff.de neg.geſt.vnde dicunt Pe.
Ja.de ravē.Cy.⁊ Bald.in.l.q̄nis C.de vſur.qḋ eo caſu quo vſu-
ra pen potē ſi ex pacto incōtinenti appoſito poteſt etiā peti pena
in contractib° bone fidei.ar.l.frumenti.C.ꝺ vſur.facit glo.d.l.ſer-
uus.que ꝯpareẜ penā ⁊ vſuram.⁊ tex.cū gl.in.l.pignoribus.C.de
vſur.⁊ qḋ not.bar.in.l.iiij.§.cato.in.v.oppo.ff.de verb.obl.⁊ bal.
in.l.ex placito.in.xviij.q.C.de rerū ꝑmu.⁊ no.per Bald.Ange.et
Roma.in.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de verbo.obli.Quo ergo ad
vſuras penā ⁊ alia acceſſoria dꝫ hēre inſtar bone fidei.vnde ſucce-
dit qḋ dicit Bar.de ſaly.in.l.in minorū.C.in qb° cau.in integ.re-
ſti.non eſt neceſſaria.vbi dicit q in caſibus in iure expſſis facien-
da eſt extentio de actione bone fidei ad actionē ex teſtō p illū tex.
alis ſecus qꝛ vnūquodq̄ iudicaẜ ſꝫ naturā ſuā regulr.argu.l.ius
ſingulare.ff.de leg.Pro quo hñ facit tex.in.l.ſi heres.iuncta.l.in
bone fidei.ff.de eo quarto loco.vbi dꝫ Pau.de caſt.quod quo ad
acceſſiōes actio ex teſtō ē bone fidei.⁊ quo ad alia de quib° ſupra.
Si ergo ꝯtrahiẜ mora regularis in bone fidei iudiciis ergo in a
ctione ex teſtō:⁊ ꝑ hoc vr̄ ibi caſus in.d.l.in minorū.vbi ad cō
trahendam moram regularem idem determinat imperator in a
ctionibus bone fidei ⁊ in actiōe ex teſtō.ergo debet pariter deter
minare.l.iam hoc iure cum materia.ff.de vulga.⁊ pupillari.Sed
quid plura hic non ſolum competit actio ex teſtō ſed ēt actio pro
ſocio que eſt bone fidei:vt in.d.§.actionum.ergo inducatur ac ſi
eſſemus in iudiciis bone fidei vt eſt tex.in.d.l.ſi heres.ff.de act.em
pti.⁊ qḋ no.Bal.ad intellectū illius tex.in.l.ſi.C.de pac.inter em-
ptorem.⁊ Rapha.cuma.in.d.l.ſi fideiuſſor.§.meminiſſe.
¶ Sed iterū inueſtigādo ad hunc poſito qḋ eſſemus in iudiciis
bone fidei viſa fuit dubia per not.gloſſ.quam ibi ſequitur bar.
in.l.de diuiſione.ff.ſolu.mat.in gloſſ.ſi.in verbo.ſed pone mulie-
9 rem.que vult quod †mora regularis que re ipſa cōtrahitur ſolū
obligat morōſum ad fructus perceptos non autem ad percipiē-
dos.ergo multo minus ad penas qꝛ cū nō ſufficiat ad fructus per
piēdos ad quos afficeret mora regularis ex interpellatione con-
tracta vt habeẜ in.l.apud iul.§.i.⁊ ibi per doc.ff.de leg.primo ⁊ in
l.domum.C.de rei vendica.ergo multomin° debet afficere ad pe
nam que ſolū duritiem continet.d.l.ſeruus ea lege.vñ regula.l.d.

10 l. de diuiſione. quoſdam modernos peruſinos ɔſuluiſſe qḋ † ſi emptor habuit poſſeſſionē domus empte ⁊ i ea nō habitante nec alteri locante nō min⁹ tenebat̄ ad intereſſe pcij nō ſoluti qḋ putabā eſſe nota. ad intellectum. d. l. curabit. Diſtinguebam tamē ad intellectum illius gl. qḋ aut fructus per mulierē nō fuerunt per cepti nec potuerunt percipi. ⁊ tunc pcedat opinio gl. Aut potuerunt pcipi ſed noluit vel neglexit. ⁊ tunc procedat opi. Dña. ita diſtinguit Cy. in. d. l. in minorum. Pro quo allegabā tex. optimū in d. l. iul. §. ex vendito. dū dicit facultatem fructus percipiēdi ⁊c. ¶ Scḋo principaliter reddit̄ dubia dicta concluſio. nam pleriq̄ꝫ Moderni in. d. l. ad dic. impugnant predictā opi. Cuma. ⁊ domi.

8 Anto. de periglis dicētes qḋ mora irregularis[a] non committat̄ re ipſa niſi rōne intereſſe non ratione pene vel vſure conſiſtentis in lucro odioſo. Hoc dicunt no. pbari in. l. cum quidam. §. ſi pupillo. ff. de vſuris. iuncta. d. l. in minorum. ideo dicunt fuiſſe conſultum qḋ lꝫ pupillus creditor nō habeat tutorem tñ cōtra debitorē eius currit mora regularis ne pupillus ſit in dāno. d. l. in minorum. non aūt ad finem vt pupillus ſit in lucro vt conſequatur vſuram vel penam per tex. in. d. §. ſi pupillo. ergo idem in caſu noſtro vt dicto nepote conſtituto in mora regulari per communicationē ſibi factā a patruis iuxta ſeriem teſti afficiat̄ ad intereſſe et ad vſuras recōpenſatorias equiualentes cōmodo cōmunicationis ſibi facte ⁊ dāno qḋ patrui paſſi ſunt ꝓpter nō cōicationē ne potis non aūt ad penā priuationis hereditatis. ¶ Tertio principaliter cōfirmat̄ hec cōcluſio. Nā illud qḋ di in terminis. d. l. curabit. ⁊ d. l. ſocium qui in eo qḋ poſſit peti pretium ⁊ vſura pretij intelligunt

11 Pau. de caſ. in. d. §. ex vendito qḋ † poſſit peti vſura tanq̄ꝫ intereſſe dāni emergentis nō tanq̄ꝫ intereſſe lucri ceſſantis hoc eſt vſq̄ꝫ ad valorē fructuū quos emptor percepit ⁊ quos pcepiſſet venditor ſi rem non tradidiſſet: qꝛ ſi aliud eſſet vēditor remaneret in dāno ſꝫ vltra valorē fructuū tractaret de lucro. vñ illud peti nō poteſt noīe intereſſe. ergo multomin⁹ pena. ⁊ ſubdit ēt Pau. de caſt. ibi qḋ dicta mora operat̄ quo ad dictas vſuras non autē quo ad omnes effectus more vt teneretur ad quātiplurimi: ⁊ de periculo. ⁊ ita dicit audiuiſſe qḋ quidam moderni limitant Bartol. in. d. l. de diuiſione ⁊ in. l. vinum. ff. ſi certum pet. ¶ Sed predictis non obſtantibus adhuc ſto cum ſententia pceptoris mei. ⁊ in pmis ponderandum eſt qḋ teſtator iuſſit lucra omnia communicari qḋ intelligēdum eſt neq̄ꝫ nimis delicate neque nimis oneroſe. iuxta. l. ſi ſeruos. C. de pig. actio. Cui autē poteſt probabiliter eſſe dubium qḋ dict⁹ magiſter Philipp⁹ offendit diſpōni teſtatoris cū lucra ꝓpria occultauerit ⁊ viderit alios patruos ſuos coꝝ lucra in cōi ponere ⁊ cōicare. ex quo dat intelligi ipſum re ipſa noluiſſe communicare. vnde cōſtitutus in mora reglari abſq̄ꝫ dubio teneret̄ ad vſuras ⁊ itereſſe dictoꝝ lucroꝝ nō cōicatoꝝ. ⁊ ad illud quo deterioris ɔditiōis fuerūt effecti dicti patrui cōicata pp coꝝ lucra ⁊ nō cōicata eiuſdē lucra pdictū magiſtrū Philippū. ſolū ergo remanet dubitatio circa pmiſſa quo ad penā priuationis hereditatis: in qua ſequendo ſniam pceptoris rndeo ad rōnes in ɔtrm̄ allegatas. ⁊ ad pmā qḋ pleriq̄ꝫ doctoꝝ maxie Lu. ro. in. d. l. de diuiſione impugnāt illā gl. p tex. in. l. venditor. ver. quēadmodū. ff. de here. vel actio. ⁊ p ea que ponit Bar. in. l. ii ſeruū in princ. ff. de ver. ob. Et probat̄ in. l. videamus. ver. ſed ſi per mulierē. ff. de vſuris. ¶ Preterea illa gl. nō obſtat in caſu noſtro. nā mora irregularis de qua ibi colligit̄ ex duob⁹ ſi marit⁹ ſubſit ontra matrimonij ⁊ vxor pcepit fructus vñ ſi vxor nō pcepit fructus imputet̄ viro qui non fuit diligens. ſed in caſu noſtro cōcurrit vtrūq̄ꝫ. ſ. qꝛ patrui ſocij cōmunicarūt coꝝ lucra magiſtro Philippo. ⁊ magiſter Philipp⁹ lucrat⁹ ē multa q̄ ſibi retinuit ⁊ non communicauit. vñ peccauit trāſgrediēdo iuſſū teſtatoris tunc enim eſſemus in terminis gloſſ. d. l. de diuiſione. quando patrui cōmunicaſſent magiſtro Philippo. ⁊ magiſter Philipp⁹ neglexiſſet lucrari. Cū ergo fuerit lucratus multa ⁊ nō communicauerit patruis communicantibus multa autē receperit a patruis quid obſtat quare nō ſit commiſſa pena a teſtatore inducta ꝓpter nō communicare. Et ad ea que referūt illos peruſinos cōſuluiſſe reſpondeo qḋ nō videtur bene conſuluiſſe. ¶ Nā contrarium aperte decidit Bal. i. l. ii. C. de vſuris. vbi dt qꝛ lꝫ emptor nō perceperit fructus tñ tenetur ad vſuras pꝛtē qꝛ erat ſyluanō cedua ⁊ annectit rationē qꝛ iſte vſure non preſtantur rōne ꝓportionis fructuū ⁊ vſurarū ſed ratiōe implementi fidei. Et qꝛ venditor impleuit fidē tradēdo emptor aūt inuenit̄ in pſidia pꝛij nō ſoluti. que verba ad propoſitum ſunt notāda. Et hanc deciſionem ſequitur ibi Bar. de Saly. Et hanc deciſionem tꝫ Bal. ⁊ Bar. de ſaly. in. l. ſed ſi reipublice. §. ſi. ff. de vſuris. bene facit tex. no. in. l. iulianus titius. ſm̄ vnam lecturā. in. ff. de actio. empt. ¶ Ad ſcḋam rationem reſpondeo qḋ in. d. §. ſi pupillo. alienū fuiſſet ab omni equitate qḋ debitores pupilli nō valētes ſoluere legitimā pupillo ꝓpter carentiam tutoris incurrerent etiam preiudicium vſurarum ⁊ penarum ꝓpter non ſoluiſſe ⁊ in queſtione noſtra iſte magiſter Philippus fuit in lata culpa in nō cōicando. ¶ Preterea tex. i. d. §. ſi pupillo. ſolum excuſat debitorem pupilli ab vſuris preſtādis officio iudicis ſed ab vſuris cōuentionalibus non excuſaret glo. eſt ordi. in. l. ait pꝛor. §. i. ver. ſed hodie. ff. de mino. ergo illa gl. decidit in terminis queſtioīs noſtrā qḋ mora irregularis cōtra eā fauore perſone pupilli. d. l. in minorum. ⁊ d. §. ſi pupillo. operatur etiam commiſſionem vſurarū debitarū ex cōuentiōe. Ita ergo in propoſito operetur commiſſionem pene priuationis hereditatis expreſſe adiecte in teſtamento ⁊ q̄ conuentionalis dici pōt ex quaſi contractu reſultante ex aditione vt dictū eſt. Bene facit glo. in. d. §. ſi pupillo. ſuper verbo potuit. in ſi. dum dicit qḋ d. l. ait pretor. loquitur in conditionibus appoſitis in vltima voluntate quaſi ſentiat qḋ imputarentur tūc debitori pupilli ēt quo ad vſuras. Itē Bal. in. d. §. ſi pupillo. ſumit illū tex. qḋ mora irregularis nō cōmittit̄ vbi non eſt cui poſſit offerri ergo innuit qḋ vbi eſſet cui poſſet offerri cōmitteret̄ ēt q̄tū ad vſuras puta quādo poſſet offerri minori adulto vt ibi probat̄ iūcta gl. Ecce ergo qḋ mora regulari operatur ēt cōmiſſionē vſure odioſe quando erat cui poſſet offerri. fortius ergo in caſu nro cum min⁹ agatur cum lege quā cum hoīe. l. celſus. ff. de arbitriis. Item deciſio. d. §. ſi pupillo. eſt equiſſima qꝛ ibi eſt defect⁹ ex parte creditoris ideſt pupilli cui cū non poſſet legitime ſolui propter carētiā tutoris lex ſubuenit etiam in his lucris que pupillo ceſſaſſent acquirere pp nō petere. ſed nō ſubuenit in his q̄ debentur propter moram debitorū non ſoluentiū vt in vſuris ex mora. ⁊ iſta eſt intētio illi⁹ tex. ſm̄ Odof. ibi vñ infertur qḋ in terminis illius tex. ſubuenit̄ pupillo ad cōſequēdū vſuras cōuentionales quas pupillus potuiſſet cōi iure hr̄e ſi petiſſet. ⁊ tñ non ſubuenitur vt conſequatur vſuras officio iudicis debitas ſolū ratione more debitoris q̄ ibi non conſiderat̄ cum debitor habuit legitimam excuſationē a mora ⁊ effectus more predicte pp carentiā tutoris. Et hec ſunt ſubtilia ⁊ bene cōſonant cū opinione glo. in. d. l. ait pretor. quam communiter ibi ſequunt̄ doctores ¶ Ad vltimā rn̄deo qḋ mora regularis de qua agimus vſ eſſe potens ad commiſſionē pene priuationis hr̄ditatis expreſſe adiecte in teſtō propter negligentiam vel in eius volūtatem dicti magiſtri Philippi tamē vltra cōtratem locorū ſibi factā per ſocios que idueit morā regularē vt in. d. l. curabit. cōcurrit cōtinuata ceſſatio cōicationis dictorū lucrorum facta per dictum magiſtrum Philippū. non tñ circa iſtam penam habemus cōſiderare niſi cōtemptam fuiſſe teſtatoris voluntatem. Igitur ſi ſit cōmiſſa vel terminis quos ponit Paul. de caſt. non eſt mirum ſi ille introducte per prouiſionem l. ex quadā equitate compenſatorie ad intereſſe excedūt intereſſe pena autem noſtra eſt adiecta rōne contempt⁹ vt in ſimili not in l. cum proponas. C. de pac. ⁊ in. l. petens. eod. ti. operatur ergo dicta ceſſatio ⁊ mora irregularis in q̄ōne noſtra cōmiſſionē pene conuentionalis adiecte in teſtō vt ſupra dicebā allegādo gloſſ. in. d. l. ait pretor. cum. ſ. allegatis. Nec procedit eius opinio ſine

12 dubitatione. ¶ Poſtremo omitto † qḋ in vltimis volūtatibus in quibus qñ diſpō penalis incipit a precedenti diſpoſitione nō exigitur qḋ ad hoc vt qs incidat in penā ꝓpter nō factū qḋ deſinat poſſe fieri ſꝫ incidit qs i penā ſi nō facit quā primū facere potuit. ita tꝫ gl. cōiter approbata in. l. ⁊ ſi poſt tres. ff. ſi qs cautio. ⁊ tꝫ Bar. poſt Dy. ⁊ Guil. de cu. i. l. ita ſtipulatio. in. i. oppo. quarte ptis. ff. de ver. ob. cū ſi. Et idē in diſpoſitiōe legali ſeu ſtatuti vt tenēt Bar. ⁊ Imo. i. l. nō ſolū. §. morte. ff. de ver. ob. ⁊ Bar. ⁊ Bal. i. l. in cognit. ff. ad ſille. ⁊ gl. in. l. i. C. de his qbus vt indignis. ⁊ tex. ⁊ ibi bar. in. l. ii. §. cōteſtim. ff. ad tertul. ⁊ ſi dicat̄ ēt in diſpoſitiōe vltime volūtatis ad hoc vt ɔmittat̄ pena ꝓpter delictū negligētie ⁊ nō factū vltra reqrit̄ iterpellatio vt p Bar. i. d. l. ita ſtipulatio. ⁊. ſ. lati⁹ dictū fuit ⁊ ēt i diſpōne legali eſt magis cōis opinio qḋ reqrat̄ monitio vt voluit Inn. in. c. extirpāde. §. q no. de pbēdis. ⁊ vj. quē ſequūtur Ho. Jo. an. d. Ant. imo. ⁊ mod. ⁊ Jo. an. ⁊ mod. in. c. lꝫ canon. de elec. li. vj. ⁊ Jo. an. in. c. excōicationi. de raptorib⁹ ⁊ in. c. ii. de magiſtris. ⁊ Bal. in. d. l. ⁊ ſi poſt tres tam i lectura quā in repetitiōe. ⁊ Bal. i aut. hoc ampli⁹. C. d fidei. ɔ. ⁊ Bal. ⁊ Imo. in. l. ii mora. ff. ſo. ma. ⁊ Bal. in. c. i. §. publici latrones. extra de pace tenēda. ⁊ i aut. ⁊ omnino. C. ne vxor p marito. ⁊ in. l. magnā. C. de cōtrahēdas ⁊ cōmit. ſtipulatiōe. ⁊ in. l. crimē. C. qui accuſa. non poſſunt. ⁊ Bal. in. l. ii. C. de ſponſalibus. rationes omitto breuitatis cā tamen in caſu noſtro non puto abſonum dicere quod ſine alia interpellatione di magiſter Philippus ꝓpter non factum i nō cōicando dicatur fuiſſe in mora ⁊ incidiſſe in penā ſine alia interpellatione. nam ſi recte pcipio in pmis teſtator iuſſit ſocietatem ⁊ cōionem bonorum ⁊ lucrorum hincinde vigore eius pcepti ⁊ mandati non ſolum heredes erant obligati ad cōtrahēdam ſocietatem ſed etiam ad cōicandum actualiter lucra actionis ex teſtō. vt. ſ. fuit cōcluſū ad intellectū. l. ſi heres. ff. de actio. emp. Demum vltra ⁊ ſecundo loco teſtator iuſſit qḋ deberent lucra cōicare ⁊ ſi magiſter Philippus nō cōicaret ⁊c. Quod ſcḋm

preceptum

3 preceptū de cōicando opari dʒ†ad hoc vt aliqd opere vel ꝓpter
nō factū nulla ꝓcedēte monitione dicaꝶ dictum magiſter Phi-
lippus incidiſſe in penā alias.d.ſcdm ꝑceptū nihil opareꝶ ꝫ.l.ſi
qn̄.ff.de leg.ij.ꝛ.c.ſi papa.de priuile.in.vj.cum cōicatio actualis ve
niret vigore primi precepti.Hanc cōcluſionē probo.Nā lʒ in diſ-
poſitione legali requiraꝶ monitio:vt.ſ.fuit cōcluſum:tn̄ illud ē
verū niſi vltra diſpōnē legalē emanaret circa idē cōſtō particula
ris:qꝛ tūc per talē ꝯſtōnē vꝶ gſi moneri ꝛ incidit gſi in penā ſine
alia monitiōe ad hoc vt ſtatutū aliud opereꝶ.arg.no.p Bar.in.l.
iiij.ꝭ.ꝑtor.ff.de dā.infec.ꝛ in.l.ſi.de vſur.iſta fuit ſingularis deci-
ſio.Fed.de ſenis in ſuo cōſi.ciiij.incip.qd nō fecit reſidenciā.quā
deciſionē ſequunꝶ.d.Ant.ꝛ Abb.moderni.in.c.qm̄ frequēter.ꝭ.
ſi vero extra de lit.nō cōte.ita dicamus in caſu nro qd cum here-
des iuſſi eſſent ſocietatē cōtrahere ꝛ de iure eſſent obligati cōica
re lucra actualiter ꝛ etiā ex mādato teſtatoris ꝛ ſm mādatū te-
ſtatoris dicanꝶ moniti cōicare ad hoc vt aliud opereꝶ.ꝛ ſic dicā-
tur in penā incidiſſe ſine alia interpellatiōe.Pro his facit tex.i
c.j.ꝭ.notoria.de crībus lib.vj.Et qd notāt doc.in.c.j.de offi.ordi.
Et quod eleganter tradit Bald.in.c.dño guerrā.ꝭ ad hoc tu ti.
hic finitur lex corradi.ꝛ predicta cōſideratio eſt ſubtilis ꝛ cōclu-
dēs.¶Ex qbus oībus cōcludo vna cū prefato preſtātiſſimo pre
ceptore meo ꝓdictū magiſtrū Philippū incidiſſe in penā priua
tionis hereditatis. Laus deo redemptori.Amen.

¶Conſilium.clxxv.

1 ¶Actiones quando dantur ad quid mobile idem iudicatur
de eis prout de re mobili.
2 Bonoꝝ appellatione ſimpliciter an veniant iura ꝛ actiones.
3 Noīa debitoꝝ an dicanꝶ eſſe in loco vbi cōtractū fuit debitum.
4 Nomina debitorum an dicantur mobilia vel immobilia.
5 Debitor ſi reperiatur in loco deſtinate ſolutiōis an videatur ſibi
contraxiſſe.

Dominus labia mea apiat
Et ſpiritum ſanctus illūinet intellectū.¶Viſo teſta-
mento Antonij ꝛ aliis q.ſ.in pūcto narranꝶ ꝑ decla
ratione preſuppono qd inſtitutio de qua i teſtamēto in quo ali-
qui fuerant inſtituti in bonis ꝛ iuribus exiſtētibus in ciuitate ꝛ
comitatu mutine ꝛ aliqui in bonis exiſtētibus in caſtro centi ē
inſtitutio in rebus certis ꝛ conſequenter reiecta mentione rerū
certarū inſtituti ſunt equalr heredes ꝛ res i qbus ſunt inſtituti
tanqꝫ ꝑlegatas accipiūt.Caſus eſt clarus in terminis noſtris in
l.ex facto.la grāde.ff.de here.inſti.ꝛ ibi plene notant doc.¶Se-
cundo ego premitto qd ſi habemus conſiderare cuius loci bona
dicanꝶ noīa debitoꝝ que incorporaliſſima ſunt ꝛ nō circūſcribū
tur loco.l.gaius.ff.de lega.ij.l.ſi fideicom.ꝭ.tractatū.ff.de iudi.ꝛ.l.
ſi.C.de ꝑſcrip.long.tempo.dicuntur eſſe de bonis illius loci vbi
celebratus eſt ꝯtcus ex quo cauſatū eſt debitū ꝛ nomen debito-
ris in illo loco exigibile eſt.vt eſt caſus in.l.titium ꝛ meuium.ꝭ.
tutores.ff.de admini.tuto.Ad idem tex.in.l.tuto.ꝭ.here.ff.eodē
ti.vbi ſi inter duos tutores diuiſa eſt adminiſtratio bonoꝝ pu-
pilli exiſtētiū i diuerſis territorijs:vt quia vni eſſet aſſignata ad
miniſtratio bonorum exiſtētium bononie ꝛ vnus ſit debitor pu
pilli ꝓextu rerum exiſtentium mutine:nihilominus ſi debitor
ſit bononie poteſtas cōueniēdi ſpectat ad tutorē ciuitatis bono
nie.¶Cōfirmaꝶ hoc per ea que notant Pet.Bal.ꝛ Angel.in.d.
l.ex facto.vbi volūt qd ſi quis hʒ bona in diuerſis territorijs quo
rum quodlibet ſeparatam hʒ burſam fiſcalē.ꝛ cōmiſerit tale de-
lictū propter qd oīa bona vbicunqꝫ publicenꝶ vnuſquiſqꝫ fiſcus
occupat bona ſui territorij ꝛ cū habeatur fiſcus loco heredis.l.
tuto.C.ad.l.iul.de vi.l.nō intelligitur.ꝭ.cū ex cauſa.ff.de iure fiſci.
quilibet fiſcus agere poterit in ſuo territorio ꝯ debitores illiꝰ cu
ius bona cōfiſcata ſunt ꝛ pariter rñdere tenebiꝶ fiſcus credito-
1 bus ſui territorij.¶†Ad idem facit nam qn̄ actiones dātur ad
quid mobile iu dicaꝶ de eis prout de re mobili:vt no.glo.in aut.
de nō alie.ꝭ.i.ꝛ ibi Ang.declarat ꝛ Cy.ꝛ Bar.in.l.pōi.ff.de aut.
tuto.ꝛ glo.Barto.ꝛ doc.in.l.j.C.ſi aduerſus rem iudi.ꝛ Barto.
in.l.mouentiū.ff.de verbo.ſig.ꝛ Joan.an.in addi.Spe.in titu.de
feu.ꝛ intereſſe.ꝭ.i.ver.ſed quid ſi debeo.ꝛ Ange.in.l.j.ꝭ.fuit que-
ſitum.ff.ad treb.ergo ſicut res mobiles cenſentur eſſe de territo-
rio in quo ſite ſunt.l.ſi ita legatum.ff.de le.iij.l.debitor.ff.de pig.
ꝛ.l.ex facto proponebatur.ꝭ.rerū.ff.de here.inſti.cū ſi.Ita dicēdū
eſt de actionibus que dantur ad res mobiles.iſta cōfirmanꝶ p ea
que eleganter ponit Lappus in ſua allegatiōe.xcj.incipiēte.In
nomine dñi amen.Quidā Nicolaus de ſenis.vbi dicit qd cōtra
noīa debitoꝝ ad illū locum pertinet exactio de iure ꝛ de facto qꝛ
ibi eſt collata ſolutio ꝛ ibi reperiꝶ debitor.d.l.ex facto.ꝭ.rerū.ꝛ.l.
quero.ff.de ſolu.Non obſt.qd noīa non ſunt in loco:qꝛ verum eſt
circūſcriptiue.ſed per effectū exactiōis ſunt in loco.ꝛ ideo infert
quod debitū mercatoris florentini in Italia ꝯtcum ꝛ ſoluendū
in Italia annumeranꝶ bonis italicis ꝯtū vero ꝛ ſoluēdū in an
glia annumeranꝶ ꝑſimonio anglicano.¶Ex qbꝰ infero qd cū
Joā.ꝛ Petrus fratres fuerint inſtituti in bonis iuribꝰ ꝛ actio
nibꝰ repertis in ciuitate ꝛ comitatu mutine illa noīa ptinent ad
ipſos quoꝝ debita fuerāt ꝯtā in dictis locis ꝛ in illis ſunt exigi
bilia qꝛ illa iura ꝛ noīa tm̄ cenſenꝶ eſſe in dicto loco.vigore antē
dicte inſtōnis alia noīa quorum debitū eſt ꝯtum ꝛ exigibile ex-
tra dicta loca nō cenſenꝶ relicta ꝛ an alia via poſſint illa cōſeq
ſtatim videbimus.¶Reſtaꝶ ergo videre quid de noībus de qbꝰ
agimus.ꝛ certe ex premiſſis vꝶ dicendū qd pertineāt vigore eoꝝ
inſtitutiōis ad Gaſparē ꝛ Bñdictū.Nā cū ibi habeant domici-
liū in caſtro cēti ꝛ ibi etiā fuerit deſtinata ſolutio cēſeꝶ debitum
ꝯtum ibi.l.ꝯtraxiſſe.ff.de actio.ꝛ oblig.in.c.dilecti.ꝛ in.c.ſi.de fo.cō
peten.ꝛ no.glo.Pet.ꝛ Cy.in.l.j.vbi quis conueniaꝶ in certo lo-
co.item ibi eſt exigibile duplici reſpectu primo rōne domicilij.et
in.l.heres abſens.ver.proinde.ff.de iudi.ꝛ in.c.ſi.extra de fo.com
pe.ꝛ conſequenter videntur eſſe de bonis caſtri Centi.ſed in bo-
nis caſtri centi fuerunt inſtituti Gaſpar ꝛ Benedictus ergo vi-
detur ꝙ ſi erāt debitores in illo loco teſtatoris ꝙ relicti cenſeanꝶ
liberati vel confundatur actio.argu.l.heres a debitore.ꝛ.l.vtaui.
2 cum ſimi.ff.de fideiuſ.†Nec videꝶ ꝙ fuerint inſtituti ſimpliciter
in bonis ꝛ in iuribus ꝛ actionibus qꝛ appellatione bonoꝝ ſim-
pliciter cōtinentur iura ꝛ actio.l.nam quod.ꝭ.fin.cum ſeq.ff.ad
treb.Et in.l.ſi legatum.ꝭ.ſi quis bona.eo.titu.ꝛ probatur in.l.in
comm.ff.de verbo.ſign.ꝛ notat Bar.in.l.quintus.ꝭ.argento.ff.
de aur.ꝛ argen.lega.¶Sed his non obſtantibus contrarium
puto verum quod imo in dictis nominibus non cenſentur in-
ſtituti:quoniā lʒ appellatiōe bonoꝝ ſimpliciter veniāt iura et
actiones:tn̄ qn̄ ſit mētio de bonis exiſtētibꝰ in certo loco tūc nō
veniunt iura ꝛ actiones ꝛ ideo ſi qs donat oīa bona vbicūqꝫ exi-
ſtētia nō veniūt noīa debitoꝝ que non circūſcribuntur loco neqꝫ
dicitur eſſe in loco cū ſint incorporalia.d.l.gaius.in princi.ff.de
leg.ij.ꝛ in iuribus.ſ.allegatis.ita in terminis cōſuluit Bal.i ſuo
cōſilio qd incipit ſup primo.vnde cū i caſu nro fuerint inſtituti
bonis exiſtentibus in caſtro centi dū dicꝶ in teſtō.Quo autē ad
bona ſita.Igitur non veniunt iura ꝛ actiones.¶Confirmatur
per ea que ponit Bal.in.l.j.ff.de ſta.ho.vbi vult quod ſi qs dixit
dono quicqd habeo peruſij qd actiones pſonales nō veniūt in
donatione quia locus ſeu territoriū nō circūſcribit illa incorpo
raliſſima prout ſunt actiones perſonales.allegat.d.l.gaius.ꝛ.d.
l.ſi.C.de preſcrip.longi.tempo.ꝛ.l.fideicōmiſſum.ꝭ.tractatum.ff.
de iudi.ꝛ.l.hac edictali.ꝭ.hiis illud.C.de ſcdis nup.ꝛ id in ſiſi de-
terminat Bar.d ſaly.in.l.cūctos populos.C.de ſum.tri.qꝛ actio
nes oſſibus creditoris inherent ꝛ ab eius pſona auelli non pñt.l.
quis ergo caſus.ff.de peculio.ꝛ.l.ij.ꝛ ibi no.ff pro ſocio.¶Pro
hoc ēt in ſiſi facit qd notat Bal.i.l.mercatores.C.de cōmercijs ꝛ
merca.vbi per illū tex.elegāter dicit no.qd imperator ꝯfiſcat bo
na mobilia exiſtētia extra territoriū ſuū.ꝛ rō eſt ſm eū qꝛ mobi-
lia cōcurrūt pſonā illius cuiꝰ ſunt immobilia non ꝯcernunt ter
ritoriū ergo fortius hoc in nominibus debitoꝝ vt nō cōcernāt
3 territoriū.¶Sʒ dicet qſpiā ꝑ certo iſta ꝯdicunt.†Nā ſi noīa de
bitoꝝ iudicanꝶ eſſe de bonis illius loci vbi eſt ꝯtū debitū ꝛ exi-
gi pōt vt.ſ.plene eſt declaratū quare nō dñr ē in loco.puto hec
ſic fore intelligēda.ſ.qd aut querimus nunqd noīa debitoꝝ p ſe
cōſiderata dicanꝶ eſſe in loco ꝛ ſic qd diſpoſitio loquēs de bonis
ſeu rebꝰ exiſtētibus in aliquo loco hēat locū in iuribus ꝛ actio-
nibus.ꝛ dicendū eſt qd nō:qꝛ nō dicunꝶ eſſe in loco.ꝛ ita loquū-
tur doctrine vltimo loco allegate.aut habemus dīno iudicare
in cuiꝰ loci bonis dicantur cōnumerari.put patet qn̄ oīa bona
vbiqꝫ ſunt publicata ad cuiꝰ loci fiſcum pertineant ꝛ in alijs ſi-
milibꝰ exēplis.ſ.allegatis puta in ſtatuto qd nō trahiꝶ ad bona
aliqñ extra territoriū quid in noībus debitoꝝ:an debeāt annu
merari bonis extra territoriū cui.ſ.prout.ſ.fuit declaratū.ꝛ hoc
caſu procedūt autoritates primo allegate.vnde cum in caſu nro
ſint relicta iura ꝛ actiōes exiſtentes in ciuitate Mutine neceſſe
habemus videre que ſunt illa que dicantur ibi eſſe.ꝛ ſi nō circū-
ſcriptiue ſaltem reſpectu exactionis ſm quam conſiderationem
de neceſſitate habemus dicere teſtatorem ſenſiſſe.argumento.l.
quoties.ff.de rebus dubi.ꝛ.l.miles qui deſtinauerat.ff.de re mili-
4 ta.Videmus enim hoc in ſimili.†Nam nomina debitorum per
ſe conſiderata nō dicantur mobilia vel immobilia.Et id appel
latione bonoꝝ mobiliū ꝛ immobiliū nō veniūt iura ꝛ actiones
in diſpoſitionibus.l.quam tuberonis.ꝭ.de peculio.ff.de peculio
l.a diuo pio.ꝭ.in venditione.ff.de re iudi.ꝛ conſuluit no.Barto.
in ſuo cōſilio.qd incip.maſſiolus.¶Si tamē habemus iudicare
de actionibus vt de mobilibus vel immobilibus.ꝛ ſic quam eſſe
ctū ſortiātur:an prout res mobiles vel immobiles ꝛ tunc ſit di-
ſtinctio de qua p gloſ.d.l.j.C.ſi aduerſus tranſactionem.an com-
petāt ad res mobiles vel immobiles.ꝛ per glo.ꝛ Ange.in dicto
autentico de nō alie.ꝭ.j.vbi ita in effectu declarat Ang.ꝛ roma.
in.l.ſi conſtante.ꝭ.ſi.ff.ſo.ma.vbi ſubdit no.verbuʒ quod quādo

actio cōpetit ad quātitatē in gñe non dꝫ eſſe tertia ſpēs. ⁊ ſic non
res mobilis neqꝫ imobilis. allegat Lappū in ṗallegata allegatio
ne qḋ dicit mēu tenēdū. ⁊ qḋ nō reperit ab alio dictū. ¶ Ex qui
bus cōcludo qḋ noīa debitoꝝ exiſtentiū in caſtro cēti qui ibi exi
gi poſſunt nō veniunt neqꝫ in bonis ⁊ iuribus ī quibus ſunt in
ſtituti mutineñſes neqꝫ in bonis in quibus tuti illi de cento. ⁊ cō
ſequēter cū bona in quibus ſunt inſtituti habeant vt ṗdelegata
⁊ cenſeantur eſſe heredes vnuſquiſqꝫ pro dimidia. vt in. d. l. ex fa
cto vt. §. dixi noīa debitorū oīa que ſunt in caſtro centi ⁊ in aliis
locis preterqꝫ in ciuitate ⁊ comitatu Mutine ptinēt ad ambos
pro virili portione. l. i. C. ſi cer. pet. ⁊ cōſequenter ſi Gaſpar ⁊ Be
nedictus erāt debitores teſtatoris pro dimidia debitum dꝫ cōfu
ſum. l. heres a debitore. ⁊ l. vtāniꝰ. ff. de fideiuſſoꝝ. pro alia dimi
5 dia Joanni petro ⁊ fratribus. ¶ †Solū videtur reſtare vnus
ſcrupulus quia in inſtrumento obligationis Gaſpar ⁊ Bene
dictus promiſerunt ſoluere Mutine videtur ibi contraxiſſe. d. l.
contraxiſſe. ⁊ ſic cum poſſint ibi exigi in sentē. l. queſtio. ff. de ſo
lu. c. romana. §. contrahentes. de fo. compe. lib. vi. videtur ibi con
tractū debitū ⁊ ſic nomen debitoris eſſe in dicto loco qḋ videt
clare colligi ex verbis lappi. §. relatis. ¶ Sed hoc nō obſtante ex
tribus puto cōtrariū. ⁊ eſt aduertendū qꝫ fuit conſiderata ſolu
tio in loco cōtractus ⁊ in loco domicilii ⁊ in aliis locis. ⁊ ſic ita
demū cēſetur fuiſſe contractum debitū Mutine ⁊ ibi cenſetur
eſſe nomen debitoris ſi ibi inueniatur. ſi ergo ſunt relicta nomi
na debitorum exiſtentia in loco debꝫ intelligi de his que exiſtūt
in loco ſimpliciter ⁊ ſunt ſimpliciter exigibilia ⁊ nō ſecūdū qd.
id eſt ſi ibi inueniant. ar. l. hoc legatum. ff. de leg. iii. ⁊ qḋ no. Bal.
per illum tex. in. l. tuīe tertores. ff. de leg. i. ⁊ Ange. ⁊ Moder. in. l.
ii. ff. de verb. ob. ¶ Secūdo quia cū fuerit promiſſa ſolutio etiā
in loco ꝯtractus ⁊ in loco domicilii ⁊ habeamus attribuere hoc
nomē debitoris vni ex iſtis locis debet attribui loco in quo con
currit ratio potentior. l. queratur. ff. de ſtat. ho. ſed in loco cōtra
ctus ⁊ domicilii vltra deſtinatam ſolutionē concurrit qualitas
domicilii ⁊ contractus. pro his facit nam quando cōcurrit do
micilium originis ⁊ incolatus attenditur potius incolatus vt vo
luit glo. no. in. c. ſtatutum cum vero. de reſcri. in. vi. ¶ Tertio et
vltimo de hoc videtur mihi caſus in. l. titium ⁊ meuium. §. tuto
res. ff. de admi. tuto. vbi exactio debitoꝝ prouincialium quorum
nomina in inſtrumēto fuerunt reperta rome in quibus ṗmiſe
runt etiam ſoluere rome pertinet ad tutores prouinciales ⁊ non
italicos. ecce quod licet ſolutio eſſet deſtinata rome tamē nō iu
dicantur in bonis italicis ſed prouincialibus quia in prouincia
fuit contractum debitum. Laus deo.

¶ Conſilium. clxxvi.

1 ¶ Venditor quando poſſit petere vſuras vel intereſſe ratione
pretii non ſoluti.
2 Contractus an preſumatur vſurarius ſi aliquid ſingulis annis
ſoluatur propter dilationem.
3 Maritus an poſſit petere vſuras vel intereſſe ratione retardate
ſolutionis dotis.
4 Vſure ſeu intereſſe an poſſint deduci in pretium ratiōe retarda
te ſolutionis.
5 Dominium quid ſit.
6 Statutum loci contractus an inſpiciatur.
7 Statutum loci vbi res eſt ſita an attendatur.
8 Venditor an percipiat fructus ante ſolutionem pretii.
9 Vendere immobilia an liceat cariori pretio propter conceſſaꝫ
dilationem ad ſoluendum.
10 Vſura an peti poſſit ratione retardate ſolutionis.
11 Vſure an petantur contra emptorem ⁊ quando.

Dominus labia mea ape
riat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Pre
ſens ꝯſultatio pulchra eſt ſubtilis ⁊ quotidiana ⁊ qa
vt dicit Bald. in. l. precibus. C. de impuberi. ⁊ aliis ſubſtitutioni
bus. ferro viam aperit qui pro contraria parte tranſit pro par
te affirmatiua quod cōtractus iudicari debeat feneratitius plu
ra facere videbantur. ¶ Primo quia lex curabitᵃ C. de act. emp.
⁊ ſimiles que dicunt quod vſure peti poſſunt ratione pretii nō
ſoluti vt intereſſe etiam ſi emptor non ſit in mora intelligunt
ſecundum gloſſ. ⁊ docto. communiter etiam ſi nō ſit in mora re
gulari contracta pro interpellatione vel lapſu diei ſed quod de
bentur ex mora regulari contracta re ipſa per ſupplementū tra
ditionis rei facte per venditorem. ⁊ ita intelligunt gloſſ. ⁊ com
muniter docto. in. l. de diuiſione. ff. ſolu. matri. ⁊ gloſ. ⁊ doct. in. c.
conqueſtus. extra de vſuris. ſed quando data eſt dilatio ad ſoluē
dum pendente dilatione nulla cōtrahitur mora. l. lecta. §. ſed cū
ſortis. ff. ſi certū pet. ⁊ not. in. l. nuda. C. de ꝯtrahen. ⁊ commit ten.
ſtipu. ergo pendente dilatione non debentur vſure vt intereſſe.
1 ¶ †Secundo per ea que ponit Bald. in. l. ii. C. de vſuris. vbi con

a ¶ Intellectᵘ l. curabit. C. de act. emp. et vt in ſummario.

cludit quod ſi eſt venditus fundus ſterilis vel res ex quibus fru
ctus non percipiuntur tamen ratione pretii non ſoluti pōt ven
ditor petere vſuras quia dicit quod iſte vſure non preſtantur ra
tione proportionis fructuum ſed ratione fidei implete quia ven
ditor impleuit fidē in tradendo emptor autem inuenitur in per
fidia non ſoluendo pretium. Et licet Salyce. videbatur hāc opi
nionem ibi impugnare: tamē illam ſequit Pet. de anchar. in re
gula peccati venia. in. vi. col. de reg. iur. in. vi. ⁊ anania in. c. cōque
ſtus. de vſuris. Qua ergo ratione nō conſideratur nō perceptio
fructuū vt emptor ab vſuris liberetur ſed perfidia vt teneatur
pari ratione cōſiderari non dꝫ perceptio vt teneatur ſed ceſſatio
perfidie vt non teneatur que propter dilationē ceſſat in caſu nro
nam qḋ operatur ṗpoſitū in ṗpoſito operat oppoſitū in oppo
ſito. l. ſi vt ṗponis. C. de nuptiis. xxxvi. diſtin. hoſpitiolū. ¶ Ter
tio hanc queſtionem videtur decidere gl. communiter approba
ta in. d. ca. conqueſtus. que dicit qꝫ ſi vendo tibi prediūm ⁊ trado
⁊ percipis fructus neqꝫ ſoluis mihi pretium ad terminum poſ
ſunt licite peti vſure vt intereſſe. argu. l. ii. C. de vſuris. ⁊ ſic ſentit
qꝫ vſure tunc licite petuntur quando emptor non ſoluit in ter
mino. ⁊ ſic ſecus ſentit pendente termino vt eſt caſus noſter.
¶ Quarto hoc confirmatur per ea que dicit fortius Jaco. but.
in. d. l. curabit. vbi voluit qꝫ ratione more non poſſunt peti vſure
quia vtiqꝫ ſi fuiſſet ſolutum pretiū venditor non percepiſſet fru
ctus ſꝫ bene potuit petere intereſſe ſi cepiſſet pecuniā ſub vſuris
vel incidiſſet in penam vel ſimile intereſſe paſſus eſſet. ⁊ hoc dicit
eſſe ſubtile Joan. de anania in cap. conqueſtus. ¶ Quinto con
firmatur per tex. in. c. in ciuitate. extra de vſur. per quem dicit ibi
2 Pet. de ancha. ⁊ ſequitur Joan. de anania qꝫ †ſi vendo fundum
data dilatione ad ſoluendum pluſqꝫ ſit vera eſtimatio rei ṗpter
talem dilationem cōmittitur vſura ⁊ fuit de intentione Salyce.
in aut. ad hoc. C. de vſuris. cum diſtinctione de qua ibi per eum.
⁊ tenet domi. Laurentius de rodulphis in tractatu vſurarum.
in. c. conſoluit. co. titu. in quarta oppoſitione. Ex quo datur in
telligi qꝫ propter datam dilationem ad ſoluendū non poteſt ṗ
re vendita aliquid vltra veram eſtimationem recipi ⁊ cōſequen
ter videtur pari ratione dicendum qꝫ etiam nomine vſurarum
aliquid recipi non poſſit. ¶ Sexto adduco in ſimili doctrinam
3 Joan. and. in ca. ſalubriter. de vſuris. vbi voluit qꝫ †licet ratione
retardate ſolutionis in dote poſt contractum matrimoniū qꝛ
eſt contracta mora irregularis poſſit maritus vſuras petere vt
traditur in. l. de diuiſione. ff. ſolu. matri. ſicut in. d. l. curabit. tamē
qui dotem promittit non poteſt ex pacto ſe obligare ad certam
pecuniam pro centenario ſingulis annis: qꝛ eſt vſura: ⁊ ad illum
tex. reſpōdet qḋ loquitur in fructibus ſubmiſſis iudicio dei. Et
hanc opinionem dicit veriorem domi. Cardin. in dicto. c. ſalu
briter. ſm quam cōſuluit do. Pet. de ancharano in ſuo conſilio
cclix. incip. in queſtione que vertitur ⁊ tanqꝫ ſecuriorem ſequitur
domi. Laurentius in dicto tractatu. queſtione. iiii. ergo idem in
caſu noſtro dicendum videtur qꝫ licet venditor ratione retarda
te ſolutionis poſſit intereſſe percipere nō tamē poſſit in pactuꝫ
hoc deducere. ¶ Septimo facit quod not. domi. Anto. in. d. ca.
ſalubriter. vbi ꝯcludit qḋ ſi nulla mora eſt commiſſa in dote nu
meranda. puta quia a principio fuit actum qꝫ ſoluatur in certo
termino ⁊ tunc nihil poteſt gener licite conſequi nec etiam fru
ctus rei pignorate quia ex quo nulla eſt mora propter dilationē
factam ad ſoluendum nullum poteſt eſſe intereſſe quod proprie
debetur propter moram imo iſto caſu videretur aſſumere pretiū
caritatis differendi ⁊ dilationem dandi: ⁊ ſecundum iſtam opi
nionem conſuluit dominus Paul. de caſtro in conſilio. cxxii. in
cipiente dubia de quibus queritur. licet non alleget do. Anto.
ergo. idem dicamus in caſu noſtro cum nulla mora contracta
fuerit propter cōceſſam dilationem ad ſoluendum. ¶ Octauo ⁊
vltimo hanc opinionem tenet domi. Abb. in ſuo cōſ. lxvii. inci
piente duo ad claram deciſionem ⁊c. Nam in caſu cōſilii ſui ver
tebatur queſtio: quia venditor fecerat dilationē ad ſoluendum
⁊ interim reſeruato ſibi dominio locauerat pro annua penſione
cōcludit ṗfatus doctor quod ꝯtractus eſt licitus ⁊ fundat ſe pn
cipaliter ex eo quia non fuerat tranſlatum dominiū. ⁊ ſic ſicut
ante ſolutionē pretii potuiſſet ipſe fructus percipere iuxta. l. in l.
§. offerri. ff. de actio. empti. ita potuit interim alteri locare. vt ibi
latius per eū. ⁊ in ſuo cōſilio. lxxvii. incip. videtur primo in ſecū
do dubio. ergo ſentit quod ſi dominium fuiſſet tranſlatum nō
fuiſſet cōtractus licitꝰ: ſed feneraticius. ſed i caſu noſtro ex quo
fuit data dilatio ad ſoluēdum ⁊ ſic habita fides de pretio iuxta
not. in. l. quod vendidi. ff. de cōtrahen. emptio. videtur dominiū
tranſlatum: igitur videtur quod contractus non fuerit lici
tus. ⁊ iſta videbantur pro parte affirmatiua multum vigere.
¶ Quibus tamē non obſtantibus cōtrariam ſententiam verio
rē exiſtimo in caſu noſtro qḋ imo dictus cōtractus nō debeat eē
ſeri feneratitius illicitꝰ ſꝫ licitus. hāc cōcluſionē probo. ¶ Pri
mo per

mo per ea que ponit Bal.in.l.ſi.C.de vſur.vbi querit quid ſi em
ptor non eſt in mora ſoluẽdi pretiũ qꝛ vẽditor nõ dedit fideiuſſo
4 res vel nõ tradidit poſſeſſionẽ liberam prout ꝓmiſit.† an vẽditor
poſſit petere vſuras pretij nõ ſoluti.⁊ poſt argumenta in contra
rium cõcludit ꝙ tales vſuras petere põt: qꝛ per tale implementũ
nõ minuit̃ vſus rei: igitur nõ minuunt interuſurium pretij ⁊ qꝛ
iſte vſure veniũt potius ex quadã equitate ꝙ̃ ratione more vt di
cit tex.in.d.l.curabit.ergo idem dicamus in caſu noſtro ꝙ debeã
tur lꝫ emptor nõ fuerit in mora propter datam dilationẽ ad ſol
uẽdum.ex quo ex equitate debẽtur vſure cum vſus rei nõ minua
tur.⁊ ſic eadẽ ratio eſſe vꝫ ergo idẽ ius.l.illud.ff.ad.l.aquil.cũ ſi.
¶ Secũdo cõfirmo per ea que voluit Jo.calderini in.c.ſalubri
ter.de vſuris.vbi vult ꝙ gener cui rõne dotis nõ ſolute debentur
vſure iuxta plene no.in.l.de diuiſione.ff.ſoluto matrimo.poteſt
a principio cõuenire cum ſocero quod donec dos ſoluatur reci
piat certã pecuniã ſingulis annis.argu.d.c.ſalubriter.qꝺ loqui
tur indiſtincte qꝺ lucratur fructus poſſeſſionis qui poſſunt eſſe
in pecunia puta ſi domus vel poſſeſſio ſolita eſſet pro pecunia lo
cari ⁊ fuit originalis opi.Pau.de leaza.vt refert Card.in.d.c.ſa
lubriter.de genero aũt petẽte intereſſe ratione dotis ad vendito
rem petentem ratione pretij nõ ſoluti.arguunt glo. ⁊ doct.in.d.
l.de diuiſione.ff.ſolu.matri.⁊ in.l.inſulam.§.vſuras.eod.tit.et in
d.c.ſalubriter.¶ Tertio adduco qꝺ dicit do.Abb.in.d.c.ſalubri
ter.vbi vult ꝙ aut a principio fuit datus terminus ad dotez ſol
uendam nõ interueniente pacto traditionis pignoris: ⁊ tunc li
cet ex poſtfacto pignus fuerit traditum nihil poteſt gener cõſe
qui pro vſuris ſeu alimẽtis.nã ſicut poteſt vxorem ſine dote du
cere.⁊ de ꝓprio tenet̃ alimentare iuxta no.in.c.per veſtras.de do
na.inter virum ⁊ vxo.ita potuit vxorez ducere termino dato ad
ſoluẽdam dotem.aut a prin.interuenit datio pignoris ⁊ termi
nus ad ſoluẽdum ⁊ tunc lucratur fructus per illum tex.licet do.
Anto.cõtradicat quia gener recipiendo pignus confiſus vide
tur autoritate illius capituli ⁊ recepiſſe pignus vt fructus in re
compenſationem lucraretur dilationis date ad ſoluendum do
tem.ita in caſu noſtro videtur vẽditor qui a principio appoſuit
dictũ pactum cõfiſus autoritate.d.l.curabit ⁊ recepiſſe promiſ
ſionẽ in recompenſationem fructuum percipiendorum per em
ptorem pendente dilatione ad ſoluendum.¶ Quarto adduco
que ponit Joan.de imo.in.l.inſulam.§.vſuras.ff.ſolu.matri.vbi
cõcludit ꝙ ſi gener paciſcitur ab initio cum ſocero vt ratiõe do
tis nõ ſolute habeat ad rationem ſex pro centenario pro alimẽ
tis licet caſus videatur dubius quia quodãmodo videtur vel
le ꝙ ſors accedat pecunie et faciant pecuniam quod eſſe non de
bet: tamen oppoſitum cõcludit ex quo pro alimentis que ſunt li
cita ſit ꝓmiſſio vt actus potius valeat ꝙ̃ pereat.l.quoties.ff.de
verb.oblig.⁊ dicit ꝙ hoc ſentit Jacob.but.in.l.vnica.§.exactio.
C.de rei vxo.act.⁊ ideo dicit ſi non ſint adiecta pro alimentis cũ
poſſit intelligi nomine vſurarum ⁊ nomine alimẽtorum in du
bio videtur ꝙ fieri debeat interpretatio vt actus potius valeat
ꝙ̃ pereat.⁊ hanc opin.tenet Barth.de ſaly.in aut.ad hoc.in.xiij.
q.C.de vſu.⁊ Ludo.in conſ.cccliij.incip.in caſu propoſite con
ſultationis.Et inter alia adducit tex.in ratione decidendi in.l.
ſi quis pro vxore.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.dum dicit ꝙ valet pro
miſſio dotis ⁊ vſurarum: quia non eſt de dona.ſed promiſſio ꝓ
pter onera matrimonij.ergo apparet debet valere promiſſio in
caſu noſtro tanꝙ̃ facta in recompenſationem fructuũ poſſeſſio
nis.¶ Quinto eadem concluſio confirmatur per ea que ponit
Bald.in rubri.C.de vſuris.in verſic.quero vbi concludit ꝙ licet
quãdo venduntur res que conſiſtunt pondere numero vel men
ſura plus quam venderentur ratione dilationis date ad ſoluen
dum cõmittatur vſura: vt in.c.in ciuitate.extra de vſuris.tamen
cum venduntur domus predia ⁊ ſimilia ſecus eſt quia non eſt
vſura cum emptor interim rei vtilitatem percipiat.vt in.d.l.cu
rabit.C.de act.emptio.⁊ hoc dictum ſequi videtur Pet.de anc.
in ſua diſputatione que incipit antiquis ⁊ modernis tempori
bus.Qua ergo ratione propter dilatam ſolutionẽ licet recipere
aliquid vltra id quod alias erat vẽditurus quod regulariter nõ
eſt licitum ita liceat recipere aliquid annuum in recompẽſatio
nem fructuum propter dilatam ſolutionem.¶ Sexto hanc opi
nionem corroboro per ea que ponit Bartholo.de ſalyc.in dicta
autenti.ad hoc.C.de vſuris.qõne.ix. recitando dicta Baldi pro
xime relata tenet opi. Bald.nedum in rebus immobilibus ſed
etiam in alijs quando non inueniſſet veriſimiliter emptorem q
preſenti pecunia emiſſet quia tunc eſt vſura: quia pecunia non
poteſt videri ab alijs tradita etiam poſtea illis mutuata .quia
illam ad paratam ſolutionem non habebat iuxta no.in.l.ſi ex
pretio.C.ſi cert.peta.⁊ in.l.ſingularis.ff.eod.titu.⁊ quia ſi ipſe vẽ
ditor pretium tunc habuiſſet potuiſſet in alias res inueſtire ex
quibus potuiſſet fructus percipere.Jta dicamus in caſu noſtro
⁊ fortius quod potuerit vltra verum pretium in recompenſatio

nem fructuum percipere aliquid annuũ propter retardatam
ſolutionem ex quo pro preſenti pecunia emptorem non inueniſ
ſet ⁊ quod eſt homo induſtrioſus qui potuiſſet alias in emptio
nem prediorum cõuertere ⁊ lucrari cũ illa pecunia: qꝛ nedum qꝺ
par ratio militet in caſu noſtro ſed maior militare videtur. Nã
ſi licet ꝓpter dilationẽ ſolutionis rem cariori ꝑcio vendere con
currẽtibus his de quibus ſupra fortius lꝫ ſtipulari aliqd ratiõe
intereſſe ſingulis annis cũ i hac materia facilius doc.admittant
aliquã ſtipulationẽ ꝓpter dilationẽ quã qꝺ res cariori ꝑtio venda
tur vt pꝫ ex deciſionibus ſuperiorib⁹.¶ Septimo cõfirmat̃ ea
dẽ pars.Naz rõne retardate ſolutionis nullo ꝑcedente pacto lꝫ
petere vſuras pretij non ſoluti: vt in.d.l.ij.cũ gl.C.de vſuris.⁊ in
d.l.curabit.cũ glo.⁊ eſt glo.in.d.c.conqueſtus.ergo emptor tene
tur.ſed illud ad quod eſt obligatus poteſt i pactũ deduci.l.mu
to.§.ſi ſub cõditione.ff.de tute.⁊ in ca.ſignificaſti.de electione.et
iſtud aſſumptũ per dicta iura facit Pet.de ancha.in ſimili ma
teria in regula peccati venia in.xiij.col.de reg.iur.in.vj.ergo ta
les vſure rõne retardate ſolutiõis que debent̃ poſſunt in pactũ
deduci.¶ Octauo ⁊ vltimo in terminis noſtris ꝓbatur iſta con
cluſio fundamẽto concludentiſſimo.⁊.ꝓ intelligentia premitto
5 vnũ qꝺ eſt clariſſimũ † ꝙ dñiũ eſt ius de re corporali libere diſpo
nẽdi niſi lege ꝓhibeat̃ ꝓut cõcludit Bar.in.l.ſi quis vi.§.dĩa.ff.
de acqui.pol.⁊ Bal.in.l.femine.§.ſi.ff.de ſeñ.nup.⁊ Salyce.in.l.
tradi.C.de pac.⁊ ſic pꝫ qꝺ eſt ius competens perſone ſeparatuz
ab ipſa re.vñ dicit Barto.in.l.j.in vltj.q.ff.de iuriſ.om.iu.dñium
non eſt qualitas alterius rei: ſed qualitas coherens pſone.¶ Se
cũdo premitto ſtatutũ lucanũ quo diſponit̃ qꝺ ante ſolutionez
pretij nõ transfeat dñiuz in emptorẽ etiã ſi fuerit habita fides de
ꝑcio ⁊ ꝙ illi ſtatuto nõ poſſit renũciari.⁊ in hoc qñ eſt habita ſi
des de ꝑtio corrigit̃ ius cõe vt pꝫ in.d.l.qꝺ vendidi.¶ Ex qui
bus infero vnũ aliud ad ꝓpoſitũ qꝺ cũ ꝯtus fuerit celebrat⁹ in
ciuitate lucana ⁊ factũ fuerit inſtrũ cũ clauſolis ꝯſuetis vꝫ con
ſtituti ⁊ aliis.⁊ vẽditor fuerit ciuis lucanus lꝫ vẽdiderit nõ ſub
dito rem exiſtẽtem extra territoriũ.⁊ fuerit habita fides de pre
tio nõ fuit trãſlatũ dñium.¶ Jſta cõcluſio probat̃ clare ex for
ma ſtatuti lucãni cuius verba ſunt clara non eſt opus altera in
terpretatione.l.ſi autẽ.ff.de vſufru.lega. ſed tale ſtatutum ſeruan
dum eſt ⁊ ſm illud iudicandum igitur ⁊c.Quod aũt ſeruari de
beat in caſu noſtro oſtendit̃ duplici ratione.¶ Prima ratio eſt
qꝛ dñiũ trãſfert̃ vtute ipſi⁹ ꝯtr⁹ imediate ſi fiat traditio.l.tradi.
C.de pact.iũcta.l.nunꝙ̃ nuda.ff.de acqui.re.dñio.⁊ in ꝯtu vẽdi
tionis ſoluto ꝑcio vel habita fide de iure cõi vt in.d.l.qꝺ vẽdidi.
vñ cum facta fuerit vẽditio ⁊ traditio per cõſtitutũ ⁊ habita fi
des de ꝑtio ex ipſo ꝯtu immediate debebat trãſferri dominium
virtute ꝯtus ſequuta traditione ⁊ habita fide de ꝑtio.ſꝫ regula
6 eſt † qꝺ in his que pertinent ad litis deciſionẽ ſi querimus de his
que oriunt̃ ex cõtractu inſpicimus ſtatuta loci ꝯtractus licet alſ
bi ſit fiẽda ſolutio qꝛ res eſſet alibi ſita vt eſt caſus in.l.ſi fundus.
ff.de euic.⁊ tradit Dy.in.l.cõtrexiſſe.ff.de actio.⁊ obli.⁊ Barto.
⁊ Bal.in.l.cũctos populos.C.de ſumma trini.⁊ fide catho.ſecus
dicũt de his que oriunt̃ poſt ꝯtractũ ꝓpter negligẽtiã ⁊ moram
vt ibi latius per eos ſed vt dixi tranſlatio dominij oritur ex ipſo
contractu ⁊ ex originali natura ꝯtus.d.l.nunꝙ̃ nuda.¶ Secũda
rõ qꝛ ex quo ſtatutum non ſolum diſponit qꝺ nõ tranſeat domi
niũ ſed etiam qꝺ illi ſtatuto nõ poſſit renũciari vñ inhabilitata
eſt pſona venditoris ad transferendum dñium non ſoluto ꝑcio
⁊ cõſequẽter non potuit trãſferre dominiũ rei exiſtẽtis extra ter
ritoriũ qꝛ ſtatutũ põt pſonã ſibi ſubditam afficere ⁊ inhabilita
re vbiqꝫ locoꝝ.l.ex ea poſtu.⁊.l.is cui bonis.de teſtamentis.vnde
concludit Bald.poſt Bartol.in.d.l.cunctos populos.in lectu
ra qꝺ ſi ſtatutũ ꝓhibet vxorem legare viro nõ põt legare rem exi
ſtentẽ extra territoriũ.idem dicit in repetitione dicẽs qꝺ ex quo
reſultat inhabilitas perſone ⁊ excluſio ab actu ꝓhibitio ſtatuti
porrigit effectũ ſuũ ad rẽ vbiqꝫ exiſtentẽ.⁊ maxime qꝛ tale ſtatu
tum dꝫ fauorabile ex quo rõ motiua fuit principaliter ꝓuidere
indẽnitati venditorũ ⁊ nõ in odium emptoris.principalis aũt
intentio eſt inſpiciẽda.l.g exceptione.ff.de ꝯdi.inde.⁊.l.ſi quis
nec cãm.ff.ſi cer.pe.igitur facilius põt extendi ad res exiſtẽtes ex
tra territorium vt declarat Bar.in.d.l.cũctos populos.in.vi.q.
principali.¶ Sꝫ dicet qſpiã: iſta ſunt cõtra no.per Bart.in.d.l.
cũctos populos.C.de ſum.trini.in.vi.q.in princi.vbi dicit qꝺ qñ
ſtatutũ eſt ꝓhibitiuũ in re ⁊ reſpectu rei vt qñ prohibet dñium
rei alienari in cõſortes tunc ſtatutũ afficit rem ⁊ impedit dñium
trãſferri in quocũqꝫ loco fiat alienatio arg.l.an in totũ.C.de edi
7 ficijs ꝑuatis.ꝑ quaꝫ.l.idem Bar.in.iiij.q.in ea.l.dicit † quod qñ
eſt queſtio de aliquo iure deſcendente ex re attenditur ſtatutum
loci vbi res eſt ſita.⁊ ita intelligit.l.venditor.§.ſi conſtat.ff. cõmu
nia prediorũ.vnde dicebat Lambertinus de Salyce.in.d.l.ſi fun
dus.ff.de euic.qꝺ illa lex locum hꝫ quando ſtatutum eſt circa per
ſonã ſed ſi eſt circa rem inſpicitur locus rei.l.forma.§.ſi vero.ff.de

cenſibus. cū ſi. refert Bal. ꝛ ſequit in. d. l. cunctos populos. in repetitione. ¶ Ad omnia iſta rñdeo qꝺ ex quo ſtatutū nō reſpicit alienationē reſpectu rei ſed tm̄ reſpicit tranſlationē dñij ꝛ dñiū est qualitas coherens perſone ꝛ nō rei vt ſupra dictū fuit potꝰ ſtatutū dr̄ eſſe circa pſonaȝ non circa rē: quo caſu oēs fatētur qꝺ extenditur ad res extra territorium vt per Barto. late in. d. vj. q. ¶ Reſpondeo ꝛ dare qꝺ ſtatutū non reſpicit rem nec dominiū reſpectu rei ſed inhabilitatē perſone dum vult qꝺ venditor non poſſit dicto ſtatuto renunciare ꝛ ſic reſpicit dñiū reſpectu perſone ꝛ non rei cū in fauorem venditoꝝ fuerit tale ſtatutum editū ergo afficit perſonas reſpectu ēt rerū exiſtentiū extra territoriū: vt. ſ. dixi ſm̄ Bar. ꝛ Bal. ¶ Adhuc etiā magis ſtringo qꝺ ſtatutū non impedit trāſlationem dominij reſpectu rei quia nō reddit rē inalienabilē: ſed reſpicit cōtractū venditionis vt eius virtute nō transferatur dominiū niſi ſoluto ꝑtio itē reſpicit fauorem vēditoris: igitur attendi debet ſtatutum ꝛ contractus ꝛ perſone. vnde dicit Bal. in dicta repetitione. l. cūctos populos quādo non inhabitat preciſe perſonam ſed dat formā contrahendi inſpicitur locus contractus qui regulatur a ſua origine ꝛ habz legem loci annexam. Cum ergo non preciſe ꝓhibeatur tranſlatio dominij rei nec preciſe inhabilitetur pſona ſed detur forma quod ita demū ex ꝯtractu transferat dñium ſi ſoluatur ꝑtiū lex potius dr̄ diſponere circa virtutem ꝛ potētiam cōtractus ꝙ ſimpliciter circa rem vel circa perſonaȝ niſi quatenus reſpicit fauorem venditoꝝ: ꝛ ſic inſpici oȝ locus ꝯtractus. d. l. ſi fundus ꝛ iſta

8 eſt veritas. ¶ † Ex quibus ꝑmiſſis infero ad ꝓpoſitum ex quo nō fuit tranſlatum dominium ſicut ante ſolutionem ꝑtij venditor fructꝰ pcipere potuiſſet iuxta. l. iul. §. offerri. ff. de actio. empt. ita potuit interim pcipere aliquā penſionē ex re. ita cōcludit do. Abb. ī ſuo cōſilio. lxvij. incip. duo ad clarā deciſionē. ꝛ ī ſuo conſilio. lxxvij. inci. videtur ꝑmo ꝛ ſi dicat qꝺ do. Abbas loquit qñ interim emptori locauit hic aūt nulla preſupponitur facta locatio. reſpondeo qꝺ do. Abb. non fundat ſe in locatiōe q2 ſi fuiſſet dominiū trāſlatum ſentit qꝺ cōtractus non eſſet licitus ſed fundat ſe qꝺ nō fuit trāſlatum dominiū ꝛ ſic ante ſolutionē potuit fructus pcipere vñ potuit pcaſionē ratione illoꝝ fructuum qui ex re ſua ab emptore percipiuntur recipere. ꝛ ita potius eſt ꝑſumēdum ꝙ penſio in recōpenſatione fructuū fuerit ꝓmiſſa quaȝ ratione retardate ſolutionis vt potius rem licitā feciſſe dicatur iuxta. l. merito. ff. p ſocio. ꝛ vt potius cenſeat cōtractus non vſurarius ꝓut voluit Pet. de ancha. in regula peccatuȝ. de reg. iur. in. vj. Et hāc partem in caſu noſtro potiorem exiſtimo. ꝛ ꝓ ſolutione eorum que in contrariū adducta ſunt conſidero aliquas

9 difficultates multū diuerſas. ¶ † Prima difficultas ē an liceat vendere immobilia cariori ꝑtio propter cōceſſam dilationeȝ ad ſoluendum. ꝛ in hoc Bald. ꝛ Pet. de anch. vt. ſ. retuli tenent qꝺ ſic. ꝛ quod non habet locum tex. in. d. c. in ciuitate. ſed idem Pet. de anch. Saly. c. domi. Laurentius de rodulphis ꝛ do. Joan. de anania cōtrariū tenent: niſi quod Saly. vult quod qñ alias nō fuiſſet inuēturus emptorem prout erat caſus noſter vult qꝺ cōtractus ſit licitus. ꝛ ſic in caſu noſtro videtur licitū aliquid percipere ſingulis annis propter dilationem ad ſoluēdū: ſicut licitum eſt vēdere cariori pretio quia vtrunꝙ percipitur ratione dilationis date ad ſoluendum. ꝛ ſic videtur eſſe eadem ratio ergo eadem eſſe debet iuris diſpoſitio. l. illud. ff. ad. l. aquiliam. hic ta-

10 men non eſt proprie caſus noſter. ¶ † Secūda difficultas eſt an ratione retardate ſolutionis poſſit vſura peti propter moraȝ in non ſoluendo. ꝛ concludit qꝺ ſic. gl. eſt quā oēs approbant in. d. ca. conqueſtus. ꝛ ita concluditur cōiter in. d. l. cura bit. ꝛ iſta difficultas etiā caſum noſtrum nō attingit. ¶ Tertia difficultas eſt qñ emptor non fuit in mora ſoluendi ꝑtiū tñ percipit fructus puta nō ſoluit q2 res nō fuit tradita libera. ꝛ hoc caſu Bal. i. d.

11 l. ij. C. de vſuris. ſentit ꝙ † vſure peti pñt. Contrarium ſentit in eadem. l. dum vult ꝙ ſola perfidia conſideratur. vnde paſſus eſt dubius quem nō proſequor: quia nō eſt caſus noſter. ¶ Quarta difficultas eſt qꝺ emptor qui rōne more teneretur ad vſuras ꝛ a principio ꝓmittit certū quid ſingulis annis donec ſoluere potuerit ſi diſtulerit nulla data dilatione ad ſoluendum. ꝛ hoc caſu Jo. Calde. Pau. de leaza. ꝛ Joā. de imo. tenent qꝺ ꝯtus eſt licitus niſi ꝗtitas eſſet nimis exceſſiua ſm̄ quod declarat do. Laurentius in dicto tractatu vſurarū. in quarta oppoſitione. ꝛ ideȝ tenet domi. Abbas in. c. ſalubriter in ſolito mercari. Nam ſi licitum eſt ratiōe retardate ſolutionis recipere ergo videtur licitū hoc in pactum deducere. ꝛ idem tenet Joan. de anania in. d. c. in ciuitate. Sed cōtrarium tenet Joan. an. in. d. c. ſubaliter. ꝛ Cardina. ꝛ do. Lauren. in dicto tractatu. q. liij. Pet. de ancha. conſi. cclix. ꝛ hanc difficultatem nō proſequor: quia diſtat ſatis a caſu noſtro quia iſto caſu non videt data dilatio ad ſoluendum: ſed certū quid promittit ꝑꝑ ceſſationē ſolutionis iuncta. l. lecta. ff. ſi cer. pet. ꝛ declarat Barto. in. l. qui rome. in prin. ff. de verbo. obli.

¶ Quinta difficultas qñ eſt data dilatio ad ſoluendum. ꝛ ſic detur cōi eſt tranſlatū dñium iuxta. l. qꝺ vendidi. cum ibi not. ff. de cōtrahē. empt. ꝛ ꝓmiſſum eſt certū quid ſingulis annis. ꝛ hic vſ ſimilis caſui noſtro in quo Joan. and. Car. Pe. de anchar. ꝛ do. Laurētius ſentiūt cōtractū illicitū. ꝛ do. Abb. cōſilio. lxvij. Sed Jo. de Jmo. tȝ cōtra. ꝛ hāc tenet do. Abb. limitando dicta doctorum qñ emptor ſolitꝰ eſſet mercari vel deponere apud mercatores idem in caſu noſtro videtur dicendū ex quo emptor erat perſona diligens ꝛ cōuertiſſet pecuniam in emptionem prediorum vel aliter lucratus fuiſſet. Item nō inueniſſet aliter emptorē qꝺ multū ꝯſideratur vt. ſ. vnde his concurrentibus concludi forte poſſet contractū licitū. ſed adhuc iſta nō eſt ſimilis caſui noſtro. quia in iſta dñiū transfert: ſed in caſu noſtro ꝑſupponit dñium non fuiſſet trāſlatum: vnde vlterius non proſequor. ¶ Sexta ꝛ vltima difficultas eſt quando eſt data dilatio ad ſoluendum et non eſt tranſlatum ꝛ donec precium ſoluatur eſt promiſſum certum quid ſingulis annis prout eſt caſus noſter. ꝛ hoc caſu arbitror cōtractum eſſe licitū. ꝛ ita decidit. d. Abb. ī ratione decidēdi in. d. cōſi. lxvij. incipi. viſo quodā inſtrumento vbi ponit caſuȝ qñ interim emptor pendēte dilatione cōduxit ꝛ dicit ꝙ licite poteſt percipere certū quid ſingulis annis venditor ꝓbat hoc rōne: quia ſicut ante integram ſolutionē ꝑtij poteſt venditor fructus percipere. l. iul. §. offerri. ita ꝛ cuicūꝙ locare. ergo a pari ratione a quocūꝙ pōt fructus percipere. adducit aliam rationem ꝙ etiā ſi emptor ſine aliquo titulo fructus percepiſſet teneretur venditori ad intereſſe: quia ſi volebat fructus percipere non debebat petere dilationem ad ſoluendū. l. curabit. C. de act. empt. q̄ ratio concludit aperte in caſu noſtro. ꝛ ſic do. Abb. decidit queſtionē noſtrā in terminis. ꝓ hoc facit quod dicit Hoſti. ꝛ refert Moder. in rub. extra de vſur. vbi dicit ꝙ ideo pro re locata recipimus aliquid licite nō pro mutuata q2 rei locate dominium retinemus: vnde licita ꝛ ex re ꝓpria percipimus ꝓut etiam no. declarat Bald. in. l. ſi nauis. ff. de rei vendi. vñ dicūt theologi vt refert Egidius in libro de regimi. principū ꝙ etiā ex pecunia poſſumus aliquid recipere dominio nō tranſlato refferūt Moder. in. d. rub. de vſuris. que concludunt in caſu noſtro in quo dominium non eſt tranſlatum. Laus deo redemptori.

¶ Conſilium. dcxvij.

1 ☞ Remedium ordinarium an faciat ceſſare extraordinarium ꝛ econtra.

DOminus labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanctꝰ illuminet intellectū. Supraſcripti ꝛ inſignes doctores ꝛ partes ſubtiliter ꝛ elegāter premiſſam concluſionem abſoluerūt: nec opus eſſet vlteriori demonſtratione: ſed tamen ne incōſulte ſubſcripſiſſe videar: barū bus rem abſoluam. ſuppoſita igitur communi opinione ꝓ vera quod heres minoris poſſit petere reſtitutionem in integrum aduerſus non aditionem ſecūdum quod declarant docto. in. l. pannto. ff. de acquiren. heredit. ꝛ in. l. ſi infanti. C. de iure delibe. placet mihi illa concluſio quod ſi minor decedit intra tēpus deliberandi ex quo tranſmittitur ius deliberandi loquendo de maiore pupillo iuxta. l. cum antiquioribus. C. de iure deliberādi. ꝛ ſic competit remediū extraordinarium reſtitutionis in integrum. l. in cauſe. la. ij. ff. de minori. ꝛ not. Bart. in. l. in prouinciali. ff. de noui ope. nuncia. ꝛ iſta concluſio eſt de mente fere omnium doctorum volentiū quod minor leditur in morte ꝛ non aditione: quia nō trāſmittit ius adeūdi vt colligitur ex verbis Jacobi butri. Cyni Bartoli ꝛ Baldi in. l. j. C. de reſtituti. mili. ꝛ Barto. in. l. qui duos. ff. de reb. dub. Et ſenſit Barto. in dicta. l. pannto. ꝛ in. d. l. ſi infanti. ꝛ ibi clarius Bald. in verſiculo. ꝛ pro hoc dico. ꝛ Bald. in. l. cū antiquioribus. in vltima columna. C. de iure deliberādi. ꝛ Bald. in. l. non ſolum. ff. de in integrum reſtitutione. titulo generali prout verba eorum diligenter ponderat preceptor meus in ſua ſubſcriptione ad conſilium elegantis doctoris domini Petri philippi de nobilibus de corneo de peruſio qui hanc opinionem etiam tenuit vt ipſa refert dicta. l. ſi infanti. vbi hāc queſtionem in terminis decidit. Addo quod ideȝ voluit clare Joānes de imola in. l. ventre. ff. de acquirenda hereditate. in. ix. colūna. vbi reprobat intellectū Ange. ad illum textum qui voluit quod vbi tranſmittatur beneficium reſtitutionis in integrū. naȝ dicit qꝺ illud eſt falſum: quia ex quo in terminis illis trāſmittitur bonorū poſſeſſio cōtra tabulas ceſſat remediū ſubſidiariū reſtitutionis in integrū. ergo fortius quando tranſmittitur ius deliberādi: quod regulariter trāſmittitur. bonoꝝ autem poſſeſſio cōtra tabulas regulariter non tranſmittitur. l. in. §. acquirere. ff. de bo. poſſeſ. ti. generali. ꝛ ibi reſpondet Joannes de Jmol. ad vnū qꝺ tangunt ſupraſcripti conſulentes ſcȝ quod ius deliberandi durat anno. d. l. cum antiquioribus. beneficiū reſtitutionis in integrum

grum quadriennio.l.fi.C.de tēporibꝰ in integrum reſti.petenda.⁊ ſic cum remediū extraordinarium videatur plenius ⁊ pinguius ordinario videtur ꝙ non excludaſ a remedio iuxta no.p Bart.in.l.in prouinciali.ff.de noui ope.nūcia.Nam dicit Joan.de imo.ꝙ licet beneficium bonoꝝ poſſ. contra tabul.ſit annale.l.emācipata.C.q admitti.⁊ reſti.in integrum duret quadriennio.item licet potēna adeūdi que cauſatur ex reſtitutione ſit perpetua: tamē tale intereſſe minoris vel longioris vite nō eſt in conſideratione.allegat.d.l.pater qui caſtrenſe.ff.de caſtrēſi pecu.⁊ not.in.l.qui bis idem.ff.de verbo.obli.⁊ ſic Joā.de imol.clare decidit queſtionē noſtrā in fortioribus terminis.Hoc etiā ſenſit Jo.de imo.in.d.l.pantonius.quia format queſtionē quando minor decedit hereditate non adita ⁊ poſt tempus tranſmiſſionis iuris deliberādi.⁊ ſic ſentit qd̄ tēpore quo trāſmitteret ius deliberādi qd̄ non procederet.¶ Reperio etiā ꝙ elegās noſtra tempeſtate doctor do.Alex.de imo.preceptor meus conſuluit ſm̄ hāc conſiderationē in ſuo conſilio quod incipit redemptor ⁊c.Viſo pceſſu cauſe vertentis inter dominā Franciſcam.vbi vult ꝙ quādo minor moritur nō adita hereditate aſcendentis quam trāſmittit ad alios ſuos aſcendentes iuxta no.in.l.vnica.C.de his qui ante apertas tabulas.†tunc heredi minoris non competit beneficiū reſtitutionis in integrum tanquam extraordinarium. argumē.d.l.in cauſe.la.ij.ff.de mino.cum ſimilibus.¶ Cōfirmatur iſta cōcluſio in ſimili.quia quādo heredi minoris competit regreſſus cōtra tutorem qui nō adiuit non competit reſtitutio in integrū ex quo alio remedio ſuccurri poteſt.⁊ ſic ceſſat equitas dande reſtitutionis prout cōcludunt Bart Franciſcus de albergotis et cōmuniter aliȷ̄ in dicta.l.ſi infanti.⁊ Bar.i.d.l.qui duos.⁊ Bal.in.d.l.vnica.§.in nouiſſimo.C.de caducis tollendis.ergo idē fortius in caſu noſtro in quo competit remedium ad idē ⁊ contra eundem per ea que ſtatim dicam.⁊ cum iſta ſit cōmunis opinio ab ea in conſulendo non eſt recedēdum: licet inſignis doctor et preceptor do.Franciſcus aretinus in conſilio allegato per ſcōm conſulentem impugnet dictaꝫ opinionē ⁊ etiam in ſuis ſcriptis in.d.l.pantonius.dicit enim quod aliquādo datur actio vel officium iudicis in ſubſidium fundatum in ea equitate quia aliud remedium non competit: ⁊ tunc quando competit aliud remedium illud ceſſat.⁊ ita loquuntur iura Barto.videlicet.l.j.in fi.ff.ſi mulier ventris nomine.cum ſimi.allegatis per Bartolum.¶ Aliquando et ſecundo ſubeſt etiam alia equitas que cauſat reſtitutionem in integrum: vt in minore ratione minoris etatis vel abſentie ex cauſa reipubli.⁊ tunc pro actione que datur contra alium non impeditur officium iudicis extraordinarium in minore probatur in.l.etiam.⁊ in.l.fin.C.ſi tutor vel curator interuenerit.in abſente probatur ex nota.per glo.in ſecūda ſolutione.in.l.is qui reipub.ff.ex quibus cauſis maiores.que communiter approbatur.ſed ad iſta dicta dici poteſt qd̄ non obſtant in caſu noſtro.Item ſaluari poteſt opinio Bart.⁊ communis.¶ Primum probaſ quod non obſtent in caſu noſtro: quia loquuntur quādo remedium ordinarium ⁊ extraordinarium dantur contra diuerſas perſonas prout in caſu Bar.ſed quando ad idē et contra eādem perſonam prout eſt caſus noſter: tunc dicta remedia non concurrunt ⁊ ceſſat extraordinarium.caſus eſt in.d.l.in cauſe.⁊ ibi hoc ſenſit Bal.poſt Petrum.⁊ nota Bart.in.d.l.in prouinciali.in fine ſue diſtinctionis.¶ Preterea dici poteſt qd̄ dicta.l.cū ſi.procedit quando vtrūq; eſt remedium ſpeciale prout intelligit Bart.in.d.l.in prouinciali.at in terminis noſtris alterum eſt remedium generale iuris deliberandi: alterum ſpeciale reſtitutionis in integrum.¶ Secūdum probatur.nam licet quū competit reſtitutio ex legitima cauſa abſentie non excludatur dictum remedium reſtitutionis propter aliud contra diuerſam perſonam vt voluit gloſ.in.d.l.is qui reipu.Item illud idem eſt dicēdum quādo competit ratione minoris etatis: vt in dicta.l.etiam.cum ſi.tamen quando non competit ſimpliciter ratione minoris etatis ex titulo de minoribus: ſed propter etateꝫ ⁊ leſionem cōtingentem in puncto mortis quo caſu competit reſtitutio partim ex minori etate ⁊ partim propter mortē.⁊ ſic mixtim ex titulo de minoribus.⁊ ex titu.ex quibus cauſis maiores. tunc habet locum quod dicit Barto.ſcilicet quod quando habetur regreſſus contra tutores ceſſat equitas.⁊ iſta fuit intentio Bar.in.d.l.ſi infanti.⁊ ita premiſſe rationi reſpondebant conſulendo inſignis doctor domi.Joā.de bōgirolotis de eugubio ⁊ plerią; aliȷ̄ aduocati florentini.¶ Confirmatur iſta opinio.nam hec reſtitutio dicitur magis in regulis quaꝫ ſi ſimpliciter competeret ex titulo de minoribꝰ.ex quo licet minor nō ſit leſus ſui facilitate neq; dolo aduerſariȷ̄: quo caſu non ſolet cōpetere reſtitutio.l.verum.§.ſciendum.ff.de minoribus.tamē competit reſtitutio ex equitate de qua in dicta.l. pantonius. ſecundum doctores ibi. igitur non eſt mirū ſi facilius ceſſat quam reſtitutio in integrū. Iſta reſponſio probatur.nam licet vnū remedium extraordinarium non ceſſet propter aliud.vt in.d.l.etiam.⁊ per Bart.in.d.l.in prouinciali.⁊ in.l.de pecoribus.C.ad.l.aquiliam.⁊ tradūt do.And.⁊ Joa.de imo.in.c.ſignificauit.extra de teſtibus.tamen quū aliud remedium eſt magis ſubſidiarium ceſſat propter minus ſubſidiarium.iect.eſt not.⁊ ibi Baldus in.l.ſi filius. C.de inoffi.teſta.Nulli autem dubiū quod reſtitutio de qua agimus eſt magis ſubſidiata quam illa que cōpetit ex tit.de minoribus. ex quo ex illo ti.nō datur.igitur non eſt mirum ſi facilius ceſſat quādo alio remedio ſuccurriſ.iſto caſu non loquunſ iura allegata contra Barto.ex quibus patet quod defendi poteſt opinio Bart.¶ Sed contra premiſſam conſiderationem poteſt inſtari quod imo reſtitutio competat de ſtricto iure.Nam claruꝫ eſt quod in puncto mortis minor amplius adire nō poteſt.caſus eſt no.in.l.ſi.ff.quando dies legat.cedat.igitur in vita antequam moriatur dicitur leſio cōſummata: ⁊ incipit competere reſtitutio in integrum ⁊ conſequenter ad heredes traſmittitur.l.non ſolum.ff.de in integrum reſti.titu.generali.vbi hoc motiuū tangit Bal.⁊ Joan.de imo.in.l.qui duos.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ Paul.⁊ do.Jo.petrucius in.d.l.ſi infanti.⁊ Paul.de caſt.in.d.l.pantonius.¶ Ad quod motiuum reſpōdetur primo quod licet hereditas nō poſſit adiri: tamen bonorum poſſeſſio agnoſci poteſt in puncto mortis.Nam actus qui poteſt per alium explicari poteſt in puncto mortis explicari: vt in.l.ſi.ff.de condi.inſtit.ſed bonoruꝫ poſſeſſio eſt huiuſmodi.l.iȷ̄.§. acquiren.ff.de bono.poſſeſſio.tit.generali.igitur ex quo competit ordinarium ceſſat extraordinarium.¶ Secundo reſpondetur quod licet in momento mortis heres ledatur tamen ex quo hereditas momento erat remanſura apud eum talis momentanea acquiſitio non eſt in conſideratione.l.fin.§.fin.C.de bonis que libe.⁊ quod per illum textum dicit Bal.in.l.fin.ff.de conditio.inſtitu.ergo ex tali modica leſione non competit reſtitutio.l.ſcio.ff.de in integrum reſtitu.tit.generali Et has duas reſpōſiones ponit Aretinus in.d.l.pantoniꝰ.¶ Tertio reſpondetur quod ad hoc vt de rigore trāſmittatur beneficiū reſtitutionis in integrum non ſolum requiritur quod minor fuerit leſus in vita: ſed etiaꝫ quod in vita potuiſſet in integrum reſtitui vt probat tex.in d.l.nō ſolum.ſed in eodem momento mortis non potuit reſtitutio cōcedi.igitur de rigore nō tranſmittitur.⁊ licet do. Paulus de caſtro in dicta.l.ſi infanti.dicat quod iſta equitas reperiatur tātum ſcripta in abſente cauſa reipub.in.d.l.pantonius.⁊ non in minore videtur quod in eo ſtare debeamus regula iuris communis.iuxta no.in.l.j.C.de legibus: tamen ſi conceditur reſtitutio abſenti fortius minori.argumen.gloſſ.not.in.l.papinianus.§.fin.cum ſequen.ff.de inoffic.teſta.⁊ notaꝫ que ſtatim dicam.¶ Preterea ad premiſſa reſpondet ſubtiliter primus conſultor quod ad hoc vt minori cōpetat reſtitutio de rigore neceſſe eſt quod ex ſui facilitate ledatur vel dolo aduerſariȷ̄. ſecun ſi caſu.l.verum.§.ſciendum.ff. de minoribus.ſed ante momentum mortis ex non aditione minor non dicitur leſus vt omnes fatentur. Item in momento mortis quilibet qui non adiret eo tempore non dicitur labi ſui facilitate ſed facere quod etiam prudentiſſimus faceret igitur non competit reſtitutio de ſtricto iure.l.non videtur.C.de in integrum reſtitu.titu.generali. igitur tantum de equitate competit reſtitutio ex clauſula generali: non de rigore ex titulo de minoribus.¶ Sed contra hanc obiectionem inſurgit Are.in dicta lege pātonius.dicens quod licet in puncto mortis non ledatur vere ſui facilitate: tamen fingitur leſus ad hoc vt reſtitutio cōcedatur ex tit.de minoribus per textum in lege etiam.ff.de mino.vbi poſthumus fingitur natus ⁊ conſequēter leſus ſui facilitate vt reſtitutio cōcedatur.¶ Preterea ſi fingitur leſus abſens cauſa reipu.vt concedatur reſtitutio.vt in dicta lege pantonius.fortius hoc dicendum in minore per not.in.l.fin.ff.de in integrum reſtitutio.titu.generali.vbi eius cauſa fauorabilior eſſe videtur.et probatur in dicta lege papinianus.in fine.¶ Sed iſta dicta non habent obſtare in caſu noſtro.⁊ ad primum motiuum dico ſaluando communem ſententiā a qua in conſulēdo non eſt recedendum quod lex non fingit eum leſum ſed natum.⁊ hoc eſt regula in his que ſunt in ſui fauorem lege qui in vtero.ff.de ſtatu ho.eo autē ipſo quod cenſetur natus dicitur leſus ſui facilitate permittēdo tempus preſcriptionis labi.vt eſt glo.⁊ ibi Barto.in lege finali.C.in quibus caſibus in integrum reſtitu.non eſt neceſſaria.nam ſi facilitate etatis hoc dicimus in nato: fortius in non nato. nec in hoc eſt opus alia fictione.¶ Preterea multa finguntur in conſequentiam que non principaliter lege penul.ff.de ſuis ⁊ legiti. et eradit Barto.in.l.ſi is qui pro emptore.ff. de vſucapionibus. in materia fictionis tranſlatiue.¶ Preterea hoc motiuum non aſtringit quod dicatur ledi ſeu fingatur leſus in vita: ſed tantum per mortem ſicut in abſente. quo caſu ex quo leſio non conſummatur in vita ſicut in.d.l. etiam ei. non competit heredi de ſtricto iure: ſed de equitate ex clauſula generali.argu.in.d.l pon-

tonius. vbi etiam abſenti ex cauſa Reipublice non competit de ſtricto iure reſtitutio. ¶ Preterea od illud quod fauorabile eſt cauſa minorũ poteſt dici quod eſt verum quãdo minor eſt leſus ſui facilitate vel dolo aduerſarij. ⁊ loquuntur iura ſupra ad hoc allegata. ſed in caſu noſtro non dicitur leſus ſui facilitate ſed ꝑpter minorem etatem iunctam cum morte ſicut coniungitur abſentia cum morte in. d. l. pantonius. per quã legem poteſt argui extenſiue ad minorem. ⁊ ſic in minore fundatur deciſio in eadem equitate ſicut in maiore. ¶ Poſtremo quãdo abſens ſeu minor vere leduntur qꝛ nõ tranſmittunt qđ iungaꝭ abſentia ſeu minor etas cũ morte ad cauſandã reſtitutionẽ hoc eſt fundatũ in equitate. de qua in. d. l. pantonius. ſed in caſu noſtro in quo ius deliberandi fuit tranſmiſſum minor per mortẽ nõ fuit leſus vnde ceſſat equitas. d. l. pantonius. per quam minor etas cõiungitur cũ morte. ⁊ ꝑ hoc tolluntur oẽs difficultates premiſſe in caſu noſtro.

Laus deo ⁊c.

¶ In hoc conſilio continetur.

¶ Primo aſpectu concludendũ videbatur. Si vulneratus moriatur an ⁊ quãdo ex vulnere mortuus videatur vt de occiſo teneatur qui vulnerauit hic plene ⁊ diligenter ⁊c.

¶ Conſilium. lxxviij.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Primo aſpectu concludendum videbatur quod dictus iuuenis de homicidio teneatur ex pluribus. ¶ Primo quia ex quo vulneratus ſine alio vulnere ſine percuſſione ſupuenienti mortuus eſt verum eſt dicere illum fuiſſe a vulnerãte occiſum. ita dicit tex. in. l. huic ſcripture. §. quod ſi ſeruus. ff. ad legem aquiliã. Ad idẽ facit quia euentus mortis oſtendit vulnus fuiſſe mortale. arg. l. aut facta. §. euentus. ff. de penis. iuxta illud exitus acta probat. l. rem non nouam. §. fina. C. de iudi. ⁊ in prima conſtitutione ffor. in fin. Ita inquit Bal. in. c. j. in ver. vj. cõqueritur. quib. mo. feu. amit. in vſ. feu. ¶ Scđo eadẽ cõcluſio cõfirmaꝭ ex qualitate loci in quo fuit vulneratus cũ a cõiter accidẽtibus videamus vulnera in capite magis eſſe letifera ꝙ̃ in alia parte corporis. vñ dicũt gl. ⁊ doct. qđ ille q aliquẽ percutit in capite cum baſtone preſumitur habere animum occidendi ſecus ſi in alia parte corporis vt dicit glo. ⁊ doc. in. c. ſicut dignum. ad ſi. extra de homicidio. et Barto. in. l. j. §. diuus. ff. ad. l. cor. de ſica. vnde dicit Bald. in. d. c. j. verſicu. ⁊ not. quod quando vulnus eſt in loco periculoſo probatio negatiue quod non fuerit mortuus ex vulnere eſt valde difficilis. Allegat notata in. d. c. ſicut dignum. et ſic ſentit quod preſumatur ex vulnere mortuus. ¶ Tertio hoc videtur ꝓbare tex. in. c. ij. extra de clerico percuſſore vbi habetur quod ſi vulneratꝰ decedit poſt octo dies non preſumitur mortuus ex vulnere. ergo a contrario ſenſu probat ſecus eſſet ſi intra. viij. menſes deceſſit. ⁊ ita videtur tenere Bart. in. l. ſi. ff. ad. l. corne. de ſicariis. allegando. d. c. ij. Illa fuit etiam de mente Bar. in. l. vnica. C. de emenda. ſeruorum. ⁊ ibi clare hoc videtur tenere Bar. de Salyce. Angel. etiam ibi. Idẽ in caſu noſtro quando deceſſit ante. xl. dies. ⁊ hãc dicit eſſe regulam medicine. hoc idem voluit gloſſ. in ca. preſbyterum. extra de homicidio. vbi videtur preſumi quem mortuum ex vulnere ſi deceſſit poſt paucos dies. et gloſſa ſupplet maxime propter cõtrariũ. d. c. ij. ⁊ ita etiam tenet ibi Jo. an. ⁊ pro his eſt bonus tex. in. l. ait lex. verſi. qđ ſi mortifere. vbi probatur quod lꝫ vulneratus deceſſerit poſt longum interuallum non tamẽ tolliꝭ preſumptio quod preſumatur ex vulnere deceſſiſſe. ¶ Quarto ⁊ vltimo accedat. Nã non eſt dubiũ ꝙ vulnerãdo preſtitit cauſam homicidio licet febris ſuperuenerit ⁊ ſequuta fuerit mors. ita dicit Inno. in. d. c. ſicut dignum in verbo percuſſus. igitur videtur concludendũ ꝙ teneaꝭ de morte ſequuta. hanc conſequentiã dupliciter probo. ¶ Primo quia quantũ ad penã. l. corne. de ſica. ita teneꝭ ille qui prebet cãm mortis ſicut ſi interfeciſſet. eſt caſus in. l. nihil intereſt ad. l. corne. de ſica. ¶ Secundo probo quando culpa precedit caſuꝫ quis tenetur de caſu poſtea ſequuto. l. obſtetrix. ⁊. l. qui occidit. §. qua actione. ff. ad. l. aquil. ⁊. l. pretor. in fin. l. ff. vi bo. rapt. cum ſimi. ⁊ ex iſtis videbatur quod dictus iuuenis eſſet de homicidio puniendus. ¶ Quibus tamen non obſtantibus contrariam ſniam in caſu veriorem eſſe exiſtimo: qđ imo tñ teneatur ex vulnere nõ de occiſo. ¶ Pro cuius concluſionis fundamento premitto diſtinctionẽ quam fecit Bart. de Salyc. in. d. l. vnica. C. de emenda. ſeruorum. ⁊ inſignis doctor Alberi. de roſ. in. d. l. item mella. §. celſus. alias incipit ſi alius. ⁊ in. l. huic ſcripture. §. ſi ſeruus. vbi gloſſ. ita diſtinguit. ff. ad. l. aquiliam. Nam diſtinguũt quod aut certum eſt vulnus eſſe mortale ex quo ſequatur mors: ⁊ tũc quando ſequatur mors iſte teneꝭ de occiſo caſus eſt in. d. l. ait lex. in ver. ꝙ ſi mortifero. ⁊ in. l. ſi ex plagis. in princi. eo. titu. ⁊ ita loquiꝭ tex. in. d. l. huic ſcripture. §. ſi ſeruus. ſm gloſſ. ⁊ doc. ibi. ita etiã tenet Bal. in. d. c. j. quib. mod. feud. amit. ver. vij. queriꝭ. vñ dicit Bart. in. l. ſi. ff. ad. l. corne. de ſica. ꝙ in caſu noſtro ſtamus certo. ⁊ ita cõiter tenẽt vbiqꝫ doc. ⁊ hoc caſu puto qđ nõ defenderetur vulnerãs ex eo qꝛ nullus fuit adhibitus medicus vel fuit adhibitꝰ imperitꝰ neqꝫ ꝑpter aliquã culpã cõmiſſam ab infirmo ſeu vulnerato: qꝛ lꝫ forte ꝑpter iſta fuiſſet mors accelerata teneꝭ tñ vulnerãs de homici. ꝑ text. vbi ẽ caſus in. l. ita vulneratꝰ. circa prin. ff. ad. l. aquil. ⁊ ita tenẽt gl. Albe. in. d. l. huic ſcripture §. ſi ſeruus. ſ. qđ ſuperueniẽs negligentia nõ excuſet tunc ſicut nõ excuſat illũ q infirmũ curare tenebaꝭ ⁊ medicũ non adhibuit vꝉ minus peritũ ꝑut cõcludit do. Paul. de caſt. in. d. l. ſi ab hoſtibꝰ. §. ſi vir. ff ſol. mat. arg. l. ⁊ in totũ. ff. rerũ amo. in verbo ſi ob id res male geſta eſt. Ad idẽ tex. no. in. l. ſi alius. §. eſt autem ⁊ alia. ff. qđ vi aut clam. in verbo eque perituris edibus. ſicut in ſimili dicimus de vaſallo nõ ſuccurrẽte dño oĩno perituro. iuxta no. ꝑ Bar. in. l. ſi quis in graui. in prin. ff. ad ſil. ⁊ de emptore nõ defendente cãm oĩno peritura. ad hoc glo. no. in. l. ſi ideo. ff. de euictione. ⁊ in terminis noſtris ita cõcludũt Bal. Imo. ⁊ Mod. in. d. l. ſi ab hoſtibus. §. ſi vir. ita etiã tenet Bal. in ſuo cõſ. qđ incipit ſapientiſſime allegatum. allegat tex. in. d. l. qui occidit. a cõtrario ſenſu. aut ⁊ ſecundo certũ eſt ꝙ vulnus nõ erat letale ⁊ tunc qꝛ nõ ex vulnere ſed ex negligẽtia moritur vulnerans nõ tenetur de occiſo ſed de vulnere tantũ. caſus eſt ⁊ ibi not. in. d. l. q occidit. §. ſi. vbi dicit Bald. no. ꝙ qñ vulnus non eſt mortale ⁊ quis moriatur ꝑpter negligentiã vel culpam non teneꝭ vulnerans de occiſo. ⁊ tenent doctores in locis ſ. allegatis. aut ſumus in dubio ⁊ tunc conſiderandi ſunt duo caſus. ¶ Primus eſt quando non conſtat de aliqua negligentia in curando infirmum vulneratũ ¶ Secundus caſus eſt quãdo conſtat de aliqua negligentia. ¶ Circa primum caſuꝫ in dubio vulnerans teneꝭ de occiſo: qꝛ vulnus preſumitur letale: qñ exitꝰ acta probat vt diri. ⁊ ita tenet Bald. in. d. c. j. quibus mod. feu. amit. qui enim negligẽtiam allegat illam probare debet. l. quoties. §. qui dolo. ff. de probatio. ⁊ ita etiam tenet do. Floria. in. d. l. qui occidit. §. ſi. ⁊ probat tex. in. l. ſi ex plagis. in pri. ff. ad. l. aquil. ⁊ tenet Albe. in. d. l. item mella. §. celſus. ⁊ Bartol. de Salyce. in dicta. l. j. C. de emenda. ſeruorum. Hoc etiam tenet Gandinus in tractatu maleficiorum. in rub. de homicid. ad fin. ⁊ ita videntur tenere do. Ange. ⁊ do. Abb. in. d. c. ij. hoc enim caſu tñ inſpicere debet iudex in quantũ tempus vulneratus mortuus eſt: ⁊ licet ſuper tempore iura varie loquantur prout habetur in. l. j. C. de emenda. ſeruorum. ⁊ late ponit do. Floria. in dicta. l. ait lex. in princ. ⁊ Moder. in. c. ij. de clerico percuſſore. ⁊ genitor meus in. c. preſbyterum. de homici. tamen illam opi. verum puto ꝙ in hoc iudex habeat arbitrari tempus. ſ. qđ ſi eſt mortuus preſumatur ex vulnere mortuus vel ex negligentia ſm iudicium medicorum per. l. ſi ſenel. C. de re militari. lib. xij. ⁊ ita tenet Bart. in. l. ſi. ff. ad. l. corne. de ſicariis. ⁊ Jo. and. ⁊ Moder. in. d. c. ꝑſbyterũ. ⁊ do. Abb. in. d. c. ij. de clerico pcuſſore. ⁊ do. Floria. in. d. l. ait lex. ⁊ Gandinus in loco preallegato. ⁊ do. Ange. de are. i tractatu maleficiorum. in verſi. ⁊ ex interuallo dictus titius ex dictis vulneribus mortuus fuit. ⁊ Albericus de roſa. qui hoc plene tractat in quolibet ſtatutorum. in. ij. parte. q. cxx. ¶ Unde quo od tempus iudex qui habet hoc arbitrari conſulat medicos ⁊ ſm eorum iudicium hoc tempus arbitretur. ad hoc quod not. Specu. in tit. de homicidio. circa princ. ⁊ ibi Joan. and. in addi. licet hoc non ſit neceſſariũ in caſu noſtro ex quo de negligentia cõſtat. ¶ Circa ſecundum caſum quando conſtat de negligẽtia tunc dico qđ vulnerans in dubio non tenetur de occiſo. caſus eſt clarus in. l. ſi ex plagis. ſed in caſu noſtro cõſtat de negligentia dupliciter. igiꝭ non tenetur de occiſo qđ autẽ conſtet de negligentia ptꝫ primo qꝛ medicum non adhibuit propter quam negligentiã in dubio vulneratus potius preſumiꝭ mortuus ex negligentia quam ex vulnere. ita voluit gloſ. in. d. l. ſi ab hoſtibus. §. j. per quã Bal. ibi dicit quod ſi qualitas vulneris poterat ſe habere ad ſalutẽ ⁊ ad mortem preſumitur mortuus ex negligentia. ⁊ ſequunꝭ Joã. de imo. Roma. ⁊ Moder. idẽ Bal. in. l. ꝙ ſi nolit. §. ſi mancipium. ff. de edil. edic. vbi Angel. formaliter dicit illud idẽ quod Bald. in. d. §. j. ſed quis nõ videt quod cum ſteterit per. xv. dies eũdo ante aduentum febris qđ non poteſt iudicari qđ vulnus nõ hꝫ ſe omnino ad mortẽ. ⁊ ita conſulendo doctiſſimos medicos hic exiſtentes intellexi. igitur preſumi dꝫ mortuus ex negligentia. ¶ Secundo negligentia magna conuincitur qꝛ videmus quod doctiſſimi medici quibus in iſtis ſtanduꝫ eſt vt dixi affirmãt qđ maxima culpa eſt exire domum qñ quis eſt in capite vulneratꝰ: ⁊ maxime de nocte: ⁊ qđ fortius eſt Florẽtie in aere valde ſubtili adeo quod doctiſſimi medici quos conſului affirmãt quod mirantur quod multo citius febris non ſuperuenerit: ex qua culpa etiam oſtenditur ꝙ non teneatur niſi de vulnere. Ita decidit Bal. in. d. c. j. quib. mo. feu. amit. vbi dicit quod cenſeꝭ quis mortuus ex vulnere vbi ex adiuncta culpa infirmi cum vulnere fuit ſequuta mors qꝛ non diciꝭ ex ſimplicibus peruenire ad id quod

cu malio

cum alio comitetur.l.j.§.trebatius.ff.de aqua quot.ꝛ eſti. ꝛ hoc qꝫ culpa bene prepõderat.l.queritur.ff. de ſta.ho.puditor ergo non de toto ſed de tanto vt ibi per eum.℄ Confirmatur iſta cõcluſio per ea que dicit Bartho.de Saly in.d.l.j.C.de emenda.ſeruor.vbi dicit ꝙ lꝫ alias vulneratus preſumeret mortuus ex vulnere:tñ hoc eſt verũ niſi ex mala ꝛ inordinata vita aliud eẽt preſumendũ:qꝛ vna p̃ſumptio tollit aliã vt in.l.ſi.ff.de in inte. reſti. ti.generali.ꝛ ſequitur Moderñ.in.d.c.ij.de clerico percuſſore. ſed nõ poteſt eſſe magis inordinata vita vulnerati in capite:medicoꝝ iudicio:ꝙ exire domũ in aere ſubtili:ꝛ maxime de nocte. vnde dicit Bal.in ſuo cõſilio qꝫ incipit aduertendum ꝛ premittendum eſt qꝫ vulneratus conuincit̃ de negligentia ſi exiuit qñ clauſus ſtare debebat.facit quod no. Jo.de anania in.c.ſignificaſti.el.ij.in.ij.col.extra de homi. ℄ Cõfirmatur etiam ex his que dicit egregius doctor Tancredus de corneto in ſua compẽdioſa in xiij.tractatu.q.xix.vbi dicit quod excuſatur vulnerãs ſi poſt vulnus ſuperuenerit febris ꝛ mortuus eſt interueniente negligẽtia curantis ſiue curatoris.argumento.d.l.qui occidit.§.fina.ſed hic vtrũqꝫ interuenit quia non fuit adhibitus medicus ꝛ negligenter ſe curauit.Et ad predicta multum bene facit conſilium Petri de anch.mihi.cdxxx.incip.iure ſcripto ꝛ conſuetudine.ꝛ iſta dicta ſequit̃ inſignis doctor.d. Ange.de arctio in tractatu maleficio.in loco preallegato.hec eadẽ dicta ſequitur magne ſciẽtie do-

a ctor Gãdinus[a] in loco preallegato ꝛ dicit quod doctores ponũt exemplũ de ruſtico in capite vulnerato de cuius vulnere heſitabãt medici an eſſet mortale qui exiuit ad ſolem ad laborandum et poſtea mortuus eſt:ꝛ cõcludit quod vulnerans non tenetur de homicidio propter dictam negligentiam per dictam.l.qui occidit.maiorem autem culpam reputant medici exire de nocte in aere ſubtili.Ad hoc facit qꝫ no. Bal.in.d.l.qui occidit.in ſi.ꝛ dicit inſignis doctor.d.Signorolus de Mediolano in ſuo cõſilio qꝫ incipit.quidam ſimondinus allegando illũ dictum Gandini qꝫ quiſquis ita obtinuit in curia poteſtatis mediolani etiã ſi vulnerãs confiteretur illum mortuum ex vulnere:quia talis cõfeſſio eſt erronea.℄ Cõfirmat̃ etiam premiſſa. Nam vt inquit Bal.in.c.j.§.itẽ qui dominũ ꝙ fuerit prima cauſa beneficij amittendi allegando Petrum de cornetis vbi vulnerans ꝓbare poteſt qꝫ vulnus nõ fuerit mortale ſꝫ qꝫ deceſſit vulneratus ꝓpter mala medicamenta. Jdẽ Tancredus in dicto loco ꝛ Gãdinus qui volunt qꝫ poſſit probari propter negligẽtiã curatoris ꝛ cure.facit qꝫ notat Bart.in tractatu de teſte.in.c.lata culpa.ꝛ qꝫ no.Bal.in.l.qꝫ in vxorẽ.C.de neg.ge.ꝛ Ange.de Aretio in.§.fue-

b rat.inſtitu.de actio.ꝛ Bar.[b] in tractatu de percuſſionibus ex quibus quis interuallo moritur ſi ſuus tractatus eſt quod nõ credo licet Bar.attribuatur ſed ita fuit in caſu noſtro:quia adhibitus fuit ad medicandum medicum qui curauit eum per incantationes que ſunt ꝓhibite vt in.c.illud.ꝛ in.c.qui ſine ſaluatore.xxvj. q.ij.ꝛ ſic dicitur fuiſſe in culpa adhibendo curam damnatam ꝛ prohibitam in medicina vt dicit tex.in.d.c.illud.ꝛ in qua dicit̃ potius eſſe mors quam vita vt dicit tex.in.d.c.qui ſine ſaluatore. ꝛ eſt punibilis vt tradit̃ plene in.c.ſi de ſortilegijs. nec propter hoc dicitur medicum adhibuiſſe:qꝛ tales non ſunt medici.l.j.et ibi Bar.ff.de va.ꝛ extraordi.cog.facit.l.eorum.ꝛ quod ibi no.C. de male.ꝛ mate.Ex quibus omnibus concludendum quod dictus Jacobinus non dicatur mortuus ex vulnere ſed potius ex negligentia ꝛ mala culpa.ꝛ ex his recte intuenti patet reſpõſio ad obiecta.ſed particulariter reſpondẽdo ad primum ꝛ ſecundum breuiter dico quod procedunt in dubio quãdo nulla probaret̃ culpa vel negligẽtia prout dicit Saly.in.d.l.j.ſicut autem probata culpa vel negligentia quia vna preſumptio tollit aliam vt ex multis que ſupra dicta ſunt patet.ꝛ ita etiam reſpondet̃ ad tertium licet multe ſint opi.vt dixi quantum tempus labi debeat ad hoc vt quis nõ preſumatur mortuus ex vulnere vt dixi.vnde illa preſumptio fundatur in ſola breuitate tẽpis quequidẽ tollit̃ propter aliã preſumptionẽ que ſurgit ex negligentia ꝛ culpa.d. l.ſi.ff.de in integrum reſtitu.℄ Non obſtat vltimum quia rñdet̃ quod non ſimpliciter fuit cauſa mortis vulnus ſed ſimul cũ negligentia quo caſu quis de occiſo non tenetur ſm Bald.in.d.c. ſ.quibus mo.feud.amitt.ꝛ eſt caſus in.l.qui occidit.§.ſi.ff ad.l. aqui.ꝛ in.d.l.ſi ex plagis.in princi.℄ Poſtremo ex duplici capite etiam non tenetur de homicidio.℄ Primo quia rixa in qua alter alterum percutiebat.ꝛ ſic non videtur adhibuiſſe animum occidendi.℄ Secũdo quia ex forma ſtatutoꝝ permittitur vindicta.licet ergo in rixa vel ratione vindicte modicum exceſſiſſet nõ tenetur de occiſo.Et ad hoc tex.in.l.ſi adulterium.§. imperatorum.ff.de adulterijs ꝛ ad hoc bonus tex.in.d.l.ſi ex plagis.§.j.et in hoc non inſiſto quia materia eſt trita. Laus deo.

℄ Conſilium.clxxix.

1 ℄ Maritus an poſſit aliquid petere ratione more dotis.
2 Solutionis retardate ratione an aliquid promitti poſſit.
3 Vendi or an elapſo biennio poſſit aliquid petere cõtra emptorem ratione retardate ſolutionis.
4 Confeſſio an dicatur ſimulata ſi poſtea ſequatur promiſſio per emptorem facta.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectũ.℄ Circa preſentẽ conſultationẽ ponam quaſdam cõcluſiones ex quibus apparebit pro quo tempore ꝛ pro qua quãtitate affictus debeatur.℄ Prima concluſio ſit iſta qꝫ in dictum Mariã emptorem fuit trãſlatum dominiũ poſſeſſionis date.℄ Jſta cõcluſio probatur.℄ Primo quia vẽditor confeſſus fuit ſe precium recepiſſe.ꝛ lꝫ talis confeſſio argueretur non vera tñ ſaltem ex ea intelligitur qꝫ vẽditor intendebat rem tradere ꝛ habere fidẽ de precio habẽdo in futurum.ꝛ ſic re tradita ꝛ habita fide de precio dicit̃ trãſlatum dominiũ.inſti.de rerum diui.§.interdum. et §.vẽdite.ꝛ ita in terminis dicit domi.Abbas in ſuo cõſi.v.incip. Sempronius quaedam domum ſuã ꝛc.℄ Confirmat̃ iſta opi. qꝛ ſequuta promiſſione emptoris non obſtante cõfeſſione etiam data fuit dilatio ad ſoluendum.ꝛ ſic per talem dilationem dicit̃ habita fides de precio ꝛ trãſlatum dominium vt not.in.l. quod vendidi.ff.de cõtrahen.emp.ꝛ in.l.ſi conſiante.§.ſi.ff.ſo.mat.cum ſimi.Ex qua conditione infertur corollarium qꝫ heredes venditoris ſub nomine certi affictus tãquã debiti ex cõtractu locationis nihil petere poſſit:qꝛ conditio rei ſue etiam a ſciente facta nõ tenet ſecundũ communem opi.doctorum in.l.ſi aliquam rem.ff. de acqui.poſ.ꝛ in.l.g rem.C.locati.℄ Et hoc maxime:qꝛ doct.in dictis locis qui attendunt conductionem valere fundant ſe ex eo. qꝛ conducendo rem propriam preſumuntur voluiſſe illam donare ꝛ cõducere.ſed hec ratio non poteſt locũ habere i caſu noſtro cum ſimus in caſu in quo emptor voluit donare:cuꝫ voluerit qꝫ ſupra rata ſoluti pretij pecunie diminueret̃ affictus ꝛ ſoluto ꝓtio nihil vlterius deberetur.ꝛ ſic cũ ſimus in caſu certo ceſſat dicta preſumptio:quia in incertis nõ certis locus eſt cõiecturis.l. cõtinuus.§.cũ ita.ff.de verb.ob. l.ſi alij.ff.de vſu.leg.cum ſimi.Et ita in terminis decidit do.Abb.in.d.cõſi.vj. ℄ Secũda cõcluſio eſt quod vſqꝫ ad biennium in parte pecunie non ſolute nulla penſio vel affictus debetur.ſed etiã debetur aliquod intereſſe ratiõe pecunie non ſolute ℄ Primum quod ratione affictus ex cõtractu locationis nõ debeatur eſt.ſ.probatum. ℄ Secũdum quod ſub ratione intereſſe recompenſatiuum fructus aliquid peti nõ poſſit.probatur.nam licet quando emptor eſt in mora regulari vel irregulari puta ꝓ traditione rei vt in caſu noſtro debeatur dictum intereſſe vt.in.l.curabit.C.de actio.empti.ꝛ traditur i.l. ij.C.de vſuris.ꝛ per glo.ꝛ doct.in.c.conqueſtus.eo.tit. Jtem licet quando emptor non eſt in mora.ꝛ venditor pretio nõ ſoluto donec integre ſoluatur reſeruat ſibi dominium locat emptori qꝫ facere poſſunt.vt dicit Jo.an.in addi.Spec.in tit.de emp.ꝛ vẽ. in addi.que incip.facile ergo erit.ꝛ Bal.in rub.C.de contrahẽ. emp q.xiij.Tunc etiam pendente dilatione ad ſoluendũ emptore nõ exiſtẽte in mora peti poſſit penſio prout ad plenũ demonſtrat elegãter do.Abb.in ſuo conſil.xvj.incip.viſo quodã inſtrumento ꝛc.Tamẽ quando concurrunt iſta duo quod eſt data dilatio ad ſoluendum ꝛ eſt tranſlatum dominiũ tũc do.Abb.ibi ſentit qui fundat ſe in reſeruatiõe dominij ꝛ probatur hac rõne quod nullo modo peti poſſit.Nã non ſub ratiõe fructuũ: quia ex quo trãſlatuꝫ eſt dominiũ ꝑtinet ad emptorẽ vt in.l.fructus.C. de actio.empt.nec ſub ratione intereſſe recompenſatiui reſpectu fructuũ:quia illud nõ debet̃ niſi ratione more ſaltẽ irregularis vt tradit̃ in.d.l.curabit.que dũ dicit:lꝫ nulla mora intercefferit. intelligitur.ſ.regulari requirit̃ tñ irregularis ſm Bal.Salyc.ꝛ doc.ibi ꝛ glo.ꝛ doc.in.l.de diuiſiõe.ff.ſo.ma.ſꝫ in caſu noſtro pendẽte dilatiõe nulla mora dicit̃ cõtrahi.l.ſecta.§.ſed eũ ſortis.ff.ſi cer.pe.igitur nõ hꝫ locũ.d.l.curabit.℄ Cõfirmo nã ille qui eſt in mora regulari vel irregulari dicit̃ eſſe in culpa.l.mora.ff.de vſur. ꝛ in.d.l.curabit.ſed qui nõ ſoluit pendẽte dilatione nõ dr̃ eſſe in aliqua culpa:quia differt ſoluere ex volũtate vẽditoris igitur nõ poteſt ſibi aliqd imputari:vt regula damnũ cũ materia de regu. iur.in.vj.ꝛ dicit̃ dilatio cõcedi in fauorẽ debitoris.iuxta not.per Bar.in.l.qui nomẽ.in prin.ff.de ver.ob.ꝛ qꝫ pendente dilatione nõ debeat̃ intereſſe rõne precij nõ ſoluti.lꝫ in terminis Paul.de caſt.in.l.iulia.§.ex vendito.ff.de act.empt.℄ Quã concluſionem cõfirmo ratione cõcludẽti.Nã qñ maritus ducit vxorẽ ꝛ incipit ſuſtinere onera matrimonij vxor cõſtituit̃ in mora regulari.ꝛ ſic maritus ꝓpter hoc põt alimẽta petere ſicut vẽditor tradẽdo rẽ. Jta arguit gl.cõiter approbata i.d.l.de diuiſione.ꝛ tamẽ habeo ꝙ pendẽte dilatione ad ſoluẽdũ dotẽ dicta mora nõ cõtrahitur neqꝫ poſſunt peti alimẽta a marito qui vxorẽ duxit.vt declarat Jo.de imo.in.l.ſi ſolum.§.vſuras.ff.ſo.mat.ꝛ Paul.de ca.in ſuo cõſi.cxxiij.ꝛ hoc tenẽt do.Ant.ꝛ alij i.d.c.ſalubriter.extra de vſu-

a ℄ Gandinus doctor magne ſcientie.

b ℄ Tractatus de percuſſionibus non eſt Bar.

rio.igiť idē cōcludendū eſt in caſu noſtro. ¶ Ex quā cōcluſione
infero vnū corollariū qḋ dicta quātitas affictus nō cenſeť ꝓmiſ
ſa pōdēte dilatiōe lȝ fuerit ꝓmiſſa ſingulis annis donec pretium
ſolueret:qḋ intelligi poteſt.ſ.poſt morā ⁊ in caſu permeſſo ⁊ nō
in caſu ꝓhibito.ar.l.merito.ff.ꝓ ſocio.⁊ eius qḋ no.Barto.in.l.
gerit.ff.de ac.here.⁊ hoc in ſpecie decidit Jo.de Jmo.⁊ ibi ſequu
tus fui in.l.inſulam.§.vſuras.ff.ſo.ma.vt actus potius valeat ꝙ
pereat.l.quoties.ff.de reg.iu.⁊ q: in generali locatione nō veniūt
ꝓhibita.vt p Bart.in.l.codicillis.§.inſtituto.ff.de le.ſecundo.
¶ Tertia ꝯcluſio ſit qḋ dictus affictus certꝰ ⁊ determinatꝰ put
promiſſus eſt peti nō pōt pro aliquo tpe:q: hȝ cōtinere vſurariā
prauitatē talis ꝓmiſſio.Jſta cōcluſio ꝓbať.nā lȝ rōne retardate
ſolutionis ꝓp morā intereſſe recōpenſatiuū peti poſſit:tñ rōne
retardate ſolutionis a prin.aliqḋ promitti nō pōt ꝓpter non ſo
lutam pecuniā put factū fuit in caſu noſtro.Jſta cōcluſio ꝓba-
tur.Nā lȝ ille q ſolitꝰ eſt negociari cū pecunia ꝓpter lucra debi-
tore exiſtente in mora petere poſſit intereſſe lucri ceſſantis.vt hʒ
in.l.i.§.fi.ff.de eo qḋ certo loco.tñ nō pōt a princip.conuenire de
certo intereſſe rōne retardate ſolutionis:vt cōcludit Jnno.Jo.
an.Calde.do.Ant.⁊ do.Abb.in.c.fi.extra de vſuris.igiť nō valet
cōſequētia rōne more peti pōt intereſſe.ergo de tali poſſunt par
tes a pn.cōuenire.¶ Cōfirmať ⁊ ſcḋo iſta cōcluſio.Nā lȝ maritꝰ
poſſit rōne retardate ſolutiōis dotis ꝓpter morā regularē pete
re aliqḋ ꝓ alimētis iuxta no.per glo.⁊ doc.in.d.l.de diuiſiōe.⁊ p
canoniſtas in.c.ſalubriter.extra de vſuris.tñ maritus a prin.cō-
1 uenire non pōt†ꝙ rōne retardate ſolutiōis habito reſpectu ad
quātitatē ſortis debite ꝓ rata ſortis debeatur aliqḋ ſingulis an-
nis put fuit in caſu noſtro:q: tunc talis affictus accedit pecunie
promiſſe qḋ eſſe nō debet iuxta no.per Joā.and.in regula pecca-
tū de reg.iur.in.vi.⁊ hanc qōnem decidit in terminis Joan.an.
in.c.ſalubriter.de vſuris.cuius opi.tanꝙ tutiorē ſequuntur do.
Anto.⁊ do.Cardi.⁊ reſpondeť ad illū tex.illā etiā ſequitur do.
Abb.i nō ſolito negociari.⁊ lȝ Jo.calde.ꝯtrū ibi tenuerit Bal.
in.l.fi.§.pterea.C.de iure doti.⁊ Bal.in rub.C.de vſuris.Saly.in
aut.ad hec.C.de vſuris.⁊ Jmo.⁊ Ro.Lo.§.vſuras.tñ opi.Jo.an.
tanꝙ tutiorē ſequendā eē dicit do.Laurentius de Rodulfis in
ſuo tractatu vſurarum.q.liñ.q: vbi agitur de periculo anime tu
tior pars eſt eligēda.c.iuuenis.de ſponſalibus.⁊ hanc ſequutus
ſum in.d.§.vſuras.Nam canoniſte quibus magis in his creden-
dum eſt cōiter hoc tenent:licet pleriqꝫ ponāt caſuȝ qñ fuit data
dilatio ad ſoluēdū tamē rō qḋ nō poteſt deduci in pactū qḋ ſine
pacto peti poterat militat etiā nulla data dilatio.ſed i caſu nro
videť data dilatio ⁊ factum pactum qḋ donec affictus ſolueret
nō poſſit peti pretium ex quo finito biennio recipiebat affictum
ar.l.qui in futurum.ff.de pactis.⁊ in.§.nō male.ff.de doli excep.
⁊ licet qñ apponunť vſure ceſſante ſolutione nō videretur data
dilatio.iuxta no.per Bar.in.l.qui rome.in prin.ff.de verbo.obli.
tamē quando apponuntur ⁊ recipiuntur poſt tempus ſecus vi-
detur per.d.§.nō male.Quinimo ex quo receptio in futurū ope
ratur pactū de nō petēdo vt in.d.§.nō male.ita promiſſio in fu-
turum idem operari dȝ.l.fi.C.ad.l.fal.⁊ facit glo.in.l.ij.C.de iure
emphy.Et hoc caſu dico quod debitor poteſt quādocūqꝫ ſolue-
re licet deberetur affictus:quia tempus ſolutionis poſt bienniū
non eſt determinatum ſi tpe eſſet determinatū:quia tūc qñ dať
dilatio cū ſolutione vſurarū nō pōt ante tpe ſolui.⁊ ita ꝓcedit
qḋ dicit Bar.in.l.qui rome.in pn.ff.de ver.ob.¶ Cōfirmať iſta
2 concluſio.†Nam lȝ ſub noīe intereſſe potuiſſet promitti tanquā
recompenſatio:tñ ſub nomine affictus talis promiſſio facta nō
valuit:quia lȝ ſub nomine alimētoꝝ aliquid poſſit promitti q:
alimēta ſunt licita ſm opi.Calde.Bal.⁊ imo.in locis ſtatim al-
legatis.tamē ſub nomine vſurarum:q: tales vſure ſunt prohibi
te non valet promiſſio.hanc cōcluſionē tenet Jo.de Jmo.quam
ſequuntur Moderni.in.d.§.vſuras.⁊ tenēt cōmuniter Canoni
ſte in.d.c.ſalubriter.Jta dicendū eſt in caſu noſtro. Nam tranſ-
lato dominio lȝ ratione more intereſſe peti poſſit.vt in.d.l.cura-
bit.tñ affictus certus nullo modo deberi pōt:qñ aut volumus
quod debeatur ex contractu locate rei:⁊ hoc non poteſt dici cū
locatio non teneat.d.l.qui rem.C.locati.⁊ ſupra plene eſt declara
tum.Aut volumus dicere quod debeatur ratione pecunie: quā
retinuit ⁊ non ſoluit emptor.⁊ tūc idem concludēdum:quia pe-
cunia nō eſt locabilis.⁊ ſic ſi pecunia locať eſt vſura:vt cōcludit
Arch.in ca.ſi feneraueris.xiiij.q.iij.⁊ refert ⁊ ſequitur prefatus
domi.Laurē.in dicto tractatu.q.xxxiij.⁊ ad hoc allegat dictum
ſuū in.c.fin.de vſuris.vbi idem tenet.d.Car.floren.igiť nullo mō
potuit valere promiſſio pro affictu pecunie nō ſolute put factū
fuit in caſu nro.¶ Cōfirmo etiā hāc cōcluſionē alia rōne qꝛ ⁊ ſi
intereſſe rōne retardate ſolutiōis peti poſſit tñ nō valet promiſ
ſio vniformis ꝑſtationis ratione retardate ſolutiōis pecunie q:
talis vniformis preſtatio arguit vſurā vt plene ꝓbat ⁊ cōcludit
Lu.ro.in ſuo cōſilio.xxx.incip.Circa propoſitum conſultationē

dne ſunt difficultates.Et hoc maxime in caſu noſtro:tū quia ꝓ-
miſſus eſt affictus pro rata pecunie ⁊ ſic accedit ſorti.xliiij.qḋ.iij.
per totū:tū q: nō pōt deberi vniformis preſtatio ſub nomine in
tereſſe in caſu noſtro:quia cū debeať intereſſe recōpenſatiuū fru
ctuum vt traditur in.d.c.conqueſtus.tale intereſſe nō eſt vnifor-
me.ex quibus cōcludiť ꝙ nullo modo dicta quātitas affictꝰ pe-
3 ti pōt ⁊ maxime duabus vltimis rōnibus. ¶ †Quarta cōcluſio
ſit ⁊ valde probabilis ꝙ nullū intereſſe peti poſſit rōne retarda-
te ſolutionis poſt bienniū:q: talis contractus videť geſtꝰ i frau-
dem vſurarū.Jſta concluſio ꝓbať.nam cum venditor prius con
feſſus fuerit ſe pretium percepiſſe non ſub ſpe future numeratio
nis cum tali exceptioni renunciauerit que renunciatio in inſtru
mentis ꝯſueta eſt apponi.igitur ſubintelligitur ſub illis ver his
renūciantes ⁊ c.iuxta not.in.l.gallus.§.idē credendum.ff.de libe.⁊
poſthu.⁊ ad hoc eſt bonus tex.⁊ ibi Bald.in.l.fi.C.de fideiuſſo-
ribus.⁊ poſtea confeſſus fuerit ſe debitorē in certa quātitate ꝓ
dicto pretio incontinenti ex his cōtrarietatibus reſultat ꝑſum-
ptio fraudis vt in.c.vt noſtrū.vt eccleſiaſtica bñficia.⁊ ſic qḋ in
fraudē vſurarū dicatur contractus initus. ¶ Preterea ex quo
aliqḋ eſt ꝓmiſſum ꝓ pēſione poſt confeſſionē recepti ociñ arguiť
preſumptio fraudis cū nō ſit de natura cōtractus vēditionis ꝙ
penſio debeať:⁊ ſic cenſeť ꝙ voluerit percipere aliquid ſingulis
annis pro mercede retardate ſolutionis pecunie:⁊ ſic ꝓ ipſa pe-
cunia ⁊ hac de cauſa pecuniam dimiſiſſe apud emptorem. quod
etiaȝ patet:quia exonerata parte debiti noluit tantū percipere:
Sed his rationibus nō pōt venditor neqꝫ ſub ratione intereſſe
neqꝫ ſub rōne affictꝰ aliquid percipere.q: quicquid accedit ſorti
vſura eſt in.c.pleriqꝫ.xiiij.q.iij.¶ Cōfirmatur hoc idem Nam ex
quo pro ſolutione pretij venditor debebat lucrū percipere fingit
ius qḋ emptor pecuniam ſoluit ⁊ poſtea illam mutuauerit ſicut
in ſimili in capitulo in ciuitate ⁊ in capitulo nauigāti.extra de
vſuris in quibus dicūt magis cōiter doctores quod ꝓpter dila-
tionem ad ſoluēdum venditor vendit rem cariori pretio videtur
pecuniā recipere ⁊ mutuo concedere.ita in caſu noſtro.ſi ergo vi
detur pecunia mutuata.igiť pro illa nihil peti poteſt.d.c.pleriqꝫ
⁊ ita in terminis decidit do.Abb.in ſuo cōſilio.v.incip.ſempro-
nius quandam domū ⁊c.⁊ licet do.Abb. loquatur de penſione
promiſſa tñ ex quo ipſe vult qḋ ꝓpter cōfeſſionē pretij recepti ⁊
promiſſionē nō obſtante confeſſione qḋ ꝯtus iudicari dȝ vſura
rius.qḋ pecunia cenſeť mutuata patet qḋ nihil peti pōt ꝓ inter
eſſe.⁊ maxime q: dicit ꝙ tota pecunia ꝓ pēſione ſoluta eſt in ſor-
tem cōputanda.⁊ ſic nō vult ꝙ aliquid noīe intereſſe peti poſſit.
⁊ ꝑ conſequens decidit queſtionem noſtrā in indiuiduo.¶ Con
firmanť ꝓmiſſa.nam clauſule inſtrumēti non debent cenſeri ap-
poſite ſine effectu aliquid operādi.l.ſi qñ.ff.de leg.i.tradit Bal.
in ꝓpoſito in rub.C.de contrahen.emp.q.ix.ſed ꝯfeſſio non pōt
dici ꝙ ad aliū effectū emanauerit ſequuta ꝓmiſſiōe:niſi vt pecu
nia videreť ſoluta venditori ⁊ demū tradita emptori fictiōe bre-
uis manus:iuxta no.l.l.ſingularia.ff.ſi cer.pe.⁊ ſic ꝓ anno affictu
cōceſſa.⁊ ꝓ hoc glo.no.in.l.ij.C.de dote cau.nō numera.vbi ꝯceſ-
ſio hȝ vim traditionis.⁊ ꝙ operať vera traditio operať cōfeſſio
de recepto.qua ergo rōne nō ſoluto ꝑtio ⁊ poſtea ꝯceſſa dilatiōe
emptori nihil peti poſſit rōne more:niſi rōne itereſſe dāni emer-
gentis vel lucri ceſſantis in mercatore.ita ſtāte fictꝰ traditione ꝑ
cōfeſſionē ⁊ ꝓmiſſionē ꝓ qua videť pecunia ſoluta ⁊ pro annuo
affictu ꝯceſſa ipſi emptori facit.l.licet.ff de iure dotium.cū ſimi.
¶ Confirmantur poſtremo premiſſa alia rōne.Nā quicqd dixe-
rit Bal.in pleriſqꝫ locis:tamen dicit Joan.de imo.in.l.penul.§.
ſi vir.ff.ſolu.matri.ꝙ Bar.poſt Jacob.de are.ſubtilius ibi con-
ſiderauit volens qḋ qñ non obſtante confeſſione ſequitur ꝓmiſ-
ſio debiti confeſſati talis confeſſio facta cenſetur ſpe future pro-
miſſiōis non ſpe future numeratiōis qua ꝓmiſſiōe ſubſequuta
videtur ſatiſfactum dicte confeſſioni cum dicta promiſſio cedat
loco ſolutionis reſpectu cōfeſſionis precedētis.ar.l.inter.cauſas
§.abeſſe.ā.manda.⁊ idē dicit Paulus de caſtro ⁊ ſequutus fui:
ex quibus infero in ꝓpoſito quod ſublata eſt obligatio ex cauſa
venditionis ex qua intereſſe peti poterat ⁊ orta eſt noua obliga
tio ex noua ꝓmiſſione ſub annuo affictu que eſt vſuraria reſpe-
ctu ꝓmiſſionis affictus ex qua nō poteſt peti aliquid quia dice-
retur ſimpliciter peti ꝓ pecunia nouiter conceſſa ⁊ non ſoluta
quod fieri nō pōt.¶ Confirmatur iſta concluſio quia ex qua ra
tione confeſſionis cēſetur pretium ficte ſolutū iuxta glo.in.d.l.ſi.
debitum ex non vēditione cenſetur extinctū ⁊ trāſfuſum in no-
uum debitum ex noua promiſſione ſub annuo affictu vt colligi
tur ex his que ſubtiliter ponit Bart.in.d.l. ſingulis.in prima.q.
ſed vt dixi ex noua promiſſione ratione retardate ſolutionis nō
poteſt aliquid peti niſi ratione intereſſe damni emergētis vel lu
cri ceſſantis in mercatore.Ex quibus patet reſponſio ad vnum
4 quod potuiſſet in contrariū adduci ſcilicet†quod talis cōfeſſio
propter ſequutam promiſſionem videtur ſimulata ⁊ facta ſpe
futura

futare promiſſionis.argu.l.minor.xxv.annis cui fideicom.ff.de
mino.ſcḋm bal.in.l.ſi abſentis.ff.ſi cert.pet.ꝛ in.l.i.C.ad velle.ꝛ in
l.publicatis.C.de dona.ante nup.ꝛ in pleriſq; aliis locis quos re
tuli in.d.l.pe.§.ſi vir.referendo etiam Ang.conſuluiſſe quoniã
dicta opi.nõ eſt vera quia videtur potius facta ſpe future ꝓmiſ
ſionis vt dictum eſt per ea que notant Jaco.de are.Barth.imo.
Pau.ꝛ magis cõmuniter moderni in.d.§.ſi vir.ꝛ poſito qḋ eſ
ſet vera dico qḋ nõ ꝓcedit in caſu nr̃o i quo vltra ꝯfeſſionẽ ex ꝓ
miſſione apparet qḋ relinquit pecuniam in manibus debitoris
ex alia cauſa prout i caſu noſtro q: apparet qḋ relinquit eã vt ꝑ
cipiat annuũ affictũ quo caſu cõmutant in aliam cauſam: nec
dicitur ꝯfeſſio ſimulata.imo ad iſtum affictũ facta per tex.in.d.
l.ſingularis.cũ ibi nota.ꝛ in.d.l.licet.§.i.ꝛ iſta ſunt ſubtilia ꝛ cõ
cludunt iudicio meo licet in ſpecie in terminis noſtris non repe
riam declarata.¶ Ex qua concluſione infero vnum corollariũ
quod oĩa que apparent ſoluta computantur in ſortem ꝛ ſi quid
vltra eſt ſolutũ tanq̃ indebitũ repeti poteſt.ex quo ĩdebite ſolu
tũ apparet vt per totũ.ff.ꝛ.C.de condi.indebi.ꝛ in.c.ſi.de ſolutio.
ꝛ maxime ex quo apparet qḋ aduerſarius ſimpliciter eſt debitor
ſcriptus in libris ipſius emptoris.vnde ceſſat omnis difficultas
que poſſet fieri ex not.in.l.i.ff.de condictione indebi. ¶ Quinta
ꝛ vltima cõcluſio ſit qḋ poſito qḋ intereſſe aliqḋ peti poſſet oẽs pe
cunie in quibus vẽditor apparet debitor emptoris cedunt in ſo
lutũ virtute cõpenſationis q̃ hoc caſu fit ipſo iure a lege ſine ob
iectione hominis ad impediendũ morã ꝛ curſum vſurarũ.caſus
eſt in.l.ſi conſtat.ꝛ ibi hoc tenent omnes.C.de compenſatio.ꝛ te
nent Nico.de mat.Bal.ꝛ omnes in.l.ſi.C.eo.tit.ꝛ in hoc nullus
diſcrepat.¶ Ex qua concluſione infero corollariũ qḋ ꝓ qua pte
ꝛ pro eo tempore pro quibus venditor apparet debitor: ſienda eſt
diminutio affictus ſcḋm cõſiderationes de quibus ſupra hoc ꝓ
batur per pactũ appoſitũ i inſtrumẽto.Cõcordat etiã diſpoſitio
iuris cõis ſi nihil fuiſſet dictũ vt eſt tex.ꝛ ibi Bart.in.l.ſi.de iure
dotium.ꝛ not.Bart.in.l.iul.§.offerri.ff.de actio.empti.ꝛ Bald.
in.l.ſi traditio.C.eo.ti.ꝛ tenet oĩa Abb.in dicto cõſi.lxvi.ꝛ eſt bo
nus tex.in.l.cũ vẽderẽ.ff.locati.¶ Et qbꝫ oĩbꝫ oẽs iudicãs ꝛ ar
bitri ſi corã eis queſtio diſcutietur potuerunt bene percipere qḋ
per eos agendum ſit. Laus deo ꝛc.

¶ Conſilium.clxxx.

1 ¶ Filii an habeant ius retinendi dotem matris tutricis pro
administratione.
2 Mater an poſſit capi pro adminiſtratione tutele.
3 Nomina debitorum reſident in perſona creditorum.
4 Dos eſt quid vniuerſale.
5 Mater tutrix an poſſit petere alimenta.
6 Mulier poſt annum etiam data mora in reſtitutione dotis non
poteſt alimenta petere.
7 Statutũ diſponens qḋ alimenta debeantur ad rationẽ quinq;
pro centenario:an valeat.

Dominus labia mea aperi
at ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. Diligen
ter puncti narratione conſiderata duo tantum perci
pio dubia eſſe in pñnti cõſultatiõe diſcutiẽda. ¶ Primũ an di
cte matri nutrici dotẽ repetenti obſtet exceptio non reddite ad
miniſtrationis.ꝛ propter hypothecã poſſit dos retineri donec
ratio adminiſtrationis reddatur. ¶ Secũdum eſt nũquid cõſi
derata forma ſtatutorum ꝛ diſpoſitione iuris communis dotis
nõ reſtitute alimenta petere poſſit. ¶ Circa primam difficultatẽ
videbãtur primo aſpectu dicẽdum quod dicta dos retineri non
poſſet: quoniam iſta videtur communis concluſio quod licet in
actione de dote admittat cõpẽſatio de quãtitate ad liquidam
quãtitatẽ nõ tñ admittit retẽtio ꝑ tex.ꝛ ibi plene no.i.l. vnica.§.
taceat.C.de rei vxo.act.ꝛ tradit i.l.diuortio.§.ob donationẽ.vbi
per gl.ꝛ doc.ff.ſolu.matrimo.ꝛ per doc.plene in.l.rei iudicate.§.
i.ff.eod.ti.ergo videtur qḋ ꝑ rõnem adminiſtrationis nõ reddi
tam qḋ dos nõ poſſit retineri.Nam in multis cõditio dotis pri
uilegiata eſt vt eſt caſus ꝛ ibi no.in.l.i.ff.ſo.matrimo. ¶ Sed his
nõ obſtãtibus cõtrariã opinionem exiſtimo veriorem quod imo
dicta dos poteſt retineri donec ratio adminiſtratiõis tutele fue
rit reddita.ꝛ pro fundamẽto ꝓmitto quod inter alia ad que ma
ter tenetur que vult admitti ad tutelam filiorum mortuo viro
eſt quod renũciet omni iuri ꝛ legũ auxilio. Item qḋ obliget ſuas
res vt eſt caſus in auẽ.vt ſine prohibitione matres.§.qᷓ vero.ꝛ de
obligatiõe bonorũ eſt caſus in.l.ſi.C.qñ mulier tutele offõ fungi
poſſit.vnde prout cõmunis eſt practica ꝛ obſeruantia ita debuit
eſſe confectum inſtrumentum aſſumptionis tutele prout de hy
potheca bonorum eſt ĩ ꝓuncto expreſſum.Cõcluditur ergo qḋ
omnia bona ipſius mulieris erant hypothecata ꝓ adminiſtra
tione tutele.Nam etiam de iure nulla cõſtituta hypotheca erãt
hypothecata.vt eſt caſus in.l.pro officio.C.de adminiſtratiõe tu

torum.ſed aliquis predicta poſſent procedere in aliis bonis mu
lieris nõ autem in dote quã vĩ qḋ mulier nõ poſſit alienare vel
obligare.ꝑ tex.ꝛ ibi nota.in auẽ.ſine a me.C.ad velleia.ꝛ in.l.vni
ca.§.ꝛ cũ lis.C.de rei vxo.act.ꝛ eius qḋ plene nota.in.l.i.in primo
priuilegio ſecundi temporis.ff.ſol.ma.Sed ad hoc reſpondeo qḋ
magna eſſet reſtrictio iurium volentiũ ꝙ obliget res ſuas prout
dicit tex.in.d.§.q vero.qḋ aſtrigeretur ad alia bona ꝑter dotẽ:cũ
de rariſſime cõtigẽtibus ſit qḋ mulier aliquid habeat vltra do
tem maxime cũ quicquid lucratur cõſtante matrimonio ex bo
nis mariti lucrari cenſeatur.l.quintus.ff.de donatio.inter viruꝫ
ꝛ vxorem.ꝛ.l.etiam.C.eo.tit.lex autem intelligenda eſt ꝛ adaptã
da ad ea que vt plurimum eueniunt.l.nam ad ea.ff.de legibus:ꝛ
quod cum lex generaliter ꝛ indefinite loquatur de obligatione
rerum ſuarum ꝛ intelligi debet generaliter etiam de dote.l.i.§.ꝛ
generaliter.ff.de legatis preſtandis.l.ſi pluribus ꝛ ibi Barto.ff.
de legat.ſecundo.ꝛ quod hoc ſit verum induco etiam tex.in.d.§.
quia vero.vbi tex.vult quod mulier obliget res ſuas deinde in
ſequẽti.§.dicitur quod non habet obſtare quod ſit creditrix do
tis quominus ad tutelam admittatur.ꝛ ſic cum in alia parte
tex.fiat mentio de dote mulierum conſtat quod ſenſit etiam de
dote faciendo mentionem de rebus per tex.in.l.qui filiabus.in
prin.ff.de lega.primo.cum ſimi.facit:quia rei verbum generale
eſt tex.eſt in.l.i.§.ſi cer.pet.ad idem adduco textũ in.l.ſi.C.quando
mulier tute.offi.fungi poſſit.in verbo ſuamq; ſubſtantiam ꝛc.
ſupponat ꝛc.Subſtantia autem ꝛ patrimoniũ idem important
lege cogi.in prin.ff.ad trebel.dos autem eſt propria ſubſtantia ꝛ
patrimoniũ.imo tex.in.l.aſſiduis.ad fin.C.qui pot.in pig.ha.di
cit quod tota ſubſtantia mulieris in dote cõſtituta eſt.ꝛ ſic pro
bat qḋ nihil aliud eſt ſubſtãtia mulieris q̃ dos ꝛ quod vt pluri
mum ꝛ quaſi ſemper mulieres nõ habent aliam ſubſtantiã vltra
dotem que dicitur patrimonium mulieris.l.in.§.verum.in fi.ff.
1 de mino.†vnde non puto heſitandũ quin concludendum ſit do
tem iſtius matris tutricis fuiſſe hypothecatam pro adminiſtra
tione ꝛ redditione rationis prout debet inſtrumentum cantare
ꝛ etiam eſt de iure cõi.d.l.pro officio.C.de admini.tutorũ. ¶ Ex
qua cõcluſione ſequit cõcluſio alia ad propoſitum noſtrũ ꝙ pro
dicta adminiſtratione ꝛ redditiõe rationis ad quã in pñſentiaꝝ
tenet ꝛ de iure ꝛ ex forma ſtatutorũ põt dicta dos obligata reti
neri.q: cũ rõne hypothece filii habeãt ius in re poſſunt retinere
per id qḋ hr̃ in.l.q̃uis.C.de diſtrac.pig.ꝛ in.l.ſi C.commodati.ꝛ
in.l.ſi nõ ſortem.§.ſi tanti.ff.de condi.indebi.ꝛ probatur in for
tioribus terminis in.l.i.ꝛ in rub.C.etiã ob chirographariam pe
cuniam.probatur q: ſi datur actio hypothecaria ad auocandã
poſſeſſionẽ inſti.de act.§.item ſeruiana.igit multomagis datur
exceptio.vt in regula cui actionem damus multomagis except.
ff.de regulis iur.ꝛ probatur in.l.iul.§.offerri.ff.de act.emp. Item
ex his que plene ponunt Barto.ꝛ doc.in.l.ſi filio.§.ſi vir in quan
quantum.ff.ſoluto matrimonio.ꝛ in.l.emptorem.C.locati.de
eo qui ratione hypothece retinet rem locatam contra tertium i
quem facta eſt alienatio pro obſeruantia locationis.ꝛ ſi dicatur
iſta ſunt iura regularia.tamen in dote eſt ſpeciale quod non ad
mittatur retentio.vt in.d.§.taceat.ꝛ.ſ.dictum eſt. ¶ Sed ad hoc
rñdeo qḋ regula eſt de qua.ſ.a qua non reperio hãc exceptionẽ
datam quando dos eſt legitime hypothecata quo non poſſit re
tineri pro obſeruantia contractus ſeu actus pro quo extitit obli
gata.quicunq; ergo hoc dicit allegat argumen gloſſ.in.l.omnis
diffinitio.ff.de reg.iuris. ¶ Confirmatur hoc euidẽti ratione ex
duplici regula. ¶ Prima quod quandocunq; aliquid conceditur
omne id cenſetur concedi qḋ eſt de natura illius actus.argu.l.ſi
palatus.ff.de vſuris.quod notat Inno.in.c.ex literis.de iurepa
trona.ꝛ Bald.in.l.a procuratore.C.mandati. ¶ Secunda regu
la eſt.q: quoties aliquid conceditur conceſſuꝫ videtur quicquid
ad illud ſequitur.hanc regulam ponit Bal.in.l.i.§.ff.de iuriſdic.
om.iudi.in lectura noua.ꝛ plene tradunt ibi Barto.ꝛ doct.cũ
ergo ſit a lege conceſſum qḋ dos dicto caſu obligari poſſit videt
eſſe cõceſſuꝫ omne id quod ſequitur ex obligatione.quia dicitur
effectus connexus fine cauſe.ꝛ de connexis idem eſt iudicium.l.
nn tunulis.ff.de accepti.l.fina.C.de indi.vidui.c.tranſlato.extra
de conſtitu. ¶ Confirmatur hoc:quia in huiuſmodi inſtrumen
tis tutele mulieres renũciant omni iuris ꝛ legum auxilio ꝛ fauo
ri.ergo videatur renunciaſſe dicto legũ beneficio ſi qḋ habuiſſet.
2 †Nam ſi vigore talis renũciationis põt tñc mater pſonaliter ca
pi.vt cõcludit.no.Bar.in.l.ſi quis ſub ꝯditiõe.ff.de teſta.tutela.
ꝛ Bar.de Saly.in auẽ.matri ꝛ auie.C.qñ mulier tute.offi.fungi
põt.lꝫ alis lege ꝓhibẽte capi nõ potuiſſet.vt eſt caſus in.l.vnica.
C.de offi.om.iu.ergo fortius operat dictã retentionẽ bonorũ.ar.
auẽ.multomagis.C.de ſacroſan.eccle.faciunt no.in auẽ.ingreſſi.
C.de ſacroſan.eccle.ꝛ hoc maxime qñ mater q̃ fuit tutrix trãſiuit
ad ſecunda vota nõ reddita ratione adminiſtrationis quo caſu
nedum quod lex eidem ſuum cõferat auxilium ſed habet ipſam

odio ⁊ punit. vt eſt caſus in aut. eiſdem. C. de ſecūdis nuptiis. igi-
tur non debet auxilio. l. iuuari. quia in legem commiſit. cap. quia
fruſtra extra de vſuris. cum ſimi. Imo quod fortius eſt bona ſe-
cundi viri qui eam in vxorem accepit non reddita ratione ſunt
obligata vt eſt caſus in. l. ij. C. quando mulier tut. offi. fungi pōt.
ex quo datur intelligi quātū iura voluerunt fauere filiis quorū
mater tutrix tranſit ad ſecunda vota non reddita ratione admi
niſtrationis ex quibus concludo quod dicta dos propter hypo
thecam retineri poteſt. Sꝫ adhuc reſtat vnꝰ ſcrupulus quomodo
poſſimꝰ dicere habere iſti filii hypothecam in dote. nam clarum
eſt quod ſunt debitores dotis. ⁊ ſic dos cōſiſtit in nominibus de
bitorum dictorū filiorū. Ergo videtur quod nō poſſint habere
obligatam dotem quia haberent obligatos ſeipſos ſibiipſis cō-
tra id quod habetur in. l. Titius ⁊ l. lege heres a debitore. ff. de
fideiuſſor. ⁊ not. in. l. ij. ff. de ſtipulatio. ſeruorum. ¶ Sed ad hoc
reſpondeo quod quando quis eſt debitor ex vna cauſa creditori
ſuo hoc nomen debitoris poteſt habere hypothecatū ex alia cau
ſa ſicut videmus quod in hoc nomine poteſt mihi vſuſfructꝰ le-
gari. l. poſtquā. §. idem tamē nerua. ff. de vſuſ. rerum earum que
vſu conſu. ⁊ quia nomen debitorum non eſt ipſius debitoris ſed
creditoris prout in ſimili notat Barto. in lege grege. pignori. ff.
de pig. ⁊ ita hoc anno conſultum fuit hic per inſignem doctorē
dominum Petrum philippum de corneo de peruſio cuius cōſi
lio me ſubſcripſi ⁊ eius concluſionē cōfirmabam caſum iudicio
me in. l. penul. C. depoſiti. qui textus dum dicit pecunias vel res
loquitur tam in depoſito quantitatis quam in ſpecie prout ibi
ponderat Barth. de Saly. ⁊ tamē deciditur ibi quod hypothe-
caria depoſitum retineri non poteſt. ergo patet quod quatenus
loquitur in depoſito quantitatis preſupponit quod tale nomē
depoſitario poteſt eſſe hypothecatum. Bene facit text. cū ibi no.
in. l. finali. §. in computatione. C. de iure deliberandi. ⁊ text. ⁊ ibi
3 per Bar. in. l. debitor. ff. ad trebel. ¶ †Confirmabam etiam hoc
quia tale nomen dicitur eſſe hypothecatū hoc eſt ius iſtius no-
minis quod reſidet in perſona creditoris ⁊ quod in perſona cre
ditorum reſideat eſt caſus in. l. quis ergo caſus. ff. de peculio. ⁊ in
lege ea vero. ff. pro ſocio. que duo iura ad hoc allegat Bald. in. l.
edita. in ſecunda queſtiōe. C. de edendo. ſed in caſu adhuc hec cō-
cluſio redditur clarior: quia aliud eſt dos aliud nomē debitoris
4 quod in dote continetur. †Nam dos dicitur eſſe quid vniuerſa-
le. vt eſt caſus in. l. ſecunda. ff. de dot. prele. ⁊ in. l. quod dicitur. ff.
de impenſis. ⁊ tenet Bar. in rubri. ff. ſoluto matrimo. cuius opi-
nio eſt communis ⁊ vera ⁊ ibi eam plene defendi a volentibus
impugnare. Unde cum dos ſit ius ipſius mulieris diſtinctum ⁊
ſeparatum ab ipſo nomine nihil repugnat quominus iſtud ius
dicatur hypothecatum iſtis filiis. ex quibus omnibus cōcludit
quod ante redditionem rationis adminiſtrationis dicti filii ad
dotis reſtitutionem cogi minime poſſunt. ⁊ hec de prima dubi-
tatione. ¶ Circa ſecundam dubitationem cōcludo quod dicta
5 mater que fuit tutrix† nō poteſt alimenta petere. pro cuius con-
cluſionis maximo fundamento ego premitto quod dicti filii nō
fuerint in mora ſoluendi dictas dotes. naꝫ licet de iure commu-
ni ⁊ ex forma ſtatutorum deberentur dotes immediate poſt an-
num vt in. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxo. patet hoc ex forma ſtatu
torum mihi tranſmiſſorum. ⁊ conſequenter poſt annū heredes
videātur eſſe in mora dies interpellat pro homine. l. magnam. C.
de contrahenda ⁊ commit. ſtipulatione. ⁊ tamen multiplici re-
ſpectu excuſantur a mora. ⁊ primo ſi que mora poſſet imputari
in non ſoluendo dotem poſt annum illaꝫ imputari poſſet domi
ne Antonie tutrici ꝙ debuiſſet erigere ſe ipſa. ⁊ maxime vt pupil
lum ab alimentis ⁊ vxore liberaret vt eſt caſus in lege quoties. §.
ſicut autem. vbi tex. multum nota. ff. de adminiſtratio. tutorū vn
de non poſſet allegare moram in ſoluendo poſt annum ex quo
hoc culpa ſua contigit iuxta plene nota. in lege cum mulier. ff. ſo
luto matrimo. ¶ Secūdo quia ex quo elegit ſtare in domo ⁊ ali
mentari cum filiis heredibus elegit viam habendi alimenta in
domo filiorum ⁊ non repetendi dotes prout dictat ſtatutum. ⁊
ſic cum fuerit alimentata per plures annos nō fuerunt heredes
in mora ſoluēdi dotem. vnde ſequitur ex hoc quod ſi per lapſuꝫ
primi anni non fuit inducta mora ⁊ ſic fuerit ⁊ emiſſa nō potuit
amplius induci ſine noua interpellatiōe hoc probatur per text.
in lege pecunie fenebris. ff. de vſuris. in verbo eius temporis in-
culpatam moram eſſe conſtitit ⁊c. Hoc decidit in terminis Bar
to. in. l. item illa. ff. de cōſtitu. pecunia. probatur etiam manifeſta
ratione. quia elapſo primo anno non erat certum quo tempore
mora poſſet induci. puta ſi debuiſſet induci eoipſo qd de domo
receſſiſſet. hec erat dies incerta. dies autem incerta non interpel-
lat. caſus eſt a contrario ſenſu in dicta lege magnam. Et ibi no-
tant docto. ⁊ notant Moderni. in lege quoties in diem. ff. de ver
bo. obligatio. ¶ Tertio etiam excuſant a mora: quia immediate
quod dos fuit obligata potuit retineri ꝓ obſeruantia donec re
tio ⁊ aliqua redderentur. prout §. deductum fuit ergo non com
petebat efficax petitio. ſed vbi nulla petitio ibi nulla poteſt eſſe
mora. vt no. in. l. nuda. C. de contrahen. ⁊ commit. ſtipula. ⁊ in. l.
ſi pacto quo penam. C. de pactis. ⁊ quia hoc facit. l. permitten. l.
gracchus. C. de adulteriis. cum ſimili. ¶ Quibus premiſſis oſten
ditur quod dicta alimenta peti non poſſunt. ⁊ primo tenendo
opini. Bart. in. l. inſulam. §. vſuras. ff ſo. ma. vbi decidit in termi
6 niſ† mulier poſt annum etiā data mora in reſtitutione dotis
non poteſt alimenta petere. ⁊ Bart. in. l. at qui natura. §. tū. ff. de
neg. geſt. ⁊ tenet Bal. in. l. ſi. C. de bo. mater. Idem voluit Hoſt. in
ſumma de vſuris. §. an aliquo. ⁊ Ioan. An. ⁊ Card. in. c. ſalubri-
ter. de vſuris. ⁊ hanc partem tenet do. Laurē. de Ridolph. in tra
ctatu vſurarum. in qō. iij. ⁊ eſt magis cōis. licet Bald. ⁊ pleriq;
alii contrarium dicant. ¶ Secunda opinio probatur tenendo
opinionem quam tenent Ange. Ioan. de imo. ⁊ Lud. ro. in. d. l.
diuortio. in prin. quod qñ mulier nō habet aliūde vnde ſe alat ⁊
heredes ſunt in mora alimenta peti poſſunt. alias ſi non ſunt in
mora poſſunt peti. Idem Ange. in. l. titia. ff. de ſolut. ſed in caſu
noſtro nulla fuit mora in ſoluendo dotem. ergo non poſſunt pe
ti alimenta. Ad idem quod notat domi. Anto. in. d. c. ſalubriter
⁊ quod no. Io. de imo. in. d. l. inſulam. §. vſuras. Adduco etiā ad
idem conſilium ſolenne Pet. de anch. numero. xcii. quod inci-
pit. in qō. que vertitur inter nobilem dominaꝫ. vbi plene tangit
vtrum mulier poſſit ſolu. ma. vltra fortes dotis petere aliqd pro
alimentis. ⁊ in effectu cōcludit quod non: quia extinctus eſt titu
lus dotis ⁊ ceſſat cauſa priuilegii. ⁊ lꝫ cā alimētorum ſit valde fa
uorabilis ⁊ pia non tamen ꝓpter hoc pōt plus debito peti: per
id quod habetur in. c. ſuper eo. extra de vſuris. ¶ Ex quibus cō-
cluditur quod dicta alimēta peti nō poſſūt ex eo maxime qꝛ nō
oſtēditur heredes fuiſſe in mora reſtituendi dotes. nec etiam ali-
quid preſupponit qd nō hꝫ aliunde vnde ſe aleret. ⁊ ſic cōcludo
7 quod de iure communi non poteſt talia alimēta petere. ¶ †Nec
habet obſtare ſtatutum quod vult quod alimenta debeātur ad
rationem quinq; pro centenario quod ſtatutum validum vide-
tur eſſe hoc caſu prout voluit Baldus in. l. ſi. §. preterea. C. de iu-
re do. ⁊ hoc ſtatutum dicit eſſe tolerabile do. Cardi. in clementi.
prima. extra de vſuris. Ad idem facit quod no. Baldus in. l. acce
ptam. C. de vſuris in. vij. q. allegando gloſſ. ſingu. in auten. de ex-
hibendis reis. §. ſi vero. ¶ Sed ad hoc ſtatutum tripliciter ego
reſpondeo. ¶ Primo quod ſtatutū loquitur in vidua nos aūt
ſumus in muliere que nupta vult talia alimēta petere. cum ergo
verba ſtatuti non conueniāt non debet cōuenire diſpoſitio. l. ſ.
§. ſi quis naue. ff. de exercito. ⁊ in. l. ſi ſeruum. §. non dixit pretor. ff.
de acquir. here. ⁊ in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolu. ma. ¶ Secundo di-
co quod dictum ſtatutum ꝺꝫ intelligi quādo heredes fuiſſent in
mora ſoluēdi vt reducat ad terminos iuris cōmunis ⁊ operetur
quo ad taxam determinatā alimentorum recipiūt enim ſtatuta
interpretationem paſſiuam a iure cōmuni. l. ſi ſerui veſtri. cū ma-
teria. C. de noxa. ⁊ l. ſi. §. in ꝯputatione. C. de iure delibe. cū vulga.
⁊ maxime qñ non reſtitutio cauſat ex facto creditoris. vt in caſu
noſtro ꝓut eſt caſus notabilis in. l. ſi peculium. § i. ff. de ſtatu libe.
⁊ ꝓbatur ex his que eleganter ponit Bar. in. l. amplius nō peti.
ff. rem ra. haberi in ſila. q. An iura ra ſoluere poſſit compenſare.
¶ Tertio ⁊ vltimo rñdetur ꝙ ſm opinio. multoꝝ tale ſtatutū
nō valet ꝓut tenet Iac. but. in. l. i. C. de ſum. tri. ⁊ refert quendam
magnū theologū ita tenere. qꝛ ex quo debent ex curſu temporis
eſt vſura: prout idem tenet in aut. ad hoc. C. de vſuris. ⁊ hāc par-
tem tenent ſtephā. de lignano ⁊ Io. Imo. in cle. i. de vſuris facit ⁊
no. per Barto. in. l. ſi finita. §. iul. ff. de dā. infec. de ſtatuto diſpo-
nente qd miſſus in poſſeſſionem lucretur fructus ſatis equa vi-
detur diſtinctio do. Abb. in. d. c. ſalubriter ꝙ aut ſtatutum diſpo
nit alimenta deberi eo caſu quo de iure communi debētur ⁊ va-
let. aut eo caſu quo non debent. ⁊ tūc ſecus: cū ergo in caſu nřo
ſimus in caſu de quo in iure communi nō deberent: ergo nō poſ
ſumꝰ eſſe in caſu validitatis ſtatuti. ſit ergo cōcluſio qd dicta ali-
menta peti non poſſunt. Laus deo.

¶ Conſilium. clxxxi.

1 ¶ Hoſpitalarii equiparantur tutoribus ⁊ curatoribus.
2 Domini ⁊ communitates habent fundatam intentionem quo
ad res ſitas in eorum territorio.
3 Bona fides preſumitur ex poſſeſſione longiſſima.
4 Preſcriptio cuius initiū ⁊c. habet vim conceſſionis ⁊ priuilegii.
5 Infra dictio quid ſignificet.

Dominus labia mea apiat
⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Uiſis ca-
pitulis trāſactionis facte inter communitatem Sar
zane ⁊ caſtri noui. ⁊ viſa deſignatione loci mihi exhibita ⁊ con-
ſideratis his que i facto narrātur ſuper tribus oritur dubitatio.
¶ Primo qꝛ certe beſtie porcine hoīm caſtri noui fuerūt infra l
territo

terrenis Hoſpitalis ſancti Lazari inter ſtratam primã ⁊ termi num muratũ. vnde volũt illi de ſarzana ꝙ ſoluãt penã beſtiarũ q̃ intrãt paſcere qꝛ nõ eſt de locis quib⁹ hoĩes de caſtro nouo li cite põt paſcere eorũ aĩalia. Sed ex aduerſo õñ ꝙ tenent̃ tñ ad dã nũ: qꝛ dicti hoĩes de caſtro nouo habẽt cõuentionẽ cũ maſſario hoſpitalis qð teneant̃ tñ ad eſtimationẽ dãni. ⁊ ita ↄ̃tra ſi cõ tingeret beſtias hoſpitalis inferre dãnũ in curia caſtri noui eo dẽ mõ hoſpitale teneat̃ ad ſolã eſtimationẽ dãni. ¶ Scḋo oritur dubitatio qð illi de caſtro nouo poſſident ⁊ habẽt multa pḋia ⁊ terrena intra cõfines curie ſarzane q̃ tenuerũt ⁊ poſſederũt tãto tpe cuius in cõtrarium memoria non exiſtit. cõitas autẽ ſarzane dicit illa ad ſe pertinere niſi oſtendatur per poſſeſſores quo iure illa poſſideãt. ¶ Tertia dubitatio que oritur eſt qꝛ vigore quin ti ⁊ ſeptimi capituli homines ſarzane ꝑtẽdũt ad eos ꝑtinere oẽs paludes ⁊ omnia pḋia que ſunt a prato Antonij ⁊ a prato domi ni epi. ſ. verſus flumen macre nõ ſolum per rectã lineã eundo ver ſus dictum flumen ſed ex trãſuerſo. illi aũt de caſtro nouo dicũt ꝙ tantũ habent illas paludes ⁊ illa predia que ſunt. ſ. eundo per rectam lineam verſus dictũ flumen ¶ Circa primam dubitatio nem breuiter cõcludo qð vigore dicte cõpoſitiõis habite cũ maſ ſario dicti hoſpitalis ꝑdicti homines de caſtro nouo nõ poſſunt cõdenari ad penam: ſed tñ ad eſtimationẽ damni. ſunt enim ſer uanda pacta ⁊ cõuentiones habite inter dictum maſſariũ ⁊ di ctos hoĩes. l. j. ff. de pactis. l. j. ff. de conſti. pecunia cum multis

1 ſimilibus. † Nam predicti maſſarij ſeu hoſpitalarij hoſpitalium equiparantur tutoribus ⁊ curatoribus vt eſt caſus. ⁊ ibi notat̃ in. l. orfanotrophos. C. de epĩs. ⁊ cle. ⁊ pñt ↄ̃trahere ⁊ adminiſtrare res hoſpitalis vt ibi probatur. ſicut tutores ⁊ curatores. vt in. l. lex q̃ tutores. ⁊ in. l. ſi. C. de admi. tu. ⁊ eo maxime: qꝛ talis cõuẽtio nullũ damnũ reddit hoſpitali cũ debeat reſtaurari ⁊ ei refici eſti matio damni. l. iij. cum ibi plene no. ff. de dam. infe. tamẽ eo quia pius locus non debet curare exactiones penarum. xij. q. ij. frater nitas. vbi gloſ. eodẽ mõ beſtie hoſpitalis ſeu hoſpitale non tenẽ tur ad penã qñ fuiſſent inuẽte in paſcuis caſtri noui ſeu in terre nis dicte cõitatis. argu. l. de fideicõ. C. de trãſac. vñ nõ video ꝙ ali qua ratio obſtet quominus dicta cõuentio fuerit valida. ſi ergo fuit valida dicta conuentio igitur nõ potuerũt incidere in penã qꝛ volente ⁊ permittente domino ingreſſe ſunt beſtie illa loca ꝑ ea q̃ no. Barto. in. l. inter omnes. §. recte. ff. de furtis. ⁊ Bart. in. l. tranſigere. ff. de tranſac. Nam ex damno qð infert̃ priuato com petit actio cõitati. ſi ergo ꝑiuatus conſenſit nullũ queritur ius communitati vt ibidem plene proſequitur Barto. ad idem tex. inſti. de oblig. que ex delicto §. placuit. ⁊ not. plene Ludo. ro. in. l. que dotis ff. ſolu. matri. ¶ Vñ cõcludo ꝙ ex quo impune volẽte hoſpitalario ſunt ingreſſe nõ põt per cõitatem exigi pena ſꝫ tan tum damnum refici debet. ⁊ poſito qð talis conuentio nõ tenuiſ ſet: quia forte dictus maſſarius non hꝫ talẽ ꝑtãtẽ qð tñ nõ eſt cre dẽdum cum illis adminiſtratio ↄ̃cedatur ſaltẽ dicta cõuẽtio ꝑ buiſſet iuſtam cãm excuſandi a pena per ea que no. plene Bart. in. l. ij. §. j. ff. ſi quis teſtamento liber eſſe iuſſus fuerit. ⁊ per ea que not. Cy. in. l. ſi quis nõ dicam rapere. C. de epiſcopis ⁊ cle. ⁊ quod not. in. l. igitur. §. poteſt ff. de liber. cauſa. omnibus ergo recte pen ſatis idubitãter credo dictos homines de caſtro nouo nõ poſſe cogi ad ſolutionem dicte pene ¶ Circa ſecundam dubitationeꝫ videbatur prima facie dicendum quod dicti homines de caſtro nouo nõ poſſint licite retinere terrena. ſ. dictos fines curie ſarza ne niſi oſtendant quo iure illa poſſideant. hoc videtur probari ꝑ ea que ponit Barto. in rub. C. de contrahẽ. emp. verſi. xxij. quero vbi dicit quod illa que ſunt. ſ. fines preſumuntur eſſe illius cui⁹

a ſunt fines. ᵃallegat. l. de ſacra. §. ſi. ff de contrahen. emp. ad idem quod notat Pan. de ca. per tex. in. l. j. in prin. ff. de acqui. poſſ. vbi dicit quod loca que ſunt. ſ. fines preſumuntur eſſe cõmunitatis cuius ſunt fines. ille eniꝫ qui fundat ſe in toto territorio ⁊ in to ta curia dicitur ſe fundare in qualibet parte territorij: quia quod iuris eſt de toto quo ad totum idem de parte quo ad parteꝫ. l. q̃ de tota. ff. de rei vendi. ⁊ in. c. ſi diligenti. de preſcrip. per quem di

2 cit ibi Hoſtiẽ. ꝙ † domini ⁊ cõmunitates habent fundatã inten tionem quo ad res ſitas in eorũ territorio. faciunt not. per Joã. an. in. c. ſi. extra de offi. archi. ⁊ tex. in. c. cum bertoldus. extra de re iudi. ⁊ ſic vƷ qð fundata ſit intentio communitatis ſarzane quo ad bona ſita in ei⁹ territorio donec cõtrarium oſtẽdat̃. ¶ Nec vƷ obſtare ſcḋm capitulum tranſactionis predicte in quo diſponit̃ quod loca ⁊ bona que poſſident̃ per hoĩes caſtri noui. ſ. fines iu riſdictiõis ſarzane ſint libera ⁊ exempta. quia dictũ capitulũ nõ concedit aliqua loca de nouo ſed tantũ libertatẽ locis poſſeſſis a grauedinibus ſeu oneribus. ⁊ ſic tantum exemptiõis reſpectu oneruꝫ. preſupponit ergo loca ſpectare ad hoĩes de caſtro nouo. Cũ ergo compoſitio vnũ preſupponat ⁊ aliud diſponat non hꝫ locũ diſpoſitio niſi probet̃ ꝑſuppoſitum vt voluit gl. no. in. l. mã cipia. in verbo aduocandum. C. de ſeruis fugi. quam ibi ſumme notant Jac. bu. Bal. ⁊ Moder. ad hoc ergo vt dictũ capitm cõ poſiti habeat locum habẽt primo probare dicti hoĩes de caſtro nouo res ⁊ bona ad eos pertinere. ¶ His tamẽ non obſtantib⁹ cõtrariã ſententiã veriorẽ exiſtimo quod imo dicti hoĩes de caſtro nouo poſſidentes dicta bona habent fundatam intentionẽ niſi ex aduerſo probetur per cõmunitatẽ ſarzane ꝑdicta bona ad di ctã cõitateꝫ pertinere ⁊ ſpectare. hoc ꝓbat̃. nã ex quo dicti hoĩes de caſtro nouo ſunt in poſſeſſione de natura poſſeſſionis eſt trãſ ferre onus probandi in aduerſarium inſti. de interdictis. §. com modum. ⁊ in. l. ſi. C. de rei ven. ⁊ in. l. ſint poſſidentis: cum ibi plene no. C. de probatio. Nam antequam actor ꝓbet nõ ad ſe pertinere reus qui poſſidet ex ſola poſſeſſione probat dñiuꝫ: vt in. l. ob ma ritorum. ⁊ ibi gloſ. ⁊ doc. C. ne vxor pro marito. ⁊ no. in. l. cũ res C. de probatio. ⁊ plene notant Barto. ⁊ doc. in. l. qui in ſuo. ff. de cõdi. inſti. ⁊ ſic cõcluditur quod dicti de caſtro nouo ex poſſeſſio ne habent fundatã intentionẽ. ¶ Solũ ergo reſtat reſpõdere ad allegata in cõtrarium: pro quorum ſolutione cõſidero qð aliqñ ⁊ primo deſignantur fines in rebus ſeu prediis priuatorũ ⁊ tunc de natura finiũ eſt includere quicquid eſt intra fines. ⁊ ita loqui tur Bald. in rub. C. de contrahen. empt. ⁊ ideo puto qð in dubio res incluſe. ſ. fines preſumerẽtur illius cuius ſunt fines niſi aliud oſtenderetur. ¶ Aliquando ⁊ ſecũdo res ſunt. ſ. fines territorij alicuius domini vel caſtri nec poſſidentur per aliquẽ nec appa ret cuius ſint ⁊ tunc forte communitas habet fundatam intẽtio nem. ⁊ ita loquitur Pan. de ca. in. d. l. j. in prin. ff. de acqui. poſſeſ. non tamen affirmo. ¶ Aliquando ⁊ tertio res ſunt ſite. ſ. fines alicuius territorij ⁊ preſumuntur eſſe illius cui⁹ ſunt fines quo ad iuriſdictionem nõ autem quo ad dominium rerum particu larium. ⁊ ita loquitur Hoſtiẽ. in dicto. c. ſi diligenti. quem ita ibi declarat do. Abbas. Modernus. ¶ Aliquãdo ⁊ quarto ⁊ vlti mo predia ſunt ſita. ſ. fines alicui⁹ cõmunitatis ſunt tñ poſſeſſa per particulares perſonas etiam non ſubditas ⁊ non habitãtes in caſtro ſeu ciuitate dicte communitatis. ⁊ tunc dico quod com munitas non habet fundatam intentionem quo ad dominium rerum particularium poſſeſſaruꝫ per alios. hoc decidit in termi nis do. Abb. Modernus in. d. c. ſi diligenti. vbi declarãdo illud dictum Hoſti. dicit quod procedit reſpectu iuriſditionis nõ au tem reſpectu proprietatis rerum ⁊ bonorum. ſ. limites exiſtentiũ. hoc probat ratione. Nam imperator quãuis ſit dominus totius mundi vt in. l. deprecatio. ff. ad. l. rhodiam de iactu ⁊ in. l. bene a zenone. C. de quadri. preſcrip. Non tamen intelligitur habere do minium rerũ particularium. vt no. gl. ⁊ Bart. in prohemio ffoꝝ. Et Bar. in. l. j. ff. de rei vẽd. ⁊ in extrauagãti ad reprimendam in verbo totius orbis. ⁊ Ang. in. d. l. bene a zenone. ¶ Confirmatur hoc: quia habere ius territorij denotat habere exercitiuꝫ iuriſdi ctionis. l. pupillũ. §. territoriũ. ff. de verb. ſign. ⁊ in clemen. ne Ro mani. §. ſane. de elect. Et ita exponit gl. in. l. quicũqꝫ. C. de fundis limitoſis. lib. xj. Pro hoc etiam eſt bonus tex. in. c. primo. §. item ſi quis quibus modis feud. amitta. per quem dicit ibi Bald. qð aliud eſt habere dominium terrarũ: aliud eſt habere iuriſdictio nem ⁊ diſtrictum. ⁊ ſic de vno ad reliquum non infertur conclu dens probatio. l. non hoc. C. vnde cognati. c. in preſentia. cum ibi plene no. C. de probationibus cum ſimi. ¶ Confirmatur hoc no ua. ⁊ concludenti ratione quia fines territorij nõ probant domi nium rerũ incluſarũ. ſ. fines quia ſi hoc eſſet ſicut fines demõſtrã tes dominium rerum particularium augmentantur ⁊ extendũ tur per alluuionem. inſti. de rerum diuiſione. §. preterea per allu uionem. ⁊ in. l. adeo. §. j. ff. de acquirendo rerum dominio. hoc au tem eſt falſuꝫ: quia fines iuriſdictionis alluuione nõ mutantur. l. in agris. ff. de acquirendo rerum dominio. ⁊ plene probat Bar tolus in ſuo ſolenni tractatu Tyberiadis in primo libro ſuper verbo acquirit̃ nobis ⁊c. Ergo ſtat quod fines dominij particu larium extendãtur ⁊ non iuriſdictionis. Et ſic qui fundat ſe in finibus iuriſdictionis nõ habet fundatam intẽtionem in domi nio rerũ particulariũ. ⁊ ſic remanent ſoluta in contrarium alle gata ſufficienter. Sed omnia iſta redduntur clariora ex longiſſi ma poſſeſſione ⁊ conſequenter ex preſumptione longiſſimi tem poris per quam cenſeretur preſcriptuꝫ omni iuri quod dicta cõ munitas ſarzane habet. l. ſicut ⁊. l. omnes. ⁊ per totũ. C. de preſcri

3 ptio. xxx. annorum ſꝫ ex qua longiſſima poſſeſſiõe preſumit̃ bona fides vt notat Barto. in. l. ſi. per illum tex. C. vnde vi. ⁊ Joã. and. in additione. Spec. in titu. de teſta. §. nunc videndum in prima magna addit. ⁊ archi. in. c. j. de preſcriptio. lib. vj. Inno. in capitu lo ſecundo extra de reſtitutio. in integrum. ⁊ Angelus i. l. penul tima. C. quibus non ob. longi temporis preſcriptio do. Antoni⁹ in capitulo cum eccleſia ſutrina. de cauſa poſſeſſionis ⁊ proprie tatis ⁊ in repetitione. c. peruenit. de cenſibus. ⁊ do. Abbas in. c. ſi diligenti. de preſcriptio. ⁊ eo maxime predicta procedunt quia

4 vt mihi dicitur predicti † de caſtro nouo poſſederunt tanto tem pore cuius in contrarium memoria non exiſtit que habet vim

a ¶ Exiſtens in poſſeſſione hꝫ fundatam in tentionem.

cōceſſionis ⁊ priuilegiī.c.ſuper qbuſdā.§.preterea de verb.ſigni. ⁊.l.ij.§.ductus aque.ff.de aqua quot.⁊ eſti.⁊ eſt caſus in.c.j.de preſcriptio.lib.vi.vbi pbatur ꝙ nō eſt neceſſe titulū allegare prout ibi notant Archi.Jo.an.⁊ doc.tradit Hoſti.in ſumma de cōſuetudine.§.fi.⁊ Inno.in.c.cū eccleſia ſutrina.de cauſa poſſeſſionis ⁊ proprie.⁊ Bal.in extrauagāti de pace conſtantie.in vbo ſicut ab antiquo.⁊ ex tali pſcriptione queritur directum vt cōcludit Bal.in.l.j.C.de pactis.⁊ ſequunt mod. ¶ Ex quib⁹ cōcludo qḋ dicti homines de caſtro nouo ſup dictis bonis nullo modo moleſtari poſſunt. ¶ Circa tertiā dubitationē nō adducēdo que leuiter in cōtrariū adduci poſſent cōcludo qḋ per dictū.c.ſeptimū dicte cōpoſitiōis iuncto.c.quinto dicti homines de caſtro nouo cenſent tm̄ cōceſſiſſe paludes ⁊ territoriū ab vno latere icipiēdo a prato Antonij eūdo p rectā lineam vſqꝫ ad flumē macre. ⁊ ab alio latere incipiēdo a prato epiſcopi eūdo etiā recta via vſqꝫ ad flumen.qḋ probat. Et primo ex verbis dicti ſeptimi capituli dū dr̄.⁊ inferius vſqꝫ ad flumē macre a prato Antonij ⁊c. ⁊ dū ſubditur.⁊ prato domini epiſcopi ⁊c. Hec autē verba infra ⁊ ſupra inferius ⁊ ſuperius ſont correctiua ⁊ oppoſita prout colligitur ex dictis Barto.in tractatu Tyberiadis.in.ij.lib.de inſula in.c. quod incipit.qḋ ſi ex vno latere vbi pro his dictionibus allegat tex.in l.ſupra idem.ff.ne aqua plu.arce.⁊ in.l.j.§.j.ff.de arbo.cedē.dis.⁊ in.l.ſi duo.§.labeo.ff.vti poſſidetis. in quibus probat qḋ illud dr̄ eſſe ſupra ſolū ſeu domum qḋ eſt ſupra eundo per rectaꝫ lineam.⁊ ſic pari ratione illud dr̄ eſſe.j. Alia autē loca dicūtur a latere ita dicamus qḋ.j.hic ſumatur verſus flumē p rectā viam. Alia autē loca dicantur a latere.⁊ hāc diſtinctionē pbat tex.pūctualiter qui facit hāc diſtinctionē.d.l.adeo.§.inſula. ver ſic.qḋ ſi ex vno latere. Ubi omnia iſta tria probantur.⁊ ſuper illo textu Bar.fundat dictum ſuū in dicto libro de inſula. ¶ Confirmat

5 hoc† qꝛ de natura dictionis infra eſt vt cōtineat cōtēta inter extrema quibus adiungitur.vt in.c.j.⁊ in.c.ex tuarum extra de autoritate ⁊ vſu palliij.ergo cum in caſu noſtro ſit adiuncta illis extremis.ſ.prato Antonij ⁊ prato epi ꝗcqd eſt.j.illa extrema vſqꝫ ad flumen cenſet conceſſum ⁊ nō vltra. Preterea quare fuiſſent oppoſita illa extrema. Nam alias dicta oppoſito extremoꝝ nō video quid operetur contra.l.ſi quādo.ff.de legatis.j.⁊ textus in c.ſi papa.de priuileg.ſatis enim fuiſſet vltra vnum terminum cōcedere ſi voluiſſent dicto modo cōcedere prout intelligit cōmunitas ſarzane.⁊ non apponere duas extremitates ⁊ concedere infra illas verſus flumen. ¶ Preterea etiam confirmantur ex verbis oppoſitis in.v.capitulo.ad quod ſeptimum capitulum ſe refert in quo fit deſignatio loci de vno extremo ad aliud per rectam lineam.⁊ poſtea in.vij.c.conceditur illud quod eſt inferius ad illa loca deſignata.ergo debet fieri deſignatio vſqꝫ ad flumē p rectaꝫ lineam quia precedentia declarat ſequentia.l.ſi ſeruus plurium in fi.⁊.l.qui filiabus.in pri.ff.de le.j.⁊ quod no.Bar.in.l.ſtor.§.ꝯtrāꝫ differentia.ff.vi bono.raptorum. Alia autem terrena que querunt nunc iſti de ſarzana occupare potius dicitur a latere: vt ſupra eſt dictum quam inferius. ¶ Et eo maxime confirmat quia immediate facta compoſitione paludes ⁊ terrena que erāt j.per rectam lineam fuerunt conceſſe ⁊ poſſeſſe per homines de ſarzana que prius poſſidebantur per homines de caſtro nouo vigore dicte compoſitionis.⁊ ita preſumitur.l.quedam mulier.ff. de rei vendicatione. Alia autem exiſtentia extra rectam lineam fuerunt poſſeſſa per homines de caſtro nouo prout prius poſſidebantur.⁊ ſic executio ipſius actus partium intentionem demonſtrat. Nam talis actus ſequens demonſtrat intentioneꝫ: nā per dictam conceſſionem non ſolum preiudicatuꝫ fuit communitati caſtri noui ſed etiam iurib⁹ priuatorum.ergo ſtricte intelligenda.c.j.de reſcriptis.in.vj.l.ij.§.ſi quid a principe.ff.ne quid in loco publico.ergo cū poſſit dupliciter intelligi debet interpretari vt minus preiudicet iuribus priuatorum ⁊ ſic per rectam lineam vſqꝫ ad flumen: imo ex quo dicitur ꝙ illa predia ſunt particulariū perſonarum: non potuiſſet cōmunitas illis particularib⁹ ſine iuſta cauſa auferre.l.toties.ff.de polli.l.ſi priuatus.ff.qui ⁊ a quibus.⁊ no.Bar.⁊ doc.in.l.fi.C.ſi contra ius vel vtili.publicam. Inno.⁊ doct.in.c.que in eccleſiarum. extra de conſtit.ergo tale.c.debet intelligi ad minus ⁊ quātominus fieri pōt pīudicet iuribus particularium perſonaruꝫ.⁊ eo maxime quia nō video quomodo ipſi competentes particularibus potuiſſent pīudicare.tum quia cōmunitas non potuiſſet vt dictum eſt quia hoc nō reperitur quod habuerit in mandatis.vnde concludi poſſet ⁊ vere qḋ non intelligantur conceſſa niſi loca pertinētia ad cōmunitatem quia ſuper aliīs nō habebant autoritatē. ¶ Ultimo quia vt ex predictis patet ad minus duplex poteſt dari interpretatio. ergo illam ſequi debemus que eſt cōtra communitatē ſarzane ꝗ habebat legem apertius loqui.⁊ fundat ſe in verbis per tex.cuꝫ ibi plene no.in gl.⁊ per Bar.in.l.veteribus.ff.de pac.⁊ in.l.ſtipulatio iſta.§.in ſtipulationibus.ff.de ver.obli. Sic ergo concludo qḋ cenſet cōceſſuꝫ a dictis extreminis vſqꝫ ad flumē p rectā lineā.

¶ Conſilium.clxxiij.

1 ¶ Filius naturalis an excludat ſubſtitutum.

Spiritus ſanctus adſit. ¶ Licet filia femina i hereditate patris excludatur a patruo ⁊ ſic fratre patris: tamē puto quod faciat deficere fideicōmiſ.factū inter filios ab auo ſuo in portione patris ſui grauati de reſtituēdo fratri.quia ſubintelligitur conditio ſi deceſſerit ſine filiīs.iuxta.l.cum auus.ff.de conditio.⁊ demon.l.cum acutiſſimi.C.de fideicō.⁊.l.generaliter.§.cū autem.C.de inſti.⁊ ſubſtit. ſub conditione factis. ¶ Secundum hanc concluſioneꝫ obſtare videbat qḋ procedit in terminis iuris communis in quib⁹ filia excludit patruū in hereditate patris. ¶ Sed attento ſtatuto florentino videt qḋ auus voluerit ſe cōformare cū diſpōne ſtatutoꝝ per ea que ponit Barto.in.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad trebel. ⁊ ſic quod alter filius admittatur excluſa nepte ex filio ex quo nepos in ſucceſſione ab inteſtato excludit.⁊ per iſtā rationē hāc.q. decidit Pau.de ca.in ſuo conſi.mihi.lxxix.incipiente. Caſus iſte frequēter cōtingit.ita etiam voluit elegās doctor.d.Jo.de mōte ſperello in.d.l.cum acutiſſimi.⁊ preceptor meus.d.Jo.bap.in.d. l.generaliter.§.cum autēꝫ. ¶ Sed hoc non obſtante contrarium videtur verius.⁊ pro fundamēto premitto duo. ¶ Primum eſt ſatis clarum ꝙ filius naturalis ab inteſtato auo ſuo non ſuccedit caſus eſt in.l.fi.C.de naturali.libe.item nec patre ſuo naturali niſi in duabus vnciīs.⁊ hoc non obſtantibus filiīs legitimis ab ipſis extantibus in nihilum.vt in aut.licet.C.de naturalib⁹ liberis ¶ Scdm eſt qḋ filie femine debētur de bonis paternis congrue dotari: lꝫ ab vniuerſali ſucceſſione excludant cōgnatos non dꝫ eſſe minor legitima: vt voluit Barth.de Saly.per illū tex.in aut. res ꝗ.C.cōia de le.⁊ in ſua diſputatione que incipit ſtatuto cauetur.⁊ Bal.in cōſi.ꝙ incipit mutuū diuidit.⁊ lꝫ ſi.qḋ incipit ſtatutū tria habet capita ⁊ pluries cōſuluit preceptor me⁹.d.Alex. de Imo.allegādo Ang.ita conſuluiſſe in conſi.xxxij.incipiēte oſis Gregorius.⁊ alias florētie obtentū fuit. ¶ Ex quibus infero qḋ nō magis cognitus eſt filius naturalis de iure communi ꝗ filia ex forma ſtatuti extante patruo imo minus quod ex duobus pꝫ. ¶ Primo quia legitima aſcēdit ad quatuor vncias.⁊ ſic in quātitate eſt magis cognita. ¶ Scdo quia naturalis nō habet ꝯtra voluntatem patris.l.j.§.ff.de bo.poſ.contra tabu.filia ſic vt in.l.

1 fi.C.de dotis pmiſſiōe. ¶ Quibus ſuppoſitis oñdit neceſſ.† concluſio vera filius naturalis excludit ſubſtitutum ppter cōditionem ſubintellectā de qua in.d.l.cū auus.quē in ſucceſſione ab inteſtato nō excluſiſſet ſm opinionē magis cōem per tex.in.l.ex facto.§. ſi qs rogatus.ff.ad tre.vbi fili⁹ naturalis excludit ſubſtitutū.⁊ ſi dicat loq in cōditione expreſſa nō in tacite ſubintellecta rñdetur quod non refert an teſtator expſſerit an tacite ſubintelligat per d.l.cū auus.cū eīn preſupponat per illā legē teſtatoreꝫ ſic voluiſſe idem dicendum eſt ac ſi expreſſe appareat ſcdm Barto.in.d.l.§.ſi quis rogatus.⁊ Cy.⁊ Bart.in.d.§.cum aūt.⁊ hanc opi.cōiter ſequunt doc.put dicūt Ange.Imo.Pau.⁊ do. Alex.in.d.§.ſi quis rogatus vbi Ange.dicit qḋ ab hac opi.in deciſiuis nō eſt recedēdū ex quib⁹ ꝯcludit qḋ niſi qualitas perſone teſtatoris repugnet filius naturalis minus cognit⁹ a iure cōi excludit ſubſtitutū igitur forti⁹ filia femina legitima ⁊ naturalis magis cognita debet ſubſtitutum excludere ad hūc effectū qḋ nō cēſeat ex fideicō.vocata.lꝫ tm̄ poſſit ab inteſtato fratri ſuo ſuccedere ſm formā ſtatutorum. ¶ Cōfirmatur ⁊ ſcdo iſta concluſio.nā non eſt dubiū qḋ qñ pater ſubſtituit inter filios p fideicō.poſt mortē ad inuicē ſubintelligit cōditio ſi ſine liberis deceſſerit vt in.d.l.cū auus.⁊ habet ac ſi expreſſe appareret ſm Bar.in.d.§.ſi qs rogatus.nā cēſetur qḋ teſtator dixerit: ſꝫ qḋ notarius omiſerit.vt dicit dñs Raphael.Cuma.in.d.l.cum auus quē ſequunt Moder.in.d.§.cū eſſt. ſꝫ clarū eſt qḋ ſi conditio ſine filiīs fuiſſet expſſa filia femina faceret deficere fideicō ꝗtūcunqꝫ excluſa a ſtatuto.ergo eodē modo ⁊ pari rōne facit deficere cōditionē fideicō.qñ nō apparet expſſe: ſꝫ lex pſumit illā fuiſſe expſſam.qḋ aūt qñ fuiſſet expſſa conditio deficeret pꝫ p tex.in.l.filiuſfamilias.§.cū qs.ff.de leg.j.vbi Bar. ⁊ cōiter doc.hoc tenēt ⁊ doc.cōmuniter in.l.j.C.de cōdi.inſer.⁊ lꝫ Bar.dicat quod illi qui excluduntur ex diſpoſitione.l.nō faciūt deficere cōditionem fideicom.his qui a lege ſunt effecti penitus hereditatum incapaces tam ex teſtamento quam ab inteſtato vt ſunt deportati ⁊ mendicantes fratres minores.ſecus ſi ſunt aliquo modo capaces prout ibi declarant Rapha.Cu.⁊ Paul.de caſtro.⁊ eſt domente Ange.⁊ Imo.in.l.lucius.de heredi.inſtitu. filia autem non dicitur omnino incapax: quia vt ex teſtamēto eſt capax ⁊ etiā ab inteſtato nō exiſtētibus pſonis a quibus excluditur vel ipſis repudiantibus prout Bar.clarat in.l.j.§.filium.ff. de bo.poſ.contra tabu.igit facit deficere conditionem. ¶ Quinimo dicit Barth.de Saly.in.d.l.j.C.de condi.inſer.qḋ etiam filiī deportati ⁊

deportati ⁊ fratres minores faciūt deficere cōditionē fideicō. q̄r
in cōditionib⁹ merū factū attēdit̄.vt in.l.meuius.ff.de cōdi.⁊ de
mon.⁊ h̄ ſʒ do.Rapha.Fulg.qn̄ enī aliqs in vita ſi aliquis nō ſu
pererit ſatis eſt illū ſupereſſe lʒ nō ſuccedat.Iſta eſt doc.Bar.in
l.j.§.filiū.ff.de bo.poſ.ꝯ tab.arg.ant.lʒ.C.de naturali.libe.⁊ Bal.
in.l.ſi defunctus.C.de ſuis ⁊ legitimis.bn̄ facit gl. in.l. ex facto.§.
ſi qs rogatus.ff.ad treb.ex quib⁹ cōcludit̄ qȯ ſi eſt ac ſi cōditio ſi
ſine liberis appareret expreſſa qȯ filia a ſtatuto excluſa facit ꝯdi
tionē deficere.¶ Cōfirmat̄ ⁊ tertio eadē ꝯcluſio.nā clarū ē qȯ ab
ipſo initio tp̄e facte ſobſtitutiōis ſubintelligit̄ ꝯditio ex cōiectu
rata mente teſtatoris ſi ſine liberis deceſſerit:q̄r lex preſumit pl⁹
dictū ꝗ minus ſcriptū.vt in.d.l.cū auus.⁊ ꝯ latius dictū eſt.lʒ nō
ſolū in conditione expreſſa ſine liberis a teſtōe ſz liberi nō ſucce
dētes dūmō nō ſint incapaces faciūt deficere fideicō. vt in.d.§.
cū quis.⁊ ꝯ latius dictū eſt.ſed etiā in cōditiōe tacite ſubintelle
cta a.l.de qua in.d.l.cū acutiſſimi.ſz filij nō ſuccedētes ſi nō ſint
penitus incapaces faciūt deficere cōditionē fideicō. Ita decidit
notabilr do.Raph.Cuma.in.d.§.cū qs.vbi dicit qȯ null⁹ tāgit,
⁊ lʒ fortiter arguat in ꝯtriū tn̄ ita tʒ.rō eſt.q̄r inſpicit̄ tp̄s mortis.
l.qȯ tp̄e mortis poſſibile eſt qȯ liberi ſint heredes.puta ſi illi qui
eos excludunt repudiarēt.ita eſt caſus noſter:q̄r repudiantibus
illis a quib⁹ femina excludit̄ admitteret̄ ſm̄ Bar.in.d.l.j.§.filiū
igit̄ poſſibile eſt tp̄e mortis qȯ ſuccedāt:lʒ poſtea nō ſuccedāt.igi
tur faciūt deficere fideicō.¶ Poſtremo ⁊ q̄rto in caſu nr̄o poſſu
mus aliud ꝓbabilr ⁊ rōnabilr attenuare.Nā clarū eſt qȯ filia fe
mina excludit̄ in ſucceſſione abinteſtato nō ex teſtamēto.vn̄ ſi pf
ſectaſ fuiſſet inſtituta filia hr̄de nō verificaret̄ fideicō.qm̄ iō ea
excluſa abinteſtato.ſubſtitutio poſſet locū hr̄e: q̄r vr̄ voluiſſe te
ſtator ſe cōformare cū diſpoſitione ſtatutorū vt ſicut abinteſtato
nō ſuccedit ita nō faciat deficere fideicō.iuxta no.per Bart.in.d.
§.cum ita.ſz filio decedēte cum teſtō ⁊ ius cōe ⁊ ſtatuta volūt illā
ſuccedere ex teſtō.ergo ⁊ teſtōr vr̄ idē voluiſſe eadē rōne.⁊ hoc nul
lus inficiaret̄ quaſi tūc voluerit eā excludi qn̄ ſtatuta hoc diſpo
nunt.ergo in terminis noſtris fuit in facultate filij grauati exti
guere fideicō.inſtituēdo filiā in totū ſicut in ſimili tradit̄ in aut.
ꝯ rogatus.C.ad treb.qua ergo rōne pr̄ inſtituendo filiā inſolidū
voluit fideicō.inſolidū ceſſare q̄r ceſſat ꝓhibitio ſtatuti in ſucce
dēdo.ita pari rōne qn̄ reliquit legitimā voluit reſpectu legitime
fideicō.effectū ſortiri q̄r qȯ iuris eſt de toto quo ad totū idē ē vr̄
de p̄te quo ad partē l.que de tota.ff.de rei ven.⁊ ſic vr̄ qȯ in cōpu
tatione legitime ceſſare debeat fideicō.⁊ iſta vr̄ equa ⁊ rōnabilis
cōſideratio.¶ Ex quib⁹ omnib⁹ ad minus ſimul iunctis cōclu
dit̄ qȯ in cōputatione legitime dicti fideicō.ratio haberi nō dʒ.
¶ Ex premiſſis etiā pʒ reſponſio ad cōtrariū.nā doc.qui tenēt
cōtrariū fundāt ſe ex no.per Bar.in.d.l.heredes mei.§.cū ita.ff.
ad trebel.cum ſimi.ſed illa dicta nō meruerunt in propoſito alle
gari.Nam aliud eſt qn̄ volum⁹ qȯ aliqua pſona nō poſita in cō
ditione ex pſumpta mēte defuncti excludat ſubſtitutiōe tūc dico
qȯ excludit̄ ſi ſuccedat alias nō prout declarant Rycar.malum
bre.Baldus Fulg.Pau.⁊ Moderñ.in.l.pe.C.de impube.⁊ alijs
ſubſti.Et aliud eſt nunquid pſona poſita in cōditiōe excludat̄
ſi nō ſit hr̄s.quo caſu ꝯcludit̄ qȯ ſic ſm̄ ea q̄ habent̄ in.d.§.cū qs.
⁊ hic eſt caſus noſter.Item aliud eſt q̄rere qn̄ plures ſunt vocati
qs cenſeat̄ primo inuitatus ⁊ an ſimul.quo caſu qui p̄fert̄ in ſtatu
to in ſucceſſione abinteſtato p̄fert̄ quo caſu ꝓcedūt dicta Pe.de
Anch.in.l.tres fratres.ff.de pactis.⁊ aliud eſt qn̄ illi ſunt vocati
per fideicō.cū ſatis ſit qȯ liberi dicant̄ ſupereſſe.d.l.Alūſſa.§.cūʒ
qs.vn̄ iſte q̄ōnes multum recte intuētibus differūt: nā videmus
qȯ naturalis nō ſuccedit vt dixi ⁊ tn̄ talē cōditionē fideicō.defice
re facit ſm̄ Bar.in.d.l.ex facto.§.ſi quis rogat⁹ ⁊ cōem opinionē
⁊ tamen ſi in ſucceſſione abinteſtato concurreret naturalis ⁊ ta
lis filia preferretur ipſa filia ſm̄ Baldū in.l.cūʒ acutiſſimi.C.de
fideicommiſſis.igitur vltra dicta in princip.plus iuris habet fi
lia legitima ⁊ naturalis quam filius naturalis tantum.ſi ergo
naturalis facit deficere fideicommiſſum fortius ipſa filia ſi non
obſtat alia ratio niſi excluſionis in ſucceſſione abinteſtato aut.
multomagis.C.de ſac.ſan.eccle.Ad autoritatem.Pau.de caſt.
Io.de monte ſperello.⁊ do.Io.bapt.preceptoris mei dicam vna
cū tex.in.c.ergo ſolis centeſima diſtinctione.⁊ in cōtrariū habeo
do.Rapha.cu.in.d.§.cuis quis.vbi vult qȯ in terminis.d.l.cum
acutiſſimi.deficiat fideicō.ſi poſſibile eſt ꝙ liberi tp̄e mortis alijs
repudiātibus ſuccedāt ꝓut eſt caſus noſter ⁊ ꝯ latius demōſtra
ui.Item habeo duas doctrinas Bart.ſimul iunctas magis cōl
ter approbatas que ſimul decidūt ꝓ nobis.Nā ipſe primo vult
qȯ licet in.d.l.cum acutiſſimi.non ſit expreſſa cōditio ſi ſine libe
ris:tn̄ cenſeatur expreſſa ⁊ hr̄ ac ſi appareret expreſſa ꝓut ipſe di
cit in.d.l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ſi ergo vult ꝙ idem ſit ac ſi
fuiſſet expreſſa ⁊ ipſe vult quod qn̄ talis cōditio eſt expreſſa libe
ri etiā qui non ſuccedunt ſi non ſunt omnino incapaces faciunt
fideicō.deficere:vt ipſe declarat in.d.§.cū quis ergo ipſe vult qȯ

exiſtētia filie que nō eſt omnino incapax faciat fideicō. deficere.⁊
ſic cum inferatur neceſſario ex dictis Bar.apparet quod Bar.
fuit in iſta opinione.⁊ hāc opi.ſequi debemus tanquam equā ⁊
minus odioſam in caſu noſtro.¶ Ex quibus infertur in propo
ſito qȯ fideicō.fratrum patruo.⁊ ſic fratri patris quātum ad cō
putationem legitime relicte filie non eſt in cōſideratione:q̄r dici
tur expiraſſe.⁊ ſic non eſt prius detrahendum vel ad minus non
ſortitur effectū ita ꝙ prius detrahi debeat ad diminutionem le
gitime filie relicte.⁊ ſic non habet locum.l.irritum.C.ad.l.falc.cū
ſimi.quia loquitur vel qn̄ fideicō.nō expirauit vel ſortitur effectū
in computatione legitime debite.¶ Ex quibus concluditur qȯ
legitima debetur habito reſpectu ad totum patrimonium te
ſtatoris non detracto fideicommiſſo.Laus omnipotenti deo ⁊c.

¶ In hoc conſilio continetur.

¶ Eleganter ſunt omnia diſcuſſa.Hereditas non monacho ſed
monaſterio immediate defertur.⁊ renūciatio hʒ tacitam in ſe cō
ditionē ſi ſucceſſio ad renunciationē deuolnat̄.⁊ ideo renūciatio
filie que viuente patre moritur nō nocet nepotibus:ſed renūcia
tio illorum qui poſſunt monaſterium ingredi monaſterio non
preiudicat quod late ⁊ diligenter diſcutitur.

¶ Conſilium.clxxxiiij.

1 ¶ Filius deſinit eſſe ſuus quando ſtatutum concedit poteſtatē
repudiandi.
2 Spes quando poſſit donari.
3 Conditio quando retrotrahitur an debeat attendi tempus.
4 Pactum per quod quis priuatur ſucceſſione ingrediendo mo
naſterium non valet.

Dominus labia mea aperi
at Et ſpūs ſanct⁹ illuminet intellectum.¶ Elegāter
ſunt omnia diſcuſſa p ſupradictos duos conſulētes.
vn̄ tantū paucis agā.Circa vltimā difficultatē vʒ nūquid dicta
renūciatio noceat monaſterio reſpectu hereditatis paterne poſt
ea delate i qua difficultate primo aſpectu multū obſtare videbat̄
qȯ ex quo ſum⁹ in donatione:lʒ cōditionali vr̄ qȯ attēdi debeat
tp̄s cōtracte donatio.non tp̄s exiſtētie cōditionis ⁊ ſic delate ſuc
ceſſionis per tex.cū ibi no.per Bar.in.l.ſi filius.ff.de ver.obli.ſed
tēpore ꝯtractus potuit diſponere.igit̄ ⁊c.¶ Sʒ hoc nō obſtāte ꝯtriā
conclusionē veriorem exiſtimarē donec aliud oſtenderetur ad qȯ
oſtendēdum p̄mitto ꝙ lʒ cōis opinio ſit legiſtarū ꝙ hereditas q̄
defertur dicit̄ deferri monacho ⁊ nō monaſterio vt probatur p
Bar.in.l.j.ff.de vul.⁊ pupil.⁊ ibi in repetitiōe mea allegaui mul
tos doctores cōcordantes.tn̄ cōis opinio canoniſtarū eſt quod
non deferatur monacho ſed imediate deferatur monaſterio q̄r
cōmunis voluntas ⁊ poteſtas monachi eſt trāſlata in abbatē.vt
in.c.nolo.⁊ in.c.non dicatis.xij.q.j.⁊ hanc opinionē approbat
Io.an.⁊ in.c.in preſentia de proba.quem ibi ſequuntur.d.Ant.
cardina.florē.⁊ do.Abb.⁊ hanc ſequitur imol.in.d.l.j.de vulg.⁊
pup.⁊ in.l.ſi paterfamilias.ff.de here.inſti.⁊ dn̄s Franciſcus de
campo.in.l.cum proponas.C.de here.inſtitu.quem ſequitur do.
Pau.de ca.qui dicit quod ſm̄ opinionem Io.an.plures conſu
luit.Omitto ratiōes que videri poſſunt in.d.c.in preſentia vnde
cum tot docto.tam magne autoritatis ſint pro eccleſia ſm̄ eam
conſulere non arbitror eſſe abſurdum argu.l.ſunt perſone.ff.de
reli.c.ſi.extra de re iudi.¶ Secundo premitto quod dicta renun
ciatio habet in ſe tacitam conditionem ſi ſucceſſio ad renunciā
tem deuoluatur.⁊ ideo ſi illa tacita cōditio nō euenerit renūcia
tio habetur pro nō facta ſicut dicimus in ſtipulatiōe pure facta
animo nouandi obligationē cōditionalē q̄r ſtipulatio habet ta
citā conditionē ſi veniat cōditio obligationis nouādę.⁊ ideo ſi
illa conditio deficiat ſtipulatio habetur pro nō facta.l.quoties.
ad ſi.ff.de donatio.hanc conſiderationem facit Pau.de ca.in.l.
pactum dotali.C.de collatio.quam ſequūtur ibi do.Alex.⁊ alij
moderniores.⁊ fuit etiā cōſideratio Io.de imo.in.l.qui ſuperſti
tis.ff.de acquiren.here.¶ Ex quibus duobus premiſſis reſultat
cōcluſio clariſſima quod ex quo ꝓpter monachatū ⁊ ingreſſuʒ
ſucceſſio non deuoluitur ad eum ſed ad monaſteriū conditio re
nunciationis deficit ⁊ ſic deficit renunciatio.l.cedere diem.ff.de
ver.ſigni.⁊ in.l.qui heredit.ff.de cōdi.⁊ demō.¶ Cōfirmat̄ nam
ſicut filia renunciāte premoriens patri renūciatio nō habet locū
nec nocet nepotibus per dictam rationem ſm̄ prefatos docto.q̄r
ſucceſſio ad eam non defertur.⁊ ſic deficit conditio.ita filia in
greſſa religionē non noceret pari rōne.⁊ q̄r dicit̄ mortua mun
do.vt in.c.placuit.xvj.q.j.facit.Nam ſicut quando per ingreſſum
potificatur conditio ſic per mortem naturalem idem operatur
ingreſſus quod mors.vt eſt caſus in.l.deo nobis.C.de epiſ.⁊ cle.
ita qn̄ deficit cōditio per ingreſſum ſicut per mortem idem ope
rari debet quo ad effectum cōditionis.q̄r qȯ operat̄ propoſituʒ

in ꝑpoſito operaꝛ oppoſitū l oppoſitū.l.ſi vt ꝑponis.C.de nup.
xxxv.di.hoſpitiolū.⁊ per iſtum modum ceſſare videnꝛ multe dif
ficultates. ¶ Confirmatur q: vt dicunt Jmo.⁊ Pau.de ca.in lo
cis ſupra relatis renūciatio cenſetur collata,in tēpus quo deferꝛ
hereditas ſub conditione ſi deferaꝛ ⁊ ſic adueniente caſu delatio
nis eodē inſtanti deferꝛ ⁊ per renūciationē precedentē abdicatur
ſicut in ſimili in.l.ſub cōditione de ſolutionibus. vnde poſt mo
naſteriū pōt dicere nūc non pōt renūciare in mei ꝑiudiciū igiꝛ
mihi acquiritur ita decidit in terminis Pau.de ca.in filio renū
ciāte hereditati materne viuente pr̄e cū iuramēto in.l.ſi.in princ.
C.de bo.que liberis.vbi vult ꝙ ſi viuente patre hereditas poſtea
deferatur pater pōt ſibi querere nō obſtante renunciatiōe quaſi
collata in id tempus quo nō pōt patri preiudicare.⁊ ſic iſ rōne
decidendi decidit caſum nſm.⁊ ſm iſtā cōſiderationē nō ob.opi
nio cōis legiſtarū tenētiū qđ monaſterio deferaꝛ hereditas me
diante perſona monachi q: effect⁹ monach⁹ non pōt renūciare l
preiudiciū monaſterij ſicut filius in ꝑiudiciū pr̄is.ↄ hāc ↄcluſio
nē videꝛ decidere Bar.in terminis in.l.ſi.C.de pactis.vbi quādo
vult probare ſtatutū valere ſi diſponit qđ ingrediēs religionem
non poſſit ſuccedere arguit qđ quis renunciādo pōt ſe priuare
per pactū iuratum per no.in.c.quis.de pactis in.vi.⁊ ſic Bart.
vult qđ ſicut ſtatutū ligat impedientē ita qđ ēt iaꝫ ingreſſus pri
uatur hereditate ſibi delata: ita ꝙ renūciando priuat ſeipſū pa
cto iuramento firmato ⁊ lꝫ in ſtatuto reperiā Bart.cōiter repro
batū tamē in pacto nullus reprobat:quinimo Bal.in.d.l.ſi.qui
Bar.impugnat in pacto ſequitur Bar.⁊ expreſſe dicit ſecus eſſe
in ſtatuto:ſecus i pacto.⁊ ſic aperte vult qđ in caſu quo ſtatutū
non excludit ingreſſum ab hereditate ſibi delata tū pactū exclu
dit.⁊ hoc idē is terminis Bar.⁊ bal.voluit Ang. l ſua diſputa
tione que incipit.Nobilis genere natus ⁊c.⁊ in hoc non reperio
ↄdicentes. ¶ Scdo ↄ dictā cōcluſionē facit qđ licet ſimplex renū
ciatio nō tolleret ſuitatem ſm Cy.Bal.⁊ Saly.in.l.quidā cum lo
gio.C.de iure delib.q: ſuitas cauſaꝛ a neceſſitate a qua ſola renū
ciatiōe quis non liberatur tamē qū fit cū iuramēto videꝛ ſubla
ta ſuitas q: tūc eſt ſublata neceſſitas ꝑut dicit not. Bald.in.c.ſi.
as agnat⁹ vel filius. ¶ Confirmo rōne vrgenti quia neqꝫ de iure
ciuili neqꝫ pretorio diſpoſitum erat ꝙ filius viuēte pr̄e poſſet re
nūciare hereditati.imo ↄ ēt cuꝫ iuramento:vt in.d.l.pactū dota
li.C.de colla.cū ergo de iure canonico hoc bñficiū fuerit inductū
de nouo qđ parem hꝫ vim ſicut lex ciuilis imo maiorē diſponat
cū diſponat ſuper virtute iuramenti vt in capitulo cū C laicus.
de foro cōpe.lib vi.ſequitur quod per tale beneficiū tolliꝛ neceſſi
tas.l.i.ꝗ.tabularū ⁊ ↄñter ſuitas. ¶ Confirmo per ea que ponit
1 Bal.⁊ poſt eum Pau.⁊ moder.qui volunt qđ † qū ſtatutū con
cedit pt̄atem repudiādi ſequuta repudiatiōe deſinit eſſe ſuus.⁊
tenet Pau.de caſt.in.l.ventre.ff.de acqui.here.⁊ Pau. in.l.ſi fru
tris.C.de iure delib.igitur fortius in caſu noſtro idē dicendū eſt
ex quo canon ↄcedit repudiationē q: i caſu Bal. tolliꝛ ſuitas ēt
producta per repudiationeꝫ vt ibi declarat Pau.de ca.ſed in ca
ſu nr̄o impediꝛ ſuitas in eſſe produci quod facilius fieri dꝫ.ar.l.
patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui vel alie. iur.⁊ ſic vꝛ concludi
ꝙ cū filius renunciādo fit totaliꝛ excluſus ꝙ ita excluſus trāſeat
in monaſteriū per no.per Jo.an.in dicta regula ſine culpa cuius
opi.videꝛ cōis. ¶ Cōfirmo ēt qū filius renunciat patre viuēte cū
iuramētū hereditati ſi filius aliquid recipit de ſucceſſiſſe ⁊ tanqꝫ
ſucceſſerit excluditur prout dicit Barto.in.l.i.vi.q.C. qū nō pet.
partes.ſed quādo nihil recipit quo ad ſucceſſionē dꝛ adeo exclu
ſus q: hꝛ pro mortuo vt dicit Bald.in.d.l.i.in.vi.q.ad ſi.⁊ Pau.
de ca.i l.plane.ꝗ.ſi duobus.ff.de leg.i.igiꝛ cuꝫ perſona eſſet inſuc
ceſſibilis ac ſi eſſet mortuus ſicut mortuo monacho vel exiſtente
inſucceſſibili hereditas non deferꝛ monaſterio:ita i caſu noſtro
pꝫ qū eſt inſucceſſibilis.Nā videmus qđ ſi ſtatutū ſimpliciter ex
cludit filium ꝑpter maſculos excludiꝛ monachꝰ.vt per do.An.
⁊ alios in.c.qđ clericis extra de foro cōpe.⁊ ſic nō deferꝛ ſucceſſio
monaſterio ꝑpter que duo viſum fuit qđ cōcluſio firmata p pre
fatos cōſulentes eſſet multū dubia. ¶ Sed tū ꝑmiſſis nō obſtā
tib⁹ ↄtiam ſnīam veriorem eſſe exiſtimo qđ imo dicta renūciatio
non noceat dicto filio effecto monacho.⁊ p fundamento ꝑmitto
qđ aliud eſt renūciare ⁊ abdicare a ſe hereditatē per viā repudia
tionis quo caſu renūciatio nō ꝑſupponit acquiſitionem.⁊ aliud
eſt renūciare per viā donationis.quo caſu ꝑſupponiꝛ acquiſitio.ꝑut
hꝛ in.l.fuit.q.ff.de acq.here.⁊ probaꝛ ex dictis doc. maxime pau,
de ca.in.l.ſi actionē.C.de pactis.⁊ Bal.in.d.l.pactum.q.viij.⁊ hic
ſcđs caſus verificaꝛ in caſu noſtro:qū filius renūciauit donādo
oīa bona ⁊ iura que habere ſperabat in hereditate paterna. ⁊ ſic
talis donatio includit ⁊ ꝑſupponit ꝑmus acquiſitionē:vt i.d.l.fuit
q.no.⁊ in.d.l.ſi actionē.⁊ ſi dicaꝛ nō pōt donari talis ſpes ſeu ta
lia bona in ſpe,cum nō ſit ↄſiderabilis ꝑut declarat Bar.l.i.is
3 pōt.ff.de acq.here.⁊ Bart.in.l.ſi.C.de pactis. reſpōdeo ꝙ † tunc
nō donatur ſpes ſuccedendi ſꝫ donantur bona hereditaria poſt

ſucceſſionē queſitā.vt dicit Bar.is.d.l.is pōt ad intellectuꝫ. l.iꝗ.
ꝗ.de illo.ff.pro ſocio.⁊.l.ſpē.C.de donatio.⁊ ſic dicitur pactū here
ditatis iam queſite poſtqꝫ eſt ſucceſſum certo modo diſponēdo
vt declarat Bart.in.d.l.ſi.in.ij.col.qđ olim erat improbatum .vt
in .l.quidā in iure.ꝗ.i.ff.de dona.⁊ hodie ēt niſi fiat cōſentiēte eo
de cuius hereditate agiꝛ ſumit ↄtrus vires in caſu nr̄o a cōſenſu
patris nō a iuramēto q: iuramentū nihil operareꝛ ſine conſenſu
patris vt voluit Bar.in.l.ſtipulatio hoc mō cōcepta .ff.de verb.
obli.⁊.ↄ.in cōſilio factū eſt in hereditate materna. ¶ Quib⁹ pre
miſſis ſuccedit clara ↄcluſio quod cenſeꝛ facta poſtqꝫ hereditas
eſt queſita.ergo hꝫ in ſe tacitam cōditionē ſi hereditas acquireꝛ
ſed in caſu noſtro nō acquiriꝛ ſed monaſterio igitur deficiēte cō
ditione deficit diſpoſitio.vt ſupra dictum fuit in repudiatione.
¶ Confirmatur q: talis donatio non poterat expreſſe cōferri in
tp̄s poſt ingreſſum religionis ⁊ profeſſionem quo tp̄e nō potuiſ
ſet diſponere.l.quod ſponſe.C.de dona.an te nup.facit gl.in.l.illa
inſtitutio.ff.de here.inſti.⁊ qđ dicit do.Abb.l rub.extra de teſta
mētis.⁊ gl.viij.q.i.in .ꝗ his omnibus. igitur non cenſeꝛ tacite in
illud tp̄s collata per id qđ no.Bar.in.l.ſi ſub condi.ff.de cōdi.in
ſti.quīnimo in caſu noſtro videꝛ expreſſe in id tp̄s collata igiꝛ nō
valuit facit.l.iuriſdictioni.ff.de in.om.iu. ¶ Nec dicat aliqs qđ
talis donatio eſt cōditionalis igiꝛ attēdaꝛ tp̄s donationis ꝑut
dixi per.d.l.ſi filius.et ibi no.per Bar.qū tp̄e exiſtētis cōditiōis
donās nō eſt habilis ad acquirēdū vel diſponēdū igiꝛ extraneus
3 ex quo a quo non eſt habilis † ⁊ per conſequens nō pōt per fictio
nē trāſlatiuā conditio retrotrahi ad tp̄s donatiōis vt dicit bar.
in materia ficte trāſlationis is.l.ſi is qui pro emptore.ff.de vſuca.
propter quā rōnē Bar.quē ſequunꝛ doc.l.q: ↄditio retrotrahiꝛ
is.d.l.ſi filius.tꝫ qđ attendi dꝫ tp̄s cōtractionis.alſ qū retro nō
poſſet trahi attendi dꝫ tp̄s exiſtentis cōditionis vt probaꝛ i plu
ribus legibus ibi allegatis per Bar. ¶ Ex quib⁹ pꝫ rñſio ad al
legata in contrarium q: loquuntur qū filius eſt effect⁹ inſucceſſibi
lis.in caſu aūt noſtro nō tolliꝛ ſucceſſio:ſed de hereditate poſtqꝫ
fuerit ſucceſſum diſponitur vt dicit Bar.in.d.l.ſi. ¶ Poſtremo
dico qđ etiam ſi eſſemus in renūciatione abdicatiua idem eſſet
dicēdū ⁊ pro fundamēto pmitto qđ in caſu noſtro cauſa fina
lis renūciatiōis fuit ingreſſus religionis.Jſtud aſſumptū ꝓbaꝛ
ex duobus. ¶ Primo q: deducatur per viam cauſe in ꝓemio p
quod cā finalis oſtenditur.l.ſi.⁊ ibi Bart. ⁊ oēs. ff. de here.inſti.
¶ Secūdo q: hoc exprimiꝛ in tali renūciatione in qua cā agaꝛ
de magna donatione ꝑut dicit Bar.in.l.demōſtratio falſa.ff.de
condi.⁊ demon.dum allegāt.d.l.ſi. ff. de here. inſti. alſ enim non
eſt quoquo mō veriſiꝛ qđ ſi crediddiſſet remanere in ſeculo qđ do
naſſet ſeu renūciaſſet.⁊ ſic ſatis dꝛ cōſtare ꝙ alſ nō fuiſſet renun
ciaturus ſi non tranſiſſet ad religionem.Ex quo fundamento l
fero ꝙ eo non tranſeunte ſi donator noluiſſet nō habuiſſet effe
ctum donatio ſeu renūciatio per ea que ponit Bar.in.d.l.demō
ſtratio falſa qū tractat qđ cā finalis eſt falſa.⁊ in.l.ij.ꝗ.ſi.de do.
cum ſimi.⁊ ſic per iſtud pactū effectualiter excludebaꝛ ſi igredie
baꝛ religionē alſ non excludebaꝛ effectualiter. Ex quibus certe
intuenti ſequitur clara concluſio in caſu noſtro ꝙ ſicut nō vale
ret ſtatutū is caſu Bar.in.d.l.ſi.quia eſſet īpedimentū vite cōtē
4 platiue † ideo nō dꝫ valere pactū per qđ ingrediēdo religionem
quis priuatur ſucceſſione ⁊ nō ingrediendo non priuatur.argu.
tex.in.ꝗ.ſꝫ hoc de preſenti in auſ.de ſanctiſſimis epīs.⁊ ita in ter
minis voluit Ange.in.d.diſputatione.Quidam nobilis genere
natus. ¶ Confirmatur nam lꝫ dictus renūcians diſpoſitus eſſet
ad intrandū religionē:tamē vt dicit veritas in euāgelio.xij.ſunt
hore dieī quib⁹ volūtas hoīs pōt variari.vñ propter dictū pactū
poſſet variatio induci ⁊ impediri vita cōtemplatiua igitur ſicut
dicta ratione nō valeret ſtatutum ita non valet pactum q: ſtan
te eadem ratione de ſtatuto ad pactum valet argumentuꝫ iuxta
no.in.l.non impoſſibile.ff.de pactis.⁊ ſi dicat mutatio volūtatis
non preſumitur.l.cum tacitum.ff.de proba.tradit Barto .in.l.ſi
deicom.ꝗ.ſi rem.ff.de leg.iij.Reſpondeo quod licet non preſuma
tur tamen tale pactum per quod exiſtens in ſeculo non priuare
tur dictis bonis ſed tranſeundo ad religioneꝫ ſic poſſet induce
re mutationem voluntatis ſciens ſe bona recuperare ⁊ ſic poſſet
retrahi a religione que poſſibilis retractio eſt cauſa annullan
di renunciationeꝫ ne impediaꝛ vita contemplatiua vt habetur
in.d.ꝗ.ſed hoc de preſenti.Ex quibus patet qđ nō obſtat autori
tas Bar.⁊ Bald.in.d.l.ſi.quia ipſi loquuntur quādo filius pa
cto iurato ſe excludit:ita quod reperit ſe excluſuꝫ ſiue ingrediaꝛ
religionē ſiue non vnde non poteſt inducere impedimentum vi
te contemplatiue.ſed is caſu noſtro illo non ingrediēte poterat
renunciatio irritari.igitur ſtat ratio premiſſa.⁊ pro hoc facit qđ
dicit Joan.de imo.in.l.ſtipulatio hoc modo concepta. ff.de ver
bo.oblig.vbi dicit qđ doctrina Joā.and.in dicta regula ſine cul
pa eſt vera quia non priuatur ſecundo genit⁹ ex eo qđ fiat cleric⁹
ſꝫ quo etiam exiſtens laicus priuatur ſecus in caſu Barto .in.d.
l.ſi.quia

l.ſi.quia priuatur tantū ſi ingreditur religionem.ꝛ ita eſt caſus noſter.ꝛ probantur premiſſa per ea que ponit Ioan.an.in addi. Specu.referendo diſputationē Tho.de formaginis in rub.de ſta.mona.in verſi.diſputata fuit hec queſtio.ꝛ Barto.in.l.ij.ff.de his que pene no.in ratione decidendi.ꝛ ſic ex premiſſis concluditur quod dicta renunciatio non tenuit ex qua ꝯclu. infertur quod non obſtant allegata in contrarium quia loquitur ſtante validitate renunciationis.ꝛ ita concludo in iſto puncto ꝙ apud me nouus eſt. Laus deo omnipotenti ꝛc.

¶ In hoc conſilio continetur.

¶ Difficilis ꝛ dubi⁹ iſte articulus.Actore nihil probante reus nō cogitur iuramentū ſuſcipere iuxta.l.manifeſte turpitudinis ff.de iureiuran.quod late ꝛ ſubtiliter hic demonſtratur.

¶ Conſilium.clxxxiiij.

1 ¶ Lex manifeſte an habeat locum ſi actor nihil probauit ꝛ iuramentum deferatur.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Difficilis ꝛ dubi⁹ eſt articulus ſi actor nihil ꝑbauit ꝛ defert 2 reo iuramentū an locū †habeat.l.manifeſte.ff.de iureiu.ſ.qđ reus iurare cogatur vel iuramētū referre in quo ſpeculator inſignis practicus in ti.de iuramenti delatione.ver.ſinautem reum tenuit qđ non.ꝛ ſic limitat.d.l.manifeſte.mouet ex duob⁹. ¶ Primo ꝑ regulā gñalē que hꝫ qđ actore non probāte reus abſolui dꝫ.l.qui accuſare.C.de edendo.c.ſ.extra vt eccleſia.beneficia.cum ſi. ¶ Secundo per tex.in.c.ſi.in ver.ſane.extra de iureiur.vbi actore nihil ꝑbante dicitur reo iuramentū nō eſſe deferendū ſed ipſum debere abſolui.ꝛ hanc opi.approbat Io.an.in addit.maxime cū trāſeat alia allegando.ꝛ cū in prin.operis ipſe atteſtet quod approbat oēs opi.Spec.quas expſſe nō improbabit.vnde in practica non recederem ab opi.tantorum virorum videamus tamē de veritate articuli. Et in primis aduertendū eſt quod ad primam rationem reſpondebat Pau.de ca.do.Io.de monte ſperello.ꝛ do. Alex.qui contrarium tenent quod dicta regula venit limitāda niſi actor reo iuramentum detulerit per tex.d.l.manifeſte cum ſi. Quorū rñſionē probo.Nā etiā ſi actor aliquid probat vel hꝫ aliquam preſumptionē pro ſe reus venit abſoluendus per regulam d.l.qui accuſare cum ſi. Et tamen hoc caſu reus cogit iurare vel referre ſi iuramētum aperte deferatur per.d.l.manifeſte.vt oēs fatentur igit̃ pꝫ qđ regula.d.l.qui accuſare non tollit diſpōnē.d.l.manifeſte. Sꝫ ab iſta reſpōſione poteſt ratio Spe.defendi. qm̄ regula.d.l.qui accuſare reperit̃ tm̄ limitata qñ actor aliquid probauit vel hꝫ preſumptionem.ar.l.in bone fidei.C.de rebus credi. ꝛ probatur clare in.d.c.ſi.igitur in aliis ſtat regula firma.l. nam qđ liquide.ff.de pen.lega.ꝛ per Dy.in rub.de reg.iur.in.vi.ꝛ ſic vbi nihil eſt probatū reus abſolui dꝫ ꝛ per iſtam ſimplicē rōnem opi.Spe.tenet do.Abb.Moder.in.c.i.extra vt eccleſiaſtica beneficia. ¶ Videamus ergo an tex.in.d.c.ſi.in ver.ſane.probat ꝯcluſionem Spe.ꝛ videbatur nō probare quia vt dicunt Pau.de ca. ꝛ Mod.tenentes cōtrarium ille tex.loquit̃ in iuramento neceſſario ſeu purgationis qđ defertur a iudice.ꝛ iſte videt̃ cōis intellectus doc.ibi nos autem loquimur in iuramēto quod defertur a parte parti in quo locum hꝫ.d.l.manifeſte.ꝛ eodē modo rñdet ad.l.in bone fidei.C.de rebus creditis vbi etiam hanc opi.tenuit Baldus in antiqua lectura.ꝛ tenuit etiam do.Pau.de caſt.in.l. iuſiurandū ꝛ ad pecunia.§.ait pretor.ff.de iureiuran. ¶ Sꝫ aduertendum. Primo qđ tex.in.d.ver.ſane.in prin.poteſt gñaliter intelligi etiam qñ iuramentū defertur a parte dupliciter inducēdo in primis quia pontifex in prin.tex.de vtroq̄ iuramēto tā de delato a iudice ꝙ a parte facit mētionē demū in ver.ſane.vult determinare qñ deferri pōt.ꝛ ſic cum ſit clauſula per ſe poſita referri dꝫ ad oīa ſuperiora.l.talis ſcriptura.cū ibi no.ff.de leg.i.ꝛ maxime ad proxima.l.ſi idem cum eodē.in ſi.ff.de iuriſd.om.iud. ſed in proximo ver.de iuramēto a parte debito facit mentionem igitur ꝛc. ¶ Secundo qꝛ tex.dicit qđ actore nō probante reus dꝫ abſolui etiā ſi nihil preſtiterit dicit Ioā.an.i.ſi nō iurauerit.ꝛ ſic gñaliter vult ꝙ actore nō probāte reus nō iurans debet abſolui igitur generaliter debet intelligi.ꝛ maxime qꝛ immediate in proximo precedenti ver.ſit mētio de vtroq̄ iuramēto que precedentia cenſentur in ſequentibus repetita.l.titia.§.idē rñdit.ff.de ver.ob. vel ex precedentibus ſequentia declarant̃.l.ſi ſeruus pluriū.in ſi. ff.de le.i. Et ponderādū eſt ēt qꝛ tex.dicit ꝛ ſi nihil preſtiterit que dictio nihil eſt vniuerſalis negatiua.l.naturali.§.nihil cōe.vbi glo.ff.de acqui.poſ.ꝛ tradit Io.de imo.in.l.peregre.§.quibus.ff. de acquir.poſ. Que verba relata ad iuramentum exponi deberēt i.ꝛ ſi nullum iuramentum preſtauerit.ꝛ ſic vniuerſaliter ſiue fuerit delatum a parte ſiue a iudice.ꝛ ſubdit in ſi.ſūmus pōtifex qđ ſi actor probauerit tunc deferendū eſt reo vel actori ꝑut iudicium debitur. ¶ Sed poſito quod illa litera loqueret̃ in verſic.ſane in iuramēto delato a iudice: tm̄ ad huc nō videt̃ bōa reſpōſio dñi Pauli ꝛ Modernorū.qm̄ vt dicit do.Abb.modernus in.d.c.ſi. ſi ex hac cauſa qꝛ actor nihil ꝑbante recuſari poteſt iuramētū neceſſarium delatū a iudice.vt ibi eſt caſus clare multomagis videtur qđ recuſari poſſit iudiciale delatū a parte.allegat ad hoc no. ꝑ Ioan.an.in.c.i.extra de dande.dd.ſpon.ꝛ tex.in.c.ij.eo.titu.ꝛ dicit hoc tenere ibi Io.an.tam ſuper tex.ꝙ ſuper glo.ꝛ Bar.i.d. l.in bone fidei.ꝛ in.l.admonendi.ff.de iureiur. ſubdens qđ multi decipiantur ſimplr̄ intelligētes.d.l.manifeſte.ꝛ iſta dicta ſequitur ibi preſtātiſſimus doctor do.Marianus ſoci.ſenē. ¶ Sꝫ ad iſtam reſpondet do.Alex.de Imo.in.d.l.manifeſte.vbi ſequēdo contrariam opi.dicit qđ qñ etiā actor nihil ꝑbauerit iſta nō eſt iuſta cā recuſandi iuramentum iudiciale:qꝛ ſi reus eſt de veritate informatus turpe eſt ſi neq̄ vult iurare per ſe neq̄ referre.ꝛ ſic iſto caſu hꝫ locum rō.d.l.manifeſte.ſcđo dicit̃ qđ non ob.d.l.in bone fidei.ꝛ ſimilia iura.ꝛ ſic text.in.d.ver.ſane.qꝛ loquuntur in iuramento neceſſario deferēdo a iudice propter inopiā probationis in quo non hꝫ locum relatio:qꝛ nō defert̃ a parte iuxta no.ꝑ gl. in.l.pñti.C.de his qui ad eccleſias confugiūt.ideo nō hꝫ locū in eo ratio.d.l.manifeſte.que eſt ꝙ turpe eſt nolle iurare aut deferenti nolle referre nam iudex qui defert iuramentū neceſſarium nō hꝫ ipſe iurare ex relatione. Tertio dicit qđ ſi bene aduertatur ad verba Io.an.in.d.c.ſi.ꝛ Bar.in.d.l.in bone fidei.ꝛ in.d.l.admonendi.loquūtur in iuramēto neceſſario deferendo per iudicē in quo eſt diuerſa ratio vt probatū eſt.ꝛ ſic reſidet in hac opi. ¶ Nō poteſt negari quin dicte autoritates loquātur in iuramento neceſſario delato a iudice tamē in iuramēto delato a parte eſt eadē ratio vt ſtatim dicetur:ergo eadem iuris diſpoſitio.l.illud.ff.ad l.aqui.ꝛ ad rationē do.Alex.rñdeo qđ verū eſſet niſi re⁹ hꝫ iuſtā cām recuſandi quo caſu oēs in.d.l.manifeſte.fatentur qđ nō conuincit̃ de turpitudine ſi nō vult iurare neq̄ referre.qđ aūt dicat̃ reus hēre iuſtam cām pōt oſtendi ex regula.d.l.qui accuſare. Item ꝛ ſcđo ex alio nā actor ꝛ reus non debent ad imparia iudicari.l. ſi.C.de fructibus ꝛ litis expēſis ſed actor qui eſt in caſu victorie ad condēnationem nō dꝫ grauari ſuper ſua ꝑbatiōe iuramenti qñ plene ꝑbauit nec vꝫ cōſuetudo in ꝯtrarium caſus eſt not. in.c.ij. extra de ꝑba.ergo fortius qñ reus eſt in caſu victorie ad abſolutionē:qꝛ actor nihil probauit̃ nō dꝫ grauari ſuper ſua probatione iuramenti.ꝛ ita per illum tex.in.d.c.ſi.tꝫ do.Abb.moder.ꝛ fortius in reo:quia ſequi dꝫ abſolutio.ar.l.arrianus.ff.de act.ꝛ obl. facit regula qꝛ qđ operat̃ propoſitū in propoſito operat̃ oppoſitum in oppoſitu.l.ꝛ ſi ꝯ.ff.de vul.ꝛ pup.cum vulgaribus. ¶ Confirmo qꝛ delatio iuramenti eſt ſpēs probatiōis ex quo ſi nō iurat ꝛ nō refert.vt in.d.l.delata.ꝛ in.l.gñaliter.§.i.C.de rebus cre. Regula aūt eſt qđ nimis graue eſt ꝙ actor de domo rei ꝑbationes ſumere velit.vt in.l.nimis graue.C.de teſtibus.ꝛ in.l.ſi.ꝛ ibi no.C. de eden.ex quibus concludo qđ iuſta cā ſit mouēri ad recuſandū in caſu noſtro igit̃ nō hꝫ locum.d.l.manifeſte.facit qđ ſtatim dicam. ¶ Nec rñſio data ad.c.ſi.in ver.ſane.vꝫ bona.nā vꝫ mihi qđ fortior ſit rō in iuramento delato a iudice qđ oſtēdo reuoluēdo rationem do.Alex.contra eū.nā ſi qñ defert̃ a iudice:ꝛ pars non hꝫ iuſtam cām recuſandi cogit̃ iurare.alꝰ habet̃ pro ꝯfeſſo nec pōt ſe exonerare referendo ſicut qñ defert̃ a parte.d.l.gñaliter.§. ſinantē igitur fortius afficit delatio iuramēti facta a iudice potuiſſet eñ lex diſponere qđ poſſet parti referre cū iudex ſuccedat in locum partis.l.ſi ob cām.C.de euictio.ergo fortius idē dicendum in delato a pte qđ pꝫ in delato a iudice. Cōfirmo qꝛ turpitudo cauſatur in recuſatione iuramēti ſine cā.qđ pꝫ qꝛ in delato a iudice habet̃ pro cōfeſſo ſi nō iurat ſine cā:vt in.d.§.ſinantē. ſed quando defert̃ a parte concedit̃ qđ poſſit referri:vt in.d.l.manifeſte.pro hoc etiā facit qꝛ text.in.l.generaliter.§.i.equiparat hos duos caſus qñ iuramentum eſt delatū a iudice ꝛ qñ eſt delatum a parte iudice approbāte igitur ſicut qñ deferat̃ a iudice iuſte recuſatur actore nihil probāte:ita qñ deferat̃ a parte iuxta no.per glo.in.l.ſi quis ſerno.C.de furtis. ¶ Confirmo qꝛ tunc locum hꝫ d.l.manifeſte qñ delationem partis iudex approbat̃ aliās nō.vt in d.l.generaliter.§.ſinantē.ꝛ ibi vtrobiq̄ doc.ſi ergo dꝫ interuenire autoritas iudicis vīa poteſt etiā a iudice delatum iuxta illud oīa noſtra facimus quibus noſtram autoritatē impartimur.l.ij.§. omnia.C.de veteri iure enucleando.ꝛ in.c.cum aliquibus.de reſcri.in.vi.ergo nō videt̃ qđ inter iſta iuramēta ſit ſufficiēs ratio diuerſitatis. ¶ Preterea cōfirmo vīa rōne.nam tunc reus non pōt recuſare qñ iudex approbat.d.§.ſinantē.ſed dicat mihi qui ꝯtrarium tenent ſi actore nō probante hꝫ iuſta cā ꝑpter quam iudex non dꝫ reum cogere ad iurandum:vt in.d.ver.ſane.quo nō dicit iuſta cā non approbandi iuramētū delatū a parte non video.ex quibus cōcluditur qđ vera vꝫ ratio dñi Abbatis in.d.c.ſin.qui arguebat a fortiori non obſtante reſponſione domini Alexādri.

¶ Sed reperio qḋ inſignis doctor do. Franc. aretinus adducit
tres leges ꝯ iſtam concluſionem. ¶ Primo adducit tex.in.l.ſi.in
ſi.reſpōſo.C.de fideicommiſ.vbi patet qḋ etiam quādo nulla pro
batio eſt ex parte actoris pōt iudiciale iuramētū deferri: ⁊ re⁹ te
netur illud ſubire.ſꝫ reſpōdeo.qḋ ibi eſt ſpālis deciſio exorbitās
in aliquib⁹ a regulis iuris ſiue teneas lecturam glo.ſiue doctoꝝ.
Nam ibi iuſm rep ꝯlatum referri non poteſt. igitur ſumus in
caſu exorbitāti.aliud ſpeciale ē ibi:qꝛ licet regulariter actore nō
ꝓbante reus abſolui debeat.d.l.qui accuſare.nec reus teneaē iu
rare.vt in.d.c.ſi.vt.ꝯ.dictū fuit.igitur illa lex nō eſt trahenda ad
conſequētias.vt in regula ea que.cum materia de regu.iur.in.vi.
vnde dicunt doc.in.d.l.ſi.quod.l.manifeſte procedit qñ pro acto
re erat aliqua pſumptio.ibi aūt in.d.l.ſi.cōcurrūt multa.fauor
vltime volūtatis negatio cōuēti ⁊ recuſatio iuſi vt ibi dr. ſi vero
teneamus aliam lecturā doc.adhuc tanto magis apparet ibi ſpe
cialitatem illius caſus:vt ibi pꝫ.⁊ inſti.de fideicō.her.in fine.ſi ergo
ibi eſt ſpāle igiē in ꝯtrium eſt ius cōe.l.ius ſingulare. ff. de legib⁹.
¶ Secundo adducit tex.in.l.tutor in prin.ff.de iureiurā.dum di
cit tex.tutor deficientibus omnibus aliis probationibus deferēs
iuſiurandum audiendus eſt.ergo reus erat in caſu manifeſte vi
ctorie.⁊ tñ cogiē iuramentū ſubire:ſꝫ reſponde qḋ ab initio tu
tor vidēs ſe nō habere ꝓbationē detulit a principio.igitur eſt au
diendus.ſecus ſi poſt cām diſcuſſam deferret.vel dici pōt ibi ſpe
ciale eſſe fauore pupilli vt lꝫ cōſtet ſibi deficere omnes alias ꝓba
tiones:tamen reus cogitur iurare vel referre. Nec mirum.ſi eniꝫ
fauore vltime voluntatis cogiē.vt in.d.l.ſi crimen ēt fauore pupil
li.vt in.c.ſi.de re iud. ¶ Tertio adducebat in.l.gñaliter. in prin.
C.de rebus creditis.vbi dr iuramentum poſſe deferri non ſolum
in medio litis or in ſi.ſed in prin.igiē etiā deferri pōt quando intē
tio actoris non eſt fundata.ſed illam intellige ſecundū Moder
nos in.d.l.manifeſte.niſi ſit iuſta cauſa recuſandi: puta qꝛ actor
aliquā pro ſe habebat preſumptionem.alias ſecus prout eſt quā
do actor nihil probauit.vñ dicit ille tex. quod delatio non viget
niſi ſit ꝓbata a iudice qui arbitrabiē an cogaē iurare vel referre.
Hanc reſponſionem ego probo.cōcludenter quia ille text.pari
ter loquitur in delato a iudice ꝫ l delato a parte.ſed a iudice nō
debet deferri actore nihil probante.vt in.d.verſic.ſane. igitur vt
equalis ſit determinatio loquiē qñ pro actore eſt aliqua ſuſpitio
vel probatio.ar.l.nam hoc iure.ff.de vulg.⁊ pup. ¶ Et iſtam tenent
do. Panꝫ.opi.qḋ ſit iuſta cauſa recuſandi.reſpōdet iſtis motiuis.
Aretini.lꝫ de eo mentionem non faciat do. Joā.baptiſta de ſan
cto Seuerino preceptor meus in.d.l.manifeſte.qui etiam contra
dictam concluſionē adducit duas alias leges. ¶ Primo tex. in
l.ſi.§.licentiam.C.de iure delib.vbi reus compellitur iurare etiā
quando actor nihil probauit.quē tex.ſm eū inducebat Andreas
de Jſernia.ſolue qḋ illa lex loquitur in iuramento purgationis
vt idem doc.reſpondebat.⁊ ita illum tex.intelligunt doc.in.l.ad
monendi.ff.de iureiurando. ¶ Secūdo adducit text.in.l.ſi quis
iuſiurā.C.de rebus creditis.vbi poſtq̄ aliquis tentauit ꝓba
re per teſtes ⁊ poſtea confugit ad iuſiurandum deferendum par
ti tamen ibi non poteſt qꝛ variauit. Nam primo detulit deinde re
uocauit ⁊ voluit ꝓbare per teſtes. Poſtea tertio volebat ad iuſ
iurandum redire dicitur ibi q̄ nunq̄ admittitur.innuit illa litera
quod ſi non variaſſet ad iuſiurandum fuiſſet admiſſus.ſed ſolue
quod actor fuiſſet admiſſ⁹ ſi aliqua iuſta cauſa ſuperueniſſet ꝑꝑ
quā a teſtib⁹ fuiſſet recedēdū ⁊ ad iuramentum confugiendum.
⁊ ita colligitur ex illa.l.vbi ꝓpter ꝓbationes ſuperuenientes licuit
recedere a iuramento quod alīs non licuiſſet.ſicut ergo ibi nō lꝫ
ſine cā relicta via iuramēti cōfugere ad teſtes:ita nec liceat deſpe
rata probatione confugere ad viam iuramenti niſi noua cauſa
ſupuenerit.⁊ ita dicit eſſe de mente Bar.in.l.nō erit.§.ſi.ff.de iu
reiuran. ¶ Et ex hoc infert quod lꝫ quando conſtaret actorē ni
hil omnino probaſſe reus nō cogatur ſuſcipere iuramentum in
terminis.d.l.manifeſte.tamen ſi de nouo apparuit ipſi actori te
ſtes non probaſſe nō ex defectu dicti: ſed qꝛ ꝯ perſonas teſtiū ali
quid eſt obiectum ꝑꝑ quod eis nō crediē ⁊ illud erat prius occul
tum tunc poterit ad iuramentū cōfugere ſm terminos.d.l.ma
nifeſte.quod dicit no.⁊ ꝑ aliū non dictū.lꝫ hoc eſt de mēte alioꝝ
ex quo nō pōt negari quin teſtes tunc faciāt ſuſpitionē quo caſu
Speculator ⁊ ſequaces tenent locū habere.d.l.manifeſte: ⁊ ꝓ iſta
opi.Spe.quam ſequitur Bal.in.l.ij.in repeti.ff.de iureiurando.
adducit tex.in.l.in ꝯtractibus.§.ſillo.C.de nō nu.pecu.vbi ſm vnam
expoſitionem quando actor plene ꝓbauit pōt recuſare iuſm de
latum in eo.igitur ecōtra qñ nihil probauit pōt reus recuſare.⁊
ſic pro iſta parte habem⁹ Specu.Joā.an.in addit.Franciſ.de al
bergottis.d.Ab.do.Marianū ⁊ do.Jo.bap.quoꝝ autoritas ꝓ
ualere dꝫ autoritati Bal.qui fuit ꝯtrus pan.de ca.do. Alexan.⁊
Are.⁊ ſic pro ea eſſet iudicādum: cum ēt ratiōes vigeant. ¶ Sed
in caſu nr̄o caſus eſt magis clarus qꝛ vt narraē iuramentū defer
tur ſup ſocietate ſeu ſup quodā pacto ſup q̄ ſocietate alis fuit li
tigatū compromiſſum lis deciſa.⁊ nihil fuit probatū de tali pa
cto pars nihil petēdo cōfugit ad iuramētū qḋ ex trib⁹ facere nō
pōt. ¶ Primo adduco tex. quē allegat prefatus doctor do. Jo.
bap.in.l.marcellus.§.j.ff.rerū amo.put illū tex.exponit do. An.
de Jſernia.qui tex.dū dicit ſi vidit magis iuſiurandum deferre
exponit.i.q̄ ꝓbare.⁊ ſic dictio magis ſtat electiue ⁊ vult effectu
qḋ aduerſarius cogitur iurare ſi aduerſarius vult potius iura
mentū deferre q̄ ꝓbare.igiē a ꝯtrario ſenſu probat ſm eum quod ſi
elegiſſet viā ꝓbandi nō potuiſſet recurrere ad iuramentū.ita di
cit intelligendū illū tex.cuius ar.atteſtat qḋ ſi anteq̄ eligeret viā
ꝓbandi pōt deferri ⁊ reus iurare cogetur alias ſtatiꝫ q̄ elegerit
viam ꝓbandi non poſſit amplius cogere ad iurandū.⁊ do. Jo.
quod nō meminit ſe legiſſe ab alio dictū Pau. de ca.enim tunc
voluit qḋ nō cogaē qñ conatus eſt probare ⁊ conſtat nihil ꝓbaſ
ſe qḋ tūc reus nū cogatur iurare alias ſecus do. And.de Jſer.vo
luit qñ tentauit ꝓbare.qn aūt dubitat quod ſi iam fuit lis inter
dictas ptes ⁊ ſup ſocietate diſcuſſerit qḋ pars tale.c.deduxit vel
ſimiliter ⁊ ſuper eo fuit diſcuſſum arguendo a cōtēr accidētib⁹
iuxta.l.neqꝫ naturales.C.de ꝓba.ꝑꝑ quā cām iudex talē iuramenti
delationem approbare nō dꝫ.⁊ ad hoc adduco dñm Cardinalē
florētinū quē nullus allegat in.d.c.ſi.vbi dicit quod partis pōt de
ferre iuramētū l quacūqꝫ parte litis ⁊ ſi iudex ex cā approbat iu
rare cogiē per.d.l.manifeſte.⁊ de cauſa cognoſcit iudex ad quē ſi
ſine iuſta cā approbaſſet.d.l.generaliter.§.ſi ipſe autem.que autē
dicatur cauſa ſufficiens quare iudex ante factas probatiōes poſ
ſit iuramentū deferre vel a parte delatum approbare colligiē ex
coniecturis facti.ex quo infert quod ille tex.in ver.ſane.procedit
niſi ſit locus delandi iuramēti:vt qꝛ actor ſemiplene ꝓbauit vel
ēt ſi ante factas ꝓbationes actor deferat iuramentū reo ⁊ iudex
approbauerit cogitur iurare vel referre.⁊ idem ſi iudex detulit ⁊
dicit predicta ſignanda:quia vidit in examinib⁹ dari.d.l.mani
feſte.⁊ hec diſcuti cum magna altercatiōe.⁊ ſic notandum ex cau
ſa ⁊ ex coniecturis vult qḋ iudex habeat a principio ēt approba
re.item vult qḋ nō ſit differentia an iuramētū a iudice vel a par
te deferatur.⁊ quod diſpoſitio.§.ſane.locū habeat ēt in iuramen
to a parte delato.⁊ ſic pro iſta parte concludit apertiſſime prefa
tus doctor. ¶ Secūdo preſupponēdo qḋ in caſu noſtro nulla eſt
lis inter partes ex quo q petit iuramētū deferaē.⁊ ſic eſt tantum
lis ſuper iuramēti delatione.vnde nulla eſt lis nullum iudicium
niſi ſuper delatione iuramēti cum libellus oſtendat futurū iudi
cium.l.edita.C.de edendo. Jura autem que arctant ad iurandū
preſupponunt aliam litem ⁊ aliud iudicium ſuper quo iuramē
tū deferatur.vt eſt caſus.in.d.l.gñaliter.vū dicit qḋ in principio
⁊ medio litis pōt deferri igitur nō hñt locū in hoc caſu cum nul
la preſupponaē lis.qñqꝫ iura vnum decidūt ⁊ aliud ꝓſupponūt
non hꝫ locum deciſio niſi preſuppoſitū probetur.ad hoc gl.no.
in.l.mancipia.in verbo ad nocandum.C.de ſer.fu.⁊ eſt tex. ⁊ ibi
Bal.in.l.j.§.item illud.ff.ad ſil. ¶ Confirmatur iſta concluſio ꝑ
tex.in.l.delata.C.de iureiuran.vbi dicit qḋ cogitur iurare vel ſol
uere.igitur loquitur quando aliqd petiē a reo.⁊ ita etiā ſtatutū
curie mercantie loquitur.igitur loquunē iura cōia ⁊ ſtatuta qñ
aliquid petiē qꝛ nihil petenti iudex nihil impartitur.l.iiij.§.hoc
autē.⁊ ibi Bar.ff.de damno infe.ſed in caſu noſtro nihil petitur
igitur non habēt locum iura ꝓdicta. ¶ Confirmo nam lex ⁊ ſta
tutum in penam ⁊ ꝯtumaciam nolentis iurare vel referre voluīt
qḋ cōdemnetur ⁊ cogatur ſoluere. Sed cum in caſu noſtro nihil
petaē non poteſt iſta pena verificari.igitur cum pena non verifi
cetur non verificatur diſpoſitio. Jta probat gl.preallegata in.d.
l.mācipia.quā ad hoc ponderant ibi Jac.butri.Fulgo.⁊ Pau.
de ca.⁊ ſic ex hoc capite res eſt clariſſima. ¶ Poſtremo ex alio ca
pite oſtenditur quod talis delatio non ſit a iudice approbāda:
qꝛ talis delatio eſt ſuper capitulo ſocietatis mediante quo oſten
deretur quō ſocietatis lucra eſſent diuidēda.ſꝫ talis lis ⁊ queſtio
fuit alias diſcuſſa ⁊ ſopita per laudū latū l eadē curia qḋ nullo
mō retractari pōt.igitur non pōt ſuper hoc iuramentū deferri
qḋ tantum vſqꝫ ad fines litis cōceditur vt in.d.l.generaliter.§.ſ.
⁊ ſic pōt cenſeri denegare.l.ſtatu.lib.§.ſtichum.ff.de leg.ij. l.cum
pretor.ff.de iudicijs. Cum enim lis ſit ſopita non curat lex qḋ iu
ramentum deferaē qḋ ad finiēdas lites fuit inuentum.l.j.⁊.ij.ff.
de iureiurando. ¶ Quinimo potius lex abhorret quod lites ex
litibus oriantur.l.iiij.§.ait pretor.⁊ ibi nota.ff. de re iudi.ex qui
bus omnibus arbitror indubitāter quod domini officiales nō
debent talem delationem iuramenti approbare ſed reijcere.

Laus deo omnipotenti. Amen.

¶ Jn hoc conſilio continetur.

¶ Jn facto preſupponiē quod inquiriē ꝯ Ange.ſi teſtis falſum
deponit ſuper eo qḋ parti aduerſe non nocet neqꝫ preiudicat pe
na falſi non tenetur.⁊ hoc latius proſequitur in conſilio ſequēti.
vbi in hac

Ubi in hac materia quatuor caſus diſtinguuntur ⁊c.

Iſtad conſilium habes duplicatū ſ.in.j.vol.conſi.ciij.

Conſilium.clxxxv.

Dominꝰ labia mea aperiat
⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. In facto
pſupponitur qḋ inquiritur contra Ang.debitum qua-
liter exiſtente contentione de quadā cetula inter ipſum ⁊ quēdā
Micabelē ipſe Angelus protulit infraſcripta verba el nō porre
be fare idio che io haueſſe ſcambiata ⁊c. Item preſupponitur qḋ
quidam Franciſcus.
Uide hoc conſilium duplicatū ſ.in.j.vol.conſi.ciij.

Conſilium.clxxxvi.

Dominꝰ labia mea aperiat
⁊ ſpiritus ſanctus illuminet itellectū. Poſt reddi-
tum a me precedens conſiliū dn̄s iudicare debēs plu-
ra adducit cōtra cōcluſionē ſupra firmatā q̄ ⁊ ſi videatur primo
aſpectu ſatis vigere tamē recte ⁊ diligēter intuēti non cōcludūt
caſu noſtro adhuc ſubtiliter cōſideranti pȝ etiā rn̄ſio ex dictis in
precedenti conſilio tn̄ vt morem gerā ⁊ dn̄o iudicare debenti ⁊ ꝓ
fato inquiſito rem ipſam clarius ⁊ latius declarabo. vnde pro ve
ritate preſentis heſitationis nō diſcurrēdo ſingulas opiniones
⁊ auctoritates quas referre longū ⁊ inutile fore arbitror puto cō
ſiderandos eſſe quatuor caſus: ex quibus clara apparebit veritas
preſentis heſitatio.

Conſilium.clxxxvii.

1 Inſtrumentum liberationis probat obligationem.
2 Dominium qḋ probetur per inſtrumentum emptionis vel loca
tionis.
3 Gabellarum exactio arguit imperium.
4 Adminiculum quid ſit.
5 Iuriſdictio probatur per inſtrumenta in antiquis.
6 Iuriſdictio probatur per inſtrumenta in antiquis.
7 Inſtrumentum conceſſionis principis facit plenā probationē.
8 Tranſumptum debet fieri citata parte.
9 Citatio ⁊ alie ſolēnitates preſumuntur interueniſſe in antiquis
10 Tabellionatus probatio non requiritur in antiquis.
11 Dominio auctorum probato probatur ⁊ dominium de preſenti.
12 Inſtrumentū fidelitatis ꝓbat quaſi poſſeſſionem iuriſdictiōis
in antiquiſſimis.
13 Probatio veriſimilis admittitur ratione difficultatis ꝓbandi.
14 Conſtitutum contra conſtituentem ꝓbat poſſeſſionem de recēti.
15 Gabelle exactio probat quaſi poſſeſſionē iuriſdictionis.
16 Scriptura priuata facta a nobili quam fidem faciat.
17 Aſſertio partium qn̄ probet quo ad preiudicium tertij.
18 Probatio que fit per inſtrumēta in antiquis eſt melior illa q̄ fit
per teſtes.
19 Iuriſdictionalis actus exercendo dicitur queſita quaſi poſſeſſio
iuriſdictionis. ⁊ nu.21.⁊.23.
20 Libri cōitatis exiſtentes in archiuo quam probationē faciant.
22 Scientia cum patientia non arguit conſenſum qn̄ non poterat
actu e impediri.
24 Interdictū recuperande competit etiam pro iurībꝰ incorpora-
libus.
25 Iuriſdictionis quaſi poſſeſſio queritur ex lōgeua poſſeſſione cū
titulo.
26 Bonafides ab initio requiritur in preſcribenda iuriſdictione.
27 Fama qḋ res ſpectat ad alium inducit malam fidem ⁊ impedit
preſcriptionem.
28 Iuriſdictio ꝓſcripta reſpectu certi loci ⁊ perſonarum nō extēdit
ad diuerſam ſpeciem.
29 Iudex in propria cauſa quando ſit ille qui nō recognoſcit ſupe-
riorem.
30 Uaſallus ſi cōueniatur coram aliquo q̄ dn̄o domino feudi: ille do
minus non poterit cognoſcere ſi negatur feudum ad eum perti-
nere.

Dominꝰ labia mea aperiat
⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. In ꝯtro
uerſia que vertitur inter illuſtrem dominū plūbini. ⁊
magnificū dn̄m Andreā de picolominibus dn̄m Caſtilionis ſu-
per iuriſd.caſtri alme ⁊ eius curie viſis multis inſtrumētis ⁊ ſcri
pturis ꝓpenſis his que in facto narrant. Circa plura pūctis
cōſideratione inueſtigatio verſabit. Primū circa dn̄iū ⁊ pro-
prietatem iuriſd.dictorū locorum. Scḋo quis ꝓbetur fuiſſe
eſſe in quaſi poſſeſſione iuriſdi. Tertio an illuſtriſ.do. Plūbi
ni ſeu cōitas ſcarlini ſibi ſubdita aliquā iuriſdictionē preſcripſe
rint. Quarto qs p̄ntis cōtrouerſie iudex cōpetens dicatur.
Circa primā difficultatē cōcludo qḋ antiquis tpibꝰ dn̄i dicti
caſtri alme ⁊ ſic autores magnifici dn̄i Andree habuerunt iuriſ-
dictionem in dicto caſtro curia ⁊ diſtrictu. Iſta ꝯcluſio multi
pliciter probatur in primis p inſtrumentum confectuȝ de anno
M.ccxlvij. de menſe Nouēbris in quo inſtrumēto quidā Ugoli-
nus. Primo liberat homines quoſdā dicti caſtri a quibuſdā oneri
bus. ex quo arguitur ipſum habuiſſe ſignoriā dn̄ium in dicto ca-
ſtro. Scḋo cōcedit quedā reſpectu curie ⁊ diſtrictus que ſi nō ha
buiſſet iuriſdictionē ꝯcedere nō potuiſſet. Primū ꝓbatur nā
liberat ab angarijs ⁊ perangarijs que dicuntur onera patrimo
nialia pſonalia vel mixta. vt habet in.l.munerum.§.fi.ff.de mune.
⁊ hono. Ad idē text.⁊ glo.in.l.his honoribus.§.angariarū.ff.de
vacat.mune. Que onera non imponuntur niſi ab habentibus iu
riſditionē. vt per Bar.in.l.preſcriptū.§.fin.ff.de mune.⁊ hono.⁊
late in.l.j.C.de mulieribus ⁊ in quo loco. Hoc etiā pȝ liberatio
ne a preſta.homagij ⁊ a quibuſdā alijs que etiā ſignificant iuriſ-
di.⁊ ſignoriam vt tradunt Spe.⁊ Io.an.in ti.de feu.§.ij.in prin.
1 †Ex inſtrō eni liberationis probatur illos fuiſſe ad illam obliga
tos: vt in.l.x.ff.de ver.ob.qm̄ per inſtrumētū priua.ꝓbatur habi-
tus.l.ij.⁊ ibi Bald.C.de iureiurando ꝯ aurorum ⁊ no.Bald.in.l.
ſi.in.iij.col.C.de ſententiam paſſis.⁊ per Bar.in.l.legata inutili-
ter.ff.de adimē.leg.cū ſi. Scḋm ꝓbatur q: conceſſit liberū viuȝ
quo ad quedā in curia ⁊ diſtrictu quam ſeruitutem cōcedere nō
potuiſſet niſi fuiſſet dn̄s curie ⁊ diſtrictus.l.ij.ff.de ſerui.tit.gene
rali.l.per fundum.ff.de ſerui.ruſti.predio.⁊ in.l.fin.ff.cōia predio
rum. habere autem dn̄ium iuriſditiōis curie ⁊ diſtrictus. Pri
mum de curia probatur quia nihil aliud eſt quam ius quoddaȝ
vniuerſale ſub quo principaliter comprehēditur iuriſdictio loci
vt in.c.cum Bertoldus.in verbo cuȝ vniuerſitate.de re iudi.⁊ eſt
tex.⁊ ibi ponit Bal.in.c.j.§.item ſi quis in quibus mod.feu.amit.
Tradit elegans doctor do. Nellus de ſancto Gemi.in ſecunda p-
te ſecundi temporis queſtione.lvj.iuriſd.etiam ſignificat verbuȝ
diſtrictus ſm Bal.Abb.⁊ alios in.c.licet cauſaȝ.de proba.⁊ bal.
in.l.j.§.cum vrban.ff.de offic.prefecti vrbis.⁊ per glo.in.c.vbi peri
culum de elec.li.vi Secundo principaliter probatur per aliud
inſtrumentum cōfectum in anno domini.M.ccxciij.in quo qui-
dam dictus Iacobus vendidit domino Raynerio comiti de Il
cio caſtrum Rocham de alma cuȝ ſignoria iuriſd.mero.⁊ mixto
imperio que ſe habere aſſerebat ⁊ hoc per verba multū pregnan
tia. Ex quibus patet quod venditio facta fuit tanq̄ a domino ⁊
2 habente iuriſd.†⁊ licet per tale inſtrumentuȝ emp.non probetur
dominium iuriſd.vt habetur in.l.proprieta.⁊ in.l.cum res.C.de
proba.tamen per inſtrumentum cum alijs adminiculis bene ꝓ-
batur. ita multum notanter voluit Ange.in.l.officium.ff.de rei
vend.⁊ probatur in ſimili.nam licet per ſolum inſtrumentum lo
ca.non probetur dominiuȝ vt in.c.inter dilectos.cū ibi plene no.
extra.de fid.inſtru.⁊ per Spe.in ti.de locato.§.nunc aliqua.verſ.
liij.⁊ ver.liiij.⁊ per Bar.in.l.legata inutiliter.ff.de adimen.lega.
tamen quando alia concurrunt etiam per inſtrumentū locat.ꝓ-
batur dominiū. ita ſingulariter voluit Bar.in.l.nō ab re.C.vnde
vi. Ex quibus infero qḋ idē probatur per aliud inſtrumentuȝ
factum de anno dn̄i.M.cccxxv.in quo bertinus bini vendidit
quartā partē caſtri curie ⁊ diſtrictus alme ⁊ eius territorij iuriſ-
ditionis ⁊c. que verba etiaȝ ſignificant dominos dicti caſtri ha-
buiſſe dominiū iuriſdictionis vt ex precedentibus patet. Hoc
idē pȝ ex alio inſtrumēto vēditiōis facte per Nellū bindini de ca
ſtro alme ⁊ eius iuriſditionis. Confirmantur premiſſa per co
piam teſtamēti comitis andronochi de Ilcio facti de anno dn̄i
M.cccxxix. repertū in libro dictoꝝ comitū in qua apparet qḋ
dictus teſtator ꝓhibet ne dictū caſtrū ⁊ iuriſditio eiꝰ poſſint vē-
di. Confert ēt ad ꝓmiſſa alia ſcriptura alterius libri dictorū co
mitū ȝ in quo apparet qḋ de anno dn̄i.M.ccclxj.⁊.ccclxij.⁊.M.
ccclxiij.⁊ recipiebāt gabellas tracte beſtiarū dicti tenimēti alme.
3 ⁊ ſemp ēt in dictis libri emei fideli dalma †Ius autem exigen
di gabellas in loco arguit imperiū vt habetur in.l.vectigalia.C.
de vectiga.⁊ commiſſis.⁊ per Bal.in.c.j.de pace tenenda.canoni
ſte in.c.ſuper quibuſdam.§.preterea.de ver.ſig.vt dicit do.Abb.⁊
Saly.in.d.l.vectigalia.qḋ dn̄i italie occupant ſibi talem iuriſdi-
tionem de facto. hoc idem arguunt illa verba emei fideli dalma.
per ea que plene ponit Spec.in.d.ti.de feudis.§.ij.in prin. Et licet
ſint ſcripture priuate tamē conferunt ad probationem dominij
iuriſd.quod probatur per indicia.l.indicio ⁊ ibi Iac.de are.bal.
⁊ Saly.C.de rei vendica.⁊ gloſ.⁊ Bal.⁊ Saly.in.l.proprietatis.
C.de proba.bene facit gl.⁊ quod ibi notant cano.in.c.iij.loco ꝯ-
tra de proba. Confirmantur premiſſa per plura inſtrumenta
moderna in quibus patet iuriſditionem pertinere ad dominos
dicti caſtri que non refero quia in puncto apparent. Ex

quibus oībus inſtrumētis indubitāter probatur dñium iuriſ. di
ctorū comitū castri curie ⁊ diſtrictus alme. Nā quodlibet inſtru
mentum qḋ nō eſt ſufficiens ad ꝓbationem cum aliis adminicu
4 lis dicit̃ eſſe ſufficiēs ad adminiculādū alteri: †qm̄ adminiculoꝝ
eſt qḋ inducit ad veri ſuſpitionē. vt dicit Bald. in. l. ea quidem. C.
de accuſa. ⁊ probatur ex dictis Barto. in. l. admonendi. ff. de iure
iur. vbi ponit grad⁹ probationū: vñ etiā ſi oīa predicta nō eſſent
antiqua ex oībus ſimul iūctis ꝓbaret̃ dñium iuriſdictiōis: qr ꝗ
non proſunt ſingula multa iuuāt. l. ij. §. j. ff. de excuſa. tut. traditur
plene in. l. admonēdi. ff. de iureiur. ⁊ in. c. cum dilectus. de ſucceſ.
abinteſta. ⁊ in. c. cū cauſam. de ꝓba. ⁊ ex pluribus preſump. ſimul
iunctis fit plena probatio ſm̄ Bal. in rub. de cōtro. inueſt. in vſi.
feu. ⁊ illa de pfecta probatio ꝗ inducit iudicē ad credulitatē. vt de
clarat Bart. ⁊ latius Pau. de caſt. i. d. l. admonēdi. ⁊ eſt tex. i. l. iij.
§. ita magis. ff. de teſt. Ad idē qḋ habetur in. l. quinquaginta. ff. de
ꝓba. Sed quis nō videt qḋ oīa predicta inducere debent quemli
bet iudicare debentē ad perfectā credulitatē cū tot ⁊ tanta cōcur
rāt igit̃ ⁊c. ¶ Sed quid plura? nos ſumus in probando dñio iu
5 riſd. in antiquis quo caſu intrepide dicēdum eſt qḋ †per dicta in
ſtrumēta ꝓbatur iuriſdictio in dicto caſtro ⁊ eius curia. ¶ Iſta
cōcluſio ꝓbatur. Nam lꝫ p inſtrumēta inter priuatos nō probet̃
iuriſdictio loci. vt no. glo. in. l. predijs. §. balneas. ff. de leg. iij. ⁊ no.
Inno. in. c. cū in iure extra de offi. deleg. etiā ſi ſint multa inſtru
menta vt no. Pe. de anch. in cle. literis. de ꝓba. ⁊ tenent cōiter le
giſte Cy. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. cū aliquis. C. de iure delibe. ⁊ d. Ant.
in. c. fi. de ſucceſ. abinteſta. tamē qñ agimus de probanda iuriſdi
ctione in antiquis. ⁊ de probando eius dñio: tūc per talia inſtru
menta probatur. hoc tenuit aperte glo. in. c. cū olim. de cenſi. quā
ita declarat ⁊ approbat Pet. de ancha. in. d. cle. literis. de proba.
Hoc etiam clare voluit Bald. in. d. l. cum aliquis fortius proba
tur per talia inſtrumenta confecta ab antiquis ab illis qui aſſe
runt ſe habere dñium iuriſdi. in caſtro ⁊ tota curia. ¶ Confirma
tur hoc ratione. Nā nos ſumus in valde antiquis ⁊ in excedenti
bus metam annorū. c. ⁊ vltra iuxta no. per Inno. in. c. veniens. ⁊
in. c. quid per noualꝫ. de verb. ſig. ⁊ per Spe. in ti. de proba. §. pro
bare. ver. ⁊ do. qḋ preſcrip. ⁊ notat do. Ant. ⁊ Jo. de imo. in. c. ve
niens. el. j. extra de teſti. ſed in iſtis antiquiſſimis probat̃ dñium
loci ⁊ iuriſdi. per famam vt not. in. l. ſi arbiter. ff. de proba. ⁊ in. l.
ſi. §. item labeo. ff. de aqua plu. arcen. ⁊ tenet Bald. in indiuiduo
allegando Bart. ita tenentem in. l. conuēticulam. C. de epiſ. ⁊ cle.
⁊ do. Anto. in. c. veniens. de teſti. ⁊ eſt gloſſa quam ibi ita declarat
Ange. in. l. ſequi natura. §. cum me abſente. ff. de neg. geſt. ⁊ dicit
qḋ ita obtinuit Padue de facto. ⁊ idem dicit ſaluando gl. ibi in
d. l. proprietatis. vbi Bal. ⁊ Saly. idem tenent. ⁊ Joan. de imo. in
c. cum cauſam. de proba. poſſent multa allegari que omitto. ergo
6 duplici rōne probatur tale dñiū iuriſdi. ¶ Primo †qr in pñti
dicit̃ qḋ ꝓbabit̃ talis fama ⁊ opinio. qḋ autores dñi Andree ha
buerant iuriſdic. in dictis locis que ꝓbatio fame eſt ſufficiēs. vt
probatum eſt. qḋ etiā tꝫ Ang. in. l. cum ſuper. C. de rei vend. ⁊ in. l.
quidam in ſuo. ff. de condi. inſti. Et iſta cōmunis opi. vbiqꝫ quic
quid dixerit do. Abb. in. d. c. veniens. ¶ Secunda ratio eſt quia
per ſola dicta publica inſtrumenta in iſtis antiquiſſimis probat̃
a cōis opi. vel aliquid equipollens ſibi vt inquit Bald. in. d. l. cum
aliquis. vbi ſentit hanc rationeꝫ lꝫ non ita clare. Et cōfirmatur
hoc vltimum per ea que no. do. Anto. in. c. j. de fide inſtr. allegan
do. Spe. in ti. de inſtr. edit. §. reſtat. ver. ex quibus. vbi volt qḋ ad
probandum aliquē eſſe notariū ſufficit ꝓducere multa inſtrumē
ta qr ex illis probatur quedā cōmunis opi. notariatus ex quib⁹
⁊ aliis que dicentur in ſequenti queſtione dico quod eſt ꝓbatum
pluſqꝫ ſufficienter de proprietate iuriſdi. dominorum dicti caſtri
⁊ curie autorum dicti domini Andree. ¶ Confirmātur premiſ
ſa nam cōſtat antiquiſſimis tꝑibus dictum caſtruꝫ cū curia fuiſ
ſe ſeparatum ⁊ diſtinctum ⁊ ſeparatam ⁊ ꝓpriaꝫ iuriſdi. ab aliis
caſtris ⁊ curiis. hoc probat antiquiſſimum priuilegium impera
toris in quo cōcedit ciuibus piſanis in feudū multa caſtra loca
⁊ inter alia caſtrum alme tanqꝫ ſeparatum ⁊ diſtinctum a caſtro
ſcarlini ⁊ eius curia ⁊ ab aliis caſtris ⁊ fuit factū de anno domi
ni. Mccxxviii. Quod inſtrumentum confectum ab imperatore
qui poterat ſuper illis bonis diſponere facit plenam ꝓbationeꝫ
glo. eſt ordinaria in. c. ſi papa. de priuil. in. vi. quam approbāt do.
7 Anto. ⁊ alij in. c. fi. de ſucceſ. abinteſt. ⁊ † de inſtrumēto cōceſſiōis
principis decidit Ange. in. d. l. officium. ff. de rei vendi. ⁊ probat̃
etiam per antiqua ſtatuta ciuitatis piſane in quib⁹ pꝫ quod in
caſtro ſcarlini ponebant vnum capitaneū ⁊ nulla fit mētio de ca
ſtro alme. ¶ Apparet etiam qḋ ponebāt aliū capitaneū in ca
ſtro caſtilionis qḋ eſt hodie dñi Andre. ⁊ dꝫ quod deberet domi
nari caſtro ⁊ terre alme quibus ſtatutis fides eſt adhibēda. iuxta
no. in. d. c. cum cām. de proba. vbi late doc. ¶ Nō omitto qr ſcio qꝫ
ſcarlinenſes habuerant antiquum caſtrū in quo apparēt hoſpi
ſtia in curia ſcarlini. ⁊ veriſimiliter ſi in eis aliquid appareret il

lud produxiſſent quod plurimū adminicularet̃. ar. eius quod no.
Bar. in. l. x. ff. de verb. obli. ⁊ in. l. fi. ff. ſi cer. peta. bene faciunt not.
per Pau. de caſt. in. l. ſi pater. ff. de ꝓba. ¶ Preterea ſi dicta loca
fuiſſent de curia ſcarlini ſubiiſſent onera ſoluendo collectas ⁊ cē
ſus que ſunt ſigna qḋ ſint de territorio illi⁹ cui fit ſolutio. vt no.
in aut. quibus modis natura. effi. ſui. §. ſi quis igitur. ⁊ no. p gl. ⁊
Bal. clare in. l. iij. C. de nat. lib. ¶ Et quia ſupra ſunt allegata ali
qua inſtrūa que apparent ſumpta ex aliis inſtrūis poſſet qs inſtare
8 quod dictis inſtrumentis nō eſt fides adhibenda: qr †non appa
ret qḋ citata parte ſumpta ſint quo caſu nō dr̃ probare vt ple
ne no. in aut. ſi quis in aliquo. C. de eden. ⁊ in. c. fi. de fide inſtru. ⁊
no. Bar. ⁊ alij. l. l. ij. C. de teſta. ⁊ Bart. in. l. chirographis. ff. de ad
mi. tuto. ¶ Scḋo hoc idem vr̃ cōfirmari: qr nō vr̃ conſtare de no
tariatu illorū q dicta exempla ſumpſerūt ⁊ ſcripſerūt. ⁊ ſic vr̃ qḋ
ſint ſcripture priuate que fidem nō faciunt. l. rationes. ⁊. l. inſtrā.
C. de fide inſtru. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. extra de fide inſtru. cum ſi. ¶ Sed ad
9 primū rñdet̃ qḋ †ex quo ſumus in antiquiſſimis preſumptio eſt
qḋ citatio ⁊ alie debite ſolēnitates interuenerint. ita no. Hoſtiē.
Jo. an. Bal. do. Ant. ⁊ Jo. de imo. in. c. alberi. de teſti. arg. eorū ꝗ
habentur in. c. fi. de pac. ⁊ no. in. c. puenit. de empt. ⁊ vēd. ⁊ qḋ ibi
per. Jo. de imo. faciunt no. per Cy. in. l. emācipatus. C. de fi. inſtr.
⁊ per doc. in. c. cum in iure de offi. deleg. ⁊ Bal. ⁊ Ange. in. l. ſcien
dom. ff. de ver. ob. ⁊ eſt cōis opi. a qua in iudicādo nō eſt receden
10 dum. ¶ Ad ſcḋm rñdeo etiā qḋ ex quo ſumus †in ſcriptura an
tiquiſſima nō eſt neceſſaria talis ꝓbatio tabellionatus. vt no tan
ter decidit Bal. in. l. comparatione. C. de fide inſtru. ar. l. cēſus. ff.
de ꝓba. ⁊ ſequitur Saly. ⁊ tꝫ Bald. in aut. quas actiōes. C. de ſac.
ſanc. ec. vbi dicit qḋ ex ipſo actu ſi ī antiquo oritur ꝑſumptio ta
bellionatus: ideo non expedit aliter ꝓbare. allegat no. p Inno. i
c. veniens. de verb. ſig. Et in propoſito ſequit̃ do. Rap. ful. in. l. fi.
C. de edicto diui adri. tol. Unde ſtantibus probationibus dicto
rū inſtrumētorū ⁊ dictaꝝ ſcripturarū apparet eui dēter ꝓprieta
teꝫ iuriſdictio. ptinuiſſe ad dños dicti caſtri alme autores domi
ni Andree ⁊ non ad communitatem ſcarlini ſeu ad dñm plūbi
ni. quia vero omnia conſonant falſo autē cito diſſonant. qḋ verū
eſt vt inquit philoſophus pmo ethicorū. ¶ Ex qua ꝯcluſione in
11 fero corolariū clarum †qḋ ſi probat̃ dñium iuriſdi. autorū a qui
bus cauſam hꝫ do. And. probat̃ de preſenti eius dñium ſm̄ gl. ⁊
omnes in. l. ſine poſſidētis. C. de proba. ⁊ probatur ex his que po
nit Barto. in. l. ſi prius. in. iiij. ⁊. v. oppo. tertie partis. ff. de noui
ope. nū. ⁊ tenet Bal. in. l. ex perſona. ⁊ in. l. vis eius. C. de proba. ⁊
Joan. and. in addi. Specu. in tit. de proba. §. videndum. ver. xiiij.
multum late do. Ant. ⁊ do. Abb. in. c. cū ad ſedem. de reſtic. ſpo.
bene facit. l. in finalibus. ff. fini. re. cum multis ſimilibus. ⁊ hec de
j. q. ¶ Circa ſecundam queſtionem principaleꝫ in primis fundā
da eſt intentio domini Andree quod autores domini Andree
fuerint in quaſi poſſeſſione antiqua iuriſdic. ⁊ quod ex his que ī
puncto narrantur probetur dicta quaſi poſſeſſio probat̃ ex plu
ribus. ¶ Primo probatur per primuꝫ inſtrumentū. ē. allegatū
in precedenti qōne per quod multuꝫ clare patet qḋ homines di
cti loci multa onera ſubibant que clare probant dominos dicti
loci fuiſſe in quaſi poſſeſſione iuriſdic. ⁊ ſignorie: cū illa probēt
12 iuriſdi. ⁊ ſignoriam. vt. ē. probatum fuit †ſicut per inſtrumēta cō
fecta ſuper fidelitate probatur quaſi poſſeſſio iuriſdic. vt cōclu
dunt Joā. and. Ho. do. Anto. ⁊ doc. in. c. ſi diligenti. de preſcrip.
⁊ hoc in antiquiſſimis prout eſt caſus noſter in quibus non po
teſt fieri probatio per teſtes. ⁊ idem tenēt doct. maxime do. Abb.
in. c. cū nobis. eo. ti. ita etiam probari debet per inſtrumēta libe
rationis a fidelitate qr priuatio preſupponit habitū. l. c. ad diſſol
uendum de deſpō. impub. ⁊ ſicut probat̃ liberatio ꝓbatur etiam
habitus vt dictum eſt. ē. ⁊ ponit Bal. in. l. moueor. C. de ſeruis ex
portandis. ⁊ Oldra. in conſilio. cccvi. ad fi. ¶ Secūdo ⁊ maxime
probatur: nam in dicto inſtrūo fit liberatio ab oneribus preſtitis
⁊ preſtandis. ⁊ ſic confitentur predicti homines ſe onera ꝓdicta
preſtaſſe ⁊ cōſequēter dños fuiſſe in quaſi poſſeſſione iuriſdic. ꝗ
probatur per preſtat̃. onerum vt cōcludit Bal. in. d. l. iij. C. de na
turalib⁹ lib. Nā ⁊ per inſtrumenta ſuper recognitio. quaſi poſ
ſeſſionis probatur quaſi poſſeſſio in antiquiſſimis vt inqt Bal
dus no. in aut. quas actiones circa finem. C. de ſacroſan. eccle. vbi
dicit qḋ per inſtrumenta ſuper poſſeſſione ⁊ redditibus probat̃
poſſeſſio in antiquis qr ex perceptio. redituū probatur poſſeſſio
l. ultibus. C. de agri. ⁊ cenſi. libro. xi. ⁊ tradit Bal. in. l. conuenticu
lam. in penul. col. C. de epiſ. ⁊ cle. ¶ Tertio ꝓbatur per aliud in
ſtrumentum vendi. facte per dictum magnificum Jacobū Appia
nū dicto comiti Raynerio de Ilcio de anno. Mcccciii. de dicto
caſtro alme cū iuriſdi. mero ⁊ mixto imperio cū conſtitu. preca
rii per quam conſti. trāſfertur quaſi poſſeſſio etiā iuriū incorpo
ralium. ita concludit Bal. in. l. quod in eo. in vlti. col. C. de acqui.
poſ. ⁊ do. Ant. in. c. cum veniſſent. in. iiij. ⁊. v. colum. extra de reſti.
ſpo. ⁊ licet Barto. ⁊ do. Anto. velint hoc procedere quando pro
baretur

¶ Per multa inſtrumenta publica in antiquiſſimis ꝓbatur communis opi.

baretur ↄſtituentē eſſe in quaſi poſſeſſione iuriſd. alſ ſecus ſicut in ſili
habet in.l. quāuis.§.ſi conductor.ff.de acqui.poſ.tamen in antiquiſſi-
mis concludendū videt qđ ſufficiat ↄſtitutū lȝ nō pbet̄ cōſtituētē poſ
ſidere.hoc vr̄ determinare do.Abb.mod.l.c.cū nobis.extra ð preſcrip.
per no.in.d.l.qđ vis.nec dicat aliquis qđ intelligi dȝ qñ pbatur cōſti-
tuentē fuiſſe in poſſeſſione vel quaſi:qꝛ tūc eius dictū eſſet friuolū.Nā
cū ibi queraƭ qūo pbetƭ poſſeſſio tāti tpis cuius nō extat memoria:di
cit qđ poterit pbari per inſtrm̄ cū ↄſtituto Si eñ pbari deberet cōſti
tuentē poſſediſſe adhuc ſi eſſet eadē difficultas pbādi in cōſtituēte.vn̄
13 intelligit qđ hoc pcedit pp̄ter antiquitatē ꝛ difficultatē pbandi.†Nā
ratiōe difficultatis pbandi ſufficit veriſilis pbatio.l.nō oēs.§.a barba
ris.ff.de re mili.ꝛ pbaƭ in.l.in illa.in ſi.ff.de ver.ob.Et hoc ↄtingit in
factis antiquiſſimis.iuxta no.per glo.ꝛ doc.in.c.cū cām.de pba.ꝛ ſta-
tim dicet.Sed nō eſt veriſimile qđ vēditor cōſtituiſſet ſe poſſidere niſi
fuiſſet in poſſeſſione cū ad aſſerta teneretur.arg.l.cū de indebito.ff.de p-
ba.ꝛ qꝛ fuiſſet mendax ar.l.merito.ff.pro ſocio.ꝛ iſta ſoa opi.pbari po
teſt duplici ratione.¶ Prima ratio eſt qꝛ ex quo venditor cōſtituit ſe
poſſidere caſtrū cū iuriſdi.iſta cōſtitutio operatur duo.ſ.trāſla.ꝛ reco-
gni.quaſi poſſeſſionis.primū eſt clarū.ſcđm dicit Bald.in.l.edicto.in
viij.q.C.de edicto diui adri.tol.dicitƭ eñ cōfiteri ſe poſſidere ꝛ quaſi ab
eo ꝛ recognoſcere eū in poſſeſſioē.Sed per inſtrm̄ ſuper recogni.poſſeſ
ſionis in antiquiſſimis pbatur poſſeſſio.vt tradit in.d.c.ſi diligenti.ꝛ
14 in.d.c.cū nobis igit ꝛc.¶ Scđa ratio eſt.†Nam per dictum cōſtitutū
pbaretur quaſi poſſeſſio etiā de recēti cōtra cōſtituentē.vt determinat
Bal.in.d.l.edicto.in.viij.q.ar.l.pomponius.ff.quib.mo.vſuſfru.amit.ꝛ
l.litib⁹.C.de agrico.ꝛ cenſi.li.xj.cū cōtineat cōfeſſionē quaſi poſſeſſiōis.
ꝛ hoc in ſimili voluit Ang.in.l.ꝗuis.§.ſi conductor.ff.de acqui.poſ.ꝛ cō
ſequēter ē inter alias pſonas facere qualē ↄ̄lē pba.ar.ei⁹ qđ ponit bar.
in.l.admonēdi.in ver.Itē quero quid ſi inſtrumētū.ꝛ ver.quero quid
ſi dicto teſtiū.ꝛ tex.ꝛ qđ ibi no.per Bal.in.l.deſideriū.C.de poſiti.ꝛ ei⁹
qđ no.Ant.in.c.cū ſuper.de re iud.vbi allegat no.p glo.in.c.ordinatos
lxiiij.di.igiƭ in antiquis dȝ eſſe talis pbatio ſufficiēs in quibus ſufficit
qualis qualis pbatio:licet nō ſit plena.vt notāt glo.ꝛ doct.in.c.cū cāȝ
de pba.ꝛ dñicus de ſancto Gemi.in.c.ſi papa.de priuileg.in.vj.ꝛ Joā.
an.in regula nō licet.in merca de reg.iu.in.vj.tradiƭ.in.d.c.cū nobis.ꝛ
in.c.ad audiētiā.de preſcrip.ꝛ qđ no.Bal.in aut.quas actiones.C.de
ſacroſan.eccl.¶ Confirmātur premiſſa etiā per libros dictorū comitū
15 de Jlicio in quibus apparet qđ de anno.M.cccij.ꝛ.M.ccclij.†dicti
comites exigebāt gabellas quarū exactio pbat quaſi poſſeſſioē iuriſ.
vt in.c.licet cauſam.de pba.vnde īpeditus exigere dicitƭ ſpoliari quaſi
poſſeſſiōe vt dicit Spe.in ti.de reſt.ſpo.§.nūc dicamus ver.ſed ſi aliqs.
tradit etiā Bal.in.c.cū cau ſam.de pba.Faciunt que habētur in.l.vecti
galia.C.de vectigalibus.ꝛ cōmiſ.ꝛ per Bar.in.l.ſi publicanus.§.in oi-
bus.ff.de publi.¶ Sȝ dicet aliquis predicti libri ſunt libri ꝑuati ꝛ ſcri
pture ꝑuate:ideo fidē non faciūt.l.exēplo ꝛ.l.rōnes.C.de proba.¶ Ad
16 hoc rñdeo †qđ cū prefati comites fuerint viri legales ꝛ nobiles ppter
quā legalitatē ꝛ nobilitatē ſurgit preſumptio pro ꝑuata ſcriptura qđ
veritatē ꝛ nō falſitatē cōtineat ſm Bal.in rub.C.de ſi.inſtru.ꝛ.d.Ant.
ꝛ do.Abb.in.c.ij.de ſi.inſt.ꝛ libri cōtineant veriſimilia cum eſſent dñi.
Itē ſumus in antiquis in quibus difficilis eſt pbatio.Nā tūc magnā
fidē faciūt adeo qđ ſi pducēs poſſet preſtare iuramentū daretƭ plena fi
des ſm Gull.de cu.Cuius dicta referūt ꝛ ſequūtur Bal.ꝛ Saly.in.l.j.
C.de edē.¶ Multū etiā operatƭ antiquitas ſcripture ad fidē angēdā:
qꝛ ſcriptura facit ſemiplenā pba.ppter antiqtatē ſm Spe.in ti.de
inſtru.edit.§.nūc dicēdū.ver.regulariter.ꝛ ſequiƭ ibi Jo.an.ꝛ do.Ant.
in.d.c.ij.de fid.inſtru.ꝛ tenēt do.Anto.ꝛ do.Abb.in materia noſtra in
c.cum cauſaȝ.de pba.Nō parū etiā adminiculaƭ qđ libri mortuorū q-
bus maior eſt fides adhibenda ſm Nico.de mata.quē refert ꝛ ſequitur
Bal.in.l.rationes.arg.gl.ibi.C.de pba.dicens qđ iſta ſubripuit Bar.
in.l.nuda.ff.de dona.¶ Cōfirmātur ꝑmiſſa per quā plura inſtrumen
ta loca.ꝛ vendi.confecta a.xl.annis ꝛ circa in quibus ſatis aperte inui
tur qđ dñi dicti caſtri ſemper fuere in quaſi poſſeſſione iuriſd.que plu
ra inſtrumēta etiā adminiculaƭ.Nam argumēdo a cōiter accidētib⁹ qđ
validū eſt in iure vt in.l.neqȝ natales.C.de pba.nō eſt veriſimile qđ to-
ties dicta loca.fuiſſent vēdita ꝛ locata diuiſa cū ſignoria ꝛ iuriſd.niſi
vēdentes ꝛ locātes fuiſſent in quaſi poſſeſſione.illud eñ qđ multȝ di-
ſtat a veriſimili hȝ ſpeciē falſitatis ſm Bal.i.l.j.C.de ſeruis fugi.Atten
to eñ qđ ppietas ad eos ptinebat ꝛ tot cōtractus ſuper iuriſd.tā an
tiquis quā modernis tēporibus ſunt celebrati:pro certo abſurdū eſt
17 dicere qđ †nō fuerint in quaſi poſſeſſiōe iuriſdictiōis.cū eñ multe ſint
aſſertiones partiū in dictis inſtrumētis tā ſuper dñio iuriſd.quā poſ
ſeſſiōe iuriſd.que regulariter ad tertiū ꝑiudiciū nō ſolēt pbare.vt no.
Jo.an.in addi.Spe.in ti.de inſtru.edit.§.poſtq̄.ver.ſed nūquid.ꝛ not.
Bal.in.l.pe.ff.de cōdi.inſti.ꝛ in rub.C.de ſi.inſtru.in.iij.col.tñ tot ſunt
aſſertiones quot inſtrumēta tā antiqua quā nō antiqua ꝗ cōcordant
in eundē rei finem tā reſpectu ppietatis quā reſpectu poſſeſſionis qđ
pluſq̄ ſufficienter pbāt.Nam ex pluribus probatiōib⁹ ꝛ preſumptio-
nibus reſultat plena pbatio.l.qui ſentētiā.C.de penis.in vnū cōſpirā-
tes cōcordāteſq̄ rei finē.Queȝ allegat Bal.in.d.c.cū cauſam.dicēs qđ
in pbationibus ſurgit opi.ex diuerſis cōiecturis tēdentib⁹ ad eādē
finalē cōcluſionē faciunt no.per Bal.in rub.de cōtrouer.inueſti.ꝛ tra-
dunt Bar.ꝛ doc.in.l.admonēdi.ff.de iureiur.¶ Confirmantur predi
cta nā ex priuilegijs imperialibus ꝛ ſtatutis piſanis quibus adhiben
da eſt fides pnt ſemper adhibita fuit ſm Hoſti.ꝛ omnes in.d.l.cū ciȝ
appareret qđ iuriſdictio caſtri alme fuit olim ſeparata ꝛ diſtincta iuriſdi
ctio.igiƭ nō preſumiƭ mutata niſi mutatio pbetur.caſus ē quē ibi no.
18 Bal.ad hoc.l.l.in finalib⁹.ff.finiū regūdorū.¶ Nō omitto †qđ i iſtis
factis antiquis pbandis melior eſt pbatio ꝗ ſit per inſtrumēta quā p-
batio que ſit per teſtes glo.eſt quā omnes approbāt in.c.ij.loco.de p-
ba.ꝛ eſt bonus tex.l.d.c.cū cauſam.vbi poſtq̄ poſuit in iſtis factis an-
tiqs pba.fame ꝛ librorū ſequēter adiūgit.ꝛ quecūq̄ adminicula quaſi
dicat.ꝛ ibi hoc tȝ Bal.ꝛ illū tex.etiā ad hoc allegat Lu.ro.in.l.ſciēdū
ff.de ver.ob.¶ Poſtremo ꝑmiſſa cōfirmātur ſi pbaretƭ famā ꝛ cōem
opinionē eſſe pnt dicitƭ in pācto ipſos comites poſſediſſe caſtrū cū cu-
ria ꝛ omni iuriſd.Nam talis pbatio in factis ita antiquis eſſet ſuffi-
ciens in quibus requiriƭ qualis qualis pbatio.vt notāt glo.ꝛ doc.in
d.c.cū cauſam.ꝛ ſ.plene fuit pbatum.Nam quanto de minori ꝑiudi-
cio agitur tāto admittitur minor pbatio.vt pbāt Hoſt.ꝛ oēs docto.
in.d.c.cū cauſam.ſed cōis opi.ꝛ fama pbant dñium in antiquis vt p-
batuȝ eſt.Igiƭ fortius pbari dȝ quaſi poſſeſſio que dicitƭ eſſe minoris
ꝑiudicij.arg.aut.multomagis.C.de ſacroſan.ecc.¶ Ex quibus pro-
batur qđ tam proprietas quā quaſi poſſeſſio erat dictorum comituȝ.
¶ Ex qua cōcluſiōe infertur qđ per inſtrumēta emptionū cū clauſula
conſtituti dicitƭ tranſlatū in dñm Andreā omne ius dictoruȝ comitū
vt.ſ.fuit probatum allegando do Ant.in.c.cōueniſſent.de reſti.ſpol.ꝛ
ſic preſumitur ↄtinuata quaſi poſſeſſio per id qđ habetur in.l.ſine poſ
ſidetis.per glo.ꝛ doc.C.de proba.ꝛ per do.Ant.in.c.cum ad ſedē.de re
ſti.ſpol.Et maxime propter emptiones ꝛ loca.poſtea ſequutas.Quod
etiā ex alio oſtendiƭ.Nam probatur antiqua quaſi poſſeſſio.item pro
batur noua ꝛ recens dñi Andree vt patet in proceſſu cum plures di-
uerſis tpibus iuriſdictionem exercuerint:qꝛ probatis extremitatib⁹
probanƭ media.ſm Bar.ꝛ doc.in.l.celſus.ff.de vſucapio.ꝛ doc.in.c.li-
cet cauſam.de probatio.ꝛ in.d.c.cum ad ſedē.Et pro certo vt ſupra di
xi omnia conſonant in fauorem dñi Andree:qꝛ pro eo eſt veritas ꝛ iu
ſtitia niſi noſmetipſos ſeducere velimus.Ex quibus omnibus pluſq̄
ſufficienter apparet qđ do.Andreas habet intentionē fundatā.¶ Iā
ergo tempus adeſt vt obiecta per illuſtrē dñm plumbini reijciamus.
obijcitur enim quod fere a.l.annis ꝛ citra ꝛ per ipſam tēpora cōtinuo
19 †poteſtates ſcarlini ꝛ officiales dñi plumbini exercuerunt actus iuriſ.
dictionales condēnando malefactores cōmittētes maleficium in di-
cto plano alme ꝛ in collibus ꝛ pena pecuniaria ꝛ corporali.itē punien-
do damnum dātes in dictis locis tanq̄ in territorio ſcarlini illuſtris.
dñi plumbini per quos actus ↄtinuos dicitur quaſi poſſeſſio iuriſdi.
cum non ſint actus qui cōcedi ſoleant iure amicitie vel vicinitatis:vn̄
nō ſolum per tot actus continuos videretur ꝗſita quaſi poſſeſſio iu-
riſdictiōis:vt plene declarat Bar.in.l.j.§.hoc interdicto.ff.de iti.actuq̄
priua.ꝛ Inn.ꝛ Cano.in.c.cuȝ eccleſia ſutrina.de cauſa poſſeſ.ꝛ propri-
ta.Sed etiam per vnicum actuȝ exercitij iuriſdi.ſolet queri quaſi poſ-
ſeſſio iuriſdictionis.prout tenet Inn.in.c.dilectus.de capellis mona-
chorum ꝛ patet ex no.per Bar.in.d.§.hoc interdicto.ꝛ per Inn.ꝛ do
cto.in.c.olim.de reſti.ſpo.Et in hoc non eſt inſiſtendū an per tot act⁹
iuriſdictionis queratur quaſi poſſeſſio iuriſd.Quod autem dicti offi
20 ciales ſcarlini hoc fecerint †probatur per libros cōis ſcarlini quibus
exiſtentib⁹ in archiuo publico dicti communis videtur fides adhibē-
da iuxta no.in aut.ad hec.C.de fid.inſtru.ꝛ in.c.ad audientiam.de pre
ſcrip.ꝛ in.c.cum cauſam.de pba.vbi late moderni.¶ Sed ad premiſ-
ſa reſpondetur in primis dando vnam generaleȝ reſponſionem quod
dicte ſcripture non pbant contra non ſubditos extra territoriū vt cō
cludit Joā.an in addi.Spe.in tit.de inſtru.edit.in.§.nunc dicendum.
in additiōe magna:in ver.quintum ſupplemētū.ꝛ Bal.in rub.C.de fi-
de inſtru.Nic.de mata.ꝛ Bal.in.l.exemplo.eo.ti.ꝛ tȝ do.Ant.in.c.j.de
fide inſtr.in verſic.Octau⁹ caſus.ꝛ dñs Floria.in.l.cenſus.ff.de proba.ꝛ
in repeti.c.inter natales.de fid.inſtru.ꝛ iure baſte fiſcalis.¶ Secundo
principaliter eſt aduertendum qđ cū certa pars plani alme ſit de curia
ꝛ iuriſd.caſtri ſcarlini omnis cōdemnatio tam maleficiorū quā dāno
rum datorum in quib⁹ nō exprimiƭ neqȝ apparet in qua parte pacte
fuerint nullā probant quaſi poſſeſſioneȝ iuriſd.Nam fundamentum
intentionis cōis ſcarlini eſt ad probandum qđ quaſi poſſeſſionem iu-
riſdictionis exercuerint in parte dñi Andree:vnde cum hoc non pro-
bent non probatur quod in ea parte iuriſdictionis exercuerint tex.eſt
cum gl.ꝛ ibi Bar.quem oēs approbāt in.l.non ſolum.§.ſi vt probari.
ff.de noui operis nuncia.ꝛ eſt tex.quē ibi ad hoc ponderant Bal.ꝛ Sa-
ly.in.l.j.C.an ſeruus ex ſuo facto.no glo.in.c.venerabilibus.de ſent.ex-
com.in.vj.ꝛ glo.ꝛ doc.in cle.literas.de reſcrip.¶ Ex quo fundamen-
to tolluntur etiam vnico verbo omnes cōdēna.tam maleficiorū quā
dānorum datorum in quibus tantum ſit mentio de plano alme ꝛ non
exprimitur in qua parte.ꝛ ita pro maiori parte cantant cōdemnatio-
nes.Nec eſt vna de.xx.in damnis datis que aliter dicat.¶ Tertio con
ſiderandum eſt qđ nulla ex inquiſitionibus ꝛ condemnationib⁹ que
allegantur probant quaſi poſſeſſionem iuriſdictionis.Nā ille qui nō

apparent de maleficiis cōmiſſis parte plani alme pertinētī ad dnū Andreā. ſed ſimplr in plano nō probant vt dixi. ⁊ qꝛ pbatio equiuoca nō relevat. l. nō hoc. C. vnde cogna. c. in preſentia. de proba. Itē due alie inquiſitiones formata vna contra Jacobū de ſcarlino altera cōtra ſozū habitatorem ⁊ ſic incolā nō probāt qꝛ potuerunt officiales procedere etiā cōtra delinquētes i alieno territorio. vt eſt caſus clar⁹ in. l. i. C. vbi de crimi. agi opor. ⁊ ibi no. ⁊ no. Bar. in. l. cūctos populos. C. de ſum. trini. ⁊ fide catho. q. viii. vnde nō eſt probatio cōcludēs. ſolū reſtat vna inquiſitio facta contra Antonium famulū ⁊ foreuſem ad quā rñdeo qꝺ dicta pbatio poteſt eſſe equiuoca. ſ. qꝺ ex eo. pceſſerit licet eſſet foreſis qꝛ habitabat in caſtro ſcarlini per tex. cū ibi no. in. d. l. i. C. vbi de crimi. agi oportet. Et ſic probatio non eſt concludēs. Nam per act⁹ equiuocos nō acquiritur quaſi poſſeſſio iuriſdi. vt declarat do. Ant. in. c. ſi. de cauſa poſſeſ. ⁊ ppie. col. xi. ver. Ex his nunc aūt. ¶ Nec obſtat qꝺ in duabus inquiſitionibus ſunt delinquētes bāniti de toto plano alme per que bāna arguitur quaſi poſſeſſio iuriſd. arg. eius qꝺ habetur in aut. Item nulla cōitas. C. de epiſ. ⁊ cle. cum ſi. ¶ Quoniā ad hoc reſpōdeo qꝺ dicta verba quātūcunqꝫ generalia reſtringi debēt ad totū planum alme qꝺ erat de iuriſdi. bānientis. Nō autē debēt intelligi de aliis partibus de quib⁹ bannire nō poterant: quia ſub generalitate verborum nō cōprehenduntur impoſſibilia diſponenti. c. ex nobis. de ſentē. excō. ⁊ eſt regula Barto. in. l. ſi quis ſub conditione. de cōdi. inſtitu. ⁊ Bal. in. l. ſi. §. in computatione. C. de iure delib. ¶ Et eſt aduertendū circa premiſſa qꝺ in inquiſitionibus in quibus nō apparet qꝺ maleficia fuerint cōmiſſa in parte dñi Andree quatenus in illis dicitur qꝺ fuerīt delicta cōmiſſa in dicto plano iuriſd. cōis ſcarlini vel dñi plūbini. ⁊ potius apparet ex dictis inquiſitionibus qꝺ delicta fuerūt cōmiſſa i ea parte cōis iuriſdictio erat illuſtriſ. dñi plumbini. Et lʒ onēqꝫ ponunt maleficium cōmiſſum in parte dñi Andree aſſerunt commiſſaʒ maleficiū loco iuriſd. dñi plūbini. Dico qꝺ tales ſcripture que ita enunciant maxime in preiud: cū tertij nihil probant in facto de recēti ⁊ nō in antiquo cuius nō poſſit memoria haberi. vt no. gl. in. l. prediis. §. balneas. ff. de lega. iij. ⁊ Inn. in. c. cum in iure. tradunt doc. plene in. c. cū causam. de proba. ⁊ Bal. in. l. cū aliqs. C. de iure deli. ¶ Preterea p condēp. a. dānorū datorū nō oſtendit qꝺ dānū dātes nō eſſent ſubditi officialib⁹ ſcarlini ratiōe originis vel icolat⁹. vñ ſtat hoc qꝺ ↄtra eos fuerit proceſſum tāqꝫ ↄ ſubditos per no. l. d. l. ij. C. vbi de crimi. agi opʒ. ⁊ lʒ potuerint eſſe nō ſubditi hoc nō cōſtat: vñ talis probatio equiuoca nō releuat probantē. c. in preſentia. de proba. cū vulgaribus. ⁊ ſic nō vr qꝺ per dictas ſcripturas ſit aliqd ſufficienter probatum aliqua qſi poſſeſſione iuriſd. dictorū locorū. ¶ Preterea per inquiſitio. ⁊ cōdemnatio. cōtra ſubditos nōnullus product oʒ effectus. l. ſi pater. ⁊ ibi gl. C. ne de ſta. defun. Oldra. conſi. cccxix. quidam ego. Bar. in. l. ſilius. ff. de interrog. act. ¶ Quarto pro rñſione cōſiderandum eſt qꝺ cū pbet ꝓprietatē iuriſd. pertinuiſſe ad dictos comites ⁊ etiam eos ab antiquo fuiſſe l quaſi poſſeſſione iuriſd. preſumitur cōtinuata. ⁊ ſic caſus vtēdi nō euenit nunqꝫ iuriſdictio perditur vt dicit Inn. in. c. collectus. de capellis mona. ⁊ Pe. de ancha. in regula ſine poſſeſſione. in quarta pricipali. q. de reg. iur. in. vi. vnde videndū eſt† an poſtea euenientibus caſibus ſcilicet officiales ſcarlini punierīt delinquētes in dictis locis acquiſiuerint quaſi poſſeſſionem iuriſdi. in dictis locis. ⁊ concludendū eſt qꝺ non nā aut volumus hoc dicere qꝛ pceſſerūt ↄ delinquētes in dictis locis clarū eſt qꝺ reſpectu aliarū perſonarū nō eſt acqſita quaſi poſſeſſio iuriſdictionis. vt cōcludit Jo. an. ⁊ Inn. in. d. c. cum dilectus. de capellis mona. ⁊ doc. in. c. cū contingat. de foro ↄpe. ⁊ no. Cy. in. l. i. C. de emā. ci. liberorū. ⁊ Pe. de anch. in dicta regula ſine poſſeſſione. ¶ Aut volumus qꝺ ſit queſita quaſi poſſeſſio iuriſd. reſpectu dictorū locorū. ⁊ tūc etiā ↄcludit qꝺ nō qꝛ oīa iura ⁊ doctrine que volūt qꝺ reſpectu loci qratur quaſi poſſeſſio iuriſdi. loquunt qñ quis exercet iuriſdi. l loco in quo dicit ſe quaſi poſſeſſionē acquiſiuiſſe. quia tūc dicitur iuriſdictio exerceri in aliq territorio reſpectu loci. prout declarat gl. ij. ibi do. in l. imperium. ff. de iuriſd. om. iud. Unde ſi iudex vnius territorij exercet iuriſd. in alio territorio queritur an ſiat extēſio iuriſd. de loco ad locū ſcdm doc. in. d. c. cum contingat. ⁊ per Bal. in ſuo diſputatione q incipit Apulus. ⁊ ponit Pet. de ancha. in dicta ſua repeti. c. ſine poſſeſſione. Sʒ in caſu noſtro officiales ſcarlini exercuerūt iuriſ. in caſtro ſcarlini nō in curia alme igitur nō poteſt dici aliqua quaſi poſſeſſio iuriſdi. in loco. ¶ Quinto ⁊ vltimo conſiderādum eſt quod cum comites haberent proprietatem ⁊ etiam probentur fuiſſe in quaſi poſſeſſiōe iuriſd. nō potuit illuſtris dominus plumbini ſeu communitas ſcarlini querere nunquam quaſi poſſeſſionē in illis locis niſi ſciētib⁹ ⁊ patiētibus dictis comitibus qui preſumuntur fuiſſe in quaſi poſſeſſiōe iuriſ. ſecundum Inn. in. c. conquerente. de offi. ordi. ⁊ in. c. bone. de poſtu. prela. ⁊ tradit domin⁹ Antoni⁹ in. c. ſin. de cauſa poſſeſſio. ⁊ propriete. et Pet. de ancha. in dicta regula ſine poſſeſſione. in. iiij. queſti. principali. vnde ad acquirendam dictam quaſi poſſeſſionē requiritur cōſenſus illius de cuius preiudicio agitur quod patet eo ignorāte nō acquirit vt notāt Innocen. ⁊ Pet. de ancha. in dictis locis. ⁊ not. Gloſa. in. l. ſi ſic conſtituta. ff. quemadmodum ſeruitus amittatur.

¶ Confirmatur iſta opi. quia videmus quod per patientiam violētā que nō habet ↄſenſum ad min⁹ meticuloſum nō querit aduerſario qſi poſſeſſio iuriſdi. vt no. Bar. in. l. ſequit. §. viā. ff. de vſucap. ⁊ do. An. in. c. ſi. de cauſ. poſ. ⁊ proprie. col. iii. ver. iij. dicebā. ⁊ in. c. i literis de reſtitu. ſpo. in. xix. col. Bald. in. l. ij. in. xvi. col. C. de ſerui. ⁊ aqua ¶ Ex quibus infero qꝺ duplici via oſtendit p tales pceſſus celebratos nō dicitur qſita quaſi poſſeſſio: qꝛ nullus interuenit conſenſus neqꝫ tacitus neqꝫ expreſſus dictorū comitū. ¶ Prima via eſt. Nam iſti comites nō poterant contradicēdo īpedire quominus officiales ſcarlini cū habe rent diſtinctas iuriſdi. alter nō eſſet ſuperior alterius cognoſcere contra tales pſonas delinquētes ſm Hoſt. in. c. volētes. de of. leg. ⁊ Arch. i c. de pſonis. xi. q. i. ⁊ Bal. q refert hec dicta in. l. i. C. qſo ⁊ qñ iudex. ſi eni cognouiſſent reddēdo ius i coria alme tūc ꝓhiberi potuiſſent. vñ ſuc
22 cedit regula† qꝺ ſciā ⁊ patiētia etiā cū preſentia nō arguit cōſenſuʒ eiꝰ quem qñ ille nō poterat actū impedire vt in. l. gaius. ff. de pig. ac. ⁊ no. Bar. in. l. q dotis. in pe. col. ff. ſolu. ma. ⁊ tāditur plene in. l. ſepe. ff. de reindi. ¶ Scda via eſt qꝛ lʒ dicti officiales aliqſ exercuiſſet tales act⁹ p quos queſita eſſet aliqua quaſi poſſeſſio tñ hoc factum fuit ignorātibus dictis comitib⁹ ⁊ ſic eis ignorātib⁹ nō potuit quaſi poſſeſſio acquiri ſm Inno. in. d. c. cōquerēte. ⁊ Pet. de anch. i dicta regula ſine poſſeſſione. in. iiij. q. cum ſimi. tradit etiā Bar. in. l. ſi. ff. vti poſſide. ignorātia autē preſumit. vt in. l. veritas. ff. de probat. ⁊ in. l. labeo. ff. de aqua plu. arcen. ¶ Nec vicinitas loci aliqd operat. nā licet vicin⁹ preſumit ſcire que agunt in vicinia. l. ſi vicinis. C. de nupt. ⁊ plene tradit in. l. i. ff. ſi cer. petat tñ i caſu nr̄o nihil operatur: qꝛ ſi eo tpe quo dicit dictos officiales exercuiſſe tales act⁹ iuriſdictionales dicti comites nō habitauerīt in dictis locis. vñ ceſſat dicta pſumptio. ⁊ cōſequēter ceſſat pſumptio ſcientie que probaretur ratiōe alicuius fame que eſſet in loco. arg. glo. in. l. ſi tutor. C. de periculo tuto. quia nō arguunt nō habitantes parū cōuerſantes in loco ſciētiā habuiſſe. vt tradit in. l. i. ſi poteſt p Barto. ⁊ alios. ff. de acquir. he. ⁊ in. c. ſi. qui matrimoniū accuſare poſſunt. ⁊ maxime qꝛ in locis in quibus ſunt conuerſati vel dʒ in puncto probabit cōtraria fama p ea q late ponūt Bar. ⁊ doc. ſi. d. l. ſi pōt. ¶ Minuſqꝫ obſtat qꝺ comes Lud. autor dñi Andree petīt ab illu. dño plūbini p ſuum bānū precipere ne qs incideret arbores fructiferas i dictis locis dicti comitis Ludouici. Nā bānū nō afficit nō ſubditos i loco nō ſubdito. vt in. l. extra territoriū. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. ff. de iuriſ. om. iudi. ⁊ ſic vſqꝫ comes Ludo. recognouerit iuriſdi a prefato illuſtri domino maxie ex quo pars pene applicari debebat illuſtri dño plūbini ¶ Sed ad hoc
2 multiplr ⁊ clare rñdet. ⁊ in pmis† qꝺ ex quo illuſtris dñs ſi exercuit iuriſdi. aliquā illā exercuit ad inſtātiā comitis Ludouici hec petētis nō potuit ↄtra eū aliq quaſi poſſeſſio iuriſdictiōis acquiri: qꝛ volēte illo q hʒ iuriſdi. exercere pōt. non tñ aliquid acquirit. vt p glo. in. c. litigantes. de offi. ordi. li. vi. ⁊ doc. in cle. i. de foro cōpe. ⁊ Jo. an. in. c. excōmunicatio. de offi. delega. qꝛ non videt vſus fuiſſe iure proprio: ſed propter voluntatē ⁊ peti. Comitis Ludouici. ⁊ ſic potius ꝓbat contrariū vel ſaltem non probat ↄcludenter ſeu vniuoce tales actus ſed equoce. Et ſic non probatur quaſi poſſeſſio vt ſtatiʒ dicetur. ¶ Secūdo reſpōdeo qꝺ per dicta banna potuit prohibere ſubditos ſuos ne irēt ad alienū territoriū ad dandū dānū. arg. no. in. d. l. i. C. vbi de crimi. agi opʒ. Unū bannū ita potuit emanare ꝑpter hoc ſicut ratiōe loci. ideo per talem actum equiuocum non acquiritur quaſi poſſeſſio iuriſdictiōis iuxta no. p do. Ant. in. d. c. ſi. colū. xi. ⁊ per Bart. in. l. i. §. hoc interdicto. ff. de iti. actuqꝫ priua. cum ſi. ſ. allegatis. videmus eniʒ qꝺ qñ quis moleſtat a ſubditis aditur ſuperior illorū ſm cōtter accidētia. l. neqꝫ natales. C. de pba. ¶ Preterea ⁊ tertio lʒ hoc fecerit comes Ludouicus tamē comes Jacobus hoc non fecit ⁊ ignorantia preſumitur. d. l. verius. ignorātia autē vnius omnibus prodeſt. l. ſi cōem. ff. quēadmo. ſeruit⁹ amittatur. ⁊ tradit. Bald. in. l. ij. C. de ſerui. ⁊ aqua. in. v. colū. qꝺ. iiij. ¶ Ex quibus omnibus ſatiſclare patet prefatum. M. dominum ſeu communitatem ſcarlini per dictos actus nō queſiuiſſe aliquā quaſi poſſeſſionē iuriſdictiōis in dicto caſtro ⁊ curia. ⁊ ſi qua dici poſſet queſita qſi poſſeſſio diceretur tantum queſita cognoſcendi in caſtro ſcarlini de delictis vel dānis datis in plano alme cōtra eaſdē pſonas: nō autē cognoſcēdi in dicto loco vel cōtra alias pſonas. p ea que noc. Barto. in. l. i. §. hoc interdicto. ff. de iti. actuqꝫ priua. alias eſſet extēdere quaſi poſſeſſionem ad diuerſas pſonas ⁊ diuerſa loca quod non permittitur iuxta no. in. c. cum contigat. de foro compe. ⁊ ſtatim latius dicetur. vnde nō licebat prefato illuſtriſ. domino occupare arcem dictorum locorum ⁊ illā munire qꝛ per talem actum extendit iuriſdictionē ad diuerſum locū cōtra diuerſas perſonas. ſ. dominos loci. ⁊ ad ſatis diuerſaʒ ⁊ ſeparatā ſpeciem iuriſd. vnde per talem occupationem violentā non dicit qſita quaſi poſſeſſio aliqua vt declarat Barto. in. l. ſequit. §. ſi viam. ff. de vſucap. Cuius dicta refert ⁊ ſequitur Petrus de ancharano in. d. regula ſine poſſeſſio. q. iij. ¶ Ex quibus ↄcluditur qꝺ dictus domin⁹ Andreas reſtitui ad poſſeſſionem debet ſeu quaſi poſſeſſio. quibus eſt ſpoliatus ad minus reſpectu occupatio. caſtri in quo nullum ius pre
24 tenderetur poteſt ex his que deducuntur. † Nam etiaʒ pro iuribus incorporalibus competit poſſeſſoriū recuperāde vt voluit Innocenti⁹. ⁊ ſequunt doctores in. c. querelam. de electioni. ⁊ Bartol⁹ in. l. iij. §. vnde vi. ff. de vi ⁊ vi armata. Item ratione proprietatis reſtituenda eſt

ſibi

ſibi ols quaſi poſſeſſio. Si qua queſita eſſet per illuſtriſ. dñs Plũbini
ante hãc vltimã occupationẽ. vt voluit gl. ⁊ Bar. in. d. l. j. §. hoc interdi-
cto. ff. de iti. actuq; priua. ⁊ inſti. de offi. iud. in p̃n. ⁊ plane tradit l. c. pa
ſtoralis. de cauſa poſ. ⁊ proprie. ⁊ hec de ſecunda q̃ne dicta ſufficiant.
25 ¶ Circa tertiã queſtionẽ omittã †an lõgo vel longiſſimo tẽpore iuriſ-
dictio pſcribatur qꝛ ſi pbaretur quaſi poſſeſſio lõgiſſimi tpis. xxx. an-
norũ ⁊ forte lõgi tpis reſpectu tpis forte potuiſſet iuriſdictio queri al
legãdo titulũ ⁊ pbãdo ex lõgeua quaſi poſſeſſiõe iuxta no. p gl. ⁊ Bar.
in. l. ſeruitutes. la. iij. ff. de ſerui. ⁊ ibi Bar. ⁊ no. bar. in. l. cũ de in rẽ ver-
ſo. ff. de vſu. Omitto que ponit Bart. in. l. ſi publicanus. §. in vectigali
bus. ff. de publ. ⁊ Bal. ⁊ Moder. in. l. imperiũ. ff. de iuriſdi. om. iudi. et
Bal. in ſua diſputatione que incipit Apulus. Ex pluribꝰ autẽ aliis
viis oſtẽdit qõ nulla eſt decurſa preſcriptio. ¶ Primo tenẽdo qõ nul-
la eſſet queſita quaſi poſſeſſio put ẽ. pbatũ eſt vt in regula ſine poſſeſ
ſione cum materia. ⁊ ibi late per Pe. de anc. de reg. iu. in. vi. ¶ Secũdo
qꝛ cũ oſtendatur de antiquiori quaſi poſſeſſiõe comitũ ⁊ dñorũ dicto
rũ locorũ ſi qua quaſi poſſeſſio fuiſſet dño plumbini acquiſita illa cẽ-
ſetur recentior ⁊ per cõſequẽs clãdeſtina vt in. c. l; cauſam. cũ ibi no. C.
de pba. ⁊ tradit Bar. l. l. ſi duo. ff. vti poſ. vnde cũ ciuilis ſemper fuerit
apud dños ⁊ comites dictorum locorũ l; naturalis ⁊ clãdeſtina fuerit
apud dñm plũbini: qꝛ etiã quaſi poſſeſſio diuidit in ciuilẽ ⁊ naturalẽ
vt plene declarat Bar. in. l. j. in. v. col. ff. de acqui. poſ. non potuit ſine ci
uili preſcribere. vt eſt glo. ord. cõiter per oẽs approbata in. l. iij. §. ex con
trario. ff. de acqui. poſ. ¶ Tertio ratiõe deficiẽtis bone fidei nõ potue-
runt preſcribere illuſtris dñs ſeu cõitas ſcarlini. Et ad hoc in pmis ad
duco quod ſingulariter voluit Bal. in. d. l. imperiũ. in antiqua lectura
26 vbi dicit quod †ad hoc vt aliqua iuriſdictio poſſit preſcribi requirit
bona fides ab initio adeo qõ ſcientia obliuioni tradita nõ eſſet p bo-
na fide habenda. vt no. infert qõ ſi populus qui preſcribit iuriſd. in ali
quo Caſtro qõ potuit eſſe de ſuo comitatu tñ cũ fuerit a principio ma
le fidei l; hodie ſit bone fidei nõ preſcribet in eternũ qꝛ cũ populus ſit
idem numero ſemp; videt mala fides cõtinuari. l. clã poſſidere. in p̃in.
ff. de acqui. poſ. ⁊ l. proponebatur. ff. de iud. ¶ Confirmãtur p̃miſſa qꝛ
ſi pbabitur fama in loco qõ iuriſdictio ſpectabat ad dictos comites
27 ⁊ †qõ loca erant libera talis fama inducet malã fidez que etiã mala fi
des oſtẽditur ex quaſi poſſeſſione ſine ti. vt in. l. ſi. C. vñ vi ⁊ tradit bart.
in. l. celſus. ff. de vſuca. ⁊ cõſequenter impeditur preſcriptio. ¶ Primũ
pbatur ex no. per gl. in. l. ſi tutor. C. de periculo. tut. ⁊ no. Bar late in. l.
is poteſt. ff. de acqui. here. ¶ Scđm pbat Bal. in. l. ſi. in. v. col. q. iij. ⁊. vj.
facit regula poſſeſſor. de re. iu. in. vj. cum materia. ⁊ eodem modo impe
dita eſſet preſcriptio iuriſd. ſi de eorum iuribꝰ dubitaſſent ſm Bar. in
l. naturaliter. ff. de vſucap. ¶ Preterea vltra famã probatur ſciẽtia qꝛ
autores dñi Andree fecerũt cõpromiſſum ſuper diuiſiõe in certos ho
mines de ſcarlino. ⁊ ſic patet qõ habebãt notitiã terminorũ ſ; iſta eſt
regula quod quãdo queritur an vniuerſitas aliqua ſeu populus pſcri
pſerit nunq̃ preſcriptio incipit donec viuit aliquis ex his qui habent
ſcientiã rei aliene arg. l. patet pluribus. ⁊ ibi Bar. ff. de vſucap. ⁊ tenet
Inno. in. c. cure. de iurepa. ⁊ cum iſto temperamento intelligi debẽt di
28 cta Oldra. conſ. ccxliij. incipiẽ. obiectio. ¶ †Poſtremo nõ poteſt illu
ſtris dñs plũbini allegare ſe preſcripſiſſe iuriſdictiõem niſi cõtra illas
perſonas contra quas fuiſſet pceſſum ⁊ reſpectu loci in q̃ pceſſum ẽ ⁊
non ad diuerſam ſpeciẽ iuriſd. vt colligit ex no. p Bar. in. d. l. j. §. hoc in
terdicto. ff. de iti. actuq; priua. ⁊ per Bar. in. l. ſi publicanus. in ſin. ff. de
publicanis. bene facit tex. in. c. cum olim. ⁊ in. c. auditis. ⁊ ibi p Jo. an.
de preſcrip. tradit Inn. in. c. dilectus de capellis mona. ⁊ do. late in. c.
cum contingat. de fo. cõpe. Licet talis preſcriptio in eodez loco ⁊ ꝯtra
eaſdẽ pſonas extenderetur ad aliã cauſaz in eiuſdẽ ſpeciei iuriſdi. put
tenent Bal. ⁊ Lud. ro. in. l. imperiũ. ff. de iuriſd. om. iudi. ⁊ Bal. in diſ-
putatiõe Apulus. ⁊ d. Ant. in repe. c. ſi. in pe. char. de cauſa poſſ. ⁊ pro-
prie. ⁊ Bal. in. l. ij. in. xij. col. ver. xiij. C. de ſerui. ⁊ aqua. vñ nõ video quo
iure potuerit illuſtris dñs plumbini caſtrum predictuz occupare, put
fecit. ⁊ hec de tertia. ¶ Circa quartam ⁊ vltimã queſtionẽ videbat qõ
ratiõe rei ſite in territorio illuſtris dñi plumbini ipſe eſſet iudex inter
dñz Andreã ⁊ cõe ſcarlini per id qõ habetur in. l. j. ⁊. ſi C. vbi de crimi.
agi op; cuz ſi. ¶ Sed hoc nõ obſtãte cõtrariũ puto verius quod imo
non ſit iudex qꝛ eſſet iudex in cauſa pptia ex quo tractatur de territo
rio ⁊ iuriſdictione ipſius. vt in. l. vnica. C. ne quis in cauſa pptia. ⁊ tra
ditur plene in. l. qui iuriſd. vbi bonꝰ caſus. ff. de iuriſ. om. iudi. ⁊ ponit
30 Bal. in. l. vnica. C. ſi qua. predi. poteſtate. ¶ Nec obſt. ſi dicatur †quod il
luſtris dñs nullũ recognoſcit ſuperiorẽ. ergo in cauſa propria põt iu
dicare. l. ⁊ hoc libertus. ⁊ ibi Bar. ff. de here. inſti. traditur in. c. p vene-
rabilem. qui filij ſint leg. ⁊ in. l. proxime. ff. de his que in teſtamento de
lẽ. quoniam illud eſt verum qñ cũ ſubditis eſſet queſtio. Secus autem
qñ eſt queſtio cum non ſubditis: qꝛ tunc etiã q nõ recognoſcit ſuperio
rem nõ poteſt eſſe iudex in cauſa propria. ita voluerũt Hoſt. ⁊ Jo. an.
l. c. nouit. extra de iud. quã deciſionẽ ibi ad hoc põderat do. Abb. Mo
der. ⁊ hãc deciſionẽ ſequitur inſignis preceptor meus in. l. teſt receptũ.
ff. de iur. om. iud. dicens ita ſe in queſtione de facto reſpondiſſe.
¶ Preterea negatur qõ dicta loca ſint in territorio illuſtriſ. dñi imo
potius per inſtrumenta conſtat de cõtrario. vnde cum requirat talis
va exiſtẽtia qualitatis ad hoc vt poſſet eẽ iudex. Itẽq; hoc de q̃ diſpu-
tamus cõſtat oꝫ de tali qualitate cõſtare iuxta no. per Barto. in. l. pre-
ſcriptio. C. ſi ꝯtra ius vel vti. publicã. ⁊ ponit late do. Ant. ⁊ do. Abb.
in. c. ſi clericus laicum. de foro comper. ¶ Confirmatur. nam videmus
30 †qõ ſi vaſallus cõuenit corã aliquo tãq̃ dño feudi nõ poteſt cognoſce
re ſi negat feudũ ad eũ pertinere. vt in. c. imperialem. §. pe. de phi. feud.
alie. per Fed. ⁊ in. c. j. de contro. feu. apud pares. ⁊ maxime qꝛ cognoſcẽ
do. dicit cognoſcere in cã pptia ad ſuã vtilitatez. ar. gl. ⁊ ibi Bar. in. l.
de iur. ff. ad muni. ⁊ gl. Bar. ⁊ doc. cõiter in. l. ij. ff. ſi quis in ius vo. non
ierit. ¶ Ex quibꝰ infert qõ cũ illuſtriſ. dñs plũbini nõ recognoſcat ſu
periorez adiri poteſt ſummus pontifex ſm do. Ant. no. in. c. l; ex ſuſce
pto extra. de fo. compe. Laus deo omnipotenti Amen.
¶ Viſa bulla pauli qñ ⁊ quibus modis videatur quis delinquẽti au
xilium vel opem preſtare. ⁊ qñ opem preſtans delinquenti eadẽ pena
qua principalis afficiatur. ⁊ de quadaz inquiſitione an rite ⁊ recte fõr
mata dicatur.

¶ Conſilium. clxxxviij.

1 ¶ Fauorem preſtare quis dicatur.
2 Auxilium preſtans ante maleficium qñ teneatur.
3 Auxilium quid ſit.
4 Terminus referens con tinere cenſetur id quod eſt in termino relato.
5 Clauſula generalis in ſine poſita refertur ad omnia ſpecificata.
6 Auxilium preſtans qñ puniatur eadem pena.
7 Vim cum armis intuliſſe dicitur qui peruenit ad locũ cũ armis l; ar
ma proiecerit.
8 Arbitrium in puniendo extenditur vſq; ad penam mortis.
9 Virtualiter ſufficit dicere in libello licet nõn formaliter.
10 Ineptitudo non vitiat vbi non requiritur libellus ſeu inquiſitio.
11 Juris preſumptione intentionem ſufficit ex narratis colligere etiam
in criminalibus.

Dominus labia mea aperiat
⁊ ipſius ſanctus illuminet intellectuz. ¶ Viſa bulla pauli ſe
cũdi ⁊ cõfirmatiõe Inno. octaui. Itẽ ſtatutis vrbis rome ⁊
inquiſitiõe formata cõtra Lucã ⁊ Laurentiũ. ¶ Pro fundamento cõ
ſultatiõis predicte pſuppono qõ lucas principalis offenſor inquiſitꝰ vt
ex tenore inquiſitiõis apparet includitur in bulla pauli in ver. qõ inci
pit qõ q̃cũq; baro vel domicellus ⁊c. Et in hoc nõ eſt facienda neq; vt
percipio ſit aliqua difficultas quo ſuppoſito tria ſi recte pcipio ex ſcri
pturis ad me tranſmiſſis ſunt diſcutienda. ¶ Primũ eſt nunquid di-
ctus Laur. inquiſitus attentis his que in inquiſitiõe narrãtur includa
tur in bulla pauli cõfirmata per Inn. in verſ. incip. Illi vero qui ipſis
offenſis vel offendentibus ⁊c. ¶ Secũdũ poſito qõ ſic nunquid potue
rit pcedi ⁊ potuerit Laurẽtius cõdẽnari ad penã de qua in bulla ⁊ cẽ
tis ſtatutis que in cõtrariũ allegãtur p dictum Laurentiũ ¶ Tertiũ
poſito qõ ſic. nunqd fuerit rite ⁊ recte inquiſitio cõtra dictũ Laurẽtiũ
formata adeo qõ pcedi poſſit ad pene impoſitionem de qua in bulla.
¶ Circa primũ dubiũ concludẽdũ eſt qõ dictꝰ Laurẽtius includatur
in dicta bulla. in. d. c. illi vero ⁊c. Nam ibi exprimit de ſumẽtibus vindi
ctã cõtra cõſanguineos offenſoris fauendo vel auxilium dando vel ad
herendo. ſed iſte Laurentius dicitur fuiſſe Luce qui talem vindictam
fecit ⁊ auxilium dediſſe equo vt dicitur in inquiſitione ipſe pꝛiꝰ equi
tãdo perſcrutans eſt an dictus Frãciſcus eſſet in loco poſtea iuit p di
cto Luca ⁊ duxit ad locũ in quo erat inimicꝰ exiſtẽs armatus. Ex qui
1 bus oſtẽditur quod ⁊ fauorẽ ⁊ auxiliũ preſtitit. ¶ †Primũ de fauore
pbatur qꝛ ille dicitur [illegible] preſtare qui quocũq; auxiliũ pſtat vt p
multa exempla pbãt Arch. Jo. an. ⁊ Dñicus in. c. ſi. de hereticis lib. vj.
vbi etiã ponũt de eo qui fouet neceſſaria ad maleficiũ ſubminiſtrãdo
allegãdo. l. ſi pignore. §. ſi. ff. de fur. ⁊ de eo qui eſt particeps criminis p
id qõ habetur in. c. j. xiij. q. vij. que cõcurrũt i caſu nro cũ ſubminiſtra
uerit equũ ducẽdo eũ ſup equo ⁊ fuerit particeps criminis inueſtigan
do ⁊ eũ ducẽdo. ⁊ tradit per Jo. de ana. in. c. ſi aduerſus de hereticis. et
2 no. Inn. in. c. petitio. de homicidio. ¶ Scđm pbatur. †Nã cõmodãdo
equũ ⁊ eũ ducẽdo ſup groppa equi dicit auxiliũ ante maleficiũ pſtitiſ
ſe. ⁊ maxime inueſtigãdo prius de ſuo inimico an eſſet in loco. Hoc de
cidit Bald. in terminis in. l. quicũq;. C. de ſer. fug. in. vj. col. verſ. no. vſ.
vbi loquit de ꝯmodãte equũ arma vl̃ famulũ qõ nõ tenet ſi ignorãter
hoc fecit: puta qꝛ ille dicebat qõ volebat ire ad villã igit ſi ſciẽter tenet.
⁊ ita hoc dictũ ad hoc allegat. d. Jo. de ana. l. c. ſicut dignũ. §. hi quoq;.
de homicidio. vñ cum in caſu noſtro cõmodauerit groppaz equi ⁊ qõ
plus eſt eũ aſſociauerit fortius auxiliũ dicit preſtitiſſe cũ habitꝰ ad lo
cũ vbi erat inimicus peruenerit ita qõ eũ euitare nõ poſſet. Hoc etiaz
voluit Bal. l. l. j. in. ij. col. C. de ſer. fug. vbi dicit qõ ille qui verbo ſuadet
dicitur conſulere: ſed ille qui aliquid adminiſtrat delinquenti vel eũ
aſſociat dicitur opẽ preſtare: l; nihil aliud faciat. qõ interuenit in caſu
noſtro: qꝛ adminiſtrauit groppam equi vt facilius maleficium cõmit
teret ⁊ eũ armatus aſſociauit ad locũ. vnde ſi nihil aliud feciſſet dicit
auxiliũ preſtitiſſe: ſed qꝛ aſſociauit armatus dicit aliquid plus feciſſe:
qꝛ aduerſario timorem incuſſit qui vidit etiã illũ armatũ per ea q̃ no.
voluit Bar. in. l. iij. §. armis. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ not. Inno. in. c. conti-

nentiaz de clerico percuſſo. ⁊ Bald. in .l. j. C. de ſicarijs. ⁊ Bal. in .l. rapto
res. ad ſi. C. de epiſ. ⁊ cle. Et hoc etiam q̄ reddidit aduerſarium timi
diorē ⁊ dictū Lucā audaciorem ex quo ſimul cū eo armatus aſſociādo
⁊ accedēdo ad locū ad quē venit dicit̄ auxiliū p̄ſtitiſſe vt dicit Bar. l. o. l.
3 iij. §. armis. vnde dicit Bal. in .l. j. §. hoc aūt. ff. ad ſilla. q̄ŏ †dicit̄ auxiliū
omne id p q̄ŏ inſultans efficitur audacior ⁊ inſultat᷒ timidior idē vo
luit Bal. in .l. nō ideo minus. in vlti. col. C. de accuſa. ⁊ Pe. de anch. in
cōſi. ccxvij. incip. Nos bartholomeus. ⁊ Joā. de ana. in .c. ſignificaſti. el.
ij. de homicidio. ¶ Confirmantur predicta ex his que notanter voluit
Bar. in .l. is qui opem. ⁊ in .l. furti. §. ope. ff. de fur. vbi dicit q̄ŏ opē ſeu
auxiliū dicit̄ quis preſtare maleficio. aliqñ cū ante maleficiū vt p̄ſtan
do ferramenta vel ſcalas ad furtū .l. ſi pignore. §. ſi. ff. eo. ti. vel etiā pecu
nias ⁊ ſimilia inſtrumenta apta ad maleficiū comittendū. ¶ Aliqñ
in ipſo actu aſſiſtēdo maleficio per id q̄ŏ habetur in .d. l. raptores. Sȝ
vtrunqȝ poteſt in caſu noſtro verificari. Nam iſte preſtitit auxiliū ante
maleficiū inſtigādo de inimico ⁊ inducēdo inſultationē ſuper grop
pa equi. item in ipſo actu inſultationis fuit preſens licet poſtea receſſe
rit. ⁊ ſic per aſſociationem apparet q̄ŏ eum cōduxit vt habilius malefi
cium cōmitteret: vt declarat Bal. in .l. reos. in pe. col. C. de accu. ¶ Cō
firmantur predicta q: in dicta bulla includitur promittens opem aut
auxilium non ſolum fauens auxilium actu preſtās igit̄ fortius inclu
di debet hic de quo agimus q preſtitit actu primo ad maleficiū fauo
rem ſeu auxilium per ea que multū elegāter ponit Bal. in .l. data opa.
C. qui accu. nō poſ. xx. col. ver. ⁊ notandū eſſe q̄ŏ pene perſonales. vbi di
cit q̄ŏ magis approximat̄ maleficio actus facti q̄uā verbi. ⁊ ponit no
tanter Bal. in .l. ſi quis nō dicam rapere. C. de epiſ. ⁊ cleri. ¶ Ex quib᷒
indubitanter concludit̄ q̄ hic Laurentius inquiſitus de q̄ agit̄ iuxta
formam inquiſi. includit̄ in bulla Pauli ſecundo ꝯfirmata per Jnn.
Octauum. ¶ Circa ſcḋȝ cōſultationis articulū nō inſiſtēdo in argumē
tis cōcludendū arbitror q̄ŏ oēs pene que imponūtur p dictā Bullam
in ver. dēſqȝ. preterea talia cōmittētes facientib᷒ vindictā cōtra ꝯiuctos
ſui offenſoris imponi poſſunt huic auxiliū preſtāti. Jſtud clare pba
tur. Nam ſi vt ſupra concluſum eſt hic Laurē. includitur in Bulla in
ver. illi vero qui ipſis offenſum ⁊c. Sequitur ergo q̄ŏ illis eiſdeȝ penis
puniri dȝ quibus principalis offendens ⁊ vindictā ſumēs excepta do
morū demulitione vt patet in eo. ver. in ſi. cum dicit̄ oīno ſimilis rebel
liōis cōfiſcationis depoſitio. in habitationis ⁊c. Cū iūn verſiculi ſeu ca
pituli verba cum ſint clara nō eſt opus alia interpretatiōe .l. ille aut il
le. §. cum in verbis. ff. de lega. iij. ⁊ in .l. j. ſi alij. ff. de vſufruc. lega. cum ſimi.
¶ Confirmat̄ iſta concluſio nā ex quo in Bulla eſt prohibitū auxiliū
conſideramus eſſe prohibitū auxiliū reſpectu certi actus ⁊ maleficij in
ſumendo vindictā auxiliū preſtans eadē pena puniri dȝ ſiue p̄ſtitū ſit
ante maleficiū ſiue in maleficio ſm Bart. in .l. in furti. §. ope. ff. de fur. et
Bar. in .l. ſi ſeruo. §. ſi. eo. ti. eſt bonus tex. ⁊ ibi Bar. in .l. j. §. incidi. ff. ad
turpil. ⁊ in .l. fin. ⁊ ibi Bart. ff. ad .l. pompe. de penis. ⁊ gl. ⁊ Cano. in .c. j.
extra de officio deleg. ¶ Quibus fundamentis ſuppoſitis reſpōdēdū
eſt ad ea que in cōtrariū allegātur ad que clare reſpōdet̄. ¶ Primo al
legatur ſtatutū ſub rubrica de aſſumptione vindicte quod punit dātē
auxiliū ſeu aſſociantē facientes vindictam de cōiūctis offenſoris in .xxv.
libris pluſqȝ ſi ad aliud delictū auxiliū dediſſet. Demū in ſtatuto nar
rantur aliqui caſus incluſi in Bulla. ⁊ dicitur q̄ŏ. S. D. N. vult q̄ in il
lis Bulla inuiolabiliter obſeruetur. in alijs vero iuſſit Bullā mite in
terpretari. Et ſic ſummus pontifex cū caſus noſter non ſit de expreſſis
in quib᷒ iubet Bulla inuiolabiliter obſeruari ⁊ etiam quia imponit
penam xxv. librarum videtur quod ſummus pōtifex declarauerit di
ctam Bullam pauli ſecundi quod in auxiliantibus non ſit eadem pe
na ſed. xxv. librarum vt. ŏ. Cum ergo habeamus interpretationem pō
tificis nō poteſt melior interpretatio inueniri cum eius ſit interpreta
ri cuius eſt condere ad hoc tex. cum ibi plene no. per Bart. l. ab execu
tore. ff. de app. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi canoniſte in .c. cum veniſſent. extra de iudi
ciis ⁊ in .l. ſi. ⁊ ibi nu. C. de legibus. ¶ Ex quibus videtur inferri quod
Bulla Jnno. idem continens cum referat ſe ad bullā Pauli patia
4 tur eandeȝ interpretationem †q̄ŭ omnia que ſunt in termino ad queȝ
ſit relatio cum qualitatibus ſuis cenſentur ineſſe in termino referēte
.l. a filio. §. pater. ff. de alimen. ⁊ cib. leg. ⁊ per Bar. in .l. ſanctio legum. ff.
de penis. ⁊ in .l. ſi ita ſcripſero. ⁊ ibi Bar. ⁊ Mod. ff. de condi. ⁊ demō.
facit etiā alia regula que habet quod omnes interpretatiōes quas re
cipit lex interpretans in autentico ne ſi. vs ante dotalia inſtrumēta na
tis. poſt princi. ⁊ in .l. nihil ⁊ ibi Bar. ff. de contingen. cū emancipa. lib.
ergo videtur q̄ŏ bulla Jnno. que venit ad confirmationē ⁊ extēſionē
bulle pauli recipiat eaſdeȝ interpretatiōes quas recipiebat bulla pau
li data a dicto ſtatuto vt ſupra. ¶ Quibus tñ non obſtantibus cōtra
rium eſt concludendū q̄ŏ imo nō obſtāte dicto ſtatuto dȝ dictus Lau
rentius auxiliator eadem pena puniri vt probatum eſt. ⁊ quia ſtatutū
predictū obſtare videtur in duobus locis. ¶ Rñdeo ad ſtatutū in pri
mo loco dum vult q̄ŏ auxiliantes ⁊ aſſociantes puniantur pena. xxv li
brarum vt ſupra q̄ŏ dictum ſtatutū in ea parte corrigit bullam pauli
ſecundi de qua facit mentionem. Nam cum bulla venit quod p̄ſtātes
auxiliū puniant̄ eadē pena ⁊ ſtatutū imponat aliam penam ſtatutum᷒
ſtatutū ſeruari debere bulla ſit correcta q: nō eſt interpretatio declara
tiua ſed correctiua iuxta no. per Bal. in .l. item veniunt. §. petenda p illū
tex. ff. de pe. here. ⁊ Bal. in aut. atqui ſemel. in .ij. col. C. de proba. ⁊ proba
tur ex his que ponit Barto. in .l. executore. de appel. ⁊ probat̄ ex no. p
glo. no. in .c. j. de poſtu. prela. lib. vi. ⁊ per do. Ant. ⁊ Mod. l. c. ſi. de ꝯſti.
¶ Ex quibus inferendū in propoſito lȝ per ſtatutū fuerit Bulla pau
li ſublata i hac parte fuit denuō dicta Bulla renouata per Jnno. octa
uū ⁊ fuerūt quo ad cōtenta in dicta bulla oīa ſtatuta correcta vt pȝ p
illā clauſulā. nō obſtātib᷒ ſtatutis vrbis ⁊ ceteris nō obſtātib᷒ q̄buſcūqȝ ⁊c. ¶ Ex quibus verbis patet q̄ŏ ſummꝰ pōtifex voluit ſtatutis dero
gare vt patet ex his que no. Bar. in extrauagā. ad reprimendū. in ṽbo
nō obſtantibus ⁊ no. Bal. in aut. oēs peregrini. C. cōia de ſucceſ. ⁊ ideȝ
in aut. nauigia. in .j. no. C. de fur. ⁊ rota in nouis. in ti. de prebendis. de
ciſione prima. ⁊ probatur ex his que no. in .l. ſi. p Bar. ⁊ alios. C. ſi ꝯtra
ius vel vti. publi. ¶ Nec obſtant ſecūdo loco illa verba poſita i ſine di
cti ſtatuti q̄ŏ dr̄ in alijs caſibus iuſſit mite interpretari: quaſi ſtatutū
auctoritate apoſtolica roboratum procedat interpretatiue nō derogati
ue. ⁊ ſic eandem interpretationē recipiat Bulla vt dictum eſt. ¶ Nā ad
hoc reſpondet̄ in primis quod dicta verba nō ſunt referēda ad p̄ſtan
tes auxiliū de q̄b᷒ ſpecifice diſpoſuerat. q̄ŏ dupliciter oſtēdit̄. ¶ Pri
mo per illam dictionem. in alijs. que ſui natura includit alia quam ex
preſſa: vt in .c. ſedes. extra de reſcrip. cum ibi no. ⁊ per glo. in .l. ſi fugiti
5 ui. C. de ſer. fugi. ¶ †Secūdo q: clauſula generalis i ſine poſita referri
debet ad oīa ſpecificata. caſus eſt in .l. ſtipulatus ꝯmodiſſunt. ff. de ṽb.
obli. Ubi dicit Bal. q̄ŏ ad hoc illū tex. allegabat doc. ſu᷒ do. Jo. de pa
glia de ſenis vna cū .l. doli clauſula. eo. ti. ⁊ .l. alimēta. §. baſilice. ⁊ .l. ſi cū
nutrici. ff. de alimen. ⁊ cib. lega. ¶ Ex quibus patet q̄ŏ in preſtātib᷒
auxilium proceſſum fuit correctiue: ſed in alijs q̄ fieret mitis interpre
tatio q̄ correctio fuit poſtea ſublata ⁊ bulla Pauli cōfirmata p Jnn.
¶ Preterea reſpōdetur q̄ŏ cū in bulla Pauli clare determinet̄ q̄ŏ p̄
ſtantes auxiliū eadē pena puniantur illa clauſula in alijs iuſſit inter
pretari: ſi volumus illā intelligere in interpretatione declaratiua nō
pōt referri ad caſum noſtrum in quo verba ſunt valde clara. vnde nō
cadit dicta interpretatio. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de leg. iij. l. ſi alij
ff. de vſufr. lega. Et eleganter declarat Bar. in .l. ab executore. in princ.
ff. de appel. eſt ergo referēdo ad alios caſus dubios: ⁊ ſic eſt ſublatū di
ctum ſtatutum ex premiſſis propter bullā Jnnocentij que poſtea ema
nauit. ¶ Preterea ex quo bulla venit derogatiue ad ſtatuta nō debet
a ſtatutis interpretationē recipere ſm Bal. l. l. maximū vitiū. C. de lib.
prete. ⁊ Bal. in .l. cū non liceat. de preſcri. ⁊ Pau. de ca. in .l. ſi. §. in com
putatione. C. de iure delib. ¶ Minus aūt ob. ſcḋm ſtatutū q̄ŏ in con
trariū allegat̄ ſub rubrica de preſtantib᷒ auxilium homicidio in quo
diſponit̄ q̄ŏ illi poſſint de auxilio puniri q er ꝓpoſito a pricipio vſqȝ
ad finem fuerint cum percuſſore aut principali: non autem traxerint
ſe ad rumorem vel ad ripam in qua predicta fuerint ppetrata. ⁊ ſic vi
debat̄ q̄ŏ ex quo in caſu nr̄o dicitur quod nō ſtetit vſqȝ ad ſinē nō poſ
ſit de auxilio puniri: q̄ŭ multipliciter reſpōderi poſſet: ſȝ illa ſola eſt
ſufficiens: q̄ŭ ſtatutū loquitur in caſu penitus diuerſo a caſu noſtro
loquitur enī in preſtantibus auxiliū homicidio tantū. Jtē nō exprimit
de homicidio ad vindictam contra non offenſorem. Nos autē ſumus
in caſu in quo preſtitū eſt auxiliū alteri maleficio q̄ homicidio. ſ. offen
ſionis ⁊ ad vindictam cōtra nō offenſores quod bulla multū deteſtat̄
propter ſcandala eminentia ꝓpter q̄ ſummus pōtifex reputat delictū
ita graue ſicut crimen leſe maieſtatis: ⁊ ſicut crimē cōmiſſum contra
fidem. ⁊ ſic patet ex pluribus non obſtare: tum q: ex diuerſis nō ſit bo
na illatio .l. papinian᷒ exuli. ff. de mino. ⁊ in .l. naturaliter. §. nihil cōe.
ff. de acq. poſſeſ. Jtem q̄ in ſpecie preſtantibus auxilium ſumentibus
vindictam contra nō offenſores habemus ſpecialem ꝓuiſionē Jnno
centij que preualet vt declarat Bar. in .l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iu.
in .iij. q̄ŏ. princi. ⁊ in extrauaganti ad reprimendaȝ. in verbo nō obſtā
tibus. ⁊ in regula generi per ſpeciē. cum materia de reg. iu. in .vi. Et q̄
tenus contradicet dico q̄ŏ ſtatutum eſt ſublatum per bullaȝ Jnn. que
clare loquitur in caſu noſtro cum clauſula nō obſtantibus. vt. ŏ. eſt de
claratum. ¶ Non omitto q̄ŏ in bulla dicitur q̄ŏ vltra penas i poſitas
in ſtatutis vult q̄ŏ imponat̄ pena de qua in bulla. vñ lȝ i ſtatutis aliud
diſponeretur pena bulle remanet firma vt pȝ in bulla i ṽſic. ⁊ p hoc
ſecularibus aliīs iudicibus ⁊c. Uñ concludo q̄ŏ dictū ſtatutū in ꝓpo
ſito allegari nō meruit. ¶ Ex quibus tollo aliā difficultatē ſi diceret̄
6 q̄ †tunc preſtans auxiliū ante actum vel in actu puniri dȝ eadē pena
q̄ŭ verba legis loquerent̄ in rem puta ſi dicat̄ ꝓ furto vel homicidio
ſecus ſi ſunt ſcripta in perſonā puta ſi quis occiderit vel furatus fue
rit q: tūc nō dȝ impuni eadē pena: vt .l. l. aut q aliter. ⁊ ibi colligit bar.
ff. q̄ŏ vi aut clā. ⁊ in .l. hec verba. ⁊ ibi Bald. ff. de adul. ⁊ ꝫ Barto. in .l.
is q opē. ff. de fur. ⁊ ita loquit̄ bulla Pauli dū dicit q̄ŏ quicūqȝ dein
ceps bararū. q̄ŭ p̄dicta ꝓcederēt etiā ſi i bulla cōt enī illa clā q̄ŏcunqȝ
deinceps ⁊c. p quā puniret̄ delinquentes principales ⁊ de p̄ſtantib᷒
auxiliū nulla fieret mētio. ſȝ in caſu nr̄o lȝ bulla loquat̄ in pſonā tñ i̇
mediate iponit eādē penā auxiliū p̄ſtantib᷒. ⁊ ſic ſumus in caſu a bul
la determinato. vñ nulla relinquit̄ dubitatio .l. ille aut ille. §. cū i ṽbis
ff. de leg. iij. l. nacille. C. de fur. lex enī q̄tūs dura ſeruāda eſt .l. ꝓſpexit.
ff. qui ⁊ a quibus. ⁊ ita diſtinguit Bar. de ſaly. in .l. vnica. in .xiij. col. C.
de raptu.

de raptu virginū.¶ Sed iterū inſtari poſſet qḋ imo in caſu nro dict⁹
Laurentius nō dʒ eadē pena puniri ex quo ſtatim qḋ vidit illum quē
duxerat inſultantem receſſit ꝛ ſic nō vr̄ dediſſe cām maleficio qꝛ tunc
auxiliū preſtās punit̄ eadem pena qui dedit cām delicto ſecus ſi nō de-
dit cāʒ delicto. Nā tūc dʒ eſſe in minori culpa idō mitiꝰ puniri dʒ: vt in
c. non afferamus. xxiiij. q. i. ſm̄ Bar. de Saly. poſt Dy. in d. l. vnica. C. de
raptu virginū. ꝛ hanc rationē dicit pōderaſſe theologos ꝛ canoniſtas
in. c. ſicut dignū. §. i. de homicidio. ꝛ dicit qḋ opi. Bar. in ꝯtrariū quā iudi
ces imitant̄ ꝓus animam occidit.¶ Quinimo dixit not. Bal. in. l. vni
ca. per illū tex. C. de crimine ſtellionatus. qḋ ad hoc vt auxiliū ꝑſtās pu
niat̄ eadē pena dʒ ꝑſtare per actum proximū maleficio puta aſſiſtēdo
ſecus ſi per actuʒ remotū qꝛ tūc debet mitiori pena puniri per illū tex.
qꝛ minus dʒ delinquere. ꝛ ita vr̄ eē caſus noſter cuʒ tñ duxerit dictū in
cā offenſorem ꝛ delinquit qui poſtea ſequutus eſt inimicū ꝛ vindictā
aſſumpſit vñ vr̄ dediſſe auxiliū maleficio remotū. ꝛ ſm̄ hāc interpreta-
tionē videt̄ qḋ bulla ſit interpretāda paſſiua interpretatiōe iuris cōis
iuxta no. in. l. ſi ſerui veſtri. C. de noxalibus. ꝛ per Bar. in. l. oēs populi
ff. de iuſti. ꝛ iure. l. vi. q. ꝑncipali. i materia īterpretatiōis paſſiue cū ſimi.
¶ Ad iſta dicta principalr̄ rñdeo dupliciter.¶ Primo qḋ dict⁹ Lau
rē. indubitāter vr̄ dediſſe cām delicto cuʒ ꝑmo inueſtigauerit offenſuʒ
deinde duxerit offenſorē vſq; ad locū vbi erat inimicus ꝛ ſup equo. Nā
fuit cā qḋ dict⁹ ꝑuenerit ad locū ꝛ in principio reddidit aduerſariū ti-
midiorem ꝛ ipſuʒ inſultātem audaciorem vt. ꝫ. dixi. vñ habilius male-
ficium cōmiſſum fuit. ꝛ probat̄ iſta rñſio ex his que ponit Bart. in. d. l.
in furti. §. ope. ff. de furtis. ꝛ ex aliis plurimis ꝫ. adiunctis in prima dif
ficultate. ꝛ ex his que ponit Bar. de ſaly. i. d. l. vnica. C. de raptu. virgi-
nū. vbi in. xij. col. rñdēdo ad aliquas leges dicit qḋ i illis ꝑſtās auxiliū
dedit cām maleficio idō tenet̄ eadē pena. ꝛ ita intelligit. l. q domum. ff. de
adulte. vbi quis domū cōmodauit vt adulteriū ꝯmitteretur.¶ Scḋo
ita intelligit tex. in. l. i. §. incidit. ff. ad tertul. vbi inſtigator dʒ cāʒ malefi
cio dediſſe.¶ Tertio etiā ita itelligit tex. in. l. ij. §. diuus. ff. de iure fiſci
vbi ſubmittere delatorē eſt cāʒ dare delationū. Multo autē magis dʒ
cām maleficio dediſſe in caſu noſtro quā in caſibus ſupioribꝰ. igit̄ ꝛc.
¶ Ad illḋ aūt de cā prima ſeu de auxilio primo ꝛ nō remoto dico q
etiā i caſu noſtro dʒ dediſſe auxiliū ꝓximū delicto ꝛ nō remotū. Nā pri
mus actꝰ inſultationis fuit factꝰ eo aſſiſtēte lʒ poſtea receſſiſſet ex quo
actu incōtinēti ſequutū ē maleficiū lʒ offenſuʒ aliquātulū fugauerit. l.
qḋ ait lex. cū ibi no. ff. ad adulte. vñ dʒ auxiliū proximū delicto ꝑſtitiſſe
ex quo incōtinēti ſequutū eſt delictū. que eñ incōtinēti ſiunt dicūr eodē
tpe fieri. d. l. qḋ ait lex. ꝛ in. l. lecta. §. dicebā. ff. ſi cer. peta. Satis eñ eſt qḋ
ab initio ad locū ꝑuenerit cū ſer ꝛ armatus ꝛ duxerit offenſorē. ſicut
7 in ſimili videmꝰ † qḋ ſi qs ꝑuenit ad locū cū armis ꝛ ſtat i arma ꝓiecit
dʒ vi cū armis itulſſe cū i aduerſariū timorē armorū incuſſerit. glo. eſt
no. quam ibi ponderat Ang. in. l. iij. §. qui mariti. ff. de vi ꝛ vi ar. igit̄ ſa
tis eſt in caſu nro qḋ ad locū cū inimico eſſ ducēdo ſup eq̄ peruenerit
armatꝰ qꝛ timorē incuſſit lʒ poſtea receſſerit. ꝛ ita eſt ēt de mēte Bal. in
l. vt vim. in. ii. colū. ff. de iuſti. ꝛ iure. Ex quo hic aſſociauit illū q dʒ deli
q̄ſſe dicat qḋ nō tenetur aſſociās ſi in ꝑſona facientis nō eſt maleficiū
ergo a ꝯtrario ſi eſt ſecus itē.¶ Preterea ſi diceremꝰ quod in caſu nro
nō puniret̄ eadē pena ex tali auxilio tanq̄ preſtito ante maleficiuʒ nō
in ipſo maleficio per dictā doctrinā. tūc illa doctrina nō eēt tenēda: qꝛ
eēt ꝯtra opi. Bar. i. d. l. in furti. §. ope. ff. de fur. ꝛ i aliis locis ꝫ. allegatis.
ꝛ Ang. in. l. vnica. C. de nili agge. nō rūpen. ꝛ ſaly. in. d. l. vnica. C. de ra-
ptu virginum. ꝛ cōem opi. legiſtarū ꝛ canoniſtarū in. c. i. de offi. deleg.
¶ Eſt ergo tēperāda opi. Bal. q nihil allegat ſm̄ opi. Saly. de qua ſu
pra qñ eēt auxiliū remotū ita qḋ cām maleficio nō dediſſet. ꝛ ita videt̄
de mēte Bal. in. l. vnica. C. de nili agge. nō rumpēdis. alā eēt falſa ꝛ cō-
tra cōmuneʒ opinionē vt ex ſuperioribꝰ pʒ.¶ Scḋo principaliter rñ
deo qḋ ex quo in caſu nro ſtatutū maiori pena punit principales aſſu-
mentes vindictam quā preſtantes auxiliū non punit in deſolationem
domorū ſicut pricipaliter offēdētes. quo caſu qḋ ſtatutū mitiori pena
auxiliū ꝑſtātes punit auxiliū ſumit magis late etiā qñ nō dediſſet cāʒ
maleficio ſʒ ꝓ omni auxilio ex quo punit minori pena. ita no. determi
nat Bar. de Saly. in. d. l. vnica. C. de raptu virginū. in. xviij. col. in verſi.
aut lex punit opē ꝑſtātē ſimplr̄ ꝛ indeffinite ꝛc. Et iſta deciſio in termi-
nis decidit.¶ Cōfirmat̄ iſta rñſio ex alio qꝛ vt i prima dubitatiōe dixi
in caſu nro nō ſolū ꝑſtantes auxiliū puniunt̄ eadē pena ſed ēt auxiliū
promittētes actiones aūt inueſtigatiōes ꝛ aſſociatiōes cuʒ armis vſq;
ad actū inſultationis eſt magis ꝓximū auxilium quā actiōes ꝓmiſſio
nis ꝛ magis punibile vt pʒ ex no. in. d. l. data opera. col. xx. ꝛ in. d. l. ſi qs
non dicam rapere. oppo. vij. ſed in caſu noſtro punit̄ auxilium cōſiſtēs
in ſolis verbis promiſſionis. igit̄ fortius actus de q̄ in caſu noſtro pu-
niri dʒ. Addo etiā ad premiſſa qḋ qui tenet aliū dʒ auxiliū ꝑſtare. tex.
ꝛ ibi Bal. in. l. i. §. eiuſſe. ff. ad ſille.¶ Cōfirmat̄ ēt eadem concluſio qꝛ
bulla ꝓpter ſcandala imminētia ꝛ ꝯſuetudinē delinquendi equiparat
talia crimina crimini leſe maieſtatis i q̄ punit̄ attētatū vt habet̄ in. l. qſ
qs. C. ad. l. iul. maie. tradit̄ in. l. i. in ſimili. ff. qḋ quiſq; iuris. ꝛ i materia
noſtra ꝑ Saly. in. d. l. vnica. col. xvi. vbi rñdet ad. l. ſi quis. ad idē. l. vtruʒ
ff. ad. l. pōpe. de parricidiis. ꝛ ꝑ Bal. in. c. i. de offi. deleg.¶ Preterea illi
qui auxilium preſtant ſunt puniendi mitiori pena qua pena tūc ſunt

puniēdi eſt arbitrariū ſm̄ Bald. in. d. l. vnica. C. de nili agge. non rum-
pendis. in caſu autē noſtro ſenatori amplū ꝛ liberū arbitriū conceſſuʒ
eſt a ſummo pōtifice in puniēdis maleficiis cuius vigore poſſit in ca-
ſu noſtro in quo dat̄ ſibi ꝑtās augēdi vel minuēdi penas ꝛ imponēdi
8 quaſcūq; penas. ſʒ quādo † officiali datur arbitriū in puniēdo extēdi
tur etiam vſq; ad penam mortis gl. eſt no. in auth. de intardis. §. in ſumma
quam tenet Barto. in. l. ō ff. vbi pu. educa. debeat ꝛ Bal. in. l. i. per illuʒ
tex. ff. de his q latro. ꝛ Jmo. ꝛ do. Abb. in. c. ex līis de ꝯſtitutio. ꝛ Jmo.
ꝛ Anania in. c. inquiſitionis in pnn. de accuſa. ꝛ licet iſta opinio nō ſit
multū trita cū ex quo bulla loquitur de cauſis hʒ huiuſmodi delicta ꝓ
atrocibus vr̄ indubitāter cōcludēdū qḋ arbitriū ad dictas penas extē
datur per ea que ponit Bal. in. c. i. §. iniuria de pace iur. firmāda. ꝛ bal.
in. l. ſi. ff. de reruʒ diui. in qbus locis intelligit gl. in. §. in ſumma. quādo
agitur de exceſſu graui facinoris. ꝛ maxime qꝛ eſt datū arbitriū liberū
ꝛ ſic per verba denotātia liberā voluntatem iuxta nota. per Bar. in ex
trauagā. ad reprimendam. in verbo videbit̄. ꝛ per Bart. in. l. alio. ff. de
alimē. ꝛ cib. lega. ꝛ etiā qꝛ dicit̄ qḋ poſſit imponere quaſcūq; penas. q̄
dictio quaſcunq; non videt̄ pati reſtrictionē. arg. gl. in clemē. i. de re iu
di. Bene facit gl. in. l. cum penam. ff. de arbitris. ꝛ quod no. Bart. in. l.
baliſta. ff. ad treb.¶ Ex qbus oībꝰ cōcludēdū eſt intrepide qḋ potuit
Laurētius puniri pena de qua in bulla.¶ Circa tertiā difficultatē an
qd inquiſitio fuerit recte formata adeo qḋ ꝓcedi potuerit ad īpoſitio
nem penarum de quibus in bulla in qua difficultate reperio qḋ ꝯtra
curiā in quibuſdā allegationibꝰ allegat̄ qꝛ ex quo iquiſitio formabat̄
virtute bulle debebāt formalia verba bulle intentari per ea que ponit
Bal. in. l. hi qui ad ciuilia. C. de appellationibus. ꝛ per Bar. in. l. abhic.
C. de priuile. domꝰ auguſte. li. xi. Et bar. in. l. edita. ꝛ ibi Bal. in. xvi. col.
C. de edēdo. ꝛ per Jo. an. in. c. i. de homicidio. lib. vi. ꝛ per bal. in. l. ſi qs
non dicam rapere. C. de epiſ. ꝛ cleri. ꝛ per Joā. and. in addi. Specul. in
rubrica de inquiſitionibꝰ nō tamē bene declaratur quomodo nō fue
rint intentata verba formalia bulle forte volunt dicere allegātes qꝛ in
inq̄ſitiōe nō dicit̄ qḋ dict⁹ Laurē. fauit dicto Luce ſeu opē ꝑſtitit offen
dēti ſeu brigoſo ꝓut dicūt verba bulle. ꝛ ſic nō eſt formata cōtra Lau-
rentiū dantē auxiliū luce offendēti ſeu brigoſo ad maleficium cōmittē
dū: ſed tantū dicit̄ qḋ dicto luce in premiſſis preſtitit auxilium ꝛc. igit̄
cū verba formalia nō fuerint intētata videt̄ qḋ ex ea inquiſitione con
demnatio ſequi nō poſſit.¶ Preterea nō videtur ꝯtineri in iquiſitio
ne qḋ eo animo auxiliuʒ preſtitit vt delinqueret ꝛ vindictā aſſumeret
prout videbat̄ neceſſarium ad penam predictā infligendā per ea q̄ po
nit Bal. i. l. quicunq;. in pe. col. C. de ſeruis fugitiuis. ꝛ per Barto. in. l.
oēs. C. de agri. ꝛ cēſi. li. xi. ꝛ Ludo. roma. in ſuo conſilio. cccclxxiij. incip.
circa propoſitum. faciūt no. ꝑ Ang. in. l. vtrū. ff. ad. l. Corneliam de ſica
riis.¶ Sed ꝓmiſſis nō obſtantibus que vere nō obſtāt ꝯtrariā ſniam
veriorē exiſtimo qḋ imo dicta inq̄ſitio fuit recte formata qḋ patet qꝛ
narrat̄ in ea qualiter Lucas offenſus primo iniuriatꝰ doloſe. aio aſſu-
mēdi vindictā cōmiſit dictū maleficiū.¶ Deinū qḋ Laurētius ꝑſtitit
dictuʒ auxiliū dicto Luce primo offenſo vindictā aſſumēti qḋ denotat
verbū in ꝓmiſſis vt ꝑ barto. in. l. talis ſcriptura. ad finē. ff. de lega. i. iſta
auteʒ narrata per que patet ꝯſeruata ſunt verba bulle. Nam bulla pri
mo punit tales offendentes aſſumētes talē vindictaʒ deinde appellat
illos brigoſos quando loquit̄ de preſtantibus auxiliū. cuʒ ergo in inq
ſitione ſit dictū quod dedit auxiliū tali offendenti ꝛc. non video qua-
re verba non ſunt intentata. ꝛ maxime qꝛ in capitulo bulle de preſtāti
bus auxiliū dicitur vel offendentibus ſeu brigoſis quia dictio ſeu: ver-
ba diſiungit ſed ſenſum cōiungit vt per Barto. late in. l. ſi quis ita. ff.
de auro ꝛ argen. lega. ꝛ vult quod idem ſit auxilium preſtare offenden
tibus ad vindictam de quibꝰ loquitur ꝛ brigoſis. igitur ſatis eſt expſ-
ſum quod luce offendenti ad vindictam auxiliū preſtitit.¶ Confirma
9 tur qꝛ † ſatis eſt quod in libello idem virtualiter dicat̄ quod intentan-
dum erat licet nō formaliter ꝓut cōcludit Barto. ꝛ ſequitur Bal. in
l. edita in. xvi. colum. C. de edē. ꝛ Bart. in. l. damni infecti. §. ſabini. ff. de
dam. infec. ꝛ ita dʒ intelligi Jo. and. in addi. Specu. in rub. de inquiſi-
tione ad ſi. prout allegantes pro curia.¶ Et maxime ꝓpter clauſulaʒ
que apponit̄ in oībus iquiſitionibꝰ in quibꝰ in fine dr̄ ſuper qbꝰ oībꝰ
ꝛ ſingulis. Que clauſula idē importat qḋ in citibꝰ petens ſibi iuſtitiā
miniſtrari vt colligit̄ e dictis Bal. in. l. ii. C. de proba. ꝛ l. l. i. l. viij. q. C.
qui accuſare non pñt. ꝛ ita: ex illis dictis infert inſignis doctor ꝛ opti
mus practicus dñs Ange. de are. in ſuo tractatu maleficiorūʒ ſuper il
lis verbis. ſuper quibus omnibus ꝛc.¶ Ex qbus infert quod idē im-
portat ac ſi dictū eſſet: non tñ eo mō ſed ēt omni alio meliori modo. ꝛ
ꝓbat̄ ex no. per Jnno. ꝛ docto. in. c. ii. de ordi. cog.¶ Preterea ſenator
poſſit ex libero arbitrio ſibi conceſſo procedēdi ſine inquiſitione ꝛ ſine
10 ꝓceſſu † vñ cū nō requireret̄ inquiſitio ineptitudo nō hʒ viciare eʒ Bar.
in extrauagā. ad reprimēdā. in v̄bo ſine figura iudicii. ꝛ eſt glo. no. quā
ibi ad hoc ponderat roma. ꝛ moder. in. l. vinū. ff. ſi cer. pet. ꝛ Bal. in. l. ꝛ
ſi ſine ſcriptura. C. ad treb. ꝛ do. Ant. in. c. i. de libelli oblatio.¶ Ex qbꝰ
pʒ rñſio ad ſcḋm quod nō ē intētatū qḋ auxiliū preſtitū fuerit eo aīo
vt maleficium committeret̄: qm̄ virtualiter hoc eſt dictuʒ narrādo in
ueſtigationem ꝛ aſſocietatē per quā ꝑſumitur animus ꝛ dolus vt in-
quit Bald. in. l. non ideo minus in penul. colum. C. de accuſa. ꝛ in. l. i. §.

ſeruus.per illum tex.ff.ad ſilleia. ¶ Item ſi attento lato arbitrio pote 2
rat ſine inquiſitione procedere.non obſtat quod non eſſet bene forma
ta:ex quo ex illa colligit intentio inquirentis per proxime dicta. Uni-
imo hoc apertiſſime dictum fuit dum primo dicit̃ ſcienter doloſe ꝛc.
ꝛ ſic pꝫ q̃ᵭ ambo ſciẽter ꝛ doloſe volebant vindictã ſumere. ſ. Lucas of
fendẽdo ꝛ Laurentius auxiliũ pſtãdo que verba ſunt clariſſima in p-
poſito.vnde interpretatione nõ indiget.l.ille aut ille.§.cũ in verbis.ff.
de lega.iij. ¶ Preterea de i pſona Laurẽtij q̃ᵭ auxiliũ pſtiteit vt pdicta
babilius cõmitterent ꝛ ſic vt babilius Lucas dictam vindictam iuſſu
meret que verba nõ apponuntur ad aliũ effectũ niſi ad animũ auxiliã
tis denotandũ vt declarat prefatus do. Ang.in dicto tractatu maleſi
ciorũ ſup vbis illis dicto maleficio ſemp aſtiut allegãdo no.p Bar. ꝛ
Ludo.in.l.j.§.ſꝫ in eo.ff.ad ſilleia.ꝛ Bal.in.l.non ideo minus.C.de ac-
cu.verſi.iuxta hoc quero.vt ibi latius per eũ. ¶ Cõfirmant pdicta.naꝫ
ex narratio nrguit de animo Laurentij ad pſtãdũ auxiliũ dicto delin-
11 quẽti.vt ſupra eſt pbatum. †licet nũc hoc non exprimeret ſatis eſſet q̃ᵭ
iuris preſumptione ex narratis in libello colligeretur put cõiter ꝯcẽ-
ditur etiã i criminalib⁹ vt voluit Ange.in.l.ij.ff.vi bono.rapto.ꝛ Ja.
but.ꝛ Fulgo.in.l.ſi quis ne.cauſam.tu ſi.ff.ſi cer.pet.ꝛ Lud.roma.in cõ
ſilio.cv.ꝛ Jo.de anania in.c.ad falſariorum de crimine falſi. ¶ Ex qui
bus omnibus concludendũ eſt curiam dñi ſenatoris cõtra dictũ Lau-
rentium rite ꝛ recte proceſſiſſe. Laus deo amen.

¶ Viſo teſtamẽto dñe Mariane ſi maritus cui vxore pmortua lucrũ
ex ſtatuto defert̃ vxori facienti teſtũ conſenſit renunciando iurib⁹ fact
ſibi i tali lucro pindicat nec potuit cõſenſu vel licentiã datã reuocare.
¶ Duplicatum eſt iſtud conſilium.ſ.co.in primo lib.conſi.xiiij.

¶ Conſilium.clxxxix.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectũ. ¶ Viſo teſtamento dñe Mariane ꝛ licentia ꝛ cõſenſu preſtitis eidem per Jo.
eius virum ꝛ renũciatione iuriũ dicti Joannis ꝛ reuocatione deniũ ſe
quuta per dictũ Joãnem facta de licentia ꝛ conſenſu per eũ preſtitis.q̃
ritur nũquid ſtantib⁹ pdictis dicta dña Mariana potuerit teſtari de
tota ſua dote:adeo q̃ᵭ in effectu dict⁹ Joãnes eius vir nõ poſſit retine
re dimidiũ dicte dotis ſecundũ formã ſtatutorum ciuitatis Senaruꝫ.
¶ Ademini me pluries.adminiſtratoris officij ẽ diligẽter libros cuſto 3
dire ꝛ pfecte introitẽs ſcribere: ꝛ ſi hec nõ fiãt dol⁹ ꝛ mala adminiſtratio
nrguit: ꝛ iterũ redditio rõnũ peti põt:q̃ nõ ſufficiẽter reddita ſit non
obſtãte libera tñ i pleniſſima forma q̃ᵭ bene ꝛ diligẽter hic demõſtrat.

¶ Conſilium.cxc.

1 ¶ Liber rationum factoris qualiter debeat eſſe compoſitus.
2 Dolus ex quibus arguatur factus in adminiſtratione.
3 Ratio non ſufficienter reddita iterum reddi debet.
4 Ratio quando dicatur non ſufficienter reddita.
5 Calculatio eſt facta a partibus quãdo continet pactũ vel tranſactio-
nem generalem vel ſpecialem an faciat preiudicium.
6 Lex aurelio.§.meuia.ff.de li.leg.hꝫ locũ etiã in liberatiõe inter viuos.
Citationes ad ſniam ſunt in ſummarijs etiam poſt cõcluſũ in cauſa.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectũ. ¶ Ademini me plu-
ries cõſuluiſſe ad irritãdũ generales ꝛ captioſas quietatio
nes fretus verbis iuriſcõſulti in.l.cum aquiliana.ff.de trãſactionibus
dicentis generales quietatiões tanq̃ captioſas interpretatio prudẽtũ
fregit pluries vidi deceptorias ꝯ quas cõſule captioſiorẽ antẽ villã
quã illa de qua agimus ſi vera ſunt q̃ in facto pſupponunt̃.ꝛ lꝫ alias
adhuc deceptio nõ patefacta cõſuluerim tñ in pñtiaꝝ lati⁹ ꝛ pleni⁹ lo
1 quar. ¶ †Et i primis pſuppono q̃ᵭ hmõi adminiſtratores ꝛ factores
tenent̃ diligenter tenere libros rõnũ in q̃b⁹ appareãt clare data ꝛ acce
pta introit⁹ ꝛ exitus:vt in.l.j.§.officio.ꝛ ibi Ja.de are. Bar.ꝛ alij.ff.de
tutel.ꝛ rõ.diſtra.ꝛ declarat no. Pe.de ancb.in q̃dã ſuo conſilio q̃ᵭ nõ
hꝫ in volumine incipiente.ſordide ꝛ pnicioſe nimis.vbi dicit q̃ᵭ i tali
libro rationũ ſigillatim oĩa deſcribi dñt.ꝛ nõ in ſumma.arg.l.cũ ſeru⁹.
ff.de cõdi.ꝛ demõ.q: ſingulis ſpecificatis veritas apparere põt alias ſec⁹
ꝛ ita dicit cõſuluiſſe Bar.cui⁹ ꝯſiliũ eſt in volumine in formis cõſi.cl.
incipiẽ.cũ pdicta examinarẽ in ſi.vbi ſignãter declarat librũ ronũ de-
bere eſſe cõpoſitũ talr̃ q̃ᵭ in eo oĩa ſinglr̃ ſferãt vt ex tali fundo tñ a ta
li colono tñ tali ãno nõ aũt vꝫ in genere alias ex ſumma poni.et hoc
ideo vt reperiri poſſit veritas vel falſitas allegat tex.in.l.ãtepe.ff.de cõ
di.ꝛ demõ.ꝛ ſubdit q̃ g aliter rõnẽ edit nõ vĩ edere q: itelligi nõ põt.l.
argẽtari⁹.§.edi.ff.de edẽ.ꝛ no. Pau.de ca.idẽ in.d.l.antepe.idẽ Ange.
i ſuo ꝯſi.cclxxxvj icipiẽ.tutor alimẽtauit pupillũ.hoc idẽ voluit Ang.
in ſuo ꝯſi.cclxxv.incipiẽ.qm̃ in facto aſſertũ eſt ꝛc.ꝛ Pet.de anc.in ꝯſi.
cccvij.incipiẽ.in cã q̃ vertit̃. ¶ Quibus pmiſſis iterũ pmittendũ eſt q̃
dicti factoris doloſa ꝛ mala fuit adminiſtratio:q̃ euidẽter ex multis

demonſtrat̃. ¶ † Primo q: nõ ꝯſtat ipſuꝫ legitimũ ꝯfeciſſe librũ ratio
num diſtincte ꝛ particulariter prout tenebat̃ ſm ea que prime dicta
ſunt propter quod dolus arguitur vt eſt caſus in.d.§.officio ſcdꝫ Ja.
de arena. Bar.bal.ꝛ doc.probatur in.l.ſi.§.inter cetera.ff.de libe.legat.
ꝛ in.l.ſi ita fuerit in v.in reliquis.ff.de ma.teſtã.ꝛ dicit no. Bal.in.d.§.
officio.q̃ᵭ ita preſumitur contra illum qui nõ cõfecit codicẽ rationũ
ſicut cõtra illũ qui non facit inuentariũ iuxta.l.tutor qui repertoriũ.
ff.de adminiſtrandõe tuto.ꝛ idẽ tenet ibi Ray.de forli. ¶ Scdo q̃ᵭ for-
tius eſt libellis qui oſtenduntur vt ex lectura eorũ apparet ſunt mulcti
defectiui cõfuſi ꝛ inordinati.ꝛ q̃ᵭ peius eſt apparent ibi falſitates put
ex ſerie facti oſtenditur:ex quibus deceptoria ꝛ doloſa oſtendit̃ admi
niſtratio in dãnũ dominorũ ſuorũ. Eſt eñ dolus falſa aſſeueratio ſcĩẽ
ter facta cum intentione fallendi.l.j.ff.de dolo.ꝛ not. Cynus in.l.pre-
ſcriptio.C.ſi contra ius vel vtilitatem publicaꝫ. ¶ Ex quo eñ ſciebat
vel ſcire debebat ſe obligatũ ad diligenter ꝛ legaliter ſcribẽdũ ꝛ nõ fe
cit dicit̃ eſſe in dolo pſumpto.l.ſi procuratores.§.dolo.ꝛ.l.dol⁹.ff.mãda.
ꝛ no. Bart.in.d.l.tutor qui repertoriũ. ¶ Tertio vt q: narrat̃ multos
fructus pcepit ꝛ pecunias exegit: ꝛ tñ nõ poſuit ad introitũ vt pꝫ ex
rimatione librorũ in quibus multa nõ apparẽt ad introitũ ex que rĩ
matiõe ꝯſtat de dicta negatiua iuxta not.p gl.ꝛ oẽs in.l.ij.C.de errore
aduocatoꝝ.ꝛ Bar.ꝛ alios in.l.ſi.C.de reb⁹ creditis.ꝛ Bal.in.l.ſi bine.
ff.de iniuſto teſtamento ex qua nota deſcriptione manifeſtus arguit̃
dolus vt dicit Pet.de ancha.in dicto conſilio quod incip.ſordide ꝛ p
nicioſe nimis arg.d.l.cũ ſeru⁹ ꝛ ita vt ſupra retuli dicit Bar.cõſuluiſ
ſe.facit quod no. Bar.in.d.l.tutor qui repertoriũ.q: non deſcribendo
in libris quod deſcribere tenebat̃ cenſet̃ eſſe in dolo.d.l.dolus.ꝛ in.c.
cum eterni.de re iud.lib.vi.ꝛ tꝫ Pet.de ancha.in dicto cõſilio.cccvij.
in.ij.col.ꝛ Paul.in dicto conſi.ccvij. ¶ Confirmatur nã ſi deputatus
ad ſcribendum introitus cõis nõ perfecte ſcribit dꝫ eẽ i dolo ꝛ punit̃
l.excellentia.C.de erogatio.mili.annone.li.xij. Et ponit Bal.l.l.vbi ex
git.§.dolo.ff.de edẽdo. ¶ Quarto q: ex rimatione libroꝝ apparet q̃ᵭ
multa accipiebat.ꝛ ꝯſequẽter ex quo nõ ponebat ad introitũ in ſuã
vtilitatẽ cõuertebat pp ter q̃ᵭ dol⁹ clare arguit̃ ꝛ pdo dici põt vt dicũt
Ang. Jmo.ꝛ Moderni in.l.põponius.§.ex facta.per illũ tex.ff.de no-
qui.poſ.ꝛ ponit Roma.in eadeꝫ.l.§.ſed ſi legatario.ꝛ pceptor me⁹ do.
Alex.in.l.ſi ex ſtipulatione.ff.de acq poſ. ¶ Ex q̃bus omnib⁹ reſultat
concluſio clara ꝛ indubitata q̃ᵭ dictus factor ſe male ꝛ doloſe geſſit i
dicta adminiſtratione in perniciem dicti Joannis. ¶ Quibus duo
3 bus tãq̃ neceſſarijs pmiſſis oſtẽdo q̃ᵭ †rõ dicte doloſe adminiſtratio-
nis tanq̃ non ſufficienter reddita iterum reddi debet. Jſta concluſio
probat̃.nã ratio q̃ nõ fuit ſufficiẽter reddita iterũ reddi debeat.argu-
mẽ.l.quotiens.ff.qui ſatiſda.cogan.ꝛ.l.ꝛ per ſalutem cũ ibi no.ff.de iu-
reiurando.ꝛ in propoſito nota.in.l.j.C.de errore calculi.tradit Joan.
and.poſt Joan.mona.ꝛ Archidia.in.c.j.de clerico egro.lib.vj. Et ſeq
tur geminianus ꝛ tꝫ lappus in clemen.q: cõtingit de religio.domib⁹.
quẽ refert.ꝛ ſequit̃ Jmola in vltima charta.ꝛ etiam Cardinalis. Sed
in caſu nr̃o nõ fuit ſufficienter reddita.igit̃ ꝛc. Sꝫ q: allegãti rationẽ
non fuiſſe ſufficienter redditam incũbere videt̃ onus pbãdi vt cõclu
ditur maxime per Moderños.l.d.l.vnica.C.de errore calculi.ꝛ tradit
Pau.de caſt.in ſuo conſilio.xxxvj.incip.in caſu preſenti ꝛc.q̃ᵭ nõ fue-
rit ſufficienter redditã oſtenditur q: iura requirunt actualẽ redditio
nem rationis ſꝫ q̃ᵭ quis rõnes edat ꝛ legendas offerat ꝛ cõputãdas.
an accepta ꝛ data probe relata fuerint vel non ꝛ reliqua reſtituere di-
cta.l.cũ ſeruus.ꝛ ſic lex neceſſario requirit factũ facit tex.in.l.ſi quis ex
argentarijs.§.rationes.ꝛ q̃ᵭ ibi notant docto.maxime Ang.ff.de edẽ
do.ꝛ ideo non videtur ſufficere ſola aſſertio.argu.l.ſi forte.ff.de caſtrẽ.
pecu. Jtẽ q: vbi opus eſt facto verba non ſufficiunt nec factũ probant
vt in.c.j.de eo q mitti.in poſſeſ.cã rei ſeruã. Et in.l.pretor.§.ſi q̃s parte-
tis.ff.de noui operis nũci. Jtem aliud eſt rõnem reddere aliud reddi
tã cõfiteri.arg.l.aſſiduis.cũ gl.C.qui pot.in pig.habe. Et eius q̃ᵭ ha-
betur in.l.ſi quis poſt hac.C.de bonis pſcriptorũ.ꝛ in.l.a diuo pio.§.
ſed ſi emptor.ff.de re iudicata. Et ita in terminis cõſuluit Pet.de an
cha.in ſuo cõſilio.cccxx.incipiẽ.viſis facti narratiõe copioſe ꝛc. in.iiij.
col.vbi adducit plures rationes ꝛ plures alias. ¶ Confirmatur etiã ꝛ
ſcdo.q: cũ eſtimatione librorũ appareat q̃ᵭ multa peruenerũt ad ma-
nus ſuas q̃ nõ reperiunt̃ ſcripta ad introitũ preſumit̃ doloſa admini
ſtratio ꝛ etiam quod de his rõnẽ non reddiderit.ꝛ ſic rationẽ nõ fuiſ
ſe diligenter redditã ita voluit Pau.de caſt.in dicto conſilio.ccvij.ꝛ
Lud.roma.in ſuo cõſi.cccxiij.incipiẽ.quo ad primũ in quo queritur.
¶ Tertio probat̃ a cõmuniter accidentibus iuxta not.p gl.in.l.neq̃
natales.C.de probatio.quando enim rationes ꝛ cõputa legitime red
duntur illa ſolent apparere ꝛ per reddentes rationes ad eorũ cautelã
conſeruari cõſueuere. Que cum in caſu noſtro non appareant bonus
vir arbitrari debet nullam rationẽ redditã fuiſſe.pro certo eniꝫ veriſi
mile eſſet q̃ᵭ aliq̃ cõputus appareret in tã magna adminiſtratione
ꝛ ſi nõ apparet q̃ᵭ factũ multũ diſtat a veriſimili.ꝛ ſic hꝫ imaginẽ fal-
ſitatis ſm Bal.l.l.j.C.de ſeruis fugi. ¶ Quarto oſtẽdit̃ ex alio.q: i red
ditiõe rõnis libri exhiberi dñt ꝛ reddi dicta.l.ſi.§.iter cetera.ꝛ ibi bar.
ff.de li.leg.ꝛ in.l.ſi cui libert⁹.ff.de cõdi.ꝛ demõ. Et tradit Lud.ro.i di
cto conſilio.cccxiij. Et Pau.de ca.ꝯſilio.ccviij. Sed i caſu nr̃o appa
ret quod

ret q̃ libri nõ fuerũt ſufficiẽter redditi cũ nunc multos produ-
xerit dict⁹ lucas factor ⁊ negauerit ſe alios habere quos habere
conſtat ex lectura pductorũ ex quo colligitur quod quos negat
ſe cõfeciſſe qui cõfecti pbant nõ exhibuit ⁊ ſic nõ potuit ratio le-
gitime reuideri pp̃ter dolũ factoris nõ exhibẽtis oẽs libros. igit̃
luce clari⁹ apparet q̃ nulla rõ fuit ſufficiẽter reddita: ſed poti⁹
per dolũ ⁊ calliditatem quietatio generalis extorta eo maxime
qꝛ dicatur quod tũc temporis dictus Joannes grauiter egrota-
bat. vnde nõ eſt veriſimile q̃ ĩ cauſa magne adminiſtratiõis tũc
fuerit poſit⁹ calculus. facit. l. nõ eſt veriſimile. quod metus cauſa
⁊ regula inſpicimus cũ materia. de reg. iur. in. vi. ¶ Ex quibus
colligitur multiplex defenſio aduerſus dictã generalẽ ⁊ captio-
ſam liberationẽ in primis quod dicta liberatio ⁊ quietatio tãq̃
euidẽter iniqua eſt nulla ⁊ nõ ſequenda vt concludit no. Pet. de
anch. in dicto cõſilio. cccxxiij. viſis facti narratione copiis ⁊c. ar-
gu. c. cũ Bertoldus. ⁊. c. inter ceteras. verobiq; not. extra de re iu-
di. ⁊ ita etiã voluit eleganter Paul. de caſt. in dicto conſil. cccvij.
incip. aduertendũ quod ſi de mala redditiõe ⁊c. ⁊ ambo videntur
loqui in fortioribus terminis. ¶ Scdo reſpõdetur q̃ dicta quie-
tatio quaſi ratio fuerit ſufficiẽter reddita fuit doloſe extorta. vñ
actione de dolo ad minus veniet reſcindẽda iuxta plene not. in. l.
actione. C. de tranſactio. ⁊ ſic nõ dꝫ nocere vt voluit gl. no. in. l. iiij.
§. i. ff. de contrario iudi. tutele. quã in propoſito allegat Pau. de ca-
ſtro in dicto cõſi. cccvij. quod aũt fuerit doloſe extorta apparet qꝛ
cum nõ conſtet dictum factorẽ legitime confeciſſe libros rationũ
in quib⁹ accepta ⁊ data introit⁹ ⁊ exitus ſint legitime deſcripta
impoſſibile eſt rationes reddere vt dicit no. Ang. in conſil. cdxxvi.
incip. tutor alimentauit pupillũ. ⁊ tenet Lud. roma. in dicto cõ-
ſilio. cccxxiij. ⁊ ideo confeſſio ⁊ aſſeueratio rationem eſſe redditã
nõ preiudicat cum emanauerit ſuper re nõ veriſimili ⁊ quaſi im-
poſſibili prout dicit no. Pet. de anc. in dicto conſi. cccxxi. ¶ Cõ-
firmatur qꝛ vt ex rimatiõe librorum apparet ⁊ ſupra dixi cõſtat
q̃ nõ ſcripſit multos introitus preſumẽdũ eſt ꝯ factorem ꝙ ra-
tiõem nõ legitime reddiderit niſi contrarium per eũ pbet̃ qꝛ cõ-
tra omittẽtẽ preſumit̃ dolus ⁊ ſubtractio. ita. l. tutor qui reper
torium. ⁊ ſupra dixi. que pſumptio transfert onus probãdi in fa
ctorem. l. ſiue poſſidetis. cum ibi no. C. de pbatio. ⁊ ſic cõcluditur
quod dicta liberatio doloſe extorta ⁊ ſic reſcindẽda put no. in. l.
ſub pretextu. C. de tranſac. facit q̃ not. Bal. in. l. ſi ſeruus vetitus
ff. de legatis. i. ⁊ Ang. ⁊ Imo. in. l. ſi ſeruo. ff. de her. inſti. ¶ Ex qui-
bus patet clara ſolutio ad illud quod no. Bar. i. l. ij. in vltima co
5 lum. C. de iure fiſci. libro. x. vbi dicit q̃ ſi calculatio ⁊ † ꝯputatio ẽ
facta a partibus ⁊ cõtinet pactum vel tranſactionem generales
vel ſpecialem facit preiudiciũ. allegat. l. emptor. §. lucius. ff. de pa-
ctis. ⁊. l. ſi quidẽ. C. de trãſactio. ⁊ ſequi videntur Moderni. in. l.
vnica. C. de errore calculi. quia ĩ caſu noſtro calculatio nõ poteſt
dici legitime facta. item liberatio facta per trãſactionem ⁊ pactũ
cũquam euidenter iniqua eſt nulla vel tanq̃ dolo extorta irritã-
da. ⁊ ſic nõ ſequenda. ¶ Poſtremo reſpondetur q̃ doloſa fuit
adminiſtratio. ⁊ ex tali adminiſtratiõe factori adeſt ⁊ ex ea vtili-
tatem ꝯſequitur: quia cum probentur plura ad eius manus per
ueniſſe que nõ apparent ad computum rationis preſumitur ex
illis locupletatus niſi aliud doceatur: vt eſt gl. no. ⁊ ibi Ange. in
l. verũ. ff. de peti. here. ad idem q̃ no. glo. in. l. fin. §. modeſtinus
ff. de admi. tu. ⁊ per doc. poſt glo. in. l. i. C. ſi aduerſus creditorem.
⁊ per cõſequens ſi adeſt liberatio ⁊ quietatio quantumcũq; gene-
ralis ad talem adminiſtrationem nõ extenditur. nam quãdo ſu-
mus in liberatiõe inter viuos diſtinguitur quod aut fuit dolus
commiſſus ab eo cui propter dolum nihil adeſt. ⁊ tũc dolus pre-
teritus cenſetur remiſſus. ⁊ ita procedit gloſſ. in. d. l. actione. C. de
trãſactionibus. ⁊ ibi Bald. ⁊ Saly. ⁊ Bald. in. l. cum neceſſitatẽ.
C. de fideicommiſſis. aut ei qui dolũ cõmiſit aliquid adeſt qꝛ ap-
paret quod aliqua in manibus remanſerunt. ⁊ tunc generalis re-
miſſio ad hanc non extenditur nec per illã talis dolus preterit⁹
remiſſus cẽſetur niſi expreſſe ſit facta mentio doli. l. lucius. ff. de li-
be. leg. ⁊ ita diſtinguit Bar. in. d. l. aurelio. §. gaius. eo. titu. ⁊ hãc
diſtinctiõem approbant Fulg. ⁊ Moderni. in. d. l. actiõe. ⁊ Bal.
Ange. Pau. de ca. ⁊ alij in. l. ſi vnus. §. illud nulla. ff. de pac. ⁊ pro-
batur ex no. per Bar. Ange. ⁊ Moder. in. l. tres fratres. ff. de pac.
¶ Confirmatur naꝫ quãdo adminiſtratoris aliquid adeſt dol⁹
habet cãm permanẽtẽ ⁊ durat tpe tranſactionis. ita dicit Bald.
no. in. l. ſub pretextu in vltimis verbis. C. de tranſact. vnde ſi ineſt
trãſactioni talis liberatio ⁊ tranſactio cẽſetur dolo extorta quo
caſu liberatio etiã iurata nõ ſortitur effectũ vt dicit Pau. de ca.
in. d. cõſ. ccc. Allegat glo. not. in. d. l. iii. §. i. ff. de ꝯtrio iudicio tute-
le. ¶ Ex quibus concludit̃ q̃ cũ adminiſtratio ſit doloſa libera-
tio doloſe extorta ⁊ rõ nõ ſufficiẽter reddita q̃ iterũ reddat̃ ſimi-
liter peti põt. ⁊ ĩ hac redditiõe rõnis peti põt q̃ libri exhibeã-
tur ⁊ ſic exhiberi debẽt iuxta no. p Barto. in. l. ſi. §. inter cetera. ff.
de liber. lega. cũ alijs ſupra allegatis. ⁊ per Bal. in. l. cũ teſtã. C. de

teſtamẽtaria manumiſſiõe. ¶ Sꝫ factor conat̃ ſe defendere ex tri-
bus. ¶ Primo dicẽdo q̃ preter pductos nõ fecit alios libros.
¶ Scdo poſito q̃ feciſſet illos reſtituit ⁊ pbare conat̃ reſtitu-
tionẽ qꝛ ĩ inſtro liberatiõis dr̃ q̃ calculate fuerũt rõnes q̃ calcu-
lari nõ potuerũt niſi libris exhibitis ⁊ redditis ⁊ ſic ſi ſemel fue-
rũt apud Jo. ex q̃ illos habuit a factore hodie eẽ pſumunt̃ iuxta
doctrinã dñi Paul. de caſt. in. l. publicati. C. de teſtamẽtis. faciũt
no. p Bal. in. l. ex perſona. C. de proba. ⁊ q̃ no. doc. in. l. non igno
rabit. C. ad exhibẽ. dñi allegãt. l. ſi creditor. ff. de pig. actio. quã al-
legat do. Pau. in. d. l. publicati. ¶ Preterea ex quo Joã. produ-
cit quaſdã ſcripturas habitas ab ipſo Jo. ergo pꝫ q̃ ſcripture
fuerũt ſibi reſtitute. ¶ Tertio qꝛ ẽ liberat⁹ in pleniſſima forma
ex omni cauſa que dici vel excogitari poſſet de quo per Pau. de
caſt. l. i. ſi dicta. C. de trãſact. ⁊ in. l. ſub ptextu in fi. eo. tit. verobiq;
allegat. l. ſi pluribus. ff. d accepti lationib⁹. ¶ Preterea cũ libri pe-
nes Jo. eẽ pſumanẽ ipſo negocioꝝ geſtori nihil adeſt. ⁊ ꝯñr vide-
tur liberat⁹ lꝫ fuiſſet in dolo ⁊ Joan. abeſſet ex quo ſibi nõ adeſt
ſm Pau. de ca. no. in. d. l. ſub ptextu. allegat gl. in. d. l. actiõe. §. ſi. ⁊
hec vt precipua allegant̃ p aduerſarios q̃ videbant̃ difficultatem
facere. ¶ Sed pmiſſis nõ obſtãtib⁹ ꝯtra ſnia pbabilior eſt ⁊ pro
fundamẽto in pmis pmitto ꝙ adminiſtrator libros rationũ ex-
hibere ⁊ reddere tenet̃ vt. ſ. dixi tenet Ang. ĩ dicto ꝯſil. cdxxvi. in
cip. tutor alimẽtauit pupillũ. ⁊ nõ excuſat̃ ſi dicat ſe illos nõ ha-
bere vel amiſiſſe qꝛ nõ credit̃ niſi hoc pbet qꝛ eius erat offiũ dili-
gẽter cuſtodire. vñ pſumptio eſt ꝯ eũ q̃ malicioſe occultet iuxta
no. in. l. ſi qs ex argẽtarijs. §. pe. ff. de edẽdo ſm pe. de anc. in. d. ꝯſi.
cccxvij. incip. in cã que vertit̃ in. iij. col. quo ſtante ad primũ rñ-
detur q̃ imo vltra productos alios libros confecit quos vocãt
libri per eũ pducti q̃ ſcriptura libroꝝ manu dicti factoris plene
probat ꝯ eũ vt p Bart. in. l. nuda. ff. de donatio. ⁊ in. l. admonẽdi.
ff. de iureiur. ⁊. l. i. ſi. C. ſi cer. pe. cũ multis ſilibus. vñ ppria ſcriptu-
ra cõuincitur q̃ imo alios libros cõfecit quos ipſe in pprijs li-
bris ſe ꝯfeciſſe fatet̃. ⁊ ſic prĩa allegatio nõ obſt. ¶ Nõ obſt. ſcdm
fundamẽtũ in ꝯtriũ allegatũ dũ dicit ſe reddidiſſe: qꝛ fatet̃ Joã.
p cãm rõnes calculatas ex quo fatet̃ ſe vidiſſe ⁊ diligenter exami-
naſſe q̃ fieri nõ potuit niſi redditꝫ libris. qm̃ ſequẽdo doctrinã
dñi Pau. dico q̃ lꝫ Jo. fateat̃ ſe vidiſſe ⁊ examinaſſe rõnes dili-
genter nõ pbat̃ libros redditos. verũ eſt cũ ꝙ niſi libri fuiſſent
exhibiti q̃ nõ potuiſſent rõnes examinare. ſꝫ tñ ſtat q̃ ſimul cũ
Luca rõnes examinaſſet ſup dictis libris prout cõiter fieri ſolet
ſm cõiter accidẽtia a qbus vꝫ ex. l. nec; natales. cũ gl. C. de pba.
qm̃ ſine pñtia factoris habẽtis de libris ⁊ adminiſtratione noti-
ticiam nõ potuiſſet diligẽter rõnes examinaſſe ergo ſtat hoc ꝙ
ſimul cũ luca examinauerit ⁊ tamẽ facta examinatione libri re-
manſerint apud factorẽ in ſui tutelã ⁊ defenſionẽ ⁊ ſic pbatio nõ
eſt cõcludẽs. l. nõ hoc. C. vñ cognati. c. in pñtia. extra d pbatiõib⁹
⁊ ad hoc bñ deſeruiũt vba Angeli ĩ dicto ſuo cõſi. cdxxvi. dũ di-
cit q̃ adminiſtratores dñt libroꝝ volumina legẽda offerre dein
de cõputãdi rõnes. ſatis eſt ergo q̃ offerant legenda ⁊ ſic vt legi
poſſint ⁊ calculari rõnes. hoc aũt fieri põt ẽt ſi libri nõ remaneãt
ſed tñ legant̃ igit̃ pbatio remanet minus cõcludẽs. Confirmat̃
hoc p text. i. d. l. ſi. §. inter cetera. ff. de lib. leg. vbi patet q̃ aliud eſt
rõnes reddere. aliud libros rationũ reſtituere: qꝛ ſi redderet rõ-
nes eſſet reſtituere libros rationũ. liberatus a redditiõe ratiõis
eſſet liberat⁹ a reſtitutione librorum quod eſt cõtra illũ text. igit̃
ſtat q̃ rõ fuerit reddita. ⁊ tñ libri non reſtituti. nec valet allega-
tio q̃ Joan. pducit certos libros ſeu certas ſcripturas: qꝛ ipſe
probat q̃ poſt abſolutionẽ habuit certas ſcripturas quãdo ſo-
lo vbo cõpromiſſum fecerũt. ⁊ ſic ille pbãt oppoſitũ q̃ reddite
nõ fuere. ¶ Preterea nã nũc Lucas pducit multos libellos rõ-
nũ ex quibus patet q̃ libros in quibus apparebãt rationes nõ
reddidit: vl̃ nõ ſufficiẽter. igit̃ nõ põt dicere ſe reddidiſſe illos ad
uocatos a libris productis imo potius eſt ſumẽda pſumptio in
contrariũ q̃ qua rõne iſtos nõ reddidit. ita nec alios reddidiſſe
preſumit̃ ad hoc. l. deſertorẽ. §. is qui ad hoſtes. ff. de re mili. facit.
l. ſi cui. §. eiſdẽ. ff. de accuſa. ⁊ ſic ex iſtis clariſſime tollitur dictum
fundamentũ. ¶ Preterea ex quo ſemper negauit ſe alios libros
confeciſſe colligunt̃ duo ex negatione ſua. ¶ Primum q̃ illos
libros nunq̃ exhibuit ſi enim exhibuiſſet non diceret ſe illos nõ
cõfeciſſe. vñ ex ſua cõfeſſione conuincat̃ ꝙ non exhibuit dictos li-
bros cũ nõ entiũ nõ ſit exhibitio. arg. l. decẽ. ff. de verb. obli. cũ ibi
no. ¶ Scdm q̃ nũc pbaco q̃ alios cõfecit in penã negãtis trãſ-
fert̃ pbatio in ipſum q̃ reddiderit. Caſus eſt not. in ſimili in. l.
cũ de indebito. ff. de pbatio. Si ergo dictos libros non exhibuit
non poteſt dici q̃ illos reddiderit. ¶ Preterea per libellos tũc
productos p factorem apparet quod nõ omnes libros reddidit.
⁊ ſic quod nõ fuit facta ſufficienter exhibitio librorũ ſicut in re-
ſtitutione reliquoꝝ ⁊ redditione rationis dicũt Pau. de caſt. in
dicto cõſilio. cccxvij. ⁊ Roma. conſil. cccxix. ⁊ ſupra dixi. ⁊ ſic nul-
lo modo infertur quod libri fuerint redditi. ¶ Poſtremo ſi di-

cta quietatio pſumitur dolo extorta eodē mō ꝑ dolū extorta eſt dicta ɔfeſſio ⁊ ſic reſcindenda.d.l.actiōe.facit.l.doli.§.diuerſum. cum ibi no.ff.de noua. ¶ Quinimo ſi talis confeſſio quod vidit ⁊ examinauit rōnes includeret reſtitutionē librorū ꝑpter libros de nouo ꝑductos oſtenderet confeſſionē fuiſſe ſimulatam ⁊ non veram ad hoc glo.no.⁊ ibi doc.in.l.ij.C.de nō nu.pe.⁊ text.not.in l.minor.xxv.annis cui fideicommiſſum.ff.de mino.⁊ qđ no.doc.l l.pe.§.ſi vir.ff.ſo.ma.⁊ ɔſtr fuiſſe doloſe ⁊ fraudulenter extortam ex quib⁹ patet ſolutio ad vltimā rōnē:qꝛ talis liberatio licet ad libros extenderetur tñ tanꝗ̄ iniqua ⁊ fraudulenter extorta quod maxime in libris apparet vel tanꝗ̄ euidēter iniqua ⁊ ſic nulla nō eſt ſequenda vel actiōe de dolo reſcindēda per iura ratiōes ⁊ auctoritates ſupra adductam. Item quia ex quo libri poſſunt vendi
6 cari † nō extenditur ad libros.l.aurelio [a].§.menia.ff.de libe.lega.
a nec procedit rñſio qđ nō datur contra Lucā qꝛ nō poſſidet.arg.l. vnic.C.de alie.iudi.mu.cā facta.qꝛ vt ex ſuperioribus ꝑʒ ꝑſumit ſilios habere nec probat redditio.⁊ mirū eſt quod in contrariū allegatur quod.d.§.menia.locū habet in liberatione in vltima voluntate.ſecus aūt in liberatiōe inter viuos.⁊ dicit hoc ſentire do. Pau.de Caſt.in.l.ſub pretextu.la.i.C.de tranſac.dum allegat.d.l. actione.C.de tranſa.qm̄ iſtud eſt falſiſſimū.nā in ɔtractu eſt etiā caſus in.l.ſi vnus.§.i.ff.de acceptilatio.vbi iuriſconſultus dans formam generalis liberationis facit ſpecialē mentionē de actiōe in rem ex quo dat intelligi qđ in generali contractu nō includebatur.⁊ ita intelligit illū tex. Bar.in.d.§.menia.vnde vult idem eſſe in contractibus.⁊ Bar.in.l.nō ſolū.§.ſi ff.de lib.lega.⁊ Bal. hoc tenet in renūciatione inter viuos in.l.pacto dotali.in.xij.qđ. C.de colla. ¶ Minuſq; obſtat dum dicitur qđ exhibitio librorū venit in redditione rationis.igitur liberatio a redditione rōnis includit redditionē librorū.qm̄ hoc eſt falſum ⁊ cōtra tex.in.l.fin.§. inter cete ra.ff.de libe.lega.vbi liberatio a redditione rationis nō includit liberationē a redditione librorū.⁊ ibi colligit Bart.ſed vt dixi talis liberatio etiā nō nocet:qꝛ euidenter iniqua ⁊ doloſe extorta. ¶ Et vltra premiſſa in genere dñs iudicans debet cōſiderare ⁊ nō paruifacere. ¶ Primo qđ iſte in ciuitate florentie iam de furto condemnatus extitit ꝑpter qđ in premiſſis non modica militat preſumptio cōtra eum ac regula ſemel malus cū materia de regul.iur.li.vi.⁊.l.ſi cui.§.iiſdem.ff.de accuſa.⁊ eius qđ not. Bar.in.l.ſi prius in.v.oppo.vltime partis.ff.de nou.oper.nunci. ¶ Scđo poſt ſuſceptā adminiſtrationē qūo doloſe ſe geſſit put ex libellis ſuis oſtendit ex quibus ⁊ aliis multe deceptiōes ⁊ ſubtractiōes apparent.⁊ ſupra latius declaratū fuit multis rationibus ⁊ mediis. ¶ Tertio conſideret quomodo nullo poſitu calculo qui ſi factus fuiſſet veriſimiliter appareret:imo nulla ſit veriſimilis allegatio qđ doloſe liberationem extorſit put declaratū eſt quod patere deberet etiam tōſoribus. ¶ Quarto qūo conuentū falſo negauit ſe nunꝗ̄ fuiſſe factorē:⁊ per publicas ſcripturas de mendacio conuincitur cuius aſſertio ⁊ mendacium defendi nō poteſt ex quo finita eſt factoria per tex.in.§.item ſi ſocius.inſti.de acti.ex qua aſſertio eſt relata ad tempus preteritū quo probatur ipſum fuiſſe factorem.vnde ſuccedere deberet pena negancīū.de quib⁹ in.l.ſunt qui.ff.de re iudi.⁊ in.l.ſi dubitetur.ff.de fideiuſſo. ¶ Quinto quod ipſe ſepius aſſeruit nullos cōfeciſſe libros preter libellos quos produxit:⁊ tamen propria ſcriptura libellorū productorum conuinctus fuit de mendacio.⁊ ſic pati debet penā de qua in.l.cum de indebito.ff.de probationibus.⁊ ſic omnes eius actus ⁊ proceſſus ⁊ ante adminiſtrationē tempore adminiſtratiōis ⁊ poſt oſtendunt dolum ipſius factoris in quo probando adſunt nedum inditia iuxta.l.dolum.C.de dolo.ſed etiā manifeſte probatiōes quas iudex ſequi debet ſi veritatem ⁊ iuſtitiā ſequi deſiderat.⁊ ſic debet cogere ad exhibitionem librorū de quibus ſit mentio in libellis productis ⁊ debet iuramentum in litē ſuper intereſſe ſuo ⁊ bōis ſibi ſubtractis deferre dicto Joā.put eſt caſus no.in.d.l.i.§.officio.ff.de admi.tut.vbi hoc omnes tenēt extendendo illū text.ad omnes adminiſtratores.poteſt etiā Joānes poſt monitiōes ad ſentētiam ad veritatis indaginem ſuper nouis capitulis probationes facere.in iudiciis enim ſummariis citatio ad ſententiam nō inducit concluſionē in cauſa.caſus eſt
7 clarus in cle.ſepe.de verb.ſignifi.ad ſi.† vbi dicit partibus ad id citatis adhuc concluſione nō facta.⁊ ſic patet quod erat facta citatio ad ſententiam ⁊ tamen nō erat concluſum in cauſa. ¶ Preterea licet eſſet in cauſa cōcluſum tamē in ſummariis poteſt fieri probatio poſt concluſionem in cauſa.arg.in verbo interrogabit in clemen.ſepe.de verbo.ſigni.tenent domini de Rota in antiqua deciſio.decima.incipien.item qđ poſtquam.⁊ Lud.ro.in.l.admonendi.ff.de iureiurando.⁊ in ſuo conſi.clxxv.

¶ Laus deo ⁊c.

¶ Licet difficultates diſcutiēde apud antiquos ⁊c. Hic plene ⁊ ſubtiliter tractatur diſpoſitio.l.cū auus.ff.de condi.⁊ demōſtra. habeat locum quando filius grauatus tempore teſtamenti iam filios habebat de quibus teſtator cogitare potuit ⁊ tandem concluditur nouis rationibus quod non.

¶ Conſilium.cxcí.

1 ¶ Diſpoſitio.l.cū auus.ff.de condi.⁊ demon.an habeat locum quando tempore teſtamēti filius grauatus iam liberos habebat de quibus teſtator potuit cogitare.
2 Probatio indirecta admittitur contra preſumptionem iuris.
3 Legata an debeantur poſthumo preterito.
4 Subſtitutio tacita pupillaris an excludat matrem.
5 Coniecturis proceditur in coniecturanda mente teſtatoris.
6 Filia eſt agnata.
7 Anima cunctis rebus preponenda eſt.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Licet difficultates diſcutiende apud antiquos doctores examinata non reperiantur tamen Moder.ſatis late ⁊ conſulēdo ⁊ in commentariis attingūt.⁊ in primis ſe offert difficultas illa
1 † nunquid diſpoſitio.l.cum auus.ff.de cōditio.⁊ demon.que vult quod ſi filius inſtituaꝛ ⁊ rogetur poſt tempus de reſtituendo hereditatem ita demum habeat locum quando tempore teſtamenti filius grauatus iam liberos habebat de quib⁹ teſtator potuit cogitare in qua habemus in primis rñſum papiniani in.d.l.cū
b auus.[b] qui non aperit an loquaꝛ de filio grauato qui poſt liberos ſuſcepit vel de eo qui etiam habebat liberos tempore teſtamēti:ſed tantum dicit quod liberos reliquit nec declarat quando fuerint nati. Decidit tamen fideicōmiſſi conditionē defeciſſe ratione humanitatis qꝛ ſicut predilexit filium grauatum ita cenſetur eius liberos predilexiſſe.l.lucius.la.ij.in ſi.ff.de here.inſtit.vbi dicit prudens conſilium teſtatoris animaduertitur.fratrem enim nō ſolum pretulit ſubſtitutis:ſed ⁊ eius liberos ⁊c. Et hanc rationem ponunt glo.⁊ Barto.in.d.l.cum auus.que ratio videtur ſe pariter habere ad liberos iam natos tꝑe teſtamēti ſicut ad naſcituros.⁊ ſic videtur humana interpretatio quam tamen poſſumus dicere procedere in poſtea natis quaſi eos pretuliſſet ſi cogitaſſet.ſecus in natis tunc de quib⁹ cogitauit ⁊ tñ non pretulit.vnde cenſetur voluiſſe preferre prout haberemus dicere in.d.l.luci⁹. ſi ibi conditio nō fuiſſet expreſſa.⁊ iſta interpretatio facit quod potius itelligatur de naſcituris de quibus teſtator veriſimiliter nō cogitauit ⁊ nihil diſpoſuit.⁊ ſic fingitur dictum licet non fuerit ſcriptum.⁊ hoc videtur velle Ray.in.d.l.cum auus.vbi vult quod lex interpretatur dictum ex eo qꝛ pretulit filiū quaſi cēſeatur etiā eius liberos pretuliſſe licet nihil dixerit. Subdit etiā papinian⁹ quod minus ſcriptum quam dictum inueniretur ꝙ ratio quod cenſeatur min⁹ ſcriptum quam dictum ſi dicamus illā procedere per viā fictiōis prout tenuit ibi Cumanus arguit qđ dictum nō fuerit ſed ſcriptum fingatur quia fictio eſt contra veritatem vt patet ex no.in.l.is qui pro emptore.ff.de vſuca. Si vero dicamus ꝙ procedat per viam preſumptionis haben⁹ dicere qđ lex preſumit quod fuerit dictum ſed quod nō fuerit ſcriptum ⁊ quod ſit iuris preſumptio.tenēt Dy.⁊ Pau.de ca.in.d.l.cū au⁹. ⁊ Bal.⁊ plerique in.d.l.cū acutiſſimi.⁊ ita intelligendo talis rō videꝛ magis militare in iam natis de quibus preſumitur dictū in eis quam in naſcituris.arg.eius qđ hꝛ in.l.qui filiab⁹.in prin. ff.de legi.i.⁊ ſic videmus qđ dictū Papi.eſt valde obſcurum:nec bene aperit an loquatur de liberis natis tempore teſtamenti vel
c poſt doc.etiā ibi nō declarant.nam lʒ Bar.[c] ibi velit in vna qōne qđ intelligatur illa lex etiā de cōceptis ⁊ natis poſt mortē teſtatoris arg.l.paulus.§.paulus.ff.de bonis libertorū.⁊ ſic implicet caſum pro minus indubitabili qſi eſſent cōcepti ⁊ nati viuēte teſtatore:tamē nō implicat de natis tꝑe teſtamēti.ideo enim dicit Bar. etiā de cōceptis poſt mortē qꝛ in eis erat magis dubium quia nō admittuntur ad legitimā hereditatē vt inſti.de here.que ab inteſtato.§.cū autem.vnde fortius voluit in conceptis viuente teſtatore in quibus non militat illa dubitatio:nō tñ dixit tꝑe teſtamenti qꝛ tūc alia ratio pactum reformat ex quo cēſeꝛ de eis cogitaſſe vt ſtatim apparebit.vnde male allegaꝛ Barto.in propoſito hoc ſenſiſſe de natis tꝑe teſtamenti.vꝫ ergo dubia ⁊ obſcura dicta interpretatio papiniani.ſed certe niſi velimus verum inficiari cōcludi dꝫ quod papinianus loquaꝛ qñ liberi nō erāt nati tꝑe teſtamenti:ſed filius grauatus poſt teſtū ſuſcepit.iſta interpretatio ꝓbatur non magiſtrali ⁊ voluntaria interpretatione ſʒ legali ⁊ neceſſaria.nā hoc dicit apertiſſime imperator in.d.l.generaliter.§. cum autem.vbi dicit imperator.cum autē inuenimus excelſi ingenii papinianū in hmōi caſu in quo pater filio ſubſtituit nullā libertorum ex his procreandorū adiectione habita ex optimo intellectu diſpoſuiſſe euaneſcere ſubſtitutionē ſi is qui ſubſtitutus ꝑ grauatus eſt pater efficiatur ⁊ liberos ſuſtulerit ⁊ intelligentiam non eſſe veriſimile patrem ſi de nepotibus cogitauerit talē feciſſe ſubſtōnem ⁊c. Hucuſq; poſuit reſponſum papiniani imperator quod poſtea

a ¶ L.aurelio. §.menia.ff.de libe.leg.hʒ locū etiā i liberatione inter viuos.

b ¶ Ad diſpoſitionē.l.cum auus.

c ¶ Ad Bart.i.d.l.cū auus.

qđ poſtea extēdit. ¶ Ex qb⁹ verbis in primis pꝫ qđ īperator refert reſponſuꝫ papiniani. de quo in. d. l. cū anno. qđ oēs admittātur. ¶ Secundo qđ imperator declarat qđ papinian⁹ loquiť in caſo qñ fili⁹ grauatus nō habebat tunc filios ſed poſtea ſuſcepit dicit eñ inuenimus papinianū l huiuſmodi caſu q̄ verba demōſtrant caſum quē poſtea narrat ad oculū. l. ſ. in prin. cū ibi no. ff. de oo. ope. nū. Sed immediate imperator exprimit caſuꝫ qñ fili⁹ grauatus poſt teſtamentū filios ⁊ ſic nepotes ſuſcepit de quibus teſtator nō cogitauit ⁊ mentionē nō fecit. vt pꝫ primo ex illis verbis. Nolla liberorū ex his procreandorū adiectiōe habita. ⁊ ſic loquitur de liberis procreandis ⁊ nō de natis. ¶ Scđo ex illis verbis ſi is qui ſubſtitutiōe ꝑgrauatus eſt pater efficiatur ⁊ liberos ſuſtulerit ⁊ ſic loquiť in filio grauato qı tunc nō erat pater ⁊ ſic liberos nō habebat ſed poſt teſtamentū ſuſcepit. ¶ Tertio ex illis verbis nō eſſe veriſimile patrē ſi de nepotibus cogitauerit talem feciſſe ſubſtitutionē corū ex quo dať itelligi qđ nō loquiť quādo liberi nati erāt tpe teſtamēti quos teſtator ſe habere ſciebat qꝛ de filiis cogitaſſe ꝓſumiť. put eſt caſus in. l. ſicut certi. ⁊ in. l. ſi cū vel in vtero. C. de teſt. mili. ⁊ no. Bar. in auť. ex cā allegādo dictas leges. C. de lib. ꝓte. per q̄ La. ro. in ſuo conſi. ccclxx. incip. in propoſita conſultatione concludit qđ ꝓdicta iura nō habēt locū quando liberi erāt nati tpe teſtamētis idē tꝫ Barbati⁹ in. d. l. cū acutiſſimi. adducēs plores alias rōnes. ¶ Ex quibus oībus inferendo ad ꝓpoſitū dico qđ imperator manifeſte declarat papinianū loqui qñ liberi q faciūt deficere ꝯditionē naſcuntur de qbus teſtatōr nō cogitauit ⁊ hec interpretatio vt dixi nō eſt magiſtralis ſꝫ legalis ⁊ neceſſaria. nec illa negat. l. cū acutiſſimi. C. de fideicom. qꝛ ſimpliciter refert rñſuꝫ papiniani nec illud declarat ſed extēdit. declaratio dotꝫ poniť in. d. §. cū auť. ⁊ hinc deſcendit primo illa ratio allegata per gl. Bar. ⁊ alios in. d. l. cū anno. ſ. quod lex interpretatur qđ ſi de liberis cogitaſſet qua ratione ꝓtulit filiū ꝓtuliſſet eius nepotes vnde lex ſupplet volūtatē teſtatoris in eo in quo deficit. ex eo qꝛ nō cogitauit ſicut in ſimili in. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ in. l. cū mater. ff. de inoffi. teſta. ⁊ in. l. iiij. C. eo. ti. ⁊ in. l. ſi. ff. de here. inſti. cū ſi. Et hoc reſpectu papinianus dicit ſe hāc interpretationeꝫ humanitatis intuitu feciſſe qꝛ humanum eſt ꝙ lex ſuppleat in hoc volūtatem defuncti q de liberis non cogitauit ex quo nō erāt nati: ⁊ hoc reſpectu hanc interpretationeꝫ humanā dicit eſſe imperator ⁊ extendendā in. d. §. cū auť. qui loquitur quādo liberi ſunt poſtea nati. alias īterꝓtatio nō fuiſſet humana. nec lex ꝯceſſiſſet ſupplendo volūtatē defuncti ex quo liberos ſciebat ſe habere: ⁊ circa illos nihil ꝓuidit. Quinimo ex quo potuit prouidere ⁊ nō prouidit potius culpa teſtatoris notāda eſt propter quaꝫ lex eı⁹ volūtatē nō ſupplet. arg. l. tractabatur. ff. de te. mili. ⁊ d. l. iiij. C. de inoffi. teſt. put illas in notabili qōne idoꝫ dicit Barto. in. l. iiij. q. pricipali. in pe. q. ſcđi effectus. ¶ Quinimo vř dici poſſe qđ talis interpretatio tūc eſſet contra volūtatem defuncti q includēdo alios poſt mortē filiū cēſetur nepotes quos ſe ſciebat habere nō vocādo excludere. caſus ſunt clari. l. d. l. ſi vt certo. ⁊ in. d. l. ſi cū vel in vtero. C. de teſt. mil. lex auť nō ſupplet cōtra volūtatē teſtatoris. l. in cōditionalibus primū locum. ff. de condi. ⁊ demon. Nā ſi lex interpretatur tacitā excluſionē aliorū ꝓpter ſilētiū in dictis legib⁹ quinimo odioſam ꝙtomagis cenſendū eſt qđ hoc voluerit in nepotibus ꝓcedētib⁹ filiis l excluſiōe nō odioſa: vnde ſiue dicamus qđ in. d. l. cū an⁹. ſit fictio ſiue ſit ꝓſumptio. Idem eſt dicēdum qꝛ ex quo liberi nō erant nati ⁊ teſtator nō cogitauit equum fuit qđ lex fingeret dictum illud qđ nō fuerat dictum ſicut l. l. iiij. ff. de inoffi. teſta. cū ſi. qua equitate ceſſante: qꝛ liberos ſciebat extare ceſſat eqtas. quinimo culpa notari: qꝛ ideo ceſſat fictio iuxta no. in. d. l. ſi is q ꝑ emptore. ff. de vſuc. Idē etiam ſi lex procedit preſumēdo qñ ꝓſumit qđ ex quo liberi nō extabāt qđ de filiis non cogitauit ⁊ quod ſi cogitaſſet nō feciſſet taleꝫ ſubſtitutiōem ꝑut dicie ter. in. d. §. cū auť. ⁊ ideo lex preſumit tūc ſupplēdo qđ plus dictum fuiſſet ſi cogitaſſet nō auť qđ plus dictum fuerit maxime cum ſit preſumptio ꝓ iniſto in dubio. l. cum precibus. C. de ꝓba. ⁊ hec intelligētia ꝓbať in. d. §. cū auť. vt. ſ. deductū fuit que ratio ceſſat qñ liberos habebat ⁊ ſciebat. ⁊ iō ceſſat ꝓſumptio predicta. l. adigere. §. ꝙuis. ff. de iu. patro. c. cuꝫ ceſſante. extra
2 de appel. † ⁊ dicitur iſta indirecta probatio contra preſumptionē que admittitur lꝫ eſſet iuris ⁊ de iure: vt voluit gl. ſingularis cōmuniter approbata in c. e. ſ. de proba. ¶ Nec premiſſis obſt. d. l. cū acutiſſimi. in ſi. dum dicit ne videatur teſtator alienas ſucceſſiōes ꝓpriis anteꝑōere. que ratio ita ⁊ fortius militat in nepotib⁹ iaꝫ natis ſicut in naſciturıs. vnde lꝫ alie rōnes nō militarēt tamē ſatis eſt qđ iſta vna ex aſſignatis militet arg. l. liberorū. §. notatur. ff. de his qui no. īfamia. vt inſti. de nup. §. affinitatis. ¶ Quoniam ad hanc rñſionē reſpondeo dupliciter qđ imo dicta ratio nō habet locū in nepotibus natis cū tūc teſtator ſciens ſe illos habere includēdo vř nepotes in cōſequētiam excludere vt aperte probatur in. d. l. ſi vt certi. ⁊ in. d. l. ſi cum vel in vtero. ⁊ ex his que ꝑ illas

leges dicit Bar. in auť. ex cā. C. de libe. prete. Unde talis interpretatio tacite mētis bene cadit in eo qui ignorabat ſe nepotes hēre quod nō ſit ꝓſumptio quod ſi ſciuiſſet voluiſſet alienas ſucceſſiones ꝓpriis anteꝑōere: ſꝫ qñ ſcit ſe habere alios includēdo ex quo lex alibi preſumit tacitam excluſionē. vt in. d. l. ſi vt certi. nō video quomodo ꝓſumere debeamus qđ excludere noluerit. nā pro certo iſta contradicunt ⁊ difficilius dicta preſumptio fieret in iam natis niſi teſtator ignoraſſet ſe habere. Cum ergo. d. l. cuꝫ acutiſſimi. referat ſe ad. d. l. cum anno. ⁊ illa loquatur in naſciturıs ꝑut declarat imperator in. d. §. cum auť. ſequitur qđ. d. l. cum acutiſſimi. ⁊ ꝯſequēter rō ibi aſſignata loquiť in naſciturıs qꝛ nō plus eſt l termino referēte ꝙ in termino ad quē ſit relatio. l. aſſe toto. ff. de here. inſti. cū ſi. ¶ Preterea ratio aſſignata in. d. l. cū acutiſſimi. eſt minus generalis ⁊ nō ſemper ꝯcludēs. hoc patet. Nā ſtāte dicta rōne in. d. l. ſi vt certi. nō ꝓſumeretur tacita exheredatio. Sed potius ſilētiū cauſatū ab obliuione. Attenta maxime affectiōe quā pater hꝫ erga filios. vt in. l. iſti quidē. ff. qđ metus cauſa qua tñ non obſtāte ꝯtrū ibi deciditur qñ pater ſcit ſe filios hēre ꝙ ſciētia operatur vt cenſeatur voluiſſe alios extraneos filiis anteponere. ¶ Hoc etiam patet ex his que ponit Bart. in. l. heredes mei. §. cum ita. ad trebel. ⁊ Paul. de caſt. in. l. heredibus. §. gero eo. tit. vbi v[illegible] qđ ſi duo filii ſunt inſtituti. Et poſt mortē eoꝝ ſit ſubſtitut⁹ extraneus primo moriente ſine filiis non admittiť extraneus: qꝛ non eſt preſumptio quod extraneum fratri ⁊ proprio filio voluerit preferre. argu. d. l. cum anno. ⁊ d. l. cum acutiſſimi. ⁊ in eadem rōne eſt fundata diſpoſitio. l. pe. C. de impube. et aliis ſubſti. ⁊ tamē ſi alteri ex filiis tantum eſſet facta ſubſtitutio in caſu Bar. quilibet diceret qđ ſubſtitutus admitteretur: licet ille decederet fratre ſuperſtite: qꝛ d. leges cum anno ⁊. l. cū acutiſſimi ſm̄ omnes concluſiones nō habēt locū ſupereriſtentibus aſcendētibus vel tranſuerſalibus ꝑut etiā tꝫ Ioan. de Imol. in d. l. locius. ff. de here. inſti. Ex quibus datur intelligi manifeſte ꝙ aliqñ verificatur illa rō. d. l. cū acutiſſimi. ⁊ tñ nō verificatur diſpoſitio. qꝛ ſi ſemꝑ verificaretur vitiaretur diſpoſitio qꝛ frater faceret deficere conditionē qđ eſt falſum ſm̄ Bal. Salv. ⁊ Modernos in. d. l. cū acutiſſimi. ideo dať intelligi qđ dicta rō eſt multuꝫ generalis: qꝛ licet verificeť in nepotib⁹ natis. Nō tñ verificať diſpoſitio qñ ſciuit ſe nepotes habere. ¶ Confirmatur. Nā quādo
3 eſt † ꝑterit⁹ poſthumus de quo teſtator nō cogitauit legata non debenť per auť. ex cā neqꝫ per clauſulam codicillarem per rōneꝫ d. legis cū acutiſſimi. ſm̄ opi. Bart. in. d. auť. ex cauſa magis cōiter approbata. ⁊ tamē qñ teſtator ſciuit vxorem pregnantem nō debentur nō obſtante dicta rōne. d. l. cum acutiſſimi. ex quo infero quod dicta rō non hꝫ locū qñ teſtator ſciuit ſe habere deſcēdētes ⁊ tñ in alios diſpoſuit ⁊ ſic inferri pōt qđ nō hꝫ locum quādo ſciebat ſe nepotes habere ⁊ ponderandus eſt qđ Bart. in. d. auť. ex cā. ⁊ in reperi. l. filio ꝓterito. ff. de iniuſto teſta. in illo articulo in auť. ex cā locū habeat in preteritione poſthumi dū diſtinguit. aut teſtator ignorabat ⁊ locum nō habet per. d. l. cū anno. ⁊ d. l. cum acutiſſimi. ⁊ ſic allegando illas leges ſentit qđ habeat locum qñ nepotes poſtea naſcunť de qbus teſtator non cogitauit. ſi auť filii erant nati vel ſciuit ventrē pregnantem. aliter ibi deciditur de quo ibi que no. ad propoſitū. ⁊ ſic Bar. ſentit hāc opi. ¶ Nec cōtrarium ſenſit in. l. moribus in vlti. colum. ff. de vulg. ⁊ pupil. in ver. iiij. dixi qñ Bar. vult qđ ſi frater pupilli eſt vulgariter ſubſtitutus admittať ex tacita pupillari cōtra matrē. arg. d. l. cū acutiſſimi. ⁊ ſic videť ſentire qđ. d. l. cum acutiſſimi. habeat locum in filiis iā natis. ¶ Quia deciſio Bar. ibi fundatur in illa generali rōne de qua in. d. l. cum acutiſſimi. que non eſt vniuerſalis vt ꝓbatū eſt. ¶ Preterea ⁊ forti⁹ in qōne Bar. tractatur de admittēdo filio ex tacita ſubſtitutione pupillari comprehēſa in expreſſa vulgari ex illa generali rōne. d. l. cū acutiſſimi. ꝯ matrē nullo mō ex teſtamēto vocatā q̄ volt ab inteſtato admitti. ſed in caſu noſtro tractať de admittendis nepotibus q non reperiūtur aliquo modo ad hoc vocati ꝯ locū q reperitur expreſſe a teſtatore vocatus per illā tacitā cōditionem ſubintellectam qui caſus eſt multuꝫ diuerſus: vñ ex diuerſis nō ſit illatio. l. papinianus exuli. ff. de mino. vñ multoties reperiť qđ docto. ex illa rōne plures qōnes decidūt q̄ etiā verificať qñ liberi poſtea naſcuntur: ideo aſſignatur in. d. l. cum acutiſſimi. dicere ergo poſita qđ vbi dicta ratio verificatur locum hꝫ diſpoſitio dicte legis eſt nimis extēdere fimbrias. nec dici pōt vt. ſ. oſtēſum eſt. ⁊ hāc opi. aperte ſenſit dominus Pau. de ca. in illa qōne qñ teſtator vnū ex plurib⁹ nepotibus ſubſtituit in ratione decidēdi onꝫ vult quod qñ ſciebat ſe alios habere vel veriſimiliter ſperabat nō habet locū. d. l. ſecus ſi ignorabat vt ibi latius ꝑ eū. ¶ Ex qbus patet qđ ſublata ſunt principalia fundamēta tenētiū ꝯtiam partē. ⁊ arbitror iudicem qui hāc concluſionē ſequereť nō poſſe iuſte reprehendi. nō tamē negari poteſt qn ꝯcluſio ſit onbēa ꝓpter autoritates ꝯtias. nā vt refertr Moder. in. d. §. cū auť. ſm̄ hanc ptē cōſoluit dñs Raph.

ea. ⁊ conſuluit alis genitor meus cui cõſilio ſubſcripſerant ſe do-
ctiſſimi viri. ⁊ hãc opi. in. d. §. cũ aũt. ſequũtur plerios moderni
Senenſes ⁊ peruſini. ¶ Sz in caſu nřo ſcdo loco militat alia pre
ſumptio ⁊ ꝯiectura q2 teſtator nõ ſolum ſciuit ſe nepotes habere
ſed illos etiam honorauit. quo caſu ceſſat omnis dubitatio an te
ſtator cogitauerit de illis vel nõ. vñ fortiꝰ militant que ſupra fue
runt adducta: q2 in incertis nõ certis locus eſt coniecturis. l. cõti
nuus. §. cũ ita. ff. de verbo. ob. ⁊ pro hoc eſt bonus tex. in. d. l. ſi cum
vel in vtero. vbi ꝑ legatũ factum filio a ceteris bõis hereditariis
dr exheredatus ⁊ excluſus. ⁊ hanc partẽ cõſulẽdo ſequutꝰ eſt Lu
do. ro. in dicto conſi. cclxx. ⁊ hanc partem ſentiunt oẽs q ſentiũt
ꝓcedẽtẽ ꝯcluſionẽ. ⁊ lz Cuma. ⁊ alij. S. in ꝯſũ allegati cõſuluerũt
ꝯtrã etiam q̃ñ nepotes ſunt honorati: tñ ad eorũ potiſſima fũda
menta ex ſuperioribꝰ patet reſpõſio. quinimo dico qd Moder.
Senẽſes in. d. §. cum aũt. ⁊ genitor meus ⁊ alij conſulentes nõ cõ
tradicũt in caſu noſtro: quinimo potius ſentiũt pro nobis. ⁊ in
hoc aduertat iudex diligenter ne decipiat̃. Nã ipſi loquunt̃ q̃ñ te
ſtator ſimpliciter ſubſtituit filio poſt mortẽ ⁊ nepotibꝰ aliqd re
linquit pure adhuc filio viuẽte: ⁊ tũc tale legatum nõ ꝑiudicat i fi
deicommiſſo poſt mortẽ. Nos aũt ſumus in caſu q̃ñ teſtator poſt
mortẽ filij grauat filiũ de reſtituendo hereditatẽ nepotibꝰ ⁊ le
gatis aliquos honorat. vñ ex quo eodẽ tpe poſt mortẽ filij gra
uat filiũ de dando certa bona nepotibꝰ ⁊ certa filijs ꝑſonis extra
neis quo caſu q̃s nõ videt qd in bonis que filius tenet dare alijs
quã nepotibꝰ nõ ſubintelligitur illa conditio: tũ q2 includẽdo
alios in dictis bonis nepotes excludere cenſetur ad qd no. Bar.
in. l. ij. §. videndum. ff. ad tertul. tum ex eo q2 relinquẽdo nepotibꝰ
alia bona ab iſtis de quibꝰ agitur videntur excluſi. arg. l. cum pre
tor. ff. de iud. ⁊ in. d. l. ſi cũ vel in vtero. ⁊ ꝓbat̃ hoc ex diſtinctione
Bar. quã Moderni allegant in. l. ij. in prin. in pe. col. ver. poteſt
4 apparere. ff. de vulg. ⁊ pup. vbi querit an † quando factum eſt le
gatum matri excludat̃ mater ꝓpter tacitã pupillarẽ. ⁊ conclu-
dit quod aut fit legatũ a ſubſtituto pupilli ⁊ ſic poſt mortẽ pu
pilli ⁊ tũc excluditur. arg. l. peto. in prin. ff. de leg. ij. aut pure a pu
pillo: ⁊ tũc nõ excluditur per tacitã pupillarẽ. arg. l. Paulo cal
limacho. §. i. ff. de leg. iij. ⁊ licet Bar. in terminis ſuis loquatur q̃ñ
matri nõ eſt ſimpliciter factum legatũ. Sed vltra teſtator proce-
dit quod nõ poſſit plus petere tamen in caſu noſtro idem eſt in
ſimplici legato. Nam in caſu Barto. tractat̃ de excludendo ma-
trem a luctuoſa hereditate filij per tacitam pupillarem per quã
non ſolet excludi. vt in. l. precibus. ſecundum cõem lecturam. C. de
impu. ⁊ alijs ſubſti. per legatum factũ ipſi matri. ⁊ ſic legatũ tẽ-
dit ad inducẽdum excluſionem virtute tacite ſubſtitutionis ſub
intellecte a lege ideo requirũtur illa verba quod plus petere nõ
poſſit vel ſimilia. Sed in caſu noſtro intendimꝰ qd expreſſa ſub-
ſtitutio coadiuuet aduerſus tacitum indicium quod faciliꝰ in-
ducibile eſt cũ expreſſum regulariter faciat ceſſare tacitum. l. co-
heredi. §. qui patri. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ hoc ſentiũt Moder. adu-
cendo illam doctrinã ad caſum noſtrum quando factũ eſt ſim-
plex legatũ de cuius natura eſſe ſolet vt inducat excluſionẽ in reli
quis. d. l. ſi cum in vtero. ¶ Confirmantur premiſſa. ponat̃ quod
pater qui habet filiũ ⁊ nepotes inſtituat filiũ ⁊ grauet de reſti-
tuẽdo hereditatem pro dimidia nepotibus ꝑ alia dimidia extra
neo certe nemo diceret qd in parte extranei ſubintelligeret̃ dicta
ꝯditio ex quo pz de manifeſta mẽte teſtatoris. Ita dicamus in ca
ſu noſtro ex quo poſt mortẽ filie ipſam grauauit de dandis mul
tis bonis hereditarijs nepotibꝰ ⁊ quibuſdã alijs extraneo. nam
certe abſurdum videtur dicere qd in bonis relictis extraneis di-
cta conditio ſubintelligatur. nã ſicut in liberis exiſtentibꝰ voluit
certa bona ad eos ꝑuenire debere ita in alijs expreſſiſſet ſi voluiſ
ſet. l. vnica. §. ſin autem ad deficientis. C. de ca. tol. ¶ Non omitto
aliã naturalẽ rationẽ. Nam in caſu noſtro habebat circiter ſex
nepotes vnde dicere quod in relicto de quo agimus ſubintelliga
tur dicta conditio ex ꝓuiſiõe legis eſt dicere quod cogitaſſet de
morte ſex nepotum in quẽ caſum tale fideicommiſſum cõtuliſſet
cõtra cõe votum parentũ quod nõ eſt dicendũ per quam rõnem
iuriſcõſultus recedit a legis ꝓuiſione vt dicatur teſtatorem cõ-
ſideraſſe mortem filiorũ ante parẽtes cõtra votũ ipſorum vt eſt
caſus no. ⁊ ibi declarat Bar. l. l. iulianus. ff. ſi quis omiſ. cauſa te-
ſtamẽti. ex quibꝰ omnibus premiſſis concludi poſſet fideicõmiſ-
ſum dicte domus nõ defeciſſe. ¶ Sed poſito quod iſta non ſuffi-
cerent adhuc habemꝰ aliam vrgentem preſumptionem. Nam le-
gatum domus emende vel continende factum fuit filie ⁊ cuidã
extrãeo licet teſtator poſtea extraneo ademerit: tamẽ dicit ſe ade-
miſſe quia talis extraneꝰ mortuꝰ reputabatur ⁊ ſimul poſt mor-
tem extranei ⁊ filie voluit fideicommiſſum deberi ſicut ergo poſt
mortẽ extranei dicta conditio non ſubintelligitur vt dicunt do
ctores in dicto. §. cũ autem. ita nec poſt mortem filij vt equalis ſit
determinatio. l. iã hoc iure. ff. de vulgari ⁊ pupillari. ⁊ l. in teſta-
mento. C. de teſtamẽto militis. ¶ Et ita in terminis decidit inſi-
gnis doctor do. Jo. de monte ſperello. in. l. in teſtamento. C. de te-
ſtamen. mili. ⁊ ibi Moderni dicunt Bald. hoc tenere in quibuſ
dam lecturis in. l. ſi legatarius. ff. de lega. iij. ⁊ in. l. qui filium. §. ſa-
binus. ff. ad treb. ⁊ licet Moderni Senenſes in. d. l. in teſtamento
contrarium teneant per. d. l. cum acutiſſimi. cum ſi. Et ad rõnem
reſpõdeant qd ex quo vrget ſpãlis rõ fauoris in filio que inducit
ad dictam interpretationẽ nõ eſt abſurdũ qd diſformis fiat deter
minatio. argu. l. ſi ita ſcriptum cum titio. ⁊ quod ibi per Benedi
ctum de plumbino. ff. de ma. teſt. ⁊ dicunt ſe reperiſſe ambos Ra
phaeles ita cõſuluiſſe ⁊ qd ita tenerẽt. ⁊ pro eis bene facit deciſio
Bar. in. l. titia. §. titia. ff. de lega. ij. vbi voluit qd ſi inſtitutis filijs
⁊ exeuntis vxor ſit relicta dña ⁊ vſufructuaria ſpeciali fauore fi-
liorum pro dimidia habebit tantum alimenta pro alia dimidia
habebit integrum vſumfructũ. Tñ non põt negari quin magna
ſit autoritas Bal. ⁊ dñi Joan. petrucij qui fuit doctiſſimus ⁊ inte
gerrimus vir. ⁊ predictam cõſiderationẽ habuit etiã Pe. de an.
in ſuo conſi. xliiij. incip. prima facie vr̃ diſcẽdũ. ⁊ ſic nõ põt negari
quin precedẽtia fundamẽta ex hoc etiã iuuentur. ¶ Quinimo in
caſu noſtro militat alia coniectura coadiuuans dictã opi. quia
poſt mortẽ extranei ⁊ filie voluit qd integra domus ꝑueniat ad
Bernardũ. ⁊ nõ eſt dubium qd pro pte extranei voluit domũ ꝑ
uenire apparet quod etiam ſtantibus nepotibus idem ſtatuiſſet
ſi cogitaſſet. Ad hoc bene facit in argumentum qd habetur in. l. ti
tia ſeio. §. ſeia libertis. ff. de lega. ij. Unde concurrit hic non ſolum
vnitas orationis ſed vnitas rei legate quam rem integrã voluit
tranſire in fideicommiſſariũ ꝓpter quã cõiecturã magis ꝓcliuꝰ
debet eſſe iudex in ſequendo opi. Bald. ⁊ do. Joan. de monte ſpe
rello. ¶ Sed quo ad ſuperiora coadiuuãtur ex alio capite q2 in
caſu noſtro non ſumus in fideicommiſſo vniuerſali hereditatis
nepotibꝰ preiudiciali ſed in fideicõmiſſo rei particularis in quo
non eſt tanta preſumptio. arg. l. ſi vnq̃. cum ibi not. C. de reuo. do
na. ⁊ eius quod no. Bal. in. l. ſi vt certi. C. de teſta. mili. ad intelle-
ctum. d. l. ſi vnq̃. ⁊ ſi dicatur qd hoc eſt falſum: tum quia eſt cõtra
caſum in. d. §. cũ aũt. vbi qd dicitur in hereditate extenditur ad le
gata ⁊ fideicommiſſa particularia: tum q2 eſt contra oẽs doc. quã
cũq; opi. teneamus ſiue enim teneamus opi. Bal. quem ſequi vi-
detur cõiter Moderni qui tenuit indiſtincte quod filio graua-
to fideicõmiſſo ꝑticulari poſt mortẽ ſubintelligit̃ dicta ꝯditio ſi
ſine filijs per. d. §. cum autem. qui dictum tex. reſtringunt q̃ñ filius
eſt honoratus legato particulari ⁊ grauatus. vtraq; opi. in caſu
noſtro videt̃ concludere contra Bernardum cũ Magdalena fue
rit honorata legato ꝑticulari rei de qua agimus. ¶ Sed ad pre-
dicta rñdeo ⁊ i hoc aduertat dñs iudicans quia eſt noua cõſide-
ratio quam arbitror veriſſimam. nam puto ꝑdicta oĩa procedere
q̃ñ filius grauatꝰ nõ habebat tunc nepotes de quibus cogitauit
quia tunc admittus in fideicommiſſo ꝑticulari arbitror dictã
conditionẽ non ſubintelligi ſecꝰ qd tenendũ eſſet in fideicõmiſſo
vniuerſali. ¶ Hanc concluſionem probo ex duobus. Primo. nã
nemo inficiaret̃ quod ſi haberemꝰ tm̃ diſpoſitionẽ. d. §. cũ aũt. ha
beremus aperte dicere qd dicta cõditio nõ ſubintelligeretur niſi
in nepotibus naſcituris de quibus teſtator veriſimiliter nõ cogi
tauit prout clare demonſtrant oĩa verba illius text. Nam tenen-
tes quod in natis ſubintelligat̃ fundãt ſe in. d. l. cũ auus. ⁊ in. d. l.
cum acutiſſimi. Unde dicunt Moderni peruſini in. d. §. cum au
tem. quod in naſcituris militãt preſumptiones ⁊ diſpoſitio. d. §.
cum autẽ. ſed in natis militant ꝑſumptiones ⁊ diſpoſitio. d. l. cũ
auus. ⁊. d. l. cũ acutiſſimi. Cũ ergo tm̃ reperiat̃ extenſa diſpoſitio
. d. §. cũ aũt. ad legata ⁊ fideicõmiſſa ꝑticularia qui loquit̃ in nepo
tibus poſtea natis ⁊ nõ reperiatur extenſa diſpoſitio. d. l. cũ auꝰ.
⁊. d. l. cũ acutiſſimi. ſequitur qd quo ad legata ⁊ fideicõmiſſa ꝑti-
cularia dicta ꝯditio tm̃ ſubintelligitur in filijs naſcituris nõ in
natis quos ſciebat ſe habere ⁊ maxime quos honorauit. ¶ Secũ
do quia dico quod hoc eſt aperte de mente Bart. in. d. aut. ex cau
ſa. ⁊ in. d. repeti. l. filio preterito. i illa queſtione an habeat locum
in preteritiõe poſthumi. vbi vult qd ſi teſtator qui nõ habebat fi
lios nõ cogitauit de poſthumis nullum legatũ particulare cõfer
retur per. d. l. cum acutiſſimi. ⁊. d. l. cum auus. ⁊ melius facit. d. §.
cum autem. ſed ſi habebat aliquos filios ⁊ alij ſunt poſtea nati:
tunc dicit nõ eſſe veriſimile quod tot legata feciſſet per id quod
habetur in. l. pe. in fi. de iure codicillorũ. ⁊ ſic pz qd Bar. vult qd
legata particularia non annullantur ex dicta preſumptiõe ne vi
deatur velle filios priuare propter extraneos habet locum tãtũ i
naſcituris non in natis. ⁊ ſic Bart. ſenſit manifeſte quod dixi. ⁊
hanc opi. ſequitur Pet. de ancha. conſi. xliiij. incipien. prima facie
videtur dicendum. Et hanc conſiderationem palpabit domiꝰ
iudicans ſi diligenter conſiderauit. ¶ Ex quibꝰ omnibus lz nõ
vt ſingulis ad minus ſimul iunctis quilibet deberet hãc opinio.
amplecti q2 que nõ proſunt ſingula multa iuuãt per id qd habe-
5 tur in. l. ſpadonem. §. qui multa. ff. de excuſatio. tuto. ⁊ maxime in
coniecturanda mẽte teſtatoris in legatis ⁊ fideicommiſſis in qui
bus

bus procedimus per ↄiecturas. vt patet ex plene no.in.l.pe.C.de impube.ꝛ alijs ſubſtitu.ꝛ in.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb. ¶ Sed tamē ex multis alijs vrgentibus coniecturis in caſu nřo arbitror premiſſam cōcluſionem veriſſimam. ¶ Primo ex qualitate perſone ipſius Bernardi qui erat frater teſtatricis ꝛ ſic de

6 eadem agnatione. † Nam filia eſt agnata. vt in.§.item veruſtas.in ſtitu.de here.que ab inteſta.ꝛ in.l.xij.tabularum.C.de legiti.here. ¶ Unde nō eſt mirum ſi dicto Bernardo fratri ꝛ agnato voluerit prouidere de dicta domo.per ea que ponit Joan.an.referēdo diſputationē Jac.de arena in rubrica.de ſucceſ.ab inteſt.in additiōe Spe. ¶ Scdo ex ꝗlitate aliorū legatorū factorū dicto Bernardo patet ex quibus dupliciter etiam demōſtratur eadē mens tum ex eo quod faciēdo illa legata demonſtratur mēs ꝛ affectio teſtatricis erga dictū Bernardū. Ad hoc bonus text.in.l.fina. C.de inſti.ꝛ ſubſti.ſub condi.factis.ꝛ tex.in.l.nec adiecit.ff.p ſocium quia ſi voluit deberi maiora legata nō obſtāte exiſtētia filie multofortius cēſendum eſt quod hoc legatum non perpetuū ſed temporale voluerit deberi non obſtante exiſtentia nepotum cum magis diligeret filiam quā nepotes. ¶ Tertio ex eo quia iſta domus poſt mortem Bernardi ꝛ filiorum venit reſtituēda eccleſie

7 ꝛ pie cauſe que coniectura ꝛ ſi nō ſit ſufficiens ad tollendam diſpoſitionem.d.l.cum acutiſſimi.ſecundum Bald.ꝛ doc.ibi † tamē in tali legato particulari cū alijs cōiecturis fauor pie cauſe multum operari debet cum fauor anime cunctis rebus ſit preferēdus.l.ſancimus.C.de ſacſan.eccle.facit quod notat Salyc.in.l.i.in.vi. colum.C.de inoffi.dona.ꝛ Ang.in.l.diſcretis.C.qui teſta.ꝛ Pet. de ancb.in.c.ij.de teſta.ꝛ quod ponit Bart.in.l.in teſtamento.ff. de fideicom.libertatibus.ꝛ Ange.ꝛ Paul.de caſt.in.l.precib⁹.C. de impub.ꝛ alijs ſubſti.ꝛ hoc multū ponderat in legato particulari Pe.de ancb.in cōſil.xiiij.incip.prima facie videtur dicendū vbi videndum quia Pe.de ancb.decidit queſtionem noſtraʒ vbi nō ſunt tot coniecture ꝛ in fortioribus terminis. ¶ Quarto ex ſerie ipſius teſtamēti ꝛ diſpoſitis in eo. Nam dicta teſtatrix relīgt domum filie ꝛ Mariotto de pōtricellis ꝛ filijs ꝛ poſt mortē filie ꝛ Marioti ꝛ filiorum reliquit domum Bernardo ex quo ergo in perſona Marioti cogitauit etiaʒ de eius filijs quos pretulit Bernardo.ꝛ hoc nō diſpoſuerit in filia datur itelligi qđ noluit ad nepotes peruenire quia ſi voluiſſet vtiqꝫ expreſſiſſet de liberis filie.l.vnica.§.ſin autem.ad deficientis.C.de cadu.tollen.ꝛ in terminis conſulendo tenuit Cuma.quem refert Barbatius in.d.l. cum acutiſſimi.in penul.colum.conſuluit eniʒ quod ſi inſtitutis duobus filiis in perſona vnius ſit expreſſa cōditio non ſubintelligitur in perſona illius in qua non fuit expreſſa. vt latius refert Barbatius in dicto loco. ¶ Quinto ex eo quia Bernard⁹ ꝛ filij poſt mortem ipſorum ſunt grauati de reſtituendo dictaʒ domū eccleſie.ex quo datur intelligi quod omni caſu voluit domuʒ ad Bernardum peruenire.arg.tex.in.l.titia ſeio.§.ſeia libertis.ff.de lega.ij.ꝛ.l.alie.ff.de alimen.ꝛ cība.leg.ꝛ pro hoc adduco quod in ſimili no.voluit Paul.de Caſt.per dicta iura.in.l.in teſtamento. C.de teſtamen.mili.vbi dixit quod licet quando eſt ſubſtitut⁹ extraneus tacite pupillaris non admittatur contra matrem tamē ex mente teſtatoris admittitur ſi talis ſubſtitutus eſt grauat⁹ de reſtituendo hereditateʒ per.d.§.libertis.tum ſi.ergo forti⁹ dicta coniectura operatur in expreſſa ſubſtitutione.ꝛlicet in caſu Pau. tractetur de fauore matris aut filiorum qui eſt maior econtra in caſu Pau.tractetur de admittendo ex tacita voluntate coniecturata a lege l caſu vero noſtro ex expreſſa voluntate teſtatoris facit.l.nam ꝛ ſi parentibus.ff.de inoffi.teſtamen. ¶ Sexto ꝛ vltimo dico quod voluntas teſtatricis apertiſſime probatur ex ſerie vltimi capituli in quo ponitur inſtitutio heredis. Nam teſtator ¶ Primo facit inſtitutionem de filio. ¶ Secundo ſubſtituit nepotes ꝛ quibuſdam facit quedam prelegata poſt mortem filie. ¶ Tertio mandat filie quod exequatur legata. ¶ Quarto dicit quod vltra predicta vult quod poſt mortem Bernardi ꝛ filiorū dicta domus perueniat ad quandam eccleſiam.vnde notādum quod primo prelegat nepotibus poſt mortem filie.deinde dicit ꝛ vltra predicta que ſunt verba repetitiua precedētium: vt p Bar. poſt Jac.de arena in.l.qui ita.ff.de dote preleg.ꝛ ſic vult qđ vltra prelegata facta nepotibus poſt morteʒ dicta domus reſtituatur per dictum Bernardum ꝛ conſequenter nepotibus ſuperexiſtētibus ꝛ honoratis voluit quod Bernardum reſtituerit.igit voluit ad ipſuʒ peruenire ad hoc quod habetur l.d.§.ſeia libertis ꝛ in.d.l.alio.ꝛ per Bar.in.l.centurio.ff.de vulg.ꝛ pup. Si ergo ſuperexiſtentibus nepotibus voluit Bernardum cōſequi dictā domū habemus clarā mētē ꝛ diſpoſitionē teſtatoris a qua nō eſt recedendum.l.in cōditione primū locum.ff.de condi.ꝛ demon.ex quibus omnibus arbitror eſſe hereticoʒ in iure contrariū ſentire in caſu noſtro.ꝛ ideo intrepide concludo dictam domum ſeu dictū legatum deberi dicto Bernardo non obſtante diſpoſitione.d.l. cum acutiſſimi.cū ſi. Laus deo omnipotēti. Amen.

¶ Conſilium.cxcij.

1 ¶ Filius ſi aliquid acquirat ſine aliqua ſubſtantia patris nō acquirit patri.
2 Societas quomodo contrahatur inter fratres.
3 Bona inter fratres communicanda que ſint.
4 Filia an debeat dotari de bonis communibus fratrum an vero ſolius patris.
5 Frater ſocius an teneatur reddere rationem de adminiſtratis etiam viuente patre.
6 Ratio adminiſtrationis de quibus reddi debeat.
7 Socijs que dilationes concedi debeant in redditione rationis.

Dominus labia mea apiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū ¶ Capio difficultatē. Nunqd dominus Chriſtophorus ea ꝗ acquiſiuit viuente patre acquiſierit ſibi vel patri ꝛ ſic ſint hereditaria in qua difficultate quia materia eſt trita breuiter loquar.primū

1 ponēdo.v.concluſiones. ¶ † Prima concluſio ſit.queſita p filiuʒ ſine aliqua ſubſtātia patris non ſunt patri queſita niſi reſpectu vſusfructus [illegible] ꝓſectis caſtrēſibus vel quaſi que in totum filio acquruntur.l.cum oportet.in prin.ꝛ ibi no.C.de bo.que libe. ¶ Secūda cōcluſio ſi non apparet ex qua pecunia fuerit queſitū ꝛ filius adminiſtrabat ꝛ habitabat ſimul cū patre tūc recurrēdū eſt ad cōiecturas de qb⁹ p glo.in.d.l.cum opʒ.ſi pater ſit diues vel pauper quaſi filius induſtrioſus vel ꝛ ſm illas ꝛ alias ſimiles iudex hʒ motū animi ſui vt cōcludit Bart.ꝛ cōmuniter doc.in.d.l.cū opʒ. ¶ Tertia concluſio ſit qđ queſitū cū pecunia patris eſt patris excepto eo qđ laboribus ꝛ induſtrie filij eſſet tribuēdū. Iſta eſt cōmunis cōcluſio Bal.ꝛ Modernoꝝ i.d.l.cū oportet.ꝛ Bar. in tractatu de duob⁹ fratrib⁹ in ſecunda parte in.i.q.principali q.ij.ꝗtuʒ aūt attribuatur labori ꝛ induſtrie nō pt dari certa doctrina: ſed iudex habet arbitrari lʒ attēto cōi vſu ſolent arbitrari dimidiā lucri ſm quē cōmunem vſum loquitur Bar.in.d.l.cū oportet.ꝛ in.l.i.§.ſed nec caſtrenſe.ff.de colla.bonorum.vt dicunt Moderni.maxime elegans doctor do. Joan.de monte ſperello de peruſio in aut.ex teſtamento.C.de colla. ¶ Quarta concluſio ſit. Nā quicquid dixerit Bal.in.d.aut.ex teſtamento.id quod lucratur filius cuʒ pecunie patris quatenus eſt.ꝫ. labores filij ꝛ induſtriā iuxta cōmunem eſtimationem laboꝝ ꝛ induſtrie acquiritur patri.pnea ſi cuʒ parua pecunia ex proſpera fortuna vltra induſtriā magnam ꝗtitatem lucraretur.ita eſt de mente Bart. in dicto tractatu i loco allegato vbi dicit qđ deducta eſtimatiōe operum ꝛ induſtrie reliquuʒ eſt patris. ꝛ ita colligunt quidam Moderni in.d.aut.ex teſtamento vbi hoc clare decidit.d. Joā. petrucius de monte ſperello. Et hoc ex cōmuni mente oīum doctoꝝ qui ſemper dicūt qđ excepto eo quod attribui dʒ laborib⁹ ꝛ induſtrie filij totū quod acquiritur cū pecunia patris eſt profectitiū.ita colligitur ex dictis Barto. Ange.ꝛ Fulgo.in.l.illud C.de colla.ꝛ Ang.cōſilio.cxij.incipi.bona acquiſita.ꝛ hoc aperte decidit Saly.in.l.certum.C.famil.er.ꝛ ita alias Florentie conſului ꝛc. ¶ Quinta ꝛ vltima cōcluſio ſit quod terre acquiſite p dictum Chriſtophorū virtute tranſac.a Thoma fuerint acquiſite domino Gaſpari eius patri.ex quo dňs Chriſtophorus fateretur pecuniā ſolutam a dňo Gaſpare.ꝛ qđ vult terras eſſe eius per que pʒ qđ fatetur qđ acquiſiuit p eꝰ patre ꝛ vt ei quereretur: trāſegit caſus eſt clarus.ꝛ ibi no in.l.cum propria.C.ſi quis alteri vel ſibi.faciunt no.p Barto.de ſalyc.in.l.ſi mater.C.de contrahen.empt. ¶ Nec obſtat inſtrumentum allegatum per dominum Chriſtophoꝝ in quo apparet qđ ipſe dňs Chriſtophorus erat creditor dicti Thome ꝛ qđ creditū ex proprijs pecunia dňi Chriſtophori cōtractum fuerat ¶ Quoniā ad illud inſtrm rñdetur. Nam qđ contractum eſſet creditum ex ꝓpria pecunia dňi Chriſtophori iſtud non apparet in ꝓtocollo inſtrumēti niſi in margine manu dňi Chriſtophori de qb⁹ additiōib⁹ tabellio nullā facit mētionē in ſi.vnde dictis additionib⁹ nulla fides ē adhibēda.vt eſt caſus no.in aut.de trien.ꝛ ſemiſ.§.ꝛ qđ ſepe.quem ad hoc allegāt Gul.de co. Bal.ꝛ Saly.in.l.contractus.C.de fide inſtru.ꝛ tenet Joā.an.in addi.Spec.tit.de inſtru.edit.§.oſtenſo.in additiōe ꝗ incipit: dicit Rolādinus. Quinimo lʒ id ꝯtineretur in inſtrumento tñ talis aſſertio nō preiudicaret patri.vt probat in rubro ꝛ nigro res inter alios acta.ꝛ in.l.ſepe.ff.d re iudic. Unde concludo qđ reſpectu pecunie quā in alio inſtrumēto affirmat patrem ſoluiſſe ꝑſumit pecunia ſoluta a patre: qꝛ ſtandum eſt inſtro.vt in l.cum ꝓcibus.C.de pba.ꝛ ponit not.Salyce.in pulchra qōne in.d.l.ſi mater. Quā cōfeſſionē quandocūqꝫ pater vel eius heres acceptare potuit quia facta in ſcriptura ſm Bar.et doct.in.l.nuda.ff.de done. ¶ Reſpectu aūt reſidui pecunie ſolute an dicat ſoluta de bonis dňi Chriſtophori recurrēdum eſt ad

cõiecturam quas ponit gl. l. d. l. cũ oppõ. τ ḡ. dixi vñ ſi ꝯiectura eſſet
qđ ex pecunijs patris eius aſſertio nõ releuat. per. d. l. ſepe. tũ qꝛ
hꝫ ꝯ ſe iuris preſumptionem per id qđ habetur in. l. confeſſionib⁹
ff. de interro. act. τ per gl. in. l. vnic. C. de cõfeſſis. ſi aũt coniecture
eſſent in ꝯtrariũ tunc dñs Chriſtophorus creditor illius reſiduũ
remãſiſſet quos ſoluiſſet pro patre ſuo cui voluit terras illas ac-
quiri τ nõ ſibi prout cãtat inſtrũ. τ ita cõcludo in hac prima dif
2 ficultate. ¶ Circa ſcđam difficultatẽ. nunquid † inter dñm Chriſto
phorũ τ Joãnẽ fratrẽ poſt mortẽ patris probetur fuiſſe ſocieta
tẽ oĩm bonorũ. ex his q̄ in facto p̄ſupponuntur cõcludo ſm ea q̄
ꝑponitur ſocietatẽ tacitã omniũ bonoꝝ probari. pro cuius con
cluſiõis euidẽtia aduertẽdũ eſt qđ materia de qua q̄rif non eſt
noua ſꝫ tacita τ doc. in varijs locis τ in q̄õnibus ſuper dicta ma
teria quotidie emergẽtibus diuerſa τ q̄nq꜡ varia emanarũt con-
ſilia prout facta diuerſimode cõtigerunt ex quib⁹ ius oritur. l. ſi
ex plagis. §. in diuo. ff. ad. l. aqliã. nec mirũ qꝛ materia de qua agi
mus preſumẽdi tacitã ſocietatẽ fundatur ſuper ꝯiecturis q̄ quã
doq꜡ ſunt leues q̄nq꜡ vrgẽtes q̄nq꜡ violẽte ſm factorũ varietatẽ
τ q̄nq꜡ multa ꝯcurrũt. ex qbus omnibus ſimul iunctis tacita ſo-
cietas ꝯtracta declaratur. ꝯcordant oẽs ſcribẽtes in hac materia
quod ſocietas nõ ſolũ expreſſo ſed etiam tacito ꝯſenſu cõtrahi
põt. l. qui admittif. τ. l. plane. ff. pro ſoc. qm̃ ꝯſenſus nõ ſolum ver
bis ſed factis declaratur. l. de quib⁹. ff. de legi. vbi ad hoc ſunt ad cõ-
textum Pet. de anch. in ſuo elegãti cõſilio. ccxix. incip. Materia
de qua queritur nõ eſt noua. Quibus premiſſis cõcluſio premiſ-
ſa ꝓbatur ex illa vulgata doctrina Ja. de are. Oldra. Bar. τ bal.
in. l. titium τ meuiũ. §. altero. ff. de admi. tu. τ Bart. τ Bal. in. l. cũ
duobus. §. idẽ reſpondit. ff. pro ſoc. τ Bart. τ Bal. in tractatu de
duobus fratrib⁹. τ Bar. Bal. in. l. ſi patru⁹. C. cõia vtriuſq꜡ iudi.
τ Bald. poſt Nicol. de mata. in. l. j. C. qui teſta. facere poſſunt q vo
lunt quod qñ fratres viuũt in cõione in eadẽ domo negocia cõi
noĩe τ p̄miſcue gerũt lucra cõicant τ nulla inter eos lucrorũ rõ
redditur τ ita longo tpe ſteterũt olim bonorũ ſocietas tacite cõ
tracta cẽſetur. que oĩa clare in caſu noſtro interuenerũt vt ex pũ-
cti narratiõe colligitur. τ predictã cõcluſionẽ tꝫ Bal. in. c. de fra
tribus de nouo beneficio inueſtitis. τ lꝫ dñs Chriſtophorus aliq̄ñ
ferrarie habitauerit: tñ ex cõibus fructibus viuebat τ expẽſas fa
ciebat vt in pũcto narratur. vnde talis ſeparata habitatio ex quo
oĩa promiſcue agebat nõ hꝫ in aliquo alterare eo maxime qꝛ ad
tempus erat vt cõſiliarius alio reuerſurus ad proprios lares habef
ac ſi in propria domo τ ciuitate habitaſſet ꝑ id qđ habetur in. l.
ex facto. l. a grãde. cũ ibi no. ff. de here. inſti. cum vulgaribus. ex eo
enim qđ lucra cõicabant cẽſetur ſocietas ꝯcta in dictis lucris ac
quirẽdis: qꝛ talis cõicatio nõ ſit circa ius τ nomẽ ſocietatis. l. ꝓ
herede. §. papinian⁹. ff. de acqui. ſm Bar. τ cõiter doc. in. d. l. ſi pa
truus. vbi hoc tenent etiaꝫ ſi fratres negocientur proprijs nomi-
nibus prout etiã tꝫ Bar. in. l. cũ oportet in prin. C. de bo. que libe.
τ in. l. j. C. ſi quis alteri vel ſibi. τ hoc tꝫ Pe. de anc. in dicto cõſilio
qꝛ plus eſt aliquid facto demõſtrare q̄ verbis. vt in. c. dilecti filij
de appel. vnde ſi factum verbis cõtradicit τ ſcripturis factũ ver
ba ſuperat τ ſcriptura ſibi cedit. l. j. τ per totum. C. plus valere qđ
agi. ¶ Quinimo etiã ſi vn⁹ tñ negocietur ſi lucra communicanf
idem eſt dicẽdũ ſm Bal. in. d. l. ſi patruus τ in additione ad tra-
ctatũ Bar. τ Pe. de anch. in dicto cõſilio. τ hoc in caſu noſtro de
plano procedit. ex quo hincide ſiebat ꝯmunicatio ad hoc quod
not. Pau. de ca. in ſuo conſi. cxxxiij. incip. ex die quo iſte Rapha.
¶ Cõfirmatur qꝛ ex lucris fuerant bona empta τ negocia geſta
ꝯmuni noĩe propter qđ ꝓbatur animus cõtrahende ſocietatis. l.
nihil. τ ibi Bar. ff. cõi diui. τ. l. cũ ꝓponas. τ ibi Bar. τ Bal. C. ꝓ
ſo. τ hoc multũ põderat do. Ant. in ꝯſi. lxxij. incip. pro vt dictuꝫ
ꝯrãciſci. ¶ Cõfirmaf hoc qꝛ dñs Chriſtophorus cões fruct⁹ τ in
troitus in proprios vſus cõuertebat τ exigebat cõia credita τ lu
cra q̄ fieri licite nõ potuiſſent citra ius ſocietatis per id qđ habe
tur in. l. merito. ff. pro ſo. τ in. l. ſabin⁹. ff. commũ diui. τ in. l. duo
fratres. ff. de acquirẽ. here. Item nunq̄ ex cõſumptione fructuũ
τ lucrorum ſeu eorum perceptione diu fuit aliqua reddita ratio
τ fuerunt diu lucra in communi poſita arguitur etiam ſocietas
argumẽ. eius quod habetur in. l. procula. ff. de proba. τ in. l. liber-
tis. §. manumiſſis. ff. de ali. τ cib. leg. τ in propoſito declarat not.
Bald. poſt Nic. de mata. in. l. j. C. qui teſta. face. poſſunt. τ Pet. de
anc. in dicto cõſilio. ¶ Nec premiſſis obſtat quod allegatur licilij
cet quod dictus Joã. emit a domino Chriſtophoro quoddã ho-
ſpitium per quod datur itelligi quod vterq꜡ ipſorum itellige-
bat hoſpitium nõ eſſe commune ſed proprium Joan. τ ſic videf
colligi mẽs quod nõ intendebant eſſe ſocij omnium bonorum τ
lucrorum τ nõ amplius in ea perſiſtere. arg. l. itaq꜡. ff. pro ſocio. τ
eius quod no. Bar. l. d. §. altero. τ in. l. j. §. ſi quis hoc interdicto.
ff. de iti. actuq꜡ priua. quoniam ad hoc clare reſpõdetur quod in
mẽdo argumentũ a priori τ poſteriori iuxta not. per Bald. in. l.
multum intereſt. C. ſi quis alteri vel ſibi. facie in. l. ſi ſeruus plu-
rium. ff. de lega. j. ex factis geſtis τ lucris ante τ poſt communica
tis conſtat quod volebant eſſe ſocij omnium bonorum vnde per
talem vnicum actum non cenſentur voluiſſe a ſocietate recedere
prout ex poſteriori voluntate clare demonſtratur: cũ plus ſit ali-
quid factis q̄ ſcriptis vel verbis demonſtrare. d. l. de quibus. ſm
Pe. de ancha. in dicto cõſi. Nõ enim per vnicũ actũ cenſetur con
ſuetudo interrupta vt traditur in. d. l. de quib⁹ facit. l. itaq꜡ a cõ-
trario ſenſu. ff. pro ſocio. τ qđ per illã. l. dixit Lu. ro. cõſi. cccxviij.
incip. in eo qđ queritur. ¶ Preterea poſito qđ dictum hoſpitiũ
emptum a dño Chriſtophoro. τ ſic ipſo volente non teneaf com
municare vt not. Bald. in. l. ſi ſocius. ff. ſi cert. peta. tamen in reli-
quis nõ cenſetur diſtracta ſocietas. ex quo cõtinuarunt commu-
nicando fructus τ lucra τ alia promiſcue egerũt per. d. l. itaq꜡ a
contrario ſenſu. Nec hoc repugnat nature dicte ſocietatis qđ in
ductũ fuit ex tacita mente ꝯtrahentiũ. Stat enim hoc qđ a ſocie
tate omnium bonorũ etiã excepta ſit cõicatio aliquorũ lucrorũ
l. coiri. cũ ſequen. ff. pro ſocio. Ita etiam potuit a tali tacita ſocie
tate ex tacita mente eximi dictũ hoſpitiũ emptum per Joannem
ex quibus remanet ſoluta ſecunda queſtio. ¶ Circa tertiam que
3 ſtiõem videbatur primo concludendum † qđ bona quaſi caſtren-
ſia τ ſibi dõata per principem non ſint communia: quoniam in
tacita ſocietate omniũ bonorum que contrahitur ex promiſcuis
actibus ſocialibus omnia cõferendo nunq̄ veniunt niſi ea que
ex donatiõe vel legatis etiam ob merita pacta obueniunt. vt ex-
preſſe probatur in. l. coiri. cum ſequen. vſq꜡ ad. l. ſed ſi adijciatur
ff. pro ſo. Et hanc differentiam facit tex. cum gl. τ in. l. cũ duobus
alias incipit papinianus. in. §. ſociuꝫ. ff. pro ſocio. τ not. Bald. in
auf. de teſtamẽto. in pe. colum. verſi. ſi. quero. C. de collatio. ¶ Sed
hoc nõ obſtante ꝯtrium puto verius qđ imo quo ad bona quaſi
caſtrenſia vel queſita ex donatiõe principis que dicuntur diſpen
ſata τ expenſa in domos cões τ alias res pro cõmuni vſu illa in-
telligantur. eſt enĩ ꝯtractus ſocietatis tacite illius nature vt a par
tium conuẽtione etiã tacite regulerur. videmus enim qđ lꝫ de iu
re cõi aliqua inter fratres non venirent cõicanda: tamen ſi ſunt
cõicata in illis cenſetur tacite ſocietas ꝯcta licet non in alijs que
cõmunicata nõ reperiunf. vt ingt Bart. per illũ text. in. l. j. §. ſi qs
hoc interdicto. ff. de iti. actuq꜡ priua. τ in. d. §. altero. τ Ange. in. l.
ex duobus. ff. de negoc. geſt. τ Bald. in. c. j. per illum text. de duo-
bus fratrib⁹ de nouo beneficio inueſtitis. ita in caſu noſtro licet
in tacita ſocietate non venirent tamẽ ex quo alia lucra communi
cauit veniunt in caſu noſtro qꝛ ex actu cõicatiõis intentio decla
ratur. l. paulus. ff. rem ratam habe. τ. l. de quibus. ff. de legi.
¶ Fateor enim qđ ſi eſſet ꝯcta ſimpliciter tacita ſocietas omniũ
bonorum τ nunc de nouo ſuperuenerant lucra quaſi caſtrẽſia de
quibus dubitaretur an venirent in tali ſocietate quod teneref
quis illa virtute ſocietatis cõicare. τ ita loquuntur iura in ꝯtra
riũ allegata. Sed ex quo in caſu noſtro Joan. oĩa cõicabat τ dñs
Chriſtophorus ꝯ etiã quaſi caſtrẽſia τ ſibi donata nulla habita
rõne: dico qđ in tali ſocietate tacita veniunt etiã lucra p̄dicta. ita
voluit Barth. de ſaly. in. d. l. ſi patru⁹. vbi dicit quod ſi duo ſunt
fratres certa bona cõia agentes τ alter eoruꝫ duxit vxorẽ. τ ex do
te vxoris lucrabatur τ lucra cõicabat: alter vero erat aduocatus
qui communicabat oĩa lucra queſita ex aduocationibus decidit
qđ cenſef inducta ſocietas cõicandi lucra τ tñ iſta nõ procedunt
a queſtu vel negociatione allegat text. in. d. l. cum duobus. §. ſi fra
tres. τ in. d. c. ſi. Et ſic pꝫ qđ ꝯbif tacite etiã extra queſtum τ etiaꝫ
in quaſi caſtrẽſibus qñ ceperunt talia lucra cõicare. ¶ Ex qbus
infero qđ quouſq꜡ Jo. oĩa queſita cõicauit teneḟ dñs Chriſtopho
rus oĩa lucra etiã quaſi caſtrẽſia cõicare donec ſocietati nõ renũ-
ciauit. vt ꝓbatur in. d. c. ij. τ ex no. per Bar. l. d. §. altero. ad ſi. τ ex
no. per Bal. in. l. j. C. ſi quis alteri vel ſibi. quia ſocietas claudica-
re nõ debet. τ ita etiã colligif ex dictis Bal. in. l. cũ oportet. in pri.
C. de bõis que libe. qñ frater qui ſolebat cõmunicare τ cõi nomi
ne emere incepit altero ignorãte emere proprio nomine. Nam dꝫ
talia proprio noĩe empta cõicare. τ refert ita tenere Cy. τ Richar.
malum. in. l. cum duobus. §. ſi inter fratres. ff. pro ſocio. τ Bal. in
l. ſi vt proponis. C. de rei vendi. τ in. l. ſi ſocius. ff. ſi certuꝫ peta. ita
in caſu noſtro cũ lucra quaſi caſtrenſia τ alia dõata incepiſſet cõ
municare tenebaf cõicare dõec ſocietati renũciaret. hũ facit. l. ar.
l. cum et in rem verſo. ff. de vſur. τ. l. litibus. C. de agrico. τ cẽſi. lib.
xj. τ ea que habẽtur in. c. peruenit. de cenſi. ¶ Ex quibus conclu-
do qđ lucra quaſi caſtrẽſia τ ſibi donata que ſolitus erat cõicare
veniſſe in cõione. ſi qua aũt bona fuiſſent donata puta immobi-
lia que non cõicaſſet illa ſunt precipua per id qđ hf in. d. l. coiri
iunctis not. per Barto. in. d. §. ſi qs hoc interdicto. τ hec de tertia
queſtione ſufficiant. ¶ Circa quartã difficultatẽ ſi eſſemus in ſo
cietate expreſſa omnium bonorum cõtracta expreſſa partiũ con-
uẽtione magna eſſet difficultas: tñ qꝛ iura videntur vtrunq꜡ vr-
4 gere. τ doc. nõ parue autoritatis inuicem ſunt ꝯrij. quod non de
cõmuni debeat dotari filia ſocij omniũ bonorũ videf ꝓbare tex.
in. l. ex

in l. ex pte. §. ſi lius. ff. fam. er. in ſimili. Ad idē tex. in l. cum duobus. §. ſociū. ⁊ in. §. ex ꝯtio. ff. p ſocio. ⁊ in l. iij. §. i. ⁊ in l. ſi eo tpe. ⁊ in ſpecie vſ caſus in l. ſi ſocius pro filia. intelligēdo qđ qñ prepoſita in prin. vſq; ad verſiculū ⁊ ſi forte decidaƚ in ſi. ver. verū in propoſito. vbi dr qđ ſi p maritū dos per acceptilationē fuit recepta nō imputatur ſocietati igitur vſ a cōtrario ſenſu qđ ſi fuiſſet numerata imputari poſſet. ⁊ hāc opi. vſ tenere Bal. in l. cū duobus §. ſi fratres. ⁊ in l. ſi ſocietatē vniuerſarū. ff. pro ſo. idē videƚ tenere Bal. in d. l. ſi patruus. in ṽ. ⁊ pdicta oīa. ⁊ Bald. in conſil. incī. Tale factum eſt venturucius. ⁊ do. Ant. de bu. in ſuo. conſ. vij. incip. dubium primum reddātur. ¶ Sed in contrariū ad hunc faciunt multa iura. vez tex. in l. cū duobus. §. ſi quis ex ſocijs. ⁊ in l. nemo ex ſocijs. in prin. ff. pro ſo. ⁊ tex. in l. ſi ſocietatē vniuerſarū. ponderando qđ ſpeciale pactū appoſitum fuit facit qđ not. bal. in l. ſi patruo. in ſi. C. de neg. ge. ⁊ pro iſta parte adduci ſolet tex. p
e caſu in d. l. ſi ſocius⁹ p filia. vbi ita demum vſ imputanda ſocietati ſi pactū appoſitū fuit alias ſecus. ⁊ tñ loqƚ in ſocio omniū bonoꝝ alias illuz tex. ſubtiliter inducebā. Nā dr in ſcđo reſpōſo qđ ſi appoſitū factū eſt iniquum. Nulla autem reſultaret iniquitas ſi de iure filie cōi dotari debuiſſent qꝛ nō obſtāte pacto adhuc filia alterius poſſet petere dotez de iure cōi qꝛ eius reſpectu ſeu ei⁹ dos remaneret in diſpoſitione iuris cōis. l. ſi cum dotē. in prin. ſꝫ eādem lecturam. ff. ſo. ma. ⁊ ſic nulla reſultaret iniquitas. ⁊ iſta idu ctio ſtringit ſi nō ca[...]ſtam concluſionē ꝫ Spe. in ti. de indi. in quarta pte. §. ſequ[...]d ſi vnus. ⁊ ſequitur Bald. in l. ſi patruus. C. cōia vtriuſq; iudi. Nec dicat aliquis qđ nō loquūtur in fratribus q ſint ſocij oīm bonoꝝ. Nā ipſi allegant tex. in d. l. ſi ſoci⁹ p filio. igiƚ ſm illā. l. intelligendi ſunt ſm Bar. in l. nō ſolū. §. libera. verba. ff. de lib. leg. illa aūt lex loquiƚ in ſocio omniū bonorū vt ibi ꝫ gl. cū qua trāſeūt doc. nō īpugnādo. ⁊ expſſe hoc dicūt ibi Ful. ⁊ do. Pau. de ca. in recollectis florentinis. ⁊ Bald. in d. l. cū duob⁹. §. ſi fratres. ⁊ do. Ant. in dicto ꝯſil. vij. ⁊ hāc opi. qđ nō debeat de cōi dotari firmat bal. in aut. ex teſtā. C. de colla. in ṽ. xvij. capitulū. idē Bal. in ꝯſi. qđ incipit Jo. fratri. ⁊ in alio qđ incipit quatuor erāt. ⁊ illud dictū ſpe. refere ⁊ ſequiƚ Bar. in ꝯſi. qđ īcipit. Sup pdictis narratis in pſenti pūcto. ⁊ Pe. de anc. in ꝯſ. ſupra in. ij. q. allegato qđ incipit Materia de qua queriƚ nō ē noua ⁊ hāc partē ꝫ Bal. in d. §. ſi fratres. ī recollectis antiqs. ⁊ pe. de Anc. in cōſi. cxliiij. incipi. plura dubia adducta ſunt in quarto dubio per tex. in d. l. ſi ſocius pro filia. ⁊ hāc partē ſequutus ē Petrus germanus. Bald. in ſuo cōſi. incipiēte Cū iam dudum conſuluit prout referūt ⁊ ſequūtur quidā. Moderni peruſini in quodam tractatu de duobus fratrib⁹ qui habeƚ in formis. ⁊ hāc partem ſequutus eſt Ludo. ro. in ſuo cōſi. xciij. allegādo. Spe. ⁊ tex. in d. l. ſi ſocius p filia. ⁊ incipit cōſiliū quo ad primū in quo queriƚ ⁊ hāc partē ꝫ Bald. in l. ſi. C. de dotis pmiſ. niſi aliter ſit conuētū p expreſſa capitula ſocietatis. Ex quib⁹ patet rem eſſe dubiaz in expreſſa etiā ſocietate oīm bonoꝝ adeo qđ iudex qui alteram vel alteram partē amplecteretur reprehēdi nō poſſet. arbiter aūt q de iure iudicare nō cogeretur rem ꝯponere deberet iuxta doctrinā imperatorū in l. nō ſine. C. de bo. que lib. Sed qꝛ nos ſumus in tacita ſocietate reſtaret probabili dubitatione qꝛ oñ⁹ dotādi nō eſt act⁹ negociatiōis queſtuarij iuxta no. p Bar. in l. legatis. in prin. ff. de leg. iij. igitur nō venit in tacita ſocietate omniū bonoꝝ. l. iij. §. i. ff. pro ſoc. ⁊ in l. cum duobus. §. ſocium. cum glo. ff. pro ſoc. tradit plene Pau. caſt. in ſuo conſi. dxxxv. incipi. die quo iſta Raph. ⁊ per hāc rōnem hoc decidit Bald. in terminis in aut. ex teſtā. in pe. col. ver. ij. quero. vbi etiā allegat tex. in d. l. ſi ſocius p filia. vñ ſi intelligeremus illum tex. in tacita ſocietate poſſent opi. ꝯcordari qđ ꝯtria opi. procederet in expreſſa ſecus in tacita. ⁊ ita vſ loq ſpe. ⁊ ſequentes euz q nunq; expreſſam ſocietatem pſupponunt. ⁊ in hoc caſu apparet quod multa iura in ꝯtiū allegata que videbāt multū vrgere nō ob. qꝛ loquuntur in expreſſa ſocietate. ⁊ ita ī terminis noſtris conſultū fuit alias per multos ſolēnes doc. ¶ Nec pſequor difficultatē q fieri ſolet qñ ꝯſentiente fratre fuit filia dotata ex quo nō pſuppōitur in facto qđ fuerit de cōibus fratre cōſentiēte dotata vnde ſi de cōibus dotaue ſibi imputare debet in partē. ¶ Circa quintā difficultatem etiaz que non caret pbabili dubitatione. Non eſt enim heſitandū quin pro eo tpe quo dominus Xpophorus bona cōia adminiſtrauit. itē de pecunijs exactis ⁊ peruectis ad eius manus rōnē ſue villicationis reddere teneaƚ. Hāc ꝯcluſionē pbo. Nā regula eſt generalis qđ quicunq; ſe aliene ingerit adminiſtratiōi ſue villicatiōis rationē reddere teneƚ iuxta illud euāgelij. redde rōnē villicatiōis tue vt hƺ Luce ca. xvi. ⁊ c. qualiter ⁊ qñ. el. ij. extra de accu. Videm⁹ hoc in tutore curatore negociorū geſtore ⁊ pcuratore. ¶ Primū pbatur in l. j. ⁊ p totū ff. de tute. ⁊ rō. diſtra. ¶ Scđm in l. aduerſus. ⁊ in l. rōnes. C. de admi. tuto. ⁊ ꝫ Spe. in ti. de iudi. in quarta parte. §. ij. ver. ſequitur videre de act. tutele. ¶ Tertiū l. l. ij. ⁊ ibi Bar. ff. de ne. ge. ¶ Quartū l. ſi pcuratorē. §. j. ff. māda. ¶ Preterea rōne ſocietatis teneƚ dicit eñ Bar. in l. nācius. ff. p ſo. ſocietatis rōnē de anno in annū reuidēdā eſſe amicabiliter qñcūq; tñ ſine calūnia īter ſocios redditio rōnis petiƚ reddi dꝫ. ita inqt Bal. in rub. C. p ſo. ⁊ ſeqƚ Bar. de Saly. ar. l. tū diu. e. ti. ¶ Preterea de fratre ſocio decidit Lud. ī terminis in ſuo cōſi. cclvij. incip. Circa primū quo queriƚ. ⁊ in omni adminiſtratore tenēt doc. per illū tex. in l. j. §. officio. ff.
5 de tuto. ⁊ rō. diſtra. † Quinimo etiam tenetur reddere rōnem adminiſtratiōis de his q vinēte pře geſſit lꝫ a pře hoc petitū fuit. ita p bonas rōnes ꝯſuluit do. Abb. ī ſuo ꝯſi. vij. inci. magnificus dñs Joā. rōnes ⁊ iura nō refero qꝛ habeƚ copia in formis ⁊ in fratre ſuo q adminiſtrauit cōſuluit no. Bal. ī ſuo cōſi. qđ incip. ad pri-
6 mū vbi no. dr in. vij. dubio qđ † teneƚ de cōibus rōnē reddere taliter qualiter reddi pt. Nā nō de oib⁹ teſtes haberi poſſunt. ſꝫ in quibuſdā ſtatur iu[...]o. ſ. ī modicis ⁊ etiā in nō modicis ſi pſona qua- n ¶ Pro intellectu l. ſi ſoci⁹ pro filia. ff. p ſocio.
litas veriſim[...]o ⁊ indicijs motus cū hoc ꝯcurrat. arg. l. ſi qs pro redd[...] dōa. ⁊ eius qđ no. in l. ſumptus. ⁊ in l. in fundo. ff. de [...] Circa ſextā qōnē pmo ꝯcludo qđ reſpectu pecuniaꝝ [...]ctore hoc venit ī rōne iterū reddēda ſi factor ad id [...]bebat. ſ. ad exigendū alias cōpetit actio ꝯ debitores [...]ane obliga. ex quo nō ſoluerūt legitime pſone quo [...]cunias exactas per do. Chriſtophorū ſi pecunie ptinebāt ad ſocietatem cenſeƚ habere mādatū. vt no. Barto. in l. nemo ex ſocijs. ff. p ſo. ⁊ Bal. i[...] C. p ſo. ⁊ in l. in familia C. fa. er. faciūt no. ⁊ in. l. ſi vnus. in pn. ff. p ſoc. ⁊ iſto caſu in redditione rōnis ⁊ reliquoꝝ conſeq pōt qđ ſibi debeƚ de pecunijs exactis ſi nō eſſent de pertinētib⁹ ad ſocietatē tūc nō potuiſſet exigere qꝛ ſoci⁹ in nō ſpectātib⁹ ad ſocietatē tūc nō cenſeƚ habere tacitū mādatū a ſocio vt volūt doc. in dictis locis. l. ſi vnus ex ſocijs de ſerui. ruſti. pdi. ⁊ no. gl. ⁊ ibi ro. ⁊ ibi moderni. in l. de pupillo §. ſi pluriū. ff. de no. ope. nun. diri late poſt glo. ⁊ Ro. in l. ſtipulationes nō diuidūtur. ff. de ver. ob. Et hoc caſu primo pōt ratificare pecuniā exactā cōi noīe iuxta no. in l. ſi pupilli. §. itez querit ff. de neg. geſt. ⁊ ſic pōt a dño Chriſtophoro repetere actiōe nego. geſt. Itē contra eundē dicere poteſt pecunia mea ad te peruenit igiƚ cōpetit mihi ꝯdictio. l. ſi ⁊ me ⁊ titiū. ff. ſi cer. pe. Itē hoc caſu qñ nō habuiſſet mādatū ad exigēdū pōt Joā. nō ratificare ⁊ agere ꝯ debitores q ſi excipient de ſolutiōe replicaƚ qđ nō ſoluerunt legitime pſone ſi nō dicerent ſe velle actionē cedere ꝯ do. Chriſtophorū mō p hoc liberanƚ ex quo ex aliquo ꝯtu teneaƚ ad quantitatē in gñe put eſt cōis ꝯcluſio doc. in l. cū fundus. §. ſeruū tuū imprudēs. ff. ſi cer. pe. ⁊ hoc in. vi. q. ¶ Circa ſeptimā qōnē nō reperio qđ ppter litē pēdētē ſup exhibitiōe libroꝝ ꝯ factoꝝ ſuſpē-
7 daƚ lis cū dño Chriſtophoro ſꝫ Jo. ad ꝯſequendū † qđ deſiderat in diuiſiōe fiēda cū dño Chriſtophoro petat añ oīa redditionem rōnis eoꝝ q adminiſtrauit petat ꝯuenientes dilatiōes ad pbādū pecunias ⁊ fruct⁹ q puenerūt ad manus dñi Chriſtophori. vñ cū factū ⁊ adminiſtratio vt pcipere poſſum ſint multū īplicita ⁊ lōga indigētia deſcenſione lōgi dāde ſunt dilatiōes iuxta plene no. in l. ij. ff. de re iud. ⁊ in l. j. C. de dila. in c. j. de dila. ⁊ in l. in pecuniarijs. ff. de ferijs. ⁊ ſic res aliquātū protraheƚ in longū. Itē ⁊ ſcđo petat dilationes ad pbādum libros exiſtentes penes factorez et cuz ſuper hoc pēdeat litigiū petat ſibi tñ tps ſtatui intra quod poſſit ab ipſo factore libros e manib⁹ extorquere cenſeƚ p certo iſta legitima ⁊ iuſta cā dādi talē dilationē ſicut qñ dareƚ ad habēdū rem exiſtētē in loco longinquo iuxta not. in d. l. j. C. de dila. ⁊ in d. l. in pecuniarijs. ⁊ maxime qꝛ eſt factor dñi Chriſtophori ⁊ dñs Chriſtophorus eū defendat vñ veriſimiliter ſimul cū eo occultat libros ⁊ pbatiōes Jo. ppter qđ ſi legitima pbareƚ deberet dñs Chriſtophorus cām amittere ſm Inno. in c. in intimante. extra de teſti. ⁊ Ang. in l. j. ff. ſi eo p quē factū erit. ⁊ ſi legitime nō probareƚ iudex ī cui⁹ arbitrio hoc ꝯſiſtit rōne huius impedimēti qđ legitimū arbitrari dꝫ Joāni petenti dꝫ dilatiōes prorogare ⁊ reiterari ſm no. in d. l. ſi. ff. de ferijs. ⁊ in c. j. ⁊. ij. de dila. ⁊ late p do. Ant. Abb. Imo. ⁊ Moder. in c. vltra tertiā. de teſti. ⁊ p certo quilibet iuſtus ⁊ prudēs iudex his cōſideratis intrepide predicta cōcedere dꝫ ad hoc vt veritas appareat ⁊ malicijs quibus nō eſt indulgendū non occulteƚ quibus rōnibus forte motus illuſtriſſimus princeps cōmittit qđ primo ⁊ ante oīa cogat factorez ad exhibitionē libroꝝ anteq; cām diuiſionis inter dñm Chriſtophorū ⁊ Jo. diffiniat ppter qđ reſcriptū iudex intrepide facere hoc dꝫ ⁊ teneƚ. habet eñ hoc reſcriptū inter ipſos vim legis. l. ſi. cū ibi no. ff. de cōſti. pn. ⁊ hoc damnum quod Joā. pateretur propter nō exhibitā vel tarda cā exhibi. libroꝝ factoris poſſet Joā. agere ad intereſſe cōtra factorē ⁊ pbare illud p iuramētū in litē. vt in l. non ignorabit. C. ad exhi. ⁊ eo maxime qꝛ tenetur actione mādati bonefidei exhibere iuxta no. in l. j. C. de eden. ⁊ in l. argentarius. §. cū autem. ff. eo. ⁊ traditur in l. in actionibus. ff. de in litē iurando.

Laus deo omnipotenti. Amē ⁊c.

¶ Conſilium.cxciij.

1 ¶ Tutor non datur a iudice deficiente vno ex tutoribus teſta-
mentariis.
2 Iudex arbitratur penes quem morari debeat pupilla.
3 Sponſalia de preſenti nõ poſſunt ↄtrahi ſi pupilla ſit impubes.

Dominus labia mea apiat
: ſpiritus ſauens illuminet intellectum. ¶ Circa pri
1 mum queſitum difficultatem facere videbať. † Nã tex.
in.l.ſi quis ſub conditiõe.ff.de teſta.tute.in ver.plane.dicit qḋ de-
ficiente vno de teſtamẽtariis alius dať a iudice loco mortui ciui-
liter vel naturaliter.⁊ ita ſimplr dicit ibi Bart.in.ij.col.⁊ dt ibi
Bal.qḋ officiũ mortui nõ accreſcit aliĩ qꝛ dꝫ ali⁹ dari loco mor-
tui ergo videbať qḋ in caſu noſtro ex quo vnuſ ex teſtamentariis
eſt mortuus qḋ alius loco mortui a iudice dari debeat p illũ tex.
¶ Sed hoc nõ obſtãte ↄtrũ puto verius qḋ i[illegible] nõ ſit dan
dus ſi atteta qualitate adminiſtrationis ⁊ [illegible]oris q re
manet dꝫ ſufficiẽter ↄſulũ pupillo qꝛ ſuff[illegible]mãſit ad
talẽ adminiſtrationẽ.ita determinat gl.i[illegible].l.i.C.de te
ſta.tute.q aperte dicit qḋ vnꝰ ex teſtamẽta[illegible] ↄſtituerur
datiu⁹ ſi ceteri nõ ſufficiũt.⁊ hãc gl.ſequit[illegible].etiã appro
bať Bar.de ſal.[illegible] aũt nõ improbãt.in[illegible]go dꝫ qḋ ha-
beť in.d.l.ſi qs ſub cõditio[illegible]qḋ ↄſtituitẽ datiuus ſi teſtamẽtari⁹
q remanſit nõ ſufficit ad [illegible]iniſtrationẽ.⁊ hoc ↄfirmať qꝛ regu
la eſt qḋ habẽti tutorẽ nõ datur tutor vt habeť.l.i.l.ſolet.ff.de tute.
⁊ inſti.de cura.§.interdũ. Itẽ teſtamẽtarius pferť datiuo.vñ non
eſt cẽſendũ ꝙ legiſlator diſpenſet ↄ regulas iuris niſi ex agentia
neceſſitate qñ qui remãſit nõ ſufficeret:ſicut in ſimili dicit text.in
d.l.ſolet.vbi dicit iuriſcõſult⁹ qḋ ptor ſolet pmittere tutorib⁹ qḋ
coadiutores tutele cõſtituant qñ nõ pñt adminiſtrationi tutele
ſatiſfacere.vnde cũ in miniſterio dicit iuriſcõſultus in.d.l.ſi qs ſub
cõditione.dicit qḋ in locũ eius q deceſſit vel in ciuitate eſſe deſijt
dari põt ali⁹.⁊ ſic loquiť p verbũ põt qḋ facultatẽ ⁊ nõ neceſſita-
tẽ importat.l.nõ ḡquid.ff.de iudi.⁊ in.l.ſepe.ff.de offic.preſi.⁊ eſt
intentio iuris qḋ lꝫ primo teſtamentari⁹ pferatur.ſcḋo legitim⁹.
tertio deueniatur ad datiuũ.tñ iuriſcõſultus in.d.l.determinat
qñ poſt teſtamẽtariũ preferť datiuus qñ ad aliaꝫ dationẽ tutoris
iudex vult peruenire.ſ.qñ qui tutores ſunt adminiſtrationi nõ ſuf
ficiũt.ſi igitur in caſu noſtro tutor teſtamẽtari⁹ q remãſit eſt ido-
neus ⁊ ſufficiens adminiſtrationi dicte tutele vt dꝛ ſequiẽ qḋ iudex
nõ dꝫ ad aliã dationẽ tutoris accedere ſꝫ tñ qñ nõ eſſet ſufficiens
⁊ ſic remanet tutor iſolidũ ⁊ inſolidũ adminiſtrat.l.iter tutores.
cũ ibi plene no.ff.de admini.tuto.cũ ſi.⁊ hec de pma qõne. ¶ Cir
ca ſecũdã qõnẽ etiã faciebat difficultatẽ qḋ apud tutorẽ ſubſtitu
tũ auunculũ nõ debeat pupilla alimẽtari qm̃ ſpes ſucceſſionis ar
guit ſuſpitionẽ ne dict⁹ ſubſtitut⁹ inſidiareť vite pupille vt dicit
tex.in.l.fina.C.vbi pupilli educ.dum dicit qui magis ad ſuſpitio
nẽ ex ſpe.ſucceſſionis ppriꝛ ſit eſtimabilẽ ⁊ notant gl.⁊ doc.in.l.
j.in prin.eo.tit. ¶ Quinimo ſi pater expreſſe in teſtamento diſpo
ſuit quod pupillus detur apud ſubſtitutũ poteſt pretor aſſiſtẽti-
bus ceteris propinquis a volũtate patris recedere⁊ decernere vt
ſine vlla maligna ſuſpitione alatur.ita dicit tex.in.d.l.j.in ver.de-
niqꝫ cũ quidaꝫ.⁊ ibi no. Igitur fortius in caſu noſtro ex quo pa-
ter nihil depoſuit apud quẽ ali deberet. ¶ Confirmatur hoc idẽ
qꝛ videtur dubium ne dictus ſubſtitutus inſidietur etiaꝫ pudici
tie iuxta id qḋ habetur in.l.pe.ff.vbi pu.edu.debeat ¶ Nõ omiſ-
ſo qḋ educatio pupillorũ nulli magis ꝙ matri committenda vi
detur vt dicit tex.in.l.j.C.vbi pupil.edu.de qua ſi nõ ſuſpicatur re
ſpectu ſucceſſiõis igitur fortius quando nullus habitur⁹ eſt ſuc
ceſſiõem ſi hoc eſt in matre idem in auia concludendum videtur
p id qḋ hř in auť.matri ⁊ auie.C.qñ mulier tute.officio fungi poſ
ſit ¶ Sed premiſſis nõ obſtantibus in terminis noſtris conclu
dẽdũ arbitror iudicẽ apud quẽ hoc eſtimare pertinet.vt in.d.l.ſ.
ff.vbi pup.edu.debeat.eſtimare debere dictum pupillum alendũ
eſſe apud dictum tutorem auunculuꝫ ſuũ.nã tex.in.d.l.j.quod ex
perſona ⁊ ex conditione eſtimare dꝫ ⁊ maxime prime tex.in.d.l.j.
2 C.vbi pup.edu.dicit in caſu noſtro qḋ † qñ eſt contentio inter ma
trem cognatos ⁊ tutorẽ preſentẽ ex pſonarũ qualitate ⁊ ↄiũctiõe
bꝫ iudex hoc arbitrari.quareť caſu noſtro ex plurib⁹ iudex arbi
trari ⁊ eſtimari dꝫ hũc pupillũ apud auunculũ tutorẽ alẽdũ eſſe.
¶ Primo ex qualitate perſone ipſius qꝛ eſt perſone diligẽs lega
lis ⁊ honeſta vt in pũcto dꝛ ⁊ ſemper procurauit ⁊ fecit ea q̃ erãt
vtilia ⁊ honeſta pupille prout in puncto preſupponitur.vndẽ ex
quo ſemper bene hõeſte ⁊ fideliter ſe geſſit iudex arbitrari debet
quod ita in futurũ faciat qꝛ in pdicamẽto bene vel male agere ex
preterito preſumitur de preſenti ſm Bald.in.l.ex perſona in.iiij.
col.C.de proba.argu.l.ſi cui.§.iſdem.ff.de accu.⁊.l.non omnes.§.
a barbaris.ff.de remili.nã in qualitate mentis preſumitur perſe

ueratia.traditur in regula ſemel malus.cũ onere.de reg.iu.in.vj.
cũ ſi. ¶ Cõfirmať ⁊ ſcḋo ex qualitate pſone ipſi⁹ auie q̃ iutilia tã
pcurauit p ipſa pupilla tã reſpectu pſone in nubẽdo quã etiã re
ſpectu bonorũ i lapidãdo.vñ lꝫ ſit pſumptio qḋ quilibet ſit futu-
rus bonus.vt.l.l.merito.ff.pro ſo.in.c.dudũ.dt pſump.tñ ex quo
incepit ſe male gerere in negociis dicti pupilli pſumptio eſt in fu
turũ qḋ male ſe gereret.d.l.nõ omnes.§.a barbaris.ff.de re mili.⁊
in dicta regula ſemel malus.⁊ ibi Pe.de ancha.in.vj.colũ.⁊ hõa
verba põit Bal.in pposito.l.l.j.circa ſi.C.ſi quis ob.cã teſtamẽti.
⁊ in materia tutoris cenſeť ſuſpect⁹ q in alia tutela male ſe geſſit
l.tutor quoqꝫ.§.ſi aũt ipſe tutor.ff.de ſuſpe.tuto.⁊ in eadẽ tutela
pbať in.l.teſtamẽto.§.nõ omnimodo.⁊ vtrobiqꝫ no.ff.de teſta.tu
te. ¶ Cõfirmanẽ pmiſſa qꝛ cõſtat qḋ de dicto tutor multũ ↄfiſus
eſt teſtator relinquẽdo eũ tutorẽ ⁊ nõ alios etiã ꝓximiores cuius
volũtati iudex i materia noſtra nõ dꝫ ↄuenire niſi ex cã.vt i.d.l.§.
j.ff.vbi pupil.educari debeat. ¶ Ex qb⁹ ↄcludo partes dñi iudi-
cãtis eſſe pupillũ alimẽtãdũ ⁊ apud auunculũ tutorẽ ¶ Ex qb⁹
patet rñſio ad ↄtra quib⁹ etiã particulariter rñdẽdo dico ad pri-
mũ qḋ ſucceſſio pupilli facit ſuſpectũ illũ i educãdo q pupillo ẽ
ſucceſſurus nõ i ñ ꝓpter hoc repelliẽ vt videm⁹ in matre vt in.d.
l.j.C.vbi pup.edu.pꝫ etiã in aliis legitimis ⁊ cognatis in.d.l.j.C.
vnde dicendũ eſt qḋ vna pſumptio tollit aliã.nã bonitas diligẽ
tia⁊ legalitas tutoris tollit hãc ſu[illegible]ar.l.ſi.cũ ibi plene no.
ff.de in ite.reſti.et.generali.⁊ [illegible] noſtris decidit dñs
Pau.de caſt.in ſuo ↄſi.m[illegible]ꝙ iſte tutor.⁊ in vlti-
mo qſito vbi dicit qḋ lꝫ [illegible] qḋ alať apud ſubſtitutũ.d.l.j.
in prin.tñ põt eſſe homo ita bone ↄditiõis qḋ hoc ſine ſuſpitiõe
fieri põt.ar.d.l.nõ oẽs.§.ſi a barbaris.ff.de re mili.⁊ ita eſt in caſu
noſtro ex quo ẽ hõ bon⁹ legalis ⁊ diligẽs vt pꝫ ex his q̃ geſta ſunt
in vtilitatẽ pupilli.ſicut eñ ex geſtiõe mala arguiẽ ſuſpitio ita ex
hõa arguiť bonitas ⁊ legalitas qꝛ ↄtrioꝝ eadẽ eſt regula in.l.j.ff.
de his qui ſunt ſui vel alie.iur.l.ſi ex toto.in prin.de lega.j.⁊ ex his
ſunt ſoluta illa que in ↄtrũ ſunt adducta.⁊ hec de ſcḋa queſtiõe.
3 ¶ Circa tertiã qõnẽ breuiter concludendũ eſt qḋ † ſi puella eſt im
pubes nõ poſſunt ↄhi ſpõſalia valida de pſenti ⁊ indiſſolubilia
niſi malitia ſuppleret etatẽ vt habeť in.c.j.de deſpõ.ipube.lib.vj.
verũ eſt qḋ ſi eſt octo annorũ poſſunt ↄhi p ipſam ſpõſalia de fu
turo vt in.c.j.⁊ in.c.vbi non eſt.⁊ ibi gl.in.c.puberes.de deſpõſa.
impube.in antiquis ¶ Quo caſu ſi ↄherenẽ ſpõſalia de futuro
noua qñ oriretẽ a parẽtibus ſponſi iudex pupillam educandam
decernere poſſet:in quo concludiť qḋ tutore ⁊ conſanguineis dẽ
ſentiẽtibus poſſet item etiã ſi conſanguinei ⁊ tutores inter ſe diſ
ſentirẽt iudex poteſt iuſte hoc decernere:quia pater ⁊ mater ſpõſi
ad ſponſam parẽtis locum obtinerent.l.qꝛ parenti.ff.ſolu.mat.⁊
ceſſat omnis ſuſpitio tam ſucceſſionis ratione ꝙ ne eius pudici-
tie inſidiareť imo magis bonis moribus inſtruent eam ſm Bar.
qui in hoc plene diſtinguit in ſua diſputatione que incipit.Que
ritur vtrum iudex ⁊c. Laus deo.

¶ Subtiliter ⁊ eleganter abſoluta eſt ⁊c. ¶ Primo pluribus rõ
nibus pbať nõ eſſe ſtandum iuramẽto qḋ inſtru de nouo reperta
ſint. ¶ Scḋo principaliter pluribus preſuppoſitis ⁊ mediis oſtẽ
ditur maxime cõitati ville vel caſtri denegandam eſſe reſti.in in-
te.ↄ laudum ⁊ tranſac.⁊ ibi qḋ aduerſus preſcrip.lõgiſſimi tpis
nõ ↄpetit reſtitutio ex clauſula generali ex iuſta cã ignorãtie ſimi
liter vbi pleniſſima ſecuritas tribuiť reſtitutio in integrum dene
getur ⁊ incidenter plura in materia ⁊c.

¶ Conſilium.cxciiij.

1 ¶ Iurandi facultas an tranſeat ad heredes.
2 Teſtis vnius fides suppletur ex aliis teſtibus.
3 Reſtitutio in integrum an competat aduerſus tranſactionẽ vel
laudum.
4 Tranſactio non reſcinditur per inſtrumenta de nouo reperta.
5 Reſtitutio in integrum durat quadriennio.
6 Reſtitutio in integrum an competat aduerſus preſcriptionẽ lõ-
gi temporis vel longiſſimi.
7 Probationes debent eſſe luce clariores vbicũqꝫ agitur de retra-
ctatione ſententie per viam reſtitutionis in integrum.
8 Fines an probentur per inſtrumenta.
9 Exemplatio quando peti poſſit:⁊ quando probet.

Dominus labia mea ape-
riat ⁊ ſpiritusſanctus illuminet intellectuꝫ. ¶ Subti
liter ⁊ elegãter abſoluta eſt preſens ↄſultatio p ſupra
ſcriptũ eximiũ.conſultorẽ vñ pſequẽdo ordineꝫ queſtionũ capio
primã in qua difficultatẽ faciebat.Nã Bart.in.l.admonẽdi ſim-
pliciter dicit qḋ inſtrũ ſine de nouo reperta pbať p ſoluꝫ iuramẽ
tum.allegat tex.in.c.paſtoralis.de excep.⁊ cũ eo trãſeũt ibi doc.⁊
in.d.c.

in.d.c.paſtoralis.ad idem tex.in.c.nulli.τ in.c.vt circa.de elect.lib. vi.τ eſt bonus tex.in.l.ſi.C.de fide inſtru. ¶ Sed premiſſis non obſtantibus ↄtrariam ſniam veriorem exiſtimo qd immo in caſu noſtro ſtari non debeat iuramento dicti ſyndici an inſtrumenta ſint de nouo reperta qd multiplici principali rōne probatur ¶ Prima ratio eſt qꝛ vt.ſ.probabit in ſequenti principali qōne iam ſunt anni octo fuit habita notitia dictoꝝ inſtrumētorū.nā de viſio laudo vt plene probant teſtes cōitatis ſerre mōtis prout in ſequenti qōne declarabit.igit ſi ſcientia pbat nō oꝫ ſtari iuramento dicti ſyndici per ea que no.Bar.in.l.is cui.§.iiſdem.ff.de accuſationibus.pbat ex his que ponit Bal.in.c.i.in prima col.ſi de inueſti.inter dnm τ vaſallū lis oriat.τ Bal.τ Saly.in.l.i.C.de rebus creditis.τ Jmo.τ moder.i.l.qui bona.§.dām.ff.d dāno īfec.vñ dicit no.Pau.de caſt.in propoſito.in.l.ſi cum patruo.C.cōia vtriuſq; iudi.ſe reſpōdiſſe in qōne d facto qd ſi iudex dedit licētiam titio producendi teſtes poſt cōcluſionē in cā ſi iurauerit eos nouiter ſibi notos.τ poſtea pbetur eos antea ſibi notos examinatio corruit qꝛ ſubintelligit tacita conditio vcꝫ ſi iurauerit.τ ita ſic pbētur premiſſa p tex.in.c.cōtinebat.de deſpōſa.impub.iūcto.c.propoſuiſti.de pba.τ vtrobiq; no.do.Abb.in ſuo cōſi.iij.incip.qdā magiſter. ¶ Secunda qꝛ vt dicit dñs Abb.tūc in hac materia ſtatur iuramento ptis niſi aduerſari⁹ aliqua pbet p que pſumat ſcīa qꝛ tūc non ſufficeret iuramentū.ita dicunt do.Ant.Joan.de Jmo.τ do.Abb.in.d.c.paſtoralis.allegāt Paul.de ca.in cle.conſtitutionē de ele.niſi eōtra aliqua probent per que pſumatur ignorantia.allegat tex.cū ibi not.i gl.in.c.innotuit.de ele.p quod do.Car.in.d.cle.cōſti.poſt pau.qd ſi probet aliquid pp qd excludatur pſumptio ignorātie non ſtatur iuramēto.ſed in caſu noſtro ad minus dicēdum eſt qd lꝫ dicti teſtes non dicerentur ſufficienter probaſſe ignorantiam qd tñ falſum vī tamē negari non poſſe qꝛ per dictos teſtes excludatur pſumptio ignorantie prout clare deducetur in ſequēti qōne vt dictum eſt τ ex aliis ſtatim deducendis.igitur concludendū eſt quod tali iuramento ſtari nō debet. ¶ Tertia rō eſt qꝛ vbicūq; pars q̄ iurat non iurat veriſimilia eius iuramento ſtādū non videtur.ad hoc tex.in.l.iij.§.in magis.ff.de teſt.τ in materia eſt glo.nota.in.l.i.C.qui τ aduerſus quos.quā ibi ponderat Bal.ad hoc τ domi.Alex.preceptor meus in ſuo conſi.cccccxxvi.incip.clariſſime domine iudex.in vlti.colū.τ eſt glo.in.c.nulli.in verbo veriſimiliter.de elec.in.vi.vbi hoc probat tex.a cōtrario ſenſu.τ idem tex.in.c.vt circa eo.tit. Sed in caſu noſtro non eſt veriſimile qd dictarum ſcripturarum notitiā non habuerint igit τc.qd nō:qꝛ veriſimile patet qꝛ obligat ignorantia ſcripturarū factarū a dicta communitate τ ſic facti ppriī ↄtra qd hꝫ in.l.quāq̄.ff.ad velle.τ maxime qꝛ huiuſ cōitates ſolēt eoꝝ ſcripturas in l archiuis publicis cuſtodire iuxta cōiter accidētia in quibus validum eſt arg.l.neq; natales.C.de proba.item ex eo qꝛ ſunt inſtrā publice fcā τ acta publica quoꝝ notitia arguitur ex eo publice facta fuere iuxta no.per glo.in.d.c.nulli.τ p dñꝫ Car.i.d.cle.d ↄſti.τ tradit j.c.i.d poſtu.pla. Preterea cōitas tenebat hās ſcripturas pquirere τ indagare iuxta no.i.d.c.inotuit.igit eſt pſumptio qꝛ in tam longo litigio dictaꝝ ſcripturarū ſcīaꝫ habuerit.ar.eius qd no.glo.in regla pſumitur.de re.iur.in.vi.τ in.c.dilectiſſimi.in.viij.q.ii.τ in.c.cū in certis q̄ oīa ex teſtib⁹ exaiatis τ ex tenore antiqui laudi coadiuuant vñ cōcludit ↄtrāq; iurāti non veriſimilia non eſt credēdum. Quarta rō eſt.nam vt inquit do.Abb.poſt.d.Anto.in.d.c.paſtoralis.tunc pcedit diſpō illius tex.niſi alleget exceptio que cauſatur a facto pprio qd quis indagare cogebatur.ar.no.in.d.c.innotuit.τ in.c.nulli.eo.ti.lib.vi.τ ita dicit do.Car.in.d.cle.cōſti.de ele.ſꝫ hic allegat ignorantia exceptionis cauſate a propriis ↄtractib⁹ emptionū τ ppriis teſtiū examinationib⁹ q̄ iura τ indagare τ pquirere tenebat,tanq̄ ſurgentes a facto pprio.igit nō eſt pbabilis ignorātia ſolū p iurm. ¶ Quinta rō eſt.nam tex.in.d.c.paſtoralis.in.d.c.vt circa.τ in.d.c.nulli.τ ſimilia iura loquūtur in eo qui iurat de propria notitia de qua pōt eſſe ad plenum informatus. ¶ Sed hic ſyndicus deponit de notitia aliena.l.qd ipe laudorum nō fuit habita notitia ab his ad quos notitiā habere ſpectabat igitur dicta iura tanq̄ exorbitantia nō debent extendi.l.qd no.ff.de legi.τ in regula ea que ſunt.cū materia de regu.iur.in.vi. ¶ Cōfirmat qꝛ rō quare ſtat iuramēto partis eſt qꝛ hoc dependet ab animo cōſcientie.iuxta not.in.§.alie.inſtitu.de actio.τ per Bar.poſt Jacob.de are.in.l.gerit ff.de acqui.here.agitur alius de tali cōſcientia iurare τ deponere nō pōt. ¶ Cōfirmat hoc idē qꝛ nō defertur illi qui nō eſt veriſimiliter bene informatus quo caſu ſi teſtificando pro extraneo non probaret ita nō probat iurando in fauorem pprium ſm Bartolo.in.l.admo.ff.de iureiur.vnde dicit nota.Bald.in.l.in bone fidei.C.de reb.cre.qꝛ iurm nō defertur heredi:qꝛ heres veriſimiliter pſumitur ignorare facta defuncti.l.qui in alterius.ff.de regul.iur.τ magis late dicit no.Bal.in.c.i.ſi de inueſti.inter dominū τ vaſallū oriatur.per illum text.quem dicit ad hoc eſſe valde notan

1 dum qd ſm caſib⁹ in quibus facultas iurandi tranſit ad heredes intelligit ſi tales heres veriſimiliter poſſit iurare vt qꝛ informat⁹ ſit de veritate.facit qꝛ iuramētū non eſt deferendum illi qui veriſimiliter deierare videatur ſm Bal.in.l.ii.per illum textum.C.d indic.vid.τ ponit Ludou.ro.in.d.l.admo.fallentia.xxviii.ſed in caſu noſtro nō pōt eſſe bene informatus de aliorū cōſcientia iam ſunt.ix.anni.τ fortius iā ſunt anni.xlviii.vel circa.τ hoc vī clarū fundamentum in materia nra. ¶ Poſtremo confirmantur premiſſa.nam illud quod dici ſolet qd in exceptionibus pponendis dum allegat notitiam de nouo ſuperueniſſe ſtatur ſuper talibus allegans noue notitie iuramēto ptis qd procedere poteſt in exceptionib⁹ declinatoriis vel dilatoriis:non in pemptoriis in quib⁹ agitur de magno pīudicio.τ hoc vī de materia iurādi p id quod hꝫ in.c.clerico.de coha.cleric.τ mulie.τ ita tꝫ cōpoſtellanus τ plerique ſequuntur in.c.qd ſicut.de ele.τ domi.Abb.in.d.c.paſto.allegando ad hoc deciſionē dñorū de rota vt ibi p eū ſequit do.Car.in.d.cle.cōſti. Bene facit qd in ſimili videmus in iuramento neceſſario in defectum pbationis quod nō eſt ita odioſum in quo habemus quod nō defertur iuramentum quando agitur de magno preiudicio ſm doc.magis communiter in.d.l.admo.τ maxime quia agitur de retractiōe laudi ſiue tranſactionis per id qd habetur in.l.ſi.τ ibi Bal.C.ſi minor ſe maiorem dixerit.

¶ Confirmātur premiſſa.nam genitor meus in.c.ſi de iorcio.cōcordando opi.dicit quod aut querimus an inſtrumenta fuerint de nouo reperta τ in hoc in iſtis pīudicialibus nō ſtetur iuramēto.τ ita procedat opi.dñorum de rota compoſtel.τ ſequacitū.aut poſito qd ſint reperta an habuerint de nouo notitiam τ in hoc ſtetur iuramēto τ ita pcedat opi.tenētiū contrariū τ ratio differētie eſt ſecūdū eū qꝛ hoc ſecūdo caſu ex quo notitia dependet ab animo ideo ſtari debet iuramēto iuxta gl.in.d.§.alie.inſt.de acti.ſed primo caſu quod fuerint de nouo reperta hoc nō depēdet ab animo igit nō debet ſtari iuramēto maxime in pīudicialib⁹ per ea q̄ pxime dicta ſunt.τ eſt diſtinctio rōnabilis τ rōne fundata.

¶ Ex quib⁹ oībus ſi nō vt ſingulis vt ſimul iūctis oſtendit partes dicti iudicātis eſſe in nō deferēdo dictū iuramētū iuxta illud que nō pbant ſingula multa iuuāt.iuxta plene no per doc.in.d.l.admo.τ hec de prima q.dicta ſufficiāt. ¶ Circa ſcōam difficultatē ſeu qōnē p fundamēto ego pmitto qd dicta cōitas rochec cōtracte tpe quo facta fuit vltima trāſactio ſup finib⁹ habebat notitiā dictorū iuriū quib⁹ mediantib⁹ dicebāt qꝛ eorū fines extēdebant vltra caſtrū ſerre mōtis vt pbāt duo teſtes ex trib⁹ q nō ſunt de dicta vniuerſitate ſerre mōtis ſcilꝫ marian⁹ ſcōs teſtis.τ petr⁹ terti⁹ teſtis q cōueniūt pmo qd ante trāſactio.illi de rocha cōtracta allegabāt qꝛ eorū fines extēdebant vſq; ad locū qui dicitur el reſolino.τ ad locū qui dicit el trebbio di buſſeto.ſcōo etiā cōueniūt qd ad hoc allegabāt teſtes τ inſtrumēta q̄ erāt in manibus dñi Jo.de peruſio.tertiꝰ plus dicit de emptio a quodā epo τ qd ſunt ſcripture mille.ſed cū in ſcripturis de quib⁹ agim⁹ cōſtare videat de dictis finib⁹ vt ſupra narratis τ alie dō apparēat in quib⁹ de dictis finib⁹ mētio habeat ad illa cenſet facta relatio quoniā pluralitas qd pſumit.l.omniū.C.de teſta.τ in.c.cū Jo.crenui.τ ibi no.extra de fide inſtru. ¶ Cōfirmat iſta pbatio ſcientie p octo alios teſtes de dicta vniuerſitate ſerre mōtis qui pbant ſcientiam inſtrumēti emptionis ab epiſcopo de caſtro montecbi.τ ſcīentiā teſtiū examinatorū. Nec ob.ſi dicat qd teſtes de dicta vniuerſitate ſerre mōtis nō vident pbare cū ſit vniuerſitas ſecularis.nā lꝫ in vniuerſitate eccleſiaſtica teſtes de ea admitti poſſint τ pbēt iuxta plene no.in.c.inſuper.τ in.c.cū nuncius.extra de teſt.ſecus vī in vniuerſitate ſeculari ſm do.ant.in.d.c.cū nuncius.qꝛ cū poſſint de bonis ſuis ad libitū vniuerſitates ſeculares diſponere arguit maior affectio.ſꝫ ↄtra opi.eſt communis quā tenet ſpe.τ ſequitur Joan.an.in tit.de teſte.§.i.verſi.Nunquid in cā vniuerſitatis.τ Bar.in.l.tertiā.§.vniuerſitatis.ff.de re.diui.τ Bart.τ Angel.in.l.ſed ſi hac.§.qui manumittit.ff.de in ius vo.do.Abb.in.c.inſuper de teſti.τ Jmo.in.d.c.cum nuncius.τ rōnes que aſſignant in vniuerſitate eccleſiaſtica locum habent in ſeculari.vna enim eſt fundata in ratione.§.qui manumittitur.altera eſt qꝛ non dī intereſſe ſingulare ex quo ſinguli nomine proprio agere nō poſſent.l.i.§.ſi propria.ff.quando appellandum ſit ſm Bal.in.d.c.cū pſciunt.τ pulchra verba ponit Bal.in.c.iii.loco.in.ii.col.extra de pba.q

2 rationes pugnant et in vniuerſitate ſeculari. ¶ † Preterea lꝫ nō eſſent oēs exceptione maiores:eorum qualitas ex duobus ſupplet primo pp alios duos teſtes oī exceptio.maiores vt voluit do.bal.τ ſequunt Moder.in.l.ſi qs ex argentariis.§.pe.ff.de edē.τ ang.in cōſi.i. ¶ Scōo ppter numerū qui ſunt numero octo teſtes.nā illegalitas ſeu minus bona qualitas teſtiū ſuppletur ex numero vt voluit glo.no.in.l.iii.§.iiſdem.ff de teſti.τ bal.in.d.l.ſi qs ex argentariis.§.pe.τ idem Bald.in.c.ſi quis teſtium extra de teſt.

¶ Ex quibus in effectu concluditur qꝛ homines de rocha cōtracta hēbant notitiam dictorum inſtroꝝ τ teſtiuꝫ examinatoꝝ tpe

vltime tra̅ſactio̅is ⁊ appoſitio̅is terminoꝝ iam ſunt noue̅ anni
3 vel circa. ¶ Quibus ꝓſuppoſitis co̅cludendu̅ eſt q̅d †dicte co̅ita-
ti aduerſus dicta̅ tra̅ſactione̅ ⁊ laudu̅ de quibus agim⁹ no̅ co̅pe-
4 tit reſti. in integ. ex pluribus. ¶ Primo claru̅ eſt q̅d †tra̅ſactio ꝑ
inſtru̅a de nouo repta no̅ reſcindit. l. ſub p̅textu. C. de tra̅ſactio. nec
laudum ⁊ ſnia ſub ſpecie. C. de re iudi. Nec vr̅ obſtare q̅d reſpubli
ca ſpali ꝑuilegio pot̅ remedio reſti. in inte. ꝑ inſtru̅a de nouo reper
ta reſcindere vt. l. imperatores. ff. de re iudi. ⁊ in. l. rempublica̅. C.
de iure reipublice. ⁊ not. in. d. l. ſub ſpe. ⁊ in. d. l. ſub p̅textu. q̅a ad
hoc r̅ndetur q̅d p̅dicta p̅cedu̅t in republica romanoꝝ ⁊ in alijs
ciuitatib⁹ inter no. in. l. reſpublica. C. ex qui. cau. maio. ſecus aute̅
eſt in caſtris vel villis cu̅ non reperiant̅ in aliquib⁹ ꝑuilegiata. ⁊
ſic loco cuiuſlibet priuati no̅ ꝑuilegiati haberi d̅r. l. eu̅ qui vecti
gal. ff. de verb. ſig. ⁊ ita diſputando tenuit Accurſ. vt refert Cyn.
in. d. l. reſpublica. ad ide̅ gloſ. in. l. ſtatia. §. ſi de vectigal. ff. de dam.
infec. § incipit. ⁊ aaaoꝝ. ide̅ tenuit Spe. in tit. de reſti. in integ. §. i.
ver. porro. ⁊ verſ. ſeque̅ti vbi refert Iano. ide̅ tenere. ⁊ glo. in. l. ſi
bil. ff. ad macedo. no̅ tn̅ hoc ſolu̅ fundame̅tu̅ firma̅du̅ eſſet. ¶ Sꝫ
ſc̅do q̅ lꝫ dicta co̅itas hꝫ b̅n̅ficium reſti. in integ. non hꝫ hoc iure
reipublice ſꝫ ex iuſta cā ignora̅tie vel i̅pedime̅ti ex clauſula ſi qua
iuſta cā mihi eſſe videbit̅ ſm̅ Iaco. but. ⁊ Bart. in. d. l. reſpublica
⁊ eſt magis co̅munis opi. ſed in caſu noſtro allegat̅ iuſta cā igno
rantie que per teſtes probat̅ falſa. igit̅ non dꝫ co̅cedi talis reſtitu
tio ex clauſula generali: q̅ no̅ oſte̅dit̅ iuſta cā ignora̅tie. ¶ Ter-
5 tio q̅ †reſtitutio in integ. co̅petit ad plus. ſ. quadrie̅niu̅ a die ſcie̅-
tie ꝓut habet̅ in. l. i. C. de ſente̅tijs aduerſus fiſcu̅ latis. lib. x. ⁊ tra
ditur in. l. ſub ſpecie. C. de re iud. ⁊ in. l. fin. C. de temporibus in in-
teg. reſti. petende. ſed in caſu noſtro lapſi ſunt anni nouem a die
6 ſcientie †igitur nulla co̅petit in integ. reſtitu. ¶ Quarto iſta opi-
nio confirmatur alio medio. nam co̅itas ſerre mo̅tis no̅ ſoluꝫ ſe
tueri pot̅ virtute laudi ⁊ tranſactionis ſed etiam virtute preſcri-
ptionis poſt laudu̅ latum iam ſunt anni. xlviij. quo tp̅e oi̅s actio
⁊ omne ius eſt ſublatum. l. ſicut. ⁊ l. oi̅s. C. de preſcrip. xxx. annoꝝ.
⁊ per totum illum titulum. ¶ Aduerſus qua̅ preſcriptione̅ quic
quid eſſet in ratio̅ne que co̅cederetur ex priuilegio ꝑſone vt eccle-
ſie minori vel reipublice no̅ co̅petit reſtitutio in integ. ex clauſula
generali ex iuſta cauſa ignorantie aduerſus preſcrip. long. temp.
ſc̅dm Ange. in. l. ſicut in quibuſdam lecturis. C. de preſcri. xxx. a a
noꝝ. ⁊ eſt de mente Bal. in. l. fi. C. de tempo. in integ. reſtitu. po-
tẽ. ⁊ licet in preſcrip. xxx. annoꝝ iſta opinio eſſet periculoſa: ta
men videtur tenenda in preſcrip. xl. annoꝝ prout late declarat
Io. de imo. in. c. fi. de preſcrip. dicens quod ita procedit gloſſ. in
c. auditis. de reſti. in integ. ⁊ glo. Ioan. an. in cle. i. de reſti. in inte.
Quam concluſionem probo duplici ratione. ¶ Prima ratio eſt
q̅ preſcrip. xl. annoꝝ parit pleniſſimam tuitionem ſeu ſecuri-
tatem vt probat tex. in. l. omnes. in fi. C. de preſcrip. xxx. annorum.
ſed vbi competit pleniſſima ſecuritas non datur reſtitu. in integ.
vt not. gloſſ. in. l. ait pretor. §. permittitur. ff. de minori. igitur ⁊c.
¶ Secunda ratio eſt q̅ ille qui preſcripſit ſpatio. xl. annoꝝ nul
lam inquietudinem vel moleſtiam pati dꝫ vt dicit tex. in. l. fi. C.
de fun. patri. lib. xi. Moleſtia aute̅ dicit̅ inferri ẽ q̅n quis iudi-
cialiter vexatur. l. i. ⁊ ibi Bal. C. de nundi. ⁊ ita conſulu̅ vidi per
doctiſſimos. ¶ Quinto ⁊ vlti̅o q̅d no̅ competat reſtitutio oſte̅di-
tur q̅n ad obtinendam reſtitutionem dꝫ legitime de leſio̅e oſte̅d̅
alias qui ſuccumbit. l. nam ⁊ poſtea. §. ſi minor. ff. de iureiur. cum
ibi plene nota. per ordinarios. item dꝫ oſte̅dere de leſione per in-
ſtrumenta de nouo reperta vt traditur in. d. l. imperatores. quod
vltimum no̅ probatur ſi iuramento ſyndici fieri no̅ dꝫ per iura
rationes in. §. q. deductas. item no̅ probatur leſio ſufficienter ad
reſciſſionem laudi lati iam ſunt anni. xlviij. ⁊ tra̅ſactio̅e ſequuta
7 poſtea iſta co̅cluſio probat̅. nam vbicu̅q; †agit̅ de retractatione
ſnie per viam reſtitutionis in integ. probationes eſſe debent luce
clariores. caſus eſt no. in. l. fi. § vbo luce clarior. ⁊ ibi colligit Bal.
C. ſi minor ſe maio. dixerit. ⁊ ideo dicit Bal. q̅d non dꝫ deferri iu
ramentu̅ in defectum ſemiplene ꝓbationis. ⁊ licet in hoc vltimo
Ludo. ro. in. l. admone̅. ff. de iureiu. dicat q̅d Bal. dicit ꝯtra duos
caſus de iure canonico vꝫ ꝯ tex. in. c. ex inſinua. de procura. ⁊ in. c.
roma. de teſti. lib. vi. tn̅ ad iſta iura r̅ndet̅ q̅ iura allegata ꝑ eu̅ lo-
quu̅t̅ ⁊ p̅cedu̅t q̅n agit̅ ad retractatio̅e̅ ſnie via ordinaria appel
lationis vel nullitatis: Bal. aut̅ loquit̅ q̅n peteret̅ retractatio re
medio reſt. in integ. nec miru̅ q̅ i ꝓbanda leſione no̅ defertur iu-
ſie iuramentum vt hꝫ in. l. i. C. qui ⁊ aduerſus quos. ¶ Ex quibus
concluditur q̅d q̅n petitur reſti. in inte. maxime aduerſus ſnia̅
conſtare debet de leſione per claras probationes igitur non dꝫ
talis reſtitutio ad reſciſſionem laudi emologati ⁊ tranſactionis
co̅cedi. quod aut̅ no̅ co̅ſtet per claras ꝓbationes oſte̅dit̅. nam pri-
mo ꝓducitur inſtru̅m emptionis caſtri mo̅talis ab ep̅o ſinigalie̅
per q̅d vt d̅r oſte̅dunt̅ fines p̅cedere vſq; ad loca de quib⁹ ſupra ꝙ
tus ſerre̅ montis q̅d inſtru̅m paruꝫ probat ex duobus. ¶ Primo
q̅ lꝫ dicat⁹ ep̅s vendiderit dictu̅ caſtrum mo̅talis ꝑ hoc no̅ oſte̅dit̅
8 aliq̅d ius tra̅ſlatu̅ fuiſſe in dicta̅ co̅itate̅ roche ꝯtre q̅ non oſte̅-
dit̅ q̅d dictus ep̅s hꝫ ius in dictis locis. vn̅ ꝯtr non oſte̅dit̅ aliq̅d
ius fuiſſe tra̅ſlatu̅. nemo eni̅ plus iuris i aliu̅ tra̅ſfert qua̅ apud
ſeipſum habeat vt in regula nemo plus iuris. ff. de reg. iur. ⁊ no-
ta̅t Bar. ⁊ Imo. in. l. celſus. ff. de vſuca. Ad idem glo. ⁊ ibi Ang.
⁊ Pau. de ca. in. l. ꝗuis. §. i. ff. de acqr. poſ. ⁊ not. in ſimili. d. Ant.
in. c. cu̅ veniſſent de reſtit. ſpoli. ¶ Sc̅do q̅ eſt ꝯfectu̅ inter alias
perſonas ⁊ ſic quo ad alias non p̅iudicat. l. ſepe. ff. de re iudica. ⁊
per totu̅. C. res inter alios acta. ⁊ l. i. l. ſi vnus. §. ante oi̅a. ff. de pac.
⁊ magis in ſpecie. Na̅ videm⁹ q̅ †per inſtru̅a facta inter priuatos
no̅ probantur fines iuriſdictionis vt no. gloſſ. in. l. predijs. §. bal-
neis. ff. de lega. iij. ⁊ no. Iano. in. c. cu̅ in iure. extra de offi. deleg. ⁊
nota̅t Cy. Barto. ⁊ Ang. in. l. eu̅ aliqs. C. de iure delibe. ¶ Et iſte
due ratio̅nes co̅ueniu̅t ẽ alteri inſtr̅o emptio̅is d̅ villa illicis cu̅
etia̅ r̅ndet̅ q̅d dictu̅ inſtru̅m exempli non probat vt in aut. ſi q̅d in
aliquo. cu̅ ibi no. C. de eden. Ex quo no̅ apparet ad cuius inſtan
tia̅ dictu̅ inſtru̅m exe̅platu̅ fuerit. peti eni̅ dꝫ exemplatio ab eo cu-
ius intereſt ⁊ ad eius inſtantia̅ fieri vt in. c. P. tabellio. de fide in
ſtru. q̅d in caſu nr̅o apparet. item non conſtat q̅d talis exe̅platio
facta fuerit iudicis autoritate. vt in. c. ſi. de ſi. inſtru. item nec q̅ ci
tata pte facta fuerit exe̅platio ſm̅ Inno. ⁊ oi̅s in. d. c. ſi. ⁊ Bart. ⁊
alios in dicta aut. ſi quis in aliquo. ⁊ hoc etia̅ modo r̅ndetur ad
atteſtationes ꝓductas: q̅ in eis ſunt ijdem defectus preter iudi-
9 cis autoritate̅. Addo etia̅ q̅ †exe̅platio peti non poteſt niſi ex iu
ſta cā vetuſtatis vel alia de qua no̅ co̅ſtat vt ꝓbat text. in. d. c. ſi. in
verbo vetuſtateꝫ. ⁊ ibi nota̅t doc. ⁊ glo. ⁊ Spe. in ti. de inſtru. edi.
⁊ fide. §. oſte̅ſo ver. breuiter. Ex quibus co̅cludit̅ q̅d de leſione no̅
conſtat. igit̅ reſtitutio ex clauſula generali concedi no̅ dꝫ. ¶ Sꝫ
co̅tra duo prima fundamenta adducta co̅tra inſtru̅m emptionis
caſtri montalis ⁊ emptionis ville illicis vr̅ obſtare q̅d ſic ſumus
in ꝓba̅dis finibus antiquis iam ſunt. cxl. anni in quibus ꝓban-
dis ſimilia inſtru̅a ꝓbare vident̅ per id q̅d voluit gl. in. c. cu̅ olim.
de cenſibus. qua̅ approbat Pet. de anch. in cle. literis. de ꝓba. ⁊
clare voluit Bald. in. l. cu̅ quis. C. de iur. delibe. ¶ Preterea ⁊ ſe-
cu̅do q̅d lꝫ ſi exe̅platio no̅ eſſet antiqua dicta exempla tam̅ non
ſolenniter facta non ꝓbarent tn̅ in factis ita antiqꝭ p̅ſumedu̅ vr̅
q̅d dicta exempla fuerint ſolenniter exemplata ꝓpter diuturnita-
tem long. tem. ſm̅ Io. and. Bald. d. Anto. ⁊ Imo. in. c. albe. extra
de teſti. ⁊ Ang. in. l. ſciendum. ff. de verb. ob. vbi plura in ſimili al-
legat Moder. ¶ Sed ad primuꝫ reſpondet̅ q̅ dicta duo inſtru̅a
que co̅tinent emptiones diuerſoꝝ locoꝝ veriſimiliter no̅ probat̅
eoſde̅ fines ſꝫ diuerſos. ⁊ ſic quodlibet inſtru̅m de ſe probat de di-
uerſis finib⁹ igit̅ ſunt inſtru̅a ſingularia ſup diuerſis finib⁹ adeo
q̅d quodlibet probat de ſuis finibus igit̅ no̅ probat̅ illud q̅d ſe
q̅d plura inſtru̅a ꝓbant in antiquis eſt q̅ probatur co̅is opi. vt ꝑ
Bald. in. d. l. cu̅ aliquis. id per vnu̅ no̅ probatur q̅ no̅ ꝓbatur. d.
co̅is opi. vt decidit Bal. i. l. optimu̅. in. ii. col. C. de ꝯtra. ⁊ co̅mit.
ſtipu. vnde dicit elega̅s ꝯceptor meus ro̅ne p̅dicta in. c. cu̅m que.
de ꝓba. q̅d licet plura inſtru̅a ꝓbent q̅ ꝓbatur co̅is opi. hoc eſt ve
ru̅ niſi habe̅t origine̅ ab eiſde̅ ꝑſonis. arg. tex. in. c. lꝫ ex quada̅. ex-
tra de teſti. Quinimo nec duo ſufficere̅t inſtru̅a inter tertias per-
ſonas q̅ per illa no̅ ꝓbetur fama ⁊ co̅munis opi. vt voluit nota̅
ter Spe. in ti. de inſtru. edi. §. reſtat ver. illud autem. ⁊ Iano. ⁊ alij
in. c. i. extra de ſi. inſtru. R̅ndetur ẽ. ſ. Ad ſc̅dm dico q̅ do. Car. et
do. Abb. in. d. c. albe. impugnant dicta̅ opinione̅. arg. l. quecu̅q;
ff. de publi. ⁊ l. i. cum glo. C. de fide inſtru. ⁊ iure haſte fiſca. lib. x. et
alijs ro̅nibus de quibus ibi per eos. ¶ Preterea dico quo ad di
cta inſtrume̅ta quod ſunt co̅fecta ⁊ h̅nt originem a ꝑſonis ſuſpe
ctis igitur no̅ poſſu̅t ꝓbare co̅em opinione̅ ⁊ fama̅. arg. no. ꝑ Bar.
in. l. de minore. §. tormeta. ff. de q̅onibus. ⁊ in. d. c. lꝫ ex quadam. de
teſtibus. ¶ Sed ad ambo fundame̅ta etia̅ reſpondetur alio mo̅
na̅ non poſt̅ negari quin per dicta exe̅pla no̅ inducatur ꝓbatio
niſi preſumptiua ⁊ coniecturalis vt pꝫ ex no. in. d. l. cu̅ aliquis. ꝑ
Bal. ⁊ doc. in. d. c. cu̅m que. de ꝓba. cum ſi. ¶ Sed in caſu noſtro
ex quo agimus de reſciſſione laudi emologati ⁊ tra̅ſactionis re
medio reſtitutionis requirunt̅ probationes clare ⁊ plene vt pro
batum eſt igitur tales probationes no̅ ſufficiunt. ¶ Confirmat̅
iſta co̅cluſio. nam lꝫ in probandis finibus antiquis ſufficia̅t pro
bationes veriſimiles ⁊ co̅iecturales vt in. d. c. cu̅m §. illud proce-
dit q̅n no̅ co̅ſtat de iuſtitia poſſeſſionis illius co̅tra que̅ agit̅: ſed
q̅n ille contra que̅ agitur apparet iuſtus poſſeſſor actor dꝫ plene
ꝓbare ſc̅dm Iano. ⁊ co̅iter doc. in. d. c. cu̅m §. ergo in caſu noſtro
in quo apparet de iuſta poſſeſſione vt agitur de reſciſſio̅e laudi
quo etia̅ caſu requiritur clara probatio co̅cludendum eſt q̅ no̅
ſufficiu̅t iſte co̅iecturales ⁊ preſumptiue probationes. Qñcu̅q;
eni̅ requiritur clara probatio no̅ ſufficit ꝓbatio aliqua reſpectu
preſumptiue. patet q̅ non ſufficit ꝓbatio ſemiplena cu̅ iurame̅-
to vt ſupra dixi ſc̅dm Bald. in. l. ſi. C. ſi minor ſe maior̅ dixerit. ⁊
vbi requirit̅ plena ꝓbatio no̅ ſufficit ꝓbatio co̅iecturalis. Ad
hoc gloſſ. not. in. c. capitulum. §. ſi propter. ex. de electioni. lib. vi. in

verbo ſidem.τ glo.in de.conſtitutio.in verbo ſidea.eo.ti.τ appro
bant Angel.τ Jmol.in.l.ꝫ imperator ff.de leg.j.τ Lud.roma.in
rubrica de arbitris.in.iiij.col. ¶ Poſtremo predicta procederēt
etiam ſi cōmunitas ſerremontis non haberet pro ſe niſi laudū τ trāſ
actionē ſed in caſu noſtro hꝫ etiam teſtes probantes tales fuiſſe
fines prout poſſidentur a tanto tpe quod non eſt memoria in cō
trarium.per quos teſtes etiaꝫ eliditur probatio pſumptiua cō
munitatis roche contracte nam vna probatio aliam elidit vnde
ſemiplena que hꝫ aliquā pſumptionem contra ſe non eſt potens
ad iuramentum deferendum in defectum probationis ſecundū
doct.in.d.l.admonēdi.ff.de iureiurā.τ per cōſequēs multo fortiꝰ
procedunt ſuperiora qꝫ cōtra iuſtum poſſeſſorem ad reſciſſionē
laudi emologati τ tranſactionis nō ſit ſufficiens pbatio ꝯmuni
tatis roche cōtracte τ cōſequēter ea nō ſufficienter probāte debet
communitas Serremōtis abſolui.l.qui a.cenſare.C.de edēdo.c.
cum eccleſia ſutrina.de cauſa poſ.τ proprie.τ ex omnibꝰ ſuperio
ribus indubitanter ꝯcludo qꝫ dictū iuramentū nō eſt dicto ſyn
dico deferendum.τ poſito qꝫ eſſet deferendum.ex dictis pbatio-
nibus dictū laudū τ tranſactio non ſunt reſcindenda.Laus deo.

¶ Conſilium.cxcv.

1 ¶ Appellatio regulariter eſt permiſſa in omni cauſa.
2 Statutum prohibēs appellari ab interlocutoria vel diffinitiua
quid reſpiciat.
3 Appellationi ſemper deferendum eſt in dubio.
4 Poteſtas τ arbitrium quod datur iudici in procedendo τ etiā
in pronunciando intelligitur in his que ipſe iudex facere debet.
5 Appellari an poſſit a ſententia principis.
6 Citatio facta de re cōmuni an preiudicet abſenti etiā requiſito.
7 Diuiſio ad omnes τ ſingulos actus quid operetur.

Dominus labia mea ape-
riat τ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Circa
primum conſultationis articulum videbatur primo
aſpectu cōcludēdum quod a dicta ſnīa iudicis delegati illuſtriſ-
ſimi ducis Mediolani non poſſit appellari.clarum nā eſt quod
prefatus dominꝰ poteſt appellationem tollere ex quo ſuperiorē
non recognoſcit iuxta no.per Bart.τ doc.in.l.omnes populi.in
ſi.qꝫ principali.ff.de iuſti.τ iure.τ late per duos canoniſtas in
c.venientes.de iureiu.ſed in caſu noſtro videt voluiſſe tollere ap-
pellationem igitur nō debet poſſe appellari.nam ipſe commiſit
cauſam eidem concedendo poteſtatē procedēdi more datiario
τ ſic more iudicis gabelle ſuper datīs a cuius ſentētiis appellari
non poteſt.τ ſic videt dediſſe eam poteſtatem in.d.cauſa quam
habet prefatus iudex τ eum loco ſui ſubrogaſſe.

¶ Ex quibus videt inferri quod princeps videtur voluiſſe qꝫ
ſicut a ſnīa dicti iudicis gabelle ſuper datiis non poteſt appella
ri ita nō poſſit appellari a ſnīa huius delegati q pōt more datia-
rio pcedere: quā tanquā ſubrogatus ſapere videtur naturā illiꝰ
in cuius locum ſubrogatur.l.ſi enim.§.qui iniuriarum.ff.ſi quis
cautio.τ in.l.j.§.hec autem actio.τ ibi Bar.ff ſi quis teſtamento
liber eſſe iuſſus fuerit τ in ſpecie eſt bonꝰ tex.i.l.ſi iudex.τ ibi doc.
ff.de iudiciis accedit ſi enim poteſtas quā habet iudex datiarꝰ
eſt huic delegato attributa videt quod ſicut a ſententia datiarii
non poteſt appellari ita nec a ſententia iſtius.arg.eius quod di-
cit Jo.an.in addi. Spec.in titu.de appel.§.videndum.vbi voluit
quod ſicut ſententia ſenatus non poterat appellari:vt in l.j.ff.a
quibus appellare non licet.ita a ſnīa ſenatoris hodie prout etiā
voluit Cy.in.l.ſi.C.de peti.here.

¶ Confirmatur qꝛ in procedendo equiparatur iudicibus datio
rum ergo virtus in procedendo quam habent dicti iudices vi-
detur attributa virtute delegato.ar.eꝰ quod no.Bar.poſt Jac.
de are.in.l.j.ff.de leg.j.τ ibi Moder.plura allegant in propoſito.
¶ Accedit etiam ad premiſſa tex.cum glo.in.l.j.ff.de arbi.ſiā ar-
bitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorum vt dicit tex.in.d.l.j.ſub
dit glo.qꝫ in omnibus cenſetur facta equiparatio niſi in his in
quibus aliquid ſpecialiter reperiretur cōtrarium expreſſum put
eſt qꝫ a ſententia arbitri nō appelletur vt l.l.j.C.de arbi.ergo cen
ſetur facta equiparatio i facultate appellādi vel non appellandi
niſi cōtrariū reperiat expreſſum. ¶ Ex quibus videt inferri qꝫ
cum ꝯmiſſarius debeat procedere ſicut in cauſis datiorum more
datiario videt qꝫ ſicut in illis cauſis nō poſſit appellari. ¶ Sed
premiſſis non obſtantibus que vere nō obſtāt contrariam ſnīaꝫ
veriorē exiſtimo indubitanter.τ qꝛ pro fundamento premitto qꝫ
1 † in omni cauſa cenſetur permiſſa appellatio niſi repertatur ex-
preſſe prohibita vt dicit gloſſ.ordina.in.l.qui reſtituere.ff.de rei
ven.quam ad hoc nō allegat Bald in.l.circa principium.C.ſi de
momen.poſ.fuerit appellatum facit text.in.l.ij.in maioribus.τ
in.l.ſi quis prouocatus.C.de appel.ita no.ſpecu.in titu.de appel.
§.ij.in princi.vbi ponit omnes caſus in quibus prohibita eſt ap-
pellatio.ſolum autē reſtat reſpondere rationibꝰ in cōtrariū alle-

gatis ex quibus patebit clara deciſio huius difficultatis.τ in pri
mis ad rationem ſubrogati loco alterius:non tamen dꝫ ſeruare
illius ſtatuta ſed ppria vt dicit no.Bal.in.l.certū.C.vñ legi.in.ix.
co.ver.τ eſt arg.qꝫ ſi p ſtatutū.ar.l.j.§.ſi qs aūt.ff.de ſucceſ.edicto.
¶ Cōfirmat iſta reſpōſio nam videmus qꝫ vicarii vel vicem ge-
rentes ſubrogantur ſeu ſubſtituunt in eadem iuriſdictiōe iuxta
id quod habetur in.l.ſi.τ ibi Bar.C.de officio eius qui vicē alte-
rius gerit.τ in.l.a.τ ibi Bar.ff.de leg.iij.τ Bar.in.l.j.in princ.ff.de
tu.τ cura.da.ab his.τ tamen videmus quod licet ſint ſubrogatis
eis eadē iuriſdictio attributa tamen ſi a ſententia illius in cuiꝰ
locum ſunt ſubrogati non poterat appellari tamen a ſentētia ta
lium ſubſtitutorum τ ſubrogatorum appellari poteſt caſus eſt
no.in.l.a proconſulibus.C.de appella.per quem dicit Bart.quod
licet a ſententia poteſtatis vel alterius iudicis nō poſſit appella
ri:tamen a ſententia eius vicarii ſeu vicem gerentis appellari po
teſt.τ ibi latius loquitur domi.Pau.de caſt.poſt Bal.bene facit
Leo.eo.ti.Tradunt Mod.peruſini in.c.ſuper.ti.viauno in.xiiij.
colū q.vj.τ.vij.extra de appel.Ex quibꝰ patet qꝫ licet quis ſubro
getur loco alteriꝰ iudicis in aliqua cauſa licet ille iudex habet
hoc quod ab eius ſnīa nō poſſet appellari:tamē a ſnīa ſubrogati
poterit appellari.Alio etiam modo reſpondetur ad premiſſum
fundamentum τ ad alia in contrarium facta τ clare pōdero eā
commiſſionē qua commiſſum fuit quod ſuper predictis faceret
quod iuris eſſet procedendo in predictis more datiario:que cō-
miſſio habet duas partes. ¶ In prima facit quod in predictis
iſta pars deciſionis.τ ſic vult quod dicēdo faciat quod eſt iuris.
¶ In ſecūda parte dicitur more datiario.τ iſta pars reſpicit mo
dum procedendi quod patet in verbo procedendo.ad hoc glo.τ
quod ibi notant doc.in.c.quod clericis.extra de fo.compe.Et p
batur ex modo loquēdi doc.ibi τ in.c.ſicios populos.C.de ſum.
tri.τ fide cat.Ex quibus verbis commiſſionis apparet quod cir
ca deciſionē cauſe voluit quod iuridice debeat iudicare.de iure au
tem eſt clarum quod appellari poteſt vt probatum eſt τ ſic eſt res
deciſa ex verbis reſcripti ſiue commiſſionis a quibus in totū de-
pendet poteſtas dicti cōmiſſarii l.diligenter ff.mand.τ in.l.non
diſtinguemus.§.de officio.ff.de arbi.in.c.cum dilecta extra de re-
ſcrip. ¶ Confirmantur premiſſa ratione concludēti.nam tale re-
ſcriptum.τ ſic etiam ſtatutū per que diſponeret qꝫ nō poſſet ap-
2 pellari ab interlocut.nō̄ē dr̄ reſpicere modū pcedēdi:ſꝫ ſi diſ-
poneret qꝫ a diffinitiua nō poſſit appellari tale ſtatutū dr̄ reſpi-
cere deciſoria τ nō modū pcedēdi.ita concludit nota.d.Ant.in.c.
quod clericis.de fo.cōpe.in.xij.col.τ.d.Abb.ibi col.iiij.τ.d.Alb.
in.c.eccleſia ſancte Marie.extra de conſti.col.xij.τ tradunt pfa-
ti moder.peruſini quorū lectura eſt impreſſa in.c.ſi duobus.§.j.
extra de appel.ad eā dicit in.c.vt debitus.eo ti.co.xiij.ſed reſcri
ptum ſeu ſtatutum que dant arbitrium ꝑtātem in pcedēdo nō
cēſent illud dediſſe i decidēdo ſeu ſentētiādo vel ecōtra.ita pbat
in q.bar.in.l.ſi in lege.in prin.ff.loca.vbi vult quod iſta ſunt diuer
ſa τ vno conceſſo nō cēſet alterū cōceſſum.τ ſequunt Pau.de ca.τ
moder.in.l.qui rome.§ callimachus.ff.de ver.obli.ergo poteſtas
conceſſa dicto commiſſario in pcedēdo nō ſe extendit ad deciſo-
ria ſed tantum ad modum pcedendi ergo nō ſe extendit quo ad
pꝛohibitionem appellādi a diffinitiua qꝛ hoc reſpicit deciſoria vt
dixi.τ ita et decidit Jaco.butri.in.l.qui procuratorem.ff.de pcu-
ra.vbi dicit qꝫ ille qui hꝫ arbitriū non procedendo non dicit il-
lud hēre circa deciſoria ſed in vētulando cauſam.quod Bal.dicit
ibi eſſe veriſſimū τ ſequit do.Pau.de ca.hoc idē voluit do.Ab-
bas in.d.c.qꝫ clericis in.iij.col.ſiā dum glo.dicit qꝫ clerico agen
te ꝯtra laicū i foro ſeculari tractabit cā ſm leges τ ſtatuta loci in-
telligit circa ordinatoria.qꝛ dicit glo.tractabitur.nō circa de-
ciſoria. ¶ Ex quibus omnibus concludo quod illa verba pcedē-
do more datiario intelligunt circa reſpiciētia modum τ ordinē
procedēdi non circa deciſoria.τ hoc multo clarius in caſu noſtro
cum in reſcripto primo dicatur qꝫ faciat qꝫ iuris eſt.τ ſic in deci
dēdo vult qꝫ ſeruare debeat diſpoſitionem iuris.ſed admittere
appellationem ad diffinitiuam vel non admittere reſpicit cauſe
deciſionem igit dꝫ iuriſdictionem ſeruare τ ꝑiter appellationē
admittere que regulariter eſt promiſſa vt dixi. ¶ Cōfirmatur nā
appellatio eſt defenſio.vt in.c.cū ſpeciali.§.porro.extra de appel
lationibus.vnde dicit Jo.de imo.in.c.ſignificauit de appellatio-
nibus qꝫ iꝫ alicui denegatur audientia non cēſetur in dubio de-
negare appellationem.vnde nō videtur quod intentio pricipis
fuerit hanc defenſionem tollere τ iſta interpretatio eſt admitten-
da per quam quis indebite damnum nō patiatur τ alter nō locu
pletabit cū aliena iactura:ppter qꝫ ēt verba gn̄alia cōmiſſiōis diſ
poſitionis reſtringi ſolent:vt in.l.ſi ſerui veſtri.cum.ibi not.C.de
nocalibus.τ per gl.τ doc.in.l.ſi.§.in computatione.C.de iure de-
libe.τ tradunt in.c.cum dilectus extra de conſuetudine.Jtem re
ſcripta inquantum fieri pōt reducenda ſunt ad diſpoſitionē iu
3 ris:vt in.c.cū d:cum ibi not.extra de reſcrip. ¶ † Pretera a i re

dubia iudicandū eſt potius deferēdū eſſe appellationi ꝛ appella
ri poſſe ꝙ nō vt in.c.de prio.e.ꝛ ibi not.de appellatiōibus.ꝛ pro
bat ex no.p Ang.in.l.qm̄ iudices.co.ti.ꝛ eius qd̄ no.Inn.in.c.cū
dilectus.el.ij.de reſcrip.ꝛ Spec.in tit.de appel.§.nūc dicam poſt
medium.in ver.Vincentius.¶ Ex quibus apparent ſoluta oīa
in ꝯtrariū allegata:q2 pcedūt quo ad reſpiciētia proceſſum non
quo ad deciſoria litis.ꝛ licet pmiſſa ſint pluſꝙ̄ ſufficiētia adhuc
4 dico qd̄ virtute dicti reſcripti nō eſt ſublata appellatio.†Nā que
cūꝗ poteſtas ꝛ quodcūꝗ arbitrium detur iudici in pcedendo
etiam in pronūciādo intelligit̄ in his que ipſe iudex facere dȝ nō
in his que parti eēnt queſita de iure ſcḋm Bart.not.in extra
uagā.ad reprimēdā.in verbo videbitur expedire.in fi.ſed pronū
ciare an appellari poſſit vel nō pertinere ad iudicē ad quē igitur
hoc nō venit in commiſſiōe iudicis a quo eā eſt iudex ad quem
qui ſuper iniuſticia appellatiōis iudicare debet.vt in.l.chirogra
phis.§.1.ꝛ ibi Bart.ff.de adminiſtra.tuto.ꝛ per Ang.in.d.c.qm̄
iudices.ꝛ eſt bonus tex.in.c.cū ſuper abbatia.extra de officio de
leg.Tradūt plene Moder.peruſini.l.c.vt debitis.de appella.in
gloſ.ſuper verbo ex rationabili cauſa.¶ Poſtremo poſito qd̄ a
ſentētia dicti iudicis non potuiſſet appellari qd̄ tamē eſt falſiſſi
mū tū illud procederet quādo ipſe tuliſſet ſententiā ſed in caſu
noſtro tulit ſententiam ex relatione alterius vt dicitur igit̄ hoc
5 caſu fuit licita appellatio.hoc pbatur.†Nā lȝ a ſententia princi
pis non poſſit appellari.vt in.l.1.ff.a quibus appellare non lȝ.tū
qñ fert ſnīam ex relatione alterius pōt:vt eſt caſus in.l.f.in princ.
ff.qñ appellandū ſit.ꝛ in.c.biduū.ij.q.vj.ꝛ ita etiam in papa con
cludit Ludo.roma.in ſuo ꝯſi.ccxi.ꝛ ita alias in ſimili iudice ob
tinui de facto in ciuitate Ferrarie.¶ Ex quibus interpide ꝯclu
do qd̄ a dicta ſentētia dicti iudicis ꝯmiſſarij appellari potuit.ꝛ
hec de prima qōne.¶ Circa ſcḋam difficultatem videbat̄ etiam
primo aſpectu concludendū qd̄ dicta diuiſio valuerit.naȝ lȝ ſint
plures habentes rem cōem vt̄ tū qd̄ inter aliquos ex eis poſſit di
1 uiſio fieri caſus videt̄ eſſe in.l.ij.§.dubitandū.ff.fa.erciſ.ibi inter
pauciores heredes ex pluribus.ad idem text.in.l.ꝛ ſi non oēs.in
prin.ff.cōi diui.dum dicit.ꝛ ſi non oēs qui rem cōem hñt:ſed cer
6 ti ex his.ꝛ in.l.antepe.§.ſi.co.ti.¶ †Confirmari vt̄ ꝛ ſcḋo talis di
uiſio quia fuit requiſitus qd̄ deberet diuidere ꝛ noluit.vnde im
puter ſibi ſi facta fuit diuiſio ſine eo.vt in regula dānū.cū mate
ria.ff.de reg.iu.non enī cogebant̄ alij ſtare in diuiſiōe.l.ſi.C.cōi di
ui.idcirco ſi nō ſteterit per alios diuidentes quominus tertius ſu
perceſſe videt̄ quo ad eos qd̄ habeat ac ſi fuiſſet pñs.ar.l.iure ciui
li.ff.de condi.ꝛ demon.bene facit tex.in ſimili in.l.iij.C.ſiui.regū
a do.vbi vȝ oppoſitio terminorū etiā alio abſente requiſito.ᵃ Acce
dit nā ex quo contradixit diuiſioni vt̄ qd̄ ad dictam diuiſionem
nō eſſet vlterius requirendus ſicut dicimus in ſimili quod citat᷒
qui dixit ſe nolle venire non eſt vlterius citandus iuxta not.per
glo.ꝛ doc.in.l.ſi.ff.de in integrum reſti.c.gñali.ꝛ eſt bonus tex. in
c.venerabilibus.circa medium.extra de ſentētia exco.ꝛ glo.in.c.
paſtoralis.de offic.ordi.¶ Poſtremo poſito qd̄ dicta diuiſio po
tuiſſet impugnari tū vt̄ qd̄ fuerit ratificata per dictum Guli.ex
quo recepit partem ſalis que reſtabat p ſua portione hoc vt̄ pro
bari per tex.no.in.l.quidā.ff.de tuic.p receptiōe ptis pcij vt̄ quis
ratificare venditionem ſuo noīe factā.ꝛ ita voluit ibi glo.quam
approbant Bal.ꝛ Ang.ꝛ ꝓbatur in.l.ad ſolutionē.C.de re iudi
ca.ꝛ qd̄ p illum tex.dicunt Guliel.ꝛ Albe.de roſate in.l.1.C.ſi ma
ior fac.in.v.lib.C.¶ Sed premiſſis non obſtātibus que nullo mo
do obſtant contrariam ſnīam exiſtimo veriorem qd̄ imo dicta di
uiſio nullo modo preiudicet dicto Guliel.Et pro fundamēto cō
ſiderandū eſt qd̄ aliqñ ꝛ primo querimus nunquid aliqui ex ha
bentibus rem cōmunem ꝓuocare poſſint ſocios ad diuiſionē ꝛ
illos ad diuiſionem compellere ꝛ concludendum eſt quod ſic.ca
ſus eſt ꝛ ibi gloſ.ꝛ doc.in.l.arbitrium.ff.fami.erciſ.quoniam nō
cogitur quis in communione perſiſtere vt.in.l.ſi.C.cōi diuidun.
¶ Aliqñ ꝛ ſcḋo intentat̄ ſeu agitatur iudicium diuiſoriū inter
oēs hñtes rem cōmunē ꝛ tūc oībus eſt adiudicatio faciēda alias
nō valet ſnīa.ꝛ hic eſt tex.ꝛ ibi glo.ꝛ doc.in.l.in hoc iudicio.ff.fa.
erciſ.¶ Aliqñ ꝛ tertio inter aliquos ex pluribus hñtibus reȝ cō
munē iudicium cōi diuidūdo.idem fami.erciſ.agitur ꝛ dubitat̄
an pcedat reſpectu pſonaliū pſtationum ꝛ tunc pcedit tex.eſt ſȝ
vnum intellectum glo.in.l.ij.§.dubitādum.ff.fa.erciſ.ꝛ in.l.ſi nō
oēs.ff.cōi diuidūdo.¶ Aliqñ ꝛ quarto querit̄ nunquid inter ali
quos ex pluribus hñtibus rē cōmunē poſſit diuiſio fieri in preiu
b dicū diuidentiū ſm̄.ꝛ cōcludi vt̄ qd̄ ſic p text.in.d.§.dubitandū.ꝛ
ibi gloſſ.ꝛ in.d.l.ſi nō omnes.ꝛ tenet Albe.ꝛ Flori.in loco ſtatim
allegando.¶ Aliqñ quinto ꝛ vltimo querit̄ nūquid pcedat diui
ſio inter aliquos in pñdiciū alterius qui diuiſioni nō interfuit.
ꝛ dicendū eſt qd̄ nō ſm̄ glo.in.d.§.dubitandum.ꝛ tenēt clare Al
beri.de roſate.ꝛ Floria.in.d.l.in hoc iudicio.ꝛ do.Pau.de caſt.in
b ſuo conſilio.xcij.incip.ᵇ circa primum queſitum.caſus eſt clarus
in.l.coheredi.C.fami.erciſcunde.ꝛ ibi hoc tenet gloſſ.dicit enim

a ¶ Plures caſus de re communi.

b ¶ Alle. conſ. dxxx.in.ij.vo.

tex.qd̄ diuiſio facta inter aliquos nō preiudicat iuri abſentis ꝛ
ignorātis.lȝ in caſu noſtro Guliel.fuit abſens ꝛ ignorans igitur
talis diuiſio ſibi nō preiudicat ꝙ fuerit abſens ptȝ q2 nō erat pre
ſens in loco diuiſionis ſicut di abſens a iudicio q nō eſt in iudi
cio iuxta plene no.in.l.pñs.ff.de penrāto.ꝛ eſt caſus in.l.fin.§.
pretor ait.ff.de dāno infecto.ignorātia aūt preſumit̄ q2 in facto
alieno iuxta no.in.l.ſi.ff.p ſuo.ꝛ in.l.qꝙ.ff.ad velleia.per Bart.
in.l.nō fatetur.ff.de confeſ.ꝛ lȝ fuerit requiſitus ad faciēdū diui
ſionem ſm̄ tenorem requiſitionis.ꝛ ipſe poſtea fecerit illam pro
pria autoritate vnde nō debuit cōcedere qd̄ vellet actū nō iuridi
cū facere.l.merito in rōne ſui.ff.pro ſocio.cū vulgarib᷒.¶ Quin
imo dico qd̄.d.l.coheredis dū vult ꝙ nō pñdicat iuribus igno
rantis ꝛ abſentis intelligi dȝ qd̄ illa dūo nō requirūt̄ copulatiue
ꝙ ſit abſens ꝛ ignorās ſed poti᷒ ꝙ copula ꝛ ſit augmētatiue.ſ.
ꝙ nō nocet neꝗ abſentibus neꝗ ignorātib᷒.ar.l.ea tū adiectio.
cū ibi no.ff.de lega.iij.ꝛ probat̄ hoc q2 alias dicēdum eſſet ꝙ pre
iudicaret pñſenti lȝ ignoranti qd̄ dicere reputo eſſe abſurdū vt in
regula nō dȝ.cū materia.ff.de reg.iur.facit regula.l.de vnoquoꝗ
ff.de re iudi.facit regula.l.generali.C.de tab.lib.xi.ꝛ.l.fin.ff.de do
cre.ab ordi.faci.cuȝ vulgaribus.¶ Ex quibus patet ſolutio ad
illa q̄ in cōtrariū allegata ſunt.Minuſꝗ obſtat qd̄ dict᷒ Guli.
fuit requiſitus ꝛ cōtradixit q2 hoc eſt fundamētū valde friuolū
ꝛ potius facit in fauorē dicti Guliel.quoniā dicti eius ſocij corā
iudice petierūt ꝙ dict᷒ Guliel.cogeret̄ ad diuiſionē ꝛ ꝙ iudex
mitteret notariū ad ſcribēdū ꝛ tenēdū bonū cōputū dicti ſalis
cui petitioni cōtradixit dict᷒ Guliel.vnde cū elegiſſent viā iudi
cis ad faciēdū diuiſionē nō potuerūt ab ea recedere ꝛ ꝓpria au
toritate diuidere iuxta illud viā quā elegiſti hec tibi pateat.l.qd̄
in herede.§.eligere.ff.de tributo.ꝛ q2 vbi ceptū cuȝ materia.ff.de
iudi.neꝗ pōt niſi renūciando liti ꝛ cauſe quia a iudicio iam ce
pto nō cōſentiente altera parte deſiſtere vt in aut.atqui ſemel.C.
qūo ꝛ qñ iudex.ꝛ in terminis pbatur iſta cōcluſio per tex.in.l.ſi.
ff.famil.erciſ.vbi cōcedit̄ qd̄ a iudicio diuiſorio pars poſſit rece
dere ſi ſit diuiſio de partiū concordia q2 nihil aliud querit pter
niſi cōcordiā partiū.l.1.§.ſi.poſt operis.ff.de noui ope.nun.Ergo
pbat̄ clare a ꝯtrario ſenſu qd̄ niſi diuiſio fiat de ꝯcordia partiū
nō pōt quis a iudicio cepto recedere ergo non potuerūt a dicta
petitione recedere propria autoritate ꝛ dicto Guliel.non cōſen
tiente.¶ Confirmatur iſta cōcluſio.nā videmus qd̄ qñ quis poteſt
actū explicare ē parte nō citata propria autoritate.ſi tū vt verba
nius agat adit iudicē tūc in explicatione illius actus requiritur
citatio ſcḋm Bart.in.l.creditores.in.v.q.C.de pignor.ꝛ Bal.in
l.ij.C.de iure emphy.ꝛ Imo.in.c.potuit.de locato.igitur fortius
eſt ſim᷒ in caſu in quo ab initio requirebatur citatio ꝛ requiſitio p
regulam.l nam ita diuus.ff.de adop.¶ Confirmantur premiſſa
nā petitioni dictarū ſocietatū fuit pñſens Guliel.ꝛ cōtradixit vñ
ſi volebāt ad alios actus pcedere erat neceſſe qd̄ ad tales actus
Guliel.citaret̄ nā lȝ aliqñ citatus nō comparet ꝛ eſt contumax
non ſit vlterius citandus iuxta not.in.l.ſi.ff.de in integ.reſti.tit.
ꝛ generaliter ſi qñ quis comparet vel eſt pñſens petitioni ꝛ ꝯtradicit
qd̄ in aliis actibus non ſit requirendus hoc eſt abſurdū ꝛ cōtra
regulam.l.de vno quoꝗ.cum ibi no.ff.de re iudi.Naȝ in iudicio
quātumcūꝗ ſummario citatus ad vnū actū dȝ in aliis actibus
explicandis poſtea citari vt declarat Bart.in extrauaganti ad
7 reprimendam.in verbo procedimus.Quinto †qñ quis eſſet cita
tus ad omnes ꝛ ſingulos actus ꝛ in primo actu comparet non
poſſe ad alios actus procedi eo nō requiſito vt late tradūt do.
Ant.ꝛ Jo.de imo.in.c.conſuluit.de offi.dele.ꝛ Joā.an.in addi.
Spe.in ti.de citatio.§.viſo.ver.Itē licet.tradunt plene Moder.
in.l.qui ante calendas.ff.de ver.obli.¶ Confirmatur etiam iſta
cōcluſio.nā Guliel.fuit requiſit᷒ qd̄ fieri dȝ diuiſio ꝛ ꝙ.d.iudex
mitteret notarium ad ſcribendū ꝛ cōputū tenēdū ꝛ ſic qd̄ fieret
diuiſio preſcripte dicto notario ſcribente ꝛ computum faciente
ſed in caſu noſtro nō fuit facta diuiſio eo modo quo fuit facta
requiſitio ſed ꝓpria autoritate.igitur ad iſtum actum non fuit
requiſit᷒ ꝛ cōſequēter actus eſt nullus arg.eius quod no.Bart.
in.l.aut qui aliter.ff.qd̄ vi aut clam.ꝛ probant̄ premiſſa etiam q2
licet fuiſſet nullius requiſitus ego non video quomodo ipſe pro
pria autoritate talē actum poſſit explicare contra regulā.l.vni.
C.ne quis in propria cauſa ius dicat.ꝛ in capit.cum venīſſent.
extra de iudicijs.ꝛ in.l.q iuriſdictioni.ff.de iuriſ.om.iudi.cuȝ ſi.
¶ Poſtremo fortius dico quod etiaȝ iudex ſeu alij ſocij autore
iudice potuiſſent facere diuiſionem dicto Guli.requiſito diuidere
nolente vel nō comparente ꝛ nemine eū defendente ſed iudex vel
deberet remedijs opportunis illū ad diuiſionem compellere vel
mittere petentes in poſſeſſionem ex primo ꝛ ſcḋo decreto ſm̄ qd̄
late declarat Spe.ꝛ poſt eū Joā.an.in referēdo plures opiniōes
in ſpeculo in ſcḋo decreto.§.videndum.ver.ſed quid in dupli
cibus ꝛc.vbi omnino videndū q2 ex eoꝝ dictis decidit̄ queſtio
nr̄a:vel nemine defendēte peti dȝ qd̄ det̄ curator bonis ſm̄ Bal.
ꝛ Salyce.

⁊ Salyce.in.d.l.coheredib⁹. Qđ autẽ poſtq̃ Guli.fuit requiſit⁹ qđ ipſi potuerint eo viuẽtius nõ requiſito validam diuiſionem facere hoc nullibi reperio.⁊ eſt cõtra multas regulas ⁊ theoricas de quibus ſupra.ex quibus patent ſolute omnes rationes in cõtrarium allegate excepta vltima. ¶ Ad quã reſpõdet in primis qđ illa nullo modo procederet niſi tpe acceptionis ſalis ſciuiſſet dictam diuiſionẽ factam qꝛ nõ poſſet dici ipſam diuiſionem tacite ratificaſſe ſi illã factã ignorabat.l.ſi p errorẽ.ff.de iuriſ.om.iudi.⁊ in.l.mater.ff.de inoffi.teſt.ſed poſito qđ ſciuiſſet adhuc nõ induceret tacita ratificatio.ex quo eſt vt in pñcio dicitur dict⁹ Guli. accipiendo dictũ ſal fecit ſe debitorem dicte ſocietatis ⁊ ſimiliter alios ſocios tanq̃ maſſari⁹ appareret vel qđ ignorabat diuiſionẽ vł qđ nõ intendebat qđ effectũ ſortiret alias neq; ſe neq; alios ſocios ſocietatis creditores deſcripſiſſet ⁊ ſic potius talis actus oppoſitũ ſignificat ſcilicet durante ſocietate.vnde in incerto nõ erit locus eſt cõiecturis.l.cõtinuus.§.cum ita.ff.de ver.ob.⁊ actus agẽtium nõ deberet operari vltra eorum intentionem.⁊ nõ pbat hoc eſſe qđ ab hoc contingat abeſſe.l.non hoc.C.vnde cogna.⁊ ex tali ſcriptura declaratur anim⁹ quod nõ intẽdebat diuiſionẽ ratificare.ad hoc qđ no.Bar.in.l.neſennius.ff.de neg.geſt.Nam videmus in ſimili qđ animo ⁊ facto nõ ſolũ verbis inducitur aditio.l.pro herede in pñn.ff.de acqui.here.Et tamẽ ita demum per aliquod factum inducitur aditio hereditatis ſi nõ põt fieri citra ius ⁊ nomen heredis.d.l.pro herede.⁊ per Bart.late in.l.gerit.ff. de acqui.here.ergo idem dicam⁹ in tali acceptione: qꝛ potuit accipere tanq̃ maſſari⁹ nulla facta diuiſione licet nulla ratificatio ſi dicatur.facit qꝛ a principio contradixit ⁊ nũc cõtradicit vñ pꝛobatis extremitatibus reprobationis diuiſionis videntur probe ri media per ea que ponit Bar.in.l.celſus.ff.de vſucapionibus.⁊ Bal.in.l.multum intereſt.ff.ſi quis a liẽti vel ſibi eo maxime qꝛ dicta portio dicti ſalis vt dictũ nõ erat congrua ⁊ equalis portio contingens dicto Guli.ſed incõgrua.vt in.c.qualis.quo caſu nõ eſt cenſendum qđ dictus Guli.ratificare voluiſſet ⁊ ſic ſuũ actorem voluiſſet.ar.l.cũ de indebito.ff.de proba.⁊ quod per illũ tex. dicit in ſimili no.Bal.in.l.pe.C.communi diui.cum ſi. ¶ Ex quibus omnibus intrepide cõcludẽdũ puto quod appellari potuerit ⁊ qđ dicta diuiſio veniat reſcindenda tanquam minus legitime facta nec puto quẽquã ſani capitis behitaturum:

Laus deo.

¶ In hoc conſilio continetur.

¶ Circa preſentẽ cõſultationẽ videbatur. Prima cõcluſio qđ medicus conductus ad certũ tpꝰ a cõitate pro certo ſalario ⁊ nullo tpe curauit infirmos vt petiuſ ſalariũ ſibi debet lz renouata cõducta nõ fuerit. ¶ Caſus ſuper quo cõſiliũ poſtulat proponitur in his terminis magiſter Jacobus de piſtorio medicus ⁊ doctor eximius cõductus ad curandũ infirmos pro certo ſalario cũ pacto qđ ab ĩfirmis nõ poſſet recipere niſi groſſos duos qualibet dia p plures annos durante eius cõducta ſeruiuit.qua finita adhuc nõ aliter renouata cõducta ſtetit in dicto caſtro prati ſeruiẽdo ⁊ curando infirmos per primo p duos annos cõtinuos.⁊ ita ſicut qđ erat cõductus nõ exigebat ab infirmis pecuniam niſi eo modo ſicut faciebat qñ erat conductus poſt duos annos fuit iterum cõductus cũ augmento ſalarij ⁊ ſeruiuit per plures annos quibus ſtantibus. ¶ Queritur an dict⁹ magiſter Jacobus petere poſſit aliquod ſalarium aliquo iure pro illis duobus annis quib⁹ ſeruiuit nõ conductus expreſſe ⁊c.

¶ Conſilium.cxcvi.

¶ Salarium quibus debeatur etiam ſi nihil conuentum ſit.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectũ. ¶ Circa preſentem conſultationem videbatur primo aſpectu dicendum quod dictus magiſter Ja.nõ poſſit aliquo iure aliqđ ſalarium petere pro illis duobus annis inter primã ⁊ ſcdaꝫ cõductã non autem volum⁹ dicere quia poſſit hoc petere virtute tacite conductionis.ar.tex.in.l.item queritur.§.qui impleto.ff.locati.⁊ vł concludendũ quod nõ qꝛ ex parte communitatis interuenit ſola ſciẽtia ⁊ patiẽtia in eo qui ad mercedẽ futurus eſt obligari nõ vł ſufficiens ad hoc vt cenſeatur inita tacita recõductio.⁊ ſi ergo dictus magiſter Jacobus dicatur locaſſe operas ſuas ex ſola patiẽtia conductoris non inducitur tacita recõductio prout declarat Bar.in.d.§.qui ĩpleto in.ij.col.ver.Itẽ ex hoc infert aliud.⁊ hoc idem tenent Bar.⁊ Jmol.⁊ communiter Moderni in.l.ſi mora.ad ſi.ff.ſol.matri.⁊ ſic virtute renouate conducte ſalarium petere nõ poteſt aut volum⁹ dicere qđ rõne ſeruitij preſtiti debetur ſalarium ⁊ tunc licet ab illis quos curabat poſſet ſalariũ ẽt non conuentum petere.vt eſt tex.⁊ ibi Bar.in.l.j.in princ.ff.de vari.⁊ extraordi.cogni.⁊ tenet Bal.in.l.j.C.mãdati.tamẽ a cõitate non videt quod aliquod ſalariũ petere poſſit cũ nullũ fuerit cõuentũ aut promiſſum ſalariũ quo caſu regulariter peti nõ põt p ſeruitiis exhibitis.vt vł pbari in.l.j.§.iudi.⁊ ibi Bar.ff.de vari.⁊ extraordi.cogni.⁊ vł caſus a contrario ſenſu.l.j.C.mandati.ad idem.l.ſalariũ.eo.ti.Ubi ratione incertitudinis ⁊ nõ eſt efficaciter promiſſuꝫ ſalariũ nõ debetur.ergo fortius qñ nullo modo eſt pꝛomiſſum.ad idem tex.in.l.ſalarium ff.mandati.

¶ Sed his nõ obſtantibus cõtrariã ſententiam veriorẽ exiſtimo qđ imo ſalariũ ſolitũ ⁊ cõuenientis debeatur.iſta concluſio probatur. ¶ Primo qꝛ attentari poteſt qđ virtute tacite renouatiõis conducte iſte petere poſſit hanc mercedẽ per tex.cum ibi no.in.d. l.item queritur.§.qui impleto vbi cõductor predij ſi tamẽ remanſerit in predio finita cõducta cẽſetur recõduxiſſe ⁊ illũ tex.ad locatores operarũ extendũt Dy.Bar.⁊ alij in.d.l.ſi mora.⁊ Bart.in d.§.qui impleto.ad arg.qđ ex parte cõmunitatis interuenit ſola patientia.reſpõdetur qđ hoc eſt falſum qꝛ homines dicte terre prati ſoluebãt nõ debitã mercedẽ.ſed illam quam ſoliti erant ſoluere tẽpore durantis cõducte.⁊ ſic non interuenit tantum actus qui ſonabat in patientiam ſed etiaꝫ act⁹ poſitiuus qui fortior eſt quam actus patientie ⁊ neglectiu⁹.iſta notãtur per Innoc.in.c. olim.el.ij.de reſti.ſpol.⁊ Jnn.in.c.extirpande extra de pꝛebẽ.⁊ ſic homines dicte cõmunitatis nõ tantum paſſi ſed ſoluerunt mercedẽ medico non prout nõ conducto ſꝫ prout ſoliti erãt facere tẽpore durãtis conducte ⁊ ſic colligiẽ conſenſum cõmunitatis q lꝫ cũ maiore difficultate colligi poſſit vt dicit bar.in.d.§.qui impleto tñ ille tex.ẽt in vniuerſitate locum hꝫ vt ibi eſt caſus ⁊ declarat bar.⁊ ſic ex huiuſmodi actu poſitiuo facto ab illis de vniuerſitate colligitur tacit⁹ cõſenſus iuxta no.in.l.de quibus.ff.de legib⁹.⁊ in l.ij.C.que ſit lõga cõſuetudo.⁊ cõſequẽter tacite videnẽ cõductã renouaſſe per text.cũ ibi plene no.in.d.§.qui impleto.⁊ ibi per Dy. ⁊ Bar.Paulũ Caſtr.⁊ alios in.d.l.ſi mora. ¶ Confirmantur pꝛedicta qꝛ talis voluntas pſumitur fuiſſe medio tẽpore quo iſte fuit in extraneis.ſed añ ⁊ poſt pꝫ de voluntate qꝛ voluerũt eum expꝛeſſe cõducere: igitur in eadẽ volũtate pſumitur fuiſſe tpe medio arg. no.p Bar.in.l.celſus.ff.de vſucapionibus.

¶ Scđo principaliter iſta concluſio probatur. Naꝫ videmus qđ aduocato ſalariũ debet etiam ſi nihil cõuentũ eſt.l.j.§.in honorarijs.⁊ ibi bar.ff.de vari.⁊ extraordi.cogni.Et tꝫ bal.in.l.j.C mandati.Idem videmus in notarijs ⁊ tabellionibus ratiõe laborũ quibus ſalarium debetur licet non ſit promiſſum.vt habetur in d.l.j.§.iudi.⁊ per bal.in d.l.j.C.mandati.Et habetur in.c.ſtatutũ §.notarium.de reſcriptis in.vi.Et in medio etiam in ſpecie habet quod ꝑpter labores ⁊ operam debeẽ ſalarium a iudice cõſtituendum licet de eo nihil ſit cõuentum vt eſt caſus in.l.j.⁊ ibi bart. ff.de vari.⁊ extraordi.cogni.Et tꝫ bal.in.l.j.C.mandati. ¶ Bene facit tex.in.c.nõ ſane.xiiij.q.v.⁊ lꝫ predicta ꝫ allegata loqui videantur quãdo pfate perſone exhiberent ſeruitia particularia ⁊ quib⁹ petunt ſalarium non qñ petunt ex publico: tamẽ nõ video rationem differentie quod ſi preſtant homini particularia ſeruitia quod poſſunt petere ſi preſtãt alicui caſtro vel vniuerſitati ſeruitia que preſtari ſolent.⁊ propter illa ſalaria concedi ex publico quare nõ poſſit hoc idẽ petere cum vniuerſitas vice perſone fungatur.l.mortuo.cum ibi no.ff.de fideiuſſo.vnde cuꝫ ſit eadem ratio de ſimilibus idem eſſe oꝫ iudiciũ.l.a titio.ff.de ver.oblig.l.illud.ff.ad.l.aquiliã.c.tranſlato.de conſt.⁊ pro hoc multum bene facit generalitas.l.diuus Antoninus.ff.de varijs ⁊ extraor.cognit. vbi cum gl.probatur quod doc.legum petere poſſunt quod cõſtituatur eis ſalariũ: nec declaratur a quo quod poteſt intelligi ab vniuerſitate in qua legerunt ⁊ ita pariter dicendũ eſt in medico propter ſeruitia vniuerſitati exhibita in qua continue ſe exercẽdo in actu ſuo per duos annos ſtetit. ¶ Tertio iſta opi.cõfirmatur alia ratione. Nam vt inquit bar.in.d.§.qui impleto ſi famulus finito tempore quo locauit operas adhuc operam pſtitit patiente domino licet ex ſola patientia nõ dicatur renouata cõducta tamen poterit petere mercedem actione negociorũ geſtorũ vel alia.ita pariter dicamus in medico ⁊ famulo qui locauit operas ſuas quas finito tempore preſtitit eodem modo vt prius patiente vniuerſitate vt poſſit petere ſalarium actione negociorum geſtorum vel officio iudicis de quo loquitur text.in.d.l.j.§.j.ff.de vari.⁊ extraor.cogni.vel etiam ex equitate.l.quoties.ff.de preſcriptis verbis. Bene facit quod dicit Azo in ſumma.in ti.locati.de quo exclamat Bal.in.l.cõtractus.C.de fide inſtrumẽ.nec differt locat.quã fecit doctor vel medicus de operis ſuis ab ea quã facit famulus de ſuis. Nam iſtos caſus equiparat Bal.in alia queſtione in.l.etiam C.de iure dotium.

¶ Quarto ⁊ vltimo confirmatur dicta concluſio Naꝫ in caſu noſtro concurrunt plura propter que cõcluſio videtur reddi clariſſima ⁊ principaliter quod dicta communitas ſolita erat cõducere operas medicorum.⁊ ſpecialiter dicti magiſtri Jacobi.itẽ dict⁹ magiſter Ja.ſolit⁹ erat locare ⁊ ĩ ſpecie dicte vniuerſitati.⁊ poſtea

etiā ſi ꝯduxit eū eodē ꝛ cū maiori ſalario. vnde ſuccedit regula ꝙ quando quis preſtat operas qui eſt ſolitus illas locare illi qui eſt ſolitus tales operas conducere etiā ſi nihil fuerit de mercede cōuentū pōt petere ſtatui ſibi mercedē vt probaẗ ex his que no. ponit Jo. an. in addi. Spec. poſt Albertū galeoti in ti. de locato. §. poſtq̄ verſic. vidi dubitari. qui volunt quod quando de mercede nō eſt cōuentum vel competit tacita actio locati vel ꝯdictio. l. ſi me ꝛ titium. ff. ſi cer. pe. facit qđ no. Bar. in. l. ſi me ꝛ titium. ff. ſi cer. pet. ꝛ ponit Ludo. roma. in. l. diez fuſcto. ff. de offi. aſſeſſo. ꝛ ſʒ Bart. in. d. l. j. §. ludi. ꝛ tenet Fede. de ſenis conſi. cxviii. qđ ſic incipiē. domine Federice. ꝛ hec iudicio meo eſt concludens ratio que etiam confirmatur propter ꝯſuetudinem loci in quo ſtabat operas ꝛ preſtando ſalaria medicis. ar. eius ꝙ dicit no. Bar. in. l. domini prediorum. C. de agri. ꝛ cenſitis. lib. xi. ꝛ hanc partē ſequi dʒ quilibet iudicare debens cum ſit fulcita equitate iuris ciuilis vt habeẗ in. l. excepto. C. locati. item iuris naturalis vt patet in regula ſm naturam. ff. de regul. iu. itē iuris canonici iuxta illud dignus eſt mercennarius mercede ſua. vt in. c. quicūꝙ ſuffragio. xii. q. ii. cū ſm apoſtolū. de ſben. Item ꝛ iuris diuini. iuxta illud ſapientie. x. mercedē laboris reddet deus. ꝛ illud apoſtoli ad corinthios. ii. Mercedeʒ ſuam quiſꝙ accipiet ſm ſuum laborem. ꝛ notandū quod non dicit ſm laborē cōuentū ſʒ ſuū. ¶ Ex quibꝰ dicimus arbitror qđ dictus magiſter Jacobus petere poſſit ſalariuʒ pro illis duobus annis quibus expreſſe non ꝯductus ſtetit in terra pacti inter primā ꝛ ſcdam cōductā. Laus deo diſpoſiti amē.

¶ In hoc conſilio continetur.

¶ Circa premiſſam conſultationem ſi vētre inſtituto mater vulgariter ſit inſtituta. ſ. caſu quo partus nō peruenerit in lucem talis conditio non purificatur ſi mater premoriatur vel ſimul cum partu. ꝛ ideo hereditas delata nō dicitur nec ſtatutum quod de hereditate delata loquitur verificatur.

¶ Conſilium. cxcvii.

1 ¶ Jus deliberandi quando tranſmittatur.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Circa premiſſam conſultationem videbatur primo aſpectu dicendū qđ heredes dñe Thomaſſe vxoris almerici admitterētur ad hereditateʒ dicti almerici eius viri excluſis ſororibus carnalibus. hoc aūt videẗ oſtēdi. Naʒ lʒ ab inteſtato ꝑdicte ſorores eſſent potiores vxore cum vltimo tm̄ loco poſt agnatos ꝛ cognatos admittaẗ vxor vt per totum. ff. C. vnde vir ꝛ vxor: tn̄ cū ī caſu noſtro dictus almericus condiderit teſtamentū non eſt tractandū de cā inteſtati ſi cā teſtati locū habere pōt. l. quādiu. ff. de reg. iur. ꝛ in. l. nunꝙ. C. cōia de ſucceſ. quod aūt cauſa teſtati poſſit habere locū ꝑʒ nam dictus teſtator inſtituit ventrē heredē ꝛ caſu quo partꝰ non perueniret ad lucē inſtituit heredē dñam Thomaſſam eius vxorē. ꝛ ſic fuit ſubſtituta vulgariter ſi poſthumus nō naſcereẗ. ſʒ in caſu ꝓſupponitur poſthumū non natū. ergo vꝫ verificari cōditio inſtitutionis ꝛ cōſequēter vxorem ſucceſſiſſe ex teſtamento. ar. tex. l. i. §. ſi. C. de poſth. here. inſti. ꝛ. l. cōmodiſſime. ff. de lib. ꝛ poſthu. Sed his ꝛ alijs que adduci poſſent in ꝯtrariū nō obſtātibus cōtrariam ſñiam veriorem exiſtimo qđ immo dicte ſorores ſuccedant ab inteſtato excluſis heredibus vxoris inſtitute in teſtō. pro cuiꝰ cōcluſionis clara intelligentia preſuppono duo. ¶ Primum qđ cōditio natiuitatis verificatur ſiue natiuitas fuerit naturalis ſiue violenta que producitur per ſciſſuram vētris. caſus eſt in. l. qđ dicitur. ꝛ ibi hoc notant doct. ff. de libe. ꝛ poſthu. ꝛ in. l. poſthumus. in princ. ff. de inoffic. teſta. ꝛ in. l. i. §. ſi qua. ff. vnde cognati. ¶ Scdm preſuppono qđ cū inſtitutio vxoris fuerit ꝯditionalis ad hoc vt poſſet locum habere erat neceſſe quod verificareẗ in vita vxoris alias efficiebaẗ caduca. l. vnica. §. finali ſub cōditione. C. de cadu. tol. ꝛ in. §. pro ſecūdo eo. titu. hereditas enim vel fideicommiſſum vniuerſale ſiue conditionale non tranſmittiẗ non purificata ꝯditione in vita fideicommiſſarij vt eſt ibi caſus ꝛ eſt glo. ordinaria que hoc decidit etiaʒ in ſuo in. l. vnica. C. de his qui ante apertas tabulas. Quibus premiſſis ex pluribus oſtendo quod dicta vxor ſeu eius heredes non debent admitti. ¶ Primo ex quo vxor de
1 ceſſit pregnans deceſſit adhuc pendente conditione an vēter naſceretur ex quo poſt poſitam mortem poterat naſci violenter per
2 ſciſſuram ventris ꝛ deficere conditio vt probatur in. d. l. quod dicitur. cum ſi. ibi in glo. allegatis. ergo hereditas effecta fuit caduca
3 ca ex quo ipſa deceſſit pendente cōditione aſcripta. ¶ Quintimo dico fortius qđ qn̄ mulier pregnās moritur lex preſumit partuʒ
4 ſuperuiuere. caſus eſt clarus in. l. etiam mulier. ff. de verbo. ſigni. lʒ enim etiam mulier non moreretur et editur filium habere que
5 exciſo ventre edere poſſit. ꝛ ſic dicitur non cum filijs. ꝛ conſequenter tex. dum dicit creditur preſumit filium ſuperuiuere. ꝛ hoc ſolum fundamentum ſufficit ad victoriam. ¶ Secundo predicta confirmanẗ qꝛ poſito qđ non preſumeretur exiſtentē in ventre ſuperſtitē ꝛ eodē tempore ꝛ mater ꝛ venter ſimul perire non dʒ conditio viuēte matre purificata ꝛ cōſequēter cōditionalis inſtitutio nō fuit trāſmiſſa. d. §. finali ſub cōditione. Quod non dicaẗ purificata ꝯditio ꝓbat tex. no. in. l. qđ de. ff. de rebus dubijs. vbi dicit tex. qđ nō verificaẗ ꝯditio ſtipulatiōis ſi filia viuente matre deceſſerit ſi ſimul mater ꝛ filia perire dicanẗ. ꝛ aſſignat tex. rōnē qꝛ mater filie nō ſupuixit. ꝛ idō Bar. ibi per illum tex. dicit qđ qn̄ quis agit ex diſpōne hois inter viuos vel in vltima volūtate ex cōditione purificata ex eo qđ alter duoꝝ ſuperuixerit illis ſimul morientibꝰ nō pōt ex tali diſpoſitione agere ꝛ ibi ſtudet ad tex. ꝛ idē no. in. l. q duos. §. cū in bello. vbi etiā Bar. eo. ti. cum ergo in caſu nro ad hoc vt dicaẗ purificata cōditio eſt de neceſſitate ꝙ dicaẗ mater ſupuixiſſe. hoc autē dici non pōt ipſis ſimul morientibus. igiẗ ꝛc. Et hoc ēt fundamētū ſolum eſt ſufficiēs. ¶ Tertio cōfirmaẗ iſta cōcluſio qm̄ nō eſt dubiū qđ poſthumus naſci pōt violenter ceſo vētre matris. vt in. d. l. qđ dr ꝛ ſupra eſt cōcluſum. ſed clarū eſt qđ pendēte dubio natiuitatis qn̄ venter eſt plenus nulli pſone interim eſt delata hereditas. caſus eſt clarus in. l. ventre. ff. de acquiren. here. ꝛ ibi notāt oēs verū eſt qđ qꝛ eſſet perſona que in oēm euentū eſt ſucceſſura que ꝑcederet vētri que etiaʒ eſſet pura vocata. ſʒ dubitareẗ de raptatu ꝓpter natiuitatē trāſmittere cōtra regulas iuris vel hereditatē vel bonoꝝ poſſeſſionē beneficio dicte. l. ventre ſm varias lecturas. ſʒ in caſu noſtro mulier pendēte natiuitate nō erat ī oēm euentū habitura qꝛ nato poſthumo erat ꝑpetuo excluſa. item nō erat pure vocata ſed ſub cōditione ſi vēter non inſtareẗ vñ cū hereditas nullo modo eſſet delata nō potuiſſet mater dū vixit illā adire vt in. l. delata. ff. de verb. ſig. ꝛ in. l. qui heres. cū glo. ff. de acqui. here. nec potuit illam trāſmittere. Caſus eſt in. d. l. ventre in fortioribus terminis. ꝛ in
3 d. §. finali ꝛ ſub cōditione. † Nec ēt dʒ tranſmiſiſſe ius deliberandi qđ trāſmittere non potuit qꝛ requiriẗ in eius trāſmiſſione qđ hereditas ſit delata. l. cū antiquioribus. C. de iure delibe. ſed hereditas in caſu noſtro non erat delata ergo nō hʒ locum prouiſio illius. l. vbi ita cōiter determināt Moderni. ꝛ determinat Bar. in terminis in. d. l. vētre. in. ii. col. ad fi. ꝛ cōiter ſequunẗ doctores ꝛ iſtud ēt eſt fundamētū ſolidiſſimū. non obſtat ſtatutum poſitum ſub rubrica de eo qđ hereditas nō adita delata trāſmittaẗ qđ ī tribus caſibus determinat hereditatē nō aditā trāſmitti. ¶ Primus qn̄ heres eſt minor. ¶ Scds qn̄ eſſet hereditas aſcēdentiū per lineā paternam. ¶ Tertius quādo fieret trāſmiſſio ad deſcendētes. ¶ Primus ꝛ ſecundus caſus non attingunt caſum noſtrū. ¶ Tertiꝰ ēt caſus nō attingit qꝛ dicta Thomaſſa erat minor ꝛ ſic cū ſit caſus nō ꝓuiſus a ſtatuto remanemus in iure cōi. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolu. ma. ſed poſito qđ fuiſſet minor ꝛ ageret de tranſmiſſione ad ſuos deſcendētes tn̄ dico qđ ſtatutū non vendicat ſibi locū in caſu nro qꝛ loquiẗ tam in rubro ꝙ in nigro de hereditate delata ſi in caſu noſtro hereditas nō erat delata ergo nō verificantur verba ſtatuti. ꝛ cōſequēter nec diſpō legis ſi ſeruū. §. non dicit pretor. ff. de acqui. here. Et determinatur ex his que dicit Bar. in. d. l. ventre. vi. q. reuiſi. quādo vult quod diſpō. l. ſi infanti non hʒ locū in hereditate delata. ¶ Quintimo fortiꝰ voluit no. mathe. ſilanus qđ hmōi ſtatuta que loquunẗ in hereditatibus delatis trāſmittēdis non hñt locū in infantibus furioſis ꝛ ignorantibus quibus proprie hereditas nō eſt delata iuxta no. in. l. delata. ff. de verb. ſig. ꝛ per Bart. in. l. is poteſt in. vi. col. ff. de acqui. here. Jta dicit in ſuo nobili ꝯſi. cxc. Et ita dicit fuiſſe cōſultum quaſi per oēs doc. Jtalie. ¶ Ex quibus reſultat clauſula cōcluſiua qđ deſtituto teſtō pro non aditione ſorores ab inteſtato ſuccedunt. Laus deo clementiſſimo amen.

¶ In hoc conſilio continetur.

¶ Primo aſpectu dicendum vide. Mulier hʒ hypothecā ꝓ ea parte quā hʒ maritus in re cōi empta. Nec talis hypotheca impeditur licet venditor pactum appoſuerit qđ res vendita non eſſet obligata niſi pro certa quantitate vt hic late proſequitur.

¶ Conſilium. cxcviii.

1 ¶ Taxatiua dictio quid importet.
2 Teſtator poteſt facere quod bona non ſint hypothecata pro legatis.
3 Argumentum de parte quo ad partem valet ſicut de toto quo ad totum.
4 Tranſlatio dominij non poteſt impediri per contractū nec ius hypothece.
5 Prohibitio tacita non ſolet irritare actum ſequūtum poſt prohibitionem ſicut expreſſa.

Dominus

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectũ. ¶ Primo aſpectu dicendum videbatur qđ in domo de qua agimus dicta domina Antonia non hꝫ virtute inſtrumẽti dotalis hypothecam in .iij. pte dicte domus que fuit Joãnis mariti ſui: ſed tñ hꝫ hypothecam pro quãtitate florenoꝝ quadringentorũ vel circa habita ꝯ retractata mõtis put patet in inſtrõ emptionis dicte domus ita ꝯcluſio vr̃ poſſe probari pluribus rationibus ⁊ fundamẽtis. ¶ Primo qꝛ omnis vẽditor dicte domus in inſtrumẽto vẽditionis ante omnia exprimit qđ vult qđ dicta do-
1 mus ſolum ſit obligata pro quantitate predicta. † ⁊ loquutus eſt per dictionẽ taxatiuã ſolũ que nihil aliud icludit preter expreſſa imo excludit .l. rõnes. ⁊ aut. quod obtinet cũ gloſ. C. de proba. ⁊ in .l. his ſolis. C. de reuo. dona. ⁊ .l. ſed ſi tantum. ⁊ .l. niſi hoc actum. ff. de pac. cum ſi. Et ſic dictus venditor in venditione ⁊ traditiõe rei ſue appoſuit ꝯditionẽ ne dicta res eſſet pro dote dicti Joannis hypothecata niſi pro dicta quantitate. hoc autem videtur facere potuiſſe. ⁊ quod talis conditio appoſita ſortiatur effectũ qm̃ regula eſt qđ oñs in traditione rei ſue pñt quaſcũq3 conditiones adijcere .l. in traditione cum materia. ff. de pac. l. legem. C. de pac. vnde dicit no. Bal. in .l. nulla. C. de iure dotium. quod in alienatione rei ſue quicquid non inuenit̃ ꝓhibitũ cenſetur permiſſuꝫ. ¶ Scđo iſta concluſio videt̃ ꝓbari per tex. in aut. excipitur. C. de bonis q̃ libe. vbi lꝫ queſita filio querantur patri quo ad vſumfructum ſi donans filio apponit pactum quod patri nõ querat̃ patri nõ acquirit̃ ita in caſu noſtro lꝫ futura bona venirẽt obligan da pro dote. tamẽ vendens potuit pactum apponere quod obligarentur. ¶ Confirmatur hoc idem. nam licet bona teſtatoris ꝓ
2 legatis ſint hypothecata. vt in .l. ij. C. cõia de leg. † poteſt tñ teſtator diſponere quod non ſint tacite hypothecata vt voluit glo. q̃ ibi approbat Bal. in .d. l. ij. ⁊ Bar. in .l. nemo poteſt. ff. ꝺ leg. i. ⁊ gl. quã ibi approbat Bal. ⁊ Fulg. qđ lꝫ dñium rei legate tranſeat ipſo iure in legatarium .l. a titio. ff. de furtis. tamẽ teſtator poteſt diſponere quod ſine traditione nõ trãſeat. ¶ Tertio confirmatur eadem pars. nam in generali obligatiõe bonorum preſentium ⁊ futurorũ non veniunt illa que ſunt prohibita obligari: qꝛ nõ eſt veriſimile qđ in ſpẽ quis fuiſſet obligat⁹. l. obligatione generali. ff. de pigno. per quem tex. ita concludit Bart. in .l. codicillis. §. inſtituto. ff. ꝺ leg. ij. ⁊ idẽ dicit Bal. in .l. voluntas. ad ſi. C. de fideicommiſſis. ſed vltra quantitatem expreſſam in inſtrumento venditionis vẽditor ꝓhibuit hypothecaꝫ expreſſe ex cã ꝓdicte dotis ergo ⁊c. Nam ex quo taxatiue voluit qđ tñ pro dicta quantitate dotis eſſet hypothecata ꝓ reliquo cenſetur ꝓhibuiſſe put eſt de natura dicte taxationis vt ſupra dixi ⁊ probat̃ in cle. exiui. §. cuꝫ aũt. de verb. ſig. ⁊ qꝛ qui vnũ permittit aliud videt̃ ꝓhibere in .l. cum pretor. ff. de iud. l. maritus. C. de procura.

¶ Quarto predicta corroborant̃: qꝛ lꝫ in acquiſitis qđ ſuo creditori ꝓiudicare nõ poſſit tñ in acquirẽdis põt. caſus eſt in .l. q aũt. ff. de his que in frau. credit. idem videmus in filio ⁊ ſeruo qui in acquirendis pñt patri ⁊ dño ꝓiudicare put habet̃ in .l. filius. C. ꝺ pac. idem videmus in ꝓlato prout no. Inno. in .c. ij. de donatione ⁊ glo. in .§. ſi. xvj. q. vj. tradit Abb. in .c. tua de his que ſiũt a ꝓlato. vñ in propoſito lꝫ in hypotheca iaꝫ queſita non poſſit debitor ꝓiudicare tñ ſecus videt̃ in acquirendo de nouo qđ potuerit ꝓiudicare. Bene facit nã facilius abdicat̃ a nobis ius querẽdũ quã queſitũ vt eſt caſus in cle. gratie. de reſcrip. Tradit do. Abbas in .c. ex ore in glo. pt. de his que ſiunt a maiori parte capituli. facit ẽt tex. in .c. ſi tibi abſenti. de preben. in .vj.

¶ Quinto ⁊ vltimo concluſio premiſſa oſtendit̃ alia rõne nã clarum eſt qđ creditor qui habet pro vno debito generalem ⁊ ſpecialẽ hypothecam in vna re. ſi alius hꝫ ſpecialẽ in alia re qui eſt poſterior donec poteſt ſibi ſatiſfacere primus creditor de re ſibi ſpãliter hypothecata nõ põt experiri virtute gñalis hypothece ꝯtẽ alteri poſtea ſpecialiter hypothecatam. caſus eſt not. vbi hoc no. doc. in .l. ij. C. de pigno. ergo idem vr̃ dicendum in caſu noſtro qđ ex quo mulier pro alio debito habet ſpecialẽ hypothecam ſuper credito montis vt donec poteſt ſibi de dicto credito ſatiſfieri nõ poſſit virtute generalis obligatiõis agere ad dictã tertiã ptẽ domus ꝯtra dñm poſſeſſorem. ¶ Et ſi dicat̃ .d. l. ij. loquitur in ſcđo creditore qui hꝫ rẽ ſpecialiter hypothecataꝫ non in tertio poſſeſſore dño vñ ex diuerſitate nõ ſit illatio videtur poſſe rñderi qđ a paritate vl̃ maioritate rõnis idẽ vr̃ dicendũ. Nam nõ minus potes eſſe dñs cã dñij in domino quã cauſa pignoris i creditore cũ vterq3 habeat ius affectiuum in re. vnde conſuluit domin⁹ Pau. de ca. qđ ſicut qui habet hypothecam per ſcripturaꝫ priuatã nõ ſolẽnizatã ſm terminos .l. ſcripturas. C. qui potio. in pig. ha. non ꝓfert̃ poſteriori creditori habenti publicuꝫ inſtrm̃ ita nõ preferetur domino qui habet terminum emptionis per publicũ inſtrm̃. ita ꝯſuluit do. Pau. in ſuo ꝯſi. cclxxx. incip. in xp̃i nomine ⁊c. in cauſa ſer Ludouici ⁊c. vñ cum videat̃ eſſe ſimilis vel maior ratio eadem eſſe debet iuris diſpoſitio .l. illud. ff. ad .l. aquil. c. inter corporalia. extra de tranſlationibus prelatorum. cum ſimi. ¶ Pro tñ minime obſtantibus que in caſu noſtro ni fallor ſunt ſatis friuola contrariam ſententiam veriorem exiſtimo quod vxor virtute generalis hypothece poſſit agere etiam ad dictam tertiam partem domus. ¶ Et pro fundamẽto premitto quod omnia bona Joannis mariti tam preſentia quaꝫ futura fuerunt hypothecata pro dote. vt habetur in .l. aſſiduis. C. qui potio. in pign. habeantur. ⁊ hoc etiam patet per inſtrumẽtum dotis in quo apparet expreſſa hypotheca conuentionalis omniuꝫ bonorũ ex quo infertur qđ cũ tertia pro indiuiſo affecta fuerint dicti Joãnis ſui viri ad illa tertia tantum virtute generalis hypothece fuit obligata ⁊ hypothecata pro dote. ita probatur i .l. i. cũ ibi not. C. ſi communis res pig. data ſit. ⁊ habetur in .l. ſi fratres. C. communia vtri. iud. cum ſimi. ¶ Hoc fundamẽto preſuppoſito oſtendo clare quod dicta tertia venit in generali obligatione omnium bonorum ſiue verba contractus inſpiciamus: ſiue mentem: ſi enĩ conſiderẽtur verba inſtrumenti non habent in aliquo obſtare. Nam dictus venditor tantum voluit ⁊ expreſſit quod dicta domus eſſet affecta ⁊ hypothecata ante venditionem ⁊ traditionẽ ⁊ quod ita trãſiret affecta ⁊ hypothecata pro dicta quantitate ſolum ⁊ nõ vltra. nõ autem prohibuit vel conditionem appoſuit quod poſtq̃ dom⁹ erat effecta emptorum nõ poſſet pro alia quantitate hypothecari. Nam hoc non dicit inſtrumentum. ergo hoc ſubintelligi non debet .l. ſi ſtipulatus. §. griſogonus. ⁊ .l. quicquid aſtringende. ff. de ver. ob. ſolũ enĩ dicta hypotheca fuit taxata ad dictã certã quãtitatem reſpectu obligationis tunc contracte per dictam venditionem. nõ autẽ reſpectu hypothece ꝯtrahende per emptores. Non enĩ aliquo mõ colligit̃ qđ ligate fuerint manus emptoris qn hypothecã poſſit ⁊ dictã domũ obligare. ſꝫ tñ qđ dicta hypotheca ꝯtra ad maiorẽ q̃titatẽ nõ extẽderet̃. ſi enĩ voluiſſet q nõ poſſet ꝓ ẽptores obligari vtiq3 exꝓſſiſſet .l. vnica. §. ſin aũt. ad deſiciẽtis. C. de cadu. tollen. Taxatio ergo quãtitatis ſolum reſpicit hypothecã tunc appoſitã per venditorem non apponẽdã p emptores. ponamus enĩ qđ alij duo fratres Joannis habuiſſent vxores qbus ꝓ dote omnia bona eſſent hypothecata ſi quereret̃ an ꝓ eorũ partibus dicta domus trãſiret in generalẽ hypothecam nemo hoc ꝓ certo negaret cũ in inſtrõ hoc nõ ꝓhibeat̃ .d. l. qcqd aſtringẽde. ergo idẽ reſpectu portionis Joannis ⁊ obligatiõis generalis vxoris ſue: cũ verba inſtrĩ nõ magis ligent manus Joãnis q̃ aliorũ fratrũ. ⁊ ſic clare ptꝫ qđ vba dicti inſtrĩ nõ hñt obſtare q̃ ⁊ ſi eſſent dubia tñ fieri oꝫ īterpretatio ꝯ dictũ tertiũ poſſeſſoreꝫ q fundat ſe i dictis verbis inſtrĩ. iuxta .l. veteribus cũ ibi no. p gl. ⁊ Barto. ff. de pac. ⁊ .l. ſtipulatio iſta. §. in ſtipulatio. ff. de verb. ob. ¶ Et eo maxime qꝛ ſi mentẽ ꝯhentiuꝫ inſpiciamus clare ptꝫ qđ noluerũt obligationem dicte tertie partis impedire. Nam ex inſtrõ ptꝫ qđ ſi dicta domus fuit ſpeciaĺr hypothecata ꝓ ſecuritate dicte quãtitatis. qꝛ non poterat aliter vendi creditũ montis ex cuius precio valebant precium domus ſoluere niſi obligaret̃ ꝓ ſecuritate dicte quantitatis extrahẽde. ⁊ ideo fuit tota domus obligata q̃ obligatio ita reſpiciebat ptes fratrum ſicut ꝓtium Joãnis. ⁊ fuit ꝯueniens qđ ẽt ptes fratrũ obligarent̃ qꝛ dictũ creditũ ſiue ꝓtiũ dicti crediti cõiter fuit ſolutũ pro ꝓtio partis ⁊ Joãnis ⁊ fratrũ fuitq3 neceſſariũ qđ vel ſolus vẽditor apponeret dictã hypothecam ante contractũ vel quod ꝯſenſu fratrũ apponeret̃ alĩs ꝓ dicta dote nõ fuiſſet hypothecata niſi tertia pars Jo. l. i. cum ibi no. C. ſi cõis res pign. data ſit. item ſi ſimpl'r fuiſſet in dicto inſtrõ hypothecata ꝓ dote fuiſſet obligata pro tota quãtitate dotis. ſꝫ qꝛ hoc nõ erat neceſſarium nec ꝯueniens reſpectu partium fratrũ ſed tñ reſpectu pretij redacti ex credito mõtis. Idcirco taxata fuit hypotheca reſpectu totius domus. ⁊ ſic tam portiõis
3 Jo. q̃ fratrũ ad dictã quantitatem. Et ideo dicta taxatio quantitatis q̃ reſpicit totam domum non reſpicit partem tertiam dicti Jo. ſeparatã lꝫ † enĩ idẽ iuris ſit de pte q̃ ad partẽ qđ eſt de toto q̃ ad totũ .l. que de tota. ff. de rei ven. tamen argumentũ nõ hꝫ locũ qñ eſt diuerſa rõ .l. ex mille. in prin. cum glo. ff. de euic. prout in caſu noſtro. Nam ſi tota domus vltra dictam quantitatẽ pro tota dote fuiſſet obligata obligabat̃ portio fratrũ ꝓ ea quãtitate dotis ad quã nõ erãt obligati. ⁊ ideo taxata fuit dicta quãtitas. ſꝫ qđ portio Jo. eſſet obligata nihil repugnat cum ipſe ⁊ oĩa bona ſua eſſent obligata ꝓ dicta dote. Ex qb⁹ ꝯcludit̃ qđ ad duplicẽ effectũ fuit appoſita hypotheca taxata. ¶ Primo ad hoc vt dom⁹ conſtaret pro ſecuritate dotis. ⁊ hoc in fauorem vxoris Joã. fuit autem taxata quãtitas in fauorem fratrũ ne pro tota dote obligata eẽt ſi ſimpl'r fuiſſet obligata pro dote in fauorẽ aũt emptoris nec rõne alicuius ſui intereſſe dicere debem⁹ taxatã quãtitatẽ cũ nullũ ſuũ intereſſe verteret̃ inducta aũt ad iſtos effectus nõ deberet alios operari .l. legata inutiliter. ff. de adimẽ. leg. l. cum tale. §. falſaꝫ. ff. ꝺ cõd. ⁊ demõ. ſit ergo ꝯcluſio qđ obligatio cauſata

a perſona Joan.in.d.ff.pte non reperitur ꝓhibita vt ex ꝑmiſſis clariſſime pꝫ.ꝛ ſi qua eſſet dubitatio in dubiis pro dote iudicādum eſt.l.in ambiguis.ff.de iure do.l.ſ.cum ibi no.ff.ſolu.matri.cum ſi.¶Et ex iſtis pꝫ clariſſima ſolutio ad oīa in contrarium adducta ſed vt clarior reddaꝛ conſultatio ad ſingula reſpondeo.¶Et primo ad primam rōnem rñdeo qđ dicta taxatio quātitatis excludit qđ nō tranſeat affecta virtute dicte obligatiōis pro maiori quātitate ꝛ ſic pro tota dote: nō autem qđ virtute alteriꝰ obligationis affici nō poſſit: quia hoc non eſt dictuꝫ.ergo remanet in diſpoſitione iuris cōmunis.l.ſi cum dotem.in prin.ff.ſolu.matrimo.ꝛ in.l.ſi extraneus.ff.de condit.ob cauſam.¶Reſpon
4 deturꝫ ſecundo modo qđ †pactum appoſitum in contractu nō impedit effectum alienationis ꝛ ſic tranſlatio iuris realis in alterum.in.l.ſi ita quis.§.ea.l.ff.de verbo.obliga.ꝛ in.l.ea.l.C.de condi.ob cauſam.ꝛ lꝫ ille leges loquanꝛ in tranſlationē dominij per viam contractus idem dicendum eſt in tranſlatione iuris hypothece qꝛ procedūt a pari vt probaꝛ in.l.ſi.C.de rebus alie.nō alie.ꝛ patet ex his que ponit Barto.in.d.§.ea lege.quum allegat.d.l.ſi.Bene facit text.in.l.voluntas.C.de fideicōmiſſ.ꝛ ſic non impeditur per dictā taxationē quātitatis trāſlatio iuris realis hypothece ſicut non impeditur tranſlatio dominij.non ob.ſecūda ratio.¶Primo qꝛ hic nulla eſt prohibitio quod non trāſeant in generalem obligationem ſiue legalem ſiue conuentionalem vt dictum eſt.¶Secundo ad gloſſ.in.d.l.ij.C.cōia de lega.cum ſimili.illa loquuntur in teſtatore qui per ſuam diſpoſitioneꝫ impedire poteſt acquiſitionem iuris realis in re ſua ſicut lex vt eſt tex.in d.l.ſin.C.de rebus alie.non alienan.ꝛ traditur in.l.ſi vnus.§.oim.ff.de leg.j.ꝛ in.d.§.ea.l.poteſt etiam dici ad illā glo.cum ſimi.ꝛ etiā ad dictaꝫ autenticā excipitur.qđ procedit in his que acquiranꝛ de iure ſpeciali.ſecus ſi dominiū vel aliud ius reale acquireretur de iure ꝯmuni mediante conuentione ꝛ traditione.qđ pꝫ in.d.§.ea lege.vbi pactum de nō alie.nō impedit tranſlationem dominij qđ traditur ꝛ tñ impediꝛ in.d.aut.excipiꝛ.qꝛ transferꝛ de iure ſpeciali facilius aūt tollitur ius ſpeciale quam ius cōe.l.eius militis.§.militia miſſus.ff.de teſtamēto mili.¶Et lꝫ ī caſu noſtro non eſſet hypotheca conuentionalis ſed tantum legalis adhuc idem videtur dicendum cum ex priuilegio dotis nō ſit minus potens imo magis quam cōuentionalis alterius vt patet ex plene no.in.l.aſſiduis.C.qui potius in pigno.habe.ꝛ eo maxime qꝛ ſi qua
5 prohibitio eſt illa non expreſſa ſed tacite colligitur ꝛ †prohibitio tacita nō ſolet irritare actū ſequenteꝫ poſt prohibitionē ſicut expreſſa.caſus eſt no.in.l.ſi.in princi.ff.de lega ij.quem ad hoc allegat Bal.in.l.humanum.C.de legi.ꝛ probatur ex his que ponunt do.Abb.ꝛ Joan.de imo.in.c.dilectus per illum tex.el.ij.extra de preben.vbi volunt qđ lꝫ actus factus contra expreſſum mādatū principis ſit nullus: tamen ſecus eſt quādo eſt factus contra tacitum mandatum.¶Ad tertiam rationem reſpōdeꝛ.¶Primo quod iſta nō ſunt prohibita vt ſupra oſtenſum eſt maxime reſpectu dicte tertie patris.¶Scđo qđ doctrine ꝑallegate loquuntur quando ex alienatione ſeu obligatione ſequuta quis aliqđ ꝑiudiciū incurreret.ꝛ ita loquitur Bart.in.d.§.inſtituto.ꝛ bal.in.d.l.voluntas.qꝛ tunc nō eſt veriſimile qđ voluerit illa venire.argu.d.l.obligatione generali.ſed in caſu noſtro ex tali obligatiōe Joā.non incurrit aliqđ preiudiciū qꝛ nullum vertiꝛ intereſſe vēdētis qui obligauit dictam domuꝫ.vnde nulla ſubeſt ratio ꝓpterquā dicere debeamꝰ qđ veriſimiliter nō fuiſſet obligaturꝰ.Minuſqꝫ obſtat quarta ratio quoniā aut volumus dicere qđ ſumus i caſu in quo in acquirēdo dominio voluerit preiudicare.ꝛ hoc eſt falſum cum dominium fuerit acquiſitū ex ti.emp.ꝛ traditiōe.iuxta l.traditionibus.C.de pactis.aut volumus dicere qđ voluerit preiudicare inquirendo hypothecariā.ꝛ hoc non cōſtat maxime reſpectu dicte tertie patris domus.nec eſt cenſendum ſed potius qđ voluerit fidē ſeruare.arg.l.j.ff.de cōſti.pecu.ꝛ verba dubia interpretātur cōtra illū qui ſe fundat in eis ꝛ in fauorē dotis vt dictum eſt.ꝛ forte ipſe in preiudiciū obligationis querēde pro dote nō potuiſſet acquirere dominiū.ꝛ nollet qđ domus pro eius rata eſſet doti hypothecata.arg.l.de die.ꝛ.l.atilicinus.ff.de pac.dotalibus.¶Ad vltimū rñdeo qđ vt mihi dꝛ dicta vxor que agit ſuper eo omni qđ reperiꝛ ſup credito mōtis ꝛ adhuc non eſt ſibi de dote ſatiſfactū.Et ſic ex quo ex ſpāli hypotheca nō poteſt ſibi ſatiſfacere ſatiſfieri ſibi dꝫ virtute generalis.ꝛ ſic ſumus extra terminos illius.l.ij.cum ibi nota.C.de pigno.¶Preterea arbitror fundamentum falſum quoniam.d.l.ij.eſt exorbitans vt dicūt ibi doc.cōtra regulam.l.qui generaliter.ff.qui po.in pigno.ha.ergo non eſt extendenda ad aliū caſum.l.qđ vero cōtra.ff.de legi.Nec inuenitꝛ iure cautum qđ qui hꝫ generalem ſpecialē hypothecam neceſſe q̄ agat cōtra tertiū poſſeſſorē dñm ꝯtentaꝛ excutere bona ſpāliter hypothecata.nam talis excuſſio quo ad tertiuꝫ poſſeſſorem qui non hꝫ bona ſpāliter hypothecata non probaꝛ lege aut aliqua autoritate maiorum noſtrorum.ergo non eſt dicenduꝫ vt in.c.ad audiētiā de decimis.Et ad conſilium Paul.de caſt.rñdeo qđ Paul.fundat ſe qꝛ militat eadem ſuſpitio falſitatis priuate ſcripture contra publicum inſtrumētū in emptore que militat in creditore hypothecaria.de qua in.d.l.ſcripturas.q̄ rō nō militat in caſu noſtro.nec opinio Pau.de ca.eſt tuta.Nam ſi quid eſſet multis rōnibus oſtenderetur qđ nō procedit.ꝛ contra eum conſuluerunt Bartho.de Saly.ꝛ multi ſolēnes doctores quoꝝ conſilia habeo.ſit ergo concluſio quod non obſtāte obligatione dicti vēditoris vſqꝫ ad taxatam quantitatem dicta tertia pars domus cēſeꝛ hypothecata virtute generalis hypothece de qua in inſtrumento dotali. Laus deo redemptori ꝛc.

¶Conſilium.cccix.

1 ¶Inſtrumētum ſumptum ex protocollo differt a protocollo.
2 Tabellio ſi extēdit ſtylum vltra ſolitum ſuum ꝛ aliorum tabellionum ſtandum eſt protocollo abbreuiato.
3 Obligatio verbalis an idem operetur quod realis.
4 Guarantigia habet vim ſententie.
5 More purgatio quando admittatur.
6 Purgatio more an admittatur vbi eſt adiecta dies ꝛ pena.
7 Duntaxat aduerbium quid importet.
8 Res quando proprie dicatur euicta.
9 Exceptio litis pendentie oppoſita reddit acta nulla.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.¶In cauſa tacta Jannozij de puccis elegāter in ipſius fauorē allegauit inſignis doctor do.Puccius germanus ſuus ex cuius allegationibus poterat dñs iudicis intrepide capturam Jannozij irritare.ſed ne in cauſa fratris ſuſpectus habeatur idcirco forte requiſiuit vt ſniam meā in mediū adducerē quare volens eius deſiderio ſatiſfacere in primis dico illud nullam diffi
1 cultatē habere †qđ ſi inſtrm̄ ſumptum ex protocollo differt a protocollo: qꝛ in eo plus vel minus cōtinetur ſtandū eſt protocollo vt hꝛ in auꝛ.de tabellionibus.§.ſi.ꝛ per Bar.ꝛ doct.in.l.ſempronius proculo.ff.de leg.ij.Illud etiam non minus eſt expeditum qđ tabellio nō pōt protocollū abbreuiatū per dictiones ꝛc.extēdere vltra ſolitū ſtylum ſuum vel ſi de ſuo non apparet vltra ſolitū ſtylū alioꝝ tabellionū loci vt declarat Bal.in auꝛ.ſi quis in aliquo.C.de edēdo ad ſinē.ꝛ in rubrica.C.de fide inſtru.in.ix.colū.ꝛ per Modernos late in.l.gallus.§.idem credēdum.ff.de lib.
2 ꝛ poſthu.¶Ex quibus concludo qđ †ſi tabellio extēdit vltra ſolitū ſtylū ſuum ꝛ aliorum tabellionū ſtādum eſt ꝓtocollo abbreuiato qđ intelligi dꝫ iuxta ſtylū ipſius ꝛ aliorum tabellionū per notata.in.d.§.idem credēdū.cum ſimi.¶Unde inferēdo in propoſito Antonius in caſu euictiōis cenſeꝛ promiſiſſe pretiū ſub pena dupli intra octo dies poſt rem euictaꝫ iuxta cōem ipſius ꝛ alioꝝ tabellionū ſtylū quare reſultat difficultas an promiſſionē pretij dicaꝛ ſatiſfacere voluiſſe Jannoziū offerēdo rē cū ol intereſſe ita qđ per talem oblationem non poſſet ad pretiū ꝛ intereſſe grauari.¶In qua cōſultatione pro fundamento ꝓmittendū eſt qđ ſi eſſemus in terminis iuris cōis Jannozius ſoluendo rē euictam cū omni intereſſe liberatus fuiſſet a ꝓtio ad qđ ꝓpter euictionē fuiſſet obligatꝰ.caſus eſt ſm cōem intellectū in.l.fideiuſſor euictiōis.ff.de doli excep.quē intellectū tenēt gl.Dy.Pet.de bellapti.Bar.Alag.ꝛ Rapha.cu.ꝛ eſt tex.ꝛ ibi gl.Ang.ꝛ Saly.
3 in.l.emptori.ff.de euictiōibus.†vñ offerendo fundū ꝛ pñte emincente ꝛ cōſentiente talis oblatio verbalis in re immobili q̄ non poterat actualiter offerri ideꝫ operatur quod realis oblatio ꝛ depoſitio.l.ij.C.qñ ꝛ quibus quarta pars debetur lib.x.ꝛ in auꝛ.dos data.C.de dona.ante nup.ꝛ adit Bar.in.l.acceptā.C.de vſuris.Itē oblatio intereſſe incerti fuit legitime facta.quia vbi debitum non eſt liquidum ſufficit verbalis oblatio.l.ſi reſiduum.ꝛ ibi gl.C.de diſtra.pigno.ꝛ clare Bar.in.l.ſi.co.ti.ꝛ late.d.Alex.in.l.ait pretor.in princ.ff.de re iudic.ꝛ maxime oblatio predicta fundi cuꝫ intereſſe fuit legitima quia emptor recipere recuſauit quo caſu ideꝫ operatur verbalis oblatio qđ realis caſus eſt no.ſm intellectum Cuma.Pau.ꝛ Moder.in.l.qui rome.in princi.ff.de verb.obli.ꝛ ibi do.Alexā.ꝛ Arcti.plura in ſimili allegant ꝛ ſequūtur.ꝛ per cōſequens facta legitima oblatiōe reſpectu pretij offerēdo rem cū intereſſe fuit emptor ſup petitione pretij ꝛ intereſſe cōſtitutꝰ in mora.ꝛ venditor p talē oblationē dicitꝛ euicaſſe ꝛ impediuiſſe iudiciū ſup ꝓtiū ꝛ capturā.l.certa iudicatū.ff.iudicatū ſolui.l.ſi debitori.ff.de in.ꝛ in.l.ſi debitor.ff.de ſolu.tradunt doct.in.l.ſi mora.ff.ſolu.matr.ꝛ ſic nō potuit ad capturam perueniri.¶In contrarium tñ facit.qꝛ lꝫ de iure communi ſoluendo rem euictam cum intereſſe venditor liberetur illud eſt ex eo quia res vꝛ eſſe in facultate ſoluendi per dicta iura quo caſu qñ vnū eſt in obligatione aliud eſt in ſolutiōe ſatis eſt qđ ſoluatur id qꝺ eſt in ſolutione

in ſolutione ⁊ contingit liberatio.l.itē veniūt.§.cū prediximus.ff.de peti.here.⁊ in.l.ſi fideiuſſor.⁊ tradit Bar.in.l.ij.§.j.ff.ſi cer.pe. ſed in caſu noſtro venditor per ſtipulationē ſimpliciter re euicta obligauit ſe ad ſolutionē pretij .j.octo dicē ſub pena dupli.ſtipulatio aſit intelligi debet ꝓprie vt iacet:nec debet aliquid extrinſecus ſubintelligi.l.quicquid aſtringēde.⁊.l.ſi ſtipulatus.§.griſogonus.ff.de ver.obli.ergo intelligatur eſſe pretiū ſimpliciter ſolutū ⁊ res nō intelligatur eſſe in facultate ſoluendi.⁊ pro hoc videtur bene facere tex.in.l.miles.§.decem.ff.de re iudi.vbi quādo promitto illud qd̄ eſt in obligatiōe vel illud qd̄ erat ſolū in facultate ſoluendi ſtipulatio proprie intelligitur ⁊ vtrunq; eſt in obligatione ſicut in ſtipulationibus alternatiuis iuxta nota.per Bartol.in.l.ſi.in fin.⁊ in.l.ſi duo.ff.de verborum obliga.ita etiam in caſu noſtro ſtipulatio ꝓprie intelligitur nullo extrīſeco ſubaudito.⁊ ſic cū videretur tantū obligatus ad pretiū videtur ꝙ rem offerendo ſeu ſoluēdo nō liberet per regulā que habet qd̄ aliud ꝓ alio inuito creditore ſolui non pōt vt in.l.j.§.j.⁊ ibi Bar.⁊ docto.ff.ſi cer.pe. ¶ Pro ſolu.predicte rationis premittendū eſt ꝙ ſtipulatio adiecta ſuper aliquo ꝯtractu ſortit naturā cōtractus ſuper q̄ apponit.caſus eſt in.l.ſi ſtipulatio.ff.de vſur.⁊ in.l.id qd̄.ff.de conſti.pecu.⁊ in.l.j.§.ſi quis ſub condi.ff vt legati nomine caueat.⁊ ſic in caſu noſtro ſtipulatio pretij in caſu euictionis intelligi debet ſm naturā actionis.⁊ ꝯſeq̄ns ꝙ ſicut prius ex actiōe ſoluēdo rē ⁊ intereſſe liberabat ab obligatiōe pretij in caſu euictiōis ita liberetur a dicta pretij ſtipulatione. Et ad argumentū in cōtrariū factū reſpōdet ꝙ ſtipulatio ſtat ꝓprie ⁊ nō ſortitur naturā actionis ad hoc vt efficacius non teneat:q2 virtute ſtipulationis quis efficacius tenet.l.cū precibus.⁊.l.ex placito.C.de rerū permut. et hic eſt ꝓprie caſus in.d.§.decē.q2 eſt quo ſtipulatur vtrunq; illud etiā qd̄ erat in facultate ſoluēdi eſt in obligatione:⁊ ſic tenet efficacius ⁊ nō in plus:q2 ſicut prius poterat alterū ex duobus ſoluere ⁊ liberabat:ita ⁊ ſtante ſtipulatione ſm Imo.Paul.de caſt.⁊ do.Alex.ibi.ſ3 bene ſtipulatio ſortitur.nā actus ſuper quo apponitur ſortit ne quis in plus teneat q̄ teneret ex natura actiōis.⁊ ita procedit textus in.d.l.ſi ſtipulatus.cū ſi.ſm Imo.Pau.de ca.⁊ do.Alex.in.l.ſciendū.ff de ver.ob.⁊ in.l.ſi.ff.de pact.⁊ late proſequit do.Alex.in.l.ſtipulationes nō diuidūtur.in.x.col.ff.de ver.ob.in additiōe ad vndecimā opi.Bar.⁊c.ſed ſi diceremus ꝙ virtute ſtipulationis in caſu noſtro vēditor teneret preciſe ad pretiū ⁊ ſic auferret facultas ſoluēdi rē diceret in plus teneri ablata electione.caſus eſt in.§.preterea ſi qs generaliter.inſtitu.de actio.ergo ſtipulatio in hoc debet ſortiri naturā actiōis ne in plꝰ teneatur.⁊ ſic qd̄ per illam nō ſit venditori ablata facultas ſoluēdi rē euictā cū omni intereſſe. ¶ Iterū cōtra premiſſam cōcluſionē obſtare videt:q2 in caſu noſtro pretiū eſt promiſſum per ſtipulationē ⁊ adiecta eſt garētigia ꝓpter quā guarētigiā ex duobus videt

4 ꝙ premiſſa cōcluſio procedere nō poſſit.nā cū † guarētigia habet vim ſnīe iuxta no.l.l.poſſeſſio.§.⁊ ſi poſſeſſio.ff.de acqui.poſ.duo videnť reſultare effectus. ¶ Primus qd̄ obliget preciſe ad pretiū ſicut obligat preciſe ad factū qd̄ eſt fortius ſicut ſnīa vt in.l.qui reſtituere.ff.de rei ven.⁊ ibi hoc voluit Bal. Idē voluit bal.in.l.vnica.in.xij.col.C.de ſenten.que pro eo qd̄ inter.⁊ l.c.ſi facta.ſi de feu.fue.cōtro.inter do.⁊ agn.⁊ Ang.in.d.l.ſtipulatiōes nō diuidunť. ¶ Secūdus effectus eſt q2 videt ꝙ ſicut poſt ſnīam nō pōt mora purgari vt in.l.ſi inſulā.cū ibi plene no.ff.de ver.ob.ita nec quādo quis tenet virtute inſtrumenti guarentigiati.⁊ qd̄ in caſu noſtro poſt ſnīam vēditor cōdēnatus ad pretiū nō poſſit rē cū intereſſe offerre tenuit glo.in vna opi.in.d.l.fideiuſſor euictionis ſecus in preſentiali.⁊ illā ſequunť Baldꝰ ⁊ Salyce.in.l.ſi traditio.C.de actio.empt.⁊ Ray.⁊ Bal.in.l.⁊ ſi poſt tres.ff.ſi qs cau.⁊.d.Alex.in.d.l.ſi inſulā.⁊ addūt rationē:q2 tenet fideiuſſor ꝓpter factū alienū:ideo mitius debet agi cū eo q̄ cū principali qui tenet ꝓpter factū ſuum.ar.no.per Bar.in.d.l.ſi inſulā.in vltima oppo.prime partis. ¶ Sed premiſſis nō obſtātibus cōtraria ſententia eſt verior.⁊ ad primū rn̄deo ꝙ illa opi.qd̄ ſnīa ⁊ per ꝯñs inſtrumentū guarentigiatū obligēt preciſe ad rem ꝓmiſſam quādo ex diſpoſitione iuris ⁊ virtute cōtractus nō tenebat ꝓut clare voluit Bar.in.d.l.ſtipulationes nō diuidunť.in.xi.q.verſi.iuxta predicta.arg.l.itē veniūt.§.cū prediximus.ff.de peti.hered.⁊ cū illa opi.trāſeūt Imo.Roma.⁊ do.alex.reſpondentes ad.d.l.qui reſtituere.vt ibi per eos ⁊ illā alias ſequutus ſum. ¶ Cōfirmatur iſta reſpōſio in caſu noſtro:q2 ex quo principalis promiſſio nō obligat preciſe ſ3 debitor ſoluendo rem cū intereſſe liberať eādem naturā ⁊ eaſdē cōditiōes recipit guarentigia:q2 regulať ſm naturā contractus ſuper quo apponitur prout no.declarāt Cy.Bal.⁊ Saly.in.l.cō tractibus.in ſi.prin.C.de non numer.pecu.⁊ Bal.in.l.ſi abſentia.C.ſi cer.pe.allegat tex.quē dicit ſingularē in.l.ſi.ff.de ꝯſti.pecu.ergo nō obſtante guarentigia pōt res offerri cū intereſſe. Ad ſcōm rn̄det multipliciter.primo q2 opi.gl.eſt l.d.l.fideiuſſor.ꝙ non ſiat differētia inter fideiuſſorē ⁊ principalē.⁊ illā ſequunť An.de py.

Pe.Dy.Bar.Ang.⁊ Rapha.cuma.idē glo.in.l.habere licere.⁊ latius in.l.emptori.ff de euic.vn̄ in veritate nō videt recedēdum a glo.⁊ Bar.pro quorū opinione facit q2 cū fideiuſſor poſſet rē cum intereſſe offerre ante condēnationē vt in.l.emptori.preallegata ſi paſſus fuit ſe cōdēnari fuit in mora q̄ mora ſua debet ſibi nocere vt in.l.mora.cū ibi no.ff.de ver.ob.⁊ ſic dū ꝯdēnatꝰ ad ꝓtiū propter factū.⁊ morā ſuā vnde tollit ratio differētie.ſ̄.allegate.

5 ¶ Nec obſtat ratio domini Alex.dū dicit † ꝙ ſi offerēdo totū intereſſe admitteret purgatio more ꝓut voluit Bar.ſequeretur ꝙ in.d.ſi inſulā.poſſet mora purgari offerendo factū cū toto intereſſe poſt litis cōteſt.ſed hoc eſt cōtra illū tex.igitur ⁊c. Nā ſemper quādo tractamus de purgatiōe more intelligi debet ꝙ pōt purgari oblato omni intereſſe.gl.eſt in.l.vtiq;.ff.de arbi.⁊ tenēt doc.in.d.l.ſi inſulā.igitur cū queritur ibi de purgatione more queritur an poſſit purgari ſoluēdo totū itereſſe ⁊ tamē ibi negať poſt litis cōteſtationē.igiť fortius negať poſt ſnīam. Nā ad iſtā rationē reſpondeo clare ex mēte Bar.ꝙ a pri.re euicta ante morā venditoris cōtracta fuit obligatio ad pretiū cū omni intereſſe vt in.d.l.emptor.ita qua obligatiōe vēditor poterat ſe liberare ſoluēdo rē euictā cū intereſſe.vnde licet mora ſit cōtracta nō cauſať noua obligatio quā debitor velit euitare purgādo morā.id dicit Bar.qd̄ nō dicit purgare morā ſ3 ſoluere id ad qd̄ tenet virtute obligationis. Nec ad illud tenet virtute more ſed in.d.l.inſulam a prin.tenet ad factū. Et ꝓpter morā ſuccedit obligatio ad intereſſe quā obligationē inductā ꝓpter moram ſi debitor vult euitare purgando moram debet factum preſtare ante lit.conte.⁊ hic eſt caſus in.d.l ſi inſulā.quicquid dicat d.Alex.preceptor meus. ¶ Secūdo reſpōdeo qd̄ ideo i.d.l.fideiuſſor admitteť purgatio more poſt cōdemnationē q2 a principio erat in obligatione quātitas reſpectu certe ſpeciei q̄ ſolui poterat cū intereſſe.d.l.emptori.ſecus in.d.l.inſulā q2 a principio tm̄ factū erat in obligatiōe:⁊ ꝓpter morā cōmittit ad intereſſe.ita voluit no.do.Benedictꝰ de pliā.in.d.l.ſi inſulā.⁊ hāc ſolutionē tenēt Raph.Imo.⁊ Roma.⁊ ſic tenēt ꝙ.d.l.fideiuſſor.locū h3 etiā i reo ꝑncipali.vn̄ pt3 qd̄ eſt cōis fere omniū opinio a qua in iudicādo recedendum non eſt. ¶ Tertio ⁊ vltimo clariſſime rn̄deo qd̄ ꝑdicta regula qd̄ admittitur purgatio vſq; ad ſnīa3 ⁊ nō vltra locū habet qn̄ mora fuit ꝯtcta ante ſnīa3 ſ3 qn̄ fuit ꝯtcta poſt ſnīam tūc admitteť purgatio more qua ad quid iudicati executio petať. Ita dicūt Ange.Ro.⁊ Moder.in.d.l.ſi inſulā.⁊ ꝓbať in.d.l.itē veniūt.§.cum prediximus.⁊ in.d.l.miles.§.decē.ff.de re iudi.ſed in caſu nr̄o inſtrumentū habet vim ſnīe ⁊ ante inſtrumētū nulla fuit cōtracta mora ſed poſt inſtrumētū ⁊ ſic poſt ſnīa3.igiť nō perdit facultas purgādi morā ⁊ ſoluēdi rem euictā donec lis fuerit cōteſtata vel quaſi ſuper executione inſtrumenti. Ita concludit notabi.Bart.in.l.ſi quis ſtipulatus fuerit decem in melle.ff.de ſolutionibus.cuius doctrina hanc examinat ⁊ decidit cum ante in caſu noſtro facta fuit oblatio quam aliqua inſtrumenti executio petita fuerit.

¶ Sed iterū ⁊ fortius inſtat pars aduerſa qd̄ in caſu noſtro nō potuit mora purgari:q2 ꝓmiſſū fuit pretiū re euicta.j.viij.dicē

6 ſub pena dupli † Vn̄ adiecta fuit dies ⁊ pena.igiť nō d3 admitti purgatio more.l.traiectitie.§.de illo.ff.de ac.⁊ obliga.⁊ no.Bar.in.d.l.ſi inſulā.in tertia oppoſitione prime partis. Et licet articulus ſit dubius ⁊ diſputabilis:tamē docto.cōmuniter ibi videntur tenere iſtā partē. ¶ Ad hāc obiectionē reſpōdet elegāter do.Puccius aduocatus.⁊ p3 clara reſpōſio ex no.p gl.⁊ doc.in.d.l.fideiuſſor.dū rn̄dent ad.l.habere licere.in ſi.ff.de euictio. Nā cū d.l.fideiuſſor teneret ad duplū videbať ꝙ mora nō poſſet purgari per.d.l.habere licere.in ſi.vbi dicit qd̄ ſemel cōmiſſa ſtipulatio ad duplū nō pōt res ipſa ſolui:ſed ad illa reſpōdent glo.⁊ doc.ꝙ aut emptor agit ad duplum ⁊ tūc res ſolui nō pōt:⁊ ita loquiť.d.l.habere licere.in ſi.aut emptor agit ad pretiū ⁊ tūc ſolui pōt res euicta cū intereſſe.⁊ ita loqť.d.l.fideiuſſor.ita cōcludēdū eſt i caſu nr̄o ꝙ ſi ēptor egiſſet ad duplū tūc nō potuiſſet ſolui res cū intereſſe.⁊ ſic oblatio rei cū intereſſe nihil videret ꝓdeſſe reſpectu pene dupli:ſed in caſu nr̄o emptor egit ad pretiū.igiť pōt ſolui res cū omni intereſſe ⁊ per ꝯñs oblatio fuit legitima ad impediendā capturā ex iſta cā. Nec premiſſe cōcluſioni obſtat qd̄ per iudicē allegať.ſ.ꝙ in iuſtificatione capture narratur Iannozium obligatū eſſe ad penam damna ⁊ intereſſe. Ex quo in concluſione cōcluditur ad pretiū qm̄ nō quid narrať ſed qd̄ cōcludiť attēdi debet vt voluit Bar.in.l.certi cōditio.in princip.ff.ſi cer.peta. Et Inn.in.c.ſuper literis de reſcrip.cuius dictū allegat ⁊ ſequitur Bal.in.l.ſi.in fin.C.de peti here.⁊ eſt bonus tex.in.c.ex parte.ij.extra de foro cōpe. ¶ Difficultatē facere videbatur:q2 in iuſtificatione eſt appoſita clauſula petens ſibi iuſtitiā miniſtra-

8 riꝰ per quam ſolemus dicere ꝙ omnia iura competētia deducta videntur ſcōm Bald.in.l.ſi.C.de anna.excep.⁊ do.Anto.⁊ Moderni in.c.ſi.de ordi.cognitio.ſed ad hoc reſpondeo quod dicta clauſula ſolet operari reſpectu remediorum non reſpectu rei

8 ¶ De clauſula libelli petēs ius ⁊ iuſtitiā miniſtrari.

nõ petite. ſi enim peto quinquaginta ⁊ probo ducentũ nõ debet
fieri cõdemnatio niſi in quinquaginta ſm̃ Bar. ⁊ doc. in. l. ſcire
debemus. ff. de verb. ob. ⁊ do. Anto. in. c. examinata de iudi. ⁊ hoc
maxime in caſu nr̃o cũ habeam⁹ clarã mentẽ petẽtis ⁊ petitio pro
cedat qꝛ in incertis nõ certis locus eſt cõiecturis. l. cũ in dotes. §. cũ
ita. ff. de ver. ob. ⁊ actiones agentiũ ſi valent eo modo quo ſiunt
nõ ſolẽt vltra intentionẽ operari. l. nõ omnis. ff. ſi cer. pe. Unde di
cebat genitor meus in. c. ij. de lib. obla. in. xiij. principali arg. qd̃. ij.
qd̃ clauſula pdicta operat̃ niſi qñ ſumus in caſu certo. ¶ Et hoc
maxime placet in caſu nr̃o. ex quo dicunt aduerſarij ſe feciſſe capi
7 pro florenis. cccc. † qñ taxat pro parte pꝛetij ꝓpter quã dictionẽ dũ
taxat apparet qd̃ tñ dictos. cccc. petere voluerũt ⁊ nihil aliud in
xta no. in. l. ob es. C. de prediis minorũ. ⁊ in clem. exiui. §. cũ aũt.
de verborũ ſignifi. ¶ Confirmat̃ qꝛ qd̃ alia narrata viderent̃ pe
tita ꝓpter clauſulã iuſtitiam miniſtrari. i. hoc eſt ex iuris diſpoſi
tione. ſed qñ actor taxatiue ſe reſtrinxit ad. cccc. florenos pro pre
tio denegaſſe cẽſetur omnẽ aliã petitionẽ que ex iuris diſpoſitio
ne facta cenſeret̃ propter dictã clauſulã. iſtud probat̃ per tex. not.
cũ ibi no. in. c. cõſtitutus extra de ꝓcuratoribus. vbi qñ procura
tor ſimpliciter cõſtituitur ad agendũ cenſet̃ etiã cõſtitutus ad de
fendendũ. ⁊ tamẽ ſi cõſtituitur ad agendũ cũ dictiõe taxatiua tã
tum nõ cenſet̃ cõſtitutus ad defendendũ. ⁊ ita etiã tenet Bar. in
l. ſeruum quoq;. §. ait pretor. ff. de procu. Ita etiã in caſu noſtro vi
detur ſe tñ reſtrinxiſſe ad petitionem. cccc. pro parte pretij. Po
8 ſtremo defendi põt Iãnozius qd̃ † nõ ſit obligatus ad pretiũ cõ
ſequẽter nõ fuerit obligatus ad pretiũ ſoluẽdũ. ſ. octo dies poſt
rem euictã. nã pretiũ promiſſũ fuit caſu quo res euinceret̃. Ta
lis aũt ſtipulatio intelligi debet proprie. l. quicquid aſtringende
de verbo. ob. ⁊ ſcḋo ſubiectam materiã. l. ſi vno. in prin. ff. locati. ſed
proprie dicit̃ res euicta ⁊ de euictionẽ agi põt ad pretiũ ⁊ duplũ
quãdo res eſt euicta ratione dominij. ſed qñ euincit̃ ratiõe nude
poſſeſſionis nõ agit̃ quaſi re euicta ſed quaſi re nõ libera tradita
vt libera tradat̃. Caſus eſt ⁊ ibi bar. in. l. ratio. in prin. ⁊ ibi diſtin
guit Bar. ff. de actio. empti. Et declarãt late Bald. ⁊ Saly. in. l.
j. C. de pericu. ⁊ cõmo. rei vẽ. ſed ita fuit in caſu noſtro: qꝛ fuit res
euicta hypothecaria p quã nuda poſſeſſio euincitur vt eſt caſus
in. l. ſi cũ venditor. §. j. ff. de euic. ¶ Ex quibus infero qd̃ immedia
te qd̃ eſt ſatiſfactũ creditori aduocata ſeruiana dicit̃ pignus libe
ratum. l. ſi rem. §. omnis. de pig. act. ⁊ venditor liberatur licet em
ptori rem habere. ⁊ hic eſt caſus no. in. l. euictus. ff. de euic. vnde cũ
in caſu noſtro creditor liberauit ⁊ paratus fuit liberam tradere
ad inſtantiam venditoris non põt emptor aliquo modo de eui
ctione agere.
¶ In contrarium tamẽ facere videbat̃. qꝛ gloſ. in. d. l. euictione. ⁊
in. l. licere habere. in fi. per illã tex. intelligunt. d. l. euictione. quan
do res euicta ſeruiana non erat reſtituta ſecus ſi eſſet reſtituta: qꝛ
tũc videt̃ cõmiſſa ſtipulatio duple quaſi re euicta. nec ſolueret̃ ſo
luta vel re liberata. d. l. habere licere. in fin. vnde cũ in caſu noſtro
res eſſet reſtituta videtur qd̃ cõmiſſa fuerit ſtipulatio ad pretiũ
ſoluendum ſub pena ⁊c.
¶ Sed prout dicit inſignis doctor dñs Puccius in glo. gloſſe nõ
videt̃ veret̃ cõtra cã tenet Ang. in. d. l. euictiõe. dicẽs qd̃ ex quo
ſoluta a debitore pecunia emptor põt rem habere vẽditor libera
tur ſoluto pignore. Nec diſtinguit ibi tex. an debitor ſoluat poſt
rem reſtitutã vel ante: ſed indiſtincte dicit qꝫ ſtipulatio duple cõ
miſſa pro euictione per hypotecariam reſoluitur ſoluto pignore
qꝛ tunc poteſt emptor rem habere.
¶ Et pro hoc Ange. ibi ponderat aliam gl. in verbo exceptione.
que dicit differẽtiã eſſe qua actiõe res euincat̃. ⁊ rationẽ aſſignat:
qꝛ ex quo debitor ſoluit hypothecaria perimit̃. l. ſi rem. §. omnes.
ff. de pig. act. ⁊ ita limitat illã. l. habere licere. in fi. ff. de eui.
¶ Reperio etiã qd̃ idem voluit inſignis doctor dñs Rapha. cu
ma. in. d. l. fideiuſſor euict. vbi reſpõdendo formaliter ad. l. euic. di
cit qd̃ qñ euictio fit ratione dñij vel quaſi ⁊ ſic eſt perpetua habet
locũ. d. l. habere licere in fi. quãdo aũt euictio per hypothecariam:
qꝛ illa euictio habet in ſe exceptionẽ niſi luatur pignus emptori
agẽti liberato pignore obſtat exceptio doli: qꝛ res nunq̃ fuit irre
uocabiliter euicta: ⁊ hãc opi. puto veriſſimam quã probo ratiõe
vrgenti. Nã in. d. l. euictus. dicit̃ qꝫ ſi actũ eſt cõtra emptorẽ ſeruia
na: ⁊ euictus eſt fundus cõmittit̃ ſtipulatio duple. ſi tamẽ ſoluit̃
pecunia creditori cõtra emptorem agentẽ obſtat exceptio doli. er
go ſi pecunia nõ ſolueretur cõpeteret ẽptori actio ⁊ nulla obſta
ret exceptio. ſed ſi res nõ fuiſſet reſtituta emptori nõ eſſet cõmiſſa
ſtipulatio de euictione ad duplum ⁊ nulla cõpeteret actio de eui
ctione ad duplũ vt oſtendã. igit̃ loquit̃ poſt rem reſtitutã. qd̃ aũt
nulla cõpeteret actio probat̃ in. d. l. habere licere. vbi etiã quãdo
res euincit̃ ratione dñij qd̃ eſt fortius nõ cõmittit̃ ſtipulatio du
plicante reſtitutionẽ neq; naſcit̃ actio. ⁊ idẽ probat tex. in. l. euicta
la grande. in. §. j. eo. ti. ergo fortius nõ debet cõpetere actio de eui
ctione ad duplũ quãdo res eſt euicta hypothecaria ante rem re
ſtitutã: cuius cõtrariũ diceret̃ in. d. l. euictus. qd̃ reputo abſurdũ.
¶ Confirmatur hoc idẽ ⁊ fortius alia ratione qꝛ etiã poſt rẽ reſti
tutã nõ cõpetit actio ad duplũ quãdo res eſt per hypothecariã
euicta. nã hypothecaria aduocat nudã poſſeſſionẽ. caſus ẽ in. d.
l. ſi cũ venditor. §. j. ſed quãdo euincit̃ nuda poſſeſſio ⁊ reſtituitur
res etiã poſt rem reſtitutã nõ cõmittit̃ ſtipulatio de euictione ad
duplum ſed ad intereſſe quaſi re nõ libera tradita. caſus eſt clar⁹
in. l. ratio. in prin. in verbo aduocauerit. ⁊ ibi gl. j. dũ dicit. itẽ qd̃
dicit ſi eſt aduocata ⁊c. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ⁊ Bal. ⁊ Saly. in. d. l. j. C.
de pericu. ⁊ commo. rei vẽ. ergo cõcludit̃ qꝫ etiã ſi res ſit reſtituta
per hypothecariã nõ cõmittit̃ ſtipolatio cuius contrariũ videt̃
probare textus ⁊ ibi glo. in. d. l. euictus. quare puto qd̃ alia mens
fuerit iuriſcõſulti in. d. l. euictio. ſ. qꝫ ſi querat̃ an re euicta per hy
pothecariã cõmittat̃ ſtipulatio duple poſt rem reſtitutã debeat
diſtingui qꝛ aut res eſt euicta per hypothecariã ꝓ tali quãtitate
qd̃ eſt ſpecies reluitionis. ⁊ tũc qꝛ nuda poſſeſſio cẽſet̃ euicta non
cõmittitur ſtipulatio de euictione ſed agi põt vt libera tradat̃. ⁊
ita procedit tex. in. d. l. ratio. ⁊ qd̃ ibi per Bar. Aut eſt euicta pro
tali quãtitate qd̃ fere eſt amiſſa ſpes reluitionis: ⁊ tunc lex preſu
mit venditorem nõ luiturũ: ⁊ ſic cenſet̃ euictio perpetua ratiõe pro
prietatis: qꝛ dicit̃ alienatio iuris cenſura ꝓt eſt caſus no. in. l. ſi
habebat ⁊ ibi Bar. ff. de leg. iij. ⁊ tũc cõmittit̃ ſtipulatio duple ſi
cut ſi euinceret̃ ratiõe dñij. faciunt no. per doc. in. l. ſi. C. de rebus
alie. nõ alienã. vnde ſi venditor nõ ſoluit creditori a principio cenſe
tur cõmiſſa ſtipulatio duple quaſi re alienata ⁊ euicta ratione
dominij per. d. l. ſi habebat. ſi vero licet nõ ſit ſpes reluitionis ven
ditor ſoluerit pignus. d. l. ſi rem. §. omnis. ⁊ ſic ceſſat iuris preſum
ptio. ⁊ ſic qꝛ licet emptori rem habere reſoluit̃ ſtipulatio duple: ⁊
ſic nõ cõmittitur ſtipulatio duple irreuocabiliter ſed reuocabili
ter. ⁊ hãc totã diſtinctionẽ probat tex. in. d. l. euict⁹. ſi recte intelli
gatur. nã in. l. precedẽti ſi mancipiũ. in fin. dicitur qꝫ ſi res euincat̃
ſeruiana actione cõmittit̃ ſtipulatio duple qꝫ dictus tex. ſequens
in. d. l. euictus. declarat qꝫ tũc ſeruus dicitur euictus ſi agitur hy
pothecaria cum fere ſpes habẽda abſciſſa eſt. que verba tex. intel
ligo quãdo ſpes habẽda. ſ. qd̃ res reluat̃ a venditore eſt abſciſſa. ſ.
amiſſa: ⁊ ſic a cõtrario ſenſu quãdo nõ eſt amiſſa: fundus nõ dici
tur a creditore euictus. cõcordat. d. l. ratio. ſed ſi ſpes habenda eſt
amiſſa qꝛ nõ eſt ſpes reluitionis tũc nõ cenſet̃ euicta ratione pro
prietatis euictiõe perpetua tũc cõmittitur ſtipulatio duple. ⁊ hoc
vult tex. in. d. l. euictus. in prin. verũ qꝛ debitor ſi volt reluere li
cet attenta iuris diſpoſitione nõ eſſet ſpes tũc ceſſat legis preſum
ptio: ſoluto pignore qꝛ emptor rem habere licet quãuis ſit cõmiſ
ſa ſtipulatio duple equũ eſt qꝫ nõ poſſit effectualiter de euictione
agere ideo obſtat ſibi exceptio doli. ⁊ hoc vult textus in fi. ⁊ hunc
puto veriſſimũ intellectũ a nemine animaduerſum. ex quib⁹ ĩ ꝓ
poſito infero hanc cõcluſionẽ qꝫ nõ dicit̃ cõmiſſa ſtipolatio de eui
ctione ad pretiũ ſoluendum ſub pena dupli effectualiter ex quo
res fuit aduocata hypothecaria. ⁊ demũ pignus eſt ſolutũ per il
lum textum per quẽ deciditur queſtio noſtra.
¶ Nõ omitto qd̃ cũ lis penderet corã poteſtate interdictas par
tes de cauſa in qua ſententia lata pariebat exceptionẽ rei iudica
te in cauſa huius capture maxime pro pretio: qꝛ ſentẽtia lata qꝫ
licet ſoluere rem cum intereſſe declarat qꝫ non põt poſtea capi ꝓ
9 pretio rei vt in. d. l. fideiuſſor euictionis. † vnde obſtat exceptio li
tis pẽdentis iuxta plene no. p Bar. in. l. fundũ. ff. de excep. rei iudi.
qua exceptione appoſita quicquid in cõtrariũ ſit ſꝫ Bar. in. l. qꝛ
poterat. ff. ad treb. ⁊ Bald. in. l. j. C. ſi quis. predi. pot. Nec refragat̃
qd̃ nõ fuit oppoſita. ⁊ ſic videt̃ captura valere ſm̃ Inn. in. c. cum
M. ferrarien. de cõſtitu. qꝛ reſpondet̃ qꝫ nõ poteſt imputari par
ti quare nõ oppoſuit ante capturã ex quo captum eſt a captura:
quo caſu omnes defenſiones cenſent̃ reſeruate ſm̃ Ang. in. l. ſi ſic.
ff. de lega. j. ⁊ diceret̃ ordo prepoſterari. Bal. in. l. cõſentaneum. C.
quõ ⁊ quãdo iudex. vnde põt nũc opponi ⁊ idem operatur ac ſi a
principio fuiſſet oppoſita.
¶ Ex quibus ſequitur qꝫ captura potuit tanq̃ nulla irritari iu
xta no. in cle. ſi. vt lit. pẽden. ſic pronũciatio domini poteſtatis de
clarantis non poſſe deueniri ad capturã. ⁊ quicquid in cõtrariũ
attentatũ eſt reuocãdo que tranſiuit in rem iudicatã facit ius in
ter dictas partes ⁊ habet̃ pro veritate. l. res iudicata. ff. de reg. iu.
⁊ ad predicta bene faciunt que ponit no. Bar. in. l. ſi maritus.
§. ſi naſcit extraneus. in fi. ff. de adulte. vbi videndũ. ⁊ qd̃ habetur in
l. titia. ff. ſo. ma. cũ ſimilibus. Laus deo ⁊c.

¶ In hoc conſilio continetur.

¶ Si mulier renunciauit iuri hypothecarum in quibus reb⁹ re
pelli poſſit excep. cedendarum ⁊ quibus caſib⁹ ⁊ plura tangun
tur etiam reſpectu fideiuſſorum ⁊ duorum reorum quando exce
ptio cedendarum obſtet ⁊ an illi renunciari poſſit ⁊ quãdo cen
ſeatur renunciatum.

Conſilium. cc.

¶ Conſilium.cc.

¶ Exceptioni cedēdarū an poſſit renūciari.ꝛ nu.3.Et quando
1 renunciatum videatur.ꝛ nu.4.
2 Contrahentes quando videantur conſentire.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū.qm̄ ex forma ſtatuti dotalis aperte cōſtat Bartholomeū eſſe obligatū dn̄e Thomaſe ad reſtitutionem dotis ſue: ꝙ ambo fratres ſe inſolidū obligāt iuxta no.p doc.in.l.ſi.§.i.ff.de duob⁹ reis.ꝛ per Bar.in.l.ſi cōſtante.in.viij.q.i.partis.ff.ſolu.ma.ꝛ per Moder.in.l.ſi cū dotē.§.tranſgrediamur.e.ti.ſola difficultas remanet nunquid ipſa poſſit repelli exceptione cedendarū attēto ꝙ propter renunciationē per ſe factā iuri hypothecarū ei cōpetē tiū in quibuſdā bonis alienatis per virū nō poſſit cedere actiones hypothecarias que ſibi cōpetebāt in dictis bonis ꝛ certe prima facie videret dicendū ꝙ ipſa repellatur:qꝛ creditor agens cōtra vnū ex duo.reis tenet ſibi cedere actiōes.l.modeſtin⁹.ff.de ſolu.ꝛ.ſ.ꝛ ibi no.C.de duo.reis.ꝛ nō ſolū pſonales verū ēt hypothecariā in bonis cōpetitē.l.i.ꝛ.l.cū alter.C.de fideiuſ.l.fideiuſſorib⁹.ff.eo.ti.que licet loquant in fideiuſſoribus:idē tn̄ dicūt doc.in duob⁹ reis:cū adinuicē fideiubere videant.l.vir vxori.cū ibi no.ff.ad vel leia.ꝛ per Bar.in.l.reos.in prin.de duobus re.ꝛ ita tenet bart.in l.modeſtinus.ff.de ſolu.ꝛ Bartho.de ſaly.in.d.l.i.C.de duo.reis. ſed vbicūqꝫ petit ꝙ creditor cedat actionē ꝛ ipſe ꝓpter culpā ſuā non pōt cedere ſemper repellitur ab agendo.l.ſticum.§.pe.ff.de ſolu.plene no.per Bart.in.l.ſi ſtipulatus.§.i.de fideiuſ.ꝓpter qđ videt qđ cū dn̄a Thomaſa ꝓpter renūciationē quā fecit iuri hypothecarū ſit impedita cedere propter actionē hypothecariā cōtra bona olim mariti ſui qđ ipſa excludat.ꝛ pro iſta parte cōtra p̄fatam dominā videt eſſe decīſio Bar.Bal.Saly.ꝛ cōiter ſcribentiū in.l.iubemus.C.ad velleia.dicētiū ꝙ vbi mulier agat contra reū vel fideiuſſorē ſi nō pōt ei actiōes cedere ex eo qꝛ renūciauerat iuribus ſuis in re alienata per maritū excludat ab agēdo: licet ſecus dicāt vbi ageretur ꝯtra tertiū poſſeſſorē.ꝛ ratio differētie eſt qꝛ reus nō videtur cōtraxiſſe emendo res mariti cōtēplatione rerū hypothecatarū vxori.ſecus in eo qui ſe obligat ipſi mulieri.videtur eā cōtraxiſſe ꝛ ſe ei obligaſſe p̄textu ſocietatis quam habet ꝓpter hypothecā mulieris in bonis mariti que ſibi cedenda erit:ꝛ ita etiam tenet Bar.in.d.l.ſi ſtipulatus.§.i.de fideiuſſo. quinimo Spec.in titu.de renun.§.i.ver.ſed pone.generaliter voluit ꝙ etiā mulier repellatur ſi cōtra tertiū poſſeſſorē agēdo oppoſita ſibi fuerit exceptio cedendarū actionū:quapropter renūciationē ſuā cedere nō potuit licet docto.in hoc dicto Spec.videantur contrariū tenere.ꝛ ex predictis videt cōcludendū mulierem predictā iure excludi.ex quo culpa ſua factū eſt ꝙ actionē hypothecariam cedere nō pōt.¶ Sed iſtis nō obſtantibus in cōtrariū videtur eſſe veritas ꝛ qꝛ vt.ſ.dictū eſt mulier habet fundatā intentionem ſuam ex inſtrumēto ſolummodo videt laborandū in tollendo ea que.ſ.in cōtrariū ſunt adducta.ſ.ꝙ quāuis facto mulieris impedita ſit cedere tamē nō habeat ei obſtare.

¶ Et primo ꝙ predicta renūciatio nō videat in hoc caſu nocere mulieri videt eſſe tex.in.d.l.iubemus.C.ad velleia.qui ſimpliciter cōcedit mulieres poſſe renūciare iuribus hypothecarum ſibi cōpetentium ꝛ qđ talis renūciatio nō habet nocere mulieribus renunciantibus:neqꝫ in alijs rebus in quibus nō renunciauerunt neqꝫ reſpectu aliorū contractuū:neqꝫ reſpectu aliarū perſonarū. per quē tex.nō vꝫ poſſe dici obſtare mulierib⁹ exceptionē cedēdarum:qꝛ ſemper ſequeretur talē renūciationē nocere reſpectu aliarum perſonarū:ex quo ſi ageret mulier cōtra fideiuſſores in caſu quo dare poſſet vel cōtra conreum debēdi repelleret exceptione cedendarum ꝛ ſic in effectu fruſtra daret diſpoſitio.d.l.iubemus. cōtra regulā cū quid vna via.cū materia.de reg.iur.l.vi.ꝙ nō eſt dicēdū ꝛ ad tex.in.l.ſtichū.§.pe.cū ſimi.poſſet dici qđ aliud eſt in dote in qua aliter ſpeciali iure introductū ſit.neqꝫ videt eſſe hoc abſurdū cum infinita ſpecialiter ꝛ in priuilegiū in dotibus cōſtituta ſint iuxta plene no.in.l.i.ff.ſo.ma.ꝛ in.l.i.C.de priuileg.dotis.ꝛ maxime qꝛ cū fuerit introductū vt poſſint ſibi in dotib⁹ p̄iudicare renunciando iuri hypothecarū cōtra.l.de die.ꝛ in.l.atilicin⁹.ff.de pac.dota.nō eſt mirū ꝙ fuerit hoc reſtrictū iuxta formam.d.l.iubemus.ꝛ ideo nullū ſibi fiat in dotibus p̄iudicium ſi actiones nō cedat.¶ Secūdo poteſt reſpōderi ꝙ vbicūqꝫ duo ſunt obligati mulieri ad reſtitutionē dotis ſub cōtēplatione obligationis ſeu hypothece ipſius mulieris cōpetenti in perſona ꝛ bonis alterius cōrei:tūc mulier repellatur ſi nō pōt ſibi actiōes cedere culpa ſua.ꝛ ita dicūt bar.ꝛ alij docto.in.d.l.iubem⁹.vbi vero nō ſe obligant hoc reſpectu ſed ex charitate ꝛ ratione coniunctionis ꝛ affectiōis tūc ſecus:ſed ſic eſt ꝙ obligatio duorū fratrū p̄ſumitur hoc ſecūdo reſpectu emanaſſe nō autē primo vt tenet Bar.in.l.ſi cōſtante in.viij.q.prime partis.ff.ſo.ma.dicens nō habere obſtare ſimiliū ne fideiuſſores dotiū dentur quādo obligant duo fratres vel ſimiles perſone ad reſtitutionē dotis qꝛ nō perfidie cauſa vident adhibiti:qꝛ non valeret alterius fratris nō mariti promiſſio ſed quaſi ex fraterna charitate ꝛ amore vident ambo ſimul ſe ad totam aſtrinxiſſe.ꝛ ſic dicēdū eſt in caſu noſtro:tū qꝛ aliās talis obligatio nō valeret:vnde faciēda ſemp eſt interpretatio vt actus valeat.l.quoties.de rebus dubijs.cū ſi.tum qꝛ qs in dubio videt ſemper motus charitate ſanguinis ꝛ naturalis cōiūctionis quādo ſubeſt potius ꝙ alterius cauſe extrinſece ſeu accidentalis.l.tutor.§.que tutoribus.ff.de excuſatio.tut.no.bal. in aut.ex teſtamēto.circa tertiā col.C.de colla.¶ Ex quib⁹ ſequit quod non habet obſtare exceptio cedendarum ex quo hac ratione non intercelliſſe ſecundum doctrinam Bart.ꝛ aliorum in.d.l. iubemus.allegant enim tex.ſecundum vnam lecturam in.l.ſi ſtipulatus.§.i.de fideiuſ.ꝛ in.l.ſi titius.in.§.menſa.eo.ti.

¶ Tertio reſpōdet qđ omnia iura que loquunt de ceſſiōe actionum loquunt in fideiuſſorib⁹ qui cū ſe obligēt pro principalib⁹ cū intercedāt tanꝙ ſoluturi pro alio vident intercedere ꝛ ſe obligare p̄textu iuriū creditoris cōtra principalē reū:merito ſi nō poſſunt creditores eis cedere repellunt.ꝛ ita dicūt Jac.de are.Cy. ꝛ cōmuniter alij in.d.l.iubem⁹.¶ Nos autē loquimur in duob⁹ reis volūtarie ſe obligātibus ratione propter vtilitatis ꝓut quādo ambo recipiūt dotē.quo caſu nō videt habit⁹ reſpect⁹ ad iura mulierū ſed ad propriū cōmodū cuius reſpectu vident adducti ad ſe obligandū.ꝛ ideo ſuccedit doctrina de qua ſupra in proxima reſpōſiōe.ꝛ per Bar.in.d.l.iubemus.qđ quāuis mulier nō cedat qꝛ non poſſit nō tamen repellatur.¶ Necqꝫ obſtat qđ doc.in locis ſupra allegatis p̄ſupponāt qđ in plurib⁹ reis habeat locum exceptio cedendarū ꝛ tamē omnes poterāt p̄tendere vtilitatem:quia ad hoc reſponderi poteſt altero de duob⁹ modis. ¶ Primo qꝛ in veritate totū negocium pertinebat ad vnū reū ſꝫ etiā alter vt principalis ſe obligauerit quo caſu eſt eadē ratio que in fideiuſſore.¶ Scđo qđ p̄cedat vt fiat ceſſio ſi fieri pōt.ſecus ſi fieri nō pōt etiā ex facto creditoris.etiā iſte reſponſiones vi-
1 dent tolerabiles qꝛ ſunt fundate in dictis doctorū ꝑin.d.l.iubemus.ꝛ in.d.l.ſi ſtipulatus.§.i.Nō eſt omittēdum qđ qꝛ eſt renunciatū beneficio diuiſionis nō videt poſſe reus debēdi opponere exceptionē cedēdarum.ita voluit gl.in.l.vnde querit.ff.cōmodati.ꝛ licet Bar.in.d.l.modeſtinus.ꝛ Cy.in.l.i.C.de duo.reis contrarium teneant:tamē Pau.de ca.in.d.l.vnde queritur.dicit quod opinio glo.eſt verior qꝛ beneficiū cendendarum dependet a bn̄ficio diuiſionis quia cum poſſit per illud onus euitare pro dimidia opponendo beneficium diuiſionis ſi non opponit videtur conueniri ex facto ſuo ꝓprio qꝛ ſe eque principaliter obligante.
¶ Quarto videt cōcludenti ratione nō obſtare p̄fate mulieri exceptionē cedēdarū:qꝛ vbicūqꝫ cōre⁹ ſeu fideiuſſor cōſentiūt liberationi alteri⁹ conrei:ꝛ eadē ratione liberationi bonorū ſuorum nunꝙ obſtat exceptio cedēdarū.tex.eſt ſm̄ vnā lecturā.ꝛ ita tenet ibi Bar.in.d.l.ſi ſtipulatus.§.i.ff.de fideiuſ.ꝛ idē tenuit gl. in.l.ſi.C.eo.ti.ꝛ Cy.ibi qui refert ita etiā tenuiſſe Dy.ꝛ idē tenet glo.in.l.niſi.ff.de pac.qđ autē in caſu noſtro Bartholomeus cō-
2 ſenſerit p̄fate renūciationi ſeu liberationi ꝓbatur.qꝛ vbicūqꝫ plures ſe obligāt vel aliquid faciūt in eodē inſtrumēto.vel in eodē actu ſemper vident adinuicē his que geſta ſunt cōſentire. ita ꝓbat tex.in.l.titius.ff.quibus mo.pig.vel hyp.ſol.vbi dicitur qđ ſi duo ſimul emant aliquam rem videntur adinuicē p̄ſtare cōſenſum ꝛ ius pignoris quod in dicta re habebant remittere.idē probat tex.in.l.lucius titius.eo.ti.ꝛ bene facit etiam tex.in.l.ſi gratuitam.in.§.ſi.ff.qui.mo.pig.tacite contrahatur.
¶ Ad hoc etiā facit.l.cū pater.§.libertis.ff.de leg.ij.vbi dicit qđ ſi plures ſimul prohibiti alienare ſimul alienauerunt videntur adinuicem alienationib⁹ per ſe factis cōſentire vt ibi tex.ꝛ etiā.d.l.titius.dicit Bar.in.d.§.libertis.qđ ſi pater ꝛ filius ſimul agant videt pater filio agēti cōſentire:ita qđ ſatiſfactū eſt diſpoſitioni l.ſi.§.neceſſitate.C.de bo.que libe.¶ Et hoc etiā confirmat ex dictis per Ang.ꝛ Imo.in.l.is qui heres.§.ſi.ff.de acquirē.here.vbi voluit qđ diſponēte ſtatuto qđ filius nō poſſit ſe obligare ſine licentia patris ſatis erit ſi eodē inſtrumēto pater ꝛ fili⁹ ſe obligēt ꝛ idem tenuit Bal.in.l.ſi.C.ad mace.ꝛ in.l.ſi fili⁹.ff.de his q ſunt ſui vel alie.iur.ꝛ idē Bar.in addi.Spec.in ti.de reo.ꝛ Joā.an.in regula is qui tacet.de reg.iur.in.vi.in merca.Cū ergo in ipſo actu alienationis atqꝫ in eodem inſtanti domina Thomaſa renūciauerit iuri hypothecarum atqꝫ res ipſas que alienabātur liberauerit vident ipſi alienantes huic liberationi conſenſiſſe.Et iſtud fundamētū videt verum atqꝫ realiſſimū per qđ videt decidi iſta dubitatio.¶ Quinto confirmatur qꝛ p̄fatus Bartholomeus non pōt ei imputare culpam ex qua ipſe vtilitatē cōſecutus eſt. l.cum in fundo.§.i.ff.de iure do.l.ex qua perſona.de reg.iur.qđ autē ſit cōſecutus vtilitatē apparet.¶ Primo qꝛ per renūciationē mulieris liberata eſt a vinculo hypothece nō ſolū ī parte bo

noſtri viri ſui: verū etiā n parte quā dictus Bartholomeus habebat in dictis bonis que vigore inſtrumenti dotalis erat obligata ipſi mulieri. vñ talis renūciatio de directo cedit in vtilitatē ipſi⁹. Et quātū ad hoc expeditū vt qḋ exceptio cedēdarū opponi nō poſſit. ita dicit Bar. ⁊ docto. in. d. l. modeſtinus. ⁊ in. d. l. j. C. de duob⁹ reis. ⁊ ideo dicit qḋ ſi geſtū fuiſſet tm̄ negociū rei qui cōuenit non poſſet opponere except. cedēdarū. ¶ Scḋo dicit vtilitatē cōſequi etiā quātū ad liberationē reſpectu partis cōfractae: quia verſiſr domos illas pro parte ſua tm̄ alienare nō potuiſſet neqꝫ emptorē inueniſſet niſi etiā frater partē ſuā alienaſſet. ⁊ ita lex preſumit ꝑut Bar. ⁊ ibi gloſ. in. l. fundus ille. ff. de cōtra. hen. emp. ⁊ in. l. ſi quis aliā. ff. de ſol. vbi tex. in terminis. ⁊ idem probat tex. in. l. qḋ aūt. §. ſi. cū. l. ſeq. ⁊ in. l. qḋ ſi vno. ff. de in diem additione. quorū iurſū argumēto Bar. in. l. cui vſufructus. ff. de vſufructu lega. dicit ſe conſuluiſſe ꝙ cū quidā emiſſet rē vno precio a duobus cū pacto qḋ eis teneret reuēdere. j. certū tempus ſi poſtea vnus eſt paratus redimere: alter vero nō vult emere ille non eſt obligatus reuendere vni partē ſuā: quia in principio nō fuiſſet emptarus partem. loquit autē Bar. in eo qui emit fundū. ſed eius ratio atqꝫ leges. ſ. allegate multo magis militāt in domo vt quis eam pro parte non eſſet empturus: vt p3 ad ſenſum. ¶ Confirmant premiſſa quia ſi hodie euicerent res a muliere que nō renūciaſſet poſſet inſolidū ꝯueniri. vt defenderet: quia licet duo vēdiderint neceſſitate defenſionis tenetur quilibet inſolidū. ita dicūt Jaco. de are. Ang. ⁊ Imo. in. l. cū ex cauſa. ⁊ qḋ ibi no. ff. de verb. ob. ⁊ ſic talis renūciatio tendit in vtilitē inſolidū dicti Bartholomei hodie ſi frater nō eſt ſoluendo: ⁊ cōſequenter nō poteſt exceptionem cedendarū opponere.

¶ Sexto quia cū tēpore renunciationis facte p mulierē illā ſupereſſent tot bona viri vt ſi reſpectu illorū eſſet faciēda ceſſio erāt ſufficientia nō videt imputandū mulieri qḋ renūciauerit cū actiões ſue remanerēt ſalue reſpectu aliorū bonorū que remāſerant apō virū cū preſumptio eſſet nedum ꝙ illas ſaluas faceret ſed ⁊ qḋ de nouo alias lucraret. l. ſi. C. arbi. tute. p quo facit quia culpa que nō ordinat ad caſum nō ſolet imputari. l. nō omnem. ff. de ſtatulib.

3 ¶ Septimo certū eſt qḋ exceptioni cedendarū renūciari poteſt vt probatur in. d. l. ſi fideiuſſor. §. j. ff. de fide. ⁊ tenet glo. in. l. miſ. ff. de pac. ⁊ Bar. in. l. modeſtinus. ff. de ſolu. ⁊ probatur per regulā. l. ſi quis in cōſcribendo. C. de pact. cū ſimi. ſed in caſu nrō fuit renunciatū. ergo nō videt eam exceptionē poſſe opponi. qḋ aūt fuerit renūciatum apparet ex facie inſtrumēti dotalis. vbi poſt multas exceptiones in ſpecie expreſſas generaliter renūciatur omnī iuriū legū auxilio. que verba cū ſint vniuerſalia includūt beneficium cedendarū qḋ eſt auxiliū legis vt apparet ex iuribus. ſ. allegatis. ⁊ qui omne dicit nihil excludit. l. iulianus. ff. de leg. iij. cū ſi.

4 ¶ Item vbicūqꝫ permittantur quedā in ſpecie dum ſubiicitur clauſula generalis trahit ad omnia que quoquo modo ſub generalibus verbis includi pñt. l. ſed ⁊ ſi quis. §. queſitū. cū ibi not. ff. ſi quis cau. ⁊ in. c. j. extra de cōmod. ⁊ qḋ vigore dictorū vborū generalium includanē generaliter omnes alie exceptiones atqꝫ beneficia ⁊ legū auxilia tenuit excellēs doctor mod. d. Alex. de imo. in conſi. ſuo qḋ incipit viſo ac vt oportet cōſiderato themate. vbi conſuluit per dicta generalia verba videri renūciatum beneficio. l. de bis. ff. de tranſac. ¶ Mouetur inter alia ꝑpter alia beneficia iuris ſpecificata. allegat Bar. in aut. vt liceat matri ⁊ aue. C. quādo mulier tu. offi. fungi pōt. in verbo ſ3 quero quid ſi renūciauit ⁊ in verbo quero quid ſi nō renūciauit. ⁊ Bart. ⁊ Bal. in. l. ſi ſub conditione. ff. de teſta. tu. ⁊ Spec. in ti. de renū. §. i. verſi. ⁊ quia ⁊ verſicu. quid ſi quis. ⁊ no. per docto. in. l. ij. C. de reſcin. vendi. ⁊ in aut. ſacramenta puberū. C. ſi aduer. vendi. ¶ Itē mouet per iuramentum appoſitū prout etiā fuit in caſu noſtro allegāt no. p Bar. et alios in. l. ſciendū. ff. de verbo. obli. in verſi. iuxta predicta quero. ⁊ in. l. ſi duo. §. idem. ff. de iureiur. ⁊ Jo. an. ⁊ Archi. in. c. ſi. de pact. in. vj. cū cōcor. de quibus per Moder. in. d. l. ſciendū. Et hāc queſtionem decidit Ang. in terminis in. l. ij. C. de fideiuſſoribus. vbi dicit qḋ ſi ī inſtrumēto dicat ꝙ renūciauit beneficio de fideiuſſoribus beneficio diui adri. beneficio nouarū cōſtitutionū ⁊ de pluribus reis debēdi que forma ponit ſm eū cū plures rei ſe obligāt: ⁊ ita renūciando renunciant beneficio cedendarum tā3 in hypothecaria ꝙ̄ in imperiali per illū tex. cū ergo in caſu noſtro in inſtrumento teneat eadē clauſula dicēdum eſt renunciatū eſſe beneficio cedēdarū: ⁊ fortius quia adiūcta eſt clauſula generalis. ⁊ omni alii legum auxilio. vt. ſ. dictū eſt. ¶ Et ad. ſ. dictor confirmationē quantū ad terminos noſtros adduci poteſt qḋ vbicūqꝫ actus qui per partes celebratur pōt in futurū ſe habere pariter ad vtilitatē ſicut ad dānum ⁊ equalis eſt cōditio partiū: in eo caſu cōtrahentes videnē facilius adduci ad cōprehendendū omnē caſū cū nulla ſub generalitate illa poſſit eſſe exceptio neqꝫ poſſit dici in generali ſermone nō venire illū caſū qui veriſimiliter ſi fuiſſet expreſſus pars aliqua nō cōſenſiſſet hoc probat in. l. de fideicōmiſſo. C. de tranſac. Sed ſic eſt ꝙ qua ratione iſte Bartholomeus videt renūciando nō poſſe petere ſibi cedi actiones cōtra fratrē ⁊ eius bona: ita etiā ipſe cōſequitur ex renūciatione fratris ne contra ſe vel eius bona patiat ceſſionē actionū. vnde qua rōne hoc expreſſe ⁊ in ſpecie veriſimiliter fuiſſet facturus ꝑpter equalē cōditionē eadē ratione videt hoc factū ſub illis verbis generalibus aptis cōprehendere ⁊ ſic ceſſat ratio propter quā nō ſolent generalis renunciatio omnes caſus comprehendere vt no. in. d. l. ſ3 ſi quis. §. queſitū. ⁊ per iſtā vltimā rationē poſſet reſponderi ad Ludo. ro. qui in ꝯſ. ſuo. cccclxxij. tenuit per generalē renunciationē de qua ſ. nō videri renūciatū beneficio actionum cedendarū per rationes de quibus ibi per eū que licet videant valde debiles atqꝫ nō vere ⁊ eis de facili videat poſſe reſpōderi: tñ ipſe loquit vbi vnus ex cōtrahentib⁹ tm̄ renūciauit. ſecus quādo ambo: per ea que ſtatim dicta ſunt. verū quia dato qḋ eſſet verum per dictā generalē renunciationem nō videretur dicte exceptioni renunciatū. militāt adhuc alie reſpōſiones. ſ. date ideo aliis nō reſpōdemus ad rationes Ludouici. ¶ Poſtremo reſpondemus clariſſime. nā marit⁹ de bonis ſuis donauit vſqꝫ ad dotis quantitatem ſm no. in. l. ſi. C. de dona. ante nup. que bona etiā vſqꝫ ad quantitatē donationis propter nuptias ſunt pro dote hypothecata vt dicūt doc. in aut. ſiue a me. C. ad vellei. huic aūt donatiōi ꝑpter nuptias nō renūciauit neqꝫ valuiſſet vnica renunciatio: ſed debuiſſet intercedere duplex ⁊ lapſo biennio inter primā ⁊ ſecūdā ꝑut eſt caſus in. d. aut. ſiue a me. ⁊ ideo dicit Bal. in. l. ſi. C. de dona. ante nup. qḋ fuit inuenta donatio propter nuptias pro veriori ſecuritate dotis. licet ergo renūciauerit iuri hypothecarū pōt actio aū cedere virtute donationis propter nuptias. ⁊ ſic nō poteſt repelli exceptione cedendarū. ⁊ ex premiſſis cōcludimus dictā muliere exceptione cedēdarū repelli nō poſſe. Laus deo redēptori noſtro amē.

¶ In hoc conſilio continetur.

¶ Pulchre diſcutitur enumerando plures modos ⁊ formas relinquendi liberationem tutoribus vel aliis adminiſtratoribus a redditione rationis ⁊ de eorum validitate ⁊ virtute incluſiue.

¶ Conſilium. ccj.

1 ¶ Teſtator non pōt immittere ius publicum.
2 Delicti futuri venia nemini concedi poteſt.
3 Liberari an quis poſſit a dolo futuro.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. Abūde ⁊ ſubtiliter hanc cōſultationē abſoluit inſignis doctor dominus Mattheus de vbaldis in qua de ſubſcriptione requiſitus cōſidero ꝙ aliquū ⁊ primo teſtator ſimpliciter legat tutori liberationē a redditione rationis adminiſtrate ſiue fuerit adminiſtratio futura ſiue preterita. ⁊ tūc tm̄ ſcrupuloſa inquiſitio videt ſublata nec pōt rōne culpe cōueniri: tenet tñ ratione doli ⁊ rationes ⁊ reliqua reddere. l. quidā decedēs. ⁊ l. qui plures. ff. de admi. tuto. ⁊ ibi Bar. ⁊ eſt caſus in. l. ſi ſeruus vetitus: ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. ff. de le. j. ⁊ in hoc oēs cōcordāt. ⁊ ex hoc infero ꝙ legatū liberationis de quo in teſtō vſqꝫ ad verbū demādo ſuos heredes nō habet nocere dictis adulis quominus ſine ſcrupuloſa inquiſitione ratio reddatur dolus preſtet ⁊ reliqua reſtituantur. Aliquādo ⁊ ſecundo teſtator dānat heredes ꝙ debeāt tutores vel alios adminiſtratores liberare a redditione rationis adminiſtrationis preterite ⁊ tūc idē operatur liberatio facta ab heredib⁹ qḋ operaretur ſi fieret inter viuos ⁊ ſic videtur remiſſus dolus ⁊ reſtitutio reliquorū eo caſu quo cenſeretur iſta remiſſa quaſi liberatio fieret inter viuos prout dicit Bar. l. j. aurelio. §. gaius. ff. de libe. leg. ⁊ hic nō eſt caſus noſter quia loquimur quādo remiſſa eſt redditio rationis adminiſtrationis future Bart. loquit de adminiſtratione ꝑterita inter que longa eſt differentia vt ex. j. dicendis apparebit: ſed pro veritate videnda ſunt que ponit Ang. in ſuo cōſi. clxxxv. qḋ incipit brunellus notarius. itē in caſu noſtro filij heredes nō fuerūt grauati ad liberandū: ⁊ ſic nō eſt caſus noſter. Aliquādo ⁊ tertio ratione adminiſtrationis preterite grauat heredē vt nō agat vel vt aliquid nō petat ⁊ tūc Bar. in. l. aurelio. §. gaius. ff. de libe. leg. dicit idē hoc caſu ſicut quādo ſimpliciter ē relicta liberatio a redditione rationis per illū tex. ⁊ idē dicit Ang. in dicto cōſilio. clxxxv. ſ. allegato. ex quo infero ꝙ legatū liberationis de quo agimus in dicto ver. damnādo ⁊c. vſqꝫ ad ver. ⁊ dictus euāgeliſta ⁊c. nō nocet quomin⁹ peti poſſit redditio rationis ſine ſcrupuloſa inquiſitione preſtatio doli ⁊ reſtitutio reliquorū ſicut quū ſimpliciter relicta eſt liberatio ⁊ maxime quia Bar. loquit quādo teſtator mādat heredi ne aliquid petat ratione adminiſtrationis preterite. nos autem loquimur de adminiſtratione futura inter que magna vt dici eſt differētia vt ſtatim dicet. ¶ Aliquādo ⁊ quarto teſtator legat tutori vel alteri adminiſtratori liberationem ab adminiſtratione

adminiſtratiōe preterita.⁊ caſu quo in aliquo tenerent vel obli gati apparerēt tūc totū illō iure legati reliquit tutori ⁊ iubet he redem tutori reſtituere.⁊ hoc in caſu Bar.in.d.§.gaius.tenet qȯ nō tenētur ratione doli nec ad reſtitutionē reliquorū per tex.in.l. ſi quis rationes.⁊ ibi etiā Bar.eo.tit.⁊ traditur in.d.l.quidā dece dēs.⁊ in hoc oēs cōcordāt ¶ Aliquādo ⁊ quinto loco ⁊ vltimo teſtator nō ſimpliciter legat liberationē ab adminiſtratiōe futu ra.quo caſu nō videretur remiſſus dolus q: dolus futurus remitti non pōt.l.ſi vnus.§.illud.ff.de pac.nec liberatio porrigitur ad reli qua ne detur occaſio fraudādi.quo caſu etiā pcedere pōt qȯ dicit Bal.in.l.actione C.de trāſac.⁊.l.ſub pretextu la.ſi.C.de tranſac.

¶ Sed teſtator pcedit vlterius dānādo heredē vt gratis admini ſtratorē abſoluat ab eo in quo cōtigerit cōdemnari occaſione ad miniſtrationis tutele.⁊ tūc nō remittit dolū nec reliqua ſed debi tum futurū poſtq̄ in incertitudinē erit deductū.⁊ ſic obligationē inſurgentē ex dolo iā preterito vel ex reliquis.⁊ tunc lata ſnīa he res liberare tenetur nō autem impeditur expediri ante ſnīam vt vi deantur rationes ⁊ diſputentur taz rōne doli q̄ reliquorū que ven dicari non poſſunt tex.eſt ſingularis in.d.l.ſi quis rationes.⁊ ita ſentiūt ibi Di.⁊ Jac.de are.⁊ tenet Ray.de forli.dicēs qȯ vbi le gatū illud ex illa actione exactū fuerit ſic eſt in caſu ppoſito qȯ tūc legatū intelligit omne id qȯ fuerit ppter dolū exactū.⁊ tā le gatū per.d.l.ſi quis rationes.⁊ ita in terminis cōſuluit Ange.in d.cōſi.clxxxv.incipiē.Brunellus.⁊ ita ſenſit do.Rapha.in.l.cū ne ceſſitatē.C.de fideicōmiſſis.ar.d.l.quidā decedens.in principio.et videtur hoc pbare illa lex in fin.dum dicit dānū vero ⁊c.Ubi p3 qȯ pōt tutori legari dānum qȯ ſentire debet ratione adminiſtra tionis.⁊ cōſequēter videtur qȯ legari poſſit in quo veniret tutor cō demnandus.⁊ ita cōſuluit Dy. prout refert Bar.de Saly.in.l.cū neceſſitatē.C.de fideicōmiſſis.⁊ iſta videbantur aliquantulum hāc conſultationē difficultare ppter verba legati liberationis inver. ⁊ ſi dicti euāgeliſta ⁊c.ex quibus p3 qȯ factū fuit legatū libera tionis ſicut in terminis.d.l.ſi quis rationes.

¶ Quibus tamē minime obſtātibus cōtrarium puto verius qȯ imo peti poſſit redditio rōnis ⁊ reſtitutio reliquorū.¶ Et ſic non vi detur remiſſus dolus futurus qui remitti nō pōt.d.l.ſi vnus.§.il lud.nec reſtitutio reliquorū ne detur materia malignādi.⁊ ita con cludit Bar.in.d.l aurelio.§.gaius.vbi dicit qȯ.d.l.ſi quis ratio nes debet itelligi qū relinquitur liberatio pro adminiſtratione iā facta ⁊ ita dicit Dy.intelligere.d.l.ſi quis rōnes.⁊.d.l.qdam dece dēs.qȯ bar.putat veriſſimū vtiliſſimū.Idē dicit bar.i.d.l.ſi quis rationes.⁊ dicit tene mēti ne aliquis in hoc te decipiat.Idē tenet ibi glo.ſuper qua habeo apoſtillā Ja.de are.que idē dicit ar.d.§. illud.⁊.d.l.quidā decēdēs.⁊ ppter illā gl.Ang.in.d.cōſilio halle gato dicit qȯ non negat quin qō ſit valde dubitabilis.⁊ ipſemet Ang.cōtrarium cōſuluit ſequēdo dicta Bar.in ſuo conſi.clxxiiij.inci piēs Dñius vgonis de cottinio ⁊c.⁊ apparet qȯ illi cōſilio ſub ſcripſerāt ſe plures ſolēnes doctores.vnde do.Frācis.albergo.de are.do.Pet.de peruſio.dominus Donatus de alberighis de Florentia domi.Jo.de ligna.⁊ domi.Ant.de preſbyteris de Bo nonia.⁊ idē cōſuluit Ange.in cōſi ſeq.clxxv.⁊ hanc partem tenet Bar.de Saly.et.in.d.l.cū neceſſitatē allegādo Pet.idē tenuiſſe.⁊ hāc dicit eſſe verā:q: daretur materia delinquēdi:⁊ per alias ratio nes de quib⁹ ibi per eum per quas dicit ſe de facto ita cōſuluiſſe. Ad idē allegat gl.in.l.age.C.de trāſac.Et ad.l.ſi quis ratiōes.di cit qȯ loquitur in adminiſtratione preterita.vt p3 in principio il lius.l.vult pōderare tex.in principio dū dicit ſi quis rōnes exige re vt.Nō enim datur exactio niſi rōne adminiſtrationis preterite.

¶ Sed melius pbat idē tex.in verbo qui rationes geſſit que ver ba voluit forte ponderare Bar.de Saly.⁊ ad.d.l.quidā decedēs in fi.reſpondetur qȯ loquitur in dāno qȯ eſt diminutio patrimonij.l. iij.ff.de dā.infect.puta q: ppter tutelā amoueretur a negocijs ſuis. faciunt no.per Jo.an.in regula delictum.de reg.iur.in.vi.⁊ per glo.in.c.ſi canonici.in ver.damnis.de offi.ordi.lib.vi.Reſpondet etiā aliter glo.in.d.l.quidā decedens.vbi Jac.de are.tenet iſtam opi.⁊ certe ſi illa lex nō cauſetur eſt ibi caſus huius difficultatis.

¶ Primo dū dicit nec eo nomine ex cauſa fideicōmiſſi q̄cq̄ con ſequi debebunt ⁊c.vbi tex.loquendo de legato liberationis facto tutorib⁹ de adminiſtratione futura dicit qȯ occaſione dicti reli cti nō poſſit aliquid cōſequi qȯ falſū eſſet ſi qȯ exactū eſſet relin qui poſſet.¶ Scdo dū tex.dicit nemo ius publicū remittere pōt huiuſmodi cautionib⁹.Que rō eſt vniuerſalis etiā ad caſum no ſtrū:q: ſi nō poteſt via directa.ergo nec p indirectā vt in regula cū quid vna via cū materia.de re.iu.lib.vi.alś de facili daretur via ſub uertendi talē prouiſionem iuris publici qȯ non eſt dicendum.

¶ Tertio qū aliquid prohibetur immutari p teſtatorē tūc ſi heres obliget ſe viuēte teſtatōe non aſtringitur ſecus ſi eo mortuo vt eſt ca ſus in.l.qȯ de bonis.in.d.§.i.ff.ad.l.fal.ergo cū nō appareat qȯ he res ſe ad hoc aſtrixerit mortuo teſtatore ſequitur q̄ diſpoſitio teſta toris cōtra ius publicū nō habet effectū per.d.l.quidā decedēs.et

hec opi.eſt gloſſarū.⁊ dōis.igitur in iudicādo ſequēda quicquid dixerit Ang.¶ Ex qua opi.colligo q̄ ideo nō videtur remiſſus do lus futurus ⁊ reſtitutio reliquorū:q: teſtatō hoc nō pōt.⁊ ſic p3 q̄ nō habēt obſtare verba teſtamēti dū dicit omiſſa aut neglecta do

1 lo aut culpa:q: licet adiit volūtas deficit ptās: † q: ius publicū teſtator imutare nō pōt.l.nemo pōt.ff.de leg.j.⁊ i ſpē.i.d.l.qdā de cedens.⁊ ſm hāc opi.cōſuluit Bal.in ſuo cōſilio qȯ icipit teſta tor dedit tutorē filijs.ā.relato p primū cōſulētē elegāter etiā loq̄ ter Bal.ad ppoſitū in ſuo cōſilio qȯ incipit dū relinquitur alicui liberatio.allegat no.p.Dy.in.d.l.quidā decedens.⁊ Bar.in.d.§. gaius.⁊ Ja.de are.in.d.l.ſi quis ratiōes.⁊ hoc ne detur materia tu

2 torib⁹ delinquēdi.† futuri enim delicti venia nemini cōcedi pōt. d.§.illud cōtemplationis.future eñ liberationes inducerent ad fraudandū.reliquit eñ teſtatō eos tutores:tutor aūt nō dicitur qui pupillū ſpoliat.l.qui fundū.§.ſi tutor.ff.p emptore.ī ē tutor fidē integrā ⁊ abſtinentē ab omni lucro pſtare debet.arg.l.creditor. §.ſi.ff.mādati.qui aūt animo dilapidādi tutelā aſſumit fructus ⁊ nō bone fidei officio fungitur.l.ſi pupilli.§.ſed ⁊ ſi quis.ff.de neg.

3 geſt.⁊ ideo cōcludit Bal.q̄ † a dolo futuro nullo modo nulliſq̄ verbis quacūq̄ arte cōpoſitis pōt liberari ſed tñ ſcrupuloſa in quiſitione.ſm hāc opi.etiā cōſuluit dñs Pe.de peruſio in cōſilio qȯ incipit ex dicto themate inſurgunt infraſcripta dubia ⁊c. q: alś daretur materia cōmittendi dolū in tota ſua adminiſtratione ⁊ applicādi ſibi bona pupilli ⁊ ſic locupletaretur cū graui iactu ra pupilli qȯ eſſe nō debet vt in regula locupletari cum materia de regu.iur.in.vi.vñ ſit cōcluſio q̄ nō obſtāte dicto legato pōt pe ti tutoribus redditio rationis ratione doli ⁊ reſtō reliquorum.

¶ Poſtremo ex alio capite iſta cōſultatio redditur etiā clarior.nā prout in cōſilio alś pro me reddito cōcluſū eſt:⁊ inter iſtos tuto res ⁊ patrē iſtorū fuit ſocietas que cēſetur tacite renouata. vnde iſti triplici via aſtrigi pūt ad reddēdā rationē.¶ Primo ppter adminiſtratā tutelā vt per totū.ff.de tutelis ⁊ rationib⁹ diſtra. ¶ Secūdo tanq̄ frater put cōſuluit Bal.in ſuo cōſilio qȯ inci pit in nomine dñi ad primū.¶ Tertio ⁊ tanq̄ ſocius:⁊ eſt cōtra regulā l quolibet adminiſtratore.cū ergo liberatio nō fuerit ſim pliciter relicta ab adminiſtratione ſed i ſpecie ab adminiſtratio ne tutele nō extenditur ad redditionē ad quā tenetur vt ſocius ex actione pro ſocio.caſus eſt in.l.ſi quis reum §.ſi.ff.de libe.leg.

¶ Preterea in dicto legato liberationis eſt adiecta cauſa.ſ.occa ſione adminiſtratiōis tutele vel cure male geſte vel neglecte dolo aut culpa ⁊c.legatū aūt liberatiōis factū ob certā cām ppter il lam cauſam reſtringitur ⁊ nō extenditur ſi ex alia cauſa teneretur. caſus eſt in.l.aurelius.§.ſticho.ff.de libe.lega. ex quibus cōcludo ſententiam primi conſultoris veriſſimam.

Laus omnipotenti deo amen.

¶ Et in hoc conſilio continetur.

¶ Breuiter ſuccincte ⁊ ſubtiliter cum conſideratione plurium caſuum in illa ſubtili difficultate ſi vinco vincentem te ergo vin co te ⁊c.in materia ſucceſſionis ⁊ excluſionis.

¶ Conſilium.ccij.

1 ☞ Excluſus ſemel a ſucceſſione non admittitur amplius.

2 Excluſo primo admittitur ille qui illum excluſit.

3 Partem alteri facere debet ille qui admittitur ad aliquam par tem etiam minimam.

Dominus labia mea aperi

at ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.¶ Circa ſecundam queſtionem eſt aduertendum quod ſtante virtute prime concluſionis firmate in preſenti difficultate exami natio ſatius redditur inutilis ⁊ ſuperflua: ſed poſito q̄ amita non excluderetur ab agnato difficultas eſt quis ipſorum trium preferatur in quo quod amita admittatur probari videtur ra tione ⁊ lege:quia in tali difficultate illa perſona videtur admit tenda que a nemine reperitur excluſa. hoc aſſumptum ponit Baldus in ſimili in.l.fin.C.ad tertullianum.ſed amita videtur eiuſmodi in caſu noſtro: quia non excluditur ab agnato nec a ſorore vterina:quia illa reperitur excluſa ab agnato ⁊c.lege pro batur.nam per ea videtur caſus in.l.ſecunda.§.ſi ſit agnatus.ff. ad tertullia.ſi ſubtiliter inducatur.nam ibi prima cauſa ſucceſ ſionis erat patris quando tranſiuerat in alienam familiam.

¶ Secūda matris que ab ea excluditur.¶ Tertia agnati a quo mater nunquā reperitur excluſa:ſed per tranſitū patris in alie nam familiā pater adhuc matrē excluderet ſed excluditur ab agna to dicit tex.q̄ mater admittitur ⁊ annectit rationē q: patrē q ma trē excludebat agnat⁹ excludit.⁊ ſic matre ab eo nō reperitur exclu ſa nec ab agnato ⁊ ſic ſuccedit ita videbatur dicēdū in caſu nrō nā de iure cōi amita excludebatur a matre ⁊ ſorore vterina ſed nō ab agnato.vñ ſuperueniēte ſtatuto q̄ excluditur mater ab agnato: ⁊

ſic non obſtat amite: ⁊ per ↄſequens amita vr̄ ſuccedere ⁊ ita inducē do intelligit illū tex. ſummus pontifex. in. c. antoritate. Martini de cōceſſio. pb. li. vi. ¶ Pro mr̄e vero ⁊ aliis cōiunctis ex linea materna primioribus amita ⁊ agnato pūt eſt ſoror vterina facere vr̄ tex. vbi caſus in. d. §. ſi ſit agnatus. alr̄ inducēdo. Nā ibi mater nō excludit a patre qui pr̄ excludit ab agnato. Ita in caſu noſtro mater nō dʒ excludi ab agnato qz agnatus excludit ab amita. ¶ Et hāc qōnē in terminis vr̄ decidere Bar. lʒ loquat in aliis pſonis in. l. i. in. §. pe. ff. de bonorū poſ. ↄ tabulas. vbi vult qd ſi ſoror vterina q̄ cōiūcta excludit a fratre conſanguineo ex forma ſtatuti ⁊ ſic a remotiori habēte potentius ius cā cōſeruāde agnatiōis: ſi matre exiſtēte. ex quo frater excludit a mr̄e ſoror ſuccedit. allegat tex. vbi vr̄ caſus in. d. l. ii. §. ſi ſit conſanguinea. ff. ad tertul. Ita vr̄ oicēdum in caſu nr̄o qd mater ⁊ ſoror vterina q̄ amittebant ex forma ſtatuti lʒ excluderent ex forma ſtatuti ab agnato remotiori hūte potentius ius. tñ ex quo agnatus excludit ab amita mr̄ ⁊ ſoror videtur ſuo iure ſuccedere quaſi nō excluſe ab agnato excluſo ab amita. Et illā oifferētiā Bar. ſeqt Bal. in. l. ſi qs filiū. C. de inoffi. teſta. ⁊ iſtā oifferētiā in ſilibus terminis ſeq vr̄ Bald. in lege illam C. de colla. Cui' dicta refert ⁊ ſequit Pe. de anch. i repetitiōe. c. i. poſt mediū de cōſtitutiōib' in verbo q̄ro vlteri' de alia qōne. Et Bal. in lege quicūq in quarta col. C. de ſuis fugitiuis. ¶ Confirmari vr̄ iſta opinio. Nā ſtatutū excludit matrē ⁊ attinētes p matrē ſtatib' agnatis. Sed qñ extāt cōiuncti p matrē agnati ⁊ amita te primiores agnatis ſtatutū nō loqt. Et vr̄ eſſe caſus mixtus et a ſtatuto nō puiſus igit vr̄ remanere in diſpōne iuris cōmunis. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolu. ma. Et ita indiuiduo in queſtione noſtra decidere videt Bal. in. c. ſi. §. finali. C. ad Tertulianum. Ita decidit etiā Pet. de ancha. in repetitione dicti. c. canonum ſtatuta. verſus ſi. verſi. inter conſilia que habeo ⁊c. Quod conſilium habetur inter conſilia Aug. conſilio. cc. incipit ſtatutum pdictū. et ſim hanc partem conſuluit Joannes de Jmo. in ſuo cōſilio incipiente in caſu premiſſo diſcutiendum eſt qd refert ⁊ ſequit nr̄os Alex. preceptor meus in dicta lege illam. ⁊ ita dicit ſe conſuluiſſe Et ita etiam conſuluit Aretinus etiam pceptor meus in ſuo cōſilio. clx. incipien. viſo puncto ad me tranſmiſſo. ⁊c. Et ſecundum hanc opinionem ego alias cōſului adducēdo etiā alios Modernos ita conſuluiſſe. ¶ Sed pro agnatis ⁊ ſic fratrib' patruelib' facit. Nam agnati excludūt matrē ⁊ coniunctos per matrē fauore agnatorum maſculorum. vt dixi in precedenti difficultate. Igitur portio a qua mater exclud: dʒ agnatis applicari Juxta plene nota. per Barto. in. l. ſecunda. § videndum. ff. ad tertullianum. vbi per plura hanc concluſionem probat. ⁊ hanc partē hac ratione videt tenere Bal. licet non firmet pedes in lege ſi nuſciens. per illum textum. C. de ſuis ⁊ legitimis. Et hoc maxime vt euitetur circuitus: ne ſi dicerenus qd mater ab agnato ⁊ agnatus ab amita vinceretur: iterum ſi diceremus q̄ amita vinceretur a matre. ⁊ mater iterum ab agnato. vnde ad euitandum circuitū agnationis vincere debet ad cōmodum ſuum. Ita videtur probare text. ſi recte ⁊ ſubtiliter inſpiciatur in lege equiſſimum. ff. ad tertulia. Nec rō ſubrogationis allegata per Bar. in. d. l. i. §. penultimo ad intellectū dicte legis equiſſimum. videt vera quia annus non ſuccedit in locum patris. vt habet in autentica defuncto. C. ad tertul. Item ſi in. d. l. equiſſimum. pater nō ſupereſſet auus nō ſuccederet in locū patris eo non exiſtente fortius nō debet ſuccedere eo exiſtente. faciūt no. per Bart. in. l. gallus. §. videndum. ff. de libe. ⁊ poſt. vbi videt ibi ratio eſſe euitādi circuitū quā aſſignat tex. Eoum dicit. Et rurſus annos vocabat. ⁊c. ⁊ bene opi. ē Ange. in. d. l. illā vbi vult quod ſi mater excludit excludunt ⁊ primiores agnati ipſis agnatis qui alias non excluderent mr̄e non exiſtente. ⁊ hanc opinio. ſequitur Pau. de caſtro. in. d. l. illā defunctus. hanc etiā opi. ſequitur Pau. de ca. in. d. l. illā vbi vult qd qn agnatus excludit matrem: ⁊ extat alia perſona remotior mr̄e nō excluſa ab agnato ⁊ matre ſupereriſtente excluditur etiam illa alia pſona de qua ſtatutū mentionē nō facit ſim hanc partē et terminis decidit Angel. in ſuo ↄſi. ccl. incipi. ſtatuto Bononienſi cauetur ⁊c. Quia mater ſeu ſoror vterina non poteſt dicere quod agnat' excludit ab amita et quo mater obſtat amite quātumcunq mater non ſuccederet. ar. l. ſi. §. obijcitur. ad tertul. ⁊ auf. licet. C. de naturali. lib. vnde agnatus admitti dʒ quem voluit ſtatutū matri preferri ppter agnationem cōſeruandā. l. i. §. denunciare. ff. de vētre inſpiciendo. vt ibi latius per eum. ¶ Et hanc opinionem cōſulendo ſequutus eſt Pe. de ancha. in ſuo conſi. cccxxi. incipien. ſi ab agnato vbi cōcludit pro agnato excluſa matre ex forma ſtatuti ⁊ ſorore de qua in ſtatuto non ſiebat mētio quia agnatus debet viam ad ſui commodum aperire. l. nam ⁊ ſub cōd. §. ſi. ff. de in iuſt. ⁊ rup. teſta. ⁊ ne excluſio matris inducta a ſtatuto in fauorē maſculorum retorqueatur contra agnatos contra no. in. l. quod fauore. C. de leg. cum ſimilib'. Jtē qi pu' erat mr̄ in ordine. ¶ Secundo loco ſunt agnati qui ex forma ſtatuti tam excludūt quā non excludit amita vel ſoror que excludūt agnatū. vnde agnatus tanq̄ media perſona dʒ admitti ſicut in ſimili arguit papa in. d. c. autoritate Martini allegando tex. in. d. §. ſi ſit agnatus. Et qui bus patet q in ſimplicibus terminis in quib' loquunt doct. res eſſe valde dubiam ⁊ in vtranq partem diſputabilem ⁊ arbitror q ſubtiliʒādo vix ratio aliqua inueniretur que ſubſiſteret. ego vt dixi ſepe pro matre conſului: tamē in caſu noſtro arbitror inherēdū eſſe opinioni que fauet agnatis maſculis quā illa eſt cōformis mēti ſtatuti de quo agimus vt ſ. dixi: cuius finis ⁊ intent' in totū tendit ad deferendū hereditatē agnatis maſculis prout clare demōſtrat ſtatutum predictū in omnibus ſuis partibus vt late ⁊ clare pbatū eſt in dubitatione precedenti ⁊ demōſtrat Aug. in conſi. pcallegato quis aūt dubitat q maxime in re dubia ratio mēti inherendū eſt. d. l. ſcire oportet. §. erit igitur. l. nominis ⁊ rei. §. verbum ex legibus. ff. de verb. ſigni. ⁊ per Pe. ⁊ Cyn. in. l. non dubiū. C. de legibus. ⁊ Bal. in. l. maximū vitiū. C. de libe. preter. ⁊ Cuma. ⁊ Paul. i. l. ſi vero. §. de viro. ſolu. matri. cū ſi. ¶ Quin imo arbitror indubitāter q in caſu noſtro ſumus extra altercatiōes doc. ſi ſubtiliter ⁊ diligenter caſus noſter cōſideret. quare p declaratiōe in hac ſubtili ⁊ periculoſa materia ↄſidero quatuor caſus. ¶ Primus caſus eſt qñ remotior me qui nō vincit me vincit illū q vincit me ſuccedit ⁊ ſubrogatur in locū perſone victe ⁊ tunc nō ſolū vincit illū qui vincit me: ſʒ vincit etiā me puta quādo annus vinceret patrē vr̄ nepos ſiliū vt pbatur. l. i. ſi. obijcitur iūcta. l. equiſſimā. ff. ad tertul. ⁊ l. ii. §. pe. ⁊ theodoſ. Bal. i. l. i. §. pe. ⁊ bal. in. d. l. ſi quis ſiliū ſi melius pbet in. d. l. equiſſimū. ⁊ eſt regula gl. in. l. vſucapio. C. de pig. ⁊ hic nō eſt caſus nr̄: qz agnat' q excludit matrē nō ſubrogat nec ſuccedit eā excludēdo in locū mr̄is. ¶ Secūs caſus eſt qñ ille q vincit eſt in pari gradu ſucceſſionis qui bʒ potiti' ius aliqua particulari rōne excludit illū i totū q excludit me in totū: puta ſi extat frater conſanguineus ⁊ ſoror vtrinq cōiuncta que excludit ex forma ſtatuti a fratre ⁊ mater q ē in pari gradu cū ſorore q̄ in totū excludit fratrē q ſororē excludebat in totū. ⁊ hi ſunt termini Bar. in. d. l. i. §. pe. vbi cōcludit q mater ⁊ ſoror ſimul admittātur per tex. in. l. ii. §. ſi ſit conſanguinea. ff. ad tertul. ⁊ iſtam dicūt ſequunt ibi Ange. ⁊ Bal. in. l. ſi quis ſiliū. ⁊ Moder. in. d. l. illam ⁊ idē concludendū eſt qñ mr̄ excluderet ab agnato ⁊ nō ſoror vtrinq cōiuncta. ⁊ pōt ratio particularis etiam aſſignari ſim Are. in. d. cōſi. clx. qz ex quo perſona que excludit agnatū non ſit mater ſue ſoror nō excludit in totum a perſona q excludi agnatū ſed ſimul cum illa admittit nō eſt mirū ſi facit patrem agnato. vt excluſus amplius nō conſideret per ea q ponit Bar. ſi. d. l. i. §. pe. ver. qd ſi iſte ſilius vr̄ frater nō ſuccedit excluſus pacto Bald. ⁊ Jmo. i. l. hmōi. §. titio. ff. de leg. i. in. fi. ⁊ iſta rō ſtatim demōſtrabit vera in quarto vltimo caſu. hōc etiā caſum nō proſequor qz nō eſt caſus nr̄: qz amita q excludit agnatū nō admittit ſimul cum ſorore vterina: ſed ab ea in totū excludit. ¶ Terti' caſus eſt quando ille qui eſt remotior me qui me non excludit: excludit in totū illū q in totū excludit me. ⁊ hic eſt proprie caſus in. §. ſi ſit agnat'. vbi mr̄ que nō excludit ab agnato remoriori excludit a patre i totū qui in totū excluditur ab agnato. ⁊ hoc caſu cōſuluit collegiū pruſinū ⁊ Jo. de imol. ⁊ Bal. ⁊ Mod. videnf ita tenere in. d. l. illā. ⁊ Bal. in. d. l. qcūq. ⁊ in. d. l. C. ne tertul. quo caſu cōcludit q mater vel cōiūctus ex latere matris puta ſoror vterina non excludit ab agnato remotiori ſi agnatus excluditur ab agnata potiori in gradu in totū: ⁊ hoc caſu cōſuluit Are. late in d. cōſi. clx. ⁊ ego ſepe pro matre cōſului. vnde in hoc caſu pōt attētari ſec' eſſe in matre ⁊ ſecus eſſe in aliis ↄiūctis ex latere matris puta in ſorore vterina ⁊ ſic cōcludēdū ſit q lʒ mr̄ in totū excludatur ab agnato. tamē ex quo agnatus i totū excluditur ab amita tñ hac perplexitate quā conſiderat tex. in. d. l. equiſſimū. mater admittitur ſpāli priuilegio mr̄is. iſtā cōclōnē tʒ Are. in. d. cōſi. moueē per textum in. l. ſi. §. ſinalē. C. ad tert. vbi pʒ q ſi p q ſol' mater excluderet concurrat cū fratre lʒ de iuris rigore excludat etiā mr̄m illo caſu tñ pietatis intuitu mr̄ cōcurrit cū eo equaliter in ſucceſſione ſilii ⁊ ita ſtatutū recipiat interpretationem a iure cōi iuxta no. l. l. ſi. §. in cōputatione. C. de iure deliberādi. nā mr̄ puer luctuoſa ſilii hereditate. l. ſi. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub cōdi. fac. cū hereditas ſilii diceat mr̄i quaſi debita. l. nam ⁊ ſi parentibus. C. de in off. teſt. vñ olim habebat querelam hodie dicit nullū preterita in auf. vt cū de ap. cog. §. aliud quoq capſlū. ⁊ ſic cū habeat iura eſſicaciora q̄ amita vel agnatus: ideo in hac perplexitate prefertur quā rōnē iuris efficacioris ↄ teſtiū cōſidrat iuriſcōſultus in. d. l. equiſſimū. ⁊ his rōnibus ita concludit inſignis doctor ⁊ mihi preceptor do. Petrus Philippus de peruſio in. l. ſi quis. v. cū qua. C. ad tertul. que rationes nō cōcludūt in ſorore vterina. vnde ſʒ illa iura ſecus eſt dicendū ⁊ aſſumendo rōnem text. in. d. l. equiſſimū. in ſpēdū eſt ceſſante priuilegio mr̄is ille in tali perplexitate debet admitti qui iura hʒ efficacia niſi dederie cām tali perplexitati put fecit pr̄ dādo ſe in adoptionē in. d. §. ſi ſit agnatus prout

conſiderat

ſiderat prefatus inſignis doctor per quã adoptionẽ excluditur ab agnato ⁊ remanet mater. ⁊ ideo dicat ibi tex. ꝙ ideo mater ſuccedit qꝛ agnat⁹ patrẽ excludit q̄ſi cũ facto ſuo excludat̃ ab agnato imputet ſibi: ſed in caſu nr̃o licet ſoror vterina ⁊ amita videat̃ habere iura efficaciora ꝙ̄ patrueles atẽta diſpõne iuris cõis. tñ attenta diſpõne ſtatutorũ que dicant̃ ius cõe in ciuitate Florẽtie habẽt eãdẽ virtutẽ. vt in. l. oẽs populi. cũ ibi notatis. ff. de iuſti. ⁊ iur. patrueles dicant̃ habere iura efficaciora. In primis habẽt iura efficaciora ipſis ſororibus vterinis cũ eas excludant.

¶ Itẽ ipſis amitis. qꝛ Amite neminẽ excludũt neq̧ Agnatum neq̧ cognatum exiſtentem potiori gradu: ſed patrueles excludũt matrem ⁊ oẽs cõiũctos ex latere matris licet potiores in gradu. Item oẽs coniũctos ex quacunq̧ linea feminea licet potiores in gradu prout eſſet fili⁹. vel filia ſororis. Concurrit etiã in eo vnica ratio a ſtatuto cõſiderata ↄ̃ſeruã de agnationis igit̃ tanq̄ habẽs iura efficaciora debet preferri patruelibus p tex. in. d. l. equiſſimũ in fine. ¶ Quem etiã tex. ſubtiliter induco iuncto. §. ſi ſit agnat⁹.

1 Et pono duas cõcluſiones. ¶ Prima cõcluſio ſit vbicunq̧ † ille qui eſt in primo gradu ſucceſſionis ſi excludat̃ a ſucceſſione non admittitur amplius. Caſus eſt in. d. §. ſi ſit agnatus. ⁊ in. d. §. ſi ſit conſanguinea. ⁊ in. d. l. equiſſimũ. in fi. ex qua cõcluſione infero in caſu nr̃o qḋ cũ de iure cõi ſoror vterina eſſet in primo gradu ſucceſſionis ⁊ ex forma ſtatuti excludatur a patruelib⁹ nõ põt dici qḋ

2 amplius a ſucceſſione admittat̃. ¶ † Scḋa cõcluſio ſit. excluſo exiſtente in primo gradu. Ille debet admitti qui excludit exiſtentẽ in pmo gradu licet ſuperſit perſona media a qua excluderet̃ qñ habet iura ita efficaciora ſicut illa perſona media. Ita pbat tex. in. d. l. equiſſimũ. vbi auus exiſtẽs in tertio gradu ſucceſſionis excludit patrẽ qui dedit ſe in adoptiõe qui erat in primo loco nec admittit̃ mater que ſcḋo loco vocabatur ſꝫ auus qui patrẽ excludit aſſignat rõnẽ tex. qꝛ ẽt. ipſe ↄ̃ ſcriptos hẽdes bonoꝝ poſſeſſionẽ accipere ſolet. vñ qꝛ habet iura ita efficacia ſicut mater que habebat querelã. d. l. nã ⁊ ſi parẽtib⁹. Ideo vult qḋ ius ſuũ excluſionis auo cõſeruet̃. ⁊ ſic qḋ excluſerit ad ſui cõmodũ nõ ad cõmodũ matris. d. l. nã ⁊ ſi ſub conditione. §. ſi. ff. de iniuſto rup. teſt. ſecus in. §. ſi ſit agnat⁹. qꝛ ibi perſona media ſi mater habet efficaciora ꝙ̄ agnatus: ideo admittit̃ mater qꝛ agnatus excludit patrẽ ita ⁊ in ꝓpoſito cũ agnatus ex forma ſtatutorũ ciuitatis Florẽtie habeat iura efficaciora ꝙ̄ amita cũ eis ſtatuta multũ fauẽat vt ſupra demõſtratũ fuit in primis excludũt ſororẽ vterinã ⁊ nõ excludunt̃ ab amita in hac perplexitate qꝛ hñt iura efficaciora. Naꝫ ſi excluderet̃ iterũ amita excluderet̃ a ſorore vterina. vñ in hac pplexitate dicere debem⁹ qḋ agnat⁹ cõſeruet̃ in iure ſuo ⁊ excludat ad ſui cõmodũ p tex. in. d. l. equiſſimũ. per quẽ vr̃ qḋ nr̃a determinari reſpectu ſororis vterine. vñ in tãta difficultate intrepide iudex adhereret oꝫ huic parti tñ qꝛ nõ eſt clarũ qḋ agnati excludant̃ ab amita: imo potius ſupra ↄ̃triũ appet qꝛ ſequẽdo hãc opi. in heremus mẽti ſtatutorum volẽtiũ fauere agnatis maſculis in quacunq̧ ſpecie ſucceſſiõis put in prima difficultate latiſſime demõſtratũ fuit. ⁊ hec pcederẽt qñ mater ⁊ ſoror in totũ excluderent̃ a patruelibus: qḋ nõ eſt in caſu nr̃o qꝛ nõ excludunt̃ in totũ ſed reſeruata certa quarta pte put in ſtatuto diſponit̃ quo caſu iura patruelium reddũt valde clara vt ſtatim dicet̃ i alio caſu. ¶ Quart⁹ ⁊ vltim⁹ caſus eſt qñ ille q eſt remotior me vel mecũ i pari gradu excludit nõ a tota ſucceſſione: ſed a parte illũ qui excludit me in totũ ⁊ hic eſt caſus noſter. Nã patrueles qui ſunt remotiores amita excludũt matrẽ ⁊ ſororẽ vterinã nõ i totũ qꝛ excepta quarta que veterina excludit amitã i totũ. ⁊ hoc caſu cõcludo intrepide qḋ amite nulla habet̃ ↄ̃ſideratio ſed qḋ patrueles admittunt̃ excepta quarta ad quã vocant̃ ⁊ mater ⁊ ſoror vterina. Iſta cõcluſio declarat̃. Nã ſi patrueles excluderẽt matrẽ in totũ ex quo eſſet aperta via ⁊ cõmiſſum edictũ excluſa matre amita eſſet in ↄ̃ſideratione ar. l. ſi poſt mortẽ. §. ſi. cũ ibi no. ff. de bonorũ poſ. contra tabu. ⁊ eſſemus in illa pplexitate. ⁊ hoc eſt qḋ voluit dicere tex. in. d. l. equiſſimũ dũ dicit. nã ſi mater excluſerit auũ manumiſſorem qui patri anteponit̃ edicto ptoris includere cõmiſſionẽ põt deſi cũ que cõmiſſio deſiuit ſenatuſcõſulto locus eſſet ⁊ rurſus au⁹ vocabitur. ¶ Sed in caſu nr̃o patrueles nõ excludũt matrẽ vl̃ ſorores vterinas in totũ ſꝫ excepta quarta parte prout in ſtatuto. vñ cũ ſuperſint mater ⁊ ſoror vterina in pmo loco q̄ nõ excluduntur in totũ ab aliqua perſona: amita nõ eſt in conſideratione qꝛ ſibi obſtat ſoror vterina que ad aliquã partẽ admittit̃ ⁊ ſic excludit ⁊ amitã ⁊ ſecũ admittit patruelẽ ex forma dicti ſtatuti. Iſta ↄ̃cluſio ex pluribus probat̃. ¶ Primo per tex. in. d. l. ſi. §. ſi ſit conſanguinea. per quẽ pꝫ qḋ pſona que a nemine reperit̃ totũ excluſa admittat̃ excluſa illa perſona que ab ea excluditur in totũ prout eſt ibi pater. ⁊ admiſſa illa pſona que ſecũ ſimul ſuccedit put eſt mater. ita in caſu nr̃o ſoror a nemine reperit̃ in totũ excluſa igit̃ admittit̃ excluſa amita que in totũ ab ea excludit̃ ⁊ admiſſo patruele qui ſimul cũ ea ſuccedit. ⁊ ſic patet qḋ eodẽ modo dicta Bar. in. d. l. ſ. §. pe. ⁊ Bal. in. d. l. quicũq̧. ⁊ Bal. in. d. l. ſi quis filium. potius faciũt pro iſta opini. in caſu nr̃o ꝙ̄ ↄ̃. ⁊ hoc cõſiderauit prefatus doctor. d. Petrus philippus vbi. ſ. dicens ſe ita conſuluiſſe. ¶ Scḋo cõfirmo hãc opi. per tex. in. d. §. ſi ſit cõſanguinea. iũcto tex. in. d. §. ſoror. inſtituta ad tertul. nã in. §. ſi ſit cõſanguinea ſoror excludẽdo patrẽ admittit ſecũ matrẽ. ſꝫ in. §. ſoror. vbi admittitur ſimul cũ fratre ad portionẽ: ⁊ tñ in illa portione nõ admittit ſecũ matrẽ hoc nõ põt eſſe ex alio niſi qꝛ in. §. ſi ſit conſanguinea. pater excludit̃ a ſorore in totũ. vñ ↄ̃miſſo edicto nõ eſt mirũ ſi mater ſimul cũ ſorore admittit̃: ſꝫ in. §. ſoror. nõ excludit fratrẽ vnde frater obſtat matri ⁊ ſic nõ eſt aperta via matri. nã obſtat frater i caſu nr̃o. nã ſi patruelis excluderet matrẽ ſeu ſororẽ vterinã in totũ: tũc eſſet aperta via etiã amite ⁊ eſſemus in illa pplexitate: ſꝫ ex q̄ patruelis nõ excludit i totũ ſꝫ reſeruat̃ ꝓ aliqua portione ſucceſſio ſorori: idõ non eſt aperta via amite. ⁊ ſic amita non eſt in conſideratione. ¶ Tertio ꝓ iſta opi. eſt caſus in. l. fi. §. ſinautẽ. C. ad tertul. vbi pꝫ ꝙ ſi pr̃ q in totũ excluderet matrẽ cõcurrit cũ fratre: ſed de iuris rigore excludat etiã matreꝫ: illo caſu tamẽ pietatis intuitu admittit ſecum etiam matrem: ⁊ ſic lꝫ in totũ excluderet mr̃em qñ ſol⁹ ſuccederet tñ qñ ſuccedit ſimul cũ illis q mr̃em nõ excludũt illã ſecũ nõ admittit ex pietate ſꝫ de rigore: vt ꝓbat tex. ibi. qꝛ pr̃ia pſona ĩteruenitẽs matris iura ſupare vr̃ oĩb⁹ pio alo ꝓuidẽtes ⁊c. igit̃ pꝫ ꝙ nõ eſſet fauor mr̃is ꝙ ipſa nõ fuiſſet i ↄ̃ſideratione ex quo pr̃ pro aliq̄ pte admittebat̃ q eã excludebat in totũ. ¶ Quarto cõfirmat̃ iſta opi. ex his q̄ ponit Bar. l. l. ſ. §. pe. ff. de cõtra. tab. vbi dicit ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ filia femina nõ ſuccedat ſtãte filio maſculo ſi filius maſculus fuiſſet inſtitut⁹ i teſtamẽto in re certa vel inter viuos receperit certũ qd renũciãdo reſiduũ cũ iuramẽto talis fili⁹ ꝓinde obſtat filie ⁊ eã excludit ac ſi in totũ ſuccederet. ar. l. j. §. aduerſus. ff. ſi qd in fraudeꝫ patro. lꝫ ſi in totũ renũciaſſet filia nõ excluderet̃ vt ibi p eũ. ergo i caſu nr̃o ex q̄ ſoror vterina ꝓ aliqua pte admittit̃ obſtat amite ſequẽti in gradu ac ſi i totũ ſuccederet. Poſtremo ↄ̃firmat̃ ex regula gñali.

3 Nã q admittit̃ ad aliquã ptẽ lꝫ ꝯminimã alteri ptẽ facit. ⁊ obſtat ac ſi in totũ ſuccederet ꝓut eſt regula q̄ tradit̃ l. l. plane. §. ſi duobus de leg. j. ⁊ in. l. huiuſmodi. §. ſi tiuo. eo. tit. ⁊ p Bal. l. l. ſi quis filiũ. in prin. C. de inoffi. teſt. ⁊ Bal. in aut. nouiſſima. in fi. eo. tit. ⁊ p doc. in. l. pr̃ filiũ. ff. de inoffi. teſta. ergo ex quo ſoror vterina admittit̃ ad partẽ ⁊ nõ excludit̃ in totũ a patruelib⁹ ſeq̃t̃ ꝙ obſtat amite ⁊ partẽ facit adeo qḋ amita non eſt in cõſideratione. ⁊ ſic patrueles admittũt̃ excepta quarta que reſeruat̃ ſorori vterine ⁊ ſic patrueles excludunt a reliquo dictã ſororẽ i eorũ fauorẽ iuxta tex. in. d. l. nã ⁊ ſi ſub cõditione. §. ſi. ⁊ iuxta mẽtẽ ſtatuẽtiũ vt fuit ſ. demonſtratũ. ⁊ hanc ↄ̃cluſionẽ in terminis noſtris puto veriſſimã quicquid alꝭ dixerim ⁊ ſcḋm eam ſemper intrepide cõſulerem ⁊ iudicarem. Laus deo redemptori amen.

¶ Et in hoc conſilio continetur.

¶ Multipliciter probat̃ ꝙ pſcriptio in actionib⁹ perſonalib⁹ procedere poteſt licet debitor ſciat ſe debitorẽ. Iteꝫ ꝙ exceptio pſcriptionis impedit litis ingreſſum ⁊ per cõſequens impedit cõpromiſſum ⁊c.

¶ Conſilium. cciij.

1 ¶ Statutum an poſſit inducere preſcriptionem.
2 Mala fides defuncti an noceat heredibus in preſcriptionibus.
3 Anima vnius non ligat animam alterius.
4 Interpretatio paſſiua non poteſt habere locum reſpectu iuris noui: niſi ſuper eodem ſuper quo lex antiqua diſponit.
5 Exceptio preſcriptionis inducta per ſtatutũ an impediat compromiſſum fieri ⁊ litis ingreſſum.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. Capiẽdo primũ cõſultationis articuluꝫ videbatur primo aſpectu dicendum ꝙ dictus Albertus non poſſet ſe tueri exceptione preſcriptionis. Nã clarũ videtur quod Laurẽtius ſciebat ſe eſſe debitorem ⁊ conſequenter nolẽdo videbat̃ eſſe in mala fide ⁊ ſic non preſcribere: qꝛ quicquid ſit de iure ciuili ſeruandum eſt ius canonicum vt per Joan. and. in regula poſſeſſor. de regulis iur. l. vj. de iure autem canonico nullo tempore potuiſſet preſcribere

1 propter malam fidem. † nec ſtatutũ hoc caſu potuit contrariuꝫ diſponere vt concludit Bar. ⁊ ſequitur Baldus. in. l. omnes populi. in. ij. q. principali. ff. de iuſtitia ⁊ iure. ⁊ domi. anto. in. c. fina. de preſcrip. vbi latiſſime diſputando in effectu ita cõcludit Jo. de imo. ⁊ dominus Antonius in ſua diſputiõe que incipit Stãte ſtatuto municipali. ⁊ Ange. Imo. ⁊ Ro. in. l. ſequitur. §. ſi viã. ff. de vſucapionibus. Bal. in autent. ad hec. in. vj. columna. C. de vſuris. cũ multis ↄ̃cordantiis relatis p declarantes ſe in quotis. ¶ Nec videbat̃ obſtare qḋ nos nõ ſumus in eo qui ſciebat ſe eſſe

debitorem. ſed in eius heredibus qui prętēdere potuerūt iuſtam
cauſam ignorātie vt in. l. qui in alterius. ff. de re. iur. ⁊ in. l. quęſ.
ff. ad velle. ⁊ ſic in eis potuit ſtatutū locū habere. qm̄ ad hoc reſpō
2 deri poſſe videt̄ q̄ ſcientia ⁊ mala fides Laurentij principalis de
bitoris nocēt eius heredibus ⁊ cōſequenter dicto Alberto. vt in
l. cū heres. ff. de diuerſis ⁊ tēporalibus preſcri. Cuius. l. diſpoſitio
ꝓcedere etiā videt̄ de equitate canonica quicq̄d dixerit Dyn. qm̄
heres dn̄o exonerare tenet̄ cōſciētiā defuncti. vt. l. c. ex literis. ⁊ in
c. ſuper eo. de raptoribus. ⁊ ita concludunt dominus Anto. ⁊
Abbas in. c. ſi diligenti. de preſcriptionibus. ⁊ do. Abbas in
c. nihil eo. tit. ⁊ Jo. de imo. in. c. ſi. eo. tit. Itē Bald. in aut. ad hec. C.
de vſuris. ⁊ d. Ant. in. c. cum de iure patro. Idē Lud. cōſ. cxlix. ⁊
Pau. de caſt. in. l. ſequit̄. §. heres. ff. de vſucapionibus. ⁊ Abb. cōſ.
xcviij. incipiē. Videtur in preſenti ⁊c. do. Alexā. preceptor meꝰ in.
l. pōponius. §. cū qui. ff. de acqui. poſ. ⁊ ita dicit ſe cōſuluiſſe ⁊ hec
videbant̄ cōſultationem difficultare ¶ Quibꝰ tn̄ nō obſtātibꝰ
contrariā ſniam veriorē exiſtimo eſſe q̄ imo in caſu nr̄o dictus
Albertus poſſit ſe tueri exceptione p̄ſcriptionis ex pluribus.
¶ Primo tenēdo ſimpliciter q̄ dictū ſtatutū procedat cū ſcien
tia rei aliene prout tenuit Bar. in. l. ſequit̄. §. ſi viā. ff. de vſucapio
nibus. ⁊ in pleriſq; aliis locis. ⁊ Inno. in. c. cura. de iurepatrona
tus. ⁊ in. d. c. ſi diligenti. de preſcriptionibus. ⁊ Bal. in ſua diſpu
tatione que incipit ſtatuto cauet̄ q̄ feneratori. ⁊ in. c. ſi quis per
xxx. ſi de feu fuerit cōtrouer. ⁊ in. l. nō dubiū. C. de legibus cū con
cordātijs ¶ Secūdo ꝓbatur ex theorica quā ponit do. Abbas
cōcordando opi. in. c. q̄ clericis in pe. colū. de foro cōpe. vbi con
cludit q̄ aut debitor tenebat̄ offerre debitū creditori: ⁊ tunc q̄
fuit in culpa p̄ſcriptio ei nō valuit. iuſtiſſī tūc cauſata p̄ſcriptio
quaſi ex facto ⁊ negligentia ipſius debitoris. ⁊ ſic non potuit p̄
ſcribere per rationem tex. in. d. c. ſi. de preſcrip.
¶ Aut debitor nō tenebat̄ offerre ſ; creditor tenebat̄ ire ad do
mū debitoris. vt q̄ erāt diuerſi fori vel eiuſdē: ſed debitū erat pu
rum iuxta nota. ff. de cōſti. pe. ⁊ tūc procedat alia opi. q̄ p̄cedat
preſcriptio qm̄ hoc caſu in nulla culpa reperit̄ debitor: ſed p̄ſcri
ptio potiꝰ fuit inducta ex ſola negligentia nō petētis. ⁊ idē di
cit do. Abb. in. c. eccleſia ſancte Marie. de cōſtitutionibꝰ. ⁊ hic eſt
caſus noſter cū debitū eſſet purum ⁊ debitor nō tenebat̄ offerre.
¶ Tertio confirmat̄ ex alia theorica dn̄i Abbatis in. c. ſi. de pre
ſcrip. vbi cōcordādo opinionē dicit quaſi in effectu illud idē q̄
dixerat in. d. c. q̄ clericis. ſed latius ⁊ notabilius loquit̄. vnde cō
cludit q̄ aut reperitur culpa vel peccatū reſpectu preſcribētis. ⁊
tunc nō p̄cedit. puta ſi iurauerit ſoluere ſi interpellat̄ a domi
no vel a iudice ſi nō ſoluit ſi potentia vel malitia egit vt non ſolueret.
per id q̄ habet̄ in. d. c. ſi. aut debitor nō reperit̄ in aliqua culpa:
q̄ debitū erat purum ⁊ nō diſtulit ſoluere malitioſe: ⁊ tūc p̄ſcri
bit. allegat ad hoc Hoſtie. in ſumma in ti. de preſcrip. §. que res.
vbi dicit q̄ nō requirit̄ q̄ debitor credat ſe nō eſſe debitorē imo
quātūcunq; ſciat preſcribit: q̄ in iſtis oritur obligatio a princi
pio ex conſenſu partiū. l. ſicut. C. de act. ⁊ obligationibus. vnde ſi
non ſoluo nō per hoc ſum in mala fide ſeu petō: q̄ ex quo tu nō
petis ꝓbabiliter preſumere poſſū q̄ vel eu vis remittere vel ma
iorē gratiā in expectādo facere. ar. eius q̄ habet̄ in. c. j. de cōmo
dato. ⁊ ſi ſtas per tn̄ tēpus q̄ preſcriptio cōpletur potius eſt tūc
negligentie tue īputandū q̄ facto meo. ⁊ hanc opinionē ſequit̄
genitor meus in. d. c. ſi. ſm̄ quā alias cōſuluiſe cū pluribus docto.
¶ Quarto eadē opi. confirmat̄ in caſu noſtro qm̄ licet de iure ci
uili mala fides defuncti noceat heredi: vt in. d. l. cum heres. nō ꝓ
cedit de equitate canonica. ita voluit nota Dy. in. d. c. ſi. de re. iu.
in. vi. Et tenēt Bar. ⁊ cuma. in. d. l. cū heres. ⁊ Bar. in. l. vitia. C.
de acqui. poſ. ⁊ Cy. ⁊ Barto. in. l. nihil. C. pro herede. q̄ lex cano
nica tātū cōſiderat bonā vel malā fidē preſcribentis. Idē tenet
Joā. de imo. in. d. c. ſi. de preſcri. ⁊ Hoſtienſis in. l. ſequit̄. §. heres
ff. de vſucapio. ⁊ Pau. de caſt. in cōſ. c. lxxxviij. incipiente. viſa ſu
pra ſcripta facti narratione.
¶ Quinto confirmant̄ premiſſa. nā aliquādo ſumus in preſcri
ptione x. vel. xx. annorū. ⁊ tunc procedit iſte. l. d. l. cū heres etiā de
equitate canonica ſm̄ multos quos ſ. retuli. venit enim ius ca
nonicū ad reſtringēdū ius ciuile in materia preſcriptionis vnde
nō debet operari amplationē. l. legata inutiliter. ff. de adimē. le
ga. vt dicit do. Pau. ⁊ Moder. in. d. l. pomponius. §. cū quis. ⁊
iſto caſu p̄cederet p̄dcā opi. tenētiū cōtra. Aliquādo ⁊ ſcdo ſumus
in preſcriptione. xxx. annorū. ⁊ tūc ſecus eſt dicēdū q̄ mala fides
autoris nō nocet vniuerſali ſucceſſori. tex. eſt in. d. l. cū heres. que
loquit̄ in preſcriptione longi tēporis que p̄cedit cū tit. vnde cū
heres vtat̄ adminiculo defuncti ideo nocet. d. §. cū q̄s. ſecꝰ aūt
eſt in preſcrip. longiſſimi tēporis in qua nō erat opus adminicu
lo ⁊ que nō erat cognita de iure. ffo: ū. ⁊ ita cōcludit ad. d. l. cū he
res. in aut. mala fides. C. de preſcrip. longi tēporis. ⁊ Bald. in. d. l.
nihil. C. pro herede. ⁊ eſt de mente Bar. in. d. l. pomponius. §. cū
quis. vbi ita tenet Pau. de caſt. Roma. ⁊ cōiter Moder. l. q̄ d.

l. cum heres. nō procedit in preſcrip. longiſſimi tēporis que proce
dit ſine titu. l. nō ſolū. ⁊ ibi glo. ff. ex quibus cau. maiores. ⁊ eandē
opi. tenet Bal. in. l. cū qui. §. ⁊ in hac. ⁊ in. l. ſi ergo. §. pactus. ff. de
pub. Iſtud etiā elegāter declarat Joā. an. in regula cū quis. de re
gu. iur. in. vi. vbi dicit q̄ textus in. d. l. cū heres. p̄cedit in preſcri
ptione longi tpis que procedit cū titulo q̄ ſi autor noſter habuit
iuſtū titulum ⁊ ſic iuſtā cām preſcribēdi nō preſcripſit: ita nec he
res q̄ eodē nitit̄ iure: ſed in preſcriptione longiſſi. in qua nullus
requirit̄ titulus nō p̄cedit q̄ vtit̄ iure ꝓprio ⁊ bona vel mala fi
des que ſunt facti nō traſeūt in heredes. Ad hoc. l. cū heredes. ff.
de acqui. poſ. bene facit pro eo gl. in. c. ſi. de iuramēto calum. li. vi.
⁊ ibi Dn̄icus vult q̄ licet heres ⁊ defunctus cēſeant̄ eadem perſo
3 na tamen diuerſe ſunt anime ⁊ quod ligat animam vnius non
ligat animam alterius. ex quibus cōcludit ſm̄ cōmunē opinio
nem quā etiā tenet cōiter Mod. q̄ diſpoſitio dicte. l. cū heres. nō
habet locū in preſcriptione longiſſimi tēporis in qua leges ciui
les nō cōſiderant bonā vel malā fidē vt in. l. ſicut. ⁊ in. l. om̄s. C. de
preſcrip. xxx. anno. vnde nō cadebat ibi fictio ad impediendā pre
ſcriptionē ſi nō de iure ciuili. igitur minus de equitate canonica
vt patet ex his que dicit Bar. in. d. l. cū heres. poſt Dy. ⁊ Bar. in
d. auētica mala fide. nō eni cadit ampliatio p̄ſcriptionis in iſta
ſicut caderet in preſcriptione longi temporis vt ſupra dixi.
¶ Confirmatur. nam dum iura canonica volunt q̄ non p̄cedat
preſcriptio cum mala fide: intelligi debet de mala fide vera nō de
ficta. ita probat tex. in. l. illud. §. j. ff. de petitione hereditatis ſm̄
Bart. in. l. ſed ſi l. §. de eo. ff. de peti. heredi. bn̄ facit tex. in. l. ꝑteres
ff. de rei vendi. ⁊ ita etiam tenet dn̄s Antoni. in. d. c. ſi diligēti. ſci
licet q̄ lex canonica intelligi debet de mala fide vera ⁊ nō ficta. ⁊
ſic ſequitur q̄ licet Ange. in. d. §. patrem dixerit q̄ opi. Dyn. ſer
uari debet in terris eccleſie nō in terris imperialibꝰ: tamē in pre
ſcriptione longiſſimi tēporis ex quo cōcluſio p̄cedit vtroq; iure:
idem dicendum eſt in vtroq; foro. ⁊ ita tenet Jo. de imo. in. d. l. ſe
quitur. §. heres. ⁊ Pau. Roma. ⁊ cōmuniter Moderni in. d. §. cū
quis. ⁊ hoc q̄ dicimus in preſcriptione longiſſimi temporis lo
cū habeat in preſcrip. perſonaliū reſtricta per ſtatutū ad minus
tempus ſm̄ Bal. per illū tex. in. l. ſi. C. de temporibus in integrum
reſtit. pe. tende q̄ ſubrogat̄ in locū preſcriptionis legalis. ⁊ eſt ea
dem ratio in materia de qua agimꝰ ex quo nullus requiritur ti
tulus. ſed q̄ in preſcriptione etiam. xxx. annorum contrarium te
nent dominus Anto. ⁊ Abbas in. d. c. ſi diligēti. ⁊ imo. in. d. c. ſi. ⁊
dominus Alexā. in. d. §. cum quis. eſt aduertendum q̄ dominus
Abb. mouetur quia de iure ciuili heres eſt ſucceſſor vitiorum de
functi. d. l. cum heres. ergo mala fides que nocet de iure canonico
defuncto in omni preſcriptione nocebit heredi quaſi ius canonicū
cum recipiat interpretationem paſſiuam a iure ciuili per id q̄
habetur in. l. j. §. lex falcid. a ff ad legem falcidiam.
¶ Sed ad hoc reſpondeo tenendo contrariam opinionem que
videtur magis communis quod. l. cum heres. procedit quando
heres vtitur adminiculo defuncti. alias ſecus ſm̄ Bar. ibi. ⁊ Jo.
an. in. d. regula cum quis ⁊ ſic ceſſat. d. interpretatio.
4 ¶ Vel reſpondetur ſecundo q̄ interpretatio paſſiua nō poteſt
habere locum reſpectu iuris noui: niſi ſuper eodē ſuper quo lex
antiqua diſponit que trahitur ad nouam gratia exempli leges
vteres que loquuntur de teſtamentis trahūtur ad legē nouā. l.
ad. l. falcidiam. que loquitur aliquid de teſtamentis. d. §. lex falci
dia. ſed in caſu noſtro ius ciuile nō inducit malam fidem fictam
in perſona heredis que impediat preſcriptionem ſimpliciter: ſed
ſolum in preſcriptione. x. vel. xx. annorū. que ſolum erat cognita
de iure ffo: ū ſm̄ gloſſ. in. l. iuli. ff. ex quibus cauſis maiores. ⁊ in. l.
qui occidit. ff. ad. l. aquiliam. dn̄s autē Antu. Abb. ⁊ alij idem te
nentes mouentur illa potiſſima ratione: quia heres tenetur exo
nerare conſcientiam defuncti: vt in. c. fin. de ſepultu. ſed tenendo
aliam opinionem alias per doctores conſulentes pro hac parte
conſultum fuit q̄ dicta ratio procederet in preſcriptione longi
temporis que cum titulo procedit in terminis. d. l. cum heres nō
autem longiſſimi temporis: quoniā lex canonica in materia pre
ſcriptionis procedit tantum reſtringendo preſcriptionem indu
ctam a iure ciuili cum mala fide: non autem ampliando ius ciui
le vt etiam cum bona fide non procedat preſcriptio in herede q̄
defunctus fuit in bona fide: nec in hoc ius canonicum iuri ciuili
contrarium reperitur. l. ſancimus. C. de teſta. cum ſimilibus.
¶ Vel ſecūdo r̄ndendū eſt q̄ heres preſcribēdo dicit̄ cōſcientiam
defuncti exonerare: cū preſcriptio quātum ad imputādā culpa
ei cōtra quē p̄ſcribit̄ habeat effectū ſolutionis. caſus eſt in. l. ſi pu
pillus. ⁊ ibi Bar. ff. de admi. tuto. ⁊ ita r̄ndet inſignis preceptor
meus do. Aretinus in. d. §. cū quis. vbi hāc opi. ſequit̄. ⁊ ſm̄ hanc
opinionē p̄ſcriptionis lōgiſſimi temporis cōſuluit genitor meꝰ
in cōſilio q̄ incipit do. Cōteſ. ⁊ ſubſcripſerūt ſe plures doctores
Peruſini. ⁊ ita pleriq; Moder. in. d. §. cū quis. referūt per ſolen
nes doctores conſultū fuiſſe. ¶ Sexto ⁊ vltimo moueor: quoniā
opinio

opinio do. Ant. ⁊ ſequacium loquuntur in preſcriptione rerũ immobilium que preſcribuntur cũ titulo lõgo tempore ⁊ ſine titulo tpe lõgiſſimo. vnde volũt q̃d heres teneatur reſtituere ⁊ exonerare cõſcientiam defuncti qui rem alienã mala fide poſſidebat per not. in. d. c. ſi. de ſepultu. ⁊ in. d. c. ſup eo. de rapto. Nõ autẽ loquuntur qñ agimus de p̃ſcribendis actionibus perſonalib⁹: maxime ab eo qui non tenebat debitũ offerre: q̃d p3: na3 dñs Abb. in. d. c. q̃d clericus. ⁊ in. d. c. ſi. tenet q̃d ipſemet debitor poſſet ergo hoc verum non negaſſet in herede. ⁊ p3 etiã quia dicunt quod heres tenetur reſtituere ⁊ exonerare cõſciẽtiã defuncti ⁊ ſic loquuntur in poſſidente res alienas in quibus cadit reſtitutio. vñ I hoc caſu puto indubitanter procedere hãc opinionẽ nec p̃fati doctores contradicũt. pbat̃ iſta opinio: q: vt dicit Io. quẽ ſequit̃ domin⁹ Abb. licet aliqs ſciat ſe eſſe debitorẽ tñ per hoc nõ eſt I mala fide ſi nõ ſoluit quia credere põt q̃d creditor ad minus ex gratia nõ petat. ſecus in poſſidẽte iniuſte rem alienã q: lex preſumit quod inuito domino illam poſſideat. l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. vnde non poteſt dici q̃d defunct⁹ fuerit I mala fide vł q̃d habuerit cõſcientiam leſam. ⁊ ſic non habet locum dicta opinio. d. Ant.

¶ Secundo nõ eſt dubiũ q̃d etiam reſpectu defuncti ſi vixiſſet: multe ſunt opiniones an eius ſcientia impediat preſcriptionem. Igitur l3 opinio q̃d nõ procedat eſſet verior: tñ potuit defunct⁹ ductus errore iuris ↄ̃trariũ credere q̃d eo nõ petente p̃ſcriberet arg. gl. no. in. c. cũ dilectus. cum ibi no. de cõſuetudine vñ nõ pbatur cõcludẽter q̃d fuerit I mala fide: q: nõ pbat hoc eſſe. l. nõ hoc C. vñ cognati. c. in preſentia. de pbatiõ. ⁊ ſi dicas error iuris nõ prodeſt ad p̃ſcriptionẽ. ¶ Reſpondeo niſi ſit pbabilis. vt in. d. c. cu3 dilectus. ⁊ per Jmo. in. c. ad apoſtolice. de donatio.

¶ Preterea ſatis eſt q̃d in materia noſtra diſpoſitio. d. l. cum heres. cum materia locũ h3 qñ defunctus eſt in mala fide vera: non quando eſt in preſumpta cauſata ab ignorantia iuris ⁊ illa non nocet heredi. Ita voluit notabiliter glo. in. l. tutor rerum. in glo. ſi. magna. ff. de admi. tu. quam ſequitur ⁊ commendat dominus Pau. in. l. nunquam. ff. de vſuca. ⁊ illa3 ſequitur do. Alex. ⁊ dicit etiam ſingulariter in. d. §. cum quis. ⁊ eſt hoc concludens fundamentum in materia.

¶ Tertio quia ſi preſcriptio in negligentia non petentis ſuccedit loco ſolutionis vt per Barto. in. d. l. ſi pupillus. ⁊ maxime in iſta preſcriptione que procedit ex mera negligentia ſecundũ Are. in. d. §. cum quis. ſequitur quod nullã conſcientiã exonerare tenetur. ex quibus omnibus concludo quod dictus Albert⁹ poteſt ſe defendere exceptione probationis.

5 Circa ſecundam difficultatem breuiter concludo † quod dicta exceptio preſcriptionis inducta per ſtatutum impedit compromiſſum fieri. iſta cõcluſio probatur omnis exceptio que impedit litis ingreſſum impedit cõpromiſſum. ita dicit Bal. in. l. pe. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. ⁊ Bal. Saly. Ang. ⁊ Mod. in. l. fraterno. C. de trãſac. ⁊ ita ſepius ⁊ conſultum ⁊ obtentum vidi. ſed exceptio p̃ſcriptionis de qua agim⁹ eſt huiuſmodi igit̃ ⁊c. quod ſit huiuſmodi patet.

¶ Primo quia exceptio preſcriptionis dicitur de impedientib⁹ litis ingreſſum. vt in. l. ſi. ⁊ ibi Bar. ⁊ Ang. ff. pro ſuo. ⁊ not. Bal. in. l. ſi is qui. C. ne de ſtatu defunctorum. ⁊ Bal. in aut. niſi tricennale. C. de bonis maternis. ¶ Secundo quia ſtatutum vult q̃d iudex non reddat rationem ⁊ ſic denegat audiẽtiã obſtante tali exceptione. igitur dicitur impedire litis ingreſſum ſm̃ Ja. bu. in l. eleganter. §. ſi poſt. ff. de condi. indebi. ⁊ Bal. in. l. poſtq̃ litio. C. de pac. ⁊ hoc eſt ſolidiſſimum fundamentum ad victoriam.

Laus deo.

¶ In hoc conſilio continetur.

¶ Quando ſtatutum concedit capturã de facto non tollitur beneficium ceſſionis his. Sed ſi ſtatutum virtute inſtrumenti concedit capturam de facto ⁊ quod non relaxetur donec ſoluat tollitur dictum beneficium ⁊c.

¶ Conſilium. cciiii.

DOminus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ In preſenti conſultatione difficultatem faciebat quia de iure communi carcerato competit beneficium ceſſionis bonorũ. l. j. ⁊ per totum. C. qui bonis cedere poſſunt. Nec videbatur obſtare ſtatutum ſub rub. de executio. ⁊ ſummarie ratione reddenda cõtra obligatum per publicum inſtrumentum ⁊c. quo diſponit̃ quod virtute inſtrumẽti publici quis ponatur in carcerib⁹ ⁊ detineatur q̃diu ſoluerit: quia ſtatutum non denegat beneficium ceſſionis. Nam vt inquit Bal. in. l. j. C. qui bonis cede. poſſunt. ſtĩ de ſtatuto quod debitor virtute inſtrumenti de facto carceretur: tamen debet recipere interpretationem paſſiuam a iure cõmuni niſi ceſſerit bonis. argu. glo. in. l. ſi. §. in computatione. C. de iure delibe. ⁊ hanc deciſione3 ſequitur Pet. de anc. in repetitio. c. j. de conſtitutio. in materia interpretationis paſſiue. ¶ Sed his non obſtantibus contrariã opinionem veriorem exiſtimo quod imo non admittatur ceſſio bonorum propter ſtatutũ de quo agim⁹. Nam alias in. l. alias. §. eleganter. ff. ſol. ma. conſiderabam quod aliquando ſtatutum ſimpliciter concedit capturã de facto ⁊ nõ procedit vlterius. ⁊ tunc dicebam procedere opi. Bald. quia ſtatutum nihil circa detentionem vel extractionem capti diſponit ⁊ ſic ſuccedit ius cõmune quod hoc non vetat ad hoc gloſſ. in. l. vt liberis. in verbo. Nec leo vetat. C. de colla. Ad idem gl. contra. in. c. cupientes. §. q̃d ſi per. xx. de elec. in. vj. ¶ Aliquãdo ⁊ ſecũdo ſtatutum vlterius procedit q̃d captus detineatur ⁊ ſic non relaxet̃ donec ſoluerit. ⁊ tunc non poteſt cedere bonis: quia ſtatutum prohibet relaxationem prout eſt in caſu noſtro q̃d vult q̃d detineat̃ q̃diu ſoluerit. ita decidit no. Ang. in. l. is qui bonis. ff. de ceſſiõe bonorum dicens q̃d eo preſidẽte fuit iudicatũ Peruſii. idem voluit Ang. in. l. nemo carcerem. C. de exac. tribu. li. x. Idem Ange. in. d. §. eleganter. ⁊ ſequitur ibi Pau. de caſt. dicẽs q̃d ita iudicatum fuit in queſtione de facto in ciuitate Floren. ⁊ ita ſequutum fuit. ¶ Confirmatur iſta opinio. q: illa verba quod detineatur q̃diu ſoluerit excludunt alias exceptiones preter illam ſolutionis igitur cenſetur excluſa omnis illa exceptio que competeret ex beneficio iuris communis non alia que cõpeteret ex beneficio ſtatutorum ſm̃ Barto. in. l. j. §. patrui. ff. q̃d vi aut clam. ergo cũ beneficiũ ceſſionis concedatur a iure communi non ex capite alterius ſtatuti cenſet̃ excluſum. ¶ Preterea ex quo ſtatutũ nõ vult q̃d extrahat̃ niſi ſoluat. p3 q̃d nõ vult detẽtionẽ ⁊ ſic executionẽ ipediri ſiue tolli niſi ſolutũ ſit quo caſu qñ ſtatutũ vult executionem procedere ⁊ non impediri exceptionem non poteſt beneficiũ ceſſionis implorari ⁊ opponi. ita voluit notabiliter bar. in. l. ſi filius. ff. q̃d cum eo. ⁊ ſequitur ibi Pau. de ca. ¶ Cõfirmat̃ poſtremo eadem concluſio. Nam ſtatutum ſimul determinat q̃d ſi captus teneatur aliquid facere detineri d3 quandiu fecerit. ſed obligatus ad factum non poteſt cedere bonis ſm̃ Cy. ⁊ cõiter doctores in. l. j. C. qui bonis cedere poſſunt. Igitur ide3 voluit ſtatutũ in obligato ad dandum ⁊ ſoluendum: q: qñ ſtatutũ ſimul duo determinat cenſetur illa equaliter determinare. l. ia3 hoc iure. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ in. l. ſi legatarius. §. j. ⁊ ibi Barto. notabiliter ff. de lega. iij. ¶ Ex quibus omnibus concludo quod talis captus non poteſt bonis cedere. Laus deo ⁊c.

¶ In hoc conſilio continetur.

¶ Plene hic diſcutitur per rationes nõnullas an libris cataſti ⁊ eſtimi fides detur quo ad dominiu3 ⁊ poſſeſſionem maxime in antiquis.

¶ Conſilium. ccv.

1 ☞ Traditio poſſeſſionis an probetur per inſtrumenta.
2 Libris publicis an credatur.
3 Dominia an probentur per indicia ⁊ famam.
4 Facta antiqua ex quibus probentur.
5 Poſſeſſio an probetur per inſtrumentũ locationis ⁊ perceptionis fructuum.
6 Poſſidendi omne exercitium per inſtrumentũ probari poteſt.

DOminus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum ¶ Difficultas preſentis conſultationis potiſſime ab eo depẽdet nunquid ſi res aliqua reperitur poſita ad cataſtum alicuius aliquo tempore pro eo tempore illius rei probetur poſſeſſio illi⁹ ad cuius Cataſtum poſita reperitur. In qua difficultate ex pluribus videbatur quod poſſeſſio nullo modo probaretur.

1 ¶ † Primo licet enim traditio poſſeſſionis probari poſſit per inſtrumẽta confecta ſuper ipſa re tempore traditionis. l. non idcirco. ⁊ ibi Bald. C. de fide inſtrumen. ⁊ in. l. j. C. de ſuffra. ⁊ in. c. ij. de conſuetudine: tamen per inſtrumenta poſſeſſio non videtur poſſe probari iuxta not. per Bart. ⁊ docto. in. l. prædia. ff. de acquirẽ. poſſeſſio. ⁊ per Barto. ⁊ Bald. in. l. edicto. ad finem. C. de edic. diui adri. tollen. ⁊ gloſſ. ⁊ docto. in. c. cum nobis. extra de preſcrip. ¶ Confirmatur hoc fundamentum ratione. poſſeſſio enim eſt animi ⁊ facti. l. iij. in princip. ⁊ ibi no. ff. de acquiren. poſſeſſione ⁊ oportet quod ſit tale factum ex quo reſultet poſſeſſio. iuxta nota in. l. titia. ff. de ſolutio. ⁊ per Bald. in. l. iij. C. finium regundorum in. c. ij. de conſuetudine. eius autem cognitio eſt iudicis nõ tabellionis qui de his q̃ ſenſu nõ iudicio itellect⁹ pcipiunt̃ I ſtrumẽtũ conficere poteſt ſuper quib⁹ teſtificari poſſet iuxta nota. per baldum in. l. neq3 natales. C. de probationibus. ⁊ in. l. j. C. de cõfeſſis. ⁊ Federicus de ſenis conſilio. cclxxvij.

¶ Secundo iſta concluſio probari videtur: nam licet dici poſſet per inſtrumenta ſeu librum cataſti poſſeſſionem probari tamen hoc cataſtum eſt inter alios confectum inter fiſcum ⁊ preualẽtes

ſibi deſcriptos. ergo res tanq̃ inter alios acta aliñe preiudicare
non videtur. Nec contra alios probare. l. ſi quis ex argentariis. §.
pertinere. ff. de edendo. ita videtur ſentire Bald. dicta iura in ru
brica. C. de fide inſtrumentorum. facit. l. ſepe. cum ibi no. per Bar
to. ff. de reg. iur. ⁊ quod habetur in. l. fina. ff. de interrogato. actio.
⁊ in. c. cauſam que. extra de teſtibus.
¶ Tertio eadem concluſio probari dicitur in. l. quo quiſq;. ff. de
acquiren. rerum dominio. ⁊ in. l. ſolennibus. C. de rei vendi. ⁊ in. l.
ſi functiones. ⁊ in. l. cenſualis. C. de dona. vbi expreſſe probari vi
detur q̃ per eſtimum vel ſolutionem cenſus aduerſario nihil no
ceat qui de iure ſuo docere ⁊ obtinere poſſit eo non obſtante ad
idem. l. forma. §. ſed ego. ff. de cenſi. igitur dicta iura indiſtincte lo
quentia in dominio pari ratione vendicant ſibi locum in poſſeſ
ſione cum dicatur aduerſario non preiudicare magnum autem
fieret preiudicium ſi poſſeſſio probaretur vt in. §. commodum in
ſti. de interdictis. Nam ſi aliud diceremus de facili quilibet poſ
ſet ſibi in eſtimo vel cataſto aliquam rem ponere. ⁊ ita eius poſſeſ
ſionem probare ad preiudicium tertij q̃d non eſt dicendum atten
to etiam q̃d ſit parte non citata ideo nemini videtur preiudica
re poſſe neq; in dn̄io neq; in poſſeſſione. argumẽ. l. de vnoquoq;.
ff. de re iudica. ⁊ malitiis hominum obuiandum eſt. l. in fundo. ff.
de rei vendi. Concludi ergo videtur quod non probet niſi in fa
uorem fiſci collectam exigentis.
¶ Quarto confirmatur per tex. nota. in. l. ſi pater. C. de actio. em
pti. per quem tex. ibi hoc expreſſe firmat Bal. dicens per illũ tex.
eſtimum ciuitatis non probare dominium vel poſſeſſionem. ⁊ ſic
Bald. qui magne eſt autoritatis hoc decidit idem decidit Bal.
in. l. quidã in ſuo. ff. de cõditio. inſtitu. ¶ Quinto ad idem facit.
Nã pbatio de neceſſitate d; concludere. l. neq; natales. C. de pba
tioni. capitulo in preſentia. extra eo. titu. ſed nõ ſequitur poſitum
fuit in eſtimo igif poſſidebat eo tẽpore q̃ potuit poni ad ſimplĩ
cẽ aſſertionẽ illius cui deſcribitur hoc enim ſufficit fiſco q̃d ab eo
collectas exigere poſſit pro rebus eius volũtate deſcriptis. vnde
non debet probare contra alios dominium vel poſſeſſionem q̃
talis probatio non eſt concludens. ¶ Sexto comprobatur per
tex. in. l. cura. C. de omni agro deſerto li. xi. vbi ita demũ talis de
ſcriptio probat ſi ſolute ſunt functiones ⁊ ille contra quem pro
ducitur tali deſcriptioni cõſenſit ſeu tolerauit pro ſuis deſcribi
que oĩa copulatiue videtur requiri. ⁊ ſic videtur q̃d requiraf om
nium concurſus. iuxta. l. ſi heredi plures. ff. de condi. inſti. ⁊. l. ſi qs
ita ſtipulatus. ff. de ver. obli. vnde a cõtrario ſenſu omnibus his
nõ cõcurrentibus ſeu aliquo deficiẽte nõ vr̃ q̃d aliquis ex tali de
ſcriptione ſe iuuare poſſit. In contrariam vero partem q̃d imo
probef poſſeſſio eiꝰ temporis quo res fuit poſita in eſtimo mul
tipliciter oſtendif. ¶ Primo ex theorica Bar. in. l. decẽ. ff. de ver.
ob. quã ibi ad hoc oẽs ſequi videnf vbi q̃d ad pbandũ quẽ; eſſe
vel non eſſe ſoluendo ſufficit oſtendere eſtimũ ciuitatis ex quo
cõſtabit quot bona habeat ⁊ aſſerenti cõtrariũ incumbit onus
probandi in aduerſarium. ⁊ licet Bar. ⁊ Inno. mordeant Bal.
q̃ non ſequitur tunc habebat illa nõ plura hodie nõ habet plu
ra cum quilibet preſumatur in futurũ ditari iorta. l. ſi defunctis
Carbi. tutele. tñ quantum ad hoc q̃d eſtimũ probet ſtatum ſeu bo
na alicuius eo tempore ſaltem preſumptiue nullus videtur repro
bare. ⁊ tamen Bart. loquitur inter priuatos. ⁊ maxime procedit
ſi nõ oſtenditur q̃d eo tempore alius ſoluerit functiones per. d.
l. ſi functiones. ⁊. l. cenſualis. C. de dona. l. ſi pater. C. de actio. emp.
¶ Secundo hoc idem probatur ex his que notat dom. Abb. in. c.
cum cauſam extra de proba. vbi poſt alios canoniſtas concludit
q̃d ſi ſunt libri antiqui quibꝰ cõiter fides adhibeaf ⁊ ſunt i loco
publico conſeruati in quo ſolent ſcripture autoritate conſerua
ri q̃d huiuſmodi libris etiam vbi agitur de magno preiudicio fi
2 des ad plenã probationẽ adhibetur. Licet ſi tales libri nõ eſſent
ſub publica cuſtodia conſeruati facerent preſumptionem ⁊ ad
minicula. ⁊ pro hoc tex. in. c. ad audientiam. de preſcrip. hoc idem
voluit Bald. in. l. exemplo. C. de proba. ⁊ in rub. de fide inſtru. in
pe. col. ver. quintum ſupplementum. ⁊ ſic vr̃ q̃d tales libri ita cuſto
diti pbent dominium ⁊ poſſeſſionem. ⁊ ita etiam voluit Spec. I
ti. de inſtru. edit. §. nunc dicendum. ver. vi. facit lex cum glo. in. c. p
uenit. xxx. q. i. ⁊ in aut. ad hec. C. de fi. inſtr. ¶ Tertio pbatur. Nã
quando libri ſunt ab illis confecti q̃ ex publico ad eos ꝯficiẽdos
ſunt ppoſiti tales libri pbant rõnem cõmiſſionis ⁊ publici offi
cij licet conficiens non ſit publica perſona. ita no. Barto. in. l. q̃
dam. §. nummularios. ff. de edendo. ⁊ Bald. in rub. C. de fide in
ſtru. ⁊ do. Abb. in. c. qm̃ contra. de proba. ⁊ q̃d ibi no. Inno. facit
tex. in. l. i. ſi menſor fal. mo. dixerit. ⁊ in. d. c. ad audientiã. ſed huiuſ
modi libri fuerunt confecti ex publica commiſſione igitur ⁊c.
¶ Quarto optime ad propoſitum conferunt que not. ponit bal
dus in. l. cum ſuper. C. de rei vendica. ⁊ in. l. conuenticulam. C. de
epiſco. ⁊ cleri. ⁊ in. c. cum cauſam de iura. calum. Concludit enim
Bald. in. d. l. cum ſuper quod facta antiqua probantur per indi

3 cia ⁊ famam. ⁊ ſic vult quod † etiam dominia probantur per indi
cia ⁊ famam. Nam eiuſmodi antiquoꝝ factoꝝ vera directa ⁊ cõ
cludens pbatio haberi nõ põt: ideo admittitur illa pbatio p in
dicia q̃ haberi pñt ꝑpter difficultatẽ. Ad hoc q̃d not. Inn. in. c.
veniẽs. de ver. ſig. vñ in factis multũ antiquis addmittif teſtimo
niũ de auditu ⁊ de auditu auditus. vt no. gl. ⁊ doc. in. l. ſi arbiter.
ff. de proba. ⁊ Bal. in. d. l. cõuenticulã. ⁊ Inn. in. d. c. veniẽs. ⁊ Spec.
in ti. de pba. §. i. ver. vlti. querif. ⁊ ver. breuiter autem. ⁊ glo. in. c. i.
4 de preſcriptio. li. vi. igit † in factis antiquis d; talis probatio per
cataſtatũ admitti. vnde ſi ad probationẽ dominij idicia ſortius
ad probationẽ poſſeſſionis. alias ſi nõ niſi p teſtes probaref poſſeſ
ſio lex fuiſſet defectiua ⁊ pbationis facultatem anguſtaſſet ꝯtra
l. qm̃ multi. C. de hereticis. ¶ Quinto facit arguendo a cõiter ac
cidẽtibus q̃d eſt validũ in materia pbationis iuxta. l. neq; nata
les. C. de pba. ⁊ per Bar. in. l. q̃d ad pſis. C. de morilegulis. li. xi. ⁊
per Bal. in. l. conuenticulam. ſed cõiter accidit q̃d ille qui habet
rem ⁊ poſſidet facit ſe deſcribi ⁊ bona ab eo poſſeſſa in eſtimo ad
ſubeunda onera ciuitatis ⁊ collectas: nõ aũt illi qui nõ poſſidẽt
imo communiter aufugiunt talia onera quantum pñt. aut. ſ; ⁊
periculum. C. ſi ſine cenſu vel reli. igitur credendum eſt bona eſſe
deſcrip. in cataſto dñi ⁊ poſſeſſoris rei ⁊ nõ alterius q̃ nõ eſt pre
ſumptio q̃d aliqs velit ſe onerare p bonis que nõ poſſidet ⁊ nõ
ſuis ⁊ ſuũ iactare. l. cũ de indebito. ff. de pba. cũ ſimi. ¶ Sexto cõ
firmatur q̃ licet dici poſſet q̃d i fraudẽ quis potuiſſet facere po
ni bona aliena pro ſe non poſſeſſa ad cataſtũ ſuũ tñ hoc nõ eſt p
ſumendum ſed potius q̃d ad inſtantiã dñi ⁊ poſſeſſoris ſine frau
de res fuerit i cataſto poſita. l. merito. ff. p ſocio. Itẽ id q̃d factum
reperitur preſumitur ab eo factũ q̃d facere tenebatur. l. cũ ſeruꝰ.
⁊ ibi Bart. ⁊ doc. ff. de ver. ob. ſed onus ſoluendi collecta ſpectat
ad poſſeſſores. l. i. C. ſi ſine cenſo vel reli. igiƚ ad eorum inſtantiam
factũ preſumif ſine fraude vel dolo. ¶ Septimo probaf nã onꝰ
ſoluendi collectas ꝑpter q̃d fiunt cataſta ſpectat ad poſſeſſores.
l. i. ⁊. l. pro locis. C. de annu. ⁊ tribu. li. x. ⁊. l. omnes. C. ſi ſine cẽſu vel
religs. vñ a deſcriptis in cataſto eſt exigẽda q̃ preſumũtur poſſi
dere vt videtur no. Barto. in. l. hi penes. C. de agri. ⁊ cenſi. li. xi. ſi
eñi ex deſcriptiõe nõ preſumeref poſſidere nõ eſſet exactio funda
ta vt notat bar. in. d. l. hi penes. igitur pſumunf deſcripti poſſide
re ⁊ hoc multum facit. ⁊ licet bald. in. l. fina. C. ſi ſine cenſu vel re
li. dicat quod ille eſt exigendus qui poſſidet licet alius ſit de
ſcriptus: hoc eſt verũ qñ conſtaret aliũ poſſidere quã deſcriptũ
ſecus vbi non conſtaret. ¶ Octauo pbatur ex eo q̃d notat Bar.
in. l. ſi fundus. C. de predus nauiculariorũ. lib. xi. vbi voluit valo
rẽ rei pbari per eſtimũ vel cataſtũ ciuitatis plene. ⁊ hanc opi. ſe
quitur bal. in. l. ij. C. de reſcin. vendi. ⁊ ſic p; q̃d eſt magne fidei ⁊
autoritatis cum etiã probet rei eſtimationẽ. igitur probanf alia
ſine quibus deſcriptio inefficax extitiſſet. Nã ſi poſſeſſio nõ pba
retur nõ poſſet exigi deſcriptio. Igitur poſſeſſio tanq̃ neceſſariũ
antecedens probata videtur ⁊ preſertim in antiquis vt dictũ eſt.
¶ Nono probatur. Nam ſi diſcurranf modi ex quibꝰ poſſeſſio
probaf apparebit talem probationem per cataſtũ nõ eſſe abſimi
5 le. † Nam inter ceteros pbaf per locationẽ ⁊ penſiõis perceptio
nem ſeu fructuũ. l; enim nõ ad plenũ dicaf per inſtrm̃ locatiõis
poſſeſſio probari vt in. c. inter dilectos. de fide inſtr. l. quamuis. §.
i. ff. de acqui. poſ. tñ ex locatione ⁊ fructuum perceptione non do
cto alio cõpentore qui poſſidet poſſeſſio probaf vt per bar. in. l.
qui vniuerſas. §. q̃d per colonum. ff. de acqui. poſ. ⁊ in. l. tiria. ff. de
ſolu. ⁊ eſt tex. valde not. in. l. ſi ſerui emptor. ff. de periculo ⁊ com
mo. rei ven. ⁊ per bald. in. l. ſi quis. C. de naturalibus.
¶ Ex quibus concludif q̃d poſſeſſio probaf ab effectu Nã perci
pere fructus ⁊ locare ſpectat ad poſſeſſorẽ. l. bone fidei. ff. de acq.
rerum do. c. conſultationibus. de iure patro. vnde exercẽdo q̃ cõ
muniter a poſſeſſoribus exercẽtur ⁊ que ꝓpria poſſeſſionis ſunt
dicimur poſſidere ⁊ poſſeſſionem probare. ergo eodẽ modo one
ra ſuſcipiẽdo que a poſſeſſoribꝰ ſolita ſunt recipi ⁊ que propria
poſſeſſionis ſunt communiter ⁊ regulariter dicẽmꝰ poſſeſſionẽ
probare ſed i caſu noſtro deſcribi i eſtimo ad ſoluẽdas collectas
imponendas cuiq; per ciuitatẽ ſpectat ad poſſeſſores communi
ter ⁊ regulariter. l. forma. §. ſi quis. ff. de cenſibus ⁊. l. p locis. C. de
anno. ⁊ tribu. li. x. ergo dicamus per hunc modum ſimiliter ab
effectu plene poſſeſſionẽ probari ſi eo tempore alium poſſidere nõ
probetur per no. in. d. l. qui vniuerſas. §. per colonum. ⁊ p. d. l. quã
uis. §. i. ſicut enim probatur per perceptionẽ emolumentorũ. ita
probari debet per ſuſceptionem onerũ puta per deſcriptionẽ eſti
mi pro ſoluendis collectis que poſſeſſoribus incumbunt cum ibi
no. per barto. cum ꝯtrariorũ eadẽ ſit regula. l. ſcd̃m naturã. ff. de
reg. iur. l. inter ſtipulantẽ. §. ſacrã. ff. de ver. ob. cũ ibi no. per bar.
cum ſimili. ¶ Decimo hoc videtur determinare bal. inſti. de vſu
capio. §. ſi. vbi dicit eſtimum neminẽ facit dñm. l. cenſualis. C. de
do. ⁊. l. que quiſq;. ff. de acquir. re. do. Et ratio eſt quia in iſtis mu
neribus non attendif proprietas ſed poſſeſſio: q̃ ratione poſſeſ
ſionis

ſionis non ratione dominii inducuntur ꝛ ſemper poſſeſſores ſequuntur.l.reſcripto.§.ſi.ff.de mune. ꝛ hono.l.neq̃.ff.de impenſis.l.omnes.C.ſine cenſu vel reliquis.ex quib⁹ patet Bal.velle quod per tales librũ probetur poſſeſſio. ¶ Undecimo hãc partẽ tenet dominus Pau.de ca.in.d.l.ſi pater.ff.de act.emp.qui expſſe concludit reſpõdẽdo quod per eſtimum ꝛ cataſtum ciuitatis ꝓbatur poſſeſſio quando alius eodeȝ tempore non eſt in poſſeſſione ꝓ quo dicto faciũt omnia argumẽta ſupra poſita.eãdẽ opinionẽ tȝ genitor me⁹ in.c.paſtoralis.de cauſa poſſeſſionis ꝛ ꝓprietatis.articulo.xxxvij.q.xviij.ꝛ in ſuo cõſi.qḋ incipit ex his que.ſ.narrantur.cui ſe ſubſcripſerũt dñs Tho.doctius. ꝛ multi alij ſolemnes doctores.idem tȝ do.Pau.de ca.in.l.ſolẽnibus.C.de rei ven.vbi dicit qḋ cataſto ſtãdũ ẽ ſaltẽ ꝑſumptiue ꝑſumptione iuris ꝙ res ſit illius ad cuius eſtimum eſt poſita donec conſtet de contrario.argu.l.fin.C.de prediis nauicula.lib.xi. ¶ Ex quibus negari nõ poteſt articulum fore ſatis dubium:quo in preſentiarũ arbitror concludi poſſe qḋ aut ſumus in factis non antiquis : ꝛ tũc non probatur dñium vel poſſeſſio.ar.d.l.ſi pater.cũ aliis.ſ.pro cõtraria parte allegatis.aut ſumus in factis antiquis:ꝛ liber eſt antiquus:ꝛ tunc ꝓbatur poſſeſſio ꝛ dominium:vel ſaltẽ poſſeſſio ꝑſumptiue ſi non probet̃ ꝙ eo tempore alter poſſideret : alˀs ſecus ꝛ hoc quãdo hmõi libri ſunt in loco publico a publicis officialib⁹ cuſtodiri ꝛ hoc per iura ꝛ rationes ꝓ hac pte adductas. facit no.per Bal.in.l.ſine poſſidentis.C.de ꝓba.vbi ponit cauſas varias ex quibus preſumptiones oriuntur ꝛ in propoſito facit ꝙ oritur preſumptio ex cõſuetudine aliorum.l.vel vniuerſorũ.de pig.actio.l.nõ omnes.§.a barbaris.ff.de re mili.ex quo enim apparet quẽlibet ſolere ſcribere ꝛ ſcribi facere ad eſtimũ ſuũ cauſa onerum ſuſtinendorum ea que tunc habet ꝛ poſſidet ꝛ non ea q̃ non habet:ita eſt veriſimile quemlibet ſenſatum facere.vnde ab iſta conſuetudine aliorũ efficax orit̃ ꝑſumptio.iuxta.l.cũ de indebito.ff.de ꝓba.ꝛ.c.quãto.ꝺ preſumptio. Item ab effectu qui ſolet peruenire a cauſa inducente illum effectum:ideo poſito illo effectu preſumitur cauſa iuſta.l.cum de in rem ver.ff.de vſur.nã poſſeſſoribus in cataſto deſcribuntur bona que poſſident.d.l.fin.C.ſine cen.vel reli.igitur ſi reperit̃ aliqua res ſcripta preſumit̃ hoc a poſſeſſione cauſatum. Et ita concludi põt non obſtãtibus his que.ſ.in cõtrariũ allegant̃ ad que rñdeo ꝛ ad primũ qḋ non ſemper eſt verũ qḋ poſſeſſio per inſtrȝ ꝓbari nõ poſſit: qꝛ verũ eſt qḋ nõ põt ꝓbari poſſeſſio ↄtinuata ꝛ ſucceſſiua:qꝛ iſta ꝺ actib⁹ momẽtaneis cõficiunt̃ iuxta no.per Bal.in rub.C.de fide inſtrumẽ. actus aũt momentanei ad ꝓbãdũ poſſeſſionẽ pñt per inſtrumẽta probari.patet hoc in ingreſſu poſſeſſionis.l.ꝑdiis.ff.de acqui.poſ.l.edicto.C.de edicto diui adri.tollen.in.c.ij.de conſuetudine.

6 ¶ †Quinimo oẽ exercitiũ poſſidendi per inſtrumẽtũ ꝓbari põt. patet in locatione precario ꝛ hmõi.in.d.l.titia.ff de ſol.ꝛ in.d.§.qḋ per colonũ.ꝛ in.l.litibus.ꝛ ibi Bart.C.de agri.ꝛ cenſi.lib.xi. Nam pñt fieri inſtrũ ſolutionis mercedis ꝛ penſionum ex quib⁹ probatur ꝑceptio fructuũ ꝛ ſic poſſeſſio.ꝛ ꝓbet̃ ex no.per Jo.an.ꝛ doc.in.c.cũ nobis.de preſcrip.vnde concluditur qḋ directe non ꝓbat̃ poſſeſſio:ſȝ ꝓbant̃ actus poſſidẽdi ex quib⁹ indirecte poſſeſſio probatur que reſultat ex illis actibus. ¶ Non obſt.ſecũdũ ꝙ procedit quãtũ ad aliam obligationem inducẽdã in preiudiciũ obligati vel ad ipſũ tertio obligandũ ſed quãtũ ad factũ ↄtrahentiũ vel rogantiũ facit fidẽ inter quoſcũq̃ puta quod ita contraxerint:alˀs nõq̃ titulus cõtrahẽtiũ probaret cõtra tertiũ ſȝ ſolũ cõtra cõtrahentẽ qḋ eſſet abſurdũ.ita not.declarat Bal.in rub.C.de fide inſt.in.iij.col.facit.l.deſiderũ.ꝛ qḋ ibi no.Bald.C.depoſiti.vnde in caſu noſtro ſatis eſt ꝙ ꝓbet̃ illa bona fuiſſe deſcripta ad cataſtũ talis ad hoc vt ſemp loqueretur ꝛ fideȝ faceret contra oẽs.ꝛ ita apparet factũ fuiſſe. ¶ Ad tertiũ rñdetur. Nam dato qḋ alius nõ ꝓbet ſe poſſeſſorẽ vel dñȝ eo tpe fuiſſe quo fuit cõfectũ eſtimũ qḋ tñ caſſo nõ ꝓbato per deſcriptionẽ in eo preſumat̃ poſſeſſio ꝓ predicta maxie in factis antiqs nõ eſt incõueniẽs vt.ſ.ꝓbatũ eſt.ſecus ſi illius tpis aliud per teſtes vel aliter poſſeſſio probaret̃:qꝛ tũc ꝓbatio regularis eſt potẽtior a icta ꝑſumptiua ꝓbatiõis cataſti. ¶ Rñdet̃ etiã ad quartũ vȝ ad.d.l.ſi pater.qḋ ibi cõſtabat cõtra cataſtũ de dñio ꝛ poſſeſſione alteri⁹.vnde ſi alius fecerit ſibi poni ad eſtimũ hoc nõ qꝛ ꝑiudicat.ꝛ ita itelligit ibi illũ tex.Pau.de caſ.ꝛ bñ ꝛ maxime in antiqs:cum ille tex.loquat̃ in facto recẽti vt ex lectura illius tex.clare patet. ¶ Quintũ nũc non obſtat qꝛ illud verũ eſt regulariter:ſȝ in factis antiqs vidẽmus ſufficere famã iuxta.l.ſi arbiter.ff.de ꝓba.ꝛ indicio.iuxta.l.cũ ſup.C.de rei vẽdi.cũ ergo ſimus in factis antiqs dicta regula nõ hȝ locũ ſed ſufficit ꝓbatio veriſimilis in arguendo a ſolitis ꝛ cõiter accidẽtibus vt dictũ eſt.nec vltimũ hȝ obſtare nã.d.l.rurã.facit potius pro iſta opi.ex quo vult libris eſtimi fidem dari ꝛ tales libros preiudicare illis quorum conſenſu res deſcripta eſt. ¶ Ex quibus cõcludit̃ qḋ ex quo ſumus in factis antiqs ꝛ nõ ꝓbatur qḋ illo tpe res per aliũ poſſideret̃ vel qḋ ad aliũ ſpectaret probatur dominium ꝛ poſſeſſio illius temporis vel ad minus poſſeſſio.ꝛ ita in premiſſa facultate concludo. Laus deo.

¶ Plene diſtinguuntur plures caſus per quos declaratur an ꝛ quando quis teneatur cedere contra ſtipul.ꝛ ſibi preiudicare.

¶ Conſilium.ccvi.

Dominus labia mea apiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum ¶ In ꝑſenti cõſultatione nõ attingẽdo que ad vtrãq̃ partẽ adduci poſſent cõſiderando aliquos caſus ex quorũ declaratiõe apparebit veritas pñtis cõſultationis. ¶ Prim⁹ caſus eſt qñ facta iuramẽto ceſſione ceſſionarius vti vellet directis actionibus cõtra cedentẽ qꝛ nõ põt ex quo illas itẽtat nomine cedẽtis.l.j.ꝛ ibi no.ff fa.ercif.ꝛ not.in.l.q ſtipẽdia.C.de pcu. ¶ Scḋs caſus eſt qñ poſſeſſor cedit actiones.nam ceſſionarius nõ poteſt vti actionibus quas cedẽs tẽpore ceſſiõis nõ habebat qꝛ poſſidebat puta qꝛ ceſſit rei vẽdicatio.prout concludunt late Bal.ꝛ Saly.c.in.l.emptos.C.de here.vel actio.vendi.ꝛ probatur ex nota.in.l.ſi culpa.ff.de rei vendicatio. ¶ Tertius caſus eſt quando quis cedit actiones fideiuſſori vel tertio poſſeſſori ꝛ nõ habet retentioneȝ bonorum que poſſidet debitor ex alia cauſa.nã tunc ceſſionarius vti poteſt actionibus contra cedentẽ quãdo ceſſio fit ex cauſa oneroſa.vt.l.ſi culpa.ꝛ ibi Bar.ꝛ Bal.ff.de rei ven.ꝛ no.Bart.in.l.j.in fi.ꝛ in.l.i ꝓuinciali.§.ſi ager.ff.de no.ope.nũ.ꝛ Dy.in regula poſſeſſor.in.vi. ¶ Quartus caſus eſt qñ ceſſio fit ex cauſa lucratiua qꝛ tunc ceſſionarius nõ poteſt actiones intentare cõtra cedentẽ.l.ſi peculio.§.ſocia.ff.de pecu.lega.ꝛ ita itelligi dȝ Bal.ꝛ ſaly.allegando illum tex.in.l.ij.C.an ſeruus ex facto.ꝛ ita loquitur.l.poſitio genera.C.de ſolut.ſm Pet.Cyn.ꝛ Saly.ibi.

¶ Quintus caſus eſt qñ creditor ſuccedit alteri ex reis debendis ad quem pecunia peruenit.naȝ tunc agendo contra aliũ repellitur exceptione cedendarũ qꝛ ex quo ſucceſſit eſt extincta actio ꝛ nõ poteſt illã cedere iuxta.l.debitor.C.de pact.facit.l.ſtichũ.§.pe.ff.de ſolu.cum ibi not.ꝛ ita decidit Bar.in.l.ex duobus in.x.q.ff.de duobus reis.de qua ibi latius per eum. ¶ Sextus eſt quãdo cauſa ex quo vult retinere creditor ſuperuenit poſt fideiuſſionẽ contractam ꝛ tunc nõ cogitur cedere:nec poſſit retinere ſed fideiuſſor cogere poſſit ad cedendum ꝛ vti actionibus ceſſis cõtra cedentẽ.tenet gl.in.d.l.ij.hãc opi.quam approbant Ja.bu.Cy.Ja.de are.ꝛ Ray.ibi ꝛ Spe.in ti.de obli.ꝛ ſolu.§.ante omnia.ꝛ in fi.probatur duplici ratiõe. ¶ Pria ratio eſt qꝛ ſuccedit fideiuſſor cui fit ceſſio ex cauſa antiquiori cui ius eſt queſitũ ꝛ creditori ex illa cã.l.ij.de his q pꝛio.credi.ꝛ.l.ſi a creditore.ꝛ ibi ſaly.C.de ncẽ.ꝛ ab.ꝛ in.l.i.C.ſi antiqui.credi. ¶ Scḋa ratio eſt qꝛ ex quo tempore fideiuſſionis fuit queſituȝ ius fideiuſſori ex quo interceſſit eo pretextu vt ſibi iura cedantur ſm Ja.de are.ꝛ Cy.in.d.l.ij.nõ poteſt poſtea auferri a creditore facto fideiuſſoris.arg.l.ſi.C.de pac.ꝛ eius qḋ habetur in.l.iij.§.pe.ff.qḋ quiſ.iu.ꝛ probatur no.iſta cõcluſio in.l.ij.C.de conſti.pecu.contrariuȝ tñ tenuit gl.in alia opi.in.d.l.ij.quã ſequit̃ do.Odof.ꝛ Saly.ꝛ eã ſequit̃ bal.ꝛ hoc nõ diſcutio qꝛ nõ eſt caſus noſter. ¶ Septim⁹ ꝛ vltim⁹ caſus eſt noſter in quo cauſa ex quo vult retinere creditor ꝛ in q̃ cedẽdo nõ vult ſibi ꝑiudicare nõ preceſſit cãm ex qua fideiuſſor interceſſit nec ſuꝑuenit poſt fideiuſſionem contractam:ſed eodẽ tempore fuit cõtracta:ꝑceſſit tñ obligationẽ fideiuſſoris.ꝛ hoc caſu arbitror cõcludẽdũ qḋ nõ teneant̃ iſti cedere i ꝑiudiciũ debitis ex eadẽ cã ꝓpter qḋ vult bona obligata retinere.primo tenẽdo opi.gl.in vna opi.Odof.ꝛ Saly.in.d.l.ij.qui voluit qḋ creditor nõ teneatur cedere indiſtincte prout indiſtĩcte loquitur illa litera:qꝛ vt dicit Saly.nõ tenetur facere fideiuſſorem parem ſibi. ꝛ ideȝ ſentire videt̃ bald.q ſimpliciter dicit qḋ qñ ex alia cã poteſt retinere non tenet̃ cedere. ¶ Cõfirmat̃ iſta cõcluſio. Nam alias attẽtaheȝ qḋ tertio poſſeſſori ↄtra ſe qs cedere teneat̃:qꝛ põt ceſſionẽ petere ex diſpoſitione.l.mulier.ff qui po.in pig.ha.ſed non fideiuſſori : qꝛ talis ceſſio fit ex tacita mente partium.nam fideiuſſor tenetur intercedere pretextu ceſſionis ſibi fiende ſm Dy.ꝛ alios in.d.l.ij.ꝛ ſic nõ videtur tacite actum qḋ cedat cõtra ſe:qꝛ qñ quis ad aliqd faciendum tenetur ex diſpoſitione hominis nõ tenet̃ facere cõtra ſe.l.I gñtio gñalis.C.de ſol.ſecus ſi ex diſpoſitione.l.caſus eſt.ꝛ ibi bal.ꝛ Moder.ita diſtinguunt in.l.frater a fratre.ff.de condi.indebi. ¶ Tertio hanc cõcluſionem decidit gl.in terminis in.d.l.ij.vbi dicit qḋ qñ cautio ex qua creditor vult retinere ꝑcedit fideiuſſionem tunc nõ tenet̃ cedere.ꝛ idẽ Spe.in.d.§.ante oĩa.in fi.ſed i caſu noſtro cauſa ꝑcedit fideiuſſionẽ ergo ꝛc. Cy.tñ ibi poſt Ja.de are.videt̃ intelligere qḋ cauſa ꝑceſſit fideiuſſionẽ hoc caſu dũ interceſſit fideiuſſor.prima opi.hȝ rõnem qꝛ ius eſt acquiſituȝ fideiuſſori tpe fideiuſſionis ad petendũ ceſſioneȝ ergo creditor vult retinere ex cauſa qꝛ preceſſit ius q̃ſitum fideiuſſori ꝛ nõ vult cedere.vnde videt̃ ꝙ cedere non teneat̃ in ꝑiudiciũ ſui ¶ Confirmat̃ nã qñ qs habet bona ꝓ aliquo debito hypothecata nunq̃ ꝑdit

ius queſitum ex illa hypothecā donec eſt ſibi integre ſatiſfactū l. quādiu. C. de diſtra. pigno. vnde recipiendo partē debiti nō cō ſetur iuri queſito aliquo mō preiudicare. Itē qr actio eſt indiuidua: vt ibi ⁊ in. l. j. C. ſi vnus ex pluribus ſʒ hic fideiuſſor pro parte debiti pro quo poterāt pignora p̄ alia parte retineri non cenſetur creditor recipiendo talem fideiuſſorem ſibi p̄iudicare quo minus retinere poſſit donec integre ſatiſfactū ſit. l. ſicut. §. nō vi. ff. qui. mo. pig. vl' hypo. ſol. hoc ergo reperit iure cautū quinimo fideiuſſor cenſetur intercedere hac cōtēplatione qḋ iura cedātur qn̄ fuerit integre ſatiſfactum ⁊ nō ante ex quo ita erat ſm̄ iuris diſpoſitionē ⁊ qua ptes in dubio non vident voluiſſe diſcedere ſʒ velle qḋ ius in ta materia diſponat. l. ſi duo. ⁊ ibi Bal. ⁊ doct. ff. de acq. here. ⁊ iſta nō videtur viriſſima ⁊ equa. ⁊ ſm̄ hanc ꝯſiderationem videtur ſonare verba ſcripta fideiuſſorum .ſ. quod in nullo illis de penis preiudiciū generetur in iuribus eoꝝ donec fuerit plene ſatiſfactū. ¶ Poſtremo ſi cā fideiuſſoris ſequeretur nō tenetur cedere ſi precedit ſm̄ Dy. ⁊ alios .ſ. allegatos in. d. l. ſi. de fideiuſ. vbi cōcurrunt nōnulli alij declarant vnde ſtare debemus regule qḋ in pari cauſa potior eſt conditio poſſidentis. vt in regula in pari. cum materia de reg. iur. lo. vj. Laus deo ⁊c.

¶ Conſilium. ccvj.

1 ¶ Statutum excludens filiam legitime dotatam quid requiratur ad hoc vt locum habeat.
2 Qualitas in ſtatuto requiſita probanda eſt.
3 Dotata verbum quō intelligatur in ſtatutis.
4 Dotandi onus an tranſmittatur ad heredes.
5 Beneficium reſtitutionis in integrum competens minori leſo an tranſmittatur ad heredes.
6 Tutor poteſt ſoluere ſe conſtituere dotem in puncto mortis ne minor incidat in penam ſeu moram.
7 Fictio ceſſat ceſſante equitate.
8 Statutum ꝙ extantibus agnatis vſq; ad quartum gradum non ſuccedant cognati vel agnate femine quomodo intelligat.
9 Agnate que etiam ſint cognate non includuntur in illis verbis ⁊ aliis cognatis.
10 Repugnantia non preſumitur eſſe in ſtatutis.
11 Argumentū a contrario ſenſu quādo habeat locū in ſtatutis.
12 Statutum quando non debeat extendi.

Dominus labia mea apiat

⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ In cauſa domine anne vidue ⁊ aurelie infantis contra illos de patronodo in qua alſ conſului poſt redditum a me conſilium p dominū iudicare debētē adducunt ſeu ſunt quedam dubia q̄bus elegātiſſime ⁊ ſubtiliter rn̄ſuʒ ē p patronū cauſe ⁊ do Ang. de turicel. doctorē p̄ſtantiſſimū olim acutiſſimū diſcipulū meū vñ ſatis eſſet eius dicta ſimplr ꝯfirmare ſʒ vt petēti ꝯſiliū aliqua ex parte ſatiſfaciā breuiter ⁊ ſubſtātialiter loquēdo dubia p̄ſtrigā. ¶ In primis ad excluſionē filie conantur p̄bare qḋ filia fuerit dotata a parte p tres teſtes quos nihil p̄bare ſ̄ demonſtrat p̄fatus doctor cuius dicta reputo vera eſſe ſm̄ ta q̄ ab eo p̄ponūtur qr teſtes nō ſunt exhibiti: ideo illos nō p̄ſequor. ſʒ addo ra-
1 tionē vigentē ſi teſtes nō p̄bant de certa quātitate dotis † qm̄ ſtatutū requirit nō ſolum qḋ ſit a parte dotata. ſʒ ēt qḋ ſit legitime dotata. ⁊ ſic congrue ſm̄ diſpoſitio. legū attēta qualitate perſonarum patrimonij quātitate ⁊ patrie conſuetudine iuxta tex. ī l. filie. ⁊ ibi Ray. ⁊ Bar. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. quero. ⁊ ibi Bart. ff. de iure doti. ⁊ no. Ange. i aut. de reſti. ⁊ ea q̄ parit. §. quādo hēt. ⁊ bal. in aut. res q̄. in. ij. col. C. cōia de leg. ⁊ Bal. i. l. ſi. C. de dotis p̄miſſio. ſi ergo non eſt probata quātitas dotis nō poteſt dici qḋ fuerit legitime dotata: confirmatur ⁊ fortius: nam lʒ de certa quantitate fuiſſet probatum: tn̄ ſi nō eſt p̄batū qḋ illa dicat legitima dos ſm̄ ꝯſideratio. ſ. ſcriptas nō p̄ſt filiā n ſucceſſione excludere
2 cōtra diſpoſitio. iuris cōis nā cum † ſtatutū requirat ad excluſionē hāc qualitatē qḋ eſſet legitime dotata debebat talis qualitas deduci ⁊ p̄bari iuxta ea q̄ no. voluit Jo. an. in. c. j. de homi. li. vj. ⁊ bal. in. l. hi q ad ciuilia. C. de appel. ⁊ i. l. ſi qs nō dicā rapere. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ ang. i. l. fideicōmiſſuʒ. §. tractatū. ff. de in. ¶ Quinimo aūt p̄bata quātitate ꝯſideratis dictis qualitatibus adhuc dos legitima ⁊ cōgrua nō dʒ eſſe minor legitima lʒ attētis dictis qualitatibus poſſit eſſe maior vt voluit Barth. de Salyce. per illum tex. in aut. res q̄. C. cōia. de leg. ⁊ idē p illū tex. tenuit Bar. de Saly. in ſua diſputatiōe que incipit. ſtatuto cauet idē voluit Bald. in ſuo ꝯſilio qḋ icipit materia diuidit. qr dos ſuccedit loco legitime. ⁊ arg. aut. ſi qua mulier. C. de ſac. ſanc. ecc. idē bald. in cōſilio incipiente quia ſtatutū tria hʒ capita. ita etiaʒ pluries cōſuluit preceptor meus do. Alex. allegat ad hoc Ange. cōſuluiſſe in ſuo conſilio. ccxj. incipiēte. dn̄s Gregorius qḋ ſm̄ ordinē meū nō reperio qr legitima appellat munuſcula. l. ſi qs in ſuo. C. de inoffic. teſta. ⁊ ita alias conſuluit dn̄s benedictus capra. ⁊ vidi pluries

cōſultum per doctores peruſinos qui habuerāt hanc opi. pro canonizata. ⁊ ita l magna cā obtentū fuit in ciuitate flo. quare cū iſta non dicantur probata ſequit qḋ non eſt ſtatuto ſatiſfactum. ⁊ pro his facit qḋ ſtatim dicetur in ſequēti dubitatiōe. ¶ Secundo conātur filiā excludere ab hereditate paterna qr dicūt qḋ tutores adeūdo hereditatē inſolidū pro infante iuxta id qḋ habet in. l. ſi infanti. C. de iure delib. vident obligare voluiſſe pupillā ad cōgruā dotem ex quo nō poterat alſ inſolidū adire niſi dote cōſtituta filie qr propter filie ante hereditas nō deferēt igit adeunda inſolidū iuxta diſpoſitionē ſtatuti vi' ad dotē cōgruā obligaſſe infantē qr vi' ſe obligaſſe diſpoſitioni dicti ſtatuti. ar. l. ſi duo. cū ibi no. ff. de acqui. here. ⁊ eoꝝ que habentur in. l. gallus. §. j. ff. de libe. ⁊ poſth. Accedit qr volēdo ſolidā hereditatē cēſet voluiſſe an-
3 tecedēs neceſſariū. l. ad rem mobilē. ⁊. l. ad rē legatā. ff. de procu. † ⁊ ſic ſi eſt tā uſata obligatio d̄r ſatis dotata tāquam dotata excludatur ſm̄ bar. in. l. titio centum. §. titio genero. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ bart. in. l. cū plures. §. pe. ff. de admi. tut. ⁊ bald. in. l. ſi plures. in verſi. iuxta hoc querit. C. de condi. inſer. ſed ad hoc reſpondet patronus cauſe in primis allegationib' qḋ imo ex ſola obligatio. ad dotē non pōt dici dotata: ex quo dos ſine matrimonio eſſe nō poteſt. l. ſi. C. de do. ante nup. ⁊ ita tenēt do. Raph. cuma. ⁊ Jo. de Imo. qui rn̄dent ad leges bar. in. d. l. titio cētum. §. titio genero. ⁊ ita ēt tenet Fulg. in. l. nō ſine. C. de bo. que lib. dicens ſe ita cōſuluiſſe apud veronā ⁊ hāc eſſe ſnīam antiquoꝝ quā etiā cōſulendo ſequutus eſt dn̄s Alex. in ſuo ꝯſi. xiij. in formis incip. circa p̄mū. vbi dicit qḋ dotata d̄r qn̄ dos tradit qr ꝯtract' dotis eſt ꝯct' qui re perficit. ⁊ ſi nō incipiat a traditiōe ſed a promiſſione non d̄r contractus dotis ſed p̄miſſio que nō eſt cōtractus nominat' prout declarat no. Bart. in. l. iuriſgentiū in ſi. principij. ff. de pac. ⁊ probatur in. l. ad exactio. ⁊ ibi Bal. C. de dotis promi. ſ. agitur ſola promiſſione qḋ eſt fortius non diceretur dotata: nō omitto ꝙ fundamentum Bart. eſt in cōi vſu loquēdi qui eſſet p̄bandus vt in. l. labeo. per Barto. ff. de ſupel. leg. vnde eo nō p̄bato ſtat opi. contraria. ſed miror qḋ tale fundamētū ſtat cum ſtatutum clare loquatur ſi fratres voluerint dotare ⁊ dotauerint. ⁊ ſic ſtatutuʒ non ſolum requirit qḋ habeāt volūtatē dotandi. ſed etiam qḋ actualiter dotēt: nam ad veritatē copulatiue debet vtrūq; verificari. vt in. l. ſi heredi plures. ff. de condi. ⁊ demō. ⁊ per Bar. in. l. ſi is qui ducenta. §. verū. ff. de rebus dubijs. verbum aūt denotat actū perfectū ⁊ ꝯſummatū. vt in. l. ſi quis id qḋ cū ibi no. ff. de iuriſdictiō om. iudi. ⁊ per Bar. in. l. j. §. diuus. ff. de ſicarijs: preterea ſtatutuʒ requirit hoc per viam cōditio. qḋ fuerit dotata igitē expreſſe ⁊ in forma ſpecifica impleri debet. l. mevius. ⁊. l. qui heredi plures. ff. de cōdi. ⁊ demon. cōfirmantur etiā clare nam ille dicitur dotare qui exercuit actū dotandi quātū in eo fuerit ita dicit Barto. in d. §. titio genero. arg. l. mulier. §. j. ff. de condi. inſti. ⁊. l. ſtichus ſi heredi. ff. de ſtatulibe. ⁊ ideo voluit Barto. ibi qḋ ad hoc vt filia dotata preterita non poſſit impugnare teſtamentum debet relinquere dotem in teſtamento ⁊ ſic exercere actum dotandi quātū in eo eſt: ſed hoc in caſu noſtro minime interuenit igitur nō dicitur ſatiſfactuʒ ſtatuto cui pro dotis aſſignatio. ad minus ſatiſfaciēdū
4 erat ⁊ ſic eſt ſublatū ſcōm fundamentum. ¶ † Tertio conantur excludere filiam dicēdo qḋ primo pater erat obligatus dotare. ⁊ tamen ſtatutum vult qḋ talis conditio dotādi trāſeat in filios. ⁊ ſic cum conditio ſit ſemel facta in heredes tranſmiſſibilis perpetuo cēſetur trāſmiſſibilis. arg. l. pater. §. quindecim. ff. de leg. ij. ⁊ arg. eius qḋ in mero imperio notant Guil. ⁊ bar. in. l. j. in prin. ff. de offi. eius cui manda. eſt iuriſdictio. cum ſimi. ſed hoc eſt vnū ſomnium quia ſi fratres dotarent mortuo patre nō excluderetur filia ex iure dotandi tranſmiſſo de patre in filiam. ſed ex iure proprio cōceſſo ipſis filijs vt p̄ʒ ex verbis ſtatuti qḋ dicit eodem modo obſeruetur. qḋ nihil aliud ē dicere niſi ꝙ id qḋ obſeruatur in patre dotāte obſeruet ſi fratres ⁊ nepotes voluerint dotare ⁊ dotauerint: ⁊ ſic hūc ſcōm caſum equiparat primo ad hoc. l. certi cōdictio. §. qn̄ igitur. in ver. idē erit. ff. ſi cert. pe. ⁊ in. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulga. ⁊ pupilla. preterea ad hanc rationem reſpōdet ſubtiliter patron' cauſe quia in caſu noſtro femina excludit ſi fratres dotauerint igitur antequam dotauerint portio femine non eſt eis delata niſi ſub conditione ſi dotauerint. igitur ſi moriuntur pendente conditione non tranſmittūt ius adeūdi l. vnica. §. ſin autem ſub conditione. C. de cadu. tollen. l. ſi ita legatum. §. illi ſi volet. ff. de leg. ij. faciunt no. in. l. hec verba. ⁊ in. l. finali. ff. de condi. inſti. ⁊ ſic non tranſmittendo portionē femine: non tranſmittit onus dotandi annexum et iniunctum. ad cōſequendam portionem femine. ⁊ ſic procedit doctrina bald. in. d. l. ſi plures. ⁊ Petr. de ancharan. in repe. c. j. prout in conſilio latius retuli. ſecus autem eſſet quando filia fuiſſet excluſa ⁊ filijs in totuʒ onus dotandi ſpectaret: quia tunc portio eſt delata ⁊ tranſmittitur ex potentia iuitatis. ⁊ conſequenter onus dotandi annexum ⁊ ita loquitur Ugolinus de fontana in. l. j. C. de adul. ⁊ loquūtur

ſequentes

ſequentes.cum ſimi.¶ Confirmatur predicta.q: tale priuilegiū
conceſſum filiis ⁊ nepotibus vocādi ⁊ ſic excludendi non cenſet
conceſſum aliis in quibus non adeſt talis qualitas ſm Saly. in
l.C.de adul.¶ Quarto conantur filiā excludere q: dicūt ꝙ ſi ſta
tuētes fuiſſent de hoc caſu interrogati qn̄ filii moriētur filia nō
dotata relicta in aſſignatis vt in caſu noſtro idem ſtatuiſſent: igit
idem cōcludēdū eſt ar.tex.cū glo.in.l.tale pactum.in fi ff.de pact.
¶ Sed ad hoc optime rn̄det patronus cauſe q: cū ſtatutū ſit ex
orbitās a regulis iuris cōis cēſendū eſt qđ in caſu nō expreſſo vo
luerint qđ potius remaneat in diſpōne iuris cōis.l.ſi vero.§.de
viro.ff.ſo ma.l.ſi cū dotem.in princ ff.ſolu.ma.q: cenſentur min⁹
voluiſſe ledere ius cōe quem poſſibile ſit.l.pcipimus.C.de appel.
¶ Scđo qđ ſtatutū tantū in caſibus expreſſis excludit:ergo in
aliis nō cenſetur velle excludere.d.l.pcipim⁹.⁊ talis ratio magis
militaret in caſu deciſionis Bal.in.d.l.ſi plures.Et tn̄ cōtrariū
decidit Bal.¶ Preterea ſtatuta excludere ſolent filias dotatas
adeo qđ ſi tpe mortis patris nō eſt dotata ſuccedit vt in cōſilio
dico ſtatutū nr̄m ſ extēdit qn̄ ē dotata ⁊ filiis ⁊ nepotib⁹ idē ſit.
¶ Tertio negat qđ qn̄ ab aliis dotaret idē ſit.l.cum pretor.ff.de
iudi.⁊ in.l.maritus.C.de pcu.q: ſi idem voluiſſet hoc expſſiſſet.l.
ſi.§.finali.C.de cad.tol.imo per argumentum a 𝔠rio ſenſu qđ 𝔠
venire ex tacita mente.l.apud antiquos C de fur.in caſu noſtro
femina admittit ⁊ nō excluditur igitur mēs ſtatuti eſt in 𝔠rium.
¶ Quinto ⁊ vltimo loco adduco qđ infans propter nō dotare
eſt leſus.nam propter nō dotare nō potuit adire.⁊ ſic lꝫ diu viue
ret non eſſet leſus q: poterat dotare ⁊ adire: tn̄ in pūcto mortis
5 pꝑter nō dotare ⁊ morte fuit leſus: † ergo cōpetit ſibi beneficiū
reſtitu.in integrum qđ bn̄ficiū trāſmitti vr̄ ad heredes iuxta id q
no.Bar.in.l.qui duos.ff.de reb.du.⁊ vr̄ tex.in.l.nō ſolum.ff.de in
integ.reſti.⁊ per Barto.⁊ doc.in.l.pātonius.ff.de acq here.⁊ per
Bal.in.l.ſi pupilloꝝ.C.de repu.here.traditur in.l.ſi īfanti.C.de
iure delib.⁊ hoc pluſculū dubitatiōis facere videbat q: alia fun
damenta.𝔠 adducta ſunt cauillationes manifeſte.quatuor mo
dis ſubtiliter ⁊ elegāter rn̄det.d.aduocat⁹.¶ Pmo tenēdo opi
nionē Bal.in.d.l.ſi infanti qđ infans nō tranſmittit beneficiū
reſti.quā ſubtilr̄ defendit ⁊ allegādo etiam ſubtile cōſiliū Areti
ni ī 𝔠ſilio.dci Et q: qđ eſt trita lꝫ dubia nō pſequor.¶ Secūdo
in caſu nr̄o hereditas nō erat delata.⁊ ſic in infante nō ſolū fin
gitur non delata iuxta.d.l.ſi infanti.ſed etiā in veritate nō fuit
delata ex quo deferebat ſub cōditione ſi ſororē dotaret.l.delatā
ff.de ver.ſig.Igitur nō vr̄ tractandū de reſti.in integ.ar.tex.in.d.
l.ſi infanti ſm intellectū Bal.⁊ eius qđ dicit Lud.ro.in.l.panto
nius.ff.de acq.her.non pōt negari quin rn̄ſio ſit dubia ex quo fa
cilitate etatis leditur in pūcto mortis pꝑter qđ nō dotauit ī pre
ritū ar.l.iii.§.⁊ ſi hr̄s.ff.de mino.iunctis no.i.d.l.pātoni⁹.¶ Ter
tio rn̄det qđ nō oꝫ cōcedi cōtra minorē ⁊ infantē ar.l.verū.§.iiē
ff.de mino.¶ Quarto qđ nō fuit intētata reſtō ta integrū q: ſaltē
ꝑponi debuit vel per viā petitionis vel excep iuxta no.in l.nam
⁊ poſtea.§.ſi minor eē ibi no.ff.de iureiu.vbi Bart.⁊ doc.⁊ quia
dominus aduocat⁹ plene loquitur nō pſequor.¶ Sꝫ rn̄deo ali
ter ⁊ eſt vera ⁊ clara rn̄ſio qđ lꝫ infans moriendo tranſmitteret
beneficium reſti.in integrū in terminis de quib⁹ in.d.l.pātoni⁹.
⁊ in.d.l.ſi infanti.tn̄ nō trāſmittit ad excluſionē ſororis ⁊ filie te
ſtatoris in fauorē fratris ipſius teſtatoris rō eſt q: talis trāſmiſ
ſio irregularis nō oꝫ fieri ad patruū in pꝛīudiciū liberorū.⁊ ſic ſi
his.tex.eſt quē ita intelligūt Siſmōdus vicentinus Jac.de are.⁊
Bal.in.l.non pro numero.C ad officia num.⁊ ita tenet florentie
⁊ ita cōiter 𝔠ſulunt aduocati florētini.pꝑterea Bal.in indiui
duo in.d.l.nō p numero in 𝔳.oppono qđ ſumma tur patri vult
qđ filius reſpectu hr̄ditatis materne nō tranſmittat beneficium
reſti.in integrū ad patrem in pꝛeiudicium alterius filii q: ſupeſt p
ſona que excludit equitatē in integrū reſtitutiōis.igit vt dici ſo
liũ nō oꝫ ad patruū trāſmittere ad excluſionē ⁊ hoc ē equū fun
damētū ⁊ verū.¶ Rn̄deo ēt qđ ex ꝗ habebat tutorē qui fuit ne
gligēs in cōſtituendo dotē ad hoc vt totā hereditatē ꝗreret he
res infantis regreſſū habeat cōtra tutorē.⁊ ſic nō trāſmittit bn̄
ficium reſtitutionis prout cōcludūt Bar.Franc.de alberg.⁊ alii
in d.l.ſi infanti.⁊ Bart.in.l.q duos.ff.de re.dub.⁊ Bar.in.l.vni
ca.§.in nouiſſimo.C.de cad.tol.¶ Rn̄deo etiā ſubtilr̄ in termi
nis ſm doc.in.d.l.pantoni⁹.cauſata fuit leſio ī vita q: nō potuit
adiri hereditas in pūcto mortis.l.ſi ff.qn̄ dies leg.ce ced.ſed quia
ad hoc vt beneficium reſtitutiōis traſmittat eſt neceſſe qđ cōpe
tat in vita ⁊ qđ poſſit intentari.l.nō ſolū.𝔠 alle.de in integrū re
ſtitu.tn̄ q: cōpetit de rigore ex quo nō potuit peti nō tranſmitti
tur ſed de equitate.ergo qn̄ nunꝗ in vita cōpetit nō tranſmittit
ſed in caſu noſtro nunꝗ 𝔠petit in vita.iđ nō potuit tranſmitti.
quod non potuit ptꝫ q: nunꝗ in vita fuit ſli⁹ excluſus.nā ſemp
tutor potuit etiam in puncto mortis dotē cōſtituere ſicut de im
plemēto cōditionis ſolutiōis dicit do.Alex.in.l.ſi fili⁹ heres.ff.de
6 lib.⁊ poſthu.† ⁊ ſic in puncto mortis potuit ex potētia ſuitatis

efficī heres.l.ſi.ff.de cōd.inſti.igit ſic nūꝗ in vita fuit leſio perfe
cta.⁊ nō competit reſtō.ergo nec fuit trāſmiſſio.¶ Aliter etiā re
ſpōdeo.⁊ eſt noua rn̄ſio.ſtatutū vult duo copulatiue.ſ.ꝙ fratres
voluerint dotare ⁊ dotauerint.ſed volūtas nō pōt dari in infan
te:q: quicquid videt ignorat.l.i.C.de fal.moneta.⁊ tradit i.d.l.ſi
infanti.⁊ in.l.potuit.C.de iure delib.Igitur non potuit cōditio
ab infante purificari.⁊ iđ dicemus qđ nō trāſmittit ius deliberā
di vt tradit in.d.l.cū antiquiorib⁹.⁊ ſi dicatur quod potuit ipſi
ri voluntate tutoris q: ſcientia ⁊ volūtas tutoris cēſetur ſciētia
⁊ voluntas pupilli.⁊ ſic trāſmittit ius deliberandi vt concludit
Bar.in.d.l.qui duos.⁊ Bar.⁊ doc.in.d.l.ſi infanti.Reſpōdeo qđ
talis fictio qđ volūtas tutoris cenſeat voluntas infantis induci
nō oꝫ ad excluſionē ſororis qđ iura reputa nt iniquū vt in.l.ma
7 ximus.C.de lib.prete.† ⁊ ſic cum ceſſet equitas ceſſit fictio:vt per
Bar.in.l.ſi is qui pro emptore.ff.de vſuca p.ſi ergo nō poterat cō
ditio purificari igitur viſum eſt iure cōi ⁊ nō eſt leſus ⁊ ſic non cō
petit reſtitutio.l.nō videtur.C.de in integ.reſti.ti.generali.¶ Ex
quibus cōcludit qđ nō obſtant fundamēta que ſunt reſpectu he
reditatis paterne.¶ Sed aduerſarii cōtra aliā concluſionem in
cōſilio aliis reddito firmatā reſpectu hereditatis fratris dicūt ſo
8 rorem ⁊ matrē excludi a patruo plurib⁹ rationibus ¶ † Primo
ex capite incluſiuo ſtatuti poſiti ſub rubrica q ſuccedere debeāt
ab inteſtato.in quo vocantur agnati maſculi vſꝗ ad quartū gra
dum.igitur ſunt excluſe agnate femine:q: vnius incluſio alteri⁹
eſt excluſio.l.maritus.C.de pcu.l.cum pretor.ff.de iudi.Barth.in
ſpecie in.l.ii.§.videndū ff.ad tertul.Scđo q: ſtatutū dicit quod
agnatis maſculis deficientibus ſuccedere debeāt agnate femine.
igitur primo maſculi ſcđo femine maſculis deficientibus cēſent
vocate.Ad hoc tex.in.c.i.de eo qui ſibi ⁊ heredibus ſuis maſculis
facit no.per bar.in.l.vt iuriſiurādi.§.ſi liberi.ff.de ope.liber.⁊ p
Bal.in aut.ſi quas ruinas C.de ſac.ſan.ec.cū multis ſi.
¶ Tertio q: ſtatutū dicit agnatis maſculis deficientibus ſucce
dere debeant agnate.ergo a contrario ſenſu maſculis extantib⁹
nō debēt ſuccedere qđ argumētum in caſu noſtro ſumi pōt:vt pꝫ
ex no.p Cy.⁊ Bal in.l.cōuenticulam.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ qđ Bald.⁊
Mod.late in.l.ſi cum dotem.in prin.ff.ſo.ma.⁊ Pau.de ca.cōſi
lio.cccclix.⁊ Petr.de ancha.in.c.i.de conſtitutio in vi chartas.
¶ Quarto q: rubrica generaliter loquit qui ſuccedere debeāt ab
inteſtato ⁊ in nigro excludi vident alii cognati Et ſic ſtatutum
generaliter excludit cognatos.⁊ p 𝔠ns verificari poteſt i cognatis
feminis ⁊ nō cognati in allegat conſiliū Pau.de caſt.in ſimili in
ſuo cōſi.cccxviii.Ad idē no.p Pau.de ca.cōſi.clxx ¶ Quinto ⁊
vltimo q: deducta in cōſiliis p no per Bar.in l.i.§.filium ff.de cō
tra tab.⁊ p Bal.in.l.ſi quis filiū.C.de inof.teſt.⁊ doc.in.l.illā.C.de
colla.locū habēt qn̄ agnati ponunt in 𝔠ditiōe ad excluſionē ma
tris licet aliter videant includi.Secus quādo agnati ſunt expſſe
vocati.⁊ in caſu.q: tunc eoꝝ incluſio agnatoꝝ eſt excluſio.l.cum
pretor.ff.de iudi.⁊ ad hoc qđ no.Bal.in.d.l.ſi quis filiū.⁊ quod not.
Bal.in.l.ſi defunctus.C.de ſuis ⁊ legi.⁊ in.l.maximū vitium.per
Bal.C.de lib prete.Et iſta deducunt in effectu lꝫ lati⁹ ⁊ copioſi⁹.
¶ Quibus tn̄ nō obſtātib⁹ adhuc puto cōcluſionē in cōſilio fir
matā veriorē eſſe.Et pro fundamēto pmitto qđ iſta hꝫ fundatā
intētionē de iure cōi.vt i aut.fratres C.de legi.here.⁊ l corpore vbi
ſumit.Et ad primā rōnē in cōtrarium allegatam rn̄deo prout in
cōſilio reſpōdi.¶ Primo verum eſt qđ ex capite incluſiuo exclu
duntur oēs perſone nō incluſe ꝗ veniūt mediāte perſona excluſa
vt in caſu noſtro mediāte matre ⁊ cōiūctis p lineā maternā ⁊ me
diātib⁹ cognatis nō aūt excludunt perſone ꝗ veniūt ſuo iure vt
ſoror ꝗ eſt agnata:ita rn̄det collegiū perūſinū prout refert ⁊ ſequit
Pe.de anc.in repe.capituli canonū ſtatuta.de 𝔠ſti ¶ Secundo
rn̄det ꝙ viuēte matre oēs cognati vident excludi ſm Bald.in.d.
l.illā ⁊ nō agnate femine q: nō ſunt ſimiles matri ⁊ cognatis ex
cluſis in ſtatuto.nam per expreſſionem matris ⁊ cognatoꝝ datur
intelligi qđ per incluſionē cognatorū maſculorum nō excludun
tur agnate que ſunt diuerſe ſpeciei.ſicut dicim⁹ i.l.ſina.§.cui dul
cia.ff.de vi.tri.⁊ oleo lega.⁊ l.c.ſedes.de reſcrip.⁊ ita colligitur de
mente barto.in.l.i.§.pe.ff.de cōtra tab.prout latius in conſilio de
duxi.⁊ eſt clara ⁊ vera rn̄ſio.¶ Tertio reſpondetur qđ ſtatutum
in prima parte in capite incluſiuo ¶ Primo declarat quas per
ſonas vult includi.¶ Secūdo quas perſonas vult excludi.vñ p
expreſſionem matris cōiunctoꝝ per lineam maternā ⁊ cognato
rum apparet qđ noluit agnatas excludi.l.cum pretor.ff.de iudi.
vnde nō eſt fienda extenſio de perſona ad perſonam que nō ſit cō
iuncta mediantibus perſonis excluſis.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolut.
ma.⁊ tradunt plene bald.⁊ alii in.d.l.illā ſi enim voluiſſet ſtatu
tum agnatam excludi vtiꝗ expreſſiſſet ſicut de aliis multis expſſ
9 ſit l.vnica.§.finali ad deficiētis.C.de cad.tol.† Et pro certo ſom
nium eſt non paruū dicere qđ in illis verbis ⁊ aliis cognatis in
cluduntur agnate femine que ſunt etiam cognate.
¶ Primo quia cū diceris de cognatis proprie ⁊ in ſpecie dictio

alijs includit ſimilia expreſſis. l. ſi. §. cui dulcia. ſ. allega. ⁊ per glo. in. l. ſi fugitiui. C. de ſeruis fugi. ¶ Scdo qꝛ verba ſunt intelligēda ſimpliciter ⁊ p pri⁹ nō ſm aliquid ⁊ per poſterius. l. hoc legatū. ff. de le. ij. tradūt doc. in ſimili materia. ⁊ in. l. j. ff. de ſucceſ. edic. ergo in telligi debēt de cognatis qui ſunt cognati: ita qḋ non agnati. ¶ Tertio qꝛ ſtatutū ſpdictū qñ voluit facere mentionē de agnatis maſculis ſiue femininis vocat agnatos maſculos ⁊ agnatas feminas vnde ex precedētibus ⁊ ſequētibus declaratur intētio ſtatuti. l. qui filiabus. in prin. ⁊ l. ſi ſeruus plurium. in ſi. ff. de leg. primo. ¶ Quarto qꝛ ſtatutū multum operaꝛ qꝛ per excluſionē matris tñ erāt excluſi cognati cōiuncti mediāte pſona matris ⁊ nō alij ſm Bal. ⁊ alios in. l. illā. vnde ſtatutū voluit qḋ etiam alij cognati ſint excluſi. Non eſt ergo ſtatutū extēdēdū etiam ad agnatas ⁊ maxime ad ſorores. ar. no. per barto. in. d. l. j. §. ſic ergo. ſi intelligamus verbū cognatis in genere tunc ſic loqueret etiā de cognatis maſculis: cū illa verba ⁊ alios cognatos pariter includāt
10 ⁊ maſculos ⁊ feminas. † ⁊ ſic ſtatutū contineret repugnātiā qḋ nō eſt dicendum. l. j. C. de in offi. dotibus. cū expediat. de elec. ⁊ in eodē ſtatuto. ar. l. ſcripture. C. de fide inſtru. ⁊ c. periculoſe. de penitē. diſt. j. nō omitto qḋ ſtatuta ⁊ doc. qñ loquūtur de cognatis ſemper intelligūt de illis qui non ſunt agnati. ex quibus concluditꝛ qḋ ex prima parte ſtatuti ⁊ ex capite incluſiuo nō ſunt excluſe ſorores. ⁊ hoc eſt clariſſimū. ad ſcḋam rationē reſpōdet patron⁹ cauſe ſubtiliter ⁊ copioſe cuius reſpōſiones nō repeto. rñdeo etiam qḋ qñ ſtipulor feudū mihi ⁊ heredib⁹ maſculis ⁊ feminis licet de virtute ſermonis femine admitti deberēt ſicut maſculi vt tradunt docto. in. l. gallus. §. quidem recte. ff. de lib. ⁊ poſthu. et propter hoc dicit text. in. d. c. j. de eo qui ſibi ⁊ heredibus ſuis maſculis qḋ fuit diu diſputatū an femine comprehēderent ſimul. ⁊ deciditur qḋ in materia feudoꝝ femine non ſuccedant exiſtētib⁹ maſculis: ideo admittuntur eis deficiētibus. ⁊ idem dicimus in emphyteoſi qñ eſt ſtatutū in loco quod exiſtētib⁹ maſculis femine nō ſuccedāt vt per bar. in. l. iuriſiurādi. §. ſi liberi. ff. de operis libertorum. ¶ Sed in materia de qua agimus ſuccedunt agnate femine ſicut agnati maſculi. vnde ſubiecta materia nō operatur idem ⁊ verba ſtatuti nō excludunt niſi per argumentum a cōtrario ſenſu qḋ nō ſumi debeat ⁊ qño forte dicetur. ¶ Reſpondeo ⁊ aliter tres ſunt caſus diuerſi. ¶ Primus qño mater excludaꝛ ob agnatis maſculis. ⁊ hoc determinatur in prima parte ſtatuti. ¶ Secūdus caſus eſt qño mater excludatur ob agnatis femininis ⁊ hic determinaꝛ in ſcḋa parte ſtatuti. ¶ Tertius caſus eſt an ⁊ qño agnati maſculi excludūt agnatas feminas ⁊ hoc non determinaꝛ in ſtatuto niſi qḋ preferanꝛ in excluſione matris. ergo hic caſus remanet in diſpōne iuris cōis. l. ſi cum dotem. in princip. ff.
11 ſo. ma. ⁊ l. l. ſi vero. §. de viro. eo. ti. Nō obſtat tertia ratio † qꝛ imo excluduntur per argumentum a cōtrario ſenſu qꝛ ad hoc multū ſubtiliter rñdet patronus cauſe. ⁊ multū placet rñſio qḋ regulariter ad iuris antiqui correctionē nō dꝫ ſumi prout eſt gl. obiter approbata in. c. capitteꝛ. §. qḋ ſi per. ex. de elec. li. vj. ⁊ eſt glo. iuris ciuilis in. l. vt liberis. in ver. nec lex vetat. C. de colla. quem ibi ad hoc ponderant Ful. ⁊ Moderni. verum eſt qḋ in qōne poſita per Cy. ⁊ bald. in. d. l. conuenticulam. ſumitur qꝛ ſtatutum nihil operatur ſi non ſumeretur. ⁊ hoc eſt fundamentū illi⁹ deciſionis: qꝛ ſi ſtatutum dicit nō exiſtentibus filijs maſculis filie femine ſuccedāt hoc eēt ē de iure cōi. igiꝛ nihil operaꝛ niſi dicam⁹ a ꝯtrario: ergo filijs exiſtētibus non deberet ſuccedere. ſed in caſu noſtro in multis operatur vltra ius cōe vt pꝫ in pma parte ſtatuti ⁊ etiā i ſcḋa. igitur ceſſat rō deciſionis: ergo ceſſare dꝫ. l. adigere. §. quā uis. de iurepa. Jtē cū nō ſimus in caſu exceptuato qñdo nihil operaretur ſtare debemus regule vt in. l. j. ff. de reg. iur. Jmo ſtatutum in verbis expreſſis a quibus volumus ſumere argumentū multū operaꝛ dum dicit qḋ deficiētib⁹ maſculis mater excludaꝛ in aliqua parte que non excludiꝛ niſi a ſorore vtriuſqꝫ coniuncta vt in aut. defuncto. C. ad ter. igitur p tacitos intellectus argumen-
12 do a ꝯtrario ſenſu nō dꝫ induci correctio. ¶ † Quinimo forti⁹ qñ ſtatutū in aliqua parte operaꝛ nō debet extendi. vt p do. Ant. ⁊ Jmo. in. c. cauſam. §. de reſcrip. ¶ Sed rñdeo ēt ⁊ aliter qḋ etiā capiendo argumentum a cōtrario ſenſu aduerſarij nō hēbēt intētū. nā in caſu Cy. ⁊ Bal. dum dr nō exiſtētib⁹ filijs maſculis filie femine ſuccedāt a ꝯtrio ſumitur. ergo extantibus filijs maſculis femine nō ſuccedāt. ⁊ ſic ſumiꝛ argumentū reſpectu totius orationis ⁊ deciſionis. ſumamus ergo hic argumentū a ꝯtrio dꝫ qḋ agnatis maſculis deficientibus agnate per dimidiam ⁊ mater p dimidia ſuccedat. capiēdo ergo argumētū a ꝯtrio ſēſu dici dꝫ qḋ agnatis maſculis non deficiētib⁹ agnate nō ſuccedāt ſimul cū matre pro dimidia vt dictū eſt. quālr aūt tūc ſuccedat nec in prima parte determinaꝛ nec in ſcḋa parte ſtatuti. igiꝛ eſt caſus omiſſus ⁊ remanet in diſpoſitione iuris cōis. d. l. ſi vero. §. de viro. prout in ſimili materia arguunt collegium perուſinū ⁊ Joan. de Jmol. cōſulēdo prout refert do. Alex. in. d. l. illā. ⁊ eſt clare reſpōſio. Ex quibus pꝫ ſolutio ad quartū qꝛ iu filijs ⁊ alijs cognatis nullo modo ſcludi dñe agnate femine vt. ſ. declaratū fuit nec rubrica aliquid operaꝛ qꝛ nō loquiꝛ diſpoſitiue prout l ꝯſilio dñi Pauli ſed enūciatiue quo caſu nō dꝫ arg. de quo late p do. Alerā. l. l. ff. ſi cer. pet. nō ob. vltima ratio qꝛ etiā ad illā optime reſpōdet dñs patronus cauſe. nam Bar. quem doc. ſequūtur in. l. ij. §. videndū. ff. ad tertul. vult qḋ etiā ſi ſtatutū dicat ſtātibus filijs femine non ſuccedāt ſtatutū dꝫ habere caput incluſiuum maſculorū ac ſi maſculi eſſent expreſſe incluſi. ⁊ ideo Bal. l. l. ſi defunctus. C. de ſuis ⁊ legi. dū facit ꝯſideratio. quā faciūt aduerſarij dicit qḋ dicta cōſide. eſt doctri. Bar. ⁊ ſic dicit qḋ ſꝫ doc. bar. ēt ſi nō ſunt expſſe incluſi ſunt duo precepta ⁊ incluſiuum ⁊ excluſiuū ⁊ ſic recedit a ſua opi. de trāſeundo cū opi. Bar. in. d. §. videndū. ⁊ ſic bar. me: qui tenuit dictā opi. in. l. j. §. pe. de ꝯtra tab. eꝫ qḋ caput incluſiuum non operatur niſi proue. ſ. declaratū fuit ⁊ ita volunt ceteri doc. ſequētes Bar. minuſqꝫ obſtat qḋ dicit bal. in. l. ſi qs filiū qꝛ ſi contrarium diceret eius cōſideratio eſſet cōtra cōē opi. barto. ⁊ doc. prout aduerti bal. in. d. l. ſi defunctus. ſꝫ hoc nō dicit imo in caſu noſtro dicit ꝯtrium qḋ qñ nō ſumus in caſu prouiſo a ſtatuto caput incluſiuū nō operaꝛ. vnde cū ſtatutū loqueretꝛ qḋ ſtātibus fratrib⁹ ſoror excluderetur vult qḋ qñ extant mater ſoror ⁊ frater ſoror nō excludaꝛ a fratre. ar. d. l. ſi cū dotē. ⁊ ita eſt caſus noſter qꝛ primo ſtatutū loquiꝛ qñ non extāt agnati maſculi. qñ extārēt mater agnati maſculi qui matrē excludūt ⁊ ſoror que nō reperitur excluſa quid iuris ⁊ qño ſuccedāt ſtatutū non determinat. ergo caput incluſiuū nihil operaꝛ. ⁊ ſic bal. decidit p nobis. ¶ Preterea lꝫ bal. contrarium decidat tñ doc. cōiter in. d. l. illā. ſequētes bar. in. d. §. videndū. voluit qḋ ſtatutū habeat duo capita. ſ. incluſiuū ⁊ excluſiuū. ⁊ tñ tenēt opi. de q. ſ. ſ. qḋ ſoror vel amita non excludaꝛ lꝫ mater ⁊ cognati excludanꝛ vt pꝫ ex his ꝗ late ponit do. Alex. in. d. l. illā. ⁊ in conſilio latius dixi. vnde parū curandū eſſet de opi. bal. maxime cū in hac materia vario mō locutus fuerit vt pꝫ ex his ꝗ ponit in. d. l. ſi qs filium. ⁊ in. d. l. illā. ⁊ in. d. l. ſi defunctus. ⁊ in. l. ſi quis vel ſi qua. C. ad tertul. ¶ Ex qb⁹ omnibus ⁊ alijs deductis in primo conſilio ⁊ in binis allegationibus patroni cauſe qui oia ſubtiliter ⁊ elegāter conſiderauit arbitror dictā filiam ſuccedere patri in portione ſua ⁊ demū fratri excluſo patruo ſuo ⁊ fratre ſuo ⁊ ſic ff teſtatoris. Laus deo ⁊c.

¶ In hoc conſilio continetur.

¶ Primo an reſponſio rei facta poſitionib⁹ dicēdo credo factā eſſe vēditionē videlꝫ certis capitulis ⁊ pactis declaratis poſtea in ſuis exceptionibus tantum continentibus vnum capitulum poſſit pro parte negari ⁊ pro parte acceptari per actorē ex quo ex ea vult ſe fundare. ¶ Secundo ex quibus preſumitur emptio ⁊ ad probationem ipſius que requirantur. ¶ Tertio in quibus rebus eccleſie requiritur ſolennitas in alienando. ⁊ ex quibus preſumitur dicta ſolennitas. ¶ Quarto an in contractu cenſuali per alienationem quis recedat a iure ſuo. ¶ Quinto contra exceptionem rei non libere tradite appoſitam per emptorem quo remedio ſuccurratur venditori ad eius euitationem.

¶ Conſilium. ccviij.

1 ¶ Emptio ⁊ venditio ex quibus preſumanꝛ ⁊ qño probentur.
2 Libri gabellariorum an probent.
3 Solennitas in quibus rebus eccleſie alienandis requiratur.
4 Exceptio rei non libere tradite quando obſtet.
5 Contractus cenſualis quis dicatur.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Viſis actis ⁊ actitatis inter Antoniū ⁊ ſeuerū ex vna parte ⁊ baptiſtam ⁊ Laurentium ex alia parte oēs de ciuitate fauentie ⁊ allegationib⁹ factis vtrinqꝫ p dños aduocatos ieē literis trāſmiſſis p inſignē doctorem dñm Papinianū de albicellis vicariū generalem illuſtriſſimi dñi Fauentini petentē a me conſiliū quemā debeāt eē partes eius g in cā appellationis habet iudicare. vñ volens eius petitioni iuxta iudicij mei facultatem ſatiſfacere lꝫ multa p aduocatos allegant pſequar ea que mihi neceſſaria eē videbantur. ⁊ qñ ſuper libello actoris coram iudicium fundaꝛ. l. edita. cū materia. C. de edē. Capio petitionem Baptiſte ⁊ Laurētij in qua narrant venditio. cuiuſdam domus quorundam coriorum ⁊ certe quātitatis mortelle factam Antonio ⁊ ſeuero p pretio librarum bono. ccccxvj. ⁊ ſol. v. prout de pretio cuiuſlibet rei latius in petitione continetur. item narrant quod Antoni⁹ ⁊ ſeuerus ſoluerunt libras bono. ccvj. ⁊ qḋ incontinenti debebāt ſoluere libras. ccc. ⁊ poſtea in feſto omnium ſanctorum dimidiā reſidui ⁊ in paſchate reſurrectionis aliam dimidiā prout latius in libello declaratur. demū in libello concludiꝛ qḋ Antonius ⁊

Seuerus cōdēnent ad libras.lxij.ſoldi.xij.dinari.vi bono.ꝛ ꝑ me
dietate reſidui dicti ꝑcij ꝛ l libras.xcij.ſoldi.xij.bono . ꝑ reſiduo
dictaꝝ librarum.ccc.ꝛ ꝯtr ꝯ quolibet petitur dimidia.l.reos .§.cū
in tabulis.ff.de duob.re.ꝛ in.l.i.C.ſi plures vna ſententia ꝛ qꝛ va-
riarūt Antonius ꝛ Seuerus i coꝝ reſpōſionib⁹ ad poſitionē ꝛ
confeſſionib⁹ idcirco prius circa perſonā ſeueri diſcutiemus qd
iuris.deinum reſpectu pſone Antonij qꝛ vt ex.ſ.dicēdis appare-
bit aliter ꝛ aliter in perſona Antonij ꝛ Seueri reſpondendū eſt.
¶ Capiendo igitur perſonam Seueri circa quā arbitror partes
domini iudicantis eſſe in pronunciando bene appellatū ꝛ male
iudicatū. Iſta cōcluſio ꝓbatur.nā actore non probante reus ab
ſoluitur.l.qui accuſare.C.de eden.c.cū eccleſia ſutrina.de cā poſ.
ꝛ proprieta. Sed in caſu noſtro actores nō ꝓbāt eoꝝ intentionē
cōtra Seuerū igitur dictus Seuerus venit abſoluēdus. qḋ aūt
non ꝓbetur intentionem actorum cōtra Seuerū oſtēdit. Naꝫ ex
trib⁹ tm̄ poſſunt oſtēdere actores ſe ꝓbaſſe intentionem ſuam.
¶ Primo ex rñſione Seueri facta poſitionibus factis ſecundo
loco in cā principali in quib⁹ ponit qḋ Seuerus pluries confeſ
ſus fuit quod volebat dictā vēditionē ratificare ꝛ qḋ eā ratifica-
uit qbus poſitionibus ipſe rñdit qḋ credit cum illis capitulis ꝛ
pactis dictenus ſibi relatis per Antoniū eius ſociū.ꝛ licet in re
ſpōſione nō declaret q̄ fuerint illa capitula ꝛ pacta hoc declarat
in exceptionib⁹.ſ.qḋ fratres cōſentirēt qḋ haberēt aditū ꝑ cemi-
teriū.itē qḋ poſſent ſe ꝑ cemiterio extendere coria ꝛc.ex quib⁹ ex
ceptionibus declarat intentio rñdentis iuxta no.in.l.ſi quis intē
tione ambigua.ff.de iudi.qḋ etiam clarius declarat in poſitioni
bus factis in cauſa appellationis per dictos Antoniuꝫ ꝛ Seue
rum.ex qbus inferendo ad ꝓpoſitū concludo qḋ cū dicta reſpō
ſio Seueri nō cōtineat niſi vnum capitulum nō poſſunt actores
ꝑ parte acceptare:ſꝫ aut debeat in totū reſpōſionē negare ꝛ reij-
cere vel in totū acceptare vt ꝯcludit Bar.l.l.aurelius.§.idē q̄ſiit
ff.de lib.leg.ꝛ Bar.in.l.ſi quidē.C.de excep.ꝛ do. Ant. Car.ꝛ Jo.
de imo.in.c.bone.el.ij.extra de poſtu.prela.cum multis ſimilibus
ſi ergo in totū reijciūt nulla venditio eſt ꝓbata per dictā cōfeſſi
onem quam pars impugnat iuxta no.per Bar.in.l. poſt legatū
ff.de his qui.vt indig.ſi totam acceptāt ſuccūbunt quia in tēnata
eſt venditio pura ꝛ ꝓbata eſt modalis per tex.in.c.cum Joānes
eremita extra de fide inſtr. Item ex quo oppoſitū eſt modo non
impleto nō poteſt ſeuerus condemnari ex quo modus nō eſt im
pletus.l.tul.§.offerri.ff.de act.emp.ꝛ no. Bar.in l.quibus diebus
§.termilius.ff.de cōdi.ꝛ demon.ꝛ Bal.in.l.titia.ff.ſo.ma.facit.l.
cum proponas.la.ij.cum materia.C.de pact.
¶ Secūdo poſſunt deducere intentionē eorū probatā actores ꝑ
teſtes examinatos vcꝫ Mattheum ꝛ Petrum qui probant qḋ
Anto.ꝛ Seue.ſoluerunt florenos.l.ꝑ parte pretii venditiōis di-
ctarum rerum licet primus dicat qḋ nō vidit Seuerum numera
1 re.ſed ad hoc fundamentū rñdēdet ꝙ †ad hoc vt emptio ꝛ ven
ditio ꝓbentur dꝫ certū pretiū probari.inſti.de emp.ꝛ vendi.§.p̄-
tium.ꝛ in.l.ſi volūtate.C.de reſcin.ven.ſed in caſu noſtro teſtes ni
hil deponunt qḋ fuerit pretium certum dicte venditionis igit
ꝓbatio eſt imperfecta.vñ dicūt Ja.de ra.ꝛ Ray.in.l.i.C.de cōtra
hen.ꝛ cōmit.ſtipu.qḋ ſi ꝓducit inſtrumentū emptionis facte ꝑ
titium a tali ꝑlato de tali re ſi in tali inſtro non continet certum
pretium per tale inſtrm̄ nō probabit emptio.non enim preſume
retur venditio facta fuiſſe ꝑ iuſto pretio ſeu pro aliquo determi
nato pretio. Nam ſolēnitas pretij que eſt materialis ꝛ non vniſor
mis non preſumitur.vt in.d.§.pretium.nec eſt idem quod in ſolē
nitate formali ve no. Bar.in.l.ſciendū.in prin.ff.de verb.obli. Et
poſito qḋ qñ ꝓbatio per inſtrumentū vel teſtes produceretur in
qua conſtare videt de vendi.ꝛ non de certo pretio produceret cō
tra tertium poſſet eſſe dubium an tali probationi eſſet ſtanduꝫ
iuxta no.p Cy. l .d.l.i.C.de ꝯtrahen.ꝛ cōmit.ſtipu.ꝛ per Bart.in.l.i.
C.de reb alie.nō alie.quaſi ille cōtra quē ꝓduceret opponeret de
iure tertij:tñ qñ ꝓducit ꝯtra vēditorē vel emptorē tunc nemo ne
gat quin oporteat eſſe probatum de certo pretio vt cōpetat actio
ꝛ ita in ſpecie decidit do. Raph.cu.in.d.l.ſciendū.ꝛ Ful.ꝛ Pau.
de ca.in.d.l.ſi duo patroni.§.ſi qs iurauerit.ff. de iureiu.ꝛ de mē
te Ray.in.d.l.i.C.de cōtrah.ꝛ cōmit.ſtipu.idem tenet Lud.ro.in
l.titia.ff.ſo.ma.vbi dicit qḋ cum venditio perficiat ex trib⁹ ex cō-
uentione re certa ꝛ pretio certo omnia ſunt copulatiue probāda
alias venditio non ꝓbatur ſi deficiāt probatio in vno.cū ergo
in caſu noſtro teſtes ſpecifice non deponant de certo pretio nec
de conuentione vendi.ꝛ de quibus rebus concluditur quod ven
ditio non dicitur ſufficienter probata reſpectu dicti ſeueri.
2 ¶ †Tertio ex libris gabellorum quibus denunciantur vendi-
tiones quibus vꝫ fides adhibēda iuxta no.in aut.ad hoc.C.de ſi
de inſt.ꝛ no.bar.in.l.quedam .§.nummularios in ſi.ff.de edendo.
¶ Sed ad hoc faciliter rñdet qḋ ꝓbant i bis q̄ pertinēt ad eoꝝ
officiū ꝛ nō vltra puta qḋ fuit denūciatū. Itē qḋ ſoluta fuerit ga
bella ꝛ ſilia nō q̄ ad alia q̄ nō ptinēt ad eoꝝ officiū ꝛ ſic nō ꝓbāt
venditionem inter priuatos.vt declarant Ange.Pau.de caſt.ꝛ
Moder.in.d.§.nūmularios.ꝛ Bal.ꝛ Saly.in .l.exēplo.C.de pro
ba.ꝛ Paul.de caſt.in.d.aut.ad hoc.facit qḋ no.Bald.per illum
tex.in.l.ſi pſ.C.de act.emp.ꝛ Bal.l.l.quidā in ſuo.ff.de ꝯdi.inſti.
ꝛ qḋ no.in.l.ij.C.de cōuen.fiſci debi.li.x.cū ſi. ¶ Ex quibus cōclu-
ditur qḋ cū nō ſit ꝓbata intētio actoꝝ ꝯtra ſeuerū ſeuerus eſt ab
ſoluendus a dicta petitiōe.ꝛ hec quod ad pſonā ſeueri. ¶ Circa
perſonā Antonij ꝑ fundamento ꝑmitto qḋ dict⁹ Ant.vēditio-
nem fatetur ꝛ certuꝫ pretiū prout ponitur per ipſos actores veꝝ
eſt qḋ circa modū ꝛ tp̄s ſolutiōis variat qꝛ confitet ꝙ.cc.libre ſol
ui debebāt incōtinētī ꝛ medietas reſidui in feſto oīum ſanctoꝝ
ꝛ alia medietas in paſcate reſurrectionis.vnde contra eū acto-
res habēt actionē fundatā ex ſua cōfeſſione.vnica.C.de confeſſis.
ꝛ in.l.i.ꝛ.ij.ff.de cōfeſſis.l.perinde.§.notādū.ff.ad.l.aquil.l.gene-
raliter.C.de nō nu.pe.cū ſi. Quapropter vidēdū eſt an defenſiōes
rei ſint ſufficientes.ꝛ i effectu duas reperio defenſiones deductas
ꝛ probatas ſup qbus eſt aliqualiter inſiſtēdū qꝛ alie non obſtant.
¶ Prima defenſio eſt ꝙ dicta domus vꝛ eſſe eccleſie ex quo loc⁹
vbi edificata eſt iam fuit eccleſie ꝛ alienatus ſine debitis ſolēnita-
tibus.vnde cū edificium cedat ſolo:vt inſti.de rerum diui.§.ex di
3 uerſo videt qḋ dom⁹ dicat eſſe eccleſie. Qḋ †aūt fuerit alienat⁹ ſi
ne debitis ſolēnitatib⁹ pꝫ qꝛ non interuenit autoritas ſuperio-
ris vt in.c.ſine exceptione.xij.q.ij.nec vꝛ ꝓbari debita tractatio
nes iuxta no.p Spec. Jo.an.in ti.de loca.§.ſequit.ver.itē qḋ di-
cit.ꝛ qꝛ ſup hoc plura ſcribunt ꝑ aduocatos Antonij ꝛ ſeueri re
fero me ad eoꝝ allegationes in hoc. ¶ Ex quib⁹ inferendo ad ꝓ
poſitum cum venditor de natura cōtract⁹ vēditiōis teneatur tra-
dere rem liberā ꝛ vacuā:vt probat in.l.i.in ſi.cū ſeq.ꝛ in.l.in ven-
ditiōe.ff.de act.emp.ꝛ res apparet aliena q̄ euinci pōt non dicit
tradi libera p ea q̄ plene ponit Bar.in.l.meui⁹.§.fūdo.in.pe.q.ff.
de leg.ij.ꝛ eſt tex.in.l.ſup fundo.C.de trāſac.per quē dicit ibi bar.
de ſaly.qḋ res q̄ in totū vel pro parte apparet aliena nō dicit tra
4 di libera.ꝛ ſequitur ꝙ †obſtare vꝛ exceptio rei nō libere tradite.
l.ex ꝓdīis.ꝛ ibi Bal.in.l.querere.C.de euic.ꝛ ꝯtr qḋ nō poſſit em-
ptor ad ꝓciū cōdēnari.ꝛ in hoc vt percipio factū fuit magnū fun
damentū. ¶ Sed ad hoc fundamentū reſpōdet in primis quod
dicta terra alienata per dictam eccleſiam erat parua res ꝛ nulli⁹
vtilitatis vt probat ex proceſſu maxime ꝑ teſtes Antonij ꝛ Seue
ri ſup interrogatoriis ptis aduerſe.in talibus autē paruis rebus
ꝛ infructuoſis talis ſolēnitas nō requirit vt in.c.terrulas.xij.q.ij.
ꝛ no.gl.in ſumma.eadē cauſa ꝛ qōnē.ꝛ tꝫ gl.in.c.abbatib⁹.eadeꝫ
cauſa ꝛ qōne.ꝛ tꝫ Hoſt.in ſum.de his q̄ ſiūt a prela.ꝛ Inno.ꝛ do.
Anto.poſt gl.in.c.i.eo.ti.ꝛ Bal.ꝛ Saly.in aut.hoc ius porrectū.
C.de ſac.ſan.ec.ꝛ Jo de imo.in.c.vt ſup.de reb.ec.nō alie.ꝛ Jo.de
imo.in.c.i.de his q̄ ſiunt a maio.pte capituli.ꝛ ſic defectus ſolen-
nitatis nō facit qḋ dicta alienatio fuerit nulla. ¶ Rñdet ſcḋo q̄
ex quo poſtea lōgo tp̄e Baptiſta ꝛ eius autores poſſederunt di-
ctū terrenum edificatis domū ſcientibus ꝛ patientib⁹ dictis reli
gioſis ꝓſumitur oēs ſolēnitates a iure requiſitas interueniſſe:vt
cōcludit do.Ant.in.c.cū noſcitur.de his q̄ ſiunt a ꝑla.ꝛ Hoſti.ꝛ
aliī in.c.illō.de preſcri.ꝛ in.c.Albe.de teſti.ꝛ Ange. Imol.ꝛ alij in
l.qui aliena.in prin.ff.de acq.he.ꝛ eſt bonus tex.ꝛ ibi Ange.in.l.
filius.C.de pet.he.ꝛ tenēt cōiter mod.in.l.ſciendū.ff.de verb.obli.
ꝛ ita alias cōſultū fuit ꝑ doctiſſimos viros ꝛ obtētū.ꝛ qꝛ he due
reſponſiones ſufficiunt alias omitto. Nec ob.qḋ allegat qḋ facta
eſt venditio irrequiſitis fratribus.ꝛ ſic quod Baptiſta ꝛ Laurē-
tius ceciderūt ipſo iure a iure ipſoꝝ per tex.cū ibi no.in.l.ſi.C.de
5 iure ēphy.ꝛ in.c.potuit.de loca.qm̄ ad hoc rñdet ꝙ †hic nō eſt cō
tractus emphyteoticus ſed cenſualis ex quo trāſlatū eſt domini
um iuxta no.per gl.ꝛ doc.in.c.conſtitutus.de reli.do.ꝛ per Bar.
in.l.i.ff.de publi. ꝛ ponit Joan. de imo.in.c.ad audientiam.in.ij.
col.de reb.ec.non alie. Sed in contractu cenſuali per alienationē
quis nō cadit a iure ſuo qḋ pꝫ qꝛ non ſoluendo canonem qḋ idē
eſt nō cadit:vt no.gl.in.d.c.conſtitutus.ꝛ tamen hi duo caſus po
nunt a pari non ſoluere canonē ꝛ alienare in.d.c.potuit.ergo ea-
dē dꝫ eſſe iuris diſpoſitio.ꝛ hoc ſentit Joan.de imo in.c.ad audiē
tiā.vbi dicit illā glo.no.ad limitatio.d.c.potuit.ꝛ hoc argumēto
in ſimili vtitur etiam Saly.perificādo iſta duo in.l.ſi.C.de iure
emphy. ¶ Preterea ꝛ ſcḋo reſpondeo qḋ cadit ēphyteota dato
qḋ eſſet emphyteota ſi dominus vult vt dicunt doc.in.d.l.ſi.ꝛ in
d.c.potuit.ergo ex quo non eſt ius tertij excluſiuum iuris agētis
niſi dominus voluerit nō poſſunt rei de tali iure tertij opponere
iuxta no.per Barto.in.d.l.ij.de excep.ꝛ per Bal.in.l.cum ſeruus
quiſpiam.C.de ſer.fugi. ¶ Scḋa defenſio eſſe poteſt quia ex quo
mota eſt queſtio ante ſolutionē pretij dicitur euictio; imminere in
limine contractus.ꝛ ideo obſtat exceptio rei non libere tradite ꝛ
non tenetur emptor ad pretij ſolutionem.caſus eſt in.l.pe.§.ſi.ff.
de pericu.ꝛ commo.rei vendi.vnde actores timētes de fraude iter
poſite ꝛ captate controuerſie poterant dare iuramentum purga
tionis ꝛ offerre fideiuſſorē de euictiōe quo ablato potuiſſet cōdē

natio fieri ad pretiū: vt habent iſta per Bar. Saly. ꝛ Ang. in l. ſi poſt pfectā. C. de euic. ꝛ per Bal. in l. ex pdıs. eo. ti. ꝛ Jac. de are. ꝛ Bar. in l. a diuo pio. §. ſi poſt aditū. ff. de re iud. ꝛ Bal. ꝛ Saly. ꝛ Pau. de caſt. in l. non idcirco. C. de 3ben. empt. cū ergo nō ſue rit fideiuſſoꝛ euictio. oblatio. vř qđ emptoꝛ ad pretium condemnari non poſſit ꝛ iſtud vř cōcludere in fauorē emptoꝛis. ꝛ p cereto niſi eſſet magna ſuſpitio fraudis ꝙ fratres ſe mouceant ad inſtātiā emptoꝛis ex quo tā loco tpe nullā controuerſiā3 mouerūt a nūc moueāt in calculo ferēde ſnie pro reo ferēda eſſet ſnia. ſed qꝛ iudex inquātū pōt laboꝛare dꝫ vt fraudib⁹ ꝛ calūnijs litigantiū ſe opponat ꝛ obuiet. vt no. Jnn. in c. poſt ceſſionē. extra de cōceſ. prebē. ꝛ Bal. in l. j. C. de ſen. q̄ ſine certa quātitate. ꝛ eſt bonus tex. in l. qui cū maioꝛ. C. ſi plures. ff. de bonis libertoꝝ. per quē dicit Jmo. qđ iudex repellere pōt calūnioſe litigātes. facit qđ not. Bal. in l. perēptoꝛias. in pe. co. C. ſciā3 reſcindi nō poſſe idcirco ſe quēda eſt via per quā fraudib⁹ obuiet reo cōuēto nō preiudicet ꝛ etiā iuris diſpoſitio ſaluetur. pro cui⁹ vie fundamēto pmitto qđ dicit Pau. de ca. in l. iul. §. offerri. ff. de act. emp. vbi querit qñ emptoꝛ agit ꝛ nō obtulit pretiū qui agēdū3 diſtinguit no. quod aut vēditoꝛ opponit exceptio. pretij non ſoluti ꝛ petit ſe abſolui: ꝛ etiā abſoluēd⁹. ꝛ ita loquit ille tex. aut oppoſuit exceptio. ꝛ nō petijt ſe abſolui: ꝛ tūc debet cōdēnari ſi pretiū ſoluat. argumēto eius qđ no. Bar. in l. exceptio. C. de proba. in aut. hoc ampli⁹. C. de fideicō. ita dicamus in ppoſito ꝛ foꝛti⁹ in caſu noſtro ex quo a prīn. nō tenebat dare fideiuſſoꝛē euictio. qđ ex quo tñ eſt oppoſitum qđ res eſt in limine euictio. ꝛ non petijt ſe abſolui qđ cōuētum cōdēnari debeat ſi preſtet fideiuſſoꝛ euictiōis. ꝛ per hāc viam ſatiſfit iuris diſpoſitioni volenti ꝙ pſtito tali fideiuſſoꝛe cōdēnari debet emptoꝛ ad pretiū. d. l. pe. §. fi. ꝛ per doc. in locis pallegatis non preiudicatur reo ppter pſtatio fideiuſſoꝛū ꝛ obuiat fraudibus qđ facere dꝫ iudex ppter qđ Bart. in l. ſi quis libertatē. ff. de peti. here. cōſuluit iudicē in alia materia ferre ſniam p quā fraudib⁹ litigātiū obuiet. ꝛ pbant etiā pdicta per tex. in l. iiij. §. illud. ff. de fideicō. liber. q̄ allegat Pau. de caſt. in dicto loco per quē ſe dicit idē Pau. de ca. in ſimili in. d. aut. hoc ampli⁹. qđ lꝫ Bar. ibi dicat qđ ſubſtituti ꝛ alij in terminis illius aut. non poſſint agere niſi pſtita cautiōe ſeu oblata de obſeruādo ſꝫ ꝙ ibi diſponit: tñ ſi actum fuit tali cautione non oblata iudex poterat pnunciare bona in eum transferenda niſi cautio offerat. ¶ Ex quib⁹ concludēdo arbitroꝛ partes dñi iudicātis eſſe in pnunciādo bene appellatum ꝛ male iudicatū ꝛ ſniam reformādā in abſoluendo dictū ſeuerū ꝛ in abſoluēdo actoꝛes ab expēſis tanꝙ habētes iuſtā cām litigādi. Jtē in cōdēnādo dictū Antoniū ad dimidiā dimidie reſidui pretij dictarū rerū a ducātis ſex libris. s. petitam per dictos actoꝛes a dicto Antonio. ꝛ qꝛ vtraꝗ partium vincat ꝛ vinciť in abſoluēdo ab expēſis ꝛ pdicta omni melioꝛi modo ꝛc.

¶ Jn hoc conſilio continetur.

¶ Primo ſtante cōſtitutiōe pbibitiua foꝛēſes vēdere an poſſint ciues vendere rē foꝛēſiū ita qđ nō preſumat fraus ꝛ ciuis excuſet a pena. ¶ Secūdo ſi caſtrum aliquod ſubmittat ſe ciuitati cum aliquibus pactis ꝛ cōditionib⁹ ꝛ capitulis expreſſis ad q̄ ſe obligauit an ſit obligatū ad nō expreſſa. ¶ Tertio an cōceſſa per dicta pacta ꝛ capitula tollant per generalem legem principis.

¶ Conſilium. ccviij.

1 ¶ Accipere eſt verbum multum generale.
2 Clauſula. vbicunꝗ voluerint: quomodo intelligatur.
3 Voluerint verbum quid impoꝛtet.
4 Conſuetudo etiam inualida excuſat a pena.

Dominus labia mea apiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. Lꝫ nulla mihi ſit exhibita lex prohibitiua propter quā dici debeat. d. Hieronymū incidiſſe in penam propter venditionem dicti ſalis: tamen preſuppoſito qđ extet ducalis conſtitutio pbibitiua ſubditos ſufficiens propter quam talis venditio de qua agimus prohiberet videbat prima facie dicendū dictum Hieronymū in penā incidiſſe virtute ducalis cōſtitutio. nā ſiue illa ſit cōſtitutio ſiue cōſuetudo obſeruata ab illuſtriſſimo duce ferrarie ad illi⁹ obſeruātiā tenent ſubditi ꝛ trāſgreſſoꝛes puniri debēt. ¶ Primū probat inſti. de ſatiſdādo. in fi. ¶ Scđm probat in. l. ex ea. cū gl. extra de poſtulādo. ꝛ probat ex his que ponit Jo. an. in addi. Spe. in ti. de treuga ꝛ pace. ꝛ Bal. in l. cunctos populos. C. de ſumma trini. ꝛ fide catho. ꝛ eſt bonus caſus in. c. cū olim. extra de cōſue. ꝛ in. c. de his. xij. di. igitur ſi Hieronymus ſubditus fecit cōtra pbibitio. legis vel conſuetudinis videtur incidiſſe in penā impoſitā a lege ꝛ ꝯſuetudine predictis. nec videbat obſtare id quod ſit in capitulis que hꝫ dictū caſtrū a pfato illuſtriſſimo dño ꝗ̄ concedit qđ hoīes dicti caſtri poſſint vndecūꝗ accipere ſal ꝛ vendere. ꝛ ſic videat vēdidiſſe capitulis promittētibus. ꝛ cōſequēter in nullā penā icidiſſe. ar. l. gracch⁹. C. de adul. ꝛ l. l. nemo dāno. ff. de re. iur. cū vulgaribus. qꝛ ad hoc videbat rñderi poſſe qđ cū pbibitum videret foꝛenſib⁹ lꝫ ciuibus pmiſſū3. nō videbatur qđ ciues noīe ipſoꝝ ſal foꝛenſiū vēdere poſſint per tex. vbi vř caſus in. l. j. C. de nauibus nō excuſandis. li. xj. per quem dicit ibi barto. no. argumentum imo caſū3 contra comitatenſes q faciūt aliquem ciuē emere pro eis res vt ſub titulo ciuiū nō ſubſint honoribus impoſitis. ad idem vř caſus in. l. fi. C. de annonis ꝛ tributis. lib. x. per quē dicit ibi barto. no. argumentum cōtra clericos ꝛ ſcholares vel alios habentes immunitates a gabellis qui pretextu eoꝝ alios excuſant. idem probatur in. l. qui ſub pretextu. C. de ſac. ſan. eccle. ergo idem dicamus in caſu noſtro qđ ex quo foꝛēſibus pbibitū eſt vendere ſal nō cenſetur permiſſum ciuibus vendere ſal foꝛenſium eoꝝ nomine ſꝫ tñ ſal ipſorum ꝛ ad ipſoꝝ vtilitatē. ¶ Confirmo premiſſa triplici ratione ¶ Prima ratio eſt. nā ex quo foꝛenſibus vř pbibitum ꝛ nō ciuibus ſi ciues vendant ſal foꝛenſiū ſub eorum noīe dr̄ fieri fraus legi de perſona ad perſonā3 quo caſu nō obſtāte fraude cōmittit pena. vt l. l. fraus. ff. de leg. ꝛ ꝛ ibi p doc. ꝛ in. l. ſi ſponſus. in princip. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ l. ſi per impreſſionem. C. qđ metus cauſa. ꝛ ideo dicit bald. in. l. non dubium. C. de legi. qđ ſi exiſtēti de magnatibus prohibetur emere in aliquo loco incidit in penam ſi facit contractum loquēs in perſona famuli ſui i fraudē. ita i caſu noſtro cū pbibitū eſſet foꝛenſibus nō poſſunt ciues eoꝝ noīe res ſeu ſal foꝛenſiū vendere qꝛ dr̄ cōmitti fraus de pſona ad pſonam. ꝛ ideo pena non euitatur. ¶ Scđa ratio eſt qꝛ ex quo foꝛēſibus nō eſt pmiſſum hoc facere igitur nō poſſunt hoc per alios ex quo eſt mixta prohibitio ratione rei ꝛ perſone. caſus eſt cū glo. ꝛ ibi bart. ꝛ doc. in. l. labeo. in fi. ff. de vſuca. vnde dicimus qđ qñ aliquis prohibetur aliquid facere ꝛ illud facit per interpoſitā pſonā. dr̄ cie3 ꝛ male fide facere: vt eſt caſus in. l. fi. C. de predijs curi. lib. x. ad idem tex. ꝛ ibi barto. in. l. pupillus. §. fi. ff. de admi. tuto. igitur videtur quod foꝛenſes nō poſſent per interpoſitam pſona ciuiū ſal vendere qđ eis pbibitum erat. ¶ Tertia rō eſt qꝛ ſi aliť diceremus de facili prohibitio legis fraudari poſſet ꝛ annihilari qđ minus faciendū3 eſt. l. in fundo. ff. de rei vendi. poſſent enim de facili foꝛenſes inuenire amicos in loco ſub quorum noīe ſal venderent. facit regula cum quid vna via. cū materia. extra de reg. iu. in. vj. vnde dixit ſingulariter do. Anto. in ſua diſputatione q̄ incipit bononienſis. qđ lex quātūcunꝗ penalis ita dꝫ intelligi ꝛ interpretari eam extendēdo latiſſima interpretatiōe vt nō ꝯtingat illuſio vel euerſio diſpoſitiōis vel ad minus inferatur legi magna plaga. allegat ad hoc gl. in. c. quanꝗ. de vſuris. in. vj. ꝛ tex. in. l. j. §. pecunia3. ff. de calumnia. vbi verbum donit late intelligit p omni re ne inectio legis fraudari poſſit. ꝛ hanc rem difficultare videbant. ſed premiſſis minime refragantibus que in veritate nullo modo obſtāt in caſu noſtro cōtrariam ſententiam veriorē exiſtimo qđ ſ. dictus Hieronym⁹ nullo modo in penam inciderit. hāc cōcluſione3 clariſſime pbo pluribus ſolidis fundamentis. ¶ Primo hoīes ꝛ vniuerſitas dicti caſtri ſubmiſit ſe cū certis pactis ꝛ capitulis ad que voluerūt eſſe obligati vnde dicunt ſubditi ſm quid ꝛ non ſimpliciter: qꝛ ad non expreſſa non tenent ꝛ haberi deberēt pro non ſubditis. caſus eſt no. in. l. ij. ff. de iure immunitatis per quē ita ꝯſuluit barto. in ſuo conſilio. qđ incipit ꝯmune ſpoleti. allegat etiā tex. in. l. que ſitum. §. idē rñdit. ff. de fundo inſtru. ꝛ tex. in. l. cum delanionis. §. cui fundus. eo. titu. ꝛ probatur in ſimili p tex. no. ꝛ qđ ibi per bar. in. l. non dubito. ff. de captiuis ꝛ poſtli. reuerſis. ꝛ ita alſ vidi conſultum p Pe. de anc. ꝛ alia ꝯſilia Lud. ro. ꝛ alioꝝ pluriumoꝝ famoſiſſimoꝝ doc. totius Jtalie. ſꝫ in caſu noſtro in capitulis nō reperitur qđ non poſſint ſal vendere foꝛenſes vel ciues ſal foꝛēſium. igitur prohibitio generalis ducalis ipſos nō afficit. ¶ Scđo qꝛ regula eſt qđ lex generalis nō includit loca ſeu pſonas exemptas. caſus eſt cum glo. in. l. decurionibus. C. de ſilētiarijs. lib. xij. per que3 hanc regulam ponit bal. in. l. j. C. de ſumma trinita. ꝛ fide catho. in. x. col. facit qđ no. bar. in. l. ſi poſteriores. ff. de leg. ꝛ qđ habetur in. l. ſi mihi ꝛ tibi. §. in legatis. ff. de lega. j. igitur cum ex foꝛma capitulorum dicti homines ſint exēpti preter quam ad quedam in capitulis expreſſa quecūꝗ pbibitio gñalis ad eos extēdi nō dꝫ. ¶ Tertio nam illa que ſunt per capitula conceſſa non tolluntur per generalem legem: vt eſt caſus in. d. l. decurionib⁹. ꝛ probatur qꝛ illa que ſunt conceſſa per viam cōtractus tolli nō pñt: vt tradit p bar. in. l. oēs populi. in. iij. q. principali. ff. de iuſti. ꝛ iure. ꝛ in. l. qđ ſemel. ff. de decre. ab ordi. fa. ꝛ p Jnno. in. c. nonit. de iudi. ꝛ in. c. in materia de iniurijs. ꝛ eſt bonus caſus. ꝛ ibi plene not. Jnnoc. in. c. extra de proba. ſed in capitulis hoc conceditur vt oſtendam. igitur per generalem prohibitionem non cenſetur talis cōceſſio ſublata: qꝛ ſi tolli non pōt nō cenſetur voluntatē eſſe ſupe-

rioris

rioris ſuam leges generalē extendi contra tales conceſſiones ſm
Bar.in.l.ſi ſub cōditione.ff.de cōdi.inſti.⁊ Bal.in.l.ſi.§.in com-
putatione.C.de iure delibe.qḋ autem talis poteſtas vendēdi ſal
cōcedatur hominibus caſtri eo modo quo venditum fuit in ca-
ſu noſtro apparet aperte ex verbis dictoꝝ capitulorum dum di-
citur:itē concedimus ipſis cōmunitatibus ⁊ hominibus licētiā
accipiendi quācūqꝫ quātitatē ſalis ⁊ vbicūqꝫ voluerint ⁊ ipſum
ſal vēdendi in terre caſtrimontis que verba generaliter intelle-
cta decidūt caſum noſtrū:cū iſte Hieronymus acceperit ſal a di-
ctis mercatoribus ⁊ vēdiderit.vnde cum generaliter verba intel
lecta verificent̄ debet diſpoſitio generaliter verificari.l.j.§.⁊ gene
raliter.ff.de lega.preſtan.⁊ ix.diſt.ſi romanorum.nec percipio que
nam fraus colligi poſſit:nam cū potuiſſet Hieronymus emere
⁊ vēdere ſine metu alicuius pene quo caſu forenſes vel ciues non
ſuſtinuiſſent aliquod onus nō video que fraus poſſit colligi cū
facta dici non poſſit ad euitādū aliquod onus alicuius collecte
vel gabelle vel ad aliquem ſimilem effectum quo caſū loquuntur
iura ⁊ autoritates doctoꝝ. ¶ Quarto idem magis ſtringo qꝛ di
ctum capitulū concedit hominibus licentiam accipiendi ⁊ ven
1 dēdi.verbū † autem accipere eſt multum generale ⁊ proprie ſigni-
ficat quādo quis accipit vt ſuum non faciat ⁊ vt ſibi nō habeat
caſus eſt in.l.aliud eſt capere.ff.de verbo.ſigni.⁊ eſt bonus text.in
l.ſi tibi rem inſpiciendā.§.ſi quis ſponſionibus.ff.de preſcriptis
verbis.⁊ eſt caſus quaſi in terminis in caſu noſtro in.l.j.in fin.ff.
de eſtimatio.actio.⁊ ſic patet qḋ lex nō reqrit quod homines ali
quo titulo accipiant ex quo verbū accipit hoc nō ſignificat.igit̄
cum lex nō dicat nec nos dicere debemus.l.ſi ſeruum.§.non dixit
pretor.ff.de acqui.here.ſi enim voluiſſet lex qḋ a forēſibus titulo
emptio.vel alio titulo acciperent hoc expreſſiſſet.l.j.§.ſin autē ad
deficiētis.C.de cadu.tollen.⁊ in.c.ad audiētiam.extra de decimis.
cum ſi. ¶ Confirmatur ex duobus hoc fundamentū. ¶ Primo
qꝛ cū ſimus in materia penali ⁊ ſtricta debet diſpoſitio interpre-
tari vt nō inciderit in penā ⁊ ſic in mitiorem partem.l.preſens.ff.
de penis.⁊ l.ſi interpretatiōe.ff.de legi. ¶ Quinto adhuc magis
2 ſtringo ⁊ pōdero illa verba.† ⁊ vbicūqꝫ voluerint que verba idē
importāt qḋ in quolibet loco voluerint in.c.ſi.⁊ ibi per Archi.
de priuileg.lib.vi.⁊ per Joan.and.in.c.vbicūqꝫ de pe.co.lib.⁊ ha
3 betur in.c.ſi.de officio iudi.⁊ in.l.vbicunqꝫ.ff.de interroga.act.†
verbum autem voluerint importat liberam ⁊ abſolutā volūta-
tem non regulatā.l.fideicōmiſſa.§.quāqꝫ.de lega.iij.⁊ per Bart.
in extrauaganti ad reprimendam.in verbo videbatur.vbi plene
igitur aperiſſime dicta verba important quod homines dicti
caſtri poſſunt accipere ſal in quolibet loco ⁊ ſic non ſolū extra
dictū caſtrū ſed etiam in dicto caſtro:quia verba hoc importāt
nec ratio aliqua repugnat.l.non aliter.ff.de lega.iij.ſi ergo ciues
poſſunt emere ita in caſtro ſicut extra vt equalis etiam ſit deter-
minatio dicti verbi vbicunqꝫ.l.iam hoc iure.ff.de vulga.⁊ pupil.
l.eū qui edes.ff.de vſucapio.vendentes poſſunt impune vendere
in quocunqꝫ loco quia permiſſa emptione eodem caſu cenſetur
permiſſa venditio:quia iſta eſt natura correlatiuoꝝ prout tra-
dit Bar in.l.ſi.C.de indic.vidui.tollē.in ſpecie Bal.in rubr.C.de
rebus credi.⁊ Pau.de caſt in.l.ſi quis nec cauſam.in ſi.prin.ff.ſi
certū peta.⁊ Bal.in.l.ij.C.de ſacroſan.eccle. ¶ Sexto confirma-
tur quia etiam ſi nullum decretū appareret dicitur hoc ſeruatū
fore de cōſuetudine in dicto loco qḋ etiam forēſes vendāt ⁊ non
reperitur qḋ pena aliqua impoſita fuerit illud autē quod lege
induci poteſt ⁊ induci etiam conſuetudine:vt in.l.de quibus.cū
materia.ff.de legi.⁊ in.l.ij.que ſit longa conſuetudo.tradit Bal,
in.l.ſi.C.de teſta.⁊ in.l.receptitia.C.de conſti.pecu.⁊ traditur in.l.
ſi mihi ⁊ tibi.§.in legatis.de lega.j. ¶ Et ſi dicatur homines pre
dicti caſtri tanqꝫ ſubditi nō poſſunt concedere leges cōtra legē
ſuperioris.c.cum inferior.cum ibi not.extra de maio.⁊ obedien.
ita nō videtur qꝫ poſſint inducere cōſuetudinē.ita arguit Bar.
in.l.j.ff.de legi.⁊ do.Abb.in.c.ſi.extra de conſue ¶ Reſpōdeo qḋ
ex ſcientia ⁊ patientia ſuperioris hoc poteſt induci vel ſaltem ex
ſcientia ⁊ patiētia officialium preſidentium gubernationi illoꝝ
locorum ſecundum qḋ probat Bar.in.l.ſi publicanus.§.ſi.ff. de
publicanis. ¶ Septimo probatur etiā quia ſi qua dubitatio cir
ca validitatem dicte cōſuetudinis oriri potuiſſet illa eſt ſublata
et expreſſa approbatiōe illuſtriſſimi ducis qui approbauit om-
nia ſtatuta ⁊ omnes cōſuetudines illorum locoꝝ.⁊ ſic recipiunt
robur ⁊ validitatē a poteſtate ducis iuxta illud:omnia noſtra
facimus quibus noſtrā autoritatē impartimur.l.ij.§.omnia.C. de
veteri iure enucle.in.c.cū aliquibus.de reſcrip.in.vi.⁊ ponit no.
Bar.in.l.ambitioſa.ff.de decre.ab ordi.facien.cum ſimi. ¶ Octa
uo ad idem adducitur:nam licet dicta cōſuetudo fuiſſet inuali-
da eius virtute fuiſſet excuſatus a pena.glo.eſt not.⁊ ibi Pet.de
ancha.Abb.⁊ aliſ in.c.fina.extra de conſuetu.⁊ in.c.ſane.de tem-
pore ordi.⁊ in gl.in.c.denique.quarta diſtin.ergo cum fuerit lon-
go tempore conſuetudine obſeruatum qꝫ paſſim ſal vendatur in
4 dicto caſtro etiā qḋ forenſes talis † cōſuetudo licet diceretur in-
ualida excuſat a pena. ¶ Nono comprobo qꝛ licet illud decretū
ducis ſeu illa capitula aliquam habuiſſent dubitationē circa in
terpretationem quam ſupra dedi:tamen conſuetudo interpreta
ta eſt quod licite vendi poſſit nō ſolum per ciues eo modo quo
vendidi Hieronymus ſed etiam per forenſes.conſuetudo enim
eſt optima legum interpres.l.minime.ff.de legi.⁊ no.glo.in.l.dos
a patre.C.ſolu.matrimo.⁊ gloſſ.in.l.j.⁊ auſ.ibi poſita.C.ſi ſecun-
do nupſerit.⁊ eſt tex.in.c.cum dilectus.de conſuetu.per quem di-
cit notanter domi.Anto.quod ſequi debemus intellectum a cō
ſuetudine approbatū etiam verba impropriando.ſed in caſu no
ſtro non eſt opus verba capitulorum improprīare:quia etiam ſi
proprie intelligūtur concordant cum conſuetudine diu in dicto
loco obſeruata ¶ Decimo cōfirmo ex alia quia dicta cōſtitutio
prohibitiua ſi qua reperit̄ nunquam in dicto loco fuit obſerua-
ta dicti caſtri ſed etiam forēſes impune ſal in dicto loco vendide
rūt per quam inobſeruantiam in dicto loco ſiue nō receptio di-
cte conſtitutio.prohibitiue dicitur dicte cōſtitutioni derogatū
vt in.§.hec ⁊ ſi legibus.⁊ ibi Dominicus quarta diſtin.⁊ not.in
c.j.extra de treuga ⁊ pace.vbi ita tenent Joā.calde.domi.Anto.
Abb.⁊ communiter doct.ad quod adducunt etiam quod habe
tur in.c.ſin.de conſuetu.lib.vi.⁊ bene facit gloſ.not.in.l.ſi maior.
C.cōmuni diuidun.⁊ ſic poſito quod in dicto loco legare potuiſ
ſet:tamē per talem diutinam inobſeruantiam cenſetur illi dero-
gatum. ¶ Undecimo ⁊ vltimo confirmantur premiſſa.nam pro
certo ni fallor fere quaſi omnia fundamenta ſupradeducta etiā
vt ſingula eſſent ſufficientia ad abſolutionem dicti Hieronymi.
igitur multofortius habēt excuſare illum a dolo ⁊ lata culpa: ⁊
conſequenter a pena ſi qua dubitatio adeſſet quā videre adhuc
nō potui.nam quilibet ſtrenuus legiſta attentis premiſſis excu-
ſaretur nedū a dolo ſed etiā a lata culpa que eſt deuiatio in cir-
cumſpecta ab eo quod cōmuniter homines facerent ſecundum
Barto.in.l.quod nerua.ff.depoſiti.communiter autem quilibet
vidēs ⁊ capitula ⁊ communem obſeruantiam exiſtimaſſet licitū
fore vendere ſal prout aliſ antea impune diu vendiderant.vnde
ſiue dicamus dolū requiri ſiue latā culpam dominus Hierony-
mus excuſatur a pena per id quod habetur in.l.igitur.§ poteſt.
ff de libe.cauſa.⁊ in.l.plagij.C.ad legem fauiam de plagiarijs.et
per Ange.⁊ Moder.in.l.j.in ſi.ff.ſi quis ius dicenti non obtem
pe.⁊ per Barto.not.in.l.j.§.non autem.ff.ſi quis teſtamento li-
ber eſſe iuſſus fuerit.⁊ per Bal.in.l.ſi quis non dicam rapere.C.
de epiſ.⁊ cleri.⁊ per Bart.in.l.que fortuitis.C. de pigno.act. vn-
de intrepide concludendum puto dictum Hieronymū potuiſ-
ſe impune ⁊ poſſe impune vendere dictū ſal prout fecit ⁊ in nul-
lam penā incidiſſe neqꝫ in penam amiſſionis ſalis neqꝫ vlterius
pene penitētiarie.⁊ ſi quod ſal eſt ſibi ablatum debet ſibi reſtitui
quod impune vendere potuit prout incepit.⁊ hanc concluſionē
puto ita claram quod ſi quis non ſequeretur ni fallor a via veri
tatis iuſtitie ⁊ equitatis multum aberraret.

Laus Deo omnipotenti amen ⁊c.

¶ Conſilium.ccx.

1 ¶ Uxor relicta domina ⁊ vſufructuaria omnium bonoꝝ mo-
bilium ⁊ ſtabilium an habeat poteſtatē eligendi dominium vel
vſumfructum.

Dominus labia mea ape-
riat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Sa-
tis anceps fui in hac cōſultatione quam optime ab-
ſoluit ſecundus conſultor dominus Franciſcus de fulginco do-
1 ctor preſtantiſſimus.Conſiderandum eſt enim † quod aliquādo
nō exiſtētibus liberis ⁊ extraneis inſtitutis marit⁹ reliquit vxo-
rem dominā ⁊ vſufructuariā omnium bonorū ⁊c.⁊ omnes an-
tiqui vſqꝫ ad tempora Bar.voluerūt quod vxor habet poteſta-
tem eligēdi dominium vel vſumfructum.argu.l.ſi titio fundus.
ff.de vſufru.lega.⁊ iſta fuit communis opinio antiquorum ſecū-
dum Saly.in.l.j.C.ſi ſecūdo nupſerit.⁊ tenuerūt omnes vſqꝫ ad
tempora Bart.⁊ dicit Rapha.Cuma.in.l.titia.§.fina.ff.de lega-
tis ſecundo.ſed Bartu.in dicto.§.fin.⁊ communiter Moderni
ibi.⁊ Bal.in.l.fina.C.de indicta viduitate.tenēt quod tantum
relictus vſusfructus:quia cum teſtator alium fecerit heredē non
eſt veriſimile quod ab eo dominium omnium rerum abdicare vo
luerit.argumen.l.nam ad ea.ff.de condi.⁊ demonſtra.⁊ iſta eſt cō
munis opinio Modernorum ſecūdum quam doct.conſulere ſo
lent ⁊ ſepe cōſuluit Ange ¶ Aliquando ⁊ ſecundo maritus re-
liquit vxorem dominam ⁊ vſufructuariam alicuius rei certe et
tunc tenendū eſt quod mulier habeat electionem.⁊ ita procedit
tex.in.d.l.ſi titio fundus.nam tunc ceſſat ratio Barto.⁊ ita fuit

de mēte Bar. in d. l. citra. §. ſi. dum allegat. d. l. ſi titio. ⁊ Bald. in
l. ſi. C. de indicta viduitate. ⁊ clare hoc explicāt ⁊ tenēt Bal. Ioā.
de imo. ⁊ dn̄s Rapha. cuma. in d. §. fin. vnde difficultas videtur
eſſe in caſu noſtro cui caſui ex predictis ſit applicandum ex eo φ
fecit eā dominā ⁊ vſufructuariā mobiliū ⁊ ſtabiliū quoꝝ appel-
latione nō veniūt iura ⁊ actiones. l. a dimo pio. §. in venditione.
ff. de re iud. ⁊ l. quā tuberonis. ff. de peculio. dicitur eam feciſſe do
minā ⁊ vſufructuariā certaruꝫ rerum. l. ex facto. §. grande. ff. de
here. inſti. ⁊ l. ſi certarum. ff. de teſtamen. mili. ⁊ ſic hoc reſpectu vi
det applicādus ſecūdo caſui prout facit ſecūdus cōſultor. ℂ Sꝫ
in cōtrariū me mouet qꝛ ſi feciſſet eam vſufructuariā ⁊ dominā
aliquarū certarū rerū ita φ alie res remanerent in dominio he-
redis hoc faceret de plano: ſed in caſu noſtro fecit eam dominaꝫ
⁊ vſufructuariā oīum mobiliū ⁊ ſtabiliū. ⁊ ſic vel oīum vel fere
omniū bonoꝝ hereditatis. vnde militat eadē rō Bar. q̄ñ omniū
bonoꝝ facta fuiſſet mētio. l. qꝛ non eſt veriſimile qđ totius vel fe-
re toti⁹ hereditatis voluerit dn̄ium ab heredibus abdicare. ar.
d. l. nā ad ea. ⁊ ſic eadem debet eſſe iuris diſpoſitio. l. illud. ff. ad. l.
aquiliā. c. trāſlato. de conſti. cum ſi. ⁊ pro certo iſta ratio multum
vigebat: ſed qꝛ opinio Bart. eſt fundata in pręſumpta volunta
te defuncti ⁊ opinio antiquoꝝ in rigore verboꝝ ⁊ in caſu noſtro
multa arguūt in contrarium eius qđ dicit Bar. idcirco placuit
ſnīam ſecūdi cōſultoris amplecti. habemus eñ in primis autori
tatē fere oīum antiquoꝝ vſq; ad tēpora Bar. ꝓ iſta parte per. d.
l. ſi titio fundus. ℂ Secūdo habemus opi. Bar. ⁊ alioꝝ qui ſim-
pliciter id dicunt q̄ñ vxor eſt relicta domina certarū rerū vt per
Bal. ⁊ Imo. in d. §. ſi. ℂ Tertio qꝛ licet militare videatur ratio
Bar. in ꝯtrariū tñ militant tria. ℂ Primo qꝛ data eſt poteſtas
alienādi que ſolet dn̄o conuenire propter quam apparet domi-
nium eſſe relictum. arg. l. proculus. ff. de vſufruc. cum ibi not. per
Bal. tex. in auf. de reſti. in prin. ⁊ ibi Angel. quod late proſequi
tur primus conſultor. ℂ Secundo quia releuat vxorem a pręſta-
tione cautio. ⁊ aliis que nō poſſet ſi eſſet vſufructuaria iuxta no-
ta in. l. 4. C. de vſufructu. ⁊ in. l. nemo poteſt. ff. d leg. i. vnde ad hoc
vt diſpoſitio teſtatoris ſortiatur effectū cēſendū eſt qđ etiā dn̄iū
ad electionē relinquere voluerit: aliās eius diſpoſitio in premiſſis
fuiſſet inualida ad hoc vt potius valeat. arg. l. quoties. ff. de reb.
dub. ⁊ ad hoc ꝓpoſitum optime facit ſingularis deciſio domini
Benedicti de plumbino in. l. qui duos §. i. ff. de manu. teſtamen.
vbi voluit qđ per iſta verba relinquo vxorem dominā ⁊ vſufru-
ctuariam omniū bonoꝝ cenſetur vxor heres inſtituta licet alius
ſit vniuerſaliter inſtitutus: quoniā alias diſpoſitio eſſet nulla vt
dr per eum. vnde cum in caſu noſtro cōcurrat rigor verborum ⁊
qꝛ alias pro aliqua parte diſpoſitio eſſet nulla cenſendum eſt qđ
illi fuerit data electio vt dictum eſt. ℂ Tertio quia teſtator vult
quod liceat vendere ⁊ diſpēſare: nec aperit in quam cauſam diſ-
penſare debeat quo caſu cenſetur in dubio cōmiſſum qđ diſpen
ſet in pias cauſas prout eſt caſus ſcđm intellectum Inno. cōiter
approbatū in. c. cū tibi. de teſtamē. ⁊ tenet Bart. in reperi. l. i. C. de
ſa. ſan. eccle. in penul. charta. vbi tractat an diſpoſitio captatoria
ad pias cauſas valeat. vnde apparet φ teſtator voluit qđ vt do-
mina venderet ⁊ diſpēſaret ad pias cauſas cōferēdo diſpoſitio-
nem ſuam in arbitrium vxoris ſue de qua confidebat prout acci-
dere ſolet. ⁊ iſta fuit voluntas teſtatoris ſi recte conſideretur.

Laus Deo omnipotenti ⁊c.

ℂ In hoc conſilio continetur.

ℂ Si facta eſt cōceſſio alicui alicuius caſtri deſignati intra talē
locū in veteri circuitu cum omni iure iuriſdictione pertinētiis
depēdentibus ⁊ cōnexis an veniat nouus circuitus ⁊ quid im-
portent iſta verba cum omni iure ⁊c.

ℂ Conſilium. ccxi.

1 Iuxta dictio diuerſimode exponitur.
2 Conceſſio ſi ſit facta in qua concedens reſeruauit ſibi nonā par
tem an quolibet circuitu ſit conſtituenda nona pars.
3 In prepoſitio quid ſignificet. ⁊ nume. 4.

Dominus labia mea ape-
riat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectū. ℂ Breui-
ter cōſultatio. ꝓmiſſam abſoluit pſtātiſſim⁹ iuriſcon
ſult⁹ do. Io. baptiſta caccialupus pceptor me⁹ ꝯcludēdo ꝑ primo
veritatē ꝯſultatio. Cōcludit eñ in primis ex generalitate verboꝝ
cōceſſionis includi quicqđ eſt extra muros veteres ſancti Pet.
vſq; ad nouū circuitū que quidem concluſio primo aſpectu ad
modū dubitabilis apparuit ꝓpter illa verba intra foſſos poſt-
ea repetita dum dicitur intra dictos foſſos veteres que dictio di
ctos refert ſe ad foſſos de quibus. ꝟ. l. i. }. cū qui. ff. de poſthu. Bart.
in. l. talis ſcriptura. ad ſi. ff. de lega. i. ⁊ ſic videt facta ꝯceſſio ſitus
intra foſſos cōputatis foſſis carbonariis ⁊c. qꝛ dictio iuxta inclu
dit tantū ſua extrema ⁊c. excludit. l. ede ſacra. §. intra. ff. de cōtra-
hen. emp. Bal. in rub. C. de contrahē. emp. q. xiii. text. ⁊ ibi Albe.
⁊ Bald. in. l. i. §. initio. ff. de offi. pręfec. vrb. ⁊ ſic non videt extendi
cōceſſio vſq; ad nouum circuitum verba autem generalia vide-
bant ad loca ſpecificata reſtringi poſſe. l. queſitū. §. i. ff. de lega. iii.
tradūt plene Guli. Cy. Bar. ⁊ alii in. l. ſi de certa. C. de tranſact.
amplius adde poſſe qđ licet ſi exceptio facta fuiſſet ſimpliciter
excepta nona parte detractis viis exceptio poſſit regulam firma
re ꝓpter verba generalia precedentia iuxta nota. in. l. i. ff. de re iu-
dica. tamen ex quo in caſu noſtro excipitur nona pars ſitus i di-
cto circuitu. que verba in dicto circuitu referūtur ad circuitum
ſupra expreſſum ⁊ ſic intra foſſos veteres talis exceptio potius ꝑ
verba generalis regulariter reſtringere videt ad loca exiſtentia
intra dictos foſſos veteres. caſus eſt multum not. in. l. nam quod
liquide. in vltimis verbis. ff. de pe. lega. ℂ Sed premiſſis non ob-
ſtātibus placet mihi concluſio ſupra firmata ex quo fit cōceſſio
dicti ſitus ⁊ caſtri vt ſupra cum omni iure iuriſdictione pertinē
tiis dependentibus ⁊ connexis. per que verba in primis veniunt
ea que ſunt de natura rei cōceſſe ſm Inn. in. c. ex literis. extra de
iure patro. ⁊ Bald. in. l. a ꝓcuratore. C. manda. ſed nouus circui-
tus eſt de natura rei conceſſe quoniam eſt pars caſtri augmenta
ti per nouum circuitū. caſtra enim voluntate conſtruentiū con-
ſtituunt ſm Ioā. and. in. c. ſi ciuitas. de ſenten. excom. lib. vi. ⁊ au-
gmentātur nouo circuitu muris foſſis ⁊ palanchatis ſm Bar.
in. l. ii. ff. de verbo. ſignifi. ℂ Item per dicta verba veniunt ea que
de iure ſtatuto vel conſuetudine deputata ſunt qđ accedant ſm
Inno. ⁊ doct. in. c. cum ad ſedeꝫ. de reſti. ſpolia. vnde dicūt quod
caſtro a iure nihil corporale deputatum eſt quod accedat: ſed ab
hominibus cōſueuere iſta aſſignari prout etiā dicit Ioā. an. in
d. c. ſi ciuitas. ſed huic caſtro i augmentū aſſignatus fuit nouus
circuitus. Muri enim foſſi ⁊ carbonarie ſunt d natura caſtri ⁊
eius confines per quos caſtrum redditur certum ſine alia ſionis
deſignatione ſm Ange. in. l. ſi in rem. ff. de rei vendi. arg. l. cū pa-
ter. §. viros. de lega. ii. igit ⁊c. ⁊ ꝓbatur hoc etiā ex no. p gl. in. c. i.
de cap. qui curiā vendidit. ⁊ melius ex no. per Bald. ibi dum re-
fert dubitatio. Oldr. an in generali dona. caſtri veniat imperiū.
in fine. vbi plura notāda dicit in propoſito ex quo in caſu noſtro
facta eſt conceſſio cum omni iure ⁊ dependentibus ⁊ connexis.
ℂ Accedat etiā φ cōcedit dict⁹ loc⁹ etiā cū hīs que hꝫ iuxta ſe.
1 Iuxta licet dictio iuxta vario modo exponat ſcđm ſubiectam ma
teriā vt patet in. l. dēs. ⁊ l. pe. C. de aqueductu. lib. xi. ⁊ per Bal. in
l. mili. codi. in prin. de teſt. mili. ⁊ in. c. ſicut antiquitus. xvii. q. iiii.
tamē in materia noſtra veniūt que ſunt ad ꝑpetuū vſum rei con
ceſſe ſm Spec. in ti. de emp. ⁊ vendi. §. i. ver. ad euidētiam huius
forme. quis aūt nō videt qđ ad vſum caſtri in amplificationē ⁊ tui
tionem ei⁹ nouū circuitū conſtitutū fuiſſe. ℂ Amplius dico qđ
ſi nouus circuit⁹ nō veniret nō traderet loc⁹ liber ⁊ tutus quia
de facili moleſtari poſſet ad qđ cōcedētibus ſe obligarūt ⁊ iure
cōi tenebant. ad hoc tex. optimus in ꝓpoſito in. c. piſanis. de re-
2 ſti. ſpoli. ⁊ Bar. no. in. l. ratio. §. i. ff. de act. emp. ℂ Poſtremo qꝛ
ex puncto dicitur dubiū nūqđ cōcedētes reſeruādo nonā partē
cēſeant ſibi reſeruaſſe in foſſis carbonariis ⁊ loco vſq; ad nouuꝫ
circuitū ex quo percipio caſtrū vſq; ad nouū circuitū cōſignatū
fuiſſe qđ ſi ita eſſet adhuc res multū clarior redderet qꝛ ex tali cō
ſignatione multo minus partiū clare oſtēderet. l. paulus nō tm̄ vbi n. ff. reꝫ
ratā haberi. ⁊ ꝑ ſequētia precedētia declarant. l. ſi ſeruus plurium.
in fine. cum ibi not. ff. de leg. i. cum vulgaribus. ℂ Secundo con-
cluditur in dicto conſilio φ reſeruatio none partis ſitus i dicto
circuitu nō cenſetur facta in carbonariis foſſis ⁊ ripis dicti ſit⁹.
ℂ Sed hoc videbat habere difficultatem qꝛ ſit reſeruatio none
partis ſitus in dicto circuitu intra foſſos veteres de quo ſupra
locutus fuerat q̄ verba includūt extrema ⁊ ſic foſſos ⁊ carbona-
rias ⁊ muros prout dictum fuit allegando. l. i. §. initio. ⁊ ibi doc.
ff. de offi. pręfec. vrb. ℂ Confirmari videt hoc idē qꝛ dicit exceptis
viis que ſunt iuris publici. l. maritus. ff. de acqui. re. domi. q̄ exce-
ptio adiecta reſeruatione videt oſtēdere qđ in ea veniūt & alia q̄
ſunt publici iuris. ad hoc. l. fin. §. cui dulcia. ff. de vi. triti. oleoq; le
ga. bene facit. d. l. nā qđ liquide. in fine. ℂ Sed premiſſis non ob-
ſtātibus cōcluſio ſupra firmata verior eſſe videt. nā cū dicat retē-
ta nona pars ſitus i dicto circuitu apparet qđ intellexit ꝛ ſitu
3 intrinſeco in dicto circuitu intus prout eſt natura iſti⁹ dictiōis
in. l. i. §. in flumine. ff. de fluminibus. ⁊ tradunt Bar. Bal. ⁊ Mo
der. in. l. gallus. §. ille caſus. ff. de libe. ⁊ poſthu. ℂ Confirmatur
iſta opinio. nam in cōceſſione ſit generalis conceſſio ſit⁹ ⁊ circui
tus intra foſſos cōputatis carbonariis ⁊c. ⁊ tamē in reſeruatio-
ne none partis nō dicat cōputatis carbonariis. ergo datur intel
ligi qđ tm̄ int⁹ in circuitu fuit reſeruatio facta. ſi eñ hoc voluiſ-
ſent vtriq; expreſſiſſent ſicut in conceſſione. l. vnica. §. ſin autem ad
deficiētis. C. de cadu. tollen. ⁊ verba ſunt ſtricte intelligenda con-
tra illum qui ſe in eis fundat. l. veteribus. cuꝫ materia. ff. de pac.
Hoc etiam

Hec etiā demonſtrāt verba ſequētia cū dicit ⁊ cū eo ⁊ toto ꝙ di-
cta nona pars ⁊ domus in ea edificāda ſūt debent ⁊c. ⁊ ſic ſit re-
ſeruatio nonę partis ad domos edificādas quarū ꝓprietas ſpe
ctat ad ꝯcedētes. clarū autē eſt ꝙ neq; in muris pōt domus edi-
ficari. l. ſacra. §. ſi. ff. de rerū diui. q̄ lex locū hꝫ in muris caſtrorum
cū eadē ſit rō ſm Albe. neq; in carbonariis ripis ⁊ foſſis q̄ ſunt
ad tuitionē publici iuris q꞉ eadē videt ratio. nā ⁊ alias prohibi
tio reſpectu muroꝝ in ſimilibus locū hꝫ. l. iij. §. in libello. ff. de re
mili. ad minus hoc ꝓhibitū eſt per titulū neq; in loco publico.
ex quo ergo in dictis locis edificari pōt domus ⁊ dicta loca non
includūtur ad hoc gloſ. in. l. mancipia. in verbo aduocandū. ⁊ ꝙ
ibi ꝑ doct. C. de ſeruis fugitiuis. ¶ Preterea ex quo illa ſunt ad
tuitionē caſtri ſi in illis eſſet facta reſeruatio vel liceret edificare
de facili poſſet turbari dñs caſtri ⁊ ſic ꝯtra ꝯuētionē ⁊ caſtrū nō
eſſet liberū ⁊ tutū vt in. d. c. piſanis. ⁊ ꝑ Bar. in. d. l. ratio. §. i. ⁊ ideo
per predicta dicit Bal. in. l. ſi. C. de pact. inter emp. ⁊ vēdi. ꝙ ſi ali-
quis vendidit caſtrū reſeruata domo nō poteſt in illa fortilitiū
edificare q꞉ caſtrū nō eſſet tutū ⁊ liberū. ¶ Ex qbus concludo ꝙ
in dicta reſeruatiōe nō venit nona pars in foſſis ripis ⁊ carbona
riis. ¶ Poſtremo etiā in dicto cōſilio cōcludit ꝙ in dicta reſer-
uatiōe nō venit nona pars loci exiſtētis extra foſſos veteres vſq;
ad nouū circuitū. que concluſio etiā difficultatē habere videbat
q꞉ ex quo excipit nona pars ſitus in dicto circuitu talis relatio
per illa vba in dicto circuitu facta videt cū omnibus qualitati-
bus ſuis. l. a filio. §. pater. ⁊ ibi Bar. ff. de alimē. ⁊ cib. le. ⁊ ꝑ Bar.
in. l. ſanctio legū. ff. de penis. ⁊ ſic videntur intelligenda dicta ver
ba in dicto circuitu ſitum cum pertinentiis ⁊ cōnexis. ⁊ ſic etiā
reſpectu loci extra foſſos veteres vſq; ad nouū circuitum: eo ma
xime quia nō videt ꝙ poſſit dari ratio diuerſitatis ſicut in car
bonariis ⁊ foſſis. igitur idē iuris. l. illud ad. l. aquiliam. ſed tamen
hoc nō obſtante contrarium puto verius: quoniam in cōtractu
excipitur clare nona pars ſitus: verbum autem ſitus declaratur
in cōceſſione ꝙ eſt locus intra foſſos veteres. vnde poſitū ſimpli-
citer in reſeruatione declarat in conceſſione in qua ponitur ſub
clara ſignificatio. caſus eſt in. l. verū. ⁊ ibi Bart. ⁊ Ange. ff. de po
ti. here. ⁊ facit q꞉ precedētia declarantur per ſequentia ⁊ econtra
l. ſi ſeruus plurium. in ſi. ff. de lega. i. ⁊ ſic cum tantum ſit facta re-
ſeruatio nonę partis ſit⁹ intra foſſos veteres locus extra foſſos
remanet in generali conceſſione ꝙ euidētius demonſtratur: q꞉
4 non ſolū dicit ſitus ſed vltra ad maiorem declarationem †dicit
in dicto circuitu ⁊ ſic refert ſe ad circuitum de quo dixerat ſcꝫ in
tra foſſos veteres iuxta not. per Bar. in. d. l. talis ſcriptura. illud
autem dicitur eſſe in circuitu ⁊ in loco quod eſt intra. l. i. §. in flu
mine. ⁊ ibi Bar. ff. de fluminibus. ⁊ per Bart. in. l. gallus. §. ſin. ff.
de libe. ⁊ poſthu. vnde dicimus ꝙ non dicit fieri in domo ꝙ ſit
in portica ante domum vt dicit Bal. poſt Cy. in rubrica. ff. ſolu.
matri. ⁊ Bal. in. l. cetera. §. hoc ſenatus. ff. de lega. i. vnde cum cla-
ra ſint verba dicte reſeruationis non eſt opus alia interpretatio
ne. l. ſi alii. ff. de vſufru. leg. ſi enim hoc partes voluiſſent expreſſiſ-
ſent. l. vnica. §. ſin autem ad deficientis. C. de cadu. tollen. ⁊ ſi qua
dubitatio eſſet in verbis dicte reſeruationis interpretatio ſiēda
eſſet contra cōmunitatē ſancti Geminiani que ſe fundat in ver-
bis reſeruationis vt eſt tex. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. ⁊ omnes in. l. veteri-
bus. ff. de pact. ideſt exceptio ⁊ reſeruatio dubia releuare non debet
l. titie textores. cū materia. ff. de leg. i. ⁊ licet in dicta reſeruatione
excipiantur vie tamen dicta exceptio non facit ꝙ in reſeruatio
ne includantur ad quod alias non includeret vt declarat Bar.
per illum tex. in. l. generali. §. vxori. ff. de vſufru. leg. ⁊ per Barto.
in. l. queſitum. §. denique. ff. de fun. inſtruc. ¶ Quinimo dicta exce-
ptio probat ꝙ cōcluſum eſt dicitur enim retenta nona parte ſi-
tus detractis viis in dicto circuitu. que verba l dicto circuitu de-
terminant nedum reſeruata ſed etiam exceptio. reſeruatio. vt eſt
caſus. ⁊ ibi Bar. in. l. cū verbum. ff. de ſer. corrup. ⁊ not. Bar. in
l. ſcie. §. gaio. ff. de fun. inſtruc. ⁊ ſic exceptio reſeruationis eſt reſtri
cta ad vias exiſtētes in dicto circuitu igitur eodem modo reſer-
uatio nonę partis ſitus intelligi debet ſcilicet exiſtētis in circui-
tu. caſus eſt no. in. d. l. nam quod liquide. §. ſina. ff. de penu lega. et
hoc fuiſſe de mente partiū conſtat quia in conceſſione caſtri eiꝰ
pertinentiis vtuntur effuſo ſermone ⁊ verbis generalibus ⁊ pre-
gnantibus. ſed in reſeruatio. reſtringunt ſe ad ſitum exiſtentē in
dicto circuitu. ⁊ ſic limitant ⁊ reſtringunt ſe ad certum locū igi-
tur reliqua remanent illeſa. d. l. queſitum. §. denique. ⁊ tanq̄ omiſ-
ſa habentur pro omiſſis. l. quicquid aſtringende. ff. de verbo. ob-
liga. ⁊ remanent in generali cōceſſione. vnde videtur mihi quod
res careat probabili dubitatio. ¶ Ex quibus arbitror concluſio
nes quas more ſolito iuridicas firmauit ꝓſtātiſſimus preceptor
meus eſſe veriſſimas vnde de ſubſcriptio. requiſitus ita cōcludo.

Laus Deo omnipotenti amen ⁊c.

¶ Conſilium. ccxij.

1 ¶ Legitimatus an ſuccedat vna cum legitimo.

2 Clauſula ſine tamen preiudicio venientium abinteſtato quomo
do intelligatur.

3 Abſens an poſſit legitimari ⁊ an ſufficiat ratificatio.

Dominus labia mea ape-
riat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectū. ¶ Primo
cōſultatione dicēdū videbat corradinū filiū legitima
tū ſuccedere Raymundo patri ſuo cū per comitē habentē auto-
ritate fuerit plene legitimatus ⁊ natalibus reſtitutus precipue
vt parentibus ſuccederet ſignificando inſtante ⁊ nomine filii re-
cipiente vt ꝑꝫ ex legitimatio. inſtrumento itaq; cōcludendū vi
debat ꝙ vna cum filio legitimo ſuccederet. in aut. quib. mo. na-
tura. effi. ſui. in. §. ſi quis igitur. in. §. illud. ⁊ in. §. generaliter. ſolū
enim difficultatem facere videbatur q꞉ dici pōt quod comes nō
habebat autoritatem legitimandi ita ꝙ ſuccederet cū legitimis
filiis ⁊ heredibus eis exiſtētibus nō dicit enim in priuilegio legi
timandi comiti conceſſo a quo omnis poteſtas dependet vt tra
dit Spec. in ti. de diſpenſationibus. §. poſtremo. verſ. ſed illud.
1 ꝙ †poſſit filios ſpurios legitimare ita ꝙ parentibus tam ex te-
ſtamēto quā abinteſtato ſuccedere poſſint abſq; tñ legitimorum
filiorum ⁊ heredum preiudicio. ⁊ ſic princeps concedit comiti li
mitatā poteſtatē vt nō ꝑiudicet filiis legitimis. ſed l caſu noſtro
ꝑiudicaret q꞉ dimidia hereditatis auferret filio legitimo igitur
hoc a comite fieri nō potuit. ſed ad hāc difficultatē rñderi poſſe
videbat ꝙ dicta clauſula pōt interpretari altero d trib⁹ modis.
¶ Primo. ſ. abſq; tñ filioꝝ ⁊c. qbus fuiſſet ius queſitū. ſcꝫ benefi
cia ſine iniuria alterius cui fuiſſet ius queſitū intelligi ſolēt. l.
ij. §. merito. ⁊. §. ſi qd a principe. ff. ne qd in loco publico. ¶ Scdo
qñ eſſet filiis ius delatū ex cā de ꝑterito puta ex cā fideicommiſſi
licet nō queſitū. quo caſu nō eſt iniuſtū filiū legitimatū excludi
propter ſpem fideicōmiſſi. ar. l. poſt emancipatio. ff. de lib. leg. ⁊ l.
ſpem. C. de dona. ⁊ no. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb. ob.
¶ Tertio qñ legitimatus ſuccedere vellet ꝯtra teſtū inſtitutis
filiis legitimis. ſec⁹ aūt ſi abinteſtato. ita ſimilis clauſula inter-
pretat ꝑ Ang. in ſuo cōſi. cclxij. incip. viſo ꝑiecto. ⁊ ꝑ Pet. de anch.
cōſi. cclix. incip. ꝑ fratribus defunctis vbi dicit ꝙ talis vt inten-
tio ex quo cōceditur ꝙ poſſint ſuccedere ac ſi eſſent de legitimo
matrimonio nati. d. §. ſi qs igit. aut. q. mo. natu. effi. ſui. ⁊ ſubdit
2 etiā Pe. de anch. ꝙ †dicta clauſula apponi potuit ne princeps
diſponēdo de hereditate certi hominis videret tollere ⁊ excluden
re alios venientes abinteſtato. argu. c. vt noſtrū. extra de appel. et
licet loquat in legitimatione filii fortius hoc dicēdū videt in pri
uilegio legitimandi: q꞉ hoc fauorabile illa odioſa vt ꝑ Barto. ⁊
doct. in. l. iij. in prin. ff. de verb. ob. ¶ Confirmari vident premiſſa
nā in ſimili clauſula que dicebat abſq; ꝑiudicio venientiū abinte
ſtato cōſuluit inſignis doct. do. Raph. Fulg. ꝙ filius legitimat⁹
ſuccedit ſꝫ virtute legitimatio. nō aufert debitā portionē illis q
ſecum abinteſtato in ſucceſſione cōcurrere deberent ſiue teſtator
decedat teſtatus ſiue inteſtatus. regula eſt enim ꝙ omnes natu-
rales legitimati pōt etiā extantib⁹ fratrib⁹ legitimis legitimari:
tñ nō pōt inſtitui in maiori portione quā legitimi inſtituti fue-
rint in aut. q. mo. natu. effi. ſui. §. qñ. vñ noluit comes ꝙ ꝑ ſuā le-
gitimationē inferat ꝑiudiciū illis q alr ſucceſſuri erāt abinteſta
to vt pt poſſet i totū legitimatū inſtituere ⁊ legitimū ſolū in le-
gitima portiōe ſibi debita nā abinteſtato nullū ꝑiudiciū infert
ſi eñ legitimat⁹ ſuccedit vna cū legitimo nō de fratri preiudica-
re. reſcriptū eñ ꝓpter cōmodū ꝙ alteri ceſſaret nō reſtringit. l. ꝑ
ſpexit. ff. q ⁊ a qbus. ⁊ no. Bar. in ſolutio. illius ꝯrii in. l. ex facto.
ff. de vulga. ⁊ pup. nec de alteri ꝑiudiciū inferri niſi preiudiciū ſit
enorme iuxta no. in. c. cū olim. de ꝯſuetu. ⁊ licet auferat portio eñ
excludi d̾z a lucro nō dānū pati. gl. ⁊ Bar. in. l. iij. C. de iur. ⁊ facti
igno. ex qbus īferebat ꝙ ſimul cū fratre nō obſtāte dicta clauſu-
la poterat abinteſtato ſuccedere ita cōſuluit pūſij in cōſilio ſuo
ꝙ icip. quidā Guido maggioli de peruſio. nec huic legitimatio
obſtare videt ꝙ facta fuerit de filio abſente ⁊ nō cōſentiente. dꝫ
enim legitimatus cōſentire ad hoc vt legitimatio valeat. in aut.
3 qui. mo. natura. effi. ſui. §. gnaliter. ¶ †Quoniā ad hoc vt poſſe
rñderi ꝙ abſentia non obſtat q꞉ ſatis eſt ꝙ legitimatio ratifi-
cetur vt eſt caſus in. d. §. gnaliter. ⁊ in. l. iubemus. C. de eman. libe.
⁊ preces per patrem offerri potuerunt eiꝰ quibus hoc facere po
tuiſſet in aut. quib. mo. natura. effi. ſui. §. ſi quis igitur. ⁊ ꝓbatur
in. c. ꝑ venerabilē. qui filii ſint legiti. ¶ Nec obſt. ſi dicatur ꝙ non
poteſt poſt mortē patris ratificare ex quo d nouo legitimari nō
poteſt. argu. l. bonoꝝ. ff. rem ratā haberi. qm̄ contrarium decidit
Ange. in terminis reſpōdendo ad. d. l. bonoꝝ. in ſua diſputatio.
que incip. quidā nobilis gſie natus. ⁊ potuit vbiq; hoc facere ꝑ
totū romanum imperiū prout cantat priuilegiū a quo comitis
poteſtas pēdet vt dixi. ¶ Sed premiſſis nō obſtātibus cōtrariā
ſolam veriorem exiſtimo ꝙ imo dictus corradinus filius legiti-
matus nō admittitur ad ſucceſſionē paternam ſimul cū filio le-

gitimo & naturali: ſed in toto admittitur filius legitim⁹ & naturalis. p cuius cõcluſionis fundamento ego premitto id q dicitur in pũcto q licz natus fuerit ex muliere ſoluta dicit⁹ cõtradict⁹ tñ nõ vili aut nõ ignobili. quo caſu tã natus ex dãnato coitu & accuſabili ſcðm leges ciuiles q dicunt̃ nati ex ſtupro. l. in cõcubinatu. §. i. ff. de cõcubinis. l. inter liberas. & l. ſtuprũ. ff. de adul. & in l. humile. C. de inceſt. nup. & ſic a iure erat probibitum legitimari in aut. quib⁹ mod. natura effi. ſui. §. fin. ¶ Secundo premitto q omnia poteſtas comitis in legitimãdo pẽdet ex p̃uilegio ſibi cõceſſo ideo illius verba & tenor inſpiciẽda ſunt vt in c. porro. de priuilegiis. nã catẽn⁹ cenſet̃ comes poteſtatẽ habere legitimãdi quaten⁹ eſt in priuilegio expreſſum: quũ talis ptãs ſit de reſeruatis principi in aut. quib. mod. natu. effi. ſui. §. ſi quis ergo. fm Pau. de ca. in cõſi. cccxv. incip. ſup primo dubio videt̃ dicẽdũ. & tradit do. Anto. & do. Abb. in. c. p venerabilẽ. qui filij ſint legiti. quib⁹ premiſſis dico q dictus comes nõ potuit legitimare in preiudicium filiorũ legitimorũ ita q ſimul cũ eis ſuccedat. ſi enim priuilegii verba intelligant̃ que hoc apertiſſime cantant clarũ eſt cũ q comes palatin⁹ nõ põt legitimare in p̃iudiciũ filiorũ niſi ſuper hoc ſpecialẽ habeat ptãtẽ a p̃ncipe gñalis eñ ↄceſſio poteſtatis ad ea nõ extẽditur que ſupreme inherent principis poteſtati. l. j. ff. de officio eius cui mãda. eſt iuriſdictio. c. q ad tranſlatio. extra de offi. lega. ita cõcludit Bald. in. l. ſed & ſi quis. §. queſitũ. ff. ſi quis cautio. & Bal. in. l. ij. C. de ſerui. & aqua. & Paul. de caſt. cõſil. cccxl. incip. ſup eo q primo. qi ex quo ſatis operat̃ dicta cõceſſio eo caſu quo aliis legitimis heredibus nõ p̃iudicat̃ niſi fiſco non debet extendi ad caſum in quo fieri nõ poteſt ſine aliquali preiudicio legitime plis. arg. l. ſi quã. cum ibi not. C. de inoffi. teſt. & hoc idẽ voluit do. Pau. de ca. l. l. gallus. §. & qd ſi tñ ad ſi. ff. de libe. et poſthu. vñ inferẽdo ad ppoſitũ ex verbis p̃uilegij colligit̃ tñ q poſſit legitimare & reſtituere ac ſi eſſent de legitimo matrimõio nati: ita q poſſint ſuccedere in bonis parẽtum nec exprimit̃ q poſſint ſuccedere eo caſu quo extarẽt filij & heredes igit̃ priuilegiũ ad hũc caſum extẽdi non oꝫ ex quo filiis legitimis & heredibus nõ extãtib⁹ priuilegiũ operari põt: quinimo in caſu noſtro in priuilegio exprimit̃ clare totũ oppoſitum q poſſit legitimare abſq tñ legitimorũ filiorũ & heredũ p̃iudicio. vnde quãuis etiã nõ eſſet appoſita dicta clauſula idẽ fuiſſet dicẽdũ vt dixi fortius illa clauſula appoſita q̃ tollit oẽm difficultatez l. que dubitat̃. ff. de reg. iur. l. pediculis. §. argẽto. ff. de auro & argẽto lega. ſunt eñ ita clara q alia interpretatione opus nõ eſt. l. ſi aliꝫ. ff. de vſufru. lega. & pbatur in primis iſta cõcluſio autoritate Pau. de caſt. in fortioribus terminis in dicto cõſi. cccx. vbi cõſuluit qñ in priuilegio erat clauſula abſq preiudicio legitime plis & legitime portionis. pro lege eñ legitima dicunt̃ liberi. l. officiales. C. de epiſc. & cleri. l. ne diutius. C. de agri. & cẽſ. lib. xi. legitima autem liberorũ portio duobus modis ſumi poteſt. ¶ Primo p ea que eis debetur abinteſtato & tũc tota hereditas eſt legitima portio vt i aut. in ſucceſſiõe. C. de legi. here. & in corpore vnde ſumitur. & hoc modo tota ſine aliqua diminutio. legitime enꝫ tota hereditas illis ſit debita. l. cum rõ. ff. de bo. dãna. & l. ſcripto. ff. vnde liberi. & talis interpretatio iuri cõi eſt cõformis q idẽ diſponit̃ in aut. q. modis natu. effi. ſui. §. illud. valebit ergo talis legitimatio quo ad heredes & etiã quo ad ſucceſſiones nõ exiſtẽtibus legitimis ¶ Secundo modo ſumi põt legitima portio ſcðm eã pro legitima debita de qua in aut. nouiſſima. C. de inoffi. teſta. & hoc modo dicta verba intelligi nõ pñt qi etiã abſq dictis vbis nõ potuiſſet ſine cauſa legitimis p̃iudicare. & ſic dicta verba eſſent ſup̃flua contra capitulũ. ſi papa. de priuile. lib. vj. & l. ſi quãdo. de leg. i. igit̃ hoc forti⁹ dicẽdũ eſt in caſu noſtro ex quo nõ loquit̃ de legitima portione ſed ſimpliciter & indiſtincte ſine p̃iudicio legitimorũ filiorũ & heredũ. ¶ Scðo confirmatur autoritate eiuſdẽ Pau. de ca. in ↄſi. cccxij. incip. vidẽdũ eſt primo. vbi ↄcludit q qñ in priuilegio eſt appoſita clauſula abſq p̃iudicio veniẽtiũ abinteſtato tũc legitimati tñ pñt ex teſtamẽto ſuccedere cũ nõ poſſent cõſequi dicta bona niſi ex volũtate tacita vel expreſſa. l. conficiunt̃. & l. ſi quis cuꝫ nullũ. ff. de iure codicil. ergo idem in caſu noſtro & fortius ex quo agit̃ tñ de p̃iudicio filiorũ legitimorũ & heredũ qb⁹ hereditas eſt magis debita: qbus ſtãtib⁹ etiã ex teſtõ legitimatus nõ poſſet in maiori portiõe iſtitui vt dixi ¶ Tertio autoritate eiuſdẽ Pau. de ca. in cõſi. cccxiij. incip. dicẽdũ eſt dictã hereditatẽ vbi pũctualiter loquit̃ de clauſula ſine preiudicio legitimorũ heredũ & qua ↄcludit q nõ põt comes legitimãdo nocere filijs & deſcẽdẽtib⁹ ſꝫ aliis ſic qi iſta verba reſtringunt̃ ad filios & deſcẽdẽtes. arg. eo⁹ q hꝫ in l. ex facto. §. ſi. ff. ad trebelli. vñ cũ in caſu noſtro ſpecifice dicatur abſq p̃iudicio legitimorũ filiorũ & heredum nulla relinquitur dubitatio q eis preiudicare nõ potuit. ¶ Quarto hoc idẽ voluit Pet. de anch. in ſuo cõſilio mihi. cccxvij. incipi. ex tenore priuilegij. vbi cõcludit q quãdo eſt appoſita talis clauſula abſq preiudicio illorũ q in bonis huiuſmodi ſuccedere debe-

rent abinteſtato &c. nõ vr̃ princeps p̃iudicare voluiſſe veniẽtib⁹ ↄ defunctis abinteſtato qi ita ſonãt verba & talis videt̃ principis intentio q non intendit per ſuũ reſcriptum alicui preiudicium generale. l. ij. §. meritis. ff. ne quid in loco publico. c. ex tuarum. de autoritate & vſu palij. ergo idem qñ dictum eſt ſpecifice ſine p̃iudicio legitimorum filiorum & heredum. ¶ Quinto confirmat̃ autoritate Bal. in ſuo conſilio q incip. verba autem ſuccedere valeas. vbi dicta clauſula ſine preiudicio veniẽtium abinteſtato dicit q operatur vt tunc demum ſuccedat legitimatus qñ non ſunt vel nolunt ſuccedere venientes abinteſtato vſq ad quartũ gradum: alias ſi vellẽt ſuccedere legitimati ab eis excluderentur non aũt a remotioribus neq ab vxore vl̃ fiſco. allegat dicta pro ſe in voce in. l. ſi. C. de codicil. bene facit. l. petitionem. C. de aduocã. diuer. iudi. facit tex. in §. ſi quis autem defunctus. in aut. quimo. natura. effi. ſui. & hoc conſiliũ refert do. Nico. peruſinus auditor rote in tractatu ſucceſſiõis abinteſtato. ego habeo hoc cõſilium inter cõſilia Ange. cõſi. cclxiiij. ¶ Sexto hoc idem conſuluit do. Pet. de peruſio in ↄſilio incipiẽte viſa gratia apoſtolica vbi cõcludit q virtute eiuſdem clauſule poterit talis legitimatus capere ex teſtamẽto paterno ſed ſi pr̃ abinteſtato decederet & exiſterẽt veniẽtes abinteſtato tũc legitimatus non poſſet abinteſtato patri ſuo ſuccedere: non q de neceſſitate debeat ſibi aliquid relinqui: qi ad hoc princeps non intendit ſed ſolũ ad reddendũ habilẽ & capacẽ ad ſuccedendũ ex teſtamẽto qñ aliqd eis relinqueret vel abinteſtato veniẽtes nollẽt ſuccedere. argu. c. cum aliquibus. de reſcriptis. in. vj. idem tenuit idem doct. in quodam alio ſuo conſilio in quo ſe ſubſcripſit cõſilijs quorundã doctorũ peruſinorũ incip. viſis dictis punctis. & ita refert preſatus domi. Nico. in dicto tractatu vbi refert idem ↄſuluiſſe dñm Dionyſiũ de peruſio q tẽpore ſuo veritatis doctor appellabat̃ in conſilio q incipit vt dicendorũ notitia habeat. ¶ Septimo iſtud idem cõfirmat elegãs doctor do. Joã. petrucius de nobilibus de monteſperello de peruſio in. l. ſi. C. de codi. vbi dicit q propter talẽ clauſulã diſpẽſationis ex teſtamẽto ſuccedit ꝑut tã diſponit̃ ab inteſtato do neminẽ excludat p̃ter fiſcũ ꝑpter illa verba ſine preiudicio tamẽ venientiũ abinteſtato. nec ob. q ſi ſeus nõ exiſtentibus aliis ſuccedit abinteſtato. & ſic videat̃ etiã velle nõ preiudicari fiſco: qi cũ iſte diſpenſatus ſit a principe ſuuitatus excindit fiſcũ principis ex tacita mẽte ↄcedẽtis. gratia enim & beneficium late cõtra cõcedentẽ interpretari debẽt vt in l. ſi. ff. de conſti. principũ. & no. in. c. cũ dilecta. de ver. ſigni. pro quo eſt bonus tex. in. d. §. ſi quis autem defunctus. vbi dicit aũt etiã noſtrũ erarium nec illi quãtũ ad hoc parcimus. ¶ Octauo confirmatur nã ſi vt ſupra dixi in primo fundamẽto quis ex generali poteſtate nõ põt legitimare ita q legitimati ſimul cũ legitimis ſuccedãt niſi hoc ſpecialiter cõcedat̃. igitur virtute talis clauſule adiecte ad diminutio. poteſtatis comitis non debeat operari augmẽtũ vt quo quo mõ exiſtẽtib⁹ filiis legitimis ſuccedere poſſint. l. legata inutiliter. ff. de lega. i. & l. legata inutiliter. ff. de adimen. leg. & vtrobiq pulchre p Bart ſi ergo hoc vt dixi eſt in veniẽtibus abinteſtato fortius eſt in filiis legitimis & naturalibus quibus magis eſt debita hereditas. l. cum ratio. ff. de bo. damna. optime facit quod dicit Ange. in. d. §. ſi quis ergo. in aut. quib. mod. natura. effi. ſui. vbi dicit q legitimatio reſtringitur vt nõ preiudicet filiis legitimis: nõ ſic quando preiudicaret aliis veniẽtibus abinteſtato. ¶ Poſtremo fortius in caſu noſtro attentari poteſt q etiam ſi comes habuiſſet poteſtatẽ habilitãdi vt ſuccederent ſimul cum legitimis: tñ dici poteſt in caſu noſtro q noluit hoc facere. nam comes generaliter habilitat dictũ legitimatũ ad ſuccedendũ patri ex teſtamẽto & abinteſtato ac ſi eẽt de legitimo matrimonio natus: non tamẽ ſpecifice legitimat vt ſimul cũ filiis ſeu eis extãtib⁹ ſuccedere poſſit. hoc aũt nõ videt̃ voluiſſe niſi ſpecifice hoc expreſſerit. nec credendum eſt comitẽ aliter legitimaturum quã ipſe imperator ſi generaliter legitimaret: argu. l. i. in ſi. ff. de offic. prefec. p̃to. & c. cũ aliquibus. de reſcrip. in. vj. ſed legitimatio etiaꝫ facta per ipſum principem quantum ad paternam ſucceſſionẽ non intelligitur exiſtentibus filijs legitimis vt eſt caſus in aut. quibus mo. natu. effi. ſui. §. illud. & §. ſi quis igitur. facit quod dicit Ange. in. d. §. ſi quis ergo. & q not. Joã. and. in addi. Specu. in titu. de ſucceſ. abinteſta. in addi. que incipit item ſciens q Obertus de hobio. & do. Anto. in ſuo conſi. ij. incip. viſis literis. ¶ Fortius ergo hoc dicẽdũ eſt ex quo virtute priuilegij nõ habet hanc poteſtatẽ vt pbatũ eſt qi vba generalia nõ includũt impoſſibilia diſponẽti vt dicit Bar. in. l. ſi quis ſub cõditio. ff. de cõdi. inſti. & Bal. in l. ſi. §. in cõputatio. C. de iure deli. & ſic ex premiſſis cõcluditur q non põt cum filio legitimo ſuccedere. ¶ Omitto illaꝫ diſputationẽ an poſito q comes filiis p̃iudicare potuiſſet ſi talis legitimatio per ſuperuenientiã filiorũ irritatur ita quod cũ filiis legitimis ſuccedere nõ poſſit ꝑut tenebat Dy. & cũ eo ſunt multe opi. quas ad plenum recitãt preceptores mei poſt Bart.

in. l. ex

in.l.ex facto.ff.de vul.ꝛ pup.vers.vo.Alerā.de imo.ꝛ Areti.eo ma xime cū ſuperioribus conſultatio clariſſima reddat. ¶ Non obſtāt allegata in cōtrariū in primis.nā Ange.ꝛ Pet.de ancha.lo quunt qñ apposita erat illa clauſula abſq; preiudicio venientiū abinteſtato quo caſu viſum fuit eis qḋ eſſent coacti ita interpretari dictā clauſulā:ne alias gratia quodāmodo in ea parte videretur inutilis cū ſemp ceſſaret ꝑpter agnatos ꝛ cognatos ꝛ vltimo loco ꝑpter fiſcū gratia nō ſicut alie diſpoſitiōes intelligi dʒ vt aliqd operet.l.ſi qñ.ff.de lega.i.ꝛ in.c.ſi papa.de priuileg.in.vi. ¶ Sed iſta ratio nō militat in caſu noſtro quia gratia dicit ſine preiudicio filioꝝ legitimoꝝ ꝛ heredum quo caſu gratia multū operat reſpectu alioꝝ veniētiū abinteſtato ꝑter legitimos filios ꝛ heredes igitur illa clauſula non eſt reſtringenda maxime cū ſit iuri cōmuni cōformis vt in.d.§.ſi qs igit.ꝛ ibi Angel. ¶ Quinimo operari pōt dicta clauſula quādo etiā extarent filij qui vel nollent vel nō poſſent eſſe heredes.ex quo clauſula requirit iſtas duas ālitates copulatiue ſcilicet qḋ ſint legitimi filij ꝛ heredes per ea que ponit Bart.in.l.in ruſtica.§.ſi liber.ff.de oper.liber.ꝛ Bar.ꝛ Bald.in.l.ſi tibi.§ ſi pactum.ff.de pac.ꝛ per ea que ponit Bar.in.l.i.§.filiū.ff.de contratab.qñ ſtatutū excludit filias ſtantib⁹ filijs licet nō dicat heredib⁹.ꝛ Ang.ꝛ Joan.de imo.ꝛ Moder.in.l.gallus.§.ꝛ quid ſi tantū.ff.de libe.ꝛ poſthu. ¶ Preterea etiā in terminis in quib⁹ loquunt adhuc cōis opi.eſt cōtra eos vt ex ſuperiorib⁹ patet nec eſt verū ꝙ gratia ſit inutilis qꝛ excluderetur fiſcus ſm Bal.ꝛ alios ſupra relatos.itē veniētes abinteſtato poſt quartū gradū ſm Bal.oſtēdo etiam ꝙ clauſula operari poterit qñ excluſis veniētibus abinteſtato inſtitutus eſſet heres extraneus quo caſu admitteret legitimatus cū veniētib⁹ abinteſtato nullū ꝑiudiciū eſſet per ea q̄ ponunt Ang.ꝛ Joan.de imo.in.d.§.ꝛ qd ſi tantum.qñ filia excluſa a ſtatuto a filijs eſt ꝑterita inſtituto herede extraneo ꝛ filijs exheredatis operari etiā pōt ꝙ in legitima īſtitui poſſit:ut ſm Jo.an.l addi.Spec.in ti.de ſucceſ.abinteſta.§.i.ꝛ doc.tenētes hāc partē de quibus ſupra.nec eorum interpretatiōes poſſunt eſſe vere.nā cū in priuilegijs detur poteſtas habilitādi vt ſuccedere poſſint tā ex teſtō quam abinteſtato ſine preiudicio:tū clauſula ꝓmiſſa non ſolū qualificat ſucceſſionē teſtati ſed etiā inteſtati.l.doli verbū.ff.d ſer.corrup.ꝛ ibi Bar.ꝛ p Bar.in.l.ſcie.§.gaio.ff.de fun.inſtruc.ex quo patet ꝙ friuola eſt prima interpretatio ſcʒ qḋ intelligat ſine preiudicio.ſ.ne poſſint cʒ teſtamentū venire cū clauſula clare velit qḋ nō preiudicet in ſucceſſiōe inteſtati. ¶ Inepta eſt etiā interpretatio qḋ poteſt operari qḋ non excludant qñ hereditas delata ex cā fideicōmiſſi qm eis nō diceret fieri preiudiciū tanꝙ venientibus abinteſtato ꝛ in ſucceſſiōe abinteſtato cū fideicōmiſſarius dicat ſuccedere ex teſtō item cuʒ grata dicat de hereditate patris tunc qñ pr eſſet grauat⁹ nō tractaret de ei⁹ hereditate ꝛ hec dicta probant clare in.l.coheredi.§.cū filie.ꝛ ibi no.ff.d vulg.ꝛ pupil. ¶ Minus aūt placet alia interpretatio quod nō preiudicet poſt ius queſitū ſcilicet mortuo patre primo qꝛ nimis reſtringit gratia que generaliter loquit.l.i.§.ꝛ generaliter.ff.de leg.preſtā. ¶ Secūdo ex quo cōcedit poteſtas habilitādi ad ſucceſſionē nō eſt dubium ꝙ non ſolū cenſet cōceſſa patre mortuo ſed etiā viuo ꝛ fortius cū de minori preiudicio agat iuxta not.per Bart.in.d.§.ꝛ quid ſi tantū.cū ergo clauſula veniat ad hāc poteſtatē qualificandā ita bʒ illā qualificare qñ legitime ſit viuo patre ſicut qñ ſit eo mortuo quonīā qualitas adiecta ad qualificādū vnū capitulum qualificat omnia contēta in.l.ꝛ capitulo.l.ſcie.§.gaio.ꝛ qḋ ibi per Bar.ff.de fun.inſtruc.ꝛ p Bart.in.l.pretor.§.exitus differētia.ff.vi bono.rap.dʒ equaliter determinare.l.iam hoc iure.ff.de vulga.ꝛ pupil. ¶ Cōfirmat hoc qꝛ poteſtas talis poſt ius queſitū nō intelligit cōceſſa niſi exprimat vt colligit no.per Bart.in.d.§.ꝛ qd ſi tātū.ꝛ in ſimili determinat Bar.in.l.toties.ff.de polli.ꝛ tenet Paul.de caſt.ꝯſi.ccxv.ſup primo dubio.ꝛ cōſi.ccxi.ſuper eo ꝙ querit.vnde quantū ad iſtū effectū dicta clauſula nihil operaret:cū ſine illa dicēdū idē fuiſſet ꝙ nō eſt dicendū ꝛ ſic patet ꝙ parū eſt curādum de deciſione Ang.ꝛ Pet.de anch.maxime in terminis noſtris. ¶ Vltima nūc interpretatio elegantis docto.dñi Rapha.Fulgo.lʒ ſit ingenioſa tñ eſt ſolitaria ꝛ cōtra cōmunē interpretationē ideo in iudicādo ꝛ cōſulēdo nō ſequēda iuxta not.in.l.ſi.C.de pena iudicis qui male iudicauit.itē dñs Fulgo.loquit qñ appoſita erat clauſula abſq; ꝑiudicio veniētiū abinteſtato ꝑpter quā forte coactus ratione qua mouebant Ang.ꝛ Pet.de anch.de q̄ ſupra reſtrinxit ſe ad talē interpretationē ad quā nō fuiſſet coactus in terminis nr̄is vt.ſ.dixi.ꝛ ad eius interpretationē formaliter rñdet.ꝛ in primis dum dicit ꝙ operabit ꝙ nō poſſint inſtitui i maiori portione quā legitim⁹ ꝛ naturalis iuxta.§.qm in aut.quib.mo.natu.eff.ſui.ſed pro certo hoc idem fuiſſet ſi dicta clauſula adiecta nō fuiſſet.ſi cū hoc erat in legitimatis naturalibus nō prohibitis de iure cōmuni vt in.d.§.quoniā.igit fortī⁹ idem dicēdum erat in ſpurijs legitimatis contra diſpoſitio. in

ris:ergo.l.eius militis.§.militia miſſus.ff.de teſtamē.mili.igitur cū ſine dicta clauſula idē dicendū fuiſſet nihil operat cōtra capitulum ſi papa.de priuilegijs. ¶ Preterea dicta clauſula eſt appoſita nō ſolū ad qualificādū habilitatē ſuccedēdi ex teſtamēto ſed etiā abinteſtato.igit dicta rñſio ſtare non poteſt per quā tm̄ qualificat ſucceſſio ex teſtō vt ſupra dixi ꝯ Ang.ꝛ Pet.de anch. ¶ Nō obſtat dū dicit ꝙ priuilegiū nō dʒ reſtringi ne qs a lucro excludatur licet debeat reſtringi ne quis damno afficiatur ſcḋm Bart.in.d.l.ex facto.ꝛ in.l.omnes populi.ff.de iuſti.ꝛ iure.ꝛ in.l.adigere.§.quāuis.ff.de iurepatro.nā ꝓcedit qḋ dicit Barto.qñ priuilegium generaliter loqueret:ſed in caſu noſtro priuilegiū eſt conceſſuʒ qualificatū vt poſſint habilitare ad ſucceſſionē ſine preiudicio ꝛc.vñ limitata cōceſſio limitatū ꝓcedit effectum.l.cū aſſlauerat.ff.de his q̄ in teſta.delent.clarū aūt eſt qḋ reſpectu totius ſucceſſionis dicit filius tractare de lucro vt eſt caſus in.l.ij.ꝛ ibi gl.Bar.C.de iur.ꝛ fac.igno.vnde equaliter reſpectu totius ꝛ cuiuſlibet partis ſucceſſionis dr̄ de lucro tractare ꝛ ſic priuilegiū qḋ vult ꝙ nō preiudicet filijs in ſucceſſione ex teſtō vel abinteſtato intēdit qḋ a tali lucro ſucceſſionis nō excludant. ¶ Preterea lʒ qñ aliqs a lucro excludit nō dicat dānū pati tñ dicit eſſe ei deterioris cōditionis vt eſt caſus ꝛ ibi Bar.ꝛ Moder.in.l.nō amplius.§.i.ff.de leg.ꝛ cōſequēter preiudiciū pati.ꝛ per hoc tex.in.l.ſi.ad ſi.C.de acq.poſ.priuilegiū nāc vult ꝙ ſine filioꝝ preiudicio fiat videmus in ſimili qḋ ne patrono in ſucceſſione liberti preiudiciū fiat reſpectu ſucceſſiōis patrono nō ꝯſentiēte principes libertū natalibus reſtituere nō ſolēt.l.ij.in ſi.ff.de nata.reſti.bene facit ꝙ dicit do.Abb.in.c.cū olim.de cōſue.dū allegat.c.primum.extra de noui ope.nūcia.ꝛ ꝓbant premiſſa ratione concludēti.nā ſi princeps in dubio generaliter cōcedēdo poteſtatē habilitādi ad hereditatē paternā nō cēſet ꝯcedere poteſtatē vt poſſint ſimul cū legitimis ſuccedere vt ſupra in prima rōne demonſtraui.igit fortī⁹ adiecta dicta clauſula que cū ſit poſita ad diminutio.nō debet augmentum operari.l.legata inutiliter.ff.de adimen.lega. ¶ Nec obſtat dnʒ dicit qḋ non dr̄ preiudiciū niſi quis patiat dānū enorme ꝛ totale qꝛ hoc eſt falſum.nā pro paruo preiudicio minor nō reſtituitur.l.ſcio.ff.de in integ.reſti.tit.generali.ꝛ not.glo.magna in ſi.in.l.ij.C.ſi aduerſus ven.pign.ꝛ tamē ꝑ amiſſione partis cōſiderabilis lucri minor reſtituitur.l.nā pretor.§.ſi.ꝛ melius probatur in.l.ꝛ ſi ſine.in prin.ff.de mino. ¶ Ex quib⁹ ſine heſitatione cōcludit qḋ dictus coradinus ſimul cum filio legitimo ꝛ naturali in ſucceſſione ſigiſmundi patris ſuccedere non poteſt ꝛc. Laus deo clementiſſimo amen.

¶ Conſilium.ccxiiij.

1 ¶ Frater tenetur reddere rationem adminiſtrationis geſte bonorum tam paternorum quam maternorum.
2 Actor vniuerſitatis.executor teſtamentorum.ꝛ curator ad lites ꝛ hoſpitalarij tenentur reddere rationem adminiſtrationis.
3 Jurari nn debeat in litem veritatis contra adminiſtratores nō facientes inuentarium vel doloſe verſantes.
4 Juramentum in litem veritatis quando defleratur.
5 Dolus quando preſumatur contra adminiſtratores.
6 Socius quomodo teneatur reddere rationem.
7 Jnſtrumentum preſumitur eſſe verum.
8 Verba enunciatiua an probent.
9 Communio generalis omnium quomodo probetur.
10 Probatio per coniecturas ſufficit in his que aguntur inter domeſticos.
11 Juramentum veritatis nn deferatur contra ſocium.
12 Adminiſtrator quando dicatur predo.
13 Dos ante omnia deducitur tanquam es alienum de communibus bonis.
14 Filis nn ſit dotande de bonis cōmunibus ſocioꝝ vel de proprio.
15 Teſtis vnus nn faciat vacillare inſtrumentum.
16 Res perit periculo moroſi.

CONſilijs noſtris triu⁹ de⁹ optim⁹ adſit vt fas ꝑpetuo ſanctaq; iura loquar.cum ꝑſenti in cōſultatiōe plura veniāt declaranda.ꝛ veritas cōſiſtat in paucis. ¶ Circa primam dubitationem ſupra in
1 puncto premiſſam in primis concludet quod dictus Jo.tenet reddere rationem geſte adminiſtrationis bonorum ꝛ iuriū hereditatis tam paterne quam materne cōmunium inter ipſum Joan.dominum Bar.ꝛ Petrum filium olim dicti Baptiſte a die obitus cōmunis patris vſq; ad diem diuiſionis quo tempore adminiſtrauit. ¶ Hec ꝯcluſio primo probat ꝑ eo tpe quo adminiſtrauit vt curator q d oib⁹ q̄ fecit q̄ facere nō debebat ꝛ de his que nō fecit rōnē reddere tenet vt eſt caſus in.l.i.in ꝑnc.ꝛ in.§.de rōnibus.ff.de tute.ꝛ rōnibus diſtrahē. ¶ Secūdo vt curator etiā tenet rationē reddere vt ſupra pro eo tempore ꝛ quatenus vt curator adminiſtrauit vt plene nota.in.l.aduerſus.ꝛ in.l.rationes.

C. de admini. tuto. ⁊ de vtroq; ſcilicet de tutore ⁊ curatore ponit
Specu. in tit. de iudicijs. in quarta parte. §. ij. verſi. ſequitur vide
re de actione tutele. ¶ Tertio etiã ꝓbat dicta cõcluſio q̃ʒ tenet
etiã rationem reddere de adminiſtratione ꝑ eo tpe ⁊ quatenus
adminiſtrauit nõ vt tutor neq; vt curator. nã quicunq; alienam
ſuſcepit adminiſtrationẽ regulariter tenetur ad redditio. ratio-
nis ⁊ reliqua iuxta illud euangeliũ. Redde rationem villicatio-
nis tue vt habetur Luce. c. xvj. ⁊ in. c. qualiter ⁊ quãdo. el. ij. extra de
accuſa. vnde videmus q̃ negociorum geſtor etiã rationẽ redde-
re obligatur ⁊ de mala ⁊ de negligẽti adminiſtratione tenet vt
eſt caſus vbi hoc notabiliter declarat Bar. in. l. ij. ff. de nego. geſt.
¶ Hoc idem videmus in procuratore ad lites ⁊ ad negocia vt in
2 l. ſi remunerãdi. ⁊ in. l. ſi procuratorem. §. f. ff. man. † Idẽ in acto-
re vniuerſitatis. l. j. ⁊ in. l. item eorũ. §. ſi decuriones. ff. q̃ cuiuſq;
vniuer. nomine. eodẽ mõ tenet ẽt rõnẽ reddere executor teſtamen-
tor in. c. tua nobis. extra de teſta. ⁊ in. c. Joã. eo. ei. itẽ patet in cu-
ratore pupilli ad lites. inſti. d' auto. tut. in fin. idẽ etiã videmus in
hoſpitalarijs qui aliq̃ñ tenent rationẽ reddere ſecũdũ q̃ no. in
aut. de eccleſia. titulis. §. penul. ⁊ in aut. de ſanctiſſi. epiſco. §. eco-
nomis. ⁊ in cle. ſi. de reli. domibus. ⁊ p Cyn. ⁊ alios in. l. orphano
tropos. C. de epiſ. ⁊ cleri. ad idẽ etiam tenetur heres grauatus per
fideicõmiſſum: vt p gloſ. ⁊ Bar. in. l. cũ tale ff de cõdi. ⁊ demon. ⁊
Bal. in. l. filiũ quem habẽtem. C. fami. ercif. ¶ Unde ex premiſſis
optime probatur dicta concluſio q̃ vbicũq; q̃s aliene ſe immi-
ſcet adminiſtrationi rõnẽ reddere tenet ⁊ reliq̃ reſtituere. ponit
multa ad ꝓpoſitũ Hoſti. i ſumma. in ti. de obligatis ad rõcinia.
⁊ in terminis d' fratre q̃ ſtetit in cõmunione cũ fratrib⁹ q̃ tenea
tur in diuiſione rationẽ reddere geſte adminiſtrationis decidit
Bal. in ſuo ʒſi. q̃ incipit in nomine dñi amẽ ad p̃mũ. vbi in. vj.
dubio ʒcludit q̃ tenet de oĩb⁹ reddere rõnẽ taliter qualiter red
di poteſt: nã nõ de oĩbus teſtes haberi pñt ſed in quibuſdã ſta-
tur ſuo ſacramẽto. vt in medicis. itẽ etiã in nõ medicis ſcdm pſo-
ne qualitates veriſimilitudinẽ ⁊ iudicis motus cũ hoc cõcurrit
arg. l. ſi q̃s ꝑ redẽptione. C. de dona. ⁊ eius q̃ not. in. l. ſumptus.
⁊ in. l. in fundo. ff. de rei vendi. q̃ deciſio Bald. ꝓcedit q̃ñ admini
ſtraſſet tantum iure fraternitatis. ſecus ſi vel vt tutor vel curator
q̃ tũc tenetur. diligentẽ reddere rationẽ vt tradit in iuribus pre
allegatis: vel etiam quãdo teneret vt ſocius ex ʒuẽtione vt infra
dicam in ſcda dubitatione. ad predicta etiã accedit q̃ conſuluit
inſignis doctor Abbas Moder. in ſuo cõſi. xij. q̃ incipit Ma-
gnificus do. Joã. ⁊c. vbi in. vj. dubio concludit filiũ teneri redde
re rõnem de his q̃ viuẽte patre adminiſtrauit lʒ pater redditio.
rõnis nõ petierit. arg. l. cum oportet. ver. ſed in hac ſpecifice. C. de
bonis que lib. vbi ſpecialiter ſtatuit in patre q̃ adminiſtrat bo-
na aduentitia filij quoꝝ vſuſfructus ſibi querit vt non teneatur
reddere rationẽ. ſecus ergo in filio qui nõ facit ſuũ vſumfructũ
⁊ licet habeat liberã adminiſtratio. l bonis paternis. ad idẽ ad-
ducit tex. in. d. l. cũ opʒ. §. ſin aũt res. p locũ a ſpãli. ⁊ q̃ habet in
l. tres fratres. ff. de pac. ⁊ in. l. ſi ſoror. C. de colla. dicit tñ ſe putare
q̃ non eſt exigẽda ita ſtricta ratio ſicut ab extraneo: ſed ſatis eſt
q̃ generalr̃ oſtendat quãtũ in familia ⁊ etiã in alijs ſumptibus
veriſimiliter poterit expendere de quibus latius ibi per eum vi-
dẽdũ. ⁊ hoc quo ad primã q̃õnẽ prime dubitationis principalis.
3 ¶ Circa ſcdam q̃õnẽ dicte prime dubitationis ʒcludo † q̃ ʒ di-
ctũ Joã. eſt loc⁹ delatio. iuramenti in litẽ veritatis quãtũ fuerit
⁊ q̃ bona fuerint in bonis paternis ⁊ maternis: ⁊ q̃d ad ei⁹ ma-
nus peruenerit ex introitibus ⁊ exitibus bonorum predictorũ.
¶ Prima pars hui⁹ concluſionis ꝓbat lʒ em̃ ad aliquẽ ſit delata
tutela vel cura: nõ tñ adminiſtratio. bonoꝝ a ſeipſo capere
põt ſed certis ſolẽnitatibus obſeruatis de q̃bus i. l. legitimos. ff.
de legi. tuto. ¶ Simile videmus in prelatis ⁊ rectoribus eccleſia
rum qui ſimiles ſunt tutoribus vt in. c. ſi primarũ. xij. q. i. qui etiã
poſt titulũ adminiſtratio. nõ accedũt niſi prius per ſuperiorẽ eis
adminiſtratio decernat obtẽta confirmatione niſi ipſo iure pri-
uantur, vt in. c. qualiter. extra de elec. ⁊ in. c. auaricie. eo. tit. lib. vj.
ptʒ ergo hoc etiã in reb⁹ ꝓbanlẽ l q̃b⁹ ⁊ ſi titulũ pars habeat
nõ tñ hʒ adminiſtratio. vt vſum rei niſi dñi volũtas in apprehẽ-
dẽda poſſeſſione accedat: alias tanq̃ ꝓdo habẽdus eſt. l. ſi ex ſti-
pulatio. ff. de acq. poſ. ⁊ in. l. minus inſtruct⁹. C. eo. tit. ¶ Cũ ergo
dictus Joã. in prin. fue adminiſtratio. ꝓdictoꝝ bonorum doloſe
verſatus fuerit q̃ de bonis inuẽtarium non confecit nec de ma-
nu iudicis legitime adminiſtratio. ſuſcepit ꝓut tenebatur vt hꝫ
in. d. l. legitimos. ⁊ in. l. ſi. §. tali. C. de cura. furi. ⁊ in. l. de executio-
nibus. C. de epiſco. audi. ⁊ in aut. vt hi qui obli. perhibẽt res mi-
no. §. ſi. perpetue dʒ ſubiacere infamie ⁊ etiã alijs penis puniri.
⁊ cõtra eum etiã iuratur in litẽ vt probatur in. l. ſi. C. arbi. tute. ⁊
ibi not. ⁊ ꝓbatur in. l. tutor qui repertorium. ff. de adminiſtra. tu
to. vbi Bar. cõcludit q̃ ꝓpter nõ confectionẽ inuẽtarij q̃s dicit
eſſe in dolo pſumpto. vnde dicit q̃ lʒ ꝓpter dolũ iuret in litẽ et
nõ ꝓpter culpã vt in. l. in actionib⁹. ff. de in litẽ iuran. tñ intelli-
git ꝓpter dolũ verũ vel pſumptũ p illũ tex. ¶ Preterea ſi confi-
ciẽdo inuẽtariũ aliquas res nõ poſuit vel illas obſcure poſuit ʒ
eũ defert iuramẽtũ in litẽ veritatis vt cõcludit Bar. in. d. l. tutor
q̃ repertoriũ. in pe. col. ergo multomagis ſi nullo modo cõfectũ
ſit inuẽtariũ. arg. aut. multomagis. C. de ſac. ſanc. ecc. ¶ Secũda
pars cõcluſionis ſcʒ q̃ deferat iuramẽtũ veritatis ad ꝓbãdũ q̃d
ad eius manus peruenerit ex introitibus ⁊ exitibus bonoꝝ ⁊ in
triũ probat q̃ñ vt narrat in puncto ipſe nõ ʒfecit legitime librũ
rationũ de introitib⁹ ⁊ expẽſis ꝓpter q̃ cõtra ipſum debet pre-
ſtari iuramẽtũ in litẽ. caſus eſt valde not. in. l. j. §. officio. ff. de tu-
tel. ⁊ ratio. diſtrahẽ. vbi notat ad ꝓpoſitũ per Bar. ⁊ Bal. q̃ tu-
tor debet cõficere librũ rationũ ⁊ pupillo reddere finita tutela:
ad idẽ. l. luci⁹. §. tutele. ff. de admi. tuto. ⁊ idẽ dico in quolibet alio
adminiſtratore: arg. l. ſi. §. inter cetera. ff. d' lib. leg. ⁊. l. ſi ita fuerit.
ver. in reliquis. ff. de manu teſtamẽ. alr̃ ſi hoc non fecit tenetur ad
intereſſe declarãdũ per iuramentũ in litẽ. nr̃. d. l. tutor qui reper-
toriũ. ſm̃ Jac. de are. q̃ eſt not. ſm̃ Bald. q̃ ita preſumat cõtra
illũ q̃ nõ facit codicẽ rationũ ſicut cõtra illũ qui nõ facit inuen-
tariũ. ⁊ idẽ tenet Ray. de forli. facit. l. ſi q̃s cũ falſo. §. j. ff. de falſis.
vbi caſus no. tenet Pet. de anchar. in ſuo notabili conſilio q̃ in-
cipit. I chriſti noĩe amen ⁊c. ſordide ⁊ pernicioſe nimis ⁊c. vbi di-
4 cit q̃ dñt in tali libro rationum ſigillatim oĩa deſcribi vt ex tali
fundo ⁊ tali colono tãtũ ⁊ a tali tantũ ⁊ ſic de ſingulis nec dʒ in
gñe ⁊ in familiã aſſerere ſe tñ expẽdiſſe ⁊ ſe tñ recepiſſe. iſtud eñ
nõ eſt reddere rõnẽ. allegat. l. ſi ſeru⁹. ff. de ʒdi. ⁊ demõ. ibi vt com-
putationes ꝓbe an improbe exſtantẽ accepta recte relata an nõ
recte. ſi eñ ſic ſint ſpecifice ſingula declarata veritas ⁊ falſitas de
prehẽdi põt nõ aũt ſub nube: ⁊ gñaliter affirmãdo ſic eſſe vel nõ
eſſe. facit. l. argẽtarius. §. edi. ff. de eden. ⁊ ita dicit tenere Hoſt. in
quodã ſuo cõſilio q̃ incipit cũ ꝓdicta. ¶ Preterea vtraq; pars
cõcluſionis ꝓbat nã vt dicit glo. ab oĩb⁹ approbata in. l. in actio
nib⁹. ff. de in litẽ iurã. q̃ñcũq; ʒcurrit difficultas ꝓbatio. ⁊ dolus
tunc dat iuramẽtũ in litẽ veritatis cõtra doloſum: ſed hic ambo
hec duo cõcurrũt. ergo ⁊c. cõcurrit enim difficultas ꝓbatio. q̃ñ
valde difficile eſſet nũc imo pene impoſſibile ꝓbare oĩa q̃ puene-
rũt ad manu⁹ Joã. bonoꝝ ⁊ iuriũ hereditatis tã paterne quã ma
terne ⁊ oẽs ⁊ ſingulos introit⁹ ⁊ exitus vt de ſe manifeſtũ eſt cuʒ
hec nõ ſiãt palã vocatis teſtibus vel tabellione ſʒ ſecrete ⁊ dome-
ſtice inter fratres. alr̃ eñ ʒ adminiſtratores nũq̃ iuraretur in li-
tẽ ſi nõ daret difficultas ꝓbãdi cuius cõtrariũ ſupra demonſtra
5 tum fuit † dolus vero manifeſte deprehẽdit nã vt inquit Barto.
in. d. l. tutor qui repertoriũ. per illũ text. in v. ſi q̃s. igit ille qui nõ
facit illud ad q̃ ſcit vel ſcire dʒ ſe teneri rõne officij eſt in dolo p̃-
ſumpto. ad idẽ allegat. l. carceri. ff. de cuſto. reo. ⁊. l. ſi procuratorẽ.
§. dolo. ff. mãda. ⁊. l. dolo. ff. ad. l. falci. ſed Joã. ſciebat vel ſcire de-
bebat ſe eſſe obligatũ vt tutorẽ vel curatorẽ ad ʒficiẽdum inuen-
tarium ⁊ librũ rationũ vt ſupra ⁊ vt ſimplicem adminiſtratorẽ
ſaltẽ ad ʒficiendũ legitime librũ rationũ igitur ſi hoc non fecit
fuit in dolo pſumpto conuincit etiã eius dolus re quo deprehẽ-
ditur in manifeſto mendacio cũ nũc neget ad ei⁹ manus aliqua
perueniſſe que tñ probant perueniſſe. ad hoc. l. elegãter. §. ſi. ff. de
dolo. ⁊ ex hoc oſtenditur q̃ ab initio ⁊ in ꝓgreſſu fuit in dolo.
vñ exit⁹ ei⁹ ⁊ finis adminiſtratio. ꝓbat ei⁹ malũ propoſitũ ab ini
tio ⁊ cõtinuo in ꝓgreſſu adminiſtratio. in receptio. ſuoꝝ factoꝝ
iuxta illud vulgare exitus acta ꝓbat. l. rẽ nõ nouã. §. ſi. C. de iud. ⁊
in proemio digeſtoꝝ. circa ſi. tradit Bald. in. c. j. verſ. vl. queritur.
q̃b. mod. feu. amit. vñ oĩa iura clamãt q̃ cõtra doloſos iuretur
in litem. l. ſi q̃ñ. C. vnde vi. c. ſi. extrã q̃ metus cã. faciũt que ſtatim
dicã in alia principali q̃õne. ⁊ hoc quo ad primã principalem q̃õ-
nem. ¶ Circa ea aũt que ſcdo loco proponunt q̃ñ plura dubia
aliqualiter cõfuſe narrant ꝓcedã ſuper his ponẽdo aliquas cõ-
6 cluſiões quas veras ẽt exiſtimo. ¶ Prima ʒcluſio eſt q̃ † dictus
Jo. tenet reddere rõnẽ adminiſtratio. ⁊ quaten⁹ adminiſtrauit
vt ſoci⁹ ⁊ reddere bonã rationẽ de pecunijs traditis ſibi p dictũ
dñm Bar. de lucris ſuoꝝ officioꝝ ⁊ ſimiliter de lucris factis per
ipſum Joã. hec cõcluſio probatur per illã regulam traditam in
princi. huius cõſultationis que habet q̃ quicũq; alienam ſuſci-
pit adminiſtrationem tenet ad redditio. rationis ⁊ reliqua ꝓut
pluribus iuribus ⁊ autoritatib⁹ ſupra oſtẽſum eſt. ⁊ ſpecialiter
de ſocio cõuentionali probatur ex his que ponit Bart. in. l. mu
tius. ff. p ſocio. vbi dicit q̃ ratio ſociorum reuideri debet de an-
no in annum amicabiliter non dictato iudicio quia tũc ſoluere
tur ſocietas. l. actio. eo. tit. niſi aliud in pactis eoꝝ caueretur: vel
debet reuideri quandocũq; ſine calũnia petitur vt dicit Bal. ⁊
Saly. in rub. C. p ſoc. ⁊ habetur in. l. tandiu. eo. titu. ille autem te-
netur rationẽ reddere qui adminiſtrauit vt notaẽ in. l. creditor.
§. duobus. ff. manda. ꝓut etiã in ſimili dicit in tutoribus in. l. j. C.
de trãſac. ⁊ no. in. l. ex perſona. C. de proba. ⁊ ad hoc adduco om-
nia ſupra deducta in prin. ⁊ hoc eſt clarum. ¶ Secũda concluſio
ſit q̃ primũ inſtrumẽtũ ſocietatis cõtractũ inter dictum ⁊ Joã.
dominum

dñm Bart.de anno dñi.M.cccclxv.pbat̃ ꝙ vſq; ad illud tẽpus
pfat° dñs Bart.cõmunicauit oĩa eius lucra ex officijs ꝑcepta
vſq; ad illud tẽpus.⁊ qḋ illa tradidit pfato Joãni vt probatur
per illa verba inſtrumẽti dũ in eo dicit̃ cum hoc ſit qḋ eximius
doctor dominus Bart.de caſtello tradiderit omnia eius lucra
ex officijs ꝑcepta Joãni ei° fratri ⁊ cũ eo in poſterum cõicare in
tẽdit ⁊c.per que verba manifeſte oſtendit̃ qḋ dictus dñs Bart.
iam cõicauerat oĩa eius lucra:nã ĩ dubio ſtatur publico inſtrõ
7 l.cũ precib°.C.de pba.† p inſtrõ enim ſemper preſumit̃ qḋ vera
ſint oĩa contenta in inſtrõ ⁊ qḋ valeat.ad idẽ text.optimus.C.de
cõtra hẽ.⁊ cõmit.ſtipu.⁊ per Bar.in.l.diuus.ff.de falſis.⁊ Bart.
in.l.j ff.quemadmo.teſta.aperi.facit.l.iubemus.C.de proba.Ex
quo enim due oriunt̃ preſumptiones vna veritatis altera ſolẽni
tatis.l.ſi poſt diuiſionem.C.de iur.⁊ fac.igno.vt dicit not.Bald.
in.l.j.C.de teſtamen.⁊ ꝓ eo in dubio iudex debet ſemp preſumere
vt dicit Inno.in.c.cũ Joã.eremita.extra de fide inſtru.⁊ Cy.i.l.
ſi quis decurio.C.de falſis.⁊ hoc niſi ꝓbetur cõtrarium vt in.d.
l.optima.⁊ nu.in.l.iuris genitũ.§.qḋ fere.ff.de pac.⁊ Bal.in.d.l.
ſi poſt diuiſionẽ.tradit̃ in.d.l.cũ precibus.ſed ad hoc poſſet quis
dicere qḋ partes receſſerũt a dicto cõtractu ſocietatis ⁊ caſſarũt
⁊ annullarũt dictũ contractũ ſocietatis:quoniam per hoc non
tollit̃ quomin° dictũ inſtrm a principio ſolẽne ⁊ validũ nõ ꝓbet
qm̃ qñ inſtrm a principio eſt ſolẽne defectus ſuperueniens annul
lans ipſum inſtrm nõ facit quominus probet quod iam geſtum
fuit vt no.Bar.in.l.fideicõ.§.j.ff.de lega.ij.⁊ Bald.in.l.reſcriptis.
C.de pcibus impera.offe.⁊ not.in.l.ſi.C.de reb.cor.nec etiam ob
ſtat ſi diceretur qḋ vba ſupra relata p que arguitur lucra fuiſſe
cõmunicata ſunt verba enũciatiua emiſſa ꝓpter aliud ⁊ ſic non
videntur probare iuxta not.in.l.ex hac ſcriptura.ff.de dona.⁊ in
8 c.e.j.de pba.nam ad hoc rñdetur ꝙ regula eſt ꝙ† vbicũq; verba
enũciatiua etiã propter aliud ꝓferunt̃ inter pñtes prout fuit
in caſu noſtro tũc inducũt pſumptionẽ ſeu ꝓbationẽ donec pro
betur cõtrarium.caſus eſt clarus in.d.l.optimã.⁊ in.l.quidã.ff.
de proba.per quas leges hãc theoricã ponit Barto.in.d.l.ex hac
ſcriptura.⁊ ſequũt̃ doct.⁊ Bar.in.l.ſciendũ.ff.de verbo.oblig.⁊
Bal.in aut.ſi quis in aliquo.C.de eden.imo plus dicit Genitor
meus in c.e.j.extra de proba.qḋ qñ talia verba emittũtur a par
tibus ſciẽtibus ſuper actu in quo partes poſſunt ſibi pıudicare
nõ admictit̃ ꝓbatio in cõtrariũ p regulã.l.cuius per errorẽ.ff.de
reg.iu.allegat Cy.hoc tenere in.l.nõ nudis.in finali queſtiõe.C.
de pba.cũ ergo in caſu noſtro in tali ↄfeſſione lucrorum ſibi tra
ditor Jo.poſſet ſibi pıudicare inſtrumẽtũ adeo cenſet̃ probare
quod non deberet admitti probatio in contrariũ ¶ Tertia cõ
9 cluſio ſit qḋ †ex eo qḋ ꝓbat̃ dictũ dñm Bar.ante ſocietatẽ cõtra
ctã cõicaſſe oĩa lucra ſuoꝝ officioꝝ.⁊ etiã poſt pñt ꝓbari aliqua
cõicata probat̃ ſufficiẽter oĩa lucra officioꝝ fuiſſe per dictũ dñm
Bart.cõicata ex conſuetudine cõicandi ⁊ ex ſulita ⁊ cõſueta tra
ditione bonoꝝ dicti dñi Bar.facta Joanni.ita in terminis con
ſuluit Bal.in quodã ſuo cõſilio ꝙ incipit in chriſti noĩe amẽ.fa
ctũ tale ꝓponit̃ duo fratres ⁊c.allegat in arg.l.pcula.ff.de pro
ba.corroborat̃ hoc ex eo qȝ dictus dñs Bart.etiã paſſus eſt exigi
dotes ꝓprias a dicto Jo.⁊ ſic ꝓbat̃ conſuetudo cõicandi.⁊ ma
xime ex eo qḋ Jo.fuit ſemp generalis adminiſtrator ⁊ oĩa bona
⁊ lucra adminiſtrauit.per hoc optime facit qḋ cõſuluit Bal.in
ſuo ↄſi.incip.duo fratres vnus maior natu.vbi ponit qõnem qḋ
maior natu cõmunia recipiebat ⁊ diſtribuebat minor natu acci
piebat vxorẽ ⁊ ſe obligauit ad reſtitutio.dotis:concludit qḋ do
tis reſtitutio fieri dȝ de cõi patrimonio duplici rõne.¶ Prima
qȝ ſicut ceteri redditus ꝑuenerũt ad man° maioris ita illa dos
ꝑueniſſe cenſet̃ arguẽdo a ↄſuetudine patriſſa.ar.l.vel vniuerſo
rũ.ff.de pig.act.⁊.l.cũ de lanionis.§.aſinã.ff.de fun.inſtru.⁊.l.pre
dijs.§.balneas.⁊.§.titio.⁊.§.qui domũ.eo.titu.¶ Scḋa rõ eſt qȝ
preſumit̃ dotem ſicut alia in cõi immiſſam eſſe.ar.d.l.pcula.ff.de
proba.idḋ de cõi patrimonio dȝ detrahi.l.ſi filia.§.neratius.ff.fa
mi.erciſ.l.actione.§.ſi vnus.ff.p ſocio.cũ ſi.ſi ergo ex eo qḋ reddi
tus bonoꝝ cõmuniũ ⁊ bona oĩa cõia adminiſtrant̃ ⁊ gubernen
tur p vnũ ex fratrib° pſumit̃ qḋ dos vxoris alterius fratris q̃ eſt
propria ipſi° frĩs ꝑuenerit ad ei° manus q̃ eſt alteri° ſpeciei quã
to magis pſumi dȝ i caſu noſtro cũ dñs Bar.cõicauerit dotes ⁊
oĩa cõia fuerũt adminiſtrata p ipſum Jo.⁊ etiam lucra pro ma
gna parte ꝓbant̃ cõicata pſumi dȝ facta cõicatio alioꝝ lucroꝝ
ꝓ eo tpe ꝓ quo nec p inſtrm nec p teſtes probat̃ cõicatio.argu.
aut.multo magis.C.de ſac.ſan.eccl.¶ Preterea ſi eo tpe quo dñs
Bart.nõ erat obligat° ante ↄtam ſocietatẽ lucra cõicauit quã
to magis cẽſetur cõicaſſe pro eo tpe quo erat obligat° cenſendũ
enim eſt fidem ſuã ſeruaſſe.arg.l.merito.ff.pro ſocio.iuncta.l.j.ff.
de pac.⁊.l.j.ff.de conſti.pecu.¶ Pro his accedit nam in his que
aguntur inter domeſticos ex quo plena probatio haberi nõ pōt
vt traditur in.l.ↄſenſu C.de repudijs.⁊ in.c.in literis.extra de te
10 ſti.†ſufficit illa probatio per cõiecturas que haberi poteſt vt tra
ditur in dictis iuribus.facit.l.non oĩs.§.a barbaris.ff.de re mili
ta.⁊ tradit Bar.in.l.in illa.in vltimis verbis.ff.de verbo.obli.et
ideo dicim° qḋ vbi a cõmuniter accidẽtib° difficilis eſt probatio
ſufficit probatio p pſumptiones ⁊ cõiecturas ſeu p ꝓbatiões q̃
alias eſſent imperfecte vt p Bart.in.l.de pupil.§.ſi qs ipſi pretori.in.viij.q.ff.de no.oper.nun.⁊ p Bart.in.l.ſi lium diffinimus.ff.
de his q ſunt ſui vel alie.iur.⁊ colligitur ex no.p glo.in.c.j.in ver
bo autores.de teſtibus.in.vj.quã ibi ad hoc ponderat do.de ſan
cto Geminiano.⁊ no.in.l.ſi quis ex argentarijs.§.pe.ff.de edẽ.⁊
hoc maxime dicẽdũ eſt in caſu noſtro ↄ doloſum ſtãte difficulta
te ꝓbatiõis contra quẽ defertur iuramentum in litẽ veritatis.⁊
ſic nõ requirit̃ plena ꝓbatio vt ſtatim dicã.¶ Quarta cõcluſio
11 ſit qḋ †quo ad lucra officioꝝ cõicata per dictũ dñm Bart.dicto
Jo.⁊ quo ad lucra facta per dictũ Joãnem cõtra eũ defert̃ iura
mẽtum in litem veritatis que cõcluſio probat̃ pluribus modis.
¶ Primo qȝ Jo.obligauit ſe ad ↄficiẽdum inuẽtariũ de oĩbus
bonis cõib° ſcḋm formã ↄtus ſocietatis qui ſeruãdus erat iu
xta.l.legẽ.C.de pac.⁊.l.j.§.ſi cõuenerit.ff.depoſi.ergo ſi illud non
fecit cõtra eũ iuratur in litẽ eſt caſus in.l.tutor qui repertoriũ.
cum ibi no.ff.de admi.tutu.⁊ in.l.ſi.C.arbi.tute.⁊ ſupra declara
tũ fuit.¶ Secũdo qȝ iſte Joã nõ tenuit rectũ cõputum ⁊ legiti
mũ de lucris cõicatis p dictũ dñm Bart.igit̃ contra eum tanq̃
preſumptum doloſum iurat̃ in litẽ:vt eſt caſus in.l.j.§.officio.ff.
de tute.⁊ ratio.diſtrahẽ.qui licet loquatur in tutore tamẽ Bar.
Bald.⁊ omnes ibi dicunt idem eſſe in quolibet adminiſtratore.
¶ Tertio qȝ ratio propter quã dicimus ꝙ cõtra nõ conficiẽtes
inuẽtarium ⁊ legitime librũ rationum iurat̃ in litẽ eſt qȝ ex quo
ſciunt vel ſcire debẽt ſe ad illud teneri ⁊ non faciunt preſumant̃
eſſe in preſumpto dolo vt dicit Bar.in.d.l.tutor qui repertoriũ.
⁊ ſupra dictum fuit.ſed eadẽ ratio militat in caſu noſtro ex quo
tenebatur ad conficiẽdum inuentarium ⁊ librum rationũ ergo
idem ius in.l.titio.ff.de verbo.obliga.⁊.l.illud.ff.ad.l.aquiliam.
ratio enim.l.ampliat ⁊ reſtringit dictã.l.ſi is qui.ff.de acquiren.
poſ.⁊.l.cum pater.§.dulciſſimus.ff.de lega.ij.¶ Quarto qȝ vt in
pñcto preſupponit̃ Joã.negat ad manus ſuas ꝑueniſſe que alia
via ꝓbari poſſunt.⁊ ſic deprehendit̃ in manifeſto mendacio nõ
ſolum in fine.ſed etiã in princ.⁊ in medio:qȝ vt ſupra dixi extitit
acta ꝓbat.⁊ p cõſequẽs in dolo ſaltẽ pſumpto.l.elegãter.in fine.
ff.de dolo.ergo ſtante difficultate probatio.de dolo ſaltem pre
ſumpto debet deferri iuramentũ in litẽ vt voluit illa gl.ordina
ria in.l.in actionibus.ff.de in litem iurãdo.¶ Quinto ⁊ vltimo
hec cõcluſio probatur.nam ſi probatur ꝙ iſte Jo.in redditio.ra
tionis negat aliqua que alia via probantur ad eius manus per
12 ueniſſe †⁊ ſic aliqua occultauit vel omiſit ſcribere dicitur predo.
caſus eſt in.l.põponius.§.ex facto.quẽ ibi ad hoc notant Ange.
Imo.⁊ Moder.ff.de acqui.poſ.⁊ tenet per illuȝ tex.Lud.roma.
in eadẽ.l.§.ſed ⁊ legatario.⁊ hinc dicit etiã qḋ officialis ſeu pro
curator cõis qui nõ pfecte poſuit in libris cõmunis omne id qḋ
occaſione reipublice acceperat ſed aliquid penes ſe retinuit con
demnatur in quadruplum vt eſt tex.in.l.excellentia C.de eroga.
mili.annu.lib.xij.⁊ dicit Bal.in.l.vbi exigitur.§.dolo.ff.de eden
do.qḋ ſi penitus nõ ſcribit puniẗur pena maius per tex.in aut.
de mãda.prin.§.reges.ſi ergo dicitur predo ergo contra eum pre
ſtatur iuramentum in litem veritatis vt eſt caſus in.l.ſi quando.
C.vnde vi.⁊ in.c.fin.extra quod metus cauſa.⁊ vtrobiq; not.per
doc.⁊ traditur in.l.actionibus.ff.de in litem iuran.¶ Quinta ⁊
13 vltima cõcluſio eſt quod dotes prefati domini Bar.†ex quo ꝓ
bãtur poſite in domo pro cõi vtilitate debent in primis extrahi
de bonis cõibus tãq̃ es alienũ:vt not.Spec.in tit.de iudi.in.ſiñ.
parte in.§.ſequit̃.ver.quid ſi a cõmunione.⁊ ponit Bald.⁊ alij
in.l.ſi patruus.C.cõmunia vtriuſq; iudi.⁊ cõſuluit Ang.in ſuo
cõſilio quod incipit.in noĩe Jeſu chriſti.viſo dicto pũcto ac etiã
ſtatuto ⁊c.cui cõſilio ſubſcripſerunt ſe doctores ſolẽnes domin°
Onofrius ⁊ dñs Marcus de peruſio.⁊ hec quo ad ſecundo loco
queſita.Circa aliam dubitationem cõcludendũ eſt filias prefa
ti domini Bartholomei dotari debere de bonis cõmunibus vl
ſaltem dictum Joãnem debere computare in partem ſuam do
tem traditam filie ſue.hoc manifeſte oſtenditur:nam iſta eſt ma
14 gis cõmunis cõcluſio qḋ †ſocius etiã omniũ bonorum obligat°
eſt dotare de proprio ⁊ tenetur de ſua parte dotare vt concludit
Spec.in tit.de iudicijs.§.ſequit̃.ver.qd ſi vnus.⁊ tenet Bal.in.l.
ſi patruus C.cõia vtriuſq; iud.⁊ Bal.in aut.ex teſtamẽto in.xvij.
c.de colla.⁊ Pet.de peruſ.in cõſ.duo fratres vn° maior natu.⁊
Ange.in dicto ↄſilio viſo dicto pũcto.⁊ eſt caſus in.l.ſi ſoci° pro
filia.iũcta glo.ff.pro ſocio.aut ergo volumus dicere qḋ dicta ſo
cietas q̃ vltimo loco cõtracta aſſerit̃ nõ dȝ ad hoc ſeruari qȝ non
habuit effectũ:⁊ tũc ſtat cõcluſio ſupra firmata qḋ dos data filie
dicti Jo.dȝ ipſi Joãni cõputari p iura ⁊ autoritates ſupra alle
gatas aut volumus dicere ſocietatẽ quo ad hoc eſſe ſeruãdam:⁊
tunc concludendum eſt qḋ filie domini Bart.debẽt de cõi dota

rit vt probāt verba ſocietatis q̄ aſſerit vltimo loco cōtracta.l.q̄
ſi ꝯtingeret filias naſci durāte ſocietate tales filie deberēt de cōi
dotari. Cū ergo filie dn̄i Bartho. fuerint nate durāte ſocietate
debēt ſcdm̄ ꝯuentionē de cōi dotari. eſt iſt ſeruāda forma conuē
tionis.l.legē.C.de pac.conuē.l.cōtractus.ff.de regu.iu.l.legem.C.
loca. Cū ergo vba conuētionis ſint clara non eſt opus alia inter
pretatione.l.ille aut ille.§.cū in verbis.& nō aliter.ff.de leg.iij.l.ſi
aliqd.de vſufru.lega.q2 in incertis nō certis loc⁹ eſt coniecturis
l.continuus.§.cū ita.ff.de ver.obl. ¶ Confirmat nā non ſolū ver
ba ſed etiā mēs contrahētiū eſt attendēda nō ſolū in vltimis vo
lūtatib⁹.l.conditio.ff.de cōdi.& demon. ſed idē etiā in ꝯtctibus.vt
in.l.quoꝝ idem ſermo.ff.de reg.iur.& ibi Bar. intētioni enim de
bent verba deſeruire & nō ecōtra.& ideo ampliant̄ ſecūdū inten-
tionē.l.cū pater.§.dulciſſimis.& ibi Barto.ff.de lega.ij. ſed dicet
mihi profecto aliqs.& ſi filia Jo. erat iam nupta & cenſebat̄ no-
pta de portione Joā.& conuētū fuit qđ cenſeretur dotata de cōi
quare appoſitū fuit pactū q̄ dicta aſſerta ſocietas duraret.xx.
annos niſi ad hoc qđ filie dn̄i Bartholomei ēt de cōi dotarētur
& etiam filie Joā.& ſic videt̄ in dicta aſſerta ſocietate contracta
appoſitū dictū pactū q̄ filia Jo. cēſeret̄ dotata de cōi ſi ſocietas
duraret annis.xx. quo tēpore filie dn̄i Bartho. poterāt naſci et
dotari.& ſic ceſſante etiā tacita ꝯditione cenſet̄ ceſſare diſpoſitio
l.etē quia. in fi.cū ibi not.ff.de pact.vel dicere debemus filias dn̄i
Bartho. dotari debere de bonis cōmunib⁹ qn̄ hoc fuerit ex alie
num ſocietatis ꝯtractū durāte ſocietate iuxta.l. omne es alienū.
&.l.iure ſocietatis.ff.p ſoc.& per hec reducentur predicti ſocij ad
equalitatē que inter ſocios maxime eſt ſeruāda.l.verū in prin.&
l.ſi nō fuerint.ff.pro ſoc.& hoc maxime ex eo q2 dictus Jo. nō ob-
ſeruauit pacta ſocietatis: q2 nō fecit inuētarium nec legitime te-
nuit cōputū lucroꝝ vt dictū eſt & ſic dedit cām diuiſioni cū non
ſeruauerit fidē fides ei ſeruāda nō eſt.l.cū pponas.C.de pact.l.q
fidē.cū ſi.ff.de trāſac.& eo maxime q2 ex narratione pnncti appa-
ret q2 dedit occaſionē diuiſioni p id qđ habet̄ in.l.actione.§.itē
qui ſocietatē.ff.p ſoc.& in.l.ſi cōuenerit.eo.ti.& hoc clarius ꝓcede
ret ibi ſi apponeret ꝯtractus iuratos q2 cū Joā. contrauenīſſet
perderet omne ius & teneret̄ ad obſeruantiā & dn̄s Bartho. ſibi
non teneret̄ ad aliquā obſeruantiam iuxta ſingu. prouiſionē.l.ſi
ꝗs maior.C.de trāſac. que tn̄ omnia ſunt dicta ſi probabit̄ per ſe
cundū aſſertū inſtrumentū cui iā de iure nulla eſt dāda fides vt
15 ſtatim in ſequēti dubitatione dicet̄. ¶ †Circa aliud dubiū an ne-
quid credat̄ publico īſtrumēto ex quo vnus ex duob⁹ teſtib⁹ ne-
ceſſarijs dicit ſe nō interfuiſſe.& in hoc articulo qn̄ teſtes ꝯtradi
cūt inſtrumēto late & varie loquant̄ doctores ī varijs locis tā in
caſu noſtro qn̄ vnus ex duob⁹ neceſſarijs dicit ſe interfuiſſe ma-
gis cōis ꝯcluſio eſt q̄ nō ſtetur inſtrumēto Joā. Calde.& canoni
ſtarū in.c.cū Jo. eremi. extra de fide inſtru.& Bart. Bal. Ange.&
Joan. de imo. in.l.j. in fi.ff. quēadmo. teſta. aper.& Ange. in.l.cum
ab initio.eo.titu.tradit.l.genitor meus in.c.in noſtra.extra de te
ſti. ¶ Circa vltimū concludo quod cū fuerit latū laudum q̄ di-
ctus Joan. deberet diuidere & conſignare partē animalium dn̄o
16 Barto.& ſepius requiſitus recuſauerit †igit̄ predicta animalia
perierunt predicto Joan. moroſo vt tradit̄ in.l.ſi ex legati cā.ff.
de ver.ob.& in.l.mora.ff.de vſur.&.l.quod te.cum no.ff.ſi cer.peta.

Laus deo clementiſſimo Amen.

¶ Conſilium.ccxliij.

1 ¶ Mulier renuncians relictis ſibi factis in teſtamento an in
cludat iura dotalia ex teſtamento.
2 Contractuum pluralitas quando arguatur.
3 Ratiocinata inter partes quando probent.
4 Renunciatio circa ea que dependent a teſtamento an valeat.
5 Teſtes dicentes quod credunt & firmiter tenent an probent.
6 Diſpoſitio.l.j.de his.an renunciari poſſit etiam cum iuramēto.
7 Juramentum eſt ſtricti iuris.
8 Declaratio quando addat aliquid.
9 Juramētum non ligat quando contractus eſt reprobatus & cō
currit dolus partis.
10 Mulierum genus eſt auariſſimum.

Dominus labia mea apiat
& ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ In cauſa
Onofrij de camianis tota vis depēdet a renunciatio
ne facta per dominam Apolloniam.& dictus teſtiū examinatio-
rum contra dictū Onofrium que omnia mature & diligēter cō-
ſiderata a preſtantiſſimis doctoribus in fauorem dicti Onofrij
conſulētibus videlicet a domino Pet. Philippo & dn̄o Domi
nico bonſio adeo quod ſatis eſſet ſimplici ſubſcriptio. eoꝝ ꝯclu
ſiones comprobare ſed quia principaliter a me conſilium de no
uo petitur vt votis conſulū petentis ſatiſfaciam negare non va-

1 leo: idcirco in pſenti conſultatione duo videbimus. ¶ †Primū
nūquid dicta renunciatio attentis dictis teſtium ad legatū pe-
narum terrarū pro dote factum extendatur. ¶ Secundum poſi
to qđ extenderet̄: nunquid talis renūciatio aliquo modo irrita
dici poſſit. ¶ Circa primā difficultatem pro fundamento pmit-
tēdum eſt q̄ Paulus maritus domine Apollonie in inſtrumē
to dotali non promiſit p dotibus florenos centū quo caſu vo-
luiſſet in bonis ſoluere nō potuiſſet inuita domina Apollonia
l.ij.§.i.cū ibi not.ff.ſi cer.peta. ſed pmiſit ſoluere florenos centū
in bonis & ſuper bonis ſuis.& ſic centū floreni fuerūt ī obligatio
ne & bona ſua in ſolutione quo caſu tenebat̄ ſoluere in bonis.l.
ſi ꝗs ſtipulat⁹ fuerit decē in melle.ff.de ſol. ¶ Ex qbus infero qđ
cū Paulus marit⁹ pro dictis centū florenis reliqt certas pe-
tias terrarū non pōt negari quin dicantur iura dotalia ex quo
pro cauſa dotis peti poſſunt q̄ oſtēdit̄ etiā clare. nā poſitū fuit
in facultate Pauli mariti ſoluendi in bonis & ſic mulier ꝯſen-
ſit q̄ marit⁹ poſſet centū florenos ſoluere in bonis igit̄ ꝯſtituen
do dotem in dictis petijs precedente volūtate mulieris dicta bo
na ſunt effecta dotalia q2 tranſlatū fuit dominiū in vxorē a tem
pore mortis.l.ſi creditori.in ver.marcellus.& ibi doc.ff.de lega.j.
& in.l.iij.§.ſi rem.ff.de lega.iij.& ſic cū legatum eſſet vtile facta eſt
permutatio dotis in quantitate in dictis bonis ꝓcedēte mulie-
ris voluntate.l.ita conſtante.l.ſi ex lapidicinis.&.l.res in dotem.
la ſecūda.ff.de iure do. ¶ Cōfirmat̄ & hoc q2 paulus teſtator di-
cit qđ dicta petia terrarū reliquit loco centum florenoꝝ &c. ſigni
ficant qđ obligatio centū florenoꝝ eſſet renouata & trāſfuſa in
dictis petijs terrarū per ea que voluit ſingulariter Bald. in.l.ij.
C.de re iudi. allegat tex. in.l.delegare. in verbo vacet ſua.ff.de no-
ua.& ibi colligit do. Pau. de caſ. ¶ Ex quibus cōcluditur q̄ di-
cte petie terrarū erant dos necdū iura dotalia. ¶ Ex qua conclu
ſione in propoſito dicēdum eſt quātūcunqꝫ in inſtrumēto renū-
ciatū ſit omnibus relictis ſibi factis in teſtamēto cū talis renun
ciatio nō fuit ſimplex ſed reſeruatis dotibus ſuis & iurib⁹ dota-
libus vn̄ ponderādū q̄ nō ſolū dixit dotibus in quibus verbis
petie terrarū includebant̄ q2 ſunt dos vt dictū eſt: ſed etiā dixit
iurib⁹ dotalibus. vn̄ licet non eſſet dos tn̄ adhuc includerent̄ q2
cōpetebat ius ex cā dotis ex q̄ factū erat legatū in ſatiſfactionē
dotis vt p totū titulū.ff.de dote prelegata.& in.d.l.ſi creditor. in
§.marcell⁹.& ſic includebat̄ hoc ius in illis verbis & iurib⁹ dota-
libus.& hoc maxime vt illa verba aliquid operētur iuxta.l.ſi qn̄
ff.de lega.j.&.c.ſi papa.de priuile.lib.vj. ¶ Confirmant̄ premiſſa
alia ratione. nam dicta Apollonia renūciauit ſibi iuribus cōpe
tentib⁹ in hereditate legitima donationibus inter viuos & reli-
ctis ſibi factis in teſtamento q̄ verba nullo mō includebant iura
ſibi cōpetēs virtute inſtrī dotalis. ar.l.qcqd aſtringēde.ff.de ver.
ob.l.ſi.§.idē queſiui.ff.de ꝯdi.inde.& licet in renūciatione dicatur
ſeu alias quomodolibet & quacūqꝫ de cā talis generalis clauſu-
la reſtringit̄ ad ſpecificatas cauſas.l.ſi ex plurib⁹.ff.de ſol.& in.l.
ſi de certa.& ibi Guli.& Bart.C.de trāſac.& ſic ſi exceptio tn̄ cōti
neret iura dotalia ſibi competētia vtute inſtrī dotalis talis exce
ptio eſſet inepta q2 talia iura nō cōprehēdebant̄ ſub regula ꝓut
ſolet eſſe d̄ natura excep. iuxta no. in.l.j.ff.de reg.iur. ad hoc ergo
vt exceptio ſit de cōtentis ſub regula intelligēda eſt quod cū re-
nunciauerit relictis ſibi factis in teſtamēto reſeruauit ſibi iura
dotalia ſibi cōpetētia virtute relicti facti pro dote in teſtamēto.
& ſic erit de ꝯtētis ſub regula. ſolet eñ exceptio regulā declarare
& limitare. caſus eſt ſingularis ſm̄ Dy. ibi in.l.nā qđ liquide.ff.d
penu leg. in ſi. ¶ Ex qbus patet q̄ dicta dn̄a Apollonia reſerua
uit ſibi legatum factum p dotibus prout clare ex reſeruatione
appoſita in renūciatione colligit̄ dum dixit reſeruatis dotib⁹ et
iuribus cōpetētibus virtute teſtamēti nō videat̄ renunciaſſe ad
hoc tex.& ibi Ange. in.l.omnes.C.de preſcrip.xxx.annoꝝ.ad idē
tex.cum glo.& ibi Ange. in.l.fin. in prin.C.de temporibus appel.
¶ Solum ergo reſtat videre nunquid ſufficienter probet̄ per te
ſtes qđ dicta reſeruatio dotis & iurium dotaliū intelligi debeat
tātū de centū florenis in dotē promiſſis: an vero de dictis petijs
terrarū pro dote in teſtamēto relictis. ¶ Et in hac difficultate
lꝫ teſtes multū clare videant̄ deponere q̄ tantū reſeruauit iura
dotalia in cētum florenis & quod renūciauit dictis petijs terra-
rum ſibi relictis tamē dominus Petrus Philippus multum
diligēter & ſubtiliter cōſiderauit dicta teſtiū & illa ingenioſe exa
minauit vn̄ eius veſtigia ſequendo in primis ponderādū eſt qđ pre-
ſumptio eſt qđ domina Apollonia ignorauerit cōtenta in teſta
mēto quod dicte petie terrarum fuerint ſibi relicte pro dote ſua
cū in facto alieno regulariter pſumatur ignorātia: vt habet̄ in
l.ſi.ff.pro ſuo.& in.l.quāqꝫ.ff.ad velleia.& eſt ſatis veriſimile cum
nec in inſtrumēto renūciatio. neqꝫ duo teſtes examinati aliquid
dicant qđ dictū fuerit q̄ erāt pro dotibus relicte. tantum enim
vnus teſtis.ſ.primus hoc dicit cuius dictum nihil releuat cū ſit
vnicus & ſingularis.l.iurciurādi.C.de teſti.& in.c.licet ex quadā.

extra de teſti. Igitur talis renūciatio nō extēditur ad legata qua
tenꝰ res eſſent legate pro dote q2 hoc ignorabat. l. mater decedēs
C. de inoffi. teſta. ⁊ traditur in. l. de his. ff. de tranſac. in. l. qui rome
§. duo fratres. ff. de ver. oblig. de quo late dicam in ſecūda difficul
tate vbi etiam declarabitur an iuramēto talis renūciatio firme
tur. ¶ Secūdo etiā conſiderandū eſt qđ dicta teſtiū vꝫ Jacobi
Pauli ⁊ Nardi que vidi in multis differre ab his que in teſtō cō
tinentur. primo reſpectu perſonarū. quia inſtrū tantum cātat qđ
renunciatio terrarū ⁊ aliorū relictorū facta fuit Luce ⁊ Petro te
ſtes nō deponūt qđ predicta geſta fuere cū Luca ⁊ Petro quibꝰ
affirmāt fuiſſe factā renunciationem ⁊ alias conceſſiones vtrūqꝫ
de quibꝰ deponūt teſtes nō appareret in inſtrō. ⁊ maxime quia te
ſtes deponūt qđ Lucas ⁊ Petrꝰ donauerūt certos pānos lineos
⁊ qđ propter dictā gratitudinem nolebat niſi dictos centū flore
nos ⁊ cetera renūciabat: ⁊ tū in inſtrō hoc nō dicitur: ſꝫ quod fa
ciebat ꝑ bene meritis receptis a marito. ⁊ tū teſtes affirmāt om
nes qđ de teſtificatis fuit ſcriptura cōfecta. ¶ Ex quibꝰ colligo
qđ habemus dicere vel primo qđ de alia renūciatione loquat in
ſtrumētū: ⁊ de alia teſtes: cum teſtes de pluribus ⁊ multū diuer
2 ſis quam in inſtrumēto cōtineat dicūt cōfectum. † Nam ex diuer
ſa narratione ꝯtrus geſti arguitur pluralitas ꝯtrū. caſus eſt in
c. cum Joannes eremita. extra de fide inſtru. ⁊ probatur ex his
que dicunt Ja. but. ⁊ doc. in. l. ij. C. de bonorum poſſeſſio. ſꝫ tabu.
⁊ ſic ſequeretur quod renunciatio de qua i inſtrō non includeret
legatum dotis. ⁊ illa de qua deponerent teſtes nō eſſet iurata ⁊ ſic
non valeret ab ignorante tenorem teſtamenti. l. de his. ff. de tranſ
ac. prout infra deducam. vel ſecundo habemus dicere qđ teſtes ſ
ſcripti non ſolum declarant ſed cōtradicūt inſtrumēto q2 aliter
⁊ plura deponūt de quibus dicūt fuiſſe confectā ſcripturā quā
contineatur in inſtrumēto ⁊ ſic ex quo teſtes deſcripti ꝯtradicūt
eneruant vires inſtrumēti prout declarat Bar. in. l. j. §. ſi quis ne
get. ff. quemadmo. teſt. aperiant. ⁊ domini Cano. in. d. c. cum Joā
3 nes Eremita. † ⁊ ſic nō probaretur niſi renunciatio probata per
teſtes ⁊ non iurata. vel tertio habemꝰ dicere quod multa fuerūt
dicta ⁊ ratiocinata inter partes prout fieri ſolēt ſꝫ cōmuniter ac
cidentia que nō tū fuerūt concluſa ⁊ ſtipulata a quibus validū
eſt argumentum. l. neqꝫ natales. C. de proba. Clarū autē eſt qđ ra
tiocinata ⁊ non firmata que nō reperiūtur in ꝯtū ſcripta reperi
ta non cēſent. ita voluit Bal. in. l. ſi quis cum aliter. ff. de ver. obli.
⁊ rg. l. ꝯtus. C. de fide inſtru. ⁊ ſequuntur doc. in. d. l. ſi quis cū ali
ter. vbi dicit Lud. rom. quod multa ratiocinari ſolent que tamē
non fiūt. l. ſciendū. §. dictum. ff. de edili. edicto ¶ Preterea ratio
cinata de quibus deponūt teſtes fuerūt cum Luca ⁊ Petro. ⁊ in
ſtrumentum cantat de Luca tantum. ⁊ ſic inter diuerſas pſonas
igitur nō poſſumus dicere illa repetita ſm Bar. in. l. titia. §. idē
reſpōdit. ff. de verbo. oblig. facit. l. ſi ſtipulatus. §. griſogonus. ff. e.
tit. ¶ Cōfirmat nā teſtes deponūt qđ dña Apollonia multa di
xit tamen non deponūt qđ illa fuerint acceptata. Sed tū de pre
ſentia ⁊ intelligentia ſolus vnus deponit de acceptatione qui eſt
vnicus ⁊ ſingularis ⁊ ſic nō releuat. l. iuriſiurādi. C. de teſti. ⁊ in. l.
vnus. ff. eo. ti. quod autem ex ſola preſentia ⁊ intelligentia nō poſ
ſit conſenſus argui probatur q2 per tale legatum heredes erāt li
berati ab obligatione dotis vt ſupra. ⁊ ſic agebatur de obligatio
ne vtrinqꝫ inducenda quo caſu preſens ⁊ tacens non preſumitur
conſentire vt in regula is qui tacet. cum materia. de reg. iu. in. vj. ⁊
per Bar. late in. l. que dotis. ff. ſolu. ma. ⁊ ſic poteſt cōcludi quod
non fuerūt firmata ⁊ cōcluſa: ſed tū ea fuerūt concluſa de quibꝰ
in inſtrumento ⁊ illa ſunt attendenda. Nā multa verba inter cō
trahentes dicūtur: ſed ſola concluſio eſt cōtractus. caſus eſt quo
non eſt dare in iure meliorem ſm Bal. ibi in. l. ſi voluntate. C. de re
ſcin. ven. Cōcluſio aūt conſtat ex inſtrō igitur illa ſola attendi de
bet. Et hoc maxime q2 verba prolata fuere cum Luca ⁊ Petro. ⁊
concluſio inſtrumenti facta fuit cum Luca tū. Item teſtes dicūt
qđ etiam poſt inſtrū factū dicta verba fuerūt prolata quatenꝰ vi
debat ita facere. ex quo datur intelligi qđ nō fecerint ⁊ qđ nō fue
rant cōcluſa prout late ponderant alij cōſulentes. ¶ Poſtremo
primus teſtis tū deponit qđ renūciauit terris relictis ꝓ dote cui
tanquam in hoc vnico ⁊ ſingulari non creditur. d. l. iuriſiurandi
Alij duo tū dicūt qđ volebat dimittere terras ⁊ alia relicta quo
rū vltimus nihil probat q2 dicit quod dimittebat terras ⁊ alia
que maritus reliquiſſet vnde non affirmabat terras relictas. ſed
caſu quo reliquiſſet quo caſu non comprehēdūtur relicta in cau
ſam dotis prout conſuluit Pau. de ca. in ſuo conſi. cxxix. incip. ꝓ
mo videndū. licet difficultatem faciat qđ relictum terrarū nō po
teſt referri niſi ad relicta in cauſam dotis quo caſu Pau. tenet in
clud. ar. l. fundus qui locatus. ff. de fundo inſtru. ſed hoc ꝓcedit
quando affirmaret terras relictas qđ nō cōſtat ex atteſtatis. vl
timi neqꝫ penultimi: q2 dicit terras ⁊ alia que reliquit: ⁊ ſic non
affirmat relictas terras per id quod habetur in. l. qui ſic. vbi per
Dy. ⁊ Bart. ff. de lega. j. Item procedere poſſet quādo ſciuiſſet re
lictas terras in cauſam dotis alias ſecꝰ. l. ſi per errorem. ff. de iuriſ
di. om. iudi. ⁊ quod ignorauerit relictas in caſu dotis vl ad minꝰ
dotem florenorum conuerſam in terras patet ex dictis primi ⁊ ſe
cundi teſtis qui dicunt quod ipſa dicebat quod dotes fuerant ⁊
erant centum floreni. ¶ Ex quibus poteſt probabiliter cōcludi
quod dicta renūciatio non includit terras pro dote relictas pro
pter reſeruationem dotis ⁊ iurū dotalium. ¶ Circa ſecūdā dif
ficultatem poſito quod terre in renunciatione includēde ſint cō
4 cludendum eſt indubitanter † quod renunciatio nō tenuit nō vi
ſis ⁊ non cognitis verbis teſtamēti. caſus eſt in. l. de his. ff. de trāſ
ac. ¶ Sed contra hanc concluſionē obſtare videtur fortiter. Nā
teſtes probare videntur qđ renūciauit terris ſibi relictis in teſta
mento mariti ſui. ⁊ videt inſpexiſſe ⁊ cognouiſſe teſtū ⁊ relictū
ſibi factū in dictis terris oculo intellectꝰ licet nō oculis corporis
qđ ſatis eſſe videtur vt cōcludere videt Bald. in. l. q rome. §. duo
fratres. ff de ver. oblig. qđ tū argu. l. j. cum ſi. C. de pactis. quem ſe
quūtur doctores. ¶ Sed ad hanc obiectionem reſpondeo qđ do
ctrina Bar. procedit niſi ex trāſactione appareat qđ teſtamēti cō
tinentiam ignorauit vt cōcludūt Ang. ⁊ Moderni. ibi prout ſta
tim demōſtrabit. Nec Bar. ꝯdicit q2 vult qđ cognouerit ad mi
nus oculo intellectus. ſi ergo probat ignorantia non habet locū
ratio Bart. Unde videndū eſt an probetur dñam Apolloniam
habuiſſe notitiā cōtētorū in teſtamēto. ⁊ in hoc licet ex dictis Ja
cobi pmi teſtis hoc videat probari q2 dicit quod domina Apol
lonia affirmauit ſibi eſſe relictas quinqꝫ petias terrarū ꝓ dote:
tamē ex quo eſt vnicus ⁊ ſingularis hoc nō probat. d. l. iuriſiurā
di. Et in cōtrarium eſt preſumptio iuris. l. verius. ff. de probatio.
Item ex dictis ipſiuſmet teſtis ⁊ aliorū potius conſtat qđ cōtēta
in teſtamento ignorauit. omnes enim teſtes dicūt qđ dictū teſtū
non fuit lectum ⁊ qđ nūquam illud viderūt ⁊ ſic patet qđ tūc nō
fuit habita notitia teſtamenti qđ patet q2 ſi habita fuiſſet tabel
lio dixiſſet inſpectis ⁊ cognitis prout ſoliti ſunt facere arguēdo
a communiter accidentibus iuxta. l. neqꝫ natales. C. de proba.
¶ Confirmatur hoc idem ex alio nam teſtes affirmant qđ domi
na Apollonia affirmabat qđ maritus reliquerat ſibi habitatio
nem domus granū vinum ⁊ quedam alia que in teſtamēto nō cō
tinētur ex quo clare conſtat qđ non habent notitiā prout dicūt
Ang. ⁊ Jo. de imo. in. l. j. in princip. ff. quemadmo. teſta. aperiant.
¶ Preterea licet primus teſtis probet qđ habet notitiā qđ terre
erāt in cauſam dotis relicte: cui tanquam vnico ⁊ ſingulari non
ſtatur tū alij non probāt qđ ſcirent quas terras ⁊ quantas teſta
tor reliquiſſet ⁊ qđ in cauſam dotiū que ſi ſciuiſſet forte illis nō
renūciaſſet. arg. l. cum de indebito. ff. de probatio. ¶ Hoc idē ꝓba
tur qđ dicta domina Apollonia affirmabat prout teſtes depo
nunt qđ Lucas ⁊ Petrꝰ donabant ſibi quoſdam pānos lineos.
⁊ qđ accepit quoſdā pannos laneos ſeu veſtes pro parte ſolutio
nis dotis que tamen omnia fuerant ſibi in teſtamēto relicta. vn
de clare patet qđ non habebat notitiam teſtamēti q2 nō aſſeruiſ
ſet ſibi donari quod non donabatur ex quo illa erāt ſua titulo le
gati quo dominiū etiam in ipſum ignorantem trāſlatū fuit. l. cū
pater. §. ſurdo. ff. de lega. ij. ¶ Item non eſt veriſimile qđ propter
res proprias ſibi legatas renūciaſſet ita qđ illas inſolutū recepiſ
ſet. argu. l. cum de indebito. ff. de proba. ſed potius dixit quod ꝓ
pter illa verba donata renūciabat ⁊ etiam alia inſolutum recipie
bat q2 ignorabat dicta bona fuiſſe ſibi relicta. itē ſi ſciuiſſet quā
titatem terrarum ⁊ illas in dotem conuerſas illis nō renūciaſſet
vt patet ex concluſione inſtrū vbi reſeruat dotes ⁊ iura dotalia.
¶ Ex quibꝰ indubitanter concludendū eſt qđ ipſa ignorauit cō
tēta in teſtamēto. iſta ꝯcluſio probatur ex his que dixit Ang. in. d.
l. j. ff. quemadmo. teſta. aperiantur. vbi fortius voluit qđ etiam ſi
in inſtrumento dicatur inſpectis ⁊ cognitis verbis teſtamēti: tū
ſi renunciās narrat aliquid in teſtamēto ꝯtineri cuiꝰ cōtrariū
apparet preſumitur ignoraſſe. ⁊ ita dicit ſe de facto conſuluiſſe. ⁊
ſequitur Jo. de imo. Ita etiam voluit Ang. in. l. qui rome. §. duo
fratres. ff. de verbo. obli. in. j. qđ. vbi dicit quod ita cōſuluit in cau
ſa Marthe ſic ⁊ Luce. ⁊ licet Jo. de imo. ibi conet impugnare ta
men ambo preceptores mei do. Aretinus ⁊ do. Alexāder de imo.
ſequunt Ange. in caſu noſtro. ⁊ licet domi. Alexāder referat Jo.
Cal. ⁊ dominū Franciſcum de ramponibus noluiſſe ſe ſubſcribe
re illi conſilio: tamen adducit rationes quia ex ſerie trāſactis ap
parebat de ſcientia. ⁊ licet in aliquo error oſtenderetur illud tēde
bat ad ſuam vtilitatem ⁊ non ad damnum ita quod potius trāſ
egiſſet ſi nō erraſſet. Que non concurrunt in caſu noſtro imo vt
dixi potius ex dictis teſtiū ⁊ inſtrumento tranſactis apparet qđ
ignorabat ⁊ errauit in damnum adeo quod ſi habuiſſet notitiā
non renūciaſſet propter res ſibi donatas que erant ſibi i teſtamē
to relicte. argu. d. l. cum de indebito. maxime cū affirmet ſe dicta
de cauſa renunciare. hanc partem etiam tenet domi. Paul. de ca.
in dicta lege de his. vbi dicit ſe habuiſſe caſum de facto. Nā vxor
teſtatoris dicebat ſibi relicta quedam in teſtamēto heres tranſ

egit ⁊ promiſit certū quid pro omni eo quod relictū erat reperi
tur poſtea qđ nihil relictum fuerat dicit ſe ꝯſuluiſſe quod heres
tranſegit per errorem qui probatur eo ipſo qđ cōtrariū apparet
facit qđ no.glo.in.l.de etate.§.ſi.ff.de interroga.actio.⁊ per bar.
to.in.l.nō fatetur.ff.de confeſſis.ita etiam cōſuluit in ſuo cōſilio
xcij.incipien.cum lis ⁊ queſtio ⁊c.⁊ hoc idē tenet preceptor meꝰ
d.Alex.de imo.in.d.l.qui rome.§.duo fratres.vbi predicta ad lō
gū refert ⁊ tandem concludit qđ quando tranſigēs affirmat ali
quid ſibi relictum cuius contrarium apparet in teſtamento ꝓſu
mitur ignorantia per rationes Ang.licet aliquo caſu ſaluet opi.
Joā.de imo.qui non attingit caſū noſtrum.hoc idem ſequitur
etiam do.Aretinus preceptor meus in.d.§.duo fratres.vbi reſpō
dendo cuidam rationi Joan.de imo.dicit quod licet notariꝰ di
cat inſpectis ⁊ cognitis verbis teſtamēti:tū hoc ſcire nō pōt niſi
ex partium aſſertione:quia hec ab animo pendet ⁊ ſic in effectu
eſt partium cōfeſſio que erronea ex partiū aſſertione probari po
teſt nec venitur contra inſtrm̄ qꝛ notarius rogatus eſt de partiū
aſſertiōe.¶ Preterea cum ex aſſertiōe domine Apollonie appa
reat illam affirmaſſe ea in teſtamento non cōtineri in dānum ſuū
vt dixi. Aut dicimus qđ erranſe ⁊ nō nocet aſſertio.Aut ex certa
ſcientia.⁊ tunc preſumeremus mēdacium.⁊ ſic delictum cōtra.l.
merito.ff.ꝓ ſocio.Item qđ voluiſſet iactare ſuū cōtra dictā.l.cū
de indebito.Et iſta eſt etiā ratio Areti.Quinimo ipſemet Jo.
de imo.tenet idem qū conſtaret mulierē ad hoc fuiſſe dolo indu
ctam.argu.l.tres fratres.ff.de pac.prout cōſtat in caſu noſtro eos
ignorans cōtenta in teſtō aſſerendo donare que erāt legata ⁊ ta
cendo relicta in teſtō quorum notitiā habebāt heredes extranei
iuxta no.per Bar.in.d.§.duo fratres.in.iiij.q.fuerit ad tranſigen
dum inducta.Ex quibus concluditur qđ ſi in terminis Ange.
qū in inſtrumēto dr̄ inſpectis ⁊ cognitis verbis teſtamēti hoc eſ
ſet dicendū fortius.⁊ ſine dubitatione hoc eſt dicēdū in caſu no
ſtro in quo neqꝫ notarius aſſerit neqꝫ teſtes ꝓbāt qđ habuit no
5 titiam teſtamēti.⁊ contrariū probatur ex premiſſis.†⁊ lꝫ teſtes di
cant qđ credūt ⁊ firmiter tenēt ꝓpter verba ꝓlata dicta domina
Apolonia qđ ipſa ſciret continētiā teſtamēti tū nihil ꝓbāt qꝛ
hoc eſt iudicare ⁊ non teſtificari per id qđ habet in.l.teſtium.C.
de teſti.⁊ per Innocen.⁊ alios in.c.cauſam.§.extra de teſtib.
¶ Quinimo primus teſtis in probatione ſcientie allegādo ratio
nem fundat ſe qꝛ affirmabat quod habitatio domus ⁊ qđdā alia
fuerūt relicta ⁊ ita ſcđs teſtis maxime fundat ſe in iſta rationevn
de cū ratio ſit falſa redditur dictū falſum vt declarat Bal.in.l.
conuenticulam.C.de epi.⁊ cle.Quatenus autem vere teſtificātur
probant oppoſitum dicūt quod nulla tūc fuit habita notitia te
ſtamēti.⁊ ſic concludit quod ſi probat qđ dn̄a Apollonia igno
rauit cōtenta in teſtamento habet locū diſpoſitio.d.l.de his ⁊ nō
vendicāt ſibi locū ea que ponit Bar.in.d.§.duo fratres in.iiij.q.
¶ Sed iterum obſtare videbat qꝛ l inſtrō renūciat.ſeu trāſactio
a dicitur quod ipſa hoc facit cōſulte ⁊ deliberate certa ſciētiaᵃ ⁊ nō
per errorem vnde nō videt quod poſſit errorē allegare.⁊ hoc pō
derabant Joā.calde.⁊ Franciſcus de ramponibus in eorum cōſi
liis prout refert do.Alexā.in.d.§.duo fratres ſꝫ ipſe reſpōdet qđ
nō obſtantibus illis verbis poteſt de errore doceri qui oſtendit
in caſu noſtro ex ſua aſſertione ⁊ tenore teſtamenti.⁊.ſ.oſtenſum
eſt ſm Bal.Ang.⁊ Moder.in.l.ſed ⁊ ſi quis in.§.ſi.ff.ſi quis cau
tio.⁊ ibi late do.Alex.⁊ late per eum in.l.ſi dari.ff.de ver.ob.ſꝫ li
cet nō probaretur tū contēta in inſtrumēto nō obſtāt qꝛ renūcia
uit reſeruatis dotibus ⁊ iuribus dotalibus vt ſupra dictum fuit.
¶ Adhuc obiici poteſt.nā Ang.in.d.§.duo fratres.qui dicit qđ
ſatis eſt quod in genere renūcietur cuicūqꝫ relicto ex quocūqꝫ te
ſtamēto ꝓut factum fuit in caſu noſtro qꝛ ſatis eſſe videtur quod
in genere de teſtō cogitauerit.vt.l.qui in re militari.ff.de vet.mili.
ſuc.quod latius ꝓſequitur Ang.Sꝫ ad hoc reſpondeo qđ Bar.
ibi.v.q.⁊ Jo.de imo.⁊ Moder.cōtrariū tenent a quorum opi.
9 in conſulendo nō eſt diſcedēdū qꝛ diſpoſitio.d.l.ᵇde his renūcia
b ri nō poteſt quorum rōnes non proſequor quia ſi quādo eſt facta
mentio de teſtamento alicuius in ſpecie nō nocet etiā ſi ſit dictū
inſpectis ⁊ cognitis verbis teſtamenti dūmodo ꝓbet quod igno
rauit cōtenta in teſtamēto vt.ſ.late ꝓbatū fuit prout tenuit ip
ſemet Ange.limitādo Bar.in.d.l.quintus qōne fortius hoc idem
dicendum eſt qū facta mentio teſtamēti in genere ⁊ probatur er
ror quo caſu Ang.hoc nō attentaſſet ⁊ probatur ratione qꝛ vt di
cunt doc.in.d.l.de his.diſpoſitio illius legis renūciari nō poteſt.
¶ Ex qua cōmuni theorica infert reſpōſio ſi diceretur qđ renū
ciatū fuit generaliter omni iuri cōpetēti ex quacūqꝫ cā que dici
aut excogitari poſſet ⁊c.qꝛ ſi ignorante nō potuit beneficio illiꝰ
legis renūciare que fuit inducta ob publicā vtilitatē ⁊ in odium
occultantiū teſtamenta ſm doc.maxime Fulgo.⁊ Paul.de caſt.in
d.l.de his.¶ Poſtremo tū obſtare videt qđ licet ſimpliciter ta
lis renunciatio non valeat propter dictam.l.de his tū talis renū
ciatio vr̄ iuramento firmari ex quo tale iuramētū ſeruari poteſt
ſine interitu ſalutis eterne.c.cum contingat.extra de iureiu.Et
qꝛ videt in genere de omni remedio cogitare ꝓea q̄ no.Bar.l.l.
ſi quis in.vij.mēbro.ff.de fideiuſſo.⁊ probari videt ex his que ibi
dicit Bar.in vltimo mēbro.⁊ ibi l terminis Cuma.firmat ꝙ diſ
poſitioni.d.l.de his.cū iuramēto renūciari pōt.⁊ ita tenet Imo.
in.d.c.cū contingat.per illū tex.⁊ qꝛ licet ſit inuenta i odiū occul
tantis teſtamēta tamen non tollit quin trāſactio poſſit iuramē
to firmari per id qđ habetur l.c.ſignificāte.de piſ.¶ Sꝫ ad hāc
vltimam obiectionem reſpondet multipliciter in primis.qꝛ aut
attendimus renunciatio.de qua in inſtrumento ⁊ illa reperit iu
rata.tamen illa non obſtat qꝛ dicit ꝙ renunciauit reſeruatis do
tibus ⁊ iuribꝰ dotalibꝰ in qbus verbis includit legatū dotiū cuꝫ
legato per dictū inſtrm̄ non cēſet renunciatū.vt.ſ.late probatū
fuit.Aut volumꝰ nos fundare in atteſtationibꝰ.Et tūc dico qđ
teſtes nō deponūt fuiſſe iuratas ſtat eū hoc ꝙ omnia que dicūt
teſtes fuerit vera.⁊ tū tabellio nō detulit iuramētū niſi ſup ſtipu
7 latione de qua rogatus eſt†cum iuramentū ſtricti iuris ſit ⁊ nō
ligat niſi ſuper illis ſuper qbus eſt formaliter iuratū vt eſt tex.in
c.pe.⁊ ibi plene no.extra de iureiur.¶ Sꝫ huic obiectioni vr̄ ob
ſtare ſi dicat qđ dicta teſtiū deponūt de eadē renunciatio.Et ex
his renūciatio declarat.declaratio autē nihil addit.ſed qđ actū
fuerit oſtēdit.l.heredes palam.§.ſi notū.ff.de teſta.⁊ ibi notatur.
Unde videmus qđ ſi teſtis deponit ſi poſtea declarat dictū ſuū
non eſt opus iuramento ſm Bal.⁊ Pau.de ca.in aut.hodie.C.
de iura.calum.⁊ ſic actus cēſet iuratus ꝓut declarat.¶ Ad hoc
8 poteſt ꝓbabiliter rn̄deri ⁊ clare†quod illa declaratio ſeu interꝓ
tatio eſt que nihil addit qū eſt verborū dubiorū declaratiua nō
qū extendit aliquo mō verba vel eſt extranea prout eſt in caſu no
ſtro qꝛ cum in inſtō renūcietur relictis reſeruatis dotibꝰ ⁊ iuri
bus dotalibꝰ aperte concludit qđ relictū ꝓ dote nō cēſetur renū
ciatū ſed reſeruatū.dicere ergo qđ reſeruauit ſibi centū florenos
⁊ voluit relictū pro dote in quo dos erat ꝯuerſa.iſta eſt extranea
interpretatio ⁊ extenſio.Et maxime cū cētum floreni nō ſimplici
ter eſſent debiti ſed in bonis.Et ſic omnino eſt extranea a reſer
uatione inſtri.⁊ē teſtes addūt multa alia de quibꝰ nihil in inſtro
apparet.iſta autē non eſt declaratio.⁊ ideo ſuper his non cenſet
iuratum.vt probat ex his que no.eleganter Bar.in.l.ab executo
re.in princip.ff.de appel.ſed ponꝰ dicēdū eſt qđ multa dicta fue
re que nō fuerūt cōcluſa.vt.ſ.declaratū fuit.¶ Scđo rn̄deo qđ
iuramentū nō videt tollere diſpoſitio.d.l.de his prout eſt demen
te Bar.in.l.cū hi.in prin.ff.de tranſac.⁊ hoc voluit Ang.in ſuo
cōſil.xcij.incip.cum lis ⁊ qđ.⁊ Fede.cōſil.cccxv.incipit.querit an
dn̄a Margarita.⁊ Fulg.in.d.l.de his.rationes omitto quia nō
intendo hoc diſcutere.¶ Non tamen omitto qđ aliud eſt quere
re nunquid quis etiā nō videndo teſtm̄ poſſit renunciare.d.l.de
his.cum iuramēto.Quo caſu loquuntur autoritates preallegata
te.Aliud eſt querere ſi preſumitur ignorantia ⁊ propter hoc pre
ſumit trāſactio per errorē facta quo caſu renunciatio eſt nulla
ex defectu cōſenſus.argu.l.ſi per errorem.ff.de pac.Nā ex quo eſt
nulla ex defectu conſenſus non firmat iuramento.vt voluit gl.i
aut.ſacramenta puberum.C.ſi aduerſus vendi.quā ita declarāt
Cyn.⁊ Bal.in ver.ſecundo queritur in.l.i.C.commodati.⁊ eſt ve
ra ⁊ cōcludēs cōſideratio.¶ Tertio reſpōdeo ꝙ ex quo aduerſa
rij donauerūt domine Apollonie certa bona prout dicūt teſtes
⁊ ipſa tunc renunciauit cenſetur illa de cauſa inducta ad renun
ciandum.vt declarat Bald.in.l.petens.C.de pac.⁊ traditur in.l.
pe.§.ſi vir.ff.ſol.ma.⁊ per doc.in.l.in bone fidei.C.đ pac.⁊ hoc cla
riſſime deponit ſecūdus teſtis ſcilicet Paulus qui refert qđ ipſa
dixit ſe renūciare quia fuerant grati in donādo dicta bona igit
dicta renūciatio dicit facta ſtāte veritate dicte cauſe donat.alr̄
non vt probatur ex his que ponit Bar.in.l.damnus.ff.de condi.i
de.⁊ in.l.is cui eo.ti.⁊ per Barto.in.l.demonſtratio falſa.ff.de cō
di.⁊ demō.Sed in caſu noſtro dicta cauſa erat falſa qꝛ omnino
donabant.ex quo dicta bona fuerant legata ⁊ tranſlatum erat
dominiū in eam.l.cum pater.§.ſurdo.ff.de leg.ij.ergo non dꝫ ha
bere effectū renūciatio per dicta iura.⁊ per cōſequēs etiā iuramē
tū eandem tacitam cōditionē hr̄e cenſetur.caſus eſt in.l.ſi.C.de
nō nu.pec.⁊ probat elegāter in ſimili Jo.de imo.in.l.ij.§.ſed ⁊ ſi
quis.ff.de dona.facit.l.ſi.ff.qui ſatiſda.cogun.⁊ tex.in.c.quemad
modum.de iureiur.¶ Quarto rn̄deo quod iſta doloſe inducta
fuit.vt dixi ad renunciandum.Nam heredes habebant notitiā
cum eſſent extranei.vt per Bart.in.§.duo fratres in.iij.q.Cū er
go dixerint ſe illa bona donare que erāt legata apparet quod a
nimo decipiendi eam hoc fecerūt ⁊ propter hoc fuit inducta vt
ſtatim dixi ⁊ deponit ſecundꝰ teſtis.Itē tacuerūt qđ eſſet relicta
domus cū molendino ⁊ maſſaritiis ⁊ veriſimile eſt quod poſtꝰ
dixerint quod habitatio domus erat relicta prout ipſa affirma
uit que etiā dolus docet ex enormi leſione in mulieribꝰ ⁊ minori
bus ſm do.Ant.⁊ Abb.⁊ Imo.in.d.c.cum contingat.⁊ Petrū
de Ancha.in repe.capituli primi.de cōſtitu.in.xj.q.prin.⁊ in ſua
diſputatione

a ¶ Ut cū del
berate ex cer
ta ſciētia ⁊ nō
ꝑ errorem an
ſducat ſciam
⁊ poſſit errorē a
allegare.

b ¶ Diſpoſit.l.
de his.an re
nunciari poſ
ſit et cum iu
ramento.

diſputatione que incipit cū.C. ley.cons.⁊ Ang.in ſua diſputatio ne que incipit duo adiunicem litigātes.ſed clarū eſt qḋ q̄ñ cōtra
9 ctus eſt reprobatus put in caſu noſtro per.d.l.de bis.Jtē ſcī cur rit dolus partis iuramētū non ligat:nec opus eſt abſolu.per tex. in aut.ſacramēta puberū.C.ſi aduerſus vendi.qui licet loquātur q̄ñ iuramētū fuit metu preſtitū idem q̄ñ fuit dolo cōcludunt ibi docto.⁊ do.Abbas in.c.cum cōtingat.de iureiurā.vbi dominus Benedict⁹ capra dicit ſe ita pluries cōſuluiſſe.⁊ hoc voluit Angel.in.l.ſi.in quibuſdam lecturis.ff.qui ſatiſda.cogan.℄ Cōfirmā tur predicta nā ex quo in dicta renūciatione apparet in nō modi co leſa dicta mulier preſumi debet dolus ⁊ illi ſuccurrendum eſt. ad hoc eſt bonus tex.in.l.ſi ſuperſtite.C.de dolo.in verbo ſi leſa eſt immodice.⁊ pulchre loquitur Paul.de caſt.in ſuo cōſi.cxviiij.in
10 cip.contra ſuperius conſulta.℄ Confirmatur nam †cū leges pſu mant genus mulierū auariſſimū.l.ſi ego.ff.ad velleia.⁊.l.ſi ſtipulata.in ſi.ff.de iure doti.tā immēſa liberalitas in pauperem mulie re que eius nature repugnat nō modicam habet pſumptionē do loſitatis ⁊ deceptionis.Nam circa imoderate geſta per fraudem de facili preſumit.l.oīs.§.lucius.ff.que in frau.cre.⁊ p Bart.in.l. ſocietatem.§.arbitrox.ff.pro ſoc.ſm do.Ange.in ſuo conſil.xlvij. incipi.dominus Diabilis.Et hanc partem amplecti dz dominus iudicans qr iuramētū de quo agimus caret ſuis comitibus.ſ.ve ritate iuſtitia ⁊ iudicio de quibus in.c.tue nos.⁊ in.c.quarto de iureiur.Alias eſſet iniquitatis vinculū cōtra omnia iura.vnde ex premiſſis ⁊ alijs per dominos aduocatos ⁊ conſultores deduc tis arbitror dictam renunciationem domine Apollonie non te nere.

Laus deo omnipotenti Amen.

℄ Conſilium.ccxv

1 ℄ Si res vendatur minus dimidia iuſti pretij:⁊ dictū ſit illud quod plus valet donatur.an requiratur inſinuatio.
2 Juramentum an excludat.l.ſi vnq̄.C.de reuo.do.
3 Juramentum an ſuppleat defectum inſinuationis.
4 Onus dotandi an pertineat ad matrem.
5 Diſpoſitio.l.ſi vnq̄.an habeat locum ſi donans habebat filios.
6 Cautellarum ⁊ clauſularum multitudo arguit fraudem.
7 Maritus ſi promittit p vxore in donatione qḋ habebit ratū ⁊c. ſi poſtea contueniat per.l.ſi vnquam.an in aliquo teneat maritus.

Dominus labia mea ape-

riat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.℄ Viſa predicta facti contingentia duo ſunt diſcutiēda iudi cio meo.℄ Primum nunquid dicta vxor poſſit per ſuſceptionē ſilie poſt dictos contractus illos aliquo modo irritare.℄ Secūdū poſtea qḋ ſic.an dictus maritus ſit in aliquo obligatus dicte im perici pariter ⁊ donatarie.℄ Circa primā queſtionē videbatur prima facie dicendum quod nullū remediū competat dicte vxo ri propter ſuſcep.filie.Et in primis quia quāq̄ in parte pretij re cepti ſupra poſſet dici donatio.Jtem licet ille qui donat p ſuſce ptionē filiorū poſſit poſtea donationē reuocare vt eſt caſus in.l.ſi vnq̄.C.de reuocandis dona.tñ in caſu noſtro non videt habere locū qr dicta vxor iam habebat filiā ⁊ ſic iam eſt preſumptio qḋ de filijs cogitauerit quo caſu q̄ñ donator de filijs cogitauit nō ha
2 bet locum.d.l.ſi vnq̄.prout cōcludit Bar.in.l.titia.§.imperator ff.de le.ij.⁊ doc.in.d.l.ſi vnq̄.⁊ Joā.de imo.in.c.ſi.extra de do.⁊ no. in.l.ſi vt certi.⁊ in.l.ſi cum vel in vtero.C.de teſta.mil.cum ſi.
℄ His tamē nō obſtātibus ⁊ alijs que in cōtrariū adduci poſſēt contrarium ſiue veriorem exiſtimo.Et in primis adduco ea que notant Cy.⁊ Bal.in.ij.colū.in.l.j.C.de pac.vbi volunt quod ſi om nia bona vel maior pars eſt vēdita modico pretio habet locū.d.l. ſi vnq̄.ſi hoc ſit animo donādi.⁊ ratio eſt quia principale ppoſi tum eſt donare.Si ergo hoc eſt quādo contractus nō ſonat in vēditio ne facta p modico pretio quaſi videatur facta animo donādi er go fortius in caſu noſtro cum expreſſe quod excederet dimidiū iu ſti pretij donauit.patet ergo quod licet donatio ſit admixta con tractui venditionis tñ habet locum dicta diſpoſitio.l.ſi vnq̄.hoc idem ſequitur Lud.ro.in.l.ſi quis cum aliter.in.vij.col.ff.de verb. obl.adducit rationem qr quando circa idem due cōcurrūt contra ctus ſpecies illa preualet que eſt potentior iuxta no.per Barto.⁊ Lud.ro.in.l.ariſto.ff.de dona.facit.l.queritur.ff.de ſtatu.homi.ſz talis contractus magis ſapit donatio.q̄ vēditionem igitur ⁊c.⁊ licet Jo.Cal.in conſilijs ſuis in ti.de emptio.⁊ venditio.conſilio.ij.te
1 neant qḋ †quando vendit res minus dimidia iuſti pretij ⁊ illud qḋ plus valet donatur in tali donatione nō requiritur inſinua tio qr debet inſpici id quod principaliter agit.ſ.contractus vēdi tionis per tex.⁊ ibi no.in.l.ſi quis nec cauſam.ff.ſi cer.pet.⁊ ſic pa ri ratione idem dicendum videret in terminis noſtris.tamen cō trarium tenet ⁊ dictam opinionem impugnat Lud.ro.in.l.ij.in iiij.col.in prin.ff.de ver.obli.dicens quod eſt contra caſum in.l.ſi ſponſus.§.circa.⁊ in.l.cum hic ſtatus.§.pe.ver.idem erit dicendū ff.de dona.inter virum ⁊ vxorem vbi de cōtractu donationis ad-

mixto etiam acceſſorie ipſi venditioni nō aliter iudicatur quam ſi foret per ſe facta donatio.Ad idem etiā bonus caſus in.l.ſi ge donatione.ff.de cōtrahen.emp.hanc partem Ludo.ro.qḋ requi ratur inſinuatio tenēt Pe.de anch.⁊ Jo.de imo.in.c.cū cauſam extra de emptio.⁊ vendi.allegant no.per gl.in.l.ſi quis obliget⁹. ff.de regu.iur.℄ Ex quib⁹ pz qḋ de tali re donata nō aliter iudi catur quam ſi ſimpliciter de tali partiū conſenſu facta eſſet dona tio.℄ Confirmo etiam quia cum portio donata vltra iuſto pre tio ſit maior q̄ portio vendita potius eſt cenſenda donatio q̄ vē ditio per ea que notanter ponit Bald.in proemio feud.in.vj.co lum.verſi.Circa primū vbi querit an feudū poſſit gratia nūcupa ri.⁊ dicit q̄ ſi fiat comparatio in feudo conceſſionis ⁊ receptionis bñficiorum qr prepōderat beneficiū feudū habet plurimū gratie ⁊ ideo beneficium ⁊ gratia dici debet.arg.l.domū.ff.de contrahē. empt.⁊ ibi plene ad propoſitū dicit ſi ergo pro illa portiōe ſaltē eſt cenſenda donatio.igitur locū habet.d.l.ſi vnq̄.faciunt no.per Bar.Ang.⁊ Joā.de imo.in.l.aquilius regul⁹.ff.de donatio.vbi volūt qḋ donatio remuneratoria inquantum excedit merita do natarij dicitur pprie donatio ⁊ ſic debet inſinuari ſicut etiam vi demus qḋ reciproca donatio inter coniuges in eo qḋ eſt inequalis eſt propria donatio ⁊ non valet iuxta no.per Saly.in.l.j.C.de do natio.ante nup.Et ſicut dicimus quod donatio inter patrē ⁊ fi lium ob merita vz quatenus merita ſunt equiualentia ⁊ nō abin de ſupra iuxta no.per Bal.in aut.ex teſtā.C.de colla.⁊ in aut.vn de ⁊ ſi parens.C.de inof.teſta.⁊ hoc poſſem per plura in ſimili cō probare que omitto.⁊ eo maxime quia in tali cōtractu videt mi litare ratio.d.l.ſi vnq̄.qr nō eſt cenſendum quod ita effuſo ſermo ne donaſſet cū tot cautellis ſi de filijs a poſtea naſcituris cogitaſſet vnde cū habuit filiam quā honeſte nubere ⁊ dotare opus erat: ſi de ea cogitaſſet nō feciſſet talē donationē per no.in.d.l.ſi vnq̄. ⁊ in.c.ſi.extra de don.℄ Nec ob.ſi diceretur quod dicta donatio fuit multis iuramentis vallata que videntur ſeruanda etiam cū ſeruari poſſunt ſine interitu ſalutis eterne.ar.tex.in.c.cū contingat.
2 cū ibi plene no.extra de iureiu.†Quia iuramentū non excludit be neficiū.d.l.ſi vnq̄ prout cōcludit Bart.in.d.l.titia.§.imperator. ff.de leg.ij.qr eadem cōditio ſi de liberis cogitaſſet ineſt etiā in iu ramento.argumentum.l.ſi.ff.qui ſatiſda.cog.vna cū dño recupe ro de ſancto Miniate.⁊ domino Frācíſco de piſis.iſtud idem ſe quitur Bal.in.l.j.in vlti.q.C.de inoff.dona.tenet etiam Joan.de imo.in.c.ſi.in.x.col.extra de donatio.⁊ eſt de mente Spec.in ti.de inſtru.edit.§.porro.in ſi.⁊ etiam Jo.an.ibi idē Old.cōſi.cxxxv. ⁊ Jo.an.in addi.Spe.in rubrica.de dona.⁊ Jo.de imo.in.c.cum cōtingat.in penul.charte.de iureiu.⁊ l.j.ſilic.⁊ eſt communis opi
3 nio.Quinimo multi preſtantiſſimi viri tenuerunt †qḋ iuramētū non ſuppleat defectū inſinuationis ⁊ ſic quod non obſtāte iura mēto irritari poſſit donatio defectu inſinuatiōis in quīgētis flo renis legalibus ſupra.de quibus in.l.ſi quis argentū.C.de donatio. Jta cōcludunt Sali.de cu.Albe.de roſa.⁊ Bald.in.l.illud.C.de ſa.ſan.ec.Barth.de Saly.in.l.pe.C.de dona.Jdem Albe.de roſa. in.l.ſancimus eo.tit.⁊ Ludo.rom.in.l.modeſtinus.ff.de dona.idē conſuluit Ange.in ſuo cōſilio quod incipit in dei nomine ⁊c.p parte negatiua idem Bal.in conſilio qḋ incipit i xp̄i noīe.certū eſt quod filia ⁊c.⁊ in alio cōſ.quod incipit.Quidā mag⁹ de gual dotis ⁊ Pau.de ca.in ſuo conſi.cvij.incip.viſa quadam ſcriptu ra priuata.⁊ idem Paul.conſ.cviij.incipien.circa bona q̄ fue rūt dñi Vberti ⁊c.Sed hoc prout minus neceſſarium non diſcu tio nec firmo.Concludo ergo qḋ in terminis nr̄is vēdicat ſibi lo cum diſpoſitio.d.l.ſi vnq̄.cum concurrat etiam quātitas dona ta talis quam veriſimile eſt qḋ non donaſſet ſi cogitaſſet de filijs naſcituris:qr vt apparet attenta portione donata ⁊ attenta por tione vendita cōmenſurata ad iuſtum pretiū pars bonorū cenſet donata ⁊ quia vt audio ſter ilia maritus ⁊ vxor parum aut nihil habēt in bonis magnāq; ſit onus filiarū feminarū vt pz qḋ erāt accidentia a quibus validum eſt argumentum.l.neq; natales.C.de probā.ſolent eñ homines cōgregare peculiū pro filiabus maritā
4 dis q̄ñ de illis cogitant non bona dargiri.†⁊ ſi dicatur onus do tandi non pertinet ad matrem hoc verum niſi ſtāte egeſtate filie iuxta notata per Cy.in.l.mater.C.de iure dot.⁊ notāt Moderni pleniſſime in.l.j.ff.ſo.ma.ſtante ergo dicta quantitate donata cō currūt omnes opiniones.⁊ primo opinio Bal.in.l.ſicut certi.C. de teſta.mili.qui voluit quod diſpoſitio.d.l.ſi vnq̄.habet locū q̄ñ ſunt donata oīa bona vel talia que aſcendunt ad dimidiā prout etiam voluit Bald.in.l.j.C.de inoff.dona.⁊ hoc per text.in.d.l.ſi vnq̄.in verbo totam.vel partem.⁊ idem videt voluiſſe bal.in aut. ex cauſa.C.de libe.prete.Fortius ēt cōcurrit opinio Bar.quā ipſe ponit in.l.titia.§.imperator.ff.de leg.ij.vbi vult qḋ habeat locū ſiue donetur pars bonoz ſiue certa res que etiā valeat citra dimi diam.Et hanc opinionem ſequit Jo.de imo.in.c.ſi.extra de dona tio.dicens qḋ tex.in.d.l.ſi vnq̄.loquitur quando donatur aliqua pars.vnde lz appellatiōe partis ſimplr veniat dimidia.vt l.l.no-

℄ Declaratio d.l.ſi vnq̄.C.de reuocā.dona.

men filiarũ.§.portionis.ff.de verb.ſig.verbũ tñ aliquã p̃ quãlibet particulã comprehendit.glo.eſt no.in cle.vnica.ſuper verbo par tiũ.de ſo.cõpe.eodẽ modo ſm Jo.de imo.res ſit non parui valoris. ⁊ hãc opinionem ſequit̃ An.ro.in.d.l.ſicut certi.per rõnem Jo. de imo.quem nõ allegat reperio etiã q̃ idẽ tz inſignis preceptor meus dñs Franci.Aretinus in.l.titius.in prin.ff.de libe.⁊ poſth. ⁊ ita alias conſultũ vidi p̃ ſolẽnes doc.dñm Joã.de mõte ſperello de peruſio ⁊ alios viros ſolẽnes.⁊ alũ eſt q̃ verteret̃ i ciuitate
5 ſenarũ concludebatur q̃ †debet eſſe talis res quã veriſimiliter arbitrio boni viri nõ donaſſet ſi filiũ poſtea natũ tũc tp̃is habuiſ ſet.Et hoc eſſet de intentiõe Ang.in.d.l.ſi vnq̃.¶ Solũ ergo reſtat reſpõdere ad primã obiectionem in 2trium factã.ex quo habebat filium.Nam dico q̃ ſtant iſta ſimul q̃ habuerit filiũ natũ ⁊ nõ cogitauerit alios naſcituros. Caſ⁹ eſt in.l.is qui.ff.de iure codicil.⁊ licet Bal.non decidat in.d.l.ſi vnq̃ tamen Ang. ibi hanc queſtionem in terminis decidit.ponit enim.q.ſi p̃r vnicã filiam viuentẽ habebat ⁊ donauit extraneo partẽ ſubſtãtie deinde poſtea filij ſibi naſcunt̃.an talis donatio reuocet̃.⁊ dicit q̃ dicta q̃ erat tũc de facto.Et videbat̃ q̃ nõ quia iuo ibi loquit̃ qñ donatio ſit per illum qui nullos liberos habebat. Sed ipſe 2trium decidit propter rationis identitatem eo caſu quo pater veriſimiliter non fuiſſet donaturus.ſorte eñ nõ curauit de filia q: tantã ſibi remanſit q̃ ſufficiebat pro dote: ſi filij maſculi fame laborarẽt Tertius aũt ſubſtãtia paterna gauderet . idem ergo in caſu noſtro dicere poſſumus q̃ cũ habet vnicã filiã non curauit ſubſtantiã donare ſeu partem ſecus ſi cogitaſſet filiam habiturã in qua dotanda nõ vertitur partium onus vt ſupra dictũ eſt atẽtis aliis.s. relatis veriſimiliter arbitrio boni viri talem donationẽ non feciſſet ſi de naſcituris cogitaſſet de quib⁹ nõ apparet q̃ cogitauerit prout eſt caſus i.d.l.is q in dubio aũt p̃ſumit̃ q̃ nõ cogitauerit put cõcludit Bar.in.d.§.imperator.⁊ Joã.de imol.in d.c.ſi.d.donatio.iudex eſt ergo iudicio meo q habet arbitrari an ſtãtibus p̃dictis ſi cogitaſſet mater de filia poſtea naſcitura talẽ feciſſet donationẽ.Et pro certo ſi eſſẽ iudex ita arbitrarer: ⁊ maxime q: apparet q̃ fuit p̃dicta vxor in dictis cõtractib⁹ multũ decepta p̃ fraudes quas facile preſumere poſſumus interueniſſe ex magna leſione prout declarat dominus Anto.in.c.cũ contingat
6 extra de iureiu.†⁊ etiam ex tot cautelis ⁊ iuramẽtis ⁊ renũciationibus.nam multitudo cautelarũ arguit fraudẽ prout dicit glo. nota.in.l.vi.ff.de condi.inſti.Et hoc de prima queſtione.
7 ¶ Circa ſcdam q̃õnẽ breuiter cõcludo †q̃ licet dictus marit⁹ p̃miſit q̃ vxor habuerit ratam dictam donationem ⁊ q̃ obſeruabit ⁊ non 2ueniet.tamen ſi vxor admittatur ad reſcindẽdũ remedio de quo ſupra maritus non tenetur ad aliquid.

¶ Et in primis moueor.ponam⁹ quod vxor donaſſet cũ hac cõditione expreſſa q̃ ſi filios poſtea habeat poſſit reuocare. ⁊ marit⁹ p̃miſiſſet ⁊ iuraſſet q̃ vxor illã teneret ratã ⁊ firmã ⁊ nõ cõtrauenirẽt. ⁊ queſtio moueť ſi 2ueniret an ex illa cõditiõe expſſa marit⁹ teneret̃.⁊ certe dicendũ eſt q̃ nõ: q: referendo ſe ad donationẽ vxoris debet intelligi eius promiſſio cum cõditionibus expreſſis in donatione vxoris q: omnia que ſunt in termino referẽte cenſetur repetita in termino ad quẽ ſit relatio.vt in.l.aſſe toto ff.de here.inſti.⁊ in.l.ſi ita ſcripſero.⁊ ibi Barto.ff.de conditio.⁊ demon. Sed de iure talis conditio ſubintelligitur in donatione vxoris ergo eodẽ modo debet intelligi in promiſſione viri ſe referentis ad illam per regulam preallegatã. Et q: taciti ⁊ expreſſi idem ſolet eſſe iudicium.l.cũ quid.ff.ſi cer.pe.⁊ q: expreſſio eius q̃ ineſt nõ ſolet operari.l.nõ recte.C.de fideiuſ.⁊ in.l.iij.⁊ ibi plene no.ff.de leg.j.¶ Confirmatur ⁊ ſcdo iſta concluſio q: quelibet promiſſio ⁊ obligatio de nõ cõtrauenĩẽdo debet intelligi niſi gs ex iuſta ⁊ legitima cã 2ueniat.l.p̃mittente.vt eſt text.⁊ ibi Dyn.⁊ Bar.in.l.qdã cum filium.ff.de ver.oblig.⁊ eſt tex.in. l. ſi libertus. ff.de operis libertoꝝ.⁊ in.c.quintanallis.⁊ ibi plene not.extra de iureiur.ergo promiſſio viri debet intelligi niſi ex cauſa a lege permiſſa vxor 2ueniret.faciunt no per Bar.in.l.ſi ſocietatem.§.arbitroꝝ.ff.pro ſoc.¶ Preterea ⁊ tertio quelibet p̃miſſio debet intelligi reb⁹ ſic ſtantib⁹.l.quod ſeruus.ff.de condi.ob cãm. l. queſtio. §.inter locatorem.ff. locati.Non autem extenditur ad cãm de nouo ſuperuenientẽ ergo nõ extendat̃ ad reuocationẽ ſuperuenientẽ p̃pter nouã ſuſceptionẽ liberorũ.Et pro hoc quod plene notant do.Ant.⁊ alij in.c.peruenit.extra de iureiur.⁊ Bar.in.l. aut facta.§.cauſa.ff.de penis.⁊ Bal.in.l.cum proponas. C.de pactis. ¶ Probatur etiam ⁊ quarto q: cauſa a principio veriſimiliter cogitata in quacũq; promiſſione videtur excepta per id q̃ habetur in.l.q cũ tutoribus.in fine.⁊ in.l.cũ aquiliana.ff.de trãſactionibus.⁊ in.l.mater decedens.ff.de inofficio.teſta.⁊ per Bart.in.l. qui rome.§.duo fratres.ff.de verbo.oblig. Ergo iſta promiſſio viri nõ debet extendi ad talem cauſam veriſimiliter incogitatã.et ol's in indiuiduo in iſtis terminis conſultum extitit per ſolẽnes docto.ſeneñſes peruſinos ⁊ Bononieñ.¶ Poſtremo ad hoc adduco conſilium Pe.de ancha.conſ.cccxvij.icipien.viſa facti narratione.vbi vult q̃ tertius qui promittit obſeruantiam contractus minoris nõ tenetur ſi cõtractus principalis minoris irritat̃ ex cauſa p̃miſſa q: poteſt vti eadem defenſione minoris.Ad hoc l.ij.de fideiuſſo.tuto.Item q: eſt dependẽs prima ergo illa annullata annullatur ⁊ iſta regula acceſſorium.c.tranſlato.de cõſtitu. Item q: irritata prima ſcda remanet ſine cauſa.⁊ ſic in effectu inefficax.l.ſi.§.circa.ff.de doli excep.⁊ per alias rationes de quibus ibi per tum.ex cuius deciſione deciditur caſus noſter.ſit ergo cõcluſio q̃ dictus maritus irritata donatiõe per vxorẽ in nihilo tenetur. Laus deo omnipotenti.

¶ An diſpoſitio.d.l.ſi vnq̃ habeat locũ ſi donans habebat filios.

¶ Conſiliũ m.cc.vi.

1 ¶ Prelati beneficiati bona cuius eſſe dicantur.⁊ nu.1.⁊.3.
4 Prelati aſſertioni an ſtetur in teſtamento.

Dominus labia mea aperiat

⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.¶ Accurate pro facto diligenter ſupra ſcriptam cõſultationẽ abſoluit inſignis doctor dominus dominicus Machabrinus ſenenſis mihi honorandus frater adeo quod vlteriori cõprobatione opus nõ erat ſed vt reuerẽdo epiſcopo domino meo morẽ gerã aliqua pro cauſa dicere conabor.⁊ circa primã queſtionẽ difficultates ipſe faciebat difficultatẽ de dicto Jo.an.in iſto articulo in.c.vt vnuſquiſq;.extra de pecu.cle.recitat plures opi.quas recitat glo. in.c.ſint manifeſte.xij.q.i.⁊ Hoſti.in.c.requiſiſti de teſta.⁊ tandem
1 concludit q̃ †aut conſtat p̃latũ tempore premotionis habuiſſe bona propria.⁊ tũc actori contra poſſidentem incũbit probatio q: ſi ſucceſſor agit cõtra heredẽ p̃bare debet q̃ de bonis eccleſie.ſi vero heres cõtra ſucceſſorem dz probare de q̃ bonis ſuis proprijs prelatus acquiſiuit.⁊ iſto caſu procedit opinio Goffre. regulariter eñ poſſeſſio releuat ab onere probãdi.c. ex literis.de p̃ba. Aut cõſtat quod tempore p̃motiõis nõ habebat bona p̃pria vel ſumus i dubio.⁊ his caſibus 2cludit indiſtincte q̃ p̃ſumitur p̃ eccleſia quod fuerit acquiſita de bonis eccleſie. Et ideo incũbit onus p̃bãdi heredi quod de bonis p̃prijs ſuis acquiſiuit per id quod habet̃ in.c.i.de teſta.⁊ i c.j.⁊ in.d.c.vt vnuſquiſq;.de pecu.cle.vbi habetur talis diſtinctio in effectu quam ſequi videt̃ do.Car.⁊ latius Jo.de imo.cũ ergo in caſu noſtro preſupponat̃ quod habebat bona p̃pria. Jtẽ fortius quod erat doctor ex doctorata lucrabatur.⁊ heres ſit i poſſeſſione videtur cõcludẽdum quod prelato ſucceſſori incũbat onus probãdi q̃ fuerint dicta bona acquiſita ex bonis eccleſie.cũ iſta opinio.trãſit ẽt do.Car. in.c.cũ in officijs.extra de teſt.vbi i ſecũda q̃õne ſequendo dicta Jnn.dicit quod iudex debet arbitrari patrimoniũ clerici ⁊ q̃ redditus potuerit ex reb⁹ proprijs percipere ⁊ quid ex induſtria vel doctrina lucrari potuerit vt ibi latius per eum.poſtea in vltima q̃õne cõcludit quod ſi conſtat quod ante prelaturã habebat bona p̃pria ⁊ heres eſt in poſſeſſiõe incũbit onus probãdi p̃lato ſucceſſori quod fuerint acquiſita de bonis eccleſie ceſſantibus nõ de poſſeſſione heredis.⁊ dicit cõiecturas attẽdendas q̃ ibi ponit Jnn.⁊ ſic aperte vult quod opinio. Jnn.nõ habet locũ qñ heres eſt in poſſeſſiõe: q: tũc heres hz hoc p̃bare.⁊ ita dicit ſe i q̃õne de facto cõſuluiſſe in q̃õne que de facto euenit i perſona dñi Frãciſci petrarce: ſed do.Abb.modernus in repetitio.c.cũ eſſes i ver. tertio ponitur principaliter queſtio.nõ tz dicta opinio.Jo.an.i primo membro.quia dicit quod eſt cõtra caſum in.c.i.xij q̃.iij. ⁊ ibi optima glo.vbi probatur quod preſumitur queſita tã de bonis p̃prijs q̃ de bonis bñficij.⁊ allegat Jnno.in.d.c.cũ in officijs.idem tenet do.Abbas in.d.c.vt vnuſquiſq;.⁊ do.Abb.in ſimili i c.paſtoralis.i ij.col.extra de decimis.prout plene refert p̃ſmus cõſulens.ita etiam tenet Jo.de ranẽ.⁊ Bal.qui refert ⁊ ſequitur dictam opinionem Jnno.in auť.licentiã.C.de epi.⁊ cle.⁊ ſic
2 volunt quod †iudex ex circũſtantijs attẽtis redditibus bonorũ patrimonij ⁊ queſitis ex induſtria vel doctrina ⁊ redditibus ex bonis eccleſie deductis expẽſis ſibi neceſſarijs habet arbitrari q̃ portio ſit attribuẽda bonis eccleſie ⁊ que bonis proprijs ⁊ induſtrie prout multum plene cõſiderat Jnno.in.d.c.cum in officijs. ⁊ ſequunt̃ ibi magis communiter doc.⁊ ibi Jo.de imo.ad plenũ diſputat.⁊ ſm hanc conſiderationẽ que eſt equa ⁊ rationabilis cõſuluit elegans doctor do.Lud.roma.cõſi.dix.in formis incip.i Chriſti nomine Amen.Super eo quo queritur allegat tex.cum
3 glo.in.d.c.i.xij.q.iij.⁊ ibi hãc partẽ tenet Archi.†Et eodẽ modo debet fieri diuiſio quãdo beneficiatus habet plures eccleſias ⁊ eſt dubium ex cuius eccleſie bonis queſierit prout declarat no. Jo.de imo.in.c.relatum.el.ij.de teſta.⁊ ſm iſtam opinionem reperio genitorem meum alias conſuluiſſe in ſuo conſilio quod incipit reuerẽdus dominus Scipio inſignis etiã doctor dñs Philippus d: peruſio idẽ tz in ſua ſolẽni repetitiõe rubrice de teſtamentis.Jn hoc reperio etiã hãc opinionem firmatam in quodã tractatu ſucceſſionis abinteſtato cuiuſdam auditoris Rote.q tractatus

etatus habetur in formis. ¶ Hanc etiam opinionē ſequendo dicta Inno. reperio tenere Jo. an. in. d. c. cū in officijs. nec arbitror iſtas opiniones eſſe 2rias ſi recte intelligantur. Nam licet in dubio pro eccleſia preſumatur vt in. d. aut. licētiam. ⁊ in. c. j. de teſta. iſta pſumptio tollitur eoipſo quod oſtēditur prelatū habuiſſe bona propria ex quibus potuit percipere bona quo caſu ille qui eſt in poſſeſſione nō habet probare ſed actor. Naꝫ ex quo eſt ſublata preſumptio iuris ex eo qꝛ habet bona ꝓpria vt omnes fatētur. ſi ille qui agit nihil probat vel obſcure ⁊ nō legitime ꝓbat reus poſſeſſor debet abſolui. lege qui accuſare. C. de edē. c. in pſentia. de ꝓba. ⁊ ita procedūt ea que dicunt Jo. an. ⁊ doct. ſequētes cum in. d. c. vt vnuſquiſqꝫ. Sed quia talis probatio dꝫ eſſe multū difficilis ſufficit probatio per cōiecturas vꝫ eoipſo qꝺ apparēt redditus eccleſie ⁊ induſtria ⁊ redditus bonorum patrimonij dꝫ ſufficiēter probatū ⁊ ſm quantitatē redditnū iudex hꝫ hoc arbitrari. ⁊ ita loquuntur Inno. ⁊ Jo. an. in. d. c. cūꝫ in officijs. Nā in his in quibus ꝓbatio eſt difficilis admittitur ꝓbatio per cōiecturas. l. nō oēs. §. a barbaris. ff. de re mili. ⁊ per Bar. in. l. ſi quis ex argētarijs. §. pe. ff. de ver. ob. cū ſi. Unde cōcludēdo ſentio quod ſi tm̄ ꝓbaretur qꝺ habuiſſet bona patrimonialia ⁊ nō aliud procederet opinio Jo. an. in. d. c. vt vnuſquiſqꝫ. qꝛ actor diceretur obſtare ꝓbare ſed ſi probatur quantitas redditū tam de bonis proprijs quā eccleſie talis ꝓbatio coniecturalis dꝫ ſufficiēs. ⁊ ita loquitꝛ Jo. an. i. d. c. cū in officijs. vbi in ſimilibus dicit qꝺ ſufficit ꝓbatio vera vel preſumptiua ſm quod habetur in. c. requiſiſti. eod. tit.

4 ¶ Nec premiſſis refragatꝛ qꝺ prelatus aſſeruit qꝺ bona de quibus teſtatus ē fuerūt acquiſita ex pſimonio ⁊ induſtria qm̄ ex tali aſſertione oſtēderetꝛ eū teſtatū fuiſſe in caſu pmiſſo ⁊ nō ꝓhibito. ſed a bn̄te vt in ꝓhibitis certo caſu permiſſis ſtetꝛ dicto aſſerētis caſuꝫ permiſſuꝫ ſubeſſe vt inquit Jo. an. in addi. Spe. in rubrica de rebus ecc. nō alie. ⁊ probatꝛ per tex. ⁊ ibi per Bar. in. l. ſi forte. ff. ꝺ caſtren. pecu. traditur in. l. ſi donatiōe. de collatio. ⁊ traditur in. d. c. vt vnuſquiſqꝫ de pecu. cle. cum multis ſimilibus que allegare poſſent. Et hoc de primo. Laus deo.

¶ Caſus. Conceſſa ſunt quedaꝫ predia in emphyteoſim ſeu ad libellum de viginti nouem annis ad viginti nouē annos ab eccleſia cuidam priuato pro certa annua pēſione nūc autoritate pōtificis poſſeſſoribus tanq̄ rebus eccleſiaſticis imponitur certa collecta. dubitatur. Nonquid onus ſoluendi dictam collectā ſpectet ad ipſum emphyteotam: an vero ſpectet ad dominum directuꝫ Et ſic ad eccleſiam.

¶ Conſilium. ccxvij.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Circa hāc q̄ōnem dare offerꝫ cōclo qꝺ tale onus ſoluēdi dictas collectas impoſitas dictis rebus emphyteoticis ſpectat ad dictū emphyteotā nō aūt ad dn̄m directū. ¶ Hec 2clo ꝓbatꝛ qm̄ tale onus ſoluendi collectas ſpectat ad poſſeſſores hn̄tes maxime ius in re percipientes fructus. caſus eſt in. l. ſi. C. ſine cenſu vel reliquis. ⁊ hoc ibi volunt gl. ⁊ Bar. ⁊ doc. Ad idē tex. eſt cū ibi no. in. l. hi penes. C. de agri. ⁊ cenſi. lib. xi. cū ergo emphyteota percipiat fructus ⁊ poſſideat ⁊ habeat ius in re vt in. l. j. §. qui in perpetuū. ff. ſi ager vectig. vꝫ emphyt. pete. tenetꝛ ad collectas. ¶ Scdo hoc idē probatꝛ per tex. in. l. ij. C. de iure emphy. vbi eſt caſus quod emphyteota tenetur ſoluere onera impoſita ipſi rei. ⁊ ita p illū tex. tenet ibi Bar. de Saly. idē determinat Bal. in. l. j. circa prin. c. ti. ¶ Tertio probatꝛ per text. quē ibi ponderat Bal. i. c. j. per quos fiat inueſti. per quē dicit quod feudatarius qui pcipit fructus tenetur ad onera ⁊ collectas ⁊ non dn̄s directus. ⁊ per illum tex. idē determinat in emphyteota ibi elegās doctor dominus Jac. de aluarotis allegādo no. in. d. l. hi penes. ⁊ no. p gl. in. l. obſiſtere C. de annonis ⁊ tribu. lib. x. ¶ Quarto probatꝛ. Nā ideꝫ in ſimili videmus in vſufructuario qui ex quo poſſidet fructus percipit tenetur ad alia onera ⁊ collectas vt eſt caſus in. l. hectenus. ⁊ l. j. ſi pendētes. §. ſi quid cloacariū. ⁊ ibi per Bal. ff. de vſufruc. ⁊ in. l. quo. ff. de vſufru. leg. facit. l. cū plures. §. vehiculū. ff. locati. ergo idē dicamus in emphyteota. ¶ Quinto confirmatur hec cōcluſio p tex. ⁊ ibi no. per glo. ⁊ Bar. ⁊ latius Jo. de plateis in. l. obſiſtere. C. de anno. ⁊ tribu. preallegato ſm varias lecturas qꝺ ſi imponātur onera rebus emphyteoticis emphyteota nō ſoluēte dn̄s pōt exigere ab emphyteota ⁊ ſoluere fiſco. ⁊ aliquādo qꝺ fortius eſt pōt priuare emphyteotā iure ſuo ob nō ſolutionē oneris iniūcti Ergo datur intelligi quod tale onus ſpectat ad emphyteotam nō ad dn̄m directuꝫ. ¶ Sexto hec cōcluſio cōfirmatur per tex. cū glo. notabili in. l. j. C. de anno. ⁊ tribu. li. x. vbi gl. mirabiliter vult ſm Barto. per illum tex. quod ſi aliquis locat fundū ſuū ad pēſionē percipiendā in pecunia ita qꝺ oēs fructus remaneāt apud colonū qꝺ dn̄s ad tributa ⁊ collectas nō tenetꝛ. ⁊ hoc dicit Bar. eſſe perpetuo mēti tenendū intelligendo tm̄ in oneribus realibus prout loquitur dō in perſonalibus. vt ibi latius p eū ⁊ Jo. de plate. licet ſecus ſit in colono partiario qui ſoluit parteꝫ fructuū. vt eſt tex. ⁊ ibi gl. Andree de barulo. ⁊ Joā. de plate. in. d. l. hi penes. C. de agri. ⁊ cenſi. lib. xi. Si ergo hoc eſt in ſimplici 2ductore q percipit oēs fructus ⁊ ſoluit pecuniam quantomagis in emphyteota qui habet ius in re ⁊ minorem ſoluit penſionē. argumento aut. multomagis. C. de ſacroſanct. eccleſi. ¶ Septimo cōfirmatur hec conclo. Nam idem videmus in decimis predialibus debitis eccleſie que debentur a poſſeſſoribus percipientibus fructus vt in. c. cū non ſit. ⁊ ibi Inno. ⁊ doc. extra de decimis. ⁊ in. c. ſi qs laicus. xvi. q. i. ergo idem in collectis que imponuntur pro prediis ⁊ rebus. ¶ Octauo in ſili, videmus qꝺ licet bona ſint deſcripta vni in eſtimo ⁊ alius poſſideat ⁊ fructus colligat ipſe poſſeſſor tenetꝛ ad tributa ⁊ onera qꝛ onus fructuū ex re ipſa ſpectat poſſeſſorē. l. inter emptorē. ff. de pactis ⁊ in. l. ſi. ⁊ autꝫ. ibi poſita. C. ſine cenſu vel reliquis ⁊ per Bal. in. l. ſi qs negocium. ff. de nego. geſtis. ⁊ tꝫ. Joā. de plateis per illum tex. in. d. l. j. C. de anno. ⁊ tribut. Ad idem tex. in l. ij. eo. ti. ¶ Nono hoc idem probatur in ſimili. Nam maritus in rebus dotalibus tenetur ſoluere onera rei ex qua colligit fructus. Onera enim fructuum ſunt vt in. l. neqꝫ ſtipendium. ff. de impenſis in rebus dotali. fac. per quam dicit ibi Bar. qꝺ maritus q poſſidet ⁊ tenetur ſoluere collectas lꝫ qñ imponeretur onus pſonale ēt reſpectu rei aliqñ nō tentatur iuxta tex. ſingularē. ⁊ ibi Bar. in. l. lucius. §. qꝺ conſtructe. ff. ad municipal. ¶ Decimo cōfirmatur. Nam fortius videmus qꝺ poſſeſſores percipiētes fructus nō ſolū tenentꝛ ad collectas p tempore quo retinueret: ſꝫ etiā ad collectas preteritas nō ſolutas per anteriores poſſeſſores. vt notatꝛ per glo. in. l. imperatores. ff. de publi. ⁊ idem dicit glo. iuris canonici in decimis preteritis per antiquū dn̄m ⁊ poſſeſſorē non ſolutis. l. c. tua nobis. ⁊ in. c. paſtoralis. ad fin. extra de decimis. ⁊ tenet Fed. de ſenis in ſuo cōſi. lxxiij. ¶ Undecimo cōfirmatur nos videmus qꝺ ſacerdos excōicatus vel laicus bānitus qui nō percipiunt fructus non tenentur ad cenſum vel collectas vt per Bar. in. l. inter quos tn. §. damni. ff. de dam. infec. ⁊ late cōſuluit Ludo. ro. in ſuo conſilio lxxi. quod incipit. Circa primum nulla vꝫ dubitatio. ¶ Duodicimo ⁊ vltimo cōfirmatur iſta cōcluſio. Nā regula eſt ſatis nota ⁊ clara apud oēs quod qcqd ſit in ſimplici locatione in ēphyteota etiā ſi impediatꝛ aliquo caſu percipere fructus adeo qꝺ nullos fructus poſſit percipere puta qꝛ fructus caſmate periret vel ꝓpter bella nō diminuitur ſibi penſio etiam ſi caſu impediretꝛ pro maiori parte percipere fructus vt eſt tex. in. l. j. ⁊ ibi late per oēs. C. de iure emphy. ⁊ traditur per Bar. ⁊ alios in. l. interdū. C. qui ex naufragio. ff. de acq. poſ. ⁊ per canoniſtas pleniſſime. maxime Jo. de Imo. in. c. propter ſterilitatem. extra de locato. cum ſimi.

¶ Ex quibus omnibus cōcluditur quod cū talia onera ſint impoſita dictis rebus cenſentur eſſe impoſita reſpectu fructuū ⁊ ſpectant ad dictū emphyteotā ſeu ad illū qui habet etiā ad libellū de viginti nouem annis in viginti nouem annos qui contractus nō differt contractu emphyteoſis. vt dicit Barto. in. l. j. C. de iure emphy. Laus deo. ¶ Conſilium. ccxviij.

¶ Duplicatum ſupra.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectū. ¶ Cōſideratis teſtō Marci ⁊ his que in facto narrātur duo ſunt diſcutienda ſi recte percipio. ¶ Primum an filij dn̄e Diamātis dici poſſint ex teſtamēto vocati. ¶ Scdm quid iuris de filijs domi-

1 ne Thadee ⁊ eius filijs. ¶ Circa primum cōcludo † quod filij dn̄e Diamātis nō poſſūt dici vocati ex capite vulgaris ſubſtitutiōis ex quo illi nō fuerūt vulgariter ſubſtituti vt patet ex forma teſtamenti. ſi em̄ fuiſſent domine Diamantis eorū matris vulgariter ſubſtituti. licet domina Diamans deceſſiſſet viuente teſtatore tamē eius filijs ſubſtituti potuiſſēt ſuccedere ex vulgari. vt eſt caſus ⁊ ibi gl. ⁊ doc. in. l. vnica. §. pro ſecundo. C. de addu. tollē. Omnes enim attēdāt quod qñ filij ſint ita poſiti in conditione dicātur vocati de quo ſtatim dicam. volunt quod ſint vocati per tacitū fideicōmiſſum ex tacita mēte teſtatoris quaſi nō ſolum do. Diamans ſed etiaꝫ eius filij voluerit ſubſtitutis preferre prout dicit text. in. l. lucius in ſi. ff. de here. inſti. ⁊ ibi no. ⁊ maxime qñ dictuꝫ eſt. ſi deceſſerit ſine filijs vel cum filijs. ⁊ filij deceſſerint ſine filijs prout fuit in caſu noſtro.

¶ Conſilium. ccxix.

1 ¶ Iudex quando poſſit procedere ex officio ad priuatam vtilitatem.

2 Uſurarius quando poſſit ex officio iudicis cogi ad reſtitutionē vſurarum.

3 Iudex quādo poſſit inquirere ex officio contra vſurarios nō precedente diffamatione.

4 Iudex an poſſit deuenire ad torturā contra vſurarios deficientibus probationibus.

Dominus labia mea ape-
riat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectũ. ¶ Circa
primam difficultatem de qua queritur Bal. in. c. i. §. ſi
1 tres. de pace iur. fir. ſimpliciter dixit † quod iudex in cauſa vſura-
ria procedere põt ad priuatam vtilitatẽ: ſed Inn. in. c. ad noſtrã.
el ſecũdo. de iureiur. ƺ qđ tamẽ ad penitẽtiaƺ peragẽdam. ⁊ ita in
telligit tex. in. c. i. extra de offi. ordinarij. ⁊ eius dictum ſequi vidẽ
tur doctores ꝑ declaratione huius difficultatis cõſidero plures
caſus. ¶ Primus caſus eſt qñ ille qui ſoluit vſuras iurauit illas
nõ repetere ⁊ tunc qr parti preclnſa eſt via agẽdi iudex ex officio
poteſt procedere ad priuatam vtilitatem. caſus eſt ſm vnuƺ intel-
lectuƺ vbi hoc notãt doctores in. d. c. ad noſtram. ¶ Cõfirmaẽ. qr
vbicũ ꝓpter dolũ partis eſt ꝓcluſa via agẽdi iudex ex officio ꝓ
cedere poteſt ad priuatã vtilitatem. ita dominus Lãdinus in cle
mẽtina prima de offi. ordinarij ⁊ Paul. in. c. ſi. de fo. compe. in. vi.
Referũt moderni in. c. qualiter ⁊ qñ. de accu. ¶ Secũd⁹ caſus eſt
qđ notorium eſt ab aliquo vſuras eſſe extortas ƺ ipſe timet illas
repetere ꝓpter potẽtiam aduerſarij. ⁊ hoc caſu etiã iudex poteſt
ex officio ꝓcedere ad priuatã vtilitatẽ. ita probat tex. quẽ plerũ
ita intelligũt in. c. cũ in dioceſi. extra de vſuris put ibi refert Io.
de annania ¶ Terti⁹ caſus eſt quãdo iudex vult inquirere ad ꝓ
uatam vtilitatem principaliter eo caſu quo pars agere poteſt ƺ
Inn. in. c. ad noſtrã. quẽ cõiter ſequũtur doctores. ꝓ priuato enĩ
cõmodo congruis actionibus eſt agẽduƺ. vt in. c. i. de libelli obla.
vel iudicis officium a parte implorãdũ. tenẽt Ioã. an. ⁊ doc. in. c.
ſi. de foro cõpe. lib. vi. ⁊ Bar. ⁊ Ange. in. l. ſi vacãtia. C. de bonis va
cã. li. x. Et hec eſt cõis opi. verũ eſt qđ Bal. in loco ſupra allegato.
⁊ Bal. in. l. ea quideƺ. C. de accu. ſimpliciter tenuit quod in crimi
ne vſurarũ inquiri poteſt ad priuatam vtilitatem. ƺ eius opi. nõ
eſſet tuta niſi in caſibus ſupra not. ¶ Quartus caſus eſt quãdo
iudex vult inquirere ad correctionem peccati ⁊ ad penitentiã ꝑ-
agendam ⁊ poteſt. ita cõcludit Inno. in. d. c. ad noſtram. ⁊ ſequũ
tur doctores ita intelligentes tex. in. c. i. de offi. ordinarij.
¶ Sed vnũ eſt in propoſito notandũ quod eſt quo iudex ꝓcede
re poteſt ad penitentiam imponẽdã vt in. d. c. i. in conſequentiaƺ
cogere poterit inquiſitum vt alienum reſtituat: quia fructuoſaƺ
penitentiam agere nõ poteſt niſi reſtituat alienum. in. c. i. xiiij. q.
vi. ⁊ in. c. cũ tu. extra de vſuris. ita cõcludit Ho. Io. an. do. Anto.
Car. Rob. ⁊ Ioã. de imo. in d. c. ad noſtram. ¶ Confirmãtur iſta
opinio. Nam Ioã. an. poſt Inno. in. c. qr fruſtra. extra de vſuris.
dicunt quod licet vſurarius agens repellatur exceptiõe capienti
qr fruſtra. tamẽ autoritate ſuperiorũ cogi poteſt ad reſtitutionẽ
illis a quibus extorſit ex quo exonerat illuƺ a peccato ⁊ vtiliter ge
rit negocium illius ⁊ quo ad corpus ⁊ quo ad aĩam per no. in. d.
c. ad noſtram. vbi ſequitur dominus Ant. Probatur etiaƺ qr vt
dicit ibi Io. de imo. licet iudex nõ poſſit principaliter interpone
re officiũ ſuum nõ petitum. ⁊ ſi per viam inquiſitiõis tamẽ ſecũ
dario poteſt quãdoqƺ licet nõ ſit petituƺ vt quãdo principaliter
ſit inquiſitio ſup correctione criminũ. vt in. d. c. i. de offi. ordi. Nã
tunc in cõſequentiam poterit facere reſtitui alienũ cũ alias pec-
catum bene corrigere non poſſet vt in regula peccatũ. de reg. iur.
in. vi. ¶ Confirmatur etiam iſta opinio per tex. in. c. accuſatus. §.
quero. de hereticis. li. vi. per quem dicunt doctores qđ pro penitẽ
tia imponi poteſt illud ad qđ quis de iure tenetur quod dicunt
eſſe notandum. vnde cũ quis de iure teneatur ad reſtitutionẽ vſu
rarum talis reſtitutio pro penitẽtia imponi poteſt. non omitto
2 etiã qđ † quãdo de vſuris cõſtat per libros de quib⁹ nulla eſt du-
bitatio vel per cõfeſſionẽ põt vſurarius cõpelli ad reſtitutionẽ ꝑ
ea que dicit Fede. de ſe. in ſuo conſi. cliij. incipit Alexander epiſco
pus. videmus etiam quod inquiſitor qui non poteſt de vſuris co
gnoſcere poteſt in foro penitentiali cõpellere ad reſtitutionẽ vſu
rarum vt in. c. accuſatus ibi quero ⁊ ibi Io. an. de here. lib. vi.
¶ Circa ſecũdam an precedere debeat diffamatio cõcludẽdum
eſt quod precedere põt nulla precedente diffamatione ex duob⁹.
3 ¶ Primo qr quãdo † iudex inquirit ex mero officio poteſt nõ ꝑ-
cedente diffamatione vt cõcludit Io. an. in. c. qualiter ⁊ quãdo el
ſecundo. in verbo clamore. de accuſa. ⁊ Ange. in. l. ſi vacantia. C. de
bonis vacantibus. lib. x.
¶ Scđo quia vbi vertitur periculũ animarũ ⁊ agiẽ ad correctio
nem peccati procedi põt nõ procedente diffamatiõe. ita cõcludit
Hoſt. per illum tex. in. d. c. ad noſtram. el ſecũdo. ⁊ ſequitur domi.
Abb. dicens hoc eſſe notãdũ. ⁊ Hoſti. in ſumma in ti. de inquiſi-
tione. §. ⁊ qualiter. ⁊ Ang. in. d. l. ſi vacantia. Uerum eſt qđ ſpe. in
titu. de inquiſitione. §. nũc tractemus. verſiculo ceterum. dicit qđ
quãdo procediẽ ad inquiſitionẽ ratione priuati cõmodi licet nul
la precedẽte infamia procedi poſſit tamẽ precedere debet charita
tiua monitio vt ibi latius per eum. ¶ Circa tertiũ de quo in pre
4 ſentiarum queritur. † An quando alie probationes deficerent iu
dex poſſit ad torturam procedere. Non enim poteſt ad illam

a ¶ De c͠a l cõpromiſſo par bitrator poſſit auferre de iure vni⁹ ⁊ alteri dare quõ ītelligat etiã ī magna ⁊ maxima quãtitate vide etiã. ſ. col. iij.

deueniri niſi in ſubſidium deficientibus aliis ꝓbatiõibus. vt in
l. edictum. ⁊ ibi Bar. ff. de queſtionib⁹. duo faciebãt difficultatẽ.
¶ Primo tex. in. l. diuus. ff. de qſtionibus per queƺ dicit ibi bar.
qr in cauſis capitalibus ⁊ grauibus torquẽtur liberi: ſed in pecu
niarijs torquentur tantum ſerui. ſed ad hoc poſſet reſpõderi qđ
cauſa vſuraria non eſt pecuniaria. cum cõ vſurarios ſunt plures
pene ſtatute vltra vſurarũ reſtitutionẽ. vt habeẽ in. c. qr in omnẽ
hus. extra de vſuris. ⁊ in. c. quãqƺ. de vſuris. in. vi. itẽ põt dici gra-
uius: qr nõ eẽ maius malũ ipſa vſura vt ꝓbat Io. an. l regula pec
catuƺ. in mercurialibus. de regu. iur. in. vi. ¶ Scđo faciebat diffi
cultatem qr Ange. in ſua diſputatione que incipit aſtenſis miles
in. iiij. col. in ver. ſed ad hoc dubitari poteſt. vbi dicit ſe non inue-
nire qđ in cã vſuraria poſſit ad torturam veniri ad eruendã verẽ
tatẽ criminis vſurarij. ⁊ ſic decidit queſtionẽ in terminis cui ne-
mineƺ reperio cõtradicere ſed ad hanc obiectionẽ rñdeo qđ An
ge. videtur dicere cõtra caſuƺ in terminis in. c. grauis. extra de de
poſito. per quem dicũt domi. Ant. Imo. ⁊ do. Abb. qđ in cauſa
ciuili ad veritatem eruendam poteſt aliquãdo procedi ad tortu
rã liberi hominis. ⁊ ſic videẽ cõtradicere tex. in. l. diuus. ƺ Io. de
imo. notabiliter dicit qđ ibi loquiẽ qñ cauſa ciuilis hƺ delictum
annexũ. ⁊ ita vƺ voluiſſe ibi do. Ant. ſm eũ ſec⁹ qñ cauſa eſſet me
re ciuilis ⁊ non habet delictũ annexum quo caſu intelligi debet
⁊ limitari qđ dicit Bar. in. d. l. diuus. ⁊ eſt notabile qr nec Bar.
nec do. Anto. declarant. ¶ Ex quib⁹ infero ad propoſitũ quod
ex quo cauſa vſuraria habet annexum delictum ad eruendaƺ cri
minis veritatem poteſt ad torturam in ſubſidium deueniri. Un
de non videtur curandum de autoritate Ange. qr eſt contra illũ
tex. vt ſupra declaratum. ⁊ non probat opinionẽ ſuam aliquo iu
re vel bona ratione. ⁊ ſi vidiſſet illum textũ. hoc non dixiſſet. Et
ita ſentio in premiſſis ego Bartholome⁹ Socinus iuris vtriuſ
que doctor ⁊c. Laus deo clementiſſimo.

¶ Conſilium. ccxx.

1 Arbitrator poteſt tam de iure communi quam ex forma compromiſſi auferre rem vnius ⁊ dare alteri.
2 Laudum ſuſtentatur etiaƺ ſi non appareat de compromiſſo dũmodo appareat quod laudum fuerit latuƺ preſentibus partib⁹ ⁊ conſentientibus.
3 Laudum nullum an ratificari poſſit ſaltem vt tranſactio.
4 Reductio ad arbitrium boni viri quando peti poſſit.
5 Reductio ad arbitrium boni viri intra quantum tẽpus petaẽ.
6 Iuramentum an tollat reductionem ad arbitrium boni viri.
7 Reductioni ad arbitriuƺ boni viri an renunciari poſſit per iuramentum.
8 Statutum quod non poſſit peti reductio: nec aliqua exceptio opponi: quomodo intelligatur.
9 Fundãs ſe in ſtatuto debet deducere ⁊ probare omnes qualitates requiſitas a ſtatuto.
10 Statutum tollens reductionem quomodo intelligatur.
11 Conſenſus an probetur ex patientia.
12 Appellationi quando quis videatur renunciare.

Dominus labia mea apiat
⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Uiſis cõ
promiſſo laudo ⁊ ſtatutis magnifice ciuitatis ſenarũ
⁊ cõſideratis hiñc in facto ꝓſupponũtur duo ſunt inueſtigãda
ꝓ preſentis conſultationis deciſiõe. ¶ Primum vtruƺ dictũ lau
dũ nullũ demonſtrari poſſit. ¶ Secundũ poſito quod nõ vtrũ
cõtra illud reductio ad arbitriũ boni viri ſm formam ſtatutorũ
peti potuerit. ¶ Circa primũ non improbabiliter concludi põt
non obſtãte dicto cõpromiſſo dictũ laudũ fore nullũ. iſta conclu
ſio probatur. Nã laudũ predictũ fuit latum ſuper re nõ cõprehẽ-
ſa in cõpromiſſo igitur arbitrator nõ potuit ſup ea laudare cuƺ
arbitrorũ poteſtas dependeat a cõpromiſſo. l. nõ diſtinguem⁹. §.
de officio. ff. de arbitris. ⁊ in. l. ſi cũ dies. §. plenũ. eo. titu. ⁊ in. c. cũ
dilectus. extra de arbitris cum ſi. Quod autẽ res de qua agiẽ nõ
includeretur in cõpromiſſo oſtendiẽ. quia in ꝓfato narratur qđ
altera pars poſſidebat quedam vt ſua pacifice ⁊ quiete ⁊ qđ ſup
illis nulla queſtio mouebatur ⁊ nulla lis erat. cõpromiſſuƺ autẽ
cenſetur factũ ſup re dubia ⁊ lite incerta. vt in. l. i. ⁊ ibi Bal. An
ge. ⁊ alij. ff. de trãſactio. ⁊ in. l. poſt rẽ. ⁊ ibi bar. ⁊ alij eo. ⁊c. Igitur
ſuper dictiõe rebus pacifice poſſeſſis nõ cenſetur factũ cõpromiſ
ſum. ⁊ cõſr laudũ latum ſuper illis eſt nullũ ex defectu cõpromiſ
1 ſi ſed iſti fundamento inſtaẽ † cũ tã de iure cõmuni qƺ ex forma
2 cõpromiſſi põt arbitrator auferre de iure rẽ vnius partis ⁊ cõ-
ducere alteri parti. vt nota gl. in. l. ſi de meio. §. recepiſſe. ⁊ in. l. ſed
ſi in ſeruum. §. ſi qs iudex. ff. de arbitris. ⁊ Bar. in. l. ſi ſocietatem
§. arbitror. ff. pro ſocio in. v. col. ⁊ Innocẽ. ⁊ dominus Abbas in
c. quintauallis. ff. de iureiur. in ſecunda differentia poſita ibi per
dominũ Abbatem. ergo videtur qđ potuerit auferre rẽ vnius ⁊
alteri cõcedere. ⁊ ita ſi immoderate ledit detur reductio. Nõ aũt
dicamus

dicamus qđ laudum ſit nullū. ¶ Ad hāc obiectionē rñdeo clare
qđ arbitratores pñt auferre rem vnius ꝛ dare alteri dūmodo nō
extendāt manus ad res nō cōprehēſas in cōpromiſſo. ita decidit
Bart. in terminis in. l. aquiliana. ff. de trāſactionibus. vbi vult qđ
ſi eſt cōtentio inter me ꝛ te de quodā de fundo ꝛ compromiſimus
in aliquē ꝛ dedimus ei plenā ptātem arbitrādi nō tñ poterit ar-
bitrator cogere alterā partem vt det alteri aliquam aliā rem de
qua nō erat cōtētio. argumēto. dict. §. de officio. ſicut in ſimili iu-
dex in iudicio cōdiuidūdo non pōt ratione rei cōis ponere ma
num in aliam rem nō cōem. vt ibi latius per eam. Eādez opinio
nem ſequunt ibi Bal. ꝛ Franc. de albergottis. idez voluit Ange.
in. l. de his. ff. de tranſactio. dicēs ita obtinuiſſe in qōne de facto.
tenet idē dñs Anto. in. c. niſi eſſent extra de prebē. idem voluit do
min⁹ Ant. ꝛ refert ꝛ ſequitur do. Abb. in. d. c. quintanallis. fallē
tia. xvij. ꝛ eſt cōis opi. quā etiam tenet do. Ant. in. c. cōſtitutis. ad
ſi. extra de religio. domib. Et eſt de mēte Spe. in ti. de arbitris. §.
excipitur. ver. ſꝫ pone qđ litigantes. ꝛ Bal. in addi. Specu. in ti.
de arbitro. verſ. an arbitrator in. v. colū. Sꝫ iterū poſſet pars ad-
uerſa inſtare. qꝛ imo arbitratores videntur poſſe extendere manus
ad res nō cōprehenſas in compromiſſo. ita vꝫ tenere Spe. in tit.
de arbitris. §. excipitur. ver. ſed pone. ꝛ do. Ant. in. d. c. quintanal-
lis. differē. xxiij. ꝛ hoc p bono pacis vtuꝫ caſus no. in. c. niſi eſſent.
extra de prebē. vbi ita videntur tenere domi. Anto. Abb. Imo. ꝛ
cōcludūt qđ arbitratur poterit pro bono pacis extēdere manus
ad rem nō cōphēſas in compromiſſo. ꝛ iſta rō magis ſtringere vi-
debatur. ¶ Que qdē ratio nō obſtat: qꝛ predicta procedūt qñ cō
dēnaret in pecunia qꝛ non videtur alia res cum per eam omnes
alie res eſtimentur. l. j. ff. de cōtrahen. empt. ꝛ l. j. ꝛ l. ſi ita fideiuſſo
rem accepero. ff. de fideiuſſori. ꝛ ſic pecunia nō videtur aliena nu-
mero reperita. ita eſt de mēte Bar. in. d. l. aquiliana ꝛ ſequuntur
Bal. ꝛ alij. ꝛ angelus in. d. l. de his. ꝛ tenet do. Ant. ꝛ ſequitur do
mi. Abb. in. d. c. quintanallis. in. xviij. differentia. dicētes ſecus eſ-
ſe quando res eſſet penitus ſeparata a re cōpromiſſa. ita etiam te
nēt do. Anto. Joā. de imo. ꝛ do. Abb. in. d. c. niſi eſſent. ita intelli-
gētes illuꝫ tex. ad quem rñderi poteſt qđ ex quo ibi arbitratores
appoſuerunt manus nō ſolū ad res non comprehēſas. Hoc autē
non potuit eſſe ex alio niſi quia illa pſona fuit preſens, plationi
laudi ꝛ conſenſit. ꝛ ſic ſuſtinetur quaſi ex nouo compromiſſo ſm
Joan. de imo. ꝛ dominum Abb. in. d. c. niſi eſſent. ¶ Cōfirmat ex
his que dicit Angelus. ꝛ ſequuntur Moderni in. l. ſciendū. ff. de
2 ver. ob. vbi vult † qđ ſi non appareat de cōpromiſſo ſi tñ apparet
laudū latū pſentib⁹ partibus ꝛ nō cōtradicentib⁹ qꝛ tūc ex quo
partes poſſūt de nouo cōpromittere tēpore lati laudi vt cuiuſdā
taciti compromiſſi laudū ſuſtentatur. ꝛ pro illo dicto Ang. eſt ca
ſus ſingularis in. d. c. niſi. q pro eo allegari non ſolet. ꝛ ſic eſt ſub
latū primū fundamentū premiſſum. Ad quod etiam dicere poſ-
ſum quod cū regulariter ſit hoc prohibitū ꝛ ratione qualitatis
pro bono pacis hoc concederetur tamen hoc deberet deduci ꝛ p
bari. arg. no. per Bart. in. l. j. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ per Bal. in. l.
ſi quis non dicam rapere. C. de epiſ. ꝛ cleri. ſed in caſu noſtro neduꝫ
qđ arbitrator proceſſerit p bono pacis: ſed poti⁹ preſumi debet
qđ doloſe proceſſit. argumēto. l. omnes. §. lucius. ff. que in fran. cre
di. ꝛ per Bar. in. d. l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum ꝛ infra latius di
cetur. ex quo immodice leſit. ꝛ maxime qꝛ text. in. d. c. niſi eſſent. lo
quitur quando plures viri prouidi ꝛ boneſti hoc faciāt. vnde cū
ſit exorbitans non videtur quod in vno verificentur argumēto
l. vbi numerus. ff. de teſtib⁹. ꝛ ciunquod ponit Jac. but. in. l. iij. §.
negocia. ff. de nego. geſt. ꝛ do. Ant. in proemio clementinarum. et
eius quod no. Bartholus in. l. fin. ff. ad treb. cum ſi. Iterum ꝛ for
tius arguitur contra premiſſa nam in compromiſſo eſt appoſita
a clauſula⁹ qđ intelligeretur eſſe lis ꝛ queſtio de omni ꝛ toto eo qđ
per ipſos arbitros iudicaretur per quā clauſulam videtur con-
ceſſum qđ arbitrator poſſit apponere manus ad res liqdan vt
voluit Ang. in. l. j. C. de tranſactio. ꝛ in. l. cum hi. verſiculo ſi cū lis.
eo. ti. ꝛ Ang. in. l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. Opera-
tur enim videtur dicta clauſula quod videatur in genere cogitatū
illud ſuper quo poſtea laudum fertur ſꝫ Ang. in. d. l. aquiliana.
ꝛ Pan. de caſt. in. d. l. j. ꝛ dominus Abb. poſt domi. Cardi. in. c. ex
poſita. extra de arbitris. ꝛ domi. Joā. de mōte ſperello poſt Ang.
in. d. l. cum aquiliana. facit quod no. Ange. in. l. cum hi. §. ſi cum
lis. ff. de tranſactio. ergo cum fuerit laudatum ſuper dictis videt
in genere de his cogitatum ꝛ compromiſſum factum. ꝛ cōſequē-
ter videtur quod dictum laudum ſuſtineri poſſit. ꝛ hoc prima fa
cie dubium facere videbatur.
¶ Sed ad hāc obiectionem reſpondeo quod ex quo altera par-
tium pacifice poſſidebat nec ſuper his mota erat controuerſia nec
moueri ſperabatur nō potuit laudū ferri: quia nec trāſigi pote-
rat vt probat text. in. l. ij. C. de tranſactio. p quem dicit ibi Ang.
nota. quod licet tabelliones cōſueuerunt apponere in inſtrumē-
tis quod partes venerūt ad trāſactionē occaſione litis preſentis
quam future que moueri poſſet tñ vbi non ſperabatur moueri
illa clauſula nō conualidat trāſactionē qꝛ partes litē fingere nō
poſſunt. l. cū hi. §. ſi cū lis. ff. de trāſactio. ꝛ ideo per illū tex. cōſu-
luit no. Bal. in propoſito in ſuo conſilio quod incipit qđ laudū
pro virtute illi⁹ clauſule quod intelligatur lis ꝛ queſtio ꝛc. Ita
demū arbitrator laudare pōt ſi pendente cōpromiſſo ſup eo ſup
quo laudare vult mota fuerit aliqua lis alſ non poteſt eſſe litis
deciſio. allegat gl. in. d. l. ij. ꝛ in. l. j. in pri. ff. ſi quadr. pauper. feciſſe
dicat. ꝛ in. l. j. §. j. ff. de dolo. ſed in caſu noſtro pendēte cōpromiſſo
nulla fuit mota lis ſup dictis bonis igitur virtute dicte clauſule
non potuit arbitrator dicta bona adiudicare.
¶ Confirmatur iſta cōcluſio. nam compromiſſum quantūcūqꝫ
gñale extenditur tñ ad proſequuta. l. ſi cū dies. §. plenum. ff. de ar
bitris. ꝫ Bar. in. d. l. aquiliana. ꝛ in. l. tres fratres. ff. de pact. ꝛ eſt
tex. ꝛ ibi Bar. in. l. de rebus. ff. de arbi. licet ergo virtute dicte clē
dicta bona poſſent cōprehendi tñ ad hoc vt ſuper his laudū fer
ri poſſet debebat pendente cōpromiſſo cōtrouerſia moueri. ꝛ ita
alias cōſului in ciuitate florentie ꝛ ſubſcripſerūt plures ſolēnes
doctores. Hanc concluſionem firmat etiā Ange. in ſuo conſilio.
ccxviij. incipien. viſa narratio. facti. in. v. col. in ſi. dicens quod fa-
tuus eſt arbitrator qui pronunciat ſuper non petitis. argumento.
l. ſi. C. de fideicōmiſ. liber. non obſtante dicta clā: qꝛ intelligi dꝫ ſu
p his ſup quib⁹ erat vel eſſe ſperatur. argu. not. in. d. l. ij. C. de trāſ
actio. faciunt no. per Ange. conſi. lxvj. incipien. comes robertus.
in. v. col. vbi quaſi idez dicit. faciūt no. per Ang. cōſi. ccxlvij. inci
piē punctus eſt extorta fuit. ¶ Nec huic concluſioni obſtat ſi di-
catur laudū fuit ratificatum: qꝛ vltra ea que ſtatim dicent quod
laudū nō cenſet ratificatū licet anno ꝛ vltra poſſederit dicta bo
3 na dico quod † ex quo laudū fuit nullum ratificatio nō pōt fieri
vt valeat vt laudū ſꝫ tñ vt trāſactio iuxta no. in. l. ij. C. cōi vtriuſ.
iudi. ꝛ in. c. examinata. de cōfir. vti. vel inutil. no. Ang. in dicto cōſi.
ccxviij. ſed nō poteſt induci trāſactio niſi probetur ſimultaneus
conſenſus ambarum partium vt in. l. j. ff. de pactis. qui cū nō p
betur in caſu noſtro nō poteſt dici quod valeat in viꝫ tranſactio
nis. ad hoc enī vt valeat in vim tranſactionis requirit expreſ-
ſum pactum ſm Cald. cōſilio. lxxx. in. c. de re iudi. ꝛ dominū Ab-
batem conſilio. xcij. incip. contra ſententiaꝫ. ꝛ domi. Cardina. cō
ſilio incipit. omnia a me in ſecūdo dubio. ꝛ in cōſilio qđ incipit
domi. Abb. nec ſufficit pactum nudum ſm Bal. in. c. cū cauſam.
in vltima col. extra de teſtibus. ſed vt dixi clare oſtendit quod di
ctū laudū non dꝫ nec cenſeri debeat ratificatuꝫ. ꝛ ſic ſtat cōcluſio
quod dictū laudum quo ad dicta bona que altera partiū pacifi
ce poſſidebat dicitur latū extra cōpromiſſum. ꝛ ꝯſr dici poſſet
nullum. ꝛ eſt concluſio multum equa in caſu noſtro.
4 ¶ Circa ſecūdam difficultatem non eſt dubiū † quod tam de iu
re cōi quam ex forma ſtatutoꝝ licitū eſt petere reductionē ad ar
bitriū boni viri quando pars exiſtimat ſe enormiter leſam de iu
re cōmuni patet in. d. §. arbitrorum. ꝛ ibi late per Bart. ꝛ tradūt
plene canoniſte in. c. quintanallis. etiam ſi dictum fuit quod poſ
ſit de iure vnius auferre ꝛ alteri dare quia intelligitur dummo-
do nō imodice ledat ſm doc. in locis preallegatis. ꝛ ponit Bar.
in. l. ſi de meis. §. recepiſſe. ff. de arbitris. ꝛ ideo dici ſolet qđ poſ-
ſint ledere ꝛ auferre in magna ꝛ maxima quātitate quod i caſu
noſtro minime dictum fuit. ꝛ ſic reductio peti poteſt tu maxime
quia propter enormiſſimam leſionē redarguitur dolus arbitra-
toris. l. omnes. §. lucius. ff. que in frau. cre. ꝛ tenet Bar. in. d. l. arbi
troꝝ. ꝛ Bart. in. l. ſi. ff. de preto. ſtip. ꝛ Bal. in. c. j. §. iteꝫ ſacramēta
de pace iur. fir. ꝛ ponit Jo. de imo. in. c. cū cōtingat. in. xxxix. char
ta. extra de iureiur. ꝛ eſt tex. ꝛ ibi Fulg. ꝛ Moder. l. l. ſi ſuperſtite.
C. de dolo ꝛ Lud. ro. in rub. de arb. charta. xiij. Item hoc clare p
mittit ſtatutum niſi eſſemus in caſibus a ſtatuto prohibitis qđ
ciuitate ſenarum ſeruandum eſt vt in. l. omnes populi. ff. de iuſti.
ꝛ iur. ¶ Sed cōtra hanc reductionem quatuor allegātur in effe
ctu ſi bñ percipio. ¶ Primū eſt naꝫ reductio eſt ſpecies appella a
tionis. l. nō diſtinguemus. § cum quidam. ff. de arbitris. ergo vi-
5 detur quod † intra decē dies peti debeat ſicut appellatio ꝛ ita te
nuit Specu. in tit. de arbit. §. ſequitur. ver. ſed intra quod tēpus.
Cui⁹ dicta p plures rationes ſequitur domi. Abb. in. d. c. quinta
nallis. in. viij. col. ꝛ idem ſequit Bar. de ſaly. l. d. §. arbitroꝝ. qōſtio
ne. xij. vel ad minus reclamari debet intra annū alias tacendo p
annum videtur partes tacite ratificare vt concludit Bar. in. d.
l. ſi ſocietatem. §. arbitroꝝ. ꝛ Bart. in. l. ſi. ff. de appellatio. recipiē-
dis. ſed in caſu noſtro ſaꝫ tacuit bienniō ergo nō videtur qđ poſ
ſit petere reductionem ad arbitrium boni viri ex quo nō ſolum
lapſi ſunt decem dies ſed lapſum eſt biennium.
¶ Ad iſtū primū reſpondetur qđ imo reductio peti poteſt per-
petuo vſqꝫ ad. xxx. annos. ita cōcludit Cy. in. d. §. arbitrorū. in ad
ditiōe. quē refert ꝛ ſequitur Bal. in. l. ſi. C. de cōtrahē. emp. ſiue enī
cōpetat actio ſiue officiū iudicis nō tollūtur niſi lōgiſſimo ſpa-
cio. l. ſicut. C. de preſcri. xxx. annoꝝ. ꝛ hanc opinionē tenet Bal. in

¶ De clauſula in compromiſſo qđ intelligatur eſſe lis ꝛ qđ de oī ꝛ toto eo qđ p ipſos arbitros iudicet qđ opeꝛ.

d.§.arbitrorũ,in reportatis antiquis.⁊ Bal.in.l.ij.C.de arb.idẽ
Ray.de forli.in.l.ſi libertus.ff.de bonis libertorum.⁊ eãdem opi
nionem tenet dñs Franc.de albergotis in repetitione.l.ſiquis ar
bitratu.ff.de ver.obl.⁊ Ang.cõſ.cccxiij.incipi.in nomine domini.
ſtatuto cauetur.cuius dicta refert ⁊ ſequitur do.Ant.d.c.quinta
uallis.⁊ ſic magis cõis opi.ẽ qđ poſt annũ peti poſſit reductio.⁊
ſic tenenda eſt cõis opi. ❡ Rñdetur etiam alio modo qꝛ vt ſcribit
Bar.in.d.§.arbitror: qñ ille cõtra quem laudũ eſt latũ conqueriť in
tra ãnũ etiã extraiudicialiter de laudo põt tũc ẽt poſt annũ peti
reductio ad arbitriũ boni viri qꝛ apparet qđ noluit laudo ꝯſẽtĩ
re que quidẽ animi declaratio potuit etiã abſente parte fieri vt
no.Bar.in.l.nenſenius.ff.de neg.ge.⁊ Bar.in.l.nõ ſolum.§.mor
te.ff.de no.ope.nũ.ĩ materia proteſtationis declaratorie. ❡ Amplius
dico qđ ſtatutũ ſub rubrica.ſi opponatur cõtra laudũ hoc cõce
dit perpetuo: patet ex trib⁹.qꝛ cõcedit nouũ remediũ per viam a
gendi ⁊ excipiẽdi ſcꝫ qđ petatur iterũ fieri compromiſſum.⁊ ſic ex
tali ſtatuto competit conditio ex.l.iuxta no.plene per Bar.in.l.
j.ff.de condi.ex.l.que eſt perpetua.l.ſi.in.ſi.⁊.l.omnes.C.de preſcrip.
xxx.annoꝝ. Item hoc concedit per viam agendi.actio autẽ ẽ per
petua vt in dictis iuribus. ❡ Secũdo qꝛ ſtatutũ cõcedit executio
nẽ laudi niſi opponatur a parte per viam agendi vel excipiẽdi.
ergo datur intelligi qđ ſemper executioni põt quis eo mõ ſe oppo
nere.ſed non eſt dubium qđ perpetuo executio peti põt igiť ⁊ p
petuo põt dici de iniquitate ⁊ peti iterum compromiſſum.
❡ Tertio qꝛ ſtatutum dicit ſiue per viã agẽdi ſiue excipiẽdi ergo
pꝫ qđ eodem tẽpore vult qđ cõpetat actio ⁊ exceptio qꝛ equaliter
determinat.l.tam hoc iure.ff.de vulg.⁊ pup.ſed exceptio cõpetit
ppetuo.l.pure.in ſi.ff.de doli excep.⁊ ita eſt clara cõcluſio ex quo
ſtatutũ vult qđ p viã agẽdi peti poſſit qđ iterũ fiat cõpromiſſuꝫ.
❡ Secũdo qđ obijcitur eſt qꝛ partes promiſerunt laudũ obſerua
re ⁊ iurarunt.ergo vꝫ qđ teneanť vi iuramẽti obſeruare qđ
põt ſeruari ſine interitu ſalutis eterne.vt in.c.cũ contingat.de iu
reiur.vnde dicebat Hoſt.qđ niſi laudũ eſſet iniquũ quo caſu nullo
mõ eſſet obſeruandũ.vt in.c.iulia.⁊ in.c.dñs.xi.q.iij.tale iuramẽ
tũ eſt ſeruandũ.potuerunt eñ partes ſe ligare ⁊ iuri ſuo renũcia
re.l.ij.§.j.⁊ in.c.extra de pac.⁊.vij.q.j.quam periculoſum cum ſi.
❡ Sed iſtud ſecundum fundamẽtũ minus ob.qꝛ in cõpromiſſo
reperio tãtũ duo.vnũ qđ arbitri poſſint de iure vnius auferre ⁊
alteri dare ſecundũ qđ iurauerunt laudũ obſeruare primum in
telligitur qđ poſſint modice ledere vt dictum eſt: qꝛ qñ volũt qđ
immodice dicere debẽt qđ etiã ĩ magna quãtitate lẽdere poſſint
vt per Bar.in.d.§.recepiſſe.⁊ in.d.§.arbitrorum.⁊ per omnes in
d.c.quintauallis ſed qñ iuramentũ eſt ſimpliciter preſtitũ de ob
ſeruãdo nec eſt dictũ qđ poſſint ledere ĩ magna quãtitate put ẽ
6 caſus noſter tũc ⁊ Ho.Inno.Jo.an.⁊ omnes tenẽt qđ † nõ obſtã
te iuramento reductio peti poteſt qꝛ in tali iuramẽto ſubintelli
gitur cõditio ſi eque fuerit arbitratus.l.ſi libertus.ff.de operis li
bertorum. Et pꝫ expreſſe in.c.ij.extra de arbitris.⁊ tenet Spec.in
ti.de arbi.§.ſi.ver.quid ſi compromiſſum.⁊ Bar.⁊ Saly.⁊ alij in
7 d.§.arbitrorum. ❡ Quinimo ⁊ fortius ſi dictum fuiſſet † qđ in to
tum vel in partes poſſet ledere ⁊ renũciatũ eſſet reductioni ꝯne
magne leſionis reductio peti poteſt qꝛ tale pactũ iuratuꝫ intelli
gi dꝫ ſi vt bonus vir fuerit arbitratus.ar.l.qđ.§.inter locatorem.
ff.loca.⁊ ita tenet Inno.in.d.c.quintauallis.cuius opi.ſequitur ibi
do.Ant.⁊ dicit do.Abb.qđ eſt cõis opi.quam tenet Joã.an.in re
gula ſcienti.de reg.iu.in.vj.⁊ Bar.⁊ Saly.in.d.§.arbitrorum.et
idem tenet Bal.in.l.pe.C.de arbitris.dicẽs quod ita communiter
obſeruatur. ❡ Preterea cũ deducatur enormiſſima leſio indubi
tanter talis reductio peti poteſt cum ad illum iuramentum non
extendať ex quo in cõpromiſſo hoc non fuit conceſſum vt cõclu
dunt Barto.⁊ omnes in.d.§.arbitrorum.⁊ do.Anto.⁊ alij in.d.
c.quintauallis.vbi hoc tenet in fortiorib⁹ terminis qñ etiã dictũ
eſſet qđ poſſet enormiſſime ledere put etiam tenet Pet.de anch.
in.c.j.de conſti.ſed hoc non proſequor.vnde cũ in caſu noſtro nõ
fuerit data poteſtas ledendi in magna quãtitate nec apparet qđ
renũciatũ fuerit reductiõi ⁊ deducatur enormis ⁊ enormiſſima
leſio cõmunis eſt omnium ⁊ indubitata concluſio qđ reductio
peti poteſt vt cõcludũt doctores in dictis locis.⁊ Pe.de anch.in
ſua diſputatione que incipit cũ.C.laicus ⁊ Ang.in diſputatiõe
que incipit duo adinuicem litigãtes.⁊ ſic ſit concluſio.qđ nõ ob
8 ſtante iuramento reductio peti potuit. ❡ Tertiũ qđ † allegatur
eſt ſtatutum ⁊ ſtilus curie mercantie que prohibent qđ non poſ
ſint dici lauda nulla nec peti poſſit reductio ad arbitriũ boni vi
ri nec aliqua exceptio opponi adeo quod in effectu debene mãda
ri executioni.⁊ ita obſeruať ex quo videť ſublata omnis defenſio
ſm qđ ponit Bar.in.l.plane.§.parui.ff.qđ vi aut clam.⁊ Pet.de
anc.in cle.j.de exceptio.⁊ in clemen.j.de ſequeſtra.poſſeſ.⁊ fruc.et
Pau.de caſt.conſ.lxxi. Qui omnes preſupponũt talia ſtatuta va
lere prout etiam patet ex hiis que habenť in.c.Jeť cũ qs.de reſtit.
ſpolia.⁊ in.l.ita pudor.C.de adulte.⁊ tenet Bal.in.l.cum antea.
C.de arbitris ⁊ quia ita ſeruatur in ciuitate ſenarũ nõ diſcutio.
❡ Quod quidem fundamentũ parum obſtat.qꝛ ad hoc vt ha
beat locũ dicta ſtatuta dicte curie duo debent copulatiue cõcur
rere qđ cõpromiſſuꝫ fcm̃ fuerit in dicta curia.itẽ qđ laudũ ẽt fue
rit latũ in dicta curia. Ergo altero deficiẽte nõ habẽt locũ ſtatu
ta.l.ſi heredi plures.ff.de cõdi.inſti.ſed ĩ caſu noſtro licet cõpro
miſſum factũ fuerit in dicta curia tamẽ laudũ fuit latũ extra er
go nõ habent locũ ſtatuta curie mercantie.predicta p
banť ex verbis ſtatuti dum dicit.che ogni lodo il quale fuſſe da
to nella dicta corte eſſendo prima facto il cõpromiſſo in eſſa cor
te o che p̱ il tẽpi ſi farano ⁊c. Que verba lꝫ ſint ſatis clara ⁊ ſic nõ
ſit op⁹ alia interpretatione.l.ſi aiij.ff. de vſufructu legato. cũ illa
deduco ⁊ pbo. ❡ Primo qꝛ illa vba eſſendo ⁊c.exponiť qđ lau
dũ latũ in dicta curia ſignari debeat ſi factũ fuerit cõpromiſſum
iuxta no.per Bar.i.l.ſi ita ex parte.ff.de acq.here.⁊ ſic requiritur
laudũ qualificatum duplici qualitate qđ fuerit latũ in dicta cu
9 ria.⁊ qđ compromiſſuꝫ ibi fcm̃ fuerit.ad hoc autẽ vt † qs gaudeat
priuilegio ſtatuti deducere ⁊ pbare debet omnes qualitates a ſta
tuto requiſitas iuxta no.p Bart.in.l.j.ff.de conditio.ex.l.⁊ bal.
in.l.hi q ad ciuilia.C.de app.⁊ Jo.an.in.c.j.de homic.li.vj. Quia
ex quo loquiť de laudis latis ĩ dcã coria ⁊ laudũ de quo agim⁹
nõ eſt ibi latũ ergo non verificantur verba ſtatuti ⁊ ſic nõ veriſi
cať diſpoſitio.l ſi ſeruuꝫ.§.non dicit pretor.ff.de acq.here.⁊ maxi
me qꝛ ſtatutum eſt exorbitans correctiuũ ⁊ odioſuꝫ ex quo tollit
defenſiones.c.cuꝫ ſpeciali.§.porro.de appel.ergo ſtricte interprẽtã
dum.l.ſi vero.§.de viro cum materia.ff.ſo.ma. ex eo etiam ne qs iñ
debite damnũ patiať iuxta materiaꝫ.l.ſi ſerui veſtri.C.de nox.⁊
per glo.in.l.ſi.§.in computatio.C.de iure delib.
❡ Secũdo qꝛ ſtatutũ vnũ preſupponit qđ laudũ fuerit latuꝫ in
dicta coria. Aliud decidit.ſ.qđ omnino executioni mandeť.deci
ſio autẽ locũ habere nõ põt niſi pbetur preſuppoſitũ gl.eſt no.et
ibi Jaco.buc.ſul.⁊ Paul.de ca.in.l.mancipia ĩ verbo aduocan
dũ.C.de ſeruis fugitiuis.⁊ ad hoc adduco in ſimili ꝯſiliũ Ange.
qđ habeo inter conſiliũ Bal.incip.do.Pe.in quo cõſuluit flore
ne qđ ſtante ſtatuto prohibẽte reductionem niſi eſſet laudũ latũ
per magnatẽ inter populares ꝯſuluit qđ omnia ſi requirũtur.ſ.
qđ arbiter ſit magn⁹ ⁊ qđ pres populares adeo qđ ſi altera ex p
tibus nõ eſſet popularis nõ habet locũ ſtatutũ.arg.d.l.ſi heredi
plures.⁊ qꝛ deficiũt verba ſtatuti vt in.d.§.de viro.ſi ergo in caſu
ſit talis interpretatio per quã tolliť reductio ergo fortius in ca
ſu noſtro qꝛ per talem interpretationem cõcediť reductio ⁊ redi
mus ad ius cõe.arg.glo.no.in.c.ſtatutũ.in verbo numerandum.
de prebendis in.vj.videantur conſilia Ange.qꝛ ita eſſe debet que
nunc videre nõ potuit Iſtud etiã decidiť ex hiis que ponit Pau.
de ca.cõſ.cdxxv.incip.in cã que vertitur.vbi vult qđ qñ ſtatutum
tollit reductionez omnia reqſita debent concurrere.⁊ probať ex
his que ponit Pau.de ca.cõſi.cdxv.incipiẽ viſis ⁊ põderatis.in
ſi.⁊ conſi.cccxxxviij.incipien. Ad primũ rñdetur ĩ prin.vltime co
lũne ⁊ in ſi. Facit qđ notãter ponit Pe.de anc.cõſil xxxv.incipiẽ.
viſa quadam petitione.circa prin.⁊ do.de ſancto Gemi.ĩ.c.ſi ſta
10 tũ in pñ.l.ij.col.ver. Quid ſi locus nõ eſt. Nõ obmitto qđ † qñ ſta
tutum ſimpliciter tollit reductionẽ nõ intelligiť qñ peteretur rõ
ne leſionis nimis enormis ita concludit Pau. de caſt.in. d .cõſil.
clxxiij.⁊ Pe.de anc.cõſil.ccix.icipiẽ.iudex.col.penul.⁊ Lud. Ro.
conſi.xc.incipiẽ.viſo themate.⁊ bal.in .l. cum cauſa.ver. quid ſi p
ſtatutũ.C.de arbi.⁊ Bal.in cõſilio incipiẽte. Viſo themate qſtio
nun.⁊ pe.de anc.in.c.canonũ.in.xxxiiij.charta.ver. accedit hic que
ſtio de ſtatuto.de cõſtitutio.⁊ ita etiã ꝯſuluit do Frã.de albergo
tis. Itẽ lꝫ ſtatutũ tollit libertatem nullitatem nõ tollit q ſurgit
ex defectu cõpromiſſi glo.in cle.j.de ſequeſtra.poſ.⁊ fru.acq.in.d.
cõſ.cclviij.⁊ ꝯſi.clxxxvij.incipiẽ. A.⁊.B.⁊c. Ang.in.l.tale pactũ.
§.qui prouocauit.ff.de pac.⁊ pau.de ca.in.d.conſi.clxxiij.
❡ Quartũ ⁊ vltimũ fundamentũ eſt qđ poſt latũ laudum alte
ra pars incepit poſſidere omnia bona ſibi adiudicata ſciente ⁊
patiente altera parte.⁊ ſic cum preceſſerit titulus laudi preſumẽ
dũ vꝫ qđ fuerint tradita ex titulo laudi.arg.l.quedã mulier.ff.de
rei vẽdi.⁊.l.ij.C.de acqui.poſſeſſio.⁊ ſic videtur laudũ ratificaſſe.
lege ad ſolutio.C.de re iudic.vel ſaltem per taciturnitatem ⁊ pa
tientiam: quia paſſus fuit aduerſarium poſſidere ſecundũ teno
rem laudi vꝫ ratificaſſe qꝛ nõ tñ verbis ſed ẽt facto datur volun
tas intelligi.l.paulus.ff.rez ratam haberi.l.de qbus.ff.de legib⁹.
⁊ ſic videť ꝯcludi ꝙ cũ ſemel ratificauerit nõ poſſit nũc petere re
ductionẽ ad arbitriũ boni viri.⁊ pro hoc quod dicit Ang.in cõ
ſil.cccxiij.ſupra allegato vbi vult quod pars q approbauit lau
dũ exequendo nõ poteſt reductionem petere.facit quod no. An.
cõſi.cxi.incipien.viſo pacto.col.pe. Et in hoc pꝫ videť facere ma
gnũ fundamentũ.ſed ad hoc fundamẽtum multipliciter rñdeť.
in primis quod fundatur in pſumpta ratificatione . ſed in caſu
noſtro ſumus certi qđ pars neqꝫ ratificauit neqꝫ patiebať vt ra
tificaret ex quo cõtinuo conquerebať. in certis enim non certis
locus

locus eſt coniecturis.l.cōtinuus.§.cuȝ ita.ff.de ver.ob.ſȝ iſte ſepius
declarauit aium ſuū cōquerendo igitur non pōt ſumi pſumptio
qd ratificauerit. Que animi declaratio etiaȝ abſente pte fieri po
tuit.vt p Bart.in.d.l.non ſolū.§.moue.ꝛ extraiudicialiter vt eſt
glo.no.in.l.apud celſum.in pri.ff.de doli exceptione.ꝛ in.l.ſi mar
garitam.ff.pro ſocio.ꝛ in.l.fulcinius.§.quod aūt.ex quib⁹ cau.in
poſ.eatur.ꝛ maxie inſtāte metu diſſentionū ciuiliū que an indu
cant iuſtū metū experiētia docet que eſt rerū magiſtra.c.quam ſit
extra de electio.vnde arguendo a communiter accidentib⁹ iuxta
l.neqȝ natales.C.de proba.potius dicendū eſt qd metu tacuerit ꝛ
cōſequenter non ratificauerit qd etiā patet:qꝛ immediate qd in
cepit pars leſa reſpirare incepit turbare.vnde per ſequētia decla
rant precedētia vt in iuribus vulgaribus. ¶ Amplius etiā dico
qd in pūcto preſuppoit qd illi pro quibus latū fuit laudū non
poſſederāt alio mō quā aū poſſiderent quā laudū ferret igit ex
tali poſſeſſione nō alio modo qualificata quā pri⁹ nō debet dici
qd aduerſari⁹ cōſenſerit laudo.ar.eoꝝ q̄ dicit Bar.in.l.i.§.hoc in
terdicto.ff.de iti.actuqȝ priuato.ꝛ do.Abb.in.d.c.cū eccleſia ſutri
na.de cā poſ.ꝛ pprietatis. ¶ Rūdeo etiā alio mō qd ex quo pote
rat laudūȝ vel dici nullū vel peti qd reduceretur ad arbitriū bo
ni viri vt ſupra pbatū fuit non aſtringebatur pars leſa tradere
poſſeſſionē dictarū rerū.ſed regula eſt qd qñ nō precedit contra
ctus cui⁹ vigore quis aſtringit ad tradendū ſi patior te intrare
poſſeſſionē rei mee ꝛ agitur de magno preiudicio nos videor cō
ſentire. Hanc regulā ponit Bar.in.l.que dotis.ff ſolu.ma.arg.l.
quā tuberonis.§.ſunt qdam.ff.de peculio.ꝛ.l.labeo.ff.de damno
infecto.ſecus dicit ſi de paruo piudicio.ꝛ ita dicit procedere do.
in.d.l.iij.C.de acquir.poſ.vbi idem ſentit Bart.ꝛ ſequuntur Lu.
1 roma.ꝛ cōiter Moder. Cum ergo in caſu noſtro de † magno pin
dicio agatur ex dicta patientia non probatur conſenſus.
¶ Reſpōdeo etiā clare.nam clarū eſt qd quando quis paret ſen
tentie nō faciendo ſed patiendo puta non accedendo ad locū vl
nō turbando non per hoc videt renūciare appellationi.ita dixit
ſingulariter Innocē.in.c.cum olim.el.ij.extra de reſtitu.ſpolia.
per illū text.ſecus ſi actioni parendo ſonaret in agere per.d.l.ad
ſolutio.C.de re iud.ꝛ ſequūtur ibi doc.ꝛ Moder.in.c.ſolicitudi
nē.extra de appel.ergo pȝ qd non videt ratificare nec renuncia
re reductiōi que eſt ſpecies appellatiōis.d.§.cū quidam.hoc idē
probat ex his que not.gl.in.c.cū acceſſiſſent de conſtit.ꝛ Inno.ꝛ
do.Ant.in.c.veniens.de filijs presby.ꝛ domi.Abb.in.d.c.cū eccle
ſia ſutrina.ꝛ Inn.do.Ant.ꝛ domi.Abb.in.d.c.ad petitio.de ac
cuſatio. ¶ Cōfirmat iſta reſpōſio:qꝛ ex quo nō tractat an videa
tur renūciatū reductioni petite ſed peīde quo caſu difficilius
inducit renūciatio. Nā quādo quis acceptat terminum aſſigna
tū a iudice ad ſoluēdum videtur renūciare appellationi inter
poſite tamen non videtur renunciare appellatiōi interponen
de.ꝛ ita limitatur.l.ad ſolutio.C.de re iudic.ita notanter voluit
Inno.in.c.qd ad cōſultatio.de re iudi.ꝛ ſequit Imo.in.l.iiij.§.ſi
quis cōdēnatus.ff.de re indi. Tenent do.Anton.Imo.ꝛ Abb.in
c.gratū de re iudi. Et Lud.roma.in rubr.de arbi.col.xxiij.ꝛ Pe.
de ancha.ꝛ Imo.in.c.ſi.de appel.in.vj.licet ſec⁹ eſſet quādo pars
peteret terminū a iudice vt per doc.in dictis locis.ꝛ p do.Abb.
in.c.ſolicitudinē de app.ꝛ iſte due vltime rūſiōes ponūt gladium
ad radicē.ꝛ hec tangunt omnes cōtra quos laudū latū fuit.re
ſpectu aūt illi⁹ q fuit abſens nō eſt dubiū quod nō videtur ratifi
caſſe. Sed nō proſequor:quia nō eſt neceſſarium. ¶ Ex qbus ol
bus cōcludo ptes dñi iudicis eſſe in pronūciando male appella
tum ꝛ bene iudicatū. Laus deo clementiſſimo. Amen.

¶ Conſilium.ccxxj.

1 ¶ Teſtator an poſſit precipere ꝙ fiat compromiſſum.
2 Diſpoſitio legis ꝛ teſtatoris equiparantur.
3 Compromiſſum facere obligat⁹ tenetur ipſum facere cū effectu.
4 Compromiſſum facere obligat⁹ tenetur ipſum facere toties quo
ties opus fuerit.

Dominus labia mea ape-
riat ꝛ ſpiritus ſanct⁹ illu.intelle. ¶ Viſa ꝛ diligenter
facti cōtingentia conſiderata primo aſpectu videbat
dicendū ꝙ dict⁹ attinens eſſet priuatus commodo dicte ſubſti
tutiōis ꝛ pro declaratione premitto illud quod habetur in text.
1 cū ibi nota.in.l.vnica.C.de his que pene nomine.quod † teſtator
poteſt heredi legatarijs ꝛ fideicōmiſſarijs precipere aliquid qd
nō ſit turpe vel impoſſibile ꝛ ſi illud non fiat in penam priuare
commodo hereditatis legati vel fideicommiſſi vt ibi plene no.ꝛ
eſt tex.ꝛ ibi etiā nota.in.c.Raynaldus.extra de teſtamentis.po
nit Specu.in tit.de inſtrumen.edit.§.cum autem.ver.in ſumma.
ꝛ in ſpecie ꝙ ſub pena poſſit teſtator compromiſſum precipere ex
primit Bal.in.d.l.j.C.de his que pene nomine.in.iiij.q.in.ix.col.
hoc ſtāte probatur dicta cōcluſio.nā ille attinēs nō ſeruauit vo
lūtatē defuncti:ſed venit ꝯ illā ergo iuxta formā teſtamenti pri
uat⁹ eſt cōmodo dicte ſubſtitutionis.ꝯñs patȝ ex teſtō iūcto tex.
in.d.l.j.cū alijs ꝯ alleg. Aſſumptū pbo voluntas teſtatoris ꝛ legis
procedūt a pari:vt in auē.de nup.§.diſponat.facit illud qd dici
2 mus † ꝙ diſpō legalis ꝛ diſpoſitio vltime volūtatis eqparantur
vt not. Bar.in.l.j.C.de his qb.vt indig.ꝛ Bar.i.l.nō ſolū.§.mor
te.in pe.col.ff.de no.ope.nū.ꝛ Bal.in.l.ſi poſt tres.in.viij.col.ff.ſi
qs cau.ꝛ Bar.in.l.ſuus quoqȝ.ff.de here.inſti.ꝛ Bar.in.l.vſuffru
ctus.ad ſi.ff.de ſtip.ſer.quicqd dixerit Bald.in.l.oēs populi.ff.de
iuſt.ꝛ iure.quem reprehendit Ludo.ro.in.l.iiij.in.§.cato.in vlti.
charta.ff.de ver.oblig.ꝛ Ro.in.l.j.in.iiij.q.C.qñ non petē.partes.
3 † ſed qñ ex diſpoſitione legis quis tenetur facere cōpromiſſum ꝛ
fecerit compromiſſuȝ qd nō habuit effectum:qꝛ nō fuerit latuȝ
laudū tenet iterū facere donec res decidatur vt volunt doct.ma
xime Bal.in.l.veluti.§.hec vox.ff.de edē.ꝛ Bal.in.l.fideicōmiſ
ſa.§.ſiquis.ff.de leg.iij. Bal.ꝛ doc.in.l.qui per ſalutem.ff.de iure
iur.ꝛ do.Raph.cuma.in.l.ſi cū dotē.§.j.ff.ſo.matr.ꝛ Lud.ro.in.l.
pretor.§.hoc aūt interdictū.ff.de no.ope.nunc. Reducendo ergo
oīa predicta ad propoſitū tenebat ille attinens ſe cōpromittere.
ergo toties quoties.opus fuerit donec cauſa eſſet determinata.
ergo ſi expirauit cōpromiſſum ꝛ nō obſtāte preſtatione iuit ad
iudicē videt ꝙ venerit contra volūtatem teſtatoris ꝛ ꝯñr priua
tus fuerit cōmodo ſubſtitutionis. His tamē nō obſtātibus con
trariā ſniam veriorē exiſtimo ꝙ dictus attinēs nō ſit priuat⁹ cō
4 modo dicte ſubſtōnis.moueor:qꝛ † lȝ qñ qs ex diſpoſitiōe legis
vel ſtatuti eſt obligat⁹ facere cōpromiſſum teneatur toties quo
ties opus fuerit ꝛ res fuerit determinata vt l iuribus ꝛ autori
tatibus primo loco allegatis.tñ quando quis tenetur ex diſpoſi
tione hominis dicitur ſatiſfactū per primū actum ꝛ per primū
compromiſſum:lȝ illud nō fuerit ſortitum effectum.hoc decidit
Specu.in terminis in tit.de arbitro.§.excipitur.ver.ſed quid ſi
fuerit actū in cōpromiſſo.vbi dicit ꝙ ſi l cōpromiſſo fuit actū ꝙ
dies cōpromiſſi proroget per arbitrū poterit tñ ſemel prorogari
ꝛ non vltra p tex.in.l.ſi fideicommiſſa.§.ſi quis decē.ff.de leg.iij.ꝛ
tex.in.c.cū in multis.de reſcrip.in.vj.hoc etiā decidūt Pe.ꝛ Cy.
in.d.§.ſiquis decem.p illum text.vbi volunt ꝙ ſi arbitro eſt data
poteſtas in compromiſſo a partibus prorogādi compromiſſuȝ
tñ ſemel poterit prorogare.ſȝ hoc aperte decidit ſingularit Bal.
in.l.iij.in antiqua lectura.C.d his que pene nomine.vbi dicit qd
qnādo pars cogitur ad compromiſſum ex diſpoſitione legis te
netur iterū compromittere donec res fuerit determinata.ſecus
qñ quis cogitur ex diſpoſitione hominis:qꝛ tūc ſatiſfit ſemel cō
promittēdo p.l.hones.§.hoc ſermone.ff.de vb.ſig.hoc ēt aperte
decidit Bald.in.d.l.j.in lectura q̄ cōiter habet in.iiij.q.vbi dicit
ꝙ ſi teſtator ſub pena iubet fieri cōpromiſſum ſtatim ꝙ quis cō
promiſerit liberatus eſt a pena.arg.l.in numeratis.ff.de ſolu.ꝛ.l.
ſi heres.ff.de act.emp.ꝛ ſubdit ꝙ ſufficit qd fuerit cōpromiſſum
legitime ꝛ ſemel:qꝛ verbū prolatum ab homine cōſummat etiā
ſi poſtea euanuerit ſec⁹ ſi a lege.l.veluti.§.ſi.ꝛ ibi p Cy.ff.de eden.
qꝛ lex ſemp loquitur.ideo ſemper ſumus in princi.vſqȝ ad rem fi
nitam. Cū ergo in caſu noſtro iuxta mādatū teſtatoris fuerit fa
ctū cōpromiſſum:lȝ nō habuit effectum ſatiſfactum ēt precepto
teſtatoris p primū cōpromiſſum.ꝛ ſic ille attinēs tenebatur vlte
rius facere cōpromiſſum.ꝛ hoc maxime dicendum eſt in termi
nis noſtris:qꝛ tale preceptū erat penale:ꝛ ꝯñr reſtringendūȝ eſt
in.l.cū quidam.ff.de libe.ꝛ poſthu.ꝛ in regula odia.in penis.cū
materia.de reg.iur.in.vj. Concurrit etiā qꝛ regulariter nemo co
gitur cōpromittere ad hoc quod no. Bar.in proe.C.ꝛ ſic multa
arguunt reſtrictionem concludamus quod per primum cōpro
miſſum ſatiſfactum fuit mandato teſtatoris.ꝛ hoc ſolum funda
mentū ſufficeret ad victoriam. ¶ Confirmatur predicta conclu
ſio alio fundamēto.nā ille attinēs tenebat implere cōditionē ne
priuaretur cōmodo ſubſtōnis ſolū velle illos fideicōmiſſarios
acceptare in arbitros:ꝛ iuxta preceptū cōditionē impleuit.licet
ergo nō durauerit impleta hoc nō fuit culpa ſua igitur ſatis eſt
conditionē impleuiſſe ex quo ſine culpa ſua non durauit imple
ta:ſed arbitroꝝ qui noluerūt laudare.vt eſt caſus ꝛ ibi no. Bal.
Ang.Saly.Rapha.ꝛ Pau.de caſt.in.l.ſi quis heredem.C.de in
ſti.ꝛ ſubſti.ſub cōditione factis.tradit Ange.in ſuo cōſi.cccl.in
cipien.Conſtantinus.ꝛ eſt caſus no.vbi hoc no.declarat Ioā.de
imo.in.l.in ſubſtitutione.ff de vulga.ꝛ pupil.ꝛ hoc maxime attē
tis his que dicta ſunt.in precedēti fundamēto ex quo ille qui ex
diſpoſitione hominis tenet ad cōpromiſſum dicitur ſatiſfeciſſe
p primū actū licet nō habuit effectū.qd intelligēdū puto qñ ſine
culpa ineſt cōpromittere prout eſt caſus noſter.vñ cōiunctis his
duobus fundamētis remanet ſopita qd noſtra. ¶ Cōfirmantur
predicta nā nudū teſtatoris preceptuȝ ſine cauſa eſt nullum.l.ſc
liuſſe.§.dini.cū ibi plene not.ff.de leg.i.in caſu nr̄o nulla alia cā
legitima precepti coniecturari poteſt niſi quod teſtator in fauorē
ſuoꝝ filioꝝ voluerit ꝙ filij nō cogerent litigare cū dicto attinē

BIBLIOTECA NAZ. ... ROMA

te: ſed quod res ſopiret ⁊ diffiniret de plano ⁊ equo ⁊ cōponere-
tur per ſuos fideicommiſſarios quos arbitratus eſt filijs ſuis iu
ſticiam facturos. ſi ergo filij ⁊ heredes in quorū fauorem tale pce-
ptū factū fuit ſolēniter huic precepto renūciarūt ⁊ eorū fauori re
nūciandū videretur. cenſet̄ eē tale preceptū remiſſum: qꝛ potue-
rūt illi renunciare iuxta plene no. in. d. l. ſi iuſſa. §. diui. ff. de leg. j.
⁊ in. l. quoties. C. de fideicō. facit regula. l. in conſcribēdo. cum ibi
plene no. C. de pact. cum ſi. Et ꝯñr poſito qđ veniſſet cōtra tale p
ceptū nō priuaret̄ cōmodo ſubſtitutionis. Qđ aūt cēſeātur renū
ciaſſe patet: qꝛ primo fuit factū compromiſſum ſuper omnib⁹ de
mū ſecūdo loco fuit factū compromiſſum iterū excluſa q̄dā par-
tita de qua debebat fieri cōpromiſſum in alios arbitros ex ordi-
natione alterius teſtatoris. Si ergo ſuper quibuſdā fecerūt ꝯpro
miſſum excepta quadā partita pꝫ qđ conſenſerunt qđ ſuper il
la nō fieret qđ clarū eſt ſi cōſenſerunt expreſſe: qꝛ in incertis non
certis loc⁹ eſt cōiecturis. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de verb. obl. Et qꝛ
ſi ſuper alijs fecerūt compromiſſum cenſent̄ ſuper alia facere vo-
luiſſe. l. cum pretor. ff. de iudi. l. maritus. C. de procu. Et ad hoc eſt
bonus tex. ſm intellectum Bar. in. l. ſi cū dotem. in prin. ff. ſo. ma.
⁊ eſt bonus tex. in. l. inter ſocerum. §. cum inter. ff. de pac. dotali. cū
multis ſimilibus. ¶ Ex q̄bus oibus concludo qđ dictus atinēſ
nō cēſet̄ priuatus dicto commodo ſubſtitutionis proſequendo
ius ſuū reſpectu dicte partite ſuper qua de cōſenſu partiū ꝯpro
miſſum nō fuit factum. Et eo maxime: qꝛ omnib⁹ recte pēſatis
nō videt̄ mala fide feciſſe ⁊ malo animo per ea que not. gloſſa in
l. ſi ſeruum. §. pretor. ff. de acqui. here. in. vij. col. ver. Item quero ſi
teſtator mandat. Laus deo ⁊c.

¶ Caſus huius ſubſequētis conſilij talis eſt videlicet. ¶ Quedā
B. monialis dū adhuc laica in ſeculo viueret ꝓpoſuerat tota a-
nimi deuotione intrare in. F. monaſteriū ſꝫ perſuaſa a parētibus
⁊ religioſis cū lachrymis ⁊ magna mentis ſue renitētia intrauit
in. G. monaſteriū in quo regulariter vixit p plures annos ſemp
tū magna mētis anxietate ⁊ inquietudine rōne tamen tolerabat
ciuiliter reſiſtebat expectādo qđ deus ſibi daret quietem. ⁊ tamē
nūq̄ liberata ab inquietudine cū deſiderio cōtinuo īrādi ī mo-
naſteriū vbi primo fuit ei⁹ inuocatio. ⁊ anxia tm̄ erat quod ſepiſ
ſime corpore infirmabat̄ ita qđ nō poterat in regularib⁹ operib⁹
pſeuerare mente diſtracta ⁊ corpore infirma. vnde ex his coacta
per plures annos cū omni humilitate ⁊ p ſalute anime ſue petijt
a ſuperiorib⁹ ſuis licentiam intrandi monaſterium. F. non ex te-
meritate vel ex leuitate in iacturā alicuius: ſed vere ad frugē me-
lioris vite. ⁊ publicū erat in ciuitate: quia eius prima inuocatio
fuit in mōaſterio. F. ⁊ dictū eſt ei per diuerſos patres ⁊ in diuer-
ſis tēporib⁹ qđ vidit perſeuerare in monaſterio. G. qꝛ erat tenta-
tio. ⁊ ita exhortabatur a monialibus dicti monaſterij. G. vt in eo
pſeueraret ipſa vero faciebat ſibi vim vt acquieſceret conſilijs ſu-
pradictorū. ſed quātomagis ſibi vim faciebat tātomagis ignis flā
ma accēdebatur ex prima eius inuocatione vt intraret in mona-
ſterium. F. ita vt finaliter videret̄ deducta ad deſperationē ⁊ tūc
per plures patres ſuperiores ⁊ priores monaſterij nō negata eſt
ſibi licētia nō tū ex conſilio eorū ſed pro min⁹ malo relinquebāt
in arbitrio ei⁹: tū dilatabāt ſi poſſet mutare propoſitum. Et ita
plurib⁹ vicibus modo predicto nō negata eſt licētia: īō aliq̄ñ di-
ctū eſt ei qđ oſtiū erit apertū dimittēdo ea tū ſuper on⁹ cōſciētie
ſue. ⁊ interea ad abūdātem cautelā miſſum eſt ad primū ſuperio
rem ſummi pōtificis ſupplicādo in caſu iſto licentiā trāſeundi
ad monaſteriū. F. ⁊ cū cōtinue anxia eſſet iſto intermedio tēpore
de dilatiōe huius trāſitus confidēs de licētia ſibi taliter data a
patribus ⁊ iure. c. licet. de reg. Et cōfidēs de licētia ſperata a ſum
mo pontifice ⁊ opponens oſtiū monaſterij apertū. G. exiuit ⁊ ve-
nit comite auūculo ſuo ad domū ipſius ⁊ aliquo tempore dicti
auūculi ꝯmorata tractādo de introitu ad monaſteriū. F. viuēdo
ſemper religioſe ⁊ regulariter bñ comitata ⁊ ieiunijs ⁊ oratiōib⁹
⁊ officio diuino cōfeſſiōi cōioni vacās cauēs cōuerſationes ſedēs
ſolitaria recluſa ⁊ rebus ſic ſtantibus anteq̄ ingrederetur mona
ſteriū. F. habuit literas a primo patre ſuperiore ordinis monaſte
rij. G. vt poſſet cū licentia ſua tranſire ad mōaſteriū. F. ⁊ habuit
breue papale amplū vt libere poſſet tranſire in dictum monaſte-
rium. F. nunc ergo nomine ſui procurator ei⁹ petit dotem ſuam
⁊ alia bona ad vſum ſuum deputata relicta in vno monaſterio.
G. ſibi reſtitui ⁊c.

¶ Conſilium. ccxxij.

1 ¶ Monachus an licite poſſit trāſire ad ſecūdum monaſteriū.
2 Apoſtata non recuperat bona.
3 Licentia debet precedere actum.

Dominus labia mea ape-
riat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet itellectū. ¶ Preſens
cōſultatio conſiſtit tm̄ in duob⁹ punctis prout ex īfra
dicendis apparebit. ſi eū eo tempore quo receſſit. B. monialis a
monaſterio. G. itraſſet in monaſteriū. F. nulla videretur eſſe du
bitatio q̄ licit⁹ fuiſſet receſſus dicte monialis a primo monaſte-
rio ⁊ ingreſſus in ſecūdum monaſteriū: q̄ñ cū in puncto ꝓſuppo
natur q̄ ſit arctior modus viuēdi in ſecūdo monaſterio q̄ in pri
mo vt colligitur ex quibuſdā allegatiōib⁹ factis ſuper dicto pū
cto ⁊ ipleri qꝛ arctior ⁊ ſtrictior vt declarat Jo. an. multū late in
c. ſane extra de regularib⁹. ſequitur q̄ tū petita licētia lꝫ nō obtē
ta potuit egredi primū monaſteriū ⁊ trāſire ad ſcḋm. caſus eſt in
c. lꝫ. extra de regularib⁹. ⁊ ibi hoc tenēt oēs ⁊ in. c. ſtatuimus. xix.
q. iij. Sꝫ in caſu noſtro ſepi⁹ fuit licentia petita. ⁊ qđ fortius eſt
cōceſſa ſup cōſcientia dicte monialis igitur licitus fuiſſet receſ-
ſus licit⁹ etiā ingreſſus. Et in hoc nō eſt inſiſtēdum qꝛ clara ⁊ in
dubitata eſt concluſio. ¶ Sed difficultas videt̄ cōſiſtere in hoc
1 qꝛ † quādo iſta receſſit qꝛ nō eſt ingreſſa in aliud monaſteriū ſed p
aliqđ tp̄s ſtetit in domo ꝓpria ex quo datur itelligi q̄ aliud mo
naſteriū qđ cupiebat intrare nō erat paratū illā recipere quo ca
ſu vr̄ q̄ nō potuerit dari licentia. ⁊ recedēdo effecta fuerit fugiti
ua ⁊ apoſtata. hoc vr̄ decidere Inn. quē ſequitur Jo. an. do. An
to. Cardi. ⁊ Jo. de imo. in. c. ſi. de renū. vbi volūt q̄ ſuperior puta
Abb. nō pōt dare licētiā monacho ſuo intrādi religionē arctio-
rem niſi primo inueniat alterū monaſterium arctioris religiōis
quod paratū ſit illud recipere. Et ſi aliter recedit fugitiuus eſt ⁊
apoſtata cum non ſit ſub alicuius obedientia.
¶ Ex qua concluſione videbat̄ inferēdū q̄ dicta monialis nō re
cuperaret bōa trāſlata in primū monaſteriū. tū qꝛ receſſus non
fuit licit⁹ iuxta no. per docto. in. c. qđ a te. extra de cleri. coniuga-
tis. vbi oēs ita cōcludūt. arg. ei⁹ qđ habet̄ in tex. ⁊ glo. in. d. c. lꝫ. de
2 regularib⁹. ⁊ in. c. intelleximus. de eta. ⁊ quali. tum † qꝛ apoſtata
bona nō recuperat. vt in. l. deo nobis. ⁊ ibi legiſte. C. de epiſ. ⁊ cle.
⁊ tradit Anania in rub. extra de apoſtatis. ¶ Nec p̄dictis obſtare
3 videbat̄ licentia conceſſa per ſuperiorem vel per papam qꝛ † ta-
lis licētia ſuperuenit poſt receſſum ⁊ poſtq̄ vr̄ effecta fugitiua ⁊
apoſtata. de natura aūt licētie eſt q̄ actū p̄cedat nō aūt q̄ ſequat̄
ſm Jo. an. in. c. cū in veteri. de elec. refert ⁊ ſequit̄ Bald. in rubri.
C. de exercito. in. iiij. col. ⁊ tenet Bal. in. l. j. in pe. col. C. qui admit-
ti. ⁊ hic eſt prim⁹ punctus dubitabilis in quo aduertendum eſt
quod ſi probaret̄ quod tunc temporis monaſteriū erat paratū
recipere ⁊ aliqua de cauſa poſtea diſtuliſſet non eſſet imputandū
ſuperiori nec ipſis monialibus. ſed ſi hoc nō probaretur tūc dicē
dum eſt. Abbas ⁊ ſuperior nō poſſit talem licentiā concedere ni
ſi ſciat aliud monaſteriū paratū ad recipiendū: tū bñ pōt dictā
licētiā concedere vt ſub ſua obedientia vadat querendo locū reli
gioſum arctiorē vt dicūt Inn. Jo. an. ⁊ alij in. d. c. ſi. de renū. Hoc
eſt cōſulēt vt faciat niſi ſuſpicetur de maiori malo. ſcꝫ qđ recedat
ſine licētia. ⁊ traditur in. c. ſicut ex literis. ꝺ ſurtin. ⁊ per Arch. in
c. j. xxij. diſt. tradit plene inſignis doct. Henricus boh. in. d. c. licet.
de regularibus. Ex quibus colligo quod non ſubtrahēdo mōa-
chum ab obediētia ſua poteſt talē licentiam dare. ex quo ergo in
caſu noſtro fuit licentia ſimpliciter data onerando conſcientiā
monialis cenſetur data in caſu a iure permiſſo. ſ. q̄ quereret mōa
ſteriū. F. arctioris vite ſub obedientia ſua: qꝛ in dubio cenſendū
eſt potius quod voluerit facere actū licitum ⁊ non illicitū. l. me-
rito. ff. p ſocio. ⁊ in auſ licentia. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ no. Bart. in. l. ge-
rit. ff. de acqui. hered. ¶ Cōfirmat̄ qꝛ cenſendū eſt q̄ ſuperiores in
dubio potius voluerint facere actū ſm iuris diſpoſitionē q̄ con
tra iuris diſpoſitionē. ⁊ ſic qđ haberet licentiam querendi dictū
aliud monaſteriū nō dimittendo tū ex ſua obedientia: qꝛ vt dici
cenſentur voluiſſe illā concedere contra ius per id qđ habetur. c.
cū in officijs. de teſta. ⁊ in. c. cauſam. in tex. ⁊ glo. extra de reſcript.
in. c. ꝓpoſuit. de cōceſſ. preben. faciunt plene no. per Bart. in. l. nō
ſolū. §. ſed vt ꝓbari. ff. de no. ope. nun. ⁊ probatur melius per tex.
⁊ quod ibi no. per Bald. in lege moueor. C. de ſer. exportā. ex pte
etiā monialis hoc etiam colligitur quod noluerit ſe ſubtrahere
ab obedientia ſuperiorū cum poſtea eodem modo religioſe vixe
rit ⁊ expectauerit etiā ante ingreſſum licentiam ſuperiorū ⁊ pa-
pe. Ex his enim que poſtea geſta ſunt ſumitur preſumptio in p̄-
cedentibus lege nuper. §. neq̄ enim. C. de natu. libe. ⁊ in. l. ſi concu
binā. §. res amotas. ff. rerum amo. ⁊ ſic et quo ſuperiores iterum
licentiā conceſſerunt apparet quod illam a ſua obedientia non
dimiſerunt ⁊ quod ipſa ſe nō ſubtraxerat alī ſi fuiſſet ab obediē
tia dimiſſa potuiſſet ſine alia licentia in aliud monaſterium p ſe
electū tranſire. hoc probat textus quem ibi ponderat Baldus
ad hoc in. l. j. C. communia de manumiſ. Ad hoc bonus eſt tex. in
lege quid ſit fugitiu⁹. ff. de edil. edi. ⁊ ibi Baldus inducit ad mo
nachos. Ex quo enim religioſe vixit ⁊ ad ſecundum monaſteriū
quā primum potuit conuolauit apparet quod nō animo vagā-
di receſſit vt patet ex. d. l. quid ſit fugitiuus. cum ibi nota. non o-
mitto quod talis licentia videtur ſufficiens ex quo de nouo poſ-
ſet recedere iuxta nota. per Baldum in lege certum. in. x. colūna
C. vnde legitimi. ⁊ per Paulum de caſtro in lege ⁊ militibus.
C. de teſta.

C.de teſt.mi. ¶ Ex quibus ↄcludo qꝺ licitus fuit receſſus ꝛ licitus ingreſſus ſcꝺi monaſterii. vt dictum eſt. ¶ Quare ſuccedit ſecundus paſſus poſito qꝺ licite trãſiuerit ad ſcꝺꝫ monaſteriũ poſſit recuperare bõa que vt mihi dicit̃ tẽpore ingreſſus pro dote iuxta ↄſuetudinẽ cõtulit in pzimũ mõaſteriũ. ¶ In qua difficultate Pe.de peruſio vt referunt Joã.de imo. ꝛ Abb.in.c.qꝺ a te.extra de clericis cõiugatis. tenuit ꝙ nõ recuperat bona acqſita monaſterio lꝫ recedat licite cum licẽtia ꝛ aliud monaſteriũ ingrediatur. allegat tex. vbi eſt caſus in.c.ſtatutũ.xviii.q.i. ¶ Confirmatur ꝛ ſcꝺo iſta opi. qꝛ bõa videnť eque pzincipaliter ꝛ expꝛẽſſe oblata ꝛ donata mõaſterio nõ in cõſequentiam perſone igitur lꝫ recedat licite eũdo ad aliud monaſteriũ videtur ꝙ bona remaneãt pꝛimo mõaſterio ſm Card. floꝛẽti.in.d.c.qꝺ a te. ad hoc vt expꝛeſſa donatio aliquid operetur vt i.c.ſi papa.de priuileg.lib.vi. ꝛ ita dicit tenere Spe.in ti.de ſtatu mona.ver.xliii. ꝛ ſequunť pleriqꝫ alii. vnde videbať cõcludẽdũ dictã monialẽ trãnſeundo ad aliud mõaſterium nõ poſſe extrahere bona pꝛimo monaſterio acquiſita. ¶ Quibuſ tñ non obſtãtibus ↄtra ſnĩa eſt cõioꝛ ꝛ ſequenda in iudicãdo ꝛ cõſulendo. que concluſio ꝓbatur auctoritate Hoſt. Jo.an. Henri.bohic. do. Ant. ꝛ Pet.de ancha. q ſimplr̃ dicunt quod aut monachus licite recedit ꝛ ingredit̃ aliud monaſterium ꝛ tũc recuperat bona donata tẽpoꝛe ingreſſus ne ſcꝺo monaſterio qꝺ intrare neceſſe hꝫ ſit oneroſuſ. vt i.c.ſi quis rapuerit.xxvii.q.vi.i. ¶ Aut illicite. qꝛ ſine licẽtia. ꝛ tunc ſecus in.d.c.licet ꝛ imputet ſibi monaſterium qꝺ eum recepit. ꝛ cum iſta opi. tenet Spe.in tit.de ſtatu mona.ver.vi. Et in effectu ẽt Joã.de imo.i.d.c.qꝺ a te. tenet hãc op. ꝛ hãc op. ẽt tenet do. Abb.in.d.c.qꝺ a te. monet inducẽdo ſubtiliter tex.in.d.c.ſtatutũ. quẽ do. Pet.de peruſio inducebat ꝓ ↄtra parte. vbi dicit qꝺ monachus fact⁹ epũs põt adire hereditatem paternã ſibi delatam quã acquirit ẽpatui ꝛ nõ pꝛimo mõaſterio. ecce ergo qꝺ iſta ſpes ſuccedẽdi patri que trãſiuerat in pꝛimũ monaſteriũ iuxta no.per Inn.in.c.in preſentia.de ꝓb. ſequit̃ perſonã mõachi. dicit tñ qꝺ hec intelligit vera in bonis donatis rõne ingreſſus ſicut ſunt bõa de qbus agimus. ꝛ ſic pꝛima rñſio ad dictũ.c.ſtatutum. Ad qꝺ etiam dicendũ eſt qꝺ loquit̃ de acqſitis poſtq̄ fuit monachus que trãſeunt ipſo iure in monaſteriũ iuxta no.l.d.c.in pꝛeſentia. ſm Jo.de imo.in.d.c.qꝺ a te. ꝛ ita etiã illum tex. intelligit Bal.i.l.iter antiquã.C.de vſufructu. Nos autem ſum⁹ in bonis donatis tempoꝛe ingreſſus ꝛ occaſione igreſſus in quib⁹ etiam non habet locum opi. Cardi. contra quem tenẽt cõiter doct. vt late pꝛoſequit̃ Joan.de imo.in dicto loco. An aũt recuperẽtur rõne ꝓprietatis vel vſuſfructus non eſt pꝛẽſentis inueſtigationis. ſatis enĩ eſt quod bona recuperat i terminis in quib⁹ loquuntur docto. ſaltem reſpectu vſuſfructus. ¶ Sed in caſu noſtro ẽ deciſio valde clara ẽt reſpectu ꝓprietatis ex quo bona fuerũt data ex cã dotis ꝛ ſic acceſſione ad perſonam non mirũ ſi recuperantur poſt receſſum ꝛ ingreſſum in aliud monaſteriuꝫ etiã quo ad pꝛoprietatem ſm oñm Cardi. poſt glo.in dicto loco. quia ſꝫ eum eiuſmodi bona cenſentur data ſub tacita cõditione ſi remãſerit in mõaſterio ad inſtar dotis date marito. ar.l.vnica.§.cum autem.C.de rei vxo.actio. ꝛ.c.nuper.de dote poſt diuoꝛtiũ reſtituẽdã. vnde in caſu noſtro ex quo bona fuerunt data pꝛo dote ceſſant altercationes doc. de quib⁹ ſupꝛa. ¶ Confirmatur. qꝛ talis donatio ex cauſa dotis nõ ẽ ſimplex donatio ſed ob cãm. vnde ſicut in matrimonio carnali ſi mulier ſepꝛrat ſe a viro recuperat dotẽ ita in matrimonio ſpirituali. ꝛ ideo conſuluit Jo.cald. in ſuo cõſi.ix.de regularib⁹. quod ſi pater dedit dotꝫ pꝛo filia ingrediente monaſteriũ que moꝛitur impubes põt dotem recuperare arguẽdo de matrimonio carnali in quo vbi nõ eſt matrimoniũ ibi nõ eſt dos. vt in.l.iii.ff.de iure dotiũ. ꝛ in.c. ꝛ ſi neceſſe.de dona. inter virum ꝛ vxo. ad matrimoniũ ſpirituale per ꝓfeſſionem. vnde ſicut facto diuoꝛtio nupta recupat bona dotalia ita ſi ingredit̃ licite monaſterium. ꝛ ibi plura ad pꝛopoſitũ adducit Jo.Calde. ꝛ rñdet ad aliqua que in cõtrarium adduci poſſent. ¶ Confirmãtur pꝛedicta. Nam illa que dãtur moniali ingrediẽti religionẽ ſuccedũt loco dotis ꝛ dos vulgariter appellatur. vñ tanq̄ mulier dotata excluditur a ſucceſſione per ſtatutum excludẽs mulieres dotatas ſm Barto.in.l.i.§.ſi vel parens.ff.ſi quis a pa.fuerit manu. ꝛ lꝫ Bald.in.l.qm̃ nouella.ad fi.C.de inoffi.teſt. ꝛ tenet idẽ Barto.in.l.titio centum.§.titio genero.ff.de condi. ꝛ demon. Si ergo ſtatuta loquentia de dotatis locum habent in ingreſſis ꝓ quibus bona pꝛo dotibus ſunt data monaſterio pari ratione idem cõcludendum eſt quo ad iura cõia loquentia de dotatis vt ſicut ſeparato matrimonio carnali cõpetit repetitio ita ſpirituali. ¶ Cõfirmãtur pꝛedicta. nã vt inquit Bald.in auten. res q̃ cõis de leg.in.ii.col. monaſteriuꝫ nõ recipit pꝛo ingreſſu ſed pꝛo alimẽtis ꝛ ſuffragio vite ꝛ ſicut dos ꝓ alimẽto cõceditur ita quãtitas que datur moniali. ꝛ ideo vulgariter dicitur dos monialis. vnde dicit no. Pet.de anch.in ſuo conſi.ciii.incip.in paucis verbis. dicit ꝙ monialis dotari debet. qꝛ matrimonium ſpũale nõ debet in hoc eſſe deterioꝛis cõditionis q̄ matrimoniũ carnale. ſi ergo cõceditur dos pꝛo alimẽtis ꝛ ſuffragio vite ꝛ ſic pꝛopter onera ſicut in matrimonio carnali. igit̃ ſicut in carnali ibi debet eſſe dos vbi ſunt onera.l.ſi is qui ſtichũ.§.ibi dos.ff.d iure do. ꝛ in.l.pꝛo oneribus.C.de iure do. Ergo idem dicendum eſt in matrimonio ſpirituali. vnde vt dixi in talibus bonis in dotẽ datis ceſſat omnis difficultas de qua late doct. ponũt in.d.c.quod a te. Cõcludo ergo ꝙ tranſitus dicte monialis ad aliud monaſterium fuit licitum ꝛ cõſequenter cũ perſona debet etiam dos trãſire vt ex ea alimenta ꝛ vite ſuffragia trãſlata percipere poſſit.

Laus deo omnipotenti.

¶ Conſilium.ccxxiiii.

1 ¶ Statutum diſponens ꝙ maritus vxorẽ ducens ꝛ matrimonium conſumans lucretur dotem quomodo intelligatur.
2 Matrimoniũ nõ ꝓbatur ꝑ ductionem mulieris ad domũ viri.
3 Confeſſio vxoris ꝙ matrimonium fuerit conſummatum nõ pꝛobet pꝛo viro contra vxorem.
4 Vxoꝛ quando dicatur ducta in domum viri.
5 Statutum diſponens ꝙ vxore decedente in matrimonio vir lucretur dotem habet locum quando matrimoniuꝫ eſt contractũ per verba de pꝛeſenti.
6 Titulus dotis an dicatur lucratiuus.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpũs ſanctus illu. intelle. ¶ Circa pꝛeſentẽ ↄſultationẽ duplici ratione cõcludendũ videbatur ꝙ dictus Joan. Ludouicus non fuerit dictam dotem lucratus ſtante ſtatuto regio de quo in themate pꝛeſupponitur. ¶ Pꝛima
1 rõ eſt. † Nã ſtatutũ videtur duo copulatiue requirere ad hoc vt maritus vxoris pꝛedecedẽtis dotẽ lucretur pꝛimũ ꝙ marit⁹ vxorẽ duxerit ſcꝺm quod matrimonium cõſummauerit dũ dicit. ꝛ maritus duxerit vxorem ꝛ matrimonium cõſummauerit. ad veritatẽ enĩ copulatiue vtrũqꝫ verificari debet vt ſtatuti diſpoſitio locuꝫ habeat.l.ſi heredi plures.ff.de condi.inſtit. ꝛ in.l.ſi is q ducenta.§.verũ. ꝛ ibi Bar.ff.d reb.du. ſed in caſu noſtro nõ verificať vtrũqꝫ. igitur ꝛc. qm̃ licet verificetur ꝙ mrĩmonium fuerit cõſummatũ nõ verificatur ꝙ maritus vxorẽ duxerit. iſta enĩ verba vxorem duxerit ſignificare videntur ꝙ maritum duxerit vxorẽ ſuaꝫ in domũ ſuã q̃ dicitur mrĩmonii domicilium vt ꝓbat tex.in.l.mulierẽ.ff. de ritu nuptia. ꝛ tex.in.l.cui fuerit. ꝛ qꝺ ibi per doc.ff.de ↄdi. ꝛ de
2 mõ. hꝫ facit tex.in.l.pe.ff.de dona.inter vi. ꝛ vxo. talis † cũ ductio ad domũ viri pꝛobãt pꝛeſumptiue mrĩmoniũ ↄctũ. tex. eſt quẽ Baldus dicit ſingu.in.l.cũ ꝛc.C.de dona.ante nu. ꝛ no. Hoſtiẽ. et Joã.an.i.c.ſi.de cõiugio lepꝛo. ſec⁹ econtra qñ marit⁹ vadit ad domũ vxoris vt tradunt Jo.de fan. ꝛ Arc.in.c.pꝛiuſq̄.xxvii.q.i. ¶ Secũda ratio eſt. nã in caſu nr̃o vxore nõ ducta ad virũ nõ vr̃ verificari mẽs ꝛ rõ ſtatuti. igitur nõ verificať diſpoſitio.l.cũ mulier. cũ ibi nota.ff.ſo.ma.l.ſcire opoꝛtet.§.ſufficit.ff.de exc.tu.c.intelligẽtia. ꝛ.c.pꝛeterea.de v.ſig.xxxviii.diſt.in ſedulo. ꝙ aũt mens et rõ ſtatuti nõ verificẽtur pꝛꝫ. qꝛ ſtatutũ reqrit mrĩmoniũ cõſummatũ ꝛ ſic ꝙ icceperit ſuppoꝛtare onera mrĩmõii. ad hoc.l.ꝓ oneribus. cũ ibi no.C.de iure do. ꝛ vltra vr̃ reqrere ꝙ marit⁹ duxerit vxorẽ in domũ ſuã qꝺ alia rõne inductũ non vr̃ dici poſſe niſi qꝛ ſm cõiter accidẽtia a qbus validũ eſt argumẽtũ in tali ductiõe ſiũt multe expẽſe inutiles. ꝛ hãc rõnẽ põderat Bar.d ſaly.in.l.cũ te.C.de dona.ante nup. ꝛ.d. Abb.in ſuo cõſi.i.incip.facti cõtingẽtia talis eſt. ꝛ do. Abb.in.c.iii.loco.extra de pꝛeſump. nec videť ꝙ alia ratio ↄſiderari poſſit quare ſtatutũ requirat ductionẽ vltra cõſummationẽ niſi rõ ꝑallegata. igit̃ illa haberi dꝫ ꝓ expꝛſſa. ad hoc gl. ꝛ ibi Bal.in.l.quamuis.C.de fideicõ. ꝛ Bal.in.l.maximũ vitiũ.C.de libe.preter. ꝛ iſta pꝛimo aſpectu conſultationẽ hãc difficultare videbantur. Quibus tñ nõ obſtãtibus ↄtriam ſñiam veriorẽ exiſtimo qꝺ imo dict⁹ Jo. Ludouic⁹ Lucrat⁹ fuerit dictã
3 dotẽ. ¶ Et ꝓ fundamẽto pꝛmitto ꝙ † dicta ↄfeſſio Jo. ad inſtantiã mariti pꝛeſentis ꝙ mrĩmoniũ pluries cõſummarũt poſt ſpõ
4 ſalia de pꝛẽti ↄcta ꝓbat⁹ mrĩmoniũ fuiſſe ↄſummatũ maxime i pꝛeiudiciũ ↄfitẽtis vt no Hoſt.in.c.ad audiẽtiã.de ſpon. ꝛ in.c.veniens.de eo q cogno.ↄſan.vxo.ſue. ꝛ no.gl.in.§.is ita.xxx.diſt. tradunt do. Anto. ꝛ do. Abb.in.c.duo pueri.de deſpon.imp. ꝛ plene elegãs doctoꝛ Henri.bohic in.c.cõtinebatur.de deſpõ.ipube. ¶ Nec ob. ſi dicať ꝙ dicta cõfeſſio vr̃ inualida ad finem vt maritus lucretur tanq̄ ſuſpecta ꝛ emanata in fraudẽ pꝛohibite dõationis. ex quo mrĩmonio nõ ↄſummato maritus nõ lucraretur. arg.tex.cũ ibi no.in.l.q teſtã.ff.de ꝓba. ꝛ.l.cũ qs decedẽs.§.titia. ff.de lega.iii. ꝛ qꝺ ibi per Bar. quoniã ad hoc rñdeo ꝙ talis confeſſio operatur maritũ lucrari in tempus ſoluti matrimonii: vxore pꝛedeceſſente. ꝛ ſic operatur lucrum eo tempoꝛe quo nõ eſt futura vxoꝛ. quo caſu nõ eſt ꝓhibita donatio. caſus eſt in lege ſi

¶ Confeſſio vxoris an pꝛobet ꝓ viro cõtra vxoreꝫ qꝺ matrimoniũ fuerit cõſummatum.

enim cū. l. ſequēti. ff. de dona. inter vir. et vxo. Igitur nō poſſum⁹ di-
cere qḋ emanauerit in fraudē probibite donationis cū donatio
ſit ipſo collata et ſub ea conditione ſi pred e cefferit nō ſit pbibita
ad hoc. l. qḋ ſponſe. cum materia. C. de dona. ante nu. et. l. in ipſo. ff.
de here. inſti. vnde talis confeſſio nō poteſt dici ſuſcepta. et conſe-
quēter pbat matrimoniū et nō donationē aliquam cū verba ad
illam nō adaptentur. l. labeo. ff. de ſupel. legata. l. ſi ſeruum. §. non
dicit pretor. ff. de acqui. here. ¶ Quib⁹ preſuppoſitis dico vna tā
tū ratione qḋ dictus Ioā. Ludouicus lucratur dictam dotem.
Nam in caſu noſtro verificantur verba ſtatuti et ſic verificari de-
bet diſpoſitio. l. i. §. ſi is qui nauem. ff. de exerci. acti.
¶ Qḋ nūt verificenṫ verba ſtatuti oſtēditur. requirit enim ſtatu
tum matrimonium eſſe cōſummatū. hoc aūt verificatur et patet
per cōfeſſionem vxoris igitur ex tali cōſummatione lucraṫ ſʒ etiā
momētanea ſm Bal. in. l. nō tm̄. C. de lega. requiriṫ etiam qḋ vxor
fuerit ducta per maritū quod verbū etiā verificaṫ in caſu nro quo
niā preſupponiṫ qḋ dicta Ioāna erat deſpōſata. eſt enī ſʒ aduertē
dum qḋ aliud eſt dicere vxorē ductā p maritū ad domū ſuā. et hic
nō eſt caſus nr̄ qr ſtatutū nō reqrit qḋ marit⁹ duxerit ſu domum
ſuā. Quo caſu loquitur tex. in. d. l. mulierē. et in. d. l. pe. ff. de do. inter
4 vi. et vxo. Sʒ reqrit ſimpliciter qḋ ſit ducta illa aūt ſpōſa dṙ ducta q̄
eſt deſpōſata p verba de pñti. hoc vṙ probare tex. in. c. i. extra de-
ſpō. et pbaṫ in. c. debitum. de bigamis. vbi deſpōſata per verba de
pñti dṙ ducta. et gñaliter loquitur ſiue ſit traducta ad domū viri
ſiue nō. imo potius loqui vṙ in non ducta ad domū cū tunc pſu-
maṫ cognita. vt no. Bal. in. l. deo nobis. in. iiij. col. C. de epi. et cle-
ricis. et pbaṫ in. c. nullū. xxx. q. 5. et in. c. i. xxxi. q. i. ¶ Confirmantur
premiſſa per tex. inſti. de nup. §. ergo nō oēs. et in. §. fratris. et i plu
rib⁹ locis illius tituli in qbus imperator probibet vxores duce-
re quaſdā perſonas pbibitas. qḋ verbum ducere nihil aliud ſi-
gnificat quā matrimoniū cōtrahere nō autem ſignificat ductio
nē ad domū iura aūt que loquunṫ de ductiōe ad domū et talē du
ctionē reqrūt vñr talē ductionē conſiderare ad effectum pbādi
matrimoniū. ſi enim alr̄ probareṫ ductio nō eſt in cōſideratiōe. vt
dicūt gl. et doc. in. d. l. cui fuerit et Bald. et alij in. d. l. cum in te. be-
ne facit rub. extra de eo qui duxit in matrimoniū quā polluerat
p adulteriū p quam pʒ qḋ dici poteſt aliquā duci in matrimo-
nium qḋ nihil aliud ſignificat niſi matrimoniū cōhere nō in do-
mū ducere. ¶ Sed poterit inſtare diligens inueſtigator ex quo ſta
tutū reqrit cōſummationē mrīmonij fruſtra videreṫ reqrere et ſi-
ne effectu ductionem ſi nō ſignificaret niſi matrimoniū cōhere ex
quo pcedētibus ſodſalibus de futuro p cōſummationē et copulā
mrīmonij cōbi dṙ et vxor duci. vt in. c. is q ſidē. extra de ſpōſa. igiṫ
nō debemus dicere qḋ dcā verba fruſtratorie fuerint appoſita cō
tra no. in. l. ſi qñ. ff. de leg. i. et in. c. ſi papa. extra de priuile. ¶ Con-
firmaṫ iſta obiectio qr licet dicaṫ qḋ tale lucrū concedatur pter
onera matrimonij. vt no. gl. in. l. ſi donaturus. vbi doct. ff. de cōd.
ob cām. et doc. maxime do. Ale. in. l. ſi cū dotē. §. tranſgrediamur
ff. ſol. ma. et ſic qḋ cōtracto matrimonio et cōſummato ſtatim acq-
ri pōt. vt tradiṫ in dictis iuribus. et late Salyce. in. d. l. cū in te. iſtī
ſtatuti vltra cōſummationē matrimonij per quam incipit one-
ra ſuſtinere reqrit traductiōē ad domū igitur ad aliquē effectū
vṙ hoc reqrere. ar. d. l. ſi qñ. ad effectū de quo ſupra: qr tūc dicitur ſu-
ſtinuiſſe expenſas ducēdo domū. ¶ Sed ad oīa premiſſa rñdeo
qḋ ego puto intētionem ſtatuti fuiſſe iſtam. Nam apud vtriuſqʒ
5 iuris commētatores magna eſt difficultas nūquid ſtāte ſtatuto
qḋ vxore pcedēte i mr̄. monio marit⁹ lucretur dotē: tale ſtatutum
locū habeat qñ mrīmoniū eſt cōtractū p verba de pñti de quo bal.
in. d. l. deo nobis. C. de epi. et cle. tenet qḋ ſic et plene cōſuluit Pau.
de caſt. in ſuo cōſi. cxxij. ſʒ domi. Barth. de ſaly. cōtrariū cōſulue-
rit vt ipſe refert l. o. l. cum in te. et do. Abb. in dicto cōſilio primo et
in. d. c. iij. loco. idē tenet et vtrinqʒ poſſent multe auctoritates et rō-
nes adduci quas omitto. voluit ſtatutum predictū poſtquā di-
xit. et maritus duxerit vxorē tollere dictā altercationem. Et ideo
adiecit illa alia verba. et matrimoniū cōſummauerit. doc. enī in
locis predictis de plano omnes fatenṫ maritū dotē lucrari qñ cō
ſummatū ē matrimoniū. imo ſaly. voluit qḋ etiam an cōſumma-
tionē dūmodo vxor ſit ducta qr de primo eſt cōſummādū. arg. l.
pe. ff. de teſta. mili. Solū aūt dubitāt qñ contractum eſt per verba
de preſenti quā dubitationem voluit tollere ſtatutū per illa ver-
ba. et matrimoniū cōſummauerit. et hāc puto fuiſſe mētē ſtatuti.
¶ Confirmaṫ iſta rñſio ratione maximum clara. Nam ſtatutum vt
dixi nō loquiṫ de ductione ad domum ſed de ductiōe vxoris. du
cere enim vxorē eſt genus qḋ cōprehendit matrimoniū p verba
de preſenti. vt dictū eſt. Item matrimonium pſumpſū per du-
ctionē ad domū. d. l. cū in te. itē mrīmoniū cōſummatū vt in ca.
nos nouim⁹ xxij. q. i. et probaṫ in. d. §. ergo. et. l. §. fratres. inſtit. de
nup. et in dcā rubrica de eo qui duxit vxorē in matrimoniū quā
polluerat p adulteriū. et ſic matrimoniū cōſummatum eſt tanqʒ
ſpecies ex quo patet qñ copulatiua nō pōiṫ inter diuerſa ſʒ inter

ea q̄ nō ſunt omnino idē ſed aliquo reſpectu prout ſunt genus et
ſpecies idō nō ſumus in materia in qua dicim⁹ qḋ ad veritatē co-
pulatiue debet vtrūqʒ verificari: ſʒ in alia materia vbi aliqd ge-
nus per ſpēm determineṫ et reſtringatur. ita declarat Bar. in. d. l.
ſi in qui ducēta. §. vetū. ff. de reb. du. i pe. col. ver. vt ergo de copula
tiua liqueat. et remittit ſe Bart. ad no. p Dy. et in regula generi p
ſpeciē. de reg. iur. in. vi. et p eū in. l. queſitū. §. pe. ff de fund. inſtr. vn-
de ſiue dicam⁹ qḋ poſt illa verba duxerit vxorē que ſignificant ge
nus illa verba et matrimoniū cōſummauerit que ſignificant ſpe
ciē fuerint appoſita ex abūdāti ſiue ad determinationem verbo
rum precedētiū in generi reprobatoꝛ: prout late declarat Bart.
in. d. l. queſitū. §. pe. vtroqʒ caſu habeo intentū qḋ ſufficit matri-
monium conſummatū eſſe. ¶ Cōfirmaṫ etiam qr talia lucra di-
cunṫ cōcedi pter fedus matrimonij. caſus eſt no. in. l. cū qs vxo-
ri. §. i. in ſi. in verbo qr matrimonij cauſa id lucratus eſt quem ad
hoc allegat Ro. i. d. l. ſi cū dotē. §. tranſgrediamur. ff. ſolu. matri. et
hoc idē bn̄ pbat tex. l. i. quecūqʒ. C. de bo. q̄ lib. vbi dicit ex quo au-
tem ſcōo vl̄ tertio cōiugioꝝ et c. Igitur ductio ad domū nō vide
tur eſſe in cōſideratione. Nam licet doc. in locis preallegatis con
ſiderēt expenſas inductas tñ nō negant imo tenent qḋ cōſumma-
to matrimonio marit⁹ lucratur: et ſic vera intelligētia ſtatuti ſit
quod ſi incipiam⁹ a ductione vxoris matrimonio nō cōſumma-
to: et tūc nō ſufficiat ductio: et hoc eſt quod voluit ſtatutū: ſed ſi i
cipiam⁹ a conſummatione matrimonij tunc illud ſolū ſufficiat
licet mulier nō fuerit ducta et i iure habem⁹ ſimilem cōſideratio-
nem. nā nos habem⁹ qḋ in perdēda poſſeſſione ſufficit ſolus ani-
m⁹. vt in. l. ſi quis vi. §. differētia. ff. de acqui. poſ. et in. l. iiij. §. in ad-
mittēda. ff. eo. ti. et hac de cauſa cū tex. in. l. quemadmodum. eo. ti.
dicat qḋ ſicut in acquirēda poſſeſſione requiritur animus et cor-
pus. ita in amittēda intelligūt glo. et ſic qḋ onera non ſunt cā im-
mediata lucri: qr quādo talia onera ſuſtineret pater diceretur lu-
crū profectitium per ea que no. gl. in. l. cū oportet. C. de bo. que li-
be. cui⁹ cōtrariū tenēt doc. prout tenet gl. quam ibi ſequitur bar.
in. l. dotē. ff. de caſtren. pe. et eſt gl. in. l. quod ſcitis. C. de bonis q̄ li-
be. et tenēt Bar Franci. de albergotis et Pau. de caſt. in. l. ſi cum
dotē. §. tranſgrediamur. ff. ſolu. mat. et eſt bonus caſus in. l. f. et ibi
Bar. Bal. et Ful. C. de bonis que lib.
¶ Cōfirmatur qr etiā anteqʒ ducatur fiunt multe expenſe in cō-
uictib⁹ et aliis preparamentis iuxta not. per Bart. in. l. lucius. ff.
de lega. ij. et maiores vt experientia docet que eſt rerum magiſtra
in. c. quā ſit. extra de elec. in. vi. etiam poſtqʒ eſt ad domum ducta. et
tñ ſtatutum nō cōſiderat ſed tm̄ cōtractū fuiſſe ſeu cōſummatum
matrimoniū alr̄ ſi eſſet cōſummatum ſine expenſis et ducta vxore
nō lucrareṫ maritus qḋ eſt ridiculū dicere ſm Pau. de caſt. in. d.
cōſi. cxxiij. incipiē. ſuper primo queſito. licet do. Bar. de ſalyc. vbi
multa dicit in pposito cōtrariū tenuerit: rō ergo proxima et po-
tiſſima tuī eſt vt homines facilius inducanṫ ad ducendū vxores: qr
intereſt reipublice vt in. l. i. ff. ſo. ma. cū ibi no. et ſi rō illa expectatio
nis fuerit in cōſideratiōe eſt incerta et remota: prima aūt ē et im-
mediata fuit cōtract⁹ matrimonij. igitur illa eſt attēdenda. l. ſo-
ciū q in eo. ff. p ſo. et per Bart. in. l. ſed ſi plures. §. in arrogato. ff.
de vul. et pup. ¶ Cōfirmatur qr ſtatutū dicit qḋ maritus lucretur
et tñ ſtatutum cōſiderauit ſeu cōſiderare debuit qḋ maritus qñqʒ
eſt ſub patria poteſtate et pr̄ ſuſtinet onera matrimōij q̄ cogiṫ ſu
ſtinere vt no. in. d. §. tranſgrediamur. ex quo patet qḋ cōſiderauit
onera vel nō principaliter: ſed conceſſit marito principaliter pro
pter matrimonium ad hoc. d. l. cum quis vxori.
¶ Cōfirmaṫ etiā qr ſtatutū dicit qḋ marit⁹ lucreṫ. et doct. etiā ap-
pellāt lucrū dotis et maxime Bal. in. l. hac edictali. in. i. col. et ibi
etiā Bar. C. de ſecū. nup. igiṫ nō dicitur concedi pter onera ſex
6 pōſas. et licet cā onoroſa: ſed pter mrīmonium. ſi ex eo tñ quod
dos daṫ ex cā oneroſa nō dr̄ titul⁹ dotis lucratiuus. l. ſi. §. ſi a ſoce
ro. ff. de his que in frau. cre. vñ ex quo ſtatutum appellat lucrum
nō dicitur cōcedere pter cām oneroſam: qr tunc nō eſſet lucrum
per id quod no. Bar. in. l. meuius. §. duorum. ff. de lega. ij. et hanc
pulchrā rationem in pposito adducit elegans doctor et optim⁹
legū interpres do. Ioā. de monte ſperello in aut. ex teſtō. C. de col
la. et ſequuntur pleriqʒ moder. vnde concludo qḋ expenſe et one-
ra vel non fuerunt cauſa lucri vel nō cauſa immediata ſed remo-
ta vt dictum eſt. ex quibus cōcludo dictum Ioānem Ludouicū
lucratum fuiſſe dotem virtute dicti ſtatuti. Laus deo et c.

¶ Conſilium. cxxiiij.

1 Res empta ex pecunia dotali nō efficiatur dotalis.
2 Oblatio lʒ non poſſit fieri agenti rei vendicatione tñ qñ datur
rei vtilis vendicatio in ſubſidium oblatio conceditur.

Dominus labia mea aperi-
at et ſpirit⁹ ſanctus illumi. intel. ¶ Elegāter et ſubtili
ter diſcuſſa fuit ſupraſcripta conſultatio per ſupra-
ſcriptum inſignem doc. et fratrē dñm Nicolaum alton itū mihi
fratrem

fratrẽ honorandũ ⁊ olĩ diſcipulũ meũ. vnde ſatis eſſet eius ↄcluſiones ſola ſubſcriptione ↄfirmare: ſed vt peteri ↄſilium aliqua ex parte ſatiſfaciam omiſſis aliquibus per eũ concluſis que de iure clare ꝓcedũt duas tñ difficultates ꝓſequor in quibus res aliquãtulũ dubia eſſe videt ⁊c. ¶ Prima difficultas eſt. Nam ex q̃ ſupponit ꝓ inſtrũm domũ emptã de pecunia dotali ẽtẽ maritum nõ eſſe ſoluẽdo videbat domũ effectam eſſe dotalem ⁊ ↄſtitũ vtile queſitũ eſſe mulieri: ⁊ conſequẽter mulieri dari vtilem rei vendi

1 cationẽ. † Nã licet res empta ex pecunia dotali nõ efficiat dotalis niſi marit⁹ ⁊ vxor cõuenerint qđ efficeretur dotalis. l. pecunia. ⁊ ibi no. C. de iure do. tñ marito nõ exiſtẽte ſoluendo in ſubſidium efficit dotalis: ⁊ ↄpetit vtilis rei vendicatio. caſus eſt ⁊ ibi gloſ. ⁊ Bar. in. l. vxor marito. ff. de dona. inter virũ ⁊ vxo. ⁊ tenẽt doc. in d. l. ex pecunia. ⁊ in. l. ſi vt ꝓponis. C. de rei vendi. Ex qua concluſione inferri videbatur qđ non poſſet eſtimatio offerri ꝓut dr̃ in ↄſilio per not. per Bar. in. d. l. ñ. C. de prediĩs ⁊ oĩbus re. naui. lib. xi. cũ loquat in hypothecaria. in vtili aũt rei vẽdicatione hoc nõ reperit expreſſum bene facit. l. ſi culpa. cũ ibi not. ff. de rei vendi. ¶ Sed ad premiſſa reſpõdetur qđ marito nõ exiſtẽte ſoluẽdo datur vtilis rei vẽdicatio in ſubſidiũ. ſecus ſi aliter ſm̃ Bar. ⁊ doct. in. l. ſi vt proponis. C. de rei vẽdi. intelligo qñ alio remedio ſuccurri non poſſet vt conſequi poſſet dotẽ datã ſicut eſt caſus i. l. vxor marito. ff. de dõa. inter vi. ⁊ vxo. in quo ſe fundat Bar. ⁊ doct. Nã ibi niſi daret vtilis rei vendicatio ↄ rẽ emptã ex pecunia donata que poſtea fuerat alienata vxor erat deſtituta omni remedio. Sʒ i caſu noſtro dat actio hypothecaria reſpectu hypothece ſpecialiter cõtracte i illa re qñ fuit empta vnde mulier nõ eſt deſtituta cũ alio remedio ſiu heredes vxoris. ⁊ ſic nõ eſt opus cõfugere ad actionẽ ſubſidiariã. ar. eius qđ habetur in. l. i. in ſi. ff. de dolo. ⁊ in l. quoties. ff. de preſcrip. verbis. ⁊ in. l. ſi. C. de libe. preter. Et ſi dicatur vxor ſemp hʒ hypothecata bona mariti ⁊ ſic ſemper hʒ remediũ hypothece igit fruſtra eſſet aliud remediũ vtilis rei vendicationis in ſubſidiũ marito exiſtente nõ ſoluẽdo. ⁊ tñ doct. in. d. l. ſi vt ꝓponis. volunt qđ det. ⁊ in. l. ex pecunia. C. de iure do. ⁊ bal. i. d. l. vxor. ¶ Ad hoc reſpõdeo quod imo eſt valde vtile etiã ſtãte premiſſo fundamẽto quoniam vt inqt bal. in. l. reb⁹. C. de iure do. nõ ſolũ in ſubſidium res efficitur dotalis ſi emat a marito: ſʒ etiam ſi ab extraneo quo caſu bõa extranei nõ ſunt hypothecata. Et ſic tale remediũ ſubſidiariũ eſt valde vtile põt eſſe ẽt vtile qñ eſſent alij creditores anteriores qb⁹ exñtibus hypothecaria competẽs mulier nõ eſſet ſufficiẽs qꝛ aliĩ creditores preferrent. ⁊ hoc caſu ſi dat vtilis rei vendicatio mulier prefert: ꝓut eſt caſus qui poſuit illam prouiſionem in. l. in rebus. C. de iure do. Sed iſte rõnes ceſſant in caſu noſtro: quia lʒ dom⁹ ſimul empta fuerit ab extraneo ⁊ viro tamẽ actũ fuit quod ꝓ dote eſſet ſpecialiter hypothecata ita qđ pro dicta dote mulier in dicta domo oĩbus aliĩs preferret vñ cõpetit hypothecaria que prefert oĩbus aliĩs creditoribus. ⁊ ſic debet ceſſare remediũ ſubſidiarium vtilis rei vendicationis. Nã qñ competit hypothecaria etiam tacita ex diſpõne legis ceſſat talis vtilis rei vẽdicatio que competit in ſubſidiũ tenẽt Bal. ⁊ Sal. in. d. l. ſi vt ꝓponis. C. de rei vend. Et hoc maxime: quia pecunia ſoluta ꝓ pretio dicte domus fuit extracta ex credito mõtis ↄditionato vt deberet ↄuerti in emptione bonorum immobiliũ obligãdorũ pro ſecuritate dicte dotis. Et ita actũ fuit. vñ actus agentiũ non debent operari vltra intentionem. l. nõ omnis. ff. ſi cer. pe. ⁊ per expreſſam prouiſionẽ hominis ceſſare debet ꝓuiſio legis ſubſidiaria iuxta no. in. l. ſi cũ dotem. in princ. ff. ſol. ma. ⁊ in l. marit⁹. C. de procu. iunctis no. in. d. l. quoties. ff. de preſcript. ver. ⁊ in. l. ⁊ in prouinciali. § i. ff. de no. ope. nun.

2 ¶ Quinimo dico q † licet agenti rei vendicatiõe nõ poſſit fieri oblatio: de qua in. l. mulier. ff. qui potio. i pig. habeantur. tamen quãdo dat vtilis rei vendicatio in ſubſidium rõne vtilis dñiĩ ite debet cõcedi oblatio eſtimationis ſicut quando agit hypothecaria. caſus eſt. ⁊ ibi Bal. in aut. cõtra rogationẽ. C. ad treb. vbi in terminis illi⁹ autentice in qua datur vtilis in ſubſidiũ cõtra bona alienata eſt neceſſaria excuſſio ſicut i hypothecaria: ⁊ etiã offert eſtimatio ergo idẽ pari rõne concludendũ eſt cũ per talem oblationẽ ſit pariter cõſulẽtũ mulieri. vnde ex omnib⁹ premiſſis cõcludo q ea que cõcluſa ſunt de oblatione per precedentẽ ↄſultorẽ ꝓcedunt nõ obſtãte obiectione ſ. facta. Et hec de prima difficultate. ¶ Scđa difficultas eſt quoniam ad hoc vt poſſet dict⁹ emptor dictã domum retinere videbatur q deberet offerre debitũ iuxta. l. mulier. cũ ſi. ff. qui po. in pig. ha. Non autem vr qđ ſufficiat offerre eſtimationem illi⁹ partis pro qua hypothecaria cõuenit. q̃diu eñ in totum non eſt ſatiſfactum ſemp res obligata videt hypotheca affecta. l. q̃diu. C. de diſtra. pignor. Sed ad hoc fundamẽtũ rñdet eleganter precedens conſultor quod illa regula nõ hʒ locũ quãdo ille qui poſſidet habet retentionem rationis melioramentorũ: qꝛ tũc poteſt retinere ⁊ ſoluere eſtimationẽ rei ad quã agitur hypothecaria. ita voluit ſing. Bar. in. d. l. ñ. C. de prediĩs ⁊ oĩbus re. naui. lib. xi. qđ do. Alex. reputat ibi no. ⁊ ſequitur ibidẽ inſignis doctor dñs Jo. de pla. ⁊ Pau. de ca. in. l. ſi conuenerit. ff. de pig. act. ego puto arctari poſſe ⁊ erit nouũ dictũ q terti⁹ poſſeſſor ↄuẽtus hypothecaria ad reſtõnem rei offerendo eſtimationem rei poſſit rẽ retinere. ita vr ꝓbare tex. in. l. cõmuni diuidũdo. § inter eos. ff. cõi diuidũ. vbi de dicit tex. q debitori dat licẽtia luẽdi pignus ſoluẽdo debitũ. ſed tertio poſſeſſori cõuẽto hypothecaria datur licẽtia retinẽdi pign⁹ offerẽdo litis eſtimationẽ. cũ ergo agatur ad reſtõnem rei eſtimatio litis reſpicit preciũ ipſi⁹ rei prout hr̃ in. l. i. ff. ꝓ empt. vbi per Bar. ⁊ Jmo. in. l. litibus eſtimatio. in. ſ. q. principa. eo. ti. ita etiã eſt de mẽte tex. in. l. ſi creditor. ⁊ in. l. ſicut. in ſi. ff. quib. mo. pig. vel hypo. ſol. vñ text. i. d. l. mulier. cum ſi. § voluit q offerẽdo debitũ liberet res poſſeſſa: videntur intelligẽda qñ eſtimatio rei excedit debitũ ꝓut eſt ſm cõmuniter accidẽtia vt ſatis ſit debitum offerre. ſi aũt debitũ excedat eſtimationẽ tũc ſatis ſit eſtimationem offerre ꝑ tex. no. in. d. l. cõi diuidũdo. § inter eos. ⁊ hãc concluſionẽ ꝓbat formalr̃ tex. in c. ex literis de pig. ad ſi. vbi ponẽdo formã ſentẽtie in hypothecaria que cõpetit ꝓ dote contra tertium poſſeſſorẽ dicit predictũ eidẽ mulieri ad reſtitutionem dotis catenus condemnetis quatenus de bonis fratris ſui noſcitur poſſidere quã formam ſentẽtie dicit ibi mirabilem. d. Abb. ⁊ ſic videtur q catenus condẽnetur ad quãtitatem quatenus reperitur de bonis. ⁊ ſic iuxta quãtitatem ⁊ eſtimationem bonorum. vnde ex predictis ⁊ ex aliĩs copioſe adductis per primum conſulẽtem de ſubſcriptione requiſitus me ſubſcripſi. Laus deo clementiſſimo.

¶ Conſilium. cxxv.

1 ¶ Teſtator quando videatur inſtituere vel relinquere animo compenſandi cum dote ⁊ legitima.

2 Debitor ex duabus cauſis ſi ſoluat in quam cauſam preſumatur ſoluere.

Dominus labia mea apiat

⁊ ſpiritus ſanct⁹ illu. intelle. ¶ Diligentiſſime ⁊ ſubtiliter fuit diſcuſſa pñs conſultatio ꝑ ſupraſcriptũ inſignẽ doctorem ⁊ fratrẽ do. Ant. de malegonel. in qua ſi recte pcipio tota difficultas pẽdet ad hoc. nã nepotib⁹ debite erãt dotes materne itẽ ⁊ legitime iure nature inſtituti ſunt in certis rebus q̃ nõ aſcendũt ad vtrũq debitũ. vñ difficultas oritur in quã cãʒ prius cedãt an dotis an legitime. ⁊ in primis dici poſſet vnũ qđ nõ eſt in cõſilio tactũ. nã cũ teſtator expreſſerit q nõ poſſent plus

1 petere neq dotis occaſiõe neq hereditatis apparet † q inſtituit animo cõpenſandi cũ dote ⁊ legitima. ar. eius quod in terminis ponit Bal. in. l. qm̃ nouella. C. de inof. teſt. ⁊ Bar. in. l. iuriſiurandi. § ſi liberi. ff. de ope. liber. ⁊ Bal. in. l. liberti. in antepe. col. C. de ope. lib. ⁊ Bal. ⁊ Saly. in. l. ſi adulta. C. de here. ace. vbi voluit cũ vtroq debito cõpenſari. igitur voluit vtrũq debitũ ſatiſfacere. vt in. l. iul. ff. de condi. ⁊ demon. tradit in. l. amplius nõ pe. ff. r̃ rẽ ratã ha. ⁊ per ↄſis videt q pro virili ſatiſfeciſſe videat iuxta. l. reos. § cũ in tabulis. ff. de duo. re. ⁊ tex. in. l. in his. in prin. ff. de ſolu. Et tenẽdo hãc interpretationẽ quatenus deficeret legitime acceptatio nõ noceret ꝑ tex. ⁊ que ibi ponũt Bal. ⁊ Pau. de ca. i. l. ſi quãdo. § ⁊ generaliter. C. de inof. teſt. Quaten⁹ aũt deficeret doti an acceptatio ꝑiudicet quominus illud quod deficeret peti poſſet pendet a difficultate ad plenum diſcuſſa ſ. circa no. in. l. ſi cõpẽſandi. C. de here. inſtitu. ⁊ in. l. imperator. § ſi centum. ff. de lega. ii.

2 qđ minime ꝓſequor q talis interꝑtatio nõ plʒ. † Nã qñ ſatiſfactio ſit in duas cauſas copulatiue ſi cauſe ſunt i omnib⁹ pares. ⁊ tunc ꝓ rata dz facta ſatiſfactio vt in. d. l. illud. tñ qñ ſubeſt aliqua rõ particularis ẽt rõne ſoli⁹ antiquitatis debiti ꝓpter quam magis ſolutio dicat facta potius in vnã q in alterã cãm in illã cedit. caſus eſt in. d. l. illud a cõtrario. ⁊ ꝓbat in oĩb⁹ legib⁹ ſꝑadictib⁹. ⁊ eſt caſus in. l. in his. § ſi. cũ. l. ſequẽ. ff. de ſolu. Sed in caſu noſtro ſunt dicte particulares rõnes vt ſtatim patebit igitur cõcludendũ eſt q dicta interpretatio non procedit. Quare ſecũdo loco dici poteſt q dicta bona in qb⁹ nepotes ſunt inſtituti pri⁹ cedere debeãt in cauſaʒ dotis cũ tale debitũ videt validioris obligationis q debitũ legitime: qꝛ eo nullo caſu priuari poterat. itẽ eſt vere debitũ. itẽ apparebat inſtrm̃ cũ hypotheca. igitur in illud potius dʒ ſolutio cedere. l. cũ ex plurib⁹. ⁊ ibi Bar. ff. đ ſol. ¶ Preterea eſt debitũ antiquũ. igitur prius illi ſatiſfactũ vr. l. in his. in ſi. reſpõſo. ff. đ ſolu. Jtẽ prius ſatiſfit debitis q legitime cũ illa debeat detractis debitis. l. papinianus. § iiii. ff. de inof. teſta. igit prius debito ſatiſfactum vr. ⁊ tenẽdo hãc viam q vr multũ probabilis cõcludendũ eſt q in totũ doti ſatiſfactũ cenſet et reliquũ cedit in legitimã ⁊ põt ſupplementũ peti cui periudi ꝑ acceptatione ſibi non preiudicauit per tex. in. d. § ⁊ gñaliter. cum ibi no. per Bal. ⁊ Pau. đ ca. ⁊ per no. ꝑ Bal. in. l. hac edictali. § hãc obſeruãc. C. de ſecun. nup. Pau. de caſt. in ſuo ↄſil. cxxviiĩ. incip. iſta domina Liſa. ⁊ hec opi. de plano ꝓcedit vt dicit primus

cõſultoꝛ qñ vltra ſatiſfactionẽ dotis aliqd vltra ſupeſſet i quo in
re inſtõnis deberet ltia q̄ iure ſuppleret vt dictũ eſt. Sꝫ ſi nihil
ſupeſſet nõ deberet iterptari qꝺ talis inſtõ tota facta eſſet in ſa-
tiſfactiõe dotis: qꝛ tūc vr̃ dõm eſſet talem ſubuerti ꝛ ſic potius ne
ſubuertaf factũ eſſet relictũ i cãꝫ legitime. ꝛ ſic in grauioꝛẽ: qꝛ an
nullatio teſti eſt pena iurta no. per Bal. in. l. nõ dubiũ. C. de legi.
itẽ ꝑ regulã. l. miles qui deſtinauerat. ff. de teſt. mil. vel teſtatoꝛem
voluiſſe ltimã debitã iure nature ꝯputari i debitũ dotis qꝺ face
re nõ potuiſſet ꝛ ſic tale on⁹ iputationis reijceref. vt dicũt Cy. ꝛ
Bald⁹ in. l. ſi. C. de iure do. ad ſi. ꝛ Cy. in. l. cũ ꝓpon. eo. tit. ꝛ ĩ tert.
l. l. qm̄ in prioꝛib⁹. C. de inoffi. teſt. ꝛ ꝙ in cãm ltie poſt⁹ primo di-
caf fcã inſtõ pꝫ ex q̄litate relicti: qꝛ iure iſtõnis. vt in. d. §. ceterũ.
¶ Cõfirmaf: qꝛ vr̃ qꝺ imediate poſt mortẽ inſtõ ceſſerit in cãm le
gitime q̄ imediate ſine onere debef. l. cũ q̄rif. iūcta. l. qm̄ i prioꝛib⁹
C. de inof. teſt. nunq̄ nepotes acceptarẽt inſtõnẽ ſeu rẽ relictã etiã
ꝑ debito dotꝫ. qꝺ etiã ſuadef ex alio nã ex verbis teſtõꝛis dare pa
tet qꝺ cũ dcis reb⁹ relictis voluit in totũ ſatiſfacere ꝛ doti ꝛ ltie.
Sꝫ ſꝫ ꝓcederẽ iterꝑtationẽ ſi ꝑmo doti ſatiſfieret daref ſupplemẽ
tum ltie: ꝛ ſic nõ ſatiſfieret mẽti teſtõꝛis ſm̄ hãc primo cedit inſtõ
in ltimã ꝛ reliquũ cẽderef relictũ ꝑ tota dote. ꝛ ſic ꝑ acceptatiõe
vtriuſq; debito eſſe in totũ ſatiſfactũ ꝑ no. in. d. l. ſi compẽſandi. vñ
vt plen⁹ volũtati ſatiſfiat vr̃ qꝺ hec interꝑtatio ſit faciẽda ꝑ tex.
in. d. l. miles q deſtinauerat. ꝛ regulã q̄ ponit Bart. i. l. i. §. ſi quis
ita. ff. de v. ob. Et hoc ꝓcederet qñ aliquid ſupeſſet vltra ltimã. qñ
aũt nihil tūc nõ potuiſſet reliq cũ onere nõ petendi debitũ dotꝫ
qꝛ tale on⁹ reijceref. vt. C. de inof. teſt. l. qm̄ in prioꝛib⁹. Sꝫ qñ ali-
qd ſupereſſet ſup eo dici poſſet impoſitũ on⁹ nõ petẽdi dotem. ꝛ
videref illud plus ꝑ tota dote relictũ. ad hoc eſt bon⁹ tex. l. l. a di-
uo pio. §. ſi poſt aditã. ff. de re iud. Et vr̃ i terminis ꝓbari iſta ꝯclõ
l. l. ñ. C. de iure dot. in q̄ pꝫ qꝺ iſtituta fuit filia ꝛ fcis ſibi ꝓlegatis
iuſſa ẽ eſſe ꝯtẽta. dr̃ ꝙ a coherede nihil ampli⁹ petere põt neq; rõ
ne ltime neq; rõne dotis q̄ ſibi apparebãt debita. Nec appet qꝺ
per bõa relicta in totũ ſatiſfieret: ſed gñaliter loqtur ergo gñalr
vr̃ intelligi. l. i. §. ꝛ gñalr. ff. de legat. preſtã. cum ſi. vnde videbatur
iſta cõclõ iſto caſu multũ dubia. Sed lꝫ in aliqua dcã bõa ltimã
excederẽt adhuc puto qꝺ ꝛ dos ꝛ ltima peti poſſit. ſi eñ i caſu nr̃o
ſolũ dos fuiſſet dbita ꝛ relicta nõ aſcẽderẽt ad quãtitatẽ dotꝫ res
eſſet valde dubia per id qꝺ no. in. d. l. ſi cõpenſandi. iũcto no. in. l.
creditoꝛẽ. ꝛ in. l. iperatoꝛ. §. ſi cẽtum de le. ñ. put ad plenũ diſcutit
ꝑm⁹ cõſultoꝛ tñ ex quo in caſu nr̃o debebaf ꝛ dos ꝛ ltia arbitroꝛ
nõ habere locũ no. in. d. l. ſi ꝯpẽſandi. ſi vtrũq; peti poſſet. ¶ Iſta
ꝯclõ primo ꝓbaf nam aut tu vis qꝺ relictũ pꝛio cedat in cãm do
tis. ꝛ res eſt clara: qꝛ ltie nõ cẽſef renũciatoꝝ. caſus eſt clarus in. d.
§. ꝛ gñalr. ¶ Aut tu vis qꝺ primo cedat in ltimã. ꝛ tu vis qꝺ cꝫ
eiſdẽ bõis ſatiſfiat doti debite. Et hoc nihil aliud eſt dicere niſi
qꝺ bona ꝑ ltia cedãt in debitũ dotis qꝺ facere non potuit teſtõꝛ
iurta no. ꝑ Cy. ꝛ bal. i. l. ñ. C. de iure do. Nec dicas qꝺ teſtõꝛ voluit
qꝺ illud pl⁹ cederet i cãm dotis qꝛ ſi hoc voluiſſet expꝛeſſiſſet. l. vni
ca. §. ſin aũt. C. de ca. tol. dĩa eñ cẽſef reliqſſe aĩo cõpẽſandi cũ tota
dote vt ꝑ Bal. i. d. l. liberti. ꝛ l. d. l. qm̄ nouella. in qbus locis bald.
nõ ſine myſterio ponit qõnem qñ bõa ſunt relicta ꝛ filius iuſſus
eſt eſſe ꝯtentus an poſſit petere dotes mr̃nas qꝺ bona aſcẽdebãt
ad legitimã ꝛ ad dotẽ quaſi ſentiat qꝺ ſi nõ aſcederẽt nõ ꝓcederet
qꝺ. ¶ Preterea illa clã ꝙ nõ poſſit plus petere reſpicit gñaliter
totã inſtitutionẽ. l. iñ. §. ſi filius. cũ ibi no. ff. de libe. ꝛ poſt. ꝛ. l. ſeie. §.
gaio. ff. de fun. inſtru. ¶ Confirmanf ꝓmiſſa nã talis inſtõ in re-
b⁹ certis hꝫ ad min⁹ annexũ hoc onus qꝺ pro reſiduo teneaf nõ
petere totã dotẽ maioꝛis ſumme. hoc aũt onus eſt inſtõni ltie ad
iectũ ergo illud on⁹ reijci debet vt in. d. l. qm̄ in prioꝛibus. ¶ Pre
terea teſtõꝛ nõ potuit obligare filiũ quominus peteret ltimã ꝛ in
tegrã dotẽ igif nõ vr̃ ſimpliciter acceptãdo acceptare voluiſſe ni
ſi ꝓut teſtatoꝛ diſponere poterat ꝛ nõ vltra. ita etiã de mẽte bal.
ꝛ clari⁹ exprimit Pau. de ca. in. d. §. ꝛ gñalr. ꝛ ſi dicas hoc eſt con
tra no. in. d. l. ſi compẽſandi. rñdeo qꝺ caſus ſunt diuerſi. Nam in
illis terminis acceptãs relictum nõ põt illud alio iure habere vñ
vr̃ cũ onere nõ petẽdi plus ꝛ compẽſandi cũ toto debito accepta
re licet potuiſſet debitũ petere. Sꝫ i caſu nr̃o res relictas oĩno ha
bitur⁹ eſt ratiõe ltie ſine aliquo onere vt in. d. l. qm̄ in prioꝛibus.
vñ illas acceptãdo vr̃ illas acceptare ꝛ ſe reſtringere ad id ad qꝺ te
ſtatoꝛ poterat eũ obligare ad hoc. l. cũ de indebito. ff. de ꝓbat. nõ
omiſſo ꝙ teſtatoꝛ voluit ꝙ dotes petere nõ poſſet. ꝛ ſic voluit ꝙ
in totũ doti ſatiſfieret: de legitima autem nõ petenda nihil diſ-
poſuit: ſꝫ tūc quod nihil occaſiõe hereditatis poſſet petere: ſꝫ pe-
tẽdo ltiãꝫ nihil occaſiõe hereditatis: quoniã ltia eſt quota bono
rũ vt in. l. ex facto. la grande. per Bar. ff. de he. inſti. vnde ex ꝑmiſ-
ſis ꝛ aliis latiſſime per pꝛimũ conſulentem adductis arbitroꝛ di-
ctam concluſionem de iure ꝓcedere ꝛ cꝫ equioꝛem. Laus deo.

¶ Conſilium. ccxxvi.

1 ❧ Donatio an renocetur ſi filius ſpurius tempoꝛe donationis
facte a patre poſtea legitimetur.
2 Legitimatus an habeatur ꝑ vero legitimo. ꝛ nu. 4.
3 Citatio ꝛ conſenſus agnatoꝛum ꝛ conſanguineoꝛum an requira
tur in citatione.
5 Legitimati poſt teſtamentum dicuntur quodãmodo nati poſt
teſtamentum: ꝛ ideo rumpunt teſtamentum.
6 Pater ſi inſtituit filium ꝛ grauauit de reſtituẽdo hereditatẽ ſi ſi
ne filijs deceſſerit nepotes filij grauati faciũt deficere conditiõeꝫ
ſubſtitutionis ꝛ excludunt ſubſtitutum.
7 Nihil dictio quid impoꝛtet.
8 Legitimatus ꝛ adoptiuus equiparatur.
9 Commentum quid ſignificet.
10 Diſpoſitio. l. ſi vnq̄. an habeat locum in filio ſam nato.
11 Dyni autoꝛitas quanta ſit.

Dominus labia mea ape-
riat ꝛ ſpiritus ſanctus illumi. intel. Queſtio pñtis cõ
1 ſultatiõis notabi. ẽ qua q̄rif † an exiſte filio ſpurio tꝑe
donatiõis facte a pr̃e maioꝛis ptis bonoꝝ ſi poſtea legitimaf do
8 natio renocaf ex diſpõne. l. ſi vnq̄. C. de reuo. dõa.ᵃ in qua Bald.
in. l. i. C. de inof. dona. i pe. col. ꝯcludit ꝙ nõ. ꝛ eius opi. tꝫ Barto.
de ſaly. in. l. ſi totas. eo. ti. mouef Bal. duplici rõne. ¶ Prima rõ
eſt qꝛ ltiat⁹ nõ hr̃ ꝑ ltio niſi quo ad legitimãtẽ ꝛ legitimatũ: non
quo ad tertiũ. allegat qꝺ hr̃ i aut. qb. mo. nat. eff. ſui. §. ꝛ gñalr.
que qdẽ rõ non eſt vera marime in caſu nr̃o in quo ꝑ litatione fi
li⁹ eſt plene primis natalibus reſtitutus. quo caſu hr̃ ꝑ legitimo
ẽt quo ad tertiũ vt ꝯcludũt Dyn. in ſuo trac. de ſucceſ. ab inteſt. ꝛ
Jo. an. i addi. Spe. in tit. de ſucceſ. ab inteſt. circa ſi. in magna ad
di. ꝛ d. Ant. in. c. ꝑ venerabilẽ. extra q filij ſint legi. ꝛ ita conſulũt
Pau. de ca. i ꝯſ. ccxv. incip. ſub primo dubio ꝛc. ¶ Quinimo in
caſu nr̃o res ẽ magis clara: qꝛ ex ꝑtãte ſibi cõceſſa in reſcripto co
mes ltiauit iſtũ filiũ nõ ſolũ quo ad patrẽ ſꝫ ẽt quo ad oẽs agna-
2 tos ꝛ cognatos † quo caſu indubitãter quo ad eos hr̃ ꝑ legitimo
vt cõcludũt Jo. and. ꝛ d. Ant. in locis preallег. qꝛ ſum⁹ i caſu cla
ro: ꝛ ſic pꝫ ꝙ i caſu nr̃o non militat rõ prima Bal. ¶ Scda rõ qꝛ
nõ põt fili⁹ legitimari ꝑ viã volũtarie iuriſdictionis niſi citatis
quoꝝ itereſt. l. ſi. cũ ibi no. per Jaco. de are. ff. de nata. reſti. ſed ad
3 hãc rõnẽ rñdeo ꝙ † qñ legitimatio ſit viuẽte pr̃e ꝛ conſentiẽte nõ
requirif citatio agnatoꝝ ꝛ conſanguineoꝝ vt cõcludit Bar. cũ
ſuis opi. cõmuniter appꝛobaf in. l. gallus. §. ꝛ qd ſi tm̄. ff. de libe. ꝛ
poſth. ꝛ do. Ant. i. c. ꝑ venerabilẽ. ꝛ Bal. i. l. nã ita diu⁹. ff. d adop.
ſꝫ in caſu nr̃o legitimatio fuit facta viuẽte patre ꝛ conſentiẽte. er
go talis citatio nõ regrebaf cõtra quã rñſionẽ diligẽs inquiſitoꝛ
iſtare poſſet ꝙ rõ in qua ſe fundãt Bar. ꝛ doc. videf concludere
ꝯtrũ in caſu nr̃o. nã Bart. dicit ꝙ ideo nõ requirif talis citatio.
qꝛ pr̃ diſponẽdo de rebus ſuis agnatis preiudicare põt: ſed in ca
ſu nr̃o diſponẽdo non potuiſſet donatario ꝑiudicare ergo a con
trario ſenſu Bar. hoc caſu ꝯtrium dixiſſet ꝛ iſpẽ hãc declarationẽ
ad dicta Bar. ponũt Joã. de imo. ꝛ Dñic⁹ de ſctõ Gemi. i. c. grã-
di. de ſupplẽ. neg. ꝓlato. ꝛ Pe. de anc. in ſuo ꝯſ. cccxj. incip. circa
primũ queſitũ fuiſſet ſatis expediẽs ꝛc. facit qꝺ no. Bal. i. d. l. nã
ita nos. ꝛ Bal. i. l. ſi. C. qb. res iudi. nõ nocet. ꝛ Ang. in ꝯſ. xvij. in-
cipien. comes hãdeliſius. Ad idẽ qꝺ dicit Jmol. in. l. ex facto. in
pꝛinci. ff. de vul. ꝛ pupil. dũ allegat. l. nec an⁹. C. de emanci. lib. ꝛ. c.
quamuis. de pac. in. vi. ꝛ no. ꝑ Joã. an. in regula ſine culpa. de re-
gu. iur. in. vi. ſed ad hãc obiectionem põt ingenioſe rñderi ꝓſup-
4 ponẽdo ꝙ † legitimat⁹ dicitur vere fili⁹ legitim⁹ vt cõcludit Bar
to. in. l. is qui ꝑ emptoꝛe. ff. de vſuca. ꝛ Bald. in. l. cum acutiſſimi.
C. de fideicom. ꝛ dñs Bñdict⁹ de plumbio in ſua diſputatione q̄
incipit cꝫ ſtatuto piſano caueatur ꝙ a tempoꝛe legitimationis
vt ex tūc dicatur vere legitimus tenet clare Bald. in. l. eam quam.
C. de fideicom. dicẽs ꝙ extremũ tẽpoꝛis quo legitimatur eſt verũ
licet quo ad extremuꝫ tempoꝛis neceſſitatis ſi traheref retro di-
ceretur ficte legitim⁹ ſicut in poſtliminio. vnde dicit Joan. and.
i regula ſine culpa. de reg. iur. in. vi. ꝙ iura q̄ dicunt ꝙ legitimati
non differũt a legitimis intelligi debẽt vt ex tūc tempoꝛe legiti-
mationis. ex qua cõcluſione infero ꝙ diſpõ. d. l. ſi vnq̄. habet locũ
etiã in filijs legitimatis. ¶ Primo qꝛ dicit donationem renoca-
ri ꝑ liberos poſtea ſuſceptos. ꝛ ſic requirit duo quod a hr̃ne libe-
ri ꝛ quod ſint poſtea nati poſt donationem ſed vtrũq; verificaf
in caſu noſtro ꝑ filios legitimatos: quia vere ſunt liberi ꝛ legiti-
mi ex tempoꝛe legitimationis vt dictum eſt. iteꝫ poſtea nati poſt
5 dõationem. nam legitimati † poſt teſtamentum dicuntur quodã
modo nati poſt teſtũ. ita cõcludit Bal. per illum tex. in. l. filius a
patre. §. i. ff. de lib. ꝛ poſth. ꝛ Bal. ꝛ Jmol. in. l. certum. ff. de iniuſt.
rup. teſtõ. vbi inferũt quod rũpit teſtũ ac ſi eſſet nat⁹ poſt teſtũ
ꝛ tenet Jac. de bel. in aut. quib. mo. na. eff. ſui. §. ꝛ qñ. ꝛ in diſpu-
tatione quam ſibi ponit. idem ſentit Bal. in. l. cum in adoptiuis.
C. de adop. ꝛ Ang. in cõſ. lxxvi. incip. poſtea pro conſtanti legiti-
mãtium ꝑtãte. ꝛ Paul. de caſt. conſ. cxix. incip. ſuper puncto. ꝛ
Petr. de an. ꝯſ. cxxij. icip. in ſucceſſione ab inteſtato. ꝛ eſt cõis ꝙ
omnia

¶ An exiſte fi-
lio ſpurio tẽ-
poꝛe donatio
nis fcãe a pr̃e
maioꝛis ptis
bonoꝝ ſi poſt
ea ltiatur do-
natio renoce-
tur ex diſpoſi
tiõe. l. ſi vnq̄.
C. de renoca.
dona.

oia iura loquētia de filiis legitimis regulariter būt locū l ꝟ filio
legitimato per regulā tex. ꝛ qđ ibi per Bar. ꝛ doc. in. l. j. §. lex falci
dia. ff. ad. l. fal. facitq̄ in ſpecie no. p Bar. in. l. ex facto. in prin. ff. de
vul. ꝛ pup. de qbus ſtatim dicā. ꝛ ipſemet Bal. i. d. l. j. C. de inoff.
dona. ſentit hoc vt ex dictis ſuis colligitur. Nā ideo vult qđ. d. l.
ſi vnq̄. nō habet locū in legitimato: qꝛ nō cēſetur legitimatꝰ quo
ad tertium: ꝛ qꝛ tertius de cuius preiudicio agebatur non fuit ci
tatꝰ ergo ſentit qđ ſi tertius fuiſſet citatus ex quo ad cū fuit legi
timatus qđ verificaretur diſpoſitio. d. l. ſi vnq̄. ¶ Ex quibus cō
cludit qđ cū verba. d. l. ſi vnq̄. verificentur in caſu nr̄o verificat̄ et
diſpoſitio. l. j. §. ſi is q nauem. ff. de exerci. ac. cum ſi. ¶ Omnibus pre
ſuppoſitis ad argumentū rñdeo qđ qñ pr̄ ꝯſentit qđ filius legiti
met̄ eo tēpore quo pōt preiudicare ꝛ de bōis diſponere lꝫ anteq̄
filius legitimetur alteri ius acquirat̄ tñ filiꝰ pōt legitimari nō ci
tato eo cuiꝰ eſt queſitū hoc voluit Bar. in. d. l. gallus. §. ꝛ quid ſi
tn̄. ff. de lib. ꝛ poſth. ꝛ ſequūtur omnes dū vult qđ ſi pr̄ in vita diſ
ponit qđ filius poſſit legitimationem petere poſt mortē ſuā. Nā
licet tūc mortuo patre alteri ius acquirat̄ i. hereditate: tñ poteſt
poſtea petere legitimationē eo nō citato qꝛ talis legitimatio ꝓ
cedit ex ꝯſenſu patris dū viuebat tēpore quo illi preiudicare po
terat. Sed ita eſt in terminis noſtris qꝛ talis legitimatio dꝫ pce
dere a tacita mente patris eo tēpore quo donationē oīm bonorū
fecit ꝯiecturata a lege ſi hūc caſuꝫ cogitaſſet. Igit̄ talis legitima
tio fieri potuit dōatario nō citato. ꝯſtitia pꝫ cū maiori. minor dī
ditur ꝛ declarat̄. Nā qñ pater dōat oia bona vel maiorē partē ta
lis dōatio facta ab eo qui caret liberis cenſet̄ facta ſub tacita cō
ditiōe niſi liberos habuit ſeu d̄ nouo ſuſceperit. ita dicūt Bar. ꝛ
Saly. ſummōdo illū tex. i. d. l. ſi vnq̄. ita etiā voluit Jo. an. in addi.
ſpec. in rub. de don. l. j. col. ꝛ in tit. de ſucceſ. ab inteſt. in. §. j. in eadem
qōne q̄ querit an legitimatio prius facta reuocet̄ per ſuſceptiōeꝫ
liberoꝝ in ea. addi. que incipit Guido de ſuza. faciunt not. p doc.
in eadē qōne in. l. ex facto. in princ. ff. de vul. ꝛ pu. Et hec tacita cō
ditio intelligitur etiā de filiis legitimatis vt dcm̄ eſt. ergo cū lex
cōiecturat̄ tacitā ꝯditionē ex tacita mente donātis qđ ſi habuit
filios legitimos ſeu legitimatos donatio ipſo iure irritet̄ appa
ret ex cōiecturata mente donātis qđ qñcūq̄ filios legitimaret qđ
voluit donationem irritari: ꝛ ꝯñr qđ voluit filios poſſe legitima
ri ad reuocationem donationis. Nā ſicut illa ꝯiecturata mēs ſuf
ficit ad reuocationē donatiōis. ꝛ illa tacita cōditio ſubintellecta
ita ſufficere etiā dꝫ quod filius per patrem legitimari poſſit: cū i
terminis. d. l. ſi vnq̄ ꝓcedamus ex ꝯiecturata mēte. vbi dicit gl. j.
ſicut in terminis. l. cū acutiſſimi. C. de fideicō. ꝛ iſta eſt vera rñſio ꝛ
interpretatio iudicio meo. ¶ Quā etiā probo. nā cōis opin. eſt
6 qđ † ſi pater inſtituit filiū ꝛ grauauit de reſtituendo hereditateꝫ
ſi ſine filiis deceſſerit nepotes filii grauati faciūt deficere ꝯditionē
ſubſtōnis ꝛ excludūt ſubſtitutum. ita diſputādo decidit Jac. de
are. cuius diſputationē refert ꝛ ſequitur Jo. an. in addi. Spec. in
ti. de ſucceſ. ab inteſt. §. ſi. ad ſi. ꝛ Albe. de ro. in. l. generaliter. §. cum
aūt. C. de inſti. ꝛ ſubſti. ſub cōditiōe fac. ꝛ Angel. in ſua diſputatio
ne que incipit. quidā nobilis genere natus. ꝛ do. Ant. in. d. c. per
venerabilē. ꝛ iſta eſt cōis opi. vt dixi ſm Joā. de imo. in. l. ex facto
§. ſi quis rogatus. ff. ad treb. ꝛ ratio principalis eſt p tex. in autē.
qb. mo. na. effi. ſui. in. §. qñ varie. ibi nihil n legitimis differētes.
7 ꝛ in. §. liceat. ibi nihil a legitimis filiis differētes. † ꝛ ponderāda
eſt dictio nihil que eſt vniuerſalis negatiua. l. ſi. ff. de libe. ꝛ poſth.
ꝛ ſic denotat quod nulla ſit penitꝰ dria inter legitimos ꝛ natura
les ꝛ legitimatos. ꝛ nullibi prefati doc. reqrūt quod ad ꝟ vt legi
timatus excludat ſubſtitutum requirat̄ citatio ſubſtitutis tamē
grauatꝰ nō potuiſſet diſponēdo ſubſtituto ꝑiudicare. hoc autē
non vr̄ eſſe ex alio niſi qꝛ anꝰ ſubſtituēdo. ſi filius ſine filiis legiti
mis ꝛ naturalibꝰ deceſſerit cenſetur veriſimiliter habuiſſe eādeꝫ
affectionē ad hūc legitimatū quā habuit ad ipſius patrem poſt
amotā maculā geniture. ar. l. dedit dotē. ff. de colla. bonorū. ꝛ no.
p Bar. in. l. i. ff. de acqu. vba ſunt Pet. de anch. in ſuo cōſi. cccc. xi.
incipi. videt̄ prima facie dicēdum ꝛ ſubdit qđ in tali materia ve
niūt etiā naturales. vt in. d. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ergo for
tius legitimatꝰ qui eſt pluſq̄ naturalis: vt ibi latius per eū: ꝛ lꝫ
etiā dicat q̄ tēpore legitimationis ſubſtitutio non erat ius queſi
tū tñ pur in ſpe dicebatur ius queſitū cui grauatus diſponendo
preiudicare non poterat. ergo videbatur citādus ceſſante ratio
ne Bar. ꝛ p ea que clarius dicunt Joā. de imo. ꝛ Fſelinꝰ in. d. c.
grādi. vbi volunt q̄ ſi domino decedente ſine filiis dñium perue
niat ad conſanguineos trāſuerſales non poteſt dñs viuens filiū
legitimare in preiudicium trāſuerſalium quibus ſua diſpō non
poterat preiudicare: ꝛ tamen eo viuente nulli ius erat cōſangui
neis acqſitū. vnde melius poſtea dicit Pet. de anch. qꝛ auus cen
ſetur habuiſſe eandem affectionem ad nepotē legitimatum quā
habebat ad filiū ꝛ nepotes legitimos ꝛ naturales. ex quibꝰ ꝯclu
di poteſt qđ aliquādo ex actu legitimationis immediate ꝛ ſim
pliciter infert̄ alicui preiudiciū cui per legitimātem patrem pre
iudicari nō pōt mediante etiā. l. ſeu cōſuetudine diſpōne nō con
currēte cōiecturata mente patris quo tempore poterat preiudi
care illi ꝛ tūc requirit̄ citatio. ꝛ ita eſt i qōne Jo. de imo. ꝛ Fſelinꝰ.
in. d. c. grādi. ꝛ ita intelligo oēs docto q dicūt q̄ qñ agit̄ de pre
iudicio alicuiꝰ cui ꝑiudicari poteſt reqritur illius citatio vt per
Bal. in. d. l. nā ita diuus. ꝛ in. d. l. ſi. cū ſi. licet Pet. de anch. in ea
dē. q. an legitimatꝰ excludat ſubſtituendū qđ requirat̄ citatio in di
cto cōſi. cccc. xi. ꝫ allegato: ſꝫ d ibi habet alia ꝑncipaliora funda
mēta alr̄ eſſet ſibimet cōtrarius ꝛ diceret cōtra cōem mentē doc.
¶ Aliqñ ꝛ ſcđo ex actu legitimationis infertur preiudiciū ali
cui cui eſt ius queſitū ex tacita mente illius qui poterat ei ꝑiudi
care a lege eo tempore cōiecturata quo nō erat ius queſitū ꝛ pre
iudicare poterat: ꝛ tūc nō requiritur illius citatio: qꝛ cenſet̄ fieri
ex tacita mēte illius qui ante ius queſitū poterat ꝑiudicare vt i
queſtione de legitimato q excludit ſubſtitutū ꝛ in qōne noſtra
vt probatū eſt. Nam de vno caſu ad aliū arguit glo. in. d. l. ſi vnq̄.
allegādo. d. l. cum acutiſſimi. ꝛ doct. in aut. ex cā. C. de libe. preter.
in eadem. q. an preteritione poſthumi poſtea nati nō obſtāte cō
ſeruent̄ legata per clauſulaꝫ codicillarē: ꝛ ad hāc cōcluſionē etiā
moueor. Nā ego reperio in. q. de facto ꝯſultū in qua inter cetera
querebat̄. nā pr̄ donauerat expreſſa conditione ſi ſine filiis legiti
mis ꝛ naturalibꝰ decederet q pater deceſſit relicto filio ſpurio ꝛ
poſt mortē quo tpe acqſitū fuerat donatario ius quo ad dñi ꝛ
poſſeſſionē filius ſpuriꝰ fuit legitimatus per habētem poteſtatē
querebatur an dicta donatio ſeu cōditio donationis deficeret ꝓ
pter dictū filiū legitimatū. habeo ſup hoc cōſilia domini Bart.
de ſaly. cuius ꝯſiliū incipit in nomine domini ꝛc. ſuper legitima
tione Michaelis vbi cōſuluit q̄ ideo legitimatus nō facit defi
cere conditionē qꝛ filius fuit legitimatus mortuo patre nō cita
tis his quoꝝ intererat per notata in. d. l. nam ita diuus. ꝛ ſic ſen
tit q̄ ſi legitimatio fuiſſet facta in vita quod ꝑiudicaſſet: ꝛ hoc
clarius dicūt dñs Joā. de lign. ꝛ do. Frāci. de rāpo. ſuper eodem
pūcto. ꝛ incipit cōſiliū in xp̄i nomine ꝛc. in qōne propoſita ſunt
examinādo plura pūcta: vbi ſup dicto puncto dicūt q̄ aliquādo
quis legitimat̄ patre viuēte ꝛ ꝑſente ꝛ tunc nullus eſt citandus
qꝛ ipſiꝰ principalr̄ intereſt. l. cū adoptio. ff. de adop. Idem ſi pr̄
hoc in teſtō diſpoſuit vt in. §. ſiquis. C. de naturalibus lib. ¶ Ali
quādo pater nihil diſpoſuit ꝛ filius legitimat̄ poſt mortē ꝛ tūc
non pōt legitimari niſi citatis his qui ex tali legitimatione lede
rent̄. allegāt not. in. l. pe. ff de nata. reſtitu. ꝛ per Barto. in. l. gal
lus. §. ꝛ qd ſi tn̄. ff. de lib. ꝛ poſthu. vñ ſuper caſu ꝓpoſito ſentiūt
manifeſte quod ſi legitimatio facta fuiſſet a patre viuēte q̄ ꝑiu
dicaſſet donatario. item qñ viuente patre iſti cōſiderāt cōſenſum
patris cuius principaliter intereſſet ꝛ nō illorūꝫ q ledi poſſent.
vñ ſi hoc eſt qñ donatio eſt facta ſub expreſſa cōditione ſi deceſſe
rit ſine filiis legitimis naturalibus. ergo idē dicendū eſt qñ cōdi
tio tacite ſubintelligit̄ a lege ex cōiecturata mente diſponentis.
arg. l. cū acutiſſimi. cū ibi no. ꝛ quod habet̄ in. l. iā hoc iure. ff. de
vul. ꝛ pup. cū ſi. ꝛ tamē in illis terminis pater etiā in vita diſpo
nendo nō poterat donatario preiudicare: qđ non eſt ex alio niſi
qꝛ ꝓcedit ex cōiecturata mente tempore appoſitionis conditio
nis ex quo pareꝫ affectionē ꝑſumitur habuiſſe ad filios legitima
tos. ex quibus apparet ſublata ſecūda rō Bal. ex rōnibus ꝛ autori
tatibꝰ doct. ¶ Scđo loco ꝑncipali reperio q̄ idē Bald. in. l. ſi. in
ſi. in ver. quero de filio legitimato. C. ſi qd in fraudē patro. quem
ibi ſequitur Pau. de caſt. vbi idem decidit qđ in. d. l. j. C. de inoſ
fic. dōa. dicit tria. ¶ Primo eñ adducit no. in. d. l. gallus. §. ꝛ qd
ſi tātum. ff. de lib. ꝛ poſthu. ꝛ in. c. quamuis. de reſcrip. in. vj. ꝛ ſic
vult q̄ per talem legitimationē nō videat̄ preiudicatū iuri tā q̄
ſito tertio: ſed ad iſtā rōnem reſpōdeo q̄ tale preiudiciū nō indu
cit̄ immediate ꝛ ſimpliciter ex actu legitimatiōis ſicut in. §. ꝛ qd
ſi tn̄. ex actu teſtōnis: ſed ex ꝑſumpta mente donātis vſq̄ a prin
cipio tempore confecte donationis q̄ cēſetur facta ſub tacita cō
ditione ſi liberos non habuero. lex eñ preſumit q̄ ſi donator ha
buiſſet filios nō feciſſet tā immenſam donationem. arg. d. l. cum
acutiſſimi. ideo reuocat̄ ibi talis donatio: ꝛ ita voluit glo. j. in. d.
l. ſi vnq̄. ꝛ clarius Bar. in. l. titia. §. imperator. ff. de leg. ij. eſt enim
fundata diſpoſitio in. d. l. ſi vnq̄. in coniecturata mente donātis
de qua in. d. l. cum acutiſſimi. qꝛ nō eſt veriſimile quod voluerit
extraneum proprie poſteritati preferri. que quidem affectio pari
ter ſe habet ad filium legitimatū ſicut ad filium legitimū natu
ralē vt ſupra probatum eſt. facit. l. hos accuſare. §. omnibus. ff. de
accu. vnde ſicut ꝑſumptio eſt q̄ ſuperuenientibus legitimis ꝛ na
turalibus pater noluerit donare ꝛ ineſt tacita cōditio: ita ſuper
uenientibus legitimatis. ita decidit Bald. in. d. l. cū acutiſſimi. in
ver. idē puto de legitimatis. ꝛ Pet. de anch. in cōſil. preallegato:
ꝛ ſic nō ſimpliciter ꝑiudicatur ꝛ legitimis ꝛ reſtitutis natalibꝰ.
ſed ex preſumpta mēte donātis a lege coniecturata ¶ Preterea
not. in. d. §. ꝛ quid ſi tantum. ꝛ in. d. §. quāuis. loquūtur quando
nō preiudicat: qꝛ nō trahitur retro in ꝑiudiciū iuris iā queſiti

tertio. ſed caſu noſtro dicamus qꝺ preiudicat: q2 vt ex nũc tp̄e legitimationis eſt vere legitimus vt .ꝺ. dixi. vñ Ioan. an. in .ꝺ. regula ſine culpa. dicit qꝺ ideo primogenitus legitimatus nõ preferť ſcꝺogenito: q2 nõ trahitur retro in preiudiciũ iuris iam queſiti ſecũdogenito ⁊ ad ar. qꝺ eſt vere legitimus rñdet qꝺ vt ex nũc eſt vere ſed nõ retro a tp̄e natiuitatis. ⁊ conſequẽter nõ dr̃ vere p̄mogenitus legitimus ⁊ ſic ſentit qꝺ ſi vt ex nũc poſſet dici primogenitus preiudicaret: q2 dicit vere legitimus ⁊ naturalis. ¶ Secũdo dicit Bal. qꝺ .l. ſi vnq̃. loquitur in poſthumo naturali. queſtio autẽ noſtra loquiť in poſthumo facto hominis. allegat .l. ar. l. ſilio quez pater. ff. de li. ⁊ poſth. ¶ Que rñſio nõ p̄cedit in caſu noſtro nã lex quaz allẽat Bal. multum differt a caſu noſtro loqtur enĩ in filio emãcipato legitimo adoptato ⁊ vult qꝺ nõ rũpaẗ exheredatio p adoptionem ibi tractãdo de obũbrãdo naturam in imagine ⁊ in fictione iuris p adoptionẽ. in caſu autẽ nr̃o de remouendo obſtaculũ ⁊ p̄hibitionem ⁊ detegendo ius naturale per legitimationez que actus eſt potentior: p3. Nam primo caſu teſtm̃ nõ rumpitur in terminis illis p̄ dicta arrogatione ſed in caſu nr̃o per legitimatiõem rumpitur teſtm̃. vnde ſunt valde diſſimilia. igitur nõ eſt bõa illatio .l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acqui. poſſeſſio. Et ad rõnem Bal. qñ dicit qꝺ in poſthumo facto hois nõ habet locũ .ꝺ. l. ſi vnq̃. eſt aduertẽdũ qꝺ ſi in tali poſthumo cõcurrit ſolũ vinculũ ciuile puta adoptiõis ſeu arrogatiõis extranei ⁊ tunc verũ diceret Bal. ⁊ ita ſentit ⁊ clarius Pau. de ca. ſ. vult in .ꝺ. l. ſi. dum allegat .l. ſi ita quis. §. ſi. ff. de leg. ij. vbi iſta cõditio ſi ſine filijs deceſſerit nõ deficit per arrogatiõez filij: ⁊ eſt caſus in .l.

8 fideicõmiſſum. ff. de cõdi. ⁊ demõſtr. † ⁊ licet filius adoptiuus ⁊ legitimatus equiparẽť. vt not. in .l. cũ in adoptiuis ad finem. C. de adopt. ⁊ not. gl. in .l. j. ff. ad municipales. ⁊ in .l. j. C. de municipi. ⁊ orig. lib. x. tamen in p̄poſito de vno ad aliud nõ valet argumẽtũ: q2 vt dicit Ioã. an. in dicto ti. de ſucceſ. ab inteſtato. ad fi. l3 filij adoptiui nõ faciant cõditiõem. ſi ſine filijs ⁊c. deficere tamen filius legitimatus facit. ex quo a legitimo ⁊ naturali nõ differt. Nam ꝑ adoptiuo de facili fieri poſſet filius teſtatoꝛe adoptando aliquẽ in filium. ſed legitimatio nõ impetratur ita de facili. vnde nõ habet locum rõ illarũ legũ. ⁊ ita vr̃ p̄bare text. in .ꝺ. l. fideicõmiſſum.

9 in verbo adoptiõis cõmẽto. † qꝺ verbũ cõmentũ ſignificat p̄prie aliquid inuentũ in fraudem ad excludendũ fideicõmiſſum. ⁊ hãc ſolutionẽ ad illa iura approbat Bart. in .l. ſi cognatis. ff. de re. du. ⁊ maxime p̄cedit ad dictã .l. ſi vnq̃. q2 poſſet vnus acceptari ⁊ reuocareť dõatio. ⁊ poſtea emancipari. ⁊ efficereť extraneus. ⁊ tamen dõatio ſemel extincta nõ reuiuiſceret vt declarat Bart. in .ꝺ. l. tatia. §. imperatoꝛ ꝙ nõ contingit in filio legitimato. ¶ Preterea filius adoptiuus nõ habet iura nature: ſed eſt legitimus ex diſpoſitiõe legis. appellatiõe autem filij venit filius legitimus q habet etiaz iura nature .l. filium diffinimus. ff. de his qui ſunt ſui vel ali. iuris. ⁊ fortioꝛ eſt legitimatio ꝙ adoptio in. §. adoptiõis in aut. qui. mod. natura. effi. ſui. vnde de vno ad aliud nõ valet argumentum vt declarat Bart. in .l. ſi te. C. de ſuis ⁊ legitimis.

a ¶ Diſpõ. l. ſi vnq̃. an hẽat locũ filio iam nato.

¶ Tertio loco Baldus dicit in .ꝺ. l. ſi. C. ſi quis in frau. patro. qꝺ licet legitimatio ſuperueniẽs nõ operetur in preiudiciũ dõationis iam facte vt in .ꝺ. l. ſi vnq̃. tñ quo ad iura teſtamentorum legitimatus bene habetur p̄ filio. aſſignat rationem differentie inter vtrunq̃ quoniam primum. ſ. dõatio eſt actus perfectus ⁊ irreuocabilis: vt in .l. vbi ita dõatur. ff. de dona. cauſa moꝛ. ſed ipſum teſtamentum eſt reuocabile nec ꝯfirmatur niſi per moꝛtem teſtatoris. vnde legitimatio l3 ſequatur poſt factũ teſtm̃ tamen p̄cedit cõfirmatiõe teſtamenti que fit per moꝛtem defuncti. ¶ Sed iſta reſpõſio nihil valet dicit mihi Baldus ſi legitimat⁹ excludit ſubſtitutũ nõne legitimatio fit poſtq̃ teſtm̃ eſt moꝛte cõfirmatũ ⁊ tñ facit ſubſtitutiõem deficere prout eſt communis concluſio. ergo ratio Bal. nõ eſt vera. vñ dicendũ eſt qꝺ illud qꝺ dicitur qꝺ act⁹ perfectus nõ reuocaẗ ex cã ſuperueniẽti. vt in .l. actus legitimi. ff. de reg. iur. ⁊ no. in .l. pluribus. §. ſi placeat. ff. de ver. ob. p̄cedit qñ ſi actus nõ eſſet perfectus irritaretur ex aliqua inhabilitate ſuperueniẽti preter intẽtiõez diſponẽtis. ſecus qñ tractaẗ de reuocatione actus ex preſumpta volũtate diſponẽtis tp̄e cõfecte diſpoſitionis: quia tũc etiã poſt actũ perfectũ reuocaẗ. caſus eſt .l. ꝺ. l. ſi vnq̃ ⁊ in .l. tale pactuz. in ſi. ff. de pact. ⁊ iſte eſt vera reſpõſio. Amplius dico qꝺ tũc inhabilitas vel cauſa ſuperueniens nõ irritat actum eo caſu quo actus cenſetur factus: ſed in terminis noſtris dõatio que fuit facta ſub tacita cõditiõe niſi liberos ſuſciperet nõ cenſetur facta hoc caſu ex preſumpta volũtate dõãtis quo liberi ſuperueniũt legitimati poſt perfectam dõationem ſicut qñ ſuperuenirent legitimi ⁊ naturales vt dictum eſt ergo cum hoc caſu nõ cenſeatur facta nõ tractatur de reuocatiõe actus perfecti ex quo deficit ꝯditio. ⁊ iſto mõ demõſtrandi vtitur Io. an. in addi. Specul. tu. ij. de ſucceſ. ab inteſta. in additio. que incipit Guido de ſuzaria. ¶ Ex quibus patet qꝺ ratiões Bald. nullo modo obſtant in caſu noſtro ⁊ ſic per vrgentes ratiões demõſtratum eſt ꝙ Bald. nõ

b ¶ Quanta ſit autoritas Dyni.

fuit recte loquut⁹. ⁊ ad ꝯfirmationẽ predictoꝝ adduciẗ qꝺ dicit Bar. in .l. ex facto. in .ij. col. ff. de vul. ⁊ pu. vbi vult ꝙ qñ filius legitimatur actus legitimatiõis perficiẗ per ſe: ſed perfecta legitimatio ſtatim ius diſpõit ꝙ legitimat⁹ ſuccedat ac ſi a principio fuiſſet nat⁹ legitimus. actus ergo ſuccedendi eſt acceſſorius ad legitimationẽ ⁊ eo ipſo ꝙ fili⁹ eſt legitimatus iura loquẽtia de legitimis extẽdũt ſe ad hũc legitimatũ iuxta no. in .ꝺ. l. j. §. lex falcidia. ⁊ hãc rõnez põderat Bar. in cõſi. cccxij. ⁊ ſic etiam tollitur reſpõſio Bal. in .ꝺ. l. fin. ad .ꝺ. l. ſi vnq̃. licet enim facto hois p̄ficiaẗ legitimatio: tamen actio reuocãdi eſt acceſſoria ad legitimationem ex diſpõne iuris: ⁊ ſic nõ facto hois ſ3 iuris diſpõne fit reuocatio p .ꝺ. l. ſi vnq̃. ¶ Confirmatur. nã licet diſpõ inducaẗ facto hois: ſi tñ immediate induciẗ a lege ẽ diſpoſitio legis ⁊ nõ hois. cai⁹ eſt not. in .l. interdũ. §. paterfamilias. ff. de here. inſtim. in vbo poteſtate iuris. quẽ text. ad hoc allegat Are. in .l. filius a patre. §. j. ff. de lib. ⁊ poſth. faciũt no. in .l. ſi in teſtõ. ff. de vulg. ⁊ pu. ¶ Ad idez facit nã reuocatio per .l. ſi vnq̃ fit ex tacita mente coniecturata a lege. arg. ꝺ. l. cũ acutiſſimi. ergo iſta tacita mens immediate p̄ſumitur ⁊ cõiecturatur a lege immediate. vñ cũ cauſa legis non ſit multum remota a reuocatiõe: ⁊ ſic cauſa ſine qua nõ haberemus tacitã voluntatem ⁊ non induceretur reuocatio que eſt legis diſpoſitio attẽdi debet. ar. l. q vxoꝛ. ff. de auro ⁊ ar. leg. ⁊ .l. ſociũ qui ī eo. §. ſi. ff. p̄ ſocio. ⁊ quod per illa iura eleg̃ter voluit Bar. in .l. ſ3 ſi plures. §. in arrogato. ff. de vulg. ⁊ pup. vñ cũ reuocatio inducatur in cõſequẽtiã ex diſpõne legis nõ induciẗ preiudiciũ ex actu legitimationis ſed in cõſequentiã ex diſpoſitione iuris. ⁊ quod facit etiã pro opinione illorum doc. conſulentiũ quos retulit qui volũt ꝙ in terminis noſtris vincẽte p̄te non regratur citatio. Adduco etiam ad premiſſa qꝺ voluit no. Pau. de ca. ī ſuo cõſi. cxxix. incip. ſuper pũcto iſto. vbi dicit ꝙ filius ſpurius ipediẗ ſuccedere propter defectũ nataliũ ⁊ nõ põt filius noiari: ⁊ in cõſequẽtiã nõ excludit ſubſtitutũ ſ3 immediate quod eſt legitimat⁹ remotĩ ſunt illi defectus quibus remotis in ꝯñtiã põt fili⁹ noiari efficitur ſucceſſibilis ⁊ in cõſequẽtiã excludit ſubſtitutũ etiã ſi non fuerit plene legitimatus: ſed cum eo ſuper defectu natalium diſpenſationis: q2 diſpenſatio trahitur ad ea que veniũt in ꝯſequẽtiã ad diſpenſationẽ vt notãt gl. ⁊ doc. in .c. cum inter. extra de p̄bẽ. ergo foꝛti⁹ idem dicendũ eſt in plena legitimatione. ex quib⁹ tolliẗ ratio q̃ in ꝯtrium fieri poterat. ſ. ꝙ in caſu noſtro filius erat nat⁹. ergo de eo cogitauit. ⁊ † ſic nõ habet locũ .l. ſi vnq̃. iuxta no. p Bar. 10

a in .ꝺ. §. imp̄atoꝛ. ⁊ per Bal. ⁊ Ang. in .ꝺ. l. ſi vnq̃. qñ ex quo nõ poterat filius nominari ⁊ nõ poterat ſuccedere habeẗ in p̄poſito ac ſi nõ fuiſſet natus .l. ſi poſt moꝛtẽ. §. liberi. ff. de cõtra tabu. vñ remotis defectib⁹ cenſeẗ de nouo natus. ⁊ ideo doc. dicũt ꝙ dr̃ poſthumus. ⁊ eo maxime: q2 vt ex nũc dr̃ legitim⁹ vt per Io. And. in .ꝺ. regula ſine culpa. ⁊ Bal. in .ꝺ. l. cã qui. ¶ Poſtremo remittendo ſe ad dicta Bar. in .ꝺ. l. ex facto. ꝙ .ꝺ. l. ſi vnq̃. habeat locũ in legitimato. decidit Pau. de ca. in .ꝺ. l. tale pactũ. §. ſi. Bal. etiã ī ſuo cõſi. mihi. cccccxij. incipiẽ. premittendum eſt. q cõſuluit ſuper eodem caſu ſup quo .ſ. retuli Io. de ligna. Bar. de Saly. ⁊ Fran. de rãpo. dicit iſta verba inuenio Dyn. allegaſſe pro parte ſpurij: q2 eũ reſtituens natalibus ⁊ reſtitutio remouet omnia obſtãtia .l. fin. C. de ſentẽ. paſ. item q2 poſthumus rumpit teſtm̃ ⁊ donationẽ .l. ij. §. ex his. ff. de inīu. ⁊ rupt. teſt. ⁊ .l. ſi vnq̃. C. de re. do. ⁊ q2 idem facit reſtitutio quod poſtliminiũ .l. ſi quis filio. §. pe. ff. eodem tit. ⁊ quia iura dicũt ꝙ nihil differt a legitimo. ⁊ ſic Bal. refert Dy.

b tenuiſſe iſtã opin. in foꝛtioribus terminis cui⁹ autoritas quãta ſit qui ignorat videat Cy. in .l. vnica. C. de ſenten. que pro eo quod intereſt. vbi dicit quod quãdo decidebat aliquã queſtionez dicebatur adeſſe tota ſynod⁹ legalis ſapiẽtie: ⁊ pro excuſatiõe quod cõtra Bald. ⁊ Saly. conſuluerim adduco tex. aurenz in .c. ego ſolis. ix. diſtin. Laus deo.

¶ Conſilium. ccxxvij.

1 ¶ Fideicommiſſum per que verba inducatur.
2 Alienatio an valeat pendente conditione.
3 Verba perpetuo remanere quid importent.
4 Alienare extra familiam an quis dicatur inſtituendo filias nuptas.
5 Filia nupta an dicatur agnata.
6 Fratris appellatione an veniat ſoroꝛ.
7 Pro dicto ſignificat cauſam.
8 Alienatione extra familiam prohibita an admittantur filij prohibiti an alij de familia. ⁊ nu. 10.
9 Alienatione prohibita an videatur p̄hibita heredis inſtitutio.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. Preſens conſultatio pulchra eſt ⁊ ſubtilis: ideo diligenter inueſtiganda. Non eſt dubium quod prime ſubſtitutiones facte filijs expirarunt: quia filius deceſſit cum filijs maſculis vt in .l.

in.l.filiuſfami.§.cū qs.ff.de leg.i.ꝛ tradit in.l.ex facto.§.ſi qs an-
tea.ff.ad tre.ſola igit difficultas reſtat ꝓpter ꝓhibitionem alie-
a nationis in qua teſtõr formaliter dicit.ꝰitē ꝓhibuit dicꝰ teſtator
alienationē quorūcunq; bonoꝝ immobiliū ſue hereditatis eo qꝛ
voluit ipſa bōa perpetuo permanere intra familiā dicti teſtato-
ris ꝛ pro vſu.ſ.deputando ꝛc.Circa cuiꝰ clauſule interpretationē
in actis alıas in teſtō diſpoſitis.pro eius diligēti inqſitione plu-
ra ſunt diſcutiēda ꝛ ſiītabꝰ dicti Gulıel.neceſſaria.¶Primū eſt
nunquid abſolute ꝛ ſimplr̄ indocat fideicōmiſſum inter illos de
familia vel tm̄ ſequuta alienatione cōtra ꝓhibitionē teſtatoris a
qua maxima pars ꝑſentis cōſolationis depēdet.¶Scōm poſi-
to qḋ tm̄ ſequuta alienatione ꝯ ꝓhibitionē an Guliel.inſtituēdo
heredes filias ſuas dicat feciſſe cōtra ꝓhibitionē ita ꝙ ſit locꝰ fi-
deicōmiſſo.¶Tertiū an poſt mortē ipſarū filiū vel filie ipſarum
admittant an vero aliȷ̄ de familia.¶Quartū poſito ꝙ abſolute
ꝛ ſimplr̄ induceret fideicōmiſſum valuerit inſtitutio facta de di
ctis filiabꝰ ꝛ qd iuris poſtea de aliȷ̄s filiarū poſt mortē ipſarū q-
bus diſcuſſis liqdata erūt oia iura filiarū dicti Gulıel.ꝛ deſcēdē
tia ipſarū.Circa primā difficultatē videbat primo aſpectu dicen
dū qḋ ꝑ ꝑdicta verba ſimplr̄ ꝛ abſolute inducat fideicommiſſuꝫ.
iſta cōcluſio videt probari ex plurimis.¶Primo qꝛ dicit eo qꝛ
voluit qm̄ verbū volo importat fideicōmiſſum.l.ȷ̄.in prin.C.cōia
de leg.ꝛ inſti.de ſingulis rebus ꝑ fideicōmiſſum relictis.in ſi.ꝛ in
l.verbū volo.C.de fideicō.ꝛ in.l.cū pater.§.volo.ff.de leg.ȷ̄.ex quo
ergo teſtator dicit ꝙ vult bona in familia ꝑmanere iſta verba vi-
dent expſſe fideicōmiſſum importare.¶Scdo regula eſt in mate
ria fideicōmiſſorū ꝙ ex qbuſcūq; verbis nedū diſpoſitiuis ſed ēt
qn̄q; enūciatiuis ꝛ qlıocūq; ꝓbari pōt de volūtate teſtatoris cō
ſtet de eiꝰ volūtate inducit fideicommiſſum.l.cū ꝓponebāt.ff.de
leg.ȷ̄.ꝛ.l.vnū ex familia.§.ſi.ꝛ ibi Bart.co.ıı.vbi ex his verbis ex
mēte indocit fideicōmiſſum nō dubitare ſe qodcunq; vxor eius
accepiſſet liberis eius redditurā.ꝛ probat in.l.ꝛ hoc modo.ꝛ l.l.
ꝛ eo mō.ff.de lega.ȷ.in qbus ꝓbat ꝙ ꝑ iſta vba rogo vt des cupio
credo te reſtituturū ſcio te daturū ꝛ ſilia vba inducitur fideicom
miſſum.ad idē.l.codicil.§.nūc.vbi dicit habes filios ſoroꝝ tuarū
quibꝰ relinques.ff.de leg.ȷ̄.per que verba inducit fideicōmiſſum
ad idē tex.in.l.fideicōmiſſa.§.hec verba.ff.de legat.iȷ̄.vbi inducit
ꝑ iſta verba cūcta habeas ꝑdiorū vt poſſint ad filios tuos ꝑueni
re.ſi ergo in ſupra dictis caſibus inducitur fideicommiſſum licet
verba non ſint vſquequaq; diſpoſitiua neq; proprie apta ad im-
portādū fideicōmiſſum ꝯtomagis in caſo noſtro in quo teſtator
dixit qḋ volebat bona ſua ꝑpetuo remanere in familia ꝛ eſt vſus
verbo volo qḋ eſt verbum ꝙ ꝓprie fideicōmiſſis attribuit vt l.ȷ.
l.ȷ̄.C.cōmunia de le.ꝛ in.d.§.ſi.inſti.de ſingu.reb.per fideicō.reli.
¶Tertio iſta cōcluſio videt cōfirmari.nam principalis intētio
teſtatoris fuit vt res in familia remaneret.ꝛ ad hoc vt intētio ſua
fortius haberet effectū adiuncit prohibitionem alienatiōis illa
enim verba qꝛ voluit inducūt cām finalem cū cōtineant alterius
vtilitatē quā grauari.l.titia.in ſi.ff.de cōdi.ꝛ demon.ꝛ.l.quibus
dictus.§.ſi.eo.ti.cauſa aūt finalis dicit in vnaqueq; diſpoſitione
ꝛ ſignificat principale intētum iuxta no.per Bar.in.l.ȷ̄.§.ſi.ff de
do.ꝛ no.in.c.cū ceſſante extra de app.igitur cū principale intētū
fuerit indocere fideicōmiſſum inter illos de familia illud videt
attendendū.l.cū virū.C.de fideicō.cum ſimi.
¶Quarto cōfirmat iſta cōcluſio nā cum vt dixi principale intē-
tum fuerit inducere fideicōmiſſum vt res in familia remaneret.ꝛ
prohibitio alienatiōis facta fuerit ad corroborationē fideicōmiſ
ſi.nā ſine prohibitione alienatio facta pendēte ꝯditiōe valuiſſet.
l.ſeruo legato.§.ȷ.cū ibi no.ff.de leg.ȷ.ꝛ in.l.fin.§.ſed qꝛ.C.cōia de
2 le.ſed ſi ꝓhibitio ſalienationis expreſſe ſit a teſtatore nō valet ali-
quo tpe alienatio glo.eſt no.in.l.cū pater.§.libertis.que oō eſt alī
bi ſm Bal.in.c.ȷ.de probi.feu.alie.per lota.ergo cū ad maiorē cor
roborationē fideicōmiſſi facta fuerit ꝓhibitio nō debet diminu
tionē ſeu ꝯtrariū effectū operari.l.legata inutiliter.ff.de leg.ȷ.ꝛ in
l.aȷ̄.§.ſi emācipatus.ff.de bo.poſ.cōtra tabo.Operari aūt videre
tur cōtrariū effectū ſi diceremus qḋ vbi teſtator ſolū dixiſſet volo
qḋ bona mea remaneāt in familia induceret ſimpliciter fideicō-
miſſum vbi aūt fuiſſet dictū qḋ nō poſſet alienari tunc haberet tm̄
locū ſequuta alienatione in caſo nō ꝑmiſſo ꝛ mō permiſſo qḋ nō
eſt dicēdū.nec aliqd operari videt neq; eſſe in conſideratione qḋ
priꝰ ꝑcedit ꝓhibitio ꝛ poſtea ſequat qꝛ voluit ꝛc.qꝛ ordo intelle
ctꝰ ꝛ nō ſcripture attēdi debet iuxta no.plene per Bar.ꝛ in.l.ȷ̄.
§.priꝰ.ff.de vulg.ꝛ pu.¶Quinto qꝛ verba etiā enūciatiua ꝑ mo-
dū cāe adiecta ab eo qui habet ꝑtātē diſponēdi inducūt diſpoſi
tionē vt tradit gl.bar.ꝛ doc.in.l.ſi ſocer.§.lucius.ff.ſo.ma.ꝛ not.
Bart.in.l.ex hac ſcriptura.ff.de do.in.iȷ̄.colū.ver.venio ad ſcōm
ꝛ in pe.col.ver.colligere ergo.ſi ergo vba enūciatiua per modū cāe
ꝓlata a teſtatore diſponūt ꝯtomagis vba directa ꝛ diſpoſitiua
de ꝑſñti ꝓlata per modū cāe diſponere debēt ꝯuis enim in teſtō
dicat qḋ teſtator prohibuit alienari eo qꝛ voluit iſta verba relata

ꝑ notariū in tertia perſona importāt io perſona teſtatoris dicē
tis qḋ ipſe dixerit ꝓhibeo alienari qꝛ volo qḋ bōa mea ꝑpetuo
ꝛc.ꝛ ſic ſunt verba de ꝑſñti diſpoſitiua ꝓlata ꝑ modū cāe nō aūt
enūciatiua de ꝑterito licet etiā dicto caſo diſponerēt vt l locis.ſ.
allegatis.¶Sexto iſta ꝯcluſio videt ꝓbari alia rōne.nā teſtator
3 voluit qḋ bōa ſua in familia ꝑmanerēt ꝑpetuo qḋ verbū intelli
gendū videt ſine tpis ꝑfinitione.l.cū debere.ff.de ſerui.vrba.pre
dio.ꝛ in.l.falſo.C.de diuer.reſcript.tradit in.l.ȷ.ff.pro ſocio.ſed ſi
diceremos fideicōmiſſum nō ſimpliciter inductū ſed tm̄ ſequota
alienatiōe ꝓhibita de facili poſſet ꝯtra eā ꝯtra euenire ꝛ fruſtra
ri intētio teſtōris ꝑ viā ſucceſſiōis ab inteſtato iuxta id qḋ habe
tur in.l.cū pater.§.cū inter.ff.de le.ȷ̄.ergo hoc nō eſt dicendū ſed
interpretādū eſt vt habeat effectū ſm qḋ fuit de intētione teſtato
ris.ar.l.in ꝯditiōe primū locū ꝑ pn.ꝛ.l pater ſeuerinā.§.cōditiōe.
ff.de ꝯdi.ꝛ demō.cū ſi.¶Septimo cōfirmat per ea q̄ ponit Bar.
in.l.pater.§.fundū.ff.de le.ȷ̄.nā ibi teſtōr ꝓhibuit alienationē vel
pignorationē ꝓpter verba que tm̄ videt ꝓhibita alienatio inter
viuos ꝛ ſi ꝯtra fieret legauit vt ꝓhibitū alienari fiſco deinde ſub
dit teſtōr ita eñ ſiet vt fundꝰ de noīe meo nunq̄ exeat.dicat ibi qḋ
filius potuit l teſtō fundū extraneis relinquere ad verba poſtea
prolata que videbant ꝓlata ꝑ modū cāe ꝛ rōnes per quas videbi
tur etiā ꝓhiberi alienatio in teſtō licet eſſet ꝑñalior dicto ar.l.cū
pater.§.dulciſſimis.ff.de le.ȷ̄.rñdet bar.qḋ illa verba nō fuerint
prolata ꝑ modū rōnis ſed fuerūt vba enūciatiua cuiuſdā futuri
euētus quē teſtator ſperabat euenire ꝓpter ſuā diſpoſitionē ſecꝰ
ſubdit Bar.ſi per modū rōnis ſubiūxiſſet ideo feci qꝛ volo in fa-
milia remanere.tūc qꝛ ratio eſt ꝑñalior dicto nō potuiſſet aliena
re nec l morte qꝛ teſtōr voluit ꝙ intra familiā remaneret ꝯuis ꝓ
hibitio eſſet ſpālis ita io caſo nr̄o l quo eadē vba appoſita fuere.
¶Octauo qm̄ ꝓhibitio alienationis ſit vt in familiaꝫ relinquat
inducit fideicōmiſſuꝫ vt eſt caſus in.l.peto in.§.fratre.ff.de leg.ȷ̄.
ꝛ in.l.filiofa.§.cū pater.ff.de leg.ȷ.igit in caſu nr̄o indocat fidei-
cōmiſſum in quo ſunt vba magis vrgētia.ꝛ pro his facit qḋ no.
Bar.in.l.pater.l.§.mater.in vltimis vbis.ff.de le.iȷ̄.vbi dicit qḋ
licet in illo tex.nō indocat fideicōmiſſuꝫ hoc ideo eſt qꝛ ibi iuſſit
ſeruari ſucceſſiōi ſue ꝛ ſic ꝑſonis incertis.ſ.heredibꝰ ſuis quos po
terat ſibi eligere ſecꝰ ſi filiȷ̄s ꝛ ꝑſonis certis qꝛ tunc inductū fuiſ-
ſet fideicōmiſſoꝫ.ar.eiuſdē.l.in ꝑn.ſed in cāo nr̄o iuſſit ſeruari in
familia ſua ꝛ ſic certis ꝑſonis ꝛ ſic videt inductū fideicōmiſſum.
¶Nono.ꝯcluſio iſta vt probari quaſi in terminis per ea q̄ ponit
Bar.in.l.q rome.§.coheredes.ff.de ver.ob.vbi facit dſtiam an ſit
facta ꝓhibitio ſimpliciter de nō alienādo extra familiā ꝛ tūc nō
videat inductū fideicōmiſſuꝫ.aut ſit facta ꝓhibitio de nō alienā
do extra familiā ꝛ adiecta clauſula vt l familia relinqueret vl ꝑ
ſimilia vba ꝛ tūc inducat fideicōmiſſoꝫ.ꝛ ita eſt caſus noſter.ꝛ ſe
quit ibi Jo.de imo.idē Raph.cu.ꝛ Pau.de ca.in.l.filiofami.§.
diui.in lectura paduana.ff.de le.ȷ.ergo fortius in caſo nr̄o in quo
fuerūt appoſita vba magis efficacia.Nec vt bona itelligētia bar.
ꝙ loquat in caſo quo alienatio fieret in caſu nō ꝑmiſſo qꝛ ſꝫ hoc
nō eſſet dſtia inter vnū ꝛ alterū caſum ꝓut bar.facere intēdet.Nā
etiā qn̄ eſt ſimplex ꝓhibitio de nō alienādo extra familiā locū hꝫ
fideicōmiſſum facta alienatiōe extra familiā vt in.l.volūtas.C.de
fideicō.ꝛ per bar.ꝛ alios.in.d.§.fratre.ꝛ Bar.ꝛ alios io.d.l.ſi ita
quis.§.cū lege.ff.de ver.ob.ꝛ ꝑ gl.in vbo filiȷ̄s in.l.codicillis.§.in-
ſtituto.ff.de le.ȷ̄.vt ergo ꝙ Bar.ſit de neceſſitate intelligēdus ꝙ
vltimo caſu qui eſt caſus nō poſt mortē heredis ꝓhibiti alienare
ſit locꝰ fideicōmiſſo ordinario ꝛ regulari qḋ locū habet etiā nul
la facta alienatiōe in caſo ꝓhibito.iuxta.l.ȷ̄.§.ſiue autē.C.cōmu-
nia de le.ꝛ qḋ bar.ita videat ſentire dicit manifeſte apparere:qꝛ
dicit qḋ hoc ſecūdo caſo nō pōt alienare qꝛ ſubiacet reſtitutiōi fi
deicōmiſſi vt in aut.res q̄ cōmunia de leg.qui tex.loquit l fideicō
miſſo ſimpliciter facto nō in eo qui dicit factus caſu quo ſequat
alienatio in caſu nō ꝑmiſſo Ex quibus oībus ꝯcludēdū vide
batur qḋ aliqoādo ꝛ primo teſtator ſimpliciter ꝓhibet alienatio
nem extra familiā ꝛ tūc non inducatur fideicommiſſum abſolu
te.ſed tantū eo caſu quo fieret alienatio.arg.tex.in.d.l.cū pater.§.
cum inter.naꝫ tūc teſtator ꝓhibēdo alienationē ſimplr̄ voluit fa
milie ſue prouidere nō relinquēdo ſed amputādo ꝛ precidendo
vias per quas poſſet trāſitus in poſteros impediri arguēdo a cō
muniter accidētibus iuxta.l.neq; natales.C.de ꝓba.nā per aliena
tiones que fiūt impediunt pleruq; bona in poſteros trāſmitti.ꝛ
ideo teſtatores aliquādo ꝓhibent alienari bona in vita tātū opi
nātes hoc ſufficere vt bona ad poſteros perueniant ad hoc tex.
no.in.l.cum pater.§.fundum.ff.de lega.ȷ̄.quo caſo non impedi-
tur alienatio per viam vltime volontatis vt ibi habetur.Quan
doq; tamē prohibet ſimpliciter alienationem extra familiā ꝛ ſic
cōprehendunt etiaꝫ alienationē que fieret in vltima volunrate.
quo caſo non prohibetur ſucceſſio ab inteſtato ꝛ ita loquit.d.§.
cum inter.Aliquando ꝛ ſecundo teſtator nō ſimpliciter ꝓhibet
alienari extra familiam:ſed vltra ſubdit quod vult quod bona

a ¶Declaratio
illoꝝ verborū
itē ꝓhibuit te
ſtator aliena-
tionē quorū-
cūq; bonoꝝ
immobilium
ſue hereditatꝫ
eo quia volu-
it ipſa bōa ꝑ
petuo remāe-
re intra fami
liā dicti teſta
toris ꝛ ꝓ vſu
ſ.deputādo ꝛ
an inducat fi
deicōmiſſum.

ſua perpetuo in familia remaneãt ⁊ tūc inducit fideicommiſſuʒ abſolute: qꝛ tūc teſtator nō ſolū videt voluiſſe vias amputare p quas impediret trāſmiſſio illorū bonorū in poſteros ſed etiā eos relinquēdo per illa vba que imponãt fideicōmiſſum vt pbaruʒ eſt. ſicut in. l. cū ita. §. in fideicōmiſſo. ff. de le. ij. ⁊ in. l. fi. C. de verbo. ſigni. Quo caſu per ſimplicē mortē grauati vʒ eſſe locus fideicommiſſo. l. heres meus. ff. de cōdi. ⁊ de. ¶ Et iſta ſunt que hāc primā difficultatē dubiā reddere videbãtur que ita ad longū in mediū adduxi qꝛ qdā ꝯſulētes dieb⁹ elapſis p ea conati ſunt me in hāc ſniam cōſentire: ſed mihi nō placuerūt vñ rogatus vt conſulereʒ recuſaui. ¶ Quibus tñ nō obſtãtibus ꝯtrariam ſniam indubitãter veriorē exiſtimo qꝺ imo in caſu nr̃o fideicōmiſſuʒ nō ſit abſolute inductū ita qꝺ per ſolā mortē grauati ſit loc⁹ fideicōmiſſo: ſʒ tñ ſequuta alienatiōe in caſu nō pmiſſo put. ſ. dicet. ⁊ pro fundamēto pmitto vba tex. in. d. l. peto. in. §. fratre. vbi iudicio meo eſt caſus hui⁹ qōnis. dicit enī tex. Fratre hrēde īſtituto petijt ne dom⁹ alienaret ſed vt in familia relinquerer. Que ſunt vba teſtatoris relata a iuriſcōſulto l. añ pſona teſtōris que reſoluunt hoc mō: a te fratre herede inſtituto peto ne domū alienes ſed in familia relinquas. que verba nō minus pñt importare vel non minus ſunt apta importare fideicōmiſſum imo plus ⁊ ſunt magis efficacia ꝙ multa vba poſita in. d. l. ⁊ eo mō. ⁊ in. d. l. ⁊ hoc mō. ⁊ in. d. l. vnū ex familia. §. fin. ⁊ in. l. codicil. §. matre. ⁊ in. d. l. fideicōmiſſa. §. hec verba. vt de ſe pʒ qꝛ non refert ad inducēdū fideicōmiſſum an teſtator ipſe relinquat put in iuribus preallegatis: an grauet heredē qꝺ relinquat. nā videmus qꝺ ſi teſtōr grauat heredē vt aliuʒ heredē faciat etiā improprīādo vba inducitur fideicōmiſſum. caſus eſt in. l. ex facto. in pn̄. ⁊ in. l. qui filiū in prin. ff. ad treb. ⁊ in. l. filiuſfami. §. vt quis heredē. ff. de leg. j. ⁊ in. l. imperator. §. pe. ff. de leg. ij. cū ſi. ¶ Ex quibus infero ſm̄ qꝺ pro deciſiōe preſuppono. ſ. qꝺ vba poſita in. d. §. fratre. vbi dixit peto ne alienes ſed vt in familia relinquas. nō minus ſunt apta ad fideicōmiſſum inducendū vel ſaltē ſunt ſufficiētia ad fideicōmiſſum inducendū ſicut verba placita in caſu nr̄o in quo teſtator pꝛhibuit alienationē ⁊ dixit volo qꝺ bona mea in familia permaneãt: qꝛ ſic verbū volo importat fideicōmiſſum vt dictū eſt ita verbū peto. l. peto. in prin. ff. de leg. ij. ⁊ inſti. de ſingulis rebus per fideicōmiſſum relictis. §. fi. nec ſicut dicēdo volo qꝺ bōa remaneãt in familia pñt fideicōmiſſuʒ importare ita dicēdo peto ꝙ heres in familia relinquat. ſ. per illos ad quorū manus res peruenerit: qꝛ hoc nihil aliud eſt dicere quā qꝺ res in familia permaneat. arg. d. l. ex facto cū ſi. ſ. allega. ⁊ ideo Bar. dicit ꝙ illa vba vt in familia relinqueret inducitur fideicōmiſſum vel per ſimilia vba prout ſunt verba de qbus in caſu noſtro. ¶ Ex quibus dico fatēdo multa in ꝯtrarium allegata qꝺ verba de quibus agimus ſunt apta ad fideicōmiſſuʒ inducēduʒ ⁊ hoc nō eſt negādū. ⁊ ita predūt multa in ꝯtrariū allegata. Sʒ difficultas ſtat que ſpecies fideicōmiſſi inducat. nā iſta eſt ſeparata queſtio de qua agendū eſt in caſu noſtro. ¶ Ex quib⁹ infero vnū certiſſ preſuppoſitū qꝺ termini caſus noſtri ꝙtū ad vim inducendi fideicōmiſſum non differūt a terminis. d. §. fratre. qꝛ in vtroqꝫ caſu eſt primo ſimpliciter facta pꝛhibitio alienationis nec dictū eſt extra familiā in caſu de quo agimus adiecit eo qꝛ voluit bona ſua in familia permanere in caſu. §. fratre. petijt vt domus in familia relinqueret. ſ. per oēs de familia vt pʒ ex illo tex. que verba ſunt eiuſdē virtutis ad inducēdū fideicōmiſſuʒ ſicut in caſu nr̄o. ⁊ hoc cōfeſſus fuiſſet Bert. in. d. §. coheredes. nec negari pōt. ⁊ ex ſuperiorib⁹ pʒ. Nec dicat aliquis qꝺ caſus noſter differt a caſu. d. §. fratre. qꝛ ibi nō eſt verbū perpetuo pūt eſt in caſu nr̄o qꝛ pro hoc nō dicit caſus differre qꝛ ⁊ ſi nō dicat pꝛhibitio realis dicit perpetua donec aliquis de familia extat ⁊ ſemp debet in familia remanere. caſus eſt in. l. cū pater. §. libertis. ff. de le. ij. ⁊ in. d. l. peto. §. fratre. vñ dixit do. Rapha. Cuma. in. d. l. vnū ex familia. §. ſed ſi fundū. p illū tex. qꝛ teſtōr grauat ne fundus exeat de familia tunc talia verba hñt actū ſucceſſiuū ⁊ pmanentē. ⁊ ſic ppetuo dʒ in familia remanere. arg. d. §. fratre. ⁊ pro hoc dixit ſe dixiſſe in. l. filiuſfami. §. diui. qꝺ qñ teſtōr dicit volo qꝺ alienes in familiā ſufficit ꝙ ſemel alienet in familiā ſecus ſi impſonaliter grauat ne res alienet extra familiā qꝛ tūc intelligit ppetuo vt in. d. §. fratre. vbi idē tenet per illū tex. idē Cuma. ⁊ ſic vult ꝙ in. §. fratre. pꝛhibitio etiā ſit ppetua ex quo eſt impſonaliter facta put voluit etiā ibi Bar. ⁊ idē per. d. §. fratre. eſt de mēte doc. in. l. filiuſfami. §. diui. ff. de le. j. ita dicit ibi preceptor meus. d. Alex. de imo. ¶ Cōfirmo hāc cōcluſionē. Nā etiā ſi pꝛhibeatur alienatio impſonalr̃ ꝑpetuo: tamē pꝛhibitio nō extendit vltra quartū gradū. caſus eſt i aut. de reſti. fideicō. ſed in. §. fratre. apparet qꝺ nō ſolū primus ſʒ plures vlteriores i gradu ad quos res pꝛhibita peruenit vt pʒ ex pceſſu illius tex. igit pꝛhibitio etiā ibi indicat ppetua. ⁊ ſic puto caſuʒ noſtrū nō differre a caſu. d. l. peto. i. §. fratre. ¶ Quarto ⁊ vltio pſuppono qꝺ in caſu nr̄o ⁊ in terminis. d. §. fratre. teſtator primo pꝛhibuit alienationem bonorū ſimpliciter quo caſu ſi nihil vlterius

dixiſſet teſtator in vtroqꝫ caſu talis pꝛhibitio alienatiōis tanꝙ nuda nō valuiſſet. caſus eſt in. l. filiuſfami. §. diui. ff. de le. j. ⁊ ideo qñ teſtator pꝛhibet alienationeʒ ſimpliciter apponit cām qꝛ voluit remanere vl̄ relinquere in familiā cenſet apponere ad oſtendēdū quare alienationē pꝛhibuit ⁊ ad validādū preceptū ꝙ licet ſine dicta cā fuiſſet nullū cū ea eſt validū put plene no. in. d. §. diui. ⁊ in. l. volūtas. C. de fideicō. ¶ Ex quibus cōcludo qꝺ aliqñ ⁊ pleruʒqꝫ teſtōr vult inducere fideicōmiſſum ita ꝙ vnus alterū gradatim ſic grauatus ſimpliciter poſt mortē reſtituere ⁊ ſic prouidere relinquēdo familie put caſus in. l. fi. C. de ver. ſigni. cū ibi no. ⁊ in. l. cū ita. § i fideicōmiſſo. ff. de le. ij. ⁊ i. l. ſi cognatis. ff. de reb. dubijs. ¶ Aliqñ teſtator non vult neqꝫ curat prouidere qꝺ res tranſeat gradatim de vno i aliū inter illos de familia ſed vult qꝺ ad quēcūqꝫ res trāſeat ꝙ poſſit trāſire quocūqꝫ titulo oīmodo nō trāſeat ad pſonā extraneā extra familiā ſed remaneat in familia ⁊ tūc pꝛhibet alienationē ⁊ adijcit cām. vel qꝛ vult qꝺ in familia relinquatur ⁊ hoc caſu nō inducit fideicōmiſſum ſimplr̃ ita ꝙ gradatim proximiores admittant ſed tñ in duobus caſib⁹. ſ. ſi fiat alienatio inter viuos. ſcḋo ſi fit alienatio extra familiā p viā inſtitutionis heredis. caſus eſt rotūdus in. d. §. fratre. quē induco ſecūdum principiū dū dicit ſi nō paruerit heres volūtati ſʒ domū alienauerit. ſuppleo Dy. ⁊ doc. ſ. inter viuos vel extero herede inſtituto deceſſerit oēs p fideicōmiſſum petierint. ⁊ ſic conditionaliter prohibitione ſic expreſſa. dicē ꝙ illi de familia pñt petere fideicōmiſſum ſi facta fuerit alienatio inter viuos vl̄ inſtituto extraneo: igitur altero illoꝝ nō interueniēte nō eſt loc⁹ fideicōmiſſo vt pʒ ex cōditionali arg. tex. in. l. lucius. §. titie. ff. de admi. tutor. ⁊ in. l. ſi fideiuſſor. §. ſi. ff. de pig. ⁊ tradit Joā. an. in. c. publicato. extra de elec. vñ videt ibi caſus valde clarus. ⁊ ibi hoc clare voluit Bar. vt pʒ ex diſtinctione ſua allegādo dictū tex. clariſſime hoc decidunt ibi Ray. ⁊ Bal. vbi diuidēdo tex. dicūt qꝺ i prima parte nō ponit q̄ſtio qñ familia vocat ad fideicōmiſſum dicit ꝙ vocatur duob⁹ caſibus. ſ. facta alienatiōe inter viuos ⁊ inſtituto herede extraneo ⁊ ſic pʒ ꝙ nolūt ꝙ inducat fideicōmiſſum abſolute: ſʒ in illis duob⁹ caſib⁹ tñ expreſſe i tex. hoc idē dicit ibi Paul. de caſt. Nā ſuper tex. in verbo fideicōmiſſum ꝯtūt petere dicit ꝙ illi de familia in primo caſu qñ facta eſt alienatio inter viuos ſtatim poſſunt petere. ar. l. cum pr̃. §. libertis. e. ti. ſed in ſcḋo caſu qñ eſt inſtitutus heres extraneus nō admittunt niſi poſt mortē ⁊ ſic pʒ qꝺ vult fideicōmiſſum illis duob⁹ caſib⁹ locū habere. ſed clarius hoc declarat ibi. d. Rapha. Cuma. q arguit ꝯ tex. nā cū tex. dicat vt in familia relinqueret. q̄ verba validāt preceptū nudū ſm eū. aut in vis qꝺ teſtator voluit illos de familia vocari poſt alienationē ⁊ tūc vr̃ ꝙ nō potuerit qꝛ relinquit rē alienā p. l. ſtich⁹. ff. de ma. teſt. aut in vis ꝙ pꝛhibita ſit alienatio ⁊ tūc nō videtur vocari illi de familia ex quo cū alienatio ſit nulla nō vr̃ cōtra factū. ad qꝺ argumētū rñdet ſubtiliter qꝺ immediate qꝺ pꝛhibet⁹ tētat alienare illi de familia cēſent inuitari ⁊ vocari. ⁊ ſic cū alienatio nō teneat illi vocant iure fideicōmiſſi. Nec enī pōt facere teſtator vt alienatio ſit nulla niſi virtute fideicōmiſſi. vt in. d. §. diui. ſʒ ſi eſt virtute fideicōmiſſi ergo eſt cōtemplatione illoꝝ de familia igit illi tūc vocant ⁊ iſt iuſtū qꝛ ſi ſolū nulla eſſet alienatio nō vocarent illi niſi vtute fideicōmiſſi ⁊ ſic vult qꝺ tūc inducat fideicōmiſſum qñ eſt ꝯ factū ⁊ nō abſolute. ⁊ i hoc nemine tepꝛo cōtradicēte. ⁊ miror qꝺ aliqs itelligat ꝙ ibi inducat fideicōmiſſum abſolute qꝛ falſiſſimū eſt. pmiſſa etiā pꝛbant p caſum in terminis iūcta gl. i l. pater. §. filiā. ff. de le. iij. ex quo tex. colligit duo notāda Bar. i ppoſito. primo dicit no. ꝙ iſtud fideicōmiſſum ē ꝯditionale. vcto vēdi. volo pertinere ad tales qꝛ itelligit pertinere. i. vēdere. nō inſpicit q ſupſit tpe vēditiōis deinde dicit ſcḋo not. qꝺ ſi pcedit diſpō pꝛhibitiua ⁊ alia ſimplr̃ ſeqt itelligit ſequēs diſpō ſub ꝯditione ſi ꝯ pꝛhibitionē facta fuit ꝙ no. ⁊ ſic vult ꝙ nō ſimplr̃ inducat fideicōmiſſuʒ ſʒ ſi fiat ꝯ pꝛhibitionē. vñ ille tex. cū ibi no. p Bar. decidit caſum nr̄m. Hoc etiā ex alio ꝯcludētiſſime demōſtrat nā. d. Rapha. cu. ⁊. d. Pau. de ca. i. d. §. fratre. opponūt de l. vnū ex familia. §. ſed ſi fundū vbi. q. ꝙ ſi talia. vbi etiam vlterior nō admiſſo proximiore vocant caſus ꝯtrarium hic. i. §. fratre. ſolutio dicūt qꝺ pdictus tex. in. d. §. fratre itelligit niſi grauatus reliquerit alicui vlteriori i gradu exiſti in familia ⁊ dicit pꝛbari Cuma. per tex. in. d. §. fratre. in vbo extero. quaſi dicat ſecus ſi vnū de familia inſtituiſſet qꝛ ille vocaret ēt ſi eſſet poſterior qꝺ dicit menti tenēdū. ⁊ hoc pꝛbat aptiſſime l. l. filiuſfami. §. cū pr̃. ſ. de le. j. vbi eſt caſus clar⁹. ¶ Ex qbus argnō ſic. qñ fideicōmiſſum inducit abſolute ita ꝙ vnus poſt aliū gradatim de familia admittit nō pōt grauat⁹ p ſuū teſtū fideicōmiſſario pꝛiudicare. l. ſi. C. de verb. ſigni. nō. in. d. auē res q C. cōia de le. ⁊ in. d. l. cū ita. §. in fideicōmiſſo. in qbus omnibus habemus ꝙ primiores admittuntur igitur nō poſſumus dicere ꝙ ibi ſit inductū fideicōmiſſum ſimpliciter ſed tātū ſequuta alienatiōe in caſu prohibito. ⁊ ideo ſi ſit alienatio in vlteriorem in familia ex quo non ſit in caſu pꝛhibito non

bēt o nō admittit proximior q2 nō eſt locus fideicōmiſſo. ⁊ iſta eſt vera ⁊ cōcludēs ratio in materia. ⁊ ſic cōcludo q2 l terminis dicti §. fratre. nō inducit fideicommiſſum abſolute. ⁊ ꝯſr in caſu noſtro cū non differant vt. ſ. probatū eſt.

¶ Et ſic reſpondet ad multa in cōtrariū allegata qð verū eſt q2 verba ſunt apta ad fideicōmiſſum ⁊ illud inducūt nec hoc negat ſed aliter ⁊ aliter inducit fideicōmiſſum in iuribus in contrariū allegatis. ⁊ pro iſta opiniōe etiā videt caſus ⁊ ibi Ange. in aut. de reſti. fideicō. vbi Ang. ponit teſtm̄ ⁊ codicillū in qbus teſtator ꝓhibuit alienationē. q2 voluit qð perpetuo remaneret in familia ⁊ ita iuſſit. tandē vnus inſtituit filiū ſuū poſthumū. ⁊ ſi nō naſceretur vel in pupillari etate decederet ſubſtituit matrē ⁊ ſic vxorem nato ⁊ mortuo poſthumo vxor ⁊ ſic mater petebat bona alienari ꝓhibita. ecōtra inſtabāt illi de familia fundātes ſe in ꝓhibitiōe ⁊ qð alienauerat extra familiā imperator pronūciat ꝓ vxore ea rōne q2 ꝓhibitio nō extendit vltra quartū gradū ⁊ ille poſthumus erat in vlteriori gradu. vñ illū tex. induco dupliciter.

¶ Primo q2 ſi ibi nō fuiſſet vltra quartū gradū ꝓualuiſſet allegatio illorū de familia qui ſe nō fundabāt l fideicōmiſſo ſimplr ſed in alienatiōe facta extra familiā. ⁊ ſic pꝫ qð a tali alienatiōe nec cauſatur fideicōmiſſum nō ſimpliciter a morte.

¶ Scðo fortius induco nā teſtator ibi ꝓhibuit alienationē q2 volebat qð in familia perpetuo eſſent ⁊ qð de noīe ſuo nunq̄ exirēt. ſi diceremꝰ qð per iſta verba principalr induceret fideicōmiſſum ⁊ ꝓhibitio fieret ad corroborationē ſequeret quā diſpoſitio eſſet fauorabilis qð fideicōmiſſuꝫ duraret quouſq; aliqs de noīe reperiret ⁊ de familia. ⁊ ſic qð ꝓhibitio tanq̄ acceſſoria etiā duraret vltra quartū gradū. arg. regule cū pricipalis. ff. de reg. iur. ⁊ regule acceſſoriū. de reg. iur. lib. vj. ⁊ maxime q2 talis ꝓhibitio dici debet fauorabilis cū pncipalis diſpoſitio intēta eſſet fauorabilis arg. l. except. ff. de cōdi. inde. cuius ꝯtrium ibi decidit qð nō extēdit vltra quartū gradum ꝓhibitio ⁊ poſito q ꝓhibitio nō deberet extendi debuiſſet remanere fideicōmiſſum qð tanq̄ principale nō deberet a ſuo acceſſorio regulari. l. ex pupillari. ff. de vulga. ⁊ pupil. cuius ꝯriuꝫ ibi decidit. ſ. qð eoipſo qð expirat ꝓhibitio expirat fideicōmiſſuꝫ ergo dat intelligi qð fideicōmiſſuꝫ cauſatur a ꝓhibitione. qð ſic intelligo nā intētio teſtatoris nō eſt velle inducere fideicōmiſſum regulariter inter illos de familia ſed tm̄ prouidere ne res exeat extra familiā. ⁊ ideo facit ꝓhibitionē alienationis. ſed q2 talis ꝓhibitio tanq̄ nuda nō valeret vt in. d. §. diui. adijcit cām ad validandā ꝓhibitionē quā tamē tanq̄ finalē intēdebat ad iſtū intellectū ne res extra familiā exiret ex qua adiectione cauſe de neceſſitate reſultat fideicōmiſſum ſi fiat alienatio in caſu non ꝑmiſſo ꝓut in. d. §. fratre. ⁊ ſic videt tm̄ voluiſſe prouidere ne impediat trāſmiſſio ad illos de familia ꝑ alienationē inter viuos vel etiā per viā teſtamēti diſponēdo in extraneos: nō autē videt cogitaſſe de ſucceſſionibꝰ abinteſtato q2 illis mediantibus nō ſolent bona ad extraneos peruenire vt pꝫ per totū titu. ff. de ſuis ⁊ leg. ⁊ C. de ſuis ⁊ le. ⁊ de legitimis heredibꝰ de quo etiā infra in tertia difficultate dicetur. ⁊ iſta eſt verſus dicāt alij quicquid volūt. Et hoc nō intelligit bar. in. d. §. coheredes. ⁊ qui aliter intelligit male intelligit qð declaro. nā Dy. arguebat ibi ꝑ illū tex. qð licet aliquis eſſet ꝓhibitus aliēare extra familiā poterat alienare extra familiā requiſitis illis de familia ⁊ nolētibꝰ emere qð Bar. verū intelligit qñ ſolum eſſet ꝓhibitus alienare extra familiā. ſꝫ ſi eſſet adiectū vt in familia relinqueret vel ſimilia verba. vt in. l. peto. §. fratre de le. ij. tūc nō pōt alienare tanq̄ res que ſubiacet reſtitutiōi vt in aut. res q̄. C. cōia de le. vba ſunt bar.

¶ Capiamus primū caput in quo volūt qð Bar. intellexerit qð inducat fideicōmiſſum in caſu alienationis. ſed hoc eſt falſuꝫ q2 Bar. intellexit qð tunc nullū īducatur fideicōmiſſum. nā ex quo dixit cautelā Dy. ꝑcedere qñ nullū preſupponebat fideicōmiſſuꝫ igitur Bar. nō ꝑſupponit. Quinimo Bar. nō poteſt hoc ſentire ex quo vult tūc ſequēdo Dy. qð requiſitis illis de familia nolētibus emere qð poſſit alienare inter viuos qđ ſi inductū eſſet fideicōmiſſum in caſu alienatiōis ꝓhibite non procederet cautela Dy. q2 poſſunt dicere illi de familia nolumus emere ⁊ nolumus q extra familiam alienetur ⁊ caſu quo alienet volumus admitti per id qð habet in. d. l. vnū ex familia. §. ſed ſi fundum. ⁊ in. d. l. cū pater. §. libertis. ⁊ in. §. cū inter. de leg. ij. ⁊ aliud eſt querere nunquid hoc ſit verū qð īducatur fideicōmiſſuꝫ: q2 gl. in. §. inſtituto. ⁊ ibi Jmo. ⁊ Pau. de caſt. Cuma. ⁊ multi in. §. coheredes. tenent q īducatur Cy. ⁊ Sal y l. l. quof. la ꝯma. C. de fideicōmiſſis. ⁊ que tere qd Bar. voluit. qð etiā confirmatur ex alio q2 Pau. de ca. in. §. diui. ⁊ l. l. quof. C. de fideicō. eo caſu quo volūt qð inducitur fideicōmiſſum ꝑ ſolā ꝓhibitionē alienationis extra familiam tenet q tūc requiſitis illis de familia nō poſſit fieri alienatio. ⁊ ita dicit do. Alexā. in. d. §. coheredes. arg. d. §. libertis. ⁊. l. pater. §. familiā cū ibi no de leg. iij. ⁊ dicit eſſe de mēte Bart. q eo caſu quo inducitur fideicōmiſſum nō poſſit fieri alienatio irrequiſitis illis de familia ⁊ ſic cōcludo q̄ Bar. vult q in primo caſu nō īducatur fideicommiſſum ⁊ poſſit fieri alienatio requiſitis illis de familia.

¶ Capio nūc ſecūdū caput ⁊ dico q in hoc ſcðo capite bar. vult q inducat fideicōmiſſum quādo adiecta ſunt illa vba vt in familia relinqueretur vl ſimilia. allegat tex. in. d. §. fratre. nec declarat quō inducat an ſimplr vel qñ ſit ꝯ ꝓhibitionē. vñ itelligi debet ſm tex. in. d. §. fratre. vbi ponit caſum Bar. ⁊ illū allegat. ſed in. §. fratre. nō inducit fideicōmiſſum ſimpliciter vt plene probatū eſt igit ⁊c. ⁊ licet poſtea Bar. dicat qð nullo mō pōt alienari tanq̄ res que ſubiacet reſtitutioni per autenticā res que. in hoc bar. nō ꝯtradicit. imo vult q ſicut res q̄ ſubiacet reſtitutioni nō pōt alienari quin adueniēte caſu reſtitutionis reuocet alienatio. vt in. d. aut. res q̄. ita ſi alienet ꝯ ꝓhibitionē dicitē eueniſſe caſuꝫ reſtitutionis ⁊ ſic militat diſpoſitio dicte aut. ⁊. l. ſi. eo. ti. ⁊ iō forte bar. nō dixit q2 res ſubiacet reſtitutioni q2 nō eſt veruꝫ dicere qð res ſubiacet reſtitutiōi ſimplr ſed ſm qd ſi ſequat alienatio. ar. l. hoc legatū. ff. de leg. iij. ſed dixit tanq̄ res que ſubiacet ⁊c. quaſi diceret ſimpliciter nō ſubiaceat niſi vt dixi ⁊ eſt dictio tanq̄ nota improprietatis vt ꝑ bar. in. l. oēs populi. in. vj. q. princ. vbi tractat de ar. ⁊ ꝯtrario ſenſu. ff. de iuſti. ⁊ iure. ⁊ per Bar. in. l. apud antiquos. C. de fur. ⁊ iſta eſt vera mens Bar. q̄ intelligētibus clare apparet per quā apparet manifeſta dfīa inter primū caſum ⁊ ſcðm Bar.

¶ Nec premiſſis obſtat que ponit Bar. in. l. pater. §. fundū. ff. de leg. iij. qm̄ Bart. vult ibi illud idē in. §. fratre. dicit em̄ q ideo ibi nō intelligit ꝓhibita alienatio in extraneū niſi in vita ⁊ non ꝑ viā inſtitutionis: q2 tm̄ fuit ꝓhibita in vita. ⁊ licet aſſignet ibi ratio generalis in dū dicit ita em̄ fiet. bar. rñdet vt ſupra dixi q ſūt verba enūciatiua futuri euentus ſecus ſi eſſent prolata per viam rationis q2 tūc referēdo ad ſuperiora vult q cēſeat ꝓhibita etiā per viā inſtitutionis in quo caſu eſt locꝰ fideicōmiſſo ſm terminos dicti. §. fratre. q2 nō eſt generalior dicto. nō nūt ex dictis ſuis poſſumus aliquo mō inferre q voluerit fideicōmiſſum ſimplr ⁊ abſolute induci ſed tm̄ quādo fieret cōtra ꝓhibitā alienationē. ⁊ ita intelligit Bar. in. d. l. pater. §. mater. in vltimis verbis.

¶ Ex quibus ſunt ſublata oīa fundamenta in contrariū allegata. ⁊ ſic concludit q l caſu nō inducitur fideicōmiſſuꝫ ſi ꝯtra fiat ꝓhibitio de nō alienādo. ⁊ hāc opinionē tenet inſignis ꝓceptor meꝰ poſt longā diſcuſſionē do. Alexā. de Jmo. in. d. §. coheredes. ⁊ pluries ſecundū iſtā cōſuluit. ⁊ eſt cōis ⁊ veriſſima. ⁊ ſic prima queſtio ſit expedita in qua lōgior quā opꝰ eſſet fui. vt dixi ꝓpter altercationē q̄ habui cū cōſulentibus cū alia parte quorū opinionē adherere nolui ⁊ hoc de prima. ¶ Circa ſcðā q̄ſtionē videbatur ꝯcludēdū qð eſſet locꝰ fideicōmiſſo ad qð oſtendendū ꝓſuppono q ꝓhibita alienatione extra familiā ꝓhibita cēſetur īſtitutio heredis. caſus eſt i. d. l. peto. §. fratre. ¶ Scðo ꝓmitto qð ſupra plene fuit diſcuſſuꝫ. ſ. qð qñ res alienatur extra familiā tūc eſt locꝰ fideicōmiſſo ⁊ admittūtur alij de familia ad reuocādū. caſus eſt l

4 d. §. fratre ¶ †Quibꝰ ſuppoſitis arguitur. iſte Baſtiel. inſtituendo heredes filias nuptas dicitur extra familia alienaſſe igit niſi de familia admittūtur ad fideicōmiſſuꝫ bonoꝝ alienatoꝝ. ꝯſtia pꝫ ex ꝑmiſſis. antecedēs ꝓbatur q2 filia nupta videtur amittere genus ⁊ familiā patris ⁊ tranſire in familiam mariti ſm Bald. in. l. femine. ff. de ſena. ⁊ nō videtur eſſe amplꝰ de deſcendentibus patris vt dicit no. Bar. per illū tex. in. l. quoties. C. de priui. ſcho. lib. xij. Nā videmꝰ q licet domiciliū originis mutari nō poſſit. l. aſſumptio l pri. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. ff. ad muni. tamē mulier nupta pdit domiciliū originis ꝓpter matrimoniū ⁊ efficitur de domicilio viri vt voluit gl. i. l. origine. C. de muni. ⁊ origi. li. x. quā bar. Ange. ⁊ doct. dicūt ſingularem i. l. cū quedā puella. §. quoties. ff. de iuriſdi. om. iu. Nec mirū q2 vna caro efficiūtur vt l. c. debitū. de biga. vnde dicit Bal. l conſi. qð icipit nuptie. q origo viri reputatur vxoris: q2 vxor vnitur viro tanq̄ digniori. ⁊ eadē eſt conditio vnitorū. vt l regula qð l dubijs. de ꝯſecra. eccle. vel alta. ⁊ no. l. c. i. ne ſede vacan ¶ Ex qbus videbatur ꝯcludi q filie nuore dicātur extra familiā patris ⁊ ſic alienatio facta l eas dicatur facta extra familiam. ⁊ ꝯſequenter ſit locus fideicōmiſſo. ¶ Quibus tñ nō obſtantibus ꝯriam ſniam veriorē exiſtimo ⁊ pono duas concluſiones. ¶ Prima eſt q imo alienando l filias nuptas non dicitur Gniſi. alienaſſe extra familiam ⁊ cōſequenter nō eſt locus fideicōmiſſo. Hanc cōcluſionem probo prīo per caſum vulgatum qui decidit queſtionē i. l. voluſmus. la ꝑma. C. de fideicō. vbi pater prohibuit filios alienare extra familiā dicit ibi q filꝰ pōt alienare l ſororē filiam teſtatoris. ⁊ ſic pꝫ q filia eſt de familia patris nec ex illa diſtinguit an eſſet ſoror nupta vel non ſed generaliter lex hoc decidit. igitur generaliter debet intelligi. l. de pretio. ff. de publiciana. ex. dſti. ſi romanorum. ¶ Confirmatur iſta concluſio ſecundo magis l ſpecie ex his que dicūt ibi Bal. ⁊ Paul. de caſt. vbi querūt de rōne dubitādi: q2 illa lex videbat de indubitabili cum filia dicatur patri agnata ⁊ ſic de familia. l. ꝓnūciatio. ad ſi.

ff.de ver.ſig.⁊ reſpōdēt qḋ ratio dubitandi erat q2 forte illa ſoror
erat nupta.vñ nō videbaꝫ amplius de familia pr̄is ⁊ fratris.hoc
tamē nō obſtāte ꝯtrariū decidit ibi imꝑator qḋ uno ī filiā nuptā fie-
ri potuit alienatio tanq̄ᵽ exiſtem de familia q2 vere eſt de familia.
⁊ hoc ſequunꝫ Moder.⁊ ſic decidiꝫ ibi queſtio noſtra ſm̄ intelle
ctū Bal.⁊ Pau.approbatū a moder. ¶ Cōfirmaꝫ tā.nam ibi
qui ſunt agnati ⁊ de agnatione dñt de familia.l.ꝓnunciatio.§.
familie.ff.de ver.ſig.⁊ per Bar.Bal.⁊ alios in.l.ſi.C.de ver.ſig.⁊
per bar.l.l.cū ita.§.l fideicōmiſſo.ff.de legat.j.ſed filie femine ſunt
agnate patri ⁊ fratri q2 ꝑ matrimoniū nō tolliꝫ agnatio.igitur
dñr de familia.qḋ aūt nō tollaꝫ agnatio tenēt doc.l.d.l.volūtas.⁊
ꝓbatur l.§.itē vetuſtas īſti.de here.que ab in te.vbi tex.dicit qḋ fi-
lie ſunt ⁊ tāq̄ᵽ agnate ſuccedūt ſed tātū filij tāq̄ᵽ cognati ⁊ ſic vult
5 qḋ † filie nupte ſint agnate.⁊ hoc eſt clarum igiꝫ ſunt de familia.
¶ Quarto ad idē accedat nā agnati ſunt deſcendētes per viriles
ſexū.l.ij.§.j.ff.de ſuis ⁊ legitimis.ſed neptis ex filio dicitē de deſce-
dentibus ꝑ virilē ſexū vt l.l.lege.xij.tabularū.C.de leg.here.⁊ not.
gl.Bald.⁊ Moder.i.l.gallus.§.nūc de l.ff.de li.⁊ poſt.igiꝫ ſunt
agnate ⁊ cōſequēter de familia vt l.d.l.pronūciatio.ff.de verbo.
ſigni.⁊ ꝙ filia nupta nō deſinat eſſe agnata ꝓbaꝫ q2 remanet ī
ꝑtāte patris.l.filie licet.C.de colla.⁊ l.ſi.⁊ ibi bal.C.de bo.que lib.
⁊ ſic remanet ſua.l.j.§.ſuos.ff.de ſuis ⁊ legi.⁊ qḋ remaneat ſua eſt
caſus l.l.j.ff.de col.dot.ſi remanet ſua igiꝫ remanet agnata.l.ſcri-
pto.vñ liberi dū dicit qḋ q nō eſt ſuus ſi eſt de liberis ſine dubio
non eſt agnatus qm̄ eſt l.j.loco ſi eſt agnata ergo de familia pro-
pria.l.ꝓnunciatio. ¶ Preterea qḋ remaneat ꝑprie ī familia eſt
caſus l.l.filius emancipatus.⁊ l.l.pater nubenti.ff.de col.dot.que
loquunꝫ de conferentibus dotes:⁊ tamen dñr eſſe in familia pa-
tris ⁊ ſic de nuptis. ¶ Ad cōtrariū reſpōdeꝫ ꝙ quo ad quedā di
citur mutare domicilium ⁊ ſeq domiciliū viri ꝓut declaraꝫ per
Bar.l.l.ſi.§.idē reſcripſerūt.ff.ad mu.⁊ plene no.doct.l.l.cū que-
dā puella in pri.vbi late dixi.ff.de iuriſ.om.iu. Ex quibus conclu
ditur qḋ cū facta fuerit alienatio per viā īſtitutionis ī filias nō
dicitē facta alienatio extra familiā ⁊ ꝯſiter nō eſt purificata cōdi-
tione fideicōmiſſi ex quo factū nō eſt ꝯ ꝓhibitionē teſtātis per id
qḋ habeꝫ i.§.fratre.vt.ſ.dictum eſt ⁊ ꝙ qm̄ pater inſtituit filias
nō dicaꝫ facere ꝯtra dictā ꝓhibitionē ⁊ ſic nō dicatur alienare ex
tra familiā.eſt caſus rotundus ī aut.de reſti.fideicō. ¶ Sed con-
tra ꝑmiſſam cōcluſionē fortiter argüiꝫ ⁊ iſtaꝫ nā licet appellatio
ne familie ⁊ agnatorū veniāt femine nate ex maſculis tñ ſi ex mē-
te teſtatoris oſtendi pōt qḋ itellexit tm̄ de maſculis ⁊ ſic de fami-
lia maſculorū ⁊ nō de feminis ſeruāda eſt volūtas teſtātis.l.in cō
ditionibus ꝑmum locū.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ l.l.ex facto.la grāde.
ff.de here.inſti.⁊ i.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.in legatis.ff.de leg.j.ſed in ca-
ſu noſtro ex mēte teſtātis videnē tñ includi maſculi appellatiōe
filie dū dixit qḋ voluit dicta bona perpetuo in familia permane
re igiꝫ ⁊c.ꝙ aūt ita colligaꝫ ex mēte oſtendiꝫ diſpoſitis ī teſtamē-
to ī pluribus locis. ¶ Primo in legato facto fratri ipſius teſta-
toris ⁊ quibuſdā alijs de domo ſua ⁊ deſcendētibus maſculis ab
eis ⁊ ſic pꝫ ꝙ reſpectu trāſuerſaliū ſuorū voluit maſculos cōſer-
uare ⁊ preferre feminis excluſis ita dū cōſiderauit familiā ſuorū
deſcēdentiū vꝫ intellexiſſe de maſculis q2 vna pars teſtamēti per
aliā declaraꝫ.l.q filiabus in pñ.⁊ l.ſi ſeruus pluriū in ſi ff.de leg.j.
¶ Scḋo probaē ex c.teſtamēti dū poſt mortē omniū liberoꝝ ſine
liberis maſculis voluit fieri collegiū.⁊ ſic tm̄ maſculos poſuit in
conditione nō feminas ꝑ quas collegiū nō fuiſſet excluſuꝫ vt de-
cidit Bar.l.l.cū annus.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊ ſic videꝫ voluiſſe bo-
na penes maſculos conſeruari.ar.eius qḋ no.gl.in.l.lucius.ff.de
here.inſti.⁊ per ꝯñs illa vba.q2 voluit bona ſua in familia.vidē-
tur intelligenda de familia maſculorū. ¶ Tertio cōfirmaē ratio
ne coloꝛata.Nā l.c.ſubſtitutiōis collegij teſtator prefert omnes
liberos maſculos collegio.ſecundo loco l.c.ꝓhibitiōis prohibet
ad duplicē effectū.primo vt remaneant ī familia.ſcḋo pro vſu de
putādo.⁊ ſic q2 pri⁹ nominauit familiā illā ꝑmiſit.l.quoꝫ.ff.de vſu
fru.ergo loquiꝫ de familia q̄ prefer ꝫ collegio:ſꝫ collegiū nō exclu-
diꝫ ꝑ feminas vt pꝫ l.c.ſubſtitutiōis collegij igitur nō loqtur de
feminis exñtibus de familia ſed tantum de maſculis. ¶ Quarto
probaꝫ q2 teſtator nō habuit cōſiderationē ad filiam propriā ſed
filios maſculos ⁊ deſcēdētes maſculos pretulit ⁊ etiā monaſteriū
igitur nō videꝫ habuiſſe reſpectū ad filias nepotū.arg.ei⁹ qḋ di
xit Bar.l.l.ſi.ff.ad trebel.⁊ do.Raph.⁊ poſt eū do.Pau.de caſt.
l.l.j.C.de condi inſer.⁊ Pau.conſulendo prout dicam in vlti.q.
¶ Quinto cōfirmaꝫ.nā ex quo nō vocauit filiā ꝑpriam ſed tātū
maſculos poſuit ī cōditione ad excluſionē monaſterij videꝫ vo-
luiſſe bona remanere ī familia per quā agnationis ⁊ familie di-
gnitas cōſeruaꝫ arg.eius qḋ habeꝫ in.l.j.in ſi.ff.de ventre inſpi.⁊
per Bal.l.l.maximū vitiū.C.de lib.preteri.⁊ per Joā.an.referen-
tem diſputationē Jaco.de are.in addi.Spec.in titu.de ſucceſſio.
ab inteſtato. ¶ Sexto ⁊ vltimo probatur q2 ex forma ſtatuti Bo-
noníenſis neptis excluditur ab hereditate paterna ⁊ auita.igiꝫ
cū volūtas teſtatoris cōformis in dubio eſſe cenſeaē diſpoſitioni
ſtatutoꝝ vt notat Bart.in.l.heredes mei.§.cum ita.⁊ ibi late
Moder.ff.ad tre.videꝫ intellexiſſe teſtatorem de familia maſcu-
loꝝ non feminarū ⁊ pro hoc facit qḋ pulchre cōſuluit do.Ant.ī
ſuo ꝯſi.ix.incip.viſo puncto.vbi ponit caſum qm̄ pater inſtituit
filiū ⁊ ꝓhibuit alienare q2 voluit ad poſteros ⁊ ſucceſſores ſuos
peruenire dicit qḋ maſculi cōprehēdunē ne cōtingat hereditatē
ad extraneos euagari.⁊ hoc q2 erat ſtatutū ī loco qḋ ſtātib⁹ ma
ſculis femine nō ſuccederent.⁊ hec videbanꝫ aliquātulū cōſulta
tionē difficultare. ¶ Sed multipliciter poſſumus ꝯcluſionē pre
miſſam ⁊ predictis obiectionibus que vere nō obſtāt defendere.
Et in primis pulchra cōſideratiōe tenēdo ꝓut firmatū eſt quod
nō ſit locus fideicōmiſſo niſi facta alienatione cōtra ꝓhibitionē
prout dictū eſt l.l.q.Nā clarū eſt qḋ de ꝑprietate ſermonis ⁊ ſm̄
iuris diſpoſitionē dicte filie femine cenſeanꝫ eſſe in familia ꝓut
ſuperius ꝓbatū eſt.vnde cōſidero qḋ licet ex diſpoſitis in teſtamen
to ⁊ alijs cōiecturis videaꝫ teſtator voluiſſe cōſeruare familiam
maſculorū tñ pro hoc nō tolliꝫ quominus illis verbis.q2 voluit
bona ſua in familia ⁊c.nō cōprehendanē femine ſed interpreta-
tio ꝑdicta ꝙ voluerit ꝯſeruare familiā maſculoꝝ operēꝫ qḋ ad-
ueniēte caſu fideicōmiſſi primo maſculi de familia admittanē ex
feminis de familia ꝑferanē.Hanc interpretationē ego probo ex
his q̄ ponit no.Pet.de ancha.l.tres fratres.ff.de pac.argu.eoꝝ
6 que dicit ibi Bal.in.j.no.vbi vult ꝙ † appellatiōe fratris veniat
ſoror.vñ dicit ꝙ ſi ſtatutū excludit feminas propter maſculos ex
teſtator inſtituat filios qḋ exiſtētibus maſculis femine nō cōpre-
hendantur.eis aūt deficiētibus tempore mortis nō dixiſſet femi-
nas in inſtitutiōe nō cōprehendi q2 vult ꝙ reguletur diſpoſitio
ſm̄ formā ſtatuti.⁊ ꝓbaꝫ ex his q̄ ponit Bart.in.l.vt iuriſiuran.
§.ſi liberi.ff.de oper.liber.⁊ Bald.in.l.liberti in.xj.col.C.de oper.
liber.⁊ Bal.in aut.ſi quas ruinas in.v.col.C.de ſac.ſanc.eccle.cō-
cludēdo ergo cū nomē familie de ꝑprietate ſermonis cōprehen-
dat etiā iſtas filias Gul.licet per prius teſtator habuit reſpectū
ad maſculos tamē illis deficiētibus intellexit etiā de feminis ex
tunc nulla rō obſtat. Ex quibus inferēdo ad propoſitū dico qḋ
ſi diceremus fideicōmiſſum abſolute ⁊ ſimpliciter induci poſſe
ret difficultas an maſculi de familia deberēt preferri.ſed in caſu
noſtro nō induciꝫ fideicōmiſſum niſi qm̄ eſt factū cōtra prohibi-
tionē.ſ.facta alienatiōe extra familiā vt dictū eſt.cū ergo in caſu
noſtro filie ſint in familia ⁊ incluſe poſito qḋ non eſſent ꝑ prius
incluſe ſed ꝑ poſterius inſtituēdo eas nō dicitur Gul.feciſſe con-
tra prohibitionē qm̄ ſtante dicta ꝓhibitione pōt alienatio fieri
in quoſcūq̄ᵽ de familia exiſtētes in quolibet gradu licet tales ad-
ueniente caſu fideicōmiſſi tanq̄ᵽ remotiores nō fuiſſent admiſſi.
caſus eſt in.l.vnum ex familia.§.pe.ff.de leg.ij. Per quem ita di-
cunt Cuma.⁊ Pau.de caſtro limitando illum tex.in.d.§.fratre
verū eſt enim dicere alienationē non eſſe factā extra familiā ⁊ ſic
non veniri contra prohibitionē ⁊ cōſequenter nō eſſe locū fidei-
commiſſo. ¶ Secundo principaliter poſſumus defendere dictā
concluſionē tenendo ꝙ iſta prohibitio de qua in caſu noſtro nō
afficiat dictū Guliel.nepotē dicti teſtatoris.⁊ hoc multipliciter.
¶ Primo q2 inſtituit filios ⁊ poſt mortē filioꝝ ſine filijs voluit
peruenire ad alios filios ⁊ eoꝝ filios vt pꝫ in.ſ.ſubſtitutiōe.Jtē
dixit ꝙ ꝓhibebat alienationē vt in familia permanerent ⁊ ſic in
caſu ꝓhibitiōis alienationis vꝫ vocare familiā. Ex qbus videꝫ
inferri ꝙ licet ꝓhibitio impersonaliter facta ſine inſtitutis affi
ciat nepotes vt in.d.§.fratre.⁊ no.doct.l.l.filiusfamilias.l.§.diui.
ff.de le.j.tñ ex quo poſt filios voluit deuenire ad ſuos deſcenden-
tes ⁊ ſic ad familiā ſuā iſto caſu nō videꝫ ꝓhibitio afficere nepo-
tes ita videꝫ ꝓbare tex.in aut.de reſti.fideicō.§.nos igitur iuncta
gl.ꝓut inducit Joā.de imo.⁊ ſegꝫ in.d.§.diui.in.vj.col. ¶ Scḋo
iſta ꝯcluſio videꝫ cōfirmari qm̄ talis ꝓhibitio videꝫ eſſe facta ad
hoc vt purificata ꝯditione ſubſtitutionis collegij collegiū fieri
poſſet nec ꝑ alienationē impedireꝫ cuꝫ teſtator dixerit q2 voluit
in familia ⁊c.⁊ ꝓ vſu.ſ.deputando.licet eñ duas cās expſſerit et
ſic vna ceſſante nō videaꝫ ceſſare diſpō.l.liberoꝝ.§.notātes.ff.de
his q no.infa.⁊ in.§.affinitate.inſti.de nup.tamē videꝫ quod pri-
ma cā fuerit adiecta ꝑpter ſcḋam quaſi ad hoc vt mortuis illis
ꝑ quoꝝ mortē collegiū admittiꝫ bona nō reperientur alienata ⁊
ſic loquaꝫ de familia q̄ hꝫ reſtituere collegio virtute ſubſtitutio
nis de eo facte vt ſupra demōſtraui quales ſunt filij tñ ⁊ non alij
deſcendētes maſculi q2 illi nō habēt collegio reſtituere ⁊ ſic pro-
pter illa verba ⁊ ꝓ vſu.ſ.deputādo ⁊c.habeant reſtringere prece-
dentē prohibitionem ad filios tñ.ſolent enim aliqñ precedētia ꝑ
ſequētia reſtringi.l.quoties.⁊ ibi per Bald.C.fami.er.⁊ in.l.ſi.§.
cui oneia.ff.de vi.tri.oleoꝙ leg. ¶ Cōfirmaꝫ iſta cōcluſio ꝑpter
capitulū teſtamēti qḋ immediate ſequiꝫ in quo prohibet aliena-
tionē liberoꝝ q2 voluit permanere intra familiā pro vſu ſ.depu-
tādo ⁊ ſic pꝫ ꝙ vult in familia permanere pro vſu deputādo et
ſic ad iſtū finē.vnū aūt capitulū per aliud declaraꝫ.l.qui filiabus
in prin.

in prin.⁊.l.ſi ſeruus plurium.§.ſi.ff.de le.i.¶Confirmant omnia pre
7 miſſa.Nā in vtroq₃ capitulo dicit̄ p̄ vſū iſta depatādo:iſta† aūt
dictio pro ſignificat cā₃ ſi.l.procurator qui.ff.de procu.⁊ ita dicit
Bal.l.i.in pe.col.C.per quas perſo.no.acqui.ad idē qd no.bar.
in.l.ſi.§.titio.ff.de doti.⁊ qd habetur in.l.oēs.ff.de pecu.lega.Ex
quibus inferēdo ad ꝓpoſitū cū nō ſit amplius locus ſubſtitutio
nis collegii ex quo expirauit qꝛ filius vnicus cū filijs deceſſit ceſ
ſante cauſa ꝓhibitionis ceſſat prohibitio.l.cū tale.§.falſam.ff.de
cōdi.⁊ demō.⁊ tradit̄ in.d.l.filiusfamilias.§.diui.¶Tertio poſ
ſumus defendere qd ex quo alienauit in filias ⁊ ſic in ſucceſſores
ſuos abinteſtato nō dicit̄ feciſſe ꝯ prohibitionē per tex.cū ibi no.
per Dy.Ray.⁊ bar.i.l.cū pꝛ.§.cū inter.ff.de le.ij.de quo in ſequē
ti dubitatione latius dicet̄ ⁊ ꝯñter ſi nō dicit̄ feciſſe cōtra ꝓhibi
tionē fruſtra tractat̄ de fideicommiſſo.¶Poſtremo pro rñſiōe
etiā ꝯſidero ꝙ teſtator fecit duas ſubſtōnes.In.i.ſubſtituit filios
ad inuicē ſi deceſſerint ſine liberis.⁊ ſic voluit alios filios maſcu
los nō admitti ad hereditatē premorientis etiā cū filiabus femi
nis:qꝛ dixit liberis quorū appellatione veniūt etiā femine.l.libe
rorū.ff.de ver.ſig.eſt eñ verbū cōe igitur cōprehēdit etiā feminās.
l.i.⁊ qd ibi per Bart.ff.de verbo.ſigni.Secundo loco fecit alium
ſubſtitutionē in qua decedentibus filijs ſine liberis maſculis vo
luit fieri collegiū.⁊ ſic noluit illud excludi per feminas vt dicit
Bar.in.l.cū anus.ff.de ꝯdi.⁊ demō.Ex quibus colligo duo.Pri
mum qd in.i.ſubſtitutione voluit ponere in cōditione nō ſolū li
beros maſculos ſed etiā feminas:tum qꝛ hoc importat ꝓprietas
ſermonis.l.nō aliter.ff.de leg.iij.tum qꝛ in.c.immediate ſequenti
expꝛimit de liberis maſculis.ſi enim voluiſſet illud idē in.i.ſubſti
tutione vtiq₃ expreſſiſſet cū eſſet vir doctiſſimus in quo dicere au
dacter poſſumus qꝛ nō expreſſit noluit.ar.l.vnica.§.ſinaūt ad de
ficiētis.C.de cadu.tollen.⁊.l.ſicut qui mens erit.in prin.de leg.i.
¶Scd₃ infert̄ qd ad excluſionē ſuorū deſcēdentiū maſculorū po
ſuit filias etiā feminas.⁊ ſic in portiōe delata vni ex filijs apparet
qd predilexit eis filias feminas deſcendentibus maſculis ex alijs
filijs ſicut in ſimili in.d.l.cū anus.⁊ in.l.cum acutiſſimi.C.de fidei
com.Cōſidero etiā ⁊ ſecūdo ꝙ teſtator tm̄ ſubſtituit filijs ⁊ nō ne
potibus vel ceteris deſcendētibus.⁊ ſic ꝙrum ad primū gradum
filiorum tm̄ eū excluſiones monaſterij ꝯſiderauit liberos maſcu
los:ſed in alijs gradibus poſt filios nullā fecit ſubſtitutionē niſi
prout in clauſula ꝓhibitionis.igit̄ cōſiderauit tm̄ ad excluſionē
monaſterij ⁊ quoad ſubſtitutionē factā filij maſculinitatē.in re
liquis vero reliquit diſpoſitioni iuris.ſ.ceteros deſcēdētes.l.ſi cū
dotem.in prin.cū ibi not.ff.de libe.⁊ poſthu.l.cōmodiſſime.ff.de
libe.⁊ poſthu.⁊ ſic nō poſſumus dicere qd ꝓpter dictas ſubſtitu
tiones cōſiderauerit ſolā maſculinitatē in clauſula ꝓhibitiua p
que clare ſublata eſt ſcda ratio in cōtrarium allegata.
¶Nec ēt prima obſtat qꝛ licet reſpectu trāſuerſaliū voluerit tm̄
prouidere maſculis tamē nō hoc idem dicendū eſt in deſcendēti
bus ſuis in quibus eſt diuerſa ratio per id qd habet̄ i.d.l.cū acu
tiſſimi.cū ſi.i trāſuerſalibus expreſſit de maſculis ſi idē voluiſſet
in deſcendētibus expreſſiſſet.l.vnica.§.ſinautē ad deficiētis.C.de
cadu.tollē.ſicut fecit in ſua ſubſtitutiōe cū fuerit vir in iure peri
tiſſimus.
¶Tertia ratio ſi vera eſt cōcludit ꝙ tm̄ filij ſunt ꝓhibiti aliena
re.⁊ ſic cōcluderet pro iſta parte put ſupra deduxi.¶Non obſt.
quarta ratio qꝛ ad illā reſpōdeo qd ideo de filia nō fecit mentio
nem qꝛ eidē ꝓuiderat expreſſe ſed nō ſic ꝓuiderat nepotibus ex fi
lijs quas paterna ꝓuiſione reliquit ad quā rationē etiā rñdebo
j.in vlti.q.¶Et ex premiſſis apparet ſolutio ad quintā qꝛ nō eſt
verū ꝙ nō tantū habuit reſpectum ad maſculos ſed etiā ad femi
nas vt probatum eſt.
¶Minuſq₃ obſtat vltima rō qꝛ cū hic tractet̄ de hereditate Bal.
ex forma ſtatutoꝝ femine nō reperiunt̄ excluſe p trāſuerſales ex
quo filij maſculi nō extāt.⁊ ſic ſi diſpoſitio teſtatoris cōformis cē
ſetur diſpoſitioni iuris ⁊ ſtatutorū vt per Barto.in.d.§.cū ita.⁊
Bal.in.l.precibus.C.de impub.apparet qd iſte filie fuerūt cōſide
rate.⁊ ſic ratio in ꝯtrium retorquet̄.Ex quib⁹ cōcludit̄ ꝙ in illas
alienatio fieri potuit.⁊ hec de.ij.q.ſufficiant.¶Circa tertiā que
ſtionem qd nepotes ⁊ neptes ex filiabus Bal.ſuccedāt matribus
8 nō obſtante qd† nō ſint proprie de familia teſtatoris ⁊ nō obſtā
te dicta prohibitione alienationis extra familiā.eſt caſus ſm in
tellectū Dy.Ray.⁊ Bar.in.l.cū pater.§.cū inter.ff.de leg.ij.vbi li
cet filij liberti nō ſint de familia liberorū tamē ſuccedūt matri ab
inteſtato etiā nō obſtāte ꝓhibitione alienationis extra familiā
hanc opinionē etiā tenuit glo.⁊ ſequit̄ Bar.in.l.peto.§.fratre.ff.
eo.ti.de leg.ij.dicens qd ita tenuerūt Dy.⁊ Jac.de are.⁊ cū diſtin
ctione Bar.trāſit etiā ibi.d.Pau.de ca.hāc etiā opinionē ſequit̄
Bart.in.l.ſi ita quis.§.ea.l.ff.de verb.obli.quē ſequunt̄ ibi Ang.
Jo.de imo.⁊ do.Pau.de caſt.⁊ ſic habemus glo.Dy.Jac.de are.
Ray.⁊ Bar.Ang.Jmo.⁊ Pau.de caſt.vnde nō video quō tutū
ſit ab hac opinione in cōſulendo vel iudicādo recedere.⁊ ſ₃ hāc

opinionē cōſuluit Pau.de ca.in ſuo cōſi.clxxiij.incip.ſuper ꝑmo
videtur dicendū.qui dicit hoc eſſe clarū ⁊ indubitatū.ita etiā cō
ſuluit inſignis doc.⁊ ꝑceptor meus do.Alex.de imo.in ſuo cōſilio
qd incipit.Cōſideratis verbis teſtamēti.vbi habet hoc p̄ indubi
tato.⁊ dicit imo.qd iſta opi.tanꝙ cōis ſeruatur in practica.⁊ Cu
ma.dicit qd dementia eſt cōtra ſtimulū calcitrare.Predictā etiā
opi.tenēt bal.⁊ Ang.in.l.ea.l.C.de cōdi.ob cām.idē tenet Cy.ibi
qꝛ dicit dicendū eſſe vt per Dyn.in.l.pater.§.iulius agrippa.ff.de
leg.iij.vbi Dy.⁊ poſt eū Ray.idē tenēt.¶Ex quib⁹ infero qd cū
filij tanꝙ heredes legitimi licet extra familiā ſuccederēt abinteſta
to qd poſſunt inſtitui heredes ⁊ qm̄ expreſſio eius qd inerat nihil
operat̄.l.nō recte.C.de fideiuſ.⁊ in.l.ij.cū ibi no.ff.de le.i.⁊ hoc in
ſpecie tenuit gl.in.l.pater.§.iulius agrippa.ff.de le.iij.quā Jmo.
reputat ſingu.⁊ ſequitur in.l.ſi ita quis.§.ea.l.ff.de verb.ob.
¶Sit ergo cōcluſio qd filij cornelie ⁊ Margarite admittunt̄ ad
dicta bona tam ex teſtō ꝙ abinteſtato.Cōtra quā ꝯcluſionē mul
tipliciter inſtat̄.¶Primo qd dicta opi.nō ſit vera qꝛ vt inquit
Bal.in.§.fratre.ſucceſſio etiā abinteſtato qñ per illā res deuenit
in perſonā ꝓhibitā dicit̄ alienatio cōtra ꝓhibitionē p id qd ha
betur in.l.ſi ita quis.§.ea.l.ff.de ver.ob.hāc etiā opi.ſequutus fuit
Pet.ibi quē ſequit̄ Jmo.in ꝑucto iuris qꝛ ſicut in perſonā ꝓhi
bitā nō pōt expreſſe alienare ita nō pōt tacite.l.cum quid.ff.ſi cer.
pet.Tacite aūt alienare videt̄ qñ legitimus ſuccederet.l.conficiū
tur.⁊.l.ſi quis cū nullū.ff.de iure codi.dicit tñ Jmo.ibi qd in pra
ctica ſeruaret̄ ꝯtraria opi.⁊ Cuma.dicit qd cōis opi.tenet gl.ꝙ
tamē impugnat ibi ⁊ in.d.§.cū tutor.ad quē tex.reſponderi pōt
ſm Jmo.qd ibi eſt ſpeciale per rationē de qua in gl.ergo in ꝯtriū
ſuo cōe.⁊ ſic potius videt̄ facere in contrariū.¶Preterea alij re
ſpōdent ꝙ ibi nō fuit ꝓhibita alienatio extra familiā vt in fami
lia relinqueret̄:ſed ſimplex alienatio extra familiam quoniā tm̄
prohibuit teſtōr ꝙ de familia nō exiret.⁊ dicūt qd ita reſpōdēdo
nō recedimus a Bar.Sed iſte rñſiones vel nō ꝓcedunt vel nō fa
ciunt cōtra.nā prima reſpōſio nō videt̄ procedere qꝛ tex.non fun
dat ſe in aliqua ratione ſpālitatis.vñ hoc eſt refugiū miſerorū vt
per gl.in.l.filiū quē habentē.C.fami.erciſ.¶Preterea glo.ibi vult
qd loquat̄ i filio liberte qui poterat in ſeruitut̄ reuocari.⁊ ideo
veniebat appellatione libertorū.ſed vt dicit Bar.tūc ille tex.non
habet dubium.Sequēdo tamē opinionē glo.poteſt dici ſ₃ Pet.
⁊ Jmo.ibi qd ꝙuis fili⁹ liberte ſit extra familiā tamē ſpeciale ſit
vt mater poſſit i filios extra familiā aliēare nō i alios ſucceſſores
abinteſtato.⁊ hoc etiā tenet ibi bal.⁊ idē voluit Bar.de Saly.in
l.ea.l.C.de cōdictio.cauſa data.⁊ ſm hanc opinionē filij Cornelie
⁊ Margarite haberent intentionē.¶Sed in ꝯſulendo nō eſt re
cedendū a cōi opi.firmata per gl.in duobus locis.licet enī₃ Bal.
⁊ Jmo.cōtradicant alibi tamē ſequuntur cōmunem opinionē ⁊
ſic ſunt varij.do.Cuma.etiā tenet ꝯmunē opinionē alia tamē via
qꝛ ipſe vult qd ois veniēs abinteſtato in hac materia dicat̄ de fa
milia per id qd habet̄ in.l.fin.C.de verbo.ſigni.ita tenet ipſe in.l.
cū ita.§.in fideicō.⁊ in.d.§.fratre.⁊ in.d.§.cum inter.ff.de legat.ij.
¶Circa ſcdā₃ reſpōſionē ſupra dictā eſt aduertendū ad tex.in.d.
§.cū inter dū dicit petijt vt de nomine familie non exiret.qd iſta
verba equipollent verbis poſitis in.d.§.fratre.dū dicit̄ petijt nō
alienari ſ₃ vt in familia relinqueret̄ vt ibi aperte eſt de mēte bar.
in ſua diſtinctione in hoc capite quā dicit ſe facere in terminis il
lius tex.⁊ ſic recedimus ita reſpōdēdo apertiſſime a Bar.in.d.§.
fratre.⁊ etiā recedimus a veritate ꝙ pro cōi opi.eſt caſus ſi nō cō
uilletur in.d.§.fratre.vbi tex.primo ſimpliciter prohibet aliena
tionē inter viuos.ſcdo loco inſtitutionē extranei heredis ⁊ loqui
tur cōditionaliter ſi deceſſerit extero inſtituto ergo nō inſtituto
extraneo herede ſed ſucceſſore abinteſtato nō dicat̄ fieri cōtra pro
hibitionē inducēdo dupliciter.
¶Primo a ꝯtrio ſenſu.l.i.§.huius ed.ff.de of.eius cui mā.eſt iu
riſdi.nec reperit̄ lex que ꝯtrium dicat.Quinimo omnis ſucceſſor
abinteſtato largo modo pōt dici de familia vt in.l.ſi.C.de verb.
ſigni.ſcdo ⁊ fortius materia ꝓhibitionis alienationis eſt exorbi
tans ⁊ ſtricte intelligēda.vt pꝫ in aut.de reſti.fideicō.⁊ tradit̄ in
9 l.voluntas.C.de fideicō.ſed tex.declarat ꝙ† ſtante dicta prohibi
tiōe eſt ꝓhibita inſtitutio extranei.igit̄ nō habet locū diſpoſitio
illius tex.⁊ ꝯñter remanet firma regula que hꝫ ꝙ ꝓhibita aliena
tione nō eſt ꝓhibita heredis inſtitutio.l.i.ff.de fun.do.⁊ per bar.
⁊ doc.in.d.§.ea.l.Aqua regula cū non habeā limitationē in caſu
noſtro niſi per tex.in.d.§.fratre.qui tm̄ loquit̄ qñ extraneus eſt i
ſtitutus.⁊ iſta eſt noua ⁊ vera ratio.¶Scdo conātur plerīq₃ eui
tare ſententiā Bar.in.d.§.fratre.quia eſt cōis qd ibi loquitur quā
do facta eſt ſimpliciter ꝓhibitio alienatio.extra familiā nō aūt
quādo voluit ꝙ in familia relinqueret̄ put eſt caſus noſter put
diſtinguit Barto.in.d.§.cum heredes qd deducūt primo ex titu
lo queſtionis ſuper qua Bar.fundat diſtinctionē ſuam.ſecundo
ex tex.§.cum inter.quem allegat qui ſimplr̄ loquit̄ in probibitio
ne alienationis extra familiā.¶Tertio ex eo qd dicit Barto.in

diſcurſu verborũ exemplificat in terminis.d.§.fratre.intelligi debet q̃tum ad prohibitionẽ de nõ alienãdo:nõ aũt reſpectu illorũ verborũ ſed vt in familia relinqueretur.vel q̃m Bar.intellexit qđ illa verba nõ erant ad fideicõmiſſum ſufficientia ſicut dixit in.l.pater.§.fundũ.Quod nõ põt dici in caſu noſtro.

¶ Sed pro certo iſte omnes rñſiões ſunt cauillationes ⁊ contra tex.⁊ Bar.ibi.Nã dicit Bar.aut eſt facta prohibitione limitata reſpectu perſonarũ in qua põt fieri alienatio:⁊ eſt facta phibitio generalis reſpectu pſonarũ vt in caſu huius.d.§.i.⁊ ſic refert ſe ad caſuʒ illius tex. ¶ Regula autẽ eſt q̃ omnis que ſunt in termino ad quẽ ſit relatio cenſent̃ eſſe in termino referente.l.ſi ita ſcripſero.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊ in.l.ait pretor.§.ſi iudex.ff.de re iudi.cuʒ ſi. Igitur cenſet̃ loqui Bart.ſuppoſito toto caſu.d.§.fratre.qđ etiã oſtenditur manifeſte.nã in.d.§.fratre.fuit facta phibitio alienationis vt in familia relinqueretur.aut ergo volumus q̃ Bar.intelligat ponere diſtinctionẽ ſup prohibitiõe ſine illis verbis ſed vt in familia.⁊ hoc eſt fatuũ dicere q̃ tũc preceptũ eſſet nullũ tanq̃ nudũ.d.l.pater.§.iulius agrippa.aut cũ illis verbis.⁊ tũc habeo propoſitũ.Magiſq̃ ridiculoſum eſt dicere q̃ Bar.noluit q̃ per illa verba induceret̃ fideicõmiſſuʒ tex.cũ dicat oẽs fideicõmiſſuʒ petent intelligẽdo de fideicõmiſſo vt in.j.q.dixi.⁊ ideo dico qđ titulus queſtionis Bar.fuit generalis reſpectu cuiuſlibet alienationis prohibite ⁊ permiſſe vt ibi pʒ.ſed qñ deſcendit ad caſum particularẽ nũ ponit titulũ queſtionis put in.§.fratre.⁊ dum poſtea allegat.§.cũ later ſuppoſita queſtione put in.§.fratre.pʒ manifeſte qđ noluit aliã eſſe differẽtiam inter illũ tex.§.fratre.niſi q̃ñ eſſet inſtitutus extraneus vel ſuccederet veniens abinteſtato.⁊ fundat ſe qđ nõ dicit̃ alienare qui ipſe ſemper intellexit qđ nõ eſſet locus fideicõmiſſo niſi facta alienatione ɔtra phibitionẽ teſtatoris vt plene dixi in.j.q.vnde omnia iſta ſunt ſomnia ⁊ cauillationes. ¶ Tertio modo reſpõdet̃ per aliquos ad dicta Bar.q̃ quicquid dicat in.§.fratre.tenẽda eſt opi.bar.i.§.coheredes.vbi magis ſpecifice loquit̃ ⁊ q̃ opi.Bar.in.§.fratre.de iure nõ probatur.⁊ ſic volunt qđ inducat̃ in caſu noſtro fideicõmiſſum abſolute quo caſu nõ habet locũ.§.cũ in tex.ſed tñ queſtio inducit̃ facta alienatione cõtra prohibitionẽ.ſed ad hoc fuit plene reſponſum in prima queſtione q̃ imo nõ inducit̃ fideicommiſſum abſolute.

¶ Conſiderandũ eſt etiã q̃ omnes qui dicunt in.d.§.coheredes.quos ad plenum ibi recitat dñs Alex.q̃ facta ſimpliciter phibitione alienationis extra familiã inducat̃ fideicõmiſſuʒ.intendſit qđ hic caſus nõ differat a caſu Bar.ibi qñ ſunt adiecta illa verba vt in familia relinqueret̃.vt ex eorũ verbis clare patet.igit̃ ſicut illo caſu nõ inducit̃ fideicõmiſſum abſolute ita intelligunt q̃ nõ inducatur in terminis Bar. ¶ Preterea dato q̃ abſolute induceretur fideicõmiſſuʒ adhuc alij de familia nõ haberent intentũ vt ſtatim dicet̃ in vlti.q.⁊ in iſta.iij.q.multa etiã adducerẽ que non adduxiſſem niſi qui illa ſcio eſſe adducta pro alia parte quibus tñ nõ veris aſſentire nolui. ¶ Sed ɔtra cõem cõcluſionem videt̃ caſus clarus in.d.aut̃ de reſtitu.fideicõmiſſi vbi facta prohibitione punctualiter put in caſu noſtro mater volebat ſuccedere filio p pupillarẽ ſubſtitutio.que erat extra familiã.dicebat̃ q̃ nos poterat pp̃ter phibitionẽ.imperator ibi determinat ɔ ex eo qui ille filius erat in quinto gradu teſtatori qui prohibuerat alienationem.⁊ prohibitio non extendit̃ vltra quartũ gradũ:item qui illa mater tanq̃ nurus aui ſui dicebatur de familia igit̃ dat̃ intelligi ex illa deciſione qđ ſi filius fuiſſet in gradu phibito ⁊ illa nõ fuiſſet de familia teſtatoris nõ potuiſſet matrẽ inſtituere que tamen ſibi abinteſtato ſuccedebat ⁊ ſic ibi videt̃ caſus quem nõ reperio ad hoc ab aliquo ponderatũ defendendo cõem ſniam habemus de neceſſitate dicere q̃ ibi nõ debet ſumi argumentũ a contrario ſenſu qui aliter nõ pbat ex quo ſumus in materia reſtringibili ad correctionẽ iuris antiqui vcʒ tex.in.d.§.cũ inter.per id qđ habet̃ in.l.ſi.C.de cõdi.inſer.⁊ in.l.qui teſtã.§.mulier.C.de teſta per glo.in.c.capientes.§.q̃ ſi per.xx.de elec.lib.vj.cum multis ſimilibus.⁊ hec de.iij.q.dicta ſufficiant. ¶ Circa quartã ⁊ vltimã queſtioneʒ poſito q̃ fideicõmmiſſum induceret̃ abſolute p mortẽ in primis reſpectu filiarũ Gal.ex quo ſunt agnate ⁊ de familia ipſe primo admitti deberẽt qui in fideicõmiſſo facto familie proximiores admittunt̃.d.l.cũ ita.§.in fideicõmiſſo.⁊.d.l.peto.§.fratre.ff.de le.ij.

10 ¶ † Sed adduco etiã aliud clare fundamentũ tam reſpectu filiarum Gal.q̃ nepotum ex dictis filiabus.nã dicere q̃ ſit inducitũ fideicõmiſſum abſolute hoc eſt dicere qđ quilibet de familia cenſetur grauatus reſtituere poſt mortẽ alijs de familia.ſed clarũ eſt q̃ quãdo filius nepos vel alius deſcendens eſt grauatus vel reſtituere hereditatẽ vel legatũ alteri in tali fideicõmiſſo ſubintelligitur cõditio ſi ſine liberis deceſſerit.caſus eſt in.l.generaliter.§.cũ autem.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub cõdi.factis.⁊ i.l.cũ acutiſſimi.C.de fideicõ.⁊ in.l.cũ auus.ff.de condi.⁊ demõ.ergo in caſu noſtro cuʒ Gal.⁊ filie ſint de deſcendẽtibus do.Jo.teſtatoris ſi dicã ipſum cenſeri grauatum de reſtituẽdo familie ſine filios ſuos grauatos fuiſſe in tali fideicõmiſſo ſubintelligit̃ clauſula ſi ſine liberis deceſſerit. ¶ Sed contra hanc cõcluſionẽ que eſt fundata in veriſſimili mente teſtatoris qui non cenſet̃ voluiſſe extraneos ſue poſteritati preferre vt in.d.l.cũ acutiſſimi etiã ſubſtituto alio deſcẽdẽte teſtatoris vt eſt caſus in.d.l.cũ auus.duo videbantur obſtare. ¶ Primũ eſt qui teſtator in ſua ſubſtitutione ſubſtituit collegiũ ſi filij decederent ſine liberis maſculis.⁊ ſic patet q̃ teſtator dilexit magis collegiũ q̃ filiã propterea cui nullo modo reliquit ⁊ q̃ nepotes ex filijs.⁊ ſic collegium illis pretulit.⁊ tamen plus dilexit nepotes ex filiis q̃ collegiũ quos pretulit collegio.vnde qua ratione nepotes preferũtur collegio tanq̃ predilecti pari ratione filie ⁊ neptibus ex filijs a collegio excluduntur.ar.l.publius.ff.de cõdi.⁊ demon.⁊ illius regule ſi vinco vincentem te ⁊c.de qua in.l.de acceſſionibus.ff.de diuer.⁊ tempore preſcrip.⁊ in.c.auctoritate.de conceſ.preben.in.vj. ¶ Ex qua ratione infero q̃ qua ratione voluit nepotes preferri filie ⁊ nepotibus ex filijs pari ratione videretur voluiſſe preferre pronepotes de quibus agimus pronepotibus ⁊ earũ liberis.ar.l.publius. ¶ Pro ſolutione iſtius rationis premitto qđ collegiũ fuit excluſum immediate q̃ Baptiſta vnicus filius maſculus deceſſit cum filijs maſculis vt patet ex tenore ſubſtitutionis collegij.Nec dicat aliquis qđ collegiuʒ fieri debet deficiente familia pp̃ter clauſulã prohibitiuam alienationis bonoꝝ immobiliũ qm̃ i.d.clauſula teſtator expreſſe refert ſe ad collegiũ faciendum prout in ſubſtitutione cõtinetur vñ dicit ⁊ p vſu.ſ.deputãdo.⁊ ſic cũ ſit facta relatio ad deputationẽ vſus collegij de quo in ſubſtitutione cenſet̃ facta relatio cũ omnibus ſuis qualitatibus.l.a filio.§.pater.ff.de alimẽ ⁊ cib.leg.⁊ p̃ Bar.in.l.ſanctio legum ff.de penis.⁊ in.l.ſi ita ſcripſero.ff.de condi.et demon.⁊ ibi per Bar.Jmo.⁊ Pau.de caſt.ergo dicit̃ facta phibitio pro vſu deputãdo ſub cõditione ſi filij deceſſerint ſine liberis maſculis q̃ cõditio defecit.⁊ conſequẽter ſubſtitutio collegij.

¶ Hoc premiſſo reſpondeo ad argumentum in contrarium.

¶ Primo q̃ licet ſi neptes contenderent cũ collegio ſuccũberẽt ⁊ collegiũ cũ nepotibus tamẽ neptes alijs filijs nepotibus preferũtur.Videt̃ cũ q̃ teſtator habuiſſet duos filios ⁊ alter deceſſiſſet cũ filiabus.certe neptes excluderent filium teſtatoris vt patet ex.j.ſubſtitutione que dicit ſimpliciter ſine liberis ⁊ tñ collegiuʒ preferret̃ neptibus ⁊ excluderet̃ a filijs nepotibus.nec hoc eſt abſurdum vt in ſimili pʒ in.l.ſi.§.ſi ſit agnatus.⁊ §.ſi ſit conſanguinea.ff ad tertul.⁊ tradit Bar.in.l.j.§ pe.ff.de bo.poſ.ɔ tab.vñ cũ non agatur de excluſione collegij ſed ſit cõtentio inter ipſos deſcendentes teſtatoris hoc caſu non diſpoſuit feminas per liberos maſculos excludi. ¶ Secundo ego rñdeo q̃ teſtator talẽ prelationem cõſiderauit in ſubſtitutione facta filijs.Nos autem tractamus de ſubſtõne facta nepoti ⁊ pnepotibus per dictã phibitionẽ alienationis in qua nõ eſt habita talis cõſideratio.ſi enim in illis teſtator voluiſſet idẽ diſponere expreſſiſſet.l.vnica.§.ſin autẽ ad deficientis.C.de cadu.tol.Nec ex eo qđ vocet alios de familia excluditur dicta preſumptio quod ſubintelligat̃ conditio ſi ſine liberis.cũ ſubintelligat̃ cõtra propriũ filium teſtatoris:vt eſt caſus in.d.l.cũ auus.Itẽ contra regulam quo caſu vertit̃ fauor pie cauſe ⁊ anime que ceteris rebus preferenda.l.ſancimus.C.de ſac.ſan.eccle.put deciduñt Richar.malũb.⁊ Bal.i.d.l.cũ acutiſſimi. ¶ Secũdũ qđ videbat̃ obſtare eſt qui conditio appoſita in.j.ſubſtitutiõe vñ dictũ fuit ſi deceſſerit ſine liberis intelligi debet maſculis.qꝫ qua rõne alios filios ⁊ nepotes ꝓtulit pp̃ter filie quam non vocauit fortiꝰ pretuliſſe videt̃ neptibus.arg.d.l.publius.et eoꝝ que ponit Barto.in.l.ſi.ff.ad treb.⁊.d.Raph.⁊.d.Paul.de caſt.in.l.j.C.de condi.inſer.⁊ conſuluit Pau.de caſt.in ſuo cõſil.lexvij.incip.caſus iſte frequẽter contingit.vbi dicit ambos Raphael.⁊ multos doc.ita conſuluiſſe.qua ergo ratione pretuliſſe videt̃ filios ⁊ nepotes filie ⁊ neptibus ex filijs pari ratione videtur pretuliſſe pronepotes pronepotibus ⁊ eoꝝ deſcendentibus.⁊ ſic videtur quod Antonius maria preferat̃ ⁊ ſubintelligatur illa cõditio ſi ſine liberis deceſſerit.ſ.maſculis. ¶ Sed hoc fundamẽtũ nõ obſtat in caſu noſtro:qꝛ poſito q̃ illa opinio eſſet vera tñ pcederet in ſubſtitutione facta primo loco inter filios in qua eſt appoſita iſta cõditio.ſed nos ſumus in ſubſtitutione facta nepoti ſeu pnepotibus de reſtituẽdo familie in quo nepotes nõ apparent pelati filie teſtatoris que etiam eſt de familia ⁊ agnati ⁊ ſi eſſẽt proximiores in gradu ⁊ non excluderetur ex forma ſtatuti a ſucceſſione admitteret̃ tanq̃ perſona exiſtẽs de familia vt eſt caſus in.d.l.voluntas.⁊ eſt caſus clarus in.d.autentico de reſtitu.fidicõ.⁊ ſic nõ militat in hac ſubſtitutiõe preſumptio predicta. ¶ Preterea dici põt qđ ex quo filie fuit pviſum nõ eſt mirũ ſi filios pretulit ſed nõ fuerat neptibus prouiſum nimirũ ſi eis filiũ nos pretulit:qꝛ nõ erat par ratio.⁊ licet dñs Pau.in d.cõſil.videatur hãc rationẽ reprobare tamen vt ipſe ibi refert licet p ſua opinione cõſuluiſſent ambo Raphaeles collegium Florẽtinum ⁊ quaſi omnes aduocati curie:tamen contra eum conſuluerunt omnes

omnes Bononiẽſes ⁊ Peruſini ⁊ collegiũ Auenionenſe. ⁊ dicit q̄ ſuper cauſa fuit trãſlatũ. ⁊ predicta refert dñs Pau. in. l. i. C. de cõditionibus inſertis ꝓpter que poſtea abſtinuit a cõſulendo forti⁹ ergo in caſu noſtro illa p̄ſumptio ceſſat per id q̄ dixi in precedenti reſpõſione. ⁊ etiã ex eo q̄ in ſequenti ſubſtitutione expreſſit de liberis maſculis ex quo patet q̄ in prima dicẽdo de liberis intellexit etiã de feminis alꝫ expreſſiſſet de maſculis ſicut i ſequẽti caſu cũ eſſet vir doctiſſimus ꝑut etiã latius ſupra in alia queſtione deduxi. ¶ Ex quibus omnibus nõ video qua via dictus Antonius poſſit dicta bona aduocare a filiab⁹ ⁊ carũ filiis dicti Gal. niſi nimia ſubtilitate ꝑ quã pleruꝗ cõtingit querela vt inquit Celſus adoleſcẽs cuius verba refert iuriſcõſult⁹ in. l. ſi ſeruũ. §. ſequit. ff. de verbo. obli. Laus deo ⁊c.

¶ Conſilium. ccxxviii.

1 ¶ Emere in veritate an quis poſſit apponẽdo ſimulate nomẽ alterius in inſtrumento. ⁊ nu. 2.
3 Confeſſio extraiudicialis facta preſente parte an probet.
4 Error an poſſit allegari quãdo confeſſio eſt geminata.
5 Verba enunciatiua an probent.
6 Cõfeſſio in p̄ſentia partis nõ acceptata an ꝓbet ſi ſit geminata.
7 Laborator ⁊ colonus an ſint idonei teſtes.
8 Inimicus an probet.
9 Cogi preciſe ad tradendũ an quis poſſit in obligatiõe rẽ tradẽ.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectũ. ¶ In cauſa Gabrie. ꝯtra ſer Baronctum memini me alſ ſine libris ſubſcripſiſſe breuibus me abſoluẽdo in preſentiarum reſiſtens de ꝯſilio ſubſtãtialiter loquar q̄ vitauit ſi alterius nõ ꝯſtitit.

1 ¶ Quare premitto † q̄ nõ inconuenit q̄ in veritate vnus emat. alteri⁹ nomẽ in inſtrumento apponatur ſimulate ad aliquẽ effectum. caſus eſt in. l. multũ intereſt. ⁊ in. l. cũ ꝓpria ⁊ vtrobiꝗ hoc no. C. ſi quis alteri vel ſibi. ¶ Unde licet in dubio ſtetur inſtrumẽto. l. cũ precibus. C. de proba. tamẽ ſi pars cuius nomẽ appoſitũ eſt fatet hoc q̄ i veritate alius fuit emptor ſꝫ eius nomẽ appoſitũ fuit dicit ſufficienter hoc ꝓbatũ. ita cõcludũt Bal. ⁊ Bartho. de
2 Saly. i. d. l. multũ intereſt. ¶ Infero etiã † q̄ nõ incõuenit aliquẽ proprio nomine emere ⁊ q̄ ita cantet inſtrumentũ ⁊ tamẽ emat de mandato alterius ſeu alterius nomine. ſeu ꝓcuratorio nomine alterius. caſus eſt cũ ibi no. in. l. ſi ita. §. fina. ff. de ver. obli. quem ita declarat ibi do. Pau. de caſt. ⁊ ſequit do. Franci. aretinus preceptor meus ⁊ probat in. l. res ex mandato. ff. de acquir. re. do. ſecundum q̄ illã intelligũt Bar. ⁊ cõiter doc. in. l. qui mihi donatũ. ff. de donatio. ¶ Unde ſi pars que ꝓprio nomine emit hoc fatetur cenſetur emiſſe cõtemplatione illius pro quo dicit ſe emiſſe ⁊ ei⁹ nomine ⁊ mãdato per no. per Bal. ⁊ Saly. in. d. l. multũ intereſt.
5 ¶ † Preterea confeſſio extraiudicialis facta preſente parte facit plenã fidem vel ſaltem releuat ab onere ꝓbandi. l. publia. in ſi. ff. depoſiti. ⁊ in. l. cũ de indebito. §. ſi. ff. de proba. ⁊ no. Jo. an. in rub. extra de proba. ⁊ in. l. generaliter in ſi. ⁊ ibi doc. C. de non nu. pe. ⁊ cõſuluit Pau. de caſt. cõſ. cccxxiii. incipiẽ. viſa petitione predicta. ¶ Cum ergo per teſtes probet q̄ Barõtus cõfeſſus eſt ſe emiſſe pro dicto Gabrie. que verba idẽ importãt q̄ vice ⁊ nomine Gabrielis ⁊ procuratorio nomine Gabrielis. l. fideicommiſſa. §. interdum. ⁊ ibi Bar. ff. de leg. iii. ⁊ no. Bar. in. l. i. §. nũciatio. ⁊ ſequuntur doc. ff. de no. ope. nũ. ⁊ Bar. ⁊ doc. in. l. poſt dotẽ. in. v. lec. ff. ſol. ma. probat q̄ licet inſtrumẽtũ cauſaret in perſona Gabri. tamẽ ex cõfeſſione probatur q̄ emit nomine Gabrielis.

¶ Ex quibus pꝫ q̄ nõ põt allegari error cõfeſſionis ex eo q̄ inſtrumentũ cantat in cõtrarium q̄ vt dixi ſtat q̄ cõuenitur q̄ ꝓ Gabri. emeret ⁊ tamẽ inſtrumentũ efficeret in perſona Barõ. q̄ ſatis eſt veriſimile ex quo vẽditor nolebat quod res peruenirent ad Gabrie. vnde nõ probat cõfeſſio erronea vt probat in. d. l. multũ. cum ibi no. per Bal. ⁊ Saly. ⁊ ex no. per Bar. in. d. l. qui mihi donatum. ⁊ eſt caſus in. d. l. ſi ita q̄s in. §. ſcia. vbi ſm Pau. de caſt. ⁊
4 moderniores qui emit ꝓprio nomine ⁊ tamen q̄ confeſſus eſt ſe emiſſe altero mandãte probat q̄ de mãdato alterius per propriã cõfeſſionẽ. ⁊ hoc maxime q̄ † vt infra dicet probat cõfeſſio geminata. ⁊ ſic videt q̄ error allegari nõ poſſit ex quo p̄ſumit deliberata cõfeſſio iuxta no. in. c. ex literis. de diuor. per gl. ⁊ doc. ⁊ in. c. ſi. de iureiur. lib. vi. per Archi. Jo. an. ⁊ alios vel ad minus probari debet nõ error i n genere ſed cauſa erroris ſm Bal. in. l. error. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ in. l. i. iuſiurandũ ⁊ ad pecunias. ff. de iureiur. ibi q̄ publici ꝯcludant. ſed in caſu noſtro nulla allegatur cauſa erroris ſed probat error: q̄ vt dixi q̄uis emerit nomine ꝓprio potuit emere pro Gabriele. ⁊ eſt hoc veriſimile cum ibi haberet multas poſſeſſiones. ad hoc q̄ habet per gl. in. l. ſi in emptione. ff. de mino. ¶ Hoc aũt multo fortius eſt dicẽdum in caſu noſtro: quia Barontus emit pro ſe ꝫ pro eo quem nominaret. cum ergo in cõfeſſione fateat ſe emiſſe pro Gabriele talis cõfeſſio nõ cõtradicit

inſtrumento emptiõis. imo per illã declarat q̄ emit pro Gabriele ⁊ vice nomine dicti Gabrielis ⁊ ſic cõſitendo ⁊ agnoſcẽdo bonam fidẽ ſibi preiudicauit vt cõcludũt Bal. ⁊ Saly. in. d. l. multũ
5 cum aliis ibi allegatis. Dominum eſt etiã dicere † q̄ ſunt verba enũciatiua ꝓpter aliud quo caſu licet regulariter inter eaſdẽ partes probent iuxta no. in. l. optimã. C. de cõtrahen. ⁊ cõmit. ſtip. tamen nõ videntur probare in alio iudicio in quo illud enũciatũ principaliter deducit iuxta no. per do. Anto. ⁊ moderniores i. c. extra de preſumptio. Quinimo facta extra iudiciũ propter aliud ſimpliciter nõ videnl plene probare per tex. vbi colligit do. Abb. i. c. ſi. extra de ſucceſ. ab inteſta. ¶ In primis enim dico q̄ non ſunt verba enũciatiua emiſſa propter aliud ſed propter ſe. ⁊ ſic ꝓbãt vt traditur in. d. l. optima. ⁊ in. l. ex hac ſcriptura. ff. de do. ⁊ in. c. ſi. extra de ſucceſ. ab inteſtato. q̄ aũt dicat emiſſa propter ſe. nam Bal. in. l. i. C. de falſa cauſa adiecta leg. dicit q̄ verba enũciatiua propter aliud dicunt quãdo ſunt in preludiis ⁊ precedẽtibus ꝓlata ad effectũ alteri⁹ diſpoſitionis ⁊ nõ ſunt principalia verba orationis ſed ſunt trãſitus ad aliud ſed verba diſpoſitiua quãdo principaliter propter ſe. l. ex hac ſcriptura. ff. de dona. ſed in caſu noſtro verba cõfeſſionis principaliter ⁊ propter ſe fuerũt ꝓlata. nã illa vba ꝓpter hoc. ſ. ꝓpter hoc oliuetũ q̄ dixit ſe pro Gabriele emiſſe fuerũt ꝓlata ꝓpter ſe. dictũ eñ fuit a Gabriele q̄ oĩa cõputa inter eos erãt perfecta excepto oliueto ⁊ Baront⁹ tantũ reſpõdit q̄ emerat pro dicto Gabriele ⁊ q̄ erat paratus eũ nominare ⁊ nihil aliud dixit vnde ſunt verba diſpoſitiua ꝓpter dictam ꝯfeſſionẽ ꝓlatã. vnde fruſtra adducit in caſu nõ q̄ ſunt verba enũciatiua ꝓpter aliud ex quo a Baronto nihil aliud eſt enunciatũ. ⁊ ſic dicunt ꝓlata ꝓpter ſe. ⁊ probãt inter preſentes ſm Bar. ⁊ doc. in. l. ex hac ſcriptura ad ſi. ff. de dona.

¶ Cõfirmatur iſta cõcluſio q̄ talis obiectio nõ procedit quãdo cõfeſſio eſt geminata vt no. Bar. in. l. cũ ſcimus. C. de agri. ⁊ cenſ. lib. xi. ⁊ ſtatim dicet prout eſt in caſu noſtro vt ꝓbat ex atteſtatione pugni ⁊ ſer Laurentii de verbis ꝓlatis in oliueto per q̄ inducitur etiã recognitio ſcda bone fidei iuxta. l. cũ fidem. C. de nõ nume. pec. ¶ Fruſtraꝗ illud adducit q̄ cũ eſſet Barontus ꝓhibitus concedere Gabrieli non cenſet pro eo emere voluiſſe arg. ei⁹ q̄ no. Bar. in. l. codicillis. §. inſtituto. ff. de leg. ii.

¶ Quoniã illud in re dubia ꝓcedit. ſed in caſu noſtro habemus certã confeſſionẽ Baronti q̄ emit pro Gabriele. vnde in incertis nõ certis locus eſt cõiecturis. l. cõtinuus. §. cũ ita. ff. de verb. ob. l. nõ aliter. ff. de le. iii. l. ſi alit. ff. de vſufru. le. ¶ Et hoc maxime q̄ habemus geminatã cõfeſſionẽ dicti Baronti per quã cõſtat efficacius q̄ emit pro dicto Gabriele. per no. per Bart. in. l. cũ ſcimus. C. de agrico. ⁊ cenſi. li. xi. ⁊ prohibitio predicta arguit q̄ hac de cauſa a dicto Gabriele fuerit Barõtus interpoſit⁹ vt emeret cũ ſit inter bona Gabrielis per id q̄ habet in. l. ſi in emptione in gl. ff. de mino. ¶ Nec per dictũ pactum q̄ Gabrieli cõcedere nõ poſſit impedit cõfeſſio ⁊ declaratio. iuxta plene no. in. l. ex lege de cõdi. ob cauſam. ⁊ in. l. ſi ita quis. §. ea. l. ff. de ver. ob.

¶ Non ob. vnum q̄ allegat in cõſilio partis aduerſe ſcilicet q̄ teſtes probent q̄ Gabriel inſtabat q̄ Barontus declararet nõ aũt q̄ cõfiteret ⁊ ſic ꝓbatur cõfeſſio facta nõ ad inſtantiam Ga-
6 brielis. ⁊ † nõ probat acceptatio quo caſu cõfeſſio nõ videt ꝓbare ſm Cy. in. l. i. in. vi. q. C. de confeſ. ⁊ ibi Saly. op. xi. ⁊ Ricar. ⁊ bar. de Saly. in. l. generaliter. q. vi. C. de non nu. pec. ⁊ Saly⁊c. in. l. iubem⁹. C. de libe. cauſa. ⁊ predicta allegat do. Alex. in. iiii. volu. cõſ. xx. incipi. in cauſa appellationis in primo ⁊c.

¶ Quoniã ad hoc reſpõdeo i n primis q̄ illa opi. nõ videt vera. Nam Bart. ⁊ doc. cõiter in. d. l. ex hoc tantum requirit preſentia partis ⁊ nihil dicunt de acceptatione. ⁊ ita domini canoniſte in c. ſi. de cõfeſ. ⁊ in ſpecie videt caſum quem ibi ad hoc ponderat do. Abb. in. c. cũ dilectus de ſucceſ. ab inteſta. vbi vult q̄ ſola preſentia ſine acceptatione ſufficiat. ⁊ hoc ſequitur preceptor me⁹ domi. Joan. baptiſta in repetitione. l. admonendi. ff. de iureiuran. ⁊ dicit ita tenere doc. ibi p illũ tex. ⁊ videt verior quia ſi cõfeſſio emanat me preſente in fauorẽ meũ preſumit q̄ ego conſentiam. l. qui patitur. ff. mãdati. ⁊ eſt regula Bar. ⁊ doc. i. l. que dotis. ff. ſo. ma.

¶ Secundo reſpõdeo q̄ imo dicta cõfeſſio emanauit ad inſtantiam Gabrielis dicentis q̄ omnia computa erant firmata inter eos excepto oliueto que loquutio fuit generalis ⁊ idetermĩnata ⁊ Barontus determinate reſpõdit. vnde loquutio Gabrielis ⁊ interrogatio includit etiam talez reſponſionem. Ad hoc q̄ habetur in. l. i. ff. ad. l. iuliã male. per Bart. ⁊ ſic patet q̄ inſtãte Gabriele emanauit talis confeſſio. ⁊ conſequenter probat licet non fuerit ſequuta acceptatio vt concludit Salyce. in. d. l. vnica. C. de confeſſis. ⁊ in. d. l. generaliter. ex verbis enim precedẽtibus de quibus teſtes deponunt apparet quod Barontus ex ꝓpoſito ⁊ nõ per locum cõfeſſus eſt. ⁊ q̄ Gabriel tali confeſſioni conſenſit. vnde ceſſat tota ſumma rationũ Bar. de Saly. ⁊ ſic ceſſat deciſio. l. adigere. §. quis. ff. de iure patro. ¶ Non omitto quod vna con-

feſſio facta in quadã domo pbat per Frãciſcũ ⁊ pagniũ. Altera
in olmeto probat p Pagniũ ⁊ ſer Laurentiũ. ⁊ ſic cũ probetur
cõfeſſio geminata reſultat in primis qđ preſumit deliberata. ⁊
ideo probet licet ſit facta abſente parte ſm Bar. no. in. l. ſciẽdũ
per illũ tex C. de agri. ⁊ cenſi. lib. xi. ⁊ ſequit Pau. de caſt. in. l. pu
blia. in ſi. ff. depoſiti. ⁊ Ludoui. ro. in. l. nuda. ff. de dona. ¶ Reſul
tat ſcđo qr poſito etiã qđ fuiſſent verba enũciatiua tamẽ probãt
ſm Bar. l. o. l. cũ ſcimus. ⁊ Ang. per illũ text. in. l. i. C. de piun pe
ti. ⁊ do. Ab. l. c. per tuas. in rep. extra de arbitris. ⁊ ſi dicat licet
ſer Lauren. deponat de cõfeſſione facta in olmeto tamẽ pagni⁹
cõteſtis nõ videt deponere de cõfeſſione ſed de promiſſione Ba
ronti qđ pmiſit declarare in Gabrielẽ vel in quẽ voluerit. ⁊ ſic de
ponit tñ de promiſſione. ⁊ in ꝯfeſſione ſer Laurentii eſt vnic⁹ ⁊
ſingularis. ⁊ ſic nõ probat. l. iuriſiurãdi C. de teſtib⁹. Sed ad hoc
reſpõdeo qꝛ in effectu idẽ deponit. Nam deponit pagnius in effe
ctu de promiſſione declarando in Gabri. iſta pmiſſio declarãdo
includit ipſuz emiſſe pro dicto Gabriele qñ emit p eo quẽ decla
raret ad hoc tex. no. in. l. ſi. ff. de cõfeſſis. vbi ille qui fatetur ſe de
bere fideicõmiſſum includit ꝯfeſſionẽ fideicõmiſ. eſſe factã vt ibi
declarat. o. Pau de caſt. ⁊ Bal. in. l. vnica. in. xvii. col. in ver. ꝯmo
do hic eſt aduertendũ. C. de cõfeſſis. ⁊ qđ no. idem Bal. in eadẽ. l.
col. vi. ver. An qui opponit. Bene facit gl. in. l. neqꝫ natales. C. de
probatio. ⁊ qđ no. Bal in. l. precib⁹. C. de impub. ⁊ aliis ſubſtitu.
in. vi. oppoſitione. ⁊ ſic ambo probant cõfeſſionẽ ex quibus etiaz
dici põt qꝛ ambo probãt etiã obligationẽ ad declarandũ. Nã pa
gnius de hoc clare deponit ſer Laurẽtius autẽ de ꝯfeſſiõe que li
cet extra iudiciũ ſit ſufficiẽs ad probandũ licet nõ ad obligãdũ.
l. publia in ſi. ff. depoſi. tamẽ qꝛ eſt geminata eſt etiã ſufficiens ad
obligãdũ ſm Pau. de ca. ibi allegat no. per bar. in. d. l. cũ ſcimus.
¶ Nec obſtat que cõtra perſonas pagniũ ⁊ ſer Laurentii allegã
tur. ⁊ primo qđ pagnius eſt laborator ⁊ colonus Gabrielis quia
7 †ex quo nõ eſt laborator in poſſeſſiõe de qua diſputat ⁊ nõ agit
de aliquo intereſſe coloni dicat etiã idoneus teſtis vt tenet Saly.
in. l. omnibus in ſin. C. de teſtibus. ⁊ in. l. qñ liberi. vbi hoc late. ⁊
clare declarat eo. tit. ⁊ ſcđm ei⁹ opi. vidi plures doctiſſimos iudi
ces iudicare ¶ Nec etiã obſtat qđ allegat ſer Laurentius inimi
8 cus qꝛ nõ probatur †qꝛ fuerint inimicitie capitales ꝓut requirit
vt tradit p Bal. ⁊ alios in aut. ſi dicat. C. de teſti. ⁊ canoniſte in. c.
repellant. ⁊ in. c. cum oporteat. de accuſationibus.
¶ Preterea inimicitie allegant ꝓpter lites que inter eos tũc pẽ
debant. vnde finitis litibus nõ repellitur amplius a teſtimonio.
Ita cõcludũt do. Anto. ⁊ do. Abb. in. c. i. extra de iudiciis allegãt
no. per Jo. an. in addi. Spec. in rub. de teſte. ⁊ eſt tex. in au. ſi dica
tur. C. de teſtibus in verſi. ſi nõ odioſus. ⁊ eo maxime qꝛ nõ pbat
qđ ſpecifice inimicitie ⁊ rixe orte fuerint cum dicto ſer Laurẽtio
ſed cum illis de bellucciis. Iniurie aũt illate alicui perſone nõ cẽ
ſentur illate aliis de familia niſi certis pſonis enumeratis vt in
l. i. in ſi. ff. de iniu. ⁊ tradit Bart. in. l. ſi ſtipulatus. §. griſogonus.
in ſi. ff. de ver. ob. ¶ Preterea ipſe nunqꝫ dicit ſe eſſe inimicũ imo
totum oppoſitũ qꝛ quãuis dicat qđ rixe fuerũt cũ illis de bellucciis
tamẽ in ꝓcedẽti interrogatorio dicat qđ vellet obtinere ius hñtem
⁊ qꝛ eſt amicus vtriqꝫ parti. vnde ex teſtimonio ipſius nõ probatur
inimicitia. allegãti aũt inimicitiã incũbit on⁹ probãdi vt tradit
in aut. ſi dicat. ⁊ in. d. c. cũ oporteat. ⁊ in. c. repellantur.
¶ Accedat qđ eoꝝ dicta primo iuuant qꝛ inhabilitas vni⁹ ſup
pletur per habilitatẽ alterius ſm Bal. ⁊ doc. in. l. ſi quis ex argen
tariis. §. pe. ff. de edendo. Iuuantur etiã ex veriſimili cũ petiũ ter
re ſeu olmetũ ſit inter bona Gabrielis p ea qꝫ no. ex. l. ſi in emptio
ne. ff. de minoribus. probat etiã veriſimilitudine ex eo qꝛ vẽditor
nolebat vendere Gabrieli. ad hoc text. in. l. iii. §. eu magis ff. de te
ſtibus. Confirmat etiã eorũ dictum ⁊ coadiuuat ex precedenti cõ
feſſione probata. Ad hoc notãt doc. de ꝯiunctione ꝓbationum in
l. admonẽdi. ff. de iureiurã. ⁊ do. Abb. in. c. cũ cãz de probatio. Et
pro hoc adduco tex. ſing. in. l. capite quinto. in ſi. ſm lictlecrũ appro
batũ. ff. de adulte. vbi licet cõfeſſiõi in tormẽtis nõ ſtet cũ ſtat ſi alia
cõfeſſio extraiudicialis precedit. ¶ Ex quibus omnib⁹ ſine ali
qua heſitatione cõcludit probatũ eſſe pluſqꝫ ſufficienter dictum
Barõtũ emiſſe dictũ olmetũ vice ⁊ nomine dicti Gabrielis in ve
ritate licet nomine ꝓprio emiſſet. ⁊ fortius qꝛ emit etiaz pro his
quos declararet. ¶ Ex qua cõcluſione infero qꝛ aut illa cõfeſſio
qꝛ emit vice ⁊ nomine Gabrielis probat mandatũ preceſſiſſe ⁊ cõ
tra eum cõpetit actio mandati. caſus eſt clarus in. d. l. ſi is qui
§. ſcie. ⁊ ibi Pau. de caſt. ⁊ are. ff. de verb. ob. ⁊ probatur ex no. per
Bar. ⁊ omnes in. l. qui mihi donatũ. ff. de donn. ⁊ in. l. qui in alie
na. §. in qui putat. ff. de acqui. here. ⁊ late hoc declarat do. Alex. in
l. i. §. nunciatio. vbi videndũ. ff. de no. ope. nun. Aut illa confeſſio
probat qꝛ emit vice ⁊ nomine Gabrielis nullo precedẽte manda
to. ⁊ tunc tenet actione negociorũ geſtorũ. caſus eſt ⁊ ibi plene in
l. ſi ego. ff. de nego. ge. Tradit Baldus in ſimili in. l. cũ a ſocero.
per Bald. C. de iure do. de eo qui pro alio recipit emphyteoſiz re
cipiendo vice ⁊ nomine illius. ⁊ per Rapha. cuma. ⁊ domi. Ale
xan. in dicta. l. qui rome. §. flaminis hermes. ff. de verbo. oblig. ⁊ p
Imo. in. c. potuit extra de loca. in ſimili. q. allegando. d. l. ſi ego.
¶ Ex quibus pꝫ etiã ex noua nuda pmiſſiõe actio daretur qꝛ
ex quo Barontus erat obligatus facere qđ promiſit vel actiõe
mandati vel negocioꝝ geſtorum daret actio ex tali nuda pmiſſio
ne glo. eſt ordinaria cõiter approbata in. l. legitima. ff. de pactis.
¶ Ex quibus pꝫ qꝛ ceſſant multe ambages adducte per cõſulẽ
tes pro alia parte ſolũ ſupereſt vna difficultas an Barõtus pre
ciſe cogat ad factũ ad condemnandũ ⁊ tradendum an vero de
beat tñ ſi nõ vult facere ꝯdemnari ad intereſſe. in qua difficulta
te videbatur qđ deberet tantũ ad intereſſe cõdemnari p regulã
tex. in. l. ſtipulationes nõ diuidunt. §. celſus. ff. de verb. obli. ⁊ in. l.
9 ſi quis ab alio. ff. de re iudi. cũ vulgaribus. ¶ †Sed cõtrariũ pu
to verius in caſu noſtro qđ imo poſſit preciſe cogi ad tradendũ.
iſta cõcluſio pbatur. ¶ Primo qꝛ quãdo qđ eſt extra iudicium
faciẽdum factum de facili explicari poteſt tũc poteſt quis preci
ſe cogi ad factũ. ita determinat Ang. in. l. ſtipulationes nõ diuie
dũtur. in ver. celſus. ff. de ver. ob. Quẽ ſequitur Raph. cu. allegat
Ange. Jo. an. hoc tenuiſſe in addi. Spec. in ti. de emptio. ⁊ vẽdi.
§. ſciẽdũ. in additione que incipit de emptore loquit. ⁊ licet Jo.
an. ibi hoc nõ videat dicere tamẽ hoc dicit Joã. an. l. et. de rebus
ecc. nõ alie. §. i. ⁊ Ang. in. l. in ſtipulationib⁹. §. operarũ. de v. ob. ⁊
licet Imo. Ro. ⁊ do. Alex. in. d. §. celſus ꝯtrarium teneant. tamen in
iudicãdo nõ debemus recedere ab opinione tantorum virorum
Jo. an. Ange. ⁊ Cuma ¶ Scđo hoc idẽ ꝯfirmat ratione cõcludẽ
tiſſima. Nã cuz Barontius emerit pro Gabriele tenetur actione
mandati vel negocioꝝ geſtoꝝ tradere ⁊ in Gabriele dominium
trãſferre ſicut venditor. caſus eſt in. l. res ex mãdato. ff. de acquir.
rerum domi. ſm qđ intelligit Bar. in. d. l. qui mihi donatũ ⁊ no
tat Barto. in. l. qui in aliena. §. is qui putat. ff. de acqui. here. ⁊ eſt
caſus in. d. l. ſi ita quis. §. ſcia. ⁊ ibi Pau. de caſt. ⁊ Aretinus. cla
rum aũt eſt qđ in obligatiõe rẽ tradi qñ traditio nõ eſt nuda cũ
trãſlatione dominii ⁊ qñ tradẽs eſt dñs ⁊ cõcurrat qđ ille qui te
netur tradere facultatẽ habet rei tradẽde ꝓut eſt in caſu noſtro
obligatus ad factũ preciſe cogi põt. gl. eſt cõiter approbata in. l.
certi cõdictio. l. pen ff. ſi cer. peta. ⁊ tenet Bar. poſt antiquos in
d. l. ſtipulationes nõ diuidunt in. viii. q. vbi hoc ſequuntur cõiter
docto. moderni. ⁊ iſta ratio decidit. Laus deo ⁊c.

¶ Conſilium. ccxix.

1 ¶ Teſtamentum ſecundum an ⁊ quando tollat primum.
2 Notario atteſtanti quem eſſe ſane mentis creditur.
3 Inſtrumento an ſtetur quod teſtes fuerint rogati.
4 Teſtes quot requirantur in teſtamento.
5 Teſtis vnus ex teſtibus deſcriptis in teſtamento contradicẽs te
ſtamento an faciat ipſum vacillare.
6 Teſtes debent intereſſe toti teſtamento.
7 Teſtamentum factum ab infirmo turbato mortis cogitatione
an valeat: ⁊ an dicta ipſius probent.
8 Religioſi an ſint idonei teſtes.
9 Affinis an ſit idoneus teſtis.
10 Teſtes rogare quid ſit.
11 Clauſula derogatoria dicitur adeſſe in teſtamento ad pias cau
ſas ⁊ inter liberos.

Dominus labia mea ape
riat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.
¶ Primo aſpectu cõcludendum videbat teſtamentũ
ſcđm qđ exhibet magiſtri Matthei in quo eſt inſtitut⁹ Chriſto
phorus eius frater preualere primo in quo inſtitutum eſt mona
ſterium ſancti Dominici per regulam. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in lega
tis. ff. de le. i. Et traditur plene in. l. ſi quis in pricipio teſtamẽti.
1 ff. de lega. iii. Nam †in primis de tali ſecũdo teſtamento conſtat
publicum inſtrumentum cui in dubio ſtandum eſt. l. cum precie
bus. C. de probatio. in materia noſtra traditur in. l. ii. C. de bono.
poſſeſ. ſecundum tabu. ⁊ in. l. ſina. C. de fideicommiſſis.
2 ¶ †Item notarius atteſtatur teſtatorẽ tũc fuiſſe ſane mẽtis cõſi
deratione officii legabiliter exercẽdi cũ iuramento ſuſcepti ſtandũ
videt. l. i. §. quies. ⁊ qđ ibi per Barto. ff. de offi. prefec. vrbis. ⁊ in. c.
cũ parati. extra de appel. ⁊ in ſpecie hoc dicit Joã. de imo. in. l. ii.
ff de teſtamẽtis. Nã ⁊ quilibet in dubio ſane mẽtis eſſe credit. l. nec
codicillos. C. de codicil. ¶ Preterea in dicto teſtamẽto apparẽt
ſolẽnitates requiſite de qbus in. l. hac cõſultiſſima. C. de teſtamẽ.
3 ¶ †Nec videt dici poſſe teſtes nõ fuiſſe rogatos cũ i inſtrumẽto
dicatur teſtibus adhibitis vocatis ⁊ rogatis cõi publico inſtru
mẽto de rogitu teſtiũ ſtãdũ videt ſm Dy. Ray. ⁊ Bar. ⁊ alios in
l. heredes palã. in prin. ff. de teſta. per id qđ habet in. l. i. C. de fide
inſtru. ⁊ iure haſte. fiſca. lib. x. ⁊ tenet Bart. in. l. ſciẽdũ. ff. de verb.
obli. ⁊ ſatis

ob. ⁊ ſatis eſt ꝙ teſtes fuerint rogati a quocūq; rogati fuerint vt voluit Dy.in.l.heredes palā.§.tu teſtamentis.ff.de teſt. ⁊ ibi etiā Pau.de caſt. ⁊ Jo.fa.inſti.de teſta.§.ſi. ¶ Omnino talis rogatus probaṫ per plures teſtes.ſatis autē videṫ qḋ per duos teſtes probareṫ ſm Bal. ⁊ doc.in.l.ſi.C.de bono.poſſeſ.ſm tabu. ⁊ ſic cōcluditur qḋ cū appareat ſcḋʒ teſtamentū ſolēne per publicū inſtrumentū ꝙ primū fuerit reuocatū maxime cū in ſecundo fiat mentio de primo ⁊ reuocetur primū per clauſulam derogatoriam ꝑ id qḋ habeṫ in.d.l.ſi quis in prin.teſtamenti. ¶ Nec premiſſis videṫ obſtare qḋ teſtes examinati videntur varia deponere tam teſtes teſtamētarij ꝙ alij: qꝛ ad oēs varietates que colligi poſſunt videtur ꝙ dari poſſit duplex reſpōſio. ¶ Prima eſt ꝙ quatenus ipſi variant in circūſtātijs ⁊ non in ſubſtantia facti talis varietas non videṫ nocere.ar.l.qui ſententiam. ⁊ ibi no.C.de pe. ⁊ not. Inno.in.c.qualiter ⁊ qñ.extra de accuſationibus. ⁊ in.c.nihil obſtat. ⁊ ibi no.extra de verbo.ſigni.faciunt no.per Bald.in.l.luci°. ff.de inſamibus. ¶ Secunda eſt qꝛ lʒ circa factum principale eſſent varij qꝛ de eo diuerſimode deponerent.tñ qꝛ videnṫ in eādē rei finem cōcurrere.ſ.qḋ teſtator inſtituit heredē omniū ⁊c.in teſtamēto primo diſpoſita cōfirmauit lʒ ꝑ diuerſa verba ⁊ modos hoc deponant videntur ꝓbare. ⁊ talis varietas nō videṫ nocere. ad hoc gloſ.in.c.cudum.de cōuer.coniuga.in verſi.ſubſtantia. ⁊ not.Joan.an.in.c.nihil obſtat de verbo.ſig. ⁊ gl.in verſi.vacillaſſe in.c.cū eccleſia ſutrina de cauſa poſ. ⁊ ꝓprie.vbi pulchre in ꝓpoſito loquiṫ.d.Anto.facit quod notat Bald.in.l.ſi.ad ſi.C.de bo.poſ.ſm tabu. ⁊ pulchram.q.determinat Bal.in.c.bone el.i.extra de elec. ¶ Ex quibus videbatur cōcludendum qḋ non obſtantibus multis varietatibus notatis in teſtibus ꝙ teſtamentū remaneat firmū ⁊ preualeat primo teſtamento vt dictū eſt. ¶ Quibus tñ non obſtantibus contrariā ſniam veriorem exiſtimo ꝙ imo ex his que deducta ⁊ ꝓbata ſunt primum teſtamentū preualeat.ꝓ
4 cuius cōcluſionis demōſtratiōe ī in primis premitto ꝙ ad hoc vt valeat teſtamentū pro ſolēnitate requirunṫ ſeptem teſtes alias teſtamentū tanꝙ minus ſolēne eſt nullū.l.hac conſultiſſima.C.qui teſtamen.face.poſ. ¶ Ex qua concluſione infero in ꝓpoſito ꝙ teſtamentū de quo agimus nō probaṫ factū corā ſeptem teſtibus ⁊ ſic eſt nullū. ¶ Nec huic cōcluſioni obſtat ſi dicaṫ ꝙ quādo teſtamentū ēt ſcḋm eſt factū in quo ſunt inſtituti venientes abinteſtato ſufficiūt quinq; teſtes ꝑut eſt caſus in.d.l.hac conſultiſſima.§.ſi quis aūt.C.de teſta. ¶ Quoniam clare reſpōdeṫ primo ꝙ text.in.d.§.ſi quis aūt.nō ꝓcedit qñ in primo teſtamēto ſunt inſtituti venientes abinteſtato ēt ſi non oēs ſed aliqui.ita ꝓbat tex.cū gl. in prima ſolutiōe in.l.ſi filius qui in poteſtate.ff.de lib. ⁊ poſthu. ⁊ ibi ad hoc pōderat do.Rapha.cuma. ⁊ ſequūṫ plerīq; moder. ⁊ hoc ꝓbat tex.in.d.§.ſi quis aūt a contrario ſenſu.facit ēt qꝛ ille tex.exorbitans ergo nō dʒ extendi ad aliū caſum.l.ius ſingulare. ff.de legibus. ⁊ ibi hāc opi.tenuit Fran.tigri.ſequunṫ do.Jo.petru.de peruſio.d.Alex.de imo. ⁊ cōmuniter moderniores quicqd dixerit Pau.de caſt.in ſuo cōſi.cccxl.incipiē.dubiū facit.vnde nulli dubium eſſet ꝙ ſi in primo fuiſſent inſtituti venientes abinteſtato ⁊ fortius liberi teſtatoris ꝙ ſcḋʒ corā quinq; teſtib° nō valeret. Igitur idē dicendū eſt in caſu noſtro cuʒ in primo fuerit
a inſtituta eccleſia. ⁊ ſic pia cauſa ⁊ nō minor fauor debeṫ pie cauſe quam filijs ꝑut in ſpecie in terminis.d.l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto cum iuribus ſequētibus voluit Barto.in.l.i.in.vlt. col.C.de ſacroſanc.eccle. ⁊ Barto.in.l.tale pactū in ſi.ff.de pac. ⁊ Oldra.conſil.cxvij.incipien.Titius cōdidit teſtamentū. ⁊ Pau. de caſt.conſi.cccl.incipien.ſup eo ꝙ querit. ⁊ Joan.de imo.in.c. ſi.extra de teſtamētis.ꝑut infra ēt ſtatim ad aliud ꝓpoſitū indicam.igiṫ non hʒ locū diſpoſitio.d.§.ſi quis aūt.qui loquiṫ qñ in primo ſunt inſtituti extranei.facit ꝙ habeṫ in auſ.de ſanc.epiſc. §.ſed hoc de preſenti. ⁊ in.c.preſentia.de ꝓba. ¶ Scḋo rñdeo qḋ tunc procedit diſpoſitio.d.§.ſi quis autē.qñ ſunt inſtituti omnes venientes abinteſtato prout probat tex.in verſi.qui abinteſtato. qui indefinite loquitur.indefinita aūt equipollet vniuerſali.l.ſi pluribus. ⁊ ibi Bar.ff.de lega.ij. ⁊ ita cōcludit.d.Rapha.fulgo. in.d.§.ſi quis aūt. ⁊ ſequunṫ do.Joā.petru.de peruſio do.Alex. ⁊ cōiter moderniores.idem do.Rapha.cuma.in.d.l.ſi filius qui in poteſtate.ſed in caſu noſtro fuit tñ inſtitutus Chriſtophorus frater ⁊ non magiſter Jo.alter frater.igitur nō vendicat ſibi locum diſpoſitio illius tex. ¶ Ex quibus infero hāc concluſionem: qḋ tale teſtamentum de quo agimus in quo fuit inſtitutus Chriſtophorus non fuit coram.vij.teſtibus celebratū tanꝙ minus ſolenne nō valet ⁊ ſic primuʒ nō reuocatur.l.ſi iure.ff.de le.iij. ⁊ iſta non ſunt extra rem ſed ad rem ⁊ ꝓpoſitū pſentis ꝯſultationis vt ſtatim apparebit. ¶ Scḋo pmitto qḋ licet ſit magna diſputatio tñ cōiter concluditur ⁊ ſeruatur ꝙ qñ de teſtamēto cōſtat publicum inſtrumentum in quo ſunt deſcripti.vij.teſtes tale teſtamentum legitime ꝓbatur vt voluit gloſ.quam approbat cōis opi.in l.ij.C.de bono.poſ.ſm tabu. ⁊ glo. ⁊ doc.in.l.ſi.C.de fideicommiſ.

⁊ doc.in.l.heredes palam in prin.ff.de teſtamen. Qḋ verbum dicit eſſe ibi Bal.vbi inſtrumētum reprobeṫ.allegāt no.per Inno. in.c.cū Jo.eremita.extra de fide inſtru.vñ dicit glo.no.in.l.i.§.ſi
5 quis negēt.ff quēad.teſta.ape.ꝙ ī qñ teſtes cōtradicūt etiā vni ſoli.ex neceſſarijs inſtrm teſtamēti reprobaṫ.ſi tñ ex.vij.teſtibus deſcriptis in inſtrō teſtamenti vnus cōtradicit dicendo ſe nō interfuiſſe vel narrando rem aliter ſe habere quā in inſtrō narreṫ inſtrumentū teſtamēti reprobaṫ: qꝛ remanēt tantū ſex teſtes ꝓbantes inſtrm qḋ Bart.ibi dicit eſſe no.quē ibi ſequunṫ Bal. ⁊ Ange. ⁊ Imo.lʒ dubitet dicit hanc eſſe cōem opinionē. ⁊ hoc idē voluerūt Jaco.de are.Cy. ⁊ Sali.in.l.in exercendis.C.de fide inſtr. ⁊ Inno.Joan.an.Jo cal.do.Anto.do.Abb. ⁊ alij cōiter in.d.c. cum Jo.eremita. ⁊ ſpe.in tit.de inſtru.edi. ⁊ fide.§.inſtrumētum verſi.item qḋ teſtis in ſcriptis. ¶ Ex quibus infero ſcḋam concluſioneʒ ꝙ ſi in teſtō de quo agimus in quo ſunt inſcripti octo teſtes duo tñ ex illis octo cōtradicūt inſtrō vel ꝓbant reʒ aliter geſtam tale inſtrumentū teſtamēti reprobaṫ ⁊ cōſequenter ſcḋm teſtamentum nō ꝓbatur legitime. ⁊ primū firmū remanet. Quibus premiſſis ab iſto inſtrumēto teſtamenti ſubtraho Jo. martini vnū ex teſtibus quē arbitror veritatem dicere. ⁊ premitto qḋ verba ꝓlata a notario cenſeanṫ fuiſſe ꝓlata a teſtatore ꝑut probat Bald.in.l.errore.C.de teſta.vñ ex quo notarius atteſtaṫ ꝙ teſtator inſtituit heredē ⁊ multa alia fecit de quibus in dicto teſtō cenſetur rogatus notari° ꝙ teſtator ꝓtulit noīe heredis ⁊ diſpoſuit in alijs ꝑut i dicto teſtō.hoc aūt negat Jo.mar.qui dicit ꝙ tantū notarius dixit ſi volebat qḋ eſſet rogat° de teſtamēto quo relinquebat Chriſtophorum heredē ⁊ ꝙ alia legata facta in primo teſtō remanerent firma ⁊ qḋ teſtator tñ rñdit: nec alia verba fuerunt ꝓlata.itē ꝙ non potuiſſet alia verba ꝓferre quin audiuiſſet cū eſſet pñs per que verba ꝓbaṫ negatiua ꝙ alia verba nō fuerunt ꝓlata.vt declarat Bal.in.l.i.C.de bo.poſ.ſm tabu. ⁊ tradunt Barto. ⁊ alij in.d.l.i.§.ſi quis neget.ff.quemad.teſta.ape. ⁊ per gl. ⁊ doc.in.l.pantonius.§.rei perduellionis.ff.de acquiren.here. Ex quo infero vnuʒ aliud fundamentū nā tabellio nō ſolum atteſtaṫ de his de quibus Joan.martinus ſʒ de multis alijs diſpoſitis a teſtatore que neganṫ per Joan. Martini. ⁊ ſic teſtis ꝓbat reʒ aliter fuiſſe geſtā ⁊ cōſequenter cōtradicit inſtrō. ⁊ cōſequenter remanent ſeptē teſtes. ¶ Secūdo loco inſtrō teſtamenti cōtradicit peregrinus: qꝛ dicit qḋ nō fuit pſens alijs verbis qḋ ſciat niſi qñ magiſter Mathheus ad interrogationē Jo Mart. qui interrogauit an vellet facere heredē fratrē ⁊ magiſter Mattheus rñdit ꝙ ſic.Que verba ꝑut per alios teſtes ꝓbatur fuerūt ꝓlata poſt teſtm de quo diciṫ fuiſſe tabellio rogatus ꝑut omnes alij teſtes atteſtanṫ ⁊ ipſamet pars in articulis ſuis hoc oſtendit igitur ptʒ ꝙ non fuit preſens teſtamento de quo agimus ⁊ ſic remanet teſtm cum ſex teſtibus ſeu inſtrm teſtamēti ⁊ ſic inualidū ⁊ non ꝓbat vt ptʒ ex premiſſis. ¶ Et ſi dicatur nō deponit de negatiua coarctata ꝑut requiriṫ vt ſupra dixi in depoſitione Joā. Martini: qꝛ dicit ꝙ neſcit ⁊ ꝙ nō recordaṫ ⁊ ſic videṫ remouere ſenſum ab actu quo caſu nō probaṫ negatiua vt per Bal.in.d.l. i. ⁊ Barto.in.d.§.ſi quis neget. ¶ Cū ad hoc rñdeo qḋ dicta ob
a iectio procederet qñ teſtis voluiſſet° probare ꝙ aliud vel alia verba nō interuenerunt ⁊ ſic negatiuā facti alieni ꝑut probat Joā. Martini.ſed iſte vult ꝓbare negatiuā facti ꝓprij.ſ.abſentiā tpe quo dicanṫ dicta verba ꝓlata: in quo reddit veram ſcientiā vt traditur in.d.§ perduellionis.ſcḋm Bald.in.d.l.i.qui ita diſtin a guit ⁊ doct.in.d.§.ſi quis neget.ſed ſuam abſentiā bene probat vt dixi. ⁊ maxime qꝛ teſtis ſubdit qḋ nunꝙ fuit rogatus ⁊ vocatus vt eſſet teſtis niſi quantū ad verba per euʒ ꝓlata. ⁊ ſic concludiṫ qḋ eſt probata abſentia dicti peregrini q dicit ſe nō fuiſſe vocatum neq; cogatum neq; interfuiſſe niſi dictis verbis. ⁊ ſic cum inſtrumentū remaneat cū ſex teſtib° nō ꝓbat. ⁊ hoc ſolū ſufficeret ad victoriā in hac cā. ¶ Scḋo principaliter cōfirmanṫ premiſſa. Nam primi tres teſtes examinati dicunt qḋ teſtator ore ꝓprio ⁊ ꝓprio motu ꝓtulit nomē heredis ⁊ alia diſpoſuit ore proprio ēt teſtes rogando ꝑut in teſtamēto cōtineṫ. Jo.aūt Martini. ⁊ peregrinus tantū ꝙ ad interrogationem rñdit ſic ⁊ ſic: quorū teſtimoniū coadiuuaṫ dicto fratris bñdicti religioſi ſancti Dñici q eſt nepos teſtatoris ⁊ heredis. ⁊ etiam dicto fratris Jordā. de eodem ordine.ſi autē modus teſtandi inter ſe multum differunt in exiſtente grauiter infirmo ⁊ laborante in articulo mortis: qꝛ cōiter turbanṫ timore inſtantis mortis ad omnia rñdent ſic vt dicit Joan.and. in addi.Specu.in ti.de teſtamētis.§.i.ꝑut infra latius referam. Vnde aut inſtrumentum teſtamenti ꝓbat teſtamentū fuiſſe conditum ꝑut dicunt quatuor teſtes examinati.ſ.qḋ teſtator nomē heredis nolauerit ⁊c. ⁊ tūc Jo.Martini ⁊ peregrin° cōtradicūt inſtrumento: qꝛ dicunt rem aliter geſtā ſ.qḋ ad interrogationeʒ rñdit ſic. ⁊ ſic remanēt ſex teſtes. Aut volumus intelligere inſtrumentum ꝑut deponunt Jo.Martini ⁊ peregrinus ⁊ tunc contradicūt quatuor alij teſtes. ⁊ ſic non pōt inſtrumentuʒ intelligi

¶ Plura de teſtib° cōtradicentibus teſtamento.

aliq̄ modo qđ nō habeat teſtes ꝯdicētes ꝓpter quos remanet ſi ne legitimo numero ⁊ ſic ſufficiēter nō probat. ¶ Tertio ex alio hanc cōcluſionē ꝓbo. Nam quatuoꝛ teſtes ꝓbant oīa contenta in inſtrumento fuiſſe geſta. ſꝫ Jo. Martini ⁊ peregrinus atteſtā tur de aliquibus ⁊ nō de aliis ⁊ qđ alia in eoꝛꝫ preſentia nō fue runt geſta. ex q̄bus atteſtationibus pꝫ qđ aliq̄ deponunt plus aliqui minus. quo caſu etiā in eo in quo ſunt cōcordes nō ꝓbāt: q2 nō vident oēs interfuiſſe toti teſtamēto ex quo d toto nō depo

6 nunt. requiritur autē quod † teſtes toti teſtamēto interfuerint ni ſi vigente neceſſitate vt ꝓbat in. l. cum antiquitus. C. de teſta. vbi Bal. ponit hāc pulchrā decīſionē quē ſequitur do. Pau. de ca. ⁊ Moderni dicentes ſe alibi neſcire licet ſi teſtes qui minus depo nunt ꝓbarent ſe toti teſtamento interfuiſſe ⁊ ſe recordari tantū de inſtitutione ⁊ legatis ⁊ de aliis non recordari: quia tūc proba rent in eo in quo cōcordāt per no. per Cy. ⁊ Bal. in. l. ſi pſidi. C. de dona. ante nup. ſm Moder. in. d. l. cū antiquetus. qđ in caſu nro nō verificant: q2 teſtes deponunt que fuerunt acta in eoꝝ pñtia ⁊ preciſe affirmant ꝙ alia acta non fuere ipſis pñtibus. igitur minus deponēdo conſtat quod toti teſtamento de quo in inſtru mento fit mentio non interfuerunt.

¶ Quarto cōfirmat. nā nō eſt dubiū quod teſtū de quo conſtat publicū inſtrumētum fuit factū vno modo ſed teſtes deſcripti ⁊ nō deſcripti etiam ſunt varij circa cōtenta in dicto inſtrō teſtamē ti. igit variant a teſtamento ⁊ videt cōtradicūt. l. qui falſa ⁊ varia. ff. de teſti. ⁊ traditur in. l. teſtium. C. de teſtibus. ſi ergo teſtes ſcri pti ⁊ examinati nō probāt cōtēta in inſtrō tāquam varia deponē tes igitur teſtamentum remanet ſine legitimo numero teſtium ⁊ eneruant vires teſtamēti. ⁊ pro hoc bñ facit qđ ponit do. Ant. in c. nihil obſtat. de ver. ſig. ⁊ ſequitur do. Abb. vbi voluit quod te ſtes deponentes ſup teſtamento etiā ſi ſint varij in verbis nihil ꝓ bant. vñ cū magna ſit varietas in teſtibus examinatis nō ꝓbant teſtamentum. ⁊ ſic tanq̄ ꝯdicentes inſtrumēto eius vires tollit. ¶ Et ſi dicatur qđ cōcurrant in eundem rei ſinē ꝑ id quod dixit do. Ant. in. d. c. eccleſia ſutrina. ⁊ Bal. in. c. bone. ¶ Rñdeo vt ſu pra dixi qđ non eſt eiuſdem virtutis deponere qđ teſtatoꝛ oze ꝓ prio diſpoſuit cuius eſt qđ diſpoſuerit ad alteri⁹ īterrogationē: q2 tunc res redditur dubia ⁊ ſuſpecta in oze exiſtētis in articulo mortis q̄ nō eſſet q̄ſi oze ꝓprio diſponeret vt pꝫ ex his q̄ no. Jo. and. in. d. ſi. de teſtamentis. §. i. ⁊ doc. i. l. iubemus. C. de teſta. ⁊ ibi lati⁹ dicā. ex quoꝝ dictis pꝫ qđ talis varietas nō ē ſiccipēdēda ſed multuꝫ ponderanda ⁊ exiſtimāda: ⁊ maxime q2 teſtes fuerūt interrogati ſup formalitate verboꝝ teſtatoris quo caſu q̄libet varietas nocere vr ſm do. Anto. in. d. c. cum eccleſia. ⁊ in. d. c. nihil obſtat. ⁊ Bal. in. d. c. bone. ¶ Quīto ꝯfirmat pmiſſa: q2 religio ſi ſancti Frācīſci examinati ⁊ ēt tertius teſtis in multis circūſtan tiis eſt varius circa expreſſionē nominis heredis an notarius te ſtes nominauerit. Item an tunc teſtamentum ſcripſerit. an adeſ ſent frater Jorda. ⁊ ſocij. Item quintum an teſtatoꝛ motu pro prio fecerit circa geſta teſtatoris ⁊ vacillatio. ⁊ multa alia prout diligēter notatū eſt in margine teſtium examinatorum quas va rietates cū multe ſint longū eſſet referre. vñ me remitto ad proceſ ſum ex cuius apoſtillis index poterit de facili inſpicere ⁊ varieta tes ⁊ cōtrarietates que lꝫ ſint in circunſtantiis tñ multū reddūt inſtrm ⁊ teſtes ſuſpectos ex quo ſumus ī materia valde ſuſpecta p ea que no. gl. ⁊ poſt eā Bal. in. c. cuꝫ clim. extra de teſtibus: ⁊ ma xime q2 vt ex toto ꝓceſſu apparet predicti religioſi minores mul tū animoſe deponunt cū dicant tot a teſtatore fuiſſe explicata ꝓ prio oze cuius ꝯtrā deponunt alij teſtes. ⁊ credo qđ ipſi falſum di cant. Quī vltra ea de quibus in ꝓceſſu memini qđ iſtud teſtamē tū fuit a me delatū in eſtate preterita de mēſe Julij vna cū pluri bus ꝯſiliis doctiſſimoꝝ viroꝝ. ⁊ ī pñcto pſupponebat qđ teſta mētū fuerit rñdēdo ſic ad īterrogationē notarij ꝯſultores cōſu lebāt teſtū valere. Regiſt⁹ t̄ ſubſcriptiōe nolui ſubſcribere ꝙuis cōſilia eorum dicerent ſtante ſimpliciter teſtamēto facto ad inter rogationē notarij prout voluit gl. communiter approbata in. d. l. iubemus ſed nolui ſubſcribere ⁊ me ſola ſubſcriptione obliga re ex quo teſtes adhuc nō erāt examinati ſup q̄bus dicebā facien dū eſſe fundamentū. vñ exiſtimo qđ pars bñ informata punctuꝫ formauerit ꝓut rei vitas ſe habebat. vñ miroꝛ qđ dcī religioſi ita apto oze ⁊ effuſo ſermone teſtificent quare dubito ne fecerint cō tra conſcientiā ⁊ edificauerint ad gehennam ꝓut facit qđ dicit Pau. de caſt. poſt Bar. dum vult qđ ēt teſtibus pōt ex aliqua cā iudex nō credere. ⁊ qđ in ſimili dicit Pau. de caſt. in. l. admonēdi ff. de iureiur. iuxta illud tu magis ſcire potes. l. iij. §. tu magis. ff. de teſtibus. ¶ Sexto aduertēdū eſt quod aut volumus dicere qđ Joā. mar. ⁊ peregrinus frater Bñdictus ⁊ frater Jordanus qui dicūt qđ ad interrogationē teſtatoꝛ rñdit ſic cōtradicat inſtrō ⁊ narrent rem aliter ſe habere ⁊ tunc inſtrm remanet cum ſex teſti bus ⁊ ſic non ꝓbet. Aut volumus dicere qđ nō cōtradicant ſed qđ teſtamentum fuerit factū ad interrogationē. ⁊ qđ iſta intelli gunt alij teſtes lꝫ eoꝝ verba ꝯdicāt. ⁊ tūc ꝯcludendū ēt arbitroꝛ qđ teſtū non valeat. nam lꝫ q̄ñ de alio non cōſtat teſtū factū ad īterrogationē notarij valeat ꝓut voluit gl. ꝯmuniter approbata in. d. l. iubemus. Item lꝫ teſtatoꝛ ita rñdiſſe motus ſubrogatio nibus ꝯſanguineoꝝ aſſātiū per hoc non redderetur teſtamentū inualidum iuxta id quod habetur in. l. ſi. C. ſi quis aliquē teſtari

7 ꝓhibuerit. Tamen in caſu noſtro dico † ꝙ multa cōcurrunt pro pter que cōcludendū eſt teſtū non valere illa in primis ratione quā aſſignat Jo. an. poſt Albertum papienſem in tit. de teſtamē tis. §. i. verſ. quid ſi ie. q2 alias daret materia fabricādi falſum q2 infirmus mortis cogitatiōe turbatus de facili applaudit omni bus ⁊ de oībus de quibus interrogat rñdet ꝙ ſic. ⁊ hanc opinio. approbat Jo. and. ꝓut dicit do. Anto. in. c. cum tibi. de teſtamen tis. ⁊ Pau. de caſt. in. l. hac cōſultiſſima. C. qui teſta. qui eum ſequi tur. ⁊ idem dicit Ludo. roma. in. l. gerit. ff. de acq. here. Et lꝫ gdā dicāt ꝙ Jmo. ⁊ Jo. and. tenent cōtrariam opinionem. prout di cit Jo. de imo. in. d. c. cum tibi. vbi dicit qđ reuera Joā. an. tꝫ opi. glo. in. d. l. iubemus. ⁊ ita tꝫ ibi do. Alex. ⁊ Arc. in. l. heredes palā. in prin. ff. de teſta. ad hoc dico qđ omnes poſſint verum dicere cir ca intellectū verboꝝ Jo. an. nā Jo. an ꝓmo recitat opi. tenētiū ꝯ glo. demum ipſe tenet glo. in. d. l. iubemus q̄ñ teſtatoꝛ habet bo nam memoriam ⁊ bonum intellectū. ⁊ ſic loquitur in ſimplicib⁹ terminis glo. ⁊ in hoc qui dicunt quod tenet opinioneꝫ gl. verū dicunt. ¶ Preterea ſubdit Jo. an. ſe inuenire Albe. papi. contra riū tenuiſſe tñ in his terminis que verba in his terminis oſtēdūt manifeſte quod termini Alberti papiē. aduerſantur ſeu ſunt di uerſi a terminis gl. ꝓpter aduerſatiuā tñ. l. qđ tñ. ff. de arbitris. ⁊ in. l. i. ⁊ ibi per Barto. ff. ſi quis ius dicen. non obtemperauerit. q2 Albertus papienſis ponebat terminos quādo conſanguinei fa ciunt teſtamentum ſcribi ⁊ poſtea infirmum interrogari qui rñ dit ꝙ ſic. ⁊ dicit qđ de facili datur materia fabricandi falſum: cuꝫ ad ſingula: infirmus quaſi mortuus reſpōdet quod ſic vt in. l. iu bemus. C. de teſtamen. ⁊ iſto caſu q̄ſi tabellio vel alius ex ordina tione conſanguineorum exiſtens valde grauatus prope mortem Albertus papienſis tenebat teſtū non valere. ⁊ hoc caſu verum dicunt do. Anto. ⁊ alij qui dicūt quod Joā. an. ſequit opi. Albe. papienſis: q2 diuerſificat terminos eius opi. recitat ⁊ trāſit. ⁊ ita intelligit Jo. an. ⁊ ſequitur Jo. de imol. in. d. l. heredes palam in ſi. principij. ⁊ hic eſt punctualiter caſus noſter cum dictus magi ſter Matth. eſſet valde grauatus ⁊ quaſi in puncto mortis cum inde ad paucas horas mortuus fuerit. ⁊ vt per teſtes probat ſug giſtione conſanguineorum fuerit interrogatus ad quā ſimplici ter rñdit ſic. ⁊ ꝓ certo in his terminis valde naturalis eſt dicta opi. cum potius mortis cogitatione turbati euolentes ſe ab inſe ſtationibus liberare magis q̄ ex voluntate rñdeant ſic vt elegan ter ⁊ vere dicit Albertus papienſis prout experientia que eſt re rum magiſtra docet ¶ Et hanc opi. comprobo per ea que ponit Bal. in. d. l. iubemus. vbi vult qđ tūc ꝓcedit ⁊ eſt vera illa glo. q̄ñ interrogatio ſit a tabellione adhibito per teſtatoꝛem ad ſcriben dū ſuā voluntatem alr ſecus. qđ nō fuit in caſu nro. ⁊ ſm hāc opi nio. cōſuluit Pau. de caſt. in cōſtituto in mortis articulo in ſuo cōſi. ccxiiij. incip. viſo puncto. vbi multa pōderat que cōcurrūt in caſu nro. primo ꝙ teſtatoꝛ nō expreſſit ꝓprio motu ſed ad in ſtantiam pſone que faciebat hoc in fauoꝛem heredis inſtituti et ſic potius per ſuggeſtionē ⁊ importunitateꝫ ꝓut fuit in caſu no ſtro. Nam ꝓut ex dicto fratris ⁊ fratris xpofori ⁊ Joā. martini ⁊ ēt ex aliis colligit qđ dictus mattheus fuit multum vexatus tub ipſomet tabelliōe ⁊ ab aliis ⁊ quod ſepius dixit qđ non debebant eū vexare. ⁊ qđ Jo. martini ⁊ vxoꝛ non pmitterēt ſibi vim inferri in domo eorum qđ nō potuit ex alio cauſari niſi pp vexationes q̄ ſibi inferebantur ¶ Secundo ponderat qđ mortis cogitatione turbatus pſumit non fuiſſet ſane mētis. l. hac cōſultiſſima. §. ac cū humana fragilitas. C. de teſta. ⁊ mortuo ſimilis dr. vt in. l. iu bemus. C. de teſta. ⁊ quaſi pro mortuo haberi dꝫ qui eſt ita ꝓpin quus morti. l. pe. ff. de teſt. mili. ⁊ ita fuit in caſu noſtro: quia poſt paucas horas mortuus eſt. vñ eadē militat pſumptio. ¶ Quin imo vltra pſumptionem que habetur ꝓpter mortis cogitatio nem ⁊ ꝓpinquitatem ꝙ non fuerit perfecti intellectus habemus teſtes hoc dicentes numero quatuoꝛ. vꝫ Jo. martini frater Jor

8 da. frater Bñdictus qui licet ſint religioſi † eccleſie inſtitute: tamē ꝓbat iuxta no. ꝑ doc. i. c. cū ſup. ⁊ i. c. cū tanci⁹. extra de teſtib⁹. ⁊ ꝑ archi. in. c. ſuper prudētia. xiiij. q. ij. ⁊ vltimus teſtis medicus qui affirmat quod circa. xix. horam qua hora teſtes affirmant teſta mentum factum dicit quod non erat ſane mentis cui multū cre dendum. l. quod ſemel. C. de re milit. lib. xij. ⁊ in. c. propoſuiſti. de probatio. Item deponunt ꝙ per prius teſtatoꝛ multa verba pro tulerat per que oſtendebatur manifeſte quod vacillabat prout etiā dicunt teſtes partis aduerſe: licet poſtea dicāt ꝙ effectus eſt boni ſenſus quod pro certo non eſt multum veriſimile cum eſſet ita propinquius morti arguendo a cōmuniter accidētib⁹ iuxta

no. in.

no.in.l.nec natales.C.de proba.Nõ eſt ẽt omittendũ qđ minus eſt veriſſime ꝙ dict⁹ magiſter Mattheus q per duos dies añ exi- ſtẽs boni ſenſus ⁊ intellectus multũ ſerioſe ⁊ ordinate cõdiderat teſtũ.⁊ ex dictis ẽt duorũ teſtiũ colligitur ꝙ nolebat illđ mutare qđ poſtea ita repẽte mutauerit quaſi vno verbo mutauerit volũ- tatẽ ſuã que tẽdebat in fauorẽ pie cauſe tali eo tpe quo de aĩa ma- gis cogitare debebat que cunctis rebus eſt preferẽda.l.ſcimus.C. de ſac.ſanc.eccle.⁊ ꝓ certo hoc multũ diſtat a veriſimili igitur hʒ imaginem falſitatis vt inqt Bal.in.l.j.C.de ſeruis fugitiuis.Nec arbitror ꝙ in caſu nřo exiſtẽtibus tot ꝑſumptionibus aliqs doc. ab opi.Jo.an.ſupra declarata diſcederet.℄ Octauo ſuᵱiſſa cõclu ſio ex multis aliis coadiuuat ꝑſumptionibus.℄ Primo ex qua litate pſone tabellionis.Nã ꝓ certo ſi ꝓprio motu ⁊ in bono in- tellectu voluiſſet teſtamentũ mutare adhiberi debebat tabellio nõ de agnatione ⁊ de domo q̃ qualitas arguit affectionẽ ⁊ ſuſpi- tionẽ cũ per diuitias domorũ ⁊ familiarũ dignitas cõſeruet.ad quã cõſeruationẽ illi de familia cẽſent intẽderet tradit ad plenũ Jo.an.poſt Ja.de are.in rub.de ſuc.ab inteſtato.℄ Scđo ẽt talis tabellio adhibitus fuiſſet qui artẽ tabellionatus exerceret nõ ſicut qui magis negociationi ⁊ mercature intendit in quo nõ tãta pe ritia preſumitur.argu.l.legatis.ff.de leg.iij.itẽ qꝛ ſi ex libera ⁊ ſa- na volũtate ꝓceſſiſſet alium notarium qui artẽ exerceret fuiſſet ad- hibitus put cõiter fieri ſolet ⁊ prout fecerat ipſe teſtator faciẽdo primũ teſtamentũ.℄ Tertio quia ipſemet tabellio ſibi legatum aſcripſit cum in teſtamẽto dixit quod legata facta in primo teſta mento eſſent firma in quo teſtamento apparet legatum factum eidem tabellioni propter qđ puniri debet pena falſi.l.diuus.ff.de falſis.l.ſenatus.C.de his qui ſibi aſcribunt.℄ Nec dicat ſe igno- raſſe quia Jo.martini atteſtaꝛ ꝙ fecit ſibi fieri obligationẽ de cõ- tumoducatis ſibi relictis ab herede immediate facto teſtamẽto qꝛ ſuſpicabatur de validitate ſui legati.℄ Quarto vitiſanos alius

9 teſtis habet ſororem heredis in vxorem.† ⁊ ſic affinis heredis in gradu prohibito ad teſtimonium iuxta.l.lege iulianus.⁊ ibi per Ja.bu.⁊ albe.ff.de teſtibus.⁊ per Spe.in tit.de teſt.§.j.verſi.nun- quid frater in ſi.vbi dicit ꝙ cõtra teſtes generaliter excipi põt qđ eſt cõſanguineus vel affinis.⁊ hoc ad minus vt nõ dicatur oĩno idoneus ſcđm nota.in.l.parẽtes.C.de teſtibus ⁊ ſic vt arguit in te ſtamẽto tollit inhabilitatem qꝛ aliãs eſſet dicendum qđ quilibet eſſet idoneus cũ ſemper in teſtõ debeãt eſſe rogati.l.hac cõſultiſ- ſima.C.de teſtamẽ.qđ eſt contra §.teſtes.inſti.de teſta.quicquid dixerit Bal.in.d.l.parentes.cuius opinio ſemp fuit viſa falſa in teſtõ.⁊ ꝙ tñ poſſet procedere in cõtractibus in quibus nõ requi ritur rogitus.℄ Quinto etiaʒ aduertẽdũ eſt qꝛ licet quatuor ex teſtibus deponant qđ teſtes fuerũt nominati ⁊ rogati tamẽ Jo. martini peregrinus frater Jordan⁹ ⁊ frater Benedictus dicũt ꝙ poſt interrogationẽ teſtõris notarius dixit ⁊ vos eritis teſtes. ⁊ ſic circa rogitũ probatio remanet dubia ⁊ nõ videtur releuare in.c.in preſentia.de probatio.⁊ ſi dicatur ſatis eſt qđ poſt dixit di cta verba qꝛ que incontinẽti fiunt videtur ineſſe.l.petens.C.de pa ctis.ſcđm Bald.in.l.ſi.C.de fideicommiſſis.qui ita determinat. ℄ Ad hoc reſpondeo qđ cum reuerentia Bal.non videꝛ bene lo qui ſed melius loquitur in rub.C.de fide inſtru.in.vij.colum.vbi referendo Nicolaum de matarellis dicit ꝙ niſi ſint prius admo- niti non põt ſcire tabellio de viſu teſtium ⁊ auditu.⁊ licet Bald. videatur impugnare tamen ipſe fundat ſe in preſumptione ꝙ ex quo teſtes paſſi ſunt ſe inſcribi preſumuntur admoniti ⁊ rogati. argu.l.gaius.ff.de pigno.ac.ſed nos querimus qñ apparet ꝙ nõ fuerant premoniti ⁊ maxime qꝛ in caſu nřo maior pars teſtiũ cõ- cordat qđ tunc teſtũ non fuit ſcriptum ſed poſtea extra camerã annotauit.⁊ hanc opinionem videtur tenere Bartho.de Sali.in d.l.hac cõſultiſſima in princi.dum dicit qđ dʒ teſtibus notificari qđ ſint preſentes tali teſtamento ⁊c.Joan.de imo.in.d.l.heredes palam.ff.de teſtamentis.qui dicit quod certiorari debent de ipſo actu fiendo.⁊ eſt bona ratio Nico.de mata.quia notarius aliãs non poteſt atteſtari qđ teſtes viderint ⁊ audiuerint.⁊ ratio Bal. in dicta.l.ſi.non eſt bona quia illud eſt per fictionem.l.lecta.§.di- cebam.ff.ſi cer.pe.per quam non tollitur ratio deducta per Nic. de matarel.vnde dicit ſpecu.in titu.de teſte.§.j.circa finem.quod

10 † nihil aliud eſt rogare teſtes niſi denunciare eis qđ aſſiſtant de quo etiam per Bald.in auẽ.rogati.C.de teſtibus .⁊ ſic de mente doctorum eſt quod debebant premoneri quia non ſequitur fuit preſens ergo intellexit iuxta nota.per Bart.in.l.j.ff. de autori.tu torũ.Ex quibus omnibus non vt ſingulis ad minus vt ſimul iũ ctis quia que non proſunt ſingula multa iuuant.l.ſpadonem.§. qui mulia.ff.de excuſatio.tutorum.cum ibi notatis.

℄ Concludendum eſt qđ ſcđm teſtamentuʒ reprobatur ⁊ reddi tur adeo ſuſpectum qđ non dicitur reuocatuʒ primum: quoniã pro certo quilibet iudex ex tot ⁊ tantis ad hãc credulitateʒ mo- ueri debet.illa autem dicitur plene probatio que iudicem ad per fectam credulitateʒ inducit vt concludit Bar.in.l. admonendi ff.de iureiur.℄ Poſtremo non omitto aliud fundamẽtum nõ

11 floccipendendũ ſed magnifaciendum.† Nam ex quo primum te ſtamentum eſt factum ad pias cauſas dicitur habere clauſulam derogatoriam ad alia teſtamẽta.hoc probatur in auẽ. hoc inter liberos.C.de teſtamentis.Nam ſi hoc eſt in liberis igiꝛ idẽ in pia cauſa que nõ eſt minus fauorabilis put dicit in propoſito Bar- to.in.d.l.j.C.de ſac.ſanc.eccle.⁊ in ſpecie qđ dicta auẽ.hoc inter li- beros extendatur ad teſtamẽta ad pias cauſas decidit Oldra.in d.conſi.cxvij.titius condidit teſtamentuʒ.⁊ hoc idem dicit precep- tor meus do.Joannes baptiſta de ſancto ſeuerino in dicta auẽ. hoc inter liberos.allegãdo quẽdaʒ ita tenere in ſimili.dominus Joannes petrucius in auẽ.qđ ſine.co.tit.extendendo illuʒ tex.ad piam cauſam.⁊ ad hoc poſſent multa adducere qđ cauſa pie cau ſe non eſt minus fauorabilis quam filiorum.igitur ad hoc vt te- ſtamentum tolleretur ſequi debebat ſpecialis derogatio prioris voluntatis vt in.l.ſi quis in principio teſtamenti.ff.de lega .iij.⁊ ibi per Barto.in.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.in legatis.ff.de legat.j. que nõ fuit ſequuta in caſu noſtro igitur ⁊c.⁊ ſi dicatur qđ imo in teſta mento apparet clauſula derogatoria ſpecialis prioris teſtamẽti. Reſpondeo qđ caſus noſter eſt de caſibus in quib⁹ vt dicũt ple- riqꝫ doc.moder.talis clauſula apponitur ex capite tabellionuʒ. Quoniam Joannes martini ⁊ peregrinus atteſtantur qđ nõ fuerũt preſentes aliis verbis quã illis de quibus teſtificantur. ⁊ ſic negãt preſentiã quo ad clauſulam derogatoriã que clauſula nõ probaꝛ niſi per alios ſex teſtes qđ nõ ſufficit qꝛ ſicut voluntas per ſeptem probari debet ita reuocatio volũtatis iuxta gl. ⁊ ibi notatur in.l.cum proponebatur.ff.de lega.ij.⁊ ita per illam glo. dixit Bal.in.l.ſi.C.de fideicommiſ.⁊ do.Cardi.⁊ Jmola. in.c.re- latum.de teſtamentis.℄ Ex quibus omnibus ſi volumus aſſen tire veritati cui omnia conſonant vt dicit primo ethicorũ.⁊ pie cauſe pro qua in dubio eſt iudicandum:vt in.l.ſunt perſone.ff.de religio.⁊ ſump.fune.⁊ in.c.ſi.de re iudica.cõcludendũ eſt primũ teſtamentum preualere ⁊ ita ſentio. Laus deo ⁊c.

℄ Conſilium.ccxxi.

1 ℄ Filius vel filie an non obſtante conſenſu debeat habere inte gram legitimam.
2 Renuncians dicitur alienare.
3 Jus de futuro an poſſit tolli pacto vel renunciatione.
4 Renunciatio ſpecialis requiritur in legitima.
5 Agnitio voluntatis defuncti non preiudicat in legitima.
6 Legitimam petens non dicitur venire contra teſtamentum.
7 Legitima quid ſit.
8 Ordo tertius.s.Franciſci an ſit exempt⁹ a iuriſdictiõe ſeculari.
9 Bona clericorum non gaudent priuilegio clericoruʒ niſi in caſi bus a iure expreſſis.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.℄ Viſo te- ſtamento domine Catherine de piſis ⁊ ſtatuto ciuita tis piſarum poſito ſub rubri.de legitima filiũ ℄ Dubitaꝛ primo nunquid ſi dña Felix eius vnica filia virtute inſtitutionis nõ cõ ſequitur integram legitimam an poſſit alia relicta impugnare ⁊ illa reſecare vſqꝫ ad inſtantiam integre legitime.℄ Secundo poſito ꝙ ſic quanta hoc caſu dicatur legitima dicte dñe Felicis qualiter ſit detrahenda.℄ Circa primũ difficultatẽ cõcludendũ videbaꝛ ꝙ lʒ vſqꝫ ad legitimã omne onus reiciatur.l.quã ĩ prio-

1 ribus.⁊.l.ſcimus.§.cũ aũt.C.de inoffi.teſta.tñ † in caſu noſtro tale onus reiici non dʒ ex quo dña Felix cõſenſit iuri ſuo ceſſãti ⁊ legi timam onerãti.qđ cũ onus reiciatur in fauorem filioruʒ intro ductum eſt ergo illi fauori renunciare poſſe videꝛ.l.ſi quis in cõ ſcribendo.C.de pac.⁊ no.in.c.ſi diligenti.extra de foro compe.igi tur in caſu nřo cum appoſitũ fuerit onus filia volente ⁊ cõſentiẽ te vĩ iuri ſuo renũciaſſe.ar.eius qđ habeꝛ in.l.codicillis.§.j. ⁊ ibi Bar.ff.de leg.ij.⁊ in.l.ſi fundũ per fideicõmiſſum.⁊ ibi per Bar. ff.de lega.j.cũ ſi.℄ Confirmaꝛ iſta opinio.nã filius põt cõſentire ꝙ pater eũ preteriat vel exheredet:⁊ tũ nõ põt poſtea teſtũ impu gnare ſcđm opinionẽ poſitã in.l.ſi qñ.§.ſi.C.de inoffi.teſta.⁊ late per Jmo.in.l.filio ꝓterito.ff.de iniuſt.⁊ rup.teſta.in.xiiij. charta. ergo fortius in filio inſtituto in quo eſt ſeruata forma lʒ min⁹ le gitima cõſequatur quo caſu ceſſat rõ tenẽtiũ cõtrariã prem in.d.§. ſi.qui dicũt ꝙ teſtamentũ nõ vʒ ſi filius eſt ꝓterit⁹ vel exheredat⁹ ſine cã volẽs qꝛ nõ eſt ſeruata forma de qua in auẽ.vt cũ de appel la.cogno.§.aliud quoqꝫ capitulũ.que rõ ceſſat ĩ caſu nřo. ſi ergo ꝓprio cõſenſu priuari poteſt tota hereditate.ergo forti⁹ ſupple mento legitime.Nec videtur obſtare ſtatutum poſituʒ ſub rubri ca qualiter in mulieribus permiſſum eſt alienare ⁊c.in quo mu- lier ꝓhibeꝛ ſe obligare ⁊ alienare ſine certorũ cõſanguineorũ cõ ſenſu:qm̃ verba ſtatuti non videntur cõuenire in caſu noſtro.er- go nec cõuenit diſpoſitio.l.ſi ſeruum.§.nõ dixit ꝓtor.ff. de acqui. here.Nam in caſu noſtro dña Felix per dictum conſenſum nõ vi-

detur obligari in aliquo. vñ cũ talis cõſẽ. aſus ſpem petendi legi-
timam ſeu ſupplemẽtũ extinguere nõ añt filiã in aliquo obliga-
re ergo non verificãtur verba ſtatuti. ¶ Confirmat hoc idez per
ea que ponit Bald. in. l. pactũ qđ dotali. C. de colla. ad finem. vbi
vult qđ ſtante dicto ſtatuto filia nõ prohibet renunciare ſucceſ-
2 ſioni patri. ergo idẽ videt in caſu noſtro dicẽdũ minuſq; † q renũ
ciat qui dicit alienare put eſt caſus in. l. nõ ſolũ. §. filie tutela. ff.
de ritu nuptiarum. per quẽ tex. in ꝓpoſito ita conſuluit domi-
nus Anto. prout referunt Moder. in. d. l. pactum quod dotali.
Aliud eſt enĩ alienare quod ſuũ eſt: aliud nõ acquirere. l. ſi ſpon-
ſus. §. ſi marit⁹. ff. de dona. inter virũ ꝛ vxo. bene faciũt plura que
dicit Fede. de ſenis in propoſito in ſuo cõſi. xx. incip. caſus talis eſt
res aliqua immobilis. ꝛ qđ late ponit dñs Abb. in. c. tua nup. ex
tra de his que fiunt a prela. ſine conſenſu capi. cũ ſi. quib⁹ tñ non
obſtantib⁹ cõcludendũ eſt cõtrarium qđ imo dicta do. Felix non
obſtãte ſuo cõſenſu debeat habere integrã lrimã ſine aliquo one
re p. d. l. qm̃ in prioib⁹. ꝛ. d. l. ſcimus. §. cũ añt. C. de inof. teſta. ſolum
ergo reſtat rñdere ad id qđ dr qđ cõſentiendo teſtõ cenſet ſibi pre
iudicaſſe: ad quod multiplr rñdeo. ¶ Primo qđ in caſu noſtro
interuenit tñ voluntas ꝛ cõſenſus do. Felicis nõ renũciatio vel pa
ctum quo caſu p ſolũ conſenſum quis nõ ꝑiudicat ſibi in iure de
futuro qđ etiã competit ex cauſa de pñti. caſus eſt no. in. l. j. §. qm̃
ait. ꝛ ibi Bar. ff. quoꝝ legatorũ. ꝛ no. Bar. Bal. ꝛ doc. in. l. i. C. de
pac. dũ ponunt intellectũ. d. §. qđ ait. quicquid ibi dixerit glo. er-
go fortius in caſu noſtro in quo nõ eſt cauſa cõſiderabilis de pñ-
ti. ar. l. j. §. impuberi. ff. de colla. bono. ꝛ no. per Bar. in. l. is poteſt
ff. de acqr. heredi. ꝛ hoc ſolum ſufficeret ad victoriam. ¶ Secũdo
reſpondeo. naz poſito qđ dictus cõſenſus lz vim renũciatiõis iu
3 ris cõpetituri in detrahendo legitimã qđ tñ eſt falſum: † tñ cum
ius competens de futuro lz pacto remitti poſſit tñ renũciatione
remitti nõ põt gl. eſt cõiter approbata ab omnib⁹ in. d. l. i. C. de pa
ctis. Nec obſtat qđ ſi dicamus habere vim renunciationis cũ fue
rit facta preſente parte ꝛ habere vim pacti. l. pactum. in princi. ff.
de pactis ſm Jac. de are. ꝛ Bar. in. d. l. j. quos omnes doctores ſe
quũtur. ergo potuit tacito pacto ius de futuro remittere qm̃ ad
hoc dupliciter reſpondetur. ¶ Primo qđ illud procedit in iu-
re de futuro quod ſpe conſiderabili competit preſenti ex cauſa de
ꝑterito. ſecus ſi non adeſſet cõſiderabilis de preſenti: quia tũc ſu-
mus in iure omnino de futuro qđ ẽt per pactũ remitti nõ poteſt
argu. dicti. §. qđ ait. ꝛ. l. nec nos. C. de captiuis ſm Barto. ꝛ doct.
in. d. l. j. C. de pactis. ꝛ ita eſt in caſu nõ: qr filij in hereditate ma-
tris conuiuentes nõ habent ſpem conſiderabilẽ ꝛ legitimam. ar.
l. pretia rerũ. ff. ad. l. falcidiã. ꝛ eſt tex. in. l. poſt emancipationem. ꝛ
ꝛ ibi hoc declarat Bar. ff. de libe. lega. ꝛ Bart. in. d. l. is põt. ergo
ꝛc. ¶ Secundo reſpõdeo quod aut volumus quod valuit in vim
renũciationis ſimplicis: ꝛ illa non preiudicat in iure de futuro.
aut volumus qđ valeat in vim pacti: ꝛ tũc aut quo ad effectũ li-
berationis de preterito ꝛ nõ poteſt valere reſpectu iuris adhuc
non cõpetẽtis: qr renũciatio eſt priuatio. priuatio autẽ preſuppo
nit habitũ. l. decem. ff. de verbo. obliga. c. ad diſſoluendũ. extra de
deſponſa. impube. igitur eius quod non eſt nõ eſt dare priuatio-
nẽ ita dicũt Jaco. butri. Bal. ꝛ Moder. in. d. l. j. C. de pactis. aut
quo ad effectũ obligandi renunciantẽ in futurũ ad nõ petendũ
ꝛ tũc ẽt nõ videt valere. Nam quo ad iſtum effectum renunciatio
nõ habet vim pacti. ita tenet Bal. per illũ tex. in. l. iubemus. C. ad
velleianũ. ꝛ iſtam opinionem ſequit Ludo. roma. in. l. meuia. §.
fundus. ff. ſolu. ma. ꝛ quãtumcũq; hoc de iure dubium eſſet tñ ex
forma ſtatutorum iſta rñſio vltima eſt clara: qr ſtatutum ꝓhibet
quod mulier non poſſit ſe obligare ſine conſenſu certorum con-
ſanguineoꝝ: que ſolennitas non interuenit in caſu noſtro. igitur
non poſſumus dicere qđ filia ſe obligauerit cum obligatio fuiſ-
ſet nulliter facta non ſeruata forma ſtatuti. l. cum hi. §. ſi pretor. ff.
de tranſactionibus. ꝛ per Bal. in. l. j. C. qui admitti ad bonorum
poſſeſ. poſſunt. ¶ Tertio principaliter reſpõdeo ꝙ lz dictus con
ſenſus habet vim pacti validi nõ tamen preiudicaret: quia filio
nõ poteſt per pactũ factũ cũ aliquo ex patribus tolli ius ſupplẽ
di legitimam. caſus eſt ꝛ ibi ponunt Bald. ꝛ alij in. l. ſi quando
§. illud. C. de in officio. teſta. ꝛ per Baldum in autẽ. ſi que mulier.
C. de ſacroſanc. eccle. facit qđ no. Bal. in. l. quãuis. ad ſi. C. de fidei
commiſ. ꝛ quod ponit Bal. in aut. quod locum in. vj. oppoſitio.
C. de collationibus. allegando dictam. l. ſi qñ. §. illud.
4 ¶ Confirmat hoc idẽ: qr † p pactũ niſi ſit ſpeciale non agendi ad
ſupplementũ nõ perdit quis ius agendi ad ſupplementum legi
time. caſus eſt. ꝛ ibi hoc notant doctores in. l. ſi qñ. §. ꝛ generali-
ter. C. de inoffi. teſtamen. Concludit ergo quod dictus conſenſus
lz habet vim renũciationis ꝛ pacti tñ non preiudicat in petitiõe
ſupplementi legitime. Diſpoſitio enim generalis regulariter q
excludit a ſucceſſione non videtur excludere a legitima vt in aut.
ſi que mulier. C. de ſacroſan. eccle. ꝛ in autẽ. hoc amplius. C. de fi-
deicommiſ. ꝛ quod per illa iura dicit Bar. de ſalic. in aut. nouiſ-
ſima. C. de inoffi. teſta. ¶ Quarto dico ꝙ nullo mõ per dictuz con
ſenſum preiudicauit ſibi in petitione ſupplementi. iſta concluſio ꝓ
bat per ea que ponit Bal. in. d. l. ſi qñ. §. ꝛ generaliter. C. de inoff.
teſta. vbi ponit qđ ſi quem pater reliquit filie in teſtõ decem ꝛ iuſſit
eam eſſe tacitam ꝛ contentã ita ꝙ in bonis ſuis non poſſit plus
petere vel habere occaſione legitime vel alia quacunque ratione
modo iſta filia acceptauit legatum ꝛ recepit a fratre ꝛ fecit de eo
finem ꝛ refutationẽ nunc vult agere ad ſupplementuz legitime.
Queritur nunquid poſſit. ꝛ arguit pro ꝛ contra ꝛ concludit qđ
poteſt petere qr onus nõ valet i legitima in. d. l. quoniã in priori
bus. ꝛ in aut. vt cum de appel. cogno. ver. ceterum. nec obſt. ſecun-
5 dum eum ꝙ agnouit iudicium defuncti: quia † talis agnitio nõ
nocet in legitima per illum tex. in. d. §. ꝛ generaliter. ꝛ eãdem cõ
cluſionem tenet idem Bal. in. l. de his. ff. de trãſactio. ex qua do-
ctrina dat intelligi manifeſte qđ ſimplex agnitio iudicij defun-
cti non preiudicat quominus agi poſſit ad ſupplementum le-
gitime. ꝛ ſic patet quod domina Felix conſentiendo dicto teſta-
mento nõ preiudicauit ſibi in petitiõe ſupplemẽti. ꝛ iſta eſt ẽt cla
6 ra rñſio. ¶ † Quinto rñdetur qđ licet conſenſerit teſtõ petendo
ſupplementũ nõ venit contra conſenſuz ſuũ quoniaz ille qui pe
tit ſupplementum legitime nõ videtur venire ꝯ teſtm̃: ſz ad ꝯſer
uandum teſtm̃ vt dicit ſingulariter Bal. in. l. hac edictali. C. de ſe
cun. nup. vbi dicit quod prouiſio. l. pen. §. repletus. C. de inoffi. te
ſta. non ad impugnandum ſed ad conſeruandũ patris iudiciũ
emanauit ꝛ ſequit ibi Bar. de ſali. remittendo ſe ad no. in. l. ſci-
mus. C. de inoffi. teſta. ꝛ ſic non poteſt ſuo conſenſu repelli.
¶ Poſtremo non omitto quod ex quo mulier nõ poteſt ſe obli
gare ſine ſolennitate ꝛ non poteſt alienare non videtur habere ſi
ne illa ſolennitate adminiſtrationem reruz ſuarum. ꝛ conſequẽ
ter non videtur quod potuerit conſentire teſtamento per quem
conſenſum induceretur renunciatio ꝛ repudiatio hereditatis
reſpectu bonorum immobiliũ. ar. l. magis puto. §. fundum. ff. de
rebus eorum. prout illum tex. intelligit do. Abb. in. c. tua nup. ex
tra de his que fiunt a prelato ſine cõſenſu capituli. Non omitto
etiã quod talis conſenſus nõ caret vitio circũuentionis put de
clarat no. Lud. ro. in. l. pactũ quod dotali. C. de pac. Ex quib⁹ om-
nibus concludo quod non obſtante dicto cõſenſu dicta filia po
teſt legitimam retinere ſine aliquo onere. ꝛ hec quo ad primum.
¶ Circa ſecundam dubitationem ſi eſſemus in terminis iuris
communis res eſſet clara quod legitima eſt tertia pars heredita
tis defuncti deductis debitis teſtatoris ꝛ funeris impẽſis vt in
aut. nouiſſima. C. de inoffi. teſta. Item ex forma ſtatutorum eſſet
7 clara dubitatiõis deciſio † quod legitima filiorũ ſunt tres quar-
te partes ex quatuor. ꝛ ſic legitima iuris communis fuit aucta
ex forma ſtatutorum ſicut fuit aucta de quarta ad tertiam de iu
re communi iuxta no. in aut. nouiſſima. ꝛ ſic non potuiſſet dicta
dña Catherina reliquere vltra quartam prout diſponit ſtatutuz
poſitum ſub rub. qualiter mulieribus permiſſuz eſt alienare ꝛc.
ſed dubium videtur facere in caſu noſtro quia teſtamentũ factũ
fuit a domina Catherina que erat tertij ordinis ſancti Frãciſci
8 quia † videtur exempta a iuriſdictione ſeculari vt inquit Barto.
in. l. ſemper. §. ſi. ff. de iur. immunita. ꝛ traditur in. c. ſi. extra de fo
ro compe. ꝛ ſic videtur quod non ligetur ſtatuto laicorum per
quod reſtringitur poteſtas diſponendi de rebus ſuis ad quar-
tam ſed tantum ad duas tertias de quibus diſponere poteſt iu-
re communi quoniam ſtatuta laicorum non ligant perſonas ec
cleſiaſticas vt in. c. eccleſia ſancte Marie. cum ibi not. extra de cõ
ſtitu. ꝛ in. c. quod clericis. extra de foro compe. Hoc tamen nõ ob
ſtante contrariam ſententiam veriorem exiſtimo quod imo tres
quarte ſunt legitima dicte domine Felicis ꝛ quod vſq; ad tres
quartas poteſt ſine onere retinere. ꝛ ſic vendicat ſibi locum ſta-
tutum priſtinum ꝛ omittendo an ex quo profitebatur tertium
ordinem ſancti Franciſci videatur ligari ſtatutis ſecularium de
quo late ponunt moder. in. c. ſi. de foro cõpe. ꝛ late genitor meus
in. c. j. eod. ti. dico quod ex tribus ſtatutum quo auget legitimaz
vſq; ad tres quartas locum habet in caſu noſtro. ¶ Primo qr
ex quo ſtatutum generaliter loquitur ꝛ eſt in materia indifferen
ti concernente publicam vtilitatem vt probat Joã. ad de. in ſuo
conſi. xx. in tit. de cõſtit. ligat etiam hereditates ꝛ bona clericorũ
per doctrinam quam ponit Bar. in. l. cunctos populos. C. de ſum.
tri. ꝛ fi. cath. ꝛ licet eius doctrina reuocetur in dubium tamẽ pur
magis communiter doct. videntur illam ſequi in. d. c. eccleſia ſan
cte Marie ꝛ in. c. quod clericis. extra de foro competen. ꝛ tenet
Joan. and. in additio. ſpe. in tit. de conſti. ꝛ hoc maxime quia hic
tractatur de bonis non de perſona. Bona autẽ clericorum ꝛ per-
ſonarum eccleſiaſticarũ nõ gaudẽt priuilegio clericorũ niſi in ca
ſibus a iure expreſſis put declarat. d. Anto. in. c. ſi diligẽti. de pre-
ſcriptio. ꝛ ibi ſequit. d. Abb. in. d. c. eccleſia ſancte Marie. ꝛ in. c.
ſi. de vita ꝛ hone. cle. ꝛ in. c. ex lrĩs. de pig. cũ ſi. ¶ Scđo qr lz diſpo
ſita ad pias cãuſ nõ ligãt ſtatutis laicoꝝ. vt i. c. relatũ ibi doctoris

Abbas

Abb. extra de teſta.⁊ late declarat Baldus in.l.generali.C.de ſacroſanc.eccle.tamen habeo quod ſicut pater diſponẽdo ad pias cauſas nõ poteſt preiudicare legitime iuris communis.vt eſt caſus.⁊ ibi colligũt Baldus ⁊ alii in aut.ſi q̃ mulier.C.de ſac.ſan.eccle.Item nõ poteſt preiudicare dicte legitime ex forma ſtatutorum vt late cõſuluit pſatus Jo.cal.in.d.cõſi.xx.in titu.de cõſtien.⁊ idem conſuluit Fede.de ſe.cuius conſiliũ refert ⁊ ſequit̃ Dominicus de ſancto ge.in.c.ſi.in vlti.col.de immunitate eccl.ſi.ſtatũ.li.vi.⁊ Bal.in ſuo cõſi.qd incipit in qõne que vertit̃.⁊ in alio qd incipit viſis actis ⁊ actitatis.facit qd nota.in l.j.in.v.col.verſi.vlterius quero.C.de ſac.ſanc.eccle cũ ergo diſpoſitio ad pias cauſas que ſolet eſſe exempta a ſtatutis ſecularium nõ preiudicat dictis tribus quartis pari rõne nec diſpoſitio pſone eccleſiaſtice licet ſoleat eodem modo eſſe exempta.⁊ põt in hoc rõne cõfirmari.Nã nulli dubiũ quod non potuiſſet legitime debite de iure cõi preiudicare per tex.in dicta aut.ſi qua mulier quoniã lex ciuilis legauit clericos in materia indifferenti.vt in.c.j.de noui ope.nuncia.ergo idem iudicandum eſt de iſto augmento qd accedit legitime debite de iure cõmuni quoniam illud quod alteri accedit eiſdem regulis cum illo regitur.l.ſi conuenerit.§.ſi nuda.⁊ ibi late Bar.ff.de pigno.actio.⁊ in.l.etiam.⁊ ibi Bal.C.de iure dotiũ.¶ Tertio ⁊ vltimo confirmatur clara ratione.Nam antequã dicta Catherina efficeret̃ de tertio ordine erat iniecta qualitas filie vt deberet ad minus in tribus quartis iure legitime ſuccedere.Unde ſuperueniente qualitate religionis in perſonam matris non dꝫ hoc ius ſibi queſitum auferri.iſta concluſio probatur per ea que ſingulariter ponit Joan.an.i regula ſine culpa in mercurialib⁹ de regulis iuris.in.vi.qui dicit qd ſi lege caueatur qd primogenitus ſuccedat in hereditate ⁊ ſc̃dogenitus poſtea efficiat̃ clericus ligat̃ tali ſtatuto.Nã ante clericatũ erat iã acquiſitũ ius pmogenito.⁊ id nõ dꝫ tolli per clericatũ ſc̃dogeniti ſuperuenientẽ ⁊ hãc deciſionẽ ſequunt̃ canoniſte in caplo q̃ clericis.de foro compe.vñ dicit ibi dñs Anto.⁊ ſequunt̃ Abbas ⁊ Jmol.qd ſtante ſtatuto qd ſtantibus maſculis filia femina non ſuccedat cõprehẽdit etiã feminam religioſas qr iniectũ eſt vinculũ ãte religionẽ aſſumptã.⁊ tꝫ Pau.de ca.cõſi.cccxxv.incip.primũ dubiũ.vñ in caſu noſtro cũ antequã dña Catherina eſſet effecta religioſa incepiſſet deberi legitima filie augmẽtata a ſtatuto poſito ſub rubri.de legitima filij nõ dꝫ hec qualitas iniecta auferri per religionẽ matris ſuperuenientẽ qm̃ iſta legitima eſt debita ex forma ſtatutorũ ſine aliquo facto vel geſto prĩn ⁊ ſic dr̃ qualitas iniecta ante religionẽ mr̃is que ſibi nõ eſt auferenda vt dictũ eſt iuxta notata i locis pallegatis.¶ Ex quib⁹ cõcludo qd hꝫ detrahere tres quartas iuxta arbitriũ boni viri ſm no.in.l.ſuus quoq̃.ff.de here.inſti.⁊ in.l.filiã quẽ habentẽ.C.fami erciſ.⁊ in.l.nõ amplius.§.cũ bonorũ.ff.de lega.j.cũ ſi.Laus deo clemẽtiſſimo ⁊c. ¶ Duplicatũ.ẽ.conſi.cxx.

¶ Conſilium.ccxxxi.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritum ſanctum illuminet intellectum.¶ Cum in preſenti cõſultatione ex facti narratione multa dubia ſint dicenda ſi velẽ omnia viciſſitudinariis rõnibus diſcutere opus erat latiſſimo ſolio.ſtudebo igitur breuitati inquãtum potero:qm̃ virtus non dicendo multa ſed in dicendo multum conſiſtit.⁊ veritas conſiſtit in paucis.

¶ Conſilium.ccxxxii.

1 ¶ Donatio collata poſt mortẽ an dicatur inter viuos an cauſa mortis.

2 Donatio que in ſui figura apparet donatio inter viuos ⁊ poteſt etiam iudicari cauſa mortis:iudicatur potius cauſa mortis.

In nomine domini amen.

¶ Multum eleganter ⁊ ſubtiliter ſuprascriptã cõſultationem abſoluit preſtantiſſimus iuriſconſultus do.Pet.philippus pater ⁊ preceptor mihi honorã. quãobrẽ ſatis erat eius cõcluſiones ſola ſubſcriptione comprobare:ſꝫ ne incõſulte ad rem ipſam acceſſiſſe videar paucula in mediũ adducã.

1 ¶ Et in primis peruerſo ei⁹ ordine placet mihi illa cõcluſio ſcꝫ potius dicatur donatio inter viuos quam cauſa mortis.ex quo ſi diceremus eſſe donationẽ cã mortis partes feciſſent actũ nullum.ar.l.miles qui deſtinauerat.ff.de teſtamẽto mili.¶ Sꝫ contra hanc concluſionem videbatur vrgere.Nã ex quo ſtipulatio fuit collata poſt mortem cẽſetur donatio cauſa mortis.l.ſeia.ff.de dote prele.traditur plene in.l.que dotis.ff.ſolu.matri.ergo lꝫ deficiat numerus teſtiũ requiſit⁹ in.l.ſi.C.de dona.cã mortis.nõ tñ p hoc debet minus cenſeri donatio cauſa mor. qm̃ pſumptio q̃ reſultat ex defectu ſolẽnitatis ſuccũbit ex pſumptiõe que reſultat ex ſubſtantia rei.caſus eſt in.l.nõ codicillum.⁊ ibi not. doct.C.de teſta.vñ dicimus q̃ vbi eſt defectus ſolẽnitatis non hꝫ locũ illa regula.ſi non vꝫ qd ago vt ago non vꝫ vt valere põt.per illũ tex.⁊ ibi no.per doc.⁊ per Bar.⁊ doc.i.l.j.§.ſi quis ita.ff.de ver.obli.¶ Sꝫ ad hoc fundamẽtũ rñdeo qd pcederet qñ dicta vba poſt mortẽ eſſent talia que nõ poſſent verificari niſi i dona. cau. mor. ſicut in.l.nõ codicillũ.inſtitutio heredis nõ põt verificari niſi in teſtamẽto ſed ſtat hoc qd donatio ſit collata etiã poſt mortẽ tñ ſit donatio inter viuos vt eſt caſus in.l.cũ maritus in ſi.⁊ ibi gl.⁊ doc.ff.de pac.dotalibus.⁊ ptꝫ ex plene no.in.l.q̃ dotis.ff.ſo.ma.⁊ in.l.ſi.C.de iure do.vnde ſumus in pſumenda partiũ intentione nõ aũt in illo articulo.ſi nõ vꝫ qd ago ⁊c.quo caſu dꝫ poti⁹ pſumi donatio inter viuos rõne ſolẽnitatis:prout in ſimili dicit Bal.in.d.l.non codicillũ.qd ſi eſt prolatus verbũ ſubſtituo corã quinq̃ teſtibus importat fideicõmiſſũ.ar.l.ſceuola.ff.ad trebel.qr eſt verbũ cõe ad directã ſubſtitutionẽ ⁊ fideicõmiſſariã : tamẽ qr directa nõ põt fieri coram quinq̃ teſtibus.l.ſi.C.de codicillis.interpretat̃ fideicõmiſſaria.per.d.l.ſceuola.⁊ tñ regulariter verbum ſubſtituo importat directã vt eſt tex.cum gl. ⁊ ibi hoc not.doc.in.l.gallus.§.quidam recte.ff.de libe.⁊ poſthu.ergo eodẽ modo dicamus in caſu noſtro qd lꝫ regulariter vbi ſtipulatio cõfertur poſt mortẽ pſumatur donatio cauſa mortis: tñ qr nõ fuit facta corã legitimo numero teſtium pſumi dꝫ donatio inter viuos.⁊ in indiuiduo adduco autoritatẽ Pet.⁊ Cy.in.l.lꝫ inter priuatos.C.de pac.vbi dicũt qd quãq̃ fiat mẽtio mortis non iudicatur donatio cã mortis:qr nõ fuit facta corã legitimo numero teſtiũ.⁊ lꝫ Bal.ibi dicat qd illa rõ eſt friuola nõ ĩpugnat rationẽ in ſe ſed q̃tum ad illã.l.qr ibi agebat̃ inter milites inter quos valet vltima volũtas coram duobus.l.j.ff.de teſta.mili.⁊ ſic tñ quo ad milites impugnat dictam rõnem quo aũt ad paganos remanet ratio Pe.⁊ Cy.qui decidit caſũ noſtrũ.adduco ẽt in propoſito.nã quando quis cauſa mortis donat cũ pacto vt nõ poſſit reuocare talis donatio cẽſetur donatio inter viuos.l.vbi ita donat.ff.de dona.cau.mor.tñ ſi ita fiat per patrẽ filio i poteſtate ex quo nõ eſt capax donationis inter viuos:ſed donatio cã mor.interpretamur illã donationẽ cã mor.vt poti⁹ valeat ita ſingulariter cõſoluit Bal.in ſuo cõſi.qd incipit in xpi nomine amẽ. Queſtio iſta ſubtilis eſt ⁊c.⁊cũ hoc ꝯcordat q̃ notabiliter ꝯſuluit Pau.de caſt.in ſuo cõſi.xcix.incipien.in xpi nomine notandũ eſt ⁊c.qd ſi aliquis donat oĩa bona que hꝫ ⁊ habitur⁹ eſt vſq̃ ad tp̃s mortis cũ pmiſſione de non reuocando qd nõ habebit locũ.d.l.vbi ita donatur.ex quo donatio inter viuos pñſentium ⁊ futurorũ non vꝫ iuxta plene no.in.l.ſi.C.de pac.⁊ l.i.ſtipulatio hoc modo concepta.ff.de verbo.obli.vnde iudicanda eſt potius donatio cã mortis vt actus potius valeat q̃ pereat.argu.l.quoties.ff.de verbo.obli.pro his etiã adduco caſum ſingularem in.l.apud celſum §.iulianus.ff.de doli excep.vbi donatio inter virum ⁊ vxo.facta ab infirmo licet nõ fiat mentio mortis iudicatur donatio cauſa mortis.⁊ ſic in caſu valido.⁊ tamen ex eo qd fuerit facta ab infirmo nõ iudicabatur donatio cã mortis.vt i ſt caſus in.l.ſtia.in ſi.

2 ff.de dona.cauſa mor ¶ Ex quibus cõcluditur qd ſi donatio que in ſui figura apparet donatio inter viuos ⁊ poteſt etiam iudicari cã mortis iudicat̃ poti⁹ cauſa mortis ⁊ valida q̃ inter viuos inualida.ergo idẽ dicendum eſt ecõtra:qr qd operat̃ ꝓpoſitũ in ꝓpoſito operat̃ oppoſitũ in oppoſito.l.ſi vt ꝓponis.C.de nup.l.ex toto.ff.de leg.i per Bar.in.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.ff.de verb.obli.⁊ pro certo hoc eſt potiſſimũ fundamẽtũ. ſed vlterius ẽt pdicta cõfirmatur per ea que ſignanter poſuit.d. Rapha.cu.in.d.l.que dotis.vbi dicit qd qñ fit donatio ſub commemoratiõe mortis cõiuncte perſone cẽſet̃ donatio inter viuos per tex.in.l.ſi.⁊ in.l.cũ patrem.C.de iure do.⁊ in.l. cũ maritus. §.ſi.ff.de pac.dotalibus.ſed in caſu noſtro eſt facta ꝯiuncte pſone igitur ⁊c.⁊ lꝫ pleriq̃ moderni impugnẽt illã opi.in.d.l. que dotis. qd preſumptio illa ne quis pſumat̃ voluiſſe iactare.l.cũ de indebito.ff.de proba.militat etiã reſpectu perſone cõiũcte vt quis videatur prius voluiſſe ſibi prouidere quã coniuncte perſone ad hoc.l.preſens.C.de ſerui.⁊ aqua.vñ dicimus qd pſumit̃ qd donãs magis habere voluerit ſibi quã donatario ⁊ magis donatario quã heredi.l.j.ff.de dona.cã mor. Rñdeo q̃ dicta rõ nõ militat in terminis nr̃is cũ reuocatio donationis nõ tẽderet in incommodũ ſui ipſius donatricis prout demonſtrat primus conſultor. ¶ Predicta etiam confirmantur alia via: quia dicta verba poſt mortẽ ſunt appoſita verbis executiuis:quia poſt mortem promittit dare ſoluere ⁊ numerare q̃ ſunt verba executiua vt declarat Bart.i l.liber homo.§.decem.ff.de verbo.obliga. ⁊ declaratur ex verbis ſequentibus dum in contractu dicitur qui annus ſolutionis pdictus incipiat poſt mortẽ.⁊ ſic patet quod illa verba poſt mortem ſunt appoſita ſolutioni.nam precedentia declarantur per ſequentia ⁊ econtra.l.qui filiabus.in principio.⁊.l. ſi ſeruus plurium.in ſi.ff.de lega.j.ſed tunc ſuccedit.nã vbicunq̃ tempus mortis adijcitur verbis executiuis non diſpoſitiuis tunc non demõſtratur mors tanquam cauſa finalis:ſꝫ adijcit̃ cauſa demõſtrandi tp̃s executionis.iſtud fuit ſingulare verbũ Bal.i addi [illegible]

tit. de inſtru. edil. in vlti. col. ⁊ hoc idem eſt de mente Bald. recte intuenti in. l. ſi. C. de iure do. qđ aūt qñ mors adijcit adđilationē ſolutionis nō importet donatio cā mor. hoc eſt ſatis notum put declarat bal. ⁊ Ro. in. d. l. que dotis. ⁊ bal. in. d. l. ſi. ⁊ eſt bon⁹ tex. ⁊ qđ ibi no. in. l. nā ⁊ ſi cū moriar. ff. de cōdi. inde. ⁊ ꝓ certo cū dña Jac. que intendebat ꝙ ea viuēte ſibi ſolueret̄ ⁊ poſt mortē neptibus nō pōt alio actidis mō cōciperet̄ ba. ⁊ neceſſariū erat ꝙ fieret mentio mortis. ¶ Ex qbus oibus cōcludo ꝙ dicta donatio nullo mō eſt cēſenda dona. cau. mor. ¶ Secūdo ⁊ vltimo loco ꝫ pꝫ mihi eius pria cōcluſio per rationes ⁊ autoritates ꝑ eū abūde adductas. ⁊ illā ꝓbo fundamēto fortiſſimo ni fallor. ⁊ p̄ſuppono ꝙ quātū ad reuocabilitatē vel irreuocabilitatē nō refert ſi cōtraho cū vno ⁊ volo ex ꝯ ꝫcta acqrere tertio an ille terti⁹ me cōſentiēte hoc qđ volo ſibi acqrere ſtipulet̄ur: an vo ſtipuler noīe ipſi⁹ tertij cōficiendo ſtipulationē validā iuxta plene no. in. l. ſtipulatio iſta. §. ſi ſtipulor. ff. de ver. ob. hoc ꝓbat̄. naꝫ ſi ſtipulor tertio ex cā ſui natura irreuocabili ātequā ille ratificet nō poſſum penitere ꝛ reuocare ſtipulationē quomin⁹ illo ratificāte eidē irreuocabiliter q̄rat̄ vt eſt caſus in. l. honorū. ff. rē ra. habe. ⁊ ibi Ang. ⁊ Moder. ⁊ eſt caſus in. l. ſi ego. ⁊ ibi nota. ff. de neg. geſt. eodē mō eſſet ſi ipſe tertiuſmet ſtipularet̄ ſibi. l. ſicut. C. de act. ⁊ ob. itē qñ ſum⁹ in actu ſui natura reuocabili nō refert an ego ſtipulor illi tertio an ipſemet ſibi ſtipulet̄. caſus eſt in. l. ſcie. ff. de dote p̄le. vbi illemet terti⁹ ſtipulat̄: ⁊ tñ qꝛ act⁹ ſui natura erat reuocabilis pōt reuocari. Cū ergo ſum⁹ in donatione inter viuos vt. ſ. ꝓbatū eſt que ſui natura eſt irreuocabilis. l. ꝑfecta. C. de dona. q̄ ſub mō eſt cōfecta ꝑ ſtipulonē ꝺ cuius natura eſt actū reuocabilē reddere irreuocabilē. l. ex placito. C. de re ꝑmu. ergo nō refert an ipſe neptes fuiſſent adhibite ad ſtipulandū a dña Jacoba: an vo ipſa ſtipulatio fuerat eis. ſed qñ in caſu noſtro neptes fuiſſent adhibite ad ſtipulādū a dña Jacoba nō potuiſſet donatio reuocari vt oſtēdā. ergo eodē modo qñ ipſa fuiſſet valide eis ſtipulata non potuit in eorū p̄iudicium penitere per predicta. quod autem ſi ipſemet cōſentiēte dña Jacoba poſt ei⁹ mortē fuiſſent ſtipulate nō potuiſſet donatio reuocari. eſt caſus rotundus q determinat hāc queſtionē in. l. cū maritus. in fi. ff. de pac. dotalibus. vbi caſus in quo mulier dedit dotē marito ⁊ pactū fuit ꝙ poſt mortē ſuā dos redderet̄ fratri ſtipulāti ſibi dr ibi qđ illa mulier dotē nō pōt legare in p̄iudiciū fratris ⁊ ſic reuocare donationē etiā viro conſentiente. ⁊ iſta eſt noua ⁊ concludens ratio ⁊ vera.

Laus deo.

¶ Conſilium. cxxvii.

1 ¶ Domus partis ſuperioris an habeat dominium partis inferioris.
2 Dominus ſi ſit diuiſa per ſolaria an aditus debeatur.
3 Dñium ſuperficiei an poſſit tranſire ſine ſolo.
4 Sup̄ficies qñ perit vitio ſoli ſuperficiarius amittit ius ſuum.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Subtiliter ⁊ abūde ꝑmiſſam cōſultationē ꝓſequuti ſunt. ſ. ſcripti patres dñi adeo qđ ſatis erat eoꝝ dicta ſola ſubſcriptiōe comprobare. tñ qꝛ materia ſubtilis eſt placuit aliquantulum illam inueſtigare. ⁊ in primis viſum fuit ꝙ qñ dom⁹ eſt diuiſa per
1 ſolaria ꝙ † ille qui hꝫ partē ſuperiorem dicatur habere dominum hoc videt̄ ꝓbari lege ⁊ autoritate. nā hoc videtur decidere oēs in terminis quē ad hoc doc. nō pōderāt. l. l. ſicuti. §. ariſto. ff. ſi ſerui. vendi. vbi eſt caſus qđ dñs partis ſuꝑioris edificij pōt prohibere ne dñs ptis inferioris taberne immittat fumū vbi ſi ſeruitus cōſtituta. ⁊ ita intelligūt ibi Bar. ⁊ docto. ⁊ ſic preſupponit̄ ibi ꝙ vnus pōt eſſe dñs ptis ſuꝑioris alter partis inferioris. qđ ꝫ pꝫ: qꝛ aliter nō poſſet ſeruitus ꝯſtitui. l. in re cōi. ff. de ſerui. ruſti. ꝑd. Autoritate aūt ꝓbat̄ ꝑ ea q̄ ponit Bal. in. l. via cōſtitui. §. quicūq̄
2 ff. de ſerui. ruſti. ꝑdi. vbi per illū text. vult poſt Obertū ꝙ † ſi inter fratres domus per ſolaria diuidatur nō debet̄ adit⁹ parti ſuperiori: ⁊ ideo dicit ꝙ debent eſſe cauti fratres i diuidēdo quod reſeruent ſibi aditū vt ibi latius per eum. ⁊ per Raph. fulg. in. l. binas edes. ff. de ſer. vrb. pred. licet ſecus dicat qñ legaret̄ pars ſuperior per viā vltime voluntatis: qꝛ tūc aditus debet̄ vt ibi hr̄ in gl. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi not in. l. teſtatrix. ff. ſi ſer. vendi. q̄ oia vident̄ inferre qđ cum poſſit eſſe vnus dominus partis ſuperioris alter inferioris. ⁊ ſic qđ etiā eadē poſſit eſſe ſeruitus oneris ferendi ſicut alie ſeruitus in dictis iurib⁹. nec videtur predictis obſtare quod edificiuꝫ cui ſeruitus oneris ferendi debetur fuerit in totum collapſum: qꝛ adhuc videtur quod edificium ſeruiens debeat reficere ꝑēſis domini predij ſeruiētis ⁊ edificiū cui debetur ſeruitus poſt ea refici poſſit expenſis tamen domini edificij dominantis prout videtur probari in. l. ſi ſeruientes. §. ſi ſublatum. ⁊ in. l. eum debere columnam. ff. de ſerui. vrbanorum predio. que iura allegant primi inſignes doctores. ⁊ vltra videtur caſus in terminis in. l. ſi cuti. in prin. ff. ſi ſerui. vendi. vbi formaliter probat̄ quod ſtatim dictū eſt. ⁊ ita ſunt que primo aſpectu mihi nō parum vltra ſubtiliter ꝑmo loco allegata vigere videbant̄. His tamē nō obſtātibus arbitror ſniam p̄fatorū patrū meorum contrariū conſulētiuꝫ veritatē continere. ⁊ in primis illud veriſſimū eſt qđ dñium
3 directū edificij ſine ſolo haberi nō pōt: ſꝫ † neceſſarium eſt qđ idē dicat̄ dñs ſoli ⁊ dñs ſuperficiei quo ad directū dñium. ⁊ hoc pꝫ cōcludenti ratione qꝛ dupliciter poteſt contingere qđ vn⁹ habeat edificiū alter ſolū. ꝑmo qñ edificiū fit ab altero ſup ſolo meo ⁊ tūc edificium cedit ſolo. l. adeo. §. ex diuerſo. ff. de acquir. re. do. inſti. de rerum diui. §. ex diuerſo. ⁊ eodē modo ſi fit edificiū ſuper pariete alterius cedit dño parietis. qꝛ hic caſus equiparatur qñ edificium fit ſuper ſolo vt eſt caſus in. l. ſi ſupra tuū parietē. ff. de acqui. re. do. ⁊ in. l. ij. C. de rei vendi. ⁊ ſi dicatur ſi fieret pactuꝫ qđ ſuperficies eſſet edificantis ⁊ ſoluꝫ remaneret dñi. ¶ Rñdeo qđ hoc pactum non operaret̄ qđ directū dñium ſuperficiei pertineret ad ſuperficiarum. caſus eſt ſm vnum intellectum gloſſ. ⁊ ibi Bar. ⁊ꝫ in. l. i. §. i. ff. de ſuperficiebus. bene veruꝫ eſt qđ quo ad vtile dominium ſuperficies pertineret ad eū vt ibi hr̄. ⁊ per Bart. in. l. ſi. eo. ti. ⁊ hoc reſpectu loquitur Bal. in aut. excipit̄. C. de bo. mater. qui dicit qđ de iuris ſubtilitate hoc ꝓcedit ſec⁹ quo ad cōmoditatem vt ibi per eum. ⁊ in aliis locis per primos cōſulentes allegatis. ¶ Preterea ſi ex pacto poſſet edificans acquirere directum dñiuꝫ edificij in ſolo alieno vtiq̄ ſi edificiū eſſet vnius poſſet dñs transferre dñium edificij ſine ſolo quia nihil eſſet ꝙ obſtaret qđ tñ eſt falſuꝫ vt nunc dicam. ¶ Scđo hoc poteſt cōtingere quando quis eſſet dñs totius ſoli ⁊ ſuperficiei ⁊ vellet transferre dominium ſoli ſine ſuperficie vel econtra. ⁊ tunc nō poſſet trāſferre dominiū ſuperficie ſine ſolo caſus eſt in. d. c. §. placet. ⁊ no. Barto. in. d. l. i. §. i. ff. de ſuperficiebus. vbi hoc ꝫ glo. que allegat caſum vbi hoc determinatur in. l. ſi funduꝫ ſub cōditione. §. qui fundum. ff. de le. i. vbi teſtator legat fundū excepto edificio ſuperficies retinet̄ tñ ope exceptio. qꝛ nō pōt tranſire dñium ſuperficiei ſine ſolo. ⁊ loquitur ibi quando trāſlatio dominij fit ex diſpoſitione legis. iuxta no. in. l. cum pater. §. fundo. ff. de lega. ij. ⁊ gl. ⁊ doc. ibi volunt qđ non poſſit tranſire dñium ſuperficiei ſine ſolo quo ad directū dominiū. ⁊ poſſet hoc aliis rationibus cōprobari ſed non curo. vnde vr̄ mihi concluſio indubitata qđ dñium directū eſt totius domus dñi ipſius ſoli: dñium vero vtile pertinet ad habentē partem ſuperiorem. ⁊ ita intelligat̄ Bal. in. d. §. quicunq̄. ⁊ do. Raph. in. d. l. binas. ⁊ ita aperte vult Bal. in locis ꝑ primos cōſulentes allegatis. Nec obſt. tex. in. d. l. ſicuti. §. ariſto. qꝛ ad illū tex. pōt rñderi ¶ Primo qđ nō loquit̄ de ſuperiorib⁹ edificij put in caſu noſtro qꝛ nō potuiſſet ſeruitus deberi vt ſtatim aperte demonſtrabit̄: ſed in ſuperiorib⁹ alio modo puta qñ eſſent plura edificia incepta. prout eſt caſus in ſimili. ⁊ ibi gloſſ. ⁊ doc. in. l. cuius edificium ſuperius. ff. de ſerui. vrba. prediorum. ¶ Vel ſcđo dicamus quod loquat̄ qñ quis haberet edificiū ſupra alterius tabernam habens tñ originem a proprio edificio exiſtēte in proprio ſolo. alias enim quis edificium ſupra alienum iure ſeruitutis habere nō poteſt niſi ab alio. ſ. edificio vicino ꝓprio ad aliud edificium alterius ſuper qđ quis edificaꝫ iure ſeruitutis habere pōt aliter non. caſus eſt not. l. hoc qđ dictum eſt. ff. de ſerui. vrba. prediorꝫ. ⁊ hoc pꝫ per id qđ dicit ibi gl. que vult qđ ſi habeo aliquod edificium ſupra alienū illud cedit domino edificij inferioris. allegat. l. ij. C. de rei vendi. ⁊ hac rōne conſequēter vult quod ſeruitus nō poſſit acquiri. ſecus autē ſi hoc ꝓcedit a domo mea per viam forte pontis vel tigni: quia tūc ſeruitus hꝫ ⁊ poteſt. ⁊ pro certo ille textus multum decidit hanc queſtionē. ¶ Vel tertio dicamus qđ. §. ariſto. loquatur preciſe in terminis noſtris ⁊ in quantum dr̄ qđ ſeruitus poteſt cōſtitui de nō immittēdo fumum. Rñdeo qđ nō erit ꝓprie ſeruitus ſed debebit̄ hoc ꝑ viam cuiuſdā cōmoditatis: qꝛ ex quo ſuperficies eſt dño ſoli non pōt altera res ſeruire rei ſue iure ſeruitutis. l. ſi q̄s edes. ff. d ſerui. vrba. prediorum. ſed bene poſſet hoc deberi iure commoditatis qꝛ pars inferior que ad me pertinet iure directi dominij nō pōt ſeruire parti ſuperiori in qua habeo directū dñiū ⁊ alter habet vtile dominiū. caſus eſt cum gl. in. d. l. ſi fundum ſub conditione. §. qui fundum. vbi ſi legatur edificium excepto ſolo quia nō trāſit directum dominium edificij acceſſus non debetur iure ſeruitutis ſed perſonalis commoditatis vt ibi dicit gloſſa in verbo ⁊ actum communiter ibi approbata quaꝫ Paulus de caſtro ibi dicit perpetuo notandam quia per illam deciditur quod ſi habes rem meam in fundum vel emphyteoſim licet concedam tibi iter per illam rem meam iſta non eſt ſeruitus ſed quedam perſonalis cōmoditas que in alium non tranſiret dicta lege ſi quis edes. ſi emphyteota vel feudatarius de conſenſu directi domini alienarent. Et per hoc iudicio meo deciditur queſtio noſtra. Et ideo iuriſconſultus dicit ſuperficiarium habere quaſi vſumfructum in. l. i. §. penultimo. ff. de ſuperficiebus. Si ergo non poteſt ſeruitus

ſeruitus ꝑdialis deberi ergo non habemus tractare de ſeruitute oneris debendi ſed dici oꝫ cõmoditas quedã perſonalis ad ſimilitudinem vſufructuarij ergo ſuccedit clara deciſio qđ deſtructo edificio perit ſeruitus vt eſt caſus in.l.ſeruitutes.§.ſi ſublatum. in.ſi.ff.de ſerui.vrba.prediorũ.⁊ in.l.fundi.ff.quibus mo.vſuſfru. amitta.Nã vſuſfructus dr̃ ſeruitus perſonalis ⁊ pariter.ergo.⁊ talis cõmoditas ſuperficiei ſicut qñ in totũ perit res emphyteotica diſſoluitur emphyteoſis.l.i.C.de iure emphy.Unde cum perit in totum ſuperficies perit omne ius ſuperficiarij.Hoc idem manifeſte probatur in ſupſiciario p ea que no.gl.quã approbat Bar.in.d.l.obligationũ fere.§.placet.in deciſione qñis Sabbatine.⁊ hoc etiã decidit Bart.in terminis.l.dãni.§.ei qui.ff.de dã.
4 infec.vbi dicit q̄ † qñ ſuperficies perit vitio ſoli ſupſiciari⁹ amittit ius ſuum allegat caſuꝫ in.l.inter quos.§.dãni.eo.⁊ ibi no.bar. per que iudicio meo deciditur ēt q̄ſtio noſtra.¶ Et lꝫ p̃mo aſpectu deciſio viſa fuerit dubia tñ predictis conſideratis vr̃ clariſſima.nec ob.text in.l.ſicuti.in princi.qui ſupra in ↄtrariũ fuit allegatus qꝛ loquitur qñ vicino edificio debet̃ ſeruit⁹ oneris ferẽdi. vt patet in tex.dum dicit edificiorũ vicini.¶ Quo caſu pñt ſeruitus deberi ⁊ debetur tunc edificio ſolo put dicit Pan.de caſt.in l.ij.de ſeruitu.alias aũt ſeruitus ſup alienũ haberi non potuiſſet vt probat̃ in.d.l.hoc qđ dictũ.vñ non ſine myſterio iura faciunt mentionem de ſeruitute oneris ferendi debita vicinis edibus.vt in.d.l.ſicuti.in princi.⁊ in.l.ēt.§.ſi edes.in verbo onera vicini.ff. eo.titu.qm̃ vt dictũ eſt alias nõ poteſt proprie ſeruitus deberi.ſic ergo cõcluſio qđ nedũ qđ ille qui habebat ptem inferiorẽ teneat̃ reficere ſed qđ perit omne ius ſuperficiei habẽtis partem ſuperiorem.¶ Et ſic ex p̃miſſis ↄcurro in ſniam primorũ cõſuleorũ qui iuridice conſuluerunt.de ſubſcriptione igitur requiſitus ⁊c.

¶ Conſilium.ccxxxiiij.

1 ¶ Filius inſtitutus ſub conditio caſuali vel mixta a patre vel a matre an dicatur preteritus.
2 Curator datus bonis filij abſentis an poſſit petere legitimã ab inſtitutis.
3 Quota bonorum non acceptata an tranſmittatur.
4 Heredes ſi ſint inſtituti ſub cõditione.ſi filius nõ reuertatur ad patriam: quid petere poſſint pendente conditione.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.¶ Omiſſo ordine queſtionũ formatarum pro declaratione preſentis cõſultatiõis quatuor q̃ones examinabim⁹.¶ Prima queſtio erit an ⁊ quõ dictũ teſtñ in quo filius eſt ſub cõditione inſtitutus ſuſtineat̃.¶ Scđa queſtio erit poſito qđ ſuſtineat̃ ⁊ poſito qđ filius viueret ⁊ nollet reuerti pro qua pte potuerit filio preiudicare.¶ Tercia qđ erit verũ pro ea parte pro qua non potuit p̄iudicare curator datus bonis ipſius filij abſentis poſſit eã partẽ ab inſtitutis petere pendẽte cõditione.¶ Circa primã q̃onem vr̃
1 debat̃ teſtñ eē nullũ.† Nam filius fuit inſtitutus ſub cõditione: ſi in patriã reuerteret̃.⁊ ſic vr̃ inſtitutus ſub mixta cõditiõe ⁊ nõ exheredatus in effectu.⁊ cõſequẽter tanq̃ fuerit interim p̄teritus teſtñ ſit nullũ.caſus eſt clarus qui loquit̃ in ſpecie in cõditiõe de qua agimus in.l.ſi pater.C.de inſtitu.⁊ ſubſti.ſub cõdi.factis.Et ſic dicat̃ illa.l.loquit̃ in patre nos ſum⁹ in matre cuius p̄teritiõe teſtñ nõ reddebat̃ nullũ.p̄teritione materna ſicut paterna.vt in aut.vt cum de appel.cognoſcit̃.§.aliud quoq̧ capitulũ.⁊ tꝫ gloſ. ordinaria.cõiter approbata in aut.de here.⁊ falci.§.exheredatos.¶ Sed hoc nõ obſtante cõtraria opi.eſt verior in caſu nr̃o.⁊ in p̄mis eſt aduertendũ qđ iſta cõditio ſi in patriã reuertitur tũc eſt mixta qñ filius eſſet in longinquis partib⁹ ex quib⁹ reddit⁹ eēt admodũ difficilis vel periculoſus ſecus ſi in ꝓpinquis ⁊ redit⁹ eēt facilis ita ꝓbat tex.no.in.l.ſu⁹ quoq̧.§.⁊ puto.ff.de here.inſti. ⁊ idẽ tex.in.d.l.ſi pr̃.dicit inſtitutionẽ illam nõ valere cuius trans mare ⁊ longe agebat ergo a cõtrario ſecus ſentit qñ fuiſſet in loco ꝓpinquo quia tunc fuiſſet conditio poteſtatiua ſub qua inſtitui potuiſſet.vt tradit̃ in.d.l.ſi pater.⁊ in.l.ſi.ff de cõdi.inſti.Unde in hoc dubio ex quo nõ cõſtat in quo loco verſet̃ filius nõ debet dici teſtñ nullum.Sed poſito qđ eēt cõditio mixta nõ eſt dubium qđ ante iura autenticorũ teſtñ matris valebat qꝛ ēt qñ filius erat preterit⁹ oĩno valebat.vt in.d.§.mater.⁊ lꝫ hodie de iure nouiſſimo qñ filius oĩno eſt preteritus teſtñ ſit nullũ.vt l.d.§.aliud quoq̧ capitulũ.tñ ille tex.loqui vr̃ in ſimplici p̄teritione nulla cã inſerta nõ aũt in hac potẽtiali p̄teritione que euenire poteſt per inſtitutionem ſub mixta cõditione ſm Cy.Albe.⁊ Bald.in.d.l.ſi pr̃. ⁊ Bal.in.l.filius matrẽ.C.de inoffi.teſt.qđ tñ nõ proſequor quia non eſt neceſſarium.¶ Preterea videatur etiã ſuſtineri poſſe qꝛ inſtituti ſunt venientes ab inteſtato poſt filiũ quo caſu videtur qđ teſtamentũ nõ ſit nullũ anteq̃ dicat̃ nullũ.vt cõcludit Bar.per illũ tex.in.l.ſi ob⁹.§.ſi prius.ff.de bono.poſ.cõtra tabu.⁊ Bar. in.l.qđ vulgo.⁊ in.l.filiũ.§.ſed cum exheredatio.eo.titu.⁊ in.l.ſi duo.ff.de leg.i.⁊ Bal.in.l.poſthumo.C.de bo.poſ.contra tabu.⁊ in.d.l.ſi pr̃.⁊ Ang.i.l.gñ p̃ns.C.vñ liberi.qđ etiã nõ proſequor. ¶ Suſtineri ēt põt teſtñ qꝛ quãuis fuerit filius inſtitut⁹ ſub cõditione caſuali vel mixta:tñ vſq̧ ad legitimã cẽſet̃ pure inſtitut⁹ cõditio reijcitur ⁊ conſeruat̃ teſtñ.ita voluit gl.no.in.l.ſi pr̃.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub condi.fac.quã ſequit̃ Bar.qui dicit ita conſuluiſſe per.l.qm̃ in priorib⁹.⁊.l.ſcimus.§.cũ autẽ.C.de inof.teſt. ⁊ illã opi.ſequit̃ ibi Pau.de ca.qui dicit q̄ null⁹ dat bonã reſpõſionẽ ad.d.§.cuꝫ aũt.⁊ q̄ totus mũdus ſeruat opi.Bar.qꝛ per eã ſuſtentãtur teſtamẽta ⁊ prouidet̃ filio lꝫ pro cõtraria opi.ſubuertantur teſtamẽta ⁊ in re dubia potius adherendũ eſt opi.que ſeruet teſtñ.ar.l.ſi pars.ff.de inoffi.teſta.⁊ in.c.ſi.de re iudi.quã etiã partem ibi ſequuti ſunt dñs Onofri.⁊ do.Jo.de mõte ſperello. itẽ ambo preceptores mei do.Jo.bap.de ſancto ſeuerino.d.Alex.
1 de imo.rõnes nõ refero:qꝛ plena ſunt commentaria.idẽ tenuit Richar.malũ.idem Saly.in.d.l.qm̃ in priorbus.Idẽ ſequitur Imo.⁊ Paul.de caſt.in.l.ſuus quoq̧.ff.de here.inſti. Imo multum late referendo dicta multorũ in.l.ſi.ff.de condi.inſti.⁊ licet multi cõtrariũ teneãt:tñ ab opinione glo.tot auctoritatib⁹ cõfirmata in conſulendo ⁊ iudicãdo nõ eſt recedendũ.¶ Poſtremo lꝫ predicta in parte inſtituente filium in poteſtate ſub cõditione caſuali vel mixta aliquam habeãt difficultatem.tñ in teſtamẽto matris ita inſtituentis filium minor eſt dubitatio:qꝛ olim dabatur querela.vt eſt tex.in.d.l.qm̃ in prioribus.que emanauit ad remouendum querelam ita concludit Bald.in.l.ſi mater.in prin. ff.de vulga.⁊ pup.⁊ dicit qđ eſt ſuum nouuꝫ dictũ qui tñ in parte tenuit contra Bart.⁊ lꝫ Jo.de imo.in.d.l.ſi mater.dicat qđ ex quo hodie eſt nullum correcta rõne legis dicit̃ correcta lex iuxta no per bar.in.l.i.in prin.ff.de legi.tuto.Dici põt ſm preceptorẽ meum olim Alex.de imo.in.d.l.ſi mr̃ q̄ ratio.d.l.qm̃ in priorib⁹. non eſt correcta.Fatetur eñ qđ põt dicere teſtñ nullũ qñ nullo modo filius eſt inſtitutus:ſed eſt preteritus ſine cauſa.⁊ ita loquitur.§.aliud quoq̧ capitulum ſed qñ filius eſt inſtitutus ſub conditione talis conditio abijcit̃ per.d.l.qm̃ in prioribus.vſq̧ ad legitimam ⁊ habetur pro pure inſtituto.⁊ ſic cũ non ſit preteritus ceſſat diſpoſitio.d.§.aliud quoq̧ capitulũ.⁊ illam opi.Bal.in.l. ſi mater.tenent Rapha cuma.⁊ Paul.de caſt.in.l.i.C.de inſtitu. ⁊ ſubſti.ſub condi.fac.⁊ Bal.in.d.l.ſi pr̃.in.v.col.⁊ in repeti.l.in ſuis.in pe.col.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ eſt de mente Cyn.⁊ antiquorũ in.d.l.ſi pater.qui volunt qđ.d.l.qm̃ in prioribus.procedat quando olim teſtñ poterat rumpi per querelam.ſed hoc erat in teſtamento matris.igitur ⁊c.ex quibus ſine dubio concludo teſtñ p̄miſſum viriliter ſubſiſtere.¶ Circa ſecundam q̃onem ſi eſſemus in terminis iuris cõis queſtio eſſet deciſa:qꝛ vſq̧ ad legitimam inſtitutio.eſt pura:qꝛ reijcitur omnis conditio per.d.l.quoniã in prioribus.admitteretur filius ſi viuit tantũ ⁊ in legitima ſtatim ſed a legitima ſupra nõ admitteretur niſi reuerteret̃:quia valeret cõditionalis inſtitutio ⁊ ↄſequẽter deducto ere alieno immediate vſq̧ ad legitimã.Et ſic in tertiã toti⁹ admitteret̃ vt in autenti.nouiſſima.C.de inoffi.teſta.cum ibi no.Ex forma autẽ ſtatutorũ nõ potuit preiudicare in tribus quartis:vt pꝫ ex forma ſtatuti poſiti ſub rub.qđ mulieres habentes filios ⁊c.qđ incipit ſi qua mulier quas tres quartas filius põt immediate conſequi cõditione re illo ſtatuto ſine aliqua dilatiõe qꝛ licet ſit alterata diſpoſitio iuris cõis in quantitate legitime nõ dicitur alterata in modo ⁊ tpe ſm Jaco.but.quem referunt ⁊ ſequuntur Bal.⁊ Saly.⁊ in.l.quoniam in priorib⁹.C.de inoffi.teſta.⁊ ſic ex forma ſtatutorum videbatur qđ non potuerit mater preiudicare in tribus quartis quin filius ſtatim etiam nõ reuertẽdo admittatur. Sed hic aduertendũ eſt q̄ cum pater mortuus fuerit rebellis ⁊ filius ſteterit abſ.ne.xx.annis ⁊ nõ habuit bona in ciuitate ſenarum veriſimiliter nõ debuit nec debebat tempore mortis matris onera ſuſtinere ciuitatis ⁊ ſic in ſucceſſiõe matris nõ debet gaudere priuilegijs ſtatutorum ciuitatis ſenarum prout clare diſponunt ſtatuta ciuitatis:lꝫ illa non ſint mihi tranſmiſſa:ſed tñ ſuper illis ſepius cõſului.vnde cum tempore mortis qđ tẽpus attendi debet iuxta not.per Barto.in.l.ſi.ff.ad tertul.ſi filius onera non ſuſtineret nõ gaudet bñficio ſtatuti:⁊ ſic põt tñ petere legitimã de iure cõmuni.Ex quibus concluditur primo q̄ filius reuertẽdo eſt heres inſolidum prout clare diſponit teſtamentum.¶ Secundo concludo q̄ non reuertendo ſi ſumus in iure cõmuni filius poteſt legitimã petere cõditione.d.l.quoniam in prioribus. ¶ Tertio cõcludo qđ ſi ſumus in iure municipali filius petere poteſt tres quartas cõditione re dicto ſtatuto iuxta no p Bart. in.l.i.ff.de condi.ex lege.Et hec de ſecũda queſtione ¶ Circa ter-
2 tiam queſtionem videbatur concludendum quod † curator datus bonis ipſius filij abſentis qui i dubio dari debet ille qui ab inteſtato ſucceſſurus eſt filio.vt eſt caſus ⁊ ibi doc.in.l.iij.C.de capti.⁊ no.glo.⁊ doc.in.l.ab hoſtibus.in prin.ff.ex qui.cau.ma.poſſit petere legitimaꝫ de iure cõmuni vel tres quartas ex forma ſta

tutoꝝ: qm̄ ſi ad petēdū legitimā cōpetit cōditio ex.l. qm̄ in prioribus. ⁊ ad petēdū tres quartas cōditio ex ſtatuto vr̄ ꝙ tales cōditiones ⁊ ſic pſonales actiōes intētare poſſit cū qualiſcūqꝫ actiones intentare poſſe videat̄ vt no.gl.in.l.ij.ff.de curato.bo.dā.⁊ in l.creditor.ff.de bo.auto.iu.poſ.⁊ gloſ.in.l.ab hoſtibus. in princ.ff. ex quib.cau.maio.⁊ eo maxime: q̄r etiā videtur quod mortuo filio ſuccedentes abintestato ipſi filio ſint omnino habituri legitimā ſeu tres quartas iure trāſmiſſiōis tam de iure cōmuni quā
3 ex forma ſtatutoꝝ: de iure cōi probatur: quia † qn̄ aliqd defertur ſub ratione quote bonoꝝ tranſmittitur talis quota etiā nō acceptata.l.i.§.ſi impuberi.de colla.bo.⁊ no.Bal.Saly.⁊ alij in.l.cū antiquioribus.C.de iure delib.⁊ ibi do.Alex.plura allat. Ex forma ſtatutorum probatur q̄r cauet̄ ſtatuto ſenēſi qḋ hereditas cuiuſcūqꝫ nō adita trāſmittit̄ ad ſuos heredes.igit̄ cū ſint habituri vr̄ a pari qḋ poſſint etiā i illis bonis cōſtitui curatores ſicut i bōis abſētis ex q̄ eius ſucceſſionē ſperāt ſ3 no.l.o.l.ij. C.de capti. cum ſi. Sed premiſſis nō obſtantib⁹ 3riū puto verius quod imo nec legitimā nec tres quartas petere poſſint. ⁊ pro fundamento pmitto quod cū heredes inſtituti ſint inſtituti ſub conditione ſi filius non reuertat̄ ad patriam interim pendēte conditione pe-
4 tere pn̄t bonoꝝ poſſeſſionē ſcdm tab.⁊ cōſtitui † ſe curatores vt hr̄ in.l.i.ff.de cura.bo.dādo.⁊ l.ij.§.nō ſub 3ditiōe.ff.de bo.poſ. ſm tab.⁊ l.i.ſi qs inſtituat̄.⁊ ibi doc.maxime Jo.de imo.ff.de here.inſti. Videndū eſt ergo nunqd curatori bonorū filij competat cōdictio ex lege.vel ſtatuto ad petēdū legitimā vel tres quartas ⁊ ſic nūqd poſſint tales actiones intētare in qua dubitatione cōcludo quod tales actiones intentari non poſſunt. Et p fundamēto pmitto quod cōdictio ex.l.qm̄ in priorib⁹.⁊ cōdictio ex ſtatuto ſunt actiones pſonales.inſti.de acti.§.ſic itaqꝫ.⁊ in.l.i.⁊ ibi Bar.ff.de cōdi.ex lege.⁊ ſic ſunt ppetue.l.ſi qs emptione.l. cū notiſſimi.⁊ p totū.C.de preſcrip.xxx.anno.hereditatē cū nō purificata cōditione petere nō pn̄t cum nec filius petere poſſet.l.cedere diem.ff.de ver.ſig.hoc premiſſo. ¶ Primo videndū eſt qd iuris reſpectu legitime que debet̄ d iure cōi ex quo nō pn̄t bn̄ficia ſtatutū allegari. ¶ Secūdo qd iuris reſpectu triū quartarū poſito qḋ gauderent bn̄ficio ſtatutorū qḋ eſt eſt falſum. ¶ In prima difficultate dico ꝙ hāc legitimā petere nō pn̄t.nā legitima de iure cōi debet̄ iure hereditario nec illā fili⁹ habere pōt niſi ſit heres vt no. Bar.in.l.gerit.in.ſi.q.tertie principalis.q.⁊ Ang. ⁊ Pau. de ca.i.l.heres inſtituta.C.de ipu.⁊ alijs ſubſt.⁊ ibi ēt Cy.⁊ Bal.⁊ Bar.i.l.q̄r poterat.ff.ad tre.qḋ aūt curator dat⁹ bonis poſſit hereditatē p aliqua pte acceptare vel aliquo iure hoc nō reperitur iure cautū.quinimo 3riū pbat̄ i.l.cū i vno.§.tutor.ff. de np.iūcta declaratiōe Bal.in.l.potuit.l.iij.q.C.de iure delib. vbi dicit ꝙ iō pupill⁹ nō pōt adire hereditatē cū autoritate curatoris q̄r talis curator dat̄ extra ordinē ſ3 curator q dat̄ bōis d̄z iure extra ordinē dari ſicut bene datur pupillo qui d̄z bonis dari vt in.l.i.in ſi. eſt caſus.ff.de cura.bo.dā.facit glo.in.§.furioſi.inſti.de curato.⁊ gl.in.l.de creationibus.C.de epiſc.audien.

¶ Cōfirmat̄ eadē pars aliis rōnib⁹ q̄ cōcludūt etiā i trib⁹ quartis quarū prima eſt. Nā hic curator q datur bonis nō ad inſtātiā creditorū ſed conſanguineoꝝ qui ſucceſſionē pretendunt nō pn̄t actiones actiue intentare niſi tales eſſent tpe periture.ita cōcludit Bar.i.l.creditores.ff.de bo.aut.iudi.poſ.⁊ eſt opi.Azo.approbata p Bar.⁊ Ang.in.l.ij.ff.de cura.bo.dan.⁊ 13 Spec.in titu.de curatore.§.itē curator.⁊ ibi Joā.an.in addi.13 Ang.in ſuo 3ſi. cū incipit.datus fuit curator bonis.⁊ idem Angel. in ſuo cōſil. ccciij.incip.mortuo debitore.vbi videndum quia latiſſime proſequitur hanc materiam.ſi ergo nō poteſt actiones queſitas in bonis abſentis exiſtētes intētare nō tpe perituras.igitur forti⁹ non poſſunt actiōes nōdū acceptatas intētare qn̄ nō ſunt tpe periture put ſunt tales condictiones ex.l.que durāt.xxx.annis vt dixi.

¶ Confirmat̄ iſta concluſio: q̄r tales curatores dantur ad cōſeruādū bona ⁊ poſtea q̄ tendunt ad cōſeruationē ne bona dilapidentur.l.ſi quis inſtituat̄.§.ſi cōditiōi.⁊.§.ſeq.de here.inſti.⁊ ibi ang.⁊ imo.dicūt ꝙ nullum actū facere pn̄t niſi tēdētem ad cōſeruationē bonorū niſi qḋ intētare actiones tempore perituras vel alienare quando imineret graue es alienū igit̄ non pōt intētare has conditiones que non ſunt tpe periture: q̄r hoc nō tendit ad conſeruationē: ſed potius ad acquiſitionē bonorū: iſta autē differunt cōſeruare ⁊ de nouo querere alī ſi poſſent de nouo q̄rere ⁊ hoc eſſet cōſeruare ſic querere poſſet ⁊ actiōes intentare ēt tpe nō perituras qḋ eſt falſum.igit̄ dicam⁹ ꝙ nō pn̄t actiones tales nō tpe perituras intētare. ¶ Cōfirmat̄ poſtremo alia cōſideratiōe.nā nō poteſt peti lītia vel ēt tres quarte niſi acceptent̄ p parte hereditatis.facit tex.l.i.l.iij.§.acquirere.ff.de bono.poſ.ti.gn̄ali.⁊ qḋ p illum tex.dicit Saly.in.l.i.C.de ad ui. Videmus i ſimili i legato cuius dominium tranſit ipſo iure qḋ nō dicitur effectualiter acquiſitum imo nō d̄z fore q̄ſitū vt eſt tex.cū gl.in.l.ſi qs ita heredem.ff. de cōdi.inſti.igit̄ fortius in iſtis trib⁹ quartis ante acceptationē nō debem⁹ dicere illas queſitas.Nā tres quarte debent̄ tāqꝫ quota bonoꝝ ex forma ſtatuti igit̄ añ acceptationē non acquirūtur.vt in.l.ſi qs bonorū.⁊ in.l.hoc amplius.§.ſi.⁊ vtrobiqꝫ doc.ff.de le.j. Si ergo nō dicunt̄ acqri añ acceptationē q̄cūqꝫ dicit qḋ curator dat̄ bōis ad 3ſeruationē vt in.l.i.§.pe.de mu.⁊ hono.⁊ in.d.l.ij.de cura bo.dā.adducat legem hoc dicentē Erubeſcimus cū ſine lege loq.l.illā.C.de colla. Ex qb⁹ 3cludo qḋ heredes inſtituti deberent bōa adminiſtrare inſolidū vel petēdo bonoꝝ poſſeſſionē ſ3 tabulas iuxta.d.l.ij.§.ſi ſub cōditione.ff.de bo.poſ.ſm tab.vel petēdo ſe dari curatores bōis iuxta.l.i.ff.de cura.bo.dā.pēdēte cōditione donec filius nō redeūdo petat legitimam vel tres quartas ſi poteſt vel adeūdo totam hereditatem.

¶ Laus deo.

¶ Conſilium.cccxxv.

1 ¶ Minor ex forma ſtatuti habilitat⁹ ad cōtrahēdū ⁊ obligandū an poſſit donare vel imobilia alienare ſine decreto.
2 Contractus ⁊ obligatio minorum carentium tutore valent.
3 Donatio ſi nō pōt valere in vim donationis inter viuos qn̄ valeat in vim donationis in cauſa mortis.
4 Teſtes an debeant eſſe rogati.
5 Donatio cauſa mortis equiparatur actibus inter viuos.
6 Teſtes an debeant cognoſcere contrahentes.
7 Frater an ſit idoneus teſtis pro fratre.
8 Frater eſt teſtis pro fratre in cauſa graui iudicio arbitrio.
9 Teſtis vnius inhabilitas ſupplet̄ per alios.
10 Donatio que nō valet inter viuos nec cauſa mortis an valeat iure fideicommiſſi.

DOminus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Viſa contingētia facti ⁊ ſtatuto mihi exhibito triplex vr̄ dubitatio in preſenti conſultatione. ¶ Prima eſt nūquid dicta diſputatio ſuſtinere poſſit in vim donationis inter viuos. ¶ Secūda poſito ꝙ nō.an ſuſtineri poſſit i vim donatiōis cā mortis. ¶ Tertia poſito ꝙ nō an ſuſtineat̄ i vim codicillorū. ¶ Circa primā dubitationē niſi eſſemus in meris terminis iuris cōis deci-
1 ſio eſſet clara ꝙ † dicta minor.xxv.annoꝝ nō potuiſſet donare immobilia ſine decreto ⁊ alijs ſolēnitatib⁹ oportunis vt ē caſus in l.magis puto.§.ne paſſim.⁊ per totum.ff.de rebus eorum.⁊ p totum.C.de predijs minorum.⁊ in ſpecie in caſu noſtro in.l.ſi.nd reſoluēdum eod.titu.⁊ eſt caſus in.l.ij.C.ſi aduerſus donationem vn̄ ſola difficultas remanet in vigore ſtatuti minor.xxv.⁊ maior xx.dicat̄ habilitatus ad alienādū ⁊ donandum etiā immobilia. ¶ Et primo p fundamēto premittēdū eſt qḋ minor.l.pmittēte poteſt ſine decreto ⁊ ſine alijs ſolēnitatibus alienare: vt probatur in.l.i.⁊.ſi.cū ibi nota.C.qn̄ decreto opus non eſt. ¶ Hoc pmiſſo oſtēdet̄ qḋ dictū ſtatutū 3cedat ptātem alienandi imobilia maiori.xx.annoꝝ.minori.xxv.ſine ſolēnitatibus a iure requiſitis. ¶ Et pmo q̄r dictū ſtatutū generaliter vult quod 3ctus obligatio vel charta ab eis 3fecte valeāt ⁊ teneāt.ergo indiſtincte d3 intelligi ⁊ generaliter ſiue 3ctus ſiue obligatio 3hatur ſup rebus mobilibus ⁊ alijs reb⁹ ſiue 3hat̄ ſup imobilib⁹.l.i.§.⁊ gn̄alr.ff.de le.pſtā. l.de pretio.ff.de publiciana.ſi ergo pmittit̄ 3ctus ⁊ obligatio ſup imobilibus ergo cēſet̄ pmiſſa tranſlatio dn̄ij que ſequit̄ ex 3ctu ⁊ obligatione: qm̄ iſta eſt regula qḋ vbicunqꝫ aliquid 3cedit̄ cenſetur cōceſſum qcqd ad illud ſequitur.ita 3cludunt Pet.Cyn.⁊ Bald.in lectura noua.in.l.ſi.ff.de iuriſ.om.iudi. ¶ Scdo iſta cōcluſio vr̄ pbari.Nam ſi prohibet̄ tranſlatio dn̄ij cenſetur prohibitus 3ctus ⁊ obligatio put 3cludit Bart.in.l.cū lis.ad ſi.ff.de fideiuſſo.⁊ tradit Bal.in.l.nō dubiū.in.xi.oppo.C.de legi.⁊ ſi conceſſa alienatione cēſerent̄ conceſſe 3ctus ⁊ obligatio.ergo eodem modo 3ceſſo 3ctu ⁊ obligatione cēſeat̄ cōceſſa alienatio q̄ ſequit̄ ad hoc p id ēt qḋ no. Bal.in.d.l.nō dubiū.l.xiij.oppo. ¶ Tertio 3firmatur iſta cōcluſio p illud capitulū ſtatuti qḋ dicit in 3ctib⁹ vero alienationis ⁊c.qḋ vult qḋ i 3ctu alienatiōis imobilium in minore xx.annoꝝ ſeruet̄ certa ſolēnitas arguēdo a 3rio ſenſu.l.i. ff.de officio eius cui mādata eſt iuriſdictio.⁊.l.qui teſtamento.§. mulier.ff.de teſta.cum ſi.⁊ q̄r apponendo ſolennitatē ante.xx.annū vr̄ illā poſt.xx.annū phibere.l.ſtatu liberū.§.ſtichum.ff.de leg. j.l.cū pretor.ff.de iudi.c.nōne.extra de preſum. ¶ Quarto 3firma-
2 tur.Nam † 3ctus ⁊ obligatio minoꝝ carentiū curatore tenent.l.ſi curatorem habens.⁊ ibi not.C.de in integ.reſti.mi.⁊.l.verū.§.pe. ⁊ ibi no.ff.de minoribus.niſi in alienatione imobiliū.d.l.magis puto. ⁊ p totū niſi ergo intelligamus dictū ſtatutū in 3ctibus alienatiōis imobiliū tale ſtatutū nihil operaret̄ q̄r eodē modo 3ctus ⁊ obligatio valerēt ⁊ tenerēt de iure cōi.igit̄ ad hoc vt aliqd operetur intelligat̄ de 3ctib⁹ ſuper alienatiōe imobiliū p id qḋ hr̄ in l.ſi qn̄.ff.de le.i.⁊ in.c.ſi papa.extra de preinſe.in.vi.⁊.xix.diſtinc.ſi romanoꝝ. ¶ Quinto hec pōt vr̄ pbari ex eo q̄r ſtatutū circa principiū ponit de 3ctib⁹ tam ſup immobilibus q̄ alijs rebus ſiendis a minoribus

⁊ minoribus.xx.annoꝝ.deinde ponit clauſula gñalis de ꝯtractibus
obligationibus ⁊ chartis factis a maioribus.xx.annoꝝ. ergo dꝫ
intelligi etiã ſup immobilibus ꝓut ſupra facta erat mẽtio. ꝑ hoc
tex.eſt in.l.q filiabus.in prin.ff.de leg.i.⁊ in.l.ſi ſeru⁹ plurium. in ſi.
eo.titu.⁊ hoc maxime ad hoc vt debita ſit aduerſario precedẽ-
tibus ꝓpter aduerſatiuã.ſit vero ꝯtractus ⁊c.⁊ q: talis clauſula
vꝫ referri ad oĩa pcedẽtia iuxta no.l.i.§.fili⁹.ff.de lib.⁊ poſthu.
⁊ in.l.talis ſcriptura.ff.de leg.i.⁊ not.in.c.ij.requiris.extra de ap-
pel.¶Sexto ⁊ vltimo videmus qꝺ aliq̃ ſtatutũ loquẽs de con
tractu verificat̃ in donatione vt ꝯcludit Bal.in.l.ꝯtract⁹.C.de
fide inſtru.⁊ not.in aut.ſacramẽta puberũ.C.ſi aduerſus vendi.⁊
tñ donatio eſt alienatio.l.i.ff.de dona.⁊ maxime etiã q: talis inter
pretatio vꝫ ꝯuenire cõi vſui loquẽdi q: alienationẽ immobilium
appareret ꝯtr⁹ ſcd̃m quẽ ſtatutũ deberet interpretari.l.liberoꝝ.§.
qꝺ tñ caſſius.ff.de lega.iij.l.cũ de lanionis.§.aſinam.ff.de fun.in-
ſtru.⁊.l.labeo.⁊ ibi Bar.ff.de ſepul.lega.¶In contrariũ tamen
qꝺ vigore dicti ſtatuti nõ poſſit maior.xx.annoꝝ minor.xxv.alie-
nare oſtẽdit̃ ex plurimis.¶Et primo q: dicta verba ſtatuti pre-
dicti pñt verificari.¶Primo in ꝯtractibus obligationib⁹ ⁊ char-
tis in qb⁹ aliqua alienatio nõ ꝯtineat̃.¶Scd̃o etiã in ꝯtrib⁹
in qb⁹ ꝯtineat̃ alienatio mobiliũ ⁊ illarũ reꝝ q̃ pñt ſine decreto
alienari de quibus in.l.lex que tutores.C.de admi.tu.¶Tertio
in contractibus ſup alienationib⁹ immobiliũ q̃ nõ pñt ſine decre-
to alienari intelligat̃ ergo dictũ ſtatutũ pmis duob⁹ modis ad
hoc vt min⁹ corrigat ius cõe ꝓut fieri dꝫ inquãtũ põt iuxta no.
ꝑ Bart.in.l.oẽs populi.in.vi.q.principali.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ in.l.
ſi.§.in cõputatione.ꝑ glo.⁊ doc.C.de iure delibe.⁊ in.l.ſi ſerui ve-
ſtri.C.de nota.¶Scd̃o iſta opi.vꝫ ꝯfirmari.nã ſtant hec qꝺ quis
poſſit ꝯtrahere tñ nõ poſſit alienare ⁊ ꝯtr̃ facere ꝯtract⁹.¶Ex
quib⁹ immediate ſequit̃ alienatio puta donatio:vt pꝫ ex hiis que
not.ponit Bal.in.l.non dubiũ.in.viij.oppo.⁊ in.x.oppo.C.de le-
gi.ergo licet minor ſit habilitatus ad ꝯtrahẽdũ nõ videt̃ habili-
tatus ad alienãdũ immobilia q: vnũ ſtat ſine alio nec dꝫ fieri extẽ-
ſio in correctoriis.l.ꝓcipimus.C.de app.⁊ not.in.l.ſi vero.§.de vi-
ro.ff.ſol.mat.⁊ ꝑ Bart.in.d.l.oẽs populi.ergo iſta pars quaſi in
terminis noſtris deciditur autoritate Pau.de ca.in ſuo ꝯſil.c.
incipiẽte.In chriſti noĩe.nõ eſt dubium qꝺ dicta donatio ⁊c.vbi
ꝯcludit qꝺ lꝫ minor qui ꝯtrahit teneat̃ ⁊ obligatus ſit ſicut qli
bet maior nõ tñ poterit immobilia donare q: ſatis eſt qꝺ ſtatu-
tũ põt operari ꝙ minor ẽt habẽs curatorẽ ſine eo põt ꝯtrahere
⁊ obligari ꝯtra.l.ſi curatorẽ habẽs.C.de in inte.reſti.mino.q: nõ
ſunt extẽdẽda iura correctiua.Itẽ q: nõ eſt cenſendũ ꝙ ſtatuẽtes
voluerint vnico vbo tãti iuris obſeruationẽ tollere.l.ſi qñ.C.de
inoffi.teſta.Itẽ q: ſtatutũ reſtringit̃ ad ius cõe ne quis indebite
damnũ patiat̃.l.ſi.§.in cõputatione.C.de iure delibe.c.cũ dilect⁹.
de cõſue.⁊ ꝓ hoc adducit ẽt quaſi caſum in.l.ij.C.de his q ve.eta.
impetra.vbi licet quis reputet̃ maior in ꝯtrahendo tñ non põt
immobilia alienare.⁊ lꝫ Pau.de ca.nõ loquat̃ preciſe in his ter
minis tñ ei⁹ rõnes vigẽt in caſu noſtro.¶Quarto ⁊ vltimo hãc
qõnẽ etiã quaſi in terminis videt̃ decidere idẽ Pau.de ca.in ſuo
ꝯſi.clxxi.incip.In chriſti noĩe ⁊c.incipiẽdo.ar.dico dictas vẽdi-
tiones.vbi ꝯcludit qꝺ ſi ſtatutũ diſponit ꝙ in ꝯtrib⁹ minoꝝ.xx.
annoꝝ requirat̃ certa ſolẽnitas etiã vltra ius cõe nõ dꝫ ſumi ar-
gumentũ a ꝯtrario ſenſu qꝺ in maiore nõ reqrat̃ ſolẽnitas ali-
qua.ſed bene qꝺ non requiritur illa ſolẽnitas ſtatuti non ſolẽni
tas iuris cõis q caſus cum nõ ſit a ſtatuto prouiſus remanet in
diſpoſitione iuris cõis.l.cõmodiſſime.ff.de lib.⁊ poſth.¶Quin-
imo ꝯcludit fortius qꝺ in minore.xx.an.nõ ſufficit ſolẽnitas ſta
tuti niſi etiã interueniat iuſta cã.ſ.ꝙ immineat es alienũ iuxta no.
in.d.l.magis puto.Itẽ adducit qꝺ cũ ſtatutũ adhibendo maio-
rem ſolẽnitatẽ fuerit editũ ad illã augẽdã nõ dꝫ operari diminu
tionẽ.l.cũ tale.§.falſam.ff.de ꝯdi.⁊ demõ.Itẽ ꝯcludit in eodẽ ꝯ
ſilio qꝺ lꝫ idẽ ſtatutũ vellet qꝺ minor.xx.annis eſſet legitime eta-
tis ⁊ ſic videret̃ fungi eodẽ iure iuxta plene not.in.l.ſi eum.§.qui
iniuriarũ.ff.ſi qs cau.tñ ſcd̃m eũ nõ cẽſet̃ ſubrogatus quo ad alie-
nationẽ bonoꝝ immobiliũ ꝑ tex.vbi eſt caſus ſcd̃m eũ in.d.l.ij.C.
de his q ve.eta.ĩpe.vnde ex ꝑdictis nõ poſſum inficiari rẽ nõ eſſe
dubiã nec queſtionẽ hãc vlterius decido qñ dato qꝺ in vim dõa
tionis inter viuos ſuſtineri nõ poſſit ſuſtinebitur immediate in
vim donationis cã mortis vel codicilloꝝ quod verius arbitror.
¶Circa ſecũdã dubitationẽ arbitror ꝯcludendũ dictã diſpoſi-
tionẽ ſaluari poſſe in vim donatiõis cã mortis caſu quo non va
leat in vim donatiõis inter viuos ⁊ preſuppono ꝙ licet de iure
ciuili in donatione cã mortis requirant̃ quinqꝫ teſtes vt eſt ca-
ſus in.l.ſi.C.de dona.cauſa mortis.tamẽ de iure canonico in qua
libet vltima volũtate ſufficiũt duo ⁊ ſacerdos:vt eſt caſus in.c.cũ
eſſes.extra de teſta.⁊ iſta eſt magis communis concluſio docto.⁊
docto in.l.i.C.de ſac.ſan.eccle.⁊ ponit plene Ludo.roma.in ſua
ſolenni repe.aut.ſimiliter.C.ad legem fal.hoc preſuppoſito ꝯclu
di poteſt ꝙ cum duo teſtes mihi exhibiti probẽt talem donatio-
nem ⁊ alter teſtis mihi nõ exhibitus dicat̃ idem probare quod
ꝓbata eſt donatio per tres teſtes.⁊ ſic valida de iure canonico
qꝺ ſeruatur in ciuitate peruſij cũ ſit de ciuitatib⁹ eccleſie per id
qꝺ not.in.c.i.de no.ope.nun.⁊ in.c.ij.vbi glo.de arbi.in.vi.⁊ in.c.
cũ eſſes.cũ ſi.nec primo ob.ſi dicat̃ nulla hic interueniſſe ſtipula-
tio.⁊ ſic nõ vꝫ valere i vim donatiõis cã mor.q̃ fieri ſolet ꝑ ſtipu-
lationẽ.l.i.ff.de dona.cã mor.¶Quĩ hodie poteſt fieri nudo pa-
cto vt decidit gl.cõiter approbata in.l.ij.C.de iure do.⁊ gloſ.in.l.
cũ pater.§.meuio.ff.de leg.ij.vnde cũ fuerit facta pſente donata
ria cenſet̃ ipſam cõſenſiſſe.l.qui patit̃.ff.mãdati.⁊ traditur plene
in.l.que dotis.per Bar.⁊ alios.ff.ſolu.mat.⁊ conſequẽter pacto
nudo cõfecta ſuſtinetur.¶Nec ſecũdo loco obſtat ſi dicatur qꝺ
nulla ſuit facta mentio mortis.ergo quãqꝫ donatio fuerit facta
ab exiſtẽte in periculo mortis nõ tñ cẽſeri dꝫ donatio cã mortis
ſed potius inter viuos.l.ſeia.in ſi.ff.de dona.cauſa mor.¶Quo-
3 niã ad hoc rñdeo †qꝺ illud pcederet qñ valere poſſet in vim do
nationis inter viuos ſed qñ non poſſet valere vt in caſu noſtro
tunc ſi ſit ab exiſtenti in periculo valet in vim donationis cauſa
mortis.hoc ꝓbat tex.ſingu.in.l.apud celſum.§.iulianus.ff.de ex-
cep.doli.vbi donatio inter vir.⁊ vxo.facta ab infirmo lꝫ nõ ſiat
mẽtio mortis ex quo non põt valere in vim donationis inter vi-
uos valet in vim donationis cã mortis.⁊ ꝑ illũ text.ita ꝯcludit
generaliter in terminis noſtris inſignis doc.Lu.ro.in.l.q̃ dotis.
ff.ſol.ma.⁊ vidi pleroſqꝫ moder.illã opi.ſequi.pro hoc adduco
qꝺ ſingulariter voluit Bal.i ſuo ꝯſil.ꝙ incip.In chriſti noĩe qꝺ
iſta ſubtilis eſt.vbi ꝯcludit qꝺ ſi qs donat filio in pñte poſt mor
tẽ cũ hoc qꝺ nõ poſſit reuocari quo caſu cenſet̃ donatio inter vi
uos.l.vbi ita donat̃.ff.de dona.cã mortis.tamẽ ex quo facta filio
nõ valeret in vim donationis cauſa mortis. ꙗ dicit eſſe ſubtile.
¶Adduco etiã Pau.de caſt.in ſuo cõſi.cxix.incip.In chriſti no
mine notãdũ ⁊c.vbi vult quod ſi quis donat omnia bona q̃ ha-
bet ⁊ habitur⁹ eſt vſqꝫ ad tẽpus mortis cũ promiſſione de nõ re-
uocãdo ꝙ nõ habebit locũ.d.l.vbi ita donat̃.ex quo donatio in-
ter viuos preſentiũ ⁊ futuroꝝ nꝰ vꝫ iuxta plene not.in.l.ſin.C.
de pac.⁊ in.l.ſtipulatio hoc modo ꝯcepta.ff.de ver.oblig.⁊ ſic va-
lebit vt donatio cauſa mortis.⁊ omnia iſta videtur fundari in
illa vulgari regula que habet ꝙ debet act⁹ interpretari vt pot⁹
valeat quã pereat.l.quoties.ff.de reb.dub.⁊.l.quoties.ff.de regu.
iur.⁊ q: nõ preſumit̃ quis viã elegiſſe per quã impugnet iudiciũ
ſuum.l.miles qui deſtinauerat.ff.de teſta.mili.multum coadiu-
uant aliĩ teſtes deponentes de voluntate dicte donatricis extra
dictam donationẽ per quos ſatis datur intelligi qꝺ volebat do-
nare ⁊ diſponere reuocabiliter:⁊ ſic nõ in vim donationis inter
viuos qui teſtes licet hoc modo nõ plene probent tñ multũ ad-
miniculãtur ex quibus concludit̃ qꝺ licet nulla ſit facta mentio
mortis tñ donatio cã mortis ſuſtinetur.¶Nec obſt.ſi tertio loco
4 diceret̃ ꙗ †dictus tertius teſtis non fuerat requiſitus ſed ibi for-
tuito erat cõtra id qꝺ habetur in.l.heredes palam.§.in teſtamẽ-
tis.ff.de teſta.Itẽ non videbat donatricem ſed erat poſt cortinã
quo caſu teſtes in vltima volũtate nõ vident̃ ꝓbare qꝺ not.in.l.
ij.§.idẽ labeo.ff.de aqua plu.ar.⁊ in.l.ſi nõ ſpeciali.C.de teſta.qñ
ad hoc rñdeo.⁊ ad primũ qꝺ illud ꙗ teſtes debeãt eſſe rogati eſt
verũ in teſtamentis:ſecus autem in codicillis ⁊ donatione cau-
ſa mortis.l.ſi.C.de codicil.⁊.l.ſi.C.de dona.cã mortis.Itẽ pñt eſſe
femine.vt no.glo.cõiter approbata in.d.l.ſi.C.de codicil.lꝫ ſecus
ſit in teſtamẽtis.l.qui teſtamento.§.mulier.⁊ ibi no.ff.de teſta.ad
ſecundum autem rñdetur eodẽ modo qꝺ habet locũ in teſtamẽ-
5 tis:ſecus aũt in donatiõe cã mortis ⁊ in codicillis †⁊ in primis
qꝺ nõ habeat locũ in donatione cã mortis oſtẽdit̃ ratione:quia
quo ad modũ ⁊ formã ineundi equiparant̃ actibus inter viuos
⁊ nõ teſtamẽto vt voluit gloſſ.cõiter approbata in.l.ij.ff.de dote
prelegata.⁊ doc.cõiter in.l.ij.ff.de leg.i.in actib⁹ autẽ inter viuos
6 habet locum gloſſ.in.d.l.ij.§.idẽ labeo.†qꝺ teſtes poſt cortinam a
dũmodo cognoſcãt ꝯtrahentes plene probẽt ꝓut cõiter ibi ꝯ-
cludũt Bar.⁊ doc.quicquid ibi dicat Io.de imo.⁊ in.d.l.ſi non
ſpeciali.⁊ Bal.in.l.conuenticulã.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ Inno.⁊ Io.
an.in.c.preterea.extra de teſti.Item qꝺ non habeat locum qꝺ in
contrariũ adductum eſt in codicillis ⁊ donatione cã mortis ꝓ-
batur ratione ⁊ autoritate.ratione:nam hoc ſolũ reperit̃ ꝓhibi
tum in teſtamẽto in.d.l.ſi non ſpeciali.ergo cum regulariter va-
leat dictũ teſtimonium in codicillis ⁊ donatione cauſa mortis
remanet regula incorrecta.l.ꝓcipimus.C.de appel.⁊.l.ſancimus.
C.de teſta.⁊ per hoc glo.in.d.l.ſi.C.de codicil.dum vult quod fe-
mine poſſunt eſſe teſtes ex quo tantũ reperitur in teſtamẽtis pro
hibitum.probatur autoritate:nam reperio qꝺ hanc queſtionẽ
ita decidit in terminis inſignis doctor dñs Mathe⁹ ſilan⁹ i ſuis
notabilib⁹.not.cxxiij.vbi ꝯcludit qꝺ in codicillis ⁊ dona.cauſa
mortis teſtes poſt cortinã ꝓbant ⁊ hanc deciſionẽ refert ⁊ ſequi
tur elegãs doctor ⁊ preceptor meus domi. Alexan.de imol.in.d.
l.ſi non ſpeciali.¶Nec obſtat ſi quarto ⁊ vltimo loco obiiciatur

a ¶Et an ſtãte ſtatuto de q̃ ſupra poſſit ſaltẽ donare cauſa mortis ⁊ quot teſtes requirant̃ et an poſſit fieri pacto nudo vel in pſentia ſola partis.

7 q† dictus tertius teſtis poſt cortinam exiſtēs eſt frater carnalis
dicte donatarie. ⁊ ſic nō videtur q̄ poſſit in tam magna ſumma
deponere in fauorē donatarie per ea que ponunt doc. l. parētes.
C. de teſti. ⁊ in. l. q̄ teſtamento. §. i. ff. de teſta. q̄m ad hoc reſpōdet
q̄ frater pro fratre qui ſeorſum habitat ⁊ nō hȝ bona cōmunia
in cauſis leuibus eſt idoneus teſtis. in cauſis aūt grauibus non
eſt idoneus. ita cōcludit Spec. in ti. de teſte. §. i. ver. ſed nunqd fra
ter ⁊ hāc opinionē tenet Bar. poſt Jac. bu. in. d. l. qui teſtamēto.
§. i. licet dicat q̄ nō facit tantā fidē ſicut extraneus. ⁊ tenet glo. in
d. l. parētes. ⁊ tȝ Inno. in. c. inſinuāte. extra de offi. dele. ⁊ domi.
Anto. in. c. cū oporteat. extra de accu. ¶ Et ſcdm iſtā opinionē
que videt magis cōis nō obſtaret cōtrariū ex quo ſumus in cau
ſa ciuili. verū eſt quod Bal. ⁊ Saly. in d. l. parentes. volūt quod
8 † in cā ciuili ardua ⁊ graui non probat etiā ſemiplene propter
affectionem. tñ doc. ſupra allegati ſimpliciter loquūtur. nec for
te dicēda eſſet predicta cauſa grauis q̄ tñ relinquendū eſt arbi
trio iudicis p id quod no. in aut. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor. ⁊ in
l. in bone fidei. p Salyc. C. de rebus credi. ⁊ per docto. in. l. admo
nendi. ff. de iureiurā. ⁊ Salyce. in caſu noſtro in. l. parentes. tñ iu
dex arbitratur cauſam non omnino grauamen tenēdo opinio
nē Bal. habemus dicere dictū teſtē nō eſſe omni exceptione ma
iorem: ſed aliqualiter inhabilem quo caſu non incōuenit quod
9 † eius inhabilitas ſuppleatur per habilitatem illius ſacerdotis
prout vult not. Bal. in. l. ſi quis ex argentariis. §. i. ff. de eden. ⁊ ſi
quuntur ibi Moder. ⁊ conſuluit Ange. in ſuo conſil. i. qui pun
ctualiter loquitur in teſte domeſtico ſimul cohabitante q̄ ſup
pleatur eius inhabilitas per habilitatē aliorum. ⁊ pūctualiter
quod etiam in teſtamēto inhabilitas vnius ſuppleat per habi
litatē alterius tenet Barth. de Salyce. in. l. dictātibus. C. de teſt.
ſuppleč etiā eius inhabilitas per alios teſtes examinatos per in
tentionē donatricis qui teſtes multū adminiculātur. vnde om
nibus cōſideratis arbitror iudicem his teſtibus fidem adhibere
poſſe in cuius arbitrium poſitum eſt quanta fides teſtibus adhi
bēda. l. iii. §. tu magis. ff. de teſti. ⁊ ita in ſpecie in terminis noſtris
decidit Jmol. in. d. l. qui in teſtamento. §. i. ⁊ quod pulchre not.
Paul. de caſt. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. ⁊ in. l. lucius. poſt
Bar. ff. de his qui no. infa. ¶ Ex quibus infertur deciſio ad vlti
mam dubitationē q̄ ſi dicta diſpoſitio ſufficienter probatur p
10 tres teſtes ita adminiculatos † licet nō poſſet valere vt donatio
cauſa mortis q̄ nulla mortis eſt facta mentio vel propter abſen
tiam donatarie valebit in vim fideicōmiſſi: ⁊ ſic vt donatio cau
ſa mortis improprie prout concludit per Cyn. ⁊ alios in. l. i. ff. de
dona. cauſa mortis. ⁊ per Bart. in. l. ſi quando. ff. de lega. i. ⁊ doc.
in. l. ii. eodem titulo. Laus Deo ⁊c.

¶ Conſilium. ccxxxvi.

1 ¶ Actio ſine ceſſione an competat creditori cōtra donatariū.
2 Res an tranſeat cum onere ⁊ quid in re legata.
3 Obligatio pſonalis an ſeqȝ ſingularē rei ſucceſſorē vl̄ vniuerſalē.

Dominus labia mea ape
riat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Placet
cōcluſio firmata p ſupraſcriptū preſtantiſſimū docto
rem dominū Nicolaū altouitū olim diſcipulū meū in pſentiarū
fratrem bono ¶ Circa quā nihil eſt addendum cum elegāter ⁊
ſubtiliter fuerit per eum diſcuſſum. eſt enim clara cōcluſio quod
licet quādo donator in traditione rei donate apponit pactū q̄
1 † donatarius ſatiſfaciat creditori ipſius donatoris ex tali pacto
non queratur actio ſine ceſſiōe creditori cōtra donatarium vel quia
ſibi alio iure eſt ſuccurſum vt creditum ſuū petere poſſit vel q̄
in eū nulla liberalitas exercetur prout eſt caſus in. l. cum res. C.
de dona. tamen quādo donator apponit pactum quod donata
rius debeat aliquid ſoluere tertio in quem liberalitas exercetur
tunc fauore liberalitatis vel quia illi tertio non eſt alio remedio
ſuccurſum competit ſibi actio ſine ceſſiōe. caſus eſt in. l. quoties.
C. de dona. que ſub modo. qui tex. licet loquatur quando appoſi
tū eſt pactū vt aliqd ex re donata pſtet: tñ doct. intelligunt etiam
qñ donatur ſpecies ⁊ apponitur pactū de dāda pecunia a pari
tate rationis: vt concludit Cy. in. l. cunctos populos. ⁊ idē tenēt
Bal. Ange. ⁊ Saly. in. d. l. quoties. ⁊ eſt de mente Bar. in. l. ſtipu
latio iſta. §. ſi ſtipulor. ff. de verbo. obliga. ad fi. vbi ſimpliciter di
cit quod ex tali pacto fauore liberalitatis queritur actio ſine ceſ
ſione. ⁊ generaliter loquitur nō diſtinguēdo an apponač pactū
de ſoluendo aliquid extrinſecum rei donate vel aliquid ex re do
nata cū vtroqȝ caſu militet ratio aſſignata per Bart. ⁊ iſta opi.
eſt cōmunis ⁊ tenēda quicqd ibi dixerit Jo. de imo. ¶ Sed cōtra
2 hāc concluſionē facere videč q̄ † dictus donatarius legando di
ctam rem donatā donatrici poſtq̄ aliquod onus ſibi impoſitū
ſoluit videč legādo voluiſſe transferre in donatricē cum reſiduo
oneris ſoluēdi dictam pecuniam filio donatricis cui adhuc nō
ſatiſfecerat. iſta cōcluſio videč pbari ex duplici regula vcȝ ex regu
la ſcdm naturā. ff. de regu. iur. ⁊ illa que hȝ q̄ teſtator nō videtur
velle legādo heredi duplici onere. l. titia. §. q̄ inuita. ff. de lega. ii.
⁊ videč iſta cōcluſio cōfirmari p ea que no. gloſ. in vltimis verbis
in. l. debitori. C. de pac. ⁊ ar. eius q̄ habeč in. l. cū pater. §. menſe.
ff. de leg. ii. ¶ Confirmač etiā hoc idē: nam videmus q̄ ſi teſtator
legādo legatario apponat aliq̄ onus ⁊ deinde legatū trāſfe
ratur de vna pſona in aliā trāſlatū cenſetur cū eodē onere. caſus
eſt in. l. legatum. l. vltima in prin. ⁊ ibi no. ff. de adimen. leg. ⁊ in. l.
gaio. in prin. ff. de alimē. ⁊ ciba. lega. Jdē qñ admittič ⁊ remanet
apud heredē q̄ remanet cum eodem onere. l. ſi adimendo. ff. de
adimen. lega. igitur equum videbač ⁊ rationi cōſonum in caſu
noſtro q̄ cū res donata propter quā appoſitū fuerat onus do
natario trāſlata fuerit in donatorē q̄ trāſlata cenſereč cum eo
dem onere. ⁊ ſic q̄ donatrice acceptāte legatū onus fuerit trāſ
latum adeo quod illi filio nulla cōpetit actio cōtra donatarium
q̄ videtur donatricē ⁊ donatariū penitere potuiſſe. ar. eius q̄
ponit Bar. in. l. qui rome. §. flauius hermes. ff. de verb. oblig. ⁊ l.
iii. ⁊ quod ibi per Barto. ff. de ſeruis exportan. ⁊ iſta etiam vide
bantur primo aſpectu iſtam cōſultationem difficultare ¶ Qui
bus tñ non obſtātibus que vere nō obſtāt cōtrariā ſniam verio
rem exiſtimo q̄ imo dicto filio cōtra heredes donatarii cōpetat
actio prout cōcluſum eſt. ⁊ q̄ per dictā. l. legatū onus non intel
ligatur retrāſlatum in donatricem. ¶ Et hoc per regulam. l. ſ.
3 §. ſi heres. ff. ad treb. vbi habetur † q̄ obligatio pſonalis non ſeq
tur ſingularem ſucceſſorē rei ſed vniuerſalē. ⁊ ibi Angel. ⁊ Mo
der. ad idem tex. ⁊ ibi Ange. in. l. ſi debitori. C. ſi aduer. creditorē.
⁊ eſt bonus tex. in. l. ſi. ff. de cōtrahen. emp. igitur licet donatari⁹
eſſet pſonaliter obligatus ad dictam quantitatem pecunie pro
pter dictum fundum donatum tamen legando dictum fundū
non cenſetur res donata retranſlata cum eodem onere. ⁊ ad gl.
in. l. debitori. C. de pac. reſpōdeo quod ibi ideo ille qui dimittit
hereditatē illi a quo obtinuit videtur tacite cōuenire quod ſol
uat onera: quia de natura hereditatis eſt continere commoda
⁊ incommoda. ⁊ ita loquitur text. in. l. ii. §. penult. ff. de here. vel
actio. vendi. ita declarat Bar. ⁊ Bartholo. de Salyce. in. l. debi
tori. ex qua declaratiōe infero quod ſecus eſſet ſi fuiſſet dimiſſa
res ſingularis legatario: quia in legatarium non tranſeunt one
ra. l. hereditatem. ff. mandati. ⁊ ſic illa gloſſ. ita declarata p Bar.
⁊ Salyce. facit pro iſta parte. ⁊ ſecundum hanc diſtinctionem
eſt intelligenda regula ſecundum naturam. ff. de regul. iuris.
¶ Nec obſtat quod teſtator transferendo legatū videtur tranſ
ferre cum eodem onere quia caſus eſt diuerſus quando teſtator
appoſuit onus legatario propter rem legatā ⁊ antequam onus
adimpleret res eſt trāſlata: quia ex quo primo legatario onus im
poſuit de mēte teſtatoris a quo hoc totū dependet videtur eſſe
quo etiā ſecundus legatarius teneatur. facit quod habetur in
l. vnica. §. vbi autem. C. de cadu. tollen. ⁊ alius eſt caſus ⁊ alia ma
teria quādo teſtator propter aliquā rem hȝ aliquod onus a quo
non pōt ſe exonerare ⁊ teneč actione perſonali: an legando illā
rē videatur legare cū eodem onere. in quo puncto diſtinguendū
eſt prout diſtinguit Bart. in. l. quero. ff. de vſufru. leg. poſt glo. in. l.
pe. §. ſi. ff. de lega. iii. vcȝ q̄ aliqñ q̄s teneč ad onus pro fructibus
tm̄ habitare. ⁊ tunc tranſit tale onus. ⁊ ita loquič tex. in. d. l. que
ſtio. vbi vſufructuari⁹ tenetur ad collectas ⁊ tributa ac ſimilia
que ſunt onera q̄ re habita pro fructibus poſſeſſori imponunč.
vnde tranſeunt in legatarium vſuffructus rei. ¶ Aliquando ⁊
ſecundo quis tenetur ad aliquod onus ad quod fuit obligat⁹
pro habenda ipſa re legata. ⁊ tunc tale onus non tranſit in lega
tarium. ⁊ ita loquitur tex. in. d. l. pen. §. fina. per quē dicit Bart.
ſumendo illum tex. quod ſi emptor legat rem emptā adhuc pre
tio nō ſoluto non videtur legare cū onere ſoluendi pretium: ſed
illud ab herede ſolui debet. vbi etiā ita diſtinguit Bart. pro his
eſt etiā bonus tex. in. l. qui concubinam. §. qui certos ff. de leg. iii.
vbi ſi cōductor legat fructus rei conducte non videtur legare cū
onere ſoluendi penſionē ſed ab herede hereditatis penſio ſoluē
da eſt. ita dicamus in ppoſito cū donatarius tenetur actiōe per
ſonali illi tertio propter rem donatā habēdā hȝ illā poſtea lega
uerit: tñ legatarius non tenetur ad onus videč enim teſtatorem
liberalitate vti voluiſſe: ⁊ ſic ex premiſſis cōcluditur onus nō fuiſ
ſe retrāſlatū. ¶ Quinimo ſi fuiſſet retranſlatum quod eſt falſiſ
ſimum tñ adhuc nō potuiſſent preiudicare tertio cui ius erat iā
queſitum ⁊ iā purificata erat obligatio de preſenti nec erat ali
quo modo ſuſpenſa quia venerat tempus obligatiōis: quo caſu
ſumus extra difficultatē quā tāgit Bart. in. d. §. flauius. qui lo
quič qñ adhuc tēpus obligationis non venerat. ſecus eſt quādo
venit. vt in caſu noſtro q̄ tūc nullo modo poteſt illi tertio pıudi
care. l. ſi partē. § fin. ff. quemadmo. ſer. amittač. ⁊ probatur ex his
q̄ no. gl. in. l. ſi abſentis. C. ſi cer. pet. ⁊ in. l. certi cōdictio. §. ſi num
mos. ff. eo. ti. ⁊ ex no. per Bal. in. l. inſulā. §. ſi. per illum tex. ff. ſolu.
matrimo. ⁊ declarat not. Salyce. in. l. i. C. ſi man. ita fuerit alie. ⁊
do. Rapha.

do. Rapha. cu. ⁊ latius do. Alexan. in ſecũdo caſu per eũ conſiderato in d. §. ſlauius Hermes. Laus Deo ⁊c.

¶ Conſilium. ccxxxvi.

1 ¶ Iudex eccleſiaſticus quãdo poſſit inbibere iudici ſeculari qui primo preuenit.

Dominus labia mea ape-

riat ⁊ ſpiritus ſanctus illũinet intellectũ. ¶ Difficul-
1 tatẽ facere videbat̃ i caſu noſtro q̄ †nõ videt̃ p vicem gerẽtẽ auenionẽſem poſſe inbibere ſeu excõicare officiales ⁊ iudicem mercãtie lʒ corã eis eadẽ cã agitet̃ q̄ pẽdet corã dicto vicem gerẽte qui in cognoſcẽdo preuenit cum officiales ⁊ iudex ſint extra territoriũ excõicantis ⁊ non ſubditi per id qḋ habet̃ in. c. vt animarũ. de cõſtitutio. lib. vi. ⁊ in. l. extra territorium. ff. de iuriſ. om. iudi. ¶ Confirmat̃ hoc q̄ lʒ iudex eccleſiaſticus ſit maioꝛ tñ ex quo ſecularis habet ab alio iuriſdictionẽ quã eccleſiaſtic⁹ nõ videt̃ qḋ ab eccleſiaſtico impediri poſſit quo minus exerceat iuriſdictionẽ ſibi a ſtatutis cõceſſam iuxta ea que no. Bal. ⁊ Ang. in. l. iudiciũ ſolui. ff. de iudicijs. igit̃ cũ ſtatutũ cõcedat qḋ poſſint ꝓcedere non obſtãte qḋ lis alibi pendeat vr̃ qḋ a tali iudice eccliaſtico impediri non poſſit. ¶ Comprobat̃ hoc idẽ magis in ſpecie ex his q̄ not. ponit Bal. in. l. i. C. q̄ñ ⁊ q̄ñ iudex. allegãdo Fede. de ſen. ita conſuluiſſe vbi vult qḋ ſi clericus cõtra laicum in iudicio ſeculari producit falſos teſtes ⁊ accuſetur de falſo coram epiſcopo qḋ epiſcopus ꝓpter pendentiã queſtionis falſi nõ poteſt iudici ſeculari inbibere ne fungat̃ partib⁹ ſuis quãq̃ accuſatio falſi ſit ꝑiudicialis ⁊ maioꝛ ⁊ hoc euenit ꝓpter diuerſitatem magiſtratuũ quoꝝ quilibet hʒ iuriſdictionẽ pꝛincipalẽ ⁊ diuerſi fori. ⁊ ſi epiſcop⁹ ꝓpterea excõicaret iudicẽ ſecularem excõicatio eſſet nulla cum inciperet a p̄cepto epiſcopus iure inualido ſm̃ Fede. qḋ Bald. dicit eſſe no. dignũ. ¶ Ex quib⁹ patet quod licet in cauſa que agitatur corã ſeculari obeſt exceptio pendentie litis corã eccleſiaſtico tamen eccleſiaſticus non poteſt inbibere vel excõmunicare igitur foꝛtius idẽ videt̃ dicẽdũ in caſu noſtro tamen ex forma ſtatuti videt̃ qḋ talis exceptio pendentie litis nõ poſſit opponi. ¶ Sed premiſſis non obſtãtibus que vere nõ obſtant contrariã veriorẽ ſententiã exiſtimo qḋ imo dictus dominus Vicemgerẽs potuerit excõicare ⁊ inbibere apoſtolica autoritate. ⁊ ꝓ fundamẽto premitto qḋ q̄ñ iudex in aliqua cauſa preuenit cognoſcẽdo iuxta id qḋ habet̃ in. l. ſi quis poſtea. ff. de iudi. et in. c. ꝓpoſuiſti. de fo. compet. ⁊ pendente lite alter vult in eadem cauſa cognoſcere ſi conuentus fuit contumax corã pꝛimo iudice non põt corã ſcḋo de litis pẽdẽtia opponere. vt declarat Barto. in. l. ſepulchꝛi. ff. de ſepul. violato. ſed an tũc iudex poſſit ſe opponere quod p̄ ſecundũ iudicẽ nõ ꝓcedat̃ tuẽdo ſuã iuriſdictionẽ declarat Barto. in. d. l. ſepulchꝛi. qḋ nõ ꝓſequoꝛ q̄ non eſt caſus noſter ex quo reus cõparuit. ſi vero cõuentus comparuit put in caſu noſtro: ⁊ tũc iudex pꝛimus poteſt ſe opponere ne ſecundus iudex procedat in cã que corã eo pendet q̄ intereſt ſua vt ſuam iuriſdictionẽ defendat. ar. l. pꝛime. ff. ſi quis ius dicẽ. non obtẽpe. ita inquit Bar. i. l. ſi marit⁹. §. ſi adit extrane⁹ in vltimis verbis. ff. de adulte. ex qua deciſione infero qḋ ſecũdus iudex cognoſcendo in eadem cauſa quia ſuam iuriſdictionem turbaret hoc caſu ita etiã dicit Lud. ro. in. l. quãuis. ff. de dam. infec. vbi dicit qḋ q̄ñ cõcurrit voluntas rei ⁊ iudicis poteſt pꝛimus iudex qui ꝑuenit pꝛohibere ſcḋm tanq̃ turbãtẽ ipſum in ſua iuriſdictiõe allegat no. per Innoc. in. c. dilectus. de penis. ⁊ in. c. i. de officio deleg. vbi hoc clare voluit Innoc. ⁊ domi. Ant. dicẽtes qḋ ſi aliqua partiũ impetrat literas ad aliũ iudicem dicitur pꝛimus in ſua iuriſdictioni turbari. igit̃ foꝛtius dicitur turbari ſi ali⁹ iudex vult cognoſcere. ⁊ hoc eſt ſatis clarũ. ¶ Ex quo fundamento concludo quod dict⁹ dominus Vicemgerẽs ⁊ commiſſarius apoſtolicus poteſt dictum officialem ⁊ iudices tanq̃ turbãtes ipſum in ſua iuriſdictiõe excommunicare quoniam cum procedat tanq̃ Vicemgerẽs autoritate apoſtolica poteſt excõicare quoſcũq̃ turbãtes ſuã iuriſdictionem cuiuſcunq̃ qualitatis ⁊ dignitatis ſint vt ꝓbatur in. c. ſane. el ſecũdo. ⁊ in. c. i. de officio delega. ⁊ ibi hoc volunt Innocen. ⁊ domi. Anto. quia cum iuriſdictio pape qua vtitur Vicemgerens ⁊ commiſſarius iuxta practicam quam ponit idem Anto. in. d. c. ſane. ⁊ ibi ponderat domi. Abb. extẽdatur ad omnes perſonas de mundo. ix. queſtio. iij. cuncta per mundũ poteſt vicemgerẽs omnes perſonas de mundo turbantes excommunicare ita dicit ibi domi. Anto. poſt Innocen. in. iiij. colum. ver. ad pꝛimum. ⁊ ratio eſt ſecundum domi. Anto. ibi. in. vi. not. Nã ſicut quando quis cõmittit delictum in territorio alterius qui ſubijcitur iuriſdictioni iudicis illius territorij. vt in. c. i. de raptoꝛibus. ⁊ in. c. i. de foꝛo cõpeten. ſic ex delicto in iuriſdictione cõmiſſo quis ſubijcitur iuriſdictiõi illius cuius iuriſdictio turbatur. ⁊ per hũc locum facit quod dicit Bald. in. l. nullum. C. de teſti. nec iuriſdictio iſtius ſecundum domi. Ant. qui gerit vices pape limitatur ad limites alicuius territorij in hac cauſa ſicut nõ limitat̃ iuriſdictio pape lʒ ſecus ſit in inferioꝛibus vel in gerentibus vices inferioꝛum a papa ſm̃ Innocen. ⁊ domi. Anto. ¶ Ex quibus patet ſolutio ad obiecta ad quem etiã particulariter reſpõdetur ⁊ ad pꝛimum quod imo non dicitur ferri ſentẽtia excõmunicationis in non ſubiectos extra territoriũ: q̄ imo fertur in ſubiectos ratione turbate iuriſdictionis que territorio nõ limitat̃. procedũt eñ allegata in cõtrariũ in iuriſdictione inferioꝛi nõ pꝛincipis vel eius vicẽgerentis. vt in. d. c. ſane. el ſecũdo. ¶ Nõ obſtat ſcḋm q̄ verũ eſt qḋ non poteſt iudex eccleſiaſticus impedire ne ſeculares ſua iuriſdictione vtãtur niſi per talẽ vſum turbaretur iuriſdictio iudicis eccleſiaſtici quia tũc iudex eccleſiaſticus ratione turbate iuriſdictionis ſi eſt inferioꝛ poteſt excõmunicare omnes in ſuo territorio turbantes. ſi pꝛinceps vl̃ qui eius vices gerit omnes de mũdo autoꝛitate apoſtolica. d. ca. i. ⁊. d. c. ſane. cum ibi not. ⁊ ad ſtatutum vnico verbo reſpondetur q̄ nõ potuit tollere quominus eccleſiaſticus ſuam iuriſdictionẽ defenderet ⁊ turbãtes excõmunicaret iuxta tex. cũ ibi plene not. in. c. eccleſia ſancte Marie. extra de conſti. ¶ Nõ obſtat tertium qḋ in cõtrariũ adducebat̃ q̄ in caſu Bal. nõ turbatur iuriſdictio eccleſiaſtici quominus poſſit legitime ꝓcedere in cã que corã eo pendet licet illa ſit pꝛeiudicialis. vtitur enim iuriſdictione ſua in puniẽdo. ⁊ ſecularis ſua in cognoſcẽdo de cã pꝛincipali q̄ cognitio nõ affert ꝑiudicium in cauſa que pẽdet coram eccleſiaſtico ſicut quãdo eadẽ cauſa pendet. vnde termini ſunt diuerſi et diuerſe cõſiderationis igitur non eſt bona illatio. l. papinianus exuli. ff. de minoꝛi. ⁊ in re dubia debent iudices abſtinere ex quo agitur de periculo anime. c. in bonis. de ſponſa.

Laus Deo noſtro redemptoꝛi amen.

¶ Conſilium. ccxxxvij.

1 ¶ Teſtatoꝛ ſi ſubſtituat titiũ ⁊ filios ⁊ nepotes an omnes admittantur ſimul an oꝛdine ſucceſſiuo.

2 Subſtitutio quãdo ſit de patre ⁊ filijs indefinite intelligitur facta oꝛdine ſucceſſiuo.

3 Subſtituo verbum non impoꝛtat fideicommiſſariam ſed ſolũ vulgarem.

4 Interpretatio in dubio ſit pꝛo herede contra fideicõmiſſarium.

5 Fideicõmiſſum factũ poſt moꝛtem plurium an videatur factum ab vltimo moꝛiente.

Dominus labia mea ape-

riat ⁊ ſpũs ſanct⁹ illuminet intellectũ. ¶ Supraſcripti inſignes iuriſcõſulti qui ambo ꝑceptoꝛes mei fuerũt q̄bus plurimũ debeo pꝛepoſitã ſibi cõſultationẽ quam arbitroꝛ ſubtilem abũde ⁊ ſubtiliter enuclearunt ego aũt poſt terga optimoꝝ meſſoꝝ ſpicas nõnullas colligã. ¶ Et in pꝛimis arbi-
1 troꝛ illã concluſionẽ veriſſimam q̄ †Hieronymus ⁊ filij ⁊ nepotes pariter ad ſubſtitutionẽ admittant̃ pꝛout eſt cõmunis opinio in. l. gallus §. qdã recte. ff. de lib. ⁊ poſth. quam tenẽt docto. pꝛoconſulentes allegati. ¶ Quibus addo ⁊ quod eadẽ tenuerũt Hoſtiẽ. ⁊ do. Anto. in. c. raynutius. de teſtamẽ. qui per illum text. dicit qḋ inſtitutio ſeu ſubſtitutio relata ad duas perſonas diſpares in gradu ad vtrũq̃ que pꝛincipaliter refert̃ ⁊ nõ oꝛdine ſucceſſiuo. ⁊ idẽ tenet ibidem domi Abb. Modernus: idem domi. Cardi. q allegat etiã tex. ⁊ glo. in. c. raynaldus. eo. titu. idẽ Ioan. de imo. idem etiam Pet. de anchar in. xiij. q. in qua cõſiderat qḋ aliquãdo teſtatoꝛ vtitur nomine collectiuo ⁊ tũc ſeruatur oꝛdo l. pero. §. fratre. ff. de lega. ij. Aliquando ⁊ ſecundo teſtatoꝛ vtitur diſiunctiua. ⁊ tunc idem. l. cum pater. §. penul. ff. eo. tit. Aliquando teſtatoꝛ vtitur coniunctione copulatiua puta fratrẽ ⁊ filios: ⁊ tũc dicit quod ſolus oꝛdo charitatis abſtractus ab omni oꝛdine debiti naturalis in legatis ⁊ fideicommiſſis. ⁊ nõ habet locũ oꝛdo ſucceſſionis ſed ſubſtituti equaliter ſuccedãt. ⁊ ita dicit velle glo. in. d. l. gallus. §. quidam recte. ⁊ ſic intelligendum eſſe text. in. d. c. raynutius. ⁊ hanc dicit ſibi videri veritatem hanc eãdem opi. tenet Cardi. in. d. c. raynaldus. in quarta oppoſitio. ⁊ in. c. requiſiſti. in quarto nota. eodem titulo ſed quia data veritate huius cõmunis opinionis multum clara conſultatio predicta oſtẽditur quod vẽdicet ſibi locum in caſu noſtro idcirco aliqualiter circa hoc fundamentum inſtabo ⁊ in pꝛimis non videtur dicta opinio adaptari ad factum noſtrum: nã in caſu doctoꝛum decidit̃ quãdo ſubſtituo puta fratrem ⁊ filios. in caſu autem noſtro ſubſtituit Hieronymũ ⁊ filios ⁊ nepotes. ⁊ ſic videtur diuerſus caſus cum teſtatoꝛ digrediatur ad vlterioꝛem gradum vltra filios ex diuerſis autem nõ fit illatio. l. fina. de calumniatoꝛibus. ¶ Sed hoc nõ habet obſtare quod oſtẽditur autoꝛitate ⁊ ratione autoꝛitate nã hoc decidit Angel. in ſuo conſilio. xxxvij. incip. In dei nomine ⁊c. Cũ inſtitutio ſit de his. dicit enim Angel. qḋ ſi ſint demonſtrati tam pꝛimi quam ſecundi vel vlterioꝛes puta quia eſt inſtitutus pater ⁊ filij. ⁊ ſic ponit exemplum õ pꝛimis ⁊

ſecūdis. cum ergo Angel. dicit vel vlteriores manifeſte apparet
quod idem voluit Ange. ſi eſſent demonſtrati vltra filios etiam
nepotes. ⁊ tamē decidit qđ cenſerentur ſimul vocati per. l. ſi mu-
lieri ⁊ titio. ff. de vſufru. accreſcē. ratione autem oſtenditur quia
qua ratiōe demonſtrato patre ⁊ filiis qui ſunt in gradu diſpari
⁊ diſpariter ad ſucceſſionē admittentur. vt in aut. in ſucceſſione.
C. de legi. heredi. pari ratione etiam idem dicendum eſt ſi adiun
gātur nepotes quia non eſt dare rationem differentie. l. illud. ff.
ad legem aquiliam. ¶ Sed iterum fortius arguitur. Nam ſi ſub
ſtituo fratrē ⁊ eius liberos intelligitur facta ſubſtitutio ordine
ſucceſſiuo. vt concludit Ange. in conſilio preallegato. ⁊ clarius
Rapha. Cuma. in. d. §. quidam recte. ⁊ adducitur triplex ratio.
¶ Prima quia verbum liberos eſt collectiuū ſicut gens ⁊ fami-
lia ⁊ cognatio. ergo ſicut quando fit ſubſtitutio de cognatis vel
familia intelligitur ordine ſucceſſiuo. l. cum ita legatum. §. ſin. ff.
de lega. ij. ita quādo fit de liberis. ⁊ iſta fuit mens Angel. qui ta-
mē non explicat an frater preferatur liberis: ſed tamen qđ liberi
cēſentur vocati ordine ſucceſſiuo ſed hoc explicat Cumanus ſe-
cunda ratione dicens qđ ſicut liberi cenſentur vocati ordine ſuc
ceſſiuo ⁊ ſic prior in gradu preferetur pari ratione frater qui eſt
prior preferetur liberis vt equalis in omnibus ſit determinatio. l.
iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ per hanc rationem ita reſpōdi
anno preterito ī ciuitate Ferrarie. vnde placuit reperiſſe Cuma
num qui adducit tertiam rationem. nam ſi iſtud ita diceremus
ſequeretur vnū abſurdū qđ ſi frater habet filiū ⁊ nepotē nepos
equaliter eſſet admittendus cum suo ⁊ tamen nō admitteretur
ſimul cum patre. vnde reducendo ad caſum noſtrum idem dicē-
dū videt̄ qñ quis eſt ſubſtitutus ⁊ filij q̄r verbū filij eſt collectiuū
ſicut liberi vt concludit Bart. in. l. re coniuncti. ff. de lega. iij. ver.
ſecundo principaliter quero. ⁊ verſic. quarto principaliter que-
ro. ergo eodē modo dicatur facta ſubſtitutio ordine ſucceſſiuo.
¶ Sed ad hoc reſpōdetur qđ hoc eſt cōtra caſum in. d. c. raynu-
tius. ⁊ in. d. c. raynaldus. ⁊ ad argumentū reſpondetur qđ nomē
liberi eſt collectiuū plurium perſonarū exiſtentium in gradibus
diſparibus ⁊ tunc militant rōnes ſupra adducte ſed nomē hoc
vero filij eſt collectiuū pluriū perſonarū exiſtētiū in eodē gradu
⁊ ſic nō cadit illa qđ ratione diſparitatis graduum inter ipſos cē-
ſeatur facta ordine ſucceſſiuo. ¶ Ex qua reſponſione infero vnā
nouā concluſionem qđ ſi in loco eſſet ſtatutum qđ maſculi debe-
rent preferri feminis propter q̄ in tali fideicommiſſo maſculi de
berēt preferri per ea que not. Bar. in. l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi.
ff. de operis liber. ⁊ Bar. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel.
⁊ Pet. de ancharan. in. l. tres fratres. ff. de pact. quod ex quo inter
filios eſſet ordo in ſuccedēdo ⁊ filij preferrētur filiabus eadem ra
tione preferretur pater ipſis filijs. ⁊ ad predicta bene facit qđ di
cit Pau. de caſt. in. l. fina. C. de verb. ſigni. vbi dicit per illum text.
ſe cōſuluiſſe quod ſi teſtator poſt mortem filior̄ mandauit fratri
bus reſtitui debet reſtitui coniunctis qui ex vtroq̄ latere pferū-
tur per predicta quod tū non firmo q̄r non eſt ad rem noſtrā. vñ
ex predictis nō puto quod recte ſenſerit ſecūdus conſulens cum
non faciat differentiam inter nomē collectiuum filios ⁊ liberos.
¶ Nec etiā arbitror q̄ de iure pcedat illud qđ in quarta ſua cō-
2 cluſione aſſerit ſcʒ qđ † qñ fit ſubſtitutio de patre ⁊ filijs indefini
te nō ſentiēdo de certis filijs intelligatur facta ordine ſucceſſiuo
argu. l. lucius. ff. de heredi. inſtituen. ⁊. l. titia ſeio. §. ſtis. ff. de lega.
ij. ſecūdum quod concludit Bal. in ſuo conſi. quod incipit. cha-
riſſimi quam opinionem in caſu noſtro etiam probo per textuʒ
quem ſic ſubtiliter induco in dicta. l. cum ita §. ſin. vbi probatur
quod aliquis expreſſe nominatus preferetur alius nominatis ſub
nomine collectiuo ergo cum fuerit Hieronymus expreſſe nomi-
natus ⁊ filij ⁊ nepotes collectiue videt̄ quod Hieronymus pri⁹
debuiſſet admitti quam filij aut nepotes. ¶ Sed his nō obſtan
tibus cōtrarium eſt verum ⁊ contra Bald. ¶ Primo adduco
caſum in terminis in. d. c. raynutius. vbi ſubſtituta fuit altero-
cha ⁊ ſoboles quam geſtabat in vtero. poterat autē habere plu-
res ⁊ pauciores filios vtero vt dicit Hoſtien. ad hoc. l. antiqui. ff.
ſi certū peta. ⁊. l. ſi pater. ff. de ſolutio. ⁊ ſic patet quod non ſenſit
de certis filijs ſed de incertis. ⁊ tamē admittuntur ſimul cū ma-
tre. ⁊ per illū tex. etiā confunditur ratio ſupra adducta p Bal.
cū ibi fuerit expreſſe nominata alterocha ⁊ ſoboles collectiue.
¶ Sed cōtra Bal. eſt caſus in. d. c. raynaldus. vbi fuit facta ſub-
ſtitutio de patruis ⁊ eor̄ filijs ⁊ ſic indeterminate non ſentien-
do de certis. ⁊ tamen filij admittuntur ſimul cum patruis ⁊ hoc
eſt propter virtutē copule ⁊ poſite inter perſonas q̄ de proprieta
te ſermonis ſimul illas vocat. l. j. §. ſi ita. C. de cadu. tollen. ⁊. l. ſi ti-
tio. ff. de vſufruc. amitten. ¶ Alias enim potius videretur quod
ordo charitatis debuiſſet attendi inter expſſe nominatos ⁊ cete
ros quia qñ fit expreſſa nominatio prius nominati cēſentur pre-
dilecti. l. quoties. ff. de vſufruc. Item quia circa incertos non ca-
dit affectio per id quod habetur. l. j. qui filiabus. ff. de lega. j. ⁊ in

l. ſi cognatis. ff. de reb. dub. ergo nō poteſt eſſe eodem ordine affe-
ctionis: quia non entis non eſt dare ordinē ipſius ⁊ ad text. quē
ſupra p opinione Bal. induxi. ¶ Reſpondeo q̄ aliquando ali-
quis ſubſtituitur expreſſe ⁊ alij collectiue inter quos non cadit
ordo ſucceſſionis: ⁊ tūc iſti propter copulam etiā ſimul admittū-
tur. ⁊ ita procedit tex. in. d. c. raynutius. aliquādo quis vocat̄ ex-
preſſe ⁊ plures indefinite collectiue inter quos ē diſparitas gra-
dus ⁊ cadit ordo naturalis affectionis ⁊ ſucceſſionis: ⁊ tūc quia
inter eos ſuccedūt ordine ſucceſſiuo ita primo nominatus q eſt
prior in ordine prefert̄ illis ſaltē ex affectione q̄ primo eſt nomi-
natus. ⁊ ita pcedit tex. in. d. l. cū ita §. ſi. ff. de leg. j. ⁊ pro certo con-
tra Bal. eſt cōis mens omniū qui ſemp loquunt̄ qñ quis ſubſti-
tuit fratrē ⁊ filios indeterminate: vnde propter dictū cōſiliū nō
puto a dicta opinione eſſe recedēdū. ¶ Ex quibus videtur mihi q̄
defenſata ſit cōis opi. etiā in caſu noſtro. ⁊ ſi dicat̄ prout dicit ſe-
cūdus cōſultor cū Hieronymus eſſet tenere etatis quō potuit te
ſtator veriſimiliter cogitare q̄ ipſe ⁊ eius filij ⁊ nepotes ſimul de
berēt admitti. ¶ Rñdeo mentē teſtatoris fuiſſe qđ cū in euentu
cōditionis poſt mortē filiarū fuerit facta ſubſtitutio qđ Hiero-
nymus ⁊ illi filij ⁊ nepotes vel ipſor̄ alteri qui tūc eſſent in rerū
natura ſimul admitterent̄ ad dictū fideicōmiſſum vnde nō tollit
cōmunē opinionē dicta ꝯſideratio: ſed bene videt̄ multū obſta-
re illi ꝯſiderationi q̄ intelligat̄ de filijs ⁊ nepotibus natis ſaltē
tpe mortis teſtatoris p ea q̄ habentur in. l. ſi cognatis. ff. de rebus
dub. ⁊ in. d. l. cū ita. §. ſi. q̄r nō videt̄ q̄ teſtator potuerit hoc veriſi-
militer ſentire digrediēdo ad tot gradus vnde mens teſtatoris
videtur eſſe in contrarium ⁊ conſequenter dubium videtur fun
damentū. d. l. ſi cognatis. cum ſi. per ea que ponit ibi Bart. dum
allegat. l. qui filiabus. ff. de leg. j. ¶ Sed hoc quia eſt plene diſcuſ-
ſum per ſecundū conſultorē nō proſequor. ¶ Arbitror ergo fun
damentū ſolitum eſſe qđ ſimul fuerint ſubſtituti: ⁊ tunc hīc ſucce
dit elegans deciſio Joan. an. in rubrica de teſtamentis in addi-
tio. Specu. vbi vult qđ ex quo tempore mortis filiorum quo filij
Hieronymi ⁊ nepotes erant vocati ad fideicōmiſſum non eſſent
in rerū natura quo ad eos fideicommiſſum expiraret ⁊ eſt vera
deciſio quam etiam pulchre cōprobat ſecūdus cōſultor qui illā
etiam refert ⁊ ſequitur Ludo. roma. in ſuo cōſi. cccc xxxviij. inci-
pien. Omnipotentis dei ⁊c. In caſu conſultationis preſentis. in
quarto dubio vbi plene ad propoſitum dicit que breuitatis cau
ſa nō refero ⁊ hec iudicio meo intelligētibus ſufficerent. ¶ Sed
poſito qđ iudici placeret alia opinio qđ ſubſtitutio cenſeret̄ fa-
cta ordīe ſucceſſiuo ad hoc dico qđ dicti filij Hieronymi fuerūt
a fideicōmiſſo excluſi. ⁊ pro declaratione cōſidero. nā prout dicit
Pau. de caſt. in. d. §. quidā recte. qđ ordine ſucceſſiuo admittan-
tur. poteſt dupliciter īelligi. primo q̄ filio nō exiſtēte ſeu fratre
vel repudiāte eius filij admittātur ſed filio ſeu fratre exiſtente ⁊
acceptāte in totum expiret inſtitutio facta de fratre ⁊ filijs. ⁊ ita
intellexit glo. ⁊ etiā Bar. ſm Pau. de ca. ⁊ hoc modo intelligē-
do res eſſet deciſa q̄r cum fideicōmiſſum fuerat a Hieronymo ac
ceptatū ſuperſtitēte quo ad filios ⁊ nepotes dʒ expiraſſe. ¶ Secū
do modo poteſt intelligi qđ fratre admiſſo ⁊ demuʒ mortuo ve-
niant filij. ⁊ ſic frater cenſeatur rogatus de reſtituēdo filijs ſuis.
⁊ hūc modū intelligendi ſequit̄ do. Pau. de caſt. dicens qđ ſepe
de facto cōtingit. ⁊ qđ doc. nō declarāt. ⁊ idē voluit Pau. de ca.
in. d. l. gallus. §. etiā ſi parēte. eo. tit. ⁊ tenēdo hanc partē filij Hie
ronymi fouerūt inſtitiā ex quo tpe mortis Hiero. quo erāt voca
ti erāt in rerum natura per tex. ⁊ que ibi habent̄ in. l. cū pater. §.
hereditatē. ff. de leg. ij. ⁊ per Jo. an. in pallegata additio. ⁊ Lu. ro.
in preallegato cōſi. cccc xxxviij. ſed ſcđs ꝯſulens impugnare cona-
tur Pau. de ca. cui⁹ rationes pungunt in caſu in quo loquitur
Pau. de ca. prout illū impugnat inſignis pceptor meus do. Frā.
Areti. in. d. §. qdā recte. nā loquit̄ Pau. de caſt. qñ quis inſtituit
fratrē liberos ſeu filios quo caſu nō videt̄ qđ Pau. de ca. poſſit
verum dicere q̄r ſubſtitutio facta per verbuʒ directū ciuile prout
eſt verbū inſtituo cum a principio potuerit valere iure directo
nō vr̄ qđ obliquari poſſint. l. l. ſubſtitutiōe. ⁊. l. verbis ciuilibus.
ff. de vulg. ⁊ pupil. ¶ Scđo ⁊ fortius ſi dictuʒ fuiſſet ſubſtituto:
3 idem eſſet: q̄r † verbum ſubſtituo non importat fideicōmiſſariam
ſed ſolū vulgarē: vt eſt caſus cū gloſſ. in. l. gallus. §. quidam recte.
ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ ponit Bar. in. l. cēturio. ff. de vulga. ⁊ pupil.
⁊ iſte ſunt rationes Aretini. Adducit tertiā prefatus conſulēs
quia ſubſtitutio etiam ſi eſſet dubia interpretari deberet directa
potius q̄ fideicōmiſſaria. l. ſi. cū ibi no. C. de here. inſti. cū ibi not.
licet iſte rōnes nō militēt in caſu noſtro quoniā ſubſtitutio fuit
cōpēdioſa cū fuerit facta poſt mortem filie ⁊c. ⁊ filiorum ſi naſce-
rentur. Omnis autem ſubſtitutio facta poſt mortem verificatur
etiam in fideicōmiſſaria poſt aditam hereditatē vt eſt gl. quam
ibi ponderat Raph. Fulgo. ⁊ ſequuntur Moderni in. l. in teſta
mento. C. de teſta. mili. ⁊ ſequit̄ ibi Paul. de caſtro. ⁊ Moder. ⁊
Pau. de ca. in. l. precibus. C. de impube. ⁊ alijs ſubſti. Item facta
fuit

fuit ſubſtitutio ſi ſine filijs decederet: quo etiā caſu cōprehendit̄ fideicōmiſſaria. vt eſt caſus in. c. raynutius. extra de teſta. ⁊ in. c. ſi pater. de teſt. in. vi. ⁊ no. in. d. l. ꝑcibus. ⁊ Bar. ⁊ doc. in. d. l. centurio. qua ergo ratione Hieronymus fuit vocatus etiā per fideicōmiſſum. ⁊ in caſu noſtro fuit admiſſus eadē ratione nō videbat̄ abſurdū qđ alij admitterent̄. pōt enī fideicōmiſſaria ſubſtitutio tacite fieri ⁊ per cōiecturas. l. cū proponeretur. ff. de lega. ij. cū ibi no. ⁊ quod dicit Paul. de caſt. per illā. l. ⁊ in. l. pen. C. de impub. ⁊ alijs ſubſti. vñ in caſu noſtro ſumus extra caſum Bar. ⁊ Pau. de ca. ⁊ doctoꝝ impugnātiū. ⁊ qđ opi. Pau. de caſt. poſſit verificari in caſu noſtro videt̄ ꝓbari autoritate ⁊ ratione: autoritate. Nā inſignis doctor do. Pet. de ancbar. in ſuo cōſil. xcv. incipiente. In xpi noīe nō ſeruato ordine dubioꝝ ⁊c. in quo ꝑ multa cōcludit qđ ſi ſubſtitutio facta de duob' antiquiorib' de domo verificatur in primis ⁊ eis deficiētib' ⁊ ſequētib' ⁊ ſic de gradu in gradū ꝑ. d. l. cū ita. §. ſi. ⁊ alia plura de qb' ibi ꝑ eū. ⁊ illud ꝯſiliū refert ⁊ ſequitur Lud. ro. in. d. ꝯſi. cccxxxviij. rō eſt nā qñ plures vocant̄ ordine ſucceſſiuo alter alteri vr̄ ſubſtitut'. caſus eſt i. d. l. cū ita. §. ſi. ⁊ in. d. l. peto. §. fratre. ⁊ vtrobiqȝ no. ⁊ maxime Pau. de ca. in. d. §. ſi. ergo ſi fatemur q̄ in caſu noſtro iſti vocent̄ ordine ſucceſſiuo ſequit̄ ēt q̄ vno admiſſo ⁊ mortuo alij admittunt̄. ¶ Sed ad oīa iſta rñdet̄ qđ ꝓcedunt qñ fit ſubſtitutio de familia vel agnatiōe collectiue: qꝛ ex quo vr̄ eſſe intētio teſtatoris qđ bona remaneāt in familia idcirco ceſſant ſubſtitutio ordine ſucceſſiuo. ⁊ ita loquit̄ dict'. §. ſi. ⁊ d. l. peto. in. §. fratre. Sec' qñ plures ordine ſucceſſiuo ſunt vocati ꝑ copulā ⁊: vt in caſu noſtro ita i terminis decidit do. Raph. cu. in. d. §. quidā recte. ⁊ dicit ſe ita cōſuluiſſe ſimul cū dño Raph. Fulg. ⁊ loquit̄ pūctualiter qñ plures ſunt vocati ꝑ fideicōmiſſariā vt intelligant̄ vocati ſcđm primū modū intelligendi de quo ſupra ꝑ Pau. d. ca. ¶ Et lȝ obſtare videat̄ tñ ex eius verbis ſumitur prima rō qꝛ ſicut in terminis tex. glo. ⁊ Bar. in. d. §. quidā recte. fili' ⁊ nepos intelligunt̄ ſubſtituti ordine ſucceſſiuo. ſ. vt nepos intelligat̄ vocat' i defectū filij ſed filio admiſſo expiret ſubſtitutio quo ad nepotē ita ⁊ in caſu nr̄o. ⁊ iſta fuit pro certo mens Bar. ⁊ docto. tenentiū hanc partem. Nam cum Bart. loquutus fuit q̄ vbi datur neceſſitas ſuccedūt ordine ſucceſſiuo. ⁊ ſubdit Bart. idem eſſe vbi eſt ordo charitatis ergo datur intelligi q̄ de eodē ordine ſucceſſiuo loquit̄ ⁊ eodē modo intelligendi ſunt alij doctores qꝛ precedētia in ſequentibus repetita intelligunt̄. l. ſi ſtipulatus. §. chriſogon'. ⁊ l. titia. §. idē rñdit. ff. de verbo. ob. ⁊ qꝛ ꝓcedentia declarāt ſequentia. l. qui filiabus. in princ. ff. de leg. i. ¶ Scđa rō ſumitur qđ iſta ſubſtitutio reſpectu teſtatoris eſt cōpēdioſa ſed reſpectu filioꝝ quo ad fratrē dr̄ vulgaris quāſi dicat qđ admittant̄ ita demū ſi frater nō admittet̄. ⁊ ſicut eſt de noſtra vulgaria. l. poſt aditū. C. de impub. ⁊ dr̄ hec potius ſimilitudinaria loquutio quā propria. ¶ Tertia rō ſumitur qꝛ ſi vera eēt contraria opinio Hieronymus cēſeretur ſubſtitut' cōpēdioſe teſtatori ſed eius filij ⁊ nepotes dicerent̄ ſubſtituti teſtatori in defectum Hieronymi ⁊ Hieronymo poſt ei' mortē ipō admiſſo qđ vba quoquo mō nō patiūtur ergo nō eſt hoc dicēdū. l. ſi ſeruū. §. nō dixit ꝑtor. ff. de acq̄rē. here. l. ſi do. §. de viro. ff. ſol. mat. ¶ Quarto allegant̄ no. ꝑ Bart. in. l. luci'. ff. de here. inſti. vbi teſtator cēſetur ꝓferre p̄mo fratrē. ſcđo filios fratris. ⁊ tñ illud intelligit̄ ita demū ſi frater nō erit heres. ¶ Quinto hanc opinionē ego cōfirmo. Nam fundamētū Bar. ⁊ doc. eſt qꝛ qñ eſt ordo charitatis reſpectu ſucceſſionis ꝯiunctā reſoluitur ſic diſiunctā. ⁊ ſic eſt ac ſi fuiſſet ſubſtitut' Hieronymus vel filij vel nepotes argu. l. generaliter. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub cōdi. l. fac. ¶ Sed clarū eſt qđ vbi fideicommiſſum fuiſſet dicto modo factū licet cenſerentur vocati ordine ſucceſſiuo tamē intelliguntur vocati filij ⁊ ſi Hieronymus nō admitteretur ⁊ ſic in defectum nō autē fuiſſet admiſſus vt videt̄ eſſe de intētione tex. in. l. cū pater. §. pe. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. heredes mei. §. ſi. ff. ad trebel. ⁊ ꝓbatur hac rōne qꝛ ad veritatē diſiunctiue ſufficit alterā partē eſſe verā. l. ſi ita qs ducenta. §. verū. ff. de rebus dubijs. l. ſi hered. plures. ff. de conditio. ⁊ demon. ergo ſatis eſt alterum admitti vel Hieronymū vel filios vel nepotes. ⁊ hec eſt demonſtratio ꝯcludēs ⁊ manifeſta iudicio meo ni fallor. ꝓ his adduco tex. quē ibi no. Bal. in. c. i. §. cum etiā. epiſcopū vel abba. vbi ſi feudū eſt cōceſſum alicui ⁊ eius deſcendētib' maſculis ⁊ feminis femine admittunt̄ nō extātib' maſculis. ⁊ maſculis ſemel admiſſis femine amplius nō admittūtur. ¶ Ex quibus concludo qđ cū in perſona Hieronymi fideicōmiſſū habuit effectū expirauit quo ad filios ⁊ nepotes. ¶ Nec hȝ obſtare qđ filij ſint poſiti i cōditione: qꝛ vt opportune ſupra ꝯcluſum eſt nō tñ per hoc cēſentur ad fideicōmiſſum inuitati ꝑut voluit gloſ. cōiter approbata in. l. lucius. ff. de heredi. inſti. ⁊ ſupra pleniſſime in ꝯſilijs ē deductū. ¶ Quinimo cōſidero q̄ ex quo fuerūt poſiti in conditione etiam filij Hieronymi ⁊ filij filiorum qui cenſeantur poni ad excluſionē ſubſtituti. ⁊ in. d. l. lucius. in fine. vbi caſus. ⁊ datur intelligi manifeſte qđ nō erant ſubſtituti: quia ſi fuiſſent ſubſtituti poſt mortē Hieronymi iam admiſſi ſatis erat ad excluſionē poſito quod nō fuiſſent poſiti in cōditione ad hoc vt verba aliquid operent̄ iuxta. l. ſi qñ. ff. de leg. i. ⁊ c. ſi papa. de priuile. in. vi. dicamus qđ cū non eſſent ſubſtituti voluit ipſos ponere in ꝯditione ad excluſionē ſubſtituti quaſi voluerit grauare ſubſtitutū q̄ tūc repiret̄ in onere fideicōmiſſi. vñ ex ꝑmiſſis negari nō pōt rē ad minus

4 nō fore dubiā ꝑ in dubijs autē regulariter in vltimis volūtatibus fit interpretatio pro herede ꝯ fideicōmiſſariū. l. apud iulianum. §. ſcio. ff. de lega. i. facit. l. titia. §. q inuita. ff. de lega. ij. ⁊ not. Lud. roma. in. l. ⁊ ideo. ff. de verb. oblig. ¶ Sed iterum poſſet quis dicere qđ vltima verba teſtamenti oſtendunt filios ⁊ nepotes fuiſſe ſubſtitutos qđ ibi in eo dicitur ⁊ poſt mortē omniū ſuoꝝ heredū inſtitutoꝝ ⁊ ſubſtitutoꝝ. ⁊ ſic oſtenditur q̄ oēs erant ſubſtituti. ꝓcedētia aūt ꝑ ſequētia ⁊ ecōtra declarātur. l. q̄ filiabus. ⁊ in princip. l. ſi ſeruus pluriū. in fine. ff. de leg. i. ¶ Sȝ ad hoc argumētū facilis eſt rñſio qđ verū eſt dicere qđ oēs predicti filij ⁊ nepotes poterāt dici ſubſtituti vel tenēdo qđ eſſent ſimul vocati vel etiā ordine ſucceſſiuo ſcđm q̄ ſupra declaratū ⁊ cōcluſum eſt. ⁊ ſic verificari poſſunt illa verba vnde nō probat hoc eſſe ⁊c. l. nō hoc. C. vñ cognati. ⁊ ptȝ hoc qꝛ dicta vba referunt̄ ad inſtitutiones ⁊ ſubſtitutiones ſuperiores. ergo ſcđm illas debēt intelligi. l. ſi ita ſcripſero. cū ibi plene not. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. ¶ Vltimo loco reſtat vn' ſcrupul' qꝛ filij nō ſolū fuerūt poſiti in cōditione ſed etiā poſt mortē omniū fuit tertia perſona ſubſtituta in oībus bonis. ergo videnf̄ inuicē ſubſtituti nam

5 ꝑ fideicōmiſſum factū poſt mortē pluriū videt̄ factū ab vltimo moriente. ita videt̄ caſus quē ibi ita ſummat Bar. in. l. codicillis. in ꝑn. de vſufru. leg. ſed qñ poſt mortē pluriū fit in tota hereditate ab vltimo moriēte illi vident̄ inuicē ſubſtituti vt ē caſus ſingularis in. l. titia ſcio. §. ſcia. ff. de lega. ij. igitur ⁊c. ⁊ hanc opinionē in fortioribus terminis tenet Pau. de caſt. in. l. pe. C. de impube. ⁊ alijs ſubſtitu. ⁊ in. d. §. ſcia. ⁊ in ſuo conſ. cccij. incipiente in chriſti noīe dño videnda ſunt. faciūt not. ꝑ Imo. in. d. l. heredes mei. §. cum ita. in. iij. col. ver. item in. d. l. penul. ff. ad trebellia. ſecūdum hanc opinionem in terminis noſtris conſuluit Pet. de anch. cōſilio. lxx. incip. in chriſti nomine cōtra Philippum. ⁊ licet ex dictis per primos conſulentes fuerit pluſqȝ opportune reſpōſum tamē breuibus reſpondēdo cōcludo qđ aliquādo plures ſunt inſtituti qđ eſt fortius. ⁊ poſt mortē omniū alter eſt ſimpliciter ſubſtitutus ⁊ nō eſt dictū in tota hereditate: ⁊ tūc nō vident̄ inuicē ſubſtituti vt eſt tex. in. l. pater filiā. §. ſi. iuncta gloſſ. penul. ⁊ ibi Angel. ⁊ Imo. ff. ad. l. falcidiā. tenēt Ange. ⁊ Imo. in. l. ſi pater impube. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ Ange. ⁊ Imo. in. l. q duos. co. tit. ⁊ Pau. de ca. in. l. qui duos. co. tit. ⁊ Bar. in. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad trebel. ⁊ hic non eſt caſus noſter qꝛ facta fuit ſubſtitutio in tota hereditate. ¶ Aliqñ ⁊ ſecūdo ſubſtitutio fit ab vltimo moriente expreſſe nō tamen in tota hereditate ſȝ ſimpliciter ⁊ tūc non cenſetur fieri in tota hereditate ſed tātū in parte vltimi morientis: ⁊ ſic nō inducitur tacitum fideicōmiſſum in inſtituto vt voluit Bar. in. l. vel in ſingulis. ff. de vulga. ⁊ pupilla. ⁊ Bal. et Imo. in. d. §. ſcia. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. ſi pater impuberis. ⁊ hic etiā nō eſt caſus noſter qꝛ nec vltimo moriēs fuit expreſſe rogatus nec fuit facta in tota hereditate. ¶ Aliquādo ⁊ tertio fit ſubſtitutio in tota hereditate nō tamen fit ſpecifice ab vltimo moriēte ſed ſimpliciter ⁊ tūc nō cenſetur fieri ab vltimo nec inducitur reciprocum fideicommiſſū caſus eſt clarus in. l. ſi. §. filiam. ff. de leg. ij. et voluit Bar. in. l. codicillis. ff. de vſufru. lega. et in. d. l. heredes mei. §. cum ita. et Dy. et Bar. in. d. §. ſcia. vbi volunt quod ille tex. ꝓcedat qꝛ nouiſſimus fuit rogatus. ⁊ hic magis adheret caſui noſtro in quo fuit facta ſubſtitutio in tota hereditate: non tñ fuit grauatus primus ſer Hierony. ¶ Aliquando et quarto poſt mortē pluriū nouiſſimus grauatur in tota hereditate ⁊ tūc inducit̄ reciprocum fideicōmiſſum. et iſte eſt caſus ſingularis in d. §. ſcia. vt tradit̄ ibi et in locis ſupra allegatis. et in. l. penul. C. de ipu. et alijs ſubſti. et ſcđm predictas conſiderationes poſt longā diſceptationem anno preterito Ferrarie in cōſilio iuſtitie vbi ſunt viri doctiſſimi in magna cauſa obtinui. que tamen procedunt qñ ſubſtitutio fit poſt mortē pluriū inſtitutorum. ſecus qñ poſt mortem pluriū poſitorum in conditione qꝛ tūc non procedūt dubitationes predicte ſed eſt caſus magis clarus vt notabiliter declarat Joan. de imo. in. d. l. centurio. ⁊ ſupra retulit ſecundus conſulens. ⁊ ita eſt caſus noſter. Unde ex omnibus fit concluſio quod dicti filij Hierony. non veniunt vt ſubſtituti dicto Hierony. Laus Deo ⁊c.

¶ Conſilium. ccxxix.

1 Minor poteſt alienare etiam immobilia cum iuramento?
2 Statutum permittens minorem. xxv. an. poſſe alienare an comprehēdat bona extra territorium ſita.
3 Statutum an liget forenſes.
4 Cōtractus fact' nō ſeruata ſolēnitate ſtatuti ſi ſit iuratus vȝ. ⁊ nu. 6.
5 Alienatio facta per minorem cū iuramēto ſicut eſt valida ita facta ꝑ procuratorem habentem ſpeciale mandatum ad iurandum.
7 Uēditione exiſtēte valida quis dicatur potior an qui habet cauſam a domino an qui a procuratore.
8 Poſſeſſio an transferatur per conſtitutum.
9 Tutor curator ⁊ procurator an transferant poſſeſſionem.

DOminus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Preſentis ꝯſultationis difficultas fere in totum depēdet a validitate preme vēditionis facte a ꝓcuratore illuſtris domini Joānis. vnde prius de eius validitate eſt videndum. Et in primis pro fundamento pre-

1 mittendū eſt ꝙ † lꝫ de iure cōi alienatio imobiliū minorū .xxv. annoꝝ niſi certis caſibus ⁊ ſeruatis certis ſolēnitatibus ſit interdicta vt in .l. ſi predioꝝ ⁊ in .l. ſi prediū. in .l. non ſolū ⁊ p totū. C. de predijs minoꝝ. ⁊ in .l. j. ⁊ in .l. magis puto. §. ne paſſim. ff. de rebus eoꝝ. tñ quādo minor ꝯtrahit alienādo immobilia ⁊ iurat valet alienatio ⁊ cōtract⁹ caſus eſt .l. aut. ſacramēta puberū. C. ſi aduerſus vendi. ſm intellectum Martini quē approbant glo. Bar. ⁊ cōmuniter doc. ⁊ dicunt Cy. ⁊ Bar. qđ opinio Martini de conſuetudine ſeruatur. ⁊ tenēt glo. ⁊ doc. in .c. j. § ita ſacramēta de pace iuramento firmāda. in vſibus feudoꝝ. vnde infert̄ ꝯcluſio qđ alienatio immobiliū facta a minore cū iuramēto inſpecto iure cōi valet ⁊ tenet. ¶ Scđo premittendū eſt qđ mādatū de alienādo datum dicto pcuratori cōfectū fuit in ciuitate Papie. ⁊ venditio facta per pcuratorē facta fuit in quodā caſtro dioceſis cremonēſis de bonis exiſtētibus in territorio mutinēſi. ⁊ qr de plurimꝫ ſtatuta ſup ꝯtrib⁹ minorū in ciuitatibus Italie diuerſimode diſponūt ⁊ tantū ſunt exhi-
2 bita ſuper hoc ciuitatis mutine ⁊ mirandule eſt aduertendū ꝙ † lꝫ ſtatutū mirādule ſup cōtractib⁹ minoꝝ velit ꝙ ꝯtractus facti a minore .xxv. maiore tamē .xx. valeant ac ſi facti eſſent a maiore .xxv. nō videt̄ cōprehēdere caſum quando minor alienat bona exiſtentia extra territorium. ita cōcludūt Bar. ⁊ Bald. i .l. cūctos populos. C. de ſum. tri. ⁊ fi. de catho. nā lꝫ ſtatutū poſſet habilitare perſonā ſubiectā vbiqꝫ cōtrahētem tñ nō poteſt reſpectu bonoꝝ exiſtentiū extra territoriū. ⁊ ſequit̄ Pet. de ancha. in repetitio. c. pmi. de cōſti. in .xij. q. principali. ver. ve-
3 nio ad aliud. eſt etiā aduertendū qđ † ſtatuta ſimpliciter inhabilitātia perſonas cōtrahētiū nō ligant forenſes cōtrahentes in territorio ſtatuentium ſed bene ligant ſubditos contrahentes extra territoriū. ſtatuta vero que non ſimpliciter inhabilitāt. ſed ita demū ſi nō fuerit ſeruata certa ſolēnitas ligant forenſes contrahētes in loco ſed nō ſubditos cōtrahentes extra territorium ſtatuentis. ¶ Primū probatur ex not. per Bar. ⁊ Bal. in d. l. cunctos populos. vbi Bar. vult qđ ſtatutū abſolute prohibitoriū ⁊ fauorabile extenditur ad ſubditum contrahentem extra territoriū. ⁊ tenet Bal. in .l. ſi. ff. de iuriſ. omnium iudic. ⁊ Pe. de anch. qui eū allegat in d. c. j. queſtione .xij. principali. ver. hic cadit queſtio diſputata modernis temporibus. quod autē nō ligēt forēſes cōtrahentes in loco ſm Bar. ⁊ Bal. in loco preallegato quos ſequit̄ Pet. de anch. in d. c. j. in q. xij. verſic. procedo vlterius. allegat ad hoc etiā Spe. in ti. de ſententiā. §. qualiter. ver. item pone quidam ⁊c. ¶ Secundū probatur quia quādo ſtatutū nō ſimpliciter inhabilitat ſed non interueniente certa ſolēnitate prohibet tūc ligat ſubditū ꝯtrahentē in loco qr quo ad ſolēnitatem ſeruandā inſpicitur locus cōtractus non vnde eſt perſona ꝯtrahens. vt in .l. ſi fundus. ff. de tutel. hanc ſententiam tenet Bar. in .l. cunctos populos. in .vi. q. principali. verſic. Circa primum. ⁊ tenet Bald. i. d. l. ſi. ff. de iuriſ. om. iudi. vbi vult quod ſi ex forma ſtatuti minor non poteſt ꝯtrahere ſine certa ſolēnitate non poterit minor forēſis ibi contrahere ſine dicta ſolennitate. ⁊ ſequitur Pet. de ancha. in d. c. j. in dicta queſtione .xij. verſi. qđ dices de obligatione. ¶ Ex quibus concludo ꝙ in caſu noſtro actus geſti ⁊ a domino ⁊ a procuratore forte dici poſſent inualidi ꝓpter ſtatuta vigētia in loco in quo ſunt geſta ſi geri non potuiſſent niſi ſeruatis certis ſolēnita-
4 tibus: quare tercio premittēdum eſt qđ † ⁊ ſi ex forma alicuius ſtatuti contractus geſtus poſſit dici nullus ratiōe nō ſeruate ſolēnitatis validus cenſeri debet iuramento firmatus. ita ꝯcludunt cōmuniter canoniſte Jo. an. do. Joan. de ligna. ⁊ latius dominus Abbas ⁊ do. Joan. de imo. in .c. cum cōtingat. extra de iureiur. impugnātes dicta Barto. Bal. ⁊ Ange. qui contra tenent in dicta aut. ſacramēta. ⁊ Bar. ⁊ Ange. in .l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſſo. ⁊ hanc ſentētiam canoniſtarum tenēt cōmuniter legiſte Saly. Fulgo. Pau. de caſt. ⁊ cōmuniter moder. in dicta aut. ſacramēta. ⁊ dominus Rapha. Cuma. ⁊ Paul. de caſt. in d. l. ſi quis pro eo. qui dicit ſe pluries conſuluiſſe. hanc partē tenuit Jaco. de bel. in ſua diſputatione que incipit lege peruſina cauetur. quam refert ⁊ ſequitur Jo. and. in addi. Spec. que incip. ad hec. ⁊ multū latè hanc partem firmat dominus Abbas modernus in ſua ſolēni diſputatione que incip. ſtante ſtatuto ciuitatis ſenarū. rationes omitto: quia materia eſt [illegible] ⁊ qr iſta eſt cōis opi. ſcđm quam conſulūt Moder. doc. ¶ Ex quibus infero duas cōcluſiōes in ꝓpoſito noſtro. ¶ Prima cōcluſio eſt qđ ſcđa vēditio facta a prefato illuſtri dño iuramēto firmata valida cenſeri dꝫ lꝫ ſit minor .xxv. nō obſtante ꝓhibitione iuris cōis ⁊ ſtatutorū. ¶ Scđa cōcluſio eſt qđ ſi prima venditio facta fuiſſet a prefato dño ⁊ iurata etiam valida pari rōne cēſenda eſſet. ¶ Sed difficultas orit̄ ex eo in caſu noſtro qr dictus illuſtris do. Joā. minor exiſtēs dedit mandatum ad alienādū immobilia nulla ſeruata ſolēnitate iuris communis vel ſtatutorum nec appoſito iuramēto propter qđ videt̄ qđ dictū mandatū fuerit nullū qr ſicut ipſe per ſe nō pōt alienare minor ita nō pōt facere procuratorē ad alienandū per id qđ habetur in .l. neqꝫ tutores. C. de procur. ⁊ in .l. iij. in prin. ff. rem ratā haberi. nam ſicut in alienatione requiritur ſolēnitas ita ⁊ i actu ex quo ſequi poteſt alienatio iuxta not. per Bal. in .l. preſes. C. de trāſac. ⁊ in .l. ſi. C. ſi aduerſus tranſactionē. ⁊ per doct. maxime do. Abbatem in .c. cū ontea. extra de arbi. quinimo non videtur valere cōſtitutio procuratoris ad alienādum cum ſolennitatibus requiſitis ad hoc idem .l. mino-

rum. cū glo. C. de predijs minorū. ⁊ qđ mādatū non ſeruata ſolēnitate que requirit̄ in ꝯtu nō valeat tenet Angel. in .l. apud iuliā. in fi. ff. ex qb⁹ cau. in poſ. eatur. qr alias fieret fraus legi ⁊ minores de facili deciperent̄. ¶ Ex quibus videtur elici vna concluſio qđ ſi mandatū fuit nullū ⁊ inualidū illius virtute nō poterat pcurator cōtrahere ſm Ang. in d. l. apud iulia. in fi. quoniā nulliū habere mandatū vel habere lꝫ inualidum procedūt a pari .l. iij. §. cōdēnatū. cū ibi no. ff. de re iudi. ⁊ in .l. nō putauit. §. nō quēnis. ff. de ꝯtra. ta bu. ⁊ ſic quādocūqꝫ ꝯtractus fuerit geſt⁹ a procuratore videt̄ ꝙ geri nō potuerit virtute mādati inualidi. ¶ Cōfirmari videt̄ ⁊ ſcđo iſta concluſio: qr poſito qđ mādatū fuiſſet validū adhuc videt̄ ꝙ dicta vēditio nō fuerit valida quoniā in quolibet mādato ſubintelligit̄ ꝙ ſolēnitates iuris ⁊ ſtatutorū ſeruari debeant ar. l. miſſi opinatores. C. de exacto. tribu. lib. x. ⁊ qđ tradit Bald. in .l. j. C. ſi ꝓpter publicas pēſitationes. igitur cū a procuratore nō fuerit ſeruata ſolēnitas cōtractus geſtus nō videt̄ valere. cui fundamēto nō videt̄ obſtare ꝙ ex mādato minoris pcurator iurauerit in animam dñi qm̄ non videt ꝙ minor poſſit per procuratorē iurare put late pbant Jac. de ra. ⁊ Pet. in dicta aut. ſacramēta quos refert ⁊ ſequi videt̄ ibi Cy. i x. q. ⁊ ſic videbat̄ concludi poſſe ꝙ dicta vēditio pcuratoris nō teneat. ¶ Sed pmiſſis nō obſtātibus que vere nō obſtant cōtrariam ſniam veriorē eſſe exiſtimo ⁊ premitto ꝙ quicqđ dixerint Ja. de ra. Pe. ⁊ Cy. minor ſicut pro ſe pōt ſup cōtractu iurare ita pōt per pcuratorē habētem ad hoc ſpeciale mādatū ita decidit Bar. in terminis in .l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dā. infect. alligat qđ habet̄ in .c. tibi dño. xxij. diſtin. ⁊ opinionē Bar. ibi ſequunt̄ cōiter doc. in iuramēto calūnie eſt caſus in .c. ſi. de iur. calū. in .vj. ⁊ pbat̄ ex his in .l. j. in vlti. q. ff. de ter. ſi diui. ⁊ in .l. j. §. ne autē. C. de caduc. tollē. ⁊ in .c. j. §. mille. p quos fiat inueſti. ⁊ in .c. j. quo tpe miles. ⁊ Saly. in dicta aut. ſacramēta. dicit ꝙ opinio Jac. de
5 ra. cōiter reprobat̄. ⁊ pbat̄ ex his que ſtatim dicam. ¶ † Quibus pmiſſis oſtendit̄ autoritate ⁊ rōne qđ ſicut alienatio facta p minorē cum iuramento eſſet valida ita facta per procuratorē iurantē in animā dñi valida cenſeri dꝫ ſi habuit ſpeciale mandatū ad iurandū. ita determinat glo. in terminis in d. c. j. §. itē ſacramēta. de pace iur. fir. in gl. j. in fi. vbi vult ꝙ a pari pcedunt ſi minor iurat per ſe ſup ꝯtu vel p procuratorē. ⁊ illā glo. ſequunt̄ doc. put dicit ibi Ja. de albergotis. hoc eſt etiā de mente Bar. ſi bene inſpiciat̄ in d. §. ſi alieno. ⁊ tenēt Jac. bu. ⁊ Saly. in d. aut. ſacramēta puberū ꝓbat̄ rōne qm̄ quem actū pōt minor ſolus per ſe gerere ad illum actū faciendū ſolus pōt per pcuratorē cōſtituere. hanc regulā ponit glo. quā approbant ibi Bar. Ang. ⁊ doc. in .l. iij. in prin. ff. rem ratam haberi. ⁊ Bar. Bal. ⁊ doc. cōiter in .l. neqꝫ tutores. C. de pcura. cū ſi. vbi allegatis. ſed minor p ſe poterat alienare cum iuramēto. vt ſupra late pbatū eſt. igit̄ ad talē actū alienādi cū iuramēto in animā ſo. potuit cōſtituere pcuratorē ⁊ p cōſequens ꝯtus pcuratoris iurā[tis] in animā dñi valuit. ¶ Ex qbus patꝫ ſolutio ad primū qđ in ꝯtrariū [ad]ducebat̄ qm̄ illud pcedit qn̄ feciſſet pcuratorē ſimpliciter ad alienādū cū ſolus alienare nō potuit. ſecus i caſu noſtro in quo fecit procuratorē ad alienandū cū iuramēto in animā dñi qm̄ talē actū ad alienationē facere potuiſſet cū iuramēto. igit̄ valuit cōſtitutio pcuratoris ⁊ contractus qui poſtea ſequutus fuit per premiſſa. Minus ſꝫ obſtat ꝙ ſecundo loco dicebat̄ cenſebat̄ mandatū datum vt alienetur ſeruatis ſolēnitatib⁹ requiſitis quoniā illud procedit qn̄ aliqua ſolēnitas fuiſſet requiſita: ſed quādo actus fuit iuramēto dicitur pmiſſis nec requirit̄ aliqua ſolēnitas vt dicit glo. in dicta aut. ſacramenta. ⁊ in corpore vnde ſumit̄. vnde cum datum fuerit mandatum ad alienādū cū iuramento in quo nulla requiritur ſolēnitas non poteſt dici ꝙ ſit datum vt cum ſolēnitatibus contrahatur: argu. eius qđ no. Bal. in .l. j. §. illud. ff. ad ſillenia. ⁊ glo. ⁊ Moder. in .l. mancipia. in verbo aduocādum. C. de ſer. fugi. ¶ Confirmantur premiſſa. nam ſtatuta requirētia certas ſolennitates in contractibus ſeu leges communes non comprehendunt contractus iuratos ita concludunt Ray. ⁊ Bart. in conſilio quod incipit quero dicitur ſtatutum: quis de iure diuino ſcriptū eſt reddite iuramēta deo. in .c. debitores. ⁊ in .c. ⁊ ſi chriſtus. de iureiurā. tenet Jo. and. in .c. tua. de decimis. domi. Anto. domi. Abb. ⁊ Joan. de Jmol. in d. c. cum cōtingat. ⁊ eſt glo. in .c. cum non deceat. de elect. in .vj. ⁊ quod per glo. dix. ⁊ Ange. in .l. j. §. que onerande. ff. quarum rerum
6 actio non datur. cū ſimilibus. ſi igitur † ſtatuta prohibētia actus celebrari ſine certa ſolennitate non comprehendunt contractū iuratum. igitur non poteſt dici quod in mandato de contrahendo cū iuramēto ſubintelligatur quod contrahat cum ſolennitatibus ſtatutorum ex quo ille non requiritur. ¶ Ex quibus omnibus intrepide concludendum eſt quod dicta venditio facta per procuratorem valida
7 eſt cēſenda. ¶ Succedit omnino † alia dubitatio ex quo vtraqꝫ venditio eſt valida tam prima facta a procuratore quam ſecunda facta a domino quis dicatur potior in bonis venditis a procuratore an ille qui habet cauſā a dño an ille qui habet cauſam a procuratore. de hoc habemus tex. qui ponit doctrinā quod ille eſt potior cui res primo tradita eſt quando duo emunt ab eodē. caſus eſt in .l. quoties. C. de rei vendi. ⁊ in .l. ſine autem. §. ſi duobus. ff. de publicia. ſed in caſu noſtro fuit prius tradita illi qui emit primo loco a procuratore igit̄ debet eſſe potior ꝙ autem fuerit pri⁹ tradita probat̄: qr dict⁹ pcurator cōſtituit ſe

dicti

dicti emptoris nole poſſidere per cõſtitutum vt in.l.qd nemo.⁊
8 ibi per Bar.ff.de acqui.poſ.vbi habetur qd per cõſtitutum ita
trãſfertur poſſeſſio ⁊ dominium ſicut per verã traditionẽ.⁊ tra-
dũt doc.in.l.iij.in prin.eo.titu.nec refert qd res fuerit vere tradi-
ta vel ficte quoniã vtroqꝫ caſu locũ habet diſpoſitio dictorũ iu-
rium qꝛ etiaꝫ per fictam traditionẽ acquirit verum dominiũ vel
quaſi ⁊ ſic acquirit ius in re vt in.l.clauibus.ff.de cõtrahẽ.emp.
iuncta.l.quecũqꝫ.⁊.l.cum qui.ff.de publicia.⁊ eſt de mente docto.
in.d.l.quoties.⁊ in.c.continebat.de his que fiunt a plato.qui vo
lunt qd quando ſolo titulo acquiritur ius in re ille eſt potior q
eſt prior in titulo.⁊ i terminis hoc late diſputãdo cõcludit Bal.
in rubri.C.de cõtrahen.emp.q.xxij.⁊ tenet do.Anto.in.c.cum ad
ſedem.de reſti.ſpol.⁊ eſt bona glo.in.d.l.ſi ne autem.§.ſi duobus.
ff.de publi.ꝙũ loquitur in eccleſia vendẽte.¶ Sed difficultatẽ
facere videbatur qꝛ licet dñs cõſtituendo dicatur ficte tradere poſ
ſeſſionem ⁊ per conſequens dominium transferre tamen nõ vi-
debatur idẽ dicendũ fore in procuratore quoniã procurator nõ
poſſidet.igitur non põt poſſeſſionẽ per actũ fictum trãſferre ita
videt in terminis decidere Bar.in.l.j.iuncta.ſi.ff.de acquirẽ.poſ.
9 vbi cõcludit qꝙ tutor curator ⁊ procurator generalis licet p ve-
ram traditiones poſſint poſſeſſionem transferre tamen per iſtos
modos ficte traditionis non poſſe.allegat tex.no.in.l.quamuis.
§.i.eo.tit.⁊ eius opinio.ſequuntur Jo.de imo.⁊ cõiter Moder.
de quo ibi latius per preceptorem meum domi.Alexan.de imo.
¶ Sed ad hanc difficultatem reſpondeo qd procederet quando
habet tantũ ſpeciale mãdatũ ſed in caſu noſtro habebat ſpecia-
le mãdatũ ad conſtituendum qd etiam tacite ſubintelligebatur
licet nõ fuiſſet expreſſum cũ talis clauſula cõſtituti de conſuetu-
dine apponi ſoleat in inſtrumẽto vẽditionis.argu.l.vel vniuer-
ſorum.cum ibi no.ff.de pig.act.⁊ eius qd voluit no.Ange.in.l.
bene a zenone.C.de quadri.preſcrip.ſed habens mandatum ſpe-
ciale ad conſtituendum per conſtitutũ tranſfert poſſeſſionẽ ita
decidit in terminis Bar.in.d.l.j.ad ſi.ff.de acqui.poſ.in ver.que-
ro pone qd tutor.vbi dicit qd tutor curator ⁊ procurator nõ ha-
bens ſpeciale mãdatũ nõ põt poſſeſſionẽ trãſferre.igitur ſentit
manifeſte quod habẽs mandatũ ſpeciale poteſt.⁊ hãc opinionẽ
approbat ibi Joã.de imo.⁊ cõiter Moder.qꝛ qd facit procura-
tor hñs mãdatũ ſpeciale cenſetur facere dñs.l.qd iuſſu alterius.
ff.de regu.iur.⁊ in regula poteſt quis ⁊ in regula qui facit p aliũ
de regu.iur.in.vi.cũ materia.⁊ hanc opinionem approbat Joã.
de imo.⁊ Moder.in.d.l.j.in ſi.⁊ Jo.de imo.in.l.j.§.per procura-
torem eo.tit.¶ Nec obſtat ſi vltimo loco diceretur qd dominus
qui facit per procuratores dicatur ficte facere.l.j.§.deieciſſe.ff.de vi
⁊ vi arma.igitur ſi per actum fictũ trãſfertur poſſeſſio ſequit qꝙ
due fictiones ſimul cõcurrũt cõtra.l.j.cũ ibi no.C.de do.promiſ.et
no.per Barto.in.l.ſi is qui pro emptore.ad ſi.ff.de vſucap.vnde
Ange.in.d.§.per procuratorem fortius voluit qd procurator non
acqrit dño poſſeſſionẽ p actũ fictũ ⁊ tenet Ang.⁊ imo.in.l.ſi is q
pro emptore.⁊ Bal.in.c.cũ veniſſent.de reſti.ſpo.⁊ Gul.de cun.
in.l.licet.C.de procu.igit fortius nõ põt trãſferre qꝛ facilius p pro-
curatorẽ acquiritur quã trãſferatur vt probat Joã.de imo.in.d.l.j.
in ſi.ff.de acqui.poſ.quoniã ad iſta dicta reſpondet qꝙ imo per pro
curatorem etiã generalẽ per actũ fictuꝫ poſſeſſio acquirit.caſus
eſt in.l.certe.§.i.ff.de preca.⁊ probat ex no.per Bart.in.l.ſi is qui
pro emptore.ff.de vſucap.vbi reſpõdet ad cõtrariũ de duobus fi-
ctionibus.⁊ hãc opinionẽ tenẽt Bal.⁊ Bar.in.l.ab emptiõe.ff.
de pac.⁊ Bal.in.l.j.§.ne aũt.C.de cadu.tollẽ.⁊ Joã.de imol.in.d.
§.p procuratorẽ.vbi hoc tenent Moder.⁊ ibi do.Alex.plura alle-
gat.ſi ergo poteſt acquiri poteſt etiã trãſferri.l hoc tñ eſt differẽ-
tia qꝛ in acquiſitione ſufficit generale mandatũ:qꝛ tũc trãſlatio-
ne poſſeſſionis interuenit volũtas poſſeſſoris volẽtis poſſeſſionẽ
trãſferre ſed qñ procurator vult trãſferre per actũ fictũ ſi habet ge-
nerale mandatũ nõ poteſt per actũ fictũ per id qd habet p gl.in
d.l.j.in verbo primi.qꝛ non concurrit voluntas dñi poſſeſſoris.ſi
vero hꝫ mandatũ ſpeciale ad trãſferendũ p actũ fictũ tũc cõcur-
rit volũtas dñi poſſidẽtis:igit p actũ fictũ procuratoris transfert
poſſeſſio.ad hoc bonus tex.in.l.qd nemo.§.ſi.eo.tit.bene facit qd
habet in.l.j.§.ſi iuſſerim.eo.tit.cẽſetur enim tunc ipſemet poſſeſ-
ſor trãſferre.⁊ ita declarãt in effectu Jo.de imo.⁊ Moder.l.d.l.
j.in ſi.¶ Ex qbus omnib⁹ concludit qd illi q primo loco emit a
procuratore cenſet facta prius legitima traditio ⁊ ſufficiẽs ⁊ cõ-
ſequẽter cũ ambo habuerint cãm ab eodẽ cũ ille q hꝫ a procurato
re procuratorio nomine q habebat ſpãle mãdatũ dicat habere a
dño vt in dicta regula qui facit p aliũ.⁊ ptꝫ ex no.in.l.procurator
qui pro euictione.ff.de procura.ille q emit a procuratore cũ ſit pot
in tit.⁊ in traditione potior in iure cenſeri debet per tex.vbi eſt
caſus in.d.l.quoties.C.de rei vendi. Laus Deo ⁊c.

¶ Conſilium.ccxl.

1 ¶ Statutum an poſſit inducere hypothecam in bonis debi-
toris ex libro ſcripto propria manu.
2 Ut dictio eſt coniunctio ſimilitudinis.
3 Tanqꝫ dictio denotet omnimodam ſimilitudinem.
4 Extenſio an fiat in materia penali.
5 Commune an dicatur proprie meum.
6 Liber ſociorum an probet inter ſocios.
7 Sententia contra tertium ſcientem ⁊ non appellantem nocet.

Dominus labia mea ape-
riat ⁊ ſpirit⁹ ſctũs illuminet intellectũ.¶ Circa pſen
tẽ cõſultationẽ viſis punctis narratiõe ⁊ quibuſdã diffi-
cultatib⁹ ⁊ motiuis ſubtiliter deductis p dñm patronũ cauſe in
cipiam ab vltima difficultate vꝫ an aliquid Joannes habeat bona
dicti Pau.hypothecata ex eo qꝙ reperiẽ creditor dictus Jo.in li-
bro ſocietatis rectio per dictũ Pau.manu ipſius i quo ſcripſit
ſe debitorẽ virtute ſtatuti volẽtis qd ſi aliquis i libro ſuo ſcripſit
manu ppria aliquẽ creditorem qd bona ſcribẽtis ſint hypothe-
1 cata in qua difficultate in pmis p fundamento pmitto qꝙ ſtatu-
tum potuit hypothecã inducere bonoꝝ debitoris q manu pro-
pria ſcripſit ſe alicuius debitorem in libro ſuo hoc autẽ pbatur
ex tribus.¶ Primo qꝛ videmus qꝙ leges ciuiles in multis caſib⁹
ſine partiũ cõuentione inducũt hypothecã vt in.l.j.§.j.C.de rei
vxo.actio.⁊ in.l.ite qꝛ.ff.de pac.⁊ in.l.pro officio.C.de admi.tuto.
⁊ per totũ.ff.⁊.C.in quibus caſibus pig.tac.cõtrahatur.ſi ergo.l.
ciuili cõi potuit induci.igit põt ſtatuto induci.l.oẽs populi.cuꝫ
materia.ff.de iuſti.⁊ iure.¶ Scdo qꝛ ſi pacto inducit ⁊ cõtrahit
hypotheca.l.cõtrahit.ff.de pig.l.ſi tibi.§.de pignore.ff.de pactis
igit ⁊ ſtatuto qꝛ qd fieri põt p pactũ p ſtatutũ etiã induci põt
l.nõ impoſſibile.⁊ ibi Bar.ff.de pac.⁊ p gloſ.in rub.C.de decre.
decur.lib.x.¶ Tertio hoc decidit Bar.in terminis in.l.fin.C.de
iur.reipublice.lib.x.ſagi qd no.Bar.in.l.Lucius.§.ſi.ad munici-
pa.⁊ qd no.in.l.antiochẽſiũ.ff.de priui.credito.⁊ Bar.⁊ Bal.
poſt Gul.in.l.ſi.in.iij.col.ver.vlterius queritur.C.de ſac.ſanc.eccle.
iſtis premiſſis habemus ſtatutũ cõis florẽtie in.iiij.lib.rub.qd
libri mercatoꝝ exhibeant.incipiẽs quilibet campſor qd ſtatutũ
poſtqꝫ loquutũ eſt de libris exhibendis a campſoribus ⁊ a quoli-
bet qui ſcripſerit i libris accepta ⁊ data:in fine ſubdit hec verba
⁊ dicte ſingule hmõi ſcripture libroꝝ facte de aliquib⁹ pecunia-
rũ quãtitatib⁹ ab eo cui⁹ ſunt ipſi libri habeant ⁊ ſint vt publica
inſtrumẽta guarentigiata ⁊ oĩa bona ipſius debitoris intelliga-
tur eſſe ⁊ ſint obligata p ipſos que valeant ⁊ executioni mãdent
tanqꝫ ſcripture cõtinẽtes pceptũ guarãtigie ⁊c.in quo ſtatuto vi
det clare decidi caſus noſter.Nã dictus Paul.in lib.ſuo quẽ re-
tinebat videt ſcripſiſſe ſe debitorẽ ſocioꝝ.igitur ex forma ſtatuti
cui⁹ bona ſunt aliis ſociis obligata cum ſtatuti verba cum ſint
clara alia interpretatiõe opus nõ videt.l.ſi aliũ.ff.de vſufruc.leg.
cũ vulgaribus.¶ Sed contra pmiſſam concluſionẽ p rigu decla-
rationẽ arguo multipliciter.¶ Primo dictũ ſtatutũ videt exor-
bitans a iure cõi cũ de cõi non eſſent hypothecata per id qd hꝫ
in.l.qd vero.igit cũ generaliter loquat reſtringi dꝫ vt intelligat
ſcdm diſpoſitionẽ iuris cõis ⁊ nõ ad eius correctionẽ.ſ.vt talis
hypotheca inducta a ſtatuto nõ pualeat cõtra publicũ inſtrm iꝫ
ſcriptura libri videat prius ſcripta.arg.l.ſcripturas.C.qui pot.i
pig.habeãtur cum ibi not.Nã lex noua generaliter loquens re-
ſtringitur a lege precedenti modificate ⁊ limitate loquẽti vt tra
dit Bar.in.l.nam ⁊ poſteriores.ff.de legi.⁊ per gloſ.in.l.ſciendũ.
ff.qui ſatiſda.cog.⁊ ſic reſtringit qñ cõtenderet cũ creditoribus
perſonalibus vel hypothecariis nõ habẽtibus publica inſtra vt
minus corrigat ius cõe per id qd habet in.l.fin.§.i.computatio-
ne.C.de iure delibe.⁊ in.c.cum dilectus.extra de cõſue.cum ſimi.
¶ Sed ad hoc primũ reſpondeo qꝙ predicta procederẽt in dubio.
nos vero ſumus in caſu claro ex quo ſtatutũ clare diſponit qꝙ ta-
les ſcripture libroꝝ ſint vt publica inſtrumẽta.Jtẽ qꝙ valeãt tãqꝫ
ſcripture guarentigiate qd nil aliud ſignificat niſi qd tales ſcri-
pture libroꝝ habeant eandem vim ac ſi de tali debito appareret
inſtrm guarentigiatũ.⁊ ac ſi vere appareret publicũ inſtrm nã
2 cũ ſtatutũ dicit intelligant ⁊ ſint publica inſtrumẽta.† dictio vt
eſt dictio ſimilitudinis.⁊ ſtat p ſicut:ſicut eſt caſus ſm vnũ intel
lectũ in.l.j.ſi.⁊ ibi gl.⁊ Bar.ff.de eo qd certo loco.itẽ cum poſtea ſta
tutũ dicit q valeat ⁊ executioni mãdent tanqꝫ ſcripture cõtinen
tes pceptũ guarentigie etiã dictio tanqꝫ eſt dictio ſimilitudinis
prout tex.in.c.cũ in eccleſia.de pben.in.vi.⁊ in.c.cũ dilect⁹.de iure
patro.cũ ſi.ſꝫ huiuſmodi dictiões denotãt oĩmodã ſimilitudinẽ
niſi ſubſit rõ diuerſitatis tuitande prout declarat Bart.in.l.j.ff.de
recepta.⁊ gloſ.⁊ Barto.in.l.ſacrilegij.in prima.ff.ad.l.iul.pecula
tus.⁊ ſic vult qd cẽſeatur facta ſimilitudo cũ oĩbus qualitatib⁹
⁊ ſꝫ loquat Bart.in dictiõe proinde ⁊c.tñ idẽ in aliis nominib⁹
⁊ aduerbiis denotãtibus ſimilitudinem.l.a filio.§.teſtator.ff.de
alimen.⁊ ciba.lega.⁊ ita not.Bart.allegando.d.§.teſtator.in ex-
trauaganti ad reprimẽ.in verbo proinde.⁊ de dictiõe:ſicut:eſt ca
ſus in.c.olim.de verb.ſigni.in.c.piſanis.de reſti.ſpo.⁊ not.domi.

Anto. in ꝯſi. xix. in iii. col. ⁊ hoc maxime qꝛ prima ſtatutum vult ꝙ ſint vt publica inſtrumēta ⁊ ſic vult haberi ꝓ publicis inſtrumētis. ¶ Scdo qꝺ tanq̄ inſtr. valeāt ⁊ executioi mādentur quo caſu ſoictio ſimilitudinis tanq̄ denotat omnimodā ſimilitudinem
5 vt in. c. parochianos. extra de ſen. exco. per que ita dicit Ludo. ro. in ſuo ꝯſilio. cccxxxviii. incip. preſens ꝯſultatio in plura queſita ⁊c. ¶ Ex quibus inferēdo ad ꝓpoſitū ſi ſtatutū vult qꝺ perinde ſit ac ſi de debito cōſtaret publicū inſtrumētū ſed nō eſt dubium qꝺ ſi publicū inſtrm conſtaret qꝺ ꝓferretur alteri poſteriori habenti publicū inſtrumētū vt in regula qui prior cum materia. de reg. iur. in. vi. igitur idē eſt dicendū in caſu noſtro cum talis ſcriptura habeat vim publici inſtrumēti. ⁊ pro hoc eſt caſus in. d. l. ſcripturas. vbi in ſimili ſcriptura priuata trino teſte notata habet ex lege vim publici inſtrumēti. ⁊ ideo preualet publico inſtrumēto poſteriori ergo idē in ſcriptura librorum de qua agitur in caſu noſtro ꝓ hoc optime facit quod dicit Angel. in. l. ſi ſinita. §. ſi. ff. de dāno infec. ꝓ illū tex. vbi dicit ac ſi de ea re cautum fuiſſet ⁊c. Nā dicit qꝺ Bar. eo audiente notabat illū text. licet in littera nō ponat ꝙ ſi in aliqua ca ſtatutū dicit aliquē teneri ⁊ obligari per inde ac ſi fuiſſet ꝯfeſſus tenet eo modo eo ordine ⁊ vigore ad illud ꝙ ac ſi vere ꝯfeſſio emanaſſet vnde ſi ꝯfeſſio habet executionē paratam vel finiretur tempore vel nō poterat in iudicium deduci niſi obſeruata certa forma omnia hec in tali caſu ſunt ſeruāda que dicit eſſe notāda ad multa ⁊ hoc dictū ſequūtur ibi Paul. caſtr. Lud. roma. dicit eſſe not. quia dicta verba multū in ſtatutis ponuntur ⁊ allegat not. per gloſſ. in. d. l. ſacrilegū. ¶ Ex quibus ꝯcludo qꝺ habens hypothecā virtute librorum preferri debet poſteriori habēti publicū inſtrm non obſtāte qꝺ. d. l. ſcripturas. loquitur quādo quis fundat ſe in publico inſtrumento ⁊ hypothecaria ꝯtenta: nō aūt loquitur in eo in que facta eſt alienatio in quē eſt dñium trāſlatū prout eſt caſus noſter ꝓut determinat Barth. de Saly. in. d. l. ſcripturas. ⁊ alias vidi eiuſdē ſolēne ꝯſilium ſuper hoc cui ſe ſubſcripſerūt multi ſolennes doct. ¶ Secūdo cōtra premiſſam ꝯcluſionē arguo nā licet ſtatutū velit ꝙ bona ſint obligata ac ſi eſſent obligata ꝑ publicū inſtrm tamen hoc ſtatutū reſtringendū videt̄ reſpectu ipſius debitoris de quo loquitur ſtatutū cū dicit omnia bona ipſius debitoris intelligātur ⁊ ſint obligata per ipſos nō autem in preiudicium tertij maxime in quem facta eſt alienatio ⁊ poſſidet multiplici ratione. ¶ Primo ne detur materia fabricādi falſiꝫ in qua rōne fundata eſt. d. l. ſcripturas ¶ Scdo videmus in ſimili ꝙ ꝯfeſſio ceſſionarij pretiū ſibi ſolutū ſibi preiudicat tamē non preiudicat tertio ꝓut declarat not. Barto. in. l. per diuerſas. C. manda. ⁊ allegat plures doc. hoc tenere ⁊ ſe ꝯſuluiſſe ¶ Tertio qꝛ ſi ita interpretaremur ſtatutū induceret plura ſpecialia. primuꝫ qꝛ induceret hypothecam. ſecūdū qꝛ preferret̄ tertio habēti publicum inſtrumētū. ſtatutū autem ita interpretari debet qꝺ nō inducat plura ſpecialia. l. cum poſt. §. gener. ff. de iure dot. l. i. C. de do. ꝓmiſ. ⁊ ibi not. ¶ Quarto qꝛ ſtatutum dicit immediate valeant ⁊ executioni mandent̄ tanq̄ ſcripture priuate guarentigie ꝯtinētis. clarū aūt eſt qꝺ in ea parte in qua vult ſtatutū qꝺ executioni mādētur ſicut inſtrm guarentigiatū ſtatutū intelligi oꝫ cōtra ipſum debitorē ſeu heredes nō cōtra ſingularē ſucceſſorem ita ꝯcludit not. Bal. in. l. i. C. cōmunia de leg. ⁊ Bal. in. l. ſi. C. ſi aduerſus credito. ⁊ ita in ſimili in pacto executionis dicit Bart. in. l. creditores. C. de pig. igit̄ idē videbatur dicēdū in obligatione bonorum vt intelligeret̄ inducta reſpectu ꝑiudiciū debitoris nō aūt reſpectu tertij maxime ſingularis ſucceſſoris habētis publicū īſtrumētū: tū qꝛ precedētia ⁊ ſequētia videnī declarari. l. ſi ſeruus plurium in ſi. ⁊ l. q filiab⁹ in pn. ff. de leg. i. ⁊ qꝛ ſtatutū cōtinuato ſermone loquitur de obligatione ⁊ guarētigie executione: igitur iſta duo videntur eodē modo intelligēda: argu. l. qui nō militabat. §. lucio ff. de here. inſti. ⁊ l. ſi. §. cui dulcia. ff. de vino tritico oleoq; lega. ¶ Cōfirmatur qꝛ ex quo ſimul dicit ꝙ valeāt ⁊ executioni mandent̄. ⁊ ſic ſimul determināt videntur equalr̄ determinare in vtroq;. arg. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊. l. quānis. C. de impu. ⁊ aliis ſubſti. ¶ Sꝫ tū ꝓmiſſis nō obſtātibus contrariū ꝯſultū reperio ꝑ preſtātiſſimos doc. optime iudiciū ⁊ ꝯſcientie do. Joannem Petrucciū de peru. in ſuo cōſilio qꝺ incip. Cona hoc ex multis q̄ poſſent dici. ⁊ dominum Benedictū caprā etiā de peruſio qui ſe illi cōſilio ſubſcripſit. mouetur do. Joā. ſ primis qꝛ ſtatutū gn̄aliter loquit̄ tā reſpectu debitoris quā reſpectu tertij. igitur nō oꝫ reſtringi ſed gn̄aliter intelligi. l. i. §. ⁊ gn̄aliter. ff. de leg. ꝓſtan. ¶ Secundo qꝛ dictū ſtatutū dum loquitur de obligatione bonorum nō pōt recte intelligi niſi ſimpliciter reſpectu oīs effectus reſultantis ex ipſa obligatione bonorum tanq̄ ipſa obligatio bonorum facta eſſet ꝑ ipſos debitores prout dicit ſtatutū vbi dicit ⁊ omnia bona intelligātur ⁊ ſint obligata per ipſos. ¶ Confirmo hoc fundamentum ponderādo verbū per ipſos qꝺ verbū ſignificat qꝺ. idē ſit ac ſi eſſemus in hypotheca cōuentionali procedente ex pacto ergo ſicut illa ꝓualeret contra tertiū poſſeſſorē ita ⁊ iſta q̄ illi eſt aſſimilata ꝑ no. i. d. l. ſacrilegū. ⁊ alia. ſ. plene adducta. ¶ Confirmo etiā qꝛ ſtatutū equiparat hāc hypothecā hypothece ꝯuētionali in publico inſtro cōtentā ergo ois virtus hypothece contēta in publico inſtro ad quā ſit equiparatio cenſetur trāſfuſa in hāc equiparatā iuxta plene not. ꝑ Jaco. de are. Bart. ⁊ Moder. in. l. i. ff. de leg. i. ¶ Tertio mouet̄ qꝛ rō motiua ſtatuti locū habet etiā in reb⁹ alienatis in tertiū. induxit enim ſtatutū talē obligationē qꝛ voluit ꝓuidere indēnitati creditorum ſicut in multis aliis facit dictum ſtatutū aduerſus debitores ne debitores aliquando habeāt creditores deludere. ⁊ ſic principalis intētio ſtatuti fuit ꝓuidere reſpectu tertij in quē facta eſt alienatio inducēdo obligationē bonorum. in primis aūt ad intētionē recurrendū eſt. l. cum mulier ff. ſol. mat. ⁊ in. c. ꝓterea. ⁊ in. c. intelligētia. extra de verbo. ſigni. ¶ Quarto ⁊ vltimo qꝛ nō fuiſſet opus reſpectu ꝑiudiciū debitoris inducere talē obligationē cū ſola actiōe perſonali poſſet eſſe ſibi cōſulēt ꝯ debitorē ꝑ id qꝺ habet̄ in. l. a diuo pio. §. in venditione. ⁊ in. §. ſi ſup rebus. ff. de re iudi. vñ ſtatutū voluit ꝓuidere ne ſi bona debitoris transferent̄ in alios vel debitor alteri bona obligaret creditor remāeret deluſus. vnde dicit ꝙ veritas eſt aperta ꝙ etiā reſpectu preiudiciū tertij inducit̄ talis hypotheca ⁊ ex ꝓdictis dicit ꝙ ptꝫ rñſio ad obiecta. ¶ Sed ego particulariter rñdeo ⁊ ad primū dico ꝙ qñ apparet aliq̄ debitor in libro alicuius ſtatutū nō ſuſpicat̄ de fraude ſicut. l. de ſcriptura priuata in. d. l. ſcripturas. ⁊ rō qꝛ in illa facilius poteſt cōmitti. nā hodie poſſumus ſcribere vnā ſcripturam ⁊ apponere diem prioris tēporis: ſed hec nō ita de facili in libris cōmitti pōt cuꝫ ſingulis diebus geſta ⁊ accepta ⁊ data ſcribant̄ imo difficile eſt hoc fieri poſſe quin peritus in ſcripturis hoc perciperet vnde ex diuerſis non ſit illatio. l. papinianus exuli. ff. de mino. ⁊ ideo forte ſtatutū libris ⁊ nō aliis priuatis ſcripturis priuilegium dedit. ¶ Ad ſecundum reſpōdeo eodē modo ꝙ lex habet in odio ceſſionis ⁊ ſuſpicatur de fraude vnde habet ſolā cōfeſſionē debitoris ſuſpectā vt habetur. l. d. l. per diuerſas ſecus in caſu noſtro quia nō habet ſcripturas librorum pro ſuſpectis ſed pro valde approbatis cū velit ꝙ habeāt eandem vim quā habēt publica inſtrumēta guarētigiata. ¶ Nō obſtat tertiū qꝛ illa regula eſt vera qñ oriuntur ex eodē fonte ſecus ſi vnum poſt aliud ſucceſſiue prout eſt caſus in l. ſingularia. ff. ſi cer. pete. ⁊ ita declarat Barth. de Salyce. in. d. l. i. C. de dotis ꝓmiſ. ⁊ Bar. in. l. ſi is qui pro emptore. iuxta ſin. ff. de vſucap. ⁊ ita eſt in caſu noſtro quia ſtatuens vult quod talis ſcriptura habeat eam vim quam habet hypotheca conuentionalis in publico inſtrumēto. ⁊ hoc eſt ſpeciale quod ſtatutum inducit ex quo ſpecialiter ſuccedit ꝙ ſicut conuentionalis in publico inſtrumento preiudicaret tertio ita ⁊ iſta. ¶ Ad vltimū reſpōdeo fatēdo qꝺ guarentigia non exerceretur cōtra ſingularē ſucceſſorem tū nō ſequit̄ ꝙ hypotheca non noceat qꝛ ſtatutū ſeparatim hoc diſponit. ¶ Prio enī diſponit ꝙ tales ſcripture ſint vt publica inſtrumēta. ¶ Scdo qꝺ oīa bona debitoris ſint obligata. ¶ Tertio qꝺ habeāt executionē vnde licet reſpectu huius tertij ſtatutū non loquatur reſpectu tertij ſingularis ſucceſſoris iſtud eſt ex eo quia obligatio perſonalis nō ſequitur fundum vt dicit Bal. in. d. l. i. C. cōmunia de lega. vnde ratio ſubiecte materie hoc ſuadet ſecus in precedēti. c. in quo inducit obligationem bonorū quia de eius natura eſt qꝺ res obligata trāſeat cum onere in ſingularem ſucceſſorem. l. diſtractis. ⁊ l. debitorem. C. de pigno. vnde ratio ſubiecte materie ſuadet ꝙ illud capitulū ſtatuti intelligatur etiam reſpectu preiudiciū tertij. ⁊ maxime ꝓpter ſimilitudinē ⁊ equiparationē quas facit ſtatutū per rōnes quas. ſ. adduxi. et ſic ſunt vere ⁊ ſufficienter ſublata cōtraria. ¶ Tertio principaliter in caſu noſtro arguo. nā videt̄ qꝺ hypotheca inducta ꝑ ſtatutū non habeat locū vel nō habeat beneficiū prelationis niſi a die quo talis ſcriptura eſt approbata ⁊ autēticata per iudicem ꝓut ſtatuta requirūt ⁊ ratio videtur eſſe: qꝛ ante approbationē libri eſt priuata ſcriptura ſine aliqua iuris ſolēnitate: igit̄ nō videtur preferenda publica per not. in. d. l. ſcripturas. ſecus autem poſtq̄ eſt autentica. ad hoc qꝺ ponit Joā. an. in addi. Specu. in titu. de inſtru. edi. in. §. nunc dicēdum reſtat. in magna addi. in verſi. eſt. ⁊ quartū ſupplementū. ſed in caſu noſtro alienatio facta eſt anteq̄ ſcriptura eſſet autētica ⁊ approbata igitur ⁊c. ¶ Sed ad hoc fundamētū reſpōdet prefatus inſignis doctor in dicto cōſil. dicens qꝺ nō eſt verū: qꝛ verba intelligi debent ſecūdū tempus cui adiiciuntur. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxa. ⁊ in. l. ſciendum. §. ſi. ff. qui ſatiſ. cogan. vnde cum dictum ſtatutuꝫ loquatur referēdo ſe ad primum pactū ſcripture debiti. ⁊ tunc incipit hypotheca ⁊ licet ad ſidē autenticā habēdā requiratur qꝺ ſumpt⁹ extrahat̄ iudicis autoritate tū autēticat̄ referēdo ſe ad tēpus negociū geſti ſicut dicimus in exēplo extracto autoritate iudicis nā quis dubitat quod autēticatur inſtrumētum ſicut tēpore actus geſti. quidā enim ſunt ſolennitates que debent interuenire poſt

actum

actum vt dicit Bar.in.l.j.ff.de teſtamentis ⁊ tñ ſolẽnizant actuꝫ
validãdo ſm ipſe actus geſti.vt in iurib⁹ p Bar. allegatis pꝫ ĕt i
negocio noſtro ratihabitione.l.ſi pupilli.§.itẽ queritur.ff. de ne.
geſtis verba ſunt pſati doc.cuius rõnes cõfirmo.nã ſi ſcri:ſcri
ptura trino teſte notata ante recognitionẽ partis ⁊ teſtiũ di pri
uata ⁊ non facit plenã fidẽ ſm Barto.in auf.⁊ ſi ꝯtra.C.de fide
iſtr.⁊ bar.de ſaly.⁊ moder.i.l.admonẽdi.ff.d iureiu.⁊ tñ talis ſcri
ptura habito reſpectu ad tempus cõfecte ſcripture preualet pu
blico inſtrumento ſi poſtea pars ⁊ teſtes recognoſcunt corã ſub
ſcriptiões prout hř in.d.l.ſcripturas.nã anteſcriptio ⁊ approba-
tio nõ eſt aliud niſi declaratio ſcripture ꝙ in ea ꝯtineat veritatẽ
eoꝝ q̃ continenř in ſcriptura.⁊ ſic ĕt reſpectu tẽporis in ea cõtẽti.
declaratio aũt nõ inducit aliquid de nouo ſed magis inducitꝫ
oſtẽdit ⁊ demõſtrat.⁊ ideo ſemp trahiř retro ad tps facta diſpo
ſitione ſm Bar.in.l.oẽs populi.in.v.q.prin.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ tra
ditur in.l.heredes palã.§.ſi qs poſt.ff.de teſta.⁊ p gl.in.c.cum tu.
extra de vſur.facit qd tradit Jo.an.in additio.Specu.in titu.de
teſte.§.nunc dicendũ ver.hoc etiã no.¶ Cõfirmo alia rõne:nã vt
dictum eſt ſtatutũ eſt factũ i fauorẽ creditoꝝ:⁊ ad obuiãdũ frau
dibus ne poſtq̃ debita ꝯtraxerint de quibus apparent publica in
ſtrumẽta poſſint alienando vel obligando debitores in libris de
ſcriptos fraudare.ſi aũt diceremus attendi tps approbatiõis de
facili interim fraudes cõmitti poſſent ⁊ ſic fieri poſſet diſpoſitio
eluſoria ꝓpter qd etiam dicta interpretatio non eſt bona p id ꝙ
habetur in.l.nõ dubiũ.C.de legi.⁊ in.l.ſꝫ ⁊ in.l.§.mutui.ff.ad ma-
cedo.⁊ no.do.Ant.i.c.ſi.de ꝯſuetu.¶ Quinto dixit no.do. Ant.
in ſua diſputatione que incipit Bononienſis ad finẽ tertij dubij
4 †etiam in materia penali fit extenſio.niſi ſi nõ fieret interptatio
legi magna plaga inferreř.allegat gl.in.c. quãq̃ de vſuris. in. vi.
pro qua dicit eſſe caſum in.l.j.§.pecuniam.ff.de calũ.¶ Poſtre-
mo omnia ſuperiora cõfirmo rõne ſi ſtatutũ vult ꝙ tales ſcriptu
re ſint publica iſtrumẽta.igiř in ꝯſequẽtiã vult ꝙ talis hypothe
ca prior tẽpore pferař poſteriori iuxta regulã.l.q prior.q: hoc ve
nit conſecutiue ad primũ.⁊ ſic diſpoſitio ſuper primo extẽditur
ad hoc ſcdm.⁊ ita decidit do.Ant.in.d.c. ſi .de cõſue. in q̃rta fal.
allegat no.in.c.cuꝫ in cunctis.de electio. ¶ Cõfirmař nã lex fingit
hypothecã ac ſi ex cõuentiõe fuiſſet inducta p publicũ inſtrumẽ
tum igiř virtute interpretatiõis paſſiue leges loquẽtes de hypo
theca contenta in publico inſtrumẽto verificari debent i iſta.ca
ſus eſt ⁊ ibi Bar.⁊ doc in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad.l.fal.¶ Ex qui-
bus pꝫ ꝙ dicta hypotheca pualet etiã ꝯ tertiũ etiaꝫ habentẽ pu
blicũ inſtrumentũ a tpe cõfecte ſcripture librorũ.¶ Poſtremo
ex alio capite oſtendi vř ꝙ dictũ ſtatutum locũ non habeat in ca
ſu noſtro ⁊ ad ꝓbationẽ pſuppono ꝙ ſtatutum vult bona eorũ
eſſe obligata qui ſcribũt aliquẽ creditorẽ in libro ſuo ita probat
ſtatutũ dum dicit ab eo cuius ſint ipſi libri quod genitiuũ cuius
videtur dominiũ ſignificare.l.ſeruũ tituj.ff.mãda.l.ij.§.in locũ.ff.
de religio.⁊ ſump tibus fune.tradunt Barto.⁊ moder.in rubri.
ff.de noui operis nuncia.⁊ ſic vř loq de ſcribẽte in libris ſuis.hoc
preſuppoſito arguitur.ſtatuta intelligi debent in caſu vero ⁊ nõ
in caſu ficto maxime exorbitantia.put vř ſtatutũ de quo agimus
l.iij.§.hec verba.⁊ ibi Barto.⁊ alij.ff.de neg.geſt.⁊ in.l.j.§.hoc in
terdictum.⁊ ibi Bar.ff.de fonte.⁊ p Bar.in.l.oẽs populi.in.vi.q.
princ.ff.de iuſti.⁊ iure.ſed in caſu noſtro nõ poteſt dici ꝙ Pau.
ſcripſerit in libris ſuis vere ſed tantum ficte igitur ⁊c.¶ Minor ꝓ
batur quia Pau.ſcripſit in libris ſocietatis ⁊ ſic in libris cõmu
nibus ſibi cũ aliis.id aũt qd eſt cõe inter me ⁊ aliũ nõ videř pro
prie dici poſſe meũ ſed ficte.vt voluit gl.in.l.id qd noſtrũ.ff.de re
gu.iur.⁊ Barto.in.l.ſerui elec.§.labeo.ff.de leg.j.ex quo ſequi vi-
detur ꝙ ſtatutũ loquiř de ſcribente in libris nõ habet locum in
ſcribente in libris ficte ſuis.¶ Sed ad hoc fundamentũ aliter
5 pliciter reſpõdeo ꝙ †imo illud qd cõe eſt dicitur proprie meum
ita tenet Alberi.de roſate in prima parte ſtatutorũ qõne.cxxxij.
incipiẽ.item quero an ſtatutũ habeat locum.⁊ Nicola.de neapo
li in.d.§.labeo p tex.in.l.illud.ff.de ritu nuptia.⁊ iſtaꝫ partẽ tenet
inſignis doctor Aretinus in.d.§.labeo inducẽdo tex.in.d.l.illud
q: lꝫ primo ſm ſententiam alterius iuriſcõſulti dicat ꝙ res cõis
ꝓprie nõ poſſit dici noſtra in fi.tñ recedẽdo a ſnia illius iuriſcon
ſulti dicit non poſſe negari rem eſſe noſtraꝫ .ſed hoc poſſet nega
ri ſi ficte eſſet noſtra:q: imo negari poſſet ex ꝓprietate ſermonis
vñ ibi corrigi videř dictũ primi iuriſconſulti.⁊ iſta opi.probatur
in.l.recte dicimus.ff.de verbo.ſigni.⁊ in.l.pupillus.§.ſi.eo.ti.⁊ in
l.communis libertus.ff.de in ius vocando.vbi etiam in materia
penali appellatione liberti mei venit libertus communis.ad idẽ
adducit tex.l.l.de pupillo.§.qui nũciat.ff.de noui ope. nũcia .vbi
dicitur ꝙ qui nunciat nouum opus in tota re hoc ipſum expri-
mere dꝫ.ergo ſequitur ꝙ alis nunciatio eſſet obſcura.⁊ hanc opi
nionem ipſe probat ſubtili ratione ſm eum.nã conditio que ap-
ponitur volũtate teſtatoris impleri dꝫ in forma ſpecifica .vñ nõ
põt impleri per equipollens vel per caſum fictum.l.meuius.⁊.l.

qui heredi.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊ declarat Bar.in.l.gallus.§.⁊ qd
ſi tantum.ff.de libe.⁊ poſth.ſed iſta cõditio ſi meus erit.appoſi-
ta ſeruo inſtituto maxime cuꝫ communis non eſt neceſſaria ſed
voluntaria vt patet ex no.in.l.iij.in prin.⁊.l.quotiens.§.ſi ſeruus.
ff.de here.inſt.tamẽ verificatur ⁊ impletur ſi tempore mortis ſer-
uus nõ ſit totus meus ſed communis caſus eſt in.l.ij.ꝯ.allegata.
de cõditio.inſti.ergo datur intelligi ꝙ de ꝓprietate ſermonis et
non per fictionem res communis dr mea.⁊ ſi vř dici poſſe qd de
proprietate ſermonis commune meũ dici poſſit ⁊ ꝯſequenter qd
tale ſtatutum verificetur in illo qui ſcripſit aliquẽ creditorem in
libro communi ſocietatis.¶ Secundo ego reſpondeo quod cũ
Pau.eſſet gubernator ⁊ liber communis deſtinatus eſſet vt ibi
ſcriberet qd ſcribendo ad vſum deſtinatũ dici poterat ſcribere
in libro ſuo:q: quo ad diſpoſitionem etiam totius quo ad vſum
deſtinatum qd commune eſt meuꝫ dicere poſſum.l.in tantũ.§.in
cõmune.ff.de rerum diui.⁊ notat Bart.⁊ doct.ſequunř in.l.ſerui
elec.§.labeo.ff.de leg.j.traditur in.l.ſabinus.ff.communi diui.et
lꝫ nõ proprie diceretur meum ꝙ commune eſt:tamẽ iuris cẽſura
meũ dicitur ⁊ diſpoſitio que hꝫ locuꝫ in re mea locũ habet in re
cõi dicto caſu.Quis enim res cõmunis ſit tamen negare nõ poſ-
ſum rem meam eſſe vt dicit tex.no.in.d.l.illud.ff.de ritu nupt.vñ
iuriſconſultus ibi etiã in materia exorbitãti vult ꝙ lex loquens
in liberta mea verificetur etiam in liberta communi.⁊ ideo di-
cit Bal.in.l.j.C.qui teſtamenta facere poſſunt.ꝙ ſi ſtatutum gra
ui pena punit offendentẽ me in domo mea locũ habet in oſten-
dẽte me in domo communi q: dicitur mea.⁊ ſequuntur ibi An
ge.⁊ Pau.de caſt.⁊ Bal.in.d.l.illud.⁊ Pau.de ca.in.d.§.labeo.⁊
eſt communis opi.⁊ licet Bal.hoc limitet niſi haberem domum
communem cum offendente tamen illud eſt quando ego allego
rem meã ⁊ alius vult ſe defendere ꝙ eſt etiã ſua ⁊ ſic qd nõ eſt ſim
pliciter mea ſed in caſu noſtro eſt diuerſus caſus:q: ille q habet
rem communem non allegat reꝫ ſuam pro ſuo fundamento ſed
allegat rem eſſe alterius cum quo eſt communis et in hoc facit
fundamentum.vnde ſi hoc qd habeo in communionem poſſum
allegare in mei commodo contra aliũ in queſtione Bal.non dꝫ
mihi nocere ſi allego rem eſſe alterius ⁊ in eo qd partem habeaꝫ
nullum faciã fundamentum.arg.l.ꝙ fauore.C.de legi.⁊ in.l.iij.§.
ſi emancipatus.⁊ ibi Bar.ff.de bo.poſ.ꝯtra tabu.⁊ ſic ex doctri-
na Bal.communiter approbata deciditur caſus noſter ni fallor.
¶ Secundo reſpondeo conſiderando rationeꝫ quare ſtatutum
vltra hoc ꝙ quis ſit ſcriptus creditor manu debitoris requirit
ꝙ etiã debitor ſcripſerit in libro ſuo.nã ſola ratio dominij nõ vi
detur eſſe illa.ponantur enim duo caſus ¶ Primus qd aliquis
a capite vſq̃ ad finem tenuerit vnũ librum et totum ſcripſit qui
quo ad proprietatẽ erat alienus: quoniam ſcriptura cedit char
te in.§.litere inſti.de rerũ diui.⁊ ſemp illũ habuit apud ſe ſi intel
ligamus ꝙ eius debeat eſſe liber reſpectu dñij chartaruꝫ ſtatutũ
non habebit locuꝫ. ¶ Scds caſus ꝙ liber ſit meus reſpectu dñij
chartarũ ⁊ tamẽ ſemp fuerit apud aliũ qui ſemper in eo ſcripſe-
rit tamen in eo reperiatur aliqua partita manu mea in qua ſfa-
ciam me debitorẽ alteri⁹ certe ſtatutũ locũ habet:q: apparet par
tita manu mea in libro meo ⁊ tamen vtriuſ ratio oſtendit ꝙ fo-
tius deberet ꝓbare cõtra me partita manu mea in primo caſu:
q: minor eſt ſuſpitio falſi teſtis ex quo p me liber ſemp fuit reten
tus nec potuit ita de facili falſitas cõmitti in libro quẽ habebã
penes me ⁊ cõtinuo illum videbam ⁊ in illo ſcribebam.vnde ar
bitror ſtatutum intellexiſſe de eo qui ſcribit in libro ipſi⁹, hoc eſt
in libro retento ⁊ ſcripto per ipſum nõ in libro eius reſpectu do
minij chartarũ q: tale oſtium nullam remouet ſuſpicioneꝫ falſi-
tatis quam iura in hac materia conſiderant vt.l.exemplo.cũ ma
teria.C.de proba.⁊ ſic de libro eius in ſcribendo per eum retento
ſicut in ſimili dicit gloſſ.de quo ragaꝫij ⁊ fundo coloni.in.l.ij.in
prin.ff.de origi.iuris ⁊ p Bar.⁊ doc.iste in rubri.ff.de noui ope.
nuncia.¶ Ex quibus patet ꝙ ſtatutum ⁊ eius intentio verificã
tur in caſu noſtro ad quam intentionem prius recurrendũ eſt
vt in.l.cũ mulier.ff.ſolu.matr.⁊ in.c.intelligentia.⁊ in.c.preterea.
extra de verbo.ſignifi.¶ Quarto ⁊ vltimo reſpondeo quod ad
minus eadem ſeu ſimilis ratio eſt in caſu vt ex dictis in precedẽ
6 ti reſponſione patet:quinimo maior ratio eſt † in caſu noſtro
quoniam licet libris rationum non credatur in fauorem ſcribẽ
tis:vt in.d.l.exemplo perniciosum.⁊ per Bartol.in.l.admonen-
di.ff.de iureiuran.tamen ſcripturis ſociorum inter ſocios in fa-
uorem etiam ſcribentium creditur in his que ſunt veriſimilia li-
cet hoc totum relinquantur arbitrio iudicis ſecundum Nicol.de
mata.cuius opi.refert et ſequitur Bal.in rub.C.de fide inſtru.in
xiij.col.in ver.ſequitur videre de ſcriptis ſociorum.vnde cũ ma-
ior ratio vel ſaltem ſimilis ſit in caſu noſtro et res communis ad
minus largo modo dici poſſit ſua etiam in materia exorbitanti
extenditur ſtatutum ad iſtum caſum qui comprehendi poteſt la
to ſumpto vocabulo.arg.glo.in c.j.in verbo digatur.de electio.

⁊ gl. in aut. vt bi q ob. bab. ſe pbi. reo mi. §. j. ⁊ eſt tex. in. l. ſi filiū ba- beo. ff. ad mace. ¶ Quinimo dici pōt qḋ ex ſola ſimilitudine ra- tionis poteſt fieri extēſio lʒ caſus etiā impropꝛie nō cōprebende- ret etiā in materia exoꝛbitāti qꝛ ſumus in materia fauoꝛabili inducta ob publicā vtilitatē p id qḋ babeť in. l. illud. cū gl. C. de ſac. ſan. ec. ⁊ p Bar. in. l. ſi cōſtante in prin. ff. ſo. ma. ⁊ Jmo. late in l. ſi vero. §. de viro. qḋ autem materia ſit fauoꝛabilis ob publicā vtilitatem oſtēditur qꝛ tale ſtatutum in omnibus ſuis partibus apparet factū in fauorē mercatoꝝ vt artes ſecurius exerceri poſ ſint ⁊ nō poſſint mercatores fraudari. nulla autem alia ratio col ligi pōt ideo illa bꝫ pro expꝛeſſa. l. nominatim. ff. de lib. ⁊ poſtb. l. quamuis cū gl. C. de fideicō. p Bal. in. l. maximū vitiū. C. de lib. prete. ſtatuta aūt per q̄ pꝛuideť ipſis mercatoꝛib⁹ ⁊ artib⁹ vt me- lius artes exerceanť ptinēt ad ſtatutū ciuitatis ⁊ bonū publicū ſm̄ Barto. in. l. ambitioſa. ff. de decre. ab or. faci. in illa queſtione verū babētes arbitrium qḋ pecunia veniat in cōi poſſint ſtatue- re ꝙ ſummatim ius reddať mercatoꝛibus bene facit tex. in. l. ij. ff. de nūdi. ptꝫ etiā qḋ ſtatuentes pceſſerunt principaliter fauendo mercatoꝛibus ⁊ artificibus ex quo voluerū t qḋ ſtatutū predictū babeat locū etiā in preteritis ꝫtra regulā de qua in. c. fin. extra de cōſti. ⁊ per Bart. late in. l. omnes populi. de iuſti. ⁊ iur. in. v. q̄ōne prin. ¶ Ex quibus omnibus intrepide cōcludo qḋ dictum ſtatu tū vēdicat ſibi locū in caſu noſtro lʒ liber de quo agimus eſſet cō munis inter ſcribentes ⁊ ſocios creditores ⁊ pro certo nemo ſani capitis contra aſſereret ⁊ iſta vltimo loco dicta bene faciūt pro bis que ſupꝛa dicta ſunt in alijs difficultatibus ⁊ bec de iſta diffi cultate dicta ſufficiāt. ¶ Circa aliā difficultatē nūqd dn̄a Coſa vxoꝛ Laurētij poſſit dictā executionē impedire ſi pꝛocedatur ad executionem nō inſiſtēdo in verbis concludo ꝙ ſi dicta domina Coſa in quā ſunt trāſlata dicta bona per laudū ſciuit ⁊ ita pꝛo- beť cauſam datā inſolutū agitari ꝫtra Laurentiū ei⁹ virū ⁊ do-
7 minā Sādrā cū qua cām babebat ꝛ ſemp tacuit idē ſciuit ſnīaꝫ dationis in ſolutum latam ⁊ nō appellauit talis ſnīa ſibi in boc pꝛeiudicat vt nō poſſit dicte ſnīe executionē īpedere lʒ ſi ignoraſ- ſet poſſet executionē impedire. iſta glo. not. Jnno. in. c. cum ſuper ad ſi. extra de re iud. in gl. ſup verbo appellatiōis. vbi dicit quod quādo talis q erat in poſſeſſiōe terrē ignoraūit cām agi ſi cōpa- ret ad impediendā executionē ſnīa nō eſt mandanda executioni. ar. l. ſi. C. ſi p vim vel alio modo. ſi vero ſciuit ⁊ nō appellauit man dabiť ſnīa executioni. arg. l. ſepe. ff. de re iu. ⁊ c. quāuis. extra de re iudi. ⁊ ſic Jnn. decidit in terminis q̄ōnis noſtre cuius opinionē ſequiť ibi Jo. an. ſup tex. in dicto verbo. appellatio. vbi ſimplici- ter recitat glo. Jnn. ⁊ eā ſequitur. idem tʒ do. Anto. in. v. q. in. §. ⁊ tū. caſu: idē Car. in prima oppoſitione idē ſentit ibi Bal. dū dicit in ver. itē cōſidera an iſti cōtradictori ⁊ idē in effectu tʒ do. Abb. qn̄ ſumus in tertio ad quē principaliter pertinet defenſio put eſt in caſu nr̄o qḋ no. in. d. l. ſepe. ⁊ idē Jo. de imo. l. i. a ſnīa in prin. ff. de ap. ⁊ do. Alex. in. l. a diuo pio. §. ſi ſup reb⁹. ff. de re iudi. col. xvj. vbi dicit bāc eſſe cōem opinionē a qua in iudicando non eſt rece dendum. ¶ Ex quibus cōcludo qḋ ſi dn̄a Coſa ſciuit cauſam da tionis inſolutū agitari ⁊ ſnīaꝫ latā a qua nō appellauit qḋ eius cōtradictione nō obſtāte pcedi pōt ad executionem. ¶ Poſtre- mo ſiue agatur bypothecaria cōtra dn̄am Coſam ſiue procedať executiue arbitroꝛ qḋ dn̄a Coſa nō poſſit retinere dicta bona p iura ſibi ſententia reſeruato dn̄e Sandre etiam tranſlato in domi- nam Coſam: qꝛ iura ex quo dn̄e Sandre competebat actio pſonalia cōtra Joānē virtute ſnīe in dn̄am Coſam nō potuerūt transfer- ri niſi iura vtilia directa vō remāſerunt apud dn̄am Sandrā ⁊ ſic per ſolutionē factā do. Sādre anteꝙ aliqd ſolueret do. Coſe ⁊ anteꝙ denūciaret qḋ do. Sandre nibil ſolueret talia iura fuerūt extincta ⁊ ſublata. caſus eſt ſingularis in. l. iij. C. de nouatio. ⁊ pꝛo- batur in. l. nomē. C. q̄ res pig. obli. poſſunt. ⁊ de materia plene in. l. ſi cum emptoꝛe. ff. de pac. Laus deo.

¶ Conſilium. ccxlj.

1 ¶ Legitima filie monialis quanta ſit.
2 Statuta an patrocinanť eccleſijs ⁊ eccleſiaſticis perſonis.
3 Statuta cōtra libertatem eccleſiaſticam eſſe que dicantur.
4 Mulier rapta an poſſit nubere raptori.
5 Foꝛenſes an gaudeant beneficio ſtatutoꝛum.
6 Portio filie monialis excluſe a ſtatuto an applicet fratri vtriꝙ coniūcto: an vterino tantum.
7 Radice infecta omnia ſequētia ab ea corrupta cenſentur.
8 Dotis loco ſuccedit id qḋ dať mulieri ingredienti religionem.
9 Statutū diſponēs qḋ extantibus maſculis femine nō ſuccedant quomodo intelligatur.
10 Lucrum applicať illi cuius cōtemplatione remouetur.
11 Alienare in certa perſonam pꝛobibitus videtur etiam pꝛobibitus actum facere ex quo ſequať alienatio ex diſpoſitione legis.
12 Frater ab excluſa ſoroꝛe admittatur ad partem ſoroꝛis.
13 Perſona que nō admittitur ad partem nō facit partem.
14 Promittens vendere ad certum tempus an ſluxo tempoꝛe ſit li beratus ⁊ quid ſi pꝛomittat reuendere.
15 Confeſſio facta a perſona pꝛobibita non valet.
16 Jta quod: dictio: quid importet.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectus. ¶ Circa primā difficultatem quanta ſit portio dicte filie monialis cō ſultatio eſt ſubtilis ⁊ reducitur ad duo puncta que ſunt apud me noua ⁊ ſubtilia. vnde pro clarioꝛi inueſtigatiōe in primis pre
1 mitto quod ꝛ circūſcripta de iure municipali cenſetur legitima dicte monialis fuiſſe tertia protio quarte portionis bonoꝛū do mine Angele eius matris cum quatuoꝛ extā filij remanſerint de ducto ere alieno ⁊ funeris impenſis vt in. l. papinianus. §. quin- ta inuita aut. nouiſſima. C. de inof. te. nec dicta portio legitime di citur alterata ex eo qꝛ fuerit effecta monialis vt eſt caſus in. l. deo nobis. C. de epiſ. ⁊ cle. idē ſi eſſemus in terminis ſtatuti poſiti ſub rub. quod mulieres non babentes filios ante reformationem cō ditā de anno. M. cccclxij. que incip. itē pꝛouiderūt ⁊ ordinarūt ⁊ res fuiſſet clara: quia legitima omnium filioꝛum fuiſſet dodrās ⁊ ſic tres quarte bereditatis ⁊ cōſequēter q̄rta portio triū quar tarū fuiſſet legitima augmentata per ſtatutū adeo quod nō po tuiſſet tolli etiā diſponendo ad pias cauſas pꝛout conſuluit Fe de. de ſenis quem refert ⁊ ſequiť Dn̄icus de ſancto Gemi. in. c. ſi. de immu. eccle. li. vi. ⁊ Bald. in ſuo conſi. qḋ incipit in xp̄i nomi ne amen. in q̄ōne q̄ queriť. ⁊ Bal. in alio conſi. qḋ incipit in no- mine dn̄i amen. viſis actis ⁊ actitatis. idē conſuluit Joā. cald. in cōſi. xx. in ti. de cōſtitu. ⁊ Pe. de anch. cōſi. xxiij. incipiē. vſ pria fa- cie dicendū. ⁊ ita etiā cōſuluit do. Abb. conſi. lxiij. incip. ſtāte qua dā cōſtitutione. ⁊ ſm̄ banc partem reperio relatum dn̄m Card. cōſuluiſſe in cōſilio qḋ incipit ſtatuit ciuitas vtēbrenſis moneť per dd. per eum in repetitione. c. perpendimus. extra de ſenten. ⁊ excom. vbi in ſimili ſtatuto conſuluit qḋ ex ea potuit ſtatui vt bona apud filios conſeruarentur etiā in pꝛeiudiciū eccleſiarū. arg. c. quicunꝙ. xvi. q. iiij. facit qḋ not. Bal. in. l. j. in. v. col. verſi. vlteri⁹ quero. C. de ſacroſan. eccle. pꝛedictis obſtaret qḋ dicta filia de q̄ agimus eſſet monialis. nam licet Pe. de anch. in repe. c. canonū ſtatuta. de conſti. in. xij. q. ver. bic etiam quero vtrū ſtatuta gene
2 ralia. velit quod ꝛ ſtatuta generaliter loquentia quantumcūꝙ fa uoꝛabilia niſi per eccleſiam appꝛobata non patrocinentur eccle ſijs ⁊ perſonis eccleſiaſticis per tex. in. c. eccleſia ſancte Marie de conſti. ⁊ per no p Jo. an. in. c. j. extra de no. ope. nūc. bene faciunt no. l. c. ſi. extra de ſolu. ⁊ idē tenet ſolēnis doctoꝛ do. Mattbe⁹ de matbeſillanis no. cxj. incip. no. vnā ſacroſam vtilemꝙ doctrinā vnde dicit qḋ ſtante ſtatuto Boſſ. qḋ exiſtentib⁹ agnatis vſꝙ ad quartum gradū filia femina nō ſuccedit nō potuerunt agnati clerici boc ſtatuto vti. ⁊ banc opinionem attentat Jo. de imo. in d. c. eccleſia ſancte Marie. ⁊ Lud. ro. ſing. cccci. incip. babeo caſū in facto. tū dicta opi. cōis non teneť. contrarium eīn decidit bal. in. l. cunctos populos. C. de ſum. tri. ⁊ fide catbo. col. xi. verſi. ſed vl terius querit. vbi cōcludit quod ſtatuta generaliter loquentia i cludunt clericos incluſione fauoꝛabili. ⁊ ideo dicit quod ſi ſtatu tum dicit quod ſtātibus maſculis filijs filia femina non ſucce- dat includunť filij clerici ⁊ mona. arg. c. dilecti. de fo. compe. vbi boc idem tenet do. Abb. ⁊ in. c. ſi is adiutoꝛiū. x. di. vbi boc idem tenet do. Abb. Mod. ⁊ ita etiā latiſſime cōſuluit Joā. de ligna. quod conſilium ponit Lapp⁹ ſua allegatio. cvij. ⁊ boc ſequūtur do. Ant. ⁊ d. Abb. contra Moder. in. c. quod clericis. extra de fo. compe. ⁊ do. Abb. in repe. c. eccleſia ſancte Marie. colū. xxxi. ver. ſecundus caſus. ⁊ vtrobique vide reſpōſiones ad dictum. c. eccle- ſia ſancte Marie. ad idem tex. ⁊ ibi do. Abbas in. c. conſitu. de reſtitu. in integ. idem tenet Cardi. in repe. c. perpendimus. extra de ſenten. excōmu. ver. ſed quero quid ſi conſtitutio ⁊ quia iſta eſt cōmunis opi. ⁊ communiter obſeruatur idcirco ſuper boc vlte- rius non inſiſto: ſed cōcludo qḋ virtute dicti ſtatuti portio dicte monialis fuiſſet quarta pars trium quartarū. Quibus p̄miſſis ſtat in caſu noſtro difficultas nunquid dictum ſtatutū quod in cipit pꝛouiderūt ⁊ oꝛdinarūt afficiat dictam filiam monialem ex quo non eſt ſuppoſita iuriſdictioni ſtatuentium ⁊ nō cōfert ad grauedines neꝙ erat ſuppoſita tempoꝛe dicti ſtatuti conditi ⁊ ſic remanet in diſpoſitione iuris cōmunis ⁊ per conſequēs eius legitima portio ſit tertia pars quarte partis. an vero nō afficiat ⁊ ſic ſumus in terminis dicti primi ſtatuti. ⁊ in bac difficultate quantū ad ppoſitā materiā cōſiderandam puto qḋ aliquando ſtatutū aufert ea que cōceduntur a iure cōmuni aliquando ⁊ ſe- cūdo ſtatuta auferūt illud ꝙ ab alijs ſtatutis concedebať. ¶ Cir ca primam cauſam dici ſolet qḋ aliquando ⁊ priuatio ſtatutū ge neraliter loquitur ⁊ tempoꝛe cōditi ſtatuti perſona de cuius ex- cluſione agimus eſt clericus ſeu pſona religioſa puta dicit ſtatu tum quod ſtantibus maſculis filia femina non ſuccedat. ⁊ boc

caſu filia

caſu filia q̄ eſſet monacha tpe ꝯditi ſtatuti nō cōpꝛehenderetur
q2 ſtatutū hoc caſu iniecit vinculū poſt monachatū.vn̄ nō ligat.
⁊ hoc ex defectu ꝑtātis qm̄ nulla ſecularis ꝑtās pōt aliqd ſtatue
re.ꝙ ita liget aut afficiat clericū vel aliā pſonā religioſam.vt in
c.eccleſia ſancte Marie ⁊ l.c.que in eccliarū.de cōſti.cū his q̄ vtro
biqꝫ plene notant.⁊ pbat ex his q̄ ponit Jo.and.in regula ſine
culpa.de re.iur.in.vi.vbi vult ꝙ cōſuetudo que inducit ꝙ primo
genitus ſuccedit in regno ſi tpe quo inducit cōſuetudo vel ſtatu
tum ſcdogenit⁹ eſt pſona religioſa nō afficit talis ſecūdogenit⁹
⁊ pbat ex his q̄ ponit Lappus ſua allegatione cēteſima.⁊ ita &
cōſuluit do.Ant.⁊ do.Pe.de ancha.put refert do.Abb mod.⁊
ſeqtur in dicta repeti.capituli eccleſia ſancte Marie.⁊ idē3 tenet
in.d.c.qđ clerici.col.xij.ver.⁊ facit l3 ꝛc.⁊ e3 Bal.l.d.l.cūctos po
pulos in loco.ſ.allegato.vbi vult ꝙ ſtatutū generaliter loquēs
nō includit clericos incluſione odioſa:aliqñ ⁊ ſcđo etiā ſtatutū
generaliter loqtur ⁊ tpe cōditi ſtatuti ille de cuius excluſione tra
ctamus nō eſt clericus ſ3 laicus ⁊ tūc ſtatutū dr̄ inieciſſe vinculū
añ clericatū ſeu monachatū quo caſu ſemp talis pſona aſtringit
gratia exēpli qñ ſtatutū dicit ꝙ ſtantibus maſculis femina non
ſuccedit nā tūc ex quo eſt iniectū vinculū ante clericatum ligat
tali ſtatuto etiā facta mōacha put plene ꝯcludit Jo.an.in dicta
regula ſine culpa.⁊ do.Abb.in dicta repe.⁊ Lappus in alle.cente
ſima.ita etiā in terminis decidit do.Anto.in.c.quod clericis de
fo.ꝯpe.q dicit ſe ita cōſuluiſſe.⁊ ſequit Jo.de imo.⁊ ſeqnitur ibi
do.Abb.⁊ ſm hanc ꝯcluſionē conſuluit do.Pau.de caſtr.in ſuo
ꝯſilio mihi.ccccxxv.inci.in Chriſti noie amen.pͥmū dubiū quo
querit.⁊ Lud.ro.in.l.ſtipulatio hoc mō cōcepta.ff.de verb.obl.⁊
ita etiā decidit Jo.calđ.in ſua diſputatione q̄ incipit ſtatuto ci
uitatis caueť.ſequēdo ⁊ declarādo dictā doctrinā Jo.an.l.dicta
regula ſine culpa ⁊ ponit etiā no.Pe.de anch.in repe.c.j.de cō
ſti.in.xj.q.pͥncipali.ver.accedit qđ diſputationis ⁊ Pe.de anc.
in repe.c.poſtulaſti.in.v.q.¶ Licet ꝫ attentēt Bar.de ſaly.l aut.
caſſa.C.de ſac.ſan.eccle.qñ tpe quo delata ſucceſſio eſſet clericus.⁊
ꝑceptoꝛ meus Areti.in.d.c.qđ clericis.qđ nō proſequoꝛ.
¶ Aliqñ ⁊ tertio pſona de cuius excluſiōe ꝯgimus non erat reli
gioſa tpe cōditi ſtatuti ſ3 ſtatutū nō loquit generaliter ſ3 ſpecifi
ce puta de excludēdis feminis religioſis ⁊ in hoc fuit duplex opi
nio.¶ Prima ꝙ aut ſtatutū loquit de ingrediente monaſteriū
ꝙ ingrediens monaſteriū non ſuccedit vel ſi quis ingreditur et
tunc ſtatutū valet:q2 dr̄ diſponere circa laicū q2 laicus eſt ille qui
ingredit ſicut inuenis moꝛit.ſi vero ſtatutū loquit de iam ingreſ
ſo ⁊ nō valet q2 ſtatutū circa iam ingreſſum vt non ſubditū non
pōt diſponere.ita in effectu cōcludūt Bar.⁊ Bal.l.i.ſi.C.de pac.
⁊ Bal.in.l.deo nobis.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ refert ⁊ ſeqnit Pet.de an
cha.in repe.c.j.de cōſti.in .xj.q.pͥncipali.ver.ad idē querit ⁊ va
let ſtatutum.¶ Scđa eſt opi.magis cōis ꝙ tale ſtatutū nō valet:
q2 videret ꝙ ſi a ſucceſſione repelleret de facili poſſet ab ingreſſu
religionis detrahi ⁊ ſic eſſet impedimentū vite ꝯtemplatiue per
id ꝙ hr̄ in aut.de ſanc.epiſ.§.ſed hec de pͥti.⁊ iſta3 partem tenet
do.Abb.mod.in.d.repe.c.eccleſia ſancte Marie.col.xxx.verſ.cir
ca iſtū caſum.⁊ hāc opi.tenet Joā.de imo.Ludo.ro.⁊ Moder.
in.l.ſtipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.ob.⁊ Jo.de imo.et
Dñicus de ſancto Gemi.in.c.quāuis.de pac.in.vi.ita etia3 tenet
Pau.de ca.in.l.ſi quis id qđ.ff.de iuriſdi.om.iudi.dicēs ſe ita con
ſuluiſſe.⁊ eſt cōſilium eius.ſ.allegatum numero.ccccxxv.⁊ Ma
thefilla.no.cl.⁊ Ja.but.in.l.deo nobis.⁊ Bald.in.l.omnes popu
li.in.xi.col.ver.ſed qđ ſi ſtatutū diceret ꝙ monachus.ff.de iuſt.⁊ iu
re.⁊ Ang.in ſua diſputatione q̄ inci.nobilis qdā genere.in pen.
col.⁊ qđ no.Pe.de anc.in ſuo ꝯſilio.cdxviij.incipiē.pro ⁊ contra
ꝛc.⁊ q2 illa eſt cōis opi.⁊ nō cōpꝛehēdit caſum de quo.agim⁹ iđ
nō proſequoꝛ.¶ Circa ſcđm caſum eſt aduertēdū ꝙ aliqñ et pͥ
mo ſtatutum mere eſt pꝛiuilegiatiuū eccleſie:q2 cōfert ſpecifice in
eccleſiā aliqđ priuilegiū.⁊ hoc caſu etiā reperio duas opiniones
¶ Prima eſt ꝙ ſtatutū nō pōt pꝛiuilegiū tollere.gratia exempli
ſi ex foꝛma ſtatuti q̄libet anno eleemoſyna eccl'ie vel pio loco fie
ri d3 non pōt hoc ꝑ aliud ſtatutū tolli.ita dicit Barto.per illum
tex.in.l.pꝛiuilegia.C.de ſac.ſan.ec.ad idē3 allegat tex.in.c.ad apo
ſtolicā.extra de ſimonia.per quē3 ita e3 Dominic⁹ in.c.que in ec
cleſiarū.in.iij.col.ver.venio ad tertiū.extra de cōdi.⁊ dominicus
in.c.j.in vltima oppo.de conſti.in.vj.ita etiā tenet Inno.ꝑ illum
tex.in.c.nouit.in ver.Theodoſi⁹.quē cōiter doc.ſequunť.de iud.
⁊ arc.in.c.quicūqꝫ.xj.q.j.⁊ idē voluit Inno.in.c.nup.extra de re
ſti.¶ Secūda fuit opi.Fulg.⁊ Pau.de ca.in.d.l.pꝛiuilegia ⁊ Sa
ly.in aut.nouiſſima.in.v.q.C.de ſac.ſan.ec.q dicūt ꝙ ſtatuētes po
ſunt talia eoꝝ ſtatuta tollere.ar.§.ſed naturalia.inſti.de iure na
tura.gen.⁊ ciuili.⁊ idē tenet Fulg.in.l.ſi quis curialis.vbi bonum
tex.⁊ ibi Bal.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ Cy.Imo.⁊ Mod.l.l.nō amplꝰ.in
pͥn.ff.de leg.j.⁊ q2 hic nō eſt caſus noſter quē nō determino pro
nūc.¶ Aliqñ ⁊ ſcđo ſtatutū cōfert aliqđ beneficium generale ita
quod cōpꝛehēdūtur laici ſicut clerici put dixi in pͥn.puta eſt ſta

tutum ꝙ ſtantibus maſculis femina non ſuccedit dictum ſit ſta
tutū qđ tale ſtatutū3 non pſit clericis ſeu perſonis eccleſiaſticis
ſeu nō ꝯferētib⁹ius put in caſu noſtro mř in ꝑiudiciū filioꝝ non
poſſet diſponere ut ꝫ de quarto.¶ Demū ſit ſtatutum ꝙ tale ſta
tutū nō pſit nō ꝯferētib⁹.⁊ hic caſus eſt ſeparat⁹ a ſupioꝛib⁹ vt
p3.⁊ ſic ad fugiēdā equiuocationē ne ꝯtingeret paralogizare ne
ceſſariū eſt nō extra rē ſed ex re ⁊ ad rem dictū caſū ꝯſiderare.vñ
in hoc caſu pͥmo aſpectu in caſu noſtro videbatur ſtatutū affi
cere perſonas eccleſiaſticas ⁊ eas reducere ad ius ꝯmune.⁊ ꝑmit
to ad hoc oſtēdendū illud qđ dicit Bal.in.c.eccleſia ſancte Ma
rie.extra de cōſti.in.ij.q.vbi querit an ſit alia an aliqd ſtatuatur
cōtra ius eccleſie an cōtra libertatē clericoꝝ vel eccleſiarū.Rñdet
qđ ſic q2 l3 neutrū ſtatutū valeat vt in.d.c.eccleſia ſancte Marie.
tñ plus punit qui ſtatuit contra libertatem eccleſiaſticam:vt in
aut.caſſa.C.de ſa.ſan.eccl.⁊ in.c.nō min⁹.⁊ in.c.aduerſus.extra de
imu.ec.¶ Aut quinto volumus dicere dictum ſtatutū perſonas
eccleſiaſticas non afficere:q2 ſit contra libertatē eccleſiaſticā qua
tenus ſtatuentes voluerūt perſonas eccleſiaſticas includere ⁊ oſ
3 cendum vř ꝙ †non dr̄ contra libertatem eccleſiaſtica3 qm̄ illa ſta
tuta dicunť ꝯ libertate3 eccleſiaſticā vel que auferūt aut diminu
unt pꝛiuilegia cōceſſa eccleſijs vel perſonis eccleſiaſticis a papa
vel ab imperatoꝛe put cōcludit Bar.in.l. cūctos populos.C.de
ſum.tri.⁊ fide catho.⁊ Cy.⁊ Saly.in aut.caſſa.C.de ſac.ſan.eccl.⁊
Barto.in ſuo cōſilio qđ incipit dñi pꝛioꝛes.⁊ Bal. in aut.ſtatui
mus.C.de epi.⁊ cle.Bal.in.l.j.§.ius autem ciuile.ff. de iuſti.⁊ iu.
ſed ſtatutum de quo agimus non eſt hmōi ergo ꝛc.vel dicitur cō
tra libertatem eccleſiaſticā magis late qñ clericis auferunt ea q̄
ſunt conceſſa a iure cōi canonico vel ciuili put tenet Bal.Saly.
Fulg.⁊ Pau.de caſtr.in aut.caſſa.C.de ſa.ſan.ec.in illa queſtione
vtrum valeat ſtatutū ꝙ idē ius reddit clericis in curia ſeculari
qđ redditur a laicis in curia eccleſiaſtica.⁊ Pet. de anc.l repe.c.
j.de conſti.q.xj.vbi refert ⁊ ſequit Bal.⁊ do.Ane.⁊ Imo.in.c. cū
eua.extra de elec.⁊ d.Cardi.in repe.c.perpendim⁹.extra de ſen.ex
com.ſed illud ſtatutum non eſt hmōi ſed tamen aufert beneficia
ſtatutis.vnde conſuluit inſignis doctoꝛ dominus Signoꝛilus
de homodeis de mediolano ſimul cum pluribus doctorib⁹ put
refert ad plenū Albe.de ro.in queſtionibus ſtatutoꝝ in.ij. par
te qōne.ij.quod nō pōt dici cōtra libertatē eccleſie illa lex ꝑ quā
limitat ptās ſubiectoꝝ circa res ſuas per ea que dicit Ja. bu.in
d.aut.caſſa.⁊ dicit pꝛobari illud ad.l.fal.in pͥn.⁊ inſti.de ſucceſ.
libertoꝝ.§.ſed noſtra.⁊ ſic talis limitatio induceret pꝛiuationē
lucri pſonarum eccleſiaſticoꝝ.l.i.§.ad municipiū. ff.ad.l. fal.⁊ in
l.ſi quis ad declinandū.cum ſi.C.de epiſ.⁊ cle.¶ Quinto fortius in
caſu noſtro in quo nulli⁹ ptās reſtrin . . .r quod poſſit in eccle
ſias pꝛoꝛogare ſed ſolū3 diſponitur quod quatenus in ſucceſſio
nibus diſpoſitio ſtatutoꝝ eſt amplioꝛ q̄ iuris cōis non pſit non
cōferentibus.⁊ eo maxime q2 in caſu de quo agimus per ſtatuta
nihil ſpecialr̄ cōceſſum erat perſonis eccleſiaſticis ſed ſtatuta ge
neraliter loquebantur.nam ſicut in oī arte ⁊ ſuffragio canones ⁊
leges curant eoꝝ libertatē tueri ita nō debent laicoꝝ libertatem
quam populi habēt in caſſando ⁊ imutādo eoꝝ ſtatuta mutila
re ſi eñ in totū tollerent nō reformare poſſent.l.iuris gentium.§.
adeo.ff.de pac.l.qđ de bonis.§.fin.ff.ad.l.fal.⁊ ad ꝑdicta eſt bo
nus.tex.in .c.j.ver.eccleſia.de aliena.feudi.⁊ ſic non poteſt dici il
lud ſtatutum non afficere perſonas eccleſiaſticas ex eo q2 ſit con
tra libertatem eccleſiaſticā.aut volumus dicere qđ perſonas ec
cleſiaſticas non afficiat ex eo quia reſpiciat perſonas non ſubdi
tas.ar.d.c.eccleſia ſancte Marie.⁊ hoc etiam non videtur dicen
dum in pͥmis tenendo illam opinio.⁊ alia3 alioꝝ in.d.aut.caſ
ſa.qui voliſe qđ beneficia ſpecifice in eccleſijs collatiōis ex foꝛma
ſtatutorum poſſunt per alia ſtatuta tolli de qua.ſ.dixi ergo foꝛ
tius qđ qñ nihil ſpecifice ſtatuta in eccleſias cōferunt ſed genera
liter loquunť.vt in caſu nr̄o.⁊ l3 illa opi.nō eſſet vera tñ in caſu
noſtro ex alio vř qđ dictum vltimū ſtatutū afficiat pſonas eccle
ſiaſticas pꝛout decidere Bal.videť in terminis in.l. de quibus.ff.
de legi.qđ.vi.col.xix.vbi dicit qđ hoc caſu clerici qui ſine peccato
includi poſſunt ſicut foꝛenſes laici ſi ſtatutū dicit qđ bñficia ſta
tutoꝝ nō pꝛoſint nō ſubiectis:q2 habitu meo nemo vti pōt niſi
quatenus et volo vtatur ergo ſuo ceſſante ſtatuto ⁊ ſum⁹ iure cō
muni.l.ſed ⁊ milites.ff.de excuſa.tu.nam qui beneficiū non impē
dit nullā iniuriā facit.potuit enim populus ſenenſis auxiliū et
fauoꝛē ſuū quē in genere cōmuni conant clericis ⁊ laicis denega
re poſtea clericos relinquendo eos ſub auxilio iuris communis.
nec clerici ſeu perſone eccleſiaſtice dicta reformatione ligant ſed
ei ſtatuta cōmunis ſenarum amplius nō patrocinant qđ nō in
cōuenit ſicut alibi dr̄ meū non eſt tibi denego auxiliū.l.j.C.ſi ad
uerſus vendi.⁊ l.aſſiduis.C.q po.in pigno.habe.pꝛout in ſimili
materia dicunt Ja.but.in.d.aut.ſtatuimus.⁊ Bald. in.d.auten.
caſſa.hñ facit qđ dicit Dominicus in.c.ſancta.ij.q.vij.⁊ Bal.in
repe.l.ſi.in vlti.charta.ver.ſuper.y.C.de ſacr.ſan.eccle.et hunc de

terminat Bal. in d. l. de quib⁹. refert ⁊ ſequit illuſtris doctor do-
minus Pe. mauroceuus Car. venetus in c. ſi. extra de imu. eccl.
in. vj. Et hãc opi. tʒ Bal. in repe. l. cũctos populos. C. de ſum. tri.
⁊ fide cath. col. xxvij. ⁊ Bal. in l. ſi quis cartulis. per illuʒ tex. C. de
epi. ⁊ cle. ¶ Sed in contrariũ q̄ perſone eccleſiaſtice nõ afficiãn-
tur dicto ſtatuto vr̃ oſtendi. nã vt inquit Bart. in aut. caſſa. C. de
ſacr. ſan. ec. qñ clerici vel pſone eccleſiaſtice p̄ ſtatutũ redduntᷣ ti-
midiores quã laici tũc ſtatutũ dr̃ cõtra libertatẽ eccleſiaſticã. ar.
l. j. § q̄ onerãde. ff. qua. re. ac. nõ da. vbi hoc idẽ tenẽt bar. ⁊ Ang.
⁊ Pe. de ancha. in repe. c. j. de cõſti. in. xj. q. principali. ⁊ do. Abb.
in. c. eccleſia ſancte Marie de cõſti. in repe. ⁊ in. c. nouerint. extra
de ſen. excõ. ſed pſone eccleſiaſtice que vident ſe excluſas ab oĩbus
bñficijs ſtatutoꝝ in ſucceſſionib⁹ teſtamẽtis codicillis donatiõe
cauſa mortis ⁊ alijs vltimis voluntatib⁹ multũ videntᷣ reddi ti-
midiores quam laici igitur nõ vr̃ hmõi ſtatutũ valere quaten⁹
afficeret pſonas eccleſiaſticas. ¶ Sʒ poſito q̄ nõ diceretᷣ cõtra li-
bertatẽ eccleſiaſticã tñ nõ vr̃ includere pſonas eccleſiaſticas fortiſ-
ſima rõne. nã cõis ꝯcluſio eſt q̄ ſi ſtatutũ dicit q̄ ingrediẽs mo-
naſteriũ nõ ſuccedat nõ valet qꝛ lʒ diſponat de igrediẽte ⁊ ſic cir-
ca laicũ ⁊ ſic hoc reſpectu videatᷣ valere: tñ quia impedimẽtũ vi-
te cõtemplatiue non vr̃ valere qñ filius timẽs expelli ab heredi-
tate ⁊ paterna ſucceſſiõe reuocaretᷣ a voto religionis ⁊ caſtitatis
arg. tex. in aut. de ſanc. epiſ. § ſʒ hoc de pñti. ⁊ ita tenẽt doct. cõiter
quos. ſ. ad plenũ retuli. Ita punctualiter poteſt dici in caſu nr̃o
q̄ tale ſtatutũ ſi includeret pſonas eccleſiaſticas pberet impedi-
mẽtũ vite cõtemplatiue qꝛ laici vidẽtes ſe excludi a totũ a tot bñ-
ficijs ſtatutoꝝ reuocabuntᷣ a voto religionis. nec videtur maior
rõ in vno caſu quã in alio cũ nõ min⁹ ſit excludi a tot beneficijs
ſtatutũ quã a ſucceſſione paterna. ⁊ iſta rõ vr̃ multũ concludere.
¶ Nec ob. ſi dicatur q̄ dcã determinatio loquitᷣ qñ ſtatutũ ex-
cludit a ſucceſſiõe pr̃is. ⁊ ſic ab eo q̄ erat filio debitũ de iure cõi
cũ filius cẽſeatᷣ quaſi dñs bonoꝝ pr̃is. l. in ſuis. ff. de li. ⁊ poſth.
⁊ in. l. ſcripto. ff. vnde liberi. ſʒ in caſu nr̃o nõ auferᷣtᷣ pſonis eccle-
5 ſiaſticis q̄ ſuũ erat de iure cõi ſʒ amplꝰ eſt nõ datᷣ q̄ alienũ vñ
nulla vr̃ iniuria fieri clericis ſi ſtatuẽtes nolunt amplꝰ de ſuo ali-
quid cõcedere. arg. l. j. § pmitteᷣ. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. prout di-
cebat bal. in. d. l. de quib⁹. qm̃ iſta rñſio tollitᷣ. nã lʒ caſus ſic ſepa-
ratus tñ rõ decidẽdi eſt eadẽ cum pari rõne poſſent hoies retra-
hi ⁊ reuocari ab ingreſſu religionis in caſu noſtro ergo ⁊ idẽ di-
cẽdum eſt. nã rõ generalis ampliat dictũ in ſpẽ. l. ſi is qui. ff. de ac-
qui. poſ. l. cũ pr̃. § dulciſſimis. ff. de leg. ij. ⁊ per Bal. in. l. cõuenticu-
lam. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ magis in ſpecie ꝯfirmatᷣ iſta opi. per ea que
no. doc. qui volunt q̄ ſi teſtator relinquit filie ſi nupſerit. ⁊ ſi mo-
naſteriũ ingrediatᷣ qngenta cõſequitᷣ mille qꝛ alʼs reuocaretᷣ a vo-
to religionis timens amittere lucrũ ſibi relictũ pro pte ſi nupſe-
rit per tex. in. d. §. ſed hoc de pñti vt concludit Barto. in. l. ij. ff. de
his que pene no. Et ita diſputando determinauit antiquus do-
ctor dñs Tho. de formaſinis quẽ refert ⁊ ſequitᷣ Jo. an. in addi.
Spe. in rub. de ſta. mo. ver. diſputata fuit q̄. ⁊ lʒ Bal. ⁊ Pau. de
caſt. in aut. niſi rogati. C. ad treb. teneant contrarium. ⁊ Bald. ⁊
Jmo. in. l. lucius. ff. de here. inſti. ⁊ Paul. de caſtro in. l. quoties
ſub conditione. ff. de condi. ⁊ de ſundantes ſe in volũtate teſtato-
ris. ⁊ Pet. de anch. in regula nemo poteſt. de re. iu. ⁊ Bal. l. deo
nobis. in. j. col. C. de epiſ. ⁊ cle. q in ꝓpoſito adducit rationẽ dicẽs
q̄ ſicut pater potuit a princ. nõ relinquere vltra legitimã limi-
taret a pñ. tñ ne filia timore illi⁹ maioris lucri reuocetur a voto
religionis cõſequitᷣ mille nec ſeruatᷣ volũtas teſtatoris put tenet
magis cõis opi. doc. nam primã opi. cõtra Bal. ſequaces tenent
do. Ant. ⁊ inſignis preceptor meus Areti. in. c. in pñtia. de p-
ba. vbi hoc idẽ tʒ ipſemet Bal. ⁊ do. Ab. in. c. eccleſia ſancte Ma-
rie de conſti. ⁊ Ludo. ro. in. l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de
verb. obli. ⁊ Albe. de ro. in. ij. parte ſtatutoꝝ. q. cv. ⁊ Matheſillo.
in ſuo notabili. cliij. qua ergo ratiõe nõ obſeruatᷣ diſpoſitio teſta-
toris etiã ſupra legitimã quo caſu põt ad libitũ diſponere ſi pl⁹
cõfert in filiã ſi nõ erit religioſe quã ſi erit. q̄ ſuũ eſt denegat ex
eo ne filia reuocetur a voto religionis: ita pariter dicamus in ca-
ſu noſtro q̄ nõ dʒ obſeruari ſtatutũ quatenus plus lucri cõfert
in filios non religioſos in bonis mr̃is quã in religioſos qñ illa
rõ ẽ ita potẽs ad inualidãdũ ſtatutũ ſicut diſpoſitio teſtatoris. vt
pʒ ex his que. ſ. dicta ſunt. ¶ Confirmatur iſta opi. Nam videm⁹
in ſimili q̄ ſi lex communis tollit mulieri lucrũ q̄ alias dederat
propter q̄ mulier intimidatur ad contrahendũ matrimoniũ
nõ põt tale lucrũ auferre prout voluit gl. no. i. c. de puellis. xxxvij.
4 q. ij. dũ voluit † q̄ lʒ. l. j. C. de rap. vir. priuet mulierẽ raptã bonis
raptoris ſi cum eo contraxerit matrimoniũ talis lex nõ tenet ne
mulier timore amiſſionis lucri reuocetᷣ a matrimonio contrahẽ-
do ⁊ illã gl. ſequitᷣ Fed. de ſenis. in cõſi. xxxvj. incipiẽ. Caſus talis
eſt marit⁹ vxori. ⁊ idẽ tʒ do. Abb. in. c. cum cauſa. de rapto. ⁊ do.
Abb. in. c. j. extra de ſpõ. ⁊ do. Abb. in. d. c. eccleſia ſancte Marie
⁊ lʒ plerique put Jo. an. ⁊ plerique alij in. c. cum ſcõm. de hereti. ⁊

Bal. in. l. j. C. de rap. vir. teneant ꝯtrã tñ qñ aſſignant rationem
qꝛ lex ciuilis ab initio vr̃ ſub dicta ꝯditiõe deduxiſſe. ⁊ ſic ſi a pñ. nõ
fuiſſet dicta cõditio adiecta nõ ita forte fuiſſet dicẽdũ ex merito
eorũ. vnde ita dicamus in caſu noſtro vt ſicut lex cõis non poteſt
auferre lucrũ iam conceſſum per q̄ impediretᷣ matrimoniũ ſpi-
rituale. arg. d. §. ſʒ hoc de pñti maxime cũ in caſu noſtro fuerit
cõceſſum filijs ſine aliqua cõditione. nã ita ſe hʒ ſtatutũ in ꝓpria
ciuitate ſicut ius cõe ad oẽs p id quod hᷣ in. l. oẽs populi. ff. de iu.
ſti. ⁊ iur. nec dicat quiſpiã dñio iſta loquuntᷣ qñ talia lucra ſpeci-
fice per legẽ vel per hominem auferuntᷣ perſonis eccleſiaſticis nõ
autem ſumus in caſu i quo ſtatutũ generalr̃ loquitur de nõ ſub-
ditis ⁊ non conferẽtibus inter quos vr̃ oĩa vt pʒ ex notatis p
Barto. in. l. cunctos populos. C. de ſum. tri. ⁊ fi. ca. ⁊ per docto. in
d. c. eccleſia ſancte Marie. nã videmus quod ſi ſtatutũ dicat ſim-
pliciter q̄ filia nõ ſuccedat ſtante maſculo valet ⁊ includitᷣ mo-
niales ⁊ tñ ſecus eſt ſi dicat filia monacha vel ingrediens mona-
ſteriũ vt. ſ. declaratum fuit. nam ad predicta de facili reſpondetᷣ
q̄ ſi quidẽ ſtatuentes noluerũt comprehẽdere perſonas eccleſia-
ſticas res eſt clara q̄ nõ includuntᷣ. hñ faciũt plene no. in. c. ſi. ex-
tra de immu. ec. in. vj. Si vero voluerũt comprehẽdere pſonas ec-
cleſiaſticas tũc ſtãt rationes pmiſſe que multũ vrgent lʒ ſtatutũ
dirigat verba ad nõ ſubditos ⁊ nõ ꝯferentes nõ eſt curandũ cũ
quo quis loquatᷣ ſed in quẽ volũtatis intẽtio dirigatur. l. cũ pa-
ter. §. donatione. ff. de le. iij. multoties enĩ contingit q̄ vna pſona
exprimitᷣ vt ad aliã effect⁹ dirigatᷣ per obliquũ. l. j. §. nũc de effectu
ff. de libe. leg. ⁊. l. cũ dotem. ff. ad. l. fal. c. quãto. cum ibi no. extra de
priui. Ita in ſimili no. dicit Pe. de anc. in dicta repe. c. j. dñ in ma-
teria ſtatutorum contra libertatẽ eccleſiaſticã refert ſe ꝯſuluiſſe
in quadam cauſa archiepi ſpalatrenſis ⁊ hᷣ inter conſilia Pet.
de anc. cõſi. cl. lci. optimis rationibus. ⁊ refert do. Ab. in. d. c. eccle-
ſia ſancte Marie. ⁊ ſic concludendum eſſet q̄ ad ſtatutũ cõmu-
ne nõ includit vel quãtũ includit nõ vʒ ſicut in ſimili. vt no. Jo.
an. ⁊ doc. in. c. ſi. de immu. ec. l. vj. ⁊ doc. in. l. ſi iuſſa. §. diui. ff. de le.
j. Eo maxime † qꝛ ſtatutũ nõ ꝯſiderauit de forenſibus qui nõ gau-
dent beneficijs ſtatutoꝝ. vt ꝯcludit Ang. cõſi. lxxiij. incipit. in ſta-
tuto florentino per tex. in. l. j. in fi. ff. de cura. da. ab his. ⁊ Ro. cõſi.
cccxxiiij. incip. iſta captura. ⁊ Pau. conſi. cccdiij. incip. ſtatutum
ſupra relatũ. quinimo eni incole qui alʼs gaudent priuilegio ſtatu-
torum nõ gaudent ſi non ſubeunt onera. vt probat bar. in tracta-
tu repreſaliaꝝ. in. v. q. principali. q. j. ⁊ ſequitur Pau. de caſt. in. l.
omnes populi. ad fi. ff. de inſti. ⁊ iu. Et ſic ſtatutũ predictũ cõſtat
fuiſſe cõditũ ꝓpter pſonas eccleſiaſticas a beneficijs ſtatutorũ ex-
cludendas quia quo ad alias pſonas nihil ſtatutũ operabatᷣ. nã
ſi non ſubditi ⁊ nõ cõferẽtes preter pſonas eccleſiaſticas nõ gau-
debant ergo ſtatutum in illis non dʒ intelligi. l. ſi quãdo. ff. de le.
j. ⁊ ſic tale ſtatutũ generaliter ex quo pungit tm̃ ꝯtra eos habeatᷣ
ac ſi ſpecifice de eis loqueretᷣ. l. j. ⁊. ij. ff. de li. ⁊ poſth. cũ ſi. Et ad illũ
ſtatutum quod ſtantibus maſculis femina nõ ſuccedit includat
moniales ⁊ dicendũ eſt prout dixi q̄ ſtatutum inſecit vinculum
nnte clericatum. ſed in caſu noſtro poſtq̄ eſt clericus ſeu pſona
eccleſiaſtica ex quo loquitur de non ſuppoſito ⁊ non conferente.
¶ Preterea in caſu predicto perſone eccleſiaſtice non ſunt dete-
rioris conditiõis q̄ alie exiſtẽtes in ſeculo. ſi ergo nõ ſunt melio-
ris non debent conqueri. ar. l. que antẽ. §. fi. ff. q in frau. cre. ⁊ iſtã
rationem in propoſito ponderat Pau. de ca. in ꝓllegato cõſi.
cccxxxv. inci. primũ dubiũ de quo queritᷣ. Secus in caſu noſtro qꝛ
per ingreſſum efficiuntᷣ deterioris conditionis q̄ non eſt admit-
tendum vt dicit Pau. de ca. in. d. cõſi. arg. l. deo nobis. C. de epi. ⁊
cle. ⁊. l. gaius. in. fi. ff. de manu. ⁊ q̄ no. in aut. ingreſſi. C. de ſa. ſan.
ec. de illo qui habebat emphyteoſim vl̃ vſumfructũ ⁊ in. c. nuper
de do. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ iſtam rationem in equalitate conſiderat
Jo. an. in dicta regula ſine culpa: bene facit q̄ no. Pe. de ancha.
in ꝯſi. cclxviij. incipiẽ. pro ⁊. ſ. vbi dicit q̄ non vʒ ſtatutum q̄ vir
lucretur certã partẽ dotis vxore ingrediẽte religionẽ ne retrahatᷣ
ab ingreſſu p. d. §. ſed hoc de pñti. ⁊ tñ ſi ſimpliciter diceret q̄ lu-
craretur vxore predecedente hʒ locũ in ingreſſa. vt hᷣ in. l. deo no-
bis. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ ſic pʒ q̄ doctrina Bald in. d. l. de quibus eſt
multum periculoſa ⁊ forte nõ vera ⁊ hanc opi. debem⁹ amplecti
tum quia fauet religioni. arg. l. ſunt perſone. ff. de religio. tum qꝛ
vbi agitur de periculo anime tutior pars eſt eligenda vt in. c. in-
uenis. extra de ſponſa. vel etiam dicamus q̄ ſtatutũ nõ includat
clericos dum excludit non ſubditos ⁊ non ꝯferentes. cũ lʒ cleri-
ci onera cũ laicis non ferant ⁊ ſic nõ videntᷣ includi in fauorib⁹
principum. l. j. circa pri. ff. ad munici. illud videtur ꝓcedere in fo-
renſibus ⁊ nõ ſubditis non conferentib⁹ a quibus laici nullũ hñt
ſubſidium. vñ non dʒ beneficijs gaudere ſicut in pſonis eccleſiaſti-
cis a quibus laici hñt ſubſidia ſpũalia. vt dicit Pau. de ca. l. ino
cõſi. cccvj. icip. ad primũ queſitũ. ¶ Cõfirmatᷣ: qꝛ talis expreſſio
noui ſtatuti eſt expreſſio ei⁹ q̄ intrat i primo ſtatuto. ſ. q̄ nõ ſub-
diti ⁊ non conferentes non gauderent ergo nihil operatur. l. iij.

cum materia

cum materia.ff.de le.j.ad idē faciūt que ponit lappū alle.centeſima ⁊ cīeſima prima.vbi etiā atteſtat qḋ in dubio pſone eccleſiaſtice nō vide antur excludi in bñficijs ſtatutoꝝ.⁊ lʒ alij conſulendo ſequuti fuerīt Bal.in.d.l.de quib⁹.tñ nunc abſtinerē.ſed caſus ēt noſter eſt diuerſus ab illo.nā perſona de qua tunc agebamus tpe ꝯditi ſtatuti erat laica ⁊ ſubdita ſtatuētib⁹.ſed in caſu noſtro pſona de qua agim⁹ añ hoc vl timū ſtatutū ꝯditū erat pſona eccleſiaſtica quo caſu vr̄ ꝯcludēdū qḋ nullo modo i tali ſtatuto fuerit incluſa p ea que voluit no.Jo.an.i re gula ſine culpa.in vltima qōne.de re iud.in merc.vbi ꝯcludit qḋ ſtā te conſuetudine φ primogenitus ſuccedit in regno ⁊ ſcḋo genitus ſit clericus tñ ligatus eſt cōſuetudine.⁊ fundat Jo.an. potiſſime in iſta rōne qr ſtatutū ligauerat ſcḋo genitū ad nō ſuccedēdū ⁊ detulerat ius primogeniture primogenito quo iure primogeniture ſibi debebant bona ſtā a pře laico.vñ ſubſequēte clericatu nō potuit auferre ius que ſitū primogenito.⁊ iſtā deciſionē cōiter ſequunt doc.quoſ.ſ̄. retuli.⁊ Pau.de caſt.eandē rōnē latius ponit in.d.cōſi.cccxxv. ¶ Quā tūcūq ergo talis ſpes ſuccedēdi viuēte pře nō videat eē ꝯſiderabilis.ar.l.poſt emācipationē.ff.de libe.leg.⁊ er⁹ qḋ p illū tex.dicit Bar.l.i.ſ.C.de pac. ⁊ Gul. Bar.l.i.ſciēdū.l ſi.pricipū.ff.q ſatiſ.cog.⁊ qḋ no.dicit Ang.i.l. ex ꝯſenſu.ſ.ſiliū.ff.de app.⁹tñ Jo.an.vult φ acquirat qualitas ſuccedē di ⁊ multo pře ⁊ inducat qualitas nō ſuccedēdi q̄ non tollit p clerica tū ſuperuenictē.nā dicit Pau.de caſt.in.d.ꝯſi.cccxxv.filij hñt etiaʒ vi uentibus parētib⁹ pbabilē ſpē ſuccedēdi.vt not.Bar.in.l.j.ſ.pł.ff. de acqui.here.ergo pōt talis potētia ēt viuētibus parentib⁹ auferri ⁊ al teri ꝯcedi ſub aliqua ꝯditiōe.arg.l.ſtatius florus.ſ.cornelio felici.ff.de iure fiſ.⁊.l.peto.ſ.prediū.ff.de le.ij. ¶ Ad ppoſitū ergo in caſu primi ſtatuti deferē bona materna filijs poſt mortē ſtē matre laica.quinimo fortius ēt quo ad alienata p trib⁹ quartis ergo ante vltimū ſtatutū fuit ius acqſitū pdicte filie cū quo iure iā qſito trāſiuit i monaſteriū ergo hoc ius queſitū nō potuit pſone eccleſiaſtice auferri per ſtatutū laicoꝝ cū nō extēdat ad pſonam nō ſubditas nō enī eſt in eoꝝ beneficiū nō cōcedere ſʒ iura ſeu bñficiū iam q̄ſitū tollere ⁊ auferre.nā eo ipſo φ laicus efficit clericus liberat a ligamine ⁊ vinculo ſtatutoꝝ.⁊ tñ talis qualitas ab eo nō ſeparat nec aufert ius queſituʒ primo genito:ergo eodē modo qualitas ſibi clerico acqſita eiuſdē ſpeciei pūſe nō dʒ poſſe auferri.hñ facit qr φ operat ppoſitū in ppoſito opat oppoſitū i op poſito.l.ſi vt proponis.C.de imp.l.ſi ex toto.in prin.ff.de le.j.ſicut ergo q̄litas excluſiua ⁊ incluſiua inſecta laico nō tollitur p clericatū ita ea dē q̄litas ſecta clerico nō dʒ poſſe p ſtatutū tolli.Cōcludēdo ergo poſ ſumus cōſiderare φ aliqñ ⁊ primo ab initio ſunt ſtatuta φ nō pſint nō cōferentibus ⁊ nō ſubditis ⁊ tūc loqui vr̄ Bald.in.d.l.de quib⁹ φ ꝯcludant pſone eccleſiaſtice quaſi poſſint ſtatuētes dare ⁊ denegare ab initio bñficia ſua quibus voluit.d.l.aſſiduis.C.qui po.cū ibi no.p doc. ⁊ iſtud ēt cōſiderat Bal.in dicta repe.in.l.cūctos populos.colū. xxvij. ¶ Aliqñ ⁊ ſcḋo ſtatuta ab initio priuilegatiua pariter ꝯcludebāt lay cos ⁊ pſonas eccleſiaſticas.⁊ poſtea fit ſtatutū φ nō includant nō ſub diti ⁊ nō cōferētes ⁊ tūc nō ē hereticū dicere imo alab⁹ ſecurū φ tale ſtatutū vltimū tanq̄ impeditiuū vite cōtemplatiue.⁊ tanq̄ reſpiciēs quaſi ſolum pſonas eccleſiaſticas lʒ generalr̄ loquat vt.ſ̄.plene dedu xi nō valeat ſeu illas nō includat.⁊ hoc tēnuit Bal.in.d.l.cūctos po pulos.dicēs φ lʒ ſtatuētes poſſint ſuā puiſionem ab initio eccleſijs de negare ex poſtfacto poſtq̄ dederūt nō pñt auferre.ar.l.puilegia. C.de ſacroſan.ec.⁊ lʒ poſtea Bal.videat recedere dicēs φ puilegiū cōceſſuʒ p ſtatutū tādiu durat quādiu durat ſtatutū.⁊ ita vr̄ de mēte Bal.i.u. l.de qbus.⁊ Bal.in.d.l.ſi qs curialis. ¶ Poſſumus ad iſta dicta i ſide re ēt φ facilius eſſet admittēdū φ ſtatutū editū p qḋ pſonis eccleſiaſti cis fauerēt vltra ius cōe in aliquo vltra laicos poſſet p ſtatuētes reuo cari q̄ caſu poſſent pcedere iſta dicta Bal.ar.d.l.ſi qs curialis.cuʒ ibi no.⁊.l.ſi qs in pn.teſtū.ff.de le.iij.q̄ φ ſtatuta generalr̄ loquētia q̄ pari ter puilegiāt laicos ⁊ pſonas eccleſiaſticas remoueant quo ad pſonas eccleſiaſtica p aliud ſtatutū tanq̄ inducēs inequalitatē ⁊ impediens vitā cōtēplatiuā p ſupradicta. ¶ Confirmo hoc p ea que in fortiorib⁹ terminis voluit multū ſingulr̄ do.Anto.de bu.in.c.ſi.extra de ſolu.vbi cōcludit φ lex ciuilis q̄ volebat φ.ſ.quinquēniū poſſet opponi exceptio nō numerate pecunie lʒ hodie ſit limitata φ tñ.ſ.bieniū poſſit oppo ni vt hec habent in.l.i.ꝯtrib⁹.C.de nō nu.pe.pōt tñ dici φ ex quo ſemel cōpetijt eccleſie ⁊ pſone eccleſiaſtice ptās opponēdi exceptionē nō nu merate pecunie.ſ.quinquēniū ex diſpōne legis āntique φ etiā hodie po terit opponere.ſ.quinquēnium ⁊ non tenebit pbare ſed creditor qr nō potuit quinquēniū ad bieniū reduci in pīudiciū eccleſie ⁊ pſone.ar.no.p Jo.an.in.c.nouit.de iud.⁊ hoc dictū refert ⁊ ſequit Joā.de imo.in.d. c.ſi.⁊ dicit merito tenēdū.⁊ hñ facit qḋ ibi dicit Jo.an.vñ vult φ lex qua ten⁹ fauet eccleſijs ⁊ pſonis eccleſiaſticis ſemp eſt recipiēda donec fue rit p pontificē reprobata.ecce ergo φ lex generalr̄ loquēs nō pōt reuo cari quaten⁹ fauet eccleſijs lʒ ēt reuocet ſimul quo ad laicos ⁊ ſic reuo catio nō inducit inequalitatē ⁊ nō pōt pſtare ipedimētū vite cōtēplati ue ergo fortius in caſu noſtro i quo reuocatio pdicta inducit. ¶ Po ſtremo etiā cōſiderari pōt φ aliud ſit dicēdū ⁊ primo reſpectu pſona rum q̄ tpe ſtatuti non erāt pſone eccleſiaſtice vt ſi poſtea efficiant eccle ſiaſtice non gaudeāt bñficijs ſtatutoꝝ queſita pīcipio antequā eſſent p

ſone eccleſiaſtice fuerit tale bñficiū acqſitū ſub iſta cōditione niſi eſſi cerent non ſubditi ⁊ nō ꝯferētes p id quo no.voluit Jo.an. in.c. cū ſʒ de heren.l.i vij.in nouell.ad intelligēdū.l.i.C.de ap ver.⁊ φ ibi per bar. de ſaly.⁊ hoc caſu etiā poſſent pcedere dicta Bal. ¶ Aliud ⁊ ſcḋo di camus in pſonis q̄ tpe cōditi vltimi ſtatuti erat pſone eccleſiaſtice.ſed habemus tractare nūc de aliquo bñficio φ dictis pſonis nō erat acq ſitum neqȝ re neqȝ aliqua ſpe ꝯſiderabili.⁊ hoc caſu habem⁹ tractare an dictū ſtatutū impediret acquiſitionē talis bñficij in pſonis eccle ſiaſticis quo caſu ēt poſſent loqui dicta Bal. qñ lex tpe quo bñficiū ꝯferre deneget nō ꝯferētib⁹ acqſitionē.ar.d.l.aſſiduis. ¶ Aliud ꝯcludē dum ſit tertio qñ tpe vltimi ſtatuti erat pſona eccleſiaſtica cui aliqua ſpe cōſiderabili erat ius quaſituʒ vigore āntique legis vt in caſu noſtro demonſtratū eſt:⁊ tunc lex noua nō noceat hmōi pſonis eccleſiaſticis p ea que no.Jnn.⁊ doc in.d.c.nouit.⁊ maxie p illa que tradūt.d.Ant. ⁊ Jo.de imo.in.d.c.ſi.de ſol.bene facit qḋ no.do.Pau.de ca.in ſuo ꝯſi. cccvi.incip.preſuppoſito ſine pīudicio.vbi dicit φ lʒ papa poſſit tolle re legem canonicā in pīudiciū ſuoꝝ ſubditoꝝ ſm Jnno.in.c.cū ad monaſteriū.de ſta mo.tñ i pīudiciū laicoꝝ nō pōt tollere.ſic ecōuerſo ipe rator nō pōt tollere ſuā in pīudiciū clericoꝝ ſm Jnn.in.c.nouit.de iu. ¶ Sit ergo ꝯcluſio φ cū dicte moniali ante vltimū ſtatutū eſſet ime ctū vinculum incluſiuū conſiderabili ſpe vt deductū eſt.vltimū ſtatu tū nō hʒ ſibi pīudicare:cū illa perículoſa ſit aīabus ⁊ iſta ſit via tutior ⁊ fauens religioni nō approbādo aliter neqȝ reprobādo caſus.ſ̄.con ſideratos preciſe in iſtis terminis de quib⁹ agimus ꝯcludo dictā mo nialē nō excludi a bñficio ſtatuti φ cōferēs tres quartas filijs in bonis matris virtute vltimi ſtatuti de quo.ſ̄.⁊ ex his remanet expedita pri ma difficultas q̄ fuit diſcuſſa ni fallor vſqȝ ad minimū q̄drāt. ¶ Se cūda difficultas ſubtilior prima vertit in pñti ꝯſultatione.⁊ eſt talis poſito nō tñ cōceſſo φ dicta reformatio noua ꝯcluderet dictā monia lē ita φ nō poſſet venire ad tres quartas virtute pīmi ſtatuti pp̄ter ſe ſed ipſa foret admittēda cū effectu ad ſui vtilitatē ꝯmodū ſi alia via

6 nō excluderet ſʒ tñ ad legitimā portionē ſibi debitā de iure cōi ſanē ex quo qcquid veniret querendū dicte filie acqrit ei⁹ fratri vtrinqȝ cōiū cto ⁊ nō fratrib⁹ vterinis tñ ⁊ ſic perſone municipi hoc eſt ſubdite ⁊ onera ſupportāti i caſu nr̄o dici poſſit φ vltimū ſtatutū nō habebat locū qr qḋ monialis i caſu noſtro admittat ad portionē dodrātis vir tute primi ſtatuti nō tēdit in ei⁹ fauorē ſʒ fratris vtrinqȝ ꝯiuncti.⁊ ſic pſone ſubditi ⁊ municipis.⁊ ꝯſr̄ ipinguet portio fratris nō habito reſpectu ad portionē q̄ deberet de iure cōi ſed ad portionē dodrantis q debebant ex forma primi ſtatuti in qua difficultate videbat prio di cendū ex plurimis φ dictus frater nō poſſit admitti ex pſona ſororis niſi ad quartam pro tūc legitime ꝯſiderare de iure cōi. ¶ Prio qr ille q ſubrogat in locū alteri⁹ nō plus ꝯſequit quā ille in cui⁹ locū ſubro gat qr ſapere dʒ ei⁹ naturā.l ſi cū.ſ.qui iniuriarū.cū ibi plene. no.ff. ſi qs cau.l.j.ſ.hec actio.⁊ ibi per Bart.ff. ſi quis teſt.lib.eſſe iuſ.fue.ſed filia monialis non admittitur niſi ad legitimam portionem de iure com muni ergo idem dicamus in fratre vtrinqȝ coniuncto qui ſubrogatur in locū ſororis. ¶ Secūdo iſta opi. confirmat p tex.in auť.de trie.⁊ ſe miſ.ſ.neqȝ illo per quem dicit ibi An φ ſi nepos ex perſone patris vo catur debet ad illam portionem vocari ad quaʒ vocaretur pater ſi vi ueret.facit tex.optimus in.l.ſi viua matre.C.de bo.ma.ad idem tex.op timus in.l.diuo marco.C de qōnibus ⁊ in.l.tria predia.ff. de ſerui.ru. predi.⁊ quod no.Bal.in.l.j C de condi.inſer.⁊ qḋ no.Jo.an. poſt Jo. de are.in addi.ſpe.in ti de teſt.in rub.cū ſit.ergo cū i caſu noſtro frater velit admitti ex pſona filie dʒ ad illā portionē admitti ad quā admit

7 terēt filia ſi nō eſſet excluſa. ¶ Tertio iſta opi.ꝯfirmatur ſnā infecta ra dice oīa ſequētia q̄ ab ea pcedunt cenſent eſſe corrupta vt i.l.liberorū. ff.de ver.ſig.⁊ qḋ ibi p Bar.⁊ in.l.ſi.C.de natura.li. ⁊ eſt tex.⁊ ibi Bal. in.l.ſi.C.de ver.ſig.⁊ no.Bar.in.l.ſi.ſ.vidēdū ff.ad tertul. Bal.in.l.illaʒ C de colla.⁊ Bal.in.l.maximū vitiū.C.de lib.pte.⁊ Bal.in l viro ff.de legi.ergo cū ipſa monialis ſit facta incapax fauore dicti ſtatuti deferē tis dodrātē nō pōt ex ei⁹ pſona dici φ portio fratris impinguat habi to reſpectu ad dodrantem a quo monialis videt excludi. ¶ Quarto iſta opi.pbatur naʒ ſtatuta excludētia feminas propter maſculos ha bēt duo capita vnum incluſiuum maſculorum alteruʒ excluſiuū femi narum prout plene declarat Barto.in.l.ſi.ſ. vidēdū. ⁊ docto.in.l.il lā.C.de coll.eatenus ergo includimus maſculos quatenus excludim⁹ feminas ſed monialis in caſu noſtro nō excluditur a portione dodrā tis ſed tantum portionis ſibi debite de iure cōmuni ergo ad eandem portionem de iure communi filius admittitur.quod non excludatur a dodrante patet quia dodrans eidem tanquam non gaudenti bene ficijs ſtatutorum non defertur ergo ab eo non excluditur: quoniam excluſio ⁊ ſic priuatio preſupponit habitum.c.ad diſſoluendum.extra de deſponſatio.impub.li.x.l.decē.cum ibi plene no.ff.de ver.ob.cum ſi. ¶ Quinto hec pars confirmatur.factū hominis ſuccedit in locuʒ p uiſionis legis vel ſtatuti ⁊ a pari ſolet procedere.ad hoc tex.in.l.elegā ter.in princi.ff.de pig.act.bene facit tex.in.l.ſi ob cauſam.C.de euic.ſed ſi mulier monialis vellet portionem ſibi delatam fratri concedere nō poſſet niſi quatenus ſibi deferetur de iure communi.ergo lex nō cenſet minorem portionem deferre.arg.l.traditio.ff.de acqui.re.do.⁊ in regu

la nemo plus iuris.cū3 materia.ff.de regu.iur.bene facit tex.in.l.quod
de bonis.§.ex donatione.ver.nā tūc.ff.ad.l.fal. ¶ Sexto iſta opi ꝓbat
ex alia regula que h3 ꝙ reſolu9 iure dātis reſoluit ius accipientis.
l.ex vectigali.ff.de pig.ⁿ ꝓbatur ex multis que ponunt Bar.ⁿ doct.in
l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dā.infec.ſed ius femine a quo frater
accipiebat dr̄ eſſe reſolutū ꝑ nouū ſtatutū vſq3 ad portionē iuris cōis
ergo dr̄ reſolutū ius maſculi accipiētis ab illa iure. ¶ Septimo corro
boratur rōne euitāde abſurditatis.l.nā abſurdū.ff.de bo.que lib.ſ3 in
caſu noſtro ſi diceremꝰ portionē fratris q̄ filiā excludit ꝯſiderari debe
re habito reſpectu ad dodrātē ſequeret qḋ eadē legitima portio a qua
filia excluderet ⁊ que maſculo deferretur diuerſa eſſet i pſona filie ⁊ di
uerſa in pſona fratris ⁊ ſic vna ⁊ eadē res diuerſo iure cenſeret contra
regulā traditā in.l.qui edes.ff.de vſucap.cū ſi. ¶ Octauo cōfirmat.nā
ex quo ſtatutū vult qḋ ſtatuta nō ꝑſint cōferentibꝰ ⁊ nō ſubditis cēſe
tur voluiſſe prouidere excludere actus ſeu caſus per quos ſequi poſſet
alienatio.ad hoc bona gloſſ.in.l.ſi ita quis.§.ea.l.ff.de v.ob.vbi ꝓhibi
tus alienare cenſet ꝓhibitus illa facere ex qbꝰ ſequi poſſet alienatio.⁊
ibi plene no.doct.⁊ Bal.Saly.⁊ alij in.l.hac edictali.C.de ſcōis nup.⁊
Bal.⁊ doc.in.l.ea.l.de cōdi.ob cau.ſ3 in caſu noſtro ſi diceremꝰ qḋ por
tio maſculi municipis ipinguaret habito reſpectu ad dodrātē poſſet
ſtatutū ꝑdictū ꝓdeſſe dicte moniali ergo hoc nō eſt dicendū.qḋ autē
poſſet ꝓdeſſe p3 qr filia eſt tꝑaliter excluſa quouſq3 ſupſunt maſculi ꝯ
ſcēdentes ergo eis deficientibꝰ femina reintegraret ꝑut ꝯcludit Bar.
in.l.ſi.ff.ad tertul.⁊ Bal.in.l.ij.C.de lib.prete.⁊ Bald.⁊ alii in.l.ſi quis
poſthumos.§.ſi filiū.ff.de li.⁊ poſth.⁊ ſic admitteret ad portionem do
deantis qḋ vr̄ eſſe cōtra intētionē ſtatuti. ¶ Nono cōprobat.nā cauſa
vñ ꝓducit impinguatio portionis maſculi eſt portio ſororis a q̄ exclu
ditur ⁊ maſculo defertur.ergo cū filia monialis nō poſſit ampliꝰ vti
beneficio ſtatuti ꝓpter qḋ dodrās deferebat ⁊ maſculo cōcedebat nō
videt ꝙ maſculi portio impinguet portiōe ſtatuti ſ3 iur. iuris cōis qm̄
vbi nō ſubeſt cā ꝓpter quā aliquis effectus ꝓducit ⁊ cōſeruat nunquā
illiꝰ effectus induci pōt ꝑductione vel exiſtētia.ita arguit Gratianus
in.§.hoc idē ver.de peni.diſt.j.facit tex.in.c.debitū.de bigamis.⁊ in.c.ſi
pauper.de pbē.in.vi.⁊ in.l.in oībus.ff.de re iudi.⁊ ita arguit Joan.cal.
in cōſ.clxxix.ſm ordinē meū incipiē.omiſſis pluribꝰ.dicimꝰ etiā quod
cauſa inualida ſuo cauſato nō pſtat effectū.l.tale pactū.§.pe.ff.de pac.ꝑ
quē ita dicit Bal.in.l.j.in.xj.notabili.ff.de re.diui. ¶ Decimo ⁊ vltimo
iſta opi.vr̄ determinari ꝑ tex.iūctis ibi no.per Bar.in.l.iij.§.j.ff.de le.
pſtā.vbi Bar.ꝑ illū tex.dat iſtā theoricā.ſi q̄rimꝰ an omiſſa pſona me
diāte q̄ aliqḋ acq̄rit ſit iſpiciēda pſona cui acq̄rit diſtīguit qr aut acq
rit ex diſpoſitiōe legis ⁊ tūc nō inſpicit pſona cui acquirit ꝑ illā iure.
Aut acquirit ex diſpoſitiōe hominis ⁊ tūc iſpicit pſona cui acquirit
ꝑ tex.in eadē.l.in.§.itē ſi quis. Et primo infert ad ſtatutū qḋ ꝓhibet
ſub pena ꝯtrahi cū bānito.nā ſi quis cōtrahit cū filio vel ſeruo bāniti
ꝑ quē ex diſpoſitione legis acq̄rit tūc nō incidit in penā ſtatuti ſecus
ſi cōtrahit cū ꝓcuratore bāniti qr tunc acquiritur ex diſpōne hoīs in
ferēdo ergo ꝑdicta ad ꝓpoſitū mediāte pſona filie queritē fratri vterin
ꝙ cōiuncto ex diſpoſitione ſtatuto⁊ ⁊ ſic legis ergo nō vr̄ inſpicienda
pſona fratris municipis quātūcūq3 effectus acquiſitionis in eā cōfe
rat.⁊ iſta theorica videbat hāc ꝯſultationē officialē reddere ¶ Mia tn̄
nō obſtantibꝰ contrariā opi.veriorē eſſe exiſtimo.⁊ ꝑ fundamēto pſen
tis ꝯſultatiōis tria ſunt neceſſaria ꝑmittēda. ¶ Primū eſt qḋ dicta fi
lia tāquā dotata ſtantibꝰ maſculis excludit a ſtatuto a ſucceſſiōe ma
8 tris.nā illud qḋ dat ꝑ mulieri ingredienti religionē ſuccedit loco dotis
⁊ dos vulgariter appellatur. Item inquit Bar.in.l.j.§.ſi parēs.ff.ſi q̄s
a pa.fue.ma.⁊ tenet Bal.in.l.qm̄ nouella.ad ſi.ff.de inoffi.te.⁊ dicit eē
menti tenendū.hoc idē voluit Bar.in.l.ti.centū.§.ti.genero.in ſi.ff.de
condi.⁊ de.⁊ Bar.in qdā moderno tractatu ſocietatis in.xj.q.prin
cipali decidit ꝯtra ⁊ ibi recitat qḋ.d.Pe.de vbaldis de peru.cōſuluit
ꝙ monialis cui in ingreſſu certa pecunia erat conceſſa nō includebat
in ſtatuto excludēte filias dotatas a ſucceſſiōe i ſuo cōſ.qḋ icipit viſo
pſato pūcto.qui in effectu tribꝰ rationibꝰ mouebat. ¶ Prima ratio
erat qr rō ſtatuti excludit filiā dotatā ꝑp dotē q̄ remanet apud filiā q̄
cēſet eſſe pſimoniū filie.l.iij.§.ſ3 vtr.ff.de mino.ſ3 illa q̄ dat in ingreſ
ſu acq̄rit monaſterio.vt in.c.ꝯqueſtꝰ.de foro ꝯpe.nec remanēt nec re
manere pñt tanquā pſimoniū filie vt in.c.cū ad monaſteriū.extra de
ſta.mo.ſ3 iſta rō cū reuerētia eſt minus bona qr principalis intētio ſta
tuti excludētis feminas ꝑp maſculos eſt ratio ꝯſeruande agnationis
vt ꝯcludit Jo.an.poſt Jac.de are.in addi.Spe.i.ti.de ſuc.ab ite.⁊ Bal.
plene in.l.maximū vitiū.C.de lib.pte.cū ſi.que rō vēdicat etiā ſibi locū
in caſu nr̄o ergo ⁊ diſpoſitio ꝑ ea q̄ ponit bal.i.d.l.maximū vitiū.⁊ i.l.
quānis.C.de ſideicō.⁊ Jo.de imo.⁊ mod.in.l.ſi do.§.de viro.ff.ſo.ma.
dos aūt aſſignat ꝑp onera mrīmonij.l.ꝓ oneribꝰ.C.de iure do.⁊ ſucce
dit loco alimētoꝝ iuxta no.in l.ſancimꝰ.C.de nup.⁊ eo modo ꝯcedit
iſta ꝗceitas q̄ dat moniali ⁊ rō vulgariter dr̄ dos monialis quā retinet
in cōi ſumi cū aliīs iuxta no.i.d.l.cū ad monaſteriū.⁊ i auc.ingreſſi.C.
de ſac.ſan.ec. ¶ Scḋa rō eſt qm̄ ꝓ iſto mrīmonio ſpūali nō pōt dos ꝯſti
tui qr ſi ex peccato aſſignaret eēt ſimonia vt i.c.nō ſatis.extra de ſimo.
ſ3 ēt iſta ratio nō facit qr vt dixi ſm bal.i.d.auc.res q̄.talis pecunia ꝯce
dit ꝓ alimētis ⁊ ſuffragio vite.⁊ dr̄ qḋ ita ſeruat ꝯſuetudo. ¶ Prete

rea dicta rō ꝓcederet qñ ex pacto ſeu ſi ſine pacto.vt i.c.veniēs.⁊ i.c.ma
nos.extra de ſimo.⁊ in terminis dicit Bal.in.l.ſi quemq3.C.de epiſ.⁊
cle.vñ dicit no.Pe.de an.in ſuo cōſ.cū.incip.in paucis verbis vbi di
cit qḋ monialis dz dotari alr̄ nō excludit a ſtatuto excludēte filias do
tatas qm̄ mrīmoniū ſpūale in hoc nō dz eſſe deterioris cōditiōis quā
matrimoniū carnale:⁊ hoc idē vr̄ voluiſſe Bal.in ſi.C.de do.ꝓmiſ.⁊ 3
Alb.de ro.in ſcḋa parte ſtatutoꝝ.q.cliij.inci.ex eodē themate.ad ſi.vñ
diſputat Bal.in.l.pactū.C.de colla.qḋ ſi ſtāte dicto ſtatuto filia volue
nit ea an excludat aſſignata certa quātitate.⁊ cōcludit qḋ ſic ⁊ ſequitur
Pe.de an.in re.c.canonū ſtatuta.de cōſti.q.xiiij.principali.ver.quid ſi
ſtatutū dicit ⁊ ſic p3 qḋ iſta eſt cōis opi.l3 Bal.in ſuo cōſ.clxxxvi.inci.
quidā lilius de fulgineo.velit qḋ monialis nō includat ſed nihil alle
gat. ¶ Tertia rō illiꝰ doc.eſt qr nō eſt ꝓprie dos ex quo ex pacto dari
nō pōt ⁊ ſic nō dicit ꝑ matrimonio dari:ſtatutū autē ꝓprie debet in
telligi.l.j.§.ſi is qui nauē.ff.de exer.ac.⁊ per Bar.in.l.oēs populi.in.vj.
q.principali.ff.de iuſti.⁊ iu.Sz iſta rō nō ſtringit qr l3 ꝓprie nō ſit dos
tn̄ attēto cōi vſu loquēdi dicit dos.vt dicit Bar.in locis ſupra allega
tis.ſed clarū eſt qḋ in ſtatuto recedimus a ꝓprietate ſermonis.⁊ ſequi
tur cōem vſum loquēdi.l.liberoꝝ.§.qḋ tn̄ caſſius.ff.de le.iij.l.labeo.⁊
ibi per Bar.ff.de ſup.le.⁊ per Bar.in.l.j.ff.de ſuis ⁊ legi.⁊ in ſpecie qḋ
ꝓpter cōem vſum loquēdi illa habeat ꝑ dotata in ſtatuto q̄ ꝓprie nō
eſt dotata decidit Bar.in alia.q.⁊ ſequunt magis cōiter doc.in.d.l.ti
tio cētū.§.titio gñro.⁊ iſta vt ꝑdixi eſt cōis opi.⁊ va.⁊ ita ſeruat. ¶ Se
cūdū qḋ eſt pſupponēdū qḋ ſi nō extaret frater vtrinq3 cōiūctꝰ dicta fi
lia monialis nō excluderet a ſucceſſione matris a fratribus vterinis
9 tm̄.†nā l3 ſtatutū ſimplr̄ ⁊ generalr̄ dicat qḋ exiſtētibꝰ filijs maſculis
ex ea femine nō ſuccedāt ⁊ ſic vr̄ qḋ generalr̄ deberet intelligi ſiue exta
rēt filij ex eodē mrīmonio ex quo filia ſiue ex alio.ac.l.j.§.⁊ generaliter.
ff.de leg.pſtā.tn̄ alr̄s late cōſului qḋ intelligeret de filijs ex eodē mrīmo
nio.⁊ ſic qḋ femine excluderent tm̄ a fratre vtrinq3 cōiūcto ab heredi
tate matris nō a fratre vterino tm̄ ⁊ mouebat ex plurimis. ¶ Primo
qr talia ſtatuta exorbitātia qḋ filie dotate excludant ſunt inducta ad
cōſeruādas familias dotātiū vt dictū eſt ⁊ ꝑ Cy.in.l.j.C.de adul.ergo
ſtatutū dz intelligi extātibꝰ filijs ex eadē familia dotātis quaſi illius
agnatio cōſeruet qui ſentit onus dotādi vt in regula ſm naturā.ff.de
reg.iur.qḋ p3 qr ſtatutū cōſiderat qḋ ſit dotata a patre fratre ſeu pa
truo ⁊ ſic cōſiderat agnationē dotātiū ¶ Scḋo qr inq̄rādū ſtatutū cō
ſiderat qḋ ſit dotata a pr̄e fratre ſeu paterno vr̄ velle qḋ ſit dotata de
bonis q̄ fuiſſent cōia inter ipſam filiā ⁊ illos q tractāt illā excludere ⁊
nō ex alio voluit ſtatutū idē eſſe ſi ab alio dotaret.⁊ ſtia ſunt indē q̄ dz
attēdi.l.cū inniter.ff.ſo.ma.l.ſcire op3.§.ſufficit.ff.de excu.tu.ſed in caſu
noſtro nō eſt dotata de bonis exiſtētibꝰ in familia illoꝝ qui tractant
illā excludere ergo ꝛc. ¶ Tertio rōne vitāde abſurditatis.nā abſurdū
vr̄ qḋ pr̄ dotādo filiā illā excludat a ſucceſſiōe matris in fauorē priuſ
gnoꝝ.nimigit dz ſtatutū reſtringi ad filios cōes.ar.l.non abſurdū.ff.de
bo.q̄ li.⁊ eius qḋ ꝯcludit Ray.de forli.⁊ refert Pe.de anch.in.d.c.j.de
cōſti.in vlti.colū. ¶ Quarto qr ſtatuta debent interpretari vt minus le
dāt ius cōe iuxta no.in.l.ſi.§.in cōputatiōe.C.de iure deli.⁊ in.l.ſi ſerui
veſtri.C.de nox.a.ergo intelligat de filijs eiuſdē mrīmonij ex q̄rū familia ſi
lie dotes receperūt. ¶ Quinto nā ſtatutū ſimplr̄ excludēs dotatas itel
ligitur a ſucceſſione dotantiū vt per Bal.⁊ Pau.de caſt.poſt gl.in.l.j.
C.de leg.here.incōueniens enim mulierē dotatā de bonis vnius excludi
a bonis alteriꝰ qui nō dotauit.vñ cū i caſu noſtro exprimat ꝙ dotata
de bonis vnius excludatur a bonis matris nō dotātis ſaltē reſtringat
qḋ nō intelligat excludi niſi in fauorem dotātis vel exiſtētis de ſua fa
milia. ¶ Sexto probat.nā reprehēſibile videbat qḋ filia excluderet a
fratribꝰ vterinis de quoꝝ domo dotes receperūt ſtatuta autem debēt
interꝑtari vt nō poſſint a ſapiēte repͬhēdi.l.ſabinꝰ ariſto.ff.de le.pſtan.
¶ Septimo ſtatutū qḋ excludit filias dotatas nō tm̄ cenſet factū in fa
uorem filiorum ſed etiā dotātiū ex quo eis onus impoſitum eſt.l.ſcḋm
naturā.ff.de reg.iu.l.cū qui.in prin.ff.de furtis.ſ3 ſi ſtatutū etiā intelli
geretur in fratribus vterinis retorqueretur in odiū dotantis puta pa
tris qr donans patris excluderet filium in fauorem extranei q̄ ad pa
trem cōtra.l.qḋ fauore.C.de legi.⁊ ſic pater fuiſſet grauatus in dotādo
filiam ⁊ grauaretur etiam in hoc qr ipſa excluderetur in fauorē illius
qui eſt extraneus patri dotanti quod non eſt dicendū.arg.l.titia.§.q
inuita.ff.de lega.ij. ¶ Octauo qr maiori vinculo ſunt cōiūcti filij eiuſ
dem matrimonij.verba autē debent intelligi in potiori ſignificatu.l.j.
§.qui in perpetuum.ff.ſi ager vecti.vel emphy.pe. ¶ Poſtremo vide
mus quod priuilegia quedam dotis que tranſeunt ad filios intelligū
a trin filijs eiuſdem matrimonij iuxta not.in.l.etiam.ff.ſoluto matri.
⁊ in.l.aſſiduis.C.qui po.in pigno.hab.⁊ ita alias in iſto caſu cōſultum
fuit per plures ſolennes doc.videlicet genitorem meum dominū Lu
do.de interannis.dominum Philippum de piſtorio.⁊ dominū Ber
nardum de nerma hodie cardinalem ſpectanum.ita etiam cōſuluit in
tegerrimus doctor dominus Joannes de monte ſperello.⁊ ita alias ex
tītēs arbiter iudicaui.demum idē cōſului:poſtea ⁊ ſecundū illud cōſi
liū3 poſtea iterū exiſtē arbiter laudaui ⁊ ita etiā iudicatū vidi ¶ Ter
tiū ⁊ vltimū quod preſuppōnēdū eſt qḋ ex quo dicta filia monialis in
caſu noſtro excludit tātū a fratre vtriq3 ꝯiūcto ⁊ nō ab vterinis eiꝰ por
tio applicari

applicari dʒ fratri vtrinqꝫ ꝯiūcto ⁊ nõ frīb⁹ vterinis. ❡ Pmo qꝛ
qñ diſpõ eſt inducta alicuius ꝯtemplandẽ lꝫ ad illũ verba nõ di
rigant̃ illi acqrit̃ ⁊ competit actio. l. ſeruo legato. §. ſi teſtãr. ff. de
lega. i. ⁊ ibi bar. in propoſito determinat qõnẽ ſꝫ tale ſtatutũ eſt
factũ contẽplatione vtrinqꝫ ꝯiūctoꝝ. vt. ſ. deductũ eſt ergo illis
portio femine applicat̃. ❡ Scðo qñ qs a lucro remouet̃ ꝯtẽpla-
tione alterius illi applicat̃ cuius contẽplatione remouet̃. l. poſt
legatũ. §. amittere. ff. de his q. vt indi. p quẽ tex. iſtã regulã ponit
10 Bar. in. l. ij. §. videdũ. ff. ad tertul. ergo † lucrum portiõis femine
dʒ applicari maſculo vtrinqꝫ coniuncto cuius ꝯtẽplatiõe exclu-
dit̃ ⁊ ad hoc eſt melior tex. de corpore iuris ſm Bal. ibi in. l. ſi de
functus. C. de legi. here. ⁊ firmat Bal. in. l. j. C. de ſcðis nup. ⁊ in. l.
maximum vitium. ⁊ eſt caſus no. in. l. ij. §. ſi duo. C. de colla. bo.
❡ Tertio pbat̃ in ſimili qꝛ qñ qs pbibet̃ alienare cõtẽplatiõe
alicuius ille admittit̃ ad reuocandũ alienata cui⁹ ꝯtẽplatiõe fa
cta eſt pbibitio. l. peto. §. fratre. ⁊ ibi p Bar. ff. de l. ij. ⁊ in. l. cũ pa
ter. §. liberis. eo. tit. ⁊ ponit Bal. in. l. quoties. C. de ſidricom.
❡ Quarto ꝯfirmat̃ ex alia regula i ſimili qñ aliqd auferit̃ ab alio
tanqꝫ ab indigno applicat̃ illi cui⁹ cõtẽplatiõe auferit̃ vt in. l. pe.
⁊ ibi no. C. de leg. ⁊ in. d. §. amittere. ❡ Quinto videmus in ſimili
nam ſi quis traxit clericum ad vetitũ examen perdere dʒ qð tunc
eſt qð clerico applicat̃ cuius cõtẽplatione facta fuit talis pbibi
tio iuxta no. in. c. ſi diligẽti extra de fo. comp. ⁊ in. c. ſi clerici. extra
de iure patro. ❡ Sexto ⁊ vltimo qꝛ ſi vera eſt cõcluſio retẽta in pce
denti difficultate. ſ. qð ſtatutũ intelligat̃ factũ in fauorẽ agnatio
nis ex quo filia eſt dotata ⁊ nõ filioꝝ alterius agnatiõis quã do
tauit ſi diceremus qð filij alterius mrimonij admitterent̃ nõ ſer
uat̃ intẽtio ſtatuẽtium qui tm̃ agnatiões dotantiũ voluerũt cõ-
ſeruare. actus em̃ agentiũ non opant̃ vltra intẽtionẽ. l. nõ ois. ff. ſi
certum petat̃ ⁊ inducta ad vnũ effectũ nõ dʒ aliũ effectũ operari
per id qð hꝫ in. l. legata inutilr̃. ff. de leg. i. ⁊ ſm iſtã partẽ alſ con
ſuluit genitor meus i ſuo ꝯſ. qð incipit municipali cẽſura diſpo
nitur. ⁊ lꝫ aliter alſ fuerit ꝯſultũ ⁊ ſtricta rõne poſſet alr̃ attẽtari
prout alſ in quodã conſ. meo attẽtabã: tñ qꝛ bis electus arbiter
primo ſolus ſcðo ſimul cũ dño burgheſio ſemp ſupra dictã ꝯclu
ſionẽ ſum ſequut⁹ ⁊ ſm illã etiã vidi poſtea p duas ſnias deter-
minatam amplius a dicta ꝯcluſiõe q̃ in practica obſeruat̃ nõ di
ſcederẽ. ⁊ ſic ꝯcludo qð portio dicte monialis applicat̃ fratri vtri
qꝫ ꝯiuncto ⁊ nõ aliĩs fratrib⁹ vterinis. ❡ Ex q̃ cõcluſione infero
qð ſi nõ fuiſſet factũ dictũ vltimũ ſtatutũ res quarte dotis ma-
terne lꝫ mr̃ nõ potuit filios priuare ex forma ſtatutoꝝ diuideren
tur p mediũ iter duos filios ex pͥo mrimonio ⁊ duos filios ex
ſcðo matrimonio: ⁊ ſic haberet dimidiã triũ quartarũ ⁊ aliã di
midiã haberẽt fratres vterini ſꝫ pp̃ter vltimũ ſtatutũ qꝫ vult qð
non pſunt ſtatuta nõ cõferentibus videbat̃ qð monialis vt diri
nõ poſſet puari legitima iuris cõis. ⁊ ſic quarte tertie partis do-
tis iuxta no. in aut. nouiſſima. C. de inoffi. teſt. ⁊ illa portio fratri
applicaret̃. ſed ſtãtibus pmiſſis vt dixi ꝯtrariũ in caſu noſtro ar
bitror de iure pcedere qð imo q̃rta portio etiã quartarũ appli-
cat̃ fratri vtrinqꝫ coniũcto. ❡ Hãc cõcluſionẽ pbo ex plurimis.
❡ Primo nã ſiue inſpiciamus mentẽ ſiue ṽba dico qð dictũ vl-
timum ſtatutũ nõ cõprehẽdit caſuꝫ noſtrũ primo inſpiciẽdo mẽ
tẽ. fuit eñ mens ſtatuti puidere vt quã minus fieri poſſet bona
nõ trãſferrent̃ in nõ cõferẽtes qui nõ ſubeũt onera ⁊ grauedines
ciuitatis q̃ quidẽ rõ nõ militat in iſto caſu qꝛ bona irent ad cõfe
rẽtes. ſ. ad fratrẽ ergo nõ dʒ militare diſpõ. arg. l. ſcire opꝫ. §. ſuffi
cit. de excu. tu. ⁊ l. cũ mulier. ff. ſo. ma. facit. l. adigere. §. quãuis ff.
de iu. pa. ⁊ l. qð dictuꝫ ã. de pac. ❡ Scðo et in inſpiciendo verba
idẽ eſt dicendũ qꝛ ſtatutũ dicit quod ſtatuta nõ intelligant̃ in fa
uorem nõ ſuppoſitoꝝ. ſed in caſu noſtro intelligunt̃ in fauorẽ ſup
poſiti. ſ. fratris: qꝛ in iſto caſu ð nullo fauore femine tractat̃ lꝫ ma
ſculi cui portio femine applicat̃ ergo cuꝫ verba ſtatuti nõ verifi
cent̃ nõ dʒ militare diſpõ. l. ſi ſeruum. §. nõ dixit pretor. ff. de acq.
here. l. j. §. ſi is qui nauẽ. ff. de exer. act. p Barto. in. l. iiij. §. toties.
ff. de dã. infec. cũ ſi. ❡ Scðo iſta ꝯfirmãtur nã certuꝫ eſt qꝫ ſtatutũ
factũ añ dictaꝫ reformationẽ deferebat oĩbus filiĩs pro legitima
portione in bonis mr̃is dodrãtẽ cu⁹ ps quarta debebat̃ filie et
moniali ſed qꝛ in ingreſſu monaſterij fuit dotata eius portio ap
plicat̃ maſculo fratri ſuo qꝫ ius ipinguãs portionẽ dicti fratri
maſculi cepit cõpetere potentialr̃ dicto fratri maſculo qð ſoror
illa fuit dotata. ⁊ ſic ante factã illã reformationẽ ergo vt qð refor
matio ſuperueniẽs debeat mulieri nocere quam reſpicit vcꝫ quo
ad cõmodũ ad eã peruenturũ nõ aũt fratri cui noluit obeſſe ſꝫ
pdeſſe. arg. no. in. l. iij. §. ſi is p quo. ff. qð q̃ſqꝫ iu. ⁊ in. l. ſi. ff. de pac.
bñ facit. l. lucius. de cuſc. in rõne ſui. nõ eñ forte dotaſſet illam tã
ta dote niſi intellexiſſet ſuã portionem ſm ſtatutũ impinguataꝫ
qð tũc vigebat ergo frater non dʒ remanere decept⁹ ſub clypeo
legis contra. l. in bonis. in ſi. C. de teſta. ⁊ l. gracchus. C. de adul.
❡ Preterea ⁊ tertio ſpũs ⁊ aĩa ipſius ſtatuti eſt illius ratio que
ante oĩa dʒ attẽdi. l. qð dictũ. ff. de pac. ⁊ no. per Pe. ⁊ Cy. in. l. non

dubiũ. C. de legi. ſꝫ ratio finalis ſtatuti mulierẽ dotatã excludẽs
propter maſculos fuit ad cõſeruãdã agnationẽ familie paterne
vt oſtendit̃ plene in. l. maximum vitiuꝫ. C. de liber. pte. ⁊ in. l. C. de
adul. cũ ſi. Ergo ad impiguãdã portionẽ dicti fratris ſui vtrin-
qꝫ coniũcti. ſi igit̃ dixerimus ipſaꝫ legitimã portionis quotã ꝯſi
derandã i caſu noſtro de iure cõi pp̃ qualitatẽ ſororis monialis
fauoris ſtatutarij dictã portionẽ ampliãtẽ incapacẽ ⁊ nõ aliter
ſequeret̃ qð vbi ſtatutũ voluit in vna manu augere portionẽ ma
ſculi q ſoluit dotẽ ſeu ei⁹ pſimoniũ fuit diminutum pp̃ter dotẽ
datã ſorori ⁊ in alia manu voluit in ſucceſſionib⁹ iure pſonaruꝫ
religioſoꝝ nõ augeri p ſtatuta qꝛ lederet̃ burſa fiſcalis i onerib⁹
ſubeũdis que non ſubeunt pſone religioſe vt hꝫ in aut. Itẽ nul-
la cõitas. C. de epiſ. ⁊ cle. iam per indirectũ lederet̃ p dictam refor
mationẽ etiã maſculo cuius portio eſſe debuiſſet tãto maior qð
nunqꝫ fuit de mẽte ſtatuti cuius ppoſitum fuit qð magis admit
teret̃ non aũt qð minus vt in ſimili dicit iuriſcõſultus in. l. iij. §.
ſi emancipat. ff. de bo. poſ. ꝯ tabu. cũ reſcriſſio q̃ magis admittat̃
nõ quominus bñ facit regula nõ oĩs. ff. ſi cer. per. cõ ſi. ❡ Quarto
iſta opi. cõfirmatur qꝛ ſi qua concluſio pſonarũ religioſaruꝫ fa
cta eſt p dictã reformationẽ a fauorib⁹ ſtatutoꝝ nõ dʒ tales pſo-
nas egredi ⁊ ſic dʒ reſtringi quaten⁹ ſtatuta tenderent in illi⁹ fa
uorẽ nõ quaten⁹ tractaretur de pͥudicio fratris municipis cui
ſtatuta noluerũt pͥudicare ſed pdeſſe. ad hoc bñ facit tex. in rõ-
ne ſui in. l. ſi. C. cõia vtriuſ. iud. ⁊ pbat̃ p ea q̃ no. dicit do. Ant. in
c. cũ dilect⁹. extra de cõſue. i. iij. col. vbi dicit qð ſtatuta q̃ ſunt ſtri
te ⁊ pprie intelligẽda late interpretent̃ ne inducãt pͥudiciũ terti
tio cui noluerunt pͥudicare. ⁊ dicit no. ad ppoſituꝫ qð qñ ſtatu
tũ põt multipliciter intelligi nõ ſolũ cẽſet̃ exceptũ ius cõe ne cor-
rigat̃: ſed etiã ius priuilegiatũ alteri⁹ ergo in caſu noſtro dicam⁹
qð ex quo femina excludit̃ a maſculo ⁊ portio maſculo applicat̃
tale ius priuilegiatũ nõ itelligat̃ maſculo ablatũ ſed tm̃ ſtatutũ
reſtringit̃ quaten⁹ beneficia ſtatutoꝝ reſpiciũt ipſas religioſas
non quatenus municipes. ad idẽ bñ facit tex. i. l. ij. §. ſi quid a pͥn
cipe. ff. ne qd i loco pub. ⁊ l. c. ſup eo. de offi. dele. que iura lꝫ loquã
tur in reſcrip. tñ do. Ant. in. d. c. ſuper eo. extẽdit ad ſtatuta vt re
ſtringant̃ quatenus tangant pͥudiciũ tertij cui noluerunt pͥu-
dicare bñ facit qð no. do. An. in. c. vt debit⁹. extra de ap. ⁊ qð no.
Barto. in. l. j. §. interdũ. ff. a q. ap. nõ lꝫ. ⁊ iſta rõ videtur multũ p
babilis. ❡ Quinto qꝛ ſi diceremus legitimã hui⁹ monialis accre-
ſcentem ſuo fratri maſculo eſſe minoratã per dictã reformatio
nem ſequeret̃ qꝫ qcqd reperiet̃ diminutũ moniali remaneret cõe
iter oẽs filios dicte mulieris de cuius bonis agit̃ tã vtrinqꝫ cõiũ
ctos quã vterinos tñ dicte monialis quaſi nũqꝫ illi mulieri dela
tum cõtra veriſimilẽ mẽtẽ ſtatutoꝝ que noluerũt ſorori moniali
adimere ſeu ius ſibi cõpetens minuere niſi in fauorẽ publicũ cõ
ampliãdi pſimoniũ municipũ. nõ aũt tollere ius vnius munici
pis vtrinqꝫ cõiuncti ⁊ cõicare alteri municipi minus coniuncto
vterino tñ non eñ voluit inter ſucceſſores municipes aliqd alte
rare ſꝫ inter municipẽ ⁊ nõ municipẽ. nã alia dʒ haberi ꝯſidera-
tio inter municipem ⁊ monialẽ alia hñi qñ altera perſona muni-
ceps admittat̃ de cuius pͥudicio ⁊ cõmodo tractari põt. vt in ſili
videmus in caſu nõ in. l. ſi. C. cõia vtriuſ. iud. ⁊ in. l. ij. ⁊ in. l. fin. C.
qñ ⁊ q. quarta ps de. li. z. ⁊ in. l. §. ſi ex dodrante. ⁊ in. l. ij. §. ſi tres. ff.
de colla. bo. ⁊ in. l. ſi vna inſe. C. de bo. ma. ⁊ bñ facit text. in. l. ij. §. ſi
ſit agnatus. ff. ad tertul. q̃ iura in rõne decidẽdi multum faciunt
qð dicta reformatio ſi dʒ officere moniali nõ officiat fratri cui p
deſſe voluit nõ nocere nec anguſtare ius perſone eccleſiaſtice non
ſubdite quo ad rationem habendam inter ſeculares vero inter ſe
nihil voluit innouare vt in ſimili hꝫ in. d. l. ſi. C. cõia vtriuſ. iudi.
bene faciunt iura. ſ. allegata. ⁊ iſta etiam vr̃ ꝯcludens rõ. ⁊ confir
mat̃ nã qñ pſona non eſt in totuꝫ capax alicuius bñficij tñ dʒ eſſe
capax ſi illud in quo nõ eſt capax venit alteri applicandum. hoc
probo p illod qð voluit ſingulr̃ Bal. in. c. eã quã. in vlt. col. C. de ſi
deicõ. ver. iuxta pdicta quero. vbi cõcludit qð lꝫ illud quod relin
quitur filio naturali vltra modum applicetur filiĩs legitimis ⁊
naturalibus tñ ſi hꝫ coniunctũ potius applicatur ꝯiuncto. arg.
l. ſi titio ⁊ meuio. §. iul. ff. de le. ij. ita dicamus in caſu nõ quod lꝫ
filia non ſit capax beneficiorum ſtatutoruꝫ tñ nõ cenſet̃ incapax
quatenus talia beneficia veniunt capacibus applicanda ⁊ nõ of
ficit̃ remanere apud ipſam incapacem bñ facit tex no. in. l. ſi te qui
ff. de lib. leg. ⁊ qð no. Bal. in. l. j. C. p ſo. q. xxiiij. ⁊ Joan. and. in re
gula cuilibet. de reg. iur. in merco. bene facit tex. cum ibi not. in. l.
cogi. §. hi qui ſolidum. ff. ad trebel. vbi ille qui p parte eſt capax
non dicitur eſſe capax in totum quando ſibi non retinet ⁊ alteri
reſtituit. ⁊ not. glo. ⁊ doc. in. l. eã quã C. de fideicõ. ⁊ Ange. ⁊ imo.
in. l. in tempus. ff. de here. inſti. cum ſi. ❡ Septimo hoc idẽ oſten-
ditur ſi diceremus qð mater filios in legitima ſtatutaria inſtituiſ-
ſet ⁊ monialem pteriiſſet que tanqꝫ excluſa a ſucceſſione nõ po-
tuit venire ꝯ teſtũ iuxta plene no. in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantum
ff. de lib. ⁊ poſth. ⁊ in reſiduo extraneã inſtituiſſet heredem dicere

mus ne qđ in fauorē extranei ipſa haberet ampliorē ptãtem diſ-
ponẽdi de pte illiꝰ mulieris excluſe vtiqꝫ nõ qꝛ excluſio fuit reſ fa-
uore maſculi ergo qua ratiõe excluſio nõ dꝫ impinguare ius ex-
tranei.arg tĩus qđ hꝛ in.l.ĩĩ.C.qñ ⁊ qui.quar.pars de.li.x.⁊ in ſi-
mili eleganter per Pau.de ca.cõſi.cccxlvi.inci.ſuper puncto.pa-
ri rõne nõ dꝫ impinguare ius vnius ex filiis cuius reſpectu non
fuit facta excluſio put in ſimili ꝯſiderãt moder.in.l.illã.C.de col
la.⁊ bar.in.l.i.§.ſi pᵉ.ff.de cõiũg.cũ emã.libe.⁊ in.l.i.§.filiũ.ff.de cõ
tra.tab.bñ facit.l.ĩĩ.§.ſi ſit agnatus.ff.ad tert.⁊ tex.no.in ſimili.⁊
qđ ibi p bal.in.l.ſi defuncꝰ.C.de le.here.❡Octauo ⁊ vltimo iſta
cõcluſio cõfirmaꝛ nã lꝫ alꝭ pſona ſit certe qualitatis ꝓpter quaꝫ
poſſet certa portio auferri legitime tñ ſi illa pſona nõ eſt retẽtu-
ra talē portionē ſꝫ eſſet pſona media qua mediãte acquiraꝛ per-
ſone a qua talis portio nõ põt auferri certe tũc talis portio au-
ferri nõ põt.caſus eſt in.l.cũ dotē.ff.ad falci.vbi quo ad falcidie
detractionē ⁊ ſic portionis detractionē attendiꝛ perſona que cõ
modũ eſt perceptura a qua falcidia detrahi nõ põt nõ perſona
interpoſita per quã cõmodũ pcipiꝛ a qua talis falcidia detrahi
põt.ad idē bonus tex.in.l.ſi.in ſi.C.de bo.que libe.ad idē tex.in.l.
unic.§.titio.ff.de cõd.⁊ demõ per quē dicit ibi Bal.qđ idē fauor
debeꝛ medie pſone qui debeꝛ illi pſone ad quã finale cõmodũ de-
uenit.ergo ita dicamus in caſu noſtro vt attẽdatur perſona fra-
tris municipis ad quē peruẽturũ eſt cõmodũ nõ ſororis monia-
lis ꝓpter quã ſit pſonalis acquiſitio ⁊ ꝯtra dicte moniali que eſt
perſona media acquiſitionis faciẽde fratri ſuo quo ad cõmodũ
finale rebus in eodem ſtatu manẽtibꝰ debeatur idem fauor ſtatu-
torũ quo ad dodrantē q debereꝛ directo dicto fratri ſuo q muni-
ceps eſt ⁊ gaudet omnibꝰ beneficiis ſtatutorum.vnde dicit Bal.
in.d.§.titio.qđ ſicut de legato ad pias cauſas nõ detrahitur fal-
cidia ita in delegato facto alteri q hꝫ immediate reſtituere pie
cauſe per.d.l.cũ dotē.idē voluit Bal.in aliquibꝰ lect.in.l.eaꝫ quã
C.de fideicõ.idē voluit Ang.in.l.ſꝫ ⁊ ſi nõ ſeruꝰ.ff.ad.l.fal.Pau.
de ca.in.d.l.cum dotē.in lec.paduana.⁊ Lu.ro.in aut.ſimiliter.C.
ad.l.fal.⁊ in.l.marcellus.in prin.ff.ad treb.⁊ Lu.ro.in ſuo conſil.
ccvi incipi.lꝫ cõi cõcluſione.Sꝫ hec cõſideratio tolli videtur per
ea que no.voluit Bar.in.l.ĩĩ.§.i.ff.de leg.pſtan.q̃ fuerũt.ꝯ.adduc-
ta in.x.fundamẽto p cõtraria parte qꝛ ſupra allegata loquunꝛ
ꝙ inſpiciē pſona cui finale cõmodũ acquiriꝛ qñ acquiriꝛ mediã-
te diſpoſitione hois nõ qñ ex diſpoſitiõe legis put eſt in caſu no-
ſtro.⁊ ad iſtã rñſionē primo ad tex.qđ in illo nõ erat eadē rõ con-
ſeruandi legatũ relictũ ſeruo ſicut ſi eſſet factũ dño ſerui ꝓpter
honorē qui ſibi habitus nõ fuit in legãdo vt ibi expreſſe dicit lex
dictũ aũt Bar.de bannito eſt intelligẽdũ reſpectu pene extrinſe-
ce que imponiꝛ cõtrahẽti cũ bãnito.tũc eñ duplici rõne nõ extẽ-
diꝛ pena ad eũ q cõtrahit cũ ſeruo vel filio bãniti.❡Prima eſt
qꝛ nõ eſt ea.rõ puniẽdi.vꝛ eñ ſtatutũ ꝓhibuiſſe ꝯhi cũ bannito
ne in pꝛiudiciũ reipublice aliqs cõuerſareꝛ cũ eo.que rõ nõ hꝫ lo-
cũ in eo q ꝯhit cũ ſeruo vel filio bãniti ❡Scđa rõ eſt qꝛ diſpoſi-
tio ſtricti iuris q̃ diſpõit ſup ꝯtem diſpõit de caſu ṽo nõ de ficto
caſus eſt nota.⁊ ibi Bal.in.l.ſi qs in legatũ.ff.de iud.⁊ tꝫ Bal.in
l.multũ intereſt.C.ſi quis alteri vel ſibi.Sed qñ diſpõ reſpicit ef-
fectũ acquiſitiõis cõſideraꝛ etiã pſona in quã cõfeꝛ effectꝰ acqſi-
tionis diſpõne legis vt pꝫ ex plene no.p Bal.⁊ doc.in.l.gallꝰ.§.ꝙ
ſi is.vbi qꝛ pꝛ ꝓhibeꝛ relinquere filio ſpurio ⁊ ſic in eũ transferre
aliqđ de ſubſtãtia ſua tunc ꝓhibeꝛ etiã relinquere nepoti ex filio
ſpurio quatenꝰ filio acquiriꝛ put eſt tex.no.in.l.ſi.C.de natura.
lib.⁊ tñ talis acqſitio ſit mediãte legis diſpoſitiõe.l.plꝫ.ff.de acq.
11 he.bñ facit.†nã ꝓhibitꝰ alienare in certã pſonã vꝛ eſſe etiã ꝓhi-
bitus actũ facere ex quo ſequaꝛ alienatio vel acquiſitio in illam
pſonã ex diſpõne legis vt eſt caſus in.l.ſi.C.de legi.tu.⁊ glo.ordi.
in.l.ſi ita qs.§.ca.l.ff.de ver.ob.⁊ tradit Bald.in.l.hac edictali.in
prin.C.de ſecũ.nup.ita in effectu declarat elegãs doc.⁊ preceptor
meus.d.Frã.are.in.l.gallus.§.qđ ſi is.ff.de lib.⁊ poſth.Qua ergo
rõne inſpiciē pſona cui acquiriē ex legis diſpõne nõ perſona me-
diante qua ſi volumus videre an pſona cui acquiriꝛ ſit incapax
ꝓut etiã ꝓbaꝛ ex tex.cũ ibi no.in.l.diui fratres.ff.de iure pa.⁊ per
Bar.in.l.ĩĩ.de interdi.⁊ rele.Pari rõne in caſu noſtro inſpici
dꝫ pſona cui acqriꝛ ex diſpõne legis nõ pſona que mediãte acqri-
tur eo maxime qꝛ ſtatutũ in caſu noſtro ꝯſiderat effectũ acqſitio-
nis ne nõ ſubeuntes munera acquirãt quo caſu ipſe tñ effectꝰ q ſe-
quiꝛ eſt cõſiderãdus.ar.eoꝝ q̃ no.ponit Bart.in.l.gallus.§.⁊ qđ
ſi tñ.ff.de lib.⁊ poſt.ad intellectũ.l.iĩ.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub con-
ditio.fac.Nã videmus in pluribus legibus.ꝯ.allegatis qđ etiaꝫ
perſona media exiſtẽte incapace mediante qua acquiritur conſi-
deraꝛ pſona cui acquiritur.Sit ergo cõcluſio in caſu ꝙ predictꝰ
frater municeps cõſequi dꝫ illã portionē qua cõſecuta fuiſſet ſo-
ror ſi nõ fuiſſet monialis ⁊ nõ excluſa ⁊ ex pſona ſororis quartaꝫ
ptē dodrãtē q̃ etiã ꝓbabiꝛ ex rñſiõibꝰ q̃.ſ.dabunꝛ ad obiecta in
ꝯtrariũ.❡Solũ ergo reſtat rñdere motiuis in ꝯtrariũ qbꝰ recte intuẽ-
ti appeꝛ ex ꝓmiſſis clara rñſio tñ pticulꝛ rñdẽdo ꝓmitto duo pro
12 fundamento rñſionis.❡Primũ eſt ꝙ† frater excluſa ſorore nõ
admitta ē ad ptē ſororis ſuccedẽdo locũ ipſiꝰ ſororis quaſi ipſam
repreſentando ſicut eũ nepos intrat in locũ ⁊ gradũ filii vꝛ auꝰ l
locum patris put declarat Bar.in.l.ĩĩ.§.videndũ.ff.ad tertul.⁊
Bald.Ang.Fulgo.in.l.illam.C.de colla.⁊ Bald.in.l.ſi vero.ff.de
legi.ſed ad illũ admittaꝛ qꝛ ei ſibi delatum ius potentius in he-
reditatem mꝛis quã ſorori ꝓhabili cauſa conſeruande agnationis
que mouit ſtatuẽtes put ſubtiliter declarat Bar.in.l.i.§.pe.ff.de
bo.poſ.cõtra tab.ad intellectũ.l.ſi ſit agnatio ff.ad tert.⁊ Bald.
in.l.ſi qs filiũ.C.de inoffi.teſt.⁊ Mod.in.l.illã.C.de colla.❡Se-
cundũ eſt qđ incapacitas pſone mediante qua primꝰ ſi foret ca-
pax eſſet admittendus nõ nocet pſone mediãte capaci cui venit
querendum qñ ex iure ꝓprio vult acqrere:nõ ex pſona medie pſo-
ne incapacis.ita cõcludũt Bar.in.d.l.gallus.§.qđ ſi is.⁊ Bald.
in.§.qđã recte.⁊ ꝓbat tex.in aut.idem eſt.C.de here.vbi nepos ex
filio heretico ſuccedit auo.illud etiã probat text.in.l.cum qui.ff.
de interdi.⁊ rele ❡Quibꝰ ꝓmiſſis ad primum argumẽtũ rñdeꝛ
negãdo illud qđ ſubrogaꝛ in locũ ſororis qꝛ admittiē ex quo hꝫ
potentius ius vt ſtatim dixi ⁊ ſic ex iure proprio admittitur.
❡Vel etiam rñderi pꝛ qđ ſit trãſlatio p ſtatutũ,in eadē portiõe
primeua ⁊ ſtatutaria que erat quarta pars dodrantis nõ in por-
tione nouiſſima ⁊ accidẽtali odioſa reſpectiua ⁊ perſonaliſſima
reſtringenda ad icõmodum pſonarũ quibus reformatio ſuum fa-
uorē auferre voluit:nõ aũt extẽdẽda ad perſonas fauore dignas
per ea que no.gl.in.l.certi condictio.in prin.ff.ſi cer.pe.❡Põt
etiã cõſiderari qđ iſta ſubrogatio fratris maſculi ſit a ſtatuto p
modũ ſubſtõnis loco illius femine.⁊ ſic ſit a lege ⁊ ſit contra ius
cõe qꝛ ius cõe nõ repellit filiam dotatã a ſucceſſione vt p totũ tit.
ff.de colla.dotis.igiē nõ inconuenit qđ habuit diuerſam naturã
iſte frater maſculus ſubſtitutus in quo eſt diuerſitas rõnis iuxta
no.p Barto.in.l.i.§.hec actio.ff.ſi qs te.lib.eſſe iuſ.fu.⁊ no.in.l.
cũ in fundo.§.ſi fundꝰ.ff.de iure do.⁊ ſepiſſime videmꝰ trãſferri
a utoritate.l.illud qđ per facientē actũ nõ poſſet trãſferri.vt no.
plene gl.inſti.q.alte.li.vel non in.§.contra aũt.in verſic.alinare.
Poſſet etiam attentari qđ ſubrogatio vꝛ facta tũc quando vxor
fuit dotata q̃ tpe vigebat ſtatutũ d dodrãte lꝫ ceſſerit dies mortē
pꝛis poſt dictã reformationē.ar.l.rutilia polla.ff.de ꝯhē.empt.⁊
l.ĩĩ.qcqd.C.de aduo.di.iu.⁊ eius qđ poſuit Bald.poſt Guil.de
cu.in.l.oĩa priuilegia.C.de ſacroſan.ec.⁊ ſaltē pcedit qđ potẽtialr
tunc facta fuerit ſubrogatio:cuꝫ moniali iniecta fuerit qualitas
excluſiua maſculo incluſiua p ea que ponit Jo.an.in dicta regu-
la ſine culpa ⁊ vt.ꝯ.plene diſcuſſum fuit.⁊ ſic ſiat ſubrogatio a to-
tã illa potẽtiali qualitate ſuccedendi iniecta ante nouaꝫ refor-
mationē tãquã originaria.ar.dctē.gl.i.d.§.qm igiē.❡Ad ſcđm
rñdetur qđ iſte frater nõ accipit ex pſona filie vt declaratũ ē imo
ex pſona ꝓpria qꝛ hꝫ potentius ius.ad hoc bñ facit tex.l.i.ĩĩ.§.ſi
emãcipatꝰ.ff.de ꝯ tab.vbi vitiũ filii nõ obiiciē nepoti qꝛ ſubiecta
materia nõ reſpiciebat nepotē.ſic in ꝓpoſito qualitas illa cohe-
rẽs mõiali pp q̃ nõ pticipat fauores ſtatutoꝝ cũ nõ inſit ſuo fra-
tri carnali.illi nocere nõ dꝫ ſꝫ ꝯ hoc poſſet qs dicere.Iſte frater
nihil hꝫ ex pſona ſororis ſi illa tpe mortis mꝛis nõ eſſet in rerum
natura ergo quicqd pretẽdit:pretẽdit ex illiꝰ perſona que facta
13 inhabilis minꝰ percipere dꝫ† qꝛ pſona que nõ admittiē ad ptem
nõ facit ptem.l.ſi poſt mortē.§.liberi.ff.de bo.poſ.cõtra tab.⁊ no.
gl.in.l.pater filiũ.ff.de inof.teſt.⁊ doc.in.l.plane.§.ſi coniunctim
ff.de leg.i.Sꝫ ad hoc rñdeo qđ iſta femina ē tpaliter excluſa quã
dicta ſupſtite maſculi.vt per Bar.in.l.ſi.ff.ad tertul.⁊ Bald.in.l.
ſi.C.d lib.ꝓte.ergo dici poteſt ꝙ lꝫ nõ admittiꝛ tñ admitti ſperaꝛ
ergo facit partē.l.i.in ſi.ff.de aſſignã.lib.tradiē in.d.l.plane.§.ſi
coniunctim.❡Preterea dici pꝛ qđ verũ eſt qđ non admittiꝛ ad
partē reſpectu fratris carnalis ſed reſpectu fratris vterini ⁊ nõ
quãtũ ad illũ facit partē.qđ pꝫ qꝛ portio ſua applicaꝛ fratri car-
nali ⁊ nõ vterino vt ſupra concluſuꝫ fuit.cõgruũ eñ eſt illã cõnu-
merari ad cõmodũ fratris carnalis nõ aũt haberi p mortua ad
cõmodũ vterine in pꝛiudiciuꝫ fratris cõiuncti cuiꝰ portio impin-
guaē.⁊ ita alꝭ rñdit conſulendo inſignis doc.do.Jo.de paglia.
de ſenis.⁊ do.Pau.de ca.do.Nellus de ſancto gemi.do.Anto.de
roſel.⁊ do.Jo.de tugubio qui ita de facto cõſulti rñderunt ⁊ ſi
aliter diceremꝰ eſſet cõtra ſtatutũ tpaliter excludẽs ⁊ nõ ꝑpetuo
in preiudicium fratris carnalis de cuius domo exiuit dos quod
eſſet abſurdũ.Nec veriſimile eſt ſtatuẽtes ita ſenſiſſe ergo nõ ē di-
cẽdum qđ habeaē p mortua.ar.l.nã abſurdũ.ff.de ope.lib.⁊ eius
qđ no.in.l.tale pactũ.in ſi.ff.de pac.⁊ in.l.ſabinus ariſto.ff.de le.
preſtan.dicendum eſt ergo qđ interim eſt ſuſpẽſa.vt p Bar.in.d.
l.ſi.ff.ad tertul.⁊ p Bal.in cõſi.qđ incipit antiquũ ſtatutum.⁊ in
l.ĩĩ.ſen.ĩĩĩ.C.de lib.ꝓte.⁊ ſi dicatur nos nõ diſputamus an iſta mo-
nialis faciat partē ⁊ cõputeꝛ in numero quo ad quotã legitime.
Nã ſiue computetur ſiue non de iure cõi eſſet triens vt in aut.no-
uiſſima.C.de inoffic.teſta.ex forma ſtatuti eſt dodrans.reſpon-
deri poteſt hoc eſſe inueſtigatum ne ex illius excluſione quod
erat

erat diuidēdū in quatuor ptes diuidat i tres.ſi eni diuiſio fiat in
quatuor partes duas partes habebit frater monialis.vtriqꝫ cō-
iunctus cui vꝫ accreuiſſe portio illius femine tpaliter excluſe ſeu
cui per ſtatutū mulieris portio vꝫ aſſignata ad hoc tex.no.in.d.l.
j.in fi.ff.de aſſigna.lib.⁊ alias duas ptes haberēt alij duo fratres
ſed iterū pōt inſtari qꝺ nos non diſputamus an illi⁹ portio ap-
plicet alteri vel cui ſed quāta ſit quota portio q̄ venit applicāda
vꝫ verū quarta triētis vel quarta dodrātis apparere aute vꝫ qꝺ
id qꝺ auferꝫ ab iſta ſit quarta trientis ſm ius cōe ad qꝺ vꝫ redu-
cta per reformationē ergo vꝫ qꝺ eadem portio eſſe debeat in pſo
na illius cui applicatur puidētia ſtatuti rñdetur qꝺ dicta refor-
matio voluit redigere ad ius cōe quo ad cōmodū pſone religio-
ſe non quo ad incōmodū fratris vtriqꝫ cōiūcti put in ſimili rñ
det Ja.de ra.in.l.ſi iuſſa.§.cum qs.ff.de le.j.⁊ hoc apte voluit ſta-
tutū dū dicit nō pſint pſonis nō ſubditꝫ tpali iuriſdictiōi ſtatuē
tiū ⁊ ſi ꝯ hoc vltimū replicetꝫ qꝺ in eodem ſtatuto dꝫ aduerſatiue
ſed illis ſint ſeruāda iura cōia.rñdetꝫ qꝺ verbum illis tollit ꝯriuꝫ
nam data validitate dicte reformationis fateor qꝺ ſint ſeruanda
iura cōia ⁊ non ſtatuta illis perſonis eccleſiaſticis q̄ nō gaudent
fauorib⁹ ſtatutorū eis ablatis p dictā reformationem non aūt fa
teor qꝺ ſint ſeruāda iura cōia reſpectu fratris municipis qui ad
ſororis admittit portionē qꝛ imo ſtatuta ſunt ſeruanda nō enim
ipſa mulier exēpta a fauore ſtatutorū trāſfert in fratrē ſed ſtatu-
ti prouidentia quod veriſimiliter voluit transferre in quota ſta-
tutaria correſpondēte ſue puiſioni priori nō in quota iuris cōis.
Ad hoc bonus tex.in.l.ſi arrogatꝫ in rōne ſui.ff.de adop.vū dicit
non iudicio ei⁹ ad eā puenit ſꝫ pntipali puidētia.⁊ qꝺ p illū tex.
pulchre dicit Bart.in.l.q ſupſtitꝫ in pe.q.ff.de acq.here.vbi dicit
qꝺ ſꝫ filia renunciauerit pſne hereditati cū iuramēto deinde pꝫ
deceſſerit inteſtatus ſupſtite filio maſculo ⁊ nepote ex filia prede
functa talis nepos q intrat locū matris non hꝫ illā ſucceſſionē a
matre ſed a lege ⁊ legis diſpoſitiōe ergo l.q.nꝫ a ſꝫ illa monialis
ſit excluſa tñ frater ſuus non excludit qꝛ dict⁹ frater ptendit illā
portionē ex prouiſione ſtatuti antiq dātis dodrantē ad idem qꝺ
no.Bald.in.l.pactum qꝺ dotali.C.de col.q.xviij.dum dicit hoc
ius habetur legis ⁊ nō matris bñficio:vt in.d.l.ſi arrogator.Nec
dicat aliqs Bar.⁊ Bal.loquuntur qñ filia erat excluſa a ſuo fra
tre nos loqmur qñ filia eſt excluſa a bñficiis ſtatutoꝝ puiſione le
gis ergo illa excluſio porrigatꝫ ad fratrē qꝛ illa excluſio ſilte do-
tate ⁊ monialis eſt perſonalis ⁊ reſpectiua ideo alteri ⁊ ſic fratri
non nocet vt pbatū eſt.vñ ſicut religio iuramēti p filiā pſtiti non
nocet nepoti intāti locū filie ex legis diſpōne.ita in caſu nro pro
feſſio ſororis nō dꝫ fratri noceret ſortius qꝛ non ſuccedit in locū
ſororis ſed admittitꝫ qꝛ hꝫ potētius ius vt dixi bñ facit qꝛ mitius
agitꝫ cū lege q̄ cū homine.l.celſus.ff.de arbi.¶ Ex quib⁹ pꝫ rñ-
ſio ad tertiā rōnē qꝛ nō hꝫ a ſorore ſꝫ a lege etiā aliqñ qꝺ cēſetur
plus ab vna perſona q̄ ab alia pſona q̄ p ſe capere poſſet:vt.ſ.p-
batū eſt minus etiā obſtat quarta rō qꝛ nō eſt verū qꝺ admiſſio
maſculi pſupponat incluſionē femine imo non de iure ad femi-
nam vt pꝫ ex no.p Bar.in.l.j.§.ſi pꝫ.ff.de cōtrāg.cū emā.li.⁊ etiā
dici pōt qꝺ ſi pſupponeret incluſionē femine poſſemus dicere il-
laꝫ eſſe in portione ſtatutaria ex quo pductura eſt talis portio ad
fratrē municipē ex qb⁹ etiā pꝫ rñſio ad qntā qꝛ imo ipſa poſſet
maiorē portionē transferre ex quo ab illa non excludit qꝛ perue-
tura eſt ad maſculū nec inconuenit vt plus transferat q̄ ſit apud
transferētē vt in illa gl.in ver.alienare.inſti.q.alie.lꝫ.itē tranſfert
portio anteq̄ deueniat ad feminā ⁊ ſic tanq̄ minorē pter quali
tatem pſone religioſe ſic etiā tollitꝫ.vj.rō.ad quam dici pōt qꝺ nō
dꝫ reſolutū ius femine niſi i piudiciū ſuū nō fratris maſculi.vij.
etiā rō tollitꝫ qꝛ nulla eſt abſurditas qꝺ portio diuerſimode ꝯſi
deretꝫ habitu reſpectu ad filiā ⁊ habito reſpectu ad fratrem qꝛ vi
demus qꝺ vnū ⁊ idē q̄rendū per vnū facilius queritꝫ ꝯ vnuꝫ q̄ ꝯ
aliū in quo ſubeſt diuerſa rō.ad hoc gl.no.in.c.ad audientiaꝫ de
preſcrip.vbi reſpectu vnius dicimus pſcriptionē decurſam ⁊ nō
reſpectu alterius bene facit qꝺ hꝫ in.l.indebiti.§.ſed ſi minus.ff.
de condi.inde.⁊ vnū ⁊ idē legatū quo ad vnum heredem nō priui-
legiatum debetꝫ pinguius q̄ quo ad heredē magis priuilegiatuꝫ
p id qꝺ hꝫ in.d.l.auia.§.titio.itē faciliter pōt haberi in terminis
noſtris vna cōſideratio quo ad fratrē municipem ⁊ alia quo ad
monialē ad hoc tex.not.in.l.ſi.§.ad hoc.⁊ ibi p gloſ.C.qñ ⁊ quib.
quarta ps deb.lib.r.¶ Preterea dici pōt qꝺ in terminis noſtris
cū veniat fratri applicāda nō dꝫ minorata.ad pdicta bñ facit nā
pter rōnem diuerſitatis videmus qꝺ vna determinatio diuerſi
mode determinat plura determinabilia ⁊ maxime qꝺ vnum hꝫ
diuerſam rationem aliquo fauore ſpāli.ad hoc text.no.in.l.ſi ita
ſcriptum.⁊ qꝺ ibi p Benedi.de plumbino.ff.de manu.teſt.factūe
no.in.l.ſi.ff.de te.imo ad intellectū tex.in aut.vt cū de ap.cogno.
§.aliud quoqꝫ capitulū.⁊ per doc.in.l.ex teſtamēto.C.de teſt.mi-
li.ad.viij.ratio.rñdetꝫ in primis qꝺ caſum aduerſamqꝫ ſortunam
illius maſculi non debemus ꝯſiderare.l.inter ſtipulantē.§.ſacrā.

ff.de verb.ob.Preterea dici pōt qꝺ cum principaliter in termi-
nis noſtris queram⁹ facere filio maſculo nō inconueniret qꝺ in
cōſequētiā aliquo caſu talis puiſio tēderet in fauorem filie femi-
ne monialis per ea q̄ elegāter voluit Ja.bu.decidēdo pulchrā.q.
quē refert ⁊ ſequitꝫ do.Nellus de ſancto gemi.in tractatu banni-
torū in.iij.pte ſcdi tpis.q.vj.Preterea non inconuenit dicere qꝺ
vno tpe dicta portio ſit maior in pſona maſculi ⁊ alio tpe minor
in perſona femine put hꝫ in ſimili in.l.j.⁊ in aut.ibi poſita.C.ſi
mulier ſcdo nupſe.⁊ p Bar.in.l.titia cū teſtā.ff.de lega.ij.⁊ Bart.
⁊ doc.in.l.ſi.C.de indi.vidui.bñ facit qꝺ hꝫ in.l.fundū p fideicom
miſſum.§.ſi.ff.de le.j.⁊ p Bar.poſt Dy.in.l.j.in ſi.ff.de vul.⁊ pup.
nec ob.nona rō qꝛ mulier nō ē cā pter quā frater admittatꝫ ſcꝫ
ſtatutū.idꝫ pōt eſſe cā dicte portionis ſtatutarie ad cōmodū fra-
tris nō ſuū.ad ſextā ⁊ vltimā fuit rñſum in vltimo fundamento
iſtius ptis ad quā etiā dici pōt in caſu nro acqſitio nō trāſit per
mediā pſonā ſororis ſicut in caſu Bar.p mediā pſonā filij vel ſer
ui vñ caſus eſt diuerſus ⁊ ex diuerſis non ſit illatio.vt.l.papi.emi-
li.ff.de mino.⁊ ex his ſit expedita iſta elegās ſubtilis ⁊ noua du-
bitatio in qua lꝫ libenter audirꝫ iudicia docttiſſimorum viroꝝ tñ
ita ſentio in pſentiarū.¶ Circa ſcdam qōnē p ei⁹ clariori demō-
ſtratione ⁊ deciſione in pmis pmitto qꝺ imediate qꝺ dicta poſ-
ſeſſio data fuit in ſolutiōne angele p ei⁹ filios ſcdi mrimonij qui
erāt dñi dicte poſſeſſionis effecta fuit dñe Angele ex quo ti.habi
li ad trāſferendū dñiū res fuit tradita.l.qua rōne.§.hoc quoqꝫ
ff.de acq.re.do.⁊ inſti.de re.di.§.p tradit.⁊ in.l.tradit.cum ibi ple
14 ne no.C.de pac.ad idē tex.in.l.iij.ff.de pub.ſcdo pmitto qꝺ †cum
dicta dña Angela pmiſerit dictā poſſeſſionē vēdere dictis filijs
ſuis.ſ.octo annos ſeu.ſ.terminū octo annorū tūc ſequēdo rū ela-
pſis dictis octo annis dicta poſſeſſio erat libera dicte dñe Ange
le nec tenebatꝫ amplius reuendere.nam iſta eſt regula qꝺ pmiſſa
ad tps poſt tps nō cēſentꝫ amplius pmiſſa.l.ſtatuliberū.§.ſtibꝰ
ff.de leg.ij.ad hoc tex.in.l.qui fundum ff.de ꝯtra.emp.ergo poſt
tps octo annorū nō pmittebatꝫ qꝺ amplius filij petere poſſent ſi-
bi vendi cū tñ vſqꝫ ad octo annos eſſet pmiſſum.¶ Cōfirmatꝫ qꝛ
ex quo voluit tñ teneri vſqꝫ ad octo annos tps fuit adiectum cā
limitande obligatiōis ⁊ ſic filijs petētib⁹ vēditionē obſtabat ex-
ceptio qꝺ tps erat lapſum.l.cū q ita.§ qui ita.⁊ ibi late Bart.et
doc.ff.de verb.obli.ad idē facit nā talis pmiſſio vꝫ facta ſub taci
ta pātina cōdit.ſi voluerint reemere.vt declarat Bald.in.l.ſi C.
de pac.inter emp.⁊ Bar.in.l.ſi.r.penero.ff.de ver.obli.⁊ ſuo cōſ.
qꝺ icipit Ang.⁊ And.certū aūt eſt qꝺ cōditio etiā pātina ſuſpē
dit.l.a teſtatore ff.de cōdi.⁊ demon.⁊ traditꝫ in.l.ſi.r.cum petiero
qñ aūt cōditio ſuſpēdit etiā ſi illa ſit tacita ſi cōditio deficit obli
gatio ipſo iure euaneſcit.ad hoc tex.cū gloſ.ſingulari ⁊ ibi no.in
l.item qꝛ.ff.de pac.¶ Preterea cum ſibi poſſent.ſ.viij.annos re-
emere ex quo paſſi ſunt tps labi videntur iuri emendi renunciaſ
ſe per id qꝺ voluit glo.quam ibi ſumme not.Ange.in.l.ſi ego.ff.
de neg.geſt.⁊ Bar.⁊ Ange.in.l.oneruꝫ.ff rem ra.ha.⁊ in ſpē.in
pacto de reuendēdo dicūt Odof.⁊ Nico.de mat.qꝺ poſt tps da-
tum ad reemendum videtꝫ pars remittere ius qꝺ habebat ex pa-
cto ad reemendū vt refert ⁊ ſequitꝫ Bal.in.l.ij.in.ſi.q C.de reſtit.
ven.cōcluditur ergo qꝺ dicta poſſeſſio elapſo tpe.viij.annoꝝ ſ.
qꝺ filij nō potuerāt eā vendere cum erat libera dicte dñe Ange.
nec poterant promittere vendere ex qua pmiſſione ſeqnebatꝫ ſeu
ſequi poſſet alienatio per id qꝺ no.gl.in.d.§.ea.l.⁊ p Bar.in.l.cū
lex.ff.de fideiuſ.⁊ Bal.in.l.non dubiū.⁊ cōſequēter pbibita alie-
natione a lege nō fuit dñium trāſlatū vt declarat Barto.in.d.§.
ea lege.⁊ in.l.ſi iuſſa.§.diui.ff.de lega.j.⁊ eſt text.⁊ ibi not.in.l.ſi.
C.de re.ali.non alie.⁊ tradunt Bal.⁊ Saly.in.l.ea lege.C.de con-
di.ob cām.igitꝫ potuerāt filij primi mrimonij pro eoꝝ rata dictā
poſſeſſionē vendicare.⁊ ita alienationē reuocare per id qꝺ hꝫ in
l.vnū ex familia.§.ſed ſi vno.⁊ ibi Bart.ff.de leg.ij.vbi etiam Jo.
de imo.⁊ in.l.peto.§.fratre.ff.de le.ij.ſolū reſtare vꝫ vnus ſcrupu-
lus.nā ſtatutū nō ſimplr vꝫ pbibere venditionē ⁊ alienationem
ſꝫ ita qꝺ filij eius q remanſerint poſtea poſſint priuari a bonis
ſuis ⁊ ſic ſtatutū limitatiue ⁊ nō modificatiue loqtur ita qꝺ filij
nō priuentꝫ bonis maternis.nam dictio ita qꝺ vꝫ limitatiua.arg.
tex.in.l.gallus.§.idē credendū in ſi.ff.de lib.⁊ poſth.⁊ in.l.lucius
§.q habebat.ff.ad treb.⁊ in.c.cū.M.ferrarie.de cōſti.⁊ ſic vꝫ cōſi-
derare qꝺ nō ſiat i preiudiciū filioꝝ ſꝫ dicta alienatio nō vꝫ facta
in preiudiciū filiorū ex quo pſtiū recipit p quo i ſolutū acceperat
⁊ maxime ex quo dictū pſtiū ⁊ integra dos inuenitꝫ vñ non vꝫ tra
ctari de aliquo preiudicio filie.⁊ ſic ceſſante rōne legis vꝫ ceſſare
diſpoſitio leg.l.adigere.§.q̄uis.ff.de iure pa.ſed hoc non obſtan-
te adhuc puto pmiſſam concluſionē veriſſimā.nā ex quo pbibita
eſt venditio cenſetꝫ etiā pbibita pmutatio ⁊ omnis alius ꝯtrus
vt per Bald not.in.l.cum hi.§.ſi cui.ff.de tranſac.⁊ in.c.j.de alie.
feu.⁊ Bal.in.l.volētan C.de fideicōmiſ.⁊ per id qꝺ ponit Bald.
in.l.j.⁊ in.l.ad officiū.C.vbi di.⁊.in.c.j.de controuer.inueſti.in-
ter dñm ⁊ emptorem.⁊ maxime qꝛ generaliter eſt pꝛobibita alie-

natio vt dixi per no.p Bar.in.d.l.cū ler.⁊ Bal.in.d.l.non dubiū. domus ergo de qua ſit vēditio iuſto pretio nō vř pīndicare filijs ex quo mater hʒ preiudiciū ⁊ tñ hoc fuit p ſtatutū ꝓhibitū quin imo cenſetur probibita pmutatio in qua ītuus poterat filijs p̄iudicare conſiderauit em̄ ſtatutū qḋ ſi mater poſſet iuſto p̄tio vēdere de facili poterāt filij poſt mortē fraudari qꝛ potuiſſet clam pecuniā alteri dare ⁊ illā etiā cōſumere ⁊ diſſipidare ⁊ lʒ aliquo caſu nō eueniat talis caſus tñ non ceſſat prouiſio ſtatuti ꝗ bona fuit volens caſum p̄uenire q̄ euenire poterat lʒ nō euenerit.⁊ ſepe iura hoc faciunt vt ptʒ in.l.ſi C.in quib⁹ cau.in inte.reſti.non eſt neceſſ.⁊ in.l.j.C.qñ li.vnī.ſe ſine iud.vin.in.c.quanto.de diuor. ⁊ in.c.j.de ſer.nō ordi.ꝗ iura ad hoc alleg.Jo.an.i addi.ſpe.in ti. de arbi.§.ſequitur ver.ſerui.qḋ Cy.confirmat qꝛ ſtatutū nō vult qḋ filij p ꝯtetus ⁊ alienationē a matre priuent̄ bonis ſuis intelligo.ſ.matris.ad hoc tex.⁊ ibi Bar.in.l.ex facto.in prin.ff.ad trebel.vbi etiā colligit̄ ex tex ⁊ ibi Bar.in.l.cū teſtō.ff.de aur.⁊ arg. le.ergo filij q remanēt poſt mortē matris non poſſunt priuari bonis ipſius matris.ſ.ꝗ fuerūt matris dū viuebat ⁊ non alienauit. ad idē nā immediate qḋ poſſeſſio fuit effecta dñe Ang.libera habebat̄ ac ſi ſemp fuiſſet dñe Ang.quo ad h̄ vt dicat̄ alienatio facta in dānū filiorū ex quo erat iā irreuocabiliter ſibi acq̄ſita.arg. eius qḋ habet̄ in.l.nō amplius.in p̄n.ff.de le.j.⁊ in.l.liberto.lxxx. ff.de bo.liber.nec huic cōcluſiōi obſtat ſi dicat̄ qḋ dicta dña Ange.elapſis.viij.annis de anno dñi M.cccclxix.narrando qḋ.viij. anni erant elapſi quib⁹ nō fuerat req̄ſita confeſſa fuit ſe verbotenus pmiſiſſe vendere etiā ſi in.viij.annis nō eſſet facta venditio volēs agnoſcere bonā fidē pmittebat iterū vēdere ſine alicui⁹ termini appoſitione ꝗ cōfeſſio ſuperat oē genus ꝓbationis.l.j.C.de confeſſ.cū ibi no.Nec vř qḋ ꝯ dictā cōfeſſionē filij primi matrimonij poſſint venire pro portiōe qua ſuccedūt matri p qua ꝯuenire nitunt̄ p id qḋ habet̄ in.l.cū a matre.C.de rei ven.⁊ p regulā.l.ex qua perſona.ff.de re.iu.hſi facit tex.in.l.rē alienā l ſi.cū ibi no.ff. de pig ac.nā p̄dicta in terminis noſtris nō habēt obſtare ex duobus. Primo qꝛ tpe dicte cōfeſſionis ⁊ promiſſiōis res iā capparebat libera ipſi⁹ dñe Ang.⁊ ſic niſi cā neceſſitatis ꝓhibita erat alienare ⁊ vendere ⁊ ex forma ſtatuti qḋ incipit ſi qua mulier habēs filios ergo ei⁹ aſſertio ſeu ꝯfeſſio per quā dicerentis ipſaʒ ꝓ
15 bibitā vēdere poſſe vendere nō ꝓbat † tanq̄ emanās a pſona probibita ⁊ ſuſpecta vt ꝓbatur per tex.in.l.ſi forte.⁊ ibi Bar.ff.de caſtrē.pecu.⁊ in.l.q teſtamentū.ff.de ꝓba.⁊ no.gloſ.⁊ ibi doc.in.l.ſi dona.C.colla.⁊ ponit Joan.an.in addi.ſpe.in tit.de re.eī.de non alie.⁊ hoc ſolū ſufficeret ad victoriā.Scḋo qꝛ ipſa ſimpliciter dicit ſe hoc verbo ꝓmiſiſſe nec exprimit̄ qñ ipſa verbo hoc ꝓmiſerit.ſ. an tpe dicte dotis inſolutū quo tpe ꝓmiſit vēdere.ſ.octo annos an vero poſtea.nā ſi tūc ⁊ iſtud probaret̄ potuiſſet poſtea reuēdere qꝛ filij dātes inſolutū potuiſſent ꝗcūq̄ pacta apponere.argu. l.in tradit.cū ibi no.ff.de pac.⁊ eſt bon⁹.tex.⁊ ibi pōderat Jmo. in tertio notabili.in.c.cū dilectus.de dona.ſi vero poſt dictaʒ dationē inſolutū ex quo mř nō cogebat̄ illud ꝓmittere cū eſſet probibita alienare ergo non potuit ꝓmittere vēdere pro eo tpe quo nō poterat alienare qꝛ ꝓhibita alienatione cēſent̄ ꝓhibiti ꝯt⁹ p quos alienatio ſequit̄ arg.l.oino.ff.de ſpō.⁊ tʒ Bar.in.l.cū lex. ff.de fideiuſ.⁊ Bal.in.d l.nō dubiū.C.de legi.itē ex quo pro eo tpe nō poterat alienare agere oʒ ⁊ curare ve ex ſuo ꝯtu non ſequat̄ alienatio voluit gl.ordi.cōiter approbata in.l.ſi ita quis.§.ca lege.ff.de verb.ob.⁊ ponit Bald.in.l.hac edictali.in princi.C.de ſe. nup.⁊ Bal.in.l j.C.de inoff.dot.ergo lʒ per inſtrʒ ſeu cōfeſſioneʒ de qua in inſtrumēto ꝓbaret̄ qḋ ita verbo ꝓmiſerit qḋ tñ eſt falſiſſimū nō tñ probat̄ qḋ tali tpe promiſerit quo poterat ergo talis ꝓbatio tanq̄ dubia nō releuat p id qḋ habet̄ in.c.in p̄ſentia. de proba.⁊ in.l.matrē.C.de ꝓba.⁊ p Bar.⁊ doc.in.l.nō ſolū.§.ſed vt probari.ff.de no.ope.nū.⁊ glo.doc.in cle.ſi.de relci Nec eſt verū qḋ nō poſſit ꝯ dictā cōfeſſionē venire qꝛ imo p̄t:nā ſemp dictū ſtatutū fuit interp̄tatū ⁊ practicatum in ciuitate Senarū qḋ filij omiſſa hereditate matris poſſūt petere tres quartas bñficio ſtatuti ⁊ venire ꝯ factū matris reuocādo alienationem vnde minime ſunt mutāda ꝗ certam interpretationē ſemp habuere.l.minime.ff.de leg. ¶ Ex premiſſis ergo ptʒ qḋ dicta poſſeſſio poſt octo annos.ſ.quos nō ſunt req̄ſita erat libere ſua nec cogebat̄ vendere ſi nolebat igit̄ potuit dictā poſſeſſionē alienare p id qḋ habet̄ in.l.non amplius.in p̄n.ff.de leg.j.⁊ in.l.liberto.lxx.ff.de bo.lib. accedat.nā ſatis dr̄ tractari de preiudicio filiorū vendēdo res immobiles voluntarie nulla neceſſitate cogēte cū magis interſit habere immobilia q̄ pecuniā qꝛ dr̄ eſſe de facili cōſumptibilis.arg. eius qḋ habet̄ in.l.j.§.fuit q̄ſitū.ff.ad trebel.bene facit qḋ habet̄ in.l.a diuo pio.§.in vendi.ff.de re iudi.⁊ in.l.ordo.ff.de except.rei iudi.videmus etiā in ſimili qḋ vaſallus feudū paternū in p̄iudiciū agnatorū vel filiorū nō pōt alienare ⁊ ſi alienat indiſtincte filij ⁊ agnati mortuo vaſallo admittunt̄ ad reuocandūʒ vt in.c.j. qui.mo.feu.alie.poſ.⁊ p glo.⁊ Bal.in.c.j.§.hoc quoq̄.de ſuc.feu.

⁊ in.c.j.§.ſi clientulus de feu.alie. ¶ Poſtremo apparet qḋ fuit manifeſte facta in p̄iudiciū filiorū primi matrimonij cuʒ fuerit facta nulla neceſſitate cogente in qua interuenit enormis leſio ī pretio quo caſu indubitāter dicit̄ facta venditio ꝯ ꝓhibitiones ſtatuti ⁊ ꝯſequenter fuit nulla ſeu irritat̄ poſt mortē matris per no.in.d.l.cū lex.⁊ in.d.l.nō dubiū. ¶ Ex qbus ptʒ multipliciter
16 eſſe rñſum † ad verbū ita qḋ reſpectu ad qḋ etiā dicī pōt qḋ potius ſtet amplatiue ⁊ ſic nō habeat reſtringere diſpoſitionē p̄cedentē ⁊ ſubñcio qōnē quā ponit Gulī.de cu. quē refert ⁊ ſequit̄ Ang.in.l.nulla iuris rō.ff.de legi.teſtator legauit vxori domum qḋ ſi dom⁹ valeret minus q̄.cc.libras debeat vxori ſuppleri ita quod habeat valorem.cc.librarū modo domus vʒ vltra an vxor debeat habere illud vltra qḋ vʒ ⁊ arguit qḋ nō qꝛ illa verba ita qḋ obtinent locū taxationis.argu.l lucius.§.que habebat.ff.ad treb.ſed ꝯtrū determinat qꝛ dicta verba ꝓlata a teſtatore ad amplhandum ⁊ in fauorem vxoris non debent ad odium vxoris interp̄tari per illū tex.cū ſi.ita dicere poſſumus ī caſu noſtro qḋ ex quo illa verba in fauorē filiorū ſunt ꝓlata nō debēt in eorum damnum interp̄tari.l.legata inutiliter.de lega.j. Laus deo ⁊c.

¶ Conſilium.ccxlij.

1 ¶ Minor an poſſit petere reſti.in integ.contra ſententiam latam contra ſe.
2 Statutum quando dicatur tollere reſti.in integ.
3 Aliqua dictio.eſt dictio vniuerſalis.
4 Verba aliquo modo.quid importent.
5 Reſtitutione aduerſus ſententiam ſublata an intelligatur etiā ſublata aduerſus aditionem.
6 Exceptio inuentarij an opponatur poſt ſententiam.
7 Preſumitur pro ſententis.
8 Permiſſum ſi ſit aliquid an intelligatur de eo qḋ venit in neceſſariam conſequentiam.
9 Statutum vnum ⁊ vna pars ſtatuti declaratur per aliam.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Circa primum cōſultationis artic.illud in primis clariſſimū eſt qḋ ſi minores per eorū legitimos tutores ſunt defenſi ſnīa nō eſt nulla ſed valida.Caſus eſt clarus in.l.cum ⁊ minores C.ſi ad-
1 uerſus rē iudi.ſola ergo difficultas remanet † nunqd poſſint reſti.in integ.petere.⁊ ſi eſſemus de iure cōi clarūʒ eſt qḋ aduerſus ſententiā cōpetit reſtitutio vt eſt caſus in.d.l.cū ⁊ minores ⁊ ī.c.ſuſcitata extra de reſti in inte.Quinimo etiā qñ de iure cōi denegatur appellatio pōt in integ.reſti.peti.vt eſt gl.cōiter approbata in.l.vnica.C.ſi de momē.poſ.fuerit appellatū.⁊ tʒ Bal.i.l.vnica.C.ne liceat tertio prouocare.⁊ Bar.in.l.minor.§.ſed ⁊ ſi.ff.de
2 mino.⁊ Pau.de caſt.cōſ.ccxiij.ſʒ ex forma ſtatutorū † in caſu noſtro reſtitutio denegat̄.iſta ꝯcluſio ꝓbat̄ p duo ſtatuta. ¶ Primo per ſtatutū qḋ īcipit che alchuna ſnīa data o che ſi dara ⁊c. Quod multūʒ clare diſponit qḋ ſnīa lata in dicta curia nō poſſit immutari vel variari ī aliqua parte aliquo modo vel aliquo queſito colore appellatōe nullitatis vel alio mō q dici vř excogitari poſſet p que verba ampla ⁊ p̄ciſe cenſet̄ ſublata etiā reſtitu. in integ.hoc ꝓbat̄ no.p ea ꝗ ponit Bal.in.l.in cauſe. la .j. in prī. ff.de mino.vbi p illā gl.dicit qḋ ſi ſtatutū vult qḋ ꝯtra inſtrm̄ cōfeſſionatum nulla poſſit opponi exceptio nō pōt peti in inte. reſtitu.⁊ ita dicit tenere Cy.ibi ī addi.hoc idē voluit Bal.in addi. ſpe.in ti.de arbi.verſi. quo iure. ¶ Confirmatur ex his que no. voluit Bal.in.l.cū lege poſt Jaco.de belui.ff.de arbi.vbi vult qḋ ſi ſtatutū per verba geminata vult qḋ contractus geſtus a minore.xxv.valeat ⁊ teneat nō cōpetit reſtitutio.quā deciſionē ſequit̄ Ludo.ro.in.l.more.ff.de acqui.here.ſed ī caſu noſtro ſunt verba magis pregnantia ⁊ magis p̄ciſa vt ptʒ ad ſenſuʒ.igit̄ non dʒ reſtitutio cōpetere. ¶ Scḋo ꝓbatur p ſtatutū qḋ incipit hoc decto ⁊ declarato.ī quo clare diſponit̄ q̄ ꝯtra tales ſnīas nō poſſit aliqḋ iudicis officiū implorari vel aliqua reſtitutio poſtulari ⁊ ſic clare ſtatutū tollit reſti.in integ.imo omnē reſtitutionē. ex quo dicit aliqua reſtitutio ⁊ ſic vniuerſaliter p que v̄ba ceſſat diſputatio an per verba gñalia cenſeat̄ ſublatum ſingulare remedium reſti.in inte.de qua in.d.l.vnica.C.ſi de momen.poſ.⁊ in.c.coram de reſti.in inte.ex quo ſpecifice reñcit̄ remediūʒ reſtitutiōis.⁊ in incertis nō certis locus eſt coniecturis.l.continuus.§.cuʒ ita.ff.
3 de ver.ob.⁊ maxime qꝛ dicit̄ vel aliq̄ reſtitutio.quod † verbū aliqua eſt vniuerſale ⁊ cōprehendit quālibet reſtitutionem.arg.gl. no.in cle.j.de fo compe.⁊ eorū que doct.dicūt in.c.paſtoralis.de offi.deleg.⁊ in c.ſuper.de eo qui cogno.cōſan.vxo.⁊ in.c.ij.§.j.de decimis lib.vj. ¶ Ex quibus ꝯcludo qḋ aduerſus dictam ſnīam que tranſiuit in rem iudicatam nō cōpetit reſtitutio.⁊ fortius
4 hoc eſt cōcludendum qꝛ ſtatutū ſubdit vel modo aliquo. † Que verba generalia ⁊ geminata includūt modos ſimiles ⁊ maiores ſic expreſſis iuxta no.per gl.in cle.j.de re iudi.⁊ in.l.cū penam.ff. de arbi.

de arbi faciūt no.in.l.baliſta.ff.ad trebel.cū ſi. ¶ Solū reſtat vna diffi cultas qꝛ † minores dicūt noluiſſe reſtitui aduerſus ſniam ſꝫ aduerſus aditionē p quā fuim⁹ leſi. ⁊ clarū eſt de iure cōi qꝛ cōpetit reſtitutio vt eſt caſus in.l.j.C.ſi vt ſe ab hereditate abſtineat. ⁊ in.l.ait pretor.§.reſtitutio.ff.de minori. que reſtitutio nō vr̄ a ſtatuto denegata qꝛ lꝫ denegetꝛ ꝯ ſniam non tñ vr̄ cōtra additionē denegata ſtatutū cū ſit exorbitās igitꝛ nō dꝫ extēdi ad caſum in ſtatuto nō cōprehēſum l.qđ vo.ff.de legi.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.matri. ¶ Cōfirmatꝛ iſta ꝯcluſio.nā videmus qđ lꝫ contra ſniam q̄ libertatē datā declarat nō detur reſtitutio tñ bñ cōpetit q̄n declarat dādā libertatē:vt cōcluditꝛ cōiter in.l.j C.ſi aduerſus libertatē. ¶ Nec obſtare videbatꝛ ſi diceretꝛ qđ verū eſt qđ virtute dicti ſtatuti nō eſt denegata reſtitutio aduerſus aditionē q̄n ſimpliciter tractaretꝛ de reſcindēda aditiōe hereditatis qꝛ ſtatutū hūc caſum nō cōprehēdit ſed in caſu noſtro in cōſequētiā iſti reſtituerentꝛ cōtra ſniam: nā p ſniam ſunt tanq̄ heredes cōdēnati ⁊ cōceſſa reſtitutiōe nō eſſent ampli⁹ cōdēnati vnde qđ vna via nō cōceditꝛ dꝫ alia via denegari vt in regula cū qđ vna via cū materia.extra de regu.iur.in.vj.cū ſimi.q̄n ad hoc videbatꝛ reſpōderi poſſe qđ verū eſt qđ nō daretꝛ reſtitutio q̄n directa daretꝛ cōtra ſniam.ſed bene pōt in cōſequētiā dari:qꝛ lꝫ ſit ꝓhibita reſtitutio p ſtatutū aduerſus ſniam nō tñ eſt ſublata reſtitutio aduerſus aditionē vn̄ cū ſnīa ſit lata ꝯ tales minores tanq̄ cōtra heredes petēdo ſe reſtitui aduerſus aditionē nō erūt amplius heredes ⁊ cōſequēter nō includentꝛ in ſnia ⁊ ſic illā euitabūt:iſta cōſideratio vr̄ ꝓbari in ſimili.nā cōtra pſumptionē iuris ⁊ de iure nō admittitꝛ ꝓbatio in ꝯtrariū vt habetꝛ in aut.ſed iam neceſſe.C.de dona.ante nuptias. ⁊ tamē illđ intelligi dꝫ in ꝓbatiōe directa nō aūt in ꝓbatione indirecta:vt eſt gl.multū no.in cle.j.de ꝓba. ¶ Cōfirmatꝛ etiā p tex.i cle.de teſti.in vbo directo iūcta gl.extra de teſti. ¶ Cōfirmari vr̄ nā lꝫ ſit ꝓhibita reſtitutio aduerſus ſniam tñ aduerſus aditionē eſt pmiſſa lꝫ ergo aduerſus ſniāꝫ ſeparatim ſit ꝓhibita reſtitutio tñ qꝛ petitꝛ in caſu permiſſo. ⁊ in cōſequētiā ex neceſſario deuenitꝛ ad caſum ꝓhibitū indirecto ex obliquo cenſetꝛ etiā in caſu ꝓhibito pmiſſum.l.ſi is q duos.ff.de li.leg. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi Dy. ⁊ Bar.ponūt hāc regulā in.l.j.in pnci.ff.de au.to.cura.cū cōcordātijs ibi allegatis. ⁊ iſtud idē voluit Bart.in.l.ambitioſa.ff.de decre.ab ordi.fac.in.ij.regula in fine. ⁊ iſta rō confirmatꝛ magis in ſpecie:nā in cōnexis nō ſeparabilib⁹ ſi cōceditꝛ reſtitutio ſup aliquo actu preiudicatꝛ etiā actui aduerſus quē nō dabatꝛ reſtitutio.arg.l.j.C.ſi in cōi eadēqꝫ cā ⁊c.ſecus in ſeparabilib⁹.l.iij.§.ſed vtrūꝫ.ff.de mino. ⁊ ita diſtinguit Bar.in.l.ab hoſtib⁹.§.ſꝫ qꝛ ſimpliciter in.iiij.col.ff.ex quib⁹ cau.ma.ita i caſu no.ex quo nō pōt aduerſus aditionē ꝯcedi reſtitutio quin preiudicetꝛ ſnie.vn̄ iſta ſunt cōnexa igitꝛ ⁊c. ¶ Cōfirmatꝛ etiā qꝛ lꝫ ſtatutū deneget reſtitutionē intelligitꝛ reſpectu toti⁹ cauſe nō reſpectu alicuius cauſe emergētis.l.ſi ex cā.§.nūc vidēdū. ⁊ ibi Bal.ff.de mino. facit.l quoties.cū ibi no.C.de iudicijs. ⁊ .l.cū ꝓponas. ⁊ qđ ibi p Bal.C. de rebus credi. ⁊ qđ habetꝛ in.l.ſi qs in cōſcribendo.C.de pac. ¶ Cōfirmatꝛ hoc idē per illđ qđ cōſequēti ꝓhibito cēſetꝛ ꝓhibitū ātecedēs ad illud eſt per interpretationem caſus eſt in.l.oīno.ff.de ſpō.in verbo ſuppleatꝛ ideo nō hꝫ locū talis interpretatio in ſtatutis:vt dicit no.Bal.in l.j.C.ſi rector prouincie. ¶ Sꝫ pmiſſis nō obſtātib⁹ q̄ vere non obſtant contrariā ſniam veriorē eſſe exiſtimo ⁊ qꝛ fundata eſt intētio Cardi in ſnia ⁊ ſtatutis ſatis eſſet tollere rōnes in ꝯtrarium adductas ſed p maiori fortificatione intentionis ſue ⁊ vt clarior appareat reſpōſio ad obiecta confirmo fundamēta ꝯ facta in pn̄.nā ſtatutū nō dicit ſimpliciter qđ cōtra ſniam nō poſſit reſtitutio peti ſꝫ vt dixi vniuerſaliter loquitꝛ qđ aliqua reſtitutio peti nō poſſit ponderādo verbū aliqua iuxta no. in.cle.j.de ſo.cōpe.igitur nulla reſtitutio peti pōt cōtra ſniam ⁊ p ꝯſequēs nō pōt peti reſtitutio directo ꝯ ſniam nec indirecte ex quo enim vniuerſaliter loquitꝛ vniuerſaliter dꝫ intelligi.l.j.§. ⁊ generaliter.ff.de leg. preſtā.l.ſi in q ducēta.§.verū.ff.de re.du.cū ſi. ¶ Cōfirmatꝛ hoc idē ex verbis eiuſdē ſtatuti q̄ ſequuntꝛ qñ dr̄ vel modo aliquo ꝯdici q̄ verba includūt modos ſimiles ⁊ diſſimiles ⁊ maiores expreſſum ad hoc gl.no.i cle. ne romani in verbo quouis modo de electione. ⁊ in.c.ſi.in verbo quouis modo.de ſen.excō.in.vj. ¶ Confirmatꝛ pmiſſa colligēdo duo ſtatuta qđ licitū eſt.l.gallus.§.ille caſus.ff.de lib. ⁊ poſth.nā ſtatutū vltimo allegatū diſponit qđ nō poſſit peti in integ.reſti.vel modo aliquo ꝯdici ſꝫ ſtatutū dicte curie vult qđ q̄n aliqua ſnia nō pōt aliquo mō reſcidi non poſſit illis modis neqꝫ directe neqꝫ indirecte neqꝫ aliquo q̄ſito colore q excogitari poſſet vt pꝫ in ſtatuto primo loco allegato ex qb⁹ cōcluditꝛ qđ nō pōt aliqua reſtitutio peti p quā etiā idirecte immutaretꝛ vel variaretꝛ ſnia recipit eñ ſtatutū pdictū vltimā interpretationē ⁊ declarationē a ſtatuto pmo loco allegato vt plene declarat Bar.l.j.pmo.§. eritqꝫ differētia.ff.vi bo.rap. ¶ Cōfirmatꝛ iſta opi.nam vbicūqꝫ aliqua exceptio nō poteſt opponi contra ſniam pūc eſt exceptio peremptoria regulariter.l.peremptorias.C.ſniam reſcin.nō poſſe.certe nō ſolum nō poteſt opponi exceptio peremptoria que directo impugnat ſniam ſꝫ etiam illa q̄ nō impugnat ſniam directo.ſed obligationē ⁊ actionē in quibus fundata eſt ſnia iſta concluſio ꝓbatꝛ per tex.vbi eſt caſus iūcta declaratione Jac.bu. ⁊ Saly. ⁊ in.l.j.C.de iuris ⁊ facti igno.vbi dicūt ibi eſſe ſpeciale in milite qđ exceptio, que orta fuit ante ſniāꝫ ⁊ nō opō ponitꝛ neqꝫ contra ſniam neqꝫ cōtra executionē ſꝫ ꝯtra primā actionē opponi poſſit poſt ſniāꝫ igitꝛ in ꝯtrā eſt iūn cōe.l.ius ſingulare.ff.de legi.ſicut ergo exceptio peremptoria q̄ de directo impugnat ſentētiā nō pōt poſt ſniam opponi ita etiā nō pōt opponi illa que de directo nō impugnat ſniam ſed primā actionē p q̄ per indirectū impugnatꝛ ſnia ita pſicualiter dicēdū eſt in caſu noſtro qꝛ ſicut reſtitutio ꝯ ſniam peti non pōt per quā de directo impugnatꝛ ſnia:ita non pōt peti reſtitutio p quā reſcinditꝛ pma actio vel obligatio ⁊ cōſequēter ſnia īpugnatur.ſi eñ cōcederetꝛ reſtitutio aduerſus aditionē nō eſſent ampli⁹ heredes ⁊ reſcinderentꝛ obligatio ⁊ actio ⁊ p cōſequēs reſpectu ipſorū declaratio ⁊ cōdēnatio ſnie. ⁊ iſta rōne Jmo.Pau.de ca. ⁊ multi Mod.
6 in.l.ſi ex diuerſo.§.ſi.ff.ſo.ma.atteſtāt qđ † exceptio iniuſta nō pōt opponi poſt ſniam. ⁊ lꝫ iſta opinio nō ſit cōm alqs rōnib⁹ tñ omnino nō reprobatꝛ ¶ Cōfirmatꝛ etiā hoc qꝛ cōis regula eſt qđ cōtra ſniam non poſſunt illa opponi p que ſnia impugnatꝛ ſꝫ tñ executio moderatꝛ vt cōcludūt doc.in.d.l.ex diuerſo.§.ſi. ⁊ in.l.nēſcnius.ff.de re iud.ſꝫ iſta nō moderatꝛ executionē ſed impugnat ſniam igitꝛ ⁊c. ¶ Cōfirmatꝛ qꝛ ſm Pau.de ca.in.d.§ ſi.quē ſequuntꝛ are. ⁊ Mod.peruſint exceptio q̄ impugnat obligationē dr̄ ſniam impugnare nō executionē moderari.qđ patet etiā ex nota.per Bar.in.l.ſi dubitetꝛ. ⁊ in.l.ex teſtamento.§.qđ ſi duo.ff.de fideiuſ. ¶ Cōfirmantꝛ etiā pdicta ex his que no.ponit Bal. in.l.j.in.ij.col.C.de iur. ⁊ fac.igno.vbi dicit qđ tūc exceptio cōpatitꝛ ſe cū ſnia q̄n cōpatitꝛ ſe cū cā ciuili ⁊ naturali obligatiōe ex qua agitꝛ.l.pe. ff.qđ cū eo.vnde q̄n inuagētis eſt exceptuatū cōtra adeo qđ poſito vno alterum excluditꝛ tūc dicitꝛ cōtradicere indirecte ⁊ ſniam impugnare vn̄ in caſu noſtro ex quo reſtitutio in integ.tēdit ad reſcindēdam obligationē cauſatā ab immixtione ⁊ ſic ad liberādū ab obligatione predicta ꝯdicit ⁊ impugnat ſniam que ipſos tanq̄ obligatos condēnat: ſed ꝯ ſniam ex forma ſtatuti nō pōt peti reſtitutio aliqua per quā cōtraueniatꝛ ſnie aliquo modo:igitꝛ nō pōt iſta reſtitutio aduerſus aditionē peti per quā ſnie ꝯuenitꝛ. ¶ Nō omitto qđ cū iura in dubio preſumāt ſniam fore iuſtas:vt in.c.in pſentia extra de renū. ⁊ in.l.herēnius.
7 §.gaia.ff.de eui.tn maxime † ſtatuta florētina pſumūt p ſententijs latis in curia mercātie cū velint illas executionē habere ⁊ nullo remedio retractari poſſe.ad hoc eſt bonus tex.in.l.j.in fin.ff.de offi.prefect.pto. Jgꝛ qđ reſtitutio nō conceditꝛ niſi ꝓbata iniquitate ſeu leſione iuxta no.in.l.nā ⁊ poſtea.§.ſi minor.ff.de iureiur.ſi intelligeremus ſtatutū predictū qđ eo nō obſtante peti poſſet reſtitutio aduerſus aditionē lꝫ nō poſſet peti aduerſus ſniam idē cōcludere deberem⁹ ſi lata eſſet ſnia virtute alicui⁹ ꝯtract⁹ obligationis vel cuiuſcunqꝫ alterius actionis geſti a minore qđ lꝫ aduerſus ſniam nō cōpeteret reſtitutio competeret aduerſus talē actū ⁊ in conſequētiā reſcinderetꝛ ſnia q̄n de natura reſtitutionis eſt qđ oia reponat in pſtinū ſtatū.l.quod ſi minor.§.reſtitutio.ff.de mi.vn̄ videretꝛ ſtatutū q̄dāmodo ad pauca reſtringi q̄n tñ ex actu ſnie lederetꝛ qꝛ nō eſt dicendū.ar.l.j.§.ſi pecuniam.ff.de calū. ⁊ qꝛ per illū tex.dicit do.Ant.in ſua diſputatiōe que incipit Bononienſis. ¶ Ex quibus cōcludo qꝛ dicta reſtitutio peti nō pōt aduerſus dictā aditionē p quā reſtitutionē tolleretꝛ virtus ſnie reſpectu pſonarū qb⁹ in integ.reſtitutio cōcederetꝛ. ¶ Ex qb⁹ pꝫ rñſio ad obiecta ⁊ in primis qđ lꝫ ſnia nō poſſit directo impugnari poſſit tñ via indirecta q̄n qcquid ſit in materia ꝓbationis que nō eſt anguſtāda ſecus eſt in materia noſtra q̄n lex ꝓhibet ne aliquo iure ſnia impugnetꝛ qꝛ tunc nō poteſt illud ius deduci per qꝛ ſiue directa ſiue indirecta ſnia impugnet vt pꝫ ex no.in.d.l.j.C.de iur. ⁊ fac.igno. ⁊ vt.ꝯ.dixi.facit regula cum quid vna via.de regu.iur.li.vi.cū materia. ¶ Preterea ⁊ ſcđo in caſu noſtro habemus ſtatutum clare loquēs qđ nō poſſit impugnari ſentētia via directa vel indirecta vel aliquo queſito colore q̄ dici vel excogitari poſſet que verba non poſſent eſſe magis preciſa ⁊ ampla. igitꝛ non eſt op⁹ alia interpretatione.l.ille aut ille.§.cū in verbis.ff.de leg.iij.vn̄ habem⁹
8 caſum clarū in dicto ſtatuto.nō obſtat qđ † venit in neceſſariā ꝯſequētiā actus pmiſſi.nā in hoc eſt aduertēdū qꝛ reſtitutio aduerſus aditionēꝫ que nō tēderet ad impugnationē ſnie qꝛ nulla lata eſſet ſnia.vt in d.l.j.C.ſi vt ſe ab heredi.abſti.item q̄n lata eſſet ſnia ⁊ ageretur primā actiōe cōtra minorē tanq̄ cōtra heredē tūc puto qđ etiā peti poſſet reſtitutio aduerſus aditionem ſicut opponi poſſet quelibet exceptio q̄ poterat ante ſentētiā opponi lꝫ per ſniam eſſet excluſa q̄n ageretꝛ virtute ſnie. ⁊ hoc per no.per gl.Bar. ⁊ doc.in.l.ob duos.ff.de excep.rei iudi. ⁊ per doc.in.l.j.C.de iur. ⁊ fac.igno.ſed q̄n per reſtitutionē aduerſus aditionē quis reſtitueretꝛ in effectu aduerſus ſniam.tunc negandū eſt qđ talis actus reſtitutionis ſit permiſſus.imo eſt prohibitus. ⁊ ſic nō hꝫ locū doctrina Bar.in d.l.j.ff.de auto.tu. ⁊ alia multa i ꝯtrariū allegata tolluntꝛ.qꝛ ſic dici poſſit ⁊ debeat ꝓhibēta talis reſtitutio p quā ſnia reſcinderetꝛ pleniſſime eſt ſupra deductum.qꝛ etiā cōfirmatꝛ.nā ex quo prohibetꝛ qđ ſnia non poſſit retractari remedio etiā reſtitutionis ⁊ q̄uis modo cēſentꝛ oia antecedētia ꝓhibita per que ad hoc deuenirem⁹ ſ.ad retractationē ſnie.l.oīno.ff.de ſpō. ⁊ iſti regula quā ponit Cy. ⁊ refert Bal.in lectura noua in.l.ij.ff.de iuriſdi.om.iudi. ⁊ lꝫ Bar.in.l.cū lex.ff.de fideiuſ.vbi vult qđ ꝓhibita alienatione ⁊ trāſlatione dñij cenſetur ꝓhibita obligatio.itē etiā cōtractus qui tendunt ad hāc trāſlationē dñij. ¶ Preterea Bal.cōſulēdo dicit qꝛ ꝓhibit⁹ petere reſtitutionem aduerſus ſniam cenſetꝛ ꝓhibitus petere aduerſus ꝓbationē omiſ

ſam qꝛ ex q̄ remonet̃ ſnia intelligit̃ remotū principium ⁊ omnis modus perueniendi ad finem. l. omnino. ff. de ſpon. decidit in Bal. ibi ꝯtū ex eo qꝛ ſtatutū nō remouebat ex pſſe reſti. in integ. ſed qḋ non poſſet ꝯuenire ꝯ ſniam qꝛ in generali diſpoſitione nō cenſet̃ reſtitutio ſublata p no. p gl. in. l. vnica. C. ū de momē. poſ. fuerit appel. ℂ Ex qb⁹ in ppoſito dico qḋ aliqn̄ cōſtat clare ⁊ manifeſte qḋ aliqs actus eſt pmiſſus ⁊ tūc qcqd venit in neceſſariā cōſequētiā illius cenſet̃ eſſe pmiſſum. ita loquitur Bar. in. d. l. ſ. ff. de auto. tu. ita etiā loquit̃ Bar. in. d. l. ab hoſtibus §. ſ; qḋ ſimpliciter. ff. ex quib⁹ cau. maiores. ℂ Aliqn̄ ex duob⁹ pmiſſis quoꝝ vnū venit in neceſſariā cōſequētiā alterius ⁊ tūc phibito conſequēti dꝫ eſſe antecedens prohibitum. ⁊ iſta eſt regula Cy. ⁊ Bal. in. l. ij. ff. de iuriſ. om. iudi. ⁊ hoc maxime in caſu noſtro ex duobus pcedit qꝛ ſtatuere phibet vniuerſaliter qḋ nō poſſit peti aliq̄ reſtitutio ꝯ ſniam igit̃ neq; directe neq; idirecte. itē qḋ nō poſſit aliquo mō ꝯueniri neq; indirecte. ⁊ ſ; dubiū eſſet an p illa verba excluderetur reſtitutio inde qꝛ ſtatuta de illa vniuerſaliter faciunt mētionē intelligi dꝫ qḋ aliq̄ mō directe vel indirecte non poſſit ꝯueniri remedio etiā reſtitutionis: qꝛ
9 ꝯtrariū ſtatutū per aliud ⁊ vna pars ſtatuti p aliā declarat̃. l. qui filiab⁹, in prin. ff. de leg. j. ⁊ per Bar. in. d. l. pretor. §. ex quo differētia. ff. de vi bo. rap. ⁊ ita ex his ⁊ aliis ꝯ. deductis in hoc dubio cōcludo attēto maxime qḋ in curia mercantie pſumpta ſtatuta particularia ſunt facta fauore mercatorum ⁊ publica vtilitate ut mercatores pro anfractis iudiciorū diſtrahant̃ ſ; poſſint mercature attendere. vn̄ nō eſt cēſendū qḋ per vnā viā phibuerūt p aliā viā id cōcedere voluerint q̄ ad idē cēdit qꝛ nō feciſſent finem ad illud qḋ intendūt aſſequi. ſed cōcludēdum eſt qḋ ex tali via indirecta nō poſſit ſnia retractari ℂ Circa ſcḋam qōnē nō eſt dubiū qḋ nō attēto qm̄ tenerent̃ itē q̄do eſſet petitū ſi dicti ſunt filii Luce ⁊ Laurētii fuiſſent ſimpliciter cōdēnati qḋ tenerent̃ quiſq; p ſerta parte. caſus eſt ꝯtrariū intellectū gl. i v̄bo inequalib⁹ in. l. j. C. ſi plures vna ſnia quā ita in ppoſito exēplificat Bar. de ſaly. ⁊ Pau. de caſt. ſed in caſu noſtro arbitror qḋ indubitāter qlibet cenſeat̃ condēnat⁹ quatenus in veritate tenet̃ tanq̄ heres patris ſui: iſta ꝯcluſio pbat̃ pri mo qꝛ cōdēnat̃ hereditas ⁊ ſic cēſet̃ facta condēnatio quaten⁹ teneret̃ p hereditariis portionib⁹ qꝛ obligatio ⁊ cōdēnatio hereditaria diuidūtur inter heredes pro hereditariis portionibus. l. pro hereditariis. C. de here. actio. l. j. C. ſi cer. pe. ℂ Scḋo qꝛ forti⁹ voluit ibi Pau. de caſt. in. d. l. j. C. ſi plures ſimul vna ſnia qḋ ſi actū eſt ꝯ plures heredes ⁊ ſic p hereditaria portiōe ⁊ ſunt ſimpliciter cōdēnati cēſeātur condēnati p hereditaria portione qꝛ nō in pl⁹ tenebant̃ ⁊ ita vr̄ iudex cōdēnaſſe ⁊ eſt rōnabilis rō ſm eū ⁊ ſic decidit caſum noſtrū. ℂ Tertio nā bar. de ſaly. dicit qḋ ſi heredes q inequaliter tenent̃ ſunt cōuēti ⁊ ſic p portionib⁹ hereditariis ſunt ſimpliciter cōdēnati nō vꝫ ſnia in pſona illorū qui ſunt in plus cōdēnati q̄ petitū eſſet. ar. l. vt fundus. ff. cōi diui. igit̃ ne habeam⁹ dicere ſniam nullā in aliqua parte dicam⁹ qḋ ſint p hereditariis portionib⁹ cōdēnati ar. l. quod. ff. de reb. du. ℂ Quarto qꝛ vt inquit Bal. in. l. fi. C. cōi diui. verba ſnie intelligi debēt ſm naturā iudicii etiā ſi opus ſit verba improprīare. ar. gl. in. l. ⁊ puto. ff. fa. erciſ. itē declarat̃ ſnia ex actiōe gl. in. l. ſi qs ad exhibēdū. de exc. p. rei iu. igit̃ intelligātur cōdēnati p hereditariis portionib⁹ quatenus tenent̃. ℂ Quinto qꝛ nō ſunt ſimpliciter cōdēnati vt tales ſ; vt tales heredes igit̃ pro hereditariis portionib⁹ quatenus ſunt heredes. arg. l. ſed ſi plures. ff. de vul. ⁊ pup. ℂ Sexto qꝛ hoc videt̃ in fine ſnie declarari dū dicit̃ referendo a ciaſchuno ⁊ a ciaſchuna coſa quello che debitamēte ⁊ actamēte ſi coſſa rechiede ⁊ appartiene. Igit̃ referēdo dictā clauſulā ad oīa ſuperiora iuxta. l. talis ſcriptura. ff. de le. j. quilibet cenſet̃ cōdēnatus quatenus dꝫ ⁊ quaten⁹ ad eū pertinet. ℂ Poſtremo qꝛ in curia mercatorū nō apices iuris ſ; equitas ⁊ veritas attēdi debeat. l. ſi fideiuſſor. §. q̄dā. ⁊ l. quint⁹ ⁊ vero biq; Bar. ff. mā. ideo catenus cenſeant̃ cōdēnati quatenus in veritate tenebantur. Laus deo clementiſſimo ⁊c.

ℂ Caſus. Excelſa cōitas florētie imponit granedines caſtris ſibi ſubiectis quas granedines vniuerſitates caſtrorū diſtribuūt inter hoīes ſuos dupliciter. ℂ Primo p capita pſonarū nō actēta quātitate bonorū. ℂ Scḋo diuidunt inter hoīes ſuos ſm facultates ⁊ quātitates bonorū ⁊ ſic imponunt̃ pſonis p reb⁹. Vn̄ ſuccedit qꝛ impoſita granedine per cōitatē florētie caſtro palatie ⁊ diuiſa granedine inter hoīes dicti caſtri p capita ⁊ ſm facultatē bonorū: quidā magiſter Franciſci impoſite erāt granedines p capita habito reſpectu ad pſonā ſuā filiorū ſuorū ⁊ nepotū triū ex quodā filio pmortuo mortis cōdidit teſtamētū in quo nepotib⁹ ſuis ex filio pmorto iure inſtitutionis reliquit equis portionib⁹ p eorū portione ſue hereditatis ⁊ bonorū infraſcripta bona ⁊c. ⁊ poſt enumeratiōnē bonorū dixit in quib⁹ quidē bonis oīnib⁹ mobilib⁹ ⁊ immobilibus ꝯ. ſ. ſpeciebus iuribus debitis ⁊ creditis eos heredes inſtituit ⁊ iuſſit eos eſſe tacitos ⁊ contentos ⁊ nihil de bonis ſuis amplius petere poſſent aliquo modo in omnibus autem aliis bonis ⁊c. vniuerſales heredes iſtituit filios ſuos: mortuo teſtatore ⁊ facta diuiſiōe bonorū ꝯt̃ cōtētio inter dictos nepotes ⁊ filios ſuper ſolutione granedinū que imponunt̃ ſingulis annis vertute granedinis impoſite dicte vniuerſitati. ⁊ pro parte dictorum nepotum allegatur quod non teneantur quia ſunt inſtituti rebus certis ⁊ ſic non teneant̃ ad debita hereditaria. in cōtrariū allegat̃ per filios qꝛ in primis ipſi tenent̃ ad granedines impoſitas per capita quaten⁹ impoſite fuerūt dicto magiſtro Frā. ppter capita dictorū nepotū. itē qꝛ tenent̃ etiā ad alias impoſitas perſone dicti magiſtri Frāci ſm facultates bonorū ſm ratā bonorū in quib⁹ dicti nepotes ſunt heredes inſtituti p eorū portione hereditatis queritur conſilium in fauorem filiorum ⁊c.

ℂ Conſilium. cexlij.

1 Soluere onera quis teneatur.
2 Teſtatoris diſpoſitio limitatur ⁊ aliquando ampliatur equalitatis ſeruande cauſa inter filios.

Dominus labia mea aperiat

1 ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ℂ In pſenti cōſultatiōe primo aſpectu cōcludēdū videbat qḋ ꝯ dicti nepotes nō tenerent̃ ad granedines impoſitas dicto ma. Frāci. ſoluēdas ſingulis annis qm̄ es alienū teſtatoris nō ſequit̃ inſtitutos in reb⁹ certis ſ; heredes vniuerſales prout plene legit̃ ⁊ no. in. l. j. §. ſi ex fundo. ⁊ in. l. ex facto. la grāde. ff. de here inſti. ⁊ in. l. quoties. C. eo. ti. ⁊ eſt tex. in. l. j. §. ſi heres. ⁊ ibi no. ff. ad trebel. cū ergo dicti nepotes inſtituti fuerint in rebus certis videt̃ qḋ ad dictas collectas ad quas erat obligatus teſtator nō teneātur. ℂ Confirmari vr̄ ⁊ ſcḋo iſta concluſio qꝛ collecte hodie imponunt̃ perſonis pro rebus vn̄ ſi res trāſeūt de pſona in pſonā nō trāſeunt cū onere. l. reſcripto. §. fi. ⁊ ibi plene declarat Bar. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊ Bar. plene in repe. l. j. C. de mulie. ⁊ in quo loco lib. x. ⁊ ſ; Bal. in. l. j. §. qḋ ſi nemo. ff. qḋ cuiuſq; vniuer. no. ergo in caſu noſtro ſ; res de perſona magiſtri Joānis ⁊ ei⁹ hereditate tıtulo ſingulari trāſiuerint in ſuos nepotes nō dicunt̃ obligati ad collectas. cōprobat̃ ⁊ tertio qm̄ debitū ſoluendi collectas ſingulis annis de quib⁹ collectis agimus ante nouā impoſitionē ꝯtctū fuit p magiſtrū Frā. ⁊ ita apparet deſcriptus debitor magiſter Frā. ſed poſt ꝯtctā obligationē ſemp tenet̃ ad collectas ille q obligatus ꝯtxit vt declarat Bal. in. l. etiā iuxta. fi. C. de execu. rei iudi. ⁊ Bal. in. l. j. §. qḋ ſi nemo. in. iij. q. ff. qḋ cuiuſq; vniuer. no. igit̃ ⁊c. ⁊ ſup iſta difficultate videbat̃ pmiſſa cōſultatio. ℂ Sꝫ pmiſſis nō obſtātib⁹ ꝯtrā ſniam veriorē exiſtimo qḋ imo dicti nepotes p rata ipſorū ad collectas teneant̃. ⁊ in primis quo ad collectas q̄ imponunt̃ p capita res vr̄ multū clara qꝛ ſi impoſita fuit magiſtro Frā. ⁊ capitib⁹ filiorū ⁊ nepotū quatenus impoſite fuerūt capitibus nulla habita cōtēplatione patrimonij tales collecte ſequunt̃ capita quib⁹ impoſite ſunt vt pbat̃ in. l. j. C. de mulie. ⁊ quo loco. lib. x. ⁊ ptꝫ ex no. p Bar. ibi dū tractat de muneribus mere perſonalib⁹. ⁊ in. l. iiij. §. ſi actor de re iudi. ⁊ per Bal. in. d. l. j. §. qḋ ſi nemo. cū multis ſi. ℂ Confirmat̃ iſta concluſio. nā qm̄ onus imponit̃ rei nō hereditati cōtēplatione perſone tūc ad quēcūq; trāſit res trāſit cū onere. vt in. l. j. C. de anno. ⁊ trib. lib. x. ⁊ tradit Bar. in. d. l. j. C. de mulie. ⁊ in quo loco eo. lib. ⁊ probatur in. l. apud. iulia. §. heres. ff. de leg. j. cum ibi no. ergo pari rōne qm̄ imponunt̃ pſone nulla habita cōtēplatiōe patrimonii ſequunt̃ pſonā ⁊ nō patrimoniū. Quo aūt ad collectas q̄ imponunt̃ pſone pro reb⁹. vt in d. l. reſcripto. ⁊ ibi Bar. in. §. fi. ⁊ p Bar. in. d. l. j. C. de mulie. ⁊ in quo loco eo. lib. dico qꝛ idē cōcludēdum eſt qꝛ p rata primorū ſuſtinere debēt collectas dicti nepotes ⁊ dico qꝛ hāc qōnē decidit in terminis Bart. p illū tex. in. l. quero. ff. de vſufr. le. vbi dicit qꝛ ille cui legat⁹ eſt vſuſfruct⁹ tenet̃ ad ſoluēdas collectas q̄ imponunt̃ pſone p rebus p illū tex. vbi eſt caſus. ſi ergo tenet̃ ille cui legat⁹ eſt vſuſfruct⁹ fortius teneri debet ille qui eſt in ppietate inſtitutus. ar. aut. multo magis. C. de ſac. ſanct. eccle. Hāc etiā qōnē decidit Bar. in. l. neq; ſtipēdiū. ff. de impen. vbi dicit qꝛ ſicut onus reale impoſitū rei in dote dat̃ e ptinet ad virū qui percipit fruct⁹ vt ibi eſt caſus ita on⁹ qꝛ imponit̃ pſone p reb⁹ ad eū pertinētib⁹ pu̇t eſt collecta. allegat gl. in. l. j. C. de mulie. ⁊ in quo loco. allegat etiā Spe. in ti. de cenſib⁹. §. nūc videndū. nō obſtāt in cōtrariū allegata. nā ad primū rn̄det̃ qꝛ argumentū pcedit in obligationib⁹ perſonalib⁹ qm̄ pſona tm̄ eſt obligata qꝛ tūc ſolus heres vniuerſalis tenetur qui repreſentat pſonā defuncti. l. j. C. ſi cer. pe. ⁊ in. l. p hereditariis. C. de here. acti. ſecus in debitis ad q̄ tenet̃ pſona p reb⁹ quas poſſidet qꝛ ex eis fructus percipit qꝛ tūc talia debita prout ſunt collecte trāſeūt in legatariū vt eſt caſus ⁊ ibi Bar. in. d. l. quero. ⁊ trāſeūt in ſingularē ſucceſſorē ſm Bar. in. d. l. neq; ſtipēdiū. ℂ Cōfirmat̃ pdicta rōne ex his que ponit Bar. in. l. luci⁹. §. idē rn̄dit. ff. ad muni. vbi dicit illud idē qḋ in. d. l. neq; ſtipēdiū. bene facit tex. in. c. j. ⁊ ibi per Bal. per quos ſiat inueſtitura. ⁊ tex. in. l. hi penes cū ibi no. p Bar. ⁊ alios. C. de agri. ⁊ cenſi. lib. xi. ℂ Nō ob. qꝛ ſcḋo loco in cōtrariū allegat̃ qꝛ illud procedit qm̄ res pro qbus imponit̃ collecta trāſeūt in perſonas priuilegiatas que nō tenent̃ ad illas puta ſi in clericos vel eccleſias vt traditur in. d. l. reſcripto. §. fi. ⁊ per Bal. in. d. l. j. §. qꝛ ſi nemo. ff. q. cuiuſq; vniuer. no. qm̄ ex quo pſona nō eſt ſubiecta nō poteſt ſibi imponi collecta pro rebus. ℂ Secus qm̄ bona trāſeūt in perſonas ſubditas ⁊ que tenent̃ ad collectas: qꝛ tūc illi in quos bona trāſeūt tenent̃. pbat̃ ex no. in. d. l. quero. ⁊ l. d. l. neq; ſtipēdiū. ⁊ i. d. l. luci⁹. §. idē rn̄dit. ℂ Ad tertiū reſpōdeo nā difficultas vr̄ pendere ad hoc nūquid dicat̃ cōtractū debitum vſq; ad prin. qm̄ ſit impoſitio caſtro ⁊ diuiſio poſita per perſonas pro collectis ſoluēdis ſingulis annis certo tpe vſq; ad nouam impoſitionem ſicut

non ſicut dicim⁹ qꝺ pmiſſio annua eſt vna ꝑ oib⁹ annis iuxta.l.
ſtichū.§.ſtipulatio.ff.de ver.ob.Nā intelligēdo vſ qꝺ tn̄ teneat
ille cor u prin.on⁹ eſt impoſitū ꝑ reb⁹ lꝫ illas nō poſſideat ⁊ per
cōſequēs ei⁹ heres.⁊ hoc vꝫ ſentire Bar.in.l.incola.ff.ad muni.
ci.ver.quo qd ſi facit ſe allibrari.❡ Sꝫ ex mēte gl.⁊ Bar.ibi cōtra
riū occidit ⁊ rńdet ad argumētū qꝺ ꝓcedit qn̄ iam eſſet cōtra
ctū debitū collecte imponēde qꝛ eſſet qn̄ iā collectis deſtinat⁹ vt
dicit tex.in.d.l.incola.§ verba intelligūt gl.⁊ Bar.qn̄ debitū col
lecte eſſet cōtractū vel erat denūciatū cōſulib⁹ qꝺ imponeret ſed
onus collectarū futurarū ſeu debitū nō dicit cōtractū igit ad
illud nō tenent nō poſſidētes illa bōa ꝑ qb⁹ pſonis fuit tale on⁹
impoſitū ſꝫ tenent pſone talia bōa recipiētes ſicut eſt parte bo
norū recipiūt ita ꝑt ōnerū ſubire tenent ſm gl.⁊ Bart.in.d.l.in
cola.qui ad hoc allegat.l.ſi.ff.de colle.illicitis.⁊ pbat ex his que
ponit Bal.in.d.l.j.§.nemo in.iij.q.⁊ hoc clare exprimit Pau.de
caſt.in ſuo cōſi.cviij.inci.ſuper primo q̄ſito in.vj.dubio.❡ Cōfir
mat iſta reſpōſio nā put ego dixi poſt quoſdā Mod.in.d.l.ſti
chū.§.ſtipulatio qn̄ debitū annuū cōtrahit ex diſpoſitiōe legis
dicit eſſe multiplex ſicut in vltimis volūtatib⁹:vt in.d.§.ſtipula
tio qꝛ leges ⁊ ſtatuta poti⁹ ſunt iterp̄tāda ſm leges loquētes i vl
timis volūtatib⁹ ſm Bar.in.l.ſyn quocꝫ.ff.de here.inſti.⁊ in.l.ſ.
C.de his quib.vt indi.ſed debitū annuū in vltimis volūtatibus
eſt multiplex ergo idē qn̄ debet ex diſpoſitiōe legis municipalis.
ad hoc eſt tex.optimus in.l.poſt duos.C.de aduo.diuer.iu.vnde
an teꝑ veniat annus ſoluēdi collectas nō dicit cōtractū debitū
igit debet ad talē inſtitutū in re certa trāſire.❡ Preterea reſpō
deo ⁊ aliter qꝺ lꝫ ex quo ſolus magiſter Franc.eſt deſcriptus ſoli
heredes cogi poſſent ad ſoluendū tn̄ recuperare poſſunt a lega
tarijs cū cōtēplatione rerū legatarū grauent put declarat no.d.
Pau.de ca.in.d.cōſi.viij.in.vj.dubio.⁊ pulchre declarat Bald.
in.l.ſi negociū.C.de neg.geſt.❡ Preterea videt quod bona ꝓcol
lectis ſint tacite obligata ſm Bal.in.d.l.j.§.qꝺ ſi nemo per.l.mu
rileguli.C.de murile.lib.xj.⁊ Bald.in extrauag.de pace cōſtan.in
verbo nos romanorū.⁊ Pau.de ca.in.d.l.apud iulia.§.heres.ff.
de leg.j.igit erāſtāt cū onere vt cōcludit Bar.in.d.l.reſcripto.ad
ſi.ff.de mune.⁊ hono.❡ Poſtremo eſt aduertēdum qꝺ pater in
ſtituit nepotes in qbuſdā bonis ⁊ debitis ⁊ creditis ⁊ exp̄mit
pro eorum portione ſue hereditatis.vnde eſt aduertendū qꝺ pa
ter quibuſcūꝗ verbis etiā diuidēdo pōt filios ſuos heredes face
re:vt in.l.ſi.cū ibi no.C.fami.erciſcun.ex quo ergo pater aſſignat
bona debita ⁊ credita pro portione hereditatis in illis aſſignaſ
ſe ⁊ eos heredes inſtituiſſe videt qꝺ facere potuit vt in.d.l.ſi cum
ibi plene no.ſed qn̄ ſit legatū ſub noīe portiōis hereditatis trāſ
eunt onera pro rata vt habet in.l.ſi quis ſeruū.§.ſi.cum ibi no.ff.
de leg.ij.⁊ in ſpecie in caſu noſtro ita dicit.d.Pau.de ca.in cōſi.⁊
2 loco ꝑallegato.⁊ hoc maxime cenſendum eſt ad ſeruandā equa
litatē inter filios vt omnes pro rata bonorum teneantur ad col
lectas propter quam equalitatem ſeruādam limitatur aliquan
do ⁊ amplius diſpoſitio teſtatoris.l.ſi.⁊ ibi no.C.cōiaſtriuſ.iud.
⁊.l.cum pater.§.euictis.ff.de leg.ij.faciunt no.per Bar.poſt Old.
in.l.ſi pater.in prin.ff.de dona.⁊ refert Bal.⁊ ſequitur in.l.ſilie cu
ius in.vij.q.C.de collatio.❡ Ex quibus cōcludo quod vel dicti
nepotes tenentur ad collectas pro rata bonorum vel ſi patrui
aſtringuntur ſi ſoluunt repetere poſſunt a dictis nepotibus.
Laus Chriſto redemptori amen.

❡ Conſilium.ccxliiij.

1 Actione mandati quis teneatur.
2 Teſtes ſi concordent in ſubſtantia ⁊ in facto principali ſufficit.
3 Teſtis vnus ſi plura verba dicat quam alter non per hoc dicun
tur variare.
4 Iuriſdictionem habens in principali habet eam etiam in depē
dentibus ⁊ connexis.
5 Teſtis per quem ⁊ coram quo debeat examinari etiam vbi eſt pe
riculum mortis.
6 Teſtis abfuturus quotuplex iuramentum preſtet.
7 Probatio qualis requirat ſuper morte vel abſentia diuturna.
8 Iudex an preſumatur adhibuiſſe cauſe cognitionem.
9 Sententia ſubito lata eſt nulla.
10 Notarij aſſertioni quando ſtetur.
11 Copulatiua ad hoc vt verificetur quid requiratur.
12 Agi an poſſit contra fideiuſſorem in dennitatis vt defendat.
13 Lis ſeu queſtio quando profertur a lege intelligitur poſt litem
conteſtatam.
14 Teſtes deponentes non veriſimilia an ⁊ quando probent.

Dominus labia mea aperi
at Et ſpiritus ſanctus illuminet intellectū.❡ Conſi
derata facti cōtingētia ⁊ viſis ⁊ conſideratis teſtibus
ab vtroꝗ examinatis in cā q̄ vertit inter Ceſarem ⁊ Ja.ex vna ⁊
Ant.mariā ex alia pro fundamētis ꝓdicte cōſultationis p̄mit
tendū eſt qꝺ per ea q̄ probant ꝑ quatuor teſtes inductos ꝑ Ceſa.
⁊ Ja.duos ad perpetuā rei memoriā examinatos ⁊ duos poſtea
in pn̄ti cā pbat manifeſte qꝺ dicti Ceſar ⁊ Ja.fideiuſſerūt ꝑ
dicto Bartho.zamberlano ad inſtantiā dicti Ant.marie ⁊ ei⁹ ꝓ
cibus ⁊ mādato ⁊ ſic dictus Ant.maria tenet conſeruare Ceſarē
⁊ Jac.indēnes actione mandati.Iſta cōcluſio probat primo per
duos primos teſtes examinatos ad perpetuā rei memoriā vꝫ ꝑ
Marcū de ſalopħa ⁊ Petrū Joānis qui deponunt qꝺ Ceſar ⁊
Jac.recuſabant fideiubere ⁊ qꝺ Ant.maria inſtetit qꝺ ſecure ꝓ
mitterēt ⁊ qꝺ nō dubitarent qꝛ cōſeruaret eos ſine dāno vn̄ ex q̄
ſequuti ſunt ei⁹ voluntatē eis cōpetit actio mādati.l.ſi.⁊ ibi no.
C.de inſtito.act.itē ex quo apparet qꝺ coegit eos qꝺ ꝓmitterent
cū recuſarent etiā inducit mandatū.l.j.ff.mā.itē ex eo qꝺ dixit qꝺ
ſecure facerent ⁊ nō timerēt.l.cuiꝰcūꝗ.§.ſꝫ ⁊ cū fullo.ff.de inſtito.
act.⁊ in.l.ſi vero non remunerādi.§.ſi qs mādauerit.ff.mā.cum ſi.
itē ex eo qꝺ dixit qꝺ conſeruaret eos indēnes ⁊ ſic voluit qꝺ ſuo
periculo intercederent tex.eſt in.l.j.in verbo piculo meo.ff.qꝺ iuſ
1 ſu.†vn̄ cū fuerint verba valde ſpecialia tenet actione mādati.ad
hoc etiam pulchre no.Bart.in.l.lucius.ff.de fideiuſ.⁊ ꝑ Bald.⁊
alios in.l.ſi.C.qꝺ cū eo.⁊ hec oīa etiā pbat per alios duos teſtes
poſtea in cā examinatos vꝫ Joānē ⁊ Gabrielē.⁊ ſic pbatur mā
datū vt ptꝫ in iurib⁹ allegatis ⁊ lꝫ teſtes in cortice ⁊ formalitate
verborū in aliquo variare videātur tn̄ in ſubſtancia teſtium ſūt
2 cōcordes†⁊ idē deponunt vn̄ talis varietas nō nocet cū cōcordēt
in ſubſtātia ⁊ in facto principali:vt in.c.cum dū cū gl.in verbo ſub
ſtantia de conuerſi.cōiuga.eorū.⁊ in.c.cuꝫ eccleſia ſutrina.in ver
bo vacillaſſe de cā poſ.⁊ ꝓprie.⁊ no.Joā.an.in.c.nihil obſtat.de
ver.ſi.vbi dicit qꝺ meli⁹ pbāt teſtes qn̄ ꝑ diuerſa verba deponūt
in eundē rei ſinē quā ſi ꝑ eadē verba qꝛ ſuſpicari poſſet ne ꝑ eun
dem premeditatūꝗ ſermonē deponerēt quo caſu nō ita bn̄ pba
rent.l.iij.poſt principiū.ff.de teſti.niſi forte contētio eſſet ſup for
malitate verboꝝ iuxta no.ꝑ.d.Ant.⁊.d.Abb.in.d.c.nihil obſtat
ſecus ſi de ſubſtātia facti vt declarant.d.Anto.⁊.d.Abb.in.d.c.
cū eccleſia ſutrina.⁊ Bal.in.c.bone.el.j.de elec.⁊ eſt text.optimus
in.l.qui ſniam.C.de peri.⁊ pulchre.loquit Bald.in.l.j.C.ſi vnus
3 ex plurib⁹†⁊ lꝫ plura verba ſint ab vno teſte ꝓlata ⁊ probata q̄
ab alio non hꝫ obſtare.caſus eſt no.in.c.cū marte.de celebra miſ.
factis iam fundamētis in fauorē Ceſaris qꝛ pars aduerſa conat
ſe defendere opponendo quaſdam excep.cōtra teſtes.In primis
deueniendū eſt ad teſtes examinatos ad perpetuā rei memoriam
circa quos ex multis dicēdū vꝫ qꝺ nō pbēt cū in plurib⁹ deficere
videant examinatio ꝓdicta ⁊ quālibet obiectionē ſigillati diſcu
tiem⁹.Et primo reſpectu Mar.i de ſalopħa examinati de māda
to maſſarij mutinē:qꝺ examinatio fuit facta de mādato ſeu cō
miſſiōe iudicis icōpetētis ⁊ ꝯſequēter nihil ꝓdeſt iuxta no.ꝑ gl.
ſi.in ſi.l.c.cū cām.extra de teſti.⁊ ibi doc.⁊ qꝺ habet in cle.ſi.eo.ti.
⁊ facit ꝑ totū.C.ſi a nō cōpe.iudi.cū ſi.Quod autē dictus maſſa
rius ſit incōpetēs patet ex eo quia ipſe non eſt ordinarius inter
duos priuatos:vt habet in.l.ij.C.ſi aduerſus fiſcū in iuribus ſta
tim.ſ.allegandis.❡ Nec obſtare videt.l.cū vendente.C.vbi cauſe ſi
ſca.⁊.l.cū terrā cū ibi no.C.de ſen.⁊ interlo.om.iud.qꝛ reſpondeo
quod illa iura procedūt vbi fideiuſſor vult conuenire debitorē ſi
ſci ꝑ quo ſoluit pro quo facit ſummariū Jac.bu.⁊ Bal.l.d.l.pe.
non autē loquat vbi vellet fideiuſſor cōuenire tertiū qui manda
uit vt fideiuberet ⁊ qn̄ promiſit indemnitatē vt contingit in ca
ſu noſtro qꝛ i hoc vꝫ ceſſare rō eorū que ibi dicunē per Bal.ſꝫ de
fendēdo examinationē ꝓdictā rńdetur multipliciter:⁊ ꝑmo qꝺ
imo illa iura.ſ.allegata habent etiā i caſu noſtro attētā parita
te rōnis.nā rō.d.l.cum vendēte.⁊.d.l.cum ceterum.eſt fundata in
eo qꝺ illa cā erat dependens ⁊ acceſſoria qōni principali vt vꝫ ſen
tire Bar.in.d.l.cū virū.dū ibi allegat.d.l.cū vendēte.⁊ ibi ponit
Pau.de ca.⁊ Saly.in.d.l.cū eoꝝ.ſed iſta rō dependētie ⁊ acceſſo
rietatis militat etiā in caſu noſtro qn̄ fideiuſſor agit ꝯtra eū qui
mandauit vt fideiuberet ꝑ debitore vt ſatis de ſe ptꝫ ergo ex pa
ritate rōnis diſpoſitio illorū iuriū dꝫ in ꝓpoſito locū habere.l.ſi
4 ind.ff.ad.l.aquiliā.⁊.l.a titio.ff.de verb.obli.⁊ facit † qꝛ regulari
ter ille qui hꝫ iuriſdictionē ſup principali qōne itelligit etiā ha
bere iuriſdictionē in depēdētib⁹ ⁊ cōnexis.ad hoc bene facit qꝺ
no.Bald.in.l.ſi.C.ſi aduerſus fiſcum.⁊ in.c.j.de calum.⁊.d.Ant.⁊
alij in.c.ceterū.de iudicijs.quorū dicta ⁊ plura alia ad hoc ꝓpo
ſitū refert Frā.Are.in conſi.lxxvij.inci qꝛ nulla fuerūt.facit etiā
tex.in.l.ſi qu ex argentarijs.§.rōne.quē ibi ponderat Pau.de ca.
ff.de edē.⁊ tex.in.l.ſi duo patroni.§.idem iubemus.⁊ ibi Bald.ff.
5 de iureiu.❡ Scḋo rńdetur†qꝺ ꝓpter imminens periculū mor
tis non refert a quo iudice fiat examinatio.ita no.Ang.put ibi
refert ⁊ ſequitur Pau.de caſt.in.l.cū hi.§.trāſact.ff.de tranſact.
limitant doctrinā Bar.dicentis ibi ⁊ in.l.ſi ſocietatem.§.arbitro
rum.ff.pro ſocio cum cōcordantij.qꝺ ſi aliqs vult facere examina

ri teſtes ad perpetuã rei memoriã vȝ etiã facere corã iudice qui
eſſet cõpetens in illa lite qḋ nõ ꝓcedit vbi neceſſitas vigeat in cõ
trariũ ⁊ ponunt exẽplũ qḋ in rõne ſui optime facit ad ꝓpoſitũ ⁊
eſt bonus tex. ⁊ qḋ ibi Barto. in. l. ij. C. de naufra. li. xi. ⁊ ſequitur
Fran. are. in. c. ſignificauit. in fi. v. col. de teſti. ⁊ in conſi. lxxxv. inci.
rñdendo breuiter in fi. iij. col. bñ facit qḋ no. Pe. de ancha. in cõſil.
cxcij. qḋ incipit in auxiliũ veritatis. ⁊ Roma. ⁊ Moder. in. l. j. ff.
de iuriſ. om. iudi. ⁊ in. l. de pupillo. §. g opus. ff. de no. ope. nũ. cum
ſi. ſed ſic eſt quod Marcus de falopijs erat in periculo mortis. ex
go ⁊c. Qḋ autẽ eſſet in periculo mortis ꝓbaꝛ nã cõſtitutus in in
firmitate maxime graui ḋr in periculo mortis conſtitutus caſus
eſt in. l. iij. ff. de dona. cã mor. ⁊ determinat Bart. in. l. j. col. xij. ver.
ſuper primi. qñ qs dicaꝛ eſſe i mortis arti. C. de ſa. ſan. ec. ⁊ eſt bo
nus tex. ⁊ ibi Inn. in. c. qḋ de his de ſen. excõi. ⁊ not. do. Anto. in
c. qm̃ frequẽter in prin. vt lit. nõ cõte. vbi eſt caſus de hoc quem
inducit. d. Abb. ibi col. xij. ver. quo quarto ergo cũ ipſe eſſet in in
firmitate conſtitutus ex qua etiã poſtea. ſ. modicũ temp⁹ deceſſit
ve probatũ eſt clariſſime inferꝛ ꝙ examinatio ipſi⁹ a predicta ob
iectiõe ꝓpter piculũ mortis defenditꝛ ¶ Tertio rñdeꝛ qḋ Ant.
maria q ꝓmiſit indẽnitatꝛ erat oĩno debitor fiſci p illã cãm ⁊ qꝛ
n fiſco cõuentri poterat: tñ qꝛ ex domo ei⁹ ſpelte fuerũt ſubtracte
vt deponũt multi teſtes examinati ſup hoc tñ qꝛ ex facto Bar
tholomei zambarlani maxime ipſo Bartholomeo officiali de
putato ad dictas ſpeltas nõ exiſtente ſoluẽdo ipſe Antonius ma
ria principalis maſſarius ⁊ officialis ſupior dicti Bartholomei
tenebaꝛ oĩno fiſco p tex. notabilẽ in. l. ex facto cũ glo. ⁊ ibi Bar. ⁊
clari⁹ Ang. ff. de neg. geſt. ⁊ ponit Ange. allegãdo illũ tex. pro no
tabili in conſi. cccxxvij. incip. p reformationẽ cõis Bononie ⁊ ſic
inferꝛ premiſſam obiectionẽ non obſtare ſtantib⁹ ꝑdictis reſpõ
ſionibus vel altera ex eis. ¶ Scḋo obiciꝛ ꝯ examinationẽ eiuſdẽ
Marci qḋ dicta examinatio fuit facta per illũ q nõ habebat cõ
miſſionẽ a iudice de qua legitime cõſtaret ⁊ cõſequẽter examina
tio ſeu depoſitio reddiꝛ nulla. teſtes enĩ ſunt examinãdi per iudi
cẽ vel per aliũ iudicis cõmiſſiõe vt no. in. d. c. cũ cãm. maxime per
d. Abb. ibi in fi. de teſte. ⁊ qḋ no. glo. ⁊ doc. in. l. hac conſultiſſima.
in fi. C. qui teſt. fa. poſ. ⁊ Bal. in. c. j. §. in cauſis. in fi. de pace cõſtan.
cũ ſi. qḋ autẽ nõ de cõmiſſiõe docetur legitime deduciꝛ qꝛ decom
miſſione facta notario non erat rogatus aliꝰ q̃ ipſemet ergo
⁊c. Nã cũ ipſe nõ eſſet notarius maſſarij nõ poterat eſſe rogatus
de cõmiſſione ſibi facta vt late declaraꝛ pro fiſco in aut. apud elo
quentiſſimũ. C. de fide inſtr. ¶ Sȝ huic obiectioni rñdeꝛ ⁊ ꝓmo
qḋ iuramenti delatio ⁊ examinatio nõ fuit cõmiſſa notario qui
ſcripſit ſȝ alteri. ſ. ſer Ioanni examinatori. notario aũt q ſcripſit
fuit ſola ſcriptura cõmiſſa ⁊ ſic ceſſat obiectio. ¶ Preterea vꝛ ꝙ
immo poſſit notari⁹ eſſe rogatus de cõmiſſione ſibi facta maxi
me ſȝ Saly. q idꝛ tȝ vbiq; vt not. Bar. in. l. ex ſola. ff. de teſt. tut. ⁊
Ang. in. l. ſciendũ. ff. de ver. ob. Sȝ circa hãc obiectionẽ latius nõ
inſiſtemus qꝛ non expedit ꝓut in ꝑcto etiam aſſeriꝛ. ¶ Tertio
ad obiectionẽ circa Petrũ aliũ teſtẽ exaiatũ cã abſentie ꝙ exa
minatio de eo facta deficit ex eo qꝛ ipſe debuit ꝑſtare duplex iura
mẽtũ ꝓut voluerunt dñi de Rota in antiq̃s deciſione cxcij. vbi
ſimplr̃ dicũt ꝙ teſtes abfuturi ꝑſtant duplex iuramentũ. ⁊ hãc
cõcluſionẽ refert genitor meus in. d. c. qm̃ frequẽter in prin. vbi di
cit ſe credere ꝙ velint dicere ꝙ vnũ iuramentũ preſtãt circa futu
rã abſentiã aliud vero ꝑſtant circa veritatẽ dicẽdã. quare cum in
caſu ꝓpoſito iuramẽtũ circa futuram abſentiam nõ fuerit ꝑſtitũ
dicta examinatio nõ vꝛ prodeſſe. ad iſtud reſpõdetur ⁊ primo dñi
de Rota i ꝑallegata deciſiõe nihil adducũt ſȝ ſimplr̃ dicũt ꝙ de
more romane curie eſt ꝙ abfuturi ſtãt duplex iuramẽtũ ⁊ ſic fun
damentũ ex more tñ non ꝙ de iure ita ſit ſed ex ſtilo romane cu
rie. ⁊ ſic nõ obſtat in caſu noſtro i quo examinatio nõ fuit facta
in curia romana. ſed in loco in quo ſtilus ꝑdictus nõ viget ⁊ fa
cit qḋ habetur in. l. iij. §. fina. ff. de teſti. ⁊. l. fin. C. de iureiurã. ⁊ per
Ang. in repetitione. §. ex non ſcripto inſtitu. de iur. natu. gen. ⁊
ciuili. ⁊ ꝙ ita loquuntur domini de Rota vbi. ſ. refert prefatus
genitor meus in. d. c. quoniam frequenter. ⁊ vidi etiaȝ in fonte in
libro deciſionum quem habeo. ¶ Preterea ⁊ ſcḋo vt dicit Bart.
in. l. lege acquilia ſi delicta in prin. vlt. col. ff. ad. l. acquiliam. nõ de
bet ꝓbari de morte vel abſentia diuturna teſtis nec exigitur ſemi
plena ꝓbatio ſed ſufficit ſuſpitio. ⁊ ſic Bar. ibi clariſſime vult ꝙ
7 ſuper morte vel abſentia diuturna tñ nõ requiraꝛ ꝓbatio ple
na ſed nec ſemiplena. ⁊ ita etiam colligitur ex dictis Innocen. ⁊
aliorum in. d. c. qm̃ frequẽter. in prin. ⁊ ibidẽ refert ⁊ ſequiꝛ geni
tor meus. ſi ergo nõ exigiꝛ ſemiplena ꝓbatio cõſequẽter dicẽduȝ
eſt non requiri de iure iuramentũ ſup futura abſentia qḋ facit
ſemiplenã probationẽ iuxta no. in. c. ex inſinuatiõe. de procu. l. ad
monẽ. ff. de iureiur. ⁊ in. l. in bone fidei. C. de re. cre. in. c. ſi. de iureiu
ran. ⁊ maxime qꝛ deponit de facto proprio ſup abſentia ſua diu
turna. arg. eius qḋ no. in. l. ſi qs decurio. C. de falſis cũ concordan
tijs. ¶ Confirmanꝛ ꝑdicta p ea q̃ tradit Bar. in. d. l. admonẽdi.

col. iiij. dñ ibi dicit qḋ vbicũq; iudex inclinat animũ ſuũ ad ali
quã partiũ ex aliq̃ leui iudicio vel ex aliquo argumento iſta ap
pellaꝛ ſuſpitio de q̃ dicit log dictã. l. ſi. l. aq̃lia ſi delicta. Põderã
dum eſt quatenus Bar. dicit ex aliquo leui iudicio ⁊c. Nam iu
dicium eſt minus ꝙ ſemiplena probatio: vt no. gl. i. l. cũ ꝓbatio.
ff. de proba. ⁊ ſic vult Bar. ibi qḋ illud qḋ nõ eſt ſufficiẽs ad cau
ſandã probationẽ ſemiplenã ſufficit ad ſuſpitionẽ inducẽdã ⁊ ꝑ
miſſa verba Bar. hoc mõ ponderata optime coadiuuãt ea q̃ ſu
perius dicta ſunt ex ꝑdictis ergo ꝯcludẽdũ vꝛ illã deciſionẽ dño
rũ de Rota de iure nõ ꝓcedere ⁊ ipſimet vt dixi⁹ nõ fundãt
ſe ſup iure ſed ſup more romane curie ex premiſſis etiã inferꝛ qḋ
cũ ex dicto ſimplicis ipſius teſtis ſatis oriaꝛ ſuſpitio. arg. glo. in
l. titio fundus. ff. de cõdi. ⁊ demõ quã doc. allegãt in multis locis
adductis per do. Alex. in. l. de pupillo. §. ſi qs ipſi ꝑtori. ff. de ope.
no. nũci. merito illud eſt ſufficiens in caſu noſtro accedit ad con
firmationẽ predictoꝝ qḋ in arbitrio iudicis cõſiſtit quãta fides
ſit teſtibus ꝑſtãda ⁊ q̃ debeãt mouere animũ ſuũ. l. iij. ver. tu ma
gis. ff. de teſti. ⁊ qḋ pulchre no. Bar. in. l. lucius. in fi. ff. de his qui
no. infa. ⁊ cũ iſta materia ſit qua in caſu noſtro ſit arbitraria vt
concludũt Inn. ⁊ oẽs i. d. c. qm̃ frequẽter inferꝛ qḋ ꝓ iudice ꝑſu
miꝛ. Nam ꝓ iudice in ordinarijs multũ preſumiꝛ: vt no. Inn. in
c. innotuit. de eo q fur. ordi. ſuſcep. ⁊ in. c. ad peti. ad fi. de accu. ⁊
d. Abb. in. c. j. col. x. de dilat. ⁊ facit qḋ diceꝛ. ſ. circa vnam aliam
obiectionẽ nõ parũ etiã cõfert ad ꝑdicta qḋ poſtea ꝓbatũ eſt qḋ
ille teſtis incõtinẽti ſe abſentauit vt ex diſpoſitiõib⁹ teſtiũ poſtea
examinatoꝝ apparet ex iſtis oĩbus colligiꝛ multiplex rñſio ad
deciſionẽ rote de qua. ſ. ¶ Quarto ꝯ eundẽ teſtem de quo. ſ. pri
me obiciꝛ qḋ cũ non ſit examinatus p iudicẽ cauſe que agitaꝛ
Ferrarie nec p iudicẽ domiciliij ipſi⁹ teſtis non vȝ examinatio ꝓ
notata per Inn. ⁊ Hoſt. ſupra allegato. c. qm̃ frequẽter. i ꝓn. vbi
ſentiunt qḋ teſtes debẽt recipi p iudicẽ cauſe lȝ ſint alienigene ⁊
do. Abb. in fi. viij. col. ver. ſ. quero de abſentia qḋ ſiue teſtes recipi
untur ad perpetuã rei memoriã ſiue in caſu illius capituli ꝓpter
timorẽ mortis vel abſentie debent recipi teſtes p illũ iudicẽ corã
quo cã examinanda eſt ⁊ facit qḋ diximus. ſ. allegãdo Bar. in. l.
cũ hi. §. trãſactio. ff. de trãſac. ⁊ no. doc. in. d. c. ſignificauit. de teſti.
⁊ Fede. de ſenis conſilio. cccxxvij. incip. factũ tale eſt quidem tho
mens in fi. ⁊ do. Abbas in. c. ſi qs ꝯ clericũ. col. ij. de fo. compet. ⁊
in rub. de excep. cũ concordã. Huic obiectioni rñdetur breuiter
quod illa concluſio qḋ qñ teſtes examinãtur ꝓpter rõnẽ mortis
vel abſentationẽ debent recipi per illũ corã q̃ cauſa examinãda
eſt procedit qñ recipientes in teſtes i loco illo reperiunꝛ. ſed ſi te
ſtes eſſent alibi quã vbi iudiciũ exerceꝛ ⁊ ibi eſt imminẽs pericu
lũ mortis vel abſentie nec interiȝ põt haberi recurſus ad iudicẽ
cauſe ſine periculo tũc ſatis poſſunt recipi per illũ iudicẽ vbi de
gunt ne pereat probatio. arg. l. tutor qui repertorium. ff. de admi.
tuto. ⁊ in. c. vt fame. de ſen. excõ. ita cõcludit do. Anto. in. d. c. qm̃
frequenter. ⁊ do. Abb. ibi in verſi. ſ. allega. ⁊ allegant deciſionem
Rote de qua per eos ⁊ ſequiꝛ ibidẽ genitor meus ⁊ faciũt que di
ximus. ſ. quo ad primã obiectionem. ⁊ iſta eſt clara rñſio idcirco
non expedit vltra laborare ⁊ quãplures deciſiones referũtur p
moder. in. d. c. qm̃ frequẽter per quas limitanꝛ multe regule fa
uore receptionis teſtiũ ⁊ ibi videri poſſunt. ¶ Ulterius ⁊ quin
to opponiꝛ qḋ ſupradicti teſtes fuerunt examinati ſine cauſe co
gnitione que vꝛ requiri ſm gl. ⁊ Bar. in. d. l. in lege aq̃lia. vbi plus
8 voluit gl. quã Bar. ibi reputat notabilẽ ⁊ ſingularem qḋ iudex
ad quem itur pro examinatione facienda primo feret interlocu
toriam ꝓnũciãdo teſtes valitudinarios ⁊ ideo ad eoꝝ examina
tionẽ poſſe procedi. Cõfirmaꝛ per id qḋ dicit Bal. in aut. ſed ⁊ ſi
qs. col. pe. ver. quero ſi iudex. C. de teſti. vbi in fi. illius verſi. dicit
qḋ qñ iudex voluiſſet inquirere an teſtes eſſent valitudinarij vel
abfuturi necne receptio eſſet nulla cũ proceſſiſſet de facto ⁊ inor
dinate. ſȝ ſic eſt qḋ in caſu noſtro iudex incõtinẽti cõmiſit exami
nationem ergo ex defectu cauſe cognitionis receptio ⁊ examina
tio reddiꝛ nulla p id qḋ no. Bar. in. l. prolatã. in fi. C. de ſententijs.
vbi dicit qḋ ex breuitate temporis põt preſumi qḋ iudex nõ fuit
9 inſtructus ⁊ ſñia eſt nulla tanq̃ lata ſubito. ⁊ hoc dictũ Bart.
ſequiꝛ do. Ant. ⁊ alij in. c. iuregentiũ. de re iudi. ⁊ in. c. eccleſia ſan
cte Marie. de cõſtitutione. ⁊ do. Ant. in. c. noſtra poſt mediũ. de
coha. cle. ⁊ mulie. cũ ſuis ſolitis cõcordã. ¶ Cõfirmaꝛ qꝛ ea q̃ di
cũtur de ſñia iuriſdictionis loci videnꝛ ꝓcedere etiã in interlo
cutoria. ⁊ ita no. Bal. i. l. ex ſtipulatiõe p illũ tex. C. de ſen. ⁊ facit
qḋ no. Bar. in. l. ſi. p illũ tex. ff. de fur. ⁊ in. l. a ꝓcedente. C. de dila.
⁊ qḋ no. Inno. in. c. cũ veniſſent in gl. ⁊ male qꝛ lite pẽdẽte. de re
ſti. in integ. ¶ Sed pro rñſione predictoꝝ aduertẽdũ eſt ⁊ primo
reſpectu Petri ḋi qḋ ſatis apparet de cauſe cognitiõe a Ceſare
vt differret recuſanie vt ex actis notarij cõſtat mõ ad ꝓpoſitũ cũ
dictũ ipſiuſmet teſtis ſufficere videaꝛ ex quo põt dici qḋ cauſa
uerit ſuſpitionẽ in iudice que ſufficit in materia noſtra vt ſupe
rius oſtenſum fuit reſtat qḋ ḋi interueniſſe cauſe cognitio ſuffi
ciens

ciēs cōprobat qr cū iſta cauſe cognitio ſit arbitraria vt cōcludit Jan.
ꝛ oēs in.d.c.qm frequēter.merito pſumit p iudice qd pceſſerit ad exa-
minationē eo qd ſatis fuerit adduct⁹ in ſuſpitiōe de abſentia futura ꝛ
dicit Bal.notabiliter ad ppoſitū in dicta aut.ſed ꝛ ſi qs in ver.ſalle-
garo qd cū cōmittat iudicis arbitrio qui ſunt valitudinarij pſumit le-
gitime factū ꝛ tranſit in rē iudicatā qr l ordinaria pſumit p iudice nō
ſolū in diffinitiua ſ ʒ etiā in interlocutoria.alle.no.per Jnn.in.d.c.in-
notuit.ꝛ pōderādū eſt inquātū Bal.ibi ſolū dicit qd vbi iudex noluiſ
ſet inquirere tūc receptio eſſet nulla cū pceſſerit de facto ꝛ inordinate.
ꝛ ſic clare ſentit cōtrariū eſſe qn iudex voluit ingrere ꝛ inquiſitionē ad
hibuit pſumit in dubio ſuffiē vt dixerat ipſemet ſupra.ꝛ iſta ſatis
adaptant in caſu noſtro in quo nō excludit inqſitio pcedēs vt colligi
tur ex bis q ſuperi⁹ dixim⁹.ad pdicta bn̄ facit qd ponit.d.Abb.in.c.cū
ex literis in.vij.nota.de reſti.in inte.ex cui⁹ verbis colligit notabilis
declaratio ad cōcluſionē Bar.in.d.l.platā.l.q pcedit qn penit⁹ ceſſat
pſumptio cauſe cognitiōis pcedētis ſed vbi adeſt pſumptio cauſe co-
gnitiōis pcedētis lʒ nō plene ꝛ requiſite ad pbationē ſnīe tūc ſnīa tʒ
lʒ orit pſumptio qdā l iuo vt ibi p eū lati⁹ ꝛ idē ſentit Jmo.ibi l nota
bilib⁹.Ad idē etiā qd no.d.Abb.in.c.aſſerte.in.ſ.col.de pſum.vbi po-
nit bona verba ad ppoſitū declarādo cōcluſionē Bar.in.d.l.platā vñ
cū in caſu noſtro aliquid pceſſerit ex quo potuit iudex informari ani-
mū ſuū ꝛ inclinare in ſuſpitionē ſequit qd examinatio nō pōt reddi
nulla ex defectu cauſe cognitiōis pcedētis.ꝛ ex pdictis infert qd ſimili
ter reſpectu Marci cōſtituti in piculo mortis etiā interueniſſe illa cau
ſe cognitio q fuit neceſſaria qr fuit expoſita infirmitas per Ceſarē ꝛ ro
gat⁹ maſſ.ari⁹ vt mitteret ad examinationē qui hoc audito cōmiſit.ꝛ
10 ita apparebat rei veritas vt conſtat ex teſtificata ipſius Marci ꝛ ex
verbis notarij qui dicit q Marc⁹ exiſtebat in lecto infirm⁹ cui⁹ aſſer-
tioni cū in ſua creatiōe iuret qd fideliter exercebit officiū ſuū vr ſtādū
iuxta no.per Jmo.in.l.ij.ff.de teſta.ar.l.oēs⁹.ff.de cuſto.reo.cū ſi.ꝛ tenet
Cy.in.l.ſenſū.C.q teſta.face.poſ.ꝛ faciūt q ſuperi⁹ dicta ſunt circa aliū
teſtē ꝛ qd iudex merito potuerit adduci in ſuſpitionē ſatis ſuadet qr
ita ſe habebat rei veritas vt ex pbationib⁹ poſtea factis cōſtat ita qd
graue eſſet infringere dictā examinationē ex iſto capite.ꝛ faciūt termi
ni qſtionis put figurauit Bal.in.d.aut.ſed etſi qs.in ver.ſ.allegaro.nō
enī pōt dici qd iudex receperit teſtē nō infirmū p infirmo ꝛc.ex premiſ
ſis etiā colligit reſpōſio ad doctrinā Bar.in.d.l.platā illa enī pcedit
qn ex breuitate tpis cauſat defectus cauſe cognitionis qd non contin
git in terminis noſtris:vt.ſ.declaratū fuit:accedit vlterius quod in p
poſito noſtro actus debebat momēto expediri pp̄ter periculū mortis
de quo ſupra.¶ Non obſtat qd regrit interlocutoria in iudicis ſm gl.ꝛ
Bar.in.d.l.in lege aquilia.qr rñdet qd interlocutoria nō eſt neceſſaria
vt eſt de mente oim.in.d.c.qm frequēter.ꝛ in caſu q eēt neceſſaria iudex
cōmittendo examē cauſa cognita ſatis diceret ſuper hoc interlocut⁹
fuiſſe vt tradit in.d.l.pcedere.C.de dilatio.ꝛ in.c.preterea.eo.ti.ꝛ in.c.
ex parte.ff.de appel.ꝛ in.c.ſuborta de re iudi.ꝛ Bart.in.l.j.C.de ordi.
iudi.cū ſnīs concordātibs.¶ Sexto principalr vltra pmiſſa ꝯ ambos
dictos teſtes opponit qd examē nō fuit denūciatū aduerſario.ſ.annū
ſm diſpoſitionē dicti.l.c.qm frequēter.l pnn.Qm annus ad denuncia-
dū vr currere a die receptionis lʒ agere nō potuiſſet ꝛ allegat qd h eſt
de mēte do.Abb.in.d.c.qm frequēter.in.vij.qd.qui parū facit ſʒ hoc p
bat rōne ꝛ autoritate.rō eſt qr dat ann⁹ ad vincēdū negligētiā ꝛ frau
de examinantis vt ibi no.qua ergo rōne currit ann⁹ ad agendū a die
quo agere potuit ſm gl.ꝛ doc.ibi pari rōne currere debet annus a die
quo denunciare potuit.ad hoc.l.ſi inſulā ꝛ qd ibi no.ꝛ l.cōtinu⁹ ſ.cū
ita.cū ibi no.ff.de vb.obli.¶ Scdo hoc vr decidere Jo.de imo.in.d.c.
qm in ſi.principij vel ſaluando gl.in verbo in fraude.ꝯtra Hoſt.dicit
qd lʒ ad agendū annus nō currat ſi probet impedimētū tñ ſi potuit
denūciare ꝛ nō fecit eſt pſumptio fraudis iuris ꝛ de iure.ꝛ ſic vult qd
ille q agere non pōt tenet denunciare.Sed ad hanc obiectionē reſpō-
det qd tex.alternatiue vult qd vl egerit.ſ.annū a die quo agere potue
11 rit vel denūciauerit.ſ.ad veritatē aūt copulatiue ſufficit alterā partē
eē verā.l.ſi heredi plures.ff.de cōdi.inſti.ꝛ l.l.ſi is q ducēta.ſ.verū.ff.de
reb.dub.cū ſi.vñ lʒ nō eſſet facta denūciatio.ſ.tps ſatis eſt qd ſit actū.ſ.
tps a die quo agere potuit ꝛ hoc vult dare ibi do.Car.l.qd.xv.vbi vult
qd examinanti per illum tex.dat optio an velit agere vel denunciare
ſ cū teneret oino denūciare optio nō datur hoc etiā clare voluit do.
Abb.in ver.quero qd ſi nō facta denunciatiōe.dū querit qn nō eſt fa-
cta denunciatio vel cōuētio.ſ.tps poterit pbari qd id nō fuerit factū
in fraudē ꝛ ibi dicit qd ſi vult probare ſe nō habuiſſe facultatē cōueni
endi admittit ꝛ excuſat igit lʒ nō ſit facta denūciatio tñ examinatio
irritatur ſi nō potuit agere ꝛ.ſ.annum quo agere potuit egit.voluit
enī tex.qd.ſ.annū quo potuit agere debeat agere ꝛ anno elapſo exami-
natio annullet niſi fuerit facta denūciatio.ſ.tps nō caro qn incipiat
currere ſed eo caſu quo actū eſt intra annū quo agi potuit ſatiſfactū
eſt illi tex.lʒ nulla fuerit facta denūciatio ꝛ iſta eſt veritas ꝛ falſum eſt
qd ſit cōtra illū tex.quicqd ſenſerit Jmo.in cōtrariū ꝛ cōtra mētē do-
ctorū in dicto loco.¶ Septimo qd obijcit eſt qd ex quo lapſus eſt an
nus a die receptiōis.ſ.quē neq̄ actum ſuit neq̄ facta denūciatio irri-
ta effecta fuit examinatio qr tpe receptiōis agere poterat p no.in.d.c.

qm frequēter qd autē agere potuerit oſtēdit qr in libello iudici porre-
cto narrat ſe fuiſſe citatum per factores virtute fideiuſſionis per eū fa
cte ꝛ ſic probat ppria confeſſiōe ex narratis in libello qd fuerat citat⁹
p dicta fideiuſſione.l.cū preciū.C.de lib.cā.tradit in.l.ex hac ſcriptura.
ff.de dona.ꝛ in.c.ſi cautio.extra de fide inſtru.ꝛ per cōſequēs immedia
te qd fuit citatus potuit agere cōtra fideiuſſores indēnitatis qd eū de-
fenderēt vt cōcludit Bar.no.ꝛ plene in.l.cū pater.ff.de dote prele.ꝛ in
l.ij.ro.ff.loca.¶ Sed ad hāc obiectionē reſpōdet in primis negādo qd
probet Ceſarē fuiſſe citatū vel interpellatū qr de hoc nō cōſtat ꝛ ad cō
feſſionē reſultantē ex libello rñdet qd nō reſultat niſi libellus ſit ſcri-
ptus manu petētis vt voluit Bar.in.l.nuda.ff.de do.ꝛ qr Jo.de imo.
in.d.c.ſi cautio cōtrariū tʒ ꝛ in.d.l.nuda.nō inſiſto pōt etiā dici qd nō
pindicāt narrata enūciatiue ſm Bal.in.c.cū venerabilis.in pe.col.de
exceptionibus.¶ Preterea nō preiudicant narrata in libello in vim
cōfeſſionis niſi poſt litē.cōte.ſuper illo libello ſm Bar.in.l.ex hac ſcri
ptura.in ſi.ff.de do.per tex.cū gl.in.l.qui familie.ff.fami.erc.ꝛ ibi Bar.
bal.ꝛ Flore.cū ergo in caſu nr̄o nō fuerit lis cōte.nō pindicāt.¶ Pre
terea in libello nō fundabāt ſe in eo qr fuiſſet citatus ſʒ qr teſtes erant
valitudinarij ꝛ abſentaturi nō vr nāq̄ qs fateri niſi illa ſup quib⁹ fun
dat intētionē ſuā ſm Bali.de cauto no.in.l.ij.de inſti.ꝛ ſubſti.ſub cōdi
tione factis qui ita gloſſat.d.l.qui familie put ibi refert.d.Flore.de
ſancto Pe.¶ Cōfirmat qr ſi in eo nō fundat nō vr intētionē libellan-
tis ea fateri.igit nō inducūt cōfeſſionē vt ptʒ ex his q no.ponit Cy.in
12 l.ex ep.in.ſi.q.C.de pb.¶ Reſpōdet etiā alio mō ad obiectionē lʒ teſtū
agi poſſit cōtra fideiuſſorē indēnitatis vt defendat hoc eſt verū mota li
te ſeu qōne.caſus eſt in.l.ſi plus.ſ.mota lite.ff.de euic.ꝛ no.Bar.in.l.vē
13 ditores.ff.de ver.ob.ſed verbū lis ſeu queſtio qn pfert a lege put in ca
ſu noſtro intelligit poſt litē cōte.l.iij.ꝛ ibi no.C.ſinti regūdorū.ꝛ not.
Bar.in.l.ampli⁹ nō peti.ff.rē ratā haberi.igit cū nunq̄ legitime actū
fuerit ꝛ lis cōteſt.ſed tñ per literas nō ligitime eſſet interpellat⁹ nō po
terat dici qſtio mota.ꝛ per cōſequēs nō poterat agi cōtra fideiuſſores
indēnitatis qd defenderet vñ nō currit annus a die quo agere potuit.
ꝛ iſta eſt clara rñſio.¶ Octauo obijcit cōtra Joannē de imberia.nā di
cit qd Ceſar nō pmiſit pcib⁹ Bartholomei ʒambariani ꝛ tñ inſtru-
mentū dicit cōtrariū qd pmiſit precib⁹ dicti Bartholomei.ꝛ ſic vr fal
ſū deponere ꝛ reprobari p inſtrm ſʒ hoc nō hʒ obſtare qr teſtes dicūt
qd recuſabat pmittere ꝛ qd pmiſit ad inſtantiā Antonij marie:vñ de
ponūt qd pces Bartholo.nō fuiſſent ſufficientes niſi fuiſſet Antoni⁹
maria.ſtat ergo qd precibus Antonij marie motus fuerit ꝛ pp̄ter p-
miſſionem indēnitatis pcib⁹ Bartholo.nō tamen illis motus fuerit
ad pmitēdū.qcqd enī eſt cā cauſe eſt cā cauſati.l.manumiſſiones.ff.de
inſti.ꝛ iure.deponit enī de illo qui fuit principalis cā mouēs qui fuit
Antonius maria.ꝛ nō Bartholome⁹ ꝛ ita qlibet vulgaris dixiſſet ſi
eorū dicta inſpiciant verba aūt teſtis ſunt intelligēda ſm vulgarē mo
dū intelligēdi vt voluit gl.in.l.ſtipulatio iſta.ſ.hec quoq̄.ff.de verb.ob.
ꝛ debēt dicta teſtiū ita interpretari ne cōtradicāt aliis teſtib⁹.c.cū tu.ex
tra de teſti.ꝛ p cōſequēs etiā inſtrumētis.l.in exercitādis.C.de fid.inſtru.
cui inſtro etiā nō cōtradicit ex quo refert ſe ad illud.¶ Nono obijcit
cōtra teſtes qd vel ſunt falſi vel nō deponūt de fideiuſſione indēnitatis
ratione pmiſſionis Ceſaris de qua in inſtro apparet cui⁹ virtute agi-
tur:qm teſtes dicūt qd Antoni⁹ maria rogauit Ceſarē ꝛ Jacobū q p
mitterēt ꝛ in inſtro cōſtat q Jac.boſius pmittit tanq̄ principalis de-
bitor ꝛ nō p Barth.Itē in inſtro Ceſar nō pmittit pcibus Antonij
marie ſed precib⁹ Bartho.ꝛ Jacobi ꝛ ſic Ceſar fideiubet p vtroq̄.iſta
autem vident multū varia ꝛ non vera ad hoc.l.qui varia ꝛ falſa.ff.de
teſti.ſʒ iſta nō obſtāt ꝛ primo tenēdo qd Jac.extiterit fideiuſſor Bar.
put ex literis ducalib⁹ cōſtat.Nā lʒ his ſe obligauerit tanq̄ principa-
lē tñ ex quo ſe obligauit in negocio ſpectāte ad Bar.dicit ſe obligaſſe
tanq̄ fideiuſſorē vt eſt gl.ſingularis in aut.de fideiuſſorib⁹ in prin.ꝛ no
tant Bali.Ang.ꝛ Pau de ca.in.l.ſed ꝛ ſi ulia.ſ.itē ſi filii⁹.ff.ad mace.ꝛ
Bar.in.l.pe.in.v.col.C.de execu.rei iudi.vñ nō cōtradicit qd Jaco.ſim-
pliciter ſe obligauerit ꝛ tñ dicat fideiuſſiſſe pcib⁹ Antonij marie ex
quo vere dicit fideiuſſiſſe qd etiā colligit ex dictis teſtiū ſi bn̄ cōſiderē-
tur.¶ Preterea teſtes nō dicūt qd Antoni⁹ maria rogauerit q fide-
iuberēt ſʒ qd ſe obligarēt ꝛ pmitterēt vl qd fideiuberēt ꝛ ſe obligarēt.
vñ cū fideiuſſio verificet in pſona Ceſaris teſtes nō cōtradicūt inſtru-
mēto referēdo ſingula ſingulis put fieri dʒ vt cōcordent.c.cū.tu.extra
de teſti.tradit in.c.cū Joānes.de fide inſtru.ꝛ in.l.ſcripture.C.de fide
inſtru.¶ Preterea lʒ Jac.fuiſſet principalis tñ nō obſtat quin poſſet
fideiubere p alio principaliter obligato qr duo rei etiā poſſunt inui-
cem fideiubere ꝛ etiam dicuntur fideiuſſores vt per Bar.late in.l.reos
ff.de duobus reis.cū ergo teſtes de geſtis in inſtro referāt ſe ad inſtru-
mentū nō contradicunt eſſi qd Antonius maria rogauerit ambos q
fideiuberēt ꝛ tñ ſolus Ceſar mādatū adimpleuerit.¶ Quinto etiā
Jac.pmittendo dicitur fideiuſſiſſe iuxta no.per Bar.in.d.l.reos.ꝛ ſic
iſta exceptio nullo modo hʒ obſtare.¶ Poſtremo opponitur quod
14 teſtes nō dicūt veriſimilia vʒ qd Antoni⁹ maria rogauerit Jaco-
bū ꝛ pmiſerit indēnitatē ſibi cū Jacobus oino eſſet obligatus.teſtib⁹
aūt nō deponētibus veriſimilia nō credit.l.iij.ſ.tu magis.ff.de teſti.c.
preterea.de teſti.¶ Sed ad hoc breuiter reſpondet quod multa veriſi

miſſa in Iſtiſ laborant prout clare ⁊ late deducitur p patronos cauſe q̄ referre longū eſſet. vñ vnū tollitur per aliud. l. ſi. cū ibi no. ff. de in integ. reſti. titulo generali. ¶ Preterea nō obſ eſt verſimilitudo q̄ in cōtrariū laborat a ttenuat vel afficit dictū teſtiū q̄ʒ illa que quodāmodo hʒ imaginē falſitatis. ſicut in ſimili dicit Bal. in. l. j. C. de ſer. fugi. iſta aūt non afficit ita q̄ probatio vriceſ et plene declarat do. Abb. in c. qr verſimile. extra de preſump. ¶ Preterea ſi qd attenuat dictā teſtiū numerus quatuor teſtiū clare deponētiū dʒ oēm ſuſpitionē ex aīo iudicis remouere ſupplet eñ numerus qñ aliqs defectus ɜ teſtes opponit et voluit gl. ⁊ doc. in. l. iij. circa principiū. ff. de teſti. ⁊ pro certo attētis dictis pbatio eſt pluſq̄ ſufficiēs q̄ indubitāter dʒ iudicē ad pfectā credulitatē inducere ⁊ conſequēter ſufficiēter pbare ad hoc. l. qnquagintea. ff. de proba. ⁊ quod not. Bart. in. l. admonendi. ff. de iureiur. ⁊ Bart. ⁊ Pau. de caſt. in. l. lucius. ff. de his qui not. infa. Laus deo ⁊c.

¶ Tres ſpecies religionum poſuit ſanctus Fran. de quo ordine ⁊ religione dicantur eſſe quedam religioſe de quibus agitur. Quam religionem dicantur religioſi obſeruare vel obſeruare teneātur attenditur antiqua loci conſuetudo ⁊ obſeruantia an religioſi poſſint adire hereditatem delatam ſine conſenſu ſuperiorum ⁊ ſi a ius adeundi deferatur immediate monaſterio in alienatione rerum loci religioſi attendi debet ſolennitas ſm conſuetudinem ſolita apponi.

¶ Conſilium ccxlv.

1 ¶ Regula fratrū tertij ordinis. s. Frāciſci an dicat proprie regula.
2 Fratres tertij ordinis. s. Franciſci an poſſint eſſe heredes vel donare vel cedere.
3 Ius adeundi quando immediate transferatur in monaſterium.

Dominus labia mea aperiat

⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Omiſſis multis copioſe adductis p primū cōſulentē do. Lucā de callio doctorem preſtantiſſimū aliqua pro tpis breuitate ⁊ negocior multiplicitate percurrā. Sciēdum eſt pro fundamēto q̄ ſanctus Franciſ fecit tres ordines. ¶ Primus fuit fratrū minorū q eſt arctiſſim⁹ ⁊ caret p prio in cōmuni ⁊ in particulari vt in cle. exiui. de verbo. ſigni. ¶ Scds eſt ordo ſancte clare q differt a primo qr ordo ille in feminis eſt arctiſſimus ⁊ nō habent propriū in particulari ſed tantū in cōi. ¶ Terti⁹ ordo eſt pro viuentib⁹ in cōiugio tā maribus q̄ feminis ⁊ habēt pro
1 prium in particulari. † ⁊ iſti dicunſ fratres tertij ordinis ⁊ corū pprie non eſt regula: ſed quidam viuendi modus approbatus a papa Nicolao quos tres ordines ita declarat gl. Io. an. in cle. cū ex eo. de ſen. excō. in cle. j. de relig. do. ⁊ vbiq approbant doct. ⁊ ſic huic tertio ordini applicarentur iſte religioſe paradiſi de ciuitate caſtelli cōcludendum videreſ q̄ do. Lucia lʒ de tertio ordine ex quo ppriū habebat poterit illud donare cum rei ſue qlibet ſit moderator ⁊ arbiter. l. in re mandata. C. de mandati. l. nemo exterus. C. de iudeis. cuʒ ſi. Sicut videmus in clericis ſecularibus q propriū retineat. vt in. c. j. ⁊ in. c. requiſiſti. extra de teſta. ¶ Sed certe mulieres de quibus agimus nō poſſunt dici religioſe tertij ordinis capiendo tertiū ordinē vt ſupra. Qd multipliciter oſtendit conſiderando earū ſtatū q̄ pnt ɔſiderari dʒ vt dicit do. Cardi. in dicta cle. cuʒ ex eo. ¶ Primo habēt miniſtrā ſpecialē ⁊ generalē quibus obedientiā preſtant put dr̄ ī priuilegio Nicolai pape qnti caſū religionē approbātis ⁊ per teſtes probatū igiſ nō ſunt loci iſti ſine rege put ſunt ſorores tertij ordinis viuētes in ſeculo vt dicūt Lappus ⁊ doc. in. d. cle. cū ex eo. ⁊ Io. Cal. in conſi. vij in ti. de fo. cōpe. ¶ Scdo quando recipiētes habitū a ſuis miniſtris relinquūt ſeculū ⁊ ad collegiū ſeu monaſteriū confugiūt inuicē cōiter viuendo ⁊ ſub regularibus ipſius ordinis inſtitutis perpetuo profeſſe remanēt prout etiam dicit in dicto priuilegio Nicolai quinti vñ ſuccedit illud q̄ dicit do. Cardi. in cle. per litteras. in. vij. q. de prebē. ⁊ in. d. cle. cū ex eo. de ſentē. excō. vbi dicit q̄ ſi perſone ſunt alicui ordini ppetuo aſtricte ita q̄ egredi non poſſunt dicuntur perſone religioſe ⁊ eccleſiaſtice ar. c. pro emptione. de priuileg. li. vj. ⁊ ea⁹ q̄ habetur in cle. j. eſt de decimis. ¶ Nec illud q̄ dicit Lappus in. d. cle. cum ex eo. dū vult q̄ pfeſſi tertij ordinis prohibētur redire ad ſeculū qr vt dicit. d. Cardi. iſti potius dicuntur a ſeculo non receſſiſſe. ¶ Tertio qr per dūm Nicolauʒ quintum: in dicto priuilegio eoꝝ religio eſt approbata. igiſ perſone ſunt religioſe p ſedem apoſtolicaʒ approbate ⁊ eccleſiaſtice. vt in. c. ſin. extra de religio. do. ⁊ in. c. j. de voto. l. vj. Nec obſ illud q̄ dicit Io. cal. in dicto cōſi. vij. q̄ dicit q̄ lʒ ordo iſtorū de tertio ordine ſancti Frāciſci ſit per ſedē apoſtolicaʒ approbatus tamen eſt approbatus nō vt religio pprie ſed vt quidam viuendi modus put habetur in. d. cle. cuʒ ex eo. Quintimo eſt approbatus in caſu noſtro vt religio vt pʒ in priuilegio dū dicitur ac illis ſub regularib⁹ ipſius ordinis inſtitutis. itē dū ſcdo loco dicit Nos igiſ qui perſonas vota religionis aſtrictas p que verba apparet clare q̄ approbatur ordo iſtarum de quibus agimus tanq̄ religio ppria. Quarto qr mulieres obligant ſe ad regulam ⁊ faciūt votum religionis in caſu noſtro vt ſtatim dicā. ⁊ etiam patet in priuilegio Engenij dū dicit cōmittit miniſtris recipiendi poteſtatem mulieres de ſeculo fugientes ⁊ loca huiuſmodi intrare ac ordinē prefatū pfiteri volentes eiſq regularē habitū exhibēdi ⁊ ad pfeſſionē ſolitā admittēdi vnde in pri. Eugeni⁹ illas appellat pſonas religioſas ⁊ eccleſiaſticas. Cū ergo verba ſint pprie intelligenda. l. non aliter. ff. de leg. iij. apparet q̄ proprie dicanſ regulā ⁊ religionē pfiteri q̄ nihil aliud eſt quā profiteri tria ſubſtātialia regule: vt cōcludiſ in. c. cū ad monaſteriū per illū tex. de ſta. mo. ⁊. d. Abb. in eo. extra de regularib⁹. ¶ Quinto ⁊ vltimo hoc apparet manifeſte qr antiquus ſtatus loci in quo ſimul viuunt dicte mulieres prout clare pbaſ per teſtes ⁊ antiqua cōſuetudo fuit q̄ viuerēt dicte moniales ſimul ſub obediētia miniſtre ſeu abbatiſſe. Itē ſcdo q̄ ibi ſeruāt continentiā qm̄ non permanent nupte neq nubūt. Itē tertio oīa habent cōia ⁊ nōn habent aliqd propriū ⁊ qcquid acquirūt in cōi nō in particulari. Que lʒ non eſſent de eſſentia religiōis ſeu ordinis fratrū ſeu ſororū tertij ordinis tamen in loco illo talis regula antiqua cōſuetudine induci potuit ⁊ ingrediētes videnſ ſe illi regule antique conſuetudinis obſeruate obligare pnt probatur vtrunq in d. c. cū ad monaſteriū. in verbo ſm antiquā conſuetudinem ⁊ ibi doc. ⁊ maxime Cardi. ⁊ do. Abb. ⁊ probatur etiam vtrunq ex dictis Innocen. ⁊ doc. ibi latē do. Abb. in. c. ſuper eo. extra de regularibus. bene facit tex. in cle. ne in agro. in verbo conſuetudine. de ſta. mo. ⁊ tradit latē do. Abb. in. c. dens qui. extra de vita ⁊ hone. cle. Iſta autem ſignificant q̄ vel expreſſe vel tacite profitentur tria ſubſtantialia regule ⁊ verant q̄ propriam religionem: vt in. d. c. cum ad monaſterium. ⁊ ſic potius dicuntur ſeruare arctiſſimam regulam ſecundū ordinis ſancte Clare q̄
2 tertij ordinis ⁊ potius vitam regularē ⁊ monachalē. ¶ † Quibus preſuppoſitis deueniendo ad ceſſionē ſeu dona. de qua agimus dico clariſſima oſteſ concluſio. Qm̄ ex quo ingredientes tale monaſteriū tacite vel expreſſe promittunt obedientiā ⁊ abdicant a ſe proprium dicuntur oēm cōſenſum ⁊ voluntatem ſuperiorē tranſtuliſſe. vt in. c. non dicatis. xij. q. j. ⁊ in. c. cū ad monaſteriū. de ſta. mo. ⁊ ideo non dicunſ habere ius adeundi ſine conſenſu ſuperioris qr illud dicuntur tranſtuliſſe in monaſterium ſicut alia iura. vt no. archi. in. c. parochianos. de ſen. excō. lib. vj. ita dicit Bal. in quodā cōſilio q̄ incipit. Quidam Andreas loquendo de veris religioſis ſiue enim equiparemus iſtas filijs ſiue ſeruis. iuxta not. in. c. ſi in preſentia. de proba. ⁊ in. c. cum olim. de priuil. ⁊ p Bar. in. l. j. ff. de vulg. ⁊ pupil. nō poſſunt ſolā hereditatē adire ſine licētia ſuperioris. de ſeruo pʒ in. l. iij. C. de here. inſti. de filio patet in. l. ſi is qui heres. §. neq filius. ff. de acq. here. ⁊ lʒ hodie fili⁹ poſſit adire inuito patre: vt in. l. ſi. in prin. C. de bo. que libe. tamē in caſu nō dicitur Luciam adiuiſſe monaſterio recuſante prout loquitur. d. l. finali. ¶ Preterea lʒ equiparetur filio non tamen eſt dicenduʒ q̄ ſicut fili⁹ recuſante patre poteſt hereditatē adire. vt in. d. l. ſi. ita iſta religioſa recuſante monaſterio qr hoc eſſet abſurdum cum nō habeat velle ex quo eſt ſub obedientia ſuperioris ſm Fulgo. in. d. l. ſi. per id q̄ habetur in auē. ingreſſi. C. de ſacroſan. eccle. licet ergo donat. de qua agimus factā a perſona habili ad adeundū induceretur aditio. tamē in caſu noſtro ex quo non poterat ſola adire non poteſt aditio induci deficiente ſibi poteſtate adeūdi. ex quibus infero q̄ donando nihil potuit in aliuʒ trāſferre vt in regula nemo plus iuris. cum materia. ff. de regulis iur. Cum enim heres non eſſet nec effici poſſet nō potuit hereditatem donare vnde varia eſt diſputatio nunquid rem non queſitā potuit repudiare qr nullo modo poſſet. ⁊ dato q̄ potuiſſet per viā repudiationis non potuiſſet aliquod ius in donatarium trāſferre. ¶ Scdo principaliter oſtenditur ex alio qr ſi ſunt vere religioſe vt pbatum eſt immedia
3 te q̄ † ſi ſibi hereditas delata immediate ius adeundi fuit delatuʒ monaſterio nec reſidebat aliquo modo penes ipſam. ita cōcludit not. Innocē. in. c. in preſentia. extra de proba. Cuius opi. ſequitur ibi Ioā. and. do. Anto. do. Abb. ⁊ ɔmuniter Moder. ⁊ ſic eſt cōis opi. Cano. ⁊ apud legiſtas hoc tenuit Frāciſcus de rampo. in. l. poſt aditam. C. de impube. ⁊ alijs ſubſti. Pau. de caſt. in. l. legatum. ff. de leg. j. Io. de imo. in. l. j. ff. de vulga. ⁊ pupilla. ⁊ Io. de imol. in. l. ſi pater. ff. de heredi. inſti. Idem Frā. de ram po. in. l. iij. C. de here. inſtitu. quem ſequitur Paul. de caſt. dicens ſm opi. Ioā. an. ſe pluries cōſuluiſſe. ⁊ ab hac opi. in iudicādo nō recederē lʒ Bart. in. d. l. j. ⁊ multi legiſte teneāt q̄ ius adeundi reſideat penes monachum. Si ergo ius adeundi erat queſitum monaſterio igitur nō potuit ſola Lucia adire ⁊ donare. ¶ Tertio poſito q̄ induceretſ aditio ſi approbareſ per dictā donationem prout in veritate pbareſ ſic poteſtas adeūdi fuiſſet penes donatricē p ea que multum late ſuper hoc dicit dūs cōſulens. ⁊ probatur ex his que no. ponit Bald. ⁊ poſt eum Pau. de caſt. ⁊ Moder. in. l. ſi act. C. de pac. ⁊ Bald. in. l. pactuʒ. in. viij. q. C. de colla. ⁊ Io. an. in addi. Spec. in titu. de teſta. §. in primis in additiōe que incipit q̄ procedit tñ adhuc quia eſt religioſa ⁊ profeſſa vt dictū eſt nō poterat de illis diſponere qr iura fuerāt monaſterio acqſita. vt in aut. ingreſſi. C. de ſacroſan. eccle. ⁊ in. d. c. nō dicatis. ⁊ in. c. qr ingredientibus. xix. q. iij. tradit no. Ioā. calde. in ſuo cōſilio. vj. in ti. de regularibus. ⁊ in eo. ti. ɔſilio. xxiij. facit q̄ habeſ in. c. ſi. extra de teſta. cum ſimilibus. ¶ Poſtremo etiā ex alio capite dici pōt q̄ dicta donatio nō tenet quecunq dicaſ earū religio ſiue regula: qm̄ per teſtes pbaſ q̄ dicte mulieres ſemp ſolite ſunt cōtrahere ſolēniter cōuocato capitulo cū ɔſenſu ſuperioris vñ lʒ de iure talis ſolēnitas nō requireretur tamē antiqua conſuetudine dicti loci ⁊ obſeruata in mulieribus

liberibus dicti loci induci potuit qḋ in eorum cõtractibus ⁊ alienationibus ſeruaret̃ dicta ſolennitas de qua teſtes deponunt q̃ ſi lege põt ſolẽnitas induci igit̃ ⁊ conſuetudine ex tolerãtia ſuperioris per id qḋ habet̃ in.l.de quibus.ff.de legi.⁊ no. Innoc.in.c.fi.de conſue.⁊ eſt bonus tex.in.c.cũ conſuetudinis.de cõſue.⁊ qḋ habetur in.c.fi.de conſue.li.vi.⁊ in.c.catholica.xi.d.Et ſic nõ ſeruata ſolẽnitate actus fuit nullus.l.cum hi.§.ſi pretor.ff.de tranſact.⁊ in.c.cum dilecta.de reſcrip.traditur plene in.l.i.⁊.ii.ff.de libe.⁊ poſthu.in.c.ſine exceptione.xii.q.ii.in cle.i.de reb.eccle.nõ alie. ¶ Confirmatur etiam iſta concluſio quoniam licet etiam non eſſent perſone religioſe propter tamen pur ꝓbatur antiqua eccleſie conſuetudo qḋ quicquid acquirunt acquirit monaſterio qḋ quidem induci potuit ſicut in aut.ingreſſi.C.de ſac.ſanc.eccl. Unde ingredientes videntur ſe ad hoc obligaſſe iuxta no.in.d.c.cum ad monaſterium. Igitur immediate qḋ fuit heres iuxta queſita fuerunt monaſterio.vt in.l.fi.C.de ſac.ſanc.eccle.⁊ in.d.aut.ingreſſi. ⁊ conſequenter non potuit donãdo monaſterio preiudicare. Ex quibus omnibus concludo dictum conuentum fratrum minorum non poſſe ſe in dicta donatione fundare ad cõſequendam dictã hereditatem. ¶ Ex quibus omnibus ⁊ cum his que copioſiſſime ſunt adducta per ſupraſcriptum preſtantiſſimum doctorem dñm Lucam de Caſtro arbitror iuris eſſe prout ſupra concluſum eſt. Ego ⁊c. Laus deo.

¶ Conſilium.ccxlvi.

1 ¶ Filius legitimatus ſub conditione an poſſit in aliquo ſuccedere vltra conditionem.
2 Plebeius quis potius preſumitur quam nobilis.
3 Nobilis qui dicatur.
4 Gratia ſecũda quando valeat non facta mentione de prima.
5 Citatio an requiratur in legitimatione vel diſpenſatione.
6 Diſpenſatio requirit cauſe cognitionem.
7 Legitimatio an ſit nulla ratione ſolẽnitatis omiſſe.
8 Diſpenſatio quando vitietur expreſſione falſitatis.
9 Filie quando dicantur congrue dotate.
10 Filie ſi reperiantur dotate an excludantur per ſtatutum.
11 Argumentum a contrario ſenſu an habeat locum in priuilegiis.
12 Filie dotate an excludantur per legitimatum.vel an cum ipſis admittatur legitimatus.
13 Legitimatus per reſcriptum an ſit vere legitimus.

Dominus labia mea aperiat Et ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectum. ¶ Elegãter ⁊ ſubtiliter preſtantiſſimi iuriſconſulti do. Franciſcus de curte conſulendo ⁊ do. Uincentius palliolus ſubſcribẽdo propoſitã eius conſultationẽ enuclearũt nihilq; intactũ reliquere. Quapropter de ſubſcriptiõe requiſitus more eũtium poſt optimorum meſſorum terga aliquas ſpicas ſi quas inueniã colligã. ¶ Et quoniam prior legitimatio in aliquo filiabus nõ nocet ſuper ea nõ eſt inſiſtendũ.fuit enĩ in prima legitimatiõe appo
1 ſita clauſula qḋ non poſſet dict⁹ filius legitimatus in aliqua pte ſuccedere niſi pater eidem ex teſtamento codicillo dona.aut aliter relinqueret per quã clauſulã apparet qḋ ex quo pater ex teſtamento nihil reliquit neq; aliqḋ donauit aliquo titulo qḋ nõ potuit virtute dicte legitimationis filius legitimatus ſuccedere ita determinat Joã.an.in addi.ſpe.in ti.de ſucceſ.ab inte.§.i.ver.ſed ex facto.incipi.vbi hoc dixerit Roffredus.⁊ ita decidit.d.Paul. de caſt.in.l.pactum dotali.C.de colla.⁊ dicit ſe cum pluribus ita conſuluiſſe ⁊ plura in propoſito allegata ſunt in conſilio.
¶ Quare deueniendum eſt ad ſecundam legitimationem nũqḋ illa habeat filiabus in aliquo preiudicare ſuper qua debito ordine procedendo tria diſcutiemus. ¶ Primũ nunquid ex defectu
a poteſtatis legitimantis dicta legitimatio per dictas filias impugnari poſſit. ¶ Scḋm an ex defectu alicuius ſolẽnitatis omiſſe inualida cenſeatur. ¶ Tertiũ effectũ dicte legitimationis ſuppoſita validitate tam reſpectu filiarum quã nõ dotatarũ videbimus. ¶ Circa primũ habeo hoc i primis ꝓ abſoluto qḋ niſi oſtẽdatur qḋ.d. Joã.aſſertus comes tempore conceſſi priuilegii eſſet de nobilibus de caſtiliono. Item de dictis nobilibus de mediolano ⁊ eius diœceſi comes non includitur in priuilegio quoniam priuilegium legitimandi conceditur nobilibus de caſtiliono de mediolano ⁊ eius diœceſi vt clare patet ex tenore priuilegii cuius verba ſunt conſiderãda.vt in.c.porro.extra de priuileg. Igit̃ cũ talis qualitas ſit cã ꝓpter quã hʒ poteſtatem legitimandi illa eſt probãda ad validitatẽ legitimationis.l.nõ ignorat.C.qui ac
2 cuſa.non poſ.vbi dicit Bal.qḋ quis potius preſumitur plebei⁹ quã nobilis per illum tex.⁊ probat rõne qꝛ in qualitatibus q̃ nobis non inſunt a natura qualitas nõ preſumit̃ niſi ꝓbetur vt ibi ⁊ per glo.in.c.ſi forte.de de.li.vi.tradit doc.in.c.fin.extra de preſump.⁊ in.l.ſi vero pro condẽnato.§.qui pro rei qualitate.ff.qui ſatiſda.cog.lʒ enĩ in preſentiarũ ꝓſumeret̃ ſeu ꝓbaretur qḋ eſt de domo illorũ de caſtiliono tamen talis probatio nõ eſſet ſufficiẽs
3 duplici rõne. ¶ Prima rõ eſt qꝛ nobilis põt qḋ dici vel ex eo q̃ hʒ qualitatẽ ꝓpter quã ꝑ principatũ tenẽtẽ vel populum quis vltra honeſtos plebeios acceptus eſt ſm Bart.in.l.i.C.de digni. lib.xii.bene facit.tex.⁊ qḋ ibi ponit Pau.de caſt.in.l.quo nos.C. vbi ſenatores vel clariſſimi.⁊ tradit Jo.de imo.in.c.de multa.in fine.extra de preben.vel ex eo de nobilis qꝛ ſm conſuetudinem loci nobilis reputatur ſm Bart.in.d.l.i.C.de digni.lib.xii.bene facit tex.l.i.§.i.ff.de mune.⁊ ho.⁊ ſentit Bar.l.i.vnica.C.de mulie. ⁊ in quo loco in.ii.col.lib.x.do. Imo.in.c.de multa.in fi.extra de prebẽ.⁊ Pau.de ca.cõſi.cxxviii.incip.dubitatur primo an comes palatin⁹ ⁊c. In iſto dubio.quocũq; aũt dictorũ modorũ ſtat qḋ ex eadẽ domo aliqui nobiles reputent̃ ⁊ aliq nõ.vidi enĩ in multis locis ex eadem domo aliquos nobiles aliquos ignobiles reputari.⁊ ſic ꝓbatio nõ vr̃ ſufficiẽs qḋ ſit de domo qꝛ illi q ꝑuenerunt ad paupertatẽ ⁊ viles artes exercẽt nõ reputant̃ nobiles ſed ignobiles.ar.l.neg.C.de dignita.li.xii.⁊ hr̃ quinto politicorũ ꝑ philoſophũ vbi dicit nobiles eſſe videnẽ quib⁹ aſſiſtũt ꝓgenitorum virtutes ⁊ diuitie.ita dicit Barto.in.d.l.i.in fi.C.de digni.lib.xii. qꝛ ſtat hoc qḋ ſit de domo ⁊ tñ nõ ſit acceptus populo vel principi aliqua qualitate neq; nobilis reputet̃.igitur ꝓbatio equiuoca ⁊ non cõcludẽs vulgata.l.non hoc.C.vñ cognati.⁊.c.in preſentia.d ꝓba. ¶ Scḋa rõ eſt qꝛ nõ ꝯcedit̃ ſimplr̃ nobilib⁹ de caſtiliono ſed tñ illis de mediolano ⁊ ei⁹ diœceſi q̃ verba ſignificãt duo primũ reſpectu tpis.ſ.qḋ tpe ꝯceſſionis priuilegii eſſent de nobilibus de caſtiliono vel ab eis originem traxerint qꝛ iſta qualitas nobilitatis ⁊ domus adiuncta verbo conceſſionis priuilegii adeſſe debuit ⁊ ita ꝓbandũ eſt tpe conceſſionis priuilegii vt probatur in.l.titius.⁊ ibi Bar. Bal.⁊ oẽs.ff.de teſta.mili. ¶ Secundũ reſpectu loci: qꝛ ſignificant qḋ ſint nobiles de caſtiliono de mediolano hoc eſt vel ſint ciues Mediolani originarii vel ibi domicilium habeant per id qḋ habetur in.l.i.in fi.de tut.⁊ curato.da.ab his.⁊ per gl.in.c.ſtatutũ in.§.cum vero in verbo eiuſdem ciuitatis.de reſcrip.in.vi.⁊ per Bal.in.l.ſed ⁊ reprobari.ff.de excu.tut. ⁊ ſic patet quod fundamentũ conſiſtit in qualitate reſpectu certi temporis ⁊ certi loci ſimul.igit̃ qualitas eſt probanda tpe ⁊ loco requiſitis vt ſupra ꝑ id quod habet̃ in.l.matre.C.de proba.⁊ per Bar.late in.l.nõ ſolũ.§.ſed vt ꝓbari.ff.de nou.oper.nuncia.⁊ per gloſſ.⁊ docto.in cle.literas.de reſcript.⁊ placuit hoc fundamentum aliquãtulum attigiſſe ſi predicta non probarentur legitime. ¶ Scḋo principaliter videt̃ dici poſſe qḋ dicta legitimatio non teneat ex defectu poteſtatis.⁊ pro fundamẽto preſuppono qḋ ꝑ primã legitimationem effectus fuit legitimus licet facta fuerit cũm dicta clauſula reſtrictiua ſucceſſiõis q̃ clauſula eſt ſolita apponi in curia vt dicit Joã an.in.d.§.i.in rub.de ſucceſſio.ab inteſta. Et tenuit do. Anto.in.c.per venerabilem.extra qui filii ſint legi. Et ita diſputauit Ray.de forli.in ſua diſputatione q̃ incipit queritur verum legitimatio. Hoc preſuppoſito in priuilegio comitis datur ſibi poteſtas legitimãdi quoſcũq; ſpurios ꝑtẽs eos ex illicito ⁊ dãnato coitu reſtituere antiquis natalib⁹ ⁊ maculã geniture abolere. Sed hic de quo agimus nõ eſt ſpuri⁹ nec
a venit ſpurii appella.vt eſt caſus.⁊ ibi colligunt Bald.⁊ Salyce. in.l.imperialis.C.de nup.ergo cum verba priuilegii que ſunt diligenter inſpicienda non adaptẽtur ad iſtũ caſum nõ adaptatur diſpoſitio.l.ita aũt.§.geſſiſſe.ff.de admi.tuto.⁊.l.uñ.§.ioniis.ff.de dam.infec.cum vulg. ¶ Secũdo prima legitimatio vt dixit fecit eum legitimum licet non poſſet cõſequi aliquid de bonis paternis niſi mediãte iudicio patris propter hoc enim non dʒ minus dici legitimus licet a comite limitata ſit ptãs ſuccedendi qꝛ aliud eſt ius ſuccedendi dicit̃ ius ſeparatum a filiat.vt probat ſubtiliter Bar.in.l.is põt in.§.char.ff.de acq.here. Igit̃ ſtat qḋ dicat̃ filius perfecte legitimus ⁊ tamẽ non habeat ius ſuccedendi. videmus enim qḋ filius viuẽte patre poteſt iuri ſuccedendi renunciare. vt in.c.quãuis.de pac.in.vi.⁊ tñ nemo diceret qḋ tunc non eſſet legitimus filius quia non eſt de eſſentia ſubſtantiali legitimationis ſucceſſio. ¶ Ex quibus inferẽdũ ad propoſitũ dico qḋ ſecunda legitimatio nõ eſt ꝓprie legitimatio: ſed eſt habilitatio filii legitimi ad ius ſuccedẽdi qḋ non habebat ſicut diceremus ſi extaret ſtatutũ qḋ ſtãtibus maſculis femina non ſuccederet ⁊ comes filiam habilitaret ad ſuccedendũ cum maſculis. Ego autem non reperio qḋ comes habeat hãc ptãtem habilitãdi legitimos ſeu priuilegia legitimandi ad ius ſuccedendi. qḋ non talem habeat comes auctoritatẽ apparet qꝛ nõ reperit̃ imperatorẽ conceſſiſſe.c. cũ dilecta extra de reſcript. ¶ Tertio cõfirmo qꝛ nulli dubiũ qḋ nõ dr̃ ſimplr̃ illegitimus.vñ lʒ nõ diceret̃ ſimplr̃ legitimus tamẽ ex quo conceſſa comiti ptãs legitimandi illegitimos non comprehendit caſum noſtrũ quia non eſt ſimpliciter illegitimus ſed ſm qḋ verba autem diſpoſitionis etiã fauorabilis intelligenda ſunt ſimplr̃ ⁊ nõ ſm qḋ.l.hoc legatũ.ff.de leg.iii.ponunt Angel.

a ¶ De defectu vel poteſtate legitimãdi ꝑ illos de caſtiliono.

⁊ Ro.in.l.ij.in prin.ff.de ver.obli.⁊ licet diceret filius bñ mixtas
qualitates tñ in materia etiam fauorabili diſpoſitio facta i vno
ex ſimplicibus non extendit ad caſum mixtũ prout dicunt Ang.
⁊ Moder.in.d.l.ij.in prin.facit qꝛ in tali mixtura qualitatũ po-
tius attendenda videt qualitas que nocet ⁊ impedit tali diſpen
ſatio.iuxta no.p Bart.in.l.ſi qs in graui.§.ſi.ff.ad ſille. ¶ Quar-
to ⁊ vltimo facilius induceret princeps ad legitimandũ oīno ſpu-
riũ ⁊ in ſucceſſibilẽ ꝙ induceret ad diſpẽſandum ⁊ habilitandũ
pro aliqua pte ſucceſſibilẽ ad ſucceſſionẽ in totũ ergo plꝰ eſt habi
litare etiã inhabilẽ pro aliqua pte habilẽ quã a principio ſpuriũ
legitimare: igit licet fuerit cõceſſa ptãs legitimandi non cenſet cõ-
ceſſa poteſtas habilitandi habilẽ licet certo caſu in ſucceſſibilẽ quia
cui conceditur qđ eſt minus non cenſet cõcedi qđ eſt plus.l.ij.⁊.iij.
ff.de ſeruis exportandis.⁊ pbatur in.c.ſi.extra de trãſla.prela.⁊
in.c.ſup queſtionũ.§.ſi vero extra de offic.deleg.⁊ tradit Bald.in
c.i.§.naturales iuxta ſi.ſi de feu.fu.contro.inter dñm ⁊ agnatum
¶ Antecedẽs aũt probat qꝛ forte moueret pnceps ad dicẽdũ ſuf
ficit tibi gratia prima.imo preſumptio eſt qđ ita dixiſſet: vt not.
probatur ex dictis Inno.⁊ aliorũ maxime do.Abb.in.c.veniens
extra de preſcri.vbi concludit qđ ſi quis totaliter incapax alien-
tus rei aliqñ fuit habilitatus ad certam partem ⁊ petit ſe ad to-
4 tũ habilitari ⁊ † non facit mentionẽ de pma gratia moderate cõ
ceſſa talis ſcđa gratia non valebit: qꝛ preſumitur qđ ſi reſcribens
habuiſſet notitiã de pma maiorẽ cõſiderationẽ adhibuiſſet qua-
re ab initio nõ moderate fuiſſet petitũ aut moderate cõceſſum ⁊
ſic non ita de facili cõceſſiſſet ſeu aſſenſum dediſſet que facilius mul
tũ nitendit ad preſumendã voluntatem vel nolũtatẽ reſcribendã
iuxta not.l.c.ſuper literis.extra de reſcri. ¶ Optime facit dictũ
Jo.an.in addi.Spe.in rub.de teſta.vbi volunt qđ ſi cõſtitutio ſy
nodalis cõfirmata a ſuperiore diſponat qđ epũs loci poſſit de bo
nis eccleſie teſtari vſqꝫ in centum marcas.⁊ poſtea alius epũs di-
cti loci impetrat priuilegium a papa qđ ſibi liceat teſtari in.cc.
marcas non facta mẽtione de dicta cõceſſione non valebit dictũ
priuilegiũ qꝛ non preſumitur qđ ita de facili cõceſſiſſet ſi ſciuiſſet
primã conceſſionẽ moderate conceſſam. Ex quibus pꝫ qđ plus
eſt hoc quã habilitare inhabilẽ ex quo difficilius conceditur igitur
ad iſtũ caſum priuilegiũ non extenditur.⁊ ſicut preſumptio eſt qđ
non ita de facili cõceſſiſſet ſed potius qđ nõ ꝯceſſiſſet igitur hoc
non videt venire in generali mãdato ar.l.obligatio generaliſ.ff.
de pig.⁊ argu.l.vel vniuerſorũ.a contrario ſenſu.ff.de pigno.act.
¶ Ex quibus vltra eleganter adducta per primũ conſulentem
in hoc fundamento videt cõcludendũ ꝙ nõ potuerit comes iſtũ
filiũ iam legitimũ ⁊ habilitatũ licet nõ in totum eũ de nouo ha
bilitare vltra qꝛ hoc in priuilegio non continet.⁊ eſt plus quã a
principio legitimare oīno inhabiles.⁊ magis difficile vt ex ſupe
rioribus pꝫ. ¶ Circa ſcđm principale arbitror qđ ⁊ ſi dictus co-
5 mes habilitandi ad ſucceſſionẽ poteſtatẽ habuiſſet qđ † tamẽ nõ
potuerit ita filiũ predictũ habilitare filiabus feminis non cita-
tis.⁊ hoc duplici principali fundamento que fundamenta ⁊ ſi
fuerint aliquantulũ per primũ conſulentẽ tacta tñ arbitror illa
alia via deducenda ⁊ declarãda. ¶ Primo cõſiderãdo qđ aliud
eſt filium legitimare aliud eſt cũ filio ad effectũ ſuccedendi diſpẽ
ſare.primum nõ eſt ita odioſum ſicut ſcđm qđ eſt odioſum: vt in
6 c.i.de filiis preſby.lib.vi.vnde dicimus qđ † diſpenſatio cauſe co-
gnitionem requirit aliter facta dicitur diſſipatio.vt no.in.c.de
multa de preben.⁊ in.c.cũ ad monaſteriũ.de ſta.mo. Ad hoc autẽ
vt aliqđ factũ dicat cã cognita requirit citatio illorũ q leduntur
ſeu ledi poſſunt vt in.l.in cauſe.§.cauſa cognita.ff.de mino.⁊ in
c.i.extra de cauſa poſſeſ.⁊ proprie. Cum ergo filiabus ſit heredi-
tas patris quaſi debita ⁊ eſſet eis in ſpe delatum ius ſuccedendi
conſiderabile in vita patris.vt declarat Bartol.in.l.in poteſt.ff.
de acqui.here.nõ poteſt negari quin lederent ſeu ledi poſſent er-
go eorũ citatio erat neceſſaria.vnde licet Bar.in.l.gallus.§.⁊ quid
ſi tantũ.ff.de lib.⁊ poſthu.velit qđ qñ legitimatio ſit viuente pa-
tre ad inſtantiã patris non requirat citatio quã doct.magis cõi
ter ſequi videntur.eorũ opi.de plano procedit in vera legitimatiõe
que non eſt ita odioſa. Secus autẽ in habilitatione ⁊ diſpẽſatio
ne ad effectum ſucceſſionis qꝛ illa eſt odioſa in qua requiritur ci-
tatio vt dixit.ita clare colligitur ex dictis elegantis doc. Petr.de
ancha.i ſuo conſil.mihi.cccxcvij.incip.ex tenore priuilegii apoſto
lici.⁊ in alio ſuo conſi.mihi.cccxcj.incip. Circa primũ queſitum
fuiſſet ſatis expediens.⁊ ſm iſtam cõſiderationem allegãdo di-
cta conſilia alias apud peruſiũ conſuluit magne ſcientie ⁊ cõſ.ſci-
tie doc.do.Jo.de ana.⁊ ſubſcripſerunt multi ſolẽnes doc. Ita et
alias fuit cõſultũ per preſtantiſſimũ genitorẽ meum dñm Ma-
rianum ſocinum ⁊ ſubſcripſerunt ſe alij ſolennes aduocati ſenẽ-
ſes.⁊ iſto modo euitamus autoritatem Bart.qñ durũ eſt cõtra
ſtimulũ calcitrare.applicando ergo pdicta ad terminos noſtros
cum non ſit legitimatio ſed habilitatio ⁊ diſpenſatio ad ſucce-
dendum vt demonſtratum fuit.ã.requirebatur citatio filiarũ ꝗ

ledebantur ſeu ledi poterãt ꝗ ſolẽnitas cũ fuerit omiſſa reddit legi
timatio nulla.l.de vnoquoqꝫ cũ materia.ff.de re iud.in.l.nam ita
diuus.cũ ibi no.ff.de adop.⁊ hoc fundamentum arbitror eſſe ſo-
lidiſſimũ ⁊ nõ habere doctorũ repugnantiã.⁊ magnis autorita-
tibus cõprobatũ. ¶ Scđo fundamento Luce clarius oſtendo ex
mẽte ipſiuſmet Bar.qđ dictarũ filiarũ citatio requirebatur. ¶ Et
pro declaratione premitto ꝙ in hac ſcđa legitimatione agit non
ſolũ de admiſſione ſpurij ad ſucceſſionẽ ſed de totali excluſione
a ſucceſſione filiarũ dotatarũ ad minus ⁊ cõſequẽter a legitima
filiarũ cũ dotate excluſe a ſucceſſiõe p ſtatutũ cẽſeant excluſe a le-
gitima.vt pꝫ ex no.p Bal.in.l.titio centũ.§.titio genero.ff.de cõ
di.⁊ de.⁊ p Bal.⁊ Moder.in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tñ.ff.de libe.⁊
poſthu.vbi late preceptores mei do.Frã.Areti.⁊ do.Alexan.hoc
preſuppoſito dico qđ licet Bar.in caſu noſtro l.d.§.⁊ quid ſi tñ di-
xiſſet citatio filiarũ requirit.dicit enĩ qđ qñ legitimatio ſit viuẽ-
te patre nõ requirit citatio qꝛ tunc agitur de ſuo preiudicio quĩ
põt de bonis ſuis diſponere quõ vult.l.cum adoptio.ff.de adop.
igit Bart.a ceſſante rõne vult qđ qñ pater non poſſet diſponere
quõ vult in preiudiciũ alterius qđ illius citatio requireret ſicut
loquit Bar.qñ legitimatio circa conſenſum patris ſit poſt mor-
tẽ patris.ſed in caſu noſtro pater filiabus non exiſtentibꝰ ingra-
tis non poterat eas nõ exiſtẽtibus filiis legitimis totali ſucceſſio
ne priuare vt in aut.vt cũ de app.cog.§.aliud quoqꝫ capitulum
⁊ probatur iſta cõcluſio ex his ꝗ ponit Jo.de imo.quẽ refert ⁊ ſe-
quit Uſicus in.c.grãdi de ſup.negli.pla.li.vi.vbi voluit qđ dicta
Bar.in.d.§.⁊ quid ſi tñ.pcedunt qñ pater põt bonis ſuis cõſan
guineos priuare alr̃ requirit eorũ citatio.⁊ ideo voluit qđ ſi rege
decedente ſine filiis ex quo defert ad conſanguineũ nõ põt filius
regis ſine illius conſanguinei citatione legitimari.hanc etiã con
cluſionẽ ita declarando dicit Bar.per pulcherrimas ratiões ⁊
Pe.de anch.in ſuo cõſi.cccxci.inci. Circa primũ qđ ſ.allegaui.
¶ Confirmat per ea que ponit Joã.and.in regula ſine culpa.de
reg.iur.in merc.vbi vult qđ etiã legitimatus p ſubſequẽs ma-
moniũ non aufert ſpẽ ſucceſſionis acqſitã iure primogeniture.
¶ Ex quibus pꝫ clariſſime qđ cũ pr̃ iſtas filias dotali ſucceſſio-
ne non poſſet excludere qđ nõ potuit eis nõ citatis maſculos ad
talẽ excluſionẽ feminarũ a ſucceſſiõe bonorũ que reperirent tpe
mortis diſpẽſare ſeu habilitare eſt cõcludẽs fundamentũ. Qđ et
cõprobo p tex.in.l.ij.in fine.ff.de natalibus reſtituẽdis. Nam dici
tur in.l.ij.in fin.qđ ſi libertus fuerit natalibus reſtitutus patro-
nus ſibi non ſuccedit.⁊ ideo infert ibi iuriſcõſultus princeps nõ
ſolẽt natalibꝰ reſtituere niſi patrono cõſentiẽte.demũ in.l.pe.⁊ ſi.
dicit qđ non põt reſtitui inuito patrono ⁊ nõ ꝯſentiẽte.ecce ergo
qđ qꝛ patrono debet legitima qua nõ exiſtẽtibus filiis a liberto
priuari nõ põt ⁊ ꝓpter hoc nõ põt libertꝰ natalibꝰ reſtitui patro
no non cõſentiẽte p quã reſtitutionẽ patronus ſua legitima por
tione priuaret p ꝗ iura decidit caſus nr̃ cũ filie et dotate non poſ
ſent legitima portione priuari nõ exiſtẽtibꝰ legitimis filiis ſine iu
ſta cã exheredari igit non poſſet induci habilitatio filij a pr̃e eis
nõ citatis p quã filie legitime portiõe parerent cũ illa nõ minꝰ ſed
plꝰ dicat debita ⁊ de vna ad aliã ſepꝰ arguũt doc.vt i.l.cũ patro
nus.⁊ ibi p doc.ff.de leg.ij.⁊ ſſi.l.ſi.in ꝓpoſito allegat etiam do.
Abb.in.c.cũ olim.extra de re iu. Iſtã partẽ ſenſit Jo.de imol.in
c.niſi cũ pridẽ.in ver.pſone de renunciatione.vbi vult qđ doctri-
na Bar.procedat exiſtente etiã alio filio qꝛ poterat pater relicta
legitima alios inſtituere ⁊ ſic licet alius ſit habilitatus non priua-
tur ſua legitima filius.⁊ ſic ſecus eſſe ſentit aperte quando p talẽ
legitimationem priuarentur filius legitima a qua pr̃ eum priuare
non poterat ſicut in.d.l.ij.in ſi.⁊ pro h̃ facit no.per Bal.in.l.
ſi.C.q res iudi.non nocet.vbi põderat qđ cõueniẽs eſt dño ĩpone-
re legẽ rebus ſuis.que rõ nõ hꝫ locũ in caſu nr̃o.faciunt not.per
do.Ant.in.d.c.per venerabilẽ.vbi loquit qñ legitimatur primoge
nitus.⁊ qđ no.Bar.in.l.ſi põt.ff.de acq.here.dum loquit de ſpe
ſuccedendi quã hꝫ ſubſtitutus.⁊ quod no.Bal.in.l.ſ.in vltima
col.C.de inoff.do.⁊ per plura poſſem hoc comprobare ꝗ omitto
⁊ licet non reperiã hanc qõnem in caſu iſto in ſpecie deciſam qñ
agitur de priuatione filiorũ a legitima portiõe p legitimationẽ:
7 tamẽ per pmiſſa arbitror hanc cõcluſionẽ veriſſimã. ¶ † Poſtre
mo circa hanc qõnem an rõne ſolẽnitatis omiſſe legitimatio ſeu
habilitatio ſit nulla pꝫ rõ adducta per primũ conſulentẽ quia
expreſſit oẽs filias cõdecenter nuptas ⁊ dotatas ⁊ tñ due nõ erãt
dotate per rationes per eũ copioſe deductas cõtra quã tñ rõnem
duo videbãtur obſtare. Primũ qđ ego nõ reperio qđ i narratio
ne dicat qđ eſſent ſufficienter dotate: ſed tantum dictas filias ho
norifice ⁊ cõdecenter maritauit.vere aũt erant ille oẽs maritate
non tñ oẽs ipſe dotate.iſta aũt differunt vt pꝫ ex no.p Ja.de are.
Pe.⁊ Bal.in.l.nõ ſine C.de bo.q li.⁊ Pe.de anch.in repe.c.ca-
nonũ ſtatuta.in.xiiij.q.principali.verſi.q̃ro de queſtione ꝗ mihi
occurrit.⁊ ſic non vr̃ qđ falſum fuerit expreſſum. ¶ Scđm quod
videbat obſtare eſt qđ licet expreſſerit filias eſſe dotatas tamẽ talis
expreſſio

expreſſio difficilius inducere debebat comitē ad legitimādū qm̄ dubi
tari poterat an dotate excluderent̄ a ſucceſſione ex forma ſtatuti. ſ3 de
nō dotatis clarū erat qȝ nō excludebant̄. & ſ. dicā l3 maſcul⁹ ſimul ad
mitteret̄ vm̄ dubi⁹ poterat videri comiti legitimare ad excluſionē filia
rū legitimarū quā ad incluſionē filij ſimplr̄ ſine filiaꝝ excluſiōe clarū
8 ſūi eſt qȝ † qm̄ exprimit̄ aliqȝ falſū ꝓpter qȝ cōcedēs difficili⁹ erat cō
ceſſur⁹ quā ſine illius expreſſione talis expreſſio non videt̄ vitiare. ita
cōcludūt. d. de ro. deciſione. xix. in ti. de p̄ieb̄e. in antiquioribus facit
no. i. c. ſup literis. extra de reſcri. ¶ Sed tm̄ arbitror iſta duo nō obſta
re. Et ad primū rn̄deo qȝ nō fuit ſimplr̄ narratū qȝ pater eas marita
9 uerat ſic honorifice & ꝯdecenter q̄ verba ſignificāt ſqȝ fuerūt marita
te cōſtituta ꝯgrua dote altas nō diceret̄ ſeruatus honor & dignitas pa
tris. l. quero. ff. de iure do. & in. l. ſi filie. ff. de leg. iij. ¶ Quinimo potius
diceret̄ min⁹ honeſte maritaſſe. vt dicit Hoſt. in ti. de clā. deſpōſa. §. i.
& eſt tex. i. l. aliter. & in. c. nullū. xxx. q. v. & tradunt glo. iij. & doc. in. c. ſi. de
clā. deſpōſa. itē cōſtitutis congruis dotibus mulieres a maritis meli⁹
tractant̄ & nō cōtēnūtur ꝓpter quā ratiōnē filia nubens ſine dote po
teſt cogere patrem ad dotādū ſm̄ Bal. in auč. res q̄. C. cōia de le. & do.
Abb. i. c. pe. extra de rapto. Quis aūt non videt filiā nō eſſe honorifice
& ꝯdecēter maritatā a patre diuite ſine dote. & ita quilibet intelligunt
& eſt cōis vſus loquēdi ſ3 quē verba intelligi debent: vt in. l. cū de lanio
nis. §. aſinā. ff. de fundo iſtru. & in. l. labeo. & ibi Bar. ff. de ſupel. leg. & ſic
verū eſt dicere qȝ narratū fuit ipſas condecenter fuiſſe dotatas. & ita
veriſimiliter intellexit comes quē ſub voluero verborū decipere volue
rūt ꝓpter qȝ eorū dolū & malitiā reſcriptū ſeu legitimatio reddit̄ nul
la. arg. no. in. c. ſuper literis extra de reſcrip. ¶ Ad ſcḋz rn̄deo qȝ cū co
mes cui nō erat not⁹ tenor ſtatuti alicuius ꝓut preſumitur iuxta not.
in. l. cunctos populos. C. de ſum. tri. intēderet filium habilitare ad vni
uerſalē ſucceſſionē & filias excludere quis dubitat qȝ facilius induct⁹
fuit narrādo qȝ erāt honorifice maritate & dotate. & ſic qȝ poterāt ho
norifice viuere quā fuiſſet induct⁹ ſi narratū fuiſſet qȝ erant indotate
quo caſu forte legitimaſſet grauādo filiū quod deberet illas honorifi
ce dotare. & ſic p3 qȝ talis expreſſio qualitatis induxit ad ꝯcedēdū qȝ
nō ita facile & plene cōceſſiſſet quo caſu etiā expreſſio nō doloſa vitiat
priuilegiū ſm̄ Ja. bu. & Cy. in. l. preſcrip. C. ſi ꝯ ius vel vtili. publi. & do.
Ant. & Jo. de imo. in. d. c. ſup literis. ¶ Quinimo dicēdum eſt qȝ talis
expreſſio preſumit̄ doloſe facta ſm̄ Inn. in. c. dilect⁹. el. i. extra de reſcri.
& Inno. in. c. accedēs. extra de crimine fal. doloſa aūt ſubreptio in totū
vitiat. vt ꝯcludūt oēs in. d. c. ſuper literis. ¶ Ex quibus etiā p3 qȝ nō
fuit habita legitima cauſa cognitio ex quo verū nō fuit narratū q̄ req
rebat̄ prout elegāter deductū eſt p primū cōſulentē. & ſic ex his & aliis
deductis arbitror dictam legitimationem non fuiſſe ſolēniter factam.
¶ Circa tertiū & vltimū de effectu legitimatiōis reſpectu excluſionis
filiarū nō dotatarū ꝯcluſio videt̄ mihi multū clara qȝ filie femine nō
10 dotate non excludūtur. Ergo † ſi eo tp̄e quo de ſucceſſiōe tractat nō re
periunt̄ dotate nō excludunt̄ ex forma ſtatuti. ita cōſuluit Bart. i ſuo
cōſ. lxxiiij. ſm̄ ordinē peruſinū incip. quidam deceſſit inteſtat⁹. & tenet
Albe. de ro. i. ij. parte in tractatu ſtatutorū. q. cxx. & Bal. in. l. ſi pater.
C. de ſpō. & Bald. in. l. nō ſine. C. de bo. que li. Pau. de ca. in. l. de diuiſio
ne. ff. ſo. ma. & i ſuo cōſ. cxx. & cxxxiij. ¶ Solū ergo reſtat videre verum
excludant̄ p legitimatio. & dicēdū eſt qȝ nō qm̄ comes nō h3 hoc in pri
uilegio qȝ poſſit legitimare ad vniuerſaꝫ ſucceſſionē excluſis filiab⁹ fe
minis nō dotatis. h3 em̄ poteſtatē legitimādi & habilitādi q̄ ad ſucceſ
ſiones etiaꝫ ab inteſtato perinde ac ſi forent de legitimo matrimonio
procreati & ſic cōſtituēdi filios ſpurios p legitimatis in eo ſtatu reſpe
ctu ſucceſſiōis ſicut ſi eſſent legitimi & cū qualitatib⁹ filiorū legitimo
rū p no. p Bar. poſt gl. in. l. ſacrilegij. ff. ad. l. iul. peculatus. & in. l. i. ff. de
recepta. & in. l. ſi finita. §. ſi. & p Ang. ff. de dā. infe. S3 clarū eſt qȝ ſi dict⁹
fili⁹ eſſet de legitimo mr̄imonio ꝓcreatus nō excluderet filiā feminaꝫ
11 non dotatā igitur multominus legitimatus. ¶ † Nec ob. clauſula appo
ſita i priuilegio dū dr̄ dūmodo qȝ ꝓiudicet̄ legitimis maſculis p lineā
maſculinā deſcēdētib⁹ igit̄ a ꝯtrario vr̄ qȝ filiab⁹ feminis potuerit preiu
dicare qȝ argumētū etiā in priuilegijs validū vr̄ vt tradit Inn. in. c. p
tuas. de maioritate & obediē. & Joan. an. in. c. ſi. de ver. ſigni. & probatur
in. c. dudū. & in. c. qi eſt ca. de priui. facit gl. i. l. ſi ꝓcura coīē. §. ſi ignoran
tes. ff. mād. ¶ Sed ad hoc rn̄detur dupl̄r & clare. ¶ Primo ꝓut rn̄det
prim⁹ conſultor qȝ in priuilegijs nō ſumit̄ argumentū a ꝯtrario ſen
ſuper gl. cōiter approbatam in. c. i3. de priui. li. vi. Et ſic nō d3 ſumi qȝ
poſſit feminis preiudicare. & rō qi qm̄ in ꝓiudiciū tertij tēdūt ſtrictiſſi
ma fieri d3 interpretatio vt tertio nō ꝓiudicet. vt not. gl. i. c. ſi. de trāſla.
ꝓla. & in. c. dudū. de priui. & p Jo. and. in. c. p emptione. de priui. lib. vi. &
Jo. an. i. regula cū quid de reg. iur. an merca. & per doc. i. c. cū. extra
de reſcri. ¶ Scḋo clare rn̄det̄ qȝ illa clauſula dūmodo nō ꝓiudicet le
gitimis maſculis. & eſt appoſita ad reſtringēdum ꝓcedētia vt ſuccedat
ac ſi eſſet legitim⁹ dūmodo filijs maſculis nō ꝓiudicet̄ quo caſu vult qȝ
nullo modo ſuccedat qi ſuccedēdo eis exiſtētib⁹ preiudicaretur maſcu
lis in auferēdo portionē. ita cōſuluit Pe. de anc. in. d. cōſ. cccxxvij. qȝ.
incip. Ex tenore ꝓuilegij. & ita cōſuluit Bal. in ſuo cōſ. qȝ incipit vba
ſūt ſucceſſiōis. qȝ habeo inter cōſilia Ang. ꝯſ. cclxiiij. ita & ꝯſuluit ſi
gnis doc. d. Pe. de puſio. vt p Bal. & Ang. in ſuo ꝯſ. qȝ icipit viſa gr̄a

apoſtolica ita etiā Pau. de caſt. conſi. ccxi incip. ſuper eo qȝ primo. &
Pau. de caſt. cōſ. ccxxiij. inci. dicēdū eſt dictā hereditatē. ¶ Cū igitur
dicta clauſula ſit poſita ad limitādū ne ſuccedat ſicut ſi eſſet legitim⁹
qm̄ extāt filij maſculi in preiudiciū illoꝝ l3 ſumatur argumētū a cōtra
rio ſenſu ſignificat hoc. ſ. qȝ ſuccedat ſicut ſi eſſet legitimus ſed ſi eēt le
gitimus dotate nō excluderent̄. igitur &c. ¶ Preterea dicta clauſula
limitando ſuperiora vult qȝ l3 ſuccedere poſſit vt legitimus nō tamē
ſuccedat ſimul cū maſculis in eorū preiudiciū igitur arguēdo a ꝯtra
rio in feminis vult qȝ poſſet ſuccedere ſimul cū eis nō enim pōt legiti
matus in plus ſuccedere quā vnus ex legitime natis ꝓut eſt caſus no.
in auč. quib. mo. na. effi. ſui. §. & qui varie. per quē tex. Bal. i. c. per tuas
de ma. & obe. vult qȝ ſi per ſtatutū reſtringit̄ ſucceſſio filiaꝝ vt nō ſuc
cedat niſi in vnica tūc fili⁹ legitimat⁹ nō pōt plus cōſequi nec ab inte
ſtato nec ex teſtō quā filia legitima & naturalis. & iſtud refert & ſequit̄
do. Alex. in. l. ſ3 ſi hac. §. patronū. ff. de in ius vo. & ſic decidit̄ caſus nr̄. &
per iſtā viā ſumus in iſtis filiabus extra opi. Bal. & alioꝝ qui volunt
qȝ ſtāte ſtatuto qȝ extantibus filijs maſculis femina nō ſuccedat tale
ſtatutū locū h3 legitimatis qi i caſu nr̄o ſtatutū nō excludit niſi dota
tas. ¶ Sed reſtat nūc videre qd̄ de filiab⁹ dotatis in qua difficultate
12 in primis attētari pōt qȝ nedū excludant̄ ſed etiā q̄ † nullo mō legiti
matus ſuccedat ſimul cū eis. hāc ꝯcluſionē probo: nā clarū eſt qȝ co
mes nō pt̄ legitimare i ꝓiudiciū filioꝝ legitimoꝝ ita qȝ legitimus ſi
mul cū eis ſuccedat p quācūqȝ gn̄alē ptātē legitimādi niſi ſup hoc ha
beat ſpecialē ptātē a ꝓncipe gn̄alis em̄ ꝯceſſio ptātis ad ea nō extēdit̄
q̄ ſupreme inherēt ꝓncipis ptāti. l. i. ff. de offi. ei⁹ cui mād. eſt iuriſdi. &
in. c. qȝ trāſlato. de of. leg. ita ꝯcludit Bal. in. l. ſed & ſi qs. §. queſitū. ff.
ſi qs cau. & Bal. in. l. ij. C. de ſerui. & aqua. & Pau. de caſt. cōſ. cxxi. incip.
ſuper eo quod primo. & Pau. de caſ. in. l. gallus. §. & quid ſi tantū. ff. de
lib. & poſt. Igit̄ l3 ſit cōceſſa ptās vt poſſit legitimare quo ad ſucceſſio
nes ac ſi eēt de legitimo mr̄imonio natus: tm̄ per hāc generalē poteſta
tē nō cenſet̄ hr̄e ptātē legitimādi exiſtētibus filijs legitimis niſi in pri
uilegio ſubderetur illa clauſula dūmō per quā a ꝯtrario ſenſu vr̄ con
ceſſa ptās exiſtentibus filiabus feminis. vn̄ ſi nō d3 aſſumi argumētū
a cōtrario ſenſu ꝓut eleganter demonſtrat primus conſultor & ſupra
dixi ſequit̄ qȝ nō cenſet̄ data ptās legitimādi cū ꝓiudicio filioꝝ p illā
clauſulā & generalis ptās ad hoc nō extendit̄. & vr̄ vrgens rō ſi non ſu
mat̄ argumentū a cōtrario ſenſu vt dixi. ¶ Sed poſito q̄ exiſtentib⁹
filiabus deberet admitti ad filiarū dotatarū excluſionē ꝓut demon
ſtrāt copioſe & eleganter dn̄i cōſulentes ſequentes do. Ant. de bu. in
c. p venerabilem. extra qui filij ſint legi. qui voluit qȝ l3 filia dotata ex
forma ſtatuti excludat̄ a filio legitimo nō tm̄ excludit̄ a legitimato et
reprobātes Bal. in. l. eā quā. C. de fidei cō. & ſequētes cū quoꝝ dictis nō
ꝓſequor qi elegāter locuti ſunt. ſed tantū cōcluſionē aliis rōnibus cō
firmo. ¶ Primo qi vt proxime dixi ex generali ptāte nedū qȝ comes
potuiſſet legitimare ad excluſionē filiarū ſed nō potuiſſet vt ſimul cū
eis ſuccederet. cū ergo ſit data ptās legitimādi & habilitādi ad ſucceſ
ſionē ac ſi eſſet legitimus & ſic ſuccedendi ſimul cū legitimis ab hac ge
nerali ptāte excipit̄ q̄ nō poſſit legitimare vt ſuccedat ſimul cum ma
ſculis ergo ſi ptās eſt cōceſſa a cōtrario ſenſu eſt cōceſſa vt ſuccedat ſi
mul cū feminis qi cū dr̄ qȝ nō poſſit preiudicare maſculis intelligi d3
ſuccedēdo ſimul cū eis nō excludēdo igit̄ ſumendo a cōtrario vel per
viā exceptiōis intelligit̄ cōceſſum reſpectu feminarū vt poſſit eis ꝓiu
dicare. ſ. vt ſimul eis ſuccedat in quo nō potuiſſet maſculis ꝓiudicare.
nō aūt q̄ poſſit ꝓiudicare filias dotatas excludēdo. & ita vr̄ intelligen
dū ꝓuilegiū maxime vt min⁹ tertio ꝓiudicet. l. i. §. merito. ff. ne qd̄ i lo
co publico. c. ex tuarū. extra de auč. & vſu palij. intelligēdo ergo autori
tatē Bal. & alioꝝ quādo eſt data ptās ſimpliciter legitimādi exiſtēti
bus etiā filijs legitimis ſimplr̄ nō limitat̄ vt i caſu nr̄o. Et hāc puto ve
riſſimā interpretationē ꝯſonā menti ꝓncipis iuri cōi & naturali equi
ti. ¶ Scḋo iſta ꝯcluſio ꝯfirmat̄ ſuppoſito eodē fundamēto q̄ dictus co
mes nō h3 autoritatē legitimādi ꝓiudicādo filijs maſculis legitimis
ita q̄ ſimul cū eis ſuccedat vt. ſ. demōſtratū ē. nā ſi dict⁹ fili⁹ legitima
tus dc̄q̄ agimus nō ſuccederet ſimul cū filijs legitimis maſculis ergo
ſequit̄ q̄ nō eſt equalis potētie & virtutis in ſuccedēdo ſicut eſſet ſi eēt
legitim⁹ qi tūc ſuccederet ſimul cū alijs igit̄ cū ſtatutū loquat̄ ō filijs
& fratrib⁹ legitimis excludētibus ſorores dotatas q pariter ſimul ſuc
cedūt nō d3 verificari in filijs legitimis q ſūt minoris potētie & q excludūt̄
ab alijs legitimatis qi eēt extēdere ſtatutū correctiuū ad pſonas minoris
potētie in ſuccedēdo qȝ nō videtur fieri poſſe. Sed potius ꝯ dicendū
vt minus corrigat̄ ius cōe per regulas que habent̄ per Bart. in. l. oēs
populi in. vi. q. principali. ff. de iuſti. & iure. & in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſo.
ma. Nā videmus ſimili q̄ multa cōcedunt̄ legitimatis p ſubſequēs
matrimoniū q̄ nō cōcedunt̄ legitimatis p reſcriptū ꝓncipis. vt hr̄ in
c. tāta. & i. c. p venerabilē. extra q filij ſint legi. vbi multa in ꝓpoſito po
nunt̄. ¶ Cōfirmat̄ iſta rō qi ex quo iſte legitimatus excluderet̄ a filijs
legitimis magis equparādus vr̄ feminis q̄ excludunt̄ a maſculis quaꝫ
maſculis: igit̄ ſuccedat ſimul cū eis nō aūt illas excludat. Et iſta rō vr̄
multū ꝓbabilis i caſu nr̄o. ¶ Tertio iſta cōcluſio ꝓbat̄ alia via. nā l3
13 dubitatio † ſit an legitimat⁹ p reſcriptū ſit vere legitimus an vō dicat̄ ſi
cut vere legim⁹ qȝ vltimū tenuerūt Bal. & Sal. i. l. ſi. C. ō his q ve. eta. ipe

tra. ⁊ Bal. ⁊ Imo. in. l. ſi ita quis. §. ſi. ff. de le. ij. ⁊ plerique alij per primũ
conſulentẽ eleganter relati. Tñ in caſu noſtro habilitas ad ſuccedẽdũ
in aliquo facit eũ nõ vere legitimũ cũ ſit inhabilis ad ſuccedendũ cuȝ
maſculis. Item quia dicitur eũ eo diſpẽſatũ vt in pria. in prin. dixi nullus ne
garet poſſet qđ nõ dicatur vere legitim⁹ intelligendo verba in potiori ſi
gnificatu prout intelligi debent. l. j. §. qui in perpetuũ. ff. ſi ager vecti. vel
emphy. petatur intelligamus ergo Bal. ⁊ ſequaces in ſimpliciter legiti
mo ſucceſſibili nõ in diſpenſato certo modo ad ſuccedendũ prout eſt
hic de quo agitur inſpiciendo priuilegiuȝ comitis a quo tota comitis
poteſtas pendet quicquid poſtea in legitimatiõe dicatur. ⁊ ad hoc bene
faciunt illa duo conſil⁹ Pe. de anc. primũ qđ incipit ex tenore priuilegij.
ſcđm vero circa primũ. ⁊ p Pau. de caſt. cõſi. ccxi. ⁊ probant premiſſa
etiã ex his que dicta fuere ſupra ſm Bal. in. c. per tuas. de maio. ⁊ obe.
¶ Ex multis ſupra deductis rñdetur literis ducalib⁹ quibus quamuis
ad poteſtatẽ nihil dico quia nõ eſt nota mihi poteſtas illius illuſtriſſimi
ducis. vnũ nõ omitto quia lȝ hȝ talẽ poteſtatẽ tñ nõ vr illã conceſſiſſe nec
talia potuiſſet cõcedere a ſuo cõcilio a quo litere emanarũt prout deter
minant Bald. in. c. ſi. extra de offi. deleg. ¶ Ex quibus omnibus indubi
tanter concludo dictas omnes filias admitti ad min⁹ debere ſimul cũ
legitimato. ¶ Et hanc interpretationẽ arbitror magis equã ⁊ minus
a voluntate patris deuiare quia p certo ſanus mente fecit qđ volebat li
cet poſtea exiſtens in diſcrimine mortis fecerit vt dicit dictũ mandn
tũ quod pro certo credendum eſt ab eius libera voluntate non proceſ
ſiſſe. Laus deo. ⁊c.

¶ Conſilium. ccxlvij.

1 ¶ Hoſpitale an teneatur ad ſolutionem gabelle.
2 Gabella an ſoluatur per emptorem vel venditorem.
3 Gabellam ſoluere quis teneatur.
4 Legatum de florenis largis quomodo intelligatur.
5 Teſtatoris verba an interpretentur ſcđm communem vſum loquendi an ſecundum morem regionis.
6 Minimum an debeatur in legatis ad pias cauſas.
7 Domus miſericordie an ligetur ſtatutis ſecularibus.
8 Pius loc⁹ an petere poſſit intereſſe ſi heres fuerint in mora ſoluẽdi.
9 Mora quando committatur contra heredem.

Dominus labia mea aperiat ⁊
ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectum. ¶ Circa primũ conſul
tationis articulũ primo aſpectu concludendũ videbatur qđ
1 dictum Hoſpitale teneatur ad dictã gabellam. Iſta concluſio ex pluri
bus probari videbatur. ¶ Primo quia ille videtur eſſe obligatus ad gabellas
que eſt dñs rei. l. cũ plures. §. vehiculũ. ⁊ ibi gl. ⁊ Bart. ff. locati. ⁊ tradit
Bar. l. j. §. in ſi. ff. de alimen. ⁊ cib. leg. vbi vult qđ ſi heres tenetur conſigna
re rẽ legatam ⁊ ſoluit gabellam eo tpe quo eſt dñs ipſe tenetur per no.
in. d. §. vehiculũ. quia eſt tunc dñs. ⁊ ita ipſum declarat Bar. de Bal. in. l.
acceptam. in ver. item iuxta hoc queritur. C. de vſu. vbi idem tenet Bal. q.
xv. Igitur cum in caſu noſtro ſoluatur gabella eo tẽpore quo res fuit le
gatarij ⁊ nunquam heredis videtur qđ onus ſolutionis incumbat legata
rio ⁊ nõ heredi. ¶ Secundo cõfirmatur iſta concluſio. Nam onus tri
buti vel vectigalis rei legate qđ venit ſoluendũ ſolui dȝ per heredem
donec res legata eſt heredis: ſed poſtquam effecta eſt legatarij ſolui de
het per legatariũ. caſus eſt. ⁊ ibi Bart. ⁊ omnes in. l. apud iul. §. heres.
ff. de leg. j. ⁊ in. l. quero. vbi Bar. ff. de vſuf. leg. igitur idem dicamus in
onere ſolu. gabelle ſed in caſu noſtro res empte ⁊ legate acquiſite ſunt
legatario ⁊ nunquam fuerunt heredis. igitur heres non tenetur ad ſolutio
nem gabelle. ¶ Iſta concluſio probatur ille quia ex contractu acquirit ſol
uere dȝ gabellã lȝ in lege nõ exprimatur per quem ſolui debeat. ⁊ ideo
quia de cõtractu emp. ⁊ venditionis ſolui debet ⁊ nõ exprimitur a quo ſol
2 uatur † on⁹ pertinet ad emptorẽ. ita probat tex. in. l. dȝ in ſin. ff. de edil.
edi. ⁊ ita p illuȝ tex. dicit Bal. in. l. ſi prediũ in. iij. col. C. de edil. act. igi
tur cũ bona ſint acquiſita Hoſpitali cuius noĩe ſunt empta ad hoſpi
tale videtur pertinere tale onus. ⁊ maxime quia ſtatutum vult qđ gabella
ſoluatur per emptorẽ ⁊ qđ pro parte repetat a vẽditore. ¶ Quarto cor
roboratur eadẽ pars quia qui ſentit vtilitatẽ contractus ſentire dȝ on⁹ ⁊
ſic gabellã. l. ſm naturã. ff. de reg. iur. vnde dicit Bar. de Saly. poſt bal.
in rubri. C. de reb⁹ creditis. qđ ſtante ſtatuto qđ de quodlibet cõtractu
debiti ſolui debeat gabella ſi cõtractus eſt feneratiti⁹ tenetur creditor ſi
ſimplex mutuũ tenetur debitor ex quo infert ibi Bart. de Saly. qđ ſi ſit
promiſſio ex cã dona. tenetur creditor ⁊ probantur predicta. l. hactenus. ⁊
in. l. ſi quid. §. j. ff. de vſufru. ⁊ l. j. reſcripto. §. ſin. ff. de mune. ⁊ hono. Ita
dicam⁹ in caſu noſtro qđ cũ emolumentũ legati ⁊ emptionis queratur
hoſpitali teneatur on⁹ gabelle per predicta. ¶ Quinto fortiter ad idem
facere videtur qđ tradit Ioã. an. in addi. ſpe. in ti. de inſtru. edit. §. nũc ve
ro aliqua ver. ⁊c. vbi concludit qđ ſi ẽ factũ legatũ i redẽptiõe captiuorum
⁊ dubitatur cui⁹ expenſis fieri debeat redemptio diſtinguit not. qđ aut
dictũ eſt quia. xx. captiui redimantur ⁊ tũc expẽſa imputatur heredi. Aut
dixit qđ legabat mille p redemptione captiuorũ ⁊ tũc de tali ſumma
ſine alio heredis grauamine fient expenſe neceſſarie. Allegat Io. de ra
na. in. l. nulli. C. de epiſ. ⁊ cle. Cum ergo in caſu noſtro teſtator videatur
reliquiſſe ſex millia ducatos vt inde bona emantur prout in teſtamẽto diſ

ponitur videtur qđ talis impenſa ſit hoſpitali imputanda ⁊ de ſumma
detrahẽda. ¶ Quibus tñ non obſtantibus cõtrariã ſententiã veriorẽ
eſſe exiſtimo qđ imo impẽſa gabellarum ſit heredi imputanda. ¶ Et
3 pro declaratiõe premitto † quia aliquã ⁊ primo imponitur onus gabella
rum ipſis reb⁹ puta quia res portantur de loco ad locum ⁊ in delatiõe
trãſeundo per aliqua loca ſoluitur gabella ⁊ tũc talem expenſaȝ face
re dȝ dñs rerũ. ⁊ ita loquitur tex. in. l. cũ plures. §. vehiculũ cũ ibi no. p gl.
⁊ Bar. ff. locati. ⁊ Bart. in. l. j. in ſi. ff. de alimẽ. ⁊ cib. leg. ⁊ Bart. in. l. j. §.
hic titulus. ff. de publica. ⁊ Bald. in. l. finali. C. commodati. ⁊ quod no
tant Bald. ⁊ Salice. in. l. acceptam. ⁊ hic non eſt caſus noſter quia nõ
tractam⁹ de ſolutione gabelle ipſorum bonorum ſed de cõtractu emp.
⁊ vẽdi. ¶ Aliquãdo ⁊ ſecũdo res legata eſt annexa aliquo continuo ⁊
ſucceſſiuo oneri puta tributorũ vel vectigalis ⁊ tũc donec res eſt apud
heredẽ on⁹ ſoluendũ eſt p heredẽ. ſed poſtquam legatũ eſt traditum legata
rio cui res eſt legata on⁹ ſoluẽdũ eſt p legatariuȝ. ⁊ ita loquitur tex. cum
ibi no. l. d. l apud iul. §. heres. ff. de leg. j. ⁊ text. ⁊ qđ ibi p gl. ⁊ Bar. in. l.
quero. ff. de vſufr. le. Et ratio eſt quia tale on⁹ vectigalis vel tributi ma
gis cẽſetur onus fructuũ quã proprietatis. l. nec ſtipendiũ. ff. de impen
ſis. ⁊ in. l. ſi pendentes. §. ſi quid cloacariũ. ff. de vſufru. ⁊ hinc eſt qđ pro pre
teritis tenetur heres quia percipit fructus ⁊ poſt legatarius ⁊ hic nõ eſt ca
ſus noſter quia on⁹ gabelle de qua agimus nõ reſpicit ipſas res nec etiã
ſub noĩe fructuũ imponitur ſed eſt on⁹ contractus prout ſtatiȝ dicetur.
¶ Aliquã ⁊ tertio eſt dubitatio de ſolutiõe gabelle inter contrahẽtes
puta inter emptorẽ ⁊ venditorẽ inter debitorẽ ⁊ creditoreȝ inter quos
cõtractus mutui celebraretur vel inter donantẽ ⁊ donatariũ quia ſtatutuȝ
nõ exprimit a quo gabella ſit ſoluẽda ⁊ tunc in dubio eſt ſoluẽda per il
lum cui virtute cõtract⁹ celebrati acquiritur ⁊ in cuius fauorẽ celebrat⁹
eſt cõtctus. Nã ex quo cõmodũ ſentit dȝ onus ſentire. ⁊ iſte eſt text. in. l.
dȝ. ff. de edil. edic. ⁊ ita procedit qđ dicit Bal. in. l. iij. C. de edil. edic. ⁊ bar.
de Saly. in rub. C. de reb⁹ creditis. ⁊ hic non eſt caſus noſter quia hic nõ
dubitatur p quẽ ſit ſoluẽda gabella an per emptorẽ bonorũ an per vendi
torẽ nec poſſet eſſe dubitatio in caſu noſtro quia ſtatutũ de gabellis expſ
ſe diſponit qđ gabella ſoluatur p emptorẽ. ¶ Aliquã ⁊ quarto de lega
to eſt ſoluẽda gabella ⁊ dubitatur per quẽ ſit ſoluẽda. ⁊ hoc etiã caſu vi
detur cõcludendũ quia potius per legatariũ cui acquiritur ⁊ qui tractat de
cõmodo ſit ſoluẽda quam per heredẽ. ar. no. p Bal. in. d. l. iij. C. de edil. edic.
⁊ p Bal. ⁊ Saly. in dicta rub. C. de rebus creditis. ⁊ videtur hoc preſup
ponere Bar. l. l. cũ titio. ff. ad. l. falci. ⁊ Bal. ⁊ alij in. l. in annalibus. C.
de leg. ⁊ hic etiã nõ eſt caſus noſter quia hic nõ tractatur de gabella legati.
tunc enim procederet dicta quia heres ſolueret aliquid relictũ legatario ⁊
pro tali relicto ſoluẽda eſſet gabella ſȝ in caſu noſtro nõ ſoluitur p lega
to facto ſed p cõtctu emptiõis rei que venit poſtea aſſignanda legatario.
¶ Unde quinto ⁊ vltimo loco vidẽdũ eſt p quẽ ſit ſoluẽda expẽſa ga
belle que fieri dȝ p re emẽda ⁊ legatario aſſignãda. qui caſ⁹ vt dixi differt
ab alib⁹ ſupradictis in quo credo qđ indubitanter in caſu noſtro ſoluẽ
da ſit p heredẽ. ⁊ qđ debent emi poſſeſſiones eſtima. florenorũ ſex mi
liũ largorũ expẽſis gabelle ipſius heredis. que cõcluſio ex plurib⁹ pro
batur. ¶ Primo quia hoc apte voluit teſtãtor dũ dixit volo quia de bonis meis
emantur poſſeſſiões vtiles ⁊ fertiles pro amonte florenorum largorũ ſex
milliũ noĩe dicti hoſpitalis ⁊ aſſignentur dicto hoſpitali. ⁊ ſic voluit qđ
emerentur ⁊ aſſignarentur poſſeſſiones eſtima. ſex milliũ florenorũ. Sed
ſi de dictis florenis ſex millib⁹ ſoluerentur poſſeſſiones ⁊ gabelle nõ dice
retur hoſpitale cõſequi poſſeſſiones tante eſtimationis ſed eſtimatio
nis ſex milliũ deductis gabellis prout probatur in. l. cũ titio. ⁊ ibi Bar.
⁊ in. l. i lege fal. ⁊ ex his que ponit Bart. in. l. ſed ⁊ ſi hec. ff. de condi. ⁊
demõ cũ ſi. igitur non conſequeretur illas prout voluit teſtator. ¶ Se
cũdo eadẽ opi confirmatur. Nam ſi teſtator dixiſſet qđ legabat florenos
ſex millia vt ex his emerẽtur poſſeſſiones tunc emende forte eſſent ex
pẽſis legatarij. ⁊ ita procedit qđ dicit Io. an. in addi. Spe. in tit. §. nunc
vero aliqua. ver. ⁊c. dũ dixit quia ſi teſtator legabat mille pro redemp. ca
ptiuorũ expenſe deducende ſunt de dictis mille. ſed ſi teſtator vult qđ
emantur poſſeſſiões a mõta ſex milliũ ⁊c. tũc expenſe ſunt per heredẽ fa
ciẽde. ⁊ ita procedit qđ dicit Io. an. l. loco preallegato dũ voluit qđ ſi teſta
tor dixit qđ. xx. captiui redimerentur tũc debẽt redimi. xx. captiui expẽſis
cõib⁹ heredis. ⁊ hic ẽ caſus noſter ex quo voluit poſſeſſiões tãte mõte
hoc ẽ eſtimatiõis emi. Et confirmatur iſta opi. p ea que no. Bal. i. l. acceptam
C. de vſuris. q. xv. vbi concludit qđ quia quis eſt debitor certe quantitatis fru
mẽti tenetur debitor proprijs gabellis ſoluere quia tale on⁹ ẽ annexũ obliga
tiõi principali ⁊ oneris principalis ar. l. mediterrãee. ⁊ ibi gl. in vbo diſpẽdij. C. de
anno. ⁊ tribu. lib. x. idem igitur dicam⁹ in caſu noſtro cũ debeantur poſ
ſeſſiones certe monte ⁊ eſtimatiõis vt dictum eſt. ¶ Tertio quia vt in
quit Bald. in. l. j. C. de cõtrahẽ. emp. gabella eſt on⁹ conſecutiuum con
tract⁹ prout ẽt dicit Bal. in. l. magis puto. §. illud. ff. de reb⁹ eorũ ⁊ not.
Bal. in. l. j. C. vbi cõueniatur qui certo loco dare promiſit ⁊ in ſuo conſil. qđ
incipit ſtatuto cauetur. ſed heres tenetur ad emendã poſſeſſionem cer
te eſtimatiõis. ⁊ ſic ad factũ emptionis ⁊ poſtea ad traditionem igitur
tenetur ad onus gabellarũ quia eſt annexũ ipſi facto per ea que no. Bald.
in. d. l. acceptam. q. xv. vt ſupra retulit. ⁊ probatur per text. valde not. in
l. ſi heres teſtamẽto. ff. de actio. empti. vbi heres damnatus vendere
tenetur ad ea que veniunt in conſequentiam venditionis ⁊ quod per
illum

ſtium tert. dicit Bald. in. l. ſi. C. de pac. inter empto. Ergo eodem mõ damnatus emere tenet ad expenſas que veniũt in cõſequentia illius facti emptionis. ⁊ iſta videt ratio concludẽs. ¶ Quarto ad idẽ accedat tert. optimus in. l. pe. §. ſin. ff. de leg. iii. vbi eſt caſus qñ ſi teſtator legat militia3 oſa onera ⁊ introit⁹ militie pertinent ad heredẽ. ⁊ ideo dicit Bar. ibi poſt glo. ſoluẽdo cõtrarium l. quero. ff. de vſufr. leg. qd id qd ſolui d3 pro habẽda re legata ſolui d3 per heredẽ. ſed onus gabelle eſt ipſi contractui annexum ⁊ ſolui tur pro habẽda re legata igitur pertinet ad heredẽ. ⁊ p hoc faciunt plura que in pposito dicit Bal. in. l. predia. C. de fideicõ. ¶ Quinto cõprobo cũ eſt heres ſeu executores ſint dãnati emere poſſeſſiones certe eſtimationis tenentur ad factũ. ſ. ad emptionẽ ſed ille qui aliquid facere tenetur debet illud ſuis expẽſis ⁊ ſumptibus facere. vt in. l. ſuo victu. ff. de operis liber. ⁊ eſt regula quã ponit Bal. in. l. liberti libertecq. C. de ope. lib. faciunt no. per glo. ⁊ Bal. in. l. qñ liberi. C. de teſti. igitur heres qui emere tenet ſumptibus ſuis hoc facere d3 ⁊ pro hac opi. bene facit tex. in. l. non dubiũ. ff. de leg. iii. vbi ſi res quã d3 emere heres nõ poteſt emi legatario debetur vera eſtimatio rei ergo pt3 qd vere ipſa res eſt legata non deductis expenſis. ⁊ hãc opi. ſequi debemus tñ q2 in teſtamentis lata fieri d3 interpretatio. l. in teſtamẽtis. ff. de regul. iur. c. cũ dilecti. de dona. maxime fauore pie cauſe p qua i dubio eſt iudicandum. l. ſunt perſone. ff. de relig. ⁊ ſumpt. fu. ⁊ in. c. fin. extra de reg. iur. ¶ Ex quib⁹ concludo in hoc primo dubio qd expenſe gabellarũ pertinẽt ad heredẽ nõ ad legatariũ. ¶ Circa ſcdm du-
4 bium primo aſpectu ex pluribus videbat dicendũ qd ſ dictũ legatũ de ſex millibus florenis largis in groſſonib⁹ ita ſolui debeat. que cõcluſio ex pluribus probari videt. ¶ Primo q2 qñ dubitatur de quibus nummis intellexerit teſtator exiguiores debẽtur. l. ſi ita ſcriptũ. ff. de leg. i. l. apud iul. § ſcio. eod. ti. ⁊ in. l. nummis. ff. de leg. iii. igitur potius debeant floreni largi in groſſonibus tã exiguiores quã in auro qui ſunt maioris eſtimationis. ¶ Secũdo iſta cõcluſio videtur probari q2 in regione originis teſtatoris tpe teſtamenti qñ fiebat mentio de florenis largis ſimpliciter intelligebatur qd ſolum fienda eſſet in certo numero groſſonu3 argenteorũ igitur ſm talẽ cõem vſum loquẽdi ⁊ itelligẽdi regionis vñ erat teſtator videt teſtamentum interpretandũ caſus videt clarus in. l. nũmis. ff. de legat. iii. in verbo nota ex regione vnde fuerit. ⁊ ita per illũ tex. voluit ibi Bar. ⁊ etiã Cy. ¶ Tertio eadem cõclu-
ſio probari videt. Nam ſolutio fieri d3 in loco originis igit talis videt attẽdendus. arg. l. vinũ. in verbo quanti loco eſſet ⁊c. ff. ſi cer. pe. ⁊ in. l. ſi. ff. de triti. ac. ⁊ ideo eſſe poteſt qd actus cuius expeditio in certũ locũ confertur iuris fictione in illo loco intelligit celebratus. l. iii. ff. de bo. auto. iud. poſ. ⁊ in. l. contraxiſſe. ff. de ac. ⁊ oblig. ⁊ in. l. heres abſens. in fin. ff. de iudi. ⁊ ita in ſimili voluit Oldra. in ſuo conſil. mihi. clxvii. incip. Ad primam queſtionem qua queritur. ¶ Quarto confirmari videbatur hoc idem arguẽdo de tempore ad locum ſolutionis. nam ſi ex tempore poſt obligationem contractam variatur eſtimatio floreni circa bonitatẽ extrinſecam attenditur tẽpus ſolu. vt concludit Barto. in. l. paulus. ff. de ſolu. Igitur idẽ dicamus in hoc qd ſi in loco ſolutionis variatur eſtimatio floreni locus ille attendi debeat. ¶ Quinto hoc videtur decidere lex florentina edita de anno domini. M. cccclxxviii. die. iii. Octobris que in ver. Abe ſinte ⁊ qualiſcũbe ⁊c. que apertiſſime videtur velle quod quilibet debitor in florenis largis de auro ſoluere poſſit in groſſonibus ex quacunq3 cauſa ſit debitor. Que lex ſeruanda eſt in ciuitate florentie ⁊ eius iuriſdictione. vt in. l. oẽs populi. ff. de iuſti. ⁊ iure. Unde licet in caſu noſtro heres eſſet debitor in florenis largis de auro videt quod ſoluere poſſit in groſſonibus propter diſpoſi. dicte legis cuius verba cum ſatis clara eſſe videantur non videtur opus eſſe alia interpretatione. l. ille aut ille. § cum in verbis. ⁊. l. nõ aliter. ff. de leg. iii. ⁊ in. l. ſi alñ. ff. de vſufru. leg. ⁊ iſta videbant primo aſpectu hanc concluſionẽ difficilẽ reddere cõtra dictum Hoſpitale legatariu3 omiſſis quibuſdã aliis que adduci poterant. ¶ Quibus tñ non obſtantibus que vere non obſtant cõtrariam ſententiam veriorẽ eſſe exiſtimo ſc3 qd dict⁹ teſtator intellexerit de florẽis largis ſm cõem vſum loquẽdi ⁊ intelligẽdi regionis in qua tpe teſtamenti ⁊ ante longo tpe ⁊ poſt verſatus erat ⁊ ſic de florenis largis de auro in auro prout intelligit cõmunis vſus loquẽdi loci in quo verſatus eſt. ¶ Hanc cõcluſionẽ probat tex. in. l. cũ delationis. §. aſinam in ver. deinde in qua preſumptione ſint qui in quacunq3 regione commorantur. ff. de fundo inſtru. ⁊ eſt text. clarus in. l. ſi ſeruus plurium. §. ſi. ff. de lega. i. dũ dicit. deinde regionis in qua verſatus eſt exquirenda eſt ⁊c. ⁊ ibi no. ⁊ iſta duo iura ſufficiant p fundamẽto qd teſtator voluerit relinquere florenos largos ſecundum intellectum loci in quo longo tempore verſatus erat. ¶ Reſtat ſolum reſpondere ad contraria ex quorum ſolutione clarior apparebit preſens conſultatio. ¶ Et ad primam facilis eſt ſolutio quod tunc debeantur exiguiores quãdo nõ poteſt cõ-
ſtare ex aliis cõiecturis de quibus ſenſerit teſtator: ſed hoc conſtat ex cõſuetudine regionis in qua verſabat igit nõ h3 locũ dicta regula. ⁊ ita pbat tex. in. d. l. ſi ſeruus. §. ſi. vbi ita declarãt gl. ⁊ doc. ¶ Nõ ob. ſcdm. nã reperio qd Bar. in. l. labeo. ff. de ſupel.
5 leg. in. ſi. col. vult q2 ſ ad interpretanda verba diſpõentis attendatur cõis vſus loquendi ⁊ intelligendi in locõ vbi verſatus eſt vel vnde eſt. allegat tex. in. d. l. nũmis. ⁊ in. d. l. ſi ſeruus. §. fin. nec vltra declarat ſi cõmunis vſus i loco originis ſit alius quã que eſt in loco vbi verſatus eſt quis attendi debeat. ſ3 tñ ſimet Barto. in. d. l. ſi ſeruus. § ſi hoc determinat. opponit enim de. d. l. nummis. ⁊ reſpondent qd. d. l. nũmis intelligi d3 ſm dictũ. § ſi. l. qd attendi d3 conſuetudo vnde fuerit nõ vbi natus eſt. ⁊ ita ſequit ibi Cumã. ⁊ ſequi videntur ordinarii alii non impugnãtes quã concluſionẽ cõprobo. Nã ſicut ex varietate tempor9 circa cõem vſum loquendi vario modo intelligitur volũtas teſtatoris. vt in. l. labeo. ff. de ſup. lega. ⁊ ibi in. l. iii. §. ſi. ⁊ glo. ⁊ Bar. ⁊ tt. ita etiã ex varietate locor9 in quibus verſat vario modo intelligi d3 argũẽdo de tpe ad locũ. d. l. vinũ. ⁊ ſic intelligi d3. l. nũmis. vñ ibi no. qñ domicilium originis nõ eſt mutatum. ¶ Non obſt. quod tertio loco adducebatur quia imo attendi debet locus in quo actus eſt geſtus ⁊ ſic in quo factum eſt teſtamẽtum. caſus eſt clarus in. l. ſemp in ſtipulationibus. ff. de regu. iur. dicit enim ſi nõ apparet quid actũ fuerit cõſequens vt id conſequamur qd in regione in quo actu3 eſt frequentat ⁊ ita ibi hoc decidit Bar. qd ſi exiſtens peruſii vẽdit quinquaginta modios terre poſitos in tali loco intelligitur de modio prout intelligit peruſii in qua regione actum eſt ⁊ nõ de modio q intelligitur in regiõe in qua eſt fundus vbi ſolutio fiẽda eſt l3 quo ad for: inſpiciat locus in quo res de qua agim⁹ ſita eſt. ar. l. cõtraxiſſe. ff. de actio. ⁊ obli. ⁊ ſic Bar. in tt. ... ad caſum noſtrum. ¶ Preterea iura ſupra allegata ſimplr dicunt qd d3 inſpici mos regionis in qua verſatur. nec diſtinguũt an in alio loco ſit deſtinata ſolutio vel nõ ergo ſimplr ⁊ indiſtincte ſũt intelligẽda. l. i. §. generali. ff. de leg. pſtan. ¶ Preterea cũ agimus de interpretãda mente defuncti de quibus ſenſerit nõ vr aliquo modo bene dictũ qd inſpici debeat conſuetudo loci in quẽ ſolutio deſtinata eſt ex eo q2 ibi actus geſtus eſſe vr. vt in. d. l. contraxiſſe. qm l3 dici poſſit qd exiſtẽs in vno loco ſciat conſuetudinẽ loci in quo ſolutio eſt deſtinata tñ iuris preſumptione ignorare preſumitur. vt in. c. i. de cõſti. lib. vi. ⁊ iuxta no. in. l. cunctos popu los. C. de ſum. tri. ⁊ fide ca. nã dr qd pſumitur foreñſes ignorare ſtatuta ⁊ cõſuetudines loci vnde nõ eſt cenſendũ qd legumlatores intellexiſſent verba debere interpretari ſm conſuetudinẽ loci in quẽ deſtinata eſt ſolutio cum illa regulariter ignorare preſumantur. ¶ Confirmo que ad mentẽ teſtatoris interpretandã propinquior eſt cõiectura illa q ſumit ex loco in quo act⁹ gerit quã illa que ſumit ex loco in quo d3 ſolutio fieri ex quo loci res eſt propinquior ergo illa attendi d3. ar. l. de quib9. ff. de legi. ⁊ probatur in. l. pe. ff. de alimẽ. ⁊ cib. leg. ¶ Ubi primo attenditur conſuetudo teſtatoris ergo primo attendẽda eſt conſuetudo loci teſtatoris quã alia. bene facit qd dicit Pau. de caſtar. d. l. ſi ſeruus. §. ſi. vbi vult qd cõnectitas ſcripture in primis attendat quã alie cõiecture de quibus ibi q2 eſt ppinquior cõiectura ¶ Nõ omitto qd in caſu nr̃o cõcurrũt due cõiecture in iure cõſideratẽ ſi attendatur cõſuetudo loci in quo factũ eſt teſtm̃ pro interpretãda voluntate defuncti. ¶ Prima eſt qd ibi actus eſt geſtus de qua in. d. l. ſemp. ¶ Scda qd in verſatione dñi eſt de qua in. d. l. ſi ſeruus in. ſi. igitur prius preualere deberet vni cõiecture que poſſet ſumi ex cõſuetudine loci in quem ſolutio deſtinata eſt quã que in iure in propoſito ſcripta nõ reperit. ar. eius qd ht in. l. ob carmẽ. §. ſi teſtis. ff. de teſti. ⁊ eius qd dicit Bar. allegãdo illũ tex. in. l. ad monẽdũ. ff. de iureiur. ſed poſito qd reſponſiones date ad ſcdm ⁊ tertiũ argumentũ in contrariũ facta non ſatiſfacerent qd tñ eſt falſiſſimũ nõ tñ põt aliquis negare quin tñ non redderẽt dubiã tñ re aũt dubia ppia cauſa iudicãdum eſt. d. l. ſunt perſone. ⁊ in. d. c. ſi. extra de re iudi. ⁊ magis in ſpeciem terminis nr̃is probat. Nam l3 in re dubia debeat qd eſt minimũ. vt in. d. l. apud iul. §.
6 ſcio tñ hoc fallit in legatis ad pias cauſas q2 in illis debetur in dubio qd eſt plus. caſus e ſing. in. l. titia. §. ſi. ⁊ ibi hoc tenet glo. ⁊ Bar. ff. de au. ⁊ ar. le. ⁊ no. Bal. in. l. ſi qs ad declinãdam in xviii. col. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ do. Abb. ſiculus in. c. iudicãte. de teſta ¶ Ex hoc fundamẽto tollit oẽs difficultas vñ ſit concluſio qd teſtator voluit qd ſoluerent floreni largi ſm vſum loquẽdi ⁊ intelligẽdi illi⁹ loci in quo verſat⁹ diu eſt ⁊ in quo factũ eſt etiã teſtm̃ ¶ Ex qua decõne pt3 rñſio ad quartũ argumẽtũ q2 imo nõ eſt in caſu nr̃o bona argumẽtatio ex quo ſupra pbatũ eſt qd attẽdi d3 loc⁹ in quo verſat⁹ eſt teſtator ⁊ in quo factũ eſt teſtm̃: nõ aũt loc⁹ in quo fiẽda eſt ſolutio q2 ſm cõſuetudinẽ illi⁹ loci in quo factũ eſt ⁊ in q verſat⁹ eſt interpretãda eſt mens teſtãtis. vt in. d. l. ſi ſeruus plurium. ⁊ in. d. l. ſemp in ſtipulationibus. ¶ Preterea licet variata eſtimatione ante morã poſſet ſolui debitu3 in eadẽ moneta licet

ſit hodie minoris eſtimationis quã eſſet tpe contracti debiti ſm Bar. in d. l. creditor. tñ nõ poteſt fieri ſolutio in alia moneta qñ creditor pateret aliqđ damnũ ſed dʒ ſolui in moneta in qua debitũ cõtractũ eſt caſus eſt in d. l. creditor. ⁊ ibi Bart. ⁊ oẽs prout eſt caſus noſter. lʒ eñ ſolui poſſent floreni largi in eadem bonitate lʒ hodie eſſent minoris eſtimationis tñ nõ poſſent ſolui ĩ alia moneta puta ĩ groſſonibus ⁊ ſi poſſent tñ non poſſent ſolui qñ creditor ex tali ſolutione paſſurus eſt aliqđ dãnũ. ¶ Non ob. qđ vltimo loco dictũ eſt qm etiã ſtante d. l. nõ pbibet hodie cõuẽtio ſolutiõi vel ſolutio in florenis largis in auro ⁊ nõ in groſſonibꝰ. vñ qua ratione ſi hodie partes cõuenirẽt qđ fieret ſolutio ĩ groſſonibus ſed in auro valeret conuentio ⁊ eſſet ſeruanda. ita ⁊ fortius dicere debemus qđ ſi teſtator voluit qđ ſoluerent floreni in auro ⁊ ĩ ea eſtimatione put ſunt in auro non in alia eſtimatione. ſeruãda eſt voluntas teſtatoris q̃ p lege ſeruari dʒ in aut. de nup. §. diſponat. facit. l. cõditionibꝰ primũ locũ. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Preterea lex predicta diſponere dicit̃ ĩ tribꝰ caſibus. ¶ Primus eſt qñ fieri dʒ ſolutio vigore alicuiꝰ litere cambij. ¶ Scđs qñ occaſione depoſiti. ¶ Tertius eſt qñ ſolui deberet quodcũq; debitũ vigore alicuiꝰ decreti vel legis in auro put ptʒ clare ex tenore dicte pmiſſionis. Nos autẽ ſumꝰ in alio. ¶ Quarto caſu qñ fieri dʒ ſolutio ex mandato teſtatoris qui caſus non ↄprehendit̃ in ſtatuto vñ remanemus ĩ diſpoſitione iuris cõis maxime cum ſtatutũ ſit exorbitãs. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſol. mat. l. ſi ſeruũ. §. non dixit pretor. ff. de acq. here. ⁊ talis ſolutio eſt fienda ĩ auro non in groſſonibus fauore pie cauſe vt. d. l. titia. §. fin. ff. de aur. ⁊ arg. leg. facit. l. ſunt perſone. ff. de relig. ⁊ ſumpti. fune. ¶ Non omitto qđ
7 †domus miſericordie cui factum eſt legatum qꝛ eſt conſtituta ad ſubuentionẽ ⁊ alimentationẽ pauperũ lʒ ſi domus profana non eccleſiaſtica tñ dicit̃ locus pius vt eſt caſus l. c. j. §. deinde. iuncta gl. in verbo pia loca. de cenſ. li. vi. ⁊ not. Innocen. in c. diſlecta. de exceſ. prela. ⁊ Hoſt. in ſum. de ſepul. §. ⁊ quibus. ⁊ tradit Spec. in ti. de inſtr. edit. §. nunc vo aliqua v. ⁊ ſcias. ⁊ Jo. an. in c. Jo. ⁊ in c. requiſiti. de teſta. cũ concor. ¶ Et idõ alias cõſultũ fuit p oñm Laurentium de ridol. d. Philip. de Corſinis ⁊ alios aduocatos florentinos qđ leges florẽtine onera imponentes nõ ligabãt hũc piũm locum maxime per tex. in c. nõ minus. de immu. eccle. Et aſſerunt qđ ita erat de conſuetudine put dicta domus hʒ ampla conſilia vnde relicta facta huiuſmodi hoſpitalibus ⁊ pijs locis dicũtur facta in piam cauſam ſm Specul. in d. §. nunc vero aliqua. ver. ⁊ ſcias qđ in relictis ad pias cauſas. ⁊ Bal. in aut. ſimiliter. C. ad l. falci. tradit̃ in l. j. C. de ſacroſan. eccl. ⁊ in cle. qꝛ contingit. de relig. domi. Sed relicta ad pias cauſas non regulant̃ legibus laicorũ ſed iure diuino gentiũ aut canonico: vt in c. relatum. ⁊ ibi no. Anto ⁊ alij extra de teſta. ⁊ per Bar. in l. j. in fi. C. de ſacſan. eccle. ⁊ ibi Bal. in lectura. ad fi. ⁊ in repe. in pen. charta. ⁊ per Bal. in l. generali. eo. ti. Igitur talis lex florentina nõ cõprehendit hoc legatũ in pios vſus ſed qđ in meliori moneta ⁊ maioris eſtimationis ſoluendũ eſt. caſus eſt ſingularis in d. l. titia. §. fina.
8 ¶ Circa tertiũ dubiũ videbat̃ concludendũ qđ †dictꝰ locus nullum petere poſſit intereſſe lʒ heres fuerit in mora ſoluẽdi. iſta cõcluſio videt̃ probari qm dictũ relictũ videt̃ relictũ pecuniariũ ſex miliũ florenorũ auri. Sed qñ heres eſt in mora ſoluendi legatum pecuniarium non poteſt aliquid p nõ ſolutione pecunie peti qꝛ eſſet vſura que omni iure eſt prohibita: vt not. in aut. ad hec. C. de vſuris ⁊ in c. quia in omnibus extra eo tit. cũ vulgaribus: ita cõcludit Bar. poſt gl. in l. iij. in fine. ff. de annuis legatis. ⁊ Bartol. in l. ij. ff. de his q̃ pene noĩe. facit qđ no. Bar. in l. tutor q reperto rium. in fine. ff. de admini. tuto. ⁊ tenet Bald. in rub. C. de vſuris. ⁊ fructibus legatorũ. ¶ Quibus tñ non obſtantibus contrariũ puto verius. ſ. qđ dicta domus petere poſſit intereſſe ⁊ quicquid fuiſſet perceptum ex poſſeſſionibus emendis poſt morã heredis. Et pro fundamento preſuppono qđ heres qui ſe pro herede geſſit preſumitur habuiſſe notitiã contentorum in teſtamẽto ex quo eſt heres extraneus ſm Bar. plene. ⁊ ſequuntur doct. in l. qui rome. §. duo fratres. in ij. q. ff. de verb. obli. ¶ Preſuppono etiã qđ immediate qđ heres potuit ⁊ non adimpleuit cõtracta fuit mora irregularis que contrahitur fauore pie cauſe ſm Bal. in aut. hoc amplius. C. de fideicom. allegat text. in l. titia ſcio. §. vſuras.
9 ff. de leg. ij. Et indubitanter † fuit in mora ex quo interpellatus non adimpleuit: vt in d. §. vſuras. ⁊ in l. j. §. belliſſime. ff. de legat. cãc caue. ⁊ tradit Bal. in l. j. in prin. C. de vſuris ⁊ fructibus legatorũ. Quibus premiſſis cõcluſio. 3. firmata ex pluribus probat̃. ¶ Primo qꝛ mora heredis non dʒ eſſe ſibi lucro ⁊ nociua legatario nec dʒ heres ex ſua mora cum aliena iactura lucrari. arg. l. ſi ue hereditaria. ff. de neg. ge. vnde nõ debuit heres qui eſt mercator ⁊ lucrat̃ continuo cum pecunia eſſe moroſus ⁊ lucrari cũ iactura hoſpitalis ⁊ hoc ſuadet equitas. l. nam natura. ff. de cõdi. indebi. ⁊ l. ſi qs mancipijs. §. pculus. ff. de inſtitu. ac. ¶ Scđo de ꝑcepto teſtatoris ad preceptũ iudicioꝝ ar. l. ſi ita fuerat. §. ſi. ff. de manu.

teſt. ⁊ l. non eſt mirũ. ff. de pig. act. ſed ſi iudex ꝑcipit tutoribꝰ vel curatoribus vt emant predia ex pecunia minorum ⁊ tales neglexerint ſine legitima cã tenẽtur ad vſuras que etiã hodie peti pñt qꝛ nõ petunt̃ vt vſure ſed quatenus ex fructibꝰ percepiſſent. l. tutor qui repertoriũ. §. ſi poſt. ⁊ ibi Bar. ff. de admini. tu. ergo idem dicẽdum eſt in ꝑcepto teſtatoris put eſt caſus noſter. ¶ Tertio qꝛ lʒ pecunia videat̃ eſſe in legato tñ debet̃ reſpectu certe ſpeciei emẽde igitur iudicat̃ vt de legato ſpeciei. l. talis ſcriptura in fine ⁊ l. plane. §. ſi. ⁊ l. ſʒ ⁊ ſi certos. ff. de leg. j. ergo veniunt vſure ⁊ fructus ſicut ſi ſpecies fuiſſet legata. l. j. ⁊ l. ſi. cum vtrobiq; not. C. de vſu. ⁊ fru. leg. facit. l. titie textores. ff. de legat. j. cũ ſimi. ¶ Quarto hanc cõcluſionẽ probat tex. no. in l. in fideicommiſſi. in prin. ff. de vſur. vbi ſi teſtator legat ſpeciẽ vt illa vẽdita ſoluat̃ pecunia legatario cenſet̃ legata pecunia ⁊ non ſpecies ⁊ ſic attendit̃ finis ſolutionis. ⁊ ideo dicit ibi do. Floria. qđ ſi teſtator mandat ſpeciem vendi ⁊ pecuniã dari pauperibus ⁊ pauperes ſunt legatarij pecunie. ergo idem contra qñ legat̃ pecunia vt exinde emat̃ ſpecies cenſet̃ ſpecies legata ⁊ ſic predium emendũ qꝛ qđ operat̃ ppoſitũ in propoſito operat̃ oppoſitũ in oppoſito. l. ſi vt ꝓponis. C. de nu. ſed ſi fuiſſet prediũ legatũ potuiſſent fructꝰ poſt morã peti vt in l. apud iul. §. fructus. ff. de leg. j. ⁊ in l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus eo. tit. ergo ⁊ hoc caſu peti poſſunt. ¶ Quinto probat̃ ex no. per Bartu. in d. l. tutor qui repertoriũ. §. ſi. vbi ſoluẽdo cõtraria. §. ſi poſt eiuſdẽ. l. dicit qđ ſi mora tutoris fuit in non deponendo pecuniã nõ debent̃ hodie vſure qꝛ petunt̃ vt vſure: ſed ſi mora fuit cõmiſſa in nõ emẽdo prediũ debent̃ vſure qꝛ petunt̃ vt intereſſe igitur in caſu noſtro ex quo mora fuit cõmiſſa in emẽdo debẽtur vſure ⁊ peti poſſunt tãq̃ intereſſe vt dictũ eſt. ¶ Sexto ad idem no. per Bar. in l. diuus. ff. ad l. fal. quẽ ſequunt̃ Imol. ⁊ Paul. de caſt. ⁊ Bal. in l. j. C. de cõdi. indeb. qđ vbi olim ꝑcipiebat̃ tutoribꝰ vt negociarent̃ hodie tenent̃ deponere pecuniã ad honeſtũ lucrũ. arg. c. per veſtras. extra de dona. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ ſic nõ facientes tenent̃ ad intereſſe ergo ⁊ in caſu noſtro debent teneri ad lucrũ qđ domus percepiſſet ex poſſeſſionibꝰ emptis. ¶ Septimo ad idem accedat nã qñ legat̃ res aliena heres moroſus in preſtando tenetur ad fructus Bar. ⁊ doc. in d. l. ſi tibi homo. §. cum ſeruꝰ. ⁊ do. in l. j. C. de vſu. ⁊ fruc. leg. vbi do. Pau. de ca. ergo idem dicamus in caſu noſtro ſi heres fuit in mora in emẽdo predia ⁊ in preſtando illa. qꝛ nõ eſt dare rationẽ differẽtie ergo idẽ ius. l. illud. ff. ad l. aquil. ¶ Octauo ⁊ vltimo heres tenet̃ ad emendũ ⁊ tradendum put clare dicit teſtamẽtũ ⁊ in hoc cõcordat tex. in l. ſi heres teſtamento de act. emp. ⁊ tradit Bal. in l. ſi. C. de pact. inter emp. ⁊ vẽdi. ⁊ ſic tenet̃ ad factũ emendi ⁊ tradẽdi. ergo ſi fuit in mora tenetur ad intereſſe. l. ſi quis ab alio. ff. de iud. ⁊ l. ſtipulationes non diuidũtur. §. celſus. ff. de ver. ob. ⁊ in ꝓpoſito in l. j. ⁊ ibi bart. ff. de act. emp. ⁊ ſic peti poſſunt intereſſe fructuũ quos pia domus percepiſſet ſi poſſeſſiones fuiſſent empte ⁊ tradite. Accedat iterum qđ ſumma eſt rõ q̃ p religionẽ facit. l. ſunt pſone. ff. de relig. ⁊ ſũpt. fune. Laus deo ⁊c. ¶ Conſilium. ccxlviij.

1 ¶ Contractus venditionis an preſumatur ſimulatus ex pacto de retrouendendo ⁊ paucitate pretij.
2 Res minus valet cum onere retrouẽdendi quam ſi eſſet libera.

Dominus labia mea aperiat Et ſpiritꝰ ſanctꝰ illuminet intellectum. ¶ Nũqđ ex duabus preſumptionibus. ſ. ex pacto de retrouẽdẽdo ⁊ pretij paucitate contractus venditionis ſimulatus ⁊ vſurarius debeat iudicari qđ nõ eſt noua ſed antiqua. Nã glo. in c. cõqueſtus. extra de vſuris vt ibi ponderat do. Abb. ⁊ Moder. tenet qđ ex his duobus ſimulatus ſit iudicãdus p tex. in c. ad nr̃am extra de empt. ⁊ vend. vbi hãc ptẽ tenẽt Inno. d. Anto. d. Abb. ⁊ Jo. de imo. qui dicit hãc eſſe cõem opinionẽ. hãc etiã opinionem tʒ Archid. in c. plerijq. xiiij. q. iiij. idẽ voluit Alberi. de roſa. in l. emp. C. plus valere qđ agitur. qui dicit ſe ita in qõne de facto obtinuiſſe. reperio etiã qđ quidã Moder. veronẽſes in tractatu de ↄtibus ſimulatis referentes dicta Signoroli de mediolano. d. Raph. Ful. do. Benedictum de pliſbino ⁊ multos alios pro hac parte cõſuluiſſe vñ in caſu de quo agimus iſta duo videntur cõcurrere vnde eſt cõcludẽdũ qđ †ↄtus ſimulatꝰ ⁊ vſurarius iudicari deberet eo maxie qꝛ in caſu nr̃o pactũ de retrouendẽdo factũ fuit in alio inſtrumento ſeparato eadẽ die qđ etiã fraudis ſuſpitionẽ auget ſm Jo. an. in d. c. ad noſtrã. idem Pau. de ca. in l. rogaſti. §. ſi tibi. dicens qđ ita cõiter tenet̃. ⁊ hãc partẽ cõſulẽdo ſeq videtur preceptor meus d. Alexãd. de imo. in ſuo cõſil. xlvi. in iij. volu. incipit̃. circa preſentis cõſilij materiam ⁊c. ⁊ iſtam conſultationem difficultare videbant̃. ¶ Sed premiſſis non obſtãtibus contraria ſententia pbabilior ⁊ verior eſt qđ ex premiſſis duobꝰ non debeat contractus feneratitius iudicari in dubio eñ inſtro ſtandũ eſt ſi contra non pbat̃. l. cũ precibus. C. de probatio vnde cum inſtrũm cantet de ↄtu emptionis ⁊ vẽditionis talis eñ iudicandus

candus qualis ex forma contractus apparet ad hoc tex.in.c.illo vos I
verbo ex forma cũ gl.extra de pig.ꝛ text.in.c.in ciuitate in verbo ex for
ma de vſuris nec in dubio cõtractus ſimulatus eſt iudicand⁹ ſed ver⁹
l.ſi marit⁹ in fi.ff.qui ꝛ a quibus.ꝛ in.c.ſi.de renuncia.in.vi.facit.l.me
rito.ff.p ſocio.ꝛ no.Bar.in ſuo conſilio qđ incipit Petrus Nicole.ꝛ
Bal.in.c.j.§.ſi inſtrumẽtũ de nouis feudorum.ſi ergo allegatur contra
ctus ſimulat⁹ allegãti incũbit probatio:vt in.d.l.cũ precibus.ꝛ in.l.pa
tron⁹.ff.de proba.qui ergo hoc dicit alleget legẽ vel canonẽ hoc dicẽtẽ
ſꝫ nullibi hoc reperit ergo dici nõ dꝫ.l.illã.C.de colla.l.preuaricatõis
§.ſi.ff.de puaricato.ꝛ in.c.quid autẽ.xxx.q.iiij.in verbo nulla autoritate
reperit pꝛohibitũ dico cũ tantum iura repериũt in hac materia ſuper
quib⁹ due ſunt cõtrarie opiniones.❡ Primo reperit tex.i.d.c.ad no
ſtrã in quo plura ↄcurrunt.❡ Primo enim ibi concurrit qđ emptor
erat vſurarius vt videt probare tex.dũ dicit ↄtra vſurarios editũ.ꝛ ita
dicit ibi Egidius antiqu⁹ doctor dicens qđ ille marticus de quo ibi
erat vſurari⁹ ꝛ iſta eſt magna preſumptio ad cõuincendũ contractuꝫ
vſurariũ vt eſt tex.cũ gl.in.d.c.illo vos in fi.ꝛ hoc voluit glo.in.d.c.con
queſt⁹.de vſuris dum allegat dictũ.c.ad noſtram.ꝛ ideo dicit Hoſt.in
ſum.de pig.§.quero.ver.ideo dico qđ ex quo apparet qñ creditor erat
vſurari⁹ de facili preſumitur cõtra ipſuꝫ.l.tali.§.idẽ papinianus.ff.de
act.emp.dicit enĩ Hoſt.in.c.ad noſtrã.ꝛ etiã Jo.an.qđ cũ vſurarij ſint
peſſimũ genus hoium ↄtra ipſos de facili preſumitur.ꝛ qđ no.Pau.
de leaza.in ſua diſputatione que incipit cõtra inſtrumẽtũ debiti in.v.
col.ver.de quarto patet.ꝛ Ang.in ſua diſputatione que incipit Aſten
ſis miles in.xxx.col.❡ Scđo in.d.c.ad noſtrã interuenit paruitas pciĩ
dũ tex.dicit qđ vix dimidiã excigebat ꝛ iſta eſt etiã magna pſumptio
vnde dicit gl.no.in.l.dolus.C.de reſcind.vend.qđ paruitas pciĩ cuꝫ
alijs preſumptionibus inducit fraudis preſumptionẽ qꝛ ex qualitate
pciĩ cognoſcit qualitas cõtractus iuxta no.per glo.in.l.j.ff.de ſuperfi
cieb⁹.ꝛ eſt notandũ qđ glo.dicit cũ alijs ꝛ ſic in numero plurali vñ ex
mente gl.nõ videt ſufficere vna preſumptio.ſolius pacti de retrouen
dẽdo ꝛ ſic cõtradicit dictis dñi Abbatis in.d.c.ad noſtram qui adhe
ret cõtrarie opinioni ex eo qꝛ ex paruitate pciĩ arguit qualitas ↄtra
ctus.itẽ qꝛ nemo pſumit iactare ſuũ.l.cũ de indebito.ff.de pba.idem
cum pacto de retrouendendo pſumit contractus ſimulatus quib⁹
etiam rationibus reſpondet Genitor meus in ſuo tractatu de vſuris
imperfecto i.xvij.q.in ſcđo caſu qđ ex quo emptor promitit reuẽdere
venditori ad libitũ non videtur quod venditor iactet ſuum ꝛ ſi dicas
quod videt iactare reſpectu fructuũ pcepꝛorũ citra iuſtũ pcium di
cit qđ forte magis expediebat venditori pecuniã illã habere quã inte
gros fruct⁹ vnde ex quo reſolutio cõtractus pendet a voluñtate vẽdito
ris videt ſibi p emptorẽ de his facta gratia.Rñdeo ꝛ aliter qꝛ clarum
eſt qđ ſola paruitas pciĩ nõ eſt ſufficiẽs vt voluit glo.cõiter approba
ta i.d.l.dolus.ꝛ Ang.in.l.interpoſitas.C.de tranſact.ꝛ pbatur in.l.ij.
ff.de reſcin.vẽd.ꝛ in.c.cũ dilecti eo.ti.ſi ergo aliquis dicit qđ ſufficit cũ
pacto de retrouendendo adducat.l.hoc dicentem.❡ Tertio in.d.c.ad
noſtrã interuenit pactũ de retrouendendo qđ etiam arguit fraudem
ꝛ ſimulationẽ cũ alijs vt ibi ſm oẽs ſꝫ ſolũ hoc pactũ non arguat vt in
l.ij.C.de pac.inter emptorẽ ꝛ venditorẽ per quem dicit ibi Bald.qđ ex
pacto de retrouendendo p eodeꝫ precio etiã lucrante emptore fruct⁹
mediĩ tpis ẽt ante morã cõtractus nõ pſumit ſimulatus ꝛ qđ tale pa
ctũ nõ reprobet peꝫ in.d.c.ad noſtram.ꝛ in.d.c.illo vos.vñ cũ alijs cõ
iecturis arguit qꝛ ex quo ſperat reemere nõ videt habuiſſe aĩum vẽdẽ
di ꝛ emptor videt habuiſſe animũ interim fructus lucrari vt declarat
d.Ant.i.c.ad noſtram.❡ Quarto in.d.c.ad noſtrã.iteruenit pactũ qđ
nõ poſſet vẽditor reemere vſqꝫ ad.vij.annos ſꝫ poſt vſqꝫ ad nouẽ ãnos
qđ pactũ multũ arguit ſimulationẽ ↄct⁹ cũ alijs vt ibi ꝛ in.c.illo vos
de pig.cenſent enĩ appoſitũ fuiſſe ab emptore vt interiꝫ illo tpe fruct⁹
lucraret ꝛ ne venditor geſtis negocijs ſuis cuꝫ pecunia poſſet breui tpe
reemere ꝛ aliqñ nihil lucrari vel parũ ꝛ qñ pactũ de retrouẽdendo eſt
ita ↄceptũ ꝛ concurrit paruitas pciĩ tunc Hoſt.ꝛ Jo.and.tenent in
d.c.ad noſtrã qđ pſumatur feneratiti⁹ ꝛ tunc vera eſt cõis opi.ſꝫ mul
ti contradicũt iſto modo intelligi põt gl.in.c.ↄqueſtus q̃ dicit qđ pa
ctũ de retrouendendo cum paucitate pciĩ arguitur contractus fene
ratiti⁹ allegando.d.c.ad noſtram.debet enĩ glo.intelligi ſm iura que
allegãt per Bart.in.l.non ſolũ.§.libera.verba.ff.de lib.leg.❡ Ex qui
bus patet qđ licet do.Ant.in.d.c.ad noſtrã dixerit quod idem eſt qñ
ſimpliciter apponit pactũ de retrouendendo ſimpliciter ſicut qñ cõci
pitur ſm terminos.d.c.ad noſtram quia ibi fuit accidẽtia facti tamen
magna eſt differentia qꝛ in terminis.d.c.ad noſtram reſolutio ↄtract⁹
pendet pẽdente illo tpe a voluntate emptoris ꝛ ſic non appoſitũ de ne
ceſſitate fruct⁹ lucraretur ſed quando ſimpliciter apponitur pendet
reſolutio a voluntate vẽditoris ꝛ ita perceptio fructuum vnde ex di
uerſitate facti reſultat diuerſa deciſio.l.ſi ex plagis.§.in clino.ff.ad.l.aq
liã.❡ Ex quibus patet clariſſime quod tex.in.d.c.ad noſtram nõ pro
bat qđ qñ eſſet pactũ de retrouendendo ſimpliciter factum cum pau
citate pciĩ preſumatur contractus ſimulat⁹.❡ Secundo reperitur
tex.in.d.c.illo vos qui nullo modo cõtradicit nã ibi vltra pactuꝫ de re
trouendendo vigebant due alie concludẽtes cõiecture pſone qđ fruct⁹
cõputarent in ſortẽ.❡ Secũda qđ vltra ſummam receptam.lx.ſolidi

ſolui deberent quas cõiecturas ibi ſequuntur docto.vnde de iure iſta
opinio eſt indubitanter vera qđ illa duo nõ ſufficiant.ꝛ hanc opinio
nẽ tenet Rayn.in ſumma quã recitat Archid.in.d.c.pleriqꝫ ꝛ eſt de
mẽte Jo.and.in.d.c.ad noſtrã vbi hanc partem tenet inſignis doctor
Hẽricus bohic.idem ſꝫ ibi Pe.de anc.ꝛ do.Car.flo.hoc aperte tenẽt
Hoſti.Jo.an.Car.ꝛ Jo.de imo.in.d.c.illo vos.ꝛ ſic imo fuit ſibi con
trarius.iſtã opinionẽ tenẽt in fortiorib⁹ terminis Ja.de are.ꝛ Cy.i.l.
emptiõe.C.plus valere qđ agit ꝛ in termino nr̃o hoc ibi tenẽt Bal.
Saly.ꝛ Ang.cui⁹ dicta refert ꝛ ſequit inſignis doc.do.Jo.de anania
in.d.c.ↄqueſt⁹ hãc opi.tꝫ Pet.de anc.in ſuo cõſi.ccliij.incip.ex ordi
ne ↄctũ idẽ cõſuluit inſignis doctor do.Pau.de ca.in ſuo ↄſil.cccxx.
in cauſa motꝫ.ꝛ hãc opi.tenet ille doctor veronẽſis in dicto tractatu
in.vi.caſu ꝛ dicit ſe vidiſſe conſultũ p multos pclariſſimos doctores
canoniſtas.ꝛ qđ ita pluries ↄſuluit ꝛ ita cõſulẽdũ ꝛ iudicãdũ putat.
ꝛ hãc opi.tꝫ Genitor me⁹ in dicto tractatu vſuraꝝ.qđ.xij.in ſcđo caſu
eandem tenuit elegans doctor do.Laurentij de pinu magnus practi
cus ꝛ refert do.Laur.de ridol.in tractatu vſurarũ.qđ.lxj.vbi tꝫ qđ ex
his duobus pbat ſi adſunt alie circũſtantie per quas pſumeret con
tract⁹ feneratiti⁹ ſꝫ ille non eſſet ſolitus fenerari ꝛ ſic vult qđ illa duo
nõ ſufficiũt ꝛ iſta vr̃ mihi qđ ſit magis cõis opi.Nõ omitto qđ l re du
bia potius cenſeri dꝫ ↄtractus ius quã feneratiti⁹ vt voluit no.Bal.
in.l.rogaſti.§.ſi tibi.ff.ſi cer.pe.ꝛ in hãc partẽ inclino i caſu nr̃o maxi
me vrgenti rõne qꝛ ſi qñ pbant illa duo ſꝫ in dubio nõ pſumat fene
ratitius ſm vnã opinionẽ eũ quando cõcurrit qualitas pſone empto
ris qđ pbet vſurarius tunc fere oĩum opinio eſt qđ pſumat indubitã
ter feneraciti⁹ vt voluit gl.in.d.c.cõqueſtus qꝛ peſſimũ eſt genus vſu
rarioꝝ:ideo de facili cõtra ipſos pſumit ſm Jo.an.in.d.c.ad noſtrã.ita
tenẽdo opinionẽ qđ nõ pbata qualitate pſone in dubio pſumat fene
ratiti⁹ ex illis duobus ſi pbatur bona qualitas pſone emptoris qꝛ eſt
optime ꝛ bone vite talis pbat rẽ dubiã alterã partẽ trahit qđ nõ pre
ſumatur ↄctus feneratitius qꝛ qđ operatur ppoſituꝫ in ppoſito ope
ratur oppoſitũ in oppoſito.l.ſi vt pponis.C.de nupt.l.ꝛ ſi cõtra.ff.de
vulg.ꝛ pup.ꝛ iſta rõ multũ me mouet in hoc caſu.❡ Poſtremo non
omitto etiã qđ venditor probando totũ ius item probãdo pciũ rei
vendite ſimpliciter ꝛ non pciũ rei vendite cum onere retrouenden
di nõ ṽr probaſſe iuſtũ pciũ in caſu noſtro in quo vendit dimidiam
rei cũ onere reuẽdendi propter q̃ res vendita nõ erat tante eſtimatio
nis ſicut ſi fuiſſet vendita tota res ꝛ ſine pacto.❡ Primũ pbatur ex
his q̃ habent in.l.ſi quis aliũ ff.de ſolu.ꝛ in.l qđ ſi vno cũ ſequenti.ff.
de i diẽ addic.ꝛ ex his q̃ no.Bar.in.l.an vſuf.ff.de leg.❡ Scđm proba
2 tur qꝛ res minus valet cũ onere retrouẽdẽdi quã ſi eſſet libera.argu.
ctus qđ no.Bar.in.l.j.§.ſi heres.ff.ad trib.ꝛ p Bar.in.l.precia rerum.
ff.ad.l.fal.ꝛ in ſpecie hoc dicit.d.Abb.in.d.c.ad noſtrã de emp.ꝛ ven.
quanto autẽ minus res eſtimanda pp ter dictas qualitates hoc non
eſt deductũ vel pbatũ igitur apparet qđ in caſu nr̃o non apparet de
certa eſtimationi rei cũ dictis qualitatibus.vñ probatio eſtimatiõis
incerta nõ relevat.c.in pſentia.de pbatiom.ꝛ pbatur no p Barto.in
l.faciẽda.ff.arbor furtim ceſarũ.ad idẽ facit bonus tex.i.l.cũ emptor.
§.ſi.ff.de dam.infec.cum ſimi. Laus deo clementiſſimo amẽ.

❡ Conſilium.ccxlix.

1 ❡ Filij quando dicantur poſiti in conditione ꝛ ſubſtituti.
2 Nepotes an veniunt filiorum appellatione.
3 Verba eidem ꝛ eiſdem an equipolleant vniuerſali.
4 Subſtitutio pupillaris indirecta i dubio cẽſet facta vltimo decedẽti.
5 Filij filiorum ꝛ alij deſcendentes poſiti in conditione cenſentur one
rati a teſtatore.
6 Fideicommiſſum reciprocum an inducatur inter inſtitutos onera
tos ꝛ ſubſtitutos.ꝛ nume.7.ꝛ.8.
9 Clauſula.ſi omnes deceſſerint.quid operetur in ſubſtitutione.
10 Subſtituti inter ſeinuicem qui filij ꝛ deſcendentes cenſeantur.
11 Subſtitutio quando intelligatur facta vltimo morienti.
12 Verba ad ſucceſſores in poſterum peruenire.quomodo intelligãtur
in ſubſtitutione.ꝛ nume.15.
13 Heredis nomen ponitur quattuor modis.
14 Teſtamenti pars vna per aliam declaratur.
16 Succeſſores qui dicantur proprie.
17 Omnino dictio ꝛ verba geminata in ſubſtitutione quid operentur.
18 Verba.ſucceſſionis ſue ſignificant etiam ſucceſſores vniuerſales extra
neos.
19 Verba omnino ꝛ perpetuo poſita in teſtamento prohibitiuo alienas
tionis quid operentur.
20 Coniunctio reſpectu grauati vel proximitas gradus reſpectu teſta
toris ꝛ non reſpectu grauati an attendatur in fideicommiſſo reſti
tuendo.
21 Qualitas perſone grauati vel grauantis an attendatur.
22 Proximitas ꝛ coniunctio an atiendatur reſpectu teſtatoris in ſub
ſtitutione vulgari.ꝛ quid in pupillari.numero.23.ꝛ quid in fideicom
miſſaria.numero.24.
25 Poſiti ſi ſint plures in conditione quis primo admittatur.
26 Alienatio prohibita in vita an cenſeatur prohibita in morte.

27 Empta ex mercantijs venditis an computētur inter immobilia teſta
toris probibentis alienationem immobilium.
28 Hereditatis eſtimatio an probetur per teſtes ⁊ ex acceptilatione legi
time.numero.29.
30 Bona vxoris cuius preſumentur eſſe.

Dominus labia mea aperiat ⁊
ſpiritus ſanctus illuminet itellectum.¶ Materia preſen
tis cōſultationis de qua agitur eſt valde periculoſa cū aga
tur de dubia mente teſtatoris interpretanda omni tamē conatu ſtu
dendum eſt vt voluntatem teſtatoris amplectamur cū igitur in caſu
noſtro conſilia doctiſſimorum virorum ſerioſa emanauerint breuius
quam fieri poterit rem ipſam abſoluam. Et in primis pro fundamē
1 to premitto hanc concluſionē qꝺ per illa verba appoſita in teſtamē
to dum dixit ⁊ in caſu quo contingeret predictam iuliam eius filiam
⁊c. decedere in pupillari etate vel poſtea quādocunqꝫ ſine filijs aut de
cedere filijs extātibus ⁊ ipſos filios omnes decedere in pupillari eta
te vel poſtea quandocunqꝫ ſine filijs legitimis ⁊ naturalibus ⁊c. ſunt
poſiti in conditione non ſolum filij iulie ⁊ ſic non ſolum Alex. filiꝰ ⁊
alij filie iulie ſed etiaꝫ filij ⁊ filie Alex. ⁊ ſic nepotes ex iulia filia. Iſta
concluſio probatur ex pluribus.¶ Primo qꝛ qñ verbū filij profertur
a teſtatore appellatione filiorum veniunt nepotes. ita decidit Bar. in
terminis in.l.liberorum.ff.de ver.ſig.per tex.in.l.lucius.ff.de her.inſtit.
⁊ idem voluit Bar.in.l.gallus.§.inſtituens.ff.de lib. ⁊ poſth. vnde cō
cludit Bar. qꝺ in fauorabilibus prout in teſtamētis cōprehēdunt ne
potes ⁊ ceteri deſcendentes ⁊ hanc opi.tenet.d.Ant.in.c.in quibuſdā
de penis. ⁊ do.Cardi.in.c.ij.de ver.ſig. ⁊ faciunt omnes autoritates an
tiquorum quas recitat Bar.in.d.l.liberorum. ⁊ Bal.in.d.§.inſtituēs.
¶ Secundo cōfirmatur. naꝫ licet dicta opinio Bar. in dubium reuo
cetur quando teſtator pcedit diſponēdo vel relinquendo filijs vt ple
2 ne diſcutiūt Bal. Imo. ⁊ Mod.in.d.§.inſtituens tamen qñ nomen
filiorum ponitur in cōditione cōis concluſio eſt qꝺ veniant nepotes ⁊
alij deſcendentes pe.d.l.lucius.vbi eſt caſus ⁊ tꝫ Bar.in.d.l.liberorum
⁊ in.d.§.inſtituēs quem ſequuntur Bal. Imo. ⁊ Moder. idem tenent
Bal. Ang. ⁊ Jo.de imo.in.d.l.lucius. ⁊ Bald.in.l.i.C.de condi.inſer. ⁊
Bal.in conſilio qꝺ incipit titius inſtituit ſororem. ⁊ Bald.in cōſ. qꝺ
incipit quidam teſtator habens fratrem. ⁊ d.Ant.in.d.c.in quibuſdā.
⁊ do.Car.in.d.c.ij.vbi dicit tenendum eſſe qꝺ dixit Bar.in.d.l.libero
rum. ⁊ Pe.de anc.in cle.i.de baptiſmo. vnde cum in caſu noſtro nomē
filiorum ponatur in cōditione veniunt omnes liberi per.d.l.lucius.ſe
cundū cōem opinionem a qua recedendum non eſt in iudicādo. Nec i
cōtrarium me mouet ſi diceretur qꝺ cū teſtator ſequutus fuerit de fi
lijs ⁊ filijs filiorum ſeparatim non videtur quod appellatione filiorū
poſitorū in conditiōe veniāt nepotes. iſta concluſio videtur probari.
¶ Primo rōne qꝛ ex quo filij filiorū ſunt ſpecialiter poſiti in ꝯditiōe
diſpō gn̄alis circa filios nō extēdit ad filios filiorū ⁊ ſic nepotes in qui
bus facta eſt ſpecialis prouiſio arg.l.alimēta.§.baſilice.ff.de alimen. ⁊
cib.leg. ⁊ p Bar.in.l.titia.§.qui marco.ff.de annuis leg. ⁊ per Bart.
in.l.queſitum.§.ſi quis fundum in.ſi.q.princi.ff.de fun.inſtru.¶ Con
firmatur qꝛ pꝛuiſio facta circa filios filiorū declarat qꝺ teſtator ſub no
mine filiorum noluit nepotes comprehēdere prout videtur velle Dy.
⁊ Bar.in.§.inſtituēs.dicentes qꝺ appellatio nepotis non extenditur
ad vlteriorem gradū qñ de vlterioribus gradibus teſtator poſtea ſpe
cialiter prouidit. Quoniā ad premiſſa clare reſpondetur qꝺ predicta
conditio appoſita filie teſtatoris ſi deceſſerit ſine filijs intelligi pōt nō
ſolū de filijs ſed alijs deſcendentibus per.d.l.lucius.vbi eſt caſus ⁊ dū
poſtea ſubditur aut decedere cum filijs: nihil repugnāt quin dicta ver
ba intelligātur decedere cum deſcendentibus. ⁊ dum poſtea ſubditur
⁊ ipſos filios omnes decedere ſine filijs etiaꝫ nihil repugnat quo mi
nus dicta verba intelligātur ⁊ ipſos deſcendētes omnes decedere ſine
filijs ſcōm intētionem cōis opin. maxime attenta illa viua ratione qꝛ
nō eſt cenſendum qꝺ extraneos ſuis deſcendentibus ⁊ ſue poſteritati
preferre voluerit.l.cum acutiſſimi.C.de fideicom. ⁊ in.l.cum auus.ff.
de condi. ⁊ demon. ⁊ in.l.generaliter.§.cum autem.C.de inſti. ⁊ ſubſti.
ſub conditione factis. in qua ratiōe fundata eſt deciſio.d.l.lucius. ⁊ cō
munis opi.doc.ſ̄.relata. vnde nō aſtringit nos aliqua ſpecialis prouī
ſio ſicut in terminis Dy. ⁊ Bart. qñ teſtator facit mentionē de filio ⁊
nepotibus qui ex eo naſcētur quod appellatione nepotis non venit p
nepos ex quo ſit mentio de nepote qui ex eo naſcetur filio ſecus dicunt
ſi fiat mētio de nepote ſimpliciter. cū ergo in caſu noſtro ſint ſimplici
ter poſiti in cōditione ⁊ non filij nati ex filijs veniunt nepotes ⁊ ceteri
deſcendētes.¶ Preterea reſpondetur qꝺ aliqñ per ſuperexiſtentiam
filiorū conditio diſpoſitiōis eſt impleta ⁊ tunc non veniunt nepotes.
ita loquitur.d.§.idem credēdum. vbi nato nepote inſtitutio hꝫ ſuum
effectum ideo nō extenditur ad pronepotem.arg.l.boue.§.hoc ſermo
ne.de verb.ſig.¶ Aliquādo ⁊ ſcdo in perſona primi filij diſpoſitio
nō eſt ſortita effectū prout eſt queſita filijs ⁊ filiorū filij ſunt poſiti in
conditiōe ⁊ tunc veniunt nepotes ⁊ vlteriores: vt in.d.l.lucius. ita di
ſtinguit ⁊ declarat Bart.in.d.l.liberorum. in pe.col.ver.quero quid ſi
in aliqua diſpoſitione: alias ſi aliter diceremus ſequeret qꝺ ſi primus fi
lius deceſſiſſet cum nepote ex filio premortuo vel cū pronepote ex filio
rum nepote premortuis nepotibus ⁊ pronepotibus dictis caſibus nō
excluſiſſent ſubſtitutum quod eſt abſurdum ⁊ contra mentem teſtato
ris vt pꝫ in.d.l.cū acutiſſimi.cū ſi.¶ Cōfirmo premiſſa. nam hāc que
ſtionē decidit quaſi in terminis Ja.bu.in ſua ſolēni diſputatiōe que
incipit titius fecit teſtamētum ⁊ inſtituit ſororē. vbi ponit queſtionē
de ſorore inſtituta a fratre cui fuit ſubſtitutum monaſterium ſi deceſſe
rit ſine filijs ⁊ cōcludit qꝺ nepotes comprehendūtur ⁊ inter alia pon
derat i propoſito quod tpe teſtamēti ſoror nullos habebat filios pue
ſuit in caſu noſtro qꝛ tpe teſtamēti filia nullos habebat filios vnde nō
potuit ad filios poti⁹ quā ad nepotes affectionē maiorē habere ſꝫ pa
rē habuiſſe cenſetur ⁊ ibi ſolenniter rn̄det ad iura in ꝯtrariū allegata
⁊ premiſſam dubitationem refert ⁊ ſequit Pe.de anc.in repe.c.cano
num.de conſti.in.xij.q.prin.in materia interpretationis declaratiue i
ver.tertio principaliter q̄ro. vbi videndū. Si ergo concluſio qꝺ ſub il
la conditione ſi filia deceſſerit ſine filijs non ſolū filij cēſentur poſiti in
conditiōe ſed nepotes ⁊ pnepotes. ⁊ hanc concluſionem veriſſimā ar
bitror.¶ Secūdo pncipaliter pono aliā cōcluſionē qꝺ nō ſolū filij ſed
nepotes ⁊ alij deſcēdentes cēſentur grauati de reſtituēdo fideicōmiſſo
ſororibus teſtatoris. hoc clare demonſtrāt alia verba teſtamēti dū ſub
ditur tūc ⁊ eo caſo ſobſtituit eidē ⁊ eiſdem ſic decedenti ⁊ decedentib⁹
vulgariter pupillariter ⁊ per fideicommiſſum predictas dn̄am Anto
niā ⁊c. Nam cū primo nominauerit filios ⁊ alios deſcendētes ⁊ poſtea
dicat qꝺ eidē ⁊ eiſdē ⁊c. patet qꝺ ſubſtitutio eſt facta non ſolum filie ſꝫ
etiam nepotibus ⁊ alijs deſcendentibus poſitis in conditione ⁊ ſic cū
illis ſit facta ſubſtitutio fideicōmiſſaria cenſetur eis grauamē impoſi
3 tum. iſta eñ verba ſcidē ⁊ eiſdē ſunt indefinite poſita poſt filios ⁊ deſcē
dētes enumeratos igit equipollēt vniuerſali.l.ſi pluribus.cū ibi not.
per Bar.ff.de leg.ij. ⁊ traditur in.c.qi circa.de priuilegijs. ⁊ ſic oib⁹ vi
det facta ſubſtitutio ⁊ grauamen iniūctum.¶ Confirmat iſta ꝯcluſio
nā in precedentibus facta eſt primo mentio de filijs ſcdo de filijs filioꝝ
⁊ ſic de nepotib⁹ ⁊ deſcendētibus vt declaratum eſt igit dicta clauſula
immediate poſita ad oēs pſonas ſuperius enumeratas eſt referēda.l.
talis ſcriptura cum ibi no.ff.de leg.i. ⁊ maxime ad primas perſonas p
id nō habetur in.l.ſi idē cū eodē cū ibi no.ff.de iuriſd.om.iudi. ⁊ conſe
quenter dicta verba eidem ⁊ eiſdeꝫ ſunt referēda ⁊ ad filios teſtatoris
⁊ ad alios deſcendentes de quibus prime loquutus fuerat.¶ Sed in
cōtrarium poſſet pars aduerſa ſubtiliter inſtare qꝺ dicta verba eidē i
telligi debēt vel poſſunt. ſ. filie inſtitute ⁊ verbū ⁊ eiſdē. ſ. alijs filijs inſti
tutis vñ nō videtur talia verba trahēda ad pnepotes ipſius teſtatoris
nec videtur poſſe negari quin vel dicta verba habeant dictū ſenſuꝫ vel
ad min⁹ qꝺ in vtroqꝫ ſenſu intelligi poſſunt. ⁊ ſic videntur eſſe in caſu
dubio. quibus ſobſtitutio facta cēſeat ⁊ ſic cui grauamē impoſitū eſſe
cēſeat quē caſum Bar. in hac queſtione in.l.cēturio. in ver.quero vlte
rius quid ſi teſtator dixerit ſi fili⁹ meus deceſſerit ſine liberis reliquit
indeciſum ⁊ remittit ſe ad.l.qui duos.eo.ti. Jo.de imo. ⁊ Mod.in.d.l.
cēturio tenēt qꝺ i dubio videt iniūctū filijs inſtitutis nō alijs liberis
in cōditiōe poſitis. allegant Imo. ⁊ Bar.in.l.codicillis.in prin.de vſu
fru.leg. ⁊ ſenſit Bart.in.l.marcell⁹.ff.ad treb. ⁊ ad ibi dicta remittit ſe
idē Bar.in.d.l.qui duos ⁊ hāc opinionē approbāt Bal. ⁊ Salyc.in.l.
precib⁹.C.de impube. ⁊ alijs ſubſtitutionibus. ⁊ fuit de mente Ange. ⁊
Jo.de imo.in.l.ſi pater impuberis.ff.de vulg. ⁊ pup.¶ Sed ad oia iſta
rn̄deri pōt qꝺ procedunt in caſu dubio ſed nos ſum⁹ in caſo in quo ex
verbis clare colligit qꝺ ſubſtitutio facta fuit nō ſolū filijs inſtitutis ſꝫ
etiā alijs poſitis in cōditiōe. Nam primo teſtator inſtituit filios ⁊ fecit
ſubſtitutiōeꝫ ſi ſine filijs ⁊c. ⁊ poſtea filijs deſcēdētibus cū filijs decedē
tib⁹ ſine filijs ſubſtituit eiſdē ⁊c. ⁊ primo ſubſtituit eiſdē ſcilicet filijs i
ſtitutis decedentibus ſine filijs. ſcdo filijs decedētibus cū filijs ⁊ ſic filijs
oibus decedētib⁹ ſine filijs eiſdē ſubſtituit. ⁊ ſic de neceſſitate hoc ſcdo
caſu verbū eiſdē refert ad filios poſitos in cōditione ſub quorū appel
latiōe veniūt deſcendētes vt dictū eſt nā ex quo ſubſtō fideicōmiſſaria
eſt qualitati oneris iūcta.l.coheredi.§.cū filie.ff.de vul. ⁊ pu. ⁊ ſic appo
ſita ad qualificādū plures perſonas appoſitas in vna oratiōe illas dꝫ
equaliter qualificare arg.l.Jac.hoc iure.ff.de vul. ⁊ pup. ⁊.l.quādo.C.
de impub. ⁊ alijs ſubſtitutio. ⁊ p hoc bene facit qꝺ dicit Bal.i.l.ex erib⁹.C.de inoffi.teſta.ad ſi.dū ponit de filijs inſtitutis qñ eiſdem facta eſt
ſubſtitutio ⁊ eſt bonus tex.in.c.Ray.de teſtamētis.¶ Confirmo pmiſ
ſa ratiōe ꝯcludētiſſima ni fallor nā teſtator nō ſubſtituit ſimpliciter ei
dem vel eiſdē ⁊c. ſed dixit eidē ⁊ eiſdē ſic decedēti ⁊ decedentibus ⁊c. qꝺ
verbū ſic decedētibus ſignificat clare. ſ. ſine filijs ex quo ſtatim prius fe
cerat mentionē de decedētibus ſine filijs. igit facta fuit ſubſtitutio illi
⁊ illis qui decederent ſine filijs. facit qꝛ qualitas adiūcta verbo intelli
gi debet ſcdm tpꝰ verbi.l.in delictis.§.ſi extrane⁹.ff.de nox. ⁊ per bar.
in.l.ſi.ff.ad tertul. ⁊ in.l.titi⁹.ff.de teſta.mili.cū ſi.¶ Ex quibus infero
qꝺ ſi verbū eiſdē referret tm̄ ad filios inſtitutos ipſis decedētib⁹ cū fi
lijs expiraſſet ſubſtitutio cui⁹ cōtrariū voluit teſtator qꝺ etiā filijs de
cedētib⁹ cū filijs vel alijs deſcendētibus qui filij ⁊ deſcendētes decede
rent ſine filijs habet locū ſubſtitutio igit itelligi dꝫ qꝺ etiā filijs oib⁹
poſitis in conditione cenſet facta ſubſtitutio ſi ſic decedentibus ⁊ cōſe
quēter ſine filijs ⁊ hec eſt vera interpretatio licet aliter verba lacerā
do poſſent

qd poſſent exponi pro qua interpretatione facit tex.in.l.coheredi
§.q diſcretas.ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ qd ponit Bar.in.l.lucius circa pe.
col.ff.de vul.ꝛ pu.iu v.ſꝫ quo iuxta hoc de pulchra.q.ꝛ Bal.in.l.
teſtõ.in.vi.q.C.de teſta.mil.¶Confirmantur pmiſſa ex his q pul
chre dicit Bal.in.l.pcib⁹.C.de impub.ꝛ aliis ſubſti.in pe.col.ver.
iii no.ꝛ q õ nõ ponit bar.in.d.l.cẽturio.in.v.itẽ quo circa pdictã
qd ſi iſta ſubſtõ ſtat ꝛc.vbi voluit ꝙ ſi teſtator dixerit ſi fili⁹ meus
deceſſerit filio meo impuberi ſuccedat talis regrit ꝙ decedat im-
pubes ad hoc vt habeat locũ ſubſtõ.ar.d.§.ſi extrane⁹.ꝛ.d.l.ſi tit⁹ cũ
filii.ita dicam⁹ i caſu nro i q õ eiſdẽ ſic decedẽtib⁹ ꝛ ſic ſine filiis
ſubſtituit ꝛc.qd ad h vt hẽat locũ ſubſtõ i pſona vni⁹ neceſſe ſitq
ſine filiis decedat ꝛ ſic nõ cadit cõſideratio ſubſtõnis ſub duplici
conditione niſi verba vellent de qua hꝫ p doc.in.l.centurio.in lo
co allegato:quã interpretationẽ cõfirmo alia rõne.nã teſtator eã
dẽ ꝛ eiſdẽ nõ ſubſtituit ſimplr p fideicõmiſſum:ſꝫ ẽt vulgariter ꝛ
4 pupillariter.ſed nulli dubiũ †qd indirecta pupillaris ſubſtõ in
dubio vltimo decedẽti facta cẽſet.l.qui duos.ꝛ ibi Bar.ff.de vul.
ꝛ pup.ꝛ in.l.pſ filiã.§.ſi.ꝛ ibi glo.Ang.ꝛ Jmo.ff.ad.l.fal.igit idẽ
dicendum eſt in fideicommiſſaria vt vniformis ſit determinatio
vt in.d.l.iam hoc iure.ꝛ p Bart.in.l.ſi legatarius.§.i.ff.de leg.iii.
cum ſi.ꝛ maxime premiſſa cõclõ eſt veriſſima pp clauſulã teſtamẽ
ti prohibitiuaꝫ alienatiõis bonoꝝ in quo teſtator declarat ꝙ vo
luit bona ſua ad ſucceſſores puenire pro qua quilibet ſucceſſor one
re fideicommiſſi grauatus intelligitur put.i.declarabit:ex qbus
indubitanter cõcludendũ puto ꝙ ſubſtõ fuit facta ꝛ filiis ꝛ deſcẽ
dentibus ſine filiis quib⁹ fieri potuit tanꝗ oneratis vt ſtatim de
5 clarabitur.ex quib⁹ concluſionibus infero vnũ corolarium ꝙ† ſi
iſti filiorum ꝛ alii deſcendentes poſiti in conditione cẽſeant onera
ti a teſtatore.nam ſꝫ glo.magis cõiter approbata in.l.lucius.ff.de
here.inſti.velit ꝙ nõ cẽſeantur onerati:multi tñ doc.nõ pue auto
ritatis in deſcendẽtibus tenent ꝙ videant inuitati prout ad ple
num referunt cõſulẽtes in hac materia ꝛ refert ẽt Ange.in.l.in le
gatis.C.de lega.in quibuſdam lecturis quod multi doct.tpe ſuo
ita pſuluerunt quaꝫ difficultatẽ nõ proſequor tãꝗ nõ neceſſariã
quoniã in terminis noſtris ſum⁹ extra dictã difficultatẽ ꝛ qd libe
ri poſiti i ꝯditiõe cẽſeant inuitati ꝛ onerati pbat duplici funda-
mento.¶Primũ eſt qꝛ non ſolum ſunt poſiti in cõditione libe-
ri quo caſu loquit gl.in.d.l.luci⁹.itẽ non ſolũ ſunt grauati quo
caſu locũ hꝫ.C.õ fideicõ.ſꝫ ſimul ſunt grauati ꝛ poſiti i cõditiõe q
caſu Bar.in.d.l.cẽturio.in.d.v.quo viteri⁹ qd ſi teſtator.ſꝫ quod
poſiti in cõditione cẽſeant onerati:qꝛ grauati ex duplici cõiectu
ra:qꝛ poſiti i ꝯditiõe ad hoc.d.l.luci⁹.itẽ qꝛ grauati cũ nõ potuiſ
ſent grauari niſi fuiſſent onerati.ꝛ ad hoc alleg.plures leges qb⁹
conat rñdere Jo.de imo.ibi ꝛ Bal.in.d.l.ab eo.ſed Art.doc.iub
tilis ꝛ pceptor me⁹ elegãter defendit opi.bar.a rñſionib⁹ Bal.
8 ꝛ Jmo.cuius dicta non refero:qꝛ relata ſunt in conſilio domini
Rich.ad verbum tacito autore ꝛ in caſu nro eſt multum neceſſa-
riũ ꝛ hãc opi.tenuit Dy.ſi bñ inſpiciat in.l.titia ſeio.§.ſeia.ff.de
leg.ii.ꝛ ſentit Bar.in.l.ſꝫ ꝛ ſic.ff.de leg.iii.ꝛ ita qdã allegãt tenere
Pau.de caſtro in.d.l.ab eo.ſed in mea lectura hoc non dicit.vbi
hanc partẽ ſꝫ integerrimi iudicii doc.do.Jo.de monte ſperello ꝛ
ſequuntur pleriꝗ Moder.ꝛ in hanc opi.inclinat Jo.de Jmol.
in.l.filiusfa.§.diui quis.ff.de leg.i.ꝛ idem ſꝫ ibidẽ d.Raph.cu.idẽ
cõ.l.l.luci⁹.ꝛ in.l.hereditas ad ſtatum.ff.de here.inſti.idem Pe.
de ancha.in repe.c.ſi pater.in.xii.not.de teſta.in.vi.ꝛ hanc opi.in
terminis nris ſꝫ etiã idem Pe.d ancha.in ſuo cõſ.mihi.lxx.incip.
cõtra phiilippũ.vbi ita notificat.d.Bart.ꝛ doc.in.d.l.lucius.ꝛ ita
n lias vidi conſulenꝫ per pfatum do.Jo.de mõte ſperel.ꝛ.d.Be
nedictum capiã.ꝛ ita ſepius conſului ꝛ vidi conſultũ per doctiſ
ſimos viros ꝛ peruſinos ꝛ ſenenſes.ex quib⁹ ptꝫ ꝙ hec pars tãꝗ
magis communis ꝛ menti teſtatoris cõſentanea ſequenda eſt ma
xime pp clauſulam phibitiuã in qua omnes deſcẽdẽtes videntur
grauati ꝛ phibiti non alienare ꝛ onerari per.d.l.titia ſeio.§.ſeia
ꝛ aliis que ſtatim adducentur per que iſta opinio clara reddi vr.
ꝛ hoc caſu qñ eſt phibita alienatio Bald.in.d.l.ab eo.qui impu-
gnat Bar.i.d.l.centurio.ſꝫ opi.Bar.dũ rñdet ad.d.§.ſeia.dicens
qd ibi inducit fideicommiſſuꝫ:qꝛ phibita fuit alienatio extra fa
miliã.ꝛ ſic in caſu nro habemus etiã opinio.Bal.ſed dicet ſubti
lis inueſtigator ego fateor tibi premiſſas concluſiones veras qd
omnes deſcendentes ſunt grauati ſi deceſſerint ſine filiis ſi dicas
mihi qui ſunt vocati ꝛ onerati.nã ſecundum predictas ꝯſidera-
tiones ſunt onerati filii ꝛ deſcẽdẽtes poſiti in ꝯditiõe.ꝛ ita loquũ
tur doctrine pallegate.ſed hic non eſt caſus noſter:qꝛ grauatus
deceſſit ſine deſcendẽtibus.ſ.ipſe Bartholomeus vltimo grauat⁹
tus.item qñ grauati decedũt ſine deſcendentibus ſunt vocate ſo
rores ꝛ earum filii.item quedam eccleſie nõ alii tranſuerſales li
cet deſcẽdẽtes a primo teſtõre.ꝛ ſic videbatur ꝙ ex pſſo iudicio te
ſtõris admitterent ſorores vel earum filii ꝛ dicte eccl'ie ex quo nul
la ſubſtõ inter ipſos deſcẽdẽtes facta videtur per tex.cum ibi no.
in.l.§.filium.ff.de le.ii.vbi quamuis in legato facto libertis fa-

cta ſit ſubſtõ poſt mortẽ oĩum libertoꝝ nõ cenſent liberti inter ſe
vocati ꝛ vr pbari in.l.pater filiã.§ ſi.cũ gl.ff.ad.l.fal.vbi ſubſtitu-
tio facta fuit plurib⁹ impuberib⁹ filiis poſt mortẽ oĩum ꝛ tñ in-
ter ſe nõ cẽſent vocati.ꝛ ita põderat ad h illuꝫ tex.ibi cũ gl.Ang.
ꝛ Jo.de imo.ꝛ idẽ dicunt Ang.Jmo.ꝛ clarius Paul⁹ in termi-
nis nris in.l.ſi pater impuberis.ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ pbari poſſet ex
pluribus que ſtatim allegabunt.Quare p dilucidatione ꝛ perfe
cta declaratione preſentis cõſultatiõis plures difficultates ſunt
diſcutiẽde.¶Prima difficultas erit an dicti deſcendentes dicti
teſtatoris cenſeantur inter ſe onerati ꝛ vocati.¶Secunda poſito
quod ſic quis preferat an proximior primo teſtatori an vero pri-
mior vltimo morienti grauato.¶Tertia verſabitur in quibus
bonis intellectũ cẽſeatur onus fideicommiſſi.¶Quarta ꝛ vltima
verſabitur circa probatiõem bonoꝝ dicti teſtatoris.ſ.an bona
que reperta fuere tempore mortis filii grauate pſumantur fuiſſe
de bõis primi teſtatoris ſubiectis fideicommiſſo.¶Circa primã
difficultatem que pulchra eſt ꝛ ſubtilis in qua aduertendum eſt
6 quod †aliquando ꝛ primo poſt mortem plurium inſtitutorũ vel
ſubſtituturum nouiſſimus grauat in tota hereditate.ꝛ tunc inter
ipſos inſtitutos ꝛ ſubſtitutos inducit tacitum reciprocũ fideicõ
miſſum.caſus eſt ſingu.in.l.titia ſeio.§.ſeia libertis.ff.de legat.ii.ꝛ
ita tenẽt Dy.Bartol.ꝛ cõiter doc.ibi in.l.pe.C.de impub.ꝛ aliis
ſubſti.ꝛ in.l.heredes mei.§.multa.ff.ad treb.ꝛ in.l.ſi pater impu-
beris.ff.de vul.ꝛ pupil.ſed nõ videt caſus noſter:qꝛ nõ fuit expreſ
ſe nouiſſimus grauat⁹.¶Aliquando ꝛ ſcdo ſubſtõ ſit poſt mor-
tem pluriũ poſitoꝝ in conditione.ꝛ hic caſus etiam videt clar⁹
ꝙ inter tales in conditiõe poſitos non inducitur tacitũ recipro
cum fideicõmiſſum inter eos prout declarat Joan.de imol.in.d.
l.cẽturio.ff.de vulg.ꝛ pup.ad intellectũ.d.§.ſeia.ꝛ Jo.de imol.in
c.raynutius in materia compẽdioſe.extra de teſta.faciunt not.p
Bar.in.l.codicillis.in prin.ff.de vſufr.lega.ꝛ Bal.ꝛ Saly.in.l.p-
cibus.in pe.col.C.de impu.ꝛ aliis ſubſti.ꝛ hic etiã nõ eſt caſus no
ſter quia ſubſtõ eſt facta poſt mortem pluriũ oneratoꝝ ꝛ ſubſtitu
toꝝ vt.i.pxie oſtẽſum fuit ex quo filii ꝛ alii deſcendẽtes nõ ſoluꝫ
cenſent poſiti in ꝯditiõe ſed grauati quibus duobus concurrẽti
7 bus cenſent onerati.¶†Aliqñ ꝛ tertio quis poſt mortẽ iſtituto
rũ eſt ſubſtitut⁹ nec eſt facta ſubſtitutio in tota hereditate ꝛ tunc
etiã vr concludẽdũ ꝙ nõ inducat tacitũ reciprocũ fideicõmiſſuꝫ
tex.vr cũ gl.in.l.pſ filiã.§.ſi.ff.ad.l.fal.ꝛ ibi hoc tenẽt Ang.ꝛ Jo.
de imo.ꝛ Ang.ꝛ imo.in.l.ſi pſ ipuberis.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ Ang.
ꝛ Jmo.in.l.qui duos.codẽ tit.ꝛ ſequit Pau.de ca.ꝛ Barto.in.d.
l.heredes mei.§.cum ita.ꝛ hic etiã vr caſus noſter:qꝛ ſubſtõ facta
eſt in tota hereditate.nã quinꝗ ſunt ſubſtituti vnuſquiſꝗ p quin
ta parte hereditatis:ꝛ ſic idẽ eſt quod ſi oẽs in tota hereditate eſ-
8 ſent ſubſtituti.¶†Aliqñ ꝛ quarto ſubſtõ ſit ab vltimo moriẽte
expreſſe poſt mortẽ pluriũ:nõ tñ ſit in tota hereditate ſꝫ ſimplr ꝛ
tũc etiã nõ videt induci tacitũ fideicõmiſſum:qꝛ nõ cenſet facta
ſubſtõ in tota hereditate ſed in parte vnius vltimi decedentis vt
voluit Bar.in.d.l.vel ſingulis.ꝛ Bal.ꝛ Jmo.in.d.§.ſeia.ꝛ Pau.
de ca.in.d.l.ſi pater impuberis.ꝛ hic etiã nõ videtur caſus noſter
qꝛ in caſu nro nõ videt expreſſe grauatus vltimus decedẽs.¶Ali
qñ ꝛ quinto ꝛ vltimo ſit ſubſtõ poſt mortẽ pluriũ inſtitutoꝝ vel
ſubſtitutoꝝ in tota hereditate nõ tñ ſit ab vltimo moriẽte:ꝛ tũc ẽt
concludẽdũ vr ꝙ inter ipſos nõ inducatur tacitũ reciprocum fi-
deicõmiſſum put vr caſus clarus in.l.ſi.§.filiã.in verbo vt quoꝗ
ab eis legaui.ff.de le.ii.ꝛ hoc ſꝫ Bar.in.l.codicil.in prin.ff.de vſu
fru.le.ꝛ eſt bonus tex.in.l.heredes mei.§.cum ita.in vbo oẽm he-
reditatem.ꝛ ibi hoc ſꝫ Bar.ff.ad treb.ꝛ ſequunt ibi Ange.Jmo.
Rap.cu.ꝛ Pau.de ca.ꝛ idẽ tenent in.c.qdam teſtõ pcuſum.ff.de
vul.ꝛ pup.ꝛ tenent Dy.ꝛ Bar.in.d.§.ſeia.q volunt ꝙ ille text.in
quo intẽctũ fuit grauamen in tota re relicta idẽ pcedat qꝛ nouiſ
ſim⁹ ſpecifice fuit grauatus ꝛ iſte videbatur caſus noſter:qꝛ quã
uis ſubſtitutio facta ſit i tota hereditate tñ nõ videt grauat⁹ no
uiſſim⁹ moriens.igit non videt quod inuicẽ fuerint inuitati:qd
a ſic nõ fuerit grauatus nouiſſimus videt oñdi.nã facta eſt ſubſtõ
fideicõmiſſaria pluribus poſt mortẽ ipſoꝝ qd teſtator ad heredi-
tatẽ vocauit ꝛ eſt facta in proprietate nõ i ſolo vſufructu quo ca
ſu in pſona cuiuſlibet intelligitur facta ſubſtõ non in pſona vlti
mi tñ decedẽtis put vr caſus clar⁹ i.d.l.ſi.§.filiũ.ꝛ eſt tex.in.l.hrdi
bus.§.gaio.ff.ad tre.ſm qd declarat Bar.in.d.l.codicillis in pn.
9 ¶Cõfirmatur †qꝛ illa oratio ſi omnes deceſſerint ª ꝛc.vr reſolui a ¶Clauſula ſi oẽs deceſſerit i ſubſtõne qd operetur.
a in ſuas ſingularitates ꝛ ſic pindt vr ac ſi in perſona cuiuſlibet di
xiſſet ſi talis deceſſerit aliũ ſubſtituo.l.falſa.in ſi.ff.de condi.ꝛ de-
mon.ꝛ not.Barto.in.l.pe.C.de impube.ꝛ aliis ſubſti.ꝛ eſt de men
te Bartol.in.d.l.heredes mei.§.cum ita.dum allegat.d.§.gaio.ꝛ
tenet etiam Paul.de ca.in.d.l.qui duos.ff.de vulg.ꝛ pupil ¶Ex
quibus inferendũ videbat qd cũ deſcendẽtes inter ſe ex tranſuer
ſo non viderent inuicem ſubſtituti tñ ſuccedẽdo ab inteſtato vi-
debatur excludere pſonas ſubſtitutas nõ ita dilectas a teſtõre te
quo facta fuit ſubſtõ p nomẽ collectiuũ ſi oẽs deceſſerit ſine filiis

ex tacita mente teſtatoris per tex. cū ibi plene nota. in. d. l. pe. C. de
impub. ꝛ aliis ſubſti. ꝛ per Bart. ꝛ alios in. d. l. heredes mei. §. cū
ita. ff. ad treb. Quo caſu qñ illi qui ſuccedendo ab inteſtato exclu-
derent ſubſtitutū nō ſuccedunt: qꝛ grauatus alios inſtituit here
des tūc tales ab inteſtato ſuccedentes ex quo nō admittunt nō ob
ſtant quominus tūc ſubſtituti admittant ex fideicōmiſſo. iſta cō
cluſio pbat per ea que voluit no. Nico. de mata. quē refert ꝛ ſequi
tur Bald. in. d. l. pe. in vlti. col. vbi dicit qđ ſi in caſu. d. §. cū ita de
ceſſiſſet primus ſine liberis ab inteſtato ſubſtituto ſcđo qꝛ licet tunc
per illā. l. pe. non debeat admitti ſubſtitutus tñ ſecus eſſet ſi pri-
mus deceſſiſſet condito teſtō in quo inſtituiſſet extraneū heredē:
qꝛ tūc admittit ſubſtitutus per. d. §. cum ita. in rōne ſui ꝛ ſequit
Pau. de caſt. ꝛ cōiter moder. in. d. l. pe. licet Pau. de caſt. in. d. §. cum
ita. ꝛ in. l. lucius. §. gaio. ff. ad treb. aliter loquat. ¶ Confirmatur
hoc idem ex his que dicunt Fulgo. Paul. de caſt. ꝛ Moder. in. d.
l. pe. qui dicunt qđ ſi in caſu illius legis frater ſupſtes nō poterat
ſuccedere fratri pmortuo: qꝛ ex fratre ex vno latere tñ extabat ml'
primi morientis que in ſucceſſiōe pfertur illi fratri nō vtrinqꝫ cō
iuncto vt in aut. defuncto. C. ad tertul. admitteret incōtinēti ſub
ſtitutus: qꝛ ceſſat rō illius. l. pe. que eſt ve excludat ſubſtitutus qñ
per excluſionē ſubſtituti nō fauet fratri ſuperſtiti igit admittit
ſubſtitutus licet Pau. de caſt. aliter loquat in. d. §. cū ita. ¶ Ex qui
bus inferēdo ad ppoſitum licet deſcendētes grauati in caſu noſtro
eſſent vocati: tñ trāſuerſales inter ſe licet oēs ſint teſtōris deſcenden
tes nō videbantur inter ſe inuicē ſubſtituti ꝛ cōſequenter licet forte
excluſiſſent ſubſtitutos ex tacita mente per no. in. d. l. pe. tñ ex quo
vltimo grauato nō ſuccedūt: qꝛ deceſſit cōdito teſtō aliis inſtitu
tis heredibus nō impediunt quominus perſone ſubſtitute poſt
mortem oium filiorum ex ſubſtitutiōe admittant per premiſſa. ꝛ
ſic admittāt ſorores ſeu alie perſone incōprehenſe in dicta ſubſti
tutione. ꝛ iſta iudicio meo in pñti conſultatiōe erāt declaranda.
¶ Sed pmiſſis non obſtan. licet articulus ſit ſubtilis ꝛ difficilis cō
30 tractam ſniam veriorem exiſtimo: qꝛ imo dicti filii ꝛ deſcendētes
cenſeant inter ſe inuicem ſubſtituti. Et in primis hāc cōcluſionē
conſulendo ſequutus eſt elegās doc. do. Pau. de caſt. in ſuo cōſil.
cccli. incipien. duo vidēda ſunt vbi in caſu ſuo ſubſtituta erat vxor
in tota hereditate ſi oēs filii deceſſerint ſine liberis cōcludit qꝫ filii
inter ſe cēſeant ſubſtituti per fideicōmiſſum. mouet in effectu qꝛ
ex quo ſubſtitutio fuit facta poſt mortē pluriū cenſet facta ab vl
timo. l. qui duos. ff. de vul. ꝛ pup. igit illi cenſent inuicē ſubſtituti
per tex. ſingularem in. d. §. ſcia. ꝛ ſi dicat qđ potius vr̄ teſtōr reſer-
uaſſe ſuis legitimis heredibus. ar. l. vel ſingulis. ff. de vul. ꝛ pu. rñ-
det qđ iſta. l. pcedit in directa pupillari ſecus in fideicōmiſſaria.
rō diuerſitatis eſt: qꝛ ſubſtō pupillaris tanqꝫ directa nō pōt fieri
tacite ſꝫ fieri dꝫ verbis expſſis. l. heres palā. in prin. ff. de teſta. ſꝫ fi-
deicōmiſſaria pōt tacite induci. l. cū pponeret. ꝛ. l. peto in prin. de
le. ii. ꝛ hoc tenuit Dy. in. d. §. ſcia. ¶ Confirmat conſiliū ꝛ opinio
dñi Pauli qꝛ ex quo ſubſtō ſit in tota hereditate vr̄ teſtator vo-
luiſſe qꝫ hereditas perueniat ad vltimū morientē. alias ſubſtituti
ab vltimo capere nō poſſent totū. ꝛ licet vr̄ tex. in. d. §. ſcia ar. l. procu
lus. ff. de vſufruc. ꝛ. l. deniqꝫ. §. interdū. de pecu. leg. ꝛ no. per Bar.
in. l. alio de alimē. ꝛ ciba. lega. ꝛ hāc opi. in effectu ſequit idē Pau.
de ca. in. d. l. pe. ꝛ probat tex. no. per Imo. in. l. heredes mei. §. cum
ita. ff. ad treb. in. ii. col. in ver. itē in. d. l. pe. Et hāc ptē tenere videt
Pe. de anch. in. d. cōſi. lxx. incip. Ꝫ philip. ꝛ vidi plures Moder. idē
tenere tñ cū iſta opinio ſit multū periculoſa vt patꝫ ex his q̄ in cō-
trariū adduxi non cōſulerē ſimplr ſm illa: ſꝫ in caſu nr̄o plꝫ iun
ctis aliis q̄ ſtatim ad idē adducētur. ¶ Scđo principalr moueor
in caſu nr̄o nō ē dubiū qꝫ pupillaris ſubſtō facta poſt mortē plu-
riū cēſet facta ab vltio pubē. l. d. l. q duos ꝛ l. l. ſi pr̄ impuberis. ff. de
vul. ꝛ pu. ꝛ ita tenēt oēs idē in vulgari qñ p noīa collectiua ſi oēs
vel ſi vtriqꝫ vt in. l. Lentulus. cū ibi no. C. de impube. ꝛ aliis ſubſti. ꝛ tra-
ditur plene in. l. pe. co. tit. ꝛ in. d. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad treb.
maxime qñ in tota hereditate vt habet in. l. qdā teſtō pcului. ff. de
vul. ꝛ pup. in caſu aūt nr̄o fuit facta ſubſtō ſi oēs deceſſerint ſine
liberis vulgariter pupillariter ꝛ p fideicōmiſſum. ꝛ ſic vulgaris
ꝛ pupillaris cenſeant facte vltimo decedenti vt dictū eſt vn̄ diffi
cultas qđ in fideicommiſſaria in qua lꝫ qđ ſit ſola ſine opi. vt ſu-
pra apparuit tñ qñ ſit cum vulgari ꝛ pupillari pōt ſaluo melio-
ri iudicio cenſeri facta ab vltimo ſicut vulgaris ꝛ pupillaris ex
triplici regula. ¶ Prima eſt: quia teſtator ſimul determinat oēs
dictas ſubſtōnes. igit catenus quatenus fieri pōt induci dꝫ equa
lis determinatio. arg. l. iam hoc iure. ff. de vul. ꝛ pu. ꝛ in. l. in teſta-
mento. C. de teſta. mili. ¶ Secūda regula eſt: qꝛ ex quo oēs dicte
ſubſtōnes regunt ab eodē verbo ſubſtituit in eadē oratione illud
qđ qualificat vnam ex his qualificat ēt alias quatenus iuris cen
ſura patit. argu. eius qđ habet per Barto. in. l. ſcie. in. §. gaio. ff. de
fun. inſtruc. ꝛ in. l. repetendis. ff. de legat. iii. ꝛ in. l. pretor. §. eriqꝫ
differentia. ff. vi bo. rap. ꝛ ſic ſicut vulgaris ꝛ pupillaris cenſeant
facte ab vltimo ita ꝛ fideicommiſſaria. ¶ Tertia eſt: quia ex quo

ſunt vnite altera aſſumit ſibi de natura alterius quatenus talis
natura attribui pōt p tex. ſing. i. l. qui pſt. ff. de acq. hered. facit qꝫ
dicit Bar. p illū tex. in. l. iii. §. cato. in. iii. oppo. ff. de verb. oblig. ꝛ
in ſimili facit qđ tradit Bal. in. l. nō iuſtā. C. ad treb. nec pmiſſis
obſtat qꝫ dicit Bar. in. d. l. cū ita. iuxta fi. in verbo ſi vero loquimur
in ſubſtōne compēdioſa ꝛc. vbi vult qꝫ qñ iſte ſubſtōnes coniun-
gunt idē iudicādū ſit de qualibet ſicut ſi ſeparatim facta eēt: qꝛ
Bar. nō loquit quantū ad hūc effectū. ſꝫ loquit quantū ad effe-
ctū nunqd altero moriente ex his qbus facta eſt ſubſtō ſub noīe
collectiuo admittat ſubſtitut' hoc patꝫ ex mēte Bar. qꝛ dicit qđ
idē dicēdū eſt in cōpēdioſa qđ. ſ. dixerit pdictis ſubſtōnibus cō-
prehēſis ſeparatim cōſideratis: ſed. ſ. idē cōcludit Bar. in pupil-
lari ꝛ fideicōmiſſaria: igit ex quo in pupillari cēſet facta vltimo
morienti vt in. d. l. qui duos. ſic debemus dicere de mente Bart.
idē in cā fideicōmiſſaria. aut qꝫ Bar. nō loquit quo ad effectum.
vn̄ Bar. huic cōcluſioni nullo mō ꝫtradicere pōt. Ex quibus in
ferēdo ad ppoſitū ſi ꝫcludamus qꝫ cēſet facta ab vltimo decedē
te eſt facta in tota hereditate ſuccedit tunc diſpō. d. §. ſcia. qꝫ cen-
ſeant inuicē ſubſtituti ſm oēs ¶ Tertio principaliter moueor
Bar. in. l. codicillis. in pri. ſommādo illū tex. dicit fideicōmiſſum
factū poſt mortē oim ab vltimo decedēte vr̄ eſſe relictū. ꝛ ſic p illū
tex. iuncto qꝫ in caſu nr̄o factū eſt in tota hereditate concludit
qꝫ oēs poſt quoꝝ mortē factū eſt fideicōmiſſum cēſent inuicē ſub
ſtituti per. d. §. ſcia. vt ſepius dictū eſt: ſed qꝛ id qđ dicit Bart. in
d. l. codicillis. vr̄ eſſe cōtra ea q̄ in ꝫtrium cōſiderata ſont. ſ. in. v. ꝛ
vltimo caſu per tex. in. d. l. ſi. §. filii. ff. de leg. ii. cū aliis allegatis.
idcirco p intelligentia capio verba inſignis preceptoris mei dñi
Alex. de imo. in. l. ſi pr̄ impuberis. ff. de vul. ꝛ pop. vbi concludit
qꝫ aliqñ ꝛ primo ſubſtō eſt facta poſt mortē oim filioꝝ inſtituto
rum nō tñ eſt dictū in oibus bonis. ꝛ tunc pcedit opi. Ange. ibi
qui voluit qꝫ nō cenſeant inuicē ſubſtituti vt ibi p eū. ꝛ lati'. ſ. dī
ctū eſt. ¶ Aliqñ ꝛ ſcđo ſubſtō eſt facta in oib' bonis vltimo dece
dēti ꝛ res eſt clara per. d. §. ſcia. ¶ Aliqñ ꝛ tertio eſt facta in oib'
bonis ꝛ poſt mortē oim: ꝛ tunc videntur inuicem ſubſtitui: quia
facta vr̄ ab vltimo decedente p tex. in. d. l. codicil. in prin. prout lꝫ
Pau. de caſt. in. d. l. pe. ꝛ. ſ. relatū fuit. ꝛ hic eſt caſus nr̄. ¶ Aliqñ
ꝛ quarto ꝛ vltimo ſubſtō eſt facta nō ſimplr poſt mortē omniū ꝫ
tt in oibus bonis: ſed plures ſont grauati tūc non cenſent ab vlti
mo: ꝛ ſic nō videnf inuicem ſubſtitui. ꝛ ita pcedit tex. in. d. l. fin.
§. filiū. ꝛ in. d. §. cū ita. ꝛ in. d. l. lucius. §. gaio. ff. ad trebel. qui dicit
no. qꝛ ab aliis nō ita declaratur. ſed tūc poſſent inſurgere aduerſa
rii qꝫ in caſu noſtro nō eſt ſimpliciter facta ſubſtō in tota heredi
tate: ſed oēs inſtituti ꝛ ſubſtituti decedētes ſine liberis videntur
grauati vt. ſ. oſtenſum fuit dū in teſtamēto dicit eidē ꝛ eiſdē ſic de
cedenti ꝛ decedētibus ſubſtituit ꝛc. Nā tūc verba ſonāt qꝫ oibus
facta ſit ſubſtō: ꝛ in terminis dicit pceptor meus. d. Alex. in. l.
vel ſingulis. i. vlt. col. ff. de vul. ꝛ pupil. ꝛ ſic vr̄ qꝫ ſimus in caſu qñ
plures ſunt grauati quo caſu primo moriēte admittitur ſubſti-
tutus ad portionem illius ad hoc qđ ponit Bal. in. d. l. ex trib'.
circa finē. non in tertio qñ ſimpliciter eſt facta poſt mortem om-
nium. ꝛ ſic qꝫ nō videant inuicem ſubſtituti per id qꝫ habet in. d.
§. filiū. ꝛ in. d. §. gaio. ¶ Sed ad hoc motiuum clare reſpōdeo de
clarādo vlterius dicta preceptoris mei. ¶ Primo qđ tunc eſt ve-
rum qꝫ quādo ſubſtitutio eſt facta oibus poſt mortē omniū non
cenſet facta ab vltimo: ſed moriendo cenſet grauatus in portio-
ne ſua p. d. §. filiū. ꝛ. d. §. gaio. niſi ſubſtitutio ſit facta in omnib'
bonis prout fuit in caſu noſtro. nam ex eo qđ facta eſt in tota he
reditate apparet qꝫ nō voluit ſubſtitutum admitti niſi poſt mor
tem omniū qꝛ nō poterat habere oia. ita ſingu. voluit Bart. quē
ſequitur Bal. in. l. quidam teſtō proculū. per illū tex. ff. de vulga.
ꝛ pupil. ꝛ Bal. in. d. l. pe. ſed qꝛ iſta opi. lꝫ magis auctoritatibus ſit
munita: tñ qꝛ hꝫ plures cōtradictores eſt admodū rñſio dubia.
¶ Scđo rñdeo qꝫ tūc ſubſtō facta plurib' poſt mortē toꝝ nō vr̄
facta ab vltimo niſi ſuperſit pſona de liberis teſtatoris q habeāt
excludere ſubſtitutū: qꝛ tūc vr̄ ſicti tñ ab vltimo. caſus eſt quem
ibi ad hoc pōderat Imo. ꝛ ſequunt Moder. in. l. qui duos. ff. de
vulga. ꝛ pupilla. ita etiā tenet Bart. in. d. §. cum ita. ꝛ Bal. in. l. ſi.
C. de condi. inſer. ꝛ Fulg. quem ſequuntur Moder. in. d. l. penul.
or. l. ſi is qui. cc. §. item ſi pr̄. ff. de reb. dub. ꝛ. l. cum acutiſſimi. C. de
fideicōmiſ. ꝛ ita tenēt Ang. ꝛ Imo. in. l. ſi pater impuberis. ff. de
vulga. ꝛ pupil. ꝛ in. l. pater filiū. §. ſi. ff. ad. l. fal. ꝛ eſt cōis opi. a qua
in cōſulendo ꝛ iudicando non eſt recedendū. licet Pau. de caſt.
in pleriſqꝫ locis cōtrariū teneat: cuius rōnibus plene rñdet pce
ptor meus. d. Alexā. in. d. l. pe. Ex qbus ꝫcludo qꝫ lꝫ oibus liberis
ſit facta ſubſtō: tñ cenſet facta poſt mortē oim ab vltimo per pre
miſſa iuncto tex. in. d. l. codicilli. in princ. ꝛ lꝫ Barto. ibi. ꝛ in. d. §.
cum ita. videatur intelligere illum tex. qñ ſit ſubſtō in vſufructu
pluribus relicto: ſecus videt velle qñ ſit in proprietate vt tūc
nō procedat diſpō illius. l. vt ibi per eum: tñ ſi ſubtiliter conſide-
rētur verba Bart. vult idē in caſu nr̄o in proprietate nō dicit in
d. l. codicil.

d.l.codicil.in prin.qꝛ ideo in ꝓprietate nõ requiraṫ mors oīm qꝛ
nõ intereſt alteri⁹ qꝛ reqraṫ mors oīm ex quo nõ hꝫ locū ius accre
ſcēdi poſt ius q̄ſitū: ⁊ ſic hꝫ locū ſubſtō in pſona primi.d.§.filium
⁊.d.§.gaio ſec⁹ in vſufr.in qͦ hꝫ locū ius accreſcēdi poſt ius que
ſitū.l.i.in fi.ff.de vſufr.accre.⁊ idõ tūc requiriṫ mors vtriuſqꝫ:qꝛ in
tereſt coheredis ſicut in ſubſtõne vulgari.ſꝫ iſta rõ militat in pro
prietate qñ eſt facta ſubſtitutio poſt mortē pluriū liberoꝝ:qꝛ tūc
intereſt altero reſpectu ex q̄ ſupeſt pſona q̄ ex tacita mēte teſtato
ris excludit ſubſtitutū.⁊ hoc fuit de mēte Bar.l.d.§.cū ita.vbi li
mitādo tex.in.d.§.filiū.⁊ in.d.§.gaio per qͦe iura reſtringit text.
in.d.l.codicil.in prin.qͦ loquiṫ in vſufr.ęquiparat caſus qñ ſubſtõ
fit in vſufructu ⁊ qñ fit in ꝓprietate:ſed fit illis liberis quoꝝ pri
mo decedēte ſupſunt alij q ex pſumpta mente defuncti excludūt
ſubſtitutū:put eſt caſus nr̄.⁊ ſic addēdo ad ſolutionē Bar.in.d.l.
codicil.dicendū eſt qͦ nõ pcedit l ꝓprietate niſi ſup pſona q̄ ſub
ſtitutū excludat qꝛ tūc pcedit diſpõ illius.l.ēt in ꝓprietate ⁊ hoc
puto veriſſimū qꝛ iura qb⁹ mouet Bar.vcꝫ.d.§.filiū.⁊.d.§.gaio.
loquunṫ qñ ſubſtitutio nõ fit liberis ſꝫ extraneis vt.ſ.declaratū
fuit.¶ Cõfirmanṫ pmiſſa oīa ex quo.ſ.pbatū eſt qͦ oēs deſcēdē
tes ſunt grauati põt vnū aliud attētari qͦ nõ puto a vītate alie
num.ſ.qͦ ſicut dicimus qͦ qñ liberi ſunt poſiti in ꝯditiõe hñt ex
cludere ſubſtitutū ſuccedēdo abinteſtato ex tacita mēte defuncti
vt voluit gl.in.l.lucios.ff.de here.inſti.q̄ magis cõiter approbaṫ.
ēt dicimus qͦ qñ ſubſtõ fit poſt mortē pluriū liberoꝝ vno mo
riēte alter ex liberis ſuccedēdo abinteſtato ex tacita mēte excludit
ſubſtitutū vt in.d.l.pe.cū ibi pleneno.eadē.nõ pari rõne dicim⁹
qͦ ſic:qꝛ liberi ſunt vocati ex tacita mente ⁊ ſi ſunt grauati cenſen
tur ad fideicommiſſum inuitati ⁊ non ſimplr̄ veniunt abinteſta
to vt.ſ.plene demõſtratū fuit:qꝛ cõcurrit tacita mēs ⁊ onus iniū
ctū ita qñ poſt mortē pluriū liberoꝝ ē facta ſubſtõ ſi filij plures li
beri ſunt onerati ex quo cõcurrit tacita mens ſm no.in.d.l.pe.⁊
cõcurrit onus qͦ nõ ſolū habeat excludere ſubſtitutū ex tacita
mēte abinteſtato ſꝫ videātur ad fideicõmiſſum inuicē inuitati ⁊
p hac cõſideratione bñ facit text.in.d.§.ſcia libertis ⁊ iſta viden
tur vera lꝫ ab alijs nõ reperiā ita declarata.põt ēt dici qͦ pp dictā
ſubſtõnē ex quo filij ⁊ nepotes oēs pmi filij poſiti in cõditione re
ſpectu alioꝝ ſubſtitutoꝝ ſunt grauati vt oſtenſum eſt dicenṫ poſi
ti in ꝯditione non ſolum reſpectu ſuoꝝ deſcēdentium grauatoꝝ
ſꝫ etiam reſpectu trāſuerſaliū deſcēdentium primi teſtatoris pp
illa verba ⁊ filios oēs ⁊c.⁊ ſic vltra illud qͦ ſunt pſone q̄ ex tacita
mēte hñt ſubſtitutū excludere dicantur ēt poſiti in ꝯditiõe ⁊ gra
uati ⁊ ſic ēt eius vltimo ſubſtitut⁹ poſt deſcēdētes ꝑterꝑe voluerit
vt dicit tex.in.d.l.lucius in fi.⁊ ꝯſiter videṫ ad fideicõmiſſum in
uitate tū quia predilecte:tū qꝛ poſite in cõditiõe:tum qꝛ grauate
per ea que.ſ.pleniſſime dicta ſunt.⁊ hanc puto fuiſſe mentem te
ſtatoris que in vltimis volūtatib⁹ ꝑdominaṫ.l.i.cõditiõe primū
locū.ff.de cõdi.⁊ de.⁊ maxime attenta ꝓhibitione alienatiõis de
qua ſtatim diceṫ.¶ Poſtremo qͦ liberi ⁊ deſcēdētes teſtõris vi
deanṫ inuicē ad fideicõmiſſum inuitati ꝓbatur per aliuꝫ capīm
teſti in quo poſt dcās ſubſtõnes ſubiūgit dictus teſtõr ꝓhibēs ⁊
oīno vetās dctūs teſtõr vēditionē ſeu alienationē oīum ⁊ ſingulo
rūꝫ ſuoꝝ bonoꝝ īmobiliū ipſi⁹ teſtõris cū velit dictus teſtõr bõa
ipſius teſtatoris ad ſucceſſores in poſteꝝ puenire ⁊c.ſup quibus
v̄bis plures oriūtur difficultates.¶ Pria difficultas eſt de qb⁹
ſucceſſoribus loquiṫ an de ſuis ipſius teſtatoris an vero heredū ⁊
ſubſtitutorū.ſup qua breuiter rñdendo dico qͦ intelligi debēt di
cta v̄ba de ſucceſſoribus teſtõris in dubio per tex.cū glo.⁊ ibi bar.
in.l.cū in teſtõ.ff.de aur.⁊ ar.lega.ad idē text.cū glo.⁊ ibi Bart.⁊
Jo.de imo.in.l.ex fcõ in p̄n.ff.ad tre.hoc decidūt in terminis Dy.
pe.⁊ Bar.q dicit oēs ita tenere in.l.peto.§.fratre.ff.de le.ij.vbi di
cunt qꝛ ſi teſtõr poſuit qͦ bõa in familia relinquerenṫ ⁊ ꝓhibuit
alienationē intelligiṫ in dubio in familia teſtõris.ar.l.cū acutiſſi
mi.C.de fideicom.⁊ ita intelligi dꝫ in caſu noſtro de ſucceſſorib⁹
teſtõris ⁊ p.d.l.cū acutiſſim.Bar.in.l.ſi cognatis.ff.de re.dub.di
cit qꝛ ſi teſtõr legat cognatis in dubio intelligiṫ de cognatis teſtõ
ris.allegat no.p Pe.in dicto.§.fratre.¶ Scđa difficultas eſt an
12 † illa v̄ba ad ſucceſſores in poſterū puenire intelligant de heredi
bus vniuerſalib⁹ ēt extraneis.an vero de deſcēdētib⁹ ⁊ conſangui
neis dicti teſtõris:in qua ēt difficultate pmo cõcludēdū videbaṫ
qͦ intelligerenṫ p quolibet herede ēt extraneo:qꝛ ita ſignificat p
prietas v̄boꝝ.l.qͦedā.§.nihil.⁊.§.his.cū ibi no.ff.de eden.⁊ in ru
bro ⁊ nigro q ſucceſſores teneanṫ cū ſi.⁊ in terminis vr̄ caſus ſm
intellectū Bart.in.l.pater filium.§.mater.ff.de le.iij.allegat etiā
l.ſciendū.ff.de verbo.ſig.Uerius tū puto qͦ cõprehendanṫ tm̄mõ
deſcendentes teſtatoris.iſta cõcluſio ꝓbaṫ in terminis ex no.per
Bar.in.d.§.fratre ⁊ in.d.l.ſi cognatis in rõne decidēdi:put ſupra
prime retuli.Nā ſi teſtator facit mentionē de familia vel cogna
tis in fideicommiſſis intelligitur de familia ⁊ cognatis teſtato
ris.argu.d.l.cum acutiſſimi p quam.l.apparet qͦ vtrobiqꝫ Bar.
intellexit õ deſcēdētib⁹ ipſi⁹ teſtõris.eadē ⁊ pari rõne idē dicēdū eſt

qñ fit mētio de ſucceſſorib⁹ qͦ intelligaṫ de ſucceſſorib⁹ deſcēdēti
bus ipſius teſtõris:qꝛ militat rõ.d.l.cum acutiſſimi.allegata per
Bar.in locis preallegatis.¶ Scđo hāc cõcluſionē firmat Bald.
in terminis in quodaꝫ ſuo eleganti cõſi.quod incipit in nomine
dñi ⁊c.Premiſſis verbis ſtatutorum ⁊ legū inclyti dñij venetorūꝫ
13 vbi dicit † qͦ in iure nr̄o nomen heredis poniṫ quatuor modis.
¶ Primo p herede viti.l.hereditas.ff.de verb.ſignifi.¶ Scđo p
herede nomine vt in.l.q ſe pris.C.vñ liberi.¶ Tertio pro herede
in re certa.l.ex facto.ff.de here.inſti.¶ Quarto accipitur pro de
ſcēdentibus:vt in.l.ex facto.§.fin.ff.ad treb.ex qb⁹ dicit qͦ aliqñ
nomen heredis apponitur in diſpoſitione ipſum grauādo ⁊ tūc
poniṫ p herede vniuerſali.l.cū ab vno.ff.de lega.ij.l.fundum.§.ſi
ita expte.ff.ad.l.fal.l.ſi fuerit.cum.l.ſequēti.ff.de leg.iij.¶ Aliqñ ⁊
ſcđo ipſum onerando ⁊ tunc aut appet de mēte teſtatoris ⁊ ei ſtā
dū eſt.l.in cõditionibus primū locū.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊ in.l.ſi ge
ritio.ff.de vſufru.accre.aut nõ apparet ⁊ intelligiṫ de heredibus
de ſanguine ſuo vt in.d.l.ex facto.§.ſi.⁊ hoc dicit verū in vltimis
volūtatib⁹ ex cõi vſu loquēdi.⁊ ita dicit bar.cõſuluiſſe.cū ergo in
caſu nr̄o fiat mētio de ſucceſſorib⁹ ipſos onerando intelligi dꝫ de
ſucceſſorib⁹ ſanguinis nõ ſucceſſoribus extraneis.¶ Tertio confir
maṫ.nam id quod venit appellatione heredis venit appellatiõe
ſucceſſoris vt in.d.l.q̄dā.§.is āt.⁊ p Bar.in.d.l.pr̄ filiū.§.mr̄.ideꝫ
enī ſignificāt ſꝫ qñ teſtator onerādo vt dixi facit mētionem de he
redibus fauore vltime voluntatis vr̄ intellexiſſe de liberis p tex.
in.d.l.ex facto.§.ſi.⁊ eſt bonus text.in.c.Raynal.in prin.extra de
teſtamentis.⁊ ita in terminis decidit Spec.in tit.de teſta.§.in pri
mis ver.pone.A.inſtituit heredes.B.⁊.C.⁊ ſeqͥṫ ibi Joā.an.⁊
hanc opi.tenet idem Specu.in tit.de leg.§.nūc aliqua ver.xiij.⁊
Bal.in.c.ſi pater in.xij.co.de teſtamentis in.vi.¶ Sꝫ ꝯ hāc conſi
derationem vr̄ caſus in.l.in annalib⁹.C.de leg.vbi in vltimis vo
lūtatibus veniunt etiā heredes extranei ⁊ eſt expſſa deciſio Bar.
in.l.gallus.§.ēt ſi parente.ff.de lib.⁊ poſth.quā omnes ibi appro
bāt per qͦd dictā opi.ſpec.reprobat Pau.de caſt.ibi ⁊ ſequūtur
pleriqꝫ Moder.⁊ rñdet ad.l.ex facto.§.ſi.prout ibi per gl.⁊ Bar.
¶ Sed huic obiectiõi rñdetur in primis qͦ Bal.l.c.i.de natura
ſucceſ.feu.dixit dictā ſpe.pcedere in ſubſtitutionibus alias ſpec.
diceret ꝯtra tex.in.d.l.in annalib⁹.⁊ ſic Bald.decidit pro iſta pte
ſed p hoc nõ eſt ſublata autoritas Bar.q̄ vr̄ magis cõiter appro
bata.vñ p rñſiõe aduertendū eſt qͦ teſtõr pmo declarauit qͦ vo
lebat l filiā ⁊ deſcendētes bona ſua puenire quos ꝑdilexit p rõnē
d.l.cū acutiſſimi.deinū ſcđo loco vocauit ſorores ceſſantibus de
ſcendētibus.cū ergo poſtea ꝓhibuerit alienationē qꝛ voluit bõa
ad ſucceſſores ſuos puenire intelligenda ſunt dicta verba de ſuc
14 ceſſoribus quos ad bona.ſ.vocauerat.† vna enī pars teſtamēti p
aliam declaraṫ.l.qui filiab⁹ in p̄n.ff.de leg.i.⁊.l.ſi ſeruus pluriū
in fi.eo.ti.dicunṫ enī fideicõmiſſarij ſucceſſores cum habeanṫ lo
co heredum.l.g.cccc.⁊.l.poſtulāte.ff.ad treb.cū in eos iura defun
cti actiue ⁊ paſſiue tranſeant.l.i.in p̄n.⁊.l.reſtituta.⁊.l.facta.ff.ad
treb.ad idē.l.ſi filius.ff.qͦ cum eo.⁊ ſic intelliguntur dicta verba
de ſucceſſoribus ſanguinis quod ad bõa ſua vocauerat.alias enī
ſi intelligitur de heredibus extraneis teſtamentuꝫ contradiceret
ſibiipſi cum ceſſantibus deſcendentibus vocauerit ſorores:⁊ ſic
ſucceſſores ſanguinis.vnde ſi poſtea vocaret ſucceſſores extrāeos
filioꝝ illos pponeret ſororibus:quinimo ⁊ alijs ſuis deſcendē
tibus.iſta autem contradictione igitur non hoc eſt dicendū argu.
l.nam ad ea.ff.de cõdi.⁊ demõ.Nec eſt hoc cenſendum per ratio
15 nem.l.cum acutiſſimi.in fi.C.de fideicõ.¶ † Cõfirmatur iſta con
cluſio alia ratione cõcludēti.Nā cum teſtator dixerit ꝓhibendo
alienationem cuꝫ velit dictus teſtator bona ſua ad ſucceſſores in
poſterū peruenire pꝫ quod talis prohibitio facta fuerit fauore
ſucceſſorum ad quos voluit bona peruenire per id quod habeṫ
in.l.peto.ff.de leg.ij.⁊ in.l.voluntas.C.de fideicõ.⁊ p gl.⁊ doc.in.l.
filiosfami.§.diui.de leg.i.⁊ ſic ad ſucceſſores ſanguinis.ſunt enīꝫ
ſecundum cõiter accidentia prohibitiones alienationum rerum
immobilium fauore conſanguineoꝝ non extraneorum heredūꝫ
vꝫ enī ar.a cõiter accidētib⁹.l.neqꝫ natales.C.de proba.⁊ probatur
ex no.per gl.⁊ docto.in.d.l.nouties.la.i.C.de fideicõ.ad hoc tex.ſin
gularis in.l.interemptum.ff.de mino.¶ Confirmantur premiſſa
16 quia ſucceſſores ſanguinis † dicuntur proprij ſucceſſores alij vero
alieni vt eſt caſus quem ibi ad hoc ponderant Baldus ⁊ Mo
dernus.in.l.cum acutiſſimi.C.de fideicommiſ.⁊ ſic intellexit teſta
tor de ſucceſſoribus ſuis proprijs vt dictum eſt:⁊ conſequenter de
ſucceſſoribus ſanguinis.Ex quibus reſpondendo ad argu.dico
quod veniunt heredes extranei ſecundum opinionem ipſiuſmet
Barto.in.d.§.etiam ſi parente.niſi contrarium appareat de men
te defuncti prout eſt in caſu noſtro.Ex quibus cõcludo quod te
ſtator tantum ſenſit de ſucceſſoribus ſui ſanguinis quos vocaue
rat non de alijs ad quos affectus habuiſſe nõ cẽſetur.facit in ar.
l.nec adiecit.ff.pro ſocio.⁊.l.qui filiabus.in princ.ſm cõem intel
lectuꝫ.ff.de le.i.¶ Tertia difficultas eſt nunqd p v̄ba plata poſt

probibitionē alienationis dū dixit cū velit dictus teſtator bona
ipſius teſtatoris ad ſucceſſores in poſteꝝ puenire inducaꝝ fidei-
cōmiſſum in pſona ſucceſſorū ſuorū ſanguinis de qb⁹ ſenſit vt di
xi in precedēti dubitatione. l qua videbaꝝ pmo dicendū qnō per
tex. vbi vꝝ caſus in. l. pꝫ. in. §. mꝫ. ff. de leg. iij. vbi filij a mꝫ fuerunt
pbibiti pdia alienare vt cōſeruarēt ſucceſſiōi ſue. ꝛ tñ iuriſcōſul
tus rñdet nihil de fideicommiſſo pponi. ꝛ hoc ibi ſꝫ Bart. ex eo
qꝛ nō iuſſit ſeruari certis pſonis quo caſu induceret fideicōmiſſū
v. l. pꝫ. in princi ſꝫ in certis. ſ. ſucceſſoribus que verba ſignificant
quēlibet ſucceſſorē vniuerſalē. l. ſciendū. in fi. ff. de ver. ſig. ꝛ ſic filij
pñt quos voluñt ſibi heredes eligere. vñ dictus. §. vꝫ decidere que-
ſtionē in terminis. ¶ Sed ad illū tex. reſpondēt multipliciter ꝛ
notabiliter ꝯſulētes. ¶ Primo in effectu qꝛ in terminis. d. §. ma-
ter. filij pñt alienare qꝛ pbibitio tota dicitur in eorū fauorē facta
ſm Bar. ibi ꝛ ſic ibi potius eſt cōſiliū ꝙ preceptū: ſed in caſu nro
apparet manifeſte qꝛ eſt preceptū qꝛ pꝫ per illa verba geminata
pbibens ꝛ vetans. verba eñ geminata ſunt maioris efficacie ad
hoc qꝛ dicit Bal. in extrauaga. de pace cōſtan. in verbo caſſeꝝ ꝛ ir
riteꝝ. hꝫ facit. l. baliſta. ff. ad treb. ꝛ c. ꝛ ſi xpūs. cū ſi. de iureiur. ꝛ qd
pulchre no. Bal. in. l. nec damnoſa. C. de preci. impe. offe. pꝫ etiaꝫ
17 hoc qꝛ † inſertū eſt verbū omnino. cū dicat pbibēs oīno vetans
qꝛ demōſtrat preciſam volūtatē teſtatoris de nō aliēando: eſt eñ ad-
uerbium oīno verbum preciſum. l. ſi cum excep. §. quatenus. ꝛ ibi gl. ꝛ
Bart. ff. qꝛ metus cā. ꝛ eſt tex. cū gl. in verbo oīno. in cle. j. de vita ꝛ
honeſta. cleri. ꝛ qꝛ no. Bar. in. l. j. ff. iudi. ſolut. ꝛ ſic pbibitio in ca-
ſu nro non eſt conſiliū nec potuiſſent filij alienare. vnde caſus eſt
diuerſus ex mēte ipſiuſmet bar. qui voluit in caſu illo filios poſſe
alienare ¶ Scda reſpōſio etiā ſufficiēs eſt qꝛ in caſu dicti. §. mꝫ.
18. † verbum ſucceſſiōi ſue ſignificat etiaꝫ ſucceſſores vniuerſales ex-
traneos ſed in caſu nro teſtator intellexit de ſucceſſorib⁹ ſangui-
nis vt. ſ. demōſtratū eſt: vt pꝫ in precedētibus capitulis teſtamē-
ti per que ſequētia declaranꝫ. l. qui filiab⁹. l pe. l. ff. de legat. j. ꝛ hoc
caſu ipſemet Bar. vult qꝛ inducaꝫ fideicōmiſſum ex quo ſenſit de
certis ſucceſſoribus ſanguinis vt pꝫ ex his que ibi dicit Bar. in
ſimi. argu. eiuſdē legis. ¶ Ibi erāt inuitati ſoli liberi. vñ illa ver
ba ſucceſſiōi ſue non poterant ſignificare niſi filios vel habentes
cauſam ab eis non mirū ſi nō cēſeanꝫ grauati reſtituere eorū he-
redibus quorū eſt electio ſꝫ Bar. ibi. ſꝫ in caſu noſtro ex ſuperio
rib⁹ apparet qꝛ voluit teſtator puidere oībus liberis ſuis ꝛ deſcē
dentib⁹ quos onerauit ꝛ grauauit: qꝛ onerati fideicōmiſſo ſunt
teſtatoris ſucceſſores. l. coheredi. §. cū filio. ff. de vulga. ꝛ pup. vñ re
ferenda ſunt verba ad ſucceſſiones teſtatoris vt dictum eſt: in qui
bus nō cadit rō Bart. que dicit Barto. in. d. §. mꝫ. in ſimi. argu.
eiuſdem. l. in princip ¶ Tertia rñſio eſt qꝛ in caſu. §. mꝫ. ſunt ver-
ba quodāmodo cōſiliorꝫ ſicut in. l. cū patri. §. manda. ff. de leg.
ij. relata ad filios vt cōſeruent ſucceſſionē ſuam ꝛ ſic nō vꝫ abſur-
dum dicere quod nō importēt fideicōmiſſum ſꝫ potius cōſilium
ſm intellectū Bart. ſꝫ in terminis noſtris teſtator aperte loqu-
tus eſt diſponēdo dicens cum velit dictus teſtator bona ipſius te
ſtatoris ad ſucceſſores ſuos in poſterum puenire: que verba ſunt
multum clara. verbum eñ puenire eſt apertū ad vtranqꝫ ſubſtitu
tionem directā ꝛ fideicōmiſſariam ſm Bar. in. l. cēturio. ff. de vul
ga. ꝛ pupil. ꝛ Bal. in. l. ſi. C. de ſacroſan. eccle. ꝛ in caſu noſtro im-
portat fideicōmiſſum maxime iuncto verbo velit qꝛ iūcto verbo
puenire in vltimis volūtatibus importat diſpoſitionē. l. pāphi-
lo. §. ppoſitū. ff. de leg. iij. per quem tex. dicit Bart. in. l. ſerui elect.
in prin. de lega. j. qd verbum volo iūctū verbo infinitiui modi im
portat diſpoſitionē. ꝛ pro certo verba ſunt ſatis clara ꝛ multū di
uerſa a verbis. d. §. mater. vñ nō videꝫ opus alia interpretatiōe. l.
ille aut ille. §. cū in verbis. de leg. iij. ¶ Cōfirmaꝫ iſta ꝯcluſio quia
19 † verbū oīno ꝛ verbū perpetuo poſita in dicto teſtamento ex quo
reſpiciunt iuris diſpoſitionē cenſenꝫ reperita in rōne ipſi⁹ dicti
dum dicit cū velit. iuxta no. per Bart. in. l. ſtor. §. eritqꝫ differētia
ff. vi bo. rap. ꝛ maxime cū ſit vna diſpō ꝛ nō diuerſa oratio vt ibi
per Bar. ꝛ in. l. ſeie. §. gaio. ff. de fun. inſtruc. ¶ Ex qbus infero qꝛ
oīno ꝛ ppetuo voluit pdicta bōa ad ſucceſſores ſuos puinire de-
bere ꝙ nō ꝯcurrūt in. d. §. mꝫ. vt ibi videri pōt. vñ non hꝫ allegaꝫ
in ppoſito diſpō illi⁹ tex. Nec ēt eſt cēſendū qꝛ tota verba ita pci-
ſa teſtator ptuliſſet ſine effectu aliqd operādi. l. ſi qū. ff. de legat. j.
cū ſimi. ¶ Poſtremo rñdeꝫ ad. §. mꝫ. qꝛ quo ad filios inter ſe nō
inducaꝫ fideicōmiſſum. ꝛ ita cōſentiūt omnes quo ad ſucceſſores
Bar. voluit qꝛ nō. ſꝫ glo. ibi voluit qd ex mēte inducaꝫ lꝫ nō ex ver
bis. ꝛ illā glo. ſequunꝫ Old. ꝛ Cy. ibi vt reperio in quibuſdā apo
ſtillis meis. eandē ptē ſequunꝫ Dy. ꝛ Ray. de ſorlinio idē ꝛ Alb.
de roſa vñ concludi pōt qꝛ cōis opinio eſt cū glo. ꝛ cōſequēter ab
eius opi. nō eſt recedendū p ea que ponit Ja. bne. in. l. j. C. qui pro
ſua iuriſdictiōe. ꝛ iſte intellect⁹ cōfirmaꝫ per tex. in eadē. l. cū pa-
ter. §. fundū vbi inducitur fideicommiſſum per iſta verba. ita eñ
fiet vt fundus de noīe meo nunqū exeat. ad idem tex. in. l. vnū ex
familia. §. ſed ſi fundū. ff. de leg. ij. ibi pete. Nec fundus de familia
exeat ꝛ in eadē. l. §. ſi. ad idem text. in. l. pamphilo liberto. de lega.
iij. dum dici ſcio oīa que tibi pamphile relinquo ad filios meos
peruentura in quibus omnibus locis inducaꝫ fideicommiſſum
ergo idē in. d. §. mater ꝛ fortius in caſu nro. ꝛ p his quaſi in ter-
minis eſt aperta deciſio Bar. in. l. qui rome. §. coheredes. ff. de v.
obli. vbi vult qꝛ ſi teſtator pbibet rē extra familiā alienare ꝛ ad
dit vt in familia relinquaꝫ vel ſimilia verba tūc inducaꝫ fideicō-
miſſum inter illos de familia ꝛ ſequiꝫ Jo. ꝛ Imo. argu. l. peto. §.
frater. ff. de lega. ij. ꝛ ſequunꝫ cōiter oēs vt ibi ad plenū examinat
do. Alex. ꝛ fortius idē eſt cōcludendum in caſu noſtro in quo ſunt
verba magis clara ad fideicōmiſſum. ꝛ hanc queſtionē quaſi in
terminis decidit Pet. de ancha. in ſuo cōſilio mihi. cxlvij. incip.
20 plura ſunt dubia. vbi omnino videndum. ¶ † Ex quibus cōclu-
dēdū eſt intrepide ſucceſſores oēs deſcendētes ex dicto teſtamen-
to vocatos eſſe inter ſe ad fideicommiſſuꝫ ad minus ex oībus ſi-
mul iūctis. nec ab hiſtor iudicem aliquē heſitaturū attentis ver-
bis ſubſtitutionis iūcta dicta pbibitione alienationis que etiā
non cenſeꝫ ſublata: lꝫ alii ſimul legitime alienauerit inſtitu ēdo
Alexan. quaſi facta ſemel alienatione per. l. pꝫ. §. ex. ff. de lega. iij.
qꝛ diſpoſitio illius text. hꝫ locū qū pbibitio eſt perſonalis ſec⁹ ſi
fuerit ſimpliciter facta ꝛ in rē put eſt pbibitio nra. Caſus eſt in
l. peto. §. frater. ff. de lega. ij. ꝛ ibi Bartol. qui ita limitat. d. §. ex.
¶ Circa ſecundam difficultatē principalē ab hiſtor illaꝫ difficilē
ꝛ licet in ea plures conſuluerim: tñ hodie difficilior mihi videꝫ
ꝛ in ea primo aſpectu videbatur cōcludendū qꝛ admittatur pro
ximior primo teſtatori ꝛ non primior vltimo oīno. iſta cōcluſio
probaꝫ ex plurimis. Primo videꝫ qꝛ probari poſſit per text. in. l. is
qui cū plures. iuncta glo. ſi. in fin. ff. de lega. iij. vbi fideicōmiſſum
debeꝫ a liberto aliis libertis dubitabat ſi ex libertis ꝛ alicui fue-
rant onerati ꝛ cōiuncti in re legata grauati reſtituere preferanꝫ
aliis nō cōiunctis reſpōdet qꝛ nō ꝛ rationē adducit gl. quia ſunt
patrono pariter proximi ꝛ ſunt parꝫ gradu alias ſec⁹. allegat. l.
peto. §. fratre. ff. de lega. ij. ꝛ illam glo. ita declarāt ꝛ ſequunꝫ Dy.
Ray. ꝛ Bar. ꝛ hoc idē videꝫ velle Bart. in. l. ſi cognatis. ff. de reb.
dub. in ver. quero one ordine. iunctis his q̄ dicit in fine legis. Ex
quibus duo eliciuntur. Primū qd nō attendiꝫ cōiunctio reſpe
ctu grauati. Secundo qd videtur attendi primitas gradus reſpe
ctu teſtatoris ꝛ non reſpectu grauati fideicōmiſſo reſtituendo in
ter illos de familia teſtatoris in terminis. d. §. fratre. ¶ Secūdo
iſta cōcluſio videtur probari per tex. in. l. ſi. ff. ad treb. vbi probaꝫ
a contrario ſenſu qꝛ ſi ſit fideicōmiſſum inter fratres pariter ad
mittunꝫ fratres cōſanguinei tñ ſimul cū vtrinqꝫ coniunctis. idē
eñ ibi admittunꝫ vtrinqꝫ cōiuncti tñ qꝛ fuerāt prius inuicē ſub
ſtituti directo. ergo a cōtrario ſenſu ſi nō fuiſſent inuicē ſubſtitu-
ti ꝛ ſic prelati aliis fratrib⁹ in aliqua parte teſtamēti ex ſola ma-
iori ꝯiunctione nō pferrenꝫ. igiꝫ attendiꝫ cōiunctio reſpectu pri-
mi teſtatoris non reſpectu grauati. ¶ Tertio cōfirmari videtur
ex his que ponit Bar. in. l. luci⁹. ff. de vulg. ꝛ pup. in vltima. q. vbi
vult qꝛ ſi fratres ſūt inuicē ſubſtituti pariter admittunꝫ fratres
vtrinqꝫ ꝯiuncti ꝛ cōſanguinei tñ. ꝛ inter alias aſſignaꝫ ratio qꝛ
ſubſtō intelligi dꝫ ſm volūtatē teſtōris. l. qui libertis. §. hec verba
eo. ti. ſꝫ pꝫ reſpectu olim patrem hꝫ affectionē tam ad filios primi
matrimonij ꝙ ſecūdi. ꝛ hoc eſt equū ꝛ cōtrariū eēt iniquū ꝛ incon
gruū vt pbat tex. q hoc dicit in aut. de nup. §. pe. igiꝫ ꝛc. ꝛ ſic pꝫ
qꝛ ſubſtō regulariter ſm affectionē primi teſtatoris. ꝛ dicta opi.
Bar eſt magis cōis ibi ꝛ in. l. coheredi. §. q diſtrax⁹. eo. ti. ꝛ in. l. ſi
teſtō. C. de teſta. militis ꝛ in pleriſqꝫ aliis locis. ¶ Quarto proba
ri videtur ex his que ponit Bar. in. l. ſi. in prin. ff. de vul. ꝛ pupil.
ſi. v. q. principali in tertio effectu in ver. vlterius quero an tacita
pupillaris excludat fratrē pupillarē vbi concludit qd non. arg.
l. cum acutiſſimi. C. de fideicommiſ. ne videatur filiuꝫ extraneum.
preferre ex pſumpta voluntate defuncti ꝛ ſic conſiderat volun
tatem teſtatoris. ꝛ idem dicit in fratre cōſanguineo tñ: quia eſt
eadem rō per. d. l. cum acutiſſimi. ſecus tñ dicit in vterino ex quo
datur intelligi qd nō conſideraꝫ cōiunctio ex parte pupillaris ꝛ
ſic affectio pupilli ſed teſtatoris. ¶ Quinto corroboratur per ea
que ponit Barto. in. l. re coniuncti. ff. de lega. iij. col. pe. verſicu. iij.
quero iuxta hoc. vbi concludit qd qū agiꝫ de hereditate patris
teſtatoris nō attēdiꝫ maior coniunctio inter fratres. ꝛ ideo vno
mortuo nō adita hereditate ita admittitur ꝛ cōſanguineus tñ
ſicut vtrinqꝫ coniunctus. vñ infert qꝛ qū ſuccedituꝛ teſtatori per
ſubſtitutionē puta vulgarē tunc nō attendiꝫ dicta cōiunctio in
ter fratres. ſecus ſi per ſubſtitutioneꝫ ſuccediꝫ fratri vt in pupil-
lari. ꝛ ita ſuſtinet dictum Dyn. in. l. coheredi. §. qui diſtractus. ff.
de vulga. ꝛ pupil. ſed per fideicōmiſſariam ſuccedituꝛ primo te-
ſtatori. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulga. ꝛ pupil. igitur eius per-
ſona attendi dꝫ ꝛ non perſona grauati ¶ Sexto confirmaꝫ iſta
cōcluſio per tex. cum glo. in. l. ſi. C. de inſti. ꝛ ſubſti. ſub conditione
factis. vbi concludit qd lꝫ tacita pupillaris non admittaꝫ cōtra
matrem: qꝛ agitur de ſuccedendo filio tñ tacita vulgaris admit-
titur

citur: q2 agitur de ſuccedẽdo teſtatori vt ibi latius vidẽdum eſt. ¶ Septimo pro hac parte adducitur qḋ dicit Guliel. de cu. in l. precibus. C. de impub. ⁊ aliis ſubſti. vbi limitãdo illam opin. que voluit ꝙ tacita pupillaris facta ab auo nepoti non excludat patrem pupilli. de quo per Bar. in d. l. ij. in prin. ff. de vulg. ⁊ pupil. vbi dicit ꝙ vera eſt niſi pater pupilli fuiſſet a patre ſuo male mẽte exheredatus per not. in. §. exheredatos. in aut. de heredi. ⁊ fal. ⁊ hoc ſequuntur Moder. dicentes idem tenere Salyce. in. l. ſi teſtamento. C. de impub. ⁊ aliis ſubſtit. ꝙ tamẽ nõ inuenio in Salyc. meo. ⁊ ſic pꝫ ꝙ attenditur voluntas ⁊ ſucceſſio reſpectu teſtatoris nõ reſpectu illius cui fit ſubſtitutio. ¶ Octauo q2 ille videtur admittendus qui eſt proximior ⁊ ſuccederet illi de cuius ſucceſſione tractatur. vnde videmus ꝙ in pupillari ſubſtõne ſi mater nõ ſuccedit pupillo: q2 illi tutorem non petiſt excluditur a tacita pupillari ſm Bar. in d. l. ij. in prin. in vlti. col. ver. ij. põt probari. hoc idẽ ꝓbatur in eadẽ colũ. ver. ſed qd de mr̃e defuncti. vbi vult ꝙ ex quo mater teſtatoris ita ſuccedit nepoti ſicut ſuccederet filio ⁊ ſic pater pupilli nõ excluditur per tacitam pupillarẽ. ar. l. iij. poſt princip. ff. de lega. pręſtan. ¶ Nono probatur ex his que ponit Bartho. de ſaly. poſt Ricar. patruũ ſuum in. l. generalr. §. cũ aũt. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub cõditione factis. vbi dicit ꝙ quãdo fit ſubſtitutio filio ſi ſine liberis deceſſerit: ⁊ ſubſtituit̃ filius legitimus teſtatoris naturalis nõ excludit ſubſtitutũ. ⁊ rõ eſt q2 per ſubſtitutionem ſuccedituir teſtatori. l. coheredi. §. cum filię. ff. de vul. ⁊ pup. cui naturalis non ſuccedit exiſtentibus legitimis. aucten. li. C. de natu. lib. igitur in ſubſtitutiõe fideicõmiſſaria attẽditur ꝙ quis ſit potior in ſucceſſione teſtatoris ⁊ nõ grauati per fideicommiſſum. ¶ Decimo per text. cum glo. cum not. per Bar. in. l. heredibus. §. fina. ff. ad treb. vbi licet qñ appoſita eſt cõditio ſi deceſſerit ſine liberis naturalis non facit deficere fideicommiſſum iuxta no. in. l. ex facto. §. ſi quis. eo. ti. tñ quãdo apponitur cõditio a femina teſtatrice deficit: quia ſibi naturales ſuccedũt niſi ſit illuſtris. ⁊ idem infert Bar. quãdo naturales eſſent ſucceſſibiles ex forma ſtatuti. ⁊ ſic pꝫ ꝙ attẽditur ſucceſſio inſpecta perſona teſtatoris ⁊ nõ grauati. ¶ Undecimo confirmatur per ea que not. Ange. ⁊ Joan. de imo. in d. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad trebel. vbi in eadem conditione ſi ſine liberis deceſſerint. ſi quęritur an naturales faciant deficere fideicõmiſſum dicunt inſpiciendam qualitatẽ perſone grauãtis ⁊ grauati ſi qualitates vtriuſqꝫ ſunt diſſormes dicunt ꝙ inſpici dꝫ perſona grauantis ⁊ nõ grauati ecce ergo ꝙ iſpicit̃ perſona grauãtis. ¶ Duodecimo ad idẽ adduco Bar. quaſi in terminis in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. nam ibi neptis ex filia ſubſtituta auunculo ⁊ filio teſtatoris nõ excluditur a fratre ſuo patrueli per rõnẽ de qua ibi. hoc dicit verum Bar. niſi eſſet ſtatutum in ciuitate ꝙ extãtibus maſculis filię ⁊ neptes non ſuccedant: q2 tunc ex preſumpta mẽte defuncti excluderentur a patruele ſicut includerẽtur in ſucceſſione inteſtati. ſ. aut: ex quo dicit ꝙ filię ⁊ neptis non ſuccedant ⁊ ſic attendit̃ perſona teſtatoris: q2 Barto. non preſupponit qḋ in hereditate auũculi excluderet̃ femina a fratre patrueli. vñ Bar. vr̃ decidere iſtum caſum cuius opi. cõiter approbatur a doctorib⁹. ¶ Et cõfirmãtur ex his que ponunt do. Joã. de monte ſper. ⁊ Mod. in. l. generalr. §. cum aũt. C. de inſtit. ⁊ ſubſti. ſub cõditione factis. vbi volunt qḋ ſi frater cui alteri fratri eſt ſubſtitutus decedit cum ſi ita femina talis filia non facit deficere fideicõmiſſum iniunctum a patre ⁊ nõ hꝫ locũ ille tex. qñ eſt ſtatutũ ꝙ ſtantib⁹ filiis maſculis femina non ſuccedat: ⁊ ſic pꝫ ꝙ attẽditur perſona teſtatoris q2 reſpectu fratris decedentis filia nõ reperiebatur excluſa a patruo i hereditate patris: ſꝫ bñ in hereditate aui a patruo. ¶ Decimotertio iſta 9clo vr̃ probari per ea q̃ dicũt Pau. de ca. ⁊ Moder. in. l. ſi. C. de ver. ſig. vbi volunt ꝙ ſi teſtator voluerit bona ſua ad fratres ſuos peruenire frater vtrinqꝫ coniunct⁹ excludere dꝫ fratrem coniunctũ ex vno latere tñ cum preferatur in ſucceſſiõe nu. ceſſante. C. de legi. here. ⁊ ſic conſiderat ſucceſſionem reſpectu grauãtis prout loquitur d. aut. non grauati. q2 in patruis nõ loquitur ⁊ dubitatio eſt magna an attendatur pluralitas vinculo

21 rũ ⁊ ſic videt̃ decidere caſum noſtrũ. ¶ † In 9triũ ꝙ imo attẽdatur qualitas perſone grauati ⁊ nõ grauantis maxime in caſu noſtro. ¶ Primo videt̃ caſus clar⁹ ſi nõ cauillet̃ i. l. cũ ita. §. in fideicõmiſſo. ff. de leg. ij. vbi in fideicommiſſo facto familie admittuntur primo expſſe noiati poſtea aiij primiores. ⁊ ſubdit tex. ⁊ q ex his pxĩo gradu ꝑcreati ſunt. vñ tex. pxĩo admittit nolatos. Scḋo loco primiores ſꝫ verã expoſitionẽ. Tertio loco q ex primiorib⁹ primo gradu ꝑcreati ſunt. Ex qb⁹ verbis colligit̃ ꝙ attẽdit̃ primitas intelligo reſpectu ſucceſſiõis ⁊ reſpectu grauatoꝝ nõ reſpectu primi teſtõris vt pꝫ ex illis vbis ⁊ q ex his. ſtat eñ ꝙ ꝑcreati ex his ſint primiores illis ⁊ tñ nõ pmo teſtõri ſi põam⁹ ꝙ plures in eodẽ gradu ſint vocati vnuſqſqꝫ p virili ⁊ alter decedat: ⁊ tñ oĩs filiis eius pmo erũt remotiores: ſed grauato primiores admittunt̃ ⁊ eſt noua iductio ad illũ tex. ¶ Scḋo dico ꝙ hoc ꝫ gl. i. d. §. fideicõmiſſo vꝫ gl. in vbo ⁊ q ex his. in ſcḋa expoſitiõe. iuncta gl. ſequẽti in vbo gradu. Nã pma gl. expõit Scḋo loco tex i vbo ⁊ q ex his. ſ. primis tpe mortis demũ cũ tex. ſubdit. Pxĩo gradu ꝑcreati ſũt vult ꝙ ẽt qñqꝫ exiſtẽtes i gradu impari equalr̃ admittant̃: vt fratres ⁊ filij fratrũ. vñ põdero dũ gl. dixit ex his. ſ. proximis tẽpore mortis ⁊ ſic textus admittit exiſtentes proximis in potiori gradu. Nec conſiderat proximitatẽ reſpectu teſtatoris. ſꝫ reſpectu primioꝝ admiſſoꝝ ad fideicõmiſſum. ¶ Tertio hoc magis ſtringo põderãdo gl. in vbo gradu. q̃ vult qḋ exiſtẽtes in pari gradu primus iã ad fideicõmiſſum admittant̃ ⁊ ſubdit qḋ aliqñ exiſtẽtes ẽt in diſpari vt frẽs ⁊ filij alteri⁹ fratris ⁊ ſic gl. relata ad tex. ad gl. ꝓcedẽtẽ vult qḋ filij fratris primi iam admiſſi admittunt̃ cũ fratre igit̃ 9ſideratẽ pſona grauati nõ teſtõris: q2 reſpectu teſtõris nõ ſuccederẽt in locũ fratrũ. aut. poſt frẽs. cũ ibi ſ10. C. de legi. he. ⁊ lꝫ illã gl. reprobet ibi Bal. tñ Jo. d imo. ⁊ mod. ibi defendũt gl. q̃ cõiter tenet̃. ⁊ iſte inductiões ꝓcedũt intelligẽdo tex. ⁊ gl. qḋ ſemp primior intelligat̃ rogat⁹ reſtituere hr̃dinatẽ primiori put intelligit ibi Pau. de ca. ſecus tenẽdo aliã itelligentiã q̃ ponit̃. ¶ Quarto dico qḋ hãc qõnẽ decidit i terminis Bal. in d. §. in fideicõmiſſo. in ſcḋo no. q p illũ tex. vult qḋ noiati nõ admittunt̃ oẽs ſimplr̃ ſꝫ quodã ordĩe vt q ex his ſunt primiores illi ꝓferant̃. ⁊ q ex his. ſ. primioꝛib⁹ deſcẽdũt ⁊ ſic pꝫ qḋ attẽdit̃ pſona illoꝝ primoꝝ oneratoꝝ ⁊ grauatoꝝ ad q̃s pxĩo puenit fideicõmiſſum ⁊ non pſona primi teſtõris cũ iſta ſint diuerſa vt pꝫ. ¶ Quinto loco hãc 9clonẽ apte tꝫ Jo. de imo. in. l. hrẽdes mei. §. cũ ita. ff. ad treb. vbi circa illã doctrinã excludit̃ ſubſtitut⁹ qñ ſupereſt pſona q̃ ex veriſimili mẽte defuncti excludit ſubſtitutũ ⁊ cenſet̃ ex veriſimili mẽte excludere qñ idẽ ꝓferret̃ in ſucceſſione ab inteſtato. Nec attẽdit̃ qḋ ſit attinẽs teſtõri adeo qḋ ſi teſtõr inſtituit vxꝛ ⁊ vxorẽ ⁊ ſi deceſſerint ſine filiis ſubſtituit eis titiũ ſi vnus decedit ſine filiis excludit̃ ſubſtitut⁹ ꝫ ſupſtes ſucceſſurus nõ eẽt teſtõri nec attineret teſtõri cũ pmortuo ſuccederet. qḋ itelligo nõ exiſtẽtib⁹ aliis attinẽtib⁹ excludẽtibus virũ ⁊ vxorẽ. ad hoc qḋ no. Pau. de ca. poſt Guli. de cun. in. l. heredibus. §. gaio. ff. ad treb. ¶ Sexto cõfirmatur per tex. vbi videtur caſus in. c. j. de natura ſucceſ. feu. vbi eſt text. quod ſi feudum paternũ quod deuolnitur ad deſcendentes maſculos iuxta. c. j. de ſucceſ. feu. in diuiſione totum deuenerit ad vnũ ex dictis fratrib⁹ donec ſupereſt aliquis de linea ipſius fratris totũ illud feudum ad illũ ſuperſtitẽ de illa linea deuenit excluſis omnibus de alia vel aliis lineis nec diſtinguitur an ſint illi de alia linea primiores ſuperſtiti necne. ¶ Septimo ad idẽ adducitur vt referũt precedẽtes conſulentes id qḋ voluit Pau. de ca. in quodaꝫ ſuo cõſilio deciſiuo reddito in ciuitate Camerini in quo voluit qḋ ſi aliqs ſtipulatus eſt ꝓ ſe ⁊ deſcẽdentibus vſqꝫ ad tertiam gñationẽ qḋ ſuccedere dꝫ primior ei qui vltimo loco deceſſit ad quẽ tota emphyteoſis pueniebat ꝫ nõ eẽt primior ſtipulatori p. d. c. j. de natura ſucceſ. feud. ¶ Octauo hoc idem apertiſſime decidit in terminis domi. And. de iſer. in d. c. j. in ſi. de natura ſucceſ. feud. vbi vult qḋ ſi a recipiẽte ꝓceſſerũt pl̃es linee mortuo feudatario ad quẽ feudũ deuenit pꝰt ex diuiſione admittunt aliꝰ alterius linee qui eſt proximior decedẽti. ⁊ in illi allegat tex. in d. §. in fideicommiſſo. ⁊ in l. ſi. C. de ver. ſig. ⁊ ſic vult qḋ in terminis illoꝝ iurium ſemp admittantur illi qui ſunt proximiori linea decedenti put ſunt perſone de quibus agimus. ¶ Nono iſta 9clo probatur rõne fortiſſima. Nã fortior eſt preſumptio q̃ ſumitur ex diſpõne ſtatutorum municipaliũ. Nã cũ ſtatuta ſiant ciuibus illud qḋ voluerunt ciues in ſtatuendo circa delationem hereditatũ pſumunt̃ fuiſſe in dubio in teſtãdo ⁊ fideicõmittendo cum nõ appareat rõ diuerſitatis ad hoc tex. cũ gloſſ. in. l. q̃ntus. C. de fideicõ. cenſetur enim teſtator voluiſſe qḋ ſua lex municipalis vult ſm quam viuit ⁊ ſciuiſſe creditur vt dicit domi. de ſcto Gemi. in. c. j. in. vj. no. de 9ſti. in. vj. Sed leges municipales poſtꝗ hereditas eſt vnt q̃uta admittũt proximiorẽ illius. igit̃ idẽ cẽſendum eſt voluiſſe teſtõrẽ in ſuis diſpoſitionibus. ¶ Decimo ſm hãc partẽ cũ ſ his dubitatio verteret̃ in ciuitate Senarũ alꝰ cõſului cui 9ſilio ſe ſubſcripſerũt doc. peruſini do. Bal. ⁊ do. Philip. ⁊ etiã quidã aduocati florentini q ad hoc allegabãt quoddam cõſilium Ang. decimũ ex. vol. ⁊ ius fuit obtentũ. itẽ cũ anno pterito eadẽ qḋ verteret̃ in ciuitate Florentie poſt duas cõtrarias ſñias tãdẽ tertius iudex hãc ſententiã cõfirmauit non tñ articulus fuit diſcuſſus: vt. ṡ. ⁊ vt ſtatim etiã dicet̃. ¶ Undecimo hanc ptẽ cõfirmo alia rõne in terminis nr̃is. Nã ex quo Alexan. filius Clare tanꝗ ꝓdilectus fuit admiſſus ad fideicõmiſ. potiuſꝗ ſorores pari rõne potius cenſeant̃ predilecti eius deſcẽdẽtes ⁊ heredes quã deſcẽdẽtes ⁊ heredes ſoroꝝ. caſus eſt in. l. cũ auus. ff. de 9di. ⁊ demon. ⁊ ꝓbatur clare ex his q̃ ponit Bar. in. l. gallus. §. ẽt. ff. de lib. ⁊ poſt. Sed ſorores Bartholomei filij Alex. dici potius cenſentur ꝓdilecte quã deſcendẽtes ſororũ Alex. vt dictũ eſt. ¶ Duodecimo hãc partẽ cõprobo in terminis nr̃is: q2 deſcẽdẽtes ex ſororibus Alex. ſunt i pari gradu pmo vo

ſtatori cū ſororib⁹ Bartho. ꝛ ſic reſpectu grad⁹ p̄mi teſtatoris ſunt
pares ſed ſorores Bartho. ſunt primiores grauato cui iam que-
ſita fuit hereditas. vñ poſito ꝙ ad p̄ſumēdā mētē teſtatoris cōſide-
raret̄ primitas reſpectu ipſi⁹ teſtatoris in p̄ola in ꝯtriū allata nō pōt
negari qn ēt ꝯſideret̄ primitas grauati reſpectu ſucceſſionis per
ea q̄ ſ. in hac pte dicta ſunt. Itē q̄ idē videm⁹ i ſubſtōne pupilla
ri in qua ned̄ū attendit̄ p̄ſona teſtatoris ſꝫ pupilli: vt ſ. p ꝯtria pte
deductū fuit. ergo idē dicā i caſu nr̄o. vñ cū reſpectu p̄mi teſtatoris
reſpectu grad⁹ ſunt pares p̄ponderat p ſororib⁹ Bartho. q̄ ſunt
potiores reſpectu ipſi⁹ Bartho. grauati duo aūt ꝯiūcti ꝛ duplex
cōiectura vincūt vnā ꝯiunctionē ꝛ vnā cōiecturā. ar. eius qđ̄ in
au. itaq̄. C. cōia de ſucceſ. ꝛ in. c. i. de treu. ꝛ pa. ꝛ qđ̄ ponit Io. an.
in. c. pe. extra de inſti. ¶ Decimotertio hāc pte cōfirmo. nā ille ad
mittit̄ ad fideicō. q eſt potior in gradu reſpectu ſucceſſiōis abinte-
ſtato nō reſpectu grad⁹ vt pbat gl. cōiter approbata in. d. §. in fi-
deicōmiſſo. ꝛ plene demōſtrat primus cōſulēs. Hoc aūt intelligi
debet ꝙ ille eſt potior ad quē hereditas teſtatoris trāſiret nullo cō
dito teſtō. hereditas aūt pōt trāſire ad vnū directa via. Itē me-
diāte p̄ſona alioꝝ de p̄ſōa i p̄ſonā. vñ dicim⁹ ꝙ heres heredis pri-
mi teſtatoris eſt heres. l. fin. ꝛ ibi no. C. de here. inſti. ꝛ ſtat hoc ꝙ ſi
hereditas recta via abinteſtō deberet deferri vna p̄ſona ſuccede-
ret. ꝛ tñ p medias p̄ſonas ſuccederet alter ecce in caſu nr̄o filiȷ̄ ſo-
rorū Alex. ꝛ ſorores Bar. q̄ in pari gradu pariter ſucceſſiſſent nul
lis p̄ſonis exiſtētib⁹ in medio. ſꝫ ex quo ꝓpter maſculos heredi-
tas deuenit ad Bartho. mediātib⁹ aliis p̄ſonis ſorores Bartho.
iſto caſu dicunt̄ potiores i hereditate abinteſtō quā ſorores Ale.
que ſemel excluſe cenſent̄ in ꝑpetuū excluſe. iuxta no. per Bar. in
l. ſi. ff. ad tertul. ꝛ p Bal. in. l. ſi. C. de libe. prete. ꝛ ſic verum eſt dicere
in terminis iſtis ipſas potiores in hereditate primi teſtatoris. ꝛ cō-
ſequēter in fideicōmiſ. ꝛ iſta vſuere ꝛ ꝯclud̄ hs rō. ¶ Decimoquar
to cōfirmat̄ alia notabili rōne in materia. nā vt demōſtrat prim⁹
cōſulēs ex quo teſtator digredit̄ ad tot gradus neceſſe eſt dicere ꝙ
vocauerit ēt cōceptos ꝛ natos poſt mortē teſtatoris. caſu eſt cū glo.
in. d. l. cū ita. §. in fideicō. ꝙ ēt cōfirmo q̄ teſtator ꝓhibuit aliena-
re vt in ſucceſſores pueniret: quo caſu donec ſupeſt aliquis durat
fideicō. caſus eſt in. l. peto. §. frater. ff. de leg. ij. Que ad hoc ponde-
rat Pau. de caſt. in ſuo cōſ. xvij. incip. in cā que vertit̄ parme. hoc
ēt voluit Ia. de bel. in aut. de reſti. ꝛ ea que parit. vbi dicit ꝙ ſi te-
ſtator ꝓhibuit filios alienare volēs ad deſcēdētes ſuos perpetuo
peruenire ꝓhibitio extēdit̄ in infinitū. vñ in ꝓpoſito dico ꝙ cum
cēſeāt̄ vocati illi q nō poterāt eſſe nati neq̄ ꝯcepti tēpore mortis
teſtatoris: ꝛ ſic illi qui nullo mō poterāt teſtatori abinteſtato ſucce
dere vt in. l. lege. xij. tabula. C. de legiti. here. ꝛ in aut. de here. abin
teſtato. §. itē vetuſtas. nō poſſum⁹ dicere ꝙ fuerit cōſiderata prio
ritas in ſuccedēdo abinteſtato teſtatori: ſꝫ potius reſpectu ipſius
grauati quaſi teſtator nō habēdo reſpectū ad p̄ſonas ſꝫ tñ ad ſuc
ceſſionē ſanguinis fecerit ſubſtōnes. put in ſimili demōſtrat Pe.
de ancha. in ſuo cōſ. xxv. incip. nō ſeruato ordine dubioꝝ vbi vo
luit ꝙ fideicō. trāſit de ſucceſſore in ſucceſſorē ſicut hereditas ab-
inteſtato trāſiret: ex quo denotauit ſucceſſores ꝛ ſic heredes. l. he-
reditas. ꝛ. l. nihil aliud eſt hereditas. ff. de verbo. ſigni. itē ſucceſſo-
res deſcēdētes ꝛ ꝯſanguineos vt ſ. plene demōſtratū fuit. ¶ Po
ſtremo aduertat dñs iudicās qui habebit cāꝫ decidere ꝙ fideicō
miſſum de quo agimus habuit hanc interp̄tationē que longo
tēpore fuit ſeruata. Naꝫ mortua filia vnica teſtatoris ita pariter ad
hereditatē aui mr̄ni fuiſſent abinteſta. vocate neptes ex filia fra-
tris nepotis: q̄ nō reperiebant̄ excluſe: ſed in hereditate matris
bene erāt excluſe. vnde reſpectu ſucceſſiōis aui nō inſpecta p̄ſona
matris debebāt femine admitti ad fideicōmiſ. ſꝫ q̄ hereditas aui
deuenit ad filiā ꝛ poſtea in nepotes maſculos ex filia neptes fue-
runt excluſe. ideo nō fuerant admiſſe ad fideicō. vñ minime ſunt
mutāda. l. minime. ff. de le. ꝛ in. c. cū dilectus. de cōſue. cum multis
ſimi. Et lꝫ per p̄miſſa pateat recte intuēti rñſio ad allegata in cō-
22 trariū tñ vt veritas clarius eluceſcat impreſentiarū ꝯſidero tres
principales articulos. †Primus eſt qđ iuris in ſubſtōne vulga-
ri. Secūd⁹ qđ in pupillari. Terti⁹ qđ in fideicōmiſſaria. ¶ Cir-
ca primū cōcludo ꝙ attendit̄ primitas ꝛ cōiūctio reſpectu teſta
toris: ꝛ ita intelligo Bar. in. d. l. luci⁹ ad fi. ff. de vulga. ꝛ pup. ꝛ rō
eſt i promptu: q̄ tūc immediate ꝛ directo agit̄ de ſucceſſiōe teſta
toris cui directo ſuccedit̄. nimirū ſi ꝯiunctio ꝛ affectio attēditur
reſpectu p̄ſone ipſius teſtatoris cui directo ſuccedit̄ nō mediāte
p̄ſona alicuius. ꝛ ita ꝓcedit gl. in. l. ſi. C. de inſti. ꝛ ſubſti. vbi vultꝙ
tacita vulgaris admittat̄ cōtra matrē. ¶ Ex qua cōcluſione pri-
mo infert̄ ꝙ idē eſt q̄ſq̄s vult admitti per ius accreſcēdi ꝙ of ta
cita ſubſtitutio vulgaris. l. ſi titio ꝛ meuio. §. iulian⁹. ff. de lega. ij.
Nā ſiue admittat̄ p ius accreſcēdi ſiue ex tacita ſubſtōne vulgari
directo ſuccedit teſtatori i hereditate q̄ alteri nunq̄ fuit acq̄ſita: iō
cōſiderat̄ tñ cōiunctio ꝛ affectio teſtatoris nō alterius coheredis. ꝛ
ita ꝓcedit qđ̄ dicit Bar. in. d. l. re cōiuncti. ad fi. vbi punctualiter
hanc rōnē pōderat. ¶ Scđo ex eadē ꝯcluſione infero eadē rōne

idem eſſe in legatis ꝛ aliis relictis ad que aliqui vocant̄ ꝛ illa ca
piūt immediate de manu teſtatoris anq̄ alteri acq̄rant̄ ꝛ nō per
obliquū de manu alteri⁹. ꝛ hoc caſu intelligo Bar. in. d. l. ſi cogna
tis vel in relicto facto cognatis ſentit ꝙ pri⁹ noiati admittunt̄ ꝛ
ꝛ his deficientib⁹ primiores teſtatori intelligo. ſ. deficientib⁹ q̄
tēpore quo cedit dies legati nō extabāt: q̄ admiſſis noiatis ſeu ꝓ
ximis aliȷ̄ nō admittunt̄ p viā fideicōmiſ. nā qñ dicit̄ ꝙ ſi plures
vocant̄ ſub noīe collectiuo inter quos cadit ordinata charitas cē-
ſent̄ vocati ordine ſucceſſiuo. hoc pōt dupliciter intelligi. ¶ Pri
mo ꝙ primis admiſſis ꝛ deficiētib⁹ aliȷ̄ primiores admittant̄.
ꝛ ita intelligit. d. Pau. in. l. gallus. §. qdā recte. ff. de libe. ꝛ poſth.
ꝛ in ea. l. §. ēt. ꝛ hoc mō intelligendo dicta Bar. in. d. l. ſi cognatis
obſtarent. ¶ Secūdo mō pōt intelligi ꝙ deficiētib⁹ primiorib⁹
illi qui reperiunt̄ primiores tp̄e mortis admittunt̄ ꝛ eis admiſ-
ſis ceteri excludunt̄. ꝛ ſic denotat̄ ordo in admittēdo ab initio. ꝛ
hec fuit mens Bar. in. d. l. ſi cognatis. nā eandē mentē habuit in
pluribus vocatis ordine ſucceſſiuo in. d. l. gallus. §. quidā recte. ſe
quendo glo. ibi. ff. de lib. ꝛ poſthu. cuius opi. ſequunt̄ Cu. ꝛ cōiter
Moder. ꝛ hoc mō ꝓcedit ꝙ dicit Pau. de caſt. in. l. ſi. C. de verb.
ſigni. q̄ loquit̄ qñ p̄ſ relinquit fratrib⁹ vel cognatis ſeu familie.
ꝛ hanc interp̄tationē ſenſit tex. in. d. §. in fideicōmiſſo. vbi requi-
rit ꝙ quis ſit primior tp̄e mortis ſꝫ quicqđ ſi iſta fuit mēs Bart.
23 vt ex alibi dictis per eum declaratur. ¶ †Circa ſcđm ar. eſt aduer
tendū ꝙ Bar. ꝛ doc. aliquādo ꝯſiderāt p̄ſonā p̄ſm teſtātis aliqñ
perſonā pupilli cui ſit ſubſtō ꝙ condere p̄ſona teſtatoris colligit̄
ex his que ponit Bar. in. d. l. ij. in prin. ff. de vulga. ꝛ pupil. vt ſ. in
quarto fundamēto pro ꝯtraria parte deduxi. ꝛ ex his que dicit
Guli. de cu. in. l. precibus. C. de impube. ꝛ aliis ſubſti. vt in. vi. fun-
damēto deduxi. aliquādo Bar. conſiderat p̄ſonā pupilli cui per
pupillarē ſuccedit̄ put facit bar. in. d. l. ij. i locis allegatis. in. viij.
fundamēto. ꝛ Bart. in. d. l. re cōiuncti. ad fi. defendēdo Dy. in. d.
l. coheredi. §. qui diſcretas. ff. de vulga. ꝛ pup. Sed arbitror p̄dicta
poſſe ad cōcordiā reduci. ꝛ premitto qđ̄ pater per ſubſtōnem
pupillarē pōt quoſcūq̄ veniētes abinteſtato ipſi pupillo heredi
tate pupilli priuare. l. papi. §. ſed nec impuberis. ff. de inoffi. teſta.
ꝛ in. c. ſi pater. de teſta. in. vi. vñ cū in vltimis voluntatib⁹ in pri-
mis inſpiciat̄ voluntas defuncti que totū facit vt dicit tex. in. l. ex
facto ſi grande. ff. de here. inſt. idcirco ſi poteſt apperere de mēte de
functi ꝙ voluit mr̄em vel p̄rem pupilli excludere: tūc in primis
attēdit̄ eius volūtas. ꝛ ita ꝓcedit ꝙ dicit Bar. in. d. l. ij. in prin. in
ver. Tertio probari pōt puta qñ fuit orte inimicitie īter teſtatorē
ꝛ vxorē vel qñ filiū exheredauit ꝛ nepoti pupillari ſubſtituit quo
caſu ꝓcedit qđ̄ dicit Guli. de cu. in. d. l. p̄cib⁹. ꝛ ſ. relatū eſt. ¶ Sꝫ
qñ nō extant cōiecture p quas veriſimiliter p̄ſ voluerit vel mr̄em
pupilli ꝓpriā vel fratres excludere. ꝛ tūc attendit̄ an ſint filio im
puberi ſucceſſuri vel nō a ſucceſſiōe ipſoꝝ. ſ. teſtatoris aliqñ miliſ
tat rō. l. cū acutiſſimi. vel pupilli qñ tractat̄ de mēte pupilli vel te
ſtatoris regulariter in dubio volūtas defuncti attēdit̄. ꝛ ita ꝓce-
dit ꝙ dicit Bar. in. d. l. ij. in vlti. col. ver. ſꝫ qđ de mr̄e. ꝛ in antepe.
ver. vlteri⁹ q̄ro. ꝛ ſ. relatū eſt. ꝛ ſic doctrine nō ꝯdicunt: relinquo
24 tñ cogitandū q̄ hec nō tangūt caſum nr̄m. ¶ †Circa tertiū arti
culū q tāgit caſum nr̄m cōſidero p̄nt dixi i ꝓcedēti qđ̄ ſi pōt ꝯſta
re de volūtate teſtatoris illā ſeq debem⁹. l. in cōditiōib⁹ primū locū
ff. de cōdi. ꝛ demō. quo ſtāte pro ſolutiōe eoꝝ q̄ in ꝯtriū ſunt addu
cta ꝯſidero plures caſus. ¶ Prim⁹ caſus eſt qñ teſtator apponit
cōditionē ſi ſine liberis. nā nō includunt̄ filiȷ̄ ſpuriȷ̄ vel naturales
qñ teſtatori attēta ſua qualitate talis ſoboles eſſet odioſa ꝛ igno
minioſa: q̄ nō eſt cenſendū teſtatorem ſenſiſſe de ſobole que eſſet de
nigratura fame teſtatoris ſm Ang. ꝛ Io. de imo. in. d. §. ſi qs roga-
tus. ꝛ. d. Abb. in. c. in p̄ſñtia. de ꝓba. ꝛ id dicit ꝙ ſi talis conditio
appōat̄ filie femine cui ſuccedūt dicta rōne q̄uiuis dicit Io. de
imo. in dicto loco ꝙ ēt ſtāte ſtatuto ꝙ eſſent ſucceſſibiles nō face-
rent deficere fideicōmiſſum. vñ fatēdū eſt ꝙ ſi ex cōiecturis oñdi
pōt mēt̄ teſtatoris fuiſſe aliquē nō includere vel includere vel quo
ordine includat̄ ꝙ in primis eius mens eſt inſpiciēda. d. l. in con-
ditionib⁹. ¶ Secūdus caſus eſt qñ alique p̄ſone ſunt poſite i cō-
ditiōe poſt mortē alicuius exp̄ſſe vel tacite ſubintelligat̄ ex con-
iecturata mēte defuncti ad excluſionē ſubſtituti. ꝛ tūc aut queri-
mus que p̄ſone admittant̄ aut quo ordie. ¶ Primo caſu eſt ad-
uertēdū ꝙ cū ſubſtitutus habeat exp̄ſſam mentē teſtatoris neceſſe
eſt oñdere de tacita mēte teſtatoris ꝙ ad talē p̄ſonā maiorē habere
affectionem que demōſtrari nō pōt in eo qui nō eſt ſucceſſibilis
vel ſi ē ſucceſſibilis nō p̄ferret̄ i ſucceſſiōe abinteſtato ſubſtituto cū
videat̄ ſe velle cū diſpōne ſtatutorū ꝯformare vt p Bar. ꝛ doc. l. d.
§. cū ita. ꝛ hinc eſt ꝙ ibi nepos nō excludit ſubſtitutū: q̄ nepos ꝛ
neptis ibi erāt pariter priuilegiati de iure cōi equaliter admitte-
bant̄ abinteſtato. vñ nō eſt mirū ſi data paritate p̄ſonarū pariter
priuilegiatarū illa neptis ſubſtōnis ſit potior que hꝫ volūtatē ex
preſſam q̄ ſepe ſolet tacite volūtati p̄ferri. l. ſi ex plurib⁹. ff. de ſuis
ꝛ legi. ꝛ. l. pe. ff. de iniu. teſt. ¶ Ex quibus ſcđo infero ꝙ nō immꝰ

ſ neptis

ſi neptis ſibi excluderet a ſucceſſione abinteſtato ex forma ſtatuti
quo tūc excludat: qꝛ habemus nūc mētē teſtatoris in contrariū q cenſet
habuiſſe maiorē affectionē ad illos q eſſent potiores in ſua ſucceſ
ſiōe abinteſtato i caſu ſubſtitōnis fcte collectiue poſt mortē pluriū
de qua in.d.§.cū ita.ar.d.l.cū acutiſſimi.⁊ eius qd hr in.l.pe.C.de
impu.⁊ aliis ſubſti.⁊ ſic ptz rn̄ſio ad ea q ponit Bar.in.d.§.cum
ita.⁊ do.Jo.de monte ſpe.in.d.l.gn̄alr.§.cū autem.¶ Tertio in
fero q hic q nullo mō ſuccedunt teſtatori nō pōt dici inclūſi ad
excluſionē ſubſtituti.⁊ ita pōt pcedere qd dicit Ange.⁊ Jmo.in
d.§.ſi qs rogatus.⁊ Saly.in.d.l.generalr.§.cū añt.qꝛ ſi neceſſe eſt
qd ſint in priori ſucceſſionis gradu ſubſtituto vt in.d.§.cū ita.for
tius qd ſimplr ſunt ſucceſſibiles.⁊ ideo ſi ſunt ſucceſſibiles ⁊ ſunt
expreſſe poſiti in cōditione tunc excludūt ſubſtitutū tenēdo opi.
Bart.in.d.l.heredibus.§.ſi.⁊ imo.in.d.§.ſi quis rogatus.de quo
ibi per Moder.¶ Secundo caſu quādo q̄rimus qui primo ad
25 mittant qn̄ plures ſunt poſiti in cōditiōe ⁊ clarū eſt q debēt ad
mitti puta qn̄ qs eſt ſubſtitut⁹ poſt mortes pluriū deſcendentiū:
⁊ tunc illi primo admittātur qui primo ſuccedūt grauato: qꝛ ex
quo habēt excludere ſubſtitutū ſuccedēdo abinteſtato iuxta glo.
cōiter approbatam in.l.lucius.ff.de here.inſti.nō poſſunt admit
ti niſi illi qui ſunt in proximiori gradu grauato poſito in cōdi
tiōe.⁊ eſt hic caſus multum clarus predicta rōne.¶ Tertius ⁊ vl
tim⁹ caſus eſt qn̄ plures ſunt vocati poſt mortem alicuius.⁊ tūc
aliqn̄ ⁊ primo omnes ſunt pariter proximi teſtatoris ita q inter
illos nō cadit ordo affectionis ⁊ charitatis.⁊ tūc pariter admit
tunt vt dicit Bart.in.d.l.ſi cognatis.in ſi.p quo eſt caſus de quo
non meminit in.d.l.is q cū plures.ꝫ.primo loco p cōtraria alle
gata.faciunt no.per Bar.⁊ doc.in.d.§.qdam recte.⁊ iō qꝛ ſimul
admittunt nō diſputam⁹ de ordine prelatiōis.⁊ hic nō eſt caſus
nr.¶ Aliqn̄ ⁊ ſecūdo vocant plures ordine ſucceſſiuo ita q vn⁹
eſt alteri grauat⁹ reſtituere ⁊ cōſtat q ſunt vocati ad excluſionē
alteri⁹ ſubſtituti: ſꝫ nō cōſtat quo ordine ⁊ hic eſt caſus noſter in
quo pcedunt rōnes ⁊ auctoritates de quib⁹ ꝫ.qꝛ ſi ſm qd heredi
tas deferret abinteſtato deferri dꝫ fideicōmiſſum de perſona in
pſonam ptꝫ qd attendi dꝫ pſona grauati cui bona rā fuerūt que
ſita qd multū cōſiderat Bar.in.d.l.ex cōiūcti in ſi.onin rſidet ad
aut.ceſſante.C.de leg.here.¶ Confirmat hec ratio.nā ſꝫ feudū vel
emphyteoſis acqrat ex puiſione vltimi mortui qn̄ ſunt antiquā
ſꝫ fuerit queſita ex puiſione alicui⁹ antiq: ex cui⁹ puiſione oēs in
cōtractu cōprehēſi dicunt ſuccedere: vt in.c.j.an agnatus vel fili⁹
tñ i ſucceſſiōe attēdit primitus reſpectu vltimi mortui cui feu
dū vel emphyteoſis fuerat q̄ſita ⁊ non reſpectu primi acquiren
tis.ita i caſu nr̄o ſꝫ fideicōmiſſum habeatur a teſtatore ⁊ nō gra
uato vt in.d.l.heredi.§.cum filie.tñ ex quo grauat⁹ eſt quaſi pri
m⁹ nō eſt mirū ſi admittatur ex deſcēdētib⁹ q eſt grauato proxi
mior ⁊ ſile pſumat pdilect⁹ ad quē ſucceſſio etiā mediāte pſonā
alterius deferet.vñ ex hac ratione ⁊ ex aliis pleniſſime.ꝫ.adductis
i hoc caſu hāc partē puto potiorē.⁊ hec de ſcda queſtiōe i q lōgior
fui quā crediderim: quia paſſus viſus eſt ſubtilis quotidianus
⁊ a doc.nō declarat⁹.¶ Circa tertiā principalē qōnē cōcludēdū
eſt ſine dubio q omnia bona mobilia ⁊ immobilia cenſent ſubie
cta ſubſtitutiōi fideicommiſſi ex pluribus.¶ Primo ſi tenem⁹
qꝛ etiā ſine illa clauſula phibitiua teſti alienatiōis inducat fidei
cōmiſſum ex quo factū eſt in omnib⁹ bōis qm̄ p clauſulā phibi
tiōis alienat tale fideicōmiſſum nō dꝫ reſtringi.ſꝫ enim phibue
rit talē alienationē immobilium facere ſubſtituit ex eo qꝛ ad im
mobilia maiorē habebat affectionē p id qd no.glo.⁊ doc.in.l.vo
lūtas.C.de fideicō.bñ facit tex.in.l.ſi in emptiōe.ff.de mino.⁊ iō
voluit q alienata poſſent per deſcēdētes ſtatim reuocari per id
qd hr in.l.cū pr.§.libertis.ff.de leg.ij.vñ qd inductū fuit ad fortifi
cationē fideicōmiſſi vt magis fideicommiſſarij admitterent nō
dꝫ inducere diminutionem ⁊ vt min⁹ admittātur.l.legata inuti
liter.ff.de adimē.leg.l.iij.§.ſi emācipatis.ff.de cōtra tab.¶ Scdo
cōfirmat p tex.in.l.cū pr.§.dulciſſimis.ff.de leg.ij.vbi legatū gn̄a
le p rōnē annexā reſtringit.igit forti⁹ legatū ſpāle p rōnē dꝫ am
pliari: qꝛ materia legatoꝝ ⁊ fideicōmiſſoꝝ eſt poti⁹ ampliāda q̄
reſtringēda.l.teſtis.ff.de reg.iur.cū ſi.¶ Tertio ex deciſione Bar.
26 in.l.pr.§.fundū.ff.de leg.iij.vbi tex.vult q † phibita alienatione
in vita nō cēſet prohibita in morte.quē tex.Barto.limitat p tex.
in.d.§.dulciſſimis niſi phibitiōi eſſet adiecta rō p verba diſpo
ſitiua puta.qꝛ voluit talē rem phibitā in familia remanere nam
tūc per talē rōnē ampliatur ſpālis phibitio ⁊ nō pōt fieri alie
natio in vita ⁊ fuit hoc etiā de intētione Dy.⁊ ray.ibi.ſi ego ma
teria prohibite alienatiōis q eſt odioſa ⁊ reſtringibilis iuxta no.
in aut.de reſti.fideicom.§.pe.⁊ p Bar.in.l.iuci⁹.ff.de legat.iij.am
pliat p rōnē annexā.igit forti⁹ fideicōmiſſum: cui⁹ natura eſt vt fi
at lata interptatio.d.l.in teſta.¶ Quarto eadē rōne ſi i materia
ſtricta puta ſtatutoꝝ rō ſcripta ampliat dictū vt p Bal.in.l.ma
ximum vitium.C.de libe.pte.⁊ tradit in.l.cū mulier.⁊ in.l.ſi vero.
§.de viro.ff.ſo.matri.quanto fortius in caſu late interpretando,

igit ſꝫ phibitio reſpiciat tm̄ immobilia: tñ rō eſt gn̄alis reſpectu
oium rerū dū dixit cū velle bona ad ſucceſſores puenire q verba
tñ qꝛ indefinita tū qꝛ de ppūetate ſermonis cōprehēdūt etiā mo
bilia.primū phat: qꝛ indefinita eqpollet vniuerſali p Bart.in.l.
ſi pluribus.ff.de leg.ij.¶ Scdm phat in.l.ſubſignatū.§.bona.⁊
in.l.pnceps bona.ff.de ver.ſi.¶ Vlto ꝯfirmo hāc ꝯclōnē p tex.
no.in.l.nomē.§.ſi.ff.de le.iij.vbi teſtator filie ⁊ filio heredib⁹ inſti
tutiōe iuſſit filiū ſoluere es alienū pecunie quā mutuo accepe
rat: qꝛ volebat filia qd ſibi relictū integrū acciperet decidit ibi qd
ibi filius tenet ſoluere oē es alienū etiā extra cām mutui p rōnē
adiectā ad hoc vt filia integrā portionē acciperet.ecce ergo qd di
ctū ſpeciale ampliat rōne.¶ Vltimo hāc partem oſtēdo viua rō
ne.Nā nō eſt dubiū qd teſtator magis dilexit deſcendētes quā ſo
rores.hoc phat ex ſerie teſti ⁊ phat per rōnem.l.cū acutiſſimi.C.
de fideicō.ſed reſpectu ſororis apparet fideicōmmiſſum factum
in oībus bonis: igit fortius hoc dꝫ cenſeri factū in pſonis deſcē
dentiū.Et hec de tertia qōne.¶ Circa quartā ⁊ vltimā qōnem
de pluribus dubitat que nō ſunt declarata in cōſilio reddito.
27 ¶ Primo qꝛ teſtator diſpoſuit † qd oēs mercātie venderentur ⁊
emerētur imobilia dubitat nunquid dicta bona cōputent inter
immobilia teſtōris in qua difficultate in pmis ꝯcludo qd ſi ex dī
ctis mercātijs vēditis fuerant empta immobilia iudicat d illis
bonis ſicut de ceteris immobilibus relictis a teſtōre.Jſta conclu
ſio probat per tex.ſingularem in.l.titio centum.in pñ.ff.de con
di.⁊ demon.vbi caſus qd ſi teſtator iuſſit vt ex pecunia predium
emeret cenſet teſtator phibuiſſe alienationem vt heredi cōſerua
retur: ſꝫ nulla facta fuerit phibitio: ergo fortius in caſu noſtro
in quo phibita eſt alienatiō immobiliū p teſtatorē.⁊ ideo Bal.
in.l ſi.C.de pac.inter emptorē.dixit per illū tex.qd ſi relinquo pe
cuniā eccleſie vt fundū emat nō pōt eccleſia talē fundū alienare.
¶ Scdo ꝯcludo qd dicte mercātie ēt anteq̄ emerētur tanq̄ imo
bilia nō poterāt p hēdē alienari niſi pecunia ꝯuerſa i emptione
immobiliū.Nam licet magna ſit dubitatio an deſtinata ad vnū
vſum habeantur ac ſi in illū vſum eſſent conuerſa p id qd hr per
Barto.⁊ doct.in.l.cetera.§.ſed ſi paranerit.ff.de le.j.Vbi late per
dominū Alexā.qui multa hincinde allegat.tñ in caſu noſtro in
quo mercātie conuerti debebāt in emptione immobiliū ex ꝑce
pto teſtatoris dico q heres nō poterat de illis diſponere niſi in
emptiōe imobiliū.⁊ ſic iudicari dꝫ ſicut de immobilibus.Nā vo
lūtas teſtōris p.l.eſt ſeruāda in aut.de nup.§.diſponat.⁊ pciſe eſt
ſeruanda.l.fideicōmiſſa.§.ſi.ff.de le.iij.tradit Bar.in.l.ſtipulatio
nes non diuiduntur.§.celſus.ff.de verbo.obli.¶ Confirmo hāc
cōcluſionē.nā ex quo teſtator voluit qd cōuerterētur in bona im
mobilia que ſic ꝯuerſa debebāt iudicari imobilia ⁊ alienari p
hibita mutare nō potuit heres ſuo facto hāc volūtatem teſtato
ris ex quo tenet pciſe ſeruare vt dixi.⁊ p hoc bon⁹ tex.in.d.l.cete
ra.§.ſi.¶ Preterea cōſidero preſupponendo qd tutor pecuniā
depoſitā ad emptionem prediox tenet illā cōuertere alias poteſt
cogi p pretorē ⁊ de negligētia cōuinci.l.tutor qui repertoriū.§.ſi
poſt.ff.de admi.tuto.Quo pmiſſo dico q aliquādo ⁊ primo pe
cunia eſt deſtinata ad emptionē prediox: ſed ille q vult de ea diſ
ponere pōt libere talē deſtinationem remouere.⁊ iſta eſt materia
d.l.cetera.§.ſed ſi ſe parauerit.⁊ ita loquunt ibi doc.¶ Aliquan
do ⁊ ſcdo ille q vult diſponere nō poteſt de tali deſtinatione diſ
ponere ⁊ tūc iudicari dꝫ ac ſi eſſet res immobilis ex quo in rē im
mobilē tenebat eam conuertere.⁊ ita pōt intelligi tex.in.l.tñ.§.
qd ergo.ff.de ꝯtio iudicio tutele.quē pro ſingulari allegat Lud.
ro.in.l.ſi ex legati cā.ff.de ver.ob.qd de tali pecunia nō diſponit
tutor ſine pmiſſione pretoris ⁊ hoc melius phat tex.quē ibi ad
hoc pōderat do.Raph.cu.in.l.a diuo pio.in ſi.ff.de re iudi.vnde
cum in caſu noſtro teſtator voluerit certa bona vēdi ⁊ pecuniam
redactā cōuerti in emptiōe immobiliū heres tenebat hoc pciſe
facere.d.l.fideicōmiſſa.§.ſi.igit nō poterat ad libitū diſponere ꝯ
voluntatē teſtōris.⁊ ſic iudicari dꝫ de his rebus ſicut de imobili
bus in quas cōuerti debere teſtator in teſtō iuſſerat.⁊ ſꝫ hāc vlti
mam diſt.factā non reperiā arbitror illā probabilē ⁊ veram que
etiā nō ꝯdicit dictis pceptoris mei dñi Ale.l.d.§.ſed ſi parauerit
⁊ in.d.l.a diuo pio.qꝛ nō loquitur qn̄ pecunia erat ad hoc deſti
nata ex pcepto teſtatoris de q articulo tāgit ipſemet in.l.j.§.que
28 ſitū.ff.ad treb.ſꝫ loquit i caſu nr̄o vt dixit.¶ Scdo q̄rit an † eſti
matio hereditatis probet p teſtes dicētes qd erat tāte eſtimatio
nis in q dubitatiōe ꝯcludo breuiter ſequēdo cōes theoricas qd
teſtes phāt ſi ſe referūt ad cōem eſtimationē qd ita fuiſſet cōiter
eſtimata attētis bonis ⁊ iuribus dicte hereditatis.alſ ſecus ſm
no.p Bar.⁊ alios cōiter in.l.pcia rerum.ff.ad.l.fal.⁊ per gl.Bar.
⁊ alios in.l.ij.C.d reſcin.vē.¶ Verū eſt qd ſufficit quod teſtis de
credulitate deponat ex quo difficilis eſt phatio iuxta not.i.l.j.C.
de prediis nauicularioꝝ libr.xj.⁊ per Jmo.⁊ Moder.in.l.pretia
rerū.ff.ad.l.fal. ¶ Quinimo dicō qd ſi ſumus in hēditate antiq̄
prout arbitror eē iſtā d qua queritur: qꝛ trāſiuit p multos ſucceſſo

tes ſufficit ꝓbatio ꝑ teſtes deponētes de publica voce ⁊ fama. itē
ꝑ teſtes deponētes de auditu. ¶ Primū probat̄ ex his que ponit
Bal. in l. iij. C. de ꝓba. ⁊ in c. cōueniētiā. C. de epiſ. ⁊ cleri. glo. in c.
j. de pſcript. lib. vi. ⁊ do. Anto. in c. veniens. el. j. extra de teſti. ¶ Se-
cūdo ꝓbat̄ ex not. per gl. in l. ſi arbiter. ff. de ꝓba. ⁊ Jo. de imo. in
l. iij. §. idem labeo. ff. de aqua plu. ar. ⁊ do. Ant. in c. tam litteris. ex-
tra de teſti. cū ſi. ¶ Tertio querit̄ qr̄ probat̄ ꝙ filia acceperit cer-
tam quātitatē bonorū aſcendentiū puta ad eſtimationē centū ꝑ
dicta eſtimatione verū ꝓbet̄ ꝙ eſtimatio hereditati aſcēderet ad
trecēta in qua q̄ōne arbitror concludendū q̄ ſic. nā legitima eſt
tertia pars ei⁹ ꝙ fili⁹ habitur⁹ erat abinteſtato deducto ere alie-
no ꝑut habet̄ in auſ. nouiſſima. C. de inoffic. teſta. vñ ad hoc vt fi-
lias habeat centū ꝓ legitima neceſſe eſt ꝙ in hereditate reperian
29 tur trecēta. ex quo ſequit̄ ꝙ † cū ex acceptatiōe legitime facta per
filiā ꝓbet̄ ꝙ legitima aſcēdebat ad centū ſequit̄ cōſequēs neceſſa-
rio q̄ hereditas aſcendebat ad trecēta: qr̄ oppoſitū cōſequētis. ſ.
q̄ hereditas eſſet maioris vel minoris eſtimationis nō ſtat cū ve-
ritate antecedētis. igitur ꝓbatio neceſſaria ⁊ ɔcludens vt tradūt
doct. in l. neq̄ natales. C. de ꝓba. vbi eſt glo. cōiter approbata in
fortioribus terminis ꝙ vbicūq̄ vnū nō ſolet eſſe ſine altero vt in
plurimis eſt de neceſſitate illo ꝓbato ꝓbat̄ illud aliud ſine quo
cōiter eſſe nō ſolet. ⁊ eſt ſufficiens ꝓbatio que dr̄ eſſe a cōiter acci-
dentib⁹ fortius in caſu noſtro ex quo non dat̄ vnū ſine alio ⁊ cō-
prehenditur talis ꝓbatio difficilis que ponitur in rub. C. de pro
ba. ⁊ in rub. extra eodem. dum dicit̄ ꝙ eſt rei dubie per argumen
ta facta oſtenſio. Nam arguitur ſic legitima eſt tertia totius ſi le-
gitima eſt centum ⁊ eſt tertia. ergo totū eſt trecentorū. ⁊ dr̄ talis
probatio tacita que venit ex diſpoſitione iuris per diſcurſum in
tellectus in cōſequentiā alicuius expreſſe ꝓbatiōis ꝑut declarat
no. Bald. in l. ꝑcibus. in vi. oppo. C. de impub. ⁊ aliis ſubſti. ¶ Ex
quibus indubitanter concludo ꝙ per ꝓbationē legitime que ꝓ-
bat partē hereditatis probat̄ totum hereditatis. ⁊ addo ꝙ talis
probatio ⁊ aſſertio prime filie heredis fidē facit contra ſuos ſuc
ceſſores qui nō poſſunt venire cōtra eius aſſertionē vt in l. rē alie
nam. ff. de pigno. ac. ⁊ probat̄ ex his que habent̄ in fortiorib⁹ ter
minis in l. ſi mſ. § ſi. ff. de except. rei iu. ⁊ in l. ſi ſuperius. de pigo. ⁊
ꝑ Jo. an. in addi. Spe. in tit. de teſte. §. nunc tractem⁹. in magno ad
30 di. cū ſi. ⁊ qr̄ iſta ſunt ſatis clara nō inſiſto. ¶ Quarto dubitat̄ † nū
bona que ſunt reperta in hereditate clare preſumātur de bonis
patris teſtatoris fuiſſe ⁊ certe ſi non fuerunt plura reperta quā
veriſimiliter probetur habuiſſe ex hereditate preſumit̄ illam pa-
tre habuiſſe. Nam ex quo mulier nō preſumitur in dubio ſine de
licto lucrari leges volunt ꝙ bona reperta apud mulierem preſu-
munt̄ ex bonis mariti ad fugiendam ſuſpitionem turpis queſt⁹
vt in l. quint⁹. ⁊ ibi per Saly. ff. de dona. inter virū ⁊ vxo. ⁊ in l. ee
C. eo. tollit̄ tn̄ dicta preſumptio qn̄ probat̄ ꝙ mulier potuit aliū
de habere prout ꝓbatur in caſu nr̄o cum eſſet heres ample here-
ditatis paterne vt tradunt docto. maxime Salyce. in dictis iuri-
bus ⁊ probatur hoc idem ex eo. per glo. Bart. Bal. ⁊ doc. in l. cū
oportet. in princ. C. de bonis que libe. ⁊ do. Ant. ⁊ do. Abb. in c. j.
de pecu. cle. ⁊ optime ad propoſitū loquitur Bart. in trac. de du.
fratrib⁹. in ver. ſi. quarto q̄ro. ¶ Ex quib⁹ infero ꝙ ſi filia aliquid
emit noīe proprio cenſetur emiſſe de bonis patris ſi nō probetur
acquiſitio aliunde ⁊ maxime qr̄ facere hoc tenebatur vt. ſ. dictū
eſt per ea que no. Bar. in l. titium. ff. de verbo. obli. ⁊ in l. cū ſeru⁹.
eo. titu. ⁊ licet dicat ſe emiſſe de ſuis bonis parafernalibus: tn̄ nō
excludit̄ quin illa habuerit ex hereditate pr̄is qr̄ dicunt̄ bona pa
rafernalia que ſunt tradita viro adminiſtrāda extra dotem ſm̄
Bar. ⁊ doc. in l. maritus. C. de procu. Laus deo ⁊c.

¶ Conſilium. cd.

1 ¶ Succeſſores dictio an comprehendāt omnes heredes vniuer
ſales an vero deſcendentes.
2 Succeſſorū appellatione venit id quod venit appellatione he-
redis.
3 Prohibitio alienationis nn inducat fideicommiſſum.
4 Filij ſi ſint grauati in ſubſtitutione nu etiam intelligantur gra-
uati nepotes.
5 Ipſe pronomen quid importet.
6 Subſtituti ſub conditione quando cenſeantur grauati.
7 Verba tunc ⁊ eo caſu quid importent.
8 Verba vulgariter pupillariter ⁊ per fideicommiſſum apponun
tur de conſuetudine ex capite tabellionum.

Dominus labia mea aperi-
at ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ In cā bo
noniēſi que agitat̄ corā dn̄is auditorib⁹ poſt redditū
a me cōſiliū fuerit dubitatū ꝑ auditores de quibuſdā ⁊ ſi ex conſi-
liis redditis ꝑ pt̄e agētiū dat̄ ſolutio colligi poſſit. attn̄ vt clari⁹
agēnū iuſtitia demōſtret̄ iterū inſtabo in aliquib⁹ ſup quib⁹ ſit
difficultas. ⁊ ꝓ magno fundamēto in p̄mis diſcutere intēdo claū-
ſulam ꝓhibitiōis alienatiōis in qua formaliter dr̄ ꝓhibere ⁊ ol-
no vetās dictus teſtōr vēditionē ſeu alienationē oīm ⁊ ſingulorū
bonorū imobiliū ipſi⁹ teſtōris ꝑpetuo cū velit dict⁹ teſtator bo
na ipſius teſtōris ad ſucceſſores in poſterū puenire ⁊c. ſuper qua
1 dubitatur an illud † verbū ſucceſſores comprehendat oēs heredes
vniuerſales ſicut in dubio cōprehendere ſolet. l. q̄dam. §. is autē. ff.
de edē. ⁊ ibi doc. ⁊ Bar. in l. gall⁹. §. et ſi parēte. ff. de lib. ⁊ poſthu.
⁊ in ſpē vr̄ caſus. ⁊ ibi Bar. in l. pr̄. §. mr̄. ff. de lega. iij. ⁊ per Pau.
de caſt. in l. filiusfamilias. §. diui. ff. de lega. j. an vero cōprehendat
deſcendentes ⁊ ſic ſucceſſores ſanguinis ip ſius teſtōris. Et hanc
interpretationē puto veriſſimam niſi velim⁹ eſſe proterui ⁊ dure
ceruicis prout capitur in l. cum acutiſſimi. in ſi. C. de fideicō. ⁊ in
l. ex facto. §. ſi ff. ad treb. ⁊ per Bar. in d. §. et ſi parēte. vbi ponitur
alius caſus. ¶ Iſta cōcluſio vltra alias dicta ꝓbat̄ viuis rōnib⁹
2 ni decipiar ꝓ fundamēto p̄mitto ꝙ † id ꝙ venit applōne heredis
venit appellatiōe ſucceſſorū ⁊ ecōtra in dubio vt ptz ex no. in d.
§ is autē. ⁊ p Barto. in d. §. mater. ⁊ in d. §. etiā ſi parēte. ¶ Hoc p̄
miſſo clarū eſt ꝙ q̄ teſtator vocat heredes intelligit̄ in dubio de
vniuerſalibus et extraneis niſi reſultet iniquitas ⁊ cōtra mentē
teſtatoris. ita inquit Bar. in d. §. et q̄ declarat Bald. recitando
diſtinctionē Barto. ꝙ tunc reſultaret cōtra mentē qn̄ diſpoſitio
redderetur inutilis. ar. tex. in d. l. ex facto. §. ſi. qr̄ tunc intelligit̄ de
deſcendētibus ſanguinis. ſꝫ in caſu noſtro ſi intelligat̄ de herede
vniuerſali ꝓhibitio eſſet inutilis vt declarat Bart. in d. §. mater.
igitur ⁊c. ¶ Secūdo cōfirmat̄ iſta opi. nam per illa verba cum ve
lit apparet ꝙ noluit extra ſucceſſores bona alienari: ⁊ ſi aliter rō-
tur voluit ſequuta alienatione ſucceſſores admitti ad reuocādū
etiā viuo alienante. caſus eſt ⁊ ibi hoc declarat̄ in l. peto. §. fratre
ff. de leg. ij. is ſimili qn̄ ſit ꝓhibitio alienationis vt in familia re-
linqueret̄ ⁊ ſic vult ſucceſſores prohibiti etiā in vita admitti quo
caſu nō ſunt heredes vniuerſales cōprehēdi: qr̄ in vita q̄s nō hꝫ he
redē. vñ intelligit̄ de ſucceſſorib⁹ ſanguinis ſm̄ Bart. l. d. §. et. Et
ſi dicatur iſte due rōnes ſunt ɔtra tex. in d. §. mater. vbi actio red
dit̄ inutilis. ⁊ tn̄ ſucceſſiōis vbū capit̄ pro heredib⁹ et extraneis
vniuerſalib⁹ ſm̄ intellectū Bar. ⁊ tn̄ ibi et erat facta talis ꝓhibi
tio ⁊ deberent admitti ſucceſſores ad reuocandū in vita. Reſpon
deo ꝙ ꝑpter dictas rōnes nō vr̄ verus intellectus Bar. alias ibi
eſſet caſus ɔtra duo p̄miſſa q̄ ipſe ponit in d. §. et. que ſunt cōiter
approbata. ſꝫ verior vr̄ intellect⁹ Dy. qui ibi dicit ꝙ nō inducit̄
fideicōmiſſum inter ipſos filios heredes inſtitutos adinuicē: ſed
bn̄ quo ad filiū heredū inſtitutorū eorum ſucceſſores. ar. l. vnū ex
familia. §. ſi. ff. de lega. ij. ⁊ intellectū Dy. ſequunt̄ Cyn. Ray. Old.
⁊ Albe. de roſa. ⁊ ſic eſt magis cōis per quā cōem opin. habemus
ꝙ ibi verbū ſucceſſores includit filios. ⁊ ſic ſucceſſores ſanguinis
⁊ q̄ iſte intellect⁹ ſit verus ꝓbat̄ qr̄ iuriſcōſultus pōderat ibi ꝙ
teſtator iuſſit ꝙ filij in heredes inter ſe p̄ſtarēt cautionē de nō alie
nādo. ⁊ immediate ſubdit ex his verbis q̄ſitū eſt. ⁊ ſic ptꝫ ꝙ ꝑpter
illa vba cauſabat̄ difficultas an induceret̄ fideicōmiſſum vel ad
minus ſi nō ꝑpter illa verba tn̄ cauſabat̄ ꝑpter illa ſimul cū ꝓ-
hibitione alienationis de qua ibi: ſed ſi tractaret̄ de fideicōmiſſo
reſpectu ſucceſſoris fruſtra iuriſcōſultus feciſſet vim in illa p̄ſta-
tione cautionis que p̄ſtabat̄ coheredi ⁊ nō ſucceſſoribus ꝙ nō eſt
dicendū. ¶ Cōfirmat̄ qr̄ ſm̄ intellectū Bart. ibi determinat̄ q̄
inutilis eſt ꝓhibitio. Hoc autē nō dicit tex. ſꝫ ꝙ ex vbis nō colligi
tur fideicōmiſſum. iſta autē ſunt valde diuerſa. igit̄ eius intellect⁹
litere nō applaudit. ¶ Preterea qn̄ prohibet̄ alienatio reſpectu
certarū pſonarū nō inducit̄ ſimplr̄ fideicōmiſſum: ſed ita demū
ſi ſequat̄ alienatio extra illas pſonas: vt in l. peto. §. fratres. ff. de
lega. ij. ⁊ declarat Bart. in d. l. pater. §. filiū. ff. de lega. iij. vnde cū
in d. §. mater. nō preſupponat̄ alienationē factā in caſu ꝓhibito
verū eſt dicere ꝙ nec adinuicem neq̄ reſpectu ſucceſſoris ex vbis
ꝓponit̄ fideicōmiſſum. ⁊ hic eſt verus intellectus ad illum tex.
¶ Preterea poſito ꝙ intellectus Bar. ad d. §. mr̄. eſſet verus quē
ſequit̄ Cuma. ⁊ Pau. in d. §. diui. in lectura Bononiēſi ⁊ in ſuo
cōſi. xvij. incip. in cā que vertit̄. ⁊ in aut. ſꝫ i ea. C. ad l. fal. tn̄ adhuc
non obſtat in terminis noſtris. nā ibi fuit ꝓhibitio pſonalis re-
ſpectu filiorū tn̄ vt ptꝫ in tex. ibi nulla ex cā alienēt. ⁊ fuit facta i
3 fauorem filiorū ⁊ eorū heredū vt cōſeruarēt in fauorē heredū. † ſꝫ
in caſu noſtro fuit ꝓhibitio realis quo caſu ad quēcunq̄ trāſeat
trāſit cū tali qualitate ne alienet̄ vt in l. peto. §. fratre. ⁊ ibi glo. ⁊
Bar. ff. de lega. ij. vnde nō pōt dici ꝙ fauore filiorū fuerit facta ſꝫ
fauore omnium ſucceſſorum quo caſu ſi intelligamus de ſucceſſo
ribus hoc eſt de heredibus vniuerſalibus etiā extraneis pro cer-
to fatuum erit credere quod teſtator voluerit prouidere heredi-
bus extraneis heredum extraneorum filijs quod nemo ſani intel
lectus diceret. vnde dicendum eſt q̄ cum voluerit ꝓuidere oīb⁹
ſucceſſoribus propter realē prohibitionē intellexit de deſcēdentib⁹
ſucceſſoribus

ſucceſſoribus ſanguinis quorū reſpectu ſolēt imobilia probiberi alienari ad hoc.l. ſi in emptiōe.ff.de mino.cū ibi no. ¶ Cōſidero tñ q̄ aliud eſt q̄ teſtator ꝓhibeat alienationē vt bona ſucceſſoribus cōſeruentur quo caſu videt̄ amputare voluiſſe ⁊ precidere vias per quas poſſet tranſire in ſucceſſores ipediri arguēdo a cōiter accidentibus iuxta.l.eoꝗ natales.C.de proba. Nā p alienationibusque fiunt impediunt̄ pleriꝗ bona in ſucceſſores trāſmitti.⁊ ideo teſtatores aliqñ probibent alienari bona in vita tm̄ iuxta id q̄ habet̄ in.d.l.pater in.§.fundū ⁊ hoc mō ꝓcedit tex.in.d.§.mater.vt colligit̄ ex illo tex.dū dicit ſed cōſeruēt ſucceſſioni ſuc.⁊ ſic p3 q̄ facta fuit ꝓhibitio ad hoc vt conſeruarent̄ ⁊ trāſirent ad ſuos ſucceſſores ⁊ ſic ad effectū de q̄ dixi. ¶ Aliud eſt quādo teſtator probibet alienatio.⁊ diſponit ad quē vult q̄ bona ꝑueniant quo caſu inducit̄ fideicōmiſſum ⁊ valeat ꝓhibitio vt.l.§.fratre.qr teſtator nō ſolū videt̄ voluiſſe eis relīquere ſicut l.l.cū ita.§.l fideicōmiſſo.ff.de le.ij.⁊ l.d.§.fratre.cū ſi.⁊ hic eſt caſus noſter in quo primo oīno ꝓhibet ⁊ ſic voluit preciſe valere ⁊ habere effectū ꝓhibitionē ꝓpter verbū oīno.l.ſi cū excep.§.quatenus.⁊ ibi glo.⁊ Bar.ff.q̄ metus cā. Itē ꝑpetuo voluit ꝓhibitionē habere effectū. Itē ꝑpetuo voluit bona trāſire in ſucceſſores qr verbū perpetuo cenſet̄ repetitū i cā adiecta ꝓhibitionis alś ꝓhibitio perpetua eſſet ſine cauſa ⁊ nuda.⁊ ſic inualida.l.filiuſfa.§.diui.ff.de leg.i.ergo verbū ꝑpetuo cēſet̄ repetitū ne diſpoſitio inualidet̄.vt declarat Bart.in.l.ſeie.§.gaio.ff.de fun.inſtru. S3 nō pōt dici q̄ ꝓhibitio ſit valida ⁊ ꝑpetuo habeat effectū iuxta mentē teſtatoris.ſi intelligamus verbū ſucceſſoribus.ſ.heredibus vniuerſalibus etiā extraneis. Sed tñ ſi intelligam⁹ de ſucceſſoribus ſanguinis quibuſdā teſtatoris qbus ſm cōiter accidentia ꝓuidere ſolēt per iſtas ꝑpetuas ⁊ reales ꝓhibitiones. Ad hoc tex.in aut.de reſti.fideicō.col.ix. qui nō currūt in termino.d.§.mater.in quo nō apparet ita preciſe de volūtate defuncti neꝗ cōcurrūt ea que i caſu noſtro ꝑut etiā late declaratū fuit in cōſilio alś reddito.⁊ q̄ ꝓhibitio alienatiōis eſt realis ⁊ nullo tēpore fieri pōt alienatio ita q̄ apparet teſtatorē voluiſſe ꝓhibitionē valere ⁊ voluiſſe heredibus vel ſucceſſoribus ꝑuenire ex ponatur ſucceſſores ⁊ filios.vt eſt caſus in aut.vt ſpōſa. largi.§.ſi.vñ ſumitur dicta aut. Sed mea.C.ad.l.fal.vbi ita illū tex.exponit Pau.de caſ. Et eſt vera expoſitio qr aīſi ita exponeret̄ ꝓhibitio eēt inutilis.⁊ in.d.§.mater.⁊ ſic nō ceſſat falcidia etas cui⁹ cōtrariū dicit ibi text⁹.vbi eſt caſus clarus pro iſta opi.cū ibi ponātur eadē v̄ba ⁊ nō ita efficacia. Et iſta eſt veriſſima intelligētia quā etiā ꝓbo viua rōne. Nā ꝓhibitio alienatiōis eſt realis vt dixi igit̄ eſſent ꝓhibiti ⁊ filij oēs ⁊ deſcēdētes ad minus vſꝗ ad q̄rtum gradū.vt in.d.aut.de reſtōne fideicōmiſſi.dēt ergo caſus q̄ habuiſſet filiū maſculū ⁊ q̄ deceſſiſſet ſine filijs inſtituto herede extraneo quo caſu filia femina erat ſubſtituta quero ad quē ꝑtinuiſſent bona immobilia ſi dicimus q̄ ad filiā ſubſtitutā tūc cōtradiceret tex.in.d.§.mater ſm Bar.qr voluit in imobilib⁹ ꝓuidere heredibus vniuerſalibus etiā extraneis. Si vero dicam⁹ q̄ ad heredes extraneos tūc venimus cōtra mentē.ar.l.cū acutiſſimi.C.de fideicō.quo caſu reſtringi debeat ad heredes ſanguinis ſm Bar.in.d.§.etiā ſi parente. Itē videret̄ ſe corrigere ꝯtra.l.nā ad te.ff.de cōdi.⁊ demō. Itē cū in ſubſtōne declarauerit q̄ prio ad filios maſculos.ſcdo ad feminas.tertio ad trāſuerſales. Itē3 ponēdo oēs deſcendētes in cōditiōe cōſtat q̄ voluit illos ꝑferri.l.lucius in ſi.ff.de here.inſti. Igit̄ cū cōſtet de mente teſtatoris ad quos voluit ſua bona ꝑuenire in alia parte teſtamenti declaret̄ clauſula ꝓhibitiua alienationis poſita in alia parte iuxta.l.qui filiabus.ff.de le.j.⁊ ex his ⁊ alijs in conſilio dictis apparet q̄ q̄ huic interpretationi cōtradicit veritati ⁊ mēti teſtatoris ꝯdicit. Nec ob.q̄ ſm hāc expoſitionē ⁊ intellectū nō eſſet ꝓuiſum ſororibus ⁊ pie cauſe cū tm̄ reſpectu ſucceſſorū deſcendentiū ſit facta ꝓhibitio ⁊ ſic nō reſpectu dictorū ſubſtitutorū quib⁹ per dictas probibitiones prouidere voluit:qm̄ faciliter ⁊ dupliciter r̄ndet̄. ¶ Primo qr potius voluit prouidere ⁊ fortius deſcēdētibus quā trāſuerſalibus quos deſcēdētes magis predilexit. vt p3 ex ſerie teſtamēti ⁊ probat̄ in.l.cū acutiſſimi.C.de fideicō. eo maxime qr trāſuerſalibus ⁊ pie cauſe ꝓuiderat per viā ſubſtitutiōis ceſſantibus deſcēdentibus per quā purificata cōditiōe reſoluebat̄ ois alienatio.l.ſi.C.cōia de le.vñ nō eſt mirū ſi fortius prouidit reſpectu deſcendentiū quā trāſuerſaliū. ¶ Scdo qr per talē ꝓhibitionem cenſet̄ cōſultū etiā trāſuerſalibus qr illa mediāte reperirent̄ res penes vltimū grauatū ⁊ facili⁹ trāſiuit ad ſubſtitutionē ⁊ dici pōt q̄ reſpectu vltimi ꝓhibitio tacite cenſebat̄ facta in fauorē ſubſtitutoꝝ iuxta no.l.d.§.diui.vñ cū talis obiectio nihil releuat. ¶ Ex qbus i ꝓpoſito iſero q̄ ex q̄ fauore ſucceſſoꝝ ſanguinis facta fuit ꝓhibitio ⁊ ſequuta fuit alienatio extra tales ſucceſſores admittunt̄ ad fideicōmiſſū ſucceſſores ſanguinis ad q̄s voluit bona imobilia ꝑuenire ad min⁹ ꝓp ſequutā alienationē probibitā iuxta tex.in.d.§.fratre.⁊ per Bar.in.d.l.pater.§.filiā.⁊ in.l.cū ita.§.in fideicōmiſſo.ff.de leg.ij.⁊ hec quo ad clām ꝓdictā ſufficiant.⁊ exiſtētibus premiſſis veris que apud me indubitata ſunt bonis immobilibus tā que reperta fuerūt in hereditate q̄ que poſtea ex mobilibus empta fuere de quibus idē iudicandū eſt vt i ꝯſilio pro me reddito declaratū eſt in quo etiā dictū fuit q̄ in clā ꝓhibitionis dū dicit̄ cū velit bona ipſius teſtatoris ⁊c. Includant̄ etiā mobilia ꝓpter rationē ꝗ̄ alibi dicto que nō repeto qr in cōſilio ſunt declarata ceſſant difficultates q̄ ſunt per dominos auditores.⁊ cōferūt plurimū ꝓdicta ad me ſtatim dicenē.

4 ¶ Scdo venit diſcutienda alia difficultas. † Nunquid in ſubſtitutione de qua agim⁹ in qua ſunt grauati filia ſi deceſſerit ſine filijs ⁊ ſi cū filijs filij ipſius filie ſi deceſſerint ſine filijs intelligantur etiā grauati nepotes filie ⁊ ſic ꝓnepotes teſtatoris ſi deceſſerint ſine filijs in qua dubitatione ſi dna clara fuiſſet ſimplr grauata ſi deceſſerit ſine filijs vel deſcendētibus tūc ea decedente cū filijs vel aliquo deſcendēte l3 dicti filij vel deſcendentes poſtea decederēt ſine filijs diceremus cōditionē ſubſtitutionis defeciſſe ita loquit̄ Io.an.in addi.Spec.in tit.de teſta.§.j.in magna additione in ver.occurrit.in ſi.⁊ ita cōſuluit Oldra cōſi.xxj incip.tale eſt teſtator habuit ⁊ Pau.de caſt.conſi.clxx.incipit ne vtamur verbis improprijs facit q̄ no.Pe.de anc.cōſi.clxiij.incipit. Iſte magiſter Gerardus.⁊ tenet Bal.in.l.cū acutiſſimi.C.de fideicō.in vlti.col.allegat tex.in.l.ex facto.§.pe.ff.ad tre.⁊ Cy.in aut. Sed ⁊ ſi quis.C.de ſecū.nu. Itē ſi in caſu nr̄o nō ſolū fuiſſet facta ſubſtitutio ſi clara filia teſtatoris decederet ſine filijs.ſed etiā ſi cū filijs ⁊ eius filij deceſſerint ſine filijs quo caſu etiā ſi ita ſimplr fuiſſet facta ſubſtitutio videbat̄ dicendū q̄ ſi filij clare decederēt cū filijs q̄ expirata eſſet ſubſtitutio qr ſemel defuit cōditio.argu.l.cū vxori.C.q̄ dies lega.ced.⁊ per ea que tradit Ioā.and.vbi.ſ.⁊ alij doct.pari ratione.⁊ iſtis caſibus ꝓcederent dicta prefatorū doctorū ⁊ ea que dicit Bar.in.l.liberorū.in pe.col.ff.de ver.ſigni.qui in propoſito nō meruit allegari.vt ſtatim dicet̄. Sed in caſu noſtro valde diſſimilē ⁊ diuerſo dicendū eſt quod licet filij domine Clare deceſſerint cū filijs tñ ſi dicti filij ⁊ eius nepotes deceſſerint ſine filijs purificata eſt ſubſtitutio primo tacita ſi extant alij deſcēdētes inter quos adinuicē cenſet̄ facta ſubſtitutio prout in cōſilio declaraui.ſi aūt nō extarent purificata eſſet ſubſtitutio ſororum teſtatoris.iſta ꝯcluſio ꝓbatur. ¶ Primo ex ordine diſpoſitionis teſtatoris qui primo pretulit filios maſculos ⁊ deſcēdentes ex eis vocādo primo filios maſculos ⁊ ponēdo in conditione ſubſtitutionis facte de filiabus feminis iuxta.d.l.lucius.ff.de here.inſti.ad fin.

¶ Scdo illis deficiētibus voluit filias feminas ⁊ deſcēdentes ex eis preferri eos etiā vocando ⁊ ponēdo in cōditione deficiētibus aūt deſcēdentib⁹ ex feminis vocauit ſorores ⁊ ſic voluit prouidere ſororibus ⁊ eis premortuis earū filijs.⁊ iſta fuit mens teſtatoris nō habet effectū ſi mortuis ꝓnepotibus ſine deſcēdentibus admitterent̄ extranei excluſis deſcendētibus ⁊ ſororibus quibus prouidere voluit vt ex ſerie teſtamēti apparet. Nō eſt ergo recedēdum a mēte teſtatoris tacita vel expreſſa.l.cū virū.C.de fideicom.l.iij.C.de lib.prete.cū ſimi. ¶ Oſtendit̄ etiam mens teſtatoris ex alio qr deficientibus maſculis inſtituit heredes filias feminas ⁊ premorientium filios in ſtirpē ſi ergo inueniſſet caſus q̄ ex filiabus tēpore mortis teſtatoris extitiſſent nepotes filiarū ⁊ ſic ꝓnepotes teſtatoris dicendū eos inſtitutos cenſeri qr appellatione filiorū tūc veniūt oēs ſm Bar.in.l.liberorū.ff.de verbo.ſigni.⁊ do.Anto.in.c.q̄ quibuſdā.de penis.⁊ plura in ꝓpoſito allegaui in.l.gallus.§.inſtituēs. Detur tñ vlterior caſus q̄ iſti pronepotes deceſſiſſent ſine filijs quero an verificaret̄ ſubſtitutio.ſi dicas q̄ nō hoc erit ꝯtra mentē teſtatoris q̄ voluit filijs inſtitutis ⁊ filijs etiam filiorū ſubſtitutoꝝ ſubſtituere.quare aūt iſtis nō cū tūc reperiant̄ inſtituti in ꝓo gradu ⁊ filijs inſtitutis in primo gradu ſubſtituit.vñ ex tacita mēte idem dicendū fuiſſet.ar.l.quāuis cū ibi no.C.de fideicō. Si dicas q̄ ſic tūc qua ratione pronepotib⁹ venientib⁹ tanꝗ̄ inſtitutis deſcendentib⁹ ſine filijs voluit ſubſtitutionē locū habere pari ratione etiā ipſis deſcendentib⁹ in caſu noſtro ſine filijs habere debet locū ſubſtitutio qr nō eſt dare rōnē diuerſitatis ergo idē iuris.l.illud.ff.ad.l.aquiliam. Iterū ſi filijs proprijs maſculis vel filiorū filijs morientibus ſine filijs. Itē ſi filiabus ꝓprijs ⁊ earum filijs deſcendentibus ſine filijs voluit q̄ h3 locū ſubſtitutio quod non habeat locū pronepotibus decedētibus ſine filijs nō verificat̄ ſubſtitutio nulla ratio aſſignari poteſt cū magis dilexerit filios ⁊ nepotes tanꝗ̄ ꝓnepotes.ar.l.pu bliius.ff.de condi.⁊ demō.vadit cum ex mente teſtatoris collecta ex tota ſerie ſubſtitutionis ex qua colligitur quod primo filijs maſculis ⁊ omnibus deſcendentib⁹ voluit ꝓuidere. Scdo feminis ⁊ eoꝝ deſcendentib⁹. Tertio tranſuerſalibus. Quarto pie cauſe dicendū eſt q̄ ꝓnepotibus decedentib⁹ ſine filijs verificet̄ ſubſtitutio quā mētē i ꝑmis amplecti debem⁹.l.i ꝯditionib⁹ pium locū.ff.de cōdi.⁊ de. ¶ Cōfirmant̄ ꝑmiſſa.nā facta eſt ſubſtō

ſi filia deceſſerit ſine filiis detur ergo caſus ꝙ filii deceſſiſſent cū nepotibus ꝓmortuis filiis certe defeciſſet cõditio.d.l.lucꝰ.demõ ſubdit ꝙ ſi ipſi filii cū quibus deceſſit decedãt ſine filiis ſubſtituit ⁊c.certe iſto caſu etiã in ꝑſona nepotū ⁊ ſic ꝓnepotū teſtatoris locū habuiſſet ſubſtitutio.quare aūt iſto caſu nõ videtur eſſe rõ ſꝫ potius eadē mens que ſeruãda eſt.l.cū virū.C.de fideicõ. ¶ Preterea poſt filios ꝓprios naſcituros ex ſe ꝓuidit circa filios naſcituros vt voluiſſe deſcēdentibꝰ ꝓuidere vt dicit Bar.in d.l.liberoꝝ.Et ꝓ ꝯſis ordine ſucceſſiuo nõ ſolū primis ſꝫ vlterioribus ꝓut pulchre declarat in ſimili Pe.de anc.in ꝯſi.xxv.incip. nõ ſeruato ordine dubiorū ⁊ ꝙ iſta interpretatio ſit veriſſima oſtēdit clare ꝓpter clām ꝓhibitionis alienationis in qua ſit ꝓhibitio realis ⁊ ꝑpetua.⁊ ſic cõprehēdit oēs deſcēdētes vt in auten. de reſti.fideicõ.⁊ tradit l.o.l.pcto.§.fratre ¶ Preterea adijcitur cauſa generalis ſeu rõ q⁊ voluit bona in ſucceſſores peruenire et ꝑpetuo vt declaratū fuit ꝑ q̃ v̄ba etiã enūciatiua per modū cauſe inducit fideicõmiſſum vt declarat Bar.in.l.ex hac ſcriptura. ff.de do.⁊ ſic declarat volūtatē ſuã cū dicit in.d.clauſula.cū velit ⁊c.ꝙ voluit ꝓuidere nõ ſolū circa filios ⁊ nepotes ſed etiã circa alios deſcēdētes.vna tū pars teſtamēti per aliã declarat.l.qui filiabus.ff.de leg.i.l.ſi ſeruꝰ pluriū.in fi.eo tit.Et huic mēti ita declarate nõ cõtradicūt verba teſtamēti imo cõueniūt ꝙ oſtendit Nã teſtator primo loco deficiētibus maſculis iſtituit filias naſcituras ex quacūq̄ vxore. ¶ Scđo loco caſu quo cõtingeret filias decedere ſine filiis ſubſtituit ⁊ qua ſubſtitutiõe verbū filiis comprehēdit oēs deſcēdētes.vt in.d.l.lucꝰ.cū ibi not. ¶ Tertio loco ſubdit ꝙ ſi decedat cū filiis ꝓut ſtatim cõprehēdit oēs deſcēdentes pari ratione.ꝑ.d.l.lucꝰ. ¶ Quarto loco ſubdit ⁊ ipſos filios omnes decedere ſine filiis que verba ex neceſſitate exponi debent ⁊ ipſos deſcēdentes oēs decedere ſine filiis. Iſta ꝯcluſio ꝓbat ex tribꝰ. Primo q⁊ verbū filii ſtatim poſitū fuit nõ ꝓ filiis ſed pro omnibus deſcēdentibꝰ igit eodē modo cenſet poſitū in ſequēti oratiõe.ar.l.vnū.ff.de pe.he.⁊ ꝓbat optīe in.l.qui filiabꝰ.in prin. ff.de le.i. ¶ Scđo q⁊ dixit oēs filios referendo ſe ad filios de quibus locutus fuerat.ſꝫ ipſe locutus fuerat de oībus deſcēdētibus ſub noīe filioꝝ ergo intelligebat loqui de deſcēdētibus ſub noīe filioꝝ ꝓpter vniuerſalē oēs.l.a ꝓcuratore.C.mandati.c.ſolite.de ma.⁊ obe. ¶ Tertio nõ dicit ſimplr̄ ⁊ oēs filios ſed dicit ⁊ ipſos omnes filios.vñ cū prius bis locutꝰ fuiſſet de filiis volēdo loqui de omnibus deſcendētibus ⁊ ſubdat ⁊ ipſos filios oēs intelligo
5 ipſos oēs deſcēdentes.†nã ꝓpter ꝓnomē ipſos repetit de oībus filiis de quibus loquutus fuerat ⁊ ſic de filiis largo modo quoꝝ ſi appellatione veniūt deſcēdentes.arg.eius ꝙ no.Bar.in.l.talis ſcriptura.ad fi.ff.de le.i. Itē q⁊ dictū ꝓnomē ipſos eſt demõſtratiuum ad oculū.l.nemo dubitat ⁊.l.hoc articulo.ff.de here.inſti.⁊ no.Bar.in.l.i.in prin.ff.de opt.no.nūc. Itē dicēdo ⁊ ipſos filios omnes refert referat ſe ad omnes filios de quibus locutꝰ fuerat ſed ſupra non ſolum de filiis proprie ſꝫ etiã de filiis largo modo capiendo pro omnibus deſcēdentibus ergo referendo ſe ad omnes filios cenſet ſe referre etiã ad filios largo modo.⁊ ſic ad deſcēdentes q⁊ omnia que ſunt in termino ad quē ſit relatio cēſentur repetita cum oībus qualitatibus in termino referente.l.ſi prior. ⁊ ibi Bar.ff.ſo.ma.⁊ in.l.ſi ita ſcripſero.ff.de cõdi.⁊ demõ.cū ſi. ¶ Ex quibus p⁊ꝫ clara rñſio ad id ꝙ in ꝯtrariū allegat ꝙ in illis verbis.⁊ ipſos filios oēs filii grauant.⁊ ſic nõ veniūt nepotes ꝑ ea que ponit Bar.in.d.l.liberoꝝ in ver.iiii.caſu quã iſtud eſt ꝓpter virtutē v̄bis de relatione ⁊ demõſtratione per quē demõſtrat ꝙ nõ ſolū voluit comprehēdere filios ꝓprie ſꝫ etiã largo mõ cõprehēdere omnes deſcendētes ſub noīe filioꝝ.maxime attenta mente teſtatoris vt.ſ.ex pluribus demonſtrata. ¶ Ex quibꝰ ꝯcludo ꝙ cū teſtator dixit.⁊ ipſos filios omnes.intellexit de omnibus filiis largo mõ.⁊ ſic de oībus deſcēdentibꝰ ⁊ eſt idem ac ſi dixiſſet.⁊ omnes deſcendētes quo caſu reſoluendo pluralitatē in ſingularitatē iuxta.l.falſa.in fi.ff.de ꝯdi.⁊ demõ.⁊ not.in.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad tre.indubitāter deſcendentibus pronepotibꝰ ſine filiis verificata fuiſſet ſubſtõ. Igit itē dõm eſt in caſu nr̄o nec video qua rõne quis poſſit predicta inficiari niſi per cauillationes ꝑ quas cõtingit pleruq̄ pernitioſe errari: vt inquit Celſus adoleſcens in.l.ſi ſeruū.§.ſequit.ff.de verb.obl. Nec premiſſis ob.ꝙ in ꝯtrarium allegat vt audio ꝙ tūc demū ꝯprehēderent omnes deſcēdētes ⁊ ſic nepotes dñe Clare filie teſtõris qñ tales nepotes extaſſent tp̄e mortis Clare ex quo ſꝫ ſi contingerit Clarã decedere cū filiis extãtibus ⁊ ſic loquit de extãtibus tp̄e mortis propter verbū decedere.l.ex facto.§.ſi quis aūt.ff.ad treb.⁊ poſtea ſubditur.Et ipſos filios oēs.⁊ ſic refert ſe ad filios de quibꝰ locutus eſt ⁊ ſic ad filios extãtes tp̄e mortis Clare.⁊ per conſequens illa verba ⁊ ipſos filios oēs vident intelligēda.ſ.extãtes tp̄e mortis Clare. Sed hic nepos de quo agimus tūc nõ extabat ergo nõ verificatur cõditio que impleri debet in forma ſpecifica.l.meuiꝰ.et l.qui heredi.ff.de cõdi.⁊ demõ.quoniã ad hāc obiectionē rñdet

quod ꝓ ſolutione ꝓmitto ꝙ ex hac obiectiõe habemus dicere ꝙ ſi tēpore mortis clare extitiſſent filii eius nepotes ⁊ pronepotes videt ꝙ in omnibus verificaret cõditio. Sed ex quo tēpore mortis extabāt tm̄ filii nõ verificat in nepotibus. Que intelligentia nõ h⁊ rationē aliquã quare teſtõr hoc voluerit ex quo equalis fuit ad deſcendētes affectio ⁊ maior cenſetur fuiſſe erga filios Clare ꝙ nepotes. Itē fuit equalis circa filios ⁊ nepotes extãtes tēpore mortis Clare ⁊ circa extãtes poſt ergo cēſendū eſt ꝙ teſtator equaliter voluerit circa illos diſponere.ar.l.illõ.ff.ad.l.aquiliã. Et ideo habemus dicere altero de duobus modis vel ꝙ qñ teſtator dixit.⁊ ipſos filios omnes.⁊ nõ repetiit ſcꝫ extãtes cū nomē filii ſit poſitū cū oībus liberis vt dictū eſt voluerit cõprehēdere tã extãtes ꝙ nõ extãtes. Primo ex quo dixit omnes.l.a ꝓcuratore.C.mãdati ¶ Secundo q⁊ nõ repetiit extantes. Si enim hoc voluiſſet vtiq̄ hoc expreſſiſſet.l.vnica.§.finaūt ad deficiētis.C.de ca.tol.⁊ hoc maxime q⁊ ex ſuperabūdãti videt appoſuiſſe ex quo tacite inerat.vt in.d.l.ex facto.§.ſi quis aūt.ergo eius exp̄ſſio non debet aliquid operari.l.iii.cū ibi plene nota.ff.de le.i. Et ſic ſi nihil oparet nõ habet alterare naturã diſpoſitiõis. ¶ Cõfirmat iſta reſpõſio ⁊ clare nã illa qualitas exiſtēte tp̄e mortis in illa cõditio.ſi ſine filiis deceſſerit inutiliter fuit appoſita q⁊ tacite.⁊ ſic habetur pro nõ appoſita ⁊ nõ cenſet repetita.hoc probat tex.l.ſi in diem.§.fi.ff.de cõdi.⁊ demõ. Ubi patet ꝙ conditio q̄ inutiliter exprimit in vno caſu q̄a tacita inerat nõ videt repetita in alio in quo potuiſſet expreſſe apponi.⁊ eſt tex.in.l.ſi.§.ſcio.ff.de leg.ii. ſm̄ qđ ibi nota.intelligunt Ray.de for.⁊ Ioã.de imo.in.l.iulius paulus.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊ iſta eſt ſubtilis ⁊ cõcludēs reſpõſio. ¶ Uel ſecūdo habemus dicere ꝙ licet facta fuerit dicto caſu ſi deſcendētes extarent tēpore mortis Clare verificari etiã debet ⁊ extendi ad alium caſum quãdo deſcēdētes tūc nõ extitiſſent ſed poſtea ⁊ mortui fuiſſent ſine filiis. ¶ Primo ne deueniamus cõtra volūtatem defuncti ſupra demonſtratã.⁊ maxime q⁊ cõtingeret extraneos ſuis deſcendētibus preferri cõtra totū intētū teſtatoris qui ex ſerie omniū ſubſtitutionū colligit.facit.l.cū acutiſſimi.C.de fideicõ. Nã videmus in caſu ecõtra qñ ſubſtitutio ſui natura debet ad aliū caſum extēdi nõ extendit.ſic ꝑſona predilecta a teſtatore ꝑ extraneū excluderet ꝓut dõ dicit Bart.ſaluãdo gl. in.l.ſi mater.§.fin.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ ſequunt Imo.⁊ doct.ergo idē ecõtra qñ caſus nõ deberet extēdi extēdatur eadē rõne q⁊ qđ operat propoſitū in ꝓpoſito operat oppoſitū in oppoſito.l.ſiue proponis.C.de nup.cū ſi. ¶ Scđo q⁊ teſtator cõſiderauit ꝙ deſcēdētes decederēt ſine filiis ⁊ ſic cū effectu.vñ ſi habemus effectū nõ eſt curandū an illi deſcēdētes extiterint tēpore mortis clare vl nõ q⁊ idē eſt effectꝰ ꝯſideratꝰ a teſtatore.ar.l.ſi veſtri.cū ibi not.C.de inſti.⁊ ſubſti ſub cõdi.fac.⁊ tradit in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantū.ff.de lib.⁊ poſthu. ¶ Tertio q̄a hic caſus eſt ſimilis caſui expſſo ad hoc tex.in.l.ſi.C.de poſthu.here.inſti.cum ibi no.⁊ no. Bar.⁊ Bal.in.d.l.gallus.§.⁊ quid ſi tm̄.⁊ ꝓ his facit ꝙ pulchre ponit Io.an.in addi.ſpe.in rub.de ſcđis nu.poſt Richar.malum.⁊ ꝙ pulchre tradit Bar.de Saly.in.d.l.ſi.per illū tex.C.de poſthu.here.inſti.vbi dicit ꝙ qñ habemus mentē nõ curamus de verbis.⁊ ſic remanet obiectio ſoluta. ¶ Ex quibꝰ cuilibet recte intuēti patet ſolutio ad ea q̄ in ꝯtrarium obijciunt.quibus ſupra clare reſpõſum eſt ⁊ reſpõdendo particulariter. ¶ Primo nõ obſtat ꝙ verbum ſucceſſores verificet et in extraneis heredibus q⁊ hoc eſt falſum vt.ſ.multiplr̄ eſt oſtēſum.⁊ ē multiplex ⁊ clara apparet reſpõſio ad tex.in.l.pater filiū.§.mater.ff.de leg.iii. ¶ Infert ⁊ ſcđo nõ obſtare dicta Io.an.l.o.ti.de teſta.§.i.cū cõcor. q̄a loquit i ſimplici ſubſtõne qñ eſt fctã alicui ſi deceſſerit ſine filiis ⁊ deſcēdētibꝰ q⁊ exiſtētibus filiis expirat licet filii poſtea ſine filiis moriant. Sꝫ in caſu nr̄o nõ fuit talis ſimplex ſubſtõ ſed fuit ita cõcepta ꝙ ex mēte ⁊ ex verbis cõſtat ꝙ etiã decedētibus poſtea deſcendētibus voluit ſuſtituere ꝓut ad plenū ⁊ clare demõſtratū fuit. ¶ Infert etiã ⁊ tertia rñſio ad no.per bar.in.d.l.libero.ſ.circa fi.ff.de v̄b.ſigni.q⁊ doctrina bar.nõ meruit in ꝓpoſito allegari. Nã preſupponit ꝙ per exiſtentiã filii diſpoſitio erat ſortita ad oēm effectū quē itēdebat teſtõr ꝓut p⁊ꝫ in.l.gallus.§.idē credēdū.quē allegat q⁊ ibi per exiſtētiã filii poſt mortē teſtatoris filius apparebat iſtitutus ⁊ ſic teſtm̄ erat validū ⁊ nõ irritabile ꝓpter verbū preteritione ad ꝙ ſolū teſtator intēdebat iuxta ꝯſiliū galli. Ideo cū diſpoſitio eſſet ſortita effectū iuxta intentū teſtõris in filiis nõ verificat poſtea in nepotibus.⁊ ſic nõ veniūt appellatione filioꝝ. Sed in caſu noſtro nos diſputamus de hoc an iuxta intētū teſtatoris ꝑ exiſtētiam filioꝝ diſpõ ad oēꝫ effectū fuerit ſortita.⁊ dicimꝰ ꝙ nõ ex quo ꝓbatū eſt ex mēte ⁊ ex verbis ꝙ voluit deſcendentibꝰ aliis in decedētibus ſine filiis ſubſtituere.⁊ ſic diſputamus ⁊ cõcluditur in caſu nr̄o ꝯtrarium eius ꝙ in caſu ſuo pro firmo preſupponit Bar.⁊ ſic in ꝓpoſito allegari nõ meruit. ¶ Poſtremo et ex ſupraſcriptis patet ꝙ ſumus in doctrina Bar.in d.l.cēturio qñ vult ꝙ poſiti in cõditione cenſeant vocati qñ cū hoc cõcurrit quod

rit qḋ eis ſit onus fideicōmiſſi impoſitū nō aūt ſumus in doctri
na Bar. qḋ ſubſtitutio dicat facta tm̄ oneratis ſub duplici cōdi
tione de cu⁹ doctrine veritate qñ ſunt poſiti in cōditione ⁊ gra
uati qḋ cēſeanē vocati hoc nō diſcutio qꝛ Bar. mature loquut⁹
fuit ⁊ eū multi ſolēnes viri ſecuti ſunt ꝓut in cōſilijs latiſſime re
latū eſt. vn̄ a Bar. nō eſt recedēdū in cu⁹ dictis ſemꝑ ſolet eſſe ve
ritas ⁊ ſm̄ illius opi. ego ſemꝑ cōſului ⁊ vidi plures doctiſſimos
viros ita ꝯſulere. ⁊ hec opi. merito eſt ſequēda in caſu nr̄o ex mēte
teſtatoris ⁊ ꝓpter clām ꝓhibitionē alienatiōis ꝓut late ī cōſilijs
5 deductū eſt. ❡ Solū reſtat oſtēdere qḋ ſumus in caſu bar. †qñ po
ſiti in cōditione ſunt expſſe grauati qḋ totū depēdet ab itellectu
6 illorū verborū dū dicit̄ ⁊ eo caſu ſubſtituit eidē ⁊ eiſdē ſic decedē
ti ⁊ decedētib⁹ ⁊c. Nā ſi dicta v̄ba referanē ad omnes deſcēdētes
poſitos in cōditionē decedētes ſine filijs tūc clarū eſt qḋ illi vidē
tur grauati ex quo illis ſubſtituit teſtator vt dicit Bal. l. ex tri
bus. circa fi. C. de inoffi. teſta. ſi vero referant̄ ad filios oneratas ex
preſſe tūc nepotes nō eſſent grauati ⁊ ꝯñter nō onerati iuxta do
ctrinā Bar. in. d. l. cēturio. ſed ſi tenemus illā interpretationē qḋ
illa verba. ⁊ ipſos filios omnes ⁊c. includāt oēs deſcendētes dece
dentes ſine filijs illa verba. eidē ⁊ eiſdē ſic decedēti ⁊ decedētibus
ad omnes deſcēdentes decedētes ſine liberis ſunt referēda ex quo
eſt omnino indefinita ⁊ ſic equipollent vniuerſali. l. ſi pluribus.
ff. de le. ij. ⁊ qꝛ cōuenit qualitas expſſa ex quo decedūt ſine liberis
prout latius in cōſilijs redditis declaratū eſt. cui cōcluſiōi nō ob
ſtāt quedā rationes que in ꝯtrium adducūtur. ❡ Prima eſt qꝛ ſi
teſtator intellexiſſet ſubſtituere omnibus de quibus ſupra facta
erat mētio tā inſtitutis quā poſitis in cōditiōe ſatis erat dicere
eiſdem qꝛ per talē dictionē eiſdē domina Clara cū omnib⁹ ſupra
nominatis fuiſſet cōprehēſa ſed ex quo diſtinxit dixit per dictio
nē eidē ⁊ eiſdē apparet qḋ prius voluit ſubſtituere inſtitutis vz
domine Clare ⁊ alijs filiab⁹ naſcituris ſicut de illis in inſtitutio
ne diſtincte facta fuerat mētio referēdo ſingula ſingulis ne v̄ba
ſint ſuperflua. l. ſi qñ. ff. de lega. j. c. ſi papa de priui. li. vi. ❡ Scḋa
ratio nō obſtat qꝛ vtiqꝫ etiā ſm̄ iſtā interpretationē ſatis fuiſſet
dicere eiſdē. ſ. filiabus tam natis ꝙ naſcituris. ⁊ ſic verbū eidē eſt
ſuperfluū cōtra. d. l. ſi qñ. Itē qꝛ tn̄ dicta clara reperiebat̄ in rerū
natura ſtatī bn̄ dictio eidē vt ipſi fatētur quare ergo dictio eiſdē
nō intelligaē. ſ. alijs naſcituris ⁊ poſitis cōditione decedētibus ſi
ne filijs ex quo etiā in illis omnibus cōueniūt v̄ba. l. nō aliter. ff.
de leg. iij. ❡ Scḋo hoc deducūt qꝛ vna pars copulatorū vel diſiū
ctiue poſitorū altā declarat. l. j. ff. de re. du. ⁊ ibi Bar. ⁊ qḋ per illū
tex. dicit Bal. in repe. l. ⁊ ſi poſt tres. ff. ſi quis cau. ſicut ergo p dī
ctiunē eidē denotat pſona ex inſtitutis. ita etiā videt̄ intelligē
dum qḋ per illa v̄ba eiſdē denotare voluerit alias perſonas ſimi
les vz alias pſonas inſtitutas ſub nomine collectiuo vz filias
naſcituras. Sed ad iſtā rationē rn̄deo qḋ in caſu nr̄o iter dictio
nem eidē ⁊ eiſdē nō eſt poſita diſiūctiua ſed copula de cui⁹ nā eſt
poni inter diuerſa. l. ſi is qui ducenta. in prin. ⁊ ibi Bar. ff. de reb.
dub. Et ſic potius dici debet ꝯtrarium. ❡ Preterea illud qḋ dicit̄ l
d. l. j. ff. de reb. dub. eſt qꝛ tūc p alternatiuā tribuit̄ electio in illis
terminis iuxta. l. cū ibi no. ff. de leg. ij. electio autē nō videt̄ cadere
inter multū diſtantē. ⁊ ita colligit̄ ex dictis Bald. in. d. l. ⁊ ſi poſt
tres. ⁊ Baldus in. l. cōuenticulā. in. iij. col. C. de epiſ. ⁊ cleri. que ra
tio nō militat in terminis noſtris. ❡ Preterea inſtitute nō mul
tum differūt a poſitis in cōditione qꝛ ambo ſunt filij ⁊ deſcēdē
tes quos voluit preferre teſtator vt pꝫ ex tenore ſubſtitutionis.
vn̄ nō datur diſſimilitudo ꝓpter quā vna pars alternatiue ha
beat reſtringere ſignificatum alterius ſicut in. d. l. j. ff. de reb. du.
❡ Preterea illud poſſet ꝓcedere qñ ſumus ī dubio nō qñ teſta
tor adijciendo aliquā qualitatē ſeipſum declarat prout eſt in ca
ſu noſtro qꝛ dixit eiſdē ſic decedētibus ⁊ ſic eiſdē decedētibus ſine
filijs ⁊ ſic refert clare ſe ad illos de qbus dixerat. arg. eoꝝ que po
nit Bar. in. l. talis ſcriptura ad fi. ff. de leg. j. qui decederent ſine fi
lijs p quā qualitatē ⁊ demōſtrationē demōſtrauit de quibus ſen
ſit. ſi enim tn̄ de filijs inſtitutis ſenſiſſet de facili poterat per talē
qualitatē inſtitutionē exprimere ⁊ nō per illam aliā que cōuenit
etiā poſitis in cōditione. arg. eorū que habent̄ in. l. certū. ff. ſi cer
tū peta. quod no. Bar. in. l. demōſtratio falſa. ff. de cōdi. ⁊ demō.
❡ Tertia ratio eſt qꝛ clauſula ī fine poſita referri debet tm̄ ad ea
que ſunt appoſita per viā diſpoſitionis principalꝭ nō ad ea que
ſunt appoſita per viā cōditionis ⁊ demōſtrationis acceſſorie. ca
ſus eſt ⁊ ibi bar. in. l. fin. §. titia. ff. de libe. lega. facit no. in. l. ſi cui.
ff. de le. j. ergo cū in caſu nr̄o de filiab⁹ inſtitutis fuerit facta prin
cipaliter mētio ⁊ de filijs filiorū enūciatiue ponēdo eos ī cōditio
ne dicta v̄ba eidē ⁊ eiſdē referri debēt ad clarā ⁊ alias filias inſti
tutas ⁊ nō ad filios ⁊ deſcēdētes filiarū ⁊ ſic in effectu eſt vna ſub
ſtitutio ſub duplici cōditione ⁊ eo maxime qꝛ illa v̄ba. ⁊ in caſu
quo ꝯtingeret ⁊c. ſm̄ verā latinitatē requirūt de neceſſitate illud
verbū ſubſtituit: ſed nō ita de neceſſitate reqrūt illa v̄ba ⁊ ipſos
filios oēs. que apponunt̄ ad qualificandū. ❡ Sꝫ ad hāc rationē
reſpōdet̄ primo qꝛ ſi teſtator nō ſimpliciter dixit eidē ⁊ eiſdē ſubſti
tuit ſꝫ addidit ſic decedenti ⁊ ſic decedentibus ſine filijs ⁊ ſic ad ef
fecta qualitate ad demōſtrandū de quibus loquebat̄. igitur cui
cōuenit qualitas demōſtratiua cōuenire debet diſpoſitio. l. certū
ff. ſi cer. pe. ⁊ in. l. q habebat. ff. de reb. dub. Tradit̄ in. l. demōſtra
tio falſa. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ maxime qꝛ nō eſt dare rationē quare
magis voluerit onerare filias quā nepotes tenēdo qḋ onerādo
nepotes poſitos in cōditiōe cenſet̄ eos onerare ſm̄ Bar. in. d. l.
centurio. ❡ Reſpondet̄ etiā qḋ filij filiorū nō ſunt poſiti ad de
monſtrādū et qualificandū tm̄ ſed etiā ad demonſtrādū qḋ etiā
eis decedētibus ſine filijs volebat ſubſtituere vt pꝫ per illa verba
ſequētia eidē ⁊ eiſdē ſic decedenti ⁊ decedentibus ⁊c. Et ſic nō ob
ſtat ratio predicta. ❡ Preterea dicimus qḋ filij filiarū poſiti in
cōditione fuerūt vocati ad fideicōmiſſum qḋ oſtendit̄ ex ſubſtitu
tione ſequēti eis facta iuxta preallegatā doctrinā Bar. in. d. l. cen
turio. igit̄ non poteſt dici qḋ fiat relatio ad ea que ſunt appoſita
tantum ad qualificandū ⁊ demōſtrandum. ❡ Quarta ratio ad
7 ducitur †qꝛ dicit̄ tūc ⁊ eo caſu. ⁊ ſic obſtat qḋ tantū vna facta eſt
ſubſtitutio ⁊ nō plures qꝛ diceret̄ fieri in diuerſis caſibus. ſꝫ hoc
nihil eſt dicere qꝛ etiā ſcḋm hoc haberemus dicere ꝙ nō cenſeret̄
facta ſub duplici ꝯditione quo caſu dr̄ facta in diuerſis caſib⁹ ꝙ
tn̄ eſt falſuꝫ. vn̄ exponunt̄ illa v̄ba tūc eo caſu h̄ ē aliq̄ caſu ex enu
meratis adueniēte eo caſu habeat locū ſubſtō ❡ Quinta ⁊ vlti
ma ratio adducit̄ ꝓpter verbū pupillariter qḋ nō pōt cōuenire
perſonis inſtitutis que erāt in poteſtate teſtatoris q̄ qualitates
nō reperiuntur in filijs Clare poſitis in ꝯditione. l. ij. §. j. ⁊. ij. ff. de
vulg. ⁊ pup. igit̄ nō pōt dici filiis facta ſubſtitutio. ❡ Cōfirmat̄
qꝛ nō pōt intelligi facta illis q non erāt a teſtatore onerati. l. ab
eo. C. de fideicōmiſ. ſed iſta ratio licet illā dicāt apertā ⁊ demōſtra
tiuaꝫ nihil obſtat qꝛ fatendū qḋ ad filias teſtatoris dicta verba
ſunt referenda. ⁊ ideo poſitū fuit verbū pupillariter. Nō tamē ne
gandū eſt quin etiā ad filios filiarū referat̄ qbus alia verba con
ueniūt vnde talis ſubſtitutio referēda eſt ad pſonas ⁊ ad caſus
ſm̄ qualitatē perſonaꝝ ⁊ caſuū referēdo ſingula ſingulis ꝓut cō
mode referri pñt. ar. eius qḋ habet̄ in. l. ſi idē cū codeꝫ. ff. de iuriſ
di. om. iud. ⁊ in. l. talis ſcriptura. ff. de leg. j. ⁊ qḋ hoc ſit verū oſtē
do. Nam ſubſtitutio eſt facta qñ Clara decederet ſine filijs ⁊ tūc
ſtat bn̄ v̄bū pupillariter. ſꝫ qñ ipſa decederet cū filijs de qua ſub
ſtitutione tractamus in caſu nr̄o qñ pōt ī maiore qui habet fi
lios cadē in pupillari. l. i. in pupillari. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ in. d. l. j. e.
ti. ergo in caſu de quo querimus etiā ſcḋm intellectū ipſorū nō
pōt adaptari igit̄ declaranda eſt ſubſtitutio ꝓut dixi ⁊ maxime
qꝛ vt dicūt plerīqꝫ doc. in. l. precibus. C. de impu. ⁊ alijs ſubſti. illa
8 verba † vulgariter pupillariter ⁊ per fideicōmiſſum apponunt̄
de ꝯſuetudine ex capite tabellionū vt plurimū ſignificāt ignorā
tiā ꝓut ī ſimili dicit Bar. declarat codicillari. l. j. ff. de iure codi.
❡ Poſtremo oſtēdo qḋ etiā poſito ꝙ ꝓdicta ꝓcederēt adhuc ſu
mus in doctrina Bar. qñ filij poſiti in ꝯditiōe ſunt onerati: qꝛ
licet nō dicerent̄ onerati onere fideicōmiſſi tn̄ ſūt grauati de nō
alienādo qꝛ ꝓhibitio alienationis eſt realis ⁊ perpetua ⁊ trāſit
ad deſcendētes ꝑpetuo vel adminus vſqꝫ ad quartū gradū vt in
aut. de reſti. fideicō. igit̄ cū ſint onerati ⁊ poſiti in ꝯditiōe cenſeā
tur onerati. ❡ Ex quib⁹ ſolute ſunt oēs obiectiones que in con
trariū ſunt ⁊ cōcluſiones alias firmate in cōſilijs redditis firme
permanent. Laus deo clementiſſimo ⁊c.

❡ Conſilium. cclij.

1 Alienatione ꝓhibita etiā in caſu neceſſitatis an videat̄ etiā
probibita alienatio per viā vltime voluntatis.
2 Ut ſupra dictio quid importet.
3 Bona probibita alienari an poſſint puenire ad ſucceſſores ab
inteſtato ipſorū filiorum ꝓhibitorum alienare.
4 Verba. nō aliter nec alio modo. quid importent.
5 Verba directe ⁊ indirecte nec aliquo q̄ſito colore. qḋ importēt.
6 Fideicōmiſſum an inducat̄ inter filios tā in bonis ꝓhibitis alie
nari. quā non ꝓhibitis alienari.
7 Fideicōmiſſum inducit̄ ex quibuſcūqꝫ verbis teſtatoris.
8 Filij vocati p fideicōmiſſum an excludant̄ per fideicommiſſum.
9 Maſculorum deſcendentiū appellatione an veniāt maſculi de
ſcendentes ex feminis.
10 Alienatiōe ꝓhibita niſi ī deſcēdētes maſculos an veniāt ī tlati.
11 Relatio an poſſit fieri citatis filijs lītīs ⁊ naturalib⁹ vel agnatis.
12 Surreptio vitiat priuilegia ⁊ reſcripta gratioſa.
13 Citari quādo debeat ille tm̄ cuius principaliter intereſt ⁊ q ha
bet ius de preſenti nō in ſpe.
14 Fideicōmiſſum an videatur remiſſum ex ratificatiōe laudi libe
ratorij ad inuicem.
15 Controuerſie future an veniāt in cōpromiſſo etiam in depēden
tibus ex teſtamento.
16 Verbum poſſene quid importet. ⁊ nu. 20.
17 Verba quomodocūqꝫ ⁊ qualitercūqꝫ quid importent.

18 Fideicōmiſſum an videa*t* remiſſum per diuiſionem.
19 Arbitri nō poſſunt laudare virtute cuiuſcunq; compromiſſi eſi ſi ſit aliqualis.
21 Ratificationis natura que ſit.
22 Liberatio generalis nō extendat ad fideicōmiſſum generale.
23 Bona prohibita alienari an poſſint preſcribi.
24 Poſſidens bona prohibita alienari an teneatur ad fructus.
25 Bonefidei poſſeſſor ad quos fructus tenea*t* etiā ſi ſit elapſum triennium.
26 Fructus nō preſcribantur.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritꝰ ſanctꝰ illuminet intellectū. ¶ Quoniā in preſenti cōſultatiōe plura veniūt diſcutiēda idcirco ſubſtātialiter loquar ponēdo cōcluſiones quas veras ⁊ iuridicas eſſe putabo. Et in primis ſe offert illa difficultas nunqd ex quo teſtator ꝓhibuit venditionē ⁊ alienationē etiā in caſu neceſſitatis niſi in deſcēdētes ⁊ prohibuit venditionē ⁊ alienationem in nō deſcendētes videa*t* etiā ꝓhibuiſſe alienationē per viā vltime volūtatis qḋ eſt maximū fundamētū p̄ñtis cōſultationis in
1 qua videba*t* primo aſpectu dicēdū ꝙ nō.† Nā lȝ ꝓhibita alienatione a teſtatore in certū genus perſonarū puta extra familiam prout eſt caſus noſter ex quo prohibitio alienationis in nō deſcēdentes facta fuit cenſea*t* prohibita etiā heredis inſtitutio ⁊ ſic alienatio ꝑ viā vltime volūtatis vt in.l.pater.§.iulianus agrippa.⁊ ibi Bar.ff.de le.iij.⁊ in.l.peto.§.fratre.⁊ ibi Bar.⁊ doc.ff.de le.ij.⁊ tenēt Bar.⁊ doc.in.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verb.obli.tamen in caſu nr̄o faciebat difficultatē in primis qꝛ teſtator nō ſimpliciter ꝓhibet alienationē ſed venditionē ⁊ alienationē.vñ cū verbū vēditionē ſignificet alienationē inter viuos videt*ur* qḋ etiā verbū alienationē ſignificet licet ſit gn̄ale ⁊ reſtringa*t* ad alienationem inter viuos quaſi vnum ꝑ aliud declaret.ar.l.i.ff.de reb.dub.Nam ꝓpter v̄bū ſpeciale vēditiōis qḋ precedit videt*ur* qḋ reſtringa*t* verbū gn̄ale alienationis ad alienationes eiuſdē qualitatis per tex.no.⁊ qḋ ibi p Bart.in.l.ſi.§.cui vnicia.ff.de vi.tri.et oleo lega.⁊ eſt bonus tex.in.l.queſitū.§.i.ff.de lega.iij.⁊ ſic qḋ reſtringatur ad alienatiōes inter viuos. ¶ Preterea hoc videt*ur* deduci expreſſa diſpoſitione teſtatoris. Nā teſtator poſt vniuerſalē inſtitutionē filioꝝ eos inuicē ſubſtituit ⁊ ſi ſine filiis ⁊ ſi vltia volūtate decederēt.⁊ ſubdit qḋ volebat eos de ꝑdictis relictis poſſe teſtari vnde videt*ur* cōſtare de expreſſa diſpoſitione teſtatoris qḋ per viā teſtamēti poſſent alienare vt ex verbis teſtamēti clare apparet que cū videant*ur* clara nō videt*ur* opus eſſe alia interpretatione.l.ille aut ille.§.cū in verbis.ff de leg.iij.cū ſi. Et ſic ex tali cōceſſione poteſtatis teſtādi de dictis bonis apparet qḋ ꝓhibitio alienationis nō cōprehēdit alienationē in vltima volūtate per viā teſtamēti ex quo poſtea ſpecialiter talē poteſtatē alienandi concedit qm̄ generali prohibitioni per ſpecialē conceſſionē derogari videt*ur*.l.alimēta.§.baſilice.ff.de ali.⁊ ci.leg.⁊ in.l.poſt clauſula.ff.de verb.ob.⁊ in.l.queſitū.§.pe.ff de fun.inſtru.⁊ ibi per Bart.ad ſi. Nec dici pōt qḋ in tali ſubſtitutione ⁊ cōceſſione poteſtatis nō veniūt bona prelegata ⁊ alienari prohibita cū in prelegatis non videa*t* facta ſubſtitutio.iuxta no.in.l.marcellus.§.qdam liberis ff.ad treb.⁊.l.l.cū virum C.de fideicō.⁊ ne videat*ur* teſtatorē ſe incōtinenti correxiſſe.arg.l.nā ad ea.ff.de condi.⁊ demon.qm̄ hoc fundamentū tollitur ex duobus.

¶ Primo qḋ oīa bona teſtator reliquit filiis prelegando igitur veniūt in ſubſtitutione poſtea facta.l.qd ergo.⁊ ibi no.ff de leg.i. ¶ Scḋo qꝛ in eadē ſubſtitutiōe i alio capite poſt filios fit mētio ad quos debeāt peruenire bona prelegata ⁊ prohibita alienari poſt filios ⁊ deſcendētes ⁊ ſic pȝ qḋ in ſubſtitutione ⁊ ſic ꝯceſſione poteſtatis alienandi teſtādo ventū etiā dicta bona prelegata alienare ꝓhibita vnde cū habeamus mentē teſtatoris illa ſeruanda eſt in.l cōditionibꝰ primū locū.ff.de cōdi.⁊ demō.cū ſimi. ¶ Sed premiſſis nō obſtātibus cōtrariam ſolam veriorē exiſtimo qḋ imo cenſea*t* etiā ꝓhibita inſtitutio heredis in nō deſcendētes per regulā de qua ſupra poſitam per Bart.in.d.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verb.obl.ſolū eſt ergo reſpondendū ad ea que in cōtrariū allegātur.⁊ ad primū dico qḋ iura in ꝯtrium allegata loquuntur quādo genus ⁊ ſpecies cadūt inter res legatas quo caſu nō eſt etiā abſolute verū qḋ verba generalia per ſpecialia precedentia vel ſequētia reſtringant*ur* vt pȝ ex no.p Bar i.d.l.queſitū §.i.de leg.iij.⁊ in.l.queſitū.§.ſi qs fundū ff.de fun.inſtr.qḋ nō ꝓſequor qꝛ non eſt materia nr̄a. Nos autē ſumus in alia materia ſcȝ qñ genus ⁊ ſpecies cadūt inter caſus ad quos diſpoſitio refert*ur*.⁊ eſt queſtio vltima poſita per Bart.in.d.§.ſi quis fundū.vbi vult qḋ generalis diſpoſitio ſequens reſpectu caſus generaliter intelliga*t* vltra caſus ſpecificatos argu.l.ſtipulationes cōmodiſſime. vbi caſus.ff.de ver.ob.cum ſi. Et hic eſt caſus noſter cū prohibeatur ſpecialiter vēditio ⁊ deinum generaliter alienatio.⁊ maxime propter copulā de cuius natura eſt qḋ ſtat amplitiue.l.ea tamē adiectio cū ibi no.ff.de leg.iij. Et in terminis hoc voluit Bal.in Labeo.ff.de alimē.⁊ cib.leg.in verſi.procedo vlterius.⁊ ſequit*ur* verbis vendēdi ⁊ alienādi ⁊c.vbi vult qḋ ſi eſt data poteſtas vendēdi ⁊ alienādi a teſtatore verbū alienādi eſt gn̄ale ⁊ gn̄aliter intelligit*ur*:igit*ur* idē ecōtra ſi ꝓhibet*ur* poteſtas vēdēdi ⁊ alienādi verbū alienandi gn̄aliter itelligi dȝ qꝛ qḋ operat*ur* ꝓpoſitū in ꝓpoſito operari debet oppoſitum in oppoſito.l.ſi vt proponis.C.de nuptiis.l.ſi ex toto.in prin.ff.de leg.j.

¶ Confirma*t* iſta cōcluſio cōcludenti ratione. Nā tex.in.l.pater §.fundum.ff.de leg.iij vult qḋ prohibita alienatiōe inter viuos nō cenſet*ur* prohibita in vltima volūtate ꝙ tex. Bar.ibi no.limitat niſi in prohibitione eſſet adiecta ratio qḋ verba diſpoſitiua que concludunt prohibitionē etiā in vltima volūtate puta qꝛ voluit talem rem in familia remanere. Nā tunc ſpecialis prohibitio ꝑ talē generalē rationē amplia*t* vt nō poſſit fieri alienatio in vltima volūtate.ar.l.cū pater.§.dulciſſimis.ff.de lega.ij.ſed in caſu noſtro eiuſmodi ratio eſt adiecta qꝛ dixit ita ⁊ taliter qḋ ꝑdicta nō exeāt vllo modo vel iure de dominio ꝓprietate ⁊ poſſeſſione filiorū ⁊ deſcendentiū in eorū dictis filiis meis.igitur gn̄aliter dicit*ur* ꝓhibita alienatio.⁊ fortius in caſu nr̄o qꝛ ſi ratio adiecta generalis ē potēs qḋ ſpecialis ꝓhibitio extenda*t*.⁊ ſic qḋ verba ꝓhibitionis extendant*ur* vltra propriū ſignificatū vt in terminis Bar.in.d.§.fundū.vbi hoc etiā fuit de intētione Dy.⁊ Ray. igitur fortius debet eſſe potēs qḋ verbū alienationis qḋ ꝓprie īportat omnē actū p quē dn̄ium trāſfert*ur* vt in.l.i.C.de fun.dotali. proprie ⁊ gn̄aliter intelliga*t* ⁊ nō reſtringa*t* ⁊ pro his eſt bonus tex.in.l.nomē.§.ſi.ff.de leg.iij.vbi in pulchro caſu dictum ratione aſſignata a teſtatore amplia*t*ur. ¶ Non omitto qꝛ ſi in materia ſtricta ſiniſtrorum dicimus quia ratio generalis ampliat dictū vt traditur in.l.ſi vero.§.de viro per Imo.ff ſoluto matri.⁊ Bal. in.l.maximum vitium.ff.de lib.prete.igitur fortius in materia teſtamentorum.

¶ Poſtremo teſtator ꝑmittit alienationē ex cauſa neceſſaria niſi in deſcēdētes alias ꝓhibet alienationē ⁊ vēditionē fieri nō poſſe modo aliquo ſine iure directo vel indirecto ſiue aliquo quoniſq̄ ſito colore ⁊c. Que verba ſunt multū vi̇̄a ⁊ pregnātia. Ad hoc gl.no.in cle.i.de foro cōpe.ergo generaliter dicit*ur* alienatio prohibita ⁊ ꝯſr ēt in vltima volūtate ꝑut etiā.ſ.declarabit*ur* ⁊ p cōcluſione eſt caſus clarus in aut.de reſti.fideicōmiſſ.vbi fuit ꝓhibita alienatio per vēditionē donationē vel permutationes vel aliter aliquo modo ⁊ tñ ibi cenſeba*t* ꝓhibita alienatio i vltima volūtate vt patet ex dubitatione quā decidit tex.alias deciſio illius litere fuiſſet ſuperflua vt ibi patet. ¶ Ex quibus vltimo loco infero reſpōſionē ad id qḋ dicebat*ur* qḋ cōceſſa ē poteſtas teſtādi de dictis bonis expreſſe a teſtatore igit*ur* per viā teſtamēti nō eſt prohibita alienatio. Qm̄ dico qḋ talis poteſtas teſtādi dicit*ur* eſſe cōceſſa dūmodo nō teſtetur extra deſcendētes teſtatoris ſed in deſcendētes quoniā talis poteſtas ex ſuperioribus ꝓhibitiōibus reſtringit*ur* ⁊ declara*t*.ar.l.quoties.⁊ qḋ ibi no.C.fami.ercis.⁊ eius qḋ habet*ur* in.d.§.dulciſſimis.⁊ in.l.cū hi.§.cum trāſactione.⁊ ibi Bar.ff.de trāſac. Nec eſt cenſendū qḋ teſtator voluerit ſe incōtinēti corrigere.l.nō ad ea.ff.de cōdi.⁊ demōſtra. Quinimo teſtator in caſu noſtro hoc expreſſit qꝛ nō cōceſſit ſimpliciter poteſtatem teſtādi ſed ſm̄ quid.ſ.nō diſcedēdo a grauedinibus ⁊ oneribus ſupra impoſitis.ſed ſupra impoſuerat onus nō alienādi extra deſcendentes. igitur talis cōceſſio dicit*ur* limitate cōceſſa dūmodo nō alienet extra deſcendētes ergo limitate intelligi debet.l.codicillis erat i.ff.de his que in teſtamento delētur.l.cum tale.§.falſum.ff.de cōdi.⁊ de
2 mon.dū enim dixit† vt ſupra impoſitis retulit ſe ad onera ſupra impoſita ad hoc qḋ no.Bar.in.l.talis ſcriptura ad ſi.ff.de leg.i. ¶ Relatio aūt fieri cenſet*ur* cū omnibꝰ qualitatibus.l.in filio.§.pater.ff.de alimē.⁊ cibа.lega.⁊ in.l.ſi prior.⁊ ibi Bal.ff.ſo.ma.⁊ ibi per Bar.l.l.ſanctio legū.ff.de penis.igitur dicit*ur* cōceſſa poteſtas teſtādi dummodo nō teſtetur cōtra ꝓhibitionē alienationis.talis enim exceptio nō diſcedendo ab oneribꝰ ⁊c.declarat ⁊ reſtringit poteſtatē teſtādi.l.ſi.§.cui dulcia.ff.d vi.tri.oleoq; legato.l.nā qḋ liquide.ff.de pe.lega.ſ.vt nō poſſit extra deſcendētes.alr̄s videreē diſcedere a prima ꝓhibitione ⁊ diſpoſitione qḋ non eſt dicendum aliter etiam rñdebatur ad predictam obiectionē infra in tertia difficultate. ¶ Et ſi dicatur licet non fuiſſet conceſſa poteſtas teſtandi in deſcendentes tamen ſtante prohibitione alienationis extra deſcendentes potuiſſet in deſcendentes alienare vt in.l.filiuſfamilias.§.cum pater.ff.de lega.i.⁊ in.l.peto.§.frater.ff.de legā.ij.igitur talis confeſſio non videtur aliquid operari qḋ non videtur dicendum argumen.l.ſi quando.ff.de legatis.i.⁊ ca pi.ſi papa.extra de priuilegiis cum ſimilibus. Ad hanc obiectionem clare reſpondeo quod imo dicta declaratio quod poſſent teſtari in deſcendentes plurimum operatur. Nam ex quo in deſcendentes

deſcendentes eſſet tantum conceſſa alienatio neceſſaria ⁊ omnis alia alienatio erat p̄hibita cenſebatur etiā p̄hibita inſtitutio heredis que dicit̄ eē alienatio volūtaria etiā in deſcēdētes cū libera ſit teſtamēti factio.vt in.l.j.C.de ſac.ſan.eccl.⁊ in.l.ſtipulatio hoc modo cōcepta.ff.de ver.ob. Cum igit̄ teſtator tantum voluerit q̄ dicta bona ex familia deſcēdentiū nō exirent nō voluit p̄hibere teſtamēti factionē in deſcēdētes:ideo declarauit q̄ poſſent teſtari ſaluis oneribꝰ ſuprascriptis.ſ.q̄ nō poſſent extra deſcēdentes teſtari.⁊ ita fuit intētio teſtatoris quā amplecti debemus.l.in cōditionibus primū locū.ff.de cōdi.⁊ demō. ¶ Scda
3 principalis difficultas eſt an̄ quid ſtātē dicta p̄hibitione alienationis dicta bona p̄hibita alienari poſſint peruenire in ſucceſſores abinteſtato ipſorū filiorū p̄hibitorū alienare nō tū deſcēdentes ipſorū in qua difficultate videbat̄ ↄcludendū q̄ ſic.iſta cōcluſio videt̄ p̄bari per tex.ſingularē ſm̄ cōem intellectū Dy. Bar.⁊ aliorū in.l.cū pater.§.cū inter.ff.de le.ij.vbi p̄hibita alienatione extra familiā nō p̄hibent̄ ſuccedere venientes abinteſtato exiſtentes extra familiā.⁊ ita tenet Bar.⁊ ſequunt̄ cōiter doct.i.l. ſi ita quis.§.ea.l.ff.de ver.ob.⁊ Bar.in.l.peto §.fratre.ff.de leg.ij. Ex qua cōcluſione videbat̄ inferri poſſe q̄ ſicut etiā deſcēdētes poſſent abinteſtato ſuccedere nō obſtāte dicta p̄hibitiōe ita potuerint inſtitui heredes qr expreſſio eiꝰ q̄ inerat vū nihil operari dz.l.nō recte.C.de fideiuſ.⁊ tradit̄.in.l.iij.ff.de le.j.⁊ hoc voluit glo.quā ibi ſequunt̄ Dy.⁊ Bar.in.l.pater.§.titius agripa.ff.de leg.iij.⁊ illā dicit ſingularē Jo.de Imo.in.d.§.ea lege.⁊ eſt cōiter approbata vt dicit Jo.de imo.⁊ Cuma.in.d.§.cū inter.
¶ Ex qbus ↄcludit videbat̄ q̄ filij poterāt ſuos ſucceſſores ab inteſtato licet nō deſcendētes ſubſtituere ſaltē ratione premiſſa. Quibus tamē nō obſtātibus ↄtrariam ſniam verioreꝫ eſſe exiſtimo q̄ imo ſucceſſores abinteſtato in caſu noſtro nō deſcēdētes non poterāt ſuccedere dictis filijs in bonis alienari p̄hibitis.iſta cōcluſio p̄bat̄ primo.Nam Bal.in.d.§.fratre.voluit q̄ p̄hibita alienatione cenſeat̄ etiā p̄hibita ſucceſſio abinteſtato qn̄ res deueniret in pſonā p̄hibitā.ar.eiꝰ q̄ habet̄ i.d.§.ea lege.⁊ fuit opinio petri quā ſequit̄ Jo.de imo.in eo.§.fratre.in pūcto iuris q̄ ſicut in pſonā p̄hibitā nō pōt quis expreſſe alienare ita non poteſt tacite ar.l.cū quid.ff.ſi cer.pe.ſed in ſucceſſores abinteſtato dicit̄ tacite alienare vt l.l.cōficiunt̄.ff.de iure codi.igit̄ ⁊c.idē ſequitur Raph.cuma.⁊ ad tex.i.§.cū inter reſpōdet Jo.de imo.q̄ ibi eſt ſpecialē in illo caſu put ibi declarat Imo.igit̄ in ↄtrariū eſt ius cōmune.l.ius ſingulare.ff.de legi.⁊ ſic potius videt̄ facere cōtra. hoc tamē nō firmarē qr cōis opinio eſt in ↄtrariū. ¶ Scdo hāc cōcluſionem probo in caſu noſtro hac cōſideratione.Nam aliquā
do ⁊ primo teſtator ſimpliciter p̄hibet ne res extra familiā alienet̄ ⁊ tūc nō ſit p̄hibita ſucceſſio abinteſtato ⁊ ita loqr̄ tex.in d.l.cū pater.§.cū inter.ff.de le.ij.vbi dicit petijt vt de noīe familie nō exiret.⁊ ita loquunt̄ doc.ibi. ¶ Aliqn̄ ⁊ ſcdo p̄hibet alienationē.ſꝫ qr p̄hibitio eſſet nuda ⁊ nō valeret vt i.l.filiusfa.§.diui. ff.de leg.j.adijcit̄ cā.ſ.vt in familia remaneat.⁊ tūc idem eſt ac ſi p̄hibuiſſet alienationē extra familiā ſimpliciter.⁊ iſto caſu pcedit tex.cū gl.i.d.l.peto.§.fratre vbi dicit petijt nō alienari ſed vt in familiā relinqueret̄.⁊ iſto caſu pcedit opi.Bar.in.d.§.fratre. que cōiter approbat̄ per do.Barto.⁊ doct.in d.§.ea lege.ſ.q̄ nō cenſeatur p̄hibita ſucceſſio abinteſtato. ¶ Aliqn̄ ⁊ tertio teſtator p̄hibet alienari extra familiā que p̄hibitio ē cum cauſa ⁊ vꝫ.⁊ vltra teſtator exprimit q̄ vult q̄ de familia nō exeat vel q̄ in familia relinquatur vel remaneat ⁊ iſto caſu ē p̄hibita ſucceſſio abinteſtato.⁊ ſumus extra doctrinam Bar.⁊ doc.hanc cōcluſionē p̄bo p̄mo qr qn̄ eſt facta p̄hibitio alienatiōis extra familiā vel vt i familia relinquat̄ p̄hibitio eſt cū cā ⁊ valet ſi ergo adijciunt̄ illa verba vt de familia nō exeat tūc niſi dicamꝰ quod etiā per viā ſucceſſiōis abinteſtato ſit extra familiā p̄hibita alienatio illa verba poſtea adiecta nihil operarent̄ contra.l.ſi qn̄.ff. de leg.j.⁊.c.ſi papa de priuileg.vnde ad hoc vt aliqd operentur dicamus quod ē ſucceſſio abinteſtato dicatur p̄hibita.vn̄ inferendo ad caſum nr̄m ita eſt, dicēdum in terminis noſtris.Nā teſtator conceſſit alienationē neceſſariaꝫ in deſcendentes.⁊ demūꝫ dixit quod aliter fieri nō poſſet ⁊ alienatio erat legitime cū cauſa p̄hibita.dixit etiā teſtator q̄ nolebat q̄ dicta bona exirent extra deſcēdētes ⁊ de eorū dn̄io ⁊ poſſeſſiōe.⁊ ſic vt dicta verba aliqd operentur intelligi debent etiā abinteſtato.⁊ pro hac concluſione allego caſum clarum in dicta aut.de reſti.fideicommiſſi vbi in codicillis fuit p̄hibita alienatio quorundam bonorum quia voluit in familia permanere ⁊ voluit quod nunq̄ de familia deſcendentium egrederetur.dubitatur an mater per pupillarem ſubſtitutionem poſſit filio ſuccedere in bonis p̄hibitis.allegabat̄ q̄ nō poterat qr erat extra familiā.ↄtrariū deciditur qr pupillus cui ſuccedebat erat in quīto gradu teſtatori p̄hibenti ⁊ p̄hibitio nō extēdebat̄ vltra quartū.idē qr mater erat auorum aui ipſius pupilli ⁊ ſic de familia.ergo dat̄ itelligi q̄ niſi fuiſſent

ille due rōnes vel altera earū mater potuiſſet ſuccedere ex pupillari igit̄ nec abinteſtato pupillus in bonis p̄hibitis qr ſi abinteſtato potuiſſet ſucceſſiſſet etiā ex teſtamēto per illā gloſ.in.d.§. titius agripa cuius ↄtrium ibi decidit̄ vnde ibi videt̄ decidi iſta queſtio. ¶ Poſtremo me maxime mouēt ampliſſima ⁊ pregnantia verba p̄hibitionis.Prīo eīn dixit q̄ volebat q̄ in caſu neceſſitatis liceret filijs ſuis alienare in filios ⁊ deſcēdētes per que verba patet q̄ etiā in deſcēdentes eſt p̄hibita volūtaria alienatio ⁊ extra deſcendētes eſt p̄hibita nō ſolū voluntaria ſed etiā neceſſaria quoniā cōcedēdo alienationē neceſſariā in deſcendentes cenſet̄ extra deſcendētes p̄hibuiſſe.ar.l.cū p̄tor.ff.de iudi.⁊.l.imperator.ff.de poſtulā.⁊ hoc infra expreſſit vt ſtatim dicam q̄ aliter ab alio mō fieri nō poſſit.ſi ergo extra deſcendētes eſt p̄hibita nō ſolū voluntaria ſed etiā neceſſaria alienatio.igit̄ dicit̄ p̄hibita ſucceſſio abinteſtato que dicit̄ alienatio neceſſaria.iſta cōcluſio p̄batur ex his que ponit Joā.de imo.in.d.l.ſi ita quis.§. ea lege:vbi in illa queſtione an p̄hibita alienatione in eccl̄ia generaliter ⁊ ſic in certū genus perſonarū cenſeat̄ p̄hibita alienatio per ingreſſum vbi Bar.ſentit q̄ nō per.d.§.cū inter.qr eccl̄ia videt̄ venire iure legitimo.⁊ hoc clare tenet Ange.in ↄtrariū tamē allegat Bar.in aut.ingreſſi.C.de ſacr.ſan.eccl.cuius opi.ſequit̄ qr ingreſſus dicit̄ actꝰ volūtarius ideo dicat̄ p̄hibita alienatio que p̄cedit ab actu volūtario ſecꝰ in ſucceſſione abinteſtato qr illa cauſat̄ ab actu neceſſario mortis per hoc qr immediate ſequuta morte de neceſſitate ſuccedit heres abinteſtato qn̄ nullū eſt ↄditū teſtm̄.l.iij.§.de illo.ff.pro ſocio inſt.de legitima agn. ſucceſ.in prin.⁊ ita p̄cedit q̄ habet̄ in.§.cū inter.ſed in caſu nr̄o eſt p̄hibita etiā in caſu neceſſitatis extra deſcēdētes.igit̄ ⁊c.⁊ iſta ratio cōcludit. ¶ Cōfirmant̄ premiſſa per alia verba que ſequuntur ita ⁊ aliter q̄ p̄dicta nō exeāt vllo moꝰ vel iure de dn̄io proprietate ⁊ poſſeſſione filiorū ⁊ deſcendētiū. Que verba ſunt multum vniuerſalia.Nā illa verba vllo modo ſignificāt vt nec verbo nec facto nec expreſſe nec tacite fiat alienatio i. nō deſcēdētes.ad hoc tex.⁊ ibi Hoſti.Jo.an.⁊ doc.in.c.i.de deſpō.impub. Bene facit glo.in cle.j.de fo.cōpe.ſed in ſucceſſores abinteſtato dicit̄ fieri alienatio ex tacita mēte teſtatoris.l.cōficiuntur.ff.de iure codicillo.igit̄ dicit̄ p̄hibita ſucceſſio abinteſtato reſpectu nō deſcēdētiū ⁊ multominus importātia v̄ba appoſita fuere in dicto aut̄ de reſtitutio.fideicōmiſſi.⁊ tn̄ ibi apparet q̄ erat p̄hibita ſucceſſio abinteſtato. ¶ Poſtremo cōcludēter p̄bant̄ p̄miſſa ex alijs verbis que ſequunt̄ vbi dicit aliter ⁊ alio modo dictaꝫ venditionē ⁊ alienationē facere nō poſſent.⁊ ſic voluit q̄ fieret ita q̄ non exirent bona de deſcēdētibꝰ.⁊ in caſu neceſſitatis ⁊ nō aliter vel alio
4 modo que verba ſunt valde p̄ciſa ⁊ multū p̄gnātia adeo q̄ nō patiunt̄ diſpoſitionē ipam recipere aliū intellectū vel modificationē ſeparatā a v̄bis vt colligit̄ ex no.p glo.in.l.ſi quidē.C.de excep.quā Bal.ibi dicit nō eē alibi.in tn̄ q̄ dixit Bal.in.c.j.§.denicꝫ in vltima col.q̄ fuerit p̄la cū hn̄i.annt.q̄ ſi vaſallꝰ ſine requiſitiōe vel cōſenſu dn̄i vēdat feudū ⁊ tradat cū hac p̄teſtatiōe ſaluo iure filior ⁊ ipſius principalis ſalua p̄teſtatio nō iuuat p̄ ibi no.⁊ quidē hoc dicit verū niſi in dicta p̄teſtatione adiecta eſſent illa verba ⁊ nō aliter vel alio mō qr tūc nihil videt̄ ee actū qr nō intēdit alienare aliter niſi cū dicta p̄teſtatiōe.allegat not.in.d.l. ſi qdē. ſꝫ nr̄o dic alienatio i caſu nr̄o dicit p̄hibita niſi neceſſaria ⁊ in deſcēdētes ↄſr̄ etiā ſucceſſio abinteſtato.⁊ maxime p̄pter verba q ſequunt̄ vbi dicit.A.modo aliquo ſiue iure directo vel indirecto ſiue aliquo q̄ſito colore.q̄ v̄ba mō aliquo vel iure importāt q̄ nec tacite nec expreſſe vt in.d.c.j.de deſpō.impu.igit̄ nec p viā ſucceſſionis ab inteſtato:itē qr dicit ſiue iure.igit̄ nō aliquo iure ⁊ ſic vniuerſaliter ē p̄hibita cū iure alienatio.p̄terq̄ in caſu permiſſo p̄pter dictionē aliquo q̄ eſt vniuerſalis.vt p gl.i.d.cle.j.de foro ↄpe.⁊ ſic nec iure ↄtcꝰ inter viuos nec iure vltime volūtatis
5 ſiue ex teſtō ſiue abinteſtato.⁊ etiā maxie qr † additū eſt directo vel indirecto ſiue aliquo q̄ſito colore:p q̄ nō potuiſſet magis exprimi volūtas p̄hibētis oēm alienationē p̄terq̄ i caſu permiſſo. ¶ Nō omitto q̄ talia v̄ba geminata ⁊ ſepiꝰ repetita magis declarāt mentē teſtatoris fuiſſe nō alio caſu p̄terq̄ i caſu permiſſo p̄hibitā eē alienationē ad hoc q̄ no.Bal.in extrauagāti de pace cōſtātie i verbo caſſet̄ ⁊ irritet̄.Bene facit.l.baliſta ff.ad trebel.⁊ tex.in.c.cū xp̄s.extra de hereti.⁊ pulchre not. Bal.in.l.nec damnoſa.C.de preci.imper.offe.cū ſimi. ¶ Ex quibus omnibus indubitanter dico q̄ p̄hibitio ſe extēdit etiā ad ſucceſſores abinteſtato non deſcendentes.⁊ ſic remanet expedita ſufficienter ſecunda difficultas.
6 ¶ Tertia difficultas eſt † an̄ quid inter dictos filios eam in bonis p̄hibitis alienari q̄ in non p̄hibitis inducatur aliqd̄ fideicōmiſſum in caſu noſtro ⁊ in primis tenēdo q̄ p̄hibita dicat̄ ſucceſſio abinteſtato tunc inſtitutis venientibus abinteſtato ſiue illis ſuccedentibus abinteſtato nō exiſtētibus deſcēdentibꝰ ex quo ſit alienatio in caſu p̄hibito locꝰ erat fideicommiſſo q̄ debebat̄ alijs filijs ⁊ deſcēdentibus.l.peto.§.

¶ Verba in p̄hibitiōe alienatiōis vt nō exeāt vllo mō vel iure de dominio poſſeſſio. filior ⁊ deſcēdētiū ⁊ aliter ⁊ alio modo nō poſſit fieri.

fratre. cū ibi no. ff. de leg. ij. ⁊ hoc expreſſit teſtator in fine prohibitionis alienationis. vnde cū clara ſit intentio teſtatoris non eſt opus ire per cōiecturas. l. ſi alij. ff. de vſufru. lega. ⁊ hoc ſolū ſufficeret. ſ; tñ vt cōſultatio clarior reddaṫ dico qḋ etiam altero filio mortuo ſine filijs locus erat fideicōmiſſo abſolute etiā ſi nō fieret aliqua alienatio extra deſcēdentes. ⁊ hoc in bonis ꝓhibitis aliēnari. ¶ Primo propter clauſulā prohibitiuā alienationis.

¶ Scḋo ꝓpter ſubſtitutionē factā poſt vniuerſalē inſtitutionē; heredis. ¶ Primū ꝓbaṫ nā licet quādo eſt facta ꝓhibitio alienationis extra familiā vel vt in familia relinquereṫ ſit loc⁹ fideicōmiſſo quādo ſequuta eſt alienatio in caſu ꝓhibito ⁊ nō ſimpliciter ⁊ abſolute vt ꝓbatur in. l. peto. §. fratre. de leg. ij. ⁊ ibi Bar. Bal. ⁊ alij in. l. filiuſfa. §. cū pater. ff. de leg. j. ⁊ videṫ tex. cū his que ibi notāt gl. ⁊ Bar. in. l. §. pater filiā. ff. de leg. iij. tñ in caſu noſtro propter verba pregnantia ꝓhibitionis alienationis cōtrarium eſt cōcludendū. ⁊ in primis oſtēdiṫ. nam cū teſtator prohibuerit omnē alienationē p̄terq̄ in deſcendētes in caſu neceſſitatis ⁊ ſic noluit ſucceſſores ab inteſtato nō deſcēdētes in dictis bonis ſuccedere de neceſſitate voluit talia bona ad deſcēdentes iure fideicōmiſſi deuenire auferēdo ab heredib⁹ ab inteſtato nō deſcēdētibus. qui eñ vult ꝯñs videṫ velle antecedens neceſſariū. l. ad rem mobilē. ⁊ l. ad rē legatā. ff. de procura. ⁊ in. l. illud. ff. de acquir. here. cū ſimi. ¶ Confirmaṫ eadē cōcluſio cōſideratione h̄ qua in precedenti difficultate diceṫ. nā aliquādo ⁊ primo teſtator ſimpliciter prohibet alienationē extra familiam vel vt in familia remaneant vel relinquanṫ. ⁊ tūc nō induciṫ fideicōmiſſum abſolute; q2 illa verba extra familiā vel vt in familia remaneant vel relinquātur operanṫ ⁊ oſtendūt cauſam ⁊ rationē alienationis ⁊ ſic eius validitatē iuxta no. in. d. l. filiuſfami. §. diui. ſed induciṫ tantum fideicōmiſſu; caſu quo fieret alienatio in caſu prohibito. et ita ꝓcedit text. in. d. l. peto. §. fratre. cum ibi no. ⁊ text. cum ibi no. per Bar. in. l. pater. §. filiā. ff. de leg. iij. ⁊ in. d. l. filiuſfa. §. cū pater. Nam tūc teſtator prohibēdo alienationē ſimpliciter extra familiam voluit familie ſue prouidere nō relinquēdo ſed amputādo ⁊ precidendo vias per quas poſſet trāſitus in poſteros impediri arguendo a cōtrario accidētibus iuxta. l. neq; natales. C. de ꝓba. nam per alienationes que fiunt impediunṫ pleruq; bona in poſteros trāſmitti. ⁊ ideo teſtatores aliquando ꝓhibent bona alienare in vita tantum opināces hoc ſufficere vt bona ad poſteros perueniāt ad hoc tex. eſt no. in. l. pater. §. fundum. ff. de leg. iij. vbi ꝓhibita tñ fuit alienatio in vita. ⁊ tñ opinat⁹ fuit teſtator bono de familia nō exire. dixit enim teſtator ita enim fiet vt fundus de nomine meo nunq̄ exeat. Quo caſu nō impediṫ alienatio per viā vltime volūtatis vt ibi habeṫ. Quandoq; tñ teſtatores ꝓhibent ſimpliciter alienationē extra familiā ⁊ ſic ꝯprehendūt etiā alienationē que fieret in vltima volūtate. ⁊ tūc eodē modo nō inducitur fideicōmiſſum abſolute ſ; facta alienatione in caſu prohibito vt dixi. vt eſt tex. ⁊ ibi no. in. d. §. fratre. ⁊ hoc etiā caſu vbi dixi nō eſt ꝓhibita ſucceſſio ab inteſtato ⁊ ꝓcedit tex. l. d. §. cū inter. ¶ Aliquādo ⁊ ſcḋo teſtator nō ſimpliciṫ ꝓhibet alienationē extra familiā per que verba ⁊ ſimilia de quib⁹ ſupra prohibitio eſt valida ⁊ cū cauſa. ſed teſtatoꝛ vltra declarat q̄ vult bona ſua in familia remanere vel de familia nō exire ⁊ tūc vt iſta v̄ba aliqd operentur induceṫ fideicōmiſſum abſolute. arg. l. ſi quā. ff. de lega. j. q2 tūc teſtator nō ſolū videṫ voluiſſe vias amputare per quas impediretur trāſmiſſio illorū bonorū in poſteros: ſ; etiā eis relinquēdo ꝓpter verba adiecta vltra ꝓhibitionē alienationis extra familiā p que teſtator oſtēdit q̄ vult bona in familia remanere ⁊ voluit fideicōmiſſum locū habere per ſimplicē mortē filij grauati ſine filijs iuxta. l. heres meus. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. ſ; in caſu nr̄o vltra prohibitionē alienationis extra deſcēdētes ſunt v̄ba multū pregnātia ad oſtēdendū qḋ teſtator noluit bona exire extra familiā deſcendētiū. ⁊ ſic induci debet fideicōmiſſum abſolute cū fauore deſcēdentiū. nā ad hoc talia verba ſunt ꝓlata arg. l. fideicōmiſſa. §. interdū. ff. de lega. iij. ⁊ l. ſeruo legato. §. ſi teſtator. ff. de lega. iij. ⁊ hoc maxime vt dixi q2 in caſu noſtro cenſeṫ ꝓhibita ſucceſſio ab inteſtato in pſonā prohibitā. ⁊ hec opinio videṫ coadiuuari auctoritate Bar. in. l. qui rome. §. coheredes. ff. de ver. ob. vbi vult qḋ q̄ñ res eſt ꝓhibita alienari extra familiam ⁊ adiecta ſunt ſimilia verba de quibus ſupra nō pōt res alienari tanq̄ ſubiecta reſtitutioni. auṫ. res que. C. cōis de lega. ⁊ ſic per. l. quā allegat videtur ſentire qḋ induciṫ fideicōmiſſum abſolute. ⁊ ita intelligit Bart. ibi Aret. preceptor meus ⁊ cū opinione Bar. tranſeūt ibi Jmo. Pau. ⁊ Cuma. ⁊ Pau. de caſt. in. d. l. filiuſfa. in. §. diui. in lectura paduana. Bene facit qḋ no. Bar. in. d. l. pater. §. mater. de leg. iij. dum allegat eādē. l. in prin. ¶ Confirmatur iſta cōcluſio. nā quibuſcūq; verbis etiā enūciatiuis quibus de mēte conſtare pōt inducitur fideicōmiſſum. l. vnū ex familia. §. ſi. ⁊ ibi Bar. ff. de le. ij. in. l. ⁊ hoc mō. ⁊ in. l. eo modo. ff. de leg. j. Bene facit textus in. l. codicillis. §. nūc. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. fideicōmiſſa. §. hec v̄ba. ff. de leg. iij.

ſed in caſu nr̄o ſunt v̄ba multū pregnātia p̄ q̄ apparet teſtatorē; voluiſſe bona ſua ad poſteros ⁊ deſcēdētes ꝑuenire igiṫ induci d; fideicōmiſſum. ¶ Cōprobaṫ nā ꝑncipalis intētio teſtātoris fuit ꝓpter ſtrictā ꝓhibitionē qḋ bona in deſcēdētes ꝑuenirēt. ⁊ ad hoc vt intētio ſua forti⁹ hr̄et effectū appoſuit ſtrictā alienationis ꝓhibitionē que cū cōtineat alteri⁹ vtilitatē q̄ grauati oſtēdit cām finalē diſpoſitionis. l. titia in ſi. ff. de ꝯdi. ⁊ demō ⁊. l. quibus dictū. §. ſi. co. titu. cā autē finalis in quacūq; diſpoſitiōe ſignificat principale intentū iuxta no. p Bar. in. l. ij. §. ſi. ff. de dona. igiṫ cū principale intentū fuerit vt bona ad deſcēdētes ꝑuenirēt illud vr̄ attendendū inducere fideicōmiſſum arg. l. cū vnum. C. de fideicō. ſi eñ in caſu nr̄o dixiſſet qḋ volebat bona in familia remanere induceret fideicōmiſſu; ergo eodē modo induceret ſi dixiſſet qḋ volebat qḋ bona deſcēdētib⁹ nō exirēt ꝑut ī caſu nr̄o. ad hoc bon⁹ tex. in. d. l. vnū ex familia. §. ſed ſi fundū ibi peto ne fundus de familia exeat cū ſi. ſ. allegatis igiṫ ꝓhibitio inducta ad corroborationē vt bona ad deſcendētes ꝑuenirent nō debet ꝯtrium effectu; producere vt nō induceṫ ſimpliṙ fideicōmiſſu;. ar. l. qḋ fauore. C. de legi. cū ſi. ¶ Nec obſt. ſi diceṫ qḋ nō induciṫ fideicōmiſſum abſolute ſed tñ ſi fiat alienatio in caſu ꝓhibito ꝑut declarat teſtator in fine clauſule ꝓhibitionis alienatiōis vñ cu; ſim⁹ in caſu certo nō eſt opus ire per cōiecturas. l. ſi alij. ff. de vſufr. le. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de le. iij. q2 ad hoc clare rn̄deo qḋ per plura verba illius clauſule induciṫ fideicōmiſſum abſolute. ar. d. l. vnū ex familia. §. ſi. cū ſi. ſ. allegatis. bñ facit. l. pāphilo liberto. ff. de le. iij. voluit eñ teſtator duo. ¶ Primū qḋ bona ꝑuenirēt ī deſcēdētes ex q̄ omni ꝓhibuit alienationi etiā neceſſariā extra deſcendētes p iura ſupra allegata. ⁊ tale fideicōmiſſum induciṫ ſimpliṙ p mortē vt in. d. l. heres meus. ⁊ ſ. dixi. ¶ Secūdu; qḋ voluit eſt q2 voluit q̄ ſi fieret alienatio nō ſolū per viam vltime volūtatis ſed etiā inter viuos qḋ ſtatim eſſet locus fideicōmiſſo ſicut l. l. cū pr. §. libertis. ff. de leg. ij. ⁊ hoc eſt quod teſtator ī fine diſpoſuit ⁊ ſic cōcluditur quod virtute clauſule ꝓhibitionis alienationis inducitur fideicōmiſſu; ⁊ hoc maxime vt dixi ſi dicamus qḋ ſit prohibita alienatio p viā ſucceſſionis ab inteſtato vt clare ꝓbatū eſt q2 ſi ſucceſſor non eſt de deſcendētibus ſtatim ſit cōtra ꝓhibitionē ⁊ eſt locus fideicōmiſſo. vt in prin. dixi p not. d. l. peto. §. fratre cū ſi. ¶ Scḋm dicit qḋ altero filio mortuo ſine filijs locus eſſet fideicōmiſſo. probaṫ clare ī ſubſtōne facta de filijs ad inuicē altero vel aliquib⁹ ſine filijs decedēte vel decedētibus. Nec dicat aliqs quod bona ꝓhibita alienari non includanṫ in tali ſubſtōne vniuerſali q2 cōtrariū cōſtat ex ipſa ſubſtitutione dū poſt mortē deſcēdētiū ⁊ filiā; diſponit qd ſiendū de dictis bonis ex quo clare daṫ intelligi qḋ voluit dicta bona cōprehendi in dicta ſubſtitutione vniuerſali. ex quo eñ voluit bona ꝑdicta peruenire ad ſubſtitutos vltimo loco in defectū alio; ſubſtitutoru; apparet q̄ voluit illa ꝑuenire ad ſubſtitutos primo loco. p ſequentia eñ precedētia declaranṫ. l. ſi ſeruus plurib. in ſi. ff. de lega. j. item facit: nam omnia bona fuerūt diſtributa p ꝑallegata. igiṫ illa veniūt in ſubſtitutione fideicōmiſſi vniuerſalis. l. quid ergo. la. pꝛicola. ff. de leg. j. tradiṫ in. l. marcellus. §. quidam liberos. ff. ad tre. Sed vnū faciebat difficultatē q2 ſubſtō vniuerſalis facta ē. ſi alter deceſſerit ſine filijs ⁊ in ſua vltima volūtate. ⁊ ſic cōpulatiue. ad veritatē aūt copulatiue vtraq; verificari debet. l. ſi heredi plures. ff. de condi. inſti. ⁊ ī l. ſi is q. cc. §. verū. ff. de reb. dub. ¶ Sed in caſu noſtro licet dicere mus illum de quo agimus deceſſiſſe ſine filijs de quo dicemus in ſequenti difficultate tamen deceſſit teſtatus ⁊ ſic cū vtrunq; non verificeṫ nō verificatur ſubſtō. Quinimo fortius ſi dictū eſſet ſi ſine filijs aut ſine teſtō ꝓpter ꝯditionē ſine filijs alternatiua reſolueret in cōiūctā. caſus eſt in. l. generaliṙ ī prin. C. de inſti. ⁊ ſubſtit. ſub cōdi. fac. ⁊ ſic cōcludēdo videbaṫ q̄ ſubſtitutio nō eſſet verificata ex quo filius deceſſit teſtatus. ¶ Sed ad hanc difficultatē eſt dicendum in primis q̄ talis cōditio ſi teſtatus deceſſerit ⁊ cōceſſio ꝑtātis teſtandi que immediate ſequiṫ eſt appoſita ad qualificandū ſubſtitutionem vniuerſalem ⁊ fideicōmiſſum vniuerſale reſpectu oīm bonoru; dicti teſtatoris vltimo loco factu; cui appoſite ſunt cōditio predicta ⁊ cōceſſio ꝑtātis alienādi nō aūt ad qualificandū fideicommiſſum ⁊ inductu; in rebus ꝓhibitis alienari primo loco ſpecialiter factū in dc̄a ꝓhibitiua alienationis cui predicta non ſunt adiecta per id qḋ hr̄ in. l. iij. §. filius. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ in. l. ſi. ff. de re. du. ⁊ in. l. in repetēdis. ff. de le. iij. ⁊ in. l. titie. §. gaio. ff. de fun. inſtr. ⁊ maxime ꝓpter illa adiecta dū dixit quod inſtituebat filios cu; oneribus ⁊ grauedinib⁹ ſupraſcriptis. ⁊ poſtea ſubſtituendo ſub dicta duplici conditione ⁊ cōcedendo poteſtatē teſtandi ſubiunxit non diſcedendo ab oneribus ⁊ grauedinib⁹ vt ſupra impoſitis p que verba ſepius repetita conſtat quod noluit in aliquo violare clauſulam prohibitiuā alienatiōis prout latius declaratū fuit. ſ. in prima difficultate. Quinimo ingenioſe ⁊ ſm̄ menti teſtōris eſt dicendum qḋ per dictam ſubſtōnem vniuerſalē in caſu noſtro l; deceſſerit teſtatus

inducitur

inducitur fideicommiſſum in bonis ꝓhibitis ⁊ vocantur alij filij
Nam teſtator vult qḋ altero filio decedēte ſine filijs alter vocet. vo
luit tamē qḋ ille qui decederet ſine filijs poſſet teſtari ⁊ excludere
alios filios qꝛ noluit auferre libertatē teſtādi. ⁊ idō ſimul cū ꝯditio
ne ſi ſine filijs copulauit aliā cōditionē ſi teſtatus deceſſerit decla
rando qḋ volebat qḋ de predictis bonis in ſubſtitutione cōprehē
ſis filij poſſent libere teſtari. ſed qꝛ intētio teſtatoris erat qḋ bona
quedā prout poſſeſſiones alienare ꝓhibite nō alienarent ex deſcē
dentes prout clare expreſſerat in clauſula ꝓhibitiua alienatiōis
⁊ per dictā conceſſionē poteſtatis teſtādi que poterat generaliter
intelligi colligi poterat qḋ bona etiā prohibita poſſent teſtādo
etiam in nō deſcendentes alienari. ⁊ ita cōtingere poterat cōtra
intentū teſtatoris. ideo teſtator ꝑio dixit cū oneribus et grauedi
nibus ſuprascriptis. ⁊ poſt ꝯceſſionem poteſtatis teſtādi iterum
repetijt nō deſcēdendo a grauedinibus ⁊ oneribus vt ſupra im
poſitis que verba ſignificāt ꝙ filij poſſint de bonis in ſubſtitutio
ne cōprehenſis teſtari nō tamen teſtādo in nō deſcendentes ⁊ ſic
voluit qḋ ꝗuis filius teſtaret ⁊ bona nō prohibita nō peruenirēt
ad illos virtute dicti fideicōmiſſi vniuerſalis: tñ qḋ bona pro
hibita ꝑuenirent licet teſtatus decederet dūmodo ſine filijs dece
deret ⁊ teſtaretur in nō deſcendētes ſeu in ꝑſonas ꝓhibitas alie
nari ꝑ dictā exceptionē dū dixit nō diſcedendo. arg. eius qḋ ha
betur in. l. j. ff. de reg. iur. ⁊ in. l. ſi cū. §. qui iniuriarū. ff. ſi quis cau
7 tio. ⁊ qꝛ vt dixi ꝑ que cūꝗ̃ † verba etiā enūciatiua per que oſtendi
pōt volūtas teſtatoris inducit fideicōmiſſum. d. l. ⁊ hoc modo ⁊ l.
eo modo. ff. de leg. j. ⁊ per Bar. in. l. ex hac ſcriptura. ff. de dona. cā
mor. Et iſta eſt veriſſima interpretatio enūciationis teſtatoris quā
ſemper ſequi debemus. l. in cōditionibus pmū locū. ff. de cōdi. ⁊
demō. l. ex facto. la grande. ff. de here. inſti. ⁊ hec de tertia difficul
8 tate. Succedit nūc quarta difficultas † in qua venit diſcutiendū
nūquid ꝑ mortem Jo. alij filij ſint ad fideicōmiſſum vocati quo
ad bona alienari prohibita an vero excludant per filiū legitima
tum ipſius Joā. inſtitutū a dicto Jo. in qua difficultate pro fun
damento permittenda eſt alia difficultas an in ꝓhibitione teſta
toris in qua voluit qḋ bona ꝓhibita non exirent de dñio filiorū
⁊ deſcendentiū cōprehenderet filius ſpurius Jo. in qua dubiū
faciebat qꝛ ſpurius filius Jo. videbatur venire appellatiōe deſcē
dentium. nam verbū deſcendentiū eſt verbū naturale nō inuen
tum a lege ciuili. ideo videbat etiā cōpetere ſpurijs. l. tutelas. ff.
de capi. dimi. ⁊ ibi per Bar. ⁊ ita voluit Ang. loquens in diſpo
ſitione legali in. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad treb. ⁊ ſequi vi
dentur Jmo. ⁊ Moder. ❡ Sed ꝯtrariū in caſu noſtro indubita
ter eſt tenendū qḋ ꝑmo nō ꝯprehendunt nepotes ſpurij ſeu deſcē
dentes ſpurij. iſta cōcluſio probat. nā teſtator noluit bona exire
de filijs ⁊ deſcendentibꝰ ⁊ cenſet ad fideicōmiſſum vocaſſe filios
⁊ deſcendentes ex eis ad minus caſu quo alienatio fieret in caſu
prohibito. vt. ſ. declaratū eſt ſed in materia ſubſtitutio. ⁊ fideicō
miſſorū appellatione filiorū nō cōprehendunt filij ſpurij nō ſuc
ceſſibiles ꝑ ut eſt cōis ꝯcluſio in. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad
treb. qua ergo ratione vocādo filios intelligit de legitimis ſi et
nomen filios ſit naturale. vt in. d. l. tutelas. pari ratiōe etiā nomi
nando in eadē oratione deſcēdentes intelligit de legitimis. arg.
eius quod no. Bar. in. l. ſcie. §. gaio. ff. de fundo inſtru. ❡ Confir
matur iſta opinio ratiōe. nā teſtator cōceſſit qḋ poſſent filij alie
nare in deſcendētes ex ſe que ꝯceſſio generaliter intelligitur ſiue
titulo lucratiuo ſiue oneroſo. l. j. C. de fundo dotali. ⁊ ſiue titulo
inter viuos ſiue in vltima volūtate vt in. d. l. peto. §. fratre omnia
autē iſta ſunt ꝓhibita quādo filij ſunt ſpurij. vt in. l. j. ⁊ ibi Bar.
⁊ doc. C. de natura. lib. ⁊ no. plene per Bar. ⁊ doc. in. l. ſi is qui bo
nis. ff. de vulg. ⁊ pupi. igit talis cōceſſio nō cōprehendit qḋ poſ
ſint alienare in eorū filios ſpurios qꝛ generalis locutio nō ꝯpre
hendit impoſſibilia de iure vt declarat Bar. in. l. ſi qs ſub cōdi.
ff. de condi. inſti. ⁊ Bal. in. l. ſi. §. in cōputatione. C. de iure delibe.
❡ Preterea teſtator in fine hoc declarat expſſe dū dicit qḋ ſi bo
na aliter alienent quā expreſſū eſt qḋ debeāt peruenire ad eius
filios legitimos ⁊ naturales ⁊ deſcēdentes ex eis qua qualitate le
gitimationis adiecta filijs cenſet etiā deſcēdentibꝰ adiecta pro
pter vnitatē orationis iuxta notata ꝑ Bar. in. d. l. ſcie. in. §. gaio.
ff. de fund. inſtru. Ex qbus datur intelligi dupliciter qḋ teſtator
tantū intellexit de filijs ⁊ deſcēdētibus legitimis ⁊ naturalibus
❡ Primo qꝛ ex quo in vna parte clauſule fit mētio de filijs legi
timis. ⁊ deſcēdentibꝰ pari ratione etiā in alia pte clauſule intelli
gi debet de legitimis arg. l. qui filiabus. ff. de leg. j. in princ. ⁊ pro
batur in ſimili ex no. per Bar. ⁊ doc. l. d. l. ex facto. §. ſi quis roga
tus. ff. ad treb. vbi voluit qḋ licet verbū filij ꝑlatū ab exiſtente in
dignitate nō intelligatur de naturali tantū tamē ſecus eſt qñ in
alia parte teſtamēti eſt facta mētio de naturali tñ. ergo idē dici
mus e cōtra: qꝛ qḋ operat propoſitū in ꝓpoſito operatur oppo
ſitum in oppoſito. l. ſi vt ꝓponis. C. de nup. ❡ Scḋo qꝛ qua ra
tione noluit cōprehendi filios ſuos niſi legitimos ⁊ naturales
pari ratione ⁊ fortius nec filios filiorū niſi legitimos ⁊ naturales
arg. l. publius. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ eorū que in pulchra queſtione
dicunt Sal. ⁊ Pau. in. l. j. ff. de condi. inſer. ⁊ Barto. in. l. fin. ff. ad
treb. ſit ergo ꝯcluſio indubitata qḋ in dicta clauſula ꝓhibitiua alie
nationis extra filios ⁊ deſcendētes nō cōprehendunt filij vel deſcē
dentes ſpurij. Ex qua cōcluſione infero vnū aliud pro qua ratio
ne nō cōprehendunt filij vel deſcendentes ſpurij nō cōprehendun
tur etiā filij ⁊ deſcendētes legitimi nati ex filijs ſpurijs: qꝛ filij ſpu
riū ſunt filij primitiui idest primus amor vñ ſi nō cōtinent multo
minus cōtinent nati ex eis qꝛ nulla ꝯſ̃na pōt eſſe legitima ex ille
gitimo naſcendi principio. ⁊ ita cōcludit no. Bal. in. l. ſi. in ſi. C. de
ver. ſigni. ⁊ cū dicta deciſione trāſeūt Moder. ❡ Confirmat iſta
9 concluſio nā videmus qḋ ꝗñ teſtator in ſua diſpoſitione facit mē
tionem de deſcendētibus maſculis ex quo nō veniūt deſcendentes
femine nō veniūt etiā deſcendentes maſculi ex feminis. ita voluit
Jo. an. poſt Ricar. malū. in rubri. de teſt. in quarta parte. ⁊ Bal.
Ange. ⁊ Pau. in. l. ſed ſi hac. §. liberos. ff. de in ius voc. ⁊ Bald. in
auc. ſi quas ruinas. C. de ſacroſan. eccl. ⁊ Pau. de ca. in. l. gallus. §.
nunc de lege. ff. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ ita cōſuluerūt do. Ant. ⁊ plures
alij ſolēnes doc. vt refert mateſillanus in ſuis nota. notabili. cxx.
❡ Ex quibꝰ infero qḋ licet pater poſſit inſtituere ſpuriū quādo
erit capax ⁊ caſu quo nō erit capax ſubſtituere nepotes legitimos
ex filio ſpurio iuxta plene no. per Barto. ⁊ Moder. in. l. gallus. §.
qḋ ſi is. ff. de libe. ⁊ poſthu. tamē nō poterit hoc facere in preiudi
cium ſubſtitutorū ſibi qñ teſtator voluit bona trāſire ad deſcēden
tes legitimos ⁊ naturales. loquunt enī tantum prefate doctrine
quātū ad valitudinē inſtitutionis ⁊ ſubſtitutionis nō ꝗtum ad
preiudiciū ſubſtitutorū ⁊ ſic nō tāgunt caſum noſtrum q̃ decidit
10 per Bal. in. d. l. ſi. ❡ Quibus preſuppoſitis videndum † eſt an ex
quo filius Joan. fuit legitimatus ⁊ ab eo inſtitutus dicatur facta
alienatio in deſcendētes legitimos ⁊ naturales et ſic excludantur
ſubſtituti quaſi nō fuerit cōtra factū ꝓhibitioni teſtatoris de nō
alienādo. Et primo aſpectu videbat ꝯcludēdū qḋ nō diceret ꝯtra
factum ⁊ ſic qḋ excluderent ſubſtituti qꝛ magis cōmunis cōclu
ſio videt eſſe quod ſi fiat ſubſtitutio ſi filius deceſſerit ſine liberis
legitimis ⁊ naturalibus decedendo cum filijs ſpurijs legitimatis
ſubſtitutus excluditur qꝛ legitimatus videt eſſe legitimus et na
turalis vt in. § licet in auc. quibus mo. na. effi. ſui. et in. §. illud. et
in. §. qñ varie in auc. quibus mo. natu. effi. legitimi. ⁊ hāc cōcluſio
nem ſequutus fuit Ja. de are. quē refert ⁊ ſequit Joā. an. in addi.
Spec. in titu. de ſucceſ. ab inteſtato. §. ſi ⁊ do. Ant. in. c. per venera
bilem. poſt medium qui filij ſint legiti. ⁊ Ange. in ſua diſputatio
ne que incipit quidā nobilis genere natꝰ ⁊ multi doctores quos
plene refert do. Alex. in. l. generaliter. §. cum autem. C. de inſtitu. et
⁊ ſubſtitu. ſub cōdi. fac. ⁊ in ſuo ꝯſilio. ſi in. j. volu. ergo idē pari ra
tione dicendum videt in caſu noſtro. Nec huic cōcluſioni obſtare
videbatur ſi diceret qḋ ſubſtituti in tali legitimatione nō fuerūt
citati: ideo nō videtur eis preiudicare. l. nā ita diuus. ff. de adopt.
in. l. de vnoquoq;. ff. de re indi. quoniā ad hoc videbat reſponderi
poſſe. Quinimo nō requirit citatio ſubſtituti. Nam doc. ſimplici
ter tenētes hāc ptē dicūt legitimatū excludere ſubſtitutū nec ali
quid dicūt qḋ requiratur citatio ſubſtituti. ⁊ videt iſta opinio pro
bari in. l. ex cōtractu. ff. de re iudi. vbi ſnīa lata cōtra heredē nocet
ſubſtituto ⁊ tamē nihil ibi dicit de citatione. ad idē tex. in. l. ſi pa
troni. §. ſi. ſm ſcḋam lecturā cōiter approbatā. ff. ad treb. ⁊ in ſimi
li facit tex. in. l. antepe. C. de euic. ⁊ in. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. quē
tex. allegat Bal. in. l. j. in. iiij. col. C. ne filius pro pa. ⁊ videt de men
te Bar. in. l. in diem. ff. de aqua plu. arc. ⁊ in terminis hoc decidit
Baldus quādo fit legitimatio viuo patre legitimati prout eſt ca
ſus noſter in. l. fi. C. quibus res iudi. nō nocet qꝛ habētes ſpem ſuc
cedēdi nō proximā ſed remotā nō ſunt citandi. allegat. l. j. §. denū
ciari. ff. de ventre inſpicien. ❡ Confirmatur iſta cōcluſio. nam in
actu qui gerit citari debet qui habet ius tēpore actiōis que gerit
nō ille qui in aliquē euentū ius habere ſperat ⁊ cū ea trāſeūt An
gel. Cuma. ⁊ Jmo. in. d. l. filiuſfa. in. §. diui. vbi in ꝓpoſito dicunt
qḋ ſi res eſt prohibita alienari extra familiā ⁊ per ſnīam cogatur
quis de familia penes quē res illa reperit alteri extra familiā exi
ſtenti reſtituere qḋ talis ſnīa omnibus de familia etiā nō citatis
nocebit. ⁊ tenēt Ange. ⁊ Ro. in. d. l. in diem. facit qḋ in ſimili dicit
Jmo. in. l. decem. ff. de ver. ob. ⁊ Angelus in. l. in cognitio. ff. ad ſil
lēia. vbi dicit qḋ ſnīa lata ꝯtra principalē nocet fideiuſſori cōtra
ctus. ⁊ in ſimili facit qḋ ſcribit Bal. in. l. nec quicq̃. §. vbi decretū
in xj. col. ff. de offi procōſulis ⁊ legati. vbi dicit qḋ futuri aduerſa
rij qui cauſe intereſſe nō habēt nō ſunt citandi in publicatione et
exemplatione priuilegiorū. allegat tex. in. d. §. denunciari. ⁊ ſic vi
debatur qḋ cū ſubſtitutꝰ nō habeat ius in preſenti ſꝫ tñ in ſpe. ⁊
in cōſequentiā nō agatur de preiudicio ſuo qḋ nō eſſet citādus ⁊
ſic qḋ etiā nō citato ſubſtituto illegitime illū excluderet. ❡ Sed
premiſſis nō obſtātibus que vere nō obſtāt cōtrariā ſnīam verio
rem exiſtimo ⁊ preſuppono vt ex ſuperioribus ptꝫ qḋ ſi nō fuiſſet

facta legitimatio q̄ alii filii admittebãtur ad dicta bona alienã-
di probibita. vnde ſola reſtat difficultas nunquid Jo. potuerit fi-
lium legitimare: qua mediante potuerit eum vel eius liberos in-
ſtituere excluſis alijs filijs ⁊ deſcẽdentibus legitimis et naturali-
bus non requiſitis ⁊ nõ citatis ad dictã legitimationẽ in eorum
preiudiciũ: in qua cõcludo q̄ nõ ⁊ ſemper fui in hac opinione. ⁊
hoc per doctrinã Barto. cõiter approbatã in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi
11 tantum. ff. de libe. ⁊ poſthu. vbi vult q̄ † pater in legitimatione fi
lij põt preiudicare agnatis etiã nõ citatis. ⁊ rõnem aſſignat q2 li-
berum erat patri excludere agnatos a bonis ſuis et in extraneis
alienare. ergo ſentit Bar. manifeſte q̄ ſi pater nõ poſſet facto ſuo
agnatis preiudicare q̄ legitimatus illis nõ citatis eis nõ preiudi-
caret: ſed ita eſt punctualiter in caſu noſtro q2 heres grauatus nõ
põt facto ſuo preiudicare ſubſtituto. l. ſi. §. ſed q2. C. cõia de lega. et
in. d. l. peto. §. frater. igitur nõ debet poſſe in eius preiudiciũ legiti
mare eo nõ citato. ⁊ iſta autoritas ꝯcludit iudicio meo reperio &
q̄ in indiuiduo ita cõſuluit preſtantiſſimus doc. Fran. de ráp. in
ſuo cõſi. q̄ incipit in themate ⁊ queſtio premiſſis in ſc̄do dubio.
cuius verba formalia ſunt iſta. ſuper ſc̄do vero queſito dicendum
eſt legitimationẽ predictã non nocere ſubſtituto predicto cui ius
erat queſitũ ex ſubſcriptione p̄dicta a p̄re facta ꝯ̄ntis ſub cõditione
nã illi⁹ vigore poterat ſuccedere ipſi parẽti per fideicõmiſſum nõ
fratri grauato. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. ⁊ pupil. vnde quo
ad fideicõmiſſum illud excludendũ nõ tenuit legitimatio in pre-
iudiciũ ſubſtituti nõ citati per regulã generalẽ. l. nã ita diuus. ff.
de adop. ⁊ in. l. in cauſe. §. cũ cognita ff. de mino. ⁊ l. de vnoquoq3.
ff. de re iu. facit ſm eũ l. ij. ⁊ l. pe. ⁊ ſi. ff. de nata. reſti. verba ſunt ad
cõtextum que retuli q2 eius cõſilia nõ hñr ordinata et ſic decidit
caſum noſtrũ. ⁊ vere optime facit prout ipſe dicit tex. in. d. l. ij. ⁊ pe.
quoniã libertus aliẽnãdo nõ põt patrono preiudicare cui queſi-
tum eſt ius ſuccedẽdi in bonis liberti. ⁊ ideo libertus nõ põt reſti-
tui natalibus niſi ſciẽte patrono de cuius preiudicio agit̃ cũ per
talem reſtitutionẽ patronus a ſucceſſione bonorũ liberti exclude-
retur ita dicendũ eſt in ſubſtituto vt dixi. ¶ Accedat q2 nõ fuerit
de intencione comitis vel principis legitimantis ius tertio queſi-
tum auferre vt in. c. ꝙuis. ⁊ in. c. ſi pro te. de reſcrip. in. vj. ⁊ in. l. j. §.
ſi quis a principe. ff. ne quid in loco public. ¶ Cõfirmatur etiam
ex his que voluit notãter Jo. an. in regula ſine culpa de reg. iur. li.
vj. in mercurialibus. vbi cõcludit q̄ legitimatio ⁊ per ꝯñs matri
monium nõ aufert ſpem ſucceſſionis quã quis habet ratione pri
mogeniture in bonis patris viuẽtis cui pater p̄iudicare facto ſuo
nõ põt ergo idẽ cõcludendũ eſt ⁊ fortius in caſu noſtro in quo nõ
agitur de ſuccedẽdo ei qui preces obtulit ⁊ de bonis mortui debi-
tis iure fideicõmiſſi cũ ſuccedat grauãti ⁊ non grauato. d. l. cohe-
redi. §. cũ filie cui fideicõmiſſo offerens preces preiudicare nõ põt
vt dictũ eſt ¶ Preterea probat̃ autoritate inſignis doctoris Pe.
de ancha. in ſuo cõſi. cccc.xxvij. incip. circa primũ queſitum. vbi al
legando aliqua ex premiſſis dicit q̄ legitimatio mortuo teſtato-
re nõ citato ſubſtituto illũ nõ excludit. allegat Bal. preceptorem
ſuum idẽ cõſuluiſſe. hoc idẽ probat̃ ex his que ponit Bal. in. l. j. C.
de inoffi. dona. in ver. vlterius querit̃ quidã habens filium ſpuriũ.
vbi cõcludit q̄ ſi donator legitimari fecit filiũ ſuum ſpuriũ non
reuocatur donatio ſecundũ diſpoſitionem. l. ſi vnq̄. C. de reuo. do
na. ⁊ inter alias rationes aſſignat rationẽ q2 nõ potuit legitima-
tionem facere per modũ volũtarie iuriſdictionis niſi citatis illis
quorũ intereſt. arg. l. ſi. cũ ibi no. per Jac. de are. ff. de natali reſt. et
ſic p3 q̄ donator qui facto ſuo nõ põt donatario preiudicare ſi
facit filiũ proprium legitimare talis legitimatio non preiudicat
donatario nõ citato. idẽ ergo eſt dicendũ in caſu noſtro cũ graua
tus nõ poſſit preiudicare ſubſtituto ſicut donator donatario.
¶ Confirmantur p̄miſſa per no. per Jo. de imo. ⁊ Geminia. in. c.
grãdi. de ſup. neg. p̄la. lib. vj. vbi ꝯcludit q̄ papa nõ põt legitima
re filium regis ⁊ de volũtate regis in preiudiciũ eorum quib⁹ de-
fertur regnum ex cõſuetudine mortuo rege ⁊ reſpõdent ad not. p
Bar. in. d. §. ⁊ quid ſi tantũ. q̄ loquit̃ in patrimonialibus que cõ
ſanguineis per teſtatorẽ auferri poſſent. ſecus in regno vt in. d. c.
grandi. igitur in caſu noſtro cũ grauatus nõ poſſit ſubſtituto fi-
deicõmiſſum auferre vt in. l. ſi. §. ſed q2. C. cõia de leg. nõ põt legiti
mationem impetrare in preiudicium ſubſtitutorum ⁊ ſm hanc
partem adducendo aliqua ex p̄miſſis ⁊ alia cõſuluit inſignis pre
ceptor meus do. Alex. de imo. in cõſi. lxvij. incip. conſideratis his
que in themate ⁊c. vbi etiã allegat cõſiliũ Ang. q̄d incip. comes
Brandus ⁊c. ⁊ ſubdit in fine cõſilij q̄ hãc putat eſſe puram veri
tatem ⁊ q̄ ita intrepide iudicaret ſi iudicaturus eſſet ⁊ q̄ ſi ali-
ter appareret eũ cõſuluiſſe illud cõſiliũ procedit in caſu quo prin
ceps de plenitudine poteſtatis diſponebat q̄ legitimat⁹ eſſet ha
bilis ad excludendũ ſubſtitutos. ¶ Cõfirmatur etiã iſta opinio
ex his que dicit do. Ant. in. c. per venerabilem. extra q̄ fi. ſi ſint le-
gi. vbi vult q̄ qñ legitimatio fit a patre ad minus de agnatis eſt
mentio facienda. ⁊ tenet do. Ant. de roſellis in ſuo tractatu legit.
⁊ Pau. de caſt. conſi. cc.xxj. ſi ergo faciẽda eſt mentio illorũ quib⁹
preiudicare põt fortius eſt faciẽda mentio ſubſtituti cui preiudica
re nõ põt. ⁊ ita tenet Prepoſitus medio. in. d. c. per venerabilẽ in
illa queſtione an agnati ſint citãdi. ⁊ per premiſſa ita in ſubſtitu
to firmat prefatus inſignis preceptor meus do. Alex. de imo. in
ſuo cõſilio. xcviij. ꝯſideratis his. ⁊ eſt diuerſum ꝯſiliũ q2 eſt ſubſcri
ptio ad quedã cõſilia aduocatorũ florentinorũ qui idem cõſulue-
runt. ⁊ in fine dicit q̄ i his terminis ſemper ſolit⁹ eſt ſequi hãc
opi. quã dicit approbo vt veriſſimã licet in alijs terminis qñ ap
parebat p̄cipẽ de plenitudine poteſtatis voluiſſe derogare ſub
ſtituto aliter cõſuluerit ⁊ hoc dixit forte propter eiꝰ ꝯſiliũ q̄ re
peritur in primo volu. cõſi. ij. Hãc etiã partẽ tenet Jo. de imo. in
c. niſi cũ p̄ridẽ. l ver. perſone extra de renũcia. vbi dicit q̄ doctri
na Bar. in. d. §. ⁊ quid ſi tantũ. vbi vult q̄ ſi legitimatio fit inſtã-
te patre nõ ſunt citandi agnati procedit etiã exiſtentibus alijs fi
lijs q2 poterat pater relicta legitima dictos filios priuare ⁊ ſic li-
cet alius ſit habilitatus nõ priuatur legitima ⁊ ſic clare vult q̄
ſi per talem legitimationẽ filij priuarent̃ legitima qua pater eũ
priuare nõ poterat in preiudiciũ legitime nõ valeret ſicut i ſimi-
li in. d. l. ij. ff. de nata. reſti. igit̃ fortius minus poſſe debet in preiu
diciũ ſubſtituti cũ illi⁹ aliq̄ caſu p̄uari poſſit legitia. ſubſtitut⁹
autẽ nõ. ¶ Cõfirmo omnia premiſſa ratione cõcludentiſſima ni
fallor nã in impetratione reſcripti ſeu priuilegij exprimẽda ſunt
ea que mouere poſſent animũ cõcedentis ad nõ cõcedẽdũ vel ad
facili⁹ cõcedendum. caſus eſt in. c. poſtulaſti. ⁊ ibi no. extra de re-
ſcrip. alꝰ reſcriptũ dicit̃ ſubrepticiũ vt no. plene i. c. ſuper litteris.
eo. ti. ⁊ no. Bal. in. l. preſcrip. C. ſi cõtra ius vel vtili. publicã in. ij.
12 col. ⁊ Bal. in. l. nec damnoſa. C. de preci. impe. offe. † ſed ſubreptio
viciat ipſo iure priuilegia ⁊ reſcripta gratioſa vt in. l. j. ff. de nata.
re. ⁊ no. Bal. in. d. l. preſcrip. l. iiij. col. ver. ego dico. ⁊ tenẽt doc. ⁊
dicit do. Abb. in. c. ad audiẽtiã extra de reſcrip. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi no.
Abb. in. c. q̄ ſuper his de fide inſtru. ⁊ in ſpecie in legitimatiõe
tenet Bal. in. l. cam quã. in. xij. col. C. de fideicom. ⁊ do. Ant. in. d.
c. per venerabilẽ qui filij ſint legitimi. ſed quis non videt q̄ diffi
cilius quis cõceſſiſſet legitimationẽ in preiudiciũ ſubſtituti cui
eſt ius queſitũ ⁊ eſtimabile iuxta no. per Bart. in. l. is poteſt. ff. de
acqui. here. ꝙ qñ nõ tractat̃ niſi de preiudicio patris legitimari
petentis. arg. l. ij. §. ſi quid a principe. ff. ne quid in loco publico. ⁊
c. quãuis. de reſcriptis in. vj. vnde ſi nulla ſubſtitutorum facta eſt
mentio nõ videt̃ aliquo mõ legitimatio tanq̄ ſubreptitia valere
per premiſſa. ¶ Nõ omitto q̄ ſi dicta legitimatio non eſſet ſim-
plex ⁊ vera legitimatio ſed potius dici deberet diſpẽſatio vel ha
bilitatio ad effectus aliquos tũc etiã in terminis Bart. in. d. §. ⁊
q̄d ſi tantũ viuente patre q̄ eſt fortius requireret̃ citatio ita col
ligitur ex dictis eligantis doc. Pet. de anch. in ſuo cõſilio mihi
cccc.xxvij. ex tenore priuilegij apoſtolici. ⁊ in alio mihi. cccc.xxi. in
cipien. circa primũ queſitũ fuiſſet ſatis expediẽs. ⁊ ita alias cõſul
tum vidi per doctiſſimos viros ⁊ ſepius conſului quod nõ pro
ſequor quia non conſtat mihi an ſit legitimatio vel diſpenſatio.
¶ Ex quib⁹ ꝯcludo q̄ dicta legitimatio nõ obſtat niſi ſic facta
a tali qui potuerit ſubſtitutis p̄iudicare ⁊ ex poteſtate ſibi cõceſ
ſa cõſtet q̄ illi preiudicare voluerit etiã nõ citatis ⁊ ad allegata
in cõtrarium facilis eſt reſpõſio. Et pro ſolutiõe capio elegantia
verba Bar. in. l. in diem. ff. de aqua plu. arcẽ. que ſunt vera ⁊ ap-
probata ibi per Ang. ⁊ Cuma. licet Jo. de imo. dubitet vbi cõſi-
derat duos caſus ⁊ ſic ponit duas concluſiones.
¶ Prima cõcluſio eſt q̄ quãdo ſumus in actu iudiciali ⁊ neceſ
13 ſario qui agitat̃ cõtra eũ cui⁹ principaliter intereſt † ⁊ tũc nõ de
bet citari niſi ille cuius principaliter intereſt ⁊ habet ius de p̄ſen
ti ⁊ nõ in ſpe. put eſt qñ agit̃ cõtra heredem q2 tũc nõ eſt neceſſa
ria citatio ſubſtituti ⁊ ita põt p̄cedere tex. in. l. j. §. cõmunciari. de
ventre inſpi. ⁊ ſic etiã dicit Bar. p̄cedere que habẽtur in. l. filiuſ-
familias. §. diui. in vltimo reſpõſo de leg. j. ⁊ q̄ habet̃ in. l. nihil.
§. omnibus co. titu. ⁊ in. l. peto. §. prediũ. ff. de leg. j. Ex qua cõclu-
ſione habemus primo reſponſionẽ ad dictũ. §. denũciari ad quẽ
etiã reſpondet aliter do. Alex. de imo. in. d. §. diui q̄ ibi non agit̃
tur de preiudicio irreparabili. nam ſaluũ erat ius ſubſtituto in
p̄bãdo pacto fuiſſe ſuppoſitũ iuxta. l. j. §. ſi. de carbo. edicto. ſecus
dicit in his que afferunt plenum preiudiciũ quo caſu locum ha
bet q̄ ibi dicit bar. dũ vult q̄ ſi res cõuincitur ab herede nõ pre
iudicat illi nõ citato ad quẽ debebat peruenire ſequuta alienatio-
ne quia actus ſententie parit plenũ preiudicium. l. j. ff. de re iudi.
¶ Scd̃a infert̃ reſpõſio ad. l. ex contractu. ff. de re iudic. q2 loquit̃
in actu iudiciali neceſſario intẽtato cõtra heredẽ ⁊ iſt vera reſpõ
ſio põt etiã intelligi qñ ſubſtitut⁹ fuit citatus ſm do. Alex. l. d. §.
diui. ſed prima eſt melior. ¶ Tertia infert̃ r̃nſio ad. l. ſi patroni.
§ ſi. ff. ad treb. q2 etiam ibi fuit actus iudicialis neceſſarius agita
tus cõtra heredẽ dicendo teſtũ nullũ vel inoffcioſum. vel reſpõ-
de q̄ ibi loquit̃ in caſib⁹ in quib⁹ ſententia lata facit ius quo ad
omnes. l. papinianus. §. ſi. cũ ibi no. ff. de inoffi. teſtamento. ¶ Ex
quibus

quibus etiam quarto loco patet ſolutio ad ea que dicunt Ange.
Joan.de imol.ꝛ do.Ca.in.d.§.diui. qꝛ loquuntur in iudiciali actu
neceſſario intentato cōtra heredē ꝛ ita loquit͛ tota materia gloſ.
ꝛ doc.in.c.cū filiꝰ.in prin.ff.de verb.ob.❡ Scđa cōcluſio eſt Bar.
in dicto loco qđ qñ ſumꝰ in actu qui volūtarie celebrat͛ put eſt cō
tractus tunc talis actus non ꝑiudicat illi ad quē res peruenire oꝫ
per illum tex.in.d.l.in diē.ꝛ ſic vult quod actus qui voluntarie ce-
lebrat͛ ab herede non preiudicat ſubſtituto ex quo rñdēdo ad.§.
denūciari dicit qđ loquit͛ in actu iudiciali neceſſario.ꝛ ſic vult ſe-
cus eſſe in voluntario per illū tex.ſed legitimatio filij tā reſpectu
patris eſt actus voluntarius vt.in.§.ſi vero.in auē.quī.mod.natu.
effi.ſui.quā reſpectu filij vt in eo.ti.generaliter igit͛ in tali actu re-
quirebatur citatio ſubſtituti ad hoc vt legitimatio valeret.
❡ Ex quibus etiam pꝫ ſolutio ad ea que dicit Bal.in.d.l.ſi.C.q
bus res iudi.non nocet.vbi ſi eius verba recte conſiderent͛ potiꝰ
in caſu noſtro decidit cōtrariū qđ in legitimatione quaꝫ facit pr͛
nō ſunt citandi habentes ſpem etiā ꝓbabilē non tū primam ſed
remotam per.d.§.denūciari.ꝛ ſic ſentit qđ nō requirit͛ citatio ſub
ſtituti ꝓut loquit͛ tex.per eum allegatus.mouet͛ tñ duplici rōne
quarum prima eſt qđ nō đt preiudicari ex ꝗ in poteſtate dñi eſt
in rebus ſuis legem dicere que ratio reſpectu ſubſtituti cōcludit
contrarium cū in poteſtate grauati nō ſit adijcere legem rebus re
ſtituendis ſubiectis adueniente caſu reſtitutionis.vt in.l.fina.C.
communia de lega.ꝛ rebus alienari prohibitis vt in.l.pacto.§.fra
tre.ff.de le.ij.❡ Secunda ratio eſt qꝛ in poteſtate principis eſt cō-
cedere priuilegia nemine citato ſicut ꝛ quamlibet legē ipſe ſolus
promulgare poteſt.l.ſi.C.de legi.❡ Sed iſta ratio concludit qđ
princeps habet poteſtatem qđ ꝛ ſi ſemꝑ verum nō ſit tamen ſi con-
cedat͛ non querimus de voluntate cuius voluntas eſſe preſumitur
in non preiudicādo ſubſtituto cui erat ius queſitum ſpe cōſidera
bili ꝛ eſtimabili vt dictum eſt allegādo Bar.in.l.is pōt.ff.de acq.
here.ꝛ illud eſt generale vt dictū eſt qđ priuilegia ꝛ reſcripta in-
telligi debent ꝛ ſunt interpretanda ita vt nō cenſeatur principem
voluiſſe tertio preiudicare in dubio niſi aliud appareat ad hoc
gloſa in.l.totas.C.de reſcin.vendi.ꝛ glo.in.c.ex tuorum. de autori
tate et vſu palij.ꝛ in.c.ex multiplici extra de decimis cum multis
ſimilibus que omitto.❡ Poſtremo aduertendū eſt qđ caſus ſunt
valde diuerſi ꝛ habētes diuerſas rationes diciſionis in primis qñ
agitur cōtra heredē iudiciū tendit principalr͛ in preiudiciū here-
dis ꝛ in conſequentiam ſubſtituti quo caſu lꝫ ꝑiudicet nō citato
ſubſtituto vt in.d.§.denunciari ꝛ in.d.l.ſi patroni.§.ſi.ꝛ p Ange.
ꝛ Moder.in.d.§.diui.tñ in caſu noſtro actusꝰ legitimationis ſit
principalr͛ in ꝑiudicium ſubſtituti ꝛ nō heredis ſꝫ p heredem igit͛
illius requirit͛ citatio.d.l.ō vno quoqꝫ.❡ Cōfirmat͛ nā videmus
qđ ſi heres citatus contra quem agitatur iudiciū colludet vel nō
defendet nō ꝑiudicaret ſubſtituto ſm Barto.ꝛ doc.in.d.§.diui.
ꝛ in.l.ſi ſeruus.§.ſi pluriū.ꝛ ibi plene no.ff.ſi qs cautio. igitur for-
tius in caſu noſtro qñ actus principaliter tēdit in ꝑiudicium ſub-
ſtituti vt ſit p ipſum heredem ad ſubſtituti preiudiciū non oꝫ ſub
ſtituto ꝑiudicare.hñ facit in rōne decidendi tex.in.l.ſi ita quis.§.
ſi.ff.de leg.ij. tex.in.l.fideicō.ff.de cōdi.ꝛ demō.ſi enim qñ agitur
etiam de ꝑiudicio heredis pricipaliter in iudicio neceſſario ꝯtra
eum principalit͛ intentato ſubſtituto nō pōt heres facto ſuo ꝑiu-
dicare voluntarie ſed tantum ſe legitime defendendo cauſam ſui
ꝛ ſubſtituti:nō autē voluntarie colludendo vel ſe nō defendendo
quāto magis nō oꝫ poſſe ꝑiudicare per actum ſuū volūtariū quē
facit in ſui fauorem ꝛ in ꝑiudiciū ſubſtituti legitimādo non citato
ſubſtituto.ar.auē.multomagis.C.de ſacroſan.eccl.❡ Ex quibus
cōcludo qđ talis legitimatio lꝫ valida fuerit tamē nō potuit ꝑiu-
dicare ſubſtituto nec fuit intētio legitimātis eis de quibus nulla
facta fuit mentio preiudicare vt ſ declaratū eſt. ꝛ hec de quarta
14 dubitatione. ❡ † Circa quītā difficultatem etiā videbatur ꝑmo
aſpectu dicendū qđ vigore dicti laudi ratificati cēſeat͛ remiſſum
fideicōmiſſum ꝑdictum.hoc videt͛ oſtēdi ex verbis cōꝑromi.in ꝑ
mis cum omnis ptās arbitroꝝ dependeat a cōꝑromiſſo.l.non di-
ſtinguemꝰ.§.de inefficio.ff.de arbri.đt enim in compromiſſo qđ
cōꝑromittūt lites cauſas qōnes cōtrouerſias ꝛ differētias viſas ꝛ
ꝗ ad ꝑſens vertunt͛ ꝛ in futurum verti ſperantur ſiue quas nunc
habent ꝛ habituri ſunt inter ſe occaſione ꝛ cauſa dicti teſtamēti
ꝛ codicilli vt.ſ.per dictū Martinū cōditū ꝛc.❡ Ex quibus ver
15 bis clare pꝫ qđ voluerunt † cōꝑromittere nō ſolū lites ꝑſentes
dependentes ex teſtamento ſed etiam futuras quo caſu veniunt
in compromiſſum etiam future controuerſie vt clare concludūt
Guido de ſuza.Alberi.Barto.Bald.Ludoui.de roma in.l. de
his.ff.de arbi.ꝛ Spe.in ti.de arbi.§.ſi.ver.ſed queritur an valeat
cōꝑromiſſum. ꝛ ſequit͛ ibi Joā.an.poſt Alber.galeoti.ꝛ conſe-
quenter videtur qđ in cōꝑromiſſuꝫ veniunt lites future dependē
tes a fideicommiſſo conditionali.nec vr͛ obſtare qđ nō pōt cōꝑro
mitti ſuꝑ dependētibꝰ ex teſtō niſi qs habeat notitiā cōtēt toꝝ
i teſtō ſuꝑ qbꝰ ſit cōꝑromiſſuꝫ vt i.l.ō his.ꝛ ibi Gul.bal.ꝛ doc.ff.ō
traſa.ꝛ per Ange.no.in ſuo cōſi.ccxix.teſtator quidaꝫ nomine An-
ge.filij autē in dubio preſumunt͛ ignorare cōtēta in teſtamēto pa-
terno lꝫ ſint heredes vt cōcludit bar.in.l.q rome.§.duo fratres.
ff de verbo.obli.q.in.ꝛ Bar.ꝛ doc. in.l.eius qui in prouincia.ff.ſi
cer.pe.qñ ad hoc vr͛ rñderi poſſe qđ cū ſiin veniant ad diuiſionem
aſſerentes ſe eſſe heredes ex teſtō ꝑrio ꝑſumant͛ habere notitiā cō
tentoꝝ in teſtamēto.nā potuerūt effici heredes ex teſtamento niſi
habuiſſent notitiā teſtamenti.l.ſed ꝛ ſi de ſua.ff.de acqui.he.ꝛ idē
operatur immixtio in ſuis qđ aditio in extraneis.l.cū bonis.ff.ō
acqui.here.vñ ex qua rōne extraneus non poteſt ex teſtamēto adi
re niſi data eius notitia vt hr͛ in.l.ſi is pōt.pari rōne nec ſuus ꝑe
ſe ex teſtō immiſcere.ꝛ ita determinat Bar.in.d.l.qui rome.in di
cta.iij.q.quē doc.cōiter in hoc ſequūtur.❡ Ex quibus videtur in-
ferri qđ ſuꝑ dicto fideicōmiſſo vr͛ factū cōꝑromiſſum ex qua cō
cluſione videt͛ inferri vna alia ꝯcluſio qđ p dictos arbitros videt͛
dictū fideicōmiſſum remiſſum.iſta cōcluſio ꝓbari videt͛ p vltimū
capitulū laudi in quo ponitur generalis liberatio:nam aduertē-
dum eſt qđ.totū dictum capitulū determinat͛ et regit͛ ab illis ver
16 bis a qbꝰ ſe inuicē petere exigere aut cauſari poſſent ꝛc. qđ † ver-
bū poſſent eſt extenſiuū in futurū.l.ſi ita qs.ff.de le.ij.ꝛ no.Bart.
quē in hoc ſequunt͛ doc.in.d.§.duo fratres. in.vj.q.ꝛ Barto.in.l.
qđ ſeruus.ff.de cōdi.ob cām.ꝛ ſic tāgēdo verba apposita in prin-
cipio cū dictis verbis arbitri abſoluūt ꝛ liberant ab his ꝗ inuicē
petere poſſent vigore teſtamēti codicilli ꝛ cōtētoꝝ in eis ꝛ occaſio-
ne cuiuſcūqꝫ relicti legati ſeu iudicij ex quibus triplici ratione
videt͛ ꝓbari dicta cōcluſio.❡ Primo quia ꝓpter vbū poſſent
qđ eſt extēſiuū in futurū vr͛ remiſſum ēt fideicomiſſum in futurū
debendū ex quo nō oſtendit͛ alia cauſa ꝓpter quā ſe inuicē mole-
ſtare poſſent ꝙ tunc tpe lati laudi appareret ſm Bar.in.d.§.duo
fratres.q.vj.ar.l.ij.ff.de libe.ꝛ poſth.ꝛ ſequūtur ibi doc.ꝛ Bar. in
l.poſt emancipationem.ff.de lib.leg.ꝛ Bal.in.c.j.Imperator lo-
tharius.❡ Scđa rō eſt qꝛ in caſu noſtro liberāt͛ ſpecifice ab his
que petere poſſent vigore cuiuſcūqꝫ relicti in teſtamento ꝛc.ꝛ ſic
poſito quod alia cā tunc appareret non hꝫ locū diſtinctio Bar.
in.d.vj.q.qꝛ in certis nō certis locus eſt coniecturis.l. continuus
§.cū ita.ff.de ver.ob.l.ſi alij.ff.de vſufru.lega. ꝛ maxime propter
dictionem cuiuſcunqꝫ.per no.per Bar .in.l.haliſta.ff.ad treb.ꝛ p
gl.in.l.cū pena.ff.de arbi.ꝛ in cle.j.de re iudi.❡ Tertia rō ſumit͛
17 ex aliis verbis ꝗ dum đt ꝛ quocunqꝫ ꝛ qualitercunqꝫ a ſe inuicem
petere poſſunt ꝗ vba generalia etiam includūt fideicōmiſſum
ex quo de relictis ꝛ contentis in teſtō eſt facta mentio in.d.c. ſm
Bal.in.d.c.j.arg.l.j.C.de pac.de iſta ſunt ꝗ hanc conſultationem
ſatis difficilem reddere videbāt.❡ Sed premiſſis nō obſtantibꝰ
ꝯtrariam ſniam in caſu noſtro veriorem exiſtimo.ꝛ p fundamē
18 to premiſſo in primis † ꝙ per ſimplicē diuiſionem nō videtur re
miſſum fideicōmiſſum ſm Bar.in.d.§.duo fratres.q.ij.ꝛ in hoc
nullus diſcordat.❡ Que cōcluſio ꝓcedit etiam quando fratres
ꝓmittūt nō venire cōtra diuiſionē aliqua rōne vl͛ cauſa ſm cōmu
nem opi.bar.ꝛ doc.in.d.§.duo fratres in.d.q.ij.ꝛ in.l.qui cū tuto
ribus.ff.de tranſac.maxime cum tpe diuiſionis fideicommiſſum
non eſſet reciprocū vt.j.oſtenditur quo caſu ēt nullus diſcordat.
❡ Quinimo etiā ſi eſſent remiſſa relicta i teſtamēto idefinite cō-
prehenderentur relicta que tunc debebant͛ non conditionalia.l.
ſi ita ſcripſiſſet.ff.de leg.ij.ꝛ.l.vni.§.j.ff.de accep.ſecundum Bart.
qui in hoc cōmuniter approbat͛ in.l.qui rome.§.duo fra.qđ.v.ad
ſi.❡ Ex quibus cōcludit͛ quod quāuis in.d.c.laudi liberationis
fuiſſet facta liberatio ab omnibꝰ cōtentis in teſtamēto ꝛ ab om-
nibus relictis legatis ꝛ iudicijs nō includeretur fideicōmiſſum
conditionale de quo agimus.tota ergo difficultas cauſatur in ca
ſu noſtro ꝓpter verbum poſſent qđ eſt extenſiuum in futurum ꝓ
pter qđ videntur partes liberari relictis que in futurum peti poſ
ſent ꝛ ſic etiam a conditionalibus alꝛs enim liberatio compreh-
deret tm̄ relicta que tūc tempore laudi debeantur vt dictum eſt.
❡ Quare ꝓ ſolutione eoꝝ que in contrarium adducta ſunt ꝑ-
mitto ꝙ dicti arbitratores non habebant poteſtatē laudādi ſu-
per dicto fideicommiſſo conditionali.nam licet ſuꝑ futuris liti
bus que ſperantur verti fieri poſſit compromiſſum ꝛ ita factum
fuerit in caſu noſtro:tamen dico quod non poterant arbitri ſu-
per dicto fideicommiſſo conditionali laudare.iſta cōcluſio pro-
batur.Primo quoniam cōꝑromiſſum quantuncunqꝫ generale
extenditur,tantum ad proſecuta.l.ſi cum dies.§.plenum.ff.de ar-
bi.per quem tex.ita concludit bar.in.l.cum aquiliana.ff.de.tranſ
ac.ꝛ bartol.in.l.tres fratres.ff.de pac.ſed in caſu noſtro partes
tantum fuerūt proſequute diuiſionem et non dictum fideicom-
miſſum.igit͛.ꝛc.quod autem non fuerint fideicommiſſum proſe-
quute patet quia tūc nullū peti poterat nec aliquo mō debebat͛
fideicommiſſum.l.ſi quis ſub cōditione.ff.ſi quis ob cauſa teſta
mēti.igit͛ ſuꝑ eo nulla facta fuit ꝓſecutio.ar.l.ſi pupilli.§.videa
mus.ff.de neg.geſt.❡ Cōfirmat͛ ſcđo iſta concluſio quia compro
miſſū ſit ſuper controuerſijs que verti ſperantur ꝛ quas habitu

ri ſunt.Sed controuerſia de qua agim⁹ nõ ſperabať ſpe cõſide-
rabili.ſ.p morte alterius ſine filijs.arg.l.inter ſtipulãtẽ.§.ſacrã
ff.de ver.ob.¶Tertio qꝛ nõ eſt veriſimile ꝙ Laurentius fecerit
compromiſſum ſup fideicommiſſo:qꝛ reſpectu partis ſue ex q̃
pater deceſſerat cũ filijs fideicõmiſſum defecerat qꝛ nõ eſt veriſi-
mile ꝙ vellet ſup fideicõmiſſo remittẽdo cõpromittere ex q̃ bz
liberare patruos cũ ipſe nullã liberationẽ cõſequi poſſet.ar.l.
ſemp in ſtipulationib⁹ cũ ibi no.in glo.ff. de regu.iur.⁊ no.bar.
19 in.d.§.duo fratres in.ij.q.in fin.¶Quarto † pbať.nã ad hoc vt
vigore cuiuſcũq; cõpromiſſi generalis poſſent arbitri laudare
eſt neceſſe ꝙ pendẽte cõpromiſſo fuerit aliqualis.alſ nõ põt dici
litis deciſio.ar.in ſimili glo. in prin.in glo.j.ff.ſi quad.pau.fe.dica.
⁊ in.l.j.§.j.ff.de dolo.⁊ gl.in terminis l.ij. C.de trãſac.p que ita
determinat Bal.in ſuo conſilio qđ incipit.qđ laudũ ⁊c.faciũt q̃
dicit Ang.in ſuo ꝯſ.lxvj.incipit. viſis dictis cõpromiſſis ⁊c. et
ita alias bis cõſului cum plurib⁹ alijs doctorib⁹.¶Quito ⁊ vl-
timo cõfirmať pdicta qꝛ lꝫ fiat cõpromiſſum ſup futuris litib⁹
nõ tñ intelligiť ꝙ pnũcieť ſup futuris ſed vt remaneat arbitriũ
in eis et poſtea cognoſcať ⁊ arbitreť.l.barũ ⁊ l.legi.ff. ſi ſerui.ven
di.⁊ l.l.de his.ff.de arbitris.cũ ſi.ita no.Spe.in ti.de arbitrio.§.
ſi.ver.qd ergo ſi cõpromiſſaꝫ ⁊c.⁊ idẽ ſentit ibi Jo.an.dicẽs hec
fuiſſe vba Alberti galeoti. ¶Ex quib⁹ concludiť ꝙ virtute di-
cti cõpromiſſi dicti arbitri nõ habebãt ptãtem pnunciãdi ſup
dicto fideicommiſſo conditionali.¶Ex qua cõcluſione infero
ꝙ lꝫ pper verbũ poſſent.videať voluiſſe pnunciare ſup fideicõ-
miſſo cõditionali p ea q̃ in ꝯñ adducta ſunt:tñ ex quo ois po-
teſtas arbitroꝝ depẽdit a conpromiſſo:vt in.l. nõ deſtinguem⁹
§. de officio.ff.d arbi.nõ eſt cẽſendũ ꝙ voluerint laudare ſup eo
ſup quo nõ poterãt qꝛ talis pſumiť eſſe arbiter qualis eſſe dꝫ ⁊
ideo mẽti ⁊ nõ cortici vboꝝ inherendũ eſt ſm Bal in.l.j.C.d ne.
geſt.allegat Jnno.c.petitio de procu.vñ cũ arbiter nõ excedit for-
mam cõpromiſſi preſumiť ꝙ talis fuerit ⁊ qđ formam compro-
miſſi nõ excefferit.¶Cõfirmať pmiſſa qꝛ verba quãtumcũque
generalia non includũt impoſſibilia ipſi diſponẽti ſuper quib⁹
ſpãliter nõ potuiſſet diſponere.l.ſi pater.ff.q̃ in frau.credi.⁊.l.lu
cius.§.pe.ff.ad muni.⁊ no. Bar.in.l.ſi quis ſub conditione.ff.de
cõdi.inſti.⁊ Bal.in.l.ſi.§.l cõputatione.C.d iure delibe.⁊ Joan.
an.in.c.ſi. de imma ecclẽ. lib.vj. qua ergo rõne nõ potuiſſent ſpe
cifice ſup fideicõmiſſo remittendo pnunciare pari rõne nõ cẽſen
tur pronunciaſſe p verba generalia poſita in vltimo .c. abſolute
ex quib⁹ pꝫ ſolutio ad obiecta in ꝯrium ꝙ poſſiue procedere qñ
verba fuiſſent plata a parte in aliqua renũciatione vel trãſactio
ne qꝛ pars cui debeť fideicomiſſum cõditionale põt illud remit-
tere.vt in.l j.C.de pac.cũ vulg.non mirũ ſi verba generalia com
prehenduntie fideicõmiſſum conditionale ſi poſſunt illud cõphẽ-
dere. Secus autem qñ vba predicta ſunt plata ab arbitris qꝛ in
telligi debẽt iuxta poteſtatem eis attributã vt dictũ eſt.¶Cõfir
20 mať ẽt in ſimili. nã lꝫ † verbũ põt ſit extẽſiuũ in futurũ ⁊ ſic deno
tet tpa pñia ⁊ futurũ tñ ſi nõ pferť a teſtatore nõ ſignificat omne
tps futurũ ſꝫ tñ futurum vſq; ad morẽ:vt eſt caſus in.d.l.ſi ita
q° cũ ibi no.p bar.⁊ eſt bõa gl.in.l.ſi.§.j ff.d leg.ij.ergo pari rõne
idem dicam⁹ in caſu noſtro ꝙ ratiõe ſubiecte materie ex quo ar
bitri ſup futuro fideicõmiſſo nõ poterant laudare nõ extẽdatur
ad dictũ futurũ fideicõmiſſum .¶Cõprobanť pdicta ꝙ vt dixi
inherendũ eſt intẽtioni et non vboꝝ cortici.vt in.c.preterea. ⁊ in
c.intelligẽtia .de ver.ſi. ſed de mente arbitroꝝ nõ fuit remittere
tale fideicõmiſſum cõditionale.igitur ⁊c.ꝙ autem de mente nõ
fuerit oſtendiť primo qꝛ ſi legať totũ eoꝝ laudũ tã in fine pmiſ
quã in fine partiũ aſſignatarũ appareť ꝙ noluerũt deuiare a diſ-
poſitis in teſtõ ſed illis inherere.vñ nõ eſt cẽſendum ꝙ tale fidei-
cõmiſſum conditionale tollere voluerint inductũ cũ tacita ſolẽ-
nitate prohibitionis alienationis.ad hoc regula inſpicim⁹.cum
materia.de reg iur.in.vj ¶Scdo oſtendiť qꝛ lꝫ arbitri in gene-
rali capitulo abſolute gñaliter abſoluerẽt a relictis ⁊ oib⁹ cõten
tis in teſtõ ⁊ codicillis:tñ etiã ſpãliter abſoluerunt a quibuſdã
relicti pticularib⁹.vt pꝫ in.d.c.q̃ nõ erant ita digna ſpecialiter
nota ſicut fideicõmiſſum cõditionale d quo agimus:vnde quia
dignũ erat ſpecialiori nota ⁊ nihil fuit dictũ hoc ab arbitris vł
neglectũ vł incogitatũ erat. Etiã q̃ notabiliter ſiũt niſi ſpãliť
notenť videnť quaſi neglecta vt dicit tex. in.l.item apud labeonẽ
§.hoc edictũ.ff.de iniur. ſi enim voluiſſent hoc fideicommiſſum
tollere exꝓſſiſſent ſicut alia exꝓſſerũt arg.l.vnice.§.ſinautẽ ad de-
ficientis.C.de cadu.tol.¶Tertio qꝛ cũ in pſona vnius ex filijs p
ſuperexiſtentiã nepotũ defeciſſet fideicõmiſſum ſi arbitri liberaſ
ſent alios filios a fideicõmiſſo ⁊ ipſi nepotes nullaꝫ liberationem
fuiſſent conſecuti laudum fuiſſet iniquum qđ non eſt cẽſendum
cũ laudũ pſumať in dubio equũ vt no. Bal.poſt Dy.in l.ſi.C. d
rõ laudã.⁊ eſt tex. in.c.niſi eſſent de pbẽ. vt no.late Moder.in.l.
ꝯbẽ.emp.⁊ eſt tex. in.c.niſi eſſent de pbẽ. vt no.late Moder.in.l.
ſciẽdũ.ff.de ver.obl.¶Ex qbus ⁊ alijs que ſtatim dicentur cõ
cludiť ꝙ arbitri noluerũt dictos filios et nepotes liberare a fi-
21 deicõmiſſo cõditionali.¶ † Ex qua cõcluſione inferť ꝙ lꝫ pte
dictũ laudũ ratificauerint ⁊ cõfirmauerint tñ cẽſenť cõfirmaſſe
ea que in laudũ includebanť non aũt cenſenť voluiſſe extendere
ad id qđ nõ includebatur ita probat tex.no.in.l.aureliue.§.teſtõ
ff. de lib e.leg.p quem Bal in.l.ij.in ſi C.ſi aduerſus rem iu.dicit
ꝙ de natura ratificationis eſt cõfirmare ⁊ adeſt robur cõfirma
to non aũt ipſum extendere ad id qđ in eo nõ includebať ⁊ ita
dicit ſe ꝯſuluiſſe.⁊ ẽ bonus tex. in cle.j.d pbẽ.tradit no.Jmo.in
l. legata inutiliter.ff.de le.⁊ Paul. de caſt.in ſuo ꝯſ.cxxij.inci.
notandum eſt.Sed in caſu noſtro probatum eſt quod in laudo
nõ includebatur remiſſio fideicõmiſſi conditionalis.igitur ra-
tificatio ⁊ cõfirmatio nõ facit qood illud includeť. ⁊ iſta ſola
reſpõſio eſſet ſufficiẽs.Que etiam probať ex mente confirmatio-
nis qꝛ non ẽ cẽſendũ ꝙ nepotes virtute eius cõfirmationis volue
rint remittere fideicommiſſum cũ ipſi nullã remiſſionem conſe-
querẽtur p ea q̃ ponit Bar.in.d.§.duo fratres.in.ij. qđ ad ſi.fa-
cit regula.l.cum de indebito.ff.de proba.ſed potius ꝙ ignorãtia
iuris ducti ratificauerint ex quo hoc nõ fecerũt ex certa ſcientia
iuxta no.per Bar.in.l.mater.C. de rei ven.non intelligentes vir-
tutem illius vbi poſſent.⁊ maxime cum incontinenti non habi-
to conſilio peritorum ratificauerint.arg.eius qđ no. Bal.in.d.l.
ſi mater.⁊ doc.in.l.bonorum.ff.de bono.poſ.ti generali:ignorãs
autem non cenſeť ratificare qꝛ nihil eam contrarium ꝯſenſui q̃
error ſiue ſit error iuris ſiue facti:vt in.l ſi p errorem.⁊ ibi glo.⁊
22 doc.ff.de iuriſ.om.iu.¶Poſtremo dico † qñ diligẽter pỏdereť
dictum vltimũ caplm generalis abſolutionis eius vba non im
portãt remiſſionem futuri fideicommiſſi conditionalis nam v-
ba poſita in prin. dum dicit et occaſione etiam cuiuſcunq; indi-
cij legati ſiue relicti itelligi debẽt de legatis ⁊ relictis pure.d.l. ſi
ita ſcripſiſſet.⁊.l.⁊ viii.§.j ff.de capti.in verbo pñſens l diem ve.
⁊ ita tenet Bar.vt dixi in.d.§.duo fratres.qđ v.⁊ docto.ſequun-
tur. Nec obſtãt illa verba petere exigere aut cauſari poſſent quia
verbum poſſent eſt extenſiuum in futurum eius ad qđ refertur
ſed in caſu noſtro refertur ad verbum executiuũ petitionis ⁊ ex-
actionis ⁊ ſic ad illud extenditur ⁊ non ad id qđ ex cauſa lega-
torum vel relictorum debetur. ⁊ eſt ſenſus ꝙ relicta ⁊ legata.ſ.de
bita de pñſenti cenſeatur remiſſa ⁊ ab his partes abſolute quali-
tercũq; d pñti vel in futurum peti poſſent.iſtud fundamentum
probatur ex eleganti doctrina Bar.in.l.ſi ita.ff.d aur.et arg.leg.
in ver.pro declaratione eorum que dicta ſunt. vbi dicit qđ ſi te-
ſtator dixit lego oẽs res q̃ ſunt ⁊ reperiri poſſunt per uiſn tale
legatum itelligitur factum hoc modo.ſ.lego omnes res meas.ſ.
que ſunt in pñſenti mee ſiue tunc reperirenť ſiue in futurũ re-
periri poſſent qꝛ verbum poſſent non referť ad exiſtẽtiam rerum
⁊ ſic extendit actũ reperiendi nõ actum habẽdi.allegat glo.l ſimẽ
li in.l.ſi.§.j.de leg.ij.determinat aliam qõnem in ſimili.⁊ hec di-
cta ſequiť Jo.de imo. in.d.l.ſi ita qo.de leg.ij.ita dicendum eſt in
caſu noſtro qđ verbum poſſent determinet vbum executiuũ pe-
tẽdi ſeu exigendi nõ ipſa relicta ſeu legata.⁊ ideo intelligi debet
dicta liberatio a relictis ⁊ legatis puris debitis de pñti q̃ ſcilicet
de pñſenti ⁊ in futurum peti poſſent.⁊ hãc interpretationẽ ſequi
debemus maxime pꝑter alias rões .ſ. adductas hanc interpre-
tationem demonſtrantes ⁊ ita ſequor vna cũ cõſilio iuriſcõſulti
dicentis ꝙ has generales liberationes interpretatio prudentum
fregit vt dicit tex.in l.cum aquiliana.in ſi.ff.de tranſac.⁊ hoc de
32 quinta difficultate.¶Succedit nunc ſexta difficultas † nunquid
dictus filius legitimatus ſe tueri poſſit beneficio preſcriptionis
in qua difficultate primo aſpectu concludendum videbaur ꝙ ſic
qñ videtur poſſediſſe titulo ⁊ bona fide longo tpe ⁊ vltra. inſti.
de vſucap.in prin.⁊ in.l.ſi.⁊ per totum.C.de preſcrip.long.tempo.
preſumitur enim bona fides ex quo alteri ſucceſſit.l.qui in al
terius.ff.de reg.iur.nec quãtum ad bona de quibus agimus ha-
bet obſtare quod legitimatio nõ fuit legitime facta qꝛ ſatis veriſi
militer potuit credere comitem et patrem potuiſſe eum legiti-
mare ⁊ legitimationem legitimam facere que credulitas erat iu-
ſta cauſa pſcribendi ſm Pau.de ca.in conſilio mihi.ccxxv.in.ix.
col.incipiẽ.ſuper primo dubio videtur dicẽdum. ¶Titulus aũt
videtur probari.nã lꝫ ſuus non poſſit allegare titulum p herede
vt in.l.nihil.C.p herede. tñ cũ iſte filios tranſiti poteſt ex titulo pa
tris qui in dictis bonis duplicem hꝫ titulũ.ſ.prelegati ⁊ titulum
diuiſionis quo caſu ex eiſdem titulis poteſt allegare ſe ſcripſiſ-
ſe p id quod habetur in.l. pomponius.§.j.ff.de acqui. poſ.cum
omnia iura defuncti tranſeãt in heredẽ.l.omnia fere .⁊ l.omnis
hereditas.ff.de reg.iu.⁊ conſuluit do.Pau.de ca in conſi .ccxxx-
viij.viſa.ꝯ.ſcripta facti narratione ⁊c.nec videbať obſtare quod
res eẽt prohibita alienari:igiť nõ poterat pſcribi.ſ. alienationis
verbo.ff.de ver.ſigni.quoniã.Bar.in .l. filiuſfa .§. diui ff. de leg.
j.eius opi.poſt multa tenet ibi preceptor meus do. Alex.de imo.
vult qđ lꝫ ſit prohibita alienatio non tamen cenſeť phibita pre-
ſcriptio. ⁊ ꝙ talis cõſequentia de alienatione ad pſcriptionem
nõ ſit bona

ſit bona in caſu nřo ex quo fieri poteſt alienatio de conſenſu illorū de
quoꝝ p̄iudicio agit̃ probat̃ ex his q̄ no. Bar. poſt vltramontanos l.i.
ſ.C.in qui.cau.in integ.reſti.nō eſt neceſſaria.ꝛ maxime q2 filius dicit̃
videt̃ iuſto errore iuris multū p̄babili.quo caſu ēt iuris error p̄deſt
ad preſcriptionē.gl.eſt no.quā ibi approbat do.Ant.in.c.cū dilect⁹ de
cōſue.ꝛ do.Jmo.in.c.ſi.in.v.col.de preſcrip.ꝛ do.Abb.in.c. ſi diligēti.ꝛ
in.c.de quarta.co.xi.¶ Sed p̄miſſis nō obſtantibus cōtrariū eſt cōclu
dendū i caſu noſtro q̄ imo dicta p̄ſcriptio lōgi tp̄is nō h3 obſtare rīn
primus hoc probat̃ tenendo opi.Bart.in.l.vbi lis.ff. de vſu. vbi voluit
q̄ bona p̄hibita alienari non poſſunt preſcribi. quā opi. late defen-
dit Jo.de imo.in.d.l.ſiliuſſa.§.diui.ff.de leg.j.¶ Confirmat̃.nā poſito
q̄ alia opi.Bar.quā ipſe ponit in.d.§.diui eſſet vera.ſ.q̄ res prohibi
ta alienari per teſtatorem poſſet p̄ſcribi:tamen illa opi.locum haber ī
p̄ſcriptione lōgiſſimi temporis que procedit cū bona fide ſine titulo.
vt in.c.j.de preſcri.li b.vj.Secus in p̄ſcriptione longiſſimi temporis:q2
cum titulus ſit nullus vt per glo.in.l.cum pater.§.libertis.ff.de lega.ij.
longo tp̄e nō currit p̄ſcriptio que requirit verū titulū vel putatiuum
vt plene tradit̃ in.l.j.ſuo.ff.de vſuc.ꝛ ita voluerūt Pet.ꝛ Cy.in.l.ſi.in
vj.oppo.C.in q.caſ.in iu.reſt.nō eſt neceſſaria.ꝛ ſequunt̃ Sali.ꝛ Pau.
de ca.ꝛ h3 clare pau.de ca.in.l.ſi.§.ſinali de auaritie. C.cōia de leg.ꝛ ita ēt
cōſuluit p̄ceptor meus vt patet in eius conſ.lix.in. iij. vol. nec obſtāt
titulus prelegati ꝛ titulus diuiſionis q2 reducunt̃ ad nō titulū.ꝛ ideo
non procedit dicta preſcriptio lōgi temporis.caſus eſt l.d.l.ſi.§.finali de
auaritie.ꝛ ibi doc.maxime Paul.de caſt.ꝛ iſtud ſolum fundamentū
ſufficeret ad victoriā.¶ Nec titulo p̄ herede ſe tueri poſſunt filius aut
nepotes.l.nihil cū materia.C.pro herede.vbi plene no.q̄ pro tali fidei
commiſſo in rebus alienari p̄hibitis cōpetit perſonalis actio contra
heredē obligatū iuxta plene no.per Bar.in.l.j.ꝛ in.l.ij.C.communia
de leg.actioni aūt perſonali nō p̄ſcribit̃ niſi ſpatio longiſſimi tēporis
vt in.l.cū notiſſimi.ꝛ in.l.ſicut eo.ti.§.illud.cum ſeq.C.de preſcrip.xxx.
annorū.igitur cū in caſu nō ſint lapſi ad hac.xiiij.anni a die quo fuit
locus fideicōmiſſo nō pōt dici decurſa preſcriptio.¶ Quinimo fortiꝰ
pro talibus rebus competit etiam hypothecaria vt in.d.l.ij.C.cōmunia
de lega.ſed debitor contra hypothecariā nō p̄ſcribit niſi ſpatio.xl.an-
norū vt eſt caſus in.d.l.cū notiſſimi.in p̄n.igitur heredes obligati ad
fideicommiſſum nō potuerūt p̄ſcribere actioni hypothecarie niſi ſpa
tio.xl.anno.Et hec de ſexta difficultate. ¶ Supeſt poſtrēnō ſeptima
ꝛ vltima dubitatio reſpectu fructuū p̄ceptorū a filio legitimato ꝛ eiꝰ
24 nepotibus in qua primo eſt p̄mittendū † q̄ fructus fuerint percepti
ex nemoribus ꝛ paſcuis ſi quidem fuerunt percepti fructus ab eis tūc
an dicti fructus dicātur naturales vel induſtriales d3 conſiderari an
plꝰ operetur induſtria quā natura q2 ſi plus natura naturales ſunt.
ſi plus induſtria induſtriales.ꝛ totū hoc relinquitur arbitrio iudicā
tis ſm Bar.in.l.ex diuerſo.ff.de rei ven.ꝛ do.Ant.ꝛ do.Abb.in.c.gra
uis de reſti.ſpo.ꝛ eſt cōis doctrina in talibus fructibus.ſi vero p̄cepta
eſt pecunia mediātibus vel vēditionibus vel locationibꝰ tūc q2 fructꝰ
percepti ſunt mediāte locatione ꝛ induſtria hominis dicunt̃ induſtria-
les ſm Bar.in.d.l.ex diuerſo.ꝛ do.Ant.ꝛ do.Abb.in.d.c.grauis.ꝛ ha
betur in.l.ſi nauis.ff.de rei vēdi.¶ Scd̄o eſt p̄mittendū q̄.hic agimꝰ
de fructibus cōſumptis q2 ſi ſunt percepti paſcendo ſtati ſunt cōſum
pti in pecunia ſtati cōmixtione ſūt cōſumpta vt in.l.ſi alieni nūmi.ff.
25 de ſolutio.¶ Ex quibus infert̃ duplex cōcluſio.Prima cōcluſio † q̄
l3 exiſtens bone fidei fructus quatenꝰ eſſent naturales fecerit ſuos ma
xime cōſumptos tū ad illos tenet̃ quatenus eſt factus locupletior ſecū
dū Bar.ꝛ doc.in.d.l.ex diuerſo.ꝛ in.d.c.grauis. ¶ Scd̄a concluſio q̄
fructꝰ etiā induſtriales fecit ſuos maxime cōſumptos illos tū tenetur
reſtituere quatenus factus eſt locupletior:vt eleganter probat Bart.
in.d.l.ex diuerſo.ꝛ eius opi.ſequitur ibi Ang.ꝛ l3 gl.ꝛ cōiter antiqui
cōtra ſenſerint in conſumptis tamē Mod.vident̃ tenere opi. Bart.
nā illā ſequit̃ Albe.de roſa.in.d.l.fructus.dicens quendam illā tenere
ita etiā tenet do.Abb.in.d.c.grauis dicens q̄ ita tenuit.d. Ant.ibi ꝛ
q̄ continet iſta opi maiorē equitatē igit̃ illā ſequi debent arbitrato
26 res maxime qui cauſas inter cōſanguineos decidere debent.¶ † Et ſi
dicatur predicta p̄cedere niſi lapſum eſſent triennium quo caſu ex quo
fructus ſunt vſucapti non tenet̃ quis reſtituere.etiā quatenꝰ effectus
eſt locupletior ſm Bar.in.l.ſequit̃.§.fruct.ff.de vſucap.ꝛ Bar.ꝛ doc.
in.l.iij.C.q̄ metꝰ cauſa.ꝛ Bal.in.l.ancille.C.de fructib.¶ Ad q̄ rñde
tur q̄ ad vſucapionē requirantur vltra bonā fidē titulus ꝛ poſſeſſio
inſti.de vſucap.in p̄in.ſed in caſu noſtro nullū iſtorū interuenit non
titulus q2 oīs titulus reductus eſt ad nō titulū vt l.d.l.ſi.§.finali aua
ritie.C.cōia de leg.vt.ſ.demonſtratū fuit.¶ Nec obſtat ſi dicat̃ q̄ fru-
ctus ſine titulo ſpeciali p̄ſcribunt̃ titulo generali pro ſuo ſm Bal.in
l.j.C.de vſuris ꝛ fructibꝰ leg.ꝛ i.l.ancille.C.de fur.quā Bal.intelligit q̄
preſcribunt̃ gñali titulo p̄ ſuo quā titulꝰ generalis p̄ ſuo cauſat̃ a ſpā
li titulo quē h3 in re ex qua p̄cipit fructus.ꝛ ita p̄bat̃ ex no.i.l.ſi ego.§.
partꝰ.ff.de publi.ſed in caſu nřo in dictis paſcuis nullum habebat ti-
tulū ideo ſtat firma regula q̄ vſucapio nō p̄cedit cū ſolus titulus ge
neralis pro ſuo non cauſet p̄ſcriptionem.l.j.cū ibi not.ff.p̄ ſuo.¶ Nec
etiā p̄bat̃ poſſeſſio q̄ p̄bari nō pōt i cōſumptis.igit̃ nō p̄cedit vſuca-
pio vt in.l.ſine poſſeſſione.ff.de vſuca.vñ doctrina Bar.ꝛ alioꝝ intelli
gi debet ꝛ ita aperte omnes loquuntur in fructibus extātibus ſecus
in conſumptis in quibus non datur poſſeſſio ꝛ conſequenter nec vſu-
capio. Laus deo clementiſſimo ꝛc.

¶ Conſilium.ccliij.

1 ¶ Feudum nouum quod dicatur ꝛ quod paternum.
2 Feuda ſic ſe habent vt non poſſit de eis diſponi in teſtamento.
3 Filius an preferatur nepoti ex filio in feudis.
4 Maior natu quis dicatur.
5 Nepos an ꝛ quando ſubintret locum patris.
6 Diſpoſitio in caſu vero an habeat locum in caſu ficto.
7 Conſuetudine ſtante q̄ primogenitus preferatur in regno an filius
primogeniti excludat ſecundogenitum.
7 Statutum excludens feminas propter maſculos an extēdatur ad ne-
potem maſculum.
9 Interpretatio paſſiua ſemp̄ h3 locū in materia correctoria ꝛ penali.
10 Sicut dictio quid denotet.
11 Relationi magni viri ſtandum eſt.
12 Argumentum de toto quo ad totum quando ſit bonum ſicut de par
te quo ad partem.
13 Nepos quomodo cenſeatur in eodem gradu prout erant filij.
14 Filius tranſmittit non ſolum portionem delatam de iure communi
ſed etiam de iure ſpeciali.
15 Jus primogeniture vel filiationis an tranſmittatur.
16 Eius dictio quid denotet.
17 Opinionem ſuam vltimam quis videtur approbare.
18 Filius dicitur portio corporis paterni.
19 Jus primogeniture an ſeruetur in feudis diuiſibilibus.

Dominus labia mea aperiat

ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Viſis inſtrūs cō-
ceſſionū factaꝝ p̄ Aragonū regē nobili familie de ſatbanis
de feudo tomarie teſtō do.Petri ſatbani conſtitutione regni ꝛ recte
p̄ſatis oībus q̄ in cauſa venīūt examinanda tria ſi bñ p̄cipio ſunt in
p̄ſentiarū diſcutiēda.¶ Primū qd̄ cōcludēdū ſit attento ſimplr̄ iure
cōſuetudinis feudoꝝ. ¶ Scd̄m qd̄ iuris ſit attenta regni cōſtitutione
ſub rubri.de ſucceſſione baronū.¶ Tertiū qd̄ dicendū attentis inue-
ſtituris ꝛ cōceſſionibꝰ maioꝝ ſuorū.¶ Circa primū p̄ſupponendū eſt
1 q̄ † feudū de q̄ agimꝰ nō eſt nouū q2 nō icepit a dño Aloyſio ꝛ fratribꝰ
quo caſu nouū diceret̃ vt in.c.j.q̄ teſtes ſint neceſſarij:ſed ēt paternū
ex quo cōceſſū fuit a parentibꝰ ꝛ maioribꝰ eoꝝ vt in.c.j.§.cū nō.ꝛ ibi
no.q̄ feu.da.poſſunt.ꝛ in.c.j.de ſucceſ.feudi.ꝛ no.doc.maxime.Bald.ꝛ
aluaro.in p̄ludijs feudorū.ꝛ ē caſus l.c.j.de natu.ſuc.feu.¶ Hoc p̄miſ-
ſo ſi feudū eſſet nouum nedū filij fratrum nō ſuccederent ſed nec ipſi
fratres vt eſt caſus in.d.§.cū nō.ꝛ in.d.c.j.ꝛ ibi no.de inueſtitura noui
feu.ꝛ in.c.ſi.in ſi.de feudo marchie q2 feudū eſt paternum concludi d3
q̄ ſuccedūt fratres ꝛ filij fratrū cū patruo.caſus eſt clarꝰ.ꝛ ibi hoc te-
net And.de iſer.Bal.ꝛ alij in.c.j.§.his vero deficiētibus.de gradi.ſuc
ceden.in feudi.ꝛ p̄batur in.c.decedente fideli.ꝛ ibi tenet Bal.ꝛ doct.
in.c.j.de ſucceſ.feu.Bal.in.c.j.§.ſi tñ.qui feu.dare poſ.¶ Videmus idē
in ſimili in ſucceſſione aſcēdentiū q̄ nepos ex filio p̄mortuo ſuccedit
ſimul cū filio ꝛ ſic cū patruo prout eſt caſus in.c.j.in p̄in.de grādi.ſuc
ceden.in feu.ꝛ clare p̄bat tex.in.c.j.in p̄in.de ſuc.feu.ꝛ ibi tenēt Bald.
ꝛ Aluarotus qui dicit q̄ eſt indubitatū ſecundum omnes per illum
tex.ꝛ tenet And.de iſer.in.d.§.his vero.dicēs q̄ his duobus caſibus
ſuperioribus in feudis ſuccedit̃ iure romano.ꝛ glo.in.c.j.de natura
feudi.ꝛ probatur ratione q2 ſi in materia feudorū non reperiret̃ tex.
hoc decidens recurrēdum eſt ad ius cōmune vt hr̃ in.c.de feu.cogni.ꝛ
tenent gl.Bal.ꝛ doc.in.d.c.j.de gradi.ſuc.in feudū.De iure autē com-
muni nepos in ſucceſſione aſcēdentiū ſuccedit in locū patris ꝛ in gra
dum ſuccedit ſimul cū alijs filijs.inſti.de here.que ab inteſt.deferunt̃.§.
cum filius.ꝛ eodem modo cōcludēdū eſſet ſi nō reperiretur tex.in ma
teria feudorū per quem decideretur q̄ in ſucceſſio.ne fratris filꝰ fra-
tris premortui ſuccederet in gradu patris ꝛ admitteretur ſimul cū pa
truo an recurreretur ad ius cōmune.ꝛ cōcludendū eſſet q̄ ſic p̄ut eſt
de iure cōi.vt in aut.poſt fratres.C.de legi.here.ꝛ in corpore vñ ſumit̃.
¶ Et ſic ſit cōcluſio q̄ ex quo in caſu noſtro ſumꝰ in feudo nō haben
te annexam dignitatem in quo locū habet ſucceſſio ſm cōſuetudines
feudorū predicti nepotes ex fratre premortuo ſuccederent ſimul cum
patruo.¶ Cui concluſioni non habet obſtare aliqua teſtamētaria diſ
poſitio illius de cuius ſucceſſione in feudo tractaretur circumſcriptis
2 cōceſſionibus ꝛ pactis:† quoniā de feudis nō poteſt aliquid in teſta-
mento diſponi p̄ut habetur in.c.j.in p̄in.de prohi.feu.alie.ꝛ in.c.j.ex-
tra de preben.viij.q.j.per totū.ꝛ eſt caſus in.c.j.de ſuc.feu.vbi hoc om
nes tenēt poſt glo.ꝛ ideo dicit ibi And.de iſer.q̄ vaſallus non poteſt
diſponere q̄ vnus filioꝝ habeat duas partes in feudo:alter vero ter-
tiam.Nā hoc non obſtante equaliter ad feudum vocabunt̃.ita dicit
cōſuluiſſe in queſtione de facto do.Car.florētinū.ꝛ rationem aſſignāt
3 Bal.ꝛ Aluarotus de qua ibi vidēdū.¶ Circa ſcd̄am queſtionē † ver-
titur p̄ūctus ſubtilis ꝛ diſputabilis.ꝛ q2 vt inquit Bal.l.l.precibus.

c. de impuber. ⁊ aliis ſubſti. ferro vienȝ uperit qui per contraria tranſit.
¶ Idcirco arguendo primo ꝑ parte tertiogeniti cõtra filiuȝ ſoſ ſecũ
dogeniti tangẽdo tm̃ illa que magis vigere videnꝝ in quib⁹ doctores
magis heſitare videnꝝ. ¶ Et primo qđ ꝓ dicto tertiogenito adduco illã
cõſtitutio regni ſub rubrica de ſucceſſione baronũ que incip. ſi aliquẽ
n curia vult ꝙ defuncto fratre vel liberis ſuccedãt q ex eis ſuperit pri
mior defuncto ſed nulli dubiũ eſt ꝙ frater eſt in ſcđo gradu filius fra
tris eſt proximior vt eſt tex. in. l. iuriſcõſultus. §. ij. gradu. ⁊ §. iij. gradu
ff. de gradi. xxxv. q. v. ad ſedẽ. igitur tertiogenit⁹ ⁊ ſic frater preferri dȝ
filio alterius fratris ſcđogeniti. ¶ Confirmatur iſta opi. per tex. in. l.
liberto preterito. §. ſi libert⁹. ff. de bonis libertoꝝ. vbi tex. clare dicit ꝙ
qñ dȝ vocari primior ad ſucceſſionẽ fili⁹ nepoti ex filio alio premortuo ꝓ
ferꝝ facit. l. prim⁹. ff. de ver. ſig. ¶ Ad idẽ adducit. nã ex quo fit mẽtio
de primiore nõ cõprehendiꝝ ſequẽs licȝ ille ſit talis q ſoleat ꝓcedentẽ re
ꝑſentare ita ꝓbat tex. in. l. inhem⁹ in pri. iũcto. §. ſi. C. ad treb. vbi Bal.
ꝑ illũ tex. dicit ꝙ lȝ vbi ſit mẽtio de filiis cõprehẽdanꝝ nepotes qui ſuc
cedũt in locũ illoꝝ. l. liberoꝝ. de verbo. ſig. tñ vbi ſit mẽtio de filiis ⁊ de
gradu nõ comprehẽdunꝝ nepotes. Cõfirmo etiaȝ ꝑ tex. in aul. poſt fra
tres. C. de legit. here. vbi tex. vult ꝙ poſt fratres ⁊ filios fratrum q pro
ximior eſt admittiꝝ ⁊ ſic datur intelligi ꝙ in fratrib⁹ ⁊ filiis fratrũ nõ
attẽdiꝝ gradus primitas ex quo filii ex fratre admittunꝝ ſimul cũ pa
truo ⁊c. Ergo ſecus in caſu noſtro in quo primitas attendiꝝ. ⁊ hãc ꝑ
tẽ in ꝓpoſito tenere vꝫ Bal. in. l. in teſtã. C. de ſuis ⁊ legi. vbi lȝ ꝙ i ſuc
ceſſione regni eẽt cõſiderãdus ordo gradus tũc preferẽdus eſſet filius
ne potius ex filio. ſed in caſu noſtro attendiꝝ primitas gradus igiꝝ ⁊c.
¶ Scđo principaliter eadẽ ꝯcluſio ꝯfirmaꝝ ꝑ tex. cũ ibi no. ꝑ Bal. i. l.
cũ ita. §. i fideicõmiſſo. ff. de le. ij. vbi hꝫ ꝙ qñ relictũ eſt factũ familie vo
canꝝ ſemꝑ q ſunt primiores in gradu. ⁊ iđ iſert Bal. ⁊ ſeqꝝ do. Raph.
cuma. ꝙ eo caſu filii fratris defuncte ꝑſone nõ admittunꝝ ſimul cũ fra
tre qz vbi ꝯſideraꝝ ſola ꝓpinquitas grad⁹ frater excludit filiũ fratris. l. iij.
§. ſi duo. ff. de legi. tuto. qđ dicit eſſe menti tenendũ lȝ glo. ibi ꝯ ſentiat ꝑ
tex. in aul. ceſſante. C. de legi. here. vbi ſm Bal. nõ cõſideraꝝ primitas
gradus. ⁊ iđ Cuma. dicit ꝙ glo. nõ eſt referẽda ad tex. ſed ad caſum di
cte aut. ceſſante. quẽ allegat vel dicit ꝙ gl. relata ad tex. nõ eſt vera. ⁊ lȝ
Jo. de imo. tenuerit glo. quaſi velit tex. ꝙ eo modo inuitabanꝝ ad ſuc
ceſſionẽ cenſeꝝ inuitati ad fideicõmiſſum. ⁊ ad tex. in. d. §. ſi duo. dicat
ꝙ potius facit pro opi. gl. qz ibi inuitanꝝ ad tutelã eo mõ quo inuita
renꝝ ad ſucceſſionẽ: tñ ꝯ Jmo. replicari pt ꝙ Bal. põderauit tex. hoc
modo qz eo caſu deferebaꝝ ſucceſſio filio nõ nepoti ex illo filio tãquã
primiori. ⁊ ideo ꝓferebaꝝ fili⁹ nepoti. ſed hodie in dicta aut. ceſſante.
non deferꝝ ſm gradus primitatẽ ſed concurrunt frater ⁊ fili⁹ fratris
licet ſint in gradu diſpari. ¶ Et hanc partem ꝑ illuȝ tex. vꝫ tenere ibi
Bal. ¶ Preterea gl. relata ad tex. põt eſſe vera i caſu ſuo. ſ. qñ ſucceſſio
diuidi poterat inter plures ad eã vocatos tñ ſecus qñ diuidi nõ põt
vt in caſu noſtro in quo tm̃ primior ⁊ antiquior admittiꝝ. ſ. am nũc
reperiunꝝ iura dicẽtia ꝙ primior ꝓferatur. l. iij. C. de legi. here. ⁊ l. ij. §.
hereditas. ff. de ſuis ⁊ leg. igiꝝ illis ſtandũ eſt. ¶ Tertio eadẽ opi. cõfir
maꝝ ex verbis ꝯſtõnis in alio loco dũ dicit primogeniture ꝓrogatiua
ſeruet vt inter duos eodẽ gradu feudatario coniũctos feminã maſcu
4 lus ⁊ iuniorẽ maior natu ꝓcedat ¶ Ex quib⁹ vbis apparet ꝙ † maior
natu antiquior admitti dȝ ille aũt ẽ maior natu qui maior eſt etate. l.
ſi pater. §. ſi. cũ. l. ſeq. ff. de adop. ⁊ l. eũ q in pri. ff. de interdi. ⁊ relega. ⁊ in
l. comp. in pri. ff. de iure immuni. xxiij. q. i. maiorẽ. ⁊ in. c. quoꝝ. in ſi. de te
ſti. facit qđ tradit Pe. de anc. allegãdo ꝯſiliũ Bal. in. c. i. de ꝯſi. in vi. q.
ver. cõſuluit etiã Bal. ⁊ ſic vꝫ cõcludi ꝙ cũ tertiogenitus frater defun
cti lȝ in eodẽ gradu cõſeꝝ cũ filio ſecũdogeniti tñ qz eſt maior natu ꝓ
ferri dȝ. ſi ergo i eodẽ gradu maior natu ꝓfertur iuniori vt pȝ ex dicta
ꝯſtitutiõe. ⁊ facit qđ no. And. de iſer. in. c. i. circa. vi. co. de ſucceſ. feudi.
⁊ in. c. i. §. his vero. de gradibus ſucce. in feudo. quãto magis ille ꝓferri
dȝ q nõ ſolũ eſt primior i gradu ſȝ antiquior cũ duo vincula vno ſint
fortiora. vt in aut. itaqꝫ. cõia de ſucceſ. ⁊ in. c. i. extra de treuga ⁊ pace. ⁊
videꝝ talis ꝯſtitutio ita intellecta rõne fundata qz iuris ꝓſumptione
feudũ melius gubernaꝝ ꝑ antiquiorẽ ꝙ ꝑ iuniorẽ tanꝙ antiquior ſit
iuris ꝓſumptione prudẽtior ⁊ magis expert⁹. lxxxiiij. di. porro. xx. diſt.
qbus. vñ cũ iſta videaꝝ vnica rõ hꝫ ac ſi in conſtitutione eſſet expſſa. l. ſ.
⁊. ij. ff. de liber. ⁊ poſthu. l. fundus qui locatus. ff. de fundo iſtr. a qua rõ
ne interpretationẽ recipit dicta cõſtitutio prout tradit Bald. in. l. ma
ximũ vitiũ. C. de libe. prete. ⁊ Bal. in. l. quoties. C. de ſuis. ⁊ legi. ⁊ in. l. ſi.
de here. inſti. ⁊ ſic vꝫ ꝯcludi ꝙ tertius frater ꝓferreꝝ filiis primogeniti.
¶ Quarto eadẽ ꝯcluſio ꝓbaꝝ alia rõne. nã qñ qualitates requiſita q̃ eſt
in filio non eſt in nepote nõ idẽ iudicaꝝ de nepote qđ de filio a quo ipſe
ꝓceſſit vt probaꝝ ex no. in. l. ſi. C. de naturalib⁹ libe. ⁊ no. Bar. in. l. libe
roꝝ. circa. iiij. vel. v. co. de ver. ſigni. ⁊ in. l. i. C. de priui. do. ⁊ in. l. ſi. §. puel
le. ff. de ritu nup. ſed in caſu noſtro licet i filio ſeu fratre eſſet qualitas
⁊ primitas antiquitatis ⁊ primogeniture talis qualitas nõ eſt in ne
pote. igiꝝ ⁊c. ¶ Cõfirmaꝝ iſta ratio. nã regulariter primior i gradu ꝓ
fertur. inſti. de legi. agna. ſucceſ. in princi. ⁊ ex equitate diſpẽſatiuȝ quod
5 nepos ex filio admittaꝝ cum patruo ⁊ ſubintret in locũ patris. inſti.
de here. q̃ ab inteſt. §. cũ filius. ⁊ in. d. aut. poſt fratres. ergo in caſu in q̃
non reperitur talis equitas ſcripta vt in caſu noſtro in quo vn⁹ tãtũ
dȝ admitti primior ⁊ antiquior regule ſcripte ſtare debem⁹. vt tradiꝝ
in. l. i. C. de legibus. ⁊ in. l. placuit. C. de iudi. ¶ Confirmetur etiã predi
ctũ fundamentum. nã videmus ꝙ lȝ tutela deferatur ſicut hereditas
in aut. de here. que ab inteſt. §. ex his enim ſeq. ⁊ nepos ſuccedat in locũ
patris. nam iſtud eſt verum ſi nepos eſt maior. xxv. annorũ. l. ſi. C. de le
gi. tuto. ⁊ ſic patet qñ qualitas requiſita nõ eſt in nepote non idẽ iudi
catur quod de filio. ¶ Quinto iſta cõcluſio probatur. nã licet nepos
in ſucceſſione aui vel patrui ſuccedat in locum patris tamen hoc ſuc
cedere in locũ patris ſui nõ ſignificat quod fili⁹ ſuccedat ex ꝑſona pa
tris tanquã ex iure trãſmiſſo ad ſe per patreȝ ſed ſignificat qđ nepos
ſuccedat in gradu primo ex ꝑſona tamen propria ⁊ ex iure proprio nõ
enim ſuccedere põt ex ꝑſona patris quaſi ex iure tranſmiſſo cũ heredi
tas filio in vita nõ fuerit delata. ita declarat no. Bart. in. l. i. §. ſi ſit ne
pos. ff. de colla. dotis. ⁊ in. l. i. §. ſi ſit filius. ff. de cõiũgen. cũ emã. liberis.
⁊ ideo dicit Bal. in. l. ſi annus. C. de libe. preteri. quod nepos ſuccedit in
locũ patris priuatiue nõ tranſmiſſiue naȝ ſi tranſmiſſiue tunc ſi filius
eſſet inſtitutus non eſſet neceſſe nepotem inſtituere quia tranſmiſſio
fit a ſucceſſore cũ eiſdẽ qualitatibus qđ tamen eſt falſum vt in. d. l. ſci
mus. ⁊ in. l. gallus. §. nunc de lege. ff. de liber. ⁊ poſthu. ſi ergo ſucceſſio
nõ põt in nepotem trãſferri nec ius primogeniture quo ad ſucceſſio
nẽ qz eſt qualitas ſuccedendi que ſine ſubiecto ſtare non põt. l. adeo. §.
cũ quis. ff. de acqui. rerũ domi. ⁊ ſic non videtur vera opi. Joan. an. in
rubrica de feu. in addi. Specu. qui dicit quod ius primogeniture trãſ
mittitur quo ad actũ ſuccedendi cũ ipſum ius ſuccedendi extingua
tur in filio q premoriꝝ patri vel fratri ſicut extinguitur ſuitas. vt in. §.
ſui inſti. de here. quali. ⁊ differentia. ⁊ ideo tex. in. c. licet extra de voto.
dicit qđ quo ad actũ ſuccedendi ius primogeniture cenſetur in filio
⁊ habitus actu. vt habetur in tex. ⁊ gl. in. c. quã periculoſuȝ. vi. q. i. ⁊ in
d. c. licet nõ tamen quo ad actum ſuccedendi niſi poſt mortem. ⁊ licet i
filio ⁊ nepote cũ agitur de hereditate aui cenſetur quedam ſpes ꝓba
bilis ⁊ ꝯſiderabilis vt plene per Bar. in. l. is ꝑt. ff. de neq. heredi. tñ ex
ea ſpe nõ ſit tranſmiſſio ad nepotem: quia ſi hoc eſſet filius qui eſt ſu⁹
in bonis paternis tranſmitteret hoc iure ad nepotem nec extinguere
tur ſuitas ſaltem quo ad tranſmiſſionem legitime quaȝ pater nõ põt
filio ſine cauſa auferre. cum ergo nepos ſuccedat in gradu filii ſed ex ꝑ
ſona propria videtur quod priuilegiũ conceſſum patri primogenito
nõ tranſeat ad filiũ preterꝙ quo ad hoc quia cenſetur eſſe in eodẽ gra
du. ita videtur probare text. in. d. l. i. §. ſi ſit nepos ſm intellectuȝ Bar.
⁊ ita etiã tenet Bart. in. d. l. i. §. ſi ſit filius. reprobando quãdam ſolu
tionem glo. ibi poſitam ¶ Sexto corroboranꝝ ꝓmiſſa. nã verba po
ſita in dicta conſtitutione que faciunt mentionẽ de proximiore pri(mo)
genito ⁊ maiore natu intelligi debent de eo qui vere eſt primogenit⁹
primior ⁊ maior natu. ita concludit in ſimili Bald. poſt Ja. but. in. l.
quoties. C. de rei vẽdi. nã cõſuetudo ⁊ ſtatutũ cõtra ius cõe intelligi de
bent in caſu vero nec trahi debent ad fictum. l. iij. §. hec verba. ff. de ne
go. geſt. ſm Bart. in. l. oẽs populi. in. vj. qđ principali. ff. de inſti. ⁊ iure.
⁊ Jo. an. in. c. ſi. de conſue. ⁊ tradit Bar. in. l. heres quoqꝫ. ff. de acqui. he
red. ⁊ hoc maxime qñ tractaꝝ de alteri⁹ ꝓiudicio ſm Jo. an. in regula
ſine culpa. de reg. iur. in. vi. in illa qõne naturalis primogeniti poſtea
legitimati. ſed ꝙ primogenitus ſuccedat excluſis his qui de iure cõi ⁊
de iure feudoꝝ vna cũ eo ſuccedere debent hoc eſt iuris cõis ⁊ feudorũ
correctiuũ. igiꝝ intelligi debẽt in vero ⁊ nõ in caſu ficto. ¶ Confirmaꝝ
iſta rõ qz vt dictũ eſt in antiquiore põderaꝝ ꝙ preſumiꝝ maior prudẽtia 6
⁊ experientia vt dictum eſt q̃ ratio † ceſſat in ea q ꝑ fictionẽ cenſeꝝ eſſe
antiquior. vñ cũ in caſu ficto nõ reſultet idẽ effectus ꝙ in caſu vero
diſpoſitio intelligi debet in vero ⁊ nõ in ficto. l. ex ea pte. §. inſulã. ff. de
verb. oblig. ⁊ in. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ tradit Jo. de imo. in. l. gal
lus. §. ⁊ quid ſi tñ. ff. de liber. ⁊ poſthu. ⁊ i. l. i. §. lex. falcidia. ff. ad. l. falci.
¶ Septimo ad idẽ adduciꝝ qz conſtitutio vel ꝯſuetudo q̃ prefert pri(mo)
genitũ eſt irrationabilis ⁊ odioſa ſm Bal. in. l. oẽs populi. in. v. char.
ff. de inſt. ⁊ iur. iđ ſm eum ad aliam perſonã vel caſum trahi nõ dȝ: tũ
qz eſt ꝯ ius: tũ qz eſt ꝯ naturalẽ equitatẽ de qua i. l. maximũ vitiũ. C. de
libe. ꝓte. igiꝝ nõ ſiat extenſio de ꝑſona filii ad nepotẽ lȝ large filius dici
poſſit. iuxta no. ꝑ Bar. in. l. i. ff. de ver. ſig. ⁊ per Bal. poſt Cy. in. l. q
cũqꝫ. C. de ſeruis fugi. ⁊ maxime qz vt dictũ eſt qualitas q̃ erat in filio
nõ eſt in nepote. ⁊ vꝫ hoc decidi ex his que ponunt Cyn. Saly. ⁊ alii in
l. i. C. de adulte. Ubi lȝ filius ex forma ſtatuti excludat filiã ſi tñ moriꝝ
viuo patre relicta filia qz in filia nõ eſt eadeȝ qualitas ſexus filia nõ ex
cluditur a nepote. ⁊ ſic pȝ ꝙ priuilegium excluſionis non tranſmittitur
ad filios qñ in illis nõ eſt eadẽ qualitas de quo etiam ꝑ Angel. in. l.
iij. §. ſi emãcipatus. ff. de ꝯ tabu. ⁊ ꝑ Bar. in. l. liberoꝝ. ff. de ver. ſigni. Et
maxime in caſu noſtro videreꝝ reſultare duplex fictio ad faciendũ ꝙ
nepos excluderet patruũ. prima eſt reſpectu gradus. ſcđa ꝙ fingaꝝ pri
mogenit⁹ ⁊ maior natu. duplex aũt fictio ꝯcurrere nõ põt vt l. l. ⁊ ibi
Saly. ⁊ doc. C. de dotis promiſ. ⁊ ꝑ Bar. in. l. ſi rẽ aliquã. ff. de acquirẽ.
poſ. ⁊ in. l. ſi is q pro emptore. ꝑpe ſi. ff. de vſuc. igitur nõ videꝝ quod ne
pos fingi poſſit i priori gradu primogenitus ⁊ antiquior. ⁊ iſte ratio
nes multũ vigere videbanꝝ pro iſto tertiogenito. ¶ Octauo ⁊ vltimo
eadem pars confirmatur ex omnibus rationib⁹ que adducuntur per
doc. pro ſecundogenito contra filium primogenitum in ea queſtione
qua querunt

7 qua querunt an ſtante cõſuetudine q † primogenitus ſuccedat in regno ꝛ cõtingat ad regnum cõcurrere filiũ primogeniti ꝛ ſic nepotem regis ꝛ ſcdogenitũ antea natũ in qua plures cõcludũt qd ſecũdogenitus primo nato preferř vt ibi cõcludût Richar. in allib. Cy. Bal. ꝛ Saly. in. l. ſi vna matre. C. de bo. mater. ꝑ illaʒ tex. poſt quoſdam vltramõtanos quos referũt. idem tʒ Bar. per illũ tex. in aut. poſt fratres. C. de leg. here. ꝛ Bald. in. l. iij. §. ſi duo. ff. de legi. tuto. ꝛ in. l. iij. C. de ſuis ꝛ legi. ꝛ Old. cõſ. lxxxviij. incip. circa negocium. ꝛ cõſulens Pet. de an. in ſuo cõſ. lxxviij. inci. In xpi noĩe ꝛ e. dicta facti narratione ꝛc. ꝛ Jmo. ꝛ Oñicus in ca. grã di. de ſup. negli. prel. ꝛ And. de Jſer. in. c. j. de natura ſucce. in feu. ꝛ idem tenet in. c. j. de gradi. ſuc. in feu. vbi determinat qñ agitur de ſucceſ. aui. ꝛ qñ patrui. ꝛ hãc tʒ Bal. in. l. oẽs populi. ff. de iuſticia ꝛ iure. ꝛ ſm hunc iudicatũ fuit pro rege roberto per eccleſiaʒ vt patet in cle. paſtoralis de re iudi. vnde fortius idẽ vř dicendũ in caſu noſtro in quo cõſtitutio nõ ſolum pfert primogenitũ ſʒ primiorẽ ꝛ antiquiorem ſeu maiorẽ natu. ¶ Ex qb⁹ videbat̃ eẽ iudicandũ in fauorẽ tertiogeniti cõtra filios ſecũdogeniti i ſucceſſione fratris ſeu patrui. ꝛ lʒ plura alia adduci poſſent tñ iſta magis vrgere videbant̃ quibus ſublatis alia que adduci poſſunt faciliter tolli potuerũt. ¶ Sed premiſſis nõ obſtantib⁹ lʒ articulus ſit multũ dubius ꝛ ſubtilis contraria ſnĩa pbabilior eẽ videtur quã ꝛ rationibus ꝛ auctoritatibus pbo. ¶ Primo ex doctrina Bar. in. l. liberoꝝ. ff. de ver. ſig. vbi vult qd ſi ex forma ſtatuti maſculus excludit̃ feminã iſta diſpõ extẽdit̃ ad nepotẽ maſcu-

8 lũ. ꝛ lʒ Bal. quẽ ſeqt̃ Jmo. l. i. ſi vo. §. de viro. ff. ſo. ma. velit q † qñ ſtatutũ excludit feminã extãte maſculo filio tale ſtatutũ non trahatur ad nepotẽ qñ ratio nõ eſt ſcripta in lege. ꝛ idẽ tʒ Bald. in l. ſed ꝛ ſi maliuos. ff. de excuſa. tuto. ꝛ Bal. in. l. maximũ vitiũ. C. de lib. pter. dicens qd ratio Bar. tolli põt. vbi vult qd priuilegium alicui conceſſum extendit̃ ad ei⁹ filios. l. diuo marco. C. de queſtionibus. l. decurionum. C. de penis. ꝛ in. l. j. C. de priui. do. qr per priuilegiũ conceſſum filio pudicaret iuri alterius. vnde intelligi dʒ qd extendit̃ niſi extenderet̃ cũ alterius pudicio. ſ. femine pro hoc eſt tex. quẽ ibi no. Bal. in. l. ij. C. de bonis q̃ libe. ubi facit tex. ꝛ qd ibi per Bal. in. c. j. §. cũ vero. qui feu. dare poſſunt. ꝛ ita cõmuniter limitatur. l. beneficium. ff. de conſti. principũ. ꝛ. c. cum dilecti. de dona. qñ tale priuilegiũ qd eſt cũ alterius pudicio dʒ ſtricte interpretari vt per Jo. and. in regula ſine culpa. in mercuria. de reg. iur. in. vj. tñ ad premiſſa dici põt qd Bar. mouetur alia ratione efficaciſſima ad quam Bal. nõ reſpondet. vult eñ Bar. quod qr nepos ſubrogat̃ loco filij. Jdeo ſi filius maſculus ex forma ſtatuti excludit filiam per interpretationẽ paſſiuã cõprehẽdit̃ nepos maſculus qr regula iuris antiqui eſt qd ſubrogatus ſapiat naturam ſui ſubrogati. l. j. §. hec actio. ꝛ ibi per Bart. ff. ſi qs teſtamento liber eẽ iuſſus fuerit ꝛ de iure eſt qd perſona ſubrogata vtit̃ eiſdem priuilegijs qbus ille in cuius locũ ſubrogat̃. l. decernim⁹ ꝛ ibi Bar. C. de aqueductu li. xj. ꝛ eſt caſus optimus qui proprie loquit̃ de priuilegio ꝓprietatis tẽporis quẽ ibi no hoc no. Bar. in. l. comperimus. C. de pri. ſacro. ſcrin. lib. xij. ꝛ bene facit text. in l. maior. §. pe. ꝛ ibi per Bal. ff. de pen. Regula ergo iuris antiqui que vult qd ſubrogatus ſuccedit i ius ꝛ priuilegiũ ei⁹ cui ſubrogatur extendit̃ ad. l. nouam per quaʒ maſculus pfert̃ femine. ꝛ hanc opinionẽ Bar. lʒ alia rõne tenet Bal. in. d. l. maximũ vitiũ ꝛ in. l. venia. C. de in ius vo. ꝛ Jo. and. in addi. ſpe. in rub. de ſucceſ. ab inteſta. per rationem nũc premiſſam Bar. tenet idem Pet. de ancha. in cle. j. de baptiſmo. ꝛ Pau. de caſt. in conſ. clxix. incip. preſens caſus ꝛc. ꝛ hãc doctrinã Bart. ad queſtionẽ nr̃am ſubtiliter inducit Pau. de ca. in ſuo conſ. clxx. incip. in pñti cauſa ꝛc. vbi videndũ quia ſubtiliter loquitur. ꝛ ſimiliter in caſu noſtro ad nouam conſuetudinem per quã primogenitus ꝛ maior natu

9 ſuccedit in feudo. ꝛ vocat̃ iſta interpretatio paſſiua que † ſemper habet locum etiam in materia correctiua ꝛ penali ſm glo. in. l. ſi qs ſeruo. C. de furtis. ꝛ in. l. quod non. ff. de legib. ꝛ ponit Bar. in d. l. omnes populi. in. vj. qõne princip. in materia interpretationis paſſiue. ꝛ in. l. marcellus. §. qd ait. ff. ad trebel. ꝛ in. l. ij. ff. de leg. j. ꝛ per Jo. an. de imo. in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolu. matrimo. per quã interpretationem etiam fictio inducta de iure ſpeciali extendit̃ l. j. §. lex falcidia. ꝛ ibi per Bar. ff. ad. l. falcid. vnde ſi ex regula iuris antiqui ſit extenſio ad caſum ſimilem vel perſonã multo fortius ad caſum fictum extenſio fieri debet in quez lex in caſu quo fingit vult haberi ꝓ vero vt patet ex diffinitiõe fictionis de qua per Bar. in. l. ſi is qui pro emptore. ff. de vſucapio. pro his bene facit tex. in. l. ſi duo. §. ſi. ꝛ in. l. ſi filius in ſi. ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti. ꝛ ſic concluditur quod filius ſecundogeniti ratione primogeniture preferri debet tertiogenito.

¶ Secundo eadem concluſio confirmatur per tex. in. l. j. §. ſi ſit filius. ff. de coniungen. cũ eman. libe. vbi patet quod nepoti emancipato qui ſuccedit in locum patris qui erat in poteſtate patris emancipati confert quia nepos ſuccedit in priuilegiuʒ paternũ licet ipſe ſit emancipatus. nam attenta perſona patris qualitas ſuitatis tranſit in nepotem. ꝛ hunc intellectum ibi ſequitur gl. ꝛ Jo. an. in rub. de feudis. ꝛ Bal. in. l. ſi emancipati. C. de col. quẽ ſequitur Saly. poſt Ray. de forli. in. l. illam eodem ti. ꝛ licet Bartolo. in. d. l. j. §. ſi ſit filius. teneat contrarium per. l. primam. §. ſi ſit nepos. de colla. dotis. ꝛ dicat qd priuilegium cõpetit nepoti emãcipato ratione connexitatis propter perſonã fratris i poteſtate qui ex quo vnam perſonã repreſentat habetur pro vna pſona. vt ibi per eum cũ quo tranſeunt Ang. Fulgo. Pau. de ca. ꝛ Roma. in. d. l. illã. ratio tñ gl. quã doc. magis cõiter ſequi videntur. videtur melior qñ collatio fieri debet nepoti vel filio exiſtenti in poteſtate propter iniuriam quã patitur a ꝓxe admittente emancipatum vna ſicũ que iniuria ſoluʒ nepotem in poteſtate reſpicit. vnde probato quod pater emancipatus ſibi cõfert qr ſuccedit ſuis eſt. nec offenſa facta nepoti in poteſtate cedere dʒ ad commodũ alterius nepotis emancipati cui non ſit iniuria lʒ ambo vnã pſonam repreſentent: hoc pbatur clare nam heredes ſuccedẽtes illi q ſtipulatus eſt per te non fieri ꝛc. repreſentant oẽs vnam perſonaʒ vʒ ſtipulatoris ꝛ tamẽ ſi vnus eſt prohibitus ſi primo ad intereſſe cõmittit̃ ei ſoli. ꝛ ſi eſt pena appoſita ipſe ſolus non repellit̃ exceptione alij non repellunt. l. ij. §. itẽ ſi in facto. ff. de ver. ob. vnde qr nepoti emãcipato nõ ſit iniuria: ꝛ iniuria que ſit nepoti in poteſtate põt ſatiſfieri abſq eo qd priuilegium cõmunicetur nepoti emãcipato. iſta ↄiunctio pſonarũ operari nõ dʒ cõicationẽ huiꝰ priuilegij ſicut videmus in ſimili q lʒ duo rei debẽdi ſint pſone cõiuncte ꝓpter identitatẽ cauſe ꝛ obligationis quia vna eſt obligatio duorũ reorũ certis reſpectibus vt no. in. l. j. ff. de duo. reis. tamen qñ non ſunt ſocij liberatio relicta vni in vltima volũtate nõ prodeſt alteri ſʒ qñ ſunt ſocij prodeſt. qr primo caſu preiudiciũ eſt inſeparabile ſcdo nõ habet̃ in. l. iij. §. nũc de effectu. ff. de liber. legat. Nõ obſtat tex. in. l. j. §. ſi ſit nepos. ff. de collati. do. qr ibi priuilegiũ conceſſum filio cũ non tranſit ad neptẽ qr ceſſat penitus rõ priuileg ij in nepte. filius eñ nõ tenet̃ ↄferre dotez datam filie qr exuit de patrimonio ſuo. ꝛ ideo non eſt equũ qd id qd non hʒ cõferre cogãtur. l. filiũ emãcipatũ. ff. de colla. bono. ſed iſta ratio penitus ceſſat in nepte que fuit dotata ꝛ hʒ dotẽ ergo quo ad hoc fictio per quã ſuccedit in graduʒ ꝛ ius patris ſui nõ dʒ operari: vñ dicit Bar. no. ad propoſitum in. l. illud. ff. de peti. here. qd ſi fictio fundat̃ ſup equitate diſpoſitio facta ſup caſu vero nõ trahit̃ ad fictum qñ in eo ceſſat equitas propter q̃ã fictio fuit introducta. facit optime qd ipſe idez ponit in. l. licet in pri. ff. de peculio. ꝛ ex his pʒ rñſio ad id qd dictũ eſt in octauo fundamẽto in prin. ¶ Tertio iſta ↄcluſio confirmatur per tex. ſingularem vbi vř caſus huiꝰ queſtionis in aut. de here. ab inteſta. in. §. reliquũ. quem tex. in propoſito allegat Jo. an. in rubrica de feudis in addi. Spe. q tex. ſic inducit̃. dicit tex. q in ſucceſſione defuncti ſine liberis ꝛ aſcendentibus ſuccedunt fratres ꝛ ſorores vtrinq cõiuncti excluſis fratribus cõiunctis ex altero parẽte tñ deinde ſubiungit qd vna cũ fratribus ꝛ ſororib⁹ vtrinq coniunctis ſuccedunt filij fratris premortui loco patris ſui poſtea in ver. vnde cõſequens. infert ex premiſſis qd ex iam dictis ſequitur talis cõſequẽtia vʒ qd filij fratris premortui excludũt in totũ fratres ſuperſtites ex altero parẽte iunctũ. deinde ad finẽ dicitur qd hoc eſt qr in locum patrorum filiorum ſuccedunt in quo tex. ponderatur ꝛ primo qd iſta cõſequentia etiam in materia correctoria eſt iuridica nepos de iure nouiſſimo correctorio in locũ patris ſui ponitur vt ſuccedat cum patruo ergo etiam poni debet in locum patris ſui vt totaliter excludat filiũ illũ quẽ pater ſuus totaliter excluderet ¶ Ponderanda eſt etiam ratio per quez decidit̃ caſus noſter que eſt qr nepos eſt poſitus loco patris vt cõcurrat cũ patruo ꝛ ſic in ratione decidendi vt dixi decidit̃ caſus noſter ꝑ quam clare probatur in illo tex. qd qualitas propter quã frater excludebat fratrem tranſit in nepotem qui eius loco ponit̃ eſſet qr primogenitura eſt quedam qualitas naturalis que ineſt ſicut eẽ vtrinq. ꝛ idẽ in qualitate maioris etatis dicendum eſt pari ratione ꝛ ita illum tex. inducit ſubtilis preceptor meus domin⁹ Franciſ. Areti. in ſuo conſ. clxiij. cuius inductio in effectu eſt inductio Joan. an. in rub. de feudis.

¶ Confirmo iſtas inductiones per eundem text. qui in duobus locis vult quod nepos ex fratre ſuccedit in tãta portione in quantum eius pater ſucceſſiſſet ſi pater eius viueret ꝛ in fine dicit̃ qd filijs fratrum ꝛ non vlterioribus conceditur ius ſuccedendi qd erat apud patrem. ex quo textum tripliciter arguo.

¶ Primo qd nepos in ſucceſſione ꝛ portione patri ſuo adequatur eo mortuo. igitur omne priuilegium patris cenſetur filio attributum. l. j. cum ibi no. ff. de leſ. j. ꝛ probat tex. in. l. illud. ff. de dona. cauſa mor. ꝛ in. l. vnica. C. de rei vxo. actio. in. c. miramur. extra

10 de ſeruis nõ ordinandis. ¶ Scdo qr dicit ſicut pater ſi † viueret que dictio ſicut regulariter ſimilitudinem denotat omnimodã vt in. c. olim. ꝛ ibi no. de verbo. ſign. ꝛ in. l. ſi qs obrepſerit. ff. de fal.

ſa.tradit Jo.an.in.c.nouit.de iudi. ꝛ do. Anto.in ſuo cõſ. xix.incipit.q2 hic agit̃ de ptãte cpali. ¶ Et ſꝫ aliqñ denotet omnimodam ſimilitudinẽ vt in.c.dãnamus.ꝛ ibi Jo.an.de ſum.trin.ꝛ in c.q2.v.ibi do. Ab.extra de iudi.ꝛ in.l.ſicut.ff.quib⁹ mo.vſuſfru.amittatur.tñ regulariter contra quãdo nihil obſtat ꝛ maxime quo ꝓcedit pñs diſpoſitio ꝙ in ſuccedẽdo ꝛ in quota vult idẽ eẽ in nepote qđ in fratre.ꝛ poſtea ſubdit̃ ſi pater viueret.quo caſu omnimodã ſimilitudinẽ ꝛ adequationẽ ſignificat.vt eſt tex.in.c.parochianos.de ſen.exco.quẽ ad hoc allegat Ludo.roma.in ſuo con.ccxxviij.incipit.pñs cõſultatio in plura queſita diuiditur. ¶ Tertio qꝛ ius patris in ſuccedendo conceditur filijs cũ priuilegio excluſiõis igitur eodẽ iure fungitur nepos ſicut pater vt in regula is qui in ius.cũ materia de reg.iur.in.vi.ad hoc.l.via cõſtitut.§.qꝛ ſeq̃.ff.de ſerui.ruſti.predi.ꝛ in.c.maiores.de bapt iſmo.cum vulgaribus.ꝛ ſic per rationes decidẽdi illius tex.vt queſtio nr̃a decidi qñ p regulã ꝛ rõnes illius tex.cõſtitutio recipit interꝓtationẽ paſſiuã per id quod habetur in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad.l.fal.ꝛ in.l.õẽs propter Bar.ff.de fuſti.ꝛ fur.in.vi.q.pñcipali.ꝛ in c.cum dilectus.de conſue.prout latius infra deducetur ꝺclarius. ¶ Quarto eadẽ cõcluſio corroborat̃ qꝛ vt mihi ꝓſupponit̃ ſiue ſit ex regula conſtõnis ſiue de cõſuetudine obſeruat̃ qñ agitur de feudo aui filius primogeniti preferẽ ſcđogenito hic ꝛ in Hiſpania eſt conſtitutio expreſſe vt dicit Pau.de ca.in ſuo ꝯſilio mihi clix.incip.in preſenti cã vbi etiã refert Bal.in.l.cũ antiquioribus.vbi dicit ꝙ hec cõſuetudo multum inoleuit i magnis regnis ſcꝫ

11 Francoꝝ ꝛ Angloꝝ.ꝛ dicit ꝙ † relationi tanti viri ſtandũ eſt ꝑ id qđ in ſimili dicit gl.in.l.j.C.ſi ſcđo nupſerit.ꝛ melius hoc dicit bar.in.l.de quib⁹ col.xiij.ff.de legi. ¶ Preſoppono etiã ꝙ hodie ſicut qñ agit̃ de hereditate aui nepos ſuccedit in locũ patris ſui ꝑmortui ita qñ agit̃ de hereditate fratris ita ꝓbatur i aut.de here.ab inteſta.poſt princi.in octo.§.reliquũ.vbi hi duo caſus eq̃parant̃.ꝛ in materia feudoꝝ probat̃ in.c.i.§.hic vero.de gradi.ſucceſ.in feu.iũcto.c.j.de ſucceſ.feu.cũ hi duo caſus ſint equiparati.igit̃ qđ pro cõſuetudine ſeu cõſtitutione reperit̃ in vno diſpoſitũ cenſet̃ etiã diſpoſitũ in alio vt ꝓbat̃ in.l.ſi quis ſeruo.cum glo.C.de fur.ꝛ tradit̃ in.l.qđ nõ.ff.de legi.ꝛ in materia noſtra tradit Joã.an.in rub.de feudis.verſi.non omittã. ¶ Confirmat̃ iſta concluſio ex verbis conſtõnis que loquens de ſucceſſioe tranſuerſaliũ dicit ſeruet primogeniture ꝓrogatiua ſeruetur.ꝛ ſic voluit qđ etiã inter trãſuerſales de quibus loquit̃ dictus verſiculus ſeruetur ꝓrogatiua primogenitore. Qua ergo rõne voluit ꝯſuetudo ſeu cõſtitutio ꝙ in feudo aui in quo ſeruatur ꝓrogatiua primogenitũ re nepos filij primogeniti preferatur ſecondogenito.ꝛ ſic qđ prerogatiua primogeniture trãſeat de patre in filios pari rõne idẽ cenſendum eſt qñ agitur de hereditate fratris cum hi caſus ſint equiparati vt dixi ꝛ probat̃ in.d.l.j.§.lex falcidia.ꝛ ibi per Bart.ff.ad.l.fal.ꝛ tradit late.d.Ant.in.c.fi.de conſue.bene facit gl.in.l.nõ poſſũt.ff.de legi.ꝛ text.in.l.j.C.que ſit longa conſue. ¶ Quinimo in materia feudoꝝ reperimus hoc expreſſum ꝙ quando agit̃ de hereditate fratris nepos ex fratre ſuccedit in locum patris vt in.d.c.i.§.hic vero.ſꝫ qñ agitur de hereditate aui nõ reperitur hoc bñ expreſſum licet hoc bene ꝓbet tex.in.c.j.de ſucceſ.feu.vt in prima dubitatione dictuꝫ fuit concluditur ergo ꝙ qua rõne in hereditate aui reſpectu feudi nepos ex filio iure primogeniture preferẽ ſcđogenito pari rõne in hereditate fratris filius primogeniti poſt fratrẽ premortuũ ꝑferri debet tertiogenito iure primogeniture. Et ſic etiam ex premiſſis dici põt ꝙ vera eſt illa opinio Jo.an.in rubri.de feu.in addi.Spec.vbi per pulchras rationes tenuit ꝙ ius primogeniture trãſmittit̃ in nepotes ſꝫ filius primogenitus moriatur viuente patre.vnde cũ ſit cõſuetudo vel regni cõſtitutio approbata quando agitur de hereditate aui nõ eſt opus illã diſcutere qꝛ non ſunt mutãda ꝛ.c.l.minime.ff.de leg.ſed ex tali cõſuetudine ſiue conſtitutiõe vt dictũ eſt idẽ dicendum eſt quãdo agitur de hereditate aui aꝰ fratris:cum hi caſus ſint equiparati ꝛ cõſuetudo introducta in vno ex caſib⁹ equiparatis extendit̃ ad alium vt dictũ eſt ꝛ eſt glo.quã ibi approbat Dominicus in.c.quãuis.in fi.de offi.ord.li.vi. ¶ Quinto confirmat̃ rõne quam faciebat And.de iſer.vt quidam referũt.ꝛ eſt ratio Pau.de ca.i dicto cõſ.clix.dicẽtis hanc fuiſſe rationem Oldra.eadem ratio eſt de toto quo ad totũ que de parte quo ad partem.l.que de tota.ff.de rei vendi.ſed ſicut nepos ſuccedit in locum patris vt cõcurrat cũ patruo.vt in.c.j.de grad.ſucceſ.in feud.ꝛ ſic vt ad partẽ admittatur licet patruus videret̃ i totũ admittẽdus qꝛ primior in gradu.d.l.ſi libertus pretermiſſo.§.i.de bo.liber.ita debet ſuccedere vt in totũ admittatur ad excluſiõem patrui qꝛ equuꝫ eſt ꝙ nepos q eſt eadem perſona cũ patre.l.fi.C.de impube.ꝛ aliis ſubſti.ꝛ.l.neceſſarius.C.de agri.ꝛ cẽſ.li.xi.ſuccedat in locum ipſius vt dictum eſt per no.per Bar.in.d.l.liberorũ in ver.his ꝑmiſſis.ꝛ hoc eſt ex natura rei que ad vnum nõ peruenire oꝫ.arg.l.j.§.pen.ꝛ fi.ff.de aqua plu.arcẽ.ꝛ hoc rõne vtitur etiã do.Pau.de caſt.in ſuo

conſ.clix.incipit.in pñti cauſa. ¶ Sed rñdere videret̃ Jo.an.in

12 regula ſine culpa.de regu.in.l.vi.qui dicit dictũ arg.ꝓcedere † qñ totuꝫ ꝛ pars eodẽ iure deferunt̃ qđ nõ eſt in caſu noſtro qꝛ pars defert̃ de iure cõi ꝛ ex natura feudorũ ſꝫ totũ defert̃ de iure ſpãli ꝛ contra regulas iuris cõis. ¶ Sed iſta rñſio cũ reuerentia non eſt vera in caſu noſtro qñ agit̃ de hereditate patrui qꝛ ante tex.i aut.ceſſante.C.de legi.here.i hereditate trãſuerſaliũ primior admittebat̃.vñ ſoror excludebat filiũ fratris vt in.l.cõſanguinitate.C.eo.tit.ex quo pꝫ ꝙ hoc eſt ſpãliter introductum in filijs fratrũ ꝯtra regulas iuris ꝛ ſic admittitur de iure ſpãli idẽ i feudis probatur i.d.c.i.§.hic vero.de gra.ſucceſ.i feu. ¶ Quinimo dico qđ de hoc eſt caſus notabilis in dicto autẽtico de here.ab inteſta.in.§.reliquũ in fi.vbi tex.dicit ꝙ hoc priuilegium eſt ſolũ conceſſum filijs fratrum ꝛ ſoroꝝ.priuilegium aũt ius ſpãle dr ꝛ qđ dicimus in priuilegijs ꝛ fortius in feudis in quibus hoc reſtringit̃ ad filios fratrum tñ:qꝛ non hꝫ locum in filijs ſororũ extante patruo vt habetur in.d.c.j.de ſucceſſio.feudi.ꝛ ad hoc nõ aduertũt quidam moder.qui dicunt ꝙ illud arg.Andr.de Iſernia tollit̃ optime ꝑ dictã rñſionem. ¶ Sed iterũ cõtra predictam rationẽ

13 inſurgunt quidam alij moder.dicentes ꝙ † nepos cenſeatur eẽ in eodem gradu ꝗ̃ erat filij hoc eſt per fictionem vt dictum eſt:ſed fictio reqrit equitatẽ.l.poſtliminiũ.in princi.ff.de capti.ꝑ Bar.in.l.ſi is qui pro emptore in.vi.q.ff.de vſucap.ſed equitas nõ patitur quod nepos ſit melioris conditiõis quã filij.i.ſi viua matre.C.de bo.mater.licet ex equitate aliqñ reperiat̃ qđ ſit paris cõditionis.allegant tex.inſti.de here.que ab inteſtato.§.cum filius ꝛ in autentico de here.ab inteſtato.§.reliquũ.ꝛ ideo nõ ꝓcedit argumentum de parte ad totũ ex quo nõ eſt eadem ratio.l.ſed ſi lege.§.adeo ꝛ ibi gl.ff.de peti.here.ꝛ.l.ex mille.ꝛ ibi gl.ff.de tute.cũ ſi.ſed ad iſta dicta. ¶ Primo dicas quod in caſu noſtro nepos nõ eſt melioris cõditionis ꝙ eius pater in cuius locũ ſubrogat̃ cũ priuilegio excluſionis adeo qđ eodeꝫ modo admittitur ſicut pater admitteretur ſi viueret ꝗ̃ eſt caſus clarus i.d.§.reliquũ per quem text.apparet ꝙ nepos ex vno filio eſt melioris cõditionis quã alter filius qñ eius pater erat melioris conditionis ꝗ̃ eſt caſus noſter. ¶ Preterea ratio in qua fundata eſt diſpoſitio dicti.§.reliquum.eſt qꝛ cenſentur eadem perſone ꝛ filius cenſet̃ eẽ pars corporis patris que ratio militat etiã in caſu noſtro reſpectu totius hereditatis ad quam pater admittebatur ſicut reſpectu partis.ergo idem ius eẽ debet.l.illud.ff.ad l.aquiliam.ꝛ ſic ex pmiſſis pꝫ ꝙ ꝓcedit argumentũ de parte ad totũ.ꝛ ꝓ hoc facit tex.in.l.maximũ vitiũ.C.de libe.prete.per quam in propoſito dicit ibi Pau.de ca.ꝙ nepos nõ dꝫ eẽ deterioris cõditionis quam filius.ꝛ inducit ad queſtionem noſtram. ¶ Confirmo per ea que notanter dicit Jo.an.in addi.Spec.in rubri.de ſucceſ.ab inteſta.ver.ſimilẽ queſtioẽ.vbi poſt Vgoliũ de fontana dicit ꝙ ſi ex forma ſtatuti maſculus excludit feminã in hereditate parẽtis ꝛ mortuo parente moriat̃ nõ acceptata hereditate filius relicta herede filia femina ſiue extraneo amitam non excluderet iuxta no.ꝑ Bar.in.l.liberorũ.ff.de verbo.ſig.filia femina excluderet̃ a nepte in quã ſuam hereditatem filius tranſmittit ꝛ ſic non ſolum tranſmittit portionem ſuam delatam de iure cõi ſed portionẽ femine que eſt debita de iure ſpãli ꝓpter qđ de iſta opinione dubitauit Saly.in.l.ſi.C.de repu.here.ar.l.ſi mulieri ꝛ tertio.ff.de condi.ꝛ demos.tamen opinio Jo.an.eſt cõmunis ꝗ̃ patet ex his que ponit Albe.de roſa in queſtionibus ſtatutorũ in ſcđa ꝑte queſtione centeſima incip.item queſtio cõmuniter eſt ſtatutuꝫ in ciuitatib⁹ ꝛ do.Ant.in ꝯſi.xx.equitas valde ſuggerit.ꝛ Pau-

14 lus de caſt.conſ.cccxlij.incip.primo videndum eſt.ꝛ ſic patet † ꝙ idem ius eſt in portione que deferẽt de iure communi quã in illa que defertur de iure ſpeciali ꝛ ſic iura predicta loquũtur quãdo filio erat iam ius delatuꝫ.in caſu noſtro loquimur qñ adhuc nõ eſt delatum.vnde videmus quod licet excludatur a filio ſuperuiuente ꝛ poſtea a nepte:tamen excluditur a nepte quãdo filius eſt mortuus viuente patre ſeu matre vt declarat Cynus in.l.j.C.de adulte.ꝛ Bar.in.d.l.liberorum.de verborum ſignifica.ad hoc dici poteſt ꝙ quantum ad propoſitum noſtrum nõ obſtat.nã dicit Jo.an.ꝙ hĩs ſuccedit in vicem defuncti.vnde ſicut defunctus excludebat ita ꝛ heres tam in portione delata de iure communi ꝙ̃ in delata de iure ſpeciali ꝓpter dictam rõnẽ ꝙ militat in caſu nr̃o ꝑ tex.in.d.§.reliquũ.ꝛ ad argumentũ in contrariũ rñdetur ꝙ ideo in caſu qñ filius predecedit nõ excluditur femina qꝛ non verificat̃ verba ſtatuti ex quo non ſupereſt filius maſculus tempore mortis prout requirit ſtatutũ vt probat in.l.fi.ff.ad tertul.ꝙ etiã pꝫ qꝛ qñ ſupereſt nepos maſculus ſubrogatur ꝛ hꝫ locuꝫ ſtatutũ vt per Bar.in.d.l.liberorum.ꝛ ſupra latius dictum fuit.

15 ¶ Sexto ad idẽ adduco † nã ſꝫ ipſuꝫ ius primogeniture nõ trãſmitteretur quaſi non queſitum ante mortẽ illius de cuius hereditate agitur iuxta no.in.c.ſꝫ de voto.ſicut dicit Bar.in.l.in põt.ff.de acqui.here.ꝙ filiatio non tranſmittit̃ cũ qua eſt annexũ ius primogeniture

primogeniture tamē dici pōt q̄ tranſmittat potentia ſuccedēdi que
largit ex primogenitura. ita videt̄ decidere B. in d. l. is pōt. vbi dicit
q̄ potentia quā hȝ filiꝰ in ſuccedēdo patri eſt diuerſum quid ab ipſa
filiatiōe. q̄ pȝ q: filio predecedēte in vita patris nepos ex eo ſuccedit
in hāc potentiā in aut. de here. ab inteſta. §. j. lȝ nō ſuccedat in filiatio-
ne que cū pſona extinguit̄. ⁊ ſequunt̄ cōiter doc. ⁊ hoc dictum induxit
ibi Bar. ⁊ poſt eū Pau. de ca. ad q̄ōnem noſtrā in qua primogenitꝰ
preferebat vt lȝ primogenitura nō tranſmitteret̄ tanq̄ inſeparabilis a
filiatione tñ ipſa potentia ſuccedendi tranſmittitur. ⁊ eſt optimū fun
damētū in pꝓpoſito. ⁊ lȝ ſubtilis doctor ⁊ pceptor meus Are. dicat q̄
rō Bar. cū reuerentia nō vr̄ ſufficiēs q: ſm̄ hoc ſequeret̄ q̄ ēt ius ſuc-
cedēdi ex capite cognationis eſſet ius ſeparatum ab ipſa cognatione
q̄ ipſe negat. q̄ aūt ſequeret̄ ipſe pbat: q: etiā in ſucceſſione q̄ defer
tur ex capite cognationis filius fratris ſuccedit in locū patris ⁊ i gra-
du. in aut. poſt fratres. C. de legi. he. ⁊ tñ vt dixi ius ſeu potentia ſucce
dendi nō ſunt a cognitione ius ſeparatū put ipſemet Bart. fatet̄. vñ
dicit rectius dici poſſe q̄ ſucceſſio ſeu ius ſuccedendi ex primo gradu
non eſt ius ſeparatū de per ſe a filiatiōe ſȝ eſt quedā qualitas adherēs
filiationi q: p h̄ q̄ pcedit alios in cōſanguinitate teſtōris ħr eſſe in pri
mo gradu vt dicit tex. in. l. poſthumoꝝ. ff. de iniuſto rupto. ſoluendo tñ
Bar. ⁊ eſdem opi. dicit q̄ i filiis hoc facit ſuitas que qualitas ineſt fi-
lius viuo pre vt pbat̄ in. d. l. poſthumoꝝ. ⁊ in. l. gallus. §. nūc de lege. ff.
de lib. ⁊ poſth. ſuitas aūt de ſui natura nihil aliud vr̄ iportare niſi q̄
pꝓpter certiſſimā ſpē ⁊ votū parentū filius quodāmodo ē dñs in vi-
ta patris. l. in ſuis. ff. de lib. ⁊ poſth. vnde cū ſuitas dicat̄ quodāmodo
dominiū lȝ improprie nō eſt inconueniens q̄ dicat̄ aliq̄ ius ſeparatū
ab ipſa filiatione maxime: q: pr̄ non pōt priuare filiū totaliter q̄n re-
linquat ei legitimā. vñ ſaltē reſpectu illiꝰ quote plus iuris hȝ filiꝰ quā
cognatus iuxta no. in. l. ſi. C. de tu. ⁊ fa. igno. ⁊ in. l. ſi. C. de libe. agno.
Ex quibus inferri vr̄ cū ſimus in tranſuerſalibus talis potentia
non ſit ſeparabilis ⁊ cōſequēter non tranſeat ad nepotes cū ſimus in
ſucceſſione que defertur iure ſanguinis ⁊ cognationis. ⁊ pro hoc qui
dā dicūt q̄ doctrina Bart. ibi in tranſuerſalibus facit cōtra nepo
tē ex fratre qui ſi viuiret excluderet aliū fratrē q: ex quo nō eſt potētia
ſeparabilis ab agnatiōe. ar. l. ius agnatiōis de pactis talis potētia ſe-
parabilis ſiue agnatio tranſmitti nō pōt vt ibi p tñ. Sed iſta dicta
nō placēt: nā ratio ſua mihi facit cōtra Bar. verū eſt eñ q̄ ſicut viſus
cauſalis nō eſt aliq̄ ius ſeparatū a dñio q: dñiū eſt cauſa acquiſitiōis
fructuū ita ius cognationis ⁊ ſanguinis non eſt ſeparatū a iure ſucce
dēdi. l. ius agnatiōis. ff. de pac. l. iura ſanguinis. ff. de re. iur. ergo ſi mo-
riatur frater nepos qui ſuccedit in locū patris in ſucceſſiōe patrui eſt
etiam agnatus. ⁊ ſic ius ſanguinis nō ſeparat̄ nec extinguit̄ in fratre
ſed conſeruat̄ in filio fratris. ſecus eſt in filio q: filiatio extinguitur p
mortē filii lȝ ius ſanguinis nō extinguat̄ relicto nepote. verū eſt quod
cum in filiatione ſit quedā pꝛerogatiua que extincta filia ea extinguit̄
non tñ extinguitur ius ſuccedendi cauſatum a tali pꝛerogatiua ſed in
illud ſubrogat̄ nepos. ⁊ ita intelligit Bar. ⁊ ita eſt pūctualr̄ in fratre
in quo eſt qualitas duplicitati vinculi pꝓpter quā pfert̄ fratri ex vno
latere tñ in aut. itaq̄ȝ. C. cōia de ſucceſ. que qualitas extinguitur extincto
fratre. ⁊ tñ ducat illud ſui ita priuilegiatū. vt in. d. §. reliquū. igit̄ ius
ſuccedendi ex potentia eſt quid ſeparatū ab illa coniunctiōe q̄ pȝ q:
nepos ſuccedit in locū fratris per rōnē Bar. in. d. l. is poteſt cuiꝰ opi-
nio formaliter pbatur in. d. §. reliquū. Ex qbus infero q̄ idē eſt di
cēdū in caſu nr̄o in quo primogenito hoc eſt in fratre primogenito ſe
cūdo alterius fratris poſtea geniti inerat qualitas vel rōne primoge-
niture vel rōne etatis pꝓpter quā cauſabat̄ potētia ſuccedendi p quam
alter frater excludebat̄. vñ lȝ talis qualitas extinguat̄ ſimul cū fratre
ducat potētia in quā ſuccedit nepos ⁊ iſta eſt ſubtilis rō. nec mirū q:
etiā viuēte illo de cuius hereditate agitur talis qualitas acquiritur: nā
videmꝰ q̄ primogenito inficit̄ qualitas excluſiua ſcdogeniti. ⁊ adeo
dicit̄ inīectū vīculū excluſiuū ſcdogenito ⁊ incluſiuū primogeniti q̄
ſi ſcdogenitꝰ efficiat̄ clericus ligat̄ tali cōſuetudine laicoꝝ ſeu ſtatuto:
q: ē iniectū vinculum ante clericatū. ita diſputando determinat per
dictā rōnē Jo. an. i dicta regula ſine culpa in mercurialibꝰ. ⁊ tenēt do.
Ant. ⁊ Abb. ⁊ alii in. c. q̄ clericis de fo. cōpe. nō eſt ergo incōueniēs q̄
talis potētia ſuccedēdi cū tali qualitate trāſeat i nepotē ſubrogatū lo
co filii qui ē eſſe pars corporis filii. vt in. l. cū ſcimus. C. de agri. ⁊ cēſi. lib.
xi. ex quo iniectū iā erat vinculū excluſiuum ſecūdogenito vt dictū eſt.
Septimo iſta ps probat̄ p oēs rōnes quas adducūt doctores in fa-
uorē nepotis cōtra patruū in illa trita q̄ōne an filiꝰ pmogeniti pferat̄
ſcdogenito ſtāte ꝯſuetudine ſeu ꝯſtōne regni que pmogenitꝰ ſuccedit
in totū de quibꝰ p Jo. an. in rub. de feudis. ⁊ Ol. in. d. cōſi. xciii. ⁊ p bal.
ſubtilr̄ in. l. cū antiquioribꝰ. C. de iure deli. ⁊ multū ſubtilr̄ loquit̄ paul.
de ca. in ſuo cōſi. clix. pallegato vbi videndū quas rōnes nō recito q: lō-
gū eſſet. ⁊ habent̄ i locis vulgatis. ⁊ etiā q: ni fallor abſolute cōſilio vr̄
gētiores rōnes vtrinq̄ȝ diſcuſſe appebūt ⁊c. Octauo ꝯfirmat̄ iſta cō-
cluſio nā ſi ſubtilr̄ verba ꝯſtōnis regni ꝯſiderent̄ caſus nr̄ eſt deciſus i
ea. ⁊ p intelligētia pmitto q̄ ſtatutū in hac ſucceſſiōe trāſuerſaliū vult
q̄ primogenitꝰ ⁊ maior natu pferat̄ in ſucceſſiōe fratris dū dicit ſexꝰ
⁊ primogeniture pꝛerogatiua ſeruet̄. ⁊ dū ſubdit q̄ in pari gradu iunioꝛē
maior natu pcedat enim cōſtitutionis verba in hoc ſūt clara: idō nō
eſt opus alia declaratione. l. ſi aliq̄. ff. de vſufr. leg. ex quo pmiſſo neceſ-
ſario infertur q̄ dū conſtitutio in prin. dicit q̄ fratre ſuperexiſtente
frater ſuccedit intelligit̄ de fratre maiore natu q̄ñ plures fratres ſup
eſſent. nā vnū capitulū per aliud declaratur. l. qui filiabus in prin. ff. de
leg. i. ⁊. l. verū. ⁊ ibi Ange. ff. de pe. here. Ex quibus pmiſſis infero q̄
dū cōſtitutio primo dicit ſi frater ſeu eius liberi ſuperſint mori cōtige
rit. ⁊ dū poſtea ſubdit idē frater aut ex liberis ſuis vſq̄ȝ ad trinepotē
voluit diſcutere de maiore natu vt dixi ⁊ ſic loquit̄ de liberis fratris
maioris natu q̄ pȝ q: pꝛio ē eiꝰ liberis. ⁊ ſic loquit̄ de liberis fratris
16 de quo pmiſerat† cū de natura dictionis eiꝰ ſit q̄ referat̄ ad proximū
ſubiectū vt not. gl. in. c. accedens. el. §. vt lit. conteſt. ſcdo dicit aut ex li-
beris ſuis. q̄ pnomē ſuis intelligi dȝ. ſ. fratris de quo loquutꝰ fuerat
ex quo ad aliū relatio fieri nō pōt. l. j. ⁊ ſi. ff. de lib. ⁊ poſth. ⁊ ꝯſr ex his
oībus cōcludo q̄ frater primogenito ſuperexiſtente ipſe admittit̄ ſȝ eo
nō exiſtēte ſed premortuo admittunt̄ eius liberi. iſta cōcluſio pbatur.
Primo q: cōſtitutio primo admittit fratrē maiorē aut eiꝰ liberos
eo nō exiſtēte. ⁊ ſic generaliter loquit̄ ſiue extent alii fratres ſiue nō igi
tur gñaliter dȝ intelligi. l. j. §. ⁊ gñalr̄. ff. de leg. preſtā. ext. di. ſi romanorū.
Scdo ꝯſtitutio ſimul circa fratrē aut eius liberos determinat igit̄
dȝ equaliter determinare. l. iā hoc iure. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊. l. ſi lega
tarius. §. j. ⁊ ibi p Bar. ff. de leg. iii. igit̄ cū fratrē frater admiſerit cū bñ
ficio excluſionis alioꝝ fratrū ita cenſet̄ admittere eiꝰ liberos vt equa
lis ſit determinatio. Tertio cōſtitutio intelligi dȝ q: mortuo primo
fratre admittunt̄ eiꝰ liberi ex quo loquit̄ p alternatiuā aut iuxta no.
p Bar. ⁊ doc. in. l. gallus. §. quidā recte. ff. de lib. ⁊ poſth. Sed conſti-
tutio generaliter loquit̄ ſiue pdeceſſerit frater ante mortē illiꝰ de cuiꝰ
ſucceſſione agit̄ ſiue poſt mortuus fuerit. claꝝ autē eſt q: ſi poſt mortē
decederet nepotes excluderēt in. c. j. de gradi. ſucceſ. in feudo. igitur idē
dicamus q̄ñ predeceſſit vt equalis ſit determinatio. l. in teſtamēto. C. de
teſta. mili. Quarto q: poſt mortē fratris admittunt̄ eius liberi nec
de aliis fratribꝰ aliqua ſit mētio igitur liberi maioris fratris pferū-
tur ex duplici regula. Prima eſt q: primo nominati poſt ratrē. ar.
l. quoties. ff. de vſufructu. Scda regula eſt q: expreſſim nominati. ⁊
de aliis fratribꝰ nulla ē facta mētio ar. tex. cū ibi no. in. l. cū ita. §. in fi-
deicōmiſſo de leg. ii. Quinto ⁊ vltimo q: alternatiua aut poſita inter
patrē ⁊ liberos denotat ordinē ſucceſſionis ⁊ ſic q̄ poſt fratrē liberi
admittantur. l. cum pater. §. pe. ff. de leg. ii. ſm̄ quod illū text. intelligit
Bar. in. d. l. gallus. § quidā recte. ⁊ ſm̄ aliquos ex his cōſiderationibꝰ
ita determinat etiā Pau. de ca. in dicto cōſi. clix. ⁊ ſic ſi recte cōſidere
tur dicta conſtitutio decidit hunc caſum. Poſtremo iſtā partē pro
nepote tenet Jo. an. in rub. de feudis. nec dicat aliquis alterū de duo
17 bus put quidam dicūt. primū q̄ Jo. an. non firmat† q: imo firmat
cum ponat vltimo loco iſtam opinionem iuxta no. in tex. ⁊ gl. in. l. bo-
na fides. ff. depoſiti. ⁊ per bal. in. l. ſi idem cū eodē in ſi. ff. de iuriſd. om.
iudi. tum q: rñdet ad argumenta alterius partis vt dicit Paul. de ca.
in dicto conſi. ſm̄ q̄ loquit̄ q̄ñ agit̄ de hereditate aui. ⁊ ſic in linea
aſcendēti. nos vero ſumus in hereditate tranſuerſali q: rationes ſue
pugnant vtroq̄ȝ caſu ⁊ allegat tex. p potiſſimo fundamento in. d. §. re
liquū q̄ loquit̄ in tranſuerſalibus ⁊ maxie attenta opinione Jo. ald.
de qua in conſil. xiii. in rub. de feu. ⁊ hanc partem tenet do. Abb. re-
ferendo ita tenere Jo. an. in dicta rub. in. c. licet. extra de voto. eandem
opinionē in caſu noſtro tenet bar. ſi recte iſpiciat̄ in dicta aut. poſt fra
tres. vult eñ q̄ in cauſa regis Roberti ideo rex Robertus erat prefe
rendus iȝ ſcdogenitus q: tūc filiꝰ ſuccedit i locū patris q̄ agit̄ de he-
reditate aui vel patrui. ſȝ feudū predictū nō deferebat̄ a iure ſucceſſio
nis ſed ex cōceſſione dominica eccleſie. vt in. c. j. §. j. de feu. inceſ. idō cū nō
tractet̄ de ſucceſ. aui vel patrui nepos nō aſſumit locū patris. ⁊ ſic ma
nifeſte vult q̄ ſi feudū deferret̄ iure ſucceſſionis q̄ tūc nepos aſſume
ret ſibi locū patris. ſed q̄ ſit locus ſucceſſioni in feudis tenēt Fulg. ⁊
pleriq̄ȝ Moder. in dicta aut. poſt fratres allegant gl. que hoc tenet in
c. vnico de natu. ſucceſ. feu. ⁊ pbat̄ in. d. c. j. in prin. de feu. ſucceſ. ⁊ in. c. j.
§. hīs vō de gradibꝰ ſucceſ. in feudo. vt ſupra latius dictū fuit ⁊ hoc p
cedit ēt in feudis dignitatū in quibus hodie eſt locus ſucceſſioni put
tenet glo. ſi. in. §. ⁊ quia in titu. de his qui feudū dare poſſunt. ⁊ Bart.
in. c. j. §. j. de feu. marchie ducatꝰ. idē tenēt Jac. de bel. Andreas de iſer.
⁊ Aluaro. q̄ vltra alios hoc diſcutit i titulo de feud. alie. §. ſina. vbi vi
detur caſus. ⁊ ſic cū feudū deferatur iure ſucceſſionis nepos aſſumit
locū patris ſecundum Barto. ⁊ ad tex. quem allegat Barto. vbi filia
in feudo patris excluditur a fratre patris ſui ⁊ tamē ab eo non exclu-
ditur in hereditate ⁊ ſic videtur quod non iure hereditario ſed ex cō-
ceſſione. reſponde quod in feudis extantibus agnatis nō admittant̄
femine ideo eſt quia filia excluditur a patruo ſuo prout ibi declarāt
doctores. ſed iterū aduertendū quia Calderinus in cōſilio xiii. in ru
brica de feudis videtur voluiſſe idem q̄ Bart. ⁊ dicit duo in effectu.
Primum q̄ ſucceſſio regulatur potius ex contractu inueſtiture
quam ex ſucceſſione. allegat textū in. c. j. an agnatus vl̄ filius vbi agna-
tus admittitur ad hereditatē proximi agnati repudiata eius heredi
tate iure hereditario. adducit etiam tex. in. c. vnico. de eo qui ſibi ⁊ he
redibus maſculis. vbi maſculus remotior in gradu admittitur exiſtē

et femina proximiori. ¶ Secundum qđ in ſucceſſione feudi attendit
proximitas gradus reſpectu primi cui feudū eſt conceſſum ⁊ nō reſpe
ctu vltimi vaſalli qui moritur allegat tex. l. p. c. j. de ſucceſ. feu. ¶ Sꝫ quo
ad primum verū eſt ꝙ quatenus i ꝯceſſione feudi eſt expꝛeſſum ad quos
peruenire debeat illud ſeruari dꝫ etiā ꝯ naturā ſucceſſiōis de iure cōi
⁊ cōſuetudine feudoꝝ vt l. c. i. §. pterea qđ ſit inueſti. ⁊ in. c. j. de feudo nō
habente ꝓpriā naturam feu. ⁊ id eſt ꝙ ſi maſculi feminis ꝓponunt in
ſucceſſione ꝙ admittit maſculus remotior. vt in. d. c. j. de eo qui ſibi. ⁊
heredib⁹ ſuis lꝫ deſcēdat etiā ex femina. ⁊ hoc eſt ex ſpāli ꝓuidētia in
ueſtiture vt ibi declarāt doc. alś aūt attendit natura ſucceſſiōis in feu
dis. vt in. d. c. in prīo. de feu. ſucceſ. ⁊ in. c. j. §. his vo. de gradi. ſucceſ. in
feu. verū tñ eſt ꝙ ex quo feudū hꝫ ex munificentia dñi concedentis. ꝙ
pōt acceptari ſucceſſio reſpectu feudi ⁊ repudiata hereditate in allo
dialib⁹ prout hꝫ in. d. c. j. an agnat⁹ vel filꝰ ⁊ i ſimili in. l. ſi arrogator.
ff. de adop. ⁊ dꝛ qdā ſpālis ſucceſſio ſm naturā feudoꝝ. §. ſicut inſtitu.
de acquiſitione p arrogationē ⁊ in aut. ampliꝰ. C. de fideicōmiſ. cōclu
ditur ergo ꝙ prīo ſuccedit ſm tenorē inueſtiture. ſcđo ſm naturā ſuc
ceſſiōis in feudorū vt pꝫ ex premiſſis. ¶ Scđm vero dictū Caldr. nō pu
to verū qꝛ tex. in. d. c. j. §. quem allegat nō ꝓbat. nam ideo ibi filia exclu
ditur vt dixi qꝛ femina nō admittebatur exiſtētib⁹ agnatis. ⁊ ideo di
cunt doc. ibi ſecus eſſe ſi filium deceſſiſſet cum filio maſculo ⁊ cōtra ip
ſum vt caſus in. c. j. §. his vero. de gradi. ſucceſ. in feudo vbi i feudo pa
terno ſiue antiquo filium fratris ſuccedit i locū pr̄is vt cū patruo ſuc
cedat. ⁊ idē ꝓbat in. d. c. j. in prin. de feu. ſucceſ. ⁊ per gl. in. c. j. de natura
ſucceſ. feu. ⁊ tñ in feu. antiquo ſi attenderet pſona primi inueſtiti filius
nō aſſumeret ſibi locū pr̄is vt in dicta aut. poſt fratres. ¶ Preterea in
caſu noſtro ex quo primus inueſtitus eſt do. Pe. auus iſti⁹ q cōtendit
ſuccedere etiā attēta dicta opinione aſſumit ſibi locū pr̄is l. §. cū filꝰ
in aut. de heredi. ab inteſtato. reperio etiam dominos Ant. de but. in
in ſuo cōſil. xlvij incipiēte ꝓmittendū ꝙ quāq̄ noua ꝓponat inueſtitu
ra q ꝯſuluit ꝙ qñ agit de hereditate aui vel fratris lꝫ ſimus in feudo
antiquo deſcendente per plus gradus vult ſeruari ius cōe vbi con
ſuetudo feudorū nō ꝓuidet vt in. c. Albertus. de feu. cogni. ⁊ hanc op
nionē ꝙ filius ſuccedat in locū patris i caſu noſtro in effectu tꝫ Bal.
in. l. cū antiqoꝛibus. C. de iure delib. ⁊ Bar. ⁊ Pau. in. d. l. ſi pōt vt ſu
pra remiſi ⁊ tꝫ Pau. de ca. in. l. maximū vitiū. C. de lib. prete. per illum
tex. idē tenuit Pau. de ca. in ſuo cōſ. mihi. dix. incipiente in ꝓſti cauſa
vbi videndū qꝛ multū ſubtiliter loquit in fauorē nepotis cuius dicta
ola non refero qꝛ lōgū eſſet ⁊ hꝫ in formis. ⁊ ſm hanc partē cōſuluit
ſolēnis doc. do. Fran. areti. vt pꝫ in eius conſ. clxiij. incipiē. diligenter
⁊ mature diſcuſſis. ⁊ idem cōſuluit do. Abb. panormitanus in eius cō
ſi. lxxxv. ¶ Reſtat nūc rñdere ad rōnes i oꝯrium adductas quibus re
cte intuēti pꝫ rñſio ex ſuperioribus ſed vt clarior. reddat cōſultatio rñ
debo ad ſingulas ratiōes. ¶ Ad primā rñdeo ꝙ imo cōſtitutio illis
his decidit manifeſte ꝓ nobis ꝓut clare deduxi ſupra in. viij. funda
mento pro hac parte p plores rōnes quas in ſimili adducit do. Pau.
de ca. in dicto cōſ. mihi. dix. ſed ſito ꝙ ꝓdicta ceſſarēt adhuc rñdeo du
pliciter. primo rñdeo ꝙ dum cōſtitutio regni loquens de ſucceſſione
tranſuerſalium. dicit primior defuncto ſuccedat loquit de exiſtētib⁹ i
eadem linea vt pꝫ dū dicit idē frater aut ex liberis ſuis vſq; ad trine
potē ille quē tpe mortis ſuperit primior. ⁊ ſic diſponit ꝙ frater ſucce
dat ⁊ deſcēdentes ex eo primiores. qñ aūt cōcurreret frater cū filio al
terius fratris dicta cōſtitutio in ea pte nihil diſponit. igitur ſuccedit
diſpō iuris cōis. l. ſi eam dotē in prin. ff. ſo. matri. ⁊ ſi dicat nō erat om
nium ꝙ in eadē linea primior ꝯ debebat admitti. vt in. d. c. j. §. his vero.
de gradi. ſucceſ. in feu. vnde ita intelligendo nihil operabit cōſtitutio
contra. c. ſi papa de priuile. rñdeo ꝙ cū mortuo fratre admittātur fra
tres ⁊ liberi exiſtētes i alia linea videbat ꝙ pariter admitterēt vlterio
res in gradu cū primioribus p tex. in. c. j. de natura ſucceſ. feu. qđ qua
liter intelligat ibi declarat vt plene diſcutit do. Ant. in. d. ꝯſi. vnde ad
tollēdā hāc difficultatē adiecta fuerūt illa verba q tpe mortis ſuperit
primior ⁊c. ¶ Scđo rñdeo ꝙ illa verba q primior intelligi debēt re
ſpectu ſucceſſionis ſm diſpoſitionē iuris cōis ⁊ cōſuetudinis feudorū
arg. eius qđ hꝫ in. l. ſi ſerui veſtri. C. de noxa. ⁊ in. l. ſi. §. in cōputatione
vbi gl. ⁊ alij. C. de iure delibe. cū vulgaribus ſed tam de iure cōi quā cō
ſuetudinario feudorum ad ſucceſſionem ita dꝛ proximior filius fra
tris ſicut frater. igit ⁊c. ⁊ pro hoc induco qđ nō dꝛ Pet. de an. in repe
titione. c. canonū ſtatuta in. xiij. queſtiōe principali. de cōſtitutio. vbi
dicit ꝙ ſtāte ſtatuto ꝙ primiores admittant ad ſucceſſionem dꝫ intel
ligi ſtatutū ⁊ redigi ad intellectū iuris cōis ⁊ ſic infert ꝙ frater vtrīq;
cōiunctus excludit fratrē conſanguineū tñ ⁊ in ſimili pulchraꝫ que
ſtionē decidit Pau. de ca. ⁊ ſequuntur Mod. in aut. ita. C. cōia de ſuc
ceſſionibus. ¶ Patebūt etiā alie reſponſiones ex his que infra dicen
tur. Et dū per ꝯprobationē prime rōnis in primo adducit text. in. l. ſi li
bertus pterito. §. ſi libert⁹ rñdet ꝙ ibi tractat de ſucceſſiōe liberti quo
caſu nepotes cū patruis nō ſuccedūt ſecus in ſucceſſione ingenuoꝝ vt
in. d. aut. poſt fratres. ita rñdet gl. in. l. iij. §. ſi duo. ff. de legi. tuto. Et ad
rationē decidēdi tex. in. d. §. ſi libert⁹ rñdet ꝙ ex quo in materia ſucceſ
ſionis feudoꝝ tradit regula ꝙ nepos ſuccedat cū patruis leges noue
ab illa interpretationē recipiūt. l. j. §. lex falc. ff. ad. l. falcidiā. facit quod
no. Bart. in. l. j. §. exiſtq; diſia. ff. vi bono. rap. ſed in ſucceſſione liberto
rum talis regula nō reperit. itē ꝙ nepos fictione iuris dꝛ eſſe in eodem
gradu cū patruo vt ꝓbatū eſt: ⁊ dū ſcđo adducit tex. cū ibi no. p Bald.
in. l. iubemus. in prin. C. ad trebellianū. rñdeo ꝙ lꝫ ibi diſponit in filiꝭ
nō hꝫ locū in nepotib⁹: qꝛ lex ſpecifice ita declarat ⁊ diſponit alias com
prehenderent ibi nepotes prout ſupra dixi in prima rōne ꝓ iſta parte
ita declarat Bar. in. l. liberoꝝ. ff. de verb. ſig. in eadē q̄ōne quāuis verbū filij
pferat a lege. ex quibus apparet rñſio ad dictā aut. poſt fratres. ⁊ ad auto
ritatem Bal. rñdet qꝛ nō eſt vera. ¶ Ad Scđam rōnē principalē rñdet
gl. in. d. §. in fideicōmiſſo ꝯtrariū voluit quā ſequunt Jo. de imo. do.
Pau. de caſt. ⁊ ſequit plerīq; moder. in dicta aut. poſt fratres ex quo
rū dictis cōcludit ꝙ proximiores ibi vocant ſm ordinē quo defert ſuc
ceſſio. ⁊ ibi plurics conſultū vidi pro qua opinione adduco tex. in. l. ſi. C.
de verb. ſig. in verbo gradatim. per quē dicit ibi Pau. de caſt ꝙ in fidei
cōmiſſo facto familie oñt filii de familia gradatim admitti hoc eſt ſm
ordinem ſucceſſionis ab inteſtato vt qui prius ab inteſtato ſuccedat pri⁹
admittat. ⁊ ſic pꝫ ꝙ prioritas gradus nō inſpicit in materia ſucceſſio
nis reſpectu primitatis in ſucceſſione. ⁊ ad illud qđ vltimo loco dꝛ qđ
pōt gl. loqui qñ ſucceſſio diuidi poteſt inter plures nō qñ ad vnū tñ
peruenire dꝫ dico ꝙ talis rñſio nō eſt vera qꝛ idem iuris eſſe dꝫ in toto
qđ eſt in parte vt ſupra dixi defendendo argu. qđ dꝛ eſſe Andree de iſer
nia per tex. in aut. de heredi. ab inteſtato. §. reliquum. ¶ Preterea vt ſe
pius dictū eſt nepos cenſet iuris cenſura ⁊ p fictionem eſſe in gradu pa
tris ⁊ ſic ſublata eſt ſcđa rō in ꝯtrium adducta. ¶ Ad tertiā. rñdet prīo
ꝙ in caſu noſtro nepos aſſumit locū patris ⁊ ſic in eo nō ꝯſiderat ꝓpie
tas ſed etas patris in cuius locum ſubrogat igitur gaudet eodē priuile
gio vt dicit Bar. in. d. l. liberoꝝ. ⁊ fuit plene dictū ſupra in prima rōne
adducta ꝓ iſta pte. ⁊ pro hoc facit illa ratio que fuit Oldra. ⁊ Jo. an.
18 nā filius eſt portio corporis paterni. l. cū ſcimus. C. de agr. ⁊ cēſi. lib. xj.
vñ dicit naturales ꝙ pr̄ prebet formam in creatione filij que det eē rei
l. cū hi. §. ſi pᵗor. ff. de tranſacti. vñ caro filij dꝛ quodāmō caro pr̄is au
gmētata. licet ergo efficiat nou⁹ hō ꝓpter nouā aīam nō dicim⁹ pri
mū hominē oīno extinctū. ar. l. adeo. §. ſin. ff. de acq. re. do. qꝛ qñ vna res
extinguit ⁊ altera eius loco ſubrogat prima nō dꝛ oīno extincta. l. cum ſi
liua. §. heredes. ff. de le. ij. vñ nepos dꝛ nat⁹ ex corpore aui. l. lucius. la. ij. ff.
de here inſtit. ⁊ ibi doc. igit lꝫ primogenitus ſit mortu⁹ ſi ſuperſine filij
nō dꝛ mortuus ſed potius extare ⁊ hanc rationem multū late adducit
Pau. de ca. in dicto cōſil. dixit. ad quā dicit ſe nō videre rñſionē. ¶ Se
cundo rñdet ꝙ ex quo ſemel fuit in pſona patris qꝛ maior natu et pri
mogeni:⁹ inhecta qualitas incluſiua ⁊ excluſiua alterius fratris iunio
ris iuxta no. per Jo. an. in regula ſine culpa de reg. iur. in. vj. talis quali
tas ⁊ potentia ſuccedendi tranſmiſſa fuit ad nepotē ſm Barto. in. d. l.
ſi pōt. vt ſupra pleniſſime declaraui. ⁊ ſic durat eadē potentia excluden
di poſtea geniti in pſona nepotis cauſata ab illa primogenitura ⁊ ma
ioritate etatis vt plenius declaratū fuit in tertia fundamento adducto
pro hac parte. ¶ Ex quibus pꝫ ſolutio ad id qđ in eadē rōne dicebat
ad quem dꝛ qđ lꝫ i materia feudorū talis rō eſſet conſiderabilis. ar. l.
cū pater. §. pr̄ pluribus. ff. de le. ij. tñ ea nō obſtante nepos ſuccedit ſimul
cū patruo in hereditate aui vel patrui vt dictum eſt. Qua ergo rōne
non conſiderat reſpectu ptis eadē rōne nec reſpectu toti⁹. l. q̄ de tota.
ff. de rei ven. ⁊ ꝯ latius declaraui ⁊ hec quo ad tertiam. ¶ Ad quartā
rationē rñdetur ſicut dictū eſt ad primam rōnē qꝛ rñſiones ſtatī da
te cōueniūt etiā quarte rōni. nāꝫ lꝫ dicta qualitas que eſt in filio rōne
etatis ⁊ primogeniture excluſiua non trāſeat tñ tranſit potentia ſucce
dēdi cauſata a dicta qualitate. caſus eſt clarus in. d. §. reliquū. vbi qua
litas pluralitatis vinculorū lꝫ nō traſmittat trāſmittit tñ potētia ex
cludēdi cauſata ab illa qualitate vt ſepi⁹ dictū eſt. ita i caſu nr̄o i potē
tia cauſata a primogenitura ⁊ maioritate etatis. ¶ Preterea rñdetur
qđ nepos ſubrogatur in locum priuilegiatum filij vt per plura oſtēſuꝫ
eſt. vnde perſona ſubrogata non attendit ſed illa in cuius locuꝫ ſubro
gatur. l. item illa. ff. de conſti. pe. l. ſi cū. §. q iniuriarū cū materia. ff. ſi qu
cautio. ⁊ eſt bon⁹ caſus in. l. ſi donatio. §. ſi ſponſus. ff. de dona. inter vi.
⁊ vxo. ⁊ facit qđ dicit Bal. de ſubrogato in. d. l. cū antiquorib⁹ dū al
legat. l. cū non ſolū. §. ſimiliq; modo. C. de bon. q̄ libe. Et ad primam
cōprobationē dico ꝙ lꝫ in caſu noſtro talis equitas ꝙ filij ſubrogētur
in locū patris nō reperiat ſcripta. tñ ex quo eſt regula iuris cōmunis
⁊ feudoꝝ ex virtute regule diſpoſitionis in aliis caſib⁹ ꝙ nepos ſucce
dat in locū pr̄is extendit ad ſtātū. arg. l. nā ⁊ poſteriores. ff. de leg. ⁊ ei⁹ qđ
hꝫ in. l. j. §. lex falcidia. ff. ad. l. falcidiā. ¶ Ex quibus infert ſolutio ad vlti
mā cōprobationē ad quā etiā dico ꝙ ideo ſecus eſt in tutela qꝛ nullo
mō minor tutor eſſe pōt ſed ſecus eſt in materia ſucceſſiōis in qua ita
ſuccedit minor ſicut maior ⁊ filius aſſumit ſibi locū pr̄is qđ in tutela
non reperit. ¶ Ad quintā rōnē rñdeo ꝙ dicta doctrina Bar. non vꝛ
vera ſꝫ verior vꝛ opinio gl. vt ſupra dixi in ſecūdo fundamento ꝓ hac
parte. ¶ Preterea poſito ꝙ opinio Bar. eſſet verior. ſ. ꝙ nepos ſucce
deret ex pſona ꝓpria tñ ſatis eſt ꝙ ſuccedit in eodē gradu in quo erat
filius vt ipſe Bar. fatet. ⁊ cū eadem potentia excludendi vt in. d. §. reli
quū. itē ſubroget in idē priuilegiū vt ſepius dictū eſt qꝛ fingitur eſſe in
gradu filij ex hoc ſeqtur ꝙ quāuis nō fingat eē primogenit⁹ hꝫ tñ pri
uilegiū primogeniture annexū gradui in quo ficte ſuccedit ſicut vide
mus qđ

mus qđ heres q̃ ficte repreſentat pſonā defuncti.⁊ hac ſola fictiōe oīa
iura ⁊ priuilegia defuncti h̄z.l.nō ſolū.ff.de iure.reſti.⁊l.generali dum-
mō ſint trāſmiſſibilia.ad idē.l.iij.C.de neg.geſt.¶ Cōfirmat̃ q̃ l his q̃-
bus magis attēdit̃ q̄ ſit filius q̄ heres vt in feudo ſit trāſmiſſio l vita
l.in qbus.C.de ſecū.nup.¶ Preterea hic nō agim⁹ q̄ nepos ſuccedat
ex iure trāſmiſſo ſ; qđ ſuccedat ex pſonā cū eodē priuilegio quo ſucce-
debat pater p no.p Bar.in.d.l.liberoꝝ.⁊ de pſona ſubtilit̃ demōſtrat
do.Pau.de ca.in.d.cōſi.clix.vbi etiā attentat q̄ etiam tale ius p filiū
in nepotē trāſmittat̃ vbi vidēdū.¶ Ad ſextā ratiōnē rñdet̃ qđ ex quo
nepos ſuccedit in locū patris p fictionē ⁊ priuilegiū conceſſum patri
cenſet̃ cōceſſum filio in ſuccedēdo vt ꝓbatū eſt ſupra ex allegatis per
Bar.in.d.l.liberoꝝ.⁊ pleniſſime hoc deducit Paul.de caſt.in.d.cōſi.
clix.per que nepos patri ſuo equiparat̃ ac ſi ſuccederet pater ſi viueret
vt dicit tex.in.d.§.reliquū; diſpoſitio noua facta in caſu vero extēdit̃
ad caſum fictū vero equiparatū.l.gallus.§.⁊ quid ſi tm̄.⁊ ibi p Bald.
ff.de libe.⁊ poſthu.l.i.§.lex falcidia.ff.ad.l.falcidiam.⁊ in.c.ad audien-
tiam.⁊ in.c.cū dilect⁹.⁊ vtrobiq; ponit do.Abb.⁊ do.Jmol.extra de
cle.nō reſidē.¶ Preterea ex quo ſubrogat̃ in eodē gradu in quo erat
pater ⁊ ſic fingit̃ eſſe in gradu in q̄ pater fingit̃ in cōſequētiā ſuccede-
re ſicut p̄r ſucceſſiſſet.ar.l.pe.ff.d ſuis ⁊ leg.⁊ qđ dicit Bar.per illū tex.
in.l.ſi is qui pro emptore.ff.de vſuca.⁊ ideo tex.in.d.§.reliquū.dicat qđ
ſuccedit ſicut pater ſi viueret put late induxi illu; tex.ſupra in tertio
fundamēto p hac parte ¶ Ad ſeptimā rōnē rñdet̃ q̄ in feudis indi-
uiduis q̄ ad vnā puenire dēt talis ꝯſuetudo nō vr̃ irrationabilis q̄
modo aliis alimēta preſtent̃ q: admīniſtratio cōmodius ſit p vnum.l.
iij.§.ſi plures.ff.de admi.tuto.vñ dicit tex.in.l.ij.§.nouiſſime.ff.de ori-
gi.iuris q̄ intereſt reipublice p vnū gubernari.vij.q.i.in apibus.vnde
filij primogeniti appellatione nepos cōprehendi debet.l.⁊ hoc modo
ff.de codi.⁊ demon.⁊ in.l.ſi qs in graui.§.vnū.ff.ad ſillenia.⁊ ita dicit
Areti.in dicto cōſi.⁊ licet in feudo de quo agimus nō videat̃ dicta ra-
tio militare cū regni cōſtitutio vult q̄ eodē mō reguletur ſicut feuda
in quibus concedit̃ iuriſdictio ⁊ adminiſtratio vt p; ex cōſtitutiōe
que generaliter loquit̃.¶ Preterea licet cōſtitutio eſſet exorbitās tū
propter regulā que equiparat nepotē filio vel fratri tā; ꝓpter regulā
ſubrogationis q̄ ſtatutū eſt in filio extēdi debet ad nepotē p no.in.d.l.
ſi qs ſeruo.C.de fur.⁊ in.d.c.cū dilectus.⁊ in.d.c.ad audientiā.⁊ plene
per Jo.de imo.in.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.mat.⁊ maxime q: iam cōſue-
tudo talem extenſionē approbauit qū agit̃ de hereditate aui igit̃ idē
dicendū eſt qū agit̃ de hereditate patrui q: iſta ſunt equiparata vt ſu-
pra declaratū fuit.¶ Ex qbus ſunt ſublate rōnes in ꝯriū adducte ⁊ p
ꝑmiſſa tollerent̃ etiā alie rōnes q̄ in illa queſtione regis roberti addu-
ci ſolēt ⁊ in ſimilibus queſtiōibus.⁊ quāq̄ autoritates ſint vtrinq; tū
pro iſta parte habemus Joā.an.⁊ Bar.q fuerunt duo luminaria.al-
ter iuris canonici.alter ciuilis ⁊ quoꝝ opinionibus non videtur rece-
dendū quicquid dixerint Ricar.malum.⁊ Cyn.in.d.l.ſi viua matre.p
illum text.qui nihil facit q: non dicimus q̄ filius ſit deterioris conditio-
nis quā nepos:ſed q̄ nepos non debet eſſe deterioris cōditionis quā
pater nepotis in cuius locū ipſe nepos ſubrogat̃.l.i.§.hec actio.ff.ſi qs
teſt.liber eſſe iuſ.fue.¶ Preterea videmus q̄ ꝓpter aliquā qualitatē
que erat in filio vt in.d.§.reliquū ſupra inducto Bal.adt fuit varius:
vnde nō poteſt eius opinio p aliqua parte allegari. Andreas vero de
iſernia expreſſe loquit̃ qū feudū eſt indiuiduū cuius modi nō eſt feu-
dū de quo agimus q̄ alienari ⁊ diuidi pōt ex priuilegio adiecto in cō
ceſſione feudi vt dicet̃ infra in ſequēti q̄ſtione vnde vt ex dictis ſupra
in vltimo fundamēto hui⁹ partis apparet q̄ multe ſunt autoritates
p hac parte q̄ videnit maxime attēta autoritate Jo.an.⁊ Bar.¶ Cir-
89 ca tertiā ⁊ vltimā queſtionē videbat̃ primo dōm q̄†caq̄ cōcluſa ſunt
in ꝑcedēti q̄ſtione haberēt locū etiā ſtantib⁹ inueſtituris de qbus l ca-
ſu noſtro in quib⁹ dat̃ ampla poteſtas alienādi ⁊ diſponēdi de dicto
feudo qū l; quātū ad poteſtatē alienādi ⁊ diſponēdi ſit alterata na-
tura feudi cū de eo vaſallus diſponere nō poſſit nec illud alienare vt
tradit̃ in.c.i.§.item ſi quis.quib.mo.feu.amittat̃.⁊ in.c.i.de probi.feu.
alie.tamē quo ad ſucceſſionē non videt̃ alterata natura feudi.ſed re-
ſpectu ſucceſſiōis nihil in inueſtitura diſpoſitū fuit.igitur remanere
videt̃ firma diſpoſitio dicte conſtitutionis regni.l.ſancimus.C.de teſt.
⁊ p hoc videt̃ caſus in.c.i.de feudo non habēte propriā naturā feudi.
vbi l; fuerit data poteſtas alienādi ⁊ ſic alterata natura feudi in hoc
tū nō dicit̃ alterata l alio quominus ꝓpter culpā debeat feudū amit-
tere.ita dicamus in caſu nr̃o q̄ nō dicat̃ alterata quominus in feudo
ſuccedāt q ſecūdū regni cōſtitutionē ſuccedere debeāt.⁊ p hoc facit q̄
habet̃ in auť.ꝯtra rogat⁹.C.ad treb.cū materia.⁊ in.l.titi⁹.ff.ad treb.
¶ Sed premiſſis nō obſtātibus arbitror ſuſtineri poſſe q̄ ⁊ nepos ex
fratre ⁊ alij fratres equaliter ſuccedant p tex.vbi eſt caſus in.c.i.§.his
vero.de gradi.ſucce.in feu.⁊ ſic omnes iure habēt fundatā intentionē
nec huic cōſiderationi obſtat cōſtitutio regni q: ad illam multiplici-
ter reſpōdeo.⁊ primo q̄ cum cōſtitutio loquatur de feudis habitis a
curia ⁊ ſit exorbitās intelligi d; de his feudis que dicuntur proprie ⁊
ſimpliciter feuda ⁊ nō ſecūdū quid.l.hoc legatū.ff.de leg.iij.⁊ p Ang.
⁊ Moder.l.i.§.ij.in prin.ff.de ver.ob.⁊ Bal.in.l.i.C.de ſucceſ.edic.ſ; feu-
dū de quo agimus non d; ſimpliciter feudū ſed ſcđm qđ in multis h;
naturā allodialiū cū concedat̃ ampla poteſtas diſponēdi ⁊ alienādi
igit̃ non d; intelligi cōſtitutio in tali feudo ſed de ꝓprio feudo qđ h;
propriā naturā feudi.⁊ maxime vt dixi cum cōſtitutio ſit exorbitans
iuxta id q̄ habet̃ in.l.q̄ nō.ff.de legi.cū ſi.¶ Scđo dico q̄ hoc eſt de mē-
te Jo.an.in addi.Spec.l rub.de feu.vbi dicit q̄ in italia ⁊ certis par-
tibus alemanie feuda dignitatū pacter regalia diuidunt̃ cōtra diſpo
ſitionē tex.in.c.imperialē.§.preterea ducatus.de ꝓhi.feu.alie.per Fed.
vñ dicit q̄ nō ſeruat̃ ius primogeniture in dictis feudis.ſed illa equa-
liter diuidunt̃ ſicut allodia.⁊ ſic ſentit Joā.an.q̄ ex eo quia feuda ſūt
diuiſibilia nō ſeruat̃ ius primogeniture.ſed in caſu nr̃o ſunt diuiſibi-
lia ex forma inueſtiture igit̃ nō ſeruat̃ ius primogeniture.⁊ p hoc fa-
cit qđ dicit Aluarotus in.c.i.§.itē ſi fuerit.qbus mo.feu.amittat̃.vbi
dicit q̄ feudū regulariter diuidi pōt.fallit dicit ipſe niſi aliud ꝯſuetu-
dine vel l.inducat̃ ſm̄ Bal.puta dicit ipſe q: forte primogenit⁹ ſucce-
dere d; igitur iſta duo videntur ꝯuertibilia ſuccedit primogenitus tū
qū igitur feudū eſt indiuiſibile feudū eſt diuiſibile igitur primogeni-
tus ſolus nō ſuccedit.¶ Iſta cōcluſio ꝓbatur ex verbis ꝯceſſionis q:
cōceditur poteſtas diſponēdi tanq̄ de re propria.cū aūt qs moꝛit̃ ab
inteſtato vł diſponere in filios q ab inteſtato ad hereditatē vocantur
vt.l.conficiūt.⁊.l.ſi quis cū nullū.ff.de iure codicil.¶ Tertio q: vr̃ do.
Aloyſius diſpoſuiſſe equaliter inter fratres ⁊ filios fratrū q equalr̃
ab inteſtato ſuccedebāt.¶ Quarto ad idē adduco q: ſi ꝑmiſſa eſt alie-
natio igitur poterat inſtituere hr̃des quos volebat.l.hac edictali.§.
ceterū.C.de ſecū.nup.⁊ tradit Bar.in.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verb.
ob.igitur fortius ꝑmiſſa eſt alienatio in hoc quos h; heredes ab inte-
ſtato ar.l.peto.§.fratre.⁊.l.codicillis.§.mater.ff.d leg ij.⁊ vtrobiq; tra-
ditur p Bar.in.d.§.ea lege.¶ Quinto ꝯfirmat̃ q: in inueſtitura expri-
mitur q̄ cōceditur dictū feudū tit.donatiōis ꝓprietario iure ⁊ ſic cō-
ceditur tanq̄ res allodialis igit̃ ſicut in allodialibus equalr̃ ſuccede-
rēt vt in.d.auť.poſt fratres.ita debēt in hoc feudo ſuccedere ex quo ſu-
perior vult q̄ habeat naturā allodialiū.ar.tex.cū ibi no.in.d.c.i.de feu-
do nō habente propriā naturā feudi.¶ Sexto cōfirmatur.nā feudū
predictū cōceſſum fuit p ſe ⁊ ſuis hr̃dib⁹ ⁊ ſuis ſucceſſorib⁹ igit̃ p oī-
bus q vniuerſalr̃ ſuccedūt p ea q̄ no.Spec.in ti.de teſta.§.i.⁊ Bal.in.l.
liberti libertęq;.de operis libertoꝝ.⁊ traditur in.l.quedam.§.nihil.ff.
de edē.igitur pro omnibus ſucceſſoribus q: indefinita equipollet vni-
uerſali.l.ſi pluribus.ff.d leg.ij.⁊ ſic equaliter videntur oēs hr̃des vocati.
¶ Poſtremo cōfirmatur alia rōne.nā clarū eſt q̄ poterat diſponere
tanq̄ de re allodiali inſtituēdo filios equalr̃.igit̃ dēt equaliter ſucce-
dere ſicut cū cā inteſtati interpretatur ſm̄ cām teſtati vt per Bar.§.l.
gallus.§.⁊ qđ ſi tm̄.ff.de lib.⁊ poſth.ita ecōtra etiā cā teſtati regulari-
ter interpretetur ſcđm cām inteſtati vt dicit Bal.in quodam ſuo cōſi-
lio q̄ incipit q̄ſtio eſt vbi dicit q̄ ſi vnū ſtatutū vult q̄ mater excluda-
tur a ſucceſſione ſtātibus agnatis.⁊ alterum q̄ ex teſtamēto debeat le-
gitimā habere habebit illā etiā ab inteſtato.⁊ ſic vult q̄ ēt cauſa inte-
ſtati reguletur a cā teſtati.¶ Cōfirmat̃ q: qđ operat̃ ꝓpoſitū in ꝓpo
ſito operatur oppoſitū l oppoſito.l.ſi vt ꝓponis.C.d nup.xxv.diſtin.
hoſpitali.ſed ſtāte cauſa teſtati excluderentur ſucceſſores ab inteſtato
ex ꝑiāte dicte inueſtiture iuncta etiā.l.quādiu.ff.d acq.here.ia.ſi;.ergo
nullo ꝯdicto teſtō admitti debēt.nec ꝑmiſſio obſtat teſtamētaria diſpo
ſitio dñi Petri anchar.ga⁹ grauat fratrē maiorē natu ad quē bona
peruenire deberēt vt dicto caſu q erit ad quē dicta bona puenerint.⁊
ſic ſi peruenerint ⁊ quatenus puenerint iuxta no.l.l.ſtichū q me⁹ erit.
in princi.ff.de lega.j.tenetur ad certū onus per teſtatorē iniunctū qm̄
ex dictis verbis apparet q̄ noluit aliquē vocare poſt mortē Aloyſij
ſed tm̄ grauare illū ad quē bona peruenirēt.nec ex eo q̄ grauamen in-
iungatur habemus dicere induci fideicōmiſſum iuxta glo.cōiter ap-
probatā in.l.lucius.ff.de here.inſti.q̄ tū non eſt neceſſariū dicere l caſu
noſtro q: nō fuit grauat⁹ heres heredis ſub nomine ꝓprio quo caſu
nō valeret grauamē ſed potius appellatiuo:ſc; quicūq; erat ad que
bona peruenerint iuxta plene notata in.l.ſed ⁊ ſi.c.ff.de lega.iij.

Laus Deo clementiſſimo.

¶ Conſilium.ccliiij.

1 ¶ Diuerſitas verborum teſtium an noceat.
2 Teſtium plurium dicto ſtatur.
3 Promiſſio de retrouendendo an ſit efficax ad agendum.
4 Partes quando dicantur habere contractum pro abſoluto.
5 Teſtis deponens de ſtipulatione vel mutuo vel poſſeſſione an ꝓbet ſi dicat quod neſcit quid ſit.
6 Promittens reddere terras reſtituto ſibi pretio an poſſit cogi preci-ſe ad dandum ⁊ reddendum.an vero liberetur preſtando intereſſe.
7 Reddere ⁊ reſtituere verba quid ſignificent.⁊ nume.8.
9 Heres vnus an poſſit cogi in totū:⁊ an teneatur agere cōtra omnes ad reſtituendum ex obligatione defuncti.
10 Obligatio rē tradi eſt idiuidua ⁊ trāſit ad quēlibet heredē inſolidū.
11 Clericus agens contra laicum an poſſit in cauſa ciuili reconueniri coram eodem iudice.
12 Promittens ſub pena quod tertius ratificabit contractum an eo nō ratificante committatur mora ⁊ pena.
13 Pena conuentionalis an peti poſſit.

Dominus labia mea aperiat
⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectū. ¶ In cauſa domini
Joan. Frāciſci dñi Pogi viſis actis ⁊ teſtibus examinatis
plura pro veritate ſunt diſcutienda. ¶ Primū nunquid per teſtes
examinatos pbet Andreā de guardis pmiſiſſe reddere dictā poſſeſ-
ſionē emptā p eodē ptio. ¶ Scdo poſito qd ſic nūquid dicta pmiſſio
iudicari debeat efficax ad agēdū ¶ Tertiū poſito qd ſic nūqd cōdēna
ri debeat re⁹ pciſe ad reddendū an ſolū ad intereſſe oblatū. ¶ Quar-
tū poſito ꝙ preciſe p qua parte ſequi debeat cōdēnatio. ¶ Quintum
nūqd dñs Joā. Frāci. clericus potuerit recōueniri ad penā corā iudi-
ce ſeculari q: ɔtract⁹ nō fuit a Philippino ratificat⁹ ¶ Sextū ⁊ vlti
mū poſito qd ſic. an dicta pena i caſu noſtro poſſit peti vł exigi ¶ Ca
pio primū cōſultatōis articolū in quo parū eſt inſiſtēdū nā quatuor
teſtes pbāt multū clare ꝙ dict⁹ Andreas d guardis pmiſit reddere
ſeu reſtituere terras emptas a dicto dño Joā. Frā. qñ ſibi redderet d⁹
pecunias. ⁊ lʒ teſtes p diuerſa vba hoc deponāt: tñ in effectū oēs cōcor
dāt quod pmiſit reddere ⁊ ſibi reſtituere pretio reddito ſeu reſtituto.
1 diuerſitas aūt verboꝝ nō nocet † qñ teſtes ɔcordāt in eandē rei ſinē. ca-
ſus eſt in. l. q ſniam. C. de penis. vbi dicit in vnū cōſpicientes concordā-
teſqꝫ rei finem quē ad hoc allegat Bal. in. l. ſ. C. ſi vnus ex pluribus. nō
enim lʒ attēdi varietas in verboꝝ forma ſeu contextu qñ eſt conteſta-
toꝝ cōcordia in ſubſtātia ⁊ effectu de quo querim⁹ vt in. c. dudū. cū gl.
in vbo ſubſtātia. de cōuer. cōiug. ⁊ in. c. cū eccleſia ſutrina. in ver. vacil-
laſſe. de cā poſ. ⁊ pprieta. ¶ Quinimo dicit Jo. an. in. c. nihil obſtat. d
ver. ſig. qd meli⁹ dicunt pbare teſtes qñ per diuerſa verba ponunt in
eundē rei ſinē quā qñ per eadē verba: q: tunc vident diſponere p cun-
dē pmeditatūqꝫ ſermonem quo caſu dictū teſtiū ⁊ fides diminuunt. l.
iij. poſt principiū. de teſtibus vbi dicit Bal. notabiliter. l. c. bone. d. ſ. de
dec. ꝙ ſi ex duob⁹ teſtib⁹ pūcetis alter dixit ꝙ titi⁹ pmiſit duos ſoli-
dos alter. xxiiij. denarios pbāt ⁊ dicunt cōteſtes. arg. eoꝝ que habent
in. l. ꝗ extrinſecus ff. de ver. ob. verū tñ eſt qd qñ eſſet neceſſariū proba-
re vel quis ſe artaret ad probādum formalitatē verboꝝ tunc diuerſi-
tas in verbis viciat atteſtatōes vt declarat do. Anto. ⁊ do. Abb. in. d. c.
nihil obſtat. ⁊ Bal. in. c. bone. ⁊ do. Anto. in. d. c. cū eccleſia ſutrina. de
cā poſ. ⁊ pprie. ſed in caſu nro ſatis eſt pbare qd promiſit reddere. nec
eſt opus probare verba formalia. Item cū omnes cōcordant ꝙ redde-
re promiſit dicuntur ſufficienter pbare promiſſionē de reddēdo. Sʒ
duo in ɔtrariū allegant. Primum ꝙ Angelus quartus teſtis examina-
tus poſt p Nicolaū ſancti Joā. vel cū tortura vel timore torture varia-
uit ⁊ ſic nō probat. imo potius ſtandū videt ſcdo dicto cū tortura ſeu
eius timore quā primo ſine tormētis vt declarat Bart. in. l. ſi poſtula-
uerit. p illū tex. ff. de adul. ⁊ in. l. reꝰ. ff. de falſis. idem Bald. in. l. ſi. C. de
queſtio. ⁊ do. Abb. in. c. per tuas. extra de proba. ſed ad hoc rñdeo mul
tum clare ¶ Primo q: imo eſt ſtādum primo dicto q: fuit primo exa
minat⁹ ſolēniter in forma iudiciꝫ citata parte. ſcdo vero loco nō i for-
ma iudiciꝫ ⁊ nō ſolēniter q: parte nō citata ⁊ ſic nihil pbat. ⁊ per ɔñs
ſtādū eſt primo dicto vt voluit glo. cōiter approbata in. c. cū cām que
inter archiepm. extra de teſti. ⁊ Bal. not. l. l. ex ɔtrario. ff. d re iudi. ⁊ Spe.
in tit. de teſtib⁹. §. l. verſi. quid ſi idē teſtis. ⁊ domi. Abb. in. c. cum inter.
extra de teſtibus. ¶ Scdo etiā clare reſpondeo. nā qñ teſtis variat in
diuerſis iudicijs qñ etiam ſolenniter eſt examinatus ſtatur primo di-
cto ⁊ nō ſ. do. ita voluit Inno. in. c. pterea. extra de teſti. cogē. quem re-
fert ⁊ ſequit do. Card. ſloren. in. c. veniens. de teſti. ⁊ do. Abb. in. c. cum
inter. idē inſignis preceptor meus do. Franci. de are. in. c. ſicut. per illū
tex. extra de teſt. ſed quidā cōtra. ⁊ ſi dicat hoc nō pcedit qñ ſcdm ē ha
bitū cū tortura. rñdeo illud procedere qñ fuiſſet in forma iudiciꝫ cita
ta parte examinatus vel etiā ⁊ clari⁹ dico qd in caſu nuſtro primū di-
ctū eſt veriſimilius; q: ocurrūt tres alij teſtes deponētes etiā de ɔfeſ-
ſione patris. ⁊ octo alij teſtes q probant veriſimilia ꝗ oſtendūt primū
dictū eſſe veriſimilius. ⁊ habent vrgentes preſumptiones pro ſe. quo
caſu indubitanter ei ſtandum eſt. caſus eſt valde not. in. c. litteras. extra
de preſum. per quē dicūt Bal. ⁊ do. Abb. qd lʒ alīs qñ teſtis dicit vnū
cū iuramēto ⁊ aliud ſine iuramēto ꝙ ſtat ei⁹ dictu cū iuramēto ſm. d.
Abb. in. c. p tuas. de pba. ⁊ voluit idē Bal. in. l. ſi. C. de re iudi. ⁊ tamen
qñ p primo dicto ſine iuramēto ſunt pſumptiōes ⁊ p ſcdo cum iura-
mēto nō ſtat primo ſine iuramēto vt probat illa lra ſingularis ſm eos
ita ēt dicam⁹ in ſcdo cū tortura. ⁊ de tortura ad iuramētū arguit do.
Abb. in. d. c. p tuas. qñ iuramentū eſt ꝗdam ſpiritualis tortura. vnde
ſicut propter torturā ita pp̄ter iuramētū teſtis veritatē dicere pſumi
tur. l. iuriſiurādi. C. de teſtibus. ⁊ in. c. de teſtib. extra eo. tit. ⁊. iij. q. iij.
§. itē iuriſiurādi. cū ſimilib⁹. ¶ Preterea ille teſtis nō potuit torqueri
cū liber hō in teſtē product⁹ torqueri non poſſit niſi vacillet. vt in. l. ex
libero. ff. de queſtio. ⁊ in aut. de teſti. §. ſi vero ignoti vel cōuincatur de
mēdacio. l. vnius. §. teſtis. de qſtionibus. ſm Bart. in. d. l. ex libero. his
ergo nō pcedētibus nō potuit torqueri ⁊ aſſertio facta metu torture
ad quā poni nō potuit nō p bat etiā ſi poſtea in illa perſeueraret vt ē
caſus in. l. pe. ff. de qſtionibus. vbi Bar. dicit illā. l. procedere ſi non ſit
cōfeſſio habita a teſte vt in. l. pcedenti. eo. tit. ſi nec a reo principaliter
vt in illa. l. pe. ⁊ maxime q: aūt volumus qd iſte teſtis examinatus fuit

vt teſtis examinatus ⁊ tūc nihil pbat parte nō citata. l. de vnoquoqꝫ.
ff. de re iudi. ⁊ traditur in. c. ij. extra de teſtibus. aūt fuit examinat⁹ ad
finem puniēdi illum tunc etiam non nocet quia confeſſio in alia cau-
ſa emanauit inter alias perſonas ⁊ ad alium finem iuxta not. plene p
Bal. in. l. ſi. C. de eden. cum concor. ibi adductis per do. Alex. ¶ Secū-
dū nuſqꝫ obſtat premiſſis ſecūdum ꝙ in contrariū allegatur atteſtatio
magiſtri Raph. qui corā notario ⁊ teſtibus in iudicio iuramēto atte-
ſtatur ꝙ fuit preſens ⁊ qd duo ex dictis teſtibus nō interfuerunt. item
nullum pactum de reddendo factum fuit: quoniam examinatus nō
citata parte nō probat. l. ſi quādo. C. de teſti. imo nec facit iudiciū ſm
Bar. in. l. ſi maritus. ff. de queſtionibus. pro quo eſt caſus quē ibi pon
derat do. Abb. in. c. ij. in ver. nullius momenti. extra de teſti. Item nō
fuit examinatus de mādato iudicis per ea que not. glo. ⁊ doc. maxima
do. Alex. in. l. hac conſultiſſima. §. ſi quis aūt. C. de teſti. Preterea ipſe
eſt vnicus ⁊ ſingularis. igitur plene nō probat. l. iuriſiurādi. C. de teſt.
⁊ in. l. vbi numerus. eo. titu. Preterea nihil dicitur pbare ex quo qua-
tuor teſtes examinati probāt totum oppoſitum. vnde probatio dicto-
rum quatuor teſtium tanqꝫ potētior extinguit probationē illius in to
tum licet fuiſſet legitime examinatus ita qd nō poteſt dici ꝙ ſemiple-
ne probet ſm Bar. in. l. admonēdi. ff. de iureiurā. allegat. l. ob carmen.
§. ſi teſtes. ff. de teſtib⁹. ⁊ tenet Bald. clare in ſua diſputatiōe que incip.
2 accuſat⁹ de vi turbatiua. ad finē. quinimo † qñ plures cōtradicūt pau-
cioribus ſtatur dicto pluriū glo. in. c. cū contingat. de offi. ⁊ not. Bar.
in. l. ſi. §. pe. ff. ſi cer. pet. tradit in. c. in noſtra. extra de teſtibus. Ex qui-
bus omnibus concluditur qd probatū eſt dictuʒ Andreā promiſiſſe
3 reddere dictas terras dicto dño Joā. Franci. ¶ † Circa ſecundum cō-
cludēdū videbat ꝙ non probaret aliqua premiſſio efficax ad agendū
nā licet teſtes deponant ꝙ Andreas dixit qd accepto pretio redderet
dictas terras: iſta videt eſſe nuda cōuentio ſine ſtipulatione. ⁊ per con
ſequens videt qd actio non oriatur. l. iuris gentiū. §. igitur nuda. ff. de
pac. licet enim vēditio ſeu reuenditio fiat nudo conſenſu ⁊ oriat actio
l. ɔſenſu. ff. de act. ⁊ oblig. ⁊ inſtitu. de obliga. que ex conſenſu naſcunt
in princip. tamē promiſſio de vendēdo ⁊ reuendendo nuda conuētio-
ne facta nō producit actionē: quia differunt vendere ⁊ promittere vē-
dere. l. in bone fidei. cū ibi no. ff. de eo qd certo loco probatur in. l. ſi pu
pillus. ff. ad legē falci. Bal. in. l. ſi. §. emptor. C. cōmunia de leg. ⁊ Ange.
in. l. ſi. C. de preto. pigno. traditur plene per Moder. in. l. ſi. ff. de condi.
cauſa da. Sed premiſſis ⁊ alhs que in contrariū adduci poſſunt non
obſtātibus contrariā ſentētiam veriorē exiſtimo ꝙ imo probatur effi
cax promiſſio ad agendū. que ɔcluſio probatur duplici principaliter
fundamēto. ¶ Primo q: conuentio ⁊ promiſſio de reddendo quātū-
cūqꝫ fuiſſet nuda tamē q: fuit incontinenti vel poſt facta iuxta cōtra-
ctum emptionis ⁊ vēditionis veſtitur ſiue coherentia cōtractus ſiue
rei interuētu ſiue vtroqꝫ veſtimento ⁊ oritur actio. l. in bone fidei. C. de
pactis. ſcdm cōmunes cōcluſiōes. Itē oritur actio ex ɔtractu informa
to a pacto ad ea que deuenirēt in pacto ⁊ ſic ad reddendū. l. iuris gen-
tium. §. quinimo. cū ibi plene not. ff. de pactis. ⁊. l. lecta. §. dicebam. ff. ſi
cer. pete. ſʒ huic fundamēto videbatur obſtare qd licet teſtes deponāt
qd ante vel poſt ɔtractum vēditionis fuit facta dicta pmiſſio de redden
do tamē non concludunt ꝙ facta fuerit incōtinēti. poteſt enim eſſe ꝙ
fuerit facta ante ⁊ poſt ex interuallo. vnde dicta teſtium nō cōcludūt
⁊ interpretāda ſunt cōtra producētē fundantē ſe in illis vt probat in
c. in pſentia. de pba. ⁊ in. l. nō hoc. C. vnde cogna. ⁊ bene facit in ſimilē
qd not. Dy. Bar. ⁊ doc. in. l. fructus. ff. ſol. ma. ⁊ per Bar. ⁊ doc. in. l. in-
ter ſtipulātem. §. ſi ſtichum. ff. de verbo. obli. ſed ad hanc obiectionem
rñdetur clare ꝙ imo probat qd incōtinēti fuerit facta dicta promiſſio
ita qd cōtract⁹ fuit ex dicta ɔuētione informatus ⁊ oritur actio ex pa
cto ⁊ ex cōtractu iuxta tex. in. d. §. quinimo. ⁊ hoc pbāt multū clare duo
vltimi teſtes q dicūt qd interfuerunt qñ dicta vēditio contrahebat ⁊
qd tūc tpe celebrate vēditionis fuit facta dicta pmiſſio ⁊ ante ⁊ poſt.
ſi ergo fuit facta tpe quo tractabat ⁊ tpe ꝗ celebrabat. igit facta fuit
dū fiebat ⁊ adhuc nō erat ɔcta ⁊ pfecta iuxta. l. ɔtract⁹. cū ibi no. C. de
ſide inſtru. ⁊ ſic dr incontinenti ⁊ dare legē cōtractus ſm ſniam vltra-
montanoꝝ quos ſequit Bar. in. d. l. in bone fidei. C. de pac. q voluūt qd
tunc pactū dicatur incontinenti appoſitū ⁊ dare legem cōtractui qñ
apponit antequā ɔctus habeatur pro abſoluto; ar. d. l. ɔtrac⁹. ⁊ tʒ Bal.
Ange. ⁊ Pau. de ca. in. l. iuris gētiū. §. quinimo. ff. de pactis. cū cōcor.
⁊ qd ita euenerit in caſu noſtro ptʒ q: dicti duo teſtes dicūt dñm Jo.
Frāci. dixiſſe qd vendebat hac lege ⁊ cōditione qd reddito pretio tene
retur reddere dictas terras. ⁊ ſic ptʒ qd dicta conuētio fuit facta ⁊ cō-
tracta antequā vēditio eſſet perfecta. ⁊ hoc maxime pbat ſecundus te-
ſtis ⁊ quartus qui dicunt vera eſſe contenta in articulo q: interfuerūt
qñ contractus vēditionis fuit celebratus. ⁊ hoc etiā probāt omnes te
ſtes q dicunt quod ante ⁊ poſt. nam etiam que fiunt ante ⁊ poſt incon
tinenti dicūtur ineſſe. l. lecta. §. dicebam. ff. ſi cer. peta. ⁊ tenet glo. in. d. l.
in bone fidei. quam ibi ſequuntur Odoffre. Bal. ⁊ Ange. ⁊ Barto. in
d. l. cōtractus. ⁊ Bal. in. l. petens. C. de pact. ⁊ hec opinio procedit quia
4 nō conſtat quod partes habuerunt contractum pro abſoluto † quia ſi
poſt vēditionē incontinēti partes paciſcant non vꝫ in dubio habuiſſe
cōtractū p abſoluto ſm Cy. Ricar. Bart. de ſaly. ⁊ do. Alexan. in. d. l.
in bone fidei

in bone fidei.⁊ ſi dicatur teſtes nō dicūt qḋ incontinenti ſed ponunt hoc ante fieri ex interuallo dico qḋ licet expreſſe non dicāt tñ dicūt hoc virtualiter.nam oēs dicunt ꝙ fuerūt pñtes tpe cōtracte venditionis dum inſtrm̄ vēditionis fiebat.⁊ qḋ ante et poſt fuit facta ꝓmiſſio.intelligu ante ⁊ poſt ſed tpe cōtracte venditionis:q꞉ tēpus idē repetitū cenſet vt ratio teſtis cōcordet cū dicto ipſius teſtis vt voluit Bar.l.i.labeo.ff.de ſepul.leg.⁊ Bal. in.l.apud antiquos.C.de furtis.⁊ in.l.de quibus.ad ſi.ff.de teſti. ¶ P꞉eterea qḋ primus teſtis ꝓbet ꝙ incōtinēti p꞉z q꞉ primo dicat qḋ dñs Joā.baptiſta ꝓtulit illa vba qḋ reddēdo ꝑtiū redderet terras.ꝑ que verba p꞉z ꝙ iam ceperat tractare cōtractū venditionis.demū dē qḋ protulit anteꝗ̄ tabellio inciperet ſcribere. ⁊ ſic p꞉z ꝙ deponit de tēpore quo cōtractus celebrat̄ ⁊ ſic incōtinēti. ¶ Secundus etiā teſtis hoc ꝓbat:q꞉ dicit vera eſſe in articulo contenta.vnde ratio aſſignata cenſet̄ de eodē tēpore ſm̄ Barto. in.d.l.labeo.ꝓbat etiā hoc q꞉ interrogatus de tpe dicit ȯ quo in vēditione.⁊ ſic refert ſe ad' tempus celebrati cōtractus ⁊ oīa ſunt in termino referēte repetita que ſunt in termino ad quē ſit relatio.l.aſſe toto.ff.de here.inſti.⁊ in.l.ſi ita ſcripſerit.ȯ ꝯdi.⁊ demō. ¶ Terti⁹ etiā ⁊ quartus teſtes hoc ꝓbāt vt dixi qḋ incōtinenti ⁊ allegant primos duos in conteſtes.Ex qbus etiam patet ꝙ primi duo deponūt qḋ incontinenti ex quo fuerunt conteſtes q꞉ dictum primorum per alios declarat̄.arg.l.verū.ff.de peti.here.cū ſimilibus. ¶ Secūdo principaliter probatur ꝙ ſit ꝓbata efficax promiſſio de reddēdo.q꞉ ſi recte dicta teſtium cōſiderent̄ probāt promiſſionē tolē factā fuiſſe ſtipulationē per hoc probant clare primi duo teſtes qui dicūt qḋ dñs Joan.Franciſ.protulit verba erga dictū Andream ꝙ quando redderet eius pecunias redderet terras.⁊ Andreas rñdit ꝙ quādo redderet ei⁹ pecunias redderet prediū.hic precedit interrogatio perſone obligantis ⁊ ſequitur reſpōſio perſone obligate promittentis incontinēti verbis expreſſis.⁊ ſic adeſt forma ſtipulationis ⁊ cōſequenter ſtipulatio.l.i.§.ſtipulatio.de ver.oblig.l.obligamur.§.verbis.de actio. ⁊ oblig.dicitur enim in.d.§.ſtipulatio quod eſt verborum conceptio quibus is qui interrogatur reſpondet ſe datur ū facturū id de quo interrogatus eſt.que deſcriptio ſeu diffinitio verificat̄ in caſu noſtro igitur verificatur ſtipulatio.l.i.§.dolū.ff.de dolo. cū ibi notatis.cum ſimi.Nec curandum quibus verbis cōcepta fuerit ſtipulatio.l.omnes.C.de contrahen.⁊ cōmit.ſtipu.⁊ inſtit. de verb.obli.§.ſed hec ſolēnia.vnde dicit Cy.in.l.hac conſultiſſima.§.ſi quis aūt.qḋ ſi dico vendis mihi hanc rem ⁊ tu reſpōdes vendo.eſt cōtracta ſtipulatio ⁊ ſic venditio per ſtipulationē.hoc etiā ꝓbant duo teſtes vltimi q probant ꝙ dñs Joā.Frāc.vendidit hac.l.qḋ Andreas teneretur reddere reddito pretio ⁊ quod Andreas reſpondēdo ita ꝓmiſit.⁊ ſic quo ad ꝓmiſſionē reddendi preceſſit ſtipulatio ⁊ ſequuta fuit promiſſio.⁊ cōſequēter fuit facta ꝓmiſſio ꝑcedente interrogatione ⁊ per ſtipulationē.d.l.i. §.ſtipolatio.de verbo.obli.nec obſtat qḋ licet teſtes deponant de promiſſione nō probant ſtipulationem.l.i.cum ibi notatis.C.de vſuris.⁊ notāt Bar.⁊ alij in.l.ſciendum.ff.de verbo.obli.cū concor.de quibus ibi.quoniā ad hoc dupliciter rñdetur.Primo qḋ aliqñ teſtes deponūt titiū ꝓmiſiſſe ſeu ſtipulatū fuiſſe.⁊ tūc non probāt ſtipulationem q꞉ deponūt ſuper eo ꝙ eſt iuris ſm̄ Bar. in.d.l.ſciendū.⁊ tradit in.c.cū cauſam.extra de teſtibus.aliquando teſtes dicūt ꝙ titius ꝓmiſit ſeio:⁊ tūc q꞉ deponūt per actum facti probāt quia nō eſt dare rationē diuerſitatis hoc caſu inter inſtrm̄ ⁊ teſtes.ita voluit dñs Anto.per illuz tex.in.c.ſicut.extra de re iudi.⁊ hic eſt caſus noſter.⁊ ita fuit de mente Pet.vt refert Cy.in.l.i.C.de vſur.⁊ Roman⁹ ⁊ dñs Alexā.in.d.l.ſciendū.ſed q꞉ hoc h꞉z difficultatē. ¶ Secūdo reſpōdeo clare qḋ nō ſolū deponunt teſtes ꝙ ꝓmiſit:ſed deponūt ſuper facto quomodo ꝓmiſſio fuerit facta ex quorum atteſtatiōibus apparet ꝙ preceſſit interrogatio ⁊ ſequuta fuit reſpōſio.⁊ ſic reſultat ſtipulatio.ſatis enim eſt qḋ teſtes deponūt ſuper facto ex quo reſultat diſpoſitio iuris.vt eſt gl.ordinaria communiter approbata in.l.ſtipulatio iſta.§.hi quoqꝫ.ff.de verbo.obli.⁊ not.Bald.in.l.iudicia.C.de rei vēdi.⁊ Bal.in.l.ij.C.vbi in rem actio.cum concor.de quibus per dominū Alexā.in.d.§.hi quoqꝫ.ff.de verbo.obli.Ex quo vltimo patet reſpōſio ſupra dictis qḋ non poſſunt teſtes probare ſtipu-
5 lationem ſer quo interrogati quid ſit ſtipulatio dicūt ſe neſcire ſicut in ſimili Bar.in.l.i.ff.ſi cer.pete.vult enim quod teſtis non probat mutuū ſi dixit ſe neſcire quid ſit mutuū.ad idem quod not.Bal.in.l.i.in princip.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iuris.cū ſi. quoniam illud ꝓcederet quando deponerēt ſuper ſtipulatione ſcilicet qḋ ſtipulatus eſt ⁊ nō aſſignarent rationē.ſecus ſi in aſſignatione rationis deponerēt de forma ſtipulationis ⁊ dicerent ſe neſcire quid ſit ſtipulatio.ita voluit glo.in.d.l.ſtipulatione ſola.§.hi quoqꝫ.que vult quod ſi teſtes deponāt quod titius poſſidet ⁊ interrogat⁹ quid ſit poſſeſſio.reſpondit quod neſcit.tamē probat quia vt dicit ibi Roma.ſequēdo gl.intelligi debet teſtis quod neſciat qd ſit poſſeſſio ꝓut periti intelligūt quam opinionem gloſ.tenet Bar.in.l.dotalē.ff.de minoribus.in.ij.q.in fine.⁊ Bal.in l.data opera.in.xiij.col.C.qui accu.non poſſunt.ſed vt dicit do.Alexā.in.d.§.hi quoqꝫ.veritas eſt quā ponit Bal.in.d.l.i. ff.ſi certū peta.qḋ opinio gl.ꝓcedit qñ teſtis aſſignat bonā cām dicti ſui:puta q꞉ vidit fructus colligere ⁊c.alīs procedit alia opinio.ita i caſu noſtro ex quo deponit ſup facto ex quo apparet ꝙ cōcepta fuit ſtipulatio dat̄ intelligi ꝙ ꝓbata eſt ſtipulatio p illā gl.notabilē ad hoc. ¶ Et ſic remanet ſoluta ſcḋa q̄ſtio principalis. ¶ Circa tertiā qōnē videbat̄ primo dicēdū ꝙ nullo mō poſ-
6 ſit virtute dicte cōuentionis poſſe cogi ad reddendū preciſe:†q꞉ l꞉z qñ quis tenet̄ tradere virtute ꝯctus venditionis precedentis ſi h꞉z facultatē rei tradēde cogat̄ preciſe vt voluit glo.cōiter approbata in.l.certi cōdictio.in prin.ff.ſi certū peta.⁊ no.clare Bar.in l.ſtipulatiōes nō diuiduntur.ff.de ver.obli.tñ qñ qs tenet̄ ſimplr̄ tradere q꞉ ita ꝓmiſit nec tenet̄ virtute ꝑcedentis venditionis vel reuēditionis ex quo tenet̄ ad factū nō pōt preciſe cogi ſed liberatur ꝑſtādo intereſſe.caſus eſt notabilis in.d.l.ſtipulationes non diuidunt̄.in ver.fundū tradi.⁊ ibi Bar.late ſed ita vr̄ caſus noſter cū ſimplr̄ emptor ꝓmiſit reddere nō aūt reuendere ⁊ tradere ⁊ ſic vr̄ ꝙ nō poſſit ꝑciſe cogi ad reddendū terras. ¶ Sed ꝑmiſſis nō obſtātibus arbitror ꝙ indubitāter poſſit cogi ad reddendū dictas terras ꝑtio reſtituto. Primo q꞉ l꞉z ſi ſimplr̄ ꝓmiſiſſet tñ reuēdere ex quo teneret̄ tñ ad merū factū vēditionis virtute dicte ꝓmiſſionis ⁊ nō ad venditionē vt p Bar.in.l.fideiuſſor.§. ſi.ff.de leg.i.tūc nō potuiſſet preciſe cogi.tñ in caſu nr̄o non ꝓmi-
7 ſit reuēdere ſed reddere qḋ †verbū reddere habet ſignificatum retrodādi.l.verbum reddendi.ff.de ver.ſig.⁊ in.l.i.§.eleganter.ff.de poſiti.⁊ not.Bar.in rub.ff.ſolu.ma.⁊ ſic qḋ teneat̄ retrāſferre dominium ſicut in eū retranſlatū fuit.⁊ ſic cenſet̄ obligatus potius ad dādū quatenus eſt dñs ⁊ nō ad factum ſicut tenet̄ venditor ſi eſt dñs.vnde cū traditio habeat mixturam obligationis dādi ⁊ promiſſor habeat facultatē rei tradēde ꝑciſe cogi pt̄ vt cōcludit glo.cōiter approbata in.d.l.certi cōdictio.in prin.⁊ Bar.late in d.l.ſtipulatiōes nō diuidunt̄.in.q.viij.principali.quē cōmuniter ſequunt̄ doc.⁊ hoc ſolū fundamētū ſufficeret ad victoriā. ¶ Secūdo principalr̄ probat̄ iſta cōcluſio q꞉ tres ex predictis teſtib⁹ vꝫ primus terti⁹ ⁊ quartus probant ꝙ dictus Andreas promi-
8 ſit reddere†⁊ reſtituere.in obligatione aūt rem reſtitui poſt morā non ſuccedit obligatio ad intereſſe niſi re perempta.l.i.re furtiua.ff.de condi.furti.⁊ no.glo.in.l.diuortio.§.ob donationes.ff. de ſolu.aſu ſol.mat.⁊ eſt cōmunis opinio Bar.ſcḋm do.Alex. in.d.l.ſtipulationes nō diuidunt̄. ¶ Tertio iſta opinio probari videt̄ p caſum in terminis in.l.ij.C.de pac.inter emp.⁊ vendi.vbi in vēditione fuit appoſitum pactū ꝙ quādocūqꝫ pretiū ſolueret̄ emptor reſtituere teneret̄ dicit̄ ibi ꝙ ex tpe more poſt oblatā pecuniā emptor teneretur ad ea que ex fundo ad eū peruenerūt ⁊ ſic ad fruct⁹ perceptos.ex quo tex.duo inferunt̄ in ꝓpoſito.primum ꝙ dicta reſtitutio nō cōtinet merum factū:q꞉ ſi contineret merum factū veniret tñ intereſſe poſt moram ⁊ non fructus.l.ſi fundū certa die.ff.de ver.ob.ſed cōtinet cām bonoꝝ.l.dñij retrāſferēdi quo caſu veniūt fruct⁹.l.in conuentionalibus.ff.de verb. oblig.iſta aūt ſunt multū diuerſa fructus deberi ex tēpore more vel intereſſe vt declarat Bar.notabiliter in.l.ſi filius.§.i.ff.de vb. oblig.Secundū ꝙ in propoſito infertur eſt qḋ ſi talis promiſſio de reſtituēdo ⁊ retradēdo cōtinet cām bonoꝝ ⁊ ſic dñij ⁊ ſic non merū factū ex quo ꝓmiſſor h꞉z facultatē rei reſtituēde tenet̄ preciſe.⁊ iſta eſt noua concluſiōis inductio illius.l.ij. ¶ Quarto eadē concluſio confirmatur alio modo inducēdo illū tex.nā ibi fuit promiſſa p emptorē reſtitutio rei ſoluto pretio.vnde dicunt Richar.⁊ Bar.de ſaly.in.d.l.ij.ꝙ ibi dat̄ actio preſcriptis verbis ex pacto veſtito ⁊ actio ex vēdito ex ꝯctu informato ad retradēdū ⁊ reſoluendū:ſed ſi competit actio ex empto ad retradēdum talis actio nō datur ad merū factuz ſed etiam ad dandū ⁊ contra habentem facultatē tradendi vt preciſe tradat vt per Bar.in.d. l.ſtipulationes nō diuidunt̄.in.viij.q.igitur ⁊c. ¶ Confirmatur iſta opinio q꞉ reſolutio ꝯctus dicitur eſſe eiuſdē nature cuius ē cōtract⁹.l.ab emptore.cum ibi notatis.ff.de pac.⁊ per Barto.in l.ſi cum te.eo.tit.cum ſi.ſed quando datur actio ex empto ex contractu emptionis contra habentē facultatē rei tradēde cogitur preciſe ita qñ datur actio ex empto ex diſtractu emptionis ⁊ vēditionis.⁊ iſta potuit eſſe rō dicte.l.ij.C.de pac.inter empto.⁊ vēdi. ¶ Vltimo etiā ꝓbat̄ q꞉ traditio ⁊ reſtitutio pōt momēto ⁊ faciliter explicari:igitur ad hoc factū obligatus preciſe cogi poteſt ita voluit notabiliter Ange.quē ſequitur Rapha.Cuma.in.d.l. ſtipulatiōes nō diuidunt̄.allegat Jo.an.in addi.Spec.in tit.de emp.⁊ vendi.§.ſciēdum.in additio.incipiēte de emptore loquitur.ſed ibi nihil dicit:ſ꞉z voluit allegare l alio loco vbi hoc dicit videlicet in tit.de reb.eccle.non alienan.§.i.in addi.incipiēte non fuerunt valet.⁊ tenet Angelus in.l.ſtipulationes.§.operarum.ff.

de ver.oblig.ꝛ lꝫ Jmo.Roma.ꝛ do.Alexan.in.d.l.ſtipulationes
contrarium teneãt per illum tex.in verbo fundum tradi. tamen
iſte nõ probat qꝛ illud exemplum ponitur qñ iuriſconſultus po
nit exempla ſtipulationũ q̃ ſunt indiuidua nõ aũt ponit in ſti-
pulatiõe factoꝝ in qua ſuccedit obligatio ad intereſſe. nec obſt.
tex.in.l.ſi fundũ certũ die.ff.eo.ti.qꝛ lꝫ dicat qđ ex mora poteſt cõ
ſequi intereſſe tñ nõ negat quin agere poſſit ad ꝓciſaꝫ traditionẽ
vnde durũ vꝫ recedere in iudicãdo ab opinione Jo.and.Ang.ꝛ
Cuma.Ex quibus oĩbus cõcludo dictũ cõuentũ preciſe cogẽdũ
9 ad reddendũ ꝛ reſtituendũ dictas terras ſoluto ꝑcio.¶ †Circa
quartã difficultatẽ primo videba᷑ dicendũ qđ conuentus etiam
ꝙ oẽs terras poſſideret nõ poſſet niſi ꝑ portiõe hereditaria cõ-
uenire qꝛ dño Jo.Frãciſ.competit actio perſonalis ex empto vel
preſcriptis verbis.l.ij.C.de pac.inter emp.ꝛ vendi.vbi not.actio
autem perſonalis nõ ſequit᷑ fundũ.l.ſi.ff.de contrahen.emp.igi᷑
competit contra heredes pro hereditariis portionibus.l.pro he
reditariis.C.de heredi.actio.ſed premiſſis nõ obſtãtibus contra
ria ſnĩa verior eſt ꝛ ꝓbabiliter ꝙ imo vnus heredũ poteſt inſoli-
dũ condẽnari.ꝛ in ꝓdictis res eſt valde clara ſi probatur melius
per agentẽ ꝙ conuẽtus ſolus poſſidet quã per reũ ꝙ communi
ter cũ fratre poſſidet.nã talis actio eſt bone fidei vt ẽ caſus in.d.
l.ij.C.de pac.inter empto.ꝛ vendi.Jtẽ defunctus ſe obligauit ad
reſtituẽdũ.ſed quãdo ad rem reſtituendam datur actio bone fi-
dei ꝛ vnus heredũ poſſidet illã rem inſolidum contra eũ datur
actio inſolidũ.caſus eſt in.l.iij.§.heres.ff. commodati.ita voluit
Pet.ꝛ ſequitur Cy.in.d.l.pro hereditariis. ita etiã tenuit Ray.
de forli.in.l.iiij.§.cato.ff.de verbo.obliga. in quarta oppoſitione
quem ſequuntur cõmuniter docto.ſi vero melius probatur com
munis poſſeſſio tũc etiam dico qđ conuentus debet inſolidũ cõ-
demnari qꝛ nõ tenet᷑ ſimpliciter ad reſtituendã rẽ:ſed etiã ad rẽ
tradendã dicũt Ricar.ꝛ Barth.de ſaly.in.d.l.ij.ꝛ ſupra dixi.fa-
cit ꝛ not.per Barto.in.l.cui vſuſfructus.ff.de vſufruc.lega.ꝛ per
10 Bald.in.d.l.ij.C.de pac.inter empto.ꝛ vendi.ſed †obligatio rem
tradẽ eſt indiuidua obligatio ꝛ ſolutio ꝛ trãſit ad quẽlibet here
dum inſolidũ ſicut alie obligationes factoꝝ.igi᷑ ꝛc.vt declarat
Bart.in.d.§.cato.in ſecũda oppoſitione quẽ ibi ſequuntur An-
ge.Jmo.ꝛ Cuma.ꝛ Salyc.in.d.l.ꝑ hereditariis.C.de hered.act.
idem Barto.in.d.l.ſtipulationes non diuiduntur. quẽ ſequun-
tur Ange.Jmo.Raph.Cu.ꝛ Pau.de caſt.qui dicũt hãc opinio
nem ſequendã eſſe qꝛ eã tenet Dy.qui quãdo decidebat aliquaꝫ
queſtionẽ dicebat᷑ eſſe ibi tota ſynodus legalis ſapiẽtie.vnde cuꝫ
ſit opinio magis cõis nõ eſt inſiſtẽdũ nec libẽter ſimbrias extẽdo
11 in rebus multũ ſcartafazatis. ¶ †Circa quintam difficultatem
querit᷑ nũquid clericus agens contra laicũ poſſit in cauſa ciuili
reconueniri corã eodẽ iudice eſt multũ trita ꝛ ſcartafazata quã la
te tractat do.Abb.in.c.at ſi clerici.in.§.de adulteriis.extra de iu-
diciis.vbi ſubtiliter per Areti.ꝛ pꝫ qđ vtrinqꝫ ſint rõnes ꝛ iura
vrgẽtia ac autoritates doctoꝝ viroꝝ.ꝛ ſi vellem illud diligenter
diſcutere eſſet opus multas chartas implere quare omiſſa diſcuſ
ſione qꝛ talis queſtio ſepe de facto euenit dico qđ illã opinionẽ
ſequi debemus q̃ fuit ꝯſuetudine approbata.arg.l. minime.ff.de
legibus.ꝛ.c.cũ dilectus.de cõſuetu.ꝛ ita ꝯcludendũ arbitror hoc
12 caſu ¶ †Circa ſextã ꝛ vltimã difficultatẽ videba᷑ cõcludendum
ꝙ dictã penã exigere poſſit.ꝛ qđ nulla poſſit admitti purgatio
more.iſta cõcluſio videt᷑ ꝓbari.nã tẽpore promiſſionis facte per
dñm Jo.Frãci.de cauẽdo qđ Philippus ratificaret affirmauit et
aſſeruit Philippũ eſſe.xvi.annoꝝ.que aſſertio ꝓbat inter eaſdeꝫ
partes.l.optimã.C.de ꝯtrahen.ꝛ cõmit.ſtipu.ꝛ ꝑ Bar.in.l. ſciendum.
ff.de ver.ob.vnde cũ promiſerit ſe acturũ ꝛ curaturũ ꝙ Philip-
pus ſolẽniter ratificaret intra quatuor mẽſes a die quo erit legi
time etatis annoꝝ.xviij.elapſis.xviij. annis etatis Philippi et
quatuor mẽſibus dictus dñs Joan.Franciſ.fuit conſtitutus in
mora per lapſum diei.ꝛ ſic videtur in penam incidiſſe.l.magnã.
C.de cõtrahen.ꝛ commit.ſtipu.ꝛ.l.qđ te.ꝛ ibi not.ff.ſi certum pe-
ta.ꝛ traditur in.l.ita ſtipulatus.ꝛ in.l.ſi ex legati cauſa.ff.de ver.
obli.vnde cum appoſita fuerit dies ꝛ pena videtur ꝙ nõ admit-
tatur purgatio more.l.traiectitie.§.de illo.ff.de actio.ꝛ oblig.per
Bart.in.l.ſi inſulã.ff.de verbo.obliga.Nec videbatur obſtare ꝙ
ex quo appoſitũ fuit tempus etatis legitimũ ꝛ ſic tempus incer-
tum videt᷑ ꝙ mora purgari poſſit qꝛ ꝓbabilis videt᷑ error talis
diei magis quã alteri⁹ diei incerte vt cõcludit notabiliter Bal.
in.d.l.magnam.ꝛ in.l.ꝛ ſi poſt tres.in.vij.colũ.ff.ſi quis cau.quo-
niam hic nõ fuit ſimpliciter appoſitũ tempus legitime etatis.ſ.
ſpecifice.xviij.annoꝝ.ꝛ poſt.xviij.annos.quatuor menſium ꝛ ſic
eſt dies certa.vnde verificatur diſpoſitio d.tex.l.magnaꝫ.¶ Mi-
nuſqꝫ videt᷑ obſtare ꝙ nõ intereſt ſtipulatoris quod Philipp⁹
ratificauerit ex quo tenetur retradere ꝛ reſoluere contractũ em-
ptionis.ꝛ ſic dicebatur qđ pena nõ poteſt exigi ex quo nõ inter-
eſt ſtipulatoris Philippũ non ratificaſſe.arg.l.aduerſus.ff.de ex
heris.quoniã qñ non offendit᷑ iſte cui principaliter eſt facta pro
miſſio nec iſte cuius ꝑſonã repreſentat tũc non cõmittit᷑ pena ſi
nõ intereſt.d.l.aduerſus.ꝛ in.l.ij.§.itẽ ſi in fundo.ff.de verb.obli.
¶ Sed qñ offendit᷑ ille cui eſt facta ꝓmiſſio vel eius heres tũc cõ
mittit᷑ pena ꝛ exigit᷑ lꝫ non interſit.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de
verb.ob.ꝛ ita declarat Bar.ꝛ ſequunt᷑ doc.in.d.l.ij.item ſi in fa-
cto.ſed in caſu noſtro fuit offenſus heres ſtipulatoris.igitur cõ-
miſſa vꝫ pena ꝛ exigibilis.ſ.ſtipulationis.¶ Sed premiſſis non
obſtãtibus contraria ſentẽtia verior ꝛ ꝓbabilior eſt vno funda-
mẽto ꝙ duplici ratione principali probat᷑.nã emptor ad nullũ
aliũ effectum cenſetur voluiſſe qđ domi.Jo.Frãci.ageret ꝛ cura-
ret ꝙ Philippus ratificaret ꝛ ꝓmitteret niſi ex eo quia dubita
bat de moleſtatione dicti Philippi cum iam res inter eũ ꝛ do-
minum Joan.Franciſ.fuiſſet cõtẽ dubitans ne ipſe Philippus
haberet aliquod ius ex aliqua cõuentione vel ratione alicuius fi
deicõmiſſi paterni vnde cũ cõtractus emptionis reſoluat᷑ nullũ
intereſſe qđ tũc erat conſiderabile poteſt pretendere reſoluto cõ-
tractu ꝛ facta retraditione.igi᷑ nõ tenet᷑ ex quo ſumus ĩ caſu in
quo deficit omne intereſſe de natura enim ſtipulationis rẽ ratã
haberi eſt ꝙ cõmuniter ad intereſſe.l.in ſtipulatione.ff.rẽ ratam
ha.vnde ex natura ſtipulationis ꝛ etiã ſubiecte materie oſtendit᷑
qđ talis pena adiecta fuit loco intereſſe ꝛ ad determinãdũ inter
eſſe qđ etiã in dubio preſumi debet.ar.l.ſi duo.ff.ſi quis cau.per
quẽ ita voluit Joã.an.in regulis bona fides ĩ mercurialibus.de
regu.iur.lib.vj.Ex quo primã rõnẽ q̃ eſt ꝙ lꝫ qñ offendit᷑ ſtipula
tor cui pena eſt promiſſa nõ inſpiciat᷑ cui interſiet ſm Bar.ꝛ doc.
in.d.§.itẽ ſi in facto.tñ illud limitat᷑ niſi pena ſit adiecta loco in-
tereſſe ad determinandũ intereſſe:qꝛ tũc peti nõ poteſt niſi qua
tenus intereſt ꝛ nõ aliter.iſta cõcluſio probat᷑ ex notatis per gl.
Jac.bu.Bal.ꝛ alios in.l.ſi.ff.ſi quis in ius voca.nõ ierit.vbi quã
do pena eſt adiecta loco intereſſe eſt maior vltra penã põt inter-
eſſe peti.que ergo ratiõe ſi intereſſe eſt maior augetur petitio vl-
tra penã adiectã.ita econtra ſi intereſſe eſt minor vel nullũ dimi
nui debet ꝛ tolli petitio pene ſi minus intereſt vel ſi nihil intereſt
qꝛ quod operatur propoſitũ in propoſito operat᷑ oppoſitum in
oppoſito.l.ꝛ ſi cõtra.ff.de vulg.ꝛ pup.l.ſi ex toto.in princ.ff.de le-
ga.j.ꝛ per illã gl.ita tenuit Ludo.de roma.in ſpecie in.l.ſtipula-
tio iſta.§.omnibus.ff.de verb.obli.ꝛ idem conſuluit Lud.roma.
conſi.cccccx.incip.quo ad primũ cõſultationis articulum.cõtra-
rio qꝛ pena tunc cenſetur adiecta ad determinandum intereſſe
ratione difficilis ꝓbationis iuxta not.in.l.ij.§.fin.ff.de preto.ſti-
pul.igitur cenſetur adiecta eo caſu quo interſit ꝛ nõ aliter qꝛ vbi
nõ eſt ſubiectũ intereſſe non poteſt eſſe determinatio intereſſe.c.
cũ marthe.de celebra.miſ.ꝛ in.l.eius qui in prouinciam.cum ibi
13 notatis.ff.ſi certũ pe.¶ †Secunda ratio eſt qꝛ dominus Joan.
Frãci.eſt clericus ꝛ non poſſet petere penã conuentionalẽ cõtra
eum niſi quatenus intereſſet.arg.eius ꝙ habet᷑ in.c.ex parte.ꝛ in
c.lꝫ.extra de cẽſibus.ꝛ ita tenet Hoſti.in ſumma.de arbi.§.quali
ter.verſi.ſed nũquid ꝛ ſequit᷑ domi.Anto.ꝛ Joã.de imo.in.c.dile
cti.de arbitris.ꝛ licet do.Abb.ibi poſt Innoc.in.c.ſuã.de penis.
cõtrariũ teneat tñ videtur tenenda opinio Hoſt.qꝛ magis equa
ꝛ vt euitemus penas.l.cũ quidam.ff.de libe.ꝛ poſthu.ꝛ in regula
in penis.de regu.iur.lib.vj.Si ergo clerici non includũtur in iu
ribus volẽtibus quod tales pene cõuentionales peti poſſint per
eos ab aliis igi᷑ non debent includi quod ab eis per alios peti
poſſint:qꝛ non debet onus ſentire qui commodum non ſentit ꝛ
ecõtra.l.manifeſtiſſimi.§.ſed cum in ſecunda.C.de furtis.ꝛ in re-
gula qui ſentit onus cũ materia.de regu.iur.in.vj.ꝛ per hãc ra
tionẽ inter alios Bart.in tractatu repreſaliarum.in.v.q. princi-
pali.q.j.dicit quod foreſes qui non ligantur ſtatutis non gau-
dent beneficiis ſtatutorum vt etiam vult domi.Paul.de caſt.in
l.omnes populi.ad finem.ff.de iuſti.ꝛ iure.quia quis non debet
commodũ ſentire qui nõ ſentit onus.igitur idem dici debet cõ
tra quod qui non gaudet beneficio legis non debet illa lege li-
gari:quia ex quo non ſentit cõmodum non debet ſentire onus
l.ſecundum naturam.ff.de regu.iur.putarẽ etiã quod mora poſ
ſet purgari a clerico ex quo aduerſarii non intereſt vt in.c.ſuã.de
penis.tenet Hoſtien.in dicto verſi.ſed nunquid.ꝛ Joan.de imo.
in.d.c.dilecti.ꝛ hoc iudex ad pene euitationem amplecti debet ꝛ
fauere abſolutioni per iura vulgaria.

Laus Deo ac chriſto ſummo redemptori noſtro.

¶ Ut ſupra per me concluſum eſt arbitror eſſe ego Bartholo-
meus Socinus.J.U.Doctor.ꝛ in fidem ꝛc.

¶ Conſilium.ccliiij.

1 ¶ Traſicum quid ſit.
2 Minor an poſſit diuiſionem facere ſine autoritate tutoris ꝛ de
creto iudicis vel aliis eius nomine ꝛ vice.
3 Perſona ꝯiũcta nõ admittit᷑ in regrẽtibus ſpeciale mandatũ.
4 Solẽnitas qñ ꝛ per quod tẽpus preſumat᷑ interueniſſe in actu.
5 Mandatum non preſumitur ex tempore.

Peter

6 Pater quando non teneatur reddere rationem adminiſtrationis.
7 Frater negocians cum pecunia fratris an acquirat.
8 Judicandum eſt idem de lucro quod de ipſo principali.
9 Statutum loci originis debet attendi ⁊ non incolatus.

Dominus labia mea aperiat
⁊ ſpirit⁹ ſanctus illuminet intellectũ. ¶ Viſa ⁊ cõſiderata
contingentia facti nõ inſiſtẽdo in verbis ſed deueniẽdo ad
1 immediata prout ẽ officiũ huiuſmodi ſcribentis preſuppono q̄ † traf
ficũ ſeu mẽſa mercatoris dicitur de his reb⁹ que ſeruãdo ſeruari poſ
ſunt. iſtud probat clare quia ſi poteſt augeri quia eſt quid vniuerſale
vt declarat Barto. in l. cũ pater. §. in cauſe. ff. de lega. ij. fortius igitur
poteſt cõſeruari ex quo infertur q̄ non poteſt per minorem ſine decre
to alienari etiã cũ autoritate tutoris ⁊ curatoris. caſus eſt in l. lex que
tutores. C. de admi. tuto. ⁊ traditur p doct. in l. j. C. ſi aduer. tranſactio
nẽ. Ex quibus infero q̄ dictus Bartholomeus etiam ſi nõ fuiſſet pu
2 pillus ſed † minor nõ potuiſſet talem diuiſionẽ voluntariã facere niſi ex
iuſta cauſa cũ autoritate tutoris ⁊ decreto iudicis. vt in l. ſi pupillor.
⁊ ibi no. ff. de reb⁹ eor. ⁊ ita dicitur per Cy. Bald. ⁊ alios in l. j. C. ſi ad
uer. trãſact. ⁊ in l. pen. C. de pred. minor. quinimo prouocare debuiſſet
autore curatore diuidere vt traditur in l. ſi curatorẽ habens. C. de in in
teg. reſti. mino. fortius aũt cũ eſſet pupillus qui ſine tutore ſe obligare
non poteſt. vt in l. j. ff. de noua. ⁊ inſti. de inutil. ſtipu. §. pupillus. ⁊ in l.
pupillus. ff. de acqui. here. traditur in l. ſi curatorem. cũ alijs ſupra alle
gatis. Inferẽdo ergo premiſſa in propoſito dico qđ diuiſio facta per
Thomaſiũ ⁊ Hieronymũ eor nominib⁹ ⁊ vice ⁊ nomine dicti Bar
tholmei eorum nepotis ex fratre non valuit in preiudiciũ dicti Bar
tholomei. iſta cõcluſio pbatur duplici ratione. ¶ Prima ratio eſt q̄
dictus Bartholomeus nõ potuiſſet diuidere ⁊ tranſigere nulla ſerua
ta ſolennitate ⁊ ſine cauſa vt dictum eſt ⁊ probat etiã hoc ſtatutũ pi
ſanum ſub rubrica de diuiſionibus in capi. in diuiſionibus viror vbi
prohibet minorẽ etiã prouocatũ diuidere ſine tutore vel curatore qđ
ſtatutũ inter piſanos in diuiſione facta in ciuitate piſana ſeruãdum
erat vt in l. oẽs populi. ff. de iuſti. ⁊ iur. iunctis no. per Bar. in l. cũctos
populos. in j. q. C. de ſumma trini. ⁊ fide catho. ſi enim nõ poterat diui
dere nec alius potuit ei⁹ vice ⁊ nomine: qr cũ minor nõ põt per ſe nec
poteſt ad id procuratorẽ cõſtituere. l. iij. §. nõ minor. ⁊ ibi glo. Bart. et
Ange. ff. rẽ ratã habe. Item qui nõ poteſt per ſe actũ gerere nõ poteſt
per aliũ eius nomine gerentẽ ſm Bar. in l. ariſto. in ſi. ff. que res pign.
oblig. poſſunt. ratio eſt qr dicit ꝯtrahi cũ eo cui⁹ noie gerit. l. apud iu
lianũ. §. pe. ff. ex quib. cau. in poſſeſ. eat. ⁊ probat ex notatis per Bart.
in l. ea. l. §. ſi. vbi latius Rapha. cuma. ⁊ Ange. vbi patet qđ ſi pupillus
nõ põt ſe obligare p ſe nõ põt obligari etiã p pcuratorẽ niſi adhibeat
ſolẽnitas que requirit in cõtractu pupilli vel ſaltem illa adhibeat in
cõſtitutione pcuratoris. ad hoc qđ notat Bal. in l. j. C. ſi aduer. tranſ
act. ¶ Scđa rõ eſt qr etiã ſi Bartholomeus fuiſſet maior nõ potuiſſet
Thomaſius ⁊ Hieronym⁹ eius noie diuidere ⁊ trãſigere cũ Maria
no eor fratre. fuit eñ talis diuiſio facta per viam trãſactiõis in qua
requirebat ſpeciale mãdatum. l. tranſactiones. ⁊ ibi Bar. ⁊ doct. C. de
3 trãſac. ⁊ p Bart. in l. mãdato generali. ff. de procura. † ſed in requirenti
bus ſpãle mãdatũ cõiuncta pſona nõ poteſt interuenire pro cõiuncta
vt habet p locũ a ſpeciali in l. patri. ⁊ ibi Bar. ff. de mino. ⁊ in l. vo pro
curatori. per gl. ⁊ doc. ff. de ſolu. tradit clare in l. nõ ſolum. ff. ſolu. mat.
Ex quibus cõcludit q̄ dicta diuiſio Bartho. fuit nullius valoris ⁊ p
cõſequens in nullo ſibi preiudicauit. caſus eſt clarus in l. coheredib⁹.
⁊ ibi docto. omnes. C. fami. ercíſ. ⁊ noc. glo. in l. ij. §. notãdũ. ff. fami. er
ciſci. ⁊ tradit in l. ſi a hoc iudicio. ⁊ in l. lucius. ⁊ in l. cum putarem. co.
tit. cũ ſi. ⁊ ſic relinquit quod quarta pars dicti traffici ſeu negociatio
nis quã Marianus adminiſtrauerat in ciuitate Panormi remanſit
in dominio dicti Bartho. prout erat ante diuiſionem. ⁊ ſuper his non
4 inſiſto qr ſunt clariſſima. ¶ Sed contra premiſſa videbat obſtare † qr
ex quo lapſus eſt longũ tẽpus videbant omnia ſolẽniter acta. l. ſi filiꝰ.
cũ ibi not. C. de peti. here. l. qui in aliena. in prin. ⁊ ibi per doct. plene. ff.
de acquirẽ. here. per Ang. ⁊ Moder. late in l. ſcićdum. ff. de verbo. ob
lig. ⁊ ſic qđ diuiſio ſit ſolẽniter facta ſeu tranſactio per viã diuiſionis
facit glo. in ſimili cũ ibi no. in l. pe. C. cõi diuidun. cũ ſi. ſed ad hoc rndet
ur in primis qđ cũ Bartholo. non interuenerit in actu nõ preſumit
ſolẽnitas niſi ſpatio. xxx. annorum. caſus eſt quem ibi ad hoc põderat
Joã. de imo. in c. peruenit. extra de emp. ⁊ vẽdi. preterea l caſu noſtro
quouſq̄ Bartholo. fuit minor nunq̄ potuit ſibi preiudicare tã de iu
re cõmuni quã ex forma ſtatutor. poſtea aũt trãſiuit longum tẽpus
prout requirit glo. in l. penul. C. cõi diui. Preterea vt dixi licet ſi diui
ſio fuiſſet facta de oĩbus bonis poſſet allegari qđ habet in d. l. penul.
tñ ex quo facta fuit p viã tranſactionis aſſignãdo totum trafficum ⁊
ſic agitur de magno preiudicio domini. dico quod etiã nũc debet cõſen
ſus preſumi ſm Bar. in ſua diſputatio. que incipit mulier habẽs am
plum patrimonium. ⁊ Bart. in l. cũ de in rem verſo. ff. de vſur. preter
ea non ſumus in caſu certo qr cõtractus geſtus fuit cũ Thomaſio et
Hieronymo eor nominibus ac vice ⁊ nomine Bartho. ⁊ promiſerũt
ſe acturos ⁊ curaturos quod dũ eſſet legitime etatis ratificaret. vnde
apparet quomodo ſolẽniter facta eſt diuiſio nõ enim erat opus dicta
ratificatiõe ſi ſolẽniter facta fuiſſet. ⁊ in certis enim nõ certis locus eſt
cõiecturis. l. cõtinuus. §. cũ ita. ff. de verbo. obli. l. ſi aliñ. ff. de vſufru. leg.
5 cũ ſi. ad hoc enim vt ſolẽniter facta cenſeant neceſſe eſſet dicere q̄ legi
time habuiſſent mãdatũ q̄ ex ꝯue nõ preſumit vt voluit ſingulariter
Bal. in l. j. in j. col. C. de reb. alie. nõ aliena. quinimo ex quo Marianus
contraxit cu eis vice ⁊ nomine Barthol. ſemp fuit in mala fide. cum
Bar. nunq̄ ratificauerit vt no. plene p Bar. in l. cũ vir. ff. de vſucapio.
vnde ex oĩbus concluditur q̄ cum dicta diuiſio per viã tranſactionis
facta non valuerit adminus in preiudiciũ dicti Barth. quarta pars
dicti traffici ſeu negociationis remãſit in dñio Barth. Ex quib⁹ infe
ro q̄ dictus Barth. petere põt q̄ dict⁹ Marianus reddat rationem
villicationis ſue p intereſſe ſue quarte partis. quilibet eñ q alterius
negocia gerit vel bõa ſue adminiſtrationis rõnẽ reddere tenet. l. j. §. offi
cio. ⁊ ibi late Bar. ⁊ doc. ff. de tute. ⁊ ratio. diſtra. ⁊ phat p locũ a ſpe
6 ciali. nã ſpeciale eſt † in patre q habz liberã adminiſtrationẽ filij vt nõ
teneat reddere rationẽ ſue adminiſtrationis. l. cũ oportet. ver. ſed ⁊ hac
ſpecie. C. de bonis q lib. addo tex. in co. ti. l. ſi. §. ſi autẽ. ⁊ qđ habet in l.
tres fratres. ff. de pac. ⁊ in l. ſi ſoror. C. de colla. ⁊ tradit late p do. Abb.
in ſuo cõſ. xij. in. j. volumine nec difficultatẽ habet qđ Barth. cõſequi
debeat quartã partẽ traffici que erat tẽpore diuiſionis. quinimo etiã
dico conſequi debet quicqd. Ma. ſuplucratus eſt p rata quarte partis
7 tã de iure cõi q̄ ex forma ſtatutor de iure cõi patet qz eñ † qñ frater ne
gociatur cũ pecunia fratris noie proprio acquirat ei ⁊ nõ fratri put
cõcludũt Bar. Bal. ⁊ alij in l. ſi patruus. C. cõia vtriuſq̄ iudi. ⁊ Bar.
⁊ alij in l. titium ⁊ meuiũ. §. altero. ff. de admini. toto. tñ illud procedere
poſſet qñ accepiſſet pecuniã fratris put loquunt doc. i dictis locis. ſz
qñ trafficũ cõe ſeu mẽſa cõem pprio noie incepiſſet adminiſtrare cũ
pro quarta parte eſſet Barth. non potuit augeri trafficũ ſeu negocia
tio illa quin ẽt augeret p parte Bartho. qñ hmõi traffica ⁊ negocia
tiones dicunt qđ vniuerſale ſicut peculiũ grex ⁊ ſimilia: vt ẽ caſus l. ſi.
taberna. ff. de fundo inſtru. ⁊ in l. cũ pater. §. menſa. vbi hoc late decla
8 rat Bar. ff. de le. ij. † Ex lucris aũt ⁊ fructib⁹ traffica ⁊ peculiũ augent
prout eſt de natura iuriũ vniuerſaliũ. l. ſed veniũt. §. fructus. ff. de peti.
heredi. l. peculium naſcit. ff. de peculio. ⁊ tradit Bar. i rubrica. ff. ſol. ma.
in pen. col. facit etiã qr augmẽtum eſt eiuſdẽ nature cuius eſt ipſa res
principalis. l. etiã. C. de iure do. l. inter ſocerom. §. cum inter. ff. de pac.
do. ⁊ p hac opinione facit tex. in pposito in l. j. in ſi. C. de fru. vrb. con
ſtantinopo. lib. xj. per quẽ dicũt ibi Bar. ⁊ Joã. de plateis qđ lucrum
aſſumit ſibi eã rationẽ quã hz capitalis. ⁊ ideo ſi inter aliquos ſocios
ſit dcta ſocietas vſq̄ ad certũ tpo hinc nõ licet minuere d capitali im
miſſo ita nec de lucro. facit regula iuris acceſſoriũ. de reg. iur. lib. vj. cũ
materia. ⁊ maxime qr ſemp Marianus fuit in mala fide reſpectu par
tis Barth cũ ꝯtraxerit cũ Thoma ⁊ Hieronymo noie ⁊ vice Barth. ⁊
Barth. nũq̄ ratificauit iuxta no. p Bar. in d. l. cũ vir. ff. de vſucapioni
hus. vñ ex mala fide ſua lucrari non debet. ¶ Confirmat etiã iſta con
cluſio nã pdicti fratres ⁊ nepos erant in ſocietate omnium bonorz
que reſpectu Barth. nunq̄ fuit diuiſa ex quo diuiſio reſpectu ei⁹ nul
la fuit. igit quicqd in communi traffico eſt poſtea Mariani lz noie
proprio cõmunicari debet. caſus eſt ⁊ ibi notant omnes doc. in l. ſi pa
truus. C. cõmunia vtriuſq̄ iudi. Accedat quia hoc ſuadet equitas q̄
lucrũ pueniẽs ex beneficio cõmuni ſit cõmune licet alter proprio no
mine exercuerit ſicut in ſimili dicimus quod equũ eſt quod ſi ex pecu
nia mea aliquid ad te puenit id mihi reſtituat. l. ſi me ⁊ titiũ. ff. ſi cert.
petatur. preſertim cum ex pecunia traffici quod eſt quid vniuerſale in
quibus iudicijs vniuerſalibus pretiũ ſuccedit loco rei. l. vẽditor ex he
reditate. ff. de here. vel actio. vendi. ver. ſun ⁊. Pet. de anch. in ſuo conſi
lio mihi. cccix. incipiente materia de qua queritur nõ eſt noua. ⁊ hoc
etiam clare decidit in ſtatuto piſano quod vult quod ſi frater plus
parte ſua tractauerit ⁊ predixerit quod volebat pro ſe negociari ſi ali
ter non conſenſit conſequi poteſt ⁊ partẽ capitalis ⁊ lucri vt clare diſ
ponitur in ſtatuto ſub rub. de ſocietate inter patrẽ ⁊ filium. in §. duo
vel plures. verſ. ſi vero plus q̄ eius pars. ⁊ hic eſt caſus noſter quia cũ
in illo traffico Bartho. habet quartam partem tractando totũ Ma
rianus dicitur tractaſſe plus parte ſua. igit ⁊c. ⁊ licet Marian⁹ poſt
ea mutauerit domiciliũ: tamen a principio reſpecto iſtius traffici li
gatus fuit ſtatuto piſano quod ſeruari debet etiam poſt mutatũ do
miciliũ: qr iniectum fuit vinculum ante mutatum domicilium per ea
que ponit Jo. an. in regula ſine culpa. de regu. iuris. lib. vj. ⁊ dominus
Anto. in. c. qđ clericis. de foro compet. dicit enim Bal. in rubrica. C. ſi
a nõ compe. iudi. quod quis ligatur ſtatutis nouis loci originis. vñ
clare ſentit quod ligetur veteribus. ad hoc tex. in l. nulli. C. de epiſco. ⁊
cleri. per quẽ Alberi. de roſa. in l. cũctos populos. C. de ſumma trinit.
9 ⁊ fide catho. dicit quod † attẽdi debet ſtatuta loci originis ⁊ non inco
latus. ⁊ ſequitur Lud. roma. in ſuo cõſilio. xxxix. in ſine incipiẽ. in pro
poſita conſultatione. Ex quibus cõcludo primo diuiſionem premiſſaz
nõ valuiſſe ⁊ ſic trafficum remanſiſſe commune. ⁊ conſequenter cõmu
niter augmentatũ in fauorez Bartholomei pro quarta parte ex quo
non probatur Bartholo. ratificaſſe.

Laus Deo ⁊ virgini Marie Amen.

adde [illegible] clarius [illegible] in [illegible]
[illegible] col. 3. [illegible]
[illegible] col. [illegible]

¶ Ut ſupra per me cõcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartho. Socinus Senen. J. U. Doctor.

¶ Conſilium .ccv.

1 ¶ Inſtrumentum non habet executionem paratam.
2 Sententia lata in iudicio ſummario an preiudicet in ordinario.
3 Procurator an conſtituatur a matre ante litem conteſtatam.
4 Exceptio rei iudicate quando obeſt.
5 Sententia nulla dicitur iniuſta.
6 Sententia ex qua cauſa preſumatur lata.

Dominus labia mea aperiat
et ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectũ. ¶ In cauſa illorũ de
Mazinghis alſ cõſulimus. i pſentiarũ vero onẽ difficul-
tas q̃ dicitur qd agẽti via ordinaria vir tute inſtrumẽti locationis ob
ſtat exceptio rei iudicate. Primo enim actũ fuit executiue petẽdo bra
chiũ militare in quo iudicio tria principalr̃ oppoſita fuerũt. ¶ Pri-
mũ q̃ agẽs nõ erat perſona legitima q̃ conſtitutus procurator a ma-
tre et perſona cõiuncta ante litẽ conteſtatã. iuxta no. in. l. neq̃ tutores.
C. de pcur. ¶ Secundũ qd via executiua nõ cõpetebat virtute inſtru-
1 menti qd † de iure cõmuni non habet regulariter executionem paratã
vt in. l. minor. xxv. annis cui fidei cõmiſſum. ff. d̃ mino. et in. l. ait pretor.
§. ſi iudex. ff. de re iudi. et ibi Ange. et aliĩ et tradũt doct. in pleriſq̃ locis
allegatis p dñm Alex. ibi. ¶ Tertiũ qd res nõ fuerat p locatorẽ tradi
ta. et ſic agi nõ poterat. arg. l. iulianus. §. offerri. ff. de act. empt. ¶ Qui-
bus nõ obſtãtibus cõceſſum fuit in cauſa principali brachiũ militare
ſed in cã appellationis ſentẽtia fuit reuocata et pronũciatũ fuit bene
appellatũ et male iudicatũ et brachiũ militare fuiſſe iniuſte conceſſum.
quare cũ agat nũc via ordinaria ad idẽ. tacit. inſtitutionẽ poſſeſſionis
et ſic ad idẽ ex eadẽ cã. ſ. locationis et inter eaſdẽ perſonas obſtare
videt exceptio rei iudicate. l. cũ queri. cũ ſequẽtibus ff. de excep. rei iu-
di. ¶ Nec obſtare videt q̃ ſententia lata q̃ dicit brachiũ militare iniu
ſte fuiſſe conceſſum lata fuit in iudicio ſummario. et ſic non v3 in iudi
cio ordinario piudicare vt voluit notabiliter Bar. in. l. i. in pe. col. vſ.
nũc videndũ. C. q̃ñ pro. non eſt neceſ. quia ad hoc rñderi videt poſſe qd
2 † tunc ſnia lata in iudicio ſummario non piudicat in ordinario qñ
nõ fuit plene cognitũ. ſec⁹ ſi plene cognitũ fuiſſet q̃ tũc etiã piudicat
in ordinario p id qd no. p Jaco. bu. in. l. ab honoribus. §. ſed qd ſimplici
ter. ff. ex qui. cau. maio. et do. Anto. in. c. cũm que. el. i. et in. c. venies. el. ĩĩ. de
teſti. et Bal. in. l. iudex. ff. de his q̃ ſunt ſui vel alie. iuris. et late per dñm
Alex. in. l. a diuo pio. §. ſi ſup rebus in. i. charta. ff. de re iudi. et notabili-
ter pſequit do. Abb. in cõſ. li. cũ pluribus aliis que allegari poſſunt.
¶ Sed pmiſſis nõ obſtãtibus triplici principali fundamẽto arbitra-
3 mur pdictã exceptionẽ nõ obſtare. ¶ Primo q̃ q̃ cũ pcurator qui pe-
tiit brachiũ militare fuerit cõſtitutus a matre que ante litẽ conteſtatã
nõ poterat cõſtituere nõ dicit cõſtitut⁹ a legitima pſona habẽte ptatẽ
cõſtituendi vt i n. d. l. neq̃ tutores. C. de pcur. et ſic dicebat falſus pcura
tor ſm Archid. in. c. qui ad agẽdũ. de pcura. in. vi. et doc. cõiter in. l. l3. eo.
ti. ſed iudiciũ agitatũ cũ falſo pcuratore et ſnia lata ſunt nulla et ma-
xime dño cui⁹ pcurator falſus interuenit dicẽte nulla. vt eſt caſus ibi
Bar. et doc. in pallegata. l. licet. et doct. in. c. in noſtra. de pcur. maxime
q̃ lata 3 falſum procuratorẽ minoris. ar. l. nõ eo minus. C. de pcura. ſi
ergo ſnia eſt nulla nõ põt parere exceptionem rei iudi. vt in. l. iiij. §. cõ
dẽnatũ. cũ ibi plene not. ff. de re iudi. et facit. l. nõ putauit. §. nõ queuis.
ff. de bonoꝝ poſſeſ. 3 tab. et in regula nõ pſtat. de re. iur. in. vi. cũ ſi. ¶ Se
cũdo principali fundamẽto dicimus qd l3 pnũciatũ fuerit bñ appel-
latũ et male iudicatũ et brachiũ militare nõ eſſe iuſte ſed iniuſte cõceſ-
ſum non tñ ẽ deciſum qd nõ fuerit concedendũ: q̃ res nõ fuerit tra-
dita: ſed poti⁹ vel q̃ nõ erat legitimus pcurator vel q̃ ius executiuũ
nõ cõpetebat. iſta concluſio pbat ex pluribus. Primo non poſſumus
dicere hoc expreſſe q̃ in ſnia nõ cõtinet reſtitutionẽ fieri debere: q̃ res
nõ fuit tradita ſed tñ dicere poſſumus qd tacite fuerit pnũciatũ ſup
4 hoc. ſed qñ volumus q̃ † obſtet exceptio rei iudicate ĩ materia noſtra
de neceſſitate d3 ex ſnia inferri talis deciſio. alſ nõ obſtat vt cõcludũt
Bar. et aliĩ doc. in. l. i. C. de ordi. iudi. puta ſi q̃s petit hereditatẽ patris
vt fili⁹ et opponit qd nõ eſt liber et qd nõ eſt filius ſi pnũciat heredita-
tem ſibi deberi tacite ẽ decidit qd eſt liber et filius quia alias heres pa
tris pnũciari nõ potuiſſet. ſed ſi fuiſſet lata abſolutoria non ſequit de
neceſſitate qd nõ ſit liber et nõ ſit filius q̃ potuit ferri abſolutoria ex
quo alius fuerit inſtitut⁹ vel alia ſimili cã. vnde cũ non inferat hoc de
neceſſitate ſequit qd ſuper hoc nõ obſtat exceptio rei iudicate p no. i. l.
i. C. de ordi. iudi. et tradit Pau. de ca. in. l. qd in diem. §. ſi rõnẽ. ad finẽ. i.
col. ff. de cõpenſa. ſed in caſu noſtro nõ infert de neceſſitate qd lata fue
rit dicta ſnia ex eo q̃ res nõ fuerit tradita. igit quãtũ ad hoc nõ v3 ob
ſtare exceptio rei iudicate. et ad iſtud ẽt facit qd not. in. l. pe. ff. de his q̃
ſui ſunt vel alie. iuris. cũ ſi. q̃ aũt nõ inferat de neceſſitate patet q̃ po-
tuit ferri talis ſnia ex eo q̃ non cõpetebat ius executiuũ: q̃ l3 ĩ inſtru
mẽto cõceſſionis cõtineat guarẽtigia et ſic poſſet ius executiuũ com-
petere tñ nõ cenſet renocata tacita cõditio ſinito tpe ex quo illa a ſim-
plici partiũ voluntate non pendet iuxta not. in. l. item querit. §. q̃ im-
pleto. ff. locati. et expreſſe decidit Bal. in. l. legem. C. eo. ti. et conſequẽter
nõ competebat ius executiuũ. ¶ Ex q̃bus infert q̃ nõ infert de neceſ-
ſitate qd fuerit pronunciatũ cõceſſionẽ brachiĩ iniuſtã q̃ res non fue-
rit tradita. Et ſic nõ obſtat exceptio rei iudicate per predicta. Nec ob
5 ſtat qd iudex dixit cõceſſionẽ iniuſtã: quoniã † videt q̃ ẽt ſnia nulla di
citur iniuſta vt plene tradit in. c. cũ cõtingat. de officio deleg. et notat
Bal. in. c. cũ olim. el. i. in prin. ĩĩ. col. p illũ tex. eo. ti. et eſt bona glo. q̃ hoc
probat. xi. q. ĩĩ. in ſumma. ¶ Preterea illa verba pñt etiã iniuſtam re-
ſpicere. nã ex quo inteꝛata fuit guarẽtigia inſtrumẽti potuit iudex pri-
mus arbitrari qd cenſeret renouata cõditio cum guarentigia et ſic cõ
cedẽdo ex hoc capite ſnia nõ fuiſſet nulla ſed iniuſta et valida l3 ius exe
cutiuũ non cõpeteret. argu. l. cũ putarẽ. ff. famil. ercif. et notatur quod
in. l. ſi titius. ff. de ver. obli. et maxime q̃ ius executiuũ ſemel competie-
rat l3 dicat extinctũ. argumẽto eius qd notabiliter voluit Bart. in. l.
ĩĩ. in prin. per illũ tex. ff. de dote pleg. et Modet. in. d. l. ſi titius. et ſic non
infert de neceſſitate qd dixerit cõceſſionẽ iniuſtam ex eo q̃ res nõ eſſet
tradita. et cõſequẽter nõ obſtat exceptio rei iudicate. vt tradit in. d. l. i.
C. de ordi. iudi. et in. d. l. pe. ff. d̃ his qui ſui ſunt vel alie. iur. Cõfirmat et
ſcdo hoc fundamẽtũ: q̃ exceptiões oppoſite dicunt ordinatim oppo-
ſite. ¶ Primo illa q̃ reſpicit illegitimationẽ perſone iuxta nota. in. l.
ſi q̃ minus. ff. de teſta. et in. l. ĩĩ. C. de edic. di. adria. tol. ¶ Scdo poſito q̃
perſona ſit legitima opponit q̃ agẽti via executiua non competit ius
executiuũ. illũ aũt cui ius agendi nõ cõpetit iudex a limine iudicĩ re
pellere ẽt vt tradit p Bart. et alios poſt gl. in. l. vbi pactũ. C. de trãſact.
¶ Tertio opponit exceptio rei nõ tradite. vñ dicuntur vna poſt aliã
ordinata opponi iuxta no. in. c. inter monaſteriũ. de re iudi. et in. l. qui-
dã cõſulebat. ff. eo. ti. ſi ergo obſtat pma. l. quod pſona nõ erat legitima
et ſcũda q̃ ius executiuũ nõ competebat nõ erat de neceſſitate pronũ-
ciãdũ ſup tertia exceptiõe et ſic ſuper meritis cauſe. vñ ſuper primis ex
ceptionib⁹ nõ ſup tertia cenſet pronunciaſſe hoc decidit in terminis
ex eo qd ponit Alberi. de roſa. in. d. l. penul. ff. de his q̃ ſunt ſui vel alie.
iur. vbi dicit qd qñ oppoſita fuerit aliqua exceptio fundata ſup lepti
tudine pceſſus et aliqua ſuper meritis vel vna exceptio inferẽs ab iſta
et iudex ſimplr̃ pronunciauit cõtra actorẽ intelligit potius pnũciaſſe
ex capite ineptitudinis quã ex capite meritoꝝ cauſe. et iſta in terminis
6 vt decidere queſtionem. ¶ Tertio et vltimo cõprobatur q̃ ex quo † ex
tribus cauſis cõſtat q̃ potuit ſentẽtia ſcda per iudicem ferri ſententia
lata cenſet illa cauſa que minus nocet. in primis eñ cenſet lata ex cau
ſa de qua in pceſſu cõſtat vt eſt glo. et doct. in. l. ſi quis ad exhibendum.
ff. de excep. et ſi dubitat ex qua cã lata fuerit cenſendũ eſt q̃ lata fuerit
ex cauſa que minus nocet vt concludit do. Anto. et dñs Abbas in. d. c.
aduerſario. ad idem tex. cũ glo. in. l. ĩĩ. §. ignominie. ff. de his qui not. in
fa. et tex. cum gl. in. l. hoc eñ. ff. de ſuſpec. tuto. igit potius lata cenſetur
vel q̃ non erat legitimus pcurator vel q̃ etiã nõ competebat ius exe-
cutiuũ et ſic cenſet etiam diffinitiue abſolut⁹ a iure executiuo. et in hoc
ſnia minus nocet. igitur ex tali cauſa cenſet reus a tali executiõe abſo
lutus. ¶ Tertio principali fundamẽto dicimus qd talis ſnia nõ piu-
dicat quia lata in iudicio ſummario. et ad not. per Jaco. butri. in. d. §.
ſed qd ſimplr̃ dicimus q̃ aduertat dñs iudicãs q̃ nõ ſolum ad hoc vt
ſnia preiudicet debet eſſe cognitũ et diſcuſſum ſuper meritis ſed ſolẽni
ter vt declarat do. Anto. in. d. c. cauſam que. et in. d. c. veniẽs. el. ĩĩ. et late
dom. Alex. in. d. §. ſi ſuper rebus. aduertat igitur dñs iudicans ſi ſole
niter fuit pceſſum ſicut ſi ordinarie actũ fuiſſet qd vix ordinarie credi
põt in iudicio tã ſummario imploratione brachĩĩ militaris. ¶ Secũ-
do dicimus qd debet dominus iudicãs diligẽter aduertere q̃ l3 iudex
plene cognouerit. tamen hoc nõ ſufficit. q̃ requirit etiam q̃ reſpectu
ptis fuerit plene cognitũ hoc ẽ q̃ pars conata fuerit deducere et pba
re ſicut ſi ordinarie egiſſet. potuit eñ forte nõ curare pducere pbatio-
nes ſicut in ordinario. q̃ cauſam agere reputabat in ordinario. ita de
clarat Bar. in extrauag. ad reprimendũ in verbo ſummarie ad finem.
vnde cõſideret ſi in caſu nr̃o pars fecit diligẽtiã ſuã inducẽdo et pban
do incũbẽtia q̃ alſ nõ diceret plene cognitũ q̃ ſententia obſtaret. vñ
dicit Areti. in. d. c. cauſam que. ad finẽ. qd cũ difficultate pbari poteſt
q̃ pars nõ fuiſſet diligẽtior in cã ordinaria et magis piudiciali quã in
iſto iudicio ſummario. et ad iſta ſcdo aduertat diligẽter dñs iudicans
in hac materia q̃ requirunt ad hoc vt exceptio rei iudicate obſtet. Pre-
terea ẽt oſtẽdit q̃ nõ obſtat. nã hac ex cauſa cõpetebat duplex remediũ
ſcilicet agẽdo executiue et ordinarie in iudicio executiuo obſtabat ex-
ceptio: q̃ executio peti nõ poterat cũ ſnia executiua ferẽ a iudicio exe-
cutiuo in iudicio ordinario agi põt via ordinaria. ad hoc adducim⁹
deciſionẽ Rapb. cuma. in. d. l. cũ querit. vbi dicit q̃ ſi intentata eſt vna
actio cõtra quam obſtat exceptio et lata eſt abſolutoria ſi poſtea inten-
tatur alia actio ex eadẽ cã contra quã non obſtat exceptio rei iudi. nõ
obſtat. arg. l. duobus. §. colonus. et. l. ſi duo. §. ſi quis iurauerit. ff. de iure
iur. ita ĩ caſu noſtro l3 cõceſſet radẽ: tñ actũ fuit remedio executiuo cõ-
tra qd obſtabat exceptio igit nõ obſtat exceptio. et p his facit qd not.
Bar. in. l. q̃ rome. §. duo fratres. in. v. oppo. ff. de verb. obl. dñ allegat. l.
ſed ſi ante. ff. de exceptionibus. Laus Deo creatori noſtro Amen.
¶ Ut ſupra cõcluſum eſt per me communicato colloquio cum infra-
ſcripto pſtãtiſſimo doctore domino Antonio coccho arbitror iuris
eſſe ego Bartholomeus Socinus Juris vtriuſq̃ Doctor Senẽſis vt
ſup.

ſupra concluſum eſt per clariſſimum doctorem ⁊ preceptorē meū obſeruandiſſimum dominum Bartholomeum Socinum ⁊ me cōmunicato colloquio ⁊ reſimul diſcuſſa arbitror iuris eſſe ego Antonius cocchus florentinus iuris vtriuſq; doctor.

❡ Conſilium.cclvi.

1 ❡ Emphyteota primus concedens ſecundo in emphyteoſim nō retineat aliquid iuris.

2 Emphyteote ſecūdi ius extinguit finita linea pmi emphyteote.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ❡ †Si in preſenti cōſultatione eſſet queſtio de iure ſecūdi emphyteote ſeu liuellarij nunquid finita linea primi ⁊ ſic iure dantis cenſeretur extinctū ius ſecūdi queſtio eſſet facilis q: ex quo a primo emphyteota res eſt cōceſſa ſecūdo domino directo conſentiēte ipſo acceptāte ⁊ penſionē recipiente tunc licet eſſet finita morte primi nō extinguitur ius ſecundi inueſtiti domino conſentiēte ſiue dicamus quod in ſecundum eſſet trāſlatum omne ius primi ſiue nō. ❡ Primū tʒ Bal. in aut. ſi quas ruinas. C. de ſac. ſan. eccle. ⁊ Pet. de anch. conſilio. lxij. incipiente motiua iudicis inferendo ſententiam. vbi allegat tex. optimū in. c. j. de iurepatro. lib. vi. ❡ Secūdum probat tex. in. c. j. §. ſi clientulus. de feu. aliena. vbi eſt caſus ſm Bald. ⁊ alios qd ſi vaſallus concedit rem feudalem in emphyteoſim de ꝯſenſu domini ⁊ ſoluto iure vaſalli nō reſoluitur ius emphyteote ⁊ tamē non trāſfertur ius in totū q: remanet res feudalis ⁊ remanet vaſallus vt eſt tex. in. c. j. quid iuris ſi poſt alie. feu. ⁊ eſt rō ſm Aluaro. in. d. §. ⁊ ſi clientulus. q: ex quo dñs cōſenſit videt cōſenſiſſe ⁊ ipſum acceptare in perpetuū ⁊ pro heredibus ſuis ſicut ſi pncipaliter in feudū ſibi ꝯceſſiſſet. ⁊ ita tenet Jac. de belui. ⁊ Aluaro. in. c. j. in ſi. de cōtrouer. inueſti. ſed in caſu nro nō agimus q finita linea primi in totū reſoluat emphyteoſis tā reſpectu ſecūdi quā primi ſʒ tm̄ an finiat ius primi quo ſecūdus ſibi tenet ſoluere libras quinq; ſingulis annis donec ſoluat libras centū marchesinoꝝ qbus ſolutis primus tenebatur facere chartā vēditionis. In qua difficultate primo aſpectu dicendū
2 videbat† qd iſtud ius primi emphyteote dicat finitum finita linea ſua ſicut finitus eſſet liuellus ſi in aliū ius ſuū nō trāſtuliſſet. iſta cōcluſio vr probari p tex. cū ibi no. p Bal. quē ſequunt doct. in. c. j. quid iuris ſi poſt alie. feu. vbi colligitur ex illo tex. quod qñ vaſallus alienauit ad liuellū de voluntate dñi puta vt debeat hr̄e quinq; ſingulis annis. iſtud ius pcipiendi quinq; ſolidos ſingulis annis retinet iure feudi: ⁊ ſi vaſallus cōmittit feloniā iſtud acquirit dño q eſt notabile ſm Bal. vñ infert Bal. q reliquie feudi iure feudi cēſeri dñt ita vr cōcludēdum in caſu noſtro q illud ius pcipiēdi illa quinq; ſingulis annis retineat iure liuelli. ⁊ ſic finita linea pmi illud ius reuertat ad dñm ſicut reuerteret liuellus ⁊ p hoc facit qd dicūt Jac. de belui. ⁊ Aluaro. in. d. c. j. vbi dicūt q lʒ tranſlatū ſit vtile dominiū in emphyteotā tñ illud ius dicitur vaſallus retinere in feudū. vt eſt caſus ibi in ver. illud. ⁊ in fine. ⁊ idō dicūt qd vr adhuc rē ipſam feudalē poſſidere pp̄ter penſionē quā recipit. l. nō vtit. cū. l. ſeq. ff. de vſufru. ❡ Cōfirmari videntur premiſſa. nā inſignis doct. do. Jo. fabri inſti. de loca. in. §. adeo autē. querit quid ſi primus emphyteota concedit alteri ad liuellū ⁊ reſeruat ſibi pēſionē ſingulis annis an l ſcōm trāſferit vtile dñium ita qd apud eū nihil remaneat. ⁊ cōcludit qd dicit habere ius pcipiēdi pēſionē ⁊ cōmittit ſibi res niſi pēſio ſoluat. ⁊ hoc reſpectu ſecundi primus poteſt dici dñs argu. c. j. §. illud. d probi. feu. alie. p Fede. iſtud ergo ius percipiēdi videtur reſidere in iure quod remanet apud primū qui hoc reſpectu dicit habere dominium lʒ etiā in ſcōm dicat dñium trāſlatū q: hoc nō inconuenit diuerſis reſpectibus ſm Joan. fabri in. d. §. illud. ⁊ probat in. l. in rebus. de iure dotiū. cū ſi. ſi ergo percipit rōne illud iuris q habetur ſeu retinet in re iſtud eſt pp̄ter ius liuelli q hʒ ⁊ ſunt reliquie prioris liuelli pp̄ter q retinet ⁊ habet iſtud ius in re liuelli a domino: idō eius linea finita vr q ad dñm redeat. ❡ Sed premiſſis nō obſtātibus cōtraria ſententia eſt probabilior ⁊ verior iudicio meo. ⁊ p fundamēto pmitto q primus emphyteota cōcedendo in ſecūdum ad liuellū qui ſecūdus fuit volente dño inueſtitus ⁊ ab eo recepit capſoldum ⁊ penſionem item deſcripſit eum inter alios emphyteotas omne ius ſuū dr in ſcōm emphyteotā trāſtuliſſe qd habebat in re emphyteotica. Nā primus emphyteota nō habet niſi vtile dñium ⁊ illud trāſfert facta traditione ⁊ inueſtitura vt in caſu nro ſm Bar. ⁊ Ange. in. l. ſi quis in. §. differentia. ff. de acq. poſ. Bar. ⁊ doc. in. l. ex aſſe. ad trebel. ⁊ eſt glo. inſti. loca. in. d. §. adeo. ❡ Confirmat q: ex quo ſcōs ſoluit capſoldum domino directo apparet quod eſt emphyteota ꝯſtitutus q: hoc ſoluit dʒ a nouo emphyteota ad hoc gl. in ver. accipere in. l. ſi. C. de iure emphy. adeo enim ſoluitur p noua inueſtitura ⁊ receptione noui emphyteote vt eſt caſus. l. d. l. fina. ⁊ ibi doc. igitur ſi eſt nouus emphyteota in eum dicitur vtile dominiū tranſlatū. l. j. ff. ſi ager vectiga. vel emphy. petat in. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculū. ff. cōmo. ⁊ pp̄ter hoc q: ius primi eſt tranſlatū in ſcōm dicimus q ſi ſcōs vult alienare nō eſt requirendus primus emphyteota ſed dñs directus ſm glo. in. d. l. ſi. C. de iure emphy. in gloſſ. magna. ⁊ tenet Spec. in ti. de loca. §. nūc aliqua. ver. xxvi. vñ dicit Bal. l. c. j. §. illud. de pbi. feu. alie. p Fede. q primus emphyteota alienādo deſinit eſſe dñs cum directū dñium non habeat ſed tñ vtile qd in ſcōm emphyteotā trāſtulit. item deſiit naturaliter ⁊ ciuiliter poſſidere vt not. in. d. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculū. ff. cōmo. igit vr omne ius in ſcōm emphyteotā tranſtuliſſe. Ex qbus vr qd cū nullū ius in re emphyteotica remāſerit apud primum q: nō directū vel vtile dñium nec poſſeſſio iſta quinq; debita eſſe in actione pſonali ideo talis obligatio eſt in quoſcūq; heredes trāſlata. l. ſi pactū. ff. de pba. cū ſi. ⁊ pro ſolutione eoꝝ q in ꝯtrium adducta ſunt cōſiderandū eſt q aliqñ ⁊ primo primus emphyteota cōcedit rem ad liuellū ⁊ reſeruat ſibi pēſionē ita q ſecūdus dʒ pēſionem primo ⁊ primus dʒ illā dño directo. ⁊ iſto caſu dico q ſi ſcōa cōceſſio eſt facta de volūtate dñi ſi finitur liuellus in pſona pmi illud ius accipiēdi pēſionē acqrit dño directo nec dicit trāſlatū omne ius in ſecūdū q: ſibi debet penſio que ſi nō ſoluat reuertitur ad eū ⁊ oīa inea hʒ ac ſi eſſet dñs directus p que directo dño non preiudicet. ⁊ ſicut qui primo concedit dicit dñs reſpectu primi emphyteote ita primus emphyteota dr dñs reſpectu ſecundi ſm Jo. fabri in. d. §. adeo. p id quod habet in. d. c. j. §. illud. de prohibi. feu. alie. p Fede. per que dicit ibi notabiliter Bald. qd ſi vaſallus cōſtituat alium vaſallum licet vtile dominium trāſtulerit tamen remanerent reliquie deberentur enim ſibi ſeruitia ⁊ ipſe eſt dñs quo ad ſuū vaſallum ⁊ etiam debet fieri recognitio ⁊ ſibi preſtare fidelitatē. nec ius dicit in totū extinctū cuius reliquie remanerent. l. tale. in ſi. ff. de here. inſti. ſm Bal. ⁊ hoc caſu vt dixi ſi conſtitutus fuiſſet ſecūdus feudatarius cū cōſenſu dñi tūc illud ius reuertitur ad dñm. ⁊ hic nō eſt caſus noſter: q: emphyteota cōceſſit ad liuellū alteri qui recognouit a directo dño ⁊ ſibi penſionem debitā occaſiōe liuelli ſoluit. ⁊ licet etiā l caſu noſtro primo emphyteote ſoluat certum quid ſingulis annis: tñ iſtud nō recipit ratiōe penſionis liuelli q: illā ſoluit dño ſed alio iure donec ſoluatur pretiuʒ iuris tranſlati per primum emphyteotā in ſecūdū qd ad primū ptinebat ⁊ nō ad dñm directum. ⁊ in hoc ſecūdo caſu qñ dño directo ſatiſfit de pēſione ſed primus emphyteota conſtituit nouū cenſum annuum ſibi ſoluendū. conſiderādum etiam eſt ⁊ ſecundo q ſi primus emphyteota trāſfert vtile dominium in alterū ⁊ pro iſta tranſlatione recipit annuū cēſuʒ hʒ iſtud ius ⁊ tñ remāet res emphyteotica ⁊ habet iſtud ius annui cenſus in perpetuū. ⁊ hoc caſu loquit tex. cū ibi not. p Bal. in. d. c. j. quid iuris ſi poſt alienationem. nam ſi vaſallus rem feudalem cōcedit ad liuellū dominium vtile transfertur in emphyteotam: tamen vaſallus remanet ⁊ res feudalis ⁊ ipſi vaſallo debetur annuus cēſus. ⁊ hoc caſu verum eſt dicere quod ius vaſalli non eſt in totum extinctum ſed remanent reliquie. ⁊ verum eſt dicere qd finito iure vaſalli quomodocunq; iſtud ius reuertitur ad dñm prout eſt caſus in. d. c. j. ⁊ ibi Bal. quia iſtud ius debetur ex eo q: res remanet feudalis ⁊ ipſe vaſallus. ⁊ ſic eſt fundatuʒ in iſto iure reali. igit dicitur feudale q: in feudo eſt fundatum ⁊ pp̄ter feudum debetur ſecundū docto. in. d. §. illud. nimirū ergo ſi tale ius deficiat in pſona vaſalli q reuertat ad dominū p no. in d. §. illud. ſicut etiā diceremus ſi emphyteota cum cōſenſu domini ad longū tps locaret q: tūc remanet emphyteote ⁊ cōductor ab eo recognoſceret ⁊ ſi nō ſolueret reuerteret ad emphyteotam tūc finita emphyteoſi pp quā debet pēſio iſtud ius augeret dño directo per tex. l. d. c. j. quid iuris ſi poſt aliena. ⁊ hic nō eſt caſus noſter q: iſte non remaneret emphyteota nec res dicit in emphyteoſi primi. vnde iſte annuus cenſus nō debet q: dicit emphyteota vel q: dicatur rē in emphyteoſim habere ſed q: ius ſuū trāſtulit. ⁊ donec ſoluat pretiū cōſtitutus eſt annuus cenſus qd etiā patet q: ſecūdus recognoſcit dñm directū ⁊ nō primū emphyteotā item ſoluit ſibi capſoldū ⁊ penſionem ⁊ non primo emphyteote ſicut faciebat primus emphyteota preciſe. ⁊ ſic oīa iura primi ſūt in iſtum ſecūdū tranſlata ⁊ ſubrogatus eſt ſecundus loco primi. igit oīa iura primi emphyteote cēſent l ſcōm trāſlata ad hoc qd habet in. l. j. §. hec actio. per Bar. ff. ſi quis teſta. liber eſſe iuſ. fue. nā hoc caſu dicit primus ꝯſtituiſſe ſcōm in emphyteoſi p ſuo hērede. ⁊ ſic loco ſui de qua conſtitutione an fieri poſſit dño irrequiſito tradit Spec. in ti. de loca. §. nūc aliqua. ver. xv. ⁊ d. Jmo. late in. c. potuit. in. xiiij. col. de locato. ⁊ hoc caſu de plano procedit qd dicit Bal. in. d. §. illud. vbi dicit quod primus emphyteota alienādo deſinit eſſe dominus ⁊ deſinit ciuiliter ⁊ naturaliter poſſidere. in dicta. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculū. ⁊ ideo dicit quod ſi iſte ſecūdus vult alienare non habet requirere cōſenſum a primo emphyteota ſed a domino q: nullū ius reale retinet licet aliqua iura perſonalia retineret. ⁊ hoc caſu ꝯſidero ⁊ tertio quod

iſte annuus cenſus non debet ex eo q̃ remãſerit aliquo ſuperemphyteote neq; quod adhuc dicat rẽ in emphyteoſim tenere et ſecũdus a primo ex quo reſpectu rei in totũ recognouit dominũ directũ: ſed õr cõſtitutus annuus cenſus ſuper pecunia ſibi debita q̃ oſtẽdit. Nam primus emphyteota ꝓmittit facere chartam vẽditioni ſoluto precio librarũ centũ marchiſanorũ ⁊ donec ſoluat cõſtitutus eſt annuus cẽſus vnde ꝑcioñ alienationis ꝙ debet eſt centũ. ⁊ donec iſta ſoluant debet annuus cẽſus igitur patet q̃ debeat rõne obligationis perſonalis ad cenſũ. nec incõuenit hoc q̃ ſup pecunia quã mihi debes cõſtituat annuus cẽſus vt cõſiderat Inno. in. c. ſalutare. extra de vſur. ⁊ Joã. an. ⁊ doc. nec diſcutio nũc an licitum ſit. igitur cum iſta ſit obligatio pſonalis ⁊ nõ ius reale non dicitur emphyteoticũ ſed propriũ vnde finita linea nõ reuertit ſed vadit ad heredes emphyteote. ¶ Confirmat iſta opi. ratione vigenti. nã iſta emphyteota ꝓ p̃tio centũ cõcedit q̃ ſuũ eſt nõ ꝯ dñi directi. vnde ſi tñ cẽtum fuiſſent ꝓmiſſa talis ꝓmiſſio ⁊ ſolutio cederet cõmodo heredis primi ⁊ nõ directi dñi: lʒ primi finita eſſet linea q̃ deberet ꝓ pretio ei⁹ q̃ erat propriũ primi emphyteote vt eſt caſus in. l. ij. C. de iure ẽphy. ſi ergo rõne illa cẽtũ ſi ſimpliciter fuiſſent ꝓmiſſa deberentur heredibus emphyteote lʒ finita eſſet linea pari debet iſte annu⁹ cẽſus q̃ eodẽ iure ⁊ ex eadẽ cã debet annuus cenſ⁹ ex qua cã debent cẽtũ ptʒ q̃ ſolutis cẽtũ tollit annu⁹ cẽ⁹ q̃ nõ eſſet niſi alternatiue alterũ de his duob⁹ ex eadẽ cã deberet cũ illi cauſe nõ eſſet ſatiſfactũ ad hoc q̃ habet i. l. ij. in princi. ff. ſi cer. pe. ſi ergo cẽtũ debent obligatione perſonali ita ⁊ annuus cẽſus q̃ñ q̃ñ vna pars alternatiue eſt clara ⁊ altera dubia pars dubia interpretationem recipit a parte clara. l. j. ⁊ ibi doc. ff. de reb. dub. bene facit tex. in. l. verũ. ff. de peti. here. cũ ibi not. itẽ cũ ſufficiat alterum ex duobus adimpleri apparet q̃ ambo reſpiciant eundẽ finem ⁊ effectum iuxta not. in. l. ſi heredi plures. ff. de cõdi. inſti. tñ. l. ſi is qui ducẽta. §. verũ. ff. de reb. du. ¶ Preterea ſicut centum ita annuus redditus qui eſt loco p̃ctũ nõ remaneret emphyteota vel vaſſall⁹ vt in. c. ſi vaſſall⁹. in. iij. mo ⁊ ibi Bal. ſi de feu. fue. cõtrouer. inter do. ⁊ agna. ⁊ per Bal. in. c. j. in fine. de feu. non ha. propri. naturã feudi. ſed ratione promiſſionis centum ſoluitur annuus cenſus: igitur nõ ſoluitur vt emphyteota ⁊ hãc concluſionem puto veriſſimam. ſi qua autem fieret difficultas que in puncto nõ tãgitur ex eo quia primus ſolutis centum promiſit chartam facere per ſolutionem vide ſolenniter per Areti. in conſilio. cle. incipi. longa eſt conſultatio. in ſecũdo dubio Laus deo protectori noſtro amen.

¶ Ut ſupra p me cõcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartho. Socinus ſenen. J. U. D.

¶ Conſilium cclvij.

1 ¶ Femina quando ſuccedat in feudo. ⁊ nu. 2.
3 Heredis vel ſucceſſoris appellatione quid contineatur.
4 Feudi natura ſi alteretur an deſinat eſſe feudum.
5 Verba appoſita in feudo quod vaſallus habeat feudum ⁊ cui ipſe dederit quid operetur.

DOmin⁹ labia mea apiat ⁊ ſpirit⁹ ſanctus illuminet intellectũ. ¶ Uiſis inueſtituris romanorũ põtificũ ſcʒ Bonifacij in pſona comitis Frãciſci de corbario ⁊ Nicol. in pſona comitis Ugolini conſideratis hiis q̃ in facti cognitione verſant queritur nunquid
1 † Mamphilia neptis dñi Ugolini ex filio ſuccedat in dcõ feudo in qua difficultate diffuſe ⁊ ſubtiliter ſcripſit p̃ſtantiſſim⁹ doctor do. Petrus phil. ſcripſerũt etiã abũde pleriq; doc. Paduani idcirco op⁹ nõ eſſet multiloquio: ſʒ quã primũ fieri põt ad immediata deuenire. ⁊ ideo aduertẽdũ puto q̃ aliq̃ ſum⁹ in feudo recto pure ⁊ ſimpliciter conceſſo ⁊ indeterminate ꝓut dicit tex. in. c. j. in fi. in qui. cau. amit. ⁊ tũc veniunt ea tñ q̃ ſunt de natu. feu. vt in. c. j. de forma fideli. ⁊ not. glo. ⁊ doc. in. c. fi. de capi. qui cur. vendi. ⁊ in tali feudo femina nõ ſuccedit niſi hoc fuerit expreſſum vel in aliis caſibus in iure expreſſis. et ita loquitur tex. in. c. j. §. hoc mõ. qui feu. da. poſ. ⁊ in. c. j. §. filia de ſucceſ. feu. ⁊ in. c. j. de gradi ſuc. in feudo. ⁊ feudũ de quo agim⁹ non eſt huiuſmodi: cũ nõ ſit cõceſſum ſʒ ſimplr ſub annuo cẽſu vnius crateris argẽtei q̃ magis eſt de natura emphyteoſis vt in. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ ideo Bal. in. l. liberti libertęq;. C. de ope. liber. dicit q̃ eſt cõtract⁹ emphiteoticus vel ſanoſatus tale feudũ cẽſuale: ⁊ eo maxime in caſu nr̃o ex quo ꝓpter nõ ſolutionẽ cẽ⁹ feudũ amittit q̃ eſt ſm naturã emphyteoſis vt in. d. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ ꝯ naturã feu. iuxta no. p Spe. in ti. de loca. §. nũc aliqua de. lxxij. ⁊ p Domi. de ſan. Gemi. j. c. ad apoſtolicę. de ſen. ⁊ re iu. li. vj. ⁊ ꝯ naturã ꝯceſs cẽſualis vt in. c. cõſtitutus. ⁊ ibi no. extra de relig. do. ¶ Preterea nõ fuit p̃ſtitũ iuramẽtũ de fidelitatis ꝓut p̃ſtari ſolet in feudo recto ⁊ ſimplr cõceſſo vt in tit. de no. for. fidel. cũ ſeq. ſuccedat et q̃ i recto ⁊ ſimplici feudo exigi põt fidelitas ſeu ꝓmittat. ⁊ ſic eſt in diſpõne vt in iurib⁹ ſtatim allegatis. in caſu aũt noſtro fidelitas rẽſt in cõditione ſi nõ ſeruit: inter q̃ eſt magna differẽtia. l. ſi q̃s ſub cõditiõe. ff. ſi q̃s omiſſa cau. teſt. ⁊ in l. ita ſtipulatus. in grande. ⁊ ibi Bar. ff. de verbo. obli. ꝓpter infidelitatẽ tp̃e cõmiſſe infidelitatis feudum amittit. vt in. c. j. quib⁹ mo. feu. amit. ⁊ in. c. j. que fue. prima cau. benefi. amit. ⁊ non ſolet ab initio vſq; cõceſſio annullari ꝓut ſit in cõceſſiõe de qua agimus ⁊ predicta maxime ꝓcedũt ſi dicam⁹ q̃ ex quo cõceſſum eſt tanq̃ nobile dicat liberũ ⁊ francũ vt ſenſit Jo. an. in addi. Spe. in rub. de preſcriptio. ¶ Aliq̃ñ ⁊ ſcdo non ſum⁹ in feudo recto et ſimplici ſʒ in feudo cõditionato hoc eſt modificato. puta in feudo pro quo preſtat annuus cẽſus: ⁊ hʒ et alias qualitates ⁊ modificationes cõtra naturã feudi recti ⁊ ſimplicis ꝓut feudũ de quo agim⁹: ⁊ tũc aliq̃ñ ⁊ p̃mo eſt expſſum in tali cõceſſiõe q̃ vaſallus nõ teneat ad capitula fidelitatis de q̃b⁹ in dcõ titu. de for. fideli. ⁊ in pre. ⁊ ſeq. ⁊ tũc ſi expreſſa ſunt talia ſeruitia que pñt ita per feminã p̃ſtari ſicut p maſculũ tũc femina ſuccedit. ⁊ ita voluit Bal. in. l. quoties. C. de ſuis ⁊ legi. here. quẽ allegat in. c. ſi cui militi. in capitulis extraordi. feudoꝝ ⁊ hoc voluit Bal. allegãdo eundem tex. in. c. j. §. penul. qui feu. da. poſ. ⁊ licet Bal. in. c. j. de gra. ſuc. in feu. dicat q̃ illud capitulũ eſt apocryphum: tamẽ illud pro autẽtico habeo Bal. in. locis preallega. ⁊ Aluaro. in. c. j. epiſ. vel abba. ⁊ licet eſt apocryphũ q̃ idẽ eſt dicere q̃ nõ autenticũ vt in. c. j. xvj. diſt. tñ ratio nullitatis p̃z ſi ad nullũ ſeruitiũ tenet vaſallus niſi ad ea expreſſa q̃ ita põt p̃ſtare femina ſicut maſculus ceſſat rõ ꝓhibitiua ꝓpter quã femina non ſuccedit in feudo: q̃ nõ põt dñm iuuare ⁊ eſſe in pugna cũ eo de quo per gl. ⁊ doc. in. c. j. §. hoc notandũ. qui feu. da. poſ. ⁊ ceſſat rõ prohibitiua. l. adigere. §. quãuis. ff. de iure patro. ⁊. c. cũ ceſſante de appel. ⁊ p ꝯñs ſuccedit diſpoſitio iuris cõis qua femina pariter admittit. l. maximũ vitiũ. C. de lib. p̃te. cũ ſi. ¶ Ex quibus infert q̃ ſcdo loco idẽ ẽ dicendũ ſi poneremus q̃ ex capitulis fidelitatis q̃ habẽtur in tit. de for. fideli. in. c. prece. ⁊ ſeq. aliqua exprimunt in cõceſſiõe que ita pñt preſtari p feminã ſicut p maſculũ q̃ñ alia capitula cẽſent tacite remiſſa que per feminam preſtari nõ poſſunt. incluſio enĩ aliq̃rũ aliorũ eſſet excluſio. l. maritus. de procu. l. cũ pretor. ff. de iudi. l. iubemus. §. teſtã. ff. de teſta. mili. cũ ſimi. ¶ Confirmat q̃ expreſſio aliq̃rũ capitulorũ nihil operatur in caſu expreſſo. igit operari debet q̃ in aliis nõ expreſſis non teneat. ar. l. inter ſocerũ. §. cũ inter. ff. de pact. dotal. ⁊ eoꝝ q̃ ponit Bal. referendo dicta Dyn. ⁊ Cy. in. l. cõuenticulam. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ hic etiã nõ eſt caſus noſter q̃ non exprimit aliquod capitulum de his que continent in dicto titulo de forma fidelitatis cũ precedenti ⁊ ſequenti: ſed tantũ q̃ teneatur ad annuum cenſum ſub pena priuationis ſi nõ ſoluitur quod in dictis locis nõ exprimit. ¶ Aliquãdo ⁊ tertio cõceditur feudũ cõditionatum ſub annuo cenſu prout eſt caſus noſter vt. ſ. oſtenſum fuit ⁊ probat ex notatis per glo. ⁊ ibi plene p doc. in. c. fin. de capi. qui curiã vendi. cõceſſum nõ eſt ſimplr. puta ſi in caſu nr̃o cõceſſio fuiſſet vaſallo ſimpliciter facta ⁊ caſus eſſet dubius quia difficultas cauſatur ex eo q̃ licet feudum eſſet ita cõceſſum non tamẽ in dubio vident remiſſa capitula fidelitatis de quibus in dicto titu. de for. fideli. cum nõ cenſeatur remiſiſſe licet remittatur iuramẽtum fidelitatis vt voluit notãter Jo. an. in addi. Spec. in rub. de preſcrip. ſed in ſpecie q̃ in tali feudo cõditionato veniãt niſi expreſſa ⁊ q̃ nõ cenſeantur remiſſa illa capitula fidelitatis voluit no. And. de iſer. doctor ſolemnis in materia feudoꝝ in d. c. fi. de cap. qui cur. ven. ⁊. ſequit dñs Jac. aluaro. vnde lʒ feudum ſit cõditionatũ tñ tenet vaſalus fidelitatem preſtare prout in dictis capitulis cõtinet quoꝝ aliqua vt preferit preſtari non poſſunt igit militat ratio prohibitiua ⁊ ceſſat ratio tenentiũ q̃ femina debet ſuccedere in tali feudo. igit ⁊ diſpoſitio dicti. c. cũ ceſſante. Et lʒ ad vnã rationẽ quã aſſignat gl. in. d. c. j. §. hoc autem notandum q̃ femina non ſuccedit q̃ non põt eſſe in pugna cum domino ſuo prout vaſallus tenetur vt in. c. j. de capi. cor. poſſet de facili r̃ñderi q̃ in feudo cõditionato dico q̃ ſi nõ exprimit q̃ teneat pugnare pro dñõ non tenet licet etiã cõtrariũ nõ exprimat oſtendit hoc q̃ q̃ñ feudũ eſt cõditionatũ ad certũ ſeruitium vaſallus nõ tenet niſi ad expreſſa in confeſſione et ad illa que in dictis titulis cõtinerentur ſm And. de iſer. ⁊ Aluaro. in. d. c. fi. de capi. qui cur. ven. ſed q̃ñ quis tenetur tantũ ad expreſſa in cõfeſſione ⁊ ad cõtenta in illis capitulis nõ tenetur eſſe in pugna cũ dñõ q̃ hoc nõ continet i dictis capitulis vt diſputãdo cõcludit Old. ⁊ refert ⁊ ſequitur Aluaro. in. d. c. fi. de cap. qui cur. vendi. in. iij. col. ⁊ ſic etiã ꝑdicto caſu ceſſat dicta rõ ꝓhibitiua quare femina nõ ſuccedit in feudo. ⁊ ſic ceſſaret difficultas. ſed tamẽ p
2 premiſſa non videt ceſſare difficultas. † Nam ⁊ alie rationes habent excludere feminas ad feudũ. dʒ enim vaſallus eſſe conſtans ⁊ ſecretus eorum que gerit dñs. Item cõſilium dñõ preſtare vt l. c. j. de noua forma fide. q̃ in ſexu muliebri nõ cadũt communiter vt inſti.

vt inſti.qui.alie.li.in prin.ꝛ in.l.ſi pater.C.de ſpōſa.vñ licet alia ratio ceſſet ex quo iſta nō ceſſat nō videt̃ ceſſare ꝓhibitio.l.liberoꝝ.§.notatur.ff.de his q̃ notā.infa.ꝛ propter hāc rationem dixit.Ihico.de neapo.in.d.§.hoc oñt.notandū qḋ licet eſſet femina que iret ad pugnā:nō ſuccederet in feudo propter alias rationes ꝓhibitiuas:niſi dicamus qḋ alie rationes non ſunt finales: quia illa ſola nō pōt ire cū dño ad pugnā prout clare ſenſit ſummus doc.in hac materia do.And.de Iſer.in.d.§.hoc notādū cū velit quod eo ipſo mulier eſt habilis ita quod poſſit pro domino pugnare pōt ſuccedere in feudo per illū tex.a cōtrario ſenſu.ꝛ p id qḋ habemus in.l.ex his.ff.de libe.ꝛ hoc maxime quādo feudū eſt lēſuale.i.ſub annuo cenſu reali cōceſſuꝫ quo caſu ſimpl'r mali ſolennes doc.cōcedūt qḋ femina ſuccedit vt voluit Bal.contra nag.de pace cōſtantie.in ver.iuncliar ic.qui dicit qḋ quilibet heres ſuccedit.idē Old.cōſ.cclx.ꝛ Hoſti.in ſum.in ti.de feu.§.quis liter feudū.Idē Albe.de roſa.vt aliqui cōſulentes referūt in.l.ſi quis potius.C.de ſecū.nup.ꝛ d.Ant.in.c.cum apud.de ſpōſa. Idē cōſuluit do.Argentinus filius dñi Ray.vti quidā cōſulentes referunt.idē do.Rap.Fulgo.ꝛ alij doctores Paduani vt referunt conſulentes Paduani.ꝛ eſt fundata iſta cōcluſio ratione nā cōſuetudines feudorū feminas excludētes ſunt exorbitātes.vt in.l.maximū vitiū.C.de libe.prete.igit̃ ſunt intelligēde in caſu ꝓprio ꝛ non in caſu improprio.l.qui vero.cū materia.ff.de lib.ꝛ l.i.ſi vero.§.de viro.ff.ſo.ma. Igitur iura ꝓhibentia filias feminas i feudo ſuccedere intelligi differūt in eo feudo quādo eſt proprie feudū nō qñ eſt improprie feudū.ꝛ ſic cū ceſſant conſuetudines feudales ſuccedit diſpoſitio iuris cōis.vt in.c.i.de feu.cognat.quia femina pariter admittit̃.vt in.d.l.maximū vitiū.ꝛ ſic iura ꝓhibitiua ſunt intelligēda in feudo ſimpl'r ꝛ nō ſm quid.l.hoc legatū.ff.de leg.iij.ꝛ p Bal.ꝛ doc.in.l.i.C.de ſucceſſ.edic.ꝛ in feudo qḋ nō hꝫ mixtā naturā alterius cōtract⁹:qꝛ diſpoſitio exorbitās i caſu ſimplici nō debet ad caſuꝫ mixtū extēdi.l.ſi ita ſcriptū cū ibi no.ff.de lib.ꝛ poſth.tradit̃ late in.l.i.§.in prin.ff.de verb.obli.ꝛ ſtante hac ratione ceſſat obiectio. Nec premiſſis obſtat tex.quē Aretin⁹ adducit in quodā ſuo cōſi.in.c.i.in fi.in qui.cau.feu.amitta. Ubi voluit qḋ femina nō admittat̃ ſtantibus maſculis qñ eſt cōprehenſa ſiue feudū datū fuerit ad certū ſeruitiū ſiue ad incertū ꝛ indeterminatū.igit̃ idē eſt ſiue ad certū ſiue ad incertū concedatur ſed ſalua reuerētia ꝑceptoris mei dico qḋ ille tex nō probat.vnde cū illa litera qḋ qñ nominatim eſt cōceſſum maſculis ꝛ feminis vtroq; caſu ſiue ad certū ſiue ad incertū ſeruitiū femina poſt maſculū admittat̃.ſꝫ qñ nō eſſet cōceſſum nolatim vtriq; ſed ſimpliciter ad certū ſeruitium tex.nihil dicit.ꝛ hoc eſt de quo querimus. nec ibi inducunt qḋ maſculi ꝓferant̃ attenta natura feudi.ſicut alias dicimus attēto ordine charitatis.in.l.gall⁹.§.quidaꝫ recte de lib.ꝛ poſth.ꝛ per gl.ꝛ doc. ¶ Preterea aduertēdū eſt qḋ in inueſtitura.Nic.narrat̃ qualiter ꝑdeceſſores dicti comitis Ugolini vt patris Gregorij ex quo retinuerūt dicta caſtra i feudū ſemp fideles ꝛ obedientes fuerūt ꝛ tñ vt ꝑ ipſo nunq; ſunt ſoliti ꝓſtare eas fidelitates q̃ numerant̃ in dicto ti.de for.fideli.q̃ cēſent̃ remiſſa ex quo nō fuerūt lōgiſſimo tpe excepta ſi remiſſio allegatur iuxta no.in.l.cū de in rem verſo.ff.de vſur.ꝛ tradit Lud.ro.i ſuo cōſi.lxxxij. Maior aūt debet̃ fidelitas prima ven ſubdito quā vt a vaſallo.vt ꝓbat tex.l.c.i.de no.for.fideli.§.eſt ꝛ alia.ꝛ l.c.i.poſt ꝓn. hic ſimi' tex Conrad.videm⁹ etiā qḋ a ſubdito preſtat̃ iuramētuꝫ fidelitatis qḋ.ē in iuramētum aſſecurationis qꝛ cum dño habeat territoriū.l.ſi pupillus.§.territoriū.ff.de verb.ſig.per tale inſtrumentū tollit̃ ſuſpitio.vt eſt tex.ꝛ ibi hoc declarāt doc.in.c.i.in fi. qualiter vaſallus iurare debeat. ¶ Scḋo infero qḋ ꝯceſſio facta a Nic.o.cenſet̃ facta vt ea ꝓſtent ſeruitia ꝛ hē fidelitates que ſolite ſunt preſtari ꝛ nō alia vt eſt caſus in.d.c.i.in verbo ſicut dꝫ eſſe. vnde dicūt ibi doc.quod in exactione non debet fieri nouitas vltra antiquas conſuetudines vt in.c.dilecti.de ma.ꝛ obed.ꝛ in.c.cum conſuetudinis.de conſue.ꝛ Spe.in tit.de feu.§.quoniaꝫ.ver.ꝛ mō vbi vult qḋ ea que nouiter extorquent̃ cōtra antiquā conſuetudinem preſumunt̃ p metū extorta.vt ibi dicit Bal. ¶ Tercio infero qḋ illa clauſula in fi.cōceſſionis poſita in qua dr voluimus aūt q; ſi tu aut heredes ſeu ſucceſſores tui ꝑdicti quod abſit a nr̃a obediētia plena deuotiōe ac fidelitate retraxerit ꝛc.nulli⁹ ſit roboris vel momēti intelligi dꝫ de obedientia quā dꝫ ſubdit⁹ erga dominuꝫ eſſe ꝛ de ea obediētia ꝛ fidelitate quā dicti vaſalli dominorū caſtrorū ſoliti erant ꝓſtare per ea q̃ ſtatim dixi facitque per Bar.in.l.nemo eſt qui neſciat.ff.de duob⁹ reis.ꝛ q; habet̃ in.l.exceptio.C.locati.ꝛ ſic deficerēt ab obediētia ſuperioris rebellando iuxta id qḋ habet̃ in.l.amiſſione.§.qui deficiūt.ff.de capitis dimi.ꝛ per Bar.in extra.qui ſint rebelles.in ver.rebellādo quod etiaꝫ oſtendit̃ ex verbo retraxerit qḋ ſignificat receſſum a ſolita obediētia q̃ ꝓſtari ſolebat.ꝛ iſta eſt vera intelligētia illius clauſule maxīe attēta antiqua cōſuetudine. ¶ Aliquādo ꝛ quarto ꝛ vltimo cōcedit̃ feudū ſub annuo cenſu ꝛ i pluribus ꝛ nō habet naturā feudi ꝛ nō concedit̃ ſimpliciter ſed per verba de proprietate ſermonis includentia feminas ſicut maſculos.ꝛ tūc concludendum eſt qḋ femina ſuccedit in feudū.ꝛ hic eſt ꝓprie caſus noſter indiuiduo. Et pro fundamento huius concluſionis premitto duo. Primum quod femina eſt capax feudi ſeu non eſt incapax vt habetur in.c.i.de gradi.ſucceſ.in feu.ꝛ i.c.i.§.filia.de ſucceſ.feu.in.c.i.qualiter feu.ad filiā perti.ꝛ traditur late per Ludo.ro.in ſuo ꝯſi.i. Scḋm eſt quod omiſſa conſuetudine feudoꝝ attenditur tenor inueſtiture qui preualet.caſus eſt ꝛ ibi doct.in.c.i.de fratri.de no.feu.inueſti. Ex quib⁹ in propoſito dico quod cuꝫ cōceſſio feudi facta fuerit dño Ugolino et ſuis heredibus ꝛ ſucceſſoribus talis cōceſſio feminas includit quia i verbum heredibus de ꝓprietate ſermonis includit quẽlibet heredē.l.ſciendū.ff.de ver.ſig.ꝛ verbū ſucceſſores quemlibet vniuerſalem ſucceſſorem.l.quendā.§.is aūt.ꝛ ibi no.ff.de edēdo.igit̃ in tali inueſtitura includit̃ filia heres ꝛ ſucceſſor vniuerſalis nō recedēdo a proprietate verboꝝ.ꝛ maxime quia non inuenimus in conſuetudinibus feudoꝝ qḋ iſta verba ita geminata.iteꝫ ꝓbata ſine verbo maſculis reſtringant̃ ad feminas igit̃ ſuccedit diſpoſitio iuris cōmunis.vt in.c.i.de feu.cog.vñ nō recedēdo a ꝓprietate ſermonis dicere poſſumus qḋ ex pacto includeret̃.inuenio tñ qḋ aliquando iura dicūt q; femina nō admittat̃ niſi reperiat̃.vt in.c.i.§.filia.de ſucceſ.feudi.cū ſi. Aliqñ qḋ non admittit̃ niſi virtute pacti.c.i.de natura ſucceſ.in feu.ꝛ in.c.de gra.ſuc.in feu.ſed nulli dubiuꝫ quod ea que includuntur in pacto de virtute ſermonis veniunt virtute pacti.igitur ꝛc.

¶ Ex quibus ſoluit̃ vna ratio que videbat̃ contra hanc concluſionem facere.nam contra hanc concluſionem videtur facere ratio fortiſſima. Naꝫ ibi materia non eſt tranſitoria ad heredes extraneos ſed tantum ad filios.tunc appellatione heredū veniunt tñ filij ſm Bar.ꝛ doc.in.l.gallus.§.etiā.ff.de lib.ꝛ poſth.ꝛ quando materia nō eſt trāſitoria niſi ad deſcendētes maſculos illi tantum veniūt.vt in.c.i.de ſucceſ.feu.ꝛ in.c.i.§.ꝛ ſi clientibus de alie.na.feu.ꝛ tradūt doc.in.d.§.etiā ergo in caſu noſtro veniunt tantum maſculi.ꝛ ita dicenduꝫ videtur de verbo ſucceſſoribus.ſ.qḋ intelligatur de filijs maſculis ſucceſſoribus.ſ.de iure pretorio vel per fideicō.vniuerſale.ad hoc bona glo.in ver.ceterorum.in.l.ſtipulatio iſta in prin.ff.de ver.ob.ꝛ dicit Alex.in.l.quedā.§.is aūt ff.de edend.ꝛ ſic videt̃ qḋ femina nullo modo includatur in tali conceſſione de qua agimus. ¶ Sꝫ vlterius etiam pro ſolutione huius difficultatis dico qḋ aliqñ ꝛ ſecūdo ſumus in feudo recto ꝛ ſimplici habente naturā feudi.ꝛ tūc dico qḋ verba ſunt intelligēda ſm naturā ſimplicis feudi ꝛ recti ꝛ verbū heredes exponitur.i.filij ꝛ recedim⁹ a ꝓprietate ſermonis.d.c.i.de ſucceſ.feu.cū ſi. ꝛ ita procedunt oēs auctoritates que dicūt qḋ verbū heres in materia feudorū exponit̃.i.in deſcendentes maſculos ꝓpter regulārē feudorū naturā.vt per Bar.ꝛ alios in.d.§.etiā.ꝛ p Spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua.ver.xxij.ꝛ per Bal.in.l.quod dī.ff.de vb.obli.cum multis ſimilibus.ꝛ ita ratione poſſunt procedere dicta Io.de imo.ꝛ dñi Alex.ſ.iure emphyteotico eccleſie que proprie eſt emphyteoſis qꝛ verba ſunt intelligenda ſm ſubiectam materiā.l.ſi vno in prin.ff.loc.l.ſi ſtip ulatus.ff.de vſu.vnde ſi emphyteoſis eccle.cōcederet̃ ꝛ p magno pretiō qꝛ tūc magis accederet ad naturā cōtractus locationis iudicandū eſſet de ea vt de contractu locationis ſm Bal.in.l.i.C.de iure emphy.ꝛ Lud.ro. in.l.iuxtā §.qḋ ex naufragio.ff.de acqr.poſ.ꝛ hoc caſu nō ꝓcederēt forte dicta do.Joan.de imo.ex his q̃ ſtatim dicentur. ¶ Aliqñ ꝛ ſcḋo ſumus in feudo nō recto ſimplici ꝛ ꝓprio ſꝫ i ꝓprio ꝛ ꝯditionato ꝛ tūc dico qḋ nō recedim⁹ a ꝓprietate ſermonis ꝛ ſic verbū heredib⁹ includit oēs heredes iuxta.ſciēdū.ff.de vb.ſig.ꝛ hoc eſt q; ꝓprie voluit Bal.in.c.i.§.i.epi.vel abba. Nā ibi qdā recepit feudū pro ſibi ꝛ maſculis ꝛ feminis dicit̃ qḋ primo maſculi admittunt̃ quibus deficiētib⁹ admittunt̃ femine ꝯtra naturā verboꝝ ſm quā ꝓpter copulā ꝛ debebat pariter admitti. ꝛ ſubdit Bal. qḋ hoc eſt ſpeciale in feudis ſimplicib⁹ ꝛ rectis.i.nō in ꝯditionatis q̃ nō dant̃ ad certū ſeruitiū oīs ſecus ſm Jaco.de bel.i.adducit rationem quia nō debemus recedere ab aperta ꝛ propria natura verborū niſi i caſib⁹ expreſſis in iure.ꝛ ideo dicit quod ille tex.reſtringere dꝫ ad feudū rectum ꝛ ſimplicem ſecus in aliꝗ cōditionatis ꝛ iſtam opinio.approbant ibi Alua ro.ꝛ inſignis doct. Marti.de laud.ex quibus infero quod cum in caſu noſtro non ſimus in feudo recto ꝛ ſimplici ſed in conditionato ꝛ in proprio nō debemus recedere a proprietate verborū.iuxta.l.i.§.ſi is qui nauem.ff.de exer.act.ꝛ.l.non aliter.ff.de lega.iij.ꝛ per Dyn.doctor.in rub.de reg.iur.in.vi.ꝛ conſequenter cōcluditur quod in caſu noſtro includit̃ femina per.d.l.ſciendum.ꝛ no.in.l.gallus.§.etiā.de libe.ꝛ poſth. Confirmatur iſta opinio. Nam per dictam inueſtiturā in multis alteratur diſpoſitio ꝯſuetudinū feudorū ꝛ eorū ꝓpria natura.vt late.ē.probatum eſt.igitur a talibus conſuetudinib⁹ ꝛ a tali materia feudoꝝ nō dꝫ recipere interpretationē.hāc regu

lem in ſimili ponit Bal. in. l. maximū vitiū. C. de lib. prę. ⁊ Pau. de caſ. in. l. ſi. §. in cōputatione. C. de iure delib. ⁊ Bal. in. l. pudor. C. de adul. Igitur verba debēt proprie intelligi. d. l. non aliter. et hāc opinionē in tali feudo cōditionato concesso pro anaua penſione tenuit inſignis preceptor meus do. Franciſ. de aretio in. d. l. gallus. §. etiā ſequendo Bald. in. d. c. i. §. i. epi. vel Abb. allegando etiā Bal. in. d. l. liberti libertęq;. ⁊ in. d. extrauā. de pace cōſtan. in ver. qui mellaric. ⁊ hāc opinionē ſequutus fui in. d. §. etiam allegando Bal. in ſimili in. d. l. i. C. de iure emphy. ⁊ Rom. in. d. §. qd ex naufragio. Nec premiſſis obſtat text. in. c. i. de feu. non ha. pro-
4 prie na. feu. † vbi licet in alienatione alteret natura feudi tā non videtur deſiſtere eſſe feudū. ad hoc tex. ⁊ ibi Bal. in. c. i. per quos fiat inueſti. ⁊ per Alud. de yſer. in. c. i. qui. mo. feu. amit. Quoniam ad hoc rūdeo qd qū facta alteratione nature feudi querimus nū quid dicat alterata vltra cōtenta in pacto per qd natura feudi alteratur. ⁊ eſt diſtinguendū qd aut querimus ſi facta eſt alteratio circa acta cōceſſionis nunquid reſpectu conceſſionis etiā in eo expreſſe dicatur facta alteratio ita qd nō ſit recedendū a proprietate ſermonis. ⁊ dicendū eſt qd ſic. ⁊ ita probat tex. in. d. c. i. de feu. non ha. proprie natu. feu. vbi illa verba ⁊ quibus ipſe dederit ſtant generaliter in ſua ꝓpria ſignificatione adeo qꝫ in tali actu conceſſionis non recipiūt interpretationē a natura feudi. vt ibi plene notat. aut querimus nunquid cenſeatur receſſum a natura feudorum reſpectu amiſſionis. ⁊ dicendū eſt qd non ⁊ ita ꝓbat il. le. tex. in alia parte quaſi in eo in quo alterat pactum nō recipiat interpretationē ſed in eo in quo non alterat recipiat interpretationem a cōſuetudinibus feudoꝝ. hoc ꝓbat illa litera. vbi ex quo in actu alienationis ſit alteratio illa verba reſpectu alienationis non recipiunt interpretationē. qꝛ nō reſtringuntur vt poſſit alienare in feudum alias de licentia dñi. ⁊ ſic in actu alienationis nō tenet naturā feudi. ſed verba ſtant in ſua lata ⁊ propria ſignificatiōe vt poſſit quolibet titulo ⁊ ſine licētia dñi alienare ſm Bal. ⁊ doc. ibi ad hoc vt verba aliquid operent iuxta. l. ſi qū. ff. de leg. i. ſm And. de yſer. ⁊ Iac. alnarot. in propoſito ergo dico qd ſabtiliter intuenti in illo tex. eſt caſus pro iſta opinione circa qd inſiſten-
5 do. Nam ibi dictum † fuit qd vaſallus haberet feudum ⁊ ſui heredes ⁊ quibus ipſe dederit ſz qd ideo illa verba quibus ipſe dederit ſtant ꝓprie vt poſſit quolibet titulo ⁊ ſine licentia alienare vt aliquid operent. vñ in ꝓpoſito noſtro facta eſt cōceſſio titio ⁊ heredibus. verbū aūt heredibus recipit interpretationē ⁊ naturam feudorū vt includant filij maſculi ⁊ deſcendentes maſculi qui in feudis ſuccedere poſſunt cū ergo addatur verbum ſucceſſoribus hoc verbū vltra naturā feudorū dꝫ aliqd operari. Igit nō reſtringitur ſed intelligit proprie p illū tex. notabilē ad hoc qd clarius declaro. Nam licet Io. de imo. in. d. l. qd de. vel. ⁊ qd verbū ſucceſſoribus intelligat de ſucceſſoribus de iure pretorio ⁊ iure fideicō miſſi tamē oſtendo qd in caſu noſtro non pōt eſſe vera. nam ſi ſimpliciter eſſet facta cōceſſio cenſeret facta etiā heredib⁹. ar. l. ſi pactum. ff. de probatio. ſm Bal. ⁊ Alnaro. in. c. i. an agna. vel filij. ex quo ergo vlterius eſt expreſſum ⁊ heredibus verbum heredibus intelligitur. i. filius ⁊ deſcendentib⁹ heredibus ita qd filij non heredes non admittuntur ſm Bal. Alud. de yſer. ⁊ doct. in. d. c. i. an agna. vel fi. Item includunt deſcendētes maſculi licet emancipati ſm Nico. de neapo. ⁊ doc. in. c. i. §. pe. qui feu. dare poſt. ⁊ quiſq; deſcendēs ſuccedit de iure ciuili. in auten. de heredi. ab inteſta. in

1 prin. ¶ Ex quo ſequitur qd ſub verbo heredibus includuntur
2 oēs deſcendētes qui in feudo ſuccedere poſſunt dummodo ſint
3 heredes ⁊ ſic eſt verbū ſucceſſoribus. ſi eaſdē pſonas includat nihil operabit confirmatur qꝛ ſi propter naturā feudi verbū here-
4 dibus reſtringit ad oēs pſonas q ſuccedere poſſunt ſm naturam
5 feudi ita ſi appellatione heredis nō includeretur bonorum poſ-
8 ſeſſor dꝫ ampliari ad eū qui ad feu. admit. dꝫ qꝛ qd operat propoſitum in ꝓpoſito operatur oppoſitum in oppoſito. l. ſi vt pro-
9 ponas. C. de nup. l. ⁊ ſi contra. ff. de vulg. ⁊ pupi. verbum autem
10 ex ſucceſſoribus nihil operabitur qꝛ nō includunt alie perſone que alias nō fuiſſent incluſe ſine illis verbis ſed nō eſt dicendū quod nihil operentur. vt eſt caſus in. d. c. i. de feu. non ha. propriam nat. feu. ſi ergo dꝫ aliquid operari vltra naturā feudi. Igit dꝫ ꝓprie intelligi in ſua propria ſignificatione ⁊ non reſtringi. Caſus eſt clarus. vbi vtrunq; ꝓbatur in. d. c. i. ſtatim allegato. ¶ Preterea verbum ſucceſſoribus omnem ſucceſſionem includit. d. l. quedam. §. is autem. cū ibi no. ff. de edēdo. igitur verbum heredibus nihil operaretur. qd non eſt dicendū. ¶ Nec ob. gl. quā allegat Io. de Imo. in. d. l. qd dicit. vꝫ in. l. ſtipulatio iſta habere licere in prin. vbi tex. dicit heredis ceterorumq; ſucceſſorū glo. in ver. ceterorum exprimit. ſ. de iure pretorio vel iure fideicom. qꝛ ibi verbum heredis ⁊ ſucceſſorum. intelligitur proprie de omnibus heredibus ⁊ ſucceſſoribus vniuerſalibus etiā extraneis ſiue de iure ciuili ſiue de iure pretorio ſiue iure directo ſiue fideicō. ⁊ ſic tractatur ibi vt non recedamus a proprietate verborū ⁊ ſic nō includunt ſucceſ-

ſores particulares contra vim verborum. ſed in caſu noſtro agimus de reſtringenda proprietate verborum. ⁊ qd nihil operaretur qd fieri non debet. vt eſt caſus in. d. c. i. ⁊ ꝓ hoc eſt autoritas quorūdam quos recitat Ioan. de Imola in. d. l. quod dicitur. ⁊ Bar. de Saly. in. l. ij. C. de iure emphyteo. q. xx. Confirmant premiſſa per tex. in. d. c. i. de feud. non ha. propriam natu. feudi aliter inducendo. Nam ibi fuit feudū conceſſum vt ipſe vaſallus ſuique heredes ⁊ quibus ipſe dederit id habeāt dicitur quod illa verba quibus ipſe dederit generaliter intelliguntur vt aliquid operentur ſm doc. ⁊ tā illa conceſſio ſine illis verbis ⁊ quibus ipſe dederit non erāt contra naturam feudi. Tamen dicta verba nō recipiūt interpretationē a natura feudi vt ibi habet. ⁊ ſic dicta verba quibus ipſe dederit. operant duo vt aliqd operent. Primū qd videatur alterata natura feudi in actu alienationis. ¶ Scdm qd proprie intelligat ⁊ reſtringat ad naturā feudi. ſed i caſu noſtro ſine illis verbis heredibus ⁊ ſucceſſoribus in multis fuit alterata natura feudi vt probatū eſt. igitur fortius ad hoc vt verbum heredibus vel verbū ſucceſſoribus aliquid operet dꝫ hoc vnum operari qd ꝓprie intelligat ⁊ nō reſtringat ſm naturā feudi. hoc cōfirmo qꝛ lꝫ verba recipiāt interpretationē a natura feudi hoc dꝫ intelligi. ſ. a natura feudi irregularis ⁊ improprij. ſicut dicim⁹ i ſimili qd lꝫ ſtatutū recipiat interpretationē a iure cōmuni intelligi dꝫ a iure cōi regulari ⁊ non irregulari. vt dicit Pau. de Caſ. in. l. fina. §. in cōputatione. C. de iure delib. ⁊ in. l. xij. tabu. ff. de legiti. here. allegat Bal. in. l. meni⁹. eo. tit. ſed in caſu noſtro nō eſt regulare ⁊ propriū ſed irregulare improprium. igitur ab eo verba interpretationem recipere nō debent. non omitto. nā pro his optime facit la rōne decidendi qd dicit nota. Bal. in. c. imperialē in prin. de probi. feu. alie. per Fed. vbi vult qd ſi feudū cōcedat titio ⁊ quibuſcunq; heredibus ſuis includunt etiā extranei. ꝓpter verbum geminatū quibuſcūq;. ⁊ refert do. Alex. in. d. §. etiam in. d. l. gallus. facit de. i. de re. iur. cū ſi. ſi ergo hoc dī ibi ꝓpter verbū geminatū quibuſcūq;. igitur fortius quidē dicendū eſt in caſu nro vbi verbum eſt ſpecifice ⁊ non virtualiter geminatū qꝛ dictū eſt heredib⁹ ⁊ ſucceſſorib⁹ videat voluiſſe includere. ⁊ licet Are. ibi ſequendo Bal. in. c. i. §. donare. qualiter feu. olī alienari poterat. dicat qd qū dicta verba poſſunt aliqd operari nō includūt pſonas inhabiles. l. ij. §. qd ait pretor. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ff. q ſatiſd. cogā. ſed hic poſſunt operari reſpectu bonorum poſſeſſionis fidei cōmiſſarij igitur ⁊c. tā aſa nolebā qd aſſumptū procedebat quando vellemus habilitare penitus inhabiles. ſed extranei nō ſunt penitus inhabiles ex quo pacto habilitari poſſunt ⁊ forti⁹ ſilic igitur ſtat regula glo. in. d. de. i. de re iudi. ⁊ idem in caſu in quo eſt geminatio ſpecifica. ¶ Preterea ſi diceremus quod includerent fideicommiſſarij cōtra naturā feudi ad hoc no. per Dy. ⁊ Bar. in. l. ſi patroni. in prin. ff. ad treb. ſequitur qd per illud verbū quibuſcūq; heredibus eſt alterata natura feudi. igitur debet ꝓprie intelligi ⁊ non reſtringi. caſus eſt clarus in. d. c. i. de feu. non habēte propriā naturam feu. ⁊ ad hoc faciunt multa que ponit Lu. ro. i. l. ſi vero. §. de viro i fallētia ꝓp geminationē. ff. ſo. ma. Laus deo. ¶ Et ſupra per me concluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bart. Socinus ſenen. I. v. doctor.

¶ Conſilium. cdviij.

1 ¶ Preſentandi vel eligendi quaſi poſſeſſio quomodo probet.
2 Patronoꝝ conſenſus an ſit neceſſarius in permutatione.
3 Actus preſumitur iuſtus ⁊ legitime geſtus.
4 Patronus an poſſit diſponere de iuribus vicarie.
5 Scriptura antiqua reperta in aliqua eccleſia an probet: ⁊ quot requirantur ad hoc vt probet. nu. 6. ⁊. 7.
8 Litere ſigillate an probent contra ſigillantem.
9 Confirmatio quando probetur ex narratione.
10 Confirmans quando videatur confirmare cum omnibus ſuis qualitatibus.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ In cauſa vicarie exiſtētis in eccleſia ſancte Marie noui operis extra muros opidi Rotuenſis. quoniam cauſa agitur coram doctiſſimis ⁊ probatiſſimis viris non multiloquio ſed paucis agendum eſt. ¶ Et in primis pro fundamento preſentati ⁊ inſti-
1 tuti premitto quod illi qui † preſentauerunt erant in quaſi poſſeſſione iuris preſentandi. Iſta concluſio probatur per duos actus proxime preteritos ante preſentationem de eo factam.
¶ Primo per vnicā preſentationem factā ſequuta inſtitutione vt voluit notabiliter Inno. ⁊ ſequunt doc. in. c. ij. de reſti. i integ. ⁊ Iano. in. c. ex literis. extra de iure pa. ⁊ do. Ant. in repe. c. conſulentibus eodem titu. nam per vnicum actum in his que nō ſolēt concedi ratione amicitie vel familiaritatis acquiritur quaſi poſſeſſio vt eſt

tio vt eſt in actu electionis.idē in preſentatione ſequuta cōfirma
tione ſm Jnn.in.c.cū eccleſia.de cau.poſ.ꝛ proprie.ꝛ Bart.in.l.i.
§.ſi quis hoc interdicto.ff.de itine.actuq; priua.¶ Confirmat
iſta cōcluſio ex alio qz dicti preſentantes preſtiterūt cōſenſum in
permutatione dicte vicarie qd quidem non fuiſſet aliquo modo
neceſſarium ſi nō fuiſſent in quaſi poſſeſſione iuriſpatronat⁹.ꝛ
2 licet opinio que ſeruat in curia ſit qd † in permutatione non ſit
neceſſarius ꝯſenſus patronoꝝ.vt voluit Fed.de ſe.in tractatu p-
mu.q.xxx.ꝛ eſt deciſio rote in ti.de rerū permu.deciſio.v.in nouis
tñ Jo.cal.in cōſil.ij.in ti.de rerum permu.tenet permutationem
eſſe nullā niſi patronoꝝ cōſenſus accedat.Car.vero in cle.i.de re
rū permu.q.iiij.tenet permutationē valere ſi patroni nō cōtradi
cāt.ꝛ doc.de rerū permu.c.i.lib.vi.¶ Unde ad fugiendas opinio
nes adhibitus fuit patronorū conſenſus qui tanq̄ patroni con
ſenſerūt.ꝛ ſic oſtēditur actus quaſi poſſeſſionis. ¶ Ex qua con
cluſione infert primo qd eſt fundata intentio preſentati ꝛ iſtitu
ti ex quo oſtendit facta preſentatio ab exiſtētib⁹ i quaſi poſſeſſio
ne iuris pſentādi.Nec de aliqua mala fide apparet.vt concludūt
Jnn.ꝛ doc.in.d.c.ij.de reſti.in integ.ꝛ eſt tex.in.c.ex litteris.ꝛ in.c.
cōſultationibus.ꝛ vtrobiq; allegāt doc.de iurepa.¶ Secūdo in
fertur quod ex quo fuit preſentatus ꝛ inſtitutus tanq̄ clericus ꝛ
acolythus.ꝛ ſic tanq̄ habilis ad beneficiū fundata eſt intētio pre
ſentati niſi cōtrarium probetur:qz per actum ordinariū ſeu iudi
cis adminiſtrātis preſentat⁹ preſumitur iuſtus iuxta no.p Jnn.
ꝛ doc.in.c.i.innotuit.de eo q furti.ordi.ſuſcep.ꝛ eſt caſus clar⁹ in
c.in preſentia.ꝛ ibi ponderat Abb.mod.extra de proba.vbi tex.
ſing.pbat qd ille qui fundat ſe ſuper certo actu ſatis eſt oſtēdere
3 qd † ille actus fuit legitime geſtus licet aliter nō probet habilita
tem perſone ad illū actum.Nā ibi ſyndicus monaſterij oſtēdat
probauit illū obtuliſſe ſe ꝛ ſua ꝛ ex eo preſumitur quod fuerit le
gitime etatis ꝛ diſcretionis.vñ contrariū aſſerenti incōbit onus
probādi.ꝛ hoc late diſputando tenet Joā.an.in regula infami
bus in mercurialibus.de reg.iur.li.vi.omitto multa que adduci
poſſent:qz hoc ſolū ſufficit.¶ Factis iam fundamentis tollenda
eſt nūc obiectio que ſit preſentato ꝛ inſtituto ad irritandū pſen
tationē predictam ꝛ inſtitutionem.dicit enī quod in fundatione
dicte vicarie ſtatutū fuit quod ad illā non poſſet aliquis preſen
4 tari qui non eſſet ſacerdos † ꝛ licet ſolus patronus non potuiſ
ſet hoc facere ꝛ diſponere de iuribus ipſius vicarie.vt no.Jnn.in
c.quoniā.ci.ſecūdo.ne prelati vices ſuas.ꝛ traditur in.c.cum di
lectus.de cōſue.ꝛ in.c.nobis.de iurepa.tñ autorante ꝛ cōſentiēte
epo poteſt hoc facere.vt eſt tex.cū glo.ꝛ ibi omnes in.d.c.cū dile
ctus.ꝛ talis inſtitutio a prin.introducta eſt ſeruāda ſm Jo.an.
ꝛ omnes in.d.c.nobis.ꝛ tradit in.d.c.cū dile.tus.Igit videt con
cludēdum quod cū preſentatus nō eſſet ſacerdos qr nō potuit ta
5 le beneficiū obtinere.† qd aūt a principio vicaria fuerit ita iſtitu
ta videt ſatis probari per quādam ſcripturā antiquā monaſte
rij in quo eſt dicta vicaria ſigillata ſigillo abbatiſſe ꝛ prepoſiti il
lius monaſterij per ea que habent in.c.cū cām.ꝛ in.c.poſt ceſſio
nem.de pibo.¶ Sed ad hanc obiectionem clare rñdeo qd dicta
ſcriptura non eſt publica ſcriptura ſed priuata.vnde nō probat.
vt in.c.ij.ꝛ ibi Jnn.ꝛ alij extra de fid.inſtru.ꝛ in.l.inſtrumenta.ff.
de pba.ꝛ i ſpecie quod ſcriptura antiqua reperta in aliqua eccle
ſia nō probat niſi ſit reſeruata ſub publica cuſtodia inter alias pu
blicas ſeu autenticas ſcripturas ſed tātū adminiculatam tenent
Hoſti.ꝛ Jo.an.in.c.cū cām.de proba.ꝛ ſequunt cōmuniter doct.
dicūt enī Hoſt.ꝛ Jo.an.qd alis poſſet vnus ſacerdos facere vnā
ſcripturam qualiter tota vna parochia pertinet ad vnā eccliam
ꝛ elapſis centum annis fidē facerct.vñ nō debet huiuſmodi ſcri
pturis fides de facili adhiberi.ꝛ ſequit Abb.moder.etiā in ſcri
pturis epiſcopi qn de magno preiudicio agerec.vt ibi latius per
eum.Cōfirmat iſta cōcluſio.Nā nō credit antiquis priuilegiis ec
cleſie ſi ſigilla ſunt ꝯſumpta.igit patet qd ſola ſcriptura priuata
non probet.pbat idē ex his que eleganter dicit Jo.an.in addi
tione Spe.in ti.de inſtru.edit.§.nunc dicendum in magna addi
6 tione.in ver.quintum ſupplementū.qui voluit qd † ad hoc vt hu
iuſmodi ſcripture probent tria requiruntur.Primū qd archi
uio preſit officialis publicus.Secūdum quod ſcriptura eſſet po
ſita inter ſcripturas autenticas. Tertium qd fides fuerit illis
adhibita.Idem voluit Bal.in.l.exemplo.in.i.col.C.de proba.et
Bal.in rub.C.de fide inſtru.in vlti.col.ꝛ Inno.ꝛ Joā.de Jmol.
in.c.i.de procur.cum ergo ſcriptura ſit priuata fundata eſt intē
tio preſentatoꝝ inſtituto qr non probat.igitur quod ſit talis cui
fides debeat adhiberi probatio pertinet ad aduerſarium:tū qz
regula iuris trāſfert onus probandi in aduerſarium vt dicit gl.
in.l.omnis diffinitio.ff.de regu.iur.tum quia quod ſit ſcriptura
autentica ex cauſis predictis eſt fundamētū intentionis aduer
ſarij per eum probari debuit ſm Jnn.in.c.ſuper his.de accuſa.
ꝛ Bar.ꝛ doc.late in.l.in illa.ff.de verbo.obli.quinimo ſi etiaꝫ in
loco ſeu archiuio publico ꝛ ſub cuſtodia publica reperiet ſcri
ptura inter ſcripturas autenticas ꝛ nō autēticas non pbaret vt
cōcludit do.Abb.moder.ꝛ ſequitur Areti.in.c.cū cauſam.extra
de pba.ar.c.illud de preſum.ꝛ eſt de mente Jo.an.in dicto verſi.
quintum ſupplementum.ꝛ Bal.in.d.l.exēplo.in.i.col.¶ Preter
ea talis ſcriptura poſita in archiuio aliquo publico alicui⁹ domi
ni vel epi poſita ſub cuſtodia publica pbat qn pducit inter ſub
ditos alias ſecus.ita cōcludit Jo.an.in.d.magna addi.ꝛ Bald.
in.d.rub.C.de fi.inſtru.in vlt.col.ꝛ in.d.l.exemplo.in.i.col.ꝛ ſic cū
litigantes nō ſint monaſterio ſubditi talis ſcriptura nō probat
ꝛ maxime iſta cōcluſio eſt vera qz in illa ſcriptura multa ſunt in
fauorem monaſterij.vñ reddit valde ſuſpecta reperta in tali mo
naſterio.vñ licet cōtra monaſteriū pbaret nō pbat cōtra alios.
ita ꝯcludūt Nic.de na.ꝛ Flo.in.l.cenſus.ff.de pba.ꝛ Pe.de anc.
in cōſ.xxxix.inci.primo de iuribus.ex quibus indubitanter con
cluditur qr talis ſcriptura priuata in monaſterio ſimplr̄ reperta
non facit fidem ex quo alijs pbationibus nō coadiuuatur.Sed
7 forte poſſet pars aduerſa inſtare † qd licet dicta ſcriptura tanq̄
nō autēticata non probet:tñ probare debet ex quo videtur autē
ticata ſigillo pPoſiti ꝛ abbatiſſe dicti monaſterij per id qr habet
in.d.c.poſt ceſſionē de pba.Et tradit in.c.ij.per Jmol.ꝛ alios ex
tra de fi.inſtr.cū ſi.¶ Sed ad hoc rñdetur qd poſito quod ſigil
lū eſſet autēticū ꝛ alis potuiſſet dictā ſcripturā autēticare:tñ nō
reddit autenticā in caſu noſtro quia multa cōtinentur in dicta
ſcriptura in fauorē monaſterij quo caſu ſigillū nō pbat.ita con
cludūt Abb.antiquus.ꝛ Henricus bohic.in.d.c.poſt ceſſionē.
ꝛ in.l.omnibus.C.de teſti.ꝛ eiꝰ qd habetur in.l.i.C.ne qs in ſua
cauſa.¶ Et ſic dicat hoc qd pſentat⁹ debeat eſſe ſacerdos.ꝛ mul
ta alia que ſunt in dicta ſcriptura nō ſunt in fauorē monaſterij.
Reſpōdetur qd ex quo approbatio ꝛ ſolennitas ſigilli eſt vna.et
approbatio ꝛ ſolēnitas reſpectu eorū q̄ ſunt in fauorē monaſte
rij nō poteſt ſeparari ab approbatione ꝛ ſolennitate eoꝝ q̄ ſunt
in fauorē religionis quod ſigillum reſpectu totius ſcripture red
ditur ſuſpectū.vt in regula vtile p inutile nō vitiatur cū materia de re.iur.
in.vi.ꝛ in.l.grece.§.illud.ꝛ ibi latiſſime Bar.ff.de fideiuſ.cū ſimi.
¶ Preterea ꝛ ſcdo rñdet quod ſigillū ſcripturā priuatam non
facit autenticā niſi tale ſigillū ſit autenticū.vt dicit Spec.in ti.de
proba.§.ſi.per no.in.c.ij.de fide inſtr.prout eſt ſigillum abbatum
exemptoꝝ habentiū iuriſdictionē ꝛ ſimiliū.ita dicit curiam ſer
uare.ꝛ dicit Jnn.in.c.ij.de fid.inſtr.ꝛ ſequunt doc.quod ſigillum
autenticū eſt epoꝝ ꝛ magnoꝝ dñorū.ſed in caſu noſtro pPoſi
tus eſt ſimplex ſacerdos nullā habens iuriſdictionem.Item nō
ſumus in abbatibus exemptis ſed in abbatiſſa que nō oſtendit
exēpta.Itē non hꝫ eā iuriſdictionē q̄ hꝫ Abbas.vt pꝫ ex noc.
in.c.dilecta.de ma.ꝛ obe.in qua nō inuenio ſigillū eius numerari
per doc.inter ſigilla autētica.¶ Tertio etiā rñdet qd ad hoc vt
ſigillū probet ſeu reddat ſcripturā autenticā in tali ſcriptura te
ſtes debent eſſe ſubſcripti vl ad minus inſcripti.vt voluit Arch.
in.c.vt circa de elec.in.vi.ꝛ Jo.an.in.c.poſt ceſſionem de proba.et
idem Jo.cald.ꝛ Ant.ꝛ d.Car.ibi.¶ Et maxime in his que ſunt
preiudicialia vt in caſu noſtro cū auitū p dictā ſcripturam pre
iudicetur ordinarie poteſtati.vt cōſiderāt cōiter doc.in.d.c.poſt
ceſſionem.prout patet ex late relatis ibi p do.Abb.mod.q vltimo
refert vnā deciſionē Rote volētis ſigillū dicti epi autēticū in his
que ſpectant ad eius officiū ꝛ inter ſuos ſubditos.ꝛ dicit quod
ita fuit per omnes determinatū.ꝛ ita ſeruat palatiū ꝛ eſſe cōſue
tudinem totius orbis.ſꝫ in caſu noſtro non eſt in ſpectātibus ad
officium neq; inter ſubditos igitur ꝛc.¶ Ex quibus cōcluditur
qd dicta ſcriptura ex quo eſt priuata licet ſigillata nō pbat prout
regulariter iure diſpoſitū eſt in autē.vt nulli iud.§.ſi qs.ꝛ in.l.in
donatione.C.de dona.cū ſimi.ꝛ qz nō pbat ac ſi non eſſet ſigilla
ta nō habet iuuare tēporis antiquitas per not.in.d.c.cū cām.de
proba.vt.ſ.probaui.ꝛ maxime per tex.in.d.c.inter dilectos.de fi.
inſtr.vbi priuilegia antiqua nō pbāt qn ſigillum eſt corruptum
ꝛ nō bene apparet.Alias mille fraudes cōmitti poſſent vt dicūt
Archi.ꝛ Jo.an.in locis.ſ.relatis de quibus ibi per eos tōe arti
culo latiſſime tractat.d.Abb.in.d.c.poſt ceſſionē.Paruumq; fa
8 cit qd ſit de cōſuetudine eſſe † qr ſcripturis ſigillatis cōtra ſigillā
tem fidē adhiberi.ꝛ ſic cōtra eos probare.c.cū dilecti extra de fid.
inſtr.qd etiā eſt dictū vt tenent Jo.cal.ꝛ doc.in.d.l.poſt ceſſionē.
ar.l.publia.ff.depoſiti.vbi priuate ſcripture alicuius contra eum
ſine ſigillo fides adhibet.ſꝫ quod alij habeant iuſpatronatus eſt
onus ꝛ ſeruitus ipſius eccleſie vt dicit Jnn.in rubr.extra de iur.
pa.ꝛ Jo.an.in.c.i.de iu.pa.lib.vi.igitur cū in ea ſcriptura cōtinea
tur iuriſpatronatus in preiudiciū monaſterij ſequi vr qd dictis
ſcripturis ſigillatis fides adhibeatur:qn vt dixi hoc qd credat
litteris ſigillatis eſt etiā de iure.ꝛ licet in pndiciū eoꝝ ſit creden
dū tñ in preiudiciū alioꝝ nō credit vt cōcludūt Jo.cal.ꝛ moder.
in.d.c.poſt ceſſionē.Idē videmus in ſcriptura priuata vel libro
rationū alicuius.nā licet illis fides adhibeat in pndiciū ſcriben
tium.tñ in pndiciū tertij nō credit.vt in.d.l.publia.ff.depoſiti.

⁊ per Bar. in l. nuda. ff. de dona. ⁊ in l. admonēdi. ff. de iureiur. ⁊ dc. do. Ant. ⁊ alij canoniſte in c. ij. de fid. inſtr. Sed vltimo loco adducitur cōfirmatio archiepi magūtinēſis q̄ cōfirmat erectionē dicte vicarie. de qua cōfirmatione apparet ex litteris dn̄i archiepiſcopi eius ſigillo ſigillatis cuius ſigillo fides videtur adhibēda ſm Spe. in d. ti. de proba. §. ſi. ⁊ multos doc. in d. c. poſt ceſſionē. et ſic dicta cōfirmatio duos videt̄ adducere effectus. Primū effectū quia vr̄ probare erectionē dicte vicarie de qua in dicta ſcriptura ſigillata ſigillo prepoſiti ⁊ monaſterij fuiſſe verā. arg. l. ſi ita ſcripſero ⁊ ibi no. per Bart. ff. de cōdi. ⁊ demō. Scdm confirmare vr̄ dictam erectionē cū dictis cōditionib⁹ q̄uis an nō valdiſſet iuxta plene no. in c. cū dilectus. de cōſue. ⁊ in d. c. nobis. de iurepa. ſ3 ad hāc cōfirmationē rn̄deo multipliciter. ¶ Primo q2 ſm opi. Jo. an. Cal. ⁊ Inn. ⁊ do. Ant. do. Car. ⁊ Arch. dicta ſcriptura ſigillata etiā ſigillo autētico nō pbat q2 nō ſun̄t ſubſcripti teſtes vl̄ ad minus inſcripti vt. ſ. cōcluſum fuit vnde tenēdo dictā opinionē
9 nō pbat dicta cōfirmatio. ¶ Scdo rn̄deo † qd̄ l3 ipſa confirmatio pbaret nō pbat res cōfirmata l3 em̄ qn̄ res cōfirmata narratur ſpecifice in cōfirmatione pbet̄ cōfirmata tn̄ qn̄ in cōfirmatione explicite nō narrat̄ ſed implicite tunc res cōfirmata non probatur ſm Inn. ⁊ doc. in c. cum dilectus. extra de ſi. inſtru. ⁊ tenet Spe. in ti. de inſtru. edi. §. nunc aūt. ver. itē oppono. ⁊ Ludo. Ro. cōſ. cccxvi. inci. circa propoſitā cōſultationē. ¶ Tertio rn̄deo licet cōfirmatio pbaret rem eſſe confirmatā tn̄ nō pbat fundationem ⁊ erectionē vicarie cū tot capitulis ⁊ qualitatibus que aſſerunt̄ qm̄ iſta que oſtendit̄ nō eſt illa que fuit cōfirmata ⁊ de qua habet̄ mentio in confirmatione: qm̄ iſta q̄ aſſerit̄ eſt multis capitulis qualificata ⁊ conducta. Illa autem fundatio ⁊ erectio vicarie de qua fit mētio in confirmatione fuit ſimplex ⁊ pura put ex narratione cōfirmata. igit̄ ex varietate rei que dicit̄ confirmata ad rem q̄ narrat̄ in cōfirmatione dat̄ intelligi qd̄ cōfirmatio nō refert ſe ad illā. ar. tex. cū ibi plene not. in c. cū Jo. eremita. extra de fide inſtr. ⁊ probat̄ clare ex notatis per Jaco. Butri. ⁊ Mod. in l. j. C. de bono. poſ. ſm tab. ¶ Quarto ⁊ vltimo dico qd̄ licet cōfirmatio cenſet̄ facta de fundatione ⁊ erectione vicarie de qua in dicta ſcriptura oſtēditur: attamen aduertēdum eſt quod Archiepiſ magunti. approbat ⁊ cōfirmat ſimpliciter inſtitutionē fundationem erectionē ⁊ donationē vicarie. Nō autem confirmat alia capitula cōtenta in dicta ſcriptura neq3 refert ſe ad aliquā ſcripturam ſeu ad cōtēta in d. ſcrip. vnde aut Archiepiſ non vidit ⁊ non cenſet̄ eam cōfirmaſſe: q2 ab ignorante ⁊ errante non poteſt pcedere cōfirmatio iuxta not. in l. iij. C. plus valere qd̄ agit̄. ⁊ per Bal. in l. j. C. qui admit. facit regula. l. ſi per errorem. ff. de iuriſdi. om. iud. ⁊ quod habet̄ in l. cū vero. §. ſubuentū. ff. de fideicō. liber. aut ipſe ſciebat dictā ſcripturā confectam ⁊ inſtitutionē erectionē ⁊ fundationē cū capitulis de quib⁹ in dicta ſcriptura. ⁊ tūc
10 dico quod † ex quo ſimpliciter cōfirmat erectionē fundationē et non alia videt̄ tn̄ ſe referre ⁊ confirmare inſtitutionem ⁊ fundationē ſimpliciter non aūt cū capitulis ⁊ qualitatibus ſuis. Iſta cōcluſio pbat̄ in l. ſicuti. §. ſi a filio. ff. de lega. j. vbi patet quod repetitio legati ſpecifice facta nō includit conditionē legati. ⁊ ibi Bal. inducit ad notabilem queſtionem. ⁊ Spe. in ti. depoſiti. §. ſequitur. verſ. xi. ⁊ domi. Ant. in d. c. j. de plus peti. Quinimo dato quod alia contenta in dicta ſcriptura que non reperiunt̄ cōprobata cenſet̄ reprobata ſicut ecōtra ſi quedam improbaſſet cēſent̄ cetera approbaſſe. l. triboons. §. teſtamento. ff. de teſta. mili. et ibi Dy. ⁊ Bal. ⁊ Dy. Bar. ⁊ alij in l. legatum inutiliter. ff. de legat. j. nam quod operat̄ propoſitum in propoſito operat̄ oppoſitū in oppoſito. l. ſi vt pponis. C. de iu. vnde ſicut reprobatio quorūdā inducit approbationem aliorū ita quorūdam approbatio aliorum inducit reprobationē. ⁊ p certo ſi fuiſſet dn̄o archiepiſcopo oſtēſa dicta ſcriptura de ea aliquam mētionem feciſſet ⁊ de cōtentis in ea. ⁊ ſi voluiſſet in omnibus cōfirmare pro certo expreſſiſſet. ar. c. ad audientiā. de decimis. vnde potius cenſendum eſt quod a dn̄o Archiepiſ fuit petita ſimplex confirmatio inſtitutionis et fundationis dicte vicarie put ſimpliciter reperit̄ cōfirmata: qm̄ talia cēſentur ſubiecta qualia predicata demonſtrāt. c. inter dilectos. de fid. inſtr. Quare videt̄ mihi qd̄ multū diſtet a veriſimili quod dicta ſcriptura fuerit dn̄o Archiepiſ oſtēſa. ⁊ ſic qd̄ iudex nullo modo hoc credere debeat. l. quinquaginta. ff. de pb. l. iij. §. diuus. ff. de teſt. Ex quibus concludo qd̄ nec dicta ſcriptura monaſterij nec cōfirmatio habēt in aliquo nocere dicto domino pſentato ⁊ maxime q2 non oſtenditur qd̄ dicta ſcriptura executionē habuiſſet put habuiſſet veriſimiliter ſi fuiſſet cōfirmata. arg. l. cū de indebito. ff. de pbationibus. cū ſimi. Laus deo.

¶ Ut ſupra per me cōcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartholomeus Socinus ſenen. J. v. doctor.

¶ Conſilium. cclx.

1 ¶ Subſtitutio cū cōditione ſi liberi nō receperint arma ⁊ cognomen teſtatoris talis ſuccedat quomodo intelligatur.
2 Teſtator quando conſiderat effectum nō eſt curandum quomodo ille effectus ſequatur. ⁊ nu. 3.
4 Tranſactio facta inter heredem ⁊ alium ſicut non nocet ita nec prodeſt legatarijs.
5 Subſtitutio ſeu tranſlatio hereditatis facta in penam an verificetur in caſu impotentie.
6 Subſtitutio facta in vnum caſum non extenditur ad alium quando minus dilect⁹ a teſtatore prefertur magis dilecto.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Uiſis ⁊ cōſideratis his que in cōtingētia facti narrantur in queſtiōe verſēte in ciuitate Auenionēſi ſuper teſtamētis Iulij agrippe ⁊ mature cōſiderata ſubſtitutione facta de Pamphila filia vxoris teſtatoris ⁊ liberis ipſi⁹ videbatur primo aſpectu dicēdum qd̄ moriēte lucio titio ſine liberis pamphila admittat̄ ex ſubſtitutione et ea non exiſtente admittantur eius liberi maſculi dūmodo aſſumāt cognomē ⁊ arma dicti teſtatoris. Iſta cōcluſio ex plurib⁹ demōſtrari videt̄. ¶ Primo nā pāphila eſt ſubſtituta ſub cōditione alternatiua ſi luci⁹ titius vel eius liberi noluerint aſſumere cognomē ⁊ arma dicti teſtatoris. ad veritatē autem alternatiue ⁊ ſic ad purificationē dicte cōditiōis ſufficit qd̄ alterum verificetur. ſ. qd̄ lucius titius nō aſſumpſerit cognomē ⁊ arma vel eius liberi. l. ſi heredi plures. ff. de conditio. inſtit. ⁊ in l. ſi in qui ducenta. §. inter. ⁊ ibi Bar. late. ff. de reb. dub. ſed in caſu noſtro licet lucius titius aſſumpſerit cognomē ⁊ arma: tn̄ ei⁹ liberi non aſſumpſerunt quia nullos reliquit liberos. igitur purificata videtur cōditio ſubſtitutiōis pamphile. nec repugnare videtur qd̄ teſtator nō dixit ſimplr̄ ſi nō aſſumpſerit cognomē ⁊ arma ſed ſi noluerit: ſed ſi nō ſunt editi nō poſſunt dici noluiſſe ſ3 nō potuiſſe. igitur non vr̄ purificata cōditio que impleri debet i forma ſpecifica. l. meui⁹. ⁊ l. qui heredi. ff. de cōdi. ⁊ de. quoniā ad hoc videbatur poſſe rn̄deri qd̄ in ſubſtitutione caput voluntatis extēditur ad caput impotētie. l. cū propones. ⁊ ibi late per doc. C. de here. inſti. ⁊ tradit late Bart. ⁊ poſt eum Mod. vbi late dixi in l.
1 j in. ij. q. principali. ad ſi. ff. de vulg. ⁊ pup. † Igitur iſta ſubſtitutio facta ſi liberi noluerint aſſumere cognomē ⁊ arma dicti teſtatoris extenditur ad caſum ſi non potuerūt. vt videtur eſſe caſus in l. gallus. §. ⁊ quid ſi tn̄. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. ff. de libe. ⁊ poſth. ⁊ videt̄ caſus ſm intellectū. ⁊ ibi Bar. in l. ſi. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub cōdi. fac. ⁊ tenet Bald. de cu. in l. precibus. q. j. C. de impu. caſum nāq̄ impotētie verificat̄ qn̄ ſubſtitut⁹ ſeu vocat⁹ nō naſcit̄. vt ē caſus in d. l. ſi. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊ tradit̄ in d. l. j. de vulg. ⁊ pup. ⁊ in d. §. ⁊ quid ſi tn̄. ¶ Secūdo videtur cōfirmari iſta cōcluſio. nam Iulius agrippa teſtator cōſiderauit qd̄ in lucio titio ⁊ in ei⁹ liberis cognomē ⁊ arma ſua cōſeruarent̄ qd̄ ſi nō cōſeruarent̄ i eis qd̄ cōſeruarent̄ in pāphila vel eius liberis. ⁊ iſta vident̄ fuiſſe ſinis ⁊ intētus dicti teſtatoris. quomodocūq3 ergo ſequat̄ talis effectus
2 nō videt̄ curādū de modo q2 † qn̄ teſtator cōſiderat effectū nō curamus qualiter ille effectus ſequat̄ vel impleat̄. caſus eſt in. l. ſi mater ⁊ ibi omnes colligūt. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub cōdi. fac. ⁊ eſt caſus ī d. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantū. ⁊ ibi Bar. late ⁊ alij. ff. de lib. ⁊ poſt. cum ergo in caſu noſtro videatur qd̄ fuerit ſequutus effectus ⁊ intentus teſtatoris qd̄ arma nō cōſeruentur in liberis lucij titij nō videtur curandū de mō ſiue noluerint ſiue nō potuerint p predicta. ⁊ bn̄ facit tex. in l. mulier. in princi. ff. ad trebel. vbi ſi teſtator reliquit filijs cum loi tario. ⁊ ſic poſt mortem patris quia voluit ipſis augeri ⁊ non patri. ⁊ cogitauit patrem nō emancipaturū ⁊ tn̄ filii per emancipationē cōſequuntur relictum. q2 ſequit̄ idē intentionem licet diuerſo modo. ⁊ ideo Jo. an. notabili. in addi. Spe. in tit. de ſecun. nup. dicit poſt Richar. maliū. qd̄ ſi teſtator filijs inſtitutis vxori legauit mille no. fru. toto tempore vite ſue ſi in viduitate honeſte viueret. ⁊ qd̄ poſt mortem vxoris ad titiū peruenirent. vxor nupſit. ⁊ ſic legatū expirauit dubitabatur an titi⁹ poſſet conſequi dicta mille dicit qd̄ ſic q2 teſtator ideo voluit qd̄ poſt mortē titius conſequeret̄. q2 exiſtimauit vxorē in viduitate perſiſtere. ſed voluit qd̄ poſt vxorē titius haberet. ſi ergo vxor nubit idem eſt effectus. igitur non eſt curandum de modo ⁊ ſequit̄ Pau. de caſt. ⁊ Moder. in d. l. iij. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊ Pau. de ca. in l. ſi quis hereta ita. ff. de acqui. here. ⁊ Bar. in quibuſdā lecturis in aut. hoc loci. C. ſi ſcdo nupſ. ita in caſu noſtro cum cognomē ⁊ arma nō conſeruentur in liberis titij nō tamen curandū in quo modo hoc euenerit ſiue noluerint ſiue non potuerint. q2 idē eſt effectus quem teſtator cōſideraſſe videtur. ⁊ per conſequēs videt̄ quod pamphila ⁊ liberi admittantur ex ſubſtitutione.

¶ Tertio principaliter iſta cōcluſio videt̄ confirmari qm̄ l3 ſubſtitutio facta in vno caſu nō extēditur ad aliū caſum diſſimilē. vt in l. cōmodiſſime. ff. de lib. ⁊ poſthu. tn̄ bene trahitur ad aliū caſum ſimilem ſm Bar. per illum tex. in d. l. gallus. §. ⁊ qd̄ ſi tantū. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ ſequuntur doc. ibi aūt nō poteſt dici ſimilis

caſus

caſus emācipationis filij caſui mortis filij ſub quo facta erat ſub ſtitutio niſi ex eo qꝛ ſicut per mortē filius deſinebat eſſe ſuus quo cāta nepos admittebaꝛ ſubſtitutione facta in ſuitate:ita p emācipationē: ⁊ ſic cōſiderat ſimilitudinē quādā ſequitur effectus quē cōſiderant. Ita nō eſt in caſu noſtro. Nam teſtator voluiſſe videtur qꝙ ſi in liberis Lucij titij arma nō cōſeruarent ⁊ cognomen admitteret pamphila. hoc tn̄ verificatꝛ liberis non natis. igitur dicit caſus ſimilis. ⁊ per cōſequēs videtur qꝙ ad iſtum caſum fiat extēſio. cōfirmari videtꝛ hoc idē per text. in. d. l. ſi. C. de inſti. et ſubſti. vbi ſubſtitutio facta ſi poſthumus nō naſceretur locū hꝫ etiā ſi naſcatꝛ ⁊ poſtea decedat qui caſus eſt ſimilis cū vtroqꝫ caſu locum habeat ſubſtō vulgaris. ⁊ ſic ſit idem effectus. facit tex. in. l. ſi mater. §. ſi. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ qꝺ no. Ray. de forli. in tractatu ſubſtitutionū in materia vulgaris. vbi voluit qꝺ ſi teſtator hꝫ vxorē pregnātē ⁊ dicat filiū naſciturū heredē inſtituo ſi heres erit ⁊ in pupillari etate deceſſerit ſubſtituo gaiuꝫ: an nō nato poſthumo gaius admittatꝛ. ⁊ cōcludit quod ſic allegando Guliel. de cu. per tex. in. d. l. ſi. ex quibus omnibus cōcludendū videbatur pamphilam ex dicta ſubſtitutione admittendā. Sed premiſſis nō obſtātibus que vere nō obſtant ꝯtraria ſententia indubitanter eſt vera qꝛ imo dicta pamphila ex dicta ſubſtitutione non eſt admittenda. fuit eīm ſubſtituta ſub duplici conditione alternatiue † ſi lu-

3 cius titius vel eius liberi aſſumere noluerint cognomē⁊ arma dicti teſtatoris ꝗ vere nō dicta ſubſtitutio ſed trāſlatio in penaꝫ ſi nollet aſſumere cognomē ⁊ arma ꝗ trāſlatio non habet locuꝫ ex capite ſi nō potuerit qꝛ nō dicitꝛ nolle qui nō poteſt. l. eius eſt nolle. ff. de reg. iur. ⁊ iſta cōcluſio ꝓbatur ratione et lege qꝛ qui non pōt non dicitur delinquere ⁊ vbi nō eſt delictum ibi nō eſt pena. l. aliud eſt fraus. ff. de ver. ſig. igitur nō debet quis priuari hereditate qui nō delinquit ⁊ hoc ꝓbat tex. ſing. per quē ita concludit Bar. ibi in. l. pater ſeuerinā. in prin. ff. de cōdi. ⁊ demon. vbi factū fuit legatū mulieri ſi nupſerit titio ⁊ ſi non nupſerit illud legatum alteri relinquit. dicit ibi qꝺ ſi mulier antequā eſſet viripotens deceſſit nō trāſferꝛ legatum in totū qꝛ nō eſt proprie ſubſtitutio ſed trāſlatio in penam ſi nō nupſerit. ⁊ hunc intellectū ſequitur ibi Bar. ⁊ ſequunꝛ Jo. de imo. Pau. de ca. ⁊ cōiter doct. ꝗquid ibi dicit Ray. de for. quē improbat ibi Bar. idē tenet Jo. de imo. in. l. ex facto. l. pri. ff. de hered. inſti. ⁊ cū hac opinione tranſeunt ꝯmod. in. l. j. in prin. vbi hoc ſequutus fui in mea repetitiōe. ff. de vul. ⁊ pup. ex quo fundamēto tolluntur omnia fundamēta in cōtrariū adducta: qꝛ loquunꝛ in ſubſtitutionibꝰ: nos autem in pri uatione trāſlatione hereditatis in penam nollētis volūtatem teſtatoris implere. ⁊ hoc ſolū fundamentū ſufficeret ad victoriā. ſꝫ poſito etiam quod eſſemus in materia ſubſtitutionis adhuc idē cōcludendū eſſet. Nā aliquādo ſubſtitutio fit ſub cōditiōe neceſſaria ad effectū dicte ſubſtitutionis: ⁊ ſic in caſu impotentie ꝗ eſt de neceſſarijs ad ſubſtitutionē vulgarē que ad hoc vt habeat locū apparere debet quod inſtitutus nō ſit heres vel qꝛ noluit vel qꝛ nō poſſit: vt in. l. cū propones. C. de her. inſti. ⁊ ideo extēditur ad caſum etiam ſi poſthumus naſcatꝛ oīmodo nō ſit heres vt l. ſi. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub cōdi. fac. ⁊ eſt tert. in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantum. ff. de lib. ⁊ poſth. vbi Bar. rationē aſſignat quia teſtator cōſiderat tm̄ effectū. ſ. qꝺ inſtitutus nō ſit heres nō aūt conſiderāſſe videtur per quē modū nō ſit heres. ar. l. mulier. in prin. ff. ad treb. l. ſi mulier. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊ ita procedūt omnia ꝗ in ꝯtrariū adducta ſunt in primo ⁊ ſcḋo fundamēto pro alia parte. Aliquādo ⁊ ſecūdo fit ſubſtitutio ſub ꝯditione volūtaria ſeu i caſu qui nō ſit de neceſſarijs ad ſubſtitutiones puta in ſubſtitutione vulgari puta ſi titio pure inſtituto ſubſtituo gaium ſi nauis ex aſia venerit. qꝛ tūc cōditio eſt omnino volūtaria: qꝛ nihil refert ad ſubſtitutionē vulgarē impleatꝛ cōditio vel nō cum vtroqꝫ caſu poſſit heres eſſe vel nō eſſe. ⁊ iō non trahit ad alium caſum quā nauis nō veniret ⁊ nō eſſet heres. hāc regulā ponit Bar. ⁊ ſequūtur cōiter doc. in. d. §. ⁊ qd ſi nō ar. l. cōmodiſſime. ff. de lib. ⁊ poſthu. qꝛ teſtator apponendo cōditionē volūtariā videtꝛ magis cōſideraſſe modū impliēdi cōditiones quā effectū. ⁊ ideo implere debet in forma ſpecifica. l. meui°. ⁊. l. qui heredi. ff. de cōdi. ⁊ demō. Sed in caſu noſtro ꝯditio ſi voluerit aſſumere cognomē ⁊ arma teſtatoris eſt omnino volūtaria ad ſubſtitutionē igitur facta in vno caſu ſi noluerit nō dꝫ extēdi ad alium caſum ſi nō potuerit aſſumere arma ⁊ cognomē put eſt caſus noſter: ex quo liberi nō ſunt nati. ⁊ ſic dicūtur nō potuiſſe cōditionē implere. d. l. ſi. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub cōditiōe factis. ⁊ ſm hanc cōſiderationem conſuluit Ang. cōſi. mihi lxxviij. inci. viſis ⁊ inſpectis omnibus ſu prādictis. vbi vult quod ſubſtitutio facta ſi poſthumꝰ naſcatꝛ nō verificatꝛ in caſu quo nō naſcatꝛ: qꝛ licet caſus ſi nō naſcatꝛ ſit de neceſſarijs. tn̄ caſus ſi naſcatꝛ eſt de volūtarijs: ideo nō extēditꝛ ad caſum ſi nō naſcatur per ꝑdicta. cōfirmatꝛ iſta cōcluſio etiā ex hiis ꝗ ponit Pe. de anc. in cōſi. mihi. ccli. inci. ex ſerie teſtamēti colligitur magna dilectio. vbi ꝯcludit qꝺ ſubſtitutio facta in caſu quo filij maſculi nō naſcanꝛ nō extēditꝛ ad caſum quo filij maſculi nō naſcantur licet inſtitutus nō ſit heres ⁊ mouetur inter alia qꝛ talis cōditio eſt volūtaria. ⁊ ꝓbatur iſta cōcluſio ex his que ponit Old. in ꝯſi. mihi. cxxix. inci. thema tale eſt. dn̄s. B. canonicus ⁊c. cuius dictū reaſſumit Jo. an. in addi. Spe. in ti. de teſt. §. j. in viſi. addi. ⁊ Oldr. cōſilio. clxvj. incip. teſtator in ſuo vltimo teſtamento. ⁊ eius dictū tranſcribit Jo. an. in addi. Spe. in ti. de teſt. §. in primis in addi. que incip. huic ꝗſtioni occurrit caſus nouiſſimꝰ in quibus ꝯcluditur qꝺ niſi conditio volūtaria impleatur non habeat locū ſubſtitutio nec ſit extenſio de caſu ad caſuꝫ. cōprobātur predicta etiā qꝛ ſubſtitutio facta ſub cōditione in vno caſu nō extēditꝛ ad aliū caſum diſſimilē ſm Bar. in. d. §. ⁊ qd ſi tn̄ ar. l. ꝯmodiſſime. ff. de lib. ⁊ poſth. vbi inſtitutio facta de poſthumo ſi naſcatꝛ in vita teſtatoris nō habet locū qñ naſcitꝛ poſt mortem vel ecōtra: qꝛ ſm Bar. lōge diſſimilis caſus eſt naſci in vita ⁊ naſci poſt mortē. igitꝛ idem dicamus in caſu noſtro qꝛ ſi in. l. cōmodiſſime. eſt caſus diſſimilis vt dixi fortius eſt diſſimilis caſus liberos eſſe natos ⁊ nolle aſſumere arma ⁊ cognomē teſtatoris ⁊ liberos nō eſſe natos ꝓbatur: qꝛ in. l. cōmodiſſime eſt ſola diſſimilitudo inter poſthumū natū in vita ⁊ natū poſt mortē. ⁊ ſic ſimilitudo eſt in natiuitate diſſimilitudo aūt eſt in tp̄e natiuitatis. ſꝫ in caſu nr̄o nulla eſt ſimilitudo ſꝫ eſt diſſimilitudo inter liberos natos ⁊ nō natos inter liberos nolētes implere cōditionē ⁊ non implētes: qꝛ nō pñt ex eo qꝺ nō ſunt nati. igitꝛ diſpoſitio facta in caſu nolūtatis nō extēditꝛ ad caſum impotentie de quo agimus. hoc idē voluit Ang. in. l. j. ff. de vul. ⁊ pup. vbi dicit qꝙ qñ ſubſtitutio eſt facta in vno caſu ſingulari nō trahitꝛ ad aliū caſum diſſimilem. allegat tex. in. d. l. pater ſeuerinā. in prin. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ ſic Ang. vult qꝺ ideo ibi non habeat locū ſubſtitutio qꝛ facta fuit in caſu nolūtatis: ideo nō extēditꝛ ad caſum impotētie tanqꝫ diſſimilē. ⁊ ſic decidit caſum nr̄m in quo fuit facta ſubſtitutio in caſu nolūtatis ſi noluerūt aſſumere cognomē ⁊ arma teſtatoris. Igitur nō debet extēdi ad caput impotētie qñ nō pñt tanqꝫ diſſimilē. Et ideo dicit An. cōſuluiſſe in ciuitate Florentie qꝺ ſi teſtator inſtituit heredē titiū ⁊ ſi titius eo viuo decederet ſubſtituit hac gaiuꝫ ſi titius decedat mortuo teſtatore nō adita hereditate ſubſtitutus nō admittitꝛ. ⁊ hanc opinionē tenet Bar. in. d. l. ſi mater in ſi. ⁊ Ang. in. l. ſi pꝛ p illiū. ītē. ff. de vul. ⁊ pu. vbi dicit qꝺ ſubſtitutio facta in vnū caſum ſibi oppoſitū. ⁊ idē tꝫ Bar. in. d. l. ſi mater in ſi. ⁊ Ang. in. l. ꝗdiu inſtituta. ff. de acq. he. Ex quibus pꝫ ſolutio ad ea ꝗ vltimo loco in ꝯtrariū ſunt adducta qꝺ in illis iuribus vel caſus eſt ſiſis ad quē ſit extēſio vel fuit facta ſubſtitutio in vno caſu ex neceſſarijs ad ſubſtitutionē nō aūt ſub cōditione voluntaria ꝗ dꝫ impleri in forma ſpecifica. l. meuius. ⁊. l. qui herede. ff. de cōdi. ⁊ demō. ſm Bar. ⁊ cōiter doc. in. d. l. gallꝰ. §. ⁊ qd ſi tantū. ⁊ late dixi in. l. j. in. ſi. q. prin. ff. de vulg. ⁊ pup.

¶ Confirmanꝛ pmiſſa: qꝛ teſtator nō ſolū appoſuit cōditionē volūtariā ſi lucius titiꝰ vel eius liberi nolīēt aſſumere cognomē ⁊ arma dicti teſtatoris: ſꝫ etiā taxatiue loquutus fuit qꝺ tunc dicto caſu ſubſtituebat pāphilā ⁊c. De natura aūt dictionis taxatiue eſt excludere alios caſus preter incluſum. l. ob ea. C. de premiſſo. ⁊ habetꝛ in. l. rationes. C. de ꝓba. ⁊ in. c. cum eccleſia ſutrina. de cau. poſ. ⁊ proprie. Itꝛ ex quo teſtator ſufficiebat dixiſſe ſi noluerint aſſumere cognomē ⁊ arma ⁊ tn̄ ſubdit in dicto caſu ⁊c. ⁊ ſic illud idꝛ talis geminata expreſſio fortꝰ volūtas teſtatoris oſtendit qꝺ tn̄ dicto caſu voluit qꝙ pāphila admitteretꝛ qꝛ nolēt arma ⁊ cognomē aſſumere nō qñ nō poſſent. fortius tn̄ volūtas attenditur ex geminata expreſſione quā ex ſimplici ⁊ vnica vt l. aut. ſi ne a mīſ. C. ad velle. ⁊ in. l. cū ſimꝰ. ⁊ ibi Bar. C. de agri. ⁊ cēſ. lib. xj. faciūt etiā notata in ſimili in. l. cū pater. §. filius mīem. ff. de le. ij.

¶ Poſtremo ꝗtū ad tranſactionem eſt aduertendū qꝺ ſi de teſtamento in ſcriptis fuit rogatus notarius ⁊ cōfecerit publicū inſtrm̄ nō eſt opꝰ qꝺ teſtes aliter recognoſcāt ſubſcriptiones ⁊ ſigilla. ꝓbat vt traditꝛ in. l. publicati. C. de teſta. ſi vero nō fuit cōfecta publica ſcriptura. ⁊ tūc ſi teſtes vel aliquis de neceſſarijs eſt mortuus ⁊ nō recognoſcāt ⁊ teſtm̄ nō probat vt traditur in. d. l. publicati. ⁊ in. l. j. ⁊. ij. ff. quēadmo. teſt. aper. cū ergo arbitratores laudauerūt ſcriptū in tali teſtamento heredem videatur quod talis heres ſcriptus nō poſſet ex hoc capite fideicō. defendi neqꝫ ex capite nullitatis teſtamēti qꝛ diceret laudū latū in eiꝰ ſenorē iniquū qꝺ nō eſt pmiſſum vt in. l. ſi ſeruus plurium. §. j. ff. de leg. j. cum ibi no. neqꝫ ex capite qꝺ adiuerit ab inteſtato cū potuerit ex teſtamento adire vt p totū in rubro ⁊ nigro. ff. ſi quis omiſ. cau. teſta.

4 ¶ Sed tn̄ probabiliter dici pōt oppoſitū. nam † laudū arbitratoris habet inſtar trāſactionis vt in aut. ſi vero ꝯtingerit. C. de tradi. ⁊ ibi no. ſed trāſactio inter heredē ⁊ aliū nō nocet legatarijs ⁊ fideicōmiſſarijs vt in. l. iij. in prin. ff. de trāſac. igitꝛ nō debet prodeſſe vt ꝯtrariorū eadꝛ ſit regula. l. inter ſtipulantē. §. ſacram. et ibi Bar. ff. de ver. ob. l. ⁊ ſi cōtra. ff. de vulg. ⁊ pupil.

¶ Preterea agitur ex compromiſſo ⁊ nō ex laudo arbitratoris.

vt per Bar. in l. ſi. ff. de arb. vñ ex cõpromiſſo nõ potuit ius q̃ri al teri. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ⁊ §. ſi ſtipuler. ⁊ ibi no. ff. d verb. ob. igi tur nõ potuit ius acq̃ri dicte pãphile. Et ſic vꝫ cõcludi qḋ ſi tale laudũ nõ poterat nocere etiam ex alio q2 fideicõmiſſaria nõ erat in cõpromiſſo. iuxta. l. nõ diſtinguemus. §. de offi. ff. de arb. ⁊ ad id qḋ in contrariũ dictum eſt, de ſententia iudicis videtur clare qḋ nõ eſt mirum qḋ heres ſcriptus nõ põt dicere ſententiam iniquã in. d. l. ſi ſeruus plurium. §. i. q2 etiã e cõtra ſi ſnĩa fuiſſet lata cõtra heredẽ ſe legitime defendentẽ nocuiſſet legatarijs. vt eſt caſus in d. §. i. ⁊ ibi Bar. iuſtũ eſt ergo qḋ ſententia lata in fauorẽ heredis ſibi proſit. ſecus in laudo q2 non nocuiſſet: igit̃ ꝓdeſſe non debet nisi cũ traſlatio ⁊ laudũ claudicarent hoc reſpectu contra regulam. l. ſi. C. de fruc. ⁊ litis expenſis. ⁊ l. perinde. C. de temp. in integ. reſt. petẽ. ⁊ l. nõ eo minus. arguendo a ſpeciali ⁊ in. l. eũ ⁊ mi nores. C. ſi aduer. rẽ iudicatã. hoc tñ vltimum non audeo firmare q2 nõ reperio deciſum. ſed ex ſuperioribus clariſſime ptꝫ qḋ ſubſtituto ſeu traſlato in penã non eſt locus. Laus deo.

¶ Ut ſupra per me cõcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartholomeus Soci. ſenẽs. J. v. doctor.

¶ Hec eſt elegãs ſubſcriptio ſupradicti cõſiliũ dñi mei dñi Franciſci pepi. J. v. doc. Excellẽtiſſimi. ¶ Uias tuas demõſtra mihi ⁊ ſemitas tuas edoce me ⁊c. Cõſultatio ꝓñs elegãtiſſime extitit abſoluta per conſultorẽ mihi patrẽ ⁊ preceptorẽ. d. Bar. Soc. ⁊ ſi bñ percipio in cõſilio cõfirmant̃ tres cõcluſiões. ¶ Prima qḋ in caſu nr̃o nõ fuerit facta ſubſtitutio pãphile ⁊ filiorũ lucio iure ſed traſlatio in penã lucij nolẽtis. ¶ Scḋa qḋ etiã q̃ñ diceret̃ ſubſtitutio. tñ eſt talis q̃ habet tñ q̃ cõprehẽdere caſum nolũtatis ⁊ nõ caſum impotẽtie. ¶ Tertia eſt que ex ſola vl' laudo ex quo ſit heres lucius nil querat̃ Herte vxori ⁊ filio legatarijs.

¶ Circa primã cõcluſionẽ arbitror deciſionẽ eſſe veriſſimã: q2 dicẽdo iulius agrippa teſtator poſt inſtitutionẽ lucij ⁊ liberoꝝ ⁊ in
5 ſtitutionẽ oneris de quo in teſtamẽto. ſi dictus lucius ⁊ ſui liberi nollent id facere alios volo eſſe heredes meos nihil aliud voluit dicere vel facere q̃ã in penã lucij ⁊ filiorũ nolentiũ implere ⁊ ſubire onus iniũctũ in aliũ trãſferre hereditatẽ ſuã priuãdo illũ luciũ primo loco inſtitutũ quo caſu tñ venit nolũtas ⁊ nõ impotentia vt eſt tex. allegat⁹ ſm cõmunem itellectũ Bar. ⁊ alioꝝ in. l. pater ſeuerinam in prin. de cõdi. ⁊ demõ. Nã a pari videntur ꝓcedere agẽdo vt in caſu noſtro. vel ſi in penã lucij nolẽtis implere iuberet̃ dare a teſtatore mille alteri. Nã in primo caſu. ſ. in nr̃o auferetur ſibi hereditas ⁊ in ea dãnat̃ trãſferẽdo illã in alterũ ⁊ hoc ſecũdo caſu damnat̃ in mille trãſferẽdo eos in alterũ. l. i. in prin. ff. de pe. leg. ⁊ tñ in caſu illius. l. ꝓpter trãſlationẽ q̃ fit i penam nõ ſeruãtis ⁊ nõ faciẽtis qḋ a teſtatore impoſitũ eſt nõ verificat̃ caſus impotẽtie legitime ſꝫ nolũtatis: vt declarat Pau. de ca. tex. illũ in. l. i. in princi. in. d. l. pater ſeuerinã. in vltimis verbis propter intelligẽtiã cõem ad illũ tex. quã etiã ſequit̃ do. Alex. de Jmo. ibidem in addi. ⁊ in. l. i. in. vij. col. ff. de vul. ⁊ pup. circa finẽ. et vtiqꝫ eſt cõcluſio veriſſima. ¶ Circa ſcḋam cõcluſionem dico idqꝫ qḋ. ſ. eſt dictũ in cõſilio addẽs vnã rõnem in ꝓpoſito: q2 cõſidero qḋ lucius primo loco inſtitutus erat nepos ex ſorore teſtatoris ⁊ ſic cõiunctus teſtatori ideoqꝫ primior ſucceſſurus abinteſtato put in themate p̃ſupponit̃ ⁊ ſic liberi eius: ⁊ pãphila erat priuigna ipſi teſtatori. ⁊ ſic vel extranea vel minus coniũcta. ⁊ conſequẽter veriſil'r magis fuerat a teſtatore dilect⁹ luci⁹ ⁊ eius liberi quã pãphila ꝓpter cõiũctionẽ. l. cũ acutiſſimi. in ſi. C. de fideicõ. q̃ maior dilectio etiã ſatis hr̃ ⁊ cõiecturat̃: q2 luciũ ⁊ liberos primo loco vocauit pamphilã vo ſcḋo loco poſt luciũ ⁊ liberos ei⁹. ⁊ eſt tex. in. l. publius. §. ſi. ff. de cõdi. ⁊ demõ. cũ ſi. ſꝫ in tali caſu ſubſtitutio
6 ⁊ que alr̃ facta in vnũ caſum extenderet̃ ad aliũ caſum iuxta ſui naturã ⁊ regulã. l. cũ ꝓponas C. de her. inſti. cũ ſi. tñ nõ deberet extendi ad aliũ caſum in quo p talẽ extẽſionẽ reſultaret incõueniẽs qḋ minus dilectus a teſtatore p̃ferret̃ magis dilecto ⁊ eſſet melioris cõditionis. ita eſt doctrina gl. cõiter approbata in. l. mater in ſi. ff. de vul. ⁊ pu. vbi Bar. Jmo. Pau. de ca. ⁊ alij hoc per illã gl. dicũt. ſꝫ ſi diceremus in caſu nr̃o ſubſtitutionẽ factã lucio ⁊ liberis in caſu nolũtatis ꝓut extitit facta extẽdi etiam ad caſum impotẽtie. ſ. ſi liberi lucij nõ poſſint q2 nõ ſint ſequeret̃ illud q̃ teſtator videretur p̃dilexiſſe pãphilã extraneã liberis lucij cõiũctis q̃ eſt contra naturalẽ p̃ſumptionẽ. l. vt. ſ. eſt dictũ ⁊ p illã gl. hoc idẽ cõſulẽdo voluit do. Alex. in cõſi. ſuo primo. in. i. vo. inci. perſpectis verbis teſtamẽti magnifice comitis henrici. in. vj. col. Ad idẽ etiã adduci põt tex. in. l. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſm quod itelligit Bart. ibi ⁊ alij cõiter ⁊ in terminis cõſuluit Pe. de anc. cõſi. cclvi. l foe mis incip. ex ſerie teſtamẽti. ſ. in cõſi. ad aliud allegatum. vbi voluit qḋ licet ſubſtitutio vulgaris concepta in vnũ caſum deberet extẽdi ad aliũ. vt. ſ. tñ ſubſtitutio facta de vxore in caſu filiorũ et naſcituroꝝ ⁊ deſcẽdẽtiũ nõ extẽdit̃ ad caſũ filiorũ nõ naſcituroꝝ q̃ ageret̃ de excluſiõe fratris teſtatoris de quo tamẽ nulla fieret mentio in teſtamẽto ⁊ mouet̃ ibi potiſſime per tex. in. l. ſi. allegata. ſ. iũcta. l. in teſtamẽto. C. de teſt. mili. ptꝫ etiã ſatis diuerſificatio quam facit conſulens in ſecunda cõcluſione: q2 ex quo cõditio ſubſtitutiõis i caſu noſtro eſt volũtaria vt ptꝫ habem⁹ dicere q̃ ſubſtitutio i tali iu caſu cõcepta in caput nolũtatis expreſſuꝫ nõ extabit nõ extẽdetur ad caput impotẽtie non expreſſum ⁊ oppoſitum expreſſo vt per multa adducta probat cõſulẽs qḋ et firmatur ex multis que adducit do. Alex. de Jmo. in conſi. ſ. allegato. in. vj. ⁊. vij. ⁊. viij. col. cuius dicta per ſe videri poſſunt ⁊ pro maiori parte relata per dñm conſulentẽ. ſ. ⁊ per eundem conſulẽtem plenius poſita in ſua repetitione ſolẽni. l. i. ff. de vul. ⁊ pu. in. ij. q. prĩs. in. viij. effectu latiſſime prout etiã voluit do. Angel. i ſuo conſi. lj. incipiẽ. ex facto propoſito tria dubia dicũtur circa ſinẽ vbi vult quod ſubſtitutio vulgaris facta i vno caſu. ſ. ſi pregnãs nõ eſſet vxor ipſe teſtamenti quia eſt cõcepta ſub conditione volũtaria dicit qḋ nõ dꝫ extendi ad aliquẽ aliũ caſum etiã ſimilẽ ⁊ ſic ad caſum in quo fuerit pregnans ⁊ ceſſus ⁊ incontinenti mortuus partus. vt ibi hr̃. q2 voluit teſtator concipere illã ſubſtitutionẽ expreſſe ad illũ caſuꝫ ⁊ cõditionẽ prout etiã dicit Pau. de ca. in cõſi. cxi. in formis. in. ij. col. in ſi. incip. ſubſtitutio p̃dicta facta. A. vnde in propoſito teſtatori i caſu noſtro ſubſtitutionẽ quã fecit concepit pariter ad vnum caſum expreſſum ſcꝫ ſi primo loco inſtituti noluiſſent ſuſcipere nomẽ ⁊ arma teſtatoris. ſꝫ cũ poſtea caſus contingat preter ordinationem diſponẽtis nõ dꝫ includi ſub diſpoſitione etiã ſi i eo fuiſſet maior ratio diſponendi vt no. Cy. in. l. quod fauore. C. de legi. ⁊ hr̃ in. l. commodiſſime. ff. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ dicit hoc idem pũctualiter in ſubſtitutiõe Pe. de anc. vbi. ſ. placet etiam ponderatio quã facit do. conſulens de verbis adiectis in ſubſtitutione tunc ⁊ dicto caſu ⁊ addo qḋ in terminis dicit Pe. de anc. in conſi. ſ. allegato. in. ij. col. in ſi. ponderando eadem verba que erant i caſu ſuo de quo ibi q2 dicit qḋ talia verba habẽt excludere oẽs alios caſus quos poſſet p ſe ⁊ de ſui natura comprehendere ſubſtitutio vulgaris preter expreſſuꝫ: q2 taxatiue ſtat. l. i. C. de procu. vbi no. l. in vulgari ſubſtitutiõe. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ ſic tranſeo quoad ſcḋam cõcluſionẽ. ¶ Circa tertiã concluſionem ſimpliciter tranſeo: tum quia in conſilio plene oſtenſum eſt: tum quia ex ſcriptura thematis apparet ibi nõ fieri difficultatem. ⁊ ideo de ſimplici ſubſcriptione requiſitus vado in ſententiam conſulentis tanquã iuridicã ⁊ verum. Laus deo.

¶ Et ita vt. ſ. per me concluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Franciſcus de pepis ciuis florentinus piſis ordinariam de mane tenens In quorum fidem. ¶ Conſilium. ccix.

1 ¶ Indultum gratioſuꝫ ſeu priuilegiatũ ſubreptitiũ eſt nullũ.
2 Gratia ſecunda ſuper eadem re facta non valet niſi fiat mentio de prima.
3 Jgnorantia preſumitur in facto proprio ob multitudineꝫ negociorum.
4 Clauſula autoritate apoſtolica an tribuat iuriſdictionẽ ordinariam vel delegatam quando ponitur in aliqua conceſſione.
5 Epiſcopus qui renũciauit epiſcopatui retinet ordinem ⁊ dignitatem epiſcopalem lꝫ adminiſtrationeꝫ ⁊ iuriſdictionẽ amiſerit.
6 Res de facili redit ad naturã ſuã quomodo hoc ſit intelligẽdũ.
7 Laicus non eſt capax iuris decimandi.
8 Uerba indulti quando intelligantur ſecundum qualitatem perſone ad quam diriguntur.
9 Diſpoſitio facta in caſu vero quando habeat locum in ficto.
10 Declaratio facta poſt ſpecialem declarationẽ non dicitur declaratio ſed noua conceſſio.
11 Decernimus dictio importat nouam conceſſionem.
12 Jnterpretatio quotuplex ſit.
13 Poteſtatem habens a pontifice conferendi quecunqꝫ beneficia regularia ⁊ ſecularia: an poſſit conferre dignitates.
14 Prebenda quando veniat appellatione beneficij. ⁊ nu. 21.
15 Uerba vniuerſalia ⁊ geminata q̃ñ includant maiora expreſſis.
16 Priuilegium principis quando late interpretetur.
17 Uicarius prelati ad hoc vt poſſit bñficia cõferre que requirant̃.
18 Clauſula ſpecialiter ⁊ expreſſe reſtringit generalitatẽ precedentẽ.
19 Cõſuetudo interpretatiua cõtra iuris diſpoſitionẽ dꝫ eẽ p̃ſcripta.
20 Conſenſus ex poſt facto interuenire poteſt.
22 Preſcriptio tanti temporis cuius memoria in contrarium non extat licet vim priuilegij non tamen eſt priuilegium.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Jn cã nānnetenſis cantorie q2 res decidẽda eſt a doctiſſimis ⁊ ꝓbatiſſimis viris ſubſtancialiter loquar ponẽdo cõcluſiões quas veras putauero. ¶ Prima cõcluſio qḋ in indulto archiepi theſſalonicenſis de conferendo bñficia alternis menſib⁹ in dioce. nannetẽ. nõ ſit mẽtio de pẽſione ſibi cõceſſa trium miliũ ſlolinorũ eſt dicta eccleſia nannetẽ. tale indultum tanq̃ ſubreptitium nulluꝫ dõiudicare

ꝺ̄ſudicare dʒ.¶ Pro fundamēto huius cōcluſionis primo pre-
1 mitto † qḋ tale indultū dicit̃ priuilegiatū cōtra iuris diſpoſitio
nem vt pʒ ex no.in cle.ij.de offi.or.ꝛ in.c.cū ꝑ b eccliarum prelatis
de off.or.¶ Scḋo pmitto qḋ ſicut reſcriptū ad bñficia ſubreptiti-
tium ē nullum vt in.c.poſtulaſti.ꝛ ibi nota.de reſcrip.ita etiam
indultū gratioſum ſeu priuilegiatū ſm Inno.in.c.cū dilecta de re
ſcrip.Jo.an.in.c.ſi cui de preb.in.vj.ꝛ.d.Ant.ꝛ alios i.c.ſup lite-
ris.de reſcrip.¶ Ex quibus premiſſis tollit̃ vna obiectio partis
aduerſe.Nā lʒ in caſu nr̄o indultū nō diceret̃ bñficiū pprie ꝛ ſic
iſta ratiōe nō poſſet dici ſubreptitiū ſicut ipetratio bñficij:qꝛ diſ
penſauit habita loco bñficij nō eſt facta mētio iuxta no. per Jo.
an.in.c.ad audientiā.de reſcri.tñ aliis rōnibus ſubreptitium et
nullum dici pōt cū ad ptis poſtulationē fuerit cōceſſum vt pʒ p
verba idulti.vbi dicit votis ꝛc.Et qꝛ in idulto nō apparet de ali
quo motu pprio vt i.c.ſi motu pprio de preb.in.vj.¶ Prīa rō eſt
qꝛ collatio bñficij eſt fructus iuriſdictionis ēpalis vt i.c.cū olim.
ꝛ ibi gl.ꝛ doc.de ma.ꝛ obe.vñ cū iā grauaſſet eccliam in fructib'
reſpectu pēſionis triū miliū ducatorū ꝛ vltra nō eſt preſumptio
qḋ in dubio vltra grauare voluiſſet ſi de pēſione recordat' fuiſſet
p text.no.qui hoc probat in materia fauorabili ꝛ late l.i.citia.§.
qui iamiā.ff.de leg.ij.ꝛ ſic vel nō cōceſſiſſet vel difficilius ꝛ:p cōſe
quens ſubreptitiū ꝛ nullū vt i.d.c.poſtulaſti.ꝛ tradit̃ in.c.ſuper
literis.eo.ti.¶ Scḋa rō eſt nā ex quo ſup redditib' eccleſie ꝯſtitu
ta fuerat grauis pēſio ꝛ ſic grauata fuit multū ecclia plusꝙ in di
2 midia redditituū † vt dr̄ nō valet ſcḋa gratia ſup eiſdem non facta
mētiōe de pria qꝛ ſi papa recordatus fuiſſet forte dixiſſet ſufficit
tibi gratia pria.ita voluit no.Jo.an.ꝛ ſequunt̃ doct.i.c.veniens.
de preſcri.ꝛ tradit Joā.an.in addi.Spe.in ti.de teſta.in prima ad
di.idē Jo.an.in addi.Spe.in rub.de cler.nō reſidē.ꝛ eſt text.in.c.
ſi.de fil.preſb.ꝛ no.Jo.an.in.c.ij.e.ti.li.vj.¶ Ex qbus infero qḋ ex
quo eccleſia grauabatur enormiter cōſenſus epi nō debet atten-
di ppter preiudiciū eccle ꝛ ſucceſſoꝝ iuxta no.in regula delictū
de reg.iur.lib.vj.ꝛ.j.dicet̃ in cōcluſione.iiij.¶ Non ob.qḋ allegat
pars aduerſa papam hoc feciſſe ex certa ſciētia veriſimiliter ꝛ ſic
non pōt dici qḋ difficilius cōceſſiſſet.ar.eius qḋ hr̄ in.c.diuerſis.
de cle.cōiuga.ꝛ l.idē vlpianus de excuſa.tut.qḋ veriſimile ſcien-
tiā primo oſtēdere conat̃ qꝛ ipſemet papa pēſionē p menſem an-
te cōceſſerat.ꝛ ſic ex primitate ſpis in facto pprio iuxta not.in.c.
ab excōicato.de reſcri.¶ Scḋo ex verbis priuilegij vbi dicit inter ce
tera vt pōtificalia officia exercere poſſet.vñ cum etiā non ad alia
cōceſſa ſe referat ꝛ videt̃ veriſimiliter illorum notitiā habuiſſe.ar.
eius ꝙ plene voluit Bal.in.c.i.imperator lotari'.qui ad hoc rñ-
det preſupponendo qḋ qui allegat certā ſcientiā pncipis habe-
ret hoc probare vt dicūt Inn.ꝛ doc.in.c.porrecta.de cōfir.vti.vel
inuti.ſʒ in caſu noſtro non eſt ſufficienter probatum qḋ notitiā
3 habuerit.igit̃ ꝛc.¶ Et ad pbationes rñdēdo ad primā † dico qḋ
etiam in facto pprio preſumit̃ ignorantia ppter multiplicitatē
negotioꝝ put in iudice ordinario voluit not.Bar.ꝛ ſequuntur
Mod.in.l.qḋ fuiſſet ad fi.ff.de re.iur.igit̃ fortius hoc dicendum
eſt in papa.ad hoc eſt tex.cū ibi no.in.c.cum olim de re iud.ꝛ licet
propter primitatē ſpis qñ incōtinēti habemus preſumere ſcien-
tiam prout multi dicūt in.d.c.cū olim.ſecus ſi ex internallo p cer
to id qḋ ſit poſt menſem nō dʒ dici de primo factū in papa q ha-
bet ſingulis horis multiplicia ꝛ ardua negocia.ꝛ ita debet ōis
iudex arbitrari cui religioni hoc ꝯuenit.l.i.in fi.ff.de iure delibe.
¶ Ad ſcḋam rñdetur qḋ aut volum' qḋ illa verba arguāt ſcien-
tiam ſufficienter ꝛ cōcludendū videt̃ qḋ non qꝛ illa verba ſe refe
runt ad ea que ſimul fuerūt cōceſſa qñ ꝯceſſum fuit qḋ poſſet pō
tificalia exercere in dioce.nanu.q̄ſignificat dictio inter cetera in
ſi.de exhereda.lib.§.i.ad idem tex.in.c.qꝛ diuerſitatem de conceſ.
preben.ſed ad hoc de pēſione nō fuit ſimul cōceſſum.igit̃ ꝛc.ſcḋo
ſcia aūt vnius cōceſſionis nō arguit ſciētiam alterius qꝛ ex diuer
ſis nō eſt bona illatio.l.nō hoc.C.vñ cogna.¶ Cōfirmat̃ nā ea ꝙ
ſub dictione inter cetera incōfuſe ꝛ non ſpecialiter exprimit pa-
pa videt̃ neglecta.l.itē apud labeonē.§.hoc edictū.ff.de in.pa.ſʒ
expreſſio pēſionis erat maioris importātie vel ad min' equalis.
igitur nō eſt cenſendū qḋ de illa ſenſerit ꝛ neglexerit.vñ nō pba
tur ꝯcludēter certa ſciētia pape de indulto pēſionis.verba enim
pdicta arguūt cōceſſorū ſcientiam incōfuſe.ꝛ ſic probatio nō cō-
cludit neceſſario.ad hoc tex.optimus cū ibi no.p Jo.an.ꝛ alios
in.c.porrecta.de cōfir.vti.vel inuti.Aut volumus dicere qḋ ſatis
eſt qḋ de cōceſſis in genere ſit facta mētio.ꝛ hoc eſt falſum qꝛ de-
bent fieri mētio in ſpecie de his que pōtificē difficiliorē reddidiſ-
ſent vt pulchre demōſtrat.Old.cōſilio.cclvij.incip.factū tale eſt
quidā tex.ꝛ Jo.an.in addi.Spe.in rub.qui fil.ſint legi.ꝛ Bald.
in.l.eam quā in.vij.col.ver.ſed pone qḋ erat filius.C.de fideicom.
¶ Ex qua cōcluſione ſic cōfirmata infertur corollariū qḋ colla-
tio facta p.d.Archiepm nullitatē ſortiri effectū ex defectu poteſta
tis cōferētis.ad hoc gl.vulgaris in cle.i.de ſeq.poſ.ꝛ fru.ꝛ eſt bo-
na gl.in.l.ſi pſ.C.ne de ſtatu defun.cum ſi.¶ Secūda principalis
concluſio in hac materia eſt qḋ ep̄s theſſalonicenſis dicitur poſſe
cōferre bñficia in dioce.nanu.virtute ſui indulti vt delegatus au
toritate ſedis apoſtolice:nō aūt ordinaria.probatur cōcluſio pri
mo ratiōe cōcludētiſſima:qꝛ in dubio ponit̃ quod debeat confer
4 re autoritate pape ꝛ nō ex poteſtate ordinaria.vt † patet ex illis
verbis apoſtolica autoritate cōferre ꝛ ex illis prouidere valēs di
cta apoſtolica autoritate.que verba demonſtrāt qḋ conceſſa fuit
iuriſdictio cōferendi delegata ꝛ non ordinaria vt in.c.cū aliquī
bus cū ibi plene no.de reſcri.in.vj.ꝛ nō tradit plene Barto.in.l.
ambitioſa.ff.de dec.ab ord.fa.¶ Non ob.primo qḋ in cōtrarium
allegatur per illa verba apoſtolica autoritate non determinant
actus cōcedendi ſʒ poteſtatem ius conferendi quaſi iſtud ius ſit
trāſlatum:vt ordinaria poteſtate cōferat autoritate apoſtolica:
non a ſit exerceat ex autoritate ſed ex poteſtate ordinaria p pare
te attributa:qñ ſaluapace iſta intelligētia ſtare non poteſt:quia
ex quo illa verba cōferantur recipiūt verbū conferre ꝛ verbum
prouidere ꝛ ſic actum puidēdi ꝛ conferendi illa habent tātum de
terminare ꝛ nō alr̄.caſus eſt.ꝛ ibi Bar.in.l.a filio.§.ſi.ff.de alim.
ꝛ cib.leg.ꝛ no.Bar.in.l.ſi ita.in verbo p predictorum declarato
ne quero.ff.de auro ꝛ arg.leg.¶ Non ob.ſecūdo loco qḋ dicitur
qḋ tex.in.d.c.cū aliquibus.cū materia nulla loquitur qñ per illa
verba inducit̃ aliqua neceſſitas:ſed in caſu noſtro cōuētio pre-
ciſa in ſpecie demandatur:ſed tñ relinquit̃ in facultate prout eſt
in facultate ordinarij pro quibus facit verbū facultatē qḋ non
inducit neceſſitatē vt tradit̃ in.d.c.cū aliquib'.per doc.qm̄ hoc
nihil aliud eſt dicere quā ꝙ verbū autoritate nr̄a nō importet iu
riſdictionē delegatā niſi qñ iniungit̃ aliquid de neceſſitate expe
diendū nō qñ aliqḋ ꝯmittitur facultati alicuius qḋ ego reperio
eſſe falſiſſimū.nam ſi papa preciperet etiā ſi nō eſſent vba auto-
ritate apoſtolica tribueretur iuriſdictio delegata caſus eſt i.d.c.
cū aliquibus.ſed qñ cōceditur iuriſdictio per verba facultatis ꝛ
non neceſſitatis tūc illa verba autoritate apoſtolica operant̃ qḋ
videatur delegata cōcedi nec refert an vna cauſa vel vniuerſitas
cauſaruʒ concedatur qꝛ illud verbū autoritate apoſtolica ſemꝑ
operatur qḋ videat̃ delegata concedi.primū pbat tex.in.d.c.cuʒ
aliquibus.ſcḋm pbat̃ per tex.in.c.i.ꝛ ibi p Joā.and.de cle.egro.
lib.vj.ꝛ lʒ Bar.in.l.ambitioſa.ff.de decre.ab ord.fac.ꝛ in ſua diſ-
putatione que incipit ad nūātia generalis concilij.¶ Quinimo
fortius dico qḋ ſi non eſſet adiectū verbū autoritate apoſtolica
in caſu nr̄o idem eſſet dicendū ex pluribus ¶ Primo qꝛ cōceſſa
eſt facultas cōferēdi archiepo theſſalonicenſi qui eā nō habebat
caſus eſt in.d.c.cū aliquibus p quē tex.Arc.ibi decidit iſtā .q.vbi
vult qḋ ſi alicui confert̃ facultas cōferendi in loco in quo illā nō
habebat dicitur delegatus.ꝛ ſic decidit caſuʒ nr̄m pro quo h.u'
tex.eſt in.d.c.i.de cle.egro.lib.vj.¶ Scḋo qꝛ ex quo eſt cōmiſſa fa-
cultas cōferendi reſpectu certorū bñficioꝝ lʒ reſpectu pſonaruʒ
commiſſio ſit incerta cōmiſſio tribuit iuriſdictionē delegatā et
nō ordinariā.caſus eſt in.c.ne aliq.ꝛ in.c.ſuper hoc.de heret.lib.
vj.ꝛ vtrobiꝙ Jo.an.ꝛ tenet do.Ant.in.c.cū ab eccleſiarū.i recol-
lectis de offi.ord.¶ Tertio qꝛ ille q hʒ iuriſdictionē ordinariaʒ
conferendi cōferre pōt bñficia vacātia ſiue per ceſſum ſiue per de
ceſſum vt tradit̃ in.d.c.cū ab eccleſiarū.ſed in tali indulto datur
tñ ptās ꝯferēdi vacātia p deceſſum.ꝛ ſic detrahit̃ aliqḋ qḋ com
petebat ratione ordinarie poteſtatis igitur eſt delegata ſm In-
no.ꝛ alios.in.c.lʒ.de offi.ord.ꝛ no.glo.in.c.ſi qui.de preben.li.vj.
¶ Quarto vltra premiſſa etiā probat̃ qꝛ in indulto dicit̃ quod
poſſit beneficia cōferre etiā quecūꝙ bñficia obtinentibus nec in
dultum diſtinguit ōimodo de beneficiis ꝙ obtinet ſiat mētio ſʒ
ſimplr̄.igitur ſimplr̄ dʒ intelligi.l.i.§.ꝛ gn̄aliter.ff.de leg.pſtā.xix.
di.ſi romanoruʒ.ꝛ qꝛ alias verba indulti nihil operarent̃ contra
id qḋ habet̃ in.c.ſi papa.de pbēd.in.vj.ſi ergo dicimus qḋ indul-
tū velle qḋ tanꝙ delegat' ꝯferre pōt autoritate ſedis apoſtolice
tūc habemus obtentū.ſi aūt qḋ ex priori ordinaria poteſtate tūc
incidimus in iſtud idē qꝛ idultū nihil operabit̃.vt eſt caſus.ꝛ ibi
no.i cle.ij.de of.or.vbi qñ qs cōfert autoritate ordinaria valet col
latio ſi ſiat habenti aliud beneficiū de quo non ſit facta mentio
ſecus ſi confert vt delegat' autoritate ſm gl.ꝛ doc.ibi qꝛ talis po
teſtas eſt extraordinaria ꝛ reſtringēda:qꝛ preiudicat̃ ordinarijs.
ꝛ illud quod nō cōcedit̃ legatis minus ꝯcedit̃ delegatis ſm Jo.
an.in.c.pe.§.phibemus.de offic.leg.in.vj.ergo vt aliqḋ operetur
datur intelligi qḋ datur poteſtas ꝯferēdi ſibi vt delegato ia quo
verba pdicta priuilegij operent̃ p no.in.d.c.ſi papa.¶ Cōfirmat̃
hoc fortius:qꝛ lʒ legatus poſſit habēti bñficia ꝯferre ſi de his ſiat
mētio:tñ delegatus nō pōt niſi i reſcripto expreſſim dicat̃.caſus
eſt in.c.is cui.de preb.li.vj.cū ergo hoc expreſſe in reſcripto dictū
fuit pʒ qḋ voluit eū delegatū cōſtituere ex quo alias non potuiſ-
ſet.Et probatur iſta cōcluſio p tex.ſing.in.l.pcniue.in prin.ff.de
vſufr.per quē dicūt Bal.ꝛ doc.qḋ ſi teſtator legat vſumfructum
fundi hac ꝯditione ne legatari' poſſit fundū alienare.qꝛ vſufru
ctuarius vtiꝙ alienare nō poterat ſine prohibitiōe:ſed propter-

tarius ſic cenſet teſtatorẽ reliquiſſe proprietatem ita in caſu nõ
dicendum eſt. Nã qđ poſſit bñficiũ alſo haberi nõ facta mẽtione de
niſi in ordinario hoc erat de iure ſed in delegato nõ. io cenſetur
cõceſſiſſe delegatã in quo cadit talis cõceſſio que de iure nõ erat
ſicut dicimus reſpectu ꝓhibitionis. in. d. l. ꝑcul⁹. Et ſimilia non 4
extra rem ſunt adducte ad oſtendendum qđ multa ſunt ſigna ex
quibus oſtẽditur qđ fuit cõceſſa delegata iuriſdictio ꝯferendi ⁊
nõ ordinaria cũ in allegationib⁹ ptis aduerſe dicat qđ quelibet
illaꝝ cõceſſa vĩ. ex ſignis ⁊ circũſtãtiis colligit q nã fuerit intẽtio
reſcribẽtis in allegãdo panormita. poſt alios in. c. ſꝫ de offi. ord. qui
tñ nõ loquitur in caſu nr̃o qñ ꝯcedit pt̃as alſo nõ hñti. ſꝫ qñ reſcri-
bit alſo haberi poteſtatẽ. Primo aũt caſo facilius dr cõcedi dele-
gata quã ſcđo caſo vt eſt caſus in. d. c. cũ aliqbus de reſcrip. in. vi.
¶ Quibus premiſſis venio ad ſolutionẽ eoꝝ q ſubtiliter in ꝯtra
5 allegãtur ⁊ ꝓ fundamẽto ꝑmitto qđ eo ipſo quod † Gul. epũs na-
nõ. ceſſit epiſcopatui amiſit oĩm adminiſtrationẽ ſꝫ nõ ordinẽ ⁊
dignitatẽ epalẽ. nõ reſpectu dioc. nanõ. ſꝫ i genere: qꝛ talis ordo
eſt annexus pſone ⁊ ſepabilis ab adminiſtratiõe ⁊ iuriſdictiõe ⁊
ſic erat ꝑuat⁹ exercitio põtificaliũ dicto epiſcopatu cui ceſſit. vñ
dicebat epũs nullatenẽſis put eſt tex. ⁊ ibi oo. doc. in. c. i. de ordi. ab
epiſcopo q epatui renũciauit ⁊ declarant Jo. and. ⁊ alii in. c. i. de
trãſla. ꝓla. ¶ Ex quibus primo infero qđ ſꝫ remãſiſſet epũs et eſſet fa-
ctus poſtea theſſalonicẽſis archiepũs nõ potuiſſet in aliquo loco
etiã in eccleſia nanñ. põtificalia exercere ſine indulto ſedis apl̃ice
vt no. Jo. an. in. c. ad ſupplicationẽ de renũ. ⁊ creditur in. c. ii. ⁊ in. c.
ſi. de viupali. ¶ Scđo infero vnã cõcluſionẽ qđ ꝯceſſio facta ar-
chiepiſcopo theſſalonicẽſi qđ poſſit põtificalia exercere in epatu
nanñ. cui ceſſit nõ induxit vt illa poſſit exercere ex priori origina-
li poteſtate quã habuit ſꝫ fuit noua ꝯceſſio ex ꝑuilegio ſedis apo
ſtolice. ⁊ ſic apoſtolica autoritate exercere poteſt. ¶ Iſta cõcluſio
ꝓbatur tribus rationibus. ¶ Prima ratio eſt qꝛ per renũciatio
nẽ ⁊ ceſſionẽ priuatus fuit omni poteſtate exercẽdi põtificalia ſo
lus ordo inherens perſone non reſpectu alicuius loci remãſit. qꝛ
oſtẽdit nã ſi archiepũs cedit archiepatui nõ eſt amplius archiepũs
ſed tñ remanet in eo ordo epalis vt dicit Jo. an. ⁊ ſequũtur doc.
in. c. i. de trãſla ꝓla. igit in totũ eſt ꝑuat⁹ iuriſdictiõe ⁊ admini-
ſtratiõe archiepatus cui ꝯceſſit. vñ ſi ꝯcedat de nouo qꝺ i dicto lo
co poſſit põtificalia exercere iſta dicit noua ꝯceſſio non aũt dicit
ad priſtina iura reintegrari. caſus ⁊ ibi not. doc. l. c. ex trãſmiſſa.
de renũ. ⁊ ꝓbat in. l. ii. §. ſi ff. de decurio. ⁊ no. gl. pe. in c. ꝗuis de re
6 ſcrip. in. vi. Ex quibus pꝫ qđ † nõ hꝫ locũ illa regula qđ res de
facili redeũt ad priſtinã naturã ſuã. xxxv. di. c. ab exordio. qꝛ priſti-
nũ ius nõ dicit cõceſſum ſꝫ nouũ. illa eñ ꝓcedit qñ res nõ eſt ex-
tincta ſed mutata accidẽtia ſeu eſt mutata natura. vt pꝫ per no. in
l. ſi vnus. §. pactus. ff. de pac. ſꝫ in caſu nr̃o ius ⁊ poteſtas erat ex-
tincta in perſona cedentis. confirmat hoc idẽ: qꝛ priſtina natura
facilius deberet retineri quã de nouo acqri. arg. l. patre furioſo
de his q ſui ſunt vel ali. iur. ſed ſi in caſo nr̃o habuiſſet ptãtẽ
ordinariã per talẽ cõceſſionẽ deberet autoritate delegata cõferre
igit fortius qñ poteſtatẽ de nouo acquirit. verũqꝫ ꝓbat tex. in. d.
c. cum aliquibus de reſcri. in. vi. ¶ Scđa ratio eſt qꝛ i indulto di-
citur autoritate preſentiũ indulgemus ⁊ ſic ꝯcedit ptãtẽ papa qꝺ
poſſit põtificalia exercere autoritate ꝑuilegii ſibi ꝯceſſi q p⁹ exer
cere nõ poterat. ſi ergo voluit qđ exerceret autoritate priuilegii:
igit nõ ex ptãte priſtina ordinaria. d. c. cũ aliquib⁹. ⁊ l. d. c. i. de cle.
egro. lib. vi ¶ Tertia ratio eſt qꝛ illa verba autoritate preſentiũ
indulgemus pariter reſpiciũt qđ poſſit illa exercere ⁊ in dioceſi
nanñ. ⁊ in aliis. ſed in aliis nõ põt dici qđ hoc cõcedat ex priſtina
ptãte ergo nec in iſtis ve equalis ſit oĩm determinatio. l. iam hoc
iure. ff. de vul. ⁊ pu. in. l. ſi legatari⁹. §. ii. ⁊ ibi Bar. ff. de lega. iii.
¶ Ex quibus pꝫ qđ nõ hñt dicere aduocati ptis aduerſe qđ põti
ficalia exercet ex priſtina originali poteſtate immo ex noua virtute
priuilegii vt dictũ eſt. Unde veniẽdo ad ſolutionem conſidero qꝺ
aliqñ ⁊ primo illi qui ceſſit bñficio idẽ bñficiũ alteri nõ collatum
iterũ ſibi ꝯfert ⁊ tũc aut ſit ꝯceſſio ſimplr ⁊ dicit noua aut conce
ditur reintegrãdo eũ ad ius antiquũ renũciatũ ⁊ extinctũ ⁊ tũc
prior ptãs reuiuiſcit ⁊ habet eadẽ ꝑuilegia. hic eſt caſus cũ ibi no.
in. c. ex inſinuatione de ſimonia. vbi ita declarãt in propoſito do.
Ant. ⁊ panor. ⁊ hic nõ eſt caſus noſter. ¶ Primo quia bñficium
cui renũciat eſt alteri pleno iure cõceſſum. vñ nõ põt dici qꝺ ſit ad
priſtinũ ius reintegratũ renũciãs ex quo ꝯſtat qꝺ voluerit aliqua
ex parte illud ab eo cui ꝯtulerat auferre: ſed tñ autoritate exercẽ
di põtificalia ꝯcedere ⁊ bñficia ꝯferre dĩ. ad hoc tex. ⁊ qđ ibi habe
tur in. c. ꝗuis de ꝓben. in. vi. ⁊ l. i. §. ſi quid a pncipe. ff. ne quid in
loco pub. ¶ Scđo appet qꝛ in caſo nr̃o ex verbis nõ ꝯſtat qꝺ voluit
ad priſtinũ ius reintegrare. in dubio aũt vĩ de nouo velle conce-
dere. vt in. d. c. ex inſinuatione. ⁊ in. d. c. ad ſupplicationẽ. Aliqñ ⁊
ſcđo officiũ vni⁹ ꝯfert duob⁹ vel officiũ vni⁹ trãſfert in alterũ ⁊ tunc
officiũ hꝫ eadẽ ꝑuilegia in perſonis quas ſit trãſlatio. Primũ ꝓ-
bat l. l. binos ⁊ ibi bal. C. ð admo. viuerſo. iu. Scđm ꝓbat l. l. officiũ

hẽdi ſponſi. C. de offi. com. ori. quã ad hoc allegat bal. in. d. c. ſꝫ in
ſi. de offi. or. ⁊ hiſ etiam non eſt caſus nr̃ immo. etiã iſta ſunt multũ
⁊ remotis. nã illa iura loquuntur qñ ipſum officiũ ⁊ eius ꝓprie
tas tranſfert de vno in alterũ vel quod vni cõpetebat transfert
ꝓ parte in alterũ ſicut i eccleſia nanñ. duo eſſent ꝯſtituti epĩ. iura
ta id qđ habet. vñ. q. i. nõ aũt. ⁊ ibi Archi. quo caſu res eſt clara.
⁊ ita loquit Old. in diuiſione Archiepatus in conſilio allegato
cclxvii. incip. quod dño epo pnt ex allegationib⁹ ptis aduerſe pre
cepi. licet perquirẽdo mea cõſilia illud nõ inuenerim: qꝛ diuidẽ
do ⁊ ptem aſſignando potius vĩ ordinariũ ꝯſtituiſſe quã extra-
neũ ⁊ delegatũ. ar. l. ii. cũ ibi no. ad maer. ſꝫ nos ſum⁹ i caſu in q
epatus nõ eſt cõceſſus duob⁹: ſꝫ tñ eſt cõceſſum exercitiũ ⁊ facul-
tas exercẽdi aliqua q pertinebãt ad epm na. ſ. vt poſſit põtificalia
ſic exercere. ⁊ poẽ collatio bñficioꝝ. Iſta aũt multũ differũt hẽre
aliqđ officiũ ⁊ ꝓprietatẽ alicuius iuris ⁊ hẽre facultatẽ exercendi
illa que cõpetunt rõne illius iuris. Et ſic viſum ⁊ exercitium ⁊ nõ
ius ſicut videmus in ordinario qui hꝫ ꝓprietatẽ iuriſdictionis
⁊ delegatũ qui hꝫ facultatẽ exercẽdi iuriſdictionẽ ⁊ ſic vſũ ⁊ ex-
ercitiũ iuriſdictionis vt pꝫ ex no. plene ꝑ legiſtas in. l. more ma
iorũ. ⁊ in. l. ⁊ qꝛ. ff. de iur. om. iu. ita in caſu nr̃o epũs nanñ. hꝫ ꝓprie
tatem illoꝝ iuriũ tanquã ordinarius. ſed iſte tanquã delegatus
habet facultatem faciẽdi q ad illud ius ſpectãt. ⁊ maxime quia
ex quo iã fecerat eũ archiepm alteri⁹ eccleſie nõ eſt veriſimile qđ
voluerit ꝓ parte eũ epm in alia eccleſia conſtituere. ar. eius qđ hꝫ
in. c. ii. de trãſla. ꝓla. ⁊ iſta eſt veritas quã etiam infra declarabo.
¶ Aliqñ ⁊ tertio aliquis priuatur aliquo iure: ſed reſeruant ali
que reliquie illius iuris quibus nõ priuat: ⁊ tunc ſi le reliquie gau
dent illius iuris priuilegiis quatenus priuilegia reſpiciũt illas
reliquias videmus idem quod ſi miles damnat ita qđ ſi pagan⁹
eſſet priuaretur poteſtate teſtandi eamẽ qꝛ eſt miles reſeruat ſibi
poteſtas teſtandi cenſetur reſeruari vt teſtari poſſit ex priuilegio
militie. ⁊ ita loquitur tex. in. l. ſi quis filio. §. irritum. ff. de iniuſt.
teſt. vbi ita declarant doc. maxime Imo. in. l. ex militari. ff. de te-
ſta mil. cum ſi. ⁊ hic etiam nõ eſt caſus noſter: qꝛ per ceſſionẽ epũs
totaliter amiſit ius conferendi. naꝫ regimen ⁊ noua adminiſtra
tio plenarie nouo epiſcopo fuit commiſſa. vnde illud qđ hꝫ qđ
poteſt beneficia conferre hꝫ ex noua poteſtate collata quã nõ ha
bebat ad hoc quod hꝫ in. d. c. ex tranſmiſſa. nõ aũt ex aliqua par-
te veteris reſeruate quo caſo poſſet ꝯferre ad hoc qđ pulchre no.
Bal. in. c. i. quid iu. ſi vaſal. poſt alienationem feudi. nec põtifica
lia fuerunt a prin. reſeruata vt illa exercere poſſit. ſꝫ hoc de nouo
conceſſum fuit vt. ſ. late probatũ fuit. ⁊ ſꝫ illa fuiſſent reſeruatã
tñ totaliter adminiſtratiõe ⁊ regimine q plenarie nouo epiſco-
po fuit cõmiſſa fuit priuatus vnde de nouo talis facultas dĩ cõ-
ceſſa ad hoc in. d. c. i. de ord. ab epiſcopo qui renunciauit.
¶ Aliqñ ⁊ quarto agimus quod ius iã extinctũ reuiuiſcat ⁊ tũc
ſi id quod eſt extinctũ pro aliqua pte reuiuiſcit ⁊ tũc dr ꝓ qua par
te reuiuiſcit ⁊ reuiuiſcere cũ eadẽ qualitate. Ita dicũt aduocati p-
tis aduerſe allegãtes q no. Pan. de ca. in. l. q res. §. aream. ff. de ſo-
lutionibus. ⁊ in lege inter ſtipulãtem. §. ſacram. ff. de ver. obli. ita
videbat dicẽdũ in caſu noſtro quod talis ptãs ordinaria ꝓ aliq
parte diceretur reuiuiſcere ⁊ ſic in poteſtate conferendi ⁊ cum ea-
dem qualitate vt dictum eſt. ¶ Sed illa dicta adhuc minus exiſt
gunt nam qñ aliquãdo res non extinguit in totũ eodẽ tpe ſꝫ ꝑ
partes puta vna pars nauis extinguitur ⁊ reficitur deinde alia
ita qđ in capite alicui⁹ tpis oẽs ptes fuerint extincte ⁊ refecte tũc
eſt eadem nauis. ita loquitur Paul. de ca. in. l. quid tñ. §. ſi nauis
ff. quib. mo. vſuſf. amit. ⁊ ꝓbatur l. l. ꝓponebatur. ff. de iud. ſecus
ſi in totũ vno momẽto fuerit deſtructa etiam animo reficiendi:
⁊ tũc refecta per partes nõ eſt eadem. caſus eſt in. d. §. ſacrã. ⁊ hic
eſt caſus nr̃ cũ epũs eodẽ tpe ceſſerit iuris ſuo totaliter ⁊ ſic in pſo
na ſua fuerit illud ius extinctũ ⁊ plenarie in alterum collatum
quo caſu tex. in. d. §. ſacram probat de directo contrarium.
¶ Preterea quãdo vna res in totũ extinguitur nũqꝫ dicit reui-
uiſcere eadẽ res niſi materialiter ⁊ formaliter eadẽ reuiuiſcat. ita
voluit gl. in. l. qui vſumfructũ. ff. de vſufr. quã ſequit Ang. ⁊ poſt
eum Imo. in. d. §. ſacrũ. ⁊ Ange. in. d. l. areã. ſꝫ in caſu nr̃o nõ fuit
neqꝫ materialiter neqꝫ formaliter facta reformatio eiuſdẽ iuris
igitur ⁊c. ¶ Preterea predicta materia loquitur quando agitur
vult qđ id eſt qđ extinctum reuiuiſcat ſed in caſu noſtro hoc nõ
cõſtat ⁊ in dubio dicitur cõceſſio noui iuris vt in. d. c. ex trãſmiſ-
ſa. de renũcia. cũ allegatis ſ. ¶ Aliquãdo ⁊ quinto ⁊ vltimo ali-
quis habet aliquod ius ⁊ ꝓprietatẽ illius iuris cuius virtute ⁊
facultate põt ⁊ habet facultatẽ exercẽdi multa. Alii vero cõcedit
facultas exercendi aliqua ex illis q competunt ratione illius iu-
ris ſed nõ habet dominiũ ⁊ ꝓprietatẽ illius. naꝫ vt ſupra dixi or-
dinarius habet vniuerſalẽ iuriſdictionẽ ſi cõcedat qđ aliquis in
aliquib⁹ ex illis cauſis habeat facultatẽ iudicandi nõ dicitur or-
dinarius ſed delegatus vt in capi. ne aliqui cũ ibi not. de heret.
lib. vi. Iꝫ videmus qđ ex quo ius vſuſfructus quia eſt inſepara
bile perſona

bile perſona nõ poteſt cõdi cõditur facultas pcipiẽdi fruct⁹.l.vſu
7 fructu.ff.ſo.ma.p quẽ dicũt Ang.⁊ Imo.qꝺ ſ[i]ʒ laicus non ſit ca
pax iuris decimãdi põt tñ habere facultatẽ pcipiẽdi decimas de
quo i.c.ſi.extra de loca.⁊ hic eſt proprie caſus noſter.Nã proprie-
tas ⁊ ius cõferendi beneficia ſicut ⁊ alia fuerunt nouo epõ plena
rie collata.archiepõ autem theſſalonicenſi conceſſa fuit facultas
cõferẽdi bñficia alternatis mẽſibus.vñ p hibitio nõ negat quod
proprietas ⁊ ius cõferẽdi fuerit ꝫceſſa qꝺ in propriũ ordinarij ſʒ
pot⁹ quoddã ius formale cõferendi beneficia diſtinctum a iure
ipſius ordinarij ſicut dicim⁹ qꝺ dñs hʒ vſumfructum ſed nõ for-
malem ſed cauſalem ſed ſi vſuſfructus a dño ſeparatur vt forma-
lis vt p Bart.i.l.qui vſumfructũ.ff.de ver.ob.Ita iſta difficultas
de eſſe diſticta ⁊ ſeparata a proprietate iuris cõferẽdi.⁊ pbatur
iſta cõcluſio quia ita intelligẽdo tale indultũ ledit min⁹ ordina-
riam iuriſdictionem.argu.eius qꝺ habet in.d.c.ſi.de offic.ordi.
¶ Cõfirmatur etiã q: nõ infert cõcludens probatio qꝺ fuerit cõ
ceſſa poteſtas ordinaria.igitur ⁊c.vulgato.c.i preſentia de prob.
¶ Ex quib⁹ patet ſolutio ad alia tria que in ꝫtrium allegantur.
8 ¶ Primũ eſt qꝺ [ſ]verba indulti intelligi debẽt ſm qualitatẽ per
ſone ad quã referunt vt eſt caſus i.d.l.ſi qn filio.§.irritũ.ff.de in-
iuſt.⁊ rup.teſt.⁊ ibi no.Imo.⁊ Paul.de ca.⁊ i.l.plenũ.§.eqũ.ff.
de vſu.⁊ habita.igit directa ad archiepm theſſalonicẽſem rõne
priorem ordinarie poteſtatis itelligi debent qꝺ vt ordinario cõce
dat que rõ ꝫcludit p nobis.nã diſpoſitiones intelligẽde ſunt ſʒ
ſpẽ verbi.l.ſi titius.ff.de teſta.mil.l.in delictis.§.ſi extraneus.ff.de
noxa.ſʒ tẽpore indulti nõ erat epũs nann.ſed archiepiſcopus theſ
ſalonicẽſis ⁊ ſic in illa eccliã nann.nõ erat ordinarius igitur qꝺ
poſſit in aliena dioce.ꝫferre magis cõuenit ꝙ vt delegatus vt in
d.c.cũ aliqb⁹ igitur ⁊c.Nec eſt verũ qñ papa cõmittit q: autori-
tate apoſtolica fiat quod verba intelligant ſʒ qualitatẽ perſone
ad quã dirigũtur put eſt caſus clarus in.d.c.cum in aliquibus.
¶ Scðʒ qꝺ allegat in ꝫtrũ eſt q: ſi aliter diceremus ſequeret qꝺ
papa nõ equaliter diſtribueret qꝺ alternatis menſibus prout vſ
velle ad hoc in.l.reſtituẽde.C.de aduo.diuerſo.iud.⁊ in.l.quorum
ff.de vſufru.q: aliter vt delegatus aliter vt ordinarius conferret.
Sed premiſſa procedũt qñ idẽ ius ⁊ idem officiũ ab eodẽ officiũ
duob⁹ ex eadẽ cã tribuit.ita loquit.l.reſtituẽde.⁊.l.quorum ſicut
diximus.⁊.no.per Bal.in.d.l.binos.⁊ in.d.c.lʒ.ſed in caſu noſtro
epiſcopus hʒ ptãtem cõferẽdi ratione adminiſtrationis ⁊ iuriſdi
ctiõis ordinarie ⁊ naturaliter.archiepũs vero habet ex priuilegio
⁊ indulto apoſtolico p qꝺ ſolũ delegata ⁊ nõ ordinaria poteſtas
cõfertur cõceſſa vt.⁊.ex plurib⁹ pbatũ eſt.vñ rõne diuerſitatis rõ-
nis nõ eſt mirum ſi diuerſimode poteſtas cõferatur ꝫceſſa ⁊ qꝺ ordi
nario maior ptãs cenſeat cõceſſa q: eſt fauorabilior.arg.tex.no.in
l.ſi ita.⁊ ibi Benedictus de plumbino.ff.de manu.teſt.⁊ eius qꝺ
dicit Imo.in l.gai⁹.ff.ſol.matr.⁊ Ang.in aut.de her.⁊ fal.§.hinc
nobis per illũ tex.cũ gl.⁊ ſic nõ eſt cenſendũ qꝺ in oib⁹ equa lan-
ce diſtribuere voluerit qꝺ etiã ex alio oſtẽdit q: ex indulto nõ cõ
ceditur qꝺ poſſit niſi p obitũ ⁊ ordinarius põt etiã p ceſſum ⁊ ſic
diſtributio nõ fuit eiuſdẽ iuris ⁊ rõnis.¶ Tertiũ eſt in quo vide
tur fieri magnũ fundamẽtũ dũ dicit notabiliter iuriſdictiõe ⁊ au
toritate ordinaria videatur orbat⁹ ⁊c.ſi em̃ diceremus qꝺ nõ poſ-
9 ſit neq; põtificalia exercere nec beneficia cõferre videretur totali-
ter iuriſdictiõe ⁊ autoritate ordinaria orbat⁹ qꝺ contra indulti
intẽtum eſſe videret.illi eñ õr aliqua re orbatus qui totaliter ca
ret illa re.l.in cõſiſtoria.C.de nup.l.ſi.C.ad.l.fla.de plag.⁊ maxime
q: illa verba ponitur in proemio indulti ⁊ ſic oſtendo intentio-
nem reſcribẽtis.l.ſi.⁊ ibi Bart.ff.de here.inſtien.ſed ad hoc mul-
tũ clare rñdetur quod ante dictũ indultum ordinarius habebat
ius ⁊ proprietatẽ eiuſdẽ iuris cõferẽdi beneficia itẽ rõne illius iu-
ris habebat facultatẽ ⁊ exercitiũ cõferẽdi beneficia qꝺ erat cau-
ſatũ ab illa ꝓprietate iuris ſeu iuriſdictiõis.Itẽ habebat illam
in quatuor mẽſibus certis ⁊ determinatis anni qui dicitur men
ſes ordinarij nõ obſtantibus expectatiuis.ſi ergo eſt cõceſſum ex
indulto quod i duob⁹ ex quatuor menſibus ordinarij alternatis
mẽſibus habeat ⁊ iſta ptinẽt ad ptãtẽ ordinariã.Itẽ exercere põ
tificalia nõ põt dici qꝺ totaliter ſit priuat⁹ ptãte ordinaria ex ꝙ
habet ptãtẽ exercendi illa ꝙ ex natura officij pertinẽt ad ordina
rium licet alio iure habeat oſtẽdo exẽplo claro plenũ dñiũ cõſtat
ex nuda ꝓprietate ⁊ commoditate pcipiẽdi fructus ſi ergo hec cõ
moditas cõceditur ſub noĩe vſuſfruct⁹ nõ õr totaliter priuatus
dño illius rei imo õr pars dominij.l.iiij.ff.de vſufruc.⁊ declarat
Bar.in.l.q vſumfructũ.ff.de ver.ob.⁊ tñ non habet facultatẽ per
cipiendi fructus vt dñs:ſed exiſtẽte vſuſfructus ſeparatus a dño
ita hic hʒ facultatem exercendi ea que ſunt ordinarij.vñ nõ dicit
ordinaria ptãte notabiliter priuat⁹ licet nõ ex ordinaria poteſta
te talẽ habeat facultatẽ ſed ex priuilegio.videmus etiã qꝺ ille qui
habet cõmoditatẽ percipiendi fructus vſufructuarij⁹ lʒ nõ ſit q:
exercet id qꝺ eſt vſufructuarij.caſus eſt ⁊ ibi no.Paul.de caſ.in
l.j.ff.ad treb.qꝺ etiam oſtẽditur ꝓpter verbũ totaliter qꝺ ſignifi-

cat vt nihil remaneat ⁊ nihil poſſint facere eorum ꝙ facere poterãt
ex ordinaria ptãte.ad hoc gl.notabilis in.c.cupientes.in.§.ceterũ.
in ver.totaliter.⁊ ibi Archi.Ioã.and.⁊ cõiter doc.ſed i caſu nr̃o
cõceditur poteſtas exercẽdi pontificalia ⁊ conferẽdi in menſe or-
dinarij.igitur propter hoc licet ſint delegati nõ ſunt orbati eorũ
que competũt ex poteſtate ordinarij ⁊ cõſequenter ordinaria po
teſtate.¶ Preterea aduertẽdum eſt qꝺ aliud eſt nõ eſſe priuatũ
ptãte ordinaria:aliud eſt nõ videri priuatum ptãte ordinaria ſi-
cut aliud eſt eſſe talem:aliud eſt videri talẽ.¶ Primũ em̃ ſignifi-
cat ꝓprietatem.ſ.qꝺ vere nõ ſit totaliter ꝑuatus ptãte ordinaria.
¶ Secundum vero dicit fictionẽ ⁊ improprietatẽ.ſ.qꝺ vere ſit pri
uatus ptãte ordinaria ſed nõ videat.iſta probent in.l.ſi maritus
§.legis iulie.ff.de adul.⁊ quod ibi p Bar.⁊ in.l.mercis.la.ij.cũ gl.
ff.de ver.ſig.⁊ per Bart.late in.l.ſi is q pro emptore.ff.de vſucap.
cum ergo i caſu noſtro nõ dicat nec ſit totaliter ordinaria ptãte
priuat⁹ ſed dicatur ne totaliter videat ordinaria ptãte priuatus
ſequitur qꝺ illa verba probãt oppoſitũ eius qꝺ intendit pars ad
uerſa.probãt enim quod in veritate totaliter eſt priuatus ordina
ria poteſtate ſed ꝓpter cõceſſa nõ videbit totaliter priuat⁹.ſi enĩ
verbum videat ſignificat fictionẽ fictio eſt p veritate cõtra verita
tẽ factã aſſumptio vt diffinit Bar.in.d.l.ſi is qui pro emptore.Cõ-
cludit ergo quod õr totaliter ordinaria poteſtate priuat⁹ ſʒ non
vr ex eo quia exercet ea ꝙ ſunt ordinarie poteſtatis.Nã ⁊ fructua
ri⁹ qui dñs nõ eſt q: ſicut dñs fructus pcipit dñs appellat.l.invẽ
ditiõe.in prin.ff.de bon.auto.iudi poſ.qui enim habet effectum
alicui⁹ rei ipſam rẽ habere vr.caſus eſt in.l.acquirit.§.non ſolũ.
ff.de acq.re.do.¶ Preterea ex quo archiepũs hʒ hãs ꝑeminẽtias
quia põt exercere põtificalia item beneficia cõferre que ad ordi-
nariam ſpectãt largo modo õr habere ſicut tun ordinarij ſicut lar
go modo dicitur habere dominiũ q habet preeminẽtiã.caſus eſt ⁊
ibi Mod.in.l.iij.§.i.ff.de publica.⁊ pbatur ex not.per Bar.in.l.
titia.§.ſi.ff.de leg.ij.¶ Preterea etiã ex quo exercet aliqua que ſo
lent ex poteſtate ordinaria exerceri quatenus cadit in aliquẽ ſen
ſum corporis videntiũ ipſum talia exercere apparet ⁊ videtur nõ
totaliter ordinaria iuriſdictiõe priuat⁹ licet de iure ſit:q: que in
rin ſunt ex his que ſunt facti iſeriſiter licet in ſenſu non cadant.l.
ſtipulatio iſta.§.hi quoq;.⁊ ibi gl.Bar.⁊ oẽs.ff.de verb.ob.vnde
iſta verba ne videatur ordinarii poteſtate priuatus ſunt poſita
ad iſtũ ſenſum verba cẽſentur a reſcribẽte prolata quaſi qꝺ cũ ho
mines viderint exercere ea ꝙ ſunt poteſtatis ordinarie tũc non vi
deatur illa priuari.Et iſta etiam coadiuuantur ex his que dicta
ſunt per ea que probãtur qꝺ nõ ordinaria ſed delegata poteſtas
conferendi eſt cõceſſa ad hoc vt ea verba indulti cõcordent ⁊ nul
la ſit cõtradictio iuxta no.in.c.cum in.extra de teſti.⁊ pbatur l.l.
ſi.§.idẽ queſitum.ff.de condi.indebi.⁊ qꝺ ſit delegatus probatur
vna ratiõe inconuincibili q: ordinarius non poteſt cõferre quã-
ſcunq; qualiacunq; beneficia obtinentibus.caſus eſt in.c.ordi
narij.de offi.ordi.lib.vi.in ſi.ſed in indulto eſt conceſſum qꝺ poſ-
ſit quotcũq;.ſ.qualiacunq; beneficia obtinentibus conferre igi
tur cõceditur qꝺ ex ordinaria poteſtate nõ cõpetebat ergo eſt de-
legat⁹.d.c.cũ aliquibus.vnde vt reſcriptũ cõtradictionẽ nõ con-
tineat vere ſunt dicte interpretationes.¶ Ex quib⁹ apparet oĩa
adducta in cõtrarium ſoluta vſq; ad quadrantem que cum fue-
runt per legũ ſubtilitates deducta legum ſubtilitatibus fuerũt
clariſſime ſublata.⁊ ſic reſultat clariſſime concluſio de qua.⁊.qꝺ
theſſalonicẽſis Archiepiſcopus cõfert beneficia in dioceſi nann.
ex poteſtate delegata ⁊ nõ ex poteſtate ordinaria.¶ Ex qua con
cluſiõe in propoſito inferuntur duo corollaria.¶ Primum co-
rollarium eſt qꝺ cum archiepiſcopus theſſalonicẽſis cõferat nõ
ex ordinaria poteſtate ⁊ fauorabili ſed extraordinaria per quam
ordinarie preiudicatur ex priuilegio ⁊ ſic reſtringẽda collatio fa
cta Carolo habẽti plura alia beneficia de quibus nulla eſt facta
a mẽtio non valet.caſus eſt clarus in clemen.ſi.in ª primo reſpõſo ¶ Ad cle.ſi.de offi.ordi.
de offi.ordi.que licet loquatur in legato ſedis apoſtolice tamẽ gl.
Io.an.in ver.nolum⁹:vult quod habeat locum in aliis collato-
rib⁹ qui ex poteſtate ſedis apoſtolice conferunt ⁊ rationem aſſi-
gnat glo.de qua ibi quã ſequuntur Cardinalis ⁊ communiter
doc.⁊ ſentiunt Archi.⁊ Io.an.in.c.ſi eu.de preben.in.vi.licet do-
mi.dubitare videatur.¶ Cõfirmatur iſta ꝫcluſio etiã ex his ꝙ di
cã in ſequẽti corollario.¶ Scðʒ corollariũ eſt qꝺ regula cãcella
b rie ᵇ ꝙ incipit.itẽ vt plati ⁊ alie perſone eccleſiaſtice ꝙ vult qꝺ col
latio beneficiorũ facta a prelatis in mẽſib⁹ ordinariorũ valeat ac
ſi gratie expectatiue facte non eſſent nõ vendicat ſibi locũ in col-
latiõe facta ab archiepiſcopo theſſalonicẽſi ratio eſt quia illa re- b ¶ Ad regulã cancellarie.
gula loquitur quãdo collatio ſit ordinaria autoritate vt patet i
ſi.ibi ordinaria poteſtate.ſed collatio de qua agimus non fuit fa
cta neq; fieri potuit ordinaria poteſtate igitur cũ nõ ꝫueniãt ver
ba nõ vẽdicat ſibi locũ diſpoſitio.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.ma.l.ſi
ſeruum.§.non dixit pretor.ff.de acq.here.ſupra autem oſtẽſum eſt
qꝺ autoritate ordinaria nõ confert.¶ Non obſtant duo que in

contrariũ allegant per partem aduersaʒ contra hoc corollariũ. ¶ Primũ est qđ cũ p indultũ concessum archiepo thessalonicẽ. si cõcedat qđ in quatuor mẽsib9 ordinarij alternatis mẽsib9 conferat mẽses ordinarij ꝛ menses predicti Archiepi censeri debent concessi ex ptãte ordinaria ꝛ equa lance debẽt procedere qđ sicut expectatiue nõ nocẽt duobus mensibus ordinarij: ita ꝛ alijs duobus. arg. l. iam hoc iure. ff. de vul. ꝛ pu. ꝛ l. iestatu. C. de testa. mil. cum si. Sed ista ratio parũ valet qꝛ procederet qñ eodem tẽpore ꝛ in eodẽ indulto papa Nicola9 cõcessisset. ꝛ ita vendicat sibi locũ regula. d. l. iam hoc iure. cũ si. sed casus noster est multum diuersum: qꝛ ex collatiõe a prin. epo habuit potestatem ex ipsa collatione administrationis vt in. c. omnes basilice. xvi. q. vij. ꝛ traditur in c. cum ab ecclesiarum prelatis. de offi. ordi. Denuum papa aufert duos mẽses ordinario ꝛ separatim alteri concedit quo casu non habet locũ regula. l. iã hoc iure vt. s. probatur. ꝛ vult qđ archiepo qui nullã habebat in illis alternatis mẽsibus cõferat qꝛ cõcessio tñ qꝛ facta est alias nõ habẽti: ꝛ qꝛ vt cõferat autoritate apostolica cẽsetur papa cõcedere delegatã per. d. c. cũ aliquib9. de rescri. ꝛ per alias. s. adducta. vnde cõueniens est qđ illa verba alternatis mẽsibus attẽta diuersitate qualitatũ personarũ diuersimode intelligãtur. arg. l. plenum. §. equitiũ. ff. de vsu ꝛ habita. ꝛ est text. in. c. si pater. de testa. in. vi. ꝛ ad hoc faciũt que. s. dixi de diuersitate rationis nec est etiam incõueniens quod illi duo mẽses in persona ordinarij haberẽt hãc prerogatiuam. ꝛ tñ in persona collatoris ex idulto qđ nõ cõfert ex potestate ordinaria nõ haberẽt hanc prerogatiuã: qm̃ qñ vna res trãsit de psona priuilegiata in personã nõ priuilegiatã nõ transit cũ priuilegio. Casus est ꝛ ibi no. doc. in. l. paulum. in si. ff. de acq. here. per quẽ Paul. de cast. decidit pulchrã. q. referẽdo consiliũ Oldr. vnde videmus qđ legitima in persona nõ patitur aliqđ on9: tñ si trãsit i psonã alterius onerari põt. l. cũ patrun9. ff. de le. ij. ꝛ. l. si fundũ per fideicõmis. cum ibi no. ff. de le. i. cũ si. ¶ Scdm qđ allegat in ꝯtriũ est qꝛ lʒ vere archiepiscopo nõ esset cõcessa facultas cõferẽdi ex potestate ordinaria tñ ad min9 improprie ꝛ ficte videtur cõcessa in mẽsibus ordina-
9 ria ac si esset ordinari9 † ꝛ sic sont eqparati. sed regula est qđ quãdo casus ver9 ꝛ fictus eqparant dispositio in caso vero locũ etiã habeat in caso ficto vt pbatur in. c. ad audientiã. ꝛ in. c. cum dilectus. de cle. nõ residẽ. ꝛ in. l. cũ ex oratione. ff. de excu. tut. ꝛ in. l. cuʒ in adoptiõis. C. de adoptio. igitur regula cãcellarie q loqũt in ordinarijs vere locũ hʒ etiã in istis ficte ordinarijs. Sʒ hoc etiã parũ viget. ꝛ pro solutiõe premitto qđ hmõi expectatiue cũ decreto. ꝛ mẽsem. ꝛ. quoẽ expectans põt acceptare ligãt manus inferioris etiã ordinarij collatoris de iure cõi: vt est casus in cle. i. §. scdꝫ de cõces. prebẽ. ꝛ. ꝛ. lati9 dicã. ex quo infertur qđ dicta regula cãcellarie dr cõcedere priuilegiũ ordinarijs ꝯ dispositionem iuris. vñ merito papa i dicta regula dicit qđ ex illa cognoscuntur platoꝝ fauores ꝛ gratiã reportantes ꝛ sic papa appellat gratiã non ius cõe qm̃ gratia est ꝯ dispositionẽ iuris cõis. vt in. c. gratia. ꝛ in. c. si gratiose. ꝛ ibi gl. de rescri. li. vi. ꝛ si dicatur regula nõ est gratia: qꝛ reducit nos ad ius sed est reuocatio obstaculi expectatiuarũ alias tũc diceretur ex priuilegio cõferre qđ est falsum: vt pʒ in. d. c. cuʒ aliquib9. ꝛ ibi late per Archi. ꝛ doc. rñdeo qđ lʒ de iure ordinarij cõferre possint: tñ de iure cõi nõ possunt stantib9 expectatiuis: vt in. d. cle. i. de cõces. preben. cõcedere ergo qđ expectatiue nõ extendãtur ad certos mẽses ordinarioꝝ illas remouendo est gratia ꝛ priuilegiũ qꝛ contra ius cõe. iiij. dist. c. priuilegia. pʒ qꝛ est gratia nõ cõcessa mero iure tñ propter expectiuas nõ possent conferre tũc enim reducerẽtur ad ius cõe qñ de iure esset qđ stãtibus expectatiuis posset ordinari9 conferre. ꝛ papa per regulã cõstituisset quod nõ posset stantibus expectatiuis qꝛ postea illas nõ remouẽdo reducerẽtur ad ius cõe: dicit in simili Inno. in. c. cũ contingat. de iureiu. quod lʒ. l. reperiatur phibita donatio inter vi. ꝛ vxo. nõ reperit probibita qñ est iurata ꝛ sic quando est iurata est permissa ꝛ nõ est aliquo modo ꝯtra ius cõe. ita ecõtra lʒ collatio regulariter sit ordinarijs cõcessa tñ nõ reperitur cõcessa ꝯ expectatiuas cũ decreto: imo probibita: vt i. d. cle. i. igitur qđ tũc possint ẽ gratia ꝛ priuilegiũ put eã in gratia papa baptizat. Ex quo supposito infertur qđ nõ habeat locũ text. in. d. c. cũ dilectus. ꝛ in. d. c. ad audiẽtiã. in dispositione iuris cõis q loquẽs in casu vero extenditur ad fictũ equiparatũ. sec9 in priuilegiis ꝛ materia restringibili sʒ Inno. ꝛ doc. in. d. c. ad audientiã. ꝛ in. l. i. §. lex falcidia. ff. ad. l. fal. ꝛ tenet Arch. ita rñdẽdo ad. d. iura in. c. si. de consuetudine. in vi. ꝛ seqũnt multi doc. put ibi declarat late Dñic9. ¶ Preterea in casu nostro archiepo nõ fingitur ordinari9: sed sibi aliqua cõceduntur q cõcedũt ordinario quo casu dicit Jo. an. qđ nõ dr facta equiparatio ita qđ dispositio facta i casu vero trahat ad istũ casum fictũ. ita cõcludit Jo. an. ꝛ sequunt pleriq3 i. d. c. si. de cõsue. in. vi. hãc cõclusionẽ probo in simili. nã filius emãcipat9 habet reliquias precedẽtis seruitutis. ꝛ ideo eius pteritio nõ habet pro exheredatiõe prout declarat Inno. ꝛ Mod. in. l. in suis. ff. de lib. ꝛ post. Itẽ hodie succedit ad similitudinem suoꝝ. l. meminimus C. de legi. here. ꝛ tñ iura loquẽtia in suis nõ habẽt locũ in emãcipato etiã in materia successionis: vt ꝯcludũt doc. cõiter in. l. gallus. §. ꝛ qđ si tñ. ff. de li. ꝛ posth. ista cõclusio pbatur iudicio meo per tex. p quẽ decidit ista dubitatio in. d. cle. si. de offi. ordi. in qua videmus qđ dispositio iuris quod ordinarius qui habet conferre possit cõferre alio obstãte lʒ de illo nõ fiat mẽtio cui9 ꝯtriũ dr in legato ꝛ tñ gl. ꝛ doct. volunt qđ non hʒ locũ in hiĩs q extraordinario iure habẽt potestatẽ cõferendi in piudiciũ ordinarioꝝ ex indulto apostolico. ita forti9 dici potest in ista regula que stricte est interpretãda. Nec posito qđ vere eqparatio sit simpliciter sed qđ scʒ ad effectũ tñ cõferendi ꝛ nõ simpliciter ex quo concessum est vt cõferat autoritate apostolica in quo nõ habet locũ dicta regula q loquitur in cõferẽtibus autoritate ordinaria. itẽ dʒ intelligi in ꝯferẽtes autoritate ordinaria simpliciter ꝛ nõ secundũ qđ. l. hoc legatũ. ff. de lega. iij. nec dispositio in simplici in materia stricta extẽdit ad casum mixtũ. l. vim passam. §. si cerisperonc. ff. de adult. tradit in. c. at si clerici. §. de adulterijs. de iud. ꝛ in. c. licet cano. cũ ibi no. de elec. li. vi. ¶ Cõfirmatur ista conclusio quia si recte cõsideretur gratia archiepi non includitur in regula qꝛ nõ potestas cõferendi conceditur Gul. archiepo thessalonicẽ vt patet ex principio illius gratie ibi Gulielmo archiepo. igitur nõ cõcedit sibi ratione prelature quã tũc habebat qꝛ non cõpetat sibi vt archiepo potestas conferẽdi. ꝛ tñ sibi archiepiscopo premisso nomine pprio concedit: ad hoc qđ no. in. c. qm̃ abbas de offi. dele. sed regula cancellarie dirigitur ad platos ordinaria potestate ꝯferentes ꝛ sic ratione prelature ad hoc qđ habetur in l. post mortẽ. ff. qñ ex fac. tuto. ꝛ in. l. si seruus cõis meuij. de stipu. seruo. ꝛ est ista ratio multũ realis ꝛ hec quantũ ad premissa sufficiãt. ¶ Tertia principalis cõclusio sit qđ gratia concessa archiepiscopo thessalonicẽsi fuit reuocata vt patet ex regulis cãcellarie Pauli Sixti ꝛ Inno. in qbus põtifices reuocarũt facultatẽ conferendi beneficia pue clare sonãt verba regularũ dum dicit ac facultates nominandi reseruandi ꝛ conferendi. ꝛ sic facultas conferendi cõcessa archiepiscopo thessalonicensi fuit reuocata ex qua potestatem conferendi habebat ex priuilegio ꝛ apostolica autoritate ꝛ nõ ex potestate ordinaria vt. s. clare pbatũ fuit. ¶ Nec obstat qđ allegat per partem aduersam quod Sixtus declaratione suas literas reuocatorias videtur includere cõcessiones factã archiepiscopo thessalonicensi. ꝛ sic videtur talis questio sopita: qm̃ vt. s. probatũ est dictus archiepiscopus habebat collationes ex indulto apostolico. ꝛ sic includebat in literis reuocatorijs quod maxime etiã declaratur per ipsummet sixtũ. Primo dum declarat regulas reuocatorias suas ꝛ predecessorum suorũ volens oẽs literas concessiones ꝛ indulta quecunq3 cõcessa quibusuis collatoribus de cõferendis beneficijs quibuscunq3 personis etiam patriarchali archiepali ꝛ epali vel alia dignitate etiã cardinalat9 honore fungẽtibus sub quibuscũq3 verboꝝ formis etiã motu proprio ꝛ ex certa scientia esse reuocatas. que verba in prin. prolata cũ sint clara non est opus alia interpretatione. l. cõtinu9. §. cũ ita. de v. ob. c. si. de reg. iu. Alia etiã postea pontifex declarat q non sont ad propositũ. ꝛ ideo non refero. ¶ Ex quibus infero qđ declaratio Sixti sup ꝯcessiõe facta archiepo thessalo-
10 nicẽsi ex quo emanauit sup reuocatorijs claris ꝛ qđ forti9 est † p eã postea post illam specialẽ declarationem declaratum non dicitur vera declaratio sed noua cõcessio vt pʒ ex no. p Bar. i. l. ab executore. ff. de appella. ꝛ in papa hoc dicit Paul. de ca. ꝛ Mod. in. l. hẽdes palã. §. i. ff. de test. ꝛ pulchre loquitur Pau. de ca. cõsil. cxlviij. incip. viso ꝛ examinato. ꝛ Pet. de anc. cõsi. cccxcviij. incip. premitto p clariori decisione. ꝛ ideo tales declarationes non preiudicarẽt iuri quesito alteri ꝛ psomuntur potius facte a papa p importunitatẽ circũuento vt dicit Egidius decisione. cccxij. vbi dicit quod tũc declaratio pape est iniqua ꝛ ipso iure nulla ꝛ est addncenda circũuentioni importunitati uel errori. ꝛ ideo Sixtus in sua declaratione nõ sine mysterio dicit decernimus ꝛ de-
11 claramus. † p qđ verbum decernimus detur intelligi qđ non solũ voluit declarare sed etiam de nouo concedere vt est glo. in cle. literas. in verbo decernimus de prebẽ. ꝛ habetur in c. decernim9. de iud. cum si. vnde debet dicta declaratio sustineri in vim noue concessionis ꝛ nõ in vim declarationis. ¶ Ex qbus infert quod talis noua declaratio nihil operatur qꝛ Inno. postea etiam tales declarationes reuocauit. Itẽ quod talis noua cõcessio est limitate facta ad reuocãdum suas reuocatorias ꝛ non aliorum vt pʒ ex illis verbis ac si reuocatio ipsa a nobis nullaten9 emanasset igitur limitatã tñ debet producere effectũ. l. cũ tale. §. falsam de cõdi. ꝛ demõ. Uel dici põt qđ cũ verba regule reuocatorie maxime per eũ postea declarata cõtradicant sue declarationi super cõcessione facta archiepo thessalonicẽsi licet standum esset eius declarationi tanq3 bene informati de sua intẽtione. argumẽ. ei9 quod habet in. d. l. ab executore. tñ vr quod stari debeat respectu reuocationis

reuocatiõis pri⁹ facte p papã ⁊ poſtea facte per Inn. Duplex eni
12 ſeſt interpretatio vna que ſumit ex verbis rei interpretate enius
cõiecturis iuxta id qḋ habet in l. voluntas. C. de fideicõ. ⁊ in l. ſi
ſeru⁹ pluriũ. in fi. ff. de legat. i. ⁊ hãc quilibet iudex facere poteſt ⁊
de hac interpretatione nõ eſt cenſendũ Sixtum intellexiſſe: qm̃ re
gula ⁊ ei⁹ declaratio oĩno cõcludebãt. Queda vero eſt interpreta-
tio ⁊ declaratio q̃ ſumitur ex mera mente ⁊ voluntate illius q̃ in
duxit actum declaratuʒ de qua Sixtus ſenſiſſe credendus eſt: qꝛ
nĩa eſſet extranea. ⁊ aliori verba ꝯdicãt etiã iſti interpretationi nõ
incõuenit aliqñ. l. ſcire oportet. §. ſufficit. ff. de excuſa. tut. c. intelli-
gẽtia. ⁊ c. preterea. de ver. ſig. ⁊ ſic lʒ illemet hãc declarationem fa
cere poſſet maxime papa iuxta id qḋ habetur in l. idẽ põponius
ſcribit. §. fi. ff. de rei ven. ⁊ per Inno. in c. fi. de ſucceſ. ab inteſtato. ⁊
Bar. in l. ſiquis intẽtione ambigua. ff. de iudi. tñ nõ poteſt talis
interpretatio per alium fieri ſʒ Bar. ⁊ cõiter doc. in l. inter ſtipu
lãtẽ. §. ſacrã. ff. de ver. obl. ⁊ ita diſtinguunt Imo. Cuma. ⁊ Mo-
der. ⁊ Ang. ⁊ alij in d. l. ab executore. ex quibus cõcludet qḋ talis
declaratio mẽtis ſue nihil iſert ad reuocatorias Inn. que poſtea
emanerũt ⁊ ad reuocationem Pau. confirmatur etiam qꝛ in re
uocatiõe Sixti dicit ac ſi reuocatio ipã a nobis ullaten⁹ ema-
naſſet. ⁊ ſic patʒ clare qḋ eũ tollit ſuas reuocatorias nõ tñt reuoca
torias Pau. ⁊ nil de nouo concedit niſi quod remouet obſtaculũ
ſue reuocatorie ⁊ ſic eſt limitata declaratio ſeu ꝯceſſio. igit͛ limita
tũ dʒ ꝓducere effectũ. ſ. tñ ꝯ ſuã reuocatoriã. l. cancellauerat. ff. de
his que in teſt. delẽ. ⁊ qꝛ per hanc viam ſaluat͛ declaratio ſixti pro
qua preſumẽdũ eſt: vt in c. in preſentia. de renũ. illã ſeq debemus.
13 ¶ Quarta principalis cõcluſio põt poſt † poteſtas cõferendi que-
cũqꝫ beneficia regularia ⁊ ſecularia conceſſa ab archiepo theſſa-
lonicẽ nõ icludit dignitates. probat͛ qꝛ in quacũqꝫ impetratio-
ne beneficioꝝ nõ veniũt dignitates niſi exprimatur: vt habet͛ in
c. cum in illis. de preben. in vi. ⁊ in c. cũ nõ nures. de reſcrip. ⁊ l. de.
ſ. de ſeq. poſ. ⁊ fru. ⁊ habetur l. c. ſi. de preben. Sed contra ꝑmiſſa
duo vident͛ obſtare. Primũ obſtare videtur qꝛ dicitur quecunqꝫ
14 bñficia igit͛ vident͛ includi dignitates. in ſimili videmus † quod
licet appellatiõe beneficioꝝ nõ veniũt prebende: vt traditur in c.
ſi. de pbẽ. tñ ſi idulteũ dicit quecũqꝫ beneficia vident͛ includi pre-
bẽde ſm Ro. in antiq. deciſ. ui. in tit. de offi. ordi. Igitur idẽ vi-
detur dicendũ in dignitatibus qꝛ ſm illa dicta pariter etiã pre
benda non includebat͛. ⁊ facit qꝛ dictio quecunqꝫ videtur inclu-
dere maioꝛ expreſſis ad hec glo. in cle. i. de re iudi. cum ſi.
¶ Sed ad iſta rñdeo ⁊ primo qḋ nõ includat͛ dignitas videt͛ mi
hi caſus l. c. cũ illis. de prebẽ. in vi. ⁊ tex. in c. ſi. de preben. in anti
quis. vbi tex. vult apponi qḋ ſub nõie bñficij nõ includãtur bñfi-
cia curata ⁊ dignitates tñ mãdatũ de prouidẽdo de quibuſlibet
beneficijs nõ icludit bñficia curata. igitur nec dignitates. nec eſt
15 ſemper verum qḋ † talis verba vniuerſalia ⁊ geminata includãt
maiora expꝛeſſis ſed aliqñ includũt ſimilia in materia reſtringibi-
li: vt voluit gl. i. l. ſi fugitiui. C. de ſeruis fugiti. ⁊ Bart. in l. qḋ cũ
relegati. ff. de reb. dub. ⁊ eſt gl. in c. ex literis. de offic. deleg. vñ dicit
dñs Ant. ⁊ ſequitur Jo. de imo. in c. ſedes. de reſcri. qḋ p talia ver
ba nõ icludunt͛ bñficia diuerſarũ qualitatũ. Sʒ hoc nõ ꝓſequor
quia materia eſt multũ lata. cũ ergo ſimus i materia reſtringibi-
li nõ debẽt includi dignitates ſub ſimplici appellatiõe quoꝛum-
cunqꝫ bñficioꝝ. Scdm qḋ videbat͛ obſtare eſt quia licet litere re-
ſpectu certe pſone de beneficio ꝓuidẽdo ſint ambitioſe ⁊ reſtrin-
gibiles vt in c. ꝗuis el. i. de prebẽ. in vi. tamẽ litere q̃ cõcedũt po-
teſtatẽ generaliter cõferẽdi nõ videtur reſtringibiles ſicut in ſiſi
dicim⁹ qḋ diſpẽſatio cũ certa perſona eſt odioſa ⁊ tñ poteſtas diſpẽ-
ſandi eſt fauorabilis. c. ſi. de ſimo. ⁊ ibi Joã. an. ⁊ pbatur in ſpecie
p tex. in c. dudũ. iũcta gl. in verbo beneficij. ⁊ per tex. l. d. c. ꝗuis. el
ij. ⁊ ibi colligit Domi. de pbẽ. in vi. ¶ Sed ad hoc rñdeo quod
16 † aliqñ priuilegiũ pricipis preiudicat tñ ipſi pnta ſi ꝯceditur po
teſtas diſpẽſandi ⁊ tũc late dʒ interpretari. ⁊ ita ꝓcedit tex. in c. ſi.
cũ ibi no. de ſimo. ⁊ no. Bar. in l. ij. in prin. ff. de ver. ob. Ita etiaʒ
põt ꝓcedere tex. in c. ꝗuis el ij. de prebẽ. qꝛ ibi fiebat cõmiſſio or-
dinario. vñ nõ preiudicabat͛ ſibi. Aliqñ ⁊ ſcdo cõceditur priuile-
gium generale conferẽdi nõ reſpectu certe perſone ⁊ tũc dʒ tanqꝫ
extraordinariũ ⁊ preiudiciale ordinarij ſtricte interpretari. in c.
ſuper hoc. de offi. delega. ⁊ per hoc eſt tex. a cõtrario ſenſu in c. pe-
nul. de verbo. ſigni. vbi Jo. an. late pbat. Dominic⁹ in d. c. dudũ.
que iura iuncta gl. in verbo beneficij videbant͛ vrgere. ſed ſoluit͛
ibi per Pan. ⁊ Domi. ⁊ eſt tex. quẽ ibi põderat Do. in d. c. is cui.
de preben. in vj. Et tenet Pet. de ancha. in rubr. ff. de verb. obli. ⁊
pro iſta opinione eſt caſus cũ gl. in cle. ij. de offi. ordi. quã ſequun
tur doc. vbi poteſtas data collatoribus ex priuilegio tãqꝫ extraor
dinaria eſt interpretãda. idem tenet Imol. poſt doctores in cle. i.
de ſeq. poſ. ⁊ fruc. ¶ Sed contra premiſſa facere videbatur qꝛ ta-
lis ꝯceſſio facta fuit accedente cõſenſu noui epi. vñ volenti preiu
diciũ nõ infertur. l. i. §. adeo. vbi bar. ff. de in ius vo. ⁊ per bart. in
l. ꝗuis. in fi. ff. de in ius vo. nec videt͛ dici poſſe qḋ nõ potuerit ec-
cleſie preiudicare accedẽte autoritate apoſtolica: ad hoc qḋ habe-
tur in c. ſtatuimus. ⁊ in c. veniens. de trãſlatio. ⁊ in c. ꝗuis de pa-
ctis. in. vi. per Joã. And. ¶ Ad hoc reſpõdeo quod ſi papa hoc
expreſſe voluiſſet quod potuiſſet ⁊ ſic tollitur vltimuʒ. Itẽ qḋ ſi
ageret͛ tñ de preiudicio epi cõſentiẽtis adhuc idẽ forte dicendũ
fuiſſet ſi papa ſciuiſſet primũ on⁹ eccleſie impoſitũ. Sed hic agit͛
etiam de preiudicio eccleſie que vno onere grauata. ſ. penſionis ẽt
alio onere grauata. ſ. qḋ collator apoſtolic⁹ poſſit ibi beneficia cõ
ferre vt l. d. cle. ij. de offi. ordi. qḋ in dubio nõ videtur eſſe intẽtio-
nis põtificis per ea q̃ no. Jo. an. in addi. Spe. in rub. de teſta. i. pri
ma addi. ⁊ i rub. de clericis non reſiden. ⁊ in ij. col. facit quod no.
Old. in cõſ. xxij. vñ licet pontifex voluerit grauare ⁊ epiſcopuʒ ⁊
eccleſiam in collatiõe beneficioꝝ verba non ſunt late intelligẽda
vt includãt dignitates ꝯ iuris diſpoſitionẽ ſed ſtricte vt min⁹ le-
dãt ius cõe. c. cũ dilect⁹. de cõſuetu. igitur dignitates non inclu-
dunt͛ ⁊ videtur etiam optimum fundamentum. ¶ Quinta con-
cluſio ſit ⁊ vltiã qḋ collatio facta Carolo ſit nulla multiplici ca-
pite poſito qḋ archiepiſcop⁹ habuiſſet ptãtem cõferendi nõ ob-
ſtãtib⁹ expectatiuis. ⁊ qḋ talis ptãs extẽderet͛ ad hãc dignitatem
de qua agim⁹. Primo ex defectu poteſtatis cõferẽtis: qꝛ talẽ col-
lationẽ nõ poterat facere eius vicarius: licet illam archieſcopus
facere potuiſſet ⁊ hoc duplici rõne. ¶ Prima ratio eſt qꝛ ex quo
priuilegiũ continet mandatũ de conferendo perſonis incertis ⁊
idoneis vʒ eſſe electa induſtria perſone. caſus eſt in c. is cui. de pre
bẽdis. in vj. igitur non potuit archiepiſcopus aliquãdo hãc po-
teſtatẽ demandare quam ex indulto apoſtolico eligente eius per
ſone induſtriam habebat iuxta plene notata in c. ſi de offic. dele-
ga. Nec habet obſtare quod allegatur quod tex. l. c. is cui loquit͛
in mãdato de prouidendo in certa eccleſia licet de perſonis incer
tis. Nos autẽ ſumus in caſu in quo fuit conceſſum indultum de
prouidẽdo gñaliter in eccleſiis ⁊ perſonis incertis. qm̃ hanc diffi
cultatẽ nõ inuenio: ⁊ ꝯtrium eſt de mente gl. in verbo idoneus re-
late ad illũ tex. in c. dudum. de prebendis. vbi eſt indultum gene-
rale de cõferẽdo perſonis idoneis. ⁊ Jo. an. allegat ad idem in ſi-
mili tex. l. d. c. is cui. igitur vult qḋ a pari procedãt in hoc illa iu-
17 ra. ¶ Secũda rõ eſt quia ad hoc vt † vicarius alicuius prelati poſ
ſit beneficia conferre duo requiruntur. ¶ Primo qḋ ſit vicarius
generalis in temporalibus ⁊ ſpiritualib⁹ vt traditur in c. conſti
tutus. extra de conceſ. preben. xvj. q. i. ſtatuimus. ¶ Scdo qḋ ſpe-
cialiter ei committatur collatio beneficiorum vt in c. ij. de offi. vi
ca. lib. vi. ⁊ ita tenet Rota in nouis deciſiõi. cccxxx. alias. cccxcij.
incip. itẽ quia epiſcopus dat ⁊ cõmittit. ⁊ Old. in ſuo cõſ. lxxviij.
incip. quo epiſcopus. ſed in caſu noſtro lʒ commiſſa fuerit ſpecia
liter beneficiorũ collatio: tñ non fuit commiſſa generali vicario
in ſpiritualib⁹ ⁊ temporalibus igitur ⁊c. ¶ Nec obſtat qḋ huic
rationi in ꝯtriuʒ allegatur. Primo quod imo ex verbis priuilegij
apparet quod cõſtitutus vicarius generalis ⁊ generalis negocio
rum geſtor in dioceſi nann. quoniaʒ lʒ in prin. conſtituitur gene
ralis vicarius cõſtituens reſtringit ſe ad bñficioꝝ collationem
18 † eam dicit. ſ. ſpecialiter ⁊ expreſſe de cuius dictiõis natura eſt ge
neralitatem precedentem reſtringere. l. legata. §. i. ff. de ſup. lega. ⁊
no. Bar. in l. queſituʒ. §. ſiquis fundũ allegando illam. l. ff. de fun-
do inſtru. ¶ Cõfirmat͛ hoc qꝛ qñ ſit enumeratio ſpecierũ poſt ge-
nus tũc talis enumeratio in dubio reſtringit genus ad illas ſpe-
cies. caſus eſt in d. l. ſed ſi adijciatur. ff. pro ſocio per quã ita dicit
Bar. in d. l. queſitũ. §. ſiquis fundum. ff. de fundo inſtruc. ⁊ maxi-
me qꝛ dicta generalitas nõ poterat ad aliud referri. igitur habet͛
ac ſi ſpecialiter fuiſſet vicarius cõſtitutus ad beneficia cõferẽde.
arg. l. i. ⁊ ij. ff. de libe. ⁊ poſthu. cẽſetur enim illud mãdatũ genera-
le in fraudẽ. l. factuʒ ex quo nõ poterat eũ officialẽ conſtituere. ad
hoc quod in ſimili notat do. Ant. in c. cõſtitut⁹. de cõceſ. preben.
¶ Quinimo ex quo nõ valuiſſet cõſtitutio vicarij eũ nullã habe-
ret iuriſdictionẽ eſt ac ſi nõ fuiſſet facta. l. iiij. §. condemnatum. ⁊
ibi plene notatur. ff. de re iudica. Amplius etiam nõ poterat pen
ſiones exigere: tuʒ qꝛ ad exigendum requiritur ſpãle mãdatũ. l.
nõ ſoluʒ. ⁊ ibi no. ff. ſolu. matri. tum qꝛ in indulto pẽſionis dr̃ qḋ
ſolui deberet procuratori ad hoc ſpecialiter conſtituto.
¶ Nõ obſtat ſecũdo qḋ potuit archiepiſcopus committere quia
nõ licebat in dioceſi nannetenſi reſidere ⁊ ſic impeditus erat. arg.
eius qḋ habetur in l. placet. C. de peda. iudi. ⁊ in l. i. §. huius rei. ff.
de officio eius cui mãda. eſt iuriſdi. quoniam quomodo eſſet im-
pedit⁹ nõ dr̃ ⁊ quod poterat extra dioceſim beneficia conferre vt
in c. nouit. de offi. delegat. ⁊ per Innocen. in c. qꝛ diuerſitatem. de
conceſſio. preben. traditur in c. ſtatutum. de preben. in ſexto.
¶ Nõ obſtat tertio quod iam. xxx. annis ita receptum fuit vt di-
citur quia poteſt dupliciter reſponderi quod talis ꝯſuetudo cõ
tra ius nõ eſt preſcripta put͛ requirit͛ de iure canonico iuxta ple-
19 ne no. in c. ſi. de preſcriptio. † qḋ etiam vʒ requiri in conſuetudine
interpretatiua cõtra iuris diſpoſitionem. iuxta no. per Barto. in
lege labeo. ff. de ſupel. leg. preceptor meus domi. Aretinus plene

declarat cōſi.xi. Preterea vt dī nunꝙ̄ hoc probabitur in dignita
tibus cōferendis igitur nō oꝫ extēdi per no.p Inno.in.c.dilect⁹.
de capel.mona.⁊ text.⁊ ibi doct.in.c.cum cōtingat.de fo.compet.
¶ Nō obſtat qḋ vltimo dī ↄtra totū hoc fundamētū qḋ ſequuta
fuit ratificatio Gulielmi archiepiſcopi.⁊ ſic vr̄ a principio vali
daſſe ipſaꝫ collationē.arg.l.ſi.C.ad macedo.cū ſim.q: cū collatio.
fuerit nulla nō poterit ꝑ archiepiſcopū ratificari per ea que no.
Spe.in ti.de lega.§.octauo.ver.quid ſi committeres.ad gl.Bar.
⁊ doc.in.l.licet.ff.de iud.⁊eſt bona glo.in ſpecie in.l.inſtar.C.de iu
re ſiſ.lib.x.faciunt no.per Inn.i.c.j.de cōſtitutionibus.⁊ in regu
la ratū.cū materia.de reg.iur.in.vj.Secundo principaliter ꝓbaṫ
dicta ↄcluſio q: eo tempore quo fuit facta collatio Carolo obſta
bat gratia expectatiua ſeu reſeruatio facta reuerēdiſſimo Cardi
nali vice cancellario que nō tolliṫ per regulam cācellarie poſtea
inductā.vñ collatio facta intra mēſem intra quē Cardinalis po
terat acceptare fuit nulla: vt in cle.j.in.§.ſecus.de cōceſſ.prebē.cui
fundamēto primo nō obſtat qḋ tāꝙ̄ alienigena nō poſſit habere
in ducatu Britānie obſtante ꝓuilegio Nicolai: quia ſi recte pōde
rētur verba priuilegij non annullat gratias ad beneficia ⁊ colla
tiones cōceſſas in ducatū ſed tātū vult quod debeāt admitti vel
recipi habētes gratiā vel collationeꝫ.⁊ merito q: priuilegiū hoc
limitat niſi ducis cōſenſus acceſſerit.⁊ ſic vult qḋ accedēte ducis
cōſenſu recipiātur de cuius conſenſus natura eſt cū preſtetur per
20 viam autoritatis † ꝙ ex poſt facto poſſint interuenire tante actū
nō annullare vt per Inn.⁊ doc.in.c.cuꝫ conſuetudinis.⁊ ꝑ Bar.
⁊ alios in.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.ff.de acqui.here.valuit er
go gratia cōceſſa cardinali.igitur obſtante ea collatio fieri non
potuit. ¶ Nec etiam obſtat cōfirmatio Pij: q: etiā nō annullat
gratias ſed prouiſiones ⁊ acceptationes virtute gratiarū ſine cō
ſenſu ducis.ſunt enim iſta diuerſa igiṫ nō eſt bona illatio.l.papi
nianus exuli.ff.de minoribus. maxime in materia reſtringibili
prout eſt iſta.c.quamuis.de preben.in.vi.
¶ Nō ob.ſecūdo loco qḋ gratia vr̄ cōditionalis ita demū ſi acce
ptauerit quo caſu videṫ qḋ nō ſequuta acceptatiōe valeat colla
tio ordinarij vt late diſputat do.Abb.i.c.cū ex officij.de ꝓſcriptio
nib⁹.quia ad hoc rñdeo qḋ collatio eſſet in pendēti ſi non accepta
ret.⁊ per id qḋ habeṫ in.c.ſi.i.ūcta gl.de elec.lib.vj.⁊ propter clau
ſulā decreti ⁊ appoſitionem mētis collatio ordinarij eſt nulla vt
probatur ex deciſione oim̄ maxime Io.an.in.c.ij.de cōceſ.preben.
li.vj.⁊ hāc opinionem tenuit Cardi.florentinus in.d.cle.i.§.ſecus
de cōceſ.prebē.dicens ſe cōſuluiſſe.⁊ dicit eſſe caſum expreſſum vbi
idem ſequitur Pe.de anch.dicēs idē diſputando obtinuiſſe Ga
ſparē de calde.⁊ tenet Rota in plurib⁹ deciſionib⁹ quas ⁊ mul
ta alia ſolēniter refert inſignis auditor Rote in.c.cum ex officij.
in pe colū.de preſcrip.vnde q: ipſe eſt in Rota l qua cauſa viget
⁊ habetur in formis non refero ſed ad ibi dicta me remitto.
¶ Nō obſtat vltimo ſi dicatur qḋ licet afficereṫ dignitas nō fuit
affecta prebēda niſi annexa dignitati quia in expectatiua ſeu re
ſeruatiōe de ea nō ſit mētio ⁊ nō venit beneficiorum appellatiōe
vt plene traditur i.c.ſi.de prebēdis. ¶ Primo quia Cardinalis
ibi ⁊ Io.de imo.cōtrariū dicūt verius eſſe de iure.ſed quia Io.
21 an.⁊ antiqui ↄtrariū tenēt ideo nō ꝓſequor. ¶ Scḋo dico qḋ † ex
quo ſit mētio de beneficijs in eccleſia cathedrali veniunt prebēde
illi⁹ eccleſie ⁊ canonicatus ſm Calde.cōſilio.xxxj.in titulo de pre
bēdis.allegat no.in.d.c.ſi.⁊ ſic vult qḋ licet mādatum de prouiden
do de aliquo bñficio nō extēdatur ad ꝓbendas ⁊ alia bñficia in
eccleſia cathedrali vt in.c.quāuis.de prebendis in ſexto.tamē ſec⁹
eſt qñ ſit de prouidēdo in eccleſia cathedrali. ¶ Tertio ⁊ vltimo
reſpōdeo q: ex quo ſpāliter ſit reſeruatio de bñficijs ſpectātib⁹ in
eccleſia cathedrali pertinētibus ad collationem epī ac capituli ⁊
aliorum collatoꝝ in bulla expreſſoꝝ veniūt canonicat⁹ ⁊ ꝓbēde.
ita voluit Rota in nouiſ.i tit.de cōceſſio.preben.deciſione.viij.⁊
per Io.an.⁊ Dominicum in.d.c.quamuis de prebendis in ſexto
¶ Omitto poſtremo multa alia de quib⁹ me remitto ad allega
tiones aduocatoꝝ dñi Michaelis. Nolo tamē ſub ſilentio preteri
re unū in primis qḋ dr̄ canonicat⁹ ⁊ prebēdas nō potuit vicarius
Archiepi ↄferre quia hoc nō includitur in indulto dñi Archiepi
q: licet loquaṫ quod poſſit quecūꝙ̄ beneficia cōferre tñ reſtrin
git ſe ad illa quorū prouiſio pertinet ad Epiſcopū tam ex iuris
diſpoſitiōe ꝙ̄ ex priuilegijs apoſtolicis: ſed bñficium canonica
tus ⁊ prebēde nō eſt hmōi. Igitur patet ꝙ de iure cōi nō pertinet
collatio ad epiſcopū ſed ad epm̄ ⁊ capitulum vt notāt glo.⁊ do
ctores in.c.cū eccleſia vulterana.de electio. Igitur non dī propꝛie
ad epiſcopū pertinere.caſus eſt in.l.hoc legatuꝫ.ff.de leg.ij. Tra
ditur plene in.l.ſerui electiōe.ff.de legat.i. Nec etiam competit ex
22 priuilegio q: nulliſ oſtēditur. ¶ Nec obſtat † qḋ ſpectat ad epiſco
pum preſcriptione tanti tpis cuius in ↄtrarium memoria nō exiſtat
que habet vim priuilegij vt in.c.ſuper quibuſdam.§.preterea.de
verbo.ſignt.q: nō eſt priuilegium.videmus enim qḋ multa priui
legia concedi poſſunt que tali preſcriptiōe non queruntur.tradiṫ
in.c.ſi.de prebēdis in.vj.⁊ in.c.cauſam.⁊ in.c.accedēs.de preſcrip.
igitur non venit in materia ſtricta. Quinimo in caſu noſtro nō
dicitur ſimpliciter ex priuilegijs ſed dicitur ex priuilegiis apoſtoli
cis.nulli aūt dubium non eſt quod eſt priuilegium apoſtolicū.
¶ Nec cadit illa dubitatio ſi diceret qḋ ex conſuetudine cōpetit
que eſt ius non ſcriptum quia ex quo acquiſitio eſt tantum cau
ſata epiſcopo contra capitulum non eſt conſuetudo ſed preſcri
ptio vt declarat Dominicus poſt doctores in.c.ſi.d preſcri.in.vj.
¶ Scḋm ꝙ adduco.qḋ cōcordia facta inter archiepiſcopū ⁊ epi
ſcopū ex quo fuit facta ꝓprio noīe prius expreſſo non vr̄ tranſire
ad ſucceſſorē per id qḋ habeṫ in.c.quia abbas.de offi.deleg. nec ei
preiudicauit iuxta no.in.c.querelā.ne prelati vices ſuas.nec pro
pter hoc dānificatur archiepiſcopus q: epūs vſus erat vice ſua: tū
q: ita poterat cōtrauenire ꝑ tex.cū ibi plene no.in.l.de fideicom
miſſo.C.de trāſactio.tum q: potuerūt ambo caſum iſtum preiu
dere.l.ſi quis domum.§.habere ſub iugo.ff.loca. nec habet colla
tio Archiepi connexitatem neceſſariam cuꝫ collatione epiſcopi
nec altera depēdet ſed ſunt ſeparabilia ideo nō vendicat ſibi lo
cum.l.nā ⁊ ſeruus.cū aliis q̄ in cōtrarium allegantur.ff.de nego.ge
ſtis. Ex quibus multis omiſſis concludendū eſt dominos de Ro
ta debere ſententiam ferre in fauorē dicti domini Michaelis.
Laus Chriſto redemptori clementiſſimo.
¶ Ut ſupra per me cōcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartho
lomeus Socinus Senenſis Iuris vtriuſꝙ̄ Doctor.

¶ Caſus infraſcripte cōſultationis eſt. Quidā Gerardus pro ſe
⁊ ſuis heredib⁹ habebat in emphyteoſim ab epiſcopo Ferrariēſi
quandā domū ſoluendo ſingulis annis certū pōdus cere eccleſie
maiori hāc domū de conſenſu eccleſie ⁊ ſui epī conceſſit⁹ ad vſum
cum pacto emendi ⁊ acquirendi ſm ſtilū ⁊ ſtatuta Ferrarie ⁊ cū
pactis vt infra in conſilio continet cuidā Antonio.modo deceſ
ſit Gerardus relicto ex ſe herede extraneo dubitabatur nūquid
dictus heres extraneus poſſit cogere dictum Antonium ad ob
ſeruantiam pactorum de quibus in inſtrumēto: an vero ius Ge
rardi ſit deuolutum ad eccleſiam.

¶ Conſilium.cclxj.

1 Emphyteota eccleſie ſi rem quam habebat in emphyteoſim
conceſſit alicui ad vſum cum pacto remendi an ⁊ quando dica
tur conſtituiſſe nouum emphyteoticum.
2 Melioramenta ſuper emphyteoſi facta alienantur irrequiſito
domino.
3 Contractus verba impropriantur propter pacta in eo appoſita.
4 Pecunia ſi tradatur ⁊ conſtituatur annuus cenſus ſuper ea an
contractus ſit licitus.
5 Heredum appellatione quando veniant extranei.

Dominus labia mea ape
riat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Pū
ctus preſentis cōſultatiōis iudicio meo nō eſt facilis.
Unde pro fundamēto eoꝝ que infra dicētur premitto vnū in iu
re clariſſimū ſcꝫ quia emphyteota de cōſenſu domini trāſfert ius
ſuū in alium emphyteotam penes eum nihil remanet ſed omne
ius ſuū trāſlatum cēſetur.ita determinat gl̄a.cōmuniter appro
bata in.l.ſi.C.de iure emphy.⁊ Bar.in.l.ex oſſic.ff.ad trebellianū.
⁊ ideo dicunt doctores in.d.l.ſi.quod ſi ſecundus emphyteota
vult ſuum ius alienare requirere debet dominum directum nō
primum emphyteotam.⁊ tenet Specu.⁊ Ioan.an.in tit.de loca.
§.nūc aliqua.verſi.xxvj.⁊ Bal.in.c.i.§.inſuper.de ꝓhi.feu.aliena.
per Feder.⁊ Bald.poſt Gu.in.l.ſi permittente.C.ad macedonia.
¶ Quibus premiſſis oſtendo duo in caſu noſtro. ¶ Primū qḋ
Gerardus voluit cōſtituere nouū emphyteotā. Secūdum qḋ in
eū trāſtulit omne ius ſuum qḋ ab epiſcopo cōſequutus fuerat.
¶ Primū probatur per verba inſtrumenti nam dicit iure vſus
ſeu affictus.clarū autem eſt quod contractus emphyteoticus dr̄
quando res cōceditur ad vſum perpetuū ꝙ̄diu redditus ſeu pē
ſio preſtetur.ita dicit tex.inſti.de loca.§.adeo. Confirmatur nam
quādo conceditur res in emphyteoſim conceditur ad meliorā
dū.ita dicit Bal.in.l.j.l.j.col.C.de iure emphyteo.ſed ita fuit in
caſu noſtro q: cōceſſa fuit ad meliorandū vt continet inſtrumē
tū.igitur ⁊c.oſtenditur etiam ex alio q: dictus Gerardus ceſſit
omnia ſua iura dicto Antonio vt patet per inſtrumentū.igitur
1 † cum ipſe eſſet emphyteota cenſetur tranſtuliſſe ius emphyteo
ticum: cū aliud ius ſuper dicta re nō haberet vt in.l.nemo plus
iuris.cū materia.ff.de reg.iur.cū ſi. Cōfirmatur etiā ex alio quia
bis in inſtrumēto ſit mētio quod ius epiſcopi intelligitur reſer
uatū que reſeruatio fieri debet quia emphyteota vult ius ſuum in
aliū trāſferre vt dicit tex.⁊ ibi notatur in.d.l.ſi.C.de iure emphy.
¶ Poſtremo etiā dī in puncto qḋ Antoni⁹ ſuſcepit in ſe onus
recipiendi inueſtiturā a domino epiſcopo quam poſtea recepit
⁊ canonē ſoluit ⁊ ſic cōſtitutus eſt verus emphyteota.iuxta no.
in.d.l.

in.ꝺ.l.ſi.C.de iure emphyteo.⁊ in.c.potuit.extra de loca.pondera
ri etiam poſſunt illa verba contractus ſub ſolutiõe vſus ⁊ pretii
infra ſoluẽdi.⁊ ſic tranſtulit ⁊c.per q̃ verba apparet venditionẽ
factam iuris emphyteotici a pricipio:licet ſolutio pretii eſſet de
lata.nã vbi fit mentio pretii ibi in dubio preſumitur facta ven
ditio Bar.in.l.ſi.per illum tex.C.de prediis curia.lib.x.

¶Ex alio etiam capite oſtenditur quod dictus Gerard⁹ voluit
alienare ius ſuũ qḋ habebat.ſ.vtilis dñii qꝛ contract⁹ initus in
ter eos fuit fact⁹ de licentia epiſcopi ⁊ de conſenſu eius per qḋ da
tur intelligi qḋ tractant contrahentes transferre ius in ipſũ ꝺn
2 tonium †nam ſi Gerardus voluiſſet ſuas cõmoditates ſeu melio
ramenta alienare retento ſibi vtili dominio non erat neceſſari⁹
cõſenſus dñi.l.neceſſario.§.ſi.ff.de peri.⁊ commo.rei vendi.Bald.
in.l.ſi.C.de iure emphy.Bald.in.c.que in eccleſiarum.in.vj.col.de
cõſti.Imo.in.c.ad noſtrã.de rebus eccle.non alienan.

¶Et ex predictis apparet ſublatã eſſe vnam difficultatẽ ex his
que dicit Bald.l.i.j.C.ſi pig.pig.da.ſit.qꝛ in dubio vꝫ qḋ Gerar
dus voluerit tñ eius cõmoditatẽ nõ aũt ius ſuũ alienare qꝛ hoc
poſſet procedere quãdo ex aliis nõ apparet appoſitum.vnde in cla
ris nõ eſt opus coniecturis.l.continuus.§.cum ita.ff.de verb.ob.
per que patet qḋ voluerit eum emphyteotam conſtituere.ex qui
bus potius q̃ ex verbis cõtractus cognoſcitur qualitas cõtract⁹
licet in caſu noſtro cõueniant etiam verba iuxta not.per Bar.in
3 l.j.C.de iure emphy.vbi voluit qḋ † verba impropriãtur propter
pacta appoſita in cõtractu prout etiaꝫ declarat Bar.in.l.cotem
ferro.§.q marimos.ff.de publica.⁊ tradit Bald.in rubri.C.de iu
re emphy.ſꝫ Anto.¶Sed qḋ ius vtile dominii fuerit trãſlatũ
oſtenditur.nam ex tali cõtractu emphyteoſis ſequuta traditiõe
cẽſetur ius vtilis dominii tranſlatum:vt patet ex his que ſupra
dicta ſunt.ſ.qḋ emphyteota creãdo alium emphyteotaꝫ trãſfert
omne ius ſuũ adeo qḋ penes eũ nihil remãet.qḋ aũt ſequuta fue
rit traditio patet primo per traditionem inſtrumenti cũ inueſti
tura per que trãſfertur ⁊ dominium ⁊ poſſeſſio:vt in.l.j.de dona
tio.⁊ per glo.⁊ Ioan.de Imo.in.l.iij.in prin.ff.de acquir.poſ.

¶Preterea in inſtrumẽto data eſt poteſtas accipiẽdi ꝓpria au
toritate expreſſe ⁊ etiam pro inueſtitura iuxta no.in.l.predia.ff.de
acqui.poſſeſ.⁊ reperto poſtea Antonio in poſſeſſione preſumit
ex precedenti cauſa licet nulla licentia accipiendi data fuiſſet iu
xta no.in.l.quedam mulier.ff.de rei vendi.⁊ in.l.minus inſtruct⁹
C.de acqui.poſſ.cum ſimilibus.ex quib⁹ concludo quod ex nouo
cõtractu emphyteoſis maxime attẽta inueſtitura domini epiſco
pi dicitur dict⁹ Antonius creatus nouus emphyteota ⁊ in eum
tranſlatum totũ ius vtile dominii quod erat penes Gerarduꝫ
⁊ ex iſta cauſa preſumitur poſſediſſe argumẽto dicte.l.quedã mu
lier.cum ſimilibus.

¶Quib⁹ iã premiſſis ad ꝓpoſitũ noſtrũ dico qḋ in tali tranſla
tione iuris fuit ſuper dicto iure trãſlato cõſtitutus annuus red
dit⁹ donec certum pretiũ ſolueretur prout dicit inſtrumẽtum po
teſt enim quis in traditiõe rei ſue quecunq; pacta apponere.l.in
traditionibus.ff.de pactis.⁊ in.l.legem.C.eo.videmus enim in ſi
mili.Nam Inn.Io.an.do.Ant.⁊ cõiter docto.in.c.in ciuitate ex
4 tra de vſu.⁊ Ioã.de lig.⁊ plerique in.c.ſi.co.ti.ponũt.q.ſi trado †ti
bi pecuniaꝫ ⁊ ꝯſtituo ſuper ea annuũ cẽſum ſiue redditũ donec
de pecunia ſatiſfecerit ⁊ querũt an cõtract⁹ ſit licitus:⁊ cõiter cõ
cludũt quod nõ:ſec⁹ ſentent ſi talis annuus redditus cõſtitueret
ſup alia re:quia tunc dicit ꝯctũ licitũ.Ad materiã multa ponit
do.Lau.de rodul.in ſuo tracta.vſurarũ ab.xi.vſq; ad.xviii.q.in
cluſiue.⁊ late do.Ioã.de ana.in.d.c.in ciuitate.ita poſſum⁹ dice
re in caſu noſtro qḋ voluerit trãſferre ius emphyteoticũ cũ hoc
onere qḋ intelligeretur ſuper dicto iure appoſit⁹ annuus reddi
tus donec pretiuꝫ ſolueret.fuit enim dictũ pactũ appoſituꝫ:quia
nouus emphyteota nolebat tũc melioramentũ ſoluere ⁊ incõue
niens erat quod regauderet pretio melioramẽtoꝝ.⁊ ideo ſup vtili
dñio ſeu ſuper iure trãſlato vel propter ius trãſlatũ fuit ꝓmiſſa
annua pẽſio recõpẽſatiua illius vſus iuxta plene no.in.l.curabit
C.de act.emp.⁊ in.l.ij.C.de vſuris.nã nõ poteſt dici qḋ rõne vſus
ſeu dñii exiſtẽtis apud Gerar.fuerit talis pẽſio conſtituta cũ nul
lũ ius eſſet apud dictũ Gerar.igitur de neceſſitate vel habemus
dicere quod annuus reddit⁹ fuerit ꝯſtitutus ſuper iure trãſlato
vel propter ius tranſlatũ in ſecundum emphyteotam.

¶Ex quibus vna cõcluſio reſultat neceſſaria qḋ propter mortẽ
Gerardi ipſe nõ amiſerit aliqḋ ius nõ illḋ qḋ habuit ab eccleſia
quia erat iam trãſlatum de voluntate epi.vñ non potuit illo iure
priuari qḋ non habebat.l.decem.ff.de verb.obli.c.ad diſſoluendũ.
extra de deſpõſa.impu.cum vulgaribus.nõ illud qḋ etiã nequiſ
uit ex cõſtitutiõe illius annui redditus qꝛ de hoc nõ hꝫ ſe impe
dire eccleſia ex quo fuit cõuẽtio inter ipſos Gerardum ⁊ Anto
niũ.igitur ſeruanda.l.ſicut.C.de actio.⁊ obliga.⁊ in huiuſmodi
cõtractibus.l.j.ⁱ.⁊.l.ij.C.de iure emphyteo.conuentiones autem
regulariter tranſeunt ad heredes.l.pro hereditariis.⁊ p totum.
C.de heredi.actio.l.pacto ſucceſſorum.C.de pactis.cum ſimilib⁹.
vnde dicit tex.in.l.i.ij.ff.de verbo.oblig.quod ex perſona heredum
non debet mutari conditio obligationis.

¶Quinimo dictus Gerardus ſtipulatus eſt pro ſe ⁊ heredib⁹.
appellatione autẽ heredũ ex quo ſubiecta materia nõ cõtradicit
5 †veniunt etiã extranei put late per Bart.in.l.gall⁹.§.nunc de le
ge.ff.de libe.⁊ poſth.⁊ l.l.ſciendũ.ff.de verbo.ſigni.cũ ſimili.vnde
fruſtra dubitaꝫ an emphyteoſis eccleſiaſtica trãſeat ad herẽdes ex
traneos in caſu noſtro.nã dict⁹ Gerar.nõ habet ampli⁹ emphy
teoſim.¶Ex quib⁹ omnibus cõcludo in caſu ꝓmiſſo qḋ ex quo
durat idẽ ius eadẽ obligatio que durabat viuẽte Gerardo here
des extrãei petere poſſunt annuũ redditũ ⁊ agere ad alia de qui
bus habeꝫ in dicto contractu.⁊ bene etiã ſuccedit ⁊ adaptaꝫ pa
ctũ emendi appoſitũ in dicto inſtrumento in quo dicitur qḋ ca
ſu quo dict⁹ Antonius ſolueret ducatos centum ſeu offerret di
ctus Gerard⁹ tenetur vendere rem conceſſam pro iure ipſi⁹ Ge
rardi:que quidem vẽditio non cõtinet aliud niſi ius recipiendi
illum annuuꝫ redditum:quia aliud ius non habebat quod qui
dem vẽdi poſſit:vt.l.ſi.de contrahen.emptio.traditur in.d.c.cum
in ciuitate quãdo tractatur de venditione annui redditus pecu
nia.⁊ põit plene Pet.de ancha.in vna diſputatione que incipit
antiquis ⁊ modernis temporibus ⁊ iſtud eſt ius ipſius Gerardi
quod habet in re conceſſa dicto Antonio.i.in vtili dominio trãſ
lato in ipſum Anto.per dictũ Gerardum.⁊ ſic dicitur promiſiſ
ſe vẽdere rem conceſſam vel rem ipſam vel vtile dominium prout
dicit inſtrumẽtuꝫ non ſimpliciter ſed ius quod habebat in re cõ
ceſſa mediãte hoc nouo inſtrumento:⁊ ideo res dicitur preſtari
in inſtrumento per iura ipſius Gerardi quod erat reſpectu an
nue pẽſionis conſtitute in iure tranſlato.ius enim qḋ habuit ab
eccleſia fuit in principio trãſlatũ ⁊ loco pretii fuit ſtatuta annua
penſio ⁊ iſtud ius nunc vendendũ venit.⁊ ita fuit mens partium
⁊ intẽtio ⁊ eſt equa interpretatio per quam nulli fit preiudicium
nam ſi in principio non fuiſſet ſtatuta annua penſio voluiſſet Ge
rar.certuꝫ pretiũ qḋ ſi recepiſſet ad heredes eius tranſmiſiſſet.lo
co autẽ pretii fuit dictum pactum appoſitum ⁊ fuit hoc pretiuꝫ
habito reſpectu ad trãſlationẽ iuris ſui.ſicut enim pretium trãſ
miſiſſet ad ſuos heredes:ita hanc obligationẽ que eius loco ſucce
dit tranſmittere debet iuxta plene nota.in.l.ſi eũ.§.qui iniuria
rum.ff.ſi quis cautio.alias dictus Antonius locupletaretur cuꝫ
aliena iactura quia conſequutus fuiſſet melioramentum ipſius
Gerardi ſine aliquo pretio.ſi enim ſoluit penſionem fuit conue
niens propter vſum rei quod durabit.nũc autem ſi pretium me
lioramentorum nõ ſolueret eſſet iniquum cum illa habeat penes
ſe ex tranſlatiõe Gerardi ⁊ penes ſe durent propter que pretium
ſtatutum fuit.fugienda eſt autem interpretatio que continet ini
quitatẽ ⁊ per quã quis cũ aliena iactura locupletaretur.l.nã na
tura.ff.de ꝯditio.indebi.⁊ in regula locupletari de reg.iur.in.vj.
cũ materia.⁊ hanc veram puto intelligentiã dicti cõtractus ſal
uo ſemper ſaniori iudicio. Laus deo omnipotenti.

¶Et ita dico ego Bartholomeus Socinus Senenſis Iuris
Vtriuſque doctor.

¶Conſilium.cclxiij.

1 ¶Petitorium an dicatur intentatum vel poſſeſſorium qñ in
remedio rei integrãdi cõcluditur in libello ad reſtitutionem rei.
2 Concluſio libelli magis attenditur q̃ narratio quando conclu
ſio ad narrata adaptari non poteſt.
3 Petitorium ⁊ poſſeſſorium ſi cumulentur debet prius de poſſeſ
ſorio iudicari ſi de eo conſtat primo.
4 Clauſule inſolite arguũt ſimulationem contractus.
5 Bona piratarum quando poſſint quocunque capi.
6 Clauſula vna inſolita appoſita in contractu non arguit ei⁹ ſimu
lationem.
7 Iurando vnus non facit ver.
8 Simulatio contractus non arguitur ex geſtis ante contractum
per interuallum.
9 Teſtes quando examinentur in cauſa ſpolii parte non citata.
10 Teſtes an ⁊ quando poſſint examinari non citata parte.⁊ n.11.
12 Iudex poteſt teſtibus ſingularibus plenam fidem adhibere.
13 Poſſeſſio acquiritur per notarium etiam ignorantem.
14 Lex non debet prodeſſe non ſeruanti legem.
15 Receptans ſine culpa ⁊ coacte non tenetur ex receptatione.
16 Treuga ſi ſit rupta ab vna parte tamen altera pars non debet
illam rumpere.

Dominus labia mea aperi-
at ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.¶Io cũ
magnifica Pet.de medicis ⁊ ſocioꝝ ſuper reſtitutiõe
nauis agitata in magnifica Ianue ciuitate iã q̃ alias hiemib⁹ ꝓ
pter ipſis celeritatẽ ⁊ breuitatẽ cõſilium viſis relatiõe ſcã p q̃ſdam

iuriſcõſultos. ⁊ ſnĩa lata iuxta eorum relationẽ arbitrorũ ptes Illuſtriſſimi dñi Ludouici ad quem habi⁹ eſt recurſus iuxta capitula treuge eſſe in pnunciando bene fuiſſe ⁊ eſſe recurſum ad Illuſtriſſimã dominationem ſuam ⁊ male iudicatũ fuiſſe per primos iudices ⁊ in cõdẽnãdo ad reſtitutionẽ poſſeſſionis dicte nauis cũ aliis rebus ablatis ⁊ ad dãna expẽſas ⁊ intereſſe ⁊ ſuppoſitis aliis dictis ⁊ his que late ſunt deducta in prima inſtantia p dños aduocatos circa multa q̃ in cõtrariũ obiiciebant ſuper quibus dñi cõſulẽtes referẽtes non faciũt fundamẽtũ pro parte aduerſa tñ pſequar ea que in eorum conſilio adducuntur propter que referũt partes dños iudiciũ eſſe in abſoluẽdo reos cõuẽtos.

1 ¶ Et in primis nõ poteſt negari quod † agẽdo poſſeſſorio recuperande nõ fuiſſet aptius ⁊ melius concluſum ad reſtitutionem poſſeſſiõis nauis quo caſu proprie intentatũ poſſeſſorium q̃ ad reſtitutionem nauis p q̃ verba videt̃ petitoriũ intẽtari ſm Spe. in ti. de reſti. ſpo. §. i. ver. ⁊ nota quod quidã. ⁊ Jo. an. in c. cum ad ſedẽ. de reſti. ſpo. ⁊ Bal. i. l. pe. C. de ſentẽ. que ſine certa quantitate q̃ aliud eſt res aliud eſt poſſeſſio rei. l. qui duo ad finem. ff. uti poſſidetis. l. q reſtituere. ff. de rei ven. ⁊ cõſuluit Fede. de ſenis in conſi. cdxxxiii. incip. cõſilium latum ⁊c. ⁊ Archi. xi. q. i. c. reintegrãda attamẽ d. verba peto reſtitui poſſunt etiam concludere in poſſeſſorio: vt dicit Spe. in d. verſi. ⁊ modo. ⁊ Bar. in d. l. penul. ⁊ eſt caſus clar⁹ in c. cum ad ſedem. extra de reſtitu. ſpo. vbi petitio eccleſie cũ pertinẽtiis habet ſe ad poſſeſſorium ⁊ ad petitorium. ⁊ ad hoc illũ tex. põderãt ibi do. Ant. ⁊ Jo. de imo. ſed in caſu noſtro licet petitũ ſit nauim reſtitui ⁊ ſic iſta verba pariter poſſent ſe habere ad petitoriũ ⁊ poſſeſſoriũ tamen cõcludi debet ſolũ poſſeſſoriũ intentatũ quia narratio ſe habet tñ ad poſſeſſoriũ cum narratur tãtũ pacifica poſſeſſio ⁊ non dñium. Itẽ ſpoliatio per vim ⁊ petita reſtitutio rei. Itẽ ad damna illata reſpectu iniuſte inuaſionis ⁊ occupationis. ex quibus primo ex narratione apparet quod ſolũ poſſeſſoriũ eſt intentatũ. ex qua narratione declaratur intẽtio libellantis vt in ſpecie in caſu noſtro dicit do. Ant.
2 in d. c. cum ad ſedẽ. per illum tex. licet † q̃ cõcluſio nõ põt ad narrata adaptari potius inſpici debeat concluſio. ⁊ ita intelligitur tex. in c. ex parte. extra de fo. compe. cum ſimi. Confirmatur ſecundo. nã ex iſta ſecunda parte concluſionis in qua petitur condemnatio ad damna ratione iniuſte inuaſionis ⁊ occupationis oſtẽditur q̃ eſt intẽtatũ poſſeſſoriũ in quo iſta proprie eſt concluſio l. i. §. qui autem. ⁊ §. non ſolum. ff. de vi ⁊ vi arma.

¶ Una aũt pars concluſionis ab alia declarat̃. l. vtrũ. ff. de peti. here. bene facit tex. in. l. i. ff. de reb. dub. cũ ſimi. ¶ Tertio hoc idẽ pz q: ipſemet actor in omnib⁹ ſuis replicationibus declarat ſe poſſeſſoriũ intentaſſe ⁊ in eo ſolũ inſiſtit ⁊ q̃ nõ audiatur pars aduerſa ſuper ſuis exceptionibus nõ reſtringẽs. verba aũt libelli ſunt intelligenda ⁊ declarãda ſm intentionẽ libellantis. l. ſi quis intẽtiõe ambigua. cum ibi notatis. ff. de iudiciis. item ſi opus eſt impropriãda vt intẽtio petẽtis ſaluetur. l. ſi olei. ff. locati. ⁊ in. l. ſed ⁊ ſi poſſeſſori. §. itẽ ſi iurauero. ff. de iureiur. cum vulgaribus. ¶ Ex quib⁹ cõcludit̃ q̃ intentatũ fuit ſolũ poſſeſſoriũ recuperande. ſed poſito q̃ eſſet petitoriũ intẽtatũ nõ põt negari quin etiã poſſeſſorium fuerit intẽtatũ cum omnis narratio cõcludat ad poſſeſſoriũ. vnde iſta verba nauiz reſtitui ↄcluderẽt adutrũq;. caſus eſt clar⁹ ⁊ ibi Jo. an. ⁊ Jo. de imo. in c. cum ad ſedem. ⁊ maxime quia actor hoc poſtea declarat per d. l. ſi quis intẽtione ambigua. ff. de iud. Quinimo ex quo narrata ſũt reſpicientia poſſeſſoriũ licet ſpecifice ⁊ expreſſe eſſet cõcluſum in petitorio: tñ ſi pbatum eſſet in poſſeſſorio ppter narrationẽ ⁊ clauſulam iuſtitiam
a miniſtrari⁹ debet actor in poſſeſſorio obtinere vt voluit notabiliter Inn. quem ſequitur Jo. calde. do. Ant. ⁊ Abbas in c. cum dilectus. de ordi. cog. ¶ Ex q̃bus in ppoſito primo dico quod potuiſſet ſimul intẽtari petitorium ⁊ poſſeſſorium recuperande q: non habẽt adinuicẽ repugnãtiã. l. cũ fundum. §. ſi. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ eſt tex. in d. c. cum ad ſedez. tradunt omnes in. l. naturaliter §. nihil cõmune. ff. de acquir. poſ. ⁊ in. l. ordinarii. C. de rei vendi.

a ¶ Clauſula iuſtitiam miniſtrari qd operet in bello.

3 ¶ Secũdo dico quod † cũ conſtiterit primo de poſſeſſorio debet p inus de eo iudicari ſʒ Cy. in. l. incerti. C. de interdict. ⁊ Inno. in c. ſuborta. extra de re iudica. ⁊ Bar. in. l. naturaliter. §. nihil ↄmune. ff. de acqui. poſſeſ. in penul. q. ⁊ Joan. an. in c. paſtoralis. de cauſa poſſeſ. ⁊ proprie. ⁊ hoc quo ad libellum.

¶ Secũdo inueſtigandum eſt an verũ ſit q̃ referunt prefati inſignes iuriſconſulti q̃ inſtrumẽtũ venditionis factũ Petro de Medicis ⁊ ſociis de anno dñi. M. cccc. ⁊ M. cccc. xci. eſt ſimulatum ⁊ non verum in quo faciunt magnum fundamentum. hoc autem conantur oſtendere ex duobus principaliter.

¶ Primo q: in vltimo inſtrumẽto venditiõis eſt appoſita clauſula inſõlita apponi in huiuſmodi inſtrumẽto. voluit eñ dictus vẽditor non teneri ſi nauis euinceretur ⁊ inde ſtaretur occaſione alicui⁹ prede facte piratarum more per dictum venditorem cum dicta naui quia noluit teneri propter Januẽſes cum quib⁹ erat

4 belliũ. appoſitio † aũt clauſularũ inſolitarum arguit inſtrumẽtũ ſimulatũ vt voluit glo. ⁊ ibi Bal. Ange. ⁊ Pau. de ca. in. l. ſi quis ſub cõditione. ff. de ↄdi. inſtit. ſed hoc fundamentũ eſt multũ fragile primo quia falſum eſt q̃ dicta clauſula ſit inſolita. nã de iure cõmuni approbatur cõuentio generalis q̃ quis de euictione nõ teneat̃. l. emptorem. in ſi. ⁊ ibi glo. ⁊ Bart. ff. de actio. empti. et per Bal. in. l. i. C. de pericu. ⁊ cõmo. rei vendi. ¶ Preterea ⁊ ſecundo iſta clauſula manifeſte arguit contractũ verum ⁊ non ſimulatum. iſta cõcluſio probat̃ nã vt actus alienationis ſimulate cenſeri debeat oʒ cauſam timoris ⁊ ſuſpitiõis opponere ppter quã ad defenſionẽ bonorũ ſit alienatio vt declarat Bart. in ſuo conſi. lxiiii. incip. Petrus Nicole. ⁊ Bar. in. l. poſt cõtractũ. ff. de donationibus p Pet. de anch. in ſuo conſi. cxxviii. ſed in caſu nõ nõ poteſt dici quod venditio fuerit ſimulata niſi ex eo q: venditor timebat Januenſes contra quos piraticam artẽ exercuerat ⁊ iõ partes in veritate nullum contractũ fecerũt ſed venditio ſimulata fuit ⁊ ſic imaginaria ⁊ nulla iuxta. l. nuda. cũ glo. ff. de contrahẽ. emptio. ⁊ in. l. imaginaria. ff. de re. iu. ⁊ per Bart. in. l. emptor. ff. de aqua plu. arcẽ. ⁊ in dicto conſilio quod incipit Petrus nicole. ſed ſi iſta fuiſſet intẽtio partiũ pari modo rem tanq̃ ppriã magnific⁹ Petrus ⁊ ſocii defendere potuiſſent nauim ſi nõ fuiſſet appoſita illa clauſula ſicut ſi eſſet appoſita igitur non oʒ iſta ſig contractũ ſimulatũ oſtendere. illa enim arguũt ſimulationẽ que oſtendũt nimiam cautelam iuxta no. per Bal. ⁊ Saly. in. l. emptor. C. plus valere quod agitur. ſed hec clauſula non inducit nimiam cautelã: quia idem fuiſſet ſi non fuiſſet appoſita q̃ contractus fuiſſet ſimulatus. ſolẽt eñ cõmuniter accidentia a q̃bus validũ eſt in huiuſmodi argumentum. l. nec natales. ⁊ ibi gl. C. de probationibus. facientes contractuʒ ſimulatum id quod eſt cauſa ſimulationis tacere ⁊ tacite agere ⁊ aliud exprimere put enim dicit Bal. per illum tex. in. l. ab anaſtaſio. C. mãdati. facit. l. iiii. §. ſi ab ignoto. ff. mãdati. ⁊ quod no. Bal. in c. beneficium. ſi ſ. fea. fuerit controuer. inter domi. ⁊ agnatũ. ⁊ Jo. mo. in c. auaritia. de elec. lib. vi. ſed in caſu noſtro expreſſerunt id quod poterat eſſe cauſa ſimulationis: ſed quia timebat venditor nauim moleſtari ab his contra quos cum dicta naui piraticam artem exercuerit: quia venditor declarauit ſe nolle dicto caſu teneri volens indemnitati ſue preuidere ⁊ ſic palam ⁊ aperte contraxit ⁊ non ſimulate. nõ enim tali clauſula in contractu ſimulato opus erat. ¶ Quinimo talis clauſula fuit ↄueniẽs ratione negocii de quo agebatur quia cum vẽditor timeret ne nauis ſua dicta de cauſa auferretur ⁊ ipſa cũ ea eſſet in loco tuto noluit dicte nauis amplius periculũ ſubire: ſed hoc pacto vendidit vt emptor periculum incurreret. hoc aũt non oʒ in huiuſmodi caſibus videri inſolitum per id quod plene traditur in. l. ſed ⁊ ſi q̃s. §. queſitum. ff. ſi quis cautio. ⁊ in. l. i. C. cõmoda. ⁊ per doct. in c. i. de cõmo. ⁊ maxime quia emptor nõ habebat hoc periculũ timere ꝑ dicta de cauſa quia nauis nõ erat ad hec obligata: q: † licet bona piratarum
5 poſſint a quocũq; capi vt in aut. nauigia. C. de furtis tamẽ illud habet locum quouſq; durat piratus tempore quo capiuntur q: qualitas adiũcta verbo debet adeſſe tempore verbi. l. in delictis. §. ſi detracta. ff. de noxalibus. l. ſi titius. de teſta. militis. probatur in. l. ex facto. in princi. ff. de vulga. ⁊ pupil. Nam finita cauſa odii finitur odium vt in. l. titia. §. vſuras. ff. de leg. iii. per quem tex. ibi Jaco. de are. quem ſequitur Bart. quod ſi ſtatutum dicat quod vxores rebellium nõ poſſint ſtare in ciuitate mortuis viris ſtare poterũt quia non ſunt amplius vxores rebellium facit. l. cui eorum. §. affinitates. ff. de poſtul. ⁊ not. Bal. in. l. cum acutiſſimi C. de fideicommiſ. ita concludendum eſt in caſu noſtro quod bona piratarum capi poſſunt donec ſunt in dominio ipſorum ſed ipſis alienatis capi non poſſunt quia nõ ſunt amplius piratarũ nec ſunt hypothecata: quia licet Bal. l. i. furti. C. de furtis. videatur hoc dicere in bonis vſurariorum quadã equitate canonica: tamẽ cõtrariũ communiter tenetur vt voluit Jo. an. in c. quãq; de vſuris. in. vi. Hoſti. ⁊ do. Anto. ⁊ d. Abb. in c. tua nos. de vſuris. ¶ Comprobãtur predicta quoniam illa diſcretio habita in dicta clauſula iunctis aliis obligationibus de quibus in inſtrumento arguit veritatem contractus: quoniaʒ ab his caſibus de quibus in clauſula venditor nõ poterat nauim defendere ſʒ emptor ſic: ideo venditor noluit de his teneri ⁊ emptor non curauit ſe ad illos caſus obligare ſʒ quia venditor ſciebat quod ob aliaʒ cauſam ⁊ obligationem nauis non poterat moleſtari quin ipſe defenderet extra illam cauſam ſe ad defenſionem communiter obligauit: emptor autem qui ex aliis cauſis vel quia nauis non fuiſſet vẽditoris vel quia fuiſſet alteri obligata vel ſimilibus cauſis non poterat defendere voluit quod iuxta contractum venditionis vẽditor ad defenſionem ⁊ de euictione teneretur iuxta plene no. per Bartolum in lege venditores. ff. de verb. oblig. igitur vt dixi dicta clauſula non fuit inſolita ſed conueniens ⁊ veriſimilis negocio de quo agebatur: inſpicimus autem quod eſt

veriſimile

verisimile vt in regula inſpicimꝰ cum materia.de reg.iuris in.vj.
6 ¶ †Nec vna clauſula ꝛ coniectura ſufficiens eſt ad arguendum cō-
tractum ſimulatū licet inſolita quo ad plenam ꝓbationem lʒ p̄-
ſumptionē faceret.ꝛ ita eſt de mente glo.in.d.l.ſi quis ſub cōditio
ne ꝛ doc.ibi allegantiū ad hoc qḋ habetur in.c.ad noſtrā.ꝛ in.c.
ſiln vos extra de pignoribus.ꝛ per Bal.Pet.ꝛ Cy.in.l.ij.C.plus
valere qḋ agit.nec ſimulatio eſt ſpecifice appoſita ꝛ allegata put
fieri debet iuxta ea q̄ plene ꝛ notanter ponit Bar.in dicto ꝯſi.qḋ
incipit Petrus Nicole.ꝛ Bald.in.l.ab anaſtaſio.C.mādati.cum
ſimilibus.ex quibus ſine heſitatione cōcludēdū eſt qḋ dicta clau
ſula cōtractū ſimulatū nō reddat:imo contractus talis iudicari
debet qualis ex facie inſtrumenti apparet.l.cū precibus.ꝛ ibi no.
C.de ꝓba.ꝛ Bal.in.l.rogaſti.§.ſi tibi.ff.ſi cer.pet.ꝛ Bald.in.c.j.§.
ſi inſtrumentū.de notis feudorum.
¶ Scḋo principaliter conatur pars aduerſa oſtēdere ſimulatio-
nē cōtractus propter aliū cōtractū alias factū de dicta naui inter
dictas partes quē ex multis conātur oſtēdere ſimulatū ex quo īfe-
runt qḋ eodē modo cōtractus poſtea de nouo factus ſimulatꝰ eē
ſeri debet.lʒ domini referentes nō probent hanc conſequentiam
de primo contractu ad ſcḋm vł oſtendi poſſet tū rōne vicinitatis
temporis iuxta id qḋ habet in.l.ſi veteri.§.in bonis.ff.de priui.cre
di.ꝛ per bar.in.l.poſt contractū.tum etiā qꝛ alias contractum ſi
mulatū fecerāt vt notatur in regula ſemel malus de reg.iu.l.vj.
ꝛ quod traditur de ſolito fenerari in.c.ad noſtrā.de emptio.ꝛ vē
di.ꝛ qꝛ per precedentia declarant̄ſequentia.l.quoties.§.j.ff.de hē
re.inſti.l.titia.§.tidan reſpondit.ff.de verb.obli.
¶ Sed ꝓ certo iſta cōſequentia eſt multū ꝛ remota.nā ſimulata
ſunt in primo ꝯtractu q̄ arguūt ꝯtractū ſimulatū nō ſunt i ſcḋo
cōtractu igit̄ de vno ad aliud nō eſt bonum argumētū:qꝛ ex di-
uerſis nō eſt bona illatio.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acq.poſ.
l.inter ſtipulātem.§.ſacram.ff.de ver.ob.in verſic.ſed hec diſſimi-
lia ſunt.ꝛ in.l.papinianus exuli.ff.de minoribus.nec ex hoc qḋ ꝑ-
tes fecerunt vnum cōtractū ſimulatū in vna re arguitur ſufficiē-
ter qḋ in eadem ſpecie cōtractus ſuper eadem re fecerunt contra
ctum ſimulatū ſicut in ſimili dicimus in vſurario qḋ licet ſolitꝰ
ſit facere contractus ſimulatos nō arguitur ſufficienter qḋ aliqͥs
cōtractus ſit feneratitius ex hoc ſolo niſi adſint alie ſufficientes
cōiecture ſʒ Pe.Cy.ꝛ alios in.l.ij.C.plus valere qḋ agitur.ꝛ Cā
noniſte cōiter in.c.ad noſtrā extra de empti.ꝛ vendi.ꝛ l.c.illo vos
extra de pignoribus.ꝛ hoc maxime in caſu noſtro ex quo oſtendi
tur vnus contractus tātum ꝛ non cōſuetudo prout in vſurario
7 vna ſbirūdo non facit ver:vt dicit Ariſt.j.ethicoꝝ.facit qḋ habe
tur in.l.iij.C.de epiſ.audien.cū ſi.ꝛ fortius in caſu noſtro in q̄ ar-
guit̄ de vno contractu ſuſpecto ex facie ſui ꝛ aliis geſtis ad cōtra
ctum nō ſuſpectū quod nuſquam hoc reperitur.l.illum.C.de colla.
¶ Preterea primus ꝯtractus ſi ſimulatus dici poſſet arguit po
tius ſcḋm cōtractū fuiſſe verū ꝛ nō ſimulatum.nā in primo ꝯtu
nō cōſtat de venditione ſed ſolū cōfeſſio venditiōis in ſecūdo ap
paret vero vēditio.ꝯfeſſio aūt eſt magis ſuſpecta iuxta no.in.l.ſi.
C.de ſponſa.ꝛ in.l.q teſtamentum.ff.de proba.Scḋo in primo eſt
ꝓmiſſio ꝓcij ſoluēdi i ſcḋo actualis ſolutio.ꝓmiſſio aūt ē magis
ſuſpecta ſicut cōfeſſio.arg.eius qḋ habetur in.l.p diuerſas.C.mā-
dati.Itē tertio in primo ſtatutū fuit ꝓciū duoꝝ miliū quadrin
gentoꝝ florenorū.in ſecundo duoꝝ miliū ducentoꝝ florenoꝝ:qꝛ
qñ vere emerunt Petrus de medicis ꝛ ſocij noluerūt emere pro
tanto pretio ſed qñ ſimulatū non curarunt de preciͦ quantitate.
¶ Preterea ꝛ quarto qñ ſimulate fuit geſtus contractus nō cu-
rauit venditor teneri de oī caſu euictionis ſicut tenebat̄ ex nature
vēditionis:qꝛ vtiqꝫ in veritate periculū erat ſuū ſed qñ vere ven-
didit voluit ſue idemnitati prouidere qḋ nō teneret̄ de caſu exp̄ſ
ſo i ſecūdo ꝯtractu quē timebat:vnde ex ꝓmiſſis multū clare oſtē
dit̄ qḋ ſecūdus cōtractus fuit vere geſtus neqꝫ hʒ aliquā ſuſpitio
nē ſufficiētē ad ꝯtractū ſimulatū:qꝛ propter appoſitionem pacti
de quo i dicta clauſula ceſſat omnis timor ꝛ oīs ſuſpitio arguere
primū de cōtractu ſuſpecto ad contractuʒ nō ſuſpectū ꝓ certo eſt
multum a remotis et dicit in.l.papinianus exuli.ff.de minoribus.
¶ Cōprobātur predicta.nā inter primū ꝯtū ꝛ ſcḋm fuit maius
tp̄s vnius anni.ꝛ īter redditionem nauis ex primo ꝯtu ꝛ ſcḋm
8 contractū fuit tēpus duorum mēſium.†ꝛ ſic inter hos cōtractus
fuit tp̄oris interuallū vnde ex geſtis ante per interuallum tēpo-
ris nō pōt argui cōtractꝰ ſimulatus ſm Bal.Ang.Saly.Pau.
ꝛ Moder.in.l.pacta nouiſſima.C.de pactis.ꝛ Bal.Ang.ꝛ Imo.
in.l.ſi quis tū aliter.ff.de verb.obli.ꝛ Bal.in.l.multum intereſt.C.
ſi quis alteri vel ſibi.traditur i.l.quoties.§.ij.ff.de here.inſtitu.cū
multis ſimi.¶ Ex quibus intrepide cōcludo qḋ nedum ſufficiē-
ter ſed nec preſumptiue oſtēditur dictum ſcḋm ꝯtractū ſimulatū
ꝛ pro certo rationibus non probabilibus moti fuerunt domini
referentes ad dicendum ꝓbari contractum ſimulatum.
¶ Ex quibus inferēdo in propoſito noſtro cōcludēdū eſt qḋ pro
bata eſt poſſeſſio nauis Petri de medicis ꝛ ſocioꝝ:qꝛ cū nauis

poſſideretur a Ioāne vēditore ꝛ in inſtrumēto vēditionis fuerit
appoſitū cōſtitutū fuit trāſlata poſſeſſio i emptores.l.quāuis.§.
ſi conductor.vbi gl.ꝛ doc.ff.de acqui.poſ.ꝛ in.l.qḋ meo.vbi Bar.
no.ti.ꝛ per Bar.in.l.celſus.ff.de vſuca.conſequēter preſumit̄ con-
tinuata ex quo poſſeſſio allegatur vſqꝫ ad tēpꝰ ſpoliationis vt eſt
gl.ordinaria cōiter approbata in.l.fine poſſidētis.C.de ꝓbatiōi-
bus.ꝛ late ponūt do.Ant.Abb.ꝛ alij in.c.cū ad ſedē.extra de re-
ſti.ſpo.ꝛ per Bar.ꝛ doc.in.l.celſus.ꝛ ſic probatur poſſeſſio ꝛ pro
batur ſpoliatio q̄ ex confeſſionibꝰ partis oſtenditur ꝛ per teſtes
9 examinatos i terra Trapani †qui ſuper caſu ſpoliatiōis ibi exa
minari potuerūt etiam parte nō citata ſm Bar.in.l.ij.C.de nau-
fra.li.xj.ſequitur quod Petrus ꝛ ſocij ante omnia ſunt reſtituē-
di ad manuʒ qñ omnia ceſſarent remedio canonis reintegrāde.
iij.q.j.ꝛ traditur in.c.cum ad ſedem.ꝛ in.c.ſepe.de reſtit.ſpol.
¶ Preterea etiam ex alio ꝓbatur poſſeſſio nauis Petri ꝛ ſocio
rū.nam hoc depoſuit vnus ex teſtibus partis aduerſe ſuper inter-
rogatorijs cuiꝰ perſona eſt approbata a parte aduerſa.iuxta.l.ſi
qs teſtibꝰ.C.de teſtibus.qui dicit qḋ tp̄e occupationis andreas
brācellus patronizabat dictā nauē noīe Petri ꝛ ſocioꝝ ꝛ ſic pro
batur poſſeſſio Petri ꝛ ſocioꝝ:qꝛ is dicit̄ tenere ꝛ poſſidere cu-
ius noīe poſſidet.l.qḋ meo.cū ibi notatis.ff.de acq.poſ.iſta ꝓba-
tio coadiuuat̄ p teſtes examinatos in terra Trapani in qua pri-
mum potuerūt examinari ſup caſu.ſ.ſuper ſpoliatione nauis ꝛ
qualiter naui ſpoliatus fuerit ꝛ quis erat patronꝰ nūc dicte na-
uis teſtes potuerūt examinari etiaʒ parte non citata attento pe-
10 riculo †quod in loco vbi qui poterat iuſtitiā cōſequi multum
diſtanti non poſſent dicti teſtes poſtea haberi:ꝛ voluit Bar.no-
tabiliter in.d.l.ij.C.de naufragijs.li.xj.quē ſequitur ꝛ refert Ro
ma.in.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.matr.in.xij.ꝛ.iiij.fallentijs.et ea
lus dictis multis poſſet dicta opi.cōprobari.bene facit tex.in.c.j.
in fin.ne lede vacante.libro.vj.ꝛ quod pulchre not.Bald.dicens
ſe conſuluiſſe in.l.ius ciuile.ff.de iuſti.ꝛ iur.
¶ Cōfirmatur hoc idem qꝛ patronus dicte nauis aſſeruit tēpo-
re capture in terra Trapani ſe tenere ꝛ patronizare nomine Pe
tri de medicis ꝛ ſociorum.ex quo oritur etiā preſumptio qḋ poſ
ſidebatur a Petro ꝛ ſocijs per ea que habentur in.l.ij.C.vbi in
rem actio facit gloſ.in.l.ſi in rem.§.tignum.ff.de rei vend.
¶ Confirmat̄ hoc idem per teſtes examinatos in ciuitate Piſa-
rum ꝛ licet examinati fuerint parte nō citata eſt talis examinatio
excuſari pōt ex eo qꝛ iminebat neceſſitas pariter tp̄is.Itē diſtātia
viarū ꝓpter bellū ꝛ etiā diſtātia loci vł ꝓpter periculū i mora
qꝛ forte et poſtea tp̄e debito nō fuiſſent reperti potuerūt examina-
ri parte nō citata.arg.eoꝝ que dicūt Hoſt.ꝛ Io.an.in.c.qm̄ fre-
quēter.in prin.extra vt lit.nō conteſt.ꝛ ſequit̄ do.Abbas in.c.ij.in
11 xuij.col.extra de teſtibus.ꝛ qḋ †propter periculū in mora valeat
talis examinatio conſuluit Pet.de ancha.in cōſilio.clxxvij.incip.
ex predicta facti narratione.ꝛ in conſil.cccclxx.ꝛ tradit Domini
cus poſt Hoſtien.in.c.j.de homi.li.vj.Confirmatur quia etiam ſi
examinatio facta parte nō citata nō plene ꝓbaret tamen facit
argumentum vt dicunt Hoſtien.ꝛ Lap.in.d.c.j.de homi.li.vj.qḋ
ſi lex vel ſtatutuʒ nō exigit plenam probationē ſed contenta ſit
ſolis argumentis ſufficit teſtes examinari ſine citatiōe ꝛ illos ſe-
quitur Dominicus in.d.c.j.§.ſi.in.iiij.col.Argumēta aūt dicunt̄
prima preſumptioni ſm Inno.in.c.cum in dioceſi.de vſuris.fa-
cit qḋ not.Bal.in.l.ea quidem.C.de accuſatio.vnde licet ſingula
non ſufficerēt tamen omnia ſimul iuncta ꝓbāt:quia q̄ nō pro
ſunt ſingula multa iuuant ſm Bar.ꝛ ordinarios late in.l.admo
nēdi.ff.de iureiur.¶ Et pro certo ni vellimus noſipſos decipere
omnia iſta inducere debēt iudicem ad credulitatem.ita autē di-
citur ſufficiēs probatio que iudicem ad credulitatem inducit qꝛ
omnis virtus probationis arbitrio iudicis pōderatur ꝛ diiudi
catur an ſit ſufficiens vel nō.l.iij.§.iu magis.ff.de teſtibus.ꝛ in.l.
quinquaginta.ff.de probatio.vnde dicit elegāter dominꝰ Paul.
de caſtro in.d.l.admonēdi.in.vj.col.ff.de iureiurand.quod licet
12 teſtes ſingulares nō probent:†tamen ſi ex illis iudex in credulita
tem deducitur poteſt illis plenā fidem adhibere licet iudices ca-
prioſi credere nolint.ꝛ hoc idem exclamat Paul.de caſtr.in.l.lu
cius.ff.de his qui notā infamia.ꝛ dicit hoc velle Bartol.ibi vbi
vult quod licet teſtes ſint cōteſtes tamen ex aliquibus poteſt iu-
dex moueri ad non credendum.ita pariter ſi non ſunt conteſtes
dicit Pau.iudex poteſt ſe mouere ad credēdum probata igitur
poſſeſſiōe ſuccedit concluſio de qua ſupra quia probata eſt ſpo-
liatio ꝛ conſequēter pronunciari debet nauis poſſeſſionem reſti-
tuendā eſſe.¶ Sed reſtat reſpondere ad duo in quibus ſe fun-
dāt domini referentes.¶ Primum eſt quia dicunt qḋ nō oſten-
ditur quod Ioānes cambij ſit ſocius vel inſtitor ſocietatis Pe-
tri ꝛ ſocioꝝ in ciuitate piſarum:quod erat probādū vt poſſeſſio
quereretur Petro ꝛ ſocijs.allegāt ea que dicit domi.Alexan.in
cōſi.clxxvj.in ſecundo volumine.vbi non fuit poſſeſſio acquiſita
Petro ꝛ ſocijs cum nō cōſtat qḋ ante apprehenſam poſſeſſionē

per aliū Petrus ꝛ ſocij ratificauerunt.argu.l.cōmunis ſeru⁹.in
fine.ff.de acqui.poſ.allegāt do. Alex.in cōſi.l.x.in.i.volu.incip.viſis
acutiſſimis dubitatiōibus.in.xi.col.vnde nō ꝓbata poſſeſſio
ne Petri ꝛ ſociorū nō cōpetit poſſeſſoriū recuperande ꝓut tenet
do. Ant.allegādo dños de Rota in.c.cū veniſſent.l.ſi.extra de re
ſti.ſpol. ¶ Sed ad hoc rñdeo in pꝛimis qꝺ imo Joannes cambij
probatur ſocius ꝛ inſtitoꝛ.hoc patet per plurima inſtrumenta
in quibus ptꝫ qꝺ Joannes cambij tāq̄ ſocius ꝛ inſtitoꝛ ꝯtrahit
pro quibus cū ſint plura pꝛeſumit̄ qꝺ verū cōtineāt vt dicit not.
Bal.in.l.optimā.arg.gl.ibi.C.de cōtrahend.ꝛ cōmit.ſtipul.ꝛ ſic
donec probet̄ ꝯtrarium ſtādum eſt dictis īſtrumētis. ¶ Scdo reſpō
detur qꝺ nō ſolū Joannes cambij emerat tanq̄ ſocius ꝛ īſtitoꝛ
ſibi tradita fuit poſſeſſio recipiēdi nomine Petri ꝛ ſocioꝝ.imꝫ
etiā ꝓdicta omnia tabellio recipit noīe Petri ꝛ ſociorū.vnde cū
per tabellionē queratur vtilis ignorāti ſine ceſſione ſm̄ Bart.in
l.nō quaſi.ff.rem pupil.ſal.fo.ꝛ Bartol.in.l.non enim.ff.de adoptio.ꝛ
ſequitur ibi Bal.dicens qꝺ totus mūdus ita obſeruat.igi
tur etiam queſiuit poſſeſſionem ignorāti que facilius queritur
quā actio ꝛ obligatio.l.ea que ciuiliter.ff.de acqui.reruꝫ domi.ꝛ
ideo dicit Bar.in.l.qui mihi donatū in fin.de dona.qꝺ ideo per
21 ꝓcuratorē acquirit̄ poſſeſſio dño ignorāti ꝛ nō actio:qꝛ poſſeſ
ſio facilius per liberā ꝑſonā acquirit̄.igitur ſi acquiritur per no
tariū actio ignorāti forti⁹ ꝛ poſſeſſio. ¶ Tertio ꝛ vltimo rñdeo
qꝺ ꝓbatur ratificatio Petri ꝛ ſociorū an tenpꝑ ꝑhēſionē nauis
nam probat̄ per vnū teſtē partis aduerſe ꝛ per alios teſtes exami
natos in terra trapani qꝺ nauis q̄ fuit capta erat ibi patronus
Andreas brācinus noīe Petri ꝛ ſocioꝝ vnde pꝛeſumitur qꝺ ibi
fuerit poſitus a Petro ꝛ ſocijs ex precedenti cauſa emptiōis.argu.l.ij.
C.de acqui.poſ.ꝛ.l.quedam mulier.ff.de rei vendi.ꝛ tradit
Bartolus in.l.celſus.ꝛ in.l.cum ſolus.ff.de vſucap.ex quibus con
cluditur nō obſtare dictam obiectionē. ¶ Scdm qꝺ obijcitur p
dominos referentes eſt qꝺ in capitulis treuge cōtinet̄ qꝺ neutra
partium poſſit piratas receptare nec eis aliquam cōmoditatem
pꝛeſtare ſed dñi Florētini ſciebant venditorem eſſe piratā quem
receptauerūt. Item habuit cōmoditatem pecunie pꝛetij nauis q̄
dicitur vēdita.itē vēdendi que ſi nō fuiſſet vēdita potuiſſet capi a
quocūq̄.iuxta no.p Bal.ꝛ Saly.in aut.nauigia.C.de furtis.vnde
ex quo domini Florentini venerūt cōtra treugam non videt̄
14 qꝺ debeāt gaudere beneficio treuge nec qꝺ eis eſſet ſeruāda † quia
qui in.l.cōmittit legis beneficio gaudere non debet.l.ſi.§.ꝛ ſi pre
fatā.C.de iure delibe.nec etiā pacti ꝛ ꝯuentionis.l.cū ꝓponas.C.
de pactis.nā etiā vno capitulo nō ſeruato tota ꝯuētio nō eſt ſer
uāda vt per Bal.in.l.pacta ꝯuēta.ff.de cōtrahē.emptio ¶ Uo
luiſſem videre capitula treuge que nō vidi. Itē ī fine ꝓbata in
proceſſu neceſſario ad oſtendendū id qꝺ affirmant per qꝺ dicūt
ventū eſſe cōtra treugā:ſed iſtis omiſſis ad hāc obiectionē rñdeo
dupliciter vel qꝺ nō oſtendit̄ ventū eſſe cōtra treugam vel qꝺ po
ſito qꝺ oſtenderetur ventum eſſe cōtra truegā tamē Januēſes cō
tra treugā venire nō poterāt.pꝛimū ꝓbat̄ qꝛ poſito qꝺ probaretur
ipſos receptaſſe dictum vēditorem ipſum acceptarunt ante
treugam pleno ſaluo conductu ꝛ exiſtēte libello inter ianuenſes
ꝛ florētinos vnde non dicuntur receptaſſe ſed bene receptatum
tenuiſſe ꝛ habuiſſe.arg.eius quod notatur in.l.iij.in pꝛinci.ff.de
acquiren.poſſeſſio.ꝛ eius quod habetur in.l.ſemper.§.hoc inter
dictum.ff.qꝺ vi aut clam.quoniam hoc ſcilicet receptare eſt quid
facti neq̄ ab animo depēdet.igit̄ aliud eſt receptare ꝛ receptatū
habere vt declarat notabiliter Bar.in.l.eum qui.§.in popularibus
in vltimis verbis.ff.de iureiur.ꝛ ſequuntur communiter do
ctores. ¶ Preterea ꝛ ſecūdo dictum capitulum factum cenſetur
reſpectu piratarum qui arteꝫ tunc exercent vt poſſint mediante
receptatione damna inferre.ꝛ iſta fuit partiū intentio ꝛ ad hunc
finem tēdunt que intentio in pꝛimis ſeruāda eſt vt in.l.cum mu
lier cū ibi notatis.ff.ſolu.matri.ſed in caſu noſtro Joannes poſt
dictā treugam nūq̄ talem artem exercuit.igitur nō includitur ī
15 d.c.ex mente partiū. ¶ Preterea ꝛ tertio ille † qui tenetur ex rece
ptatione non tenetur ſi illū ſine culpa ꝛ coacte fecit vt dicit Bal.
in.l.in delictis in pꝛincip.ff.de noxalibus.ꝛ Ludoui.roma.in.l.i.
§.ſed in eo.ff.ad ſillanianum.ſed Florentini hoc coacte fecerunt
poſt treugam quia habebat fidem publicam ꝛ publicum ſaluuꝫ
conductum quem ſeruare tenebantur.vt in.l.i.ꝛ ibi no.ff.ad.l.iu
liam maieſt.igitur ꝛc.ꝛ maxime cum poſtq̄ receptauerunt eum
nunq̄ exercuerit artem piraticam ꝛ ſic nullum damnū potuit inferre
Januenſibus.ꝛ ſi ab eo empta fuit nauis qua mediāte exer
cebat artem piraticam de hoc conqueri non poſſunt quia nullā
commoditatem pꝛeſtarūt qua mediante dictam artem facilius
exercere poſſet imo inimico arma abſtulerunt quibus poterant
Januenſes offendi dando pecuniam qꝛ ſine armis offendi nō po
terāt.vnde domini Florētini potius ex hoc pꝛemium cōſequi de
berēt igitur non debent damno affici potuiſſe.argu.eius qꝺ ha
betur l.i.ſiue hereditaria.C.de nego.geſtis.ꝛ in.l.ſi cui.ff.ex quib.
cauſis maio.ꝛ in.l.ſi tutor de ſuſpec.tuto.ꝛ notatur ī.c. peruenit
extra de fideiuſ. ¶ Scdm vero ꝓbat̄ qꝛ quicqd ſit in alijs conuen
16 tionalib⁹ iſta eſt natura treuge † qꝺ lꝫ ab vna parte treuga ſit corrupta:
tū altera pars illā rūpere nō pōt ſed ſeruare tenet̄ lꝫ ſecus
in hac pace.hoc fuit originale dictū Uincē.in.c.inter verba.xj.q.
iij.idem voluit Archi.in.c.hi qui.xxiij.q.iij.ꝛ Joā.an.ꝛ poſt eum
do. Anto.in.c.peruenit.de iureiurā.idem Joā.an.in addi.Spec.
in titu.de treug.ꝛ pace.quem ſequunt̄ Ange.ꝛ Pau.de ca.in.l.q
ſeruū.ff.de verb.obli.vbi Jmo.dicit quod ita de cōſuetudine ſeruatur.
ꝛ hāc viam ꝛ conſuetudinem ſequuti ſunt domini Florentini
ꝛ Januēſes.nā in quodam capitulo treuge quod incipit ciaſchuna
de epſa parte per cagione de la offeſa. in quo diſponit̄
qꝺ ꝓpter offēſas peti poſſit reſtauratio dāni prout in.d.c. diſponitur.
ꝛ qꝺ treuga remaneat firma.vnde licet fuiſſet ꝯtra treugā
ventū nō dicit̄ rupta nec propter hoc altera pars poſſet venire
contra treugā.ex quibus ptꝫ dños iudices referentes minus bene
retuliſſe:multa alia que in proceſſu adducunt̄ alias fuerunt
ſoluta ꝛ etiam apparēt ſoluta per dños aduocatos ꝛ patronos
cauſe.ex qb⁹ puto partes illuſtriſſimi dñi Ludouici eſſe in ꝓnūciādo
bene fuiſſe recurſum p magnificū Petrū de medicis ꝛ ſocios
ꝛ male per pꝛimos iudices fuiſſe pronūciatū ꝛ partē aduerſam
condemnare ad reſtitutionē poſſeſſionis nauis cum oībus
ablatis ꝛ omnibus damnis expenſis ꝛ intereſſe prout fieri dꝫ cōtra
violentum ſpoliatorem.l.i.§.cum autem.ꝛ.§.non ſolum.ff.de
vi ꝛ vi arma. Laus Chriſto redemptori noſtro Amen.
¶ Ut ſupra per me cōcluſum eſt arbitror taris eſſe ego Barth.
Socinus Senen. Juris.v.doctor.

¶ Conſilium.cclxiij.

1 ☞ Filia excluſa propter maſculū eo mortuo reintegrat̄ ad portionem
in qua ſucceſſiſſet ſi maſculus non excluſiſſet eam.
2 Renūciatio facta per filiā patri de bonis ꝛ hereditate ꝓ parua
dote non valet.
3 Contractus celebratus metu reuerētiali reſcinditur iudicis officio.
4 Mine non debent probari quando conſtat de enormi leſione.
5 Metus leuius inducitur in muliere q̄ in maſculo.
6 Contractus celebratus a filia cū patre quando pꝛeſumatur metu
extortus.
7 Exceſſus magnus facit pꝛeſumere dolum.
8 Preces importune equiparantur metui.
9 Proteſtatio facta clam ꝛ non parti quando iuuat.
10 Confeſſio facta incōtinenti poſt tormenta pꝛeſumitur facta metu
tormentorum.
11 Ignorantia in facto proprio in damnis vitandis excuſat.
12 Dominus pꝛeſumitur ignorare factum procuratoris.
13 Renunciatio expꝛeſſe facta per mulierem beneficio.l.ſi vnq̄.quādo
ſibi pꝛeiudicet.
14 Mulier que renunciauit beneficio velleiani quādo dicatur ſibi
pꝛeiudicaſſe.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Capio
pꝛimū cōſultationis articulū in quo nō inſiſtendo in
verbis ꝯcludo quod dña Alexādra reintegrata fuit ad dotē maternā
ꝓ dimidia iſta eſt hodie cōis ꝛ approbata opi.licet aliqua
differētia ſit inter doctores ſi filia eſſet pꝛeterita in nō rumpendo
1 teſtamentū ceſſante maſculo † non tū eſt differentia qꝛ ſuccedat et
reīntegretur ad portionē in qua fuiſſet ſucceſſura ſi maſculus nō
excluſiſſet.hāc queſtionē in terminis decidit Bar.in.l.ſi.ad ter.ꝛ
Bal.in ſuo ꝯſilio ꝓponit̄ qꝺ pꝛ ꝛ Bal.Saly. Pau.d ca.ꝛ cōiter
Moder.in.l.ſi cui⁹.C.de lib.pꝛe.lꝫ Rey.ꝛ collegiū Senenſe contrariū
conſuluerunt.itē Bal.in.l.ſi quis filiū.C.de inoffi.teſt.ꝛ in
ſuo ſolēni cōſilio qꝺ incipit antiquū ſtatutū cui ſe ſubſcripſit.d.
Frā.de alber.idem Ange.ꝛ Jmo.in.l.ei q ſoluēdo.ff.de here.inſt.
ꝛ Bal.in c.i.ēpm vl'a bbatē.ꝛ Bal.in.l.gallus.§.ꝛ quid ſi tm̄.ff.de
lib.ꝛ poſthu.licet Bal.nō firmat in.l.ſi quis poſthu.§.ſi filium.de
libe.ꝛ poſth.tn̄ Jmo. Paul.de ca.ꝛ Moder.firmāt iſtā partem.
poſſem plura allegare que omitto:tū qꝛ eſt cōis omniū fere opi.
tum qꝛ iā olī fuit ſeruata ꝛ ſeruatur in curijs ciuitatis Senarū
l.minime.ff.de legi.c.cum dilectus.de conſue.ꝛ hec de pꝛima queſtione
dicta ſufficiant. ¶ Circa ſecundam eſt aduertēdum quod
de iure.C.mater tranſiens ad ſecunda vota tenebatur queſita ex
ſucceſſione filiorum dicti pꝛimi matrimonij ſeruare dictis filijs
ex pꝛio matrimonio prout eſt caſus in lege femine.§.illud.C.de ſe
cun.nup.ꝛ illam legē que loquitur in matre glo.quam ibi cōmuniter
approbāt doct.extendit ad patrem tranſeuntem ad ſecunda
vota.ꝛ ita communiter tenetur.ꝛ licet Bart.de Saly.fortiter
arguat in contrariū attendendo quod hoc lege non cauetur tū
cōtrariū decidit quia ideo erat ſtatutū in matre ꝛ nō in patre caſus
ille euenire nō poterat.nam ante aut.de heredi.que abinteſt.
matter

pater ſuccedebat filio etiã exiſtẽtibus fratribus: ſed pr nõ ſuccedebat: qꝛ fratres ꝑtereban̄t patri.l.fin.C.ad tertul.ꝛ.l.quiq̃z.C.de bõis q̃ libe.ideo dici nõ poterat qđ pater reſeruare teneret id qđ nõ habebat hodie qꝛ pater ſicut mater ſuccedit filio cũ fratrib⁹ defuncti per aut.de here.ab inte.§.j.ꝛ per aut.defuncto.C.ad tertul.habemus dicere qđ reſeruare tenet̃ ſicut mater qꝛ i vtroq; eſt eadẽ rõ ad inſtar bonorũ nuptialiũ de qbus habet̃ in.d.l.femine.in pri.ꝛ per ꝑdictã Bar.de Saly.in.d.l.femine.§.illud refert habuiſſe hãc.q.in indiuiduo de facto ſtatuto cauet̃ qđ filius maſculus ſuccederet patri ꝛ matri excluſa femia mortua matre ſucceſſit maſcul⁹ cui poſtea ſucceſſit pater ſolus ex forma ſtatutorũ.poſtea pater accepit ſcđa vxorem mortuus eſt ſuper ſtite vno filio ex illo matrimonio ꝛ filia ex priore matrimonio.ꝛ dicit qđ dubitatum fuit an filia deberet hr̃e bona materna ad patrẽ ꝑuẽta mediãte ſucceſſione filij ꝛ dicit cõcluſum fuiſſe qđ filia deberet hr̃e: tũ propter autoritatẽ gl.in.d.§.illud.tũ qꝛ eadẽ eſt ratio in pr̃e q̃ in matre.ꝛ ideo legũ latores in bonis nuptialib⁹ idẽ ſtatuerũt i vtroq; ꝛ ita dicit ſe obtinuiſſe in q̃one de facto.ꝛ licet plura dici poſſent omitto q̃ alſ vidi ſepius cõſulendo qꝛ queſtio eſt deciſa ꝛ ſemper ita practicatũ fuit in ciuitate ſenarũ.vñ minime ſunt immutanda.l.minime.§.allegata.ꝛ hec de ſecũda.q.¶ Circa tertiam ad

2 vertẽdũ eſt † qđ attẽta quãtitate recepta ſup dõte ꝛ accepta paruã q̃titate per patrẽ erogata quãtitas recepta non excẽdit ad dimidiã quãtitatis quã donauit: ꝛ qđ plus eſt tẽpore in quo donauit quãtitate receptã ꝑuari nõ poterat cũ ipſa eſſet creditrix. vnde attendendũ eſt qđ etatis facilitate calliditate ꝛ metu impulſa fuerit ad talẽ donationẽ faciẽdã.ꝛ ideo non immerito omni via ſuccurrẽdũ eſt.iuxta ſniam iuriſcõſulti in.l.j.ff.de minoribus.habẽt eñ legiſlatores puellas vtroq; parẽte orbatas de quorũ parẽtum protectione cõfidebãt ꝓpinquorũ cõſilio ꝓtegi vt dicit tex. in.l.in cõditione.C.de nuptijs.ſed huic Alex.cõtrariũ euenit.nã vnde dicta protectio ꝛ defenſio ꝓcedere debebat.ſ.a patre illinc emanarũt iniurie captioſe cõtra.l.meminerint.C.vñ vi.vnde cõtingit dicte Alex.id qđ dicit imperator in.l.data.C.de dona.ſ.qđ clandeſtinis ac domeſticis fraudibus ſubducta fuit ꝛ vltra etiã metu impulſa merito vt dictũ ſuccurrẽdũ eſt.licet eñ ſciẽti ꝛ volẽti dolus nõ dicat̃ inferri aut deceptio.l.cũ donationes.C.de trãſac.ꝛ in.l.j.§.fi.ff.de actio.emp.ꝛ notãt doc.in.l.ij.C.de reſcin.vendi.tamẽ mulier ꝛ minor ſunt ꝑſone que qñ ſine cauſa iniuſte aliquid faciũt preſumun̄t ex fragilitate facilitate ꝛ ſimplicitate id facere.l.cũ de indebito.in prin.ff.de ꝓba.ꝛ no.Bart.in.l.ij.in.iiij. q.C.de reſcin.vẽditio.vñ ſi minor tũc etiã iuraſſet relaxandũ eſſet vinculũ iuramẽti ꝛ poſtea a cõtractu diſcedere: qꝛ iuramẽtũ tũc dicit̃ eſſe captioſum ꝛ iniuſtũ; vt notat Bal.in rubri.C.de rerum permuta.in verſi.itẽ quare donatio.lex eñ a patre talẽ filiã ſeductam eſſe cẽſet rõne enormis leſionis.caſus eſt in.l.ſi ſuperſtite.C. de dona.in ver.ſi leſio eſt immodica.nam in volẽtẽ dolus cõmitti põt.ſ.qñ calliditate ducta ꝛ ſolicitata eſt ꝑſona ꝛ conſentit.l.iij. §.ſi qs volẽtẽ.ff.de lib.ho.exhi.in ver.ſꝫ ꝛ ſi.volentẽ.ꝛ in.l.j.§.ij.in verſi.perſuadere.ff.de ſeruo corrup.per q̃ iura pꝫ qđ nimia ꝑſuaſio per quã ꝑſona inducit̃ ad aliqđ habeat̃ loco cõpulſionis ꝛ coactionis.cõſ ergo eſt qđ licet ꝑfata Alex.ſciẽter donaſſet coacta tñ ꝛ cõpulſa dicit̃ donaſſe dicta.l.j.§.ij.per q̃ iura inſignis doct.do. Pau.de caſt.in cõſ.clxxiiij.incip.cõtra ſuperius cõſulta determinat in ſimili queſtiõe ꝓ filia q̃ pro quingẽtis ſibi pro dote datis a patre renũciauit reſiduũ bonorũ ſuoꝝ que aſcẽdebat ad duplũ vel in pluri videt̃ dolo a patre inducta quã preſumptionẽ doli reſultare dicit̃ eo tp̃e quo filia reperit̃ immodice leſa.d.l.ſi ſuperſtite.tũc etiã.l.vij ꝛ ſi nerua.ff.pro ſocio.hoc idẽ arguit qualitas minoris etatis.l.j.ff.de mino.ꝛ qualitas ſexus: vt in toto titu.ff.ꝛ.C.ad

3 vertul.¶ Cõfirman̄t premiſſa alio modo.nã ex quo cõtractus † eſt geſtus cũ patre qꝛ patri dõnauit cenſet̃ geſtus per metũ reuerẽtialem ꝓpter quẽ reſcindi debet iudicis officio.vt in.l.j.§.que onerãde.ꝛ ibi per Bar.ff.quarũ re.actio nõ datur.bene facit tex.in l.j.C.ſi quacũq; preditus poteſta.ꝑ que iura fortius alſ fuit cõſultũ per doctiſſimos viros.idẽ ꝑſumẽdũ eſſe in fratre maiori qñ in patre.ſꝫ dicet qlpiam ꝑdicta de plano ꝓcederẽt qñ probaret̃ qđ mine preceſſiſſent alſ aũt nõ debet ꝑſumi qđ cõtractus geſtus fuerit metu reuerẽtiali.ita videt̃ cõcludere Bar.ꝛ magis cõiter doct.in d.l.j.§.q̃ onerãde.ꝛ Inno.magis cõiter doct.ꝛ in.c.cũ matrimoniũ.de officio deleg.ꝛ videt̃ ꝓbari in.c.j.ꝛ in.c.accedẽs extra de cõuer.cõiug.idẽ videt̃ tenere Bar.ꝛ magis cõiter docto.in.l.ad inuidiã.C.qđ metus cã.hoc idẽ videt̃ ꝓbare tex.ꝛ ibi Bar.in.l.ſi per impreſſionẽ.C.qđ metus cau.ꝛ eſt bona glo.in.c.preſenſis clericus xv.q.iij.ꝛ no.in.c.iuſſuit te.qui cleri.vel vouen.ꝛ Jo.de imo.in.l.ſi cum dotẽ.§.eo autẽ tẽpore.vbi do.Alexã.plura allegat ad hoc.ff.

4 ſolu.ma.ꝛ videt̃ eſſe cõis opi.¶ † Sed ad premiſſa reſpondet̃ qđ procedũt qñ nõ cõſtaret de enormi ꝛ euidẽti leſione.ſecus quãdo cõſtat de enormi leſione qꝛ tũc preſumi debet cõtractus per metum ꝛ dolũ extortus.ꝛ ita quaſi in terminis riſidet do.Pau.de caſt.i cõſ.clxxiiij. ꝛ dicit qꝛ omni modo putat eſſe ſubueniẽdũ puellis in hmõi caſibus.ꝛ qꝛ ſufficeret inſtinctus naturalis ad intentionẽ fundandã.l.ſcire opꝫ.§.ſufficit.ff.de excu.tut.qꝛ vnuſquiſq; põt in mẽte ſua ſentire qꝛ hmõi puelle nõ libera voluntate ſꝫ ſeductis ex ꝑſuaſionibus machinationibus ꝛ calliditatibus inducun̄tur ad ita faciendũ.vt.d.l.iij.§.ſi quis volentẽ.ff.de liber.ho.exhi.ꝛ in l.cũ quidã.de appel.ꝛ in.l.j.in fine.C.de rapen virgi.ꝛ ad.c.quãuis.de pactis in.vj.riſidet ibi qꝛ nõ cõſtat qꝛ filia enormiter leſeretur a patre.nam ibi pater dotabat filiã de ſuo ꝛ voluit qđ dote contẽta nõ haberet ampli⁹ ad ſua bona regreſſum.poterat enim pater illi auferre cetera bona ſua ſi dos ad legitimam ſufficiebat vel parũ reſtabat ꝛ ꝑ cõs auferebat filie nõ id qđ erat filie ſꝫ id qđ futurũ erat ſi nõ abſtuliſſet quod facile facere poterat.Nihil ergo filie auferebat qꝛ ipſius eſſet patre viuẽte.l.ij.§.ſed an ipuberi.ff.de colla.bono.ſed in caſu do.Pau.fuerat enormiter leſa renunciãdo bonis ſuis maternis aſcendẽtibus ad duplũ eius qđ in dote a patre receperat.fortius hoc dicẽdũ in caſu noſtro cũ parua quãtitate ꝓuiderit de dote eo tẽpore quo filia bona nõ habebat ꝛ officiũ paternũ eſt de ꝓprio dotare.l.fi.C.de do.ꝓmiſ.ꝛ eo tẽpore que filia donauit que recepit erãt ſua iam habita a patre quib⁹ nõ poterat ꝑuari vt in.l.id qđ nr̃m.ff.de regu.iur.valet eñ donatio ex cauſa dotis.l.põponius philadelph⁹.ff.fami.erciſcũ. tradiſt Bald.ꝛ alij in.l.j.in fi.ff.ſolu.matri.vnde reſpectu totius quãtitatis donate ẽ mulier decepta cũ nihil tunc recepiſſet de bonis patris ſed qđ accepit ſuũ erat iam diu ſibi queſitũ cũ parua pecunia paterna.ꝛ ſic patet qđ enormiſſime fuit leſa ꝛ in magna quãtitate.¶ Nõ omitto qꝛ ſubdit domi.Pau.in dicto cõſilio qꝛ patres q faciũt filias habẽtes bõa materna magne eſtimationis renũciare illis ꝓ modica dote ſeu ꝓ dote ad quã patres tenent̃ iure naturali ſine dubio tenent̃ in foro cõſciẽtie ꝛ deberẽt agere penitẽtiã de tã callido cõmẽto ꝛ qđ nõ põt abſolui niſi reſtitutis ablatis.que verba ſunt multũ cõſideranda ſi coꝛã arbitratoribus queſtio vertereſ q procedũt vt amicabiles compoſitores ꝛ de bono ꝛ equo ſola facti veritate inſpecta ſine aliqua figura iudicij: vt in.c.qñ tanalliſ.ꝛ ibi ꝑ Inno.Jo.an.ꝛ alios quos cauſa ſola eqtas ꝟitatis ꝛ naturalis iuſtitia iſpici deberet ſm Bar. in extrauagan.ad reprimendam.in ver.ſine figura.ꝛ maxime qꝛ huiuſmodi arbitratorib⁹ ampliſſima arbitrãdi poteſtas cõceditur.¶ Ad ꝑmiſſa etiã adduco elegãtia verba inſignis doctoris 3 ꝛ optime cõſciẽtie do.Ant.de bu.in ſuo cõſilio qđ incipit do.Orabilis filia.vbi in ſimili caſu quãdo ꝓ certa quãtitate cõceſſit bona ad duplũ aſcendentia dicit aduertite qđ que in inſtrumento aſſerũtur nõ modicã habere preſumptionem doloſitatis ꝛ deceptionis ex immẽſitate donationis ꝛ deceptionis re ipſa que nõ tãtũ in muliercula diceret̃ immẽſa ꝛ effuſa liberalitas quinimo cuiuſlibet magnanimo militi ſufficerẽt.in talibus aũt immoderatio factis quãtũcunq; iuratũ eſſet ꝛ maxime in poſitis i iuuenili etate adeſt ꝑſumptio ſubductionis: tũ etiã qꝛ iactationes nõ preſumun̄t a iure niſi originẽ traherẽt a mala cauſa in.c.ſuper hoc de renũcia.tũ qꝛ talis liberalitas immenſa repugnet nature mulierũ: quaꝝ lex auariſſimũ genus appellat.l.ſi ego.ꝛ.l.ſi ſtipulata. in fi.de iure do.circa autẽ immoderate geſta.l.de facili preſumit. l.omnes.§.lucius.ff.que in frau.credi.l.patronũ.ꝛ.l.qui teſtiñ.ff. de probatio.ꝛ no.Bart.in.l.ſocietatem.§.arbitrorum.ff.pro ſoc. ¶ Preterea ſi quis cõtrahit cũ adoleſcẽte ſtatim cõſumpturo dicitur doloſe facere.quãtomagis ꝑſumit̃ eſſe in dolo qui cõbit cũ eo q cõtrahẽdo cõſumit.ar.l.ſi quis cũ ſciret.ff.de vſucap.ꝓ empt. ꝛ in.l.qđ ſi minor.§.reſtituere.ff.de mino.ꝛ in.l.ſi nõ.§.adoleſcẽs. ff.mãdati.vñ cõcludit cõtrã reſcindi debere.¶ Preterea facit qđ dicit inſignis doct.Pet.de anc.in ſuo cõſi.mihi.xxix.incipi.pro clariori deciſione q̃onis.vbi in puella q̃ renunciauit opulẽte hereditati pro parua dote põderat qđ erat minoris etatis cui⁹ conſenſus eſt infirmus ꝛ maxime multis inſidijs ꝛ defectionib⁹ expoſitis.vñ naturalis eqtas ſuadet talib⁹ ſubueniri.ꝛ dicit tex.in.l.j. ff.de mino.itẽ qꝛ idẽ operat̃ dol⁹ re ipſa ꝛ exponit̃ ad reſciſſionẽ cõtractus.l.ſi qs cũ aliter.ff.de ꝟ.ob.ꝛ in.l.ij.de doli excep.ſed renũciare opulẽte hereditati ꝓ parua quãtitate eſt ſatis impiũ et iniquũ ꝛ ineſt dolus re ipſa: maxime hoc eſt dõm ſm eũ qñ filia renũciat patri vl' mr̃i qb⁹ magnã reuerẽtiã debet̃ q̃ idẽ hoc modo operari dꝫ qđ iuſtus metus iuxta no.in.d.§.q̃ onerãde.ꝛ ſic vult qꝛ ſtante enormi deceptione nõ ſunt ꝓbãde mine.ꝛ ita procedit gl.in.d.§.q̃ honorãde.ꝛ facit qđ no.Bal.i.l.interpoſitas.C.de trãſactio.ꝛ in.l.pactũ qđ dotali.in.ij.col.C.de colla.ꝛ qđ no.Bal.in.l. fideiuſſor.ff.de pi.in lectura noua.ꝛ Lu.ro.in.l.ſi cũ dotẽ.§.eo aũt tp̃e.ff.ſo.ma.q videt̃ velle qđ ſola reuerẽtia paterna ſit ſufficiens etiã nõ ꝓbatis minis quoꝝ opi.õ plano ꝓcedit ſtãte eadẽ leſiõe in effuſa donatione.aliqua ẽt ponit ipſemet Pe.de anc.in conſ. mihi.lxxxiij.incip.viſis diligẽter actis ꝛ actitatis in fi.hñ etiã facit qđ dicit idẽ Pe.de anc.i ſuo cõſ.mihi.clxxx.incip.viſa diligenter narratione.ad finẽ.Ad ꝑdicta ẽt accedant q̃ dicit ipſe in ſuo

pupil.cccxcvi.incip.pro maiori intelligētia pcedētiū vbi in vltimo
dubio eadē cōſideratur q̄ in dicto cōſ.xxxix. Addit etiā rationē fra
gilitatis ſexus mulierbis que ſemp cōſueuerūt ad ꝓpria cōmoda
5 laborare .l.ij.C.de nup. pro quo facit. † nā minus requirit cā īdu
cendi metū in muliere q̄ in maſculo: q2 facilius terret ꝓpter eius
debilitatē vt voluit gl. ſingularis. ⁊ ibi do. Anto. in.c.cū locū. ex
tra de ſpōſal. ad idē etiā cōſiliū Pet. de ancha. in ſimili in cōſi
lio ſibi.cclxx.incip. in.ſ.q. ⁊ pacto. vñ cōcludendū eſt q licet pater
preſumat bonū cōſiliū p filia aſſumere q2 nullus amor vincat pa
ternū .l.fi. quidē qđ met⁹ cā ⁊ iō ꝓpoſito no. Bal. in.d.l.pactuȝ
qđ dotali.q.xvi. tñ illud in dubio ꝓcedere pōt in caſu nr̄o tamen
pōt opi. Bal. defendi q2 tūc nō dicit cōſultor ſed ꝑdo q2 ſic cal
liditate facit q filia priuaret opulenta hereditate materna cum

a ¶ Propter vicinitatē actuū eadē preſumitur preſumptio.

ignominiam ſic filios parētū nō gaudere fortunis in aut. de here. ⁊
fal. §. ex heredatos cū cēſeret facere cōtra votū cōe parentū. l.ſcri
pto. ff. vñ liberi. ⁊ naturalē rationē .l.cū ratio. ff. de bo. dānatorū. ⁊
cōtra legē diuinā que dicit fili⁹ ergo heres. iuxta no. in.l. neceſſa
riū. ff. de acqui. her. ⁊ ita ſimili q̄ne ꝯſuluerūt illuſtres doctores
do. Car. flore. d. frād. de ſaniber. d. preſby. de canir. ⁊ multi aliȷ̄ ſo
lennes doctores padue tūc legētes. ¶ Cōfirmant̄ p̄miſſa alia via.
6 † nā in pſicto dicit̄ q pluries ante donationē ⁊ poſtq̄ queſita eſt
q pater cogere volebat eā ad donādū ⁊ qđ minabat̄ maxime q
anteq̄ nuptui traderet ⁊ qđ coacta a patre faciebat. p que verba
apparet q2 ipſa libere non faciebat neq3 ex libera volūtate. ⁊ per
cōſequēs qđ potius calliditate ⁊ pre timore fecit donationē cū nō
preſumat̄ voluntatē mutare vt in.c.maiorē. de baptiſ. ⁊ licet per
hmōi proteſtationē nō pbet̄ metus in actu poſtea ſequuto vt eſt q
ſuo ſȝ vnū intellectū doc. in.d.l. interpoſitas. C. de trāſactio. ſecū
licet quidā magnū dederit p pacto nō pſumat̄ metu factū vt eſt
tex. i.d.l. interpoſitas ſm aliū intellectū doc. tñ cōcurrētibus plu
rib⁹ q̄ cōcurrūt in caſu nr̄o. ſ. q mulier minor enormiȝ leſa pſum
ptus metus reuerētialis ⁊ proteſtatio declaratiua volūtatis cōclu
dēdū eſt tot circunſtātiis concurrētib⁹ q actus pſumat̄ per me
7 tum ⁊ dolū celebratus. † Nā magn⁹ exceſſus facit dolū pſumptū.
d.l. oēs. §. lucius. ⁊ p bar. in.l.fi. ff. de pacto. ſtipu. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi doc.
in.l.ſi ſupſtite. C. de dona. ⁊ pbat̄ iſta cōcluſio ex omnibus ibi de
ductis. in q̄bus pȝ q etiā nec pbata proteſtatione dolo ⁊ metu p
ſumit̄ extorta dōatio. facit q2 nemo ſani capitis negaret quin ad
8 minus rogauerit filiā vt dōaret. † preces aūt importune eq̄parā
tur metui ad actus reſciſſionē ſm Inn. in.c. perueio. de iureiurā. ⁊
Bar. in tractatu de tyrāno. q. vi. igit̄ multo forti⁹ proteſtatiōe precē
dēte. per quē indubitāter demonſtrat̄ volūtas ipſius puelle que
lis erat. vñ cōcurrētibus aliȷ̄ de q̄bus ſupra. put in ſuperioribus
clare pbatū eſt pſumi deberet dōationē metu extortā. ⁊ ita alſo vi
di cōſultū per do. Jo. baptiſtā preceptorē meū qui etiā vltra dice
bat q cōſiliū Dy. relatū p Bar. in.l. qui in aliena. §.fi. de acq. her.
vbi voluit q quis diā proteſtaret̄ corā teſtibus qualiter metu īduce
batur licet reprobet̄ a Bar. q2 actus nō depēdet a ſola volūtate
proteſtātis ſed gerit̄ cū tertio ve ibi per eū. in.l. non ſolū. §. morte
ff. de oper. no. nū. licet bal. Ang. Imo. ⁊ Ro. ſoluāt dictū Dy. q2
caderet cauſa ⁊ ratio timoris. quare ſecreto ⁊ nō i pſentia puella
bitur. allegāt no. per Inn. in.c. cūm in ſimonū. de offi. delc. in.c.i.
qđ met⁹ cā. maxie in muliere reſpectu pſin corā quo loque nō au
det. ⁊ licet do. Alex. in.d.l. qui in aliena. §.fi. nō videat̄ ſequi tñ nō
videt̄ recedēdū a tātis viris. ¶ Ultimo addo q do. Paul. de ca.
9 in.d.§.fi. dicit q † q2 proteſtatio ſit clam ⁊ nō parti etiā in actibus

b ¶ Ad tex. ibi notatum in.l. tranſactione. C. de tranſac.

depēdētibus a volūtate duorū ꝓpter metuȝ illiuſ cū quo debet
cōtrahere tūc pcedit opi. bar. ⁊ Alex. ar. tex. in.l.ij. de his qui per
met. iudi. nō app. ⁊ nota. per Bar. in.l. ne pupillo. §. ſi qs ipſi pre
tori. ff. de oper. no. nū. ⁊ in hoc q2 dubitat quis de metu inferēdo
ab eo cū quo ſbit do. Alex. nō improbat Pau. ſȝ ita punctuali
ter fuit in caſu nr̄o. igit̄ dicta declaratio volūtatis ⁊ proteſtatiōis
puellam iuuat. ¶ Nō omitto etiā q q2 parentū poteſtate conie
cturin filiā feminā emācipauit exiſtimās ipſam matrē familiam
melius ⁊ validius poſſe donare cū exiſtens in poteſtate ſine con
ſenſu patris donare nō poſſit ex forma ſtatutorū ⁊ dubitaret ꝯſen
tire poſſe l iui fauorē iuxta no. per Bar. in.l.i. de auto. tuto. Item
in ipſa donatiōe etiā fecit qđ pmiſit nō reuocare ꝓpter libero
rum ſuſceptionē qđ eſt cōtra preſumptā mentē donātis vt pȝ ex
no. in.l. ſi vnq̄. C. de reuo. donatio. cōtra votū parentis iuxta. d.l.
ſcripto. que oīa q2 ſunt cōiter inſolita fieri arguūt deceptionē ⁊
fraudē vt eſt gl. notabilis in.l. ſi qs ſub cōditione. ff. de conditio.
inſtitu. ⁊ pro hoc bene facit q2 dicit ſingulariter Bal. in.c.i. qua
liter debe. preſta. iur. fide. vbi dicit qđ ſi vaſallus nouum iuramē
tum preſtat preter antiquā cōſuetudinē preſumit̄ illud extortuȝ
q2 nō eſt preſumptio q alias cōceſſiſſet qđ non eſt ſolitū fieri ne
ſuum iactaſſe videat̄ put etiā voluit Jo. an. in.c.i. de preſcriptio.
lib. vi. etiā Bald. in.c. imperialē in ver. pectiones. de probibi. feu.
alie. per fede. Ex quibus oibus multū clare conſtat dictaȝ dona
tionē metu dolo ⁊ captionibus extortā. bene facit gloſſ. not. in.l.
ſe qui putat. §.i. ff. de acqui. hered. ⁊ tex. in.l. cum vero. §. apparet
igitur. ff. de fideicō. lib. ¶ Nec obſtat ſi dicat̄ q in inſtrumēto di
catur nō dolo ſeu metu ſed ſpōtanea volūtate: q2 eodē modo di
cta verba ⁊ quelibet alia renūciatiua dolo vel metu plata in ipſo
actu calliditate ⁊ metu pſumunt̄ extorta. ar.l. doli clauſula. §. di
uerſum. ff. de noua. nā cū omnia ſimul fuerint geſta omnia preſu
muntur dolo ⁊ metu extorta ad hoc qđ no. Bar. in.l.ij.§. idē que
ſit. ff. de cōdictio. indebi. ⁊ eorū que dicūt doc. in.l.ij.C. qđ metus
cauſa. ⁊ ideo olī inſignis doc. d. Rap. ful. dicebat qđ iuramentū
appoſitū preſumit̄ metu ⁊ dolo extortū put ipſe dicit in ſuo cōſi
lio qđ incipit videt̄ prima facie dicendū. facit qđ ſtatim dicam.
¶ Ex quibus pȝ rñſio ad aliud ſi dicat̄ qđ poſt donationē ipſa
fecit pcuratorē ad inſinuādū dictā donationē. ⁊ ſic ex nouo ꝯſen
ſu videt̄ purgari met⁹ ⁊ dolus ſi preſumeret̄ per not. in.l.ij.C. qđ
metus cauſa. q2 in pſicto preſupponit̄ qđ eodē inſtāti ipſa fecit
pcuratorē ad inſinuandū ⁊ fecit dictū patrē donatariū ſimul cū
a alio vnde ꝓpter vicinitatē actuū eadē preſumit̄ pſumptio ᵃvt cō
cludūt cōiter oēs doc. in.d.l.ij.C. qđ metus cā. facit.d.l. doli clau
ſula. §. diuerſuȝ. ⁊ qđ notat Cy. in.d.l.ſi ex cauſa. C. de nō nume. pe
cu. ⁊ tex. cū ibi no. in.l. pe. ff. de cōdi. ob cām. facit tex. in.l.fi. §.fi. ff.
de priuile. credi. cū ibi no. ⁊ in.c. officiū. cū ibi no. de elect. ⁊ probat̄
iſta reſpōſio ex no. p Bart. in.l.i.§. diuus ſeuerin⁹. ⁊.l.fi. ff. de que
10 ſtionib⁹. ⁊ Cy. in.l.ſi. C. eo. qui volūt q † q2 cōfeſſio emanae incon
tinēti poſt tormēta preſumit̄ facta metu tormētorū. tradit Jo.
an. in.c. cū in cōtemplatiōe. de re. iuris. Et Bald. in.c.i.§. iniuria.
de pace fir. ¶ Cōfirmanē p̄miſſa ad hoc vt preſumat̄ metus du
rare ſufficit nocēdi potētia vt in aut. vt immobilia per tex. in.l.
ſi. §. qđ ſi cōpulſum. ff. qđ fal. tuto. aut. per quē dicit ibi Bald. qđ a
pari procedūt aliquid coacte fieri vel timore coactiōis ⁊ alia po
nit elegātia verba Jac. de are. facit qđ per illū tex. dicit no. Pet.
de ancha. in ſuo cōſilio. cvi. incip. qđ cōſanguinei ⁊c. ad idē tex. eſt
ſingularis in.l. ait pretor. §. pmittitur in ver. coacte. ff. de mino. ⁊
ſm oēs premiſſas cōſiderationes de quibus ſupra alſo in magna
cauſa fuit ſemis cōſultū per genitorē meū ⁊ poſtea per ambos pre
ceptores meos do. Alexā. de imo. ⁊ do. Joā. baptiſtam de ſancto
Seuerino ¶ Sed adhuc videnē remāſiſſe due ſpine nō parū īu
cōtrariū pūgētes. prima eſt q2 dicta puella donauit cū cōſenſu
ciuis requiſiti ex forma ſtatuti exiſtis ſeu habitātis in ſuo terʒo
rio per cui⁹ interuentū dolus ⁊ metus ceſſare videt̄ per tex. in.l.
trāſactiōe. C. de trāſac. vbi interuētus amicorū in trāſactione fa
cit ceſſare pſumptū metū. ⁊ ideo dicit bar. ⁊ aliȷ̄ i.d.l. trāſactiōe. q
facit ceſſare metū reuerentialē. de quo in.d.l.i.§. que onerāde. ⁊
idem Bar. in.l.ſi. ver. itē quero. ff. ſi quis aliquē teſta. probi. ⁊ tra
dit do. Ant. in.c. cūm matrimoniū. de offi. deleg. vnde ex.d.l. tranſ
b actione ᵇcolligit̄ ratio ſȝ Bar. ⁊ doct. quare ſtatuta in cōtractu
mulierū vel minorū requirūt cōſenſum cōiūctorum. ¶ Sed ad
iſta reſpōdeo. primo qđ tex. loquit̄ i plurali qđ interuenerūt ami
ci. ⁊ doc. q2 interuenerūt cōſanguinei. igit̄ nō videt̄ habere locū
quādo vnus tm̄. l. vbi numerus. ff. de reſtitu. ⁊ maxie me monet q
talis q adhibet̄ paſſim ⁊ difficile adhibere ſolet q̄libet ēt vilis p
ſona ⁊ amicus ⁊ nō amicus ⁊ nō cōſanguineus. vñ nō videt̄ ma
gis ceſſare dolus ⁊ metus quā ſi eſſet adhibitus vnus aliꝰ teſtis
quo caſu doc. nō admitterēt q tolleret̄ preſumptio dolus ⁊ met⁹
⁊ eo maxime q2 potuit amic⁹ patris adhibere filiā ad patris in
ſtātiā quo caſu merito diceret ceſſare talē pſumptionē. ⁊ lȝ lex de
amico cōfidat iuxta no. l.l. nō ſolū. §. q alieno. ff. de pcur. ⁊ p bart.
⁊ Guil. in.l. exigēdi. C. eo. nā amicitia vim fraternitatis obtinet. l.
verū. ff. pro ſocio. ⁊ hōeſtis magis exiſtimat̄. ⁊ ad idē.l. tutori. C. de
nego. geſtis. in ver. ſatis eſt vt l paucis amici laboribus cōſulat̄.
⁊ eſt bona glo. in propoſito. in.l. tutor. ff. de bono poſ. titu. genera
li. itē licet confidat de cōſanguineis fortius. arg.d.l. exigēdi. cum
ibi no. ⁊ notatur in.l.i. per Bart. ff. de accuſa. qui preſumūt ſcire
facta cōſanguineorū. l. ociari. ff. vnde cognati. nō tamē dicendum
eſt qđ cōfidat de perſona penit⁹ extranea ⁊ vili que adhiberi po
tuit q2 nō eſt par ratio ⁊ ex diuerſis nō ſit illatio. l. naturaliter. §.
nihil cōe. ff. de acqui. poſ. ⁊ in.l. papinianus exult. ff. de mino. ⁊ ma
xime eſt vera iſta rñſio: q2 ſicut ex ꝯiecturis ſupra deductis argui
tur dolus ⁊ metus ita cōſiderādū eſt qđ cum poſſit quem vellet
puella eligere qđ iiſdem metu ⁊ dolo elegerit illū q2 nō erat cō
tradicturus. ex tali enim actuū viciſitate omnia dolo ⁊ calliditā
te pſumunē extorta iuxta nota. in.d.l. doli clauſula. §. diuerſum.
⁊ l.d.l.ij.C. q2 metus cauſa. ⁊ maxime q2 arguēdo a cōiter accidē
tibus iuxta.l. neq3 natales. C. de proba. puella ſtātes in domo nō
habēt notitiā cuiuſ ⁊ veriſimile eſt q in domū pater duxerit talē
ciuē nō puella ⁊ qđ poſtea ſedocta illū elegerit vt in regula ī ſpē
cimus cum materia de reg. iuris. l. vi. vnde termini doctorū ſunt
multū diuerſi ex quo in terminis eorum vel cum amici ⁊ plures
interueniant vel conſanguinei. ⁊ iſta videtur mihi veriſſima ⁊
naturalis reſponſio ⁊ ratio. ⁊ iſto caſu procederet opi. Bartol.
de Saly. in.d.l. tranſactione. quā in caſu ſuo nō videnē ſequi mo
der. ¶ Secūdo

dēr. ¶ Secundo rñdeo q̄ licet ſit pñſumptio q̄ ceſſent dolus ⁊
met⁹: tamē iſta pñſumptio tñ operat̄ q̄ ad probandū metū ⁊
dolum requirant̄ validiores ꝓbationes vt ſentit gl. in. d. l. tranſ-
actione. ⁊ ibi declarāt Bald. moder. ⁊ clare gloſſ. in. l. ſi. ff. q̄ me-
tus cauſa. ſed ſupra fuit cōcluſuȝ q̄ enormis leſio ⁊ reuerētia pa
tris ſufficiūt vt probatū eſt per plures autoritates ⁊ ratiōes quo
caſu ſi null⁹ interueniſſet ſufficienter ꝓbatū eſſet donationē dolo
⁊ metu extortā. igit̄ ſi ꝓpter interuentū amicorū regrant̄ plenio-
res probationes in caſu nr̄o habem⁹ pñſumptiones ⁊ ꝓbationes
multū validas: q2 vltra habem⁹ inſolitā emācipationē inſolitā
ꝓmiſſionē ⁊ iuramentū de nō reuocādo ꝓpter ſuperuenientiaȝ
filiorū querelas puelle ante ⁊ poſt donationē confectā. ¶ Ex q-
bus nemo iudex recti iudiciȷ aliud iudicaret niſi dictā puellā de
ceptaȝ ⁊ metu ⁊ dolo ſeductā cōtra omnia iura ⁊ diuina ⁊ huma
na. ⁊ maxime preualere debēt dicte pñſumptiones pñſumptiōi que
reſultat ex pñtia ⁊ cōſenſu illius ciuis electi: vt ſupra de quo in-
ſpiciendum eſt. vna enim pñſumptio aliā elidit ⁊ tollit. l. ſi. ff. de
in integ. reſti. titu. gñali. ⁊ no. in. l. ſine poſſidetis. C. de ꝓbat. cum
ſimi. ¶ Secūda ſpina que videbat̄ pungere eſt q2 iſta per procu-
ratorē poſtea inſinuauit donationē corā iudice. ⁊ ſic per talē actū
geſtum ex interuallo purgari videt̄ metus ⁊ dolus pñſumptus
per ea que no. in dicta. l. ij. C. q̄ metus cauſa. ⁊ per Bart. in. l. i. §.
diuus. Sed ad hoc reſpōdeo ⁊ pro reſponſione premitto q̄ pro
curator fuit ille qui fecit dōationē inſinuari. vnde pñſumptio q̄
puella ignorauerit ex quo factū ab alio. Nā in his etiā que a ꝓcu
ratore geruntur eſt probabilis ignorātia iuxta no. per glo. ⁊ doct.
in. l. certum. §. ſed an ipſos. ff. de cōfeſſis. ⁊ equiparant̄ facto alie-
11 no: vt tradit Bar. in. l. nō fatet̄. ff. de cōfeſſis. ⁊ maxime † in dānis
vitandis in quibus etiā in facto ꝓprio ignorantia excuſat vt ibi
per Bar. ⁊ tradit in. l. ſed ⁊ ſi me puel. ff. de cōdi. inde. ⁊ in. l. error
C. de iuris ⁊ fac. ign. ex quo fundamēto colligit̄ clara reſpōſio q̄
ꝑ talē actū quē puella ignorauit fieri nō pōt dici quod cōſenſu
puelle fuerit inducta purgatio doli ⁊ met⁹ ex quo ignorans nun
cōſentit. l. ſi per errorē. ff. de iuriſdi. om. iudi. ⁊ hoc decidit gloſ. in
verbo poteſt in. d. l. ij. C. q̄ met. cau. quam approbant doc.
¶ Preterea ex quo puella fecerat patrē procuratoreȝ ad inſinuā
dū potuit credere veriſimilr̄ q̄ pater inſinuaſſet ex quo metu
⁊ dolo ⁊ tāta diligentia induxerat eam ad ſic donandū ignora-
bat donationē nō fuiſſe inſinuatā ⁊ potuit ignorare etiā q̄ nō fa
cta inſinuatiōe donatio pro alia parte poſſet reuocari. in quibuȝ
omnib⁹ cū tractet puella de damno vitādo probabilis eſt alle-
gatio erroris cōſiſtentis ſiue in facto ſiue in iure vt eſt caſus in. l.
error. ff. de iuris ⁊ fac. ignorā. ⁊ tradit per Bar. ⁊ doc. in. d. l. nō fa
tetur. ff. de cōfeſſis. ¶ Ex quibus ɔcludo in primis q̄ dicta puel
la pñſumit̄ donaſſe metu reuerētiali ⁊ falſis ⁊ ſubdoloſis ſugge-
ſtiōibus patris attenta enormiſſima leſione ⁊ qualitate perſone
puelle. dicit enim Fede. de ſenis conſi. cxcīȷ. q̄ huiuſmodi puelle
renunciātes cēſent̄ dolo inducte ⁊ q̄ ſepe circūſcribuntur a con
ſanguineis ſuis. vnde infert q̄ etiā ſi in inſtrumēto dicat̄ q̄ fue-
rint certificate de beneficio ſibi cōpetenti q̄ tale inſtrumētū nō
probat. allegat nota. per Inno. in. c. cū cōtingat. extra de iureiur.
in vlti. colū. accedit que Inno. in eodē loco dicit in. ṽū. charta in
verſ. an aūt ſit verū. vbi ad plenū refert illa dicta Petri de anch.
⁊ q̄ ex tali enormi leſiōe pñſumi debeat vltra metuȝ reuerentia
a lem⁹ dolo extorta donatio voluit Bar. in. l. pe. ff. de preto. ſtipu. ⁊
Bal. in. c. i. §. item ſacramēta de pace iura. firman. ⁊ do. Ant. in. c.
cum cōtingat. de iureiurā. vbi etiā late dicit Abbas ⁊ do. Abbas
late in diſputatiōe que incipit duo adinuicē litigantes. vbi dicit
perſpicuū eſſe iudiciū doli arbitratoris ſi laudū apparet ō ſit iniq
quuȝ apud oēs bonos ⁊ graues: q̄ñ q̄ notoriā iniquitatē habe
ret ſine dubio eſt in dolo verbi gratia ſi arbitrator declarauit de
hereditate paterna nihil hr̄e q̄ eſt pietatis cōtra. l. ſcriptꝰ. ff. vn
de liberi. vel ſi excludit fratrē a ſucceſſiōe fratris nulla cauſa aſſi-
gnata quē lex naturaliter ad ſucceſſionē inuitat. l. ſi. C. quoꝝ bono
rum. ⁊ tenet Inno. in. c. quintauallis. de iureiuran. nō videtur ſe-
b qui ᵇ q2 nō ſequit̄ eſt ꝓbata leſio re ipſa: ergo eſt ꝓbatus dolus.
tamē placet opi. Ang. q2 in ꝓhibitis niſi aliter iuſtificent̄ pñſumi
tur dolus ⁊ in ɔtrarium probat̄ iuxta notata p Bar. in. l. doliū. C. de
dolo. ⁊ tenet Pet. de anc. in diſputatione cū. C. laicus. faciūt no.
per Alber. in. l. ij. ff. de arbitris. ita dicēdū eſt in iſto patre qui pri-
uat filiā omni hereditate materna. ⁊ eiuſdē dolo machinatiōe ⁊
ſuggeſtionibus adhibitis pñſumet̄ ille ciuis licet adhibitus a fi
lia puella. fuerit. ⁊ per ɔñs nō eſt veriſimile q̄ p illū purīſum fue
rit deceptionibus patris qui habebat filiā ſub eius dictiōe ⁊ gu
bernatiōe. ad hoc bene facit q̄ dicit Ang. in ſuo cōſi. ccv. incip.
reperit in quadā charta. ⁊ hoc experiētia docet cū appareat filia
decepta que eſt rerū magiſtra. c. quā ſit de elec. ⁊ cū appareat clare
enormiter leſa ɔſtat manifeſte q̄ arbitriū illius ciuis nō fuit ſuf
ficiens ad obuiandū dictis ſuggeſtionibus ⁊ machinationibus.
Infert demū q̄ cōſtitutio ꝓcuratoris incontinēti ceſſet eiſdem

metu ⁊ dolo factis ex actuū viciniitate facta eadē reuerētia ⁊ ſug
geſtione durātibus vt dictū eſt. ⁊ facit q̄ dicit Calde. in ſuo cō-
ſilio. l. in fine. ⁊ in cōſi. ij. in titu. quod metus cauſa. ¶ Ex quibus
vltimo loco dico q̄ nō habet obſtare factū ꝓcuratoris. l. inſinua-
12 tio. ex quo ea ignorāte pñſumitur facta † q̄ñ dñs cenſet̄ ignora-
re factū ꝓcuratoris vt voluit glo. q̄ incipit ignorans. ⁊ ibi Bar.
in. l. ſi aliquā. ff. de acquiren. poſ. facit gloſ. Ioā. an. in. c. gratia. de
reſcrip. in. vi. ⁊ cōſequēter per talem actum factū ignorāte ea nō
videt̄ purgari metus ⁊ dolus vt not. in. d. l. ij. C. q̄ metus cauſa.
¶ Ex quib⁹ etiā ad ꝓpoſitū infero q̄ irritato mandato procu-
ratoris tanq̄ facto per falſas ſuggeſtiones ⁊ reuerentiali metu
irritātur oīa geſta per procuratorē virtute talis mādati. ar. l. q̄
ſi minor. §. reſtitutio. ff. de mino. ⁊ probat̄ ex dictis Bal. in. l. tale
pactū. §. q ꝓcurauit. ff. de pactis. vbi vult q̄ obtenta victoria ſu-
per nullitate. ⁊ oīa inde ſequuta irritantur. ad idē tex. ⁊ doct. l. d.
c. cūm matrimoniȷ. ⁊ in. c. cū cām. eo. ti. Ad idem tex. in. c. i. in ſi. ex
tra vt lit. nō cōteſt. ⁊ ibi Bal. cū ſi. que allegari poſſent ⁊ libēter
in hāc partē incido: q2 videm⁹ q̄ ſemper huiuſmodi puelle cir-
cumſcribunt̄. ⁊ cōſideret quiſq3 quomodo puella pōt parēti ſuo
volēti eam decipere reſiſtere in tali etate ⁊ domo paterna. igitur
illis ſubueniēdum eſt vt dicit tex. in. d. l. de mino. ¶ Neceſſe parut
faciēdū aliud fundamētū in propoſito q̄ talis immenſa dona-
13 tio reuocata cenſet̄ p ſuperuenientiā filioꝝ per textū vbi † eſt ca-
ſus in. l. ſi vnq̄. C. de reuocā. dona. traditur plene i. l. i. C. de inoffi-
ci. dona. ⁊ in. c. ſi. de donatio. Et ſi in contrariū dicat̄ q̄ expreſſe
puella ꝓmiſit nō reuocare ꝓpter ſuperuenientiā filioꝝ vnde ha
bemus clarā mentem q̄ voluit donare etiā ſi filiȷ naſcerent̄ ⁊ ſic
nō poſſum⁹ dicere q̄ ſi cogitaſſet nō donaſſet. in qua pñſumptio
ne etiā tacita mēte videtur fundata dicta. l. ſi vnq̄. ita concludit
Bart. ⁊ vident̄ doc. magis cōiter ſeq in. l. titia. §. imperator. ff. de
lega. ij. ⁊ dicit in. d. l. ſi vnq̄. ⁊ in. l. i. C. de inofficio. donatio. ⁊ Io.
de imo. in. c. ſi de donatio. ¶ Ad hoc pōt dupliciter reſponderi.
¶ Primo q̄ imo expreſſe pater nō pōt filiȷs naſcituris preiudi-
care ex quo. d. l. ſi vnq̄. inuenta eſt in fauorē filioꝝ prout elegāter
cōcludit Io. an. in addi. Spec. in tit. de inſtru. edit. §. porro. in vl-
tima addi. ⁊ refert ⁊ ſequit̄ Bar. de ſaly. in. d. l. ſi vnq̄. ⁊ hāc opi.
veriorem reiectis falſitatibus alioꝝ dicit Ludo. ro. in ſuo ɔſilio
cdxvīȷ incip. nō eſt dubiū q̄ donatio. ⁊ licet iſta opi. non ſit cō-
munis ⁊ cōtra eam ſepe cōſuluerīt doc. attamē concurrentibus
his ex quibus ſupra non eſſet hereticū ſequi in caſu noſtro per
ea que ſtatim dicā ¶ Secūdo reſpōdeo q̄ Bar. ⁊ docto. in. d. §.
imperator. voluit q̄ tūc non habeat locū. d. l. ſi vnq̄. q̄ñ ſumus in a
caſu certo q̄ voluerit filiȷs naſcituris preiudicare ſecus ſi ſum⁹
in dubio igitur habeat locū diſpoſitio. d. l. ſi vnq̄. q̄ aūt ſumus
in caſu dubio oſtēditur. nam ſi appareret certe q̄ dolo fuiſſet in-
ducta tūc appareret q̄ nō cogitauit de filiȷs q̄ñ dolus excludit
conſenſum ab ea diſpoſitione ad quam quis dolo inducit iuxta
not. in. l. elegāter. in princip. ff. de dolo. C. de inutili ſtipu. cum ſi. ⁊
ſic nō diceret̄ voluiſſe filios excludere ⁊ filiis preiudicare. vnde in
caſu noſtro licet nō ꝓbaret̄ dolus ſufficienter q ex indiciȷs ⁊ cō-
iecturis ꝓbatur vt in. l. dolum. C. de dolo. q̄ tamen probatur vt
ſupra oſtenſum eſt ad minus ex tot cōiecturis negari nō pōt q̄n
res in dubitationem deducat̄ probabiliſſimā aliquid ex volun-
tate talis ꝓmiſſio de nō reuocādo ꝓpter ſuſceptionē liberorum
ita q̄ voluerit preiudicare an potius dolo inducta per quē ſen-
ſus excludat̄. ita promiſerit q̄ magis veriſimile apparet. vnde re
exiſtēte dubia ſuccedit doctrina doc. in. d. §. imperator. ⁊ hoc ma
xime concludēdum in caſu noſtro cum iſta eſſet mulier ⁊ puella
⁊ nō fuerit certificata quid importaret dicta clauſula ⁊ promiſ- b
ſio de non reuocando propter ſuperuenientiam filioꝝ. ſ. qualiter
ipſa liberis ſuperuenientibus potuiſſet reuocare ſi ita nō promi-
ſiſſet ꝓpter q̄ debet ſibi tanq̄ erranti in iure ſubueniri. ex quo
tractat de damno vitando. l. error in ſi. ⁊ l. iuris ignorantia. ff. de
14 iur. ⁊ fac. ignorātia. ꝓpter quā rōnem cōcludūt doc. † q̄ licet mu-
lier renūciauerit bñficio velleiani non preiudicat ſibi niſi fuerit
de tali bñficio certiorata. glo. eſt or. cōiter approbata in. d. l. ſi n. §.
pe. ad velleia. ⁊ gl. in. l. ſciendū. ff. de verb. ob. ⁊ ratio eſt q2 mulier
pñſumit̄ ignorare. l. cū de indebito. §. ſinaūt. ff. de ꝓbatio. ⁊ lȝ nō
ſubueniat̄ mulieri in iure niſi in caſibus expreſſis vt in. l. ſi. C. de
iuris ⁊ fac. ignorātia. ꝓpter quā rōnē quidā dicebāt talē renun-
ciationeȝ valere. tñ ad hoc rñdent docto. ⁊ dicunt moder. in. d. l.
ſciēdum. q̄ ſatis dicit̄ expreſſum in iure q̄ñ tractat de dāno vitā
do p. d. l. error. de quo latius in. d. l. ſciendū. ff. de verb. obl. per. do.
Alex. ergo pari ratiōe poſſumus idē dicere in caſu noſtro q̄ pre
ſumat̄ erraſſe in iure ꝓpter q̄ p ſuperuenientiā liberorum poſ-
ſet reuocare ⁊ quod ꝓpter dictā ꝓmiſſionē tale beneficium filiȷs
multū preiudiciale amitteret ⁊ per ɔñs debebat ſibi tanq̄ in iu-
re errāti ſubueniri: quia non video dari poſſe rationem diuerſi
tatis. Igitur eadem debet eſſe iuris diſpoſitio. l. illud. ff. ad. l.
aquiliam. quinimo maior eſt ratio in caſu noſtro ex quo non eſt

a ¶ Quādo in donatione fa cta per filiā ē enormis leſio vltra q̄ pñſu mat̄ metu re uerentiali ex torta pñumit̄ etiaȝ doloſa.

b ¶ Aduerte hic lector q2 quicq̄d ſit vi detur mihi ſ hoc ɔſilio q̄ deficiat.

vſquequaq; certũ qđ poſſit fieri renunciatio propter liberorũ fa
uorẽ. ⁊ licet predictas conſiderationes huius vltime reſpõſionis
nõ reperio tactas p̃ doc. arbitror illas probabiles ⁊ equiſſimas.
⁊ maxime in caſu noſtro attentis omnib⁹ ſupradictis. ⁊ hãc par
tem tanq̃ equã ſequi debet dñs iudex. iuxta. l. placuit. C. de iudi. ⁊
multomagis arbiter corã quo talis cauſa verteretur. qꝛ niſi noſ
ipſos decipere velimus puelle ſemper in talibus circumſcribũtur.
Laus deo. ¶ Et ſupra per me concluſum eſt arbitror iuris eſſe
ego Bartholomeus Socinus Senenſis iuris vtriuſq; doctor.

¶ Conſilium. cclxiiij.

1 ¶ Cõtractus dꝫ talis cẽſeri qualis ex facie inſtrumẽti apparet.
2 Donatio dicitur facta ⁊ ſimulata ad euictionem alicuius caſus
quando ille caſus probatur inſtare.
3 Coniecture legum dicuntur liquidiſſime probationes.
4 Simulatio quid ſit.
5 Dominium qñ transferatur ex contractu nullo facta traditiõe.
6 Dominium non transfertur ex cõtractu ſimulato.
7 Alienans quãdo poſſit cõtra eum in quem facta eſt alienatio al
legare cõtractum ſimulatum.
8 Turpitudinem ſuam allegans an ⁊ quãdo audiatur.
9 Iuramentum defertur filio ſuper factis patris.
10 Scientia geſtorum preſumitur ratione cõiunctionis.
11 Simulatio contractus allegatur iuramento nõ obſtante.
12 Exceptio que inheret rei obſtat ceſſionario ⁊ ex cauſa oneroſa.
13 Fraus cedentis quãdo noceat ceſſionario.
14 Exceptio banni vel excõmunicatiõis que obſtat cedenti quãdo
obſtet ceſſionario.
15 Exceptio rei iudicate an ⁊ quando obſtet agenti ſuper eo quod
deductum erat in alio iudicio per viam exceptionis.
16 Exceptio rei iudicate nõ obſtat illi qui ſuccubuit in exceptione
ſpoliatiõis volenti iterato agere principaliter ex tali ſpoliatiõe.

Dominus labia mea aperi
at ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Viſo
inſtrumẽto donationis facte a Biancho dño nicolao
eius fratre clerico: ⁊ cõſideratis recte que diligẽter p̃ſatis omni
bus que in facti cognitiõe vertunt de pluribus dubitari cõtingit.
¶ Primo an dicta dõatio facta a Biãcho dño Nicolao ſimula
ta dñudicari debeat. ¶ Scđo poſito q̃ dicat̃ ſimulata que ſpecie
ſimulatiõis cenſeri debeat ſimulata. ¶ Tertio an ex dicta ſimu
lata donatiõe dñium dicat̃ eſſe tranſlatũ. ¶ Quarto an a dicto
Biancho cõtra dictũ dñm Nicolaũ potuiſſet talis ſimulatio alle
gari. ¶ Quinto poſito qđ ſic an contra eius ceſſionariũ allegari
poſſit ſimulata. ¶ Sexto poſito qđ ſic an obſtet hodie exceptio
rei iudicate l p̃ũti iudicio. ¶ Septimo ⁊ vltimo poſito qđ nõ an
in hoc iudicio a biancho ſimulata allegari valeat ⁊ de q̃libet dif
ficultate p̃pter multitudinem dubitationum ſubſtantialiter lo
quar. ¶ Circa primã difficultatem dico qđ regulariter cõtract⁹
1 ſimulatus cenſeri nõ debet niſi p̃betur † qꝛ talis cenſeri debet cõ
tractus qualis ex facie inſtrumenti apparet cui in dubio ſtandũ
eſt. l. cum precibus. C. de probatio. Ad hoc bonus tex. l. l. labeo. §.
idem. ff. de ſupel. leg. ⁊ no. Bald. in. l. rogaſti. §. ſi tibi. in fi. ff. ſi cer.
peta. ⁊ Bal. in. c. j. §. ſi inſtrumentum. de natura feu. tamẽ in caſu
noſtro ꝯcludendum eſt qđ talis donatio facta domino Nicolao
filio clerico cẽſeri debet ſimulata. nam probata eſt in caſu noſtro
cauſa timoris ⁊ ſuſpitionis p̃pter quã veriſimiliter Biãchus ſi
mulatã donationẽ fecit qꝛ habebat prout per teſtes p̃batur mul
tos creditores vltra ſubſtãtiã ſuam aſcendentes a quibus vexa
batur ⁊ per hoc ceſſabat ⁊ ſepi⁹ amicis ⁊ vicinis dixerat qđ vole
bat talẽ donationẽ facere vt dicta bona a dictis creditoribus de
fenderet ⁊ qđ per dictã ſuſpitionẽ biancus latitabat ⁊ ceſſabat.
ad hoc enim vt actus alienationis ſimulatus cenſeri debeat de
bet cauſa timoris ⁊ ſuſpitionis apparere propter quam ad euita
tionem ⁊ defenſionem bonorum talem donationẽ fecerit. l. ſi mu
lierem. in prin. ff. rerum amo. ⁊ eſt caſus in. l. ſed ſi mariti. §. fin. ff.
qui ⁊ a quibus. probatur in. c. fin. de renun. lib. vj. ſicut enim dici
nõ põt donatio facta cauſa mortis niſi qñ inſtat aliqđ periculum
2 mortis. l. j. cũ. l. ſeq. ff. de do. cauſa mor. ita † nõ poteſt dici donatio
facta ad euitationem alicuius caſus niſi ille caſus probetur inſta
re. ita declarat Bartol. in ſuo conſi. lxiiij. in fomis incip. factum
tale eſt Petrus nicole. ⁊ not. Bar. in. l. poſt cõtractũ. ff. de dona.
⁊ per Pe. de anch. in cõſi. cccxviij. ⁊ ex iſta cauſa ſeriſtenti p̃bata
oſtenditur primo vigens cõiectura ſimulationis ⁊ fraudis vt vo
luit Bar. in. d. l. poſt ꝯtractum. ⁊ in. d. cõſi. Petrus nicole. ¶ Scđo
arguit̃ ſimulatio qꝛ facta fuit donatio maioris partis bonorum
quo caſu preſumit̃ facta in fraudẽ creditorũ ⁊ ibi not. per docto.
⁊ per Bart. in. d. l. poſt contractũ in ver. ⁊ prima eſt preſumptio.

¶ Tertio arguit̃ ſimulatio qꝛ donatio eſt facta ꝯiuncte perſone
l. data. C. de do. ⁊. l. pe. C. de bo. que li. ⁊ no. Bar. in. d. l. poſt ꝯtractum
ver. ſecũdus caſus ⁊ no. Bar. in. d. cõſi. ¶ Quarto arguit̃ ſimula
tio qꝛ alienatio eſt facta in clericũ quo caſu videt̃ in fraudẽ facta
cauſa mutandi iudiciũ vt duriorẽ aduerſarius cõſtituat̃ vt dicit
Bart. in. l. j. in prin. ff. de alie. iudi. mu. cauſa fa. allegat caus. quia
hoc dicitur in. c. j. de alie. iudi. mu. ¶ Quinto arguit̃ ſimulatio ex
illo: qꝛ biãchus plures habebat filios. vñ nõ eſt veriſimile q̃ vni
filio ex multis donaſſet maiorẽ partẽ fortunarũ ſuarꝫ ex plurib⁹.
Primo qꝛ equalis cenſet̃ cã ⁊ affectio. l. ſcripto. ff. vñ lib. Scđo qꝛ
nõ eſt preſumptio q̃ pater ſine cã tam inofficioſam donationẽ fe
ciſſet cõtra officiũ pietatis paterne cũ in dubio preſumat̃ magis
filios q̃ ſeipſum diligere. l. iſti quidẽ. ff. qđ metus cauſa. Tertio
dicta preſumptio maxime p̃cederet qꝛ nõ eſt cẽſendũ q̃ vni filio
clerico qui de altari eni deſeruit viuere debet iuxta id qđ habet̃ l
c. cum ſcđm. de prebẽ. donaſſet q̃ſi oĩa bona alijs excluſis qui a pa
tre ſint alimentãdi iuxta. l. ſi quis a liberis. de lib. agno. Quarto qꝛ
nõ eſt veriſimile q̃ pater voluerit filios eſſe inequales ſꝫ potꝰ equa
les. l. illud. ⁊. l. vt liberis. C. de colla. ⁊. l. fin. C. cõia vtriuſq; iudi.
¶ Sexto arguitur ſimulata dicta donatio qꝛ ipſemet biancus
pluries dixit q̃ volebat dictã donationẽ facere ſimulatam vt di
cta bona a creditoribus defenderet. vnde nper te ſimulatio p̃ba
tur vt voluit no. Bal. ⁊ Saly. in. l. multũ intereſt. C. ſi quis alteri
vel ſibi. tamen facit quod habetur. in. l. iiij. §. ſi obſignauero. ff. de
manu. ⁊ quod habetur in. l. pacta nouiſſima. C. de pactis con. ſi.
¶ Septimo ⁊ vltimo arguit̃ donatio ſuſpecta ex eo qꝛ biancus
donator ſemper remãſit in poſſeſſione quo caſu licet in inſtrũ ſit
cõſtitutũ: tñ ex quo actualiter biancus poſſidet ⁊ fructus perce
pit vt probat̃ in. l. ſicut. §. ſupervacuũ. ⁊ ibi Bart. ff. qui. mo. pig.
vel hypo. ſolui. ⁊ no. Bart. in. d. l. poſt cõtractũ. ff. de dona. in ver.
iiij. preſumitur ⁊ Bar. in. d. conſilio quod incipit Petrus nicole.
¶ Sed dicet quiſpiã qñ allegat̃ ſimulatio attento in cuius frau
dem dicit̃ facta ſimulatio verũ eſt qđ talis ſimulatio continuate
poſſeſſiõis allegari põt. ⁊ ita habet locũ tex. in. d. §. ſupervacuum.
cũ ibi no. per Bar. ſecus ſi allegat̃ ſimulatio cõtinuate poſſeſſio
nis a cõtrahente puta vẽditore vel donatore cõtra emptorẽ ⁊ do
natariũ qꝛ hoc allegari nõ põt. non enim donator põt dõatario
imputare q̃ nõ petiit ⁊ eũ nõ p̃cipitauerit. ar. l. ſi extraneus. ff. de
iure dotiũ. ⁊ ita tenet Bar. in cõſilio qđ incipit. Martin⁹ formi
conus de eugubio ⁊ bal. ⁊ Sal. in l. emptio. C. plus valere qđ agi.
⁊ eſt doctrina Bart. in. d. l. poſt ꝯtrum. ff. de dona. in ver. tertius
caſus ad finẽ. ⁊ maxime p̃pter ꝯſtitutũ vel precariũ qꝛ mutauerit
ſibi cãm poſſeſſiõis. ⁊ incipit tenere ex noua cauſa qđ ſuſpitionẽ
tollere videt̃ ſm Cardi. ⁊ Imo. in. c. illo vos. extra de pignoribus.
⁊ Bal. in. l. illud. C. de ſac. ſan. eccle. ¶ Sed ad premiſſa reſpõdeo
⁊ dico qđ predicta p̃cedunt reſpectu dicte preſumptionis. ſ. con
tinuate poſſeſſionis nõ autẽ reſpectu aliarũ preſumptionũ qñ ſi
mul cõcurrerent qꝛ tũc ex alijs ⁊ ex iſtis poterit cõtractus ſimula
tus allegari vt declarat inſignis preceptor me⁹ do. Areti. in ſuo
conſi. lxv. incip. in preſentis conſultatione que eſt difficilis ⁊ eſt de
mẽte Bal. ⁊ Saly. in. d. l. emptio. d. dicit enim ſaly. q̃ facilius poteſt
allegari ⁊ p̃bari cõtractus ſimulatiõis a tertio q̃ a donãte p ve
riſimilia ⁊ cõiecturas qꝛ poterit p̃bare per cõtinuationẽ poſſeſſio
nis qđ nõ poterit donans. ⁊ ſic vult q̃ vtrinq; per preſumptionẽ
⁊ cõiecturas. ſed per hãc tertius ⁊ nõ donans. ⁊ hoc eſt de mente
Bar. in. d. l. poſt ꝯtrum. vbi hoc tñ dicit in iſta ſola preſumptio
ne nõ aũt qñ ex alijs etiã ⁊ hoc eſt clarius de mente Bar. in. d. ſuo
cõſilio qđ incip. Petrus nicole. vbi dicit q̃ ex ſola preſumptio
ne cõtinuate poſſeſſionis a cõtrahente põt cõtractus ſimulatus
allegari ⁊ ad. §. ſupuacuũ. reſpõdet q̃ ibi apparebat cauſa frau
dandi creditorẽ. vult ergo q̃ ex illa ſola preſumptiõe nõ arguat̃
cõtractus ſimulatus ſi a cõtrahente allegat̃. ⁊ qđ vbi apparet de
cauſa ſimulatiõis tũc illa p̃ſumptio arguat per. d. §. ſupervacuũ
ſed hic cõſtat de cauſa vt p̃batũ eſt: igit̃ ſimulatũ arguit: ita ẽ cla
re de mente Bar. in. d. cõſilio. ita etiã multũ clare declarat Areti.
preceptor meus in ſuo cõſi. cx. in. iij. dubio. nec mirũ qꝛ cũ ſimula
tio occulta ſit ſufficit p̃batio per cõiecturã: requirunt̃ enim p̃
batiões ſm ſubiectã materiam. l. conſenſu. C. de repu. l. dolũ. C. de
3 dolo. † Cõiecture enĩ legũ dicunt̃ liquidiſſime p̃bationes. l. licet
imperator. ff. de lega. j. l. ſi tutor cum ibi no. C. de peri. tuto. ⁊ tradit
Bar. in. d. l. poſt cõtractũ. ⁊ Bal. ⁊ ſaly. in. d. l. emptio. ⁊ per Bal.
in. c. illo vos extra de pigno. ⁊ in. c. ad noſtram extra. de emp. ⁊ vẽ.
⁊ per Pau. de caſt. cõſi. cccxvi. incip. in cauſa mota per dñaꝫ Ca
terinã ⁊ in conſi. lxxx. incip. viſis his que ſuperius ex quibus re
manet prima queſtio expedita. ¶ Circa ſcđam queſtionẽ qua ſpe
cie ſimulationis dicta donatio preſumi debeat ſimulata ꝯcludo
breuiter q̃ plures ſunt ſpecies ſimulatiõis inter quas eſt vna qñ
donãs vel vẽdens fingit ⁊ ſimulat vendere ſed in veritate inten
dunt nihil agere ſed hoc faciunt ad defenſionem bonorũ aliena
torum vt onera euitaret vel exactiones creditorum. ⁊ iſta eſt ſimu
latio de.

latio de qua agimus in caſu noſtro vt probatuꝫ eſt bianch⁹ in
veritate nolebat donare ſed illa bona a creditorib⁹ defendere vt
eſt probatū ꝛ ſic nihil agere volebat neqꝫ cū donatario neqꝫ cuꝫ
4 alio. ꝛ iſta eſt vna ſpecies ſimulationis. † ꝛ eſt ꝓprie ſimulatio qñ
fingit aliquid agi ꝛ in veritate nihil agitur vt probat tex. cuꝫ gl.
in. l. nuda de ↄtrahē. empt. ꝛ in. l. imaginaria. ff. de reg. iur. tradit
Bar in. l. emptor. ff. de aqua plu. arc. ſequit Lud. ro. ꝛ Barto. in
d. l. poſt contractū. ꝛ in. d. conſilio qḋ incipit Petrus Nicole. vbi
ponit plures ſpecies ſimulationis. ꝛ Pau. de ca. in ↄſi. cix. incip.
viſo pūcto ſupraſcripto ꝛ declarat no. Bald. in. l. i. C. plus valere
qḋ agitur. ꝛ Bal. in. l. cū precibus. C. de proba. ¶ Ex quibus con
cludit qḋ ſumus in propria ſpecie ſimulationis: qꝛ bianchus in ve
ritate noluit donare ſed vt bona a creditoribus preſeruaret donā
tionē fictā ꝛ ſimulatā fecit que dicit habere quandā picturā ſeu
figurā donationis cū in veritate nō habeat eſſe ꝛ nihil ſit. ad hoc
bonus tex. in. l. ab anaſtaſio. C. mādati. ibi per figuratā donatio
nem trāſactū. vñ dicit Bal. in. d. l. cū precibus. qḋ inſtr̄m ↄfectuꝫ
per ſimulationē nō dicit inſtrumentū: qꝛ licet habeat figuram in
ſtrumēti: ex quo tñ non habet eſſe nihil eſt. cū enim effectu careat
debet etiā ꝛ noīe carere vt eſt ibi caſus in verbo ad modū. ꝛ eſt bo
nus text. in. l. a nullo. C. de ſeruis. vnde dicit Bal. in. l. ſi ex pretio.
C. ſi cer. pet. qḋ ſtāte ſtatuto qḋ poſſit opponi exceptio ſimulatio
nis intelligit de ea in qua nulla eſt obligatio ſtā. ¶ Circa tertiā
queſtionē nō inſiſtēdo in argumentis ꝛ rationibus hincinde ↄ
5 cludēdo dico † qꝛ ex dicto ↄtractu nullo ꝛ ſimulato nullum fuit
trāſlatum dñium ꝛ cōſidero qḋ aliqñ ꝛ primo nulla cauſa proce
dit ſeu nullus titulus aptus ad trāſlationē dñij de iure vel de fa
cto ꝛ tūc ex nuda traditione nō trāſfert dñium. ꝛ ita loquit text.
in. l. nūqꝫ nuda. ff. de acqui. rerū do. ¶ Aliqñ ꝛ ſcḋo precedit con
tractus ſed eſt inutilis tamē agens credit ſe teneri ex illo contra
ctu ꝛ tradit ꝛ ſic ↄſentit dñiuꝫ trāſferre. ꝛ tūc ex iſto inutili ↄtra
ctu dñium trāſfert. ꝛ hic eſt caſus in. l. multū intereſt ad ſi. ꝛ ibi
gl. ꝛ doc. maxime ſaly. C. ſi quis alteri vel ſibi ꝛ probatur in. l. iij.
§. ſi tibi. cū ſibi no. ff. de cōdi. cauſa da. ¶ Aliqñ ꝛ tertio precedit
titul⁹ ſeu cauſa ſimulata ꝛ nulla qꝛ in veritate cōtrahens fingit
ſe velle cōtrahere: ſed intēdit in vitate nihil agere ex cauſa de qui
bus in prima difficultate. ꝛ hic eſt caſus noſter in quo nullū trāſ
fertur dñium. iſta ↄcluſio probat qꝛ ↄtractus eſt ipſo iure null⁹
ꝛ deficit ↄſenſus tam in cōtrahēdo quā in trāſferendo dñiuꝫ vt
declarat Bal. in. l. i. C. plus valere qḋ agit ꝛ eſt tex. in. l. nuda ꝛ in
l. cū manu ſata. ff. de cōtrahen. emp. ꝛ in. l. imaginaria. ff. de regu.
iur. traditur in. l. iiij. §. ſi ab ignoto. ff. de manu. ꝛ Pau. de ca. in. l.
ſi cōtra legē. ff. de legi. igit ſi eſt nullus ↄtus ꝛ cōtrahēs nō agit
dñium trāſferre nullū trāſlatū fuit dñiuꝫ. ar. l. iiij. §. ↄdemnatū.
ff. de re iudi. ꝛ. l. nō dubium. C. de legi. Confirmat iſta opi. qꝛ talis
cōtractus ꝛ donatio in caſu noſtro qñ agens intēdit nihil agere
habet pro nō facta ꝛ ac ſi nō eſſet facta vt dicit tex. i. d. l. nuda ibi
nuda ꝛ imaginaria vēditio pro nō facta eſt. ꝛ in. d. l. imaginaria.
ꝛ tradit Pau. de de caſt. i ſuo ↄſi. vij. incip. Circa primū queſitū.
6 † vbi vult qḋ bona vēdita per ſimulationē nō exeunt dñium ven
dētis. hinc eſt qḋ dixit bart. in. l. filius. C. de reuo. his que in frau.
credi. qḋ talis ↄtus nō dicit ↄtus ex quo eſt fict⁹: vñ dicit Bal.
in. l. precibus. C. de rerū permu. qḋ inſtrumētū. nō eſt inſtr̄m bene
facit. l. emptor. ff. de aque plu. arcē. ꝛ tenet Bal. in. l. que in matri
monii de agri. ꝛ cēſi. lib. xi. vbi voluit expreſſe qḋ ex cōtractu ſimu
lato dñiuꝫ trāſfert. ita ꝛ tenet bar. in. d. l. poſt cōtractus. ff. de do
na. in ver. ſꝫ. preſumit dū dicit qꝛ de bōis nō exiuit. ꝛ qꝛ ↄcluſio
eſt clara nō inſiſto. ¶ Circa. iiij. q. que eſt difficilior an a Bianchó
cōtra dñm Nicolaū potuiſſet hec ſimulatio allegari. in qua diffi
cultate pro declaratiōe cōſiderādū eſt qḋ aliqñ ꝛ primo facta eſt
alienatio ꝛ donās vel vēdēs in vitate vult alienare ſed in fraudē
7 creditorū vel fiſci. ꝛ tūc alienatio valet † nec pōt alienās cōtra euꝫ
in quē facta eſt alienatio ad reſcindēdā alienationē allegare illā
factā eſſe in fraudē. caſus eſt in. l. filios. C. de reuocā. his q in frau.
credi. ꝛ ibi p doc. l. l. cū ꝓfitearis. ꝛ ibi doc. C. de reuo. do. ꝛ l. l. ſi cre
ditoribus. C. de ſeruo. ma. pign. dat. ꝛ not. Bar. in. d. l. poſt cōtra
ctum. ꝛ probat ex no. per bar. in. d. l. iuſiurandū ex ↄuentione. §.
ſi. ff. de iureiurā. tradit do. Abb. in. c. inter dilectos. de dona. ꝛ in
c. cū ſuper. de ↄceſ. prebē. ꝛ doc. in locis ſ. allegandis. ¶ Aliqñ ꝛ
ſcḋo facta eſt alienatio ſimulata ꝛ nō vera qꝛ alienās intelligebat
nihil agere in veritate ſed ſimulabat aliqua iuſta cā puta vt bōa
defenderet a tyrāno. ꝛ tūc dicit ſimulata imaginaria ꝛ nulla eſt
alienatio. l. imaginaria. ff. de reg. iur. ꝛ ſꝫ dictū eſt. ꝛ hoc etiā caſu
indubitāter pōt per alienātē allegari ſimulatio cōtra eū in quē
facta eſt alienatio vt ↄcludit Bar. in. d. l. poſt ↄtū. ff. de dona. in
ver. ſed nunqd vēditor potuerit hoc dicere ↄ emptorē. arg. l. quis
ꝛ. l. cū ꝓponas. C. ſi q alteri vel ſibi. ꝛ ꝓbat hoc ex doctrinis ſta
tim allegādis in ſequēti caſu. ¶ Aliqñ ꝛ tertio alienās nihil in
tēdit agere in veritate ſed fingit ſe velle alienare ex cauſa tñ non
iuſta qꝛ vult fraudere creditores vł fiſcū. ꝛ hic ē caſus noſter quo

etiā caſu ſꝫ alienatio imaginaria. ꝛ nulla quedā depicta aliena
tio vt dicit Bald. in. d. l. poſt cōtractū. ff. de dona. ꝛ hoc caſu vide
batur facere difficultatē qꝛ Bar. videt ſibiipſi ↄtrariꝫ. nam in. d. l.
poſt cōtractū. ff. de dona. in ver. ſꝫ an vēditor videt tenere qḋ alie
nās hoc dicere nō poſſit. dicit eñ qḋ aut quis vult dicere contra
ctū in fraudē factū ꝛ nō pōt. d. l. cū ꝓfitearis. d. l. ſi creditorib⁹.
ꝛ. d. l. filios. Aut vult dicere vēditionē ficticiā non in fraudē ali
cui⁹ priuati vł fiſci: ſed vt ſe defenderet a tyrāno vel alia iuſta cau
ſa ꝛ pōt. arg. l. quāuis. ꝛ. l. cū ꝓponas. C. ſi quis alteri vel ſibi. ꝛ ſic
vł qḋ Bar. decidat caſum noſtrū. ¶ Primo dū ſimplr vult qḋ
alienās nō poſſit allegare cōtractū factū in fraudem nec diſtin
guit an ſit ficticī⁹ vel fraudulētus ꝓut in ſequenti caſu. ¶ Scḋo
qꝛ in ſequenti vult qḋ ita demū poſſit ficticius allegari dummo
do nō alleget alienationeꝫ factam in fraudem alicuius priuati
vel fiſci ꝓut eſt caſus noſter. hoc videt velle Pet. de anc. in ſuo ↄ
ſilio. cxxvij. incip. ad corroborationē predictoꝝ vbi loquēdo de
cōtractu ſimulato qñ partes intēdunt nihil agere vult qḋ ille q
alienat nō poſſit hoc allegare p tex. in. d. l. cū ꝓfitearis cū ſi. ꝛ ita
dicit tenuiſſe Bart. per dicta iura in ſuo ↄſi. hodie. lxv. incip. fa
ctū tale eſt Petrus nicole ꝛc. vbi idē videt velle dū alleget dicta
iura. ↄtrariū tñ voluit Bar. in. d. l. fili⁹. C. de reuo. his que i frau.
credi. quē ibi ſequunt Bar. de ſaly. ꝛ Pau. de caſt. qui limitādo
illā. l. vult qḋ quis nō pōt allegare ſe alienaſſe in fraudē credito
rū ad reſciſſionē ↄtus ꝓut loquitur. d. l. filius. dicēs qḋ non ha
bet locū qñ alienatio fuiſſet ficticia imaginaria vel nulla qꝛ tunc
ipſemet qui alienauit pōt allegare ſimulationē per. d. l. imagina
ria. ꝛ. d. l. nuda. hoc etiā voluit clare Bal. l. d. l. cū ꝓfitearis. vbi
vult qḋ aut donatio ē vera ꝛ valida licet fraudulēta: ꝛ tūc dona
tor non pōt hoc allegare p illū tex. aut donatio eſt imaginaria ꝛ
nulla: ꝛ tūc lꝫ conſtet de fraude tūc tñ repellit allegās. arg. l. ſi pre
ſes. C. de dona. ꝛ per illū tex. ꝓfeciſti. per quē ptꝫ qḋ loquit in do
natione perfecta. igit a ↄtrario ſenſu ſecus dicēdum videt in do
natione imaginaria ꝛ nulla. vnde reperio plures doc. florētinos
in hoc pūcto ↄſuluiſſe ꝛ ↄcordaſſe opi. qḋ aliqñ ſit vēditio vel
donatio in fraudē creditoꝝ ꝛ valida: ꝛ tūc vendēs vel donās nō
ad reſciſſionē ↄtꝰ fraudē ꝛ ſic turpitudinē ſuā cōtra donatariū
vel emptorē allegat. ꝛ ita intelligūt Bar. in. d. l. poſt ↄtū ꝛ Bar.
ꝛ Pet. de anchar. ↄſulētes vt ſupra. Aliqñ vendēs vel donās in
effectu nō intēdit aliqd agere lꝫ fingat vēdere vel ↄtrahere. ꝛ ita
ↄueniunt ↄhentes adinuicē in fraudē etiā creditoꝝ: ꝛ tūc vēdi
tio eſt imaginaria ꝛ nulla. l. nuda. ff. de ↄtrahē. emp. ꝛ pōt vendi
tor vel donās allegare nullitatē vel fraudē. ꝛ ita ꝓcedit qḋ dicit
Bar. ꝛ Saly. i. d. l. fili⁹. ꝛ Bal. in. d. l. cū ꝓfitearis. ꝛ ratio eſt quia
tūc nō allegat neqꝫ fundat ſe in turpitudine: ſed i eo qꝛ nō ↄſen
ſit. ita dicit Pau. de ca. in. l. ↄtra. l. ff. de legi. qui facit hāc differē
tiā inter ↄtū fraudulentū ꝛ nullū. ꝛ cōtractū fraudulentum va
lidū. idē tenet Pau. de ca. dicit qḋ tūc nō fundat ſe in turpitudi
ne ſed in nullitate. idē Pau. de ca. in ↄſi. ſuo. lxxx. incip. viſis his
que ſuperius dictis qḋ qñ allegat ſimulatio ꝛ nullitas nō habet
locū. d. l. cū ꝓfitearis. C. de reuocā. dona. qꝛ ꝓmiſſum trahit ad ſe
prohibitū. l. ſi q duos. ff. de lib. leg. hoc idem ita diſtinguendo te
nuit Jo. an. in. c. inter dilectos. extra d dona. quē ſequit inſignis
doct. do. Cardi. florē. idē voluit Bald. in. c. cū. M. extra de ↄſti. ꝛ
Frāc. de alber. in. d. l. iuſiurandū. §. ꝓcurator. ꝛ Pau. de caſt. con
ſilio. cccxxviij. ¶ Sed nō adhuc p ꝓmiſſa res videt bene diſcuſſa
ꝛ in primis videt qḋ dicta Bar. in. d. l. poſt ↄtū non faciunt in
propoſito. ꝛ ꝓſuppono id qḋ dicit idē Bar. in. l. nō ſolū. ff. de lib.
leg. in. §. liberationis. vbi dicit qḋ dicta doctoꝝ intelligēda ſunt
ſm leges quas allegāt. hoc premiſſo dico qḋ Bar. in prio capite
qñ dicit qḋ ſi aliquis vult dicere aliquid eſſe factum in fraudem
nō pōt hoc facere. alleg. tex. in. d. l. filios. ꝛ i. d. l. cū ꝓfitearis. ꝛ in
d. l. ſi creditoribus que oīa iura loquunt qñ ↄtus erat validus
allegabat fraus ad fundādā intentionē. ꝛ hoc caſu oēs ſunt ↄcor
des vt dixi. Deīde ſcḋo loco dicit qḋ ſi aliquis vult dicere dona
tionē ficticiā nō tñ in fraudē alicuius priuati vel fiſci. ſed vt ſe de
fenderet a tyrāno vel alia iuſta cā ꝛ tūc pōt allegat. l. quāuis. ꝛ. l.
cū ꝓpriā in quib⁹ caſibus ↄtus valet pōt tñ allegari ſimulatio
qꝛ nō allegat fraus. ſed iſta intelligētia nō vł bona qꝛ licet Bar.
in ſcḋo caſu alleget iura in qb⁹ contractus valebat tñ allegat in
arg. qḋ pōt ſimulatio allegari qñ nō allegat ſimul cū fraude. qḋ
ptꝫ qꝛ Bar. dicit qḋ vēdēs ꝓt dicere vēditionē ficticiā. ficticia aūt
proprie dicit qñ in vitate nō eſt ſed eſſe fingit. d. l. imaginaria. ꝛ
d. l. nuda. ꝛ ſic loquit in vēditione nulla. ¶ Preterea ſi admittit
allegatio ſimulationis cōtractu exiſtēte valido fortius illo exiſtē
te nullo vt ptꝫ ex doctrinis ſupra allegatis. vñ loquit etiā in con
tractu exiſtēte nullo. ꝛ tamē vult qḋ ita demū poſſit ſimulatio ſi
nō ſit in fraudē alicuius priuati vel fiſci ꝛ ſecus vult quādo eſſet
in fraudē creditoꝝ ꝛ ſic vult caſum noſtruꝫ decidere. Vñ reperio
qꝛ ſubtiliſſ preceptor meus do. Are. in. d. conſilio. lxv. intelligit dí
ctum Barto. in. d. l. poſt contractū in. d. conſilio. Petrus nicole

quando venditor allegat fraudē ⁊ turpitudinem cōtra emptorē qui nō fuit particeps fraudis q2 tūc venditor nō pōt turpitudinem allegare cōtra tertiū nō participē. l. traſactione. C. de traſac. ⁊ no. do. Ant. de but. in. c. cum ſuper. de conceſ. preben.

¶ Sed ex iſta itelligētia ſequit̄ ꝙ ſi emptor eſſet particeps ſimulationis q2 cōueniſſet cū vēditore ꝙ 3ctus vēditionis fiende eſſet nullus ⁊ fictus tū nō eſſet particeps fraudis q2 ignoraſſet ꝙ vēditor faceret in fraudē creditorū tūc nō pōt talē fraudulētā venditionē ⁊ ſimulatā allegare qḋ tū an verū ſit nō diſcutio. ¶ Fortius aūt cōtra premiſſa3 cōcluſionē cōſulentū videt̄ facere q2 nō videt̄ eſſe licitū vēditori vel donatori allegare donationē vel vēditionē nullā tanꝗ factā in fraudē creditorū q2 regula videt̄ eſſe ꝙ quis nō auditur allegās fraudē ⁊ ſic turpitudinē ſuā per ea que ponit Bar. in. l. iuſiurandū qḋ ex 3uentione. §. ꝓcurator. ff. de iureiurā. Inſignis aūt doc. do. Pe. de anc. in. c. inter dilectos. de do

8 na. reprobās dicta Jo. an. ibi dicebat ꝙ †nō audit̄ quis allegans turpitudinē ſuā niſi re⁹ allegādo turpitudinē ſuā oſtēdat autorem actione carere q2 tūc audit̄ arg. c. ex tenore de cōceſ. pbē. ⁊ ſic videt̄ ꝙ vēditor allegādo nullitatem venditionis fraudulēter ex quo oſtendit emptorē actione carere ꝙ poſſit allegare. ſed Pet. de ancha. impugnat q2 nō ſubeſt equitas ꝙ iudex ſe interponat ad cōmodum doloſi. l. itaque fur. ff. de furtis. ⁊ hoc ſequit̄ Jo. de imo. recitando dicta Pe. de anch. qui ſequit̄ Bar. in. d. §. procuratorē. idē etiā ſequit̄ do. Abb. moder. per no. per Bar. in. d. §. procurator. vbi hoc ſequit̄ preceptor meus do. Alex. de imo. qui dō loquunt̄ etiā qñ 3ctus eſt nullus ⁊ oſtēdit venditorē actione carere. ⁊ tamen volūt ꝙ fraus allegari poſſit. ¶ Quibus omnibus viſis ⁊ cōſideratis puto omnia cōcordāda eſſe ſm diſtinctionem Bar. qui ponit opi. in terminis ⁊ decidit in. d. l. iuſiurādū. §. procurator. vbi ponit queſtionē qñ qs vēdit in fraudē fiſci poſtea volebat eā repetere dicens venditionē nullā ⁊ in fraudē factā dubitatur nunquid poſſit. reſpōdet Bar. ꝙ ſi quidē venditio a prin. 11 fuit vera ſed in fraudē facta ⁊ tūc nō pōt fraudē allegare per. d. l. ſilius. cū ſi. ſi vero venditio fuit imaginaria ⁊ ſimulata. ⁊ ego ago rei vēdicatione. tu opponis de venditiōe. ego replico de ſimulatione ⁊ fraude poſſum illā allegare ad coadiuuandam intentionem duobus cōcurrentibus. primū quādo tu emptor de fraude participaſti. ſecundum ſi tu tractas de lucro ego de damno. per id quod habetur in. l. viro atꝗ vxore. ff. ſolu. matri. ⁊ cū iſta diſtinctione trāſit Ange. ibi ⁊ ſequunt̄ cōmuniter Modēr. ⁊ dicit ibi do. Alex. qḋ melius videtur ibi loqui ꝙ alibi ⁊ ſequit̄ Pet. de ancha. ⁊ Imo. in. d. c. inter dilectos. de dona. ⁊ eſt cōmunis opi. ⁊ ſm dictā diſtinctionē debent intelligi dicta Bart. in. d. l. poſt cōtractum ⁊ aliorum doc. ſimpliciter dicentium qḋ qñ cōtract⁹ eſt null⁹ pōt ſimulatio allegari. nec mirum q2 pñt intelligi ꝙ dicūt illud idē q2 quādo cōtractus ſit ficticius ſimulatus in fraudē ⁊ nullus non pōt fieri niſi cōſentiente emptore vel donatario ⁊ ſic videtur participare de fraude. item ex quo ſit nullus ⁊ fictit⁹ nō interuenit vera ſolutio pretij in vēditione ⁊ ſic emptor tractaret de lucro ⁊ ita intelligi debet Bar. in. d. §. procurator. dum ponit exemplum de emptore. ita etiam intelligo dicta Jo. and. in addi tio. Spec. in tit. de dona. in ver. ita pone aliquis intendens. vbi vult primo quod excipiendo quis poſſit allegare turpitudinem ſuā cōtra participē fraudum arg. regule in pari. de reg. iur. lib. vi. ſecus ſi agendo. d. l. ſi creditoribus cum ſi. quod vltimum intelligi debet niſi coadiuuando ſm quod declarat Bart. in. d. §. procurator. ¶ Ex quibus in propoſito in caſu noſtro concludo ꝙ blāchus 3tra dominū Nicolaum excipiendo vel coadiuuādo intentionem poterat ſimulationem ⁊ fraudem allegare q2 cōcurrebāt requiſita a Bar. in. d. §. procurator. in primis q2 tractabat de lucro captando: itē fuit particeps fraudis. primū3 probatur quia pretendebat titulum donationis. ſecundum vero probatur quia ex quo erat filius cēſetur habuiſſe notitiam cauſe ſimulationis cōtractus geſti cū eo ſi hoc ex proceſſu non probaretur: ita voluit Areti. in. d. conſi. lxv. ad finē. arg. l. de tutela. cū ibi not. C. de in integ. reſti. ti. generali. ¶ Confirmatur iſta opi. nam ſuper eo de quo quis nō cēſetur informatus iuramentum non defertur vt tradit

9 Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. †⁊ tamen ſuper factis patris filio iuramentum defertur vt eſt tex. in. c. j. in ſi. ſi inter domi. ⁊ vaſal. lis oriatur. ⁊ ibi glo. rationem aſſignat ꝙ pater ⁊ filius cēſentur eadē perſona ⁊ ibi no. Bal. ¶ Confirmatur hoc idem ex his que ponit Pet. de anc. in ſuo cōſi. mihi. clx. incip. principaliter cōtra iſtos legatarios ⁊c. vbi vult ꝙ preſumitur ſcientia geſtorū ratione coniunctionis per. d. l. de tutela. ⁊ hoc maxime ratione com

10 munis habitationis † qñ pater ⁊ filius ſimul habitāt ex qua cōmuni habitatione preſumitur ſcientia geſtorū ab altero iuxta id qḋ habetur in. d. l. conſenſu. C. de repu. ⁊ in. c. cōſtitutus. extra de teſtib⁹. ⁊ maxime geſtorꝫ p patrē cū ipſo filio maxime in caſu noſtro in quo apparet qḋ blāchus narrabat extraneis que per eū3 agēda erāt ⁊ cauſam. fortius eſt cenſendū ꝙ premiſſa narraret filio cū quo talia gerere debebat arguendo a cōmuniter accidētibus arg. l. necꝫ natales. cū ibi no. C. de probatio. ¶ Ex quibus cōcludit qḋ blāchus poterat cōtra dñm Nicolaū allegare ſimulationē ⁊ fraudē dicte donationis: nec ſibi obſtabat quod exceptionē ſimulatiōis renūciatū eſſet q2 renūciari nō pōt vt per Bar. ⁊ doc.

11 i. d. l. nemo poteſt. ff. de le. j. ¶ †Nō ob obſtat ēt iuramētū q2 eo nō obſtāte cōtractus ſimulat⁹ allegari pōt vt voluit gl. quā ſequunt̄ Ang. Bal. ⁊ Saly. in. d. l. emptione. C. plus valere qḋ agitur ⁊ tenet Jo. de imo. in. d. l. nemo pōt. ⁊ in. c. cū cōtingat. in. viij. memo bo extra de iureiur. ⁊ Imo. in. c. ad noſtram. de empt. ⁊ vendi. ⁊ maxime q2 iam blanchus amiſſus fuit ad probandum quo caſu ēt ſi eſſet adiūctū qḋ iuraſſet omnia ⁊ ſingula vera eſſe non obſtaret ſm Bal. ⁊ ſaly. in. l. ſi. C. de nō numera. pecu. ⁊ do. Abb. late tradit in ſua diſputatiōe q̄ incip. ſtāte ſtatuto ciuitatis ſenarum ⁊ in. d. c. cū 3tingat. cū concor. allegatis per do. Alexan. in. d. l. nemo poteſt. ¶ Circa. v. q. an poſito qḋ blāchus poſſet ſimulationē allegare cōtra dñm Nicolaū poſſit illā allegare cōtra ceſſionariū ex ti. oneroſo venditionis ⁊ qui nō participauit de fraude in qua duo videbātur difficultatē facere. ¶ Primū eſt q2 non videtur qḋ quis poſſit ſimulationem ⁊ fraudē allegare excipiēdo vel coadiuuādo intentionē. ita cōcludit Bar. ⁊ doc. ſequuntur in. d. l. iuriſiurādū. §. procurator. ⁊ tenēt doc. in locis ſupra alleg. ⁊ etiā do. Abb. in. c. cum ſuper de conceſ. preben. ſed in caſu noſtro nedū ꝙ ambo concurrāt ſed nullū ipſorū 3currere videtur cū habeat ex cauſa oneroſa ⁊ nō probet̄ qḋ de fraude participauerit. ¶ Secundū qḋ facit difficultatē eſt q2 l3 talis exceptio obſtaret cedēti tñ nō videt̄ obſtare ceſſionario ex cauſa oneroſa vt videt̄ caſus in l. apud celſum. §. l3 cū legitima ⁊ in. §. de autoris. vbi per Bart. ff. de do. excep. ⁊ audio qḋ propter iſta lata fuit ſententia cōtra blāchū mihi in curia ſeculari in fauorē ceſſionarij agētis. ¶ S3 per

11 eat mihi reuerentia illi⁹ dñi iudicātis ipſe multū ſupine errauit nā primū fundamētū perderet qñ ille i quē primo facta ⁎ fuiſſet alienatio pretēderet cauſam oneroſam ⁊ nō lucratiuā vel ſi lucratiuā non participaſſet de fraude ⁊ hoc caſu loquitur Bar. in. d. l. iuſiurādum. §. procurator. ⁊ omnes ſequentes illā doctrinā. ſec⁹ aūt quādo ille in quē facta fuit alienatio habebat cauſam lucratiuā ⁊ pticipauit de fraude q2 tūc alienatio pōt dici fraudulenta ſimulata ⁊ nulla ⁊ ſic actio in perſone ſua erat iā effecta ⁊ ita trāſit etiā affecta in ceſſionariū ex cā oneroſa ⁊ qui nō pticipauit de fraude q2 talis exceptio qḋ actio ⁊ alienatio eſſet ſimulate rei coherentes trāſeunt in ceſſionariū etiā ex cauſa oneroſa q2 reſpicit obligationē ⁊ nō perſonā ita voluit Bal. clare in. l. qui ſtipēdia.

12 C. de procura. vbi vult ꝙ †ſi exceptio hāni afficit̄ etiā obligatiōē opponitur ceſſionario etiā ex cā oneroſa ⁊ pbat̄ hoc idē ex his q̄ notāt Dy. ⁊ Bart. in. l. doli clauſula. §. diuerſum. ff. de nouat. vbi Bar. 3cludit expreſſe qḋ exceptio coherēs rei ideſt obligatiōi obſtat ſemper ceſſionario ex cauſa oneroſa l3 in eo cui facta eſt delegatio ſic maius dubiū ⁊ per iſtas duas doctrinas ita cōſuluit inſignis preceptor meus domi. Areti. in ſuo cōſi. xcvi. incip. in preſenti conſultatione paucis dicar. in quarto dubio. ¶ Infero ergo in propoſito quod cum exceptio ſimulationis fraudis quā blāchus poterat opponere 3tra dñm clericū nō afficeret neꝗ reſpiceret perſonā ſed obligationē talis obligatio ita affecta trāſiuit in emptorē ⁊ ſic eadē exceptio ſibi opponi pōt que cedenti opponi poterat. ⁊ hoc decidit in terminis Angel. in. d. l. apud celſum. §. ſed cum legitimo. vbi dicit qḋ vbicunꝗ dol⁹ 3miſſus eſt in actionis acquiſitione cuicunꝗ ſucceſſori ea vtenti obſtat exceptio. allegat text. in eadē. l. §. ſi quis cū tutor. elegāter ad propoſitū loquit̄ do. Pau. de ca. qui idē vult in. l. ſed iulianus. §. nō ſolū. ff. ad ma

13 cedo. † qñ l3 ceſſionario nō noceat cū ipſe nō fuerit alicuius fraudis particeps: tñ nocet ſibi fraus autoris que interuenit a princ. in acquiſitione actionis ideo trāſit affecta. ⁊ tenet Bald. in. l. arbitro. §. ſi ſeruum. ff. de dolo. quod aut nō habet actionem cedēs vel eſt eliſa ⁊ nihil operatur ceſſio. d. §. ſed cum legitima aut cedētis nō intereſt ſed ceſſionarij operatur. l. fin. C. de iure do. ⁊ ibi not. ⁊ hoc idem voluit Bald. in. l. iij. §. ſi filius. ff. qḋ quiſꝗ iur. ſed latius ⁊ elegātius in propoſito loquitur Bald. in ſua ſolenni diſputatione que incipit ſtatuto cauetur qḋ fenerator. cui⁹ dicta refert ⁊ ſequit̄ inſignis doctor dñs Nellus de ſancto Gemi. in ſuo tractatu bānito. in prima pte ſcdi tēporis. q. lxiiij. †⁊ cōcludit ꝙ aliqñ

14 primo iniquitas ineſt actiōi ⁊ agenti. Aliquādo ⁊ ſcdo ineſt agēti ⁊ nō actioni. Aliqñ ⁊ tertio neutri ineſt. primo caſū ponit exēplū qñ induxit aliquē p dolū qḋ ſibi promitteret ⁊ tunc nulla facta diſtinctione dicit ceſſionariū repelli q2 actio eſt eliſa ⁊ ſemel reo eſt queſita exceptio. ideo nō pōt ab eo auferri. l. ſi. ff. de pac. exceptio ergo doli 3miſſa circa actionē ceſſam obſtat ceſſionario. l. in his. §. non debeo. ⁊ l. quod ipſas. ff. de reg. iur. quod tamē intelligē verū qñ actio eſt inſerta propter dolū proximū ⁊ immediatū ſecus ſi eſſet vitium in quodā preambulo exemplum dolo induxi ſcriptū heredē ad repudiandū hereditatem quam ego ab inteſtato adiui

¶ Simulatio q̄ allegari poteſt per alienātem 3ctum in quē eſt facta alienatio an poſſit allegari cōtra ceſſionariū hñtem ius ab eo in quē facta fuit primo alienatio.

to ndīui ⁊ ceſſi actionē hereditariā in qua nullū erat vitiū: tamē
obſtat ceſſionario. d. §. ſʒ cū legitima. vbi idē tenet Raph. cuma.
¶ Scd'o caſu qñ ineſt agenti ⁊ nō actioni: vt in bānito ⁊ excōica
to dicendū eſt vt per eos in dictis locis qui late examināt nō re-
fero q2 nō ſunt ad propoſitū. cū ergo in caſu noſtro dñs Nicola⁹
participauerit de fraude ⁊ ſic fuerit in dolo lʒ etiā biancbus fue
rit in dolo in pari cauſa potior eſt conditio poſſidentis dicta re-
gula in pari talis obligatio ⁊ actio fuerunt affecte vicio repre-
ſentāte rem ⁊ perſonā. iō dʒ exceptio ceſſionario nocere. ⁊ de ma-
teria etiā late in. c. ñ. de iurepatro. lib. vj. ¶ Ex quibus manifeſte
pʒ ſolutio ad no. in. d. §. ſʒ cū legitima. q2 loquitur qñ exceptio cō
cernit perſonā cedētis actionē vt in bānito ⁊ excōicato ſecus quā
do exceptio pcedit ex vitio qd' fuit in actione querenda put fuit
in caſu noſtro ex quo dñs Nicolaus in actione querenda fuit in
dolo ⁊ de actione participauit q2 tunc exceptio que obſtat cedēti
obſtat ceſſionario ēt ex cā onerosa. ita voluit gl. no. q̄ doc. ſequū-
tur in. d. l. apud celſum. §. ſed cū legitima. ff. de doli excep. in gloſſ.
in ver. exceptiōeʒ ibi. ſʒ vbi me induxiſti dolo. quā ad hoc dicit no.
Raph. cu. ibi dicens qd' per predicta Bart. ſaluat opi. Dy. in. c. ſi
quis in ius de reg. iu. in. vj. ⁊ in. l. doli clauſula. ff. de nona. dicen-
14 tes † q̄ exceptio bāni vel excōicationis q̄ obſtabat cedēti nō ob-
ſtat ceſſionario ex cā onerosa. ſec⁹ ex cā lucratiua vt. d. §. de auto-
ris. nā dicit Bar. qd' lʒ ceſſionari⁹ veniat ex eo iure qd' erat in per
ſona cedētis: tñ q2 exceptio nō venit ex vitio reſpiciēte natiuita-
tē obligatiōis ⁊ actionis ſed pueniti rōne pſone q2 pſona erat ex-
cōicata vel bānita que nō dʒ audiri iō cū pueniat ex vitio extrin
ſeco nō dʒ nocere ceſſionario. ſecus ſm glo. qñ exceptio prouenit
ex vitio reſpiciēte natiuitatē actiōis ⁊ obligatiōis q2 tūc obſtat
etiā ſi exceptio ſiat ex cā onerosa. vnde Bar. ibi decidit p iſta par
te ex quo vitiū ſimulationis ⁊ fraudis reſpicit natiuitatem obli-
gationis ⁊ actionis orte in perſona dñi Nicolai donatarij ⁊ ſiliſ
biācbi. Ex qbus cōcludit qd' cōtra ceſſionariū allegari pōt nulli
tas ⁊ fraus. ¶ Circa. vj. q. videbat dicēdū qd' propter ſnīaʒ in cu-
ria ſeculari obſtaret exceptio rei iudicate. nā i curia ſeculari reie-
cta fuit exceptio nullitatis ⁊ ſimulatiōis de qua diſputatur nūc.
⁊ ſic eſt identitas rei. Item diſputat de nullitate ⁊ ſimulatiōe ex
eadē cā qua diſputatū fuit. itē eſt identitas perſonarum. ſed quā
do iſta tria cōcurrūt videtur obſtare exceptio rei iudicate. iſtam
regulā tradit tex. in. l. cū querit. cū ſe. ff. de excep. rei iu. ¶ Nec ob.
qd' talis exceptio nullitatis ⁊ ſimulatiōis fuerit oppoſita p viaʒ
exceptiōis ⁊ reiecta q2 ex quo ſup ea fuit plene cognitū nō videt
qd' per viā principalis petitiōis amplius cognoſci poſſit per ea
que ponit Bar. ⁊ ſequuntur doc. in. l. ſinaūt. §. ſi. ff. d nego. geſt. ⁊
Bar. in. l. j. C. de ordi. iud. traditur in. l. qd' in diē. §. ſi rationem. ff.
de cōpen. ¶ Sed premiſſis nō obſtātibus cōtraria ſnīa eſt proba
bilior qd' imo dicto biācbo nō ob. exceptio rei iudica. nā ī alio iu
dicio corā iudice ſeculari erat q̄ſtio ſuper re donata domino Ni
colao ⁊ vendita. ⁊ venditor agebat ad ipſam rem tradendā. biā-
cbus aūt excipiendo dicebat cōtractū ſimulatū ⁊ nullum ad ſinē
⁊ effectū vt ſe liberaret a rei traditione. impreſentiarū autē dicit
cōtractū nullū ⁊ ſimulatū ex eo q2 res vēdita euincit vt ſe liberet
ab actione ⁊ euictione qua tenetur re euicta. ⁊ ſic ad diuerſum ſi-
nē quo caſu qñ agitur ad diuerſum ſinē id qd' excipiēdo eſt repro
batum agēdo deduci poteſt. caſus eſt in. l. vendicātem. ff. de euic.
cū. l. ſeq. ſʒ q2 poſſet in hac difficultate argui vtriqʒ ad ptes omiſ
ſis argumentationibus ſequēdo cōmunes cōcluſiōes in ppoſito
noſtro cōſidero qd' aliqñ ⁊ primo aliqd eſt deductū per viā exce-
ptiōis qd' agēdo ⁊ per viā actiōis deduci poteſt exemplū in exce-
ptione pacti de nō petendo ſolutū ⁊ tunc ſi per ſententiam lataʒ
ſuper principali talis exceptio eſt reprobata. ⁊ tūc nō pōt ampli⁹
illud deducere neqʒ per viā agēdi q2 nō cōpetit neqʒ excipiēdi q2
exceptio fuit reprobata. ⁊ ita pcedit tex. ⁊ qd' ibi per Cy. ⁊ doc. in
15 l. perēptorias. C. ſententiam reſcindi nō poſ. † Aliquando ⁊ ſecū
do illud qd' eſt deductū per viā exceptionis deduci pōt per viam
actionis prout eſt caſus noſter q2 opponi potuit de nullitate cō-
tract⁹ ⁊ dici pōt per viā principalis petitiōis cōtract⁹ null⁹ vt de
clarat late ⁊ no. Bar. in. l. que ſub cōditione. §. ſin. ff. de cōdi. inſti-
tut. ⁊ hoc ſcd'o caſu diſtinguēdū eſt qd' aliqñ ⁊ prīo exceptio fuit
oppoſita ad vnū ſinē reprobata mediāte pronūciatione ſup cau
ſa principali. ⁊ id qd' p viā excipiēdi oppoſitū fuit ad vnū ſinē ⁊
reprobatū nūc ad eūdē ſinē deducit p viā principalis petitiōis. ⁊
in primo iudicio fuit plene cognitū. Aliqñ ⁊ ſcd'o qd' deductū eſt
in exceptiōe ad vnū ſinē cū cauſe cognitiōe reprobatū vt dixi me-
diāte nūciatione ſup cauſa principali deducit nūc per viā princi
palis ad aliū ſinē. ¶ Primo caſu pricipali aut id de quo exceptū
fuit nō pōt eſſe verū neqʒ per ſe ſtare quin nō cōtrarietur ſentētie
late ſup cā principali ⁊ hoc caſu per ſententiā latā ſup principali
petitiōe reiecta cenſetur tacite exceptio appoſita nec pōt ampli⁹
ad eundē ſinē per viā principalis petitiōis cognoſci vt habet l. i.
j. C. ſi aduer. rem iudi. ⁊ no. Bar. ⁊ doc. in. l. j. C. de ordi. iud. gratia

exēpli ſi oppoſita fuit compenſatio de debito probato ⁊ liquido
⁊ lata fuit ſnīa cōtraria certe ſnīa nō pōt ſtare niſi reprobata ex-
ceptiōe cōpēſatiōis. tradit ēt Bar. in. l. ſinaūt. §. ſi. ff. de nego. geſt.
Aut veritas exceptiōis ſtare pōt ita qd' nō cōtrariet ſententie. ⁊
tūc iterū deduci pōt per viā principalis petitionis ad eundē ſi-
nē q2 nō cenſet reprobata. ⁊ hic eſt caſus ⁊ ibi oēs i. d. l. ſinaūt. §.
ſi. qñ fuit oppoſita cōpēſatio d debito nō liquido q2 ſtat hoc qd'
debitū ſit verū ⁊ tñ cōpēſatio nō fuerit admiſſa q2 debitū nō erat
liquidū. tradit ētiā in. l. qd' ſi in diē. §. ſi rōnē. ff. de cōpen. ¶ Infe-
rēdo ergo pmiſſa in ppoſito lʒ nō obſtante exceptiōe nullitatis
cōtractus ſimulatiōis ⁊ fraudis fuerit cōtrariū pronūciatū con
tra donatorē ad rei traditionē tñ ſtat qd' cōtenta in exceptiōe fue
rint vera ⁊ tñ iudici nō fuerit viſuʒ quod fuerint legitime pba-
ta ⁊ maxime q2 in dubio ſnīa cenſetur lata q2 non probatū put
voluit Bar. in. l. iulianus verū debitorē. ff. de cōdi. inde. ⁊ p Bar.
in. l. ñ. §. hoc edicto. ff. vi bo. rap. quo caſu, quod fuit deductū per
viā exceptiōis deduci pōt per viā principalis petitiōis. vt tra di
tur in. d. l. ſinautem. §. ſin. ⁊ in. d. l. j. C. de or. iud. ¶ Secundo caſu
principali qñ id qd' eſt deductū p viā exceptionis ad vnuʒ ſinem
quo nō obſtāte lata fuit ſnīa per quā exceptio cenſetur reproba
ta deducitur p viā principalis petitionis ad aliū ſinē. ⁊ hoc caſu
lʒ veritas exceptiōis ſtare nō poſſit quin cōtrariet ſnīe: tñ q2 nūc
deducit p viā petitiōis ad aliū ſinē: tñ nō ob. exceptio rei iud. ca-
ſus eſt clarus in. l. vindicantē. cum ſeq. ⁊ ibi Bar. ff. de euic. ⁊ not.
Bart. in. l. q roma. §. duo fratres. ff. de ver. ob. in. v. oppo. ⁊ hic eſt
caſus noſter. nā vt in pri. dixi prīo fuit oppoſita exceptio nullita-
tis ⁊ ſimulatiōis ad ſinē vt nō teneret ad traditionē rei ex cōtra-
ctu donationis impreſentiarū hoc deducit p viā petitiōis ad ſi-
nē vt nō teneat ad defenſionē ⁊ de euictiōe ⁊ ſic ad alium ⁊ diuer
ſum ſineʒ quo caſu, licet exceptio fuerit per ſnīam tacite reiecta
pōt illud deduci per viā principalis petitionis vt dicit Bart. in
d. §. duo fratres in. v. oppoſitio. in ſin. ⁊ Bartol. in. d. l. ſinautem.
§. ſi. vbi Bal. breuiter ⁊ no. dicit qd' aliquando varietur modus
⁊ nō ſinis. ⁊ ob. exceptio rei iud. vt traditur l. d. §. ſi. Aliqñ varia-
tur modus ⁊ ſinis. ⁊ tūc nō ob. exceptio. d. l. vēdicantē. ⁊ traditur
in. d. §. duo fratres. ita ēt tenet Pet. ⁊ Albe. de roſa. in. l. pen. ff. de
his q ſui ſūt vel alie. iur. ita ēt ⁊ oo. Pau. de ca. in. d. l. j. C. de ordi.
iud. ⁊ do. Abb. Moder. in. c. cū dilect⁹ de ordi. cogni. in. ⁊. colū. in
formis nouiſſimis in v̄. quero pone qd' qs ſuccūbat ⁊c. vbi que-
rit ſi aliqs ſuccūbit in exceptione ſpoliatiōis poſſit directo age-
re ex tali ſpoliatione ⁊ reſtitutionē petere principalr: nō obſtan-
te exceptiōe rei iudi. glo. ibi in vltima qōne concludit qd' ex quo
agit ad aliū ſinē nō ob. exceptio rei iudi. ⁊ dicit Abb. qd' docto.
16 hoc cōiter tenēt pp variū modū agēdi † ex qb⁹ cōcludit q̄ in caſu
n noſtro ex quo agit ad aliū ſinē nō ob. exceptio rei iudica. ¶ Cir-
ca ſeptimā ⁊ vltimā qōnē difficultatē facere videbant qd' lʒ bian
cbus excipiēdo debuiſſet admitti ad allegandum ſimulationem
⁊ fraudē vt probatū eſt in quarta difficultate: tñ nō videt qd' ad
mitti debeat agendo p no. in. d. l. iuriſiurādū. §. pcurator. ff. de in
rem. ⁊ ā dictū fuit ſed hoc nō obſtāte contrariū eſt verius in pri
mis q2 lʒ biancbus agat tamē ipſe naturaliter in hoc iudicio ē
reus ex q̄ vult q̄ declaret qd' nō teneat ad defenſionem nec de eui
ctione. vñ iudicandū eſt de eo vt de reo q2 attendi dʒ cauſe natu-
ralis origo nōqd accidēt aliter cōtingit. l. q hʒ. ff. de tute. ita dicit
do. Abb. in. c. ſi quis cōtra clericū. in. j. no. extra de foro cōpet. vbi
ad hoc plura adducit in ppoſito. ſed reus pōt hoc facere vt pro
batū eſt. igit ⁊ biancbus in hoc iudicio qui non actor: ſed re⁹ eſt
iudicandus. ¶ Preterea hoc idem clare probatur. nā vt inquit
not. Bald. in. l. ſuus heres. C. de repu. heredit. inter alios modos
quibus pōt dici de nullitate actus dicit qd' pōt dici p viam repli
cationis. itē pōt qs petere qd' cōſequi intēdit. ⁊ in eodem libello
dicere actū nullū q obſtaret ſue petitioni. vnde poteſt quis agere
petitione hereditatis ab inteſtato ⁊ ſi excipiat de teſtamento po
teſt replicare qd' eſt nullū ⁊ agere petitione hereditatis quo ca-
ſu nō vr fieri cumulatio petitionis nullitatis ſed iuſtificatio cō-
cluſionis in petitione hereditatis. ita in caſu noſtro hic petit de
clarari nō teneri de euictiōe nec ad defenſionē ⁊ dicitur cōtractū
nullum ⁊ ſimulatū non cumulando ſed iuſtificando cōcluſionē
ſuā put ēt in ſimili declarat Bald. in. l. ñ. C. de reſcin. ven. ⁊ in. l. ex
empto. §. ſi qs virginē. ff de acti. emp. vñ ſufficit doctrina Bald.
in. d. l. iuriſiurādū. §. pcurator. ff. de iureiur. volentis ad cōdēnan-
dam intentionē poſſe quis allegare turpitudinem ſuam prout
eſt in caſu noſtro. ⁊ in hoc Barto. magis cōmuniter approbatur.
¶ Ex quibus ſoluta eſt iſta ſeptima ⁊ vltima qd'. Laus deo.
¶ Ut ſupra per me cōcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartho
lomeus Socinus Senen. J. U. Doc. ⁊ in fidem ⁊c.

¶ Caſus ſuper quo cōſiliū petitur talis eſt. A. B. C. D. E. ſocie-
tatem cōtraxerant ⁊ cōuenerūt pro eoꝝ capitali ponere ſlorenos
4000. de ſigillo hoc, mō q̄. A. poneret. 1500. B. 1000. C. 1000.

a ¶ Qui ſuccū-
bit i exceptio-
ne ſpoliatio-
nis pōt itera-
to agere prin-
cipaliter ex ta-
li ſpoliatiōe ⁊
non obſtabit
exceptio rei
iudica.

D.ſoo.E.pro operā q̄bȝ trafficū ⁊ apothecā artis ſirici exercere cū perſona ſua cū certis pactis ⁊ cõditionib⁹ de q̄bus in ſcriptis ⁊ inter alia ꝙ dictus.E.habere deberet ſolidos quatuor.ex.xx.lucri.alij aūt partes ſm quātitatē capitalis inter alios ſocios fuerūt diſtribute ⁊ in fine capituli diuiſiõis lucri ponunt̄ infraſcripta vba formalia.⁊ coſi de vāni ſendoci che idio guardi fanno a partire ala venāte ciaſchuno como de ſopra.Dictū q̄ etiā fuit inter dictas partes ꝙ finita ſocietate immittentes pecuniā pri⁹ eorū capitale extraherēt ſi reperiret̄ deinde lucrū vt.ſ. diuiderēt preſupponit̄ etiā ꝙ dictus.E.retroactis tēporibus habuerit p ſalario ſue opere ⁊ induſtrie florenos.150.ſingulis annis.ꝯtingit ꝙ finita ſocietate capitale fuit amiſſuȝ ſed nō facto dicti.E.qui apparet ex cõputo apothece ꝙ dict⁹.E.multo plus lucrabat̄ ꝙ̄ eſſet merces.150.florenos.nā aliq̄n̄do lucrabat̄ inter ducētos ⁊ trecētos florenos.⁊ ſic ad rationē viginti pro cētenario vſq̄ȝ.xxx. ſȝ amiſſio venit ꝑpter drapos creditos in alijs locis per alios ſocios habentes mandatum etiam a dicto.E.queritur nunquid dictus.E.participare debeat de damno capitalis.

¶ Conſilium.cclxv.

1 ¶ Sociorum vnus ſi tantum immittat operam pro qua percipit certam partem lucri:an amiſſo capitali teneatur ad aliquam partem damni ⁊ numero.2.

3 Societas in qua ille qui ponit tantum operam ſuſtinet periculum amiſſionis totius capitalis eſt iniuſta.

4 Pactum inter ſocios initum quod qui immittit tantum operam pro ea parte qua ſuſtinet lucrum pro eadem ſuſtineat damnum an teneat.

5 Opera an equiualeat interuſurio pecunie an vero capitali in contractu ſocietatis.

6 Nummi ad quid inuenti ſint.

7 Pactum inter ſocios initum ꝙ immittens tantum operas teneatur ad dimidiam capitalis amiſſi eſt iniuſtum.

8 Induſtria ſocij an ſit minus eſtimāda in ſocietate ꝙ̄ pecunia.

9 Pactum celebratum inter ſocios ꝙ immittens operam etiam ad amiſſionem capitalis licet iniuſtum:an teneat.

10 Pactum ita intelligi debet ne contineat iniuſtum.

a ¶ Ad Bal.in l.ſi patru⁹.C. cõia vtriuſ.iu diciſ.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū.Preſentis conſultatiõis inueſtigatio pulchra eſt ⁊ ſubtilis quare pro eius veritatis inueſtigatione tria ſunt diſcutiēda.¶ Primū eſt ſi nullū fuiſſet pactū appoſitū ſuper dāno capitalis an dictus.E.qui participabat de quinta parte lucri participaſſet de aliqua parte dāni.¶ Scōm nūq̄d licitū ſit pactū in ſocietate ⁊ q̄ſi ꝙ ille qui mittit opas teneat̄ ad periculū tot⁹ capitalis vel ad minus p ea parte pro qua ꝑticipat de lucro.¶ Tertiū ⁊ vltimū erit quid iuris in caſu noſtro ſtante cõuentiõe de qua in ſcriptura an.E.teneat̄ ad aliquā partē capitalis amiſſi.¶ Circa primā difficultatē q̄ſtio nō eſt noua ſed deſcuſſa p gloſſatores ⁊ doc. in ea plurimū variātes in qua tñ gl.iuris ciuilis firmauit pedes ꝙ periculū amiſſionis capitalis in toto ſit ipſius immittentis ⁊

1 ꝙ ille qui operā immittit nullū ſentiat damnū capitalis q̄ſi ille qui capitale immittit nō dicat illud effectualiter ita ꝙ finita ſocietate ſi reperiat̄ diuidi debeat cū eo qui operā poſuit ſed vult illū precipuū extrahere put eſt caſus noſter.ita ꝯcludit gl.in.l.ſi nō fuerint.§.i.in ver.ſolus.ff.pro ſo.⁊ gl.in.l.i.C pro ſocio.quā ſequitur ibi clare bar.q dicit totā illā gl.no.Ang.⁊ Paul.de ca.⁊ idē ſequit̄ ibi Bal.licet quidā vt mihi vr̄ minus bū intelligētes allegāt Bal.in ꝯtrium ratio gl.eſt q̄ regula naturalis eſt ꝙ quaten⁹ quis lucrū ſentit caten⁹ de dāno participare dȝ.l.manifeſtiſſimi. §.ſed cū in ſcda.C.de fur.ibi.vbi eſt piculū ibi ⁊ lucrū ⁊c.ſed operam ponēs nihil de capitali lucrat̄.igit̄ nullū damnū ſentire dȝ. vñ bal.recitata iſta opi.gl.pro pria opi.⁊ poſtea recitata iſta opi. Jaco.de are.dicit ꝙ quatenus eſt cõe lucrū eatenus damnū eſt cõmune.⁊ ſubdit ⁊ ideo teneo ꝑmā opi.igit̄ tenet opi.gl.⁊ nū ſubdit quatenus eſt cõe lucrū ⁊c.loquit̄ nō de lucro ſupra capitale ſȝ de lucro capitalis.⁊ iſtam opi.ſequutus eſt etiā Odofre.in.d.l.i. ¶ Sed Bar.de Saly.qui contrariū tenuit in.d.l.i.poſt Oldra.⁊ Ricar.malū.dicit ꝙ ratio eſt ꝙ ꝑpter capitale lucrū ſperare potuit quā rationē ponderare videt̄ tex.in.l.cū duobus.§.quidā ſagariam.ff.pro ſo.ex quo infert qȝ tex.in.§.de illo inſti.pro ſo.⁊ ſimilia iura que dicūt qȝ ſepe opera alicuius pro pecunia valet intelligi debent nō reſpectu ſortis ſed reſpectu cõmodi ⁊ interuſurij medij tēporis ⁊ ſic pretiū opere eſt cõmodū interuſuriū ipſius pecunie nō aūt ipſa ſors qȝ dicit menti tenendum ⁊ probatur ſcdȝ moder.nā opere hominis dicunt̄ fructus hominis.l.in hominis vſufructu.⁊.l.fruct⁹ hominis.ff.de ope.ſeruo.¶ Preterea abſurdum videret̄ ꝙ ſi vnus mille immitteret ⁊ alter operas qui p ſalario habuiſſet quinquaginta qȝ illa.1000.correſpondeant illis.ſed cõuentētes videt̄ qȝ ſicut alter lucrū pecunie cõmunicat ita aliqȝ lucrū operat̄ ſi fructus opere lucro aſcribant̄ argu.l.coire. ⁊.l.queſtus.⁊.l.ſi nō adñciat̄.ff.pro ſo.¶ Sed iſta dicta in quib⁹ totū pondus cõſiſtit nō ſunt vera ſimplr̄ ⁊ abſolute.¶ Primuȝ dictū Bar.de ſaly.qȝ ratio eſt ꝙ ꝑpter capitale potuit lucrū ſperare nullo mō plȝ q̄ nō ē verū qȝ ſimplr̄ mediāte capitali ſȝ mediāte capitali ⁊ opera ⁊ induſtria ſua vt tradit̄ plene per gloſſ. Bar.⁊ doc.in.l.cū oportet in prin.C.de bo.que lib.⁊ ſi alter intellexit ſaly.male intellexit vt clarius oſtendet̄ in fin.in.ij.q.princi.ſi hoc modo tūc dico qȝ ſicut immittēs operas pati debet damnū capitalis q̄ ſperabat lucrum capitalis ⁊ operarū ita pari ratiõe qui pecuniā immittit pati dȝ dānū operarū ex quo lucrū ſperat ex pecunia ⁊ opera alteri⁹.vnde q̄ſi ſunt equaliter eſtimate q̄ vt dicit tex.l.d.§.de illo.ſepe opera pro pecunia valet eſt notādū qȝ pro pecunia nō pro interuſurio pecunie ſequit̄ qȝ ille q operas immittit nō debet aliqȝ dānū capitalis in effectu pati.¶ Secūdū etiā dictū nō eſt ſimpliciter verū nā etiā opera hoīs pōt nō ſolum correſpondere interuſurio pecunie.ſed etiā pecunie poſite p capitali prout eſt caſus rotundus in.l.ſi non fuerint.ff.pro ſo.in §.i.vbi iuriſconſultus vult pactum valere qȝ ille qui pecuniam immittit patiat̄ damnū capitalis in totū.ſi mō tanti ſit opera eſtimāda quāti dānū capitalis.⁊ ſic clare vult qȝ pditio operarū ſit equalis perditioni capitalis.⁊ hoc eſt qȝ voluit tex.in.d.§.de illo vnde bene ſuccedit tūc ratio gl.qȝ ex quo nihil de capitali lucrari debet nil etiā pdere ex quo etiā capitale damnū capitali parit. ¶ Sed iterū cõtra glo.inſurgit do.Raph.ful.in.d.l.i.C.pro ſo.⁊ in.d.l.ſi nō fuerint.dicit enim primo qȝ cõtra gl.videt̄ tex.in.d.§. quidā ſagariā.vbi qui perdit pecuniā ꝑpriā occaſione ſocietatis pōt a ſocio petere vt reficiat partē dāni illius pecunie.⁊ tñ vſus tātū pecunie fuit cõicatus ⁊ nō ipſa pecunia ⁊ ſubdit tex.ratione q̄ alter ſocius pecuniā lucrari poterat.¶ Sed ad hoc ulcēdū eſt qȝ.d.§.qdā ſagariā.qui fuit Ja.de are.nō pbat ſm ſaly.q̄ loquit̄ quādo vterq̄ȝ ponit operam ⁊ pecuniā qȝ patet ex duobus. ¶ Primo q̄ dicit qȝ is qui operā preſtabat ⁊ ad ſagariā emendā accedebat ſuā pecuniā perdidit.vnde ex illo verbo ſuaȝ datur intelligi qȝ alter etiā ſuam poſuerat.¶ Scdo ⁊ clare q̄ ſi is qui operā preſtabat pecuniā poſuerat apparet qȝ etiā ali⁹ pecuniā poſuerat vel ponere debebat.ar.l.cū de indebito.ff.de proba.non ergo mirū ſi damnū erat cõe ⁊ ad rationē decidendi quam ſupra ponderabat Bar.de Saly.clare r̄ndeo qȝ illa lex non meruit in propoſito allegari q̄ nō loquit̄ de capitali ſed de pecunia ꝑpria vnius ex ſocijs que periit occaſione ſocietatis.vnde ſuccedit regula quod etiā alter ſocius pati debeat damnū amiſſiõis:tū q̄ periit occaſione ſocietatis.tū q̄ lucrū poterat cõſequi.d.§.ſed cum in ſcda.vnde ibi eſt caſus diuerſus q̄ reſpectu pecunie ꝑprie alteri⁹ ſocij nō poterat alter aliquid pdere ſeu nō pdiderat qȝ correſponderet perditioni illius pecunie ſicut in caſu nr̄o nimirū ſi periculum eſt cõe vtriuſq̄ȝ.¶ Ex quibus pȝ ſolutio ad ſecundū fundamētū do.Raph.fulg.dum dicit qȝ tunc damnū eſt ſolius immittētis q̄ſi id actum eſt vt pbat tex.in.d.l.ſi nō fuerint.§.i.igitur ſi nō eſt actū eſt cõe q̄ tex.nō fundat ſe in eo quia nominatim actū ſit imo vult qȝ hoc pactū vbi tāti ſit eſtimāda amiſſio operarū alteri⁹ ſocij ꝙ̄ti eſt dānū capitalis.ratio ergo decidēdi oſtēdit qȝ ſi tāti eſt opera eſtimāda dānū eſt equale ſi immittēs pdat totum capitale.igit̄ ſi actū nō fuerit idē eſt dicēdū:tū q̄ inter ſocios equalitas dāni ⁊ lucri ſeruāda ſit vbi ⁊ in.d.§.de illo.⁊ in.l.verū. co.ti.cū ſi.¶ Infert̄ etiā ex premiſſis qȝ male loquutus eſt Bal. in.l.ſi patruus.C.cõia vtriuſq̄ȝ iud.vbi dicit qȝ opera eſt effecta cõmunis ſi ergo perdit̄ nihil perdit̄ qȝ nō ſit cõe.⁊ ita ſi pdit̄ capitale.vñ amiſſio capitalis eſt cõis ⁊ eius pars eſt repetibilis vt habetur in.l.ſi nō ſortē.§.libertus.ff.de cõdi.inde.Quia lȝ opera non ſit repetibilis tñ eſt eſtimabilis eſtimatione correſpōdenti capitali ſeu eius eſtimationi qua mediāte q̄ dāna ſunt hincinde equalia pōt ille qui operas amiſit exceptione ſe tueri cõpēſatiõis dānorū per.d.l.ſi nō fuerint.nā ⁊ illa que peti nō poſſunt in cõpēſatione deduci poſſunt vt in.l.etiam.ff.de cõpen.⁊ tradit̄ in.l.ſi.C. eo.ti.¶ Tertio loco dicit do.Raph.ful.in.d.l.i.ꝯ gloſſ.aut is qui opas imittit nō morit̄ ⁊ tūc opas nō amittit qui opari pōt q̄ nō amittit capitale oparū aut morit̄ ⁊ tūc aut morit̄ ſed nō occaſione ſocietatis ⁊ tūc nihil eſt qȝ a ſocio ꝯſequi poſſit per ea que ponit Bal.in.l.i.C.pro ſo.in.viij.q.aut morit̄ occaſione ſocietatis.⁊ tūc dicit qȝ nō amittit opas ſȝ vitā q̄ vita eſt ineſtimabilis.l.ſi.ff. de his q deiecerit vel effu.⁊ ſi dicat̄ ope ſunt in eſtimatione.r̄ndet qȝ ꝑdit ſ eo q amiſit manū ita ꝙ opari nō pōt ſed is qui morit̄ nō amittit opas ſed vitā.¶ Sed p certo nimis ſubtilizauit. nā do.Raph.ꝯſiderat opas futuras ques quis amittēdo manum amitteret gl.vero operas ꝑteritas q̄ eſtimari pñt.l.in ſtipulatiõibus §.operarum.ff.de verbo.obli.⁊ traditur in.l.ſi non ſortem. §.libertus.ff.de condictio.inde.item licet amiſſio vite non ſit eſtimabilis tamen ſubmittere ſe periculis vite eſt multū eſtimabile ⁊ in conſideratione in hac materia vt eſt caſus in.d.l.ſi non

fuerint

fuerint.§.i.dñ dicit.ſi ſolus peregrinet̃ pericula ſubeat ſolus.que
opere ſunt adeo in ↄ̃ſideratione q̃ pponderãt aliq̃ñ pditioni ca
pitalis vt dicit tex in.d.l.ſi nõ fuerint.§.i.in ver.ſi mõ ¶ Ex qui-
bus negari non põt quin articulus ſit dubius in quo cõſiderãne
ram vtrãq; opi.diuerſis caſibus defendi ſumẽs fundamentũ ex
illa.l.ſi non fuerint.§.i.ʒ reperi poſtea inſignẽ doct.do.Pet.phi
lippum de nobilibus.de cor.idẽ dicere qđ precogitauerã in ſua
2 repeti.l.ſi paſcenda.C.de pactis.vñ cõſiderandũ eſt q̃ † Aliq̃ñ et
pĩmo opera a pñn.nõ eſt tanti eſtimãda quãti eſt amiſſio capi-
talis et interuſurij ipſius capitalis:ſed tanti quanti eſt amiſſio
interuſurij ⁊ tũc aut ⁊ ſcđo opera immittẽdn ſocietati eſt eſtimã
da quãti pĩculũ capitalis ⁊ interuſurij.¶ Primo caſu cõſiderã
dũ eſt q̃ aliq̃ñ ⁊ pĩmo capitale in pñn.eſt cõicatũ ⁊ tũc indubitã
ter ſi totũ pdit̃ ille qui operas imittit dimidiũ capitalis reficere
tenet̃ rõ eſt clara q: perit res cõis igit̃ perit vtriq;.l.que fortui-
tis.C.de pi.ac.c.i.extra de cõmo.⁊ hoc de plano pcedit qñ capita
le ẽ effectualiter cõicatũ ita q̃ finita ſocietate cõiter diuidat̃ put
hoc eſt de mẽte gl.q: ex quo finita ſocietate lucraret̃ dimidiã ca-
pitalis ita dimidiã pdere dʒ.l.ſm naturã.ff.de re.iur.ſiue cõicat⁹
eſſet tñ reſpectu trãſlationis dñij ſtat imdicet̃.¶ Aliq̃ñ ⁊ ſecũdo
totũ dñium pecunie eſt retentũ p immittent̃ ⁊ tũc perit immit-
tenti ex quo nõ cõicatũ neq; effectualiter neq; quo ad trãſlationẽ
dñij p iura de quibus ſupra niſi ſocietas fuiſſet cã peremptidis
vt q: pecunia nullo nõ periſſet ſi ſocietas nõ fuiſſet ↄ̃tra.l.ſi q̃.§.
idẽ celſus.ff.pro ſo.nam videmus q̃ etiã qñ res ppria vnius ex ſo
ciis perit occaſione ſocietatis perit ſocietati ſeu ad eius dãnuʒ.
l.cũ duobus.§.quidã ſagariã.ff.pro ſoc.de quo per Bal.in.l.i.C.
pro ſo.q.viij.⁊ in.d.l.cum duobus.§.dãna.⁊ in.l.i.C.de fruc.⁊ lit.
expen.¶ Aliq̃ñ ⁊ tertio dubitat̃ vtrũ pecunia fuerit cõicata tũc
dicẽdũ q̃ aut vterq; ponit pecuniã ⁊ operam ⁊ cenſet̃ pecunia
cõicata ⁊ ita pcedit de plano glo.in.d.l.i.C.pro ſo.argu.l.i.⁊.ij.ff.
co.⁊ q̃ no.Bar.⁊ Bartho.de ſal.in.l.ſi vt certo.§.nũc videnduʒ.
ff.cõmo.⁊ tunc damnũ eſt cõe vt in.d.§.dãna.⁊ ad hoc nullus du
bitat.aut vnus poſuit operam ⁊ alter pecuniã ⁊ tũc pecunia nõ
cenſet̃ cõicata.d.l.cũ duobus.§.damna ex quo infert̃ q̃ ſi pecunia
perit anteq̃ dñiuʒ ſit in ſociũ trãſlatũ ⁊ ſic cõicata perit imittẽ
ti.d.l.que fortuitis.⁊ hoc verũ vt dixi qñ dñium nõ eſt cõicatum.
ſi vero dñiũ eſt cõicatũ vel ↄ̃ſumptione pecunie vel q: ex pecunia
mercãcie ſunt empte per regulam.l.rogaſti.§.ſi.cũ tribus ſeq.ff.ſi
cer.pet.⁊.l.ſi alieni nummi.ff.de ſolu.ſed tñ non eſt effectualiter
cõicatum q: venit extrahendũ finita ſocietate.⁊ tunc glo.quã ſe-
quunt̃ doc.quã ſ.allegaui l.d.l.i.tenet q̃ perit immittẽti ex quo
imminens operas lucrari nõ dʒ de capitali.⁊ in caſu finite ſocie
tatis hoc idẽ tenuerũt Pe.⁊ Cy.in.d.l.i.C.pro ſoc.qui volunt qđ
aut pecunia perit ante operas exhibitas ⁊ tũc ſit cõe ne alſ ↄ̃tr⁹
clauderetur.l.ſi id qđ.ff.de reſcin.ven.aut poſt operas exhibitas.
⁊ tũc ſit ſolus immittentis ⁊ procedat opi.glo.¶ Scđo caſu pñ
cipali qñ opa equiualet interuſurio pecunie ⁊ pĩculo capitalis.
iuxta.d.l.ſi nõ fuerint.⁊ tũc indubitanter pcedit opi.glo.per.d.l.
ſi nõ fuerint.⁊.d.§.de illo.prout.ſ.induxi.nam tunc militat eius
ratio ⁊ ceſſat ratio tenentiũ cõtrariũ ⁊ pbabit̃ etiã ex his que di-
cam ſtatim in ſequẽti difficultate in quibus in pp̃oſito in caſu
nr̃o dico q̃ ex duplici capite ſi nullum fuiſſet pactum appoſituʒ
ſup amiſſiõe capitalis debuiſſet perire imittẽti ⁊ nõ ẽt immittẽ
ti opas.¶ Primo q: ſumus i caſu finite ſocietatis poſt ões ope-
ras exhibitas quo caſu habemus autoritatem glo.Oldra.Bar.
Bal.Ange.⁊ Pau.de caſt.in.d.l.i.item Pe.⁊ Cy.ibidẽ.lʒ in con
trarium habemus Richar.malũ.Old.Bartho.de ſali.⁊ Ful.in
a d.l.i.vñ in caſu noſtro in iudicando ſequi debemus opi.ᵃgl.tũ q:
illa eſt magis cõis iuxta no.in.l.ſi.C.de pena iudi.qui ma.iudi.tũ
q: in veritate opi.nõ eſt recedẽdũ a glo.ſm Jac.butr.in.l.i.C.quĩ
pro ſua iuriſd.⁊ maxime q: illã ſequit̃ Bar.in cuius dictis ſemp
b ſolet eſſe veritas.ᵇitem q: equitatẽ cõtinet ſm arbitriũ boni viri
ſm Cy.in.d.l.i.qđ in hac materia plurimũ verſat̃ in.l.propoſito.
ff.pro ſo.¶ Secũdo q: i caſu nr̃o ſumus in ſcđo caſu qñ amiſſio
operarũ equiualet amiſſioni capitalis ⁊ interuſurij.nã ſi iuriſcõ
ſultus vult q̃ opere tanti eſtimari pñt pro certo in caſu nr̃o tãti
vident̃ eſtimande finita ſocietate oñdit̃ pro capitali fuerunt in
ſocietate imiſſi floreni.4000.vñ ſi ille q opas imiſit poſuiſſet ſuã
portionẽ.4000.florenoꝝ immiſiſſet mille florenos pro ſua quota
parte.idem ſi non fuiſſet ſocius ⁊ nihil immiſiſſet ſed opas ſuas
alumnis locaſſet quolibet anno habuiſſet centũ et quinquaginta
florenos.⁊ ſic ſinitis quatuor ãnis habuiſſet florenos.dcc.certos
etiã ſi ſocietas totum capitale perdidiſſet.vnde vr̃ mihi q̃ nõ mi
nus ſint eſtimãdi.dcc.certi quos perdere nõ poterat i fine ſocieta
tis.⁊ vltra ẽt lucrũ ſperatũ vltra debitã mercedẽ q̃ veriſil' imi-
tẽs opas ſupabat q: alſ nõ eſſet veriſimile q̃ voluiſſet eẽ potiꝰ ſoci⁹
quã locare opas ſuas.ar.l.cũ de idebito ff.de pbatio.quã debeãt
eſtimare mille floreni cũ ſpe lucri ⁊ periculo nedum lucrandi ſed
etiã amiſſionis totius capitalis.capitale eñ de.dcc.qđ perdi nõ
põt maioris pro certo eſt eſtimationis quã capitale mille qđ pdi
põt.⁊ videt̃ q̃ hoc arbitrari debeat bonus vir cuius arbitrio hec
cõmittunt̃.l.in pp̃oſito.⁊.l.ſi ſocietatẽ.§.arbitrorũ.ff.pro ſocio.in
cuius etiã cõſideratione nõ dʒ ẽt q̃ capitale vt in pluribus nõ in
totuʒ amittitur.ſed qñ nihil ſupra capitale reperit̃ ſemper certa
operarũ merces amitit̃ pĩculũ aũt eſt cõſideãdũ ſm cõiter ac
cidentia arg.l.neq; natales.C.de pba.Jtẽ ad hoc vt aliqd ponẽs
operam lucret̃ vltra certã mercedẽ neceſſe erat facta cõputatiõe
q̃ lucrũ traſcẽderet.xv.put in primis nõ euenit ⁊ quicquid mi-
nus lucraret̃ ponẽs operas amittebat de ptio certo laboris ⁊ ſo-
cius lucrabat̃.vnde ſup certã mercedẽ quã ſine pĩculo habuiſſet
parum lucrari poterat.ſi ergo perderet dimidiã capitalis longe
plus amitteret q̃ aliij.⁊ tñ nõ minus lucrũ vltra certã mercedem
amitti debebat qđ non cõuenit arbitrio boni viri.⁊ hec diiudi-
canda ſunt a viris in arte expertis arg.l.ſeptimo mẽſe.ff.de ſtatu
homi.faciũt que ſtatim dicã in ſeq̃nti difficultate.hec de primo
difficultate que fuit neceſſario diſcutiẽda.venio ad ſcđaʒ.¶ Cir
ca ſcđam difficultatem ſunt ⁊ rõnes ⁊ autoritates vtrinq; faciẽ
tes difficultatem ⁊ cõtinet duas difficultates.Primn eſt nunqd
valeat pactũ q̃ ille qui opas poſuit ſuſtineat periculũ dãni totiᵘ
3 capitalis in qua dicit Hoſti.† ſi ↄ̃trahit̃ ſocietas in qua vnus po
nit operã ⁊ alter pecuniã hoc pacto q̃ capitale ſit ſaluuʒ ita q̃ ſi
periret debeat totũ ſatiſfieri ſibi ab eo qui poſuit opas talis ſoci
etas nõ eſt iuſta neq; licita vt cõcludit gl. Jo.in.c.plerique.xiiij.q.
iij.⁊ gl.⁊ Bal.in.l.i.C.pro ſocio.Jo.cal.do.Car.floren.⁊ Abbas
in.c.nauiganti.extra de vſuris.⁊ ita cõcludũt Theologi vt dicit
do.Rapha.fulgo.in.l.ſi nõ fuerũt.§.i.ff pro ſoc.⁊ Pe.de anch.in
regula peccati venia.de reg.iur.in.vi.⁊ eſt caſus in.d.l.ſi non fue-
rint.§.i.niſi ille qui imiſit opas haberet cõgruã recõpenſationẽ
reſpectu lucri,ideo qđ pars lucri non eſſet minoris eſtimatiõis
arbitrio boni viri quã ſuſcepti periculi quo caſu pcedere poſſet
opi.Hoſti.⁊ ſequacium arg.d.§.i.ia rõne decidendi de qua qõne
latius per pſatũ do.Pe.philippũ in.d.l.ſi paſcenda.q.vij. quam
4 nõ proſequor q: nõ eſt neceſſariũ.¶ † Scđa difficultas eſt retẽtis
eiſdẽ terminis nunqd valeat pactũ q̃ pro qua parte immittens
operas ſuſtinet lucruʒ ſuſtineat damnum capitalis ita q̃ ſi ſuſti
net dimidiam lucri capitalis.in qua difficultate nõ inſiſtendo in
multis rationibus que vtrinq; adduci poſſent de quibꝰ late per
pfatum do. Pet.philippum in dicto loco vna eſt rõ vrgẽs qđ
valeat.nam ea eſt natura ſocietatis vt dãna ⁊ lucra ſint cõia.l.cũ
duobus.§.dãna.l.coiri ſocietatem.l.quintus.⁊.l ſi non fuerint.ff.
pro ſocio.facit q: ſocietas cõtrahit̃ ad arbitriũ boni viri.l. q̃ eñ
§.i.ff.co.ti.ſed bonus vir nõ eſſet q: iniuſtum aut iniquũ arbitra
retur igit̃ videt̃ q̃ inducat̃ in pactũ q̃ tacite inerat.⁊ ſic vr̃ nihil
operari.l.iiij.ff.de le.i.ſed inter damna ſocietatis nõ cõſideratur
amiſſio operarũ ſed capitalis q: illarũ amiſſio dãno nõ aſcribit̃
igitur capitalis amiſſio cõis eſſe dʒ nõ cõſiderata perditiõe ope
raruʒ.⁊ ſic in pactũ deduci põt.q̃ añt dãna aſcribat̃ ſola amiſſio
capitalis ⁊ nõ operarũ oſtendi vr̃ multũ clare.nã dãnum contin
gens occaſione ſocietatis debet cõe reſarciri dʒ.l.ſm iulianum.ff.pro
ſocio vt.ſ.dixi ⁊ non ſic ſi capitale eſt ſaluum ⁊ alter operas amĩ
ſit nihil ſibi regulariter reſarcit̃.vt pʒ ex nota.l.l.i.C.p ſo.¶ Cõ- a ¶ Opi.glo.in iudicando ſe-quenda.
firmat̃ q: damnum ex vno latere cõtingens facit ex alio latere lu
crum ceſſare quia lucrum dicat̃ deducto omni dãno.l.quia tãtu
tius in ſi.ff.pro ſocio.⁊ inſti.pro ſocio.§.de illo in ſi.⁊ tamen ope
re non minuunt lucrum.nam totum illud q̃ ſupereſt vltra ſortẽ b ¶ Veritas ſp ſolet eſſe in dictis Barto.
cenſet̃ lucrum vt approbare vr̃ cõſuetudo que eſt optima legum
interpres.hoc idem vr̃ pbari in.l.cũ duobus.§.ne ſi in facto.vbi
diuidit̃ totũ illud q̃ ſupereſt vltra ſortẽ.⁊ tñ nõ põt fieri per pa-
ctum q̃ damnũ nõ minuat lucrũ quia vnũ cũ altero compẽſat̃.
d.l.quintus nutius.⁊.d.§.de illo.in fine.item opera vident̃ com
parari interuſurio pecunie vt ſupra dictũ eſt.¶ Ex quibus vr̃
inferri quod cũ amiſſio oparũ dãno nõ aſcribatur ſed pditio ca-
pitalis q̃ ſcđm naturam ſocietatis eſſe vr̃ q̃ damnũ capitalis ſit
cõmune ⁊ per ↄ̃ſequẽs tale pactũ validũ eſſe vr̃.¶ Cõfirmat̃ iſta
opi.autoritatibus infra ſcriptis.nam hãc opi.tenet glo.Jo.in.c.
plerique.xiiij.q.iij.⁊ ſequunt̃ Gofr.⁊ Hoſti.in ſummis eorum in
titu.de vſuris.prout referunt Canoniſte.⁊ hanc tenent do.Ant.
⁊ do.Nico.in.c.nauigãti.extra de vſuris.idem tʒ ſupplementum
piſanelle.⁊ Bal.in.l.i.C.commodati.⁊ in.l.ſi paſcenda.C.de pac.
⁊ in.l.i.C.de fruc.⁊ lit.expenſis.⁊ Bal.in.l.ſi patruus.C.commu
nia vtriuſq; iudi.⁊ dicunt quidam q̃ hãc opinionem approbat
conſuetudo que eſt optima legum interpres.l.minime.ff.de legi.
c.cum dilectus.extra de conſuetu.¶ In cõtrarium tñ faciũt plu
res ratiões.Primus nam ſanctus doctor Thomas de aquino in
ſcđa ſecũde.q.lxxviij.artic.ij.vbi dicit q̃ iʒ ſperaret pariſci de lu
cro in cõtractu ſocietatis q: ille q pecuniã imittit retinet apud
ſe dñium pecunie ⁊ ſubiit periculuʒ ipſius pecunie.ideo dicit vt
lucrũ etiam capiat ita formaliter de iuuer.venio ad quartũ ſʒ in
caſu noſtro pro parte non ſuſtinet periculum.igitur pro illa par

te non pōt lucrū percipere.facit.l.ſi ſs qui.§.ſi quē queſtū.ff.com
modati.⁊ in.l.manifeſtiſſimi.§.ſed cū in iſta.C.de furtis.itē qꝛ
ceſſante rōne ceſſat diſpoſitio.l.adigere.§.q̄uis.ff.de iurepa.⁊.c.
cum ceſſante.de app. ¶ Scdo qꝛ qñ ille qui operas immittit ſuſti
neret periculum totius pecunie pactū nō eſſet licitū vt no.glo.in
in.d.c.plerīq̃.igitur pari ratiōe idē dicēdū eſt qñ pactū eſt appo
ſitū q̄ ſuſtineat dānum dimidie qꝛ quod iuris eſt de toto quo
ad totum idē iuris eſſe dꝫ de parte quo ad partē.l.que de tota.ff.
de rei ven.cū vulga. ¶ Tertio ſocietas ius fraternitatis obtinet
l.verum in prin.ff.p ſo.vñ ptes debēt eſſe equales arbitrio boni vi
ri.l.ꝙ eū.§.illud.⁊.l.in ꝑpoſito.⁊.l.ſocietatē meā.ff.p ſo.⁊ no.gl.
in.d.l.ſi nō fuerint.⁊ iō ſi conditio vnius eſt deterior conditione
alteriꝰ pactū dr iniuſtū ⁊ nō licitū ſed in caſu nr̄o eſſe hmōi oſtē
ditur qꝛ immittēs operas eſſet deterioris ꝯditionis quā immit-
tens pecuniā.nam amiſſo toto capitali vel parte vterq̃ equalr
⁊ immittēs operas illas ſolus pderet ¶ Quarto non pōt nega
ri quin pecunie dñiū pro dimidia trāſeat in illū qui operas im
mittit qꝛ ea eſt natura ſocietatis.l.i.cū ſeq.ff.p ſoc.vel ſaltem em-
ptionis mercīū ⁊ cōmutationis.iuxta id q̄ hr̄ in.l.ſi alieni num
mi.ff.de ſolu.⁊.l.ſi a furioſo.ff.ſi cer.pe.vñ immittēs pecuniā non
dꝫ dimidiā lucri percipere que facta eſt aliena.⁊ eſt vna rō ꝑpter
quā vſura eſt ꝓhibita qꝛ diceret̄ pcipere fructus ex pecunia mu
tuata effecta aliena vt tradit̄ in rub.extra de vſu. ¶ Quinto iſta
opi.cōfirmat̄.nā q̄ capitale totū pereat ponenti cōuenit equali
tati que inter ſocios ſeruari dꝫ.hoc aſſumptū probat̄ autorita-
te gl.magis cōiter approbate in.d.l.j.C.pro ſo.igit̄ pactum quod
pro parte pereat ponenti operas non conuenit dicte equalitati.
igitur eſt iniuſtū ex quo datur intelligi q̄ ex dictis in prima dif-
ficultate multum dependet deciſio huius q̄nis. ¶ Et ſic infertur
q̄ oēs illi qui ſequuntur gl.in prima difficultate habeāt neceſſe
dicere dicto caſu hoc pactum eſſe iniuſtū ⁊ vltra iſtos ⁊ beatum
Thomā ſupra relatum hec opi.approbat̄ in ſumma que dici pi
ſanella in verbo ſocietas.vbi fit mētio de autoritate beati Tho.
Et hāc opi.amplectit̄ ſanctꝰ Bernardinꝰ in ſuo ſermone.xxxix.
articulo.iij.c.ij.ver.ſcdo caſus eſt vbi dr̄ q̄ ſi aliquis dat centum
mercatori ad cōe damnum illoꝝ centū ⁊ lucrū eſt perinde ac ſi il
li quinquaginta mutuaſſet ⁊ ille de opera ⁊ induſtria nihil cōſe
queret̄ cui ſolet quarta pars lucri attribui.⁊ ſic cōtractꝰ ē illici-
tus.⁊ hec opi.approbat̄ i quadam ſumma que vocat̄ ſumma an
gelica in verbo ſocietas dubio.x.reperio etiā q̄ hanc opi.tenet
magiſter Alexan.de aneſcis ordinis minorum in ſuo libello de
vſuris ſequendo opinionem ſancti Bernardini ⁊ beati Thome
eandē opi.etiā tenet magiſter Franciſcus de plateis ordinis mi-
norū in ſuo libello reſtitutionis vſurarū in tractatu vſurarum
in.c.vſura quarto in contractu ſocietatis.ver.l.⁊ verſ iiij ex eo qꝛ
pro ea parte capitalis pro qua nullū ſubijt dānū nō dꝫ aliqd lu
crari.allegat ad hoc Alex.de ales in quodam ſuo tractatu.
¶ Ex quibus pꝫ rem eſſe dubiā ⁊ in dubijs tutior pars in fauo
rem anime eſt eligenda vt in.c.iuuenis.extra de ſponſa.cū ibi no.
⁊ lꝫ prefatꝰ inſignis doctor do. Pet.philippus.in.d.l.ſi paciſcen
da.conet̄ reſpondere ad oēs rōnes p̄dictas ⁊ ſequi videat̄ primā
opi.q̄ cōtractus ſeu tale pactū ſit licitū ⁊ multū serioſe hoc diſ-
cutiat.attā etiā ibi reſponſionibus ſuis pꝫ q̄ nō ſequit̄ dictam
opi.indiſtincte. ¶ Quare omiſſis multis que ipſe dicit cōſidero
in primis quod hanc opi.tꝫ ſanctus Thomas cuius quanta ſit
autoritas nemo eſt q neſciat.cuius autoritatē intelligo ꝙ ille qui
immittit pecuniā retinet dñiū pecunie intelligo ſm ꝙ intellexit
gl.accurſij.ſ.dñiū capitalis effectualiter qꝛ capitale effectualiter
nō cōmunicatur alteri ſocio ſed ſemper capitale eſt immittentis
totū ita ꝙ ſemper eſt verū dicere q̄ in rebus exiſtentibus in ſo-
cietate ipſe hꝫ capitale vſq̃ ad pecuniam immiſſam in ſocietate.
non aūt intellexit q̄ retineret dñium pecunie cū illud tranſeat
in ſociū pro ptext in.l.j.in ſi.ff.pro ſocio.⁊ perdat̄ etiā emptionis
mercīū ⁊ cōmutationis.l.ſi a furioſo.ff.ſi cer.pet.⁊.ū.dictum fuit.
ſi ergo capitale dicitur immittētis merito ſenſit q̄ perijt immit
tenti qꝛ res perijt dño.l.ſi ex legati cā cū ibi notatis.ff.de ver.obl.
¶ Cōfirmat̄ etiā eius opi.nā capitale ſibi debitum ex rebus exi
ſtentibꝰ in ſocietate non pecunia in genere.ſi ergo res perijt meri
to perijt immittenti.argu.l.in naue ſaufelli.ff.locati.⁊.l.electio.§.
ſi is cū.l.ſequent.ff.de noxa.⁊ ꝓbatur hoc clare in.l.ſi titius.ff.de
preſcriptis verbis.vbi eſt caſus ſingularis ad hoc per quem vide
tur ꝓbari opi.ſancti doct.in hoc.nā ibi data fuit pecunia vt q̄
negociaret̄ hanc cōditionem vt lucrū vſq̃ ad certā quātitatem
eſſet dantis pecuniā abinde.ū.eſſet recipientis dicit̄ ibi q̄ ſi pe-
cunia perijt ſine culpa recipientis perijt ipſi danti.⁊ ſi diceretur
q̄ do. Pau.de ca.ibi in recollectis paduanis dicit q̄ ibi non eſt
cōtractus ſocietatis qꝛ nō fuit actū q̄ lucra ⁊ damna eſſent com
munia.ſed q̄ certa portio lucri eſſet danda immittenti.item q̄
damnum fuiſſet cōe niſi in totū fuiſſet trāſlatū q̄ in dubio pre-
ſumit̄.l.ſi id q̄ in prin.ff.pro ſocio.tñ idē do. Pau.in recollectis
florentinis dicit q̄ nō eſt contractus ſocietatis qꝛ dñium fuerit
in totum tranſlatū.l.ſi tibi.e.ti.tñ ſm cū eſt ſimilis ſocietati ⁊ ſic
iudicari dꝫ ſm regulas ꝯtus ſocietatis cui aſſimilat̄.l.nature-
lis.§.pe.ff.eo.ti.⁊ eū periculum eſt dātis vt ibi probat text.tenet
glo.pe.nec ex eo ꝙ pars lucri ſit certa caſu quo lucrat̄ facit quod
non ſit contractus ſocietatis.§.de illo.inſti.pro ſocio.⁊ pōt illud
pactum ſe habere ad cōmodū ⁊ ad damnū.igitur equale eſt.arg.
l.de fideicō.C.de trāſac.cum ibi no.dicēdū eſt pot dicit do. Pau.
q̄ res perijt immittēti qꝛ dñium fuit in totū tranſlatum hoc de
beret cōtrariū effectū operari cū res pereat dño vt tradit̄ in.d.l.
ſi ex legati cauſa.hoc aūt non pōt eſſe ex alio qꝛ lꝫ ex pecunia mer
ces emantur ⁊ fiant cōtinue commutationes verum eſt dicere in
effectu quod in illis rebus ex commutatiōe habitis ineſt capita-
le q̄ eſt ſuum.ideo ſibi perire dꝫ.⁊ per cōſequens cū capitale ſit
ſuū ⁊ illiꝰ periculū ſubeat ideo lucrū licite pcipit.ſed qñ amiſſo
toto capitali immittēs operā teneret̄ ad dimidiā diceremus ca-
pitale effectualiter in totū non fuiſſe ſuū ex quo nō perijt ſibi ſꝫ
ſocio ⁊ conſequenter ſocius teneretur ad pecuniā in genere.⁊ ſic
videt̄ potius illā mutuo recepiſſe ⁊ cū illa negotiatus fuiſſe.nā
ex eo q̄ ꝑ aliqua parte dñiū pecunie eſſet trāſlatū non deberet
teneri.caſus eſt i.d.l.titius.igitur ſi tenetur de interitu immittēs
operas obligatur ad pecuniam in genere ⁊ conſequenter videt̄
quodammodo velatū mutuum dimidie pecunie vt dicebat ſan-
ctus Bernardinus.⁊ ita intelligēdo ceſſant aliqua dicta per do.
Petrum philippum contra ſanctū Thomā vt ibi videri pōt.
¶ Scdo cōſidero q̄ nō eſt ſimpliciter verum ꝙ qui operas im-
5 mittit tū ſi illas amittit nō dicatur damnum pati.itaq̃ †opere equi
ualent interuſurio pecunie ⁊ nō capitali in quibus duobus fun
datur tota contraria opi.qñ opera tpe cōtracte ſocietatis tanti
eſt eſtimanda quanti pecunia capitalis tūc damnū capitalis to
tum eſt immittentis.l.ſi non fuerint.§.i.ff.pro ſo.vt ſupra latius
declaraui.igitur amiſſio opaꝝ eſt dānū.hoc ꝓbat̄.nā dāna debēt
eſſe cōia ſicut lucra.d.l.ſi nō fuerint.in prin.⁊ in.l.cū duobus.§.
dāna.ff.p ſoc.ſꝫ amiſſio capitalis ⁊ opis dicto caſu ſi amiſſio nō
diceret̄ dānum alter pati diceret̄ damnū ⁊ ponens operas nō q̄
eſſet cōtra naturā ſocietatis.⁊ ex his ſequit̄ q̄ nō equiualet opa
interuſurio pecunie ſꝫ capitali ⁊ hoc probat tex.in.d.§.de illo cū
ſeq.⁊ in.d.l.ſi nō fuerint.§.i.⁊ in.l.ſocietatis.§.ſocietas.eo.ti.
¶ Cōfirmant̄ p̄miſſa.nam pecunia hoc eſt nūmi neq̃ ex natura
6 ſua neq̃ ex lege ſunt ꝓducti vt aliqd lucrarent̄:†qꝛ inuenti ſunt
ꝑpter commutationē ſm philoſo.v.ethicoꝝ ⁊ ꝓbat̄ in.l.j.ff.de cō
trahen.emp.⁊ in.l.ſi ita fideiuſſorem accepero.ff.de ſo.⁊ propter
hoc dicunt quidam q̄ vſura eſt ꝓhibita vt late declarat Jo.an.
in regula peccatū.de reg.iur.in.vj.induſtria aūt p̄tio cōputat̄ et
opera.vnde dicit tex.in.d.l.cum duobus.§.ſi inchoāda.ff.p ſocio.
pretiū opere artis velamentū.vnde lucrū magis dr̄ cauſatum ab
opera ⁊ induſtria quā a pecunia ex qua nō lꝫ aliqd accipere niſi
alius periculū ſubeat alr̄ eſſet vſura.⁊ ideo lꝫ in contractu ſocie-
tatis aliqd accipere qꝛ illius periculū ſubijt q̄ pꝫ qꝛ ſi nullū pe
riculū ſubiret nō liceret aliquid accipere vt dicit gl.cōiter ap-
probata in.d.c.plerīq̃.xiiij.q.iij.igitur periculum eſt cauſa iuſti lu
cri ex quo alr̄ de ſui natura pecunia nō eſt lucratiua licite.⁊ hoc
voluit ſanctꝰ doct.ſupponens operam nō lucrat̄ rōne piculi ꝙ ſu
ſtinet ipſiꝰ capitalis ſꝫ ꝑpter operas ⁊ induſtriam.igit̄ fit ſibi in
iuſtitia ꝙ equale ſuſtineat periculum capitalis.⁊ hoc mō intelli
gendo ſi pro aliqua parte periculum non ſuſtinet ꝑ illa pte non
pōt aliqd lucri accipere.ex p̄dictis pꝫ ꝙ ſcda opi.eſt ꝓbabilior.
¶ Tertio ⁊ vltimo ꝯſidero q̄ de natura contractus ſocietatis
eſt ꝙ partes ſint equales ⁊ dāni ⁊ lucri.d.l.ſi non fuerint in prin
cipio.in iſta aūt equalitate ſeruāda nō ſemꝑ eſt dicendū ꝙ ſi ſunt
duo ſocij qlibet debeat habere dimidiam vel ſi ſunt tres qlibet
tertiam ⁊ ſic de ſingulis ſed habenda eſt cōſideratio ꝙ q plus cō
tulit in ſocietat̄ plus ꝯſeq debeat.⁊ ad hūc effectum plura ſunt
cōſideranda.nā vt inquit text.in.l.ſi ſocietatem meā coieris.ff.p
ſocio.cōſiderari dꝫ ſi alter plus opera induſtria pecunia in ſocie
tatem collaturus ſit.idē dicit tex.in.l.quid enim.ff.eod.titu.ibi
veluti ſi alter plus opere gratie induſtrie pecunie plus altero in
ſocietatē collaturus erat.⁊ ideo lex que voluit ius ſuū vnicuique
tribuere ſm iſtas conſiderationes in quibus certa doctrina dari
nō pōt hoc reliquit arbitrio boni viri vt in.d.l.ſocietatē.⁊ in.d.l.
in ꝓpoſita.eo.ti.qui hꝫ cōſiderare quantum dicat̄ in ſocietatem
cōtuliſſe ponēs operā ⁊ induſtriā ⁊ quatenus ponēs pecuniā et
eatenꝰ arbitrari partes dāni ⁊ lucri ⁊ hoc ꝓbat tex.in.d.§.de illo
⁊ in.d.l.ſi nō fuerint cū ſimili.que cōpararāt operas ⁊ induſtriā
immiſſioni capitalis ⁊ nō interuſurio pecunie. ¶ Ex quibus in
fertur ꝯcluſio multum clara q̄ ſimpliciter dicere ꝙ valet pactū
ꝙ damnum capitalis ſit cōe itē dicere q̄ non valet ſunt falſiſſi-
ma.ſed iudicanda ſunt ſm predictas conſiderationes.et hec de
ij.q.princi.dicta ſufficiant. ¶ Circa tertiam ⁊ vltimam difficul-
tatem pro eius deciſione duo ſunt adhuc diſcutienda.ex quibus
clare

dare apparebit deciſio.¶ Primum eſt nūquid ſi in caſu parti-
7 cularí de quo agimus pactum fuiſſet ſpecifice factum † q̄ .E. tene
retur ad reficiendum dimidiam capitalis emiſſi: talē pactū fuiſ
ſe iuſtum ⁊ licitum. in qua difficultate indubitāter cōcludo q̄ḋ
nō. ⁊ hoc euidenter oſtēditur qm̄ induſtria ⁊ opera dicti .E. non
erat minoris eſtimationis q̄ mille floreni poſiti a quolibet ſocio
ſuum p̄ quinta p̄te cuiuſq; ſocio: ſi nec ꝯferēdo operā ⁊ induſtriā
in ſocietatē de numo cōtuliſſe q̄ ille qui pecuniā cōtulit quo ca-
ſu pactū q̄ capitale eſſet in totum periculo immittētis fuiſſet iu-
ſtum ⁊ licitū. caſus eſt clarus in. l. ſi non fuerint. §. j. ff. pro ſocio. et
in. d. §. de illo inſti. pro ſocio. ſi ergo eſt iuſtū igitur ex p̄te vtriuſq;
eſt iuſtum: qm̄ equalitas ſeruāda eſt in cōtractu ſocietatis. d. §. de
illo. Item q: iuſticia tribuit vnicuiq; quod ſuum eſt. l. j. ff. de iuſt.
⁊ iur. ergo in iſto caſu ſi fieret pactum q̄ pro parte periculum eſ
ſet immittentis operas tale pactū eſſet iniuſtum ſtantibus eiſdē
terminis q: non tribueret damnū ad quē iuſte pertinere debet
8 vt dictum eſt. ſolum reſtat oſtendere † q̄do induſtria non ſit mi-
nus eſtimanda q̄ pecunia. iura hec nō declarant ſolū text. in. d. l.
ſi nō fuerint dicit ſi tanta ſit induſtria ſocij vt plus ſocietati cō-
ferat q̄ pecunia id eſt ſi ſolus nauiget ſolus peregrinet ſol⁹ pericu
la ſubeat ⁊c. tex. eſt in. l. quid eſt cōſiderat quatuor vt quis dicat
plus ſocietati contuliſſe dum dicit veluti ſi alter plus opera gra-
tia induſtrie pecunia in ſocietatem collaturus erat. ſi conſidera-
mus operam iſte .E. ſolus gubernabat apothecā ⁊ eius conſilio
oīa regebantur: cum eraſici ⁊ apothece eſſet magiſter. ſi ſcḋo gra-
tia conſideretur quantū eſt reſpectu lucri apothece in cōficiendo
drapos cū apotheca optime lucraret. ſatis eius in tali exercitio
dicebatur bona gratia ⁊ fortuna ſi vero induſtria apparet quod
eſt homo induſtrioſus: tum ob magnam mercedē retroactis tē-
poribus habitā: tum etiam q: vltra mercedem certam etiā plus
in apotheca lucrabatur ⁊ cum ſocietas contrahat ad finē que-
ſtus ⁊ lucri vt eſt caſus in. l. coiri ſocietatem. ff. pro ſocio opera in
duſtria ⁊ gratia iudicari debent ſecundum finem ⁊ effectum quē
ſequntus eſt. ſi ergo finis lucri ⁊ queſt⁹ fuit optimus apparet q̄ḋ
induſtria ⁊ opera fuit optima queſtus. enim ⁊ lucra principali-
ter ⁊ immediate procedunt ab opera ⁊ induſtria. dicit enim tex.
in. l. queſtus. ff. pro ſocio. queſtus enim intelligitur qui ex opera
cuiuſcunq; deſcendit. dictio enim ex: denotat cām immediatā. l.
j. §. ex incendio. ⁊ ibi Barto. ff. de incen. rui. ⁊ naufrag. ¶ Ex qui-
bus in propoſito dico q̄ cum cōiter vt a peritis audiui in exerci-
tijs licitis lucrū q̄ḋ cōiter procedit a pecunia ⁊ opera computa
tis multis exercitijs ſi aſcendit ad rōnem decem pro centenario
eſt bonū lucrum in exercitio artis ſirici ⁊ ad plus. xv. pro cētena
rio q̄ḋ reputatur optimum lucrum. ſi ergo in caſu nr̄o dict⁹ .E.
vt magiſter lucratus eſt ad rationem. xx. ⁊ vltra p̄ cētenario quā-
tum in ſe fuit licz alij ſocij credendo totū amiſerint: q: hoc non mi
nuit operam ⁊ induſtriam magiſtri in dicto exercitio quis non
videt q̄ multo plus opere ⁊ induſtrie in ſocietatē contulit q̄ pe-
cunie ⁊ ſic quod non minus eſtimationis eſſet induſtria q̄ pecu-
nia. quo caſu iuſtū eſt vt damnū pecunie pertineat ad immitten-
tem per. d. l. ſi non fuerint. §. j. ¶ Cōfirmatur hoc idē in caſu no
ſtro. nā ſi pecunia eſt ſolita lucrari ad rōnem. xv. pro centenario
nō eſt dubium q̄ aliqua pars induſtrie attribuit ad hoc q̄ḋ not.
notant Bart. ⁊ doct. in. l. j. C. de bo. q̄ lib. poſito ergo q̄ḋ dimidia
attribueret induſtrie pecunie tn̄. vij. cū dimidio p̄ cētinario attri-
buerent ⁊ ſic lucrū pecunie mille florenoꝝ nō aſcenderet ad flo-
renos. lxxv. ⁊ tn̄ iſte magiſtra manu merebatur p̄ certo ſalario flore
nos. cl. ex quo p̄z quāto pl⁹ operat induſtria q̄ pecunia q̄ imme
diate lucrū p̄cedit vt dixi p. d. l. queſtus. ⁊ q: eſt ex natura ſui acta
8 ad lucrū ⁊ nō pecunia vt p̄batū fuit. ¶ Ex quibus etiā p̄z q̄ nō
minoris eſtimatiōis reſpectu ſocietatis erat induſtria quā pecu-
nia. ideo iuſtum fuiſſet q̄ḋ non perderet aliquid capitalis. d. l. ſi
non fuerint. §. j. ⁊ optime p̄batur inſti. p̄ ſocio. §. de illo. com̄pro-
batur. nam .E. pro ſuo ſalario certo lucraturus erat. 150. ad hoc
ergo vt vltra certū ſalarium aliq̄d lucraturus fuiſſet neceſſe erat
q̄ lucraretur ad rationem vltra. xv. pro centenario. ſi vltra illam
ſummā nihil vltra ſalariū lucrabat ⁊ tn̄ ſocij optimum lucrū p̄
cipiebant ſi lucrabant. ⁊ adhuc ſocij bonum lucrum habebāt et
ipſe perdebat de ſalario. l. ſi ergo maius erat lucrū dubiū eſt eius
ipſorum ſocioꝝ damnū nō dz eſſe equale: qm̄ ille q̄ eſt in ſpe plus
lucrādi eſſe dz in periculo plus amittēdi. ad hoc. d. l. ſi nō fuerint
in princ. ⁊ in fine. ⁊ in. l. mutius. ⁊ probatur in. l. ſi de ſocietate. §. j.
¶ Preterea p̄bantur premiſſa q: ſi diceremus in caſu noſtro ta-
le pactum ſpecificum valuiſſe maxima reſultaret inequalitas cō-
tra naturā ſocietatis. iſta cōcluſio p̄bat. nā ponens pecuniā ſubi
ret infraſcripta pericula. primū non lucrandi ſupra capitale po
ſitum. ſcḋm perdēdi dimidiā capitalis ſi totū perderet vel dimi
diam partis capitalis que perderetur. ⁊ hoc periculum de raro
contingentibus ꝯſiderabile q: arg. a cōiter accidentibus iuxta
l. neq; natales. C. de probatio. in glo. vt in plurimis apothece lu-
crantur vel non amittunt. de capitali etiā ex eo p̄z q: mercatores
in ea arte non exercent q: nō eſt veriſimile q̄ ſuum vellent perde
re vt. l. cum de indebito. ff. de probationibus .E. aūt qui poſuit
operā ⁊ induſtriā primo ſubijceret ſe p̄iculo p̄dendi tantā quā-
titatē capitalis ſicut ſocij ⁊ in hoc eſſent equales. ſcḋo p̄dendi lu-
crum ſibi debitum. tertio p̄dendi debitā mercedē que pecunia ca
pitalis compara⁊ vt in. d. l. ſi non fuerint. §. j. ⁊ in. d. §. de illo. ⁊ ſic
damna non eſſent equalia. itē ſi nihil lucri fieret ille nihil lucra
ret q̄ pecuniā ponit. ille vero bonū ſalariū p̄deret. itē ſi aliq̄d lu-
craretur non tn̄ vſq; ad debitā mercedē ponēs pecuniā aliq̄d lu
craret hic p̄deret debitā mercedē ⁊ ſic diceret qm̄ nihil lucri fieret
etiam ponens pecuniā nihil lucrat ſicut ponēs operā. rūdet q̄ḋ
nō eſt bona comparatio q: pecunia de ſe nō lucrat opera ſic ſcḋo
reſpectu ponētis pecuniam haberet ac ſi ille retinuiſſet in capſa
⁊ quieuiſſet. ſed reſpectu ponentis operā non eſt ita q: laborauit
⁊ p̄didit operā ⁊ induſtriā. ⁊ ſicut ex ſuperiorib⁹ p̄z multe reſul
tarent inequalitates cōtra naturā ſocietatis vt l. d. §. de illo. ⁊ ſic
nō ſeruaret iuſtitia que ius ſuū vnicuiq; tribuit inſtitu. de iuſti. ⁊
iure. in prin. Si vero dicimus q̄ .E. non ſentiret aliq̄ḋ damnū
capitalis: tunc maior equalitas ſeruaret. nā periculū ponentis
pecuniā verteret primo in amiſſione pecunie vel partis de raro
⁊ vno mō ſcḋo in ceſſatione a lucro q̄ḋ ſcḋm cōiter accidentia eſt
de raro. ſed periculū .E. vertebat circa p̄iculum nō lucrādi vltra
debitā mercedē q̄ḋ faciliter conuenire poterat attento eo q̄ḋ p̄
mercede merebat. ſcḋo in perdendo debitā mercedē multis mo-
dis ſi nihil lucrifieret. ⁊ ſi aliq̄d lucri puta. v. vel. x. vel. xij. pro cen-
tenario quib⁹ caſibus ſemp̄ debitā mercedē amitteret. ⁊ hoc ma
xime in caſu nr̄o cum .E. finito quinquennio tantā mercedē p̄di
dit que equiualet capitali pecunie. ⁊ ſic ſeruaretur equalitas ⁊ iu
ſtum fuiſſet pactū q̄ nihil dāni ſentiret .E. per dictam. l. ſi nō fue
rint. §. j. igit aliud pactū fuiſſet iniuſtū. ¶ Unde cōcludēdo dico
iudicādo oīa p̄dicta conſiderare dz ⁊ arbitr operitoꝝ in arte. ar.
l. vij. menſe. cū ibi not. ff. de ſtatu homi. ⁊ ſm̄ caſuum diuerſitates
poſſunt dicere opi. que cōtrarie vident ad cōcordiā reduci q̄ fieri
dz quoad poſſumus in. c. periculoſe. de peni. diſtin. j. ⁊ in. l. j. C. de
inoffic. do. ⁊ in. c. cum expediat. extra de elec. in. vj. ¶ Scḋm quod
9 eſt diſcutiendū eſt poſito q̄ dictū pactū fuiſſet ſpecificatū q̄ † .E.
ſubſtineret damnū dimidie capitalis ⁊ fuiſſet iniuſtum vtrū fuiſ
ſet nullum vel validū in quo ꝯcludendum eſt q̄ licz Bart. in ſuo
cōſi. q̄ḋ incip. ex facto proponit q̄ fulcantus de cotonio videat
velle tale pactum licz iniuſtū teneret: ſi ꝯtrā eſt dicendū. caſus eſt in
d. l. ſi nō fuerint. §. j. vbi dicit tale pactū inequale circa lucrū ⁊ dā-
num ſi modo qui plus cōſequit plus cōtulit ſocietati. ⁊ ſic vult
q̄ ſi plus non contulerit nō valet. ⁊ hāc opinionem approbant
ibi Accurſ. ⁊ Azo. quā approbat do. Rapha. fulgo. ⁊ dicit eſſe
cōmunē opi. vn̄ cū ſit opi. glo. ⁊ cōis in iudicando ⁊ conſulendo
non eſt recedendum. de qua tamē q̄ōnt videndum eſt latius in. d.
l. ſi pac. inde. q. ſi. per prefactū do. Pe. philip. vbi late examinat
⁊ clare iſtā opinionē ſequit. ¶ Ex quib⁹ oībus in propoſito ha-
bemus concludere indubitāter q̄ illud pactū appoſitum in ſcri
pta ſocietatis in qua dicit ⁊ coſi de dāni ſonno a patire elenenā
te como diſopra intelligi dz ſcḋm ſubiectā materiā ⁊ maxime ſo
cietatis. ſ. q̄ alij ſocij perdant capitale ⁊ .E. p̄dat operas: q: equale
dr̄ damnum pati ſicut lucrū ⁊ ſic verificantur verba pacti. verba
aūt ſunt intelligenda ſcḋm ſubiectā materiam. l. ſi ſtipulat⁹. ff. de
10 vſuris. l. ſi vno. in princi. ff. locati. ¶ † Preterea verba ⁊ pactum
ſunt intelligenda ne contineant iniuſtū. l. mevio. ff. pro ſo. ⁊ per
Bar. in. l. gerit. ff. de acqui. here. item verba ſunt intelligenda vt
pactū potius valeat q̄ pereat. l. quoties. ff. de verbo. ſigni. ⁊ in. l.
quoties. ff. de reb. dub. Quinimo ex premiſſis concludendum eſt
fortius q̄ ſi maior eſt eſtimatio p̄ditionis ⁊ amiſſiōis ſalarij cer
ti ⁊ induſtrie q̄ illud q̄ḋ de capitali amiſſum eſt cedere dz dāno
oīum ſociorum equaliter. hoc p̄bat tex. l. d. l. ſi nō fuerint. vbi dr̄
q̄ ſi ſtet pactum q̄ capitale pereat immittēti in totū tale pactū
valet ſi modo induſtria ſit tante eſtimationis q̄ḋ correſpondeat
amiſſioni capitalis. ſi ergo induſtria ſit minus eſtimanda nō va-
let ſi tanti valet ergo ſi pluris non debet valere q̄ḋ ille perdat ca
pitale ⁊ alter induſtriam q: q̄ḋ operat p̄poſito in propoſito ope
rat oppoſitū in oppoſito. l. ſi vt p̄ponis. C. de nup. l. ⁊ ſi contra. ff.
de vulga. ⁊ pupil. ⁊ in. l. ſi ex toto. in prin. ff. de lega. j. ¶ Illud au-
tem q̄ vltimo querit. nā dicit q̄ ſocij dicti .E. pro ſocietate acce-
perunt pecuniā ad cambiū a ſeipſis hic ⁊ alibi cū maiori dāno
quā ſi accepiſſent ab alijs cōiter p̄pter q̄ dr̄ q̄ ſocietas eſt multū
dānificata ⁊ potuiſſent minus dānificare ⁊ accipere cum minori
dāno dico q̄ indubitanter iſtud maius dānū accedere dz ſocijs et
non dicto .E. q: ſociorū culpa illud euenit. quilibet enim hō di
ligēs accepiſſet cū minori damno ſi id fieri potuiſſet. de qua dili-
gentia ſocius tenetur q: aliqū eſt in leui culpa. l. cum duobus. §.
ſi inchoatū. §. dānū. ⁊. §. quidam ſagariā. in ſi. ⁊. l. de illo. §. ſi n. ⁊. l.
non abeſſe rem. ⁊. l. ⁊ ideo. ff. pro ſocio. Quinimo ſocij videntur

in dolo accipiêdo eſt maiori dãno a ſeipſis. ex quo dr qꝺ ſ3 aliqd pderet in ſocietate côtracta eſt. E. ſñ in alis manu magis lucrabatur ⁊ ſi nô bona fide ſe gerebât côtra naturã ſocietatis.

Laus deo clementiſſimo Amen.

¶ Et. ſ. per me concluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartholomeus Soci. iuris vtriuſq3 doctor.

¶ Conſilium. cclxvi.

1 ¶ Inſtrumentũ qꝺ refert aliud inſtrumẽtum côfectũ inter eaſdem perſonas quando probet.
2 Probationes ⁊ ſnîa qñ autorem ſata côtra preiudicet habenti cauſam ab eo.
3 Inſtrumentum qñ dicatur probatio probata.
4 Liquere de cauſa per inſtrumẽtum nô dicitur niſi fuerit concluſum in cauſa.
5 Contractus qñ cenſeatur emphyteoticus.
6 Qualitas côtractus ex pactis appoſitis magis cognoſcit quã ex verbis.
7 Res cenſualis alienat cũ onere ſoluẽdi cẽſum dño irrequiſito.
8 Qualitas côtractus ex qualitate preti cognoſcitur.
9 Côtractus emphyteoticus qñ probet dñium. ⁊ nu. 13.
10 Dominium nô pbatur ex tranſlatione poſſeſſionis.
11 Dominium nô probatur ex inſtrumento locationis.
12 Fines probantur p antiqua inſtrumẽta quando agitur de modico preiudicio.
14 Solutio penſionis qñ probet poſſeſſionem.
15 Remedium canonis reintegrande quando detur contra titulo poſſidentem.
16 Poſſeſſionis clandeſtinitatem allegans quando poſſit ſe in ea fundare.
17 Exceptio dñiũ non obſtat agenti interdicto reintegrande.
18 Diſpoſitio. c. reintegrande. habet locum etiam in rebus profanis laicorum.
19 Diſpoſitio. c. reintegrãde nô h3 locũ qñ qs culpa ſua vel aliqua iniuſta cauſa cecidit a poſſeſſione. ⁊ nu. 21.
20 Verba ſpoliatis ⁊ eiectis quid ſignificent.
22 Eccleſia minor vel abſens qñ poſſint implorare iudiciũ vt reſtituant in priſtinã ad ſuã poſſeſſionẽ quando ipſam amiſerũt ſua culpa vel negligentia.
23 Reſtitutio in integru3 qñ côpetat eccleſie aduerſus preſcriptionem decurſam.
24 Reſtitutio aduerſus preſcriptionẽ ꝯpetit ob leſionẽ enormiſſimam poſt quadriennium.
25 Damnum qñ dicatur grauiſſimum.
26 Contentio poſſeſſionis etiã de magna re nô dr magna cauſa.
27 Verba narratiua pape qñ ꝓbent ⁊ illis ſtandum ſit.
28 Probatio per famam in antiquis plene probat.
29 Pape aſſertioni in antiquis ſtatur.
30 Lege reſcripto ⁊ pacto poteſt fieri qꝺ vni ſoli credatur ⁊ qꝺ priuate ſcripture ſtetur.
31 Probationes leuiores requirũtur in antiquis.
32 Emphyteoſis eccleſiaſtica an veniat in côfiſcatione bonorum.
33 Eccleſie res an poſſint concedi in emphyteoſim vt trãſeant etiã in extraneos heredes.
34 Poſſeſſio diuturna facit olã preſumi eſſe ſolenniter acta.
35 Res ſi ſemel côcedatur vt trãſeat ad heredes extraneos pôt ſem per eam a ſolo prelato concedi.
36 Verba ſuis heredibus ⁊ ſucceſſoribus in emphyteoſi eccleſiaſtica quando côprehendãt extraneos. ⁊ nu. 37.
38 Res qñ non pôt alienari preterꝗ̃ in fauorem prohibiti talis res ob delictum non confiſcatur.
39 Totaliter eſt dictio vniuerſalis.
40 Emphyteoſis eccleſiaſtica côfiſcat ob crimen leſe maieſtatis.
41 Ius vaſalli qñ preſcribat ab eo qui ſe gerit pro vaſallo.
42 Preſcriptio currit contra emphyteotã eccleſie ſine preiudicio iuris eccleſie.
43 Preſcriptio. xxx. anno. valet etiã côtra eccleſiã romanam.
44 Alienatione prohibita prohibetur ⁊ preſcriptio.
45 Princeps an ⁊ qñ poſſit ius tertij auferre eo non citato.
46 Papa habet pleniſſimã poteſtatem in beneficialibus ⁊ poteſt ex libito volũtatis quẽ ſuo beneficio priuare.
47 Defenſio iuris auferri nô pôt in cauſis criminalibus.
48 Princeps non vtitur plenitudine poteſtatis in nô ſubditum.
49 Princeps ſubdito nô citato non poteſt actum facere per quem dñium ſibi de iure gentiũ queſitum auferatur.
50 Princeps nô tollit citationem.
51 Poteſtas eſt de genere bonorum.
52 Citatio requiritur quando cauſa deciditur cum preiudicio tertij per reſcriptum.
53 Sententia diffinitiua ex falſa cauſa lata eſt nulla.
54 Voluntas in dubio nô extenditur ad impoſſibilia.

§ ¶ Côtra Ly. l. ſi donatio. C. de donatio.

55 Princeps priuãs aliquem dominio rei ſue p̃ſumit hoc ex iuſta cauſa facere.
56 Priuilegium interpretat vt minus ledatur ius tertij.
57 Papa ad validitatem actus poteſt fingere expreſſum quod expreſſum non eſt.
58 Factum de facto: de facto reuocatur.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritusſanctus illuminet intellectũ. ¶ In cauſa que vertitur inter capitulum canonicorũ ſancti Ioannis lateranenſis ⁊ reuerendiſſimũ cardinalẽ de ſabellis ⁊ fratres ex parte vna. ⁊ capitulũ canonicorũ baſilice ſancti Petri ex alia ſuper iuribus caſtri ſancti Petri informis: qñ coram venerãdo collegio auditorũ res agitur: quibus nihil incognitũ eſt in eo iure in quo verſat: ⁊ qꝛ multa veniũt diſcutienda ſubſtãtialiter loquendum eſt in dicendo multu3 ⁊ non multa: quare cũ in cauſa iſta diuerſa ſint iura capituli canonicoꝝ ſancti Io. que deducũtur ⁊ diuerſa illa que a reuerendiſſimo cardinali ⁊ fratribus hãc côſultationem diuido in duas partes. ¶ In prima parte proſequor an capitulũ canonicoru3 eccleſie ſancti Io. pro iurib' ſuis obtinere debeat. In ſcda parte an reuerendiſſimus cardinalis de Sabellis ⁊ fratres pro eorum iuribus iuſtitiã foueãt. ¶ Circa primã partẽ conſultationis: qꝛ ex his que in facto narrantur totũ ius ⁊ totum pondus iuriũ capituli canonicoru3 ſancti Io. côſiſtit ſuper virtute inſtri venditionis facte de dicto caſtro ſancti Petri informis a Iacobello de viſinis Nicolao de ſabellis in quo narrat dictum caſtrũ pertinere ad dictũ Iacobellu3 vigore côceſſionis in emphyteoſim eidem Iaco. facte per capellanos capelle ſancti Ia. ſite in dicta eccleſia ſancti Io. in quorum locum vt videtur ſuccedũt hodie canonici dicte eccleſie q capellani de nouo approbant dictã ꝯceſſionẽ ⁊ dictus Nicol. ſoluit ducatos quinq3 ꝓ vno calice ⁊ obligat ſe ad annuũ cẽſum. In primis videndũ eſt an quid p dictũ inſtrm probet aliquis contractus conceſſiõis facta dictis capellanis ſiue cẽſualis ſiue emphyteotic'. ¶ Scdo qualis côtractus ꝓbet poſito qꝺ ꝓbet ꝓut in dicto inſtrumẽto narrat. qꝛ queſtio eſt pendit quã eſt qualis eſt: vt dicit philoſo. in li. poſteriorũ. ¶ Primũ decidit p tex. in aut. ſi qs in aliquo. C. de edendo. nam in inſtrumento de quo agimus enunciatur aliud inſtrm côceſſionis in emphyteoſim facte a dictis capellanis dicto Iacobello de viſinis. quo caſu qñ in vno inſtro ſit mentio de alio illud nô ꝓbatur niſi producat vt eſt caſus clar' in. d. aut. ſi quis in aliquo. Nec obſtat q inter † eaſdem perſonas 1
inter quas factu3 eſt inſtrm que poſſent illud de nouo conficere probat aliud inſtrm enunciatum in. l. optimã. C. de ꝯtrahẽ. ⁊ cõmit. ſtip. ⁊ no. Bar. in. l. ſciendũ. ff. de verb. ob. ⁊ Bart. in. d. auten. ſi quis in aliquo: qꝛ ad hoc in propoſito dupliciter reſpondet. ¶ Primo qꝛ illud eſt verũ qꝺ probat eaſdem perſonas qñ in inſtrumento in quo ſit relatio recitatur clare ⁊ ſpecifice tenor alterius côtractus ſeu inſtrumẽti. ſecus ſi relatio eſt dubia ⁊ imperfecta ſm Ly. in. l. cũ ſecundũ. C. de ꝯtrahen. ⁊ cõmit. ſtipu. ⁊ clariſſime hoc declarat Bald. in. l. ſ. C. de epiſ. ⁊ cler. ⁊ in. l. ſi donatio. C. de dona. Moder. late in. l. edmonẽdi. ff. de tutelis. ſed in caſu noſtro relatio nô eſt clara ⁊ ſpecifica ſed dubia ⁊ imperfecta. igit nô probatur. ſolum enim narratur conceſſio in emphyteoſim quã capellani approbant ⁊ ratificant pro qua approbatione et ratificatione recipiunt ducatos quinq3. Item promittunt obſeruare omnia et ſingula contenta in dicto inſtro conceſſionis nec explicantur que continentur. Item dictus Nicolaus emptor promittit cenſum ⁊ redditum. item obſeruare omnia promiſſa p dictum Iacobellum dictis capellanis ſm tenorẽ dicti inſtrumenti nec explicatur quantitas ⁊ qualitas cenſus neq3 ea que per Iacobellum fuerãt ꝓmiſſa: ex quibus côcludit clare qꝺ relatio que ſit neq3 quibus facta fuerit promiſſio in dicto inſtrumento venditionis de contractu ⁊ inſtro conceſſionis in emphyteoſim nô eſt clara ⁊ perfecta ſed dubia ⁊ imperfecta. igitur etiam inter eaſdem perſonas nô probatur côceſſio in emphyteoſim niſi inſtrumentu3 conceſſionis producatur. ¶ Scdo reſpondeo quod illa doctrina procedit inter eaſdẽ perſonas. ſecus inter alias perſonas ⁊ quo ad preiudicium tertij prout eſt caſus ⁊ ibi Bar. in. d. aut. ſi quis in aliquo. ⁊ ſequuntur Bal. ⁊ moder. ⁊ tenet Inn. ⁊ d. Car. in. c. ſi. de fid. inſtru. ⁊ do. nro. in. c. ſin. de ſuc. ab inteſta. ⁊ Do. in c. ſi papa. de priui. lib. vi. ¶ Nec obſt. qꝺ tex. ⁊ doct. in. d. aut. ſi quis in aliquo. loqui videntur quando notarius in inſtrumẽto facit mentionem alterius inſtri manu alterius notarij. In caſu autẽ noſtro notarius facit mentionẽ de inſtrumento manu eiuſdem notarij. quo caſu cũ inſtrm de quo eſt rogatus ⁊ illud ad qꝺ ſit relatio procedãt ab eadẽ autoritate eiuſde3 perſone videtur illud ad qꝺ ſit relatio probari l3 aliter non conſtet. ita. d. Ly per illum tex. in. l. ſi donatio '. C. de dona. ¶ Quoniam ad hoc reſpõdetur 6
quod Ly. male loquitur ſecundum Ange. ibi. nam contra eũ eſt regula

regula.d.aut.ſi quis in aliquo.⁊ dicit eſſe caſum recte intelligen-
do in.d.l.ſi donatio.nam teſtator ibi enunciat ſe donaſſe ⁊ tamẽ
nõ pbatur donatio vnde agitẽ ex teſtamẽto nõ ex donatione.l.in
cau.§.qſquis.ff.de leg.ij.⁊ pbat iſta opi.rõne q: tũc notari⁹ qui
ita atteſtat depoñit vt teſtis: vnde tanq̃ vnicus ⁊ nõ iuratus nõ
probat.l.iuriſiurandi.C.de teſti.⁊ hoc maxime in caſu nr̃o dupli
ci reſpectu: tum q: nõ facit mẽtionem de inſtrumẽto rogato a ſe
ſolo notario ſ; a ſe ⁊ ab alio ſimul quo caſu indubitãter locũ h;
regula.d.aut.ſi qs in aliquo.tum q: nõ ſpecifice ⁊ clare fit mẽtio
alterius inſtrumenti emphyteoſis vt dixi. ¶ Nec etiã ob q̃ dictũ
inſtrũm in quo fit mentio alterius inſtrumẽti emphyteoſis l; in
actu de recenti nõ probet vt dictũ eſt tñ probare d; in antiqs ex
cedẽtibus memoriam hoim in qbus ſufficit minus plena proba
tio vt tradit per Inn.in.c.vniois.de ver.ſig.⁊ p Bal.in aut.hs
actiones.C.de ſacroſan.eccl.⁊ in.l.cõuẽticulã.ad ſi.C.de epiſ.⁊cle.
⁊ not.in.c.cũ olim.de cenſi.⁊ in.c.ſi papa.de priuil.lib.vi.qm̃ hoc
procederet qñ eſſent plura inſtrumẽta in quibus aliqd enunciet
q: illis enũciati in inſtrumẽto pbaret cõis opin.q̃ in antiquiſſi-
mis pro veritate habetur.⁊ probat ſm̃ Bal.Sali.⁊ alios in.l.ſi
aliquis.C.de iure delibe.faciũt no.p do.Anto.in.c.fi.de ſucceſſ.
abinteſtato.ſ; in caſu noſtro eſt vnũ inſtrm̃ tñ ex quo talis cõis
opi.nõ põt cauſari igitur nõ pbat ſufficiẽter vnicũ inſtrm̃ in ca
ſu nr̃o in quo enũciat alius cõtractus niſi ille ↄtrãs producatur
vnde dicit Bar.in.d.aut.quas actiões q̃ d; eſſe communis opi.
per viã notorij vt probet q̃ p vnũ inſtrm̃ minime probet. Item
a dicit Bal.in.d.l.cõuenticulam.q̃ talis cõis opi.ᵃ que probat in
antiquis d; eſſe vniformis ita q̃ nõ ſit cõtradictio apud peritos
ſ; in caſu noſtro nõ enũciatur vniformis cõceſſio in dicto inſtru
mẽto q: nõ enũciat conceſſio ſpecifica ⁊ clara: ſed obſcura impfe
cta ⁊ incerta vt.ſ.pbatum eſt.vñ cũ poſſet multipl'r interpretari
non põt dici q̃ habeat opi.vniformis ⁊ ſine ↄdictione apud peri
tos. ¶ Preterea qua rõne quis enunciatio eſt incerta ⁊ imperfe-
cta nõ probaret inter eaſdẽ ptes que alr̃ pfecta pbaret l.d.l.opti-
mam pari rõne neq; d; in antiquis pbare talis enũciatio. ¶ Ex
quib⁹ etiã rñdet ad vnã illã obiectionẽ que fieri poterat: videba
tur eñ q̃ qua rõne inſtrm̃ cõfectũ ante cõfiſcationem pbat ↄ Ni
co.de ſabellis pbaret etiã ↄ fiſcũ ⁊ alios hñtes cãm ab eodẽ Nic.
per ea que not.Bart.in.l.ſi ſuperatus.ff.de pignori.vbi vult qd
2 ſñia eſt ſola lata ↄ autorem añ alienationẽ nocet habẽti cãm ab eo
ita etiã pbat p ea que no.Inn.in.c.cũ cãm.extra de teſti.⁊ idem
voluit Jo.and.in addi.Spe.in titu.de teſtel.§.nũc tractemus.in
addi.magna.qm̃ nõ eſt verũ q̃ vnq̃ dictũ inſtrm̃ probauerit cõ-
tra Nico.cõtractum ſeu inſtrm̃ in eo enũciatum emphyteoſis ex
quo enũciatio eſt obſcura ⁊ imperfecta vt probatũ eſt ⁊ p; etiã
q: vt ex ſtatim dicendis apparebit nõ probatur clare quis ↄtrãs
enunciet an emphyteoſis an cenſus inter quos maxima eſt diffe
rentia vt declarat Jo.de imo.in.c.ad audientiam.de reb.eccle.nõ
alie.et ſtatim dicam.igitur hodie nõ pbat ↄ habẽtes cãm ab eo.
¶ Preterea illa doctrina q̃ probatiões que nocẽt auctori nocent
etiã ſingulari ſucceſſori habẽti cãm ab eo locum h; qñ pbatiões
ſunt recepte ante alienationẽ: q: tũc dr̃ facta pbatio ⁊ ante alie-
nationẽ liquidata eſt etiã ↄ autorẽ ſed in caſu noſtro ante alie-
nationem nulla erat facta pbatio l; appareret inſtrm̃ factũ.vñ
l; hodie fiat nõ dr̃ facta ante alienationẽ.igit nõ probat ↄ habẽ
tes cãm ab eo ſicut dicit in ſnĩa vt.d.l.ſi ſuperatus.⁊ in.l.a te.§.
intellectus de excep.rei iudica.l; eñ Pet.⁊ Cyn.in.l.i.in.vi.q.C.
3 de pcura.dicãt q̃ † pbatio inſtrũi dr̃ pbatio pbata: tñ Joã.and.
in addi.ſpec.in ti.de procura.in.§.rõne quoq; forme ver.item qd
nõ ſunt ſigillo ⁊c.ipugnat q: nõ differũt pbatio p teſtes ⁊ inſtru
mentũ ex perſonis ⁊ dictis vtrũq; reprobet.ante ergo q̃ in iudicio
fuerit pductũ ⁊ ſuper eo diſcuſſum nõ dicit facta pbatio ↄ auto
rem.vñ nõ dr̃ pbatũ fuiſſe ↄ autorẽ.dicit eñ Bar.in.l.admonẽdi
ff.de iureiur.q̃ tũc dr̃ eſſe pbatũ qñ iudici eſt facta probatio ita
qd ad pfectã credulitatẽ fuerit adductus iuxta.l.quinquaginta.
ff.de pba.⁊ ſic nõ nocet hodie ſingulari ſucceſſori.ſicut in ſnĩa di
cimus in.d.l.ſi ſuperat⁹.dẽt eñ qd quis habeat ius ↄ titium vir-
tute ↄtrãs facti corã teſtibus vel inſtrõ ſup fundo quẽ poſtea vẽ-
deret:certe ſi teſtes producerent contra titiũ poſt alienationẽ nõ
noceret ſucceſſori ſingulari.idẽ eſt ergo in inſtrõ ⁊ ſola.l.in exer-
4 cendis cũ materia.C.de fide inſtr.vnde dicimus etiã q̃ † p inſtrm̃
nõ dr̃ liquere de eã niſi fuerit concluſum in cauſa ita q̃ cõtra illa
nihil opponi poſſit vt voluit gl.in.c.ſignificauerunt extra de te-
ſti.quã ſequunt ibi doc.vl' ad minus qñ eſt productũ ⁊ nihil colo
rate opponit ſm̃ Jo.an.in addi.ſpe.in ti.de excep.§.dicto verſic.
ſed an reus.⁊ do.Anto.in.c.ſuper literis de reſcrip.ſed i caſu nr̃o
nihil eoꝝ interuenit.igit nõ dicit cõtra autorẽ pbatum ⁊ p ↄñs
dictũ inſtrm̃ inter alias pſonas ↄfectũ q̃ hodie pducit nõ pro
bat enũciatiua inter alias perſonas vt dictũ eſt.l; eñ probet in
ſtrumentũ ſic cõfectũ inter quaſcũq; pſonas tñ nõ pbat effectus
reſultans ex inſtrõ vt declarat Bald.quem alij ſequuntur in.l.ſi.
C.de edendo.⁊ predicta maxime procedunt vt dixi quia enuncia
ta ſunt obſcura manca ⁊ impfecta adeo q̃ non probabãt cõ
tra autorẽ ideo nõ pbãt cõtra ſingulos ſucceſſores. ¶ Quib⁹ ex
plicatis poſito q̃ enunciata probarent q̃ tñ reputo talliũ ſucce
dit ſcda difficultas quẽ contractũ pbant an ↄtrãm emphyteoticũ
an vero cenſualem.nomẽ ↄtrãs enunciati clarũ eſt.enunciat eñ
ↄtrãs locationis ⁊ cõceſſionis in emphyteoſim.vñ de nõ receden
do a verbis claris iuxta.l.non aliter de lega.iij.⁊.l.ſi alij.ff.de vſu
5 fru.leg.⁊.l.labeo.ff.de ſupel.leg.iudicandus † eſſet cõtractus em-
phyteoticus. ¶ S; in ↄtrariũ facit q: dicit q̃ ſoluebat annuus
cenſus q ſolui ſolet pro cõtractu cenſuali ⁊ nõ emphyteotico p
quo ſoluit penſio ⁊ canon.vt concludunt doc.maxime do.Abb.
in.c.conſtitutus extra de religio.do.⁊ tenẽdo q̃ enunciet ↄtract⁹
emphyteoticus dicẽdum eſſet q̃ nõ eſt ſienda vis q̃ ſolueret an-
nuus cenſus ſi eſſet ↄtrãs emphyteoticus ⁊ tranſlatũ eſſet vtile
dñium prie in dubio trãſferri d; alio nõ apparente iuxta no.in
l.i.⁊.ij.ff.ſi ager vecti.vel emphy.peta.⁊ per id q̃ hr̃ in.c.ad aures.
de reb.eccle.non alie.⁊ tradit Jo.de imo.in.c.ad audiẽtiam.eo.
ti.Cõfirmat q: ſi fuiſſet cõtractus nõ videbatur q̃ opus eſſet cõ-
ſenſu canonicorũ q: non requirebat in tali cõtractu emphyteo
tico vt habet in.c.potuit de locato.⁊ l.i.ſi.C.de iure emphy.ex pa ᵃ ¶ Cõis opi in antiqs qñ probet.
6 ctis eñ potiusq̃ ex verbis cognoſci vt † qualitas contractus.l.in-
ſulam.ff.de preſcrip.ver.Bart.in.l.i.C.de iure emphyteotico.⁊ta
etiam ecõtra tenẽdo q̃ eſſet ↄtractus cẽſualis nõ d; obſtare q̃ ol
cũ eſſet in emphyteoſim: q: improprie verbum emphyteoſim
exponitur in cõceſſionẽ perpetuã cẽſualẽ q: vbũ improprıat ſm
ſubiectã materiã.l.ſi vno in prin.ff.loca.l.inſulã.ff.de pſcrip.ver.
tradit Jo.de imo.in.d.c.ad audientiam.q̃ potius cenſeri debeat
cõtractus cẽſualis q̃ emphyteoticus probat q: l dicto cõtractu
ſit trãſlatio oĩum iuriũ ⁊ actionũ vtiliũ ⁊ directarũ in plena for
ma vt p; ex clauſula inſerta cũ oĩbus ⁊ ſingulis iuribus ⁊c. nã
ex quo transferunt iura vtilia ⁊ directa colligit in primis q̃ illa
erãt penes trãſferentẽ alias trãſferri nõ potuiſſent vt in.l.nemo
plus iuris.ff.de regu.iur.⁊.q.vij.dalbertũ.cui aſſertioni aſſentiũt
capellani qui dicte vẽditioni ↄſenctũt ⁊ ſic etiã ſi nõ ſit inſtrm̃ fa
ctũ cũ eis enũciata in inſtrõ pbãt ↄtra eos per q̃ habent in ter.
⁊ gl.in.l.i.C.de fide inſtru.⁊ iure haſte fiſca.lib.x.⁊ in.l.optimã.C.
de cõtrahẽ.⁊ cõmit.ſtipu.⁊ per Bar.late.⁊ doc.in.l.ſciẽdum.ff.de
ver.obli.ſed qñ transferunt oĩa iura vtilia ⁊ directa oſtẽditur q̃
eſt contractus cẽſualis ⁊ nõ emphyteoticus in quo transferunt
tñ iura vtilia.l.i.⁊.ij.ff.ſi ager.vecti.vel emphy.iſta concluſio pro
bat per tex.cum gl.⁊ ibi oẽs ita tenẽt in.c.conſtitutus de religio.
domi.⁊ tradit Bar.in.l.i.ff.de publica.confirmat.hoc idẽ q: con
ceditur in dicto cõtractu q̃ de dictis rebus dictus Nicolaus em
ptor totaliter ⁊ particulariter facere poſſit quicquid eidẽ Nico
lao facere placuerit tanq̃ de rebus proprijs.hoc autẽ proprie eſt
7 de natura cõtract⁹ cẽſualis † q: cũ dominiũ eſt directũ ⁊ trãſfera
tur põt fieri alienatio irrequiſito dño cũ onere ſoluẽdi cẽſum vt
dicit Bal.in ſuo cõſi.mihi.ccc.Nec mirũ q: dominiũ directũ eſt
facultas diſponendi de re ſua ad libitũ.l.in re mãdata.C.mãda-
ti per Bar.⁊ doc.in.l.ſi quis vi.§.differentia.ff.de acqui.poſ.qb⁹
oĩb⁹ cũ capellani conſenſerint hr̃ ac ſi ipſemet vẽdidiſſent ⁊ con-
traxiſſent.l.tiitius.⁊ ibi Ang.ff.quib.mo.pig.vel hypo.ſol.l.cum
pater.§.libertis.⁊ ibi Bar.ff.de lega.ij.⁊ in.l.ſi is qui heres.§.nec
filius.⁊ ibi Bal.⁊ alij.ff.de acqui.here. ¶ Nec videtur obſtare q̃
acceſſerit cõſenſus canonicorũ qui nõ erat neceſſarius in cõtra
ctu cẽſuali ſed bñ in ↄtrãm emphyteotico: q: poterat adhiberi ad
cautelã quo caſu eſſet neceſſarius: q: non bene reperitur deciſum
q̃ potuiſſet ſine cõſenſu alienari.⁊ ſic ad omnem difficultatẽ tol
lendã.vnde non habent diſpoſitionẽ alterare.l.ea que dubitatio
nis.ff.de reg.iur.cõfirmat hoc nã ſi per ↄtractũ vẽditiõis rei em-
phyteotice fuit ↄſenſus preſtitus ſolui debebat capellanis quĩ
quageſima pars pretij eſtimationis dicti caſtri vt eſt caſus in.l.ſi
C.de iure emphy.vñ nõ fuiſſet ſoluta ita parua pecunia quinq;
aureorum pro vno calice.talis enim pecunia potius conueniens
erat pro conſenſu preſtando in alienatione cenſualis quo pot⁹
8 ad abundantiorem cautelam preſtabatur. † ex qualitate autem
pretij cognoſcitur qualitas contractus vt voluit glo.no.in.l.i.ff.
de ſupel.⁊ Bar.in.l.i.ff.de reb.dub.⁊ per Bar.in.l.cotem ferro.§.
qui maximos.ff.de publica.⁊ in ſimili dicit Bald.in.l.i.C.de iu-
re emphy.quod qñ emphyteoſis cõceditur pro magna penſione
potius iudicatur de ea vt de contractu locatiõis. ¶ Nõ omitto
q̃ ſi fuiſſet cõtractus emphyteoticus capitulũ pro certo propter
tãtã ſolutionẽ canõis voluiſſet emphyteotas cecidiſſe a iure ſuo
iuxta id qd hr̃ in.c.potuit.de locato.cũ nõ ſit cenſendũ q̃ volue-
rint ius ſuum iactare.l.cũ de indebito.ff.de proba.vñ cũ propter
nõ ſolutionẽ cenſus quia cõtractu cẽſuali nõ cadat vt tradit in
d.c.conſtitutus.datur intelligi q̃ hoc nunq̃ fuerit dictum.ſ.em
phyteotas in commiſſũ cecidiſſe q̃ potius erat cõtractus cẽſua
lis.precedentia eñ per ſequẽtia declarant.l.ſi ſeruus plurium.in

p.ff.de lega.l.cū vulgo ❡ Poſtremo ⁊ ſic dici poſſet qd predicta
nō cōcludūt cōtractū cenſualem qd tñ eſt falſum:quia negari non
pōt quin admi(n)us magis vel ſaltē eque cōcludāt ad contractū
cenſualē potius ꝙ ad cōtractū emphyteoticū ex quo ſequitur qd
capitulum nō pōt obtinere fundando ſe ex eo quod contractus
fuerit emphyteoticus. ❡ Primo quia in re dubia pro reo iudican
dū eſt:vt in regula cū ſunt partiū.de reg.iu.in.vi. ❡ Scdo quia du
bia pbatio nō releuat.l.nō hoc.C.vñ cognati.c.in pñtia extra de
pba. ❡ Tertio quia ſi fundāt ſe in verbis inſtrumēti ſunt contra
eū dubia interpretāda.l.veteribus.⁊ ibi glo. Barto.⁊ docto.ff.de
pac.l.ſtipulatio iſta.§.ſtipulationibus.ff.de ver.obli.cum ſi.⁊ hec
cōcluſio eſt maxime vtilis:vt ex .ſ.dicēdis apparebit ſ.qd dicatur
cōtractus cēſualis. ❡ Tertio videndum eſt an capl'm canonicoꝝ
ſancti Jo.obtinere poſſit in iudicio petitorio rei vendicationis
a in qua difficultate cōcludo qd⁹ duo ad victoriā erant per capl'm
pbanda alterum ex parte cōtēti ⁊ hoc oſtēdit ſ.poſſeſſio.alterū d
ex pte agētis.ſ.dñiū vt hꝫ in.l.j.C.de alie.iud.mu.cau.fac.⁊ tradit
in.c.examinata.extra de iudi.⁊ hoc nō pbat.igit non poteſt obti
nere.qd aūt nō pbet oſtēdit.nā capl'm tm̄ deducit dictum inſtrm̄
de quo.ſ.qd dñium dicti.c.nō pbat ſi teneam⁹ cōcluſiōnes ſupra
firmatas vel alteram eaꝝ:quia ſi primā qd p illud inſtrm̄ non pro
betur aliqd ius dicti capl'i in dicto caſtro.vel poſito ꝙ pbaretur
aliqd ius hoc eſſet vtute cōtract⁹ cēſualis cū p illū eſſet tranſlatū
dñium plenū.igit nō poſſet in rei vendicatione obtinere ſine pro
9 batione dñii.ſed poſito qd pbaret cōtract⁹ emphyteoticus † tñ
p illū cōtractū nō pbat directū dñium eccl'ie agētis cōtra emphy
teotam.ita diſputādo determinat Spe.in tit.de loca.§.nunc ali
qua.ver.iiij.dicēs ita determinaſſe Yrneriū ⁊ Martinū de fano.
quia pōt eſſe qd eccleſia alienum cōceſſit.l.rē alienā.ff.de cōtrā.emp.et
per plures alias rōnes de qbus ibi per eum.idē Spe.in vñ.ſeq.⁊
ſequit Jo.an.in addi.⁊ Bal.poſt eū.ita etiam determinat Bar.
poſt Dy.in.l.legata inutiliter.ff.de adimē.leg.vbi cōcludit ꝙ lꝫ ſi
eccleſia agat cōtra emphyteotaꝫ actiōe pſonali nō poſſit referri
qd dñn.l.ſi quis cōductionis.C.loc.ſi tñ agit rei vendicatione ex
tali inſtrō regulr nō pbat dñiū.l.ad pbationē.C.loca.⁊ not.glo.
in fi.i.in.l.ita ſi fur.ff.cōmo.⁊ hoc dicit ver.niſi dñs eo aīo in em
phyteoſim recepiſſet vt dñiū in eccleſiā trāſferret ſm no.p eū in
l.ſi rem aliquā.ff.de acq.poſ.quoꝝ neutrū pbat in caſu nro.ſ.qd
recipiens fuerit dñs vel qd eo aīo receperit.vñ ſtat regula per eū
b firmata.hoc idē vr determinare ᵇ Bald.lꝫ p Jmo.ibi in contra
riū allegēt.in.l.cū tale.§.ſi.ff.de cōdi.⁊ demō.Nā Bal.ibi inducit
ſiluum ter.⁊ arguit primo p emphyteota ſcdo p eccleſia.demum
dicit qd Dy.determinat p emphyteota nec aliud dicit.⁊ ſic videt
in vltima opi.reſidere iuxta id quod hꝫ in.l.qui filiū.§.ſabin⁹.ff.
ad treb.⁊ ſi cōtrariā ſentiae dñ allegat.l.q rē.C.locati.et id quod
hꝫ in.l.cū falſa.C.de iur.⁊ fac.ign.ſentiret hoc in terminis Bar.
in.d.l.legata inutilr.ſ.qñ cōſtaret qd dñs recepiſſet in emphyteo
ſim ⁊ eo aīo vt dñium in eccleſiā nō trāſferret put pcedunt no.in
dictis iuribus.Jo.etiā de Jmo.hoc idē voluit in caſu nro lꝫ per
aliquos in cōtrarium allegēt.vult eñ in effectu qd ex quo tranſ
fert poſſeſſio ꝙ pſumat eccl'ia dñā lꝫ dñiū non pbetur ſicut in
ſimili in.l.ſicuti.§.ſi querat.ff.ſi ſerui.vendi.ſi ergo vult qd nō p
10 batur ſed pſumit ppter tranſlatā poſſeſſionē ſequit qd † ex quo
deducit principalr in iudiciū nō pbatur dñiū ex ſola poſſeſſiōe
nec talis pſumptio eſt ſufficiēs probatio hoc caſu iuxta no.per
Bar.⁊ doc.in.l.quidam in ſuo.ff.de cōdi.inſti.⁊ pbat in.l.j.C.de
alie.iudi.mu.cau.fac.⁊ no.Barto.in.l.j.ff ſim.ex.⁊ per Barto.in
l.induſtria.C.de rei vendi.l.nō ignorat.C.qui accu.non poſ.⁊ per
Sali.in.l.ius eius.C.de pba.⁊ do.Anto.⁊ do.Abb.in.c.cum ad
11 ſedem.de reſti.ſpo.† ⁊ per ſolum inſtrm̄ locationis nō ſufficeret
tenet Bar.in.l.ad pbationem.C.loca.vbi hoc tꝫ etiā Bal.⁊ gl.in
c.inter dilectos in ver.locato.extra de fide inſtr. ❡ Confirmatur
iſta cōcluſio.nam iſta pcedūt contra emphyteotā:ſed nos ſum⁹
cōtra tertiū cōtra quē vt.ſ.dictū eſt nullo mō tale inſtrm̄ pbat iuxta
not.in.l.ſepe.ff.de re iudi.⁊ in.l.ſi vnus.§.ante oīa.ff.de pact.et in
c.qualis.extra de re iud.⁊ probatur ex no.in.l.cū aliquis.C.de iur.
delib.⁊ in.l.predīis.§.titio.vbi per Bar.ff.de le.iij. ❡ Nec releuat
qd ſimus in antiquis:quia vt dixi regula eſt quod dominiū nō p
batur p dictum inſtrm̄ qd etiam tꝫ Ange.in ſimili.in.l.officiū.ff.
de rei vend.qui ergo vult hoc dicere debet hoc pbare iuxta no.p
glo.in.l.omnis diffinitio.ff.de regu.iur.nos eñ inuenio iure cau
12 tum.l.illam.C.de colla.ſolum enim reperio ꝙ † vbi agitur de pro
bādis antiquis finibus in quibus agitur de modico preiudicio
⁊ producunt plura inſtrā antiqua fines pbant iuxta no.p Bal.
⁊ Sali.in.d.l.cū aliquis.C.de iure delib.⁊ traditur in.c.cū olim.
⁊ ibi do.Anto.⁊ Abb.extra de cenſi.⁊ in.c.ſi papa.de priui.⁊ dō.
Anto.in.c.ſi.de ſucceſ.ab inteſta.⁊ traditur in.c.cum cauſam.de
pba.ſed in caſu noſtro eſt vnū tñ inſtrm̄ ⁊ agit de probando do
minio ⁊ ſic de magno pīudicio quibus caſibus hoc nō reperit
⁊ hoc qd nō ſufficiat vnū inſtrm̄ tꝫ Bal.in.l.optimam.C.de con

e trahē.⁊ cōmit.ſtip.⁊ pbat ᶜ hoc rōne:quia ſi inſtrā antiqua ideo pro
bant qd per illa pbatur cōis opi.ſm Bal.⁊ Sali.in.d.c.cum al'
quis talis cōis opi.nō probatur per aſſertionē vni⁹ ſm Bart.
l.admonēdi.ff.de iureiur.⁊ pbat in.c.lꝫ ex quadam.de teſti.put
ſubtilr deducit preceptor meus do.Are.⁊ hoc maxime de plano
pcedit quo ad alias pſonas vt per totū res inter ali.acta.⁊ ita in
factis antiquis tenuit Marti.de fano quē ſequūtur Spe.⁊ Jo.
an.in ti.de loca.§.nūc aliqua.vñ.lvij.⁊ pmiſſa pcedūt etiam qñ
apperet clarum inſtrm̄ cōceſſiōis in emphyteoſim igit fortius p
cedūt in caſu nro in quo cōcluſum eſt nō pbari cōceſſionē talem
in emphyteoſim vel ad cenſum.itē poſito qd cōfeſſio pbaret ad
cenſum vt dixi ex quo omne dñium eſſet trāſlatū.d.c.cōſtitut⁹ ex
quibus cōcludit qd dictum capl'm in iudicio petitorio rei vendi
cationis obtinere non pōt. ❡ Quarto videndū eſt nunquid ob
tinere poſſit in iudicio poſſeſſorio maxime canonis reintegran
d de.⁹ qd remedium eſt generali⁹ ⁊ pingui⁹ quā alia remedia poſ
ſeſſoria vt dicūt Jnn.Jo.cal.do.Anc.⁊ alij in.c.cū ad ſedem de re
ſti.ſpo.⁊ do.Ant.in.c.ſepe.e.ti.in qua difficultate ⁊ plurib⁹ con
cludēdū arbitror qd non ❡ Primo quia ad hoc vt competat
remediū canonis reintegrande ⁊ qdlibet aliud poſſeſſorium ne
ceſſe eſt qd pbet ſpoliatum tpe ſpoliationis poſſediſſe.l.j.§.inter
dictum.ff.de vi ⁊ vi arma.⁊ not.Jnno.in.c.cum eccleſia de cauſa
poſſeſ.⁊ ppric.pbando poſſeſſionem tunc vel anteriori tpe ita
qd pſumat cōtinuata vſq ad tps ſpoliatiōis iuxta no.p.d.Ant.
late ⁊ alios in.c.cū ad ſedē.de reſti.ſpo.⁊ p legiſtas in.l.ſine poſſi
dentis.C.de pba.ſed in caſu nro nō pbat poſſeſſio tpe ſpoliatio
nis vel ante.igit non cōpetit dictū remediū ex quo eñ fundatur
pbātio poſſeſſiōis in dicto inſtrō dico qd ex duobus nō pbatur.
Primo vel quia nō pbat qd eccleſia haberet aliqd ius vel ſi aliqd
ius pbat hꝫ probat qd ſibi cenſus debebat.⁊ ſic dñium ⁊ poſſeſ
ſio erat penes illū qui cenſum debebat.tñ nō pbat ſubiectio p
ea lē contractū quo ad ſolutionē cenſus in ſignum preteriti dñiī:
13 vt in.d.c.conſtitutus.de reli.domi. Scdo quia poſito ꝙ † pbaret cō
tractus emphyteoticus:tñ per talē cōtractū ſeu inſtrm̄ nō pbat
poſſeſſio ſaltē quo ad tertiū.c.inter dilectos.⁊ ibi no.extra de fi
de inſtr.l.ad pbationē.C.loca.c.cum bertoldus.de iudi.in.c.ho
nc.de app.⁊ hꝫ in.l.q vniuerſas.§.qd per colonū.ff.de acq.poſ lꝫ
vbi probaret de pceptiōe pēſionis poſſet videri pbatū de poſſeſ
ſione per id qd hꝫ in.l.litibus.C.de agri.⁊ cenſi.lib.xi.⁊ in.d.l.qui
vniuerſas.§.qd per colonū.ff.de acquir.poſ.quinimo ſolutio pē
14 ſionis † ita demum probat poſſeſſionē ſi apperet qd ſoluens poſ
ſidebat vel ſi ſoluit de volūtate poſſidentis vt tradit in.l.quāuis
§.ſi cōductor.ff.de acqr.poſ.per Jmo.in.c.cum veniſſent.extra de
reſti.ſpo. Et quibus apparet qd cū non pbet poſſeſſio qd dictuꝫ
inſtrumentū nō pōt in dicto remedio obtinere. ❡ Secundo ea
15 dem concluſio pbat quia † remedium canonis reintegrande.iij.q.j.
non datur contra eum qui titulo iuſto ⁊ bona fide poſſidet niſi
res eſſet vitioſa vel violenta vel furtiua que nō eſt in caſo noſtro
ita decidit Bar.quem ſequuntur Ang.⁊ Jo.de imo.in.l.reꝫ que
nobis.ff.de acquir.poſ.idem tenet Bar.in.l.ſi.§.ſed cum in ſecun
c da.C.de fur.Ric.de me.⁊ Bal.in.l.ſi C.de fur. ᶜ Jdem Ange.in.l.
ſine aūt.§.ſi duobus.ff.de publi.idem tenet Anto.de Butr.Jo.
de pla.⁊ Ang.in.l.ſi coloni.C.de agri.⁊ cenſi.lib.xi.allegant not.
per Spec.in ti.de petitorio ⁊ poſſeſſorio.ver.quod ſi peto.idem
tꝫ Ang.in ſuo cōſi.cxiij.incip.in iþi nomine dictus libellus ⁊c.⁊
Pau.de caſt.in.l.⁊ ideo.§.neratius.ff.de cōdi.furti.per rationeꝫ
l.ſine aūt.§.ſi duobus.ff.de publicia.vbi probatur quod in pari
cauſa potior eſt conditio poſſidentis:quia vt dixi nō ſumus hic
in re affecta vitio reali quo caſu procederet contraria opin.nec
ſumus in autore malefidei quo caſu etiam Bar.fatetur quod lo
cum habet cōtraria opin.per id qd habet in auf.male fidei.C.de
pſcrip.lōg.tēp.qui tñ in hoc vltimo caſu reprobatur.nam cōtra
rium tenent Bar.Bal.⁊ Ange.poſt antiquos in.l.cum qui.aſs
incipit.ſed ſi res.§.pretor.ff.de publi.Jtem alio reſpectu quia auf.
male fidei locum tantum habet in proximo immediate ſucceſſo
re non autem in vlteriori prout eſt caſus noſter vt concludunt
antiqui cōmuniter in.d.auf.male fidei.⁊ Bar.⁊ doc in.l.pompo
nius.§.cum quis.ff.de acqui.poſ.⁊ per Bal.in.l.ancille.C.de fur.
⁊ cum opi.Bart.in.d.l.rem que nobis.tranſit Jmol.in.c.ſepe.de
reſti.ſpo.⁊ conſuluit Ang.in ſuo conſil.cliij.incip.in Chriſti no
mine in.q.predicta.⁊ ſecundum iſtam opinionem aliquando cō
ſuluit preceptor meus dominus Alexand.de Jmol.et patet in
eius conſilio.cxiij.in ſecundo volumine conſiliorum.et licet Jn
nocen.do.Anto.⁊ do.Abb.contrarium teneant in.d.c.ſepe.⁊ in
c.cum ad ſedem.eod.tit.allegando Jnno.⁊ alios ſbi ita commu
niter concludere tamen comun opinio nō videtur vera in pdicto
iuris maxime in caſu noſtro.nam fundamentum eoꝝ eſt in.c.lꝫ
cauſam.⁊ cū ibi not.extra de pba.quia ille qui pbat de antiquiori
poſſeſſione probat poſſeſſionem iuſtiorem.⁊ poſſeſſio magis no
ua pſumitur clandeſtina.ſicut etiā dicitur p Bar.in.l.ſi duo.ff.
vti poſſidetis.

a ❡ Probāda in rei vēdicatione.

b ❡ Pro intel. Bal.in.l.cū tale.§.fin.ff.de cōdi.⁊ de.

c ❡ Cōis opin. nō probat ex aſſertiōe vni⁹.

d ❡ De remedio canonis reintegrande.iij.q.j.q.ñ.⁊ cōtra quē cōpetat.

e ❡ Aduerte quia opinio Jnn. qd etiā dat cōtra poſſidentē ſine vitio cōtra ipſe idem preceptor me⁹ i cōſ. lxxxix.col.ſi.§. in.j.vol.⁊ ipſum ſceptorē meū vide in ſua repe.l.res que nobis.in v.qd. pncipa.

vti poſſidetis.⁊ per Bar.⁊ doc.in.l.i.C.eo.ti.⁊ per Bar.⁊ doc.in
l.ſi de eo.§.ſi.ff.de acqui.poſ.ſed ad hoc fundamentū eſt clara re-
ſponſio maxime in caſu noſtro.nā vt dicit Moder.maxime do.
Alex.in.d.l.rem que nobis.in.c.ij.cā in.reus ꝯuentus ſolū ſe fun
dabat in poſſeſſione.vnde ſuccumbere dȝ qn̄ poſſeſſio agētis an-
tiquior ꝓbat̄.ſed nos loquimur qn̄ reus ꝯuent⁹ fundat ſe in ti.⁊ poſ
ſeſſione quo caſu locum hȝ tex.in.d.l.ſi ne.aūt.§.ſi duob⁹.ff.de pu
16 blicia.vnde dicimus ꝙ †vbi allegatur clandeſtina poſſeſſio non
pōt allegās ſe in ea fundare ꝯtra titulo poſſidētē niſi fuerit capi
tulatum ꝙ reus clam poſſidet reſpectu ſue poſſeſſionis.ita ſingu
lariter voluit Bar.in.l.ſi de eo.§.ſi.ff.de acqui.poſ.⁊ ibi hoc clare
decidūt Joā.de imo.⁊ Paul.de caſt.ſed in caſu noſtro poſſeſſio
nullo modo in perſona cōuentorū pōt dici clandeſtina ex quo
palam principis autoritate fuit trāſlata.ar.eius qđ hꝫ in.l.olim.
C.de teſta.⁊ qđ no.Bar.in.l.i.C.de his qui ex publi.ratio.lib.x.et
Bar.in.l.i.C.de prediis curia.lib.x.fuit cū poſſeſſio palam in ti.
⁊ bona fide acceptata.nec accipiens ſuſpicabat̄ ſibi ꝯtrouerſiā
moueri.⁊ ſic non pōt dici poſſeſſio clādeſtina.l.clam poſſidere in
prin.ff.de acqui.poſ.⁊ ibi doc.¶ Preterea vitium clandeſtinita-
tis vt no.gl.Bar.⁊ doc.in.l.pomponius.§.cū quis.ff.de acq.poſ.
nō trāſit de perſona in pſonā.vn̄ in caſu noſtro nullo mō obſtat
fundamentū doctorū.¶ Sȝ illud fortius videbat̄ facere difficul
tatē in caſu noſtro:q: vt dicit inſignis ꝓceptor meus do. Alex.in
17 d.l.rem que nobis.difficultas pendet ad hoc† an agenti poſſeſſo
rio recuperāde etiā a poſſeſſore nō violento nō poſſit opponi ex-
ceptio dn̄ij ſȝ an teneat̄ reſtitui dȝ iuxta no.per gl.in.d.l.ſi de eo.§.
ſi.ff.de acqui.poſ.⁊ no.p Jo.an.⁊ Inn.in.c.poſt electionē.de con-
ceſ.preb.qm̄ ſi hoc priuilegiū cōpetit ſeqt̄ur ꝙ non eſt in conſide-
ratione an reus poſſideat cū vitio vel ſine ſȝ tn̄ an actor ceci de
rit a poſſeſſione ſine iuſta cauſa.⁊ ſic cōpetit remediū dicti cano-
nis reintegrande.⁊ ad hoc adducit no.p Bar.in.l.ſi.C.de edicto
diui adriani tollend.¶ Preterea dicit preceptor meus ſubtilis
do.Frā.Aret.in.d.l.rem q̄ nobis.vbi ponderat ꝙ tex.in canone
reintegrāde.loquit̄ de iniuſte amittēte poſſeſſionē.⁊ nō exprimit
qualitatem poſſeſſionis ſȝ impſonaliter loquit̄ ꝙ res reſtitui dȝ
igitur vr̄ ꝙ reſpectu poſſeſſionis gn̄aliter debeat intelligi ⁊ pro
hoc tex.eſt ⁊ qđ ibi p Pau.de ca.in.l.ſi poſt diuortium.ff.ſo.mat.
verum eſt ꝙ ane.nō inducit ad hoc ꝓpoſitū:ſed infert ꝙ ex quo
impſonalr̄ loqt̄ur nō cogimur dicere p illū tex.ꝙ aduerſus bo
ne fidei poſſeſſorē ſit inductū illud remediū.igit̄ videnť attendē-
da alia iura.⁊ ad ratione do.Alexan.dico ꝙ illa eſt falſa in caſu
nr̄o.nam ſpoliato qn̄ agit interdicto recuperande nō pōt oppo
ni exceptio dn̄ij vt.in.d.l.ſi de eo.§.fin.⁊ tn̄ non cōpetit ꝯ ſingula
rem ſucceſſorem.l.cum a te.ff.de vi ⁊ vi arma.⁊ tradit̄ in.c.ſepe.de
reſti.ſpo.¶ Preterea etiā remediū.d.c.ſepe non dat̄ ꝯ ſingularē
ſucceſſorem niſi habuerit ſcientiā ſpoliationis vt ibi eſt caſus et
tn̄ non obſtat agenti exceptio dn̄ij ſicut in alijs poſſeſſorijs recu-
perande.¶ Preterea hoc pȝ multū clare per tex.in.d.c.ſepe in
prin.quē ibi inducit ſubtilr̄.d. Abb.vbi dr̄ expreſſe ꝙ ante illam
decretalem ſpoliatus aduerſus tertiū in quē erat trāſlata poſſeſ
ſio nō habebat remedium poſſeſſoriū.ex quo pȝ qđ canō reinte
grāde q ante ꝓceſſerat dictam decretalem multo tpe nō induxe-
rat aliqđ remediū neqꝫ cōtra ſingularē ſucceſſorem ignorantem
ſpoliatum ſȝ nec ſcientem qđ fortius eſt.¶ Scđo idem do.Abb.
inducit illum tex.in ſi.per qđ patet ꝙ inducitur nouū remediū
ſicut dr̄ in.c.ſi.de tempor.ordinan.ſed hoc fuiſſet falſum ſi com-
petiſſet remedium ex illo canone cōtra ſingularē ſucceſſorē:ideo
dicendū eſt ꝙ non competat.ex qb⁹ pȝ ꝙ licet nō poſſit opponi
exceptio dn̄ij tn̄ non competit contra ſingularem ſucceſſorem.⁊
licet do.Abb.conetur reſpōdere ꝙ tex.in.d.canone reintegrāde
nō hȝ locum niſi in rebus eccleſiarum clericoꝝ nō in rebus laico
rum in qbus inducitur nouū remediū per tex.in.d.c.ſepe.⁊ ita
dicit tenere gl.quā ſequitur Jo.cal.in.d.c.cum ad ſedem.tn̄ pre-
ceptor meus.d.Are.in.d.l.rem que nobis.impugnat hanc ratio
nem qꝛ nimis reſtringitur tex.in.d.c.reintegrāde.melius autem
dici pōt ꝙ reſtringere tex.in dicto canone reintegrande ad bona
18 clericorū eſt cōtra cōem opi.que hȝ ꝙ †imo tex.in.d.c.reintegran
de ꝓcedit etiā in reb⁹ ꝓphanis laicorū q̄ inducta diſpoſitio ca-
nonis rōne corrigēdi peccatū ſpoliationis que ratio militat etiā
in rebus laicorū ⁊ in foro ciuili vt in regula poſſeſſor.de reg.iur.
lib.vi.⁊ ita per iſtam rōnem tȝ do.Ant.in.d.c.cum ad ſedem.ita
etiam tenent Inn.⁊ Joā.an.in.c.ſepe.de reſti.ſpolia.⁊ Barto.in
d.l.coloni.C.de agri.⁊ cenſi.lib.xi.⁊ tenet Ang.in conſi.dictū in-
cipiē.in dei noie in qōne predicta ⁊ dicit Joā.de imo.in.d.l.rem
que nobis.ꝙ iſta opi.cōiter tenetur ⁊ ſeruatur ⁊ illam ibi ſequi-
tur And.roma.idem.d.Alex.vbi dicit ꝙ iſta opi.ſeruatur ⁊ ſepe
ſeruari vidit.Relinquitur ergo qđ tex.non patitur iſtam reſtri-
ctionē in.d.c.ſepe.ꝙ ibi eſt caſus ꝙ canō reintegrāde non datur
cōtra titulo poſſidentem.⁊ melius eſt hanc opi.tenere que videt̄
etiam magis cōis per caſum in.d.c.ſepe.ꝙ̄ tenere cōtra hāc opi.⁊

rn̄dendo ad dictas inductiones deſtrueretur tex.in.d.canone re
integrande.reſtringendo ad bona clericorum ⁊ ſic deſtruere illā
communem opi.que vult qđ locū habeat etiā in bonis prophanis
laicorū.¶ Vel dicamus quod aut querimus nunquid detur re
medium illius canonis contra ſingularē ſucceſſorem qui cauſā
hȝ ab autore vitioſe immediate.ergu.tex.in aut̄.male fidei.C.de
preſcriptio.long.tēpo.⁊ ita ꝓcedit opi.Inno.⁊ aliorum.aut nun
quid habeat locū ꝯtra ſingularē ſucceſſorē q habuit cāȝ ab alio
ſingulari ſucceſſore bone fidei:⁊ tunc procedit alia opi.quia tūc
non hȝ locū dicta aut̄.male fidei.⁊ ita diſtinguit Bar.in.d.l.rem
que nobis.⁊ in.d.l.ſi coloni.⁊ hoc caſu verum ſit dicere quod an
te.c.ſepe.nullū erat ꝓditū remediū ſȝ ꝓuidet̄ de nouo cōtra quē
cūqꝫ ſucceſſorē qui ſciuit vitiū ſpoliationis.⁊ iſta eſt noua diſpo
ſitio.d.c.ſepe.nec vt dicebat Aret.in.d.l.rem que nobis canon re
integrande cogit nos ad aliter dicēdum cum loquat̄ de iniuſte
deiectis ⁊ ſpoliatis nō tn̄ exprimit qualitatem poſſeſſionis que
autoritate canonis cogit̄ reſtituere.Confirmo nā cōditio ex illo
canone cōpetit eiectis ⁊ ſpoliatis vt dicit illa lra̅.igit̄ vr̄ qđ non
poſſit remediū illō intētari niſi vel cōtra eos ꝯtra quos militat
qualitas cōſiderata a canone iuxta no.per Bar.in.l.i.ff.de cōdi.
indebi.⁊ per Jo.an.in.c.i.de homi.lib.vi.⁊ hoc ꝓbatur in.d.l.cū
a te.ff.de vi ⁊ vi arma.⁊ in.d.c.ſepe.vel cōtra illus qui habēt cau-
ſam ab eijcientibus ⁊ ſpoliātibus.ar.d.aut̄.male fidei ſm̄ Bar.
in.d.l.rem que nobis cuius inductionem ⁊ argu.d.aut̄.male fi-
dei hn̄ defendit preceptor meus.d.Alex. nos aūt vr̄ qđ intentari
poſſit contra illos qui non eiecerunt vel ſpoliauerunt ar.d.l.cū
a te.⁊ tex.in.d.c.ſepe.nec habēt cauſam ab eijcientibus ⁊ ſpolian
tibus.⁊ in hoc caſu prouidet tex.in.d.c.ſepe.qn̄ ſucceſſor ſciuit vt
ibi.qꝛ ex quo ponderat ſcīa ſucceſſoris locum hȝ in quocūqꝫ ſuc
ceſſore ſciente etiam ſi res iret per multas manus ſm̄ Inn. quē
ibi ſequitur do.Abb.in antepe.col.⁊ hoc caſu habemus nouū
remedium.d.c.ſepe.in hoc qꝛ locum habet generaliter etiā ſi res
per multas manus tranſiret data ſcientia poſſeſſoris qđ ante ꝑ
tex.in canone reintegrande nō erat inductū.⁊ iſta iudicio meo
eſt declaratio magis notabilis.¶ Poſtremo aliavia dico quod
19 †non hȝ locum remedium illius canonis in caſu noſtro. hoc de
duco fundamento incōuincibili iudicio meo nā poſito qđ pro
baret̄ poſſeſſio ⁊ haberet locum contra quēcunqꝫ poſſidentē re
medium dicti canonis reintegrāde.tn̄ locū hȝ qn̄ aliqua iniuſta
cauſa ſine culpa quis a poſſeſſione cecidit.ſecus ſi iuſta cauſa vel
culpa ſua quis cecidit a poſſeſſione vt voluit Inno. in.c.ſepe de
reſti.ſpo.poſt medium dū dicit imo plus videt̄.⁊ ibi expreſſius
do.Anto.circa pe.col.idem Jo.cal.⁊ alij poſt eum in.c.cū ad ſe
dem.de reſti.ſpo.⁊ Lappus alleg.lij.ſed ita eſt quod eccleſia non
cecidit ex cauſa iniuſta ſed potius culpa admīniſtratorū ⁊ negli
gentia.igitur nō hȝ locum tex.in dicto cano.reintegrāde.hoc ꝓ-
bant verba illius litere que loquitur tantum de ſpoliatis ⁊ eie-
20 ctis †que verba ſignificāt violentā priuationē poſſeſſiōis.de ſpo
liatis probat̄ ex his que habētur in.c.accepta de reſti. ſpoliato.⁊
ibi ſummiſte ex his que habent i.c.ſup hoc de renūcia. de eiectis
aūt habentur in.c.i.de ſequeſtra.poſ.⁊ fru.⁊ in.c. ſignificauerunt
de reſti.⁊ in.c.conſtitutus.de filijs preſby.quod aūt ſola negligen
tia ceciderit a poſſeſſione oſtēdo. nam publicatio bonorū facta
fuit ⁊ ſic iſtius caſtri tanqꝫ de bonis ꝓprijs limeliarū ſeu emphy-
teote qui naturaliter poſſidebat ⁊ eccleſia ciuiliter ergo non eſt
cenſendum quod iudex ſeu ſuperior voluerit eccleſiā ſua poſſeſ
ſione priuare.ita cōcludunt Hoſti.Inno.Joan.and.⁊ do. Ant.
in.c.qm̄ frequenter.§.qđ ſi ſuper.extra vt lit.nō cōte.argu.l.ſi.C.ſi
per vim vel alio mō.⁊ per totū.C.res inter alios acta.Idē tenent
Jaco.but.Cy.Bar.⁊ Bald.in.l.ij.C.vbi in rem actio.⁊ Barte.⁊
Bal.in.l.officiū.ff.de rei vendi.cū cōcor.allegatis per.d.Alex.in
l.peregre.§.quibus.ff.de acqui.poſ.vnde per actum publicatio-
nis ⁊ poſſeſſionis accepte a ſuperiore non fuit eccleſia ſua poſſeſ
ſione priuata ſi quam habebat ſed illam amiſit detentum neglig̃
tia longi tpis vt in.d.l.peregre.§.quibus.⁊ ibi doct.⁊ in.l. quāuis.
⁊ in.l.ſi de eo.§.ſi.eo.ti.vbi doc.⁊ in.l.furtum.in ſi.ff.de vſucapi. ⁊
21. in ſpecie.d.Ant.in.d.c.qm̄ frequenter.§.ꝙ ſi ſup.⁊ ſic cum† negli
gentia ⁊ culpa fuerit poſſeſſio amiſſa non cōpetit remedium di-
cti cano.reintegrande ⁊ hoc in ſpecie qn̄ poſſeſſio eſt negligentia
amiſſa quod nō cōpetat remedium canonis reintegrande.tenet
do.Ant.in.c.accedens.lib.i.extra vt lit.non cōte.vbi hoc colligi-
tur ex dictis Hoſtien.tenet etiam do.Ant.in.d.c.ſepe.¶ Sed cō
tra hoc poſſet inſurgere pars aduerſa quod licet non cōpeteret
remediū canonis reintegrāde tamē eccleſie que culpa ⁊ negligē
tia a poſſeſſione cecidit datur remedium poſſeſſorium.ita cōclu
dunt Inn.⁊ communiter doc.in.c.accedens.lib.i.extra vt lit.nō
conte.vbi voluīt per illū tex.ſm̄ vnū intellectū qđ qn̄ eccleſia ceci-
dit a poſſeſſione ſua per ſuā culpā vel negligētiā poſſit implora
re officiū iudicis vt reſtituat̄ in priſtinū ſtatum ad ſuā poſſeſſio
nem vel quaſi.¶ Ad hoc rn̄deo.nam vt dicit do.Anto.multum

22 clare in.d.c.ſepe.circa vi.col.⁊ do.Abb.in d.c.accedēs.tale † offīm
iudicis cōpetit eccleſie abſenti vel minori quibus competeret in
integrū reſtitutio ⁊ non illis qbus nō cōpeteret.⁊ ſic ex eo quia
veniret in integrū reſtituēda eccleſia daſ officium iudicis genera
le ad reſtitutionē poſſeſſionis iuxta.c.cū ex literis de reſti.in inte.
facit qđ tradit Inno.c.poſt electionem.de ɔceſ.prebē.qui pōt de
tali officio iudicis intelligi.ſed i caſu nr̄o ſumus in caſu in quo
eccleſia nō eſt reſtituēda in integrū ⁊ ſic eſt inter illas pſonas qb⁹
in inte.reſti.nō cōpetit.igiſ non competit dictū officiū iudicis:
qđ aūt ſimus in caſu in quo nō veniret reſtituenda oſtendiſ qꝛ
reſtō in integrū eccleſie cōpetit.ſ.quadrienniū vt cōcludūt Jon.
Hoſti.⁊ Jo.an.⁊ cōiter doc.in.c.j.extra de reſti.in integrū in an-
tiquis et eſt hodie caſus in.c.j.⁊.ij.de preſcri.in vj.qua ergo ratio
ne hodie nō cōpeteret reſtitutio nō cōpetit illud officiū iudicis
qꝛ licꝫ a principio vtrūqꝫ remediū ɔpeteret tñ ex quo ceſſat privile
gium reſtitutiōis ceſſat etiā illud officiū iudicis:qꝛ finita cauſa
privilegij finitur privilegium.l.tutia.§.vſuras.⁊ ibi Bar.⁊ doct.
ff.de leg.ij.⁊ p Dy.in.c.decet.de regu.iur.in.vj.ſicut finita cauſa di-
lationis finiſ dilatio.l.a filio.§.altimo.⁊ ibi Barto.ff.ad treb.qđ
nō cōpetit eccle vel minori ex eo qꝛ ɔpetit reſtō ſm pfatos doct.
ſi ergo reſtō non ɔpetit igiſ nec officiū iudicis pbo in ſimili per
tex.in.l.ita tñ.§.ſi pater.ff.ad treb.vbi fideicōmiſſum vniuerſale
ɔfirmaſ exiſtentia ſui heredis.⁊ hoc eſt ſm Bar.⁊ doct.commu-
niter qꝛ vtiqꝫ ſi non confirmareſ poterit filios cogi adire ⁊ reſti
tuere.vnde ppter remediū coactionis cōpetens exiſtentia confir-
mat.⁊ ideo dicūt Ang.⁊ mod.in.l.ſi filius qui patri.ff.de vulg.et
pup.⁊ Imo.⁊ mod.in.d.§.ſi pr̄ qđ mortuo filio poſt abſtētionem
qꝛ amplius nō competit remediū coactionis nō pōt fideicōmiſ-
ſum amplr⁹ peti tāqꝫ ɔfirmatū exiſtētia ſui heredis.¶ Preterea
Hoſt.⁊ doc.in.d.c.accedēs.ponēdo hoc remediū fundāt ſe ex his
a que habenſ in.c.cū ex literis.extra de reſti.in inte.vbi Io.Joā.
an.⁊ do.Anto.dicūt qđ ideo eccl'ia ibi fuit vltra quadrienniū
audita qꝛ nō fundabat ſe in loco privilegio eccle ſꝫ ex alia iuſta
cauſa ſubſiſtēte puta alicuius impedimenti ex clauſula generali
de qua in.l.j.in ſi.ff.ex qb.cau.ma.qꝛ tūc reſtitutio pendet a mero
iudicis officio quā ab inſtantia partis ⁊ non clauditur tēpore
donec cā durat.nam eccl'ia ibi petebat reſtitutionē.⁊ qꝛ eccl'ia ex
clauſula generali ⁊ talis reſtitutio ſm eā magis fundatur ſuper
equitate ex puro ⁊ nobili officio iudicis ⁊ plus ex illo datur quā
ad inſtātiam partis.ex ſolo autem privilegio eccle non fuiſſet
vltra quadriennium audita.Ex quib⁹ ptꝫ qđ officiū nobile iudi-
cis ſuper eqtate fundatū de quo loqſ Hoſti.in.d.c.accedens.el.j.
qui allegat.d.c.cū ex literis.qđ ɔpetat ad petendū ſe ad poſſeſſio
nem reſtitui ex ſolo privilegio eccle nō durat vltra quadrien
nium ſecus qñ aliqua alia iuſta ſubſiſtēte impedimēti vel ſimilis
tūc tale offm̄ nobile iudicis nō excludiſ tpe⁹ ⁊ ita itelligi dꝫ Hoſ.
quem doc.ſequunſ in.d.c.accedens.el.j.qui fundat ſe i tali nobi-
li officio iudicis dicēs qđ reſtō ad poſſeſſionē peti poteſt per ge-
nerale iudicis officiū.de quo in.d.c.cum ex literis ſꝫ illud nō daſ
ex ſolo privilegio eccleſie vltra quadrienniū.¶ Preterea in hoc
iudicio nō nō pōt obtinere capl'm agens qꝛ narrat iniuſtā occu-
pationē ⁊ ſe cecidiſſe ſine iuſta cauſa a poſſeſſione quo caſu com-
petit remediū ordinarium canonis reintegrande:igiſ non com-
petit nec eſt intētatū dictum officiū iudicis qđ eſt extraordinariū
l.in cauſe.ff.de mino.⁊ id in tali remedio obtinere non poteſt ad
hoc eīn vt obtinere poſſet narrare debebat qđ culpa ⁊ negligen-
tia a poſſeſſione cecidit ſm Rap.alleg.in.ſegtur do.Anto.in.d.
c.ſepe.in penul.colum.⁊ dominus Albericus late in dicto.c.ac
b cedens.Poſtremo eccl'ia excluditur preſcriptione.xl.an.ᵇcū poſ
ſeſſores habuerint titulū ⁊ bonā fidē:vt in.c.de quarta.extra de
preſcri.que preſcriptio obſtat agentib⁹ tam in iudicio petitorio
quam poſſeſſorio.¶ Sed duo videntur obſtare ɔtra hoc funda
mentum.¶ Primū eſt quod imo nō ſit excluſa pſcriptione ſpa
tio.xl.an.ſed tñ ſpatio cētuꝫ.nā ſicut cōtra romanā eccleſiā non
currit preſcriptio niſi centū an.vt in.c.ad audiētiam.extra de pre
ſcrip.⁊ in aut.vt eccleſia romana.ita etiā ɔtra eccleſiā lateranen-
ſem:vt voluit Archi.i ſi.xvj.q.iiij.⁊ Car.in.c.ſi diligēti.de preſcr.
⁊ Abb.in.d.c.ad audiētiā.idem Bal.in aut.quas actiones.C.de
23 ſacroſan.ec.¶ Scdm qđ obeſt qꝛ ſadverſus curſum pſcriptioē
eccleſie competere vſ reſtō in integrū vt tꝫ Inn.in.c.j.de reſti i in-
tegrū.⁊ Hoſt.in ſumma illi⁹ ti.§.vitiū.verſic.pſcriptio a utem.⁊
Pau.in cle.j.vbi eſt bonus tex.extra de reſti.ſpo.⁊ ita ibi ſequū
videnſ Stepha.Feze.do.Ant.Car.⁊ Jo.de imo.per illū tex.et
ſeqtur do.Anto.in.c.auditis.de reſti.in integ.vbi dē hanc opi.
veriorē.ſꝫ eīn ſeruandū ſtilum curie romane.idē tenēt gl.Bart.⁊
Pau.de caſt.l.aut.quas actiones.C.de ſacroſan .ec.⁊ do.Abb.in
c.j.de reſcri.in antiquis.rōnes eorꝫ breuitatis cauſa omitto que
in dictis locis videri pñt.¶ Sed ad primum rñdeo qꝛ nec capitu
lum lateranē.eccle ⁊ min⁹ capelle alique gaudēt hoc privilegio
cētenarie pſcriptiōis:qꝛ ex quo bona nō ptinēt immediate ad pa

a ¶ Declaratio ad dicta Io. ⁊ doct.in.c.ex literis de reſti.in integ.

b ¶ Cōtra eccleſiā lateranenſem qñ pſcribaſ ſpatio.xl. annorum.

pam neque de his immediate diſponiſ ſed mediate.immediate
aūt ad capl'm ⁊ ad capl'm immediate ptinet diſpō ⁊ nō ad apo-
ſtolicā ſedē nō gaudēt iſta bona dicto privilegio cētenarie pſcri-
ptiōis.ita voluit gl.no.quā approbāt ibi oēs ⁊ ibi illā declarant
optime.d.Abb.in.d.c.ad audientiā.⁊ Jo.and.in.d.c.cū nobis.
vñ dicit.d.Abb.in.d.c.ad audiētiā.qꝛ eccl'ia lateranē.gaudet hoc
beneficio:qꝛ eccl'ia ipſa ⁊ bona ipſi⁹ immediate ptinēt ad papā.
allegat Arch.in.c.volum⁹.xvj.q.iiij.qꝛ oia q̄ immediate ptinent
ad diſpōnē aplicam gaudēt eo pvilegio ſm Jo.an.in.c.cū nobis
ſed iſta bona immediate ad capellas ptinēt ⁊ demū ad capl'm et
nō ad aplicā ſedē igiſ nō gaudēt privilegio.facit qꝛ membra non
gaudent capitis privilegio.c.cum capella.⁊.c.vnde.extra de pri-
uile.Amplius dico qđ cum in caſu nr̄o agatur de intereſſe pape
⁊ pncipis a quo res habita eſt titulo oneroſo nō vſ qđ capl'm ſi
qđ privilegiū haberet poſſet illud allegare cōtra papā.l.amiciſ-
ſimos.in ſi.ff.de excuſa.tut.⁊ p Bart.in.l.ſi poſt mortē.§.fin.ff.de
bono.poſ.cōtra tab.cum ſi.¶ Ad ſcdm dico qꝛ gl.Jo.an.in cle.j.
de reſti.in integ.⁊ tꝫ ɔtrarium qđ eccl'ia nō reſtituaſ in integrū
adverſus pſcriptionē.⁊ hāc opi.tenēt Bal.⁊ Sali.in aut.quas
actiōes.C.de ſacroſan.ec.⁊ Spe.in ti.de reſt.in integ.§.ij.v.hoc aūt
vbi dicit ita fuiſſe pnūciatū per papam clemētē.⁊ hoc tenet gl.in
c.auditis de preſcriptio.vbi hoc tenēt Inn.⁊ Hoſt.⁊ dicit Jo.de
imo.ſe credere qđ iſta opi.ſeruareſ in practica ⁊ ſi eſſet ſtilus cu-
rie tunc indubitāter eſſet ſeruanda ſm do.Anto.in.d.c.auditis.
24 ¶ Rñdetur etiā clare qꝛ ſtalis reſtō nō ɔpetit poſt quadrienniū
vt probatur in.c.j.⁊.ij.de reſtit.in integ.lib.vj.ſed lapſum eſt lon-
gum tps poſt quadrienniū.igiſ ⁊c.¶ Hec eīn rōnio hꝫ vnam diffi-
cultatē qꝛ ob enormiſſimā leſionē ɔcediſ reſtō etiā poſt quadrien-
nium vt eſt caſus cū gl.cōiter approbata in.c.j.in ſi.de reſti.in in-
teg.lib.vj.⁊ not.Ant.de but.do.Abb.⁊ Imo.in.c.pe.de reb.eccle.
nō alie.⁊ do.Ant.in.d.c.ex literis ¶ Ad quā difficultatē rñdeo
qđ tunc poſt quadrienniū peti poteſt reſtitutio in integrū qñ
preiudiciū eccleſie ſeu dānum eſt grauiſſimū ſeu eminētiſſimum
vt dicit gl.in.d.c.j.⁊ doc.in locis.ſ.alleg.qđ nō eſt in caſu noſtro.
eſt eīn aduertendum qđ damnū graue ſeu grauiſſimū pōt dupl'r
cōſiderari.vno mō reſpectu valoris rei ſeu cauſe ad ipſam cām ſeu
rem.puta ſi eſt damnuꝫ in tertia vel in dimidia vel in tota re vel
cauſa iuxta not.p Bal.in.l.pe.C.de arbi.⁊ p Bar.in.l.ſi ſocietatē
§.arbitror.ff.p ſocio.⁊ per Imo.late in.c.quintavallis in penul.
char.extra de iureiu.⁊ iſta cōſideratio non hꝫ in caſu noſtro:quia
ſi agitur qꝛ tota res ſit pſcripta ſemper reſpectu illi⁹ rei dānū eſt
25 grauiſſimum.ar.l.omnes.§.lucius.ff.que in frau.cred.¶ †Scdo
accipiſ damnum grauiſſimū habito reſpectu ipſius rei ad quali-
tatem perſone ⁊ quantitatē pſimoniū illius qui patiſ hoc dānū.
⁊ iſta cōſideratio hꝫ in caſu noſtro ſicut in ſimili in.l.ſꝫ ⁊ ſi ſuſce-
perit.§.j.⁊ per gl.⁊ doc.ff.de iudi.⁊ per Bart.do.t.in.l.admonen-
di.ff.de iureiur.in pe.col.in verſic.ſꝫ aduertendū ⁊c.⁊ iſta habita
cōſideratione in primis dico qꝛ reſpectu iudicii poſſeſſorii quod
26 eſt preſcriptū non pōt eccleſia reſtitui poſt quadrienniū qꝛ† qñ
eſt contentio etiā de magna re contentio poſſeſſionis nō dicaſ et
de magna cauſa vt pbaſ in.l.vnica.C.ſi de momen.poſſeſ.fuerit
appella.⁊ in.l.momentanee.C.qui legi.perſo.⁊ tradit Jo.and.in
c.ex inſinuatiōe extra de pcu.⁊ per pdicta ita dicit Bar.in.d.l.ad
monēdi.in.d.ver.ſed aduertendum,⁊ maxime qꝛ dubium eſt val-
de an pbeſ poſſeſſoriū cōpetere ſi tantū eſſet preſcriptū.⁊ potius
e probabilis concludendum eſt qđ nō.que dubietas rem etiam
minoris eſtimationis reddit ſicut dicimus in eſtimatione cauſe
dubie in trāſactione in.l.ſi cum quis aliter.per Bar.⁊ doct.ff.de
verbo.obli.⁊ in.l.ij.C.de reſcin.vend.Quinimo etiam quatenus
cōtendiſ de dominio dico preiudiciū ſeu dānū cauſatū a preſcri-
ptione nō eſſe grauiſſimū.Primo qꝛ non probaſ vel adminus
dubia eſt cauſa ppter quam dubietatē minoris eſt eſtimationis
vt dictū eſt.facit qđ hꝫ per Ang.in.l.imperatores.ff.de pac.⁊ per
doc.in.l.preſes.C.de trāſac.¶ Scdo qꝛ vſ potius probari contra
ctus ſenſuarius quā emphyteoticarius vt.ſ.plene fuit diſcuſſū
⁊ in dubio potius cēſuarius iudicandus vt concludit Alber.de
roſa.in.l.pe.C.de iure emphy.in.viij.col.verſi.quid de qōne.⁊ ita
dicit ſe reſpōdiſſe in qōne de facto arg.ad.per gl.⁊ Inno.in.c.cō-
ſtitutus.de religio.domi.facit quod in re dubia interpretatio fie-
ri dꝫ ɔtra fundantē ſe in ɔtractu.l.veterib⁹.cū materia.ff.de pac.
¶ Tertio quia ſi de aliquo dñio eccleſie quereret⁹ tñ de directo
diſputaſ qđ nō videſ eccleſia magnifeciſſe cū alienationi cōſen-
ſerit in cōtractu pro parua re imo minima.ſ.pro ſolutione quinqꝫ
florenorū pro vno calice.ſolet aūt ppter hmōi conſenſum preſtā-
dum in hmōi alienatione ſolui quinquageſima pars eſtimatio-
nis rei.vt in.l.fin.C.de iure emphy.⁊ hoc a nouo emphyteota vt
ibi per gl.⁊ doc.¶ Quarto qꝛ attenta qualitate rei qualitate ca-
pituli ſancti Jo.⁊ quātitate eſtimationis iuris qꝛ vel non probe-
tur vel valde obſcure index pro certo non dꝫ iudicare preiudiciū
eminētiſſimū put dicit gl.in.d.c.j.de preſcri.lib.vj.cū anteo pri-

monio

monio capituli ſuo tale obſcure pbatū indicarī dʒ res parua vt
non magna aut ad minua non maxime.argu.ꝺ.l.oēs.§.lucius.ff.
que in frau.cre.⁊ ita quilibet prudens iudex arbitrari debet in
cuiꝰ iudiciū totū hoc ſedet.ar.l.j.in fin.ff.de iure delibe.⁊ eius qđ
habet in auē.preterea.C.vnde vir ⁊ vxor.⁊ in auē.quod locuꝫ.C.
de colla.⁊ p Bal.in.l.pe.C.de arbi.cum ſi.Ex quibus omnibus
cōcludo qđ capitulū canonicoꝝ ſancti Petri veniunt abſoluē-
di a petitione capituli canonicoꝝ ſancti Joānis tam in petito-
rio quā in poſſeſſorio.¶ Abſolutis iam iuribus capituli ſancti
Jo.lateran.a quibus recte ⁊ iuſte capitulū ſancti Pet.defendi-
tur deueniendū eſt ad iura magnificoꝝ dñoꝝ de ſabellis a qbus
etiā optime defendit̄ pfatū reuerēdū collegiū canonicoꝝ ſancti
Pet.⁊ p fundamēto premitto ꝙ licet caſtrū ſancti Petri Iſor-
mis ⁊ caſtrū bargeti pertinerēt ad magnificū dñm Collā de ſa-
bellis pleno iure tñ propter rebelliones culpas ⁊ demerita dicta
duo caſtra cōfiſcata per reuerēdiſſimū dñm Cardinalem titulo
ſancti Laurentij in lucina apoſtolice ſedis legatū ⁊ camere apo
ſtolice applicata ⁊ deinum per cameram prefatā pacifice poſſeſ-
ſa.Iſta cōcluſio pbat̄:qꝛ ſummus pontifex Eugenius in cōceſ-
ſione quā fecit de dictis caſtris Antonio detido ð padua ꝓpter
debita ad q̄ camera eidē tenebat̄ ⁊ plura merita ipſius put latiꝰ
patet in dicta bulla cōceſſionis.cuius verbis narratiuis Pape
de confiſcatione dictoꝝ caſtroꝝ propter rebelliones ⁊ demerita
ſtandum eſt:vt eſt caſus in cle.j.de pba.⁊ tradit̄ in.c.cum nobis.
27 extra de teſti.⁊ ſi per partem adverſaꝫ diceret̄ qđ† verū eſt quod
verbis narratiuis pape ſtādū eſt qñ papa enūciat geſta a ſe.nāꝫ
eīc ſtatur adeo ꝙ non admittitur probatio in cōtrariū vt eſt ca-
ſus in.ꝺ.clem.i.⁊ tradit̄ plene in.ꝺ.c.cū nobis.Sed qñ atteſtat̄
de geſtis alibi ab alio prout in caſu noſtro:qꝛ atteſtatur de geſtis
a legato ſedis apoſtolice ⁊ cauſa eſt pīudicialis put eſt cauſa de
qua agimus tunc ſtādum non videt̄:vt cōcludit Jo.cald.⁊ do.
Ant.in.c.poſt ceſſionem.de pba.⁊ idē videt̄ velle Jo.an.in regu-
la nō licet.de regu.iur.in.vj.idē tenuit Guli.in cle.j.de proba.vbi
do Cardi.refert Oldra.ita cōſuluiſſe.¶ Preterea etiam ex alio
poſſet pars adverſa moueri:qꝛ talis narratio nō vr̄ emiſſa prin-
cipaliter ⁊ ꝓpter ſeſꝫ ꝓpter aliud.ſ.ꝓpter cōceſſionē quam fecit
papa:igitur nō vr̄ eius aſſertioni ſtandū vt in.c.ſi papa.de priul.
lib.vj.⁊ no.doc.in cle.j.de pba.qꝛ nō vr̄ ſup enūciatis ſe fundare
quo caſu ſuper facto alieno nō vident̄ probare vt per doct.in.ꝺ.
cle.j.vt late Cardi.⁊ Jo.de imo.Sed tñ ad premiſſa rūdetur. Et
ad primū qđ imo narrationi pape ð alibi geſtis quā corā eo cre
ditur.ſed in hoc eſt differētia qꝛ qñ atteſtatur de geſtis coram eo
ſtatur aſſertioni ⁊ nō admittit̄ pbatio in ꝯtrariū ⁊ ita procedit
tex.in.ꝺ.cle.j.ſed qñ de geſtis corā alio creditur donec contrariū
probetur.ita voluit ibi glo.ex qua doct.hoc colligūt quā ſequit̄
Pan.idē ēt Cardi.⁊ Imo.⁊ eſt bonus tex.quē ibi ad hoc ponde
rat do.Abb.in.c.ad audientiā.de preſcrip.⁊ Lap.allegatiōe.vij.
idem Cald.in cōſi.vij.in ti.de reſcrip.⁊ maxime qꝛ omnia fuerūt
narrata ⁊ conceſſa motu proprio quo caſu de non geſtis corā ſe
ſtatur qꝛ videt̄ vt informatꝰ verba proferre.ar.cle.ſi ſummus.de
ſen.exō.idē tenent Lap.do.Anto.⁊ Joā.de imol.in cle.j.de pro-
ba.⁊ do.Ant.in.c.ſi.de ſucceſ.abinteſta.Item ex certa ſciētia quo
caſu credendū eſt illud verū fuiſſe.nec licet in dubiū refricare vt
inquit Bar.in.l.cōficiuntur.§.codicilli.de iure codicil.per.l.ſi.C.
de leg.⁊ Bal.in tit.de pace conſtan.ver.non admittimus.Oldr.
cōſi.cclviij.factū tale eſt dñs papa.¶ Confirmat̄ qꝛ ex narratiōe
pape ⁊ ex ſequētibus papa tanꝗ̄ bene informatus loquitur quo
etiā caſu eiꝰ aſſertioni ſtatur.ar.eius qđ no.glo.in.c.nonnulli.de
reſcrip.⁊ tex.in.ꝺ.cle.j.de pba.vbi hoc tenet do.Anto.⁊ ita dicit
ſe de facto dixiſſe ⁊ ſequit̄ Jo.de imo.¶ Preterea Jo.and.in di-
28 cta regula cui licet dicit qđ† equiualet pbationi fame.probatio
enī per famā in antiquis prout eſt caſus noſter eſt plena proba-
tio vt tradit̄ in.l.ſi arbiter.ff.de proba.⁊ in.l.at qui natura.§.cuꝫ
me abſente.ff.de neg.geſt.¶ Ad ſcđm reſpondetur qđ imo dicta
narratio facta fuit qꝛ papa oſtēdere p̄timo volebat ꝙ per cōfiſca
tionē bona erāt camere apoſtolice ⁊ nō erāt amplius dñi Colle
29 de ſabellis vt oſtēderet ſe iuxta poſſe illa alteri cōcedere ⁊ †quod
nō facit cuꝫ preiudicio tertij.vñ fundat ſe in dicta narratione in
tentionē conceſſionis ⁊ ſic ſtatur aſſertioni vt tradunt docto.in
ꝺ.cle.j.⁊ l.c.cum nobis.de teſti.⁊ maxime ⁊ indubitāter procedit
hoc qꝛ ſumus in antiqs vt pbāt duo glo.ſimul iuncte vꝫ glo.in
c.ſi papa.de priui.in.vj.⁊ glo.in.c.cū olim.de ceſ.⁊ declarat Joā.
de imo.in.ꝺ.cle.j.¶ Confirmantur premiſſa.Nam papa in dicto
indulto cōceſſionis poſtea in fine affirmat idem ⁊ illud intendit
principalr̄ narrare ⁊ inſinuare quo caſu ſuper narratis videtur
ſe fundare ſcḋm Zenzeli.⁊ Lādul.quos refert ⁊ ſequitur Car.i.ꝺ.
cleū.j.⁊ ſic pcedunt oīa fundamenta ſupra adducta. Quintimo
ſummus pōtifex vult ⁊ diſponit qđ tali aſſertioni ſtetur ⁊ ſolis
literis ſuper delictis ⁊ culpis ⁊ cōfiſcatione ⁊ qđ plenarie pbent
ac ſi proceſſus pbarent̄ ⁊ oſtenderētur igitur tali narrationi ſtā
dū eſt. Nā ſi princeps hēs ſupremā ptātē pōt dare priuilegiū al-
teri ꝙ ſibi ſoli credat̄ in quocūꝗ̄ negocio vt ē caſus in.c. qcūꝗ̄.
xi.q.j.Igit̄ fortius hoc priuilegiū hꝫ in ſe vt dicit tex.xij.di.c.oēs.
ſi eñ ipſe hoc nō haberet in ſe nō poſſet alteri concedere.vt in.l.
nemo plus iuris.ff.de reg.iur.Tale eñ reſcriptū hꝫ vim legis.l.j.
30 ff.de cōſti.princi.Igit̄ ſicut.l.fieri poteſt† qđ ſcripta que alr̄ non
probāt faciant fidē ita ⁊ reſcripto qñ hoc principi placet vt in.c.
cum dilectus.⁊ ibi no.de fi.inſtru.Item ſi hoc pacto fieri pōt vt
aliquo caſu ſtetur priuate ſcripture alicuius iuxta no.p Ang.in
l.pactū inter hēdem.ff.de pac.ita ⁊ diſpoſitione principis ꝙ ſcri
pta q̄ alr̄ nō probaret probet.l.non impoſſibile.ff.de pact.Item
hoc aſſerit pars aduerſa i ſua ſupplicatione ⁊ ſic vr̄ hoc fateri.l.
cū precuꝫ.C.de lib.cauſa.⁊ licet dicat qđ coacte fecit quicqđ fecit
tñ cū id eſſet ð genere pbibitionis habēt hoc pbare.l.j.C.de fica.
⁊ in.l.ſi conuitij.C.de iniur.non omitto etiā ꝙ bulla tota. Euge
nij fuit poſtea confirmata per Nicolaum ſucceſſorem ⁊ ſic bina
conceſſio ⁊ declaratio fortius efficit.l.cū ſimus.C.de agri.⁊ cenſi.
lib.xj.⁊ per Bart.in.l.j.C.de peti.bonoꝝ ſubla.lib x.⁊ p Bald.in
l.nec dānoſa.C.de preci.impe.offe.¶ Ex quibus omnibus maxi
me ſimul iunctis probat̄ ob dicta demerita confiſcatio:qꝛ q̄ non
pſunt ſingula multa iuuant vt per Bar.⁊ doct.in.l.admonēdi.
31 ff.de iureiuran.Et multomagis †qꝛ ſumus in antiquis in quibꝰ
leuioribus pbationibus ſumus contenti iuxta no.per Inno.in
c.veniēs.de verbo.ſig.⁊ per do.Anto.⁊ Joā.de imo.in.c.veniens.
el.j.extra de teſti.Specu.in tit.de pba.§.probare.ver.⁊ no.cum ſi.
Ex quibus ſine heſitatione concludo qđ pbatur pluſꝗ̄ ſufficiē-
ter dicta confiſcatio ob demerita dicti domini Colle de ſabellis.
¶ Quare ſuccedit ſcḋo loco aliqua queſtio nūquid dicta bo-
na etiā reſpectu iurium dñi Colle de ſabellis potuerūt cōfiſcari ꝓ
demeritis dicti dñi Colle.Et in hoc faciebat difficultatem qꝛ vi-
debatur qđ ſi dñs Colla habebat iſtud caſtrū de quo agimus in
32 emphyteoſim ab eccleſia non potuerit cōfiſcari.⁊ qꝛ† in confiſca-
tione bonoꝝ dicti dñi Colle nō venerit caſtrū qđ ab eccleſia ha-
bebat in emphyteoſim p tex.in auē.de aliena.emphy.§.j.in verſic.
aut in ſanā erariū.⁊ ita per illū tex.tenet Bart.in.l.ſi finita.§.ſi
de vectigalibus.ff.ð dā.infec.quam ſequitur Lud.ro.allegat tex.
in.c.felicis.§.ſi qua vero.de penis.lib.vj.Idem voluit Bal.in.l.j.
C.de bo.lib.⁊ Bal.in.l.ſi qs pſbyter.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ tenet Pet.
de anch.in.c.poſtulaſti.in.ix.q.de foro compe.¶ Sed tamē hoc
non obſtante eſt concludendum in caſu noſtro ⁊ primo tenendū
quod potius fuerit ſeu probetur contractus cenſualis quā em-
phyteoticus quo caſu in accipientem trāſſertur plenū ius ⁊ do-
miniuꝫ.res eſt clara ꝙ tale caſtrum tranſiuit in fiſcum ſicut alia
bona ꝓpria dicti dñi Colle ꝙ ex q̄ potuit alienare vt ſupra fuit
dictū allegādo cōſilium Bald.tale caſtrum ꝙ alienari poterat
trāſiuit in fiſcum.ar.eius qđ dicit Bal.in.l.imperator.ff.de fidei-
com.liber.⁊ ſtatim dicā latius quod autem potius ſit cēſendus
cōtractus cenſualis ſupra fuit dictum. probatur etiam ex bulla
Eugenij in qua papa narrat ꝙ dictum caſtrū pertinebat pleno
iure ad dictum dominū Collā.⁊ ſic iudicari debet cōtractus cen
ſualis p quē omne ius trāſſert̄ vt tradit̄ in.ꝺ.c.cōſtitutus.de reli-
gio.do.⁊ lꝫ papa dicat accepimus:tñ negari nō pōt quin illa ver
ba faciāt aliquā pſumptionē coadiuuādo ea q̄.ſ.circa hoc dicta
fuerūt ⁊ maxime vt nō dicat̄ plene pbatū qđ eſſet ꝯtctus emphy
teoticꝰ.⁊ ſic dubia pbatio īterpretari dʒ ꝯ pbātē vt in.l.nō hoc.
C.vñ cogna.c.in pſentia.de pba.⁊ p Bar.in.l.inter ſtipulātē.§.ſi
ſtichū.ff.de ver.ob.¶ Scḋo principalr̄ in caſu nr̄o iſta opi.cōfir-
matur.nā Jo.de imo.i.ꝺ.l.ſi finita.§.ſi de vectigalibꝰ.dicit ꝙ tex.
in.ꝺ.§.j.in auē.ð alie.emphy.loquit̄ ſpālīter in emphyteoſi habi-
ta ab eccleſia cōſtātinopolitana ſi hñ ponderet̄.Igit̄ ſecꝰ dñm vr̄
in aliis eccleſiis in qbꝰ idē vr̄ eē ꝙ in emphyteoſi habita a pua-
to q̄ veniret in caſu noſtro i publicatiōe bonoꝝ vt ſtatim dicet̄.
⁊ hāc opi.tꝫ Guli.de cu.in.l.ſi qs pſbyter.C.de epiſ.⁊ cle.arg.illiꝰ
tex.cū ſi.ibi alle.facit no.p Spec.in ti.de loca.§.nūc aliqua. verſ.
vij.cū ſequēti.⁊ p Imol.in.l.qđ dicitur.ff.de verb.obli.¶ Tertio
cōfirmat̄.nā verū eſt qđ effectualr̄ emphyteoſis eccleſiaſtica non
cōfiſcat̄ ſed mero iure trāſit in fiſcū reſeruato iure eccleſie verūtñ
eccleſia hꝫ electionē vel dimittēdi illā rē apud fiſcū vel reuocādi
cōfiſcationē intra biēniū vt eſt caſus clarus in.ꝺ.auē. de alie.em-
phy.§.j.⁊ hoc voluit Bar.in.ꝺ.§.ſi de vectigalibꝰ. allegando illū
tex.⁊ ita declarāt Bar.⁊ Bal.in.ꝺ.l.ſi qs pſbyter.⁊ tenet Bal.in
auē.niſi rogati.C.ad treb.ita ēt declarat Jo.ð imo.in.c.ex parte.
in.xiiij.col.extra de feu.Igit̄ in caſu noſtro poſt biēniū imo poſt
lōgiſſimū tēpus nō pōt eccleſia rē reuocare.¶ Quarto hoc idem
probat̄ ꝯcludēti rōne.nā text.in.ꝺ.auē.de nō alie.emphy.§.j.ideo
vult ꝙ nō trāſeat in fiſcū:qꝛ emphyteoſis eccleſie nō trāſit perpe
tuo in heredes extraneos.⁊ hoc eſt de mēte Bar.in.ꝺ.§.ſi de vecti
galibus.vbi dicit ꝙ iō emphyteoſis priuati venit in publicatio-
ne bonoꝝ qꝛ perpetuo pōt i heredes extraneos trāſire.hoc clare
voluīt Bal.Jo.ð imo.⁊ Pau.ð ca.q dicūt qđ emphyteoſis eccle

ſi: nõ venit in cõfiſcatione qꝛ non tranſit ad extraneos perpetuo ſed tantũ ad deſcendẽtes iuxta no. in. l. etiã. ff. ſol. ma. hoc idez eſt de mẽte Lal. in. d. l. j. C. de bo. liber. vbi glo. ꝙ illa trãſeunt in fiſcũ que trãſire poterant in heredẽ extraneũ. ⁊ hoc voluit dare Lud. roma. in. d. §. ſi de vectigalibus. vbi dicit ꝙ licet feudũ nõ trãſeat in extraneũ heredẽ tñ qñ ex pacto feudũ trãſiret in quẽcũqꝫ herẽdẽ tunc tranſit in fiſcũ in publicatione bonoꝝ. ſed in caſu nr̃o vt oſtendit emphyteoſis trãſibat ꝑpetuo in heredes extraneos: id trãſiuit in fiſcũ in publicatione bonoꝝ qꝛ aũt trãſiret i heredes
33 extraneos oſtendit. ⁊ preſuppono ꝙ licet ſint opi. an ſ res eccleſie poſſit cõcedi in perpetuũ vt trãſeat in extraneos heredes quas oẽs opinio. ad longũ recitat ⁊ diſcutit inſignis preceptor meus do. Alex. de imol. in. l. etiã. in prin. ff. ſol. ma. tñ illa opi. verior etiã, vt ꝙ interuenientibus legitimis cauſis ⁊ ſolennitatibus de qbus in. c. ſine exceptione. xij. q. ij. ⁊ in cle. j. de reb. eccle. nõ alie. talis conceſſio fieri poſſit: qꝛ ſi cõcedit plena alienatio rei eccleſie dicto caſu interuenientibus legitimis cauſis ⁊ ſolẽnitatibus. ergo fortius vel ſaltẽ eadẽ rõne ꝯcedi debet alienatio reſpectu vtilis dñij. ar. regule cui licet. de reg. iur. lib. vj. ⁊ l. cũ pacto. ff. de ſer. expor. facit qꝛ equalis eſt ꝓhibitio alienationis plena ⁊ reſpectu vtilis dñij: vt in. c. nulli. extra de reb. eccle. nõ alie. ⁊ hoc tenet gl. in. §. emphyteoſis in aut. de non alie. ⁊ gloſ. in pleriſqꝫ aliis locis allegatis p do. Alex. in. d. l. etiã. in prin. ⁊ videt caſus hodie in aut. de alie. emphy. §. licentiã. per quẽ videt corrigi tex. in aut. de non alie. §. alie natur. ⁊ §. emphyteoſis. vbi hãc opi. tenẽt Jaco. de bel. ⁊ Ange. ⁊ hanc opi. tenẽt glo. Pet. cy. ⁊ Bal. in aut. ſi quas ruinas. C. de ſacroſan. eccle. ⁊ Bar. in aut. perpetuo. eo. tit. ⁊ Spec. in ti. de loca. §. nũc aliqua. verſi. vij. ⁊ verſi. xv. ⁊ Joã. de imo. in. l. qꝺ dicitur. ff. de verb. obli. ⁊ Bald. in. l. ij. in. ij. col. C. de iure emphy. ⁊ Ange. in aut. de nõ alie. §. lex itaqꝫ. ⁊ Bal. in. l. ſi in perſona. C. de ſdtũ cõ. et in. l. ij. C. de here. inſti. eſtã opi. ſequitur Ludo. ro. ⁊ etiã do. Alexã. in. d. l. etiã. vbi rñdet ad opi. ꝯtrarias vt ibi per eũ late. eãdẽ opi. tenẽt Joã. de imo. ⁊ do. Abb. in. c. in preſentia. extra de proba. quã dicit ꝙ leges ciuiles loquẽtes ſpecifice de reb. eccl. nõ ligant. xcvj. diſt. bene quidẽ. ⁊ in. c. eccleſia ſancte Marie. de cõſti. ⁊ hanc opi. ibi tenet do. Ant. qñ ſumus in caſibus in quibꝰ plena alienatio cõcedit. ⁊ ſequit inſignis preceptor meus do. Frãciſ. Are. quoꝝ rationes referre lõgũ eẽt. ⁊ idẽ tenet Bal. in quodã ſuo repertorio extraordinario in ver. eccleſia. Ex qbus ptꝫ qꝺ verior eſt iſta opi.

a ¶ Verior opi. ⁊ magis communis.

a ⁊ magis cõisꝰ maxime Moder. doct. ¶ Ex quibꝰ infero in propoſito ꝙ cũ in caſu cõceſſo fuerit legitime ⁊ ſolẽniter facta alienatio ſeu cõceſſio in emphyteoſim vt tranſiret etiã in quoſcũqꝫ heredes etiã extraneos talis emphyteoſis tranſiuit etiã in fiſcũ per ea q̃ ſupra dicta ſunt. primũ aũt ꝙ emphyteoſis fuerit ſolẽ
34 niter facta in caſu cõceſſo oſtẽditur ex diuturnitate longiſſimi tpis ⁊ poſſeſſione per que preſumunt omnia ſolẽniter acta. ⁊ ſic conceſſionẽ fuiſſe ſolennẽ ⁊ ex legitima cauſa factã. caſus ẽ ⁊ ibi not. doc. in. l. ſi filius. C. de peti. here. ⁊ eſt caſus ⁊ ibi Bal. Angel. ⁊ Moder. in. l. qui in aliena. verſi. ſed ſi non adierit. ff. de acqr. heredi. idẽ tenẽt Hoſtie. ⁊ Joã. an. in. c. albericus. extra de teſti. ⁊ in in. c. illud de preſump. ⁊ do. Ant. in. c. ea noſcit. de his que fiunt a prela. ſine ꝯſen. capitu. ⁊ hec eſt cõis ⁊ vera ꝯquid dixerit Bal. in. l. ij. C. de legi. here. quẽ etiã tenẽt Ange. ⁊ Moder. in. l. ſciendũ. ff. de verb. obli. ⁊ maxime poſt lapſum. xxx. annoꝝ. vt eſt text. notabilis. ⁊ ibi ponderat Joã. de imo. in. c. peruenit. extra de empt. et vendi. ⁊ tenet Pet. de anch. in cõſi. xxxvj. incip. ex cõſiliis excellẽtiũ viroꝝ. ¶ Confirmat iſta opi. nã in inſtrumẽto venditionis facte a Jacobello de Uiſinis. d. Nico. de ſabellis dicitur qualiter prefatus Jacobel. habebat i emphyteoſim a capellanis capelle ſancti Jacobi ⁊ qꝺ vẽdidit dño Nicolao recipiẽti ꝓ ſe ⁊ ſuis heredibus ⁊ ſucceſſoribus in perpetuũ cui venditioni capellani cõſentiũt ⁊ preſumunt ſolẽniter conſenſiſſe: vt in. d. l. ſi filius. ſupra alle. ⁊ ſic cũ Jacobellus vendat iura que habꝫ dño Nicolao recipiẽti pro ſe ⁊ ſuis heredibus in perpetuũ cẽſendũ eſt ꝙ etiã ipſe ſtipulatus fuerit ꝓ ſe ⁊ ſuis hꝫdibus in perpetuũ als nõ eſt cenſendũ ꝙ capellani cõſenſiſſent. ar. l. cũ de indebito. ff. de proba. itẽ ꝙ feciſſent qꝺ facere nõ potuiſſent. ac. l. merito. ff. pro ſocio. vnde preſumẽdũ eſt pro validitate actus. l. quoties. ff. de reb. dub. maxime attẽta diuturnitate tẽporis: vt dixi. vnde ſi priꝰ fuerat ꝯceſſa dicto modo dicto Jacobello p̃ſumit ꝙ fuerit ſolẽniter ꝯceſſa ex quo lapſum eſt lõgiſſimũ tẽpus ⁊ nõ cõſtat de qualitate ꝯceſſionis p iura preallegata. ⁊ ſic potuit iterũ concedi eodem mõ. ſ. qꝺ trãſiret in heredes extraneos ſm Jo. de imo. in. l. ꝙ dicit. ff. de ver
35 bo. obli. ⁊ dñm Abb. in. d. c. in p̃ſentia. vbi volũt qꝺ qñ res eſt ſemel legitime cõceſſa vt perpetuo tranſeat in extraneos heredes põt poſtea ſemper concedi etiã a ſolo prelato. allegãt glo. in ver. ad menſam in cle. j. de excel. prela. idem Jmol. in. c. potuit. in. xvij. col. extra de loca. ⁊ Bal. ⁊ Ja. de bel. in titu. qui feu. dare poſſunt. ⁊ Bal. in aut. qui rem. C. de ſacroſan. eccle. ¶ Secundũ autem ꝙ cenſeat conceſſiſſe perpetuo in quoſcũqꝫ heredes extraneos pro-

b ¶ Si cõceditur emphyteoſis eccleſiſtica pro ſuis heredibus et ſucceſſoribus in perpetuũ trãſit tunc ad extraneos.

36 batur per illa verba cõtractus vbi dicit recipienti pro ſe ſuiſqꝫ heredibus ⁊ ſucceſſoribus in perpetuũ. ⁊ primo p illa vba ſuiſqꝫ heredibus ⁊ ſucceſſoribus. Nam licet illud verbum heredibꝰ videatur reſtringendũ ad filios ſuccedentes de iure ciuili qꝛ ſumꝰ in emphyteoſi eccleſiaſtica: vt per Bar. ⁊ doc. in. l. gallus. §. etiaꝫ. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ verbũ ſucceſſoribus ad filios ſuccedẽtes de iure pretorio vel fideicõmiſſum vniuerſale: vt eſt bona glo. in verſi. ceterorum in. l. ſtipulatio iſta. in princi. ff. de verbo. oblig. ⁊ ita in materia emphyteoſis eccleſiaſtice exponit Jo. de imo. ⁊ ſequitur domi. Alexan. in. d. l. quod dicitur. ff. de verbo. obli. ⁊ do. Alex. in l. quedã. §. is aũt. ff. de eden. tamen als dicta opinio viſa fuit valde dubia contrarium enim tenẽt quidã quos refert Jmol. l. d. l. quod dicitur. ⁊ Bartholo. de Salyce. in. l. ij. C. de iure emphy. q. ix. verbum enim heredibus de ꝓprietate ſermonis includit quẽ libet heredẽ. l. ſciendũ. ff. de verbo. ſig. ita etiã verbũ ſucceſſoribus l. quedã. §. is autem. ff. de eden. ⁊ in. l. pater. §. mater. ff. de leg. iij. licet ergo verbũ heredibus reſtringeret ad filios ⁊ ſic deſcendẽtes heredes iuxta no. l. d. l. etiã nec ad alios trãſire poteſt emphyteoſis quã ad ſuccedẽtes qui omnes iure ciuili ſuccedũt in aut. de heredi. ab inteſta. poſt prin. tamẽ verbũ ſucceſſoribus eaſdem perſonas includeret ⁊ ſic nihil operaret cõtra id qꝺ habetur l. c. ſi papa. de priuile. lib. vj. ⁊ per Bal. in rubrica. C. de cõtrahen. emp. q. ix. Preterea ſi verbũ heredibus reſtringat ad omnes qui ſuccedere poſſunt ſecundũ naturã emphyteoſis ergo includit etiã ſuccedẽtes de iure pretorio vel alio iure. arg. eius qꝺ habet in. l. j. §. bonorum. ff. ad trebel. ⁊ ſic verbũ ſucceſſoribus erit ſuperfluũ. itẽ verbum ſucceſſoribus omnẽ ſucceſſorẽ includit vt trad iẽ in. d. l. quedã. §. is aũt. ff. de eden. Jgitur verbũ heredibus erit ſuperfluum. ¶ Preterea Bal. in. c. imperialẽ. in princi. de prohi. feu. alie. per
37 Fede. dicit qꝺ ſi cõcedit feudũ titio ⁊ quibuſcũqꝫ heredibus ꝙ includunt etiã heredes extranei propter verbũ geminatũ quibuſcũqꝫ. Jgit fortius idẽ dicẽdũ eſt in caſu noſtro in quo eſt verbuꝫ geminatũ non virtualiter ſed ſpecifice qꝛ dictum eſt heredibꝰ et ſucceſſoribus. ⁊ parũ pro Jmo. facit gl. in verſi. ceteroꝝ in. d. l. ſtipulatio iſta. in prin. imo potius ꝓbat contrariũ: qꝛ ibi includũtur omnes ſucceſſores vniuerſales ſiue de iure ciuili ſiue pretorio etiã extranei. vnde tractamus ibi de nõ recedendo a proprietate verboꝝ ita ꝙ includant ſucceſſores particulares. Sed i caſu noſtro tractamus de recedẽdo a proprietate verboꝝ p quẽ receſſum etiã verba eſſent ſuperflua ⁊ ſic oſtenderẽtur due regule ſcꝫ regula. l. non aliter. ff. de leg. iij. ⁊ regula. c. ſi papa. de priuile. lib. vi. Et maxime dicta opi. non videt procedere licet enim poſſet ꝓcedere in emphyteoſi eccleſiaſtica conceſſa iuxta ſuã ſolitã naturã. tñ in cõceſſa ꝯ ſuã naturaꝫ ꝓut eſt in caſu noſtro: tum qꝛ in ꝑpetuum tũ qꝛ videẽ data poteſtas alienandi ſicut bona ꝓpria q̃ duo ſunt contra naturã emphyteoſis eccleſiaſtice. Primũ ꝓbat in. d. aut. de aliena. emphy. §. j. ſecundũ in. c. potuit. de loca. ꝓut etiã ſtatim dicã ſicut in ſimili dicimus ꝙ qñ feudũ cõcedit extra naturã ſeu ꝯtra naturã feudi tũc nõ recedimus a ꝓprietate verboꝝ qꝛ ab ea recedere nõ debemus niſi in caſibus in iure expreſſis ſm Jac. de bel. Barto. Aluaro. ⁊ alios in. c. j. §. j. epiſco. vel abba. ¶ Secũdu
b premiſſa confirmanẽ qꝛ nõ ſolũ fuit cõceſſa ꝓ heredibus ⁊ ſucceſſoribus ſed etiã additũ fuit verbũ in perpetuũ qꝺ ſignificat poſſe perpetuo trãſire in quoſcũqꝫ heredes extraneos. ita voluit Pet. de ancha. in ſuo cõſil. cccxxiij. incipit. diſcurrit materia dubia. ita etiã tenet Bal. in. c. ſi. de feu. da. in vicẽ legis cõmiſ. ⁊ Bal. in addi. Spe. l tit. de loca. ⁊ Bal. in. l. ij. in. ij. col. C. de iure emphy. Et licet iſtã opi. conat impugnare Ang. in aut. de nõ alienan. §. emphyteoſis. ⁊ Joã. de imo. in. d. l. qꝺ dicit. ⁊ in. d. c. in p̃ſentia. qꝛ als idẽ dicendũ eſſet qñ ſimpliciter eẽt cõceſſa. arg. l. ſi pactũ. ff. de ꝓba. ꝙ quidẽ tolerari nõ põt niſi interueniẽte cã ⁊ ſolẽnitate vt ſ. dixi. tamẽ poſſumus in primis dicere qꝺ cã ⁊ ſolẽnitas p̃ſumũtur vt dixi p no. in. d. c. ea noſcit. ¶ Preterea videtur verior opi. Bal. ꝙ lꝫ ſine verbo i perpetuũ nõ includanẽ extranei: tñ ꝓpter illud verbũ includi debẽt. probaẽ per id qꝺ habetur in. §. ſi vero quaſdã. in aut. de alie. emphy. ⁊ in. c. ad aures. de rebus eccle. non alie. vbi qñ fundus eſt ſterilis vel qñ reducitur ad culturã cõcedi põt in emphyteoſim in perpetuũ ⁊ doc. cõmuniter intelligũt ẽe pro heredibus extraneis vt voluit notabiliter Bart. l. l. quicũqꝫ. C. de cõmuni agro deſer. lib. xi. ⁊ quod verbum in perpetuũ ſignificet qꝺ includunẽ etiã heredes extranei tenet inſignis preceptor meus do. Are. in. d. c. in preſentia. primo p tex. in aut. de non alie. §. ſi. vbi dicit qꝺ inuentũ fuit quoddã ius colonariũ perpetuũ i fraudem totalis alienationis. hoc aũt non eẽt niſi verbum perpetuum ſignificaret tranſitum in quoſcũqꝫ heredes extraneos. ¶ Secundo per tex. eo. titu. §. neqꝫ illud. vbi dicitur qꝺ perpetua cõceſſio eſt pene totalis alienatio. hec autem non eſſent ſi ad deſcendentes reſtringeretur. argumen. tex. in. c. j. de feud. aliena. ¶ Tertio qꝛ in caſu in quo poteſt perpetuo concedi doct. intelligunt qꝺ poſſit in extraneos tranſire vt concluditur cõmuniter

in aut.

in aut. ſi quas ruinas. C. de ſacroſan. eccl. ꝛ ſi iſta duo ſeparata nō
inducerent hoc tñ ſimul iuncta inducere debēt. Ex quo dicatur
pro heredibus ꝛ ſucceſſoribus i perpetuū ar. aut. itaq̄ꝫ. C. cōia de
ſucceſſ. ꝛ eius qḋ habetur in. c. i. de treug. ꝛ pa. Ex quibus ꝯcludit
qḋ ſi erat in heredes extraneos trāſitoria potuit etiā in fiſcū trā
38 ſire. ¶ Secūdo etiā eadē concluſio probatur q꞉ † qñ res non pōt
alienari preter ꝙ in meū fauorē prohibiti talis res per delinquē
tem nō poteſt in fiſcum mediāte confiſcatione alienari. l. impera
tor. ꝛ ibi Bar. ff. de fideicom. liber. ꝛ per Bart. in. l. ſi quis in tan
tum. C. unde vi. ꝛ Bal. ꝛ Saly. in. l. i. C. de bo. liber. igitur qñ cōce
ditur poteſtas alienādi ſimpliciter talia bona debent delinquē
do in fiſcum trāſire: q꞉ quod operaꝭ propoſitū in ꝓpoſito opera
tur oppoſitū in oppoſito. l. ſi vt ꝓponis. C. de nup. l. ꝛ ſi contra.
ff. de vulg. ꝛ pupil. cū ſi. Sed in caſu noſtro fuit data libera pote
ſtas alienādi. igiꝭ ꝛc. quod aūt talis poteſtas data fuerit oſtēdiꝭ
q꞉ in ꝯtractu vēditionis diciꝭ. Ad habendū tenēdum ꝛc. ꝛ de di
ctis rebus totaliter ꝛ particulariter faciēdū quicquid dicto Ni
colao facere placuerit tanꝙ de rebus ſuis proprijs. vnde primo
39 vult ꝙ poſſit totaliter diſponere. † verbū autem totaliter eſt ver
bum vniuerſale vt in. c. cupiētes. §. ceterū. ꝛ ibi gloſ. ꝛ Archid. de
elec. in. vi. ꝛ ſic ſignificat ꝙ poſſit totaliter diſponere eā reſpectu
dñiū quā alio iure vt probat tex. in. c. abbate. ſane poſt prin. de re
iudi. lib. vi. itē cenſeꝭ data libera poteſtas diſponēdi. igitur alie
nandi. arg. l. ꝓcurator cui libera. cū ibi not. ff. de procu. ꝛ maxime
hoc eſt verū ꝓpter verba que ſequūꝭ dū diciꝭ tanꝙ de reb⁹ ſuis
proprijs. ex quo enim ꝓpria ad libitū pōt quis alienare ꝛ eorum
eſt moderator ꝛ arbiter. l. in re mādata. C. māda. igiꝭ voluit quod
etiā in dictis reb⁹ eādē poteſtatē haberet. vnde ſicut poterat res
proprias alienare ita ꝛ res de q̄bus agimus q̄ rebus ꝓprijs ade
quātur. l. i. ꝛ ibi Ja. de are. Bar. ꝛ doct. ff. de leg. i. ꝛ ꝓ hoc optime
facit qḋ dicit Ang. ꝓ illū tex. in. l. ſi finita. §. ſiquin metu. ff. de dā.
infec. Ex qb⁹ ꝯcludiꝭ ꝙ ſicut erat alienabilis ita in fiſcū mediāte
confiſcatione trāſire poterat. ¶ Poſtremo nō omitto ꝙ precla
40 rus doct. Henri. bohic in. c. in q̄buſdā. de penis. vult † ꝙ licet bo
na feudalia ob delictū nō trāſeant in fiſcū iſtud ſit verū niſi i cri
mine leſe maieſtatis. ꝛ ita intelligit. c. imꝑialē. §. pe. de alia offenſa
quā contra principē cōmiſſa vt ibi latius ꝑ eū. ita etiā dicamus
in emphyteoſi eccleſiaſtica q꞉ Bar. ꝛ doc. in. d. §. ſi de vectigalib⁹.
videnꭍ ponere iſta a pari. igitur ꝛc. ſed in caſu noſtro fuerūt bo
na cōfiſcata ꝓpter crimen leſe maieſtatis commiſſum cōtra eccle
ſiam vt per Bar. in extrauagā. qui ſint rebelles. i. ver. rebellādo.
igitur ꝛc. ¶ Subſequēter queriꭍ poſito ꝙ ꝯfiſcatio nō tenuiſſet
ex quo facta fuit bona fide ꝛ lapſum eſt longiſſimū tēpus vltra
xl. annoꝝ dubitatur nūquid ſit decurſa preſcriptio aduerſus do
minos de ſabellis in qua difficultate ſi tenem⁹ ꝙ ſit decurſa pre
ſcriptio cōtra capitulū reſpectu iuris ipſius capituli fortius idē
dicēdū eſt qḋ eſt decurſa cōtra ipſos dños de ſabellis. l. ſicut. ꝛ. l.
omnes. C. de preſcrip. xxx. an. q꞉ nō pōt dici alia rōne ꝑſcriptionē
decurſam niſi rōne intereſſe ipſius capituli iuxta no. in. c. ad au
dientiā. extra de ꝑſcrip. ſed poſito ꝙ ꝯtra capitulū nō eſſet decur
ſa eatenus ꝯtrariū ſupra deciſum fuit oriꭍ difficultas nūqd aduer
ſus dños de ſabellis ſit decurſa preſcriptio in qua videbaꭍ prio
dicēdū ꙩ nō videꭍ qḋ eccleſia cogaꭍ habere in emphyteotā quē
nolit ſicut in ſimili dicit Hoſti. ꝛ ſequunꭍ Jo. an. ꝛ do. Ant. in. d.
c. ad audiētiā. qḋ nō ꝑſcribitur cōtra vaſallū eccleſie ſi nō preſcri
bitur ꝯtra eccleſiā ne eccleſia cogaꭍ habere in vaſallū quē nolit.
41 Et lꝫ multi teneāt ꙩ † ius ipſius vaſalli pōt preſcribi ab eo q ge
rit ſe ꝑ vaſallo eccleſie dñe directo vt voluit glo. in. d. c. ad audiē
tiā. ꝛ ſequunꭍ ibi do. Card. ꝛ Jo. de imo. ꝛ. d. Abb. nā in caſu no
ſtro nō videꭍ ꝓcedere q꞉ capitulū ſancti Petri non recognoſcit
neq̄ꝫ vult recognoſcere a dicto capitulo ſācti Joānis igiꭍ nō vi
detur habere locū dicta opi. glo. ꝛ ſequaciū. ¶ Sꝫ tñ his nō ob
ſtātibus in caſu noſtro dico in primis ꙩ licet hucuſq̄ꝫ capitulū
ſancti Petri non recognouerat capitulū ſancti Joānis in dñiū
tñ poteſt dicere ſe ꝑſcripſiſſe vtile dominiū ꝛ ſic aduerſus vtilem
rei vēdicationē ſi q̄ cōpetebat dñis de ſabellis caſu quo capitulū
ſancti Joānis ꝓbaret directū dñium nō ꝑſcriptū velle recogno
42 ſcere in dñium. Nā qḋ † aduerſus vaſallū ſiue emphyteotā eccle
currat ꝑſcriptio ſine preiudicio iuris eccleſie eſt glo. d. c. ad audiē
tiā. quā approbāt vt dixi do. Car. Jo. de imo. ꝛ do. Abb. ꝛ idē te
nuit ibi Bal. reprobādo opi. Hoſti. ꝛ qḋ cōtra vaſallū currat ꝑ
ſcriptio ad plus. xxx. annoꝝ. tenent cōmuniter doc. in locis infra
allegādis ꝛ puto qḋ ſatis ſit dño ſe ꝑſcripſiſſe aduerſus actiōes
cōpetētes dominis de ſabellis iuxta. l. omnes. ꝛ. l. ſicut. C. de pre
ſcrip. xxx. annoꝝ. ꝛ caſu quo capitulū ſancti Joānis habeat dire
ctū dñium velle recognoſcere in dñiū. ita eſt de mēte Innoc. in. d.
c. ad audientiā. quē ita declarat do. Abb. ꝛ ita dꝫ intelligi dictū
Ange. in. l. i. in pe. col. C. de anna. excep. vbi dicit ꙩ lꝫ contra roma
43 nā eccleſiā nō ꝑſcribaꭍ niſi cētū annis: † tñ ſi eccleſia romana ali
cui cōceſſit comitatū ꝑſcribiꭍ tp̄e longiſſimo. xxx. annoꝝ. allegat

tex. ꝑ caſu in. l. cū ſponſus. §. in vectigalibus. ꝛ ibi hoc eſt de mē
te Bar. ff. de publi. hoc ſimpliciter tenēt Ange. ꝛ Joā. de imo. in
l. vſucapionē. ꝛ in. l. quāuis. ff. de vſucap. ꝛ eſt de mēte Joā. and. in
rub. de feudis. ver. xxix. ꝑaſſe. ꝛ tenet hoc glo. no. in. c. volum⁹. xvi.
q. iij. ad quā ſe remittit Jo. an. in. d. c. ad audiētiā. qui vult aper
te ꙩ lꝫ preſcribaꭍ ꝯ emphyteotā eccleſie: tñ eccleſie nō preiudicaꭍ
ꝛ ſequiꭍ Bal. in. c. i. de capi. corra. ꝛ ſic eſt cōis opi. glo. ꝛ docto. qḋ
currit ꝑſcriptio longiſſimi tp̄is cōtra emphyteotā ſine ꝑiudicio
tñ domini. ¶ Amplius dico ꙩ in caſu noſtro indubitatū eſt qḋ
currit ꝑſcriptio ad minus longiſſimi tp̄is. xxx. annoꝝ. Nā clarū
eſt qḋ dñi de ſabellis poterāt alienare vt ſupra ꝓbatū eſt. igiꭍ cō
tra eos ꝑſcribi poterat. caſus eſt in. l. alienationis verbū. ff. de ver
44 bo. ſig. vñ quā rōne ꝓhibita † alienatione eſt ꝓhibita ꝑſcriptio
vt ꝑ plura exempla ꝓbat gloſſ. in. d. l. alienationē. ꝛ traditur per
Bar. ꝛ alios in. l. ſi iuſſa. §. diui. ff. de leg. i. ꝛ habeꭍ in. l. ij. de vſuca.
pro empto. ita pari rōne ꝑmiſſa alienatione dicitur ꝑmiſſa pre
ſcriptio. caſus eſt in. d. l. alienatio. Itē fauorabilior eſt permiſſio
ꝙ ꝓhibitio alienationis vt patet in. l. i. ff. de fundo dotali. iūcta
l. hac edictali. §. ceteroꝝ. C. de ſecū. nup. ꝛ declarat Bar. in. c. ſi ita
quis. §. ea. l. ff. de ver. obli. Sed ꝓhibita alienatione diciꭍ ꝓhibita
preſcriptio vt dixi. igiꭍ permiſſa alienatione ꝛ fortius cenſeꭍ per
miſſa preſcriptio aut. multomagis. C. de ſac. ſan. eccle. qḋ cū ope
ratur ꝓpoſitū in propoſito operatur oppoſitū in oppoſito. l. ſi
ex toto. in ꝑnc. ff. de leg. i. Rectū eū ſui index eſt ꝛ obliqui vt dicit
philoſo. primo topico. Videmus etiā ꙩ licet fundi dotalis non
ſit ꝑmiſſa preſcriptio q꞉ nō eſt permiſſa alienatio. ꝛ hoc quādiu
eſt dotalis. poſtea q꞉ eſt permiſſa alienatio poteſt preſcribi. ꝛ ſimi
liter qñ res deſinit eſſe pupilli. vt late declarat Ange. in. d. l. fin. C.
de anna. excep. ſed in caſu noſtro eſt permiſſa alienatio ſicut de re
bus ꝓprijs. Igiꭍ cenſeꭍ ꝑmiſſa preſcriptio ꝑ predicta. ¶ Nec ob.
ſi diceretur quod ꝓhibita eſt alienatio in potentiorem. igitur eſt
prohibita preſcriptio. d. l. alienatio. ver. ꝛ traditur in. d. §. diui. ꝑ
Bar. qḋ aūt ſit prohibita alienatio in potētiorē hoc tenet gloſſ.
cōiter approbata i. c. potuit. extra de loca. ꝛ gl. ꝛ doc. maxime Sa
lyce. in. l. ſi. C. de iure empby. q꞉ illud ꝓcedit in alienatione que ſit
legis diſpoſitiōe mediāte ꝑſcriptione inducta a lege. ꝛ ita ſēdet
Jo. de imo. in. l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ff. de dā. infec. ꝛ Joā.
de imo. in. c. ex parte. in. xxiij. col. extra de feu. vel ſecūdo dicamus
qḋ glo. ꝛ doc. loquunꭍ qñ alienatio ſit titulo venditionis ꝛ ſic ꝑ
cōtractū vt in. d. c. potuit. in ver. qui ab emptiōe. ꝛ ita etiā loqui
tur tex. l. d. c. ſi. C. de iure empby. vnde ſi ſiat trāſlatio alio modo
quā ꝑ contractū hoc nō reperiꭍ ꝓhibitū. ita reſpondet preceptor
meus do. Alex. de imol. in. d. §. ſi de vectigalibus. Et hoc maxime
q꞉ in caſu noſtro cōceſſa eſt poteſtas diſponēdi totaliter ſicut de
rebus ꝓprijs: ſed res ꝓprie in quēcunq̄ꝫ alienari poſſunt. l. in re
mādata. C. mādati. l. nemo exterus. C. de ind. per Bar. in. l. ſi quis
vt. §. differētia. ff. de acquirē. poſ. ita ꝛ talis res emphyteotica alie
nari poterāt. Amplius etiā dicēdū eſt ꙩ licet bona emphyteo
tica ſint ꝓhibita alienari tamē nō videꭍ ꝓhibita preſcriptio ad
minus longiſſimi tēporis qꝛ res nō eſt ſimpliciter ꝓhibita alie
nari: ſed eſt ꝓhibita niſi adhibeatur ſolēnitas de qua in. l. ſi. C. de
iure empby. ꝛ in. d. c. potuit de loca. vnde non eſt ꝓhibita preſcri
ptio ſm Jac. de are. Cy. Bar. ꝛ doct. C. in quibus cauſis in integ.
reſti. nō eſt neceſ. ꝛ late declarat. d. Alexā. in. d. §. diui. ¶ Quibus
explicatis deueniendū eſt ad aliā difficultatē que primo aſpectu
nō videꭍ parua: vꝫ nunquid indultum ꝛ declaratio Nicolai ſuc
ceſſoris Eugenij quibus declaratur Collā de ſabellis quicquid
fecit ꝯtra ſtatutū romane eccleſie ꝓpter qḋ bona ſua fuerūt cōfi
ſcata id metu iuſto feciſſe ꝛ non incidiſſe in aliquā penaꝫ. ꝛ ideo
ceſſant omnes ꝓceſſus habiti ꝛ ꝑ ꝑdeceſſorē contra dictū Collā
cū clauſula ex certa ſciētia ꝛ de plenitudine poteſtatis ꝑut lati⁹
in. d. indulto ꝯtineꭍ habeat ꝑiudicare capitulo canonicoꝝ ſācti
Petri quib⁹ eſt dñium queſitū ex cōtractu emptionis iuris gen
tiū. l. ex hoc iure. ff. de iuſti. ꝛ iur. ꝛ longiſſimo tp̄e ꝑ ſe ꝛ autorem
ſuū poſſedit. In qua difficultate dico ꙩ ſummus pontifex Nico
laus nō potuit talē declarationē reſtitutiōis ꝛ caſſationis facere
in ꝑiudiciū dicti capituli quibus dñium ꝛ poſſeſſio iam diu que
ſita fuerāt vt dictū eſt. Ex quo ꝑ tales declarationes caſſationes
ꝛ reſtitutiones agebaꭍ de auferēdo dñium rei ſue dicto capitulo
45 nō citato: qñ etiā tales actus facti a principe in quibus agitur
de auferendo ius tertij queſitum de iure gentiū nō valēt nō cita
ta parte. caſus eſt in cle. paſtoralis. de re iudi. q꞉ eſt de iure natu. vt
ibi habeꭍ. ¶ Sed q꞉ materia hec eſt ſatis ampla ꝛ in ea plures
conſului reſolui me ad cōſiderationē aliquoꝝ caſuū quos alias
conſulendo cōſideraui. ¶ Primus caſus eſt quādo princeps nō
vult vti plenitudine poteſtatis ſed vult hoc facere ex ſua poteſta
te ordinaria ꝛ tūc nō poteſt auferre dñium rei ſue alteri queſitū
eo nō citato tex. eſt ꝛ ibi glo. ꝛ docto. in. l. fina. C. de legi. ꝛ eſt tex.
in. c. in cauſis. ꝛ ibi not. extra de re iudi. ꝛ ponit Bart. in. l. defen
ſionis facultas. C. de iure fiſci. lib. x. ꝛ Bart. in extrauag. ad repri

men.in ver.sine figura iudicij.ꝛ Bar.in.l.cū mulier.ver.quero de
vna q̄stione.ff.solu.ma.Lud.ro.in.l.ij.ff.de arbi.ꝛ elegāter loquit
Ang.in suo ɔsi.cccciij.incip.victa interlocutoria ꝛ hic nō est ca
sus noster qñ princeps vti voluit plenitudine potestatis. ¶ Se
cūdus casus est qñ princeps vti vult plenitudine ptātis ꝛ sum⁹
in causis bñficialib⁹ ꝛ tūc vȝ declaratio pape sine citatiōe casus
vr̄ esse ꝛ ibi hoc colligūt Host.ꝛ.d.Anto.l.c. sicut vnire.extra de
excel.p̄la.ꝛ est bonus tex.qui pōt ita intelligi in.c.in nostra.extra
46 de pcu.ꝛ ibi Inno.Host.d.Anto.ꝛ do.Abb.ꝛ est rō q† in bñfi
cialibus papa hȝ plenissimā ptātē ꝛ pōt p libito volūtatis quē
suo bñficio priuare.ꝛ cōcludūt do.Ant.ꝛ.d.Abb.in.c.cōstitut⁹.
de reli.do.ꝛ pbat in.c.p principalē.ix.q.iij.ꝛ in.c.ij.de p̄bē.in.vj.et
tradit do.Abb.in.c.cū ꝯ nobis.extra d testi.ꝛ in.c.inter quatuor.
de ma.ꝛ obe.ꝛ sic ēt nō est casus noster q: nō sumus in causis bñ
ficialibus. ¶ Tertius casus est qñ princeps vult vti plenitudine
ptātis ꝛ sum⁹ i crīalibus in q̄bus agit de cā status ꝛ agit de ma
gno p̄iudicio.ꝛ tūc lȝ Bal.l.l.nec causas.C.de app.sentiat qȝ va
leat princeps ꝫ subditū pcedere eo nō citato al's secus:tñ ꝯtrium
est verū put tenēt oēs q idē tenēt in causis ciuilibus put statim
dicā ꝛ punctualiter in causis criminalibus hoc tenet Bal.i.l.iij.
§.si is p quo.ff.qȝ quisq̄ iuris.ꝛ vr̄ de hoc casu inevitabilis in
d.cle.pastoralis.ꝛ tenet Ange.in.l.si accusationibus.C.de accu.fa
47 ciūt no.p Bal.in.l.vt vi.ff.de iusti.ꝛ iur.vbi dicit qȝ† defensio iu
ris auferri nō p̄t maxime in criminalib⁹.ꝛ ita cōsuluit Aret.in
cā interdicti pmulgati per sixtū ꝫ dños florentinos.vt patet in
eius cōsi.clxv.incip.sicut Joānes dicit.ꝛ ita cōsului ꝛ cōsuluerūt
multi solēnes doctor⁹ Italie.Et hic casus adaptari potest ad
casum nostrū:q: sumus in cā magne impotātie que equiparari
potest cause criminali vt est casus in.l.ppter litē.ff.de excu.tut.ꝛ
no.Bar.in.l.admonēdi.ff.de iureiur.ꝛ no.doc.in.l.parētes.C.de
testi. ¶ Quartus casus est qñ sum⁹ in causis ciuilibus ꝛ p̄nceps
procedit cōtra nō subditū.ꝛ hoc casu etiā concludendū est ꝙ nō
vȝ act⁹ principis sine citatione licet pcedat de plenitudine pote
48 statis† in nō subditū nō p̄t vti plenitudine potestatis ita deter
minat do.Ant.p illū tex.in.d.cle.pastoralis.ꝛ ita dicit se respō
disse in q̄stione de facto ꝛ sequit Jo.de imo.ꝛ do.Anto.in cle.ne
romani.de iureiur.ꝛ tenēt oēs qui idē tenēt qñ pcedit cōtra sub
ditū de quib⁹ statim dicā.ꝛ hic nō est casus noster q: papa pces
sit ꝫ subditū. ¶ Quintus casus est qñ princeps pcedit sup his q̄
disposita sunt a iure pūsitiuo.ꝛ isto casu de plenitudine potesta
tis pōt ius alteri quesitū sine citatiōe tollere q: potest ad libitū
disponere put est videre qñ p̄nceps legitimaret filiū post mortē
patris postq̄ȝ est delata hereditas ꝛ non adita ꝛ sic nō est etiā q̄s
tum ius de iure gentiū in preiudiciū venientis ab intestato.ꝛ ita
intelligo Bar.in.l.gallus §.ꝛ quid si tantū.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ
Bal.in.l.nun ita diuus.ff.de adop.ꝛ do.Anto.in.c.per venerabi
lem.extra qui filij sint legi.ꝛ Bal.in.l.ij.in.viij.col.C.de seruitu.ꝛ
aqua.ꝛ ita possunt intelligi doc.in multis locis q dicunt ꝙ prin
ceps de plenitudine potestatis potest procedere parte nō citata
quos statim referā.ꝛ hic etiā nō est casus noster q: auferret dñiū
quesitū de iure gentiū ꝛ qȝ de iure gētium non sūt est iuris posi
tiui. ¶ Sextus ꝛ vltimus casus est qñ princeps contra subditū
procedit de plenitudine potestatis auferēdo dñium ꝛ sic ius q̄si
tum de iure gētiū parte non citata ꝛ hic est casus noster q vide
batur magis dubi⁹.Nā plerīq̄ magni doc.tenere videnē ꝙ pos
sit pcedere parte non citata vt vr̄ tenere Jo.an.in.c.i.de cau.pos.
ꝛ proprie.ꝛ do.Anto.in.c.cū olim.de re iudi.ꝛ Bal.in.l.nec cau
sas.C.de appel.ꝛ Bal.in.l.iij.§.si is p quo.ff.qȝ quisq̄ iur.Host.
ꝛ Jo.an.in.c.in nostra.de procur.Bal.in.l.ij.C.quomodo ꝛ quā
do iudex.ꝛ in.l.fi.C.de fructi ꝛ lit.expen. Et hec facere videbant

¶ Clausula ex certa sciētia ꝛ de plenitudine potestatis non operant quo ad solēnitates iductas de iure naturali.

difficultatē. ¶ Sed tñ pmissis non obstātibus ɔtraria opi.est p
49 babilior ꝛ verior† ꝙ etiā in ciuilibus princeps ɔtra subditū nō
possit actū facere de plenitudine potestatis eo non citato p quē
sibi dominium de iure gentiū quesitum auferatur ita videt casus
in.d.cle.pastoralis.in versi.ceterum. per quem ita cōcludunt ibi
d.Ant.ꝛ Joā.de imo.nā pontifex expresse declarat ꝙ etiā in sub
ditum princeps non pōt de plenitudine ptātis supplere defectū
citationis q: esset auferre citationē que est de iure naturali.ꝛ ibi
dicunt do.Ant.ꝛ Jo.de imo.quod non valet statutū vel ɔsuetu
do ꝙ quis ad sententiā nō citat.ꝛ licet tex.loquatur i casu crimi
nali ꝛ graui tamē.d.Ant.ꝛ Jo.de imo.idē dicūt in causis ciuili
bus grauibus in quibus agitur de iure quesito de iure gentium
auferēdo.Nā ratio illius tex.in qua se fundat summus pōtifex
est generalis s.qȝ citatio non possit tolli q: tolleretur defensio q̄
est de iure naturali.vñ licet dictū sit speciale ampliat a sua gnāli
ratione.l.cum pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.ꝛ ibi Bart.ꝛ hāc
opi.approbat do.Card.floren.ꝛ sequitur.d.Abb.in.c.j.de causa
pos.ꝛ proprie.ꝛ domi.Abb.in.c.in causis.de re iudic.ꝛ in.c.cū in
ter.de elec.ꝛ in.c.inter quatuor.de maio.ꝛ obedi.ꝛ in.c.causaȝ.de
prescrip.ꝛ Joan.de imo.ꝛ do.Abb.in.c.cum olim.de re iudi.vbi
dicit qȝ cū citatio sit de iure diuino.ij.q.j.dñs omnipotēs cōtra
50 istud p̄ceptū negatiuū ꝙ† nō possit pcedere parte nō citata i ca
su in quo cause cognitio verti pōt princeps nō dispēsat q: nūq̄
reperit dispēsatū huic precepto in lege diuina iuxta no.p Inno.
ꝛ doc.in.c.q̄ in ecclesiarū.de cōsti.ꝛ predictā opi.tenuit Bal.qui
sibi fuit ɔtrarius in.l.fi.C.de legi.ꝛ ibi sequit Pau.de ca.p dictā
cle.pastoralis.p quā idē tenet Ange.in.l.princeps.ff.de legi.idem
tenēt do.Ant.ꝛ Joā.de imo.in cle.j.de lite pēdē.ꝛ in cle.j.de iure
iur.vnde intelligat contraria opi.in casibus i quibus papa sine
cā preiudicare pōt secus vñ non potest qñ vult auferre ius quesi
tū de iure gentiū.ꝛ hāc opi.approbat Cardi.Mediola.in.d.cle.
pastoralis.q: citatio nō est sub regula potestatiua sed naturali.
tū ex parte iudicis in quo liquidatio cause cognitio adesse debȝ
qm̄ vnusq̄sq̄ eoꝝ q̄ nouit est bonus iudex vt primo ethicoꝝ scri
bit Aristo.q̄ sine p̄sentia haberi non pōt.l.fin.C.si p vim vel alio
modo.tū ex parte partis rōne defensiōis q: defensio tolli nō po
test neq̄ extraiudicialis vt.l.vt vim.ff.de iusti.ꝛ iur.neq̄ iudicia
lis.l.defensionis facultas.C.de iure fis.lib.x.sed pars se defendere
nō potest nisi citet ꝛ sic sine scīa vera vl' interpretatiua.igit ꝛc.vñ
cū ad defensionē per citationē perueniat subtrahere citationē
nō est aliud q̄ȝ defensionē auferre.ꝛ subdit postea idē doc.loquen
51 do de plenitudine ptātis qȝ† potestas est de genere bonoꝝ.nam
posse malū non est posse sed magis nun posse.de peni.dist.ij.§.c.
princeps.adest enim in dispositione bonitatis plenitudo ptātis
non aūt prauitatis.hāc opi multū subtiliter ad verāq̄ partem
disputādo tenet glo.Jo.mona.in extrauaganti pape Bonifacij
octaui que incipit rem nouā multis rationibus quas nō refero
ꝛ ita fuit cōsultū in cā interdicti ꝛ ita postea bis cōsului. ¶ Nec
ob.si dicat p̄dicta pcedere qñ princeps aliter pcedit q̄ȝ rescriben
du qm̄ tunc vr̄ qȝ possit septimus casus considerari.ꝛ tunc quā
du pcedit d plenitudine ptātis vr̄ ꝙ citatio nō reqrat put vide
tur cōcludere glo.ꝛ doc.in.d.c.cū olim.de re iudi.ꝛ Bal.in.l.si ad
fi.C.de fruc.ꝛ lit.expē.q: actus ɔcedēdi priuilegiū est supreme po
testatis vt no.d.Ant in.c.cū dilecta.de cōfirma vti.vel inuti.ꝛ.d.
Anto.in.c.veniēs.de filijs p̄sby. in q̄bus locis d: ꝙ priuilegiū et
dispēsatio ɔcedunt parte nō citata.Cū ergo in casu nostro papa
processerit rescribēdu vr̄ ꝙ parte nō citata pcedere potuerit:qm̄
ad hāc obiectionē rñdeo ꝙ p̄dicta pcedūt qñ rescriptū vl' p̄uile
giū sunt mera donatio put videm⁹ in locatiōe bñficij in qua ne
mo citat vt in.c.lȝ eps.de p̄bē.in.vi. Secus si rescripta decidūt cō
trouersias ꝛ sunt decisiōes act⁹ iudicij cōtradictorij prout est in
casu nostro.ita inquit notabiliter Bal.in.d.c.cū olim.de re iudi.
¶ Preterea p̄dicta procedūt qñ interpretatione rescripti altera
pars nō multū lederet put in casu nostro:q: tūc etiā in interpre
tatione literarū requirit citatio s̄m Bar.in.l.fi.C.de tēpo.appel.
vnde dicit Bal.ibi qȝ citatio partis nō est de essentia in cōcessio
52 ne sed bñ in pcessu ad vlteriora. ¶ Ex q̄bus apte decidit qȝ† vbi
p rescriptū cā decidit cū p̄iudicio tertij illi⁹ requirat citatio. vñ
videm⁹ ꝙ priuilegia ꝛ dispēsationes nō nocēt eis q̄bus esset ius
quesitū nō citatis vt declarat.d.Anto.ꝛ.d.Abb.in.c.at si clerici.
in.§.de adulterijs.extra de iudi.ꝛ cōcludit Bal.in.l.rescripta.C.
de p̄ci.ipe.offe.ꝛ in.l.ij.C.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ Paul.de ca.ꝛ Mo
der.in.l.gall⁹.§.ꝛ qd si tm̄.ff.de lib.ꝛ posthu. ¶ Nec clausule sup
plētes defectus ex certa sciētia ꝛ de plenitudine potestatis opan
tur⁹ quo ad solēnitates inductas de iure naturali put est citatio
s̄m Spec.in ti.de lega.§.nūc ostēdēdū.ver.xvi ꝛ sequit ibi Joan.
an.ꝛ est tex.in.d.cle.pastoralis.Idē tenent.d.Ant.ꝛ Joā.de imol.
in.c.i.de trāsac.ꝛ in.c.illa.ne elec.ꝛ Jo.de imo.in.l.quidā consule
bat.ff.de re iudi.Ex q̄bus cōcludit ꝙ declaratio ꝛ restitutio non
afficiūt capitulū canonicoꝝ sancti Petri non citatū in eius pre
iudiciū. ¶ Postremo dico ꝙ dictū indultū etiā ex alijs nō p̄iu
dicat ꝛ nō afficit dictū capitulū canonicoꝝ sancti Petri.Et in
primis cōsiderādum est qȝ snīa cōfiscationis ꝛ declaratoria lata
cōtra Nicolaū d sabellis que pbat p literas apostolicas eugenij
fuit valida licet lata fuisset ex cā non vera q: put in indulto Ni
colai dicit dñm collam de sabellis iusto metu fecisse quicquid fe
53 cit† qm̄ snīa diffinitiua ex falsa cā lata nō est nulla vt habetur in
l.j.§.item cū contra sacras.ff.que sen.sine app.rescin.ꝛ in.l.cū pre
tarem.ff.fa.ercis.ponūr.Bar.ꝛ doc.in.l.iuste possidet.ff.de acqrē.
pos.ꝛ domi.Abb.in.c.j.extra de iudi.nec Nicolaus successor Eu
genij declarat sentētiā ꝛ acta nulla:sed dicit totaliter haberi vo
lumus nullius fuisse roboris vel momenti ad effectum aliquem
sortiri non potuisse neq̄ debere tenore p̄sentiū decernimus ꝛ de
claramus.vnde summus pontifex non declarat illam fuisse nul
lam sed declarat ꝛ decreuit ꝙ vult haberi pro nullius ꝛ sic ac si a
prin.fuissent nullius momēti.ꝛ per cōsequēs nō debuisse effectū
sortiri.ista sūt differūt declarare actū nullum vel haberi velle p
nullo:q: aliud est esse tale aliud haberi p tali vt declarat Bart.
in.l.si maritus.§.legis iulie.ff.de adulte.ꝛ aliud est quid factum
nō esse vel pro infecto haberi vt traditur in.c.ad petitionē.de ac
cusa.

cauſa.equipollēt aūt iſta velle haberi factum pro infecto vel habe ri pro nō infecto:quia nō dicit̄ factum eſſe quod nulliter factū eſt.l.nō putauit.§.no.⁊ queuis.ff.de bo.poſ.ↄtra tab. ⁊ in.l.iiij.§. condēnatū.⁊ ibi late Bar.ff.de re iudi.¶ Ex quibus infero ꝑ poſito ꝙ lʒ pontifex voluerit proceſſus ⁊ ſentētias ꝓ nullis a ꝑn. haberi ⁊ ſic pro nō latis ſeu nulliter latis ⁊ ſic ꝓpter dictā clauſulā diſpoſitio trahit̄ ad preterita ita qḋ quicquid ſtatim eſt ex illo facto primo irritatur ⁊ caſſatur.ar.gl.no.in cle.j.de immu.eccle.tradit do.Anto.in.c.ceterū.de reſcrip.⁊ do.Abb. Moder.in c.non debet.de conſangui.⁊ affi.tamē vt dicit eleganter do.Car. flor.in.d.c.ad petitionē.de accu.iſta clauſula ⁊ retrotractio non
a operat̄ ad preiudiciū tertij^a cui erat ius iam queſitū per ea q̄ habētur in.c.ſup eo.de offi.dele.⁊ in.c.ex multiplici.de decimis.vn de infert.d.Cardin.in qōne de facto qḋ ſi ex cōmiſſione pape quis recipit reſignationē.beneficiū ꝙ confert ⁊ poſtea caſſat cōmiſſionem quā vult haberi pro infecta omnia inde ſequuta irritant̄ tamē nō reuocabunt̄ legitime alienata per illum cui fuit beneficiū collatū lʒ eius collatio irritet̄.vnde dicit preceptor meus Are.ibi ꝙ mēs do.Cardi.eſt qḋ per talē clauſulā tollit̄ ius queſitū retro immediate ex ipſo actu q caſſat̄ ⁊ quicqd ab eo neceſſario depen det ius aūt queſitū tertio mediate ex dicto actu caſſato ꝙ eſt ius queſitū poſſeſſori per ipſam alienationem factā ab inſtituto nō vr̄ reuocari.⁊ dicit ꝙ ita diſtinguit Jac.de bel.in publica diſputatione quē refert ⁊ ſequitur Bal.in.c.j.hic finitur.l.corradi. vn̄ in propoſito lʒ caſſant̄ cōceſſus alienationis ⁊ alia inde ſequuta cenſentur caſſata illa que immediate ex ꝓceſſu ſunt ſequuta non aūt alienationes remotas in preiudiciū poſſeſſoꝝ quibus erat ius queſitū prout eſt in caſu noſtro cū prius fuerūt bona cōfiſcata.Scḋo alienata a camera.Tertio a dn̄o Ant.capitulū canonicoꝝ.vn̄ caſſando inde ſequuta nō eſt cēſendū ꝙ talē remotam alienationē caſſare voluerit ꝑ predicta.⁊ qḋ mediāte ſuo indulto a talibus poſſeſſoribus de quibus nulla eſt habita mētio poſſet poſſeſſio auferri per id qḋ habet̄ in.c.cū noſtris.⁊ ibi ꝑ doct. extra de cōceſ.prebē.lʒ eñ ſiat videant̄ alienationē caſſari ex verbis indulti tñ nō per hoc vult ꝙ poſſeſſores iuſti de quibus non eſt habita mētio eoꝝ poſſeſſione priuent̄ qꝛ iſta differūt. ſtant eñ iſta ſimul alienationē factā ⁊ tñ poſſeſſionē nō trāſlatam vt per glo. Barto. Bal.⁊ alios in.l.traditionibus.C.de pac.⁊ per glo.⁊ doc.in l.ſi ager.ff.de rei ven.⁊ per Bal.in.l.j.ad fi.C.de inoffi.dona.⁊ Bal.in.l.iij.ff.de pub.⁊ ꝑ cōſequēs lʒ alienatiōes caſſantur nō cēſet̄ voluiſſe priuare poſſeſſores iuſto titulo de quibus nulla eſt habita mētio iuxta not.in.d.c.cū noſtris.factū que notabiliter dicit Pet.de ancha.in repe.c.ſi propter tua debita in.xxviij. col.ver.ad queſtionē ꝓpoſitā.de reſcrip.in.vj. ¶ Nec etiā cenſendum eſt ꝙ iuſto titulo poſſeſſores ꝑuare voluerit de facto ⁊ leuato velo ſine citatione: tum qꝛ hoc non potuiſſet vt in cle.paſtora-
34 lis.de re iudi.vt.ſ.dictū eſt† ⁊ volūtas in dubio nō extēdit̄ ad impoſſibilia ſm Bar.in.l.ſi qs ſub cōditione.ff.de ↄdi.inſti.⁊ Bal. in.l.ſi.§.in cōputatione.C.de iure deli.⁊ in.c.a nobis.extra de ſen. excō.tū ēt qꝛ nō eſt in dubio cēſendū ꝙ iniuria a principe naſcat̄ vnde iura naſcunt̄.l.meminerint.C.vn̄ vi.cum in ſe oīa agere preſumat̄ ⁊ ex iuſta cā iuxta no.in.c.que in eccleſiarū.de cōſti.¶ Cōfirmantur premiſſa qꝛ ex quo capitulo canonicoꝝ ſancti Petri erat queſitū dn̄ium de iure gentiū ex cōtractu emptionis nō potuit pōtifex ſine cā dictū capitulū priuare ꝓprio dn̄io ꝙ eſt de iure gētiū.l.ex hoc iure.⁊ ibi Bar.ff.de iuſti.⁊ iur.ſm Innoc.⁊ oēs c.que in eccleſiarū.de cōſti.⁊ doc.in.l.ſi.C.ſi cōtra ius vel vti.pub. probatur in.d.cle.paſtoralis.⁊ per Bar.in proemio digeſtoꝝ.et in tali reſtitutiōe determinat Bal.poſt Cy.in.l.gallus.§.⁊ qd ſi
35 tū.ff.de lib.⁊ poſth.¶ †Et ſi dicat̄ qñ princeps priuat aliquē do minio rei ſue ꝑſumit̄ hoc ex iuſta cā facere ſm Cy.⁊ alios in.d.l. ſi.⁊ Bald.in.l.reſcripta.C.de preci.impe.offe.⁊ Inno.do.Anto.⁊ alij in.d.c.que in eccleſiarū.Reſpōdeo in primis ꝙ dixi qḋ qñ ex cauſa princeps alicui vult rei ſue dominiū auferre ꝺ precio equiualēti prouidere debet.ita dicit Archi.in.c.per principalē.viij.q. iij.⁊ no.Bar.in.l.ſi.§.titius.ff.de pig.act.⁊ no.glo.in.c.j.§.ad hoc ⁊ ibi Bal.de pa.iur.fir.⁊ ad obiectionem reſpondeo ꝙ aliquando ⁊ primo de cauſa cōſtat.⁊ tūc caſus eſt clarus.⁊ vidēdū eſt an fuerit iuſta cauſa ⁊ hic poteſt eſſe caſus noſter qꝛ princeps exprimit ſe ex eo inductū indultū concedere qꝛ audiuit a fide dignis ꝙ dn̄s Colla quicqd fecit:fecit iuſta violētia ⁊ iuſto metu coact⁹ q̄ cauſa ſi de ea vere cōſtitiſſet fuiſſet ſatis iuſta ⁊ ſufficiens.ſed de ea non aſſerit Papa ita conſtitiſſe ꝙ eſſet ſufficiēter cauſa ꝓbata.lʒ eñ aſſerat a fide dignis ita accepiſſe tñ nō debuit pontifex magis illis credere qui non apparent qḋ ſolēniter examinati citata parte ⁊ cū iuramēto hoc aſſererēt quo caſu nullā faciebant fidē vt in.c.ij.⁊ ibi plene extra de teſti.quā pape preceſſori ſuo cōtra quem tēpore ſuo fuerūt cōmiſſa demerita ⁊ rebelliones de quibus aſſerit ſe plenarie informatū ⁊ ſic eius aſſertioni ſtandū eſt vt in cle.j.de probe.⁊ ſupra latius dictū eſt.Item ſtatuit ꝙ bulle

z.

ſue fides pleniſſima adhiberet̄.⁊ ſic iſta probatio tanꝙ potētior confundit minus potentē.l.ob carmen.§.ſi teſtes.ff.de teſti.⁊ probatur in.l.admonēdi.ff.de iureiur.⁊ ſic remanet cōceſſio ſine legitima cā.⁊ cōſequēter per illā nō pōt dn̄iuʒ auferri.¶ Aliqñ ⁊ ſecundo pōt veriſimiliter iuſta cā imaginari.⁊ tunc ꝓcedit cōmunis opi.qꝛ pro actu principis preſumit̄.⁊ hoc eſt rationabile ⁊ de mēte doc.⁊ hic nō vr̄ caſus noſter qꝛ non video ꝙ aliqua iuſta cā niſi expreſſa imaginari poſſit ꝓpter quā papa velle debuerit priuare capitulū proprio dn̄io rei ſue.¶ Aliqñ ⁊ tertio non pōt cā veriſimiliter imaginari.⁊ tūc nō eſt ꝑſumēda alias illa cōis opi. ꝙ ſine cā nō poteſt princeps dn̄ium rei ſue auferre parue eſſet vtilitatis.ita concludūt do.Ant.⁊ Jo.de imol.in.c.nā concupiſcentiam.extra de conſti.⁊ probat̄ ex not.per glo.in.l.antepe.ff.ex quibus cau.maio.⁊ tradit do.Abb.in.c.ſi.in.v.colū.de conſti. ⁊ do. Abb.in rubri.de appel.in.iij.col.⁊ vult idē Bal.in.d.l. reſcripta. Sed nulla alia cauſa imaginari poteſt.Igit̄ ⁊c.¶ Quinimo ex quo princeps ꝓceſſit leuato velo ⁊ negocio nō ventilato pro ei⁹ actu non preſumit̄ prout notabiliter declarat Bal.in.l.ſi.C.de legi.Amplius etiā dico qḋ qñ princeps ꝓcedit parte non citata ꝓ eius actu non preſumit̄ vt notabiliter declarat do.Abb.in ca.j. de cau.poſ.⁊ ꝓprie.⁊ in.c.cum olim.extra de re iudi.Ex quib⁹ cōcluditur ꝙ ex quo cauſa expreſſa nō fuit legitima ⁊ qḋ ex alia iuſta cauſa fecerit non preſumit̄ ꝙ nō potuit dominiū rei ſue capitulo auferre.Et licet precipiat ꝙ aduerſus hāc declarationē et reſtitutionē nullus admittat̄ ⁊ qḋ magiſtratus ⁊ officiales nullum admittāt:tñ propter hoc non dicunt̄ domini priuari iure ſuo ⁊ eoꝝ dominio vt dicit do.Cardi.in.c.qꝛ diligentiā.de elec.lʒ de facto priuarent̄ qḋ in papa nullo modo preſumēdū ē hoc pati velle:qꝛ non dʒ iniuria naſci vnde iura naſcunt̄ vt dicit text.in d.l.meminerint.C.vnde vi.¶ Preterea facilius princeps pōt venire contra rem per eū alienatā ⁊ cōceſſam titulo lucratiuo quā titulo oneroſo vt declarat Bal.in.l.qui ſe patris.in.xj.col.verſ. ⁊ ſcias qḋ licet renūciatio.C.vnde libe.Ex quo infero ꝙ lʒ in indulto ſiat reſtitutio non obſtāte alienatione ex quo hoc tēdit in preiudicium tertij ⁊ non poteſt ita faciliter fieri quando titulo oneroſo quam quādo ex titulo lucratiuo dicamus quod voluerit tollere alienationes factas titulo lucratiuo vt priuilegium minus auferat ius tertij:arg.l.nec auus.C.de emāci.libe.⁊ l.ij.§. ſi quid a principe.ff.ne quid in loco publico.⁊ in.c.quamuis.vbi
36 glo.de reſcrip.in.vj.debet† enim priuilegiū interpretari ⁊ reſtringi vt inquantū fieri poteſt minus ledat ius tertij.c.ex tuarum de auto.⁊ vſu palij.not.Archi.viij.q.ij.c.licet.⁊ Calde.in conſi.xxij. in titu.de regula.⁊ do.Abb.in.c.certificari.de ſepul.⁊ domi.in.c. eos.§.j.de tempo.ordi.lib.vj.qui omnes dicunt ꝙ priuilegiū interpretari debet vt quantominus poſſibile eſt ledat ius cōmune. Item interpretari debet ne ledat ius tertij quātominus fieri poteſt.pulchre in propoſito loquitur Pet.de anch.in ſuo cōſi.cxi. incipien.viſo diligenter tenore.⁊ multum notabiliter loquit̄ Oldra.in cōſi.cclxviij.Queſtio eſt vtrum.vnde videmus verba impropriari ne preiudicetur iuri tertij.c.ſuper eo.de offi.delega.tradit notabiliter Cardi.in cōſi.lxv.Quinimo ex quo propter hoc indultum eccleſia enormiter lederetur tale indultum non valet ſecundū dominum Abb.notabiliter in.c.pen.extra de cleri.non reſi.¶ Poſtremo etiā dico tale indultum non valere ex eo qꝛ princeps motus fuit ex falſa cauſa expreſſa in indulto non tenet priuilegium tam proprio motu cōceſſum ꝙ quādo cauſe ſunt inſerte ſuper illis fundata cenſetur intētio principis adeo quod illis ceſſantibus nō fuiſſet depoſiturus alias fruſtra fuiſſent expreſſe illis ergo ceſſantibus diſpoſitio ceſſet.c.cū chriſtus.in ſi.de iure iuran.⁊ in.l.j.C.de ſal.can.adit.leg.⁊ ita in terminis noſtris dicit do.Cardi.in ſuo cōſi.xcvj.ſed in caſu noſtro inſerta fuit cauſa qꝛ a fide dignis acceperat omnia commiſſa per dominum Collam iuſto metu ⁊ violentia cōmiſſa.igit̄ ſuper ea cenſetur pontificē ſe fundaſſe que cūʒ appareat falſa ex bulla Eugenij ſequitur qḋ indultum nō afficit.⁊ qḋ falſa cauſa fuerit motus declarat ipſemet pontifex Nicolaus in alio indulto in quo aſſerit ſe bene ſeu pleniſſime informatum de demeritis ⁊ rebellionibus confirmat confiſcationem ⁊ alia inde ſequuta.⁊ ſic ex alia aſſertione eiuſdē pontificis magis firma ⁊ ſpecifica cui fides eſt adhibēda qꝛ dicit ſe pleniſſime informatum iuxta no.in.d.cle.j.de probe.⁊ ſupra dixi.apparet ꝙ cā ſup qua fundatū fuit īdultū fuit falſa.⁊ ſic indultū ceſſare debet vt dixi ⁊ eſt bona glo.in.c.cum ordinem.de reſcrip.facit.l.in agris.ff.de acqui.re.do.l.cū tale.§.falſum.ff.de cōdi.⁊ demon.cōfirmo qꝛ nullus poterat interpretari mentē ⁊ indulta ſua quā ipſemet princeps q cōceſſit.l.ex facto.⁊ ibi docto. ff.de vulga.⁊ pupil.l.ſi.C.de legi.⁊.c.cum veniſſent.⁊ ibi Canoni. extra de iudi.¶ Vltimo Nicola⁹ proprio motu ⁊ ex certa ſcientia ⁊ de plenitudine poteſtatis tenet omnia indulta reſtitutoria dicte confiſcationis ⁊ omniū que inde ſequuta ſunt quorū tenorem vult pro expreſſis haberi.vnde habetur ac ſi de verbo ad ver-

a ¶ Clauſula ꝙ diſpoſitio retrotrahat̄ nō operat̄ ad ꝑiudiciū tertij.

bum expreſſa eſſent vt colligit ex no. per Bar. in l. ſi quis in prin
cipio teſtamēti. ff. de leg. iij. ⁊ no. do. Anto. in c. j. de conſti. ⁊ pul
57 chre loquit do. Anto. in conſi. ij. vbi dicit q̄ papa ad validitatē
actus geſti fingere pōt expreſſum qđ expreſſum nō eſt vt in c. j. de
elec. ⁊ in c. j. de trāſac. ponit Rota cōcluſi. xx. in ti. de reſcrip. in no
uiſ. ⁊ Bal. in c. ſuper literis. in vj. colū. de reſcrip. ⁊ eſt gloſ. in ex
trauag. execrabilis. in verbo perſonarū dicit q̄ tollit vitiū ſurre
ptionis. vnde pontifex ſuū indultū tollere potuit ↄtrario indul
to cui cōſtat pontificē derogare voluiſſe propter illā clauſulā qꝛ
voluit habere p̄ expreſſa ſecūdū doc. in dictis locis. ⁊ voluit An
gel. conſi. cclxxx. incip. Bonifacius ep̄s. nā nemini dubiū q̄ ſi pri
mum indultum fuiſſet exp̄ſſum ⁊ facta fuiſſet expreſſa mētio qđ
fuiſſet per papā reuocatū vt concludūt doct. in c. j. de reſcrip. ⁊ in
c. ventes. de preſcrip. ⁊ not. gloſ. in c. j. de capel. mo. in vj. ſed papa
fingit expreſſum igitur tollitur ac ſi fuiſſet inexpreſſum vt cōclu
dunt doc. in locis proxime alleg. ⁊ fecit hoc ſummus pōtifex Ni
colaus irrite reuocare indulta reſtitutoria leuato velo ⁊ ſine cau
ſe cognitiōe ex quo talia indulta ſine cauſe cognitione ⁊ leuato
velo in preiudiciū iuris tertij fuerant conceſſa licet indulta reſti
tutoria non iuſte ⁊ legitima cauſa non cognita cōceſſa fuiſſent
58 †quoniā que de facto fiunt parte non citata de facto reuocari de
bent etiā parte nō citata vt voluit gl. no. in l. minor. in prin. ff. de
euic. ⁊ idem glo. in c. excōmunicatus. xi. q. iij. ⁊ Jmo. in c. querelā.
de elec. ⁊ do. Anto. in c. cum ceſſante. de appel. ⁊ Bal. in l. ij. in xj.
col. ver. ⁊ quero. C. de ſerui. ⁊ aqua. Ex qbus cōcludo partes oīo
rum iudicū eſſe in abſoluendo venerandū capitulū canonicorū
ſancti Petri a petitis. Laus Deo clementiſſimo.

¶ Ut ſupra p̄ me concluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartho
lomeus Socinus ſenenſis iuris vtriuſq; doctor.

¶ Conſilium. cclxvij.

1 ¶ Promitto verbum appoſitum in ſcriptura ſiue publica ſiue
priuata intelligitur per ſtipulationem: ⁊ illam probat.
2 Uulgares non intelligunt quid ſit ſtipulatio.
3 Delegatio an dicatur facta ſi debitor ad mandatum creditoris
promiſit ſoluere tertio centum.
4 Mandatum factum per creditorē debitori ſuo vt alij ſoluat qñ
reuocari poſſit.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectū ¶ Preſens cō
ſultatio diligenter ⁊ ſubtiliter fuit diſcuſſa per ſupra
ſcriptos doct. ⁊ fratres ſed vt difficultates deguſtaſſe videar ali
qua ſubſtātialiter percurrā nā ſi p̄ p̄miſſionē factā per Frāciſcū
depoſitariū dicamus inductā nouationē ⁊ ſic depoſitariuȝ libe
ratum ab officialibus pupillorū ⁊ obligatum fuiſſe Antonio et
ſociis ſyndicis tūc liberati fuiſſent fideiuſſores. l. nouatione. ⁊ l.
ſi creditor. ff. de no. ⁊ declarat Bar. in l. aliam. ff. eo. ti. Difficultas
aūt in premiſ cōſiſtere videt nūquid p̄ dictā promiſſionem Frā.
dicatur facta nouatio in qua ſi primo diceremus q̄ dicta p̄miſ
ſio facta p̄ Fran. facta fuiſſet p̄ viā delegationis tūc inducta fuiſ
ſet nouatio ſm Bar. ⁊ doc. i l. delegare. ff. de noua. idē dicūt Bal.
⁊ Moder. ⁊ in l. ſingularia. ff. ſi cer. pet. ⁊ in l. pecunia. eo. tit. ⁊ in
l. ſi. C. de noua. ⁊ Ange. in l. j. C. de iudi. ſed hoc non pōt dici in ca
ſu noſtro. nā ad hoc vt dicat facta nouatio p̄ viā delegationis de
bitoris reqrit q̄ fiat p̄ ſtipulationē. l. j. C. de no. ⁊ in d. l. delegare.
ff. eo. ti. vbi dicūt Ang. ⁊ Pau. de ca. ſecus eſſe qñ fieret p̄ ↄſtitutū
vel ſimplex pactū. l. ſtē illa. in ſi. ff. de cōſti. pecu. ſed hic non cōſtat
q̄ interuenerit ſtipulatio vt p̄babit igit ⁊c. qđ aūt ſtipulatio nō
interuenerit lȝ Pau. de ca. in d. l. delegare. dicat qđ mercator ſcri
bat in libro ſuo tertiū creditorē non probet promiſſio per ſtipula
tionē. ⁊ ſic non probat q̄ facta fuerit nouatio ſeu delegatio. ſi ve
1 ro in libro ſcripſerit ſe tertio p̄miſiſſe tūc †verbū promitto appo
ſitū in ſcriptura ſiue publica ſiue priuata intelligit p̄ ſtipulatio
nē. ⁊ p̄bat ſtipulationē interueniſſe per ea que habent in glo. ⁊ p̄
doc. in l. j. C. de ↄtrahē. ⁊ cōmit. ſtip. ⁊ hoc etiā in libro rationū di
cit preceptor meus Areti. in l. titia. §. idē reſpōdit. ff. de ver. ob. ⁊
ſic non videt tolli fundamētū delegationis ex defectu ſtipulatio
nis. tñ iſta theorica p̄cedit qñ verbū promitto l ſcriptura priua
ta profert a iuſperito ſecus qñ a p̄ſona idiota qꝛ tunc non p̄bat
ſtipulationē interueniſſe. ita voluit ſingulariter Ja. bu. l. d. l. j. C.
de cōtrahē. ⁊ cōmit. ſtipu. qđ Ange. ibi dicit eſſe mirabile ⁊ mētī
tenēdum. ⁊ illud ſequitur. ¶ Confirmat iſta opi. ex alio: qꝛ licet
verbum p̄miſit in latino ſermone prolatum in ſcriptura priua
ta ſtipulationē p̄baret: tñ ex quo eſt p̄batū in caſu noſtro mater
no ſeu vulgari ſermone potius intelligi dȝ ſcđm vulgarē intelle
ctū vulgariū quā ſcđm intellectū iuris. arg. eius qđ not. gl. in l. ſi
nepotes. ff. de teſtamē. tutel. ⁊ Bar. in l. ſi quis filiabus. eo. ti. ⁊ de
verbis platis vulgariter hoc notabiliter voluit Bal. l. l. lege. xij.
tabul. C. de legi. here. vbi dicit q̄ verba prolata materno ſermone

intelligunt ſcđm vulgarē intellectū q̄ aūt verbū p̄mitto in ſcri
ptura p̄latū importet ſtipulationē hoc nō cadit l intellectu vul
gariū qꝛ eſt interpretatio iuris ſicut in ſimili dicūt doc. d mutuo
in l. j. ff. ſi cer. pe. ⁊ de poſſeſſione in l. ſtipulatio iſta. §. hoc quoq;.
ff. de ver. obli. Quinimo †vulgares nō intelligūt quid ſit ſtipula 2
tio qꝛ etiā aliqñ periti nō bene intelligūt. vnde dicit Areti. prece
ptor meus in l. ſciēdū. ff. de verbo. obl. in viij. col. verſi. deſcendo tñ
q̄ ſi teſtis deponit p̄miſſionē factā per ſtipulationē nō deponit
ſimplr ſup facto q̄ cadat in noticiā cuiuſcūq; teſtis qꝛ lȝ ↄtc⁹ iu
ris gentiū ⁊ eorū forma que eſt munita a cōi vſu gētiū p̄ſumant
eſſe noti regulariter vnicuiq; ⁊ eorū forma: tñ ſtipulatio q̄ ē ↄtc⁹
iuris ciuilis nō p̄ſumit quo ad formā ſui eſſe notus oībus niſi
pariter aliqualiter in iure. facit not. p̄ Barto. in l. ij. §. diuus. in
vlti. col. ff. de iure fiſci. vel allegat. c. olim. de priuile. ⁊ hoc maxime
qꝛ arguēdo a cōiter accidentibus iuxta id qđ habet in l. neq; na
tales. C. de p̄ba. ex quo libri ſcribunt cōiter in abſentiā partis nō
dȝ in dubio verbū p̄mitto ſtipulationē importare ſicut l ſimili
dicit Jo. de imo. in d. l. titia. §. idē rñdet. el. j. ff de ver. obli. ¶ Sed
poſito q̄ verbū p̄mitto ſtipulationē importaret tñ nō diceret fa
cta delegatio qꝛ aliud ē iubere debitori ſuo q̄ p̄mittat creditori
ipſius mādātis quo caſu eſt delegatio vt habet in d. l. delegare. ⁊
p̄ glo. ⁊ doc. in l. quātis. §. ſi mulier. ff. ad velle. ⁊ aliud eſt mādare
debitori ſuo q̄ ſoluat creditori mādātis qꝛ tūc nō eſt delegatio.
nā aut debitor ſoluit ⁊ ſic implet mādatū ⁊ tunc nulla eſt delega
tio ex quo vtraq; obligatio extinguit. inſti. qui. mod. tol. oblig. i
prin. vnde nō eſt vnius obligationis in aliam trāſfuſio: nec alius
reus datur vice debitoris vt dicit tex. in d. l. delegare. ſi do p̄mit
titur put fuit in caſu noſtro qꝛ mādatū fuit vt ſolueret ⁊ ipſe p̄
miſit ⁊ tūc †nō inducit delegatio qꝛ nō dr implerē mādatū dele 3
gātis qꝛ aliud eſt p̄mittere aliud eſt ſoluere. l. ſi. C. ad l. falci. vnde
non dr debitor aliū reū vice ſua dediſſe ex quo nō mādauit. ⁊ ſer
uandi ſunt diligēter ſines mandati. l. diligēter. ff. māda. ⁊ qđ hoc
ſit verū probat tex. not. in l. ſi debitorē. ff. de noua. que generaliter
dicit q̄ ſi infra ſcripto debitori meo tibi ſoluere non poteſt ſtipu
lando ab eo id debitū nouare licet ſoluendo debitor meus a me
liberet ⁊ ſic patet quod mandatū de ſoluendo nō implet p̄mit
tendo. ⁊ ita ibi no. doc. ſile ergo qui mandat ſolui nō vult quod
fiat delegatio. ⁊ ſic qđ fiat nouatio. iſta autē non inducitur ſine
animo mandātis: qꝛ nō pōt ſibi ſine voluntate ſua auferri vt di
cit tex. in l. ſtichum. §. ſi. ff. de noua. ſi tamen fiat p̄ eo ſolutio a de
bitore ſuo creditori ipſius creditoris inducit liberatio vt. d. l. ſti
chum. §. fin. ⁊ in d. l. ſi debitorem. cum ſi. plus voluit do. Rapha.
Cu. in d. l. delegare. qđ non inducit delegatio niſi fuerit vſus ver
bo delegationis qꝛ potuit debitor meus p̄mittere tanq̄ fideiuſ
ſor. ⁊ verba ſunt interpretanda contra eū qui ſe fundat in illis. l.
ſtipulatio iſta. §. in ſtipulatione. ff de vb. obl. dicit etiā do. Pau.
de ca. i. d. l. delegare. quod requiritur qđ quis deleget tanq̄ debi
tor ⁊ qđ ille p̄mittat tanq̄ debitor delegantis. ⁊ ita dicit proba
ri in d. §. ſi mulier. cū gl. ⁊ ibi Ja. bu. ¶ Ex qbus videt tolli illud
qđ principaliter faciebat difficultatē in caſu noſtro ſcȝ illud q̄
dicit Bar. in l. ſingularia. ff. ſi cer. peti. vbi vult qđ ſi dico merca
tori quod ſoluat tibi centum p̄ pretio pannorū emptorum ⁊ ille
campſor promittit illa p̄miſſio cadit loco ſolutiōis. rō eſt qꝛ vnꝰ
reꝰ p̄ altera creditori volenti ſolui poteſt. l. aliam. ff. de ſolu. ⁊ ita
etiā tenuit Bal. in l. pro debito. C. de bo. auto. iudi. poſſi. quoniā
Bar. loquit qñ emptor p̄mittit per viam delegationis. ⁊ ita in
telligit Bar. Pau. de ca. ibi ⁊ etiam inſignis preceptor me⁹ do.
Frā. are. ita etiam intelligit Bar. ⁊ Pau. de caſt. in d. l. delegare.
ff. de noua. Preterea ⁊ ſecūdo eſt aduertendum quod aliquādo
⁊ p̄mo ego iubeo debitori meo quod ſoluat vel p̄mittat credito
ri meo ⁊ tunc promittendo ego liberor a creditore meo ⁊ debitor
meus obligatur creditori meo ⁊ a me liberatur. ⁊ ita poteſt p̄ce
dere dictum Bar. ſm Pau. de caſt. in d. l. ſingularia. ⁊ Paul. de
ca. ⁊ d. Alex. in l. qui vſumfructum. ff. de ver. ob. ⁊ Pau. de caſt. in
ſuo cōſilio. xlv. ⁊ hic non eſt caſus noſter. Aliquando ⁊ ſecundo
ego ſimpliciter iubeo debitori meo q̄ ſoluat creditori meo ⁊ ipſe
nō ſoluit ſed p̄miſit. ⁊ hic eſt caſus noſter ⁊ tunc hoc nō potuit
facere in mei preiudicium vt ipſe a me promittēdo liberaretur.
caſus eſt in l. ſi debitorem. ⁊ ibi hoc in propoſito tenet do. Pau.
de ca. ff. de noua. ita cōcludit do. Pau. de ca. in d. l. qui vſumfru
ctum. prout latius predicta referūt do. cōſulentes vnde in p̄poſi
to cū fuerit mandatū de ſoluēdo ⁊ depoſitarius p̄miſerit nō di
citur obſeruaſſe ſines mādati ⁊ nō fuit liberatus. Amplr⁹ ⁊ ter
tio eſt conſiderandū q̄ aliqñ vt dixi querimus nunquid ſi alius
debitor meus p̄mittat p̄ me creditori meo per viā delegatiōis ⁊
tunc poſſet p̄cedere opi. Bar. vt dictū eſt. ⁊ hic non eſt caſus no
ſter qꝛ nō fuit delegatio vt p̄batū eſt ſupra. Aliqñ ⁊ quarto q̄ri
mus nūquid inducat nouatio interuētu noue perſone aliter q̄
p̄ viā delegatiōis. ⁊ hic eſt caſus noſter in quo q̄cq̄d dixerit Bar.
in d. l. ſingularia. cōis opi. eſt q̄ non fiat nouatio duplici ratiōe.
¶ Prima

¶ Prima qr hodie interuētu noue pſone in dubio non vr̃ fieri nouatio nec ipſo iure nec ope exceptiõis vt in.l.fi.C.de noua.put deducũt dñi cõſulẽtes late ponit do.Alex.ꝛ ibi latiſſime dixi in d.l.qui vſumfructū.ff.de verbo.oblig. ¶ Secũda rõ eſt qr regulariter ille q promittit ꝙ alius dz vr̃ acceſſorie obligari ꝛ non liberat principalē vt vr̃ tex.cũ glo.in aut.de fideiuſſo.§.argentarioꝝ. ꝛ hãc ꝯcluſionē ꝛ opi.ꝫ Bar.firmãt Ange.Pau.de caſ.ꝛ cõiter Moder.in.d.l.q vſumfructū.cũ cõcor.ꝺ qbus ibi p do.Alex.Cũ ergo i caſu noſtro nõ poſſit dici p viã delegatiõis factã nouatio nē ſequitur ꝙ ſcðm cõem opi.nõ põt dici facta nouatio vt dixi. ¶ Poſtremo aduertēdũ puto ꝙ aliqñ ego mando cãpſori debitori meo ꝙ alteri ſoluat.ꝛ tũc ante quã ille cui dz fieri ſolutio acceptet ꝛ ante ſolutionē poſſuz hoc mãdatū reuocare et ſi ille cui
4 fieri dz ſolutio ſit creditor meus in illa ſumma† qr eſt ſimplex mãdatū ꝛ re integra reuocari põt ꝛ hoc voluit do.Pau.de ca.declarãdo dicta Jo.an.in rubrica de depo.in.l.ſi cū fundũ.ff.de pac.et apte hoc voluit Bar.in.l.ſingularia.in q̃one ſupra relata. ¶ Aliqñ ꝛ ſcðo mãdo debitori meo ꝙ alteri ſoluat qui nõ eſt creditor meus ꝛ ipſe ꝓmiſit ſoluere ꝛ tũc dico ꝙ etiã poſt promiſſionē et ante ſolutionē poſſum reuocare mãdatū.ꝛ ita intelligo tex.in.l.ſi debitorē.ff.de noua.nã vt dr̃ ibi ille cui fieri dz ſolutio non põt ſtipulãdo nouare hoc intelligo eſſe ex eo qr ex quo contra mãdatum nõ hz actionē nõ poteſt illã nouare.l.i.ff.eo.ti.ꝛ ſic remanet tanꝗ̃ ꝓcurator adiectus ad ſolutionē iuxta.l.ſi cũ cornelius.ff.de ſolu.ex eo eñ ſolo ꝙ alicui contractui meo ſolui poſſit ille ſtipulãdo nouare nõ põt.ſed ſi mando ꝙ ſoluat creditori meo qui recipit ſuo noīe ꝛ ſibi debitū ille põt nouare ſtipulãdo.caſus eſt q vtrũqꝫ ꝓbat ꝛ ibi no.in.l.cui recte.ff.de noua.cũ ergo in.d.l.ſi debitorē.dicaẗ ꝙ ille cui ſolutio fieri dz ſtipulãdo nouare non põt ſequiẗ ꝙ nõ loquiẗ in eo qui ꝓprio noīe ſibi debitũ recipiebat.ꝛ ita põt procedere qð ibi dicit do.Pau.de caſ.in.d.l.delegare.dũ voluit qð etiã poſt promiſſionē poſſit mãdatū reuocari. Aliqñ ꝛ tertio ego mãdo debitori meo ꝙ ſoluat creditori meo ꝛ ille ꝓmiſit.ꝛ hic eſt caſus noſter.ꝛ tũc aut querimus nunqd mãdans reuocare poſſit quo minus ille ſoluat.ꝛ dicendũ eſt ꝙ nõ põt:qr res nõ eſt integra vt nor.glo.in.l.ſi ego.ff.de nego.geſt.ꝛ hoc arg. illius glo.inpũt Joã.an.poſt Albe.galeo.Odoffre.ꝛ Dy.in addi.Spec.in rub.de depoſi.ꝛ ita debet intelligi Paul.de caſt.qui ſequitur iſta dicta in.l.ſi cũ cornelius.ff.de ſolu.ꝛ in.d.l.ſi cũ fundum.ff.de pac.ꝛ ſequiẗ Ang in.d.l.ſingularia.aut querimus nũ quid promittēdo dicaẗ facta nouatio ꝛ hoc caſu puto qð ſi creditor cui fieri debebat ſolutio ſimul cũ ꝓmittente egiſſent ꝙ fieret nouatio tũc fuiſſet inducta nouatio.caſum videtē eſſe ꝛ ibi not. in.d.l.cui recte.ff.de noua.ſi vero hoc non fuit actū ꝛ tunc nõ cenſetur facta nouatio qr in dubio fieri non cenſeẗ interuentu noue perſone.l.ſi.C.de noua.ꝛ traditur late in.d.l.qui vſumfructuz.vt ſupra dixi.ꝛ eſt cõis opi.lꝫ Bar.cõtra ꝛ hoc fuit clare de intētiõe Jo.an.poſt prefatos doct.in.d.rub.de depoſi.qr non fundat ſe in nouatione.ſed ibi no.per glo.in.d.l.ſi ego.qr res non dicitur integra.ꝛ ideo vult qð ſicut poſt ſolutionē nõ põt fieri reuocatio:qr res non ẽ integra.l.hoc iure.§.ſi is qui dederit.de dona.ita poſt promiſſionē:qr pari rõne res nõ diciẗ integra qr ſolutio ꝛ ꝓmiſſio in hoc equparãtur.l.ſi patronus.§.de illo.ff.de dona.ꝛ ad hoc allegat not.p gl.in.d.l.ſi ego.Iſta enim equiparatio nõ eſſet bona quãtū ad effectū nouatiõis:qr p ſolutionē nõ fit nouatio.itē nec p promiſſionem niſi per viã delegationis.vnde nullo modo dici põt qð Joã.an.ſenſerit nouationē factã prout videẗ ſentire Ange.in.d.l.ſi ſingularia.ꝛ referũt prefati cõſulentes.ꝛ hãc opi. qð in terminis noſtris nõ dicaẗ facta nouatio tenet Bal.conſulendo in ſuo cõſi.cc.xxie.In tertia parte conſilioꝝ incipiẗ.ſuper libris in ſamiʒara.multū late ſecundũ iſtã opi.cõſuluit do.Alex. cõſi.x.in ſecunda parte cõſiliorum incipit viſis diſpoſitionibus. vbi multis autoritatibus ꝛ opinionibus hãc opi.comprobat.ꝛ ibi ad plenum vidēdum ꝛ probatur hoc optima ratione.actus agētiũ ꝛ ſcripture recipiũt interpretationē a cõſuetudine ꝛ agētium.ꝛ ſcribentiũ.l.ad vniuerſoꝝ.ꝛ ibi nõt.ff.de pign.act.l.qð ſi nolit.§.qr aſſidua.ff.de edil.edi.ſed de cõſuetudine mercatorum eſt ꝙ qñ ſoluũt pro alio vel ꝓmittunt:ſi illiꝰ qui tractatur quã ꝓmittũt ſunt in alia manu debitores ſolẽt ponere ad cõputū creditoris ꝓ quo promittunt in alia facie libri hoc modo talis dz nobis.r.ꝓ tãtis pro eo promiſſis tali ſeu ſolutis qñ fit ſolutio. ꝛ cũ reperiatur ꝓmiſſio quis creditor in libro mercatoris ꝛ in alia facie debitor ſo mõ ꝛ ille cui fit ꝓmiſſio deſcribiẗ creditor. item ille cui fit promiſſio deſcribit campſorē ꝓmiſſorē debitorē ꝛ illũ pro quo ꝓmittiẗ creditorē tũc ſolet fieri tranſlatio debiti de perſona in perſonã.ſed qñ nõ fit tranſlatio tunc fiunt note per viaz memorie ſeu recordiũ prout fuit in caſu noſtro qr officiales papillorum nõ fuerunt poſiti debitores pro tãtis promiſſis pro eis.et ille cui facta fuit ꝓmiſſio non fuit poſitus creditor.ſed tãtū vbi officiales apparerēt creditores eſt facta quedã nota ſtãciamenti ꝛ promiſſiõis facte p depoſitariũ.itē p illũ cui facta fuit ꝓmiſſio etiã quedã nota ꝛ memoria ꝓmiſſionis eidē facte non ante promittentē deſcripſit debitorē ꝛ ille p quo promittebaẗ creditorē. vnde ex ꝯſuetudine mercatoꝝ arguiẗ debiti ꝛ crediti nouationē nõ eſſe factã ꝛ nouã pſonã non eſſe ſequutã in totũ fidē depoſitarij:put etiã ex alijs cõiecturis pulchre demonſtrãt dñi ꝯſulētes. ex quibus ꝛ alijs per preſtãtiſſimos conſulentes adductis cũ eis in eandē ſententiã cõuenio. Laus Deo Chriſto redēptori amē. ¶ Ut ſupra per me cõcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartholomeus Socinus ſenenſis Juris vtriuſqꝫ doctor.

¶ Conſilium.cclxviii.

1 ¶ Priuilegium quando extendatur de perſona ad perſonã.
2 Decima eſt onus reale ꝛ ſequitur fructuum detentorem.
3 Priuilegij verba ſunt intelligenda proprie.
4 Priuilegium non extenditur ad bona poſtea queſita.
5 Subrogatio qñ fit a lege res ſubrogata ſapit eandem naturam.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanctꝰ illuminet intellectũ. ¶ Elegãter ꝛ ſubtiliter diſcuſſa fuit pñtis ꝯſultatiõ p pſtãtiſſimũ doctorē dñm Carolum ruynõ olim acutiſſimũ diſcipuluz meũ. Mihi tñ prima cõſideratione dubia viſa fuit preſens ꝯſultatio ꝛ difficultatē faciebat.nã lz incõuenies videreẗ ꝙ ſi de vna terra certi fructus colligant decime nõ debeanẗ ſi alij fructus et eadē colliguntẗ ꝙ decime debeanẗ cũ eadē res non debeat diuerſo iure cenſeri.l.cũ qui edes.ff.de vſucap.quo caſu procedit diſpoſitio.c. cũ in tua.extra ꝺ deci.tñ iura nõ habēt ꝓ incõueniēti ꝙ ex fructibus collectis ex eadē terra dñs p parte ſua nõ ſoluat ꝛ colonus pro parte ſua ſoluat.vñ lz dñus ſit exēptus a decimis colonus nõ cenſeẗ exēptus p parte ſua vt eſt gl.in verbo excolēdas cõiter approbata in cle.i.de deci.ꝛ ita etiã põt ꝯtingere ꝙ colonus nõ teneaẗ ꝛ dñs ſic.igiẗ ſtare vr̃ regula ꝙ lz eccleſia cui debetur decima
1 ſit excluſa a parte colonoꝝ nõ tñ ex hoc inferẗ ꝙ eccleſia ſit excluſa a parte eccleſie dñe qr priuilegiũ eſt ꝯtra ius cõe ꝛ ꝓindicat tertio.igiẗ† dz ſtricte interpretari neqꝫ dz extēdi de pſona ad perſonam.c.ex multiplici.ꝛ.c.lꝫ.ꝛ.c.ꝺ.dudum.de decimis.nec reſultabit abſurditas in cõſilio ꝯſiderato ꝙ eccleſia ſoluat decimã integrã pro terris quas ſuis ſumptibus laboraret ꝛ pro terris alijs excolēdis traditis ꝫ partē ſuam ꝛ non colonoꝝ qr vr̃ abſurdũ vt ptz ex no.in.c.ex parte.el.i.ꝛ in.c.licet.de deci.in quibus religioſi magis ſunt priuilegiati in terris quas ſuis ſumptibus colunt quã in alijs excolēdis traditis:qñ ex quo priuilegiũ cõceditur in terris ꝓprijs monaſterij ſi illas ꝓprijs ſumptibus colerēt religioſi nõ eſſent ad aliquas decimas obligati qr de cenſu ꝙ ſoluiẗ eccleſie decima erit ſoluēda ſicut in ſimili dicit Pau.ꝺ leaza. ꝛ doct. in cle.i.de deci.vbi eñ qñ religioſi non teneñẗ ſoluere decimas qr ſunt ex priuilegio exempti ſi locant colonis partiarijs coloni p eoꝝ parte teneñẗ ad decimam.ſi vero pēſionarijs tales cenſus ſuccedit loco fructuũ ꝛ pro illa penſione nõ ſolũẗ decima qr quod operatur ꝓpoſitũ in propoſito opari dz oppoſitũ in oppoſito. l.ꝛ ſi ꝫ.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ.l.ſi vt ꝓponis C.de ĩp.cũ vulg.ꝛ iſta videnẗ facere difficultatē propter q̃ videẗ remanere firma regula ꝙ de pſona ad pſonã non fiat extenſio per iura allegata ¶ Sed tñ pmiſſis nõ obſtãtibus indubitãter cõtrariã partē probabiliorē ꝛ veriorē exiſtimo.ꝛ in primis per q̃ duos precedētes conſultores tota difficultas fuit qr verba priuilegij hũc caſuz includere nõ videnẗ ſcꝫ qð religioſi p eoꝝ parte non teneantur.oſtendo ꝙ imo ex verbis priuilegij hoc multũ clare deciditur ſi verba diligenter cõſiderentur.ꝛ ꝓ fundamento premitto quod ſiue ſint coloni partiarij ſiue coloni pēſionarij teneñẗ ꝛ cogi poſſunt ab eccleſia parochiali ad ſoluendã integram decimam tam pro eorum parte quã pro parte domini anteqꝫ dñs cõſequutus fuerit
2 partē ſuã† qr decima eſt onus reale ꝛ ſequitur fructuũ detentorē
1 vt no.glo.in.c.tua nobis.de deci.ꝛ eſt tex.ꝛ ibi glo.ꝛ doc.in.c.cum nõ ſint.eo.titu.vnde dicit Joan.de imol.in.d.cle.i.allegando no. in.d.c.tua nobis.quod ſi religioſi tradũt terras alijs excolēdas ſiue ſint coloni partiarij ſiue penſionarij tenētur ad decimam ita quod ante omnia totus acceptirꝰ decimabitur ꝛ datur integra decima eccleſie parochiali.ꝛ ſic licet coloni nõ ſint obligati obligatione pſonali ad decimas tamen tanꝗ̃ detentores primo tenētur ad decimas.nã qui ad aliquid teneri dr̃ ſiue teneatur actione perſonali ſiue reali licet nõ ſit obligatus vt no.gl.inſti.de act. in prin.in verbo debetur ꝛ clare gl.eo.titu.§.i.in verſ.nullo iure. Quibus premiſſis cõſiderãda ſunt verba indulti in quo dictis religioſis conceditẗ quod de predictis terris ꝛ poſſeſſionibꝰ domini eorum quas tradiderint alijs excolēdas poſſint decimas percipere ꝛ habere quas coloni qui eas excolunt ſoluere alijs tenētur.Ex quibus verbis colligitur quod poſſint pcipere ꝛ habere nõ ſolum decimas pro parte colonorum ſed etiam pro parte dominoꝝ ad quam etiã coloni tanquam detentores dicuntur obl

ligati lꝫ nō ſunt obligati vt probatū eſt. ⁊ ſic verba priuilegij non ſolū adaptant̄ ad decimas ꝑcipiendas ex dictis poſſeſſionibus pro parte colonoꝝ ſed etiā pro parte religioſorū. igitur ad illam adaptat̄ diſpoſitio dicti priuilegij. l. i. §. loquit̄. ff. de flumi. l. iiij. §. toties. ff. de dam. infec. in. c. porro. extra de priuileg. nec ſunt verba
3 reſtringenda vt ius † tertij nō ledat̄ vel minus ledatur vt no. Jo. an. in. c. cūm. de reſcrip. ⁊ eſt tex. cū gl. in. c. ſi. de verb. ſign. facit tex. in. c. is cui. de preben. in vi. facit q̄ verba intelligi debent proprie ⁊ proprius. l. hoc legatū. ff. de lega. iij. ⁊ Bal. in. l. i. C. de ſucceſ. edict. ſed ꝓprie ⁊ ꝓprius tenent̄ coloni etiā ꝑ parte dñoꝝ q̄ propꝰ us detinēt. igit̄ verba priuilegij intelligi debēt de tota decima iotiꝰ acceptari de quo prius eſt detrahēda vt dictū eſt. ¶ Confirmat̄ q̄ nō dicit̄ in priuilegio qḋ dicti religioſi poſſint decimas de ꝓprijs terris exigere ab eorū colonis quo caſu dubitari poſſet an tātū de parte colonoꝝ loqueret̄ q̄ſi aliā partē dicerent̄ a ſeipſis ⁊ nō n colonis exigere ſꝫ dicit̄ q̄ poſſit habere ⁊ percipere decimas ad quas coloni tenerent̄ illi eccleſie vl̄ perſone que eſſent in quaſi poſſeſſione decimādi. ⁊ ſic ſit relatio nō ad decimas exigendas a colonis ꝑ ipſos religioſos q̄ caſu haberet̄ relatio ad partē colonorū: quia aliā partē haberent religioſi iure locationis ſeu quaſi ſocietatis. l. ſi merces. §. vis maior. ff. locati. ſed ad decimas quas nūc exiſtētes in quaſi poſſeſſione a colonis perciperent ſeu coloni ad illas tenerent̄ ſed hoc pōt eſſe integra decima totiꝰ acceptari ad quā coloni a principio tenerent̄ notꝫ q̄ dñs partē ſuā ꝑcipiat. ⁊ diuidētis poſtq̄ ſuā partē ꝑcepit. iuxta no. in. d. c. tua no bis. ⁊ in. d. c. cū nō ſint. itē ſit relatio ad decimas terrarū ⁊ poſſeſſionū dictoꝝ religioſorum ⁊ ſic ad integras decimas. nec alicubi pontifex ſe reſtringit ad partē colonoꝝ tm̄. ſi enim hoc voluiſſet de facili expreſſiſſet. c. ad audientiā. de deci. ⁊ ideo forte in priuilegio dr̄ q̄ poſſint decimas ꝑcipere ⁊ habere quaſi verbū percipere ſit appoſitū ſit ꝑ parte decimaꝝ percipiēdarū a colonis q̄ prius nō habebāt ⁊ nō ꝑcipiebāt. ꝑ parte vero ipſoꝝ cōcedatur q̄ habeāt quas prius habebāt cū ꝓprijs manibus vel ſumptibꝰ excolebāt put hec differētia ꝓbat̄ in. c. ij. de deci. lib. vi. in pnc. ¶ Confirmat̄ ēt ꝓmiſſa q̄ coloni eccleſie ꝓdiales decimas ſoluere nō tenentur rō ipſoꝝ cā ſed ex priuilegio religioſoꝝ qbꝰ ſoluere nō tenent̄. ſi ergo coloni ꝓpter religioſos nō tenerent̄ eccleſie de dictis terris decimas ſoluere. ſed q̄ fortius eſt tenent̄ ipſis ſoluere. igit̄ fortiꝰ religioſi nō tenent̄ ſoluere de dictis terris q̄ propter qḋ vnūquodq̄ tale ⁊ illud magis. aut̄. multomagis. C. de ſacroſanc. eccl. vnde dicūt ibi Jaco. but. Bald. Saly. ⁊ Pau. de caſt. q̄ potētius operat̄ diſpoſitio l cā quam in cauſato. ſi ergo religioſi ſunt cā q̄ eccleſie ꝓdiales a colonis decima nō debeat̄ igitur hoc potentiꝰ operatur l ipſis religioſis vt de illis terris ad decimas nō teneant̄. itē cōcurrit q̄ eis datur actio ⁊ ius percipiendi decimas ex illis terris. igit̄ fortius cenſet̄ cōceſſum ius retinēdi in regula cui damnū. ꝯ reg. iur. in. vi. cū materia. ¶ Preterea dicit̄ in indulto. nos tū ꝓpter ꝓmiſſa tū ꝓpter tenuitatē redditū ⁊c. ⁊ ſic allegat̄ duplex cā ꝯceſſionis ꝓuilegij. ¶ Prima eſt q̄ ad hoc vt poſſint diuinis officijs attēdere ⁊ non ſint occupati in colēdo ꝓprijs manibꝰ ⁊ ſumptibꝰ concedit̄ vt poſſint decimas ꝑcipere ⁊ habere ⁊ ſic tradūt poſſeſſiones alijs excolēdas ne vt decimas nō ſoluerēt ſed ſi proprijs ſumptibus vel manibus excolerent a diuinis officijs diſtraherent̄. ¶ Secunda cā fuit tenuitas redditū ꝓpter quā noluit fructus religioſoꝝ diminui ad hoc vt cōmode poſſent ſuſtētari ⁊ diuinis officijs intendere. iſte aūt ambe rōnes ꝯcludūt q̄ etiā ipſi ad decimas ſoluēdas ꝑ eoꝝ parte nō teneant̄ q̄ ſi tenerent̄ poſſent potius velle proprijs ſumptibꝰ excolere ⁊ ſic a diuinis officijs diſtrahere put pr̄ꝰ excolebāt q̄ nō ex alio hoc facere dīſcebat̄ niſi ad decimarū ſolutionē euitādam ne aūt hoc facerēt cōceſſum fuit. vñ eadē rō militat q̄ſi ſoluerent pro eoꝝ parte. ¶ Scḋa etiā rō militat q̄ noluit pp̄ reditaum tenuitatē redditus diminui a decimis q̄ diminuerent̄ ſi ꝑ eorum parte decimas ſoluerēt. quinimo voluit redditꝰ augeri cū voluerit qḋ poſſint a colonis decimas ꝑcipere ad quas coloni alijs tenerent̄ ēt ſi ipſi eſſent excepti. vñ cauſe declarate extēderent̄ ſecundū diſpoſitionē. l. cū pater. §. dulciſſimis. ⁊ ibi ꝑ Bar. noe. ff. de lega. ij. ⁊ ꝑ Bar. in. l. pater. §. fundū. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. fin. C. de teſtamili. Jtē ſi ſimplr̄ dictū fuiſſet in priuilegio q̄ religioſi non tenerentur ad decimas: vñ coloni tenebant̄ eccleſie ſoluere. vt ꝑ gl. in d. c. j. de decimis. cū ergo fuerit expreſſum q̄ poſſent ꝑcipere decimas ad quas coloni alr̄s tenerent̄ hoc fuit expꝛſſuꝫ in augmētū redditū vnde nos dꝫ operari diminutionē reſpectu partis religioſoꝝ. l. legata inutiliter. cū ibi plene no. ff. de leg. i. ⁊ ſic ex ꝓmiſſis patet q̄ nō ſumus in materia extēſionis priuilegij: quā verba ⁊ mēs priuilegij includūt hūc caſum vt ipſi pro eoꝝ parte nō teneant̄. nā ſi verba deficerent: mens tñ ſatis clare apparet q̄ in primis in quacūq̄ diſpoſitione magis attēdi dꝫ quā verba. c. intelligētia. ⁊ c. ꝓterea. de ver. ſigni. l. ſcire oportet. §. ſufficit. de excu. tuto. ⁊ maxime q̄ vt mihi dicit̄ ipſi de rebus aliās tradiſis excolē

dis que prius habebāt decimas ꝑ eoꝝ parte non ſoluerūt. vnde priuilegiū talē recipit interpretationē. c. cū dilectꝰ. ⁊ ibi late do.
4 Ant. extra de cōſue. cū ſi. ¶ Nec predictis obſtat † q̄ iſta ſunt bona poſtea queſita ⁊ ſic priuilegiū nō debet ad ea extēdi iuxta no. ꝑ Jo. an. in addi. Spe. in ti. de cēſi. §. nūc videndū. in addi. magna que incipit caſum reuolui Guido de ſuza. ⁊ late Ludo. roma. in l. dāni. §. ſi is qui vicinas. ff. de dā. infec. qm̄ ad hoc optime r̄ſidet prefatus inſignis cōſultor ad idē q̄ iſte res fuerūt permutate cū rebus dotalibus monaſterij ex quibus nō ſoluebāt̄ decima. ⁊ ſic in illarū locū ſubrogate ⁊ ſic ſapere debēt ⁊ ſortiri eandē naturā ꝑ no. ꝑ Jo. an. in. c. q̄ ſenti onus. de reg. iur. in. vi. ⁊ Joā. de imol. in d. §. ſi is qui vicinas. Addo q̄ ex quo ſunt permutate cū rebꝰ dotalibus monaſterij dicunt̄ a lege ſubrogate in locū bonoꝝ ⁊ rerum dotaliū monaſterij ⁊ ſic affecta bona dotalia monaſterij ⁊ ꝑ cōſe
5 quēs † q̄ſi ſubrogatio ſit a lege res ſubrogata ſapit eandē naturā l. res in dotē. ⁊ l. res ex pecunia. ⁊ l. ſi ita cōſtāte. ff. de iure do. ⁊ ita dicit inſignis doc. Henri. bohic in. c. eccleſia. vt lite pēdē. non enī dꝫ eſſe deterioris conditionis dos eccleſie quā pſone ꝓphane. l. ſi ſint pſone. ff. de relig. ⁊ in. c. ſi. extra de re iud. Preterea poſito q̄ eſſet ſubrogatio hominis id qḋ eādē naturā ſortiat̄ eſt fauorabile monaſterio ⁊ nitit̄ res ſubrogata eadē equitate. igit̄ eādē dꝫ ſortiri naturā ſm̄ Henri. bohic. in dicto loco. ar. l. imperator. §. ſi. cū l. ſequēti. cū ibi no. ff. de leg. ij. Ex qbus ⁊ alijs adductis ꝑ ꝓfatum inſignē doctorē ⁊ ꝑ ñros aduocatos ⁊ ꝓpiciēs allegātes que repetere nō expedit ꝯcludo indubitanter q̄ dicti religioſi ſunt n talī ſolutione decimarū immunes. Laus Deo clementiſſimo.
¶ Ut ſupra per me concluſum eſt verbiter iuris eſſe ego Bartholomeus Socinus ſenenſis iuris vtriuſq̄ doctor.

¶ Conſilium. cclxix.

1 ¶ Actiones que competunt pro legato q̄ſi dicantur cōpetere.
2 Cōditio in legatis quādo nd obligationem perſonalē ⁊ hypothecariam trahitur retro.
3 Pater quādo cogatur ſe obligare pro dote recepta a filio.
4 Hypotheca tacita pro dote quādo contrahatur.
5 Separatio bonorum quādo impetretur.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Pro inueſtigatiōe veritatis ꝓſentis conſultationis plura ſunt declarāda ⁊ diſcutiēda. Jn primis declarādū eſt nā Simon bartholomei filie ſue reliquit florenos. ccc. ꝑ dotibus. ⁊ xx. pro corredis ⁊ fornimentis qḋ legatum cenſetur factū ſub tacita conditione ſi nupſerit. l. ſtipulatione. ⁊ l. talis ſtipulatio. ff. de iure dot. Bartholomea aūt nō nupſit ſed ingreſſa eſt monaſterium dubitatur an aliquid tale legatum debeatur. in qua difficultate nō eſt inſiſtendū q̄ determinat̄ qḋ ſic per contrariū in terminis in aut̄. niſi rogati. C. ad trebel. ⁊ in corpore vnde ſumitur in aut̄. de ſacris epiſ. §. ſed hoc de preſenti. quinimo fortius dicimus q̄ ſi teſtator dixerit lego mille ſi nupſerit ſi aūt ingredit̄ monaſterium lego ducenta. ſi ingrediatur monaſterium debentur mille. ita dixerat Barto. in. l. ij. ff. de his que pe. no. ⁊ ita diſputādo determinauit d. Thomas de formaginis doctor antiquus quem refert ⁊ ſequitur Jo. an. in addi. Spec. in rubri. de ſtatu mona. in ver. diſputata fuit hec queſtio. ⁊ tenent Bal. do. Anto. ⁊ ſequitur preceptor meus do. Are. in. c. in preſentia. extra de proba. ⁊ Alberi. de roſa. in ſecūda parte ſtatutorum. q. d. idem Matt. not. cliij. idem late domi. Abb. in. c. eccleſia ſancte Marie. in repet. de conſti. ⁊ Lud. roma. in. l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de verbo. obliga. ⁊ licet Bal. qui fuit ſibi cōtrarius aliquādo cōtrariū tenuerit tñ ab hac opi. tanq̄ magis cōi doctoꝝ viroꝝ in iudicando ⁊ conſulēdo recedendū nō eſſet ſcḋm quā ſepe conſului ſed nō diſcorio q̄ nō eſt neceſſarium. ¶ Secūdo declarandū eſt quando bona Simonis ceperūt eſſe hypothecata pro dicto legato facto domine Bartholomee iuxta. l. i. C. cōis de lega. ⁊ in hac reperio ibi Bal.
1 qui dixerat qḋ actiones q̄ competunt legatario ſcꝫ rei vendicatio perſonalis ⁊ hypothecaria naſcuntur hereditate adita non prius q̄ ante aditam hereditatem non eſt perfecte cōfirmatū teſtamentū. l. ſi ſeruus cōis mean. in prin. ff. ꝯ ſtipu. ſer. ⁊ in. d. l. ſi tibi homo. §. cū ſeruus. ff. de le. j. ⁊ ꝯſr in filio ſuo in quo inter mortē ⁊ exiſtentiam heredis non eſt dare medium quando eſt pure inſtitutus vt in caſu noſtro vt declarat Bar. in. l. ſi. ff de cōdi. inſti. immediate de iure ciuili poſt mortem mero iure ſunt nate ſꝫ attento beneficio abſtinendi cum effectu naſcuntur poſt immixtionem. l. ſi filij qui. ⁊ ibi plene per Bar. ⁊ doctores. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ in. l. neceſſarijs. ff. de acqui. here. cum ſi. ſed Bart. in. l. ſi in cui. §. poſtq̄. ff. vt in poſ. lega. vult quod legatarij habeant hypothecā a tempore mortis per tex. in. d. l. i. C. cōmunia de leg. ſed iſta dicta declarat Bal. in. l. ſi. C. de her. act. vbi dicit quod ius legatariorū eſt aditione cōfirmatū vt in. d. l. ſi ſeruus cōis meum. tñ q̄ ius eorū eſt firmatū ꝑ mortē teſtatoris nō ſolū quo ad dñium ſed etiā

quo ad

quo ad actionē perſonalē vt hypothecariā vt dicit glo.in.d.l.ſi.
id ē ꝙ largo mō dicūtur creditores hereditarij a morte teſtatoris
vt ꝓbatur in.l.hereditariū.C.de ac.ꝛ obl.ꝛ ſic a tpe mortis fuit ꝯ
cta hypotheca ꝛ poſtea aditiōe cōfirmata ſꝫ qꝛ aditio ſeu immix
tio trahit̄ retro ad tps mortis trahi ēt hypotheca.l.hereſq́ſq́.cū
ibi no.ff.de acq.her.hic adhuc vr̄ cadere vna difficultas:qꝛ legatū
ꝑ dote vr̄ fuiſſe cōditionale ſi matrimoniū ꝯhat vt dixi.igit̄ āte
mrīmoniū ꝯctū vel ingreſſuꝫ monaſteriū nō fuit purificata cōdi
tio ꝛ ſic nō orta actio neqꝫ hypotheca.ꝛ lꝫ poſtea fuerit purifica
ta vr̄ ꝙ nō trahat̄ retro in legatis.l.i.§.ſerui.ꝛ ibi Bar.ff.ad ſilla.
ꝛ p Bar.in.l.ſi fili⁹.in prin.ff.de v.ob.ꝛ in.l.ſi is qui ꝓ emptore.ff.
de vſu.ſꝫ ad hoc ꝛſideo in primis ꝙ vſqꝫ ad legitimā debitā lega
tū nō eſt cōditiōale vt p Bar.in.l.titio centū.§.titio genero.ff.
3 de cōdi.ꝛ demon.reſpōdeo etiā † in legatis conditio.nō trahit̄ re
tro ꝗ ad dominiū.ſec⁹ quo ad obligationē pſonalē ꝛ hypotheca
riam.caſus eſt in.l.q balneū.§.ſed ſi heres.ff.q ꝑ potio.in pi.ha.ꝑ
quē ita dicit ibi Ang.ꝛ ita limitādo ꝛ declarādo Bar.tenet̄ imo.
ꝛ Lud.ro.in.d.l.ſi is q ꝑ emptore.idē Raph.cu.l.d.l.ſi fili⁹ in pri.
ꝛ Bal.in.l.i.C.an ſeru⁹ ex quo facto.ꝛ Bal.in.l.cū ops.§.ſꝫ cū ta
citas.C.de bo.que lib.ꝛ ita alſ conſultū vidi p doctiſſimos viros
ꝛ conſului.¶ Tertio declarādū eſt qꝛ bona Simonis patris ce
perūt eſſe obligata pro dote narna.ſ.vxoris filijfami.ꝛ in hoc de
iure cōi regula eſt in.l.ſi cum dotem.§.trāſgrediamur.ff.ſo.ma.ꝙ
ita demū pater tenet̄.ꝛ ꝯſr̄ bona ſunt obligata ſi pater dotē rece
pit vel conſenſerit filio recipiēti.ita vult tex.l.d.§.trāſgrediamur
ſed qꝛ neqꝫ recepit neqꝫ conſenſit filio recipienti pater nō tenebi
tur:ſed ſi conſenſiſſet filio recipienti fuiſſet obligatus ꝛ ꝯſr̄ eius
bona.l.vnica.§.ꝛ vt plenius.C.de rei vxo.actio.ꝛ lꝫ pater teneatur
ſe obligare qꝛ in loco ad ſit donatio propter nuptias equiualēs
doti ſm Bar.ꝛ doc.in.d.§ tranſgrediamur.hoc eſt intelligendū
5 qd cogitur ſe obligare † qꝛ ſe tenetur ad dotē vult ei ſoluere vl̄
promittere dotem alſ ex ſolutiōe facta filio pater inuit⁹ obliga
retur ad dotē cōtra tex.in.d.§.tranſgrediamur.ꝛ hoc exprimit
clare ibi Moder.peruſini dicens ꝙ pater ita demum cogitur ſe
obligare dummodo dos ſibi ſoluatur vel ſolui promittatur ꝛ nō
filio ne ſit in poteſtate filij dotē dilapidare in dānū patris.ar.
ei⁹ qd hr̄ in ea.l.vnica.§.ſinali in ſeruiſſimo.¶ Confirmo hoc rō
ne concludenti.nam tacita hypotheca cōceditur actiōi de dote
ꝛ non mulieri vt eſt caſus in.d.§.ꝛ vt plenius.ꝛ ibi Bar.ꝛ latius
Barth.de ſaly.ſed actio de dote non datur contra patrem niſi fi
lio pr̄e conſentiente fuerit ſoluta vel ipſi patri vt in.d.§.tranſgre
diamur.igit̄ ꝛc.ꝛ idem qꝛ patri eſt promiſſa vt eſt caſus in d.§.ꝛ
vt plenius.Ex forma aūt ſtatuti pater obligatur ſi non cōtradi
xerit matrimonio ꝛ filius dotem ſuſceperit:qꝛ non contradicen
do matrimonio ſtatutum habet eum pro cōſentiēte ꝛ vult ꝙ pa
ter ꝛ eius bōa obligant̄.ita ꝓbat̄ in ſtatuto poſito ſub rub.quo
caſu pater de dote filio preſtita inſolidū tenet̄ vbi diſponit̄ ꝙ ſi
filiuſfamilias ſuſceperit dotem patre ꝯſcētiente matrimonio vel
nō cōtradicēte ꝙ pater ꝛ ei⁹ bona obligant̄:que obligatio eſt cau
ſata tēpore ſuſcepte dotis:qꝛ diſpō adiuncta verbo intelligitur
ſm tps verbi.l.ſi titius.ff.de teſt.mili.l.ex facto.cum ibi not.ff.de
vulga.ꝛ pup.ad hoc eū vt pater ꝛ eius bona pro filio ſint obliga
ta duo a ſtatuto copulatiue requiruntur.¶ Primum ꝙ conſen
ſerit ſeu non ꝯdixerit matrimonio.Scdm qd fili⁹ ſuſceperit dotē
igit̄ regrebatur cōcurſ⁹ vtriuſqꝫ ad hoc vt pater ꝛ ei⁹ bona obli
garent̄.l.ſi heredi plures.ff.de cōdi.inſti.ꝛ in.l.ſi his qui ducenta.
§.verum.ꝛ ibi Bart.ff.de re.dub.cum multis ſimil.¶ Preterea
etiam ſtatutum predictum exorbitat a iure cōi qꝛ de iure cōi nō
fuiſſet ſufficiēs ad obligādum patrē ꝙ filius recepiſſet ꝛ pr̄ ma
trimonio conſenſiſſet niſi etiam filio doteꝫ recipienti conſenſiſſet
vt pꝫ.d.§.tranſgrediamur.ꝛ ex no.p Bar.vbi in ver.ſed quero
an ſufficiat ꝙ pater cōſentiat filio recipiēti.igit̄ dꝫ ſtricte intelli
gi.l.qd vero.ff.de legi.ꝛ p ꝯñs ꝙ tñ poſt receptionē tacita hypo
theca oritur.¶ Poſtremo oſtendo rōne concludenti.nam ſta
tutum predictum vult ꝙ tacita hypotheca inducatur cum pri
legio prelationis dotis ſed hoc nō conceditur niſi poſt dotem ſolu
tam vt.in.l.aſſiduis.iuncta gl.in verbo date.C.q po.in pi.habe.
igit̄ cōcludit̄ ꝙ bona Simonis inquātum bona Simonis ſi fue
runt obligata ꝙ tñ eſt falſum:qꝛ nō fuerunt obligata vt.ſ.oſten
derat non fuerunt obligata niſi poſt receptionem dotis factam
a Jo.eius filio ex quo pater conſenſit matrimonio ꝛ ex quo ꝑ pri
mam cōfeſſionē in puncto narratā apparet Simonem ſciuiſſe ꝛ
nō ꝯdixiſſe:ꝛ ſic fuerūt obligata poſt mortē p bienniuꝫ.¶ Quar
to ꝛ vltimo ꝛ ꝓmittēdum ꝛ dclarādū eſt ꝙ bona Joan.ꝑ reſtōne
dotis fuerūt obligata tpe ꝓmiſſionis dotis ſibi facte ad quam
reſtituēdam ipſe ſe obligauit ꝛ bona ſua de anno dñi Mcccclxx
viij.ꝛ ſic viuēte Simone.nam lꝫ tunc dos eſſet ꝓmiſſa ꝛ non ſolu
ta tñ hypotheca trahit̄ ad tps promiſſionis.caſus eſt clar⁹ in.l.q
potio.in pigno.hab.ꝛ ſic nō vr̄ eē opus intrare diſputationem
glo.ꝛ Bar.ꝛ doc.in.d.l.aſſiduis.C.q potio.in pig.habe.ꝗ diſpu-
4 ta† qꝛ cōtrahat̄ tacita hypotheca in qua concluditur cōiter qd
tpe ꝓmiſſiōis ꝛ ꝯcti matrimoniū quā difficultatē forte voluit de
terminare ſtatutū piſanum ſub rub.de exac.dotis l §.qd incipit
ne inter iuris prudētes materie.vobis ꝛc.qd diſponit bona mari
ti eſſe obligata a tpe.promiſſionis dotis.ꝛ ſic concluditur ꝙ bōa
mariti obligata fuerūt viuente Simone pro dote vxoris ſue.Ex
qua cōcluſione infert̄ ꝙ immediate ꝙ Jo.eſt effect⁹ heres patris
ꝛ ſic dñs bonoꝝ Simonis fuerunt hypothecata vxori Joānis
immediate ꝙ fuer ſi effecta Joannis.caſus eſt in.l.ſi.C.ꝗ res pig.
obli.poſ.¶ Quib⁹ ꝓſuppoſitis ꝛ declaratis in propoſito videba
tur dicēdū ꝙ dicta vxor Jo.eſſet potior.iſta cōcluſio ꝓbat̄.qꝛ lꝫ in
poſtea queſitis poſt obligationē vtriuſqꝫ cōcurrūt in tpe hypo
thecer obligatiōis:qꝛ eo tpe quo acqſitū fuit dñiuꝫ vtriqꝫ eodē
momēto fuit obligatū:tñ cōditio hypothece vxoris Joānis fuit
prior ideo videt̄ preferenda p tex.vbi vr̄ caſus in.l.i.ff.q potio.in
pig.ha.ꝛ tradunt doc.maxime Salice.ꝛ Bald.in.d.l.aſſiduis.
C.q potio.in pi.ha.ꝛ per Bar.in.l.ſi is qui.ff.de iure fiſci.ꝛ ſic vr̄
debat̄ ꝙ vxor Joan.tanqꝫ prior in tpe eſſet ꝓferēda.Sed premiſ
ſis nō obſtātib⁹ ꝯria ſn̄ia ꝓbabilior eſt ꝛ verior ꝙ imo dña bar
tholomea p ſuo legato eſt potior ꝛ in primis in poſſeſſione ſibi
data inſolutū quā poſſidet.hoc vr̄ poſſe oſtēdi.qꝛ illō qd ē prio
or tpe potior eſt i iure ꝙ hꝫ locū qꝛ creditores hypothecarij ha
bent hypothecam ab eodem:ſed quādo habēt hypothecā a di
uerſis ille eſt potior qui reperit̄ in poſſeſſiōe.ſed qꝛ hoc fūdamē
tum nō defendit niſi partem poſſeſſionis datam inſolutū.ideo
non proſequor.¶ Sed oſtendo ſecundo fundamēto ꝙ in dicto
legato dña bartholomea eſt potior nō aūt vult inniti qꝛ bōa Si
mōis ſunt ſibi obligata ex forma ſtatu:oꝫ et ex hoc capite obti
nere non pōt duplici rōne.¶ Prima eſt qꝛ ſi dicim⁹ ꝙ bona Si
mōis fuerūt ſibi hypothecata qd tñ eſt falſum illa fuerūt hypo
thecata tpe receptiōis dotis per filiū vt.ſ.ꝓbatū eſt.ꝛ ſic per bie
nium poſt mortē Simonis.ſed hypotheca dñe Bartholomee
cenſet̄ cōtracta tpe mortis.idō tanqꝫ prior in tpe potior eſt in iure
vt in.l.potior.ꝛ in.l.qui balneum ff.qui potio.in pi.ha.¶ Sed
ab hac ratiōe videbat̄ ꝙ vxor Joānis poſſet ſe defendere dicēdo
ꝙ lꝫ hypotheca pro dote reſtituēda ſit poſterior tpe:tñ eſt potior
omnibus pretendentib⁹ hypothecam tacitam priorem in tpe:vt
eſt caſus in.d.l.aſſiduis.C.q potio.in pig.hab.ſed dña Bartho
lomea pretēdit tacitam hypothecam.igitur ꝛc.ſꝫ itē dña Bar
tholomea dicere pōt ꝙ rōne ꝓcedit niſi ipſa ꝯ ꝓtēderet cām do
tis quo caſu mulier aduerſus aliam cauſam dotis nō vtitur di
cto priuilegio vt eſt caſus in.d.l.aſſiduis.§.exceptis.adhuc tamē
vxor Joannis pōt ſe ab hac obiectione defendere dicēdo quod
dña Bartholomea innititur actioni ex teſtamento que cōpetit
pro legato ꝛ tacite hypothece que datur pro legato:non aūt diſ
putat̄ de priuilegio dotis qꝛ due dotes ex eadē ſubſtātia actio
ne de dote peterentur,quo caſu loquitur text.in.d.l.aſſiduis.
§.exceptis.vt non vtatur priuilegio cōtra aliam dotem non aūt
loquit̄ qꝛ peteret̄ dos legata actione ex teſtamento ꝛ ita reperio
reſponſum per inſignem doc.do.Raph.fulg.in quodam cōſilio
ſ.allegādo:ſed hanc reſponſionem nō proſequor an procedat de
iure cōi:qꝛ ſtatutum piſanum illā tollit vt patet in ſtatuto ſub
rub.de vltimis voluntatibus.in ver.ſi pater legauerit filie que in
capillo ſit ꝛc.vbi ſtatutum clare diſponit ꝙ legatum factū filie
ꝗ ſit in capillo ſi eſt prior tempore preferit̄ vxori fratris repetēti
dotem que ſit poſterior in tpe qd nō eſt ex alio niſi qꝛ tale legatū
factum a patre cenſetur factum ex cā dotis.caſus eſt ꝛ ibi Bar.
in.l.qd aūt.ff.de iure do.ꝛ tradit̄ in.l.ſi cum dotē.§.ſi pater.ff.ſo
lu.ma.ideo noluit ſtatutum ꝙ dos poſterior preferret̄.ar.l.ſed ſi
mulieres.ff.de exc.tuto.cum ſi.¶ Secunda ratio principalis eſt
qꝛ probabilius ꝛ veri⁹ dicendū eſt ꝙ bona Simonis nunquam
fuerunt obligata pro dotib⁹ vxoris Joannis de iure cōi ex quo
fuit dos recepta per filium poſt mortē patris per no.in.d.§.trāſ
grediamur.neqꝫ ex forma ſtatutorum:qꝛ ſtatutū ꝯallegatum
ſub rubrica quo caſu pater de dote filio preſtita inſolidū tenet̄
loquitur qꝛ filius familias ſuſceperit dotem ꝛ pater nō cōtradi
cēdo matrimonio conſenſerit:ꝛ ſic loquitur quando dos per fi
lium eſt recepta viuente patre.item quando eſt recepta per filiū
fami.nos autem ſumus in caſu qꝛ dos fuit recepta per filiū pa
tre mortuo.ꝛ per ꝯñs non fuit recepta per filiūfa.ſed p patrē
fami.igitur ſtatutum nō loquit̄ in caſu noſtro ꝛ ꝯſr̄ nō hꝫ locū
diſpō.l.ſi ſeru⁹.§.non dixit pretor.ff.de acqui.here maxime cū ſit
exorbitās a iure cōi.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſo.ma.l.qd vero.ff.de le.
¶ Nec obſt.ſtatutum poſitū ſub rub.de exac.do.ꝛc.in §ſi.nec in
ter iuris prudētes qd diſponit ꝙ bona a tpe promiſſiōis dotis
ſint obligata ꝛc.qꝛ vult ꝙ ſint obligata bona mariti nō autem
loquitur de bonis ſoceri.igitur non hꝫ locū in bonis ſoceri.ca
ſus eſt in.d.l.ſi vero.§.de viro.ꝛ ibi plene no.ſi ergo bona Simo
nis non fuerunt hypothecata non poteſt nur⁹ obtinere ex hypo
theca contracta in bonis Simōis an vult obtinere ex hypothe-

ex 2tracta in bõis Joãnis mariti ex eo qꝛ vt dictũ eſt bona ſimonis Joãni vt heredi fuerunt queſita ſic cũ tpe ꝑmiſſionis dotis bona Joãnis mariti fuerũt obligata in poſtea queſitis ex quo eſt prior in tpe ꝺ3 eſſe prior i iure. ꝛ per doct. in. d. l. aſſiduis. ꝛ §. dixi. ¶ Et ob hac obiectiõe dña Bartholomea duplici via põt ſe defendere. Prima via eſt aut vult initi hypothece expreſſe 3ete tpe ꝑmiſſiõis dotis declarãde facta de anno dñi M.cccc.xxviii. ꝛ nõ põt. nã ipſe ꝑmiſit facta ſolutione totius dotis declarãde facere donationẽ ꝑpter nuptias dñe Jacobe in bonis ſuis ꝛ chartã facere in qua confitebaᵗ dotem quã habuit. vnde illa verba facta ſibi ſolutione totius dotis declarande que ſunt ablatiui abſoluti faciunt cõditionẽ3 ſi fiat ſolutio totius dotis declarãde. l. a teſtatore. ff. de condi. ꝛ demõ. l. euictis agris. ff. de euictio. vnde ſub dicta conditione oꝫ ꝑmiſiſſe facere donationẽ ꝑpter nuptias ꝛ cõfeſſionem dotis quã habuit. ſ. declarande: qꝛ vnũ capſm ſeu vna particula per aliam declaraᵗ. l. verum. ff. de peti. heredi. l. ſi ſeruus pluriũ in ſi. ff. de leg. i. item cõfeſſionis dotis ꝑmiſſio per publicũ inſtrm̃ cenſeᵗ ꝑmiſſa ex cauſa precedẽti arg. l. quedã mulier. ff. de rei vẽdi. ꝛ no. per Barto. in. l. triticũ. ff. de ver. obli. ꝛ ſic ex cã dotis declarãde. Cõfirmaᵗ clare: qꝛ ex quo duo copulatiue ſimul ꝑmittit que ſoleat ſimul fieri ꝛ ex eadem cã ſc3 donatio propter nuptias ꝛ 2feſſio dotis recepte igiᵗ qua rõne ꝑmiſit facere dõationem ꝑpter nuptias facta ſolutiõe dotis declarãde ita ꝛ cõfeſſionẽ dotis quã habuit. ſ. declarande. arg. l. qꝺ ſi nolit. §. qꝛ aſſidua. ff. de edi. edic. ꝛ. l. vel vniuerſorum. ff. de pignora. actio. ꝛ. l. ſi fundus. ff. de lege commiſ. ꝛ ſic in dicto inſtrõ eſt facta ꝑmiſſio ꝛ obligatio bonoꝝ reſpectu dotis declarãde per arbitros ꝛ recipiẽde. ¶ Ex qbus infero in ꝑpoſito ꝙ cũ nulla declaratio ſequuta fuerit ꝛ ſcripta fuerit cõfeſſio dotis certe ꝗ̃titatis nulla ꝑcedẽte declaratiõe nõ h3 locũ ꝑmiſſio ꝛ obligatio. de qua i dicto inſtrõ. l. ſi. C. de 3hẽ. emp. ꝛ. l. ſi ꝗs arbitratu. ff. de ver. ob. item per iſtã nouã cõfeſſionẽ ꝛ ꝑmiſſionẽ dotis certe nõ declarate iuxta formã prime ꝑmiſſionis fuit receſſum: ꝑ. prima. l. pacta nouiſſima. cũ materia C. de pac. l. ſi vnus. §. pactus. ff. eo. titu. ꝛ inſti. de replica. in princi. Et ſi dicatur l3 ſit facta nouatio obligationis: tñ hypoteca in priori obligatiõe 3cta h3 ꝑuilegiũ ipſius a tempore prime obligatiõis. l. creditor acceptis. ꝛ. l. ſi ꝑor creditor. ff. q po. in pig. hab. Reſpondeo ꝙ verum eſt ꝙ facta nouatione hypotecaria habet ꝑuilegium tpis reſpectu illius ꝗ̃titatis que peti poterat virtute prime obligationis nouate ſed non reſpectu ꝗ̃titatis que peti põt virtute obligatiõis nouantis. ita ꝑbãt iura prealllegata ſed virtute obligationis nouate nulla ꝗ̃titas peti poterat non facta declaratione ſeu ante declarationẽ. igiᵗ hypotheca in ea 3cta ante declarationem non habet effectum: qꝛ ſequiᵗ naturam principalis obligationis vt ſm regula acceſſoriũ cũ materia de regu. iu. in vi. aut vult initi hypothece 3cte in inſtrõ 2fectiõis dotis. ꝛ cũ illa ſit poſterior igiᵗ legatum factum puelle in capillo ꝑſerᵗ ex forma ſtatutoꝝ vt dictũ eſt prout decidit ſtatutum poſitũ ſub rub. de vltimis voluntatibus in ver. ſi pater legauerit filie ꝛc.

¶ Secunda pꝛincipalis via eſt qꝛ põt impetrare a iudice ꝙ bona Simonis ſeparenᵗ a bonis Joannis filii ꝛ heredis. ꝛ 2ſtr in bonis Simonis eſt potior quibuſcũq3 creditoribus heredis etiam habentibus hypothecã expreſſa3 anteriorem. caſus eſt in. l. i. §. ſciendum. cum ſeq. ꝛ in. l. creditoribus. ff. de ſeparatio. ꝛ in. l. ſi adulta. C. de hered. ꝛ actio. ꝛ in. l. ſi is qui. §. poſtq̃. ſm vnum intellectũ ff. vt in poſ. leg. ¶ Sed huic fundamento duo videbantur obſta-

5 re. Primus† qꝺ ſeparatio bonoꝝ peti nõ poteſt poſt quinquẽnium. vt in. l. i. qꝺ quidem dictum eſt. eo. tit. ſed in caſu noſtro eſt lapſum quinquẽnium. igitur videtur qꝺ dicta ſeparatio interpretari non poſſit. ſed ad hoc clare reſpõdetur ꝙ domine Bartholomee a nteq̃ eſſet monialis non currit aliqua preſcriptio neq3 contra eam vſq3 nunc eſſet aliqua preſcriptio decurſa cum adhuc ſit minor. xx. annorũ que eſt legitima etas ex forma ſtatuti. caſus eſt in. l. ſi. C. in qui. cau. in integ. reſt. non eſt neceſſ. ꝛ ibi no. ꝛ notãt Inno. ꝛ doc. in. c. i. de reſtitu. in integ. in antiquis. Sed poſt ius queſitum monaſterio adhuc tñ eſt preſcriptio quinq3 annorum decurſa cum tñ tres anni ſint elapſi a die ingreſſus ꝛ ſic non obſtat exceptio preſcriptionis. vnde non eſt opus intrare illam difficultatem an eccleſia maxime que ſuccedit minori vtatur iure minoris. nec recurreret ad remedium reſtitutionis in integr. quod competeret eccleſie ſi preſcriptio eſſet decurſa vt in. c. i. de reſtit. in integr. lib. vi. ꝛ habetur in. c. i. eod. titu. in antiquis. tradit domi. Abbas ſn rub. extra de preſcrip. ¶ Secũm eſt qꝺ bona ſimonis de quibus agimus fuerunt accepta inſolutum ab vxore Joannis ꝛ ſic fuerũt bona fide alienata. vnde non vꝫ habere locum remedium ſeparationis bonoꝝ vt videᵗ caſus clarus in. l. ab herede. ff. de ſepara. bonorum. Ad qꝺ rñdeo ꝙ illa. l. ab herede. loquitur in creditore chirographario cui nõ cõpetit actio cõtra illũ i quẽ facta eſt alienatio. l. ſin. ff. de contrahen. emp. ꝛ. l. i. §. ſi heres. ff. ad treb. ſed nos loquimur in legatario cui bona ipſo iure cõſenᵗ hypothecata. l. i. C. cõia de le. ꝛ 3. eſt dictũ. igiᵗ cõpetit ſibi 2tra ſingularem ſucceſſorẽ. l. debitorẽ. C. de pig. l. i. C. ſi antiquior creditor. ſic igiᵗ Bartholomea aduerſus hypothecã vxoris Joãnis ꝗ̃uis illa eſſet magis ꝑuilegiata iuxta. l. aſſiduis. C. q potio. in pi. hab. vtiᵗ iuris bñficio ſeparationis bonoꝝ ſibi conceſſo: vt no. in. d. l. i. §. ſciendũ. ſ3 aduerſus alienationẽ acceptionis inſolutũ iuuaᵗ ſuo bñficio ſepatiõis ꝛ iuribꝰ ſue hypothece hoc itaq3 ſolum conſequetur virtute obtẽte ſepatiõis vt nõ obſtet ſibi hypotheca magis ꝑuilegiata cũ ideõ obtineret creditor defũcti chirographarius ſeparationẽ impetraret qm̃ fingiᵗ hereditaᷤ nõ adita quoad hũc effectũ. l. debitor. §. i. ꝛ no. in. l. quotiẽs. ff. de ſepa. ꝛ ita reperio cõſuluiſſe in ciuitate ſenaꝝ inſignẽ Rap. ful. punctualiter in caſu nrõ qñ pfᵗurꝰ in ſõnia religẽ certã ꝗ̃titatẽ ꝛ heres vxori ſue bona ſua hypothecauerat ꝙ ſilia obtẽta bonorũ ſepatiõe qñ heres nõ eſſet ſoluẽdo ꝑferᵗ ꝑ ꝑdicta vt pꝫ in eius conſilio qꝺ icipit in noie dñi ꝑpoſita qõne quo vitaq3 magis duceſcat. Ex quibus cõcludo ꝙ dictũ monaſteriũ h3 potiora iura vxore Joãnis maxime impetrata ſeparatione bonorum.

Laus deo.

¶ Vt ſupra per me cõcluſum arbitror iuris eſſe ego Bartholomeus Socinus ſenenſis iuris vtriuſq3 doct.

¶ Conſilium. cclxx.

1 ¶ Religioſa ꝓfeſſa in vno mõaſterio an trãſire poſſit ad aliud monaſterium equalis regule ꝛ vite ſine licentia ſuperioris.

2 Titulꝰ nõ preſumiᵗ in clerico ex longa poſſeſſione beneficii ſi de vitioſo ingreſſu conſtat.

3 Probatio certa etiam in matrimonio preferetur probationi preſumptiue.

Dominus labia mea aperi-

at ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum ¶ Conſideratis his q̃ in cõtingẽtia facti explicanᵗ, videbaᵗ prima cõſideratione dicendũ ꝙ monaſteriũ mõtis dñi obtinere deberet 3 ſcdm monaſteriũ mõtis celi in dicta hereditate delata ſorori Tite ꝛ ꝓ fundamẽto vꝫ ꝑſupponi poſſe ꝙ ex q̃ dcã ſoror Tita ſicut in monaſterio mõtis dñi maiori etate q̃ requirᵗur ad ꝓfeſſionẽ geſtãdo habitũ ꝓfeſſarũ diſtinctũ ab habitu nouitiaꝝ ꝓbeᵗ dictã ſororẽ Titã feciſſe particularẽ ꝓfeſſionẽ in illo monaſterio vt ꝓbatur in. c. puelle. i. e. ꝓchinꝰ. xx. q. ii. tradiᵗ in. c. ex parte. de reg. ꝛ in. c. i. eo. ti. in. vi. ꝛ in cle. eoꝫ. eo. ti. in. hoc preſuppoſito dicta ſo-

1 ror Tita q̃ vꝫ ꝓbari priꝰ† profeſſa in primo dicto monaſterio montis dñi nõ potuit tranſitũ facere ad monaſterium mõtis celi qꝺ preſupponiᵗ equalis regule ꝛ vite niſi licẽtia petita ꝛ obtenta a ſuo ſuperiore. ſ. ab eius prelato immediato ꝛ eius conuentu aliᵗ tranſitꝰ non eſt licitꝰ vt in. c. ſtatuimus. xviii. q. ii. ꝛ no. gl. in. qõne in ſumma. ꝛ glo. in. c. cum ſingula. de preb. in. vi. ꝛ ibi late per Do. poſt Jo. de imo. ꝛ per Lapp. de caſtellio. in ſuis allegationibꝰ alleg. lxii. tradiᵗ in caſane. ꝛ in. c. licet. de reg. ſed vbi at q3 de primo monaſterio in quo monachus fecit profeſſionẽ ad ſecũdũ trãſitus fuit illicitꝰ tunc q̃ poſtea acquirit monachus acqꝛit primo monaſterio ꝛ nõ ſecũdo vt ꝓbaᵗ in. c. abbates. xviii. q. ii. ꝛ ita cõcludit Hoſti. in ſumma in titu. de de. coniug in fin. ꝛ tenet Hoſti. Jo. an. ꝛ cõiter doc. in. c. qꝺ ad te. extra de cleri. cõiug. vbi no. do. Abb. ꝛ Lapp. in. d. alleg. lxii. ſi aũt tranſitꝰ fuiſſet licitꝰ tunc quereret ſecũdo monaſterio ſm doc. in dicto. c. qꝺ ad te. cõcludendũ ergo vꝫ ꝙ ex quo vꝫ tranſitum fuiſſe illicitũ qꝺ dicta hereditas q̃ ſin fuerit primo monaſterio ꝛ non ſcdo nec premiſſis obſtare videᵗ ꝙ papa ꝑ ſuũ indultũ reſcripſerit ſecũdo monaſterio ꝙ illa3 monialẽ reciperent. qm̃ in eo non ſit mentio qꝺ eſſet in alio monaſterio profeſſa: ꝛ ꝙ petita fuerit licẽtia ꝛ denegata ab abbatiſſa dicti primi monaſterii q̃ ſi fuiſſent narrata nõ eſt cenſendũ principem cõceſſiſſe vel ſaltim aliũ ad idẽ cõcedẽdũ fuiſſe inductu3. ꝛ ſic reſcriptũ tãq̃ ſubreptitiũ nõ vꝫ preiudicare neq3 licẽtiam tribuere in preiudiciũ monaſterii mõtis dñi. ar. eꝰ qꝺ no. in. c. ii. extra de relig. do. ꝛ in. c. paſtoralis de priuile. ꝛ in. c. cõſultationis. de dona. c. ex tenore. de auto. ꝛ vſu pallii. ꝛ in. c. ex multiplici. de decimis. nec ex quaſi poſſeſſione monialis ꝛ longo tempore videᵗ ꝙ poſſit ſolẽnitas extrinſeca licẽtie ꝑſumi iuxta no. in. l. ſi filius. C. de pet. heredi. ꝛ no. in. c. illud de preſum. quoniam in caſu noſtro videtur apparere de tranſitu illicito. ꝛ ſic qꝺ firmũ in caſu certo ex quo petita fuit licentia denegata. in incertis enim non certis locus eſt cõiecturis. l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. ob. ꝛ in. l. ſi niſi. ff. de vſufr. leg. itẽ ꝛ ſecũdo. ex quo videtur conſtare de ingreſ-

2 ſu illicito ex curſu ipſo nõ videtur quod † poſſit preſumi licẽtia ſicut alias non preſumiᵗ titulus in clerico ex lõgo tpe ꝛ poſſeſſione beneficii ſi de vicioſo ingreſſu cõſtat vt dicit do. Abbas poſt Hoſti. in. c. illud de preſump. et. c. dilecto. extra de prebẽ. per quez tex. idẽ tenẽt Jo. calde. Lap. ꝛ Domi. in. c. ordinarii. de offi. ordi. lib. vi. ꝛ primo aſpectu hanc conſultationem difficultate videbatur. ¶ Quibus tñ nõ obſtantibus ſi recte cõtingentia facti penſeᵗ

cõtrariis

¶ In hoc eodem caſu 3rium cõſuluit Alex. ꝑceptor meꝰ. d. Fran. pepus incipi. cõſultatio de qua agiᵗ. ꝛ ibi rñdet ad fundamenta pro hac pte facta: ꝛ q̃ fieri potuerunt.

Bria ſola verior et pbabilior eſt in caſu nro. moueor in primis nã
clarũ eſt q quis nõ põt eſſe monach⁹ ꝛ religioſus pfeſſus in duo
bus monaſterijs vt in.c.nimis.ꝛ ibi no.extra de reli. do.ꝛ no.in
c.ꝯſtitutus.de rel.ꝛ Inn.in.c.fi.de priui.ꝛ eſt tex. ꝛ ibi no .in.c. cũ
ſingula.§.prohibem⁹.de prebẽ.in.vi.ſed p pmo monaſterio pba
tur profeſſio preſumptiua.ſ.q: geſtauit habitũ profeſſionis poſt
annũ quo caſu cenſetur profeſſionem feciſſe qr non ſolum verbis
ſed facto dat voluntas intelligi.l.reſpõdẽdũ.C. de inſti. ꝛ ſubſti.l.
pambus.ff.rẽ ra.ha.vñ de tacita pfeſſio ꝛ nõ expꝛeſſa vt hꝫ in.c. ex
parte.extra de reg.ꝛ in.c.i.ꝛ in.c.cõſtitutus.de reg.lib.vi.pro ſcõo
vero monaſterio pbat pfeſſio expſſa ꝛ vera per publicũ inſtrumẽ
tũ cũ ergo ſit cõtẽtio inter ſcõm monaſteriũ ꝛ primũ: qr ſic eſt p
feſſa in primo non poteſt eſſe monacha ſcõi monaſterij pualere q
pbatio ſecũdi monaſterij q̃tũ ad ipſius intereſſe qr eſt probatio
certa ꝛ clara expꝛeſſe profeſſionis pbationi primi monaſterij que
eſt pſumpta p delationẽ habit⁹ ꝛ lapſũ anni.Iſta ꝯcluſio pbat
notabiliter in ſimili p ea que ponit Uincentius doctor antiqu⁹
cui⁹ dicta ſequunt cõiter canoniſte excepto dño Cardi.in .c.ij. de
3 clan.deſpõ.vbi no.voluit q ſi matrimoniũ cũ primo viro pbat
clãdeſtinũ per vnũ teſtẽ famã ꝛ cõfeſſionẽ cõiugũ ꝛ ſecũdũ proba
tur p veras probatiões puta per duos teſtes ꝯtrꝫ in facie eccle
ſi.aliã pbatio p primo ſi eſſet tñ qð inter maritum ꝛ vxorem eſſet
ſufficiens vt in.c.i.de appel.ꝛ in.c.veniens.el.i.ꝛ ibi no.extra.de te
ſti.tñ pualebit pbatio matrimonij ſecũdi.idẽ dicunt Cald.ꝛ do.
Anto.qñ ſecũdum probaret contractũ p duos teſtes lꝫ non in fa
cie eccleſie qr ẽ magis clara probatio p ſecũdo: ꝛ ſic dꝫ pualere
nã vt dicit do.Abb.rñdendo ad motiuum cardinalis.qð lꝫ fama
faciat ſemiplenã probationem: tñ fortior eſt probatio vn⁹ i teſtis
ꝛ magis certa.ꝛ ita probatio duorũ teſtiũ pfert pbatiõi vni⁹ cũ
fama.ita ergo cõcludẽdũ eſt in caſu noſtro qð lꝫ talis probatio
duorũ teſtium preferat probationi vni⁹ cum fama.ita ergo ꝯclu
dẽdum eſt in caſu noſtro q lꝫ talis preſumpta pbatio tacite pfeſ
ſionis eſſet ſufficiẽs qñ eſſet cõtentio inter monachũ ꝛ monaſte
rium in preiudicium monachi vel monaſterij tñ ex quo p talem
probationẽ ſit preiudiciũ profeſſiõi q̃ pbat.ex poſtfacto in ſecũ
do monaſterio nõ ſit ſufficiẽs quo ad preiudicium ſecũde pfeſſio
nis expſſe ꝛ clare pbate.facit qr regula eſt q pbatio clara ꝛ certa
pualet ꝛ vicit pbationẽ q̃ preſumptiue cõcludit caſus eſt in.l. ob
carmẽ.§.ſi teſtes.ff.de teſti.l quib⁹ potius lux veritatis aſſiſtit ꝛ
bal.eleganter in.l.pſbyteri.ad fi.C.de epiſco.ꝛ cle.ꝛ ſic pbatio pri
me profeſſionis cedere debet probationi ſecũde profeſſionis,que
probat expꝛeſſe facta. vnde fortior dicitur profeſſio facta per ver
ba expꝛeſſa quam tacita per aſſumptionẽ habitus vt dicunt In
no.do.Aeto.ꝛ Io.de imo.in.c.i.extra qð met⁹ cã ꝛ rõ eſt: qr ver
balis profeſſio certitudinaliter demonſtrat profeſſionem cum
verba naturaliter certum exprimant conceptum mentis.l.labeo.
ff.de ſup.leg.ſꝫ receptio habitus non infert de neceſſitate mẽtem
certam in profitendo. licet iura in dubio preſumant ipſam pfeſ
ſionẽ,preſumptio aũt de facili elidit per aliam preſumptionem
c.ꝯſuetudinis.q.i.fi.fiat leg.igitur fortius per verã probationem.
¶ Scõo pꝛĩcipaliter moueor qr licet fuerit petita ꝛ denegata:ta
men.per hoc non probatur ingreſſus in ſecundum monaſteriũ
vitioſus:qr talis licentia non fuit petita a ſorore Titia ſed ab ei⁹
fratre:ꝛ non ꝯſtat q de volũtate vl mandato ſororis Tite petie
rit.vñ nõ potuit ſibi in aliquo preiudicare vt in.c. nõ dꝫ cũ ma
teria de reg.iur.item in ſecundo hñ profeſſus vult trãſire ad aliã
religionem non arctiorem ſed laxiorẽ vel parem requiritur licẽ
tia ſuperioris immediati ꝛ cõuentus vt habetur in.c.ſane.extra
de regu.ꝛ tradit in.c.cum ſingula.de prebẽ.in.vi.ſꝫ in caſu noſtro
fuit petita licentia ſola abbatiſſa ꝛ denegata.igitur cum ſola ab
batiſſa non poſſet licẽtiã concedere non potuit etiã denegare li
centiã qñ eius eſt nolle cuius ꝛ velle ꝛ ecõtra.l.ei⁹ eſt nolle .ff.de
regu.iur.ꝯcum materia.ꝛ in.l.nolle adire ꝛ ibi late proc.ff.de ac
q.here.igit nõ põt dici q ſumus in caſu certo ꝛ qð propter hoc
ingreſſus probatur vitioſus ob licẽtiã denegatã: ſꝫ ſum⁹ in caſu
in quo non probatur licẽtia conceſſa ab eo q habebat poteſtatẽ
concedendi.vnde denegatio ſolius abbatiſſe non arguit q licen
tia non fuerit ab ea ꝛ ab habentibus autoritatem cõceſſa.Sed ſi
recte omnia conſiderentur in caſu noſtro ſi allegat q ex legitima
licentia tranſitum fecit ad ſecundũ monaſteriũ: dico q ex mul
tis probatur preſumptiue q cum legitima licentia receſſit de pri
mo monaſterio ꝛ tranſitum fecit ad ſecundũ.ꝛ in primo ex quo
fi monialis longiſſimo tpe.dicitur enim monaſterium quaſi poſ
ſidere monachum ratione monaſtice poteſtatis ſm glo. Bart.
ꝛ doc.in.l.cũ heredes.ff.de acqui.poſ.in fi.§.fi.itẽ qr diu ꝛ lõgiſſi
mo tpe ſtetit profeſſa in ſcõo monaſterio.p id qð hꝫ in.l.q in alie
na.§.i.ff.de acq.her.ꝛ ibi Bar.Ange.ꝛ cõiter alij vnde dicit Do
mi.d.Ant.d.Abb.ꝛ cõiter alij.c.illud de pſum.q rector eccleſie
preſumitur legitime inſtitutus q poſſedit longo tpe qr nõ eſt pre
ſumptio q ſuperiores viſitantes ꝛ ſubditi talem intruſum tanto
tpe tollleraſſent ꝛ no do.Aet.ꝛ Imo .in.c.ex inſinuatiõe. extra de
pcu. ita in caſu nro ex quo abbatiſſa denegãte ꝛ ipſa et cõuẽt⁹
ſciuerũt nõ ẽ pſumptio q tãto tpe tolleraſſet q nõ recepiſſet eo
rũ religioſam.¶ Confirmat, qr ex quo lõgiſſimo tpe ſtetit pfeſ
ſa i ſecũdo monaſterio q illi⁹ monaſterij pfeſſa habita eſt pſum
ptio ẽ q legitie fuerit ꝛ cũ legitia lnia recepta ad hoc qð not.arc.
in.c.nemo de ꝯſec.di.i.vbi dicit q qñ dubiũ eſt an in fundatione
eccle interuenerat autoritas epi preſumẽda eſt qñ loc⁹ p eccla lõ
go tpe culta fuit.ꝛ tradit late Pe. de puſio in ſuo trac.canonice
portionis.c.iiij.v.ij.incidẽter q̃ritur. ꝛ hoc maxime qr lapſi ſunt
vltra.xxx.an.quo caſu pſumit ois ſolẽnitas indubitãter in piudi
ciũ tertij put eſt caſus in.c.pueniẽt.quẽ ibi põderat Io.de imo.ex
tra de emp.ꝛ vẽ.ꝛ ſequit.d.Alex.in.l.ſciendũ.ff.de vb.obl.ꝛ in ple
riſq ſuis ꝯſilijs.Comprobo hãc pſumptã ſolẽnitatẽ licentie ex eo
qr in pfeſſiõe que ſit in ſecundo monaſterio dꝫ q illã recipiũt vi
gore legitime licẽtie eidẽ conceſſe.vñ p enũciatis ad min⁹ poſt lõ
gũ tps preſumi dꝫ per id qð hꝫ in.c.q̃ꝑ.p Inn. de pba. ꝛ p Hu
ti.ꝛ Imo.in.c.in preſentia.de renũ.ꝛ qð tradit no.d .Cardi.in
c.albericus.extra de teſti.ꝛ hoc maxime qr longiſſimo tpe hoc nũ
quam fuit allegatũ poſt pfeſſionẽ in ſcõo monaſterio a pꝛio iqð
ſciuit eã reddiderit q̃dã bona ꝛ qð tranſiuerit ſine licẽtia ar.ei⁹
quod dicit Cõpo.in.c.cũ dilectus.de ꝯſue.vbi vult q preſumatur
p ſolennitate extrinſeca niſi eius defectus fuerit aperte allega
tus ꝛ p multũ notabili allat Math.in ſuo no.xiij.ꝛ do.Ant.ꝛ
Io.de imo.in.c.ſicut.extra de re iudi.ꝛ maxime qr tũc nõ agebat
de magno preiudicio monaſterij ꝛ act⁹ ſecũde pfeſſionis geſtus
fuit tã n pfeſſa q̃ a recipientib⁹ mulierib⁹ pudicis ꝛ honeſtis p
quibus preſumit p ſolẽnitate licentia:qr nõ eſt cẽſendũ q ſine li
cẽtia ec illam trãſiuiſſe nec ſecundũ monaſteriũ recepiſſe.argu.
eius qð voluit Inno.in.c.i.de cleri.pereg.vbi dicit q ſi ordinãs
ad ſacerdotiũ fuit notabilis vir pſumit q viderit literas diaco
nat⁹ ꝛ aliorũ ordinũ.qð dictum ſequitur do. Abb.in.c.niſi eſſent
de pbẽ.p illũ tex.ꝛ do.Car.in.c.alberic⁹. extra de teſti.ita etiã di
cendũ in caſu noſtro.Ex quib⁹ oib⁹ ſi nõ vt ſingulis: tñ vt ſimul
ſũptis p dicta ſolẽnitate licẽtia preſumẽdũ eſt qr que ſingula nõ
prodeſſent multa iuuare debent vt per Bar.ꝛ doc.in.l.admonẽ
di.ff.de iureiur.cũ vulg.¶ Tertio moueor qr ex quo mõaſteriũ
montis dñi reddidit quedam bona dicte ſorori Tite ꝛ poſtea di
cta ſoror Tita ſtetit lõgiſſimo tpe in monaſterio mõtis celli ſciẽ
tibus ꝛ patiẽtibus abbatiſſa ꝛ mõialib⁹ dicti monaſterij mõtis
dñi purgatũ ẽ vitiũ ingreſſus ſi qð imputari poſſet ex lapſu tã
ti tpis ꝛ tãta ratificatione reſultante ex ſcientia ꝛ patiẽtia.hoc p
batur ex his que in ſimili notabiliter conſuluit Fede.de ſenis in
ſuo conſilio mihi.xxxvi.incip.caſus talis eſt quidam noie dino[ii]
vbi cõſuluit q lꝫ qñ marit⁹ de cõſenſu vxoris vult trãſire ad reli
gionem requiratur autoritas dioceſani.xxvij.q.ij.c.ſcitote.ex quo
tamen apparet q habita licentia ab vxore tranſiuit ad religionẽ
ꝛ ſtetit ibi longo tpe.xvij.annorum vult ex quo pacifice ꝛ quiete
ſtetit ibi tanto tpe ſine reuocatione alicuius ex lapſu tãti tpis ſi
quis defectus licentie abfuiſſet purgat⁹ ꝛ ratificatus cẽſetur.ar.
eius qð hꝫ in.c.ad id.extra de ſpõſ.ꝛ in.c.i.extra qð metus cauſa.
ꝛ in.c.cum vexꝫ.de frig.ꝛ male.ita dicamus in caſu noſtro q ex
quo pacifice ꝛ quiete tanto tpe in monaſterio ſecũdo ſtetit talis
defectus dꝫ purgatus ꝛ ratificatus.¶ Confirmatur iſta conclu
ſio: qr ex quo monaſterium montis domini ſciuit ꝛ nõ improba
uit ꝛ iuo deuenit ad actum redditionis bonorum non improbã
do dicitur approbaſſe ꝛ ratificaſſe.l.ſi.ff.ad maced.ꝛ in cle.i.de p
cur.ꝛ no. Bar.in.l.quoties.§.i.ff.rem ra.habe.ꝛ ſi dicatur non cõ
ſtat q talis redditio fuerit facta ſolenniter ab abbatiſſa ꝛ cõuen
tu ad quos pertinebat dare licẽtiam.dico q ex quo retinuit poſt
ea dicta bona ꝛ longiſſimo tempore ſteterit in monaſterio preſu
mitur pro ſolennitate redditionis dictorum bonorum q ſolẽni
ter cum conſenſu abbatiſſe ꝛ conuentus fuerit facta p no.Io. l. ſi
filius.C.de peti.here.ꝛ in.l.qui in aliena.§.i.cũ vul.ff. de acqui.he
re.¶ Quarto moueor ex eo qr de lnia pontificis trãſiuit ad ſecũ
dũ monaſterium.põt eñ põtifex dare lnam q etiã ad laxiorem
religionem trãſeat religioſus vt p gl.in.d.c.cum ſingu.de prebẽ.
in.vi.ꝛ Lappus alle.lxij.ꝛ ad obiectionẽ.ſ.factã q reſcriptũ fuit
ſubreptitiũ: qr non fuit narratũ q eſſet in alio monaſterio pfeſ
ſa ꝛ qð licentiã non petierat vel non obtinuerat. Poteſt pbabili
ter rñderi q ex quo videmus q curia cõcedit iſtam licẽtiã tranſe
undi de vna religione ad aliã nedum equalem ſed laxiorẽ preſu
mendum potius eſt q ẽt ſi pdicta pape fuiſſent narrata idẽ con
ceſſiſſet.ꝛ ſic nõ redditur reſcriptum ſubreptitium ſm Lappũ in
ſua allegatione.lxxix.incipi.duo prelati.ꝛ maxime hoc procedit
qr tale reſcriptum veriſimiliter non fuit ab ea impetratum ſꝫ ab
alio.quo caſu ignorãtia ſororis Tite abſentis vꝫ eam excuſare
ſi ab impetrante nõ fuerunt expꝛeſſa exprimenda ita quod reſcri
ptum veriſimiliter reddatur ſubreptitium ꝛ nullum.ita decidit
Urbanus papa in bñficialibus vt refert Rota in antiquis. decĩ

ccccc.iura dicit loquentia in bñficialibus doc.in.c.poſtulaſti.de re
ſcrip.extēdunt ad alias gratias principum. ¶ Quinto ⁊ vltimo
moneor ex eo ꝙ primum monaſterium lōgiſſimo tempore negle
xit repetere monacham ſuā vnde poſtea queſita ſibi ea acquiſi
tur.ita notabiliter decidit Car.in cleri.ne in agro.§.qꝛ vero.de ſta
tu mon.q.iij.allegat id quod habetur in.l.j.§.ſꝫ ſcimus.vbi no.p
Bal.faciunt in propoſito.C.de lati.liber. tol. hoc eſt de mente do.
Car.in.d.c.qd ad te.extra de cleri.coniug.⁊ dicit Cardi.poſt Hoſ
ſtie in.c.j.de infanti.expoſi.per ibi no. faciunt que dicit dñs Abb.
in conſi.xcvj.vn de ſatis eſt ſecundo monaſterio poſſidenti pietre
tibi ius nō competit.Laus chriſto redemptori.

¶ Ut ſupra per me concluſum ex veros iuris eſſe ego Bartholo
meus Socinus ſenenſis iuris vtriuſq; doc.

¶ Conſilium.cclxxj.

¶ Addé ꝙ hoc cōſiliū habes ſ.in.j.vol.cōſ. lxxxi.⁊ vide in eodē vo.conſ. vij.inter conſi lia dñi Ma ria.quiꝫ opi. Ludouici,

1 ¶ Statutum ꝙ pater teneatur pro filio valet.
2 Ciuitas ſubiecta vtitur ſtatutis ciuitatis ſuperioris.
3 Statuto ſtante ꝙ vbi ſtatuta loci non prouidēt recurrat ad ius
cōe:an de iure cōi romanorum intelligatur an vero de iure ciuita
tis dominantis.
4 Iuris cōis appellatione venit ius commune romanorum.
5 Forum ſortiri et ſtatutis ligari a pari procedunt.
6 Subditus punitur pena ſtatuti loci originis in quocunq; loco de
linquat.
7 Statuta loci contractus in deciſiuis ſunt ſeruanda.
8 Statutum diſponens ꝙ pater teneatur pro filio delinquente nō
ligat patrem forenſem.
9 Statutum diſponens ꝙ pater teneatur ſoluere cōdēnationē filij
pecuniariam non hꝫ locū qñ filius delinquit extra territorium.

Dominus labia mea aperi
at ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ In preſen
ti cōſultatione ſi eſſemus in terminis iuris cōis circum
ſcripta municipali cēſura deciſio eēt clara ꝙ dict⁹ Gualteri⁹ nō
eſſet obligatus p debitis cōtractis per dictū Ricardum ei⁹ filiū
prout probatur in rubro ⁊ nigro.C.ne filius p patre.Item ſi eſſe
mus in caſu in quo pater ciuis florētinus habens domiciliū flo
rētie ſciuiſſet filium negotiari ⁊ exercere mercantiam in dicta ciui
tate ali⁹ phibuiſſet put diſponit ſtatuto de obligatiōe famili
1 res ēt eſſet clara ꝙ † pater p filio teneret put in dicto ſtatuto cō
tinet qd ſtatutū validum eſt put probat ex his que ponit Bart,
in ſua diſputatiōe q̄ incipit peruſine ciuitatis ſtatuto cauet. ⁊ ita
preſupponit etiam Bar.in.l.cū filius.in prin.ff.de ver.ob.vbi per
plures rōnes iꝫ Frā.tigri.⁊ ibi plura ad ppoſitū retuli.⁊ iꝫ bar.
in.l.j.C ne filius pro patre.⁊ Saly.in.l.iiij.C.ti.⁊ Pe.de ancha.in
repe.c.j.ver.quero vlterius ſcriptum eſt.j.l.diuina de cōſtitu.Sed
difficultas in caſu noſtro reſultat ex eo quia dictus Gualterius
natus in caſtro plumbini origine paterna eſt oriundus ex caſtro
certaldi ſubditus ciuitati florētie ⁊ qd viuit ſm leges florētinas
iam annis.xlv.tranſtulit domicilium ⁊ omnes fortunas ſuas in
ciuitate piſarum.ibidemq; continue permāſit in qua ciuitate pi
ſarū ſeruātur ſtatuta particularia dicte ciuitatis ⁊ in ea fuerunt
debita de quibus agimus cōtracta prout mihi narratum eſt li
cet contrarium in pūcto preſupponatur.vnde oritur deciſio an
quid ſtantibus predictis in caſu noſtro dictum ſtatutū vendicet
ſibi locum contra dictum Gualterium ⁊ videbatur dicendum q
2 ſic ex duobus pñcipaliter. ¶ Primo illa rōne qꝛ † ex quo in hac
materia ſi nulla ſunt ſtatuta in ciuitate piſarū que ciuitas floren
tine eſt ſubiecta cōſtitutiōib⁹ ciuitatis florētie regi dꝫ.ita dicidit
Io.an.in rubri.de treu.⁊ pace in pe.q.⁊ pbat tex.inſti.de ſatiſdā.
in fine pbat ex his que no. glo.ordi.ex ea.ff.de poſtulan. ⁊ per ea
que ponūt Gail.Bar.⁊ alij in.l.ſi cōuenerit.§.itē nuda.ff.de pi
gno.ac. Confirmatur etiā per primū capitulū ſtatutorum ciui
tatis florētie in quinto libro in quo diſpōit ꝙ loca ſubdita ſi nō
habent in aliquo caſu ſtatuta pticularia regātur ſtatutis ciuita
tis florētie qd ſtatutū cū ſit clarū non videt eſſe opus alia inter
ptatione.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff.de le.iij.ſed ad hoc reſpō
detur ꝙ ſtatutū eſt in ciuitate piſarum cōceſſum a ciuitate florē
tie per qd diſponitur ꝙ in caſibus in quibus non reperitur diſ
poſitum a ſtatutis ciuitatis piſarum recurratur ad ius commu
ne. ſic enim de iure ciuili continetur. de iure autem cōmuni pa
ter non eſt pro filio obligatus vt dictuꝫ eſt ius enim cōe in dubio
dicitur ius ciuile cōiter: vt eſt caſus inſtitu.de iure nat.gen.⁊ ciui.
3 ſed quotiens. ¶ † Sed contra hoc iterum poſſet inſtari per aduer
ſa ꝙ imo ius cōe ciuitatis piſarum dicunt ſtatuta ciuitatis florē
tie que ſꝫ ius commune immediatum quo ad vrbem florētinam
⁊ omnes ſubditos mediatū vero ⁊ remotum videtur eſſe ius cō
mune ergo vr pri⁹ recurrendū ad leges que ſunt ius cōe imedia
tū q̄ ad illas que ſunt ius cōe mediatū ar.eius qd hr in.l.cū omis
de dolo.⁊ in.l.ſed ſi plures.§.in arrogato.ff.de vulgari ⁊ pupill.

⁊ in.l.ſocij⁹.q in eo.ff.p ſo.cū vul. ¶ Cōfirmatur iſta opi. Nam ſi
dictū ſtatutū vult qd in caſibus nō deciſis per ſtatuta piſana re
currit ad ius cōe ius cōe diſponit qd recurrat ad ſtatuta ciuita
tis ſuperioris cui ſubijcit vt.ſ.dixi ergo recurrēdū ad ſtatuta flo
rentina vt ſic cū decidit ſm ius cōe ⁊ ita in ſtatuto piſano p iſtā
rōnem cōſuluit Lud.roma.in ſuo cōſilio inci.in xpi noie.&c.car.
duplicē hꝫ dubitationē hīs facit quod in ſimili voluit Pe.de an.
in cōſ.xviij.incipiēte in qōne que vertitur.⁊ alias ſuper hoc ca
ſu cōſultus in qōne de facto vertenti in caſtro ſancti Geminiani
a ita cōſului⁹ qm preſuppoſitum mihi fuit qd ita erat cōis inter
pretatio ⁊ abſonū hīt in dicto loco.vnde dixi qd minime erant
mutanda que interpretationē certā ſemp habuerūt ar.l.mini
me.ff.de legi.⁊ eſt caſus notabilis in.c.cū dilect⁹.extra.de conſue.
faciunt no.in.l.dos a pfe.C.ſol.ma. ¶ Sed in veritate vſq; tunc
dictū interpretatio viſa fuit falſa ⁊ niſi cōis obſeruātia ſuppo
ſita fuiſſet nō cōſuluiſſem niſi illam aliquibus modis coadiuua
re conat⁹ fuerim.Quoniam talis interpretatio i primis df cōtra
mētem ſtatuentium que vr maxime attendēda.l.cū mulier.cū ibi
no.ff.ſol.ma.l.ſcire oportet.§.ſufficit de excuſa. tuto. ¶ Secūdo con
tra leges non florentinoꝝ ſtatuta ſm reformationes florētinorū
ſtatuta aūt debēt intelligi ſm cōem vſum loquendi ⁊ intelligēdi
l.labeo.⁊ ibi p Bar.ff.de ſup.leg.⁊ hr in.l.qd in caſu.ff de lega.
iij.⁊ in.l.cuꝫ de lanionis.C.ſinam de fundo inſtru. ¶ Tertio qꝛ
qñ ſtatuta florētina voluerint qd quatenus in territorio dictio
nō reperiret deciſa per ſtatuta illi⁹ loci qd recurreret ad ſtatuta
florentina expreſſerant qd regerent ſtatutis ciuitatis florentie vt
pꝫ in.d.c.j.quinti libri.ſ.allegato: non aūt ⁊ dixerat qd regerētur
iure cōi: ergo datur intelligi qd qñ dicūt in aliquo loco qd recurra
rat ad ius cōe iꝫ intellig. de iure cōi Rome.per.d.§ ſed quotiens
ſi enim voluiſſent qd ſtatutis florentin'is vtiq; expreſſiſſent ſicut
alias faciunt.ar.l.vnica.§.finalit ad deficientis.C.de cad.tol.
¶ Quarto probatur hoc vna rōne.Naꝫ ſi diceremus qd intelle
xiſſent de ſtatutis ciuitatis florentine in caſib⁹ nō deciſis dictum
ſtatutū nihil penitus cooperaret:qꝛ hoc idem erat de iure ſtatu
tum autem intelligi debet vt aliquid operet.l.ſi qñ.ff.de legat.j.⁊
in.c.ſi papa.de priuile.ad hoc qd notabiliter voluit Bartol.in.l.
vſucapio.ff.de vſuca.⁊ Bal.in.l.ſi.C.de preſcrip.long.tēpo.que p
liber.§.intellexerit ad ius cōe romanoꝝ vt aliqd opet.hā facit qd
no.Bar.in.l.iiij.§.pretor ait.ff.de no.oper.nū.⁊ ꝙ ibi per Imol.
qui dicit qd qñ graue preiudiciū nō poteſt parti reſultare ſtatu
tum dꝫ intelligi vt aliquid addat iuri cōi.⁊ ita pcedit qd ibi po
nit Bar.arg.l.ſi qñ.ff.de legat.j.Sed qñ graue preiudicium parti
poſſet reſultare tunc debet intelligi ſꝫ ius cōe.⁊ ita intelliguntur
no.in.l.ſi.§.in computatione.C.de iure delib.Sed in caſu noſtro
graue preiudicium ⁊ irrationabile poſſet reſultare ſi diceremus qd
non addat iuri communi ergo dꝫ intelligi vt aliquid operetur ⁊
ad hoc poſſent plura adduci. ¶ Quinto confirmatur nam doct.
diſputant qñ in aliqua diſpoſitione fit mentio de iure an intelli
gatur de iure communi romanorum an municipali ⁊ ſic preſup
4 ponunt quod † appellatione iuris cōis venit ius cōe romanoꝝ
nō cōe municipale vt pꝫ ex his que ponit Io.an.in addi.Spec.
in ti.de arbitrio.§.exceptio.verſ.item qd corruptus ⁊ Bald.in.l.
quicunq; in.iij.colum.C.de ſeruis fugi.idem Angel.in ſua diſpu.
que incipit duo adinuicem litigātes.⁊ Cy.⁊ Bald.⁊ Imo.in.l.ſi
la inſtō ff.de here.inſti.⁊ ex his que ponit Bald.in.c.penul.extra
de eo qui mit.in poſſeſ.cā rei ſeruā.in qbus locis pꝫ vt dixi quod
hoc appellāt ius cōe ius ciuile romanoꝝ ⁊ ſic pꝫ ꝙ cōis vſus lo
quēdi ita ſe hꝫ do.Cardi.in.c.ſi.extra de conſue.⁊ do.Anton.in.c.
quia tauallia extra de iureiur. ¶ Sexto hāc ptem probat apte tex.
in.l.oēs populi.ff.de iuſt.⁊ iur.⁊ in.§.ius autem.inſti.de iure na
tu.genti.⁊ ciui.vbi ius cuiuſlibet ciuitatis appellat ius pprīū il
lius ciuitatis ius vero cōe quod ēt ab alijs ciuitatibus obſeruat.
leges ergo florentinoꝝ dr ius proprium eoꝝ ⁊ hīc pbat tex.in.§.⁊
populus itaq; romanus eo.tit.⁊ hanc interpretationē puto veriſ
ſimam.Que vt accepi in ciuitate piſana ſemper fuit recepta vnde
minime mutanda ſunt q̄ interpretationem certā ſemp habuerūt
d.l.minime.⁊ in.d.c.cū dilectus. ¶ Ex qbus concludo qd ſtatuta
florētina nō ſunt ſeruāda neq; ligāt in ciuitate piſana q̄ ſꝫ ſubdi
ta dicte ciuitatis florētine.Sꝫ in caſibus deciſis p ſtatuta piſana
illa ſunt ſeruāda in non deciſis recurrendū eſt ad ius cōe.ſ.ad ius
ciuile romanoꝝ:ergo pñcipaliter videbat dictus gualteri⁹ obliga
ri quia lꝫ hēat domicilium in ciuitate piſaruꝫ tñ ex origine pſua
eſt comitatinus ex caſtro certaldi in quo ſeruant ſtatuta florenti
na ⁊ dict⁹ Richar.dicit etiā de certaldo origine:ergo rōne origi
nis vr ligatus ſtatuto florentinorū. naꝫ qs ſemper conueniri pōt
in loco originis proprie vel paterne ſi ibi inuenitur vt plene de
clarant Bar.in.l.aſſumptio.§.filius.ff.ad munici.⁊ d.Bald.in.c.
accedens el.ā.extra vt lit.nō cōteſ.⁊ Io.de imo.in.c.ſi.extra de fo.
5 cōpe.† forum aūt ſortiri ⁊ ſtatutis ligari.videnꝛ a pari procedere
vt no.glo.⁊ doc.in.c.qd clericis. extra de fo. compe.ad idem glo.
in.l.

in.l.ij.ff.de eo qḋ certo loco.⁊ no.Bar.Bal.⁊ aliĩ l.i.C.de ſum.
tri.⁊ fid.catho.¶Confirmatur magis in ſpẽ.nã Cy.diſputando te
6 nuit † ꝙ ſubdit⁹ rõne originis puniť pena ſtatuti loci originis
in quocũqꝫ loco deliquit.put refert Bar.in.l.i.in.viij.q.bene fa-
cit qḋ habeť in.l.i.C.de his q ve.eta.impe.¶Cõfirmať etiã iſta
cõcluſio per ea q̃ ponit Bar.⁊ aſs Bal.in rub.C.ſi a nõ compe.iu.
vbi dicit ꝙ ſi quis mutauit domicilium originis nõ ligať nouis
ſtatutis illius loci qꝛ nõ diciť amplius de illa vniuerſitate a qua
perpetua cõſuetudine ſe ſeparauit.ar.l.ex facto.ff.de here.inſti.ſi
ergo nouis ſtatutis nõ ligať vť ego inuenire ꝙ ſtatutis veterib⁹
ligať ⁊ ſic videbať cõcludi ꝙ dict⁹ Gualter⁹ aſtringereť ſtatutis
ciuitatis florentie ex qua rõne originis dr̃ florẽtin⁹.¶His tñ nõ
obſtãtib⁹ cõtrariã ſniam veriorem exiſtimo ꝙ imo dictus Gual
terus neqꝫ rõne geſtorũ p dictũ Ricar.in ciuitate piſaꝝ nõ ligať
legib⁹ ciuitatis florentie ⁊ ꝯñr neqꝫ eſt obligatus dict⁹ Gualte-
rus virtute dicti ſtatuti p dicto Ricar.ex eo qꝛ negociatus fue-
rit in ciuitate piſana.hanc ꝯcluſionẽ probo primo p cõem theo-
ricam Bar.Bal.⁊ alioꝝ in.d.l.i.C.de ſum.tri.⁊ fi.catho.qui vo-
7 lũt ꝙ † in reſpicientib⁹ deciſionẽ iſpiciť loc⁹ cõtract⁹ nõ quali-
tas perſonaꝝ contrahentiũ ⁊ ſic cã eſt decidenda ſm ſtatuta lo-
ci ꝯctus.ar.l.ſi fundus.ff.de euic.⁊ in.l.i.ff.de vſur.⁊ ibi p̃ do.Flo.
⁊ no.i.c.ij.⁊ in.c.qḋ clericis.extra de foro cõpe.ergo cũ i caſu nr̃o
diſputať an pr̃ obligeť ex ꝯctu filij ium⁹ in reſpiciẽtib⁹ deciſiõez
iſpici dꝫ loc⁹ cõtract⁹ ⁊ ſic ſeruãda ſunt ſtatuta ciuitatis piſaꝝ
quarũ virtute dictus Gualterus non eſt obligatus.bene facit
no.per Bar.in.d.l.i.in.v.q.vbi vult ꝙ qñ qḋ eſt de aliquo iure de
ſcendente ex aliqua reſeruari debent ſtatuta loci vbi res eſt ſita
ar.l.cui motũ.C.de edifici.priua.⁊.l.venditor.§.ſi conſtat.ff.cõis
prediorum.⁊ ideo alias fuit cõſultũ p.d.Ualaſcũ.do.Pet.de erio.
do.Bñdictum de barzis.d.Thomã doctũ ⁊ genitorem meũ qḋ
ſtante ſtatuto in ciuitate ſenaꝝ ꝙ domus nõ poſſit vẽdi irrequi
ſito cõſorte qḋ ſenẽſis i ciuitate piſana que eſt de iuriſdictiõe ciui
tatis ſenarum poterit vẽdere in dicto loco domũ ibi exiſtẽtẽ irre
quiſito conſorte vbi non viget tale ſtatutum ⁊ adducebãt etiam
Cy.in terminis in.l.i.in pe.q.C.que ſit lõg.cõſu.⁊ Albe.in.i.pte
ſtatutoꝝ.q.xxxi.⁊ Alb.in.ij.parte.q viij.⁊ do.flor.in.l.i.ff.de vſur.
ſicut ergo rõne rei attendiť ſtatutũ loci ipſius rei ita rõne cõtra-
ctus ſtatuta loci ipſi⁹ ꝯct⁹.¶Cõfirmať p ea que ponit Bal.in.l.
extra territorium.ff.de iu.om.iu.vbi dr̃ ꝙ in concernentibus ob-
ligationem perſonalem inſpicitur locus cõtract⁹ quo ad deciſio
nem.⁊ refert ⁊ ſequiť Pe.de ancha.in repe.c.i.de cõſti.q.xij.prin
cipali.ver.quid dices in obligatiõe perſonali.¶Secundo pꝛici
paliter iſta cõcluſio cõfirmať per ea que ponit Cyn.in ſua diſpu-
tatione de qua mentionẽ facit Barto.in.l.i.q.ix.qui concludit
ꝙ qñ p ſubditum eſt cõmiſſuꝫ delictum extra territorium ſi que
rimus an puniri poſſit pena ſtatuti ꝙ ſi extra territoriũ eſt com
miſſum delictuꝫ de iure cõmuni poteſt puniri pena ſtatuti licet
ſit alia pena iuris cõmunis:ſed ſi extra territorium nõ eſt cõmiſ
ſum delictum nõ poteſt puniri pena ſtatuti.rõ eſt qꝛ nõ poteſt
extra territoriũ inducere nouã obligationem ſubſtãtialẽ actus
quando eſt delictũ de iure cõmuni poſſit nouam qualitatem pa
re addere:qꝛ faciliꝰ actui additur qualitas que ſubſtãtia iudi
cať.arg.l.in delictis.§.ſi detracta.ff.de noxa.cum ſilia dictis.trã
ſit etiam ibi Bal.circa ſi.¶Confirmať hoc ex his que põit Jo.
de ligna.in.c.i.extra de rapto.quẽ refert ⁊ ſequiť ibi do.Abb.q
dicunt ꝙ ſubditus epiſcopi non ligatur pena ſtatuti ꝓhibẽtis
ſub pena excõmunicationis ne qs tali tẽpore vadat de nocte ſi ex
tra diocesim vadit de nocte ⁊ ponit Bal.in.d.l.i.in.xvij.colum.
verſi.viſo an forenſis.ergo pari ratione dicamus in caſu noſtro
ꝙ ſtatutum nõ inducat obligationem ſubſtantialem.ſ.ꝙ pater
pro filio teneatur qui de iure communi nõ teneť ⁊ licet ciuitas
piſana non ſit extra territorium:tamen viſ eadẽ ratio ex quo in
ea leges ſeruari debeant ſtatuta piſana ⁊ non florẽtina ⁊ in non
deciſo recurri ad ius cõe:⁊ ſic ſtatuta florentina nõ extẽdunt vi-
res ſuas in dubio ad ciuitatem piſanã ſicut extra territoriũ in
ſimili dicimus ꝙ in dubio nõ extenduntur ad loca exempta exi-
ſtentia in territorio vt in.l.decurionibus.C.de ſilen.lib.xij.⁊ po-
nit Bal.in.d.l.in.x.col.⁊ per gloſſ.in.c.i.de priuile.lib.vi.⁊ doc.
in cle.i.extra de foro.compe.¶Tertio principaliter iſta opi.cõ-
firmať magis proxima per ea que ponit Bal.in.l.ſi qua pena.ff.
8 de his qui ſui ſunt vel alieni iu.vbi vult ꝙ ſi eſt ſtatutũ ꝙ † pr̃
teneatur pro filio delinquenti aſſignare legitimam non compre-
hendit patrem forenſem:qꝛ tñ eſt de foro ſtatuti.¶Cõfirmatur
qꝛ etiam ſtatuta reſpicientia perſonã ſubditi quãdo ſunt odio
ſa non aſtringunt ſubditum extra territorium vt cõcludit Bar.
in.d.l.i.qḋ.vi.⁊ ſequuntur Bal.⁊ Pe.de anc.in repet.d.c.i.extra
de cõſtitu.q.xij.ſed ſtatutum de quo agimus eſt odioſuꝫ:qꝛ vnũ
pro altero obligat vt notat.Jo.an.in rubri.qui filij ſint legitimi
in additione Specu.⁊ contra ius diuinum iuxta illud Leuiti.fi-
lius non portabit iniqtatem patris neque pater iniquitatẽ filij,
de quo nota.in.c.i.de iniu.⁊ dam.da.in.vi.per que dicit Archi.
⁊ Gemi.ꝙ tale ſtatutũ eſt ꝯ naturalẽ equitatẽ ⁊ ponit Bal.in.l.
dotis tue.C.de iure do.⁊ eſt ꝯtrũ diſpõi iuris cõis vt no.in rubro
⁊ nigro.C.ne filius pro patre.⁊ ideo reſtringẽdũ vt no.in.l.ij.in ſi.
ff.ad munici.functa.l.lucius.ff.de admi.tutorũ.¶Quarto ⁊ vlti-
mo pꝛincipaliter cõfirmať magis in ſpecie p ea que ponit Bar.in
9 trac.repreſa.in.i.q.principali.q.iij.vbi vult ꝙ † ſi pater teneť pro
delicto filij ex forma ſtatuti ſoluere penam pecuniariã nõ teneť
ſi deliquit extra territorium ⁊ in dubio deciditur qḋ noſtra in rõ-
ne qꝛ vbi delinquiť extra territoriũ ꝯſiderať ius cõe qḋ nõ extẽ-
dit radices obligationis in patrem.⁊ ita punctualiter eſſe tꝫ bar.
tho.de ſaly.in.l.iij.eo.tit.⁊ Pe.de anch.in dicta repet.c.primi.q.
xij.principali verſi.iuxta predicta quero ſi ſtatuto caueť.q̃ ratio
decidit caſuꝫ noſtrũ cũ ꝯct⁹ ſint geſti in loco vbi ſeruatur in hoc
ius cõe qḋ patrẽ p filio nõ obligat.⁊ hoc ſolũ ſufficeret ad victo-
riam.Et ex premiſſis recte intuenti pꝫ multis precedẽtib⁹ rñſio
ex his que dicta ſunt in ſecũdo fundamẽto p hac pte:qꝛ determi
natio Cy.potius facit p hac parte.¶Nõ obſtat prima rõ:qꝛ nõ
hꝫ locũ in geſtis i loco i quo nõ ſeruanť ſtatuta originis vt pꝫ ex
dictis in primo fundamento pro hac parte.vnde aliud eſt forma
ſtatuti ſubditi aliud ſubiecti ſtatutis alicui⁹ loci ſubditũ etiã
vt pꝫ ex no.per gl.i ver.quãdo ſubditos ⁊ ibi per Jo.de imo.in
cle.i.extra de fo.cõpe.¶Preterea dicit Bal.no.in propoſito in
repe.l.i.C.de ſum.tri.⁊ fide cath.in ver.chriſti annorum ſup tex.
ꝙ ſi ſtatutũ conſiderat perſonã in reſpectu qualitatis que per-
petuo ineſt perſone.puta ſi ſtatutũ dixerit ſi qs offenderit floren
tinum ⁊ tunc comprehẽdit florẽtinos origine aut conſiderať ac-
cidens in perſona magis quam ipſa perſona vt ſi indicantur re
preſalie:⁊ tunc ſtatuta nõ arctant originarios meros ſed tñ do-
micilium habẽtes.ergo in caſu noſtro dicamus cum non ſimpli-
citer cõſideretur qualitas perſone:ſed geſta ⁊ cõtractus filij quo
rum ratione pater obligatur ſtatuta non videnť arctare meros
originarios.⁊ ita etiam voluit Alex.in prima rubrica ſſorum.in
.apoſtil.in.v.colum.¶Non obſtat dictum Bal.vltimo loco aſſi
gatum:qm̃ nõ procedit in cõtractibus geſtis in loco vbi ſerua-
tur ius commune:qꝛ tunc nõ ligarentur etiam originarij ⁊ ha-
bentes domicilium florentie vt.ſ.oſtẽſum eſt.¶Preterea illud
dictum Bal.non poſſet procedere niſi in caſu quando ſtatutum
antiquum iam iniciſſet vinculum anteqꝫ mutaſſet domiciliũ ſi
cut in ſimili dicit Jo.and.in addi.ſpe.in tit.de ſecundo genl.de-
ri.ⁱs ſi ex tali mutatione domicilij Bal.vult ꝙ ſtatutis non ar-
ctať:ergo pꝫ qḋ non eo amplius ſubditus ſtatutentiũ:⁊ ſic pa-
ri ratione non debet ligari ſtatutis nouis ⁊ poſtea geſtis ex qui
bus cauſatur vinculum obligationis noſtre ⁊ no.Bal.in.d.l.i.C.
de ſum.trini.⁊ ſi.catho.in.x.col.verſic.ſed dubitatur.in ſi.quod
quando ſtatutum reſpicit actum momẽtaneum ſemper inſpiciť
qualitas que adeſt tempore actus geſti.argumen.l.i.ff.de penis.
vnde cum in caſu noſtro reſpicitur cõtractus filij inſpici dꝫ qua
litas patris que adeſt tempore actus geſti ⁊ probatur:naꝫ vt di-
citur per canoniſtas do.An.⁊ alios in.c.eccle.ſanc.Marie de cõ
ſti.⁊ in.c.qḋ clericis.extra de foro compe.illud quod dicitur qḋ
quando ſtatutum iniecit vinculum ante clericatum ſequiť eum
poſtquam effectus eſt clericus prout declarat Jo.an.in.c.ſine cul
pa de regu.iuris.lib.vi.in merca.habet locum niſi obligatio ⁊
vinculum induceretur ex aliquo facto ipſius poſtqꝫ eſt clericus
qꝛ tunc illo ſtatuto nõ ligatur.vnde dicit Jo.cal.in ſua publica
diſputatione que incipit ſtatuto ciuitatis caueť ꝙ ſtãte ſtatuto
quod ſolutio debiti tñ poſſit probari per teſtes nõ includit cleri
cos etiam ſi ante clericatum alleget ſolutionem factam qꝛ vim
dicti ſtatuti nõ complectitur caſum niſi cum legatis.c.qm̃ ꝯtra
falſam.extra de proba.⁊ illam diſpoſitiõem refert ⁊ ſequiť Pet.
de ancha.in repe.d.c.i.q.xij.in ver.pro deciſione precedentis de-
ciſionis ſm predicta debet intelligi Baldus.ſ.quod ligetur ſta
tutis antiquis que iniecerunt vinculum ante domicilij mutatio
nem tpe quo erat ſubditus:nõ autem ſtatutis que ligant eum
poſt mutationem alicuius actus geſti:qꝛ eſt eadem ratio que eſt
in ſtatutis nouis per predicta:alias falſum ſenſiſſet Bald⁹ ⁊ ſic
deciſio Bal.facit pro iſta parte.Ex quibus concludo quod licet
emancipatio non valuerit tamẽ ex huiuſmodi geſtis per Ricar-
dum filiumfamil.non tenebitur Gualterus dus pr̃.Laus deo.

¶Ut ſupra per me concluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bart.
Soci.iuris vtriuſqꝫ doctor.

¶Conſilium.cclxxiij.

1 ¶Superior an ⁊ qñ poſſit ſtatuere ⁊ prohibere ne ſubditus ex
ercear mercantiam extra territorium.
2 Feudum comitatus eſt indiuiſibile non iuriſdictionis.
3 Ciuitas ſi eſt diuiſa p quarteria quo ad adminiſtrationẽ iuriſ-
dictionis nõ poteſt vnum ſtatuere quo ad deciſionez cauſarum
4 Poteſtas aliqua quando cõpetit pluribꝰ vt vniuerſis ad actũ

gerendum maior pars duarum partium debet cõſentire.
Feudum pꝛnum auitum ꝛ antiquum ſi de vno in plures deuenit vnus ſine alio iuriſdictionem inſolidum, exercere nõ poteſt.
6 Monopolium ſit etiam ſtatuendo ad proprium cõmodum.
7 Statutum diſponens quod quis cogatur vendere cõſortibus qñ valeat.
8 Superiorem recognoſcẽtes quando poſſint preter ius ſtatuere.
9 Dominus quando poſſit auferre feudum vaſallo male tractanti ſubditos.
10 Diuidia non venit ſi in diſpoſitione ſiat mẽtio de aliqua parte.
11 Clauſule ex certa ſcientia ꝛ non obſtantibus ſolent apponi per principem qñ vult preiudicare iuri tertij.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectum. ¶ Non proſequendo ordinem queſtionum ſed illas ſimul examinando viſum fuit primo aſpectu ꝙ Antonius ꝛ fratres ſtatuere potuerint ꝛ prohibere ꝙ eorum ſubditi caſtri creſcentis non poſſint ire niſi ad eorum molendinum nouiter cõſtructũ. clarum eſt enĩ ꝙ comites ꝛ marchiones qui habẽt iuriſdictiõem ꝑpetuam in eorum territorijs ꝛ inter ſubditos poſſunt ſtatuere vt concludit, Bar. in l. omnes populi. ff. de iuſtitia ꝛ iure. igitur † poſſunt
1
ſtatuere ꝛ prohibere ne eorum ſubditi ob aliquod factum non egrediantur territorium ꝛ non exerceant aliquam mercãtiam in aliquo loco etiam extra territorium. caſus eſt ꝛ ibi Bar. de Sal. ꝛ docto. in l. mercatores. C. de commer. ꝛ merca. per quẽ dicit Bar. in l. relegatorum. §. interdicere. ff. de interdic. ꝛ relega. ꝙ ciuitas ꝛ municipium ſtatuere poſſunt ꝙ quis non vadat ad faciendũ mercãtiam extra comitatum vel in certa ciuitate. faciunt no. per Bartolum in l. fina. ff. de decre. ab ordi. faci. igitur pari ratione poſſunt ſtatuere vt ſubditi ad macinandum non vadant ad aliquorum molendinum quod eſt ſpecies mercimonij. ꝛ hanc queſtionem videtur in terminis decidere Bald. in ſuo ꝯſ. quod incipit factum tale eſt ꝛ inter conſilia Pet. de anch. conſ. xi. vbi vult ꝙ cõmunitas ſtatuere poſſit vt euntes ad molendina ſua nihil ſoluant: ſꝫ euntes ad molendina eoꝝ ſoluant. xij. dicit hoc ſtatutũ valere etiam in preiudicium eccleſiarum que ibi habent molendina illa potiſſima ratione. quia ſuppoſita poteſtati ſtatuẽtium in ſubditos qua ratiõe in loco meo poſſum facere qd volo vt mihi proſit licet hoc in conſequentiam tendat in dãnum alterius vt in l. proculus. ff. de dam. infec. ſecus ſi mihi nõ ꝓdeſſet ꝛ alteri noceret. l. ij. §. item varus. ff. de aqua pluui. arcẽ. ergo idẽ eſt in perſonis arguẽdo de loco ad perſonas. ar. eius qd habetur in l. miles ita. §. ꝛ quia. ff. de teſtamen. mili. et in l. vnum. ff. ſi cer. petatur. igitur potuerũt ſtatuere ꝛ ꝓhibere vt eis ꝓdeſſet ꝙ eorũ ſubditi non irent niſi ad eorum molendina omnis enĩ ordinata charitas incipit a ſeipſo. l. preſes. C. de ſeruitu. et aqua. ¶ Cõfirmantur premiſſa quia licet quilibet rei ſue ſit moderator ꝛ arbiter. l. in re mãdata. C. mãdati. ꝛ p Barto. in l. ſi quis vir. §. differentia. ff. de acquiren. poſſeſſione. tamen poteſt ſuperior ſubditis prohibere alienationem puta in foreñſem. l. ſi in emptione. §. j. ff. de contrahẽda emptio. ꝛ in l. j. C. nõ licere habita. lib. xi. ꝛ p Bart. ꝛ docto. in l. filiusfamilias. §. diui. ff. de leg. j. igitur poteſt ſtatuere ne ſubditi vadant ad aliena molendina ſed propria ipſius ſuperioris. ¶ Sed premiſſis non obſtantibus ꝛ alijs que in cõtrarium adduci poſſent contrariam opinionẽ ꝓbabiliorẽ eſſe exiſtimo in caſu noſtro quod imo dicti dominus Anto. ꝛ fratres non potuerunt ſtatuere et prohibere qd eorũ ſubditi maxime coloni comitis Franciſci ꝛ comitis Nicolai vadant ad eorum molendina. ꝛ pro fundamento ego premitto duo ſatis clara.

2 ¶ Primũ eſt ꝙ † licet dicta caſtra et loca fuerint conceſſa in feudum comitatus cum mero mixto imperio ꝛ omni iuriſdictione pluribus tamen quia iuriſdictio in iſto feudũ dignitatis comitatus eſt indiuiſibilis omnibus cenſetur inſolidum conceſſa ſicut dicimus in alijs iuribus indiuiduis in lege. iij. §. j. ꝛ §. ex his. ff. de verbo. obliga. ꝛ tradit Bart. ꝛ poſt eum doc. in l. pomponius. alias incipit. ſi vni. ff. de re iud. ꝛ Barto. late in ſuo ſolenni conſilio. clxxix. in quadam impreſſione incip. primo queritur vtrum iuriſdictio. ꝛ tradit Bal. ꝛ alij in l. j. ff. de offi. cõſul. ꝛ domini canoniſte in c. prudẽtiam. de offic. delega. quatenus autem cõceditur dictis comitibus pro partibus pro indiuiſo dicit conceſſi reſpectu vtilitatũ ꝛ commoditatũ per id quod habet in c. j. ꝛ ij. de fratribus de no. benef. inueſtitu. ꝛ per Barto. in l. fina. ff. vti poſſidetis. ꝛ traditur in l. Lucio. ff. de aqua quotid. ꝛ eſti. non autem reſpectu iuriſdictionis que eſt indiuidua vt dictum eſt. ꝛ traditur in c. imperialem. §. preterea ducatus de prohibi. alie. feud. per Feder. ¶ Secundũ qd eſt premittendũ eſt qd licet diuiſa ſit poſtea adminiſtratio prout fuit in caſu noſtro quia diuiſum fuit feudum quo ad adminiſtrationem ꝛ ſic diuiſa iuriſdictio reſpectu adminiſtratiõis ꝛ iuriſdictiõis ſi ipſe iuriſdictio ꝛ merum ꝛ mixtum imperium remanſit apud oẽs ꝑut erat prius ꝛ ita cũ talis diuiſio facta inter dictos comites ꝛ per cõſequẽns nõ habent in dictis locis cõceſſis reſpectu adminiſtrationis iuriſdictionis maiorem poteſtatem ſtatuẽdi in ſubditos ꝙ prius haberent. iſta cõcluſio probatur ex his que ponit Pet. de ancha. in repetitione. c. primi. de cõſtitu. in ex. q. principali. q. ij. vbi dicit † qd
3
licꝫ iuriſdictio ciuitatis ſit diuiſa p quarteria quo ad adminiſtrationem iuriſdictionis: nõ tamen põt vnum quarterium ſtatuere circa cauſarũ deciſionẽ quia poteſtas ſtatuẽdi eſt penes populum ꝑut prius erat argu. eius qd hꝫ in l. iter tutores. ff. de adminiſtra. tut. ꝛ fuit de mẽte Bar. in l. oẽs populi. de iuſt. ꝛ iure. vbi dicit plebiſcita valere quia fuerũt cõfirmata. ¶ Cõfirmaꝫ ratione quia poteſtas ſtatuẽdi depẽdet a iuriſdictione ꝛ ſic a proprietate iuriſdictionis non ab adminiſtratione vt notant glo. ꝛ doctores l. j. ff. de iuriſdicti. om. iudicũ. ꝛ in d. l. oẽs populi. per Bar. ꝛ alios. Sꝫ p diuiſionẽ iuriſdictiõis qs nõ acqrit maiorem iuriſdictionẽ ꝙ prius haberet. igiꝫ nõ hꝫ ꝑtãtẽ ſtatuẽdi niſi ꝑut prius habebat. ꝛ ꝓbaꝫ hoc ex nota. per Bar. in d. l. inter tutores. ff. de adminiſtratio. tuto. Quibus premiſſis concluſio ſupra firmata ex pluribus ꝓbaꝫ. ¶ Primo quoniam feudũ a principio fuit cõceſſum ab illuſtriſſimo duce Borſio toti familie ꝛ domui de rangonib⁹ cõmuni iuriſdictiõe. vt pꝫ ex prohemio inueſtiture ex ꝙ colligiꝫ lectio cõcedentis. l. ſi. ꝛ ibi docto. ff. de heredi. inſti. ꝛ in regula. ff. de iur. ꝛ facti ignorantia. ꝛ ſic ſub nomine collectiuo domus ꝛ familie iuxta nota. in l. ſi. C. de ver. ſigni. ꝛ in l. j. ff. ad ſillani. vn de licet facta fuerit conceſſio quibuſdam recipiẽtibus pro ſe ꝛ eorum deſcẽdentibus maſculis de dicta familia videtur facta conceſſio ipſis vt vniuerſis non vt ſingulis iuxta plene nota. in d. l. ſi. C. de verbo. ſig. ꝛ in l. pronunciatio. §. familie. ff. eo. tit. ex quo infertur qd añ diuiſionẽ poteſtas ſtatuẽdi cõpetebat eis vt
4
vniuerſis non vt ſingulis † ſed quãdo aliqua poteſtas competit plurib⁹ vt vniuerſis maior pars duorum partium cõſentire dꝫ vt notat gl. in l. aliud. §. refert. ff. de regu. iu. ꝛ not. in l. nulli. ff. qd cuiuſqꝫ vniuerſitatis no. Barto. in d. l. omnes populi. in ſecũda queſtione principali. Petrus de anchara. in repetitiõe. c. primi de cõſtitu. in x. queſtione principali. ꝛ in ſpecie quãdo pluribus ſimul ꝛ per verba pluralis numeri cõceditur iuriſdictio. hoc decidit Bald. in terminis in l. j. in quarta queſtiõe. ff. de offic. cõſu. igitur idẽ dicẽdũ poſt diuiſionẽ adminiſtratiõis iuriſdictiõis. ¶ Secundo qꝛ lꝫ dictis comitibus competat iuriſdictio ꝛ poteſtas ſtatuendi ſingulis inſolidum: tñ eſt aduertẽdum qꝛ in inueſtitura dꝫ ꝙ cõceſſio ſeu feudum naturam ſapiat ꝛ formam capiat pꝛni auiti ꝛ antiqui feudi in oib⁹ ꝛ per oia. cum ergo dictũ feudum ꝯceſſum fuerit vt ſi. iudicari dꝫ ſicut ſi eẽt feudum paternum auitum ꝛ antiquũ per ea que notant Bart. Jaco. de are. ꝛ docto. in l. prima. ff. de legatis primo. maxime propter illa verba in omnibus ꝛ per omnia in l. ij. §. furioſus. ꝛ ibi Ange. ff. de iur. codicil. ꝛ per Guliel. ꝛ Bal. in l. oĩa priuilegia. C. de epiſco. ꝛ cler. ſed
5
ſi fuiſſet feudũ † paternũ auitũ ꝛ anticquũ qd demũ peruiſſet in eos qb⁹ facta fuit cõceſſio ex quo de vno in plures iuriſdictio deſcendiſſet non poſſet vnus ſine alio inſolidum iuriſdictionem exercere. argumento l. cui fundus. ff. de conditio. ꝛ demonſtratio. ꝛ tenet gloſſ. in l. j. de offi. conſu. quam ibi approbant Jaco. de ranẽ. Alber. de roſa. ꝛ Bal. ꝛ idẽ ẽt tenẽt ibi Guli. de cu. ꝛ Ray. de forli. ꝛ domi. Anto. in c. prudentiam de offic. delega. verum eſt quod Bar. ꝛ pleriqꝫ alij contrarium tenẽt. igitur ſicut añ diuiſionem alioqui ſoli nõ poterant ſtatuere ita ꝛ poſt diuiſiõem adminiſtrationis cum maiorem poteſtatem in ſtatuendo non acquiſierint vt ſupra probatum fuit ¶ Tertio principaliter iſta concluſio probatur. Nam ſi ante diuiſionem adminiſtrationis iuriſdictionis aliqui ex dictis comitibus aliquid ſtatuere voluiſſent alij autem contradixiſſent ꝑut ſit in caſu noſtro ante diuiſionem comes Antonius ꝛ fratres voluiſſent ſtatuere ꝛ prohibere ne aliquis ſubditus iret niſi ad dictum molẽdinum comitis Antonij ꝛ fratrum ꝛ comes Franciſcus comes Nicolaus ꝛ alij contradixiſſent prout in preſentiarum cõtradicunt certe comes Antonius ꝛ frẽs non potuiſſent ita ſtatuere ꝛ prohibere: quoniam ſi competit pluribus ꝛ ſingulis inſolidum non poteſt vnus contradicente alio exercere. argumento l. per fundum. ff. de ſerui. ruſticorum prediorum. ꝛ l. ſi autem plures. ff. de aqua plu. arcen. traditur in c. quod omnes. de regulis iuris libro. vj. ꝛ proditum eſt remedium vt tales domini per ſuperiorem cogãtur ꝯcordare vt voluit Angelus in l. ſecunda. §. ex his. ff. de verborum obligationibus. vbi dicit qd qñ domini vnius caſtri ſunt diſcordes in vſu iuriſdictio-

1 ¶ Qñ ſi plures dñi vni⁹ caſtri ſũt diſcordes in vſu iuriſdictiõis cogantur per ſuperiorem ad concordiam.

6
nis coguꝫ per ſuperiorẽ ad cõcordiã ꝛ refert ꝛ ſequiꝫ ibi dñs Alexander allegãs Innoc. in l. prudentiam extra de offic. de leg. ꝛ eſt glo. notabilis in c. lꝫ in glo. magna in fine. xvj. queſtione. iij. quam in propoſito allegat dñs Abbas in c. fin. extra de re iudicata. igiꝫ pꝫ qd qñ ſunt i cõtrouerſia alter ſine altero nõ poterit ſtatuere ſed ſupior dꝫ ad cõcordiam reducere. ſicut ergo in caſu noſtro

noſtro ante diuiſionē ſtatuere nō potuiſſent aliis ɔdicētibus ita
hodie nō pñt: qz lȝ eādem vſum iuriſdictiōis pñt ſoli facere aliis
ɔdicentibus propter adminiſtrationem. ptās eñ ſtatuēdi in ſub
ditos vt dixi depēdet ab ipſa iuriſdictiōe nō ab adminiſtratiōe
iuriſdictiōis. ſtat eñ hoc qȝ q̄dā habeat adminiſtrationē iuriſ
dictiōis ⁊ tñ nō cēſeat̄ conceſſa ptās ſtatuendi gñalr̄ vel ſpālitter
vt pȝ ex his que late ponit Jac. but. in. l. j. ff. q̄ quiſqȝ iuris. cuius of
ca ad plenū refert Pe. de an. in dicta repetitione. c. primi. in. iij.
q. ix. q̄nia principalis. ⁊ ex his pȝ rñſio ad ea q̄ dicunt̄ in iſtru
mēto diuiſiōis dum dicitur q̄ alter alterum nō poſſit aliquo mo
do moleſtare in ſua adminiſtratiōe gubernatiōis ⁊ iuriſdictiōe
qz nō ſola iuriſdictiōis adminiſtratio fiet diuiſa circa illā nō pōt
alter alterū impedire. ſecus eſt in poteſtate ſtatuendi i ſubditos
qz ɔceſſio adminiſtrationis iuriſdictiōis hoc nō importat vt
dictū eſt: ⁊ talis clauſula intelligi dȝ ⁊ reſtringi ſm naturā prin
cipalis diſpoſitionis gl. notabilis in. l. ſi patronus. §. patronū. ff.
q̄ in fraudes patro. ❡ Quarto principaliter iſta ɔcluſio pbatur
nam ſtatutū ⁊ prohibitio de quib⁹ agim⁹ ſunt a iure cōi repro
bata igit̄ per dominū comitē Antonium ⁊ fratres fieri nō po
tuerūt. cōſequentia pȝ: qȝ iſti domini recognuſcentes ſuperiorē
lȝ habeāt poteſtatē ſtatuēdi: nō tamē poſſunt facere pragmati
a cas vel ſtatuere ɔtra diſpoſitionē iuris cōis vt eſt caſus in. l. ſi. C.
de offi. prefecti preto. ⁊ in clemē. ne romani. de elec. vel maxime in
preiudicium ſubditorum vt no. Inno. in. c. ſi. de offi. deleg. ⁊ Jo.
andre. in. c. ſi. de appel. in nouel. ⁊ in terminis conſuluit Pan. de
ca. conſi. cxlviij. incip. viſis ⁊ ponderatis omnibus. ⁊ hoc tȝ Joā.
and. in. c. ſi. de offi. archiepiſ. ⁊ Federicus de ſenis cōſi. xvi. quod
aūt ſtatuere ⁊ ꝓhibere prout facit comes Antonius ⁊ fratres
ſit contra diſpoſitionem iuris communis probatur. Nam ſtatu
te inducentia monopolium dicūtur etiam ɔtra diſpoſitionem
iuris cōmunis ſm Innocen. in. c. cum acceſſiſſent. extra de con
ſti. ⁊ Bald in. d. l. omnes populi. quod refert ⁊ ſequitur Petr. de
ancha. in. d. c. j. de cōſti. in. d. iij. q̄. ix. queſtionis principalis. ſed
prohibitio ⁊ ſtatutū q̄ ſubditi non poſſint ire niſi ad molendi
na comitis antonij ⁊ fratrum inducunt monopoliū. igit̄ ⁊c. Itē
6 diſponere q̄ †tñ ad vnum molendinū ipſius ſtatuentis iri poſ
ſit. item ſtatuere hoc nō ad publicum ſubditorum commodum
ſed ad ſuum priuatum commodum eſt monopolium ⁊ non pōt
fieri niſi a ſtatuentibus nō recognoſcentibus ſuperiorem vt hec
probantur in. l. vnica. ⁊ ibi Bal. C. de monopo. qui dicit iſta ſta
tuta tñ fieri a non recognoſcentibus ſuperiorē. faciunt nota p
Barto. in. l. ſodales. ff. de colleg. illicitis. ❡ Cōfirmatur q̄ ſit con
tra iuris diſpoſitionem pz: qȝ de iure vnicuiqȝ liberum eſſe de
bet de re ſua ad libitum diſponere. l. in re mandata. C. mādati. q̄
aūt hȝ arbitriū ɔtrā nō ſit illud liberum habere: qȝ libertas eſt
naturalis facultas de re ſua ad libitū diſponere. vñ illā coercere
re ɔtra rectū dictamen rationis eſt ɔ ius naturale ⁊ ɔtra ius cō
mune: qz ſola volūtate procedit vt probatur in. l. dudum. ⁊ ibi la
te Barto. de ſaly. C. de ɔtrahen. empt. vbi propter hoc fuit repro
7 bata conſuetudo †q̄ quis prius conſortibus vendere cogeretur
ideo talis prohibitio ⁊ tale ſtatutum non valent niſi vt dixi ſint
redacta a non recognoſcentibus ſuperiorem quo caſu procedere
poſſunt ea que habent̄ in. l. mercatores. ⁊ per Bar. in. l. relegator
§. interdicere. de interdictis ⁊ releg. vt voluit Bal. in. d. l. vnica C.
de monop. ⁊ roma. in ſingularibus ſuis quē refert preceptor me⁹
domi. Joan. baptiſta de ſancto ſeuerino. in preſentiarum prim⁹
aduocatus ɔſiſtorialis in. d. l. oēs populi. q. iij. principali. clarum
autem eſt q̄ coarctare libertatem diſponendi de re ſua ⁊ eundi
ad certū molendinum pro ſola volūtate cupiditate ⁊ lucro ſta
tuentis hoc a dictamine rationis non procedit vt ex ſuperiorib⁹
patet igitur ⁊c. ❡ Quinto principaliter eadem cōcluſio ꝓbatur
8 nam †huiuſmodi domini habētes iuriſdictionē ⁊ recognoſcen
tes ſuperiorem poſſunt ſtatuere preter ius cōmune dummodo
tale ſtatutum ſit bonum ⁊ honeſtū ⁊ iuſtitiā cōtineat. l. iuſtitia
§. j. ff. de iuſti. ⁊ iu. ita dicit Bal. in. d. l. omnes populi. ⁊ refert ⁊ ſe
quitur prefatus inſignis preceptor meus do. Joannes baptiſta
de ſancto ſeuerino in. d. l. omnes populi. in. d. q. iij. principali. ⁊ p
batur ex dictis Jo. and. in regula ea que. de regu. iur. in. vj. in mer
ca. ⁊ per Pe. de ancha. in. d. c. j. in. vj. q. pricipali. Sed in caſu nr̄o
ſtatutum non eſt equum neque honeſtum. igitur fieri non po
tuit. Nam dictum ſtatutum cum ſit editum ad propriam vtili
tatē domini in preiudicium ſubditorum quorum arbitrium ⁊ li
bera poteſtas coarctandi non poteſt valere. iiij. diſtinc. c. erit au
tem lex. ⁊ ita in terminis noſtris dicit Petr. de anchara. in ſuo
conſil. xij. incipit. ſuper caſu predicto. imo eſt conſilium Gaſpar.
Cal. poſtea approbatum etiam per Pet. de ancha. in conſ. xiij.
qȝ ſequitur ex eo qz aufertur libertas eūdi ad molēdina aliorū
ad que vellent accedere. argu. l. titio centum. in principio. ff. de cō
di. ⁊ demon. ⁊ eius quod habetur in. l. venditor. §. ſi cōſtat. ff. com
mu. prediorum. hoc idem in terminis voluit Petr. de anchara.
in ſuo conſilio. cccxcviij. incipiente pro cōmunitate q̄ poteſt ta
le ſtatutum facere ⁊c. vbi cōcludit, pulchris rationibus q̄ nō va
let ſtatutum communitatis quo mediante directe vel indirecte
homines cogantur ire ad molendina communitatis relictis
molendinis particularium perſonarum qz nō debet ſtatuere p
ꝓprijs vtilitatibus inhiādo in aliorū preiudiciū ſtatuere. c. cū oēs
de conſti. item debet eſſe ſtatutū honeſtū in cōmodū ſubditorum
iiij. diſt. c. erit autem lex. ſed ſtatutum noſtrū eſt totū oppoſitū qz
fundatū in radice cupiditatis ⁊ auaritie vt in. d. c. cū oēs. igitur
valere nō debet. hoc eñ nō eſt niſi ſubſtrahere commercium aliorū
molendinorū impedire acceſſum ⁊ ſubſtrahere ſubditis propriā
libertatem vt dixi que ſunt minus honeſta. argu. l. j. §. q̄ onerāe
de. ff. quarum rerum actio non datur. ⁊. c. piſanis. de reſtitu. ſpo
lia. ⁊. l. iij. §. aua perpetuo. ff. de ſepul. vio. vnde his ⁊ alijs pluri
mis rationibus Petrus de anchara. in. d. cōſilio decidit caſum
noſtrum oſtendēdo quomodo multipliciter, ſubditi per tale ſta
tutum grauantur ⁊ onerantur. ❡ Confirmātur premiſſa per ea
que habentur in. c. ſi. extra de locato. vbi eſt caſus prout ibi decla
rat do. Cardi. q̄ epiſcopus non poteſt ſtatuere quominus eccle
ſiarum adminiſtratores poſſint locando facere conditionem ec
cleſie meliorem: quoniam vt dicit ibi dominus Cardinalis mo
nachi ibi impediebantur vti ſua libertate ſeu adminiſtratiōe li
bi de iure competenti. vnde ſicut non poſſet epiſcopus per ſentē a
tiam ſine cauſa tollere poteſtatem adminiſtrandi libere in bo
nis monaſterij cum de iure hoc eis competat. facit regula indul
tum. de reg. iu. in vj. ita nec per ſtatutum hoc poteſt vt ibi quod
dicit ſingulariter notādum ⁊ q̄ ſm premiſſa intelligi debet In
no. qui dicit q̄ ſtatutum ſine cauſa rationabili nō valet. ita dica
mus in caſu noſtro q̄ ſicut per ſentētiam non potuiſſent iſti co
loni ſine cauſa eorū libertate priuari: ita nec per ſtatutum. ⁊ hoc
probat ibi latius Joan. de imo. vnde concluditur q̄ talis prohi
bitio ⁊ ſtatutū tanq̄ ambitioſa emanata ſine ratione ex ſola cu
piditate facta a recognoſcente ſuperiorem non ligat vt p Bal.
in. l. nulli. C. de ſenten. ⁊ in. l. programma. C. cōmi. vel epiſt. ⁊ bal.
in. l. vnica. C. de monopo. cum ſimi. ⁊c.

a ❡ Qui hȝ poteſtatē ſtatuēdi nō pt̄ facere ſanctiones pragmaticas vel ſtatuere ɔ ius vel maxie in preiudiciū ſubditorum.

❡ Sexto iſta concluſio probatur per ea que ponit Bal. in. c. j. §.
quicūqȝ. de pace tenēda. vbi per illum textum dicit no. q̄ qui ma
le vtitur feudo deteriorādo rem feudalem amittit, feudū ex quo
infert q̄ ſi habens caſtrum in feudū male tractat homines dicti ca
9 ſtri ſubditos ſuos q̄ †dominus poteſt eum admonere vt debito
modo eos tractet alias curia domini poſſet ſibi feudū auferre. q̄
dicit eſſe nota. dignū ⁊ eſt ratio quia male vtitur ſubſtātia domi
ni ar. l. Imperator. ff. ad treb. ⁊. c. ſi. de accu. ⁊ qz eos bene tracta
re. ⁊ iſta dicta refert ⁊ ſequitur do. Jaco. aluar. in. d. §. quicūqȝ.
quinimo dicit do. Florianus in. l. ſi filia nupta. in prin. ff. familie
erciſ. q̄ vaſallus plus ſolito grauat̄ a ſuperiore q̄ tamē propter
hoc nō poterit plus ſolito grauare. eius ſubditos. qȝ aūt in ca
ſu noſtro ſubditi dicātur multipliciter grauari pz clare ex ſupe
rioribus. ⁊ multum late ⁊ notabiliter hoc demōſtrat p multas
rationes ⁊ multa grauamina que ſequuntur ex tali prohibitiōe
⁊ ſtatuto. Pet. de ancbar. in dicto cōſi. cccxcviij. vbi omnino eſt
videndum ⁊ omnes precedentes rationes concernunt generali
ter omnes ſubditos. ❡ Nunc ſequuntur rationes que reſpiciunt
tantū colonos comitis Franciſci comitis Nicolai ⁊ comitis Ge
rardi. ❡ Septimo iſta cōcluſio probatur. nam colonus dictorū
comitum per decretum emanatū ab illuſtriſſimo duce hercule
Atteſtieſt conceſſa plena libertas q̄ nullo vnquā tpe nullaqȝ ra
tiōe vel cauſa poſſint cogi aut grauari ab aliqȝ grauamen rea
le aut perſonale vel mixtum: ⁊ qȝ ſunt liberi ⁊ exempti ab omni
bus ⁊ ſingulis grauaminibus in quo decreto vltra iſta verba ge
neralia exprimuntur ſpecialiter multa onera ⁊ grauamina ⁊ ꝟ
ba ponuntur multum pregnantia ⁊ eſt ponderandum qȝ illa ꝟ
ba ad aliquod grauamen reale aut perſonale aut mixtum inclu
dunt grauamē ſi paruū propter illā dictionem aliquod que eſt
10 vniuerſalis. Nam licet alias appellatione partis veniat †dimidia
tū qñ dicitur aliqua pars venit ſi minima vt eſt gl. notabilis in
clemen. j. de foro compe. ⁊ tradit Jo. de imo. in. c. ſi. de dona. ⁊ in
l. filio preterito. ff. de iniuſto rupto teſtamen. ⁊ dominus Abbas
in. c. paſtoralis. in principio. extra de offi. delega. quod autem ta
le grauamē non ſit modicum ſed magnum ſupra eſt oſtenſum. ⁊
faciunt etiam illa verba ab omnibus ⁊ ſingulis grauaminibus.
Qui eñ omne dicit nihil excludit. l. a procuratore. C. mandati. c.
ſolite. de maior. ⁊ obediē. ⁊ maxime ꝓpter adiunctam dictionem
ſingulis p ea que no. gloſſ. in. c. vt circa. de elec. in. vj. ⁊ quia ſunt
dictiones geminate iuxta notata per Bart. in. l. baliſta. ff. ad tre
bel. Ex quibus infertur q̄ dicti comites non potuerunt ſtatuere
⁊ prohibere cōtra priuilegia cōceſſa a ſuo ſuperiore. c. cum infe
rior extra de maio. ⁊ obedi. ⁊ notat Joan. andr. in. c. fina. de offic.
archipreſby. cum ſimilibus. ❡ Nec obſtat ſi dicatur quod dictū
decretū intelligi debet de colonis exiſtentibus in comitatu mi

tine extra caſtra ⁊ loca dictorum comitum quaſi in dubio non videaf voluiſſe preiudicare ſuis feudatarijs in iure imponendi onera ⁊ collectas ſuis ſubditis prout concedif ipſis feudatarijs in eorū inueſtituris ⁊ ſic intelligaf ſine preiudicio tertij.l.ij.§.merito ⁊ §.ſi qd a principe.ff.ne qd in loco publico ⁊ in.l.nec auus.C.de emācipatio.liber. ¶ Preterea poſito dz. qd loqueref decretū nō ſolū de colonis exiſtētibus extra caſtra ⁊ loca ‘eis in feudū ꝯceſſa ſed etiā de colonis exiſtētib⁹ in dictis locis: tū decretū vf intelligēdū de grauaminibus que imponi potuiſſent per ipſuz principē cōcedētem cōtra quē latiſſima fieri dz interpretatio.l.ſi.ff.de cōſti.prin.in p̄n.l.c.cum tuſſecte de dona. ⁊ nō de illis que imponi potuerunt p ipſos dominos feudatarios ne videaf iuri tertij in dubio preiudicare voluiſſe per dictā.l. nec auus cum ſimi. ¶ Sed p rīſione ꝯſidero qd dicte libertatis ⁊ immunitatis cōceſſio colonis nō dirigitur in colonos neqꝫ ſit ipſis colonis ſed eorum dominis in quos dicta cōceſſio dirigif: quia magnū eſt dominorū itereſſe qd coloni ſint liberi a grauaminib⁹ q̄ p alios imponerētur: qꝛ facili⁹ coloni inueniūtur ⁊ libētius in dictis locis cōmorātur. nam in decreto df qd hoc cōcedif dictis comitibus eorū filijs ⁊ deſcēdētibus pro eorū colonis non autem cōcedif colonis. vñ itelligo qd ſint generaliter exempti prout dz de decretū etiā a principe ⁊ ab alijs dominis in dictis terris i feudū cōceſſis: qꝛ decretū generaliter loquitur igitur generaliter dz itelligi.l.j.§.⁊ generaliter.ff.de lega.preſtan.xix.di.c.ſi romanorum. ⁊ qñ princeps voluit decretū generaliter itelligi exprimit in dicto decreto in pluribus locis. igitur i alijs voluit generaliter itelligi l.cum pretui.ff.de iudi. ſi enim hoc voluiſſet vtiqꝫ expreſſiſſet ſicut in alijs locis.l.vnica.§.ſin autem ad deficiētis.C.de cadu. tollend. ⁊.c.ad audientiam.extra de deci. Puto tamen qd nō ſunt exempti a grauaminibus que imponerenf per eorum dominos quorum ſunt coloni: quia hoc dominis ⁊ nō colonis conceſſum eſt vnde nō debet in dānum retorqueri.l.qd fauore.C.de legibus in.l.aij.§.ſi emanci.ff.de cōtra tab. ⁊ in regula qd obligari.de reg.iuris.lib.vj. ¶ Ad rōnes in cōtrarium adductas reſpondeo ⁊ primo ad primam qd vltra id qd verba ſunt generalia oſtendif dupliciter q̄ intellexerit etiam de colonis exiſtentibus etiā in dictis locis in feudum cōceſſis. ¶ Primo qꝛ dum ſupra i decreto ſit mentio de fructibus colligēdis ex eorum poſſeſſionibus in ducatu mutinenſi intelligitur in toto ducatu mutinēſi ita ⁊ in hac parte intelligi debet de colonis ſuarū poſſeſſionum in toto ducatu. vna enim pars decreti per aliam declaratur.l.q filiabus in princi. ⁊.l.ſi ſeruus plurium in fine.ff.de legatis primo ⁊ in.l.verum. ⁊ ibi nota.ff. de petitione hereditatis.

¶ Secundo quia cum p decretum velit eximere eorum colonos a grauaminibus que potuiſſent imponi per ipſum principē p3 q̄ voluit hoc cōcedere etiam colonis exiſtentibus in dictis locis quatenus per principem grauari potuiſſent. de quibus grauaminibus patet ex tenore inueſtiturarum: qꝛ in hoc ſit latiſſima interpretatio.d.l.ſi.de conſtitu.princi. igitur non eſt veriſimile q̄ voluerit ſe reſtrigere ad loca ducatus mutine in feudum non conceſſa. ¶ Et ad ſcōm quod non intelligatur de grauaminibus q̄ imponerenf ab ipſis dominis feudatarijs reſpondeo etiam qd vltra qd generaliter loquitur decretū oſtenditur q̄ decretū dando exemptionē dictis colonis reſpectu eoꝝ loquitur in pſonam qꝛ reſtringit ſe ad colonos dictorum comitum vt grauari nō poſſint: ſed reſpectu eorum a quibus nō vult grauari loquif in rem igitur itelligi debet tam a principe q̄ a dominis feudatarijs dictorum bonoꝝ. hoc pbatur ex his que hñr in.l.aut qui aliter.§.ſi. qd vi aut clam. ⁊ in.l.ſi ſeruum §.non dicit pretor.ff.de acqui. here. ⁊ probatur ex his que dicūt Joan.de imo. Roma. ⁊ Mod. in.l.ſi poſt diuortium.ff.ſoluto matrimonio. ⁊ maxime Paul.de caſt. dum ponit intellectum.l.maritum eod.ti. ¶ Preterea hoc

11 idem † pbatur propter clauſulam appoſitas videlicet clauſulam ex certa ſciētia ⁊ clauſulā nō obſtantib⁹ que ſolent apponi a principe quando reſcribit preiudicādo etiam iuri tertij vt de clauſula ex certa ſcientia traditur per Joan.and.in.c.j.de excẽ.prelato.lib.vj. ⁊ hoc quando nō infertur magnum preiudicium tertio vt eſt caſus in.l.idem vulpianus.ff.de excuſatio.tutorum. ⁊ no.Bar. in extrauag. ad reprimen.in ver. non obſtantibus .tradit dominus Alexan. in.l.iij.§.ſi is pro quo.ff.qd quiſqꝫ iuris. qꝛ tempore conceſſionis nō magis agebaf de preiudicio vnius comitis q̄ alterius ⁊ de eorum equali cōmodo vel incōmodo. ar.eius quod hf in.l.de fideicōmiſſo.C.de tranſactio. ⁊ in.l.ſi ſocius p filia m.ff.p ſocio. ⁊ maxime per clauſulam nō obſtantibus que ſolet apponi quando princeps vult iuri tertij preiudicare ſm Bald.in proe.feudorum.col.xiiij. ⁊ do.Ant.in.c.que in eccleſiarum.de conſtitutio. Salyc.late in.l.fin.C.ſi contra ius vel vtilita.publicam.preſertim etiam qꝛ derogat omnibus ſtatutis ⁊ ordinationib⁹ principis ⁊ terrarum ⁊ locorū ſuorū de quib⁹ eſſet ſpecialis mētio ſiēda vnde ponderandum eſt. ¶ Primo quod dicit ordinamentis noſtris q̄ terrarū ⁊ locoꝝ nroꝝ. ⁊ ſic nō ſolū vult ſuis ordinamētis preiudicare ſed etiam ſubditoꝝ. ¶ Scdo q̄ illis etiā de q

8 bus ſpecialis mētio eſſet faciēda⁹ p q̄ verba princeps cenſetur velle ⁊ pōt q̄ exprimēda habeanf p expreſſis vt eſt textus ⁊ ibi Ang. in.j.oēs.C.de pſcrip.xxx.an. ⁊ not. Bald.in extrauagā.de pace cōſta .in ver.nō obſtāte. ⁊ Ang.in.l.diuus.§.lz.ff.de iure codi. Jtē in decreto precepit obſeruantiam ciuibus officialibus ⁊ ſubditis quoꝝ appellatione de ppꝛietate ſermonis veniūt dñi feudatarij q principē in oñni recognoſcūt. ⁊ lz hmōi clauſule in executione gratie appoſite nō ſoleāt grām ampliare vt eſt tex.in cle.j.de prebē.tñ oñdūt mētē concedētis circa grē interpretationē vt inqt no. Bal.in.l.tanq̄.C.de fideicō non enī credendū eſt q̄ tote clauſule ſine effectu aliqd opandi appoſite ſint q̄ nō erāt neceſſarie q̄ ad preiudiciū ſoli⁹ principis.ar.l.ſi qñ.ff.de leg.j. ⁊ in.c.ſi papa.de priuileg.in.vj. Ex quib⁹ concludif q̄ tale decretū includit colonos exiſtētes in locis dictoꝝ comitū. ¶ Nono cōfirmaf predicta ꝯcluſio p ſniam dicte diuiſionis latā inter dictos comites in qua diſponif clare q̄ p dictā diuiſionē quo ad bona que alter dictoꝝ comitū hz i locis quoꝝ adminiſtratio eſt alteri cōceſſa ipſis comitib⁹ quo ad dicta bona ⁊ loca nullū fiat preiudiciū ſed ſtēt ⁊ remaneant in priori iure ⁊ ſtatu in qb⁹ erant tpe cōionis ſine aliqua diminutione iuris eoꝝ: ſꝫ ante diuiſionē nō potuiſſent comes Ant. ⁊ fratres ita ſtatuere ⁊ prohibere in preiudicium comitis Franciſci ⁊ alioꝝ de qb⁹ ſ. vt p3 ex multis ſupra dictis ex dictis bar. in.d.l.iter tutores. ⁊ ſicut in eoꝝ perſonis alter in alterū ſtatuere nō poterāt: ita nec in eoꝝ bōna p ea q̄ habent in.c.eccleſia ſancte Marie.de conſtitu. ⁊ Pe.de ancb.in.d.cōſi.xij. Par eſt in pare nō hz imperiū.l.pe.ff.de arb. tradif plene per do.Alexā.q ad hoc multas cottan allegat in.l.⁊ eſt receptū.ff.de iuriſdi.om.iu. ita q̄ nō poſſunt poſt dictā diuiſionē propter dictā reſeruationē. ⁊ idē confirmāt litere principis ad hoc.l.ſi. ⁊ ibi Ang.ff.de cōſti.princ. ¶ Decimo ⁊ vltimo cōfirmaf qꝛ dicti coloni tā diu ⁊ lōgiſſimo tpe fuerunt liberi portare frumētū ad quecūqꝫ molēdina. vñ nō vf q̄ dicti dñi ſuperiorem recognoſcētes potuerint ſtatuere ⁊ p hibere cōtrariū per ea q̄ dixit Guido de ſuza. quē refert ⁊ ſequif tur Jo.an.in addi.ſpe.in titu.de cenſib⁹.§.nunc videndū.ver.qd ſi vniuerſitas. vbi concludit q̄ ſuenientes ad habitādū ſoliti ſunt eſſe liberi nō pōt contra eorum libertatē ſtatui pro quo tex. optimus in.l.ſi quiſq̄.ff.de diuer. ⁊ temp.preſcri. vbi dicit tex. ſi quiſq̄ in fluminis publici diuerticulo pluribus annis piſcat⁹ fuerit alterū eodem iure vti pbibet ⁊ ſic probat quātā conſuetudo in forcioribus terminis queratur. Ex quibus cōcludo q̄ dicti comes Antonius ⁊ fratres nō poterūt predicta ſtatuere ⁊ pbibere. et facit etiā ſnia aſs lata q̄ lz inter alias perſonas ſemiplenā facit probationem vt per Bar.in.l.admonendi.ff.de iureiu. ⁊ do. Alexan.in.l.ſepe.circa ſi.ff.de re iudicata.

¶ Laus chriſto redemptori ⁊c.

¶ Ut ſupra per me concluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Barth. Soci.iuris vtriuſqꝫ doctor.

¶ Conſilium.cdxxiij.

1 ¶ Obligatione principalium annullata annullatur ⁊ obligatio fideiuſſorum acceſſoria.

2 Agens ex contractu vt impleatur primo debet oſtendere ſe impleuiſſe ex parte ſua.

3 Scriptura priuata manu trium teſtium ſubſcripta ⁊ ab eis recognita plene probat.

4 Actuum vicinitate quando aliquid dicatur factum alterius contemplatione.

5 Negligentia tutoris quomodo conuincatur.

6 Stare per aliquem dicitur qui nō vtitur remedijs opportunis ad habendam rem.

7 Mandatum habens ad exigendum non poteſt dilationes concedere.

8 Fideiuſſor qui interceſſit pro ſequeſtro de vulnere pro quo erat pena centum ſi homicidium ſequatur in quo eſt pena mille fideiuſſor non tenetur.

9 Florentia dicitur idem iuris habere in ſuo territorio quod imperator.

10 Princeps non poteſt ſtatuere contra ea que ſunt de iure naturali vel gentium ſine rationabili cauſa.

11 Cauſa iuſta quando preſumatur in principe.

12 Confeſſio facta ſine cauſe cognitione contra ius gētium dicitur eſſe priuilegium proprie ⁊ per ſubreptionem vitiatur.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ In pſenti cōſultatione conſiderata cōcordia illorum de Bonaué. ⁊ de Ardigellis fallitoꝝ cum eoꝝ ſyndicis ⁊ his q̄ in facto narranf: primo aſpectu concludendum videbatur q̄ ſi dicti ſyndici non exegerunt tot pecunias a debitoribus ſocietatis Franciſci de

8 ¶ Cōs etiā de quib⁹ ſpecialis mentio eēt faciēda quid operetur.

eſſe de bonan. ꝛ Frāciſci de Ardigellis ꝛ ſocioꝝ qḋ ex eis ſibi creditoꝛib⁹ ſatiſfiat ad rōnē ſolidoꝝ .xvi. pro libra qḋ totū qḋ de ſi.ta debuit a dictis fideiuſſoꝛib⁹ ſatiſfieri poſt ipſū trienniū ꝛ vnius menſis prout clare ꝛ expreſſe cōtineri vr̄ in quarto .c. dicte ꝯcordie ad quam fideiuſſores ſe referūt cuius verba cū ſint clara non videt opus alia interpretatione .l. ille aut ille .§. cū in verbis .ff. de lega .iij. l. ſi alij .ff. de vſufruc. lega. cū multis ſimilibus. ℂ Sȝ hoc nō obſtante ꝯrū puto verius qḋ immo dicti fideiuſſores ſtātibus his que in facto preſupponuntur ad nihil tenent: p cui⁹ ꝯcluſionis fundamēto premitto in primis qḋ fideiuſſores ꝓmiſerūt curare ita ꝛ taliter qḋ dicti Frāciſcus ꝛ Andreas ꝛ ardigellis obſeruabūt dictā cōcordiā ꝛ ſatiſfaciēt id qḋ deficeret pecunijs extractis a debitoꝛib⁹ ſocietatis quouſq; ſatiſfiat creditoꝛib⁹ ad rōnē ſolidoꝝ .xvi. pro libra prout latius in dicto quarto .c. cōcordie cōtinet. vnde ſi dicta trāſactio ꝛ cōcordia irritat ꝛ annullat irritat ꝛ annullat etiā obligatio dictoꝝ fideiuſſoꝝ tanq̄ acceſſoria: vt in .l. ſi .ff. de cōſti. pecu. ꝛ in .c. trāſlato. de cōſti. ꝛ in regula acceſſo-

1 riū. cum materia. de regulis iuris lib. vi. ℂ † Preterea obligatio fideiuſſoꝝ refert ſe ad obligationem principalē igit̄ illa deficiēte deficit illa fideiuſſorum. l. aſſe toto .ff. de here. inſti. l. in teſtamento .l. a .i. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ quia ea ſublata obligatio fideiuſſorum remanet ſine cā .l. ij .§. circa .ff. de doli mali excep. ꝛ ita in propoſito in ſimili notabiliter conſuluit Petr. de ancha. in conſilio cccxvij inci. viſa facti narratione ꝛ maxime hoc procedit quādo principalis obligatio irritatur ex cauſa de nouo ſuperueniēti p id quod habet in .l. quod ſeruus .ff. de cōdi. ob cau. ꝛ in .c. cū inter. de renun. ꝛ tradit Fede. de ſenis conſ. cclxxij. incip. caſus eſt ſtatuto cauetur. ꝛ do. Ant. in .c. cū ꝯtingat. in .viij. col. de iureiu. ℂ Ex quo premiſſo infero quod aut dicti ſyndici fecerūt ſeu facient q creditorum ad minus due partes conſenſerūt vel cōſentiāt dicte tranſactioni prout promiſerūt vt pȝ in proemio dicte trāſactionis ꝛ tūc oēs creditores tenent̄ ſtare dicte trāſactioni ꝛ cōcordie quā cū cōſenſu duarū partiū creditorum facere potuerunt put plene diſponit ſtatutū in materia ceſſantiū ſub rubꝛ. de offi. ꝛ poteſtate ſyndicoꝝ in verſi. ꝛ poſſint ēt dicti ſyndici ꝛc. Qui creditores ſeu due partes licet poſſint conſentire alijs ignorātibus ꝛ irrequiſitis: ꝛ ſic tollatur difficultas de qua in .l. maiorem. cū ſequēti .ff. de pac. tū ex quo maior pars preiudicat minori dȝ dicta ma-

a ioꝛ pars in vnum conuenire ꝛ conſentire ꝛ non ſeparatim* etiaȝ quādo actus tangit plures vt ſingulos prout eſt caſus noſter. caſus eſt in .l. ſi vero .§. ſi. ꝛ ibi Alberi. Bartholus ꝛ omnes .ff. de pactis. ꝛ tradit Bal. in .l. ſi. in princip. C. qui bo. cedere poſſunt. vbi eſt bonus caſus. tradit Barto. in .l. omnes populi. in .§. q. principali .ff. de iuſtitia ꝛ iure. ꝛ dominus Abbas in .c. in Geneſi. de electio. ꝛ in .c. tertio. de iure patro. ſi ergo tranſactio erit legitime a maiori parte creditoꝝ ratificata: quibus ex creditoribus ꝛ dicti de Ardigellis ꝛ fideiuſſores tenent̄ tranſactionē ſtare. ſi vero creditores non conſenſerunt vel nō legitime tunc nō potuerūt ſyndici eis preiudicare. Nam de iure communi hoc nō eſt ſed tñ maioꝛ pars creditoꝝ potuiſſet hoc facere iuxta no. l. i. ꝛ ſi vero in ſi. ꝛ in .l. maiorem cum ſequentibus .ff. de pactis. Nec ex forma ſtatutoꝝ: qꝛ ſtatutum vult q tunc ſyndici poſſunt tranſigere qñ due partes creditoꝝ cōſentiūt qḋ ſi nō interuenit remanemus diſpoſitioni iuris cōis .l. ſi cū dotē. in princip. cū materia .ff. ſolu. matri. ℂ Ex quibus etiā ſequitur q ſi ex parte creditorum nō ſubſiſtit obligatio ex parte illoꝝ de ardigellis ꝛ conſequenter fideiuſſoꝝ quia cōtractus nō dȝ claudicare .l. Iulian⁹ .§. ſi quis a pupillo. et .§. ſi quis a colludente. cuȝ ibi notatis .ff. de actio. emp. facit qḋ habetur in .l. ſi. C. de fru. ꝛ li. expen. ꝛ hoc pȝ clare ex promiſſione fideiuſſoꝝ qui ſe obligarūt ſub conditione ſi concordia ſortiret̄ effectū. Si ergo non ſortit̄ effectū deficit conditio obligationis ꝛ ſic deficit obligatio .l. cedere diem. cū ibi notatis .ff. de verb. ſigni. ꝛ cū hoc clare ſit cōuentū vlterius nō inſiſto. Infertur etiam qḋ creditoribus non ratificātibus ſyndici qui de rato promiſerūt tenentur ad intereſſe tum quia ita promiſerūt in proemio cōcordie .l. i .ff. de pactis .l. legem. C. de pactis. cum ſimili. tum qꝛ ille qui promittit de rato reſpectu alicuius perſone illa nō ratificāte de iure tenetur ad intereſſe .l. ij. ꝛ .l. ſi commiſſa. cū ibi notatis .ff. rem ra. haberi. ℂ Secundo principaliter ſuppoſita validitate tranſactionis defenduntur fideiuſſores ex eo qꝛ ſyndici non ſeruarūt

2 dictam tranſactionem. Clarum enim eſt quod † ad hoc vt qs virtute alicuius cōtractus agere poſſit debet primo oſtendere ſe impleuiſſe ex parte ſua ſi ad aliquid implendum tenebatur. textus eſt et ibi Bal. notat in .c. i. qualiter dñs proprie. priuetur. ꝛ notat Bal. in .l. ſtipulatione talitū .ff. de iure dotiū. ꝛ Bald. in auſ. dos data. C. de donatio. ante nup. facit qḋ habet in .c. an ſit de appel. ꝛ in .l. cum proponas. la. ſi. C. de pactis. ꝛ in .c. peruenit. de iureiur. Que quidem exceptio cum reſpiciat tranſactionē ꝛ obligationē competit ꝛ principali ꝛ fideiuſſori: vt in .l. exceptiones que perſone .ff. de excep. ſed in caſu noſtro ſyndici non ſeruarunt trāſactionem. ℂ Primo in exigendo diligenter debitores ſocietatis put tenebantur prout pȝ in ſcḋo .c. concordie. ℂ Secundo qꝛ nō fecerunt q daretur pleniſſima ſecuritas per viam palam diroꝝ ſicut eſt de more in ſimilibus caſibus quā ſyndici .in .xi. c. promiſerunt

3 † Quam ſecuritatem illi de ardigellis promiſerunt et proteſtati ſunt prout pȝ per quādā ſcriptā priuatā ſubſcriptā manu eoꝝ. Que facta recognitione a dictis teſtibus plene probat vt determinat glo. ꝛ ibi doc. maxime Imola in .c. ij. de fide inſtrument. et Roma. ꝛ Moder. in .l. admonendi .ff. de iureiur. facit et nota. in .l. ſcripturas. C. qui po. in pig. hab. cautius tamē erit talem preſtationē per dictos teſtes reprobare cū verbo ꝛ ſine ſcriptis ꝛ talis proteſtatio fieri poſſit .l. ſi. ꝛ ibi Bar. ꝛ alij. C. de neg. geſt. ꝛ p Bar. in .l. nō ſolū .§. morte. in .vi. colū. ff. de noui ope. nuncia.

ℂ Tertio nō ſeruarūt tranſactionem in exigendo cum diligentia ꝛ ſolicitudine prout tenebātur virtute .c. ſecundi dicte concordie. ℂ Ex quibus etiam concludit̄ quod cum ſyndici non ſeruauerint dictam tranſactionem non poſſunt ſe ex ea fundare vt dictum eſt. ꝛ talis exceptio que competit principali competit etiaȝ fideiuſſoribus dicta .l. exceptiones que perſone .ff. de exceptio. ꝛ hoc maxime in caſu noſtro in quo fideiuſſores intercesſerunt ſub conditione ſi tranſactio ſortiretur effectum que non fuit purificata igitur non tenentur dicta .l. cedere diem. ꝛ quia de natura conditionis eſt quod non ſindatur .l. cui fundus .ff. de conditione ꝛ demonſtra. traditur in .l. v. §. ſi .ff. de verbo. oblig. cum ſimili. ℂ Tertio principaliter aduertendū eſt pro defenſione dictorum fideiuſſorum q dicti ſyndici promiſerunt cū diligenti ſolicitudine exigere a debitoribus ſocietatis. vt pȝ in .ij. c. cōcordie quā diligētiā minime adhibuerūt. quinimo probatur qḋ fuerunt dicto tēpore trium annoꝝ negligentes in culpa in exigendo ꝛ conſequenter per eos dicitur ſtetiſſe quominus debitores exigerint. ꝛ p conſequens cum fideiuſſores promiſerint totum quod exactum nō eſſet vſq; ad ſolidos .xvj. pro libra q per dictos ſyndicos ſteterit quominus exigerint habetur ac ſi exegiſſent .l. iure ciuili .ff. de cōditio. ꝛ demonſtratio .l. in executione .§. pen. ff. de verbo. obliga. cū ſimilibus. ℂ Confirmatur iſta concluſio. Nam ſi ad aliquem pertinet exactio nominis debitoris ꝛ in exigendo tenetur diligentiā preſtare ſi fuit negligens ꝛ in culpa illud nomen ſibi imputare debet et tenetur ad quantitatem illius nominis ac ſi exegiſſet vt probatur in .l. ſi extraneus. ꝛ in .l. promittendi .ff. de iure dotium. a ꝛ ex not. per Bar. ꝛ doc. in .l. menia .ff. ſolu. matri. igitur cum dicti ſyndici fuerint negligentes ꝛ in culpa negligenter plura nomina debitorum vt probabitur debent ſupra talia nomina imputare ac ſi eſſent exacta. ℂ Ex quibus pȝ ſolutio ad rōnem que in contrarium adduci poterat qḋ ex quo in quarto .c. concordie dicit̄ qḋ fideiuſſores teneantur ſoluere de eoꝝ pecunia id qḋ exactum nō foret vſq; ad ſolidos .xvi. pro libra ꝛ ita ſe obligarūt fideiuſſores ꝛ ſic ſi ꝛ quatenus nō eſſet exactum intra triennium talis conditio extitiſſet videtur cū exactū nō appareat ꝛ ſic viderent̄ fideiuſſores obligari cum in conditionibus merum factū attendat̄ .l. menſam. ꝛ .l. qui heredi .ff. de condi. ꝛ demon. item in tali obligatione fideiuſſorum nihil eſt dictū qñ id nō eſſet exactum contingeret ſine negligentia ꝛ culpa ſyndicorum ſiue ob aliam cauſam ſed ſimpliciter. igitur ſimpliciter videtur intelligenda obligatio .l. hoc legatū .ff. de leg. iij. ꝛ .l. i .§. ꝛ generaliter .ff. de legatis preſtan. ꝛ nullo extrinſeco ſubintellecto .l. quicquid aſtringēde .ff. de verb. ob. Quoniā ex quo fuerunt ſyndici negligētes ꝛ in culpa in exigendo habetur cōditio pro impleta ꝛ tenentur nomina ſibi imputare ac ſi exegiſſent vt dictū eſt. ℂ Cōfirmo hoc per textum notabilē in .l. fideiuſſoꝛ obligari in fine .ff. de fideiuſſo. vbi ſi aliquis tanq̄ fideiuſſoꝛ ꝓmiſerit pro titio ſi titius nō ſoluerit veriſimiliter eſt id actū eſſe fideiuſſorē obligatum ſi titius non ſoluerit ta creditore interpellatus ita in caſu noſtro veriſimile eſt id actū ē qḋ ita demū fideiuſſores teneant̄ ſi facta exactione cum diligētia ad quam ſyndici tenebantur id exactū nō eſſet. ℂ Cōfirmat̄ hoc qꝛ ex quo actū eſt in ſcḋo .c. qḋ ſyndici cū diligentia ꝛ ſolicitudine debeant exigere ꝛ demū in alio .c. q fideiuſſores teneantur ad id quod exactum nō eſſet diligenti ꝛ ſolicita actione precedente quoniam vnū capitulū cenſetur reſpectu ꝛ cōtemplatione alterius appoſitum ꝛ fideiuſſores ſe obligaſſe put in quarto .c. continetur propter ꝓmiſſionē ſyndicoꝝ de exigendo cū diligētia ꝛ ſolicitudine. argumēto eorum que dicit Bal. in .l. petens. C. de pact.

4 † qſi vult q ex vicinitate vnū pactum contēplatione alterius initum videat̄. hū facit tex. in .l. i .§. que onerāde. quaꝝ rerū actio non datur. Per quam dicit Fulgo. in ꝯſilio quod incipit. Prima frōte q ſi poſt donationem donatarius obligat ſe ad aliqḋ cēſetur hoc feciſſe contēplatione illi⁹ donatiōis. vnde ꝯſuluit notabiliter Pau. de caſ. q ſi mulier donat aliquid hoſpitali ꝛ eadē die hoſpitale ſe obligat ad dandum mulieri decē ſingulis annis cenſetur hoc feciſſe contemplatione precedētis donationis ex actuū vicinitate. ꝛ ideo dicebat donationem non puram ſed ob cau-

ℂ Qñ act⁹ tāgit plures et vt ſingulos maioꝛ pars ꝺ vnum cōueni re ꝛ cōſentire ꝛ nō ſeparatim.

ſam et cõſequenter vendicaret ſibi locũ remedium.l.i.C.de done-
tio.que ſub modo.cõſuluit ét pulchre Bal.in ſuo conſi.in libi.cce-
lxxxĳ.incip.circa thema.predictum in quo de duobus querit̃ ⁊c.
vbi ꝯcludit ꝙ licet frater videatur dotare ſororem animo donã-
di.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxoꝛ.actio.tñ ſi eadem die appareet in-
ſtrumẽtũ quietationis facte ꝑ ſororẽ fratri preſumit̃ dotaſſe con-
templatione illius quietationis.¶ Primo qꝛ precedentia decla-
rant ſequentia.l.quoties.C.fami.erciſc.l.ſi ſeruus plurium.in fin.
ff.de leg.i. ¶ Secundo qꝛ que incontinenti fiunt videntur ineſſe
l.petens.⁊ ibi no.C.de pac.l.lecta.§.dicebam.ff.ſi cer.pe.que ratio-
nes cõcludunt in caſu noſtro quod fideiuſſores cenſeant̃ ſe obli-
gaſſe ad contenta in quarto.c.contemplatione promiſſionis ſyn-
dicoꝝ qui exigere ꝓmiſerunt cũ diligentia ⁊ ſolicitudine vnde ſi
fuerunt negligentes ⁊ in culpa in exigendo eis imputãdũ eſt.ad
idẽ adduco tex.notabilẽ in.l.inter creditorem.ff.de fideiuſ.vbi da-
tis pignoribus creditori cõtractum fuit ꝙ vendere liceret:tñ ni-
ſi nus vẽderẽt id a debitore ſatiſfieret ꝑ quo fideiuſſor interceſſiſ-
ſet:⁊ ibi iuncta gl.cõmuniter approbata ꝙ fideiuſſor non poteſt
exigi niſi vẽditis pignoribus ad id ꝙ deficit.¶ Et ſic ꝓbat in ꝓ-
poſito iſte tex.notabilis vnũ ex quo appoſitũ fuit pactũ qđ credi-
tori liceret vẽdere pignora ꝙ fideiuſſores vident̃ ſe obligaſſe ⁊ vo-
luiſſe exigi tñ venditis pignoribus ita in caſu noſtro cum pro-
miſſum eſſet exigere diligẽter noĩa ipſoꝝ debitorum vident̃ fide-
iuſſores ſe obligaſſe ſi precederet diligẽs exactio.⁊ loquit̃ illa lẽ
in fortioribus terminis qꝛ ibi pactũ qđ liceret vendere pignora
videbat̃ appoſitũ in fauorẽ creditoris ⁊ ſic qđ nõ deberet in odiũ
retorqueri.l.ꝙ fauore.C.de legibus.in ꝯtrarium determinat quia di-
ctum fuit ꝙ debitor teneret̃ ad id quod non eſſet redactũ ex pi-
gnorum venditione ergo fortius in caſu noſtro cũ ſyndici ſe obli-
gauerint ad diligentẽ exactionẽ ꝙ totum eſt in fauorem debito-
ris ⁊ fideiuſſorum.⁊ ſic cum fideiuſſores interceſſerint quatenus
non eſſet exactum ⁊ tenet̃ niſi facta diligenti exactione per illum
tex.ſingularẽ ad hoc vbi in fine ſubdit dñs Pau.de caſt.qđ ſi pi-
gnora vendi nõ poſſent ſine culpa creditoris poſſit creditor fide-
iuſſores cõuenire.argu.l.amiſſi.C.ti.cum ibi notatis.⁊ ſic vult qđ
ſi nõ fuiſſent vendita culpa creditoris qđ non poſſet fideiuſſores
cõuenire.¶ Ex quibus indubitãter cõcludo qđ ex quo ſyndici
fuerunt in culpa in exigendo fideiuſſores non tenentur ad id qđ
exactum non eſt:quia dici põt ꝙ eoꝝ facto eis non eſt ſatiſfactũ.iđ
fideiuſſores nõ tenentur.arg.tex.notabilis in.l.iĳ.circa princi.ff.
de ſtaculib.⁊ qđ per illum tex.dicit Barto.in.l.amplius non pe-
titum.ff.rẽ ratã habe.Qđ autẽ dicti ſyndici fuerint negligẽtes ⁊
in culpa põt ex pluribus oſtendi ¶ Primo oſtendendo ꝙ mul-
ta erant nomina ſoluendo ⁊ exigibilia.Nam ſi non fuerunt exa-
cta preſumit̃ qđ culpa ⁊ negligentia ſyndicoꝝ nõ fuerint exacta
iſta cõcluſio probat̃.nã ex forma ſtatutorũ ſyndici habent pleniſ-
ſimam auctoritatem declarandi ⁊ exigendi debitores ceſſantium
⁊ valde ſummarie ꝓcedẽdi etiã incipiendo a captura perſone ve-
ꝑ in dicto ſtatuto ſub rubrica de offi.⁊ poteſtate ſyndi.Si ergo
oſtenditur qđ erãt multa nomina exigibilia ab eis nõ exacta ar-
guit̃ eoꝝ negligẽtia ⁊ culpa ꝓbat̃ ex his que no.Bar.in.l.tutor q
5 repertorium in ſi.ff.de admi.tut.†vbi ad cõuincẽdã negligẽtiã
tutoris qui non emit ꝑdia vt ad vſuras teneat̃ ſatis eſt qđ oñdat̃
ꝙ in loco erant ꝑdia venalia.allegat tex.in auẽ.vt ibi qui oblig.
prob.l.res mino.§.pe.eodẽ modo conuincit̃ negligẽtia in nõ mu-
tuando pecuniam ſi probatur ꝙ in loco erant homines quibus
mutuari potuiſſet.l.tutor ſm dignitatem.§.i.ff.de admini.tuto.
⁊ plura in ſimili in propoſito allegat Bar.in ſuo conſi.xcvĳ ſm
ordinem Peruſinum incip.chariſſime dñe iſti domini Cameri-
ni.ad idem bonus tex.in.l.idemq̃.§.i.ff.mandati.⁊ per illum tex.
dicit Barto.in.l.ſi ab hoſtibus.§.ſi.ff.ſolut.matri.vbi dominus
Alexan.preceptor meus allegat multas concordan.Si ergo fide-
iuſſores oſtendunt nomina fuiſſe exigibilia probabitur indubi-
tanter negligentia ⁊ culpa bene facit tex.in.l.ſi.in princi.ff.ſi cert.
peta.vbi probatur ꝙ debitor qui eſt ſoluendo dicitur exigibilis.
6 ¶ †Confirmatur iſta concluſio.qꝛ quando quis poteſt aliqđ cõ-
ſequi iuris remediis opportunis ſi illis non vtitur dicit̃ per cum
ſtare ⁊ eius negligentia ⁊ culpa arguit̃ vt probat tex.notabilis
in.c.lꝫ eps de prebẽ.in.vi.⁊ in.c.commiſſa.de electio.eodem libro.
Ad idem glo.in ver.ad nõ in.c.lꝫ canõ.eo.titu.⁊ lib.⁊ cardina.in
cle.ſi plures in tertia colum.de preben.Arguitur ergo negligen-
tia eo ipſo ꝙ probatur qđ quis habuit poteſtatem agendi ⁊ exci-
piendi in iudicio ⁊ carcerandi ⁊ non fecit.ita etiam voluit gloſ.
notabilis in.verſi.negligenter in.c.ſi clericus.de preben.in.vi.fa-
cit notabile dictũ Archidiaconi in.c.i.in quarta col.xiĳ.diſtin.
¶ Secũdo eoꝝ negligentia ⁊ culpa arguitur reſpectu dominuꝫ
debitorũ quos incarcerari fecerunt ⁊ demum nõ ſatiſfacto debi-
to vel nõ in totũ tales debitores excarcerari fecerũt.Ex quo eñ
exigere ceperunt ⁊ non perfecerunt eorum negligentia arguitur
vt inquit Bal.in.l.tutori.C.de neg.ge.in prima qõne.Arguitur
etiã negligẽtia:qꝛ nõ retinuerunt in carceribus ⁊ ſic nõ fuerunt
vſi iuris remediis vt dictum eſt.Non enim dicuntur exegiſſe ſi ce-
perunt in carcerando ⁊ nõ perfecerunt exigendo ſed dimittẽdo
⁊ relaxãdo.Aliquãdo autẽ factũ nõ dr̃ quãdo aliqđ deficit gl.i.c.
i.de ſacra.ite.vel non.¶ Preterea dolus eſt nolle exequi qđ quis
exequi poteſt ⁊ tenet̃.l.dolus.ff.manda. Sed contra carceratos
potuerunt procedere retinendo eos in carcerib⁹ donec ſatiſface-
rent igitur dimittẽdo videntur fuiſſe in dolo prout in ſimili di-
cit Pe.de ancha.in conſi.cdxxxĳ.incip.in auxilium veritatis et
iuſtitie in.v.⁊.vĳ.col.dicit qđ eſt impedire ſi aliquis omiĩt qđ
debet per.l.dolus.⁊ quod hoc modo contrahit̃ mora.l.qđ te.ff.ſi
cer.pet.⁊ ſubdit quod ille qui impedit principia ⁊ media per q̃
peruenitur ad fines videt̃ finem impedire argumen.l.i.§.i.ff.de
mort.infer.vnde relaxando a carceribus dicuntur impediſſe me-
dium quo mediante deueniebat̃ ad effectũ exactiõis ⁊ cõſequen-
ter exactione ad quam tenebant̃.Ex quo arguit̃ nedũ culpa ne-
gligendo ſed faciendo.¶ Tertio arguitur culpa dictorũ ſyndi-
corum quia cũ ipſi deberẽt cum diligentia ⁊ ſolicitudine exigere
non poterant prorogare tempus ad ſoluendum quin dicat̃ veni-
7 re contra tranſactionẽ ⁊ ſic eſſe in culpa.†Nam ille qui habet mã-
datum ad exigendum nõ poteſt dilationem concedere: vt in.l.q
rome.§.callimachus.ff.de verbo.oblig.⁊ no.Bald.in.l.nã ⁊ no
cere.ff.de pactis.⁊ canoniſte cõmuniter in.c.cũ olim el primo ex-
tra de offi.deleg.⁊ licet in hoc ſint opiniones prout declarat do-
mi.Alexan.in.d.§.callimachus.vbi videndum tamen in caſu no-
ſtro in quo cum diligentia ⁊ ſolicitudine tenebatur exigere pro
certo poteſt culpa imputari quare dilatione ad ſoluendũ cõceſ-
ſit quia hoc non eſt diligenter exigere ſed negligenter differre cõ-
tra promiſſionem in trãſactione appoſitam propter quod nedũ
culpa ſed dolus arguitur.l.dolus.ff.mãdati.Si enim non adire
iudicem vel non exigere eſt culpa fortius dilationem cõcedere qua
mediãte impeditur exactio.argu.dicte.l.prime.§.i.de mort.infer.
cum ſimilibus.Et ſic talis culpa ſyndicis imputari debet per quã
dicitur per eos ſtetiſſe quominus exigerent ⁊ conſequẽter habet̃
ac ſi dicta nomina fuiſſent exacta.¶ Poſtremo iſta cõcluſio ꝓ-
batur alio fundamẽto claro.nã in primo.c.cõcordie cõtinet̃ qđ ꝓ
credito cuiuſcunq; creditoris dicte ſocietatis intitulate ⁊c.dicti
falliti in ſolutum dent quoddam nomen debitoris vſq; ad ſoli-
dos quatuor pro libra ꝑ creditis cuiuſcũq; creditoris ſiue nomẽ
ſit verũ ſiue non quod nomẽ fuit datũ ⁊ ſic iuxta tenorem dicti
capituli extingui debebat debitũ cuiuſcũq; creditoris in ſolidis
quatuor pro libra cũ dictum capitulum vniuerſaliter loquat̃ ne-
minem creditorẽ excipiendo.l.a creditore.C.mãdati.l.omnes.C.
ſine cen.vel reliqui.⁊ maxie quia verba ſunt geminata vꝫ cuiuſ-
cunq; vel cuiuſlibet que neminẽ excludunt.arg.no.in.l.baliſta.ff.
ad trebel.per gl.in cle.i.de re iudi.cũ cõcor.¶ Cõfirmat̃:qꝛ cõuen-
tũ fuit l eo.c.ꝙ dicti falliti a ſyndicis creditorib⁹ nõ poſſent mo-
leſtari pro dictis ſolidis quatuor ꝑ libra ſed qđ debeãt remane-
re cõtenti dicto noĩe lꝫ falſo ⁊ nõ exigibili.ad hoc.l.ſi nomen.in
ſi.ff.de actio.vel heredita.ven ¶ Preterea in ſecũdo.c.cõtinetur
qđ de pecuniis exigẽdis ſyndici deberent diſtributionem facere
inter quoſcunq; creditores ⁊ ſic neminẽ excludit equaliter per ſo-
lidum ⁊ libram vſq; ad ſolidos ſexdecim.¶ Quib⁹ premiſſis in
facto ꝓſupponit̃ qđ ſi ꝓſupponat̃ debitũ extinctũ cuiuſlibet cre-
ditoris in ſolidis quatuor pro libra primo pro dato inſolutũ no-
minis debitoris in arte quilibet remanſit creditor in ſolidis xvi.
pro libra.¶ Scđo ſi pecunias exactas ex nominib⁹ ſocietatis ſyn-
dici ſoluerunt cuilibet vſq; ad ſolidos.xvi.ꝑ libra prout tenebã-
tur in facto ꝓſupponit̃ qđ omnibus eſt ſatiſfactũ ⁊ ſic iuxta teno-
rem tranſactionis ſublata eſt omnis obligatio ſolutione eius
quod debebatur inſti.quib⁹ modis tollit̃ oblig.in prin.Sed dif-
ficultas cauſat̃ ex eo qꝛ vt in puncto dicit̃ iſti ſyndici non obſtã-
te datione inſolutum nominis debitoris ſoluerũt aliquibus cre-
ditoribus integrã ſummã ⁊ propter hoc aliis nõ dicit̃ ſatiſfactũ
ad rationem ſolidorum.xvi.pro qualibet libra.⁊ hoc ideo dicũt
ſe feciſſe qꝛ dicti creditores incumbebãt pignoribus quo caſu lex
vult qđ poſſit illa retinere donec integre ſatiſfiat nec cogant̃ ire
ad ſolidũ ⁊ libram.⁊ ſi ergo hoc lege cogente fecerunt nihil videt̃
eis imputandũ.argumẽto.l.ſi.ff.qui ſatiſda.cogan.⁊.c.quẽadmo-
dum de iureiurando.facit.l.gracch⁹.C.de adulte.ſed ad hanc ob-
iectionem r̃ſideo clare ꝙ promiſſio fideiuſſorum eſt valde clara.ſ.
qꝛ ¶ Primo ꝓmittunt qđ cuicunq; creditori ſatiſfiet de ſolidis
quatuor pro libra in nomine lꝫ nõ vero ſed ſimulatio ⁊ fictio ꝙ
datum fuit inſolutum pro quocunq; creditore ſyndicis recipien-
tibus ⁊ acceptantibus.¶ Scđo promittunt quod omnib⁹ ſatiſ-
fiet ad rationem ſolidorum.xvi.pro libra ſi ex nominibus ſocie-
tatis non tñ exigeretur.vnde fideiuſſores promittũt qđ ſatiſfiet
de tanta quantitate quod debitoribus oĩbus ſatiſfieri poterit ad
rõnem ſolidorum.xvi.pro libra cõputatis noĩbus exactis facta
diſtributiõe per ſolidũ ⁊ librã put hec patet in primis quatuor
capitulis

capitulis concordie que in hoc ſunt valde clara.ſʒ ergo ex diſpo-
ſitione legis falliti cogerent̄ ſeu coacti fuiſſent ⁊ ſic ſyndici aliq
bus totū ſoluere dico qđ fideiuſſores in hūc caſum qñ totū aliq-
bus ſolueret̄ nō interceſſerūt ⁊ ſic licʒ principalis ex diſpoſitiōe le-
gis teneret̄ tamē nō tenent̄ fideiuſſores.caſus eſt notabilis ⁊ ibi
Bar.⁊ doctores determinant pulchram queſtionem in.l.fideiuſ
8 ſores magiſtratuū.ff.de fideiuſſo.per quē dictū † ſi formata inq-
ſitione pro vulnere pro quo imponenda erat pena cētū interceſ
ſit fideiuſſor ⁊ demum ſequuta eſt mors pro qua imponat̄ pena
mille licet inquiſitus ex diſpoſitione.l.teneat̄ ad mille tñ nō tenet̄
fideiuſſor legis:qꝛ in hunc caſum non interceſſit.bene facit tex.in
l.ſi in pignore.de e.ti.Et hoc maxime ꝓcedit qñ fideiuſſores nō in
terceſſerunt ſimpliciter ſed ſub cōditione caſu quo cōcordia ſor-
tiret̄ effectum.Si ergo non fuit ſortita effectū:qꝛ nō fuit ſatiſfa-
ctum oībus ad rōnē ſolidorū ſexdecim pro libra ⁊ conditio defe
ciſſe ⁊ fideiuſſores nō teneri.l.d.l.cedere diem cū ſimilibus.¶ Re
ſpondeo ⁊ aliter ꝙ ex quo ſyndici ſciebāt qualitatē creditorū ⁊
qualiter.quibuſdā erat inſolidū ſatiſfaciēdū tpe trāſactionis et
tñ cōuenerūt nomine oīm creditorum ⁊ promiſerunt de rato qđ
quibuſcūq; ſatiſfieret vſq; ad ſolidos quatuor pro libra de nomi-
ne ficto ⁊ ſimulato.⁊ ita illud acceptarunt dictis nominibus nō
poſſunt dicere ſe deceptos ⁊ tenebant̄ conuentionē ſeruare.arg.
l.prime.in ſi.ff.de actio.emp.⁊.l.cū donationis.⁊ ibi Bart.C.de
tranſactio.⁊.l.venditor.⁊ ibi Bald.C.de reſcin.venditio.⁊ ſic te-
nebantur nedum fideiuſſoribus ſed ipſis principalibus vel face-
re qđ creditores ratificarent vel qđ tenentur ad intereſſe ob non
ratificationē.l.ij.ff.rem ratā haberi.cum ſi.¶ Poſtremo adhuc
contra premiſſa opponit̄ quod data eſt poteſtas ſyndicis ampla
etiam vltra quam in dictis ſtatutis contineatur cōtra dictos fal
litos eorum fideiuſſores ⁊ debitores non ſtante aliquo pacto vel
conuentione que in contrariū diſponeret vt pʒ ex ꝯuentione fa
cta per cōſilia ciuitatis florētie de anno domini.M.cccclxxvij.
xx.Junij.per quam videtur ſublata pacta ⁊ trāſactiones poteſt
enim princeps tollere ius alteri quęſitum etiā de iure gentiū ex
cauſa que in dubio preſumit̄ in principe vt traditur plene in.l.
ſi.C.ſi contra ius vel vtili.publi.per Inno.⁊ doct.in.c.que in ec-
9 cleſiarum de conſti.idem autem eſt dicendum in excelſa ciuitate
florentina que in ſuo territorio dicitur iꝰ ius habere qđ impe
rator ſm Bartol.in.l.hoſtes.ff.de capt.vbi loquitur de ciuitate
florentina.⁊ dñs Abba.in ſuo conſilio vltimo.⁊ Roma.conſilio
ccccvj.⁊ hoc de plenitudine poteſtatis qua vti videt̄ ex quo ap
poſita eſt clauſula non obſtantibus in plena forma iuxta nota-
ta per Inno.in.c.innotuit.de elect.⁊ per Bald.in.l.ſi teſtamētū.
C.de teſta.⁊ in terminis eſt glo.in.l.cauſas.C.de tranſact.⁊ tradi-
tur in.l.fi.C.ſi cōtra ius vel vtili.publi.per Barto.Bald.⁊ alios
cum concordantijs ibi allegatis per do.Alexan.¶ Sed ad hanc
obiectionem reſpondeo in primis ꝙ talis autoritas conceſſa di-
ctis ſyndicis non obſtantibus pactis ⁊ conuentionibꝰ fuit tēpo
ralis ſcʒ vſq; ad biēnium.vnde poſt biennium non durat.ſed ſer
uanda ſunt pacta ⁊ cōuentiones quia promiſſum ad tēpus poſt
tempus cenſetur prohibitum.l.iiij.in princip.⁊ ibi Bal.ff.de ſer
uitu.l.ſtatuliberum.§.ſtichum.⁊.l.titia cum teſtō.§.fin.ff.de lega.
ij.⁊ in.c.de cauſis.de offi.deleg.¶ Scđo rñdetur quod dicta pui-
ſio non potuit tollere dicta pacta ⁊ cōuentiones maxime in pre-
iudicium fideiuſſorum qꝛ princeps ⁊ habens iura principis nō
poteſt ſtatuere contra ea que ſunt de iure naturali vel gentium ſi
ne rationabili cā concluſio eſt cōis legiſtarum.in.l.fi.C.ſi contra
ius vel vtili.publi.⁊ canoniſtarum in.c.que in eccleſiarum.de cō-
10 ſtitu.vbi dicit dñs Abbas hanc eſſe rationem doc.qꝛ † vbi certū
eſt cauſam rationabilem non ſubeſſe non poteſt princeps ſtatue-
re in damnū priuati in his que ſunt de iure naturali vel gentiū
vt in clementina paſtoralis.extra de re iudi.ſed in caſu noſtro nō
conſtat de rationabili cā propter quam pacta ⁊ conuentiones q̄
ſunt de iure naturali ⁊ gentium.l.j.ff.de pac.l.ex hoc iure.ff.de iu-
ſtitia ⁊ iure ſint ſublata in damnum fideiuſſorum.igitur talis ꝓ
11 miſſio ille tollere nō poteſt.¶ † Et ſi dicatur in principe ⁊ ſic ha-
bente iura principis preſumitur cauſa rationabilis licet de illa
non appareat ſm Cy.in.l.fi.C.ſi contra ius vel vtili.publi.⁊ in.l.
reſcripta.C.de precibus impera.offe.do.Anto.⁊ Moder.in.d.c.
que in eccleſiarū.⁊ dñs Anto.in.c.quia plerūq;.de immu.eccle.re
ſpondetur in primis ꝙ illud verum eſt qñ cauſa rationabilis ar
gui pōt ſed in caſu noſtro qđ remotis pactis ⁊ conuentionibus
propter que fideiuſſores ſe obligarūt fideiuſſores remanerēt obli
gati eo caſu quo non voluerunt ſe obligare nō purificata ꝯditio
ne obligationis in hoc nulla cā rationabilis aſſignari pōt imo
eſſet valde iniquum.igitur in damnum fideiuſſorū non poteſt
dici facta ex cā rōnabili neq; preſumi.ita eſt de mente doct.in.di-
ctis locis.⁊ ita dederunt do.Ant.Joan.de imo.et Moder in.d.
c.que in eccleſiarum.Non omitto etiā qđ tūc preſumitur cā quā
do princeps ꝓcedit proprio motu.ſecus eſt qñ procedit ad inſtā-
tiam partis prout eſt in caſu noſtro vt probatur in.l.j.C.de peti.
bo.ſubla.lib.x.⁊ ibi Bar.tradit ⁊ tradit Lud.ro.in ſuo cōſi.ccc
xxxvj.incip.ꝙ indultū Petri ſi ergo non oſtendit̄ cā rōnabilis
⁊ illa non preſumitur.igitur promiſſio non valuit.¶ Preterea
dico ꝙ ex quo cā in proemio prouiſionis eſt expreſſa non eſt alia
perquirenda:qꝛ in incertis nō certis locus eſt coniecturis.l.cōti-
nuus.§.cum ita.de ver.obli.cā aūt in proemio expreſſa p̄ſumitur
finalis.l.fi.⁊ ibi doc.ff.de heredi.inſtit.ſed cā narrata in proemio
prouiſionis eſt.ſ.qꝛ falliti ⁊ debitores fallitorū de difficili exigi po
terant eſt cā que reſpicit fallitos ⁊ eorum debitores nō fideiuſſo-
res ꝙ debeant obligari inuiti pro aliena obligatiōe eo caſu quo
nunq; fuerunt obligati ꝙ eſſet valde iniquū ⁊ abſurdum.⁊ ideo
putarē etiā iuridice ⁊ iuſte dici poſſe ꝙ cū cā in proemio aſſigna
ta non reſpiciat fideiuſſores ſʒ fallitos ⁊ eorum noīa debitorum
ꝙ reſpectu illorū cenſeat̄ data poteſtas ampla nō obſtātibus pa
ctis ⁊ cōuētionibus ⁊ nō reſpectu fideiuſſorum:qꝛ non eſt incon
ueniēs qđ a ratione prouiſionis reſtringatur ⁊ diſtingatur ꝓui
ſio.arg.l.adigere.§.quis.ff.de iure patro.⁊.l.ꝙ dictū.ff.de pact.in
l.ij.§.fin.ff.de dona.eo maxime ne fideiuſſores inuiti obligent̄ eo
caſu quo obligari noluerūt.⁊ ſic indebite ⁊ inique dānum pate-
rentur per id qđ hʒ in.l.fi.C.de nouā.⁊ in l.ſi.§.in cōputatione C.
de iure delib.⁊ in.c.cūm q̄ de reſcrip.In fallitis aūt ⁊ eorū debito
ribus qui dīno erāt debitores non eſt ita iniquum.vnde cum ſit
dare bonam rationem diuerſitatis non eſt incōueniens dicere ꝙ
quatenus conceditur poteſtas non obſtantibus pactis ⁊ conuē-
tionibꝰ talis clauſula referēda ad fallitos et eorum debitores ⁊
nō ad fideiuſſores.arg.eius qđ habet̄ in l.ſi idem cum eodem in
ſi.ff.de iuriſd.om.iudi.⁊ in.l.j.C.de liber.preterit.⁊ in.l.talis ſcri-
12 ptura de leg.j.maxime cum reſultet abſurdū ⁊ iniquum vt eſt ca
ſus.⁊ ibi dominus Abb.de electio.¶ † Poſtremo dico ꝙ talis
cōceſſio facta ſine cauſe cognitiōe ⁊ cōtra ius gētium dicitur eſſe
priuilegium proprie vt voluit glo.in.c.j.de cōſtitu.in.vi.⁊ Joan.
And.in.c.cum olim.de priuil.Bald.Abb.⁊ alij in rubrica extra
de reſcrip.Clarum autem eſt ꝙ ſicut reſcripta ad beneficia ꝑ ſub
reptionem vitiātur ipſo iure.vt in.c.poſtulaſti.de reſcrip.ita etiā
huiuſmodi priuilegium:hoc voluit multum notabiliter compo
ſtel.⁊ ſequuntur communiter alij in.c.ad audientiam.de reſcrip.
arg.l.j.ff.de nata.reſti.⁊ dicit ibi dñs Abb ꝙ hoc procedit etiā ſi
ſubreptio per ignorantiam ⁊ ſimplicitatem fuiſſet cōmiſſa.ſatis
enī eſt ꝙ princeps nō fuiſſet veriſimiliter conceſſurus ſi nō fuiſſet
petitio ſubreptitia vt in.c.cōſtitutus.de reſcrip.vbi hoc idē tenet
dominus Abb.⁊ Lapus in ſua allegatiōe.lxxix.incip.factum ſu
per quo conſilium iuris petitur.Sed in caſu noſtro priuilegiū
fuit ſubreptitium igit̄ ⁊c.qđ aūt fuerit ſubreptitiū patet qꝛ ta
lia fuerunt omiſſa que ſi fuiſſent narrata ſuperior nō ſeu de facili
cōceſſiſſet:quo caſu dicitur ſubreptitium vt probatur in.c.ſuper
litteris ⁊ ibi oēs ⁊ l.d.c.cōſtitutus.de reſcri.Primo enim nō fuit
narrata concordia facta per dictos ſyndicos noīe creditorū cū
fallitis nec eius capitula aliquo mō expreſſa.¶ Scđo fuit ſimpli
citer narratum fideiuſſores datos dictis creditoribus nec fuit ex
preſſum an fuerint dati tempore contracti debiti vel poſt antequā
eſſent falliti an vero pro obſeruātia cōcordie.Tertio nō fuit nar
ratum ꝙ fideiuſſores ſe obligauerunt ꝓ eis ſub cōditione ita de
mum ſi cōcordia ſortiret̄ effectum.que eū illa nō videt̄ qđ ſi fuiſ-
ſent narrata ſuperior nō cōceſſiſſet vel nō ita de facili auferendo
ius queſitū ex ꝯcordia.itē obligādo fideiuſſores inuitos pro alio
eo caſu quo ſe nō obligauerūt.Igit̄ priuilegiū tanq; ſubreptitiū
nō vʒ.ex eo enī ꝙ cōfuſe ⁊ gñaliter fuit facta narratio ⁊ non cla-
re ⁊ explicite redditur ſubreptitium vt pʒ ex his que not.Bal.
in.l.preſcriptione in.ſi.col.ibi redeo ad primū.C.ſi cōtra ius vel vti.
publi.⁊ probat̄ per tex.in.c.ſuper eo.de cohabi.cleri.⁊ mulie.vbi
nō valent litere nō ꝯtinētes ſeriem facti.⁊ probat̄ ex dictis Bal.
in.l.nec dānoſa in verſi.ſcđm exemplū.C.de preci.impe.offer.⁊ cla
re ex dictis Bald.in.l.eā quā in.xij.colū.verſi.ſed pone quidem
erat filius.C.de fideicō.Ex quibus cōcludit̄ qđ dicta promiſſio
nullo modo obſtat dictis fideiuſſoribus.⁊ per ꝯſequēs remanēt
firma que.ſ.concluſa ſunt. Laus deo

¶ Ut ſupra per me cōcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartho
lo.Soci.iur.vtriuſq; doct.

¶ Conſilium.cclxxiiij.

1 ¶ Exemplum non probat contra tertium.
2 Teſtes qñ dicatur deponere de veritate inſtrumēti.⁊ nu.4.
3 Teſtium dicta interpretantur contra producentem.
5 Scriptura priuata qñ probet cōtra debitorem.
6 Scriptura p̄uata ad hoc vt ꝓbet ſine ꝯparatiōe que requirantur.
7 Scriptura priuata a partibus nō ſubſcripta quando probet cō-
tra ſcribentem ſi inueniantur tres teſtes qui deponāt quod fue-
rit ſcripta manu debitoris.
8 Scriptura priuata trino teſte notata quando preualeat publico
inſtrumento.

9 Teſtes tot deponere debēt de actu quot requirūtur in actu pro ſolennitate.
10 Lex vbi requirit adiri debere teſtes bone opinionis hoc ꝓbari ⁊ articulari debet in actu.
11 Qualitas requiſita in teſte que regulariter non preſumitur debet probari.
12 Teſtes deponentes per eundem premeditatū ſermonem preſumuntur ſubornati.
13 Queſtio ſi ſit inter vaſallum ⁊ nō vaſallum de re feudali qđ non ſit feudalis: tunc dñs feudi non cognoſcit.
14 Statutum prohibēs nullitatem non prohibet per venientē ex defectu iuriſdictionis.

Dominus labia mea aperiat

⁊ ſpūs ſanct⁹ illuminet intellectū. ¶ In cā dñe Lyſe Bernardi de binnetis vidue ꝯ quā agit hypothecariam Balfradellus de ſtrinn procuratorio ⁊ ꝓcuratorio noīe ſyndicorū frā. ⁊ bernardi de cābinis ⁊ ſocioꝝ fallitoꝝ vigore cuiuſdam ſcripte ⁊ ſeu cautionis q̄ aſſerit̄ fuiſſe ſcripta manu debitoris et ſubſcripta a trino teſte q̄ aſſeritur confecta ſub die .xxviij. menſis Januarij .M.cccclxxviij. in qua vt dr Nicolaus pap. Pan. vir ⁊ maritus dicte dñe Lyſe recognoſcit debitorē dictorum de cambinis in ſummā florenoꝝ .M.ccclxij. ſub obligatione ⁊ hypotheca oīm ſuoꝝ bonoꝝ. vnde cū Balfradellus videat̄ ꝓbaſſe incūbentia in hypothecaria videlꝫ bona ad que agit tūc fuiſſe in bonis debitoris tpe contracte obligationis ⁊ hypothece iuxta id quod habetur in .l. ⁊ que nōdum. §. ⁊ que dicitur. ff. de pigno. actio. videatur eſſe in cauſa manifeſte victorie contra dictā dominā lyſam ex quo predictā obligationē probare videtur per cautionē manu debitoris trino teſte notatam que videtur preualere dñe lyſe poſita confecto licet publico inſtrumento vt eſt caſus ſingularis in .l. ſcripturas. C. qui potio. in pig. hab. ¶ Sed premiſſis nō obſtantibus concludendum eſt qđ dictus Balfradellus ex his que deducta ſunt obtinere non poteſt. Et in primis ad defenſionem ſuam deducit domina Lyſa quod de anno domini .M.cccclxxviij. die .xiij. menſis Octobris fuit latū laudū inter Nicolaū predictū ex vna ⁊ Joannē Franciſcū de ſpigliatis ex altera in quo dictus Nicolaus fuit declaratus debitor dicti Joannis Franciſci in ſumma florenorū .dcc. pro dicta ſumma ⁊ quantitate .dcc. fuerunt hypothecata bona in laudo Joanni Franciſco que iura dictus Jo. Franciſcus ceſſit Baldaſari de binnetis ſoluēti dictā ſummā in quantitate florenorum .dcc. Prout in inſtrumēto ceſſionis cōtinetur ⁊ ex perſona Baldaſaris deinde dicta iura fuerunt tranſlata in dominam Lyſam virtute laudi precedente cōpromiſſo. vnde domina Lyſa reperitur habere dicta iura requiſita per dictum Joannem Franciſcum que cum ſint priora ⁊ anteriora per annū vel circa quam iura que pretendit Balfradellus ex dicta cautiōe priuata indubitanter in illis iuribus ⁊ hypotheca domina Lyſa eſt prior tempore ⁊ per conſequēs potior in iure vt regula qui prior cum materia de reg. iur. in .vi. ⁊ in .l. potior. ⁊ in .l. qui balneum. ff. qui potio. in pig. hab. cum ſimi. ¶ Ex quibus infero in propoſito quod cum dictus Joan. Franci. ſi dicta iura nō ceſſiſſet haberet potiora iura quam Balfradellus ⁊ poſſet dicta bona aduocare hypothecaria a dicto Balfradello dicto nomine eadem iura habet hodie domina Lyſa vt in regula ſi quis in ius cum materia. de regu. iur. in .vi. ⁊ in .l. iij. C. de dona. ⁊ traditur in .l. j. ⁊ in .l. noſtras. C. de acti. ⁊ obli. vnde ſi domine Lyſe competeret actio efficax fortius competit exceptio. vt in .c. cui damus. ff. de regul. iur. Exceptio autem ſeu ius excipiendi indubitanter tranſit in ſingularem ſucceſſorem illorum iurium ſicut dicimus in ſucceſſione rei cuius occaſione cōpetit exceptio vt eſt tex. in .l. luminum. §. adijcitur. ff. de dā. infec. ⁊ tradit Bart. late in .l. ſi tertius. §. ſi prius. ff. de aqua plu. arcend. vnde ratione prioris hypothece domi. Lyſa poteſt ſe defendere. ¶ Nec obſtat ſi aduerſarij dicerent quod ipſi habent aliam cautionem priuatā quam ſyndici primo loco deducunt vt aſſeritur, factam de anno .M.cccclxxviij. ⁊ ſic priorem in tempore ⁊ per ꝯſequens potiorem in iure: vt in .d. regula qui prior in qua .d. Nico. ſe fatet̄ debitorē dictorū de cambinis in flo. lxx. auri ⁊ eſt dicta ſcripta quinqꝫ teſtib⁹ ſubſcripta propter quā declarāt ſyndici ſe habere potiora iura domi. Lyſa prout in eorū ſnīa cōtinetur. quā in hac declaratione magna aloſitas ⁊ iniquitas ſyndicorū cōprehenditur: quā illa non eſt ſcriptura originalis a teſtibus ſubſcripta: ſed eſt quedā copia aſſerta ſcripta originalis ⁊ ſubſcriptionis teſtium que nullo modo
1 probat cōtra do. Lyſam † lꝫ probaret ꝯ do. Nico confitentē illud exemplum ſm Barto. in aut. ſi quis in aliquo. C. de eden. argu. l. optimā. C. de cōtrahē. ⁊ cōmit. ſtipul. tamē nullo modo probat ꝯ do. Lyſam vt in .l. procurator. ⁊ ibi no. in .d. aut. ſi quis in aliquo. C. de edē. Traditur ēt in .c. ij. extra de fide inſtr. quinimo nec ꝯ Nicolaum ꝓbaret. Ex quo non ꝓbatur ꝙ ſubſcriptio in qua Nicolaus fatetur illā eſſe copiam originalis ſcripture ſit ꝓprie manu dicti Nicolai ⁊ poſito ꝙ hoc probaretur nihil probaret ꝯ dñam Lyſam pretendentē ſibi ius competere prius ex publico inſtrō: quia propter ſubſcriptionē vt debitor in publico inſtrō fraudet creditorem faciendo ſcriptā priuatam in qua apponat diē anteriorē lex nō conſidit de priuatis ſcripturis ⁊ cautionibus debitoris in preiudiciū publici inſtrī niſi talis ſcriptura ſit trino teſte notata vt ibi dicit̄ caſus eſt ſingularis in .d. l. ſcripturas. ⁊ in hac prima defenſione res caret ꝓbabili dubitatione. Quantū aūt valueret ſyndicoꝝ declaratio infra dicet̄. ¶ Scđo p̄ncipaliter ſe defendit domi. Lyſa virtute vnius inſtrumēti cōfeſſiōis dotis in quo Nicolaus confitet̄ ſe recepiſſe ab officialibus mōtis cōis florētie florenos ducentos pro dote dñe Lyſe ſub die .iiij. menſis februarij .M.cccclxxviij. Item virtute alterius inſtrumenti dotis de florenis .dcc. de ſigillo quos dictus Nicolaus confeſſus fuit a Baldaſare de binnetis ſub die prima mēſis Martij .M.cccclxxi. pro dote domine Lyſe: ſed quia attenta die poſita alia cautione priuata in qua eſt obligatio bonorum ⁊ in qua ſe fundat dictus Balfradellus obligatio dictorū de cambinis eſt prior in tēpore ⁊ eſt trino teſte notata ſtat difficultas nunqđ ſit potior in iure per .d. l. qui prior. ⁊ nō habeat obſtare tex. in .d. l. ſcripturas. In qua difficultate plura pro veritate preſentis conſultationis veniunt diſcutienda. ¶ Primum nunquid teſtes examinati dicantur deponere de veritate obligationis ⁊ contentorū in ſcriptura: an tm̄ recognoſcere ⁊ probare ſcripturā et ſubſcriptionem. ¶ Secūdo poſito qđ nō dicantur deponere de cōtentis i ſcriptura an dicta ſcripta probaret cōtra dictū Nicolaum. ¶ Tertio poſito ꝙ cōtra Nicolaum probaret an probet cōtra dñam Lyſam iam alterius publico inſtrumento. ¶ Quinto ⁊ vltimo poſito ꝙ non ſnīa ſyndicorū habeat in aliquo nocere domine Lyſe ſine aliquo
2 incurſu. ¶ Circa primū eſt aduertendum: quia † ſi teſtes dicantur deponere de veritate inſtrumenti ſeu contentorum in inſtrumento videtur eſſe res deciſa qđ hypotheca intentata per ſyndicos probaretur prior ⁊ ſic potior vt concludunt in terminis Bart. et Ange. in .l. ſcripturas. C. qui potio. in pigno. habe. argu. l. vbi caſus. ff. de teſti. ⁊ notatur in. §. ſi quis igitur in aut. de inſtru. cau. ⁊ fide. ⁊ Bart. in aut. ⁊ ſi contra. C. de fide inſtrumen. ⁊ do. Anto. ⁊ do. Abbas in .c. ij. extra de fide inſtru. Quare deueniendo ad dicta teſtium concludo ꝙ neqꝫ in dicto neqꝫ in narratione deponunt de veritate contentoꝝ in inſtrumento. probatur. Primum quia iſta ſunt multum diuerſa deponere qđ titius et ſempronius ſe ad inuicē ſe obligauerunt ex tali cauſa ⁊c. prout in ſcripta cōtinetur quo caſu dicunt̄ deponere de veritate cōtentorū in inſtrumēto ⁊ deponere ꝙ talis ſcripta fuit confecta ⁊ ſcripta mō ⁊ forma loco ⁊ tempore prout in ſcripta ꝯtinet̄: quia oīa iſta reſpiciūt ſcripturā ſi formā ſcriptā locū ⁊ tpˢ nō aūt veritatē cōtentorū in ſcriptura. iſta ꝓbantur ex his que dicit Bartolus in .d. l. ſcripturas. vbi dicit ꝙ aliud eſt quod teſtes dicunt ꝙ vera ſunt que cōtinentur in ſcripta quo caſu dicitur deponere de veritate cōtentoꝝ. ⁊ aliud eſt qđ ſi dicunt ꝙ eorū ſubſcriptiones recognoſcunt ⁊ fuerūt preſentes: quia debitor ſcripſit illam. quia tunc de ſcripta ⁊ nō de veritate cōtentoꝝ dicitur deponere quod habetur in. §. ſi quis igitur. in aut. de inſtru. cau. ⁊ fide. ⁊ ita ibi ēt tenet Ange. ⁊ do. Anto. ⁊ clarius do. Abb. in .d. c. ij. de fide inſtru. Si ergo quando teſtis deponit recognoſcendo ſubſcriptionē ⁊ ꝙ fuerunt preſentes quū ſcripta facta fuit a debitore nō dicit̄ de veritate deponere ſequit̄ quod teſtis videre pōt ꝙ ſcripta ſcribatur ⁊ forma ⁊ locus ⁊ tēpus ſcripture ⁊ tū ignoret contenta ⁊ hoc ēt patet ad ſenſum. Igitur ita de-
3 ponēda non deponit de veritate. dicta † enim teſtium cōtra ꝓducentem ſunt interpretanda .c. in preſentia. de ꝓba. p Bar. in .l. inter ſtipulantem. §. ſi ſic dū. ff. de verb. obl. ⁊ per Barto. in .l. ij. ff. de duo. reis. ⁊ in .l. fructus. ff. ſolu. matri. cum ſimili. ¶ Amplius dico ⁊ etiā vtile ad infra dicenda ꝙ dicti teſtes non probant dictam ſcripturam: ſcriptā ⁊ factam manu alicuius certe perſone: ſed tantū illam fuiſſe ſcriptam ⁊ factam modo ⁊ forma ⁊c. quia autem nō videt ꝙ quicunqꝫ illam ſcripſiſſet ſub modo ⁊ forma loco ⁊ tempore teſtes verum deponerent quia verum eſſet illam ſcriptam factam modo ⁊ forma ⁊c. ⁊ tamen fuiſſe ſcriptam ab alio igitur non concludunt dicto .c. in preſentia. de probatio. ⁊ in .l. non hoc C. vnde cogna. vnde Bar. in .d. l. ſcripturas. ⁊ domin⁹ Abbas in .d. c. ij. voluit quod teſtes dicant quod fuerunt preſentes quando ſcripta fuerat a debitore ſcripta. ⁊ hoc probat tex. in .d. §. ſi quis igit̄ quem allegant. qui dicit ꝙ teſtes debēt deponere quod debitor qui ſcriptā confecit eis preſentibus ſcripſit ⁊ quod nouerit. Preterea iſta ſunt diuerſa ſcriptam fuiſſe factam ⁊ ſcriptā ſub iſta forma ⁊ fuiſſe ſcriptā a tali. ¶ Primum reſpicit formā ſcripture. Scđm perſonā cōficientem. vñ ex diuerſis nō eſt bona illatio .l. papinianus exuli. ff. de mino. ⁊ in .l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquirend. poſſeſſio. ⁊ maxime in teſtibus per notata in dicto .c. in preſentia. cum ſimili. nec etiam deponunt ſe cognoſcere dictā

te dictum Nicolaum ſeu cognouiſſe: qđ aperte requirit tex. in. d. §. ſi quis igitur. ⁊ maxime hoc eſt dicendū in caſu nr̃o: qr teſtes interrogati vtrum viderint illū ſubſcripſiſſe rn̄dẽt ſe ſupra dixiſſe ⁊ tñ ſuper hoc nõ dicũt ſi enim vidiſſent facile erat ipſis reſpondere quod ſic. vñ cũ non reſpondeãt nõ probãt. l. de etate. §. q tacuit §. qđ aũt. ⁊ §. ſi interrogatus. ff. de interroga. actio. dicit enim tex. nihil intereſt neget quis an taceat an obſcure reſpõdeat vt incertam dimittat interrogationẽ. ¶ Secundū vero qđ in cã ſcientie deponat de veritate ſciẽtie nõ deponat de veritate ꝯtentorum in ſcripta oſtenditur. Dicunt enim primo interrogatus in cã ſcientie: qr preſens fuit ⁊ teſtis in dicta ſcripta. que verba ſignificãt ꝙ fuit preſens ⁊ teſtis ſcripte nõ autẽ de cõtentis in ea: vt in. d. §. ſi quis igitur ⁊ ſupra dixi. ⁊ ſubdit quilibet ex dictis teſtibus. et ſic ſe fuiſſe preſentẽ ⁊ in teſtẽ ſe ſubſcripſit iſtud autẽ nihil aliud eſt dicere niſi deponere quod ipſe ſubſcripſit in teſtem ⁊ ſe fuiſſe preſentem hoc autem non eſt deponere ſe fuiſſe pñtem ꝯtẽtis in ſcripta ⁊ ſe fuiſſe conteſtẽ contentis in ea: qr differunt ꝙ qđ fuerit teſtis pñs ſcripte vel qđ fuerit teſtis ⁊ pñs contentis in ea vñ ex diuerſis non eſt bona illatio. d. l. papinianus exuli. ff. de mino. ⁊ probatur in. d. §. ſi quis igitur. Itẽ verba ſunt interpretanda ꝯ illũ qui ſe fundat in eis. l. veteribus ⁊ ibi notatur. ff. de pac. cum ſimi. ¶ Nec obſtat ſi dicatur qđ quilibet eorum dicit ſe fuiſſe preſentẽ ⁊ in teſtem ſe ſubſcripſiſſe prout in dicta ſua ſubſcriptione cõtinetur. ſed in ſubſcriptione continent̃ iſta verba. Nam ſecundus in ſua ſubſcriptione dicit fui preſente a la ſopradicta ſcripta ⁊ a tute le predicte coſe qui eſt vltimo loco examinatus. Tertius vero primo examinatus dicit fui preſente ⁊ teſtimonio a le ſupradicte coſe. Que verba vtriuſq; videntur ſe referre non ad ſcriptam ſed ad contenta in ſcripta: qr dicũt ſe fuiſſe preſentes rebus predictis ⁊ ſic contentis in ſcripta ꝙ ſatis videtur ſufficere: qr deponendo de ꝑpria preſentia deponũt de intelligentia. l. teſtium. ⁊ ibi Bal. C. de teſti. Tradit̃ in. l. j. in fin. ff. de auto. tu. Cum ergo deponunt n ſic qđ fuerunt pñtes ꝑut in eorum ſubſcriptione continetur. ⁊ in ſubſcriptione contineri videtur ꝙ fuerũt pñtes in ſcripta contentis. Quoniam oĩa que ſunt in termino ad quẽ fit relatio videnẽ repetita in termino referẽte. l. ſi ita ſcripſero. ⁊ ibi Bar. ff. de condi. ⁊ demõſtra. ⁊ in. l. aſſe toto. ff. de here. inſti. ⁊ in. l. ait pretor. §. ſi iudex. ff. de re iud. Et in teſtibus hoc ꝓbat̃ ex no. ꝑ Bald. in. l. legata inutiliter. cũ concor. ibi allegatis per. d. Alex. ff. de le. j. ¶ Quoniam ad premiſſa clare rn̄detur qđ illa verba fui preſente a le predicte coſe. ſ. dum ſcriberent̃ eo modo ⁊ forma quibꝰ ſcripta ſunt. ⁊ ſic qđ fiat relatio ad ſcripturam non ad ꝯtenta in ea. ¶ Scđo non poſſunt intelligi fui pñte a le predicte coſe. ſ. dum ſic inter partes agerent̃ ⁊ ꝯcluderent̃: vel tertio vtroq; modo. ſ. dũ ſic agerent̃ ⁊ ſcriberent̃ inter partes. Igit̃ dicta verba ꝯcludẽter nõ ꝓbãt cõtẽta in ſcripta. d. l. veteribus cũ glo. d. c. in pñtia. ⁊ maxime qr nunq̃ teſtes neq; in ſubſcriptione neq; i diſpoſitione aliquod verbum exprimunt ꝙ cõtenta ſint vera vel ſic acta ſi enim ſuper cõtentis deponere voluiſſent cũ eis facile hoc eſſet aliquod verbũ ꝓtuliſſent: argu. l. vnica. §. ſinaũt ad deficientis. C. de cadu. tol. ⁊ maxime cũ ſpecifice non deponant ꝙ eam ſcribi viderint. vnde talis teſtificatio reſpectu contentorũ eſt oĩo obſcura ⁊ non relevat. d. l. decretalẽ. §. ſi interrogatus. ⁊ per Bart. in. d. l. inter ſtipulantem. §. ſi ſtichum. de verb. obl. ¶ Scđo clare rn̄deo qđ licet in ſubſcriptione teſtes dixiſſent ſe fuiſſe preſentes contentis in ſcriptura talis atteſtatio nõ relevat: qr ſine iuramẽto ⁊ non citata parte deponunt. vt in. l. iuriſiurandi. C. de te. ⁊ in. c. cũ. extra. de. te. Et ſi dicatur licet talis atteſtatio ſit nulla: tamẽ poſtea deponendo citata parte ⁊ cum iuramento referẽdo ſe ad ſubſcriptionem videntur probare ſm̃ Bar. ⁊ doct. in. d. l. legata inutiliter. de leg. j. Reſpondeo ꝙ aduertenda ſunt verba atteſtationis facte ſolenniter: qr nõ ſimpliciter ſe referunt ad ſubſcriptiones ſ; dicũt ꝙ fuerunt preſentes in dicta ſcripta ⁊ ſic ſpecifice ꝙ ſcripte fuerunt preſentes. Igitur non inferunt ad contenta in ſcripta cum ſint diuerſa. d. §. ſi quis igitur. ⁊ ſupra dixi. Deinde ſubditur ⁊ ſic ſe fuiſſe preſentem ⁊ in teſtem ſe ſubſcripſit que verba ſignificant ꝙ ſubſcripſit ſe fuiſſe preſentem prout in ſubſcriptione cõtinet̃. Non autem preſentem prout in ſcripta continetur. Iſta aũt multum differũt ego dico me preſentem fuiſſe prout alias ſubſcripſi quo caſu procedit contrarium vel dico quod ſubſcripſi me fuiſſe preſentem quia tunc atteſtatur tantũ de ſua ſubſcriptione ⁊ hoc reſpectu ad illam ſe refert non autem atteſtatur de veritate contentorum in ſubſcriptione. ⁊ ad hoc regula ſupra dicta ꝙ verba contra producẽtem interpretant̃. d. c. in preſentia. ⁊ contra illum qui ſe in illis fundat dicta. l. veteribus cum gloſ. Amplius dico qđ teſtes ita teſtificando declarant eorũ ſubſcriptiones qđ debẽt intelligi vt ſupra. ¶ Primo modo dixi ex quo dicũt ſe fuiſſe preſentes ⁊ ꝙ ita ſe ſubſcripſerũt ſcilicet fuiſſe preſentes ſcripte. Igitur pz quod ſe nõ ſubſcripſerunt ꝙ fuerunt preſentes contẽtis in ſcripta eorum autẽ declarationi ſtãdum eſt iuxta notata in. c.

cum clamor. extra de teſt. ⁊ bene facit quod hr̃ in. l. ab executione in prin. de appel. ¶ Poſtremo non omitto ⁊ erit mihi noua ꝯſideratio in caſu noſtro. Nam aliquando ⁊ primo teſtes deponũt de veritate cõtentorum quia fuerunt preſentes ⁊ tũc probãt per l. vbi numerus. ⁊ loquit̃ Bar. in. d. l. ſcripturas. ⁊ in aliis locis ſupra allegatis.

4 † Aliquando ⁊ ſcđo teſtes deponũt ſcriptã manu aliena ⁊ recognoſcunt eorũ ſubſcriptiones ⁊ dicunt ſe fuiſſe preſentes ⁊ tunc non dicitur deponere de veritate ſed de ſcriptura ⁊ ꝓbant ſm̃ diſtinctionẽ de qua in. d. l. ſcripturas. ⁊ per dicta in ſequenti difficultate. Aliqñ ⁊ tertio teſtis deponit de contẽtis ꝙ vera ſunt ⁊ de cauſa ſcientie quia recognoſcit ſuam ſubſcriptionẽ ⁊ qualiter ſe in teſtẽ ſubſcripſit. ⁊ tũc l; videatur deponere cõtenta tamẽ qr mouetur ea rõne ⁊ cã nõ quia de contentis recordetur: ſed quia reperit ſe ſubſcriptũ ⁊ tunc dico ꝙ dictũ nõ ꝓbaret niſi ſicut quãdo ſcriptam recognoſcit qui in vtroq; caſu decipi põt ꝑpter ſimilitudinẽ literarum vt nota in aut. de inſtru. cau. ⁊ fide. in prin. ⁊ per Bar. in aut. ⁊ ſi cõtractus. C. de fide inſtr. Igitur cum ſit eadem ratio eadẽ dꝫ eſſe iuris diſpoſitio. l. illud ad. l. aquiliã. ¶ Confirmatur quia ratio teſtis dꝫ dictũ reſtringere. argu. l. cum pater. §. dulciſſimis. ⁊ ibi Barto. ff. de lega. ij. in ſpecie in teſte Bald. not. in. l. conuenticulam. C. de epiſco. ⁊ cleri. ſed ita punctualiter videt̃ in caſu noſtro. Nam teſtes in cauſa ſcientie dicunt quod fuerunt preſentes ⁊ teſtes in ſcripta ⁊ ſe declarãdo dicunt ſe fuiſſe preſentes ⁊ ꝙ in teſtes ſe ſubſcripſerunt prout patet in ſua ſubſcriptione quã recognoſcũt ⁊ affirmant eſſe manu ſua ⁊ ſic non videntur teſtes moueri qr recordẽtur ꝑpter preſentiam ſed ꝑpter ſubſcriptionem in qua inueniũt ſe teſtes ſubſcripſiſſe ⁊ fuiſſe pñtes quo caſu potuiſſent de facili decipi propter ſimilitudinẽ lr̃arum vt dictũ eſt. Igit̃ nullo modo poſſunt contenta probare l; de his depoſuiſſent. ꝙ tñ eſt falſiſſimũ vt ſupra clare demonſtratum eſt.

¶ Nota cõſideratio i materia quando teſtes dicãtur deponere de veritate ſcripture an vero õ ipſa ſcriptura.

¶ Circa ſcđm punctum aduertẽdũ

5 qđ † materia quomodo hmõi priuate ſcripture contra debitorẽ probent eſt ſatis ſtricta. ſ; in ea doc. multum variare videntur. et Bar. etiã vario modo videtur loquutus ſcđm multos qui tñ vt mihi vr̃ nõ variauit ſi diligenter conſideretur. Ego tñ ꝓſequar caſum qñ tres teſtes ſunt ſubſcripti ⁊ ſcriptura negat̃ qui eſt proprie caſus noſter in quo Bar. in. d. l. ſcripturas poſt Jac. de bel. vult quod ſi teſtes deponũt ſuper ſubſcriptis ſuis vel ꝙ debitor ſcripſit eã eis pñtibus ⁊ tũc talis ſcriptura plene ꝓbat cũ cõparatione literarũ. argu. §. ſi quis igitur. in aut. de inſtru. cau. ⁊ fi. Si vero habet̃ ſubſcriptio partium ⁊ non teſtium tũc ꝓbat ſi ꝯfitetur ſcripturã per illũ tex. ⁊ ſic Bar. i. d. l. ſcripturas. ponit tres caſus. Primus qñ ſcriptura hꝫ ſubſcriptionẽ trium teſtium ⁊ nihil dicit̃ de ſubſcriptione partium ¶ Secundus quando habet ſubſcriptionẽ partium ⁊ non teſtiũ. Tertius caſus quando ſcriptura hꝫ ſubſcriptionẽ trium teſtiũ ⁊ partium. quem caſum determinat Bar. in. d. aut. ⁊ ſi cõtractus. C. de fide inſtru. ⁊ dicit qđ tunc ex ſola cõparatione ⁊ ex ſola probatione fidẽ facit plenã vt in. d. l. ſcripturas. ⁊ rationẽ annectit: quia ꝑpter tot ſubſcriptiones dici põt de facili errari hoc bis repetit ibi i oppoſitionibus ⁊ in diſtinctione poſt Jaco. de bel. Secus dicit ſi non hꝫ tot ſubſcriptiones. Puta qr tũc nõ ex ſolis teſtibus neq; ex ſola comparatione ſed ex vtroq; ſunt plena probatio ⁊ in hoc caſu cõcordat Bart. cũ dictis ſuis in. d. l. ſcripturas. qui loquit̃ quando hꝫ ſubſcriptionem trium teſtiũ ⁊ clarius hoc voluit Bar. in. l. admonẽdi. ff. de iureiur. vbi dicit ꝙ qñ ſcriptura negatur aut hꝫ ſubſcriptionem teſtiũ ⁊ partium ⁊ facit plenam fidẽ aut hꝫ ſubſcriptionem teſtium tantum vel nõ hꝫ ſed teſtes interfuerũtꝰ q viderunt ſcribi tunc ſi probatur ꝑ teſtes ⁊ cõparatione literarũ facit plenam fidem dicta aut. ⁊ ſi cõtractus. In primo aũt caſu intelligendus eſt quando ſcriptura probat̃ vel per teſtes vel ꝯparatione literarum ꝑut loquit̃ in. d. aut. ⁊ ſi ꝯtractus. Et hoc etiam voluit ⁊ clarius Bar. in. l. nuda. ff. de donatio. dum dicit ꝙ quando ſcriptura eſt negata aut hꝫ ſubſcriptionẽ vtriuſq; partis ⁊ teſtium ⁊ tunc ſi teſtes approbãt ſcripturã facit plenã fidem ſine comparatione per. d. l. ſcripturas. ſi aũt nõ hꝫ ſubſcriptionem vtriuſq; partis ſed per teſtes approbatur ⁊ tunc ſimul cum comparatione facit plenam fidem dicta aut. ⁊ ſi cõtractus. C. de fide inſtrum. ⁊ ita intelligit dicta Barto. Jo. de imo. in. c. ij. de fide inſtrumen. ¶ Et eſt etiam aduertendum pro declaratione Bartol. ad duo. primũ quia licet Barto. in. d. l. nuda. ⁊ in. d. l. admonendi dicat qđ quando habet ſubſcriptionem teſtiũ ⁊ partium facit plenã fidem ſi approbatur per teſtes vel comparationẽ intelligi dꝫ de ſubſcriptione trium teſtium prout loquit̃ in. d. l. ſcripturas quã allegat ⁊ ita declarat ſeipſum Bartol. in. d. aut. ⁊ ſi contractus. ¶ Secundum qđ qñ concurrit qđ ſcriptura probatur comparatione literarũ per teſtes ſubſcriptos vel qui eam ſcribi viderũt ſufficiunt duo vbi plures in contractu requiruntur iuxta. l. ſi. cũ aut. ibi poſita. C. ſi cer. pete. qr tot requiruntur quot in cõtractu. ⁊ ita probatur in. d. aut. ⁊ ſi cõtractus. vbi ita dꝫ intelligi Bart.

⁊ in aliis locis. ¶ Ex quibus habemus veram Bar. intelligētiã quãdo ſcriptura eſt negata prout eſt caſus noſter ⁊ licet ſic negata a debitore cuius manu dr̄ ſcripta tñ ſatis eſt ꝙ eſt negata ab habente cauſam a debitore ad defenſionem rei qui habet cauſaȝ ab eo quoniã tranſiuit ius excipiendi ⁊ ſic negandi .l. fluminum. §. adificitur. ff. de dam no infec. ⁊ per Barto. late in .l. ſi tribus. §. ſi prius. ff. de aqua pluuia arcenda. ¶ Ex quibus omnibus in propoſito dico quod dicta ſcriptura non probat contra debitorem. Et primo ex quo nõ probatur quod ſit manu debitoris quia teſtes ſubſcripti hoc nõ dicunt vt ſupra plene probatum fuit quo caſu dicitur ſcripta manu tertie perſone ſubſcripta a trib⁹ recognita nõ probat plene. hoc probo ex duobus. ¶ Primo ex notatis per Barto. qui voluit qḋ quando ſcriptura eſt negata ſi habet trium teſtium ſubſcriptionē qui etiam deponãt ipſam ſcriptam fuiſſe manu debitoris tantum tamen probat plene ſine cõparatione literarum vt dicit Barto. in .d. l. ſcripturas. in .d. l. admonendi. ⁊ in .d. l. nuda. Igitur fortius quando atteſtantur de ſcriptura ⁊ nõ cuius manu fuerit ſcripta. ¶ Secundo confirmatur quia ex quo teſtes non probant quod ſit manu debitoris ſequitur quod eſt confecta manu tertij quo caſu quando teſtes approbant ⁊ recognoſcunt ſcriptam glo. in .c. ij. extra de fide inſtru. dixit ſcripturas plene probare. Sed illam gloſſ. intelligit veram Joan. de imo. poſt Hoſtien. ⁊ Joan. and. ibi quando teſtes atteſtantur ſe fuiſſe preſentes quando tertius ſcripſit de voluntate partium ⁊ quod de voluntate partium ſe ſubſcripſerant. et ita etiam concludit Ludo. Roma. in .d. l. admonendi. ⁊ ſequitur preceptor meus dominus Joan. bap. de ſancto ſeue. qui fortius videtur requirere quod tres teſtes ſint tantum ſubſcripti allegando Imo. et Ponta. prout ipſe dicit in articulis priuate ſcripture col. xviij. Imo. nihil dicit de tribus teſtibus. Sȝ reperio quod hoc dicit Joan. and. poſt Nico. de mata. in addi. Specu. in titul. de inſtru. edit. §. nunc dicendum in magna additione verſi. Plurimum ſupplementum. ⁊ Bal. in rub. C. de fide inſtru. ⁊ hoc modo intelligi debet Jo. de imo. per tex. quem allegat. Quinimo fortius dicit quod etiam qñ ſunt tres teſtes ſubſcripti nõ ſufficit quod duo ex eis deponant prout dicit in .xx. cõcluſio. de quo infra ſtatim dicet. Sȝ in caſu noſtro teſtes non ita atteſtant prout dicūt Imo. ⁊ Roma. Nec oēs tres ſȝ duo ex tribus ſubſcriptis. Igitur talis ſcriptura nõ plene probaret contra debitorem. ¶ Secundo principaliter ex premiſſis poſito quod teſtes deponerent ſcriptã manu debitoris ⁊ ſcriptam eis preſentibus ad huc dicendum eſt qḋ

6 dicta ſcriptura plene contra debitorem non pbaret. † Quoniã ad hoc vt ex ſola teſtium atteſtatione ſine cõparatione ſcriptura plene probet eſt neceſſe ꝙ ſcriptura ſit ab ambabus partib⁹ ſubſcripta vltra trium teſtiuȝ ſubſcriptionem aliter non ſubſcripta vel ab vna parte tñ non probat plene ſine cõparatione: vt. ſ. dixi ita concludit Bar. in .d. l. ſcripturas. ⁊ in .d. aut. ⁊ ſi cõtractus in .d. l. admonendi. ⁊ in .d. l. nuda. et domi. Anto. ⁊ domi. Abb. in .c. ij. extra de fide inſtru. dicit quod ſatis eſt quod teſtes dicāt quod eis preſentibus ſcripſit illam ſcripturam quo caſu probat cõtra debitorem. Nam teſtis probat plene qḋ eſt manu debitoris: quia deponunt per ſenſum appropriatum ꝙ eis preſentibus fuit ſcripta nec decipi poſſunt. Ideo eis credi debet iuxta notata p Inno. in .c. cū̄ que inter archiepm. extra de teſtibus. ⁊ notatur in .l. teſtium. eo. tit. Igitur ſi plene probatur manu debitoris probat cõtra debitorem. ⁊ pro hoc dicit etiã eſſe caſum in .d. aut. de inſtr. cau. ⁊ fide. §. ſȝ ⁊ ſi quis. vbi videtur velle quod teſtes probãt licet vtile ſit quod accedat comparatio ſed non neceſſarium. idem voluit Jaco. de are. in .l. comparationes. C. de fide inſtru. ⁊ Joan. de imo. in .d. l. nuda. ⁊ Roma. in dicta .l. admonēdi. ⁊ ſequitur domi. Alexan. [a] cõſ. mihi. cclxxiij. incip. in cauſa ⁊ lite vertente coram arbitris inter Joannem ſer. Jacobi ex vna parte agentē ⁊ inter Jacobum quondam Bartholomei et altera ſe defendentem.

a ¶ Adde qḋ iſtud cõſiliū eſt in .iiij. vol. numero .cxviij.

¶ Confirmatur iſta opinio per tex. in .d. l. comparationes p quē hoc facit ibi Bartho. de ſali. qui vult quod qñ eſt ſcripta manu debitoris ⁊ ita approbatur tribus teſtibus ſubſcriptis qḋ plene pbat ſine comparatione. ¶ Sed ad premiſſa rñdet ꝙ ſunt manifeſte cõtra Barto. in dictis locis. ⁊ dicta Barto. ſequitur domi. Anto. in .d. c. ij. de fide inſtru. ⁊ tenet Bald. in .l. ſi. ⁊ in aut. ibi poſita. C. ſi cert. peta. dicens qḋ non ſufficit ſola teſtium recognitio. Nec vȝ reſponſio domini Alexan. in dicto cõſilio ꝙ Bar. pcedit qñ teſtes ſimpliciter dicerent qḋ eſt manu debitoris qr habēt notam eius literã quo caſu decipi poſſunt. ſecus qñ atteſtãtur ſcriptaȝ fuiſſe eis preſentibus quo caſu procedat quod dicit do. Jo. de imo. quoniam Bar. preciſe loquitur quando teſtes atteſtantur qḋ eis preſentibus debitor ſcripſit vnde non patitur Bart. hanc interpretationem ſeu reſtrictionē. ¶ Nec obſtat ratio Jo. de imo. qḋ deponūt per ſenſum appropriatū ⁊ non poſſunt decipi: qm̄ iſta ratio nihil valet: qr verū eſt qḋ qñ teſtis dicit ꝙ eſt manu debitoris ⁊ nõ vidit ſcribere põt decipi ex ſimilitudine vt dicit tex. in aut. de inſtru. cau. ⁊ fide. in princip. ⁊ ſic poteſt eſſe litera ſimilis ⁊ quod debitor nunꝙ̄ ſcriptam fecerit. ¶ Quãdo vero dicunt fuiſſe ſcriptã eis preſentibus nõ poſſunt decipi in hoc qḋ debitor nõ fecerit vnam ſcriptam eis preſentibus ſubſcribentibus vel nõ: ſed quia non ſunt informati de contentis in ſcriptura poſſunt decipi in ſimilitudine literaruȝ ⁊ poteſt eſſe alia ſcriptura diuerſi tenoris ab illa quã ſcribi viderunt. Nã ex quo de ſola ſcriptura teſtificantur de facili poſſunt decipi per ſimilitudinem literarū: ⁊ quia poteſt quis de facili literas alterius ꝯfacere vt videtur ſentire glo. parua in dicta aut. de inſtru. cau. ⁊ fide. in princ. ſm̄ Bart. in dicta auten. ⁊ ſi contractus. quod dicit menti tenendum. vnde ꝙ ſcriptura fuerit facta teſtes non poſſunt decipi qr de hoc deponunt ſenſu corporeo viſus. ſed ꝙ iſta ſit illa bene poſſunt decipi nunc literarum ſimilitudine: qr poteſt eſſe alia cõtra facta tam in ſcriptura ꝙ̄ in ſubſcriptione alterius tenoris ⁊ continentie. ⁊ ad hoc non aduertunt Joã. de imol. Roma. ⁊ ſequa. ¶ Nec obſtat tex. allegatus per Joannem de imo. in .d. §. ſed et ſi quis. per quem dicit ꝙ comparatio literarum eſt vtilis ſed non neceſſaria dicit text. qḋ per teſtes probatur non repulſa literaruȝ comparatione que ſola non ſufficit ſed teſtium argumento confirmatur vñ voluit Joan. de imo. Ro. ⁊ clarius domi. Alex. in dicto conſilio qḋ ſi ille qui vult probare ſcriptam manu debitoris incipit a comparatione ⁊ tunc illa ſola non ſufficit. ⁊ ita loquit̄. §. ſed et ſi quis. ſed ſi incipit a teſtibus non eſt neceſſaria comparatio literarum per rationem .ſ. allegatam. Quoniam ad predicta reſpondetur ꝙ tex. in .d. §. ſed ⁊ ſi quis. probat contrariū dum dicit fidem eam ex vtroꝗ percipiat etiam literarum examinatione penitus non repulſa quē tex. intelligit Bart. ſimpliciter ſine dicta reſtrictione. qḋ intelligitur qñ quis incipit a comparatione ꝙ tūc fidem ex vtroꝗ percipiat ⁊ ita ſicut ſimpliciter loquit̄ ſimpliciter debet intelligi .l. iij. §. generaliter. ff. de lega. preſtan.

¶ Preterea dum tex. dicit etiam examinatiõe literarū penitus nõ repulſa intelligi dȝ ꝙ etiã illa ſit neceſſaria cuȝ prius dicat ꝙ ex vtroꝗ fidē facit nõ aūt ꝙ ſit vtilis vt dicit Jo. de imo. ⁊ hic viget ratio Bart. per quã ipſe mouet̄ vt ſupra defenſata. ⁊ hoc etiã probat tex. in eo. ti. §. ſi quis igit̄ in verſi. nõ tn̄ ſola ſcriptura vbi tex. vult dare ꝙ ex vtroꝗ ſumat̄ fides .ſ. ex teſtibus ⁊ literaȝ comparatione ⁊ hanc partē ſeqtur Alex. preceptor meus impugnãdo Imo. per dicta inra licet nõ res pendeat ad rationes Jo. de imo. tn̄ ſuo cõſ. lxiiij. incip. diligenter ⁊ mature diſcuſſis omnibus. vnde in iudicando nõ eſt a Bar. do. Anto. ⁊ Bal. recedendum.

¶ Tertio principaliter poſito ꝙ † qñ ſcriptura nõ eſſet a partib⁹ ſubſcripta: ſed a tribus teſtibus approbãtibus ſcripturã manu debitoris: qr eis preſentibus ſcripſit probaret plene cõtra debitorē tñ illud eſt verū quãdo oēs tres teſtes ita deponunt ſed quãdo duo ex eis prout in caſu noſtro nõ pcedit opi. Jo. de imo. ita videtur de mēte Jo. an. in addi. ⁊ Bal. in dicta rubrica ſ. allegata. Et exprimit preceptor me⁹ do. Jo. bap. in .d. l. admonendi. in .xx. cõcluſione vt dixi. Et lȝ loquatur qñ deponunt de ſcriptura manu tertij cõfecta de volūtate partium eis pñtibus: tñ eadē eſt rõ qñ deponūt de ſcriptura manu debitoris ſcripta eis pñtibus igitur idem ius eſſe debet .l. illud. ff. ad .l. aquil. ¶ Sed cõtra hoc fundamentum facit: nam dominus Alexander preceptor meus in caſu noſtro in cõſilio ſupra allegato determinat quod ſufficit qḋ duo ex quibus recognoſcant vel deponãt niſi cõtractus excedat libram auri qr tunc tres requiruntur ⁊ allegat tex. in autenti. de inſtrumē. caut. ⁊ fide. §. ſi. ⁊ qḋ not. in dicta aut. ⁊ ſi contractus. C. de fide inſtrumen. ⁊ maxime dicit hoc procedere de iure canoni. allegat Spec. in tit. de inſtru. edi. §. nūc videndum. circa princi. ¶ Confirmatur tius opinio per textum in .d. l. comparationes. circa medium. ⁊ ibi poſt glo. ponderant ad huc Bald. ⁊ Salice. vbi ptȝ ꝙ ad probãdam ſcripturã ex qua ſit comparatio ſufficit qḋ duo ex tribus teſtibus ſubſcriptionem recognoſcãt. igit̄ fortius dicendum videtur ad ſcripturam ad quam ſit comparatio quia in ſcriptura ex qua ſit comparatio requiritur maior ſolennitas vt dicūt ibi Bal. ⁊ alij ſcribentes ſed ad premiſſa reſpõdeo quod iſta primo ſunt cõtra tex. in .d. §. ſi quis igitur. in autentic. de inſtru. cau. ⁊ ſi. in verſi. nam ⁊ ſi inuenerimus. ſupra enim dicit qḋ teſtes debent de preſentia teſtificari. poſtea ſubdit qḋ ſi inuenti fuerint tales teſtes nõ minus quã tres. ⁊ ſic patet nõ de teſtib⁹ non ſcribētibus ſed volētibus ſcripturam recognoſcere.

¶ Confirmatur per tex. in .d. §. ſed ⁊ ſi quis. in verſic. ſi veniant et proprijs atteſtationibus atteſtentur vbi notatur quod teſtes debent proprijs ſubſcriptionibus atteſtari. ⁊ hoc ſentit Bar. in dicta aut. ⁊ ſi cõtractus. p predicta tȝ hãc partē Alex. pceptor meus in dicto conſilio illud autē qḋ duo ſufficiant vt contractus excedat libraȝ auri vt nota. in dicta aut. ⁊ ſi contractus. procedit qñ cū teſtibus ꝯcurrit comparatio literarum. ſecus qñ ſtatur ſolis teſtibus ⁊ ita declarat Barto. in .d. aut. ⁊ ſi contractus. ⁊ in alijs locis ſupra allegatis. ¶ Non obſtat text. in dicta .l. comparationes. Quia

nes. Quia primo reſpondeo q imo ex quo ſumus in caſu .l. ſcri
pturas maior ſolennitas reqritur in hac ſcriptura ad quã ſit cõ
paratio. patet quia non ſolum trium teſtium ſubſcriptio requi
rit ſed vtriuſq partis. caſus eſt clarus in .d. l. ſcripturas. Igitur
non valet argumentum de ſcriptura in qua maior ſolennitas re
quiritur ad ſcripturam in qua requiritur minor. ¶ Secũdo re
ſpõdeo q non eſt fienda extentio ad caſum noſtrum quoniã in .l.
comparationes ſufficit recognitio duorũ ex tribus teſtibus ſub
ſcriptis ꝛ inductis cõtra regulas iuris cõis nã regulariter quot
teſtes adhiberi debeant pro ſolennitate actus tot actum pbare
debent vt notatur in .l. ij. C. de bono. poſſeſ. ſm tab. ꝛ in .l. heredes
palam in prin. ff. de teſta. Igitur de caſu ad caſum nõ debet fieri
extenſio cõtra regulas. ar. l. q vero. de legibus. Amplius ꝛ tertio
dici poteſt q in hoc ſit correcta ſm gl. ſuper verbo teſtiũ. ꝛ Bar.
ibi vel quarto ꝛ vltimo q lꝫ maior ſolennitas eſſet reqſita in ſcri
ptura ex quo pro ſolẽnitate nõ tamen ad probationem: qꝛ maior
requiritur in ſcriptura ad quã qꝺ patet: qꝛ nõ requiritur ſola te
ſtiũ recognitio ſed requiritur cõparatio vt dictũ eſt: vt in .d. aut.
ꝛ ſi 3ctus. ꝛ ita rñdet Areti. in dicto conſilio ꝛ eſt verior opinio.
ex quibus omnibus intrepide cõcludo qꝺ dicta ſcriptura nõ p
batur cõtra debitorem principalẽ ſi iudiciũ eſſet cũ eo. ¶ Circa
tertium poſito qꝺ cõtra Nicolaum principalem debitorem pro
baret: an probet cõtra dñam Lyſam cũ qua contendit de priori
tate hypothece. ꝛ eſt aduertendũ qꝺ ſi dicta ſcriptura nõ proba
ret contra principalem: multominus dꝫ probare contra dictam
dñaꝫ Lyſam: qꝛ maior ſolennitas ꝛ pbatio ſcripture priuate re
quiritur qñ diſputatur cũ tertio de prioritate hypothece ꝙ quã
do cum debitore caſus eſt in .d. l. ſcripturas. Igit ſi nõ probaret
cõtra debitorem minus contra dñam Lyſam cum qua contẽdit
cõtra publicũ inſtrumẽtũ ꝛ de prioritate hypothece ꝛ hoc eſt in
dubitatũ ſed poſito q cõtra debitorem probaret an probet con
tra dñam Lyſam reperio qꝺ Pau. de ca. ſatis inaduertenter in
8 ſuo cõſ. cclxxxiiij. inci. in cauſa ſer Ludouici dicit † qꝺ ſcriptura
priuata preualet publico inſtrumẽto ſi eſt trino teſte notata licet
teſtes nihil deponant puta quia ſint mortui. qꝛ habet viem publi
ci inſtrumẽti per tex. in .d. l. ſcripturas ꝛ ſic videt decidere caſum
noſtrum cũ ſimus in fortioribus terminis: qꝛ deponũt ꝛ appro
bant ſcripturã ſed pro certo nimis inaduertenter vt dixi loqui
tur quia puto indubitanter q in caſu noſtro q eſt fortius priua
ta ſcriptura de qua apparet quã approbãt duo ex teſtib9 ſubſcri
ptis lꝫ habeat hypothecaꝫ anteriorẽ nõ preualet publico inſtro
per caſum ſingularem in .d. l. ſcripturas ad finẽ quam multipli
citer induco pro iſta cõcluſione. Primo in ver. ſine tota ſeries vbi
vult imperator q tunc hꝫ locum .d. l. vel qñ ſcriptura manu con
trahentium vel ſubſcriptionem ipſorũ habeat ſꝫ in caſu noſtro
licet ſcriptura dicat ꝛ aſſerat manu vnius ex cõtrahentib9 .ſ. Ni
colai debitoris q idẽ operatur ac ſi eſſet ſua manu ſuſcripta vt
ibi pbatur ꝛ declarat Areti. in .d. conſilio. tamen nõ hꝫ ſubſcri
ptionem alterius cõtrahentis ꝛ ſic nõ hꝫ ſubſcriptionem ambo
rum cõtrahentium vnde nõ verificant verba dicte .l. ſcripturas.
Igitur nec diſpoſitio .l. ſi ſeruum. §. nõ dixit pretor. ff. de acq. he. ꝛ
ita voluit Bar. ibi. ꝛ in .d. aut. ꝛ ſic contractus ꝛ in alijs locis ſu
pra allegatis quem cõmuniter ſequunt docto. ꝛ hoc fortius in ca
ſu noſtro in quo vt ſupra dixi nõ probatur quod ſcripta ſit ma
a nu debitoris ꝛ ſi dicatur .l. ſcripturas quãdo reqrit ſubſcriptio
nes partium ſimpliciter loquit qñ creditor cõtendit cũ debitore
nõ qñ cũ tertio licet tñ publicũ inſtrumẽtũ de prioritate hypo
thece quo caſu loquit tex. in verbo ſinaũt. ꝛ ſimpliciter reqrit qꝺ
ſcriptura ſit trino teſte notata. Ad hoc reſpõdeo qꝺ tex. in pnci
pio vult q qñ cõtendit cũ debitore ſufficiat ſubſcriptio partiũ
ſine teſtibus. Sed ibi ſine teſtibus adhibitis ſine nõ demũ in ver
ſic. ſinautem ſubdit tex. q ex huiuſmodi ſcripturis nõ obtinet cõ
tra publica inſtrumenta in hypothecariã. ꝛ ſic dum dicit ex hu
iuſmodi apparet q refert ſe ad ſcripturã de qua ſupra locutus
fuerat. Ad hoc qꝺ notat Bal. in .d. l. ſalũs ſcriptura ad finẽ. ff. de
leg. i. ſubdit tex. in ſi. vbi tres teſtes ſunt ſubſcripti exceptio autẽ
debet eſſe de contentis in regula. l. nam q liquide. ff. de penu. lega.
ꝛ ſic vult qꝺ huiuſmodi ſcripture que habent partium ſubſcri
ptiones dicto caſu tunc probant qñ trium teſtium habeant ſub
ſcriptionem ꝛ ſic requirit partiũ ſubſcriptionẽ. ita voluit Nic.
de mata. ꝛ refert Bal. in rubrica de fide inſtru. ꝛ Joan. and. in .d.
§. nunc videndum in magna addi. in verſi. ſupplementum. ꝛ etiã
hoc fuit de intentione Bart. ibi ꝛ in .d. aut. ꝛ ſi cõtractus qui al
legat ꝛ intelligit qñ ſcriptura habet partium ſubſcriptionem ꝛ
trium teſtium ſubſcriptionem. hoc autem nõ dici quinimo ſi Ni
colaus veniret ꝛ recognoſceret dictam ſcripturam nõ pbaret ex
ſola ſua cõfeſſione: qꝛ poſſet per debitorẽ fraus fieri ſm Joan. de
imo. in .d. c. ij. pro eo eſt caſus in .d. l. ſcripturas. ¶ Secundo prin
cipaliter moueor: qꝛ tex. in fine requirit ſubſcriptionem triuꝫ te
ſtium intelligitur qui deponant ꝛ earum ſubſcriptionẽ recogno
ſcant ꝛ hoc qñ negatur voluit ibi Bart. dum vult quod quãdo
ſcriptura habet ſubſcriptionem partiũ ꝛ trium teſtium ſi nega
tur debet probari vel per comparationem literarũ vel per illos
teſtes. ꝛ ita exprimit ibi Bald. in princip. in ſua diſtinctione.
¶ Confirmatur ratione qꝛ illa lex eſt fundata ſm docto. ne repe
rta die debitor poſſit cõficere ſcripturam in preiudicium publi
ci inſtrumẽti. ſi aũt ſufficeret teſtium ſubſcriptio nõ euitaret illa
fraus: qꝛ poſſet debitor facere qꝺ alij inſcriberent ſub nõie alioꝝ
teſtium. Et ipſemet debitor 3faciendo iſtam que fraus ipſis de
ponentibus 3tingere nõ poteſt. vnde rejicienda eſt interpretatio
per quam .l. fraus fieri poſſit. l. nõ dubium cũ materia. C. de legi
bus nec dicat aliquis qꝺ ſufficit q duo ex tribus recognoſcant
prout voluit Jo. de imo. in .d. c. ij. de fide inſtru. quoniam ex quo
triuꝫ requiritur ſubſcriptio omnium requiritur depoſitio quia
9 † quot teſtes requirunt in actu p ſolennitate tot teſtes deponere
debent de illo actu qñ deberet teſtificari: nota. in .l. heredes palaꝫ
in prin. ff. de teſta. ꝛ in .l. ij. C. de bono. poſ. ſm tab. ꝛ hoc fuit de in
tentione Barto. ꝛ clarius Bal. in .d. l. ſcripturas. ꝛ Bar. in alijs
locis ſupra allegatis. Et pbatur ratione qꝛ ſm oẽs ſi ſcriptura
eſt negata ꝛ nõ pbatur cõparatiõe literarũ dñe teſtes ſubſcripti
deponere ſm oẽs ibi ſi ergo ſufficeret depoſitio duoꝝ de facili poſ
ſent ſubijcere falſam ſubſcriptionẽ tertij ꝛ ſi illa ſubſcriptio ter
tij partũ operaret. Itẽ lex nõ cõfidit ibi de duobus ſcribentibus
pari rõne nõ cenſet cõfidere de duobus teſtibus ſcripturã appro
bantibus a paritate rõnis .l. illud. ad .l. aqui. ꝛ probatur iſta con
cluſio per tex. in .d. aut. de inſtru. cau. ꝛ ſi. §. ſi quis igit. ꝛ §. ſed et ſi
quis prout illa iura ſupra induxi ꝛ rñdi ad obiectiones in 3rus
allegando. Are. in preallegato cõſilio que magis procedũt in ca
ſu noſtro i quo lex magis de falſitate ſuſpicatur vt pꝫ in .d. l. ſcri
pturas. cũ ibi notatis plene per docto. ¶ Poſtremo dico qꝺ .d.
l. ſcripturas. requirit ſubſcriptionẽ trium teſtiũ maſculorũ pro
10 bate atq integre opiniõis. † Sed qñ lex requirit quod teſtes de
beant eſſe optime opinionis debet hoc probari et articulari alũs
non verificatur lex hoc probatur ex notatis per Barto. in .l. i. §. ſi
quis. ff. quemadmodũ teſta. aper. vbi dicit qꝺ inſtrumentũ repro
batur per duos teſtes etiã nõ deſcriptos qui ſint optime opinio
nis vnde dicit cautos debere eſſe aduocatos in articulando ꝛ p
bando de optima opinione ꝛ fide teſtium contradicentium in
ſtrumento ex qua doctrina infert ibi [b] Ange. quod neque ex diſ
poſitione legis optima opinio teſtium eſt cauſa inducendi ple
nam probationem que alias plena non eſſet. ꝛ ad probandum. ꝛ
articulandum de optima opinione dicit qꝺ cõtrarium cõſuluit
Jo. de ligna. ꝛ etiã refert Angel. ꝛ idem tenuit domi. Francis. de
rampo. in aut. ſed cum teſtator. C. ad .l. fal. et ratio eſt qꝛ in dubio
quilibet preſumitur idoneus niſi cõtrarium probet. l. ab ea par
te. ff. de proba. l. cum pater. § nepos. ff. de lega. ij. cum ſim. Joan. de
imo. cõcordando opiniones dicit qꝺ aut lex requirit qꝺ debeant
eſſe tres teſtes bone opinionis et fame et tunc procedat opinio
cõtra Bar. qꝛ preſumit quilibet bonus ꝛ idoneus .l. merito. ff. p
ſocio. ꝛ in .d. l. ab ea parte cum ſimi. intelligo tñ in hoc dũmodo
fuerit allegatum qꝛ preſumptio liberat pbãdo nõ ab allegãdo .l. a
ſi adulteriũ cũ inceſtu. §. idẽ pollioni. ff. de adul. Aut lex requirit
qꝺ ſint optime opinionis ꝛ ſic in ſuperlatiuo gradu ꝛ tũc proce
dere poteſt opinio Ang. qꝛ licet qs preſumat bone opinionis nõ
tñ preſumit optime opinionis. ꝛ ita loquitur etiam Barto ſed
in pp̄oſito .l. nõ reqrit ſimpliciter optime opinionis neq q opti b
me ſed q ſint pbate ꝛ integre opinionis. vnde videndũ eſt nũqd
p iſta verba requiratur aliqua qualitas bonitatis opinionis in
teſtibus que nõ ſit probata ex illa generali pſumptione p quam
quilibet preſumit bon9 ꝛ idoneus qñ tũc qualitas reqſita in te
ſte que non preſumitur regulariter pbari dꝫ vt declarat Bal. in
c. i. § ſi inſtrumentũ de notis feudoꝝ. ꝛ facit qꝺ qñ qs fundat ſe
11 in aliqua lege requirente certã qualitatẽ † illa qualitas eſt dedu
cenda ꝛ pbãda ſm Jo. an. in .c. i. de homi. lib. vi. ꝛ Bal. l. i. hic ad
ciuilia. C. de app. cũ ſi. q aſit in tali caſu requirat talis qualitas
que nõ pbatur ex illa generali pſumptione vt ſupra oſtendi: qñ
lex requirit q ſit pbate ꝛ integre opinionis. ſi ergo requiritur q
opinio ſit integra. igit videt reqri q ei nihil obijci poſſit ſicut di
cimus in tali cauſa exceptionis maiore vt dicit glo. in .c. i. de con
ſangui. ꝛ affini. vñ ſi vltra hoc requirit q et ſit pbate opinionis ꝛ
fame pꝫ qꝺ iſta duo requirant copulatiue ꝛ ſic qꝺ non ſolũ opi
nio ſit integra ſꝫ probata demũ omnis copulatiue argu. l. ea ta
men adiectio. ff. de leg. iij. pro hoc induco tex. in .c. in literis extra
de leg. vbi diſponitur qꝺ familiaris nõ eſt idoneus teſtis niſi ſit
pbate opinionis. ergo patet qꝺ illa pbata opinio nõ eſt illa que
generaliter preſumitur in teſte qꝛ cũ in eo adſit qualitas familia
ritatis que reddit eũ ſuſpectum tollitur in eo illa generalis pre
ſumptio qꝺ preſumat bonus ꝛ idoneus vnde ad tollendum illã
preſumptionem familiaritatis requiritur quod ſit probate vite
ex qua pꝫ qꝺ illa generalis preſumptio qꝺ preſumatur bonus ꝛ

a ¶ Pro intellectu .l. ſcripturas. C. de fide inſtru.

b ¶ Dic l. §. oẽs aũt in .l. ij. ru. ti .l. ij. col. ver. lxxiij. Bart.

Idoneus cedit preſumptioni ſumpte ex familiaritate addita illa
q: eſt probate vite τ opinionis. Igitur cõcludenter oſtenditur φ
iſta qualitas probate vite ſignificat multo maiorẽ qualitatem φ̃
ſit illa que elicitur ex illa qualitate preſumptionis.ꝛc. quibus in
propoſito dico qđ talis qualitas ꝓbari dʒ ex quo requiratꝛ vltra
illam gñalem ꝑſumptionẽ lʒ in caſu nr̃o ex alio oſtenditur teſtes
nõ eſſe idoneos:nã dñs iudicaturus legat dictos teſtes q ſup hoc
deponunt iiſdem verbis formalibus adeo φ per vnam faciẽ non
differunt in vna littera.vnde ea proprie caſus quẽ decidit text.in
l.teſtium.ff.de teſti.cum dicit eundem premeditatumq; ſermonem
12 propter †qđ,teſtes preſumuntur ſubornati τ ſuſpecti vt notabili
ter tradit Specu.in titu.de teſte.§.j.ver.Item φ idẽ dicunt.et eo.
tit.§.nunc tractemus.ver.cautionem.Ex quo pʒ qđ cũ exceptio
ſubornationis obſtet non dicunꝛ omni exceptione maiores iuxta
notata per glo.in.ij.c.ij.de conſanguinitate τ affinitate.τ per gl.
in.§.item verborum.inſti.de inuti.ſtipu.τ per dñm Abbatem in
cap.at ſi clerici.extra de iudi.τ hec de tertia difficultate. ¶ Circa
quartam τ vltimam concludendum eſt indubitanter φ dicti ſyn
dici non potuerunt talem declarationem τ ſniam ferre τ hoc ex
defectu iuriſdictionis vt in rubro τ nigro.C.ſi a non compe.iud.
iſta concluſio probatur. Nam huiuſmodi officiales nõ habẽt iu
riſdictionẽ niſi qualis eis reperiꝛ a ſtatutis attributa vt firmat
Ja.but.in.l.aſſiduis.C.qui potio.in pig.ha.τ Jac.but.τ Bal.in
aut.ſtatuimus.C.de epiſ.τ cleri.τ Jo.an.in addi.Spec.in titu.de
ſyndico.in rubrica Statutum autem in caſu noſtro ſub Rubri
ca de offi.τ pote.ſyndi.qđ tribuit iuriſdictionẽ ſyndicis cogno
ſcendi τ declarãdi bona τ iura creditores τ debitores τ nomina
debitorum talium ceſſantium nõ includit caſum nr̃m qđ dupli
citer oſtenditur. ¶ Primo q: aliud eſt declarare aliquẽ eſſe de
bitorem ceſſantis τ iura ceſſantis τ realia puta hr̃e ceſſantem bo
na titij ſui debitoris obligata qđ ſatis videtur a ſtatuto permiſ
ſum τ aliud declarare talem rem in ſpecie puta talem domũ vel
poſſeſſionẽ titij debitoris ceſſantis eſſe ceſſanti hypothecatã quo
niam hoc eſt declarare talẽ rem fuiſſe in bonis debitoris ceſſan
tis tempore ꝯtr: debiti cũ alias nõ poſſet eſſe hypothecata iuxta
notata per Bar.in.l.rem alienam.ff.de pigno.actio.hoc autem
nõ reperitur a ſtatuto permiſſuʒ:igitur non cenſeꝛ attributa ta
lis iuriſdictio:eſt enim ſtatutum reſtringendũ inquãtũ fieri po
teſt cum ſtatutuʒ tribuat ſyndicis iuriſdictionẽ iudicandi in ca
ſibus quibꝰ agitur de coꝝ intereſſe ꝯtra id qđ habetur in rubro
τ nigro.C.ne quis in ſua cã iu. di.et hꝛ in.c.cum veniſſent.extra
de iudi. ¶ Secundo confirmatur τ clarius. Nam licet ſtatutũ cõ
cedat poteſtatẽ iudicãdi τ declarandi bona iura ceſſantiũ tñ nõ
cõcedit ſi tertius haberet potiora iura in bonis debitoris ceſſan
tis φ ſyndici in eorum vtilitatem poſſint pronunciare ſe habere
potiora iura ex perſona ceſſantis q: hoc nõ dicit ſtatutũ in mate
ria ita exorbitanti nõ ʒ fieri extẽſio.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.ma.
c.cum dilectus.extra de conſue. ¶ Tertio confirmatur q: cuʒ ſta
tutũ ſit exorbitans τ loquatur in ſimplici declaratione debitorũ
τ nominũ ceſſantis non includit caſuʒ qñ talis ſit etiã ſuper po
tioritate iurium τ etiam cõtra tertiam perſonaʒ non nominatã
in ſtatuto q: eſt caſus mixtus qui non comprehenditur in diſpo
ſitione facta in caſu ſimplici.l.titius.τ ibi docto.ff.de lega.j.τ.l.ſi
adulterium.§.preſcriptione.ff.de adulte. ¶ Confirmatur τ quar
to q: ſtatutuʒ loquens inter certas perſonas non habet locũ qñ
eſt cõmiſta certa perſona non noĩata a ſtatuto quaſi ſit caſus mi
ſtus τ in pulchra queſtione conſuluit Joan.de imo.vt refert τ ſe
quitur dom.Alexan.in.l.illã.C.de collatio. ¶ Confirmatur hoc
nam ſtatuta ideo dicuntur ſtricti iuris τ ſtricte intelliguntur q:
ſunt ad inſtar ſtipulationis:vt declarat notabiliter Bald.in.l.
contractus.in.ij.col.C.de fide inſtru.vnde ſicut ſtipulatio intelli
gitur ſtricte.l.quicquid aſtringende.ff.de verb.obli.ita etiam ſta
tutum ſed in ſtipulatione non ſubintelligitur perſona extrinſe
ca nõ noĩata.l.ſi ſtipulatus.§.griſogonus.Igiꝛ ꝛc ¶ Quinto
quia verba ꝯtr̃is generalia ſtatuti debent inquantũ fieri põt in
terpretari vt minus derogẽt iuri cõmuni.Itẽ vt minus preiudi
cent tertio:ita dicit do.Anto.in.c.cum dilectus.in.iij.colũ.extra
de conſue.τ in conceſſione iuriſdictionis eſt caſus in.c.ſuper eo.
de offi.delega.quem tex.do.Ant.ibi extendit ad ſtatuta. Igitur
debet ſtatutum intelligi qñ agitur de ſimplici iuriũ declaratiõe:
nam qñ agitur de potioritate iuriũ ſuper re non ceſſantis cõtra
non nominatum in ſtatuto q: qđ ſyndici cognoſcant cauſam ꝓ
priam eſt valde ꝑiudicialis tertie perſone argumẽto eius qđ ha
betur in.l.vnica.C.ne quis in ſua cauſa.τ in.l.etiã.C.de teſti.τ in
l.teſtis idoneus.ff.eo.tit. ¶ Sexto iſta concluſio probatur. Nam
qđ ſtatutum cõcedat iuriſdictionem reſpectu ceſſantiũ τ qđ poſ
ſit declarare bona τ iura debitorum τ creditorum ceſſantiuʒ nõ
tamen quãdo tertius nõ nominatus contenderet ſe habere po
tiora iura in bonis debitoris ceſſantis inter talẽ τ eos ſint iudi
ces nec ſint iudices quãdo de tali iuriũ potioritate agitur vt ſu
13 pra dictũ eſt. Iſta probanꝛ optime in ſimili ꝗ̃nũ in materia feuda
li inter vaſallos cognoſcit dñs feudi ſi tñ quis tertius non vaſal
lus pretendit aliquam rem ad ſe pertinere quã negat feudaleʒ τ
vaſallus dicit feudalẽ dñs non eſt iudex ne ſit iudex in cã propria
ita cõcludit glo.quã ibi approbat do.Ant.τ cõiter doc.in.c.cete
rum.extra de iudi.Et eſt notandũ ſm do.Ant.q: cum iſte caſus
non reperiatur determinatus in.ll.feudalibus tantibus iuriſdi
ctionem:nam ſtamus iuri cõi idem voluit glo.in.c.imperialeʒ.§.
preterea.qui feu.dare poſſunt.que deciſio maxime in rõnibꝰ de
cidendi τ plura alia que dicit do.Anto.decidit caſum noſtrum.
14 ¶ Nec obſt.φ †ſtatutũ prohibet de nullitate dici:q: non cẽſetur
excluſa exceptio nullitatis ex defectu iuriſdictionis vt voluit gl.
ordinaria ab omnibus approbata in clementina.j.de ſeque.poſ
ſeſ.τ fructuum. ¶ Poſtremo etiam aduertẽdũ:q: ſtatutũ ſub ru
brica de creditoribus ceſſantium τ fugitiuorũ.in ver.τ vxores ta
liuʒ ꝛc.vult φ vxores viuentibꝰ viris ceſſantibus non poſſint bo
na defendere ſed φ oĩa diſpoſita in ſuperioribus ſtatutis contra
ceſſantes locum habeant.ſubdit tñ in ver.ſaluo.φ viro mortuo
intelligaꝛ ius reſeruatũ mulieri ſup bonis viri ceſſantis & alie
natis τ diſtributis ipſo iure ſine quocũq; recurſu.vñ ponderan
da ſunt duo. ¶ Primũ φ ius mulieris mariti ceſſantis ſit ipſo
iure reſeruatũ τ ſic vult φ factũ ſyndicoꝝ eis nocere non poſſit.
¶ Scdm q: dicitur ſine quocũq; recurſu.Ex quo videtur colligi
φ reſpectu dotium nõ poſſint ſe intromittere:q: in his in qbus
poſſunt ſe intromittere ſtatutũ cõcedit remediũ recurſus:τ iſta
interpretatio videꝛ ſatis admittẽda per quã reſtringiꝛ ſtatutũ
ne ſyndici iudicẽt in cã propria prout dixit gl.in.d.c.ceterũ.Iteʒ
q: redimus ad ius cõe glo.in.c.ſtatutum.in verbo mandatum.de
prebẽ.in.vj.facit.l.ſi vnus.§.pactus.ff.de pact.Nam videtur dictũ
ſyndici poſſe diſponere virtute eorũ arbitrij τ irritate ſnias iam
inter chartas mandatas iuxta ea φ notabiliter ponit Bart.in.l.
ambitioſa.C.de decre.ab ordj.fac ¶ Nõ omitto & qđ lʒ fuiſſent
iudices ſyndici in iſta cã tñ cã fuit cepta corã alio iudice ipſimet
petentibus:vñ nõ potuerũt ſe amplius de illa lite intromittere.
l.vbi ceptũ.ff.de iudi.τ per Bart.in.l.ſtipulatori.ff.de ſepulc.vio.
vbi vult φ iudex coram quo ceptum eſt iudiciũ particulare ſit il
le q iudiciũ diffiniat:ſed huic fundamento vꝛ obſtare:q: ſi non
opponiꝛ de pendẽtia litis itẽ & ſi opponiꝛ τ iudex pcedat vtroq;
caſu videtur tenere proceſſus τ opus videꝛ appellatiõe vt voluit
notabiliter Inn.in.c.cũ.M.ferrarienſis.de cõſti.quẽ ibi doctores
ſequunꝛ τ meminit Ang.in.l.pe.ff.de peti.hered.τ in.l.ſi is a quo
ff.de rei vendi.τ Bal.in.l.nulli.C.de iudi.cum ſim. Ad hanc obie
ctionem rñdeo φ ſi ipſi etiã erant iudices τ ſic in hac cauſa erãt
pares in iuriſdictione.Ex quo ipſi petiuerunt τ adiuerunt aliũ
iudicem tanq̃ pares eſſent ſe alterius iuriſdictioni ſubmiſiſſe et
de pari ſe effeciſſe inferiores in illa cã:vt in.l.τ eſt receptum.et ibi
ita declarant Barto.Bald.τ cõmuniter doctores.ff.de iuriſdi
ctione omnium iudicum.vnde non dicuntur in illa cauſa habe
re iuriſdictionẽ pariter cognoſcẽdi:quo caſu loquitur Inn.in.d.
c.cum.M.ex quo enim elegerunt eum partes τ non iudices illis
poteſt dici viam quam elegiſti hec tibi poteſt.l.habebat ff.de in
ſtito.τ maxime hoc q: videntes ſe ſedere in fraudẽ inceperunt co
gnoſcere.ar.eius qđ in ſimili notant Bald.Angelus τ Moder.
in.l.ſi ſeruus plurium.in ſi.ff.de lega.j. Laus Chriſto
redemptori ꝛc.

¶ Ut ſupra concluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartho.Soci
iur.vtriuſq; doctor.

¶ Conſilium.cclxxv.

1 ¶ Ciuitas Lucana ex quo nõ recognoſcit ſuperiorem an in ea
committatur crimen leſe maieſtatis.
2 Crimen oppugnate patrie diſtinguitur a crimine leſe maieſta
tis tanq̃ ſpecies ſeparata.
3 Pena.l.quiſquis.C.ad.l.iul.maieſta.in quibus locum habeat.
4 Doctori excellẽti atteſtanti aliquid eſſe de conſuetudine crediꝛ
5 Imperatoris ſuprema poteſtas an preſcribatur.
6 Diſpoſitio odioſa τ penalis que loquitur in imperatore nõ ha
bet locũ in eo qui non eſt proprie imperator.
7 Preſcriptio non extenditur de ſimili ad ſimilia.
8 Diſpoſitio penalis quando extendatur de caſu ad caſum ex idẽ
titate rationis.
9 Imperator eſt dñs totius mundi nec dignitas illius per papaʒ
ſupprimi poteſt.
10 Diſpoſitio.l.quiſquis.que loquitur in perſonam nõ habet locuʒ
in vniuerſitate.
11 Extenſio in penalibus inequiparatis quando fiat.
12 Extenſio non ſit quando pene inferuntur ipſo iure.
13 Succeſſio dictio:verificatur in qualibet ſucceſſione.
14 Filius ſi priuatur ſucceſſione nõ tamen priuatur legitima.
15 Filius conceptus ante damnationem patris in crimine leſe ma
ieſtatis quando faciat deficere fideicommiſſum in fauorem fiſci
τ nu.16.

fiſci.ꝛ numero.16.
17 Induetum in fauorem quando retorqueatur in odium.
18 Bona conditionalia non veniunt in publicatione bonorum.
19 Poteſtates ciuitatum hodie non habent iuriſdictionem niſi quatenus a ſtatuto conceditur.
20 Filius natus qui naturaliter viuere non poteſt nõ faciat deficere fideicommiſſum.

Dominus labia mea aperi

at Et ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectum. ¶ In cauſa fratrum Andree de meio de Luca alĩs contra fiſcũ
conſului in eorum fauorem tenendo primo filios Andree eſſe vocatos ad fideicommiſſum quod etiã confirmo qꝛ fuit prohibita
alienatio quo caſu opinionem Bar.in.l.centurio.ff.de vul.ꝛ pu.
probat Bal.in.l.ab eo.C.de fideicõ. Aretin⁹ in.d.l.cẽturio.ꝛ maxime conceſſa poteſtate alienandi per tex.cum ibi notatis per Bal.
in.l.proculus.ff.de vſufru.faciũt notata per Bar.in.l.ex hac ſcriptura.ff.de dona.ſed audio ſolẽnes doctores poſtea contrarium
conſuluiſſe ꝛ in primis reſpectu poſthumi ipſius Andree conantur oſtendere quod licet filij naſcatur ex ipſo Andrea inuitati eſſent ad fideicõmiſſum autẽ nõ ipſi accipiunt ꝛ fiſcus aufert ab
eis: ꝛ pro fundamẽto remittunt qꝺ ciuitas Lucana nõ recognoſcat ſuperiorem: vnde idem ius vr̃ habere qꝺ hꝫ princeps ꝛ eadẽ
priuilegia ſm̃ Bart.in.l.hoſtes.ff.de capti.ꝛ in.l.infamẽ.ff.de publi.iudi.ꝛ eſt bonus tex.vbi dñi canoni.in.c.per venerabilem.qui
1 filij ſint legi.vnde licet alĩs ſit dubiũ nũquid contra † inferiores a principe cõmittatur crimen leſe maieſtatis tñ cõtra principem ꝛ
ciuitates nõ recognoſcentes ſuperiores vr̃ qꝺ tale crimen leſe maieſtatis cõmittatur: tex.eſt bonus ad hoc in.l.iij.C.de epiſco.audie.ꝛ tenet Bartho.de ſaly.in.l.quiſquis.C.ad.l.iuliam maieſta.
ſicut quando cõmittitur contra principẽ vel rempublicã romanorum.ꝛ hoc videt voluiſſe etiam glo.in.l.fallaciter.C.de aboli-
tio.facit qꝺ notat Bart.in.l.iij.ff.ad.l.iul.maieſta.ꝛ tꝫ dominus
Ang.de aretio in tracta.maleficiorũ in verbo che hai tradito la
tua patria.ꝛ inſti.de publi.iudi.§.publica.ꝛ vr̃ tenere Jo.fab.in
proemio inſtitutionũ.ꝛ tenent do.Cardina.ꝛ Joan.de imo.poſt
quoſdã antiquos in cle.paſtoralis.de re iudi. ¶ Ex quibus inferunt qꝺ illoꝝ filij priuant̃ ſucceſſione ꝛ paterna ꝛ auita ꝛ ſunt incapaces ex teſtamento etiam cuiuſcunqꝫ extranei: ꝛ ſic videtur qꝺ
ab ipſis tanqꝫ ab indignis fiſcus auferat.ad hoc inducunt tex.in
l.quiſquis.§.vxores.vbi a filijs fiſcus aufert que a matribus eoꝝ
conſequerent̃: ergo idem dicendum qñ aliqd conſequerent̃ ex cõ-
ceſſione alterius: ꝛ ita per illũ tex.ꝛ alias rationes tenẽt ibi Pe.
ꝛ Cy.in.d.l.quiſquis.hanc etiam opinionẽ tenet ibi Bartho.de
ſaly.in ſucceſſione ex teſtõ.licet ſecus dicat in ſucceſſione ab inteſtato qꝛ in ſucceſſione ex teſtamento tex.dicit qꝺ non poſſunt capere qꝺ intelligatur cũ effectu.l.aliud eſt capere.ff.de verb.ſigni.
vnde cum querat̃ qꝺ filij Andree ſucceſſerint auo ex fideicõmiſſo iuxta.l.coheredi.§.cũ filie.ff.de vulga.ꝛ pup.videtur qꝺ filij acceperũt ꝛ qꝺ ab eis tanqꝫ ab indignis fiſcus auferat ꝛ hoc adducit quatenus diceremꝰ poſthumũ naſciturum ad fideicõmiſſum
vocari. ¶ Sed premiſſis nõ obſtantibus contraria ſnĩa probabilior ꝛ cõmunior eſt qꝺ imo filij ſuccedunt auo ex fideicõmiſſo nec
auferetur ab eis tanqꝫ ab indignis.iſta concluſio probat̃. Primo
2 tenendo qꝺ † crimen oppugnate patrie generaliter diſtinguat̃ a
crimine leſe maieſtatis tanqꝫ ſpecies ſeparata.caſus eſt in.l.fallaciter.C.de abolitio.ꝛ quod crimẽ leſe maieſtatis cõmittatur tãtũ
cõtra principem vel rẽpublicam Romanorum probat̃ ꝛ tenet gl.
quã ibi ſequitur Cy.in.l.j.ff.ad.l.iul.maieſta.ſequit̃ etiam Ang.
dicit tamẽ qꝺ eſt pena capitalis: tex.eſt in.l.j.C.de ſedi.ꝛ ei.gloſſ.
inſti.de publi.iudi.§.publica.ꝛ ſm̃ hanc opinionẽ cõſuluit Bal.
prout refert ꝛ ſequitur inſignis doc.dñs Nellus de ſancto Gemi.
in tractatu bãnito.in prima parte ſecũdi temporis.vbi dicit qꝺ
ita vidit per viros magne auctoritatis conſultum: ꝛ qꝛ ita in ciuitate Florentie pluries obſeruatum fuit. Et hoc maxime dicẽdũ
eſt in ciuitate Lucana in qua ſtatutũ ſub rubrica de declaratione quinqꝫ caſuum appellat crimen proditoris contra ciuitatem
ꝛ pacificum ſtatum ꝛ non leſe maieſtatis: que crimina vt ſeparata diſtinguuntur: vt.d.l.j.C.de abolitio. ¶ Confirmatur alio fundamento veriſſimo iudicio meo ꝛ communiter approbato. Nam
plura ſunt capitula criminis leſe maieſtatis: vnum eſt quando
cõmittitur contra principem ꝛ contra eos qui ſunt in ipſius la-
3 tus principis † ꝛ in his vendicat ſibi locum pena dicte ᵃ.l.quiſ-
a quis. Aliud qñ cõmittitur cõtra rẽpublicã Romanoꝝ de quo
in.l.j.ff.ad.l.iul.mate.ꝛ in hoc crimine non habent locum pene
dicte.l.quiſquis.que tantum loquitur de precedẽte capitulo: ita
voluit ſingulariter Cy.in.d.l.quiſquis.pro cuius opinione videt̃
mihi tex.in.l.j.§.ꝛ.iij.ff.ad.l.iul.mate. In quibus ponitur pena
quando cõmittitur contra rempublicam Romanam nec ponũtur pene de quibus in.d.l.quiſquis.vnde lꝫ in principe illud de no
no ſtatuatur tñ non dꝫ fieri extẽſio in odioſis ꝛ penalibus ꝛ maxime reſpectu filiorum: ad hoc regula odia.ꝛ regula in penis.de
regu.iur.in.vj. ¶ Confirmatur hoc idẽ ex his que dicit Ang.in
d.l.quiſquis.vbi dicit dũ tex.loquitur de filijs ita intelligit hãc
penam ſane in his qui damnãtur ex hoc capite maieſtatis: quia
volebant violare principẽ aut alios ibi deſcriptos nõ eſt ergo extendenda ad crimẽ patrie oppugnate hec pena licet illi dicãtur
dãnati crimine leſe maieſtatis vt notat glo.in.d.l.fallaciter.allegat etiã notata in.l.eorum.ff.ad.l.iul.mate.vbi bona gloſſ.ꝛ dicit
qꝺ queſtio fuit de facto in romandiola: ꝛ ſic reſtringit.d.l.quiſqꝫ.
ad caſum tantum qñ contra principem vel exiſtentes iuxta latus
ſuũ cõmittitur. hoc idẽ voluit Ange.no.in.d.l.fallaciter.vbi in propoſito dicit qꝺ pena dicte.l.quiſquis.reſpectu filioꝝ de cõſuetudine non ſeruat̃ ꝛ dicit ſe dixiſſe in.d.l.quiſquis.ſtatur autẽ dicto
4 doctoris ꝛ periti quando dicit † qꝺ aliqd ſeruatur vel nõ ſeruat̃
de cõſuetudine vt dicit Bart.in.l.de quibus.ff.de legi.ꝛ maxime
hoc in perſona Angeli qui fuit excellentiſſimus doctor ꝛ practicus: vnde illud verbũ eſt multũ ponderandũ a dño iudicare debẽte. Barth.etiã de ſaly.in.d.l.quiſquis.in prima oppo.dicit qꝺ pene de quibus in.d.l.quiſquis.nõ habẽt locum niſi in primo capite.d.l.de quo.s.nõ autem in alĩs capi.l.iulie.mate.ꝛ ſic ſentit illud idẽ qꝺ Cy.ꝛ Ange.verũ eſt qꝺ in eadem.l.quiſqꝫ.Saly.vult
qꝺ pene de quibus ibi habent locũ in eos qui cõmittunt crimẽ leſe maieſtatis cõtra ciuitates ꝛ dños qui nõ recognoſcũt ſuperiorem etiã de facto qꝛ habẽtur loco principis iuxta no.in.d.l.hoſtes.
ꝛ ſequi vr̃ do.Angel.Are.in dicto tracta.maleficioꝝ in verſi.che
hai tradito la tua patria.ſed tñ ꝓpter opinionem iſtoꝝ non recedo ab opi.Cy.ꝛ Ang.qui cõtrariũ manifeſte voluit.nã Cy.nõ vult
qꝺ locũ habeat etiam qñ committeret̃ cõtra rẽpu.romanorũ.allegant.l.j.ij.ꝛ.iij.ff.ad.l.iul ma.que iura loquunt̃ in republica Romanorum eo tpe quo ſuperiorem nõ recognoſcebat ꝛ tñ nõ inuenit̃ qꝺ imponat̃ in.d.l.iij.per legẽ.xij.tabularũ alia pena qꝫ pena
capitalis ipſi delinquẽti ꝛ nõ alĩs: vnde cũ alie ciuitates ſuperiorem non recognoſcentes Rome comparentur vt per Bart.in.d.
l.iij.idem dicendũ ꝛ hoc clarius Ang.qui voluit qꝺ non habeat
locũ niſi ſpecialiter in caſu illius.l.ꝛ hoc apertiſſime voluit Bar.
optimus auriga in hac ciuili ſnĩa in extrauagã.qui ſint rebelles.
in ver.rebellando.vbi multum mature loquutus fuit ꝛ loquit̃ in
alijs dñis ꝛ ciuitatibus qui dñium hñt ex ꝑſcriptione vel ex conceſſione qui per ſe vel ꝓpter ſe illã exercẽt ꝛ nõ ꝓpter principẽ ꝛ tñ
cõcludit qꝛ illa conſtõ nõ habet locum qꝛ loquitur de his qui cõmittũt in principem nõ in leues officiales: ꝛ ita loquit̃.d.l.quiſqꝫ.
igit̃ fortiꝰ Bar.hoc idẽ dixiſſet in.d.l.quiſqꝫ.qꝛ illa eſt magis odioſa ꝛ penalis maxime reſpectu filiorum arg.c.odia.ꝛ.c.in penis.de
reg.iu.in.vj.ꝛ.l.cum quidã.ff.de libe.ꝛ poſth.ꝛ hec ſola decaſio ſufficeret ad victoriã.hoc idẽ voluit Pau.de caſt.in.d.l.ij.C.de epiſc.
aud.vbi dicit qꝺ in alĩs dñis ꝛ ciuitatibus an cõmittat̃ crimẽ leſe maieſtatis bal.ꝛ ang.fuerũt in cõſulendo cõtrarij tñ lꝫ eſſet crimen
leſe maieſtatis cum illius criminis ſint plura capitula non debet
locum diſpõ.d.l.quiſqꝫ.que tñ hꝫ locũ qñ cõmittit̃ contra imperatorẽ vel eius officiales.vnde conſequentia eſt fallax ꝛ nõ bona:
cõmittit̃ crimen leſe maieſtatis igitur habet locum diſpõ.d.l.quiſquis.vt ꝓbatũ eſt.ꝓ his eſt bona gl.in.§.publica.inſti.de pub.iu.
vbi Jo.faber doc.inſignis lꝫ hãc opi.vbi vult qꝺ filij tñ puniunt̃ ĩ
terminis.d.l.quiſqꝫ.alĩs licet dici poſſet crimen leſe maieſtatis tñ filij non puniant̃.faciunt no.per Ang.i.l.j.C.de ſedit. Et qꝺ iſta
opinio ſit veriſſima oſtendit̃ rõne: nam aut ſumus in dñis ꝛ ciuitatibus nõ recognoſcentibus ſuperiorẽ de facto: aut ꝛ ſcdo nõ recognoſcunt ex ꝑſcriptiõe tanti tpis cuius in cõtrarium memoria nõ
exiſtit: aut ꝛ tertio ex cõceſſione ſeu priuilegio. ſi primo loquimur
in dominis nõ recognoſcẽtibus ſuperiorem de facto ꝛ in iſtis nõ
debet habere locum diſpõ.d.l.quiſquis.que eſt odioſiſſima ꝛ penalis: ꝛ infra dicam: qñ ex quo vſurpãt ſibi iuriſdictionẽ ꝛ ſic ex
tali vſurpatione ex qua venirent puniendi non dñt premium cõſequi ꝛ priuilegium.l.relegatorũ.§.interdicere.ff.de interdi.ꝛ relega.ꝛ hanc rationẽ ponderat Joã.de Imol.in.l.infamẽ.ff.de publi.vbi pro hoc allegat optimã gl.Jo.an.i.c.j.extra de pactiſ.vbi
voluit illa gl.qꝛ illa litera que loquit̃ in principibus non hꝫ locũ
in dominis tyrãnis Italie qui de facto ſibi iuriſdictionem vſurpant.ꝛ illã gl.ſequunt̃ ibi Pau.Stepha.d.Cardi.ꝛ Jo.de imol. a
reſpondentes ad.c.preſidentes.de here.in.vj.vbi in pari procedũt
exercentes iuriſdictionem de facto ꝛ de iure: qꝺ ibi eſt ſpẽale in fauorem fidei chriſtiane: igitur in cõtrarium eſt ius.c.l.ius ſingulare.
ff.de legi.ſi ergo hoc eſt in illa materia que non eſt odioſa imo fauorabilis multo fortius dicẽdũ eſt in iſta que eſt odioſiſſima ꝛ penalis:
ꝛ maxime in preiudiciũ tertij nõ delinquentis.facit etiã no.per
Jo.de imo.in.c.cũ te.extra de re iud.facit no.in.l.decernimus.C.
de epi.ꝛ cle. Si vero volumus ſcdo dicere qꝺ ſuperiorem non re-
5 cognoſcat ex preſcriptione: ꝛ tunc etiam dico qꝛ † nõ poteſt procedere quoniam ſm̃ magis cõem opi.doctiſſimorũ virorum ſupe

¶ Pena.l.quiſquis.C.ad.l.iul.maieſt.in quibꝰ locum habet.

me ptām imperatoris preſcribi nō pōt quominꝰ quis habeat im
peratorē in dñm lʒ cū Bart. tenuerit 2trium in.l. hoſtes.ff. de ca-
pti. tū fuerit ſibi ipſi 2triū ꝛ 2triū tenuit in.l.i.§. denicꝫ. ꝛ ibi ſeqt
Jo. de imol.ff. de aqua plu. ar. ꝛ in pleriſcꝫ aliis locis. ꝛ hanc opi.
diſputando tenuit Ja. de bel. qui eiꝰ diſputationē poſuit in auē.
de defenſo. ciui.§. ꝛ iudicare. quē refert ꝛ ſequitur plura addēdo
preclarus doc. Alber. de roſa. in.l. imperium.ff. de iuriſdi. om. iu-
di. hanc opinionē tenent Hoſti. Jo. an. d. Ant. ꝛ do. Abb. qui ali
quādo contrarium tenuit in.c. per venerabilē. extra qui fil. ſint le
gi. rō vna 2cludēs eſt. nā doct. cōiter dicunt ꝙ ſuprema poteſtas
pape eſt impſcriptibilis qꝛ eſt a deo vt voluit notabiliter Inno.
in.c. bone.el.ii. de poſtu. prelat. qđ dictum vbicꝫ doct. approbant
ꝛ extollunt. Sed iſta rō militat etiaʒ in imperatore. igiť ꝛc. Nam
etiā ptās imperatoris dicitꝰ eſſe a deo vt in auē. quō opoꝛ. epiſ. ꝛ
ibi gl. in verbo ſancimus. probatur in.l. ſolite. de maio. ꝛ obe. ꝛ in
c. duo, ꝛ in.c. ad veſtram. xcvi. di. ꝛ pulchre probat Pet. de ancha.
in ſuo conſi. mihi. ccx. incip. tres dñi magnifici. ꝛ late hoc probat
Alnaro. in.c.i. quis dicatur comes vel Marchio. quicquid dixe-
rit Cardi. in cle. pñti de cenſibus. Probatur iſta 2cluſio in.l. cō-
petit. C. de pſcrip. xxx. anno. ꝛ hanc opi. ſequiť Ange. in.l. hec aūt.
ff. de ſeruitu. vrba. predio. ꝛ do. Ant. Oſticus ꝛ Jmo. in.c.i. de con-
ſti. Jmol. in.l. infamē.ff. de publi. iudi. ꝛ in.c. cū te. de re iudi. ꝛ la-
te. d. Abb. in.c. cū non liceat. de preſcrip. Et tenendo hanc opi. in
hac materia non procedit fundamentū de imperatore ad cū qui
imperatorem in oīſ recognoſcere dʒ licet non recognoſcat: vt. ſ.
dixi. ¶ Sʒ poſito ꝙ potuiſſet illa ſuprema ptās acqri adhuc idē
2cludēdū eſt. Nam vt dicit. d. Cardi. Florentinus in. d.c. per vene-
rabilem. in vna oppoſitione illi qui preſtabunt talē ſupremā po-
teſtatē hñtur loco īperatoris Nulli aūt dubiū eſt aliud eſſe talēʒ
ꝛ aliud haberi loco talis.l. mercis.ff. de ver. ſig. ꝛ glo. vbi pbatur
ꝙ haberi pro tali denotat improprietatē ꝛ no. Bar. in.l.i. in pri.
ff. de ſuis ꝛ legit. ꝛ.l. ſi maritus.§. legis iulie.ff. de adul. ꝛ in.l. ſi is
6 qꝛ pro emptore.ff. de vſuca. Igitur diſpō † odioſiſſima ꝛ pena-
lis que loquiť in imperatore nō hʒ locuʒ in eo qui nō eſt proprie
imperator.l. iii.§. hec verba.ff. de neg. geſt. ꝛ per Bart. in.l. oēs po-
puli.ff. de iuſti. ꝛ iur. in materia interpretationis extenſiue in. vi.

a ¶ Diſpō.l. qſ ge. que loqť in pſonā non hʒ locū in vniſ perſitate.

q. principali; lʒ cū preſcripſerit libertatem tū vere non ſunt im-
peratores vt de ſe ptʒ ꝛ maieſtas conuenit ſoli īperatori in auē. de
eccle. titu.§.i ꝛ in auē. vt eccleſia roma. ¶ Preterea etiam dicen-
dum eſt quod licet ſuprema ptās acquiſita eſſet preſcriptione in
multis que 2petunt ſupreme ptāti tū niſi oſtendatur qđ ciuitas
lucana viſa fuerit ſuprema ptāte in puniēdo cōmittētes crimē le-
ſe maieſtatis 2 dictā ciuitatē penis de quibus in. d.l. quiſqꝫ. ꝛ eo-
rū liberos excludendo a ſucceſſiōe 2ſanguineoꝝ ꝛ extraneoꝝ ſu-
prema ptās acquiſita in multis preſcriptione non dʒ extendi ad
7 alia que 2petunt rōne ſupreme ptātis: qꝛ † preſcriptio nō extēdi
tur de ſimilibus ad ſimilia vt voluit Inno. in.c. ad audientiā. de
preſcrip. Et Bar. in.l.i.§. ſi quis hoc interdicto.ff. de itine. actuꝫꝫ
priua. Pulchre loquitur Domi. in.c. ſi epiſcopus. de ſupplen. ne-
gli. prela. in. vi. ꝛ Jmo. in.c. tua. de deci. ꝛ do. Abb. in.c. cum cōtin-
gat, eoꝛ titu. ꝛ Pau. de caſt. notabiliter in conſi. cccxiii. incip. qm
adiectione ꝛc. hoc maxime in reſeruatis principi in qbus preſcri-
ptio ſuper aliquibus nō extendiť ad alia. ita voluit notabiliť do.
Abb. in.c. quo ad tranſlationē. in vltimo notabili per illum tex.
de offi. deleg. ¶ Confirmanť predicta per ea que elegāter ponit
Albe. de roſa. in.l.i. in fin.ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſdi. vbi de
qđ ſi probaľ preſcriptio eorum que pertinent ad qꝛmodam iuriſ
dictionē non cū pbaľ qđ impoſuerit penam mortis non poterit
penam mortis imponere. ¶ Confirmaľ per tex. ſingularem in.c.
cum contingat. extra de fo. cōpe. per quē dicunt Cardi. ꝛ. d. Abb.
qđ lʒ probetur preſcripta iuriſdictio tū non probaľ ptās coercē
di licet alſo cōmode explicari non poſſit.l. iii.ff. de iuriſ. om. iud. qꝛ
non ſʒ omnino inſeparabilis. ꝛ tenent Card. ꝛ imol. in.c. ex lřis. ꝛ in
c. paſtoralis. de offi. deleg. lʒ ergo probaretur preſcriptio ſupreme
ptātis tū qꝛ illa ſtare poteſt lʒ non puniretur crimine leſe maieſta
tis vt in. d.l. quiſqꝫ. ꝛ maxime filii: talis pſcriptio ad iſtū caſum
non extendiť. ꝛ probaľ etiā iſta 2cluſio ex his que ſtatim dicam.
¶ Si vō ꝛ tertio caſu voluimꝰ dicere ꝙ ciuitas lucana gaudeat
plena liberate ex 2ceſſione imperatoris prout dñt Blondꝰ lib.
viii. ſede decadis ꝛ Platina de vita pontificum in vita Honorii.
qui dñt ꝙ Rodulphus conceſſit libertatē Florētinis pro ſex mil
libus ducatis ꝛ Lucēſibus p. xii. ducatis. adhuc idē concludēdū
eſt multiplici rōne. Primo qꝛ lʒ habeant libertatē iura pncipis
non ſunt imperator. Sed bene dici pñt ꝙ ſunt loco imperatoris:
ad hoc no. Bar. in. d.§. leges iulie. ꝛ probaľ qꝛ id qđ cōpetit ex pri
uilegio ꝛ id qđ competit de iure cōi nō ſunt idem.l. eius militis.
§. militia miſſus.ff. de teſta. mili. facit tex. in.l. cum ex oratione.ff.
de excuſa. tuto. igitur diſpō tam odioſa ꝛ penalis non dʒ extendi
ad perſonam q̄ nō eſt talis proprie nec tante qualitatis ꝛ ſic non
militat eadem ratio maxime 2tra tertiū per ea q̄ ponit no. Joā.

8 an. in.c. odia. de regu. iur. lib. vi ¶ Cōfirmatur ꝛ ſcđo † nā diſpoſi
tio penalis nō extenditur etiam ex idētitate rōnis de caſu ad ca-
ſum niſi ſit rō ſcripta in lege: vnde nō hoc vt extēdatur duo req-
runť qđ ratio ſit ſcripta ꝛ qđ ſit eadē rō in caſu ad quē volumꝰ
legē extendere. ita pulchre declarant Joā. de imo. ꝛ Domi. in.c. ſi
poſt q̄. de elec. lib. vi. ꝛ Jo. de imo. multum late in.l. ſi vero.§. de vi
ro.ff. ſol. ma. ſed in caſu noſtro ſi volumus extendere. d.l. quiſqꝫ.
ad ciuitatem ꝛ dños non recognoſcentes ſoperiorē ex priuilegio
predicta nō militāt: igitur ꝛc. nam in. d.l. quiſquis. nō exprimiť
ratio: quia pene de quibꝰ ibi imponunť ꝛ ſi qua exprimitur illa
facit in contrarium: nā quatenus imperator extendit illam.l. ad
viros illuſtres qui in eius 2ſiſtorio conciliis interſunt illud dici
tur eē ex eo qꝛ partes ſunt corporis imperatoris: ꝛ iđ Bar. de ſa-
ly. vult qđ ad alios officiales extra exiſtentes nō extenditur: que
quidē ratio nō militat in iſtis dominis qui per ſe iuriſdictionē
exercent vt probat Bar. in. d. extrauag. qui ſint rebelles. in verſic.
rebellando. ¶ Preterea etiam nō militat eadem rō que militat
in imperatore qꝛ nō eſt equalis maieſtas: igitur nō ſʒ equale cri-
men leſe maieſtatis. qđ aūt non ſit equalis maieſtas pbaľ clare
9 † naʒ imperator eſt dñs mundi.l. deprecatio.ff. ad.l. rhodi. de iac.
vnde licet multi nō ſubſint imperatori tū dicē poteſt dñs mūdi
vt dicunt Bar. ꝛ Ange. in.l. ii.ff. de rei vendi. ꝛ ſʒ habere iuſtum
imperiū ſuper oēs nationes vt dicit Hoſti. in ſumma. in titu. de
offi. ordi.§. ii. ver. ſed imperator nec eius dignitas etiā per papā
ſupprimi pōt vt dicit do. Abb. in.c. lʒ ex ſuſcepto. in.i. not. de fo.
cōpe. ¶ Item q non recognoſcant ſuperiorē ſi ſunt negligentes
in adminiſtrāda iuſtitia nō ſupplet papa ſed īperator vt voluit
no. do. Abb. in. d.c. lʒ ex ſuſcepto. in. vi. col. per tex. no. in.c. irrefra-
gabili. in prin. ꝺ offi. ordi. ꝛ eſt maieſtas ꝛ dignitas imperatoris
ſuper oēs dignitates ꝛ maieſtates ſeculares ꝛ multa hʒ precipua
ꝛ ſingularia que aliis etiā non recognoſcētibus ſuperiorem non
competunt vt latiſſime proſequitur vltra alios do. Jac. aluaro.
inſignis doctor per plures queſtiones in.c.i. quis dicatur dux co
mes vel marchio. vnde in aliis dominis inferioribus qui non re-
cognoſcunt imperatorē ꝛ non ſunt partes corporis eius nō offen
dunt tanta maieſtas ꝛ tanta dignitas. igiť cū necꝫ ratio ſit expſſe
ſa quemlibet necꝫ ſit eadē ratio non vendicant ſibi locū pene de
10 quibus l. d.l. qſqꝫ. ¶ Confirmatur iſta opi. † Nam. d.l. quiſqꝫ. lo
a quitur ꝙ qui offendiť pſona imperatoris: ꝛ loquiť in perſonā: igi-
tur nō hʒ locū in ciuitate que etiā ſuperiorem nō recognoſceret
qꝛ eſt vniuerſitatis que vere non eſt perſona lʒ loco pſone ſingľ.
Nam dicimus ꝙ diſpō odioſa ꝛ ſtricta que loquiť de pſona nō
hʒ locum in vniuerſitate vt voluit Ang. in.l. merū.§. ſed aliud vere-
tēdum.ff. qđ me. cau. Bald. in.c.i.§. ſi 2uenticulam. de pace iura-
mento firmā. an per illū tex, ꝛ Bal. in rub. C. ad treb. ꝛ Roma. cō
ſilio ſuo. cccc ¶ Confirmatur quia licet ciuitas donata liberta-
te ab imperatore aliquo reſpectu ſit redacta ad inſtar imperatoris
ꝛ gaudeat priuilegiis libertatis tū non eſt imperator necꝫ ſibi at
tribui dʒ id qđ maieſtati imperatoris noie ſue maieſtatis qꝛ īpe-
ratori eſt attribuere vt pbaľ p tex. in.l. meminimus. ꝛ ibi Bald.
C. de legi. here. ꝛ tradit Pau. de ca. in.l. lege. xii. tabularum. eo. tit.
ꝛ Pau. de ca. in.l. ii.§. in cōputatione. C. de iure delib. Comprobo
11 qꝛ † ad hoc vt fiat extenſio in penalibus p oēs dʒ equiparatio eſſe
facta ad hoc glo. no. in.c.i. in ver. ſane. de voto in. vi. ꝛ in.c. conſti-
tutus. in verſi. prorogamus. de regula. eo. li. ꝛ debet eſſe facta per
viam regule. arg. no. per Bar. in.l. ii. de leg.i. que nō militāt in ca-
ſu noſtro. ideo in penalibus non dʒ fieri extēſio maxime 2tra nō
delinquētes. amplius dico quod cum per. d.l. quiſqꝫ. alique pene
12 ipſo iure inferunť in penis † que ipſo iure inferunť non ſit extē-
ſio ex ſimilitudine rationis vt voluit Jo. and. in regula odia. de
reg. iur, in. vi. ꝛ Bald. in.l. de quibus. in. vi. col. ii.ff. de legi. Si ergo
omnes pene illius legis non pñt verificari non verificatur diſpo
ſitio. gloſ. eſt nota. ꝛ ibi docto. in.l. municipia. in verſicu. ad docu-
dum. C. de ſer. fugi. ¶ Non omitto etiam qđ ꝛ ſi dicamus qđ fiat
extenſio diſpoſitionis qđ dicatur ꝙ crimen leſe maieſtatis ſicut
ſi cōmiſſum fuiſſet cōtra imperatorē nō tū debet fieri extēſio quo
ad penam illius.l. vt probatur ex regula quā ponunt Joan. an. et
Domi. in.c. diſpendia. de reſcript. in. vi. vbi volunt quod licet lex
penalis extenderetur ad aliū caſum nō ſʒ facta extēſio reſpectu pe
ne prout voluit etiam glo. in cle.ii. de here. ꝛ in clemen.i. de reb. ec-
cle. non alienan. ꝛ gloſſa iuris ciuilis in.l. fin.ff. de in ius vocan.
¶ Poſtremo etiam nos habemus qđ vt dixi ſupra lex. xii. tabu-
larum eo tēpore quo imperium erat apud rempublicā romanā
ſi cōmittebatur crimen leſe maieſtatis 2tra rempublicam roma
nam imponebatur tū delinquenti pena capitalis. caſus eſt in.l.
iii.ff. ad.l. iul. maie. que lex non reperitur correcta: ergo idem di-
camus in aliis ciuitatibus non recognoſcentibus ſuperiorem et
hoc maxime qꝛ per iſtam interpretationem reducimur ad diſpoſi
tionem iuris antiqui. argu.l. ſi vnus.§. pactus.ff. de pac. ꝛ eſt gloſ.
ordina. ꝛ no. in.c. ſtatutum. in verſi. numerandū. de preben. in. vi.

tita concludendũ eſt indubitanter in iſta materia cũ exorbitãti
odioſa ꝛ penalis reſpectu tertij qui vere non delinquit. Nã licet
alias dicamus qꝺ diſpõ concernẽs publicã vtilitatẽ poſſit extendi
tñ qñ tendit in preiudiciũ tertij dꝫ reſtringi vt notabiliter ꝓbat
tex i.ꝗ.ie ſi.ff.ad muni.iuncta.l.lucius.ff.de admi.tut. ¶ Tertio
principaliter dico qꝺ quicqd dixerint Pe. ꝛ Cy. in.d.l.quiſqs fi
lij ſunt omnino inſucceſſibiles in hereditate cõſanguineoꝝ vt ꝓbat
tex. ꝛ oĩm ẽt proximoꝝ hereditate ac ſucceſſione habeant alieni ꝛ
ſic hereditas eis delata eſt pro nõ ſcripta. ꝛ ita tꝫ do. Azo in ſum
ma illius ti. qui ſimplr dicit qꝺ nõ ſuccedũt. facit no. per bar.
in.l.ſi.ff.de his qui.vt indig. ꝛ hanc opi. etiã tꝫ Bald. in.d.l.quiſ-
a quis dicẽs qꝺ ionlti alij ita tenuerũt idẽ videt velle Ja.bu.q di
cit qꝺ hoc dꝫ determinari iuxta ea que hñtur in.l.j.C.de here.in
ſti.ver.ſi excluſi nõ accipiũt ꝛ excludunt fiſcus nõ auferẽ tꝫ veniẽ
teꝫ abinteſtato.vñ cum in caſu noſtro facti ſunt alieni a ſucceſſio
ne apparet qꝺ non accipiunt. ꝛ ſic hereditas eſt pro nõ ſcripta ꝛ
vadit ad venientes abinteſtato ꝛ alios ſucceſſores. iſtam opi.tꝫ
Bart. de ſaly. ꝛ optime ꝓbat ſucceſſione abinteſtato. ꝛ rñdet ra
tionibus Cy. in.d.l.quiſquis. ꝛ ad text. illius.l.in.§.vxores optime
rñdet Bal. qꝺ loquit de bonis que fuerũt patris delinquentis q̃
oĩa ad fiſcũ deferunt nõ aũt in bonis que aliũde deferunt ꝛ licet
Bar. de ſaly. ſequat Cy. in ſucceſſione ex teſtõ de qua agimus qꝛ
lex dicit teſtamentis extraneoꝝ nihil capient qꝺ verbũ ſignifica
re vꝫ qꝺ accipiant licet nõ cum effectu qꝛ auferetur. arg.l.aliud eſt
capere.ff.de verb.ſig. ꝛ qꝛ alij abinteſtato ſuccedentes habent vo
luntatem teſtatoris ꝯtrariam tñ hoc nõ debuit mouere Saly. cuꝫ re
gula ſit qꝺ ſucceſſio ex teſtõ reguletur ſm naturam ſucceſſionis
abinteſtato.l.j.§.vocantur.ff.de bo.poſ.contra tabu. ꝛ in.§.lega
re inſti.de leg. per Bart. in.l.gallus.§. ꝛ quid ſi tantum.ff.de libe.
ꝛ poſthu. Nec verbũ capere obſtat prout eſt tex. in ſimili ꝛ ibi om
nes cõiter in.l.j.C.de here.inſti. reperio quod Ange. in.d.l.qſquis
dicit qꝺ queſtio fuit in romandiola. ꝛ qꝺ licet reſpectu ſucceſſio
nis abinteſtato primoꝝ ſiũ ſint inſucceſſibiles. item reſpectu ſuc
ceſſionis ex teſtõ extraneoꝝ tñ reſpectu ſucceſſionis ex teſtõ proxi
moꝝ non ſunt inſucceſſibiles. qꝛ lex hoc nõ dicit ꝛ lex eſt penalis
ꝛ nõ amplianda. ad hoc regula odia. ꝛ ibi Joã.an.de reg.iu.r.in
vi. igitur in caſu noſtro non dicantur ſucceſſibiles reſpectu teſtã
ti. iuxta ego aũt multũ miror de Ang. ꝛ Barth. de ſaly. qui iudicio
meo non intelligunt illã literam. Nam in primis illa lr̃a dicit qꝺ
filij a materna coita ꝛ oĩm proximoꝝ hereditate ac ſucceſſiõe ha
beant alieni. vnde nõ recedẽdo a proprietate verboꝝ iuxta.l.non
aliter.ff.de legat.iij. vult qꝺ ſint alieni.i.excluſi ꝛ exheredati.vt eſt
caſus in.l.iij.C.de libe.pre. Et vult qꝺ primo ſint excluſi ab here
ditate ꝛ ſic quatenus deferẽ hereditas de iure ciuili. hereditas aũt
dꝫ deferri tam ex teſtõ quã abinteſtato. caſus eſt in.l.j.cũ trib9 ſe
quentibus.ff.de peti.here. vñ nõ video quõ Saly. intelligat l ſuc
ceſſione tñ abinteſtato. ¶ Confirmat hoc qꝛ ſi ita intelligeret im
perator fuiſſet defectiuus qꝛ primo determinaſſet de ſucceſſione
abinteſtato proximorũ. Scꝺo de relictis in teſtõ extraneoꝝ. de ſuc
ceſſione aũt ẽ ex teſtõ proximoꝝ nihil determinaret qꝺ nõ eſt dicẽ
dũ: tum qꝛ imperator fuiſſet defectiuus: tum qꝛ hereditas eq̃ ꝓ
prie dꝫ ex teſtõ ſicut abinteſtato vt in legibus ſtatim allegatis. igi
13 tur dictus caſus eſt occiſus. ¶ Confirmatur † qꝛ vltra verbuꝫ he
reditate addiẽit etiã ac ſucceſſione qꝺ verbũ ſucceſſione verifica
tur in qualibet ſucceſſione qꝛ ſub verbo hereditate includebatur
tñ hereditas delata de iure ciuili: vt in.d.l.j.cum ſeq.de pet.here.
Sed ꝓpter verbũ ac ſucceſſione includit ſucceſſio ẽt pretoria: vñ
dicit Jo.de imo. in.l.qꝺ di.ff.de ver.obli. ꝛ ſequunt mod. qꝺ ſi qs
recepit emphyteoſim pro ſe ſuis heredib9 ꝛ ſucceſſorib9 intelligi
tur de heredib9 de iure ciuili ꝛ de ſucceſſoribus de iure pretorio.
ꝛ ſequit ẽt do. Alex. in.d.l.qꝺ di.§.is aũt. Item quatenus loquit
de hereditate intelligi dꝫ de hereditate que directo eſt delata. quo
caſu non includeret fideicõmiſſum vniuerſale cũ fideicõmiſſari9
non ſit heres ſed loco heredis.l.poſtulante.§.j.ff.ad treb. ꝛ.l.ſi fi
lius.§.j.ff.qꝺ cũ eo. cum aũt text. ſubdit ac ſucceſſione voluit eos
etiam excludere a fideicõmiſſo vniuerſali cũ verbum ſuccedat ſit
contra hereditatem ꝛ fideicommiſſum vniuerſale.l.reſtituta.in
ſi. ꝛ ibi Bart.ff.ad treb. ꝛ in.l.non tantum.ff.de fideicom.liber. ꝛ
per Barto. in.l.centurio.ff.de vulga. ꝛ pupil. Et ita intelligendo
verba non erant ſuperflua iteꝫ determinatio in primis non erit
defectiua. Idem autem exprimit qꝺ ex teſtamentis extraneorum
nihil capiant qꝛ reſpectu extraneoꝝ nõ poterant capere niſi ex te
ſtamẽto. Ex quibus infero in propoſito qꝺ reſpectu ꝓximoꝝ ſũt
ipſo iure excluſi ꝛ hereditas cenſetur etiã pro non ſcripta ita etiã
reſpectu extraneorũ. ꝛ fortius cũ contra hereditas minus debeatur
aũt. multomagis. C.de ſac.ſan.eccl. Et ſic nõ hñt obſtare verba ea
plaut ſicut non obſt. in.l.j.C.de here.inſti. ꝛ iſta eſt vera intelligen
tia illius.l. ſm quam fiſcus nullo modo aufert a dictis filius ſed
vadit ad ſcðm fideicõmiſſarium cuꝫ reſpectu filiarum dicat ꝓ
non ſcriptum per ea que no. Bart. in.l.§ꝺum.la.ij. ꝛ ibi docto.ff.

de acqr.her. ꝛ ſic ẽt ex premiſſis ceſſat fundamentũ in ꝯtrariũ ad
ductum. ¶ Quarto ꝛ vltimo rñdeo qꝺ quicquid ſit in caſu nr̃o
de iure cõi habemus ſtatutũ in quo hoc determinatur que pena
veniat imponẽda ſub rubrica de pena tractantis cõtra pacificuꝫ
ſtatum ciuitatis ꝛ cõis lucani qꝺ ſtatutũ imponit penam in hu
iuſmodi delictis contra patriam ꝛ afficit etiam filios ꝛ vxores.
¶ Nec dicat aliquis qꝺ ſtatutũ premiſſuꝫ non loquatur in crimĩ
ne leſe maieſtatis qꝛ non vꝫ loqui de eo qui tractauit ꝓdere pa
triam ꝛ de ea ſubuertenda. Sed cõtra pacificum ꝛ popularẽ ſta
tum ciuitatis lucane ſicut ſit tractando ciuiles diſſenſiões iuxta.
l.ſi quis ingenuũ.§.in ciuilibus.ff.de capti. ꝛ tradit Bar. in ex
trauagã. qui ſint rebelles in verſic. rebellando. Quoniam hoc eſt
falſum duplici ratione. ¶ Prima ratio eſt qꝛ ſtatutũ primo tra
ctat de tractantibus ꝛ ordinantibus cõtra pacificum ſtatũ ciui
tatis ille aũt qui tractat prodere patriam tractat cõtra pacificũ
ſtatum.l.faciliter.C.de aboli. Nec põt reſtringi ſtatutum princip. a
ad tractantes ciuiles diſſentiones. qꝛ ſtatutuꝫ iſtud ſtatim expri
mit dum dicit ſeu tractauerit vel ordinauerit de mutando ſtatũ.
¶ Secũda ratio eſt qꝛ ſtatutũ dicit qꝺ vult incipere in maleficijs
de quinqꝫ caſibus qꝺ aſit maleficium de quo agimus declaratur
per ſtatutũ ſub rubrica de declaratione quinqꝫ caſuũ in quo dici
tur proditio contra ciuitatẽ ꝛ contra pacificum ſtatũ popularẽ
ciuitatis ꝛ cõis lucani per qꝺ ſtatutũ declarat ſtatutũ penã im
ponens qꝛ ad illud ſe refert.l.ſi ita ſcripſero.ff.de condit. ꝛ demõ.
ꝛ per Barto. no. in.l.ſanctio legum.ff.de penis. Ex quibus infe
ro quod iudex non potuit imponere aliam penam quã in ſtatu
to contineat qꝛ officiales hodierni temporis non habẽt iuriſdi
ctionem niſi quatenus a ſtatutis eis attribuit ſm Joã.an. in ad
di. Spe. in rubrica de ſyndico. tradit do. Nellus de ſancto Gemi.
in tractatu bannitorum in ſecunda parte primi tpis.q.j. vbi plu
ra allegat. Vel poſito quod delictuꝫ de quo agimus ſit proditio
contra patriam non includeretur in dicto ſtatuto qꝺ tñ eſt falſiſſi
mum. Iudex tamen debet imponere penã de qua in ſtatuto quis
in ſtatuto de declaratione qnqꝫ caſuũ proditio contra ciuitatẽ ꝛ
contra pacificum ſtatum ponunt a pari. Sed ſtatutũ ſub rub. de
penis imponendis vult primo qꝺ iudex nõ poſſit aliam penã im
ponere niſi prout in ſtatutis continetur. ¶ Scꝺo qꝺ vbi in ſtatu
tis non conſtaret de pena qꝺ ꝓcedatur de ſimilibus ad ſimilia quo
caſu ſtatutum cenſetur receſſiſſe a penis iuris cõis ſm Bart. in.l.
j.ff.vi bo.rapt. ¶ Ex quibus infero in propoſito quod cum ſta
tutum afficiat filios reſpectu ſucceſſionis paterne tantũ non aũt
reſpectu ſucceſſionis auite. ꝛ fideicõmiſſum ſit auite ſucceſſio.
vt in.l.coheredi.§.cũ filie.ff de vulg. ꝛ pup. ſequitur qꝺ filij fiſcum
excludunt a fideicõmiſſo. ¶ Nec huic cõcluſioni obſtat ſi dica
tur qꝺ imo dictum ſtatutum priuat etiam ſucceſſione auita duꝫ
dicit. Nec filij vel filie taliter delinquentes admittãtur ad aliquã
ſucceſſionem ꝛ ſic vniuerſaliter priuat qualibet ſucceſſione pro
pter vniuerſalem aliquã. ad hoc glo. notabilis in cle.j.de fo.cõpe.
quoniam ad hoc reſpõdetur qꝺ ſtatutum priuat tñ ſucceſſione
paterna in conſequentiam publicata. Nam dicit ꝛ oĩa eius bona
publicentur ꝛ ſtatim ſubdit. Nec filij ꝛc. Cenſentur enim exclud
ex cã precedenti. quia bona publicant qꝛ ſequẽtia per precedẽtia
declarentur.l.qui filiabus.in prin.ff.de leg.j. Item hoc ẽt oſtendi
tur ex ſequentibus: quia ſtatutum poſtqꝫ excludit filios a ſucceſ
ſione ſubdit ꝛ quod a parte debita iure nature excludãtur. vñ vo
luit qꝺ non ſolum excluderent a ſucceſſione ſed etiam a parte de
bita iure nature. ꝛ ſic loquitur de ſucceſſiõe paterna in qua filijs
iure nature portio debetur in aut. nouiſſima.C.de inoffic.teſta.
¶ Nec dicas in bonis aui filijs debetur legitima. quia rñdeo du
pliciter. Primo qꝺ hoc eſt falſum filio predecedẽte vt habetur in
d.aut. nouiſſima. ꝛ maxime nepotibus poſtea conceptis: vt in.l.
titius.ff.de ſuis ꝛ leg. Item ſtatutum intelligit de legitime reſpe
ctu hereditatis delinquentis. qꝛ reſpectu alterius qui non delin
queret filius nõ debet legitima priuari. vt eſt caſus in d.l.qſquis.
C.ad.l.iul.maie. vñ ſtatutum eſt intelligendũ reſpectu bonorum
delinquentis vt minus corrigat ius cõmune.c.cũ dilectus.de cõ
ſue. poſtqꝫ enim ſtatutum priuauit ſucceſſione ſubiũxit qꝺ priuẽ
14 tur etiam legitime qꝛ multi tenent † qꝺ lꝫ filij priuent ſucceſſione
nõ cenſent legitima priuari vt late explicat Saly. in.d.aut.nouiſ
ſima. ꝛ in.l.ſerui veſtri.C.de noxa. ꝛ in materia de qua agimus
vt eſt caſus in.d.l.quiſquis.C.ad.l.iul.maie. ¶ Confirmatur quia
ſtatutum poſtea dicit ꝛ in quolibet predictorum caſuum bona
talium delinquentiũ publicent ꝛ filij vel filie non admittant ad
debitam portionem iure nature. Ex quibus ptꝫ qꝺ loquit in he
reditate in qua non cadit priuatio legitime qꝛ cum duplex ſit pe
na priuationis ſucceſſionis. item priuationis legitimationis nõ
verificat ſtatutum oĩſi ab vtraqꝫ priuatio cadit glo. eſt notabilis
in.l.mancipia.in ver.aduocanduꝫ.C.de ſer.fug. ¶ Confirmatur
etiam hoc qꝛ cum non fiat mẽtio in ſtatuto niſi de bonis patris
publicãdis intelligi dꝫ ẽt de ſucceſſione patris qꝛ in materia ſtrĩ

a ¶ Pro intel. l.qſqs.C.ad.l.iul.maie.ꝯtra Ang. ꝛ Saly. ibi.

cta perſona extrinſeca nō expſſa nō ſubintelligit̄.l.ſi ſtipulatus.§.
griſogonus.ff.de verb.ob. Si enī ſtatutū hoc voluiſſet vtiq; expſ
ſiſſet.l.vnica.§.ſinalſe ad deficiētis.C.de caduc.tol. Nam expreſſit
legiſlatoꝛ qn̄ hoc voluit in.d.l.quiſq;.vt ſ.viſum fuit. ¶ Et ad
illā vniuerſalē aliquā clare rn̄deo qꝺ illa vniuerſalis nō reſpicit
perſonas a quarū ſucceſſiōe vult excludere qꝛ dixiſſet nec admit-
tant̄ ad ſucceſſionē alicuius ſed reſpicit ipſam ſucceſſionē quaſi
neq; in totū neq; ad aliquā partem ſicut dicit gl.in.d.de.ſ.de ſo.
compe. Item quaſi dicat ex teſtō neq; ab inteſtato.ad hoc.l.j.cum
ſeq.ff.de pet.here.vel ad aliquā ſ.ciuilem vel pretoriā vt in ſimili
dicit Jo.de imo.in.l.qꝺ dr̄.ff.de ver.ob.vel ad aliquā ſ.directam
vel fideicōmiſſariam vt per Bald.in.c.j.de phi.feu.alie.p Fede.in
viij.col.⁊ ſic cū reſpiciat ſucceſſionē ⁊ non perſonas intellexit de
ſucceſſione patris cuius bona publicant̄: vt.ſ.oſtenſum fuit. Et
hoc maxime eſt dicendū in ſtatuto multū penali ⁊ odioſo iuxta
illud filius nō portabit iniquitatē pr̄is.iiij.q.j.c.j.⁊.ſi.qꝺ eſt ꝯ na-
turalē eq̄tatē: vt in.c.j.⁊ ibi Arch.⁊ Do.de mi.⁊ dn̄.deto.in.vi.⁊
p Jo.an.in addi.Spe.in ti.qui filij ſint leg. Ex quibus intrepide
concludo qꝺ filij nō priuant̄ ſucceſſione auita.⁊ ꝯ̄r cōcludo qꝺ fi
lius q naſcet̄ admitti dꝫ ad bona auita ex fideicōmiſſo detracta
legitima in quā bona alienata per Andream cōputant̄ vt eſt ca-
ſus ⁊ ibi hoc plene not.in.l.marcellus.§.res q̄.ff.ad trebel.cum ſi.
⁊ hec de prima difficultate dicta ſufficiant. ¶ Scōm principale
15 fundamentū qꝺ adducit̄ ꝯ cōſiliū meū eſt ꝙ † cū iſte filius fuerit
conceptus ante dānationē natus poſtea vſ facere deficere fideicō
miſſum ⁊ ſic remanet apud fiſcū conant̄ hoc pbare p tex.vbi di-
cunt eſſe caſum in.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad treb.vbi eſt caſus qꝺ
filius conceptus ante deportationē facit deficere hmōi fideicom
miſſum in fauorē fiſci.ergo idem dicamus in filio iſtius damna-
ti cuius bona ſunt publicata. Et pro ſolutione eorum que dicit
Bar.in.l.filiusfami.§.cū quis.ff.de leg.j.conſiderant quod aliqn̄
a primo filij ſimplr̄ excludunt̄ non ad aliqꝺ neceſſarium introdu
ctum in fauorē fiſci.⁊ tunc loquit̄ Bar.in.d.§.cū qs.vt ptꝫ in exē
plis p eū poſitis. Aliqn̄ ⁊ ſcꝺo filij excludunt̄ ⁊ eoꝝ excluſio cen-
ſetur an aliquo neceſſario antecedenti introducto in fauorē fiſci
⁊ tunc faciūt deficere cōditionē fideicōmiſſi in fauorē fiſci.⁊ hic
dicūt eſſe caſum in.d.l.ex facto.§.ex facto. Nā ideo ibi filij non ad-
mittunt̄ ad bona patris ſubiecta fideicōmiſſo cōcepto ſub cōdi-
tione ſi grauatus ſine liberis deceſſerit qꝛ bona iſta querebātur
fiſco. Confirmat̄ hoc primo qꝛ incētio legis fuit filios excludere
arg.l.qꝺ fauore.C.de leg.facie.l.legata inutiliter.ff.de adimen.le.
Scꝺo qꝛ qn̄ lex excludit aliquē ab aliquo lucro alicuius fauore il
lud applicatur illi cuius fauore inducta eſt excluſio ſm̄ Bart.in
l.ij.§.videndū.ff.ad tertul. Sed lex vel ſtatutum excludit filios fa
uore publicationis ⁊ fiſci. Igitur ⁊c. ¶ Tertio allegant̄ text.vbi
dicunt eſſe caſum optimum in.d.l.quiſq;.§.vxores.vbi fiſcꝰ ſub-
intrat in locū filij in bonis patris matri donatis que ad filiū de-
bebant peruenire qꝛ nō intendit excludere filium a bonis patris
que publicauit in fauorē fideicōmiſſariū qui fuiſſet excluſus p fi-
lium ſucceſſurū in bonis patris ſi nō fuiſſet facta publicatio.⁊
hanc rationem dicūt veriſſimam per quā defendit̄ opi.Bart.in
d.§.cū quis ⁊ text.in.d.§.ex facto.vbi videbat̄ caſus.⁊ ſic pleriq;
conantur tollere ſcꝺam cōcluſionē quam in cōſilio al's p me red-
dito firmaui. ¶ Sed premiſſis nō obſtantibus que vere non ob-
ſtant contraria opin.eſt verioꝛ ⁊ probabilioꝛ ⁊ i primis ſic tenea-
mus qꝺ filius nō ſit priuatus ſucceſſione auita nō eſt dubium ꝙ
admitti dꝫ ipſe ad fideicōmiſſū p qꝺ dr̄ auo ⁊ nō pr̄i ſuccedere.d.
l.coheredi.§.cum filie.⁊ ſic oīa p̄dicta ceſſarent que ꝓcedunt ad
excluſionē fratris qn̄ fideicōmiſſum non hꝫ locū in pſona filiorū.
Itē ad excluſionem filioꝝ in hereditate patris nō ad excluſionē
fideicōmiſſi auiti. Unde ſtante firma prima cōcluſione cōſilij pre
dicta oīno ceſſant cui cōcluſioni non obſtat motiuū in ꝯ̄rium fa-
ctum qꝛ illi eſt ſufficientiſſime rn̄ſum. ¶ Sed poſito qꝺ filij non
eſſent vocati adhuc oſtendo rōne inconuincibili qꝺ filij nō faciūt
deficere fideicōmiſſum iſta ꝯcluſio pbat̄ per tex.vbi eſt caſus ſm̄
verum intellectū in.d.l.ex facto.vbi filij deportati cōcepti ⁊ nati
poſt deportationē non faciunt deficere fideicōmiſſum ſed tranſit
in fiſcum cū onere reſtringendi.⁊ probat̄ in.l.ſucius ſtorus.§.cor
nelio felici.ff.de iure fiſ. Et rō tex.eſt prout ibi dicunt doc.qꝛ con-
ceptus ⁊ natus poſt deportationē cenſet̄ natus ex alio hoīe.hoc
pbat tex.dū dicit poſt deportationē vero ſuſceptos quaſi ab alio
non in eo eſſe ſi hoc eſt in deportato qui perdit ciuitatē ⁊ bona ⁊
non libertatē ꝯ̄tra magis hoc eſt dicendū in ſeruo pene damna
to ad vltimū ſuppliciū qui perdit ciuitatē ⁊ libertatē immedia-
te qꝺ eſt dānatus lꝫ executio differat̄.caſus eſt l.l.qui vltimo.ff.
de penis.que lex vt ibi dicit glo.⁊ Bar.non eſt hodie correcta p
aut.ſed hodie.C.de dona.inter vi.⁊ vxo.⁊ ita ibi tenent gl.Bart.
⁊ doct.cōiter. ¶ Confirmatur qꝛ Ang.l.d.§.ex facto.vult idē eſſe
in bānitis noſtri tēporis equiparando eos deportatis qꝺ Bart.
Innoc.⁊.d.Alex.non ſequuntur quia non perdunt ea que ſunt

iuris ciuilis ſicut deportati. Sed omittendo an eoꝝ rō ſit vera:
qꝛ magna doctoꝝ caterua ſꝫ ꝯ̄rium qꝺ non refero qꝛ nō neceſſa-
riū ipſi tenent qꝺ ſi perderent ea que ſunt iuris ciuilia locū hr̄et
§.ex facto.ſi ergo in caſu nr̄o dānatus perdit libertatē vt in.d.l.
qui vltimo.ſequitur ꝙ perdit ea que ſunt iuris ciuilis.l.ꝙ atti-
net.ff.de reg.iur.igit̄ ēt iuxta intētionē Bar.⁊ cōem in hoc locū
hꝫ diſpō.d.§.ex facto. ¶ Sed dices tu immediate iſti ſunt conce-
pti ante deportationē quo caſu tex.l.d.§.ex facto.vult qꝺ faciūt
deficere fideicōmiſſum lꝫ poſt naſcant̄ ita in caſu nr̄o. Rn̄deo qꝺ
hic eſt latens deceptio de caſu.d.§.ex facto.ad caſuꝫ nr̄m qꝺ clare
oſtendo. Nam ſuſcepti ⁊ nati nō faciunt deficere fideicōmiſſum:
ſed ante cōcepti lꝫ poſtea naſcant̄. Ex quo ſequit̄ qꝺ cōcepti ha-
bent̄ pro natis in cōmodū alienū.qꝺ eſt cōtra tex.in.l.qui in vte-
ro.ff.de ſta.ho.vbi nō hr̄itur pro natis ad incōmodū propriū nō
incōmodū alioꝝ.ideo glo.in.d.§.ex facto.ſentiēs hanc difficulta
tē dicit ꝙ hr̄itur p natis ad incōmodū fiſci.ſꝫ Jac.de are.Bart.
⁊ Jo.de imo.hoc non tenent ſed dicunt ideo hr̄itur pro natis: qꝛ
non ſolū tractat̄ de cōmodo alterius ſed ēt de ꝓprio qꝛ filij nō ex
cludunt̄ in totū.l.cū ratio.ff.de bonis dānato. Et ſic apte voluīt
ꝙ ſi non tractaretur etiā de eoꝝ cōmodo concepti nō haberent̄
pro natis ⁊ ſic attenderet̄ tp̄s natiuitatis ⁊ non cōceptionis.ſed
in caſu nr̄o cū filij ſint in totū excluſi ex forma ſtatuti ſi haberen-
tur pro natis deficeret cōditio ⁊ totū fiſco quereret̄ ⁊ nihil ꝗre-
ret̄ filijs.igitur haberent̄ p natis tm̄ in fauorē alteriꝰ ⁊ nō ꝓpriū
qꝺ eſt cōtra.d.l.qui in vtero.vbi idem voluit Bald.rn̄dēdo ad.l.
pregnātis.de penis.ſi ergo non attendatur conceptio ſed natiui-
tas ſequitur qꝺ tanꝗ̄ nati ex alio hoīe nō faciūt deficere fideicō
miſſuꝫ: vt.d.§.ex facto.vbi eſt caſus ꝓ iſta opi.ſcꝺm iſtam declara
16 rationem. ¶ Confirmat̄ qꝛ conceptus † ita demū facit cōditionē
deficere ſi naſcatur.l.antiq.ff.ſi pꝰ here.peta.l.j.§.ſi qs proximos.
ff.vnde cognati.⁊ in.l.inteſtato.§.vtiq;.ff.de ſuis ⁊ legi.tradunt
Ja.de are.⁊ Albe.in.d.l.q in vtero. Unde in caſu nr̄o ſi nullus vi-
uus naſceret̄ non deficeret conditio.ſi naſcit̄ poſthumus fingit̄
natus in fauorē ⁊ cōmodū ſuum tp̄e cōceptionis non alioꝝ.d.l.
qui in vtero.⁊.l.qꝺ dicimus.ff.de ver.ſig.⁊ ita fuit in.d.l.ex facto.
§.ex facto ſm̄ intellectū Jac.de are.Bar.⁊ Jo.de imo.ſed in caſu
noſtro ex quo poſthumus nō admittit̄ ad aliquam partē ſucceſ-
ſionis ex forma ſtatuti nō fingitur natus tp̄e cōceptionis ſed tūc
dicē natus qn̄ vere naſcitur.⁊ ſic tanꝗ̄ natus ex eo qui amiſit ciui-
tatē ⁊ libertatē.d.l.qui in vtero.⁊ ſic ex alio hoīe nō faciet deficere
conditionem per.d.l.ex facto.vbi eſt caſus ⁊ vera conſideratio in
materia. ¶ Tertio ⁊ vltimo formalr̄ rn̄deo ad adducta in ꝯ̄riū.
⁊ primo ꝙ tex.in.d.§.ex facto.quatenus loquit̄ de filijs cōceptis
ante deportationē nō meruit allegari in ꝓpoſito quicqd al's di-
xerim qꝛ filij deportati ſuccedūt i portione ipſi deportato.l.ſi.ff.
de bo.dā ⁊ in.l.ſi.C.eo.ti.ideo faciunt deficere fideicōmiſſum.⁊ lꝫ
concepti ēt poſt ſuccedant tn̄ nō faciūt deficere: qꝛ tex.dicit ꝙ cō-
ſent̄ nati ex alio hoīe.⁊ iſta eſt vina rō illius tex.qui nō ꝯdicit do
ctrine Bar.cōiter approbate in.l.filiusfa.§.cū quis.ff.de le.j.⁊ ad
conſiderationē quā aliqui ſubtiliter faciūt dū dicūt rn̄dēdo ad
dicta Bar.in.d.§.cū quis.ꝙ aliqn̄ filij fuerint inſucceſſibiles a le
ge ſimplr̄ ⁊ non in ꝯ̄ntiam ad aliqꝺ antecedēs introductū in fa
uorē fiſci ⁊ tūc ꝓcedit doctrina Bar.in.d.§.cū qs.vt ptꝫ in exem-
plis eius. Sed certe lꝫ dn̄s Bar.ponit exēplum in filijs exiſtētibꝰ
de ordine fratrum minoꝝ dicūt tn̄ quatenus ponit exēplum in
filijs deportati nō ſatiſfacere. Nam tales filij ꝓhibent̄ ēt ſuccede
re ꝓpter deportationē ⁊ bonoꝝ publicationē que pena principa
liter fuit introducta in fauorē fiſci.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aq.l.c.
vt fama.extra de ſen.exco.⁊ tn̄ filij nō faciūt deficere conditionē.
¶ Preterea dum poſtea dicunt ꝙ qn̄ excluſio cauſetur p aliqꝺ
antecedens introductū in fauorē fiſci tunc faciūt deficere ꝯditio
nes per tex.in.d.§.ex facto quia introducit̄ ꝓpter deportationē:
⁊ ita i ſtatuto de quo agimꝰ. Sꝫ iſta ꝯſideratio in caſu nr̄o ꝯfun
dit̄ p tex.in.d.§.ex facto.in filijs ꝯceptis poſt deportationē quem
ſubtilr̄ induco ſic. Nā inuenio ꝙ alterū ex duobꝰ facit ꝙ filij ſup
ſtites grauati ſi ſine liberis ⁊c.nō faciūt deficere cōdōnē. Primū
qn̄ ſūt effecti iſucceſſibiles ſm̄ Bar.l.d.§.cū qs. ¶ Scꝺm ē qn̄ gra
uatꝰ mutat ſtatū magna vl̄ media capitis diminutiōe qꝛ videt̄
nati ex alio hoīe ſi ſunt poſt dānationē ꝯcepti.arguit̄ ergo ſic ꝗ
rōne lꝫ qn̄ filij ſunt effecti inſucceſſibiles ſimplr̄ faciūt fideicōmiſ
ſum deficere tn̄ ſi ſunt effecti ꝓpter antecedēs itroductū i fauorē
fiſci vt in filijs deportati tunc i fauorē fiſci operat̄ talis deporta-
tio ⁊ publicatio faciūt in fauorē fiſci deficere cōditionem qꝛ illa
inſucceſſibilitas cāta pp illud antecedēs introductū in fauorem
fiſci non dꝫ in dānum eius operi.l.qꝺ fauore.C.de legi.ita etiam
erat dicendū qn̄ filij cenſent̄ nati ex alio hoīe: qꝛ hoc eſt cauſatuꝫ
propter illud antecedēs introductū in fauorē fiſci.ſ.propter de-
portatiōis penā inflictā in fauorē ⁊ rōne fiſci vt in.l.ita vulnera-
tus.ff.ad.l.aquil.⁊ pp publicationem ⁊ ſic deberent facere in fiſci
fauorē deficere cōditionē qꝺ tn̄ ibi negat̄.idem dicēdū in defectu
inſucceſſibilitas

inſucceſſibilitatis. Nec pōt dari ratio dr̄ie cum inſucceſſibilitan ita operet ad purificationē fideicōmiſſi ſicut mutatio ſtatus grauati. vnde rō eſt illa quā dixi qꝛ vno caſu filij ſunt ſucceſſibiles ⁊ nō ſi fingunt ex grauato ante ſtatus mutationē ſed alio caſu lz ſint ſuccebiles aliqua parte ꝟ operat mutatio ſtat⁹. quā rōnem aſſignat tex. in. d. §. ex facto. in filijs poſtea conceptis. Ex quo dat intelligi ꝙ cū dicta rō non militet in filijs antea ɔ̄ceptis illa eſt rō ꝓpter quā filij faciūt conditionē deficere: non ratio ita ſubtilis ſ. in ɔ̄trium allegata. Quinimo viget ratio in ɔ̄triū. Nam qñ filij efficiunt inſucceſſibiles grauato nō faciūt deficere ɔ̄ditionē. ⁊ rō eſt qꝛ vr̄ velle teſtator apponendo conditionē qḋ bona ad eos deueniant abinteſtato vt eſt caſus cū glo. in. l. lucius. ff. de here. inſti. Nimirū ergo ſi efficiunt inſucceſſibiles ꝙ non faciāt fideicōmiſſum deficere. ſi ergo fiſcus vult hoc conſequens cenſetur velle anteceděs neceſſariū ad illud. l. ij. ff. de iuriſdi. om. iudi. ⁊ per Bart. in. l. ambitioſa. ff. de decre. ab ordi. faciē. cum vulga. ⁊ ſic ꝙ tanq̄ inſucceſſibiles fideicōmiſſum nō deficiat. Nec eſt verum quando ipſi dicunt qḋ in. §. ex facto filij excluduntur a bonis patris ſubiectis fideicōmiſſo qꝛ bona iſta ɔ̄grebant fiſco. qm̄ rō eſt qꝛ fideicōmiſſuz deficiebat per exiſtetiā filiorū añ deportationē vt ibi vult tex. vnde bona non dicebant amplius ſubiecta ſed eſſe in hereditate paterna ſine aliquo onere ⁊ ſic fiſcus aufert non ex quo nullus abinteſtato ſuccedit ſed ſi diceremus fideicommiſſuz non deficere fiſcus nō auferret bona ſubiecta fideicōmiſſo. ¶ Et ad ra

17 tionem fundatā in. l. ꝙ fauore. C. de legi. facilis eſt reſponſio ꝗ ꝙ non retorqueretur in dānuz ⁊ odium ſi fiſcus excluditur ab vno vnde iſta non ſunt filia. l. ſi. §. licentiam. C. de iure deli. l. proſperit cum ibi not. qui ⁊ a quib. Preterea. l. ꝙ fauore loquit qñ introducit aliqd in fauorē alicuius ⁊ volum⁹ qḋ ꝓpter hanc introductionē excludet vel dānificet in aliquo in quo nō fuiſſet dānificatus ſi talis fauor nō fuiſſet introductus ⁊ ita ptz p exēpla. d. l. qḋ fauore. Sed in materia noſtra ſi non fuiſſet introducta dānatio publicatio ⁊ inſucceſſibilitas filiorū fiſcus nedum habuiſſet hereditatem aui ſed nec habuiſſet hereditatem patris. Unde ſi volumus ꝙ habeat hereditatem patris ⁊ nō aui iſtud nō eſt dānuz qḋ infertur a fauore introducto ſed eſt nolle qḋ hic fauor in materia odioſa ⁊ penali extendatur ita qḋ filij faciāt deficere fideicōmiſſum in fauorē fiſci. ar. regule in penis. cū materia de regu. iur. in. vj. vnde iſta ſunt multū diuerſa iudicio meo. ¶ Preterea etiā rñdeo inductū in fauorē etiā in dānū retorquet in materia fauorabili qñ dānū venit in ɔ̄triam illius fauoris. caſus eſt in. l. cū ex oratione. ff. de excu. tuto. quem ad hoc allegat Bal. in. d. l. qḋ fauore in. vij. oppo. C. de legi. Sed ſi filij nō faciunt deficere ɔ̄ditionē venit in ɔ̄triam ſucceſſibilitas igit ⁊c. ¶ Non ob. regula Bar. in. l. ſi. §. videndū. ff. ad tertul. per legem poſt legatū. §. amittere. ff. de hiis qui. vt indig. Nam rñdet qḋ illa regula verificat. Nam filius excluditur in totum a ſucceſſione patris cuius bona ſūt publicāt vnde ſucceſſio patris fiſco applicatur. Sed in caſu noſtro tractamus de fideicōmiſſo aui ⁊ ſic de ſucceſſione aui applicando vel filijs vel fratribus qꝛ per illud auo ſuccedit ⁊ non patri ſepe allegata. l. coheredi. §. cū filie. ff. de vulga. ⁊ pupil. Quod fideicōmiſſum purificat vel in perſona filioꝝ vel fratrū ꝓpter filioꝝ inſucceſſibilitatem in ɔ̄ſequētiā: vt. ſ. dictū fuit. Unde dicta regula in propoſito nō facit ꝓbat hoc in exēplo Bar. in filio deportato cuius bona publicant ⁊ efficit inſucceſſibilis. ⁊ tñ nō facit fideicōmiſſum deficere in fauorem fiſci ſm Bart. in. d. §. cū ge. ¶ Quinimo fortius videbat hoc dicenduz in filio deportato cum fiſcus ſibi auferat oīa poſtea queſita. l. ſi. C. de bo. dāna. qḋ non eſt dicendum in caſu noſtro. ¶ Confirmant premiſſa alia rōne. Nam iſta bona nō poſſunt auferri niſi virtute publicationis bonoꝝ. ſed

18 tunc arguit ꝗ in publicatione bonorū nō veniunt iura ɔ̄ditionalia ſm Bar. ⁊ Ang. in. l. quoties. C. de nona. ⁊ Albe. de roſa. in qḋnibus ſtatutorum. q. cclxv. Sed hoc ius fideicōmiſſi erat ɔ̄dicionale tpe dānationis ⁊ publicationis. igitur ⁊c. Quinimo ⁊ nūc eſt conditionale pendente natione poſthumi: qꝛ lz habeatur pro nato tñ ſi non naſceretur nō fingeret natus tpe ɔ̄ceptionis quia fingeret ita demū ſi naſceretur poſita ſm Jaco. de are. ⁊ Albe. in. d. l. qui in vtero: vt. ſ. latius dixi ſi poſthumus non naſcatur iura dictorū fratrum eſſent clara qꝛ diceret grauatus deceſſiſſe ſine filijs ⁊ ſic purificatū eſſet fideicōmiſſuz. fruſtra ergo deſputat fiſc⁹ nūq̄ veniat dies natiuitatis poſthumi. Et ſic ſublatum eſt dictum fundamentū. ¶ Non obſtat vltimo loco tex. in. d. l. quiſqꝫ. §. vxoris. C. ad. l. iul. maie. Quoniam. d. l. quiſqꝫ non habet locum in caſu noſtro: vt. ſ. dixi ſed tñ pena ſtatuti lata ni: vt. ſ. dixi qḋ

19 etiā nunc alia rōne concludētē demōſtro. ¶ ꝗ Nā poteſtates ciuitatum ⁊ alij officiales non hñt hodie iuriſdictionē niſi quaten⁹ a ſtatutis ɔ̄cedit vt voluit Jo. an. in addi. ſpe. in rub. de ſyndico ⁊ Bald. in aut. caſſa C. de ſac. ſanct. eccle. ⁊ ideo dicit. d. Felius de ſancto gemi. in ſuo ſolēni trac. hānitoꝝ in ſcḋa parte primi temporis. q. ſ. qḋ rectores hodie ciuitatū Jtalie non poſſunt impone

re penas niſi quatenus eis a ſtatutis ɔ̄cedit. Et ſic nō pñt alias penas infringere. ¶ Preterea rñdeo ad. d. §. vxores prout ibi rñdit Bal. quod ideo eſt quia loquit de bonis que fuerunt patris delinquentis que oīno deferunt in fiſcū ſecus dicit in bonis que aliunde deferunt. ſed in caſu noſtro nō agimus de bonis patris ſed aui: vt. d. §. cū filie. Jgitur ⁊c. Quod vero vltimo loco dr̄ quod fiſcus ſubrogat in locū filij ⁊ aufert hoc non reperio iure cautuz ſed hoc dicunt tñ ꝓpter tex. in. d. §. ex facto. cuius eſt alia ratio vel ꝓpter tex. in. d. §. vxores. vbi tractat dꝫ bonis patris delinquētis ⁊ aliā hꝫ rōnem. ¶ Poſtremo ſuppoſito quod nō habeat locuz. d. l. quiſqꝫ. que locū habere nō pōt: vt. ſ. probatum. Arguo incōuincibiliter contra fiſcum. Aut ipſe vult occupare iſta bōa tanq̄ ſubrogatus in locū filij quaſi iſta bona ſint ad filiū delata iure fideicommiſſi filijs. ⁊ hoc nō pōt. ¶ Primo qꝛ ſtatutū de quo agimus nō priuat bonis auitis filios ſed paternis vt probatum eſt. ¶ Secundo poſito ꝙ filiū priuaret etiā ſucceſſione auita tamen ex quo vult ꝙ non admittantur ⁊ ſic ꝙ hereditas ſit pro non ſcripta non applicantur fiſco ſed alijs ad quos peruenire dꝫ. l. in metallum. ff. de his que pro non ſcrip. l. j. ⁊ ibi plene. C. de here. inſtit. ¶ Tertio qꝛ iſtud ius tpe publicationis erat conditionale etiā adhuc hodie eſt. igitur non tranſit in fiſcū virtute publicationis ſcḋm Bar. in. d. l. quoties. nihil vꝫ ratio ſubrogationis que non operat quo ad bona futura ⁊ iura ɔ̄ditionalia. Aut volum⁹ qḋ fiſcus velit iſta bona ex eo qꝛ hereditas Andree tranſit in fiſcum quaſi defecta ſit conditio per ſuſceptionē liberroꝝ. ⁊ hoc caſu rō ſubrogationis in locuz filij eſt in propoſito inepta. vñ cum filius ſit inſucceſſibilis quē teſtā voluit prius hr̄e ſi eſſet ſucceſſibilis q̄ ſubſtitutū in. l. lucius. cū glo. ff. de here. inſti. Si non eſſet ſucceſſibilis voluit hr̄e fideicōmiſſum: vt per Bar. d. §. cū ge. igit cum filius ſit effectus inſucceſſibilis ex forma ſtatuti dꝫ fideicōmiſſum peruenire ad fratres per no. per Bar. in. d. §. cū ge. confirmo idez alia ratione. Nam in hoc fideicōmiſſo tractat de hereditate aui vt dictum eſt. Sed clarū eſt qḋ ſi tractaremus de hereditate aui filij Andree non excluderent a fiſco: nō ex forma ſtatuti qḋ nō excludit vt probatū eſt. ⁊ qꝛ ex quo non admitteretur hereditas eēt pro nō ſcripta ⁊ ſic non iret ad fiſcū. d. l. j. cū materia. C. de hered. inſti. ¶ Quinimo nec de iure cōi licet Andreas incidiſſet in penam. d. l. quiſqꝫ. qḋ tñ eſt falſiſſimum qꝛ in hereditate abinteſtato hereditas eſt p nō ſcripta ſm Bal. qui refert multos hoc tenētes ⁊ ſequit in. d. l. quiſqꝫ. ⁊ ſequitur Bart. de ſaly. in hereditate abinteſtato per rōnes de quib⁹ ibi per eos qualelꝫ filius ſuperuiuat ⁊ nō ſit ſucceſſibilis dꝫ frater admitti vocatus ad fideicōmiſſum q fuiſſet abinteſtato ſucceſſurus cū fideicōmiſſa hmōi regulētur ſm naturā ſucceſſionis abinteſtato ſm Bart. ⁊ doc. in. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad treb. ⁊ ꝓbat iſta concluſio ex his q̄ dicit Paul. de ca. in ſuo cōſi. lxxix. qḋ alꝫ deduxi in alio cōſilio. ¶ Nō omitto etiā ꝙ Bar. in. d. §. cum quis. ad probandum ſuā ɔ̄cluſionez qḋ filius q nō ſuccedit ex diſpōne. l. non facit deficere fideicōmiſſum. allegat text. in. l. j. in ſi. de ɔ̄ tabu q̄ bene probat. itē tex. in. d. §. ex facto. que vr̄ male allegare qꝛ in ɔ̄ceptis ante ꝓbat ɔ̄triū in conceptis poſt nō eſt verū ꝙ nō ſuccedant in totū: vt in. l. ſi. C. de bo. dāna. ⁊ ita voluit Bar. in. d. §. ex facto niſi Bar. velit inducere illuz tex. reſpectu patris qui per deportationē efficitur alius homo. ⁊ ſic filij poſtea concepti non faciunt deficere fideicōmiſſum qꝛ pōt fingi nouus homo ⁊ non ille qui fuit grauatus ita ſi ipſi filij ſunt deportati ſunt alij homines ⁊ ſic habēt pro mortuis illi alij ⁊ cenſent alij heres ⁊ alij filij illi q̄ qui fuerūt poſiti in ɔ̄ditione per ɔ̄ſis nō ſuccedunt ⁊ nō debent facere deficere ɔ̄ditionē alias Bar. male allegaret. qḋ non eſt credendū. ¶ Poſt abſolutū cōſilium de nouo ſuperuenit quod vxor Andree pregnans ſecūdo abortiuus peperit filium lꝫ viuum qui naturaliter viuere nō poteret

20 ſecundū iudiciū obſtetricū ⁊ mulierū peritarū. vnde dubitatur nūquid faciat deficere fideicōmiſſum in qua. q. Ang. in. l. ꝙ di in ſimili. per illū tex. ff. de libe. ⁊ poſthu. vr̄ tenere ꝙ ſi fili⁹ preteritus naſcit lꝫ nō integer nō cū ſpiritu lꝫ immediate morit rūpit teſtm̄. ⁊ probat in. l. iij. C. de poſth. heredi. iſti. Jta dicam⁹ in caſu noſtro ꝙ dicat filiū natū ⁊ ſic dicatur fideicōmiſſuz expiraſſe. Sꝫ tñ hoc non obſtāte ɔ̄trium magis cōiter tenet. Nā ɔ̄triū tenuit Bal. in. l. iij. C. de poſt. heredi. inſti. qꝛ idē de eo iudicari dꝫ qḋ de abortiuo ex quo viuere nō pōt ſed ſi fuiſſet natus mortuus neq̄ rumperet teſtm̄. l. vxoris abortu. C. de poſth. here. inſti. ⁊ nō diceretur nat⁹. l. qui mortui. ff. de ſta. ho. ergo idē dicendum eſt hoc caſu iſtā opin. ſequuntur Paul. de caſt. ⁊ Alex. in. d. l. iij. C. de poſthu. here. inſti. per. l. ſeptimo menſe. ff. de ſta. ho. ⁊ idem domi. Rapha. cu. ⁊ do. Alex. in. d. l. qḋ dicitur. ff. de lib. ⁊ poſthu. vnde ab iſta opi. non eſt recedendum. Ex multis ergo concludenduz eſt quod fiſc⁹ nullo modo iuſtitiā fouet. ⁊ hanc opi. dñis iudicans amplecti dꝫ tanq̄ magis benignā ⁊ magis fauorabilē. itē qꝛ ɔ̄ fiſcum iuxta. l. nō dubito. ff. de iure fiſ. ¶ Secundo qꝛ in penalibus mitior pars eligenda. l. ſi de interpretatione. ff. de penis. ⁊ ne quis ex alterius delicto

dānum patiatur qḋ eſt ꝯ ius diuinum ⁊ naturalem equitatem.
Verūtamē ꝑxit Cicero ad torquatum quot capita tot ſnīe falli
poſſumus. Laus chriſto redemptori noſtro.
¶ Ut ſupra per me concluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bar-
tholomeus Socinus iuris vtriuſque docto. ſenenſis.

¶ Conſilium.cclxxvi.

1 ☞ Statutum concedens poteſtatem accuſandi cuilibet an cō-
prehendat alias inhabilem.
2 Seu:dictio quid importet.
3 Dictio:quocunq̄ modo quid importet.

D Ominus labia mea aperi
at Et ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectū. ¶ Premiſ-
ſa conſultatio eſt eleganter diſcuſſa per ſupraſcriptū
inſignē doc.do.Franciſcū de pepis mihi fratrē honorandū qua-
propter breuibus rem abſoluā. Potiſſimū fundamentū prime
1 difficultatis eſt in videndo ſ nunqd cuilibet cōceſſa ſit ptās accu-
ſandi ceſſantes vigore ſtatuti poſiti ſub rubrica de pena ceſſan-
tium quod incipit quicunq̄ in ver.⁊ quilibet poſſit de predictis.
Ubi conceditur ampliſſima cuilibet ptās accuſandi ⁊ ꝯſr dicat
conceſſa alias inhabilitato ex forma ſtatutoꝝ put decidit Bal.
in rub.C.qui accu.nō poſ.⁊ ꝯſr inhabilitato a ſtatutis qꝛ reperia-
tur deſcriptus in ſpeculo iuxta formā ſtatutorū.⁊ in hoc placet
rñſio data per precedentē oſim cōſultorē allegando Ro.in cōſil.
clxxxii.vbi ita reſpōdet in ſtatuto ſlorētinorū.⁊ vltra adducta cō
firmatur iſta rñſio:qꝛ dicta clauſula ⁊ qlibet nō dꝫ referri ad oīa
precedentia ex quo exorbitat a iure cōi.arg.l.vxori cū ibi no.ff.de
leg.iij.⁊ no.bar.in.l.pretor.§.eriteꝙ differētia.ff.vi bo.rap.Cōpro-
bat qꝛ totū dictū ſtatutū loquit̄ qñ qs eſt declarat⁹ ceſſans vel p
aliquē iudicē vel ex eo qꝛ dati fuerint ſyndici tanq̄ ceſſanti licet
aliter non fuerit declaratū vt pbat dictū ſtatutū in ver.qui qdē
ſit declaratus aut pnūciatus. Et in alio ver.⁊ qḋ dicti ceſſantes
⁊ pro ceſſantibus habiti:vt.ſ.dictum eſt in pluribus locis ſouē
diſ. ¶ Nec obſ.pncipio ſtatuti dum alternatiue vr̄ loqui de fu-
giente ⁊ ceſſante cū pecunia aliena ſeu q declaratus fuerit.⁊ ſic tā
de ceſſante añ declarationē q̄ poſt qꝛ ad veritatē alternatiue ſuf
ficit alterā part̄ eſſe verā.l.ſi heredi plures.ff.de condi.inſti.Cū
dico ꝙ dictū principium ſtatuti declarat̄ per ſequētes verſiculos
apparet ꝙ loquit̄ tm̄ de pronūciatis vel qñ ſunt ſyndici cōſtituti
2 ar.l.ſi ſeruus plurīū.in ſi.ff.de leg.j.⁊ ſ ad rationē de alternatiua
ſeu:dico qḋ nō ſtat ꝑprie qꝛ lꝫ verba diſiūgit tm̄ ſenſum cōiungit
iuxta illud Alexander ſiue paris.⁊ ſic intelligit̄ de ceſſante pnū-
ciato:vt in.l.ad protegendam.C.de in lit.dan.tuto.⁊ tradit bart.
in.l.ſi quis ita.ff.de aur.⁊ ar.le.⁊ Bar.in.l.ſi is qui ducēta.§.vtrū
ff.de rebus dub.in.vi.oppo.⁊ ꝙ iſta ſit vera interpretatio proba-
tur:qꝛ alſ ſi loqueret̄ ſtatutū etiā de ceſſantibus ante declaratio-
nē vel cōſtōnem ſyndicoꝝ que hꝫ vim declarationis ſequeret̄ ab-
ſurdum qḋ cū dictū ſtatutū velit ꝙ filij afficiant̄ eſſent filij affecti
añ declarationē ꝯ regulas cōis put hr̄ in.l.eius qui delatorē.ff.
de iure fiſ.vbi Bar.no. Item ꝯ mentē ſtatuti vt pꝫ in ver.q qui-
dem.⁊ pꝫ in ſtatuto de mō ⁊ ordine procedendi ꝯ ceſſantes ver.
ꝙ poſt ꝑdicta vbi ſtatutū vult ꝙ afficiant̄ ſi eſt declarat⁹ ceſſans.
⁊ ita eſt intelligendū ſtatutū ſub rubrica de filiis ⁊ aliis deſcēdē-
tibus.⁊ ſic concludit̄ ꝙ per predictū ſtatutum nō eſt cuilibet da-
ta poteſtas accuſandi niſi in caſib⁹ dicti ſtatuti in ver.qui quidē
ſic declaratus. ¶ Poſtremo ſtatutū in dicto ver.⁊ quilibet vult
qḋ admittat̄ accuſatio ēt ſine noīe accuſatoris.⁊ ſtatutū ſub ru-
brica de modo ⁊ ordine ꝓcedendi ⁊c.vult qḋ vltra penā cōdēnet̄
creditoribus petentibus accuſantibus de ceſſatione ⁊ fuga.⁊ ſic
preſupponit creditores hoc petere. Nō ergo habent locū ſtatutū
⁊ eius diſpoſitio cum preſupponātur creditores petentes.argu.
glo.notabilis in.l.mancipia.in ver.aduocandam.C.de ſer.fugi.
⁊ quod ibi per Jac.bar.⁊ Moder. Igitur non fuit de mente ſta-
tutorum qḋ ſine noīe accuſatoris admitteret̄ quis ad accuſandū
vt quis pnūciaretur ceſſans ⁊ fugitiuus. Infertur ergo ex ꝑmiſ-
ſis qḋ ſi nō fuit ꝯceſſa ptās accuſandi dicto deſcripto in ſpeculo
ꝙ non debebat audiri.⁊ ſic proceſſus eſt nullus iuxta no.in.l.j.§.
ſublata.ff.ad treb.⁊ plene deductum eſt per prefatū do.primū cō-
ſultorem.qḋ non ꝓſequor. ¶ Non omitto qḋ licet ſtatutū predi-
ctum ſub rubrica de pena ceſſantiuꝫ ver.⁊ cuilibet cōcederet cui-
libet ptātē accuſandi nō tm̄ diceretur ꝯceſſa deſcriptio i ſpeculo.
⁊ ad autoritatem Bal.in rub.C.qui accu.non poſ.reſpondeo qḋ
Bal.ibi concludit pro iſta parte in caſu noſtro:qñ verū eſt q aliſ
inhabilis ex forma ſtatutorum vr̄ factus habilis in caſu quando
eſt permiſſa accuſatio de iure cōi vt ſtatutū aliqd operetur.arg.l.
ſi qñ.ff.de leg.j.cū vul.put eſt in homicidio.⁊ ita loquitur Bald.
in dicta rubri.in ver.quero ſi ſtatutum dicat de homicidio. Sed
qñ ſtatutum inducit nouā puiſionē in accuſando put eſt in caſu
noſtro qḋ debitor accuſetur ⁊ non comparēs habeat̄ pro cōfeſſo
⁊ criminalr̄ puniatur tunc dico ꝙ lꝫ ſtatutū cuilibet hāc accuſa-
tionē permitteret nō cenſet̄ permiſſum alſ inhabili.⁊ ita loquit̄
Bal.in.d.rub.in ver.item quero qd ſi ſtatutū allegando do.Ja.
de are.in.l.j.§.nūciatio.ff.de no.oper.nun.⁊ ibi Bal.ponit exem-
plū.primo enim caſu ſtatutum eſt iuris iam conceſſi extenſiuum
igitur nō dꝫ reſtringi ad heredes.ſcḋo caſu eſt noue accuſatio
nis permiſſiuū:ideo reſtringitur ad habiles.⁊ hec eſt mēs Bal.
que pbatur ex no.per Bart.in.l.j.§.nūciatio.ff.de no.oper.nun.
Cū ergo in caſu noſtro deſcriptus in ſpeculo nō debeat audiri
nec in ciuilibus nec in criminalibus apparet quod nō erat habi-
lis ad accuſandū.⁊ ſi fuit auditus proceſſus eſt nullus vt dixi.
¶ Et ad illud quod dicitur qḋ ſine nomine admittitur qlibet
ad accuſandum ⁊c.ergo ſi nomē exprimitur licet ſit inhabilis vr̄
admittēdus.ar.l.j.C.de rei vxo.actio.⁊ qḋ per illū tex.dicit Bar.
in.l.j.in princ.ff.de edē. Dici poteſt ꝙ multa expreſſa nocēt q̄ non
expreſſa nō nocerēt.l.nonnūq̄.ff.de cōdi.⁊ demon.vñ lꝫ nullo ex-
preſſo noīe inhabilis fuiſſet admittēdus:qꝛ qlibet ꝑſumit̄ habi-
lis ⁊ idoneus.l.ab ea parte.ff.de pba.⁊.l.pe.§.rogo.ff.de le.ij. Sed
ſi apparet cuius noīe agatur vel qui agit ⁊ apparet inhabilitas
ceſſat dicta preſumptio.⁊ locum hꝫ ſtatutū predictum de deſcri-
3 ptis in ſpeculo qḋ vult ꝙ nō audiātur agēdo neq̄ in ciuilib⁹ vel
in criminalibus p ſe vel per aliū quocūq̄ mō.ſatis aūt ē p aliū
petere ex quo alius petit ꝙ ſibi cōdēnetur iuxta not.per Bar.in
d.l.j.§.nūciatio.⁊ maxime qꝛ eſt ibi dictio quocunq̄ ſ modo que
vniuerſalr̄ excludit iuxta no.in.c.quorūdā.de elec.in.vi.⁊ in.c.ſi.
de elect.in.vi. Uult ergo qḋ nullo modo alius p eo admittat̄:igi
tur neq̄ noīe ſuo neq̄ ad ſuā vtilitatē.arg.eius qḋ plene no.in.l.
ſi pupillus.§.itē querit̄.ff.de neg.geſt.lꝫ ergo nomē accuſatoris
nō exprimeretur ſatis eſt qḋ petitio vtilitatē reſpiciat inhabilis.⁊
ratio eſt qꝛ ſi petitur ꝯdēnari inhabilis ad agendū talis inhabi
litas nō eſt in perſona accuſatoris non expreſſa ex pſona ſua:ſed
cauſatur ex pſona eius cui cōdēnari dꝫ accuſatus ⁊ iſta exprimit̄
ſemp enim ō neceſſitate exprimi dꝫ quibus erant pecunie cū qui-
bus aufugit ⁊ cui dꝫ cōdēnari.⁊ ſic pōt ſtare an ille ſit inhabilis
vel nō. ¶ Non omitto quod ſtatutū vbi repellunt̄ deſcripti in
ſpeculo limitat̄ a regula que prohibet illos non audiri niſi accu
ſarēt in cā homicidij ⁊ in aliis cauſis ibi expreſſis inter quas nō
eſt cauſa noſtra ergo firmatur regula non exceptuatis.l.j.ff.ḋ re
gu.iur.l.tribunus.§.teſtō.ff.de teſta.mili.per quem dixit ſingula-
riter Bald.in.l.j.§.excipiūtur in ſi.ff de feriis.ꝙ qñ ſtatutum ali-
quem caſum excipit a regula oēs alij caſus cenſent̄ comprehendi
in regula ꝓhibitiui qui alſ non fuiſſent prohibiti ſi non fuiſſet
facta exceptio.⁊ ſic i caſu noſtro ſi ſimplr̄ fuiſſent ꝓhibiti deſcri-
pti ⁊ potuiſſent excipi caſus in accuſatione ceſſantium nō debet
excipi ex quo in caſibus exceptuatis a ſtatuto nō eſt iſte caſus.cō
cludit̄ ergo iterū ꝙ tale iudiciū in fauorē deſcripti in ſpeculo eſt
nullū ex quo nullus p eo audiri debebat.⁊ hāc cōcluſionē puto
veriſſimam niſi alia ſtatuta oſtenderentur ⁊ hoc quo ad primū.
Super ſcḋo nō ſcribo qꝛ nō potui videre ꝓpter petentis cōſiliū
feſtinantiā. De ſubſcriptione igitur requiſitus ⁊c. Laus deo.
Ego Bartholomeus Soci.ſenenſis iuris vtriuſq̄ doc.

¶ Conſilium.cclxxvij.

1 ☞ Stilus notariorum attenditur in eorum inſtrumētis inter-
pretandis.
2 Scriptura ſumpta ex protocollo per tabellionem dicitur origi
nalis.
3 Elector non debet digere perſonam incertam.
4 Conſuetudo ⁊ cōis obſeruātia poteſt ſcripture inualide validi-
tatem ⁊ probationem tribuere.
5 Tabellio cui eſt conceſſum ſumere inſtrumenta notarij mortui
an ille poſſit ſumere parte non citata.
6 Notarius quando poſſit inſtrumentum ab eo confectum corri-
gere ſine iudice:data ſiue non data copia parti.
7 Protocollo tanq̄ magis originali ſtatur.
8 Notarius debet atteſtari de cancellatione.
9 Inſtrumenta contraria a diuerſis partibus producta reducun-
tur ad concordiam.
10 Uariatio in verbis ⁊ non in effectu non inducit varietatem cō-
ſiderabilem etiam in teſtibus.
11 Repetitio ſermonis ſit in teſtibus ne contradicant.item ⁊ in in-
ſtrumentis.

D Ominus labia mea apiat
⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectū. ¶ Viſis publico
inſtrō ⁊ libro extenſoꝝ ſeu copūs ipſoꝝ teſtamētu Lu-
ce pōpeij qḋ publicū inſtrumētū ⁊ liber extenſorum reperiūtur
ſcripta a ſer Luca q de teſtamēto fuit rogatus p duos annos ad
minus poſtq̄ fuit rogatus ⁊ viſo ſumpto per duos tabelliones
quibus poſt mortē ſer Luce fuit cōmiſſum qḋ ſumere poſſent ſe-
cundum formam ſtatutorum qui atteſtantur quod nullo addito
vel diminuto illud ſumpſerūt ex quodam folio exiſtenti in quo-
dam ſilza

dam filʒa teſtatorum ꝛ vltimarũ voluntatũ dicti ſer Luce: reperio inter iſtas duas ſcripturas duas variationes quarum prima eſt qꝛ in libro extenſoꝝ manu ſer Luce ꝛ in publico per eum ſum pro poſtq̄ inſtituit filios natos ꝛ naſcituros ſũt iſta verba quos ſubſtituit adinuicẽ vulgariter ꝛ pupillariter ꝛ per fideicõmiſſuʒ nullo condito teſtõ. que verba nõ repio in ſumpto ex folio exiſtẽti in filʒa que varietas ꝛ diuerſitas nõ eſt alicuius importãtie qꝛ nulli alij filij nati neqꝫ relicti a teſtõre poſt mortẽ pter Mathiaʒ inſtitutũ. ¶ Scḋa varietas eſt que eſt magnie importãtie qꝛ in libro extẽſorũ ꝛ in publico rogato a ſer Luca in ſubſtõne facta de Magdalena dr ſimplr. ꝛ ſi deceſſerit Mathias quãcūqꝫ ſine filijs legitimis ꝛ naturalibus tunc ſubſtituit ei Magdalenaʒ ꝛc. Verũ eſt qḋ in libro extenſorũ poſt illud verbũ quãcunqꝫ ſunt illa verba ita interlineata ꝛ in margine libri extenſorum illa verba nullo cõdito teſtõ ſunt poſita in precedenti ſubſtõne adinuicẽ facta poſt illud verbũ ꝛ per fideicõmiſſum prout ſupra ſcriptũ eſt. Sed in ſumpto ab illis duobus tabellionibus ẽ ꝛ ſi deceſſerit quãcūqꝫ nullo condito teſtõ ſine filijs legitimis ꝛ naturalibus. Et iſta varietas eſt magni effectus qꝛ ex quo Mathias condidit teſtm̄ inſtituto monaſterio montis oliueti ſi attendi dʒ ſumptuʒ ex folio ab illis duobus tabelliõibus tũc expreſſiſſet ſubſtõ facta de Magdalena que fuit ſubſtituta ſub duplici conditione copulatiue ſi decederet Mathias nullo condito teſtõ ꝛ ſine filijs. ad cuius purificationẽ regrebat̃ vtrũqꝫ ꝛ qꝛ decederet ſine filijs ꝛ nullo cõdito teſtõ. ꝛ ſic cũ fecerit teſtm̄ nõ eſſet purificata ꝛ magdalena non reperiret̃ ſubſtituta prout eſt caſus ẽt in ſpecie in. l. generaliter in prin. C. de inſti. ꝛ ſubſti. ſub condi. fac. ſi vero attendi deberet ſumptũ per ipſummet notariũ qui fuit rogatus tũc ex quo in ſubſtõne facta de magdalena non ſunt illa verba nullo cõdito teſtõ. ſed tm̄ reperit̃ illa cõditio ſi deceſſerit ſine filijs: ꝛ Mathias deceſſit ſine filijs eſt purificata cõditio ꝛ Magdalena admitteret̃ ex ſubſtitutiõe p qua cõſului nõ reperto ſumpto a dictis tabellionib⁹ ꝛ ignorãs illud ꝛ alia q̄ in facto preſupponunt̃. Et ſup hac varietate ſepius cogitaui. ꝛ tandẽ oib⁹ penſatis vr̃ mihi qꝛ fuerit cauſata nõ ab aliquo dolo vel tabellionis vel alterius ſed potius ab errore tabellionis put ſtatim dicã. nã dicta mutatio ſeu variatio ab originali non potuit a ſolo vitio ꝛ dolo tabelliõis pcedere q̄ nihil lucrabatur ꝛ ſemper lʒ quilibet preſumat̃ bonus. l. merito. ff. pro ſo. fuit habitus ꝛ reputatus bonus nec inuenit⁹ eſt talia cõmiſiſſe. ꝛ iura potius preſumunt in tabellione errorẽ q̄ dolũ niſi aliter probetur vt eſt caſus. ꝛ ibi Bar. ꝛ aliĳ in. l. quotiẽs. §. i. ff. de here. inſti. Si aũt hoc cõmiſiſſet ad inſtantiã alicuius hoc feciſſet imaginari aũt non poſſum quare de cã ꝛ ad cuius inſtãtiã ab originali variauerit non enĩ poſſum⁹ dicere qḋ ad inſtantiã Mathie filiĳ quevariatio ab originali ſcripture tẽdebat in eius odiũ cõſiderationes hʒ habenas in diſponẽdo virtute originalis q̄ ſumpti ꝛ publici. Neqꝫ aliqs ſani capitis diceret qꝛ ad inſtantiam Magdalene ſponte ꝛ ppꝛe ſic hoc factũ fuerit neqꝫ eius ſponſi cũ preſumatur in eo ignorantia cõſentoꝝ in. d. teſtõ iuxta no. per Bar. in l. qui rome. § duo fratres. ff. de verb. obl. in. iij. q. Et maxime quia Mathias viuebat ꝛc. ſpes erat qꝛ liberos haberet. ꝛ eʒ veriſimilr potius erat qꝛ ſororẽ inſtitueret q̄ aliã perſonaʒ. vñ rebus ſic exiſtentibus qꝛ ad inſtantiam magdalene ꝛ ſponſi hoc factũ fuiſſet multũ diſtat a veriſili. ꝛ ſic vt inqt Bald. in. l. i. C. de ſer. fu. quod a veriſimili multum diſtat hʒ imaginẽ falſitatis. Ad inſtantiam aũt fratrũ inſtitutorũ nõ potuit aliqd committi: qꝛ tũc vel nõ inteterat qꝛ Mathias nõ condiderat teſtm̄ vel etiã qꝛ variatio ab originali in eoꝝ pindiciũ tendebat vt pʒ. ꝛ qꝛ de hmõi religioſis abſit qꝛ quicq̄ ſiniſtrũ preſumendũ ſit vt dicit tex. in ſũi in. c. abſit. xi. q. iij. ꝛ in. c. niſi eſſent. cũ ibi no. extra de preben. cum ſi. vnde verum eſt qꝛ ẽ dici qꝛ totũ hoc proceſſit ex errore notariĩ qḋ etiã ex eo clare oſidit̃ qꝛ apparet etiã variatio reſpectu ſubſtõnis filiorũ adinuicẽ que nunq̄ fuit alicuius effectus cum lucas mortu⁹ fuerit tm̄ cum vno filio. ꝛ variatio fuit facta poſt mortẽ Luce vnde in hoc non potuit eſſe dolus ſed error. Et quibus oĩbus ego cõcludo qꝛ talis variatio contigit ex errore tabellionis q̄ non credidit immutare in effectu ſubſtãtiam originalis ſcripture iã p biẽniũ ante per eũ confecte. ꝛ hoc potuit ex eo cõtingere qꝛ vidẽs qḋ in originali poſt inſtõnem Mathie ꝛ filioꝝ naſcituroꝝ non erat ſubſtõ filiorũ adinuicẽ. ꝛ exiſtimãs qꝛ talis ſubſtõ debebat apponi vel ex eo qꝛ recordatus fuit qꝛ fuit facta a teſtõre quia recordatus fuit qḋ volebat altero decedente qꝛ alter ſuccederet ꝛ decedẽte mathia ſuccederet magdalena quia ſi decedẽte mathia voluit ſuccedere magdalenaʒ fortius alios filios inſtitutos quos patet magis pdilexiſſe. l. publius. ff. de condi. ꝛ de. Vel ex eo qꝛ ſolitus fuerat apponere in alĳs hmõi ſubſtõnibus illã appoſuit. Et qꝛ in originali apparebant illa verba nullo condito teſtamẽto q̄ in extenſo trãſcripſit prout in originali vidẽs qꝛ nõ erat appoſita in ſubſtõne adinuicem poſt ſcripturã extẽſi ꝛ exiſtimãs illam debere appõere: quia fuerãt expſſa a teſtõre qꝛ recordabat̃ quod teſtator voluerat ligare manus filij quominus libere teſtari poſſet in extẽſo poſuerit illa in margine libri. ꝛ qꝛ in originali tamẽ ſemel erant appoſita ideo poſtea in extẽſo caſſauit. ꝛ hoc potuit cõtingere qꝛ non aduertit qꝛ caſſando illa verba in ſecunda ſubſtõne poſt verbũ quãcunqꝫ alterarẽt ſubſtãtiam ſecũde ſubſtitutionis vel illa verba caſſauit non inſpectis verbis tunc in eo iacentibus originalis ſcripture vel credendo forte quod dicta verba deſeruirent vtriqꝫ ſubſtõni. Nec enim cẽſendũ qꝛ poſt biẽnium voluiſſet originalẽ ſcripturã alterare in re tã ſubtili lʒ potuiſſet de quo. ſ. n. cum voluiſſet alterare ꝛ corrigere originalẽ ſcripturã vtiqꝫ eandẽ correctionẽ feciſſet in originali quã fecit in extẽſo quã facere potuiſſet ſm multos de quibus. ſ. qꝛ cum non fecerit veriſimiliter apparet qꝛ noluit ab originali recedere. Itẽ ſi dolo voluiſſet alterare ꝛ variare prout dixi originalem ſcripturam correxiſſet vel illã lacerãſſet ꝛ aliã ſcripſiſſet prout in publico ꝛ in libro extenſorũ. Ex quibus pʒ qꝛ neqꝫ dolo voluit immutare originalẽ ſcripturã neqꝫ corrigere in iſtis eũ que non põt de facili pbari ſufficit pbatio per cõiecturas. l. nõ oĩs. § a barbaris. ff. de re mili. per Bart. in. l. in illa in fi. ff. de ver. obli. ꝛ in. l. nõ eſt veriſimile. ff. qḋ met. cau. ꝛ in. l. neqꝫ natales. C. de proba. cum ſi. ¶ Quibus pmiſſis nõ extra rẽ ſed ad rẽ venio ad id de quo diſputat̃ cui ſcripture magis ſtãdũ ſit an ſumpto per illos duos tabelliões an vero publico ſumpto in libro extẽſorum ꝛ in publico inſtrõ per ipſummet tabellionẽ qui de inſtrõ fuit rogatus. In qua difficultate pro eius inueſtigatione ꝛ fundamento plura ſunt pmittenda. In primis pmittendũ eſt qḋ prudẽtes tabelliones primo cõficiũt originalem ſcripturã in libellis ſuis vel in vno folio qḋ ponũt in aliq̄ filʒa. ¶ Secundo loco qꝛ originalis ſcriptura in multis ſcribit̃ abbreuiate cũ clauſulis ꝛc. tabelliones volẽtes publicũ inſtrm̄ ſumere ꝛ parti tradere ſcribũt illã extenſe in quodã libro qui vocat̃ liber extẽſorum. ¶ Tertio loco ex libro extẽſoꝝ trãſcribũt publicũ inſtrm̄

1 ꝛ iſte eſt ſtilus tabellionũ ciuitatis ſenarũ † qui ſtilus attendi dʒ in eorũ inſtrõs interpretãdis ꝛ declarãdis vt p Bar. in. l. ſi. in prin. ff. ſol. ma. ꝛ Inno. in. c. ſi. de fi. inſtru. Bar. ꝛ doc. late in. l. gallus. § idẽ credendũ. ff. de libe. ꝛ poſthu. ꝛ de hac ſcriptura que ſcribit̃ in libro extenſoꝝ vr̃ loq Spe. in ti. de fi. inſtru. adiec. § poſtq̄. ꝛ de inſtru. publica. ver. ſi ergo pprĩã ſcripturã. ꝛ Bal. multũ clare in

2 l. noſtrã. C. de teſta. ¶ Ex quibus pʒ † qḋ quelibet ſcriptura ſumpta ex protocollo per tabellionẽ q fuit rogatus vocat̃ ſcriptura originalis tm̄ vt per Bar. in. l. ſempronius proculo. ff. de le. ij. Et ſic inſtrm̄ publicũ datũ parti ꝛ inſtrm̄ ſcriptũ in libro extẽſorũ ẽt dicat̃ originale tñ inſtrm̄ protocolli pprie eſt magis originale ſʒ Bald. in. l. publicati. C. de teſt. ꝛ Bald. not. in. l. noſtram. C. de teſt. ¶ Scḋo premittendũ eſt quod ex forma ſtatuti ciuitatis ſenarũ ſub rubrica de imbreuiaturis defuncti deponẽdis ꝛc diſponitur qḋ ſcripture tabellionis defuncti deponãtur apud illos quos elegerint vnus ex iudicibus dñi potẽtis ꝛ cõſulẽtes mercãtie vel duo ex eis. ꝛ qḋ notariĩ apud quos deponunt̃ poſſint publicare imbreuiaturas tabellionis defuncti. ꝛ qḋ talia inſtrã p eo publicata fidẽ faciant ac ſi per ipſummet notariũ qui fuerat rogat⁹ fuiſſent ſcripta ꝛ publicata. Sed in caſu nr̃o repio autoritatẽ datã p vnũ ex iudicibus potẽtis ꝛ duos ex cõſulibus tabellionũ qb⁹ hãc autoritatẽ a ſtatuto mihi trãſmiſſo datã nõ inuenio. ſed arbitror qḋ vel ſtatutũ fuerit male copi[atũ] ꝛ vbi dr ꝛ p cõſules mercãtie vel duos ex eis vult dicere ꝛ per cõſules vniuerſitatis notarioꝝ vel poſtea autoritas que fuerat cõceſſa cõſulibus mercãtie fuit cõceſſa cõſulibus notarioꝝ noua lege vel cõſuetudine. ꝛ hoc colligo qꝛ dr mihi qḋ ſup hoc nõ ſit cõtrouerſia neqꝫ arbitror aliquo mõ cõſules quorũ vnus erat peritiſſimus pcurator alter peritus tabellio hanc autoritatẽ ſibi aſſumpſiſſent niſi illã habuiſſent. Itẽ nec tabelliones qui ſumpſerũt ſcripturã qui ẽt fuerũt periti aſſererent ſe hoc facere ex autoritate eis conceſſa ſm formã ſtatutoꝝ. Itẽ reperio qḋ cõſules pdicti ꝛ iudex cõceſſerũt ſcripturas dicti ſer Luce ſumendas ꝛ publicandas per duos ex notariĩs qui ipſuʒ ꝛ ei⁹ ſcripturas cognoſcerent ex libris protocollis ꝛ filʒis dicti nota-

3 riĩ. vnde videbatur qꝛ † dicta conceſſio ꝛ electio facta de notariĩs incertis non teneret qꝛ quĩ per legẽ alicui cõcedit̃ ius eligendi nõ põt perſonã incertã eligere. l. tutor incertus. ff. de teſta. tutel. ꝛ ita tenet Bart. in. l. quidam relegatus in ſi. princip. ff. de rebus dub. Itẽ nõ reperio qua autoritate ꝛ per quem apud dictos tabelliones ſcripture fuerint depoſitate. Sed mihi narratur qḋ de cõſuetudine eſt qḋ cõceſſio q̄ ſit per dictos conſules ꝛ iudicẽ ſiat de notariĩs incertis q ſcripturas defuncti ꝛ ipſum cognouerunt ꝛ qḋ poſtea per iudicẽ aſſignat̃ qbus placet nec de hac conſignatione ſit aliqua ſcriptura. ꝛ ita dicũt tabelliones ab antiquo ſeruatuʒ

4 fuiſſe. † vñ talia inſtrumẽta ſumpta per dictos tabelliones robur ꝛ pbationem ſumũt ab antiqua obſeruãtia ꝛ cõſuetudine quia ſcripture inualide ꝛ non pbanti põt validitatẽ ꝛ vim probationis tribuere: vt in. c. cum dilectus. ꝛ ibi oĩs extra de conſue. ꝛ no. Inno. ꝛ Jo. an. in. c. j. co. titu. ꝛ Bald. in rub. extra de fi. inſtru.

tradit in.c.cũ dilectus.de fide inſtru. ¶ Preterea dicti tabelliones ſemp aſſerẽtes ſe habere autoritatẽ ſm formã ſtatutorũ lõgo tpe ſumpſerunt inſtra ⁊ ſumpta ab illis duob⁹ tabellionib⁹ ita electis qui aſſerunt ſe fuiſſe electos ⁊ ſcripturas ſibi conceſſas ſʒ formam ſtatutorũ fuerũt ſeruata ⁊ eis fuit fides adhibita continuo longo tpe. vñ preſumit ꝙ legitime ⁊ ſolẽniter ſcripture fuerint eis conceſſe iuxta not. in ſimili in.l.qui in aliena.§.i.ff.de acqui.here. ⁊ in.l.ſi filius.ff.de pet.hered. ⁊ per do. Anto. in.c.ea noſcitur.de his que ſiunt a prela. ⁊ per do. Ant. ⁊ Moder. in.c. Albertus.de teſti. ⁊ hoc potuit ex eo introduci q2 tales tabelliones quibus facta eſt talis cõmiſſio aſſerunt in eorũ ſubſcriptionib⁹ ſibi ſcipturas conceſſas ſm formam ſtatutoꝝ ⁊ ſic a iudice iuxta formã ſtatutorũ ⁊ cõſulibus fuit obſeruatum qđ poſt electionez ſinceretũ vt.ſ. ſtaret notariis ita aſſerẽtibus de cõmiſſione eis facta iuxta ſnĩam Barto. in.l.ex ſnĩa.ff.de teſt.tute. ⁊ per Ang. in repe.l.ſciendũ.ff.de verb.obli. ¶ Tertio ego premitto in pꝑoſito qđ lʒ Spe. in tit.de inſtr.edi.§.oſtẽſo.ver.quaſi. ⁊ bal. do. Ant. ⁊ Inno. in.c.cũ.p.tabellio.de fi.inſtru. velint ꝙ illi quibus eſt conceſſum ſumere inſtrumenta notarii mortui ex imbreuiaturis ſumere debeant citata parte tamẽ ꝯriũ tenẽt do. Car. ⁊ do. Abb. in.d.c.cũ p.tabellio. ⁊ Cardi. in ſuo cõſi.lxxii.incip.titius in tertio dubio. ⁊ hanc opi. approbauit cõſuetudo ciuitatis ſenarum ꝙ ſine vlla citatione tabelliones quibus talis cõmiſſio ſit ſumũt ex imbreuiaturis publica inſtra ⁊ illis ſemp fuit adhibita fides vñ minime ſunt mutãda.l.minime.ff.de legi. ⁊ in.c.cum dilectus.de conſue. ⁊ potuit talis obſeruãtia ⁊ opi. cauſari ꝙ ſtatutũ ſimpliciter vult qđ inſtra ſumpta virtute talis cõmiſſionis probẽt ac ſi eſſent ſcripta ⁊ ſumpta per ipſummet tabellionẽ qui fuit rogatus. Sʒ qñ eſſent ſumpta ⁊ ſcripta p ipſum q fuit rogatus ſine citatiõe pbarent vt per Bar. Bald. ⁊ alios in aut.ſi qs in aliquo.C.de eden. ⁊ Inno. ⁊ do. Abb. in.c. Albericus de teſti. ⁊ do. Anto. ⁊ do. Abb. in.d.c.cũ.p.tabellio.de fi.inſtru. Igit eodẽ modo pbare debẽt in caſu noſtro. Itẽ q2 ſtatutum ſimplr loqnť ſimplr ⁊ generaliter fuit interpretatum ⁊ obſeruatum.l.i.§. ⁊ generaliter.ff.de leg.preſtan. ¶ Quarto neceſſario premittendũ eſt ne cõtingat equoca-
6 tio qđ illud qđ dici ſolet ꝙ notarius põt inſtrm ab eo confectũ corrigere ſine autoritate iudicis anteꝙ ſit data copia pti vt voluit Io.an. in data ſexti libri. ⁊ Bal. in rub.C.de fi.inſtru. ⁊ Bal. ⁊ Imo. in.c.ex literis.de fi.inſtr. intelligi dʒ in caſibus in quibus cõceditur tabellioni ꝙ poſſit corrigere errorẽ ſuũ q2 in illis caſibus poſtꝙ eſt data copia non põt ſine iudice vñ dicit Bald. in.d.c.ex liis. qđ poſtꝙ eſt data copia adeo ẽ functus officio ꝙ neq punctũ neqꝫ ſyllabã mutare põt ſine iudice per.l.iperator. Sʒ in caſibus in quibus ſimplr denegať notario ꝙ non poſſit corrigere de quib⁹ per Bart. in.l.ſi librarius.ff.de regu.iur. non põt ſine ſit data copia ſiue non. ita declarat Io. de imo. breuibus verbis in.d.c.ex liis de proba. ¶ Ex quo infero qđ in hiis q concernunt ſubſtãtiã actus ⁊ pertinẽt ad partẽ ꝙ notarius ex interuallo nõ põt aliqđ imutare lʒ non ſit data copia parti. ita vult Bar. in.d.l.ſi librarius.ff.de regu.iur. qđ ptʒ q2 arguit de teſte teſtificãte ad tabellionẽ.ar.l.domitius labeo.ff.de teſta. ſed teſtis nõ põt ex interuallo corrigere lʒ non ſit data copia: vt in.c.preterea.de teſtib. igitur idẽ in notario. ⁊ hoc idẽ voluit Bart. allegando eadẽ iura in.d.l.imperator. poſt Spe. Qđ etiã ptʒ q2 in.d.l.imperator. vult primo abſolute qđ ex interuallo nõ poſſit corrigere quinimo dicit ꝙ quidã dicũt etiam incõtinẽti nõ põt ſi data eſt copia parti. ſubdit tñ ꝙ Spe. cũ multis ſapientibus cõcluſerunt ꝙ ſi tabellio põt oñdere ꝙ ex errore omiſit qđ põt corrigere cõſuluit tñ ꝙ fiat de licẽtia iudicis. Ex qb⁹ hm⁹ ħ qđ ex interuallo vel poſtꝙ eſt data copia parti ſimplr non põt corrigere in pertinentib⁹ ad partem niſi hoc faciat iudicis autoritate ⁊ oſtẽdere poſſit ꝙ errauit in primo inſtrumento ſcribẽdo. ¶ Ex qbus in pꝑoſito in caſu noſtro infero qđ cũ notarius poſt primã ꝓtocollũ p biẽnium ſteterit anteꝙ in libro extenſorũ ſcripſerit inſtrm ⁊ publicauerit non potuit imutare in pertinẽtib⁹ ad ſubſtantiã ſcripture protocolli ⁊ illã corrigere nõ docto de errore ⁊ ſine iudicis autoritate. Amplius etiam dico ꝙ lʒ notarius potuiſſet tñ qñ protocollũ ⁊ prima ſcriptura differt ab alia ſcriptura publica inde ſumpta p ipſummet tabellionẽ qui ſcripſit ⁊ rogatus fuit nõ tñ per hoc tabellio ẽ illam primam ſcripturã correxiſſe ſeu voluiſſe illã corri-
7 gere alr autem nunꝙ haberet locũ illa generalis regula ꝙ quãdo due ſcripture de eodẽ negocio ꝯdicunt puta publicũ inſtrm ⁊ protocollũ lʒ ambe ſint originales ſtat protocollo tanꝙ magis originali ſcripture ſcdm Bar. Bal. ⁊ alios in.l.ſempronius proculo.ff.de lega.ii. ⁊ hʒ in.d.l.imperator. ⁊ in aut.de tabellio.§ fin. ⁊ in ſpẽ etiam qñ apparet liber extenſorum qđ magis credať protocollo tenet Bal. in.l.noſtram.C.de teſta. ⁊ eſt de mente omniũ qui ſemper volũt ꝙ preualeat ſcriptura publica ⁊ magis originalis. ⁊ ſic lʒ publica vel in libro extenſorum aliter appareat quã in ꝓtocollo non ẽ voluiſſe corrigere poſito qđ potuiſſet ſed potius ẽ erraſſe in trãſcribẽdo per oſtẽſionẽ protocolli ſm Bart. in.d.l.ſi librarius.p illum tex. Ex quibus ptʒ qđ non ſumus in illa difficultate an notarius potuerit corrigere protocollum tũc enim eſſemus in ea qñ notarius protocollũ correxiſſet caſſando vel in margine adhciendo vt ptʒ ex his que dicit Bar. in.d.l.imperator. ad fi. Quibus premiſſis non eſt dubiũ qđ ſi oñderet originalis ſcriptura ꝑut apparet ſumpta ab illis duobus tabellionibus ꝙ illi ſtaret ⁊ nõ libro extenſoꝝ vel publico inſtro manu eiuſdẽ notarii vel q2 nõ ſciuiſſet corrigere ex interuallo vel q2 nõ diceret correxiſſe ſed p errorẽ trãſcripſiſſe. ⁊ ſic ſtandum eſſet protocollo vt ex premiſſis ptʒ. Sed in caſu noſtro nõ oñditur originalis⁹ ſcriptura ſed apparet inſtrm ſumptũ ex prima ſcriptura originalis tabellionis mortui per duos tabelliões ex autoritate ſibi a ſuperiore cõceſſa quo caſu qñ non oſtendiť originale quod inſtrm debeat ꝑualere an tale inſtrm an inſtrm ſumptũ p ipſummet tabellionẽ qui fuit rogatus nõ reperio hãc qõnem in ſpecie deciſam lʒ enim dicatur qđ originalis ſcriptura preualeat: vt in aut.de tabellionib⁹.§.ſi.iſta de qua agimus nõ eſt originalis ſed ſumpta ex originali. ⁊ ita ꝙ apparet in libro extẽſoꝝ in publico inſtro eiuſdẽ notarii fuit ſumptũ ex originali. vť pp hoc alterius pbatio ꝑualere nõ dʒ ſ. qđ ſit magis originale cũ ſint eque originalia. Itẽ lʒ dicať qđ ſumptũ ex originali notarii mortui autoritate ordinarii habeat eandem vim quã hẽbat originale vt eſt caſus ⁊ ibi doc. in.c.ſi.extra de fi.inſtru. Idem dicimus in publico ſumpto a tabellione qui fuit rogatus q2 hʒ eãdẽ vim hoc eſt qđ ita pbat ſicut originale. ita intelligo not. in.d.c.ſi. nõ aũt ꝙ habet eandẽ vim.ſ.ꝙ cenſeať originale. ſicut ꝓtocollum q2 hoc ptʒ falſuʒ ⁊ hoc aperit ſtatutũ ciuitatis Senarũ vbi dicit ꝙ eadẽ fides adhibeať ac ſi per ipſum qui fuit rogatus fuiſſet ſcriptum ⁊ publicatum. ſi ergo non eſt originale ita ꝙ ad illum recurri debeat cui magis ſit credendũ nõ inuenio deciſuʒ. ⁊ q2 in varietate probationum illa probatio attẽdi dʒ que eſt potẽtior ⁊ veriſimilior. ¶ Primum probatur in.l.ob carmẽ.§.ſi teſtes.ff.de teſti. ⁊ declarat Bar. in.l.admonẽdi.ff.de iureiur. ⁊ no.gl. in.l.ſcripturas.C.q potio. in pig. habe. ¶ Scdm pbať in.l.iii.§.tu magis.ff.de teſt. ⁊ in regula inſpicimus.cuʒ materia.de regu.iur. in.vi. Sed in caſu nro vť ſcriptura inſtri ſumpti a primo tabelliõe potẽtior ⁊ veriſimilior. igiť ⁊c. qđ videať potentior vť oñdi ex maiori ꝑtãte et autoritate ſcribẽtis cũ ipſemet qui fuit rogatus ſine aliqua iudicis autoritate ſumere poſſit: aliĩ autem non: vt.ſ. probatum eſt. Item vť veriſimilior q2 ſi ꝑſumiť error in trãſcribendo vt dicit Bart. in.d.l.ſi librarius. minus ꝑſumendũ videtur qđ errauerit illemet q ſcripſit ꝑmã originalẽ ſcripturã quã trãſcripſit ꝙ ali⁹ qui habebat notũ factum de quo fuerat rogatus. item meli⁹ cognoſcebat ⁊ intelligebat propriũ ſumptũ. item q2 binas extraxit ſcripturas. ¶ Preterea aſſumptũ a tabellionibus appellať exemplũ ⁊ non originale vt in.d.c.cũ.p.tabellio. ſed ſumptũ ab ipſomet tabellione ẽ originale vt per Bald. in.l.publicati.C.de teſt. igiť videť preualere ſumptum a ꝓprio tabellione tanꝙ magis originale per nota. in.d.l.ſempronius proculo. ¶ Sed iſtis non obſtantibus ꝗ vere nõ obſtat ꝯriũ indubitanter cõcludendũ eſt in caſu nro ꝙ imo magis ſtãdũ ẽ illi inſtro ſumpto ab illis duobus tabellionibus. Et ꝑmitto qđ publicũ ſumptuʒ ex originali per ipſummet tabellionẽ nõ eſt originale ſed exẽplũ. vt no. Bar. in.d.l.ſemproni⁹ ꝓculo. vñ ex quo ſumptũ ab illis tabellionib⁹ eſt ſũptũ ab originali ſcriptura ſicut publicũ ſumptũ a tabellione qui fuit rogatus vť eque originale ⁊ hʒ eandem vim vt eſt caſus. ⁊ ibi Inno. ⁊ oẽs in.c.ſi extra de fi.inſtru. Et hoc etiã videť voluit ſtatutuʒ vbi vult ꝙ eadẽ fides adhibeať ac ſi eſſet ſumptũ ⁊ publicatum per tabellionem qui fuit rogatus qđ ſeruari dʒ ĩ ciuitate ſenarũ.l.oẽs populi.ff.de iuſt. ⁊ iu. hoc premiſſo iſta concluſio pbať ex plurib⁹. ¶ Primo q2 hoc inſtrʒ ſumptũ a dictis tabellionibus concordat cũ libro extẽſoꝝ q eſt magis originalis ſcriptura ꝙ publicatum inſtrm ſumptũ ab illo qui fuit rogat⁹ q2 notarius primo cõſuetus eſt in illo ſcribere ⁊ poſtea ex illo ſumere publicum inſtrm vt ẽt per Bal. in.d.l.uſum igiť cenſeť magis originale q2 ex ꝗ ita ſolitũ eſt fieri ita ꝑſumiť factũ ſm Bart. in terminis in.d.l.librarius.ff.de reg.iur. Et ſic tanꝙ magis originale dʒ publico preualere per no. in.d.l.ſempronius proculo. ¶ Nec obſt. quod in libro extenſorũ quatenus cõcordat cũ ſumpto a duobus tabellionib⁹ in illa clauſula nullo cõdito teſtamẽto de quo agimus in illo loco illa clauſula eſt interlineata ⁊ cãcellata. ⁊ illa clauſula in margine inſtrumẽti eſt poſita in alio loco: vt.ſ.dixi. Et cũ tali libro ita in ea parte caſſato ⁊ poſtillato concordat publicũ inſtrm. ¶ Quia ad predicta in primis dico ꝙ nõ cõſtat ꝙ notari⁹ qui ſcripſit caſſauerit dictã clauſulã ĩ dicto loco vnde ad hoc vt talis cancellatio diceretur facta ab eodẽ ta-
bellione ⁊ valeret debebat notari⁹ in fine atteſtari de tali cãcellatione ſecũdum Barto. ⁊ latius Joan. de imo. in.l.i.§. ⁊ ideo.ff.de his ꝗ in teſtã delentur p illũ tex. ⁊ tenet Barto. in.l.ſi vnus.C.de teſta. ⁊ 8

teſta. ⁊ in.l. diuus.§. item ſenatus.ff. de fal. ⁊ do. Anton. ⁊ Abb. in
c. ex literis. de proba. ⁊ d. Abb. in. c. venerabilis. de relig. domi.
¶ Nec obſtat dicta apoſtilla: q̄r illa non facit fidem ex quo nõ hꝫ
requiſita ex quibus fidem mereat̃ ſm Jo. an. poſt Marti. ſil. in addi.
Spec. in ti. de inſtru. edi. §. oſtenſo. in addi. que incipit Rolandi-
nus. ⁊ eſt de mente Bart. in. d. l. imperator. in fi. ⁊ ꝫ Bal. in. l. ea q̄
C. cõminationes vel epiſtolas. ⁊ Bald. in. l. noſtram. C. de teſta. ⁊
Pau. de ca. in ſuo cõſ. xxvi. incip. dubium facit. ⁊ ꝫ Bal. Ange.
⁊ Pau. de caſt. in. l. ſi vnus. C. de teſta. ⁊ dicit Paul. ita ſuiſſe ob-
tentum in q̄õne de facto. ⁊ licet Bald. in. l. labeo. ff. de pactis. ⁊ in
rub. C. de fide inſtru. contrarium tenuerit tamen do. Alex. in. d. l.
ſi vnus optime defendit primã opi. ⁊ allegat plura ibi videnda.
9 ¶ Scdo q̄r q̄n plura inſtrumẽta que equaliter probant que pro-
ducunt a diuerſis partibus reperiuntur ꝯtia ⁊ varia debent in-
quantum fieri poteſt reduci ad cõcordiam ſi fieri põt. l. ſcripture
cum ibi no. C. de fide inſtru. ⁊ in. c. imputans. extra eod. tit. ⁊ in ſpe-
cie in caſu noſtro p Bald. in. l. imperator. ff. de ſtat. ho. Sed in ca-
ſo noſtro intelligi poſſunt de facili q̄ꝺ idem in effectu continent
igit̃ talis interpretatio eſt facienda. Q̄ꝺ autem poſſint interpre-
tari vt idem in effectu contineant quãtum ad id de quo agimus
oſtenditur q̄r lꝫ in ex ẽſo ⁊ publico illa clauſula nullo condito te-
ſtamento ſit appoſita in ſubſtitutione filiorũ adinuicẽ ⁊ nõ in ſe-
quẽti dum d̃r. ⁊ ſi mathias deceſſerit quandocunq̄ ſine filijs tñ
talis cõditio nullo cõdito teſtamento poteſt intelligi repetita in
ſequenti ſubſtitutiõe que repetitõe facta verauq̄ ſcriptura cõtine-
10 bat idem in effectu ⁊ non variabat ꝗ variatio eẽt in verbis ⁊ non
in effectu nõ inducit varietatem cõſiderabilẽ vt in ſimili dicimus
in teſtibus vt per do. Ant. in. c. cum eccleſia ſutrina. de cau. poſ. ⁊
ꝓprie. ⁊ Bald. in. c. bone. el primo. de elec. arguendo de teſti. ad in-
ſtrumenta iuxta. l. in exercendis. C. de fid. inſt. in quit eñ Bartol.
in. l. ſeie. in. §. gaio. ff. de fundo inſtru. q̄ꝺ qualitas ⁊ conditio ad-
iecta in vna oratiõe nõ cenſetur repetita in alia oratiõe de virtu-
te ſermonis ſed ex voluntate ⁊ mente teſtatoris bene aliquãdo cẽ-
ſetur repetita tunc aũt oꝫ conſtare de voluntate q̄ſi ſi nõ fieret re-
petitio actus eſſet oꝫ ſiue. l. iulius paulus. l. iulianus vſ. ⁊ l. cum
ſeruus. ff. de condi. ⁊ demon. Sed in caſu noſtro lꝫ non conſtet de
volũtate nec al's actus ſit nullus tñ cõſtat alia vigenti rõne. Nã
teſtator in prima ſubſtitutione voluit ſubſtituendo filios maſcu-
los adinuicem q̄ꝺ ſi mathias decederet ſine liberis nullo condi-
to teſtamẽto aliꝗ filiꝗ ſuccederent. clarũ eſt aũt q̄ꝺ filios maſculos
inſtituendo predilexit filie femine quam non inſtituit igit̃ cenſet̃
etiam eos p̃dilexiſſe ſubſtituẽdo. l. publius. cum ibi no. ff. de con-
di. ⁊ demon. Sed ſi illa verba nullo condito teſtamẽto non eſſent
repetita femina eſſet predilecta maſculis in ſubſtitutione: q̄r ma-
thia decedẽte ſine filiꝗs condito teſtamento femina eſſet ſubſtitu-
ta ⁊ ſic mathias teſtãdo nõ potuiſſet feminam excludere: ⁊ tñ po-
tuiſſet excludere filios maſculos q̄ꝺ eſt ab oĩ mẽte teſtatoris alie-
num. igit̃ dicamus repetitionem faciẽdã vel habemus dicere q̄ꝺ
potius in tranſcribẽdo p̃ſumi oꝫ error proprij tabellionis quaꝫ
duoꝝ tabellionum q̄ illud ſumpſerũt q̄ꝺ etiã ex duob' p̃ſumi oꝫ
tum q̄r ipſemet tabellio qui fuit rogatus hꝫ latiores habenas in
trãſcribendo q̄ꝫ aliꝗ q̄ trãſcribũt ex autoritate ſibi conceſſa q̄r de-
bẽt ad verbum trãſcribere. iuxta no. in. c. cũ. p. tabellio. extra de fi-
de inſtru. ⁊ traditur p Bart. in rub. C. de fide inſtru. tum quia illi
duo p̃ut aſſerũt legunt originale ⁊ inuicẽ audiũt. difficilius autẽ
fallit̃ viſus duorum quã vnius. l. hac ꝯſultiſſima. C. qui teſt. face.
poſſunt. ibi tot oculis ſpectat̃. ¶ Confirmant̃ p̃miſſa q̄r videm'
11 q̄ꝺ in teſtib' ſit repetitio ſermonis p̃cedẽtis orationis ne teſtes
cõtradicãt. ita concludunt do. Ant. do. Abb. ⁊ Joã. de imo. in. c.
cum tu. extra de teſti. ⁊ in ſimili Bar. in. l. labeo. ff. de ſup. leg. igit̃
idem dicamus in inſtrumentis. l. in exercẽdis. C. de fide inſtru. ⁊ p
bat̃ in inſtrumentis ex his que ponit Bar. in. l. ſi. §. idem quęſit.
ff. de cõdi. inde. Nec dicat aliq̄s q̄ꝺ cõcordari poſſunt p multipli-
cationẽ act' vt eſt caſus in. d. c. cum tu. extra de teſt. ⁊ tradit̃ in. c.
cum Jo. eremi. extra de fide inſtru. ⁊ ſic q̄ꝺ duo cõdita fuerunt te-
ſtamenta q̄ꝛ hoc dici nõ põt duplici rõne. ¶ Primo q̄r concordia
dꝫ eſſe veriſimilis nõ aũt ſufficit q̄ꝺ ſit poſſibilis alias nõ admit-
tit̃ ſm Bal. notabiliter in. l. ſcripture. in. ij. colũ. C. de fide inſtru.
Sꝫ in caſu noſtro nõ eſt veriſimile q̄ꝺ diuerſa ſint teſtamenta pro-
pter idẽtitatem tabelliõis ⁊ teſtiũ ⁊ q̄r eodẽ die ⁊ in eodem loco ⁊
cõcordãt in alijs p̃terq̄ꝫ in his q̄ ſ. ſunt narrata quia variatio cõ-
tingit velle aũt erit allegare vnitatẽ teſtamẽti ad p̃ſumẽdam vni-
tatem iuxta no. in. l. omnẽ. C. de teſta. ⁊ in. c. cũ Jo. eremi. ad fin. ex-
tra de fide inſtru. ¶ Scdo q̄r lꝫ in publico ſumpto p tabelliones
ſit illa ꝯditio nullo cõdito teſtamento tñ põt dici repetita vel q̄ꝺ
a notario p obliuionem fuerit omiſſa potius quã ſit preſumẽda
pluralitas teſtamẽtoꝝ. Iſtud optime pbat̃ in ſimili p ea que no.
do. Ant. d. Abb. ⁊ Joã. de imo. in. d. c. cum Joã. eremi. vbi inſtru-
mentũ loquebat̃ de ꝯtra emptiõis ſimplr̃ ⁊ teſtes loquebant̃ de
ꝯtra conditionali dicunt q̄ꝺ non fuit ibi neceſſaria interrogatio
de vnitate actus ad fugiendã pluralitatẽ preſumptã propter diſ-
cordiã q̄r potuit eſſe q̄ꝺ ꝯtrus fuerit cõditionalis ⁊ q̄ꝺ tabellio
per obliuionem omiſerit. ita dicamus in caſu noſtro q̄ꝺ iſta ꝯdi-
tio fuerit appoſita ſꝫ tabelliõe in trãſcribẽdo per errorẽ omiſſa.
¶ Preterea lꝫ p̃ſumẽda eſſet pluralitas tñ ex quo non apparet
de prioritate monaſterium q̄ꝺ eſt in poſſeſſione obtinere dꝫ ſcḋm
Bar. in. l. j. §. j. ff. de bono. poſ. ſm tabu. traditur plene in. l. ſi. C. de
edi. diui adri. tol. ¶ Tertio principalr̃ dico q̄ lꝫ iſta inſtrumẽta
nõ poſſint adinuicẽ ꝯcordari ex quo ſunt eque originalia illud
prefertur q̄ꝺ continet minus obligatione. caſus eſt ⁊ ibi Bart.
Bal. ⁊ odo. l. d. l. ſempronius pculo. ſed minus obligatio ẽ quod
ſubſtitutio ceſſat facta ſub duplici cõditione. ſ. ſi deceſſerit ſine fi-
lijs ⁊ nullo condito teſtamẽto quã ſub vna tñ. ſ. ſi deceſſerit ſine
filijs. igitur potius ſtãdum eſt ſumpto ab illis duobus tabellio-
nibus. l. ſi ita ſit ſcriptum. cũ ibi no. ff. d leg. j. cũ ſi. ¶ Poſtremo
iſta concluſio pbat̃. nam ſumptum ab illis duobus tabelliõib'
coadiuuetur teſtimonio excellen. doctoris dñi Bulgarini qui at-
teſtat̃ q̄ꝺ iam ſunt anni fere. xviij. q̄ꝺ pars aduerſa virtute eiuſdẽ
teſtamenti a monaſterio petebat dictam hereditatem. ⁊ q̄ꝺ tunc
monaſteriũ erat paratũ hereditateꝫ reſtituere ſed recurſum fuit
ad protocollũ. ⁊ q̄ꝺ inuentũ eſt q̄ꝺ dicebat p̃ut hodie dicit ſum-
ptum ab illis duobus tabellionib'. ⁊ hac de cã pars aduerſa de-
ſtitit vñ cũ dñs Bulgarinus valeat plurimũ vltra eminẽtẽ ſciẽ-
tiã prudẽtia ⁊ bonitate plurimũ iuuatur inſtrumentũ monaſte-
rij. Iclr̃ iuuat̃ ex ſcriptura fratris bernardi q̄ olim vocabat̃ dñs
Capes ⁊ fuit diſcipulus meus eruditiſſimus ⁊ etiam niſi religio-
nem intraſſet euaſiſſet in doctiſſimũ iuriſcõſultũ q̄ ⁊ prudẽtia ⁊
bonitate plurimum valuit hoc idem in ſcriptura ſua atteſtat̃ ⁊
dicit q̄ꝺ ꝓpter hoc teſtamentũ diligenter cõſeruet̃. vñ ex iſtis pro-
bationibus multũ magis p̃põderat q̄ꝺ error fuerit in trãſcribẽ-
do cõmiſſus a ꝓprio tabellione quam ab illis duob'. in iſtiuſm̃
probationibus q̄ de facili haberi nõ poſſunt ꝓcedimus p coni-
ecturas ⁊ veriſimilia ⁊ ſimiliter in pbationib' ꝯtis adinuicem. l.
iij. §. tu magis. ff. de teſti. ⁊ tradit̃ in. l. ſcripture. C. de fide. inſtr. ⁊ in
c. imputari. extra eod. titu. ⁊ in. c. in noſtra. extra de teſti. ⁊ regula
inſpicimus cum materia de regu. iur. l. vj. ⁊ illa d̃r pfecta pbatio
que iudicẽ ad credulitatẽ inducit ſm Bar. in. l. admonendi. ff. de
iureiur. ſi aũt ſingula. ſ. deducta diligenter conſiderent̃ nemo iu-
dex erit q̄ parũ ſapiat q̄ in hãc partẽ animum ⁊ credulitatẽ non
inducat. ⁊ multo fortius ſi duo aliꝗ religioſi idẽ verbo deponerẽt
prout credit̃ videmus eñ q̄ꝺ ſemp pbatio potẽtior prefert̃ ſcḋm
Bar. in. d. l. admonẽdi. ar. l. ob carmẽ. §. ſi teſtes. ff. d teſti. vñ publi-
ca prefert̃ p̃uate. l. ſcripturas. C. q̄ po. in pi. heh. ⁊ tñ ſi p̃uata plu-
ribus teſtib' coadiuuetur prefertur ſcriptura priuata ſm Saly.
in. d. l. ſcripture. j. pe. col. ⁊ quamq̄ ex p̃dictis ni fallor res ſit mul-
tũ clara ⁊ monaſteriũ ſit in caſu manifeſte victorie tñ ſi quo pa-
cto res on his videret̃ in tali ꝯtietate probationũ inſtrumentoꝝ
monaſteriũ q̄ꝺ impoſſibile reperit̃ abſolui dꝫ ſm Bar. Bald. ⁊
Salyc. in. l. ſcripture. C. de fi. inſtru. ⁊ d. Anto. ⁊ Abb. in. c. impu-
tari. eo. titu. ⁊ maxime fauore monaſterij ⁊ pie cauſe vt in. l. ſunt
perſone. ff. de reli. ⁊ ſump. fu. ⁊ in. c. ſi. de re iudi. ex quibus vt dixi
concludo quod monaſterium eſt in caſu manifeſte victorie.

Laus Deo.

¶ Ut ſupra per me cõcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartho.
Socinus ſeneñſis. J. U. doctor.

¶ Conſilium. cclxxviij.

1 ¶ Feudum comitatus habens annexam dignitatem quando
diuidi poſſit.
2 Conſuetudo ſeruãda eſt in regalibus quãtum ad ſucceſſionem.
3 Argumentum a contrario ſenſu etiam ad correctionem iurium
valet quando lex aliter nihil operaretur. ⁊ nu. 8.
4 Feuda que diuiduntur inuito conſorte que ſint.
5 Pluralitas quando reſoluatur in ſingularitates ⁊ nu. 7.
6 Indefinita in materia ſtricta non equipollet vniuerſali in ma-
teria feudorum.
9 Argumentum a contrario ſenſu non habet locum in feudis.
10 Stare in communione quis cogitur ex pacto.
11 Pactum q̄ꝺ diuiſio non fiat quando teneat ⁊ quando durет.
12 Perpetuum dictio quid importet.
13 Diſcedi quando poſſit a pacto quod diuiſio non fiat.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ In q̄õne
vertẽti inter comitem alexandrũ ⁊ comitẽ hannibalẽ
de vicecomitibus de Mediolano ſup petita diuiſione bonorũ
feudaliũ p p̃fatũ comitẽ alexãdrum viſa ⁊ cõſiderata contingen-
tia facti duo principaliter diſcutiẽtur. ¶ Primum q̄d iuris ſit
nulla exiſtente conuentione de q̄ in diuiſione facta inter dictos
fratres. ¶ Scḋm quid iuris ſtante dicta ꝯuentione. ¶ Circa pri-
mum adhuc duas examinabimus q̄ões. Prima q̄ꝺ erit q̄d iu-

ris de feudis comitatus ⁊ ſic habētibus annexā dignitatē. Scḋa
erit qḋ iuris de aliis bonis feudalibus. ¶ Circa primam q̄ōnem
videbatur primo concludendū quod talia feuda diuidi nō poſ-
ſent. hoc vẜ probari lege rōne ⁊ auctoritate. ¶ Primum p̄z in. c.
imperialem. §. p̄terea ducatus. de p̄hibi. feu. alie. per Fede. vbi
eſt caſus. ¶ Scḋm patet q̄ꝛ dignitas ⁊ dn̄ium p diuiſionē dimi-
nuitur ⁊ ad deſtructionem deducitur vt dicit glo. in. c. lꝫ. de roto
1 ideo dicit Joan. an. qḋ † feuda dignitatū prout ſunt comitatus
marchionatus ⁊ ducatus nō diuidūtur in honorē imperij: vt di
cit philoſophus. xij. metaphyſice. Entia nolūt male diſponi: nec
bonum pluralitas p̄ncipū. vnus ergo p̄nceps. ⁊ refert Bal. in. d.
§. p̄terea ducatus. ¶ Tertium p̄z nā ita tꝫ Ja. de ardizo. in ſum-
ma ſua in rubri. vtrum feuda diuidi poſſint. idem Spec. in tit. de
feu. §. q̄ñ. ver. xxxiij. idem Jac. de bel. Bal. And. de yſernia ⁊ alij
in. d. §. p̄terea ducatus. ⁊ Joan. and. ⁊ Cano. in. d. c. licet. ⁊ eſt cōis
opi. ¶ Sed p̄miſſis non obſtātib⁹ cōtraria ſn̄ia eſt verior q̄ imo
feudum comitatus ⁊ ſic dignitatis diuidi poteſt. ⁊ premitto pro
fundamento qḋ feuda regulariter diuidi poſſunt: vt in. c. filij. ſi
de feu. fuer. cōtro. ⁊ infra ſtatim latius dicet. vnde ſolū eſt reſpon
dendum ad tex. in. d. §. p̄terea ducatus [a] ad quem multipliciter re-
ſpondeo ⁊ ſic patebit r̄ñſio ad allegata in cōtrarium. ⁊ primo qḋ
in italia ⁊ in certis partib⁹ alemanie ex generali ⁊ antiquiſſima
conſuetudine preter feuda regalia ⁊ alia ſcilicet comitat⁹ ducat⁹
marchionatus diuidunẜ ⁊ ſic per talem conſuetudinem eſt dero
gatum in dictis locis diſpoſitioni. d. §. preterea ducatus. ita dicit
ſingulariter Jo. an. in addi. Spe. in rub. de feu. ver. nō omittam.
rōnes omitto. idem tenent Hoſt. ⁊ Jo. an. in. d. c. lꝫ. vbi do. Card.
illam decaſionē refert ⁊ ſequiẜ. idēꝫ voluit Bal. in. l. de quib⁹. in fi.
ff. de legi. idem etiā tꝫ And. de yſer. in. d. c. oīs filij. ⁊ vult Ja. alua-
ro. in. d. §. preterea ducatus. vbi And. de yſernia. dicit quod dicta
conſuetudo quod talia feuda diuidantur maxime ſeruaẜ in par
tibus lombardie. vnde dicit in ſimili Bald. in. c. i. de feudo mar-
2 chie ducatus qḋ † in regalibus quantum ad ſucceſſionem feudi
ſemp ſeruanda eſt conſuetudo. allegat tex. in. c. i. de feu. alie. in fine
qḋ dicit ſtatum cordi tenendū q̄ꝛ frequēs eſt mora regū ⁊ dn̄orū. ⁊
hoc fundamentum ſolū ſufficeret. ¶ Scḋo etiā dico qḋ quāquā
talia feuda ſui natura eſſent indiuiſibilia tñ illud eſt quo ad iu-
riſdictionem ⁊ dignitatē quo aūt ad adminiſtrationē ⁊ exercitiū
iuriſdictionis bñ poſſunt diuidi ſcꝫ q̄ vel alternis annis dominē
tur vel in diuerſis locis ita limitando. d. §. p̄terea ducatus. in feu-
do comitatus dicit Bar. in. l. inter tutores. ff. de admi. tuto. idem
voluit Ang. in. l. ij. §. ex his. ff. de ver. obli. argu. l. lucio. in fin. ff. de
aqua quoti. ⁊ eſtiua. facit qḋ no. gl. in. c. lꝫ. xvi. q. iij. quam allegat
do. Abb. in. c. fin. de re iudi. ⁊ hoc idem tenent Bald. ⁊ Joc. alua-
rot. in. d. §. preterea ducatus. ¶ Tertio nam licet talia feuda eſ-
ſent indiuiſibilia tamen pōt iudex vni aſſignare feudum comi-
tat⁹: ⁊ alteri alia feuda. ⁊ hoc caſu tꝫ diuiſio ex quo nō ſcinditur
feudum ſed vni inſolidum adiudicaẜ. ita cōcludit Bal. in. d. §. p̄-
terea ducatus. allegat inter alia glo. in. l. ſi familie. C. fami. er. vbi
hoc idem voluit Bal. ⁊ bal. in. l. i. ff. de reꝝ diui. in. l. q. ⁊ tꝫ Joan.
an. in addi. Specul. in rub. de feu. vbi ſupra. ¶ Quarto procedit
tex. in. d. §. preterea ducatus. q̄ñ conceditẜ feudū comitatus vnius
iuriſdictionis ſecus ſi plura loca ⁊ caſtra concedantur in feudū
comitatus que habeant ſeparatā iuriſdictionē q̄ꝛ in illis cadit
diuiſio. ita limitando illū tex. cōſuluit Frāci. de rampo. ⁊ do. Ga
ſpar de calde. ⁊ habeo inter conſilia Gaſpar. de calde. incipien. in
queſtione teſtamentei ſeu diuiſionis bonorū feudalium. ¶ Quin-
to q̄ꝛ cum tale feudū non ſolū trāſeat ad primogenitū ſed ad oēs
filios iure hereditario dicitẜ feudū paternū ⁊ antiquū vt in. c. i. de
ſucceſ. feu. ſed feudum qḋ nō tranſit tñ ad primogenitum ſed ad
oēs filios ⁊ eſt paternum diuiditẜ: vt in. d. c. oēs. ſi de feu. fue. cōtro-
uer. igitur hoc feudum eſt indiuiſibile. ⁊ ita concludit Bal. in. d.
§. preterea ducatus. ⁊ Ange. in ſuo cōſi. cccvj. ⁊ p̄habitur hec cō-
cluſio multum dare in ſequēti difficultate ex eo q̄ꝛ dominus feu-
di diuiſioni conſentit. ¶ Circa ſcḋam q̄ōnem difficultatem facit
tex. in. d. §. p̄terea ducatus. qui dicit qḋ feudum ſi cōſortes volue-
rint diuidatur ⁊ ſic videẜ velle q̄ oēs cōſortes cōſentiāt ad hoc vt
diuidi poſſit q̄ꝛ indefinita legis equipollere ſolēt vniuerſali ſcḋꝫ
Bal. in. l. ſi pluribus. ff. de leg. ij. igitur a contrario ſenſu ſi omnes
non voluerint non pōt diuidi ſed hic alter nō cōſentit igitur ⁊c.
¶ Hanc concluſionē magis ſtringo q̄ꝛ alias ſi diceremus q̄ alte-
ro tñ volente poſſit diuidi ſeu vno volente. fruſtratorie fuiſſent
illa verba appoſita contra. l. ſi quando. ff. de leg. j. q̄ñ ſi nullus vel
ſic feudum ⁊ quelibet alia res etiam diuiſibilis non diuideretur
q̄ꝛ partes poſſent cōtinuo ſtare in cōione. igiẜ ad hoc vt aliquid
operentur intelligi debent qḋ ad hoc vt feudū diuidatur omnes
3 debeant velle ⁊ conſentire q̄ꝛ † valet argumentum a contrario ſen
ſu etiam ad correctionem iuris ꝫ quando alias lex nihil operare
tur vt notāt Dy. Bal. ⁊ alij in. l. ſi cum dotem. in prin. ff. ſolu. ma-
tri. ⁊ eſt tex. in. l. inter ſocerum. §. cum inter. ff. de pactis dotali.

quem allegat Bald. in. l. obſeruare. §. proficiſci. in. ij. q. ff. de offic.
procon. ⁊ lega. ⁊ traditur. l. d. l. i. §. huius rei. ff. de offi. eius cui mā.
eſt iuriſdictio. ¶ Sed predictis non obſtantibus contraria ſen-
tentia mihi magis placet ⁊ videtur mihi verior licet nō reperiā
aliquem hoc decidere in terminis an ad inſtantiam vnius cōſor-
tis diuidi debeat feudum in caſu dicti. §. preterea ducatus. in ver.
4 aliud aūt feudū. Et pro fundamēto ego premitto quod alia † feu
da ſunt diuiſibilia preter feuda que habēt annexam dignitatem
regaliū. caſus eſt in. d. ver. aliud aūt. ⁊ p̄batur in. d. c. oēs filij. ⁊ te
net Jaco. de ardizo. in rub. vtrū feu. diuidi poſſint. q̄ꝛ equiparan-
tur vſufructui. vnde ſicut vſuſfructus diuidi poteſt vt p Bartol.
in. l. ſtipulationes non diuidunẜ. ff. de verb. obl. ita ⁊ huiuſmodi
feudum. ⁊ tenet Spe. in tit. de feudis. §. q̄ñ. verſic. xxxiij. ⁊ Bald.
⁊ Jaco. aluaro. in. d. §. preterea ducatus. ⁊ Bald. in. c. i. §. hoc quo
que. de ſucceſ. feu. ⁊ in. c. i. §. fin. quib. modis feu. amit. ⁊ confirma-
tur iſta concluſio quia fortius talia feuda ſunt vt ſupra diuiſibi-
lia ſicut feuda habentia annexam dignitatem de quibus in. d. §.
preterea ducatus. ſolum autem reſtat diſcutere an omnes con-
ſortes conſentire debeant ad hoc vt talia feuda diuidi poſſint. ⁊
doc. in. d. §. preterea ſimpliciter dicūt qḋ poſſunt diuidi. iudiciū
aūt cōmuni diuidundo redditur in inuitum: cū nemo regulari-
ter cogatur ſtare in cōione. l. ſi non ſortem. §. ſi centum. ff. de cōdi.
inde. vñ verba doctorum intelligi debent ſm ſubiectā materiā. l.
ſi vno. ff. loc. ſi enim voluiſſent qḋ oēs conſortes cōſenſiſſent vtiq̄
expreſſiſſent. l. vnica. §. ſin aūt ad deficientis. C. de caduc. tollen. ⁊ ad
tex. in. d. ver. aliud aūt r̄ndetur in primis qḋ recte inducēdo ibi p
bat ꝯtrarium. naꝫ feuda ſunt regulariter diuiſibilia: vt p̄z. l. d. c. oēs
filij. ⁊ p̄bat tex. in. d. §. preterea ducatus in ver. decetero. ⁊ ibi hoc
dicit Jaco. aluaro. legiſlator. ¶ Primo abſolute ⁊ ſimpliciter p
hibet diuiſionem feudoꝝ ducatus comitatus ⁊c. ⁊ ſic vult quod
talia feuda diuidi non poſſunt ſiue aliq̄ voluerint diuidere ſiue
omnes in ver. aūt aliud aūt ⁊c. ex quo alia feuda nō includeban-
tur ponitur aduerſatiua ad ius ⁊ ad factum. l. hoc amplius. ⁊ ibi
gl. Barto. ff. de dā. infec. igitur vt recta ⁊ adequata ſit aduerſatio
intelligi dꝫ qḋ aliquo vel pluribus volentibus diuidere quod ta
lia feuda diuiderētur. ⁊ ſic illa verba ſi conſortes voluerint reſol-
uantur in ſingularitates. l. ſi aliquis conſortium voluerit. l. falſa.
in ſi. ⁊ ibi Bald. ff. de cōdi. ⁊ demon. traditẜ in. l. ꝯuie. C. de impu-
be. ⁊ alijs ſubſti. ¶ Confirmatur iſta intelligentia alio modo.
nam illa verba ſi cōſortes voluerit que ſunt pluralis numeri veri-
ficantur in duobus. l. vbi numerus. ff. de teſti. ⁊ in regula pluralis
locutio. cum materia. de reg. iur. in. vj. ⁊ nō recedendo a p̄prietate
ſi eſſent quatuor conſortes ⁊ duo vellent diuidere verificarentur
verba tex. ⁊ ſic poſſet feudum diuidi. clarū aūt eſt qḋ non eſt dare
rōnem diuerſitatis quare magis duo poſſint diuidere cōtradicē-
tibus alijs duobus ⁊ tamē vnus altero ꝯdicēte nō poſſit. ſed iſta
5 eſt regula qḋ † q̄ñ eſt eadem rō de vno quo ad vnū q̄ eſt de pluribꝰ
quo ad plures tunc pluralitas reſoluitur in ſingularitates. l. lu-
cius. §. gaio. ff. ad trebel. ſm Bal. in. l. i. C. de condi. inſer. Et ad il-
lud qḋ idefinita legis dꝫ equipollere vniuerſali. dico quod verū
eſt non de proprietate ſed ex interpretatione. l. ſi ſeruitus. ff. de ſer-
ui. vrb. predi. ⁊ tradit Barto. in. d. l. ſi pluribus. igitur in materia
ſtricta non dꝫ equipollere prout eſt natura feudalis ſm Bald. ⁊
Alua. in. c. i. de feu. cog. quia in materia ſtricta nō hꝫ locum inter
p̄tatio. l. quicquid aſtrigende. ff. de verbo. obl. ⁊ per Bartol. in
l. omnes populi. ff. de iuſtic. ⁊ iur. in. vj. queſtio. p̄inc.
¶ Preterea vt dicunt Bal. ⁊ alij in. d. c. i. de cogni. feu. in materia
feudoꝝ non eſt argumentis legalibus vtendū ſed attēdi dꝫ ꝯſue-
6 tudo prout eſt ſcripta nō recedēdo a p̄prietate. † igitur nō dꝫ eq-
pollere vniuerſali. ſed ſatis ſit qḋ plures velint diuidere ⁊ per cō-
ſequēs pluralitas reſoluiẜ in ſingularitates: ſꝫ poſito qḋ idefini-
ta equipolleret vniuerſali qḋ tñ eſt falſū in tali materia feudoꝝ
adhuc nō obſtaret q̄ꝛ ſenſus illius tex. eſſet qḋ ſi oēs cōſortes vel-
lent diuidiẜ. l. qḋ omnes cōſortes q̄ voluerint diuidere diuidāt. ⁊
ita exponit Bar. indefinitaꝫ in. d. l. ſi pluribꝰ. Nō omitto qḋ tex.
in. d. ver. aliud aūt feudū dū dicit ſi cōſortes voluerint potuit ha-
bere reſpectū ad pluralitatē actuū ⁊ factoꝝ. ⁊ ſic ad plura feuda ⁊
plures diuiſiōes. ideo loquutus fuit de cōſortibus in plurali ad
hoc tex. optimus in. c. paſtoralis. in fi. de offic. or. per quē dicit ibi
d. abb. qḋ lꝫ lex dicat q̄ act⁹ fiat corā publicis pſonis ſatis ē q̄ fiat
corā notario ⁊ teſtib⁹. Cōfirmo nā vt dixi nemo cogiẜ ſtare i cōio
ne: vt i. d. §. ſi centū. ⁊ in re diuiſibili put ſunt talia feuda vt in. p.
c. oēs filij quilibet ex habentibus rem communem poteſt prouo-
care ad diuiſionem. vnde in re diuiſibili non eſt neceſſarium qḋ
plures petāt diuiſionem ſed quando pluralitas non eſt neceſſa-
ria tunc reſoluitur in plures ſingularitates vt no. declarat Bar.
per. illum tex. ⁊ ſequitur Angel. in. l. iij. §. nr̄go cia. ff. de nego. geſt.
¶ Comprobatur optime quia ſubiecta materia eſt quod vno pe
7 tente diuiſionem rei communis fiat diuiſio vt dictum eſt. † ra-
tione autē ſubiecte materie etiam in materia ſtricta pluralitas
reſoluitur

[a] ¶ Ad tex. in §. p̄terea duca tus. i. c. imperialē. de p̄hi. feu. ali. per Fe dericum.

reſoluit in ſingularitates ad hoc glo. in c. ſi. de reſcrip. ⁊ glo. ⁊ ibi
do. Abb. in c. accepta. de appella. ⁊ glo. ⁊ ibi Abb. in c. vt priuile-
gia. de priui. ſi ergo reſoluit in ſingularitates pʒ ꝙ nõ equipollet
vniuerſali vel equipollet diſtributiue: vt tradit in. d. l. ſi pluribꝰ.
Infert etiã in ppoſito ꝙ nõ obſtat ille tex. arguẽdo a ɔtrario ſen
ſu: qꝛ ſi dicimus ꝙ aliquo cõſorte volente fieri dʒ diuiſio. igitur a
cõtrario nullo volẽte nõ dʒ fieri diuiſio. ⁊ hoc ẽ veriſſimũ. Sʒ po-
ſito adhuc ꝙ non reſolueretur i ſingularitates illa pluralitas ⁊ ꝙ
indefinita equipolleret vniuerſali. tex. tñ pbat ꝙ ſi oẽs voluerit
põt diuidi ⁊ hoc eſt clarũ qñ oẽs cõſortes volũt nõ tñ pbat ꝙ ſi
oẽs nõ vellẽt ꝙ nõ diuideret niſi a ɔtrio ſenſu qui ɔtrarius ſenſus
ita ſumptꝰ nõ eſt de intẽtiõe litere ſed tñ aduerſarij qꝛ primo di
xerat qñ feuda dignitatum nõ poterãt diuidi abſolute etiã ɔſẽ-
tibus volentibus ver. aũt aliud feudũ aduerſat ꝙ eis volentibus
diuidi põt vt dixi. ſ. ad inſtãtiã illiꝰ qui voluerit diuidere. ¶ Pre
8 terea † nõ dʒ ibi ſumi argumẽtũ a cõtrario ſenſu ad iuriũ corre-
ctionẽ ad hoc gl. c. cupiẽtes. §. quid ſi per viginti. de elec. in. vi. ⁊ in
l. in liberis. in ver. nec leo vetat. C. de colla. quam ibi ad hoc põde
rat Fulgo. ⁊ Bart. in l. oẽs populi. in. vi. q. prin. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊
ſatis eſt ꝙ tex. in. d. §. pterea operet reſpectu feudorũ habentium
annexã dignitatẽ iuxta no. per do. Ant. ⁊ Io. de imo. in c. cũm q̃
de reſcrip. item ex quo nõ fit diuiſio niſi aliquo volẽte diuidere ex
primitur ꝙ inerat igit nõ inerat ſi non oparet iuxta not. in l. iij.
ff. de lega. j. Itẽ in materia feudorũ nõ dʒ ſumi. vt in. d. c. j. de feud.
cogni. cum ſumat ex cõiectura legũ. ⁊ per gl. in l. apud antiquos
C. de furtis itẽ dʒ ſumi indirecte vt in c. cũ apoſtolica. de his que
fiunt a prela. ſine cõſenſu capituli. itẽ ficte. l. ſi pcuratorẽ. §. ſi igno-
9 rantes. ff. man. † vñ tales argumẽtationes in feudis nõ habẽt lo-
cum vt in. d. c. j. ¶ Non omitto ꝙ ante tex. in. d. §. pterea duca-
tus talia feuda abſolute diuidi poterant. d. c. oẽs filij. ver. aũt ẽ ibi
hoc reſtringit in feudis dignitatũ. deinde ɔtrariũ dicit aduerſa-
tiue in alijs feudis ſi ergo pncipiũ venit ad reſtringẽdũ diuiſio-
nes. ver. aũt. Aliud nũt venit ad ɔtrariũ effectũ vt recta ſit aduer
ſatio ſed ſi diceremus quod omnes deberent conſentire operare-
tur cõtrariũ ⁊ ſic reſtricte igit hoc nõ dicẽdũ. l. legata inutiliter.
ff. de lega. j. cum ibi plene no. ¶ Poſtremo dico tam reſpectu pri
me qõnis quã ſcde ꝙ cũ pſupponat ɔſenſus dñi ⁊ ſic illuſtriſſimi
ducis Mediolani indubitanter eſt permiſſa diuiſio ſʒ And. de
yſer. ⁊ Iaco. de aluaro. in. d. §. pterea ducatus igit omnis difficul
tas in vtraqʒ qõne. Et quibus ſunt expedite prima ⁊ ſcda qões
prime principalis difficultatis de qua ſupra. ¶ Circa ſcdaʒ prin
cipalem difficultatẽ videbatur primo aſpectu dicendũ ꝙ diuiſio
10 fieri non poſſet: qꝛ vt dicit glo. in l. ſi. C. cõi diui. lʒ nemo † cogat
ſtare in cõione vt ibi dicit tex. tñ ex pacto quis cogit ⁊ illam gl. ſe
quunt cõiter doc. nec videt obſtare tex. in. l. i. hoc iudiciũ. §. ſi ɔue-
niat. ff. cõi diui. qꝛ ille tex. loquit quando eſt appoſitũ pactum ne
oĩno diuiſio fiat ⁊ ſic ꝙ nullo modo vel aliquo tẽpore. dictio enĩʒ
omnino vñ vniuerſaliter diuiſionẽ negare iuxta no. per gl. in c. ex
ſi chriſtꝰ. de iureiur. ⁊ in cle. j. in verbo omnino. de vita ⁊ hone. cle-
ricorum. ⁊ Io. an. in c. ſi bñficia. de reſcri. in. vj. in caſu aũt noſtro
ſimpliciter eſt prohibita diuiſio ꝙ videt oſtẽdi per verba vmꝰ ca
pituli diuiſionis in quo dicit ꝙ oĩa bona feudalia ipſorũ fratrũ
qualiacunqʒ inter poſſideant pro indiuiſo. ⁊ ſic voluerũt ꝙ nõ di
uiderent aliis rebꝰ diuiſis ſʒ poſſiderent p indiuiſo vt per totũ
ff. ⁊ C. cõi diui. qḋ etiã confirmat ex alio capitulo dum volunt ꝙ
quedã bona allodialia cõpntent inter feudalia ⁊ ideo remaneãt
indiuiſa ⁊ cõiter poſſideantur. ⁊ ex tali pacto ſepius repetito ma
gis oſtendit voluntas diuidentiũ qḋ nõ diuiderent. arg. l. cum ſci-
mus. C. de agri. ⁊ cenſi. li. xi. ⁊ per Bal. in l. reſcripta. C. de pci. im-
pe. offe. ⁊ late Roma. in l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolu. matri. in fallen-
tia pꝑter geminationẽ. ¶ Sʒ pmiſſis nõ obſtãtibꝰ ɔtrariã ſniaʒ
veriorem eſſe exiſtimo ꝙ imo non obſtantibus d'ctis capitulis
bona pdicta feudalia ⁊ fortiꝰ allodialia diuidi poſſint. ⁊ in pri-
mis dico ꝙ lʒ dictum pactũ cõtineret ꝙ dicta bona non diuide-
rent ⁊ eſſet validũ. tñ vna ratione videt ꝙ in terminis noſtris pa
ctũ nõ habeat obſtare. nã diuiſio videt phiberi ne dño pindicet
vt in. l. communi diuidun. in princi. ⁊ ibi glo. ff. cõi diuidun. ⁊ tra
ditur in. d. §. pterea ducatus. vñ quodlibet feudũ dño cõſentien-
te diuidi põt vt ibi notat. licet ergo poſſent ante diuidere ſine cõ
ſenſu dñi tamẽ ſtãte cõſenſu fortius ⁊ indubitãter eſt permiſſa di
uiſio. cum ergo poſt pactũ ſuperuenerit cõſenſus domini non eſt
dubium ꝙ termini ſunt alterare ⁊ res nõ dicantur eſſe in eodem
ſtatu ſʒ quelibet cõuentio intelligit rebus in eodẽ ſtatu permanẽ-
tibꝰ. l. ſi extraneꝰ. ff. de cõdi. ob cãm. l. qui iurato. ff. qui ſatiſda. co-
gan. ⁊ in c. quẽadmodum. ⁊ ibi plene no. extra de iureiur. cum ſi.
¶ Sed poſito ꝙ nõ ſuperueniſſet conſenſus dñi poſt diuiſioneʒ
adhuc cõcludi debet ꝙ dicta bona diuidere poſſunt in primis qꝛ
dicta capitula nullo modo phibẽt diuiſionẽ qꝛ iſta ſunt multũ
diuerſa ꝙ fratres voluerunt quod aliqua bona remanerent cõia
⁊ cõiter poſſiderent pro indiuiſo ⁊ ꝙ in futurum nõ poſſit peti

diuiſio. qꝛ ſtat ꝙ tunc non voluerint diuidere ⁊ tñ quod in futu
rum poſſint ſi velint quilibet illoꝝ. vnde ex diuerſis nõ eſt bona
illatio. l. papinianus exuli. ff. de mino. l. naturaliter. §. nihil com-
mune. ff. de acqui. here. ⁊ in cõtractibꝰ quicquid re loco ⁊ tẽpore
omittit habet omiſſo. l. quicquid aſtringẽdi. ff. de verb. oblig. l.
triticum ⁊ l. ſi ſtipulatus. §. griſogonus. ff. de ver. obli. cũ ſi. Con-
firmatur. nã vnũ capitulum per aliud declarat. l. verũ. ff. de peti.
here. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bal. ⁊ in l. ſi ſeruus pluriũ. in ſi. ff. de leg. j. ſʒ
in ſcdo capitulo magis ſe declarat dum vult ꝙ remaneant indi-
uiſa ꝙ verbum remaneãt ſignificat qḋ remaneãt ⁊ cõſeruent in
ea qualitate ⁊ in eo iure ſicut prius erant ante diuiſionem: vt pro
bat tex. in. l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. ⁊ in l.
cum aut. §. ſi. ff. de edil. edic. ⁊ in c. ij. de fratri. de nouo bñficio in
ueſti. ⁊ in c. ſignificauit. extra de offi. ordi. ſed ante diuiſionẽ erãt
diuiſibilia. igit ⁊c. ¶ Preterea hoc fundamentum probat: nam
dicta capitula pñt intelligi vt ſupra quod remaneant indiuiſa ⁊
cõiter poſſideant tũc ⁊ donec petat diuiſio put ẽt videt intelligẽ
dum ſm ſubiectã materiã. l. ſi. C. cõi diuidũ. vnde lʒ poſſent dicta
verba trahi per capillos ꝙ diuiſio peti nõ poſſit: tñ dicta capitu
la ſunt interpretanda cõtra magnificum dñm Hannibalem qui
inſtat quod diuiſio nõ fiat ⁊ fundat ſe in dictis capitulis vt l. ij.
veteribus. ⁊ ibi glo. Barto. ⁊ alij. ff. de pac. ⁊ in. l. non hoc. C. vnde
legi. ⁊ in c. in preſentia. de pbatio. igit interpretet vt diuiſio non
dicat phibita. ¶ Scdo principaliter moueor poſito qḋ ptes ſen
11 ſiſſent ꝙ nõ diuiderent dicta bona. nam † aliqñ appoit pactum
ꝙ in perpetuũ ⁊ nullo tpe diuiſio fieri poſſit ⁊ tũc indubitãter
pactũ nõ tenet caſus eſt clarus in l. in hoc iudicium. §. ſi ɔuenint
ff. cõi diuidun. ¶ Aliqñ ⁊ ſcdo apponit pactum qḋ diuiſio fieri
nõ poſſit vſqʒ ad certum tps ⁊ tũc tale pactũ vʒ vt eſt caſus in. d.
§. ſi conueniat ⁊ ita intelligi dʒ glo. in l. ſi. C. cõi diuidun. vſqʒ au-
tem ad quãtum tps certum fieri poſſit nõ diſcutio qꝛ nõ neceſſa-
rium. ⁊ hic non eſt caſus noſter. ¶ Aliqñ ⁊ tertio appoſitum eſt
pactum ꝙ ad tps nõ diuidat ſed nõ eſt expſſum vſqʒ ad qḋ tps ⁊
tũc reperio qḋ dominus flo. de ſancto petro in. d. §. ſi conuenint
determinat qḋ vſqʒ ad. x. annos talis diuiſio peti non põt. ar. l. ſi-
ne prefinitione. ff. de pe. ⁊ eius ꝙ no. glo. in l. credibile. ff. de penis.
⁊ hic etiã non eſt caſus noſter. ¶ Aliqñ ⁊ quarto appoſitum eſt
pactũ ꝙ res pꝑpetuo nõ diuidat ⁊ tunc etiam reperio ꝙ prefatus
do. flo. tʒ ꝙ tale pactum vʒ. nam dicit qḋ aliud eſt dicere qḋ nul
lo tẽpore diuidat nã tunc non vʒ ⁊ nullo tempore diuidere lʒ: fa
cit in ſimili l. nulla. ff. p ſocio. ⁊ ita intelligitur. d. §. ſi conueniat
2 aliud eſt dicere ꝙ in perpetuũ non diuidat: qꝛ tunc vʒ † nam licet
illud verbũ in perpetuũ multis modis firmatur vt not. in l. j. ff.
pro ſocio. tamen appoſitũ in cõtractu qui morte finitur vt eſt ſo
cietas. l. verum. §. in heredem. ff. pro ſocio videt intelligendũ ad
vitã ſocij iuxta no. in. l. j. eo. tit. ⁊ vʒ. ¶ Sed iſta opi. cum reuerẽ-
a tia non pcedit qꝛ attẽta iſta rõne ꝙ pactumꝰ non trãſiret ad he-
redes ⁊ non poſſet durare niſi vſqʒ ad vitam valeret tunc etiã va
leret pactũ qḋ nullo tpe diuidatur qꝛ tũc etiã ſocietas nõ trãſit a
ad heredes l. nemo. ⁊ l. adeo. ff. p ſocio. hoc aũt eſt falſum vt in. d.
§. ſi conueniat. igit ⁊c. ⁊ contrariũ tʒ Cy. in. d. §. ſi cõuenit. in ad
d l. vbi vult ꝙ nõ poſſit excedere metas. xxx. annoꝝ cõtrariũ etiã
tenẽt Bar. ⁊ Albe. de roſa. ibi qui ſummãt illũ tex ꝙ pactum ne
perpetuo quis diuidatur nõ vʒ. ⁊ ita etiam voluit Odofre. vt pʒ
ex no. per Albe. ibidem. idem voluit Albe. in l. ſi. C. cõi diuidun.
vñ non eſt curãdum de opi. do. flo. tum qꝛ eſt cõtra cõem tũ quia
eſt falſa ⁊ hic nõ eſt caſus noſter. facit tñ in ppoſito vt ſtatim pa
tebit. ¶ Aliqñ ⁊ quinto ⁊ vltimo fit pactum ꝙ bona nõ diuidã
tur ſimpliciter. ⁊ hic eſſet caſus noſter in quo dico qḋ vel tale pa-
ctum iudicandũ eſt nullũ vel ꝙ non impedit diuiſionẽ. primum
tenet Albe. de roſa. in. d. l. fin. C. cõi diuidũ. vbi ſimplr dicit ꝙ pa-
ctũ de non diuidendo non vʒ allegat. d. §. ſi cõueniat. cuius opi.
confirmat ex no. per glo. ⁊ Bart. in. d. l. ſine prefinitione. ff. de pe-
nis. vbi volunt ꝙ lʒ qñ quis damnat in metallum ad tps non ex
preſſo tẽpore intelligat decẽnio vt ibi tñ qñ qs ſimpliciter dãna-
tur intelligit perpetuo. argu. l. ſeruus. C. de pe. ſi ergo hoc eſt i diſ
poſitiõe penali fortius in nõ penali ⁊ maxime qꝛ de natura pro-
miſſionum eſt ꝙ ſint perpetue. l. cum qui ita. §. qui ita. ff. de verb.
obli. item pmiſſio negatiua ſimpliciter de nõ faciendo aliqd ab
negat dẽ tẽpus. i. ꝙ nullo tpe fiat. l. ita ſtipulatꝰ la grãde. verſ. ſed
⁊ ſi ita. ff. de ver. obli. probat ex not. in l. mutiana. ff. de condi. ⁊ de.
igitur ſi obligat perpetuo non vʒ. vñ tex. in. d. §. ſi cõueniat dum
b dicit qḋ non vʒ pactũ ne diuiſio oĩno fiat intelligiᵇ dʒ nõ qḋ in b
pacto adijciatur qḋ oĩno non fiat ſed ſunt verba legiſlatoris qḋ
non fiat pactũ neqʒ cõcipiatur tali modo per ꝙ diuiſio oĩno nõ
fiat ſed pactũ ſimpliciter qḋ non fiat eſt tale qꝛ ſimpliciter negat
⁊ generaliter. igitur generaliter debet intelligi. l. j. §. ⁊ generaliter
ff. de leg. preſtan. ⁊ qꝛ negat ꝙ perpetuo fiat vt pbatum eſt. Et ꝙ
iſta intelligẽtia ſit vera pbat aperte per tex. in. d. §. ſi cõueniat. in
§. rũſo. vbi dicit qḋ ſi fiat pactũ vt intra certũ tps nõ diuidat v-

a ¶ Cõtra glo. in l. in hoc iu dicium §. ſi con ueniat ff. com muni diuidũ.

b ¶ Intellect. ad tex. §. ſi conue niat.

igit argumentū ſumptū a ɔ̄rio ſenſu qḋ eſt in iure validiſſimū.l.
j.§.huius rei.ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſ.pbat qḋ qñ certum
tp̄s non eſt appoſitū ⁊ ſic ſimpliciter eſt factū non vȝ. ¶ Preter-
ea dictio aūt oſtendit qḋ aduerſat in iure ⁊ in facto.l.hoc ampli⁹
⁊ ibi gl'o.⁊ Bar.ff.de dā.infe.igit cū loquat qñ tp̄s certum eſt ap
poſitū principium loquatur qñ nullum tēpus eſt appoſitum vel
incertū ita ꝗ perpetuo durare poſſit.vnde puto tale pactum ſim
pliciter appoſitū ꝗ res non diuidat nō valere per tex.in.d.§.ſi cō
uenit ⁊ alia ɔ̄ adducta. ¶ Scḋm aūt probat declarando dicta
capitula qḋ partes voluerūt qḋ nō diuiderent ſed cōiter poſſide-
rentur quaſi voluerint ſocij remanere in illis bonis quo caſu cū
nō ſit appoſitū tp̄s certū pōt renunciari ſocietati dūmō non fuit
dolo malo.l.actione.§.diximus.ff.pro ſo.l.ſed ⁊ ſi.§.ſi.⁊ ɔ̄rio ſen-
ſu eo.ti.ex quibus concludit ꝗ magnific⁹ comes Alexāder hanc
diuiſionē petere pōt. ¶ Poſtremo vel maxime premiſſa cōcluſio
procedit vt mihi vr inter dictos fratres orta eſt diſſenſio ⁊ diſcor
13 dia propter que† a tali pacto etiam qñ eſſet ad certum tp̄s ⁊ ſic va
lidum diſcedi pōt vt in.l.ſi cōuentione ⁊ ibi Bar.⁊ alij.ff.pro ſo-
cio.Confirmat nā ſi teſtator lex vel pactū prohibet diuiſionē hoc
cenſet fieri ad cōſeruationē rerū que ꝓhibent diuidi vt pȝ in.d.§.
ꝓterea ducatus ⁊ per Albe.in.d.l.ſi.C.cōi diui.vñ nō debēt intel-
ligi ſtantibus diſcordijs ⁊ eminētibus ſcandalis qꝛ ſequerenť cō
trarius effectus qꝛ potiꝰ ſequeretur deſtructio ⁊ diſſipatio iuxta
illud Salluſtij.Concordia parue res creſcunt:diſcordia maxime
dilabuntur.⁊ iuxta illud veritatis.oē regnū in ſe diuiſū ⁊c.ſicut
enim vnio parit conſeruationem.ita ex oppoſito diſcordia parit
deſtructionem.ſi ergo diſcordia adeſt per quam apparet qḋ vnio
operabitur deſtructionem ergo eorū diuiſio operabit ɔ̄ſeruatio
nem qꝛ natura ɔ̄riorū eſt vt mutuo ſe expellāt.l.vbi repugnantia.
ff.de regul.iur.⁊ iō entia que nolunt male diſponi vnionē deſide-
rant ſȝ qñ vnio oppoſitū operareť.ſ.deſtructionem ⁊ diuiſio ɔ̄ſer
uationē potius diuiſionē deſiderāt:qꝛ tūc diuiſio pfectio eſt quā
vnio qꝛ perfectiores operationes inducit vt ſcribitur.vij.meta-
phy.redditur enī effectus ſimilis ſue cauſe.l.j.⁊.ij.C.de ordi.cog.
⁊ in.c.ij.eo.tit.oīa enim que tēdūt ad ſi.iudicari debent ſm finē.l.
oratio.ff.de ſponſa.cūcta enī ſm finem moderari opꝫ vt in ſcḋo de
aīa.⁊.j.ethicorū ſcribit philoſophus.Finis aūt eſt cōſeruatio cū
naturalis appetitus ſit oīum rerum ad ſui conſeruationē vt l.j.
de phyſico auditu ſcribit Ariſtoteles dum dicit omne ens appe-
tit ſemper manere.vnde finis cuiuſlibet dñij eſt vt bene beateq̄
viuant fruāturq̄ libertate tranquilla pace atq̄ amicabilitate vt
habetur.j.politicorum.hoc aūt eſſe nun pōt ſi cōplicata dñia fue-
rint diffidentia cum tranquillitati ⁊ paci diſcordia opponat vt
plene probat ſanctus Tho.in ſcḋa ſcḋe.q.xxxvij.in princi.vnde
nō eſt cenſendū leges diuiſionē ꝓhibere qñ ex tali diuiſionis pro-
hibitione ſcandalum immineret:cum leges ꝓuideant oīum vtili
tatem cogitātes vt habet.v.ethicorū.⁊ in.l.nā ⁊ demoſthenes.ff.
de legi.ideo illuſtriſſ.mus princeps ad cōſeruationem dñij inten
tus vt diuiſio fieret conſenſit. Laus ſummo deo.
¶ Et ita per me concluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartholo.
Socinus ſenenſis.J.V.doc.⁊ in fidem ⁊c.

¶ Conſilium.cclxxix.

1 ☞ Diſpoſitio aut.ſacramenta puberum.hȝ locū in donatione.
2 Statutum non annullat contractum iuratum ex eo qḋ certa ſo-
lennitas non interuenit.
3 Prodigo non pōt interdici adminiſtratio bonorū eo nō citato.
4 Vxor ſi eſt relicta dña ⁊ vſufructuaria ⁊ per heredē medietas bo
norū fuerit donata an in bonis donatis vxori debeat vſuſfructꝰ.
5 Teſtator ſi reliquit vxorem dominam ⁊ vſufructuariam quando
cenſeatur reliquiſſe vſumfructum omnium bonorum.

Dominus labia mea aperi
at ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Viſa
donatione facta Mattheo alias vizianello per Jane
tinum de ſarzana ⁊ viſis ſtatutis ciuitatis ſarzane:itē viſo teſta-
mento facto per patrē dicti Janetini in quo relinquit eius vxorē
dñam ⁊ vſufructuariam de duobꝰ dubitat. ¶ Primo nunquid
dicta donatio medietatis bonorū facta per dictum Janetinū
dicto Mattheo valuerit. ¶ Scḋo poſito quod ſic nunquid viuē
te matre dicti Janetini poſſit conſequi dictam dimidiam ⁊ quō.
¶ Circa primum non inſiſtendo in verbis cū ꝓſupponat dictus
Janetinum maiorem.xvij.annorū arbitror dictam donationem
valuiſſe ⁊ preſuppono qḋ de iure cōi regulariter donatio facta a
pubere minore.xxv.annorum cū iuramento valet nec dat reſti-
tutio in integrū.caſus eſt ⁊ ibi oēs in aut.ſacramēta puberum⁰
C.ſi aduer.ven.cuius diſpoſitio locum hȝ in ɔ̄tu donationis vt
ibi determinat glo.quā approbat Bar.qꝛ eſt fauorabilis ex quo
concernit fauorem aīe qꝛ cunctis rebus eſt preferenda.l.ſanci-
mꝰ C.de ſacroſan.eccle.⁊ iſtā opi.approbant cōiter doc.maxime atē
ta diſpoſitione iuris canonici per ea que habentur in.c.cum con

1 ¶ Diſpoſitio aut.ſacramen ta puberū hȝ locū in dona- tione ⁊ eſt cō munis opi- nio.

tingat extra de iureiur. ¶ Quibus preſuppoſitis aut volumus
dicere qḋ donatio non valuerit qꝛ ſtatutū ſarzane annullat con-
tractum minoris ſi vltra iuramentum non interuenerit certa ſo-
lēnitas interuētus cōſanguineorum vel vicinorum.⁊ dico qḋ hoc
non hȝ obſtare quin ɔ̄tus ſirmet iuramento per tex.in.d.aut.ſa-
2 cramēta puberum.⁊ in.d.c.cū contingat.qꝛ† ſtatutū non pōt an-
nullare cōtractū iuratū ex eo qꝛ certa alia ſolēnitas non interue-
nit ita in terminis decidit Barto.in.l.oēs populi.in.viij.q.prin.
ff.de iuſti.⁊ iur.idem voluit ibi eius preceptor Ray.de forli.idem vo
luit Barto.in ſuo cōſi.incip.qñ dicit ſtatutū qḋ minor.hāc opi.
in effectu approbat Joan.de imo.in.d.c.cum contingat.in tertio
mēbro.probat etiā ex no.per Joan.in.c.ſtatutū.de herei.in.vj.
⁊ per.d.Ant.in.c.j.de ſpon.iſtam opi.tȝ Raphael.cu.in.l.ſi quis pro
eo.ff.de fideiuſ.vbi dicit opi.Bartoli eſſe veriorem.hāc opi.tȝ do.
Abb.in.d.c.cum cōtingat.⁊ latius idē Abb.in ſua ſolēni diſpu-
tatione que incipit ſtante ſtatuto ciuitatis ſenarum.idem Pau.
de caſt.in l.ſi.ff.qui ſatiſda.cogan.in.l.pe.C.de trāſact.⁊ in.d.aut.
ſacramēta puberū.tā in lectura quā in repetitiōe.⁊ hāc pīe ſequū
tur Jmo.⁊ Do.de ſan.gemi.in.c.quāuis.de pac.in.vj.⁊ ſm hanc
partem tanq̄ veram ⁊ grauioribus autoritatibus firmatam cō-
ſuluit do.Alexan.in ſuo cōſi.lix.in.j.volu.Rationes omitto qꝛ ar
ticulus eſt vulgaris ⁊ tritus in quo lȝ aliqui tenuerint cōtrariū
tñ dicta cōcluſio eſt magis cōis quā doc.cōiter in ɔ̄ſulendo ſequi
ſolēt. ¶ Aut volumus dicere quod donatio non valeat qꝛ pro-
pter bannum iuxta formam ſtatuti eſt interdicta ſibi adminiſtra
tio tanq̄ prodigo per quam interdictionē auferetur ſibi poteſtas
cōtrahēdi ex formā ſtatuti ſub rubrica de ꝓdigis capiēdis.⁊ hoc
non habet obſtare qꝛ reperio qḋ donatio facta fuit.xxvj.maij pre
ſentis anni ⁊ bannum emanaſſe poſtea de menſe iunij die.vj.ſta-
tutum autē annullat contractus factos per bannū ⁊ ſic poſt in
terdictam adminiſtrationem ⁊ non ante igitur reſpectu donatio
nis facte ante ſtatutum nō loquitur ⁊ ſic remanemus in diſpoſi-
tione iuris cōis.l.ſi cū dotem.in prin.ff.ſolu.mat.l.ſi extraneus.ff.
de cōdi.ob cāu.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.ma.cum ſi.de iure autem
3 cōi clarum eſt qḋ vȝ vt ꝓbatum eſt. ¶ Preterea pōt dici qḋ † nō
pōt interdici adminiſtratio tanq̄ prodigo eo non citato cum de
eius preiudicio tractareť.l.de vno.ff.de re iudi.⁊ in terminis ita
decidunt Ange.Jmo.⁊ Paul.de caſt.in.l.is cui bonis.ff.de ver.
obli.quos ſimpliciter ſequit do.Alexan.⁊ lȝ ſtatutū vellet qḋ va
leat nulla ſolēnitate ſeruata:tñ non cenſetur tollere defenſionem
citationis ſm Bar.in extrau.ad reprimen.in verbo ſine figura
iudicij nec ex eo pōt impugnari tanq̄ facta notorie prodigo:tū
qꝛ hoc nō preſupponit tū qꝛ etiā tūc valeret vt voluit glo.quā ap
probant Barto.Bal.Ange.Pau.de caſt.⁊ Roma.in.d.l.is cui
bonis ⁊ hanc dicit ibi do.Alex.eſſe cōem. ¶ Nec ob.qḋ videť fa-
cta in vſu manifeſte prodigalitatis quo caſu a notorio prodigo
nō videť valere ſm Bal.in.d.l.is cui bonis.⁊ in.l.ſi quis cōſtaret
ff.pro empto.⁊ ibidem Pau.de caſt.qñ donaſſet oīa bona qm̄ vt
dixi nō probatur prodigalitas notoria ex quo ſit medietatis bo-
norū cū fratre iurato ⁊ ꝓpter ſeruitia habita ⁊ maxime qꝛ iterū
idem donando talis donatio eſt approbata a vicinis ⁊ a iudice.
argu.l.ſi.ff.de offi.ciui.iudi.⁊ in.c.in preſentia.de renuncia.⁊ per
do.Alex.in.d.l.his cui bonis.Ex quibus hecibus ɔ̄cludo quod
dicta donatio valuit. ¶ Circa ſcḋam difficultatem videbať dicē
dum qḋ reſpectu bonorum donatorū dicto Mattheo mater ha-
beat vſumfructum.lȝ enim inſtituto filio vxor relicta dña ⁊ vſu-
fructuaria debeat tātum habere alimenta ſcḋm opi.Bar.cōiter
approbatam in.l.titia.§.ſi.ff.de leg.ij.tñ qñ hereditas filij peruc-
nit ad ſubſtitutum ⁊ legatum eſt multiplex puta ꝓut in caſu no-
4 ſtro:† quia relicta eſt domina ⁊ vſufructuaria donec vitaȝ vidua
lem ſeruauerit tunc ſtatim qḋ hereditas tranſit ad ſubſtitutū a
quo hereditas incipit deberi vſuſfructus ſcḋm Bar.in.d.l.titia.
§.ſi.qui etiā in hoc cōiter approbať.ita videbať dicēdum in caſu
noſtro ex quo bona deueniāt ad dōatariū vt pro ea parte ſit vſu
fructuaria.argu.tex.in.l.ſi.C.cōia vtriuſq̄ iudi.⁊ in.l.hac cōſulti-
ſima.§.ex imperfecto.C.de teſta.cum ſi.item qꝛ priuilegium pſona
le ſolet cū perſona extingui.l.qꝛ perſonale.ff.ſol.ma. ¶ Sȝ ꝓmiſſis
non obſtantibus arbitror ꝙ lȝ medietas bonorum ſit alienata i
extraneū:tñ adhuc nō debeant niſi alimēta lȝ nō reperiam hanc
qōnem in ſpē deciſam ⁊ in primis dicta bona alienata cedunt in
legitimam ⁊ trebellianicā dicti zanetini vt in.l.marcellus.§.res
que.ff.ad treb.vñ reſpectu tertie patris oīum bonorū nō potuit
vſuſfructus aliquo modo alteri concedi vt not.gl.quā ibi appro
bat Barto.⁊ dicit qḋ oēs approbant in.l.vxor iuſtinia.ff.de vſu-
fru.lega.⁊ tradiť in auť.nouiſſima.vbi gloſſ C.de inoffic.teſta.vñ
quo ad duas tertias medietatis alienate que faciunt tertiam par
tem totius res nō hȝ aliquā difficultatem.Sed in reliquo eſt dif
ficultas qꝛ priuilegium nō videť trāſire in ceſſionarium ex cauſa
volūtaria ſcḋm Bart.⁊ docto.in.l.poſt dotē.ad finem.ff.ſolu.ma
5 trimo.tamē adhuc in reliquo idē eſt dicendū in caſu noſtro:qꝛ † ſi
teſtator

teſtator reliquiſſet vxorem dñam ⁊ vſufructuariam ſimpliciter
tunc procederet difficultas in qua viuẽtibus filijs cẽſentur relicta
alimenta ſm Bar.in.d.l.titia.§.ſi.ſed poſtq̈ perueniret ad extra-
neos cenſet relictus vſuſfructus ſed in caſu noſtro non reliqt ſim
pliciter vxorem dñam ⁊ vſufructuariam ſed poſtea declarauit ſe
ipſum dicens ⁊ ibidem habeat victum ⁊ veſtitũ: ⁊ ſic cũ teſtator
dixit qd volebat qd remaneret dña ⁊ vſufructuaria in domo cũ
infraſcriptis heredibus ⁊ ſic cũ filijs patet qd voluit qd haberet
preeminentiam in domo ſimul cum filijs ⁊ tamen voluit qd habe
ret victum ⁊ veſtitum: ⁊ ſic precedentia declarantur per ſequẽtia
l.qui filiabus.in prin.ff.de le.i.l.ſi ſeruus plurium.in ſi.ff.eo.ti.nec
eſt cenſendum qd teſtator relinquendo dominã ⁊ vſufructuariã
qd per illa verba voluerit relinquere vſumfructum omnium bo-
norũ qr fruſtra reliquiſſet victum ⁊ veſtitũ: vnde videtur voluiſſe
ſe declarare quod intelligebat ſe relinquere alimenta: ⁊ ex mẽte te
ſtatoris que aperte colligitur apparet qd noluit vſumfructum ⁊
victum eſt veſtitum vel alimenta ⁊ victum ⁊ veſtitũ relinquere: lʒ
autẽ copula ⁊ inter duo naturaliter poſita augeat diſpoſitionẽ
l.ea tamen adiectio.ff.de leg.iij.tamen ſecus eſt ſi contrarium col-
ligitur ex mente defuncti ſm Bart.in.l.is qui ducenta.§.verum.
ff.de reb.dub.⁊ hoc maxime colligit qr vult quod habeat victũ
et veſtitum abſq; ꝯtradictione heredũ ſuorum vel alteri⁹ cuiuſ
cunq; perſone ⁊ ſic vult qd quecunq; perſona ſit obligata debeat
victum ⁊ veſtitum. vnde ſumus extra qõnem ⁊ difficultatẽ Bart.
qr in incertis non certis locus eſt coniecturis.l.continuus.§ cũ
ita.ff.de verb.obli.⁊ l.ſi alij.ff.de vſufru.leg ¶ Preterea etiam in
qõne Bart.nam ſubſtitutus tenetur ad vſumfructum qr incipit
legatũ nouum deberi a ſubſtituto ⁊ ſic a perſona extranea.⁊ hac
ratione mouetur Bar.in.d.l.titia.ſed in caſu noſtro non obſtan-
te alienatione filius remanet debitor legati.l.j.§.ſi heres.ff.ad tre
bel igitur interpretatio nõ variatur: ⁊ maxime qr interpretatio
quia debeantur alimenta ſit propter filiorũ fauorem: ſed hic agi-
tur de eorum fauore qr filius donator ex forma contractus tenet
defendere: igitur cuʒ ouret fauor debet interpretatio durare: nec
dicendum eſt quod pro parte dicat vſufructuaria ⁊ pro parte nõ ar.
l.eum qui edes.ff.de vſucap ¶ Ex qbus concludo quod dictus
Mattheus debet conſequi dictam dimidiam bonorum que ta-
men eſt obligata ad alimenta q̃ debent vxori excepta portione le
gitime Laus deo. ¶ Ut.s.per me concluſum eſt arbitror iuris eſ
ſe ego Bartholomeus ſocinus Senenſis iuris vtriuſq; doctor.

¶ Caſus ſuper quo conſiliũ petit talis eſt. Petrus Nicolai de
baldinotis de piſtorio ex vno latere ⁊ domi. Bartholome⁹ ⁊ Ja
cobus fratres ⁊ olim domini Baldinoti ex altero fuerũt inuicẽ
fratres patrueles prouenientes a dicto Nicolao ⁊ domino Baldi
noto: ex petro rem ſuperſunt plures filie femine dotate ex ſubſtan
tia patris quarũ vna nomine Camilla ⁊ deſpõſata mortuo ſpõ
ſo etiam ipſa mortua eſt abinteſtato queritur nunc quis ei ſucce-
dat an dominus Bartholomeus ⁊ Jacob⁹ an vero eius ſorores
ſuperuiuentes ſtante diſpoſitione ſtatutorum communis piſto-
rij ⁊ teſtamento proaui dicte Camille.

¶ Conſilium.cclxxx.

1 ☞ Patrui appellatione non venit patruus magnus.
2 Copulatiue pars declaratur per aliam.
3 Extenſio quando fiat in correctorijs.
4 Statuto diſponente qd extantibus maſculis filie non ſuccedant
⁊ pater inſtituat filios ⁊ filias heredes intelligitur inſtituere fi-
lias deficientibus filijs.

Dominus labia mea aperi-

at ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectũ. ¶ Conſide
rata contingentia facti duo ſunt principaliter diſcu-
tienda. ¶ Primũ qs ſuccedat dicte Camille abinteſtato. ¶ Secũ
dũ an talis ſucceſſio abinteſtato alteret in aliquo propter teſtamẽ
tum proauitum. ¶ Circa primam difficultatem ſi eſſemus in diſ
poſitione iuris cõmunis caſus nõ haberet heſitationẽ qr ſorores
ſuccederent excluſis domino Bartholomeo ⁊ Jacobo filijs pa-
trui magni vt in aut.poſt fratres.C.de legit.here.⁊ in corpore vñ
deſumitur.ſed difficultas verſat propter ſtatutũ poſitum ſub rub,
de mõ ſucce.mulie.abinte.ł ver.⁊ qd nulla mulier.in qua difficul-
tate primo aſpectu videbat dicendum qd nõ obſtãte dicto ſtatu-
to ſorores ſuccederent excluſis filijs patrui magni.nã in dicto ca-
pitulo tñ reperitur quod ſorores excludant exiſtẽtibus patruis
magnis: exiſtẽtibus aũt filijs patrui magni ſtatutum non loqui-
tur: igitur remanemus in diſpoſitione iuris ꝯmunis.l.ſi cũ dotẽ.
in prin.⁊ l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.ma.⁊ maxime in materia exor
bitanti.l.qd vero.ff.de leg.cũ ſi.nec videbat obſtare ſtatutũ dum
dicit ſeu patruus magnus ⁊ ſeu filius maſculus patrui quaſi dum
dicit ⁊ ſeu filius maſculus patrui intelligatur ſeu patrui magni
de quo ſtatim expreſſerat qr cum primo expſſerit de pſona patrui
magni ⁊ poſtea dicat ⁊ ſeu fili⁹ maſculus patrui ⁊ nõ exprimat
magni vr intellexiſſe de patruo ſimplr qr ſi voluiſſet de magno
exprimere expreſſiſſet.l.vnica.§.ſin autẽ ad deficientis.C.de cadu.
tol.⁊ in.l.ſtichum qui meus erit.ff.de leg.i ⁊ in.c.ad audientiam.
1 extra de deci. Confirmari vr iſta concluſio qm appellatione †pa-
trui proprie nõ venit patruus magnus.gl.eſt cõiter approbata a
doc.in.l.j.C.de ſucceſ.edic.⁊ ideo dicit ibi Jaco.but.qd ſtante ſta-
tuto qd exiſtente patruo mater excludatur nõ excludit extãte pa
truo magno: qr illa dictio magno: improprietatẽ ſignificat q̃ nõ
attẽditur in ſtatutis ⁊ cũ Jac.bu.tranſit pe.de ancha.in repetitio
ne.c.j.de cõſti.ver.qd dices de patruo idẽ Bart.in.l.hac edictali.
ver.quam obſeruationẽ.C.de ſecun.nup.⁊ in.l.qd vero.ff.de legi.
igitur in propoſito verbũ patrui intelligi dʒ d patruo proprie ⁊ nõ
de patruo magno improprie. ¶ Sed predictis non obſtãtibus
ꝯtraria ſnia eſt probabilior qd immo filij patrui magni excludũt ſo
rores qr vt cõcludũt Bal.Ang.Salyc.Fulg.Pau.de ca.⁊ Mo-
der.patruus magnus eſt proprie patru⁹: igitur dum in ſtatuto fit
mentio de filio patrui intelligendo d filio patrui magni nõ rece
ditur a proprietate verboꝝ ⁊ ſic non eſt incõueniens interpretatio
l.j.§.is q nauẽ.ff.de exerci.ac.⁊ in.l.nõ aſſo.ff.de leg.iij.⁊ licet Bal.
⁊ alij in.d.l.j.C.de ſuc.edi.velint qd in huiuſmodi ſtatutis exorbi
tãtib⁹ ⁊ correctorijs iuris cõis non cõprehendatur patruus ma
gnus qr verba intelligi debent per prius ⁊ nõ per poſterius.l.q
libertis.§.hec verba.ff.de vulg.⁊ pupil.tamẽ in caſu noſtro talis
interpretatio nõ põt adaptari ad dictum ſtatutum in verſ.⁊ ſeu
patruus magnus ſeu filius patrui de filio patrui magni q etiã
proprie eſt patruus. iſta cõcluſio probatur primo quia ſupra in eo
dẽ capitulo habita fuit mentio de patruo deind de patruo ma-
gno: deinde ſubditur ſtatim ⁊ ſeu filius maſculus patrui: que ver
ba poſſunt referri ad ſuperiora ⁊ ſic ad patruum: item ad proxi-
ma ⁊ ſic ad patruũ magnũ.igitur ſunt magis ad prima referen
da.l.ſi idem cum eodẽ.in ſi.⁊ ibi notatur.ff.de iuriſdi.om.iudi.et
per Bal.notabiliter in.l.j.C.de legi.⁊ p ꝯſequens referẽdo ad p-
xima loquitur de filio patrui magni ¶ Scdo probat.nam verbũ
obſcurum in vna parte alternatiue declaratur p aliam partem
alternatiue vt eſt tex.ſing l.l.j.ff.de reb.dub.pa ratõne dicit Rod.
2 ro.in ſuo cõſi.cccxxi.vna pars †copulatiue per aliam declaratur.
ſed in altera parte copulatiue reſpectu patris loqtur de patruo
magno: igitur etiã in altera parte dum loquitur de filio patrui
intelligi dʒ de filio patrui magni.facit etiã illud generale qd ver
ba dubia declarant ex vicinio ſcripturis.l.heredes palã.§.ſed ſi
notã.ff de teſt.⁊ in.l.qui filiabus.in princi.⁊ in.l.ſi ſeruus pluriũ.
in fine.ff.de leg.j ¶ Tertio iſta concluſio probatur viua ratiõe.
nam ſtatutum in eodem capitulo vult multum clare quod ſoror
excludatur nedũ a filijs patrui ſed etiã a nepotibus: vnde nõ eſt
cẽſendum qd iterũ diſponat de filijs patrui de quibus ſpecifice
diſpoſuerat ſine effectu nihil operandi: iuxta.l.ſi quando.ff d le.
j.⁊ in.c.ſi papa de priui.l.debent cũ verba ſtatuti intelligi vt ali-
quid operentur: vt p Bar.in.l.iiij.§.ait pretor.ff.de dã.infe.⁊ in.l.ſ.
ff.de vſucap.cũ ſi.⁊ maxime qr dicit ⁊ ſeu filijs patrui: que dictio-
nes ⁊ ſeu: ſunt augmentatiue l.ea tñ adiectio.ff.de leg.iii.⁊ l.ſi qs
ei.ff.de anr.⁊ argẽ.leg.p Dyn.⁊ Bart.in rub.de interdi.⁊ releg.
¶ Quarto hanc concluſionem ſtringo nam reſpectu patrui nõ
ſolum excluditur ſoror a filijs patrui ſed etiam a nepotib⁹ qr ex
cluduntur ſoror a filijs fratrũ etiã ex patruo ⁊ ſic a filijs fratrũ pa
truelium qui ſunt nepotes patrui: deinde excludit a patruo ma-
gno.⁊ ſubditur ⁊ ſeu filius maſculus patrui.vñ ſi intelligatur de
filijs patrui magni videretur ſtatutum ſtatim variare: qr primo
voluit quod ſoror excluderet a filijs ⁊ nepotibus patrui: nũc ſe-
cũdo loco diſponeret in eodẽ capitulo qd excluderet a filijs ⁊ ſic
ne ſit varietas in eodẽ capitulo.arg.l.nã ad ea.ff.de conditi.⁊ de-
mon.intelligi dʒ de filio patrui magni.item cum dicta ꝟba ſint
appoſita ad augmentandũ poti⁹ operarentur reſtrictionẽ ꝯtra
no.in.l.legata inutiliter.ff.de annu.lega. ¶ Poſtremo iſta cõclu
ſio probatur.nam nepotes patrui qui excludunt ſorores ſunt in
quinto gradu. Fili⁹ aũt patrui magni etiã eſt in quinto gradu:
4 ⁊ ſic non eſt maior rõ ad excluſionem ſororis in filio patrui ma-
gni q̃ ſit in nepote patrui tam reſpectu gradus q̃ reſpectu vnice
rationis cõſiderate a ſtatuto cõſeruande agnationis iuxta not.
per Joan.an.in addi.Specu.in rub.de ſucceſſio.abinteſta.a qua
3 vnica ratione †fieri poteſt extẽſio etiam in correctorijs ſicut ſi ra
tio eſſet ſcripta in lege vt notãt glo.⁊ doct.in.l.quãuis.C.de fidei
commiſ.⁊ per Bald.notabiliter in.l.maximum vitium.C.de lib.
prete ⁊ per Bal.⁊ Jmol.in.l.ſi.ff.de here.inſti.⁊ Paul.de caſt.in
cõſi.cccccxxxiiij.⁊ in.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſo.matri.⁊ maxime quã-
do caſus ad quẽ volumus extẽdere includitur lato ſumpto vo-
cabulo iuxta not.per gloſſ.in c.e.i.de elec.⁊ per Jmo.late in.d.§.
de viro.igitur fortius in caſu noſtro in quo ſub appellatione fi-
lij patrui comprehenditur filius patrui magni vt dicunt docto.
in.d.l.j.C.de ſucceſ.edic.ex quibus concluditur quod ſoror exclu-

ditur a filio patrui magni ¶ Nec premiſſe concluſioni obſtat te-
ſtamentum domini Antonii de baldinottis quãt noa querim⁹
reſpectu bonorum que fuerant dicti teſtatoris exceptis bonis p-
hibitis ⁊ in illis nõ habet aliquo modo obſtare quia nõ reperio
qđ p dictũ teſtatorẽ dictis filiis ſeu filiab⁹ Petri facta fuerit ali-
qua ſubſtitutio. Quinimo dico qđ fieri non potuiſſet quia non
fuerunt a teſtatore onerate. l. ab eo. C. de fideicommiſſis. l. ſed ſi ⁊c.
⁊ ibi Barto. ⁊ alii. ff. de lega. ii. aut querimus reſpectu tenute ⁊ alio
rum bonorum prohibitorũ alienari. ⁊ in illis etiaʒ nõ obſtat quia
licet in verbo volens ⁊ mandans vocantur deſcendentes ſiue ex
latere maſculino ſiue feminino: tñ maſculi agnati q in ſucceſſio-
ne ab inteſtato Camille excludunt ſorores excludunt etiam eas a
fideicõmiſſo qd cenſetur in dubio factum inter deſcendentes ſʒ or
dinem ſuccedendi ab inteſtato vt clare pbatur in ſimili ex not. p
Bar. in. l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. ff. de ope. liber. vnde dixit not.
4 Pe. de anc. in. l. tres fratres. ff. de pac. qđ † ſi ſtatutũ eſt qđ extanti-
bus maſculis filia non ſuccedat ⁊ pater inſtituat filios ⁊ filias he
redes intelligatur inſtituere filias deficientibus filiis ſicut ab inte
ſtato ſuccederent: ⁊ voluit hoc idem Bartol. in. l. heredes mei. §.
cum ita. ff. ad trebel. cum multis cõcor. ibi allegatis p domi. Alex.
vñ in propoſito cum dominus Barthol. ⁊ Jacobus ſint de deſcẽ
dentibus teſtatoris ⁊ excludãt ſorores ab inteſtato in hereditate
Camille ſequit quod excludunt illas a fideicõmiſſo reſpectu bo-
norum prohibitorum alienari ſi ad aliquorum reſtitutionem Ca
milla grauata eſſet. ¶ Ex quibus concluditur qđ domin⁹ Bar-
tholomeus ⁊ Jacobus ſuccedunt in totum in bonis Camille ex
cluſis eius ſororibus.   Laus deo ⁊ virgini.
¶ Ut. ſ. per me concluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartho.
Socinus ſenenſis. J. v. doct. ⁊ aduocatus conſiſtorialis.

¶ Conſilium. cclxxi.

1 ¶ Legatarius poteſt domum locare quando eſt legata ipſi ha-
bitatio domus.
2 Uerba vna in ſimul quid importent.
3 Similiter aduerbium quid denotet.

Dominus labia mea ape-
riat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectuʒ. ¶ In caſu
Bernardi de vgis l qua p dños aduocatos ſubtiliter
allegatum eſt paucis me abſoluã: quia vix ſum a febre liberat⁹ q̃
me per aliquot dies retinuit ¶ Tota eſt difficultas conſiſtit nũ
quid Joãnes cui a teſtatore relicta eſt habitatio potuerit domũ
1 locare: ⁊ ſolum pro Joan. facit qr quã † alicui relinquitur habita-
tio legatarius põt domũ locare. caſus eſt clarus ⁊ ibi dõs in. l. cũ
antiquitas. C. de vſufru. ſed pro Bernardo plura concludit qđ
non videatur relicta habitatio hoc eſt ſeruitus habitationis quo
caſu licuiſſet locare: vt dixi: ſed tantum facultas ſeu vſus habitã-
di cum vxore ⁊ filiis quo caſu non liceret locare. l. ſi habitatio. ⁊ l.
l. ſed neq. ff. de vſu. ⁊ habi. ⁊ inſti. de vſu. ⁊ hab. circa primã iſta cõ-
cluſio vr probari in primis ex capitulo legati facti domine Leo-
narde vxori ſue cui legauit redditũ ⁊ habitationem victum ⁊ ve-
ſtitum in domo ⁊ ibi habitare alias legatum nõ deberetur vt de
clarat Bar. in. l. gaio. §. imperator. ff. de alimẽ. ⁊ cib. leg. iiẽ ex quo
dʒ habitare ſeu habet habitationem ſimul cum Jo. vxore ⁊ filiis
non potuerunt locare ⁊ ibi non habitare item Joanni ⁊ ſi. no p̃
iudicare locando. ⁊ ſuper hoc non ſit difficultas. vnde eodeʒ mo-
do cẽſetur relicta habitatio Joanni ſcʒ quod poſſit habitare ſi-
mul cum vxore ⁊ non locare: ⁊ hoc pbant illa verba vna inſimul
cũ Joanne filio dicti teſtatoris ⁊ cum vxore ⁊ filiis ſuis que ver-
ba ſignificant quod ſimul omnibus cenſeſ relictus reddit⁹ vſus
2 ⁊ habitatio. ſ. vxori Joannis vxori ⁊ filiis: ita † probant illa verba
vna in ſimul. l. ſi. C. de impu. ⁊ aliis ſubſti. ⁊ voluit bal. per illũ tex.
in. l. ſi mulier. ff. de vſufruct. ⁊ conſuluit Bar. conſi. iiii. ſm impreſ
ſionem factam cum repetitionibus ⁊ diſputationibus ſimul: ſci
pit factum tale eſt quidam dominicus. ſi ergo legatum eſt oĩbus
ſimul factum qua ratione vxor nõ potuiſſet locare pari rõne nec
Jo. vxor vel alii quibus oĩbus cenſetur factum legatum reddit⁹
⁊ habitationis. item nec veriſimiliter eſt vxori Joan. hoc conceſ-
ſum. igitur nec Joãni vt equalis ſit diũ determinatio. l. iam hoc
iure. de vulga. ⁊ pup. probatur optime in. l. ſi legatarius. § j. ⁊ ibi
Bar. ff. de le. iii. ¶ Secundo principaliter hec cõcluſio probatur
ex alio capitulo euſdẽ teſtamenti in quo teſtator dat ſuis filiab⁹
ſuis reliquit redditum ⁊ habitationeʒ dicte domus in caſu dicte
viduitatis ⁊ cuilibet earum: hoc etiã l caſu clarũ eſt quod voluit
qđ filie haberent niſi vſum ⁊ facultateʒ habitandi: voluit eñ qđ
redire poſſent in domum qñ eſſent vidue quod ſignificat verbũ
redditum ⁊ quod haberẽt vſum ⁊ facultatem habitãdi prout ſo
liti ſunt teſtatores relinquere ⁊ vxorib⁹ ⁊ filiabus nuptis ſeu nu-
bendis in caſu viduitatis: ⁊ a qua conſuetudine ſumendum eſt argu.
l. quod ſi nolit. §. qr aſſidua. ff. de edil. edi. l. labeo. de ſupel leg. l. cũ
declarationis. §. aſinam. ff. de fund. inſtru. ¶ Confirmatur hoc euĩ-
dẽter quia ſi teſtator voluiſſet filiabus relinquere habitationeʒ
prout eſt ſeruitus non potuiſſet cum domus eſſet ipſarum filiaꝝ
pro dimidia qr res ſua nemini ſeruire poteſt. l. uti frui. ff. ſi vſuſfr.
peta. l. in re cõi. ff. de ſerui. vrba. predio. igitur intelligi debet relictã
eſſe facultatem habitandi ⁊ non habitationem prout eſt ſeruit⁹ ⁊
quia non eſt cenſendum teſtatorem feciſſe quod nõ poterat ſʒ qđ
quod poterat. l. ſi quis ſub conditione. ⁊ ibi Bar. ff. de cõdi. inſtit.
qua ergo ratione filiabus cenſetur facultatẽ habitandi reliquiſ-
ſe relinquẽdo habitationeʒ pari etiam ratione idem dicendũ eſt
cum poſtea in eodem capitulo reliquit redditum vſum ⁊ habita
tioneʒ dicte domus dicto Joanni. hoc probatur quia poſt lega-
tum factum filiabus dicitur ⁊ ſimiliter etiam reliquit dicto Joã
3 ni quod † verbum ſimiliter ſignificat ſimilitudinem facti ⁊ modi
vt no. Inno. in. c. ex reſcripto. extra de iureiur. iteʒ ſignificat equa
litatem ⁊ idẽtitatem. inſtitu. de excuſa. tuto. §. ſimiliter. ⁊ in. l. non
omnes. in prin. ff. de re milit. l. ij in ſi. ff pro ſoc. ad idem tex. in c. cũ
tu. extra de teſtibus. ⁊ eſt caſus clarus in. l. clemẽs patronus. ff. de
here. inſti. igitur idem ⁊ equale cenſetur factum relictum habita-
tionis Joanni ſicut filiabus: ſed filiabus cenſetur factũ reſpectu
facultatis habitandi: igitur ⁊ Joanni: ⁊ eſt ratio concludẽs. Cõ
firmatur hoc idem quia ex quo relicta eſt habitatio vxori tñ filia-
bus non eſt cenſendum quod Joanni voluerit cõcedere poteſta-
tem locandi ex quo preiudicaſſet filiabus ⁊ vxori: ad hoc l. cerã
ff. de vſu ⁊ habi. tradit Bal. in conſil. cccxl. in ſecunda parte conſi
liorum. ¶ Preterea ponderandum eſt quod vxori ⁊ filiabus p ea
dem verba reliquit redditum ⁊ habitationem ſed in perſona ea
rum ſignificant facultatem habitãdi vt probatum eſt: igitur idẽ
dicendum eſt in perſona Joannis quia vna pars teſtamenti per
aliam declaratur. caſus eſt notabilis ⁊ ibi Bar. ⁊ Ang. in. l. verũ
ff. de peti. heredi. ⁊ ex modo loquendi teſtatoris in aliis capitulis
colligitur interpretatio in relicto de quo agimus. l. ſi ſeruus plu
rium. in ſi. cum ibi not. ff. de le. j. ¶ Tertio ⁊ vltimo principaliter
probatur ex capitulo prohibitionis alienationis vbi diſpõit qđ
ſi vxor ⁊ Joannes cum vxore ⁊ filiis noluerint habitare quod do
mus poſſit appenſionari: que clauſula eſt multum clara nõ pro-
cedendo per cauillationes nam teſtamentum primo per verba
multum etiam generalia prohibet alienationem ⁊ locationẽ ad
longum tps ⁊ reſpondit quo vult heredes ⁊ agnatos ſtare in di
cta domo ⁊ quod ibi conſeruetur fama teſtatoris ⁊ facta dicta p
hibitiõe facit vnã parentheſim qr dicit quod vult qđ in ea habi
tẽt vxor ⁊ Joãnes cum vxore ⁊ filiis vt. ſ. ⁊ hoc fecit duplici reſpe
ctu. ¶ Primo qr volebat qđ per talem prohibitionem intelligere
tur prohibita dicta habitatio. ¶ Secũdo quia cum immediate
volet diſponere qđ lʒ heredes non poſſent alienare vel ad lõgum
tps locare poſſet tñ locare ad modicum tps: nec etiaʒ pro hoc di-
cto legato aliquod preiudiciuʒ fieret: ⁊ ideo ſubdit ſed bene poſ
ſint appẽſionari caſu quo ſupraſcripti ibideʒ ſtare ⁊ habitare nõ
vellent: per que verba que referuntur ad heredes vt clare demon
ſtrãt dñi aduocati: ⁊ eſt ipſa veritas: apparet qr ipſis non habitã
tibus heredes ⁊ non ipſi poſſent appenſionare ⁊ licet per dicta
verba non dicatur legatum reſtringi: tamen dicunt declarari. l. ſi
ſeruus plurium. in ſi. ff. de leg j. ⁊ l. heredes palam. §. ſed ſi notã. ff.
de teſta. in ſimili videm⁹ quod verba executiua appoſita in gra
tiis ⁊ priuilegiis nõ habent limitare vel ampliare vt eſt caſus in
cle. j. extra de preb. ⁊ tñ gratiam declarant vt dixit Bald. in. l. eum
quam. C. de fideicõ. ¶ Ex quibus ⁊ aliis allegatis per dños aduo
catos que non repeto arbitror dicto Joanni non competere niſi
facultatem habitandi.   Laus deo.
¶ Ut. ſ. per me concluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartholo.
Socinus ſenenſis. J. U. doc. ⁊ in fidem ⁊c.

¶ Conſilium. cclxxii.

1 ¶ Compromiſſum ſi fuit factum ⁊ in eo comprehendantur no
minatim teſtamenta codicilli ⁊ quelibet alia vltima voluntas
an includatur legatum in codicillis factum ſi de eo non ſit facta
ſpecialis mentio. ⁊ nu. 2.
3 Legatum conditionale non venit in compromiſſo.
4 Sententia non preiudicat non citato licet principaliter de eius
intereſſe non agatur.
5 Dolus futurus remitti non poteſt.
6 Liberatio generaliter legata non impedit exactionẽ reliquorũ.
7 Tutor quomodo excuſatur a dolo.
8 Dolus futurus quando remitti poſſit per teſtatorem.
9 Teſtator ſi liberando tutorem ei legat omne id ⁊ totum quod
ab eo petere poſſet ratione adminiſtrationis an tale legatum
valeat.

Vias tuas dñe demonſtra
mihi ⁊ ſemitas tuas edoce me. ¶ In preſenti conſul-
tatione ſunt videnda principaliter tria ad habendum
plenam ⁊ verã deciſionẽ eius qđ querit. ¶ Primũ eſt an laudum

latum

letum inter Laurentium de cigliamochis ex vna ⁊ Bernardū
de Jacobis ex altera extinxerit legatum factū dicto Bernardo
a patre dicti Laurentij i codicillis adeo quod Bernardo nõ de
beat vel nõ obſtãte laudo pdicto dictus Bernardus poſſit pete
re ⁊ conſequi dictū legatum. ¶ Secundū eſt an laudum pdictū
obliget ⁊ valeat ad obligandum ipſum Bernardum dicto Lau
rentio de cigliamochis in eo in quo declaratus eſt nunc debitor
Laurentij Bartoli ſtante declaratione facta per ſniaʒ quo ad de
bitum Laurentij bartoli. ¶ Tertium eſt an Laurẽtius bartoli
poſſit a reſtitutione reliq renũſa rõne adminiſtrationis qd debe
ret reſtituere dicto Laurẽtio de cigliamochis ſe tueri non obſtã
te ſnia lata pter legatum ſibi factũ in teſtamẽto in quo teſtator
liberationem ⁊ reliquũ legat ⁊ grauat heredes nõ petere id in q
ↄtingeret tutorem eſſe debitorẽ. ¶ Circa primã difficultatẽ vr di
cendum prima facie legatũ ipſuʒ fuiſſe extinctũ. qꝛ laudũ latũ in
ter dictas partes cõdẽnat dictum Bernardũ ad non petẽdũ ipſ
1 legatum† ⁊ in cõpromiſſo facto inter dictas partes a quo emana
uit dictum laudũ comprehendunt nominatim teſtamenta codi
cilli ⁊ quelibet alia vltima volũtas q dici vel excogitari poſſet qñ
cunqꝫ rogata ſcripta vel confecta pnt ſunt verba formalia ↄpro
miſſi ergo in compromiſſo includit ipſum legatũ ⁊ qꝛ arbitri in
laudo bene cognouerunt ⁊ viderũt verba facientia ad legatũ ip
ſum poſita in codicillis vt aſſerunt in capitulo ipſius laudi. l. nõ
eſt ferendus. ⁊ l. de his. ff. de tranſac. ⁊ vbiqꝫ dicunt docto. ⁊ in lo
cis allegandis. ¶ Conſiderando tñ rectius pbabili⁹ vr poſſe di
ci legatum ipſum nõ eſſe extinctum ⁊ adhuc iura Bernardi ad
ipſum legatum eſſe integra quatenus ſit in hoc capite: nam ſʒ re
gulam iuris ad hoc vt cẽſeant cõpromittẽtes vel trãſigẽtes inclu
ſiſſe diſpoſita in teſtamẽto vel codicillis requirit qd ſiat mẽtio ex
preſſe ⁊ qd talis paciſcens vel cõpromittẽs cognouerit ⁊ bene in
ſpexerit cõtẽta in teſtamẽto vel codicillis q reducitur ad compro
miſſum. ita eſt tex. in. l. de his. ⁊ in. l. nõ eſt ferendus. ff. de tranſact.
vt dixi. ſed in caſu noſtro Bernardus legatarius non habuit no
titiam de legato ſibi facto in codicillis nec pſumitur habuiſſe vt
dicam. ſ. ⁊ iñ debebat Bernardus ipſe in actu cõpromittẽdi ſpe
cialiter vidiſſe ⁊ cognouiſſe quid in codicillis cõtinebat qd non
apparet factũ in caſu noſtro: ergo compromiſſuʒ nõ potuit vale
re ⁊ minus laudum quo ad ↄtenta in codicillis. nã prius debent
a eſſe inſpecta ⁊ cognita verba teſtamenti[a] vel codicillorum ad hoc
vt valuerit compromiſſuʒ ſup his q depẽdẽt a tali diſpoſitiõe. vn
b de ſm Bar. in. l. de his. ⁊ ibidem alios doct. datur cautela[b] qd in
compromiſſo vel tranſactione dicat inſpectis ⁊ cognitis verbis
teſtamẽti qd etiam videt tenere Bar. l. i. qui rome. §. duo fratres.
ff. de ver. ob. in. iiij. q. prin. ⁊ Bart. ⁊ Bal. in. l. ſub pretextu. la. i. C.
de tranſac. ⁊ Ang. in. l. tres fratres. ff. de pac. in. iiij. ⁊ vltima fallẽ
tia. vbi dicit quod lʒ tranſactio generalis ſtante petitiõe genera
li includat omnia etiã ignorata. d. l. ſub pretextu. tñ qñ fieret ſuper
cõtrouerſia dependẽte ex teſtamẽto nõ ſic eſſet quia ibi nõ poſſet
trãſigi ſuper tali niſi per habentẽ plenã notitiã: ⁊ ideo ſubdit ip
ſe ibidem in. ij. col. ſ. quod videantur ⁊ inſpiciant verba teſtamẽ
ti. allegat tex. allegatum. ſ. ibidẽ inferius in. iij. col. in prin. ſubdit
qꝫ qñ trãſigit ſup depẽdentib⁹ ex teſtamẽto ſemp debẽt adiĩci hec
verba viſis ⁊ inſpectis ⁊ cognitis verbis teſtamenti vel talis vlti
me volũtatis per ipſos ↄhentes ⁊ per alios iuriſperitos: ⁊ ita vi
dent ſeq Moder. in. l. iij. §. i. ff. de tranſac. vñ ſcõm eos deberẽt ta
lia verba fuiſſe adiecta i compromiſſo de quo agit quod nõ fuit.
ergo dictum compromiſſum nõ potuit extendi ad alia diſpoſita
in ipſa vltima voluntate. ⁊ eſt bonus tex. in propoſito in. l. i. §. i. ff.
quẽadmo. teſt. ape. ⁊ in. l. ſi. C. de iureiu. qui allegant ad hoc bart.
⁊ alios vbi. ſ. vñ ſi teneremus iſtã opi. qd verba ipſa deberent eſſe
appoſita ⁊ adiecta clarũ eſt nõ eſſe id factũ in caſu noſtro. nec eſt
ſatis qd arbitratores in capitulo in quo tractant de ipſo legato
aſſerunt ſe vidiſſe inſpexiſſe ⁊ cognouiſſe put aſſerunt qꝛ hoc req
ritur in parte ipſa cui debebat legatum ipſum nõ añ eſt ad ppo
ſitum cognitio ⁊ inſpectio arbitratorũ vt ſatiſfiat legi ſic regrẽ
ti. nam id eſt qd parti ↄuenit ne decipiatur pnt dicit gl. ⁊ doc. in
locis. ſ. allegatis. ⁊ gl. in. d. l. de his. ⁊ cum arbitramentum ipſum
ſimul cum cõpromiſſo partium cẽſeatur ⁊ ſic quedam tranſactio
celebrata ab ipſis partibus. aut. ſi vero contigerit. C. de iudi. ⁊ in
aut. vt diffe. iudi. in prin. col. ix. non eſt in conſideratione quo ad
id de quo agimus cognitio ⁊ inſpectio arbitratorũ vbi deficiat
cognitio ⁊ inſpectio partium tranſigentium qꝛ nihilominus eſt
verum dicere ipſa verba ab ipſis partibus fuiſſe inſpecta ⁊ cogni
2 ta. ⁊ ſic teneamus aliam partẽ q videt eſſe ↄmunior†[c] vʒ qd ſi no
c uerint compromittẽtes verba teſtamẽti abſqꝫ exprimere in com
promiſſo quod cognouerint ⁊ inſpexerint valeat compromiſſuʒ
prout dicit doc. in locis. ſ. allegatis. eadem erit deciſio caſus no
ſtri qꝛ vt dixi verificat quod aliquo modo nouerit bernardus ta
le legatum ſibi fuiſſe factum in codicillis qꝛ nõ pſumit Bernar
dus ſcire vel ſciuiſſe qd ſibi fuerat relictum in codicillis maxime

talibus de qbus agimus noſq ſunt ſeparati a teſtamento put
concludit Bart. in. l. qui rome. §. duo fratres. in. iij. q. in ſi. ff. de v.
ob. ⁊ eſt bonus tex. in prealleg. l. non eſt ferendus. ff. de tranſa. ⁊ in
l. ſi ſeruum. §. de illo. ff. de verb. ob. ⁊ in. l. iij. §. i. ff. de tranſac. ⁊ dicit
Bar. vbi doct. in. l. eius qui. ff. ſi cer. pet. cum ergo Bernardus le
gatarius non habuerit notitiã de legato ſibi facto in codicillis
nec preſumeretur habere cõpromiſſum ipſum tenere nõ potuit
ſm omnes. ⁊ ſic ſm primã ⁊ ſcdam opi. caſus noſter videt eſſe in
iſto dato qd Bernardus nõ nouerit legatũ ſibi factũ in codicil
lis prout mihi exponitur in facto lʒ ſm aliquos Moder. in. d. l.
de his. in ſi. tex. ibi vrgeat ad dicendũ qd non ſi ſatis nouiſſet niſi
expreſſim ⁊ ſpãliter dicta verba in compromiſſo adĩciant qꝛ ſm
eos ſatis fuiſſet dicere cognitis verbis teſtamenti ſi ſatis erat co
gnitio ipſa aliter quam p inſpectionem teſtamẽti pter qd ma
gis roboraret prima opi. ⁊ quod etiã iſta prima opi. poſſit eẽ ve
ra in caſu noſtro tʒ do. Alex. de imo. in conſ. xi. in. ij. volu. viſo ac
vt oportet ↄſiderato. vbi agitur inter legatarium ⁊ heredẽ quaſi
ſola cognitio abſqꝫ quod videatur vel inſpiciatur teſtamẽtum ⁊
ſic cognoſcatur ab extra vel aliunde ſit ſatis qñ fieret tranſactio
inter heredem ⁊ debitorem hereditariũ qd ipſe bene pbat arguẽ
do ab vrgẽti ⁊ ceſſante rõne in primo ⁊ ſcdo caſu lʒ hoc nõ ſit ol
no neceſſariũ diſcutere in caſu noſtro vt pʒ ex iam dictis qd non
apparet aliqualiter partem ipſam habuiſſe notitiã dicti legati.
nec obſt. qd in compromiſſo fuerũt adiecta illa verba ad no. ſ. in
prin. qꝛ ſunt verba nimis generalia ⁊ nõ talia q inferant notitiã
⁊ cognitionẽ prout dicit Bal. in. d. l. de his. in. ſ. lec. per text. in. l.
generaliter. C. de nõ nu. pe. ⁊ idem Ang. p tex. in. l. iiij. ff. de ope. le.
volẽtes qd in inſtrumẽto apponant verba ex quib⁹ inferat par
tes habere notitiam vt qꝛ aſſerant habere plenã notitiã vltime
volũtatis de qua agerẽt qꝛ tunc talis aſſertio doceret notitiaʒ ⁊
valeret trãſactio vel cõpromiſſum: aliud enĩ eſt cõpromittere de
his q in teſtamẽto vel codicillis cõtineant prout dr in cõpromit
tẽdo ⁊ aliud eſt habere notitiã cõtẽtoꝝ: qꝛ de primo ad ſcõm nõ
infertur neceſſario. l. nõ hoc. C. vñ cog. ⁊ qꝛ diuerſa ſũt. l. papinia
nus exuli. ff. de mino. l. ſi. ff. de calũ. cũ ſi. nõ enĩ conueniunt verbis
exprimẽdis vel adĩciẽdis ſcõm primã opi qꝛ non arguũt aliquã
notitiã de cõtentis in teſtamẽto vel codicillis vt p ſe pʒ ⁊ qꝛ cõ
promittimus incognita ⁊ ea de qbus etiã nullã habem⁹ notitiã a
hoc dicit ſatis tex. in. l. de his: adducẽdo modum vt de cognitis
appareat compromiſſum. ar. l. x. ff. de ver. obl. ⁊. l. remiſſis. ff. de in
ſtitu. cum vul. vnde concludo ius dicti legati adhuc eſſe in inte
grũ non obſtante arbitramento. ¶ Circa ſecundã difficultatem
vr prima facie dicendũ qd ſic qꝛ dictus Bernardus extitit cõdẽ b
natus per arbitros in laudo pdicto tanqꝫ debitor pdicti Laurẽ
tij de cigliamochis in quocunqꝫ iudicio ſed liquidatio eſt facta
in curia mercantie ergo in liquidato dʒ teneri Bernardus ⁊ cõ
ſequẽter ſui heredes. nã laudum vel arbitramentum ipſum iun
cto compromiſſo dictarũ partiũ eſt trãſactio quedã inita a par
tibus vt. ſ. dicebam per aut. ſi vero contigerit. C. de iud. ⁊ in aut.
vt differentes iudices. in pn. ſed ↄtctus trãſactiõis ⁊ ceteri cõtra
ctus ſunt a principio volũtarij ⁊ ex poſtfacto neceſſarij. l. ſicut. C.
de act. ⁊ obli. ⁊. l. ſicut. C. de repu. here. ⁊ per totũ quãdo liceat ab
emp. diſce. ⁊ ſpãliter in trãſactione eſt caſus in. l. qnis. ⁊ in. l. ſi p
fundo. C. de tranſac. ⁊ in. l. iij. ff. de cõdi. ob cãm. vñ ſicut Bernar
dus tenebatur ⁊ teneretur nũc ſi viueret: ita teneant eius hẽdes
pro hereditarijs portionibus qꝛ eadeʒ iura que actiue ⁊ paſſiue
ſunt apud defunctũ tranſeunt ad heredes nõ repreſentãt pſonã
ipſius defuncti. l. ij. C. ſi cer. pe. l. debitori. ⁊. l. pacto ſucceſſorum. C.
de pac. cũ vulgarib⁹ ¶ Sed hoc nõ obſtãte arbitror in hac diffi
cultate pbabilius poſſe dici oppoſitũ. ⁊ qd imo Bernard⁹ non c
fuerit nec heredes ei⁹ obligati virtute dicti laudi quod ſic dedu
citur. ¶ Primo quia vltra legatũ factũ in codicillis dicto Ber
nardo de quo legato ſupra dictuʒ eſt ſatis etiam fuit ſibi legatũ
in teſtamento omne illud quod accideret illũ debere vel qd pete
retur ab eo ex cã adminiſtrationis tutele ⁊ fuit grauatus here
liberare ab omni eo ⁊ non petere id in quo diceretur teneri occa
ſione reliquoꝝ ipſe Bernardus ⁊ alter contutor de quo infra di
cetur plenius in alia difficultate. vñ ipſum legatum cẽſetur ⁊ eſt
factũ ſub cõditione ſi peteret ab eo ⁊ teneri diceret vt plene no.
in. l. ſtichum qui meus erit. ff. de leg. i. ⁊ in. l. i. ff. de condi. ⁊ demon.
3 †ſed tale legatũ conditionale nõ potuit venire in compromiſſo:
qꝛ compromiſſum ipſum de ſui natura nõ hʒ cõprehẽdere futu
ras lites. c. ſi. extra de reſcrip. ⁊ in. l. qui bona. §. is cui vicinus. ff. d
dam. infec. ⁊ maxime tale legatũ ↄditionale quod adhuc erat in
rerum natura. l. cedere diem. ff. de verb. ſig. ergo de eo non potue
runt partes cõpromittentes ſenſiſſe ⁊ cõſequẽter nõ cenſẽt dediſ
ſe poteſtatẽ pronũciandi ſuper dicto legato ⁊ ſic ſup lite futura
⁊ ita dicit Pau. de ca. in conſil. lxx. qꝛ fruſtra diſputaret. in. iij. col.
nec in compromiſſo aliqd apparet ex quo poſſit dici talẽ futurã
litem eſſe vel fuiſſe comprehenſam: ergo id decidere non potue

a ¶ Clauſula vi
ſis ⁊ cognitis
verbis teſta
menti.

b ¶ Cautela vt
in cõpromiſ
ſo veniãt ↄtẽ
ta in teſtõ.

c ¶ Opi. cõior
vt cõtẽta in te
ſtamento ve
niãt in cõpro
miſſo abſqꝫ eo
quod i cõpro
miſſo exprima
tur viſis ⁊ co
gnitis verbis
teſtamenti ſi
cõpromittẽ
tes nouerint
verba teſtamẽ
ti.

rūt. l. nō diſtinguemus. §. de officio. ff. de arbi. ¶ Nec obſtat quod in compromiſſo dicatur qđ intelligatur fuiſſe lis ⁊ qđ inter ipſas partes a eſt illud qđ fuiſſet per arbitros ipſos determinatū[a] quaſi ſic dicatur compromiſſum vt voluit Ang. in. l. i. ff. de trāſa. ⁊ quibus eſt dē Ang. in. l. tale pactū. §. qui prouocauit. ff. de pac. in repe. in. v. col. valet tranſactio etiā de re certa qñ apponitur illa clauſula in inſtrumento trāſactionis q2 3trium eſt verius ⁊ nihil operantur predicta verba ad predictū effectū: vt dicit idē Ang. in. l. cū hi. §. ſed cū hic. vbi alij doc. oēs. ff. de tranſac. ⁊ idem Ang. in 3ſil. lxiiij. in. ij. col. incipiē. venio ad primum. ⁊ do. Frā. de albergo. in cōſilio ſuo incip. quod laudum latū inter dñam Agnetam ⁊ q2 eſt cōis opi. in locis allegatis. ſ. ideo non inſiſto circa allegationem quotarum in hoc. Scđo deducit hoc idē q2 ad hoc vt laudū ipm obliget Bernardo3 ⁊ eius heredes debet concurrere ſnīa qua declaratus fuit Lau. Bartoli debitor in eo ad quod in 3ſequētiā d3 teneri ⁊ eſſe obligatus dict[9] Bernardus vel eius heredes: ⁊ conſequēter talis ex qua afficiatur ipſe Bernard[9] vel ei[9] heredes: ſ3 ſnīa q̄ lata eſt declarās Lau. Bartoli debitorem non eſt talis ex qua generet pꝛeiudiciū ipſe Bernardo vel ex qua poſſit affici Bernardus cum de Bernardo vel ei[9] herede nulla fuerit facta citatio aliquo modo prout eſt verum in facto ⁊ tñ de iure requirebatur ſaltē qualiſqualis citatio ſm Bar. in. l. ſi eo tpe. per illum text. C. de remiſ. pi-

4 gno. q2 † l3 nō agatur in ipſo iudicio agitato ⁊ ſnīa lata principaliter de iudicio Bernardi ⁊ videat nō requiri eius citatio ſ3 gl. in. l. de vnoquoq3. ff. de re iud. ⁊ tex. in. l. i. §. pe. de ven. inſpi. ⁊ dicit Bart. in. l. ſo dic. ff. de aqua plu. arc. ⁊ alij in multis locis. tamē gl. illa ⁊ alij hoc dicētes loquunt quo ad effectū vt valeat vel nō valeat ſnīa in ſe nō aūt 3ſiderāt pꝛeiudiciū ei[9] pꝛincipalr q2 quādocunq3 pꝛeiudicādū ſit neceſſario reqrit citatio vt dicit bar. vbi. ſ. ponens exēplū qñ venderet pignus q̄ vēditio ſit 3 debitorē principaliter ⁊ in cōſequētiā 3 illos creditores nam l3 principaliter nō dirigatur actus 3 illos tñ citādi ſunt ſaltem generaliter p pclama. allegat tex. in. l. i. §. qđ tñ. ff. ſi cui plus q̄ per. l. falci. ⁊ no. per Inno. in c. ſi. extra de maio. ⁊ obe. ⁊ in. c. cū noſtra. extra de procu. ⁊ hoc idē dicit Bar. in extrauagāti ad repri. in verbo pꝛedictum. ⁊ eſt bona gl. in. l. cum miles. in verbo facieti. ff. ex qui. cau. maio. ⁊ eſt magis cōis opi. Moder. in. l. de vnoquoq3. ff. de re iudi. in princ. vbi do. Alex. in ſi. principij dicit hoc eſſe verius. vnde non pōt dici quod Bernard[9] teneatur vel obligatus ſit ex diſpoſitione ipſi[9] laudi iuncta ſnīa que lata eſt vt. ſ. eſt dictum. ¶ Nec obſtat qđ dicebatur in 3riū q2 l3 3ctus ipſe ſtringat Bernardu3 ⁊ ſucceſſiue ſuos heredes: tamē id eſt verum qñ ſnīa fuerit lata ex qua appareret debitor dict[9] Lau. ſed talis ſnīa que eſt lata nō potuit in aliquo preiudicare ipſi Bernardo ob defectum citatiōis. ergo quo ad preiudicandum ipſi Bernardo debet haberi ac ſi lata non fuiſſet vt probatur in locis. ſ. allegatis. ⁊ ſic non eſt verificatus illud qđ eſt neceſſarium ad hoc vt Bernardus teneretur hoc eſt qđ fuerit Lau. Bartoli declaratus debitor per ſnīam ſaltē legitime ⁊ ſic citatis oībus de quorum pꝛeiudicio quādocunq3 tractaretur vt dr in. p. l. de vnoquoq3. per gl. ⁊ doc. q2 a pari pcedunt quid non eſſe factū vel

b ¶ Ad excuſandum tutorem a dolo.

factū ſed minus legitime. l. quoties. ff. qui ſati. cog. ⁊ l. vbi. in pꝛi. ff. de eden. ⁊ l. ij. ff. ſi quis in ius voc. non ier. cum ſi. ¶ Circa tertiā ⁊ vltimā difficultatem vr prima facie concludendum quod nō poſſit ſe tueri ex cā dicti legati ⁊ liberationis relicte in teſtamento a dicto Frācisco q2 ſi diceremus dicto Laurētio Bartoli fuiſſe effectualiter remiſſam redditionē rōnis ⁊ factā liberationē ſolvendorum reliquorum ⁊ legatum diceremus cōſequēter ipſum Lau. nūc declaratum debitorē in nō mediocri ſumma ⁊ virtute dicte liberatiōis ⁊ legati habuiſſe remiſſionem futuri doli quod non

5 eſt dicēdum aliquo mō q2 † dolus futurus aliquo modo remitti non pōt. tex. eſt cū gl. in. l. ſi vnus. §. illud. ff. de pac. ⁊ dicit Barto. in. l. quidam decedens. vbi Bal. ff. de admi. tut. ⁊ in. l. qui plures. eo. ti. ⁊ in. l. aurelius. §. gaio. ff. de lib. leg. ⁊ in. l. non ſolum. §. ſi heres. eo. ti. ⁊ in. l. ſi ſeruus vetitus. ff. de leg. i. nam vt dicit Barto. in. l. nemo poteſt. ff. de leg. i. ea que ſunt ſtatuta ad euitandum falſum aliquod periculum a teſtatore remitti nō poteſt: ſed ſi talis remiſſio vel legatum ſortiri poſſet effectum multum periculum poſſet cōſiderari imminens cōtra pupillos: ⁊ ideo hoc nō d3 poſſe facere teſtator. nam ſi Lau. olim tutor habeat in manib[9] de pecunia Lau. pupilli quo dicemus nos ipſum non teneri ad ſoluendum eam q2 verba teſtatoris quātūcunq3 fuerint expꝛeſſa nō poſſunt inducere remiſſionē eius qđ doloſe retineret iſte olim tutor ſ3 bar. in. l. aurelio. §. gaius. ff. de lib. leg. vbi allegat gl. ⁊ Dy. in. l. quidam decedens. ff. de admini. tut. vbi etiam Bar. hoc idem dicit. ⁊ idem Bar. l. i. dñs ſticho. §. ſeruus. ff. de pecul. leg. dicit in propoſito noſtro quod ſi caueatur a ſtatuto officialem loci non poſſe aliquo modo ſyndicari: tamē ſi dictus officialis habeat in manibus aliquid de pecunia ciuitatis illud non cenſetur remiſſum a ſtatuto ſed tenetur illam reſtituere ipſi ciuitati. ergo idem videtur dicendum in pſona iſtius Lauren. olim tutoris. ¶ Et ideo dixit Ang. in conſi. clxxv. incipi. Brunellus notarius. als ſuper hoc puncto

6 nulla eſt dubitatio † qđ liberatio generaliter legata nō impedit exactionē reliquorum que remanſiſſent in manib[9] tutoris ⁊ erāt incognita teſtatori mouetur per tex. in. l. lucius. ff. de lib. lega. ⁊ in. l. tres fratres. ff. de pac. quod etiā dicit Ange. in ſuo conſil. clxxv. incipiē. viſo dicto ſtatuto. ⁊ videtur eſſe melior tex. in. l. aurelius. §. mēnia. ff. de libe. lega. ⁊ ibi eſt bona glo. quem tex. cum gloſ. ad hoc dicit ſingularem Bal. in. l. cum neceſſitatem. C. de fideicommiſ. ¶ Accedit etiam ad hoc quia Franciſ. de ciglamochis in teſtamēto ſuo relinquendo ipſum Laurentium tutorem ⁊ ſibi legando vt. ſ. eſt dictum multū aſſeruit ſe confideraſſe de illo ⁊ de ei[9] fide legalitate ⁊ bonitate vt pꝫ ex legato teſtamenti in quo dicit quod dat eis ampliſſimam pꝛātem ⁊c. quoniā de ipſis pleniſſime confidit ⁊ pꝛpterea ipſos tutores ⁊ curatores anologiſtas eſſe voluit ⁊c. vnde iſta approbatio ⁊ fides arguit teſtatorem exiſtimaſſe Lau. ipſum gerentē debere fideliter gerere ⁊ adimplere ea que ſibi contigiſſent non autem ipſam pecuniam peruentam ad ſuas manus de bonis pupillorum apud ſe infideliter retinere ⁊ ſic reſtringatur ⁊ temperetur ipſum legatum ⁊ liberatio pꝛpter cauſas aſſertas a teſtatore. l. cum pater. §. dulciſſimis. ff. de le. ij. l. i. in ſi. cum glo. ff. de fonte. ⁊ vnum legatum recipit interpꝛetationem ⁊ declarationem ab hiis q̄ continentur in alia parte teſtamenti. l. ſi ſeru[9] plurium. §. ſi. ff. de lega. i. ⁊ l. qui filiabus. in pꝛinci. ff. eo. titu. ⁊ hoc idem dicit ponderādo talia verba in propꝛiis terminis noſtris domi. Alex. de imo. in cōſilio ſuo. clxxiij. in pe. colum. in pꝛinc. Circa pꝛimum dubiū pſuppono ⁊c. in. ſ. volu. ⁊ iſtā partem. ſ. qđ legato ipſo nō tuetur ipſe Laurētius ⁊ nō poſſit defendi a reſtitutiōe reliquorum tenet Pet. de ancha. in conſil. cxviij. als. cxxiiij. ſm aliā impꝛeſſionem incip. caſus talis eſt pater habens quinq3 filios. per tex. in. l. quidam decedens. ff. de admini. tuto. ⁊ Salyce. in. l. cū neceſſitatem. C. de fideicō. vbi refert ſic tenere Petr. de bellaperti. ⁊ ſe pluries ſic conſuluiſſe per dictam. l. quidam decedēs. ⁊ per not. in. l. actione. C. de trāſac. ⁊ facit quia non reddere reliqua dicitur fieri doloſe ⁊ dolo ipſo patrocinante. l. ſi procuratorem. §. ſi. cum. l. ſequenti. ff. mand. Nam ſm Angel. in conſilio ſuo. ſ. in ſecundo loco allegato ſi ad manus tutoris aliquid peruenit ⁊ nō reſtituit nō reſtituendo verſatur in dolo maxime ſi neget ad manus ſuas perueniſſe. l. qui reſtituere. ff. de rei vendi. iuncta. l. ſi. eo. tit. ⁊ facit tex. in aut. contra qui propꝛiam. C. de non nu. pecu. ⁊ in. l. i. C. de iniurādo. vbi iuratur in litem contra non exhibentem quia dicitur verſari in dolo ⁊ tñ eſt minus q̄ nolle reſtituere ſecūdū Ang. vbi. ſ. in vltimis verbis. vnde remiſſio talis reſtitutionis ⁊ legatū eſſet remiſſio doli que valere nō pōt prout dolus remitti nō poſſet. ⁊ iſta a pari iudicantur ſ3 Bal. ⁊ Joan. de imo. ⁊ in. l. ſi ſeru[9] vetitus. vbi Moder. ff. de lega. i. Nam ſic quis conſequeretur fructum ſue malignitatis ⁊ inuitaretur ad fraudādum pupillū qđ eſſe non d3. l. penul. C. de lega. pꝛut dicit Saly. vbi. ſ. ⁊ ideo in hoc articulo reſtitit ſuſpēſus tāq̄ dubius do. Alexan. de imo. in cōſilio ſuo. clxiij. in. v. vol. ſuorum conſiliorum incipien. preſuppono pꝛimo circa conſultationem premiſſam. in pꝛin. ⁊ in finalibus verbis. ¶ Sed non obſtantibus iſtis adductis pꝛobabiliorem eſſe arbitror 3riam opinionem vz quod imo ipſum legatum defendat ipſum Laurentium Bartoli quod non teneatur ad reſtitutionem

7 reliquorum. Et pro fundamēto pſuppono pꝛimo qđ † iſte Laurē-

b tius nō eſt ditior vel magis diues quā fuerit tempore illo quo incepit gerere tutelam[b] ipſam nec aliqđ fecit propter qđ pōt dici ipſum habuiſſe pecuniā ſed pꝛdidiſſe illā nō aūt b3 aliqđ vel parum pl[9] vltra dotē vxoris ſue quā ab ipſa vere ⁊ actualiter accepit ⁊ ſi quid pl[9] haberet tñ id d3 pſumi lucrat[9] ex ſuo prout dicit text. in. l. ſi defunct[9]. C. arbi. tutel. vbi eſt caſus clarus ⁊ apertus quod non debet pꝛeſumi ditat[9] tutor ſi dareetur ditior ex bonis pupilli. ¶ Secūdo preſuppono quod licet Laurentius declarat[9] fuerit debitor per iudicem non tamen eſt declaratus qđ habeat aliquā rem vel quantitatem actualiter penes ſe que fuerit teſtatoris vel pupilli nec ipſas h3 quia nedū in ſpecie habet pecuniam vel quantitatem quā vt propꝛiā potuiſſet vel poſſet pretēdere ſuā teſtator vel pupillus ſed nec in genere pupilli vel ſuam prout eſt verum in facto: ex quo infero duo. ¶ Primū qđ nō ſumus in caſu in quo poſſet dari rei vēdicatio ⁊ in quo res vel pecunia in ſpecie vēdicari poſſet tanq̄ a quocunq3 extraneo per tex. in. l. aureli[9] §. mēnia. ff. de liber. leg. ⁊ quod ibi dicit gloſ. ⁊ quod dicit Bar. in. l. ſi cui fundum. ⁊ in. l. ſequenti. ⁊ in. l. non ſolum. §. ſi. ff. de liber. lega. ⁊ in. l. aurelio. §. gaius. eo. tit. in. ij. q. per text. in d. l. ſi cui. l quo caſu non haberet locū ipſum legatum prout habetur in locis. ſ. allegatis. Secundū quod Laurentius Bartoli olim tutor non poteſt dici fuiſſe vel eſſe in dolo nō reſtituendo id in quo eſt condemnatus q2 ſi non habet in manibus ⁊ penes ſe id ad qđ dānatur cum nō reſtituat dicitur non reſtituere q2 non pōt nec aliter ei[9] dolus probatur quem tñ deberet probare illum allegan. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de proba. ponamus enim ipſum Laurentium

fateri ſe

a ¶ Clauſula in compromiſſo appoſita qđ de eo qđ fuerit determinatum intelligatur lis ⁊ qđ quid operetur. vide Fe. ly. qui allegat 3ſi. iſtud in. c. ſedes. in. v. colū. de reſcrip. ⁊ cōmendat.

fateri ſe eſſe debitorē in eo in quo ɔdēnatus eſt prout fatet̄ lȝ vi-
ſum fuerit ſibi deberi fieri ɔpēſationē ⁊ cōputationē cum pluri-
bus ⁊ pluribus ſibi nō admiſſis ⁊ tñ adeo eſſe pauperē ⁊ inopem
vt ſoluēdo nō ſit ⁊ ɔſequēter nō poſſit reſtituere dicemus ne non
tñ in dolo q: nō reſtituat: vtiqȝ nō niſi probaret̄ eum doloſe fe-
ciſſe quominus reſtituere poſſet perdendo iuxta.l.qui reſtituere
ff.de rei ven. Et hoc eſt qđ dicit Ang.in dicto conſi.clxxv.in vlti-
mis verbis vbi cōſiderat quem eſſe in dolo q: non reſtituat ⁊ ne
ɔtra peruenirſe ad ſuas manus per tex.quos ibi allegat qđ nō de-
tur in pſona Laurētij ſunt eñ per eū oīa fideliter ſcripta in libro
geſtionum ⁊ in iudicio propalata ⁊ oſtenſa. Et inde eſt qđ cōdem-
natur ad reliquū.vñ niſi probet̄ dolus dici pōt dolū abeſſe veriſi
militer ⁊ maxime q: approbatio fidei huius Laurentij quaȝ ha
buit teſtator in teſtamento multum relenat ipſum Laurentium
ab omni mala pſumptione.l.teſtamento datos.ff.de teſta.tute.
¶ His pſuppoſitis capio duas opiniones quas habent doct.in
propoſito noſtro in diuerſis locis ꝓut duas diuerſas diſpoſitio
nes cōſiderabo ad ꝓpoſitū in teſtamēto de quo agimus. ¶ Pri-
ma eſt ꝙ qñ teſtator in teſtamēto legauit omne id totū ⁊ ɋcquid
ab eo tutore peteret̄ ſeu ad ꝙ qñolibet teneri diceret̄ ex cā admi-
niſtrationis tutele ⁊ grauat heredes nō poſſe petere id in quo cō
tingeret tutores ɔdemnari prout dictū eſt in teſtamento de quo
8 agimus. cōſiderando igitur † grauamen impoſitum heredibus
inſtitutis dico talē iuſſum ⁊ grauamen imponere qđ poterit he
res experiri ante ſuiam vt videantur rationes tutele ⁊ diſputent̄
tam ratione doli quā reliquorū ⁊ nō ḣ tali caſu teſtator remitte
re dolū futurū ſed debitū futurum poſtq̄ erit deductum in certi
tudinem ⁊ ſic ipſam obligationē inſurgētē ex dolo iam preterito
vel ex reliquis iam lata ſentētia tenebitur heres liberare ita volūt
Dy. Ja.de are.⁊ Ray.de forli.in.l.ſi quis rōnes.in ſi.ff.de libe.lega.
quos refert ⁊ ſequitur.d.Ang.in ſuo cōſ.clxxv.ſ.allegato in vl
timis verbis ⁊ vere ille tex.eſt caſus noſter.⁊ Sal.in.l.cum neceſſi
tatem.C.de fideicō.refert ſic Dy.conſuluiſſe q: lȝ directo in teſta-
mento remitti nō poſſit dolus futurus tutori vel adminiſtrato-
ri.l.aurelius.§.gaio.ff.de lib.leg.l.ſi vnus.§.illud.ff.de pact.tñ per
indirectum poterit remitti.ſ.legando ei ⁊ grauando heredes vt
fecit teſtator de quo agimus. Nā tūc valebit legatū etiā quo ad il
lud in quo teneret̄ ratione doli per.d.l.ſi quis rationes. Nam et
alias permiſſum eſt per viaȝ indirectā ꝙ directa via negatur qñ
id qđ ꝑ indirectū venit in cōſequentiam actus ꝑmiſſi.l.i.in prin.
vbi Dy.⁊ Bart.ff.de rato.auto.⁊.l.ꝑ iuſiurandū.§.ſi fideiuſſor.ff.
de acceptila.ſed tale eſt id de quo agimus q: venit in ɔſequentiā
grauaminis iniuncti ⁊ legati facti de quātitate quaȝ deberet le-
gatarius ve reliquoꝝ.⁊ ſic actus ꝑmiſſi: q: lȝ in liberatione gene-
rali facta a teſtatore in teſtamento non comprehendatur libera-
tio a redditiōe reliquorū nec de eo preſumitur cogitaſſe teſtator
tñ nō ꝓhibet̄ iſtā legare expreſſe vt habet̄ in.d.§.gaio.vbi Bar.in
ver.quero qñ ſit liberatio l vltima volūtate.⁊ lȝ gl.Bar.⁊ oēs di
cant tex.in.l.ſi qs rōnes.loqui in dolo ꝑterito nō in dolo futuro
vt videmur agere.nō tñ iam cōſtat rñſio q: aliud eſt qđ valeat le-
gatum teſtatoris ⁊ virtute illius legati liberaret̄ tutor ⁊ tūc forte
nō ſatiſfaceret ille tex.ſed aliam quē allegabo.ſ.ponēdo ſecundaȝ
opi.doc.⁊ aliud eſt qđ virtute iuſſus facti heredi a teſtatore vt.ſ.
cōſideret̄ iuxta dicta Ang.q: hoc caſu tex.ille eſt ſatis q: quo ad
liberationē quā dȝ facere heres dolum ſi aliquis pſumat̄ eſt pre
teritus: per hoc tñ nō obſtaret ille intellectus iudicio meo ⁊ hāc
opi.ſic decidendo reperio canonizataȝ a cōpluribus ſummis vi
ris vltra allegatos. Nam ſic conſuluerūt vna ⁊ ſimul dñs Ang.
do.Frā.de albergo.de are.Pet.de peruſio.d.Joā.de lignano.do.
Ang.de preſbyteris bononienſis ⁊ dominus Donatus richi de
aldigeriis Florentinus qui pariter moti ſunt ad ſic dicendū per
tex.in.d.l.ſi quis rationes.⁊ volunt expreſſe qđ ſi teſtator grauat
heredē ſpecifice vel liberet tutorē relictū ab eo qđ deduceretur in
condemnatione dȝ hēs liberare eum a dolo ⁊ a reſtitutione reli-
quorū.⁊ eorū cōſiliū pōt videri inter cōſilia Ang.nume.clxxiij.
incip. Filius Vgonis de cortonio.alr̄ incipit circa primuȝ pun
ctū videt̄ de iure dicendū.⁊ hoc idē dicit etiā Ang.in ɔſi.clxxv.
allegato qđ eſt etiā inter ɔſilia eiꝰ numero.cccxij.vbi in hoc caſu
tenet iſtā opi.ſȝ in teſtamēto de quo agimꝰ eſt taliter relicta libe-
ratio. Nam dicit teſtamentū formaliter ſic ⁊ ipſos a quacūqȝ ra-
tione cuiuſcūqȝ geſtionis vel neglectionis reddende penitus ab-
ſoluit ⁊ liberauit ⁊ ipſos modo aliquo inquietari vel moleſtari
prohibuit ⁊ ſi quo modo ab eis vel eorū heredibꝰ peteret̄ vel exi
geretur aliqua redditio rōnis vel reſtitutio reliquoꝝ vel aliquid
aliud modo aliquo diceretur ipſos teneri tam ex cōmiſſis quam
omiſſis vel neglectis vel eorum occaſione cauſa vel pretexta dire
cte vel indirecte extunc dictis heredibus inſtitutis ⁊ eoruȝ here-
dibus perpetuū ſilentiū impoſuit ⁊ ipſis tutoribꝰ ⁊ curatoribus
⁊ eorum heredibus reliquit ⁊ legauit omne id totū ⁊ ɋcquid ab
eis peteret̄ ſeu ad ꝙ quōlibet teneri dicerent̄.vñ clare ⁊ aperte eſt

ſtat in illis terminis ⁊ modo legādi ⁊ diſponēdi quos ⁊ quē con
ſiderant eſſe ſatis ad hoc vt tutor olim minime nō potuit conue
niri ad reliqua ⁊ ſic ſm iſtā opi.q̄ eſt dicēda veriſſima Lau.eſt in
tuto ⁊ ad portuȝ redactus q: Lau.de cigliamochis conuenienti
eum poterit obijcere exceptionem doli dicendo dolo facis petere
qđ reſtiturus es.l.dolo.ff.de doli exce.⁊ in regula dolo facit.de re
gu.iur.in.vi.cū ſi.qđ hȝ locū etiā qñ puniret̄ debitor ratione doli
cōmiſſi: q: teneret̄ heres remittere ⁊ ageret̄ tūc remiſſionis ſiēde
per heredē de dolo ꝑterito iuxta dicta.ſ.ɔſic agerem⁹ in hoc caſu
circūſcripto altero ex preſuppoſitis.ſ.vel in lato ex vno.ex preſup
poſitis vȝ qđ Lau.nimirum tutor nō fuerit in dolo ſȝ etiam dato qđ
fuerit in dolo vt ptȝ.⁊ lȝ do.Pet.de anch.ponat liberationē eſſe
factā ⁊ legatū ⁊ grauamē iniunctū heredibus in cōſilio ſuo.ſ.al
legato in ɔtrariū ⁊ in hoc decidat cōtra nos: tñ dicimus Pe.in
d.cōſilio poſuiſſe verba liberationis ⁊ nō preſcriptum eſſe ipſuȝ
legatū ꝓut dicet̄ infra in ſcḋa opi.de illo aūt grauamine iniūcto
heredibus qđ cōſideramus nos nō facit aliquod verbū q: ſuper
eo nō querebat̄ ab illo vñ nobis nō obſtat ⁊ ſic eſt ſatiſfactū par
ti verborū ipſius legati facti in teſtō inquantū grauant̄ heredes
liberare ⁊ nō petere. ¶ Secūda eſt opi.doc. cōſiderando aliā di-
ſpoſitionē in verbis teſtamēti.ſ.relatis hoc eſt vltimo loco poſi-
9 tio ibi † ⁊ ipſis tutoribus ⁊ curatoribus ⁊ eoꝝ heredibꝰ reliquit
⁊ legauit oē id ⁊ totū ⁊ ɋcquid ⁊c.vt.ſ.qđ hoc legatū factū tutori
valet ⁊ defendit tutorē ipſum ab exactione eius in quo ɔdēnaret̄
ratione leuis culpe vel negligētie.tex.eſt in gl.ſ.in.l.quidā decedēs
ver.ſi.ff.de admi.tu.⁊ adeo loquit̄ tex.ille qđ vſ etiā comprehēde-
re dolū tutoris q: vult qđ omne damnum ex tutela contingens
poſſit legari ⁊ ꝑ fideicōmiſſum relinqui: tñ gl.ibi reſtringit quia
dolus futurus remitti nō pōt iuxta dicta.ſ.⁊.d. Alexā.de imo.in
cōſ.liiij.circa id qđ querit an ſtante diſpoſitione.in.v.col.in.§.vo
lo.dicit plus qđ imo tale legatum importat ꝙ nō debeat̄ in effe-
ctu reddi reliqua q: ꝗuis debeat̄ tñ tanqȝ debitum poteſt ei le-
gari ⁊ allegat.d.l.quidā decedens.⁊ glo.ibi ⁊.d.l.ſi quis rationes
in ſi.⁊ refert etiā ſic cōſuluiſſe Dy.in cōſ.cxcix.ſed voluit allega
re Ang.ſ cōſ.clxxv.ſ.allegato vt conſtat ex principio ꝙ ibi po
nit ⁊ q: dicit eū referre ibideȝ Dy.Ray.ꝓut.ſ.dixi.⁊ ſic trāſeunt
doc.oēs qđ verificaret̄ dato vero eo qđ eſt pſuppoſitum.ſ.ſ.quod
Lau.olim tutor nō fuerit in aliquo dolo.ad qđ faciūt plura que
dicta ſunt.ſ.circa primam opi.⁊ ſic cōcluderet̄ ſm alterā ⁊ alterā
opi.cōcernentes diuerſas diſpoſitiones teſtatoris dictuȝ heredē
non poſſe conuenire effectualiter Lau.ad contenta in ſententia
nec ipſum Lau.aliquo modo teneri ad reſtitutionem reliquoꝝ
q: ſi cōtingat ꝓut cōtingit Lau.olim tutorē cōdemnari ratione
ſue negligentie talis cōdemnatio dȝ cōpēſari cū dicto legato: neȝ
ſi liberat tutorē ipſum a quacūqȝ redditione rōnis ⁊c.ꝓut ſunt
priora verba teſtamēti.ſ.deſcripta ⁊ voluiſſe illos eē anologiſtas
ꝓut dicit̄ in teſtō ꝙ idē eſt ſm tex.⁊ gl.in.d.l.qdā decedēs.in prin.
componit̄ ab a qđ eſt ſine ⁊ logos qđ eſt ſermo quaſi nō teneat̄
ſermocinari ⁊ reddere rōnem ꝓut ibi dicit.ſi.gl.importat ipſi re
mittere ſcrupuloſam inquiſitionem ⁊ qđ ſatis ſit tutorem ipſum
aſſignare reliqua que ꝓbarent̄ apud ſe eſſe vel in dolo fuiſſet vt in
d.l.ſi ſeruus vetitus in ſi.ff.de leg.j.⁊.l.qui plures.⁊.l.quidam de-
cedens.in primis ver.ff.de admini.tuto.⁊ in.l.non ſolum.in.ſi.§.
heres.⁊.l.ſi quis rationes in principio.l.aurelio.§.gaius ſeius.l.
aurelius.§ mevia.⁊.§.filia.⁊.l.creditor.ff.de liber.leg.legatū ergo
factum ſpecifice ⁊ expreſſe de eo toto ad qđ teneretur tutor vel te
neri aliquo diceret̄ modo debet aliqđ operari pluſqȝ vt.ſ.dixi lȝ
cet in generali liberatione a redditione rationis nō veniant reli
qua tamē in ſpeciali ⁊ ſpecifica ⁊ expreſſa venire poſſunt.d.l.qui-
dam decedens.vbi caſus in verſi.dānum vero quodcūqȝ.⁊ eſt bo
nus tex.in.l.ſi ſeruus vetitus.in ſin.ff.de lega.j.q: dicit ſeruum ve-
titum rationes reddere ſi manumittatur non cōſequi peculium
tanqȝ legatum q: ſic vetitus fuerit: ergo ſentit ibi tex.id potuiſſe
legari ⁊ ſic reſtitutionem reliquoruȝ ſed ibi dicitur nō legata q:
non ſpecifice ⁊ expreſſe ſed generaliter ꝙ modo eſt ſatis: ⁊ ideo di
cit Bart.in.d.l.quidam decedens.in prin.vltimo ver.hos tex.ſi-
mul cōcordari.⁊ ſic ſtaret deciſio ⁊ concluſio qđ Lau.olim tutor
Lau.de cigliamochis olim pupilli nō teneat̄ effectualiter in ali-
quo ipſi olim pupillo. ¶ Nec obſtat ſnia qua condemnatus ⁊ de
claratus eſt debitor dictus Lau.occaſione reliquorū ex duobus.
¶ Primo q: in ſentētia ipſa nunqȝ eſt deductuȝ ius legati ⁊ mi-
nus in ipſius iudicij actis in quo predicta ſentētia condemnato-
ria emanauerit: ſed ſentētia debet intelligi cōprehendiſſe ea que
per ſe cōprehendit vel apparet comprehendere.l.vnica.vbi Bar.
⁊ Bal.C.ſi plu.vna ſentē.⁊ quandoqȝ referri debet ad acta.vt di-
cit Bart.⁊ alij in.l.ſi.C.de ſenten.que ſine cert.quātita.vnde cum
non poſſit comprehendere tale ius vel referatur ad acta: quia in
actis de hoc iure nihil eſt vel per ſe quatenus loquat̄ cōſideretur
non enim trahitur ſentētia ad hoc ius non deductum ¶ Secun
do quia vt ſupra dixi nō poterat Lau.olim tutor ante ſententiam

oppoᷣnere cū in ipſo iudicio tractaret̃ de reddendo rōnē admi- niſtrationis ſed demū lata ſententia cōdēnatoria obiicere ⁊ pe- tere qḋ dict⁹ Lau. de cigliamochis heres eum liberet ab ipſo de- bito in quo eſt ꝯdēnatus vel cū legato compenſet ⁊ excomputet ſm̄ vtrāq; opi. ſ. relatā. ¶ Nec obſtant adducta in contrarium ſ. q2 ex iam dictis p3 rñſio. Nā nos nō ponim⁹ remiſſum eſſe do- lum futurū p ſimplicē liberationē relictā a redditione rōnis fa- ctam a teſtatore ſed dicimus priꝰ debere remitti p heredē omne in quo fuerit debitor ⁊ etiam ꝑm dolum vel doloſe omiſſū aut cōmiſſum ab ipſo olim tutore ex diſpōne teſtatoris ⁊ ſic nō agi- mus de dolo futuro remittēdo ſed preterito q2 qḋ ad remitten- 1
tem hoc eſt heredē q2 non eſt teſtatori qui remittit nō eſt futurus dolus ſed preteritus ⁊ hoc fieri potuit et valet. d. l. ſi quis rōnes, in fi. ff. de lib. leg. cū aliis allegatis ſ. dato etiā dolo olim tutoris, ¶ Secūdo qḋ nos nō ſumus in ḡnali liberatione et remiſſione a redditione rōnis ⁊ reliquorū ꝯſiſtēte ſ3 in ſpecifica ⁊ expreſſa ⁊ particulariter facta a teſtatore legante oē illud in quo ⁊c. qḋ fieri potuit ⁊ importat omne debitū in quo remaneret debitor ipſe olim tutor ſine ſuo dolo eſſe remiſſum ⁊ legatum ⁊ hoc fieri pari- ter potuit a teſtatore. l. quidā decedens. ver. fi. ff. de admi. tuto. iun- cta glo. cū aliis ſ. allegatis ⁊ nos ponimus hic Lau. ſine dolo fe- ciſſe qcquid fecerit. arg. eorū q̄ ſ. diximus: ⁊ ſic nō obſtat qḋ in ſpe- cie dicit Pe. de anc. in cōſ. ſ. allegato in contrariū vbi in hoc arti- culo de legato 3 cōtrariū q2 ipſe loquit̃ quo ad hoc vt operetur in adminiſtratione doloſa vel in reliquis doloſe retētis⁹ penes tutorē ⁊ nos agimus qḋ ſine dolo oīa fuerint geſta ⁊ ſint ab ipſo olim tutore vt diximus. Itē q2 iſ ſit debitor nihil tñ habeat vnde ſoluat pluſq̄ habuiſſet ante ſuſceptā tutelam. vel parum plus. Item Pe. de anc. in hac opi. h3 cōtrarios multos vt ſ. dixi.

¶ Nec obſt. ponderatio verborū ⁊ fidei quam geſtabat teſtator in perſona Lau. q2 potius arguit oppoſitum vt ſ. dicebā. l. teſta- mento duos. ff. de teſta. tute. ⁊ maxime q2 non eſt verum quod a
retineat Lau. pecunias vel res pupillares ad ſuas manus ⁊ in ſuis manib⁹ exiſtētes put loquunt̃ deciſiones allegate. ſ. in cōtrariū imo omnia palā poſuit ⁊ nō h3 aliqḋ penes ſe ſ3 debitor declara- tus fuit ex ſuiſmet libris ⁊ ſubſcriptionib⁹ ſuis facientibus illū debitorē. vnde nō video qḋ nobis obſtet quominus vel ex vtroq; vel ſaltem altero capite dict⁹ Lau. reddat̃ ſecurus ⁊ tutus ⁊ non 2
debeat timere ſe poſſe cogi ad ſoluendum id in quo ſentētia ipſa ipſum debitorem dicti Lau. olim pupilli declarauit per plene dī- cta ſuperius. Laus deo ⁊ virgini.

a ¶ Opīo Bar. §. duo fratres q. iiii. verior ⁊ communis.

¶ Ita vt ſupra per me cōcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Fran- ciſcus de pepis de florētia. I. V. doc. ordinariam iuris ciuilis de mane tenens ⁊c.

¶ Conſilium. cclxxxiiii.

1 ¶ Compromiſſum in quo eſt facta mentio de teſtamento quā- do cōprehendat contenta in teſtamento.
2 Negatiua prepoſita verbo poteſt inducit neceſſitatem.
3 Tutor relictus in teſtamento ⁊ codicillis ſi tutelam ſuſcepit ⁊ adminiſtrauit: an dicatur habuiſſe notitiam teſtamenti et codi- cillorum,
4 Tutores duo ſi dentur in teſtamēto quorū ſi vnus ſolus detur in codicillis alter cenſetur reuocatus.
5 Arbitratores quādo poſſint iubere generalem qēetationē parti- tibus ex quacunq; cauſa.
6 Compromiſſum factū ſuper litibus ortis ⁊ que in futurū oriri poſſent nō includit legatum nec fideicōmiſſum cōditionale.
7 Tutor qui non geſſit ⁊ paſſus eſt alium contutorē gerere quan- do teneatur de negligentia.
8 Tutor qui non exegit a contutore non exigibili non tenetur de negligentia,
9 Laudum latum ex falſa cauſa eſt nullum. ⁊ nu. 10.
11 Laudum latum cōtra diſpoſitionem iuris etiam errore iuris ex- preſſo eſt nullum.
12 Laudum latum per dolum arbitratoris non obſtante quocūq; pacto ⁊ iuramento poteſt irritari.
13 Sententia lata contra debitorem quando noceat fideiuſſori nō citato,
14 Sententia lata contra vnum ex contutoribus quando noceat alteri non citato.

Dominus labia mea aperi-

at ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Ele- ganter ⁊ iuridice ꝯſuluit ſupraſcriptus eximius iuriſ conſultus do. Fran. pepius mihi frater honorādus: vnde de ſub- ſcriptione requiſitus omiſſa ſpicas colligā put cuncti poſt ter- ga optimi meſſoris facere cōſueuere. ¶ Capio igitur primū con- ſultationis articulū in quo dico qḋ predictā difficultatē decidit in terminis Bar. in l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. oblig. in. v. q. vbi in effectu concludit q̄ aliud ſic dicere remitto tibi ius 1

fideicōmiſſi debiti ex teſtamēto talis puta ex teſtamēto paterno quo caſu dicit procedere ea que ipſe dicit in eodē. §. in. iiii. q. et aliud ſic dicere remitto ius fideicōmiſſi debiti vel debēdi ex teſta- mento vel abinteſtato ⁊ pmitto non contrauenire iure fideicom- miſſi vel alio quocūq; iure ⁊ non eſt adiectum ex quo teſtamen- to: q2 tunc preſumitur ignorantia teſtamenti iuxta. l. de his. ff. de tranſac. ⁊ ſic remiſſio nō trahitur ad fideicōmiſſum debitum ex teſtamento de quo in ſpecie nō eſt facta mentio ſed tñ in genere quia ppter hoc nō preſumitur ſciētia niſi ſumus in caſib⁹ in qui- bus ſcientia preſumitur per notata in. d. l. de his ita in propoſi- to ſi dictū fuiſſet qḋ † in cōpromiſſum veniret teſtamentum ⁊ co- dicilli talis teſtatoris tūc fuiſſet ſatiſfactū. d. l. de his ſm̄ qḋ not. Bar. in. d. §. duo fratres q. iiii. ſed in caſu noſtro fuit facta mētio teſtamentorum ⁊ codicillorū in genere quo caſu nō preſumitur ſcientia ex quo nō fuit dictū teſtamētū ⁊ codicilli talis ⁊ ſic non dicitur ſatiſfactū. d. l. de his. cū ibi no. vñ ſicut nō valuiſſet trāſa- ctio. d. l. de his. ita nō valuit cōpromiſſum nec ſententia arbitra- toris que dici poſſunt trāſactio in auctētico vt differē. iud. §. l. no- tabiliter infert Ang. in ſuo cōſ. ccxix. incip. teſtator quidā nomi- ne Ang. ⁊ pbatur ex his que ponūt Spec. ⁊ Io. an. in Spec. in tit. de arbitro. §. reſtat. verſ. ſed nunqd cōpromiſſum ſup alimen- tis. ⁊ ita Alex. pceptor meus in. iiii. q. d. §. duo fr̄es. ſup dicta her. ¶ Sed adhuc remouenda ſunt aliqua q̄ in cōtrariū obiici poſ- ſent ⁊ in primis qḋ imo ſufficiat facere mentionē de queſtionibus pendentib⁹ ex teſtamento in genere ſeu ex codicillis q2 talis gene- ralis expreſſio prout fuit in caſu noſtro nō arguit in genere fuiſ- ſe cogitatū qḋ ſufficere videt̃ arg. l. q iure militari. ff. de teſta. mili. ⁊ ita videt̃ tenere ibi Ang. idē Ang. in. §. duo fratres. l. ii. col. qui impugnat dicta Bar. victa ratione ⁊ per text. in ſimili3 in. l. ſi cer- ex parte. ff. de acqui. here. idē voluit Ang. in. d. l. ſiue certi. de teſta. mili. Ad hoc reſpondeo qḋ opi. Bar. eſt verior ⁊ cōmunis q̄ ap- probat Io. de imo. in. d. §. duo fratres. p tex. in. d. l. de his. cū ibi notatis. Nam illi legi renūciari nō pōt ſm̄ Ja. de bu. Bar. ⁊ cō- ter doc. ibi q2 nō eſt inducta principaliter in fauorē illorum qui- bus relinquit̃ in teſtamento ſed in odiū occultantiū teſtamētum ⁊ ob publicū fauorē vt vltime volūtates ſortiant̃ effectū ſm̄ doc. ibi ſed ſm̄ Ang. deciſionē poſſet in effectu illi renūciari igitē non eſt vera ſua opi. addo. nā vt dicit ibi. d. Raph. Fulg. ibi † eſt nega- tiua ꝑpoſita verbo pōt que inducit pꝛohibitionē ⁊ neceſſitatem vt no. Io. an. in. c. i. de re. iu. in. vi. Itē inducit fauorē cuius tranſ- greſſio reddit actū inutilē. l. cū hi. §. ſi pretor. ff. de trāſac. nec illi re- nunciari pōt. l. nemo pōt. cū materia. ff. de leg. i. Et ad rationem Ang. rñdet Io. de imo. qḋ aliqñ ius nō requirit ſciētiā in ſpecie pro forma ⁊ tunc ſufficit ſcientia in genere vt in. d. l. qui iure. ⁊ in aliis allegatis p Ang. aliqñ ius requirit ſcientiam ſpecificā pro forma ⁊ tūc nō ſufficit ſcientia in genere: ⁊ ita procedit tex. cū ma- teria in. d. l. de his. ⁊ hāc opi. ſequit̃ Aret. preceptor meus in. d. §. duo fratres. vbi multa adducit p iſta opi. Et in effectu mouetur duplici rōne. ¶ Prima rō eſt q2 qñ lex requirit aliqḋ exprimi in ſpe- cie nō ſufficit illud exprimere in genere etiā ſi pars vellet q̄ habe- ret̃ p ſpeciali expreſſione vt in. c. qui ad agendū. de procu. li. vi. et in. l. i3. ff. qui. mo. pig. taci. cōtrahe. ita in caſu noſtro cū requira- tur ſpecifica ⁊ formalis cognitio nō ſufficit cognitio in genere l3 pars vellet qḋ haberet̃ p ſpeciali cognitione. ¶ Secunda rō eſt q2 nō ſatiſfit legis diſpoſitioni inducte in odium occultantium teſtamentū ⁊ ad tollēdas circūuentiōes vt dictū eſt q2 nō ita tol- lit̃ circūuētio p ḡnalē cognitionē ſicut p ſpecialē ⁊ ſpecificā vt p- hat̃ in ſimili ex notatis p Bar. ⁊ Ang. in. l. ſ3 ⁊ ſi qs. §. queſitum. ff. ſi quis cautio. ⁊ ex tex. notabili. ⁊ ibi p Bar. in. l. i. §. iterum fal- ſum. ff. de fal. ⁊ hāc opi. etiā approbat inſignis pceptor meus do. Alex. de imo. in. d. §. duo fratres. allegat etiam Bal. hoc idem vo- luiſſe in. c. i. imperator Lotharius. in viii. col. hāc etiā opi. tenuit elegans doc. d. Io. petru. de mōte ſperel. in. d. l. de his. vbi vult qḋ ſi in tranſactione eſt expreſſum qḋ voluerūt illā ad quecūq; in- cognita trahi ⁊ ad depēdentia ex teſtamento qḋ nō trahit̃ ad de- pendentia incognita ppter ſpecialē puiſionē illius. l. ex quibus cōcludit̃ ꝯtra Ang. p opi. Bar. q̄ eſt cōis q̄ tale ꝯpromiſſum nō extendit̃ ad depēdentia ex teſtamēto ſeu codicillis de quib⁹ agi- mus ex quo de illis nō eſt habita ſpecialis mentio. ¶ Scḋa diffi- cultas eſt q2 in caſu noſtro vr̄ pbari † ſcientia teſtamenti ⁊ codi- cillorū. Nā in teſtō eſt relict⁹ tutor ⁊ in codicillis tā̄ tutor ſuſce- pit tutelā ⁊ adminiſtrauit: igit̃ habuit notitiā partis teſtamen- ti ⁊ codicillorū in quibus erat relictus tutor ſicut dicimus in ſi- mili qḋ ille qui trāſigit ſuper legatis ſibi in teſtamēto factis de illis preſumitur habere notitiam. l. nō eſt ferendus. ff. de tranſac. Item ex quo habuit notitiā partis teſtamēti ⁊ codicillorū pſumit̃ habuiſſe notitiā totius teſtamēti ⁊ codicillorū. d. l. nō eſt ferendus igitur videt̃ valuiſſe dictum compromiſſum. ſed ad hanc difficul- tatem reſpondeo clare qḋ ex quo erat relictus tutor in teſtamen- to ⁊ probatur ⁊ ſuſcepit tutelam preſumitur habuiſſe notitiam teſtamenti

teſtamēti ⁊ nō codicilloꝝ qui a teſtamēto fuerūt ſeparatim facti
vt eſt caſus ⁊ ibi ocōs. ⁊ in.d.l.non eſt ferend⁹.ff.de trāſa.⁊ ſ3 Bar.
⁊ ſequuntur doc.in.l.qui rome.§.duo fratres.in.ii q.ff.de verbo.
obli.⁊ ſi dicat̄ fuit etiā relictus tutor in codicillis:igit̄ arguit̄ no-
titia etiā codicillorū ratione p̄miſſa:ad hoc reſpōdeo dupliciter.
¶ Primo q̄ potuit dicere ſe relictū tutorē in teſtamento tn̄ idē
in codicillis tantū ⁊ exercere tutelā ⁊ illā acceptare:vnde talis ac
ceptatio ⁊ qḋ tutelā exercuit nō infert̄ de neceſſitate ad cognitio
nem teſtamēti ⁊ codicillorū ſed ad cognitionem alterius tantū
vel teſtamenti vel codicillorum:vnde cū arguatur trāſactio nul-
la ſup legato facto in codicillis ⁊ per conſequēs cōpromiſſum of
eo q̄ ex quo regulariter eſt ꝓhibita trāſactio ſup p̄dictis vt in.d.
l.de his.⁊ in.l.i.§.i.ff.quēadmo.teſta.aperiā.ille qui dicit compro-
miſſum tenuiſſe d3 probare q̄ preciſe habita fuit notitia codicil
lorum:iū q̄ regula eſt ꝓhibita in contrarium igit̄ d3 probare q̄
ſit in caſu permiſſo iuxta no. per gl.in.l.omnis diffinitio.ff.de re
gu.iur.⁊ per Bar.in.l.nō ſolū.§.ſed vt probari.ff de no.ope.nūc.
nō aūt ſufficit probari qḋ habuit notitiā teſtamenti vel codicil
lorū q̄ talis ꝓbatio tanq̄ incerta ⁊ dubia cui⁹ fuerit habita no
titia nō relevat vt in.c.in p̄ſentia.de ꝓba.⁊ in.l.non hoc.C.vnde
cognati. ¶ Scḋo rñdeo q̄ imo etiam cōſtat qḋ habita fuit noti
tia teſtamenti ⁊ nō codicilloꝝ.⁊ pro fundamento p̄mitto q̄ l3 tu
tor nō poſſit dari in codicillis vt in.l.i.ff.de cōfir.tuto.tn̄ illud p-
cedit qn̄ ſolū eſſent facti codicilli:ſecus ſi etiā eſt factum teſtamen
tum q̄ tūc codicilli cēſentur tacite cōfirmari ⁊ tutores in eis da
ti valent ſm glo.⁊ Bar.in.l.ii.de teſta.tute.⁊ glo.⁊ doc.in.l.ii.C.e.
ti.ex quo preſuppoſito infero qḋ l3 per dationē alioꝝ tutorū in
codicillis teſtamēto cōfirmati nō cenſeant̄ reuocati dati in teſta
mento ſed potius noui tutores adiuncti vt eſt caſus in.d.l.ii.C.
4 de teſta.tute.tn̄ † cū in caſu noſtro in teſtamento fuerint dati duo
tutores ⁊ in codicillis ex illis duobus fuerit vnus tn̄ datus puto
qḋ aliter cōtutor ſuus datus in teſtamēto cenſeat̄ reuocatus du-
plici ratione. ¶ Prima q̄ cū in codicillis vnū ex duobus datis
in teſtamento approbauerit alterū, cenſetur reprobaſſe vt ꝓbat̄
notabiliter in.l.tribunus.§.fi.⁊ ibi per Bal.ff.de teſta. mili.facit
l.cum pretor.ff de iudi.cū ſi. ¶ Scḋa rō eſt q̄ niſi voluiſſet datū
in codicillis fuiſſe ſolū tutorē fruſtra illum dediſſet ⁊ talis datio
nihil operaret̄:diſpoſitio autem teſtatoris eſt intelligenda vt ali
quid operet̄.l.ſi qn̄.ff.de lega.i.facit tex.in.c.ſi papa.de priui.li.vi.
quibus preſuppoſitis oſtenditur ignorantia codicillorum:q̄ ſi
notitiam habuiſſet ſpecificā nō in genere nō permiſiſſet aliū tu
torem in teſtamēto datū tanq̄ reuocatū acceptare tutelā ⁊ admi
niſtrare ſ3 ſolus acceptaſſet dictā tutelā ⁊ ſolus adminiſtraſſet.
¶ Ex qbus infert̄ et ſolutio ad vnā tertiā obiectionē q̄ fieri poſ
ſet q̄ codicillator legādo dicit ſe cōmiſiſſe dicto Bernardo tuto
ri ⁊ legatario qḋ agere deberet d̄ bonis ſibi legatis:igit̄ apparet
qḋ habuit notitiā a teſtatore ⁊ ſic q̄ ſciuit dicta bona ſibi relicta
a teſtatore. Nā ex ſuperiori fundamēto apparet qḋ nō habuit no
titiā dictorū codicillorū:vn̄ ex hac ſcḋa preſumptione tollit̄ p̄ia
vt in.l.i.ſi.ff.de in integ reſti.tut.generali. ¶ Preterea reſpondeo
coadiuuando p̄miſſa alio modo q̄ teſtator potuit hoc ſibi com-
mittere ⁊ dicere dupliciter. ¶ Pilo anteq̄ faceret teſtamentum
⁊ codicillos qḋ de bonis que ſibi relinqueret facere deberet quo
caſu cum videret teſtamētum ⁊ non appareret ſibi aliqḋ relictū
ignorare potuit illa fuiſſe in codicillis relicta iuxta no.in.d.l.nō
eſt ferendus. ¶ Scḋo potuit ſibi hoc dicere poſt factos codicil
los:⁊ hoc caſu argueret̄ notitia:qḋ autē ante teſtamentum vel
poſt hoc cōmiſerit nō conſtat.igit̄ probatio dubia ⁊ incerta non
relevat.d.c.in p̄ſentia extra de ꝓba.⁊.d.l.nō hoc.C.vnde cogn.
¶ Preterea ad hoc vt dicta cōmiſſio probet notitiam vt dixi d3
ꝓbari facta poſt factos codicillos:ille autē qui fundat ſe in t̄pe
d3 ꝓbare t̄ps p̄ciſe vt per Bar.in.l.nō ſolū.§.ſed vt probari.ff.de
oper. no.nūci. Ex quibus cōcludit̄ qḋ nō ꝓbat̄ ſufficiēs notitia
codicillorum maxie quo ad alia ⁊ in eis cōtenta:⁊ per cōſequens
ſup cōtentis in eis cōpromiſſum nō cenſet̄ factū:q̄ ad ea non ex-
tendit̄. ¶ Ex qua cōcluſione infert̄ qḋ laudum latum ſup dicto
legato eſt nullū ex defectu poteſtatis q̄ ad illud compromiſſū
nō extendebat̄.l.nō diſtinguemus.§.queſitum.⁊.§.de officio.ff.de
arbi.⁊.l.qḋ tn̄ §.interdum.cū.l.ſequē.ff.de arbi.⁊ p Spe.in tit.de
arbitrio.§.excipit̄.ver.Itē qḋ nō eſt latū tradit Bal.in.l.cum an
tea.C.de arbi. ¶ Capio aliā difficultatē que queri pōt an dictus
Bernardus poſſit ſe aliqua via tueri aduerſus laudum cōtra eū
latum in quo fuit condēnatus ad omne debitū ad q̄ teneretur
Lau.contutor q̄ tūc liquidatū appareret vel liquidatū poſtea
foret.⁊ pro fundamento p̄mitto qḋ dictus Bernardus eſt condē
natus ad dictas pecunias ad quas teneret̄ Laur.tū q̄ pecunias
aliquas cōſignauit dicto Lau.tum q̄ inutiliter ⁊ in ſua negligē-
tia permiſit dictas pecunias remanere penes dictū Lau.⁊ ſic cō-
demnatur de inutiliter factis ⁊ neglectis non autem condemna
tur qḋ Bernardus doloſe aliquid geſſerit vel quod reliqua ha-

beat penes ſe ⁊ illa nolit reſtituere:ſ3 ad hoc q̄ fuiſſet obligatus
rōne negligentie vel culpe in omittendo vel cōmittēdo fuerat cla
re a teſtatore liberatus ⁊ valuerit liberatio indubitāter ſm om-
nes. tm̄ enim ſm vnam opi.poterat cōueniri rōne doloſe adminiſtra
tionis ⁊ reſtitutionis reliquoꝝ.l.quidam decedens.⁊.l.qui plu
res.⁊ ibi Bar.ff.de admi.tu.⁊ in.l.ſi ſeruus vetitus.⁊ ibi Bart.⁊
alii.ff.de lega.i.ſed ad hoc reſponderet pars aduerſa qḋ hec exce-
ptio fuit reiecta ab arbitratoribus igitur nō pōt amplius moue
ri refricari q̄ obſtat exceptio litis finite.l.ii.ff.de iureiu. Iterū
cōtra rñſionem iſtā vr̄ Bernardus replicare q̄ in codicillis fuit
relicta liberatio ab adminiſtratiōe culpoſa ⁊ vltra ēt fuit relictū
omne id ⁊ totū ad qḋ condemnaret̄ virtute dicte adminiſtratio
nis.⁊ ſic idem fuit primo legatū pure ſcḋo ſub conditione incō-
menti ſi condemnabit̄:vnde electio eſt legatarii.l.nam ad ea.ff.de
cōdi.⁊ demō.⁊ hoc qn̄ debet̄ legatū ab eodem herede vt declarāt
Dy.⁊ Bar.in.l.ſi fundū p fideicō §.ſi p̄.ff.de leg.i.vel etiam dicē
dum eſt q̄ ſunt duo legata vnū liberationis ab adminiſtratione
ſcḋm caſu quo condēnaret̄ q̄titatis in qua ↄdemnaret̄.iſta autē
ſunt diuerſa igitur diuerſa ſunt legata. Ex quibus infero q̄ l3 p
laudum ſit reiecta exceptio qḋ nō poſſet aliquid peti rōne neglē
gentie vel culpe tn̄ non eſt reiecta exceptio q̄ non poſſit nūc exi
gi ab eo id in quo eſt condēnatus rōne culpoſe adminiſtrationis
q̄ iſta eſt orta poſt laudum.gl.eſt ordi.cōiter approbata in.l.i.C.
de iur.⁊ fact.igno.vn̄ opinio eſt q̄ pars aduerſa confugiat ad vltī
mū capitulū laudi in quo arbitri iubent generalē quietationē
inter partes fieri debere ⁊ ſic arbitri illam faciūt. ¶ Sed ad illā
5 rñdetur q̄ † arbitratores non potuerunt iubere ⁊ facere talē ge-
neralem quietationem ex quocūq̄ cauſa:ita dicunt Bar.⁊ Ang.
⁊ ocēs doc.in.l.aquiliana.per illū tex.ff.de tranſa.⁊ l3 do.Pau.de
ca.in.d.l.aquiliana.velit q̄ hoc poſſit fieri ab arbitris ⁊ ab arbi-
tratoribus qn̄ in cōpromiſſo eſt appoſita illa clauſula qḋ intelli
gatur lis ⁊ qḋ ⁊c.tn̄ reperio q̄ inſignis doc d.Io.de mōte ſperel
lo ibi dicit oppoſitū q̄ Barto.ibi in fine dicit qḋ nō poteſt talis
generalis quietatio iuberi ſeu fieri l3 dicatur in cōpromiſſo q̄ ſit
plenū ⁊ pleniſſimum que verba videnē̄ equipollere illi clauſule qḋ
intelligatur lis ⁊ qḋ.⁊ iſtam opi.eſſe de mente Bar.⁊ Ang.oſten
do alia via q̄ dicit qḋ arbiter ⁊ arbitrator nō poſſunt hoc face-
re quantūcunq̄ cōpromiſſum ſit pleniſſimum niſi hoc ſpāliter
a partib⁹ ↄmittat̄:igit̄ non ſufficit quecunq̄ generalis expreſſio
quantūcūq̄ pleniſſima etiā de futuris quo caſu futuræ eēnt lites
ex cauſa tamē de preſenti venirent ſm Bart.in.d.l.his.facit⁊
no.p Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verbo.oblig.in.vi q.
¶ Scḋ ad hoc rñdeo q̄ ante condēnationē ſup dicto legato con
ditionali nulla poterat eſſe lis cū nulla competeret actio.l.quo
ties in diem.⁊ ibi notat̄.ff.de ver.obl.igit̄ ſuper dicto legato cōdi
tionali non poteſt dici factum eſſe compromiſſum l3 expreſſe in
eo diceret̄ etiā ſup litib⁹ que in poſterū oriri poſſent. vn̄ cōſuluit
6 Bal.q̄ † cōpromiſſum factū ſup litibus ortis ⁊ que in poſterum
oriri poſſent nō includit cauſam fideicōmiſſi cōditionalis quod
venit poſt mortem reſtituendū q̄ interim pēdet l.heres meus.ff.
de cōdi.⁊ demon.vnde nec ante mortem reſtitutio fieri pōt ex tre
belliano.l.poſt mortē.cū ibi no.C.de fideicō.porro illud verbū ori
ri poſſent intelligere de potentia que in iure cōſiſtit nō de poten
tia iniurioſa:nam de iniuria futura non vr̄ eſſe cogitatū nec de
buit cogitari iuxta no per Cy.in.l.ſi quis.C.de accuſa. iſtud ergo
verbū poſſent d3 ciuiliter intelligi.l.ſi cui.ff de ſeruit.tit.generali.
⁊ in.l.nepos proculo.ff.de ver.ſig.ita cōſuluit Bal.in ſuo cōſil.liii.
in primo volu.incip.in Chriſti noīe in teſtō rolādi.⁊ hoc bn̄ ada-
ptatur ad caſum nrm̄ ſup legato.facto caſu quo ſequeret̄ aliqua
cōdēnatio q̄ nō debuit de hoc cogitare qḋ ſequeret̄ tā iniurioſa
ↄdēnatio rōne culpoſe adminiſtrationis cōtra apertam mētem
teſtatoris ⁊ iuris diſpoſitionē vt ſtatim ꝓbabit̄ igit̄ hoc nō vr̄ a
partibus cogitatū. ¶ Preterea rñdeo ⁊ aliter q̄ l3 cōpromiſſū
ſit late cōceptū etiā qḋ forti⁹ eſt cū d̄ra qḋ intelligat̄ lis ⁊ qḋ ⁊c.tn̄
nō includit q̄ nō pendebant t̄pe pendentis cōpromiſſi q̄ neceſſe
eſt qḋ pendēte cōpromiſſo fuerit aliqua lis alis litis deciſo dici
non poſſet.ad hoc glo.in.l.i.in p̄ia.ff.ſi quadru.pau.feciſ.dic. ⁊
in.l.i.§.i.ff.de dolo.⁊ vr̄ eēſſe glo.in terminis.in.l.ii.C.de trāſa.⁊ ita
cōſuluit Bal.in quodā cōſilio qḋ incipit qḋ laudū.qḋ conſilioꝝ
nō reperio in voluminibus editis.⁊ ita alī ↄſului florētie ⁊ ſub-
ſcripſerūt ſi doctiſſimi viri:motus etiā q̄ ſiale cōpromiſſum ex
tendit̄ tm̄ ad p̄cedentia l.ſi cū dies.§.plenū.ff.de arbit.p quem ita
cōcludit Bar.in.l.cū aquiliana.ff.de tranſac.⁊ Bar.in.l.tres fra
tres.ff.de pac.vnde inferēdo ex premiſſis in propoſito dico qḋ cū
legatum q̄titatis in qua condēnet̄ eſſet conditionale ⁊ penderet
ↄditio de illo nulla erat lis ⁊ qḋ nec poterat tutor p̄ſeq̄ hoc lega
tum igit̄ illud in cōpromiſſum nō venit ⁊ ſic hac via etiā ſe tueri
pōt.nō omitto etiā aliā viā:nā in facto duo mihi p̄ſupponunt̄.
¶ Primum qḋ a t̄pe quo fuit cōſtitut⁹ tutor a teſtatore vſq̄ ad
t̄ps laudi Lau.cōtutor nūq̄ mutauerat conditionem ⁊ qualitatē

tem ſed ſemp in eodẽ ſtatu pmanſit ⁊ nũq̃ bona fuerũt diminu-
7 ta. ex quo infero vnũ qḋ eſt notabile in propoſito qḋ † ex quo con
tutor a tpe ſuſcepte tutele vſq; ad finẽ non mutauit ſtatum quis
ſemp fuit eodẽ modo nõ ſoluẽdo cõtutor etiã qui nõ geſſiſſet nõ
tenet̃ de negligẽtia ſua. ex quo etiã pater talẽ tutorẽ dãdo appro-
bauit cõtutor excuſat̃ niſi pater pbabiliter ignoraſſet ipſum nõ
eſſe ſufficientẽ qꝛ in dubio non pſumit̃. iſta pbantur per text. ſin-
gularẽ ⁊ ibi glo. in. l. tres tutores. ad fi. ff. de admi. tu. confirmatur
per tex. in. l. ſi patronus. ⁊ ibi Bar. ff. de cõfir. tuto. ⁊ tradit Pret.
pceptor meus in ſuo cõſi. xxix. incip. diligenter ⁊ mature conſide-
ratis. in tertio dubio in prima ꝯcluſione vbi arguit p prima pte
⁊ deum poſtea rñdet ad. d. l. tres tutores. ¶ Scḋm pſupponit̃ qḋ
dictus Lau. nunq̃ fuit ſoluẽdo vel tractis dotibus ⁊ ſic nõ potuiſ
8 ſet exigi: ex quo infero in pppoſito qḋ † nõ põt Bernardo de ne-
gligentia imputari quare nõ exegit ex quo cõtutor nõ erat exigi
bilis. hoc pbatur in ſimili per tex. ⁊ ibi Bar. in. l. tutor qui reper
toriũ. §. i. ff. de admi. tuto. probatur in ſimili in text. notabili in. l.
ſitẽq. ff. mã. ⁊ tradit late Bar. in ſuo cõſi. cxij. ſm ordinem peruſi-
num inci. chariſſime dñe. ⁊ per Bart. ⁊ alios in ſimili in. l. ab bo-
ſtibus. §. ſi. ff. ſol. matri. ex quibus infero in propoſito qḋ tale lau-
dum fuit nullũ qꝛ latũ ex falſa cã: nã latũ fuit qꝛ neglexit exigere
⁊ ſic pꝑter negligentiã dicti Bernardi: vt in laudo exprimit̃ que
cauſa expꝛſſa erat falſa in facto ⁊ in iure cũ de negligentia nõ poſ
ſet imputari igit̃ nõ tenebat̃: tũ qꝛ fuerat a teſtatore in eodẽ ſta-
9 tu approbatus: tũ qꝛ fuerat negligentia remiſſa: † laudũ aũt latũ
ex cauſa falſa expꝛeſſa eſt nullũ qꝛ falſa cauſa vitiat ſententiã. no.
in. l. ſi is ad quẽ. ff. de acqui. her. ⁊ pbatur in. c. cũ bertoldus. extra
de re iudi. ⁊ ita cõſuluit Pet. de ancha. ſm ordinem meum in cõ
ſi. ccvij. incip. in. q. ſupra dicta hunc ordinem obſeruabo ⁊c. ibi in
conſi. ſequenti. ccviij. approbatur illud conſilium per conſiliũ to
tius collegij paduani vbi hoc pulchꝛe probatur. rationes nõ refe
ro breuitatis cauſa. ¶ Preterea dictũ laudũ eſt manifeſte cõtra
claram ⁊ validã mentem teſtatoris remittẽtis negligentiã quo
10 caſu remitti potuit ⁊ abſolui debuit. vnde ex hoc † ⁊ ex aliis appa
ret de manifeſta ⁊ euidentiſſima iniuſtitia laudi: que ſicut diffini
tiuã reddunt nullã vt in. d. c. cũ bertoldus. ⁊ in. c. inter ceteras. ex
tra de re iudi. ita ⁊ laudũ. ⁊ ita eſt de mẽte Pet. de anch. in. d. cõ-
ſilio ⁊ collegij Paduani vbi arguunt de ſentẽtia ad laudũ: ⁊ ſen
tiunt Bar. ⁊ Ang. in. d. l. cũ aquiliana. vbi dicũt qḋ non poſſunt
iubere generalẽ quietationẽ qꝛ facerent manifeſtam ⁊ euidẽtiſſi-
mam iniuſtitiã. Confirmatur qꝛ in laudo eſt error expreſſus qꝛ
narratur diſpoſitio teſtamẽti ⁊ codicilloꝝ in quibus apparet qꝛ
11 negligentia eſt remiſſa ⁊ tñ cõdẽnat de negligẽtia. † laudũ aũt cõ
tra iuris diſpoſitionẽ errore iuris expꝛeſſo latũ ẽ nullũ vt voluit
glo. cõiter approbata in. l. diẽ pferre. §. ſtari. ff. de arb. ⁊ tenet Jo.
de imo. in. c. j. in. x. col. de conſti. ⁊ Jo. de imo. in. l. filiuſfamilias. ff.
de dona. ⁊ do. Abb. in cõſi. lvi. incip. videt̃ primo. Addo etiã qḋ
ex quo ex tenore laudi apparet de euidẽti iniquitate preſumitur
arbitratores fuiſſe in dolo ſm Ange. in ſua diſputatione q̃ inci-
pit duo iuuiceꝫ litigãtes cõſtat aũt de euidenti iniquitate ex cõdẽ
natione negligentie cõtra apertã formam teſtamenti. itẽ conſtat
qꝛ condẽnarunt ad generalẽ quietationem ſm Bar. ⁊ Ang. in. d.
l. aquilia. itẽ ex eo qꝛ condẽnarũt ad quietãduꝫ ſuper incognitis
contra id qḋ habetur in. l. tres fratres. ff. de pac. item ad liberan-
dum debita cõditionalia ſuper quibus nulla erat queſtio. Item
ex enormiſſima leſione cum condemnetur ex negligentia in totuꝫ
ad id qḋ in nihilo tenebatur ex qua preſumitur dolus arbitrato
ris ſm Bar in. l. ſi ſocietatẽ. §. arbitrorum. ff. pro ſoc. ⁊ do. Anto.
in. c. quintauallis. extra de iureiurã. ex quibus omnibus quilibet
iudex prudẽs cũ ſuo arbitrio hoc ꝯmittit̃ arbitrari dꝫ arbitrato
res fuiſſe in dolo. ex quib⁹ infero duo in pppoſito noſtro. ¶ Pri-
12 mum qḋ † nõ obſtante quocũq; pacto ⁊ iuramento in compro-
miſſo adiectis põt laudum irritari qꝛ latum per dolum arbitra
toris. ita diſputando tenuit Jo. cald. cuius diſputationem refert
⁊ ſequit̃ Jo. and. in addi. Specu. in titu. de arbitro. § fina. in ma
gna addi. ⁊ Pau. de ca. in. l. arbitrorum. C. de arbi. ¶ Secundũ
qꝛ lꝫ contra laudum neq; de iniquitate neq; de nullitate ex forma
ſtatuti opponi poſſit tñ opponi poteſt qꝛ latum eſt per doluꝫ ar-
bitratoris. ita cõſuluit Bal. cuius conſilium refert ⁊ ſequit̃ Pe.
de anch. in repe. c. j. de conſti. in. xiiij. principali queſtione; in verſi.
accedat. Ex quib⁹ oĩbus concludo qꝛ dñs iudex nullomodo exe-
qui dꝫ dictum laudum contra dictum Bernarduꝫ tam euidẽter
in pluribus iniquum maxime propter factuꝫ alterius. ¶ Capio
nunc ſecũdam difficultatem primi conſulentis poſito qḋ laudũ
afficeret qḋ tñ eſt falſiſſimum nunqd ſententia liqdatiua debiti
lata contra Lau. conentorem noceat dicto Bernardo et in hoc
optime loquitur primus eximius conſultor: contra quam tamẽ
difficultatem primo faciebat: naꝫ ex quo laudũ obligat Bernar
dum ad debitum in quo fuerit declaratus debitor Lau. bartoli
nus contutor videt̃ facere eum fideiuſſorẽ iudicatũ ſolui cum be
neficio tñ excuſſionis ſicut in ſimili dicit Bar. in. l. cũ filius. ff. de
ver. obl. vult qḋ qñ ſtatutũ obligat patrem ad cõdemnationẽ de
filio ſiẽdam propter aliquod maleficium vſq; ad legitimã dicit̃
eum conſtituere fideiuſſorem iudicatũ ſolui. l. j. ff. iud. ſol. ſed cer-
13 tum eſt qḋ † ſnia lata contra debitorẽ principalẽ nocet fideiuſſori
iudicatũ ſolui etiã nõ citato vt ꝯcludit Bal. in. l. duobus. §. ſi quis
iurauerit. ff. de iureiur. ⁊ per hoc gl. in. l. in cognitione. ff. ad ſilla.
per quã Ange. ibi voluit qḋ ſententia lata contra debitorem no
cet fideiuſſori etiã nõ citato. ⁊ tenet Bal. in. l. ij. C. de conuen. fiſ. de
bito. li. x. ¶ Sed iſtis nõ obſtantibus placet ſentẽtia primi conſu
lentis Nam licet tutores teneant̃ inſolidũ ex adminiſtratione cu
iuſlibet qñ non eſt diuiſa adminiſtratio vt in caſu noſtro. l. diuus
ff. de admi. tuto. ⁊ traditur in. l. j. C. de trãſac. tñ ſententia lata cõ-
tra vnũ ex reis debendi non preiudicat alteri nõ citato. l. fin. C. de
fideiuſ. ⁊ tradit Bar. in. l. ex duobus. in. iiij. q. ff. de duo. reis. vnde
in primis dicã põt qḋ dictũ laudũ intelligi dꝫ ſm intellectum iu-
ris ex quo verba adaptant̃ iuxta tex. in. l. ſi ſtipulatus. ff. de vſu. et
ſic qḋ Bernardus eſſet tñ obligatus inſolidum ex geſtis etiã p
contutorẽ cum bñficio excuſſionis iuxta no. in. d. l. j. C. de tranſ. et
voluerit laudum iñ tollere obſtaculum exceptionis que cõpete-
bat ex dicto teſtamento. ⁊ ita intelligendo ſuccedit in aliis regu
la iuris de qua l. d. l. ſi. C. de fideiuſ. Rñdeo ⁊ aliter ad obiectionẽ.
Nam aliud eſt promittere vel teneri ad id in quo alius erit cõdẽ
natus quo caſu procedit doctrina Bar. in. d. l. cũ filius. qꝛ ſolum
inſpicitur condẽnatio: ⁊ Bal. in. d. §. ſi quis iurauerit. ⁊ aliud eſt
teneri ad id in quo apparebit aliquẽ eſſe debitorẽ ſi illa nõ ſolue
14 rit: qꝛ tunc aut obligat̃ eque principaliter † ⁊ ſententia lata con
tra illũ nõ nocet iſti alteri obligato nõ citato ſm Bar. in. l. cũ fi-
lius. arg. l. denũciaſſe. §. ſi. ff. de adul. aut obligat̃ in conſequentiã
⁊ tunc aut obligatio reſpicit publicã vtilitatem ⁊ nocet huic nõ
citato. l. j. C. vbi cauſe fiſc. ⁊ ita procedit gl. in. d. l. in cognitiõe. aut
priuatam vtilitatẽ ⁊ tũc nõ nocet huic nõ citato iuxta no. in. l. ſi.
C. de fal. ⁊ in. l. ſcripturas. C. de fide inſtr. ⁊ ita diſtinguit Bart. in
d. l. cum filius. Inferẽdo õdicta in pppoſito in caſu nr̃o agitur de
priuata vtilitate: nec condẽnat̃ ſimplr̃ Bernardus ad ſoluendũ
id in quo eſſet condẽnatus Lau. contutor ſed laudũ facit dictũ
Bernardum verum debitorẽ in eo in quo liquidatum erit Lau.
cõductorẽ eſſe debitorẽ pnt pꝫ ex capitulo laudi ſuper hoc lati
⁊ ſic ſuccedit doctrina Bar. qḋ nec ſentẽtia nec pbationes nocẽt
Bernardo nõ citato ſm Bar. in. d. l. cũ filius. quẽ ibi ſequũtur
cõiter doc. ⁊ ꝫ idẽ Bal. in. l. ij. in. vij. col. C. de edendo. Reſpondeo
etiã alio modo. Nam vt dicit Bar. in. d. l. j. ff. iudi. ſolui. reſpondẽ-
do ad regulã de qua in rub. C. res inter alios acta. ideo ſententia
lata cõtra debitorẽ nocet fideiuſſori iudicatuꝫ ſolui qꝛ fideiuſſor
fuit preſtitus in illo iudicio ⁊ ſic actũ fuit ꝯtra debitorẽ fideiuſſo
re volente ⁊ cõſentiente per id qꝛ habet̃ in. l. ſepe. ff. de re iudi. vn-
de Bar. de Sal. in. l. ſi. C. de vſur. rei iudi. hoc clarius exprimẽdo
dicit qḋ preiudicat ſnia lata cõtra debitorem fideiuſſori iudica.
ſolui vt ex perſona rei nõ poſſit exceptionẽ opponere ſi fuit pre-
ſens liti. aliſ ſi fuit preſens qꝛ liti non fuit preſens nõ preiudicat
l. ſepe. ver. ſed ſi ſcientibus. ff. de re iudi. ratio qꝛ factũ rei non põt
exceptionẽ queſitã fideiuſſori ex perſona ſua tollere. l. ſi. ff. de pac.
cum materia. Ex quibus in propoſito dico qḋ ex quo non cõſtat
qḋ Bernardus fuerit preſens liti ſeu qḋ eo volente ⁊ patiẽte fue
rit iudiciũ agitatũ ꝯ Laurentiũ. Itẽ nec ſinnus in fideiuſſore in
iudicio pſtito: nõ obſtãt notata p Bar. in. d. l. j. ff. iudi. ſol. ⁊ Bal.
in. d. §. ſi quis iurauerit. ſꝫ poti⁹ in diſpoſitione iuris cõis qḋ ſen
tentia lata cõtra vnũ ex reis debẽdi nõ nocet alteri contutori vt
in. d. l. ſi. C. de fideiuſ. ⁊ per Barto. in. d. l. ex duobus. in. iiij. q. ff. de
duo. reis. Ex quibus cõcludit̃ qḋ adhuc dictus Bernardus vti
poteſt oĩbus defenſionibus que cõpetebant Lau. contutori quia
fuit ſibi ius queſitũ ex perſona cõtutoris. d. l. ſi. ff. de pac. ⁊ ſic ſi po
teſt oſtendi qḋ Lau. cõtutor non ſit in dolo poteſt vti defenſione
legati liberationis facte dicto Lau. cõtutori qḋ valuit indubitã-
ter ſi non redarguit̃ Laur. de dolo in adminiſtrando vel in reſti-
tuendo reliqua. l. qui plures. ⁊ ibi Bar. ff. de admini. tut. ⁊ ſupra
fuit dictũ: ⁊ ſic cõcludo idem qḋ ſupraſcriptus eximius cõſultor
ſuper vltimo nõ ſcribo: tum qꝛ non neceſſarium ex quo in nullo
ipſorum arguit̃ dolus: tum qꝛ per ſupraſcriptũ eximiuꝫ cõſulto
rem pleniſſime diſcuſſum fuit. Laus deo.

¶ Ego Bartholomeus Socinus. J. V. doct. ⁊ aduocatus conſi
ſtorialis.

¶ Conſilium cclxxxiiij.

1 ☞ Compromiſſum non cadit ſuper articulis iuris claris.
2 Aſſerenti caſum permiſſum in prohibitis certo caſu permiſſis
non ſtatur.
3 Statuto ſtante qḋ nulla exceptio poſſit opponi niſi talis ⁊ talis
tamen alie iuſte non cenſentur excluſe.
4 Compromiſſum qḋ non poteſt fieri ſuper inſtrumento non fiet
ſuper obiectis contra inſtrumentum.

Dominus labia

Dominus labia mea apiat et ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Preſtantiſſime doc. vidi dubia i ca uſa piſtonenſiū in qua debet cū nullitatis ſuſtineri ne ſola aſſertione arbitri in cauſa iniquitatis ita periclitet. ¶ Circa primū dico qḋ donatio inter patrē et filiū morte cōfirmat. caſus eſt clarus in .l. donationes. C. de dona. inter vir. et vxo. et hȝ dum rebcri. l. in donatione. C. ad .l. falc. vbi detrabitur falcidia et ita pȝ qḋ non eſt donatio prut determinat Bar. clare in .l. ſequens queſtio. ff. de leg. ij. ex quibus in ꝓpoſito clare patet qḋ ſtatutū de inſinuādis donationibus nō habet locum: qꝛ nō ſumus in donationibus inter viuos de quibus loquitur ſtatutū .l. ſi vero. §. de viro. ff. ſol. ma. et iſti ſunt † articuli iuris
1 clari. igit̄ ſuper his nō cadit cōpromiſſum vt voluit Bar. in .l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de leg. i. et Bal. et alii in .l. ancille. C. de fur. Quoniam iura dicūtur clara .l. ornamentorum. et ibi Bart. ff. de aur. et argē. leg. Et ad duo que adducunt̄ facilis eſt rñſio. Ad primum dico qḋ donatio cenſet̄ facta a patre qui erat dn̄s et non a patruis qui tn̄ cenſentur ꝯſentire ſm̄ Bal. et Moder. in .l. is qui heres. §. neq̧ filius. ff. de acquir. hered. cū aliis ibi allegatis per .d. Alex. ad ſc̄m de cōditione dico qḋ probat̄ purificata re quo in diuiſione et laudo partibus cōſentientibus illa quarta ſemper eſt adiudicata tanq̄ ſibi debita. pro diuiſione aūt et laudo preſumit̄ qḋ iuſte fuit adiudicata ſm̄ Ange. et Mod. in .l. ſciendum. ff. de ver. obli. nec pōt donatio per ſuſceptionē liberoꝝ reuocari niſi probetur inofficioſa. caſus eſt in .l. ſi totas. C. de inoff. dona.
¶ Ex quibus in propoſito cōcludo qḋ in omnibus vertebatur queſtio tantū articuli iuris multū clari ſuper quib9 nō cadebat cōpromiſſum vt dictū eſt. Itē cōtra inſtrumenta nō adducit̄ aliquid qḋ probabilē dubitationē faciat. igit̄ non dicuntur iura liquida vt latius probatum eſt in conſilio. ¶ Ex quibus reſpōdetur ad aliud qḋ obiicitur qḋ ſatis erat qḋ eſſet dubiū: qꝛ nō erat tale dubium qḋ eſſet ꝯpromittibile: tum qꝛ erat dubiū iuris ſatis clarum: tum qꝛ contra inſtrumenta nihil probabile allegabatur vt dictum eſt.
¶ Infert̄ et ſc̄do ſolutio ad aliud qḋ arbitrator videtur conſideraſſe dubitationē: qꝛ aſſertio arbitri nō pōt facere qḋ eius poteſtas extendat̄ ad ea ad que nō extēderet̄ nec rē clarā dubitabilē
2 facere poſſunt. † abſit enim qḋ in prohibitis certo caſu permiſſis ſtetur dicto aſſerentis caſum permiſſum ſubeſſe dicit eleganter Jo. an. in rub. de reb. eccle. nō alie. in addi. Spe. et probatur in .l. ſi forte. et ibi Bar. ff. de caſtren. pec. et Moder. late in .l. ſi donatione. C. de coll. ¶ Nec ob. qḋ pōt iſta cauſa exceptuata a ſtatuto tanq̄ ſimilis: qꝛ ſtatutum loquitur de onerosis. nos ſumus in cauſis lucratiuis: quia iſta eſt friuola allegatio. nā ideo cauſe ille nō cōpromittunt̄ nō qꝛ ſunt onerose ſed qꝛ liq̄de. et hec qualitas eſt illa q̄ impedit cōpromiſſum in qua qualitate iſta ſunt ſilia. ſufficit aūt qḋ ſit ſimilitudo in eo de quo querimus vt dicebat eleganter .d. Abb. in .c. trāſlato. de cōſti. ¶ Preterea dicimus qḋ ꝑ predicta exceptiones ſtatuti nō cenſet̄ reiecta cauſa noſtra que de iure cōi nō eſt cōpromittibilis et hoc duplici reſpectu. ¶ Primo qꝛ ſi iudicat̄ liquida ſtatutū nullo modo includit qꝛ nō cadit in cōpromiſſum .l. i. et ibi Bal. ff. de trāſac. ¶ Sc̄do qꝛ in ſimili ſi ſtatutum
3 dicit qḋ † nulla exceptio poſſit opponi niſi talis et talis tn̄ alie iuſte nō cēſent̄ excluſe .l. ita pudor. et ibi hoc Cyn. C. de adul. latt do. Ang. de cana. in ſuo tract. garētigie. in .i. ſ. ſi. queſtio. Et qꝛ hoc eſſet valde liquidū imo liquidiſſimū qḋ iſta quarta eſſet ipſius Fran. probatur ratione cōcludētiſſima. Nam diuiſio ſolennis eſt facta in qua ſeparatim quarta pars fuit conſignata Fran. et fuit promiſſa ſolēniter obſeruātia diuiſionis et vice et nomine fratrū demum in laudo diuiſio expreſſe et ſingulariter approbatur per arbitros in omnibus prout in diuiſione.
¶ Tertio loco ratificat̄ laudū et per cōſequens ratificat̄ diuiſio cōfirmata ſpecialiter qḋ laudū et friuolū valde eſt dicere qꝛ tantū ſunt ratificata que deuenerūt in cōpromiſſo qꝛ verba omnino repugnant qꝛ dicit̄ qḋ ratificāt oīa et ſingula demū dicit̄ in oībus et per omnia. que verba iſtā reſtrictionē nō patiunt̄ qꝛ geminata .l. baliſta. ff. ad trebel. cū ſi. et qꝛ no. in cle. i. de re iudi. ex qua ratificatione in ꝓpoſito dico qḋ nō obſtat primo qꝛ ratificatio nudo pacto nō pāneit effectū iuxta no. ꝑ Pau. de ca. in .l. ſi. C. cōia vtriuſq̧ iudi. quā re quo obſeruātia diuiſionis eſt ꝓmiſſa vice et noīe ipſorum ſolēniter ex tali ratificatione tenent̄ ſolenniter ad obſeruantiam iuxta no. in .l. hmōi in prin. ff. de leg. i. et in .l. ſi ego. ff. de nego. geſt. cū ſi. ¶ Infertur et ſc̄do qḋ cū diuiſio faciat rem liquidā inter oēs nominatos. igit̄ et inter aliquos ipſorū .l. que de tota. ff. de rei ven. Nec video que ratio poſſit obſtare. ¶ Accedo ad aliud qḋ etiā nō potuit cōpromitti ſeu non fuit factū compromiſſum ex quo laudatū erat et hoc pȝ clare in exceptione ſtatuti. et aduertatis primo ad vnū. Nam ſtatutū excipit plures cauſas que tamen multoties poſſunt eſſe liquide et tn̄ ſtatutum vult qḋ dicte cauſe non cōpromittant̄ et ſic cum generaliter loquat̄ generaliter dȝ intelligi .l. ij. §. gn̄aliter. ff. de le. p̄. ia. et ratio ſtatuti qꝛ voluit de his cauſis iudicialiter cognoſci et nō coraꝫ arbitris. et iſta interpretatio eſt ſequenda qꝛ reducimur ad ius cōe iuxta not. per gloſ. in .c. ſtatutum in verſ. carēdū. de prebē. in .vi. niſi ꝙ eē ſtatuto qḋ de ipſis tanquam liquidis non fiat cōpromiſſum. et iſte eſt verus ſenſus ex quo in ꝓpoſito dico ꝙ nō erat cognitio arbitri an laudū ſuper quarta parte valeret vl̄ nō: qꝛ cognouiſſet de ꝓnūciationibus arbitrorum cōtra formam ſtatuti. et ad hoc etiā facit notabile cōſiliū Pet. de anch. mihi. cl. xiii. inci. pro clariori intelligen-
4 tia vbi vult † qḋ ſicut nō pōt fieri cōpromiſſum ſuper inſtrumēto ita nec ſuper obiectis cōtra inſtrm. et ita dicit Bal. cōſuluiſſe ita tenet Bal. et allegat ſe ꝯſuluiſſe in .l. pe. ff. de his q̄ ſunt ſui vel alieni iuris et in .l. edita. ad fi. in repetitione paduana. C. de eden. vnde ceſſat alia obiectio. ¶ Preterea aduertatis qꝛ in principio ꝯpromiſſi dicti laudi in quo eſt diuiſo cōfirmata videtur non ſolum dicte partes ſed quilibet ipſorum particulariter ꝯpromittere. deinde ꝙ dicti compromittentes et qlibet eoꝝ renūciat quodā compromiſſo et laudo inde ferēdo et quod dictas lites et oēs alias et c. vnde pȝ ꝙ cōpromittētes et qlibet eoꝝ renunciantes compromittunt eū dicat̄ primo et ante omnia demū quas quidē lites demū oēs dicit et oēs alias idē faciunt cōpromiſſum de omnibus et etiā de predictis aliqui ex vna parte et aliqui ex alia. vnde videt̄ factū cōpromiſſum tanq̄ a ſingulis et tanq̄ a ſimul factis. ¶ Preterea pro certo ego nō percipio iſtā ſubtilitatē in caſu nr̄o. nā ſi ſunt plures filii ex vno fratre et plures alij ex alio fratre et faciunt compromiſſum filiꝗ ex vno cū filiis ex alio arbiter diuidendo cuilibet aſſignat ſeparatim partē ſuā pro diuiſo nō video quare in iudicio diuiſorio talis aſſignatio nō valeat aliter oīcēdū eēt ꝙ filii ex quolibet fratre haberent de nouo partes aſſignatas diuidere ꝙ videt̄ abſurdū. nā plures ex vna parte dici poſſunt feciſſe cōpromiſſum ſuper eo qḋ cōſequi debent ab illa parte et econtra ſiue ergo ſimul aſſignet ſiue ſeparatim hoc non eſt extra cōpromiſſum qꝛ videt̄ eſſe de natura diuiſionis et ad minus venit ſuper his verbis qꝛ voluerūt venire depēdētia et ꝯnexa et penitus extranea nō enim fuerunt arbitri coacti inter eoꝝ fratrū eis ſimul magiſq̧ ſeparatim aſſignare et ſi volumus ſubtilitates q̄rere ad fundandā iniuſtitiā et leſionē multomagis eſt licitū illas querere ad tollendā iniuſtitiā. vnde aduertatis ad rationē ſubtilē iſti tres vltimo loco quilibet per ſe tn̄ facit cōpromiſſum de qōnibus vertētibus inter ipſos tres ſingulariter qꝛ quilibet ex parte ſua facit. differſit aūt iſta duo ſimul et due queſtiōes diuerſe vna eſt q̄ ſit queſtio inter ipſos tres particulariter enumeratos de iſta factū eſt compromiſſum: altera et .ii. qḋ eſt inter duos ex ipſis puta fratres Frāciſci ex vna et Frāciſcū ex alio. et iſta erat qḋ quarte partis de qua agimus qꝛ erat inter Frāciſcū ex vna et fratrē ex alia ſimul et de iſta nō eſt factū ꝯpromiſſum ꝙ eſt ſtricte intelligēdū .l. quicquid aſtringēde. ff. de ver. ob. cū ſi. ſȝ ad hoc tn̄ aduertatis. ¶ Circa dubiū qḋ diuiſio aſſignat̄ primū fieri potuit et ſi male facta fuit dicat̄ laudū iniuſtū et nō nullū aduertatis qꝛ capitm laudi manifeſte facit pro nobis nā primo arbiter aſſignat certa bona nec tn̄ facit mentionē de dicta quarta parte poſtea in .o. c. vbi de quarta facit mentionē arbiter narrat Frāciſcū ad multa teneri demū declarat ꝙ dicta aſſignatio ſit etiā ꝑ quarta pte ex qb9 ꝓbatio in proemio capituli appet intētio arbitri .l. ſi. et ibi no. ff. de he. inſti. et ſic qḋ nō aſſignat quartā ꝓpter cauſas aſſignatas. Itē hoc oſtenditur. nā ex vicinitate ſcripture apparet qḋ ꝓpter dictas cauſas. arg. l. ſi iuncta. §. in bonis. ff. de priui. credi. et per Bal. elegāter in .l. pe. C. de pact. ſed clarū eſt qḋ lȝ poſſet quartā pro diuiſo aſſignare eā nō potuit illā nō aſſignare ꝓpter debita Frāciſci prout fecit et patet hoc clare ex ipſo capitulo qꝛ nō poterat dictā quartā tāgere ſuper qua nō erat ꝯpromiſſum ſȝ debeat ipſam aſſignare et in alia manu declarare Frāciſcū debitorē. et iſta eſt veritas et eſt clara reſpōſio. capitula que nō ſunt connexa capitulis nullis nō ſunt nulla ſed cōnexa ſic vt per Bart. in .l. laurdio. §. idē queſ. de libe. lega. Laus deo.
¶ Uel ſupra per me concluſum eſt arbitros iuris eſſe ego Bartho. Socin. vtriuſq̧ doctor.

¶ Conſilium. cclxxxv.

1 ¶ Duntaxat aduerbium excludit non expreſſa.
2 Alias: dictio includit ſimilia expreſſis.
3 Inferiores ordinariis nō cognoſcunt de delictis.
4 Ita vt: dictio ſignificat modum.

Dominus labia mea aperiat et ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Reuerēdiſſimus .d. Car. de medicis cupit a me declarari nū quid virtute priuilegii exēptionis cōceſſi eccl̄ie ſeu ꝓpoſiture pratēſis ꝓ ſc̄do Canonici et alij beneficiati in dicta eccleſia cenſeātur exempti a iuriſdictione prepoſiti dicte eccleſie et licet reuera-

diſſima oratio ſua ſumma ſua doctrina ⁊ ſciētia hoc mihi non nerit: tñ qr locū prepoſiti retinet ad caſſandā oēm ſuſpitionē ratione ꝓprij intereſſe arbitror reuerēdiſſimā .o. ſuā hoc petere a me cui nec in hoc nec in quauis alia re aliqd denegare nec poſſum nec debeo: ⁊ ideo dicā quid in hac re ſentiā. Et in primis ꝙ cenſeretur canonici ⁊ alij bñficiati exēpti a iuriſdictione dicti prepoſiti videbat̃ clare determinari ex verbis priuilegij in quo dicitur ſed ipſe ꝓpoſitus capitulū canonici perſone ⁊ bñficiati ſuper premiſſis ⁊ alijs quibuſcūq; corā dicta ſede ⁊ eius delegatis dūtaxat teneat̃ de iuſtitia rñdere q̃ verba videnṫ multū clara ꝙ canonici ⁊ bñficiati in dicta eccl̃ia ſint exempti a iuriſdictione prepoſiti igitur nō videt̃ opus alia interpretatiōe. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de leg. iij. l. ſi alij. ff. de vſufr. leg. cū ſimi. cū enim in cauſis ipſoꝝ velit qḋ ſedes apoſtolica ⁊ eius delegati ſint iudices videt̃ inferri ꝙ noluerit alios iudices ſe intromittere. caſus videtur in l. cū pretor. ff. de iudi. ⁊ maxime vt verba priuilegij operentur. c. ſi
1 papa de priui. in. vi. ⁊ hoc maxime propter dictionē dūtaxat de cuius natura eſſe ſolet excludere nō expreſſa. ad hoc text. in l. eum qui. §. ſi petenti. ff. de pub. ⁊ c. fin. in. §. ſi. de cōſue. lib. vi ⁊ in. c. j. de iureiur. eo. lib. ⁊ ſic preter ſedem apoſtolicā videt̃ excludere oēs alios iudices ꝙ autē papa hoc facere potuerit nō eſt dubium cū habeat plenitudinem poteſtatis vt in. c. ad honorē de auto. ⁊ vſu pal. ⁊ in. c. cū per principalē. ⁊ in. c. cuncta per mundū. ix. q. iij. Ex quibus concludendū videbat̃ qḋ canonici ⁊ alij beneficiati ſint exēpti a iuriſdictione prepoſiti. ¶ Sed premiſſis nō obſtantibus cōtrariam ſniam veriorē eſſe exiſtimo qḋ imo dicti canonici ⁊ beneficiati nō ſint exempti a iuriſdictione prepoſiti quam habet in eos iuxta id qḋ hr̃ in. c. cū ab eccleſiarū prelatis de offi. ord. iſta cōcluſio probatur ex pluribus.

¶ Primo ex verbis narratiuis petitiōis dicti priuilegij ⁊ indulti. dicit enī in pn̄. ſane ꝓ parte dilectoꝝ filioꝝ Caroli de medicis ꝓpoſiti ſecularis ⁊ collegiate eccleſie ſancti Stephani opidi pratenſis piſtorienſis diocesis ac vniuerſitatis eiuſdē oppidi. Ex qbus patet ꝙ tale indultū fuit cōceſſum ad poſtulationē ꝓpoſiti ⁊ vniuerſitatis dicti caſtri vt ꝓbat̃ ex verbis narratiuis pape quibus ſtandū eſt. cle. j. de ꝓba. cenſendū aūt nō eſt ꝙ prepoſitus indultū impetrauerit in preiudiciū ⁊ dānum ſuū. arg. l. cū de indebito. ff. de proba. ⁊ l. cū nurū. ff. de ſolu. ⁊ ſic qḋ voluerit ꝓprie iuriſdictioni preiudicare. itē cū honor ſit prepoſiti habere iuriſdictionē in clericos ſue eccleſie ⁊ etiā ſit honor prepoſiture nō eſt cenſendum qḋ vniuerſitas petierit indultū cōtra honorē prepoſiture qui tendit in honorē vniuerſitatis ꝙ ptʒ etiā qr ⁊ prepoſitus ⁊ vniuerſitas intendūt in eoꝝ petitione augere honorē prepoſiti petēdo ꝙ omnis prepoſitus electus ad dictā prepoſiturā cenſeat̃ eſſe prothonotarius apoſtolicus ⁊c. ⁊ ſi cū quererent augmentare honorem prepoſiti ⁊ ita etiā pontifex cōcedēdo indultū nō debet petitio ⁊ cōceſſio interpretari ad diminutionē honoris ⁊ dignitatis ipſi⁹ prepoſiti. l. legata inutiliter. ff. de le. j. ⁊ l. l. legata inutili. ff. de adi. lega. l. cū tale. §. falſam. ff. de condi. ⁊ demon.

¶ Secūdo cōfirmat̃ iſta concluſio ex verbis dicti indulti vbi dicit dictaq; eccleſia ſatis decretū canonicorū perpetuoꝝ beneficiatorū numerū habeat eā immunitatis ⁊ exemptionis prerogatiua decorare de benignitate apoſtolica dignaremur. Ex quib⁹ ptʒ ꝙ impetratio ⁊ petitio ꝓpoſiti ⁊ vniuerſitatis cōtinebat ꝙ dicta eccleſia decoraret̃ prerogatiua exemptionis per quā exemptionē eccleſia ⁊ clerici ⁊ canonici eiuſdē eccleſie ſub nomine collectiuo eccleſie eximi ⁊ exēptos fieri petebat̃. Sed per iſtā petitionē non petebat̃ clericos ⁊ bñficiatos oēs. ſ. ꝓpoſitū ⁊ alios clericos ⁊ canonicos eximi a iuriſdictione ꝓpoſiti ꝙ ptʒ qr petitio reſpectu ꝓpoſiti nō pōt ita intelligi ſʒ tñ vt eximeret̃ a iuriſdictione ordinarij igit̃ ⁊ reſpectu aliorū petitio ita intelligi debet vt equalis omniū ſit determinatio. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pupil. l. ꝗuis ⁊ l. hereditatū. C. de impu. ⁊ alijs ſubſt. ⁊ l. ſi legatarius. §. cū ita. ⁊ ibi no. Bar. ff. de le. iij. ⁊ per cōſequēs ita debet intelligi indultū pōtificis: qr cōceſſio cenſet̃ facta in dubio iuxta petitionē. ar. tex. in. §. ⁊ preterea. inſti. de inuti. ſti. ⁊ in. l. j. C. de diuer. reſcr. ⁊ p Bar. in. l. j. ff. ad. l. iul. maie. ⁊ ſic cenſet̃ ꝯceſſio omnibus exemptio a poteſtate ordinarij ⁊ nō a iuriſdictione prepoſiti.

¶ Tertio hoc idē ꝓbat̃ ex verbis cōceſſiōis exēptiōis in ver. preterea vbi formaliter dicitur preterea eandē eccleſiā ſeu plebanatū ſancti Stephani cū prepoſitura ac oībus ⁊ ſingulis ⁊c. ⁊ dū poſtea ſubdit̃ necnō Carolū ⁊ ſucceſſores ſuos prepoſitos ⁊ dilectos filios capitulū ſingulosq; canonicos ⁊ perſonas ac perpetuo beneficiatos eiuſdē eccleſie ſeu plebanat⁹ ꝑſentes ⁊ poſteros ab eiuſdem epiſcopi piſtorienſis pn̄tia ⁊ qui pro tp̄e fuerit eiuſq; officialium ac alioꝝ quorūcūq; ordinarioꝝ iudicū oīmoda iuriſdictionis ſuperioritate dñio ⁊ poteſtate autoritate ⁊ ſciētia ſupra dictis tenore preſentiū prorſus eximimus ⁊ totalr̃ liberamus. ex quib⁹ patet ꝙ prepoſitus ſimul ⁊ alij clerici eiuſdem ſunt ſimul exempti vt dixi ſed exemptio prepoſiti nō pōt intelligi a iuriſdictione prepoſiti qr in ſeipſū quis iuriſdictionē habere nō pōt. c. ſi. de inſti. tradit̃ in ſimili. in. l. ſi. ff. de ſtip. ſeruoꝝ. igit̃ alioꝝ etiā exemptio nō debet intelligi a iuriſdictione ꝓpoſiti qr̃ vt dixi qñ vna determinatio vnico verbo plura determinat debet equaliter oīa determinare. d. l. iam hoc iure. ⁊ d. l. ſi legatarius. ⁊ ibi Bar. ff. de leg. iij. ⁊ tradit̃ late maxime p Mod. in. l. in teſtā. C. de teſta. mili. cū ſimi.

¶ Preterea ⁊ quarto ex eodē capitulo hoc idē ꝓbat̃ dū dicit ab eiuſdē epiſcopi piſtorienſis pn̄tia ⁊ qui pro tēpore fuerit eiuſq; officialiū ac alioꝝ quorūcūq; ordinariorū iudicū ⁊ ſic eximit ſpecifice indultū ꝓpoſitū ⁊ alios clericos a iuriſdictiōe epi piſtorienſis ⁊ hoc indultū eſt valde clarū vñ nō eſt opus alia interpretatiōe. d. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ⁊ dū ſubdit ac alioꝝ quorumcunq; ordinariorū iudicū intelligi debet qḋ eximit etiā prepoſitum et alios clericos ⁊ ſic vt dixi cū reſpectu prepoſiti nō a iuriſdictione ipſius qr in ſeipſum iuriſdictionē nō hʒ. l. penn. ff. de arbi. ⁊ in. c. ſi. de pent. ⁊ remiſ. tradūt doc. in. c. j. de cōſti. igit̃ intelligi debet de ordinarijs iuriſdictionē habentib⁹ in ꝓpoſitū ⁊ clericos vt equalis ſit determinatio. d. l. iam hoc iure. ⁊ d. l. ſi legatarius. §. j. ⁊ ibi Bar. ff. de le. iij. cū ſi. ¶ Et ſi dicat̃ qui erunt iſti ordinarij. rñdeo. ¶ Primo ꝙ erit archiepiſcopus vel alius ſuperior iuxta id qḋ habet̃ in. c. duo ſimul. de offi. ord. ⁊ hoc demōſtrat̃ qr dū epi piſtorienſis eiuſq; officialiū ac alioꝝ quorūcūq; ordinarioꝝ. vñ intelligi debēt ſequētia de ordinarijs eiuſdē qualitatis cuius eſt ep̄s piſtorienſis: qr in eadē oratione eadē qualitas repetita cenſet̃ ſʒ Bar. in. l. ſcie. in. §. gaio. ff. de fun. inſtr. ⁊ in. l. pretor. §. ertiq; differentia. ff. vi bo. rap. ⁊ c. licet illa verba quorūcūq; ordinariorū ꝓpter diſtionē quorūcūq; verificent̃ etiā in inferiorib⁹ ab epiſcopis vt eſt text. ⁊ ibi Arch. ⁊ domi. in. c. ij. de cōſti. in. vi. ⁊ tñ in caſu nr̃o duo cōcurrūt. primū qḋ ſit mētio de ep̄is ⁊ qualitas que inēſt in eis cen-
2 ſetur repetita in alijs ordinarijs. Itē ex eo ꝙ dicat̃ aliorū de cuius natura eſt includere ſimilia expreſſis. l. fin. §. cui dubia. ff. de vino tri. ⁊ oleo leg. ⁊ in. c. ſedes extra de reſcrip. nec in materia ſtricta amplia̅t ꝓpter dictionē quorūcunq; vt eſt gl. in cle. j. de ꝓben. ad idē glo. in. l. ſi fugitiui. C. de ſer. fug. cum ſi. licet in hoc poſſent multa pro ⁊ cōtra adduci tñ ex quo materia eſt ſtricta ⁊ contra ius cōe intelligi debet vt min⁹ quā fieri pōt recedamus a iure cōmuni. c. cum dilectus. de cōſue. Item quātominus fieri pōt preiudicetur iuri tertij vt in. c. ſuper eo. de uſu. de leg. ⁊ ſic ꝙ includant̃ ordinarij ſita ⁊ nō diſſimiles. ¶ Secūdo reſpōdeo ꝙ poſſunt etiā intelligi de omnibus ordinarijs preter ꝓpoſitū vt dixi vt equalis ſit omniū determinatio. d. l. iam hoc iure. ⁊ qr nō eſt cēſendū qḋ ꝓpoſit⁹ impetrauerit indultū in ꝓiudiciū ſuū. l. cū de indebito. ff. de ꝓba. Itē qḋ prepoſitus habeat iuriſdictionē eſt honor nō ſolū ſibi ſʒ eccl̃ie ⁊ ꝓpoſiture nō debem⁹ dicere qḋ indultū cōceſſum operet̃ diminutionem honoris eccl̃ie ⁊ ꝓpoſiti. l. legata inutiliter ff de adi. le. ⁊ qr inducta ad vnū effectū nō dñt operari aliū effectum l. nō oīs. ff. ſi cer. pe. ¶ Tertio rñdeo ⁊ dico qḋ illa vba ⁊ quorumcunq; ordinariorū fuerūt adiecta ꝓpter alios ordinarios aliorū locorū quibus ⁊ prepoſitus ⁊ clerici dicte eccleſie ſubijciebantur ratione delicti cōtractus vel rei ſite in loco ſue diocesis iuxta no. in. c. poſtulaſti. ⁊ in. c. ſi. extra de foro cōpe. ꝙ ptʒ per verba priuilegij qḋ poſtea eximit eos quo minus ab ordinarijs ꝓnominatis poſſint vexari rōne cōtractus delicti vel rei ſue ſubdēdo vbicūq; ineat̃ cōtractus cōmittat̃ delictū aut res ipſa cōſiſtat ⁊ ſic ptʒ qḋ eximit eos nō ſolū a proprio ordinario ep̄o piſtorienſi ſed etiā ab alijs ordinarijs aliorū locoꝝ quib⁹ ſubijcerent̃ ratione delicti cōmiſſi vel cōtractus initi vel rei ſite ex quib⁹ ptʒ ꝙ loquit̃ de ſimilibus ordinarijs ep̄o piſtorienſi: qr loquit̃ de ordinarijs q cognoſcunt̃ ratione delicti cōmiſſi vel cōtractus initi in loco vel rōne
3 rei ſite ⁊ ſic ratione territorij. ⁊ inferiores aūt nō hñt hāc iuriſdictionē ſm Jo. an. in. c. cū cōtingat de fo. cōpe. ⁊ Do. in. c. ij de ꝯſti. igit̃ inferiores nō cognoſcūt de cauſis criminalibus ſm Inn. l. c. quāto. ⁊ in. c. cū ab eccleſiarū prelatis. de offic. or. ⁊ Abb. late in. d. c. cū cōtingat. igit̃ cū indultū loquat̃ de ordinarijs in materia nō proportionabilī inferioribus nō includit ordinarios inferiores dioceſanis ſm gl. ⁊ doct. in. c. quāuis. de fo. cōpe. in verbo dioceſanis ⁊ glo. ⁊ doc. in cle. j. de iurepa. ⁊ Domi. in. c. ordinarij de offic. or. in. vi. ⁊ maxime vt in materia ſtricta verba intelligant̃ p primo ⁊ in potiori ſignificatu. l. qui libertis. §. hec verba. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ per Bal. ⁊ Mod. in. l. j. C. de ſuc. edi. ¶ Ex quibus ſumitur quarta ratio ſeu quintū fundamentū qḋ indultū eximit prepoſitū et clericos a iuriſdictione ep̄i piſto. ⁊ ſimiliū ordinariorū ⁊ alioꝝ locorū quibus ſubijcerent̃ ratione cōtractus delicti vel rei ſite ⁊ ſic nō a iuriſdictione ꝓpoſiti dicte eccleſie. ¶ Sexto etiā predicta cōfirmant̃ alia ratione. nā vt dixi eccleſia ꝓpoſitus ⁊ clerici bñficiati dicta eccl̃ia ſimul eximunt̃ ⁊ ſʒ talis pluralis locutio reſoluat̃ in ſingularitates. ſ. eccl̃ia ꝓpoſit⁹ ⁊ qlibet bñficiat⁹ cēſeat̃ exēptus particulariter qr oratio pluralis reſoluit̃ in ſingularitates vt eſt caſus in. l. falſa in ſi. ff. de cōdi. ⁊ de. tñ talis reſolutio fieri dʒ ſeruata equalitate vt eatenus quilibet cenſeatur exemptus quatenus oēs

nus oẽs ſunt ſimul exempti.ita dicũt Bal.ꝛ Sal.ꝛ Moder.in.l.
quis.C.de impu.ꝛ in.l.hoc argu.ff.de here.inſti.vnde dñe Fulg.ꝛ
Pau.de ca.ꝛ Mod.in.d.l.quis quod reſolutio ſit in ſingulari-
tates talis tamẽ cõditionis ꝛ nature qualis erant ſub illa plura
li locatione per illũ tex.ſed ſi ſeruatur equalitas ꝛ intelligatur ex
emptio particularium eius nature qualis eſt in plurali locutione
ſeqtur qꝺ nõ ſunt exempti a iuriſdictiõe ꝑpoſiti qꝛ talis exẽptio
nõ cõuenit ſibi ꝛ ſic nõ intelligitur etiã reſpectu alioꝝ rationibus
predictis ꝛ eſt optima rõ. Poſtremo dictũ indultũ diſponit ꝙ ct
ca eccleſia ꝑpoſit⁹ canonici ꝛ bñficiati ſint ſedi aplice immedia-
4 te ſubiecti ꝛ ſubdit ita vt idẽ ep̃s ꝛc.ꝗ̃ vba ita vt ſignificãt mo-
dũ.l.libertas.§.i.ff.de manu.teſta.ꝛ no.Bar.in.l.qbus diebus.§.
termiſſus.ff.de cõd.ꝛ demõ.nõ vult ꝙ ſimpliciter ꝛ abſolute ſint
ſubiecti ſed cũ modificatione ita vt ep̃s p̃fato.ꝛ alij or.nõ poſſint
exercere iuriſdictionẽ de his quibus exprimitur in dicto indul
to ꝛ ſic quatenus ab ordinariis ſunt exempti eaten⁹ ſedi apoſto-
lice ſunt immediate ſubiecti ſꝫ ipſi nõ ſunt exẽpti a iuriſdictiõe
prepoſiti in his in qbus prepoſitus de iure vel conſuetudine vel
priuilegio põt iuriſdictionẽ exercere iuxta no.in.c.cũ ab eccliarũ
p̃la.extra de offi.or.vt ꝓbatũ eſt.Igitur in illis non ſunt ſubiecti
immediate ſedi aplice ſed ꝑpoſito predicto. ¶ Ex quibus patet
clara rñſio ad id qꝺ vltimo loco dicit in indulto ſꝫ ipſi ꝑpoſitus
capitulũ canonici perſone ꝛ bñficiati ſup ꝓmiſſis ꝛ aliis quibuſ
cunq; corã dicta ſede aut eius delegatis dũtaxat teneantur de iuſti
tia rñdere. Et quibus videbatur qꝺ ex quo vult qꝺ conueniantur
corã ſede aplica qꝺ nõ poſſent cõueniri corã aliis iudicib⁹.l.cum
pretor.ff.de iudi.ꝛ ꝙ no.in.c.nõne.de preſum.ꝛ maxime ꝓpter di-
ctionẽ dũtaxat q̃ videtur includere papã ꝛ delegatos ꝛ oẽs alios iu
dices excludere.c.fi.in fi.de cõſue.lib.vi.ꝛ in.c.i.de iureior.eo.lib.ꝛ
in.l.aduerſus.C.de fur.cũ ſi. ¶ Nam rñdetur ſup his dũtaxat te-
neantur coram ſede aplica vel ei⁹ delegatis rñdere in quibus ſunt
p̃fate ſedi immediate ſubiecti ꝛ ab aliis exẽpti. Nã in his in qb⁹
nõ ſunt exẽpti nec corã aliis a quibus nõ ſunt exẽpti a ꝑpoſito te
neantur rñdere in his quib⁹ habẽt iuriſdictionẽ iuxta notata in
d.c.cũ ab eccleſiarum p̃latis.ꝛ hoc patet dũ dicit ſuper ꝓmiſſis ꝛ
aliis quibuſcũq; ſimilibus caſib⁹ ꝛ ſic vult qꝺ ſup his de quib⁹
dixerat ſupra proni ſignificat verbũ ꝓmiſſa.l.i.§.cũ qui.ff.de po-
ſtulãdo.ꝛ per Bar.in.l.talis ſcriptura ad fi.ff.de leg.i.ꝛ aliis qui
buſcũq; in quib⁹ ꝛ a quibus fuerãt indulto exẽpti p̃ſit tñ corã
ſede apoſtolica ꝛ ei⁹ delegatis cõueniri ꝛ de iure tñ rñdere tenea
tur.verba eñ intelligi debẽt iuxta iuris intellectũ in reſcriptis.c.
cũ cãm.ꝛ ibi no.de reſcri.ſed de iure exẽpti ꝛ immediate ſubiecti
ſedi aplice ſuper his tñ p̃ſe corã ordinariis conueniri in quib⁹
ſunt exẽpti in.c.ꝑ exẽptione cũ ſi.de priui. ¶ Confirmãtur predi-
cta qꝛ cã ꝓpter quã papa diſponit ꝙ dũtaxat corã ſede aplica et
eius delegatis de iuſtitia rñdere teneantur eſt qꝛ eos in dicto indul
to eximit a iuriſdictione ordinariorũ eo modo ꝛ a quib⁹.ſ.decla
ratũ eſt.igitur quatenus eximit eaten⁹ vult qꝺ dũtaxat corã ſede
aplica cõueniantur qꝛ licita cã licitũ ꝑducit effectũ.l.cancellauerat.
ff.de his q̃ in teſt.delẽ.l.in agris.ff.de acq.rerũ do.ꝛ ſic tñ ꝓcedit
quatenus ſunt exempti.vnde nõ reſpectu ꝑpoſiti a quo nõ ſunt
exempti.ex quo ab eius iuriſdictione nõ eximit ꝛ nõ eſt intentio
nis põtificis preiudicare tertio niſi de eo ſpecialẽ mẽtionẽ fecerit
c.ſuper eo.extra de offi.dele.l.ij.§.ſi qs a principe ff.ne qd in loco
publico.ꝛ ideo in propoſito cõſuluit do.Ab.in cõſi.ſuo.cl.in vo.
ꝛ in cõſi.lvij.in.ij.vol.ꝛ eſt idẽ cõſiliũ. Nã papa cõceſſit ꝙ quoddã
monaſterium ſancti Bartho.neq; ep̃o neq; Abbati neq; deniq;
cuiq̃ clericorũ ſeu ſecularium ſꝫ ſibi dũmodo ſucceſſoribuſq; Ro-
manis põtificib⁹ de ſua ſubiectione rñder ad ſĩciẽs alia vba pre-
gnãtia ad ꝓpoſitũ ꝛ tñ nõ vult ꝙ ꝓpter hoc eximatur a ſubiectio-
ne cuiuſdã monaſterij ſancte crucis qꝛ lꝫ dictũ fuerit qꝺ nulli ab
bati ſubiaceat nõ ſufficit ꝙ de abbate ſancte crucis non eſt facta
mẽtio ar.c.ij.cũ ibi nota.de do.ꝛ ꝯtu.ꝛ p doc.in.c.cũ dilecta.de re
ſcrip.ꝛ eſt bonus tex.in.c.bone de ꝯſir.vtí.vel; inu. Ex quibus cõ-
cludit qꝺ clerici dicte eccle p dictũ indultũ nõ ſunt a iuriſdictio
ne ꝑpoſiti quã habẽt de iure ꝯſuetudine vel priuilegio exẽpti ꝛc.

¶ Conſilium.cclxxxvi.

1 Socer qui alimentauit filiã vxorem viri infirmam quando
poſſit a viro expenſas petere.
2 Maritus nõ preſtat alimenta vxori ſeorſum habitãti ſine cauſa.
3 Negocium alterius vtiliter gerẽs contra ipſius prohibitionem
quando repetat expenſas factas in gerendo.
4 Mutuans filiofa.in ſtudio bene operanti contra patris prohi-
bitionem an a patre repetat mutuatum filio.
5 Alimenta preſtantur vxori in domo viri.

Dominus labia mea aperi-
at ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Viſa
preſtatione facta per Bartholomeũ ſandri del gallo
contra ſocerũ: ꝛ exceptionibus ꝛ replicationibus poſtea ſecutis
1 preſupponitur ꝙ ſocer qui filiã ꝛ ſic vxorẽ dicti.B.infirmã alimen
tauit petit a dicto.B.dicta alimẽta: queritur nunqd poſſit. ¶ Cir
ca quã cõſultationẽ nõ inſtando in argumentis cõcludo qꝺ ſi dic
ta vxor.B.nõ erat adeo infirma ꝙ nõ poſſet eſſe in ſeruitio viri
ꝛ nõ tenetur ad aliqua alimenta preſtanda ipſe.B.ex quo ipſa ſua
temeritate receſſit ꝛ nõ ſtetit in domo viri prout ſtare debebat.
ita determinat Cy.in termiñis in.l.ꝙ in vxorẽ.C.de neg.geſt.ar.l.
ediles.§.ſi.ff.de edil.edi.ꝛ qꝛ fruſtra debitũ petit ꝙ aliũ nõ impen-
dit.l.iulianus.§.offerri.ff.de actio.emp.ꝛ ita etiã dicit Bal.in.l.ſi
cũ dotẽ.§.ſinaſit in ſeniſſimo.ff.ſo.ma.ꝛ ita etiã cõſuluit Bald in
ſuo cõſi.ꝙ incipit quedã dña Riccabella vbi ꝯcludit ꝙ ſi mulier
ſine cauſa recedit a viro nõ põt alimenta repetere.arg.l.conſenſu.
C.de repu.ꝛ.l.menta.§.ſi ff.ſo.ma.ꝛ cõiter doc.ſequuntur vnde ex
2 quo hoc caſu maritus non tenebatur vxori ſua temeritate ſeorſuꝫ
habitanti ad alimẽta ergo pater qui illã preſtitit a marito repe-
tere nõ põt qñ tñ illa repetere potuiſſet ad que maritus fuiſſet
obligatus.iuxta no.in.l alimenta.C.de neg.geſt.ꝛ in.l nenſenius.
ff.eo.ti.vnde dicit Cy.in.l.ꝙ in vxorẽ ꝛ ſequitur Bald.qꝺ tũc pater
repetit medicinas quas preſtitit filie maritate qñ maritus ad il-
las tenebatur.ſi ergo maritus nõ fuiſſet aſtrictus nulla ſtante pro-
teſtatione ergo fortius ſi fuerunt preſtita eo proteſtante ꝛ ꝓhibẽ
te.ar.l.ſi.cũ ibi no.C.de neg.ge.ſit ergo cõcluſio ꝙ ſi dicta vxor.B.
nõ fuit adeo infirma ꝙ omnino abſtraheretur ab obſequio viri nõ
põt eius pr̃ alimenta repetere. ¶ Si vero vxoi dicti.B.fuit adeo
infirma qꝺ nullo modo poterat eſſe in obſequio viri tũc ſi q̃rere
tur ad que alimenta teneretur vir:de iure dicendũ eſt qꝺ maritus
tenetur ad alimenta ſm fruct⁹ q̃litatis dotis ꝛ nõ vltra.ex quo ha
buit patrẽ ad quẽ pertinet onus alimẽtandi filiã ſm fructus do
tis vt cõiter cõcludunt Cy.Bar.ꝛ aliũ in.d.l.qꝺ in vxorẽ ꝛ Bal.
Imo.ꝛ aliũ in.d.l.ſi cũ dotẽ.§.ſinaſit in ſeniſſimo.ꝛ ſic videbatur ꝙ
vſq; ad fructus dotis pater alimenta preſtita repetere poſſet per
no.in.d.l.nenſenius.ꝛ in.d.l.alimẽta.ſed cõtrariũ videtur cõcluden
dum in hoc ꝛ dubitatio videtur ſtare in hoc.nã ex quo vir preſta-
tus eſt ꝙ pr̃ ꝛ ſic ei⁹ ſocer deberet remittere filiã ſuã ꝛ ſibi vxorẽ
ad domũ ipſius viri ꝛ ꝙ intẽdebat illã alimẽtare ꝛ curare in infir
mitate in domo propria.ꝛ ſocer ꝯ preſtationẽ ꝛ prohibitionem
illã retinuit ꝛ alimẽta preſtitit cõcludendũ videtur qꝺ maritus nõ
teneatur ad dicta alimenta preſtita per patrẽ duplici ratione.
¶ Prima ratio eſt qꝛ dictus tuus ſocer ꝓſtitit dicta alimẽta con
3 tra dictã eius preſtationẽ ꝛ ꝓhibitionẽ ergo ſibi nõ datur actio
neg.geſt.vt in.l.ſi.C.de neg.ge.lꝫ eñ vtilr geſſiſſet negociũ mari
ti non repetit ſumpt⁹ ꝛ expẽſas ex quo fecit cõtra ꝓhibitionem
mariti qui volebat ꝓpriũ negociũ ꝛ ad ſe ſpectantẽ gerere p.d.
l.ſi.cũ ibi not.ad idẽ tex.in.l.ſi pro te.ff.mã nã ſicut in cõtractib⁹
a principio nemo cõpellitur obligari ꝛ cõtrahere vt in.l.ſicut.C.
de actio.ꝛ obligatio.ita in quaſi contractibus nemo obligatur
ſecundum Bald.in d.l.fina.ꝛ no.gloſ.ꝛ Barto.in.l.ſicbum.§.ſi.
de noc.ꝛ ſi dicas diſpoſitio.d.l.fine.non habet locum in impen-
ſis valde neceſſariis qꝛ illa facta etiã cõtra ꝓhibitionẽ repeti po
teſt vt cõcludũt Pet.Cy.ꝛ Moder.in.d.l.ſi.ſed impenſa de qua
agimus.ſ.alimentorũ erat valde neceſſaria.ar.l.necare.ff.de libe.
4 agno.ergo ſolui potuit cõtra prohibitionem.nã videm⁹ ꝙ mu
tuans filiofamilias exiſti in ſtudio bene operanti cõtra p̃ris pro
hibitionẽ repere põt vt voluit glo.ſingularis in.l.iulianus.§.qꝺ
dicit.ff.ad mac.ꝛ ponit Ru.ro.in.l.quis.ff.ſo.ma.ꝛ ad hoc plura
poſſent in ſimili adduci in quibus loquitur diſpoſitio.d.l.ſi.
¶ Nam ad hoc clare reſpõdeo ꝙ licet facere impẽſas in infirmi-
tate vxoris neceſſariũ eſſet tñ nõ erat neceſſariũ ꝙ ex quo vir offe
rebat ſe velle in domo propria illas impẽdere ꝛ facere ꝙ fierẽt in
domo patris per patrẽ imo magis ꝯueniens erat qꝺ fierent per
virum in domo ſua vt ſtatim.ſ.dicetur in ſequenti ratione.ad ꝓpo
ſitum ergo qñ maritus nõ preſtaret debita alimẽta ꝛ impenſas ꝛ
nollet illa preſtare q̃rũcunq; ꝓhiberet ne alius preſtaret iuriſdi-
cũ arbitrarer ꝙ preſtita ꝯtra eius ꝓhibitionẽ poſſent repeti per
predicta qꝛ talis impenſa erat valde neceſſaria: ſed qñ vir eſt pa-
ratus ꝓſtare aliis preſtãs cõtra eius prohibitionẽ nõ facit impẽ-
ſam neceſſariã ꝛ ſic illã nõ põt repetere alr̃ ſequeretur qꝺ etiã ſi mu
lier ſine cauſa ꝛ ꝓpria temeritate ſeorſum habitaret ꝙ tũc ꝓſtãs
eidẽ impẽſas poſſet repetere cõtra no.in.d.l.qꝺ noc.in vxorẽ.ꝛ in
d.§.ſinaſit in ſeniſſimo.cũ ergo alimẽtari illã in domo patris per
patrẽ in caſu nr̃o nõ fuerit neceſſariũ imo minus cõueniẽs ſucce
dit regula.d.l.ſi.C.de neg.ge. ¶ Scda ratio eſt qꝛ ex quo maritus
ſe obtulit paratũ neceſſaria impẽdere ꝛ nõ fierent per eum quo
minus impẽderet ꝙ debebat ſꝫ per patrẽ vxoris q noluit filiã ad
domuꝫ mariti trãſmittere.ar.l.i.C.de inſti.ꝛ ſubſti.ſub condi.fa.
ꝛ.l.labeo ſcribit.ff de cõtrahẽ.emp.ꝛ ꝙ illius ar.dicit doc.in.d.§.
ſinaſit in ſeniſſimo.ꝛ in.d.l.qꝺ in vxorem ¶ Nec obſt.ſi dicas de
5 buit ꝓſtare alimẽta in domo patris quoniã ad hoc dico ꝙ vxo-
ri alimẽta ſunt preſtãda in domo ꝛ non extra domum mariti vt

dicit Spe. in fortioribus terminis in d. l. qui filij ſint leg. ver. quid ſi vero abſente. ⁊ inter alias rationes adducit tex. in. l. ſi cū doct. §. ſi vero doct. ff. ſo. ma. vbi ptz ꝙ vxor cū viro ⁊ eiꝰ familia debet ꝑmanere licet etiā vir eſſet peruerſus itē qꝛ cū minori viri incōmodo alat in domo viri. ar. l. ſi ita ſtipulatus fuero. ſ. de ver. ob. ⁊ l. ſi ita relictum. §. ſi. ff. de leg. ij. itē qꝛ viri ⁊ vxoris vnica eſt domꝰ. l. ad uerſus. C. de cri. expila. heredi. ⁊ vna familia. l. j. §. ſi vir. ff. ad ſilla. ⁊ eorum vſus debet eſſe promiſcuus. l. ſ. C. de fur. ⁊ ſequitur ibi Jo. an. in addi. ſpe. poſt quendā doc. antiquū qui ad hoc ſm eū adducebat. xij. rationes ¶ Ex quibus concludo quod maritus nō tenebat extra domū alimētare ſi primo nō ſtetit ꝑ eū quo minus in domo preſtaret ⁊ eius prohibitione fuerūt preſtita extra domū nō poſſunt repeti a viro. Laus deo.

Bartholomeus ſocinus iuris vtriuſqꝫ doct.

¶ Conſilium. cclxxxvij.

1 ☞ Conductor quando excipiat de iure propꝛij dominij contra locatorem.

2 Reſeruatio iurium quid operetur.

3 Superficiarius quādo cedat ſuperficiem domino irrequiſito.

Dominus labia mea aperi

at ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Circa preſentē cōſultationē paucis eſt agēdū. clarū eſt enim

1 qḋ finita locatione cōductor tenet̄ reſtituere rem ꝯductā locatori ⁊ ſi hoc denegat dicit̄ ipm locatorē ſpoliare: vnde locator ante omnia eſt reſtituendus. Nec admittit̄ etiā tūc propria exceptio etiā proprij dñij vt clare cōcludūt doc. in. l. ſi quis cōditione. C. loca. ⁊ hoc qñ intētatur ꝯditio ex illa. l. ſecus ſi ageretur actione ex locato: qꝛ tūc admitteret̄ exceptio proprij dñij ⁊ non alieni vt declarat Bar. in. l. ſi alienā. ff. ſo. mat. Cum ergo in caſu noſtro non neget̄ qḋ locator nō ſit dñs clarū eſt qḋ finito tēpore locationis cōductor rem cōductā reſtituere tenetur Sed in caſu noſtro facit difficultatem: qꝛ virtute cuiuſdā ſtatuti piſani conductores apothecarum non poſſunt expelli propter qḋ vulgariter dicitur in ciuitate piſana qḋ tales artifices ⁊ apothecarij habent vſum dictarum apothecarū propter quem nō poſſunt expelli qḋ quidem vocabulum vſus de iure cōmuni eſt eiuſmodi nature cuius eſt vſus de quo agimus. licet enim de iure habemus ius vſus qḋ ſignificat ius vtendi rebus alienis ſalua rerum ſubſtantia vt habetur in. l. j. per gl. ff. de vſu ⁊ habi. ſed talis vſus de iure cōi habet duplicem naturā. Primā qḋ finitur morte inſti. de vſufr. §. finit̄ functo tex. inſti. de vſufru. ⁊ habi. §. j. ſed vſus de quo agimus ex forma ſtatuti tranſit ad heredes ⁊ ita ſeruatur. itē ꝑ annua penſione ſoluitur ab eo qui habet vſum de quo agimus qḋ nō eſt de iure cōi quo etiā iure vſus vltra exigentiā non competit qḋ minime in eo de quo agimus ſeruatur. vnde arbitror tales ꝯductores vſum acquirere hoc eſt ius in re mediāte quo nō poſſunt amplius expelli niſi in caſibus a ſtatuto ꝑmiſſis ꝑut de iure cōi emphyteota feudatarij ⁊ ꝯductores ad longū tꝑs dicunt̄ ius acquirere in re qua mediāte ſi penſionē ſoluunt nō poſſunt expelli vt in. l. j. §. qui in perpetuum. ff. ſi ager vecti. vel emphy. pet. adeo qḋ etiā ſingularis ſucceſſor expellere non poteſt ꝑpter ius qḋ acquirunt in re quod appellatur vtile dominium vt in. l. j. §. j. ff. de ſuperfi. ⁊ in. l. ſi. C. de fun. pa. li. xj. ⁊ no. doc. in. l. emptorem. C. loca. vnde ius qḋ acquirit̄ ex forma ſtatuti dicit̄ vſus de iure cōmuni appellat̄ vtile dñiū. itē de iure cōi nō acquirit̄ niſi per locationē ad longū tꝑs: vt traditur in. l. codicillis. §. inſtituto. ff. de lega. ij. ⁊ in cle. j. de re. ecc. nō alie. Ex forma autē ſtatutorū acquirit̄ etiam per locationē ad modicū tꝑs. Ex quibus videbat̄ inferri ꝙ ⁊ per primam locationem ⁊ ꝑ ſcdam fuerit ꝯductoribus ꝗſitū ius vſus. ⁊ ſic qḋ ꝯductor nō poſſet expelli. ¶ Sed ad hoc reſpondetur qḋ ſtatutum iſtud vult qḋ artifices quarundā artium ius vſus acquirant ⁊ non generaliter omniū artiū. ſed ars calciagioli quā ibi conductores exercuerūt non eſt de artibus enumeratis in ſtatuto in quibus acqrit̄ ius vſus. igit̄ remanemꝰ in iure cōi quo per locationem ſimplicē ius talis vſus ⁊ vtilis dominij non acquirit̄ tur vt traditur in. d. l. codicillis. §. inſtituto. ⁊ in. l. non ſolet. ff. loca. vnde cum dictū ſtatutum ſit exorbitans loquens in vno caſu nō debet ad iuris cōis correctionem ad alium caſum extendi. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſol. mat. l. ꝙ vero cum materia. ff. de. ll. ¶ Ex quibus patet ꝙ primus conductor nullū queſiuit ius vſus exercēdo ibi artem calciagioli: quā artē cū ſemper ibi exercuiſſet ⁊ ſic longiſſimo tēpore talis ars fuit in dicta apothecā exercitata: licet locatio fuerit ſimplr vltimo loco facta cēſet̄ facta ad talē artē exercendā que ibi ſolita eſt exerceri. arg. l. exceptio. C. loca. ⁊ l. qḋ ſi nolit. §. qꝛ aſſidua. ff. de edi. edic. ad hoc glo. in. l. nemo. C. lo. ⁊ qḋ not. Bal. in. l. licet. in vlti. q. eo. titu. eo maxime qꝛ vltimus conductor erat calciagiolus ⁊ ſic ad talē artem quā exercebat videtur facta locatio quam poſtea ibi exercuit. ar. l. plenum. §. equiti. ff. de vſu ⁊ habi. ⁊ vſus qḋ no. Bal. in. l. edicto in antepe. q. C. loca. Ex quibus cōcludit̄ qḋ virtute dictarū locationum conductores nullū ius vſus acquiſiuerunt. ¶ Sed cōtra premiſſa poſſunt aduerſarij inſurgere qḋ imo primus cōductor ius acquiſiuit qḋ probari videtur ex cōfeſſione directi dñij locatoris. Nā in tertio numero vltime locationis dicitur dūmodo per preſentem locationē nō preiudicet̄ vſui quē habet in dicta apothecā ⁊ ſic conductor ſe affirmat vſū habere ⁊ hoc videtur fateri locator non contradicēdo per id qḋ habetur in. l. optimam. C. de ꝯtrah. ⁊ cōmit. ſtip. ¶ Sed ad hoc de facili r̄ndetur qḋ cōductor voluerit qḋ nō preiudicet̄ iuribus vſus ꝙ habebat per talē clauſulā reſeruatiuā iuris que appoſita fuit vt ſibi per dictam locationē non preiudicaret̄ non acquirit ius vſus de nouo quē hoc nō intendebat locator ꝯcedere neqꝫ conductor acqrere ſed in acquiſito ſibi nō p̄iudicare. actꝰ enim agentium non debent vltra intentionem operari. l. nō oīs.

2 ff. ſi cer. pet. l. j. §. ſi quis ita. ff. de ver. ob. Solent ꝯm iſte iuriū reſeruationes tantū ius qḋ quis habet cōſeruare iuxta. l. eleganter. in prin. cū ibi no. in glo. in prin. ff. de pig. act. ⁊ per Bart. in. l. ſi. e. ti. non autē corā virtute ius aliqḋ ꝗrit̄. caſus eſt in. l. iiij. §. ſi in venditi. ff. quib. mo. pig. vel hypo. ſol. ⁊ notabiliter dicit ibi Ang. qḋ ſi vendo fundum excepto iure coloni qui habet medietatem fructuum et nullus reperiatur colonus qui habeat aliquod ius talis reſeruatio nihil operatur. illa enim verba qḋ nō preiudicetur vſui quē habet intelligit̄ ſi qḋ habet ita ꝓbat̄ per tex. cū ibi no. per Dy. Bar. ⁊ doc. in. l. ſi ſic. ff. de leg. j. cū cōcor. ibi allegatis p. d. Alex. ſi ergo nullū vſum tūc habebat talis reſeruatio ⁊ proteſtatio nihil operat̄ vt dixi ¶ Poſtremo vt dixi ꝯductores acqrēdo talem vſum dicuntur acquirere dñium vtile ſuperficiei ſicut em-

3 phyteota ⁊ ſimiles ꝯ igitur ſicut emphyteota cedendo ius ſuū alteri dño irrequiſito amiſit ius ſuū vt in. l. ſi. C. de iure emphy. ita conductores de quibus in caſu noſtro qui acquirunt dñium vtile ſuꝑficiei amittūt ius ſuum cedēdo illud ſine cōſenſu dñi ⁊ conſequēter cū vltimus ꝗ aſſerit ſe habere vſum illum ceſſerit alteri ius ſuum amiſit. ⁊ hāc queſtionē decidit Bar. in terminis in. l. j. §. ſi. ff. de ſuperfi. vbi dicit ꝙ doc. ita tenēt. in. d. l. ſi. qḋ tex. in. d. §. ſi. videt̄ contrariū ꝓbare ideo ipſe pro ſolutione diſtinguit qḋ quidam eſt ſuꝑficiarius qui emit ſuperficiē nec ad aliquā penſionē tenetur ⁊ iſte pōt cedere dño irreqſito quocūqꝫ titulo vult ⁊ ita loquit̄ tex. in. d. l. j. in fin. ff. de ſupfi. quidam eſt ſuperficiarius qui cōduxit ſimplr ſuperficiē ſub certa annua ꝑſtatione ⁊ in iſto preſumit idem iuris eſſe qḋ in emphyteota ꝙ ita demū poſſit vendere vel alienare ſicut emphyteota ⁊ ſic. d. §. ſi. declaretur per. d. l. fin. C. de iure emphy. ⁊ hic eſt caſus noſter cū ſumus in cōductione ſub annua preſtatiōe que licet habuiſſet vſum tñ illud vēdidit irrequiſito dño ⁊ ſic amiſit ius ſuum. caſus eſt in. d. l. ſi. ⁊ decidit Bart. in. d. §. ſi. ⁊ ita concludo. Laus deo.

¶ Et ſupra per me cōcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartho. Soci. ſenen. iur. vtriuſqꝫ doct.

¶ Conſilium. cclxxxviij.

1 ☞ Statutum loci originis an attendatur in ſucceſſione bonorum ſtato illius qui habet bona in loco originis ⁊ in loco domicilij in quo effectus eſt ciuis an vero ſtatutum loci domicilij.

2 Anglicus ⁊ de anglia quomodo differant.

3 Statuta ciuitatis vendicant ſibi locū quo ad ſuos ciues quo ad bona exiſtentia in eorum territorio.

4 Lex inferioris ciuitatis non offendit leges ciuitatis ſuperioris.

5 Piſanus qui tranſtulit domicilium in florentiam non poteſt piſis collectari.

6 Nati in caſtro capto ab aliqua ciuitate qñ dicātur habere in eo domicilium originis.

7 Qualitas immutatur priuilegio.

8 Religioſum eſſe ⁊ habere priuilegia religionis non eſt idem.

9 Mercatorum ſtatuta ligant ipſos mercatores in alia curia.

10 Comitatenſis ⁊ ciuis differunt.

11 Filius comitatenſis natus in ciuitate eſt comitatenſis.

12 Qualitates potentiores attendi debent in qualitatibus mixtis.

13 Locus contractus inſpicitur quo ad decaſionem ipſius contractus.

14 Filie excluſe per ſtatutū ab inteſtato non habent querelam inofficioſi teſtamenti nec inofficioſe donationis.

15 Dos competens que dicatur.

16 Dos an ſubrogetur loco legitime.

17 Filia excluſa a ſucceſſione an cenſeatur excluſa a legitima.

18 Dos poteſt arbitrari in minus quam ſit legitima.

19 Filia dotata excluſa a ſtatuto non petit ſupplementū legitime.

20 Filia excluſa a ſtatuto computatur in numero filiorum quo ad legitimam.

21 Filia dotata a patre dicitur competenter dotata.

22 Statuta an comprehendant preterita negocia.

23 Ciuitas que tenet vicem principis poteſt condendo legem facere quod

ere quod lex comprehendat preterita etiam deciſa.
24 Dos imputatur in legitimam.
25 Statutum poteſt in totum tollere legitimam.
26 Filie excluſe non computantur in numero filiorum ac ſi nõ eſſent in rerum natura.
27 Legatum factum filie pro dote quando dicatur conditionale.
28 Dies lapſus appoſitus creditori conſtituit in mora. ꝛ nu. 29.
30 Difficultas excuſat a mora quando factum eſt in obligatione. ꝛ nu. 31.
32 Debitor ſpeciei quando excuſetur a mora propter difficultatem.
33 Difficultas que cauſatur a tertio nolẽte implere quando implementum ab eo dependet non excuſat a mora.
34 Purgatio more non admittitur vbi dies eſt appoſitus ꝛ pena.
35 Habere licere ꝛ non moleſtare equiparantur.
36 Filia excluſa ab hereditate patris nõ cenſetur ab ea excluſa ſuccedendo fratri.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpiritꝰ ſanctus illuminet intellectum.

¶ Circa primã q̃ſtionem eſt aduertendum ꝙ illius deciſio depẽ
1 det in pluribus ab illa difficultate† nõquid ſi aliquis bona in loco
ꝓprie vel patrie originis ꝛ in loco domicilij in quo effectꝰ eſt ciuis
attendat̃ in eius ſucceſſione abinteſtato ſtatutum loci originis
an vero ſtatuta loci domicilij in qua Albe. de roſa. in. l. cũctos po
pulos. C. de ſum. tri. ꝛ fi. cath. dixit ꝙ attendi debent ſtatuta loci
originis. ar. l. nulli. C. de epiſc. ꝛ cle. ꝛ hoc dictum refert ꝛ ſequitur
Lud. ro. in cõſ. cccix. incip. in ꝓpoſita q̃ſtione nobilis ꝛc. loquũtur
p̄fati doc. q̃ſi ambo loca ſunt libera ꝛ habẽt diſtictas iuriſdictio
nes. ꝛ ſm̃ hanc opi. ſi terra ſancti Miniati nõ eſſet ſubdita dñio
florentinoꝝ cõcludẽdum eſſet cõſiderãda eſſe ſtatuta terre ſancti
Miniati attento ꝙ originaliter ſunt de terra ſancti Miniati
ꝛ ibi habent bona. contrarium tñ tꝫ Bar. de ſaly. in. d. l. cunctos
populos in ver. poſtquam vidimus de ſtatutis. ponẽdo exemplũ
de lucano decedente in anglia vbi habebat domicilium cõcludit
ꝙ in bonis exiſtentibus luce in loco originis ſeruant̃ ſtatuta lu
cana ꝛ in bonis anglicanis cõſuetudo anglicana. arg. l. incola. ff.
ad muni. ꝛ l. reſcripto. §. fin. ff. de mu. ꝛ ho. ꝛ rõ eſt q꞉ conſuetudo
loci ligat forenſem ibi domicilium habentẽ ꝛ etiã q꞉ defunctꝰ fin
gitur duplex hõ vꝫ Lucanus origine ꝛ anglicanus rõne adepte
ciuilitatis. l. ciues cum ibi no. C. de incol. li. x. ꝛ ſic ſeruent̃ ſtatuta
lucana reſpectu bonoꝝ exiſtẽtium in ciuitate lucana ꝛ conſuetudo
anglicana in bonis exiſtentibus in anglia tanquam fuerit angli
canꝰ ꝛ lucanꝰ ſicut fingitur q̄s habere duos p̄res ꝛ fingit̃ duplex
homo ꝛ diuerſimode iudicat̃ quo ad hereditatẽ vtriuſq꞉ p̄ris vt
in. l. ſi arrogatur. cum ibi no. ff. de adop. vbi hanc eandem opinio
nẽ in ſimili q̃ſtione tꝫ Bal. vbi vult ꝙ cenſet̃ ciuis vtriuſq꞉ loci ra
tione bonorũ exiſtentiũ in illo loco ꝛ ſit ſeparatio bonoꝝ ſicut facit
ꝓtor in. l. j. ff. de ſepa. bono. vbi latiꝰ p eum dicentẽ ſe ita cõſuluiſſe.
iſta cõcluſio eſt manifeſte de mẽte Bart. in. d. l. cũctos populos. in
vij. q. vbi dicit ꝙ conſuetudo anglicana non dꝫ ſeruari reſpectu
forenſis ibidem decedentis ꝛ h̃ntis ibi bona q꞉ conſuetudo dicti
loci non porrigitur ad forẽſem prout refert ſe dixiſſe in. iij. q. eiuſ
dem. l. vbi dicit ꝙ ſtatutum non includit perſonam forenſis nõ
ſubditam. l. j. in fi. ff. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. ꝛ tradit ſpe. in ti. de
ſententijs. §. generaliter. verſi. item pone. q̃dã. igit̃ Bar. vult ꝙ ſi
perſona poſſet ſtatuto obligari ꝓut eſt ſtatutum ciuium ꝙ tũc ſta
tutum loci ſeruatur quo ad bona ibi ſita. quinimo in. d. l. cũctos
populos in tertia. q. vult ꝙ ligent ſtatuta perſonam ciuium dũ
allegat. l. fi. C. de teſt. vt ibi latius. hoc idem ſentit Bar. in. d. vij. q.
dum dicit ꝙ ſi decedens erat anglicus ſeruatur anglicana con
ſuetudo. ꝛ notandum ꝙ non dicit anglicus originis vel natꝰ in
2 anglia ſed ſimpliciter anglicus† ᵃ ꝙ verbum ſignificat potiꝰ do
a micilium quã originẽ ſecus ſi dixiſſet de anglia q꞉ magis ſignifi
caſſet originẽ ſm̃ Bar. in. l. principales. ff. de verb. ſig. ꝛ etiã tex. in
d. l. j. in fi. de tu. ꝛ cu. da. ab his. ꝛ tradit̃ per Bart. in. l. j. ad finẽ. ff.
ad mu. ꝛ maxime q꞉ Bar. conſiderat verum ſi e talis qui conſuetu
dine anglicana ligari poſſit prout eſt ciuis ciuitatis ꝛ ſubditus
ratione domicilij. ꝛ hanc opinionẽ ſequitur Pet. de ancha. in re
pe. c. canonũ ſtatuta. extra de cõſti. in. xij. q. prin. ver. quero iterum
iuxta predicta de tali q̃ſtione. vbi generaliter conclud. ꝙ attendi
debent ſtatuta loci in quo bona ſunt ſita. ꝛ dꝫ ꝙ iſta eſt cõis opi.
b ſm̃ quã dicit Bal. conſuluiſſe. ꝛ hanc opi.ᵇ tenet Bald. in. d. l. cũ
ctos populos. in. xiiij. col. ver. deinde quero circa ſtatutum ꝛ iſta
opi. eſt communis ꝛ verior quicquid dixerint Albe. ꝛ Lu. ro. quo
rũ lex hoc non probat. Et ſm̃ hanc opi. cõcludendũ eſt ꝙ in bo
nis exiſtentibus in territorio ſancti Miniati dicte filie ſucceſſe
rint patri ꝛ auo ſm̃ ſtatuta dicte terre ſed in bonis exiſtentibꝰ in
ciuitate florentie ſeruent̃ ſtatuta florentina quam ꝯcluſionẽ verã
eſſe arbitror ꝛ illã iudicando ꝛ conſulendo ſequerer q̃ſi terra ſan
cti Miniati non eſſet ſubdita ciuitati florẽtie ꝓut ſunt termini

doctoꝝ. ꝛ illã poſſem aliis rõnibꝰ cõprobare quas omitto q꞉ nõ
eſt neceſſariũ vt ex infra dicẽdis apparebit. ſed q꞉ã in caſu noſtro
terra ſancti Miniati eſt ſubdita ciuitati Florentie ſumus extra
terminos doctoꝝ in qua q̃ſtione multofortius concludendũ eſt ꝙ
quo ad bona exiſtẽtia in ciuitate Florẽtie ſeruari debeãt ſtatuta
florentina. ¶ Sed difficultas reſtat quid iuris in bonis exiſtenti
bus in terra ſancti Miniati an quo ad illa ſeruari debeãt ſtatu
ta florentina cũ in terra ſancti Miniati ſint diuerſa ſtatuta ap
probata a dño florẽtinoꝝ. in qua difficultate eſt aduertendũ ꝙ
ſi eſſemus inter hoĩes de ſancto Miniato de quorũ ſucceſſione
ageret̃ habentes domiciliũ in dicto caſtro ꝛ ibidẽ decedẽtes res
eſſet clara ꝙ ſeruari deberẽt ſtatuta ſãcti Miniati. ꝛ hoc dupli
ci rõne: q꞉ q̃ſi caſtra ſubiecta ꝙ habẽt ꝓpriã legẽ illã videt̃ ſeruã
da ī loco. vbi aũt nõ habẽt ꝓpriã legẽ recurrit̃ ad. l. ſuperioris. l.
de qbꝰ. ꝛ ibi Gul. Cy. ꝛ Bald. ff. de legi. ſed in caſu nro caſtrũ hꝫ
ꝓpriã legẽ igit̃ vr̃ ꝙ illa ſit ſeruãda: hꝫ eñ legẽ ſup materia ſuc
ceſſiõis abinteſtato de qua agimꝰ: nõ hꝫ eñ ſtatutũ ꝙ vbi ſtatu
ta non prouidẽt recurrit̃ ad ius cõe. ꝛ ſemp vt mihi p̄ſupponit̃
tale ſtatutũ fuit interpretatũ ꝙ recurrit̃ ad ius cõe romanoꝝ
ꝛ ita ſemper fuit ſeruatũ ꝛ ſeruatur vñ minime ſunt mutãda. l.
minime. ff. de leg. ¶ Scdo q꞉ eoꝝ ſtatuta ſunt approbata ab excel
ſo dñio florentinoꝝ. oĩa aũt nr̃a facimus q̄bus autoritatẽ nr̃am
impartimur. l. ij. §. oĩa. C. de vete. iur. enucle. in. c. cũ aliqnibꝰ de re
ſcriptis. l. xj. tradit Bar. in ſimili in. l. ambitioſa. ff. de decre. ab
ordi. fa. ſi vero eſſemus inter veros ciues florentinos nõ exiſtẽtes
origine de terra ſancti Miniati res eſſet clara ꝙ ſeruãda eſſent
ſtatuta florentina etiam quo ad bona exiſtentia in territorio ſeu
curia caſtra ſancti Miniati q꞉ã ſtatuta florentina vendicãt ſibi
3 locum quo ad ſuos ciues †indubitanter quo ad bona exiſtentia
in territorio vt ꝯcludunt oẽs in. d. l. cũctos populos ad hoc tex.
in. l. extra territoriũ a ꝯſio. ff. de iur. om. iu. cũ ibi no. ꝛ in. l. cũ vnꝰ
ff. de bo. auto. iu. poſſi. inſti. de ſatiſdã. §. fin. ꝛ in. l. j. §. pe. C. de vete.
iur. enucle. ꝛ in. l. inſula. ꝛ ibi Ang. ff. de iudi. q꞉ tales ciues ſtatu
tis terre ſancti Miniati non ligantur ꝛ quo ad bona ibi exiſtẽ
tia vt voluit gloſ. ꝛ communiter doc. in. l. j. ff. de iur. om. iudi. ſed
apud caſtrũ ſancti Miniati nulla eſt iuriſdictio q꞉ tranſlata in
ciuitatẽ florẽtinã. igitur ꝛc. ſicut in ſimili videmꝰ ꝙ romanꝰ po
pulus hodie leges condere non põt q꞉ eorum iuriſdictio totalr̃
tranſlata fuit in principẽ vt cõiter ꝯcluditur in. l. nõ ambigit̃. ff.
de legi. ꝛ p gl. in. l. fi. C. ro. ti ¶ Nec approbatio ſtatutoꝝ haberet
4 obſtare q꞉ abſurdũ ꝛ inhoneſtũ eſſet ꝙ† lex inferioris offenderet
leges ciuitatis ſuperioris. ar. c. cũ inferior extra de ma. ꝛ obe. ꝛ c. ve
niẽtes. de iureiu. facit. l. minor nſi magiſtratꝰ. ff. de mino. no. Bar.
in. l. pe. ff. de aqua plu. ar. ad alia aũt ſtatuta generalis approba
tio nõ extendit̃. arg. eius ꝙ no. Bar. in. l. j. ff. de his q ſunt ſui vel
alie. iur. ꝛ Bar. in. l. vnica. C. de monopo. hũ facit tex. in. l. non vr̃.
§. q iuſſum. ff. de reiu. ¶ Preterea ſtatuta ſunt approbata inter
illos de ſancto Miniato vt infra dicet̃: nõ aũt quo ad ciues Flo
rentinos inter quos ciuitas hꝫ ꝓpria ſtatuta. igitur ſtat regula
ꝙ quo ad bona exiſtentia in territorio ſancti Miniati ligẽtur
proprijs ſtatutis iuxta no. in. d. l. cũctos populos. ¶ Nõ omitto
nã vt refert Lu. in ſuo ꝯſi. cxviij. inci. prĩi caſus Florentie eſt ſtatu
tũ ꝙ nulla ſit inferiorum ꝯſtitutio ꝙ tẽderet ad diminutionẽ iu
ris preminẽtie aut iuriſdictiõis dñij florẽtini. igitur talia ſtatuta
nõ cẽſent̃ approbata vt p illa ligent̃ ciues Florẽtini quo ad bõa
ibi exiſtẽtia: q꞉ tẽderẽt ad diminutionẽ iuriſdictionis ꝛ preminen
tie. ad hoc nõ nõ extendit̃ iuriſdictio habẽtiũ autoritatẽ appro
bare ſtatuta. ar. l. ſi hominẽ. ff. mã. ꝛ. l. formã. C. de offi. p̄fec. preto.
ꝛ tradit Bar. in. l. ambitioſa. ff. de decre. ab ordi. fa. ꝛ tradit Bal.
in. l. nulli. C. de ſentẽ. ꝛ ita dicit Ludo. ro. in. d. cõſi. ꝛ iſta non ſunt
extra rem ſed ad rem vt ſtatim apparebit. ſed in nullis dictoꝝ
caſuum. ſ. enumeratoꝝ eſt caſus noſter. ſed caſus de quo agimus
eſt q꞉ iſte de quo agimus origine de ſancto Miniato tranſtulit
ſe ad ciuitatem florentinã ibidẽ domiciliũ ſtatuit ꝛ effectus eſt ci
uis ciuitatis florentie. ¶ In qua difficultate primo aſpectu vide
batur dicendũ ꝙ attendi deberent ſtatuta ſancti Miniati quo
ad bona ibi ſita. ¶ Primo q꞉ domicilium originis paterne vel a
auite nõ vr̃ poſſe mutari. l. origine. C. de mune. ꝛ origi. ꝛ ſic cõcur
runt duo domicilia naturale. ſ. ꝛ accidẽtale igitur potius videt̃
attendende qualitas naturalis quam accidẽtalis. l. q hꝫ. ff. de tu. b
tel. ꝛ ſic domiciliũ naturale potiꝰ ꝙ accidẽtale. ¶ Scdo p text. in
l. nulli. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ quod per illã tex. dixit Albe. de roſa. in. d.
l. cunctos populos. ꝛ Lud. ro. in cõſi. cccix. prout in princ. retuli. c
c ¶ Tertio q꞉ in domicilio originisᶜ hꝫ bona. igit̃ quo ad illa lo
cus originis vĩt̃ duplici iure. ſ. originis ꝛ q꞉ bona ſunt ſita igi
tur preferri dꝫ domicilio acquiſito ꝙ vno iure tm̃ vr̃ inniti. ar. l.
fi. C. de adop. ꝛ in. c. ſuggeſtũ. de iurepatro. ꝛ hoc vr̃ voluiſſe gloſ.
in. l. j. C. de mulie. ꝛ in quo loco. ꝛ ita quo ad impoſitionem oneꝝ
que rebus vel perſone pro rebus imponunt̃ decidit Joã. and. in
addi. Spec. in ti. de cenſ. §. nunc dicendum. ver. ſed pone reginus.

¶ Anglicus ꝛ de anglia.

¶ Cõis opinio ꝛ verior.

¶ Quo ad impoſitionẽ oneꝝ q̃ rebus vel pſone ꝓ rebꝰ imponunt̃ locus originis ꝛ nõ domicilij attẽditur.

⁊ idē etiā tenuit do. Oldra. in cōſilio mihi. clxvij. incip. factū tale
eſt quidā homo. ⁊ probat ex his q̄ pōit Bart. in. l. aſſumptio. §. fi-
lius. ff. ad muni. idē ergo pari ratiōe dicamus quo ad ſtatuta in
materia ſucceſſionū. ¶ Quarto q: cū in dictis filiabus feminis
de quarum excluſiōe odioſa vr̄ tractari iuxta not. in. l. maximum
vitiū. C. de lib. prete. ↄcurrat qualitas originis ⁊ qualitas domi-
cilii accidentalis vr̄ ꝙ attendi debeat qualitas que eſt tis magis
fauorabilis q: dꝫ qualitati odioſe ꝓponderare. ar. regule odia cū
materia de regul. iur. in. vj. ⁊. l. cum quidam. ff. de libe. ⁊ poſthum.
¶ Confirmatur q: ſtatuta q̄ ligant florentinos non videntur li-
gare habentes mixtam qualitatē q̄ſi ſunt florentini ⁊ de ſancto
Miniato ar. l. hoc legatū. ff. de leg. iij. ⁊ ita econtra non a ſtatuto
ſancti Miniati. pari rōne igiꝰ talis caſus vr̄ relinquēd⁹ diſpoſi-
tioni iuris cōis. l. ſi cū dotem in prin. ff. ſol. ma. ⁊ ita per dictas ra
tiones in alia qōne decidit Pe. de ancha. in ſuo conſil. mihi. xxx-
vij. inci. contra Jo. ⁊ marianū. ¶ Ex qb⁹ oīb⁹ ↄcludēdū videbaꝰ
ꝙ iudicari debeat caſus noſter ſm̄ ſtatuta loci ſiue originis. ſ. ter
re ſancti Miniati. ¶ Sed iſtis ⁊ aliis que in contrariū adduci
poſſent nō obſtantibus cōtrariā ſniam veriorē exiſtimo. ¶ Pri-
mo vna cōſideratiōe quā ↄſulēdo facit elegās doctor do. Nellus
de ſancto Ge. in quodam ſuo conſi. in quo concludit in materia
5 onerū ꝙ ciuis piſanus q̄ trāſtulit domiciliū i ciuitatē florētinā
non pōt piſis collectari quando collecte imponunꝰ pro rebus ſi
tis in ciuitate piſana. ⁊ premittit quod ciues florētini ⁊ hn̄tes bo
na i ciuitate piſarū pro ipſis bōis nō pn̄t collectari piſis q: neceſ
ſe eſt perſonā ſubiectā eſſe imponenti per id qđ habeꝰ in. l. reſcri-
pto. §. fi. ff. de mu. ⁊ ho. ⁊ in. l. j. C. de mu. ⁊ in quo loco li. x. vbi late p
Bar. cum ſi. ¶ Et ad contrarium factum ꝙ imponuntur in lo-
co originis pro bōis ibi ſitis rn̄de ꝙ quātum ad iuris effectū do
micilium originis perdidit eo ipſo qđ ciuitas florentina piſanū
origine fecit florētinum electione. cōſiderat eñ quod ant qs diu
dus in vno loco trāſferꝰ ad aliū locum non ſuperiorē ſed ſepa
ratū ⁊ diſtinctū a loco originis ⁊ tūc domiciliū originis nō per
dit ⁊ ibi pōt collectari pro bonis ibi ſitis. d. l. origine. ⁊ ita pcedit
qđ dicit Oldr. ⁊ Jo. an. in locis ſ. relatis. aut oriundus in vno lo
co aſſumiꝰ in ciuem loci ſupioris ⁊ dn̄i ciuitatis ſiue caſtri ſue ori
ginis ⁊ tunc iura loci originis perdit remanet eñ cum qualitati
bus inherētibus loci ſuperioris extinctis qualitatibus loci infe-
rioris ⁊ ſubditi: q̄ꝛ in eodē ſubiecto iura ſupioris ⁊ iferioris eſſe
nō pn̄t. non eñ pōt quis eſſe ſubditus ⁊ dn̄s adducit in ar. l. filij.
§. ſenatoꝛ. ff. ad muni. ⁊ tex. cū ibi no. p glo. ⁊ Bar. in. l. ſi ciuis in. §.
celſus. ff. eo. ti. ⁊ ſic in propoſito cū ex diſpōne dn̄i florentini piſa
nus origine ſit effectus per oīa florentinus ⁊ ſic ſupioꝛ ſequitur ꝙ
nō pōt cenſeri piſanus ⁊ ſic inferioꝛ pari ergo ratione idem dicē-
dum eſt in eo qui origine ſamminiatēſis ⁊ ſic de loco ſubdito ⁊ ef
fectus eſt ciuis florētinus ⁊ ſic ciuitatis dominātis. ⁊ lꝫ do. Nell⁹
loquatur in materia onerū tñ rōnes ↄcludunt aperte idē eſſe in
ſtatutis loquētibus in materia ſucceſſionis abinteſtato. ¶ Pri-
mo q: vult ꝙ ſicut ciuis florētinus nō poſſet collectari rōne defici
entis iuriſdictionis iuxta notata in. d. l. reſcripto. §. fi. ita nec ſub
ditus in loco ſubditū poſtꝙ eſt effect⁹ ciuis ciuitatis dn̄antis: q:
non eſt amplius ſubditus ſed ſuperioꝛ. ſed iſta rō ↄcludit in caſu
noſtro q: pari rōne ſtatutū in materia ſucceſſionis ſicut nō ligat
ciues florētinos origine pro bōis ibi ſitis ita nō ligat ſamminia-
tenſes tranſlatos in ciues florētinos ⁊ effectos ciues florentinos.
6 ¶ Scđo q: ciuitas ſeu caſtrum captū quo ad iuris diſpōnē nō
tribuit amplius domiciliū originis natis in illo loco ſed ibi na-
ti nō dicunꝰ habere domiciliū originis per text. cum glo. in. d. l. ſi
ciuis. §. celſus. ⁊ lꝫ Bar. ibi intelligat illum tex. cū gl. ibi q̄ſi vna ci
uitas eſt capta a ſarracenis ſec⁹ q̄ſi vna ciuitas capitur ab alia. ar
gu. l. ſi qs ingenuā. §. in ciuilib⁹. ff. de cap. tñ idē Bar. in. l. hoſtes.
ff. de capti. declarat iſtud dictum q̄ſi due ciuitates ſunt ſub eodē
dn̄io ſecus ſi ciuitas nō recognoſcit ſuperiorem vt ciuitas floren
tina q: tūc lꝫ capti non ſint ſerui: tamē quantum ad res idē eſt
concludendum ſicut ſi res eſſent ab hoſtibus capte: vt ibi p eū. ſi
ergo nō dn̄t hr̄e domiciliū originis igiꝰ nō poſſum⁹ dicere ꝙ ſta-
tuta domicilij originis eos ligent. ¶ Preterea Barth. de ſal. in
d. l. cunctos populos. dꝫ vult probare ꝙ pro bonis ſitis in loco
originis in materia ſucceſſionis abinteſtato attendi debēt ſtatu-
ta originis. allegat. d. l. reſcripto. §. fi. ⁊. d. l. origine. ⁊. l. incola. ff. ad
muni. ⁊ ſic vult ꝙ idem iudicandum ſit in materia munerum ⁊
in materia ſucceſſionis abinteſtato. ſed in materia munerū deci-
ſio vr̄ clara qđ attendi debet domicilium loci ſuperioris ⁊ p re-
bus ſitis in loco inferiori ſue originis vt ſ. pbatum eſt. ⁊ fuit de
mente Bar. ⁊ poſt Bal. in. d. l. j. C. de mulie. ⁊ in quo loco. li. x. dū
loquiꝰ q̄ſi imponiꝰ collecta ab eo qui habet iuriſdictionē vnifor
mem in omni loco. qđ dictū in ꝓpoſito allegat Lud. roma. in cō
ſi. ſuo. cx. incip. viſis ꝓpoſite qōnis. vbi loquitur de Aretino trāſ
lato ad ciuitatem florentie idem voluit Oldra. in ſuo trac. mate
rie munerū in. iiij. q. prin. idē ſentit Bal. in. l. j. §. q̄libet añi. in vj.

col. ff. ꝙ cuiuſq; vniuerſi. no. ⁊ ita alꝰ fuit ↄſultum florentie p do.
Philippū de corſinis do. Jo. de mōte granario ⁊ plures alios ſo
lennes doc. igitur idē dicamus in materia ſucceſſionis abinteſta
to qđ ſamminiatēſes effecti ciues florētini nō ligenꝰ ſtatutis di-
cte terre etiā p bōis ibi ſitis ſed ſtatutis ciuitatis florētie. ¶ Cō-
firmaꝰ iſta opi. q: ad hoc vt qs ligeꝰ ſtatutis illi⁹ loci neceſſe ē qđ
ſit ſub iuriſdictiōe illi⁹ loci. l. cūctos pplos. cū materia. C. de ſum.
tri. ſꝫ magiſter Jo. deſijt in totū eſſe ſuppoſit⁹ municipio ſancti
Miniati ergo ei⁹ ſtatuto ligari non pōt. ꝙ aūt deſierit eſſe ſub-
dit⁹ ꝓbaꝰ. ¶ Primo q: nō pōt ibi aſtringi ad aliqua munera pſo
nalia neq; ad honores vel ad cauſas. igitur deſijt eſſe ciuis illius
loci vnde trahit originē. no. Bar. in. l. imperatores. §. idē rn̄derūt.
ff. ad muni. ⁊ Bal. in. l. ſi nō ſpāli. circa tertiā. col. C. de teſt. Qđ aūt
7 nō poſſit ad illa reſtringi pꝫ p priuilegia. ꝑ pōt eñ per priuilegiū
immutari qualitas originis. l. filij. §. ſenatores. ⁊. l. municipes. ff.
ad munici. no. Bar. in. d. §. idē reſcripſerūt. ⁊. l. aſſumptio. in prin-
to. iii. ¶ Nec ob. ꝙ ſtatutū tm̄ vr̄ eximere a muneribus pſonali-
bus ⁊ mixtis igiꝰ in ceteris vr̄ ſubijci ⁊ inherendū eſt verbis pri-
uilegij. c. dilecti. ⁊ ibi do. Ant. extra de foro cōpe. q: verba priuile-
gij ſunt ampliſſima ⁊ importāt generalē exēptionē vt ex eorū te-
noꝛe dare colligiꝰ. itē ſatis eſt ꝙ ea que ſunt principalis ciuilita
tis ſeu originis muteꝰ. ¶ Sed hic inſurgit difficultas q: illi de
ſancto Miniato ex forma capitulo℞ gaudent omnibus ⁊ ſingu-
lis bñficijs ⁊ priuilegijs qbus gaudēt veri ⁊ originarij ciues ciui
tatis florētie. ⁊ ſic licet ſint in bñficijs ⁊ priuilegijs adequati ciui-
bus florētinis iuxta no. p Bar. i. l. ſi is q pro emptore. ff. de vſuca.
⁊ in. l. ſi maritus. §. legis iul. ff. ad. l. iuli. de adul. tñ liganꝰ ſtatutis
terre ſancti Miniati. ¶ Confirmaꝰ q: ſtatuta ſancti Miniati
ſunt approbata a populo Florentino igiꝰ ligari debēt originarij
dicti loci pro bonis ibi ſitis: cū iuriſdictio approbātium ſtatuta
attendi poſſit ad tales perſonas: q: oia noſtra ⁊c. l. ſi. §. oia. C. de ve
te. iure enucle. ⁊ in. c. cū aliquibus: de reſcrip. in. vj. faciunt not. in
l. receptitia. C. de ↄſti. pecu. cū ſi. ¶ Sed ad ꝓmiſſa rn̄deꝰ qđ lꝫ illi
de ſancto Miniato gaudeāt priuilegijs ciuiū florentino℞ tñ nō
ſunt effecti ciues florētini: q: aliud ē eſſe tale aliō eſt gaudere bñfi
cijs ⁊ priuilegijs talis: vt probaꝰ in. l. ſciendum. ff. de ritu nup. iū-
cta. l. ſi. ff. de ſtatu. ho. ſicut aliud eſt eſſe exemptum ⁊ aliud hr̄e pri
uilegia exemptionis vt in. c. ſi papa. ⁊ in. c. volentes. de priuile. in
8 vj. ⁊ aliud eſt eſſe religioſum ⁊ aliud hr̄e priuilegia religionis vt
in. c. religioſo. de ſen. excō. in. vj. faciūt no. p Bart. in. l. ſi maritus.
§. legis iul. l. ſi. ff. de adul. ſed illi q trāſferūt domiciliū ad ciuitatē
florētinā ⁊ ibi habitāt efficiūtur ciues ⁊ pn̄t obtinere officia que
alꝰ obtinere nō potuiſſent. igiꝰ acqrūt aliam ⁊ nouam qualita-
tem quā prius nō habebant. nā cū ſumus in ciuitate matrice di-
co ꝙ ex ſola habitatiōe lōgena de iure cōi efficitur q̄ ciuis. ad hoc
tex. cū ibi no. in. l. j. C. de priui. corpo. vrbis ro. li. xj. ⁊ eſt text. l. l. vrbe
romana. ff. de ſta. ho. hoc etiā pꝫ ex forma dicto℞ capitulo℞ in q
bus habeꝰ ꝙ illi de ſancto Miniato gaudeant priuilegijs ciuiū
florētino℞ preterꝙ in hoc: quia non pn̄t habere officia niſi certo
tempore habitauerint in ciuitate florētie: ⁊ ſic per habitationem
acqrunt qualitatem ciuium vt dixi. ⁊ ſic vel acquiritur noua qua
litas ciuilitatis vl̄ augeꝰ qualitas ciuilitatis ſicut dignitas addi
ta dignitati auget dignitatē vt in. l. ſenatores. ff. de ſena. ⁊ ſicut ille
q̄ eſt ingenuus non ſimplr̄ ſed ſecundū quid vt hr̄ in. l. ij. ff. de iure
aur. annulo. ⁊ ſic diuerſum ſtatui debet in habitātibus in ciuita
te florentie ꝙ in non habitātibus. ¶ Minuſq; obſtat ꝙ ſtatuta
ſint approbata a dn̄io florētino℞ quoniam ſunt approbata in-
ter ipſos ſamminiatenſes in quocunq; loco litigātes: nō autē in-
ter illos qui ſunt ciues florentini qui ligantur ſtatutis ciuitatis
florentie vt probatur ex his que ponit Bartal. in. l. omnes popu
li in. j. q. princi. dum loquitur de ſtatutis vniuerſitatum non ha-
bētium iuriſdictionem ⁊ dum allegat quod habetur in. l. fina. C.
de teſta. vbi hoc probatur cum ibi not. ⁊ clare hoc voluit Bal. in
l. receptitia. C. de conſti. pec. dum tractat an ſtatuta mercatorum
ex quo ſunt approbata a iure communi ligent in alia curia. ⁊ di-
9 cit quod ligant ipſos mercatores. ⁊ expreſſe ibi Lamber. de ram
po. Cy. ⁊ Saly. dicunt ꝙ aliꝫ non liganꝰ. licet ſint vt dixi approba
ta a iure communi ita hec ſtatuta lꝫ approbata ligāt tñ illos de
illa vniuerſitate de qua amplius eſſe non dn̄r trāſlati ad ciuitatē
ſuperiorem ⁊ matricem vt ſuperius viſum fuit.
¶ Cōfirmantur ꝓmiſſa alio fundamēto q: magiſter Joan. nō ſo
lum effectus eſt ciuis florētinus habitator ſed etiā exemptus fuit
in totum ab oneribꝰ terre ſancti Miniati ꝓ bonis ibi ſitis. hoc
aūt nō ſignificat aliud niſi ſeparationē in totum a domicilio ori-
ginis cū in loco originis pro rebus ibi ſitis tenebatur onera ſup-
portare vt eſt tex. ⁊ ibi Bar. in. l. aſſumptio. §. filius. ff. ad munici.
⁊ traditur in. l. origine. C. de muni. ⁊ orig. lib. x. ¶ Cōfirmaꝰ q: co-
mitatini ſubditi ſunt ciues nō ciuitatis ſꝫ ciues comitatini vt l. l.
qui ex vico. ff. ad muni. ⁊ tradit Barto. in. l. j. ff. eodem ti. vnde di-
10 cit ibi Barto. ꝙ inter comitatiñm ⁊ ciuem eſt dn̄ia de iure cōi
quia

q2 comitatenſis ad maiora onera teneret̃.pōt etiā imponi eis col-
lecta pro ea pte que vocat̃ capitatio que ciuibus nō pōt imponi
vt in.l.vnica.C.de cap.ciui.cenſi.exi.li.x.vñ cū in caſu nr̃o exēptus
fuerit ab oneribus comitatenſiū ⁊ loci ſubditi dr̃ ſeparatū in to-
tum a loco originis ⁊ dr̃ effectus ciuis florentinus cum ibi ſubi-
ret onera que ſunt de natura ciuilitatis ⁊ eidem annexa ſecūdū
Pe.quem refert ⁊ ſequit̃ Bal.in.l.qd̃ fauore in ſecūda oppoſitio
ne in fi.C.de legi.qd̃ etiā p3 ex forma capitulorū in quibus dicit̃
qd̃ ſamminiateſes habent priuilegia ciuium preterꝗ̄ ad officia
niſi habitauerint i ciuitate florētie q2 tūc vult qd̃ poſſunt hr̃e of
ficia in ciuitate Florētie ⁊ ſic exigere a dñio originis.vnde ꝓpter
habitacionem ⁊ priuilegiū cōceſſū qd̃ in loco originis nō ſubeat
onera ſed in loco domicilij in quo effect⁹ eſt ciuis oīno dr̃ libera-
tus a domicilio originis a quo l3 pacto vel renunciatione qs li-
berari nō poſſit vt l.o.l.aſſumptio.§.fili⁹.tn̄ priuilegio liberari pt̄
caſus eſt in.l.priuilegio.⁊ ibi bar.⁊ clarius Joan.de pla.C.de in-
col.lib.x.¶Ex quibus infero qd̃ nudo tm̄ noīe retinuit domici-
lium originis in ſancto Miniato qd̃ nudum nomē nō pōt ei no
cere.inſti.de here.quali.⁊ diffe.in.§.ſed ⁊ his permittit pretor ſm̄
Bal.in rub.C.ſi a nō compe.iudi.p hoc qd̃ dicit Bal.in repe.l.cū
ctos popolos.in.vj.col.in ver.chriſtiane vbi vult qd̃ qn̄ cōſiderat̃
perſona nō ſimplr̃ ꝓpter ſe ſed propter bona vel ꝓpter aliud acci
dens puta in caſu nr̃o ꝓpter ſucceſſionē mera origo nō eſt in cō-
ſideratiōe alle.no.p Bart.in.l.hec cōditio.ff.de cōdi.⁊ de.vñ cum
in caſu nr̃o vterꝗ̄ loc⁹ ſit ſub eodem dñio poti⁹ eſt cōſiderād⁹ lo
cus domicilij rōne ſucceſſiōis ꝙ̄ originis.¶Confirmant̃ premiſ
ſa alia via.nā ſiue iſpiciam⁹ pſonā magri Jo.ſiue pſonas neptiū
attēdi debēt ſtatuta florentina q̄ vt dictum eſt extēdūt vires reſpe
ctu ciuium quo ad bona exiſtentia in territorio in quocūꝗ̄ loco.
¶Primū ꝓbat̃ qn̄ ſtatutū tale eſt fauorabile parentibus quia
eoꝝ poteſtas in diſponendo circa filias ⁊ deſcendētes ampliatur
cōprehēdit ibi domicilium habētes ⁊ ciues effectos.ita notabilr̃
decidit Bald.in.d.l.cunctos populos.C.de ſum.tri.in lectura.in
xiiij.col.verſi.q̄ro p̄mo de ſtatuto habilitāte.vbi dicit allegando
Bar.qd̃ ſtatutū habilitās filiūfamilias ad teſtandū nō cōprehē-
dit forenſem.vñ ſi fili⁹ forēſis vult ibi teſtari remedium eſt qd̃ con
ſentiēte pr̃e ibi cōſtituat domicilium.nā rōne domicilij eſt effect⁹
ſub illa.l.q2 quaſi ciuis eſt.ar.l.i.C.vbi peta.tu.⁊ hoc idem voluit
notabilr̃ Bar.in ſuo tractatu repſaliaꝝ in.v.q.prin.q.i.⁊ Paul.
de ca.in.l.oēs ppl̃i.ff.de iuſt.⁊ iu.ergo forti⁹ in iſto q in totū cenſet̃
exempt⁹ a domicilio originis.¶Scdm̄ ꝓbat̃ q2 neptes mgr̄i Jo.
rōne originis ꝓprie ⁊ pr̃ne ſunt florētine tn̄ in eis cōcurrit origo
auita ⁊ ſic origine etiam dici pn̄t florētine ꝓpter habilitationē
⁊ ciuilitatē auitā acq̄ſitā cū obligatione ad onera ciuitatis que
trāſit in filios vt concludit bar.in.l.libert⁹.in.§.pr̃is.ff.ad muni.
ꝓpter qd̃ dr̄ origine ꝓpria ⁊ pr̃na ciues florētine vt dicit Bar.
in ſuo cōſi.qd̃ inci.dubia occurrentia ex qōne Marti.in quarto
11 dubio in fi.vbi vult qd̃ fili⁹ †comitātēſis nat⁹ in ciuitate ſit comi-
tatenſis de quo etiā p Bart.in.l.i.ff.ad mu.⁊ ibi ſm̄ eū cū inhabi-
tauerint in ciuitate.ar.l.diffinimus.C.de agri.⁊ cēſi.li.xi.⁊ l.vrba-
na familia.C.de v.ſig.ex qb⁹ inferēdo ad ꝓpoſitū cū ſtatutū florē-
tinū inhabilitet filias ad ſuccedēdū q̄s ſubditas in territorio ha-
bilitare pt̄ vt cōcludunt oēs in.d.l.cūctos pplos.⁊ ſic reſpicit per
ſonas filiarū volentiū ſuccedere abinteſtato in iſtis neptib⁹ ma-
giſtri Jo.indubitanter attēdēda videnſ ſtatuta florētina cū3 tn̄
reſpectu terre ſancti Miniati concurrat tn̄ origo auita ſ3 reſpe-
ctu ciuitatis Florentie cōcurrat domiciliū ⁊ ciuitas auita origo
12 propria ⁊ paterna itēm ꝓpriū domiciliū.†igitur in iſtis qualita
tib⁹ mixtis attēdi debēt qualitates potiōres.arg.l.q̄rit̃ herma
frodituſ.ff.de ſtatu ho.⁊ ſic poti⁹ ſunt iudicande Florentine quā
de ſancto Miniato ⁊ ſic in illis attendi debent ſtatuta Florenti-
na.⁊ ita ſentit aperte Pe.de anch.in ſuo cōſil.clxiiij.a ceſſantib⁹
rōnibus de quib⁹ ibi p eū incipit viſo puncto actitatis ⁊ copia.
¶Ex qbus concludit̃ qd̃ attēdi debēt ſtatuta Florentina.⁊ p cer
to fatu⁹ eſſet iudex q ab hac cōcluſione diſcederet.q̄ ex aliīs etiā
cōprobatur.Primo q2 ſtatutū terre ſancti Miniati vult qd̃ cau
ſe vertentes corā officialib⁹ dicte terre decidant̃ ſm̄ formaꝫ ſtatu
torum dicte terre ⁊ eis deficientibus ſm̄ ius cōe.⁊ ſic dat̃ intelligi
qd̃ ſtatuta dicti loci nō ligant niſi illos q in dicto loco forum ſor
tiunt̃ ⁊ cōueniri pn̄t iuxta illud forū ſortiri ⁊ ſtatutis ligari ꝓce
dūt a pari vt p gl.in.c.qd̃ cleric⁹.de fo.cōpet.cuiuſmodi nō ſunt
effecti ciues Florentini ⁊ ſepati oīno ab eoꝝ foro originis iuxta
no.p Bal.in.d.rub.C.ſi a nō cōpe.iudi.¶Scdo q2 magiſter Jo.
codicillando diſpoſuerit de bonis ſuis in ciuitate Florentie vbi
ſm̄ formam ſtatutoꝝ neptes erāt excluſe in ſucceſſiōe abinteſtato
exiſtente filio fratris carnalis.vñ talis diſpō regulari d3 ſm̄ ſta-
tuta Florentina quo ad bona alibi ſita vt cōcludit bal.in.d.l.cun
ctos populos.in.xv.col.v.iiij.de effectu quidam baro.allegat tex.
in.l.ſitius.§.rome.ff.de exec.tu.⁊ maxime cum ſint bona in terri-
torio Florētino vt dictum eſt.¶Tertio q2 magiſter Jo.dicto ne

poti ex fratre carnali donauit etiā oīa bona exiſtentia in ciuita
13 te Florētie.quo aūt ad pſonā cōtrahendi †ip ſius 3t us d ecis-
nē inſpicit̃ locus cōtractus caſus eſt in.l.ſi fundus.ff.de euictio.
etiā ſi alibi ſita ſit res ſoluēda ſm̄ Bar.in.d.l.cūctos populos.in
iiij.col.in verſi.nunc veniamus ad gl.⁊ eius opinionē ſequuntur
doc.cū ergo ſm̄ ſtatuta Florētina non poſſit donatio irritari q2
cū ſiue excluſe abinteſtato nō habēt querelā inofficioſi teſtamēti.
l.ſcripto.ff.vnde li.⁊ per Bart.in.l.gallus.§.⁊ qd ſi tn̄.ff.de lib.et
14 poſth.†⁊ ꝯtr̄ nō hn̄t querelā inofficioſe donationis.caſus eſt in
l.ſi.C.de inof.dona.⁊ hoc eſt etiā ſolidū fundamētū iudicio meo
maxime cum doctrina Bar.⁊ oīs loquat̃ gn̄aliter.¶Et etiam
confirmant̃ p̄dicta q2 dicte donationes non poſſent irritari niſi
querela inofficioſe donatiōis.ſ3 clarū eſt qd̃ qn̄ agit̃ de reſciſſio-
ne contractus inſpiciēda ſunt ſtatuta loci in quo cauſata eſt le-
ſio.⁊ ſic ſi leſio cauſata eſt a cōtractu inſpicitur locus ꝯtractus.ſi
vero leſio cauſa reſciſſionis fuiſſet alibi cauſata inſpici d3 ille lo-
cus.arg.l.vinū.ff.ſi cer.pe.ſm̄ Bar.in.d.l.cunctos populos.in lo-
co p̄allegato.⁊ ita dicit intelligendā gl.in.l.ij.in princ.ff.de eo qd̃
cer.lo.ſed in caſu nr̃o cauſata eſt leſio a ꝯtcu.igitur inſpiciantur
ſtatuta loci cōtract⁹.⁊ iſta duo vltima videntur ſolida etiā ad q̄
non video poſſe rn̄deri.ex quibus opportune eſt expedita prima
qd̃ q̄ ſtatuta attendi debeāt.¶Circa ſcdam qōnem in pūcto for
matam primo oſtendā qd̃ ſi ſeruantur ſtatuta florentina ⁊ refor
matiōes nō pn̄t dicte nepotes aliqd petere ꝓ ſupplemēto dotis.
¶Scdo poſito qd̃ ſtatuta florentina non eſſent ſeruāda quo ad
bona exiſtētia in caſtro ſancti Miniati ex quo tn̄ ſunt ſeruāda
quo ad bona exiſtentia in ciuitate ⁊ comitatu Florentie nō pn̄t
dicte neptes aliqd ꝓ ſupplemēto dotis petere dicēdo ſe incōpetē
15 ter dotatas.¶Circa primum alias vidi conſultum q†dos com
petens eſt arbitrio boni viri ſm̄ qualitates que hn̄r in.l.quero.⁊
in.l.ſiue generalis.ff.de iur.do.⁊ in.l.ſi filie.ff.de leg.ij.dummodo
bonus vir non arbitret̃ qd̃ ſit minor legitima.in primis adduce-
bāt autoritatē Bar.de Saly.in aut.res q̄.C.cōia de leg.vbi in ſe-
cūdo notabili qd̃ ſi ſtatutū excludēs filias mādat illas dotari ar-
bitrio propinquoꝝ prout eſt i caſu noſtro nō debent propinqui
arbitrari minus ſua legitima q2 in ea nō eſt exceſſus ſ3 in plus ſi
illa nō ſufficit p illū tex.vbi idē tenet Fulgo.ſed cū reuerentia ille
tex.hoc nō probat.nam ſ3 in cām dotis pmittat̃ ibi alienatio bo
noꝝ ſubiacentiū reſtōni abſolute vſꝗ̄ ad legitimā vltra aūt non
niſi legitima non eſſet ſufficiens hoc nō eſt ex eo q2 nō poſſit eſſe
cōpetēs minus legitima ſm̄ not.in.d.l.ſi filie.ſed ex eo q2 vſꝗ̄ ad
legitimam ſimpliciter permiſſa eſt alienatio in oēm cām q2 in ea
nō potuit filia onerari vt in.l.qm̄ in prioribus ⁊ in.l.ſcimus.C.de
inof.teſt.in.§.cū aūt.⁊ dicebāt idē tenuiſſe Bart.de Saly.in ſua
diſputatiōe que incipit ſtatuto cauet̃ p tex.in.d.aut.res q̄ qui vt
dixi nō meruit ad hoc allegari.¶Scdo adducebāt Bal.ꝯiuliuſ
ſe in conſi.qd̃ incipit materia diuidit̃.vbi dicit ſi queris quanta
debeat eſſe dos rn̄deo cū ſuccedat loco legitime debebit̃ vſꝗ̄ ad
legitimam.arg.aut.ſi qua mulier.C.de ſac.ſanc.eccle.⁊ ſi pater h3
multas filias ſeruabit̃ ille modus in diſtributiōe dotis q ſerua-
tur in diſtributiōe legitime per id qd̃ hr̃ in.l.i.§.ſi pater.ff.de cō-
iun.cū emā.lib.ſed illa aut.ſi qua mulier etiā nihil probat q2 ibi
excludūtur a ſucceſſione patris ingreſſi religionem ⁊ lex filiīs ex-
preſſe reſeruat legitimam.in caſu aūt nr̃o filie ſimpliciter exclu-
dunt̃ a ſucceſſione nec aliqua reſeruat̃ legitima ſed intelligunt̃
excluſe ab ea vt ſtatim diceretur ſed tn̄ conueniēs dos quāta ſit
dubitat̃.nec ad hoc facit.d.aut.ſi qua mulier.¶Tertio adduce-
bant Bal.in conſi.qd̃ incipit q2 ſtatutum h3 tria capita.vbi di-
cit qd̃ dos equa ⁊ arbitrio boni viri eſt conſtituenda.d.l.ſi filie.⁊
l.i.ff.de leg.ij.Scdo etiā cum in caſu ſuo vnica eſſet puella qd̃ pin
guius erat dotanda ita quod ſaltē haberet legitimā.Nuſꝗ̄ eñ
bonus vir arbitrabitur qd̃ legitima filie ſit auferenda que dicit̃
es alienum ⁊ debetur iure neceſſario ⁊ naturali.l.cū rō.ff.de bo.
damna.⁊ l.ſi qs in ſuo.C.de inof.teſt.ſed iſta dicta nullo mō pro-
bāt qd̃ conueniēs ſeu cōpetēs dos ſit vſꝗ̄ ad legitimā q̄ l3 ſit na-
turali rōne debita tn̄ rōne cōſeruande agnationis a ſtatuto cen-
ſet̃ ſublata quatenus dotē cōpetētē excederet vt.j.dicet̃.vñ iſta di
cta ſunt potius autoritate firmata quā rōne vel lege.dicebat̃ aūt
p dictos cōſulentes qd̃ ita cōſuluerāt dñs Bñdict⁹ capra ⁊ qdā
alij.replicio etiā qd̃ inſignis p̄ceptor me⁹.d.Alex.de imo.pluries cō
ſuluit qd̃ dos ad minus d3 aſcēdere ad l'timā vt dicat̃ cōgrua in
cōſi.lxix.inci.ſup p'lo dubio in.i.vo.⁊ in ꝯſi.vij.in.ij.vol.inci.viſis
⁊ diligenter q vltra autoritatē Saly.de qua.ſ.adducit conſiliū
Ang.ꝯſi.ccxxi.incip.do.Greg.qd̃ ꝯſiliū inter conſilia Ange.meū
nō inuenio ſed refert eū dicere qd̃ qn̄ ſtatutū excludit filias femi
nas ꝓpter maſculos ⁊ mādat eas dotari arbitrio propinquoꝝ
qd̃ propinqui nō debeant arbitrari qd̃ ſit minus legitima q̄ ap-
pellatur manuſcule.d.l.ſi quis in ſuo.C.de inoffici.teſtamen.ſed
iſta rō nihil valet q2 illo iure erat quarta que dicitur parua pars
reſpectu totius ſed non abſolute.pōt eñ eſſe magna quātitas et

maior ꝙ tota hereditas alterius bolis locupletior excedere quã
tatẽ cõgrue dotis ſm cõſuetudinẽ regiõis ⁊ qualitatẽ ⁊ digni-
tatẽ pſonarũ.nã loquit̃ de iure cõi quo pariter ad maſculos ⁊ fe
minas traſeũt nõ atteta cõſuetudine Italie qua femine exclu
dunt̃ ppter cõſeruandas agnationes qꝛ cõgrue dotari etiã citra
dimidiam põ diceret̃ muliebralẽ hñe.nã mulier que hꝫ in bo-
nis duo milia florenos hr̃ pro dote:qꝛ cõiter a ſucceſſoribus ex-
cludunt̃ ⁊ tñ poſſet eſſe mior portio legitia. ¶ Addncit ſcdo loco
16 preceptor meus ꝙ † dos ſuccedit loco legitime.l.qm̃ nouella.C.de
inoffi.te.vñ ↄueniẽs eſt ꝙ ſubrogatũ natuũ capiat eius in cuius
locum ſubrogat̃.l.parabolani.⁊ ibi Bal.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ p Bar.
in.l.j.C.de prin.agen.in reb.li.xij.ſed iſta rõ minus vꝫ:qꝛ nõ eſt ve
rũ ꝙ ſubrogetur ſi imputat̃ in legitimã.iſta enĩ ſunt dicti ie.nã
nulla in legitimã imputant̃ de quibus in.l.oĩmodo.§.imputari.
C.de inoffi.teſta.⁊ tñ nemo diceret ꝙ illa ſubrogãtur ita qnõ pñe
relinqui vel ↄſtitui minora legitima quinimo.d.l.qm̃ nouella.vr̃
contrarium probare.nam ſi dos imputatur in petitionẽ ſupple
menti ergo lex ↄſiderat ꝙ dos põt eſſe minor legitima nec habet̃
hoc pro incõueniẽti. ¶ Preterea ex quo nulla legitima debetur
nõ poſſumus dicere ꝙ dos ſubroget̃ loco legitime.ita eſt de men
te Bar.in.l.titio centũ.§.titio genero.ff.de conditio.⁊ demonſt.⁊
ita formalr̃ dicit Paul.de caſt.in ſuo conſi.cvj.incip.ſuper eo de
quo querit̃.idem in cõſil.vij.⁊ in conſilio.viij.in ſcdo dubio.⁊ in
conſilio.cxviij.incipi.ſi dicta cõmedia.Preterea poſito ꝙ aſſum-
ptũ eſſet verũ ꝙ ſubroget̃ iſtud in caſu noſtro dꝫ intelligi hoc mõ
qꝛ ſtatutũ põt minuere legitimã in re ⁊ in tpe dos conſtituta cõ
grua licꝫ illa ſit minor legitima l ea quãtitate ſubrogat̃ ⁊ ſic ſicut le
gitima nõ patit̃ onus ita nec dos:ita colligit̃ ex dictis Bar.in.d.
l.titio centũ.§.titio genero.ff.de cõdi.⁊ demon.vbi vult qḋ legiti-
ma dicat̃ reſtricta ad cõgruã dotem ꝓut etiã ponit Saly.in.l.ſan
cimus.C.de nup.⁊ in terminis Bal.in ſuo famoſo ↄſi.qḋ incipit
antiquũ ſtatuti.cccxxvj.in.iij.vo.vbi dicit legitimam diminutã
eſſe ⁊ redactam ad ipſam dotẽ qꝛ ſtatutũ arbitrat̃ dotem eſſe cõ-
gruam portionẽ mulieris dotate.⁊ legitima nõ eſt aliud niſi que
dã ↄgrua portio taxata legis arbitrio vt ibi p eũ latius ⁊ ſic apte
vult ꝙ citra legitimam ſit congrua dos.vñ iſta rõ non valet obo
17 lum. ¶ Vltimo loco adducit ꝙ † filia ᵃdotata excluſa a ſucceſſiõe
a nõ cenſetur excluſa a legitima vt p multas rõnes pbat Barth.
de ſali.in aut.nouiſſima.C.de inoffic.teſta.in.xj.q.ſm quã etiã con-
ſuluit ⁊ lꝫ in.l.ſancimus.C.de nup.⁊ in.l.ſi ſerui veſtri.C.de nona.
igitur dos dꝫ aſcẽdere ad legitimã:alr̃ põt ſupplemẽtum petere.
ſed hoc fundamentum eſt falſum maxime in caſu noſtro in ſuc-
ceſſiõe abinteſtato qꝛ excluſa a ſucceſſiõe abinteſt.cenſet̃ excluſa a
legitĩa vt ↄcludũt Bar.Bal.⁊ cõiter moder.i.l.gallꝰ.§.⁊ qd ſi tñ.
ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ dicit ibi idẽ p̃ceptor meus qḋ propter ratio-
nes Bar.⁊ Bal.ibi nunq̃ voluit cõſulere pro opi.Saly.etiam in
cã teſtati in qua maior eſt dubitatio.vbi etiam Aret.idẽ tenet.⁊
hanc opi.tenet Bal.in.l.maximũ vitiũ in vlt.qõ.C.de lib.prete.⁊
Bal.in.l.ſancimus in prin.C.de inoffi.te.⁊ Ange.conſi.mihi.cv.
incip.ſtatuto cauet̃.⁊ Pau.de ca.l.d.§.titio genero.⁊ Bal.⁊ An
ge.in.l.poſthumus.§.ſi qs ex his.ff.de inoffi.te.⁊ plures alĩ quos
ſ.in.aij.prin.q.referã.Quare viſum ſemper fuit vnum ſomnium
⁊ ꝙ vehementer errarẽt illi qui dicũt ꝙ bonus vir nõ dꝫ arbitrari
ꝙ dos congrua ſit minus legitima.demus enim ꝙ Lau.medices
qui vt fere.ccc.millia florenos habebat in bonis haberet tñ vnã
filiam ⁊ fratres ſuos carnales a quibus fuiſſet excluſa diceremus
ne ꝙ dos congrua aſcenderet ad.c.millia florenos quam dotem
reges nõ cõſtituũt.⁊ eſt dicta opinio ↄ mentem doct.⁊ in primis
bar.poſt Ray.in.l.ſi filie.ff.de le.iij.vbi dicit illũ tex.facere ad qḋ-
18 nẽ ſtatuta ſunt in Italia † ꝙ filie femine non ſuccedant cum ma-
ſculis ſed maſculi teneãtur dotare certe.dos erit cõſtituẽda arbi
trio boni viri inſpectis facultatis dignitate teſtatoris ⁊ nume-
ro liberoꝝ p illũ text.allegat cũ.l.q̃ro.ff.de iure do.vbi idem voluit
Bar.⁊ ſic Bart.nõ reſtringit arbitrium boni viri vt nos poſſit
dotem congruam arbitrari eſſe minorem legitima ſꝫ ſimplr̃ vult
atteñtis facultatibus dignitate teſtatoris ⁊ numero liberoꝝ.Idẽ
voluit Ang.per illũ text.in aut.de reſti.⁊ ea q̃ parit.§.quãobrẽ.⁊
Bal.in aut.res q̃.in.iij.col.C.cõia de le.vñ dicit Bald.in.l.ſi.C.de
dot.pmiſ.ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ filia dotata non ſuccedat intelligi
dꝫ de cõgrue dotata niſi diceret ꝙ ſit ↄtenta dote data vel pmiſſa
prout dicit Bal.in aut.res q̃.C.cõia de le.⁊ hãc opi.ꝙ dos poſſit
eſſe minor legitima ap te ſenſit Bart.in.l.titio centum.§.titio ge-
nero ff.de ↄdi.⁊ demõ.vbi in vlti.col.vult ꝙ ſtatutum excludit fi-
liam dotatã legatũ dotis eſt ↄditiõale nec debet̃ an̄ tps habilite
etatis:qꝛ ſicut legitima minui poteſt in qñtitate ita in tpe vt aſ
ẽps legitima nõ petat̃ inſti.de actio.§.plus ergo vult bart.qḋ ſta-
tutum intelligat̃ reſpectu dotis minuere legitimam in quantita
te ⁊ in tpe pater nõ teneatur dare legitimam filie.ſed cum debeat
filia dotari ⁊ congrue vt dictũ eſt ſi diceremus ꝙ ad minus ꝑ do
te teneret̃ aſſignare vſq ad legitimã teneret̃ relinquere legitimã

filie qḋ eſt cõtra bar.ibi quem videntur ſequi doct.hanc eandem
partem ſentit bal.in.d.l ſancimus in prin.ad ſi.vbi dicit qḋ ſtan-
te ſtatuto qḋ frater poſſit repellere ſorores a ſucceſſiõe patris do
tando eam cõuenienter quod nepos ex filio dotando neptem cõ
uenienter ex filio predefuncto poterit eam repellere nec ampliꝰ
debebitur neptis nomine legitime:cum debeat eſſe contenta do-
te:cum verba ſtatuti non repugnent ⁊ mens concordet vt ſalua
ſit familiarum dignitas.l.ab omnibus in prin ff.de lega.j.⁊ ſic bald.
vult qḋ dicatur cõuenienter dotata ⁊ ꝙ nõ poſſit petere aliquid
nomine legitime vñ pſupponit dotem conuenientem ⁊ tamen
non aſcenderet ad legitima.alr̃ fruſtra dubitaſſet an aliquid am
plius nomine legitime petere poſſet.hoc idem Ang.voluit in.d.
19 conſi.cv.incip.ſtatuto cauetur.vbi dicit quod † filia dotata exclu-
ſa a ſtatuto nõ poteſt petere ſupplementũ legitime.allegat Sal.
in.d.aut.nouiſſima.cũ ergo illa dicatur excludi tanq̃ dotata que
eſt congrue dotata vt dixi ⁊ Ange.preſuppoſuit eam excluſã.igi
tur congruenter dicit dotatam ⁊ tamen dicit ꝙ nõ poteſt petere
ſupplementum legitime.pꝫ igitur ꝙ dos non aſcendebat ad legi
timam ⁊ tñ pſupponit ꝙ erat conuenienter dotata. ¶ Confirma
tur ratione.nã filia dotata excluſa a ſtatuto dr̃ excluſa a legitima
vt dictum eſt ⁊ ſic nulla ſibi debetur legitima.⁊ hoc fit ratiõe con
ſeruanda agnationis vt probat late Joã.an.i addi.Spe.in rub.
de ſucceſ.abinteſt.allegando quandã diſputationem Ja.de are.ſi
ergo intentio legiſlatoris fuit excludere filias dotatas a legitima
⁊ tñ voluit illas ẽe congruenter dotatas cõſtat ꝙ intellexit de do
te conuenienti eſſe citra legitimam.alr̃ cũ ſibi ſub noĩe congrue
dotis poſſet legitimam petere.⁊ ſic lex eſſet verbis ⁊ nõ rebus im
poſita contra.l.ij.C.cõia de leg.item ꝙ quis via directa prohiberet̃
ꝑ petitio ſupplementi legitime cõcederet̃ alia via ↄtra regulã cũ
quid vna via.cũ materia de re.iur.in.vi. ¶ Preterea hanc partẽ
20 tenent illi doc.qui i ta.q.an filie † dotate excluſe a ſtatuto compu
tentur in numero filioꝝ a legitima.ↄ.tenẽt ꝙ ſic ⁊ ꝙ facit partem
ſed ꝙ illud qḋ eſt ea dote.ꝯ.vſq ad legitimam accreſcit maſculo:
ergo patet ꝙ nõ eſt de neceſſitate qḋ cõgrua dos ſit vſq ad legiti-
mam ꝓut voluit Pau.de ca.in conſil.cclj.incipit om̃ fundamen
tũ ⁊c.⁊ ſm hãc partem cõſuluerunt do.Melius de ſancto Ge.do.
ant.de roſellis ⁊ plures alĩ.idẽ Jo.paglia.de ſenis do.Gri.de mõ
te pulciano ⁊ plures alĩ ſunt de mente Bal.i.l.ſi defunctus.C.de
ſuis ⁊ le.⁊ Paul.de caſt.i.l huiuſ.§.ſi titio.ff.de leg.j.⁊ Lud.pon.
in.l.j.C.quando dos pe.par. ¶ Preterea ſi non debetur legitima
vt eſt concluſio Bartol.⁊ communis igitur dos non poteſt cum
legitima commenſurari ad quam ſit relatio.arg.l.heres meus.§.
ſi.ff.de here.inſti.⁊ quod not.barto.i.l.j.§.i prin.ff.de leg.iij.facit text.
in.l.i teſtamento.ff.de condi.⁊ demon. ¶ Confirmat̃ iſta cõcluſio
nam ſi dignitas dotantis ⁊ qualitas facit qḋ congrua dos cõſti-
tuatur contra mãdatũ teſtãtis vltra legitimam vt eſt caſus ⁊ ibi
no.i aut.res q̃.C.cõia de le.ita e contra qualitas perſonarũ facul-
tates patrimonii ⁊ cõſuetudo loci facere debent qḋ dicat̃ dos cõ
ueniens etiã citra legitimã qꝛ non eſt dare rõnẽ diuẽ.l.illud.ff.ad
l.aqui.⁊ qḋ operat̃ ꝓpoſitũ in ꝓpoſito operetur oppoſitũ i op-
poſito.l.ſi vt ꝓponis.C.de nup.xxxv.diſt.c.hoſpitiolũ.l.ſi ex toto.
in pri.ff.de leg.j.cum ſi.⁊ pro his etiam accedat quod dicit bald.
in aut.preterea l ſi.C.vñ vir ⁊ vxor.vbi ſentit qḋ congrua dos dr̃ qñ
ex illa põt commode ſuſtentari igitur non commẽſuratur a legi
tima.hanc etiã partẽ tenet illuſtris doc.do.Ant.de but.i ſuo conſi.
xlj.icip.i queſtiõe iſta varia ſunt ſcripta ſcribentium vbi plene diſ
putat ſi filia dotata excluditur quo iure dos reſeruatur ſibi ſub
tiliter arguit ⁊ tandem concludit qḋ filie cenſent̃ excluſe a ſucceſ-
ſione debita de iure communi a legitima ⁊ qḋ dos cenſet̃ reſerua
ri iure ſucceſſionis abinteſtato ⁊ ſic debetur tanq̃ ſucceſſio abinte
ſtato.nam ex quo ſtatutũ excludit a ſucceſſione excepta dote exce
ptio non intelligitur diuerſa materia a qua ſtatuta not.l.j.j.ff.
de regulis iur.⁊ ex his infertur quod cum dos cenſetur reſerua-
ri iure ſucceſſionis abinteſtato reſeruata per ſtatutum qḋ tertia
vel dimidia dotis ſm numerũ liberorũ tanq̃ portio ſucceſſiõis ab
inteſtato erit legitima filie dotate excluſe a ſtatuto.⁊ ſic manifeſte
vult dno.preallegatus ꝙ dos nõ cõmenſurentur ſm legitimã iuris cõis
ſcdm qḋ legitia attenta forma ſtatuti ſemper eſt mior debita do-
te.⁊ ſic dos non poteſt commenſurari ſm legitimam iuris cõis.
¶ Cõfirmant̃ premiſſa auctoritate inſignis doct.d.Pau.de ca.in
conſi.cviij.icip.ſuper primo queſito i ſcdo dubio vbi loquitur in
ſtatuto florẽtino ⁊ dicit qḋ talis filia excluſa ex forma ſtatuti iubẽ
tis eam dotari dꝫ eſſe cõtẽta dote dñtũ ſit ↄdecens iſpecta con-
ditione perſonarũ ⁊ quãtitate bonoꝝ ſm.l.queſtro.ff.de iure do.⁊
qḋ nõ põt petere ſupplementũ vſq ad legitimã ſi illa trãſcendit
congruam dotem ⁊ hoc iõ qꝛ vigente dicto ſtatuto nõ debet̃ legi
tima ſꝫ dos tñ vñ iſert qḋ tũc relictũ dotis eſt cõditionale vt ibi
per eũ decidentẽ qõnem noſtrã i terminis quinimo do.Paul.i eo-
dẽ ↄſi.in.vij.dubio loquendo de ſtatuto florẽtino dicit ⁊ conclu-
21 dit qḋ qñ pr̃ † dotauit filiã dꝫ ſtare ↄtẽta dote nec de competenti
dote

a ¶ Filia excluſa a ſucceſſiõe non cẽſeatur excluſa a legitima. Adde.ſ. col.v.in prin. verſi.primum probatur.vbi dicit cõmunẽ opĩ eſſe cõtra Salyc.

dote eſt querendum qz illud qd dictũ eſt qd dz eſſe cõuenienter do
tata ſtãte dicto ſtatuto pcedit qñ dotat ab alio quã a pře de bo
nis patris puta a curatore ſed cum ipſe pr dotat nõ vr ibi referen
da qd qd non cõpetenter dotauit cũ ipſe melius ꝙ ali9 cõſiliũ ca
pere pro liberis ſciat ar.l.ſi furioſo puberi.ff.de cura.furio.nec re
dargui põt ab aliquo cũ nullus amor vincat pñũ ⁊ hoc vr ſcdm
cum de mente ſtatuti cõis florentie dñ pmo vult abſolute qd ſint
excluſe ab hereditate patris ⁊ aui ⁊c.⁊ poſtea ſubdit qd ſi nõ fue
rit dotate debeãt conuenienter dotari de bonis patris ⁊ aui ⁊c.
vñ notandũ qd cũ loquit de dotata a patre vel auo apponit ver
bũ conuenienter ſz ſimplr dicit ſi nõ fuerint dotate ſufficit ergo
qd ſint dotate nec eſt curandũ de quãto qñ pr vel auus dotauit
ppter verba ſtatuti q hoc patiunt cum loquat cõditionalr.arg.
eius qd hr in ſimili per gl.in.l.pe.in ſi.ff.ne ge.cũ vero eſt fienda
dotatio poſt mortẽ p aliũ ſtatutũ apponi vbũ cõuenienter qz
dotatio pris ſemp cõueniens pſumit ⁊ hãc opi.puta verã niſi vi
retur magn9 exceſſus vt ibi p eum.faciũt p eo notata p Bal.i.d.
aut.res que.C.cõis de le.dũ loquit qñ ſtatutũ dicit ꝙ filia ſit cõtẽ
ta dote.quo caſu dz eſſe ɔtenta etiã ſi dos ſit parua ſz qñ dicit qd
dotari dz intelligi debeat de dote conuenienti vt in.l.ſi.C.de do
tis pmiſ.ex qb9 cõcludo in primis qd cum in caſu nro attenta di
gnitate pſonaꝝ facultate primonij ⁊ conſuetudine ciuitatis ne
ptes de qb9 agimus ſint cõpetenter dotate nõ poſſunt petere do
tis ſupplementũ vſqz ad lĩmam.⁊ maxie attẽto ſtatuto florẽtino
⁊ qd auus pñus vltra dotẽ conſtitutã a patre illã augmentauit
aſſerẽs illas pluſqz cõuenienter dotatas.⁊ maxime ex quo dotes
poſtea fuerant per fratrem patruẽ pris augmẽtate p eaq vlti
mo loco dicta ſunt.¶ Sz qñ oĩno pdicta ceſſarẽt q̃uerĩſſima ſunt
ſz olim magna fuerit ſepi9 contentio in ciuitate florentina ⁊ va
ria emanauerint conſilia ⁊ inter ſe contraria tñ hodie iſta qd eſt
ſopita ex forma florentine reformatiõis q incipit inter platonis
populoꝝ pñcipis in qua clare diſpõit qd mulier q excludit a ſuc
ceſſione ab aliquo ex enumeratis in dicto ſtatuto nõ põt impu
gnare directe vel idirecte aliquã vltimã voluntatem vel donatio
nem illi9 de cui9 ſucceſſione agit vigore alicui9 legitime vel cõpe
tentiũ dotis aliquo ptextu vel qſito colore ⁊ ſic quaten9 ſunt ſer
uanda ſtatuta florentina in dicta reformatione eſt caſus igitur
nulla relinquatur dubitatio.l.qd labeo.ff.ad carb.l.ancille.C.de
furtis.¶ Nec dicat aliqs qd dicta reformatio nõ comprehendit
caſum nrm qz tpe reformatiõis erat ius queſitum iſtis filiab9 per
22 mortẽ magiſtri Io.igitur illas nõ vr comprehendere† qñ ſtatuta
futura ⁊ nõ pterita negocia reſpiciunt vt declarat Bar.in.l.oẽs
populi in.v.qõne principali.ff.de iuſti.⁊ iu.⁊ eſt text.⁊ ibi Cano.
in.c.ſi.de cõſti.tradunt Bald.⁊ aliĩ in.l.leges ſacratiſſime.C.de le
gi.cum ergo iam eſſent facta dicta vltima voluntas ⁊ donatio ⁊
iam apta vr vis filiab9 nõ vr ſtatutum hũc caſum cõprehendere.
qñ ad hãc obiectionẽ facilr rñdet ⁊ primo qd iſta noua reforma
tio eſt declaratoria ſtatuti antiqui quo caſu trahit ad pterita vt
in aut.de filĩs añ dot.inſtr.nat.poſt pn.⁊ glo.i.data ſexti libri.⁊ tz
Bart.in.d.l.oẽs populi.v.qõne pñcipali.⁊ omnes canoniſte i.c.
ſi.de cõſti.¶ Preterea legumlatores voluerũt qd dicta reforma
tio extẽderet ad preterita quo caſu lz nõ eſſet declaratoria extẽde
retur qz reformatio hoc exprimit.caſus eſt clar9 in.d.c.ſi.in cle.ſi.
de iudi.⁊ maxime quia cauſa de qua agim9 neqz erat deciſa neqz
pẽdens vt traditur in dictis iuribus quimo qd forti9 eſt ſi cã fuiſ
ſet deciſa cõprehenderet qz ſtatutũ hoc exprimit pnt voluit gloſ.
reputata ſingularis in.l.cauſas ⁊ lites.C.de tranſ.potuit eñ ciui
23 tas† florentina q tz vicem principis ex cauſa hoc facere condẽdo
legem ſm no.p Inn.⁊ doc.in.c.q in eccleſiarũ de cõſti.⁊ p Barto.
in.l.ſi.C.ſi cõtra ius vel vtili.publ.⁊ in ſpecie hoc tz do.Abb.in.c.
ſi.de conſti.⁊ Petr.de anc.in repetitione.c.primi.de cõſti.l.xxxij.
chart.ver.ex cã etiã.⁊ ſic ex oib9 pmiſſis ɔcludo qd nullũ augmẽ
tũ cõpetẽtis dotis p dictas filias peti pe ſi ſtatuta florẽtina ſeruã
da ſunt prout vere ſeruari debẽt vt opportune oſſuz eſt.¶ Circa
ſcdm dubiũ poſito ſz nõ cõceſſo qd ſtatuta terre ſancti Miniati
ſeruãda eſſent quo ad bona exiſtentia in territorio dicti caſtri qd
tñ in caſu noſtro pluſqz falſiſſimũ puto.cõcludo etiã qd attentis
hĩs q mihi i facto narrãt dicte filie nihil petere poſſint rõne legi
time neqz cõpetẽtis dotis.Nam aduertẽdũ eſt qd dict9 magiſter
Io.fingebat duplex hõ.ſ.florẽtin9 rõne bonoꝝ exiſtẽtiũ extra ca
ſtrum ⁊ territoriũ ſancti Miniati ⁊ ſamminiatẽſis reſpectu bo
norum ibi exiſtẽtiũ ⁊ ſic filie fingebant hr̃e duplicẽ pſonã.arg.ex.l.
ſi arrogator.ff.de adop.cum ibi no.vbi Bal.in ſpẽ hoc cõſiderat.
⁊ Bar.de ſal.q hoc late diſcutit in.d.l.cũctos pplos.⁊.ĩ.late reta
li.ex quo fundamento infero duas cõcluſiones.¶ Prima cõclu
ſio eſt qd legitima dictaꝝ filiaꝝ cũ eſſent tres filie erat tertia pars
bonorum exiſtẽtiũ in territorio ſancti Miniati ⁊ cuiuſlibet ipſa
rũ legitima erat nona pars dictoꝝ bonoꝝ iuxta no.i.aut.nouiſſi
ma.C.de inof.teſta.Iſta cõcluſio pbat apte ex no.p gl.q hoc deci
dit in terminis i.d.l.ſi arrogator quã ibi approbãt doc.que vult
qd legitima filĩ arrogati nõ eſt ſimplr q̃rta ſibi exp̃ſſa olim bo
noꝝ pris arrogatoris ſed tertia illi9 in qua ſuccedit abinteſtato
⁊ ſic vult qd per numerũ liberoꝝ ex quo diminuit ſucceſſio abin
teſtato poſſit peti portio illius quarte ⁊ ſic legitima ita dicam9
in caſu noſtro ꝙ legitima dictaꝝ filiaꝝ dicat tertia portio bono
rũ ſancti Miniati in qbus abinteſtato ſuccederẽt.¶ Cõfirmat
rõne clara qz legitima eſt portio ei9 ꝙ qs abinteſtato fuiſſet ha
biturus.l.papinian9.ſ.iiij.ff.de inof.te.⁊ not.in.d.aut.nouiſſima.
ſed in bonis ſitis in territorio florẽtino preterqz in caſu nro ſan
cti Miniati nulla debebat ſucceſſio abinteſtato.igit nulla debe
tur legitima.⁊ ſic reſpectu illoꝝ bonoꝝ nulla põt legitima cõmẽ
furari.nã ex quo ſucceſſio q debebat de iure cõi eſt extincta in di
ctis bonis legitima q debet p relationẽ ad illã ſucceſſionẽ cenſet
extincta in materia quãtificãqz correction.ar.eoꝝ que dicũt glo.⁊
Bar.i.l.illud.C.de ſac.ſan.ec.⁊ Bart.i.l.i.ff.de legi.tu.cõfirmatur
etiã ex hĩs q dicit.d.Ant.in ſuo ɔſi.xij.incip.abſqz allegationib9
ſuperfluis vbi vult qd ſi maritus lucratur ex forma ſtatuti dimi
diã dotis vxoris pcedẽtis legitimã matris in bonis filie an pre
q pdecedit viro eſt tertia alteri9 dimidie quã habitur9 fuiſſet ab
inteſtato.ar.no.in.d.aut.nouiſſima.⁊ in.l.que nup.eo.tit.faciunt
que dicit idẽ do.Ant.in.d.cõſi.ij.ĩ.alle.ex qb9 hec prima cõcluſio
reddit clara.¶ Scda cõcluſio eſt qd qngẽti floreni dati in dotez
p dictũ Bar.poſt mortẽ dicti magiſtri Io.dicto Pãdulpho cõ
putari debent in legitimã Eliſabete vxoris dicti Pandulphi ſi
qua ſibi debebat in bonis ſitis i territorio ſeu curia ſancti Mi
niati.iſta cõcluſio probat qñ donatio in dotẽ cõputatur i lĩmã
24 †ſi qua debet.caſus ẽ in.l.qñ nouella.C.de inof.teſt.ſed huic Eli
ſabete ſi q legitima debebat erat reſpectu bonoꝝ ſancti Minia
ti igitur i illã iſta datio in dotẽ cõputari dz.¶ Cõfirmatur iſta
cõcluſio ex trib9 regulis.Prima qz.B.q dotẽ dedit declarare pt
in quã cãm dedit iuxta no.l.l.i.ſ.⁊.iij.ff.de ſo.Scda qz cedere dz
in cauſam grauiorẽ.l.in his.eo.tit.⁊ no.Bar.in.l.cũ ex pluribus
eo.tit.Tertia.ſ.qz cedere dz in cãz ex q tenebatur nõ in cauſa ex
qua nõ tenebat.l.ſi ſe.ſ.ſi.ff.eo.ti.⁊ not.Bart.in.l.cũ ex pluribus
igitur in cãz legitime pdicte cedere dz ſi qua debebat.¶ Preter
e ẽ iſta ɔcluſio clare demõſtratur p inſtrm pmiſſiõis dictoꝝ quin
gẽtoꝝ florenoꝝ in augmẽtũ dotis qz in eo exprimit qd dict9.B.
vult liberari ⁊ ẽ liberat9 ⁊ abſolut9 ab oĩ eo qd dicte Eliſabete
debebat rõne cuiuſcũqz ſucceſſiõis legitime vel dotis ⁊ ſic ptz di
ctũ.B.ſoluiſſe p eo ad qd obligat9 fuiſſet occaſione ſucceſſionis
legitime vl dotis ſed nulla alia ſucceſſio vel lĩma poterit deberi
niſi reſpectu bonoꝝ ſancti Miniati igit reſpectu illoꝝ cenſetur
facta dicta ſolutio.ar.l.i.⁊.ſi.cũ ibi no.ff.de li.⁊ poſth.⁊.l.fundus
q locat9.ff.de fun.inſt.⁊ qd no.Bal.p illũ tex.l.l.ſi ita ſcripſiſſet.ff.
de le.ſi.⁊ Bal.l.l.quãuis.C.de fideic.ex qb9 clariſſime cõcludo qd
dicti qngẽti cedãt in dictã lĩmã.vñ cũ reſpectu bonoꝝ ibi exiſtẽ
tiũ dicta quãtitas ſit maior lĩma vt mihi vr ſeqtur qd nullã le
gitimã petere põt.⁊ hec ſunt dicta ad maiorẽ corroborationem
iuriũ dicti.B.lz nõ neceſſaria qz ſtatuta florẽtina indubitanter
ſint attẽdẽda vt.ĩ.opportune oſtenſum ⁊ demõſtratũ eſt.¶ Cir
ca tertiã qõnẽ qz de dotib9 exiſtentib9 ſup mõte nõ dubitatur vt
mihi dictũ eſt ſz tñ reſpectu alioꝝ bonoꝝ aduertẽdũ ẽ qd iſta qd
dependet ab illa alia qõne.ĩ.diſcuſſa q ſtatuta ſunt attendenda.
nã ſi reſpectu bonorũ exiſtentiũ in ſancto Miniato attende de
berẽt ſtatuta ſancti Miniati dicta Alexãdra ſucceſſiſſet auo in
bonis exiſtẽtib9 i dicto loco ⁊ talẽ ſucceſſionẽ trãſmiſiſſet ex pote
ſtia ſtatutaria ad ſorores iuxta no.in.l.ſi fratris.C.de iure deli.⁊ per
Bar.in.l.ex militari.ſ.ſi.ff.de te.mil.cũ ſi.q i dictis bõis adeũdo
hereditatẽ eſſent heredes vniuerſales ⁊ tenerẽtur dare dicta bo
na.B.vtute codicilloꝝ retẽta legitima ⁊ ſic nona pte dictoꝝ bo
noꝝ cũ eſſent tres iuxta no.in.l.qñ in potibus ⁊ in.l.ſam9.ſ.cũ
alie.C.de inof.te.itẽ teneret etiã dare dicta bona virtute donatio
nis facte.B.retẽta tñ dicta legitime iuxta not.in.l.i.C.de inoffic.
dona.ſed qz vt.ĩ.clariſſime demonſtratũ eſt attendi debẽt ſtatu
ta florentina ⁊ nõ ſtatuta ſancti Miniati idcirco pdicta ceſſant.
Videamus ergo an aliqd petere poſſint vigore ſtatutorum ciui
tatis florentie ⁊ certe concludendũ eſt qd nihil petere pñt.nã nõ
poſſunt dicere qd dicta.A.in aliquo ſucceſſerit patri vel auo a
quorũ hereditatibus fuit excluſa ex forma ſtatuti florentini nec
pñt dicere ſe ſucceſſiſſe in bonis relictis dicte Alexandre ab auo
in dotis augmẽtum.¶ Primũ probatur.nam lz Bartho.de Sa
ly.vt.ĩ.retuli tenuerit qd filie excluſe a ſucceſſiõe abinteſtato nõ
dicantur excluſe a legitima prout pluribus rationibus conatur
probare in.d.aut.nouiſſima.tamen in cõtrarium eſt communis
opi.⁊ vera qñ ſum9 ſimplr in ſimplici ſucceſſione abĩteſtato ita
decidit Bal.in.l.gallus.ſ.⁊ quid ſi tñ.ff.de lib.⁊ poſthu.vbi ſen
tit manifeſte qd excluſus a ſucceſſione dicat excluſus a legitima
cũ legitima ſit quota ſucceſſiõis.l.papinian9.ſ.qñ aũt q̃rta.ff.de
inoffi.teſta.Nec eñ oratio indefinita qd non poſſit ſuccedere vi
detur equipollere vniuerſali iuxta no.in.l.ſi pluribus.ff.de leg.

ſ.a qua vniuerſali negatiua nihil excipi ſolet.l.legitimos.§.an et go.ff.de legit.tuto.hanc certā opi.aperte ibi ſequitur Jo.de imol. in.d.l.gallus p tex.in.l.nō eſt ambigēdum.§.ff.de bono.poſ.cōtra tab.⁊ colligitur etiā ibi ex dictis Barth.⁊ ſequunt inſignes pre-ceptores mei.do.frā.are.⁊ do.Alex.de imo.q ad plura obiecta ſa-ly.rñdet.⁊ hec opi.eſt de mēte Bald.l.l.j.C.de ſum.trini.⁊ fide ca-tho.⁊ſm hanc opi.cōſuluit elegās doc.⁊ cōciuis meus do.Jo.pa-gliarenſis ⁊ eſt d: mēte Bart.in.l.j.§.ſciēdum.ff.de ſuis ⁊ legit.⁊ poſſem hāc opi.pluribus ratiōibus ꝯprobare quas omitto quā

25 etiam tenent omnes illi q tenent q† ſtatutū poſſit in totū tollere legitimā.put tenuit Dy.in regula ſdultū de reg.iur.in.vj.⁊ Bar. in.l.titio centū.§.titia genero.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ Cy.in.l.ſanci-mus.C.de nup.idē alb.de ro.in pma pte ſtatutorū.q.xiij.⁊ in ſecū-da parte.q.cij.⁊.q.ciij.idez Ang.in.l.quod de bonis.in.§.ff.ad.l. fal.Vid.in ſuo ꝯſi.⁊c.idē Ja.de bel.in auẽ.de hē.⁊ fal.§.ſi qs autē. ⁊ Lu.ro.in.l.ſequēs gradus.§.heredib⁹.ff.ad ſilla.⁊ eſt cōis opin. doc.Iſtā etiā opi.tenēt oēs illi qui volūt q filia excluſa iſtituta ī aliqua parte non pōt petere ſupplemētū legitime put conſuluit Bal.in.d.ſuo cōſi.qd incipit antiquū ſtatutū qd ꝯſiliū ſubſcri-pſit dñs frā.de albe.⁊ Bald.in alio cōſilio qd incipit.Circa pri-mū.⁊ ſuper hoc florētie habent lata conſilia nō me extendo.hāc etiā partē tenēt q pbāt dicta Bal.⁊ Ang.l.l.poſthum⁹.§.ſiqs ex his.ff.de inoff.teſt.⁊ Bart.in.l.j.in.§.filiū in.iiij.q.ff.de ꝯ tab.⁊ in l.j.§.ſi pf.de cōiūg.cū emācip.li.hāc etiā ptem apertiſſime tenent

26 omnes q volunt q† filie dotate excluſe a ſtatuto nō cōnumerant in numero filiorū in cōparatiōe legitime ac ſi nō eſſent in rerū na-tura qd non eſſet ſi ſupplementum legitime petere poſſent quod nūc habeant ac ſi nō eſſent in rerū natura ⁊ non cōputent tenēt Bal.Ang.⁊ Fulg.in.l.papinianus.§.vlt.ſi qs per illū text.cū glo. ff.de inoffic.teſt.⁊ Ang.in eadem.l.in.§.qm autem quarta.idem Ang.⁊ Imo.in.l.plane.§.ſi duobus.ff.de legat.j.⁊ Ang.in.l.vni-ca.§.in primo.C.de cadu.tol.⁊ in.d.auẽ.nouiſſima.⁊ in cōſi.cv.in-cip.ſtatuto cauet q ſi aliqs deceſſit.⁊ in cōſi.clxxij.inci.ſtatuto ci-uitatis cortoñ.⁊ Raph.in.l.hmōi.§.ſi titio.de le.j.Jdem conſu-luit Pe.de anc.in cōſi.qd incipit in augmēto ⁊ diminutione legi-time cui ſe ſubſcripſit Bar.de ſaly.idē conſuluit totum collegiū paduanū.incip.factū ſup quo cōſiliū querit.⁊ idē ſepius conſul-tū vidi p doctiſſimos viros.⁊ ſepius cōſului ⁊ ſemel iudicaui.ex quibus oībus indubitāter cōcludēdū eſt q in hac ſucceſſiōe inteſta-ti non pōt peti ſupplementū legitime attentis ſtatutis Florenti-nis. ¶ Poſtremo tollitur oīs difficultas p vltimam reformatio-nē in qua hē q tale ſupplemētū nullo mō peti poſſit neqꝫ p viam legitime neqꝫ p viā ſupplemēti dotis put.ſ.latiꝰ in.ſ q.dicta re-formatio deducta fuit vñ illam latius non repeto. ¶ Scdm deci-dit Bar.in terminis.in.l.titio centū.§.titio genero.ff.de condi.⁊ demon.nāꝫ qcquid ſit de iure cōi qñ ſtatutū excludit filias dota-tas a ſucceſſione vniuerſali paterna filiabꝰ non debet legitima qꝫ legitima eſt pis debite portiōis ab inteſtato.l.cū qrit.C.de inof.teſt. ⁊.ſ.late dictū eſt.igit relictū factū a pre filie excluſe p dote ē con-ditionale.⁊ ſic nō trāſmittit.l.vnica.§.ſin aūt ſub ꝯditione.C.de ca.tol.qꝛ nō pōt dici purum qñ ꝯditio reijciat vſqꝫ ad legitimā.l. qm i priorib⁹.C.de inoff.teſta.nam ſi ſtatutū pōt minuere legitimā in quātitate ⁊ tollere vt.ſ.dixi pōt etiam minuere ī tpe ⁊ in caſu ⁊ ſic q nō debeat dos niſi adueniēte die nuptiarum.iſta eſt ratio Bar.in.d.§.titio genero.⁊ lꝫ cōtrariū teneāt Richar.malū.Cy.⁊

27 Bal.in.l.ſancimus.C.de nup.vbi volūt q†relictū factum pro do-te a pre filiabꝰ q̄ dotate excludūt dicat purum qñ cōpēſat cū illa l.qm nouella.C.de inof.teſt.vñ conditio ⁊ dilatio reijci dꝫ ſicut de legitima vt in.d.l.qm in priorib⁹.tñ do.Pau.de ca.cōcordat opi. in.d.§.titio genero.cuius cōcordia ſemper placuit.vult eñ q aut ſtatutū dicit q extāte maſculo filia nō ſuccedat ſed debeat dotari ⁊ tūc pcedat opi.Bar.qꝛ nō excludit niſi pp̄ter exiſtentiam ma-ſculi ⁊ q ſubdit q dñt dotari ītelligi dꝫ ſi maritabūtur alr̄ dota-tio nō eſt neceſſaria ⁊ tūc filie nō debetur legitima.nā ab inteſtato nō ſuccederet cū maſculo ēt ſi pf nihil reliquiſſet pro dote.ergo nec legitima debet ſi ergo tūc pf relinqt pro dote nō cenſet relin-quere pro legitima q̄ nō debet:ſed tanq̄ extraneꝰ pſumit q velit q pro dote habeat qñ eā habuiſſet ſi nō reliqſſet.ſ.qñ maritabit. Si aūt ſtatutū loquatur q filia nō ſuccedat ſimul cū maſculo tūc Bar.nō dicit verū ⁊ pcedat ꝯtraria opi.qꝛ imo relictum eſt pu-rum alr̄ nō diceret dotata ⁊ ſic nō eſſet excluſa a ſtatuto ⁊ tūc poſ-ſet peti legatum ſtatim ⁊ ad heredē trāſmittere.⁊ ita dicit ſe plu-ries cōſuluiſſe rñdiſſe.quā diſtinctionē dicit q nullus facit ⁊ q eſt ipa veritas ⁊ mēti tenēda.ſed eādez diſtinctionē facit ibi Raph. cu.⁊ ſm hāc cōſuluit do.Pau.de ca.in ſuo conſi.ccxxi.incipien. In xp̄i noīe ſup eo q querit an dicta dña Joāna.⁊ in cōſi.cvj.in-cipien.ſup eo qd querit clara ⁊ indubitata.ſed i caſu nr̄o ſtatutū non excludit filias dotatas ſꝫ ſimplr̄ excludit filias.ſubdit tñ qd ſi non fuerint dotate quod dotari poſſint.⁊ ſic ſum⁹ in terminis in quibus Pau.de ca.approbat opi.Bart.tenentis relictū eſſe

cōditionale ⁊ non tranſmiſſibile ⁊ hāc opi.vt dixi puto verā.⁊ lꝫ multa hincinde adduci poſſent ex his q̄ ponit Bal.in.l.gñaliter C.de epiſ.⁊ cle.⁊ Bal.⁊ Saly.in.l.qm in priorib⁹.C.de inoffic.teſt. ⁊ Bal.in.l.item qꝛ.ff.de pac.⁊ in.l.ſi.C.de li.pre.⁊ Bald.l.l.ſi pf.C. de inſti.⁊ ſubſti.⁊ in.l.filia legatorū.C.de leg.⁊ Bart.in.l.quibus diebus.§.termilīus.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊ Bal.in.l.ſi plures.C.de condi.inſer.⁊ in.l.j.C.de priui.do.⁊ in.l.non ſine.C.de bo.que lib. vbi etiā Fulgo.⁊ Pe.de anc.in repe.c.primi extra de conſtit.ver., pone ſtatuto caue.⁊ Pe.de anc.conſi.ccxxiij.incipiē.iſta oīa pu-to bñ ⁊ ſobtilr̄ fundata.⁊ in alio conſi.ccxxviij.icipi.ſubtiliter ⁊ ad plenum.cū illa non pſequor qꝛ cōſultatio nr̄a redditur valde clara pp̄ter duo. ¶ Primo pp̄ter ſtatutum florētinū in quo ex-cluduntur a ſucceſſione quo ad duo.in primis qd filie poſſint do-tari ſi non fuerint dotate.igit ſtatutū ſi aliquā impoſuerit neceſ-ſitatem dotandi impōit qñ non ſunt dotate.ſed in caſu nr̄o erāt competenter dotate ſup monte ſm cōſuetudinē ciuitatis florētie put etiā aſſerit annus.igit donatio in eis nō erat neceſſaria lꝫ qñ relinqtur dos ſi nupſerit.vt in caſu nr̄o.⁊ dos non erat neceſſaria tūc relictum eſt conditionale.iſta eſt cōis ꝯcluſio l.d.§.titio gene-ro.⁊ doc.in locis.ſ.alle. ¶ Preterea ſtatutū ſubdit q interim do-nec nuptui tradantur tales filie dñt hr̄e alimenta in bonis aſcen-dentis a cuius hereditate excluduntur ⁊ ſic de mente manifeſta ſta-tuti eſt q̄ antequā maritent nō poſſint petere ſe dotari:tū qꝛ ſtatūꝫ non ad aliū ſinē alimētauale pſtari:tū qꝛ dos ſine mrīmonio per ſe non ē.l.ſi.C.de do.ante nup.⁊ qd dicit Imo.cōtra Bart.l.d.§. titio genero. ¶ Scdo redditur clara pp̄ter nouā reformationē q̄ incipit inter plura p quam apparet q cū filie eſſent dotate ⁊ ſic haberēt dotem vt dictū eſt nō poterāt vlteriꝰ aliqd petere neqꝫ rōne legitime neqꝫ rōne dotis cum illius reformationis interpre-tatio trahat ad pterita vt.ſ.dictum eſt.ſi ergo non tenebat dotare igitur relictū ē conditionale vt dixi p not.in.d.§.titio genero.⁊ maxime in caſu noſtro in quo exprimit cōditio in tali relicto qñ maritabūtur de ꝯſenſu ſuo vl̄ Bartholomei filij ſui ⁊c.put latiꝰ in codicillis apparet ⁊ ſic cū legatū in ſui forma ſit ꝯditionale ⁊ nulla ratio neceſſitatis legitime vel dotis aſtrīgat ad remouēdā conditionē ſequit indubitata concluſio q tale legatū tanq̄ ꝯdi-tionale non fuit tranſmiſſum.⁊ hec de tertia qōne dicta ſufficiāt.

a ¶ Circa quartā queſtionem eſt aduertendum * q ſi ſimpliciter Bernardus pmiſiſſet ſe facturū ⁊c.qd Eliſabeta ratificaret qñ erit etatis annorum.xviij.cōpletorꝫ p aduentū dicte etatis nō di-ceretur conſtitutus in mora neqꝫ diceret inſtm̄ hr̄e certū termi-nū qm qñ tp̄s certe etatis apponit ſubſtātie obligatiōis reddit conditionalem obligationem ſeu diſpoſitionē.l.is cuiꝰ in princi. ⁊ ibi not.ff.de lega.j.⁊ traditur in.l.ſeius ſaturninus.ff.ad treb. ⁊ maxie in caſu nr̄o in quo fuit expreſſum q nō teneret caſu quo non perueniret ad etatem.xviij.annorꝫ ſine filijs vñ ē promiſſio facta ſub die incerto vt traditur in dictis iuribus ⁊ in.l.ex his.C. qñ dies lega.ced.⁊ in.l.dies incertus.ff.de condi.⁊ demon.⁊ ſic nō diceretur inſtm̄ continere certū terminum nec Bernardus dice-retur conſtitutus in mora.qñ euentus conditionis ſeu diei icer-ti non conſtituit in mora.primū pbatur in.l.quoties in diē.⁊ ibi plene no.ff.de ver.ob.ſ.ōm pbat in.l.magnā.C.de cōtrahen.⁊ cō-mit.ſtip.in ver.certo tpe a ꝯtrario ſenſu.⁊ ibi colligūt Cy.⁊ Bal. ⁊ Bar.in.l.ita ſtipulatꝰ.la grande.ff.de v.ob.in.ij.q.principali in ver.iuxta hoc quero.⁊ in verſi.iij.eſt videndum.ſed in caſu noſtro dictum fuit vltra q pmiſit.j.menſem poſt completam etatē.xviij. annorum:⁊ ſi ante decederet ſine filijs noluit teneri:vnde adue-niente etate voluit oīno teneri.ex quo infert primo q immediate q dicta Eliſabeta effecta fuit etatis.xviij.annorum fuit promiſ-ſio purificata qꝛ fuit purificata conditio ⁊ obligatio nō fuit am-plius conditionalis vt tradit in.d.l.in cuius.⁊ in.d.l.ſeius ſatur-ninus. ¶ Scdo īfertur quod immediāte purificata conditiōe fuit obligatus.j.menſem agere ⁊ curare ⁊c.⁊ ſic.j.certū terminū quo elapſo immediate fuit conſtitutus in mora.caſus eſt in.d.l. magnam.⁊ in.l.traiectitie.§.de illo.ff de ac.⁊ ob.traditur plene p Bar.in.l.ita ſtipulatus.in.ij.q.prin.nec premiſſis obſtat quod di-ctus Bernardus non ſimplr̄ pmiſit.j.menſem ſed.j.menſem ad omnē reqſitionē dicti Bartholomei:qm dicta verba per quē vl̄ data facultas Bartholomeo requirēdi q curaret.j.terminū mi-ſſo non tollitur quominus p lapſum termini certi conſtituat in mora.⁊ ſic terminus certus non alteratur lꝫ poſſit arctari ⁊ pro-gari ad petitionē ⁊ requiſitionē creditoris.caſus eſt qui ſolet alle-gari p ſingulari iuncta vna expoſitione gl.in.l.cū ſtipulatus ſim

28 mihi a proculo.ff.de v.ob.p quē Bar.decidit.q noſtram in termi-nis in ſi.cōnexi.dicit eñ q ſi promitto†dare tibi centum vſqꝫ ad paſcha ⁊ abinde in antea ad oēm tuā petitionē ⁊ voluntatē adue-niēte die conſtituor in mora.⁊ iſtā opi.ſequunt ibi Ang.Joā.de imo.⁊ cōiter Moder.idē voluit Ange.in.l.ſi inſulam.in repe.co. ſi.in.vj.col.vbi dicit q lꝫ p illa verba ⁊ abinde in antea ad omnē tui petitionem ⁊ voluntatem dies ſit variabilis ad voluntatem creditoris

a ¶ Qui pmiſit ſe facturū ⁊c. q qs ratifica-ret qñ erit eta-tis.xviij.anno-rū cōpletorꝫ p aduentū di-cte etatis qñ dicatur cōſti-tutꝰ in mora.

29 creditoris † cũ nõ tollit quomin⁹ elapſo termino ↄſtituaẽ in mo
ra. ⁊ hoc idẽ ſequiẽ ibi. Jo. de imo. idẽ voluit Ang. in. l. ita ſtipu
latus. la grãde. ⁊ ſequiẽ Jo. de Jmo. ff. de ver. obli. ¶ Confirmaẽ
iſta cõcluſio p ea q̃ voluit Bald. in. l. i. i vi. col. C. qñ dies le. ced. vbi
vult i fortiorib⁹ terminis qd̃ ſi teſtator vetat legatariũ petere lega
tum ante annum qd̃ tũc lapſus anni cõſtituit heredẽ in mora lʒ
dies ſit appoſitus creditori non debitori ita dicit velle glo. in. l. ſi
duo. §. ſi. ff. de ↄſti. pe. ⁊ ſequiẽ Cy. ar. d. l. cum ſtipulatus ſim mibi
a pculo iũcta. l. interdũ. eo. ti. ¶ Confirmaẽ etiam ex his q̃ ponit
Bal. in. c. ñ. an ille q̃ interficit fratrẽ dñi ſui vbi dicit qd̃ ſi pmiſiſti
ſoluere vſq; ad. x. dies ⁊ poſtea quandocũq; te interpellauero per
lapſum decẽ dierũ es cõſtitutus in mora p tex. cũ gloſ. in. d. l. ſi ſti
pulatus. ⁊ ſic decidit etiam. q. noſtrã in terminis. Comprobatur
hoc idem per text. in. l. ſi. §. pterea. C. de iure dot. in ver. ſiue poſtea
vbi eſt caſus qd̃ lʒ dos veniat ſoluẽda ad petitionẽ viri ſiue petat
ante vel poſt diẽ ibi appoſitum tñ tp̃s biennĩ interpellat. ⁊ ſic di
cit ibi probari id qd̃ dĩ in. d. l. cum ſtipulatus ſim mibi a pculo. ⁊
ideo infert quod ſi ſtatutũ dicit qd̃ debitores frumẽti nõ poſſint
exigi. ſ. annũ ſʒ poſt annũ teneanẽ ſoluere ad petitionẽ creditorũ
quod nõ expectabiẽ alia interpellatio ſed lapſus anni interpella
bit ⁊ conſtituet debitores in mora. Ex qbus oĩbus ↄcludo qd̃ im
mediate qd̃ Eliſabeta peruenit ad. xviij. annos fuit puriſicata cõ
ditio obligatiõis ⁊ fuit Bernardus obligatus ad certuʒ termi
num mẽſis quo elapſo fuit ↄſtitutus in mora ⁊ p cõſequẽs interp
tari põt ſtatutũ ſub rubrica de pcepto guarẽtigie. ¶ Circa quin
tam. q. qua queriẽ ſi pãdulfus ⁊ Hieronymus ⁊ etiã Bernardus
ſi viuerẽt facerent qcq̃d poſſent qd̃ Eliſabeta ratificaret ẽt adhi
bẽdo minas liberaretur a dicta promiſſiõe videbaẽ pmo dicẽdũ
qd̃ ſic pſupponẽdo qd̃ dicta ſtipulatio de cõſeruãdo eũ indẽnem
incepte a pcedẽti conuẽtiõe que pmiſſum fuit de agẽdo ⁊ curãdo
qd̃ Eliſabeta ratificaret quo caſu ſtipulatio vel penalis vĩſiis i
cepit a pcedẽti conuẽtiõe nõ cõmittiẽ niſi pmiſſor ſit in mora. ca
ſus eſt in. l. ſi penu. ff. qñ di. leg. ced. ⁊ eſt tex. cũ gl. in. l. ita ſtipulat⁹.
la grande. ff. de ver. ob. hoc pſuppoſito oſtendi vẽ rõne ⁊ autorita
te quod ſi facerent quicq̃d pñt nõ ſint obligati reſpectu dicte p
30 miſſionis de indẽnitate ¶ Primũ pbaẽ q; † qñ factũ eſt i obliga
tiõe difficultas excuſat a mora tex. eſt in. l. ſ. §. ſi pẽ. ff. de coll. bono.
⁊ ſic a pena ⁊ q̃libet alia ſtipl̃one q̃ cõmitteretẽ pp moram ⁊ illuʒ
tex. ad hoc allegat Bart. in. l. ↄtinu⁹. §. illud. vbi hoc tʒ ⁊ ſequunẽ
ibi doc. ff. de ver. ob. ⁊ bar. ⁊ doc. l. i. qd̃ te. ff. ſi cer. pe. ergo talis dif
ficultas ſi fecerint qcq̃d potuerit etiã cũ minis excuſare dʒ. ¶ Se
cũdũ probaẽ autoritate Fede. de ſenis cõſil. ſuo mibi. cvij. vbi poſt
Joãnẽ pagliarenſem de ſenis cõcludit in. q. de facto in qua qdaʒ
pmiſit ſe acturũ ⁊ caraturũ qd̃ Berta ↄheret mrĩmoniũ ſub cer
ta pena ⁊ pſupponiẽ caſus i quo ſtipulatio valebat dicit qd̃ ſi il
le fecit qcq̃d potuit qd̃ berta ↄheret ⁊ illa ↄheret noluerit excu
ſatur a pena p rõnẽ ſtatim allegatã ⁊ tenẽt etiã. d. Ant. Car. ⁊ d.
Abb. in. c. gẽma. extra de ſpõ. vbi genitor me⁹ allegat ſe pluries cõ
ſuluiſſe ad idẽ qd̃ hẽ in. l. ñ. ſi q̃s cau. ⁊ in. l. ſi vẽdẽda. §. idẽ iure. ff.
ad. l. rod. de iactu. ⁊ idẽ tʒ do. Abb. l. d. ſignificaſti. extra de offi de
le. tradiẽ etiã in. c. breui. extra de iureiu. ⁊ tenere vẽ i terminis Jo.
de imo. in. d. §. illud. ¶ Sed tñ his non obſtãtib⁹ q̃ i veritate non
obſtant in caſu nr̃o arbitror ↄriã ſnĩam veriorẽ eſſe. iſta concluſio
in caſu noſtro probaẽ ex pluribus. ⁊ in pmis illa opi. ſemper viſa
fuit dubia q; ſi pmittis et acturũ ⁊ caraturũ q; titius ratum ha
bebit ⁊ caſu quo ratũ nõ habebit pmittis cõſeruare me indẽnẽ
q; ſi facis quicq̃d potes cogãdo ⁊ minis nõ tenearis qm̃ iſta erit
apertiſſima via ad fraudandũ ſtipulatorẽ tacite cõueniẽdo cum
illo qui hʒ ratificare q; nõ obſtãte quacũq; diligentia qbuſcunq;
rogationibus ⁊ minis nõ ratificet quo caſu pmiſſor liberareẽ ⁊
ſtipulator moleſtareẽ ⁊ non cõſeruareẽ indẽnis. interpretatio ante
per quã via fraudibus apireẽ ita facilẽ eſt reſcindenda ar. l. i fun
do. ff. de rei ven. ⁊ l. cõuenire. ff. de pac. do. ⁊ l. nõ dubiũ. cum mate
ria. C. de legi. ⁊ in regula cũ qd vna via. cũ materia. de reg. iur. l. vi.
cum ſi. ¶ Scdo eadẽ concluſio cõfirmaẽ. conſidero eñ q; aliqñ p
miſſio facti ſui natura nõ eſt difficilis ſed difficultas ſuperueniẽt
31 ⁊ tunc fateor q; † difficultas excuſat a mora ⁊ ſic a pena ⁊ ita lo
quunẽ iura in ↄriũ allata hoc pʒ vt in tota. l. ñ. ff ſi q̃s cau. ⁊ in. d.
l. vẽdenda. §. idẽ iuris. ⁊ in. d. §. illud. ex quo pʒ etiã rñſio ad. l. i. §.
ſi frater. ff. d col. bo. q; ibi nihil pmiſit ſed ad illud obligaẽ ex diſ
poſitione. l. vñ non põt ſibi imputari quare ſe ad rem difficilem
obligauerit. ⁊ ita intelligo pcedere dictum Bar. ⁊ doc. in. d. §. il
lud. ⁊ Bar. ⁊ doc. in. d. l. qd̃ te. ff. ſi cer. pe. ¶ Aliqñ promiſſio facti
ſui natura a pncipio eſt valde difficilis ⁊ tũc vẽ q̃s ad talẽ rẽ dif
ficilẽ voluiſſe ſe obligare. ⁊ per ↄñs difficultas non dʒ excuſare q;
imputet ſibi q̃ ad talẽ rẽ ſe obligauit vt in regula dãnũ cũ mñ. ff.
de reg. iur. ⁊ pbaẽ ex his q̃ hñtur in. d. l. ñ. ff. ſi quis cau. dum ibi
cõcludiẽ q; ſi q̃s ex poſtfacto arctauit ſe ad rẽ impoſſibilem dʒ ſi
bi imputare ita qñ a pncipio obligauit ſe ad rẽ q̃ ſui nã cogno
ſcebat difficilẽ q; tũc difficultas nõ excuſat. ita dicunt Odofre. ⁊

Bal. in q̃baſdã lecturis. ⁊ Richar. de Saly. l. i. ſed ⁊ ſi q̃s. §. queſi
tũ. ff. ſi q̃s cau. put eſt inducẽdo aliũ ad aliqd faciẽdũ pp̃ter quã
difficultatẽ dicũt magis cõiter doc. pmiſſionẽ alieni facti non te
nere in. l. ſtipulatio iſta hẽc licere in pñ. ff. de v̄. ob. ⁊ tradit Bart.
in. l. iiij. §. cato. in. iiij. op. e. ti. ⁊ eſt iudicio meo pbabilis ⁊ natura
lis diſtinctio qm̃ ex quo pmiſſio appebat a pncipio multũ diffi
cilis hoc euenire poſſe proſpicere debuit prout dicit tex. in. l. ſi q̃s
dominʒ. §. hic ſubiũgiẽ. ff loc. vñ dicit q; hoc euenire poſſe pſpice
re dʒ facit tex. in. l. ſi arbitro cũ ibi no. ff. qui ſa. cog. ¶ Tertio pn
cipalr̃ iſta cõcluſio pbaẽ: nã in terminis nr̃is vẽ qd̃ fuerit mani
feſta mens cõtrahẽtiũ qd̃ qñcũq; Eliſabeta nõ ratificaret tenere
tur Bernard⁹ de ſuo ſoluere put in pmiſſiõe ex quo pmiſit ſol
uere de ſuo qcq̃d ab ea exigereẽ vltra pecuniã ſolutã omni iuris
a vel facti exceptione ⁊ cauillatione remotis.ᵃ q̃ verba non impor
tant aliud niſi quod nõ poſſit aliqd in facto vel in iure allegare
qbus mediãtibus excuſareẽ tolli ſic eñ dicta v̄ba oẽm exceptionẽ
⁊ defenſionẽ. l. ſe. §. ſticbus. ff. de fideicõ lib. quẽ tex. ad hoc allegat
Bal. in addi. Spe. in ti. de emp. ⁊ vẽ. in princ. factũ not. p Bar. ⁊
docẽ. in. l. ſed ⁊ ſi quis. §. queſitũ. ff. ſi q̃s cau. ſic videntur tollere
hanc facti exceptionẽ quod fecit quicq̃d potuit. nõ eñ cenſendũ
quod fuerint dati quingenti floreni niſi ad ſinẽ vt cũ effectu face
ret q; ratificaret nõ aũt vt ſimplr̃ diligẽter curaret qm̃ patru⁹ ſol
uens non expoſuiſſet ſe periculo fraudũ q̃ de facili poterant cõ
mitti in ↄctib⁹ aũt mẽs cõtrahentiũ attendi dʒ. l. cũ mulier. ⁊ ibi
Bart. ff. ſo. ma. c. intelligẽtia. ⁊ in. c. preterea. de ver. ſig. ¶ Quarto
iſta cõcluſio pbaẽ alio medio. nã vt dicit Joã. de imo. in. d. l. con
32 tinuus. §. illud dũ Bar. concludit q; † debitor ſpeciei excuſatur a
mora pp̃ter difficultatẽ qd̃ illud eſt verum qñ tanta eſſet difficul
tas q̃ eſſet ſimilis quodãmõ caſui fortuito ais ſec⁹. ar. l. ſerui. in pn.
in verſ. ſed ſi alienus. ff. de v̄. ob. vbi in emẽdo ſeruũ alienũ pẽ mo
ra committi. ⁊ dʒ intelligi ſiue dñs vellet vendere ſiue nõ cũ indi
ſtincte loquaẽ ad idẽ allegat qd̃ no. in. l. nõ dubiũ. ff. de lega. iij. et
hoc intelligiẽ ex dictis Bar in. ñ. co. ⁊ tenẽt Lu. ro. ⁊ d. Alex. in. l.
quod te. ff. ſi cer. pe. vñ dicit Joã. de imo. qd̃ vbi nõ eſt tanta diffi
cultas q; caſu fortuito aſſimileẽ deueniẽ ad eſtimationẽ ſpeciei q̃
preſtaẽ p not. in. d. l. non dubiũ vñ in iſtis tria ſunt ponderanda.
nã ſi ille q̃ teneẽ ad ſpeciẽ excuſaẽ a mora pp̃ter difficultatẽ ſicut
ille q̃ teneẽ ad factũ put dicit Bar. l. d. §. illud. igitur ſicut nõ ex
cuſat in debitore ſpẽi niſi aſſimileẽ caſui fortuito ita dicendũ in
eo q̃ teneẽ ad factũ q; non eſt dare rõnẽ diuerſitatis. ergo idẽ ius.
l. illud. ff. ad. l. aq̃l. ¶ Scdo eſt notãdũ qd̃ qñ implemẽtũ obliga
tionis depẽdet a volũtate tertij illo tertio nolẽte nõ dĩ tãta diffi
33 cultas q; † excuſet a mora p. d. l. ſi ſeruũ in prin. igiẽ in caſu noſtro
lʒ ratificatio ⁊ liberatio q̃ fuerũt pmiſſa depẽdẽt a volũtate ter
tij: nõ tñ eo volẽte dĩ tanta difficultas qd̃ excuſet ⁊ maxime in ca
ſu noſtro in vxore ⁊ nurn: q̃ lʒ ſm cõiter accidẽtia a qb⁹ validũ ẽ
argũ iuxta gl. in. l. neq; natales. C. d pba. ſoleãt cõſentire ſocero ⁊
viro. facit qd̃. ſ. in vltimo loco dicã. ¶ Tertio pp̃ter difficultatẽ
de qua prime dictũ eſt deueniẽ ad executionẽ in eſtimatione rei
promiſſe ergo in caſu nr̃o idẽ dicamus in facto pmiſſo. ⁊ maxie
q; pñs expreſſe eſtimationẽ pmiſit quã in hũc caſum pmiſiſſe cen
ſetur. ſ. ea Eliſabeta nolente facere qd̃ Bernard⁹ pmiſit. ⁊ iſta ẽ
vera interpretatio niſi velim⁹ verũ inficiari ⁊ fraudib⁹ viã apire.
¶ Quarto cõfirmaẽ iſta opi. Nã ſi aliq̃s pmittit ſe facturũ ⁊ cu
raturũ qd̃ alter ratificabit ⁊ egtabit ⁊c. put in caſu noſtro factã
magnã vim q̃ſio ſcda ſtipl̃o fuerit cõcepta. nã ſi dictũ eſt. ⁊ ſi non
egerit ⁊ curauerit ⁊c. tũc pmiſit penã vel ſeruare illũ cui pmiſit
indẽnẽ. ⁊ tũc ſumus i caſu an difficultas excuſet q; illa v̄ba ſi nõ
egerit ⁊ curauerit exponunẽ. i. ſi fuerit i mora faciẽdi iuxta not. p
Bar. in. l. ita ſtipulat⁹ in vi. q. pñcipali. vñ ſtat dubitatio an diffi
cultas excuſet a mora ſi vero dicimʒ ſic. ⁊ ſi talis non ratificauerit
⁊ quietauerit ⁊c. tũc pmitto ſeruare indẽnẽ ⁊c. iſto caſu vẽ ſe obli
gaſſe in hunc euentum cõditionis ſi nõ ratificauerit q; nõ conſi
derauerũt partes nõ factũ pmittẽtis ſed tñ euentũ conditionis
tertij nõ ratificantis quo caſu nõ cõſideraẽ difficultas ſed tantũ
euentus cõditionis put declarat Bar. in. d. §. illud. in ſi. ⁊ in. d. l.
quod te. ⁊ ſequunẽ doc. ⁊ ita eſt caſus nẽ. qm̃ Bernardus pmiſit
indẽnitatẽ ⁊ de ſuo ſoluere qcquid exigereẽ a dicta Eliſabeta in
caſu quo ipſa non ratificauerit ⁊ nõ fecerit ⁊ obſeruauerit oĩa ⁊
ſingula pmiſſa ⁊ maxime q; pmiſſa eſt indẽnitas in eo quod exi
gereẽ a dicta Eliſabeta ⁊ ſic veriſimilr̃ ↄſiderauerũt caſum quo
nollet ratificare ad inſtãtiã dicti Bernardi ſeu eius mariti. ⁊ p
certo ↄrium aſſerere eſt erroneũ. ¶ Quinto ⁊ vltimo iſta ↄcluſio
in caſu noſtro probaẽ. nã poſt. xviij. annos. ſ. menſem nõ apparet
qd̃ Bernardus egerit ⁊ curauerit qd̃ dicta Eliſabeta ratificaret
⁊c. immediate per lapſum mẽſis Bernardus fuit in mora. l. ma
gnã. C. de contra. ⁊ cõmit. ſti. ⁊. ſ. dictũ fuit. ⁊ ſic cauſata fuit obli
gatio ⁊ cõmiſſa ſtipl̃o reſpectu cautiõis indẽnitatis ⁊ reſpectu
pene ante: ſi cõmiſſa iã fuit ſtipulatio pp̃ter morã nõ potuit poſt
34 ea faciendo diligẽtiam ſe excuſare ⁊ moram purgare † q; vbi eſt

a ¶ Clauſula oĩ iuris vel facti exceptione et cauillatiõe remotis qd im portet.

dies ꝛ pena non admittitur purgatio more vt in.l.traiectitie.§.de illo.ff.de ac.ꝛ ob.ꝛ eſt cõis opi.Bal.ne cu.Ray.Jacob.but.Bar. ꝛ Bal.l.i.ꝛ ſi poſt tres.ff.ſi quis cautio.ꝛ tenẽt Bart.Ang.Jmo. Ca.Paul.de caſtr.ꝛ communiter Moder.in.l.ſi inſulã.ff.de ver. obli.ꝛ Ricar.ꝛ Bar.de ſali.i.l.ſi pacto quo penã.C.de pac.ꝛ l ſpẽ qñ eſt facta pmiſſio cũ illis vbis.ꝛ ad omnem requiſitionem ꝛ voluntatẽ ꝛc.tenẽt Ang.ꝛ Jmo.in.d.l.ſi inſulã p tex.in.d.l.cũ ſtipulatus ſi in mihi a.p.ulo.vbi dicũt eſſe caſum etiã ſi.j.dĩc incipit aliqd facere.ꝛ hoc eſt ſolidũ ſand amẽtũ ſi non pbat aliqd factũ aſt lapſum illi⁹ menſis pp qḋ ipſi vellẽt ſe excuſare.ꝛ in hac pte glibz iudex q aliqd ſapet inclinaret ꝛ qḋ iuſtũ eſt ſeq vellet.eo maxime qꝛ niſi velimus verũ inficiari hic eſt manifeſta colluſio ſi bñ qualitas puelle ꝯſideratur ꝛ qualitas ſoceri ꝛ mariti qbus nõ eſt quo mõ credendũ ꝙ ꝯdiceret ſi vellẽt aut voluiſſent.faciũt no.in.l.j.§. q onerande.ff.quarꝫ re.actio nõ dat.ſꝫ magis credẽdũ eſt ꝙ colluſerint ꝛ colludãt attẽta ꝯiũctione ar.l.data.C.de dona.ꝛ contꝫ q ponit Bar.in.l.poſt ꝯctũ.ff.de dona.ꝛ hec de qnta qõne dicta ſufficiant. ¶ Circa ſextã ꝛ vltimã.q.ꝯ.formatã ſi a qḋ eſt inutilis p ea q.ꝯ.fuerũt cõcluſa tñ illa pſequẽdo als iam ſunt anni.xx.dũ legerẽ.l.ſtipſo iſta hẽe licere.§.ſi qs forte.ff.de v.ob.notabam illum tex.ꝙ in illa ſtipſone hẽe licere inſpicienda erãt ſingula momẽta tẽporꝫ qꝛ cõtinebat factũ ſucceſſiuũ.ꝛ iḋ dicebã qlꝫ a pncipio ꝯtra rẽ alienã nõ valeret tñ pp hoc nõ tollebat qn ꝯualeſceret ſi illa res efficiebat pmiſſoris vel ei⁹ heredis.ꝛ iḋ p illũ text.l.q.facti retuli quoſdam Mod.allegaſſe dictũ Rapha.fulg.padue cõſuluiſſe nã vxor frĩs pmortui fecit tranſactionem cũ frib⁹ mariti ꝙ ipſi eſſent ꝛ remanerent heredes ſibi aliq dato q poſtea poſthumũ pepit poſtea mr̃ mouit ꝯtrouerſiã frib⁹ ꝯſuluit Fulg.ꝙ nõ poterat hoc facere ex hoc iure ſupueniẽti p illum tex.qḋ eſt notabile.q de ciſio ſi eſt vḃa concludit in caſu nr̃o cũ pmiſerit factũ ſucceſſiuũ.ſ. nõ moleſtare in dictis bõis hereditariis ol iuris ꝛ facti exceptione remotis p verba multũ ampla verũ ẽ ꝙ repi ẽt dictos Mod. allegare dictũ Raph.cu.ma.c cõſuluiſſe ꝯtũ p tex.ꝛ ibi no.in.l.q cũ tutorib⁹.ff.de tranſact.ꝛ in.l.q romẽ.§.duo frẽs.ff.de vb.obli.ꝛ ad illum tex.in.d.§.ſi qs forte.rñdebãt ꝙ pcedit in pmiſſiõe act⁹ ſucceſſiui in qua a pncipio qs nõ põt liberari.ſed in caſu ppoſito eramus in pmiſſione actus momẽtanei a qua fuit mulier liberata renunciando ꝛ tranſigẽdo ꝛ hoc fuit de mẽte Ange.in.d.§. ſi qs forte.faciunt no.in.l.cũ vir.ff.de vſu.ꝛ in.c.cum inter.p.de renũ. ¶ Sed iſta dicta non obſtant in caſu nr̃o imo ꝯcludũt qꝛ pre-

1 ſupponunt ꝙ in pmiſſione actus ſucceſſiui pcedit opi.d.Raph. ful.ſed ita fuit in caſu nr̃o qꝛ pmiſit dicta bona nõ moleſtare nec

35 aliquaꝫ moleſtiã mouere.iſta aũt ꝯequipollẽt nõ moleſtare ꝛ hẽe licere.ꝛ ambe continẽt factũ ſucceſſiuuꝫ.caſus eſt clarus q vtrũqꝫ probat in.d.§.ſi quis forte.ꝛ ſic ambo Rapha.videntur decidere caſum noſtrum. ¶ Sed ꝯ hãc ꝯcluſionẽ poſſet qs inſtare ꝙ dicta pmiſſio de nõ moleſtãdo dꝫ in pmis itelligi ſcꝫ rõne hereditatis pſne ꝛ auite de qbus habita fuerat mẽtio ſpãlis qñ cũ gñalis reſtringi dꝫ ad ſpecificata.l.ſi ex plib⁹.ꝛ ibi no.ff.de ſol.ꝛ in.l.ſi de certa.ꝛ in.l.ſub pretextu.ꝛ vtrobiqꝫ no.p doc.C.de trãſac.ꝛ ſic nõ vr̃ promiſiſſe non moleſtare rõne hereditatis ſororis. ¶ Secundo vr̃ reſtringẽda ꝙ moleſtabit rõne alicui⁹ iuris vel ſucceſſionis in futurũ.l.ex cã de pñti ar.l.qḋ ſeru⁹.ff.de cõdi.ob cau.ꝛ no.Bar.in l.qui romẽ.§.duo frẽs.ff.de verb.ob.igit̃ nõ vr̃ promiſiſſe reſpectu ſucceſſionis ſororis q ð nouo ſupuenit. ¶ Sꝫ ad oĩa iſta vr̃ poſſe rñderi ꝙ tollunt̃ p vba ꝯctus q ſunt multũ pinguia ꝛ ãpla.dicit enĩ ꝙ teneat̃ renũciare ꝛ cedere oĩa iura ſibi cõpetẽtia ꝛ cõpetitura in hereditate ꝛ bonis dicti magri Joãnis ꝛ pdicti Tho.pñs tã vigore l time ꝙ vigore cuiuſcunqꝫ ſucceſſionis vel quacunqꝫ de cã eidẽ Eliſabete quolibet ptinẽtis vel q poſſent ptinere ẽt in futurũ in hereditate pdicta vel aliq ipſarꝫ.vñ notãdũ ꝙ ſucceſſio pñs ꝛ aui ſi q poterat deferri Eliſabete erat delata tpe ꝯctus.ꝛ ſic nõ ſperabat̃ deferri in futurum.ꝛ ſic cũ vba ſtipſonis referant ſe ad ſucceſſionẽ de q agim⁹ ꝛ ſiſes vt ipſarꝫ iura intelligant̃ ceſſa ꝛ ipſorꝫ vigore intelligat̃ facta pmiſſio de nõ moleſtãdo.ſ.reſpectu dictorꝫ bonorꝫ enĩ.ar.l.ij.ff.de lib.ꝛ poſt.ꝛ ei⁹ qḋ ponit Bart.in.d.§. duo frẽs.in.vj.q.in ſi.non enĩ põt cõſiderari ſucceſſio in futurum ab inteſtato ex cã de pñti igit̃ eſt facienda relatio ad illã que non ſperat̃ ex cã de pñti.arg.d.l.ij.ꝛ.l.fundus q locat⁹.ff.de fun.inſtr. ꝛ qḋ no.Bal.p illũ text.in.l.ſi ita ſcripſiſſet.ff.de le.ij.videnť enim ptes trãſegiſſe ꝙ nõ ſolũ reſpectu iuris ſuccedẽdi qḋ de pñti cõpetebat ſꝫ ẽt ſi in futurũ cõpeteret in dictis bonis cedere tenerẽtur ꝛ non moleſtare qḋ qdẽ ſup hereditate hoĩs icerti iura nõ impugnãt.l.iij.§.de illo.ff.p ſo.ꝛ not.Barto.ꝛ doct.in.l.fin.C.de pac. ¶ Ex predictis pꝫ ſolutio ad ea q habentur in.l.j.§.veteres.ff.de

35 acq.poſ.vbi p illũ tex.cũ gl.dixit Ro.ꝙ † femina excluſa ab hereditate pñs non cenſet̃ ab ea excluſa ſuccedẽdo fratri q patris hereditatẽ adiuit qꝛ nõ dĩ patri ſꝫ fratri ſuccedere.ꝛ ſequunt̃ Moder.ꝛ in ſpecie in renunciatione hereditatis pñs ꝙ poſſit fratri ſuccedere ꝯ Ang.in ſuo conſi.ꝫ.incip.dñs Filius.facit quod voluit Bal.in.l.j.ff.de re.diui.quoniã in caſu noſtro verba ſunt multum ampla ꝛ talia per que videtur ve dici inferri ꝙ non poſſit moleſtare ex noua cã ſucceſſionis.negari tñ non poteſt q ſtionem non eſſe dubioſam ideo hanc concluſionem lꝫ reputem probabilem tamen non preciſe affirmarem. Laus deo.

¶ Et.ꝯ.per me cõcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bart.Socinus ſeneñſis iuris vtriuſqꝫ doc.ꝛ in fidem pmiſſorum ppria manu me ſubſcripſi ſolitoqꝫ ſigillo ſubſignaui ſaluo ſaniori cõſilio. Amen. Laus chriſto redemptori noſtro.

¶ Conſilium.cclxxxx.

1 ¶ Maritus ſi confitetur dotem accepiſſe partem in pecunis ꝛ partem in coredijs q fuerunt eſtimata adueniente caſu reſtituende dotis an coredia ipſa an vero ipſorum eſtimatio debeatur.

2 Collecta ſi debeat ſolui ſecundum eſtimationem bonorum n unquid bona vxoris eſtimabuntur.

3 Res vna non ſuccedit loco alterius in rebus ſingularibus.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet itellectũ. ¶ Difficultas non parua exorta eſt in hac ciuitate piſana in qua conſuetudo in conficiendis inſtrumentis dotalibus introduxit ꝙ mariti confitentur dotẽ partẽ in pecunia partẽ in coredijs. an pro ta pte p qua emanat cõfeſſio in coredia ſit eſtimatio qua coredia fuerũt eſtimata reſtituenda an vero coredia ſi reperiuntur ꝛ qualia reperiunt̃ ꝛ nõ alr̃ in qua difficultate videbat̃ ꝯcludẽdũ qḋ coredia ſi reperiunt̃ ꝛ qualia reperiunt̃ veniũt reſtituẽda ꝛ nõ ipſa eſtimatio ſiue ius cõe ſiue ius municipale ciuitatis piſane inſpiciatur. Primũ pbari vr̃ per tex.in.l.de his.C.de dona.inter vi.ꝛ vx.p quẽ tex.dicit ibi Bal.no.ꝙ coredium qḋ portat vxor ad domũ viri q le eſt ꝯſumptũ eo mortuo nõ repetit vxor ſꝫ quale extat vxor portare poteſt quo vult qꝛ eſt ſuum ꝙ ꝛ ita dicit not.quotidian⁹ caſus eſt ꝛ menti tenẽdus. ¶ Scḋm vr̃ pbari ex forma ſtatuti ſub rubrica de guarnimẽtis ꝙ in pñ.vult qḋ guarnimenta q mulier portat ad domũ viri reſtituant̃ talia qualia repiant̃ q hodie oppellamus coredia q etiã ſtatutũ appellat coredia l ſtatuto ſub rubrica de exactiõe dotis.in ver.ſup quo de coredijs.ex quib⁹ videbatur concludendum ꝙ coredia ſiue guarnimẽta q vxor portat ad domũ viri talia qlia ꝛ ſi reperiunt̃ reſtitui debeãt. ¶ Sed

pmiſſis nõ obſtantib⁹ q vere nullo mõ obſtãt ꝯtrã ſntam veriorẽ

1 eſſe exiſtimo ꝙ imo reddẽda ſit eſtimatio. ¶ † Ex quo in caſu noſtro maritus cõfeſſus eſt ſe recepiſſe florenos.ccccc.auri vꝫ quadringẽtos in pecunia ꝛ centum in coredijs.iſta cõcluſio pbat̃.nã qñ dant̃ res eſtimate in dotẽ eſtimatio in dubio facit emptionẽ. ꝛ ideo reddenda eſt eſtimatio non res.caſus eſt ꝛ ibi Bald.ꝛ alij hoc tenẽt.C.de iure do.ꝛ eſt gl.cõiter approbata in.l.ſi inter virũ. vbi hoc declarat Bal.eo.tit.ꝛ ideo dicit iuriſcõſul.in ppoſito in l.plerũqꝫ in pñ.ff.de iure do.qḋ qñ dant̃ aĩalia veſtes ꝛ ſilia in dotem intereſt viri qḋ nõ dent̃ eſtimata qꝛ tunc ꝛ meliores ꝛ deteriores mulieri fuerint.ſi autẽ dant̃ eſtimata talia bona lꝫ mulier cõſenſit tñ maritus eſtimationem pſtare dꝫ ita etiã pbat tex.in.l.cũ poſt.§.pe.cod.tit.ꝛ eſt ẽt caſus in.l.eſtimate.vbi lr̃a dicit eſtimate res vſu mulieris ẽt piculo mariti deteriores efficiunt̃.ꝛ ideo p illum tex.dicunt Bal.Jmo.Pau.de caſt.ꝛ cõiter Moder.qḋ licet res eſtimate ſint cõceſſe mulieri ad vſus.ꝛ illas mulier cõſumpſit ſuo vſu tñ maritus ad eſtimationẽ tenet̃.ꝛ dicunt hoc eſſe notandũ pp ter mulieres ruſticas q tenent modũ illius.l.qꝛ dant veſtes ꝛ aliqua neceſſaria ad vſum eſtimata in dotem q poſtea ꝯſumũt nam maritus ad eſtimationẽ tenet̃.ꝛ ex his fundata eſt intẽtio repetẽtis eſtimationẽ corediorꝫ. Reſtat rñdere ad ꝯtra ꝛ pro ſolutione eorum que in ꝯtrium adducta ſunt cõſiderandum eſt qḋ aliqñ mulier bona mobilia puta veſtes ꝛ alia muliebria dat in dotem marito eſtimata.ꝛ tunc lꝫ remanſerint in vſu mulieris ꝛ a muliere fuerint conſumpta tñ marit⁹ eſtimationẽ reddere tenet̃.caſus eſt ꝛ ibi hoc tenent doc.l.d.l.eſtimate cum ſi.ꝛ propter hoc antiqui tabelliones ciuitatis piſarum q hoc bñ intelligebant induxerũt practicam ꝙ non obſtante ꝙ marit⁹ pte dotis in coredijs ꝯfiteret̃ tñ pmittebant reſtituere totã dotem ꝛ iḋ hodie pmittũt put pꝫ in inſtr̃o de quo agimus in quo pmittit̃ reſtõ totius dotis florenorum ꝛ corediorũ.totũ aũt dĩcit totalitatẽ.l.in toto.ff.de re.iur. l.ſi quis cũ totum.ff.de excep.rei iudi.ꝛ per Bald.in.c.j.per quos ſiat inueſti.ꝛ per Jnno.in.c.ex lr̃is de iurepatro.ſi enĩ coredia ſi et qualia reperiunt̃ deberent reſtitui non fuiſſet p certo talis ꝯtra practica ꝯ formã ſtatutorũ inducta. ¶ Preterea lꝫ ex forma ſtatuti non teneret̃ poſſet virtute ꝯctus ꝯueniri.l.j.ff.de pac.ꝛ.l.contractus.ff.de reg.iur. Confirmat̃ eadẽ concluſio.nã coredia q dñt reſtitui ſi ꝛ qualia reperiũt̃ dñt illico ſoluto mrĩmõio vt dicit ſtatutum ſub rubri.de exactione dotis in ver.ſed et ꝙ de coredijs qḋ ſtatutũ in ea pte refert ſe ad ſtatutũ ſub rub.de guarni.in q diſponitur ꝙ dñt qualia reperiunt̃ reſtitui.igitur que in dicto ſtatuto hñtur cẽſentur repetita in.d.ver.ſꝫ et quid de coredijs.l.aſſe toto.

toto.ff.de here.inſti.ꝛ.l.ſi ita ſcripſero.ꝛ ibi per Bar.ff.de condi.ꝛ
demõ.ſed practica antiquoꝝ tabellionum inducta prout veriſi-
militer eſt de cõſilio doctorũ antiquoꝝ q̃ iſta bñ nouerãt induxit
vt talis dotis taꝫ pecunie quã coredioꝝ reſtitutio pmitteret̃.ſ.
tẽpus.xiij.menſiũ.ꝛ ſic pꝫ ꝙ inſtrã de illis coredijs loquunt̃ que
illico reſtitui dñt vt dictũ ẽ.¶ Preterea ſi coredia q̃ i dotẽ dant̃
reſtitui deberẽt ſi ꝛ qualia reperiunt̃ p certo eſtimatio fruſtra fie
ret i inſtrũ.ſolet enim fieri vt fiat emptio ꝛ reddat̃ eſtimatio vel
vt appareat deterioratio ve vir ad illam teneat̃ vt tradit̃ in.d.l.
quoties.ꝛ in.d.l.ſi inter virũ.ꝛ late in.d.l.ſi eſtimate.ff.ſo.ma.Sed
in caſu noſtro nõ poſſet dici ꝙ ad aliquã ex iſtis effectibus fiat ex
quo reſtituunt̃ ſi ꝛ qualia reperiunt̃.ꝛ ſic eſtimatio remaneret ſi
ne effectu aliqd operandi qđ non eſt dicendũ.l.ſi qñ.ff.de le.j.in.c.ſi
papa.de priui.in.vj.ꝛ per Bal.in rub.C.de contrahen.emp.q.ix.
¶ Poſtremo ẽt nõ omitto qđ ve a multis antiquis audiui ꝛ vi
di ego inſtrã in quibus vir cõfitebat̃ dotẽ partem in pecunia ꝛ
partem in coredijs ꝛ tamen ſoluta fuit dos in totũ inpecunia nu
merata:ꝛ vere in dotẽ non dant̃ aliqua coredia eſtimata lꝫ inſtrã
iſta dicant ſed in pecunia numerata vt experiẽtia docet que eſt re
rum magiſtra.vt in.c.quam ſit extra de elec.Et ſi dicatur ad queꝫ
effectũ iſta practica fuit inducta.rñdeo qđ fuit inducta in fauorẽ
vxoris viuẽtis ꝛ filioꝝ ſuorũ ea mortua.Primũ probatur in ſta-
tuto in rubic.de exactione dotis.in ver.ſtatuimus etiã p debito
viri. Scđm pbat̃ in ſtatuto de garnimẽtis in ver.que ſi non fue-
rint eſtimata vt ſtatim dicetur.Ex qbus oibus pꝫ ſolutio ad id
qđ primo in cõtrariũ adducebat̃ veꝫ text.in.d.l.de his cũ ibi no.
per Bal.qđ loquit̃ in bonis mobilibus q̃ mulier defert in domũ
viri ineſtimata vltra dotẽ maxime rõne ppriĳ vſus vel rõne cõis
vſus viri ꝛ vxoris put eſt caſus in.l.ſi ego.§.dotis.ff.de iure dot.q̃
bona vxor i ſuo vel pmiſcuo ſibi reſeruat cuſtodit ꝛ adminiſtrat
ꝛ ſibi reſtituunt̃ talia bona qualia reperiuntur vt eſt caſus in.d.
l.de his.ꝛ que de iure dicuntur bona parafernalia vt dicit text.in
d.§.dotis Bal.in.d.l.de his appellat coredia.nos autẽ loquimur
de his que eſtimat in dotem dant̃ in qbus eſt penitus diuerſa ra
tio ꝛ deciſio vt in ſuperioribus demonſtratum fuit.ꝛ de his bo-
nis ineſtimatis datis intra dotẽ loqtur Bar.l.l.marit⁹.C.de pro
cu.ꝛ poſt eum Bal.ꝛ aliĳ.ꝛ plene Bal.ponẽdo plures ſpecies bo
norum mulieris in ſuo cõſi.ꝙ inci.quedã ſunt res q̃ ſunt in dñio
mariti.ꝛ plenius ꝛ latius do.Fran.de albergo.in ſuo ꝯſi.qđ inci-
pit res ſic ſe hꝫ dña Catherina.Ex qb⁹ ẽt rñdeo ad ſtatutum ſub
rubri.de garnimentis ꝙ ſtatutũ in prin.primo diſponit qđ guar
nimenta hoc eſt bona mobilia que portat vxor ad domũ viri ſibi
data a patre ad vſum ſuũ ſeu pmiſcuũ ineſtimata vltra dotem
prout in ſimili de iure cõi eſt tex.in.l.ſi ego.§.dotis.ꝛ in.d.l.de his
debeant reſtitui ſi ꝛ qualia reperiunt̃.ꝛ ſic loquit̃ de bonis datis
ineſtimatis vltra dotẽ de quoꝝ natura eſt ꝙ ſi ꝯſumunt̃ pereant
periculo mulieris vt in.d.l.de his.ꝛ ibi p Bal.ꝛ in.d.l.plerũq;.ꝛ
in hoc ſtatutũ cõcordat cũ iure cõi q2 tũc eoꝝ natura eſt ꝙ redda
tur eſtimatio vt in.d.l.eſtimate.cũ ſi.ibi in gl.allegatis.ꝛ ſtatutuꝫ
vult qđ reddant̃ bona talia qualia reperiunt̃.itẽ ſtatutũ loquit̃
de guarnimentis ſeu coredĳs ſimplr datis nõ aũt de coredĳs da
tis in dotẽ quorũ diuerſa eſt natura.vñ ad iſta ſtatutũ nõ eſt extẽ
dendũ q2 verba intelligi dñt ſimplr ꝛ nõ ſm qd.l.hoc legatum.ff.
de leg.iĳ.ꝛ in.l.titie textores.ꝛ ibi Bal.ff.de leg.j.ꝛ p Ang.ꝛ Alex
der.in.l.ĳ.in prin.ff.de verb.obli.Item q2 ex diuerſis non fit illa-
tio.l.ſi.ff.de calũ.l.naturaliter.§.nihil cõe.ff.de acqui.poſ.vnde de
coredĳs ſeu guarnimentis ineſtimatis datis vltra dotem ad core
dia eſtimata data in dotem non eſt bona illatio.¶ Et p his etiã
adduco qđ no.Jo.an.in addi.Spec.in titu.de cenſib.§.j.verſi.fin.
2 vbi querit Spec.† an ſi ſoluẽda eſt collecta ſm eſtimationem bo-
norum cuiuſlibet an eſtimabuntur bona vxoris arguit pro ꝛ cõ-
tra.ſed Jo.an.ibi diſtinguit an bona ſint eſtimata ꝛ tunc ſcribit
qđ ſic.l.doce ancillaꝫ.C.de rei ven.quaſi tunc ſint in dñio viri an
ineſtimata ꝛ tũc nõ quaſi illa ſint vxoris arg.no.per glo.in.c.ſalu
briter in glo.ſi.in ſi.extra de vſu.vbi gl.diſtinguit qđ aut res dan
tur eſtimate in periculum deteriorationis ꝛ amiſſio eſt viri alias
vxoris.¶ Secundo loco idem ſtatutuꝫ in verſic.ꝛ ſi poſtea diſpo
nit vnum qđ nõ erat de iure cõmuni qđ talia guarnimenta ſi fue
rint meliorata renouata vel alia noua facta vſq; ad eãdem quan
titatem guarnimentorum quam vxor portauit reſtitui vxori de-
bent.hoc autem non erat de iure cõi q2 cõſumpta cenſerẽtur vxo
3 ri nec data a viro ſuccedunt in eorumſlocum.† in rebus enim ſin
gularibus res non ſuccedit loco alterius vt traditur in.l.ſi in reꝫ
ꝛ pretium.ff.de peti.here.ꝛ in.l.imperator.§.ſi.per Bar.ff.de le.ĳ.
¶ Tertio ſubdendo in verſic.ꝛ quecũq; alia muliebria coredia
vnum aliud vltra ius cõmune vult quod ſi guarnimenta ſunt in
totum vel in partem conſumpta qđ vſq; ad quantitatẽ quam ha
buit in guarnimentis cõputare ſibi poſſit ꝛ accipere de coredĳs
ſibi traditis a viro expreſſe vel tacite ad vtendum etiaꝫ ſi coredia
vxoris que ipſa portauit.hoc autẽ nõ erat de iure cõi q2 ſi coredia
que portabat vxor nõ reperiebant̃ q2 cõſumpta vel erant deterio
rata damnũ erat vxoris.d.l.de his.cũ ibi no.per Bald.non ergo
eſt extendẽdũ ſtatutum ad correctionem iuris cõis qñ dantur in
dotem ex quo de illis non loquit̃ ſed de ineſtimatis vltra dotem
l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.ma.ꝛ in.c.cũ dilectus de conſecra.eccle.vel
alta.ꝛ maxime q2 cũ dentur pecunie quod tñ maritus cõfiteatur
partem in coredĳs hoc veriſimiliter fuit inductũ in fauorem mu
lierum vt dixi pꝑter ſtatutũ de exactione dotis.in ver.ſtatuimus
etiam p debito viri ꝛc.igit̃ nõ dꝫ fieri iterpretatio in damnũ mu
lierum.l.j.cũ ibi no.ff.ſol.ma.l.qđ fauore.C.de legi.ꝛ qđ ſtatutum
premiſſum loquat̃ de coredĳs ineſtimatis datis vltra dotẽ pꝫ ex
eodem ſtatuto de guarnimentis in ver.ſtatuimus etiã ꝛc.vbi ſta
tutum diſponit duo.Primuꝫ ꝙ mortua mulieri relictis filĳs ex
eodem matrimonio.j.mẽſem a die mortis eſtimationis tius core
dia que tpe mortis extabant ſm formã ibi traditã ꝛ ſic notãdum
ꝙ ſtatutuꝫ appellat coredia etiã illa q̃ ſunt ex parte mulieris tra
dita cum ſtatutũ ſit factũ in fauorẽ filiorũ in ea pte vt appareant
bona materna que penes patrẽ remanſerunt ineſtimata.ꝛ ſic cen
ſendum eſt ꝙ loquatur etiã de his bonis que ſ.nõ ſolum coredia
ſed etiã guarnimẽta appellauerat. Scđm qđ diſponit ſtatutum
eſt ꝙ ſi talia coredia vel guarnimenta non fuerint eſtimata cen-
ſeant̃ aſcendere in dubio vſq; ad quãtitatẽ medietatis coredioꝝ
viro in dotẽ datorũ ex quo ſtatuto in hac pte colligunt̃ duo ma
nifeſtiſſime.Primũ eſt qđ ſtatutũ pmiſſum qđ locutũ fuerat de
coredĳs reſtituẽdis talibus qualibus eſſent reperti loquatur de
coredĳs ineſtimatis ex quo vult qđ debeãt eſtimari.ex quo enim
eſſent eſtimati fruſtra requireret̃ eſtimatio iuxta no.in.d.l.eſtimate.
ꝛ l.d.l.quoties.C.de iure do.Sm qđ loquit̃ de coredĳs datis in do
tem ex quo vult qđ non facta eſtimatione credant̃ valere vſq; ad
medietatem eſtimationisorediorum in dotem datorũ ꝛ ſic cum
de his fiat comparatio ad coredia in dotẽ data apparet qđ non
ſunt eadem.caſus eſt in.l.ꝙ nerua.ff.depoſiti.ꝛ ſic concluditur ꝙ
ſtatutũ premiſſuꝫ nullo modo loqui põt de coredĳs in dotem da
tis eſtimatis.ſed loquitur de coredis datis vltra dotem ineſtima
tis.ꝛ iſta eſt veriſſima interpretatio.Ex quibus patet clariſſime
ſolutio ad ſtatutum de exactione dotis in verſi.ſed ꝛ quod de co
redĳs dum vult ꝙ coredia illico reſtituantur ꝛ ſic vr̃ loqui de co
redĳs in dotem datis ex quo ille verſi.poſitus eſt ſub rubric.de
exactione dotis ar.l.imperatoris.ff.de in diem addic.ꝛ gl.in ver-
bo titulus in proemio ſexti.ꝛ tñ dictus ver.referendo ſe ad ſtatu
tum de guarnimentis vr̃ velle ꝙ talia coredia reſtituãtur qualia
extant:qñ ad dictũ verſi.rñdetur qđ cum referat ſe ad ſtatutum
de guarnimentis oĩa que ſunt in ſtatuto de guarnimentis in eo
repetita cenſent̃ vt in auc.de filĳs ante dota.inſtru.natis poſt prin.
ꝛ in.l.aſſe toto.ff.de hered.inſtit.cum ſi.ſed ſtatutum guarnimen-
tis loquit̃ de coredĳs ineſtimatis nõ datis in dotẽ.igitur eodem
modo intelligi dꝫ.d.ver.ſed ꝛ quid ꝛ hoc docet cõſuetudo tabel-
lionum conficientium inſtrã dotalia in quibus obligãt maritos
ad integra coredia i dotẽ data ꝛ poſt.xiĳ.mẽſes ꝛ nõ illico ex quo
datur intelligi qđ dictus ver.non loquit̃ de eſtimatis in dotẽ da-
tis put etiã per plures rõnes pleniſſime demonſtratũ fuit ſed de
ineſtimatis ſicut loquit̃ ſtatutũ de guarnimẽtis ad ꝙ ſe refert.vñ
miror qđ in dubiũ referat̃ an integra eſtimatio datorũ in dotem
ſit reſtituenda:qm̃ luce clarius cõcludendum eſt verũ eorum eſti-
mationem in contractu dotali ſpecificatam reſtitui debere put
eſt caſus in.d.l.eſtimata. Laus deo.
¶ Et ſ. per me cõcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartho.So
cinus.J.V.doc.ꝛ in fidem propria manu.ꝛc.

¶ Conſilium.ccxc.

1 ☞ Subſtitutio reciproca facta per verbũ.qñcunq;.importat
etiam fideicommiſſariam ſubſtitutionem.
2 Subſtõ qd importet qñ ſit vulgariter pupillariter ꝛ p fideicõmiſſũ
3 Subſtitutio breuiloqua lꝫ poſſit ꝯtinere octo ſubſtitutiones:ta-
men non poteſt continere tres:quinq; vel ſeptem.
4 Statutum ſi diſponat qđ oĩa ꝛ ſingula fideicõmiſſa executioni
mandentur comprehendit etiã fideicõmiſſa tacita comprehenſa
in ſubſtitutione compendioſa.
5 Statutum concedens executionem inſtrumentis in reſtitutione
dotis habet locum in ficta ſtipulatione.

Dominus labia mea apiat
ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.¶ Cũ pñs
cõſultatio fuit eleganter diſcuſſa ꝛ deciſa p ſupraſcri-
ptũ inſignẽ doc.ꝛ fratrẽ do.Frãciſcũ de pepis florentinũ paucis
1 rem abſoluã.ꝛ p fundamẽto pmitto † ꝙ lꝫ dicta ſubſtõ facta in-
ter dictos filios dicat̃ ꝯtinere ſubſtõnẽ reciprocã de cuius natura
eſt regulr̃ cõtinere niſi vulgarẽ vel etiã pupillareꝫ qñ ſit inter pu-
pillos vt pbat̃ in.l.iam hoc iure in prin.de vul.ꝛ pu.ꝛ tꝫ Bart.in
l.lucius in pe.q.ff.de vul.ꝛ pu.tñ qñ teſtator vult ꝙ cõtineat etiã
fideicõmiſſariam ſubſtitutionẽ put in caſu nr̃o in quo teſtõr di-

rit qḋ qñcunqꝫ aliqs ſine liberis decederet ſubſtituit ſuperuenien-
tes. nã ꝑpter diſtributiuã qñcũqꝫ qḋ voluit ſubſtituere etiã poſt
aditam hereditatem ⁊ cõprehendere etiã fideicõmiſſariã ſubſti-
tutionẽ p ea que no. Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊. ẜ. tactũ
eſt p primũ oĩm cõſultorẽ cuius cõcluſio ꝓbat. Nã illam in ter-
minis approbat Jo. de imo. in. d. l. lucius in vi. col. ad fi. vbi dicit
qḋ ſi teſtãr filios inſtituens dixerit ⁊ ſi quis eorũ deceſſerit ſine libe-
ris eos inuicẽ ſubſtituo ꝙ talis ſubſtitutio reciproca ꝯtinet fidei-
cõmiſſariã. ⁊ allegat text. in. c. Rayn. de teſta. ⁊ in. c. ſi pater. de te-
ſta. in. vi. ⁊ eſt bonus caſus in. l. recuſare. ẜ. titius. ff. ad treb. ¶ Cõ-
firmatur iſta opi. Nã ex quo appoſita eſt conditio mortis ꝑpter
illa verba ⁊ qñcunqꝫ decederet apparet expreſſe factã ſubſtitutio-
nem in ſcḋm caſum. ſ. poſt aditã hereditatẽ gl. eſt no. quã ibi ap-
probant Fulg. ⁊ Moder. in. l. in teſtõ in glo. fi. in ver. ſi lucius de-
ceſſerit. C. de teſta. mili. ex quo ſequit qḋ cum in caſu noſtro eſſent
maiores qbus poſt aditã hereditatẽ nõ põt niſi p fideicõmiſſum
ſubſtitui qḋ voluit ſubſtitutionẽ fideicõmiſſariã facere. Ex qbus
oĩbus vr̃ iſta cõcluſio pluſqꝫ clariſſima quã nullus inficiari põt
qḋ dicta ſubſtitutio cõtinet ſubſtitutionem fideicommiſſariam.
¶ Ex qua concluſione infero qḋ ex quo illi qui erant grauati p
fideicõmiſſum deceſſerunt ſine filijs viuẽtibus parentibus ſubſti-
tutis iſtorũ q volunt alienata reuocare tale fideicõmiſſum cuius
dico ceſſit viuẽte ſubſtituto lꝫ p fideicõmiſſariũ nõ fuit accepta-
tũ trãſmiſſuꝫ fuit ad heredes ſꝫ Bar. qui hĩ hãc ꝯcluſionẽ ꝓbat
in. l. cũ filio. ⁊ ſequũt doc. ff. de leg. i. ⁊ p ꝯñs filij ⁊ heredes admit-
ti pñt ex ſubſtõne fideicõmiſſaria ⁊ acceptare fideicõmiſſuꝫ trãſ-
miſſum. ¶ Quibus nõ obſtat vnũ qḋ eſt tactũ p p̃fatũ cõſulentẽ
ſ. qḋ dicta ſubſtitutio vr̃ etiã cõtinere ſubſtõnẽ pupillarẽ ſꝫ opi.
Pau. de ca. in. d. l. in teſtõ quo caſu ſi illi q alienarũt fuerunt pu-
pilli vr̃ qḋ alienatio ex hoc capite reuocari non põt. Nã illis mo-
riẽtibus in pupillari etate vr̃ qḋ tñ locuꝫ habeat pupillaris ⁊ ſi
mortui fuiſſent poſt pubertatẽ hꝫ locũ in fideicõmiſſaria ſecũdũ
2 Cy. in. l. p̃cibus. C. de ipube. ⁊ alijs ſubſti. vbi voluit ꝙ † qñ ſubſti-
tutio fit vulgariter ⁊ pupillariter ⁊ p fideicõmiſſuꝫ añ aditã here-
ditatẽ hꝫ locũ vulgaris poſtea ſi pupillus decedit ipubes hẽat lo-
cũ tñ pupillaris. ſi pubes fideicõmiſſaria. vñ vr̃ cõprehendere fi-
deicõmiſſariã caſu quo decedat pubes ⁊ nõ añ. ⁊ hanc opi. appro-
bat Jo. de imol. in. d. l. cẽturio. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ in. d. l. recuſare. ẜ.
titius. ff. ad treb. ⁊ ibi ſequunt Cuma. ⁊ Ro. ſi ergo illi de quorũ
ſubſtõne agit deceſſerũt in pupillari etate non vident poſſe dece-
dere niſi ex pupillari. ⁊ p ꝯñs ſi ſunt heredes pupillariter nõ videt-
tur poſſe venire ꝯ formã ipſius. l. cũ a matre cũ materia. C. de rei
vẽ. cũ ſi ¶ Sed ad hãc obiectionẽ q̃ eſt multũ friuola faciliter rñ-
deo. Nã in pũcto nõ narrat an illi q alienarunt deceſſerint i pu-
bertate qḋ eſt veriſimilius. ⁊ eo eſt ſine heſitatione qḋ locũ hꝫ fidei-
cõmiſſaria ⁊ nõ pupillaris q̃ expirauit. l. in ſubſtõnibus cũ mate-
ria. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ ſic admittunt ad fideicõmiſſuꝫ. ſi vero deceſ-
ſerit ipuberes tũc rñdeo dupl'r. Et p'mo qḋ hr̃ ſubſtõ ſimul ⁊ reci-
proca facta puberib' ⁊ ipuberib' pp vniformẽ determiationẽ lꝫ
ſit ꝯpẽdioſa nõ ꝯtinet pupillarẽ put demõſtrat p̃m' ꝯſultor cui
addo ꝙ hãc ꝯcluſionẽ tenuit Angel. i ꝯſi. cl. icip. qdã Nicola'. ⁊
dicit pũctũ eſſe nouũ. id dicit idẽ Ang. in ꝯſi. cccvi. icip. ⁊ ſtõr de
Verona. idẽ ꝯſuluit Pe. de anch. in ꝯſi. mihi. lxviij. ici. ſubtiliter
ad plenũ. ⁊ hoc apte voluit Bar. i. d. l. lucius. vbi voluit qḋ ſi aliter
3 nõ appet de mẽte teſtãtoris ſubſtõ breuiloqua poſſit ꝯtinere octo ſubſti-
tutiones duas vulgares duas pupillares duas fideicõmiſſarias
⁊ duas exẽplarias tñ nõ põt ꝯtinere tres qnqꝫ vel ſeptẽ. ⁊ ſic ſub-
ſtitutiões imparis numeri: ⁊ ſic qñ fit ſimul cũ ꝯpẽdioſa nõ vult
qḋ in perſona vni' cõprehẽdat pupillarẽ ⁊ nõ in pſona alteri'. ⁊
iſta eſt vera ⁊ cõis cõcluſio. ¶ Scḋo rñdeo ꝙ poſito qḋ habeat lo-
cuꝫ pupillaris põt ſubſtitutus eligere fideicõmiſſariã omiſſa pu-
pillari qcquid dixerint Cy. ⁊ alij ꝯ. allegati. hanc concluſionẽ fir-
mant Ang. ⁊ Bar. p illũ tex. in. l. recuſare. ẜ. titius. ff. ad treb. ⁊ ſe-
quit Pau. de ca. ⁊ d. Alex. idẽ Bar. in. d. l. centurio. ff. de vul. ⁊ pu.
ver. iiij. principal'r. ⁊ Bal. in. l. p̃cib'. in pe. col. C. de impu. et alijs
ſubſti. ⁊ do. Bñdi. de plum. in. l. ſi qs ſeruo. ff. de manu. teſta. idem
Ang. in. d. l. papinianus. ẜ. iiij. ff. de inoff. teſt. ⁊ do. Alexã. ⁊ Aret.
in. d. l. cẽturio. vbi Are. latiſſime rñdet rõnib' Jo. de imo. Ex qui-
bus oĩbus cõcludẽdũ eſt ꝙ dicti heredes fideicõmiſſorũ poſſunt
omiſſa hereditate pſ'na acceptare fideicõmiſſum ex teſtõ auito ⁊
reuocare alienata p id qḋ hr̃ in. l. fi. ẜ. ſed q2. C. cõia de leg. ⁊ trãdit
plene in. l. lucius. ff. de here. inſti. ¶ Nec a tali reuocatione aliena-
torum repellunt ꝑpter laudũ diuiſoriuꝫ put latiſſime demon-
ſtrat prim' inſignis ꝯſulẽs. Et ꝯfirmat clare. Nã p ſimplex ꝯpro-
miſſuꝫ nõ vident ꝯpromiſſa depẽdẽtia ex teſtõ vt eſt caſus in. l. de
his. ff. de trãſ. igit laudũ nõ põt ab illa extẽdi. l. nõ diſtinguem'. ẜ.
de arbi. ff. de arbi. Et ſic appet qḋ apta eſt via p̃dictis heredibus
petẽdi executionẽ cõceſſaꝫ ex forma ſtatuti in quo diſponit ꝙ oĩa
⁊ ſingula fideicõmiſſa executioni mandẽtur. Cui petitioni nõ ob-
4 ſtat obiectio partis aduerſe ꝙ † dictum fideicõmiſſum nõ eſt ex-
preſſum ſed tacitũ cõprehenſum in ſubſtitutione ꝯpendioſa igit
non vr̃ cõprehẽdi in ſtatuto p ea que no. Bar. in. l. j. de his que in
teſta. delẽ. Nã iſta obiectio eſt multum friuola. nam vt declarant
Bar. ⁊ doc. in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pu. ſubſtitutio fideicõmiſſa-
ria ꝯpẽdioſa put ſpecies ꝯprehẽdit in oratione gñali ⁊ ſic hr̃ exp̃ſ-
ſa in genere lꝫ nõ ſpecifice. illud aũt ꝙ in genere exprimit hr̃ eſſe
eiuſdẽ effectus ac ſi in ſpecie exprimeret glo. eſt notabilis in. l. ſi qs
mihi bona. ẜ. iuſſum. ff. de acqui. here. p quã voluit ita Bar. l. l. ſꝫ
⁊ ſi qs. ẜ. queſitũ. ff. ſi qs cau. ⁊ ꝓbat in. l. ſi duo. ff. de acquir. here.
Niſi qñ aliqd in materia correctoria reqreret aliquid exp̃ſſe fieri
ſm qḋ voluit Ange. in aut. de here. ⁊ fal. in. ẜ. ſi vero expreſſum ꝙ
nõ ꝓſequor. ¶ Cõfirmat iſta ꝯcluſio alia rõne. Nam videmus ꝙ
ſic ſpecifica ſubſtõ pupillaris excludit maẽrẽ. l. papinianus. ẜ. ſꝫ
nec impuberis. ff. de inof. teſt. ita ſubſtõ pupillaris cõprehenſa in
breuiloqua. caſus eſt in. l. lucius. ff. de vulg. ⁊ pup. ergo eſt eiuſdeꝫ
effectus illa ſubſtõ q̃ in genere exprimit ſicut illa q̃ in ſpẽ exprimi-
tur. Et magis in ſpẽ ꝓbat p ea q̃ ponũt Ludo. ⁊ Jo. de imo. in. l.
6 j. ff. de his q̃ in teſta. delẽ. Vbi voluñt ꝙ † ſtatutũ diſponens qḋ in
reſtõne dotis inſtiã habeãt executionẽ paratã hꝫ locum reſpectu
tacite ſtipl'onis dotalis ficte p. l. vnicã. C. de rei vxo. act. ⁊ p hoc in
ꝓpoſito adducũt qḋ habet in. l. fi. C. de edi. edic. lꝫ fundet ex ſcri-
ptura tñ locũ hꝫ in tacita ſubſtõne ꝯprehẽſa in alia exp̃ſſa. ⁊ plu-
ra in ꝓpoſito adducit Jo. de imo. ⁊ dicit iſta opi. ſeruari deberet
in practica. bene facit ꝙ hr̃ in. l. iuriſgẽ. ẜ. qḋ fere. ff. de pact. vbi la-
te do. Alex. q dicit hanc eſſe rationem. ⁊ hoc cõſuluit Bal. ⁊ fuit
primum conſiliũ qḋ fecit ſibi honorem prout ipſe refert in. l. ad
probationem. la. j. C. de probatio. Laus deo.
¶ De ſubſcriptione igitur requiſitus prout. ꝯ. concluſum eſt ar-
bitror iuris eſſe ego Bartholomeus Socinus Senenſis Juris
Vtriuſqꝫ doctor.

¶ Conſilium. ccxci.

1 ¶ Societas vniuerſalis etiam tacite contrahitur.
2 Socius omnium bonorum an dotet filias de bonis ſocietatis.
3 Dotis debitum an dicatur voluntarium.
4 Pater an teneatur iterum dotare filiã: ſi filia ſine ſua culpa per-
didit dotem.
5 Heres qui maritauit virginem iuſſu teſtatoris non tenetur ite-
rum dotare.
6 Diſpoſitio hominis verificatur in primis actu: ſed non legis.
7 Frater vnus ex fratribus ſi dotat filiam de cõibus bonis ſciente
⁊ patiente altero fratre cenſetur dotaſſe de communi.
8 Frater ſciens ⁊ conſentiens filiam alterius dotari de cõi preſumi-
tur fauore dotis dotaſſe. ⁊ nu. 10.
9 Dos continet cauſam piam ⁊ fauorabilem.
11 Determinatio equalis quando debeat fieri in duobus determi-
nabilibus.
12 Argumentum de alimentis ad dotem non procedit.
13 Preſentia ⁊ collaudatio actus probant conſenſum.
14 Libri ſociorum quando probent.
15 Probatio per ꝯiecturas ſufficit in his que gerunt inter fratres.
16 Donans vel tradens aliquid quãdo cenſeatur tradere vel dona-
re animo tollendi debitum.

DOminus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Viſis li-
teris mihi deſtinatis ab illuſtriſſimo domino Ludo.
vicecomite Maria in quibus ame petitur iudicium quenã par-
tium iuſtitiam foueat in cauſa vertenti inter manificos comites
Joanneꝫ ⁊ Vitalianũ bõnoneos cũ vario modo retulerint duo
inſignes doctores quibus cauſam terminandam excellentia ſua
commiſerat. Et viſis iuribus ⁊ rõnibus adductis p vtranqꝫ par-
tem profecto libenter abſtinuiſſem ꝑ̃ proferendo iudicio inter an-
tiquos ⁊ Moder. doctores cum etiam iura ſatis obſcure loquã-
tur: ſed quia ſua excellentia iam oudum mei dominium pleno
iure aſſequutus eſſet habeat in me liberaꝫ poteſtatem imperãdi.
meum aũt ſit obſequi idcirco hoc onus humeris meis impar aſ-
ſumpſi. dicã igit qd in pura ⁊ ſyncera cõſcientia ſentio ſubijcien-
do tamẽ me ſemper iudicio melius ⁊ rectius ſentiẽtis. Et in pri-
mis preſuppono qḋ dicti magnifici comites Joannes ⁊ Vitalia-
nus poſt mortem patris longo tempore. xx. annorum ⁊ vltra ſte-
terunt in cõmunione tanqꝫ ſocij omniũ bonorum omnia promiſ-
cue agendo ⁊ poſſidendo ſine aliquo computo ⁊ oĩa lucra cõmu-
nicando ⁊ fecerũt ⁊ tractauerũt ſe ad inuiceꝫ prout facere ſolent
veri ſocij omnium bonorum. licet nulluꝫ exercitium cõi nomine
factum fuerit. ⁊ ita in pũcto ad me tranſmiſſo preſupponitur in
quo dicit facti ſeries ſic ſi pro rei veritate habetur ⁊ demũ in nar-
ratione dicit ꝙ geſſerũt ſe ad inuiceꝫ prout facere ſolẽt veri ſocij
omniũ bonorũ vñ iuxta tenorẽ pũcti ſm ea que ꝓponũtur rñden-
dum eſt vt ſepius dicit ſceuola iuriſcon. in ſuis deciſionibus. Et
in facto

in facto ita forte preſupponit̃ q2 cũ dicti magnifici comites Jo. ⁊ Antalian⁹ ſint nobiles ⁊ domini etiã ſi nullus negociet̃ pōt ar gui ſocietas vniuerſalis omniũ bonoꝝ q2 lȝ nō faciant artes que ſtuarias tñ qñ quecũqȝ bona quecũqȝ ſtipēdia vel ſalaria ponun tur in cōi ex talibus arguit̃ tacitus cōſenſus ſocietatis omniũ bo norũ q2 lȝ qñ ſit cōi:atio certorũ lucroꝝ puta vnius mercātie nō inferat̃ ad ſocietatē aliorum lucrorum alterius negotiatiōis ſm Bar.in.l.i.§.ſi qs hoc interdictũ.ff.de itine.actuqȝ priua.⁊ Bart. in.l.ſi patruus.C.cōia vtriuſqȝ iudi.hec pcedūt qñ actus ſunt dif formes.ſed qñ actus ſunt diffõrmes in ſe varietatē hñtes p tales actus preſumit̃ gñalis ſocietas contracta q2 indifferenter ſe hñt ⁊ indefinite ſvñ ex talibus actibus ita pmiſcuis ⁊ indifferentib⁹ pſumit̃ ſocietatē oium gñaliter ɔtrã ſm Bal.q ita declarat in.d. l.ſi patruus.⁊ hoc ēt ſequit̃ Bar.de Sali.Nec curandũ qd gl.in plerisqȝ locis vȝ in.l.iij.§.cũ ſpāliter.⁊ in.l.coiri.ff.p ſoc.velit qd vniuerſalis non pōt ɔbi niſi ſpāliter ⁊ exp̄ſſe qñ cōis ɔcluſio do ctoꝝ eſt in ɔtrium vt ptȝ ex no.per Bart.⁊ doc.in.d.l.ſi patruus.⁊ Bar.⁊ doc.in.l.ciuis tutelã.§.altero.ff.de admi.tuto.⁊ Pet.de anch.ɔſ.cccij.incl.materia de qua querit̃ nō eſt noua.vñ ſi longo tpe ſe geſſerūt tanq̃ veri ſocij oium bonoꝝ ſup quo nō inſiſto q2 ita in pñcto pſupponit̃ ɔcludo inter eos fuiſſe ſocietatē oium bo noꝝ lȝ nulla exp̄ſſe fuerit ɔcta ſocietas.⁊ hāc ptē ɔſulēdo ⁊ iudicã do ſequunt̃ cōiter doc. ¶ Facto tñ igit̃ fundamēto q2 eſſent ſocij oium bonoꝝ ſe offert alia difficultas ſup qua doc.videnť multũ varij.⁊ iura ad vtrāqȝ ptē plura adduci poſſent.ſȝ pſtringēdo ma teriã dico qd lȝ qñ ſumus in ſocietate nō vniuerſali exp̄ſe q̃ non ſiūt cōtēplatiōe ſocietatis nō poſſint ſocietati imputari.vñ dicit Bal.in.l.ſi p ſuo affectu.C.de neg.ge.q2 ſi vn⁹ ex ſocijs pſtat alimē ta filio q in ſocietate onera nō cōtribuit tales exp̄ſe nō pñt ſocie tati aſcribi ⁊ p ɔñs idē ɔcludēdū eſſet in exp̄ſis dotis filiarum.⁊ marie q2 eſt on⁹ pſonale ipſi⁹ pris.l.a liberos.ff.de ritu nu.igitur nō vr̃ cōicabile cũ ſocio.l.vnica.§.nc aūt.C.de cadu.tol.c.is cui.de offi.dele.in.vi.tñ ex quo ſumus in ſocietate vñi nō eſt dare expen ſas que nō ſiūt cōtracte occaſione ſocietatis que nō ſint ſocietati imputande niſi pueniāt ex delicto vel culpa conſocij vt pbat̃ in l.cũ duobus.§.ſociũ vniuerſa.⁊ in.l.qd aūt cũ ſequenti.⁊ ſe.ff.pro ſocio.cũ de natura talis ſocietatis ſit qd ois fortuna pſpera ⁊ ad uerſa cōicet̃ put pbat̃ in dictis iuribus ⁊ p doc.in.d.l.ſi patruus. ⁊ hoc ptȝ in actione iniuriarũ que nibil hȝ cōe cum ſocietate:tñ ſi dãnat̃ ſine culpa ſua imputat̃ hoc ſocietati.l.cũ duobus.§.p cō trariũ.ff.p ſoc.pcederet tñ argumentatio pdicta in ſocietate in qua daret̃ eſt alienũ vel exp̄ſe extra cã qd † nō cadit in ſocietate
2 vniuerſali pp̄ter gñalē ſocietatē oium bonoꝝ. ¶ Ex qbus infert̃ qd lȝ onus dotãdi ſit pſonale tñ in ɔctu ſocietatis gñalis pōt ſo cietati imputari vt ptȝ io.d.§.p ɔtriũ.⁊ ptȝ etiam in expenſis que ſiūt p honore filij q2 etiã ille ſunt pſonales ſolius patris ⁊ tñ im putant̃ ſoꝝᵒ oium bonorũ.caſus eſt in.l.ex parte.§.filius.ff.fami. erci.⁊ pbat̃ etiã in.l.ſi ſocietatē vniuerſoꝝ.ff.p ſoc. ¶ Et ſi dicat̃ predicta pcedūt in exp̄ſis neceſſarijs ſe⁹ involũtarijs que ſiunt ex volũtate vnius ex ſocijs que nō tendūt ad vtilitatē ſocietatis. arg.o.l.cũ duobus.§.p cōtrariũ.ff.pro ſocio.ſed ſic eſt qd † expen
3 ſe dotis videnť trahere originē a volũtate patris:qñ m̃rimoniũ ɔtit nec pōt dici directe vel indirecte qd ad vtilitatē ſocietatis ptineat igit̃ ⁊c. Rñdet̃ qd illud pcedit qñ expenſe pcederent a volũtate culpoſa vel doloſa vt pbat̃ in.d.§.per cōtrariũ.igitur a ɔtrario.ſecus ſi ſocius nō eſt in aliqua culpa put nō eſt qñ dotat filiã ad qd ex legis diſpōne cogi pōt.l.obligamur.§.lege.ff.de act. ⁊ obli. ¶ Preterea iſta eſt volũtaria qd niſi accepiſſet vxorem nō habuiſſet filios ⁊ p ɔñs nō fuiſſet obligatus ad eas dotandas eſt eã remota.vñ nō dȝ ɔſiderari ad finē vt debitũ dotis dicat̃ volũ tarium vt probat̃ ex no.in.l.ſi cũ dotē.§.ſi pater.ff.ſolu.mat.⁊ in.l. hmōi.§.cũ pater.ff.de leg.i.in qbus cōcludit̃ qd tale debitũ dicit̃ neceſſariũ.⁊ in ſimili videmus qd ad cognuſcendũ an ſatiſdatio ſit neceſſaria vel volũtaria inſpicit̃ cã proxima.l.de die.§.tutor.ff. qui ſatiſd.cog. ¶ Iterũ ⁊ ſecundo eſt aduertendũ.Nam difficul tatem facit tex.in.l.ſi ſocietatē vniuerſarũ fortunaꝝ.ff.pro ſocio. vbi ſpeciali pacto ɔcta erat ſocietas oium bonorũ vt q̃ qd q̃reret̃ vel erogaret̃ cōis lucri atqȝ impēdij eſſet.p q2 pactũ deciditur ibi qd ea que erogata fuerãt in honorem liberorũ ſocietati imputa bantur. ¶ Ex quo videbatur inferri qd ſi tale pactum non inter ueniſſet ſecus dicendũ fuiſſet.igit̃ etiã in caſu de quo agimus idē videt̃ dicēdũ. ¶ Sȝ aduertēdũ eſt in primis q2 et ſi ſunt ſocij om niũ lȝ tale pactũ nō eſſet appoſitũ tñ tales exp̄ſe debēt ſocietati imputari vt pbat̃ in.l.ex parte.§.filias.ff.fami.erciſ.cōfirmatur q2 quicqd ſocius oium bonoꝝ licite lucrat̃ ex perſona filij confert ſocio.l.cũ duobus.§.ſociũ q.ff.pro ſocio.ergo ⁊ ecōtra qcquid oc caſione filij licite erogat imputari dȝ ſocietati vt ɔtrariorũ eadeȝ ſit regula.l.⁊ ſi ɔtra.ff.de vulg.⁊ pup.Nã ſi iudice cogente iniuſte ſocius facit exp̄ſas id ſocietati imputat̃;vt in.d.§.p contrarium igitur fortiꝰ qñ lege iuſte cogēte hoc facit. Uidemus etiã q2 lucra

pueniētia vndecũqȝ dūmodo ex iuſta cauſa etiã occaſione pſo ne vnius ex ſocijs cōicant̃.d.l.cũ duob⁹.§.ſociũ.vñ ſicut oia lucra iuſta ſunt cōicanda ita oēs exp̄ſe iuſte ſunt imputãde vt ī tex. in.d.l.cum duob⁹.§.qdã ſagariã.ff.pro ſocio.dũ dicit nã ſicuti lu crum ita dãnũ quoqȝ cōe eſſe opȝ q2 nō culpa filij cōtigit ⁊ eſt ra tio q2 ſocietas ius quoddã fraternitatis obtinet.l.verũ.l pn.ff.p ſocio.ideo vt fraterna ſit dȝ exp̄ſe eſſe cōes ſicut lucra.ad hoc.l. ſi nō fuerint.ff.p ſoc.⁊ pbat̃ in.d.§.p ɔtium.vbi poſtq̃ dixerat q2 omnia lucra ſunt cōia dicit q2 oia damna ⁊ oēs exp̄ſe pueniētes vni ex ſocijs ſine dolo ⁊ culpa ſua ſunt cōia. ¶ Ex qbus infero in
a pposito ad intellectũ.d.l.ſi ſocietatē⁹ vniuerſorũ q2 illa lex pōt du pliciter intelligi. ¶ Primo q2 ɔcta fuit ſocietas vniuerſarũ fortu narum nō exp̄ſſo hoc q2 eſſet vniuerſarũ fortunarũ ſȝ tñ q2 quic quid erogaret̃ vel quereret̃ cōis lucri.atqȝ impendij eſſet quã ſo cietatem iuriſcōſul.ibi appellat vniuerſarũ fortunarũ.vñ illa ver ba ſi ſocietatē vniuerſarũ fortunarum ſunt verba legiſlatoris ita appellātis illã ſocietatē de qua ibi q referť q2 p illa verba ſequen tia fuit ſocietas.⁊ hoc modo intelligendo ille tex.nun ob.⁊ eſt ve rus intellectus. ¶ Scdo modo pōt intelligi q2 fuit ɔtracta ſocie tas vniuerſarũ fortunaꝝ expreſſe appoſito illo pacto ⁊ tūc dicen dum q2 non dȝ ſumi argumentũ a cōtrario ſenſu.igit̃ ſine illo pa cto erogata in honorē filij nō eſſent ſocietati imputãda q2 tale ar gumentũ eſſet ɔ multa alia iura ſ.allegata.arg.l.ſi.C.de cōdi.in ſer.⁊ no.in.l.j.§.huius rei.ff.de offi.eius cui mã.eſt iuriſdictio.Itē etiã id tacite ineſſet eius expreſſio nō opat̃.l.nō recte.C.de fideiuſ. tradit̃ in.l.iij.ff.de leg.j. ¶ Poſtremo maiorem facere videbatur difficultatē tex.qui pro caſu ſolet allegari in.l.ſi ſocius pro filia. ff.pro ſo.qui punctualiter loquit̃ in ſocio omniũ bonorũ ſm gl.
b expoſitiuam ibi quam cōiter ſequuntur doc.ex quo nō reprobãt ⁊ in expreſſe approbant Fulg.⁊ Pau.de ca.in recollectis florenti nis ⁊ Bal.in.l.cũ duob⁹.§.ſi fratres.ff.pro ſoc.⁊ do.Ange.conſil. vij.⁊ doc.ſ.allegandi.vbi vr̃ pbari q2 qñ ſunt ſocij omniũ bonoꝝ ita demũ de cōi dos eſt ſoluēda ſi inter ſocios ſpāliter hoc conuē tum fuit igit̃ a ɔtrario ſi nō fuit ɔuentũ nō eſt ſoluēda de cōi.ar. l.inter ſocerũ.§.cũ inter.ff.de pac.do.⁊.l.i.§.huius rei.ff.de offi.ei⁹. cui mã.eſt iuriſdi.⁊ ibi glo.ſi.expreſſe vr̃ hoc tenere.nam ſocietas nō tenet̃ dotare.idē vr̃ velle Spe.in tit.de iudi.in.iiij.parte.verſi. quid ſi vn⁹.vbi dicit q2 ſi vnus ex fratribus ſimul habitãtibus hȝ filiam illã dȝ dotare poſt mortē pris eoꝝ de portione dūtaxat ſuē patris niſi aliud pactũ factũ fuerit.ar.d.l.ſi ſocius p filia.⁊ illud refert ⁊ ſeqoit̃ Bal.in.l.ſi patru⁹.C.cōia vtriuſqȝ iudi.⁊ Bal.in.l. cũ duobus.§.ſi fratres.ff.p ſo.⁊ vr̃ firmare Bar.in auť.ex teſtã.C. de coll.l ver.xvij.capitulũ.niſi exp̄ſſe liceret p exp̄ſſa capl'a ſocieta tis.idē Bal.in.l.ſi.C.de do.pmiſ.idē quaſi ad verbũ dr̃ Bal.i quo dam ei⁹ ɔſilio qd incipit Joānes frater.⁊ in alio qd incipit quã tace erãt.ſequit̃ Bar.in ɔſi.q2 incip.ſup predictis.⁊ ita etiã tenet Bal.in.d.l.cũ duobus.§.ſi fratres.in recollectis antiquis ſequen do Spec.vbi.ſ.idem Fulgo.in d.l.ſi ſocius pro filia.poſt Albe.de ro.q2 ibi dicit no ¶ Primo qd ſocius omniũ bonoruȝ nō poteſt filiã de cōi dotare niſi hoc actũ fuerit idē voluit in.d.l.ſi ſocietatē vniuerſarũ vt.ſ.inductã idē Pe.de anch.in cōſ.cxlviij.incipien. plura dubia in quarto dubio allegando.d.l.ſi ſocius pro filia.idē conſuluit Lud.ro.in ſuo cōſ.clv.inci.pñtis conſultationis arti culus.⁊ Pau.de ca.vr̃ idem velle in conſilio mihi.cxviij.incipiē.ſi dicta cornelia idem Lud.ro.conſ.cccxvij.incip.quo ad primum ⁊ in auť.q2 locũ.C.de colla.⁊ idē Pe.de anc.ɔſi.ccij.inci.materia de qua querit̃ nō eſt noua ad finē.idē ɔſuluit Pe.de peru.frater Bal.in cōſ.q2 inci.qñ iam dudũ cōſuluit put referunt quidam Mod.peru.l quodã trac.de duob⁹ fra.idē d.Alex.ſcrip ſi mens conſuluit in ɔſ.xlviij.inci.pſpectis diligenter in.ij.volu.⁊ latius ⁊ clarius vr̃ hoc decidere in ɔſ.cliiij.inci.videret̃ circa cōſultatio nem pmiſſam in eodē volu.⁊ in ɔſ.cxxxij incip.Einius qōnis in eodem vol.⁊ in plerisqȝ alijs cōſilijs hoc idē vr̃ dicere.⁊ ſic iſta vi detur cōis opi.a qua in iudicãdo nō vē recedēdũ ⁊ marie qñ non appareť q2 exp̄ſſe fuit ɔcta ſocietas oiuȝ bonoꝝ ſȝ incite qd lucra fuerant cōicata ⁊ ſic ex actib⁹ ſocialibus q2 tunc vr̃ q2 tñ veniant ea que ɔſiſtūt in actib⁹ q̃ſtuarijs nō ea q̃ extra actus q̃ſtuarios p ueniũt ſm Bal.in auť.ex teſtã.C.de colla.in pe.col.vt vr̃ pbari in l.coiri.cũ ſequen.ff.p ſoc.⁊ in.l.cũ duob⁹.§.ſocium.vniuerſa.ff.p ſoc.⁊ in.d.l.ſi ſocius p filia.⁊ ita vr̃ velle.d.Alexã.in.d.cōſ.xlviij. in.ij.volu ſed actus dotãdi nō eſt actus queſtuarius.ar.eoꝝ q̃ no. Bar.in.l.legatis in prin.ff.de lega.iij. ¶ Sed ſuppoſita ſocietate omnium bonoꝝ put in pñcto pſupponit̃ ɔtis opi.mihi videtur pbabilior qd imo ſocius oium bonorũ poſſit de cōi filiam ſuam dotare.⁊ q2 fundamentũ tenētiũ cōtrariũ potiſſime cōſiſtit ſuper intelligentia.d.l.ſi ſocius pro filia.vidēdũ eſt de intel.illi⁹.l.ſnpec quo dico q2 ibi eſt caſus p illa pte quã teneo.nã iuriſcō.ibi loquē do de ſocio omniũ bonorum ſi ſocius promiſit dotem pro filia ⁊ priuſq̃ eam ſolueret deceſſerit ea herede relicta que filia poſtea cũ marito de dote exigenda egit:⁊ ab ipſo marito per acceptilatio

a ¶ Pro intel. l.ſi ſocietatem vniuerſaꝝ for tunarum.ff.p ſoc.

b ¶ Pro intel lectu.l.ſi ſoci⁹ pro filia.pro ſoc.

nem liberata eſt. vnde queritur ſi filia exigat a ſocio debeat dotis
quātitatē ꝯſequi ſuppoſita q̄ōne in v̄. ⁊ ſi forte interponit q̄ð q̄ſi
pactū eſt adiectū in ſocietate de dote conſtituenda filie vni⁹ ex ſo
ciis de cōi ſit equum. ⁊ hāc ꝑſequit̃ vſq; ad verſiculū verū. vt ibi
ptʒ. ⁊ declarat glo. ⁊ ſequunt̃ doc. in quo ver. determinat̃ q̄ð ꝓpo
ſita in qua de pacto nulla eſt habita mētio in qua dicit diſtinguē
dū eſſe an dos eſſet ſolū ꝑmiſſa an numerata. Nam ſi dotem rece
piſſet poſtq̄ heres pr̄i extitit nō tenet̄ eā ſocietati ꝯferre quā ha
bitura fuiſſet ſi alius heres extitiſſet. ſi aūt nō recepiſſet dotē ſed
per acceptilationē liberata eſſet a marito nō poſſet imputare ſo
cietati dotē non ſolutā. igit̃ a ꝯtrario ſenſu ſi fuiſſet ſoluta poſſet
ſocietati impotare. imo ſi nō eſſet ſoluta ſed ſolui deberet qr libe
ratio interueniſſet a ſocio petere potuiſſet. ⁊ ita eſt ibi de mēte gl.
ſi aūt nō eſſet debitū ſocietati nō poſſet ab ea exigi. l. ǝ es alienū
ff. pro ſoc. ⁊ ſic ibi eſt caſus ꝑiſta opi. Et ad argumentū in ꝯtrā fa
ctū de pacto in quo ſe fundāt tenentes ꝯtrariā partē r̄ndet̃ clare
ꝙ illa q̄ð interponit̃ vt oſidat̃ an pactū ſit iuſtū ꝙ filie vnius ex
ſociis tm̄ dotet̃ nō aūt ꝙ neceſſariū foret ad hoc vt de cōi dotem
deberet. ¶ Ex qua r̄ſione colligit̃ etiā r̄ſio ſi in cōtrariū argue
ret̃. nā dr̄ ibi q̄ð ſi appoſitū eſt pactuʒ de dotādo filiā vnius ex ſo
ciis ⁊ de filiabus alterius nihil eſt dictū tale pactū cenſet̃ iniquū
Sed ſi verū eſſet ꝙ filie de cōi deberent dotari tale pactū non vi
deret̃ iniquū: igit̃ hoc non eſt dicendū ꝙ non eſſet iniquū oſidit̃.
Nā quāq̄ pactū eſſet appoſitū ꝓ filia vnius ꝓ filia alterius eſſet
ius cōe. l. ſi cū dotē. in prin. ſm̄ cōem lecturā. ff. ſol. matr. ⁊ in. l. ſi ex
traneus. ff. de cōdi. ob cām. quare cū ibi dicat̃ ꝙ pactum tale eſſet
iniquū vr̄ ꝙ filia alteri⁹ nō erat de cōi dotāda ⁊ ſic ꝙ ſoci⁹ omniū
bonoꝝ ſi pōt de cōi dotare: qr vt dixi ex ſuperioribus ptʒ r̄ſio q̄ð
eſt iniquū qſi ꝯuenit ꝙ filia vnius dotet̃ de cōi ⁊ nō filia alterius
ſiīa cū verba appoſita in tex. dū dicit dici pactū non eſſe iniquū
vtiq; ſi non de alterius tm̄ filia cōueniāt ſunt verba iuriſcōſulti re
ferētis virtualr̄ ꝗſtionē in qua ꝗſitū erat ꝙ filia vni⁹ dotaretur
de cōi ⁊ nō alterius ſocij. ⁊ ita vr̄ intelligere ibi Pau. de ca. in re
collectis florentinis dum dicit. ¶ Secūdo ao. ꝙ pacta ſocietatis
dn̄t eſſe equalia alr̄ non valet pactū ſi ageret̃ ꝙ vnus poſſet dota
re alter nō niſi ex cā puta ſi vni maiora onera incūberēt q̄ alij ꝙ
etiā ptʒ qr iuriſcō. loquit̃ ꝑ dictionē taxatiuā tm̄ ꝑ quā cōſtabat
q̄ð excludebat̃ filia alterius. l. ob ea. C. de ꝑdi. mino. ⁊. c. cōſtitutus
de procura. ¶ Preterea ſubtilr̄ inſtituendo ꝓbabiliter dici pōt
q̄ð iuriſcōſul. in princ. ſecūdi r̄ſi velit ꝙ ſi apponeret̃ pactum de
dotando filiā vnius ex ſociis tale pactū nō ſit iniquū. Et ſatis ꝓ
bat̃ ꝯtinuādo tex. ad ꝓpoſitā q̄ōnē. hoc aūt nō pōt dici ex alia ni
ſi qr eſt ſm̄ ius cōe ⁊ non intelligit̃ quominus filia alteri⁹ de cōi
dotari poſſit demū ſubdit iuriſcōſul. hoc verū ſi non de alterius
tantum filia conuenit ita q̄ð ex pacto cōſtet ꝙ tm̄ filie vnius ⁊ nō
alterius ſunt dotāde de cōi quo caſu eſſet iniquū regulr̄. Et hoc
mō inducendo ꝓbat iſtā ꝯcluſionē lʒ iſta inductio non ſit iuxta
mentē doctoꝝ. ¶ Preterea r̄ndeo q̄ð cū de iure cōi ſtāte ſocieta
te vniuerſali filie vtriuſq; ſint dotande de cōi put vr̄ ꝓbari p. d. l.
cū duobus. §. ſociū vniuerſa. ff. ꝓ ſoc. ⁊ in aliis iurib⁹ ꝯ. allegatis
q̄ð in. d. l. ſi ſocius pro filia determinatur q̄ð ſi illud pactū appo
nat̃ ꝙ filia vnius tm̄ de cōi dotet̃ tale pactū ſit iniquū quaſi ſit ꝯ
naturā ſocietatis qr virtute taxatiue tm̄ filie alterius excludunt̃.
l. ob ea. C. de ꝑdi. mino. cū ſi. Itē qr includēdo certas ꝑſonas exꝑſ
ſas de his que includebant̃ alias vr̄ excludere per id q̄ð habetur
in. l. cū pretor. ff. de iudi. Itē qr in ꝯtctibus ſumit̃ argumentū a cō
trario ſenſu. l. inter ſocerū. §. cū inter. ff. de pac. do. Et ſic a ꝯrio vr̄
cōueniſſe ꝙ filia alterius nō dotat̃ de cōi. ⁊ hoc maxime qr alr̄ pa
ctū nihil operaret̃ p. d. §. cū inter. ⁊ no. p. Dy. Bal. ⁊ alios. l. q̄ōne
ſtatuti florētini in. l. ſi cū dotē. in prin. ff. ſol. ma. ⁊ ſic lʒ de iure cōi
filia dotari deberet illud pactū dr̄ iniquū ⁊ ſic nō obſtat īductio
ꝑdicta. ¶ Sʒ adhuc alia via ille tex. l. d. l. ſi ſocius ꝓ filia cōclude
re vr̄ ꝓdicta opi. q̄ð nō ſint dotāde de cōi. Nā ibi dr̄ ꝙ ſi filia fuit
de cōi dotata ⁊ dos non potuit a marito exigi ſocius tm̄ non tene
tur iterū dotare. Sʒ ſi onus dotandi eſſet cōe inter ſocios omniū
bonoꝝ tenerent̃ iterū de cōi dotare cū oīa lucra ⁊ dāna debeant
eſſe cōia que ſocietati ſine culpa alicuius ex ſociis contingūt. d. §.
4 ſocium vniuerſa. ꝙ tn̄ negat̃ in. d. l. ſi ſocius ꝓ filia. † qua eſt rōne
ſi dos ꝑdit̃ ſine culpa filie pater tenet̃ iterū dotare vt voluit glo.
in. l. ſi. C. de do. ꝑmiſ. ⁊ Bar. in. d. l. ſi cū dotē. §. i. ff. ſo. ma. ⁊ eſt caſus
in aut. q̄ð locū. C. de colla. ⁊ ibi Bal. ⁊ Bar. de ſaly. in aut. ſʒ quā
uis. C. de rei vxo. actio. pari ratione teneretur ſocietas ſi eſſet obli
gata. ſicut eſt lucra reiterata ex vna cauſa eſſent cōia: ita videtur
q̄ð damna reiterata. arg. l. cū duobus. §. quidā ſagariā. ff. pro ſoc.
vn̄ vr̄ caſus in. d. l. ſi ſocius pro filia ideo dr̄ ꝙ non tenetur iterum
dotare qr pactū fuit expreſſum de dotanda filia cui pacto ſatiſfa
ctū fuit ꝑ primū actū dotandi. l. bone. §. hoc ſermone. ff. de ver. ſi
gni. ⁊ ita vr̄ intelligere vna gl. in. d. l. ſi ſocius. §. allegat tex. in. l. ſi
deicōmiſſa. §. ſi quis decē. ff. de leg. iij. Sed huic ꝯſiderationi r̄ndeo ꝙ
Bal. in. d. l. ſi ſocius ſentit ſecus in patre ſecus in ſocio quia dotā

5 re nō pertinet ad eius officiū. ⁊ iō infert ꝑ illū tex. † q̄ð ſi teſtator
iuſſit virginē maritari cum certa dote ⁊ ea maritata marit⁹ mor
tuus fuerit non ſoluendo non tenet̃ heres iterū dotare per illuʒ
tex. ⁊ ita intelligit illū tex. clare Bar. in. l. ſi cū dotē. §. i. ꝯ. allegato
⁊ ſequunt̃ Bal. ⁊ alij non tn̄ aſſignant rōnem diuerſitatis Jo. de
imo. rōnē aſſignat ꝙ. d. l. ſi ſoci⁹ ꝓ filia loquit̃ in obligatione que
cauſat̃ a diſpōne hōis. pr̄ aūt tenet̃ obligatiōe legali. allegat not.
ꝑ Bar. in. l. ſi is a quo. §. ſi. cū. l. ſeq. ff. vt l poſ. leg. Cōfirmat̃ iſta rō
9 qr † diſpō hōis verificat̃ in pūo actu. l. bone. §. hoc ſermone. ff. de
ver. ſig. ſʒ diſpō. l. non conſumit̃ in primo actu. l. veluti. §. hec vox.
ff. de eden. faciūt no. ꝑ Bal. ⁊ doc. in. l. q ꝑ ſalutē. ff. de iureiuran. ex
vtriuſq; in pulchra q̄ōne determinat Bal. in. l. vnica. in. iij. q. C. de
his que pe. nole. faciūt no. ꝑ Bal. in. l. ſi. C. de dotis ꝑmiſ. in. iij. co.
ver. ſed nunqd. ⁊ ſi dicat̃ ꝙ ex hoc vr̄ inferri vnū cōtra concluſio
nem. ꝯ. formatā ꝙ in. d. l. ſi ſocius ꝓ filia. non dʒ filia dotari virtu
te ſocietatis ſʒ pacti ꝑꝑ q̄ð ſum⁹ l diſpōne hōis ex quo nō eſt ite
rū dotāda. ſʒ ad hoc r̄ndeo ꝙ attēta cā originali tp̄e ſocietatis cō
tracte dicit̃ cauſata obligatio ex diſpōne hōis quāq̄ ꝯtracta ſo
cietate ſuccedat diſpō legis ꝙ de cōi dotent̃ q̄ cā originalis atten
di dʒ caſus eſt in. l. ſi heres teſtō. ff. de act. emp. put illū tex. intelli
git ⁊ declarat Bal. in. l. ſi. in. iij. oppoſi. C. de contrahen. empt. pro
hic facit gloſ. in. l. ſi duo. ff. de acqui. heredi. vbi qn̄ cauſa onerōſa
hʒ originē a lucro dr̄ cā lucratiua. ¶ Preterea diſpō legis que
vr̄ cā immediata nō ꝓduxit effectū ꝙ filia dotaret̃ de cōi niſi fuiſ
ſet ꝓuiſio hōis ſocietatis oluʒ bonoꝝ q̄ fuit cā mediata ſine qua
cā immediata nihil opabat̃. igit̃ attendi dʒ mediata ⁊ ſic ꝓuiſio
hominis iuxta no. in. l. ſʒ ſi placet. §. in arrogato. ff. de vul. ⁊ pup.
¶ Sʒ adhuc. d. l. ſi ſoci⁹ ꝓ filia. vr̄ multū obſtare. ad ſi onus dotā
di eſſet debitū ſocietatis tunc diſtracta etiā ſocietate ſocij ad illō
debitū tenerent̃. l. ǝ es alienū. cū ſeq. ff. ꝓ ſocio. ſed in. d. l. ſi ſocius
ꝓ filia ſocietate diſtracta ſocij non tenent̃. igit̃ ⁊c. Ad hoc r̄ndeo
ꝙ aliqū ⁊ primo dos eſt ſoluta ⁊ hic caſus determinat̃ in verſicu.
nā ⁊ ſi filia. Aliqū ⁊ ſcd̄o diſtracta ſocietate mulier acceptilatiōe
liberata eſt. ⁊ hic caſus determinat̃ in ſi. q̄ð nihil ſocietati impu
tatur ⁊ ſic ſocietas ad nihil tenet̃. ⁊ ratio poteſt eſſe dublex. Pri
ma qr ſatiſfactū eſt acceptilatiōi q̄ hʒ vim ſolutiōis vt in. §. pre
terea. inſti. qui. mo. tol. oblig. Uel ſcd̄a ⁊ melior qr obligatio quaʒ
pater in ſocietate receperat virtute ſocietatis acceptilatiōe ſubla
ta eſt vn̄ cū filie heredi patris nihil abſit nō pōt aliqd a ſocio ꝯſe
qui ex q̄ debebat tm̄ indēnis ꝯſeruari. d. l. ǝ es alienū. ⁊ in. l. ꝓ ſo
cio. §. arbiter. eo. ti. vt dt̄ Ful. l. d. l. ſi ſoci⁹. vn̄ infert elegāter ꝙ ſi fi
lia fuiſſet exheredata vel abſtinuiſſet ſe a pr̄is hērēditate ⁊ heres
extraneus ipſaʒ dotē ſoluiſſet marito vel ipſi mulieri ceſſis actiōi
bus iuxta no. in. l. ſi ſocer. §. luci⁹. ff ſol. ma. poterit hēs extraneus
agere ꝓ ſocio ꝯ ſociū defuncti ⁊ dotē quā ſoluit cōſequi per. d. l.
ǝ es alienū. Aliqū ⁊ tertio dos ꝑmiſſa nō erat ſoluta diſtracta
ſocietate nec mulier liberata ⁊ tūc ex ꝑmiſſis dicēdum eſt ꝙ ſocie
tas tale debitū ſoluere tenet̃ per. d. l. ǝ es alienū. ⁊ in hoc nō ꝯdi
cit. d. l. ſi ſocius ꝓ filia. Ex quibus apparet ꝙ. d. l. ſi ſocius poti⁹ in
ſi. ꝓbat ꝙ debeat de cōi dotari ⁊ ita illū tex. in ſi. pro caſu allegat
⁊ ita conſuluit magne ſciētie ⁊ ꝯſciētie doctor do. Ant. de but. in
ſuo cōſi. vn̄. ad glo. ibi in ſi. r̄ndet̃ ꝙ loquit̃ ⁊ locū habet diſtracta
ſocietate. ⁊ ſic tenētes ꝯtrariū non habēt gl. pro eoꝝ opiniōe. Et
hanc opi. qſi ſunt ſocij omniū bonoꝝ dotes filiaꝝ debeāt ſolui de
cōi tenuit Bal. in. l. ſi ſocietatē vniuerſoꝝ. ⁊ in. l. cuʒ duobus. §. ſi
frēs. ff. ꝓ ſocio. ⁊ ibi clare dt̄ in vn̄. ⁊ ꝑdicta oīa ꝙ illud dictū ſpec.
non procedit qn̄ apparet q̄ð fratres erāt ſocij oīum bonoꝝ vt ibi
latius pēt. ⁊ idē voluit Bal. in cōſi. ꝙ incipit tale factū eſt Ultra
ratius. idē voluit Bal. in ſuo tractatu de duob⁹ fratribus circa
finem ver. ſed a ſcriptis. vbi dicit q̄ð doctrina Spec. dicētis q̄ð
dos de ea filie alteri⁹ fratris nō dʒ extrahi de cōi eſt vera ſi nō ſint
frēs ſocij omniū bonoꝝ. ꝓ hac parte alias ꝯſultū fuit p. d. Nellū
de ſancto Gemi. ⁊ multos alios aduocatos florentinos alſ vidi
conſiliū do. Jo. baptiſte de bētiuoglis de ſaxoferrato q referebat
ſe vidiſſe Bart. in ſuis recollectis in. d. l. cū duob⁹. §. ſi frēs. vbi te
nebāt hāc opi. eādē opi. ſequut⁹ eſt Ang. in. d. l. ex duob⁹. ff. de ne
go. geſt. ⁊ Ang. in cōſi. lix. incip. morte dicti Aliȳ. ⁊ hāc opin. tenet
Pau. de ca. in. d. l. ſi ſocietatē vniuerſoꝝ in recollectis florētinis.
vbi colligit̃ ex tex. ꝙ expēſa q̄ ſit ꝓ honore vni⁹ ex ſociis oīum bo
noꝝ fieri dʒ de cōi. ⁊ iō infert ꝙ ſi vnus ex ſociis efficiat̃ doctor vl̄
miles faciat expēſas de cōmuni. ſic ſi maritat filiam poterit dota
re de cōi lʒ non ſit dictū expſſe. ⁊ itē dʒ intelligi ſcd̄ʒ eū. d. l. ſi ſoci⁹
ꝓ filia. verba ſunt formalia ꝑfati doctoris qui idē etiā tʒ in recol
lectis florentinis in. d. l. ſi ſocius pro filia. vbi formaliter dicit.
¶ Not. primo ꝙ agi pōe inter ſocios q̄ð filie dotent̃ de cōi dato
ꝙ etiā ſi nō ſit actū poſſit per. d. l. ſi ſocietatē vniuerſoꝝ. ⁊ ita alſ
conſului cū pluribus doctoribus. ⁊ in pūcto iuris puto hāc opi.
veriſſimā in caſu vero aſo equiſſimam: tū qr comes Joan. vt pre
ſupponit̃ ꝓ maxime auxit ꝑ ſimoniū: tū dt̄ ex ſtatim dicendis. nec
ꝑnt in cōtrariū mouet ꝙ dictū fuit id in ſocietate expreſſa proce
dere

dere. ſecus in tacita qꝛ hoc eſt falſum ꝑ regulā. l. cū quid. ff. ſi cer.
pet. ⁊ verū eſt ꝙ ſecus eſt in ſocietate ſimplr expſſe vel tacite ɔcta
qꝛ tū dubio nō veniūt niſi ea q̄ ex actib⁹ q̄ſtuarijs ꝓueniūt vel pdū
tur. ⁊ ita loquit̄ tex. in. d. l. coiri. cū ſi. Ꝑ alleg ſecus aūt eſt ex ſocie
tate omniū bonoꝝ q̄ colligit̄ ex cōicatione oīum diſſormiter ⁊ in
differēter iuxta no. ꝑ Bal. ⁊ doc. in. d. l. ſi patru⁹. q̄ in caſu nr̄o pre
ſupponit̄ qꝛ tūc veniūt etiā nō q̄ſtuaria ſm̄ doc. in. d. l. ſi patru⁹.
⁊ ꝓbāt iura ꝑ hac parte allegata q̄ loquunt̄ ſimpliciter in ſocie
tate omniū bonoꝝ neqꝫ diſtinguūt inter expſſam vel tacitā nec ſie
ri dꝫ cū ſit ɔctus q ɔſenſu pficiat̄. ⁊ ita eſt de mēte Bal. ⁊ alioꝝ in
d. l. ſi patru⁹. ⁊ Bart. ⁊ doc. in. l. titiū ⁊ meuiū. §. altero ff. de admi.
tut. cū ſimi. ¶ Sed poſito ꝙ ſocietas ſoli omniū bonoꝝ nō de
fenderet comitē Jo. ꝙ nō teneat̄ reficere dotes ſolutas de cōi ꝑ fi
7 liab⁹ ſuis frī ex alio ſcdo ꝑncipali capite defendit̄. nā vr̄ ɔclō
ꝙ qñ frī dotat filiā ſuā de bonis cōibus ſciēte ⁊ patiente alio fra
tre tales dotes nō ſunt pfi imputāde ſꝫ ſocietati ita in terminis
nr̄is cōſuluit Jo. de imo. in eius cōſilio ꝙ incipit in noīe domini
amē in caſu ꝓmiſſo de pluribus eſt videndū vbi formalr dicit circa
quartū dubiū de dotib⁹ datis pro filiabus alicui coꝝ breuiter
dicendū ꝙ ſi dotes date ſunt de cōibus bonis ſciētib⁹ ſocijs et
nō cōtradicētib⁹ nec aliqd ꝓteſtātib⁹ ꝙ tūc tales dotes tpe diui
ſionis nō debēt in partē cōputari illi⁹ cui⁹ erāt filie ex eo ꝓcipue
qꝛ alij ſciētes ⁊ nō cōtradicētes videnī donaſſe ꝑ id qđ no. i. l. ſer
uus cōis. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ in. l. q̄ dotis. ff. ſol. ma. Et ad
no. ꝑ Spe. in ti. de iudi. §. ſequit̄. vſ. qd ſi vero tū dextꝗ nō loquit̄
qñ dos eſt cōſtituta de cōi ſciētib⁹ alijs ſed qñ nōdū eſt cōſtituta
⁊ querit̄ an dari dꝫ de cōi ſubdēdo ꝙ ſi vnus fratrū habuiſſet ma
iorē familiā ꝙ alter ⁊ ſic ꝑ eū plus fuiſſet expēſum de redditibus
cōibus ſcientib⁹ alijs ⁊ nō ɔtradicētib⁹ nec ꝓteſtantib⁹ nulla dꝫ
haberi rō de plure expēſa ꝑ ſupra dictā rōnē qꝛ idē vr̄ eſſe cū eo ꝙ
dictū eſt de dote igit̄ idē in. l. i. §. hoc interdictū. ff. de fonte. verba
ſunt ꝑfati doctoris. ⁊ ſic decidit caſum nr̄m: qꝛ ex narratis ap
paret ꝙ dotes fuerūt de cōi ſolute vt pꝫ ex codicibus rationum
dictoꝝ fratrū ⁊ ſocioꝝ. ⁊ hoc nō negat̄. itē pꝫ ꝑ lr̄as comitis. A.
ꝙ ipſe ſciuit qñ prima fuit nupta ⁊ dotata. itē ꝑ inſtrm̄ mandati
qñ ſcda fuit dotata ⁊ nupta. ⁊ ita etiā p̄ſumit̄ ꝙ ſciuerit de tertia
qꝛ talia ſolēt inter fratres ſimul habitātes eſſe notiſſima ⁊ etiam
alijs ɔſanguineis. vñ ſciētia p̄ſumit̄. l. octaui. ff. vnde cognati. ⁊ in
l. de tutela. C. de in inte. reſti. ti. gñali. tradit̄ in. l. titius. §. lucius. ff.
de lib. ⁊ poſthu. ⁊ in. l. qñ ſororē. C. de iure delibe. ⁊ tñ ſemꝑ tacuit
neqꝫ vnqꝫ ꝓteſtatus fuit aliqd igit̄ p̄ſumit̄ donaſſe. ¶ Cōꝓba
tur iſta opi. autoritate Pau. de ca. in conſilio. cxc. incip. ad primū
8 reſpondetur. vbi in tertio dubio cōſuluit ꝙ † frater ſciēs ⁊ con
ſentiēs filiā alterius dotari de cōi non pōt poſtea aliqd petere qꝛ
fauore dotis p̄ſumit̄ animo donādi cū ſit extraneꝰ. l. cū hic. §. ſi mu
lier. ff. de cōdi. indebi. iuncta. l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. actio.
nec ſecundū eū obſtat not. glo. in. l. ſi. C. de dotis promiſ. qꝛ loquit̄
in illo q adminiſtrabat bona mulieris qꝛ p̄ſumit̄ dotaſſe de bo
nis mulieris. arg. l. ſi. ff. de peti. here. ⁊ plura in propoſito dicit vt
ibi latius per eū: qꝛ decidit opinionē noſtrā in terminis. ¶ Pre
terea hanc ꝑtem ſenſit manifeſte Bald. in aut. ex teſtamento. C. de
colla. ver. xviij. exēplū. vbi dicit ꝙ pr̄e mortuo vnus fratrum nihil
facere pōt in pieiudiciū alioꝝ nec filiā ſuā dotādo nec qcqꝫ aliō
faciendo niſi eis cōſentientibus. ⁊ ſic ꝙ eis conſentientibus vult
ꝙ eis preiudicet̄ probat̄ in. l. ſeruus cōis. ff. de dona. inter virum ⁊
vxo. iuncta glo. vbi p̄ſumit̄ donatio ratione affinitatis ꝓpter ſciē
tiam ſine ɔdictione quē tex. reputat no. do. Abb. in. c. nōne. extra
de preſump. igit̄ fortius inter fratres rōne ɔſanguinitatis. ⁊ ma
xime in dote. ⁊ hoc tenuit. d. Bar. in. d. cōſi. vij. vbi vult qđ in du
bio dotes cenſent̄ date de bonis cōibus. ⁊ maxime hoc procedit
9 † in dote que cōtinet cām piam ⁊ fauorabilē ita colligit̄ ex verbis
Bar. l. ſi cōſtante. in prin. in. ix. qōne prime partis. ff. ſol. mat. tenet
Bar. in. l. ſi ego. ff. de iure do. ⁊ in. l. ij. §. ſi. ff. de dona. ⁊ Bal. in repe.
l. j. in. xvi. col. C. de ſac. ſan. eccl. ⁊ Bal. in. l. mādatū. in. iiij. colum. C.
mandati. ⁊ in. l. ſicut. C. de acti. ⁊ obli. Clarū autē eſt ꝙ lꝫ regulari
ter ſciens ⁊ tacens nō p̄ſumat̄ ɔſentire. l. ſi iuſſu. §. inuitus. ff. de
procur. ⁊ tradit̄ in. l. q̄ dotis. ff. ſol. ma. in his que tendunt in eius
10 preiudiciū: vñ hoc fallit rōne pie cauſe † qꝛ et in ꝓiudiciū ſciētis ⁊
nō ɔtradicētis p̄ſumit̄ ɔſenſus. tex. eſt in aut. ſi ſeruus ſciēte. ⁊ ibi
Bal. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ in canone ſi ſeruus. liiij. di. ⁊ ita voluit Lud.
ro. in cōſi. ccxxi. inci. in cā ꝓpoſite conſultationis vt in primo du
bio. ⁊ Ludo. ro. in. d. l. que dotis. in viij. col. ⁊ Joā. an. in regula q
tacet de regu. iur. in. vi. ⁊ do. Abb. in. c. nōne. de preſump. ⁊ ita alr
conſultū vidi ꝑ multos doctiſſimos viros quoꝝ conſilijs ſubſcri
bendo in ɔtū pdo aducebā. nā clarū eſt qđ pro parte pr̄is nō eſt
donatio vt in. l. ſi. C. de dotis ꝓmiſ. ⁊ in. l. ij. §. qđ ſi in patris. ff. ſol.
ma. igit̄ nec pro portiōe fratris dꝫ cenſeri donatio ex quo rei nō
debent ad imparia iudicari. l. eandē. §. i. ff. de duo. reis. facit quia
equalis dꝫ eſſe determinatiō in fratre ⁊ ſocio. l. iam hoc iure. ff. de
vulga. ⁊ pupil. ⁊ Delegatarii. §. i. cū ibi no. per Bart. ff. de lega. iij.

¶ Scdo nā vbi ſumi pōt alia p̄ſumptio quā donationis illa nō
eſt ſumēda. l. ſi cū aurū. ff. de ſol. ⁊ no. glo. accurſij in. l. ſi. C. de dotis
ꝓmiſ. ſed hic vr̄ eſſe alia cōiectura. ſ. qđ fiat contemplatione pr̄is
mulieris vt dicit glo. in. d. l. ſi. igit̄ ⁊c. facit. l. ſi negociū ſororis. ff. de
neg. geſ. ⁊ videt̄ expreſſum in. l. nihil intereſt. ff. de in rē verſo. et ꝑ
has rōnes ſm̄ hāc partē cōſuluit Bal. in cōſilio qđ incipit vēis
rucius ⁊ frater eius ⁊ in cōſi. qđ incipit pone petr⁹ ⁊ Jo. ¶ Ter
tio qꝛ poteſt ſumi alia cōiectura q̄ donationis ſcꝫ vt tantūdē ꝑ
filia ſua dare poſſit ideo tacuiſſe cenſet̄. ar. d. l. ſi ſocius ꝑ filia vel
ſi filiā nō haberet vt tantūdē aſi partē ꝑ ſe acciperet in diuiſione
ſocietatis: qꝛ equalitas inter ſocios eſt ſernāda. l. ſi non fuerint.
in ꝑnc. ff. pro ſocio. ¶ Quarto qꝛ tūc vr̄ donare extraneꝰ dotādo
vt in. d. l. vnica. §. accedit qñ non ſubeſt ali⁹ ad quē ꝑtineat onus
dotādi ipſa mulier pro qua extraneus dedit dotē. ſecus qñ ſubeſt
pater mulieris ad quē pertinebit. l. ſi. C. de dotis ꝓmiſ. qꝛ tūc po
tius preſumit̄ animus repetēdi a patre per ea que no. in. l. alumē
ta. C. de nego. geſt. ⁊ no. Bar. in. l. nenſenius. ff. co. titu. ꝑ has duas
rationes hanc partē tenuit conſulendo Pau. de caſt. qui fuit ſu
bꝛpſi cōtrarius in conſulēdo in ɔſi. cxv. incip. ſi dicta rō. idē etiaꝫ
vr̄ tenere Bal. in. l. ſi. C. de dotis promiſ. in ver. pone qđ erāt duo
ſocij. vbi dicit hāc qōnem determinari per. d. l. ſi ſoci⁹ ꝑ filia vbi
vr̄ regri pactum expreſſum. ¶ Sed premiſſis nō obſtātibus ɔtra
ſnia viſa fuit tunc ⁊ ita nūc vr̄ ꝓbabilior ꝑ ea q̄ ſupra pro hac pte
fuerūt adducta ⁊ ad rōnes in ɔtrariū adductas rñdebā. Ad pri
11 mā † ꝙ imo fieri dꝫ inequalis determinatio qñ aliqñ ſit propter
diuerſitatē rōnis vt pꝫ in. l. j. ff. de offi. conſul. ⁊ ita limitat dicitꝫ
regulā. Jo. de imo. in. l. gaius. ff. ſol. ma. ⁊ ꝓbat̄ in aut. vt cū de ap
pel. cogno. §. aliud quoqꝫ capi̇m. ver. ſi hec obſeruata non fuerīt
iunctis no. ꝑ Bar. in. l. j. ff. de teſt. ⁊ in terminis hoc dicit Ang. in
aut. de here. ⁊ falci. §. hinc nobis. vnde in caſu noſtro in extraneo
iura preſumūt donationē qꝛ nō neceſſitate ſecus in patre q hoc
facit ex neceſſitate. l. q liberos. ff. de ritu nup. in neceſſitatib⁹ autē
nemo liberalis exiſtit. l. cū legatū. ff. de adimen. leg. Rñdet̄ etiam
clare alio modo nā qñ vnū ex determinabilib⁹ ɔtinet maiorē fa
uorē in ſe ex ſpāli ꝑuilegio tūc nō ſit equalis determinatio. tex. eſt
quē ibi ad hoc ponderat do. Bndi. de plūbi. in. l. ſi ita ſcriptū. ff.
de manu. teſta. ⁊ in. l. ſi ſeruus liber. ff. de ſtatulibe. ſed ſpāli fauore
dotis in extraneo inductū eſt vt p̄ſumat̄ donatio: vt in. d. l. vni
ca. §. accedit. C. de rei vxo. act. igit̄ ⁊c. ¶ Non obſtat ſcda ratio qꝛ il
la non eſt vera ſpāli fauore dotis put expreſſe determinat Bart.
in. l. que dotis. ff. ſo. ma. vbi ꝓmittit ꝙ in patre rō ſanguinis non
arguit donationē. l. poſt dotē. ſm̄ vnā lecturā. ff. e. ti. nec in fratre.
l. cū qs. ff. de lega. iij. demū opponit de. §. accedit ⁊ ſoluit in fratre.
ꝙ ibi eſt ſpāle fauore dotis quia cā reſpicit pietatē. l. nam hic. §.
pe. ff. de condi. inde. ⁊ hec dicta cōiter ibi ſequunt̄ doc. ¶ Ad ter
tiā rationē Pau. rñdeo ⁊ dico qđ ɔtra eū aperta deciſio Bald.
in. d. l. ſi. C. de dotis promiſ. in. iiij. col. vbi querit ſi frater dedit in
dotē rē cōem ſorori an videat̄ donaſſe partē ſuā vl animo rehabē
di in diuiſione ⁊ concludit poſt Cy. ꝙ cenſetur donaſſe niſi bona
mulieris adminiſtraſſet ⁊ ɔcludit qđ eſt communis opinio quā
ibi ſequit̄ Bar. de Saly. in. vi. q. dicēs ꝙ eſt tutior opinio per tex.
in. d. §. accedit. ver. idem ſequit̄ ⁊ tamē hoc caſu militat preſum
ptio Pau. ꝙ tacuerit alo [illegible] tātūdē in diuiſiōe. ⁊ hec ꝓbant̄
ex his q̄ ponit Bal. in. l. nenſenius. in noua lectura. §. ſꝫ pone fra
ter. ff. de neg. ¶ Minuſqꝫ obſtat vltima rō qꝛ nimis reſtringeretur
ex tex. in. d. §. accedit ꝙ qñ daret̄ dos mulieri habēti patrē nō pre
ſumeret̄ donatio ſed ꝙ dediſſet alo repetēdi a patre ꝙ eſt ɔ illuꝫ
tex. gñalr loquentē. ¶ Preterea dico qđ iſta ſua conſideratio eſt
ɔ deciſionē Bal. in. l. ſi. C. de dotis ꝓmiſ. vbi ponit q̄ſtionē an extra
neus qui ꝓmittit dotē videat̄ ꝓmiſiſſe aīo donādi vel repetendi
⁊ gerēdi negociū patris vel mulieris ⁊ decidit ꝙ videat̄ donare
ꝑ. d. §. accedit niſi bona mulieris adminiſtraret qꝛ tūc cēſet̄ ꝓmitte
re de bonis mulieris ⁊ ita intelligi debet glo. in. d. l. ſi. C. de dotis
ꝓmiſ. ⁊ ita illā intelligit Bar. d. l. nēſenius. in. j. col. pꝫ et quia gl.
allegat. d. l. nēſenius. ⁊ ſic Bar. vult ꝙ qñ nō adminiſtraret bona
mulieris p̄ſumeret̄ donatio ⁊ ſic decidit ɔ Pau. de ca. Et ad no.
in. d. l. nēſenius. quatenus loquit̄ in alimētis rñdet̄ ſecus eſſe i dog
te ſecus in alimētis ⁊ illā differētiā refert ⁊ ſequit̄ Bar. de Saly.
12 in. d. l. ſi. q. iij. ⁊ ꝙ † nō ſit bonū argumētū de alimētis ad dotes ꝓ
bat̄ nā ſi extraneꝰ aliū alimētat p̄ſumit̄ aīus repetēdi. l. ſi p̄no af
fectu ⁊ ɔtio ſenſu. ff. de neg. geſt. ⁊ ibi eſt gl. cōiter approbata ꝙ in
dubio p̄ſumit̄ aīus repetēdi nā hoc eſt ſpāle in qbuſdā pſonis vt
p̄ſumat̄ aīus donādi de qbus in. d. l. nēſenius. ⁊ in. d. l. alimenta. ⁊
in dos p̄ſtita a pſona quantūcūqꝫ extranea in dubio cenſet̄ p̄ſtita
aīo donādi. Et i hoc ni fallor errauit Pau. de ca. Ex qb⁹ oīb⁹ in
caſu noſtro dico qđ cū comes Uitalian⁹ ſciret dotes de cōi p̄ſtari
⁊ nō ɔdiceret neqꝫ aliqd ꝓteſtat⁹ fuerit nō pōt aliqd ex eā occaſione
a comite Jo. ei⁹ frē ⁊ maxime cū fuerint ſocij omniū bonoꝝ repe
tere ꝑ ea q̄ ſupra dicta ſunt. ¶ Tertio principalr iſta cōcluſio for
tius i terminis nr̄is ꝓbat̄ qꝛ appet de expſſo ɔſenſu comitis Uit

taliani q filie dotarent de cōi. q quidē colligit ex literis magnifi
ci comitis. V. ❡ Primo dū dicit e che doucessimo stare p seccnto
aut mille ducati q verba respiciētia dotationē respiciunt ambos
e nō solū comitē Joānē. ❡ Scdo dū in literis dr e latēgo anche
mi fiola. nā si volebat etiā ipse cū tractare vt filiā ptz qd volebat
eā etiā dotare simul cū patre. ad hoc text. cū ibi not. in. l. quidam
cum filiū. ff. de ver. obli. ❡ Tertio dū dr che vi priego nō lassamo
schapare per pigritia e ignorātia ne p roba. Ex qb⁹ etiā verbis
respicientib⁹ ambos apparet q de cōib⁹ bonis sentiebat q dota
retur nec inuenio put dr in allegationib⁹ comitis. V. q ipse pol
liceret se daturū ducatos sexcentū: sed tm̄ q ipse non debebat desi
stere p ducatos. dcc. quo min⁹ affinitas cōtraheret. q vba ondūt
q. s. dixi. ❡ Et lz in allegationibus partis aduerse ꝯ dictas lite
ras duo potissime allegent. ❡ Primū qd p illa verba generalia
15 nō inducit aliqua obligatio efficax sed poti⁹ ad ꝯplacentiā psue
muat dicta. ar. tex. no. in. c. si. extra de insti. e ibi Jmo. e do. Abb.
tradit Ro. in rub. de arbi. e do. Alex. cōsi. cxxxv. incip. circa primū
in. iiij. col. e in. j. vol. solū aūt demōstrāt voluntatē scribētis respe
ctu cōditionis psone cū qua affinitas erat contrahēda. e dicit q
ita visum fuit illustrissimo dño Ru. dū litere legerent. Sz ad hoc
primū rīdeo e dico q dicta verba gnālia nō solum respiciūt ap
probationē cōditionis sz etiā dotis quātitatē qr significāt in effe
ctu q lz dos videat excessiua qd nō debeat desistere a tali affinita
te sed eam cōtrahere e respiciūt dationem dotis respectu ambo
13 rum † e lz nō inducerēt obligationē q nō disco tio: tm̄ pbāt con
sensum in illo actu vt in. c. dilecti. extra de arbi. e ibi do. Ab. si em̄
ille qui recipit literas cēset cōsentire cōtētis in literis vt in. l. si fi
lius. ff. ad macedo. e ibi Bar. in. l. titi⁹. e ibi Bar. ff. de cōsti. pecu.
e per Bar. in. l. quo cm̄. ff. rē ra. habe. fortius in eo qui literas scri
bit. nā ex cōiecturis cōsensus pbat vt ptz in multis casib⁹ nota
tis in. l. q dotis. ff. so. ma. e maxime inter ꝯiunctos e fauore dotis
iuxta. d. l. si seru⁹. ff. de dona. inter virū e vxo. e. s. late hoc declara
tū fuit. ❡ Scdm q obijcit est qd lz comes. V. tūc ꝯsensisset in illo
mīmoniū nō est sortitū effectū. vñ factū ꝯtemplatione certe pso
ne nō est trahēdū in consequētiā. arg. l. j. ff. de cōsti. prin. e. §. sz qd
principi. insti. de iure natu. gen. e ciui. Sz ad hoc rīdeo q proxi
ma causa e immediata erat qr neptis ex fratre erat nubēda e nō
maritus cui erāt dāda. ratio enim consanguinitas arguit dona
tionē vt in. d. l. si seruus. cū si. e dr ꝯsanguinitas prima cā. ār. l. tu
tor petitus. §. que tutoribus. ff. de excu. tut. e ptz qr dixit. e la tene
gho anche mi per fiola. que cā proxima potius attēdit. l. sociū q
in eo. in si. cū seq. ff. pro so. e per Bar. in. l. sz si plures. §. in arroga
to. ff. de vulg. e pup. cū si. vñ cū cadit cā que militabat tunc milita
ret ēt tpe cōtracti mīmonij nō psumit mutatio voluntatis sz po
tius perseuerātia in eadē voluntate vt in. l. cū tacitū. cū ibi no. ff.
de proba. cū si. e maxime qr eadē voluntas reperit postea in alia
filia vt infra dicet pcedētia autē declarant sequētia. l. si seru⁹ plu
riū. in si. ff. de leg. j. talia psumunt media qualia pbant extrema vt
p Bal. in. l. cēsus. ff. de vsu. facit etiā qr ex ꝯsensu de pñti psumitur
ꝯsensus in pterito. Bal. in. l. j. in. xiiij. col. C. q admit. e maxime qr
vt conclusum est satis est q sciuerit e nō fuerit in ꝯtrariū protestatus.
❡ Confirmant pmissa ex dictis pfatoꝶ duoꝶ testiū examinatoꝶ
ex qbus pbat cōsensus dñi Vitaliani ad idē. e lz dicti testes non
iurati deponāt nō pbāt qr sunt examinati extraiudicialiter par
te nō citata iuxta no. in. c. si. de testi. tm̄ coadiuuāt. ad idē etiā mā
datū factū p dñm Jo. e dñm. V. in quo concedūt ambo potesta
tem de pmittēdo dotē e obligādo 7c. e sic pmissio fuit facta no
mine amborū e sic de cōi cōsentiente dño. V. e cōsequēter comes.
V. censet voluisse q etiā de cōi dotarent e donaret. d. §. accedit. e
l. ex more. C. de pac. cōue. ❡ Nec ob. rñso data q quilibet pōt se p
alio obligare e soluere e postea potest repetere arg. l. soluendo cū
ibi no. ff. de neg. gest. e l. si. cū ibi not. ff. de neg. gest. qm̄ hoc nō pro
cedit in casu nostro qr fauore dotis psumit animus donādi e nō
repetendi. d. §. accedit. e. d. l. ex more. e maxime qr illud procederet
qñ quis gereret actū noie alterius. sed in casu nostro ambo simul
actū gesserūt e eque principaliter e si comes. V. qui proprio no
mine pcessit put in dubio psumit. l. e magis. ff. de solu. cēsetur
aīo donādi pmisisse vt dictū est. e qr ambo actū gesserūt psumit
qd alter alteri consenserit. l. is q heres. §. neq filius. e ibi nota. ff.
de acq. here. e. l. titius. ff. q. mo. pig. vel hypo. sol. infert in proposi
to q si secūdo locō in dotatiōe scde filie voluit q dotaret de cōi
arguit q idē e forti⁹ voluit in prima quasi animus in sequenti
bus arguat animū i pcedētib⁹. l. si seru⁹ pluriū. i si. ff. d. l. e. j. ❡ Pre
terea etiā predicta cōprobant qr in libris cōibus amboꝶ fratrū
prout apparet ex proemio librorū iuxta no. per Bar. e Bal. in. l.
si patruus. C. communia vtriusq iudi. apparet q tam comes. V.
quā comes Jo. sunt descripti debitores dotiū. e sic ptz q comes
V. voluit esse debitor simul cū comite Jo. e cōsequenter q de cōi
14 dotarentur. † libris aūt sociorū continentibus verisimilia fides
adhibetur vt inquit Bal. in rub. C. de fide instru. faciant not. per

a ❡ Si vnus ex fratrib⁹ q do tauit filias de bonis cōibus stipulatus est sibi dotē reddi an psumat voluisse qd de suo pprio fuerit soluta.

Bal. e Saly. in. l. ij. C. de edē. sed in casu nostro ꝯcurrūt plura ve
risimilia. s. narrata. e statim dr subijcienda. igit libri premissi pro
bant: e maxime qr sunt cōscripti a cōi institore e ꝯtinent data et
accepta amborū. igit psumunt scripta eis mādātibus tacite vel
expsse seu sciēib⁹ iuxta no. in. l. j. C. de edē. e in. l. si qs ex argenta
rijs. §. ptinere. ff. eo. titu. e lz aliqua capitula in libris essent descri
pta seu alique poste q respicerēt alterū eoꝶ tm̄ poste tm̄ de qb⁹ re
spiciūt ambos qd pz dū dicit de dare gli demo per pte de dota. q
verbū gli demo q est pluralis numeri includit ambos. arg. l. vbi
numerus. ff. de testi. e corū q no. Bal. in. l. si. ff. ad treb. e significat
solutionē dotis factā ab ambobus e ꝯtra comitē. V. donasse nec
curādū an aliqua obligatio oriat sed an cōsensus pbet q de cōi
solueret vel scientia sine ꝯdictiōe e dicit Bar. in quodā ꝯsilio qr
qñ fratres stāt in cōmunione in gerēdis p eos nō vocant testes et
15 tabelliones † sz oia bona fide agunt sufficit probatio p cōiectu
ras ex quo de facili pbari nō pōt iuxta no. in. l. nō dōs. §. a barba
rio. ff. de re mili. e in. l. cōsensu. C. de repu. e in. c. in literis. extra de
testi. sed ista sm̄ cōiter accidētia a qb⁹ vz argumentū iuxta glo. in
l. neq natales. C. de pba. sunt inter fratres; notissima. igit psumē
da est adminus scientia e contradictio nō pbat vñ ex multis. s.
adminus simul iūctis vel arguit ꝯsensus comitis. V. vel scientia
sine cōtradictiōe. q em̄ nō psunt singula multa iuuāt ex quo ista
oia tēdant ad hoc q comes. V. ꝯsenserit seu nō ꝯdixerit q de cōi
dotarent e sic ad pbandū hāc voluntatē iuxta no. l. j. §. etas. ff.
de excu. tut. e p Bar. e doc. in. l. admonēdi. ff. de iureiur. ex quo ex
varijs ꝯiecturis pōt cōsensus cōiecturalis argui. ❡ Duo tm̄ mo
do restant tāgēda. Primū qr dr q comes Jo. stipulat⁹ est dotē si
a bi reddi ª ex quo datur intelligi q fuit de suo proprio soluta. qr
vr incepisse discedere a societate e cōione a pprio noie tanq pro
pria negocia gerere. e sic societatē dissoluere q etiā tacito cōsensu
dissoluit. l. itaq. e. l. societas. ff. pro soc. e p ꝯñs dotasse de proprio
e ita ꝯsulendo vr tenere do. Alex. in ꝯsi. lxxvij. circa. iij. col. in. iij.
volu. Sed ad hoc rñdet qd lz comes Joā. stipulat⁹ esset dotē sibi
reddi tm̄ tenebatur actionē sibi quesitā pprio noie cōicare comi
ti Vitaliano tm̄ rōne societatis omniū bonorū tm̄ ēt qr nō pote
rat inscio comite Vitaliano hoc facere e a societate discedere. ita
decidit Bal. in. l. cū duob⁹. §. si fratres. i lectura antiqua post Cy.
ff. pro soc. e in. l. cū oportet. in prin. C. de bo. q lib. vbi refert Ricar.
malū. ita tenuisse e Bal. in. l. j. C. si qs alteri vel sibi. e in. l. si vt pro
ponis. C. de rei ven. e in. l. si socius. ff. si cer. pe. late prosequitur do.
Alex. in suo solēni ꝯsi. xlix. in. j. vo. in vltimo dubio. ❡ Secundū
est qd allegat pro comite. V. vz posito q comes. V. habuisset vo
luntatē aliquid dādi pro dictis dotibus comitis Jo. ipse in diui
sione assignauit vltra portionē sibi cōtingentē satis maiorē quā
titatē quā essent dotes qr de bonis cōibus dedit sibi bona ascēdē
tia ad estimationē ducatorum. xxv. miliū: e tm̄ dotes non ascende
16 bant ad estimationē sex miliū. † nā vbicūq aliqd donat vel tradi
tur censet donatū vel traditū aio tollēdi vel extinguēdi debitū q
aīs fuerat p ea q no. Bar. in. l. frater a fratre. in. xviij. col. ff. de con
di. inde. in ver. iuxta pdicta quo. e Pau. de ca. ibi in vltima col. e
maxime qr in instro diuisiōis dicit e maxime p onerib⁹ filiarum
comitis Jo. Sed p certo dicta diuisioꝶ assignatio pbat mihi to
tum oppositū. nā assignatio q fit a comite. V. de pte sua fit p one
ribus filioꝶ q tunc tpe assignationis comes Jo. sustinebat: tum
qr potius verba respiciūt tps psens q preteritū vel futurū. l. si ita
cū ibi no. ff. de aur. e argē. leg. tū qr pro oneribus pteritis filioꝶ et
filiarū respectu dotiū qr talia onera erāt preterita e de cōi soluta
satis erat liberare comitē Jo. q non teneretur talia onera sibi in
partē imputare q pro certo fecisset comes. V. potius q de nouo
dedisset: qr facilius quis inducit ad liberādū q ad dandū de no
uo iuxta not. p Bar. in. l. duo. ff. de verb. ob. ❡ Ex qb⁹ in pposito
infero qd si comes. V. de nouo pp onera filioꝶ donauit de parte
sua forti⁹ est cēsendū q voluit donare q expēsa fuerāt de cōi pro
oneribus dotiū e alimentoꝶ qr vt dictū est ex his q sequunt sunt
arguit clare anim⁹ in pcedentib⁹. d. l. si seru⁹ pluriū. l. si. e p Bal.
in. l. j. C. q admit. Et pōderandū est multū qd cōmissarij qui ordi
nauerant diuisionē portiones assignauerant nulla habita consi
deratione dictarū dotium. quā assignationē que non habuerat
effectū prefati comites. J. e V. approbarunt e de nouo illam fece
runt. vnde cū concurrant ista tria. primū cōsanguinitas. scdm
longū tps. x. annoꝶ. e vltra. itē e tertiū q in redditiōe rationis e
diuisione nō fuerit habita rō neq p cōmissarios neq p partes di
ctarum dotium e expēsarū presumenda est donatio. casus est in
l. pcula. ff. de pba. qui tex. ita declarāt glo. e Bart. in. l. libertis. §.
manumissis. ff. de ali. e cib. leg. e Roma. e alij in. l. que doti. ff. so
lu. mat. e hoc maxime vt dixi qr etiā in actu diuisionis pro oneri
bus futuris comes. V. assignat alia bona de pte sua dicto comi
ti Jo. ❡ Et vt hec oia in pauca reducant dico societatē omniū
bonoꝶ fuisse inter pfatos comites put in pincipio presupposui
ex indifferēti omniū fructuū in cōi positoꝶ nulla habita rōne vt
in prin.

in prin. dictū fuit. ⁊ tradit Pet. de anch. in ↄſi. cccij. incip. materia de qua querit. ⁊ Ang. ↄſi. cx. inci. Raph. ⁊ Alex. in cōſi. xlix. in j. vol. ⁊ in ↄſi. xxxix. in ij. vol. ¶ Scḋo ↄcludo q̄ ꝓbabilior eſt opi. q̄ ſocius omniū bonoꝝ pōt dotare filiā de cōi ¶ Tertio ↄcludo q̄ ex quo filie comitis Jo. fuerūt dotate de cōi ſciente ⁊ nō ↄdicē te comite. A. imo potius cōſentiēte cēſet comitē. A. donaſſe ⁊ voluiſſe q̄ḋ de cōi dotarent. ¶ Quarto ⁊ vltimo ex lōgo tpe cōſanguinitate ⁊ in diuiſione nō habita ratione dictarū dotiū ⁊ aliarum expenſarū. ⁊ maxime tacita donatione alioꝝ bonoꝝ eadem donatio preſumit. ¶ Poſtremo ex oibus ꝑmiſſis ſimul iunctis placet mihi concluſio q̄ḋ ods Jo. nō teneret ad reficiendū aliqḋ pro impenſis filioꝝ vel dotibus filiarū prefato comiti. A. ⁊ ita de iure ſentio. Laus Deo clementiſſimo.

¶ Ego Bartholomeus Socinus ſenenſis iuris vtriuſq̄ doct.

¶ Conſilium. ccxcij.

1 ¶ Forenſes non gaudent beneficio ſtatutorum.
2 Alienatio bonorum prohibita an cenſeatur prohibita ſucceſſio ab inteſtato.
3 Statutum diſponens q̄ḋ idem ius reddat clericis in foro ſeculari q̄ḋ redditur laicis in foro eccleſiaſtico: valet.
4 Onera ſupportare dicitur qui per fratres ⁊ coniunctos.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Viſo ſtatuto magnifice ciuitatis Mātue ⁊ facti cōtingētia conſiderata videbat prima cōſideratione dicēdū q̄ in ſucceſſione dicti Bernardini admitterent mater ⁊ ſoror q̄libet earū ꝓ dimidia put eſt clarū de iure cōi excluſo magnifico dño Paulo de la ſata patruo dicti. B. caſus eſt in auth. ceſſante. C. de legi. here. ⁊ in corpore vnde ſumit. nec videbat obſtare ſtatutū ciuitatis Mantue ſub rub. de ſucceſ. abinte. cuius virtute primo in prin. ſtatutū excludit matrē exiſtēte patruo excepta legitima. Itē ſcḋo in capitulo in ſucceſſionib⁹ aūt trāſuerſaliū ⁊c. in quo ſorores excludūtur a patruis q̄ ad predictū ſtatutū vr̄ poſſe dupl̄r r̄ſideri. p̄io q̄ in ciuitate Mātue eſt aliud ſtatutum poſitū ſub rubr. de iure reddēdo p dñm poteſtatē in quo clare diſponit q̄ forēſibus ↄtra ciues ⁊ incolas ⁊ ſubiectas ꝑſonas ſeruet ius q̄ ſeruaret mātuanis in loco domiciliȷ̄ illius forēſis q̄ ſtatutū in loco vr̄ eē ſeruādū. l. oēs populi. cū materia. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ vr̄ habere in ſe equitatē iuxta id q̄ḋ habet in rubro ⁊ nigro. ff. q̄ quiſq̄ iur. cuȝ ergo dñs. P. ſit forēſis non vr̄ q̄ poſſit vti ſtatutis ciuitatis Mantue contra incolas ⁊ ſubditos mātuanos. inquit eīn tex. no. in. l. ſi. C. de ſum. tri. ⁊ ſi. ca. equū quodlibet eſt vt q noſtris minime obedētiā accōmodāt ſtatutis ab eccleſiis habeant extorres. p quē tex. dicit ibi Albe. de roſa. q̄ † forēſes nō gaudēt bñficiis ſtatutorū. idē
1 volult Bar. p plures rōnes q̄ munera ibi non ſubiret intra repreſaliarū. in. v. q. prin. q. l. idē Pau. de caſt. in. l. oēs populi ad fin. ff. de iuſt. ⁊ iur. ⁊ tenēt plures antiqui quos refert ⁊ ſequit Albe. de roſa. in. ij. parte ſtatutoꝝ. q. ix. ⁊ Bal. in rubr. C. qui admit. non poſ. ad ſi. idē Ange. in cōſil. lxxiij. incip. in ſtatuto florētino. ⁊ Ludo. ro. in cōſi. cccxiiij. incip. iſta captura. ⁊ Pau. de ca. ↄſil. cccxliij. incip. ſtatutū. ſ. relatū ⁊ late do. Alex. in. v. vol. cōſilioꝝ. ↄſil. xliiij. ¶ Scḋo principalr̄ vr̄ r̄ſideri poſſe q̄ eſt in ciuitate Mātuana ſtatutū ſub rubr. de alie. p̄hi. vbi eſt ꝓhibetur alienatio in forēſes non ſupportantes onera ⁊ factiones in ciuitate Mātue ſiue inter viuos ſiue in vltima volūtate etiā p heredis inſtitutionē per verba ſatis ꝑgnātia p q̄ vr̄ ꝓhibita alienatio p viā ſucceſſiōis ab inteſtato hoc vr̄ decidere Bal. in. l. peto. §. fratre. ff. de lega. ij. vbi vult q̄ḋ ꝓhibita alienatione in certū gen⁹ ꝑſonaꝝ put eſt caſus
2. noſter cenſet et ꝓhibita ſucceſſio † abinteſtato q̄ res deueniret in ꝑſonā ꝓhibitā. ar. ei⁹ q̄ habet in. l. ſi ita q̄s. §. ea. l. ff. de ver. obl. ⁊ fuit opi. Pet. quā in puncto iuris ſequit Jo. de imo. in. d. §. fratre. q̄ ſicut i ꝑſonā ꝓhibitā nō pōt q̄s expſſe alienare ita nec tacite. arg. l. cū q̄d. ff. ſi cer. pet. ſed in ſucceſſione abinteſtato dr̄ tacita alienatio. l. cōficiunt. ff. de iure codi. igit ⁊c. idē tenet d. Raph. cu. ⁊ dicūt Joā. ⁊ imo. ⁊ Raph. q̄ eſt ſpāle in caſu. l. cū pater. §. cū inter. ff. de leg. ij. q̄ nō cenſeat ꝓhibita ſucceſſio abinteſtato. igit in cōtrariū eſt ius cōe. l. ius ſingulare. ff. de leg. ¶ Ex quib⁹ vr̄ cōcludi q̄ non poſſit ſuccedere patru⁹ in dicta hereditate maxime q̄ cōſiſtit in reb⁹ immobilib⁹ ⁊ hec facere videbant difficultates. ¶ Sed ꝑmiſſis non obſtātib⁹ q̄ vere nō obſtāt in caſu noſtro cōtrariā ſniam veriorē ⁊ ꝓbabiliorē eē exiſtimo q̄ imo dictus patruus ſuccedit in dicta hereditate etiā reſpectu bonoꝝ immobiliū excluſa ſorore ⁊ excluſa matre ſcḋm formā ſtatuti ciuitatis Mātue de quo facta eſt. ſ. mētio. ⁊ p fundamēto ꝑmitto ea q̄ elegāter in propoſito ponit Barthol. de Saxi. in. l. cūctos populos. C. de ſum. tri. ⁊ ſi. catho. in ver. poſtq̄ vidim⁹ de ſtatutis. vbi ponit queſtionē de lucano decedēte in anglia vbi habebat domiciliū ⁊ cōcludit q̄ in bonis exiſtētibus Luce in loco originis ſeruant ſtatuta lucana ⁊ in bonis anglicanis cōſuetudo anglicana. arg. l. in co
la. ff. ad munici. ⁊. l. reſcripto. §. ſi. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊ rō eſt q̄ cōſuetudo loci ligat forēſeȝ ibi domiciliū habentē. ⁊ et q̄ defunct⁹ fingit duplex homo veȝ lucanus origine ⁊ anglican⁹ incolatu ratione adepte ciuilitatis. l. ciues. cū ibi no. C. de incol. lib. x. ⁊ ſic ſeruant ſtatuta lucana reſpectu bonoꝝ exiſtētiū in ciuitate lucana ⁊ cōſuetudo anglicana in bonis exiſtētib⁹ in Anglia tanq̄ fuerit anglicanus ⁊ Lucanus ſicut fingit q̄s⁹ habere duos patres ⁊ diuerſimode iudicat quo ad bona vtriuſq̄ patris vt in. l. ſi arrogator cū ibi no. ff. de adop. ⁊ ibi Bal. decidit aliā q̄ōnē in ſimilr̄ a ¶ Et de hoc articulo adde eſſdē ſcriptorem meum. ā. eo. in conſilio cclxxviij.
vult q̄ vtroq̄ caſu cēſeat ciuis vtriuſq̄ loci rōne bonoꝝ exiſtētiū in vtroq̄ loco ⁊ fit ſeparatio bonoꝝ ſicut facit ꝑtor. in. l. j. ff. de ſepara. bo. vt ibi latī⁹ p eū dicētē ſe ita cōſuluiſſe. iſta ↄcluſio ē manifeſta de mēte Bar. in. l. cūctos populos. in. vij. q. vbi dicit q̄ conſuetudo anglicana non dȝ ſeruari reſpectu forēſis ibidē decedentis reſpectu bonoꝝ ibi exiſtētiū: q2 ↄſuetudo dicti loci nō porrigitur ad forēſem put refert ſe dixiſſe in. iij. q. in ea. l. vbi dt̄ q̄ ſtatutū nō includit ꝑſona forēſis nō ſubditā. l. j. in ſi. ff. de tuto. ⁊ cura. da. a his. ⁊ tradit Spec. in ti. de ſentē. §. gn̄aliter. ver. itē pone q̄daȝ. igit vult Bar. q̄ ſi ſtatutū pōt ꝑſona ligari put eſt incola ⁊ ciuis q̄ tunc ſtatutū loci ſeruaret quo ad bona ibi ſita. quimo Bar. in d. vij. q. dicit q̄ ſi decedēs erat anglicus ſerua t cōſuetudo anglicana. ⁊ notādū q̄ nō dicit anglicus origine ſȝ ſimpliciter anglicus q̄ verbū ſignificat potius domiciliū q̄ originē iuxta no. p Bart. in. l. j. ad ſi. ff. ad munici. ⁊ hāc opi. tenet Bar. in. d. l. cūctos populos. in. xiiij. co. ver. deinde q̄ro circa ſtatutū. ⁊ hāc opi. ſequit Pe. de ancha in repe. c. j. de cōſti. in. xij. q. prin. ver. q̄ro iterū iuxta p̄dicta de tali q̄ōne vbi gn̄aliter ↄcludit q̄ attēdi dnt ſtatuta loci in quo bona ſunt ſita ⁊ dicit q̄ iſta eſt cōis opi. ſcḋm quā dicit Bal. ↄſuluiſſe. ¶ Ex quib⁹ in ꝓpoſito ↄcludo q̄ cū Bernardin⁹ eſſet effectus incola ⁊ ciuis mātuanus imo etiā origine mātuanus quo ad bona ibi ſita ſuccedi dȝ in ſua hereditate iuxta formā traditā a ſtatutis ꝑfate ciuitatis Mātue quo aūt ad bona exiſtētia in territorio florētinoꝝ ſuccedi dȝ ſcḋm ſtatuta florētina loci originis ſue ⁊ p ↄſequēs quo ad bona exiſtētia in ciuitate mātuana ſuccedere dȝ prius excluſa ſorore ⁊ matre itē excepta legitima debita matri quo aūt ad bona exiſtentia in territorio florētinoꝝ excludenda dȝ ſororē ⁊ matrē in totū vt ꝑȝ ex forma ſtatuti florētini ſub rub. qualiter muli. abinte. ſucc. quinimo pleriq̄ ſolennes doctores tenent quod quo ad oīa bona attendi debent ſtatuta loci originis ita voluit Albe. de roſa. in. d. l. cunctos populos. arg. l. nulli. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ hoc dictū refert ⁊ ſequit Ludo. roma. in ſuo conſilio xxxviij. incip. in propoſita q̄ſtione nobilis ⁊c. pro q̄bus etiā facit q2 domiciliū paternū vel antiquū originis mutari nō pōt. l. origine C. de munici. ⁊ orig. lib. x. ⁊ ſic potius attēdit naturale domiciliū q̄ accidētale. l. qui hȝ. ff. de tutel. ⁊ per plures rōnes ita conſuluit Pet. de ancha. in ſuo cōſ. mihi. xxxvij. incip. ↄ Joā. et Marianū: hanc tñ non firmo propter ſuperiora cōcludit ergo q̄ magnific⁹ d. Pau. de la ſata patru⁹ ſuccedit Bernardino nepoti ſuo ex fratre abinteſtato excluſa ſorore ⁊ excluſa matre preter legitimaȝ quā ſtatutū reſeruat ⁊ hoc quo ad bona exiſtētia i territorio illuſtriſſimi dñi mātuani de q̄bus impreſentiarū tm̄ querit. ¶ Reſtat nunc r̄ſidere ad rationes tñ in ↄtrariū allega ⁊ ad primā facilis eſt r̄ſio q2 ſtatutū mātuanū nō ſimpl̄r vult q̄ḋ ſtatuta non ꝓſint forēſibus cōtra ciues ſeu ſubditos ciuitatis mātue: ſed moti fuerunt ſtatuentes equitate ciuili. ff. q̄ḋ q̄ſq̄ iur. ⁊ voluerūt p forēſibus ↄ ciues ⁊ incolas ⁊ ſubditas perſonas cōi mantue fiat ⁊ fieri debeat ius ⁊ iuſtitia ⁊ in eoꝝ iuribus ⁊ defenſionibus audiātur prout ⁊ ſicut ⁊ eo modo ⁊ forma ac lege qua ⁊ quibus fieret ius ⁊ iuſtitia ipſis ciuib⁹ incolis ſubditis ciuitatis Mātue ⁊ diſtrictus eius in loco ⁊ locis vnde ⁊ de q̄bus p̄dicti tales forenſes agerēt ⁊ defenderēt contra ciues ſubditos ciuitatis Mātue origine ſui incolatus dicant. ⁊ in effectu p multa alia verba vult q̄ tātenus ꝓſint ſtatuta mātuana forēſibus ↄ ciues mātuanos q̄tenus prodeſſent ſtatuta ciuitatis illoꝝ forenſium mantuanis ibi
3 litigantibus. ⁊ eſt hoc rōnabile ſtatutū talia ſtatuta fieri pūt ↄ clericos vt idem ius redderet clericis in foro ſeculari q̄ḋ redderet laicis in foro eccleſiaſtico ſm Bal. in auth. caſſa. C. de ſac. ſan. ecc. ⁊ refert ⁊ ſequit Pet. de ancha. in. c. j. in. xj. q. prin. extra de cōſti. facit q̄ no. Bal. in repe. l. j. in vltima charta. C. de ſac. ſan. ecc. ⁊ ideȝ q̄ ſtatutū dicit q̄ idē ius miniſtret forēſibus q̄ forēſes miniſtrarent ipſis in loco ſue ciuitatis vt dicit Domi. de ſancto Gemi. in. c. ſancta. xj. q. vij. vñ in ꝓpoſito cū in ciuitate florētie ſit ſtatutū q̄ forenſes q̄ agūt ↄ ciues florētinos ſi ꝑſtāt cautionē de iudicio ſiſti ⁊ iudicato ſoluēdo in caſu recōuentionis pūt vti beneficiis ſtatutoꝝ ciuitatis florentie Itē Florētie eſt etiā ſtatutū q̄ exiſtente patruo excludunt ſorores ⁊ mater. vñ magnificus do. Pau. preſtādo fideiuſſorem de iudicio ſiſti ⁊ iudicato ſoluēdo in caſu recōuentionis vti poterit beneficio ſtatutoꝝ ciuitatis mantue. ⁊ ſic prima obiectio nō ob. ¶ Preterea in quocūq̄ loco litigaret Mantuanus in caſu nr̄o quo ad bona ſita in territorio Mātuano ſeruarent

ſtatuta mãtuana ſm Sali. ⁊ alios in.d.l.ſ.C.de ſum.tri.⁊.ſ.latius dictum eſt. igit̃ dictū ſtatutū cuicũq; litiganti in ciuitate mãtua na ꝓdeſſe dꝫ p ꝑdicta. ¶ Nec ob. ſcḋa obiectio ſeu rñſio data ad ſtatutū mãtuanū q̃ eſt fundata in ſtatuto poſito ſub rub. de alie. probi. ⁊c. qm̃ ad illud ſtatutū rñdet clariſſime. ¶ Pria rñſio colligit̃ ex capſo eiuſdē ſtatuti q̃ ibi intelligim⁹ aũi q̃tū ꝑ p̃nti ſtatuto ⁊c. in quo clare diſponit̃ q̃ ille intelligit̃ ſubire onera in ciuitate mãtoe. ⁊ ſic in illū fieri poſſit alienatio q̃ fratres nepotes neptes ⁊ ꝓpinqui ſubeũt onera in dicta ciuitate. igit̃ cũ in caſu nr̃o ſubiret onera frater dñi Pau. ⁊ demũ nepos mortu⁹ tēpore mortis quo de ſucceſſiõe agit̃ iudicari dꝫ inter ſubeũtes onera et factiones in dicta ciuitate ⁊ nõ immerito: qm̃ idē dicēdū erat de iure cõi vt ꝓbat̃ no. in. l. cũ ſcim⁹. C. de agri. ⁊ cēſi. li. xi. p quē dt ibi Bar. no. ac q̃ ſi ſtatutū dicit q̃ abſentes a ciuitate Peruſij non gaudeant ꝑuilegio ciuiū cū onera nõ ſupportētq; ſi aliqs abeſt a ciuitate ⁊ in eadē permanēt parētes vel f̃res ſorores vel cognati q̃ ſupportãt onera ciuiū q̃nõ obſtañ. tali abſentia gaudebūt priuilegio. vl̃ cũ ſupportare onera cũ illi ſupportēt qui ſunt de ſua ꝓ-
4 genit ⁊ iõ infert q̃ ſi ſtatutū dicit q̃ † nõ librati nõ audianē in ciuilibus nec in crialibus cũ nõ ſupportēt onera ciuitatis q̃ libra pr̃is vel alioꝝ conſortiū de domo ꝓderit nõ allibrato ſufficit cũ hos ↄſortes onera ſupportare p iſtū tex. ⁊ idē ſequit̃ ibi inſignis doc. d. Jo. de pla. hoc idē voluit Bar. in ſuo trac. repreſaliarũ. i. q. vij. ꝑn. q. vbi dt q̃ ſi repreſalie ſunt ↄceſſe cõtra florentinos ⁊ dubitat̃ nunqd p̃nt exerceri ꝯ flotētinos alibi habitãtes dicēdū eſt q̃ aut habitat alibi ⁊ flotētie nõ ſubit onera neq; p ſe neq; p patrem neq; p f̃res nec p alios ⁊ nõ dr̃ ꝓprie florētin⁹ aut ſubit munera p ſe vel p pr̃em vel p f̃res vel p alios. ⁊ tũc licꝫ alibi moret̃ florētinus eſt. dt q̃ hoc vr̃ expꝛſſum in. d. l. cũ ſcim⁹. ⁊ ſic ſtatutū voluit diſponere idē q̃ ius cõe. ⁊ iſta rñſio ſola ſufficeret ad victoriā. Sꝫ rñdet̃ ſcḋo ēt ↄcludēter q̃ cũ ꝓhibita ſit alienatio in nõ ſupportãtes onera ⁊ ſic incertū genus pſonaꝝ ⁊ nullibi in dicto ſtatuto reperiat̃ ꝓhibita ſucceſſio ab inteſtato nõ cēſet̃ talis ſucceſſio ꝓhibita caſus eſt in. l. cũ pr̃. §. cũ inter ſm intellectū Dy. ⁊ Bar. ⁊ magis cõem. ff. de leg. ij. vbi ꝓhibita alienatiõe extra familiā nõ prohibent̃ ſuccedere venientes ab inteſtato exiſtētes extra familiā vt ita in ſtatuto de quo agim⁹ tꝫ Bar. ⁊ doc. ſequunē in. l. ſi ita q̃s. §. ea. l. ff. de ver. ob. ⁊ tꝫ Bar. in. l. peto. §. f̃re. ff. de leg. ij. ad idē gl. ⁊ q̃ ibi per Bar. in. l. pē. §. inli⁹ agrippa. ff. de leg. iij. p quā in caſu noſtro dicēdū eſt ſtatutū ꝓhibeat heredis inſtitutionē tñ potuiſſet heres inſtitui ex quo poterat ab inteſtato ſuccedere ſec⁹ in his q̃ ab inteſtato ſuccedere nõ p̃nt. ↄfirmat̃ qꝛ vt dt Jo. de imo. l. d. l. ſi ita q̃s. §. ea. l. ff. de vb. ob. ſucceſſio ab inteſtato dĩ alienatio neceſſaria q̃ nõ cenſet̃ ꝓhibita qm̃ illa cauſat̃ a morte que eſt neceſſaria nam immediate ſequuta morte de neceſſitate ſuccedit hr̃s ab inteſtato qm̃ nullū ẽ ↄditū teſtm̃. l. iij. §. de illo. ff. p ſoc. ⁊ inſti. de leg. agna. ſuc. in prin. ¶ Ex qbus cõcluditur q̃ dictus magnific⁹ dñs Petrus Paul⁹ ſuccedit Bernardino nepoti ſuo ex fratre excluſa ſorore in totū ⁊ excluſa matre excepta legitima. Laus deo.

¶ Ut ſupra per me cõcluſum eſt arbitror iuris eſſe ego Bartholomeus Soci. ſenenſis. J. U. doct.

¶ Conſilium. cccciij.

1 ¶ Statuto diſponente q̃ debitor capiatur an etiam capiatur heres ipſius debitoris.
2 Diſpoſitio in qua fit ſtricta interpretatio loquens in promiſſore non habet locum in eius herede.
3 Diſpoſitio contractus in caſu vero non trahitur ad fictum.
4 Debitor poſt mortem ſuam non poteſt dici debitor.

Dominus labia mea apiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Preſens ↄſultatio nõ paruā hr̃e v̓ difficultatē circũſcripta cũ ↄuētiõe habita ⁊ ꝯcta inter ſemproniū ꝓprio noĩe ⁊ creditorē ꝓcuratorio noĩe Lapi pr̃is ſui ⁊ Luciū creditorē nõ eſt dubiũ q̃ pecunie ſolute tã p dictū L. q̃ꝫ p ei⁹ heredes cederēt in creditū florenoꝝ. M. cccxiij. ⁊ nõ i ſolutū alteri⁹ crediti currētis iter ipos luciū ⁊ lapū. ⁊ hẽ ex eo qꝛ ꝓ credito dictoꝝ. M. cccxiij. flore. erãt hypothecata oĩa bona dicti lapi. ⁊ ēt qꝛ virtute alteri⁹ ꝯct⁹ dict⁹ lap⁹ obligat⁹ erat ad reſtõnē dictoꝝ. M. cccxiij. flore. quo caſu nõ ſolueretur vt pꝫ i inſtro. ¶ Primū ꝓbat̃ qꝛ qm̃ vnū debitū eſt cũ hypothecis alterū nõ ꝓut erãt credita cõputi currētis ſemp ſolutio in dubio facta cēſet̃ ꝓ credito ꝓ q̃ bona ſunt hypothecata ſm bar. ⁊ doc. i. l. cũ ex plurib⁹. ff. de ſo. ¶ Scḋm ꝓbat̃ qꝛ ſemꝑ cedere in ſolutū illi⁹ crediti ꝓ quo debent̃ vſure. l. ſi ex pluribus. §. fin. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ff. de ſol. ⁊ no. Bar. i. d. l. cũ ex plurib⁹. ⁊ ſont ↄcluſiões vere ⁊ cões. Ex qb⁹ pꝫ q̃ dictū ſeu dicta ↄuētio inita inter dictū ſemproniū dictis noĩb⁹ ⁊ luciū eſt ſtrictiſſime itelligēda: tũ qꝛ ꝯctus ⁊ ↄuētiões ſtricte debēt itelligi. l. q̃cq̃d aſtringēde. ⁊. l. ſi ſtipulat⁹. §. griſogon⁹. ff. de v. ob. tũ qꝛ cũ fundata ſit itētio de iure cõi debitoris ſoluētis vt. ſ. vba ſunt iterpretãda ꝯ ꝯdictorē cũ fũdat ſe in dubio. l. veterib⁹. cũ materia. ff. de pac. itē qꝛ ↄuētio eſt exorbitãs a regulis iuris cõis. l. q̃ vo. ff. de legi. ⁊. l. regula ea q̃ iure de reg. iur. in. vi. ¶ Omib⁹ ꝑmiſſis eſt aduertēdū. nã nõ inſiſtēdo in rõnibus vtriuſq; adducēdis iſta duo ſunt valde diuerſa. nã aliud eſt q̃rere nũqd i caſu nr̃o hr̃edes ſint obligati v̓tute illi⁹ pacti ad id ad q̃ erat obligat⁹ defunct⁹ ⁊ ↄcludēdū eſt q̃ ſic. ⁊ iſta eſt materie. l. ſi pactū. C. d ꝓba. ⁊. l. i. C. ſi cer. pet. qꝛ regulr̃ actiões actiue ⁊ paſſiue trãſeũt in heredes. l. ꝓ hereditarijs. C. de here. act. vñ tenent̃ ad id ad qḋ defunct⁹ tenebat̃ ⁊ inſerēdo ad caſum nr̃m non eſt dubiū q̃ ſi Lapus aliqd ſoluiſſet cõuiuēte tenebat̃ ſolutiones p eũ factas ponere ad aliud ↄputū quã flore. M. cccxiij. ita ēt heredes dicti Lapi ſolutiões factas p dictū. L. tenent̃ ponere ad aliḋ cõputū pri⁹ exiſtēs inter dictū Lapū ⁊ Luciũ q̃ flore. M. cccxiij. ⁊ aliud eſt q̃rere nũqd ↄuētio ſeu pacta inita inter dictū Semproniū dictis noĩb⁹ ⁊ dictū Luciũ q̃ diſponit̃ q̃ ſolutiões q̃ fierent p dictū lapū in pecunia vel bonis deberēt poni ad ↄputū ꝓpriū aliud dicti lucij vel ſocietatis ꝯcte inter eos ⁊ nõ ad ↄputū flore noꝝ. M. cccxiij. ⁊ ſic loquitē de ſolutionib⁹ fiēdis p lapū verificetur ⁊ vendicet ſibi locū i ſolutiõib⁹ fiēdis p heredes dicti lapi qꝛ ſi verificat̃ i eoꝝ ſolõnib⁹ tũc heredes tenenē ad idē ↄputū ponere. ſi aũt nõ v̓ificaret̃ tũc remanem⁹ i diſpõne iuris cõis. ⁊ ſic ſolones q̃ fierēt ſeu q̃ facte eſſent p heredes ponēde eſſent ad cõputū flore. M. cccxiij. iuxta no. i. d. l. cũ ex plurib⁹. vt. ſ. dixi. ⁊ ꝓ ea parte q̃ verificet̃ i ſolõnib⁹ factis p heredes dicti. L. facit qꝛ hr̃s ⁊ defunct⁹ eadē pſona cēſenē in aut. de iureiur. a mo. pſti. poſt princ. vñ dt ibi q̃ ſermo teſtõris dt ꝓpri⁹ ſermo heredis vt ꝓbat ibi tex. in ver. p prius. hũ facit tex. i. l. poſtulãte. ff. ad treb. p quē dicit ibi Bar. qḋ
1 ſi ſtatutū dicit † q̃ debitor poſſit capi ⁊ icarcerari poterit ēt capi heres debitoris. ⁊ cũ Bar. trãſeũt ibi Ang. Jmo. Pau. ⁊ Mod. ⁊ Pau. i. l. ſi deceſſerit. ff. q ſatiſ. cog. qnimo dicit Jo. de imo. i. d. l. poſtulãte. q̃ ſi ſtatutū vult q̃ poſſit carcerari ꝓmiſſor poterit ēt carcerari heres ꝓmiſſoris: qꝛ dꝫ recipe iterp̃tatiõnē paſſiuã a iure cõi p regulā. d. l. poſtulãte. q̃ vult q̃ diſpõ loquēs dal: q̃ locũ hꝫ in ei⁹ herede. ar. gl. i. l. ſi q̃s ſeruo. C. de fur. ⁊ idē dt ibi Pau. de ca. qm̃ ſtatutū loquit̃ de debitore deſcripto i iſtrõ: qꝛ fit extēſio ad heredē p eadē pſona reputat̃: qꝛ nõ dꝫ fieri extēſio p no. i. l. nõ erit. §. dato. ff. de iureiur. Ex qb⁹ in ꝓpoſito videbat̃ ↄcludēdū q̃ lꝫ conuētio loquat̃ d pecunijs ⁊ reb⁹ ſoluēdis p dictū Lapū q̃ verificet̃ in pecunijs ſolutis p heredes dicti Lapi p ꝑdicta. ¶ In ꝯtrariū tñ facit p̃rio id qḋ dicit Ang. i. d. l. poſtulãte. vbi dicit q̃ qm̃ ſtatutū loquit̃ de debitore hꝫ locū in herede vt dictū eſt: ſꝫ qm̃ loquit̃ de ꝓmiſſore. ſ. q̃ ꝓmiſſor capi poſſit tũc dt idē ſi ad capturā deueniatur ſeruato ordine iuris p illũ tex. in p̃n. ſec⁹ ſi a ſtatuto ſit ꝓmiſſa captura ꝯ formã iuris cõis: tũc tñ cũ heres nõ ꝓmiſerit ſed ꝓmiſſori ſucceſſerit nõ extēdit̃ vltra pſonã de qua loquit̃ velut odioſum ⁊ irrationabile. ar. l. ſi vo. §. de viro. ff. ſol. ma. ⁊. l. ſi vn⁹. §. añ oĩa. ff. de pac. pp qḋ Ang. reprobat quãdã determinationē q̃õnis factã peruſij vt ibi p eũ ⁊ Moder. ¶ Ex qb⁹ in ꝓpoſito
2 infero † q̃ i materia ſtricta in qua fit ſtricta interp̃tatio diſpõ ſtatuti loquētis de ꝓmiſſore nõ hꝫ locū i herede. igit̃ idē dicendū eſt i pacto exorbitãti a reg. iur. q̃ ēt ſenſit Ang. allegãdo. d. §. añ oĩa. ⁊ forti⁹ i caſu nr̃o qꝛ nõ loquit̃ pacti de ꝓmiſſore ſꝫ de tali noiando tñ ꝓprio noĩe q̃ eſt forti⁹ vt ſtatim dicet̃. Cõfirmat̃ iſta opi. ex no. deciſione Bal. in. l. ij. C. de execu. rei iudi. vbi dicit q̃ ſi ex forma ſtatuti ptãs dꝫ hr̃e. x. p executione q̃ fit ꝯ cõdēnatū non dꝫ hr̃e. x. de executiõe q̃ fit ꝯ heredē cõdēnati: qꝛ lꝫ ſit heres nõ tñ eſt eadem natura. allegat no. in. l. ſi filia. in prin. ff. fa. erciſ. ita in caſu nr̃o pacto exorbitãs ⁊ ſtricte intelligēdū loquēs in ſolutionib⁹ fiēdis p Lapū ⁊ ſemproniū nõ hꝫ locū i ſolutionib⁹ factis p heredes lapi qꝛ lꝫ ſint debitores ⁊ heredes nõ tñ dicunt̃ ſolutiões fcte p lapū. ¶ Cõprobanē etiã ꝑdicta ex his q̃ dicit p̃ceptor meus. d. Alex. in d. l. poſtulãte. tenēdo opi. Ange. contra Jo. de imo. dicit em̃ ſuſtineri pōt opi. Ange. cũ qua v̓ cõcordare Bal. qꝛ qḋ dicit Jo. de imo. q̃ v̓ eſſe extēſio paſſiua ſurgēs ex antiqua regula q̃ hꝫ locū i ſtatutis q̃ illud eſt verū facimus extēſionē in materia in qua loquitur illa regula: ſꝫ vbi facerem⁹ extenſionē in alia materia non dꝫ fieri iuxta not. p gl. in. c. i. de ecle. vel mo. lib. vi. ¶ Preterea ſubdit q̃ ſtatutū ꝑdictū loquēs in ꝓmiſſore ⁊ ſic in caſu vero nõ debet extendi ad eũ q per fictionē repreſentat ꝓmiſſorē. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. geſt. c. ſuſceptū. de reſcrip. lib. vi. ita dicam⁹ in caſu noſtro
3 q̃ † diſpoſitio ꝯct⁹ i caſu vero nõ dꝫ extēdi ad caſum fictū ⁊ ſic ad pſonã fictã ſm Jo. de imo. ⁊. d. Alex. in. l. i. §. lex falci. ff. ad. l. fal. ar. l. ex ea parte. §. inſula. ff. de ver. ob. niſi caſus fictus haberet omnino eundē effectū. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cleri. q̃ nõ eſt in caſu noſtro: qꝛ per ſolutionē factã per verã perſonã nominatã in cõtractu extinguit̃ vnũ debitū per ſolutionē factã per fictã extinguitē aliud diuerſum debitū: ⁊ ſic nõ hꝫ omnino eundem effectuꝫ vel niſi habuiſſent cõtrahentes reſpectū ad caſum fictuꝫ per. d. §. lex fal. q̃ nõ fuit in caſu noſtro: qꝛ non habuerunt reſpectū ad ſolutiones fiendas per heredes ſed tantuꝫ ad ſolutiones q̃ fierēt per Lapum

Lapum ⁊ ſempꝛoniū. qḋ pꝫ: tū qꝛ vba hoc non ſignificāt vt dictū eſt ⁊ ſtatim dicet. igif nō eſt dicēdū q̄ hoc mēte cōceperint. l. habeo. §. idē iubeo. ff. ḋ ſuppel. leg. tū qꝛ cōſiderarūt ſolones q̄ fieri poſſent occaſione ſocietatis hincinde ⁊ alia data ⁊ accepta qḋ non cadorēt in illud dbitū q̄ nō potuerūt i pſona hered̄ū cōſiderari. l. actiōe §. ſorte. ff. p ſo. ⁊ ſic cōcludif q illud pactū tanq̄ exorbitans non extēdif ad iſtū caſū. ¶ Comprobo ēt per tex. no. ie ppoſito l. 1. q rome in. §. augeri⁹. ff. de ver. ob. vbi caſus qḋ ſi ego pmitto qcqd ɔſtiterit pſeꝫ meū meuio debere nō verificat talis pmiſſio niſi cōſtet pſem debere nō aūt ſi cōſtaret heredes patris poſſet dbere ſi id debitū poſtea ɔ̄ herdes liqdaret. ⁊ ideo dicūt Dy. ⁊ Jo. ḋ imo.
4 ibi q debitor poſt mortē ſuā nō pōt dici debitoꝛ lꝫ reliquerit herede q repñtat pſonā ſuā. ⁊ dicūt eō eē alibi. vñ ſicut dbitū pbat cū herede nō dr pbatū cū defuncto ita dbitū ſolutū p heredē nō dr ſolutū p defunctū. ⁊ ſic pactū nō verificat ⁊ maxime exorbitans vt dicit Are. no. ie. d. §. augerius. ex illo tex. ita declarato notādū eē q appellatione debitoris noiati in inſtrō vel ɔ̄cten in mā ſtricti iuris ⁊ eſt pprie intelligēda nō venit heres eius lꝫ repñtet perſonā debitoris ⁊ ſicut dicaf ipſe debitor qḋ dicit ſemp mēti tenēdū. ad idem optime inducit tex. in. l. cū ita daf. ff. de condi. ⁊ de mō. ⁊ in. l. ſub ɔditiōe. in ſi. eo. ti. vbi Bar. per illa iura vult q qñ ɔditio eſt explicāda in perſona alicuius ſub noie pprio nō pōt explicari in pſona heredis ex quo pꝫ q appellatio talis pſone tm̄ nō verificat in pſona heredis tm̄ in materia ſtricta put ē materia cōditionū. l. q heredi. ff. de cōditio. ⁊ demōſtrati. igif in caſu nr̄o cū ɔuētio ſit ſtrictiſſime interpretāda ⁊ loquaf de ſolōnibus que fierēt per lapū ſeu ſempꝛoniū nō verificant in ſolutionib⁹ que ſunt facte p heredes lapi. ⁊ ad hoc tex. l. ſimili ⁊ ɔ̄rio ſenſu in. l. ſi decem cum petiero. ff. de ver. obli. ⁊ qḋ ibi p Bar. in vltimis verbis. nec eſt opus intrare illā difficultatem nunqd facultas implēdi conditionē trāſeat ad heredes: qꝛ nō eſt materia nr̄a ſꝫ ſatis eſt q ex p̄dictis pꝫ qḋ factū heredis nō dr̄ pprie factū defuncti noiati noie pprio ⁊ ſic nō verificat cōuentio q̄ eſt ſtrictiſſime interpretāda. l. quecqd aſtringēde. ff. de ver. obli. ⁊ maxime qꝛ exorbitat a iure cōi. l. qḋ vero. ff. de leg. ⁊ in re ēt dubia interpretatio fieri dꝫ ɔ̄ eū qui ſe fundat i verbis pacti. l. veterib⁹ cum materia ff. de pac. ¶ Ex qbus cōcludif q ſolutiones q̄ p Lapū ſeu ſempꝛoniū noie pprio non cadūt in debitū. M. cccvij ſꝫ in alia debita ſm formā conuētionis ſed ſolutiones facte per heredes lapi cedūt in debitū in qḋ cedere debēt de iure put. ḋ in prin. dixi. nō obſtante dicta conuētione in qua dicte ſolutiones non incidūt. nec predicte cōcluſioni obſtat q dictus ſempꝛonius vt pcurator lapi patris ſui cōſitet ſe debitorē in quātitate duoꝝ miliū florenoꝝ ⁊ quingētoꝝ ſeptuaginta duoꝝ ex dicta cā vt patet publico inſtrumēto facto de anno dñi M. cccclxxj. qñ tūc viuebat lapus pater ſuus oēs ſolutiones que per eum fiebāt cedebant ie aliud debitū iuxta cōuētionem de qua. ḋ. nōs aūt querimus de ſolutionibus poſtea factis per filios ⁊ heredes dicti lapi. vnde ex diuerſis q̄ nullo mō ſe tangunt non eſt bona illatio. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. poſ. ⁊ in. l. ſi. ff. de calum. l. papinianus exuli. ff. de mino. cū ſi. Ex quibus ſequif q cū dicte pecunie ſolute per filios ⁊ heredes lapi cederēt in ſolutū dicti debiti: vt. ḋ. pro dicta quātitate p eos ſoluta fuerūt liberata dicta bona hypothecata ⁊ adiudicata gaio ⁊ ſic fuit ius queſitum gaio ſecūdo creditori ⁊ p cōſequens laudū latū inter filios heredes lapi ⁊ iacō nō hꝫ tollere ius queſitū gaio ⁊ ſibi pꝛeiudicare. arg. l. ſi. ff. de pac. ⁊ l. ſepe. cum materia. ff. de re iud. ⁊ c. quamuis. extra eod. titu. ⁊ per notā in rubro ⁊ nigro. C. res inter alios acta facit quod habetur in. l. ſi dicitꝫ. §. ſi compꝛomiſero. ff. de eui. Laus deo.
¶ Ut ſupra per me cōcluſum arbitror iuris eē ego Bartholomeus Socinus ſenenſis iuris vtriuſq; doc.

¶ Conſilium. ccxciiii.

1 ¶ Confeſſio facta per virū in eius teſtō. ſe habuiſſe a ciuio aliquam pro vxore veſtienda nō ſibi pꝛeiudicet.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum. ¶ Uiſo teſtamento ſer Jacobi ⁊ eius aſſertiōe facta in exceptionibus contra petitionē aduerſarij dubitatur an nunquid ex illis pbetur dictū ſer Jacob. recepiſſe ducatos ſexaginta a magnifico domino ſpinola p ſatiſfactione dotis vxoris ſue in qua difficultate arbitroꝛ indubitāter q non. ¶ Et in primis capio teſtū dicti ſer Jacobi in quo ipſe ſatet habuiſſe ⁊ recepiſſe a quodam magnifico dño ſpinola ducatos. lx. auri largos pro veſtiēdo dictam dominam Peregrinam ⁊ p veſtibus ipſius dñe. p. qḋ teſtamētū indubitāter nō probat receptionem ducatoꝝ. lx. ex triplici ratione ¶ Prima: qꝛ ſer Jaco. teſtatoꝛ hoc confitef perſone incapaci ſcilicet dñe. p. vxori ſue cui donare non poterat. vnde cenſef ſuſpecta ⁊ non probat. caſus eſt in. l. cum quis decedēs. §. titia. ⁊ ibi hec no. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. qui teſtamētū. ff. de pbatio. tradidit laus in. l.

1 ſi dōnatōio. ff. de ver. ob. cum ſi. ¶ Scḋa rō eſt: qꝛ ɔ̄ cōfeſſio ſcā in teſtō nō iurata ſi nō fuit ſcā pñte pte ⁊ recipiente nō pbat. caſus eſt in aut. de iureiur. a mo. pſtā. ie prin. vbi talis cōfeſſio non iurata non probat. ⁊ ibi hoc determinat Jac. de bel. ⁊ eſt tex. in. d. l. cū quis decedens. §. codicillis. ⁊ ibi hoc per plures rationes nota. decidit Bart. cum ergo in caſu noſtro nō cōſtet de pſentia neq; de iuramento ſequitur q talis confeſſio non probat. ¶ Tertia ratio eſt qꝛ teſtās nō confitetur q recepit p dotibus ſed p veſtiēdo ⁊ pro veſtibus. vñ cōfeſſio nō probat q receperit p dotibus ⁊ ex cā dotis. ſi eñ hoc voluiſſet fateri vtiq; expꝛeſſiſſet ſicut expſſit in eodē teſtō de ducatis lxxx. l. vnica. §. ſinautē ad deficientes. C. de cad. tol. ⁊ hoc declaratur in ſuis exceptionibus in quib⁹ clarius dcā in teſtō declarat cum declaratio nō eſt extranea cōfeſſione igitur admittēda ſm Jo. an. in. c. cū dilectus. de accu. faciunt no. in. l. ſi quis intētione ambigua. vbi Bar. ff. de iud. cū ſi. ⁊ p Bal. i c. i. §. itē vaſallus. ⁊ l. i. de cōtro. inueſtit. ⁊ in. l. ſi. ie ſi. C. de ex. ⁊ exhi. reo. ⁊ ſi dicaf nō debet pſumi donatio. l. ſi cū aurū. ff. de ſol. dico q i caſu noſtro eſt pſumēda iuxta. l. vnica. §. exceptis. C. de rei vxo. act. § qdem donatio ēt pſumif attēta qualitate pecunie reſpectu donātis ⁊ attēta qualitate perſonarū: qꝛ mē ⁊ pē fuerūt fautores dñi. vñ pſumptio ē q dño illā dono veſtire voluerit. ad hoc gl. no. cū ibi plene nota. in. l. cū quid. ff. ſi cer. pe. ¶ Confirmat qꝛ i dubio cēſef voluiſſe donare ex quo dedit ſuo noie ⁊ non ſoluit noie alieno. l. ⁊ magis. ff. de ſolu. ⁊ ſicto. d. §. extraneū. vñ ſcē ſi dediſſet ⁊ donaſſet mulieri ſm cā dotis iſta quantitas cederet in augmento dotis qꝛ voluit mulieri donare ⁊ nō obligatio ad ſolutionē dotis: quia hoc mulieri in dotem nō pſumitur. vñ in ambiguis debemus fauere doti. l. in ambiguis. ff. ḋ iure do. ⁊ l. c. ſi. extra de re. iu. cū ſi. ex quibus indubitāter ſublata eſt cōfeſſio teſtamētaria. Secūdo loco capio cōfeſſionem factam in exceptiōibus dicti ſer Jacobi q̄ multominus obſtat q̄ cōfeſſio facta in teſtō ex pluribus. ¶ Primo qꝛ dicit q illos recepit ad vtilitatē dñe. p. a p̄dicto domino merchione: lꝫ ſi recepiſſet p ſatiſfactione dotis ⁊ ea dicerek recepiſſe ad vtilitatē dñe. p. lꝫ ad vtilitatē obligari ad eius dotē ex cui⁹ ſolōne fuiſſet liberatus iuxta. l. ſoluēdo. cū ibi no. ff. de neg. geſt. ¶ Scḋo qꝛ dicit ſe recepiſſe p veſtiēdo vltra dotē. ⁊ ſic ſi vltra dotē pꝫ quod nō receperit p dotis ſatiſfactione. iſta eñ ſunt diuerſa ⁊ ex diuerſis nō fit illatio. l. papinian⁹ exuli. ff. de mino. l. naturalr. §. nihil cōe. ff. de acq. poſ. cū ſi. ¶ Tertio ⁊ vltimo qꝛ dicit qḋ pecunia fuit dono data dñe. p. igif nō fuit ſoluta in ſatiſfactionē dotis: qꝛ tunc vel diceref donata obligato ad ſolutiōem dotis vel alio repetēdi ab eo iuxta no. in. d. l. ſoluendo. ⁊ l. ſi. C. de neg. geſt. nec pōt acceptare cōfeſſiōem receptiōis altera pars tātū quin etiā acceptet alia caliſicantia ⁊ declarantia confeſſionem ipſam vt cōcludit Bar. q cōiter approbaf in. l. aurelius. §. idē queſijt. ff. de lib. leg. ⁊ gl. ⁊ doc. in. l. ſi quidem. C. de except. ⁊ dom. Abb. in. c. cum veniſſent de in iñt. ¶ Ex quibus concludo q neq; ex teſtō neq; ex exceptionibus pbaf ex ɔfeſſione ſer Ja. q ipſe recepit pro dotis ſatiſfactione dictos. lx. ducatos. ⁊ hāc concluſionē puto probabili dubitatione carere. vnde ex quo relatum eſt mihi q ſer Jacob. nunquam videre potuit ſcripturas trāſmiſſas ad conſultorem neq; ante neq; poſt ⁊ cōſultor qui eſt doctus ⁊ optime conſcientie fundat ſe totum in dictis exceptionib⁹ quod fuerint alio modo tranſmiſſe. Laus deo. Et ita puto iuris eē ſi ego Bartho. Socinus.

¶ Conſilium. ccxcv.

1 ¶ Hereditas ex quibus probetur acceptata.
2 Teſtes interrogātur de audien fama ⁊ credulitate ad pſumptionem nō aūt ad probationem.
3 Libri eccleſiarum quando probent.
4 Aditio hereditatis probetur per teſtes ſingulares.
5 Juriſdictio probatur per teſtes ſingulares.
6 Donatio facta patri per filium reuocatur per ſuſceptionem liberorum.
7 Meritorum mētio ſi fiat in donatione tunc merita dicūtur probata quo ad donationem.
8 Probatio meritorum in donatione expꝛeſſorum qñ requiratur.
9 Meritorum generalis mentio ſi fuit facta in donatione an talis donatio dicaf ſimplex ſi etiam fuerit adiecta clauſula q pure libere et ſimpliciter donatur.
10 Filius legitimatus ſi aliquid dedit patri an talis donatio dicatur remuneratoria.
11 Infans non legitimatur.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ In cauſa cōtra filios ⁊ heredes petri eorum fratris viuis que in facti cognitione verſanf ⁊ conſilio reddito contra dictum Jacobum arbitror partes domini iudicis appellationi eē ſe in pronūciando bene fuiſſe appellatum ⁊ male iudicatum. pro

cuius conſultationis diſcuſſione duo ſunt inueſtigāda ¶ Pri‑mū nūquid ei⁹ fratres ab eo cōuēti probent heredes dñe auguſtie eo‑rū auie pſne mediāte pſona Petri ⁊ nicolai parētū ⁊ filiorum dicte dñe. A. teſtatricis. ¶ Secūdū poſito q ſic an donatio fcā p Jac. petro patri ſuo per ſuſceptionē librorū ſit reuocata adeo q nō ob‑
1 ſtet ſibi agēti ad legata ſibi fcā a do. A. auia paterna. ¶ † Circa p‑mū concludēdū arbitror pbatū eē petrū ⁊ nicolaū accepiſſe here‑ditatē dicte do. A. eorū mr̄is. Iſta ꝯclō pbat ex pluribus. Primo per duos teſtes vz p̄mū teſtē noiatū Jaco. bocha ⁊ ſeptimū vz Ja. d rōzonib⁹ nā p̄m⁹ depōit optie: qꝛ dpōit vo eē ꝯtēta l articu‑lo: qꝛ poſt mortē. d. A. immiſcuerūt ſe in bonis q̄ remāſerūt in he‑reditate dñe. A. poſſidēdo fructus pcipiēdo ⁊ alia faciēdo q̄ citra ius ⁊ nomen heredis fieri non pſūt: nec reſtringit ſe ad domum in via noua. ex qua diſpōne pbat indubitāter aditio hereditatis vt pꝫ ex no. in. l. j. ⁊ ſi. C. de repu. here. ⁊ in. l. p herede. ꝗā p totū. ff. de acq. here. ⁊ pbat in. l. gerit. ⁊ ti. in qōne qn̄ aditio hereditatis p‑bat pfecte. hoc idem pbat ſeptimus teſtis Ja. de rozonib⁹ q de‑ponit q in hereditate dñe. A. remanſit q̄dā dom⁹ in via noua q̄ poſtea poſſeſſa fuit per Pe. ⁊ Nicolaū eius filios ⁊ heredes ⁊ ſic etiā pbatur aditio in pſe vt in. d. l. j. ⁊ ſi. ⁊ in. d. l. gerit. p Bart. in loco preallegato. ⁊ hoc idē deponit Nico. terti⁹ teſtis vz Jac. maſſei lanarū ſup interrogatorio ptis aduerſe nec dictū hoꝝ teſtiū ener‑uat p inſtrm̄ vendītiōis pductū in quo apꝫ q dicta domus vēdita fuit a Pe. ⁊ Nico. tanq̄ tutoribus ⁊ curatorib⁹ dicti Jaco. ⁊ ſic allegat q ex illo cōſtat q nō fuit poſſeſſa p Pe. ⁊ Nico. tanq̄ res hereditaria ſꝫ poti⁹ tanq̄ res Jaco. filij cui fuit relicta qm̄ ad hec clare rūdet. nā p hoc nō tollit quomī⁹ dicta domus in here‑ditate remāſerit ⁊ poſtea fuerit poſſeſſa p Pet. ⁊ Lau. l. ⁊ nō tm̄. ⁊ l. itē veniūt. ff. de peti. he. ⁊ cōiter inducatur aditio hereditatis qua inducta fuerit poſtea vēdita p Pet. ⁊ Nic. in. c. tanq̄ res lega‑ta Jacobo eorū filio tutorio noīe: qꝛ non pbat hoc eſſe. l. nō hoc. C. vñ cogna. c. in pñtia. de pba. itē qꝛ pbationes adinuicē cōcordāde ſunt ne ꝯdicāt ſed probent vt in. c. cū tn̄. ⁊ ibi no. extra de teſti. ⁊ p Bar. ⁊ doc in. l. inter ſtipulantē. §. ſi ſtichū. ff. de ver. ob. ⁊ tradit p Bal. in. l. ſcripturas. C. de fide inſtr. ⁊ per Bar. in. l. ij. §. mutui. ff. ſi cer. pe. quinimo dico q niſi ſtatutū ſit in loco qꝺ legata debeant hereditate non adita tale inſtrm̄ venditionis arguet aditionem hereditatis: qꝛ cū remāſerit dicta dom⁹ in hereditate ⁊ a dña Au‑guſti. teſtatrice legata fuerit dicto Ja. nō potuiſſet effici Jac. niſi adita hereditate. l. ſi nemo. ff. de teſta. tute. l. cū quam. C. de ſi deicō. ⁊ ſi cū fuerit vēdita tanq̄ dicti Jaco. apparet q dicto Jac. fuit quēſita ſꝫ hoc non poterat eſſe niſi adita hereditate. igiꝫ argui‑tur aditio hereditatis. Secundo principalr̄ q Pe. ⁊ Nico. fue‑rūt heredes dñe Augu. per multos teſtes q hoc deponunt de au‑ditu ⁊ fama ⁊ lꝫ teſtimoniū de auditu nō pbet vt. l. teſtium. ⁊ ibi no. C. de teſt. tn̄ facit pſumptionē. dicit enī Goſ. in. c. cū cām.
2 de teſti. q † teſtes interroganꝫ de credulitate auditu ⁊ fama ad p‑ſumptionē ⁊ nō ad pbationem qꝺ ſequiꝫ do. Abb. in no. ⁊ dicit eſſe bñ notādū faciūt et qꝛ reddūt cām multū veriſimilē. ſ. q au‑diuerant a Pe. ⁊ Nicolao quaſi eoꝝ pater erat paup: ideo acce‑pit dñam Auguſtinā in vxorē vilis cōditionis qꝛ habebat multa bona vñ hoc multū relinquiꝫ arbitrio iudicis. l. iij. §. ei magis. ff. de teſti. facit qꝺ no. Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de q̄ſti. in v. q. ¶ Tertio principaliter hoc idem pbatur qꝛ dicti Petrus ⁊ Ni. ſoluerunt legata facta in teſtō. d. Auguſtine. igiꝫ videnꝫ here‑ditatē acceptaſſe cū eſſent heredes inſtituti. caſus eſt in. l. ij. C. de iure deli. ⁊ ibi no. doc. ⁊ voluit Bar. in. l. frater a fratre. in. ij. col. ff. de cōdi. inde. qꝺ aūt pbabeꝫ ipſos legata ſoluiſſe. pꝫ qꝛ ſolue‑rūt legatū fcē ſancte Marie del fiore vt pꝫ l libris ⁊ regiſtris di‑cte ope. itē qꝛ ſoluerūt alia legata facta eccle ſcī Felicis ⁊ cōuētui
3 ſcē catharine ⁊ abbatie ſcī Nicolai ciuitatis piſaꝝ † vt pꝫ p codi‑ces ⁊ libros dictarū eccliarum ⁊ ſi obijciaꝫ q dicti libri ſunt ſcripti de priuato ⁊ ſic nō faciūt fidē. l. exemplo. ⁊ l. rōnes. C. de pba. ⁊ in. c. ſi. extra de fid. inſtr. rūdet q lꝫ quilibet liber ex ſe pductis non pbet plene tn̄ multū adminiculatur vt dicit l iſtis libris eccliarū Ho. ⁊ Jo. an. ⁊ cōiter doc. l. c. cū cā. ex d pb. qꝺ et pꝫ q liber rōnis vni‑us ꝯ tertiū ⁊ nō l fauorē ſcribētis ſꝫ tertij: lꝫ nō plene pbet tn̄ mul‑tū adminiculaꝫ iuxta no. p Bar. in. l. unde. ff. de dona. ⁊ maxie in libris ſcriptis a pſonis religioſis qui uiſſi ſunt mortui p ea q̄ po‑nūt Gul. de cu. ⁊ Bal. in. l. j. C. de edē. Preterea dcī oēs libri ſimul iūcti multo forti⁹ pbāt: qꝛ q̄ nō pbāt ſingula multa iuncta. l. iij. §. cui dicit. ff. de teſti. c. cū cām d pba. ¶ Quarto principalr̄ pbaꝫ ac‑ceptatio hereditatis p laudū latū inter dictū Pe. ⁊ Gabrielē filiū Nico. in quo primo dicitꝫ q declarauerūt dictū Jac. debere recipe‑re aliqua bona vigore legati ⁊c. igiꝫ pꝫ q Jaco. debebat recipere a Petro ⁊ filio dicti Nic. ſꝫ hoc nō fuiſſet verū niſi fuiſſent heredes dñe. A. igiꝫ ⁊c. ⁊ ſi dicaꝫ laudū nō dicit a quo rūdeꝫ q ex precedē‑tibus ⁊ ſeqn̄tib⁹ cōſtat q volunt loq de Pe. ⁊ filio Nicolai. Ad hoc qꝺ hꝫ in aut. ſi qn̄. C. de obli. pe. l. j. in ſi. cum ibi plene no. ff. de vꝫe. inſti. ⁊ l. error. C. de teſt. cū multis ſi. ¶ Confirmatur hoc

¶ Pro decla‑ratiōe Bart. in. l. ſi forte. ff. de caſt. pecu.

idem qꝛ arbitratores dicunt q cōſignauerūt petro q̄dā perſia terre‑ſtrīs: ⁊ id voluerūt qꝺ dictus Petrus cōſeruaret indēnē filiū Ni‑colai ab eo quod petere poſſet dict⁹ Ja a filijs ſuis. ⁊ ſic pꝫ qꝺ fi‑lij nicolai erant heredes ⁊ ſic dictus Pet. obligauit ſe ad conſer‑uādū indēnem dcī gabrielē ⁊ bona qꝛ ambo ⁊ bona heredita‑ria erant obligata aliꝫ fruſtra fuiſſent dicta bona Pet. aſſignata in cōpenſatione promiſſionis indemnitatis qꝺ non eſt dicen‑dum. l. ſi qn̄. ff. de lega. j. c. ſi papa. de priui. in. vi. ¶ Preterea laudū fuiſſet iniuſtū ſi non fuiſſent obligati ⁊ de heredes p iuſti‑cia laudi preſumitur vt tradiꝫ plene in. l. ſcendū. ff. de vb. ob. ⁊ in c. cum eſſent ¶ Poſtremo ⁊ ſi oīa predicta ⁊ ſingula nō iuuarēt tn̄ ſimul iūcta debēt probare per id qꝺ hꝫ in. d. l. iij. ff. de teſt. ⁊ in d. c. cum cām. de teſti. p Bar. ⁊ doc. in. l. admonēdi. de iureiur. vi‑
4 demus enī q † aditio hereditatis probatur p teſtes ſingulares: ita conſuluit no. Pe. de anch. in ſuo cōſi. viſis dictis ⁊ atteſtatiōi‑bus quod nō eſt in volumine ⁊ ſumma in effectu dicti conſilij eſt quod tunc teſtes ſingulares nō probāt vt. l. teſtiū. ⁊ l. iuriſiurā ad‑dā C. de teſt. qꝛ atteſtantur ſuper actu momentaneo. ſecus qn̄ atte‑ſtantur ſuper actu ſucceſſiuo prout in caſu nro. nam geſtio p he‑rede cōſiſtit in patrimonij geſtione ⁊ adminiſtratiōe ⁊ aditione hereditatis in volūtatis declaratione l. gerit ⁊ l. pro herede. ff. de acqui. here. ⁊ l. qn̄. C. de iure delibe. Adminiſtratio aūt p̄rimo‑nij non eſt actus momētaneus ⁊ circa vnum tm̄ ſed ſucceſſiuus
5 ⁊ circa diuerſa negocia vt probatur in. l. pro herede. † ⁊ aſſidueꝫ ſimile quando agitur de pbāda iuriſdictiōe vel quaſi poſſeſſiōe iuriſdictiōis vl alteri⁹ iuris vlis iuxta plene no. p Inn. l. c. quoniā ⁊ qn̄ extra de pb. ⁊ in. c. dilectos extra de capel. mona. ⁊ hꝰ ꝯſiliū refert ⁊ ſequiꝫ p̄ceptor meus do. Joan. baptiſta de ſctō ſeuerino i conſilio ſuo qꝺ incipit proſpectis actis ⁊ iuribus. vbi dicit qꝺ vi‑dit ꝯſiliū hꝫ ſcriptū ⁊ ſigillatū manu ppria pet. d anc. ⁊ it qꝺ iſtā opi. ſequitur p̄ceptor ſuus. d. Joan. d monte ſperel. in. l. ſi aūt. C. d iure deli. ſi ergo teſtes ſingulares iūgūꝫ faciliꝰ aliꝫ probātes iungi debēt vt pꝫ ex no. p Bar. ⁊ doc. in. l. admonendi. de iureiur. ⁊ p doc. maxime per Abb. in. d. c. cū cām. de proba. Ex quibus in‑trepide cōcludendū arbitror q probatum eſt dictos Pet. ⁊ Nic. fuiſſe heredes dñe Augu. ¶ Circa ſcdm difficultatē cōcludēdū eſt qꝺ talis donatio facta a dicto Jac. q tūc nihil aliud habebat
6 in bonis ⁊ hodie p̄ter dotes partū † aut nihil hꝫ p ſuſceptionē li‑berorū dicatur reuocata q ſi cogitaſſet de filijs naſcituris talē do‑nationē veriſilr nō feciſſet. caſus eſt in. l. ſi vnq̄. C. de reuo. dona. ⁊ probaꝫ per rōnē. l. cum acutiſſimi. C. de fideicom. ⁊ l. tale pactū in ſi. ff. de pac. ⁊ ita tenent ꝯmuniter doc. in. d. l. ſi vnq̄. ⁊ l. j. C. de inoff. dona. ⁊ in. c. ſi. extra de dona. ſolū reſtat reſpondere ad ea q̄ in cōtrariū allegantꝫ in quib⁹ fundatur cōſilium redditū ꝯtra di‑ctū Jaco. cuius vigore ex forma ſtatuti cōtra eū lata eſt ſnīa dicitꝫ
7 enī primo in dicto ꝯſilio q † vbicūq̄ donatio fieri pōt inter certas pſonas ſimplr̄ ⁊ pure ſi in īſtrumēto fiat mētio d bñmeritis q̄ ad donātē merita dicūtur eſſe pbata: nec eſt neceſſaria alia probatio allegatur Bar. in. l. ſi forte. ff. de caſtren. pecu. in. ſi. col. ⁊ Bar. Nic. de mata. ⁊ clare Bal. Ang. Pau. ⁊ Alex. in. l. ſi donatione. C. de coll. vbi preceptor meus do. Jo. baptiſta caccialupus dicit q hoc eſt de mēte oim doc. ⁊ ſꝫ Jo. de Imo. ⁊ Pau. de caſt. in. l. aquili⁹. ff. de dona. ⁊ ita et voluit Bart. Bald. ⁊ magiſtraliter clare Pau. de caſt. in. l. p diuerſas. C. mā. ſꝫ clarū eſt q diſpoſitio. l. ſi vnq̄ nō hꝫ locū niſi in donatiōe ſimplici ſed in remuneratoria ⁊ ob cām nō prout vꝫ eſſe iſta de qua agimus vt cōcludunt Bal. ⁊ Ang. i. d. l. ſi vnq̄ ⁊ pbaꝫ ex no. per Bar. ⁊ doc in. l. aq̄liꝰ. ff. de dona. ⁊ in. d. l. ſi donatione. C. de collati. ⁊ an bñmerita ſint equiualētia ſtatur arbitrio iudicis vt cōcludunt in. d. l. ſi donatiōe. ſed ad iſta rūdeo cōſiderādo aliquos caſus et quolꝫ cōſideratiōe veritas appebit.
8 ¶ † Primus caſus eſt qn̄ in donatione exprimūꝫ bñmerita ⁊ il‑la probātur ⁊ hoc caſu indiſtincte cōcludūt doc. in. d. l. ſi donatio‑ne ⁊ in alijs locis. ſ. allegandis donationē predictā cēſeri remune‑ratoriā ⁊ tanq̄ remuneratoriā valere etiā in illis caſibus quibus pura ⁊ ſimplex donatio tanq̄ inter perſonas phibitas nō va‑leret. ¶ Scdꝰ caſus eſt qn̄ merita ſunt expſſa ⁊ ſpecificata in ſpē ſed nō ſunt pbata niſi p tale inſtrumētū. ⁊ ſumus inter pſonas prohibitas inter quas pura ⁊ ſimplex donatio fieri nō pōt ⁊ tūc merita nō dicunꝫ pbata ſed videꝫ ſimplex donatio ⁊ nō vꝫ vt cō‑cludit Bar. in. d. l. ſi forte. de caſtrē. pec. ⁊ pbatur in. l. q teſtō. ff. de proba. ⁊ doc. cōiter in. d. l. ſi donatiōe. ¶ Tertius caſus eſt qn̄ in ſpē merita ſunt ſpecificata ⁊ ſumus inter pſonas inter quas ſim‑plex ⁊ pura donatio fieri pōt. ⁊ hoc caſu vꝫ donatio remunerato‑ria ⁊ pbanꝫ merita per publicū inſtrumentū cōfectū l quo dona‑tor exprimit merita in ſpē ⁊ id eſt qꝛ fiat publico inſtrumēto inter cōtrahētes l. optimā. C. de ꝯtrahē. ⁊ cōmit. ſti. qn̄ nō ſum⁹ inter pſonas probibitas. ⁊ hoc caſu loquiꝫ Bar. in. d. l. ſi forte. ff. de caſt. pecu. ⁊ Nic. de mata. Bal. ⁊ alij in. d. l. ſi donatiōe. ⁊ doc. in. d. l. p diuer‑ſas. C. man. cū ſi. ⁊ qꝺ Bar. in. d. l. ſi forte loquaꝫ hoc caſu oñdiꝫ ex pluribꝰ primo qꝛ Bar. in ſecūdo p determinat qn̄ verba indicatiua meritorum

meritoꝝ pbāt ꝛ diſtinguit an enūciatiua fuerūt inter pſonas in
ter ſe pbibitas eſt ſimplex donatio vl nō ſȝ qñ donatio ē pbibita
doc. itelligūt bar. qñ enūciatio meritoꝝ eſt ſpecificata ꝛ non i gñe
vt declarāt doc. maxime. d. alex. in. d. l. ſi donatiōe. igit̄ ēt in alio ca
pite iter perſonas nō pbibitas intelligi dȝ Bar. qñ ē fcā ſpecifi
ca aſſertio meritoꝝ ꝛ nō in genere ar. l. j. cū ibi no. ff. de re. du. ꝛ l.
vex. cū ibi. no. ff. de pe. here. ¶ Scdo qꝛ allegat. l. optimā. C. de ꝯ
bē. ꝛ cōmit. ſtip. q̄ loquit̄ i v̄bis enūciatiuis ſpecifice pbaria. igit̄
ita itelligi dȝ Bar. ar. no. p Bar. i. l. nō ſolū. §. liberatiōis vba. ff.
de lib. le. ¶ Tertio qꝛ Bar. ita itelligit in. d. l. ſi donatiōe. vbi qñ
tractat d ſpecifica meritoꝝ exp̄ſſiōe allegat no p Bar. i. d. c. ſi ſor
te. ꝛ ſic itellt̄ dicto caſu: facit qꝛ gñalis aſſertio nihil operat̄ tāq̄ p
batio obſcura ve ſtatī dicet̄. hoc idē clariſſime voluit in. d. l. aqui.
ff. de dona. vbi tractādo qñ dōatio dicat̄ remuneratoria dicit q
aſſertio meritoꝝ i gñe nō ſufficit ſȝ qñ ē i ſpē diſtiguit an aſſerēs
erat pbibit᷒ donare vl nō. alleȝ no. in. d. l. ſi ſorte. ¶ Quart᷒ caſus
ē qñ dōatio ē fcā in gñe ob merita nec dēm ē pure ꝛ ſimplr ꝛ tūc
dico qd nō ſufficit talis aſſertio meritoꝝ qñ ad h̄ dōatio dicat̄
rēuneratoria dȝ d meritis cōſtare alr̄s aſſertio eēt dubia ꝛ obſcu
ra ꝛ ſic nō releuaret. l. vbi āt. §. q ſtiō. ff. de verb. ob. l. cū incertis. ff.
de le. i. l. ſi. C. de annal. excep. ¶ Scdo ꝯfirmat̄ autoritate bal. in. l.
illud i. iiij. col. de ſa. ſan. ec. vbi dicit qd talis mētio meritoꝝ i gñe
nō releuat. adducit rōnē: qꝛ gñalitas parit icertitudinē ꝛ obſcuri
taīē. q̄ nō ꝯcludit ēt i caſu nr̄o ita ēt tenuit bal. no. i. l. lucı᷒ q̄ ē. l. ſi.
ff. d exer. vbi voluit q eo caſu q̄ ſpecifica aſſertio meritoꝝ releuat
nō releuat gñalis aſſertio. ita ēt voluit old. in ſuo ꝯſi. v. iſtō idē vo
luit aperiſſime Bal. in. l. ſi tibi. §. ſi pactus. ff. de pac. vbi dicit q
ad h̄ vt dōatio dicat̄ ob merita dēt merita in ſpē ſpecificari. ¶ Ter
tio qꝛ dōatio facta ob merita ſi excedat quātitatē meritoꝝ in il
lo exceſſu cēſet̄ pura ita ꝯcludunt guli. bald. ꝛ ſaly. in. d. l. illud. et
Bar. in. d. l. ſi. in ſi. in vlti. col. ff. de exerci. alr̄s de cōdi. inde. ꝛ doc.
in. d. l. ſi donatiōe. ꝛ alr̄s cōſultum vidi p docto. peruſi. iſtud qd lȝ
d. l. ſi vnq̄ nō hēat locū in donatione remuneratoria hȝ tñ locū
in illo exceſſu in quo cenſetur pura pp qd doc. volunt q inſinua
tione i̇ ſigeat ſm gul. bald. ꝛ ſaly. in. d. l. illud. ſȝ ſi ſufficeret aſſer
tio meritorum in gñe non poſſet de tali exceſſu conſtare igitur ta
lis aſſertio meritoꝝ i gñe nō relauat: qꝛ de tali exceſſu nō cōſta
ret vn̄ clare itelligi dȝ qñ merita ſunt ſpecificata. ꝛ ſic p p̄miſſa
9 decidit̄ qd nr̄a ¶ † Quintus caſus eſt qñ nō ē fcā ſimplr dōatio
pp bñmerita nō ſpecificata ſȝ donator in caſu nr̄o dixit ſe dōare
pure libere ꝛ ſimplr lȝ expſſerit q pp bñmerita p̄cedētia q̄ caſu
aſſertio meritoꝝ i gñe nō facit quomin᷒ dicat̄ pura ꝛ ſimplex do
natio. ita i termis dicit illuſtris doc. Old. in. d. cōſi. v. vbi dicit qd
qñ i dōatione eſt fcā gñalis mētio meritoꝝ ſi poſtea adiectū ē q
ſi a pare libere ꝛ ſimplr donauit ex quo nō deſcēdit ad ſpēm te
cepit ſmīcū qd remunerare voluit ſȝ ſtetit in v̄bis gñalib᷒ ꝛ nu
do ſermōe eſſuſo illa v̄ba p̄lata ſunt ad colorē. arg. l. qñ vēditor.
cū ibi no. ff. de dol. ꝛ. l. ſi qs vēditor. ꝛ. l. ſciēdū. i. prin. ff. d edil. edic.
ꝛ in pꝛoximis terminis nō reperit̄ ꝯdictor imo do. ale. i. cōſi. xl. colo.
iiij. in. iiij. vo. i. iiij. dubio. ſequit̄ illā deciſiōē. ꝛ ita alr̄s vidi cōſultū
ſenis p do. alex. ꝛ cōſului cū pluribus alijs ſm illā deciſionē old.
cōfirmat̄ iſta ꝯcluſio nā aſſertio meritoꝝ i gñe ēt dicit ad hoc vt
donatio remuneratoria ꝛ nō ſimplex pura verba aūt ſequētia fa
ciūt ꝛ oñdūt qd donatio ſit pura ꝛ ſimplex ſȝ qñ verba vnı᷒ ꝛ eiuſ
dē iſtrī repugnare videt̄ debēt ſic intelligi vt nulla ſit ꝯrietas ſȝ
ad cōcordiā reducāt̄ vt voluit Bar. in. l. ſi. §. item queſiit. ff. de cō
di. inde. ꝛ per Bal. ꝛ doc. in. l. ſcriptura. C. de ſi. inſt. ꝛ per pe. Cy. et
Bal. in. l. cū falſa C. de iu. ꝛ fac. ign quare cū verba ſequentia ſunt
clara ꝛ fortiora q̄ precedētia q̄ ſunt gñalia ꝛ incerta i iſta cōcoꝛ
dia potius dici dȝ qd donatio ſit ſimplex ꝛ pura vt dicit old. i. d.
cōſi. ꝛ facit regula generi per ſpēm. cū materia extra de reg. iu. l. vj.
cōpꝛobat̄ ēt, ex alio iſta ꝯcluſio. nā ex inſtr̄o conſtat q donatio eſt
pura ꝛ ſimplex. ſi ergo ex aſſertione meritoꝝ tu vis q ſit remune
ratoria dico q eſt remuneratoria quaten᷒ aſcēdit quātitatē meri
toꝝ iuxta no. per guli. Bal. ꝛ alios i. d. l. illud. ſi ergo tu dicis qd
merita aſcēdūt ad dictā q̄titatē donatā vel ad aliquā ptē hereſ
hoc pbaret talis ēt aſſertio eſt pbatio dubia ꝛ incerta id nō rele
uat l. nō hoc. C. vñ cogna. c. in pñtia. extra de pꝛob ¶ Sextus ꝛ vl
tim᷒ caſus ꝯſiderari pōt in caſu nr̄o. nā dictus Ja. dixit etiā ſe do
nare nō ſolū ob merita ſed ex beniuolētia quā hȝ erga Petrū pa
trem ſuū. ſed qñ vtraq̄ cā ꝛ ſanguinis meritoꝝ expꝛimere dȝ ma
gis attēdi cā ſanguinis ꝛ ſic naturalis q̄ cā meritoꝝ accidētalis,
ar. l. q hȝ. ff. de tute. ꝛ. l. tutoꝝ. §. q̄ tutoꝛibus ff. de excu. tu. ita no. vo
luit Paul. de ca. i cōſi. cv. incip. cū bona q̄ fuerūt in prin. iij. col. et
eſt no. q Paul. de ca. loquitur in foꝛtioꝛibus terminis: qꝛ i caſu
ſuo ſi donatio dicebatur facta in cā ſanguinis erat nulla et ſi ob
merita erat valida ꝯ regulam, l. quoties. ff. de re. du. foꝛtius i caſu
nr̄o i quo donatio vtroq̄ caſu valebat dicat̄ facta affectu cōſā
guinitatis ꝛ nō ob merita. ꝛ per ꝯña militat diſpō. d. l. ſi vnq̄ ꝛ ex
deciſiōe triū caſuū vltimo loco cōſideratoꝝ multū clare decidit̄

qd nr̄a ꝛ pro certo male fecit ꝯſultoꝛ q illis obaudiuit ꝯtrā iudi
cauit. ¶ Poſtremo oēs cōſultoꝛ vnū aliud fundamentū addu
10 cit q ſ ex eo qꝛ Ja. fuit a patre legitimat᷒ cōſtat de benemeritis et
ſic cenſeri dȝ donatio remuneratoria alleȝ ad hoc Saly. in. d. l. ſi
vnq̄ q dicit q legitimatio ſit ad vtilitatē legitimati ꝛ in bñficiū
filij qꝛ per illā habilitatur ad honores ꝛ dignitates ꝛ ad ſucceſſio
nē pr̄nā qd eſt cōſiderabile in caſu nr̄o cū habeat pr̄. xij. filios legi
timos ꝛ naturales qbus pr̄em Jaco. ēt voluit bñ facit text. ꝛ ibi
no maxime p Bal. in. l. iubem᷒. C. de emā. libe. ſȝ ad hoc optie rn̄
det q pp hoc nō dȝ dōatio iudicari ob merita ſȝ ſimplex ꝛ pura:
qm p iſtā filius qui erat liber redact᷒ fuit i patriā ptātē vt i. §.
ꝛ gñalr. in auc. qb. mo. na. eff. ſui. ex quo ſeqtur q pr̄ acqrebat vſū
fructū in omnib᷒ bonis aduētitijs p filium quērēdis vt. l. cū opꝫ
C. de bōis q̄ lib. ꝛ pp p̄dicta qꝛ agit̄ de preiudicio filij q legitimat̄
11 † comes q hȝ ptātem legitimandi nō pōt legitimare filiū infantē
vt ꝯcludit Ang. in. l. ſi. ff. de his qui ſunt ſui vel ali. iu. ꝛ in ſua diſ
putatione q̄ icipit qdā nobilis genere natus. vñ dicit Fulg. i. d. l.
ſi. ff. de his q ſui ſunt vel ali. iu. rn̄dendo ad no. in. d. l. iubemus. q
emācipatio de qua ibi tēdit ad cōmodū ꝛ vtilitatē filij legitima
tio ad onus: qꝛ redigitur in patriā ptātē. d. §. ꝛ generalr. ¶ Cōfir
mat̄ iſta ꝯcluſio qꝛ pr̄ legitimādo filiū qui acqrit pr̄iam ptātem
dr̄ acquirere rē ineſtimabilē. caſus eſt clarus ꝛ ibi Bar. in. l. filius
fa. §. ſed vulgo. ff. de leg. j. ꝛ ideo vult tex. q legatarius cuiuſcunq̄
quātitatis nō pōt grauari vt filiū legitimet ꝛ ſi grauatur graua
mē mero iure nō tȝ quaſi videat̄ ſemper in plus grauat᷒ q̄ hono
ratus ꝯ regulā. l. ab eo. C. de fideicō. licet ſi agnouit legatū nō iure
actionis ſed de equitate officio iudicis ad emācipationē cogi poſ
ſit vt eſt caſus in. l. cui. ff. de cōdi. ꝛ de. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. cū de ineſti
mabili ad eſtimabilem nulla eſt pportio: cōpꝛobatur nā fili᷒ be
neficiū ligitimationis non hȝ a patre ſed a principe. in aut quib.
mo. na. eff. ſui. alr̄s legit. §. ſi. a patre habet cōſenſum quo mediāte
ꝯgnoſcitur ſibi ꝛ acquirit ſpē ſuccedēdi. iuxta nota. per Bar. ꝛ a
lios in. l. gallus. §. ꝛ quid ſi tm̄. de lib. ꝛ poſt. habilitationē aūt ad
dignitates ꝛ honores hȝ a principe mediāte legitimatione quaȝ
ad iſtum effectū facere potuiſſet pꝛinceps etiā patre nō cōſentiēte.
vñ accedente cōſenſu patris cōſequitur ab eo q agnoſcitur filı᷒ ꝛ
habet ſpē ſuccedēdi cū alijs que ſpes regulariter nō ſolet eſſe i cō
ſideratione. l. poſt emācipationē. ff. de lib. le. licet in pr̄ſit in ꝯſi
deratiōe vt pꝛobat̄ i. l. ſi pōt. ff. de acq her. ſȝ cū pr̄ acquirat pr̄nā
ptātem que eſt res ieſtimabilis. itē acqrit vſumfructū. itē etiā ſpē
ſuccedendi ſi filius p̄deceſſeret pr̄ acqſiuit q pꝛius nō habebat:
qꝛ filio ſpurio non ſuccedebat put eſt caſus in. d. §. ſi. in aut. quib.
mo. na. eff. ſui. ꝛ ita voluit Azo in ſum. C. de legi. here. ꝛ Bar. i. l.
ſi. ff. de his qb. vt indi. Preterea lȝ filius acqrat ſpē ſuccedēdi nō
tñ pōt i plus ſuccedere q̄ vnus ex filijs q in minus ſuccederet ſm
Bald. in. c. per tuas. de maio. ꝛ ob. allegat tex. in. §. ꝛ eū varie in
aut. qui. mo. nat. ef. ſui. per quem tex. etiam attentat dicere q fili᷒
ſpurius legitimatus eſt here neceſſarius nec hȝ beneficium abſti
nendi. ꝛ ita ibi tenet Ang. in. d. §. ꝛ qm̄ ꝛ ſeqtur Lu. ro. in. l. neceſ
ſarijs. ff de acqui. here. quod eſt bñficiū pr̄is nō parui momēti. in
ſtitu. de vul. ſubſti. in prin. Cū ergo Pe. multos haberet filios ꝛ
nō poſſet ſolus habere plus q̄ vnus ex his q minus hr̄et ēt ſi eſſet
femina dat̄ intelligi q talis ſpes quā habuit a patre nō fuit mul
ti momenti. ¶ Preterea filius amittit qꝛ non pōt amplius teſta
ri pr̄e viuēte nec cā mortis donare eo nō cōſentiēte neq̄ i iudicio
eſſe vt hr̄ in. l. q in ptāte. ff. de teſt. ꝛ in. l. in his. §. i. ff. de dona. cauſa
mor. ꝛ. l. ſi. §. neceſſitatē. C. de bo. q̄ lib. ꝛ omnes act᷒ qui filijſfa. in
terdicunt̄ cenſentur ēt interdicti ꝛ pr̄ oīm pꝛerogatiuā quā hȝ in
filiū i ptāte acqrit. quare ſi oīa ad pōdus bñ librātur appet qd
filius plus icōmodi habet q̄ cōmodi. ꝛ pr̄ plus cōſequit̄ cōmodi
de pn̄ti q̄ incōmodi in futuꝛū ꝓpter ſpē ſuccedēdi cū ſit futurus
ꝛ nudus ꝓpter ſue teſtādi ſm Abba. in rub. de teſta. dicit nobis
ex priuilegio cōceſſum. igitur donatio poſtea facta non dicitur re
muneratoria cū filius plus commodi amittat q̄ conſequatur et
pr̄ plus cōſequatur q̄ amittat. Quimmo etiā poſito q in actu le
gitimationis incommoda ꝛ commoda eſſent equalia nō diceret̄
legitimatio afferre preiudiciū vel cōmoduȝ pꝛout eſt caſus in. l. de
fideicōmiſſo. vbi multa in pꝛopoſito alleȝ. d. Alex. C. de trāſa. nec
alimenta preſtita ſunt in cōſideratione qꝛ ad illa pater tenebatur
vt tradit. Bar. in. l. ſi. ff. de his quib. vt indi. ꝛ habetur in. c. cum ha
beret. de eo qui dux. in matri. quam pol. per adul. in neceſſitatib᷒
nemo liberalitate vti cenſet̄. l. cū legatū. ff. de adi. le. ad quā neceſſi
tatē cōtra tenebat̄ filius ſpurius pr̄i p rōnem tex. in. d. c. cū habe
ret. ꝛ in. §. ſi vero in aut. de inceſ. nu. ꝛ lȝ poſtea eſſet aliquid a pr̄e
cōſequutus ex donatio dicatur remuneratoria non vr̄ illud i cō
ſideratione: qꝛ attēdi dȝ tēpus donationis vt eſt de intentione olm
in. d. l. ſi donatione. ꝛ in. d. l. illud quimo pr̄ fecit id qd facere non
poterat cōtra eum qꝛ voluit q in partem ſibi imputaret oīa habi
ta ab eo quocūq̄ de quibus ꝛ in quibuſcunq̄ libris debita appe
ret qꝛ veriſſit in alimenta fuerunt cōſumpta adeo qd apparet ve

riſimiliter Jaco. legitima priuatū que oia ſi ad pōdus auri di-
ligēter cōſuluiſſet liberaſſet nō ita cōſuluiſſet. Ex quibus arbitror
partes dſti iudicātis eſſe in cauſa appellationis pnūciare bn̄ ap
pellatū ⁊ male iudicatum ⁊ in cōdēnando reos cōuentos ad oī
cta bona legata declarādo donationem factam per Jacobū Pe
tro reuocatam eſſe ⁊ ita ſentio ⁊ concludo in pmiſſis.
Laus deo. Barotbolomeus Socinus.

¶ Coſilium.cccvi.

1 ¶ Argumentum a contrario ſenſu habet locum a ſtatuto qđ
non extantibus filiis ⁊c.
2 Maſculus an trāſmittat hereditatē ſeu ius adeundi ad eius fi
liam cum beneficio excludendi ſororem.
3 Filius excludēs ſororem debet illam excludere ſi velit eſſe heres.
4 Priuilegium excluſionis feminarum competens filio non com
petit eius heredi.
5 Filia excluſa a ſtatuto habetur pro mortua.
6 Lucrum dotis qđ defertur marito vxore precedente tranſmitti-
tur etiam non acceptatum per ipſum virum.

Dominus labia mea aperi-
at ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectū. ¶ In pñti cō
ſultatione pulchra ⁊ ſubtili pro eius clariori diſcuſſiōe
pmitto duo q̄ ſunt clariſſima. ¶ Primū eſt ꝙ de iure cōi dñe co
ſe ſucceſſiſſent Ant. ⁊ dña Cōſtātia eius filii vt in aut. in ſucceſ-
ſiōe. C. de ſuis ⁊ leg. ⁊ lȝ Anto. non adiuiſſet hereditatē trāſmiſiſ
ſet portionem ſuā ad dñam coſam ei⁹ filiā beneficio. l. vnice. C. de
his q ante aper. tab. ⁊ ꝯñr dña Coſa filia Antonii cōſequeret di
midiā hereditatis dñe Coſe auie pſne. ⁊ dimidiā dña Cōſtātia
filia do. Coſe ⁊ amita do. Coſe filie dicti Antonii. ⁊ ſic de iure. cōi
qđ eſſet clare deciſa. Scđo pmitto ꝙ lȝ ſtatutū ſub rub. qualiter
mulier abinteſtato ſuccedat in ver. ⁊ quid quelibet mulier ⁊c.
velit quod mulier ⁊ eius deſcēdentes poſſint matri abinteſta-
to ſuccedere ſi nō exiſtant filius vel filii maſcul⁹ vel maſculi fuit
1 olim contentio inter Dy. ⁊ Cy. † an a ꝯtrio ſenſu filiis maſculis exi
ſtentib⁹ filie femine excludant. ⁊ lȝ videret ꝙ nō qꝛ argumētuȝ a
ꝯtrio ſenſu ſumi nō ſolet ad correctionē iuris cōis vt p Bar. in. l.
oēs ppli. ff. de iuſt. ⁊ iu. in. vi. q. princ. tñ ex quo alr dictū ſtatutuȝ
nihil opatur: niſi ſumatur argumētuȝ a cōtrario ſenſu approba
ta eſt illa opi. ꝙ filiis maſculis exiſtētib⁹ filie femine excludant.
ita ꝯcludit Bal. i. l. cōuēticulā. C. de epi. ⁊ cle. l. ſtatuto pūctuali
ter ſequēdo opi. Cyni q ita cōſuluit. l. qui inter ſocerū. §. cū taci-
te. ff. de pac. do. ⁊ ſequitur Pau. de ca. in. d. l. cōuēticulā. idem te-
nuit Bar. Ang. Jo. de imo ⁊ cōiter Mod. in. l. ſi cū dotē in pri.
ff. ſo. matr. ⁊ qꝛ iſta opi. eſt cōis ⁊ cōſuetudine approbata nō inſi
ſto. Ex qbus pȝ ꝙ ſi Ant. hereditatē adiuiſſet fuiſſet excluſa cō-
ſtātia filia ab hereditate mřie: ⁊ ſemel excluſa nō poſſet ampli⁹
admitti lȝ poſtea Ant. deceſſiſſet ſine filiis maſculis ſm Bar. cu
ius opi. cōiter approbat in. l. ſi. ff. ad tertul. ⁊ per Bal. in. c. i. eꝑȝ vł
abba. in vſibus feudo. reſoluit queſtio ad hāc difficultatē nun
quid ſicut Anto. trāſmiſit ſuam portionem ſororis a qua ipſam
excludebat ſi hereditatē adiuiſſet ⁊ eſt pulchra ⁊ ſubtilis difficul
2 tas. In qua primo aſpectu cōcludēdum videbat ꝙ † nō trāſmi-
ſerit hereditatē ſeu ius adeūdi cū priuilegio excludēdi ſororē ab
hereditate mřie. ¶ Primo p ea que no. vber. de bo. ⁊ Ja. de are.
in. l. i. C. de adul. vbi in qōne nřa deciditꝙ filia nō excludit: qꝛ ne
ptis ꝗ admittit: admittit vt ipſa ⁊ ſic vt femīa nō vt maſcul⁹ ar.
l. nō tm̄. §. ſi emācipat⁹. ff. de ꝯ tab. ſȝ excluſio ſtatuti eſt iducta in
priuilegiū maſculorū vt agnatio cōſeruet ꝗ rō ceſſat in nepte. iđ
debet ceſſare priuilegiū. l. titia ſeio. §. vſuras. ff. de leg. ii. ⁊ hāc opi.
approbat Bar. de ſaly. in. d. l. i. qꝛ bñficiū nō acqrit niſi acceptet
nec trāſmittit. l. emācipata. C. q admi. itē portio femine nō deferſ
vt hereditas ſȝ eſt lucrū in q̄ ceſſat rō trāſmiſſionis. itē qꝛ heredi
tas trāſmittit vt adeūda. vñ cōſideraſ vt q̄litas inherens pſone
ad q̄ fit trāſmiſſio ⁊ nō pſōe trāſmittēti. Cōfirmaſ qꝛ neptis ſuc
cedit ex pſona ſua nō ex pſona přis ſui lȝ ſubintret locū ⁊ gradū
přis. vñ cōſideraſ qualitas perſone neptis ⁊ nō přis vt probaſ
in. l. i. §. ſi ſit in. iii. rñſo. ff. de colla. do. ibi ⁊ no. Bar. ⁊ Bar. in. l. i. §.
ſi filius. ff. de coniū. cū emā. lib. igiſ neptis vt femina nō excludit.
iſtā opi. approbat idē Bar. de ſaly. in. l. ſi. C. ð repu. he. qꝛ iſta por-
tio deferſ de iure ſpāli. ar. l. ſingularis. mulieri ⁊ titio. ff. de cōdi.
3 ⁊ demō. ¶ Scđo pñcipalr̄ iſta opi. vſ cōfirmari qꝛ † filius tūc ex-
cludit ſororem ab illa portiōe ſi vult eſſe heres. ita cōcludit Bar.
in. l. ii. §. ſi fint. ff. ad certu. ⁊ no. Bar. in. l. i. §. quod ſi filiū. ff. de bo-
no. poſ. ꝯ tab. ſed fili⁹ nō agnouit hereditatē ⁊ ſic non voluit eſſe
heres. igiſ nō excludiſ ⁊ p iſtā rōnem hāc piſ tȝ Lndo. de ro. in
l. vētre. ff. de acq. here. confirmatur iſta opi. qꝛ beneficiū trāſmiſ-
ſionis de quo in. l. i. C. de his q āte ap. ta. cōceditur tñ in portio
ne delata de iure cōi: ſȝ in alia portiōe delata ex forma ſtatuti nō
repperiſ ꝙ illā tranſmittat. igiſ nō trāſmittit. l. qm̄ ſororē. C. de iu-
re delib. ⁊ talis interpretatio vř amplectenda vt ſtatutū min⁹ le-
dat ius cōe. c. cū dilecti. de cōſue. ¶ Tertio pñcipalr̄ pbaſ eu
tontate Pe. de anc. in ſuo cōſil. mihi. xxvi. icipi. qōne ſupra dicta
4 viſa ſubtilr̄ aſſatte. vbi vult ꝙ † priuilegiū prelatiōis ⁊ excluſio
nis filie cōpetēs filio nō competat heredi ipſi⁹ filii in q̄ nō mili-
tat rō prelatiōis ⁊ excluſiōis ſed potius ceſſat. ar. l. ea quidē. C. ſi
mā. ita fuerit aliena. cū ibi no. hanc opi. Pe. de anc. vř prius te-
nuiſſe Bart. in. l. liberoꝝ. ff. de ver. ſig. i. viii. col. v̄ q̄ro. pone reie-
to eodē themate pōit qōnē qñ ſtatutū vult ꝙ extātib⁹ maſculis
filia femia nō ſuccedat ⁊ fili⁹ deceſſit ſupſtite ex eo filia an neptis
ex filio excludat filiā ⁊ dicit ꝙ Cy. tȝ ꝙ nō: qꝛ in ea ceſſat vt agna
torū ſalua ſit dignitas. ita dicit tenere Cy. in. l. i. C. de adul. Bar.
idē ſequiſ alia rōne: qꝛ filius nō excludit quia filius ſȝ qꝛ fili⁹ ma
ſculus ſed qualitas iſta maſculi nō trāſit ad neptem. ergo appa-
ret ꝙ in eā non trāſit diſpō legis. ⁊ ſic nō pōt aſſumere locū pa-
tris vñ Bar. vř decidere idē qđ Pe. de anc. ¶ Quarto ⁊ vltimo
iſta opi. cōfirmatur alia rōne. nā iſta trāſmiſſio portionis ſoro-
ris l hereditate mřna vř fieri ex priuilegio ſtatuti excludētis filiā
ppter filiū maſculū. igiſ vř ꝙ talis trāſmiſſio nō fiat in bñficiū
que admittaſ de iure cōi p ea que notat Bar. poſt glo. in. l. ii. C.
ad ſe. cō. offici. ſup glo. incip. ſed quare. vbi vult qđ trāſmiſſio q̄
fit ex priuilegio nō fit in preiudiciū illi⁹ qui venit per ius accre
ſcendi qđ eſt de iure cōi qꝛ priuilegia facilius tolliſtur. l. antiq̄. C.
ad velle. circa pria. ⁊ iſta videbātur hanc cōſultationē aliquātu
lū difficultare. Sed pmiſſis non obſtātib⁹ q̄ vere nō obſtāt cō-
trariā lniam veriorē indubitāter eſſe exiſtimo ꝙ imo filius trāſ-
miſerit totā hereditatē maternā ad filiā ſuā ⁊ ſic etiā portionē
ſororis q̄ ab eo excludebaſ in eius preiudiciȝ. ⁊ in primis dico
ꝙ hāc q. deciditur in terminis antiquus doc. do. Hug. de ſōta. par
mēſis. quem ſequiſ Cyn. in. l. i. C. de adul q in caſu nřo diſtingue
bat qđ aut fř deceſſit ante patrē relicta filia ⁊ tunc ſoror nō ex-
cluditur aut poſt patrem ⁊ tūc ſoror excludiſ a filia fratris: qa
ius erat iā queſitum filio quod ad filiā ſuā trāſmittit. hāc par
tem ſequiſ ibi Alber. de roſa. idē tenet Alb. de roſa. in qđ. ſtatu
toꝝ in. ii. parte. q. ci. incipi. item q̄ro cōiter eſt ſtatutū in ciuitati-
b⁹ vbi refert Vgo. dicitē ꝙ ita in qōne de facto obtinuit. eādē
opi. ſequut⁹ eſt Jo. an. in addi. ſpe. in rub. de ſuc. abinte. v̄. ſimilē
qōnem de amita. vbi relatis opi. vber. de bo. Jo. de are. ⁊ Vgo.
de fontana ſeqſ opi. Vgo. ꝙ admittiſ neptis ex filio ꝯ amitā qꝛ
fili⁹ in filiā trāſmittit ius queſituȝ. l. i. C. de his q añ ap. tab. itē ne
ptis repreſentat vicem pris. l. emptor. C. de heredi. vł act. vēdi. vł
ſufficit eius ſemel fuiſſe q̄ſitū. l. videamus ff. qđ me. cā. dicit Jo.
an. ꝙ placet ſibi opi. Vgo. ⁊ miraſ ꝙ ſuus Jaco. de are. tenuit cō
trariū. reperio ēt ꝙ elegās doc. d. Car. ſlorē. ꝯſuluit ſm hāc ptem
in ſuo cōſi. lxxx. loquēdo in hereditate pſna icipit ꝯſiliū preſup-
poſito ſtatuto ꝙ filia cū frib⁹: qꝛ eo ipſo ꝙ fuit ſu⁹ ⁊ nō repudia-
uit fuit vere ſucceſſor vñ ius ſuū trāſmiſit ad ſucceſſorē. allegat. l.
ii. §. ſed ſi ſit ⁊. §. ſiqs ex liberis. ff. ad tertu. hanc cōcōnē pbat tex.
in. c. i. §. q̄ etiā. epiſ. vel abba. in vſi. feu. per quē dicit ibi Bal. ꝙ
ſtatutū diſponēs ꝙ extātib⁹ maſculis filia femina nō ſuccedat
operatur ꝙ q̄ primū extitit maſcul⁹ poſt mortē pris filia intelli
gitur ppetuo excluſa addit ꝙ ſi decedat poſtea maſcul⁹ filia ſu-
perſtite nō admittaſ ⁊ ita etiā dicit bal. in aut. ſed ſiqs in. iii. col.
5 ⁊ in. l. in quibus. C. de ſec. nup. Cōfirmaſ iſta opi. qꝛ ſtatutū qđ fi
lias excludit facit illas p mortuis haberi. l. i. §. ſiqs. ff. de cōiūg.
cū emāci. lib. ⁊ p iſtā rōnē hāc opi. tȝ Pau. de ca. in. l. ſi. ff. de acq.
here. allegat Bal. idē cōſuluiſſe nō p iſtā rōnē ſed per illā qđ au-
gmētū oȝ eſſe eiuſdē nature cuius eſt pncipale ⁊ idē de vtroqȝ in
dicari oȝ. l. inter ſocerū. §. cū inter. ff. de pac. dota. ⁊ incipit ꝯſiliū
Bal. factū pſupponiſ ſub hac forma qdā noīe. qđ cōſiliū refert
Lu. de ro. in. l. vētre. ff. de acqui. here. vbi hanc opi. ſequitur. inſi-
gnis pceptor meus. d. frā. are. ⁊ hāc opi. tenuit elegās doc. d. Jo.
de mō. ſpe ſequunſ. moder pnſ. in. l. ii. C. de iur. deli. eandem te-
nuit dictus pceptor me⁹. d. Are. in. l. ſiqs poſthumos. C. ſi filiū ff.
de li. ⁊ poſt. ⁊ ſm hanc opi. cōſuluit preſtātiſſim⁹ pceptor me⁹. d.
Alex. de imo. in ſuo cōſi. inci. viſo pceſſu cauſe vertētis i pmo vo-
lumine. ⁊ lȝ multi ex pallegatis doctor. loquāē i hereditate pſna
tñ eoꝝ rōnes pncipales cōcludūt ēt i hereditate mřna. ⁊ pbabiſ
iſta cōcluſio ex his q̄ ſtatim dicenſ in rñſionibus ad ꝯria ⁊ lȝ ex
premiſſis pateat rñſio ad ꝯriū allegata tñ pticulariter rñdeo ⁊
ad pmū ꝙ ſatis eſt ꝙ tpe mortis ſupfuerit fili⁹ ⁊ ſic v̄ificatū fue-
rit ſtatutū ⁊ rō ſtatuti vt filia dicaſ ppetuo excluſa iuxta tex. l. c.
§. ⁊ ibi no. p Bal. epiſ. vł abb. ¶ Preterea nō eſt dubiū ꝙ ſuā por-
6 tionē trāſmiſit ex bñficio. l. i. C. de his q ante ap. tab. vñ alia por-
tio ſibi accreſſit: quia rōne vnionis cēſeſ eiuſdē nature ⁊ hēt idē
priuilegiū trāſmiſſionis. ad hoc tex. ſingularis l. l. qui patri. ff. de
acqui. her. cum ibi notatis. itē ſequereſ ſi alr̄ diceremꝰ ꝙ ille cui
delate eſſent plures vnius hereditatis p vna heres eſſe poſſet ⁊
alia nō cōtra. l. ii. ff. de acq. here. vbi dicit Ang. illā. l. pcedere ſiue
plures partes deferunſ a teſtatore ſiue allegat caſum quē dicit
ſingularē in. l. iii. C. de ol agr. deſer. li. xi. ¶ Ad primā rōnē Bal.
reſpondetur

rñdetur q̄ iſta trāſmiſſio q̄ fit ex.l.i.C.de his q̄ ante ap.tab. deferri de iure cōi vnde cum filij habeāt pro mortuis vt eſt dictum ius cōe trahit etiā ad dictā portionē delatā filio ſuo priuilegio ſtatuti caſ⁹ eſt in.d.l.i.ꝛ ibi no.ff.ad.l.fal. ¶ Preterea priuilegiū etiā nō acceptatū trāſmittit.l.nō ſolū.ff.de in integ.reſtitu.in.i.generali. Itē in.d.l.emancipata.bono.poſ. non tranſmittebat: q̄ hereditas illo iure nō trāſmittebat. ſed cū hodie ad deſcendētes trāſmittat vt l.i.C.de his q̄ an ap.tab.pȝ etiā q̄ bñficiū bono.poſ.tranſmittat vt voluit Cyn.in.d.l.i.ꝛ gloſ. Jacob.but.Ful.ꝛ Pau.de caſt.in.l.emancipata. Preterea vt inquit Bald.in.d.l. emancipata.bono.poſ.non tranſmittit: q̄ ſit bñficiū ſed q̄ in tali bñficio reqrit aditio ꝓ̄toria ꝛ ſic factū hōis ſec⁹ qñ acquireretur ſine facto hōis vt pȝ in.l.cū pf.§.ſurdo.ff.de lega.ij. ¶ Cōfirmo predicta: q̄ qñ aliqua portio non deferf vt hereditas vel portio hereditatis ſȝ vt lucrū tūc tale lucrū trāſmittit: q̄d aīr nō trāſ

a mitteret ſi deferret vt portio hereditatis: †vñ lucrū dotis q̄d deferē marito vxore predecedēte ex forma ſtatuti trāſmittitur lȝ nō fuerit acceptatum ſm Pau.de ca.poſt alios in.l.antiquioribus C.de iure deli.cū concor.alleg.p do.Alex.cui addo Bar. in cōſ. ꝓ̄mij ſm ordinē peruſ.incipiēte ſup his p dicta ſunt.ꝛ Bart.de ſaly.in aut.bōa dānatoꝝ.C.de bo.dā.igit forti⁹ trāſmittat lucrū ꝛ bñficiū q̄ hereditas ꝯ Saly. ¶ Ad ſcdām rōnē Saly. q̄d imo tranſmittit totā hereditatē: iſ q̄ portio accreſcēs dȝ eſſe eiuſdē nature: arg.d.l.qui pñi.ꝛ q̄ filia habetur pro mortua. Preterea ſi vnus ex filijs eſſet inſtitut⁹ in maiori portione nō eſt dubiū q̄ totam portionem trāſmitteret vt pȝ ex generalitate tex.in.l.ij.C.de iur.deli.ꝛ in.d.l.i.C.de his qui ante aper.tab. igitur aliter diceren⁹ q̄d poſſet vnā ex pluribꝰ ꝑtibus hereditatis hre aliā nō cōtra no.in.d.l.ij.C.de acq. here. Itē ſi defert portio femine vt lucrū fortius dȝ trāſmitti vt dixi ꝓ no.in.d.l.cū antiquioribꝰ. Nō ob.ergo rō Saly.nā ex quo filia habef pro mortua ꝛ ſic hereditas eſt in totū delata in totū trāſmittit ad deſcēdētes in.d.l.i.ꝛ ad id q̄d nō dȝ tranſmitti cū priuilegio excluſionis df q̄d hoc eſt rōne vnionis.d.l.q patri.ꝛ ne cōtingat abſurdū de quo.ꝯ.ꝯtra.d.l.ij.ff.de acq.here.itē attēdi dȝ qualitas trāſmittētis.l.ſi quis filiū.in ſi.C.de inoff.teſt. Et ad rōnem q̄ imo inſpiciatur qualitas illius in quē fit trāſmiſſio: rñdef q̄ in.d.l.i.§.ſi ſit.nō fuit delata hereditas pri in cuius locū ſuccedebat nepos: ideo ibi nō cōſideratur nepos ex pſona patris: ſȝ in caſu nr̄o delata fuit hereditas filio id neptis cōſiderari dȝ nō vt ex pſona ꝓpria ſed filij in cui⁹ locū ſuccedit.d.l.ſi q̄s filium.in ſi. ¶ Preterea q̄cq̄d ſit an ſtatutū excludēs filias ꝓpter maſculos ſit odioſum vel fauorabile: iſ ex parte maſculorū dr fauorabile ſm Bal.ꝛ doc.in.l.ij.C.de in ius vocā. tñ tranſmiſſio que fit ad deſcēdētes virtute.l.i.C.de his q an ap.tabu.eſt fauorabilis ꝛ extendibilis ſm doc.ibi.igit intelligat q̄ trāſmittat q̄nācūq; portionē ſibi delatā etiā de iure ſpeciali p tex.vbi caſus in.d.l.i.ff.ad.l.fal.cū ſi. Ad rationē do.Bar.de ſaly.qua mouetur in.d.l.ſi.C.de repu.here.pȝ rñſio ex his que ſtatim dixi q̄ lȝ portio deferaf de iure ſpāli tñ regula in.d.l.i.in vi trāſmiſſionis ſe extēdit ad dictā portionem delatā de iure ſpeciali.

a ar.d.§.lex falci. Et ad.l.mulieri ꝛ titio.ᵃ reſpondetur q̄ ibi innitatur q̄s ad portionem diſpēſatiue ꝯ mentē teſtatoris: ſecus in caſu noſtro: nā vf inuitari fili⁹ a defuncto tacite ad totū ex quo in totū vocaf ab inteſtato.l.cōficiunf ꝛ.l.ſi quis cū nullū.ff.de iure codi.ita reſpondet ꝓ̄fatus do.Jo.de mōte ſpe.vel dicēdum ſm Mod.peru.in.d.l.ij.q̄d in.d.l.mulieri.agitur vt accreſcat portio alteri delata deficiēs: in caſu noſtro tota hereditas eſt delata filio. ¶ Non ob.ſcdm principale fundamētum.ꝯ.in cōtrariū factum q̄ intelligit qñ filij nolunt eſſe heredes vel non pñt.ꝛ ita loquit Bar.in locis allegatis.ꝛ in hoc fuit decept⁹ Ro. Cōfirmo rñſionem: q̄ iſta ꝯditio ſi voluerit eſſe heres vł ſi erit heres nō expirat ꝑ mortē qñ ille q morit tranſmittit hereditatē q̄d pȝ: q̄ iſte ad quē fit tranſmiſſio excludit ſubſtitutū ſm cōmunem opi. Bar.ꝛ doc.in.l.i.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ ibi late dico.ꝛ ad confirmationē dicti fundamenti pȝ reſponſio ex ſuperioribꝰ: qm̄ imo trāſmittit portio ſororis ex quo eſt delata filio per interpꝛetationem paſſiuā vt in.d.§.lex falci.ꝛ rōne vnionis ꝛ augmenti.argu.d.l.q patri.ꝛ

b d.§.cū inter. ¶ Ad tertiū fundamētū rñdef q̄d Pe.de anc.ᵇ hȝ cōem opi.cōtra ſe ꝛ ad rōnem ſuam reſpōſum eſt in ſuperioribꝰ ꝛ dum eius autoritas eſt cōfirmata autoritate Bart.in.d.l.libe-

c rorum.ᶜ dico q̄ lȝ Bar.in propoſito videatur per quoſdā allegari tñ ſalua pace allegantiū Bar.non dicit hoc ondēdo ꝑmū dicit enim Bar.quero pone retento eodē themate ꝛ ſic refert ſe ad queſtionem ꝓpoſitam.ꝯ.in q̄ ponit qñ ſtante ſtatuto q̄ extātibus filijs filia nō ſuccedat ꝛ aliquis decedit relictis filijs ꝛ nepote ex filia.vnde poſtea querit quādo filius deceſſit relicto filio viuo auo nō quādo deceſſit poſt mortem aui prout ſunt termini q̄ōnis ꝓcedētis ad quā ſe refert: ꝛ tñ Bart. vult facere differētiā an fili⁹ decedat viuo auo relicto nepote an vero relicta nepte q̄d etiā ꝛ ſcdo clarius demonſtraf.nā Bar. dicit q̄ Cyn.in.d.l.i.C.de adul.vf tenere q̄d neptis nō excludat filij: q̄ in ea ceſſat rō vt agnatoꝝ ſalua ſit dignitas.ſȝ Cy.referēdo Ugo.de ſō.vba voluit q̄d aut fili⁹ deceſſit viuo auo relicta filia ꝛ tūc ꝓcedat q̄ neptis nō excludit filiā rōne ꝓdicta: aut deceſſit poſt mortē ꝛ tūc neptis excludit filiā: q̄ iuſ ꝙ̄ſitū i pſona ſua tranſmittit ad nepotē.l.cū antiquioribꝰ.C.de iu.deli.ꝛ ꝑ alias rōnes de qbꝰ ibi p̄ eſt igit Bar. loqt eo caſu quo fili⁹ deceſſit viuo auo: qm̄ eo caſu Cy.dicit illō q̄d dicit Bar.nō aūt qñ mortuo auo: q̄ tūc Cyn.poſt Ugo.dicit oppoſitū q̄d ēt tertio demōſtraf.nā bar.addēdo rōnē ad deciſionē Cy.dicit q̄d rō ē q̄ fili⁹ nō excludit filiā q̄ fili⁹ ſimplr ſȝ q̄ filiꝰ maſcul⁹ ſȝ q̄litas iſta maſcul⁹ nō trāſit ad neptē: ꝛ ſic loquit qñ excluſio cauſaf a nepte q̄d eſt filio ꝓmortuo in vita aui: q̄ qñ fili⁹ ſupuixit cauſata eſt immediate excluſio a filio ꝛ filia repertē ꝑpetuo excluſa vt in.d.c.i.epiſ.vł abb.ꝛ p Bal.in.d.l.ſi q̄s poſthumos.§.ſi filiū.ꝛ ſic rōne ꝓdicta ꝛ p alis de qbus.ꝯ.filia excluditur a nepte. Quarto ēt ꝛ vltimo hoc deduco ſubtilr ex vbis Bar.qñ ſubdit q̄ in neptē nō trāſit diſpō legis: ꝛ ſic nō pōt aſſumere locū pris.vñ vult q̄ qualitas maſculinitatis nō trāſit i neptē q̄ eſt femina ꝛ ſic lȝ ſubrogef in locū pris vt in.§.cū fili⁹.inſti.de here.q̄ ab inte.tñ nō ſubrogaf cū q̄litate maſculinitatis ꝛ id dicit Bar. q̄ nō pōt aſſumere locū pris ſȝ hoc iſi pōt habere locū filio premortuo i vita aui vt.l.d.§.cū fili⁹.nō aūt qñ ſupuixit ꝛ nō adiuit ſed mortu⁹ eſt ante aditionē q̄ tūc neptis nō ſubrogaf in locum pris ſed admitti pōt vel ex iure trāſmiſſio iuxta.l.i.C.de his q an ap.ta.vł iure accreſcētio. quo caſu de iure cōi neptis excludit a filia.cſiſtētib⁹ i pmo gradu.vt ē gl.cōiter approbata.in.l.vnica.C.qñ nō peten.ptes.ꝛ ſic pȝ q̄d loquit qñ neptis pōt aſſumere locū filij.ſ.qñ ꝓmortu⁹ eſt viuo auo.vñ valde a vitate abeūt q Bar.in hac q.in loco preallegato ꝓ ꝯtria parte allegāt. ¶ Nō ob.vlti.funda-

d mentū in ꝯtriū allegtū: q̄ opi. Bal.in.d.l.ij.ᵈ eſt falſa ſm Saly.ꝛ moder.ibi.q̄ pr excludit ſubſtitutū ergo forti⁹ cohredē.l.ſi.i pn.C.de bo.q li.q̄ ſubſtitut⁹ ꝓfert cōſtituto.l.vnica.§.in ꝑmo.ꝛ.§.p ſcdo.C.de cadu.tollē.nō pōt dici q̄ ibi coheres a parte excludaf q̄ trāſmiſſa ad partē ſit de iure ſpāli ſȝ fuit ex eo q̄ ad patrē illo tempore illius.l.nō fiebat trāſmiſſio vt ibi dicunt doct. Sed in caſu noſtro rñdef clare.nā fit trāſmiſſio de iure cōi vtute.l.vnice.C.de his q an ap.tabu.Sed qñ trāſmiſſio fit de iure cōi nō loqtur Bal.q̄ tūc nō ſolū excludif coheres ſȝ ēt ſubſtitut⁹ q̄d eſt totius iuxta no.p Bar.in.l.i.ff.de vul.ꝛ pu. Et hoc caſu qñ trāſmiſſio fit de iure cōi nō hȝ obſtare q̄ hereditas deferf de iure ſpāli.caſus eſt in.l.apud hoſtes.C.de ſuis ꝛ leg.vbi pȝ q̄ q̄uis hereditas pris deferf filio p fictionē.l.cornelie.ꝛ ſic de iure ſpāli nihilominꝰ fili⁹ trāſmittit ex capite ſuitatis: ꝛ ꝓbaf iſta ꝯcluſio p tex.l.l.ſ.§.idē iulian⁹ ait.ff.de coll.bo.vbi dicit q̄ ſi poſt petitas ꝯ tabulas ab emācipato ꝓterito fili⁹ ſu⁹ inſtitut⁹ deceſſit trāſmittit hereditatē ad hredē ſuū: ꝛ tñ filio inſtituto ꝯſeruaf portio p edictū pretoris expugnato teſtō p ꝯ tab.d iure ſpāli.l.ſi duo.ff.d leg.pſtā.ꝛ

a iſta adducit Are.in.d.l.vnica.in pe.charta. Ex quibꝰ cōcludo q̄ dña Coſa filia Antonij admittif ad hereditatē dñe Coſe auie pr ne ex iure tranſmiſſio p Ant. eius patrē excluſa dña Conſtantia amita. Laus deo. Barth.Soci.

¶ Ad.l.mulieri ꝛ titio.ff.de cōdi.ꝛ demon.

¶ Cōſilium.ccxcviij.

1 ¶ Clauſula generalis adiecta poſt ſpecialem ꝓuiſionem quando reſtringatur ad ſimilia expꝛeſſis.
2 Decime conſuetudine vel pꝛeſcriptione minuātur.
3 Tēpus cuius initij memoria nō exiſtit habet vim ꝯſtitutionis.
4 Decima eſt onus reale ꝛ videf trāſire cum predio.
5 Papa poteſt eximere aliquos in totum a ſolutione decime.
6 Priuilegium conceſſum ordini ſancti Auguſtini non extēditur ad eius colonos.
7 Papa ad validitatem actus ad ſe geſti poteſt fingere expꝛeſſum quod non eſt expꝛeſſum.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpirit⁹ ſanctus illuminet intellectū. ¶ Utio priuilegio cōceſſo ordini Eremitarū a Sixto quarto ſup decimis nō ſoluēdis dubitaf vtrū teneāf ad ſolutionē decimaꝝ predialiū pro ꝓdijs q̄ tradūt alijs excolēda.in q̄ difficultate ſubſtātialiter loquēdo ꝓmittēdū eſt de iure cōi eccleſia haberet fundatam intentionē quo ad decimas prediorū ſue parochie: vt i.c.ſi quis laicus.in.c.ſtatuimus.ꝛ in.c.de decimis.xvi.q.i.in.c.fin.de paro.in.c.cū cōtingat.ꝛ in.c.tua.de decimis. Et lȝ ſuper decimis nō ſoluendis reperianf pſonis religioſis varia priuilegia varijs tꝑibꝰ p plures ſummos pōtifices cōceſſa q̄ ſunt in corpore iuris clauſa ꝓut declarat gl.magſa ꝛ approbata i.c. ex pte tua.el.i.de decimis.ꝛ Inno.in.c.ſuggeſtū.eo.ti.tñ ꝓ ꝓdijs nō noualibus q̄ alijs tradūf excolēda nō reperiunf religioſi ordinis Eremitaꝝ ſup decimis ex his ſoluēdis priuilegiati aliquo priuilegio in corpore iuris clauſo.igit ad tales decimas teneri videnf vt in.c.lȝ cū ibi no.de decimis.ꝛ cle.i.ꝛ ibi doc.de decimis. Quare dubitatiōū eſt an virtute priuilegij cōceſſi a Sixto quarto ſummo pōtifice

b ¶ Cōis opi.ꝯ Pe.de anc.in cōſ.xxvj.

c ¶ Ad declarationē bar.l.i.liberoꝝ.ff.de vbo.ſigni.

d ¶ Ad Bal.i.l.ij.C.ad orfi.

ſint a talib⁹ decimis exēpti ꝛ ꝯſiderādo v̄ba dicti priuilegii in-
xta tex. in c. porro. extra de priui. videbat̄ dicēdū q̄ nō eſſent exē-
pti. ¶ Primo nā ā priuilegiū Sixti ꝯceſſum erat religioſis di-
cti ordinis q̄ de nonalib⁹ eoꝝ q̄ ꝓprijs manib⁹ aut ſumptib⁹ co-
lūt ac de bortis virgultis ꝛ piſcationib⁹ eoꝝ decimas nō ſoluerēt.
Sixtus aūt quart⁹ ꝯfirmādo priuilegiū alia ꝯceſſum ꝛ ampliā-
do extēdit ad q̄cūq̄ bona dictoꝝ fratrū qḋ priuilegiū cū ſit ſtri-
cti iuris in. i. iiii. diſt. priuilegia. vr̄ intelligēdū de q̄buſcūq̄ bonis
ēt nonalib⁹ q̄ fratres dicti ordinis ꝓprijs manib⁹ excolerēt: qm̄
poſt ſpālē ꝓuiſionē adiicit̄ cl'a gn̄alis reſtringit̄ talis cl'a quaten⁹
ſi ꝯi pōt ad ſīlia expreſſis nō ad diuerſa vt l. c. ſedes. ꝛ ibi cano. ex
tra de reſcrip. ꝛ pbat̄ in l. ſi. §. cui dulcia. ff. de vi. tri. oleo q̄ le. ꝛ in
cle. nō ꝑ. extra de pcu. ꝛ p bar. ꝛ legiſtas in l. ſꝫ ꝛ ſi ge. §. q̄ſitū. ff. ſi
qa cau. cū ſi. ſgit lꝫ nō poſſit reſtringi ad bona nonalia reſtrigat̄
vt quaten⁹ loquit̄ de nō nonalib⁹ ad ea q̄ ꝓprijs manib⁹ colerēt
nō q̄ traderēt aliis excolēda. ar. eī⁹ qḋ hr̄ in c. i. ꝫ. de deci. ꝛ in cle. i.
eo. ti. ꝛ ad hoc vt min⁹ ꝑuilegiū extēdat̄ ad correctionē iuris cōis
iuxta tex. ꝛ ibi no. in c. cū dilect⁹. extra de ꝯſue. ¶ Sc̄do eadē con-
cluſio pbari vr̄ nā priuilegiū loquēs de decimis nō ſoluēdis ſꝫ ab
iſtis religioſis de quib⁹ agim⁹ nō ſoluebat̄ decima an̄ ꝑuilegiuꝫ
Sixti: neq̄ i loco a laicis ēt decima ſoluit̄ ſꝫ ſoluit̄ ex ꝯſuetudi-
ne certa menſura fructuū nō ꝯmēſurāda ad aliquā quotā fructu
2 um ꝑdioꝝ. † ꝛ lꝫ in laicis ſit diſputatio nūq̄d ex ꝯſuetudine mi-
nui poſſint decime vt plene diſputat̄ in c. in aliq̄b⁹ p gl. ꝛ doc. de
deci. ꝛ late inſignis doc. Henri. boh. in c. pueniēs. de deci. tā in reli-
gioſis clarū ē q̄ ꝯſuetudie pōt minui decime vt ꝯcludit Lau. quē
ſequit̄ do. Car. in cle. i. de deci. q. xi. Itē de pſcriptione induci pōt
qm̄ allegaret̄ ſeculos vel pſcriptio tāti tp̄is cuius in ꝯtrā memo-
ria nō exſteret vt in c. i. de pſcrip. lib. vi. no. gl. ꝛ doc. in d. c. in aliq-
bus. ꝛ hr̄ l. c. cū ꝯtigat. eo. ti. cū ergo ſoluerēt an̄ priuilegiū Sixti
talē menſurā ꝛ nō decimā p̄t fructuū talis menſura nō dr̄ ꝓpe deci-
ma: ꝛ ſi decima dici poſſet dr̄ ſm̄ q̄d ꝛ nō ſimplr̄: q: loco decime
hr̄ v̄ba aūt ſunt intelligēda ſimplr̄ ꝛ nō ſm̄ q̄d l. hoc legatū. ff. de
leg. i. iii. Itē diſpō intelligi dꝫ de eo qḋ eſt tale nō de eo qḋ eſt loco
talis: q: nō eſt ꝓprie tale. l. merces. ff. de v̄b. ſi. ꝛ p Bar. in l. ſi ma-
rit⁹. §. lege iulie. ff. de adul. ¶ Tertio iſta ꝯclō pbat. qm̄ ex quo
in loco ſolita eſt ſolui talis menſura ꝛ nō decime eāto tp̄e cui⁹ in
ꝯtrariū memoria nō exiſtit vr̄ pſumendum q̄ ex quo conſenſu
ꝛ conuentione inita cū parochianis talis menſura fuerit ſolu-
3 ta. † hꝫ enim tm̄ tp̄s vim conſtitutionis ac ſi de conſenſu partium
talis ius ſtatuenꝫ fuiſſet. argu. l. hoc iure. §. duct⁹ aque. ff. de aqua
quotidiana ꝛ eſtiua. ꝛ in l. i. in ſi. ff. de aq̄ plu. arcē. ibi habuiſſe lō-
gam ꝯſuetudinem vclut iuris impoſitura ſeruitutem. ꝛ ibi nota.
ꝛ traditur in l. ſi certis annis. C. de pac. ꝛ in l. ſeruitutes. la gran-
de. ff. de ſer. ru. gene. cū ſi. ſed clarum videtur eſſe q̄ priuilegiuꝫ
ſup decimis non ſoluendis non extendit̄ ad decimas ad quas
tenetur perſone eccleſiaſtice ex ꝯuentione inita cum parochia-
nis. caſus vr̄ clarus in c. ex multiplici. de deci. ꝛ ibi no. doc. vbi cō
cludūt q̄ niſi de tali conuentione ſiat ſpecialis mentio in priuile-
gio tales decime per ſequens priuilegium non cēſentur ſublate.
ad idem tex. in c. veniens. extra de preſcrip. ¶ Quarto iſta ꝯclu-
ſio vr̄ probari q: allegatur vt dicitur parochianus q̄ tales re
ligioſi in loco poſt habitum priuilegiū decimas ſoluerunt de hu-
iuſmodi prediis. igitur cēſentur priuilegio renunciaſſe vt habe-
tur in c. accedentibus. in c. ſi terra extra de priui. ¶ Quinto ꝯtra
dictos religioſos etiaꝫ facit q: videtur q̄ de bonis aq̄ſitis a lai-
cis poſt ꝯſilium lateranēſe qḋ conſilium celebratum fuit de an
no dn̄i. M.ccxv. Rome in baſilica lateranēſi. nam ſummus pon-
tifex in c. nup de deci. vult q̄ lꝫ ciſtercienſes ꝛ alij religioſi habeāt
priuilegium ſuper decimis nō ſoluēdis tamen tenentur ſoluere
de prediis acquiſitis poſt illud ꝯciliū q̄ fuerūt a laicis vel aliis
acquiſita a quibus decime ſoluebātur. caſus vr̄ eſſe in c. nup. ꝛ
4 ibi doc. de deci. eſt enim decima onus reale † ꝛ ſic videtur trāſire
cū ipſo predio vt in c. dilecti filii. ꝛ in c. de terris. ꝛ in c. cū ſic. ꝛ in
d. c. nuper. de decimis. vnde cum monaſteriuꝫ de quo agim⁹ pre-
dia queſierit poſt illud conciliū concludendū vr̄ q̄ nō obſtante
priuilegio teneantur. ¶ Sexto ꝛ vltimo ꝯtra dictos religioſos
allegari poteſt q̄ tale priuilegium ſuper decimis nō ſoluēdis in
telligatur de decimis extraordinarijs non aūt de ordinarijs que
ſoluuntur parochianis. arg. tex. in l. fiſtulas. §. frumēta. ff. de con-
trahen. emp. per quem dicit ibi no. Bal. q̄ ſi venditor dicit ſe vē-
dere rem liberam ab omnibus decimis talis ꝯuentio intelligit̄
de decimis extraordinarijs nō de ordinarijs per illum tex. vn̄ ſi
hoc eſt in pacto per qḋ nō preiudicabat̄ iuri parochiani neq̄ iu
ri diuino fortius debet priuilegium reſtringi per qḋ preiudicat̄
parochianis ꝛ iuri diuino. argu. c. ꝗuis. de reſcrip. lib. vi. cū ſimi.
Quibus tamen nō obſtantibus que vere non obſtant contrariā
ſententiā veriorē eſſe exiſtimo qḋ imo religioſi dicti ordinis nō
teneantur ad dictas decimas prediales: ꝛ pro fundamēto ꝑmit-
tendūꝫ eſt q̄ ſummus pontifex potuit eximere bona ꝛ predia ꝑ

dictorum religioſorum a dicto onere decimarūꝫ. ita ꝯcludit gl.
cōmuniter approbata l. c. a nobis. de decimis. Nam poteſt papa
exhnere aliquos in totum a ſolutione decimarum. nō autem po-
teſt tollere in totum qḋ nullo modo ꝛ quod ab omnibus nō ſol-
uantur decime: q: eſſet immutare vniuerſalem ſtatum eccleſie qḋ
papa non poteſt et plene concludunt. glo. ꝛ doc. in c. a nobis. et
5 hoc maxime verum eſt in religioſis quos † papa poſſent in totū
eximere a ſolutione decimarum nō eſt dubium ſm̄ glo. ꝛ domi.
Anto. ꝛ Abba. in d. c. a nobis. ꝛ ad idem facit gl. i. c. in aliquib⁹.
eo. ti. ꝛ qm̄ iſta eſt cōis ꝯclō non inſiſto Ex qua concluſiōe infert̄
q̄ religioſi. de quib⁹ agimus ex priuilegio Sixti quarti ſunt exē-
pti a decimis ꝛ reſpectu omnium bonorum: prout clare cātant
verba priuilegii dum dicit ad quecūq̄ bona dictorum fratrum.
q̄ v̄ba vniuerſalia omnia bona includunt. l. omnes. C. ſine cen. vel
reliquia. ꝛ in c. ſolita. de maio. ꝛ obe. eſt enim dictio quecūq̄ mul
tum vniuerſalis vt eſt tex. in l. i. §. quod aūt. ff. de vi ꝛ vi ar. ꝛ not.
glo. in l. ſi quid earum. §. interemptum ff. de leg. iii. que tamē con
cluſio eſt intelligenda reſpectu portionis ipſorum: nō autem re-
6 ſpectu portionis colonorū ptiarioꝝ: q: † priuilegium conceditur
ordini ꝛ nō bonis vt determinat glo. cōiter approbata l cle. i. de
deci. ꝛ no. do. Abb. in c. ex parte tua. el. i. de deci. ¶ Ex quib⁹ etiā
infertur q̄ a colonis partiarijs nō poteſt integra decima exigi:
q: fraudulenter deueniret̄ contra priuilegium pape conceſſum
dictis religioſis. ar. l. fraus. ff. de legibus. ꝛ eorꝫ que no. Hoſt. ꝛ
Jo. an. in c. poſtulaſti. de ſo. compe. ꝛ do. Abb. in c. ſi. de vi. ꝛ ho-
neſta. cleri. ꝛ no. in c. i. de imu. eccle. lib. vi. cum ſimil. ꝛc. ¶ Quib⁹
preſuppoſitis deueniendū eſt ad rationes in contrarium allega-
tas ꝛ ad primam rn̄det̄ q̄ dicta verba quecunq̄ bona dictorum
fratrum ſunt vniuerſalia ꝛ geminata. vnde non recipiunt reſtri-
ctionem vt voluit gl. i. cle. i. de re iudi. ꝛ ibi doc. ꝛ eſt tex. ꝛ ibi bar.
in l. quidam relegatus. ff. de reb. dub. Ad idē glo. in cle. ne roma
ni in verbo aliquonis modo de elec. ꝛ in cle. ſi. de ſenten. excō. ꝛ
maxime q: ſimpliciter dicit̄ ad quecūq̄ bona: quo caſu propter
dictionem alia que ſolēt excludere ſimilia expreſſis vt in c. ſedes.
de reſcrip. aliquando tales dictiones geminate reſtringuntur ad
ſimilia expreſſis ve per glo. in l. ſi fugitiui. C. de ſeruis fugiti. ꝛ per
Bar. ꝛ doc. in l. ſed ꝛ ſi quis. §. queſitum. ff. ſi quis cautio. vnde cū
vniuerſale priuilegium Sixti exprimāt quecūq̄ bona dictorum
fratrū veniunt oīa que ſub tali generali loquutione comprehen-
di poſſunt. l. ſi. §. cui dulcia. ff. de vi. tri. oleo q̄ leg. ꝛ no. bar. in l. i. §.
nunciatio. ff. de no. oper. nun. ꝛ d. Abbas. in c. ſedes. de reſcri. Itē
includuntur omnia bona dummodo ſint dictorum fratrū ex q̄
dr̄ ad quecunq̄ bona dictorum fratrum p ea q̄ not. Inno. in c. di
lecto. in gl. i. extra de offi. deleg. quem ſequunt̄ Jo. an. do. Ant. ꝛ
cōiter doc. vbi voluntq̄ ſi Archidiaconus petit procurationes ꝛ
quedam alia ad eū pertinētia iure Archidiaconatus veniunt in
libello ꝛ reſcripto oīa ēt maiora dūmodo ptineat iure Archidi
aconat⁹ de quo ēt p do. Ane in d. c. ſedes. ꝛ quod pōit Ang. in l.
ſi. C. de exep pro hoc ēt q: in priuilegio dr̄ ad quecūq̄ bona extē-
dūt. vn̄ intentio pape fuit extēdere ad oīa bona igit̄ dicta verba
non debēt reſtringi: q: oparent̄ cōtrariū effectū. inducta eniꝫ ad
vnū effectū ad cōtrariū interpretari nō debēt. l. nō oīa. ff. ſi cer. pe.
l. legata inutiliter. ꝛ ibi doc. ff. de leg. i. Preterea cum dictū priuile-
giū veniat ad actus iam ꝯceſſi extēſionē v̄ba debent generaliter
intelligi ꝛ nō reſtringi ſm̄ Bar. ꝛ doc. in d. l. i. §. nunciatio. ff. de
no. op. nun. nō omitto q̄ qn̄ ſūmi pōtifices voluēt eximere a deci-
mis bona que religioſi tm̄ proprijs manib⁹ colūt ſolēt hoc exp̄ri-
mere vt p3 in c. lꝫ. de decimis. ꝛ in cle. i. e. ti. cū multis ſi. ꝛ in priui-
legiis conceſſis a ſummis pontificib⁹ huic ordini exprimunt̄ vn̄
cū in hoc nō exprimat̄ cōſtat q̄ noluit ad talia bona reſtringi: ſi
enim voluiſſet expſſiſſet ſicut expreſſū fuerat in aliis p cū relatis
c. ad audientiā. de decimis. ꝛ ex cōſuetudine loquēdi ſummorum
pontificum ſumi pōt bona interpretatio argu. l. alimēta. in prin.
ꝛ ibi Bar. ff. de alimen. ꝛ ciba. leg. ꝛ l. ſi ſeruus plurium. in ſi ff. de
leg. i. cum ſi. ꝛ ſic ſublata eſt prima rō in cōtrariū allegata ¶ Nō
ob. ſc̄da rō. nā ad illā rn̄det̄ q̄ illa menſura q̄ ſoluitur pro decima
appellat̄ decima. caſus eſt in c. in aliquib⁹. de deci. cū glo. vbi tex.
vult q̄ decima ſolui dꝫ iuxta loci cōſuetudinē. quē tex. vno modo
intelligit glo. ꝛ ſequuntur doc. qn̄ ex cōſuetudine approbata mi-
nor portio ſoluitur. videm⁹ etiā q̄ iura diſponūt q̄ decime ſol-
uant̄ cū omni integritate ꝛ abſque diminutione vt in c. cōmiſ-
ſum ꝛ in c. pueniēt. in c. ex parte canonicorū. in c. nō eſt. ꝛ in c. fin.
de decimis. fruſtra eīm adijcerent̄ illa verba cū omni integritate
ꝛ ſine diminutione ſi decima non diceretur niſi eſſet pūctualiter
decima pars: ſatis eīm eſt q̄ p decima aliqd ſoluatur vt decima
dici poſſit ꝛ maxime q: priuilegiū extēdit̄ ad q̄ſcūq̄ decimas. ar.
gl. in cle. i. de re iudi. ꝛ eius qḋ no. gl. i. l. cū penā. ff. de arbi. ꝛ bal.
no. in c. i. perualē. in prin. de ꝓhibi. feu. alie. per Fede. vbi vult q̄ il-
la verba q̄buſcūq̄ heredibus includunt ēt legatarium. ꝛ p Bal.
in rub. ff. de re. dim. q. xxxiiii. ꝛ Bar. l. i. gn̄aliter. §. vxori. ff. de vſu
fructu le-

fru.l.cõfirmat iſta rñſio:nã iſta ſolõ ſubrogat loco decime igit oʒ eſſe eiuſdẽ nature.l.ſi cũ.§.q iniuriarũ.ff.ſi qs cau.⁊ p Bar.in.l.j.§.dec a.tio.ff.ſi qs teſt.liber.eſſe iuſ.fuerit.Et in ſiſi videmus q ſi religioſi nõ tenent ſoluere decimas de p̃diis q̃ ſuis ſumptibus colunt vel tradũt aliis excolẽda nõ tenent ẽt ſoluere de p̃ſione quã recipiũt a colõis q ſuccedit loco fructuũ ſʒ paulũ de leaza.l.cle.j.de decimis.⁊ ſequit Car.in.q.xxiij.⁊ ſic res q̃ ſuccedit loco alteri⁹ hʒ idẽ priuilegiũ.¶ Preterea has ſolutiones taxatas vulgariter decimas appellamus: verba aũt ſunt intelligẽda ſm cõẽʒ ⁊ vulgarem vſum loquendi vt l.l.libroꝝ.§.qd tamen caſſius.ff.de leg.iij.⁊ in.c.ex lrãs.de ſpõſa.⁊ p Jo.an.i.c.fundamẽta.de elec.lib.vj.cũ ſi.¶ Preterea hec difficultas tollit ex v̓bis priuilegij ex qbus clare ptʒ qd liberant a qbuſcũqʒ decimis ⁊ qbuſcũqʒ onerib⁹ q̃ p ordinarios vel alios quoſcũqʒ iponerent ſub cuiuſuis quoꝝ v̓l ſubſidij noie iponerent ⁊ ſunt verba adeo p̃gnãtia qd oĩa onera includũt cuiuſcũqʒ nature:igit ⁊ onus de quo agim⁹.⁊ hec de ſcda ratiõe.¶ Ad tertiã rõnẽ p̃ſio qd tex.in.c.ex multiplici⁹.extra de decimis.loquit in cõuẽtiõe de qua expſſe apparet.nos aũt ſumus in cõuẽtione p̃ſũpta ex lõgitudine tp̃is vñ cũ tex.in.d.c.ex multiplici veniãt ad limitandã regulã iuris q̃ hʒ qd exẽpti a decimis nõ tenent vt in.d.c.a nobis.⁊ loquat i expſſa 9uẽtione nõ hʒ locũ in p̃ſũpta.ar.l.j.cũ ibi no.C.de do.pmiſſio.⁊ ĩtus qd not.Bar.poſt Guil.de cu.in.l.iuriſgẽtiũ.§.qnimo.ff.de pac.¶ Scdo rñdet q nõ ſequit nõ p̃ſtiterũt niſi certã ſũmã igit hoc fuit ex 9uẽtione.potuit eñ hoc itroduci ex 9ſuetudine v̓l p̃ſcriptione put hr̃ i.c.j.de preſcri.in.vj.⁊ tradit in.c.in aliqb⁹.de deci.facilius aũt tollit p indultũ principis ius q̃ſitũ p̃ſcriptiõe q̃ ex 9uẽtione.videm⁹ eñ q lʒ papa nõ videat in dubio velle derogare iuri pſonatui laicorum illud verũ niſi q̃ſitũ fuit p̃ſcriptiõe ſm Fede.de ſe.9ſ.xlv.in ci.infraſcripte qõnes nõ ſunt leues.d.Ant.⁊ d.Abb.in.c.cũ diſlectus de iure pſona.⁊ do.Car.in cle.p l̓ras.de p̃bẽ.⁊ in cle.ij.vt lit.pen.Cũ ergo plurib⁹ modis potuerit hoc introduci ex lõgitudine tp̃is talis pbatio eſt equiuoca ⁊ nõ 9cludẽs.c.in p̃ſtia.extra de pba.¶ Tertio clare rñdeo qd tex.in.d.c.ex multiplici.loquit vbi de pac.hmõi ⁊ 9uẽtionib⁹ fuerit facta mẽtio qi tũc talia pacta ⁊ cõuentiones tollunt vt ibi dicit tex.⁊ ibi p doc.⁊ iõ ipetrãtes i cla derogatoria dicti priuilegij exprimi cũ miniſterio fecerũt qd pcederet nõ obſtãtibus pactis ⁊ cõuẽtionib⁹ initis inter ordinarios ⁊ dictos fratres.vnde cũ v̓ba priuilegij ſint clara nõ eſt op⁹ alia interpretatiõe.l.ille aut ille.§.cũ in verbis.ff.de leg.iij.in.l.ſi aliũ.ff.de vſufruc.lega.⁊ maxime qi põtifex illis derogat ⁊ vult ac ſi dicta pacta fuiſſent expreſſa.† põt enim papa ad validitatẽ actus a ſe geſti fingere expreſſum qd nõ eſt expreſſum.c.j.de tranſac.c.illa de elec.late do.Ant.in.c.j.de p̃ſcrip.⁊ bar.in.l.ſi qs i prin.teſtamẽti.ff.de leg.iij.⁊ Bal.in.c.ſup l̓ris.de reſcrip.⁊ dñi de Ro.in ti.de reſcrip.deciſio.xcj.in nouis.¶ Minus obſtat q̃rta rõ qi tunc amittitur priuilegiũ ſoluẽdi decimas a lege exemptas qñ ſoluũt ad minus p.xxx.annos ⁊ ita loquunt tex.in.c.accedẽtib⁹.⁊ in.c.ſi de terra de priui.Sed hoc in caſu nõ negat ſolutum eſſe.igit ⁊c.¶ Ad quintã rõnẽ rñdeo qd tex.in.d.c.nup.pcedit ſpẽaliter in ciſterſienſibus ⁊ ſiſibus q pbibent a iure acqrere predia ab his q tenẽt ad decimas ⁊ p 9ñs pmittit qd acqrãt ab his q nõ tenentur quaſi p hoc nõ p̃iudicet eccleſiis ſi nõ ſoluat decima q̃ nec pri⁹ ſoluebat.Ex quo infert qd ſi nõ eſſet pbibita acqſitio ciſterſiẽſes nõ tenerent ad decimas de prediis acqſitis de qb⁹ decime ſoluebant añq̃ acqrerent pꝑter eoꝝ priuilegiũ qi res imitat naturã qñ trãſit ad pſonã priuilegiatã.vt in.c.j de iure pat.lib.vj.Et ſi alr̃ diceremus in.c.nup.nõ fuiſſet neceſſariũ acqſitionẽ pbibere.iſta oĩa ſunt verba do.Cardi.flo.ibi.Ex qb⁹ ptʒ ſolutio qd cũ in caſu nõ nõ ſit pbibita acqſitio nõ hʒ locũ tex.in.d.c.nup.¶ Ad vltimã dico qd lʒ dictũ Bal.ex multis reprobari poſſet tñ nõ pcedit in caſu nõ:ex quo loquit de qbuſcũqʒ decimis iponendis que exigũtur ⁊ p ordinarios ⁊ rectores eccleſiarũ vt ptʒ ex tenore dicti priuilegij.Unde cum verba ſint clara non inſiſto. Laus deo.

¶ Conſilium.ccxcviij.

1 ¶ Moneta ſi forte varietur qño debeat fieri ſolõ dotis pmiſſe.

Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectũ.¶ Pro fundamento p̃ſentis 9ſultationis premitto † qd in inſtro dotali dñe Jacobe maritus cõſitet ſe recepiſſe florenos.cl.ad cõputũ librarũ triũ p ſingulo floreno q̃ verba ſignificãt qd illa eſtimatio reddi dʒ.⁊ nõ maior ſicut in q̃libet re data in dotẽ eſtimata vera eſtimatione.l.ſi eſtimatis.ff.ſolu.ma.ita dicit Bal.in ſuo conſi.ccccxix.incip.punctus queſtionis talis eſt.in.ij.volu.9ſiliorum in formis.vñ ſi hodie deteriorata moneta dubitaret qño debeat fieri reſtõ dotis dico qd ſi illa moneta ãtiqua poſſet haberi ſoluẽde eſſent tres libre p ſingulo floreno:ſi autem nõ poteſt haberi ⁊ moneta noua eſt deterior in bonitate intrinſeca:qi moneta eſt ſoluẽda in eadẽ bonitate in qua erat tp̃e 9tus dico qd eſt ſiẽda ſolõ in moneta noua ⁊ eſt ſoluenda eſtimatio monete ãtique ⁊ nõ tãta moneta numero eſt ſoluenda ſicut erat antiqua ſʒ eſtimatio illius antiq.vñ tũc.lx.ſolidi faciebant florenũ aureũ nunc faciunt tñ.lxx.ſtãte eadẽ bõitate floreni aurei ⁊ deterioratiõe monete ſolui debent.lxx.ſolidi p illis.lx.qi tñ valẽt.caſus eſt in.l.res in dotẽ.⁊ ibi Bar.ff.de iure do.⁊ tenẽt Bar.Bal.⁊ alij in.l.cũ qd.ff.ſi cer.pe.⁊ Bar.in.l.paulus.ff.de ſol.⁊ do.Anto.⁊ cano.in.c.q̃to extra de iureiurã.vbi dicit do Abb.qd hãc opi.tenent cõiter oẽs tã legiſte q̃ Cano.qi ſolui dʒ pecunia in eadem bonitate intrinſeca q̃ erat tp̃e 9tus.d.l.res in dotem.⁊ d.l.cũ qd.Unde ſi nõ reperit deuenit ad eius eſtimationẽ.Quinimo ex quo i caſu nõ fuit pmiſſa dos ⁊ 9tro mr̃imonio fuit mora 9tta in ſolõne dotis iuxta no.in.l.de diuiſione.ff.ſo.ma.deberet pecunie eſtimatio q̃ti plurimi fuit a tp̃e more ẽt attẽta extrinſeca bonitate ⁊ eſtimatione ſm Bar.⁊ doc.in.d.l.paulus.⁊ Cano.maxime do.Anto.⁊ do.Abb.in.d.c.q̃to.Et ſic ſi tres libre eſſent maioris pretij tũc ⁊ melioris eſtimationis debent in ea eſtimatione.l.vinũ.ff.ſi cer.pe.cũ materia.Vñ cũ pmiſſa fuit dos Berte put habuit dña Jacoba in p̃miis debent ſolui.cl.floreni aurei in moneta q̃ tũc currebat vel in noua deteriorata ſolui dʒ extimatio ãtique qi oĩa que ſunt in termino ad quem fit relatio cẽſentur repetita in termino referente cũ oĩbus qualitatibus ſuis.l.ſi prior.⁊ ibi Bal.ff.ſolu.ma.Laſſe toto.⁊.l.inſtõ talis.ff.de here.inſti.l.ſi.ita ſcripſero.ff.de condi.⁊ demon.Et qd plus eſt qi pmittens fuit in mora tenetur eã q̃ti plurimi valuit moneta a tp̃e more iuxta no.in.d.l.vinũ.⁊ ita concludo. Laus deo. Bartho.Socinus.

a ¶ Ad tex.i.c.ex multiplici extra de decimis.

b ¶ Papa cẽſetur in dubio velle derogare iuri pſonatui laicoꝝ qñ fuiſſet q̃ſitũ p̃ſcriptione

¶ Conſilium.ccxcix.

1 ¶ Nullitas reſultãs ex defectu compromiſſi poteſt opponi nõ obſtante ſtatuto qd nõ poſſit dici de nullitate.

2 Uniuerſitas qñ reſtituat ex lapſu inſtãtie pẽpte culpa ſyndici.

3 Minor leſus per peremptionem inſtantie in cauſa principali nõ reſtituitur ſecus in cauſa appellationis.

4 Statutum tollens appellationem ⁊ nullitatem non tollit reſtitutionem in integrum.

5 Statutũ tollens exceptionem nõ tollit reſtitutionẽ in integrum.

6 Statutum confirmans contractum minoris non tollit reſtitutione niſi fingat ipſum minorem.

7 Lex non cenſetur tollere ſpeciale beneficium reſtitutionis per verba generalia.

Dominus laiba mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.¶ Capio primũ conſultationis articulum quo querit an dictũ laudũ fuerit nullũ quo fit 9dẽnatio ad emendũ ⁊ vendẽdũ bona de qbus in laudo cũ nulla inter ptes eſſet doctrina de emendo v̓l vendendo vel nõ in quo articulo 9cludo qd nõ valuit dictũ laudũ ex defectu cõpromiſſi.l.non diſtinguemus.§.de offõ.ff.de arbi.Nã cõpromiſſum q̃tũcũqʒ generale nõ extẽdit niſi ad pſecuta.l.ſi cũ dies.§.plenũ.ff.de arbi.p q̃uẽ tex.ita 9cludit bar.in.l.cũ aquiliana.ff.de tranſa.idẽ bar.in.l.tres fratres.ff.de pac.vñ alis cõſului in ciuitate Florẽtie cũ plurib⁹ aduocatis florẽtinis i pposito nõ qd lʒ in iſtro compromiſſi ſit appoſita illa clã ita q itelligat fuiſſe lis ⁊ qd de oi ⁊ toto eo ſup q̃ fuerat laudatũ:tñ ad hoc vt poſſet arbitrator laudare erat neceſſe qd ſup eo ſup quo fuerat laudatũ 6 pendẽte cõpromiſſo fuiſſet aliqua lis alr̃ nõ poterat dici litis deciſio:ita 9ſuluit Bal.in 9ſ.qd incipit.qd laudum.allegat in ſili gl.in.l.j.in princ.ff.ſi quadru.pau.fecil.dica.⁊ in.l.j.§.j.ff.de dolo.⁊ allegat gl.in terminis.in.l.ij.C.de trãſac.ita ẽt cõſuluit ang.in ſuo cõſi.mihi.lxvj.icip.viſis dictis cõpromiſſis.Ex qb⁹ 9cludit q cũ nunq̃ fuerit lis ſup dictis emptionib⁹ vel venditionibus faciendis de qb⁹ in laudo ad hoc dictũ cõpromiſſum nõ extendebat ⁊ p 9ñs laudũ fuit nullũ ex defectu cõpromiſſi.vt in.d.§.de officio.l.ſi cũ dies.§.plenũ.⁊.l.qd tñ.§.interdum cum ſeq.eod.ti.⁊ tradit Spec.in ti.de arbi.§.excipit.ver.itẽ qd nõ eſt latũ ⁊c.¶ Ex qua 1 cõcluſione infero q lʒ ſtatutũ velit q † nõ poſſit dici de nullitate laudi tñ tale ſtatutũ nõ vendicat ſibi locũ qñ laudũ dr̃ nullum ex defectu cõpromiſſi.ita dicit notabiliter Ang.in.l.nõ erit.§.dato.ff.de iureiur.⁊ ita cõſuluit Ang.in 9ſ.clxxxiiij.incip.Philipp⁹.in ſi.hoc idem firmat Bal.i.l.ſi cauſam iudicati.C.de execu.rei iudi.⁊ Bar.in.l.ij.§.pretor.ff.q ſatiſda.cog.⁊ procedit hoc etiam ſi pars iuraſſet nõ dicere laudũ nullũ ſm Ang.in conſilio.clxxxiiij.viſa narratiõe facti.in ſi.⁊ latius p̃dicta pſequit.d.Philip.peru.in repe.c.dilecto.extra de appel.in.l.ij.q.prin.in.iiij.lectu.vbi vidẽdum.¶ Circa ſcdm articulum difficultatẽ faciebat qd ſi ſyndic⁹ ⁊ procurator eſt ſoluendo v̓r q aduerſus lapſum inſtantie nõ competit reſtitutio p tex.vbi v̓r caſus in.l.pperandũ.in ſin.C.de iudi.vbi minor nõ reſtituit in integrum ſi tutor eſt ſoluendo aduerſus lapſum inſtãtie.Sed hoc nõ obſtãte 9triũ eſt verius qd imo aduerſus lapſum inſtantie cauſe appellationis in caſu nõ dat reſtitutio.p cuius cõcluſionis fundamẽto p̃mitto duo.Primum qd

c ¶ Clauſula i compromiſſo adiecta qd itelligat fuiſſe lis ⁊ qd cõplectit tñ ea de qb⁹ tp̃e cõpromiſſi erat aliqua lis.

caſtrum erdori qđ regitur p multos hoīes rōne leſionis hꝫ reſti-
tutionē in integrū ex ꝑuilegio minorū ſm Ja. bu. ꝛ cōiter doc. in
l. res publica. C. in qui. ca. maio. ꝛ cano. cōiter in. c. j. de reſtitu. in
integ. in antiquis. ꝛ late Jo. an. in addi. Spec. in ti. de reſti. in inte
grū. §. ij. v. idē quoqꝫ. ¶ Scđo ꝓmitto qđ officiū ſyndici quia eſt
minus ꝑſonale eſt neceſſarium. l. j. ꝛ. l. munerū. §. defenſores. ff. de
mune. ꝛ hono. ꝛ tradit Spec. ꝛ ſequitur Jo. an. in tit. de ſyndi. in
2 prin. Ex qbus infero qđ † cōitas dicti caſtri petere pōt reſtōnem
in integrum aduerſus lapſum inſtantie in cā appellationis. hāc
cōcluſionē ꝓbo. Nam probata leſione iuxta not. in. l. nā ꝛ poſtea
§. ſi minor. ff. de iureiur. ex quo officiū ſyndici eſt neceſſariū ſicut
tutoris ꝛ curatoris ſicut minor leſus hꝫ reſtōnē regulariter lꝫ cō
petat actio cōtra tutorem. l. ēt. C. ſi tutor vel curator interue. ita ēt
officiū ſyndici ſit neceſſarium cōitas hꝫ reſtitutionē in integrū ſi
eſt leſa. ꝛ lꝫ ꝯ ſyndicū ſi cōpetat actio ob hac regula reperiꝭ poſi-
ta exceptio qñ minor eſt leſus ꝓpter ꝑemptionē inſtātie in cā ꝑn-
cipali vt in. d. l. ꝓperandū. in fin. igiꝭ ſtat regula firma qñ eſt leſus
per lapſum inſtātie in cā appellationis in. l. j. cū ibi no. ff. de regu.
iur. ꝛ eſt rō diuerſitatis: qꝛ qñ lediꝭ p lapſum inſtantie in cā prin
cipali non amittit ius ſuū put dicit tex. in. d. §. ſi. † ſecus in cā ap-
3 a pellationis.[a] qꝛ prima ſnīa remanet firma: ꝛ hanc opi. tꝫ Albe. de
roſa. poſt Odof. in. d. l. ꝓperando. §. ſi. idem tꝫ Bart. de ſaly. in. l.
etiā. ꝛ eſt de mente doc. cōiter in. l. ſi. C. ſi aduer. rem iudi. cum. d. l.
ꝓperandū. §. ſi. aūt vtraqꝫ et ita alīs cōſului in ciuitate Senarum
ꝛ obtentū fuit. vñ nō inſiſto. ¶ Circa tertiam diffi. ultatem con-
cludo qđ aduerſus dictū laudū cōperit reſtitutio lꝫ iſta qđ nō ſit
neceſſaria ex quo laudū eſt nullū. hanc cōcluſionē probo. Nam qñ
minor eſt leſus regulariter competit reſtitutio in integrū. l. auxi
lium. ff. de mino. ita caſtrum vel villa prout nota. in. d. l. res publi-
4 ca. Sed duo faciebant difficultatem. ¶ † Primum qꝛ tollitur re-
medium appellandi p ſtatutū dicendi de nullitate que ſunt reme
dia ordinaria multomagis vꝫ ſublatū remedium reſtitutiōis in
b integrū[b] qđ eſt extraordinariū ꝛ cōtra regulas iuris cōis qꝛ faci-
lius tollitur remediū ſpāle ꝙ iuris cōis vt in. l. eius militis. §. mi
litis miſſus. ff. de teſta. milita. ꝛ in. §. quia vero. in aut. de nō alie.
ꝛ hoc modo arguit do. Alex. in. l. iiij. §. cōdēnatū. ad ſi. ff. de re iu-
di. Sed mirandum eſt de hac ratione Nam is caſu momentanee
poſſeſſiōis nō admittiꝭ appellatio ꝛ tñ admittitur reſtitutio in
integ. vt eſt tex. cum glo. cōiter approbata in. l. j C. ſi numen. poſ.
fue. ap. ¶ Preterea a ſnīa que tranſiuit in rem iudicatā nō pōt
quis appellare ꝛ tñ pōt petere reſtitutionem in integrū vt p totū
C. ſi aduer. rem iudic. ¶ Scđm maiorē videbaꝭ facere difficultatē
5 qꝛ † ſtatutum tollit exceptiones. Item qđ quis non poſſit ſe dicere
grauatum igitur vꝫ qđ non poſſit peti reſtitutio in integrum ſm
Bal. in addi. Spec. in ti. de arbi. ver. ſed qđ ſi ſtatutum. qꝛ cui de-
negatur exceptio denegatur actio per quam deueniꝭ ad exceptio-
nem. l. oratio. ff. de ſponſa. ſed reſtitutio eſt exceptio. l. iiij. §. ſꝫ verū.
ff. de mino. ꝛ excipiēdo ēt dicit quis ſe grauatū igiꝭ ꝛc. ꝛ ita videꝭ
velle Cy. in. l. in cauſe. la. j. in prin. ff. de mino. ꝛ ibi Bal. qui tamen
in fine ſubdit qđ nō eſt hoc ſine dubitatiōe quia aliqñ exceptio ꝛ
replicatio que alīs opponi non pñt opponi poſſunt beneficio eta
tis caſus eſt in. l. verum. §. ſi. cum ſequēti. ff. de mino. ꝛ iſta opinio
eſt verior. Nam lꝫ ſi minori competat exceptio peremptoria illam
poſt ſnīam de iure cōi opponere non poſſit qñ tranſiuit in rem iu
dicatam nec poſſit dicere ſe grauatū vt in. l. ꝑemptorias. C. ſnīaꝫ
reſcin. nō poſ. ꝛ in. l. j. de iur. ꝛ fac. igno. tñ ꝓpter illā pōt petere re-
ſti. in integ. ꝛ eſt dubitatio an executio ſnīe impediaꝭ: ꝛ cōiter cō-
cluditur qđ ſic vt p do. Alex. late in. l. iiij. §. cōdēnatum. ff. de re iu-
di. qđ nō diſcutio qꝛ ſatis eſt qđ competat reſtō vbi nō competit
exceptio ꝛ ſic opinio Bal. eſt falſa qđ qñ eſt ſublata exceptio poſ-
ſit reſtitutio peti ꝛ qñ impediatur executio late ꝑſequiꝭ inſignis
doc. do. Antonius de cana in ſuo tractatu guarentigie. qōne. xvj.
6 vbi videndū. Cōfirmanꝭ ꝑdicta † nam lꝫ ſtatutū cōfirmet ꝯtum
minoris tñ non tolliꝭ reſtō niſi fingat maiorem vt voluit Jo. an.
in additio. Spec. in titu. de reſti. in integ. §. j. in addi. incipi. ſaluo
qđ dicitur in queſtione. ꝛ tenet Pau. de ca. con ſi. cccxv. inci. vt hū
attingatur id de quo queritur. ex quo ptꝫ qđ male loquitur Bal.
in. l. cum lege. ff. de arbi. ¶ Confirmantur predicta. Nam quādo
ꝑſcriptio currit cōtra ignorantē dicit tex. in. l. j. C. de vſucap. trāſ-
for. qꝛ dño nullus dabaꝭ regreſſus ꝛ tñ ex capite ignorātie pote-
rat reſtitui ſm cōem opi. Bar. i. l. j. §. ſi quis autem. ff. de iti. actuqꝫ
priua. ꝛ tradiꝭ late in. l. cū filius. §. is hac. vbi late dixi ff. de verbo.
oblig. ¶ Preterea preſcriptio. xl. annorū parit pleniſſimā muni
tionē ꝛ ſecuritateꝭ vt dicit tex. in. l. omnes. in ſi. C. de ꝑſcrip. xxx. vel
xl. anno. Jtē qui. xl. annis. preſcripſit nullaꝫ moleſtiā vel inquietu
dinē pati dꝫ vt dicit tex. in. l. ſi. C. de fun. pa li. xi. ꝛ clarū eſt qđ gli-
bet bonus ꝯ vexari ꝛ inquietari iudicialiter. l. j. ꝛ ibi Bald. C. de
nūdi. ꝛ in aut. de fideiuſ. in prin. ꝛ tñ minor reſtituiꝭ aduerſus ta
lem ꝑſcriptionē vt in. l. ſi. C. in qui. cau. in integ. reſti. nō eſt neceſſa
7 ria. ꝛ qđ no. glo. in. l. ſi. ue. C. de ꝑſcrip. xxx. anno. accedat † qꝛ p verj

a ¶ Cū minor leſ9 ꝑ ꝑemptionem inſtātie in cauſa principali nō reſtituiꝭ ſecus i cā appellationis.

b ¶ Statutū tollēs appellationē ꝛ nullitatē nō tollit reſtitutionē in integrū.

ba. l. gñalia non cenſeꝭ ſpeciale bñficiū reſtitutionis tolli. arg. l. de
curio. C. de filē. li. xj. ꝛ qđ no. Bar. ꝛ Bal. in. ꝯ. cōſtitutiōe. c. j. §. ſi qs
vero ꝛ p Bal. in. c. j. quo tēp. mil. ꝛ facit gl. in. c. j. §. preterea ſi quis.
de ꝓhi. alie. p ſede. ꝛ ita cōſuluit Bal. is cōſi. qđ incipit ſtatuto ci
uitatis laudē ex quib9 ptꝫ ēt rñſio ad illud qđ nō poſſit ſe dicere
grauatū qꝛ dꝫ intelligi preterꝙ ſpāli bñficio reſtōnis qđ nō cēſeꝭ
in dubio ſublatū vt dictū eſt. ꝛ hoc ēt ꝓbaꝭ p ea q̄ notabiliter vo
luit Bal. in. l. ij. C. ſi pen. ap. mors interue. vbi vult qđ lꝫ ſtatutum
dicat qđ querelle bānitorum nō audiantꝭ ꝛ ſic nō poſſint dicere ſe
grauatos tñ pñt petere reſtōnem in integ. aduerſus bānū ꝛ ſequiꝭ
tur Ludo. ro. in. l. iij. §. ſi ſeruus. in ſi. ff. de acqui. poſ. ex quibus cō
cludo qđ peti pōt reſtō ꝛ maxime qꝛ ſtatutū reſtringi dꝫ quātū
fieri pōt ne quis indebite dānū patiaꝭ alr̄ locupletareꝭ cū aliena ia
ctura. l. ſi. ꝛ ibi no. C. de nouā. ꝛ per Bar. late in. l. oēs populi. in vj.
q. princi. in materia interpretationis reſtrictiue. ff. de iuſti. ꝛ iur. lꝫ
vt dixi hoc nō ſit neceſſarium qꝛ laudum eſt nullū. Laus deo.
Bartholomeus Socinus. ¶ Conſilium. ccc.

1 ¶ Jnſtrumenta debent intelligi ne contineant cōtrarietatem
2 Clauſula generalis quando reſtringatur.
3 Exceptio litis finite impedit compromiſſum.
4 Exceptio qđ res non eſt cōis impedit petitionem cōpromiſſi.
5 Statuto ſtante qđ cauſe compromittantur ꝛ ſit dubiū an debeat
fieri compromiſſum ſuper hoc dubio an fiet compromiſſum.
6 Statuto ſtāte qđ in cā damni dati admittatur probatio per iu-
ramentum an ſuper quolibet incidenti admittatur talis ꝓbatio.
7 Cōpromiſſum ſi nō fit ſuper principali nō fiet etiā ſup incidēti.
8 Compromiſſum ſi petatur fieri in fraudem ꝛ iudex hoc ex conie-
cturis cognoſcat debet talem petitionem reijcere.
9 Sñtentia que pronunciatur compromiſſum fiendum eſt inter-
locutoria habens vim diffinitiue ꝛ ab ea appellatur.
10 Diſpoſitio non militat vbi preſuppoſitum ſtatuti nō hꝫ locum.

Dominus labia mea aperiat ꝛ ſpirit9 ſanctus illuminet intellectum ¶ Jn cā
interpellationis interpoſite per dñm Ja. de luca plura ſunt videnda. ¶ Primum nunquid bona de quibus is cōtro-
uerſia virtute inſtrumenti diuiſionis ſpectēt ad dominum Jac.
¶ Secundū poſito qđ ſic: an ſup qōne vertēte occaſione dictorū
bonorū ſit fiendū ſeu ꝓnunciandum compromiſſum virtute ſta-
tuti. ¶ Tertiū poſito qđ nō an ꝓnunciandū ſit cōpromiſſum ſu
per iſto ar. an cā ſit cōpromittēda put petitū ē a parte. ¶ Quar-
tū ꝛ vltimū poſito qđ nō an a dicta ſentē. compromiſ. fiēdi potue-
rit appellari. ¶ Circa primā qōnem arbitror in primis cōcluden
dum qđ bona poſita in cōi bazanelli que tpe diuiſiōis tenebanꭍ
per Baptiſtam de domino ꝑtinent ad dictū dñm Jac. hoc aper
te dicit inſtrumentum diuiſionis in parte aſſignata dño Jac. vbi
dicit. intendendo in queſto tute quelle coſe tiene ꝛ poſſede in no-
ſtro nome: iuncto eo qđ ēt probatum. ſ. qđ tpe diuiſiōis bona de
quibus querimus poſita in cōi de bazanello tenebatur ꝑ dictum
Baptiſtā nomine dictorū diuidentiū. vñ cū in inſtrumēto facta
fuerit relatio ad bona que tenebanꭍ per dictū Baptiſtā omnia
dicta bona cenſenꭍ in inſtrō expreſſa qꝛ regula eſt qđ oīa cenſenꭍ
expreſſa in ſcriptura referente que ſunt in termino ad quē fit re-
latio. l. aſſe toto. ff. de here. inſti. ꝛ. l. ſi ita ſcripſero. ꝛ ibi Bart. ff. de
condi. ꝛ demon. ꝛ in. l. ſi prior. ꝛ ibi Bal. ff. ſolu. ma. ¶ Nec ob. qđ
allegatur per partem aduerſam qđ dicta bona bazanelli videntur
aſſignata Franciſco eius fratri p verba inſtrī poſita in pte dicti
Franciſci vbi dicit condichiarandoſi in queſto intende ſi tute le
ragione de bazanello ſecūdo fanno mētione li noſtri inſtrumēti.
vnde cū vniuerſaliter oīa iura bazanelli ſint aſſignata Franciſco
videnꭍ nullis exceptis oīa comprehendi. l. a ꝓcuratore. C. manda
ti. ꝛ. l. oēs. C. ſi de cēſu vel reliquis. Jtem cum fiat relatio ad inſtrī
omnia que in dictis inſtrumentis continentur videnꭍ aſſignata
argu. d. l. ſi ita ſcripſero. cum ſi. ¶ Sed ad hāc obiectionem clare
1 reſpondeo. Nam ex ꝓmiſſis apparte † qꝛ dictū inſtrumentū ſi ita
intelligereꭍ contineret manifeſtā repugnantiā ſeu cōtrarietateꝫ
inſtrā aūt intelligi debēt ne talē ꝯtrarietatē ꝛ repugnantiā cōtineāt.
caſus eſt in. c. ſicut dilectos. §. ceterū. extra de ſi. inſtru. quē ad hoc
allegat. d. Abb. moder. i. c. cū tu extra de teſti. ꝛ no. Jo. an. in rub.
de reſcrip. in addi. ad Spec. circa ſi. igitur intelligi debet dictū in
ſtrumentū in ea parte in qua iura bazanelli concedunꭍ Frācīſco
vt cenſeantur omnia alia iura cōcedere ꝑter bona que tenebantur
per dictum Baptiſtam iam conceſſa in alia parte domino Jaco-
bo. ꝛ hoc modo intelligendo inſtrumentum nullam repugnātiā
cōtinebat: ꝛ probatur ex his que ponit elegāter Bar. in. l. ſi. §. in
ciuis. ff. de condit. indebi. vbi dicit quod ſi in inſtrumento in quo
quis aliquid ex aliqua cauſa promittit ex certa ſcientia ſciens ſe
non teneri ex aliqua cauſa ſuppleretur ad inſtrumētum ne cōtra
rietatem contineat. ſ. preterꝙ ex cauſa predicta. facit qđ no. Bar.
in. l. ſi etate. ff. de mino. vbi dicit qđ ſi teſtis dicit qđ talis ex aſpectu
eſt. xxv.

eſt xxv. annoꝝ. ⁊ poſtea interrogat⁹ qualis ſit aſpect⁹ dixit ſe neſcire ſupplere. ſ. aliud quã. ẽ. dixerit. Ad idẽ qꝺ no. Bal. in. l. oẽm opa. l. vi. char. C q accu. nõ poſ. ⁊ Spe. in ti. de notorio crimi. §. fa ma. v. vl. ¶ Cõfirmant̃ pmiſſa q: nõ eſt cenſendũ qꝺ faciẽs diuiſionẽ voluerit ſe incontinẽti corrigere. l. nã ad ea. ⁊ ibi no. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ ſic nõ eſt cẽſendũ qꝺ poſita in vna pte noluerit ab ea adimere ⁊ ponere i alia pte. pbat̃ ẽt dicta ꝯclõ rõne ꝯcludẽti. Nã niſi fieret dicta interpretatio dicto mõ dicta ṽba appoſita in pte dñi Ja. nihil oparent̃ ſꝫ ſcðm dictã interpretationẽ opabuntur. ergo illa eſt ſequẽda. l. ſi qñ. ff. de le. j. ⁊ in. c. ſi papa. de pui. l. vj. ⁊ ponit Bal. no. in rub. C. de ꝯbẽ. emp. Nã ex q̃ in dicta pte erant poſita oĩa pdia i loco dicto acolle illa ṽba medo in q̃ſto ⁊c. niſi intelligant̃ ẽt de bonis tẽtis p Bapt. extra dictũ locũ fuiſſent ſupſlua. qꝺ nõ eſt dõm. ¶ Cõfirmant̃ pmiſſa alia rõne. nã pmo in ſpẽ in pma pte ponunt̃ bona tẽta p dictũ Bapti. q tenebat bõa in dicto loco bazanelli. demũ gñaliter oĩa iura bazanelli fuerũt poſita in alia pte. vñ ex duplici regula in dicta ſcða pte nõ intelligunt̃ bona poſita in dicto loco q̃ tenebant̃ per Bapti. predictũ ¶ Prima regula eſt quod generi per ſpeciẽ derogat̃. l. ſeruis vrbanis. in fi. ⁊. l. vxorẽ. §. feliciſſimo. ff. de le. iij. ⁊ in regula generi p ſpẽm. vbi per Dy. de reg. iur. li. vj. ⁊ per Bar. in. l. queſitũ. §. fin. in vlt. col. ff. de fun. inſtru. ¶ Scða regula eſt qꝺ gñalis prouiſio nõ refert̃ ad ea de qbus ſpãliter eſt prouiſum. l. coheredi. §. q patri. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊. l. doli clauſula. ff. de ṽ. ob. cũ ſi. ⁊ hec quo ad bona poſita in loco bazanelli. Quo aũt ad alia bona q̃ dictus Frã. aſſerit eſſe cõia ⁊ remãſiſſe indiuiſſa ẽt ꝯcludẽdũ arbitror qꝺ ſint ppria dicti dñi Ja. ex quo dicta bona nõ reperiunt̃ in portione dicti Frã. hãc ꝯcluſionẽ etiã pbãt apte verba inſtrumẽti diuiſionis dñ in pte dñi Jacobi ðr. ⁊ generalmẽte gli altri beni nõ chiariti andare in laltra parte. p que verba clare apparet quod in ea parte voluerũt includi oĩa bona immobilia q̃ in alia parte non reperirent̃ expreſſe incluſa eiuſmodi ſunt bona de quib⁹ agim⁹ que non reperiunt̃ incluſa in portione dicti Frã. ¶ Sꝫ ꝯ hãc cõcluſionẽ poſſet p aduerſa inſtare qꝺ dcã clã gñalis dñ dicit ⁊ generalmẽte: intelligi ⁊ reſtringi ꝺꝫ ad oĩa bona immobilia exiſtẽtia in cõi caſtigliõis ex quo bona partis ſpãliter expſſa ſunt in eodẽ cõi. ar. tex. no. in. l. ſi. §. cui dulcia. ⁊ ibi no. ff de vi. tri. oleoqꝫ ⁊c. Sꝫ

2 ad hãc obiectionẽ rñdeo † qꝺ imo ð natura clẽ gñalis eſt qꝺ gñaliter intelligat̃ ⁊ non reſtringat̃ a ſpecificatis. l. ſtipulationes cõmodiſ. ⁊. l. doli clã. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ff. de ver. ob. ⁊ ad ar. rñdeo qꝺ pcedit qñ gen⁹ exprimit̃ p aliqꝺ adiectiuũ neutraliter poſitum put eſt in. d. l. ſi. §. cui dulcia. vbi teſtõr legauit vinũ ⁊ oĩa dulcia: ſecus qñ gen⁹ exprimit̃ p nõia ſubſtãtiua q: tũc enumeratio ſpẽrũ non reſtringit genus. ⁊ ita rñdet Bar. in. d. §. cui dulcia. ⁊ ita fuit in caſu nr̃o ex quo dictũ fuit. generalmente gli altri beni immobili. ⁊ cõfirmat̃ pmiſſa cõcluſio ex pluribus. ¶ Primo ex cõuentione firmata in qua Frãciſcus pmiſit oĩa eoꝝ bona indiuiſa diuidere a qua cõuentio et diuiſio facta lꝫ ex interuallo declarationẽ accipit qꝺ oĩa bona immobilia fuerũt diuiſa iuxta not. per Ang. imo. ⁊ mod. in. l. ſi quis cũ alt. ff. de ver. ob. ⁊ p Joan. de imo. in. l. quoties. ff. de he. inſt. in. §. j. ad idẽ. l. titia. §. idem rñdet. ⁊ ibi no. ff. de ver. ob. Confirmat̃ hoc idẽ q: ipſe Frã. in princi. dicte diuiſionis dicit ſe diuidere eoꝝ bona mobilia que remanſerunt indiuiſa q̃ indefinita equipollet vlĩ cũ non ſit dare rõnem diuerſitatis iuxta no. p Dy. in rub. de reg. iur. in. vj. ⁊ per Bar. l. l. ſi pluribus. ff. de le. ij. ⁊ ſic dicit ſe velle diuidere oĩa bona ex quo in pn. diuiſionis colligit̃ intẽtio diuidentis. arg. l. ſi. cũ ibi not. ff. de he. inſti. ⁊ in. l. regula. in verbo initiũ conſtõnis demõſtrat. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ſi ergo voluit diuidere oĩa bona appet manifeſte qꝺ cõprehendunt̃ dicta bona in dicta clã gñali ex quo alio loco includi nõ pñt. ar. l. j. ⁊. ij. ff. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ eſt veriſſia talis interpretatio q: volẽs oĩa immobilia diuidere nõ eſt credẽdũ qꝺ hec pauca indiuiſa reliquiſſet. ⁊ iſta multũ me mouet. ¶ Scðo confirmat̃ dicta ꝯcluſio ex eo q: in ver. Jtẽ tutti ⁊ ſinguli cãpi: exceptis bonis poſitis ibi in exceptiõe erãt cõprehenſa oĩa bona imobilia poſita in cõi caſtiglionis. Nã illa verba tutti ⁊ ſinguli: ideꝫ importãt qꝺ illa verba oĩa ⁊ ſingula q̃ verba ſunt vlĩa ⁊ oĩa bona cõprehendunt̃ q̃ apta ſunt cõprehẽdi ⁊ includi. d. l. a procuratore. C. mã. ⁊. l. ſi is qui duocẽta. §. vtꝝ. de re. dub. ⁊ maxime q: ſunt verba geminata que fortius oĩa includunt ac ſi ſpecialiter eſſent expreſſa. ad hoc tex. cũ glo. in verbo oĩa ⁊ ſingula. in c. vt circa. de ele. li. vj. ⁊ tradit do. Ant. in ſuo ꝯſ. xix. in formis inci. q: hic agit̃ de pñte ꝯſili. ſi ergo oĩa exiſtẽtia in cõi caſtigliõis iã incluſa erãt pter bõa expſſa i exceptiõe fruſtratorie appoſita fuiſſet illa clã. et gñalmente ⁊c. ꝫ. d. l. ſi qñ. de leg. ſi. ⁊. c. ſi papa. de pui. li. vj. ⁊ lꝫ poſt illud caplm gñale de bonis caſtigliõis fuerint expſſa in ſpẽ aliq̃

5 bona pticularia exiſtẽtia i dicto cõi illa fuerũt expſſa ex abũdãti ad maiorẽ declarationẽ ſicut multotiens ſit vt declarat Bar. l. d. l. queſitũ. §. ſi hoc aũt dici nõ põt in dicta clã gñali ⁊ generalmente: q: bona exiſtẽtia in dicto cõi clari⁹ fuerũt expſſa in dicto ṽ. atẽ

tutti ⁊ ſinguli. vbi lꝫ ṽba ſint multũ vniuerſalia tñ diuidens volẽs ſe reſtringere ad bona cõia caſtigliõis hoc expreſſit. Jdẽ igit̃ feciſſet in ṽ. Et gñalmẽte. ſi hoc voluiſſet. l. j. §. ſin aũt ad deficiẽtis C. de cadu. tol. ¶ Tertio pncipalr pbat̃. Nã i ṽ. Jtẽ tutte ⁊c. expſſa fuerũt oĩa exñtia i dicto cõi caſtigliõis: demũ in ṽſi. ⁊ generalmẽte: exprimit diuidẽs gñaliter oĩa bona imobilia nõ incluſa in alia portiõe dñ ðr. Li altri beni ⁊c. q̃ dictio alia lꝫ ſui natura includat ſiña tñ icludit diuerſa ab expſſis q: nullũ ſiſe eſt idẽ. l. qꝺ nerua. ff. depoſiti. ergo dat̃ intelligi qꝺ voluit exprimere alia bona ab expſſis: facit qꝺ no. dñs Ant. i ſuo ꝯſ. lxx. in formis incipien. quo ad ducẽtas libras ⁊c. Et pbat̃ l. l. j. C. vbi q̃s de cur. vel cohortali. ⁊ in. l. j. C. vbi in rẽ actio. Sꝫ in pcedẽtibus expreſſerat oĩa bona exiſtentia in communi caſtiglionis. ergo ſi poſtea voluit alia bona ab expreſſis includere pꝫ qꝺ voluit loq de his tanq̃ de bonis cõis caſtiglionis qꝺ ẽt pꝫ: Nã in ver. Jtẽ tutti ⁊c. q̃uis gñaliter loquut⁹ fuiſſet de bonis i cõi caſtigliõis excipit ſpãliter bona que eoꝝ noie tenerent̃ per Joannẽ que fuerunt poſtea in alia parte incluſa: demũ poſtea loquẽdo gñaliter de oĩbus bonis facit exceptionem generalem excipiẽdo generaliter bona incluſa portione q̃ exceptio gñalis declarat regulã ⁊ gñaliter loq̃t̃. l. nã qꝺ liquide. §. ſi. ff. de penu lega. quã pro ſingulari allegat Jo. de imo. in. l. ſilio pterito. in. xviij. col. ff. de iniuſt. ⁊ rup. teſt. faciũt no. per Bart. in. l. j. ff. de re. iur. ⁊ in. l. in his. ff. de ll. cum ſi. ¶ Poſtremo pmiſſa oĩa ſuperiora coadiuuãtur ex duobus. ¶ Primo q: poſt diuiſionem dñs Jac. in totũ tanq̃ ppria poſſedit. vñ ex his ſequẽtibus colligit̃ q̃lis fuerit intẽtio in pcedẽtib⁹. arg. l. ſi ſeru⁹ plurium. in ſi. ff. de le. j. ¶ Scðo q: ex quo verba prolata fuerunt a Franciſco diuidẽte qui potuit apertius loqui ꝯ ipſuꝫ ſiẽda eſt interpretatio. l. veteribus. ff. de pactis. l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis inſulã. ff. de ver. ob. Ex quibus videt̃ mihi qꝺ verior ſit illa opi. qꝺ dicta bona ſint propria dicti dñi Jaco. ¶ Circa ſcðam qõnem ẽt qꝺ inſtando in verbis cõcludo compromiſſum non fore pronunciandum. Nã lꝫ ſtatutũ gñaliter velit qꝺ de qõnibus vertentibus inter ꝯſortes pronunciãdũ ſit cõpromiſſum tñ in caſu noſtro ex duobus arbitror quod quo ad oĩa bona de qbus in prima qõne tã in prima q̃ in ſcða dubitatione dictũ eſt nõ ſit pnunciãdũ cõ

3 promiſſum. ¶ † Primo q: oppoſita eſt exceptio litis ſinite p diuiſionẽ: exceptio autem litis ſinite ex quo impedit ingreſſum impedit compromiſſum vt voluit ſingulariter Bald. ⁊ ſequuntur Mod. in. l. fratris. C. de tranſac. cũ ſi. que allegabo ſtatim. hoc ẽt clarius determinat̃ p ſtatutũ qꝺ vult in ver. Et pdicta omnia et ſingula: quod qñ queſtio eſt ſinita ſiue per ſnĩam ſeu trãſactionẽ pactum vel aliter qñocũqꝫ nõ hẽat locũ diſpoſitio ſtatuti pdicti cogẽtes conſortes ad cõpromittendũ: cuius verba cum ſint clara nõ eſt opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de leg. iij. cũ ſi. ¶ Scðo q: ex quo ðr qꝺ dicta bona fuerunt diuiſa: ⁊ qꝺ de diuiſione cõſtat publicũ inſtrm cũ obligatione defenſionis ⁊ clauſulis cõſuetis nõ põt cogi ad cõpromiſſum put clare determinat ſtatutũ in ver. ac ẽt diſponemus. cuius verba ſunt aperta. igit̃ interpretatiõe aliqua opus nõ eſt. l. ſi aliij. ff. ð vſuf. le. in incertis enim non certis locus eſt coniecturis. l. ꝯtinuus. §. cũ ita. ff. de ver. ob. Sed ſpãliter confirmant̃ premiſſa quo ad bona bazanelli dico cõpromiſſum nõ eſſe pronunciandum q: ex quo liquidatũ eſt qꝺ dicta bona tenebãtur per dictũ Baptiſtã de quo inſtrm res ðr effecta clara ⁊ liquida: ſuper rebus autem claris nõ pronunciat̃ cõpromiſſum ex forma ſtatuti per ea q̃ ponit Bart. poſt Ja. de are. in. d. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de lega. iij. ⁊ po

4 nit Bal. in. l. ancille. C. de fur. per illum tex. cum ſi. † Quo autẽ ad bona que aſſerit eſſe cõia ẽt eſt ſpãlis rõ impediens compromiſſum: qñ ex quo dominus Jaco. poſſidet ⁊ negat cõionẽ non potuit agi iudicio diuiſorio ſed prius agi debebat rei ṽẽ. vel publiciana. vnde talis exceptio repellit a limine iudicij: ⁊ ſi procederet̃ ſuper iudicio diuiſorio proceſſus eſſet nullus vt in. l. j. ⁊ ibi gloſ. ⁊ doc. C. fami. erc. ⁊ in. l. ſi. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. C. cõi diui. ſi ergo talis exceptio impedit litis ingreſſum ergo ⁊ compromiſſum vt per Bal. in. d. l. fratris. Et clare hoc decidit in. l. pe. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iu. ⁊ Bal. in. l. edita. in repetitione paduana. C. de edẽ. Et ita dicit ſe conſuluiſſe apud ciuitatem Janue. ⁊ ita alĩs in pprijs terminis conſultum fuit per doctiſſimos viros. ⁊ tenẽt plerique Moder. in. d. l. cum quedã puella. §. quoties. ff. de iuriſ. om. iud. Et hec de ſcða qõne. ¶ Circa tertiã queſtionẽ pmo aſpectu videbatur dicendũ qꝺ iudex ſuper dicto arti. an ſit pnunciãdũ compromiſſum pronunciare deberet compromiſſuꝫ ſiendũ. iſta cõcluſio videbatur probari ex his que ponit elegãter Bart. in. l. ſi quis in conſcribendo. per illum tex. cum gloſ. C. de pac. vbi vo

5 luit quod † ſtãte ſtatuto quod cauſe inter coniunctos debeãt cõpromitti tale ſtatutum locum habeat ẽt ſi ſuper aliquo incidẽti ⁊ non ſuper principali cã petatur compromiſſum. Ad idem adducit. l. arbitro. ff. q ſatiſ. cog. Et iõ dicit ibi Raph. ful. in ppoſito qꝺ ſi diſputat̃ in cã principalis ſit compromittenda in ꝯiunc

ctos ex forma ſtatuti cõpromiſſum poterit peti ſup hoc an cã ſit
cõpromittẽda.⁊ ita dicit ſe obtinuiſſe l qõne facti.⁊ ſequiẗ Pau.
de ca.⁊ plerię moder.dicẽtes verbũ vtiliſſi.um in pratica.⁊ ad
hoc adducit Bal.i.l.cũ pponas.p illũ tex.cũ gl.C.de reb.cre.vbi
voluit qḋ lz totalitas cauſe nõ ſit cõpromittibilis ſi vn⁹ articu-
lus cõpiomitti põt.⁊ hoc maxime dicendũ vr̃ in caſu nr̃o:qꝛ plu
ries ita dr̃ fuiſſe pnunciatũ p ea que habẽẗ in l.minime.⁊ in.l.ſi
de interpretatiõe.ff.de le.cũ vulg.❡ Quibus tñ nõ obſtantibus
cõtrariã opi.in caſu noſtro veriorem eſſe exiſtimo qḋ imo ſup di
cto arti.an ſit fiendũ cõpromiſſum nõ debeat cõpromiſſum pnũ
ciari.⁊ p fundamento maximo ego ſuppono qḋ ſtatutũ ponit
regulã pmiſſam cõpromiſſoꝝ deinde ponit exceptiões pbibiti-
uas in qb⁹ exceptiõib⁹ cõprehẽdiẗ caſus nr̃ vt ſu pcedẽtib⁹ qõni
bus pbatũ eſt:tũ qꝛ apparet res finita per diuiſionem:tum quia
tractaẗ de obligationib⁹ de qbus cõſtat publicũ inſtrm̃.pro hoc
adduco qḋ multũ notabiliter dicit Bar.in.l.ſolet.ff.de ali.⁊ cib.
6 leg.vbi querit ſan ſtãte ſtatuto qḋ in cã dãni dati admittaẗ pro-
batio p inſtrm̃ an ſuper quolibet incidẽti illi⁹ cauſe admitti de-
beat talis probatio in quo ipſe diſtinguit quod aut ſtatutũ ſim
plr̃ dicit quod in cauſa damni admittatur pbatio per iuramẽ-
tum ⁊ tũc admittitur talis pbatio ſuper quolibet incidenti etiã
ſuper dñio quia qcquid qũocũę tãgit illã cãm dr̃ cã dãni p tex.
in.l.cũ hi.in pn̄.ff.de trãſ.aut ſtatutũ dicit in cã dãni dati ſufficit
probatio damni p inſtrumentũ:⁊ tũc qꝛ ſtatutũ loquiẗ ſpecifice
de pbatione damni nõ de pbatione in cã dãni nõ poterũt inci
dentia p iuramentũ pbare.ar.no.in.l.ſi qñ.C.vñ vi.Vñ ad ppoſi
ſitum cum ſtatutum abſolute dicat quod in cauſis finitis.Item
qḋ apparet obligatio p inſtrumentũ nõ põt fieri cõpromiſſum
intelligitur ſtatutũ etiã ſuper quolibet incidenti ex quo non di-
cit ſpecifice quod de talibus rebus finitis ſeu de talibus obliga-
tionibus nõ poſſit fieri cõpromiſſum ſed ſimplr̃ quod qñ res eſt
finita vel apparet obligatio p inſtrumentũ nõ poſſit fieri cõpro-
miſſum:⁊ ſic ſumus in caſu exceptionũ a ſtatuto.❡ Vñ ſtat diſ-
ficultas ex quo ſup cã principali tanę probibita cõpromiſſum
fieri non põt an poſſit fieri ſuper iſta incidẽti in qua difficultate
concludendũ eſt qḋ non:hoc decidit Bar.in terminis in.d.l.ſo-
7 let.vbi dicit qḋ ſicut in cã alimentoꝝ nõ põt fieri tranſactio ita
ſup quolibet incidẽti illi⁹ cauſe qꝛ qcqd tangit qũocũę inciden
ter cãm alimentoꝝ dr̃ cã alimẽtoꝝ per tex.in.d.l.cũ hi.in princi.
ff.de trãſac.vbi hoc refert ⁊ ſequiẗ Pau.de ca.⁊ Bald.in.l.j.C.de
re.cre.⁊ Pet.de anchar.cõſi.lxxviii.inci.ex verbis ſentẽtie ⁊c.Cõ
firmatur hoc rõne qꝛ qḋ incidens aſſumit ſibi naturã cauſe pnci
palis tex.eſt cũ glo.vbi omnes ita tenẽt in cle.diſpẽdioſam.de iu.
ſicut ergo pbibita tranſactione ſuper cã principali cẽſetur pro-
hibita ſup quolibet incidẽti:ergo idẽ in cõpromiſſo cũ de tranſ-
actione ad cõpromiſſum ſemp arguũt doc.vt habetur i.l.poſt rẽ
ff.de trãſac.⁊ in.l.ſi diuerſa.⁊ in.l.ſi cã cognita.C.eo.tit.❡ Et ad
allegata in ꝯtrium ⁊ primo ad dicta Bar.⁊ doct.in.l.pen.reſpon
deo quod Bald.in.l.papi.§.ſi ex cauſa.ff.de mino.in apoſtillis.⁊
in.l.pe.ff.de his qui ſui ſunt vel alie.iur.⁊ plerię moder.ꝯtrũ te-
nent.Sed poſito qḋ opi.Bar.ſit vera.adhuc dico qḋ non loquiẗ
in caſu noſtro:qꝛ ei⁹ termini ſunt valde diuerſi.nã loquiẗ Bart.
quãdo in cã principali ſumus in ſtatuto permiſſiuo cõpromiſ-
ſi.⁊ dubitat an eo nõ petito ſuper cã principali peti poſſit ſuper
aliquo arti.incidẽti ⁊ decidit quod ſic ⁊ hoc habet rõnem in ſe
qꝛ articuli incidentes aſſumunt ſibi naturã cauſe principalis.vt
p gl.⁊ doct.in.d.cle.diſpẽdioſam.ſed nos ſumus in caſu in quo
in cã prin.extat ſtatutũ in ꝯtrium.⁊ ſic in caſu probibito in prin-
cipali cauſa.vñ qua rõne non eſſet ſuper principali cã pnuncian
dum compromiſſum pari rõne nec ſuper qõnibus incidentibus
que habẽt neceſſariam cauſe principalis:⁊ maxime ne continen-
tia cauſe diuidaẗ.l.nulli.C.de iudi.⁊ ſic apparet qḋ autoritas
Bar.nõ loquiẗ in terminis nr̃is.Ad autoritatẽ Bal.i.d.l.cũ p-
ponas.dico qḋ pꝫ ſolutio ex his q̃.ꝯ.dicta ſunt ſm Bart.in.d.l.
ſolet.nam loquitur quando ſpecifice ſuper aliqua cã eſt probibi
tũ cõpromiſſum puta ſuper cã ſtatus.vt in.l.non diſtinguemus.
§.de liberali.ff.de arb.qꝛ ſup vno arti.fieri põt.vnde ſi in caſu nr̃o
ſtatutũ ſpecifice pbiberet ſup talib⁹ contentis in inſtro ⁊ ſuper
rebus finitis fieri cõpromiſſum tunc loqueretur Bald.ſed in ca
ſu noſtro gñaliter dr̃ qḋ quãdo res eſt finita vel extat inſtrm̃ ſta-
tutũ de cõpromiſſis non habeat locũ:⁊ ſic nõ poteſt etiã peti ſu-
per quolibet incidenti iuxta doctrinã Bar.in.d.l.ſolet.❡ Pre-
terea Bal.loquitur per verbũ pñt.⁊ ſic vult qḋ ptes volẽtes pñt
cõpromittere:nõ aũt vult quod cogi pñt.l.non qcqd.ff.de iu.Et
eſt magna diuerſitas qꝛ qḋ voluntarie poſſint:hinc nõ ꝯdicit re-
gulis iuris:vt.ff.⁊.C.de arb.p totum.qḋ aũt cõpellerentẗ ꝯdicit.l.
nec mere.C.de iur.odi.❡ Non ob.ea q̃ dñt Rap.Pau.⁊ moder.
in.d.l.ſi quis in cõſcri.Nã primo dici poteſt qḋ ipũ inferũt ex di-
ctis Bar.⁊ ſic intelligi dñt ſm terminos Bar.qñ ſumus i cauſa
principali in ſtatuto permiſſiuo:⁊ dubitaẗ an fieri debeat cõpro-
miſſum vt tũc peti poſſit ſup incidẽti:an fieri debeat cõpromiſſo
ſum:ſecus qñ ſum⁹ i materia pbibita a ſtatuto prout eſt caſus no
ſter alꝛs eñ nõ eſſet bona illatio ⁊ ꝯ nota.p Bar.i.d.l.ſolet.Vel ſe
cũdo dicam⁹ qḋ qñ qḋ eſſet multũ dubitabilis an ſup cã pncipa
li eẽt fiendũ cõpromiſſum poſſit eoꝝ opinio pcedere.ſed qñ tam
liquidato negocio appet qḋ ſup cã pncipali iã non eſt fiendũ cõ
promiſſum.⁊ ſic clarũ eſt cõpromiſſuꝫ nõ pnũciãdũ prout in caſu
nr̃o ſup hoc articulo an cõpromiſſum ſit pnũciandũ tanę ſup
articulo claro nõ eſt pnunciandũ cõpromiſſuꝫ iuxta no.p Bar.
in.l.ille aut ille.§.cũ in verbis.ff.de lega.iij.⁊ Bald.in.l.ancille.C.
de fur.⁊ pbaẗ hec omẽ rñſiones ẽt duab⁹ rõnib⁹ quas pduceret
⁊ aiaduertat dñs iudicare debeña.❡ Prima rõ eſt:nam mens
ſtatuti fuit inter affines lites minuere:ſꝫ ſi indiſtincte diceremꝰ
quod ſup quolibet incidenti vel emergenti compromiſſum peti
poſſet poti⁹ lites ptelareñẗ qꝛ lites ex litibus oriretẗ:⁊ ſic indu-
cta ad litiũ diminutionẽ opareñẗ augmẽtũ ꝯtra regulã.l.legata
inutilr̃.ff.de adimẽ.leg.⁊ ꝯ mentẽ ſtatuẽtiũ.❡ Scḋa rõ eſt:quia
ſi ſup quolibet incidẽti concederet cõpromiſſum de facili qlibet
cã probibita a ſtatuto deduceretẗ in cõpromiſſum ⁊ ſic de facilẽ
per vias indirectas fruſtrareẗ diſpõ ſtatuti qḋ non eſt dicẽdũ vt
in regula eſt qd vna via.de reg.iur.lib.vi.Eſt enim ſtatutum ita
interpretãdũ ẽt late in materia ẽt penali vt ſi aliter fieret inter p-
tatio fruſtrareẗ intẽtio ſtatuti vel ſtatuto inferretur magna pla
ga:hoc mõ loquẽdi vtiẗ.d.Ant.i ſua diſputatiõe q̃ icipit bono-
8 nie.ſis.p hoc allegat tex.i.l.j.§.pecuniã.ff.de calũnia.⁊ gl.in.c.quã
q̃.de vſur.li.vi ❡ Tertia ⁊ vltima rõ eſt.Nã ẽt qñ iuxta ſtenorẽ
petiẗ cõpromiſſum eſſet pnunciandũ iuxta not.in.l.cũ quedam
puella.§.quoties.ff.de iuriſd.om.iud.eñ qñ iudex ex coniecturis
cognoſcit cõpromiſſum peti in fraudẽ ſtatuti dꝫ talẽ petitioneꝫ
reñcere.qñ fraudib⁹ eſt obuiandũ vt.l.fraus.ff.de legi.ſm Ang.
in.l.ampliorẽ.§.ſi.C.de appel.⁊ Bal.in.d.§.quoties.in antiqua le
ctura.vbi hoc tenẽt Mod.i caſu autẽ noſtro de fraude apparet
manifeſte ex duobus.Primo qꝛ in pnc.in petitione nõ expreſſit
que bona tanę ppria petebat ⁊ q̃ eſſent illa cõia q̃ petebat diui-
di ad hoc vt nõ cõſtaret illa diuiſa p inſtrm̃ diuiſionis ⁊ ſic com-
promiſſum probibitũ.Colligiẗ ⁊ ſcḋo fraus qꝛ vidẽs qḋ ſup to-
ta cã reb⁹ expreſſis erat pbibitũ cõpromiſſum petiit ſr̃p hoc cõ-
promiſſum an eſſet pnũciandũ.vñ iudex hmõi fraudib⁹ obuia-
re dꝫ.l.in fundo.ff.d rei ven.Nec curare dꝫ dñs iudicãs qḋ aliqui
paſſim pnũciauerint cõpromiſſum imo paruifacere dꝫ ⁊ verita
tẽ ſequẽdo legib⁹ ⁊ nõ exẽplis alioꝝ iudicũ pnũciare.Ex quo p
tales ſnĩas nulla pbari vr̃ inducta cõſuetudo:iſta oĩa pbaẗ in
tex.⁊ gl.⁊ ibi oẽs doc.in.l.nemo.C.de iudi.Nec ſequatur errorem
quorundã qḋ in dubiis an cõpromiſſum ſit fiendũ vel nõ pnun
ciãt cõpromiſſum:qꝛ poti⁹ in re dubia pnunciãdũ eſt cõpromiſ
ſum nõ fiendũ ſcḋm Bal.elegãter in.l.j.C.q accu.nõ pñt.allegat
in ar.l.ſufficit.ff.de ꝯdi.inde.Et ſic ſi hmõi fraudibus dñs iudi-
cãs obuiabit iuſtitiã faciet ⁊ nõ parũ laudis apud bonos ⁊ gra
ues cõſequeẗ.❡ Circa quartã ⁊ vltimã queſtionẽ premitto duo.
9 ❡ Primũ qḋ ſiſta ſnĩa qua pnũciaẗ cõpromiſſum fiẽdũ eſt in-
terlocutoria hñs vim diffinitiue.ita ꝯcludit Bal.in.l.j.C.ſi quã-
doę pdit⁹ pñtẽ.in quibuſdã lecturis.quẽ referunt ⁊ ſequuntur
Mod.l.c.cũ ceſſante.de appel.in pe.q.xiij.⁊ hoc idẽ voluit Pe.
de anch.in ſuo ꝯſi.cccxxxvij incipiẽ.iſta ſnĩa debere vel nõ debe-
re cõmitti ⁊c.⁊ iõ ĩfert Pe.de anch.qḋ a tali ſnĩa põt appellari.
allegat l ſili no.in aut.hĩs.C.ne filius p pře.Itẽ qꝛ patet pꝛudi-
ciũ irreparabile p applõnem a diffinitiua cũ non expectet aliã
ſnĩam poſt:iuxta no p Bar.in.l.ſi ita.ff.de accu.⁊ in.l.ſi.ff de ap-
pel.recip.❡ Scḋm eſt qḋ regulr̃ ab oĩ ſnĩa cenſeẗ permiſſa appel
latio niſi repiaẗ pbibita vt dicit glo.ordina.in.l.q reſtituere.ff.de
rei vẽ.quã ad hoc allẽt Bal.in.l.j.C.ſi de momẽta poſ.fuerit ap-
pel.Ex qb⁹ inferẽdo ad propoſitũ ꝯcludo qḋ lz ſtatutũ predictũ
de cõpromiſſis iuxta finẽ dicat qḋ a pceptis proceſſibus ⁊ grauã
minib⁹ q̃ fierẽt qñ peteretẗ cõpromiſſum inter ꝯiũctos nõ poſſit
appellari ⁊c.tñ in caſu nr̃o arbitror indubitanter appellari po
tuiſſe.pbaẗ iſta cõcluſio.Nã nullibi in dicto ſtatuto poniẗ neę
exprimiẗ de pronũciatiõe ſiue ſnĩa cõpromiſſum fiendũ vel non
fiendũ.igiẗ dicta clã q̃ ad ſupiora referẗ iuxta no.in.l.talis ſcri-
ptura.ff.de le.j.⁊ l.l.j.C.d lib.pter.nõ põt dici qḋ referaẗ ad ſniꝫ
qua pronũciaẗ cõpromiſſum fiẽdũ vel non fiẽdũ.ergo a tali ſnĩa
non reperiẗ appellatio expreſſe pbibita.⁊ ſic cenſeẗ permiſſa per
ſcḋm ſuppoſitũ.❡ Confirmaẗ iſta cõcluſio.Nã lz in principio
ſtatuti dicaẗ qḋ iudex petito compromiſſo debeat cogere partes
iuxta formã dicti ſtatuti ad cõpromiſſum tñ ſtatutuꝫ nihil dicit
de pnũciatiõe cõpromiſſum fiẽdũ vel nõ:iſta aũt differũt cogere
partes ad cõpromiſſum ⁊ pnũciare cõpromiſſuꝫ fiendũ.lz ergo
primo caſu pbibita eẽt applõ nõ tñ cẽſeẗ pbibita hoc ſcḋo caſu
ex quo hoc nõ exprimiẗ.pbaẗ hoc in ſili in rõne decidendi.Nam
aliud eſt iudicẽ exeq ſnĩam aliud eſt pnũciare ſnĩam exequendã.
nã lz pmo caſu nõ poſſit appellari vt.in.l.ab executione.ff.de ap-
pel.eſt

pd.tū multi tenēt qḋ ſcḋo caſu poterit appellari ꝑut ibi ꝫ glo. Ray.Bar.ꝛ A.ig.ꝫ q lā J.ꝯfirmat qꝛ dici pt qḋ talis clā ſtatuti eſt referēda ad ꝑxima ꝛ ſic ad precepta ꝛ grauamina q̄ fierent ipſis arbitris:nō ad oīa ſupiora ex q̄ reſultaret ꝓhibitio appellationis:ꝛ ſic abſurditas:cū tollat̄ defenſio vt ī.c.cū ſpāli.§.porro. de appel.ꝛ iuriū correctio:q̄ caſu nō dꝫ clā l fine poſita ad oīa ſuperiora referri vt dicit Bar.ꝛ doc.i.d.l.talis ſcriptura.ꝛ ē tex.cū gl.ī v̄.ꝑoribꝰ.in.c.cū ſingula de ꝑben.in.vi.ꝛ tex.ꝛ ibi Abb.in d.c.l.c.pe.extra de in.pa.¶ Cōfirmat̄ ꝑmiſſa rōne ꝯcludenti.nā ſtatutū ꝓſuppoīt caſum l q̄ cōpromiſſum fieri dꝫ ad petitionē partis.q̄ caſu ponit formā cogēdi ptes ꝛ arbitros ad cōpromiſſum.demū diſponit q ā ꝓceptis ꝛ a grauaminibꝰ q̄ ꝓpterea fierēt nō poſſit appellari.Sꝫ i caſu nr̄o negamꝰ ꝓſuppoſitū ſtatuti qḋ imo ſumꝰ l caſu in q̄ cōpromiſſum fieri nō dꝫ igit̄ nō hꝫ locū

10 diſpō ſtatuti q̄ fundata ē in tali ꝓſuppoſito † qḋ ſimꝰ in caſu cōpromiſſi:ſiedi qñ vbi ſtatuti ꝓſuppoſitū locū nō hꝫ:nō hꝫ locum diſpō.gl.ē ſingularis quā ibi nutāt Jac.bu.ſul.ꝛ Pau.de ca.l.l. mācipia.l v̄bo aduocādū.C.ō ſeruis fug.ꝛ id dicit Nic.de nea.ꝛ Bal.i.l.i.§.itē illud.ꝑ illū tex.q qā ſtatutū diſponit cōitatē debere dānū emēdare illa nū ꝑ ignē apꝫ pꝛiua ꝓbare ignē īmiſſum qḋ ſtatutū ꝓſupponit ꝛ ꝓbaē ex his q̄ ponit Bar.in.l.oīnꝰ.ff.ō teſt. mil.ꝛ Jan.i.c.cū ſit gnāle.de fo.cōp.voluit em̄ ſtatutū qḋ qū eſſemus in caſu l q̄ ꝯſtaret cōpromiſſū fiedū iudex ꝓcederet ꝓpꝛiendo ꝛ grauādo partes ꝛ arbitros ꝑut in dicto ſtatuto diſponit̄. ſed nos ſumꝰ in caſu poſito ī vltimis exceptiōibꝰ poſitis ī dicto ſtatuto quo caſu ſtatutū in verſi.ꝛ hec oīa aperte diſponit quod oīa cōtēta in dicto verſiculo ſtatuto non vendicet ſibi locū.ꝛ ſic nō vult qḋ in dictis caſibus ſit ꝓhibita appellatio.vñ ſi iudex iudicat nos eſſe in caſibus exceptis a ſtatuto qḋ nō ſit ꝓhibita appellatio in iſto caſu.eſt caſus in dicto verſiculo.ꝛ hec omnia ſunt cta diſpoſitiōe iuris cōmunis.quod talis appellatio eſt ꝑmiſſa. Et ſic concluditur appellari potuiſſe. Laus deo.

¶ Ut ſupra per me concluſum eſt arbitros iuris eſſe ego Bartholo.Socinus ſenenſis.J.v.doctor ꝛ aduocatus conſiſtorialis.

¶ Conſilium.cccj.

1 ☞ Legatum factum filiabus pro eis maritandis includit etiā poſthumas.

2 Diſpoſitio.l.octaui.ff.vnde cog.non habet locum in abſente.

Dominus labia mea apiat

ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. ¶ Circa preſentem cōſultationē videbatur primo aſpectu dicendum quod legatū factū filiabus Auguſtini filij ſororis dicti teſtatoris ꝓ earum maritere ꝛ ſic pro dote nō includit filias poſt

1 humas dicti Auguſtini.iſta concluſio probatur quia † quod fortius eſt legatum factū filiabus propꝛijs nō includit poſthumas. caſus eſt in.l.q filiabꝰ.ff.de le.i.vbi Pe.Cy.Dy.Bal.Jno.Pau. de ca.ꝛ cōiter moder.tenēt rōnem eſſe qḋ ꝓpter filiationē vr̄ filie relinquere.l.tutor.§.q̄ tutoribꝰ.ff.de excuſa.tu.ſꝫ nō cēſet̄ hr̄e tantā affectionē ad filias naſcituras quātā ad filias natas ideo non includunt̄ poſthume iō impugnāt Bar.dicentē qḋ legatū cēſet̄ factū ob benemerita q̄ nō cadunt in poſthumā.l.nec adiecit.ff.ꝑ ſocio.qḋ nō ꝓſequor.Patet etiā rōne nā dicendū eſt in caſu noſtro qḋ rōne cognationis ꝓpter quā teſtator affectionē habebat cenſet̄ legatū factū iuxta id qḋ habet̄ in.l.ſi cogna.ff.de re.dub.ꝛ ſic non vr̄ tantam affectionē habuiſſe rōne cognationis ad poſthumas ſicut ad iam natas.ꝛ ſꝫ in legato dotis facto filiabꝰ propꝛijs includant̄ poſthume ſm̄ Pau.de ca.ꝛ moder.in.d.l.q filiabus.illud eſt qꝛ pater ō neceſſitate dotare tenetur qḋ nō cadit in filiabus filij ſororis.vñ ceſſat rō ꝓpter quā poſthume includātur.ꝛ ſic ceſſat diſpō.l.adigere.§.quāuis.ff.ō iure pa.cū ſi. ¶ Quibus tñ nō obſt.ꝯtra ſola in caſu noſtro ꝓbabilior vr̄ eſſe cōcurrētibus his q̄ in puncto ꝓſupponunt̄ qñ in caſu nr̄o concurrit ꝓprietas verboꝝ.Itē cōcurrit volūtas defuncti. ¶ Primū ꝓbat̄ qḋ in quacūq diſpōne appellatiōe filiationis de proprietate ſermonis veniūt poſthume.l.nomē filiarū.ff.de ver.ſig.l.iubemꝰ.C. ad trebel.ꝛ in.l.neratius.ff.de manu.teſt.in.l.is cui.ff.qñ dies leg. ced.ꝛ in.l.ſi qs operas.ff.de ope.lib.ꝛ tenēt doct.in.l.q filiabus.ſꝫ volūt qḋ iō nō includant̄ poſthume ex cōiectura ta mēte teſtātis q̄ nō cēſet̄ ad illas habuiſſe tantā affectionē ſꝫ ad tollēdā hāc ꝯiecturā.Scḋm ꝓbat̄ qḋ l caſu nr̄o cōcurrat ꝯiectura ta mens teſtatoris q̄ ex cōiecturis colli͛ iuxta no.in.l.cū ꝓponeret̄.ff.de le.ij.hoc aūt ꝓbat̄ ex plibus.ꝛ ꝑmo qꝛ teſtātor hēbat amplū ꝑtrimoniū q̄ caſu vr̄ ſentire de oībꝰ in.l.ſi filie.ff.de le.ij.ſm̄ Bald.ꝛ Ange.ꝛ Ni. de nea.i.d.l.q filiabꝰ.ꝛ ſꝫ Jmol.ꝛ aliq ſint ꝯ tñ nō vr̄ in iudicādo recedēdū a Bar.ꝛ ſi dicat̄ Bar.loq̄t l pr̄e q filiabꝰ ſuis relīqt dico qḋ eadē rō eſt l caſu nr̄o.ex quo cū Auguſtinꝰ erat hō pax induſtrioſus ꝛ hēbat grauē familiā ꝛ nō poterat neq filias natas neq naſcituras condecenter dotare ꝛ teſtātor diues carebat filijs voluit ei ſubuenire vt filias dotare poſſet condecenter ꝓ honore domꝰ.vñ veriſſī teſtātor ꝑiter ꝛ natis ꝛ naſcituris ꝓuidere voluit ꝛ ſi fuiſſet de hoc caſu interrogatus idē dixiſſet.ad hoc tex.no.in l.tale pactum.in ſi.ff.de pac.ꝛ iſta eſt vrgens coniectura. ¶ Scḋo fortius hoc oñdo.nā filiabꝰ Auguſtini relīqt ducentos florenos pro q̄libet.itē relīqt certā quātitatē pecunie ex q̄ voluit emi imobilia ꝛ qḋ ex redditibus tres puelle perpetuo maritarent̄ quarū vna hēat centū alie due quīquaginta ꝓ q̄libet. ¶ Ex quibus ſumit̄ duplex rō qꝛ ex quo facit mētionē de puellis perpetuo maritādis ſingulis annis facit mentionē de poſthumis naſcituris de ꝑſonis extraneis ꝛ ſic cogitauit nō ſolū de natis ſꝫ de naſcituris quo caſu ēt veniūt poſthume appellatiōe filiaꝝ qñ in aliqua parte teſtī ē de poſthumis hīta mētio vt eſt caſus i.d.l.q filiabus. ¶ Preterea ēt ſcḋo ſi cogitauit ꝛ voluit ꝓuidere poſthumis alienis quāto fortiꝰ cēſet̄ voluiſſe ꝓuidere poſthumis cognatis ꝓpter affectionē cognatiōis ꝑ id qḋ hr̄ in.d.l.ſi cognatis.ff.de re.du.ꝛ hoc fundamētū me multū mouet ¶ Tertio ꝯfirmant̄ hoc idē ex alio. Nā ꝓſupponit̄ qḋ teſtātor erat abſēs in ptibus ſatis longinqs ꝛ qḋ receſſit eo tpe q̄ Auguſtinꝰ nullas filias habebat ꝛ cōtinuo ſtetit abſēs vſq ad tps teſtī ꝛ qḋ tpe abſētie ꝛ poſt mortē teſtātoris ꝑ poſt redditū mortuꝰ eſt filie aliq̄ ſunt nate.Ex q̄ colli͛ clare qḋ nos potuit moueri teſtātor potiꝰ ad natas quā ad naſcituras ex quo rōne abſētie nō ꝓſumit̄ ſciuiſſe quot filias Auguſtinus habebat ꝑ id qḋ hr̄ in.l.titiꝰ.§.lucius.ff.de libe.ꝛ poſthu.ꝛ in.l.qm̄ ſororem

2 C.de iure deli.qꝛ in abſēte † non hꝫ locū.l.octaui.ff.vnde cognati. vnde cenſendū eſt qḋ potiꝰ cōtēplatione Auguſtini legatū fecerit vt eū in onere dotādi ꝓprias filias coadiuuaret per id qḋ hr̄ in ſi in.l.ſed ſi plures.§.in arrogato.ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ in.l.cū aliqs.C.de iure deli.ꝛ in.l.ſociū q in eo.ff.ꝑ ſocio.in ſi.cū ſeq.ꝛ ſic attenta iſta rōne pariter dꝫ cogitaſſe de filiabus natis ꝛ naſcituris qꝛ militat eadē rō exoneratiōis dicti Auguſtini ꝛ ſic eadē iuris diſpō eſſe dꝫ.l.a titio.ff.de ver.obli. ¶ Quarto hoc idē confirmatur qꝛ aliis filijs ſororis ꝛ fr̄is ampliora legata fecit ꝛ ſic poſthume cōprehendant̄ vnde cenſendū eſt quod ſicut alios honorauit ita ꝛ iſtū Auguſtinū honorare voluit legato ſibi cōdecenti: qꝛ ex quo nō erat hō induſtrioſus nō relīqt traſica cū oneribus ſed dotes ꝓ eius filiabus vñ rōne ſeruāde equalitatis ſatis poſſumus dicere hoc fuiſſe de mēte teſtātoris ꝑ id qḋ hr̄ in ſi in.l.cum pater.§.euictis.ff.de le.ij.ꝛ in.l.ſi.C.cōia vtriuſq iud.ꝛ in.l.queſitum.§.ſed papinianus.cū glo.ff.de fun.inſtr.cum ſi.Et pro certo niſi nos ipſos ſeducere velimus hāc fuiſſe mentē teſtātoris interpretari debemus q̄ in vltimis voluntatibus ꝓdominat̄.l.ex facto.in grā.de.ff.de he.inſti.l.in cōditionibus primū locū.ff.de cōdi.ꝛ demō. ¶ Poſtremo lꝫ res dubia iudicandū eſt in fauorem dotis.l. in ambiguis.ff.de iure do.et tradit̄ in.l.j.ff.ſol.ma.ꝛ eſt tex.ꝛ ibi no.do.Abb.in.c.ſi.de re iu.ꝛ ita ſentio. Laus Deo.

¶ Ego Bartholomeus Socinus.J.v.doctor.

¶ Subſcripſerunt ſimpliciter famoſiſſimi docto.do. Aluro.cochus ꝛ do.Franci.de pepis florentini. ¶ Cōſilium.cccij.

1 ☞ Statutum ſimpliciter loquens non ligat ſubditum contrahentem extra territorium.

2 Gabella debet ſolui in loco contractus.ꝛ nu.3.

4 Collecte quando poſſint imponi pro rebus ciuilibus poſitis in alio loco ꝛ territorio.

5 Condemnatus ꝛ tractus in loco delicti nō poteſt cōtra eum in loco domicilij procedi.

6 Cōceſſio generalis non cenſetur continere id per quod iuri ſuperioris concedentis preiudicaretur.

7 Jniuſta non veniunt in generali commiſſione.

Dominus labia mea apiat

ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. ¶ Uidebatur primo aſpectu concludendam quod ciuis piſtorienſis deberet ſoluere gabellā de contractu dotis ꝛ de eius receptione celebrato in ciuitate florentie.Nam ſtatutū imponere poteſt gabellam expreſſe cōtrahentibus extra territorium ſubditis ſuis quos delinquentes ꝛ contrahentes extra territoriū videtur ligare potuiſſe vt inquit Bar.in.l.cunctos populos.in.viij.q.C. de ſumma trini.Cuius opinio magis cōmuniter approbatur et in.l.extra territorium.extra de iuriſd.om.iudi ſed ſtatutum ciuitatis piſtoriū videt̄ expreſſe diſponere quod de cōtractu dotis celebrato etiā extra territoriū per piſtorienſes ſoluat̄ gabella.igitur tale ſtatutū ſeruādū vr̄.Cui ꝯcluſioni obſtare nō videbat̄ qḋ ciuitas piſtorienſis ꝛ quo ad iuriſdictionē ꝛ quo ad introitus fuit effecta ſubdita dñio florentinoꝝ qm̄ dñiū florētinorum reſtituit plenarie in oībus quo ad dictos introitus dictā ciuitatē piſtoriū in priſtinū ſtatū ſicut erat añq̄ eſſet effecta ſubdita ꝑut ptꝫ ex reformatiōe facta de anno dñi.M.ccc.xx.ꝛ plenius ex declaratiōe facta de anno. M.cccc.xl.que declaratio eſt adeo plenaria q dꝫ cōitas piſtorienſis eodē mō gabellas exigere ſicut primo poterat qñ erat libera.ar.eius qḋ ponit Bart.ꝛ doc.in.l.ſi.C.de ſen.paſ.ꝛ Bald.

⁊ alijs in.l.gallus.§.⁊ qd ſi tm̄.ff.de li.⁊ poſthu. Ad idem qd not.
Bar.in.l.j.§.filiū.ff.ad tertul.⁊ Bal.in.c.vno guerrā.hic finit lex
corradi.cū multis ſilibus:ſꝫ dicta cōites hoc caſu videbat̄ exige-
re poſſe aſſq̄ effecta eēt ſubdita igit̄ ⁊ hodie cū ad dn̄ih tp̄s i hoc
fuerit reſtituta. ¶ Quibus tn̄ nō obſtātibus ꝯrā ſnīam veriorē exi-
ſtimo.ſ.qd in caſu nr̄o ciuis piſtorieſis qui florētie accepit vxorē:
fecit ꝯtractū dotis dotem recepit ⁊ mr̄imoniū ibi cōſummauit
ſoluta gabella florēni ſe nō teneat̄ ſoluere piſtorij.⁊ p fundamē
to huius ꝯcłonis pmitto duas cōcłones magis cōiter approbā-
1 tas. ¶ Prima ꝯcluſio eſt qd †qn̄ ſtatuta ſimplr̄ loquuntur nō li-
gāt ſubditos ꝯhentes vel delinquentes extra territoriū.ita ꝯclu
dit Bar.ī.d.l.cūctos pplos l.viij.q.ar.l.cū vnus.C.de bo.aut.iudic.
poſſi.⁊.c.vt alarū.de cōſt.li.vj.Et ſequuntur ibi Bald.⁊ Saly.⁊
Bal.in.l.ij.C.de eunu.⁊ Pet.de anc.i rep.c.poſtulaſti.de fo.cōpe.
⁊ Jo.de lig.⁊.d.Abb.in.c.j.extra de rap. ¶ Secūda ꝯcluſio ē qd
2 †gabella q̄ imponitur ſolui dꝫ in loco ꝯtrus lꝫ res ſit in alio ter-
ritorio ſitū.ita decidit Bal.p illū tex.in.l.magis puto.§.ſi ad.ff.
de re.eo.⁊ Bal.in.l.j.§.ilij.querit̄.⁊ idē Bal.in.l.j.C.vbi conue.q
certo loco dare pmi.⁊ Bal.in ꝯſi.qd incipit ſtatuto cauetur. vbi
conſuluit qd incenſis ſi vendat bona inceq̄ dꝫ in ciuitate peruīſ
gabella debet̄ in ciuitate lucana.cui cōſilio ſe ſubſcripſerūt Pe.
de anc.⁊ plures alij.idē voluit Bal.in.l.vniuerſa.C.de preci.ipe.
offe.⁊ Bal.in.l.arbitraria.ff.de eo qd certo loco.Et idē cōſuluit
do.Nellus in cōſi.ſuo qd incipit referā.⁊ Ang.in.l.ſi.ff.de iuriſd.
om.iudi. ¶ Ex quibus infero duo corollaria. ¶ Primū qd ſta-
tutū imponēs ſimplr̄ gabellā p ꝯtctibus geſtis ⁊c.nō ligat ꝯhen
tes extra territoriū ad gabellā:⁊ ex hoc colligr̄ manifeſta deciſio
in caſu nr̄o in quo ſtatutū nō ligat expſſe faciētes ꝯtctus dotales
extra territoriū celebratos.cui ꝯcluſioni nō obſtat aliud ſtatutū
qd expreſſe ligat cōſumātes mr̄imoniū extra ciuitatē piſtorieſē.
⁊ ſic vr̄ etiā extra territorium ligare voluiſſe:qm̄ ad hoc faciliter
rn̄detur qd ſtatutū predictū eſt exorbitans ⁊ odioſum.argumē.
eius quod habet̄ in.l.vectigalia.C.noua vectig.⁊ in.l.vectigalia.
ff.de publi.vnde ſtricte intelligi debet.l.qd vero.ff.de.ll.⁊ in regu
la ea que in iure.de regu.iur.lib.vj.ſed ſtatutū tm̄ loquitur de his
qui cōſummarunt matrimoniū extra:nō autē de his q caperent
vxorem extra ibidēq3 facerent contractū dotis dotē reciperent ⁊
matrimoniū cōſummarent.ergo nō cōprehenditur iſte caſus i
ſtatuto.l.ſi vero.§ de viro.ff.ſol.ma.l.ſi ſeruū.§.nō dicit pior.ff.de
acqui.here. ¶ Cōfirmat̄ qr vt dictum eſt gabella ſolui dꝫ in loco
cōtractus dotis nō in loco cōſummati matrimonij.vn̄ lꝫ volue-
rit ſtatutū ſolui gabellā qn̄ alibi eſſet cōſummatū mr̄imonium
intelligi dꝫ qn̄ cōtract⁹ dotis eſt ibi celebratus ad hoc vt minus
corrigat ius cōe ad hoc qd hr̄ in.l.ſi.§.in cōputatione.C.de iure
deli.⁊ in.c.cū dilectus.extra de cōſue.Probat̄ etiā qr cū ſtatutū
loquatur in caſu ſimplici de cōſummātib⁹ nō dꝫ trahi ⁊ extēdi
ad caſum mixtū vꝫ ad cōſummātes cōtrahētes cōtractū dotis
⁊ recipientes prout habet̄ in.l.hoc legatū.ff.de le.iij.⁊.l.vim paſ-
ſam.§.preſcriptione.ff.de adul.⁊ Angelus ⁊ doc.in.l.ij.in pnc.ff.
de v.ob.cū multis ſilib⁹.⁊ ſic pꝫ qd ſtatutū loquēs de ꝯtctu dotis
nō extendit̄ ad ꝯtctus celebratos extra territoriū ⁊ ſi aliud ſtatu-
tū eſt gn̄aliter de ꝯtctib⁹ loquēs put pcipere poſſum i dicto loco
ex quibuſdā ꝯſilijs mihi exhibitis dico qd i materia dotiū ſtatutū
ſpāle attēdi dꝫ ⁊ nō gn̄ale vt in regula generi p ſpeciē.de re.iu.li.
vj.⁊ p Bar.in.l.oēs populi.in.iij.q.pn̄.ff.de iuſti.⁊ iu.⁊ Bar.in ex
traua.ad repri.in vbo nō obſtantibus.cum ſi. ¶ Secundū corolla
3 riū infert̄ qd †ex quo ciuis de quo agimus ſoluit gabellā in loco
cōtractus vbi cogi poterat vt dictū eſt non pōt amplius cogi ad
ſoluēdū in loco domicilij licet ſtatutum hoc expreſſe diſponeret.
iſta ꝯſtitia pbat̄ qr nō dꝫ iſte duplici munere gabellarū grauari.
ar.l.incola.⁊.l.ſi.§.itē reſcripſerunt.ff.ad muni.⁊.l.titia.§.q in vi-
ta.ff.de leg.ij.⁊ ita in terminis cōſuluit do.Nellus de ſancto Ge-
mi.in cōſilio ſuo incipiē.in nōie patris ⁊c.Quia ſuper predicto
⁊ ctē.Nō enī dꝫ quis p eadē re duplici loco grauari ⁊ collectari vt
voluit glo.⁊ Barto.ibi.C.de mulie.⁊ in quo loco.li.x.Ad idem
gloſſa ⁊ ibi Bar.in.l.interdictū.§.quoties.ff.de publi.videmus
etiā qd ſemel decimatus nō dꝫ iterum decimari.c.fin.extra de de-
cimis.Ad idem.l.priuate.⁊ ibi Bart.C.de excu.mune.lib.x.⁊ per
Bar.in.l.ſcimus.C.de conſuli.li.xij.Cōcludit̄ ergo qd ex quo di-
ctus ciuis piſtorieſis ſoluit gabellā in ciuitate florētie nō dꝫ iterꝫ
pro eodē cōtractu ſoluere piſtorij. ¶ Nec pmiſſe ꝯcluſioni obſtat
ſi dicat̄ qd ſi ſtatutū expreſſe diſponit hoc.ergo ſeruādū vr̄ in lo-
co:qr lex quātūis dura ſeruāda ē.l.pſpexit.ff.q ⁊ a qb⁹.itē ex quo
ſtatutū diſponit qd ſoluat̄ de ꝯtctibus alibi geſtis ex quo in lo-
co ꝯtctus cōiter ſoluit̄ gabella ſm̄ ſtatuta ⁊ cōſuetudines ciuita-
tum Italie tale ſtatutū intelligendo put.ſ.parū aut nihil ope-
raretur ſi nō pōt cogi qn̄ alibi gabellā ſoluere deberet qd non vi
detur dicendū.l.ſi quando.ff.de lega.j.c.ſi papa.de priuile.in.vj.
⁊ p Bar.in.l.iij §.pretor.ff.de dā.infec.item ciues piſtorienſes qui
voluerūt plenarie eſtimi ⁊ ſic p dictā rōnē videnē iſti ſtatuto
ꝯſenſiſſe iuxta no.p Bar.i.l.oēs populi.l.j.q.pn̄.ff.d iuſti.⁊ iu.⁊ p
Bal.i.l.ꝯtctus.C.d fide inſt.nō vr̄ qr nūc poſſint ꝯdicere ⁊ nolle ſol-
uere gabellā piſtorij de ꝯtctu de q̄ alibi gabellā ſoluerūt.Sed ad
pmiſſa multiplr̄ rn̄det̄.Et pmo qr lꝫ ſtatutū loquat̄ ſimplr̄ de ꝯ
tractib⁹ geſtis extra territoriū tn̄ reſtringi dꝫ qn̄ in eo loco extra
territoriū gabella de dicto ꝯtctu nō ſolueret̄:ſemp enī ſtatutū eſt
interpretādū vt min⁹ recedat̄ a iure cōi.l.ſi ſerui vſi.C.de noxa.⁊
ibi notat̄.⁊.l.c.cū dilect⁹.extra d ꝯſue.p gl.⁊ do.l.i ſi §.i cōputatio
4 ne.C.de iure deli.cū ſi. ¶ Confirmat̄ iſta rn̄ſio qr nos videm⁹ †qd
de iure cōi iponunt̄ collecte ciuib⁹ ⁊ icolis p reb⁹ exiſtētibus in
alieno territorio.l.ſi.ff.de decr.ab or.fa.⁊.l.reſcripto.§.ſi.ff.de mu-
ne.⁊ ho.tn̄ hoc intelligit̄ verū niſi i alio loco fuerit collecta ipoſi
ta i illis bonis vt p gl.Bar.⁊ doc.l.o.i.j.C.de mulie.⁊ i quo loco.
igit̄ intelligit̄ qn̄ illa bona i illis locis nō poterāt collectari.ita
in caſu nr̄o intelligi dꝫ ſtatutū qn̄ in illis locis in qb⁹ eſſet ꝯtctus
celebrat⁹ nō ſolueret̄ gabella:⁊ p hāc interpretationē ita ꝯſuluit
dn̄s Nell⁹ in cōſi.qd inci.in deciſiōe eoꝝ ⁊c. ¶ Scdo rn̄deo clare
qd ſtatutū pōt intelligi ēt ſi i eo loco vbi eēt celebrat⁹ ꝯtct⁹ ſolue-
ret̄ gabella ſꝫ tn̄ ſoluta nō eēt vel qr alias ab eo nō eſſet petita vel
ſi eēt petita ⁊ ēt ꝯdēnat⁹ fuiſſet nō eēt exacta ab eo:qr nō habīnt
in loco:ſecus ſi coact⁹ fuiſſet ad ſoluēdū in loco ꝯtctus extra ter-
ritoriū:nā tūc cogi nō pt in ciuitate piſtorij.hāc rn̄ſionē pbo cō-
cludēter.Nā doc.ſimul determināt qd ſupior pt ligare ſubditos
ſuos ꝯhētes ⁊ delīquētes extra territoriū:vt p Bart.l.n.l.cūctos
populos.in.viij.q.cui⁹ opi.cōiter approbat̄ ibi ⁊ i.l.ſi.ff.d iuriſd.
om.iud.itē ſi collectat⁹ i vno loco nō dꝫ i alio loco collectari vt
dictū ē ita punit⁹ i vno loco nō dꝫ in alio puniri.l.ſenatus.⁊ ibi
no.ff.de accuſa.⁊ tn̄ ego habeo qd ſi ſtatutū punit certa pena de-
linquētes extra territoriū ſi talis ſubdit⁹ nō fuerit accuſat⁹ vl̄ in
5 quiſit⁹.itē poſito †qd fuerit bānit⁹ in talē penā pōt iterū puniri
in loco domicilij ſi tn̄ fuit ꝯdēnat⁹ ⁊ pena exacta i loco delicti nō
pōt ꝯ eū i loco domicilij ingri.ita diſputādo determinauit Ja.
de bel.in ſua diſputatiōe quā poſuit in l.j.C.vbi de cri agi opor.
Et de vbo ad verbū poſuit Albe.de roſa.in ſuo opere ſtatutoꝝ.
q.xcix.in vlt.parte.⁊ lꝫ Jo.an.in addi.ſpe.in ti.de accu.§.i.ver qd
ſi venit.⁊ Bar.in.l.ſepulchri.de ſepul.vio.vbi dicit ſe ita pluries
iudicaſſe ⁊ cōſuluiſſe:q̄ rōne ſtatutū pdictū qd imponit penam
nō intelligit̄ niſi alibi pena fuerit impoſita ⁊ exacta:ſec⁹ ſi nō fuiſ-
ſet exacta:qr nō cēſet̄ voluiſſe ſubditū duplici pena puniri:⁊ ita
nō vr̄ voluiſſe p eodē actu duplicē gabellā imponere.non eſt enī
dare rōnē diuerſitatis igit̄ idē ius.l.illud.ff.ad.l.aquil.cū ſi. ¶ Ter-
tio ⁊ vltimo rn̄deo qd licet dn̄iam florentinū fecerit dictā plena
riā remiſſionē ⁊ cōceſſionē nō tn̄ p illā cenſet̄ cōcedere voluiſſe qd exi
gant̄ gabelle ab illis q contraherent in ciuitate florentie vel ei⁹
territorio extra territoriū ciuitatis piſtorij. Iſta reſponſio pro-
6 batur.Pmo qr †in nulla generali conceſſione venit id p qd iuri
ſupioris ꝯcedentis illius cui ſit conceſſio pIudicaret̄.l.prohibet.
§.pe.⁊ ibi p Bar.ff qd vi aut clā.⁊ per Bar.notabilr̄ in ſuo cōſi.
qd incip.ciuitatis camerini ⁊c.ſed in caſu noſtro derogaret̄ iu-
riſdictioni ⁊ iuri dn̄ij florētini qd de cōtractib⁹ geſtis in loco ſu
perioris collectaretur in ciuitate piſtorij.Item qr ciues piſtoriē-
ſes retraherent̄ a contrahendo in ciuitate florentie ſi iterū habe
rent ſoluere in ciuitate piſtorij ⁊ ſic derogaret̄ gabellis ciuitatis
florētie.facit qd in ſimili habetur in aut.caſſa.C.de ſac.ſan.eccl.⁊
maxime qr talis ꝯceſſio facta fuit ab habētib⁹ autoritatē a dn̄io
florentino q non potuerūt vigore cuiuſcūq3 gn̄alis autoritatis
derogare iuribus ⁊ cōſuetudinibus florētinis iuxta no.p Bar.
in.l.ambitioſa.ff.de decre.ab or.fa.⁊ per Bar.in.§.quibus.in pri
ma conſti.C. ¶ Scdo probat̄ qr nō eſt cenſendū qd conceſſerint
ptātem imponendi gabellas eis a quibus ipſimet exigerent:qm̄
non eſt dicendū qd voluerint ſubditos duplici onere grauare.
d.l.titia.§.q in vita.⁊ bn̄ facit qd not.glo.in.d.l.j.C.de mulie.⁊ in
quo loco.hoc enī fuiſſet iniuſtū:tū quia duplici gabella ſubditi
grauarent̄:tū qr effectualr̄ ipſimet florentini dicerent̄ duas ga-
bellas exigere.Nā in locū conceſſionis pdicte gabellarū recipiūt
certā quātitatē pecunie ⁊ ſic in effectu recipiūt illas gabellas ex
quo pecunia in illaꝝ loco ſubrogat̄.ar.eius qd hr̄ in.l.ſi ⁊ rem et
pretiū.ff.de peti.here.⁊.l.imperator.§.ſi.ff.de le.ij.⁊ ſic dicerentur
7 conceſſiſſe rē iniuſtam.†in quacūq3 aūt gn̄ali conceſſione nō ve-
niūt iniuſta vt no.Bar.in.l.j.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.et
Bal.in.l.j.C.de monopo.⁊ eſt bonus caſus in.c.j.p quos fiat in-
ueſtit.⁊ in.c.j.de iureiur.in.vj. ¶ Ex quib⁹ cōcludo qd ciuis pdi-
ctus piſtorienſis qui ſoluit gabellā in ciuitate florentie pro con-
tractu ibi celebrato nullo modo teneat̄ ſoluere dictā gabellā in
ciuitate piſtorij:vnde cū per errorē pmiſerit q pſumitur in damp-
nis vitandis vt per Bart.in.l.nō fatet̄.ff.de cōfeſ.quocūq3 errore
hoc fecerit cōpetit condictio indebiti.l.ſed ⁊ ſi.ff.de condi.inde.⁊
per Bar.⁊ doct.e.tit.i.j.vnde etiā ſi poſt promiſſionem ſoluiſſet
poſſet repetere.l.indebitam.ff.de condit.inde.fortius ergo pōt ſe
tueri exceptione.l.cui damnus.cū materia.de reg.iur. Laus deo

Ut ſupra

¶Ut ſupra ↄcluſum eſt per me arbitror iuris eſſe ego Bartho. Socinus.J.U.doctor ⁊ aduocatus conſiſtorialis.

¶Subſcriptio domini Felyni de ſandeis.

¶Equiſſimā de iuris lcō puto ꝑſatā ↄclōnē p ꝓdicta. Pro q̄b⁹ primo facit illud ſolidū ꝑſuppoſitū ꝙ nō dȝ quis grauari bis p eadē re vt p gl.i.l.i.C.de mulie.⁊ in quo loco que eſt notabilis ad datia ⁊ gabellas q̄ quotidie imponunt ſm Bal.l.c.capſm.in.ſ. col.ō referi.¶Scdo facit elegās ↄſiliū Lu.ibi viſis ⁊c.vbi voluit q̄ lȝ bona ſita in territorio aretino ſint ſubiecta oneribus a po polo aretino iponēdis ſi tñ aliq̄ ex dictis bōis ſint cataſtrata in eſtimo ppl̄i florētini ⁊ ei ſoluāt onera nō pōt grauari a pplō flo rētino.allegat gl.l.o.l.i.C.de mulie.⁊ in quo loco.¶Tertio facit ꝙ no.Jo.an.in addi.ſpe.in ti.de cau.poſ.⁊ ppie.§.q̄r vero vñ.q̄d de colligētib⁹ in ſcda additiōe.vbi dicit ꝙ ſi ꝓnceps concedit ali cui terre nouā exactionē pedagiorꝫ nō intelligit cōceſſiſſe vt gra uent illi q iā ſibi pedagiū ſoluerāt priuſq̄ ad illū locū puenīant ita hic populus florētin⁹ exactionē gabellarū ↄcedēs nō intelli git ↄceſſiſſe vt exigat gabella ab his q p eadē materia ipſi pplō gabellā ſoluiſſent.¶Quarto facit qđ no.Bald.in.c.venientes.in pe.col.de iniur.vbi dicit ꝙ ſi papa cōfirmat ſtatuta aliquorꝫ nō intelligit ↄfirmare ſtatuta q̄bus iurib⁹ pape ꝓiudicaret. Sic in propoſito populus florētinus oās poteſtatē piſtorienſibus ſm ri tus antiquos ſtatuēdi nō intelligit aliqd cōceſſiſſe in ꝓiudiciū populi florētini.⁊ iſtud eēt tale:qm̄ ſi ex hoc poſſet a piſtorieñb⁹ grauare grauatū a florētinis redderēt ſtatuta florētina de gabel lis loquētia iniuſta ⁊ iniqua vtpote grauātia bolem iterū inīu ſte grauādū nō venit adt in generali cōceſſione id qđ cōcedentis honorē dehoneſtet aut ſuggillet.vnde inquit Bar.in trac.de ty ranno col.xvi.verſic.x.quero ꝙ gñalis cōfirmatio facta a principe ad obſeruationē alicuius donatiōis nō includit poteſtatē exigen di a ſubditis aliqd p fas ⁊ nefas nec mores tyrānicos approbat. ¶Et ideo dixit Oldra.cōſi.lxvi.an ex delicto ꝙ in gñali balia data antianis nō intelligit cōceſſuȝ aliquid ꝙ iniquū effectū ꝓducat. ¶Et iſtud eſſet tale:qm̄ ptās cōceſſa piſtorieñbus erigēdi vect⁹ iuſ ſtatutum includeret iniquā ptātem grauatos iterū grauādi cō tra.c.oī paſtoris.vñ.q.i.vñ Pe.de anch.in cōſil.mihi.cclx.in q̄ſi to ſupi⁹ poſito pulchre impugnat quaſdā reformatiōes antia norꝫ p quas redargui poterat populus de iniuſtitia ⁊ violatio ne pmiſſorꝫ federū qm̄ in gñali cōceſſione talia non veniſſe.facit l.ſi procurator.ff.de condi.⁊ de.cū cōcorꝫ q̄bus eā ornaui in.c.i.in.x. col.vt lite.nō cōteſt.¶Quinto facit qđ dicit.d.Abb.in cōſ.mihi vltra impreſſa.clxxxij.incip.diſponēte ſtatuto terre collis vt dixit q̄ lȝ ſtatutū terre collis dicat ſoluēdā eſſe gabellā de alalibus p ſuū territoriū trāſeūtibus tñ ſi quis duxerit alalia per terrā ſeu viā cōem inter collenſes ⁊ ſanctū Geminianū nō tenet collenſi bus ſoluere gabellā:q̄r ſtatutū intelligit de territorio mero col lenſiū nō de cōi vel mixto p rōnes ab eo deductas.ergo ſtatutū piſtorieñſe loquēs de gabella ſoluēda a conſummāte alibi matri moniū nō intelligit de cōſummāte ⁊ etiā cōtrahente alibi ſuper receptiōe dotis tanq̄ in nō mere cōtrahētes ſed actū maiorē fa ciētes ⁊ tāgentē alienū locū vt dicit do.cōſulēs q̄ſi allegauit tex. in.l.ij.ff.de verb.ob.in materia mixture vñ dixit Albe.de roſa.in repertorio ſuo in verſi.pratū ꝙ ſtatutū loquēs de dāno dato in pratis nō intelligit de dāno dato in arborib⁹ q̄ in eo ſunt:q̄r di uerſa ſunt pratū ⁊ arbores.l.pratū.ff.de verb.ſig.ita ſtatutū piſtorie ſe nō extēdat ad cōtrahentē in ſtipulatiōe dotis ⁊ ↄtrahentē ma trimoniū pp ratiōnē quā merent hmōi exorbitantia ſtatuta.c.in nīa.cū ſi.⁊ ibi Jnn.de iniurijs.ſicut ēt ſtatutū loquēs de loco cer te ꝓuincie nō cōprehendit locū mixtū inter duas prouincias ſm Do.in.c.i.in.i.col.de tēp.ordi.li.vi.Lane deo.¶Et iſtis leuib⁹ flo ſculis ad opulētiſſimā menſaȝ.d.Bartho.ſocini ſup ſparſis idē ſen tire atteſtor de ſubſcriptione requiſit⁹ Ego Felynus d̄ ſandeis ⁊c.

¶Subſcriptio domini Roberti de ſtrozis.

¶Diuino numine repetito.Subtiliter ⁊ ad plenum ⁊ allegatū ſuperius ſup dicto dubio p prefatos excellētiſſimos doctores et preceptores meos obſeruādiſſimos.Et ↄcluſum ē ꝙ iuri ↄgruit ⁊ ēt eqtati vȝ dictū ciuē piſtorieñſem nō teneri ad ſolutionē gabel le in ciuitate piſtorieñ.nā vt ſubtiliter deducit primus cōſulens lȝ ſtatutū piſtorieñſe qđ expreſſe ligat ↄſummātes matrimoniū ex tra ciuitatē piſtoriȷ̄ videat ēt extra territoriū ligare voluiſſe:tñ cū dictū ſtatutū loqnat tñ de his q cōſumauerūt matrimoniū extra ciuitatē piſtoriȷ̄ nō autem de his qui caperent vxores extra ⁊ ibi facerēt ↄctū dotis dotē reciperent ⁊ matrimoniū cōſummarent tāquā exorbitās ⁊ odioſum non dȝ cōprehendere dictum caſum de quo agit ⁊ vt minus corrigat ius cōe per iura ſuperius in ſiſi allegata.p qua concluſione ⁊ doctrina bñ facit qđ not.Pet.de anch.cōſi.cclxv.inci.in xpi noīe amē.ꝓmittēdū eſt qđ iſta pedagia ⁊c.vbi cōſuluit qđ ſi ſtatuto ciuitatis cauetur qđ debeat ſolui ga bella ſeu pedagiū p equis iumētis ⁊c.dȝ intelligi tale ſtatutum de his q̄ negociationis cā conducētur nō vſus ſui cauſa.⁊ hic cō cordat cū iure cōi quo ſolui non dȝ.c.q̄ꝓ.de cenſibus lib.vi.C.ve no.vecti.per totū.c.ſup q̄buſdā.de ver.ſig.⁊ ideo de eqs ſup qui bus equitāt trāſeūtes nō tenent ſoluere pedagiū q̄r dicuntur cā vſus perſonarū ad equitādū ſm eū ex cuius verbis apparet qđ illa vulgata doctrina que hȝ qđ ſtatutū exorbitās ⁊ odioſum nō dȝ cōprehēdere caſum diuerſum a ſtatuto ⁊ interꝑtari vt ius cōe minus ledat punctualr̄ hȝ locū ēt in materia gabellarū ſoluēda rū ⁊ cōſonat eqtati ēt ꝓdicta cōclōne p eadē re bis quis grauet cōtra ea q̄ habent in.l.incola.⁊.l.ſi.§.itē reſcripſerūt.ff.ad muni. ⁊.l.titia.§.q in vita.de leg.ij.⁊ glo.in.l.i.de mulie.⁊ in quo loco.⁊ hoc etiā bñ facere videt qđ ↄſuluit Bar.in conſi.ſuo.lxvij.incip. ſatis dubie queritur ſi primo ⁊c.qđ ſi primo factū fuit inſtrm vñ gabella ſolui debeat ei ſoluta fuit ſemel ⁊ ipſuȝ inſtrm fuit.cōbu ſtum vel rogitus ex quo nō erat extractū inſtrm ⁊ ob hoc ne res pereat iterū inter eaſdē ptes fuit factū de eadem re inſtrm nō dȝ ſolui iterꝫ gabella q̄r ſufficit ſemel ⁊ q̄r bona fides nō patitur vt idē bis exigatur.l.bona fides.de regu.iu.ſm eū latius ibi ⁊ ſic eſt in decima quod ſemel decimatus nō debeat iterū decimari mul tofortius in gabellis.nam decime fauorabiles ſunt gabelle vero odioſe ⁊ cōtra ius cōe ſm Bal.in.l.ſi a dño vel pre.§.fructus.ff.d pet.here.nec dñium florētinū faciēdo gñalem reſſōnē ciuitati pi ſtorieñ cenſet voluiſſe qđ exigant gabelle ab illis q contraherent ⁊ ſoluerēt in ciuitate florentie.⁊ facit qđ no.Bal.in.l. milites.in ſi.C.de teſta.mili.vbi dicit qđ non credit qđ reſpublica per gñale arbitriū cōceſſum ciuibus cōceſſerit cōtra ſeipſum ⁊ ↄ iura ſiſca lia per.l.ſi pecuniam.§.ſunt.ff.de pe.leg.⁊ idem Bald.in.l.ij.C.ad ſeruus ex ſuo facto facit tex.in.l.licitatio.§.ſiſ.ne.⁊ qđ ibi Bar. ff.de pub.⁊ in illa qōne qđ ciuitas vēdēs gabellas non tenet em ptori ſoluere gabellas.⁊ maxime q̄r eſſet iniquū vt duplici onere gabellarū ipſi ſubditi onerarent qđ iniquū ⁊ illicitū non vr con ceſſum in gñali cōceſſione vt per Bal.in.l.milites.⁊ dixit Bar. per illū tex.in.l.i.C.de ↄdi.ob cām.qđ caſus omiſſus nunq̄ intelli gatur pmiſſus ſi ei⁹ pmiſſio induceret delictū.⁊ qđ id qđ pt̄ fieri abſq̄ delicto nunq̄ includit delictum.⁊ dicit Lappus deciſione xxvij.incip.prio querit col.ij.⁊ ſequit do.in.c.cum qui de ꝓben. in.vi.quaſi in ſi.qđ non incurrit penā illius capl̄i ex facto pcura toris qui datus gñaliter nō cenſet datus ad illicita ⁊ in mādato non preſumit illicitū ⁊ qui illud allegat ꝓbet ſm Ro.vt li.pen. nil inno.deciſio.vi.⁊ cū in dubio interpretari debeam⁹ vt quis liberet a ſolōne gabellarū vt pȝ ex no.p Bar.l.i.ſi pupillus.i ſi. prin.ff.ad.l.fal.dȝ iudex fauorabilem ſe exhibere erga dictū ciuem piſtorieñſem a quo petitur iterum altera gabella maxime aduer ſus gabellarū exactores quorꝫ mores qui vt plurimū ſunt pȝ ex his que dicit Ulp.iuriſcon.in.l.quāte audacie quātēq̄ temerita tis ſint.ff.de public.¶Ex quibus omnibus vt.ſ.ↄcluſum eſt per ſupra dictos excellētiſſimos preceptores meos de ſubſcriptione requiſitus arbitror iuris eſſe ego Robertus de ſtrozis ⁊c.

¶Subſcriptio domini Angeli.

¶Diligēter thema ꝓpoſitū intuēti videret prima facie dōm di ctū ſer Marianū ad ſoluēdas dictas gabellas i ciuitate piſtoriȷ̄ cogi poſſe.lȝ eū varie ſint opi.an ciuis cōtrahēs extra territoriū liget ſtatuto patrie ſue p.l.mercatores cum ſi.C.de cōmer.⁊ mer cat.⁊.l.ij.C.de eunu.cū ſi.tñ indubitata cōcluſio exiſtit quod ſta tutū pōt ligare ſubditū ſuū ↄhentē extra territoriū expreſſe ſup eo diſponēdo vt.l.ſi.ff.de decre.ab or.facien.⁊.l.i.C.nō licere hab. lib.xi.⁊.d.l.mercatores ⁊ pūctualiter notāt Cy.Bar.⁊ Bald.in l.cunctos populos.C.de ſum.trini.⁊ fide catho.ad qđ bene facit tex.in.l.magis puto.§.illud.ff.de reb.eorum.⁊ hoc expreſſe ſumat Bal.in.d.l.mercatores.⁊ in.d.l.ij.de eunu.⁊ Bar.in.d.l.cūctos populos in.viij.q.⁊ Bal.in.l.ſi quis in hoc gen⁹.C.de epiſ.⁊ cle. cōcludentes quod ea que gerūtur per ſubditos extra territoriū ligātur ſtatuto ſi hoc expreſſe in ſtatuto diſpoſitum fuit ꝙ etiaȝ ſequutus eſt Ange.in ſua diſputa.incipiēte bononieñſis ſue ciui tatis bannitus ⁊ in repeti.l.ſi vacantia.C.de bo.vacā.lib.x.poſt Cy.in ſua diſputatiōe incip.rector ciuitatis ſenarū ⁊ Pet.de anc. in.c.poſtulaſti.in.ij.opp.de foro.cōpe.⁊ canoniſte in.c.vt aiarum. de cōſti.in.vi.ſtatuto aūt piſtorienū expreſſe diſpoſitum eſt piſto rieñſes etiā extra territoriū piſtoriȷ̄ ↄhentes ob gabellā cogēdos eſſe ergo dict⁹ ſer Marianus licet extra territoriuȝ ⁊ in ciuitate florētie cōtraxerit tñ poſtq̄ ita expreſſe ſtatuto cauetur in dicta ciuitate piſtoriȷ̄ gabellā predictā ſoluere cogendus eſſe videtur. ¶Preterea cū bona ſint poſita in territorio piſtorieñ.⁊ ſic ſolu tio ⁊ effect⁹ ↄtractus in locis ↄtrahētiū collati ſint in eodē loco ↄtractū celebratū eē dōm vr̄ iuxta.l.ↄtraxiſſe.ff.de act.⁊ ob.⁊ idō ſtatuta loci collate ſolōnis inſpiciēda ⁊ ſeruāda vident p.l.q̄ro cū ſi.ff.de ſolu.p quā rōnē ita in terminis decidere videt Bald.

in.l.multũ.§.ſi quis alteri.vel ſibi vbi format q̃õnẽ ſi ſtatuto peruſino cauet φ de q̃libet ꝯtractu ſoluat gabella ſi duo peruſini cõtraxerũt in ciuitate aſſiſij ⁊ ſolutionẽ cõtulerint peruſij an peruſij gabella debeat. ⁊ decidit φ ſic: q2 ꝯtractus celebratus dr̃ in ciuitate peruſij. ⁊ lʒ hoc ſit ex aliquali fictiõe tñ cum hʒ tñ plurimũ veritatis: ⁊ illud eſt potiſſimũ. nã hʒ verũ cõſenſum ⁊ verã voluntatẽ q̃ ibi eſt vbi vult eſſe vt.l.nihil.ff.de capti.⁊ poſtli.reuer. ex his igitur ⁊ multis alijs que dici poſſent videretur prima fronte cõcludendũ ad gabellã ſoluendã dictũ ſer Marianũ teneri. q̃bus tñ ⁊ multis alijs que dici poſſent nõ obſtãtibus ꝯtrariam ſententiã de iure verã fore arbitror. Pro cuius veritate dilucidanda ꝓſuppono φ gabella q̃ venit ſoluenda rõne cõtractus ſemper dʒ in loco celebrati ꝯtract9 ſolui etiã ſi bona ſint poſita i alio territorio ⁊ aliquis ex cõtrahẽtibus ſit ſubiectus loco illi9 territorij. ita in terminis dicebat Bald.per illũ tex.in.l.magis puto.§.illud.ff.de reb.eoꝝ.q2 tñ eſt in loco celebrati ꝯct9 peraguntur ſolẽnia ⁊ ibi perficitur conuentio: ⁊ idẽ voluit Bal.p illũ tex.in.l.j.C.de ꝯhen.emp. in ver.quarto.vbi queritur ſi de ꝯtractu emptionis ⁊ venditionis debeat ſolui gabella an debeat ſolui an i loco ꝯtractus i loco vbi res eſt ſita an vtrobiq3. ⁊ rñdet φ cum gabella ſit onus cõuentionis ſeu obligationis nõ onus rei tradẽde idõ inſpicitur tñ eſt locus vt pʒ i.d.l.j.itẽ q2 ſʒ eã i forma ꝯtract9 inſpicitur loc9 ꝯtractus ⁊ ſic vult Bal.in loco ꝯtractus gabellã ſoluendã eſſe ⁊ nõ vtrobiq3 ſeu in loco vbi res eſt ſita idẽ voluit in.l.i.C.vbi ꝯue.qui certo loco dare ꝓmiſit vbi q̃rit ſi ꝯtractus eſt celebratus eſt peruſij ⁊ Bononie collata ſolutio in quo loco gabella veniat ſoluenda an peruſij an Bononie an vtrobiq3. ⁊ ꝯcludit φ peruſij: q2 ſolutio gabelle ptinet ad cõfirmationẽ ꝯtractus.ergo dʒ inſpici loc9 vbi ꝯhit.i.loc9.vbi ꝯct9 inter partes abſoluitur ſicut i ſolẽnitate allegat no.in.l.ſi fund9. de euic.ita etiã ꝯſulẽdo firmat Bal.in cõſilio ſuo incip.ſtatuto ciuitatis.vbi cõſuluit φ ſi ciuis lucan9 habẽs peruſij bona exiſtẽs luce ea vẽdiderit vl̃ legauerit φ gabella debeat cõi Luce vt.l.gai9. ff.de le.ij.cui conſilio ſubſcripſerũt Pe.de anc.⁊ alij q̃ꝑlurimi doc.idẽ etiã voluit Bal.i.l.vniuerſa.C.de prec.ĩpe.offe.⁊ idẽ Bal. in.l.arbitraria.ff.de eo qđ cer.lo.ad idẽ etiã qđ voluit Ange.in.l. fin.ff.de iuriſ.om.iu.vbi dicit q̃ſtante ſtatuto φ de quolibet ꝯtractu ſoluatur gabella nõ ligabit ſubditos ꝯhẽtes extra territoriũ. hanc eandẽ concluſionẽ firmat ꝯſulẽdo do.Nell9 de ſctõ Gemi.in conſi.ſuo incip.in nõie pris ⁊ filij ⁊ ſpũs ſancti amẽ.q2 ſuper ꝑdicto articulo vbi etiã ponit aliã ſecũdã ꝯcluſionẽ q̃ preſupponi dʒ in materia iſta vʒ φ duplici onere eiuſdẽ gñris grauari gs nõ dʒ vt.l.incola.cũ.l.ſi.§.idẽ referũt.ff.ad muni.⁊.l.titia.§.q̃s vita.ff. de leg.ij.idõ tñ eũ ciuis idẽq3 incola i loco icolat9 ꝯhit ibi cogitur ſoluere gabellã nõ in loco in quo eſt ciuis vt in.l.incola etiã io.ff. ad muni.nõ eñ bino loco ſoluẽda gabella talis eſt vt.d.l.incola. ⁊ ita etiã firmat gl.cõiter approbata in.l.j.C.de mulie.⁊ in quo loco.quã ibi ſequitur Bar.⁊ Bald.de cu.⁊ in.d.l.neminẽ.idẽ ꝓbatur in.l.priuate.⁊ ibi no.Bar.C.de excu.mune.li.x.Ad idẽ qđ voluit Bar.in.l.ſi pupillus.§.i.⁊ in.l.neſcien9.ff.de execu.tu.⁊ lʒ Bar. in.l.ſancimus.C.de conſul.lib.x.in quibus locis deciduntur infinite q̃õnes per doc.hac rõne moti: q2 iniquum ⁊ abſurdũ eſt que eiuſdẽ rei accuſatione duplici gabella aut onere grauari vt.§.q̃s in vita. Ex quibus ſupradictis refertur clara deciſio ꝓpoſite q̃õ. cũ eñ ſer Marianus emerit in ciuitate florentie domiciliũ hñs in ea tpe celebrati cõtractus abſq3 dubio in loco cõtract9 ꝑfecti ⁊ celebrati gabella ipſa ſoluẽda veniebat lʒ ipſe ordinarius piſtorienſis eſſet ⁊ in comitatu piſtorienſi bona ipa poſita eſſent ⁊ ne duplici onere ꝑgrauetur in ciuitate piſtorienſi nullo mõ cogẽdus eſt vt ex ſupra dictis apparet. Ad que bene faciũt not.in.l.ciues. C.de incol.li.x. Licet igitur ⁊ p cõſtanti poſito qđ gabelle ptineant ad ciuitatẽ piſtorij p reſtõnem factã de redditib9 a ciuitate Florẽtie tñ nõ dʒ de his cõtractib9 celebratis in ciuitate Florẽtie gabella piſtorij perſolui.q̃ cõcluſio etiã cõfirmabitur ex his que ſubdã rñdẽdo ad ꝯtra. Nõ eñ obſtãt q̃ in ꝯtrariũ allegata ſunt. de iure enim cõi clariſſimũ eſt gabellã in loco celebrati cõtractus cũ ſit onus cõuentioni appoſitũ ꝑſolui debere ⁊ nõ alibi vt ex ſupradictis pʒ. ſolũ igitur vidẽdũ eſt nunqd ex diſpõne ſtatuti piſtorienſis expreſſe diſponẽtis φ in quacũq3 parte mũdi fiat ꝯtractus ⁊c. talis diſpoſitio iuris cõis in totũ correcta cẽ dicatur adeo φ in ciuitate piſtorij oĩno veniat gabella ꝑſoluẽda de talib9 ꝯtrib9 qđ vr̃ p obiecta in ꝯtrariũ. q̃bus pluribus modis rñderi põt ⁊ his nõ obſtãtibus cõcluſionẽ ſ.firmatã ſeq neceſſariũ eſſe arbitror. Primo nãq3 rñdeo φ cũ ſer Marian9 ꝯdixerit incolatũ in ciuitate Florentie per longã habitationẽ ibi factã per longum tpſ cũ tota familia aĩo ibi perſiſtendi ⁊ nõ abeũdi iuxta no.in.l.ciues.C.de incol.⁊ in l.heres abſẽs.§.i.ff.de iudic.⁊ in.l.aſſumptio.§.iure.ff.ad muni.et no.Bar.in.l.lex cornelia.§.ſi tamẽ.ff.de iniur.⁊ gloſ.in.c.dilect9. de reſcrip.⁊ doc.in.c.ex parte.de foro com.de contractibus ⁊ actibus geſtis per eũ in ciuitate Floren. merito non ligatur ſtatutis ciuitatis piſtorij.lʒ eñ aĩs domiciliũ originis nõ perdatur vt.d.l.

aſſumptio.tñ vbi acquiritur domiciliũ ſuperioris ⁊ dñi loci ſue originis ꝑducuntur iura loci originis ⁊ remanẽt iura domicilij dñantis cũq3 fortiora extinctis qualitatib9 loci inferioris.l.hos debitoris.§.i.⁊.l.generaliter.ff.de fideiuſ.in eodẽ enim ſubiecto iura ſuperioris ⁊ inferioris cadere nõ põt vt ad propoſitũ probat tex.in.l. in fidei.§.ſenator.ff.ad muni.⁊ hr̃ per glo.⁊ doc.in.l.ſi eius.§.celſus.eo.tit.ergo dictus ſer Marianus per domiciliũ ciuitatis ſuperioris acq̃ſitũ qualitates inferioris domicilij ⁊ originis ꝑdidit. ⁊ ideo eoꝝ ſtatutis nõ ligatur neq3 cõprehẽditur.ciuis eñ loci ſuperioris ſtatutis inferioꝝ nõ cõprehẽditur neq3 ligatur: tũ q2 hoc expreſſe ipſa ciuitas inferior facere nõ potuiſſet iuxta l.eã magiſtrat9.ff. de arbi.tũ q2 ſub gñali diſpõne nõ intelligitur.l.iſcius.§.pe.ff.mã. ⁊ in.l.ſi vxor filio.⁊ qđ ibi note.de dona.in ter vir.⁊ vxo.per quas rõnes ꝯſuluit.d.Nellus in cõſil.incipiẽ.ſup puncto qđ ſtatutum inferioꝝ diſponens bona nõ poſſe alienari in nõ ſubditos nõ ligat ciues ciuitatis ſuperioris. ¶ Secũdo rñderi põt qđ ſtatutũ ꝑdictũ gñaliter loquẽs nõ vendicat ſibi locũ neq3 cõprehendit ꝯct9 factos in ciuitate ſuperiori neq3 ꝯtractus cũ ſuperiore factos: tũ q2 hoc expreſſe facere non poſſet vt.xxi.di.inferior.⁊.d.l. nam magiſtratus.tũ etiã q2 ꝯtrũcũq3 gñali ſtatuto nõ vr̃ dec eſt credendum piſtorienſes voluiſſe de talibus ꝯtribus diſponere ꝑcipue cũ iuriſ ſuperioris ꝑiudicet vt.l.j.de offi prefe.vrb.⁊.c.venientes extra de iure iu.⁊ p cano.ibi. Preterea in reſtõne factã de introitib9 ⁊ gabellis p cõe florẽtie per verba q̃ntumcũq3 gñalis ⁊ ampla nõ cenſentur reſtituta ea per que diminuitur iuriſdictio ſeu autoritas cõis florẽtie ſeu quoquo modo eis ꝑiudicari poſſit vt.l.ꝓhibet.§.plane. ⁊ qđ ibi no.Barto.ff.qđ vi aut clã.⁊ in.l.quod peculiũ.§.ſicut.ff.de pecu.⁊ in.l.ſi.ff.de cura.fu.⁊ ideo nõ cẽſetur in tali reſtõne cõceſſa autoritas ipſis piſtorienſib9 exigẽdi gabellas de ꝯtribus p ipſum cõe florentie celebratis.ad qđ optime facit.c.peritio.extra de iureiur. Et q2 in gñali ſermone nõ venit pſona ipſius loquentis ⁊ concedentis.l.inquiſitio veritatis.C.de ſol.⁊.l.j.C.de ſtrato.⁊ per Jo.an.in regula cui lʒ de reg.iu.in.vi.in mercu.⁊ eſt bonus tex.in l.ſi mercedẽ.§.habitatoribus.ff.de act.emp.vbi lex vel cõceſſio vel diſpoſitio nõ ligat ipſum ꝯcedentem p quẽ tex.no.ibi decidit Ja. de are.qđ ſtãte ſtatuto q̃ filiusfamilias non poſſit obligari: iñ poterit obligari fiſco.de q̃ materia p doc.in.l.ſi cõſul.ff.de adop. ⁊ p Cy.⁊ Bal in auſ.q̃buſcũq3.C.de ſac.ſan.ec.⁊ plene in.l.j.i ꝑn. per Moder ff.qđ q̃ſq3 iur.hoc ẽt ꝓbari põt p aliã regulã traditã in.l.ſi hoiem.ff.mã.⁊ in.l.⁊ q̃ neceſſario.§.quib9.C.de no.C.cõpo. ⁊ in.l.forma.de offi ꝑfe.pto.⁊ hoc eſt qđ in terminis cõſuluiſſe videtur Bar.in ꝯſi.incip.ciuitati camerini.in fi.vbi ad propoſitũ dicit qđ a dño duce ducatus nõ põt ciuitas camerini grauari nec eius hoſb9 collecta imponi q2 hoc in gñali mãdato nõ venit nõ igitur dñm eſt vigore dicti ſtatuti piſtorienſi.ligare potuiſſe aut voluiſſe ſubditos ſuos ꝯhentes cũ cõi florentie ⁊ in ciuitate florentie. ¶ Preterea ⁊ tertio rñdeo qđ licet ſtatutũ ſimplr̃ ⁊ indiſtincte diſponat qđ in quacũq3 parte mundi ꝯtractus celebratus ſit debeat ſolui in ciuitate piſtorij gabella.tñ tale ſtatutũ intelligẽdũ eſt q̃ñ in ea pte mũdi celebratur dict9 ꝯct9 in qua nulla gabella de tali ꝯtractu ſoluebatur vt in pleriſq3 partib9 mũdi extat ſtatutũ. ſtatutũ eñ ſemp ſic intelligitur vt ad concordiã cũ iure cõi reducatur vt.c.dilect9.de cõſue.⁊ in.l.ſi ſerui veſtri.de nox.⁊ in.c.conſtõ.de elec.in.vi.recipiũt eñ limitationẽ ⁊ interpretationẽ ſtatuta ꝑdicta a iure cõi vt.l.nã ⁊ poſteriores.ff.de legi.⁊ p tex.in auſ.offeratur.C.de lit.cõteſta.iũcta.l.ſciendũ.in prin.ff.qui ſatiſ.cog.⁊ idõ dicit no.Bar.poſt glo.in.l.ſi.§.in cõputatiõe.C.de iure deli.qđ ſi.l. mũicipali cauetur qđ heres teneatur inſolidũ interpretatur ſcđʒ iuris ciuilis cenſurã de eo q̃ nõ cõfecit inuentariũ.idẽ voluit Bal.in.l. ſi.§.ſi ꝑfatã.ad idẽ qđ voluit ipſemet Bald.in.l.j.§.fin.C.qui bo.ce.poſ.dicẽs qđ ſi ſtatuto cauetur qđ infra guarẽtigiata mandentur executioni p carcerationes ⁊ quãuis alia via interpretatur niſi talis debitor cedat bonis ⁊ ſic reſtringitur ⁊ limitatur a iure cõi.ad idem qđ voluit in ſiñ Ang.in.l.ſi vacãtia.C.de bo.vac.li.x.⁊ Bal.propterea in.l.imperator.ff.de ſta.ho.dicit qđ ſtatutũ ꝑmittẽs percuſſum repercutere limitatur a iure cõi.ſ.qđ faciat cũ moderamine inculpate tutele.ad idẽ qđ voluit Bal.in.l.terminato.C.de fruc.⁊ lit.expẽ. De iure aũt cõi vnica gabella tãtũ ſolui debet ⁊ illa in loco cõtractus ergo ſtatutum intelligendum eſt ſecundũ hanc diſpoſitionem vʒ quod teneatur ſoluere de cõtractibus in quacũque parte mundi factis in qua parte mũdi nõ ſoluerentur alia gabelle: hoc etiã ꝓbatur. Nã ex declaratione ⁊ interpretatiõe iuris cõis deuenitur ad declarationem iuris municipalis vt ſumitur ex gloſſa not.in.l.ſi gemina arbor.ff.arbo.furtim ceſa.⁊ quod voluit Cyn. in.l.cũ.C.de nouo.C.cõpo.⁊ hinc eſt qđ Salyce.dicit ſingulariter in.l.ſi.C.de nox.quod oĩs interpretatio que fit de vna lege ad alterã põt fieri de ipſa lege cõi ad ius municipale q2 argu.a ſimilitudine interpretationis eſt bonũ vt in.l.labeo.de ſta.liber.ſed de iure cõmuni iura diſponunt ciuiſ ⁊ incole pro reb9 in alieno territorio exiſtẽtibus collectas imponi non poſſe in.l.fina.de decre.

ab ordi.

ff. vel ſi.ſacl.z.l.reſcripto.§.ſi.ff.de mune.z hono.z eo mõ ſi iura
diſponūt in loco vbi ſita ſunt poſſunt onera īponi vt.l.forma.§.
ſi vero.ff.de cēſi.tñ predicta iura intelliguntur z limitantur niſi
in alterutro predictoꝝ locoꝝ eſſet impoſita collecta ratiõe dicto
rū bonoꝝ qꝛ tūc non põt in alio loco rõne illoꝝ bonorum colle-
cta imponi.z ideo ſi predia ſunt tributaria in vno loco poſita z
dominus z poſſeſſor ī alio loco domicilii z incolatū habeat nõ
poterit in loco domicilii z incolatus collecta p talibus bonis
imponi ne duplici onere ꝑgrauet.ita in terminis decidit gloſſa
in.l.i.C.õ mulier.z in quo loco.z notat Guli.de cu.i.l.neceſſariā.
C.de ſac.ſanc.eccle.z p Bart.in.d.l.i.z in.d.cõſi.incip.ciuitati ca-
merini.Eodē ergo modo ſtatutū predictuꝫ interpretandum eſt
vcꝫ vt teneant piſtorienſes ſoluere gabellam ſi in loco ꝯctus ſolue
re non teneant z ſic p eandē interpretationē limitabitur diſpoſi
tio predicti ſtatuti.z p hāc rationē etiā hoc in ſimili decidit do.
Meliꝰ de ſancto Gemi.in ꝯſi.incip.pro deciſione hoꝝ dicens qđ
nõ eſt credēdū ſtat interpretandū ſtatuentes voluiſſe ſtatuere ꝙ
pro eiſdē bonis bis gabella ſoluatur qꝛ eſt ꝯ iura.allegat ad hoc
tex.in.l.titia.§.qui in vita.z p regulaꝫ bona fides de regu.iur.in
vi.hāc aūt interpretationē faciendā eſſe ſuadēt omnes regule iu-
ris ne quis damnū indebite recipiat iuxta doctrinā Bar.pcū
traditā in.l.oēs populi.ff.de iuſti.z iur.z no. Bal.in.l.vēditio.§.
tñ cōſtat cōis prediorꝝ p quā decidit qđ ſtatutū diſponēs qđ vo-
lēs edificare poſſit accipere lapides de fundo alterius interpre-
tatur ſoluto tñ precio ne ꝯtineat iniquitatē z ne dāno indebite
aliquē afficiat.reſtringi igit̃ ſtatutū ꝑdictū dꝫ ne dāno rõne du-
plicis gabelle ipſos ꝯtrahentes afficiat.Ex quibus ſine vlteriori p-
ceſſu ꝯcludo dictū ſer Marianū ad ſolutionē dicte gabelle cogi
nõ poſſe de iure nõ obſtātibus in cõtrariū adductis quib' ſatis
pꝫ ex ſupra dictis reſponſum.z ita ſtātibus ꝑdictis arbitror de
iure verū.Ego Angelus dñi Octonis õ Nicolinis iuris doctor.

Conſilium.ccciii.

1 Gabella ſoluitur in loco contractus.
2 Onera ſoluere non debet in loco originis ille qui ſe trāſtulit ad
ciuitatem ſuperiorem z ibi ſubiuit onera.

Dominus labia mea apiat

et ſpiritus ſanctus illuminet intellectū. Placet cõ-
cluſio ꝯ.eleganter firmata in qua ſi quid dici poterat
1 fuit in medium adductū.nam clarū eſt qđ †gabella ſolui dꝫ in
loco ꝯtract' put ꝯ.pbatū eſt.z tenet do.Anto.l.c.ſi.in.iiii.char.
de cõſue.z nõ in loco vbi implementū ꝯctus fieri dꝫ z inde dicit
cautelam eſſe qđ qñ in loco rei ſite eſt ſoluēda gabella qđ in alio
loco ſiat ꝯctus.vñ ſtatutū videt̃ emanaſſe ad obuiādū fraudib'
huiuſmodi.nā ſierent ꝯct' extra territoriū p piſtorienſes in frau
dē gabellarū.in caſu aūt noſtro nulla fraus interuenit cū dict'
emptor cõtraxerit florētie vbi habitabat de quo etiā nõ videtur
ſenſiſſe ſtatutū ſed de habitātibus nõ aūt de alibi domiciliū ha-
bētibus ſoluētibus ibi gabellas ne videat̃ duplici onere grauā-
re voluiſſe.l.titia.§.q in vita.ff.de leg.ii. maxime cum materia ga-
bellarum ſit odioſa z reſtringibilis.Confirmat̃ quia ex quo tale
onus ꝯtrahentes alias fuiſſet ſoluēdū in ciuitate piſtorii ex quo
tñ fuit impoſitū z ſolutū in ciuitate ſuperiori in qua domiciliū
cõtractū erat nõ eſt iterū ſoluendū in ciuitate ſubdita.iſtud pro
2 batur a ſimili.†Nā licet quis teneat̃ ſoluere munera iuſta ꝗ im-
ponuntur pſone p rebus in loco proprie originis vel paterne lꝫ
alterius loci incola efficiat̃ vt cõcludit glo.Jac.de are.z Bart.
in.l.aſſumptio.§.filiꝰ.ff.ad muni.z eſt tex.z ibi And.de barulo.et
Bart.in.l.ſi.C.de muni z orig.li.x.tamen predicta nõ habent lo-
cum quādo quis oriūdus ex loco ſubſtituto trāſfert ſe ad habi
tandū in ciuitate domina z ſuperiori in qua talia munera ſu-
beat ita cõſuluit Lud.roma.in ſuo ꝯſi.cxl.viſis prepoſite queſtio
nis.vbi cõſuluit in aretino q ſe trāſtulit ad ciuitatē florētie.alle-
gat no.p Bar.poſt Guli.in.l.ſi.C.de mulie.z ī quo loco lib.x.ita
voluit Oldra.in ſuo tracta.mune.in.iiii.q.prin.art.verū tñ idem
voluit Bald.in.l.i.§.quilibet a ſic.ff.qđ cuiuſcꝫ vniuerſi.nomine
in vlt.col.idē cõſuluerunt plures aduocati florētini do. Oricus
fermini do.Philippus de corſinis do.Jo.de mõte granio z do.
Bartho.de popoleſchis qꝛ ciuitati per comitatū deferendū eſt
tanꝗ digniori.arg.glo.no.que hoc videt̃ decidere in.l.ciues.C.de
incol.lib.x.qđ oñt fortius ꝓcedere in muneribus mere patrimo-
nialibus.vnde inferēdo premiſſa ad propoſitū cū eſſet incola ci-
uitatis florentie z ibi omnes gabelle ſoluit p̄ut ſoluere tenebat̃ qꝛ
ibi cõtractus erat celebratus ad talem oriundū talia ſtatuta ge-
neraliter loquentia extendi nõ deberet iuris interpretatione pre
miſſa.Quare cū ſim de ſubſcriptione requiſitus z nūcius inſtet
prout ꝯ.eleganter concluſum eſt arbitror iuris eſſe zc.

Conſiliū ccciiii.

1 Soror vterina an veniat appellatione ſororis in ſtatuto.
2 Frater vterinus quare dicatur vterinus.
3 Frater vterinus non dicitur proprie frater.
4 Interpretatio p quam reducitur ad ius antiquum ſequenda eſt.

Dominus labia mea apiat

et ſpiritus ſanctus illuminet intellectum. Viſo ſta
tuto ciuitatis Aretii ſub rub.de ſucceſ.ab inteſtato.in
verſi.mater inſuper vel aliqs deſcendēs.dubitat̃ an ſuccedat ī he
reditate mulieris ab inteſtato an mater an ſoror vterina.in qua
difficultate ſi eſſemus ī terminis iuris cõis queſtio eſſet decla ꝙ
mater ſuccederet excluſa ſorore vterina.caſus eſt in auf.defuncto.
C.ad tertul.z in corpore vnde ſumitur.difficultatem aūt ī caſu no-
1 ſtro orit̃ ꝓpter dictū ſtatutū in.d.verſi.mater inſuper ꝙ †ſimplr
exiſtibus ſorore z fratre excludit matrē.multi aūt dubium videt̃
ſororē vterinam ſororem appellari.l.iuriſcõſultus.§.ii.gra.ff. de
gra.tñ in ꝯtrā reperio ꝯſiliū p quēdā doctorē inſignē qui moue
tur triplici ratione. Prima ratio eſt qꝛ ſtatutū eſt correctoriū
iuris cõis vt pꝫ in.d.auf.defuncto.igit̃ vba ipſius debent ꝓpie
intelligi.l.ꝯſtitutionibus z ibi Bar.ff.ad muni.itē dñr intelligi
ſimplr z non ſm qđ.l.hoc legatū.ff.de le.iii.ſed ſoror vterina non
eſt ſimplr ſoror ſed ſm qđ a ſorore vterina igit̃ nõ includat̃ in di-
cto ſtatuto correctorio. Scđa rõ eſt:qꝛ cū ſtatutū ſit correcto-
rium z reſtringendum intelligi dꝫ vt minus ledat ius cõe.l.vt gra
datim.§.ſed ſi lege.ff.õ mu.z ho.l.ii.cū ibi no.C.de nox.ſed ſi ſoror
vterina excludit̃ ledit̃ ius cõe tñ in vno:qꝛ mater excludat̃ a
fratrib' z ſororib' vtrinꝗ ꝯiunctis ꝯ auf.defuncto prealligatā.
ſi autem vterina admitteret̃ ad excluſionē matris matris lederet
tur etiā ī alio:qꝛ vterina que a matre excludebat̃ matrē exclude-
ret igit̃ intelligi dꝫ in vtrinꝗ cõiunctis vt minus ledat ius cõe.
Tertia z vltima ratio ē.vba ſtatuti debēt intelligi in potiori
ſui ſignificatu.l.i.§.qui in ppetuū.ff.ſi ager vec.vel emphy.pe.Sꝫ
frater vtrinꝗ cõiunc' dicit frater in potiori ſignificatu. ideo ve-
nit vtrinꝗ cõiunct' tñ z nõ veterin' tñ z ſic ſoror vtrinꝗ cõiū-
cta z nõ vterina.allegabat ꝯſulēs gl.in auf.de conſan.z vteri.fra
tri.ſup ver.minores z ꝙ hoc voluit Ang.in ꝯſi.ſuo.lvi.z Bal.in
l.ſi.C.de ſucceſ.edi.z in ſimili allegabat no.p gl.in.l.fratris.C.de
inoffi.teſt.z Bal.in.l.qđ do.ff.de legi.vbi dicit ꝙ ſtatutū loquēs
in patruo nõ verificat̃ de patruo magno vbi tractat̃ de excluſio
ne feminarū:qꝛ patruus magnus nõ eſt in eodē gradu in quo ē
ſimpler patruus:qꝛ vba intelligi debēt p primo z nõ per poſteri'.
l.q liberis.§.hec vba.ff.de vul.z pupil.z ideo Bal.in.l.iubemus.
in.§.illud.C.ad treb.vult ꝙ ſtāte ſtatuto qđ fratre exiſtente femi
na nõ ſuccedat intelligi dꝫ de fratre exiſte in primo gradu ſucce-
dēte z ſic qui legitime ſuccedere poterat.Ex quibus cõcludebat̃
in ꝯſi.ꝙ ſtatutū ꝑdictū nõ habebat locum in ſorore vterina que
matrē nullo modo excludit.z allegabat ꝙ ad hāc partē tenebat
inſignis doct.Frā.albe.in quodā conſi.incip.an ſtatutum precę-
dens fratrem cui conſi.ſe ſubſcripſerunt.do.Ricar.de ſaly.d.Jo.
de lig.z do.Roſel.are.item ꝙ idem conſuluit do. Bene.de berg.
z do.Maria.Soci.ſenē.genitor meus.z ad iura que voluit quod
appellatione ſororis veniebat vterina reſpondebat ꝙ locum ha
bebant in materia in qua verba non erant ita ſtricte intelligēda
ſed largo modo prout ſtricte intelligi debent in ſtatuto correcto
rio iuxta not.in.l.quod vero.ff.de legi.cum ſimil. Sed dicā put
dicit Philoſo.i.ethicoꝝ.amicus Sortes amicus plato.ſed tñ
eſt in honore veritatem preferre.Nam in hac difficultate multū
probabiliter dici poteſt ꝙ imo mater excludat̃ a ſorore vterina
ex forma ſtatuti ꝑdicti.Iſta cõcluſio pbat̃.nā clarū eſt ꝙ appel-
latione ſororis etiā ꝓpie venit ſoror vterina.itē appellatiõe fra-
tris venit frater vterin':ſed nõ veniūt ſorores vel fratres patrue
les vel ꝯſobrini put loquit̃ Bal.l.i.C.de ſucceſ.edic.z in.l.iube-
mus.C.ad treb.cū cõcor.allegatis per do. Alexā.in.d.l.i.ſed bene
propꝛie appellatiõe fratris veniūt frater z ſoror vterini vel cõſan
guinei.caſus eſt in.l.iuriſcõſultus.§.ii.gradu.ff.de gra.et in.§.ii.
2 gradu inſti.õ gra.Nā vocant̃ vterini nõ †qꝛ nõ ſint fratres z ſo
rores ꝓpie z ſimplr vel rõne improprietatis ſed ad differentiaꝫ
eius qui eſt ex parte tantū vel ex vtroꝗ parte.vñ verbū vterin'
nõ denotat iproprietatē ſed differentiā qđ pꝫ in.d.l.iuriſconſul-
tus.§.ii.gradu.vbi appellat fratres z ſorores vterinos cõſangui
neos z ex vtroꝗ parte:z ſic appellat fratres vtrinꝗ ꝯiūctos. ꝗ
verba vtrinꝗ cõiunctos nõ improprietatē ſed differentiā ſignifi-
cāt.ita etiā vbū cõſanguinei vel vterini in ſimili videmus de mu-
tu z ꝑmutatio z ꝑeno ꝗ dictio ꝑ nõ denotat improprietatē.l.
qui cor.§.i.de poſtulādo.facit optime tex.in.l.adoptiuus filius.
§.ſi.ff.de ritu nuptia.Cū ergo vterina ſit in primo gradu ſeu ī ſcđo
de iure ciuili z ſimplr appellet̃ ſeqt̃ ꝙ ſtatutū loci habens car'
verba dñt ꝓpie intelligi.l.i.§.ſi is q naui.ff.de exercito.tm ꝙ pro-
prie appellent̃ ſorores apparet ſiue capiam' arg.ab enūciatione p
prie ſorores z frēs vt i.d.§.ii.gradu.ſiue ab alluſiõe vocabuli ſiue
a diffinitiõe nõ reperiunt̃ diuerſe in iſtis igit̃ ſtatutū dꝫ ꝓpie in
telligi de fratrib' z ſororib' etiā vterinis:qꝛ ſunt ꝓpie fratres z

ſorores. Nec ex eo qđ mater excludatur a lucro hereditatis ſibi
delato de iure cōi vba ſtatuti ſunt reſtringenda quominus intel-
ligantur generaliter ſm propriū ſignificatū imo illis verbis ſtan-
dum eſt. l. proſpexit. ff. qui & a quibus. & no. Bar. in. l. oēs po-
puli. ff. de iuſti. & iur. in. vj. q. prin. in materia interpretationis re-
ſtrictiue. ¶ Cōfirmat iſta cōcluſio autoritate multorū doc. Nā
Bar. in. l. lucius. §. queſitū. ff. de leg. ij. dicit quo fratres appellā-
tur primi fratres. ſ. cōſanguinei vł vterini q ſunt in ſcđo gradu.
3 allegat. d. l. iuriſconſul. §. ij. gradu. † aliȷ eſt non appellant ꝓprie
fratres niſi cum aliqua additione vt fratres, patrueles et ſimiles
vt. d. l. iuriſcōſultus in. §. iiij. gradu. & ſic vult clare Bart. qđ pri-
mi fratres. ſ. cōſanguinei vł vterini ſunt proprie fratres vt di-
cit Bal. in. c. j. de feu. march. & in. l. iubemus in fine. C. ad treb. et
in. c. que in eccleſiarum. de conſti. & Angel. in. l. j. ff. de inoffi. teſt. et
Imo. in. l. ſi dotali. ff. ſol. ma. Et ibi late per do. alex. qđ ſtatu. cū fa-
ciens mentionem de fratre intelligit de fratre ſimplici & nō de
patruele per. d. l. iuriſcōſultus. §. ij. gradu. & §. iiij. gradu. & ſic cō-
cludunt qđ frater cōſanguineus vł vterinus de quib' in. §. ij. gra-
du dicit fratres ſimpliciter & proprie & includuntur a ſtatuto qđ
proprie & ſtricte intelligi debet. & ita pari rōne dicendum ē in ſo-
rore vterina q2 nō minus ꝓprie ſoror vterina dr proprie ſoror vte-
rina ꝙ frater vterinus dicat frater vt eſt caſus in. d. §. ij. gradu.
¶ Cōfirmatur iſta cōcluſio ſi recte inſpiciātur verba ꝑdicti ſta-
tuti vult eīn qđ mater & aſcendentes per matrē excludantur nō
autem dixit coniunctos per matrem ne videretur excludere fra-
tres & ſorores vterinos quos admittere volebat ad excluſionē ma-
tris cum excluſa radice ſoleant excludi deriuātes ab illa iuxta no.
per Bal. & alios in. l. maximum vitium. C. de libe. preteri. Item
ſtatutum in ver. ſeq. quod incipit frater vero defuncto qñ vult fa-
cere, mētionem de pluralitate vinculorum exprimit de frē vtriꝗ
cōiuncto ita etiam feciſſet in ver. ſeq. qđ inci. mater inſuper. l. vni-
ca. §. ſinautē ad deficientis. C. de cad. tol. ꝑterea vult ſtatutū in ver.
fratre. quod cōſanguineus ita excludat ſororē vtriꝗ cōiūctam
ſicut vtriꝗ coniunctus. ſoror aūt vtriꝗ cōiuncta hꝫ potētius
ius ꝙ mater ex forma dicti ſtatuti cū mater ab ea excludat igit
qua rōe inter. fratre veri. &c. conſanguineus excludit ſororem
vtriꝗ coniunctam fortius cenſendum eſt ſtatutū in ver. ꝓcedē
ti. mater inſuper voluiſſe fratrem cōſanguineū excludere matrē.
faciunt no. per pau. de ca. & Moderni. in. l. illam. C. de colla.
¶ Ex quibus infero in propoſito qđ ſtatutum in ver. mater in
ſuper &c. indubitāter dū facit mentionē de fratre non reſtringit
ad fratrem vtriꝗ cōiunctū. ſed ēt dꝫ intelligi ēt đ fratre ex vno la
tere tm̄ ſcꝫ cōſanguineo & ꝗ rōne de cōſanguineo pari rōne ēt de
vterino. & qđ dr de fratre idē de ſorore cōcludendū eſt. qđ vltimū
confirmat q2 nō eſt dare rōnē diuerſitatis quare magis voluiſſet
cōtra matrem venire ſororē vtriꝗ cōiunctā ꝙ vterinā q2 nō ꝑt
dici hoc voluiſſe rōne cōſeruande agnationis q2 ſicut p vterinā
nō cōſeruatur ita p vtriꝗ coniunctā. vt per Bal. & alios in. d.
l. maximum vitium. Item non ex eo quia ſoror vtriꝗ cōiuncta
ſit agnata & hoc duplici reſpectu. Primo quia etiam ſoror con-
ſanguinea eſt agnata & tamen nō includeret ſm dcm̄ intellectū.
¶ Secundo q2 licet ſoror vterina nō ſit agnata. tn̄ hꝫ iura agna-
torū caſus eſt in. l. meminimus. C. de leg. hered. vnde ex premiſ-
ſis cōcludi videtur ſatis clare quod etiam ſoror vterina includit
a ſtatuto ad excluſionem matris. ¶ Ex quibus patet rñſio ad al
legata in ꝯtrarium & ad primum quod ſoror vterina eſt ꝓprie & ſim
pliciter ſoror vt probatum eſt ideo ſtatutum in ea verificat. Ad
nullū ob. ſecūda ratio q2 in caſu noſtro ſtatutum nō eſt ſed debet
intelligi proprie ex quo nullus indebite dānum patitur: ſꝫ tāntū
modo a lucro excludit. d. l. ꝓſpexit. ff. qui & a qb' vt. ſ. ꝓbatū ē
nec ob. vltimum qđ verba ſunt intelligenda in potiori ſignificatu
q2 illud eſt verum qñ ſi non intelligerent in potiori intelligeren-
tur in ſignificatu improprio, & ita loquitur tex. in. d. §. q in perpe-
tuum ſed qñ ſntelligunt in proprio ſignificatu ſatis eſt licet non
in potiori: q2 verba debēt proprie intelligi. d. l. a. §. ſi is q nauē. & in
materia ꝓpria pꝫ ex autoritatibus. ſ. alleg. ¶ Et ad autorita-
tes i ꝯtrarium dico qđ plures autoritates ſunt pro iſta pte qđ cōti-
nent in ſtatuto ſtricte interpretādo oēs fratres & ſorores q contī-
nent in. d. l. iuriſconſultus. §. ſcđo gradu quas. ſ. adduxi. & plu-
res alie relate per dñm Alex. in. d. l. ſi dotali. & in. d. l. j. C. de ſucceſ-
edi. Et ſic poſſet multū probabiliter cōcludi ꝯtra illa cōſilia ioꝛe
dictis rationibus & autoritatibus. ſi vo dominus iudicās du-
bitaret matrem in totum excludere pōt eligere mediam viā ſci-
licet matrem & vterinam ſimul admittere & licet hoc nō colliga-
tur ex verbis ſtatuti expreſſe. aperte tñ colligi pōt ex duobus poſi
to ꝙ fratres & ſorores non vtriꝗ cōiuncti matrem excluderēt
iuxta aliam interpretationem que an procedat dictum eſt.
¶ Primo nam ſtāte aut. defuncto. C. ad tertu. ſoror vterina admit-
tebatur ſimul cū matre vt eſt caſus in aut. de nup. §. & qñ. re et in
aut. et cum ſolis. C. ad tertu. & ſic mater habebat idem ius ꝙ fra-
ter vel ſoror cōſanguinei vel vterini per aut. defuncto. fuit tribu-
tum potius ius. ſ. ꝙ ipſa excluderet fratres cōſanguineos & vteri-
nos: item & ſorores & vterinas & cōſanguineas ſꝫ p ſtatutū ſare-
tinum mater reducitur ad ius minus potens ꝙ haberet tēpore
aut. defuncto q2 excluditur a fratrib' et ſororib' vtriꝗ coniū-
tis & ſic non vult quod habeat illud ius in ſuccedendo q habent
fratres & ſorores vtriꝗ cōiuncti. igitur eſt redacta ſicut erat tē-
pore aut. & cum ſolis ſcilicet qđ habeat idem ius quod habent
fratres & ſorores ex vno latere tantum: & ſic concludendū eſt qđ
pariter ſuccedant ſm terminos dicte aut. & cum ſolis. Confir
mat hoc in ſimili. nam licet de iure cōmuni frater vtriꝗ cōiun
ctus excludat fratrē ex vno latere tantum. aut. itaꝗ. C. cōmunia
de ſucceſ. tamen ſi ſtatutum nō conſiderat vinculum maternum
q2 excludit coniunctos per matrem: tamen reducitur res ad ius
antiquum & pariter ſuccedunt ſm Bal. ſingulariter et Mode.
ſequuntur in. l. j. C. de legi. hered. ita in caſu noſtro ex quo auferē-
tur matri ius ſuccedendi vt tantum ſuccurrat cum fratribus &
ſororibus vtriꝗ cōiunctis ſed excludat redacta eſt ad ius anti-
4 quum: & ſic debet pariter admitti † & ſequenda eſt illa interpreta-
tio per quam reducit ad ius antiquum. ad hoc glo. ſingu. in. c. ſta-
tutum. in ver. numerandā. de prebē. in. vj. & voluit Fede. de ſe. in
conſi. lxxxix. in fin. & Pe. de anch. & dñs Abb. in. c. ex parte lal-
timo. extra de pecu. & traditur in. c. ſuper eo. extra de cogna. ſpi. & li-
cet prima concluſio quod mater excludat in puncto iuris ſit for-
te vera: tamen iſta opinio vltima quod ſimul admittat multū
placet. Laus deo.

¶ Ita iuris arbitror ego Barthol. Socinus ſenenſis Juris
vtriuſꝗ doctor.

F I N I S

¶ Secunde partis conſiliorum Mariani ꝛ Bartholomei de Socinis Senẽſium eruditiſſimorũ iuriſcõſultorũ precipuas ꝑdens deciſiones Index alphabeticus feliciter incipit.

Abſens an poſſit legitimari ꝛ an ſufficiat ratificatio.conſi.ccxij.nu.3.fo.61.
¶ Accipere eſt verbũ multum generale.conſi.ccix.nu.1.fo.61.
¶ Actio an oriatur ex ꝓmiſſione de vidẽdo.cõſi.clxxiiij.nu.5.fo.32.
Actio ex teſtamento an ſit bonefidei.cõſi.clxxiiij.nu.7.fo.32.
Actio perſonalis vel hypothecaria an trãſeat ſine ceſſione.conſilio clviij.nume.30.fo.11.
Actio ſine ceſſione an cõpetat creditori contra donatarium.conſi.ccxxxvj.nu.1.fo.81.
Actione mandati quis teneatur.conſi.ccxliiij.nu.1.fo.91.
Actiones quãdo dãtur ad quid mobile idem iudicatur de eis ꝓut de re mobili.conſi.clxxv.nu.1.fo.33.
Actiones que competunt pro legato quãdo dicantur competere.conſi.cdxix.nu.1.fo.132.
¶ Actor vniuerſitatis executor teſtõrũ ꝛ curator ad lites ꝛ hoſpitalarij tenenẽ reddere rõnẽ adminiſtrationis.cõſ.ccxiij.nu.2.fo.63.
¶ Actuum vicinitate quãdo aliquid dicatur factũ alterius cõtemplatione.conſi.cdxxiij.nu.4.fo.137.
Actus celebratus a prouidis ꝛ honeſtis perſonis ꝑſumitur iuſtus.conſi.clxiij.nu.4.fo.19.
Actus declaratio oſtẽdit qualis fuerit a ꝑncipio.cõſ.clvi.nu.17.fo.8.
Actus dubius cognoſcitur ex ſignis.cõſi.clxv.nu.10.fo.21.
Actus noĩe meo geſtus ratihabitiõe fit meus.conſi.clviij.nu.7.fo.10.
Actus preſumitur iuſtus ꝛ legitime geſtus.cõſi.cclviij.nu.3.fo.114.
¶ Aditio hereditatis probatur per teſtes ſingulares.cõſ.ccxcv.numero.4.fo.161.
¶ Adminiculum quid ſit.conſi.clxxxvij.nu.4.fo.41.
¶ Adminiſtrator quando dicaẽ predo.conſi.ccxiij.nu.12.fo.64.
¶ Affinis an ſit idoneus teſtis.cõſi.ccxxix.nu.9.fo.78.
¶ Agens ex cõtractu vt implorat primo debet oſtendere ſe impleuiſſe ex parte ſua.conſi.cdxxiij.nu.2.fo.137.
Agi an poſſit contra fideiuſſorem indẽnitatis vt defendat.conſilio cclxiiij.nu.12.fo.92.
¶ Agnate que etiam ſint cognate non includunẽ in illis verbis ex aliis cognatis.conſi.ccvij.nu.9.fo.59.
Agnitio voluntatis defuncti non preiudicat in legitima.cõſi.ccxxx.nume.5.fo.78.
¶ Alia dictio includit ſimilis expreſſis.conſi.cdxxxv.nu.1.fo.151.
¶ Alienans quãdo poſſit contra eũ in quem facta eſt alienatio allegare cõtractum ſimulatum conſi.cdxiij.nu.7.fo.123.
Alienare extra familiam an quis dicatur inſtituẽdo filias nuptas.conſi.ccxxvij.nu.4.fo.74.
Alienare in certam perſonam ꝓhibitus videtur etiam prohibitus actum facere ex quo ſequatur alienatio ex diſpoſitione legis.cõſ.ccclj.nu.11.fo.88.
Alienatio an valeat pendente conditione.cõſi.ccxxvij.nu.2.fol.73.
Alienatione bonorũ ꝓhibita an cenſeatur ꝓhibita ſucceſſio abinteſtato.conſi.cccxlij.nu.2.fo.160.
Alienatio eſt prohibita in feudis nec currit preſcriptio.cõſil.clxvj.numero.5.fo.24.
Alienatio facta per minorẽ cum iuramẽto ſicut eſt valida ita facta per procuratorem habentem ſpeciale mandatum ad iurandum.conſi.ccxxxix.nu.5.fo.83.
Alienatio prohibita in vita an cenſeatur ꝓhibita in morte.conſil.ccdix.nu.16.fo.100.
Alienatione prohibita an videatur ꝓhibita heredis inſtitutio.cõſ.ccxxvij.nu.9.fo.75.
Alienatione prohibita etiã in caſu neceſſitatis an videaẽ etiã prohibita alienatio ꝑ viã vltime volũtatis.cõſi.cclj.nu.1.fo.120.
Alienatione prohibita niſi in deſcendentes maſculos an veniant legitimati.conſi.cclj.nu.10.fo.104.
Alienatione prohibita prohibetur ꝛ preſcriptio.conſil.cclxvj.numero.44.fo.130.
¶ Alimenta preſtantur vxori in domo viri.conſilio.cdxxx.j.numero.5.fo.152.
Alimenta preſtita per extraneũ repetunẽ ab illo ad quem pertinebat onus alimentandi.conſi.clxj.nu.2.fo.15.
Alimẽtorum appellatione quid cõtineatur.cõſi.clxj.nu.4.fo.15.
¶ Aliqua dictio eſt dictio vniuerſalis.conſi.ccxliij.nu.3.fo.89.
Aliquis eſt dictio vniuerſalis.conſi.clv.nu.8.fo.6.
¶ Anima cunctis rebus preponenda eſt cõſi.ccxj.nu.7.fo.47.
Anima vnius nõ ligat animam alterius.conſi.ccxij.nu.3.fo.56.
¶ Animus qualis fuerit in precedentibus ꝓbatur ex ſequentibus conſi.clxij.nu.6.fo.16.
¶ Anglicus ꝛ de anglia quõ differant.conſil.cdxxxviij.nu.2.fo.153.
Annullatio contractus vel actus nõ inducitur ſi ille per quẽ inducitur annullatio non ſortitur effectum.conſi.clxviij.nu.1.fo.27.
¶ Apoſtata non recuperat bona.conſi.ccxxij.nu.ij.fo.69.
¶ Appellare tertio an quis poſſit.coſi.clviij.nu.1.fo.10.
Appellari an poſſit a ſententia principis.conſi.cxcv.nu.5.fo.50.
Appellatio regulariter eſt permiſſa in omni cã.cõſ.cxcv.nu.1.fo.50.
Appellationi qñ quis videatur renunciare.conſi.ccxx.nu.12.fol.69.
Appellationi ſemper deferendũ eſt in dubio.conſi.cxcv.nu.3.fol.50.
¶ Approbatio non extendiẽ ad doloſe adminiſtrata vel ignorata.conſi.clix.nu.31.fo.30.
¶ Arbitrator poteſt tam de iure cõi ꝙ̃ ex forma compromiſſi auferre rem vnius ꝛ dare alteri.conſi.ccxx.nu.1.fo.67.
Arbitratores quando poſſunt iubere generalem quietationẽ partibus ex quacunq; cauſa.conſi.cdxxiij.nu.5.fo.150.
Arbitratoris quanta ſit poteſtas.conſi.clx.nu.11.fo.15.
Arbitri non poſſunt laudare virtute cuiuſcunq; compromiſſi: niſi ſit aliqua lis.conſi.cclj.nu.19.fo.105.
Arbitriũ in puniẽdo extenditur vſq; ad penã mortis.cõſi.clxxxviij.numero.8.fo.44.
¶ Aſſerenti caſum ꝓmiſſum in prohibitis certo caſu permiſſis nõ ſtatur.conſi.cdxxxiij.nu.2.fo.151.
Aſſertio notarij cenſetur aſſertio partium.conſi.clix.nu.14.fo.12.
Aſſertio partium quando probet quo ad preiudicium tertij.conſi.clxxxvij.nu.17.fo.42.
¶ Aſſignatio dotium ſi fiat in diuiſionibus inter fratres an ꝑ talem aſſignationem probentur dotes.conſi.clviij.nu.4.fo.10.
¶ Argumentum a cõiter accidentibus valet.conſi.clix.nu.16.fo.12.
Argumentum a conſuetudine valet.conſi.clx.nu.9.fo.14.
Argumentum a contrario ſenſu an habeat locum in priuilegiis.conſi.cclvi.numero.11.fo.94.
Argumentũ a contrario ſenſu an ſumatur in feudis vel contra ius ꝛ an dicatur proprie ꝛ ficte.conſi.clxv.nu.24.fo.13.
Argumentũ a contrario ſenſu etiã ad correctionem iuriũ valet qñ lex aliter nihil operaretur.conſi.cdxxviij.nu.3.fo.145.ꝛ.146.
Argumentum a contrario ſenſu habet locum in ſtatuto qđ nõ extantibus filiis ꝛc.conſi.cccxvi.nu.1.fo.161.
Argumentum a contrario ſenſu non habet locum in feudis.cõſil.cdxxviij.numero.9.fo.146.
Argumentũ a contrario ſenſu quando habet locũ in ſtatutis.cõſil.ccvij.numero.11.folio.59.
Argumentũ de alimẽtis ad dotẽ non ꝓcedi.cõſi.cccxl.nu.12.fo.159.
Argumentum de feudo ad emphyteoſim an valeat.conſil.clxvij.nu.24.folio.26.
Argumentum de parte quo ad partem valet ſicut de toto quo ad totum.conſi.cxcviij.nu.3.fol.52.
Argumentum de toto quo ad totum quando ſit bonũ ſicut de parte quo ad partem.conſi.cclij.nu.12.fo.107.
Argumẽtũ ſumptũ a particulari ꝯſuetudine valet.cõſil.clix.nu.6.fo.12.
¶ Auxiliũ ꝑſtãs ante maleficiũ qñ teneaẽ.cõſi.clxxxviij.nu.2.fol.43.
Auxiliũ ꝑſtans qñ puniaẽ eadem pena.cõſi.clxxxviij.nu.6.fol.43.
Auxilium quid ſit.conſi.clxxxviij.nu.3.fo.43.
Bannitũ interficiẽs ꝑ furto ad penã furcarũ an poſſit rehãniri facere bãnitũ ꝑ homicidio patrui ſiãte ſtatuto q; talis bãnit⁹ poſſit eximi de bãno.cõſi.clvij.nu.2.fo.8.
Bannitus ꝑ furto an dicatur bãnitus ꝑ maiori maleficio ꝙ̃ bannitus qui patruum interfecit.conſi.clvij.nume.3.fol.8.
¶ Beneficium reſtitutionis in integrum an tranſmittatur ꝑ infantem decedentem hereditate non adita.conſi.cliij.nu.30.fo.4.
Beneficium reſtitutionis in integrum cõpetens minori ipſo an trãſmittatur ad heredes.conſi.ccvij.nu.5.fo.59.
¶ Bona clericorum non gaudent priuilegio clericorum niſi in caſibus a iure expreſſis.conſi.ccxxx.nu.9.fol.78.
Bona conditionalia non veniunt in publicatione bonorum.cõſil.cdxxv.nu.18.fo.143.
Bona fides ab initio requiritur in preſcribenda iuriſdictione cõſi.clxxxviij.nu.16.fo.43.
Bona fides ꝑſumiẽ ex poſſeſſione lõgiſſimã.cõſi.clxxxj.nu.3.fol.38.
Bona inter fratres diuidenda que ſint.conſi.ccxij.nu.3.fol.47.
Bona piratarũ qñ poſſunt a quocũq; capi.conſi.cclxij.nu.5.fol.119.
Bona prohibita alienari an poſſint peruenire ad ſucceſſores abinteſtato ipſorũ illorũ prohibitorũ alienare.conſi.ccli.nu.3.fol.102.
Bona prohibita alienari an poſſint preſcribi.cõſi.cclj.nu.13.fol.105.
Bona vxoris cuius preſumantur eſſe.cõſi.ccxlix.nu.30.fo.100.
Bone fidei poſſeſſor ad quos fructus teneatur etiam ſi ſit elapſum triennium.conſi.ccli.nu.15.fol.106.
Bonorum appellatione ſimpliciter an veniant iura ꝛ actiones.conſil.clxxv.nu.1.fo.33.
Bonorum poſſeſſio non agnita tranſmittitur ad deſcendentes.conſil.cliij.nu.15.fol.3.

Calculatio facta a partibus quãdo continet pactum vel tranſactionem generalẽ vel ſpecialem an faciat preiudi.ciũ.cõſi.cxcix.nu.5.fo.45.
¶ Cauſa cauſe eſt cauſa cauſati.cõſi.clvi.nu.19.fo.8.
Cauſe ciuiles graues equiparanẽ criminalibus.cõſi.clxiiij.nu.17.f.20.
Cauſa finalis cuiuſlibet diſpoſitionis colligitur ex proemio.cõſilio.clxv.nu.7.fo.21.
Cauſa finalis reſtringit ꝛ ampliat ſuos effectus.cõſi.clxv.nu.6.fo.21.
Cauſa iuſta quando preſumatur in principe.conſilio.cclxxiij.numero.11.fo.138.
Cauſa legitima an preſumat in principe.cõſi.clxiiij.nu.8.fo.19.
Cauſe finales que dicantur.conſi.clix.nu.23.fo.12.
¶ Cautelarum ꝛ clauſularum multitudo arguit fraudem.conſilio ccxv.nu.6.fo.56.
¶ Citãdus quõ ſi ille q eſt extra territoriũ.cõſi.clxvij.nu.20.fo.26.
Citari qñ debeat ille cuius cauſa principaliter intereſt ꝛ qui habet ius de preſenti in ſpe.conſi.ccli.nu.13.fo.104.
Citatio ad oẽs ꝛ ſingulos actus quid operet.cõſi ccxv.nu.7.fo.90.
Citationes ad ſententiam ſiunt an ſummarijs etiã poſt concluſum in cauſa.conſi.cxc.nu.7.fo.45.
Citatio an requiratur in legitimatione vel diſpenſatione.conſilio.ccxlvi.nu.5.fo.93.
Citatio an requiratur in impetratione officij iudicis de expellendo emphyteota.conſi.clxvij.nu.18 fo.26.
Citatio cõtinẽs expreſſum iuris errorẽ eſt nulla.cõſi.clviij.nu.15.f.10.
Citatio ꝛ alie ſolennitates preſumuntur interueniſſe in antiquis.cõſi.clx:xvij.nu.9.fo.41.
Citatio ꝛ conſenſus agnatorum ꝛ cõſanguineorum an requiratur in creatione.conſi.ccxvi.nu.3.fo.71.
Citatio nõ requiritur in impetratione literarum ꝛ collatione beneficij.conſi.clxiiij.nu.19.fo.20.
Citatio requiritur qñ cauſa deciditur cũ preiudicio tertij per reſcriptum.conſi.cclvi.nu.52.fo.130.
Citatio requirit qñ ſententia exequitur ſuper eadem re qua lata eſt cõtra tertium.conſi.clviij.nu. 3.fo.10.
¶ Ciuitas lucana ex quo nõ recognoſcit ſuperiorem an in ea cõmittatur crimen leſe maieſtatis.conſi.cclxxv.nu.1.fo.141.
Ciuitas que tenet vicẽ principis poteſt cõdendo legem facere q lex cõprehendat preterita etiam decĩſa.cõſi.cclxxxviij.nu.13.fo.155.
Ciuitas ſi eſt diuiſa per quarteria quo ad adminiſtrationẽ iuriſdictionis nõ poteſt vnũ ſtatuere quo ad deciſionem cauſarũ.conſi.cclxvij.nu.3.fo.135.
Ciuitas ſubiecta vtitur ſtatutis ciuitatis ſuperioris.cõſi.cclxxi.nu.2.fo.134.
¶ Clauſula autoritate ap̃lica an tribuat iuriſdictionẽ ordinariam vel delegatã qñ ponit in aliqua cõceſſione.cõſi.ccix.nu. 4.fo.116.
Clauſula derogatoria dicitur adeſſe in teſtamẽto ad pias cauſas ꝛ inter liberos.cõſi.ccxxix.nu.11.fo.78.
Clauſula generalis adiecta poſt ſpecialem prouiſionẽ qñ reſtringatur ad ſimilia expreſſis.conſi.ccxcvij.nu.1.fo.163.
Clauſula generalis in fine poſita refertur ad omnia ſpecificata.cõſi.clxxxviij.nu.5.fo.43.
Clauſula generalis qñ reſtringatur.conſi.ccc.nu.3.fo.165.
Clauſula in oĩbus ꝛ per oĩa quid importet.conſi clxv.nu.14.fo.22.
Clauſula omni meliori modo qd importet.cõſi.clxxiij.nu.4.fo.31.
Clauſula ſine iſi preiudicio venientium ab inteſtato quomodo intelligatur.conſi.ccxij.nu.2.fo.62.
Clauſula ſi omnes deceſſerint quid operetur in ſubſtitutione.conſi.ccxlix.nu.9.fo.97.
Clauſula ſpecialiter ꝛ expreſſe reſtringit generalitatẽ precedentem.conſi.ccix.nu.18.fo.118.
Clauſula vbicũqꝫ voluerint qñ intelligat.cõſi.ccix.nu.2.fo.61.
Clauſula vna inſolita appoſita in cõtractu non arguit eius ſimulationem.conſi.cclxij.nu.6.fo.120.
Clauſule ex certa ſcientia ꝛ nõ obſtantibus ſolẽt apponi per principem qñ vult preiudicare iuri tertij.conſi.cclxxij.nu.11.fo.136.
Clauſule ex conſuetudine notariorum appoſite an probent.conſil.clix.nu.25.fo.13.
Clauſule inſolite arguũt ſimulationẽ contractus.conſi.cclxij.numero.4.fo.119.
¶ Clericus agens cõtra laicum an poſſit in cauſa ciuili reconueniri coram eodem iudice.conſi.ccliij.nu. 11.fo.110.
¶ Cogi precise ad tradendũ an quis poſſit in obligatione rem tradi.conſi.ccxxviij.nu.9.fo.76.
Cognitio cauſe requirit quando defertur iuramentum ſuppletorium.conſi.clv.nu.9.fo 6.
¶ Collecta ſi debent ſolui ſecũdum eſtimationem bonorũ nũquid bona vxoris eſtimabuntur.conſi.cclxxxix.nu.2.fo.157.
Collecte quãdo poſſint imponi pro rebus ciuilibus poſitis in alio loco ꝛ territorio.conſi.ccciij.nu.4.fo.166.
¶ Comitatenſis ꝛ ciuis differẽtia.conſi.cclxxxviij.nu.10.fol.153.
¶ Cõmentum quid ſignificet.conſi.ccxxvi.nu.9 fo.72.
¶ Cõmune an dicatur proprie meum.conſi.ccxl.nu.5.fo.85.
Communio generalis olim quõ probetur.conſi.ccxiij.nu.9.fo.64.
¶ Compromiſſum facere obligatus tenet ipſum facere cum effectu.conſi.ccxxi.nu.3.fo.69.
Compromiſſum facere obligatus tenetur ipſum facere toties quoties opus fuerit.conſi.ccxxi.nu.4.fo.69.
¶ Compromiſſum factum ſuper litibus ortis ꝛ que in futurũ oriri poſſent non includit legatum nec fideicõmiſſum conditionale.conſi.clxxxiij.nu.6.fo.150.
Compromiſſum in quo eſt facta mentio de teſtamẽto qñ cõprehendat contenta in teſtamento.conſi.cclxxxiij.nu.1.fo.149.
Compromiſſum nõ cadit ſuper articulis iuris claris.cõſi.cclxxxiiij.numero.1.fo.151.
Compromiſſum qđ nõ põt fieri ſuper inſtrumento nõ fiet ſuper obiectis contra inſtrumentũ.cõſi.cclxxxiiij.nu.4.fo.151.
Compromiſſum ſi fuit factum ꝛ in eo cõprehendantur nominatim teſtamenta codicilli ꝛ quelibet alia vltima volũtas an includat legatum in codicillis factum ſi de eo nõ ſit facta ſpecialis mẽtio conſi.cclxxxij.nu.1.ꝛ.2.fo.148.
Compromiſſum ſi non ſiat ſuper principali nõ fiet etiã ſuper incidenti.conſi.ccc.nu.7.fo.165.
Compromiſſum ſi petat fieri in fraudem ꝛ iudex ex hoc cõiecturis cognoſcat debet talẽ petitionẽ reijcere.conſi.ccc.nu.8.fo.165.
¶ Computatio facta a ptibus ſi cõtineat pactum vel tranſactionẽ generalem an faciat preiudiciũ.conſi.clix.nu.13.fo.12.
Conceſſio generalis nõ cenſetur continere id per qđ iuri ſuperioris concedentis preiudicaretur.conſi.ccciij.nu.6.fo.166.
Conceſſio ſi ſit facta in qua concedens reſeruauit ſibi nonã partem an quolibet circuitu ſit cõſtituẽda nona pars.cõſi.ccxj.nu.2.fo.61.
¶ Cõcludendi modus attendiſ maxie in libello.cõſi.clv.nu.14.fo 6.
¶ Cõcluſio libelli magis attendiſ q̃ narratio qñ concluſio ad narrata adaptari non põt.conſi.cclxij.nu.2.fo.119.
¶ Condẽnatus ꝛ exactus in loco delicti nõ põt contra eum in loco domicilij procedi.conſi.ccciij.nu.5.fo.166.
¶ Conditio in legatis quo ad obligationẽ perſonalẽ ꝛ hypothecariam trahitur retro.conſi.cclxix.nu.2.fo.133.
Conditio quando retrotrahitur an debeat attendi tempus.cõſilio clxxxiij.nu.3.fo.39.
¶ Cõductor qñ excipiat de iure proprij dominij cõtra locatorem.conſi.cclxxxvij.nu.1.fo.152.
Conductor ſi non poteſt fructus percipere an ꝛ quando locator teneatur ad intereſſe.conſi.clvi.nu.11.fo.7.
¶ Confeſſio an dicatur ſimulata ſi poſtea ſequatur pmiſſio per emptorem facta.conſi.clxxix.nu.4.fo.36.
Confeſſio extraiudicialis facta preſente parte an pbet.cõſi.ccxxviij.numero.3.fo.76.
Confeſſio facta a perſona prohibita non valet.conſilio.ccxlj.numero.15.folio 89.
Confeſſio facta incõtinenti poſt tormenta preſumit facta metu tormentorum.conſi.cclxiij.nu.10.fo.121.
Confeſſio facta per virum in eius teſtamento ſcilicet ſe habuiſſe a ritio centum pro vxore veſtienda an ſibi preiudicet.conſi.ccxcliij.nume.1.fo.161.
Confeſſio facta ſine cauſe cognitione contra ius gentiũ dicitur eſſe priuilegium proprie ꝛ per ſubreptionem vitiatur.conſil.cclxxiij.numero.12.fo.138.
Confeſſio in preſentia partis nõ acceptata an probet ſi ſit geminata.conſi.ccxxviij.nu.6.fo.76.
Confeſſio vxoris qđ matrimonium fuerit conſummatũ an probet pro viro contra vxorem.conſi.ccxxiij.nu.3.fo.70.
Confirmans quando videat confirmare cum omnibus ſuis qualitatibus.conſi.cclviij.nu.10.fo.114.
¶ Confirmatio quãdo pbetur ex narratione cõſi.cclviij nu 9.fo.114
Confirmatio quelibet etiam principis intelligitur etiã ſine preiudicio tertij conſi.clxiiij.nu.12.fo.20.
¶ Coniecture legum dicuntur liquidiſſime probationes.conſilio cclxiij.nu.3.fo.122.
Coniecture que ſint qbus pbetur qđ filius negotiet animo ꝫtrahẽdi ſocietatẽ cũ patre ꝛ fratribus.conſi.clxij.nu.5.fo.16.
Coniecturis proceditur in coniecturanda mente teſtatoris.conſilio ccci.nume.5.fo.46.
¶ Coniunctio reſpectu grauati vel primi ſui gradus reſpectu teſtatoris ꝛ non reſpectu grauati an attendat in fideicommiſſo reſtituendo.conſi.ccxlix.nu.20.fo.98.
¶ Conſanguineus abſens non preſumitur ſcire facta cõſanguinei.conſi.cliij.nu 35.fo.4.
Conſanguineus preſumitur ſcire facta conſanguinei quo ad iura ſanguinis etates ꝛ ſimilia.conſi.cliij.nu.36.fo.4.

¶ Conſenſus

Conſenſus an preſtari poſſit in facto proprio ad ſui cōmodum.conſi.clx.nu.16.fo.14.
Conſenſus an probetur ex patientia.cōſi.ccxx.nu.11.fo.69.
Conſenſus ex poſtfacto interuenire pōt.ↄſi.cclx.nu.20.fo.118.
¶ Cōſtitutum cōtra conſtituentem probat poſſeſſionē de recenti.cōſilio.clxxxvij.nu.14.fo.42.
¶ Conſuetudine ſtante qd primogenitus preferatur in regno an ſi ſine primogeniti excludat ſecūdogenitū.conſi.cclij.nu.7.fo.107.
¶ Conſuetudo et cōmunis obſeruantia pōt ſcripture inualide validitatem et ꝓbationem tribuere.conſi.cclxxvij.nu.4.fo.144.
Conſuetudo etiā inualida excuſat a pena.cōſi.ccix.nu.4.fo.61.
Conſuetudo interpretatiua cōtra iuris diſpoſitionē debet eſſe preſcripta.conſi.cclx.nu.19.fo.118.
Conſuetudo preualet in opinionibus.conſi.clxix.nu.13.fo.29.
Conſuetudo ſeruanda in regalibus quātum ad ſucceſſionem.conſi.cclxxviij.nu.2.fo.145.
¶ Contentio poſſeſſionis etiā de magna re nō dicitur magna cauſa.conſi.cclxvj.nu.26.fo.128.
¶ Contractus an preſumat uſurarius ſi aliquid ſingulis annis ſoluatur propter dilationem.conſi.clxxvj.nu.2.fo.33.
Cōtractus an ſit feudi vel locationis vel emphyteoſis quomodo cognoſcatur.cōſi.clxvij.nu.3.fo.25.
Contractus celebratus a filia cū patre quando preſumatur metu extortus.conſi.cclxiij.nu.6.fo.121.
Contractus celebratus metu reuerētiali reſcinditur iudicis officio.conſi.cclxiij.nu.3.fo.121.
Contractus ſenſualis quomodo cognoſcatur.conſi.clxvij.nu.6 fo.25.
Contractus debet talis cenſeri qualis ex facie inſtrumēti apparet.conſi.cclxiij.nu.1.fo.122.
Contractus emphyteoticus an requirat ſcripturā.conſi.clxvij.numero.9.fo.25.
Contractus emphyteoticus quando probet dominiū.cōſi.cclxvij.nu.9.et nu.13.fo.127.
Contractus et obligatio minorum carentium tutore valent.conſi.ccxxv.nu.2.fo.80.
Contractus factus non ſeruata ſolēnitate ſtatuti ſi ſit iuratus valet.conſi.ccxxix.nu.4.fo.83.
Contractus feudi dicitur cōtractus ſtricti iuris et cōſuetudinarius.conſi.clxv.nu.8.fo.21.
Contractus liuellarius et emphyteoticus quomodo differant.cōſi.clxvij.nu.7.fo.25.
Contractus natura cognoſcitur ex pactis.cōſi.clxx.nu.6.fo.30.
Contractus qñ cenſeat emphyteoticus.conſi.cclxvj.nu.5.fo.127.
Contractus qñ dicatur perfectus.conſi.clxix.nu.9.fo.28.
Contractus cenſualis quis dicatur.conſi.ccvij.nu.5.fo.60.
Contractus ſi eſt geſtus domini contemplatione dominus ſolus tenetur.conſi.cliij.nu.3.fo.5.
Contractus venditionis an preſumat ſimulatus ex pacto de retrouendendo et paucitate precij.conſi.ccxlviij.nu.1.fo.95.
Contractus verba improprientur propter pacta in eo appoſita.cōſi.cclxj.nu.3.fo.119.
¶ Contractuum pluralitas qñ arguatur.cōſi.ccxiij nu.2.fo.65.
¶ Contrahentes qñ videātur conſentire.cōſi.cc.nu.2.fo.54.
¶ Contrariorum natura eſt vt mutuo ſe expellant.conſi.clxv.num.20.folio.22.
¶ Copulatiua ad hoc vt verificetur quid requiratur.conſi.ccxliij.numero.11.fo.92.
¶ Copulatiue pars declaratur per aliā.conſi.cclxxx.nu.2.fo.147.
¶ Crimen oppugnate patrie diſtinguitur a crimine leſe maieſtatis tanq̄ ſpecies ſeparata.conſi.cclxxv.nu.2.fo.141.
¶ Curator datus bonis filij abſentis an poſſit petere legitimam ab inſtitutis.conſi.ccxxiiij.nu.2.fo.80.
¶ Curia quid ſit et an probetur per inſtrumenta.conſilio.clxvj.numero.3.fo.24.
Damnum quando dicatur grauiſſimum.conſilio.cclxvj.nu.25.fo.128.
¶ Debitor ex duobus cauſis ſi ſoluat in quam cauſam preſumatur ſoluere.conſi.ccxxv.nu.2.fo.71.
Debitor poſt mortem ſuam non poteſt dici debitor.conſi.ccxciij.numero.4.fo.161.
Debitor ſi reperiatur in loco deſtinate ſolutionis an videatur ſibi cōtraxiſſe.conſi.clxxv.nu.5.fo.39.
Debitor ſpeciei quando excuſetur a mora propter difficultatem.cōſilio.cclxxxviij.nu.32.fo.156.
¶ Decernimus dictio importat nouam conceſſionem.c.i.ſi.cclx.numero.11.fol.117.
¶ Decima eſt onus reale et ſequitur fructuum detentorem.conſilio.cclxviij.nu.2.fo.132.
Decime eſt onus reale et videtur tranſire cum predio.conſi.ccxcvij.numero.4.fo.163.
¶ Decime an conſuetudine vel preſcriptione minuat.conſi.ccxcvij.nume.2.fo.163.
¶ Declaratio facta poſt ſpecialem declarationē nō dicitur declaratio ſed noua conceſſio.conſi.cclx.nu.10 fo.117.
Declaratio quando addat aliquid.conſi.ccxiij.nu.8.fo.65.
¶ Decreto iudicis interueniente omnia preſumūtur ſolēniter acta.conſi.clviij.nu.17.fo.10.
Decretum interpoſitum ad inſtātiam petentis ſe immitti in poſſeſſionem rei poſſeſſe per Titium eo nō citato non valet.cōſi.clviij.numero.19.fo.10.
Decretum interpoſitum cōtra certum aduerſarium citatū ſuper re tanq̄ ipſi ſpectante que tamen ad tertium nō citatum pertinebat tale decretum licet ſit iniuſtum nō tamen eſt nullum.conſilio clviij.nu.21.fo.10.
Decretum ſi eſt interpoſitum ſuper re tāquam pertinente ad titiū per tale decretum iudex nō intendit preiudicare tertio.conſilio.clviij.nu.23.fo.11.
¶ Defenſio iuris auferri nō poteſt in cauſis criminalibus.ↄſ.cclxvj.nume.47.fo.130.
¶ Delegatio an dicatur facta ſi debitor ad mandatum creditoris promiſit ſoluere titio centum conſi.cclxvij.nu.3.fo.131.
¶ Delicti futuri venia nemini cōcedi pōt.conſi.ccj.nu.2.fo.55.
Delicti qualitas et q̄titas cognoſcitur ex qualitate et q̄titate pene.conſi.clv.nu.5.et.6.fo.8.
¶ Delictum ex quibus aggrauetur.conſi.clvij.nu.12.fo.9.
¶ Deputati ad ſcribēdum introitus cōmunis ſi perfecte nō ſcribūt puniuntur.conſi.clix.nu.9.fo.12.
¶ Determinatio equalis qñ debeat fieri in duobus determinabilibus conſi.ccxci.nu.11.fo.159.
¶ Dies lapſus appoſitus creditori cōſtituit in mora.cōſi.cclxxxviij.nu.26.et.29.fo.155.et.156.
¶ Difficultas excuſat a mora quādo factum eſt in obligatione.cōſi.cclxxxviij.nu.30.et.31.fo.156.
¶ Difficultas que cauſat a tertio nolēte implere qñ implementum ab eo depēdet nō excuſat a mora.cōſi.cclxxxviij.numero.33.fo.156.
¶ Dimidia non venit ſi in diſpoſitione fiat mentio de aliqua parte conſi.cclxxij.nu.10.fo.136.
¶ Dyni autoritas q̄ta ſit.conſi.ccxxvj.nu.11.fo.72.
¶ Diſcedi qñ poſſit a pacto q̄ diuiſio nō fiat.ↄſ.cclxxviij.n.13.f.146.
¶ Diſpenſatio et priuilegia nō nocent eis quibus eſt ius queſitum.conſi.clxiij.nu.20.fo.20.
Diſpenſatio quando vitietur expreſſione falſitatis.conſi.ccxlvj.nu.8.folio.94.
Diſpenſatio requirit cauſe cognitionem.conſi.ccxlvij.nu.6.fo.93.
¶ Diſpenſatur facilius cum fure quam cum homicida volūtario.conſi.clvij.nu.9.fo.8.
¶ Diſpoſitio auē.ſacramenta puberū.habet locum in donatione.conſi.cclxxix.nu.1.fol.146.
Diſpoſitio.c.reintegrande.habet locū etiam in rebus ꝓfanis laicorum conſi.cclxvj.nu.18.fo.128.
Diſpoſitio.c.reintegrande.non habet locū quando quis culpa ſua vel aliqua iniuſta cauſa cecidit a poſſeſſione.conſi.cclxvj.nu.19.folio.128.
Diſpoſitio ceſſat ceſſante cauſa.conſi clxiij.nu.10.fo.19.
Diſpoſitio cōtractus in caſu vero nō trahitur ad ficum.cōſi.ccxciij.nu.2.fo.162.
Diſpoſitio facta in caſu vero quādo habeat locum in ficto.cōſ.cclx.nu.6.fo.117.
Diſpoſitio hominis verificatur in primo actu:ſed non legis.conſi.ccxcj.nu.4.fol.158.
Diſpoſitio in caſu vero an habeat locum in caſu ficto.cōſi.cclij.nume.6.fo.106.
Diſpoſitio in qua ſit ſtricta interpretatio loquens in ꝓmiſſore non habet locum in eius herede.conſ.ccxciij.nu.2.fo 160.
Diſpoſitio.l.a diuo pio.§.ſi ſuper.ff.de re iud.habet locū in ſecundo decreto.conſi.clviij.nu.14.fo.10.
Diſpoſitio.l.ſi vnq̄.an habeat locū in filio iam nato.cōſi.ccxxvj.nume.10.fo.82.
Diſpoſitio.l.cum auus.ff.de cōd.et demō.an habeat locū qñ tpe teſtamenti filius grauatus iam liberos habebat de quibus teſtator potuit cogitare.conſi.ccxcj.nu.1.fo.45.
Diſpoſitioni.l.de his.an renūciari poſſit etiam cū iuramento.cōſil.ccxiij.nu.6.fo.65.
Diſpoſitio.l.et teſtatoris equiparant.conſi.ccxxj.nu.2.fo.69.
Diſpoſitio.l.octaui.ff.vnde cog.non habet locū in abſente.ↄſi.cccj.nu.2.fo.166.
Diſpoſitio.l.quiſquis.que loquit in perſonam nō habet locum in vniuerſitate.conſi.cclv.nu.10.fo.141.
Diſpoſitio.l.ſi vnq̄.an habeat locum ſi donās habebat filios.conſi.ccxv.nume.5.fo.66.

Diſpoſitio non militat vbi preſuppoſitum ſtatuti nõ habet locuʒ. conſi.ccc.nu.10.fo.166.
Diſpoſitio odioſa ꝛ penalis que loquit̃ in imperatore nõ hʒ locum in eo q nõ eſt proprie imperator.conſi.cclxxv.nu.6.fo.141.
Diſpoſiti o.§.in venditione nõ habet locuʒ in hypothecaria.conſil. cviij.nu.27.fo.11.
Diſpoſitio penalis quando extendat̃ de caſu ad caſum ex identita te rationis.conſi.cclxxv.nu.8.fo.141.
¶ Diuerſitas verborũ teſtium an noceat.conſi.ccliij.nu.1.fo.109.
¶ Diuiſibile ſemel debet durare diuiſibile.conſi.clxv.nu.18.fo.22.
¶ Diuiſio facta de re communi an preiudicet abſenti etiã requiſito conſi.cxcv.nu.6.fo.50.
¶ Diuiſio preſumitur ex diutina poſſeſſione.cõſ.clxiij.nu.23.fo.20.
¶ Doctori excellenti atteſtanti aliquid eſſe de ꝯſuetudine creditur. conſi.cclxxv.nu.4.fo.141.
¶ Dolus an videatur remiſſus ex generali remiſſione ſeu liberatio ne.conſi.clix.nu.19.fo.12.
Dolus ex quibus arguatur factus in adminiſtratione.cõſi.cxc.nu. 2.fol.44.
Dolus futurus quãdo remitti poſſit per teſtatorem.conſi.cclxxxiij. nu.8.fo.149.
Dolus futurus remitti non põt.conſi.cclxxxij.nu.5.fo.148.
Dolus preſumitur in tutore ſi cõuertit pecunias pupilli in ſuã vti litatem.conſi.clix.nu.10.fo.12.
Dolus qñ preſumat̃ cõtra adminiſtratores.conſi.ccxiij.nu.5.fo.63.
Dolus quid ſit.conſi.clix.nu.15.fo.12.
Dolus in tutore quibus modis arguatur.cõſi.clix.nu.3 fo 11.
¶ Dominia an probent̃ per indicia ꝛ famã.cõſi.ccv.nu.3.fo.57
¶ Dominio autorũ probato probatur ꝛ dominiũ de preſenti.conſ. clxxxvij.nu.11.fo.41.
¶ Domini ꝛ cõmunitates habẽt fundatam intentionẽ quo ad res ſitas in eorum territorio.conſi.clxxxi.nu.2.fo.38.
Dominium an dicatur tranſlatũ in emptorem ꝑpter promiſſionẽ de vendẽdo pretio ſoluto re tradita.conſi clxx.nu.1.fo.29.
Dominium non probatur ex inſtrumento locationis.cõſ.cclxvi.nu. 11.fo.127.
Dominium nõ probatur ex tranſlatione poſſeſſionis.conſil.cclxvi. nu.10.fo.127.
Dominium non trãſfertur ex contractu ſimulato.conſi.cclxiiij.nu. 6.fol.123.
Dominium quando probetur per inſtrumentũ emptionis vel loca tionis.conſi.clxxxvij.nu.2.fo.41.
Dominium quãdo trãſferatur ex cõtractu nullo facta traditione. conſi.cclxiiij.nu.5.fo.123.
Dominium quid ſit.conſi.clxxiiij.nu.5.fo.34.
Dominium ſuperficiei an poſſit tranſire ſine ſolo.conſi ccxxiij.nu me.3.fo.79.
Dominium totius iuriſdictionis ꝛ rerũ particulariũ transfertur per verba ampla ſubmiſſionis.conſi.clxvi.nu.6.fo.24.
¶ Dominus an et quando obligetur ex confeſſione inſtitoris.cõſi. cliij.nu.14.fo.5.
Dominus an poſſit emphyteoſim alteri locare ante expulſionẽ em phyteote.cõſi.clxvij.nu.23.fo.26.
Dominus partis ſuperioris an habeat dominiũ partis inferioris. conſi.ccxxiij.nu.1.fo.79.
Dominus patiẽdo emphyteotam durare in emphyteoſi poſt ceſſa tionẽ an videatur denuo emphyteoſim renouaſſe.cõſi.clxvij.nu mero 8.fo.25.
Dominus preſumitur ignorare factum procuratoris.conſi.cclxiij. nu.12.fo.122.
Dominus qñ poſſit auferre feudũ vaſallo male tractãti ſubditos. conſi.cclxxij.nu.9.fo.136.
Dominus recipiendo penſionẽ an videatur remittere caducitatẽ. conſi.clxvij.nu.10.fo.25.
¶ Domus miſericordie an ligent̃ ſtatutis ſecularibus conſi.ccxlvij. nume.7.fo.95.
Domus ſi ſit diuiſa per ſolaria an additum debeatur.conſi.ccxxiij. nu.2.fo.79.
¶ Donatio an reuocet̃ ſi filius ſpurius tempore donationis facte a patre poſtea legitimetur.cõſi.ccxvij.nu.1.fo.71.
Donatio cauſa mortis equiparatur actibus inter viuos.ꝯſi.ccxxxv. nume.5.fo.81.
Donatio collata poſt mortem an dicatur inter viuos an cauſa mor tis.cõſi.ccxxiij.nu.1.fo.79.
Donatio dicitur facta ꝛ ſimulata ad euictionẽ alicuius caſus qñ il le caſus ꝓbatur inſtare.cõſi.cclxiiij.nu.2.fo.122.
Donatio facta patri per filium reuocatur per ſuſceptionem libero rum.cõſi.ccxcv.nu 6.fo.161.
Donatio que in ſui figura apparet donatio inter viuos ꝛ põt etiaʒ iudicari cauſa mortis:iudicatur potius cauſa mortis.ꝯſi.ccxxiij. nu.2.fo.79.
Donatio que nõ valet inter viuos nec cauſa mortis an valeat iure ſi deicõmiſſi.conſ.ccxxxv.nu.10.fo.81.
Donatio ſi nõ põt valere in vim donationis inter viuos quãdo va leat in vim donationis cauſe mortis.conſ.ccxxxv.nu.3.fol.81.
¶ Donans vel tradẽs aliquid qñ cenſeatur tradere vel donare ani mo tollendi debitum.cõſil.ccxci.nu.16.fo.159.
¶ Dos an ſubrogetur loco legitime.conſi.cclxxxviij.nu.16.fo.154.
Dos ante omnia deducitur tanq̃ es alienuʒ de cõmunibus bonis. cõſilio.ccxiij.nu.13.fo.63.
Dos cõpetens que dicatur.cõſil.cclxxxviij.nu.15.fo.154.
Dos cõtinet cauſam piam ꝛ fauorabilem.conſi.ccxci.nu.9.fo.159.
Dos eſt quid vniuerſale.conſi.clxxx.nu.4.fo.37.
Dos imputatur in legitimam.conſi.cclxxxviij.nu.24.fo.155.
Dos poteſt arbitrari in minus q̃ ſit legitima.cõſi.cclxxxviij.nu.18 folio.154.
Dotandi onus an trãſmittat̃ ad heredes.cõſi.ccvij.nu.4 fo.58.
Dotata verbum quomodo intelligatur in ſtatutis.cõſi.ccvij.nume ro.3.fo.58.
Dotis debitum an dicatur voluntarium.conſ.ccxci.nu.2.fo.158.
Dotis loco ſuccedit id qđ datur mulieri ingredienti religionem.cõ ſil.ccxlj.nu.8.fo.87.
¶ Duntaxat aduerbiũ excludit nõ expreſſa.ꝯſi.cclxxxv.nu.1.fo.151.
Duntaxat aduerbium quid importet.cõſi.cxcix.nu.7.fo.53.
¶ Dux comes vel marchio quis dicatur proprie.conſil.clxv.nume ro.1.fo.21.
Eccleſie minor vel abſens qñ poſſit implorare iudiciũ vt reſtituat̃ in priſtinũ ad ſuã poſſeſſionẽ qñ ipſaʒ amiſit eius culpa vel negligẽtia.cõſi.cclxvj.nu.22.fol.128.
Eccleſie res an poſſint ꝯcedi in emphyteoſim vt trãſeant etiam in extraneos heredes.cõſil.cclxvi.nu.33.fol.129.
¶ Eius dictio quid denotet conſil.cclij.nu.16.fo 108.
¶ Elector nõ debet eligere perſonã incertã.ꝯſil.cclxxxij.nu.3.fo.144.
¶ Emere in veritate an quis poſſit opponendo ſimulate nomen al terius in inſtrumento.cõſi.ccxxviij.nu.1.ꝛ.2.fo.76.
¶ Empta ex mercantijs vẽditis an cõputentur inter immobilia ſe ſtatoris ꝓhibẽtis alienationẽ immobiliũ.cõſi.ccxlix.nu.26.f.100.
Empta per vnum ex ſocijs etiã cõmuni nomine ſunt communican da.cõſil.clx.nu.11.fo.14.
Emptor lucratur fructus ex promiſſione de vendendo ſi venditor fuit in mora.cõſil.clxx.nu.10.fo 30.
¶ Emphyteoſis eccleſiaſtica an veniat in cõfiſcatione bonorum.cõ ſil.cclxvi.nu.32.fo.129.
¶ Emphyteoſis eccleſiaſtica cõfiſcatur ob crimen leſe maieſtatis.cõ ſil.cclxvi.nu.40.fo.130.
Emphyteoſis cõceſſio dʒ mãdari in ſcriptis.cõſi.clxix.nu.1.fo.129.
Emphyteota an poſſit expelli propria autoritate:ꝛ quid in cõduc tore.conſi.clxvij.nu.14.ꝛ.15.fo.25.
Emphyteota an poſſit expelli propter graues iniurias.conſ.clxvij. nu.13.fo.25.
Emphyteota an poſſit interuertere poſſeſſionem dñi.conſil.clxvij. nu.16.fo.25.
Emphyteota an poſſit referre queſtionem dominij.conſi.clxvij.nu me.22.fo.16.
Emphyteota eccleſie ſi rem quã habebat in emphyteoſim ꝯceſſit ali cui ad vſum cũ pacto redimendi an ꝛ qñ dicatur cõmiſiſſe nouũ emphyteoſim.conſi.cclxj.nu.1.fo.118.
Emphyteota primus ꝯcedens ſecũdo in emphyteoſim an retineat aliquid iuris.cõſil.cclvj.nu.1.fo.112.
Emphyteota ſi negat bona eſſe emphyteotica ad quẽ pertineat pro batio.cõſil.clxvij.nu.21.fo.26.
Emphyteota tenetur reſtituere fructus ſi poſſidet poſtq̃ cecidit a iure ſuo.cõſil.clxvij.nu.12.fo.25.
Emphyteote ſecundi ius extinguit̃ finita linea primi emphiteote. conſi.cclvj.nu.2.fo.112.
¶ Emptio ꝛ venditio ex quibus preſumantur ꝛ quõodo ꝓbentur. conſi.ccviij.nu.1.fo.60.
¶ Emptor licet nõ percipiat fructus tamen tenet̃ ad vſuras ꝛ inter eſſe:ꝛ quõ peti debeat.conſi.clxxiiij.nu.10.ꝛ.11.fo.32.
Emptor quando faciat fructus ſuos ex pacto de vendendo.cõſilio. clxx.nu.5.fo.30.
Emptor ſi nõ põt vti re vendita quo remedio ei ſuccurratur aduer ſus venditorem.conſi.clxvj.nu.4.fo.7.
¶ Epũs q renũciauit epatui retinet ordinem ꝛ dignitatẽ epalẽ lʒ ad miniſtrationem ꝛ iuriſdictionem amiſerit.cõſi.cclx.nu.5.fo.116.
¶ Error an poſſit allegari qñ confeſſio eſt geminata.cõſil.ccxxviij nu.4.fo.76.
Error quando preſumatur in proprio facto.conſi.clix.nu.26.fol.13
Error quomodo probetur.conſi.clix.nu.24.fo.13.
¶ Et ideo dictio quid ſignificet.conſi.clix.nu.21.fo.12.

¶ Exceptio

¶ Exceptio bāni vel excōmunicationis que obſtat cedenti qn̄ obſtet ceſſionario.cōſi.cclxiiij.nu.14.fo.124.
Exceptio dominij non oſtat agenti interdicto reintegrande.conſi.cclxvi.nu.17.fo.128.
Exceptio inuētarij an opponatur poſt litem.cōſi.ccxij.nu.6.fo.90.
Exceptio litis finite impedit cōpromiſſum.cōſi.ccc.nu.3.fo.165.
Exceptio litis pendentis oppoſita reddit acta nulla.conſi.cxxix.nu.9.folio.53.
Exceptio nullitatis nō impedit executionem trium ſententiarum.conſi.cviij.nu.3.fo.10.
Exceptio preſcriptionis inducta per ſtatutū an impediat cōpromiſſum fieri ⁊ litis ingreſſum.cōſi.ccij.nu.5.fo.57.
Exceptio que inheret rei obſtat ceſſionario etiā ex cauſa onerosa.cōſil.cclxiiij.nu.12.fo.123.
Exceptio qḋ res nō eſt communis impedit petitionem cōpromiſſi.conſi.ccc.nu.4.fo.165.
Exceptio rei iudicate an ⁊ quando obſtet agenti ſuper eo qḋ deductum erat in alio iudicio per viam exceptionis.cōſil.cclxiiij.numero.15.fo.124.
Exceptio rei iudicate nō obſtat illi qui ſuccubuit in exceptione ſpoliationis volēti iterato agere principaliter ex tali ſpoliatione.cōſ.cclxiiij.nu.16.fo.124.
Exceptio rei iudicate quando obſtet.cōſi.ccv.nu.4.fo.111.
Exceptio rei nō libere tradite qn̄ obſtet.conſi.ccviij.nu.4.fo.60.
Exceptioni cedendarū an poſſit renūciari ⁊ qn̄ renūciatum videatur.conſi.cc.nu.1.3.⁊.4.fo.55.
¶ Exceſſus magnus facit preſumere dolū.cōſi.cclxiiij.nu.7.fo.121.
Excluſo primo admittitur ille qui illum excluſit.cōſilio.ccij.numero.2.fo.56.
Excluſus ſemel a ſucceſſione non admittitur amplius.cōſi.ccij.numero.1.fo.56.
Executor teſtamenti an incidat ſine alia monitione in penam ſi nō exequitur quamprimum poteſt.conſilio.clxxiiij.numero.12.⁊.13.folio.32.⁊.33.
¶ Exemplatio quādo peti poſſit ⁊ quando probet.conſilio.cxxiij.nu.9.fo.49.
Exemplum nō probat cōtra tertiū.conſi.cclxxiiij.nu.1.fo.138.
¶ Extenſio an fiat in materia penali.conſi.ccxl.nu.4.fo.85.
¶ Extenſio in penalibus inequiparatis quando fiat.conſil.cclxxv.nu.11.fo.141.
¶ Extentio non fit quando pene inferuntur ipſo iure.conſi.cclxxv.nu.12.fo.141.
Extenſio quando fiat in correctoriis.conſi.cclxxx.nu.3.fo.147.
Extenſio quando ſit licita in limitatoriis.conſi.clxiij.nu.3.fo.17.
¶ Extraneus promittens nō in plus obligatur quam principalis.conſi.clix.nu.33.fo.13.
Facta antiqua ex quib⁹ pbentur.cōſi.ccv.nu.4.fo.57.
Facta magis attenduntur quam verba.cōſi.clx.nume.4.folio.14.
Factor preſuppoſitus ab abſente ſi cōtrahit nomine domini iſ ipſe obligatur.conſi.cliiij.nu.17.fo.5.
Factum de facto: de facto reuocatur.cōſi.cclxvi.nu.58.fo.131.
¶ Falſitatis ſuſpitio an habeat locum inter liberos.conſilio.clxiij.nume.2.fo.17.
¶ Fama probat dominium ⁊ poſſeſſionē in antiquis.conſi.clxxxvij.nume.6.fo.41.
Fama qḋ res ſpectat ad alium inducit malā fidem ⁊ impedit preſcriptionem.conſi.clxxxvij.nu.27.fo.43.
¶ Fauorem preſtare quis dicatur.conſi.clxxxviij.nu.1.fo.43.
¶ Femina quando ſuccedat in feudo.conſi.cdvij.nu.1.⁊.2.fo.112.
¶ Feuda iuriſdictionis ⁊ inferioris qualitatis que dicant̄.conſil.clxv.nu.3.fo.21.
Feuda poſſunt diuidi quoad exercitium ⁊ adminiſtrationē.conſil.clxv.nu.17.fo.22.
Feuda que diuidūtur inuito conſorte que ſint.conſi.cclxxviij.nume.4.folio.145.
Feuda ſic ſe habent vt nō poſſit de eis diſponi in teſtamento.conſil.ccij.nu.2.fol.106.
Feudi natura ſi alteretur an deſinat eſſe feudum.conſi.cdvij.nume.4.folio.113.
Feudum an tranſmittatur ad filios vel heredes an vero reuertatur ad dn̄m.cōſi.clxv.nu.11.fo.21.
Feudum comitatus an ſit diuiſibile de iure vel conſuetudine ⁊ quid de aliis feudis.cōſi.clxv.nu.15.16.⁊.23.fo.22.
Feudum comitatus eſt indiuiſibile non iuriſdictionis.conſi.cclxxij.nu.2.fo.135.
Feudum comitatus habens annexā dignitatē quando diuidi poſſit.conſi.cclxxviij.nu.1.fo.145.
Feudum dicitur accedere cōtractui ⁊ non vltime voluntati.conſil.clxv.nu.4.fo.21.
Feudum dicitur contractus nominatus.cōſi.clxv.nu.5.fo.21.
Feudum nō dicitur accedere cōtractui.conſi.clxvij.nu.5.fo.25.
Feudum nouum qḋ dicat̄ ⁊ qḋ paternum.conſi.ccij.nu.1.fo.106.
Feudum paternum auitum ⁊ antiquū ſi de vno in plures deueniat vnus ſine aliis iuriſdictionē inſolidum exercere nō poteſt.conſil.cclxxij.nu.5.fo.136.
Feudum paternum qḋ dicatur ⁊ quod antiquum.conſil.clxv.numero.13.fo.22.
Feudum quomodo differat ab emphyteoſi vel locatione ad longū tempus.conſi.clxvij.nu.4.fo.25.
Feudum quid ſit ⁊ quid pro eo preſtetur.cōſi.clxvij.nu.1.fo.25.
¶ Fictio ceſſat ceſſante equitate.cōſi.ccvij.nu.7.fo.59.
¶ Fideicommiſſum an inducatur inter filios tam in bonis phibitis alienari q̄ non phibitis.conſi.ccij.nu.5.fo.103.
Fideicommiſſum an videat̄ remiſſum per diuiſionem.conſil.ccij.nume.18.fo.105.
Fideicōmiſſum factum poſt mortem plurium an videatur factum ab vltimo moriente.conſi.ccxxxviij.nu.5.fo.83.
Fideicōmiſſum inducitur ex quibuſcūq̄ verbis teſtatoris.conſi.ccij.nu.7.fo.104.
Fideicommiſſum per que verba inducatur.conſilio.ccxxvij.nume.1.folio.73.
Fideicōmiſſum reciprocum an inducat̄ inter inſtitutos oneratos ⁊ ſubſtitutos.cōſi.ccxlix.nu.6.7.⁊.8.fo.97.
¶ Fideiuſſor qui interceſſit pro inquiſito de vulnere ꝑ quo erat pena centum ſi homicidiū ſequatur in quo eſt pena mille fideiuſſor nō tenetur.conſi.cclxiiij.nu.8.fo.128.
¶ Filia an debeat dotari de bonis cōmunibus fratrū an vero ſolius patris.conſi.cxcij.nu.4.fo.47.
Filia an ſit dotanda de bonis communibus ſociorū vel de proprio.conſi.ccxiij.nu.14.fo.64.
Filia dotata a patre dicitur competenter dotata.conſilio.cclxxxviij.nu.21.fo.154.
Filia eſt agnata.conſi.cxci.nu.6.fo.47.
Filia excluſa ab hereditate patris nō cenſetur ab ea excluſa ſuccedēdo fratri.cōſi.cclxxxviij.nu.36.fo.156.
Filia excluſa a ſtatuto cōputatur in numero filiorum quo ad legitimam.conſi.cclxxxviij.nu.20.fo.154.
Filia excluſa a ſtatuto habetur ꝑ mortua.conſil.ccxcvi.nu.5.fo.162.
Filia dotata excluſa a ſtatuto nō petit ſupplementum legitime.cōſil.cclxxxviij.nu.19.fo.154.
Filia excluſa a ſucceſſiōe an cenſeat̄ excluſa a legitima.cōſi.cclxxxviij.nu.17.fo.154.
Filia excluſa propter maſculum eo mortuo reintegratur ad portionē in qua ſucceſſiſſet ſi maſculus non excluſiſſet eam.cōſi.cclxiij.nu.1.fo.120.
Filia nupta an dicatur agnata.conſi.ccxxvij.nu.5.fo.74.
Filie dotate an excludant̄ per legitimatū vel an cum ipſis admittat̄ legitimatus.conſi.ccxlvi.nu.12.fo.94.
Filie excluſe a ſtatuto nō faciunt partem filiis.conſ.cliij.nu.12.fol.2.
Filie excluſe non computantur numero filiorū ac ſi non eſſent in rerum natura.conſi.cclxxxviij.nu.26.fo.155.
Filie excluſe per ſtatutū ab inteſtato nō habent querelā inofficioſi teſtamenti.nec inofficioſe donationis.cōſ.cclxxxviij.nu.14.fo.154.
Filie quando dicantur congrue dotate.conſ.ccxlvi.nu.9.fo.94.
Filie ſi reperiātur dotate an excludantur per ſtatutū.conſ.ccxlvi.nume.10.fo.94.
Filij an habeāt ius retinēdi dotē matris tutricis ꝑ adminiſtratione.conſi.clxxx.nu.1.fo.37.
Filij filiorū ⁊ alij deſcendentes poſiti in conditione cenſent̄ onerati a teſtatore.conſi.ccxlix.nu.5.fo.97.
Filij quando dicantur poſiti in conditione ⁊ ſubſtituti.conſ.ccxlix.nu.1.fo.96.
Filij ſi ſint grauati in ſubſtitutione an etiam intelligantur grauati nepotes.conſi.ccl.nu.4.fo.101.
Filij vocati per fideicommiſſum an excludantur per fideicōmiſſum.conſi.ccij.nu.8.fo.104.
Filius an preferatur nepoti ex filio in feudis.conſi.ccij.numero.3.folio.106.
Filius comitatenſis natus in ciuitate eſt comitatēſis.cōſi.cclxxxviij.nu.11.fo.154.
Filius cōceptus ante damnationem patris in crimine leſe maieſtatis quando faciat deficere fideicōmiſſum in fauorem fiſci.conſil.cclxxv.nu.15.fo.142.
Filius deſinit eſſe ſuus qn̄ ſtatutum concedit poteſtatem repudiandi.conſil.clxxxiij.nu.1.fo.39.
Filius dicitur portio corporis paterni.conſi.ccij.nu.18.fo.108.
Filius excludens ſororem debet illā excludere ſi velit eſſe heres.cōſil.ccxvj.nu.3.fo.162.
Filius inſtitutus ſi heres eſſe noluerit an dicatur tunc ſuccedere vt

ſuus.cõſi.clxij nu.24.fo.4.
Filius inſtitutus ſub cõditione caſuali vel miſta a patre vel a matre an dicatur preteritus.cõſi cccxxiiij.nu.1.fo.80.
Filius legitimatus ſi aliquid donet patri an talis donatio dicatur remuneratoria.cõſi.cccxv.nu.10.fo.162.
Filius legitimatus ſub ꝯditione an poſſit in aliquo ſuccedere vltra conditionem.cõſi.ccxlvi.nu.1.fo.93.
Filius naturalis an excludat ſubſtitutũ.cõſi.clxxxij.nu.1.fo.38.
Filius natus qui naturaliter viuere non põt an faciat deficere fidei cõmiſſum.conſi.cclxxv.nu.20.fo.143.
Filius negocians de mandato patris cui acquirat.conſ.clxij.numero.3.fo.16.
Filius ſi aliquid acquirat ſine aliqua ſubſtãtia patris non acquirit patri.cõſil.cxcij.nu 1.fo.47.
Filius ſi lucratur cũ pecunis patris quomodo lucrũ ſibi vel patri acquiratur.cõſi.clxij.nu.1.fo.15.
Filius ſi negocietur proprio nomine vel ſimpliciter qd interſit.cõſi. clxij nu.4.fo.16.
Filius ſi priuatur ſucceſſione nõ tamẽ priuatur legitima.cõſ.cclxxv. nu.14.fo.142.
Filius tenetur reddere rationẽ adminiſtrationis.conſilio.clxij.numero.17.fo.17.
Filius tranſmittit hereditatẽ cum beneficio excluſiuo feminarũ.cõſil.cliij.nu.23.fo.3.
Filius tranſmittit nõ ſolum portionem delatam de iure ꝯmuni ſed etiam de iure ſpeciali.conſi.cclij.nu.14.fo.107.
Filius vel filia an nõ obſtante conſenſu debeat habere integrã legitimam.conſi.cccxx.nu.1.fo.78.
Fines an probentur per inſtrumẽta.conſi.cxcliij.nu.8.fo.49.
Fines ꝛ dñium iuriſdictionis an probentur per famam ꝛ cõmunẽ opinionem.conſ.clxvj.nu.1.fo.13.
Fines probantur per antiqua inſtrumenta quãdo agit̃ de modico preiudicio.conſi.cclxvj.nu.12.fo.127.
Finis ſemper conſideratur.conſi.clxv.nu.21.fo.22.
Florentia dicitur idem ius habere in ſuo territorio ꝙ imperator. conſi.cclxxiij.nu.9.fo.138.
Forenſes nõ gaudent beneficio ſtatutorũ.conſi.ccxlj.nu.5.fo.86.
Forenſes nõ gaudent beneficio ſtatutorũ.cõſi.cccxcij.nu.1.fo.160.
Fornicatio eſt maius peccatum quem mendacium.conſi.clvij.numero.17.fo.9.
Forum fortiri ꝛ ſtatutis ligari a pari procedunt.conſilio.cclxxj.numero.5.fo.134.
Frater an excluſa a ſorore admittatur ad partem ſororis.conſil. ccxlj.nu.12.fo.88.
Frater an ſit idoneus teſtis pro fratre.conſi.cccxxv.nu.7.fo.81.
Frater eſt teſtis pro fratre in caſu graui iudicio arbitrio.cõſi.cccxxv. numero.8.fo.81.
Frater negocians cũ pecunia fratris an acqrat.cõſi.ccliiij.nu.7.f.111.
Frater patruelis negligẽs in petẽdo tutorẽ dari pupillo an ꝛ qñ priuetur hereditate ipſius pupilli.cõſi.cliij.nu.34.fo.4.
Frater ſciens ꝛ cõſentiens filiam alterius dotari de cõi preſumit̃ ſuo ne potius donaſſe.conſi.cccxcj.nu.8.ꝛ.10.fo.159.
Frater ſocius an teneatur reddere rationẽ de adminiſtratione etiã viuente patre.conſi.cxcij.nu 5.fo.48.
Frater tenetur reddere rationem adminiſtrationis geſte bonorum tam paternorũ ꝙ maternorũ.conſi.ccxiij.nu.1.fo 63.
Frater vnus ex fratribus ſi dotat filiam de cõmunibus bonis ſciente ꝛ patiẽte altero fratre cenſetur dotaſſe de communi.cõſi.cccxcj. nume.7.fo.159.
Frater vterinus nõ dicitur proprie frater.conſi.cccliiij.nu.3.fo.168.
Frater vterinus quare dicatur vterinus.conſi.cccliij.nu.2.fo.168.
Fratres tertij ordinis.S.Franciſci an poſſint eſſe heredes vel donare vel cedere.conſi.ccxlv.nu.2.fo.92.
Fratris appellatione an veniat ſoror.conſi.cccxxvij.nu.6.fo.74.
Fraus cedentis qñ noceat ceſſionario.cõſi.cclxiiij.nu.13.fo.123.
Fructus an preſcribantur.conſi.cclj.nu.26.fo.106.
Fructus an quis lucret̃ ex ꝯtũ cõditionali.conſi.clxx.nu.9.fo.30.
Fundans ſe in ſtatuto debet deducere ꝛ probare omnes qualitates requiſitas a ſtatuto.conſi.ccxx.nu.9.fo.68.
Furcarum pena dicitur maior pena ꝙ abſciſſio capitis.conſilio. clvij.nu.4.fo.8.
Furtum eſt delictum priuatum.conſi.clvij.nu.10 fo.8.
Fuſtigatio ratione ignominie equiparatur pene mortis.conſil. clvij.nume.15.fo.9.
Gabella an ſoluatur per emptorem vel venditorem.conſil. ccxlvij.nu.1.fo.94.
Gabella debet ſolui in loco contractus.conſi.cccj.numero.1.ꝛ.3.fo.166.
Gabella ſoluitur in loco contractus.conſ.ccciij.nu.1.fo.168.
Gabellam ſoluere quis teneatur.conſi.ccxlvij.nu.3.fo.94.
Gabellarum exactio arguit imperiũ.conſi.clxxxvij.nu.3.fo.41.
Gabelle exactio probat quaſi poſſeſſionẽ iuriſdictiõis.cõſi.clxxxvij. nu.15.fo.42.
Garentigia habet vim ſententie.cõſi.ccclx.nu.4.fo.53.
Gratia ſc̃da quando valeat nõ facta mẽtione de prima.cõſi.ccxlvi. nu.4.fo.93.
Gratia ſecunda ſuper eadem re facta nõ valet niſi fiat mẽtio de prima.conſi.cclx.nu.2.fo.116.
Geſta per tutorem in fauorem pupilli tenent.conſi.cliij.nu.5.fo.2.
Habere licere ꝛ nõ moleſtare equiparãtur.cõſi.cclxxxviij. nu.35.fo.156.
Heredes ſi ſint inſtituti ſub cõditione ſi filius non reuertat̃ ad patriam quid petere poſſint pendente conditione.conſi.cccxxiiij.nu.4.fo.80.
Heredis nomen ponitur quatuor modis.cõſi.ccxlix.nu.13.fo.98.
Heredis vel ſucceſſoris appellatione quid contineatur.conſi.cclvij. numero.3.fo.113.
Hereditas trãſmittitur cum eadem qualitate ꝛ priuilegio.conſilio. cliij.nu.19.fo.3.
Hereditas ex quibus probetur acceptata.conſi.cccxv.nu.1.fo.161.
Hereditatem nõ adit qui eſt in extremo mortis articulo.conſi.cliij. nu.33.fo.4.
Hereditatis eſtimatio an probet̃ per teſtes ꝛ ex acceptilatione legitime.conſi.ccxlix.nu.28.ꝛ.29.fo.100.
Heredum appellatione quando veniant extranei.conſilio.cclxj.nume.5.fo.119.
Heres an preſumat̃ ſcire ſe inſtitutum.conſi.clxiij.nu.11.fo.18.
Heres qui maritauit virginem iuſſu teſtatoris nõ tenetur iterũ dotare.conſi.cccxcj.nu.5.fo.158.
Heres velle eſſe quis dicatur.conſi.cliij.nu.26.fo.3.
Heres vnus an poſſit cogi in totum ꝛ an teneat̃ agere cõtra omnes ad reſtituendum ex obligatione defuncti.conſi.ccliij.nu.8 fo.110.
Hirundo vna non facit ver.cõſi.cclxij.nu.7.fo.120.
Homicidium eſt delictum attrociſſimum ꝛ omni iure ꝓhibitũ conſi.clvij.nu.11.fo.9.
Homicidium in patruum dicitur maius delictum ꝙ furtum.conſi. clvij.nu.8.fo.8.
Hoſpitalarij comparantur tutoribus ꝛ curatoribus.cõſi.clxxxj. numero.1.fo.18.
Hoſpitale an teneat̃ ad ſolutionẽ gabelle.cõſi.ccxlvij.nu.1.fo.94.
Hypotheca tacita pro dote quando contrahatur.conſi.cclxix.nume.4.fo.133.
Ignorantia in facto proprio in damnis vitandis excuſat. conſi.cclxiij.nu.11.fo.122.
Ignorantia preſumitur in facto proprio ob multitudinem negociorum.conſi.cclx.nu.3.fo.116.
Immiſſio legitima ex quibus cauſis preſumatur facta cũ autoritate tutoris.conſi.cliij.nu.6.fo.2.
Impedimentum an excuſet a mora.conſi.clxx.nu.11.fo.30.
Impedimentum quomodo probetur per vẽditorem.conſi.clxx. nu.12.fo.30.
Imperator eſt dominus totius mũdi nec dignitas illius per papam ſupprimi poteſt.conſi.cclxxv.nu.6.fo.141.
Imperatoris ſuprema poteſtas an preſcribatur.conſilio.cclxxv.nume.5.fo.141.
Incorporalia quomodo diuidantur.conſi.clxv.nu.26.fo.23.
Indefinita in materia ſtricta non equipollet vniuerſali in materia feudorum.conſi.cclxxviij.nu.6.fo.145.
Inductum in fauorem quando retorqueatur in odiũ.cõſ.cclxxv. nu.17.fo.144.
Indultum gratioſum ſeu priuilegiatum ſubreptitium eſt nullũ conſi.cclx.nu.1.fo.116.
Induſtria locij an ſit minus eſtimãda in ſocietate ꝙ pecunia.cõſil.cclxv.nu.8.fo.126.
Ineptitudo nõ vitiat vbi nõ requiritur libellus ſeu inquiſitio. conſi.clxxxviij.nu.10.fo.44.
Infans non legitimatur.conſi.cccxv.nu.11.fo.162.
Inferior a principe non poteſt vti plenitudine poteſtatis.conſil. clvij.nu.31.fo.11.
Inferiores ordinarijs non cognoſcũt de delictis.conſi.cclxxxv.numero.3.fo.151.
Infra dictio quid ſignificet.conſ.cclxxxj.nu.5.fo.38.
Ingrediens poſſeſſionem alterius virtute decreti inualidi nõ excuſatur a pena legis memineriint.conſi.clviij.nu.16.fo.10.
Inimicus an probet.conſi.cccxxviij.nu.8.fo.76.
In prepoſitio quid ſignificet.conſi.ccxj.nu.3.ꝛ.4.fo.61.ꝛ.62.
Iniuſta non veniant in generali commiſſione.conſil.cccij.numero.7.fo.166.
Inſtitutio conditionalis vnitaꝫ cũ iure accreſcẽdi trãſmittitur. conſi.cliij.nu.10.fo.2.

Inſtrumenta

Notabilium Deciſionum Alphabeticus Index.

¶ Inſtrumenta cõtraria a diuerſis partibus producta reducũtur ad concordiam.conſi.cclxxvij.nu.9.fo.145.
Inſtrumenta debent intelligi ne cõtineant contrarietatem.conſil.ccc.nu.1.fo.164.
Inſtrumẽto an ſtetur qđ teſtes fuerint rogati.cõſi.ccxxix.nu.3.fo.76.
¶ Inſtrumentorum probatio in antiquis eſt melior quã teſtium.conſi.clxvj.nu.2.fo.23.
¶ Inſtrumentum conceſſionis principis facit plenã ꝓbationem.conſi.clxxxvij.nu.7.fo.41.
Inſtrumentum fidelitatis ꝓbat quaſi poſſeſſionem iuriſdictionis in antiquiſſimis.conſi.clxxxvij.nu.12.fo.41.
Inſtrumentum liberationis probat obligationẽ.conſi.clxxxvij.numero.1.fo.41.
Inſtrumentũ non habet executionem paratã.conſil.cdv.nu.1.fo.111.
Inſtrumentum preſumitur eſſe verum.conſi.ccxiij.nu.7.fo.64.
Inſtrumentum quando dicatur probatio probata.conſi.cdxvj.numero.3.fo.127.
Inſtrumentum qđ refert aliud inſtrumentũ confectũ inter eaſdem perſonas quando probet.conſi.cdxvj.nu.1.fo.126.
Inſtrumentum ſumptũ ex protocollo oſſert a protocollo.cõſilio.cccix.nu.1.fo.52.;
¶ Interdictum recuperande competit etiam pro iuribus incorporalibus.conſi.clxxxvij.nu.24.fo.42.
¶ Intereſſe conſideratur ſi res vendita cum qua negociari põt non tradatur conſi.clvj.nu.10.fo.7.
¶ Interpretatio in dubio ſit pro herede contra fideicõmiſſarium.conſi.ccxxviij.nu.4.fo.83.
Interpretatio omnis deſiderat equitatem.conſi.clix.nu.28.fo.13.
Interpretatio paſſiua habet locũ etiã in ſtatutis.cõſi.clxij.nu.14.f.2.
Interpretatio per quam reditur ad ius antiquũ ſequẽda eſt.conſil.ccciij.nu.4.fo.168.
Interpretatio quotuplex ſit.conſi.cclx.nu.12.fo.118.
Interpretatio paſſiua non põt habere locũ reſpectu iuris noui niſi ſuper eodem ſuper quo lex antiqua diſponit.ꝯſi.cciij.nu.4.fo.56.
Interpretatio paſſiua ſemper habet locũ in materia correctoria et penali.conſi.ccliij.nu.9.fo.107.
¶ Inuentarium probat contra tutorem nec ꝓdeſt dicere ſe res proprias in inuentario ſcripſiſſe.conſi.clix.nu.1.fo.11.
¶ Inueſtiture tenor derogat ol nature feudorũ.ꝯſi.clxv.nu.9.fo.21.
¶ Ipſe pronomen quid importet.conſi.ccl.nu.5.fo.101.
¶ Ita qđ dictio quid importet.conſi.ccxlj.nu.16.fo.89.
Ita ve dictio ſignificat modum.conſi.cdxxxv.nu.4.fo.152.
¶ Iudex an poſſit deuenire ad torturã cõtra vſurarios deficientibus probationibus.conſi.ccxix.nu.4.fo.67.
Iudex an ꝑſumaẽ adhibuiſſe cauſe cognitionẽ.cõſi.ccxliiij.n.8.fo.91.
Iudex arbitratur an iuramẽtum ſit deferendũ.conſi.clv.nu.2.fo.6.
Iudex arbitratur penes quẽ morari debeat pupilla.cõſi.cxxiij.numero.2.fo.48.
Iudex eccleſiaſticus quando poſſit inhibere iudici ſeculari q primo preuenit.conſi.ccxxxviij.nu.1.fo.82.
Iudex ex officio eſtimat rem petitam.conſi.clv.nu.4.fo.6.
Iudex ex officio ſe informat de conditione teſtis etiã ſi pars nihil opponat.conſi.clv.nu.3.fo.6.
Iudex in propria cauſa quando ſit ille qui non recognoſcit ſuperiorem.conſi.clxxxvij.nu.29.fo.43.
Iudex quando poſſit inquirere ex officio cõtra vſurarios non precendente diffamatione.conſi.ccxix.nu.3.fo.67.
Iudex poteſt teſtibus ſingularibus plenam fidem adhibere.cõſilio.cclxiij.nu.11.fo.120.
Iudex quando poſſit procedere ex officio ad priuatam vtilitatẽ.cõſilio.ccxix.nu.1.fo.67.
Iudex ſi adeatur pro expulſione emphyteote qua via breuiori agendum ſit.conſi.clxvij.nu.17.fo.26.
¶ Iudicandum eſt idem de lucro qđ de ipſo principali.conſ.cdiiij.numero.8.fo.111.
Iuramento non obſtante an & quando pars dicat cõtractum ſimulatum.conſi.clv.nu.11.fo.6.
Iuramentũ an excludat.l.ſi vnq̃.C.de reuo.do.ꝯſi.ccxv.nu.2.fo.66.
Iuramentũ an ſuppleat defectũ inſinuationis.ꝯſi.ccxv.nu.3.fo.66.
Iuramentum an tollat reductionem ad arbitrium boni viri.conſi.ccxx.nu.6.fo.68.
Iuramentũ defert filio ſuper factis patris.cõſi.cdxliij.nu.9.fo.133.
Iuramentum dicitur continere clauſulam qđ valeat omni meliori modo &c.conſi.clxiiij.nu.14.fo.18.
Iuramentum eſt ſtricti iuris.conſi.ccxliij.nu.7.fo.65.
Iuramentum in litẽ veritatis qñ deferaẽ.cõſi.ccxiij.nu.4.fo.63.
Iuramentum nõ debere deferri dicens quia eſt magna cauſa an habeat id probare.conſi.clv.nu.1.fo.5.
Iuramentum non ligat quando contractus eſt probatus & concurrit dolus partis.conſi.ccxiiij.nu.9.fo.66.
Iuramentum ſuppletiuũ nõ defertur periuro.cõſi.clv.nu.10.fol.6.
Iuramentum ſuppletoriũ ad hoc vt deferaẽ que debeant cõcurrere.conſi.clv.nu.5.fo.6.
Iuramẽtum ſuppletoriũ an deferatur in cauſa magna ciuili & quid in criminali.conſi.clv.nu.6.fo.6.
Iuramentum ſuppletoriũ nõ defertur vbi requiruntur probationes liquide.conſi.clv.nu.7.fo.6.
Iuramentũ tollit remedium.l.ij.C.de reſcin.ven.ꝯſi.clv.nu.13.fo.6.
Iuramentum veritatis an deferatur contra ſocium.conſi.ccxiij.numero.11.fo.64.
¶ Iurandi facultas an tranſeat ad heredes.cõſi.cxciij.nu.1.fo.49.
Iurari an debeat in litẽ veritatis cõtra adminiſtratores nõ facientes inuentariũ vel doloſe verſantes.cõſi.ccxiij.nu.3.fo.63.
¶ Iuris cõis appellatione venit ius cõmune romanorũ.cõſi.cdxxj.nu.4.fo.134.
Iuris preſumptione intentionem ſufficit ex narratis colligere etiã in criminalibus.conſi.clxxxviij.nu.11.fo.44.
¶ Iuriſdictio an expiret morte delegantis.conſi.lxix.nu.15.fo.29.
Iuriſdictio preſcripta reſpectu certi loci & perſonarũ nõ extẽditur ad diuerſam ſpeciem.conſi.clxxxvij.nu.28.fo.43.
Iuriſdictio probaẽ per inſtrã in antiquis.cõſi.clxxxvij.nu.5.fo.46.
Iuriſdictio probatur per teſtes ſingulares.conſi.cccv.nu.5.fol.161.
Iuriſdictionales actus exercendo dicitur queſita quaſi poſſeſſio iuriſdictionis.conſi.cdxxxvij.nu.19.21.&.23.fo.42.
Iuriſdictionẽ habẽs in principali hẽ eã etiam in dependentibus et connexis.conſi.ccxliij.nu.4.fo.91.
Iuriſdictionis quaſi poſſeſſio queriẽ ex longeua poſſeſſione cũ titulo.conſi.clxxxvij.nu.25.fo.43.
¶ Ius adeundi quando immediate transferatur in monaſterium.conſi.ccxlv.nu.3.fo.92.
Ius an probetur tranſlatũ per inſtrumentũ venditionis.ꝯſi.clxvj.nu.4.fo.14.
Ius de futuro an poſſit tolli pacto vel renũciatione.conſi.ccxxx.numero.3.fo.78.
Ius deliberandi quando tranſmittatur.conſi.cxcvij.nu.1.fo.52.
Ius ingrediendi an poſſit cedi.conſi.clxvij.nu.25.fo.26.
Ius primogeniture an ſeruetur in feudis diuiſibilibus.ꝯſi.cclij.numero.19.fo.109.
Ius primogeniture vel filiationis an tranſmittatur.conſil.cclij.numero.15.fo.107.
Ius retentionis tranſit in ſingularem ſucceſſorem quicquid dicatur in iure agendi.conſi.cdviij.nu.28.fo.11.
Ius vaſalli quando preſcribatur ab eo qui ſe geriẽ pro vaſallo.cõſi.cdxvj.nu.41.fo.130.
¶ Iuxta dictio diuerſimode exponitur.conſi.ccxj.nu.1.fo.61.
Laborator & colonus an ſint idonei teſtes.conſi.ccxxviij.nume.1.fo.76.
¶ Laicus non eſt capax iuris decimandi.cõſil.cclx.nu.7.folio.117.
¶ Laudum latum contra diſpoſitionem iuris etiã errore iuris expreſſo eſt nullum.conſi.cdxxxiij.nu.11.fo.150.
Laudũ latũ ex falſa cauſa eſt nullũ.conſi.cdxxxiij.nu.9.&.10.fo.150.
Laudum latum per dolũ arbitratoris nõ obſtãte quocunq̃ pacto & iuramento põt irritari.conſi.cdxxxiij.nu.12.fo.150.
Laudum nullum an ratificari poſſit ſaltem vt tranſactio.ꝯſil.ccxx.nu.3.fo.68.
Laudum ſuſtentaẽ etiã ſi nõ appãt de ꝯpromiſſo dũmõ appeat qđ laudũ fuerit latũ pñtib⁹ ptib⁹ & ꝯſentiẽtib⁹.cõſi.ccxx.nu.2.fo.68.
¶ Legata an debeãẽ poſthumo preterito.conſi.cxcj.nu.3.fo.46.
Legatarius põt domum locare quando eſt legata ipſi habitatio domus.conſi.cdxxxj.nu.1.fo.147.
Legatũ cõditionale nõ venit in cõpromiſſo.ꝯſi.cdxxxij.nu.3.fo.148.
Legatum factũ filiab⁹ pro eis maritãdis includit etiã poſthumas.conſi.cccj.nu.1.fol.166.
Legatum factum filie pro dote quando dicatur conditionale.cõſil.cdxxxviij.nu.26.fo.155.
Legatum de florenis largis qđo intelligaẽ.conſi.ccxlvij.nu.4.fo.95.
Lege reſcripto & pacto poteſt fieri qđ vni ſoli credatur & qđ priuate ſcripture ſtetur.conſi.cdxvj.nu.30.fo.129.
¶ Legitima filie monialis quanta ſit.conſi.ccxlj.nu.1.fo.85.
Legitima quid ſit.conſi.ccxxx.nu.7.fo.78.
Legitimã petẽs nõ de venire cõtra teſtm̃.conſi.ccxxx.nu.6.fo.78.
Legitimatio an poſſit fieri clericis filijs legitimis & naturalibus vel agnatis.conſil.cclj.nu.11.fo.104.
Legitimatio an ſit nulla ratione ſolennitatis omiſſe.conſilio.cclvi.nu.7.fo.93.
Legitimati poſt teſtamentum dicuntur quodammodo nati poſt teſtamentum & ideo rumpunt teſtamentum.conſilio.ccxxvj.numero.5.folio.71.
Legitimatus an habeaẽ ꝑ vero legitimo.ꝯſi.ccxxvj.n.2.& n.4.fo.71.

Legitimatus an ſuccedat vna cum legitimo.cōſi.ccrij.nu.1.fo.62.
Legitimatus & adoptiuus equiparentur.conſi.ccrvi.nu.8.fo.72.
Legitimatus p reſcriptū an ſit vere legitimus.ɔſ.cclvj.nu.13.fo.94.
¶ Lex aurelio.§.mentia.ff.de lib.leg.habet locum etiā in liberatione inter viuos.conſi.crc.nu.6.fo.45.
Lex generalis non tollit priuilegiū ſpeciale.conſi.cliij.nu.31.fo.4.
Lex inferioris ciuitatis non offendit leges ciuitatis ſuperioris.ɔſil. cclxxviij.nu.4.fo.153.
Lex manifeſte an habeat locum ſi actor nihil ꝓbauit & iuramentum deferatur.conſi.clxxxiij.nu.1.fo.40.
Lex non cenſetur tollere ſpeciale beneficium reſtitutionis p verba generalia.conſi.cccxix.nu.7.fo.164.
Lex non debet prodeſſe non ſeruāti legem.conſi.cclxij.nu.14.fo.120.
Lex vbi requirit adiri debere teſtes bone opinionis hoc ꝓbari & ex teculari debet in actu.cōſi.cclxxiij.nu.10.fo.140.
¶ Libelli intentio attendit pente cōcluſionē.conſi.clx.nu.20.fo.15.
Libelli verba largo modo intelligi debent imo improprianṫ ad ſaluandum libellum.conſi.clx.nu.19.fo.15.
¶ Liber an probet maxime contra ſcribentem.conſi.clix.nu.2.fo.11.
Liber rationum factoris qualiter debeat eſſe compoſitus.conſi.cxc. nume.1.fo.44.
Liber rationum tutoris quid cōtinere debeat.cōſi.clix.nu.4.fo.12.
Liber ſociorum an probet inter ſocios.cōſi.ccxl.nu.6.fo.85.
¶ Liberatio an contingat per primū actū.ɔſi.clxxiiij.nu.6.fo.32.
Liberatio euidenter iniqua eſt nulla.conſi.clix.nu.12.fo.12.
Liberatio facta ex errore falſe cauſe eſt nulla vel ſaltem reſcindi poteſt.conſi.clix.nu.22.fo.12.
Liberatio generalis an extendaṫ ad fideicōmiſſum generale.conſil. cclj.nu.22.fo.105.
Liberatio generaliter legata non impedit exactionem reliquorum. conſi.cclxxxij.nu.6.fo.148.
¶ Libere dictio quid importet.conſi.clxx.nu.8.fo.30.
¶ Libri cōmunitatis exiſtentes in archiuo quam probationem faciant.conſi.clxxxvij.nu.20.fo.42.
Libri eccleſiarum quando probent.conſi.cccv.nu.3.fo.161.
Libri gabellariorum an probant.conſi.ccviij nu.2.fo.60.
Libri ſociorum quando probent.conſi.cccj.nu.14.fo.159.
Libris domeſticis an fides adhibeatur.conſi.clxj.nu.3.fo.15.
Libris publicis an credatur.conſi.ccl.nu.2.fo.57.
¶ Licentia debet precedere actum.conſi.ccxxij.nu.3.fo.69.
Licentia expellendi emphyteotam coram quo iudice petēda ſit.conſilio.clxvij.nu.19.fo.26.
¶ Liquere de cauſa per inſtrumentum nō dicitur niſi fuerit concluſum in cauſa.conſi.cdxvj.nu.4.fo.127.
¶ Lis ſeu queſtio quando profertur a lege intelligitur poſt litē conteſtatam.conſi.ccxliij.nu.13.fo.92.
¶ Litere gratie & iuſtitie quomodo differāt.conſi.clxix.nu.8.fo.28.
Litere gratie ſi ſunt nulle proceſſus executionis eſt nullus.cōſi.clxix. nu.7.fo.28.
Litere habentur loco tituli in beneficialibus.cōſi.clxix.nu.14.fo.29.
Litere probant contra ſcribentem.conſi.clxij.nu.11.fo.16.
Litere ſigillate an ꝓbent contra ſigillantē.conſi.cclviij.nu.8.fo.114.
¶ Locus contractus inſpicitur quo ad deciſionē ipſius cōtractus conſi.cclxxviij.nu.13.fo.154.
¶ Loqui quis dicitur per literas.conſi.clxij.nu.13.fo.16.
¶ Lucri ratio quomodo & quando ſit habenda.ɔſi.clvj.nu.9.fo.7.
Lucrum applicatur illi cuius contemplatione renouetur.ɔſi.ccxlj. nu.10.fo.88.
Lucrum dotis qd̄ deferṫ marito vxore predecedē tetrāſmittiṫ etiam nō acceptatum per ipſum virum.conſi.cccvj.nu.6.fo.163.
Lucrum filij ſi ex proſpera eius fortuna multum excedit quantitatē pecunie patris cuius ſit patris vel filij.conſi.clxij.nu.2.fo.15.
M Aior natu quis dicatur.conſi.cclij.nu.4.fo.106.
¶ Mala fides defuncti an noceat heredibus in preſcriptionibus.conſi.cciij.nu.2.fo.56.
¶ Maleficia extra territorium cōmiſſa qualificant maleficium in territorio commiſſum ad ipſius punitionem.conſilio. clvij.nu.13.fo.9.
¶ Mandatum factū per creditorem debitori ſuo vt alij ſoluat quādo reuocari poſſit.conſi.cclxvij.nu.4.fo.132.
Mandatum habens ad exigendum non poteſt dilationes ɔcedere conſi.cclxxiij.nu.7.fo.137.
Mandatum non pſumitur ex tempore.conſi.ccliiij.nu.5.fo.111.
¶ Marchiones epiſcopi & ſimiles habēt poteſtatē pretoria.ɔſi.cliij. numero.22.fo.3.
Maritus an poſſit aliqd petere rōne more dotis.ɔſi.clxxix.n.1.f.36.
Maritus an poſſit petere vſuras vel intereſſe ratione retardate ſolutionis dotis.conſi.clxxvi.nu.3.fo.33.
Maritus non preſtat alimēta vxori ſeorſum habitanti.ɔſi.cclxxxvj. numero.2.fo.152.
Maritus ſi confitetur dotē accepiſſe partē in pecunia & partē in corredis que fuerūt eſtimata adueniēte caſu reſtituēde dotis an correda ipſa an vero ipſorū eſtimatio debeaṫ.cōſi.cclxxxix.nu.1.f.156.
Maritus ſi promittit pro vxore in donatione ꝙ habebit ratā &c.ſi poſtea conueniat per legē ſi vnq̄.an in aliquo teneatur maritus. conſi.ccxv.nu.7.fo.66.
¶ Maſculorum deſcendentium appellatione an veniāt maſculi deſcendentes ex feminis.conſi.cclj.nu.9.fo.104.
¶ Maſculus an tranſmittat hereditatē ſeu ius adeundi ad eius filiam cum beneficio excludendi ſororem.conſil.cccvi.nu.2.fo.162.
¶ Mater an poſſit capi pro adminiſtratione tutele.conſilio.clxxx. numero.2.fol.37.
¶ Matrimonium an probetur per ductionem mulieris ad domū viri.conſi.ccxxiij.fo.70.
¶ Mater nutrix an poſſit petere alimenta.conſi.clxxx.nu.5.fo.37.
¶ Mercator an teneatur edere libros rōnis.conſi.clxij.nu.16.fo.17.
Mercatorum ſtatuta ligant ipſos mercatores in alia curia.conſil. cclxxviij.nu.9.fo.153.
¶ Meliorament a ſuper emphyteoſi facta alienanṫ irrequiſito domino.conſi.cclxj.nu.2.fo.119.
¶ Meritorum generalis mentio ſi fuit facta in donatione an talis donatio dicatur ſimplex ſi etiā fuerit adiecta clauſula qd̄ pure libere & ſimpliciter donatur.conſi.cccv.nu.9.fo.162.
Meritorum mentio ſi fiat in donatione tūc merita dicūtur probata quo ad donantem.conſi.cccv.nu.7.fo.161.
¶ Metus leuius inducitur in muliere quā in maſculo.cōſi.cclxiij. nu.5.fo.121.
¶ Mine non debent probari quando conſtat de enormi leſione.cōſilio.cclxiij.nu.4.fo.121.
¶ Minor an poſſit diuiſionē facere ſine autoritate tutoris & decreto iudicis vel alius eius nomine & vice.conſi.ccliiij.nu.2.fo.111.
Minor an poſſit petere reſti.in integ.cōtra ſententiā latam contra conſi.ccxiij.nu.1.fo.29.
Minor an poſſit prouocare ad diuiſionem rerum immobilium.cōſilio.clxv.nu.27.fo.23.
Minor ex forma ſtatuti habilitatus ad contrahendum & obligandum an poſſit donare vel immobilia alienare ſine decreto.conſil. ccxxv.nu.1.fo.80.
Minor leſus per peremptionem inſtantie in cauſa principali nō reſtituitur ſecus in cauſa appellationis.conſi.cccxix.nu.3.fo.164.
Minor pōt alienare etiā immobilia cū iuramento.conſi.ccxxix.numero.1.fol 83.
¶ Minimum an debeatur in legatis ad pias cauſas.conſil.ccxlvij. nu.6.fo.95.
¶ Miſſio in poſſeſſionem qñ ſit in iudicio qd̄ non dirigitur contra certū aduerſarium ſi alius eſt in poſſeſſione talis debet citari alias immiſſio nō tenet.conſi.clviij.nu.20.fo.10.
¶ Monachus an licite poſſit tranſire ad ſecundū monaſteriū.cōſilio.ccxxij.nu.1.fol.69.
¶ Moneta ſi forte varieṫ quomodo debeat fieri ſolutio dotis promiſſe.conſi.cccviij.nu.1.fo.164.
¶ Monopolium fit etiā ſtatuendo ad propriam commodum.conſilio.cclxxij.nu.6.fo.136.
¶ Mora irregularis an obliget moroſum ad fructus perceptos vel percipiēdos ſicut mora regularis.conſi.clxxiiij.nu.9.fo.32.
Mora qñ cōmittaṫ contra heredem.conſi.ccxlvij.nu.9.fo.95.
Mora regularis que contrahitur citra interpellationē dici vel hominis committitur ad finem pene conuentionalis committēde. conſi.clxxiiij.nu.2.fo.32.
Mori purgatio quando admittatur.conſi.cxcix.nu.5.fo.53.
¶ Mulier poſt annum etiam data mora in reſtitutione dotis non poteſt alimenta petere.conſi.clxxx.nu.6.fo.37.
Mulier rapta an poſſit nubere raptori.conſ.ccxlj.nu.4.fo.86.
Mulier que renunciauit beneficio velleiano qñ dicatur ſibi preiudicaſſe.conſi.cclxiij.nu.14.fo.122.
Mulier renūcians relictis ſibi factis in teſtamento an includat iura dotalia ex teſtamento.conſi.ccxiij.nu.1.fo.64.
¶ Mulierum genus eſt auariſſimum.conſi.ccxiij.nu.10.fo.66.
¶ Mutatio perſone mutat priuilegium.conſi.cliij.nu.18.fo.3.
¶ Mutuans filiofa.in ſtudio bene operanti contra patris prohibitionem an a patre repetat mutuatum filio.conſi.cclxxxvj.numero.4.folio.152.
Mutuans pecuniā ꝓcuratori ſi nō ſolū numerauerit ſ; etiā ſtipulatus fuerit a ꝓcuratore an tūc teneaṫ ꝓcurator.cōſ.cliij.nu.16.f.5.
N Ati in caſtro capto ab aliqua ciuitate qñ dicanṫ habere in eo domicilium originis.cōſ.cclxxviij.nu.6.fo.153.
¶ Natura contractus curatur in contractibus & nō verba.conſi.clvj.nu.2.fo.7.
¶ Negatiua prepoſita verbo poteſt: inducit neceſſitatē.ɔſi.cclxxxiij. numero.2.fo.149.

¶ Negligentia

negligentia tutoris quomodo continuatur.conſilio.cclxxiij.numero.5.fo.137.
¶ Negocium alterius vtiliter gerẽs cõtra ipſius ꝓhibitionẽ ꝗſ repetat expenſas factas in gerendo.conſi.cclxxxvi.nu.3.fo.152.
¶ Nepos an ⁊ quando ſubintret locuꝫ patris.cõſi.ccliij.nu.5.fo.106.
Nepos quomodo cenſeatur in eodem gradu prout erant filij.conſi.ccliij.nu.23.fo.107.
Nepotes an veniant appellatione filiorum.conſil.cliij.nu.28.fol.3.
Nepotes an veniant filiorum appellatione.conſil.ccxlix.nu.2.fo.96.
¶ Neptis ex filio quando excludat amitam vigore ſtatuti excludentis feminas propter filium.conſi.cliij.nu.21.fo.3.
¶ Nihil dictio quid importet.conſi.ccxxvi.nu.7.fo.72.
¶ Nobilis quis dicatur.conſi.ccxlvj.nu.3.fo.93.
¶ Nomina debitorum an dicantur eſſe in loco vbi contractum fuit debitum.conſi.clxxv.nu.3.fo.33.
Nomina debitorum an dicantur mobilia vel immobilia.cõſil.clxxv.nu.4.fo.33.
Nomina debitorum reſident in perſona creditorum.conſi.clxxx.numero.3.fo.37.
¶ Notarij aſſertioni quando ſtetur.conſi.ccxliiij.nu.10.fo.92.
Notario atteſtanti quem eſſe ſane mentis creditur.cõſilio.ccxxix.numero.2.fo.76.
Notarius debet atteſtari de cãcellatione.conſi.cclxxvij.nu.8.fo.144.
Notarius quando poſſit inſtrumentũ ab eo confectũ corrigere ſine iudice data ſiue non data copia parti.conſi.cclxxvij.nu.6.fo.144.
¶ Nullitas reſultans ex defectu compromiſſi poteſt opponi nõ obſtante ſtatuto quod non poſſit dici de nullitate.cõſilio.cccxix.numero.1.fo.164.
¶ Nummi ad quid inuenti ſint.conſi.cclxv.nu.6.fo.125.
Oblatio licet non poſſit fieri agenti rei vẽdicatione tamẽ quando datur rei vtilis vendicatio in ſubſidiuꝫ oblatio conceditur.conſi.ccxxxiij.nu.2.fo.71.
¶ Obligatio ciuilis an cadat inter patrem ⁊ filiũ in aduentitiis.conſi.clvij.nu.8.fo.16.
Obligatio perſonalis an ſequatur ſingularem rei ſucceſſorẽ vel vniuerſalem.conſi.ccxxxvi.nu.3.fo.81.
Obligatio perſonalis licet diuidatur inter heredes tamẽ hypothecaria remanet contra quamlibet rem hereditariã inſolidum.cõſilio.clviij.nu.29.fo.11.
Obligatio rem tradi eſt indiuidua ⁊ tranſit ad quemlibet heredem inſolidum.conſi.ccliij.nu.10.fo.110.
Obligatio verbalis an idem operetur qđ realis.cõſi.cxcix.n.3.fo.52.
Obligatione principaliũ annullata annullatur ⁊ obligatio fideiuſſorum acceſſoria.conſi.cclxxiij.nu.1.fo.137.
¶ Oblitio preſumitur poſt decennium.conſi.cliij.nu.8.fo.2.
¶ Occaſio dictio denotat cãm remotiſſimam.conſi.clvj.nu.21.fo.8.
Occaſionem damni prebens tenetur de damno ſi occaſio illa fuit ad hoc ordinata.conſi.clvj.nu.10.fo.8.
¶ Omnino dictio ⁊ verba geminata in ſubſtitutione quid operentur.conſi.ccxlix.nu.14.fo.98.
¶ Onera ſoluere non debet in loco originis ille qui ſe tranſtulit ad ciuitatem ſuperiorẽ ⁊ ibi ſubiuit onera.conſi.cccij.nu.2.fo.168.
Onera ſupportare dicitur quis per fratres ⁊ cõiunctos.conſi.cccxij.nu.4.fo.160.
¶ Onus dotandi an pertineat ad matrem.conſi.ccxv.nu.4.fol.66.
¶ Opera an equiualeat interuſurio pecunie an vero capitali in cõtractu ſocietatis.conſi.cclxv.nu.5.fo.125.
¶ Opinionem ſuam vltimam quis videtur approbare.conſil.ccliij.numero.17.fo.108.
¶ Oppoſitum operatur in oppoſito quod propoſitũ in propoſito.conſilio.clxiij.nu 8 fo.18.
¶ Ordo tertius ſancti Franciſci an ſit exemptus a iuriſdictiõe ſecularis.conſi.ccxxx.nu.8.fo.78.
Pactum celebratum inter ſocios quod immittens operã teneatur etiam ad amiſſionem capitalis licet iniuſtuꝫ an teneat.conſi.cclxv.nu.9.fo.126.
Pactum de retrouendendo ⁊ paruitas pretij nõ arguũt contractum ſimulatum.conſi.clv.nu.12.fo 6.
Pactum inter ſocios initum qđ immittẽs tm̃ operas teneatur ad dimidiam capitalis amiſſi eſt iniuſtum.conſil.cclxv.nu.7.fol.126.
Pactũ inter ſocios initũ qđ qui immittit tm̃ operã ꝓ ea pte ꝗ ſuſtinet lucrũ ꝑ eadẽ ſuſtineat dãnũ an teneat.ꝯſil.cclxv.nu.4.fol.125.
Pactum ita intelligi dꝫ ne cõtineat iniuſtũ.cõſi.cclxv.nu.10.fol.126.
Pactum per quod quis priuatur ſucceſſione ingrediendo monaſterium non valet.conſi.clxxxi.nu.4.fo.39.
Pactum quod apponitur contra naturam feudi non facit feuduꝫ non dici feudum.conſi.clxv.nu.11.fo.21.
¶ Papa an ꝑſumat ꝓiudicare trãſactiõi iurate.ꝯſi.clxix.nu.5.f.28.
Papa eſt viuus fons iuſtitie.conſi.clxiij.nu.5.fo.19.
Papa hꝫ pleniſſimã ptãtem in beneficialibus ⁊ põt pro libito voliitatis quem ſuo beneficio priuare.conſi.cclxvi.nu.46.fo.130.
Papa non intendit preiudicare tranſactionibus firmatis inter partes.conſi.clxix.nu.2.fo.28.
Papa poteſt conceſſionem factam ſubdito poſt ius queſituꝫ tertio reuocare.cõſi.clvi.nu.6.fo.7.
Papa poteſt eximere aliquos in totuꝫ a ſolutione decime.conſilio cccvij.nu.5.fo.163.
Papa quando poſſit ius queſitum tertio auferre ſine citatione.cõſilio.clvi.nu.7.fo.7.
Papa quando poſſit ſine cauſe cognitione ⁊ citatione auferre ius alterius ⁊ quid in beneficialibus ⁊ criminalibus.conſi.clxiij.numero.13.14.⁊.15.fo.20.
Papa quãdo dicatur vti plenitudine poteſtatis.cõſi.clvi.nu.8.fo.7.
Pape aſſertioni in antiquis ſtatur.conſi.cclxvi.nu.29.fo.129.
¶ Partem alteri facere dꝫ ille qui admittitur ad aliquam partem etiam minimam.conſi.ccij.nu.3.fo.56.
Partes quando dicantur habere contractum pro abſoluto.cõſilio ccliij.nu.4.fo.109.
¶ Paſcendi ius quomodo probetur.conſi.clxvi.nu.7.fo.24.
¶ Pater an teneatur iterum dotare filiaꝫ ſi filia ſine ſua culpa perdidit dotem.conſi.cccvi.nu.4.fo.158.
Pater quando cogatur ſe obligare pro dote recepta a filio.cõſilio.cclxix.nu.3.fo.133.
Pater quando non tenetur reddere rationem adminiſtrationis.conſi.ccliiij.nu.6.fo.111.
Pater ſi inſtituit filiũ grauauit de reſtituendo hereditatẽ ſi ſine filijs deceſſerit nepotes filij grauati faciũt deficere hereditatẽ ſubſtitutionis ⁊ excludunt ſubſtitutum.conſi.ccxxvi.nu.6.fo.72.
Pater tenetur alimẽtare filios ⁊ nepotes ⁊ neptes ex filijs: ⁊ potius pater quam auus.conſi.clxi.nu.1.fo.15.
¶ Patientia habetur loco traditionis ⁊ ratificatiõis.conſi.clxiij.numero.22.fo.20.
¶ Patronorũ conſenſus an ſit neceſſarius in permutatione.ꝯſilio.cclviij.nu.2.fo.114.
Patronus an poſſit diſponere de iuribus vicarie.cõſi.cclviij.nu.4.folio.114.
¶ Patrui appellatione nõ venit patruus magnus.conſi.cclxx.numero.1.fo.147.
¶ Pecunia ſi tradatur ⁊ conſtituatur annuus cenſus ſuper ea an contractus ſit licitus.conſi.cclxi.nu.4.fo.119.
¶ Pena cõuentionalis an peti poſſit.conſi.ccliij.nu.13.fo.110.
Pena in foro cõſcientie non eſt exigibilis.conſi.clxxiiij.nu.1.fol.31.
Pena.l.quiſquis.C.ad.l.iul.ma.in qbꝰ locũ habeat.conſi.cclxxv.nume.3.fo.141.
Pena.l.ſciant cuncti.C.de leg.tut.nõ egreditur matrem.conſi.cliij.nu.39.fo.4.
Pena quando dicatur maior vel minor.conſil.clvij.nu.14.fo.9.
¶ Permutatio ipſo iure non valet quãdo vnus ex permutantibus habet ius in beneficio alter vero non.conſi.clxviij.nu.2.fol.27.
¶ Perpetuum dictio quid importet.conſi.cclxxviij.nu.12.fo.146.
¶ Perſona cõiuncta non admittitur in requirẽtibus ſpeciale mandatum.conſi.ccliij.nu.3.fo.111.
Perſona que non admittitur ad partem non facit parteꝫ.conſilio ccxlj.nu.13 fo.88.
¶ Petitoriũ an dicatur intentatum vel poſſeſſorium quando in remedio rei reintegrande cõcluditur in libello ad reſtitutionẽ rei.conſi.cclxij.nu.1.fo.119.
Petitorium ⁊ poſſeſſorium ſi cumulẽtur debet prius de poſſeſſorio iudicari ſi de eo conſtat primo.conſi.cclxij.nu.3.fo.119.
¶ Piſanus qui tranſtulit domicilium in florẽtiam nõ poteſt piſis collectari.conſi.clxxxviij.nu.5.fo.153.
¶ Pius locus an petere poſſit intereſſe ſi heres fuerit in mora ſoluẽdi.conſi.ccxlvij.nu.8.fo.95.
¶ Plebeius quis potius preſumitur quã nobilis.conſil.ccxlvj.nu.2.folio 93.
¶ Pluralitas quando reſoluatur in ſingularitates.cõſil.cclxxviij.nu.5.⁊.7.fo.145.
¶ Portio filie monialis excluſe a ſtatuto an applicet fratri vtrinqꝫ coniuncto an vterino tantum.conſi.ccxlj.nu.6.fo.87.
¶ Poſiti ſi ſint plures in conditione quis primo admittatur.cõſil.ccxlix.nu.25.fo.100.
Poſitione aduerſari ꝗſ quis poſſit ſe fundare.ꝯſi.clviij.nu.8.fo.10.
¶ Poſſeſſio acqrit ꝑ notariũ etiã ignorãti.conſi.cclxij.nu.13.fo.120.
Poſſeſſio an probetur per inſtrumentum locationis ⁊ perceptiõis fructuum.conſi.ccv.nu.5.fo.57.
Poſſeſſio an transferatur per cõſtitutũ.conſil.ccxxix.nu.8.fol.84.
Poſſeſſio ciuilis acqrit ex negligẽtia lõgi tpis.ꝯſ.clviij.nu.24.fo.11.
Poſſeſſio diuturna facit omnia preſumi eſſe ſolenniter acta.conſil.cclxvi.nu.34.fo.129.
Poſſeſſiõe ſua an quis ꝑuari poſſit ſine citatiõe.ꝯſi.clviij.nu.10.fo.10.

Poſſeſſionis clandeſtinitatem allegans quando poſſit ſe in ea fundare.conſi.cclxvi.nu.16.fo.128.
¶ Poſſidendi omne exercitium per inſtrumentum probari poteſt conſilio.ccv.nu.6.fo.58.
Poſſidens bona prohibita alienari an teneatur ad fructus.conſi.cclj.nu.14.fo.106.
Poſſidens bona vt diuiſa cum alijs fratribus an ex hoc ꝓbetur diuiſio.cõſi.clviij.nu.5.fo.10.
¶ Poteſtas aliqua quando cõpetit pluribus vt vniuerſis ad actũ gerendum maior pars duarum partium debet conſentire.conſi.cclxxij.nu.4.fo.135.
Poteſtas diſponendi pro libito voluntatis emptori conceſſa ꝑ venditorem quid importet.conſi.clxx.nu.7.fo.30.
Poteſtas eſt de genere bonorum.conſi.cclxvj.nu.51.fo.130.
Poteſtas ꝛ arbitrium quod datur iudici in procedendo ꝛ etiam in pronunciando intelligitur in his que ipſe iudex facere dꝫ.conſil.cxcv.nu.4.fo.50.
Poteſtatem habẽs a põtifice cõferendi quecunqꝫ beneficia regularia ꝛ ſecularia an poſſit conferre dignitates.ↄſi.ccix.nu.13.fo.118.
Poteſtates ciuitatum hodie non habent iuriſdictionem niſi quatenus a ſtatutis conceditur.cõſi.cclxxv.nu.19.fo.143.
¶ Prebenda quando veniat appellatiõe beneficij.conſi.ccix.numero.14.ꝛ.21.fo.118.
¶ Precepto teſtatoris iubentis ſocietatem nunquid videatur ſatiſfactum ſi ſocietas fuerit inita quamuis lucra non fuerint cõmunicata.conſi.clxxiij.nu.3.fo.32.
¶ Preces importune equiparantur metui.cõſil.cclxiij.nu.8.fol.121.
¶ Pretium certum ſi eſt cõſtitutũ pro ſingulis annis licet dicatur venditio tamen talis contractus regulatur ſecundum naturã locationis.conſi.clvj.nu.3.fo.7.
Pretium ſuccedit loco rei.conſi.clxij.nu.12.fo.16.
¶ Preſcriptio cuius initiũ ꝛc.habet vim conceſſionis ꝛ priuilegij.conſi.clxxxj.nu.4.fo.38.
Preſcriptio currit contra emphyteotam eccleſie ſine preiudicio iuris eccleſie.conſi.cclxvj.nu.42.fo.130.
Preſcriptio equiparatur pacto ꝛ habet vim contractus.cõſi.clxvj.numero.12.fo.24.
Preſcriptio ꝛ longiſſima ꝛ ſtatutaria quãdo impediatur.cõſ.clxvj.numero.8.fo.24.
Preſcriptio nõ extẽdit de ſimilib⁹ ad ſimilia.ↄſi.cclxxv.nu.7.fo.141.
Preſcriptio tanti temporis cuius memoria in cõtrarium nõ extat licet habeat vim priuilegij non tamen eſt priuilegium.conſi.ccix.nu.22.fo.118.
Preſcriptio.xxx.an.valet etiam contra eccleſiam romanam.cõſilio.cclxvj.nu.43.fo.130.
Preſcriptione.xxx. annorum queritur pleniſſima ſecuritas.conſilio.clxiiij.nu.24.fo.20.
Preſcriptioni an renunciari poſſit.conſi.clxvj.nu.11.fo.24.
¶ Prelati aſſertioni an ſtetur in teſtamento.cõſil.ccxvj.nu.4.fo.67.
Prelatus ſi diu fuerit in poſſeſſione prelature preſumitur qꝺ legitime fuerit inſtitutus.conſi.cliij.nu.4.fo.2.
¶ Preſentandi vel eligendi quaſi poſſeſſio quomodo probeẗ.cõſil.cclviij.nu.1.fo.113.
¶ Preſentia ꝛ collaudatio actus probant conſenſum.cõſilio.cccxj.numero.13.fo.159.
¶ Preſumitur aliquando pro citatione.conſi.clviij.nu.11.fo.10.
Preſumitur magis pro iuſtitia ſententie quam pro rectitudine.cõſi.clviij.nu.12.fo.10.
Preſumitur pro ſententia.conſi.ccxlij.nu.7.fo.90.
Preſumitur pro ſententia etiã ſecundi decreti lata in abſentes ꝛ cõtumacem que tranſiuit in rem iudicatã.conſi.clviij.nu.9.fol.10.
Preſumitur pro ſolennitate enunciata.conſi.clviij.nu.18.fo.10.
¶ Princeps an ꝛ quando poſſit ius tertij auferre eo non citato.cõſil.cclxvi.nu.45.fo.130.
Princeps an poſſit cum cauſa inter non ſubditos auferre ius queſitum.conſi.clxiij.nu.9 fo.19.
Princeps non poteſt per reſcriptũ indulgere quod appelletur tertio.conſi.clviij.nu.2.fo.10.
Princeps non poteſt ſtatuere cõtra ea que ſunt de iure naturali vel gentium ſine rationabili cauſa.conſi.cclxxiij.nu.10.fo.138.
Princeps non tollit citationem.conſi.cclxvj.nu.50.fo.130.
Princeps non vtitur plenitudine poteſtatis in non ſubditum.cõſil.cclxvj.nu.48.fo.130.
Princeps priuãs aliquem dominio rei ſue preſumitur hoc ex iuſta cauſa facere.conſi.cclxvj.nu.55.fo.131.
Princeps ſubdito non citato non poteſt actum facere per quẽ dominiũ ſibi de iuregentium queſitum auferatur.cõſilio.cclxvj.numero.49.fo.130.
Priuatio preſupponit habitum.conſi.clxiij.nu.6.fo.17.
¶ Priuilegij verba ſunt intelligenda proprie.conſilio.cclxviij.nu.3.folio.132.
Priuilegia an poſſint concedi ꝛ tolli per papam parte non citata cõſi.clxiiij.nu.10.fo.20.
Priuilegium cõceſſum ordini ſancti Auguſtini nõ extenditur ad ad eius colonos cõſi.cccxvij.nu.6.fo.163.
Priuilegium ꝛ reſcriptũ ad beneficia viciatur propter ſubreptionem.cõſi.clxiiij.nu.2.fo.19.
Priuilegium excluſionis feminarum competens filio nõ competit eius heredi.cõſi.cccxvj.nu.4.fo.162.
Priuilegium interpretatur vt minus ledatur ius tertij.cõſil.cclxvj.nu.56.fo.131.
Priuilegium non acceptatum quando tranſmittatur ad heredes.cõſi.cliij.nu.13 fo.2.
Priuilegium non extenditur ad bona poſtea queſita. cõſil.cclxviij.numero.4.fo.132.
Priuilegium per non vſum.lxx.annorum dicitur ſublatum.ↄſilio.clxiiij.nu.21.fo.20.
Priuilegium principis quando late interpretetur.conſi.ccix.numero.15.fo.118.
Priuilegium quando extendatur de perſona ad perſonam.cõſilio cclxviij.nu.1.fo.132.
¶ Pro dictio ſignificat cauſam.conſi.ccxxvij.nu.7.fo.75.
¶ Probare quis teneatur in literis ad beneficia impetrans vel recipiens.conſi.clxiiij.nu.6.fo.19.
Probatio certa etiam in matrimonio prefertur probationi pſumpte.conſi.cclxx.nu.3.fo.134.
Probatio indirecta admittitur contra preſumptionem iuris.cõſi.cxcj.nu.2.fo.46.
Probatio inducitur ex his que ſolent fieri.conſi.clxij.nu.10.fo.16.
Probatio meritorum in donatione expreſſorũ quãdo requiratur.conſilio.cccxv.nu.8.fo.161.
Probatio per coniecturas ſufficit in his que aguntur inter domeſticos.conſi.ccxiij.nu.10.fo.64.
Probatio per coniecturas ſufficit in his ꝙ geruntur inter fratres.conſi.cccxj.nu.15.fo.159.
Probatio qualis requiratur ſuper morte vel abſentia diuturna.cõſilio.ccxliij.nu.7.fo.91.
Probatio que fit per inſtrumenta in antiquis eſt melior illa que fit per teſtes.conſi.clxxxvij.nu.18.fo.42.
Probatio per famam in antiquis plene probat.conſilio.cclxvj.numero.28.fo.129.
Probationes ꝛ ſentẽtia contra actorem lata quãdo preiudicet habenti cauſam ab eo.conſi.cclxvj.nu.2.fo.127.
Probationes debẽt eſſe luce clariores vbicũqꝫ agit̃ de retractatiõe ſententie ꝑ viã reſtitutionis in integrũ.conſi.cxciiij.nu.7.ſol.49.
Probatiões leuiores requirunt̃ in antiquis.ↄſi.cclxvj.nu.31.fo.129.
¶ Procurator an conſtituatur a matre ante litem conteſtatã.cõſi.cclv.nu.3.fo.111.
Procurator nõ tenetur quando explicatur actus qui ſoli domino conuenit.conſi.cliiij.nu.4.fo.5.
Procurator quando aliquid cõfitetur ꝛ ad nihil ſe obligat dominus ſolus tenetur.cõſi.cliiij.nu.2.fo.5.
Procurator quãdo cõtrahit ꝓcuratorio nomine ꝛ nihil ꝓcuratori acquirit̃ tũc ſolus dominus tenetur.cõſi.cliiij.nu.1.ꝛ.5.fo.5.
Procurator tenetur quando aliquid queritur ꝓcuratori.Itẽ quãdo cõfitetur ſe aliquid recepiſſe.conſi.cliiij.nu.12.ꝛ.13.fo.5.
Procurator tenetur quando gerit actum qui conuenit ſoli ꝓcuratori ꝛ ipſum tantum reſpicit.conſi.cliiij.nu.15.fo.5.
Procurator tenetur qñ ipſius contẽplatione celebratur ꝯtrus.Itẽ qñ cõtrahit ꝛ nulla fit mentio officij.cõſi.cliiij.nu.10.ꝛ.11. fo.5.
Procurator tenetur quando ad obſeruantiã ſe obligat nomine ꝓcuratorio.cõſi.cliiij.nu.7.fo.5.
Procurator tenetur quando expreſſe fidem ſuam aſtringit.cõſilio.cliiij.nu.6.fo.5.
Procurator tenetur qñ facit ſe ꝓcuratorẽ in eo in quo nõ erat.Itẽ quando ſe obligauit ꝛ ſuos heredes.cõſi.cliiij.nu.8.ꝛ.9.fo.5.
¶ Prodigo nõ poteſt interdici adminiſtratio bonorum eo nõ citato.cõſi.cclxxix.nu.3.fo.146.
¶ Proemium cauſam finalem demonſtrat.cõſi.clix.nu.20.fo.12.
Proemium ſtatuti denotat finalem intẽtionẽ.cõſi.cliij.nu.27.fol.3.
¶ Prohibitio alienationis an inducat fideicommiſſum.conſil.ccl.numero.3.fo.100.
Prohibitio tacita nõ ſolet irritare actum ſequentem poſt prohibitionem ſicut expreſſa.conſi.ccxviij.nu.5.fo.52.
¶ Promiſſio de ratificando ꝛ approbãdo intelligitur de his que ſunt licita ꝛ honeſta. conſi.clix.nu.32.fo.13.
Promiſſio de retrouendendo an ſit efficax ad agendum.cõſil.cclij.numero.3.fo.109.
¶ Promittens ſub pena quod titius ratificabit cõtractum an eo nõ ratificante committatur mora ꝛ pena.cõſil.ccliij.nu.12.fo.110.

Promittens

Promittens vendere ad certum tempus an finito tẽpore ſit liberatus ⁊ quid ſi promittat reuendere.conſ.cclij.nu.14.fo.89.
Promittẽs reddere terras reſtituto ſibi precio an poſſit cogi precíſe ad dandum ⁊ reddendũ an vero liberetur preſtando intereſſe.conſ.ccliij.nu.6.fo.110.
¶ Promiſſum verbum appoſitum in ſcriptura ſiue publica ſiue priuata intelligitur per ſtipulationem ⁊ illam probat.conſ.cclxvij.nu.1.fo.131.
¶ Propterea dictio denotat cauſam remotam.cõſ.clvi.nu.13.fo.7.
Propterea dictio ſignificat cauſam proximã.conſ.clvi.nu.18.fol.8.
¶ Proteſtatio facta clam ⁊ non parti quando iuuat.cõſilio.cclxiij.numero.9.fo.121.
¶ Protocollo tanq̃ magis originali ſtatur.conſilio.cclxxvij.numero.7.fo.144.
¶ Proximitas ⁊ coniunctio an attendat reſpectu teſtatoris in ſubſtitutiõe vulgari.Et quid in pupillari.nu.23.Et quid in fideicõmiſſaria.nu.24.conſ.ccxlix.nu.22.fo.99.
¶ Purgatio more an admittatur.conſ.cccix.nu.6.fo.53.
Purgatio more non admittitur vbi dies eſt appoſitus ⁊ pena.cõſ.cclxxxviij.nu.34.fo.156.
¶ Pupillus factus maior poteſt ratificare geſta per fratrem maiorem nomine pupilli.conſ.clx.nu.13.fo.14.
Pupillus poſſidendo bona ſimul cum tutore quando dicat adire.conſ.cliij.nu.1.fo.2.
Qualitas cõtractus ex pactis appoſitis magis cognoſcit quã ex verbis.conſ.cclxvi.nu.6.fo.127.
Qualitas contractus ex qualitate precij cognoſcitur.cõſ.cclxvi.nu.8.fo.127.
Qualitas in ſtatuto requiſita probanda eſt.conſ.ccvij.nu.2.fol.58.
Qualitas originis immunitaſ priuilegiũ.cõſ.cclxxxviij.nu.7.fo.153.
Qualitas perſone grauati vel grauãtis an attendatur.conſ.ccxlix.nu.21.fo.99.
Qualitas requiſita in teſte que regulariter non preſumitur debet probari.conſ.cclxxiij.nu.11.fo.140.
Qualitates potentiores attendi debent in qualitatibus miſtis.cõſ.cclxxxviij.nu.12.fo.154.
¶ Queſtio ſi ſit inter vaſallum ⁊ non vaſallum de re feudali q̃ nõ ſit feudalis tunc dominus feudi non cognoſcit.conſilio.cclxxiij.nu.13.fo.140.
¶ Quocũq; modo dictio quid importet.cõſ.cclxxvi.nu.3.fo.143.
¶ Quota bonorũ non acceptata an tranſmittatur.conſ.ccxxxiiij.numero.3.fo.80.
Radice infecta omnia ſequentia ab ea corrupta cẽſentur.conſ.ccxij.nu.7.fo.87.
¶ Ratificatio actus ſit per abſentẽ.cõſ.clviij.nu.6.fo.10.
Ratificatio addit ſolum robur confirmato ⁊ non extenditur ad id q̃d in cõfirmato nõ includebat.cõſ.clix.nu.30.fol.13.
Ratificationis natura que ſit.conſ.cclj.nu.21.fo.105.
¶ Ratio adminiſtrationis de quibus reddi debeat.cõſilio.cxcij.numero.5.folio.48.
Ratio nõ ſufficienter reddita iterũ reddi dz.conſil.ccc.nu.3.fo.44.
Ratio quãdo dicatur non ſufficiẽter reddita.cõſ.ccc.nu.4.fol.44.
Ratiocinata inter partes quando probent.conſ.ccxiiij.nu.3.fol.65.
¶ Receptans ſine culpa ⁊ coacte non tenetur ex receptatione.conſ.cclxij.nu.15.fo.120.
¶ Reconuentio an habeat locum contra nouum emphyteotam.cõſilio.clxvij.nu.17.fo.26.
Reconuentio an habeat locum in iure expellendi emphyteotam.cõſ.clxvij.nu.26.fo.26.
¶ Rector an poſſit dare bona in emphyteoſim ⁊ tranſigere.cõſilio.clxix.nu.11.fo.29.
¶ Reddere ⁊ reſtituere v̄ba q̃d ſignificent.cõſ.cliij.nu.7.⁊.8.fo.110.
¶ Reductioni ad arbitrium boni viri an renunciari poſſit per iuramentum.conſ.ccxx.nu.7.fo.68.
Reductio ad arbitrium boniviri intra quantum tempus petatur.conſ.ccxx.nu.5.fo.68.
Reductio ad arbitriũ boni viri qñ peti poſſit.cõſ.ccxx.nu.4.fol.68.
¶ Reges duces ⁊ comites an poſſint tollere ius tertij vel rẽ alterius cum cauſa ⁊ an talis poteſtas preſcribaſ.conſ.clviij.nu.32.fol.11.
¶ Regula fratrum tertij ordinis ſanc.Franciſci an dicatur proprie regula.conſ.ccxlv.nu.1.fo.92.
¶ Relatio ad proxima referri debet.conſ.clvi.nu.16.fo.7.
Relatio debet referri ad omnia.conſ.clvi.nu.15.fo.7.
Relationi magni viri ſtandum eſt conſ.cclij.nu.11.fo.107.
¶ Religioſa profeſſa in vno monaſterio an tranſire poſſit ad aliud monaſterium equalis regule ⁊ vite ſine licentia ſuperioris.conſ.cclxx.nu.1.fo.133.
¶ Religioſi an ſint idonei teſtes.conſ.ccxcix.nu.8.fo.77.
Religioſum eſſe ⁊ habere priuilegia religionis non eſt idem.cõſilio cclxxxviij.nu.8.fo.153.
¶ Remediũ canonis reintegrande quando detur contra titulo poſſidentem.conſ.cclxvi.nu.14.fo.127.
Remedium ordinarium an faciat ceſſare extraordinarium ⁊ econtra.conſ.clxxvij.nu.1.fo.35.
Remiſſio non ſit propter guerram ſi tempore conductionis vigebat guerra.conſ.clvj.nu.12.fo.7.
Remiſſio ſi ſit ſienda propter guerrã ⁊ debitores ob id ſint effecti nõ ſoluendo tale damnũ cõprehendit in pacto.conſ.clvj.nu.14.fo.7.
¶ Renunciãs dicitur alienare.conſ.ccxx.nu.2.fo.68.
Renunciatio circa ea que dependẽt a teſtamento an valeat.conſilio ccxiiij.nu.4.fo.65.
Renunciatio expreſſe facta per mulierem beneficio.l.ſi vnquã.quando ſibi preiudicet.conſ.cclxiij.nu.13.fo.122.
Renũciatio facta per filiam patri de bonis ⁊ hereditate pro parua dote non valet.conſ.cclxiij.nu.2.fo.121.
Renunciatio ſpecialis requiritur in legitima.cõſ.ccxx.numero.4.fol.78.
¶ Repetitio ſermonis ſit in teſtibus ne contradicant.item ⁊ in inſtrumentis.conſ.cclxxvij.nu.11.fo.145.
¶ Repugnantia nõ preſumiſ eſſe in ſtatutis.cõſ.ccvij.nu.10.fol.59.
¶ Res an tranſeat cum onere:⁊ quid in re legata.cõſ.ccxxxvi.nu.2.folio.81.
Res cenſualis alienatur cum onere ſoluendi cenſum domino directo quiſito.conſ.cclxvi.nu.7.fo.127.
Res deſecti redit ad naturam ſuam:quomodo hoc ſit intelligendum.conſ.cclx.nu.6.fo.116.
Res empta ex pecunia dotali an efficiatur dotalis.conſ.ccxiiij.numero.1.fo.71.
Res minus valet cum onere retrouendendi quam ſi eſſet libera.conſilio.ccxlviij.nu.2.fo.96.
Res perit periculo moroſi.conſ.ccxiij.nu.16.fo.64.
Res quando non poteſt alienari preter quam in fauorem prohibiti talis res ob delictum non confiſcatur.conſil.cclxvi.nu.38.fol.130.
Res quando proprie dicatur euicta.conſ.cccix.nu.8.fo.54.
Res ſi ſemel concedatur vt tranſeat ad heredes extraneos põt ſemper etiam a ſolo prelato concedi.conſ.cclxvi.nu.35.fo.129.
Res vna non ſuccedit loco alterius in rebus ſingularibus.conſil.cclxxxix.numero.3.fo.157.
¶ Reſcriptum contra diſpoſitionẽ iuris communis dicitur priuilegium proprie ⁊ ſtricte.conſ.clxiij.nu.1.fo.19.
Reſcriptum principis ad beneficia:tum etiam priuilegium vitiatur propter ſubreptionem.conſ.clxix.nu.1.fo.27.
¶ Reſeruatio iurium quid operetur.conſ.cclxxxvij.nu.1.fo.152.
¶ Reſtitutio aduerſus preſcriptionem competit ob leſionem enormiſſimam poſt quadriennium.conſ.cclxvi.nu.24.fo.128.
Reſtitutio in integrum an competat aduerſus preſcriptionem longi temporis vel longiſſimi.conſ.cxciij.nu.6.fo.49.
Reſtitutio in integrum an competat aduerſus trãſactiõem vel laudum.conſ.cxciij.nu.3.fo.49.
Reſtitutio in integrum durat quadriennio.conſilio.cxciij.numero.5.folio.49.
Reſtitutio in integrum facilius conceditur minori quam abſenti etiam reipub.cauſa.cõſ.cliij.nu.29.fo.4.
Reſtitutio in integrum quando competat eccleſie aduerſus preſcriptionem decurſam.conſ.cclxvi.nu.23.fo.128.
Reſtitutione aduerſus ſententiam ſublata an intelligatur etiã ſublata aduerſus aditionem.conſ.ccxlij.nu.5.fo.90.
¶ Rex quilibet eſt monarcha in regno ſuo.conſ.clxv.nu.2.fol.21.
Sacrilegium committit diſputans de poteſtate pape.cõſil.clxiij.nu.7.fo.9.
¶ Salarium quibus debeatur etiam ſi nihil conuentus ſit.conſ.ccxvi.nu.1.fo.91.
¶ Scandalum ne oriatur multa conceduntur que alias non concederentur.conſ.clxv.nu.22.fo.23.
¶ Scientia cum patientia non arguit conſenſum quando non poterat actus impediri.conſ.clxxviij.nu.22.fo.42.
Scientia geſtorum preſumitur ratione confeſſionis.conſil.cclxiiij.nu.10.fo.123.
¶ Scriptura antiqua reperta in aliqua eccleſia an probet:⁊ quot requirantur ad hoc vt probet.conſilio.ccliij.numero.5.6.⁊.7.folio.114.
Scriptura priuata ad hoc vt probet ſine cõperatione que requirantur.conſ.cclxxiiij.nu.6.fo.139.
Scriptura priuata a partibus non ſubſcripta quando probet contra ſcribentem ſi inueniantur tres teſtes qui deponant quod fuerit ſcripta manu debitoris.conſ.cclxxiiij.nu.7.fo.139.
Scriptura priuata facta a nobili quã fidez faciat.conſilio.clxxxvij.numero.16.fo.42.
Scriptura priuata manu trium teſtium ſubſcripta ⁊ ab eis recognita plene probat.conſ.cclxxiij.nu.3.fo.137.

Scriptura priuata quando probet cõtra debitorem.conſi.cclxxiiij.nu.5.fo.139.
Scriptura a ſumpta ex protocollo per tabelliones dicitur origina/lis.conſi.cclxxvij.nu.2.fo.144.
Scriptura priuata trino teſte notata quando preualeat publico in/ſtrumento.conſi.cclxxiiij.nu.8.fo.140.
Scripturis ſociorum an detur fides.cõſi.clxij.nu.15.fo.17.
¶ Sententia contra tertium ſcientem ꝛ nõ appellantem nocet.cõſi.ccxl.nu.7.fo.85.
Sententia diffinitiua ex falſa cauſa lata eſt nulla.conſilio.cclxvj.numero.53.fo.130.
Sententia ex qua cauſa preſumatur lata.conſi.ccdv.nu.6.fo.111.
Sententia lata contra debitorem quando noceat fideiuſſori nõ citato.conſi.cclxxxiij.nu.13.fo.150.
Sententia lata contra vnum ex contutoribus quando noceat alteri non citato.conſi.cclxxxiij.nu.14.fo.150.
Sententia lata in iudicio ſummario an preiudicet in ordinario.cõſi.ccdv.nu.2.fo.111.
Sententia non preiudicat nõ citato licet principaliter de eius inter eſſe non agatur.conſi.clxxxij.nu.4.fo.148.
Sententia nulla dicitur iniuſta.conſi.ccdv.nu.5.fo.111.
Sententia primi ꝛ ſecundi decreti preiudicat tertio citato.conſilio clviij.nu.12.fo.10.
Sententia qua pronũciatur compromiſſum ſiendũ eſt interloqutoria habens vim diffinitiue ꝛ ab ea appellatur.conſilio.ccc.numero.9.fo.165.
Sententia ſubito lata eſt nulla.conſi.ccxliij.nu.9.fo.91.
¶ Separatio bonorũ quando impetretur.conſi.cclxix.nu.5.fo.133.
¶ Seu dictio quid importet.conſi.cclxxvj.nu.2.fo.143.
¶ Si res vendatur minus dimidia iuſti pretij ꝛ dictum ſit illud qđ plus valet donatur an requirat inſinuatio.cõſi.ccxv.nu.1.fol.66.
¶ Sicut dictio quid denotet.conſi.cclij.nu.10.fo.107.
¶ Simulatio contractus allegatur iuramẽto non obſtãte.conſilio.cclxiiij.nu.11.fo.123.
Simulatio contractus non arguitur ex geſtis ante contractum per interuallum.conſi.cclxij.nu.8.fo.120.
Simulatio quid ſit.conſi.cclxiiij.nu.4.fo.123.
¶ Similiter aduerbium quid denotet.conſi.cclxxxj.nu.3.fo.147.
¶ Sinautem cõiunctio aduerſatiua aduerſatur in iure ꝛ in facto.conſi.clij.nu.32.fo.4.
¶ Socer qui alimentauit filiam vxorem tiũ infirmã quando poſſit a titio expenſas petere.conſi.cclxxxvi.nu.1.fo.152.
¶ Societas an dicatur contracta cũ nepotibus pupillis ꝛ patruis conſi.clx.nu.1c.fo.14.
Societas an dicatur contracta vno tamen negociante.conſi.clx.numero.6.fo.14.
Societas an finiatur morte vnius ex ſocijs vel intelligatur renouata in filios ꝛ heredes nepotes ꝛ patruos.conſi.clx.nu.2.fo.13.
Societas an probetur ex intitulatione librorũ.conſi.clxij.nu.9.fo.16.
Societas dicitur largo modo in qualibet re communi.conſi.clx.numero.18.fo.15.
Societas ex quibus coniecturis preſumatur contracta vel nõ.conſi.clx.nu.3.ꝛ.8.fo.13.
Societas in qua ille qui ponit tantũ operã ſuſtinet periculũ amiſſionis totius capitalis eſt iniuſta.conſi.cclxv.nu.3.fo.125.
Societas non ſolum expreſſo ſed tacito conſenſu contrahitur.cõſi.clx.nu.1.fo.13.
Societas quomodo contrahatur inter fratres.cõſi.cxcij.nu.2.fo.47.
Societas tacita cum alijs perſonis an inducatur ex ſcientia ꝛ patientia tutorum.conſi.clx.nu.14.fo.14.
Societas vniuerſalis etiam tacite contrahitur.conſilio.cccj.numero.1.fo.158.
¶ Socijs que dilationes concedi debeant in redditione rationis.cõſilio.cxcij.nu.7.fo.48.
Socius omnium bonorum an dotet filias de bonis ſocietatis.cõſi.cccj.nu.2.fo.158.
Socius quomodo teneatur reddere rationem.conſilio.ccxij.numero.6.folio.63.
Sociorum vnus ſi ſolum immittat operam pro qua percipit certã partem lucri an amiſſo capitali teneatur ad aliquam partẽ damni.conſi.cclxv.nu.1.fo.124.
Socio ſatiſfaciendum eſt arbitrio boni viri.conſi.clx.nu.4.fo.13.
¶ Solẽnitas inducta ex forma ſtatutorum in actu gerendo cum pupillo non attenditur ſi que geſta ſunt in vtilitatem minorũ.conſi.clx.nu.17.fo.14.
Solẽnitas in quibus rebus eccleſie alienandis requiratur.conſilio ccviij.nu.3.fo.60.
Solẽnitas quãdo ꝛ per qđ tempus preſumatur interueniſſe in actu conſi cclvij.nu.4.fo.111.
¶ Soluere onera quis teneatur.conſi.ccxliij.nu.1.fo.90.
¶ Solutio penſionis quando probet poſſeſſionem.conſi.cclxvj.numero.13.fo.127.
Solutio pretij annua ſi eſt cõſtituta pro ſingulis annis vſq; ad certum tempus dicitur conductio ꝛ locatio.conſi.clvj.nu.1.fo.7.
Solutionis retardate ratione an aliquid promitti poſſit.conſilio.clxxix.nu.2.fo.36.
¶ Soror vterina, an veniat appellatione ſororis in ſtatuto.conſilio cccliij.numero.2.fo.168.
¶ Spes quando poſſit donari.conſi.clxxxiij.nu.2.fo.39.
¶ Sponſalia de preſenti non poſſunt contrahi ſi pupilla ſit impubes.conſi.cxciij.nu.3.fo.48.
¶ Stare in communione quis cogitur ex pacto.conſilio.cclxxviij.numero.10.fo.140.
Stare per illum dicitur qui non vtitur remedijs opportunis ad habendam rem.conſi.cclxxiij.nu.6.fo.137.
¶ Statuta an comprehendant preterita negocia.cõſilio.cclxxxviij.numero.12.fo.155.
Statuta an patrocinentur eccleſijs ꝛ eccleſiaſticis perſonis.cõſil.ccxlj.numero.1.fo.85.
Stata contra libertatem eccleſiaſticam eſſe que dicantur.conſilio.ccxlj.nu.3.fo.86.
Statuta ciuitatis vendicant ſibi locum quo ad ſuos ciues quo ad bona exiſtentia in eorum territorio.cõſil.cclxxxviij.nu.3.fol.153.
Statuta loci contractus in deciſiuis ſunt ſeruanda.conſil.cclxxj.nu.7.fo.135.
Statuto diſponente quod debitor capiatur an etiam capiatur heres ipſius debitoris.conſi.ccxciij.nu.1.fo.160.
Statuto diſponente qđ extantibus maſculis ſilie non ſuccedant ꝛ pater inſtituat filios ꝛ filias heredes itelligitur inſtituere filias deficientibus filijs.conſi.cclxxx.nu.4.fo.147.
Statuto ſtante quod cauſe compromittantur ꝛ ſit dubium an debeat fieri compromiſſum ſuper hoc dubio an ſiet cõpromiſſum.conſilio.ccc.nu.5.fo.165.
Statuto ſtante quod in cauſa dãni dati admittatur probatio per iuramentum an ſuper quolibet incidenti admittatur talis probatio.conſi.ccc.nu.6.fo.165.
Statuto ſtante ꝙ nulla exceptio poſſit opponi niſi talis ꝛ talis cẽ alie iuſte non cenſentur excluſe.conſi.cclxxxiij.nu.3.fo.150.
Statuto ſtante qđ vbi ſtatuta loci nõ prouident recurratur ad ius commune an de iure cõi romanorum intelligatur an vero de iure ciuitatis dominantis.conſi.cclxxj.nu.3.fo.134.
Statutum an liget forenſes.conſi.ccxxxix.nu.3.fo.83.
Statutum an poſſit inducere hypothecam in bonis debitoris ex libro ſcripto propria manu.cõſi.ccxl.nu.2.fo.84.
Statutum an poſſit inducere preſcriptionem.cõſi.cciij.nu.1.fo.56.
Statutum concedens executionem inſtrumenti in reſtitutione dotis habet locum in ficta ſtipulatione.cõſi.cccc.nu.5.fo.157.
Statutum cõcedens poteſtatem accuſandi cuilibet an comprehendat alias inhabilem.cõſi.cclxxvi.nu.1.fo.143.
Statutum cõcedens premium occidenti bãnitum valet ꝛ cenſetur fauorabile.cõſi.clvij.nu.1.fo.8.
Statutum diſponens ꝙ maritus vxorem ducens ꝛ matrimonium conſummans lucretur dotem quomodo intelligatur.cõſilio.coxxiij. numero.1.fo.70.
Statutum diſponens quod pater teneatur pro filio delinquente non ligat patrem forenſem.cõſi.cclxxj.nu.8.fo.135.
Statutum diſponens qđ pater teneatur ſoluere cõdẽnationem filij pecuniariam non habet locum quãdo filius delinquit extra territorium.cõſi.cclxxj.nu.9.fo.135.
Statutum diſponens qđ quis cogatur vendere cõſortibus quãdo valeat.conſi.cclxxij.nu.7.fo.136.
Statutum diſponens qđ vxore decedente in matrimonio vir lucretur dotem habet locum quando matrimonium eſt contractum per verba de preſenti.cõſi.ccxxiij.nu.5.fo.70.
Statutum excludens feminas facit eas haberi pro mortuis.cõſilio cliij.numero.11.fo.2.
Statutum excludens feminas propter maſculos an extendatur ad nepotem maſculum.cõſi.cclij.nu.8.fo.107.
Statutum excludẽs feminas ob filios intelligitur de his qui velint vel poſſint eſſe heredes.cõſi.cliij.nu.15.fo.3.
Statutũ excludens filium legitime dotatã quid requiratur ad hoc vt locum habeat.cõſi.ccvij.nu.1.fo.58.
Statutum loci contractus an inſpiciatur.cõſi.clxxvi.nu.6.fo.34.
Statutum loci originis an attendatur in ſucceſſione abinteſtato filius qui habet bona in loco originis ꝛ in loco domicilij in quo effectus eſt ciuis an vero ſtatutũ loci domicilij.cõſ.cclxxxviij.numero.1.fo.153.
Statutum loci originis debet attendi ꝛ non incolatus.cõſi.ccliij.numero.9.fo.111.
Statutum loci vbi res eſt ſita an attendatur.cõſi.clxxvj.nu.7.fo.34.

Statutum

Statutum poteſt in totū tollere legitimā.cōſi.cdlxxviō.nu.25.f.155.
Statutum prohibens alienatiōes intelligitur de calumnioſis.conſi.clxx.nu.4.fo.29.
Statutū prohibēs appellari ab interlocutoria vel diffinitiua quid reſpiciat.conſi.cccv.nu.2.fo.50.
Statutum prohibēs nullitatem non prohibet perueniētem ex defectu iuriſdictionis.conſi.cclxxiiij.nu.14.fo.140.
Statutum non annullat contractum iuratum ex eo quod certa ſolennitas non interuenit.conſi.cclxxix.nu.2.fo.146.
Statutū ſi diſponat qḋ omnia ⁊ ſingula fideicommiſſa executioni mandent̄ cōprehendit etiam fideicōmiſſa tacita comprehenſa in ſubſtitutione compendioſa.conſi.cccc.nu.4.fo.157.
Statutū ſi diſponat qḋ procedatur de ſimilibus ad ſimilia videt̄ in totum receſſum a iure cōmuni in penis imponendis.conſi.clvij.nu.6.fo.8.
Statutum ſimpliciter loquens non ligat ſubditum contrahentem extra territorium.conſi.cccij.nu.1.fo.166.
Statutum quando non debeat extendi.conſi.ccvij.nu.12.fo.59.
Statutum quod extantibus agnatis vſq; ad quartum gradum nō ſuccedant cognatis vel agnate femine quomodo intelligatur.cōſi.ccvij.nu.8.fo.59.
Statutū quod nō poſſit peti reductio nec aliqua exceptio opponi: quomodo intelligatur.conſi.ccxx.nu.8.fo.68.
Statutū qḋ pacta ſeruent̄ intelligit̄ de validis.cōſi.clxiij.nu.1c.fo.18.
Statutum quod pater teneatur ꝓ filio valet.cōſi.cclxxi.nu.1.fo.134.
Statutum tollens appellationem ⁊ nullitatem non tollit reſtitutionem in integrum.conſi.cccxcix.nu.4.fo.164.
Statutum tollens exceptionem non tollit reſtitutionē in integrū.conſi.cccxcix.nu.5.fo.164.
Statutum tollēs reductionē quō intelligat̄.conſi.ccxx.nu.10.fo.68.
Statutum vnū ⁊ vna pars ſtatuti declaratur per aliam.cōſi.ccxlij.nu.9.fo.90.
⁋Stylus notariorum attenditur in eorum inſtrumētis interpretādis.conſi.cclxxvij.nu.1.fo.144.
⁋Subditi tenerētur parere iuſto ꝑcepto ſuperioris.cōſi.clvi.nu.5.fo.7.
Subditus punitur pena ſtatuti loci originis in quocūq; loco delinquat.conſi.clxxi.nu.6.fo.35.
⁋Subreptio ex quibus colligatur.conſi.clxiiij.nu.3.fo.19.
Subreptio vitiat priuilegia ⁊ reſcripta gratioſa.cōſi.ccli.nu.12.f.104.
⁋Subrogatio quādo fit a lege res ſubrogata ſapit eandē naturam.conſi.cclxviij.nu.5.fo.132.
⁋Subſequētia declarant ꝑcedētia ⁊ ecō.cōſi.cvi.nu.7.⁊ nu.10.fol.14.
⁋Subſtitutio verbum non importat fideicomiſſariam ſed ſolum vulgarem.conſi.ccxxviij.nu.3.fo.82.
Subſtituti inter ſe inuicē qui filij ⁊ deſcēdentes cenſeant̄.cōſi.ccxlix.nu.9.fo.97.
Subſtituti ſub cōditiōe qñ cenſeantur grauati.cōſi.ccl.nu.6.fo.102.
Subſtitutio breuiloqua lꝫ poſſit cōtinere octo ſubſtitutiōes: tñ nō poteſt continere tres quinq; vel ſeptem.conſi.cccc.nu.2.fo.157.
Subſtitutio cum cōditione ſi liberi nō receperint arma ⁊ cognomē teſtatoris talis ſuccedat: quō intelligatur.conſi.cclix.nu.1.fo.114.
Subſtitutio facta in vnum caſum non extenditur ad alium quādo minus dilectus a teſtatore prefertur magis dilecto.conſilio.cclix.nu.6.fo.116.
Subſtitutio pupillaris indirecta in dubio cenſetur facta vltimo decedenti.conſi.ccxlix.nu.4.fo.97.
Subſtitutio quando fit de patre ⁊ filijs indefinite intelligitur facta ordine ſucceſſiuo.conſi.ccxxviij.nu.2.fo.82.
Subſtitutio quando intelligatur facta vltimo morienti.cōſi.ccxlix.nu.11.fo.97.
Subſtitutio quid importet qñ ſit vulgariter pupillariter ⁊ ꝑ fideicommiſſum.conſi.cccc.nu.2.fo.157.
Subſtitutio reciproca facta per verbum: quandocunq;: importat etiam fideicommiſſariam ſubſtitutionem.conſi.cccc.nu.1.fo.157.
Subſtitutio ſeu tranſlatio hereditatis facta in penam an verificetur in caſu impotentie.conſi.cclix.nu.5.fo.115.
Subſtitutio tacita pupillaris an excludat matrem.conſi.cxcj.nu.4.folio.46.
⁋Succeſſio dictio verificatur in qualibet ſucceſſione.conſi.cclxxv.nu.13.fo.142.
Succeſſio impuberis lꝫ deferatur ad matrem tamen mater in tutela preferatur.conſi.cliij nu.37.fo.4.
Succeſſores dictio: an comprehendat omnes heredes vniuerſales an vero deſcendentes.conſi.ccl.nu.1.fo.100.
Succeſſores qui dicantur proprie.conſi.ccxlix.nu.16.fo.98.
Succeſſoris appellatione venit id quod venit appellatione heredis.conſi.ccl.nu.2.fo.100.
⁋Superficiarius quando cedat ſuperficiem domino irrequiſito cōſi.cclxxxvij.nu.3.fo.103.
Superficies quando perit vitio ſoli ſuperficiarius amittit ius ſuum.conſi.ccxxxiij.nu.4.fo.80.
⁋Superior an ⁊ quando poſſit ſtatuere ⁊ prohibere ne ſubdit⁹ exerceat mercantiam extra territorium.conſi.cclxxij.nu.1.fo.135.
Superiorem recognoſcētes quando poſſint preter ius ſtatuere.conſi.cclxxij.nu.8.fo.136.
Superioris auctoritas an intelligatur excepta in iuramento.conſi.clxix.nu.6.fo.28.
⁋Suus an tranſmittat hereditatem vt aditam vel vt adeundā.conſi.cliij.nu.17.fo.3.
Suus tranſmittit beneficium reſtitutionis in integrum aduerſus non aditionem hereditatis.conſi.cliij.nu.18.fo.4.
Suus trāſmittit ius adeundi ad quoſcunq; ⁊ an hoc intelligatur etiam in portione ſibi delata per ſtatutum ob excluſionem feminarum.conſi.cliij.nu.9.fo.2.

TAbellio cui conceſſum eſt ſumere inſtrumenta notarij mortui an ille poſſit ſumere parte non citata.conſi.cclxxvij.numero.5.fo.144.
Tabellio ſi extendit ſtylum vltra ſolitum ſuum ⁊ aliorū tabellionū ſtandū eſt protocollo abbreuiato.cōſi.cxcix.nu.c.f.52.
Tabellionatus probatio non requiritur in antiquis.conſi.clxxxvij.nu.10.fo.41.
⁋Tacens an videatur conſentire.conſi.clxvij.nu.11.fo.25.
Tacite loquimur in tacitis.conſi.cliij.nu.2.fo.2.
Taciturnitas an ⁊ quādo inducat ſurreptionē.cōſi.clxix.nu.3.fo.28.
⁋Tanꝗ̄ dictio denotat omnimodam ſimilitudinem.conſi.ccxl.numero.3.fo.84.
⁋Taxatiua dictio quid importet.conſi.ccxviij.nu.1.fo.63.
⁋Tempus cuius initij memoria non exiſtit habet vim conſtōnis.conſi.cccxcvij.nu.3.fo.163.
⁋Terminus referens continere cenſetur id quod eſt in termino relato.conſi.clxxxviij.nu.4.fo.43.
⁋Teſtamēta tot ſunt quot capitula teſtamēti.cōſi.clxiij.nu.7.f.47.
Teſtamēti pars vna per aliam declaratur.conſi.ccxlix.nu.14.fo.98.
Teſtamētum factum ab infirmo turbato mortis cogitatione an valeat: et an dicta ipſius probent.cōſi.ccxxix.nu.7.fo.77.
Teſtamentum inter liberos an dicatur habere clauſulam ſpecialem derogatoriam.conſi.clxiij.nu.13.fo.18.
Teſtamentū nullum nō dicitur teſtamētum.conſi.clxiij.nu.5.fol.17.
Teſtamētum ſecundum an ⁊ quando tollat primum.conſi.ccxxix.nu.1.fo.76.
Teſtamentum ſecūdum non tollit primum in quo eſt clauſula derogatoria niſi faciat de ea ſpecialē mētionē.cōſi.clxiij.nu.1.⁊.4.fo.17.
Teſtamētū pōt fieri in ſcriptis ⁊ ſine ſcriptis.cōſi.clxxxij.nu.3.fol.31.
Teſtamentum ſi non valet vt teſtamentum in ſcriptis non valet vt noncupatiuum.conſi.clxxxij.nu.1.fo.30.
⁋Teſtator an poſſit ꝑcipere qḋ fiat cōpromiſſum.cōſi.ccxxi.nu.1.f.69.
Teſtator an preſumatur mutaſſe voluntatem propter offenſam vel indignationem.conſi.clxiij.nu.9.fo.18.
Teſtator non poteſt immittere ius publicum.conſi.ccl.nu.1.fol.57.
Teſtator poteſt facere quod bona non ſint hypothecata pro legatis.conſi.ccxviij.nu.2.fo.52.
Teſtator quando conſiderat effectum non eſt curandum quomodo ille effectus ſequatur.conſi.cclix.nu.2.⁊.3.fo.114.⁊.115.
Teſtator quando videatur inſtituere vel relinquere animo compenſandi cum dote ⁊ legitima.conſi.ccxxv.nu.1.fo.71.
Teſtator ſi dixerit: relinquo illis quos nominaui in quadam ſchedula quam depoſui penes guardianum fratrū minorum: quando valeat tale teſtamentum vt teſtamentum nuncupatiuum.conſi.clxxxij.nu.2.fo.31.
Teſtator ſi liberādo tutores ei legat oē id ⁊ totū qḋ ab eo petere poſſet rōne adminiſtratiōis an tale legatū valeat.cōſi.cclxxxij.ſi.9.f.149.
Teſtator ſi relinquit vxorem dominam ⁊ vſufructuariam quando cēſeat̄ reliqſſe vſumfructū omniū bonoꝝ.cōſi.cclxxix.nu.5.fo.146.
Teſtator ſi ſubſtituat ticium ⁊ filios ⁊ nepotes an omnes admittātur ſimul an ordine ſucceſſiuo.conſi.ccxxviij.nu.1.fo.82.
Teſtatoris diſpoſitio limitatur ⁊ aliquādo ampliatur equalitatis ſeruande cauſa inter filios.conſi.ccxliij.nu.2.fo.91.
Teſtatoris verba an interpretentur ſecundum communem vſum loquendi an ſcdm morem regionis.conſi.ccxlvij.nu.5.fo.95.
Teſtes an debeant cognoſcere cōtrahentes.conſi.ccxxxv.nu.6.fo.81.
Teſtes an debeant eſſe rogati.conſi.ccxxxv.nu.4.fo.81.
Teſtes an ⁊ quando poſſint examinari nō citata parte.cōſi.cclxvij.nu.10.⁊.11 fo.120.
Teſtes debent intereſſe toti teſtamento.conſi.ccxxix.nu.6.fo.77.
Teſtes deponētes nō veriſſia an ⁊ qñ ꝓbēt.cōſi.ccxliij.nu.14.fo.92.
Teſtes deponentes per eandem premeditatamq; ſermonem preſumuntur ſubornati.conſi.cclxxiiij.nu.12.fo.140.
Teſtes dicētes qḋ credūt ⁊ firmiter tenēt an ꝓbēt.cōſi.ccxliij.ſi.5.f.65.
Teſtes interrogantur de auditu fama ⁊ credulitate ad preſumptionem non ad probationem.conſi.cccxcv.nu.2.fo.161.

Teſtes quando dicantur deponere de veritate inſtrumenti.conſil. cdxxiiij.numero.2.fol.138.
Teſtes quando examinentur in cauſa ſpolij parte non citata.conſi. cclxij.nu.9.fo.120.
Teſtes quot requirantur in teſtã.cõſi.ccxxix.nu.4.fo.77.
Teſtes rogare quid ſit.conſi.ccxxix.nu.10.fo.78.
Teſtes ſi concordẽt in ſubſtantia ⁊ in facto principali ſufficit.conſi. ccxliiij.nu.2.fo.91.
Teſtes tot deponere debent de actu quot requiruntur in actu pro ſolennitate.conſi.cclxxiiij.nu.9.fo.140.
Teſtis abſuturus quotuplex iuramentum preſtet.conſi.ccxliiij.nu. 6.folio.91.
Teſtis deponens de ſtipulatione vel mutuo vel poſſeſſione an ꝓbet ſi dicat ꝙ neſcit quid ſit.conſi.cclij.nu.5.fo.110.
Teſtis per quẽ ⁊ coram quo debeat examinari etiã vbi eſt periculũ mortis.conſi.ccxliiij.nu.5.fo.91.
Teſtis periurus in vno ex capitulis repellitur in omnibus.conſil. clv.numero.9.fo.6.
Teſtis verba intelligi debẽt ꝓut ſonãt in factũ. cõſi.clviij.nu.25.fo.11.
Teſtis vnius fides ſupplet ex alijs teſtibus.cõſil.cxcliij.nu.2.fo.49.
Teſtis vnius inhabilitas ſuppletur per alios.cõſi.ccxxv.nu.9.fo 81.
Teſtis vnus an faciat vacillare inſtrumentũ.cõſi.ccxiij.nu.15.fo.64.
Teſtis vnus ex teſtibus deſcriptis in teſtã contradicens teſtã an faciat ipſum vacillare.conſi.ccxxix.nu.5.fo.77.
Teſtis vnus ſi plura verba dicat ꝙ alter non per hoc dicũtur variare.conſil.ccxliiij.nu.3.fo.91.
Teſtium dicta interpretantur contra producentem.conſil.cclxxiiij. numero.3.fo.138.
Teſtium plurium dicto ſtatur.conſi.ccliij.nu.2.fo.109.
Titulus dotis an dicatur lucratiuus.conſi.ccxiij.nu.5.fo.70.
Titulus generalis pro ſuo non ſufficit ad preſcriptionem de iure communi.conſi.clxvj.nu.9.fo.24.
Titulus non preſumitur in clerico ex lõga poſſeſſione beneficij ſi de vitioſo ingreſſu conſtat.conſi.cclxx.nu.2.fo.133.
Totaliter eſt dictio vniuerſalis.conſi.cclxvj.nu.39.fo.130.
Traditio poſſeſſionis an probetur per inſtrũ.cõſil.ccv.nu.1.fo.57.
Traditio preſumitur facta ex precedenti cauſa debiti.conſ.clviij.numero.26.fo.11.
Traficum quid ſit.conſi.ccliiij.nu.5.fo.111.
Tranſactio facta inter heredem ⁊ alium ſicut non nocet ita nec prodeſt legatarijs.conſi.cclix.nu.4.fo.115.
Tranſactio non reſcinditur per inſtrumenta de nouo reperta.conſil.cxciiij.nu.4.fo.49.
Tranſlatio dominij non poteſt impediri per contractuʒ nec ius hypothece.conſi.cxcviij.nu.4.fo.52.
Tranſmiſſio an ceſſet vt lucrum quando aliquid transfertur.cõſil.cliij.nu.16.fo.3.
Tranſumptum dʒ fieri citata parte.conſi.clxxxvij.nu.8.fo.41.
Treuga ſi ſit rupta ab vna parte tamen altera pars non debet illam rumpere.conſi.cclxij.nu.16.fo.120.
Turpitudinem ſuam allegans an ⁊ quando audiatur.conſilio. cclxiiij.nu.8.fo.123.
Tutela que defertur matri eſt irregularis ⁊ extraordinaria.conſil.cliij.nu.38.fo.4.
Tutor an teneatur edere librum rationum.conſi.clix.nu.18.fo.11.
Tutor an contrahat cum pupillo ⁊ quã nõ.conſi.clx.nu.15.fo.14.
Tutor curator ⁊ procurator an trãſferant poſſeſſionẽ.conſi.ccxxxix. nu.9.fo.84.
Tutor debet ſcribere introitus ⁊ redditus pupilli.conſi.clix.numero.8 folio.12.
Tutor dʒ tenerẽ rõnes ſuas ſeparatas a rõnib⁹ pupilli.cõſ.clix.nu.7.f.12.
Tutor poteſt ſoluere ſeu conſtituere dotem in puncto mortis ne in incidat in penam ſeu moram.conſi.ccvij.nu.6.fo.59.
Tutor non datur a iudice deficiente vno ex tutoribus teſtamentarijs.conſi.cxciij.nu.1.fo.48.
Tutor quomodo excuſetur a dolo.conſi.cclxxxij.nu.7.fo.148.
Tutor qui geſſit ſe pro tutore ex diuturnitate temporis preſumitur fuiſſe decretus.conſi.cliij.nu.3.fo.2.
Tutor qui non exegit a cõtutore non exigibili non tenetur de negligentia.conſi.cclxxxiij.nu.8.fo.150.
Tutor qui non geſſit ⁊ paſſus eſt alium contutorem gerere quando tenetur de negligentia.conſi.cclxxxiij.nu.7.fo.150.
Tutor relictus in teſtamento ⁊ codicillis ſi tutelam ſuſcepit ⁊ adminiſtrauit an dicatur habuiſſe notitiam teſtamenti ⁊ codicillorũ. conſi.cclxxxiij.nu.3 fo.149.
Tutor ſi rationem adminiſtrationis non reddidit ſufficienter iterum peti poteſt ⁊ reddi debet.conſi.clix.nu.11.fo.12.
Tutores duo ſi dentur in teſtamẽto quorũ ſiennus ſolus detur in codicillis alter cenſetur reuocatus.conſi.cclxxxiij.nu.4.fo.150.
Tutori dicenti ſe confeciſſe librum ſed poſtea perdidiſſe nõ credit. conſi.clix.numero.5.fo.12.
Variatio in verbis ⁊ non in effectu non inducit varietatem conſiderabilem etiam in teſtibus. conſil.cclxxvij. numero.10.folio.145.
Vaſallus an cadat a feudo ob non ſolutum cenſum. conſilio.clxvij.numero.2.fo.25.
Vaſallus ſi conueniatur coram aliquo tanq̃ dño feudi ille dñs nõ poterit cognoſcere ſi negatur feudum ad eum pertinere.conſil. clxxxvij.nu.30.fo.43.
Vendere damnatus an ſit liberatus ſola venditione ſine traditiõe. conſi clxxiiij.nu.4.fo.32.
Vendere immobilia an liceat cariori pretio ꝓpter conceſſam dilationem ad ſoluendum.conſi.clxxvj.nu 9.fo.34.
Venditio ⁊ promiſſio de vendendo differũt.cõſi.clxx.nu.2.fo.29.
Venditio habetur pro perfecta oblato pretio.conſi.cc.nu.3.fo.cc.
Venditione exiſtente valida quis dicatur potior an qui habet eam ſam a domino an qui a procuratore.conſi. ccxxxix.nu.7.fo.83.
Venditor an elapſo biennio poſſit aliquid petere contra emptorẽ ratione retardate ſolutionis.conſi.clxxix.nu.3.fo.36.
Venditor an percipiat fructus ante ſolutionem pretij.conſi.clxxvj. numero.8.folio.34.
Venditor non debet gaudere eodem tempore re ⁊ pretio.conſi.clxx. numero.13.fo.30.
Venditor quando poſſit petere vſuras vel intereſſe ratione pretij non ſoluti.conſi.clxxvj.nu.1.fo.33.
Vera eſſe omnia contenta in inſtrumẽto iurans ſi poſtea allegat ſimulationem incidit in periurium.conſi.clv.nu.15.fo.6.
Verba ad ſucceſſores in poſterum peruenire quomodo intelligãtur in ſubſtitutione.conſi ccclix.nu.12.⁊.15.fo 98.
Verba aliquo modo quid importent.conſil.ccxliij.nu.4.fo.89.
Verba appoſita in feudo ꝙ vaſallus habeat feudum ⁊ cui ipſe dederit quid operentur.conſi.cclvij.nu.5.fo.113.
Verba debẽt intelligi ne ꝯtineãt repugnãtiã.conſi.clix.nu.29.fo.13.
Verba de equitate de facto ⁊ de veritate quid importẽt in arbitratore.conſi.clx.nu.21.fo.15.
Verba directe ⁊ indirecte nec aliquo queſito colore quid importẽt. conſi.ccli nu.5.fo.103.
Verba eidem ⁊ eiſdem an equipolleãt vniuerſali.cõſi.cclix. nu.2.f.96.
Verba enunciatiua an probent.conſil.ccxiij.nu.8.fo.64.
Verba enunciatiua an probent.conſil.ccxxviij.nu.5.fo.76.
Verba indulti quando intelligantur ſm qualitatẽ perſone ad quã diriguntur.conſi.cclx.nu.8.fo.117.
Verba inſimul quid importent.conſi.cclxxxj.nu.2.fo.147.
Verba narratiua pape quando probent ⁊ illis ſtãdũ ſit.cõſi.cclxvj. numero.27.fo.129.
Verba nõ aliter nec alio modo qd importẽt.conſi.ccli.nu.4.fo.103.
Verba non debent remanere ſine virtute operandi.conſi.clix.numero.27.fo.13.
Verba omnino ⁊ perpetuo poſita in teſtamento prohibitiuo alienationis quid operentur.conſi.cclix.nu.19.fo 98.
Verba perpetuo attendere ⁊ obſeruare quid importẽt.conſil.clxvj. numero.10.fo.24.
Verba perpetuo remanere quid importent.conſi.ccxxvij nu.3.fo.73.
Verba quomodocũq; ⁊ qualitercũq; quid importent.conſi.cclj.numero.17.fo.105.
Verba ſpoliatis ⁊ eiectis quid ſignificẽt.conſil.cclxvj.nu.20.fo.128.
Verba ſucceſſioni ſue ſignificãt etiam ſucceſſores vniuerſales extraneos.conſi.cclix.nu.18.fo.98.
Verba ſuis heredibus ⁊ ſucceſſoribus in emphyteoſi eccleſiaſtica an comprehendant extraneos.conſi.cclxvj.nu.36.⁊.37.fo.129.
Verba tunc ⁊ eo caſu quid importent.conſi.ccl.nu.7.fo.102.
Verba vniuerſalia ⁊ geminata quãdo includant maiora expreſſis. conſi.cclx.nu.15.fo.118.
Verba vulgariter pupillariter ⁊ per fideicommiſſum apponitur de conſuetudine ex capite tabellionum. conſi.ccl.nu.8.fo.102.
Verbum poſſent quid importet.conſi.ccli.nu.16.⁊.20.fo.105.
Veritas obnubilatur per ſubtilitates iuris ⁊ plerunq; erratur. conſilio.clvij.nu.7.fo.8.
Vero omnia conſonant falſo autem diſſonant.conſi.cliij.nume. 7.folio.2.
Veritas ſola coram principe attendi debet.conſilio.clxiiij.numero. 11.folio.19.
Vicarius prelati ad hoc vt poſſit beneficia conferre que requiruntur.conſi.cclx.nu.17.fo.118.
Vim cum armis intuliſſe dicitur qui peruenit ad locum cum armis licet arma proiecerit.conſi clxxxviij.nu.7.fo.44.
Virtualiter ſufficit dicere in libello licet non formaliter.conſilio clxxxviij.numero.9.fo.44.
Virtus termini ad quem ſit equiparatio transfunditur in terminum equiparatum.conſi.clxv.nu.19.fo.22.

Uniuerſitas

BIBLIOTECA

Notabilium Deciſionum Alphabeticus Index.

¶ Univerſitas quando reſtituatur ex lapſu inſtantie perempte culpa ſyndici.conſilio.cclxix.nu.2.fo.164.
¶ Voluerint verbum quid importet.conſi.ccix.nu.3.fo.61.
¶ Voluntas datur intelligi non ſolum verbis ſed etiam facto.cōſi.clxij.nu.7.fo.16.
Voluntas in dubio non extenditur ad impoſſibilia.conſi.cclxvj.nu.54.folio.13.
Voluntatis mutatio quomodo probetur.conſi.clxiij.nu.10.fo.18.
¶ Uſura an peti poſſit ratione retardate ſolutionis.cōſi.clxxvj.numero.10.fol.34.
Uſura dicitur pena.conſi.clxxiiij nu.8.fo.32.
Uſurarius qn̄ poſſit ex officio iudicis cogi ad reſtitutionem uſurarum.conſi ccix.nu.2.fo.67.
Uſure an petantur contra emptorem ⁊ quando.conſil.clxxvj.nu.11.folio.33.
Uſure ſeu intereſſe an poſſint deduci in pretium ratiōe retardate ſolutionis.conſi.clxxvj.nu.4.fo.34.
¶ Ut dictio eſt coniunctio ſimilitudinis.conſi.ccxl.nu.2.fo.84.
¶ Ut ſupra dictio quid importet.conſi.ccli.nu.2.fol.102.
¶ Vulgares non intelligunt quid ſit ſtipulatio.conſil.cclxvij.nu.2.folio.131.
¶ Uxor quando dicatur ducta in domum viri.conſil.ccxiiij.numero.4.folio.70.
Uxor ſi eſt relicta domina ⁊ uſufructuaria ⁊ per heredem medietas bonorū fuerit donata an in bonis donatis uxori debeatur uſuſfructus.conſi.cclxxix.nu.4.fol.116.
Uxor relicta domina ⁊ uſufructuaria omnium bonorum mobilium ⁊ ſtabilium an habeat poteſtatem eligendi dominium vel uſumfructum.conſil.ccx.nu.1.fo.61.

¶ Regiſtrum.

aa.bb.cc.dd.ee.ff.gg.hh.ii.kk.ll.mm.nn.oo.pp.qq.rr.ſſ.tt.vv.xx.yy.Omnes ſunt quaterni.

Digitized by Google